PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL IX NR. 27 (409)
VINERI 2 IULIE 1971
20 PAGINI 2 LEI

27

CONTRACTELE: un țesut nou al relațiilor dintre întreprinderi

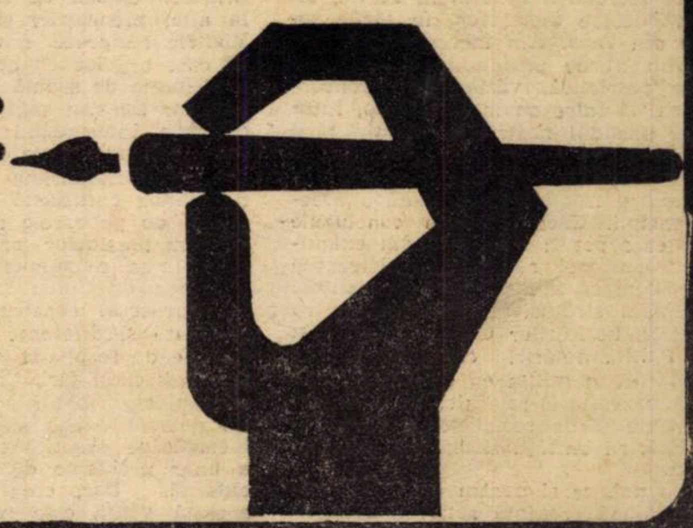

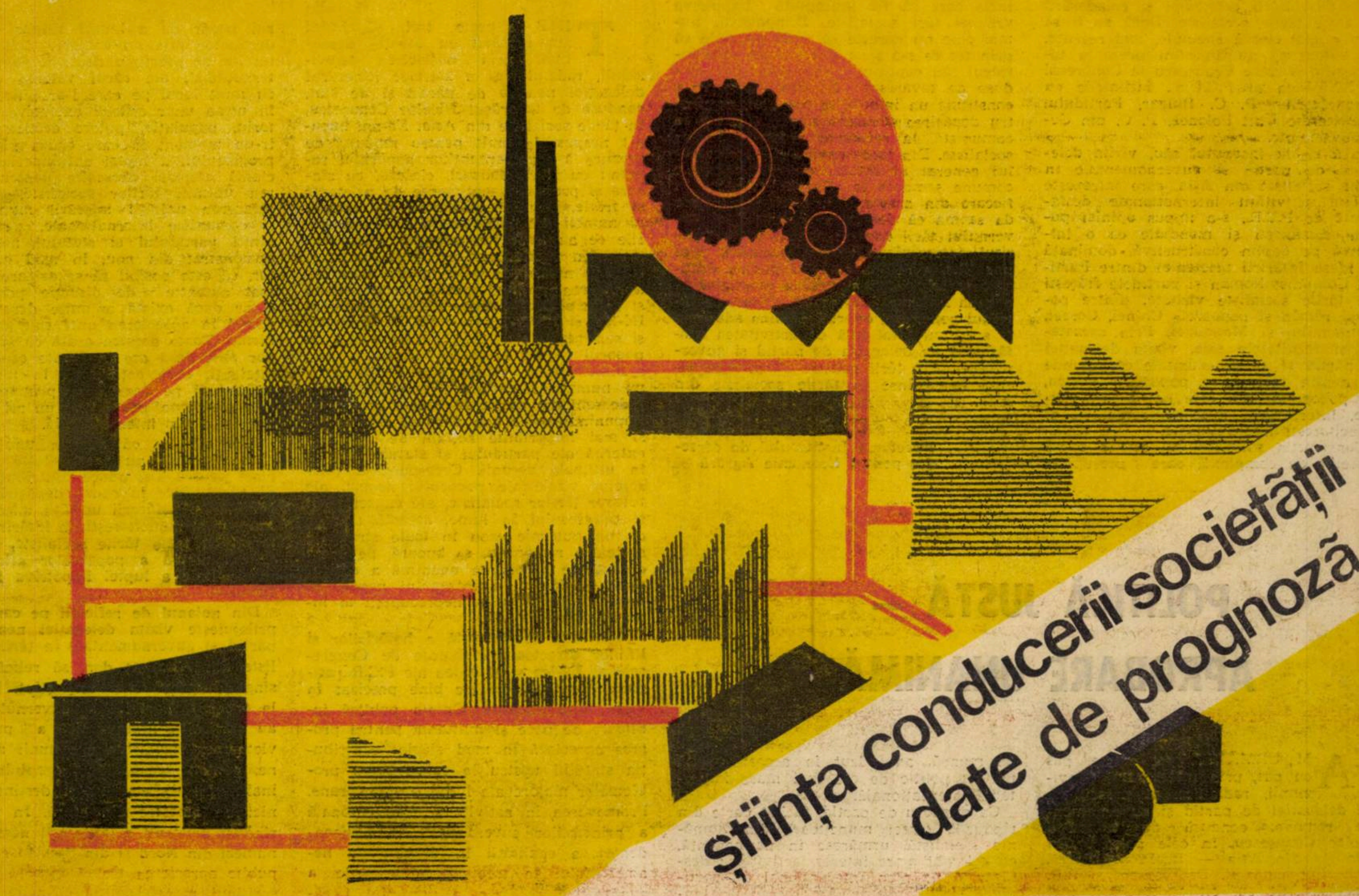

Întregul popor român aprobă cu hotărîre și entuziasm activitatea de mare importanță internațională desfășurată de delegația de partid și guvernamentală română, condusă de tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, în țările socialiste din Asia, își exprimă satisfacția față de rezultatele acestei vizite, care a constituit o amplă acțiune constructivă în slujba unității țărilor socialiste, a coeziunii forțelor antiimperialiste, a păcii și colaborării între popoare.

În aceste zile, de pe întreg cuprinsul țării sosesc pe adresa C.C. al P.C.R., a redacțiilor ziarelor și revistelor, într-un șuvoi neîntrerupt, mesaje, telegrame, scrisori din partea oamenilor muncii în care este exprimată unanima aprobare față de justețea și consecvența principială a politicii internaționale a Partidului Comunist Român.

CONSECVENT PENTRU ÎNTĂRIREA UNITĂȚII TUTUROR ȚĂRILOR SOCIALISTE

AM urmărit cu mare interes vizita întreprinsă de delegația de partid și guvernamentală condusă de secretarul general al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu, în țările socialiste din Asia. Am încercat și încerc un sentiment de profundă satisfacție și mîndrie patriotică, văzînd cîtă concordanță există între cuvinte și fapte, între ceea ce partidul nostru, guvernul țării noastre proclamă ca principii ale politicii externe și consecvența cu care ele militează pentru traducerea în viață a acestor principii. Căci una din concluziile majore care pot fi desprinse din examinarea fructuoasei activități a delegației noastre, este că această vizită constituie un exemplu strălucit de acțiune pentru înfăptuirea hotărîrilor Congreselor IX și X ale P.C.R., hotărîri care orientează partidul spre a milita cu consecvență în vederea dezvoltării relațiilor multilaterale cu toate țările socialiste, a restabilirii și întăririi unității sistemului mondial socialist.

Pentru noi, ca și pentru oricine urmărește cu bună credință activitatea partidului nostru, este clar ca lumina zilei că vizita delegației condusă de secretarul general în țările socialiste din Asia nu este un act izolat, ci continuă și amplifică acțiunile întreprinse de P.C.R. pe linia dezvoltării prieteniei și colaborării cu toate țările socialiste. Dacă ar fi să dăm numai cîteva exemple, mai recente, nu putem să nu amintim prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu la Congresul al XXIV-lea al P.C.U.S., întîlnirile cu conducătorii P. C. Bulgar, Partidului Muncitoresc Unit Polonez, P. C. din Cehoslovacia etc.

Încă de la începutul său, vizita delegației de partid și guvernamentale în țările socialiste din Asia, care întregește tabloul activității internaționale desfășurate de P.C.R., s-a impus opiniei publice românești și mondiale ca o inițiativă pe deplin constructivă, dominată de ideea întăririi prieteniei dintre Partidul Comunist Român și partidele frățești din țările socialiste vizitate, dintre poporul român și popoarele Chinei, Coreei, Vietnamului și Mongoliei. Prin caracterul și rezultatele sale, vizita delegației de partid și guvernamentale corespunde pe deplin intereselor poporului nostru, ale popoarelor din cele patru țări vizitate, intereselor mișcării comuniste și muncitorești internaționale.

Construcția socialismului este o operă deosebit de complexă, care presupune aplicarea creatoare a adevărurilor fundamentale ale marxism-leninismului la condițiile concrete ale fiecărei țări. Ca urmare, există, de la o țară socialistă la alta, preocupări și sarcini diferite. Vizitele reciproce, schimbul de informații care are loc cu aceste ocazii, aduc o contribuție de seamă la cunoașterea realizărilor fiecărui popor. Și, trebuie spus că, prin intermediul acestei vizite, al reflectării ei ample la televiziune, în presă etc., noi înșine am luat cunoștință de munca entuziastă și creatoare desfășurată de popoarele respective sub conducerea partidelor lor comuniste, pentru dezvoltarea economiei naționale și consolidarea orînduirii socialiste.

În procesul construcției socialiste pot să apară și diferențe de păreri, metode diferite de rezolvare a sarcinilor concrete ale fiecărei țări. Chiar și între P.C.R. și partidele din țările vizitate de delegația noastră există anumite deosebiri de metodă, de practică sau de interpretare a unor probleme de politică internă și externă. Dar, ceea ce a caracterizat această vizită este respectul reciproc, respectul față de dreptul suveran al fiecărui partid de a hotărî asupra politicii sale. Mai mult decît atît, recitind cuvîntările și comunicatele comune, nu găsim nici un singur cuvînt, nici o singură aluzie care să fie îndreptată împotriva vreunei țări socialiste. Dimpotrivă, numai cine nu dorește să vadă nu vede că prin tot ce s-a spus și s-a scris, prin întregul său conținut vizita delegației conduse de tovarășul Nicolae Ceaușescu, constituie un imbold la noi eforturi pentru depășirea divergențelor din mișcarea comunistă, la refacerea unității țărilor socialiste. Din toate cuvîntările secretarului general al P.C.R., din comunicatele comune semnate la sfîrșitul vizitei în fiecare din aceste țări, oricine își poate da seama că delegația partidului și guvernului țării noastre a acționat în spiritul internaționalismului socialist, al unei înalte responsabilități pentru destinele socialismului și pentru prestigiul acestuia în lume. Iată de ce, alături de întregul popor îmi exprim deplina adeziune și sprijinul total față de activitatea desfășurată de delegația de partid și guvernamentală a țării noastre cu prilejul vizitei întreprinse în țările socialiste din Asia.

D. DUMITRU
directorul Institutului de cercetări pentru Economie Agrară

POLITICĂ JUSTĂ — APROBARE UNANIMĂ

AM URMĂRIT, pot spune, pas cu pas, prin intermediul televiziunii, radioului, al presei, vizita delegației de partid și guvernamentale române, condusă de tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cele patru țări socialiste din Asia — R. P. Chineză, R.P.D. Coreeană, R. D. Vietnam și R.P. Mongolă. Atît eu, cît și tovarășii mei de muncă, am văzut în această vizită un act politic de cea mai mare importanță internațională.

Ca membru de partid, făcînd parte din rîndurile clasei muncitoare din România socialistă, urmăresc în permanență, cu cel mai mare interes, activitatea desfășurată pe plan internațional de partidul și statul nostru. Am mereu un sentiment de mîndrie pentru această activitate dinamică, creatoare, care dovedește prin fapte fermitatea cu care țara noastră, poporul român, militează pentru triumful socialismului și comunismului, pentru instaurarea în lume a unei păci trainice, bazată pe încredere și colaborare între țări și popoare.

Vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu, a tovarășului Ion Gheorghe Maurer și a celorlalți membri ai delegației în țările frățești din Asia, a avut un puternic ecou printre muncitorii uzinei noastre, ca de altminteri, în întreaga țară. Activitatea intensă a delegației, rezultatele deosebit de rodnice ale acestei vizite constituie o dovadă convingătoare, clară, a justeței politicii Partidului Comunist Român, a țării noastre, de dezvoltare continuă a prieteniei, alianței și colaborării cu toate țările socialiste, a eforturilor depuse în scopul refacerii și întăririi unității țărilor socialiste, al dezvoltării continue a relațiilor frățești dintre partidele comuniste și muncitorești.

Delegația noastră a dus cu ea mesajul de prietenie și solidaritate al clasei muncitoare din România, al întregului popor român, reafirmînd și de această dată politica antiimperialistă a țării noastre, solidaritatea sa deplină, activă, cu popoarele care luptă pentru cauza libertății și independenței naționale, pentru dreptul de a-și hotărî singure soarta.

Sînt convins că activitatea delegației române, condusă de tovarășul Nicolae Ceaușescu, desfășurată în spiritul promovării în relațiile dintre țări a principiilor respectării suveranității și independenței naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, al promovării cauzei progresului și păcii, pentru soluționarea principalelor probleme ale lumii contemporane, — a ridicat și mai mult prestigiul de care se bucură România pe arena internațională.

Alături de toți oamenii muncii din țara noastră, îmi exprim aprobarea deplină față de politica internațională a partidului și statului, în care vedem expresia cea mai înaltă a promovării intereselor vitale ale poporului nostru, a slujirii cauzei socialismului și păcii în lume.

Am încercat cu toții sentimente de îndreptățită mîndrie urmărind pe ecranele televizoarelor imaginile care arătau primirea entuziastă făcută conducătorilor partidului și statului nostru în toate cele patru țări frățești vizitate. Am văzut în această primire expresia sentimentelor trainice de prietenie și solidaritate care leagă țările noastre, expresia stimei și prețuirii de care se bucură politica partidului nostru comunist.

Ion PODGOREANU
maistru principal
Uzina de mecanică fină-București

STRĂLUCITĂ EXPRESIE A SPIRITULUI INTERNAȚIONALIST MILITANT

TIMP de peste trei săptămîni am urmărit cu atenție deosebită, prin mijlocirea televiziunii, radioului și a ziarelor itinerarul delegației noastre de partid și de stat, conduse de tovarășul Nicolae Ceaușescu, în țările socialiste din Asia. Ne-am bucurat nespus de mult pentru modul de primire a reprezentanților poporului român: cu flori, dansuri, cîntece, cu sincere și profunde sentimente de prietenie și frăție, de către milioane de oameni ai muncii din țările vizitate. Manifestările ce au avut loc exprimă deopotrivă prețuirea conducătorilor partidului și statului nostru de către aceste popoare, aprecierea politicii externe consecvente și principiale elaborate de Congresele al IX-lea și al X-lea ale P.C.R., simpatia și sentimentele de frăție, nutrite față de poporul român în țările vizitate.

Dimensiunile vizitei sînt copleșitoare, nu numai ca extindere geografică, dar îndeosebi din punct de vedere politic, ea impunîndu-se ca una din cele mai ample și mai importante acțiuni de politică externă ale partidului și statului nostru în ultimele decenii. Corespunzînd intereselor vitale ale poporului nostru, ale tuturor țărilor socialiste, ale cauzei păcii și progresului în lume, această acțiune cu un puternic ecou în toate straturile societății românești, se bucură, pe drept cuvînt, de aprobarea unanimă a conducerii partidului, a întregului popor, de sprijinul entuziast și neprecupețit al întregii națiuni.

Aplicarea consecventă a hotărîrilor și liniilor directoare elaborate de Congresele al IX-lea și al X-lea ale P.C.R., asigură României un loc bine precizat în viața internațională. Opinia publică iubitoare de pace și militantă pentru progres apreciază în mod elogios contribuția statului nostru la soluționarea problemelor majore ale lumii contemporane. Promovarea în activitatea internațională a principiilor suveranității și independenței, a egalității în drepturi, a neamestecului în treburile altor state, a avantajului reciproc, a dreptului fiecărui popor de a hotărî singur asupra destinelor sale au conferit țării noastre un loc de prestigiu deosebit pe plan internațional, ale cărui valențe depășesc cu mult locul pe care l-ar putea deține în urma unor criterii extensive ca teritoriu, populație, putere economică. Într-un moment în care cauza păcii și a progresului, a luptei antiimperialiste reclamă eforturi deosebite pentru întărirea unității țărilor socialiste, pentru refacerea unității mișcării muncitorești și comuniste internaționale, reprezentanții partidului și statului nostru au demonstrat din nou, în mod convingător, că este posibil să se asigure un climat autentic de discuție principială, chiar dacă există anumite deosebiri de păreri în aprecierea unei sau altei probleme. Toate acestea arată că și un popor mic, dacă are în frunte conducători înțelepți, care acționează în mod consecvent și pe baza unor principii științific elaborate, poate juca un rol de seamă în viața internațională.

Sînt mîndru că aparțin unui partid comunist care nu precupețește nici un efort pentru a-și aduce contribuția plină de răspundere la cauza depășirii divergențelor și refacerii unității mișcării comuniste și muncitorești, la întărirea prieteniei cu toate țările socialiste, la sprijinirea activă a popoarelor aflate în prima linie a luptei împotriva imperialismului.

Din noianul de reflecții pe care ni le prilejuiește vizita delegației noastre de partid și guvernamentale în țările socialiste din Asia, aș dori să reliefez un singur aspect. Cum este știut, încă de la început, partidul și guvernul nostru au sprijinit lupta eroică a poporului vietnamez împotriva agresiunii americane, pentru realizarea dreptului său inalienabil de a-și hotărî destinele fără nici un amestec din afară. În repetate rînduri prietenii și tovarășii noștri vietnamezi din Nord și din Sud au exprimat public aprecierea lor călduroasă față de sprijinul moral, politic și material pri-

ADEZIUNEA UNANIMĂ A POPORULUI NOSTRU FAȚĂ DE POLITICA INTERNAȚIONALĂ A PARTIDULUI ȘI STATULUI NOSTRU

mit din partea poporului român. Vizita în Republica Democrată Vietnam îmi apare, în acest context, nu numai ca o simplă acțiune în concordanță cu orientările elaborate la Congresele IX și X, dar totodată ca una din cele mai strălucite expresii ale spiritului internaționalist militant, de care este pătrunsă politica partidului nostru.

În aceste zile, cînd, ca în atîtea alte împrejurări, unitatea poporului în jurul partidului se manifestă ca o uriașă forță, gîndurile mele se îndreaptă spre tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru că de numele și activitatea acestui mare om de stat sînt indisolubil legate toate acele mari opțiuni de politică internă și externă pe care se întemeiază progresul rapid al României socialiste, prestigiul internațional al țării noastre.

prof. univ. dr. L. TÖVISSI

tica profund științifică a P.C.R., consacrată propășirii continue a țării, întăririi unității țărilor socialiste și mișcării comuniste și muncitorești internaționale, apărării păcii în lume.

Vizitînd R. D. Vietnam, delegația noastră s-a aflat pe pămîntul Indochinei, al peninsulei care constituie în prezent principalul cîmp de bătaie în cadrul luptei duse de popoarele din întreaga lume împotriva imperialismului american. În toate țările vizitate, ca și în convorbirile cu conducătorii regatului cambodgian, delegația română a exprimat ferm sentimentele de adîncă solidaritate ale poporului român cu cauza dreaptă a popoarelor Vietnamului, Cambodgiei și Laosului — care duc o luptă eroică, cu arma în mînă, pentru apărarea ființei lor naționale împotriva imperialismului american — sprijinul nostru hotărît și multilateral pentru înfăptuirea aspirațiilor fundamentale ale acestor popoare.

Rememorînd desfășurarea vizitei, recitind cuvîntările secretarului general al partidului, ca și comunicatele comune încheiate la sfîrșitul vizitei, sîntem impresionați de consecvența cu care delegația noastră de partid și guvernamentală a acționat, de asemenea, pentru refacerea și consolidarea unității marii familii a țărilor socialiste, a tuturor partidelor comuniste și muncitorești, de care depinde în mod decisiv însăși tăria întregului front antiimperialist. Avem în aceasta o dovadă strălucită a spiritului de înaltă responsabilitate comunistă pentru destinele socialismului și comunismului, ale păcii în lume, spirit de care este animat în permanență Partidul Comunist Român, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Aceasta și explică deplina aprobare și adeziune cu care noi toți, truditori cu brațele și mintea, am întîmpinat vizita întreprinsă de delegație în țările socialiste din Asia.

dr. Gh. DOBRE

DREPTUL DE A HOTĂRÎ ÎN MOD INDEPENDENT

NUMEROASE au fost de-a lungul anilor prilejurile pe care viața contemporană le-a oferit pentru recunoașterea justeței principiilor pe care hotărîrile congreselor al IX-lea și al X-lea ale P.C.R. le-au așezat, ca un tot unitar și indivizibil, la temelia activității internaționale a partidului și guvernului nostru: respectarea suveranității și independenței naționale, egalitatea în drepturi, neamestecul în treburile altor state, avantajul reciproc.

Una din cele mai strălucite reconfirmări ale largului prestigiu internațional pe care l-a conferit României socialiste consecvența luptei sale în favoarea acestor principii însemnînd în esență afirmarea dreptului intangibil al popoarelor de a decide singure asupra destinelor lor a constituit-o recenta vizită a delegației de partid și guvernamentale române condusă de tovarășul Nicolae Ceaușescu, în țările socialiste din Asia. În statele socialiste, în care forța conducătoare este partidul comunist, acest drept revine în mod firesc partidului comuniștilor, care grupează pe cei mai buni fii ai respectivului popor.

Astăzi există în lume 14 state socialiste, situate pe diferite continente, avînd diferite dimensiuni, experiențe și moduri proprii de rezolvare a problemelor. Nimeni nu poate cunoaște mai bine decît partidul comunist din țara respectivă condițiile concrete în care se desfășoară munca și lupta, nimeni altul nu poate vorbi în numele unui popor care a pășit pe calea socialismului decît propriul său partid comunist și guvernul care-i traduce în viață politica.

Veritabila unitate și colaborare a sistemului mondial socialist nu poate avea altă bază decît recunoașterea în fapte a acestui adevăr.

Desigur, între noi și celelalte țări socialiste există — și este explicabil că este așa — anumite deosebiri de vederi, fie în ce privește problemele construcției interne, fie în aprecierea unor evenimente internaționale. Relațiile de prietenie și colaborare multilaterală pe care România le întreține cu toate statele socialiste frățești dovedesc însă din plin că aceste deosebiri nu pot constitui un obstacol în calea unității. Este, de asemenea, limpede că numai înțeleasă în acest mod, unitatea țărilor socialiste poate acționa în direcția creșterii forței de atracție a ideilor socialismului în lume. Numai unite, țările socialiste pot constitui cel mai puternic reazim pentru popoarele care luptă împotriva imperialismului, pentru apărarea libertății și independenței lor naționale, pentru pace și progres social.

Aceste gînduri doresc să le exprim acum, după încheierea vizitei de mai bine de trei săptămîni a delegației de partid și guvernamentale române conduse de tovarășul Nicolae Ceaușescu în R. P. Chineză, R.P.D. Coreeană, R. D. Vietnam și R. P. Mongolă. Împreună cu toți muncitorii, tehnicienii și inginerii uzinei noastre, am văzut în primirea deosebit de călduroasă rezervată pretutindeni de-a lungul unui itinerar care a măsurat mai multe mii de kilometri solilor poporului român — de care fiecare dintre noi s-a putut edifica — o expresie elocventă, pilduitoare a trainiciei legăturilor de prietenie și solidaritate frățească dintre popoarele noastre, bazate tocmai pe principiile de care aminteam la început. Aceasta este o prietenie militantă, care nu este îndreptată împotriva nimănui ci are drept unic țel contribuția la refacerea unității țărilor socialiste, la afirmarea idealurilor generoase ale păcii și libertății tuturor popoarelor.

ing. Dimitrie GRECOV
directorul Uzinei de Pompe
București

ÎN DEPLIN ACORD CU LINIA STABILITĂ DE CONGRESELE IX ȘI X ALE P. C. R.

ALĂTURI de toți oamenii muncii, de întregul nostru popor, am urmărit cu emoție și viu interes vizita oficială de prietenie făcută de delegația de partid și guvernamentală în țările socialiste din Asia. Timp de mai bine de trei săptămîni am fost într-un fel părtaș — prin intermediul televiziunii sau prin cele citite în ziare — la primirea deosebit de călduroasă și cordială făcută solilor poporului nostru, la manifestările entuziaste ale populației din fiecare țară în parte, pe întreg parcursul vizitei. Toate acestea au o înaltă semnificație, ele exprimînd în chip grăitor stima și prestigiul de care se bucură conducătorul partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, fidel exponent al spiritului internaționalist al partidului nostru, prețuirea acestor popoare față de România, față de succesele mari pe care ea le înregistrează — ca urmare a adeziunii întregului nostru popor la politica partidului de dezvoltare impetuoasă a economiei, a industriei și agriculturii sale.

Parte integrantă a vastei activități desfășurate de partidul și statul nostru pe plan internațional, vizita delegației române în țările socialiste ale Asiei — Republica Populară Chineză, Republica Populară Democrată Coreeană, Republica Democrată Vietnam și Republica Populară Mongolă — confirmă încăodată hotărîrea fermă a poporului nostru de a dezvolta necontenit relațiile de prietenie și colaborare cu toate țările socialiste, de a dezvolta solidaritatea lor frățească în lupta împotriva imperialismului, pentru apărarea libertății și independenței naționale, pentru pace și progres social, de a aplica neabătut linia stabilită de Congresul al IX-lea și al X-lea al partidului în domeniul relațiilor internaționale.

Ducînd cu sine solia de prietenie și solidaritate a poporului nostru cu popoarele frățești din țările socialiste din Asia, delegația a luat cunoștință direct cu realizările remarcabile obținute de popoarele acestora în făurirea orînduirii socialiste. Pe întreg parcursul vizitei a ieșit grăitor în lumină faptul că, deși se află la mari depărtări, deși au o experiență diferită în construcția socialistă — ca urmare directă a condițiilor concrete din fiecare țară — între aceste țări și țara noastră există o unitate de vederi în problemele fundamentale privind socialismul, fericirea popoarelor, pacea. De altfel, în discursurile rostite în cursul vizitei, ca și în documentele oficiale semnate, am văzut că de nenumărate ori a apărut acest cuvînt care exprimă dorința arzătoare a poporului nostru și a celorlalte popoare frățești și prietene de a contribui la asigurarea unei păci durabile în lume.

Pot spune pe drept cuvînt că vizita delegației de partid și guvernamentale române a constituit o puternică demonstrație a internaționalismului, a solidarității frățești a poporului român cu lupta popoarelor împotriva imperialismului, a slujit și slujește țelurilor socialismului și progresului în lume.

Am discutat cu diverși membri ai cooperativei noastre de producție și am putut constata că în mod unanim noi toți considerăm că vizita făcută în țările socialiste din Asia, a sporit mult prestigiul României socialiste, ca factor activ în lupta pentru soluționarea celor mai arzătoare probleme ale lumii de astăzi.

Pot spune cu deplină convingere că întreaga politică externă a partidului și guvernului nostru se bucură de aprobarea întregului popor, care vede în ea întruchiparea celor mai fierbinți năzuințe ale sale. Unitatea deplină a politicii interne — de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate — cu politica externă de asigurare a păcii, înțelegerii și cooperării între popoare, ne dă garanția că sîntem pe un drum bun, care permite să se îmbine în mod just sarcinile naționale cu cele internaționale ale partidului și statului nostru.

Ion DRĂGHICI
președintele cooperativei
agricole de producție
Putineiu-Ilfov

SPIRIT DE ÎNALTĂ RESPONSABILITATE PENTRU DESTINELE SOCIALISMULUI ȘI PĂCII

NU ESTE ușor să sintetizezi într-un spațiu restrîns semnificațiile și învățămintele pe care le-am desprins și le desprindem, și mai ales sentimentele pe care le-am încercat și le încercăm cu ocazia vizitei întreprinse de delegația de partid și guvernamentală a țării noastre în țările socialiste din Asia. Cu atît mai mult cu cît, constituind o dovadă a politicii partidului nostru de dezvoltare a relațiilor cu toate țările socialiste, această vizită se înscrie ca unul din evenimentele de mare însemnătate și cu un larg ecou în viața internațională contemporană. Se poate spune cu toată convingerea că întregul itinerar de mii de kilometri parcurs de delegația țării noastre a constituit dovada prețuirii de care se bucură partidul și poporul nostru, poli-

ANUL IX **viața economică**

săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11.78.76 • București

SUMARUL

numărului 27 din 2 iulie 1971

■ ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Contractele: un țesut nou al relațiilor dintre întreprinderi
de dr. **D. Fundătură** (pag. 4)
— Date de prognoză
Îngrășămintele chimice în perspectiva anului 1980
de dr. ing. **Paul N. Ștefănescu** (pag. 5)
— Cincinalul 1971—1975
Modernizarea agriculturii (II)
de prof. univ. dr. **O. Parpală**
— Avicultura.
Două propuneri și o părere
de ing. **Traian Corduban** (pag. 7)

■ CONDUCERE ȘI ORGANIZARE

— Studii • Experiențe
Organizarea pe funcțiuni a întreprinderilor de construcții. Concluziile unui experiment
de **P. Pugler**
— Ce este T.A.R.?
de **Constantin Cojocaru** (pag. 9)

— Dezbatere: Reducerea duratei investițiilor.
• Fără verigi intermediare
de arhitect **Florentin Cosimbescu.**
• Grad mai înalt de prefabricare
de **Ion Bunghez**
• Termene mai scurte pentru contractarea utilajelor
de **Ion Eșanu** (pag. 10—11)

■ ȘTIINȚA CONDUCERII SOCIETĂȚII

— Economia politică și știința conducerii economice
de prof. univ. dr. **Gheorghe P. Apostol** (pag. 12)

■ TEORII • IDEI

— Puncte de vedere: Conținutul ofertei în socialism
de **Gh. Răducanu**
— Alte teorii ale prețului de monopol
de dr. **Iosif Anghel** (pag. 13)

■ ECONOMIE MONDIALĂ

— După acordul de la Luxemburg
de **Barbu Mareș**
— Note de drum
Hamburg — printre sute de catarge...
de **Dinu Dragomirescu** (pag. 16)
— R. P. Chineză: Prin munca fără preget a întregului popor
de **Valentin Popescu** (pag. 17)
— Dimensiuni economice ale securității europene. De vorbă cu participanți la Colocviul de la București pentru pace și securitate în Europa (pag. 18)
— Dezbateri în presa țărilor socialiste. Indicatorii productivității muncii și căile perfecționării lor
de **R. Crețoiu** (pag. 19)

Redactor șef: Gheorghe DOLGU

Tiparul: Întreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.
40 470

ECONOMIE NAȚIONALĂ

CONTRACTELE: UN ȚESUT NOU AL RELAȚIILOR DINTRE INTREPRINDERI

PERFECȚIONAREA relațiilor economice și contractuale contribuie din plin la perfecționarea activității de producție. Totodată, cadrul nou, perfecționat de organizare și conducere a unităților economice, constituie un factor principal de utilizare intensivă a potențialului tehnico-productiv al întreprinderilor, de înfăptuire concretă a cerințelor de continuitate și de certitudine pe care le implică actualul mod de încheiere a contractelor economice.

Scurta perioadă de la intrarea în vigoare a Legii contractelor economice scoate în evidență faptul că cele mai multe întreprinderi și centrale industriale au folosit noile condiții favorabile pentru derularea ritmică a producției și a livrărilor în condiții de eficiență economică superioară. Se dezvoltă inițiativa, unitățile economice acționează mai prompt în acoperirea nevoilor partenerilor contractanți, se satisfac mai bine cerințele beneficiarilor de materiale și produse, în volumul, structura și eșalonarea comandate de consumul productiv. Analiza modului în care s-a desfășurat campania contractuală și s-au încheiat efectiv contractele economice pentru acest an, reliefează aspecte pozitive în cele mai multe întreprinderi și centrale industriale. Uzina de utilaj chimic-București, Uzina „Independența"-Sibiu, Combinatul de exploatare și industrializare a lemnului-Rm. Vîlcea, Combinatul de materiale de construcții-Tg. Jiu, Centrala cărbunelui-Petroșani, Centrala minieră metalurgică-Baia Mare și multe altele, încheind la vreme contractele economice, și-au asigurat planul cu portofoliul necesar de comenzi din partea beneficiarilor.

• De ce lipsesc contractele pe termen lung?

ÎNCHEIEREA contractelor îmbracă forme diferite, în funcție de factorii care condiționează perioada de întindere a obligațiilor contractuale, de conținutul acestor obligații, de răspunderi etc. Fără îndoială că într-un fel se pune problema încheierii contractelor economice pentru livrări de bunuri de consum destinate populației și altfel pentru livrarea de materii prime și materiale pentru consumul industrial; același lucru trebuie spus și pentru livrarea produselor la export, a materialelor destinate lucrărilor de construcții-montaj etc.

Ținînd seama de condițiile diferite de încheiere a contractelor economice, **Legea contractelor a menționat posibilitatea de a se încheia contracte pe termen lung, sau pe perioade mai scurte, de la caz la caz, bineînțeles cu respectarea prevederilor general valabile. Cu toate acestea, nu se semnalează preocuparea pentru încheierea unor contracte economice de lungă durată, nici chiar în cazurile în care sarcinile de producție sînt cunoscute în amănunt și nominalizate pentru întregul cincinal și există relații tradiționale de aprovizionare și livrare între consumatori și furnizori.** Asemenea contracte pot încheia, de pildă, întreprinderile și centralele siderurgice pentru minereu de fier și cocs din producție internă, unitățile agricole pentru îngrășăminte, unitățile din industria alimentară pentru unele produse agricole, întreprinderile din industria chimică și petrochimică pentru materiile prime de bază ce se produc în țară ș.a.m.d.

Reținerile ce se manifestă în această direcție se bazează, credem, pe o neînțelegere a avantajelor pe care le oferă contractele pe termen lung cu privire la cunoașterea și precizarea cadrului de activitate pe o perioadă de 3—5 ani sau chiar mai mult. Se constată în același timp o menținere și o generalizare a sistemului încheierii de contracte economice pe perioade scurte (trimestrial, semestrial sau pe sezon), chiar și în cazurile în care se cunosc din vreme și pentru întregul an nevoile de consum, structura producției și celelalte elemente de bază ale contractelor. Unitățile comerțului interior, de pildă, încheie semestrial sau pe sezon cu întreprinderile de industrie ușoară, contractele economice pentru livrarea unor produse destinate consumului populației. Din această cauză diferite combinate textile (din Sibiu, Timișoara, Arad ș.a.) sau de încălțăminte (Combinatul de pielărie și încălțăminte-Oradea, Fabrica de talpă și încălțăminte din cauciuc-Drăgășani etc.), au încheiat contracte economice numai în proporție de 50—70% din volumul producției lor globale pe anul 1971.

Semnificativ este faptul că **se practică încheierea de contracte economice pe termen scurt chiar pentru produse care nu sînt legate direct de modă sau de sezon, precum și pentru acele produse la care evoluția modei este mai lentă și nu afectează modificări anuale în structura producției și consumului.** Pentru asemenea produse, cum este cazul lenjeriei de pat, a lenjeriei de corp, pasmanteriei, uniformelor școlare, ciorapilor etc., ca și a unor confecții și tricotaje pentru bărbați, femei și copii, se pot încheia contracte anuale, dînd astfel posibilitate funizorilor să-și întocmească mai bine planul de producție și de aprovizionare. Pentru aceasta însă este necesară intensificarea activității de prospectare a pieței, de recepționare mai largă și de sondare a cererii, a gusturilor consumatorilor, a evoluției modei. În mod deosebit producătorii trebuie să-și lărgească posibilitățile unor contacte directe cu consumatorii, fie prin magazine proprii de desfacere, fie prin expoziții, tîrguri, cataloage comerciale etc., atît pentru a se orienta asupra tendințelor consumului, cît și pentru a determina noi direcții în consumul unor produse pe care intenționează să le fabrice și să le lanseze pe piață.

• Neconcordanțe între termenele de livrare planificate și nevoile reale

ÎNCHEIEREA contractelor economice pe baza noilor principii de stabilire a relațiilor directe dintre furnizori și beneficiari, asigură condiții superioare desfășurării ritmice a producției și aprovizionării la nivelul indicatorilor de plan aprobați. **Corelarea ritmului aprovizionării cu cel al producției în volumul, structura și eșalonarea prevăzută, ferește întreprinderea de surpriza apariției unor fenomene negative, de întreruperi și goluri în activitatea ei, de folosirea incompletă a capacității de producție.** Sub acest aspect, modul în care s-au perfectat contractele pentru 1971 corespunde ca termene de livrare, cantități și sortimente cu sarcinile de producție și necesitățile beneficiarilor.

În unele cazuri însă prevederile contractelor pe 1971 nu țin seama de totalitatea condițiilor care să asigure o aprovizionare continuă, completă și complexă a întreprinderilor. **Combinatul siderurgic-Galați, Uzina „Vulcan"-București,** de pildă, au stabilit, într-o serie de cazuri, termenele de livrare la sfîrșitul lunii sau al trimestrului, fixîndu-și numai cantitățile globale ce ar urma să fie livrate. Un caz tipic este cel al **Intreprinderii Tehnometal-Timișoara** care, în anexa la contractele economice cu beneficiarii, a tipărit dinainte termenele de livrare pentru anul 1971 astfel: 31 martie pentru trimestrul I, 30 iunie pentru trimestrul II, 30 septembrie și 30 decembrie pentru celelalte două trimestere. Acest stistem, pe lîngă faptul că este o abatere de la prevederile legale și conduce la neasigurarea beneficiarilor cu cantitățile și sortimentele de care au nevoie, provoacă imobilizări de mijloace materiale și financiare.

Tendința furnizorilor de a stabili astfel termenele de livrare are în vedere absolvirea de penalități pentru întîrzierile ce ar interveni în livrările din cursul unui trimestru. De fapt furnizorii livrează în tot cursul trimestrului, dar preferă stabilirea unor termene mai largi, fără a ține seama de consecințele ce le provoacă partenerilor lor.

Unele necorelări în perioada încheierii contractelor pentru anul în curs s-au produs și ca urmare a faptului că s-a menținut încă intervenția unor organe tutelare în raporturile directe dintre parteneri, fără a cunoaște în detaliu nevoile reale și posibilitățile concrete ale întreprinderilor, condițiile în care trebuie să se deruleze procesul de aprovizionare tehnico-materială. Intervențiile repetate pe parcursul realizării planului și contractelor economice perturbează ciclul firesc al desfășurării relațiilor furnizor—beneficiar și periclitează realizarea exemplară a obligațiilor contractuale.

• Disciplina de plan și contractuală — obligatorie pentru toate intreprinderile

CONTRACTELE economice o dată încheiate, impun trecerea la organizarea concretă, practică a îndeplinirii obligațiilor asumate. Din acest punct de vedere anul 1971 reprezintă prima etapă de aplicare a unui complex de măsuri care să așeze pe același plan pe parteneri sub aspectul drepturilor și competențelor, dar și al răspunderilor.

Faptul că în actualele condiții contractul economic este un instrument de planificare care servește la detalierea și precizarea legăturilor dintre părți, pune într-o nouă lumină rolul pe care îl au contractele, ca element de sinteză în aprecierea rezultatelor obținute în activitatea economică, comparativ cu sarcinile de plan ale întreprinderilor. Dacă unul din parteneri nu și-a executat corespunzător obligațiile contractuale, cauzele trebuie căutate, în primul rînd, în modul în care acesta și-a realizat indicatorii de plan (volumul global al producției, sortimente, dimensiuni, formate

dr. D. FUNDĂTURĂ

(Continuare în pag. 8)

DATE DE PROGNOZĂ

ÎNGRĂȘĂMINTELE CHIMICE ÎN PERSPECTIVA ANULUI 1980

POPULAȚIA globului înregistrează, an de an, o creștere accentuată. Acest spor implică o cerere mereu mai mare de hrană, problemă care nici în prezent nu este pe deplin rezolvată, dacă ne referim la unele regiuni din America de Sud, Asia și Africa. În afara unor realizări recente, cum ar fi, de exemplu, posibilitatea de a se produce alimente pe cale sintetică (proteine din petrol) exploatarea resurselor mărilor și oceanelor sau controlul nașterilor, remedierea penuriei alimentare nu poate fi abordată decît plecînd de la două criterii esențiale: **utilizarea integrală a suprafețelor cultivabile pentru producerea de cereale și creșterea productivității în agricultură.**

În primul caz, din cele 13 500 milioane hectare de care dispune planeta noastră în mod potențial, vor putea fi cultivate maximum 7 000 milioane hectare[1]). Producția agricolă a acestei suprafețe nu va fi însă în măsură să satisfacă decît în jur de 7 000 milioane locuitori, cifră care va fi atinsă în viitorii 20 de ani. Suprafața arabilă nemaiputînd fi majorată, dezvoltarea producției agricole va trebui să fie continuată prin cea de a doua posibilitate, mult mai accesibilă, și anume: **calea intensivă prin mărirea randamentului la hectar.**

În prezent, producția europeană este, în medie, superioară cu 100% celei mondiale luate în ansamblu, iar experiențele olandeze și japoneze au dovedit că se pot obține progrese și mai mari. În ipoteza în care randamentele la hectar cultivat vor atinge pe întreg globul nivelul european, atunci necesitățile de hrană ale populației vor putea fi acoperite în următorii 100 ani. Așadar, **chimizarea agriculturii, combinată cu alte mijloace agrotehnice moderne, va permite satisfacerea cererii populației globului în continuă creștere.** Cercetări recente au demonstrat că, în unele țări, 50% din creșterea producției agricole din ultimii 25 de ani se datorează utilizării pe scară largă a îngrășămintelor.

ÎN ANUL 2000, cînd un plus de aproximativ 3 000 milioane locuitori vor trebui să fie hrăniți la un nivel corespunzător celui actual, **consumul total de îngrășăminte chimice pe suprafața actuală cultivată va trebui să atingă 150 milioane tone îngrășăminte, ceea ce ar corespunde consumului mediu la hectar practicat în prezent de unele țări dezvoltate.** Cele afirmate demonstrează pe de o parte posibilitatea ca populația ce va trăi în primele decenii ale secolului XXI să poată fi alimentată, iar pe de altă parte, că producția de îngrășăminte va trebui să se dezvolte, fiind cea mai importantă soluție care va asigura cantitatea de alimente corespunzătoare cerințelor de trai.

În cadrul INSCIN s-au întreprins studii amănunțite privind tendințele de dezvoltare a îngrășămintelor chimice în viitoarele decenii[2]). Factorii de bază care ne permit aprecierea necesarului de îngrășăminte chimice în deceniul 1971—1980 sînt creșterea populației și necesarul minim de calorii al acesteia. Conform aprecierilor făcute de O.N.U., populația globului va atinge în 1975, circa 4,1 miliarde locuitori, iar în 1980 — circa 4,5 miliarde locuitori, ceea ce corespunde unui ritm mediu anual de creștere de 2,1%. Pentru a face față creșterii importante a necesarului de alimente, rolul hotărîtor în eforturile de micșorare a deficitului alimentar, prin sporirea producției agricole, va continua să-l dețină îngrășămintele chimice. Pornind de la cele două considerente arătate și folosind metode diverse de calcul, s-a ajuns la următoarele estimări (vezi tabelul nr. 1).

Grafic nr. 1

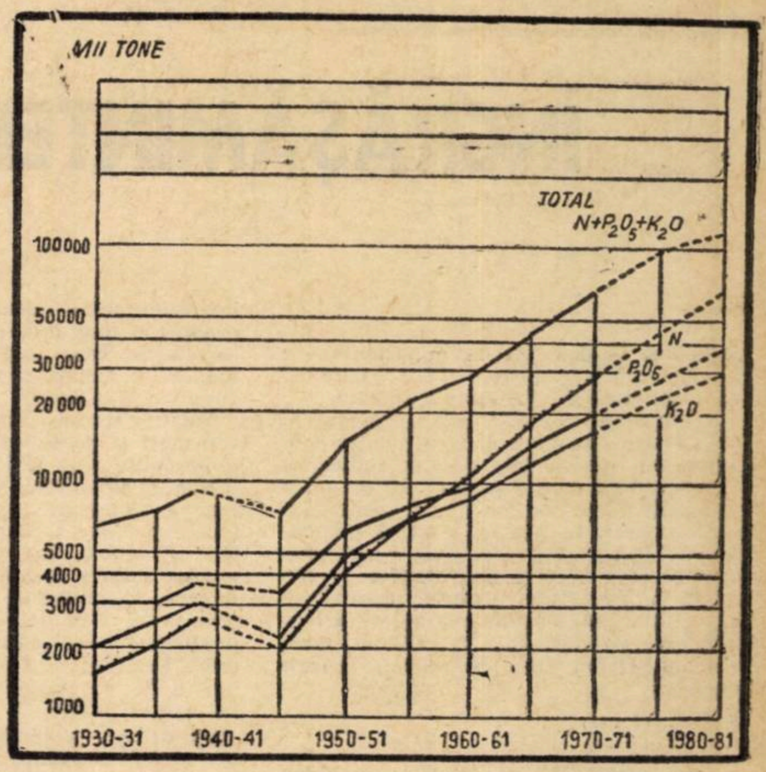

Evoluția consumului mondial de îngrășăminte chimice

Conform calculelor, **consumul mondial de îngrășăminte chimice va crește într-un ritm mediu anual de circa 5,9%. În perioada 1975—1980, ritmul mediu anual de creștere va fi însă de numai 4%.** Astfel, **în 1975, cererea mondială va atinge 95 milioane tone, iar în 1980, 115 milioane tone** (vezi graficul nr. 1).

Cantitățile cele mai mari de îngrășăminte vor fi necesare țărilor dezvoltate, a căror cerere este estimată la 70 milioane tone în 1975 și 80 milioane tone în 1980, în timp ce pentru țările în curs de dezvoltare ea se ridică la 25 milioane tone și, respectiv, 35 milioane tone.

Îngrășămintele azotoase vor continua să ocupe un loc de frunte în consum, apreciindu-se că vor avea ritmul de creștere cel mai intens și anume de circa 8% anual. Cauzele care vor determina și pe viitor orientarea producătorilor și consumatorilor spre acest tip de îngrășăminte se găsesc atît în sfera producției cît și a consumului; producția îngrășămintelor azotoase este dependentă doar de existența unor materii prime cum este petrolul, cărbunele și gazele naturale, relativ prezente în multe regiuni. In ceea ce privește consumul, agricultorii preferă îngrășămintele azotoase datorită faptului că plantele răspund prompt la administrarea lor, conducînd la randamente suplimentare foarte mari în raport cu celelalte îngrășăminte.

Se va manifesta tot mai mult tendința spre instalații gigant, amplasate în apropierea surselor de materii prime, a porturilor și piețelor consumatoare. Principala materie primă pentru fabricarea amoniacului va fi gazul metan. Pentru producerea fosfaților se va prefera obținerea acidului fosforic sau fosfaților cu o concentrație mare de P_2O_5, care vor fi livrați țărilor consumatoare spre prelucrare. În cazul îngrășămintelor potasice, instalațiile de prelucrare vor fi situate în vecinătatea zăcămintelor.

Țările în curs de dezvoltare, care dispun de materii prime, își vor crea și dezvolta propriile lor industrii de îngrășăminte chimice. Penuria de sulf va conduce la generalizarea procedeelor de producere a fosfaților prin utilizarea în locul acidului sulfuric, a acizilor clorhidric și azotic. Se vor accentua tendințele de structură a consumului de îngrășăminte reflectate în orientarea în tot mai mare măsură a preferințelor consumatorilor în cîteva direcții principale:

- **utilizarea sorturilor cu un conținut ridicat de element nutritiv** (de exemplu, în 1975, dintre îngrășămintele azotoase, **ureea** și **azotatul de amoniu** vor deține circa 60% din totalul consumului);
- **utilizarea crescîndă a îngrășămintelor complexe,** apreciindu-se un consum de 12,8 milioane tone în 1975;
- **utilizarea pe scară tot mai mare a îngrășămintelor lichide,** mai ales în țările dezvoltate.

Principalele regiuni deficitare vor rămîne țările din Asia și țările în curs de dezvoltare din Africa și America Latină, pe a căror piețe va exista o permanentă competitivitate între țările exportatoare. Volumul importului mondial de îngrășăminte chimice, deși se va înscrie în genere pe o linie ascendentă, va deține o cotă tot mai redusă în acoperirea consumului.

ÎN ROMÂNIA, bazele industriei de îngrășăminte chimice au fost create chiar în perioada primului plan cincinal, cunoscînd ulterior o dezvoltare vertiginoasă. **În timp ce în 1948 nu dispuneam decît de o singură fabrică de îngrășăminte chimice, cu o capacitate de 1 100 t/an superfosfat** (Valea Călugărească), **în prezent sînt în funcțiune 8 mari combinate, care produc peste 3 milioane tone/an îngrășăminte chimice brute.** Producția realizată în perioada 1960—1970 se prezintă astfel: (vezi tabelul nr. 2).

În dezvoltarea industriei de îngrășăminte chimice s-a avut în vedere creșterea cu precădere a producției de îngrășăminte cu azot necesare în proporție mai mare, acestea fiind cele mai adecvate specificului culturilor și caracteristicelor solului din România, pe de o parte, iar pe de altă parte, datorită existenței materiei prime (gazele naturale) aflate în cantități suficiente. Ca urmare a extinderii considerabile a producției în anul 1969/1970, **ponderea României în producția mondială de îngrășăminte azotoase a fost de circa 3%, iar în cadrul țărilor socialiste, de circa 9%.**

Dacă se analizează tendința de dezvoltare a producției de îngrășăminte pe sortimente în țara noastră, se constată îmbunătățirea raportului N : P_2O_5 conform cererilor sectorului agricol, iar în cadrul grupei de îngrășăminte cu azot, între uree și azotatul de amoniu, ureea prezintă în ultimii ani o creștere rapidă (vezi tabelul nr. 3).

Se observă că raportul azotat de amoniu : uree care a fost ridicat, devine începînd cu 1970, subunitar. În țara noastră, în cadrul producției de îngrășăminte cu azot, ureea ocupă un loc important. Este de reținut, de asemenea, faptul că **în anul 1970 concentrația medie în substanță activă a îngrășămintelor azotoase a crescut la 37% față de 27% în 1965.**

În privința îngrășămintelor fosfatice, luînd în considerare actualele capacități de producție, se constată că sortimentele compuse reprezintă o pondere de 50%,

dr. ing. Paul N. ȘTEFĂNESCU
Institutul pentru studierea conjuncturii economice internaționale

(Continuare în pag. 6)

Grafic nr. 2

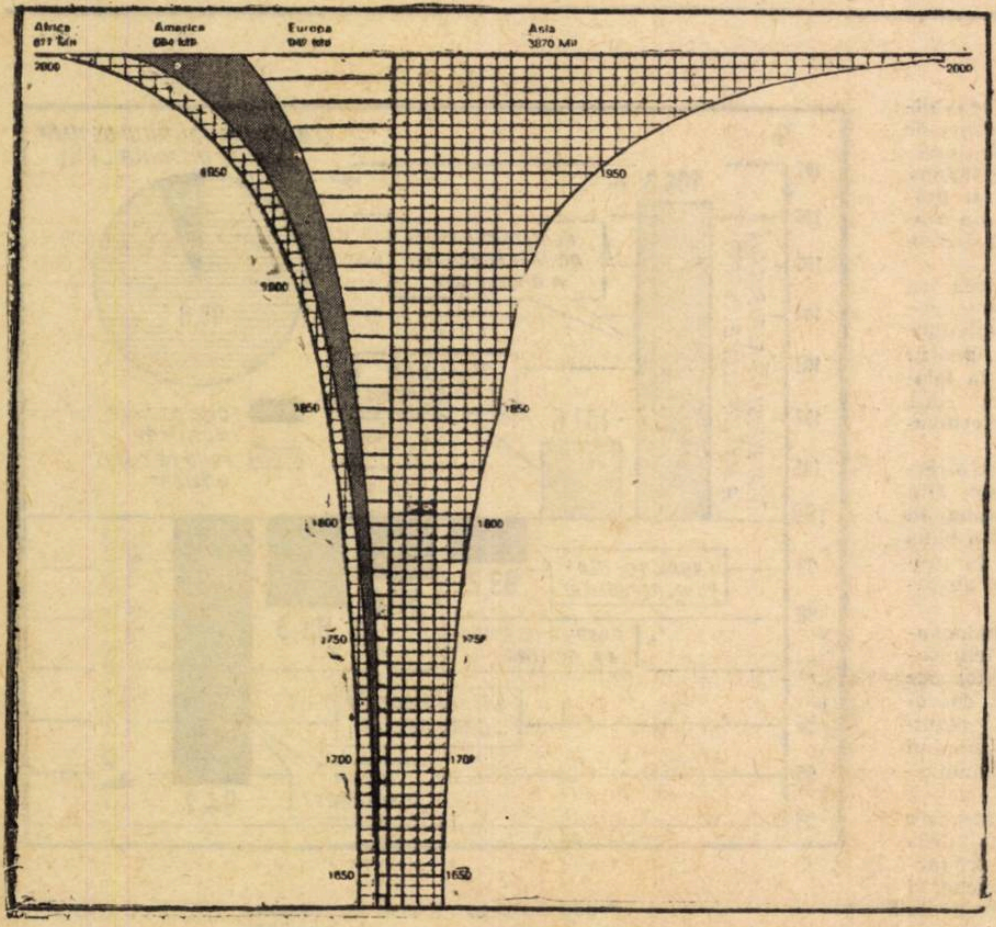

Evoluția populației globului

ÎNGRĂŞĂMINTELE

←

apreciată ca deosebit de importantă ; se produc trei sortimente : 1:3:0 ; 1:1:0 şi 1:2:1 pe bază de fosfaţi de amoniu.

Exportul de îngrăşăminte azotoase al ţării noastre se bucură de o atenţie deosebită din partea Ministerului Industriei Chimice, fapt care a permis, an de an, o maiorare a cantităţilor livrate beneficiarilor externi. În acelaşi timp, o preocupare permanentă a constituit-o problema calităţii. Din analiza indicatorilor de eficienţă a comerţului exterior rezultă că exportul de îngrăşăminte azotoase a R.S. România s-a dovedit a fi rentabil, înregistrîndu-se un curs de revenire corespunzător.

DIRECTIVELE celui de al X-lea Congres al P.C.R. privind planul cincinal pe anii 1971—1975 prevăd ca, în cadrul dezvoltării întregii economii, producţia industriei chimice să crească pînă în anul 1975, faţă de anul 1970, într-un ritm mediu anual de 13—14% (vezi tabelul nr. 4). Producţia totală de îngrăşăminte chimice va creşte, conform planului de dezvoltare, ajungînd în anul 1975 la 2 200—2 400 mii tone, exprimate în substanţă activă %, iar în 1980, după aprecierile noastre, la 2 900—3 000 mii tone. Corelînd capacitatea de absorbţie a pieţei mondiale, potenţialul de producţie al ţării noastre şi consumul intern [3]), apreciem ca posibilă creşterea în următorii ani a exportului românesc de îngrăşăminte cu azot într-un ritm de peste 10% anual, ceea ce ar însemna în 1980 o majorare a exportului de 2,6 ori faţă de 1970. Astfel, România îşi va consolida poziţia între principalele ţări exportatoare, revenindu-i în acest deceniu circa 6% din exportul mondial de îngrăşăminte azotoase. În acest sens, vor trebui intensificate eforturile în vederea extinderii producţiei de îngrăşăminte compuse şi îngrăşăminte complexe a ţării noastre. Aceasta va trebui conjugată cu preocuparea de înlocuire a sulfului — un produs de import — prin atacarea directă a fosfaţilor naturali cu acid azotic. În privinţa instalaţiilor de amoniac, va trebui revizuită concepţia actuală, fiind indicat să se renunţe la diversificarea utilajelor.

Pe linia calităţii se va urmări : mărirea concentraţiei în substanţă activă a sortimentelor de îngrăşăminte (fabricarea îngrăşămintelor cu un conţinut ridicat în substanţă activă prezintă o eficienţă economică maximă, datorită scăderii transportului de steril şi reducerii pierderilor la incorporare în sol), fabricarea îngrăşămintelor granulate, organizarea producţiei îngrăşămintelor cu fosfor în sortimente care asigură o solubilitate maximă a fosforului în apă şi îmbunătăţirea calităţii fizice.

Cheltuielile de ambalare, vehiculare, transport şi depozitare intervin cu valori importante, fapt ce impune alegerea formelor de organizare optimă, care să asigure o diminuare a cheltuielilor de desfacere şi chiar a celor de la consumator. De asemenea, vor trebui analizate cu atenţie sursele principale de cheltuieli ce intervin în preţul de cost al îngrăşămintelor, care s-au deplasat din sectorul de producţie, prin realizările tehnice obţinute, în sfera desfacerii şi la consumator, unde se poate interveni în modul cel mai eficient.

Ca urmare a tendinţelor de structură ale pieţei mondiale, se propune orientarea într-o proporţie mai mare în viitor a exportului nostru spre uree, îngrăşămînt deosebit de solicitat. Ar fi recomandabil ca azotatului să i se acorde o atenţie sporită atît în ce priveşte calitatea (granulaţie corespunzătoare şi înlăturarea aglomerabilităţii), cît şi furnizării întregii game de sortimente comercializate pe piaţa internaţională (cu un conţinut de azot cuprins între 23,0% şi 34,5%).

Măsurile din sfera producţiei trebuie corelate şi sincronizate cu cele de comerţ exterior. Astfel, faţă de situaţia din anii 1965—1970, **apreciem că ar fi utilă o nouă orientare a repartizării cantităţilor prevăzute a fi exportate, pe cîteva direcţii principale, corespunzătoare conjuncturii pieţei.** Este bine, ca pe linia aceasta, să se ţină seama de caracterul sezonier al mărfii. Se impune totodată mai buna organizare a transportului (utilizarea conteinerelor, de exemplu) şi amenajarea de capacităţi de depozitare la producători, în porturile Constanţa şi Galaţi, cît şi pe principalele pieţe. Aceasta va conduce la efectuarea unor livrări prompte, respectîndu-se una din condiţiile de bază ale unui comerţ eficient.

În sfîrşit, se impune şi **adaptarea mai elastică la cerinţele de comercializare ale diverselor pieţe,** prin practicarea unei politici comerciale flexibile şi prin promovarea unor condiţii de plată avantajoase.

---

1) În anul 1960 suprafaţa cultivată a globului atinsese 1 400 milioane hectare, procurînd fiecărui om circa 470 kg alimente de bază anual, echivalînd cu 2 400 calorii zilnic.

2) INSCIN : Îngrăşămintele azotoase, colecţia Tendinţe pe piaţa mondială, Bucureşti 1970.

3) Cantitatea de îngrăşăminte ce se va folosi în agricultura ţării noastre la nivelul anului 1975 va reveni la circa 180—190 kg/ha teren arabil, vii şi livezi, faţă de 60 kg apreciat în prezent.

Tabelul nr. 1

Estimări privind balanţa îngrăşămintelor chimice
— în mil. tone —

	Producţie		Consum		Excedent (Deficit)	
	1970/71	1975/76	1970/71	1975/76	1970/71	1975/76
1. Îngrăşăminte azotoase (N)						
Regiuni dezvoltate	27,0	40,0	23,0	35,0	4,0	5,0
Regiuni în curs de dezvoltare	3,4	6,6	5,2	9,0	(1,8)	(2,4)
din care :						
— Asia	1,85	4,0	3,0	5,5	(1,1)	(1,5)
— Africa	0,8	1,6	1,2	2,0	(0,4)	(0,4)
— America Latină	0,75	1,0	1,0	1,5	(0,25)	(0,5)
Total :	30,4	46,6	28,2	44,0	2,2	2,6
2. Îngrăşăminte fosfatice (P_2O_5)						
Regiuni dezvoltate	19,0	25,0	17,5	23,0	1,5	2,0
Regiuni în curs de dezvoltare	1,7	2,9	2,8	4,6	(1,1)	(1,7)
din care :						
— Asia	0,6	1,2	1,25	2,2	(0,65)	(1,0)
— Africa	0,6	0,8	0.5	0,6	0,1	0,2
— America Latină	0,5	0,9	1,05	1,8	(0,55)	(0,9)
Total :	20,7	27,9	20,3	27,6	0,44	0,30
3. Îngrăşăminte potasice (K_2O)						
Regiuni dezvoltate	17,3	23,5	15,5	21,0	1,8	2,5
Regiuni în curs de dezvoltare	0,7	1,2	1,5	2,55	(0,8)	(1,35)
din care :						
— Asia	0,5	0,6	0,65	1,15	(0,15)	(0,55)
— Africa	0,17	0,57	0,35	0,60	(0,18)	(0,03)
— America Latină	0,03	0,03	0,50	0,80	(0,47)	(0,77)
Total :	18,0	24,7	17,0	23,55	1,0	1,15

Tabelul nr. 2

— în mii tone —

	1960	1965	1967	1968	1969	1970
Total (100% subst. activă)	71,0	292,7	536,9	602,5	720,3	1074,0
din care :						
— fosfatice (P_2O_5)	52,0	126,4	164,6	181.8	221,9	827,0
— azotoase (N)	19,0	166.3	372,3	420,7	498,4	247,0

Tabelul nr. 3

N 100% tone	1955	1960	1965	1970
Azotat de amoniu	2482	15015	152800	387000
Uree	900	1850	13500	450000
Total	3382	16865	166300	837000
Raport azotat : uree	2,7	8,2	11	0,8

Tabelul nr. 4

— % —

	1970	1971	1972	1973	1974	1975
N 100%	100	114	119	153	188	277
P_2O_5	100	100,4	145	162	172	217
K_2O	100	150	150	150	230	570
TOTAL :	100	112	126	155	186	228

SĂPTĂMÎNAL

UN GRAFIC COMENTAT

În întreprinderile municipiului Bucureşti

REZERVE IMPORTANTE DE SPORIRE A PRODUCTIVITĂŢII MUNCII

ÎN primele 5 luni ale acestui an, industria republicană a municipiului Bucureşti a înregistrat realizări de seamă în îndeplinirea principalilor indicatori de plan : **producţia globală a fost realizată în proporţie de 102,8%, producţia marfă vîndută şi încasată — 103,4%, iar productivitatea muncii — 101,6%. Aşa cum rezultă din grafic, faţă de perioada corespunzătoare a anului trecut, productivitatea muncii a sporit cu 6,3%.**

Oglindesc însă aceste realizări pozitive utilizarea întregului potenţial existent în întreprinderile bucureştene în ce priveşte posibilităţile de sporire a productivităţii muncii ? Faptele atestă că nu ! În primul rînd, pentru că, **în această perioadă, numărul mediu scriptic la total salariaţi a fost depăşit cu 1,2%.** În al doilea rînd, **numărul total al orelor suplimentare prestate a echivalat munca a 3660 salariaţi.**

Minusuri serioase au fost înregistrate mai ales în direcţia utilizării fondului de timp maxim disponibil. Din structura acestuia rezultă că el **a fost utilizat numai în proporţie de 93,8%,** iar 6,2% a rămas nefolosit — o bună parte ca urmare a întreruperilor şi stagnărilor în producţie, a învoirilor şi concediilor fără plată, a absenţelor nemotivate etc.

Unele întreprinderi, ca urmare directă a neajunsurilor manifestate în domeniul aprovizionării tehnico-materiale, a defecţiunilor înregistrate în funcţionarea maşinilor, a absenţelor nemotivate, a învoirilor, concediilor fără plată ş.a. — nu şi-au realizat sarcina planificată de sporire a productivităţii muncii, diminuînd astfel realizările la acest indicator pe ansamblul municipiului.

Se simte nevoia unor măsuri hotărîte şi eficiente care să faciliteze obţinerea unui ritm susţinut în îndeplinirea exemplară a sarcinii de plan privind sporirea productivităţii muncii în toate întreprinderile bucureştene şi cu precădere în acelea care au înregistrat minusuri la acest capitol.

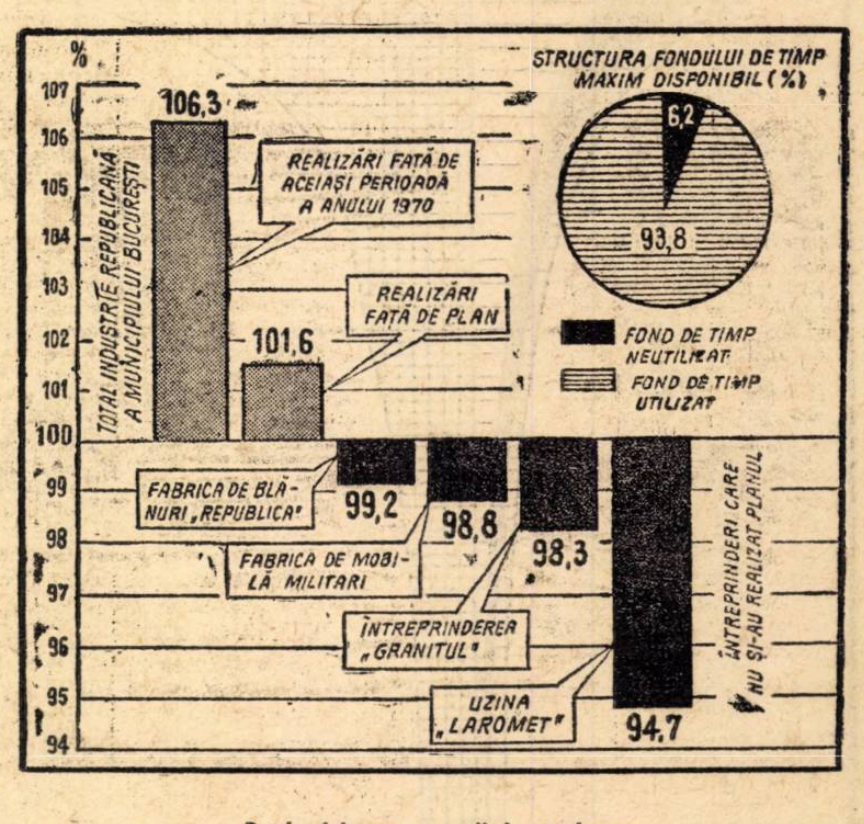

Productivitatea muncii în perioada ianuarie — mai 1971.

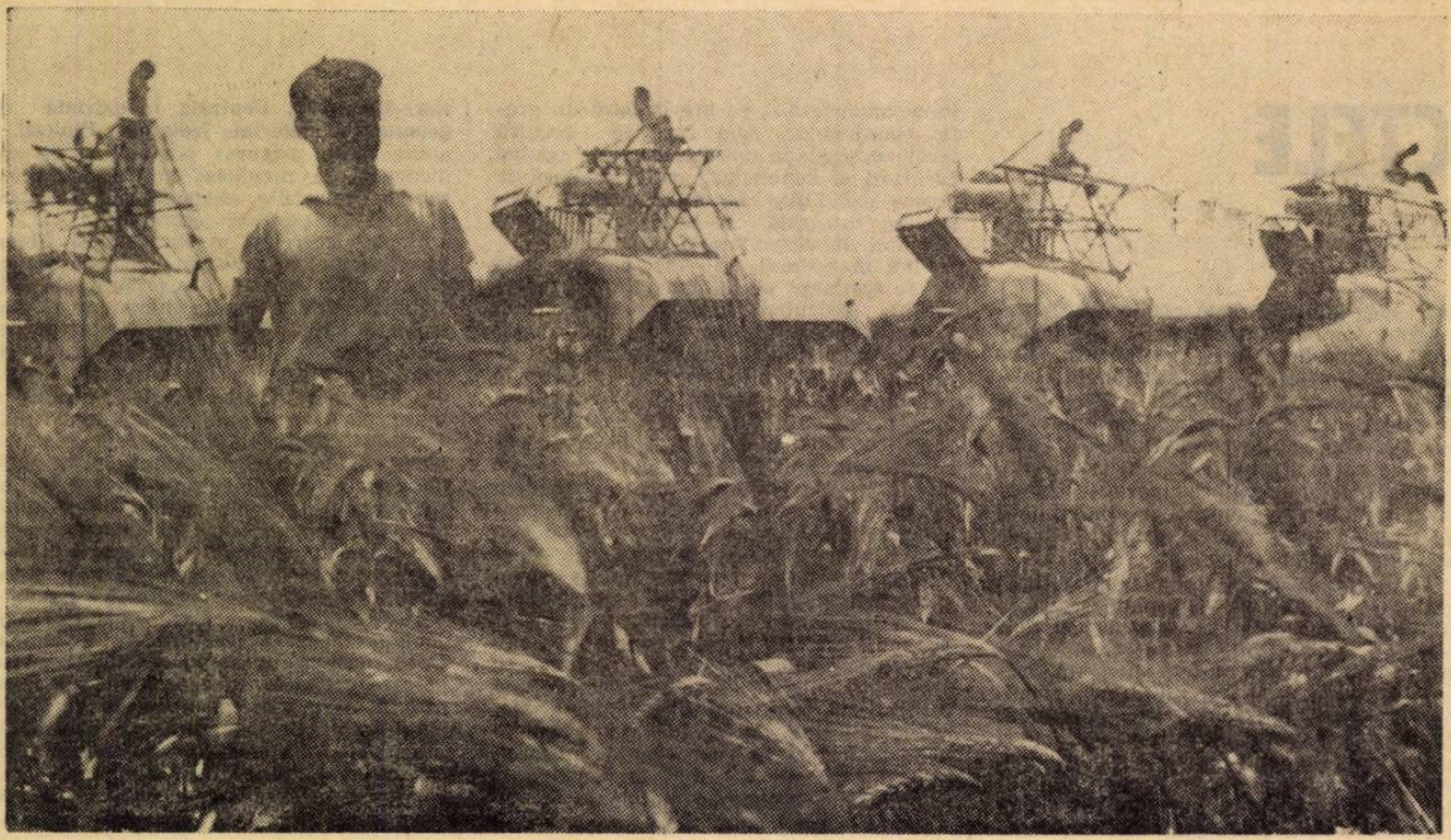

Recoltat — '71

CINCINALUL 1971 — 1975

MODERNIZAREA AGRICULTURII (II)

MODERNIZAREA producției din agricultură nu poate fi concepută fără **modernizarea formelor și metodelor de conducere a producției și a activității economice,** mai ales în condițiile în care, pe plan mondial, se desfășoară o adevărată revoluție managerială, care adaptează conducerea noilor forme de organizare socială a producției și a muncii.

Fapt este că, pe fundalul modernizării bazei tehnico-materiale a agriculturii, se perfecționează formele de organizare socială a producției. **Concentrarea și specializarea producției,** începînd cu unitatea de bază-ferma și terminînd cu zona (în cadrul agriculturii naționale) se afirmă ca un însemnat factor de progres în agricultură, determinînd sporirea producției și a productivității muncii, reducerea prețului de cost și creșterea rentabilității. Experiența sectorului de stat din agricultura noastră este edificatoare în acest domeniu și ea va fi folosită și pentru sectorul cooperatist, unde se organizează, pe scară tot mai largă, ferme specializate. Eficiența acestei măsuri este influențată de corelarea ei cu lucrările de zonare a agriculturii, astfel ca specializarea unităților de bază să țină seama nu numai de condițiile locale, ci și de contribuția pe care trebuie s-o aducă la asigurarea fondului central de produse agricole. Și la noi, specializarea adîncită în producție generează fenomene noi de cooperare între unitățile agricole care, pe o anumită treaptă de dezvoltare, ajung pînă la integrare (pe orizontală sau pe verticală). **Cooperarea,** cu formele ei multiple, reprezintă elementul calitativ nou, care va caracteriza dezvoltarea în perspectivă a agriculturii românești.

În mod doesebit se impune întărirea relațiilor de cooperare între cooperativele agricole în domeniul producției, aprovizionării, desfacerii și vieții sociale, prin intermediul consiliilor intercooperatiste. În același timp, există condiții pentru ca relațiile de cooperare între sectorul de stat și cel cooperatist să fie dezvoltate spre forme mai complexe, de producție, care să dea posibilitatea unei transmiteri mai rapide a experienței și metodelor moderne de producție. Cele mai largi perspective le are crearea combinatelor agro-industriale, în cadrul cărora producerea, prelucrarea și desfacerea produselor agricole sînt activități integrate, într-un tot unitar, reunind, pe o treaptă superioară, industria prelucrătoare cu agricultura.

Integrarea în producție generează noi forme de conducere a agriculturii, de felul centralelor specializate. In perspectivă, aceste organisme noi de conducere vor fi extinse și la alte ramuri, adîncindu-se în aceiași timp democratismul lor, prin folosirea în mai mare măsură a pîrghiilor economice de conducere și îndrumare a agriculturii, respectînd principiile îmbinării inițiativei locale cu conducerea planificată centralizată.

Perfecționarea formelor de conducere face necesară și **îmbunătățirea continuă a stilului și metodelor de muncă ale organelor de conducere** pe toate treptele de activitate economică. Buna funcționare a organelor de conducere colectivă este condiționată de creșterea răspunderii în adoptarea deciziilor optime, de eliminarea fenomenelor de birocratism și paralelism, de eliminarea verigilor intermediare, în scopul apropierii conducerii de producție, pentru a rezolva operativ și competent problemele acesteia. În aceeași ordine de idei, este necesar ca unitățile de bază-ferma, sectorul etc. — să li se acorde mai multă competență și mai multe atribuții, deoarece în cadrul acestora se hotărăște soarta producției.

O conducere operativă, competentă și eficientă nu este posibilă fără **asigurarea unui sistem informațional,** capabil să pună la dispoziție informația economică necesară, la timp și la un nivel calitativ corespunzător, care să reflecte complexitatea crescîndă a procesului de producție. De aceea, o problemă de mare stringență, care își va găsi rezolvarea, a devenit organizarea unui sistem informațional al agriculturii, începînd de la veriga de bază-ferma — pînă la minister, sistem bazat pe mecanizarea și automatizarea prelucrării informației economice cu ajutorul calculatoarelor electronice.

Revoluția în conducere, sub toate aspectele ei, nu poate fi concepută în afara **eficienței economice.** Raționalitatea oricărei măsuri de modernizare a agriculturii se apreciază în măsura în care contribuie la sporirea eficienței economice sub diversele ei aspecte. Rentabilitatea a devenit astăzi criteriul final și general de apreciere a eficienței economice din agricultură. Or, pentru rentabilizarea și creșterea rentabilității agriculturii, trei aspecte sînt esențiale: mărirea randamentelor și a productivității muncii și reducerea ponderii cheltuielilor materiale.

Actualul randament la hectar sau pe animal vorbește de la sine despre stadiul în care ne aflăm sub aspectul eficienței economice în agricultură. La toate produsele agricole, raportul de randament între România și alte țări europene cu agricultură modernă este de cel puțin 1:2, ajungînd, în unele cazuri la 1:3. Aceasta înseamnă că, pentru a obține aceeași cantitate de produse folosim de 2—3 ori mai multe resurse de producție, îndeosebi teren. Creșterea cantitativă și îmbunătățirea calitativă a mijloacelor de producție din agricultură, dar mai ales folosirea lor mai economică, ne vor permite micșorarea acestui important decalaj de eficiență, apropierea de nivelul statelor cu agricultură avansată.

În ceea ce privește decalajul de productivitate a muncii, el este și mai mare. Sporirea substanțială a randamentelor, în condițiile reducerii absolute și relative a forței de muncă din agricultură, va face posibilă creșterea productivității muncii agricole și apropierea, ca nivel, a veniturilor populației agricole de ale celei industriale. Factorul hotărîtor în această direcție va fi tot industrializarea și dezvoltarea sferei serviciilor care, numai în acest cincinal, vor absorbi un milion de brațe de muncă, cea mai mare parte provenind din agricultură.

Pentru o agricultură în plin proces de modernizare, în condițiile dezvoltării bazei tehnico-materiale, deosebit de acută și complexă este problema eficienței cheltuielilor materiale. Modernizarea agriculturii, bazată pe investiții de mijloace de producție, duce în mod inevitabil la sporirea absolută și relativă a cheltuielilor materiale în structura cheltuielilor de producție. Raționalizarea cheltuielilor materiale nu poate opri acest proces. Problema este însă de a asigura o asemenea utilizare a cheltuielilor materiale, încît să se obțină un spor de producție, care să determine o reducere a ponderii cheltuielilor materiale în valoarea producției globale. Pe această bază sporește venitul național produs în agricultură și se realizează o activitate eficientă. Or, în ultimul timp, pe ansamblul agriculturii, dar mai ales în sectorul de stat, asistăm la creșterea ponderii cheltuielilor materiale în valoarea producției globale și la situația paradoxală că, deși sporește producția globală, producția netă (cea care urmează să fie repartizată în fond de acumulare și fond de consum) rămîne în linii mari aceeași, înregistrîndu-se uneori chiar scăderi. Complexitatea problemei constă în aceea că rezolvarea ei depinde de raționalizarea tuturor factorilor și elementelor participante la procesul de producție: folosirea rațională a mijloacelor de muncă, folosirea de soiuri de plante și rase de animale cu randament ridicat, organizarea rațională a producției și a muncii, pînă la însăși raționalizarea consumurilor materiale. Rezolvarea neîntîrziată a acestei probleme implică însă ridicarea și perfecționarea cunoștințelor economice ale tuturor lucrătorilor din agricultură.

În concepția Partidului Comunist Român, modernizarea agriculturii este mijlocul esențial de îmbunătățire a condițiilor de trai pentru întreg poporul, inclusiv mijlocul de **modernizare a satului românesc,** cunoscut în trecut printr-un nivel de trai precar, prin situația sanitară grea, prin condiții de locuit deosebit de dificile.

Fără îndoială, modernizarea satului va fi un rezultat al acțiunii conjungate dintre industrie și agricultură. Industria pune la dispoziția satului nu numai condițiile necesare pentru un trai civilizat, ci și o parte din mijloacele bănești necesare, prin intermediul salariilor brațelor de muncă din agricultură atrase în circuitul industrial, care sporesc mijloacele financiare ale satului. In același timp, procesul de industrializare va duce la apariția de noi orașe, îmbunătățind și repartizarea teritorială a acestora. In următorii 15—20 de ani se prevede desfășurarea unei vaste activități dirijate de dezvoltare și sistematizare a localităților rurale, crearea a 250—300 noi centre urbane — dublîndu-se numărul orașelor existente — și, în același timp, ridicarea economică a tuturor comunelor. Toate aceste măsuri vor duce la profunde transformări în viața satului românesc, reducînd în mod simțitor deosebirile dintre sat și oraș, asigurînd o puternică apropiere a condițiilor de viață din aceste două medii ale existenței noastre sociale.

prof. univ. dr. O. PARPALĂ

AVICULTURA

DOUĂ PROPUNERI ȘI O PĂRERE

ÎN SCOPUL continuei sporiri a producției de ouă și carne de pasăre, pentru satisfacerea nevoilor consumului intern și asigurarea exporturilor, s-au construit și urmează a mai intra în funcțiune alte mari combinate avicole și s-au pus în aplicare diferite metode și forme menite să contribuie la intensificarea creșterii de păsări. Întreprinderea noastră este de talie medie; avem un plan anual a cărui realizare este pe deplin posibilă, avînd în vedere că a fost întocmit în mod judicios pe baza parametrilor prevăzuți în studiul tehnico-economic și datorită faptului că avem toate condițiile necesare îndeplinirii lui.

Mă refer, de pildă, la cadrul organizatoric în care ne desfășurăm activitatea, menționînd că înființarea Trusului pentru creșterea păsărilor creat în martie 1971 a fost o măsură deosebit de utilă și oportună, datorită faptului că au fost astfel înlăturate unele verigi intermediare, care nu arareori îngreunau desfășurarea normală a unor procese necesare și iscau dificultăți astăzi inexistente.

Așadar, cred că s-a făcut un lucru bun. Dar mai cred, de asemenea, că pe această linie se mai poate face încă un pas înainte. E vorba despre unitățile producătoare de nutrețuri combinate pentru păsări; despre subordonarea lor și despre relațiile cu întreprinderile beneficiare, cum ar fi a noastră.

Nu spun nici o noutate amintind că furajele combinate reprezintă elementul cel mai important, determinant în obținerea producției planificate și a rentabilității. Noi, de exemplu, le primim de la fabrica din Ciulnița. S-a întîmplat însă ca uneori calitatea acestor furaje să nu fie satisfăcătoare. Ba chiar mai rău, așa cum s-au petrecut lucrurile în mai 1971, cînd întreprinderea amintită ne-a livrat furaje fabricate după o rețetă, să-i zicem necorespunzătoare, din cauza căreia am avut de suportat pagube imediate cu unele urmări cu totul nedorite, prin scăderea numărului de păsări ouătoare și de ouă. Iar necazul a continuat și după aceea, pentru că se revine cu întîrziere la ritmul normal. Evident că am informat forurile superioare și desigur că Trustul pentru creșterea păsărilor a făcut diligențele necesare pe lîngă forurile tutelare ale fabricii din Ciulnița. **Nu era însă și n-ar fi mai simplu dacă unitatea producătoare și cea consumatoare de furaje ar aparține aceluiași trust?** N-ar înlesni această formă de organizare înlăturarea operativă a unor situații ca aceea susamintită și n-ar duce la evitarea altor necazuri (judecăți, penalizări etc.)? Cred că da și că o reanalizare a situației nu poate fi decît utilă, mai ales din punct de vedere al eficienței economice.

În aceeași ordine de idei, ar mai fi ceva de semnalat. În 1972—1973 urmează ca în imediata apropiere a orașului Brașov să se construiască un combinat avicol care va trebui să livreze anual 7 400 tone de carne de pasăre. De asemenea, în 1974 urmează să se construiască o fabrică de nutrețuri combinate care va aproviziona combinatul și alte întreprinderi avicole.

N-ar fi însă mai judicios să se procedeze invers? **Adică să se schimbe datele între ele și să intre în funcțiune mai întîi fabrica de furaje,** ținînd seama că nevoia unei astfel de hrane pentru păsări există și că ea se va accentua cu fiecare an, datorită sporirii numărului de păsări care vor fi crescute? **Procedîndu-se așa s-ar realiza și însemnate economii la cheltuielile de transport, iar noul combinat ar avea la dispoziție încă de la început baza de aprovizionare necesară.**

Pe linia îmbunătățirii muncii în sectorul avicol trebuie menționată, ca deosebit de importantă și problema cadrelor de specialiști — medici veterinari și ingineri zootehniști. În această privință este bine să se acorde o atenție specializării continue și neîntrerupte. Dar cred că tot cu aceeași seriozitate trebuie avută în vedere și stabilizarea acestor cadre, într-un anume loc de muncă, pentru perioade cît mai îndelungate. Aceasta este o mai veche și quasiunanimă dorință a specialiștilor și ca unul care am trecut prin filiera și etapele de organizare a agriculturii, pot să spun cu suficient temei că vechimea în muncă în același loc, în aceeași unitate creează o anumită mîndrie justificată și utilă, privind lucrurile în prezent și în perspectivă. Ceea ce este adesea hotărîtor și de aceea merită reținut.

ing. Traian CORDUBAN
director
I.A.S. „Avicola"-Brașov

CONTRACTELE

(Urmare din pag. 4)

etc). Țesutul viu și intens de relații dintre întreprinderi impune executarea riguroasă a obligațiilor prevăzute în contractele economice — ceea ce reprezintă în fond definiția disciplinei de plan și contractuale — **ca un raport continuu de reciprocitate, de echitate și de răspundere, fiecare întreprindere fiind nu numai interesată, dar și răspunzătoare de modul în care funcționează întregul angrenaj economic.**

Din analiza modului în care s-au desfășurat aceste relații în primul trimestru din acest an, reiese că cele mai multe întreprinderi și centrale s-au achitat corect de obligațiile ce le-au revenit prin contractele economice de livrare încheiate, înregistrînd rezultate pozitive în activitatea lor economico-financiară și în mai buna desfășurare a producției, creînd totodată condițiile pentru obținerea unor rezultate la fel de favorabile de către întreprinderile beneficiare. Asemenea exemple de îndeplinire corectă a contractelor economice se întîlnesc **la Uzina „Industria Sîrmei"-Cîmpia Turzii, Uzina „Tractorul"-Brașov, Uzina „Automecanica"-Mediaș, Combinatul chimic-Craiova, Combinatul de exploatare și industrializare a lemnului-Pitești** și altele.

Se întîlnesc însă și cazuri în care respectarea contractelor economice este trecută pe un plan secundar, iar disciplina contractuală — desprinsă artificial de disciplina de plan — este privită ca o acțiune temporară, la discreția unuia din parteneri. În toate aceste cazuri consecințele afectează serios activitatea întreprinderilor beneficiare, concretizîndu-se în pierderi importante pentru economia națională. În cursul trimestrului I a.c., de pildă, **Uzina de pompe — București** avea 106 contracte neonorate în întregime, **Combinatul chimic — „Victoria" — 57, Întreprinderea de prefabricate din beton — Doicești — 51, Combinatul textil — Oradea — 43**, etc. În aceste situații este firesc ca partenerul care nu și-a respectat obligațiile contractuale să compenseze celeilalte părți pagubele suferite. Totodată aceste pagube suportate trebuie să constituie un element de disciplinare în viitor a întreprinderii care își încalcă obligațiile contractuale.

Abaterile de la disciplina contractuală pot produce uneori perturbații grave în activitatea economică a partenerilor contractanți, concretizate în nerealizarea indicatorilor de plan, într-o eficiență economică scăzută, în imposibilitatea fructificării corespunzătoare a eforturilor depuse de colectivele întreprinderilor și chiar la o demobilizare a acestora. Privită sub acest aspect, încălcarea disciplinei de plan și contractuale de către una din părțile contractante atrage după sine răspunderea nu numai morală, dar, și materială față de parteneri. Oricît de „obiective" ar fi motivele invocate, ele nu pot reface ceea ce s-a pierdut, creează nesiguranță și lipsă de încredere în relațiile dintre parteneri, elemente ce se opun relațiilor socialiste de producție și raporturilor de bună colaborare dintre întreprinderile economiei noastre.

● Producția din 1972 — se pregătește din acest an

ACȚIUNEA de încheiere a contractelor economice pentru 1972 este în plin proces de desfășurare. Începută încă din luna ianuarie a.c., ea are la bază un grafic coordonator, prin care se asigură termene și etape unitare, corelate pentru furnizori și beneficiari, astfel încît să se creeze condițiile necesare pentru acoperirea integrală a bazei materiale a planului de dezvoltare a economiei.

Pînă în prezent s-au efectuat lucrările de determinare și fundamentare a necesarului, revizuirea normelor de consum și de stoc pentru materii prime, materiale, combustibili, s-au întocmit și s-au transmis specificațiile pentru importurile din etapa I. În același timp, coordonatorii de balanță au stabilit contacte directe cu toți producătorii în vederea constituirii volumului resurselor ce se vor înscrie în balanțele materiale pentru satisfacerea nevoilor justificate ale consumatorilor. În aceste zile au loc discuțiile bilaterale dintre furnizori și beneficiari pentru analiza bazelor de calcul și pentru stabilirea concretă a condițiilor de efectuare a livrărilor: probleme de ambalare, de transport, recepție, modalitățile de livrare ș.a. Cu participarea organelor tutelare ale beneficiarilor și furnizorilor, coordonatorii de balanță stabilesc soluțiile de echilibrare a balanțelor materiale în concordanță cu sarcinile din planul de stat, cu nevoile și posibilitățile economiei naționale.

Pe baza graficului coordonator, corespunzător prevederilor Legii contractelor economice, pentru anul viitor contractele trebuiau să se încheie pînă la 30 iunie 1971, pentru materiile prime de bază, precum și pentru mașini, instalații și utilaje a căror fabricație necesită o durată mai mare de pregătire tehnică și organizatorică și pînă la 31 august pentru celelalte produse. Folosind experiența anului 1971, centralele industriale și întreprinderile au organizat mai bine desfășurarea întregii acțiuni de încheiere a contractelor economice. **Centrala industrială de autocamioane și tractoare-Brașov, Grupul de uzine 23 August-București, Centrala pentru condiționarea, transportul și livrarea produselor petroliere-București, Centrala industrială de geamuri și materiale izolatoare-Ploiești** și altele și-au asigurat portofoliul de comenzi și se pregătesc pentru stabilirea tuturor celorlalte elemente necesare încheierii contractelor economice.

Unele necorelări în succesiunea firească a etapelor acțiunii de contractare pentru 1972 se datoresc faptului că s-au stabilit de către unele ministere și centrale (M.I.M.C., M.I.Ch., Centrala de produse refractare — Alba Iulia, Grupul de uzine pentru aparataj și mașini electrice, Centrala industrială de anvelope și mase plastice, Uzina de mecanică fină-București) termene diferite de cele prevăzute în graficul coordonator. Din această cauză, unitățile economice au trebuit să transmită comenzi pentru unele materiale la termene cînd nu aveau constituit propriul portofoliu de comenzi, ceea ce a condus la o neconcordanță între volumul și structura producției pe de o parte, și asigurarea bazei materiale, pe de altă parte. **În legătură cu fundamentarea necesarului, s-au constatat cazuri în care calculele de determinare au avut la bază norme de consum depășite** (Combinatul textil-Constanța, Fabrica de ciment-Medgidia, Grupul de uzine pentru utilaj minier-Satu Mare) **ceea ce a condus la supraestimarea volumului real de materii prime și materiale pentru realizarea producției planificate pe 1972.**

Se impune o muncă intensă, din partea coordonatorilor de balanță în special, în legătură cu analiza comenzilor primite, stabilirea volumelor pe producători și a relațiilor de aprovizionare-livrare. Ținînd seama de greutățile întîmpinate în primele două trimestre din acest an, va trebui să se acorde o mai mare atenție activității de optimizare a transportului materialelor de masă și să se stabilească cele mai raționale legături între furnizori și beneficiari, astfel încît întregul proces de aprovizionare tehnico-materială să se realizeze ritmic, fără întreruperi, cu cheltuieli cît mai reduse de transport, manipulare și depozitare.

TELEX

● **Locuințe.** — În centrul minier Vulcan, din Valea Jiului, se construiește un nou ansamblu de locuințe, care în final va însuma 3 200 de apartamente, o școală cu 30 de săli de clasă, o circumscripție medicală, spații comerciale și alte obiective. Primele 300 de apartamente urmează să fie predate locatarilor anul acesta. Și în celelalte așezări din județul Hunedoara se lucrează intens la dezvoltarea fondului locativ. În localitățile de pe Valea Jiului, la Hunedoara, Deva, Brad, Orăștie și Hațeg, peste 1 000 familii s-au mutat în acest semestru în locuințe noi, urmînd ca pînă la finele anului să fie date în folosință alte 2 600 de apartamente și numeroase construcții social culturale.

● **Noi sortimente de țesături** — Combinatul Textil din Sighișoara a introdus în producția de serie noi colecții de țesături brodate, realizate pe bază de poliesteri. Între acestea se află țesături pentru perdele din fibre sintetice precum și pentru cămăși și bluze. Creatorii combinatului pregătesc o altă gamă de țesături brodate pe bază de fibre sintetice destinate confecțiilor de rochii și a altor articole. Noile țesături sînt ușor lavabile, cu tușeu stabil, puțin șifonabile.

● **Vulcani de turbă.** — Cercetătorii Ion Fleșeriu și Vasile Florincz de la Muzeul de științe naturale din Aiud au indentificat, în zona Ciumbrud — Valea Lopezii, peste 20 de vulcani, dintre care unii mai sînt încă activi, dar care nu elimină lavă incandescentă, ci turbă coloidală, un fel de noroi fin, unsuros. Analizele efectuate de oamenii de știință de la Universitatea din Cluj au arătat că noroaiele vulcanice conțin numeroase minerale și substanțe volatile prețioase.

● **Tuf dacitic.** — În apropierea orașului Gherla a fost descoperit cel mai important zăcămînt de tuf dacitic din țară. Inginerul doctorand Aurel Ianceu, vicepreședinte al Consiliului popular județean Cluj, a elaborat un studiu de valorificare complexă a acestuia. Cercetările sale au demonstrat posibilitățile utilizării tufului dacitic în construcțiile de locuințe. Calculele efectuate demonstrează că această rocă vulcanică poroasă poate înlocui cu succes betonul celular și zidăria clasică, reducînd greutatea construcțiilor cu circa 30% și asigurînd, în același timp o izolație fonică și termică superioară. În plus, cărămizele sau placajele din tuf dacitic elimină complet tencuielile interioare și exterioare, avînd un aspect plăcut și o colorație naturală atrăgătoare. Exploatarea zăcămîntului a și început, urmînd ca pînă în 1972 producția de tuf dacitic fasonat să se ridice la 10 000 metri cubi anual.

● **Instalații feroviare.** — Uzina mecanică de material rulant din Brașov a asimilat în fabricație o drezină originală, dotată cu instalații speciale pentru distrugerea vegetației de pe terasamentul rețelei feroviare, cu ajutorul substanțelor chimice. Această drezină-ierbicid se adaugă unor largi game de mașini și agregate construite de uzina brașoveană pentru mecanizarea lucrărilor de construcție și de întreținere a căilor ferate. Printre acestea figurează mașina de așezat balastul sub șine, instalația mobilă de sudare a căii ferate, instalația de transport a șinelor pe șantier, agregate cu pluguri speciale pentru dezăpezirea liniilor ferate duble și altele.

CURIER

● Salarii

VASILE RASCOL, Tîrgu Jiu — Modul de eliberare a fondului de salarii pentru muncitorii de la lucrările de construcții-montaj (în antrepriză sau în regie) este reglementat prin instrucțiunile Ministerului Finanțelor, Ministerului Muncii, Comitetului de Stat al Planificării și Ministerului Construcțiilor Industriale, modificate prin instrucțiunile nr. 1513, precum și prin instrucțiunile Băncii de Investiții nr. 9/1964 cu completările ulterioare. Potrivit acestor reglementări, coeficientul de corectare a manoperei de deviz (K.M.) se stabilește prin raportarea fondului de salarii planificat anual (FSPA) la manopera de deviz aferentă lucrărilor de executat în anul în curs cu forțe proprii (MDA). Fondul de salarii planificat anual (FSPA) este cel din planul de muncă și salarii primit de unitate de la organul tutelar, iar manopera de deviz se extrage din coloana „manoperă" a devizelor pe categorii de lucrări prevăzute a se executa în anul respectiv. Fondul de salarii admisibil la sfîrșitul primelor trei trimestre ale anului, se calculează prin aplicarea coeficientului de corectare a manoperei de deviz (KM) asupra manoperei de deviz corespunzătoare lucrărilor executate cumulat de la începutul anului, iar la finele anului prin aplicarea procentului de realizare a volumului de lucrări planificat anual asupra fondului de salarii planificat anual, fără a se depăși fondul de salarii planificat (pe anul respectiv) pentru muncitori.

Completarea datelor din declarația de salarii privind calculul KM-ului și al fondului de salarii ce se poate elibera, se face de către serviciile de resort, potrivit atribuțiilor ce le revin în cadrul regulamentului de organizare și funcționare al întreprinderii beneficiare.

Luați legătura și cu Banca de Investiții unde aveți contul de decontare, pentru a primi lămuririle necesare privind modul de întocmire a KM-ului și de stabilire a fondului de salarii admisibil la lucrările de construcții-montaj ce se execută în regie.

● Premiere

VASILE SCARLAT, Gheorghe Gheorghiu-Dej — Salariații din unitățile de construcții-montaj care beneficiază de premii, în limita a două salarii lunare, pentru contribuția adusă la realizarea unor economii la fondul de salarii anual, au dreptul și la premiile din beneficii (gratificații) acordate în condițiile prevăzute pentru ceilalți salariați din unitățile respective. Limita maximă de trei salarii tarifare lunare se referă la suma premiilor de care poate beneficia un salariat atît pentru realizări deosebite în cursul anului, cît și din premiile acordate la sfîrșitul anului. În aceste sume nu se includ și premiile pentru realizarea economiilor la salarii, acordate pe baza H.C.M. nr. 2383.

● Cumul

SERGIU DAN ȘTEFĂNESCU, București — Pensionarul pentru limită de vîrstă, cu vechimea în muncă completă, poate cumula, de regulă, pensia întreagă cu salariul numai dacă ocupă un post deținut în unitate de un titular temporar lipsă, sau pentru o activitate cu caracter sezonier. Din cele relatate rezultă că urmează să ocupați un post care va deveni vacant ca urmare a pensionării dv. În acest caz, veți putea cumula jumătate din pensia ce vi se va stabili, cu salariul funcției deținute, dacă aceasta este admisă la cumulul pensiei cu salariul. Pentru a primi, în continuare, sporul pentru vechime, este necesar ca, în cazul în care pensionarea se face la cererea dv., să nu vi se desfacă contractul de muncă, urmînd să fiți menținut în activitate în baza aceluiași contract. Dacă pensionarea se face la cererea unității, desfacerea contractului de muncă este obligatorie.

● Spor

PAMFIL LAZĂR, Rîmnicu-Vîlcea — Conform reglementării în vigoare, perioada de efectuare a stagiului militar nu întrerupe vechimea în aceeași unitate, dar nici nu se include în calcul în vederea stabilirii cotei de spor. În consecință, sporul ce vi s-a stabilit, corespunde reglementării instituite prin prevederile anexei VII la H.C.M. nr. 914/1968.

● Încadrare

MIHAI SOFIAN, Pitești — Salariații menținuți pe posturi prin derogare de la condițiile de studii nu pot fi promovați în funcții superioare. Promovarea la care vă referiți (din funcția de economist principal în șef de birou) a fost făcută — la timpul său — în afara dispozițiilor normative în vigoare. Reîncadrarea în funcția de economist principal după promovarea examenului de diplomă, la nivel de bază, corespunde reglementărilor actuale, dat fiind că persoana respectivă a ocupat pînă la absolvire funcții economice superioare timp de 13 ani.

● **MARIA MAIER, Tîrnăveni** — În numărul 24, am răspuns și la întrebarea dv.

● **MIHAI MARINESCU, Ploiești** — Am comunicat opiniile dv. Ministerului Muncii.

În suplimentul de azi al „Vieții economice"

AGENDA ECONOMISTULUI:

REGLEMENTĂRI PRIVIND CALITATEA PRODUSELOR

ORGANIZAREA PE FUNCȚIUNI A INTREPRINDERILOR DE CONSTRUCȚII

CONCLUZIILE UNUI EXPERIMENT

PORNIND de la experiența cîștigată pînă acum în industrie, „Combinatul de case"-București a trecut la organizarea activității sale pe funcțiuni, extinzînd această formă de organizare în specificul activității din construcții. Analiza noii organizări oferă posibilitatea evidențierii unor aspecte ce pot sta în atenția conducerilor de intreprinderi din ramura construcțiilor.

● Creșterea gradului de industrializare

IN ORGANIZAREA funcției de producție a combinatului s-a pornit de la necesitatea creșterii gradului de industrializare a construcțiilor. În acest sens au fost reunite într-o singură întreprindere Fabrica de prefabricate-Militari, Fabrica de beton celular autoclavizat (B.C.A.), trei șantiere de producție, un sector de instalații, o stație de utilaj-transport și o centrală termică. S-a creat astfel un puternic potențial tehnico-economic capabil să execute fără intermediari toate procesele de producție necesare unei construcții. Un prim efect al acestei integrări îl constituie creșterea cu 39% a productivității muncii pe un salariat în perioada 1968—1970, ceea ce permite combinatului să realizeze în prezent un număr aproape dublu de apartamente față de anul 1968.

Fiind creată o puternică concentrare de mijloace materiale și de forță de muncă se oferă posibilitatea raționalizării funcției de producție prin introducerea specializării pe principalele procese tehnologice. Pornind de la specificul tehnologiei din această ramură, pot fi stabilite trei procese tehnologice de bază: pregătirea producției (infrastructura), montajul prefabricatelor și finisajul. O dată cu trecerea la organizarea pe funcțiuni a combinatului, cele trei șantiere de producție ale sale au fost specializate pe unul din aceste trei procese, sectorul de instalații avînd încă de la început un pronunțat caracter specializat, conferit de trecerea la prefabricarea și containerizarea instalațiilor. Specializarea șantierelor permite concentrarea și folosirea rațională a mijloacelor materiale și de muncă ale combinatului, fapt oglindit de sporirea cu încă 300 a numărului de apartamente din planul pe acest an.

● Evidență centralizată și mecanizată

PENTRU întreprinderea de construcții ce va adopta organizarea pe funcțiuni, trecerea la forma de evidență centralizată și mecanizată este premisa esențială a realizării eficiente a funcției financiar-contabile. Analizînd modul cum a fost concretizată această cerință de „Combinatul de case"-București, constatăm retragerea serviciilor financiar-contabile din șantiere și unitățile subordonate (formă descentralizată de evidență) și crearea la nivelul întreprinderii a unui puternic sector financiar-contabil. Se ivește astfel posibilitatea introducerii mecanizării evidenței, lucru realizat de combinat prin mecanizarea evidenței materialelor. Se impune totuși extinderea mecanizării și asupra evidenței salariilor, ceea ce ar permite raționalizarea pe mai departe a muncii din acest compartiment.

Un alt aspect al realizării funcției financiar-contabile, specific întreprinderii de construcții, este evidența mijloacelor pe fiecare obiect aflat în construcție. Aceasta permite întreprinderii o normare rațională și un control eficient al mijloacelor pe fiecare obiect în parte.

● Stabilizarea forței de muncă

IN DOMENIUL personalului fenomenul care polarizează principala atenție în ramura construcțiilor îl constituie fluctuația forței de muncă. Exercitarea funcției de personal a întreprinderii de construcții, era firesc să aibă deci ca primă cerință atenuarea acestui fenomen. O metodă eficientă de stabilizare a forței de muncă se dovedește a fi construcția de locuințe pentru salariații întreprinderii. Exemplul „Combinatului de case" relevă faptul că, prin construirea a două cămine muncitorești, și a încă două în viitorul apropiat, a putut fi captată o mare parte din forța de muncă sezonieră și ocazională, numărul salariaților permanenți ai întreprinderii atingînd în prezent cifra de 5000.

Rămîn însă de realizat o serie de sarcini viitoare, care vizează și alte aspecte ale funcției de personal. Existînd un nucleu stabil al forței de muncă, avînd în vedere creșterea complexității sarcinilor și atribuțiile sale, se cuvin a fi întreprinse o serie de acțiuni pentru selecționarea și specializarea cadrelor. Rezultatele unor asemenea acțiuni și-ar dovedi eficacitatea atît prin acoperirea mai rațională a diferitelor compartimente cu forța de muncă corespunzătoare, cît și prin stabilirea unor atribuții și competențe precise pe fiecare salariat în parte.

Legăturile nemijlocite între producție și desfacere și-au dovedit din totdeauna eficacitatea. Desfacerea direct de producător a mărfii nu duce doar la scurtarea termenului de realizare a ei, ci conferă totodată acestuia obligații sporite și posibilitatea unui dialog direct între el și cumpărător, în folosul amîndurora. În ceea ce privește funcția comercială a „Combinatului de case" constatăm că această întreprindere nu-și desface direct tocmai produsul principal — apartamentele. Între combinat și populație, principalul beneficiar al apartamentelor, sînt intercalate o serie de instituții, care îngreunează procesul transmiterii comenzilor, mai ales a celor cu privire la realizarea unui grad de confort dorit de beneficiar. De un timp încoace „Combinatul de case" încearcă să convingă forurile tutelare să-i confere dreptul încheierii unor contracte directe cu populația, care să aibă ca obiectiv executarea unor lucrări de finisaj interior, sau, de ce nu, chiar compartimentarea spațiului locuinței, la cererea directă a beneficiarului. Garanții certe ale unor asemenea contracte stau tocmai resursele materiale și de muncă ale combinatului și răspunderea unică pentru realizarea construcțiilor, cu care este investită această întreprindere.

● Nu trebuie uitat viitorul

FUNCȚIA de cercetare-dezvoltare are rolul de a stabili direcțiile viitoare de dezvoltare tehnologică și economică în raport cu specificul și mijloacele cu care este înzestrată întreprinderea. Dat fiind specificul tehnologiei în ramura construcțiilor, principala activitate ce trebuie integrată în această funcție o constituie extinderea prefabricării și diversificarea producției. Realizarea acestei cerințe a îmbrăcat în cazul „Combinatului de case" două aspecte concrete. Astfel, referitor la diversificarea producției se prevede dublarea producției fabricii de B.C.A., aflată în prezent în plin proces de reutilare, prin introducerea în fabricație, după o tehnologie nouă, a unor profile ca pereți și fațade de hale industriale și plăci de acoperiș. Aici vor fi prefabricate în viitor, din acest material, construcții întregi, ca vile și garaje. Pe de altă parte Fabrica Militari va introduce în fabricație tapete lavabile, pereți și fațade din beton armat complet finisate, plăci din mozaic.

Se înlocuiesc astfel, prin prefabricate, așa-numitele procese umede din șantiere, ca finisajele și turnarea pardoselii, conferind totodată tehnologiei un înalt grad de industrializare.

Concluzionînd, se poate afirma că organizarea pe funcțiuni a activității întreprinderilor de construcții evidențiază avantaje incontestabile și că ea merită atenția cadrelor de conducere și a specialiștilor din aceste unități.

R. PUGLER

CE ESTE? T.A.R. (Tehnica de analiză a rolurilor)

ALĂTURI de M.R.G. (Matricea responsabilităților de gestiune), T.A.R. (Tehnica de analiză a rolurilor) este una dintre metodele ce pot fi folosite în analiza, evaluarea și statuarea atribuțiilor posturilor (funcțiilor).

Tehnica de analiză a rolurilor a fost pusă la punct și experimentată prima dată într-o întreprindere indiană, de către Ishwar Dayal, profesor de organizare și administrație la Indian Institute of Management, în colaborare cu dr. John M. Thomas de la Massachussetts Institute of Technology [1]).

În elaborarea T.A.R.-ului s-a pornit de la observația că metodologia tradițională de descriere a posturilor nu ținea seama de interdependența atribuțiilor diverselor posturi și se limita la definirea atribuțiilor unui post determinat, fără a prevedea și activitățile ce trebuie lăsate la discreția ocupantului postului.

Rezultatul concret al utilizării T.A.R. este introducerea în descrierea postului a două noi capitole: **atribuții discreționare** sau **arie de autoritate** (o enumerare a activităților în care ocupantul postului poate și trebuie să ia decizii din proprie inițiativă și pe proprie răspundere) și **servicii reciproce** (drepturile și obligațiile ocupantului postului respectiv față de ocupanții altor posturi) [2]).

Față de metodologia tradițională [3]), T.A.R. introduce următoarele etape de lucru specifice:

1. fiecare ocupant al postului inițiază o discuție cu specialiștii organizatori asupra rolului său în cadrul întreprinderii și ajunge la o definire succintă a acestui rol;

2. tot el enumeră, în scris, activitățile sale, evidențiind cele ce trebuie executate întocmai și cele în care el trebuie să ia decizii. Alți responsabili și șeful său direct îi pun imediat întrebări asupra acestor activități; dacă în interpretările lor apar confuzii, se elimină ambiguitățile;

3. ocupantul postului enumeră apoi serviciile pe care el dorește să le primească de la alții. La rîndul lor, aceștia enumeră serviciile pe care le așteaptă de la cel în cauză.

Pe lîngă aspectele de natură motivațională (la definirea atribuțiilor participă direct cel căruia îi vor fi încredințate; în final aceste atribuții sînt rezultatul unei contribuții colective, prin atragerea la definirea lor și a șefului, ca și a responsabililor colaboratori. Ceea ce ni se pare demn de remarcat în concepția celor doi autori este **distincția între activitățile de executat și activitățile discreționare**. Pentru a ilustra această concepție, dăm cîteva exemple de activități încadrate de Ishwar în cele două categorii, ca urmare a experimentului efectuat. La activități de executat, pentru postul de director de uzină, de exemplu, există și aceea de a „stabili periodic un program previzional de producție în concordanță cu previziunile de vînzări și un program de execuție în raport cu nevoile de livrare ale magazinelor de vînzare, la data și de calitatea fixată" (este vorba deci de o obligație certă: directorul este responsabil de întocmirea celor două programe, cu restricțiile respective; el nu decide dacă le întocmește sau nu). La capitolul activități discreționare, există și aceea de „a decide cum să fie ordonanțată succesiunea operațiilor de fabricație" sau „cum să organizeze munca personalului dependent direct de el și cum să aprecieze eficiența acestei munci; dacă directorul de uzină nu se declară mulțumit, el trebuie să decidă asupra mijloacelor de corectare a situației: formare-perfecționare, schimbări în posturi etc.". În exemplul dat de Ishwar, se specifică 10 astfel de domenii de autoritate, de activități, în care directorul de uzină poate și trebuie să ia decizii, să hotărască.

Introducînd îmbunătățirile aduse de T.A.R., poate fi formulată următoarea structură a descrierii postului: 1 — denumirea postului; 2 — relațiile ierarhice; 3 — aria de obiective; 4 — activități de executat; 5 — activități discreționare (arie de autoritate); 6 — servicii reciproce; 7 — cunoștințe și aptitudini; 8 — mijloace și condiții de muncă.

În metodologia de elaborare trebuie introduse etapele de definire de către însuși ocupantul postului a activităților și prinderilor de construcții evidențiază aacestora cu conducătorul, cu furnizorii și beneficiarii de servicii și cu specialistul în organizare.

Constantin COJOCARU

1) Vezi Ishwar Dayal: „La technique d'analyse des rôles dans les définitions des fonctions" in Direction et gestion des entreprises, nr. 5/1970.

2) Pentru capitolele tradiționale ale descrierii postului, vezi „Viața economică", nr. 29/1971.

3) Idem.

REDU
D
INVEST

Continuînd publicarea opiniilor pe tema „Reducerea duratei investițiilor" (vezi „Viața economică" nr. 12 și 15/1971), specialiști din cadrul unităților aparținînd de Direcția generală construcții-montaj a Consiliului popular al municipiului București își exprimă părerile lor privind punerea în valoare a unor posibilități de scurtare a termenelor de realizare a investițiilor.

FĂRĂ VERIGI INTERMEDIARE

ÎN COMPARAȚIE cu trecutul, construcțiile se realizează mai repede, însă exigențele economice ne obligă să accelerăm și mai mult lucrările de investiții. Există asemenea posibilități ? Fără îndoială că da. Se simte însă nevoia înlăturării unor neajunsuri, atît de ordin organizatoric, cît și de ordin metodologic.

Constructorii de fabrici, cei de la planșete, ca și cei de pe șantiere, și-au pus de multe ori întrebarea : de ce un beneficiar de investiție este nevoit să facă mai întîi o comandă de proiect (la un proiectant), apoi acesta să vină la beneficiar să se documenteze în amănunt ce dorește pentru a întocmi proiectul și abia după aceea să caute un constructor pentru a-i preda documentația să o verifice, să facă eventual propuneri de îmbunătățire sau unele schimbări, în conformitate cu posibilitățile sale de realizare? Filiera nu se termină însă aici. Adeseori, constructorul intervine la proiectant pentru a-l determina să-și însușească observațiile sale (nu de puține ori se ajunge chiar la reproiectare), apoi din nou la beneficiar pentru a-i lua acordul. Abia după terminarea acestor faze poate să înceapă execuția propriu-zisă. Toate aceste consultări și reconsultări necesită săptămîni de zile, irosire de forțe etc. Poate fi evitată o asemenea pierdere de timp? Firește că da.! În acest scop este **necesară organizarea de întreprinderi dotate cu ateliere de proiectare corespunzătoare, la care beneficiarul să vină cu comanda și de la care să mai aibă de primit doar cheia. Aceasta ar rezolva, după părerea mea, în cele mai bune condiții întreaga problemă.**

De fapt, **actuala modalitate de derulare a construcțiilor, constituie o frînă în calea manifestării inițiativei proprii, a introducerii progresului tehnic, al inovației.** Cum se petrec lucrurile în prezent, cînd este vorba de aplicarea unui procedeu sau material nou? Pe lîngă avizele ce trebuie obținute de la IXCIR, INCERG etc., cei care vor să introducă ceva nou mai au de trecut cel mai greu examen : aprobarea proiectantului și a beneficiarului. Pînă se convinge proiectantul și, mai ales, pînă să-și dea avizul trece multă vreme, apoi un timp tot atît de lung se irosește pentru acordul beneficiarului. Dacă mai este nevoie ca și întreprinderea constructoare să-și însușească propunerea (deoarece ea vine din afară), este lesne de înțeles de ce soluțiile bune își croiesc cu greu drumul pînă a putea fi materializate în practică. Dar **dacă beneficiarul s-ar adresa direct unei întreprinderi mixte de execuție și proiectare, s-ar elimina cel puțin timpii afectați cu comunicări de avize, scrisori de accept, etc., iar birocrația ar ceda timp căutărilor constructive.**

În ultima perioadă și la noi, ca și în țări cu un grad mai avansat de industrializare, s-au obținut substanțiale progrese în scurtarea timpilor de execuție, datorită **specializării și profilării întreprinderilor pe domenii specifice de activitate.** Aceasta a făcut ca anumite procedee de execuție, mai ales de prefabricare, unele tipuri de cofraje sau pur și simplu unele metode de execuție propriu-zisă, să dea rezultate foarte bune. Se remarcă însă că la noi există o tendință de gigantism al unităților de construcții, unele din ele (și aici e pericolul) folosind în cadrul nucleelor lor mai multe tipuri de execuție, același lot de clădiri este executat după sistemul prefabricate, panouri mari, cofraje plane, monolit ori zidărie portantă. Sînt desigur și argumente care pledează pentru această diversitate de sisteme de construcții. Dar așa stînd lucrurile, nici unul din procedeele pe care le utilizăm, nu a ajuns la un stadiu satisfăcător, ca în cazul cofrajelor spațiale (încălzitoare), unde se constată rămîneri în urmă atît față de posibilități cît și ca ritm de execuție. **Dacă s-ar organiza însă loturi sau șantiere** (poate chiar întreprinderi ?) **s-ar putea vedea superioritatea unui tip de execuție față de alte sisteme, aplicate la alte loturi, șantiere, întreprinderi.** În acest caz, s-ar putea opta pentru sistemul cel mai economic, dar și cu cel mai rapid ritm de construcție.

Dar mai este un aspect, de loc neglijabil. **„Colosii" în construcții afectează și timpul de execuție prin lipsa exercitării unui control al punctelor productive de către cadrele de conducere.** La prima vedere, aceasta pare că se resfrînge numai asupra calității mai slabe a lucrărilor ; în realitate însă, pe lîngă acest adevăr, dacă luăm în considerare volumul de remedieri și timpul necesar efectuării lor, se ajunge, în final, la decalarea termenului de dare în folosință. Exemplul mărimii întreprinderilor de construcții și organizarea lor pe specialități din țările avansate din punct de vedere economic, este suficient de concludent.

Mult timp prețios se irosește în prezent și pentru punerea la punct a documentației tehnice de execuție. Aici se ridică două aspecte : unul, legat de partea concepțională, celălalt de partea de execuție.

La partea concepțională ar fi necesar să se facă pași hotărîți și îndrăzneți pentru a înlătura unele concepții conservatoriste. Pînă nu se va trece bariera conformismului, rutinei și a unor prejudecăți, vom continua să facem ferestrele, de exemplu, tot ca acum două sute de ani, adică între sticlă și perete (beton, zidărie de cărămidă, alte materiale) vom pune cercevele pentru protecția sticlei, toc pentru protecția cercevelelor și carton asfaltat pentru protecția tocurilor, iar manopera pentru realizarea acestor faze și timpul folosit la executarea, montarea și finisarea lor, va constitui parte considerabilă a întîrzierilor ce se înregistrează azi în punerea în funcțiune a clădirilor.

De asemenea, atîta timp cît tencuirea pereților nu va fi înlocuită cu beton aparent, zidărie aparentă sau placaje, inclusiv tapete aplicate, atît timp cît în documentațiile de execuție, ca și în industria noastră a materialelor de construcții, nu vor apărea panouri prefabricate de pereți finisați sau semifinisați, atît timp cît practica utilizării mobilei (care are o față vizibilă și o parte lipită de perete de asemenea și ea finisată), aplicată în dreptul unui perete care are ambele fețe finisate (de ce mobila nu este cu o singură față sau de ce ea nu înlocuiește peretele ?), atît timp cît parchetul se mai bate lamelă cu lamelă, se va pierde timp prețios, se va lungi nepermis de mult perioada de realizare a unei investiții.

În sfîrșit, atîta timp cît o construcție nu e gîndită ca pereții neportanți să fie livrați semifabricați (astfel ca să se poată monta și remonta potrivit nevoilor și gustului), atît timp cît prefabricarea înseamnă tipizare, șablonare și pe ici pe colo diversificare, toate acestea poartă amprenta și rămîn tributare unor concepții depășite.

Celălalt aspect, legat de **documentația tehnică de execuție, se referă la forma de decontare a lucrărilor și de plată a muncii, care sînt necorelate între ele și rămase în urma realităților, afectează și ele sub o formă sau alta timpul de construcții.** Cadrele cu pregătire înaltă care în prezent sînt ocupate de rezolvarea corespondenței și a avizelor de tot soiul se cer eliberate pentru a putea aduce o contribuție substanțială la realizarea unor lucrări operative și de concepție potrivit epocii în care trăim.

Oricum, printre altele, poate așa construcțiile și mai ales locuințele vor deveni și mai mult pe placul nostru, mai ales că ne vom putea muta în ele mult mai repede.

arhitect Florentin COSÎMBESCU

GRAD MAI ÎNALT DE PREFABRICARE

O PRIMĂ CONDIȚIE de care depinde durata mai redusă sau mai lungă de execuție a unei construcții este **livrarea către șantier a unei documentații complete, la care să se adauge obiecțiunile însușite de către proiectant la termenul stabilit.** Pentru a se ajunge aici este necesară organizarea unei planificări de perspectivă, care să determine perioadele necesare fiecărei faze de la concepție pînă la execuție. Trebuie cuprinse în această programare toate genurile de lucrări ce survin la o construcție, astfel ca, printr-o integrare perfectă a tuturor fazelor, să rezulte obiectul finit: reducerea la minimum posibil a duratei de dare în exploatare a unui obiectiv industrial sau construcție social-culturală.

Pentru o participare coerentă a celorlalte unități specializate (subantreprize), la termenul final al obiectivului, este obligatoriu ca, **pe baza unor durate normate stabilite, să se facă o programare după sistemul PERT** care, în final, să ducă la creșterea operativității. În acest context, **Combinatul de case din cadrul Direcției generale construcții-montaj a Consiliului Popular al Municipiului București** s-a preocupat de găsirea celor mai operative soluții în vederea scurtării duratei de execuție. Începînd de anul trecut, **s-au creat unități de producție specializate, apte să asigure un flux continuu de la fabricația de panouri, transport, montaj și infrastructură pînă la finisaj și instalații.** Activînd în cadrul combinatului, aceste unități au reușit să asigure o desfășurare ritmică a procesului de muncă pe baza programării în grafuri, obținînd optimizarea tuturor duratelor de execuție normate. Rezultatul acestei organizări și coordonări s-a concretizat, la o serie de obiective, în **reducerea cu 15% a duratei normate.**

În vederea scurtării duratei de execuție stabilită în graficul de programare PERT la lucrările de instalații, s-a trecut la **prefabricarea unor elemente de instalații.** Pentru aceasta a fost necesar ca atît unele lucrări de construcții cît și de instalații să fie tipizate, pentru a se adopta minimum de tipuri prefabricate, executate în serie mare. Prefabricarea lucrărilor de instalații se pretează în special la blocurile de locuințe cu număr mare de apartamente, în care instalațiile sanitare, încălziri, gaze și electricitate sînt grupate atît pe orizontală, cît și pe verticală. Lucrările de construcții trebuie executate cu abateri cît mai mici de la cotele prevăzute în proiect, deoarece modificările ulterioare ale prefabrica-

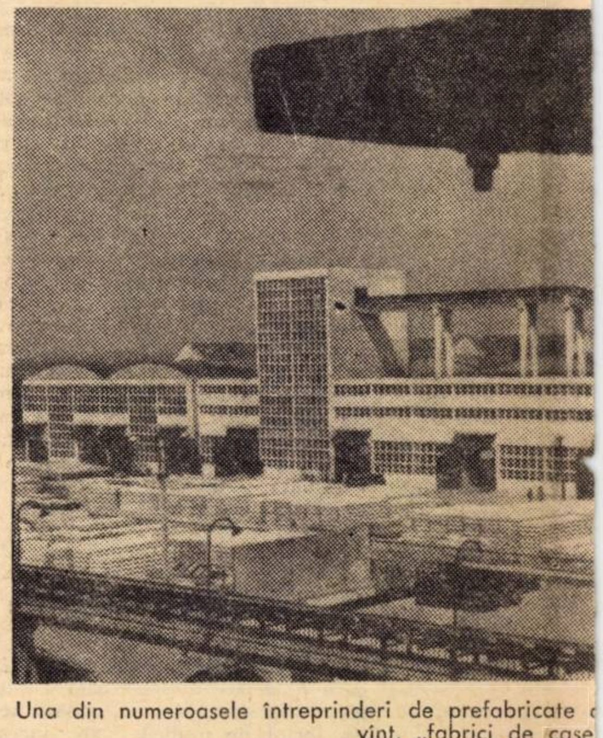

Una din numeroasele întreprinderi de prefabricate vînt, „fabrici de case

…CEREA …URATEI …ȚIILOR

r scumpesc costurile și prelungesc
)ul de execuție. În general, dacă și
ările de construcții se execută din
fabricate, aceste abateri sînt neînsem-
:, încadrîndu-se în limitele admisibile
rinse în standardele în vigoare.

upă mulți ani de activitate organi-
pe linia prefabricării instalațiilor,
ltă o serie de avantaje certe în sen-
antrenării cadrelor de specialitate din
iectare și din unitățile de execuție în
gătirea anticipată a lucrărilor. În a-
ită etapă, prin punerea la punct a
orității erorilor și omisiunilor din
ecte și prin organizarea judicioasă a
ducției și a muncii, activitatea pe
iere se desfășoară în condiții bune.
i, prin folosirea prefabricatelor, care
un efect favorabil asupra ritmului de
cuție a lucrărilor, — ducînd la apla-
rea vîrfurilor de producție, ca ur-
e a executării anticipate a unui vo-
important de lucrări efectuate tra-
onal — se reduce manopera, forțele
muncă sînt mai judicios folosite, pu-
u-se realiza o specializare a munci-
lor pe faze de lucrări și mecaniza o
de operații, toate acestea avînd e-
e favorabile asupra creșterii produc-
ității muncii. Iată un aspect semnifi-
v: **în comparație cu anul 1969, cînd
executat construcții pe bază de
fabricate în proporție de 23%, în 1970,
prefabricatele utilizate au atins
porția de 34%, productivitatea anuală
un muncitor a crescut cu 9%.** Avan-
l utilizării prefabricatelor iese și
mult în relief, avînd în vedere și
ătorul aspect: dacă volumul de lu-
i ar fi fost executat după sistemul
ic, pe șantier, productivitatea muncii
muncitor ar fi fost cu circa 35% mai
ă.

domeniul lărgirii utilizării prefabri-
lor, rezervele n-au fost nici pe de
te epuizate. Mai pot fi tipizate, în ve-
ea prefabricării, distribuțiile din sub-
ul blocurilor, aerisirea, instalațiile de
:, part din instalațiile electrice și
cte termice. Prin organizarea activi-
i de prefabricate în ateliere, sistemul
executare a lucrărilor nu mai este in-
nțat de anotimp, fapt care permite
inuitatea muncii pe șantiere și, im-
it, la accelerarea ritmului lucrări-

n alt factor important, care poate

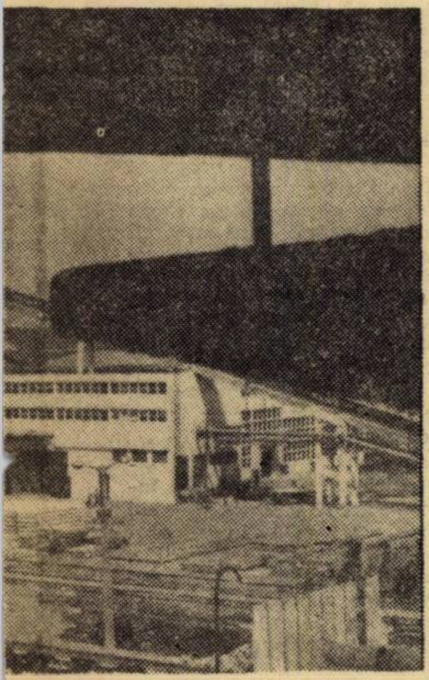

din țară, denumite, pe drept cu-
".

contribui la scurtarea duratei de execuție la construcțiile de locuințe, îl constituie **organizarea recepției lucrării.** În prezent se practică un sistem defectuos, în sensul că fiecare locatar în parte preia apartamentul, cu alte cuvinte el este acela care face recepționarea lucrărilor. Pentru reducerea duratei de realizare a investițiilor, socot că este necesar să se introducă sistemul ca recepțiile să se facă de către o comisie de recepție numită de beneficiar.

Ion BUNGHEZ
ing. șef cu instalațiile la Combinatul de case — București

TERMENE MAI SCURTE PENTRU CONTRACTAREA UTILAJELOR

ÎN ARTICOLUL 9 din H.C.M. 900/1970, se prevede că aprobarea indicatorilor tehnico-economici și a studiului tehnico-economic împreună cu graficul de eșalonare, constituie documentația pe baza cărora se contractează utilajele și instalațiile tehnologice din țară și din import, se deschide finanțarea pentru lucrările de organizare. **Dacă pentru investițiile ai căror indicatori sînt aprobați de Consiliul de Miniștri, încadrarea în grafic și răspunderea ministerelor furnizoare de materiale și utilaje din țară și import este precizată prin anexe la hotărîrea respectivă, în schimb pentru investițiile cu valori pînă la 50 000 000 lei** (din sistemul industriei locale avizate de CSEAL), **situația este mult mai dificilă.** Pentru utilajele și instalațiile din import se poate transmite sarcina de plan prin Ministerul Comerțului Exterior la întreprinderile importatoare numai după aprobarea și avizarea STE-ului. Apoi vine studiul comparativ al ofertelor, referatul de aprobare a importului, iar autorizația se eliberează în funcție de disponibilitățile pe relația respectivă. Toate acestea pot conduce — și în realitate conduc — la un decalaj de 3—4 luni față de termenele din ofertele studiate și față de graficul de eșalonare, dacă comenzile pentru utilajele din țară standardizate nu pot fi transmise cu 7—8 luni înainte de începerea anului de plan, se riscă primirea unor răspunsuri în care se precizează că nu se poate asigura livrarea.

Utilajele din țară care urmează a se executa pe bază de proiecte sînt și mai greu de realizat pentru că intervin probleme care vizează pregătirea fabricației, asigurîndu-se în unele cazuri, numai o parte din fazele procesului tehnologic, nu însă și cooperarea integrală în scopul obținerii utilajului complet. De aici întîrzieri mari și imposibilitatea încadrării în graficele de execuție a investiției în cele 12 luni de la deschiderea ei. În această privință consider că prevederile articolului 18 din H.C.M. nr. 1822/1970, referitoare la sancționarea contravenienților la normele legale privind organizarea, planificarea și executarea investițiilor, chiar dacă nu vizează direct și pe furnizorii de utilaje și materiale speciale din țară și import, aceștia ar trebui să vină în sprijinul beneficiarilor de investiții, asigurînd prin contracte livrarea la termenele prevăzute în graficul de eșalonare a investiției.

Ministerele coordonatoare pot dispune prin decizii obligația furnizorilor de a asigura prioritate la contractare și livrare utilajelor tehnologice destinate punerii în funcțiune a investițiilor ce figurează în plan. Această măsură ar fi de natură să remedieze parțial necorelările care apar în prezent în graficul de eșalonare, pe parcursul realizării investiției. Eficientă ar fi și modificarea actualei metodologii de avizare și aprobare a investițiilor. **Consider oportun ca aprobarea indicatorilor tehnico-economici, ai investiției să se facă pe baza unui studiu preliminar bine documentat, în care organele de avizare, ministerele coordonatoare pe ramură și Banca de investiții, care dețin mai multe elemente de comparabilitate pe țară, să poată analiza cu toată competența indicatorii de eficiență economică și influențele față de alte investiții similare.** Apoi, pe baza aprobării indicatorilor tehnico-economici să se treacă la elaborarea studiilor tehnico-economice, perioadă în care să se poată încheia contracte pentru utilaje din import și din țară.

În funcție de termenele contractuale obținute, de valoarea certă a contractelor, să se definitiveze valoarea investiției care, însă, să nu poată depăși decît cel mult 5% din evaluarea făcută la studiul preliminar. În acest fel, se poate corela just graficul de execuție cu graficul de montaj, se poate evita stagnarea utilajelor pe șantiere pe perioade mai lungi decît normativele în vigoare.

Ion EȘANU
șeful serviciului de investiții din D.G.C.M.

NOI OBIECTIVE ECONOMICE

● **Lărgirea capacității Uzinei de pompe de injecții.** *În cadrul Uzinei de mecanică fină de la Sinaia, a fost pusă în funcțiune o nouă capacitate de producție, dotată cu linii tehnologice automate care sînt utilizate pentru realizarea tuturor tipurilor de pompe de injecție. În perioada actualului plan cincinal, uzina va continua să-și extindă capacitatea, putînd astfel să producă de 2,5 ori mai mult decît în 1970. Uzina din Sinaia își lărgește, totodată, nomenclatorul producției, începînd să producă două tipuri de pompe de injecție de construcție specială, solicitate de către Uzinele de autocamioane și „Tractorul" din Brașov, pentru autocamionul MAN cu motor Diesel și pentru tractorul de 40 CP.*

● **Complex minier.** *Au început probele tehnologice la principalele utilaje și instalații ale noului Complex de extracție și preparare a minereului de fier de la Lueta, județul Harghita. Instalația de flotare este concepută de specialiști de la Icemin-București, iar utilajele au fost realizate în întregime în țară. O dată cu punerea în funcțiune a instalațiilor, se va trece la recuperarea a circa 450 000 tone concentrate de fier.*

Tot aici sînt în curs de execuție numeroase lucrări pentru îmbunătățirea condițiilor de muncă, reducerea efortului fizic, raționalizarea transportului în subteran, precum și alte lucrări de modernizare.

● **Investiții în întreprinderile industriei alimentare.** *În numeroase întreprinderi ale industriei alimentare, printre care Fabrica de ulei din Constanța, Abatorul din București, Antrepozitul de legume și fructe din Arad, Fabricile de bere „Grivița" din Capitală și cea din Sibiu, se desfășoară lucrări de dezvoltare și modernizare a producției. Circa două treimi din echipamentul tehnic pentru aceste unități este realizat de către întreprinderile „Tehnofrig"-Cluj, „Independența"-Sibiu, „Vulcan" și Uzina de utilaj chimic din București.*

Investițiile alocate în direcția reutilării întreprinderilor din această ramură, folosirea mai judicioasă a utilajelor și instalațiilor existente și îmbunătățirea organizării proceselor de fabricație vor contribui la creșterea în acest an cu 12% a producției industriei alimentare față de 1970.

● **Linie tehnologică.** *La numai două luni și jumătate de la intrarea în funcțiune a primei linii tehnologice, colectivele de muncitori, tehnicieni și ingineri din cadrul Combinatului de materiale de construcții de la Chistag-Aleșd au obținut un nou succes: punerea în funcțiune, cu 10 zile înainte de termen, a celei de-a doua linii tehnologice de fabricare a cimentului, linie cu o capacitate de 320 000 tone anual. În faza finală, combinatul va dispune de 6 asemenea linii tehnologice.*

ȘTIINȚA CONDUCERII SOCIETĂȚII

ECONOMIA POLITICĂ ȘI ȘTIINȚA CONDUCERII ECONOMICE

PROGRESUL rapid al științei conducerii economice și importanța ei în continuă creștere în constelația științelor moderne, legăturile ei multiple și inevitabile cu alte științe sau domenii de investigație socială, cu ansamblul relațiilor sociale și în primul rînd al relațiilor de producție, fac deosebit de legitimă preocuparea de a descifra **raporturile acestei științe cu economia politică.** Este o problemă teoretică și practică cu implicații largi care poate căpăta valori diferite în funcție de accepțiunile ce se dau factorilor componenți, de locul și rolul ce li se atribuie acestor factori în viața social-economică a societății. Surprinderea raporturilor reale dintre economia politică și știința conducerii economice este de natură să contribuie la dezvoltarea lor, la folosirea mai adecvată a acestor științe în procesul creării economiei moderne, al făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

● Tendințe

ÎN LITERATURA de specialitate nu este pe deplin clarificat în ce raport se află economia politică cu știința conducerii economice. Chiar și atunci cînd unii autori recunosc o asemenea legătură și invită la folosirea elementelor care aparțin „științelor metodologice generale" (economia politică fiind menționată alături de socialismul științific, filozofia marxistă și cibernetica [1]), nu se face nici o precizare care sînt aceste „elemente", pînă unde se extind și în ce măsură pot influența știința conducerii economice.

Tendințele principale care se conturează din punctul de vedere al felului în care sînt concepute raporturile economiei politice cu știința conducerii economice, sînt trei :

1. **Tendința de a „dizolva" știința conducerii economice în economia politică,** argumentînd că o politică economică bine fundamentată, adică științifică, este cea care folosește adecvat legile economice obiective. Prin urmare, după această opinie, știința conducerii economice este economia politică marxist-leninistă și nu are rost să se mai „caute" altă „știință a conducerii". Cei care mai susțin această teză s-au redus considerabil în ultimii ani, o dată cu extinderea unor procese social-economice calitativ noi, care au pus probleme de o deosebită complexitate și care au cerut și cer căi și metode adecvate de soluționare.

2. **Tendința de a „elimina" economia politică din raporturile cu știința conducerii economice,** de a considera că aceste două științe sînt complet distincte și fără o legătură organică între ele, fiecare abordînd într-un mod specific problemele de ansamblu ale vieții economice și avînd un rol complet diferit în viața ideologică și socială. De regulă, cei care au o asemenea poziție — economiști, statisticieni și specialiști în modelare matematică din țările capitaliste occidentale —, reduc știința conducerii economice la folosirea mijloacelor moderne de calcul, a instrumentelor de analiză oferite de cele mai noi domenii ale matematicii, ciberneticii și informaticii economice [2]).

3. **Tendința de a „recunoaște" existența unor „puncte de legătură" cu economia politică,** așa cum are știința conducerii economice și cu alte științe — de pildă cu filozofia, cu etica sau psihologia, cu dreptul, estetica sau științele tehnice. Este punctul de vedere care încearcă să sublinieze caracterul perfect integraționist al științei conducerii economice în universul științific contemporan și să deducă de aici existența unor multiple valențe ale acestei științe, amplasarea ei modernă și rolul ei cu totul deosebit. Economia politică este de această dată „dizolvată", pulverizată printre celelalte științe, considerată la fel de importantă pentru știința conducerii economice ca toate celelalte.

Explicația acestor tendințe, temeiul lor ideologic nu este greu de întrevăzut : fie dogmatismul, concepția pietrificată, ostilă noului, proceselor și fenomenelor economice calitativ-noi specifice epocii noastre ; fie subaprecierea sau ignorarea relațiilor sociale, în principal a relațiilor economice și exagerarea importanței mijloacelor tehnice de calcul, a metodelor matematice ; fie o concepție eclectică, neselectivă. Cea mai periculoasă este în prezent și cea mai răspîndită — **tendința tehnicistă, care minimalizează importanța laturii sociale.**

Desigur, este greșit să se subestimeze importanța tehnicii moderne de calcul, a informaticii economice. Știința conducerii economice din ultima treime a secolului XX nu mai seamănă în multe privințe cu aceea a precursorilor acestei științe, printre care s-au numărat F.W. Taylor, H. Ford și H. Fayol. Ea are ca o componentă esențială instrumentele moderne de analiză matematică, tehnica prelucrării și transmiterii informației, a calculului electronic. Este limpede că **nu se poate trece la o planificare superioară, la realizarea cerințelor conducerii științifice a vieții economice fără folosirea calculatoarelor electronice.** Tocmai de aceea, actualul nostru plan cincinal, reflectînd procesul de modernizare a activității economice, prevede trecerea la dotarea economiei naționale cu tehnica modernă de calcul și dezvoltarea progresivă a sistemului național de prelucrare a datelor. Pînă în 1975 urmează să se realizeze, după cum se știe, structura de bază a sistemului național de prelucrare a datelor, în economie urmînd să funcționeze peste 20 de centre de calcul de importanță republicană, precum și o serie de centre teritoriale dotate cu calculatoare, la care se adaugă un număr însemnat de calculatoare cu care vor fi înzestrare unitățile economice.

În strînsă legătură cu aceste cerințe și tendințe ale economiei noastre moderne, a fost adoptată Hotărîrea C.C. al P.C.R. cu privire la perfecționarea pregătirii cadrelor de partid, de stat și ale organizațiilor de masă în problemele conducerii activității economice și sociale, precum și Legea privind perfecționarea pregătirii profesionale a lucrătorilor din unitățile socialiste, se acordă o atenție deosebită împrospătării permanente a cunoștințelor, reciclării cadrelor de jos și pînă sus. Nu de mult a fost înființată comisia centrală de partid și de stat care va elabora prognozele dezvoltării României în perioada 1976—1990, iar pentru unele sectoare pînă în anul 2000.

● Interdependențe

Folosind din plin instrumentele de analiză matematică și tehnica calculatoarelor electronice fără de care nu este de conceput știința conducerii economice în accepțiunea ei actuală, modernă, nu trebuie să se minimalizeze însemnătatea analizei calitative a proceselor economice, a luării în considerație a relațiilor de producție. **Economia politică și știința conducerii economice au între ele nu simple „puncte de legătură", ci raporturi adînci, organice și ar fi păgubitor pentru amîndouă să le despărțim în mod artifical prin „zidul" calculatoarelor electronice și al calculului operațional.** Cu atît mai mult cu cît nu numai știința conducerii economice, dar și economia politică trebuie să folosească și folosește metodele matematice.

Nu este în intenția noastră de a examina definițiile numeroase și de multe ori contradictorii care se dau științei conducerii economice. Specialiștii din diferite țări abordează obiectul și țelurile acestei științe din diferite puncte de vedere. Se pare că majoritatea înclină să considere însă știința conducerii economice ca o știință de graniță. Prof. Manea Mănescu a arătat într-o lucrare apărută în 1967 că : „știința conducerii apare ca o știință de largă anvergură în care se îmbină o multitudine de cunoștințe științifice din domenii diferite, cu experiența izvorîtă din practica vieții sociale" [3]). Într-adevăr, știința conducerii economice a apărut și se dezvoltă în urma îmbinării științelor economice și neeconomice. Referindu-se nu la societate în general, ci la un domeniu bine determinat — economia — este firesc ca legăturile primare și determinante să fie cele cu științele economice. Și cum fundamentul teoretic al tuturor disciplinelor economice îl constituie economia politică, este firesc ca legătura, raporturile să se stabilească mai întîi și în chip hotărîtor cu această știință.

Este de la sine înțeles că avem în vedere nu o simplă legătură formală, ci una de conținut. Consider că această legătură este dată de un element comun, care formează și pentru economia politică și pentru știința conducerii economice obiect de studiu, anume : **organismul social de producție.**

În „Capitalul", Marx abordează sub multiple fațete felul cum se manifestă relațiile de producție, cum își exercită acțiunea lor hotărîtoare în cadrul „organismului social de producție" : fie examinînd problema modului de producție asiatic, fie analizînd influența pe care o au diviziunea socială a muncii, manufactura capitalistă, relațiile marfă-bani etc. [4]). Or, **conducerea la nivelul economiei naționale implică o mișcare a întregului organism social de producție.** Sînt de părere că **știința conducerii economice** nu este doar o „știință organizatorică", ci **o știință aplicativă, cu profunde legături calitative ancorate în organismul social de producție.**

Economia politică n-ar putea să ajungă la cunoașterea acțiunii legilor economice obiective fără analiza organismului social de producție, a sistemului de relații specific lui. **Descoperind legile economice care guvernează societatea, economia politică marxist-leninistă pune bazele științei conducerii economice.** Căci ce conducere economică ar fi aceea care s-ar „desfășura" cu calculatoare electronice, dar ignorînd legile obiective ?

Economia politică trebuie să elaboreze sistemul de categorii economice și să așeze pe temeiii solide pîrghiile economice, mecanismul folosirii lor adecvate. **Știința conducerii economice nu are cum să dirijeze, să conducă ceva în afara folosirii pîrghiilor economice.** Viața a demonstrat de nenumărate ori acest lucru, cu daune pentru cei care au încercat să nu țină seama de ele. Conferința Națională a partidului din 1967, apoi Congresul al X-lea și documente de partid ulterioare — inclusiv măsurile legate de lansarea actualului cincinal — au subliniat importanța cunoașterii legităților economice și a folosirii corespunzătoare a sistemului de categorii și pîrghii economice. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat, în expunerea la adunarea solemnă din Capitală cu prilejul aniversării semicentenarului partidului, că **„punem accentul pe o mai bună folosire conștientă a factorilor economici, a acțiunii legilor economice obiective, inclusiv a legii valorii, pe studierea cerințelor pieței, pe dezvoltarea largă a inițiativei de jos"** [5]).

Conducerea, reglementarea mișcării întregului organism social de producție este de neconceput fără dezvăluirea contradicțiilor social-economice și promovarea cu curaj a noului. Economia politică a socialismului oferă științei conducerii economice aprecierea de ansamblu, temeinic fundamentată, a „terenului" pe care aceasta urmează să-și desfășoare forțele. Ce fel de știință a conducerii ar fi aceea care n-ar cunoaște raportul forțelor care se înfruntă ? Fără aceasta, ea n-ar putea să facă să atîrne balanța, sorții izbînzii, în direcția dorită !

Fiecare popor, fiecare stat are propria sa experiență, propria sa realitate în funcție de care trebuie să acționeze. Știința conducerii nu numai că nu poate să facă excepție de la această regulă, dar trebuie și să țină seama permanent de ea, să acorde prioritate factorilor fundamentali pentru progresul social-economic. Marx și Engels au fundamentat teoretic societatea socialistă pornind de la chintesența realizărilor acelei epoci, de la cel mai înalt nivel al forțelor de producție atins de țările capitaliste. Tot astfel, acum, nu putem pune problema construirii socialismului decît ca societate care își propune să întreacă în epoca actuală capitalismul în ceea ce privește forțele de producție. Viața arată că chiar dacă o țară a generalizat relațiile de producție socialiste, prin acest fapt n-a întrecut încă țările capitaliste avansate. Este limpede că elementul fundamental de maturizare a societății socialiste, de afirmare plenară a lui îl constituie **forțele de producție.** De aici decurg concluzii deosebit de importante pentru știința conducerii economice, cu privire la locul și rolul pe care trebuie să-l aibă în politica statului socialist problemele dezvoltării forțelor de producție. Tocmai de aceea partidul situează în centrul eforturilor întregului nostru popor continuarea consecventă a industrializării pe baza cuceririlor revoluției tehnico-științifice contemporane, pune un accent deosebit pe **laturile calitative ale procesului de industrializare,** pe modernizarea structurii producției, pe realizarea de produse cu un înalt grad de tehnicitate.

Perfecționarea mecanismului de conducere a economiei naționale, realizarea unei juste corelații și interacțiuni între factorii obiectivi și subiectivi, stabilirea judicioasă a locului și rolului factorului de decizie, folosirea adecvată — economică și nu administrativă — a pîrghiilor economice devin cu adevărat eficiente numai pe fundamentul științific oferit de economia politică. Cu alte cuvinte, **pentru ca politica economică a statului socialist să fie științifică, ea trebuie să se bazeze pe economia politică marxist-leninistă, să folosească realmente sistemul său de categorii și legi obiective.**

Desigur, nu numai economia politică influențează știința conducerii economice. La rîndul ei, știința conducerii economice permite economiei politice să pătrundă mai adînc în intimitatea proceselor și fenomenelor economice, o ajută să investigheze mai temeinic realitățile, să prospecteze cu mijloace moderne un teren care altfel este inaccesibil sub multe aspecte. În sfîrșit, o ajută să verifice și, dacă este cazul, să corecteze propriile sale ipoteze sau teorii.

● Ponderi

CONSIDERAȚIUNILE de mai sus, ca și multe alte argumente, duc la concluzia că **latura teoretică a științei economice nu trebuie îngustată și înghesuită în „patul lui Procust", nu trebuie acceptată ca un rău necesar, ci apreciată la justa sa valoare și dezvoltată.**

Sînt necesare lucrări de sinteză profunde, care să dea o imagine de ansamblu a economiei românești, a căii pe care a urmat-o poporul nostru, condus de partid, pentru dezvoltarea forțelor de producție, pentru perfecționarea relațiilor de producție, pentru folosirea și perfecționarea legilor economice, a pîrghiilor economice. Sînt necesare studii atente, de mare profunzime cu privire la contradicțiile economice în socialism, relațiile plan-piață, folosirea pîrghiilor economice, eficiența producției și eficiența economiei naționale, perfecționarea planificării. Nici legitățile economiei socialiste nu sînt pe deplin studiate.

Politica noastră economică este îndreptată pregnant în direcția introducerii științei și tehnicii moderne în toate ramurile, pentru conducerea științifică a vieții economice și sociale — folosind și experiența mondială —, dar noi nu avem despre societate o viziune tehnocrată. **În centrul atenției situăm permanent OMUL, cerințele dezvoltării societății.** Cu alte cuvinte, sîntem pentru tehnica înaintată, pentru folosirea celor mai moderne mijloace tehnice, dar nu sîntem pentru tehnocratizare. Partidul nostru subliniază importanța folosirii mijloacelor tehnice de calcul, a matematicii, dar nu reduce știința conducerii economice la aceste instrumente, nu o rupe de economia politică.

Mitificarea tehnicii de calcul îngustează cîmpul vizual, împiedică știința conducerii economice de la îndeplinirea menirii sale reale. Acesta este un pericol sesizat și în urmă cu doi ani, la un colocviu pe problemele științei conducerii întreprinderilor industriale, organizat de Institutul de cercetări economice al Academiei R. S. România [6]), pericol care continuă să fie și astăzi prezent. Nu putem rămîne indiferenți pentru că o asemenea tendință contravine cerințelor științifice și

prof. univ. dr. Gheorghe P. APOSTOL

(Continuare în pag. 15)

PUNCTE DE VEDERE

CONŢINUTUL OFERTEI ÎN SOCIALISM

PRODUSUL muncii omeneşti destinat schimbului este o marfă **potenţială.** El se verifică şi devine marfă **reală** doar în momentul în care este cumpărat de consumator. Din momentul în care un produs apare ca marfă potenţială şi pînă în momentul în care se verifică ca marfă reală el îmbracă forma de **ofertă.** În această accepţiune oferta este înţeleasă şi se exprimă cantitativ. Oferta reprezintă o relaţie între producător şi societate sub expresia cantitativă a ofertei aflîndu-se anumite raporturi între oameni.

Prin nivelul, structura, dinamica şi modul de realizare, oferta constituie un element al sistemului de semnalizare economică. Oferta unui produs oarecare este sau trebuie să fie în permanenţă într-un anumit raport faţă de nevoia solvabilă pentru acel produs. Prin natura lor, relaţiile de producţie socialiste creează posibilitatea ca întreaga muncă depusă în sfera productivă să aibă un caracter nemijlocit social. Aceasta înseamnă că rezultatul muncii, oferta de mărfuri şi servicii, trebuie să se găsească în permanenţă în echilibru cu nevoile solvabile (cererea). Realitatea economică demonstrează că uneori oferta de mărfuri şi de servicii depăşeşte nevoile solvabile pentru unele produse în condiţiile în care nu acoperă nevoile solvabile pentru altele. Aceasta poate servi drept semnal economic.

TREPTELE pe care le parcurge oferta de la producătorul direct pînă la cumpărătorul final, modificările de volum care au loc în această sferă reflectă gradul în care organizarea şi desfăşurarea circulaţiei mărfurilor răspunde cerinţelor impuse de nivelul atins în dezvoltarea societăţii socialiste. Oferta presupune anumite relaţii între ofertant şi cumpărător. Acestea se referă la utilitatea, calitatea şi marca sub care se oferă, servicii de informare asupra obiectului ofertei precum şi a modului de utilizare, servicii de asistenţă tehnică în ultilizare, ofertă de mărfuri şi servicii complimentare ofertei iniţiale.

În ţara noastră apar uneori relaţii necorespunzătoare între ofertant şi cumpărător — referitoare la utilitatea, calitatea şi serviciile pe care le presupune oferta. În astfel de cazuri se creează impresia că întreprinderile produc şi oferă de dragul producţiei şi nu pentru satisfacerea nevoilor sociale. Cauzele care pot genera astfel de relaţii sînt: aşa-zisa piaţă a producătorilor, slaba cointeresare şi răspundere a producătorilor în respectarea riguroasă a obligaţiilor pe care le au în calitate de ofertanţi etc.

Aşa-zisa piaţă a producătorilor este determinată de faptul că oferta nu asigură ca volum şi structură un grad de saturabilitate corespunzător nevoilor solvabilizate cu presabilitate ridicată. Raritatea ofertei în raport cu nevoile solvabilizate creează tensiuni în rîndul cumpărătorilor care îi determină să accepte situaţiile impuse de purtătorii ofertei. O perioadă de timp s-a considerat că raportul ofertant-piaţă se realizează în mod automat prin planul economic. Aceasta a avut ca efect o anumită izolare a ofertantului de piaţă, o anumită rigiditate a întreprinderilor în adaptarea lor operativă la nevoile pieţei. Respectarea riguroasă a principiului elaborării planului de jos în sus, precum şi legea contractelor economice, creează condiţii pentru înlăturarea situaţiei prezentate mai sus.

Oferta de bunuri de consum formează **cadrul material** al stimulenţiior economici. Din punct de vedere material, stimulenţii economici reprezintă unitatea dintre criteriile după care se face repartiţia şi rezultatul procesului de producţie, care pe piaţă apare sub forma ofertei de mărfuri şi servicii.

Obiectul ofertei în raport cu preţul formează un mecanism economic important. Oferta reprezintă unitatea dintre un bun şi preţul la care se vinde acesta. Această unitate este o formă exterioară de manifesare a raportului dintre producător şi societate. Producătorul oferă societăţii o anumită cantitate de produse la anumite cheltuieli individuale, iar societatea i le recunoaşte integral sau parţial ca necesare prin preţ. Între preţ şi volumul fizic al bunului respectiv există o legătură concretă. Legătura dintre cantitatea de mărfuri şi preţ este dată de diferenţa dintre preţul de vînzare şi cheltuielile de producţie. Aceasta reprezintă expresia bănească a mărimii stimulentului economic pentru proprietarul mijloacelor de producţie. Efectul acestuia asupra proprietarului este triplu: a) să mărească preţul de vînzare; această tendinţă este limitată de societate prin recunoaşterea ca necesar a unui anumit nivel de preţ; b) să reducă cheltuielile de producţie; pentru aceasta există largi posibilităţi, limitele fiind date numai de condiţiile de producţie existente; c) să mărească permanent dimensiunile producţiei; această tendinţă este limitată de volumul resurselor materiale şi de muncă, precum şi de modul de repartizare al acestora.

O PROBLEMĂ deosebită o ridică oferta de produse agricole, mai ales în sectorul cooperatist. Economia naţionanală are nevoie de mai multe produse agricole decît cele pe care le poate oferi acest sector la nivelul actual al preţurilor. Cunoscînd că oferta este o relaţie între cantitatea oferită şi preţ, rezolvarea cerinţelor economiei naţionale s-ar putea obţine pe două căi. Prima cale o constituie modificarea legăturii dintre cantitatea oferită şi preţ. Aceasta se realizează printr-o altă repartizare a resurselor şi crearea unor condiţii de producţie care să determine un nivel de preţ de cost mult mai redus, ceea ce are ca efect o cantitate sporită de produse agricole la actualul nivel al preţului de vînzare sau chiar la altul mai redus. Din volumul investiţiilor realizate sau care este propus să se realizeze în agricultură în actualul cincinal, precum şi din celelalte măsuri de perfecţionare a activităţii din această ramură, reiese că în creşterea volumului ofertei rolul determinant îl va avea această cale. A doua cale este creşterea preţului de vînzare, care va determina — dacă toate celelalte condiţii rămîn neschimbate — o creştere a cantităţii oferite pe piaţă. Această cale, printre alte consecinţe o are şi pe aceea că oferă posibilităţi mai mari de acumulare şi duce, în ultimă instanţă, la o nouă redistribuire a resurselor în favoarea acestei ramuri. Această practică a fost utilizată în 1963 şi în 1970 cînd au fost majorate preţurile la unele produse agricole în vederea stimulării producătorilor. Trebuie evident ţinut seama că aceste majorări se repercutează în costurile de producţie ale altor ramuri.

Totalitatea bunurilor şi serviciilor care sînt oferite pe piaţă la anumite preţuri formează sistemul ofertei. El este determinat de resursele materiale şi umane, de modul de repartiţie a acestora, de tehnologia existentă în întreprinderi, de repartiţia ofertei pentru consumul productiv şi neproductiv etc. În cadrul sistemului ofertei, fiecare marfă sau serviciu, ca element component al acestuia, se găseşte în interdependenţă cu celelalte elemente; modificarea ofertei unei mărfi — în condiţiile unor resurse totale date — atrage după sine modificarea ofertei celorlalte mărfuri sau servicii. Scopul natural al producţiei — consumul —, determină ca în cadrul sistemului ofertei, fiecare element al său să se găsească faţă de celelalte elemente în raport de independenţă, de substituire sau de complementaritate. În raportul ofertant — piaţă (care presupune informaţii cît mai complete asupra volumului şi structurii cererii, a volumului, structurii şi preţului la care se oferă, a gradului în care oferta poate satisface ca volum şi structură cererea) corelaţiile posibile dintre elementele sistemului ofertei au un loc important.

Sistemul ofertei este determinat, într-o măsură importantă, de organele de planificare prin stabilirea volumului producţiei, repartiţiei, schimbului şi consumului. În acelaşi timp, oferta fiecărei întreprinderi, respectiv producţia marfă, este un indicator foarte important cu ajutorul căruia organele de planificare stabilesc structura producţiei materiale pe ramuri, subramuri şi întreprinderi, legăturile dintre acestea etc. Aceasta nu înseamnă că oferta în ansamblul ei, pe fiecare marfă sau serviciu în parte, poate fi absolut determinată. Dinamica şi structura populaţiei ocupate, descoperirile geologice, ştiinfifice şi tehnice, agricultura, influenţa pieţei mondiale prin comerţul exterior, procesul de perfecţionare a relaţiilor de producţie etc., sînt factori ce imprimă ofertei un caracter aleatoriu. Mai mult, chiar, activitatea de planificare, prin gradul de cunoaştere, cuprindere şi previzionare a fenomenelor economice, imprimă ofertei previzionate o anumită mobilitate faţă de oferta reală. Toate aceste elemente de variabilitate aleatorie a ofertei sînt luate în consideraţie prin existenţa în cadrul planului a posturilor „rezerve de stat" şi „rezerve de plan". Din punct de vedere al ofertei, un plan este cu atît mai fundamentat cu cît prevederile sale sînt mai apropiate de evoluţia reală a ofertei. Aceasta nu înseamnă că pentru a fi fundamentat economic planul trebuie să fie rigid, să adapteze realitatea la plan, ci să se modifice ori de cîte ori realitatea o cere.

Gh. RADUCANU

ALTE TEORII ALE PREŢULUI DE MONOPOL

SPUNEM **alte** teorii, pentru că în „Viaţa economică" nr 24/1971 ne-am ocupat de teoria marginalistă a preţului de monopol şi pentru că, de data aceasta, vrem să înfăţişăm cititorului două teorii interesante apărute în Occident ca răspuns — sau ca reacţie — la literatura subiectivistă întemeiată pe variate ipoteze comportamentale. Pentru a se ieşi din starea teoretică haotică, în care multitudinii de ipoteze îi corespunde o multitudine de soluţii, s-a căutat o soluţie unică în determinarea preţului de monopol.

● Soluţia Hall — Hitch [1]

ACEŞTI DOI AUTORI presupun că orice întreprindere trebuie să facă faţă unei curbe „cotite" a cererii („kinked" demand curve), care îi pare a fi foarte elastică la o creştere a preţului în sensul că, în cazul în care firma ar proceda la o majorare a preţului, ea se teme că concurenţii ei imediaţi nu ar urma-o pe această linie, pentru a încerca să-i răpească o parte a clienteiei. Invers, curba cererii îi apare firmei ca fiind rigidă la o scădere a preţului, întrucît dacă ea ar micşora preţul, concurenţii ar proceda imediat la fel pentru a nu-şi pierde proprii lor clienţi.

În consecinţă, încasarea marginală este discontinuă sub „cotul" curbei cererii, astfel că preţul nu este determinat pe baza egalităţii dintre încasarea marginală şi costul marginal (ca în teoria marginalistă), ci pe baza a ceea ce Hall şi Hitch denumesc **principiul costurilor complete** [2]: „Costurile prime (sau directe) pe unitatea de produs sînt luate ca bază; se aplică un adaos procentual pentru acoperirea costurilor «indirecte», precum şi un alt adaos convenţional (adesea de 10%) pentru profit" [3].

P. Sylos-Labini traduce acest principiu în următoarele formule (în care x este cantitatea produsă; v = costul direct mediu, adică costul prim sau variabil, pe unitatea de produs, pentru salarii, materii prime şi energie; q′ = adaosul procentual destinat să acopere costurile fixe k, constituite din amortizări şi cheltuieli administrative, inclusiv salariile directoriale: q″ = adaosul procentual pentru profitul net g; p = preţul);

$$p = v + q'v + q''v,$$

în care:

$$q'v = k/x \text{ şi } q''v = g.$$

Dacă $q = (q'+q'')$, atunci:

$$p = v + qv$$

unde $qv = k/x + g$. Întrucît însă volumul producţiei nu este constant în timp, se pune întrebarea: care este cantitatea pe care firma o ia în considerare atunci cînd îşi stabileşte preţul, dat fiind că costurile sînt fixe ca mărime globală, dar variază, o dată cu variaţiile lui x, pe unitatea de produs? Cantitatea ce se va lua ca bază de calcul va fi mai mică decît x_m, care este producţia maximă posibilă şi cu siguranţă mai mare decît acel volum al producţiei, x_0, care nu ar face decît să acopere costurile totale (fixe plus directe), fără a lăsa loc pentru profit: $q = v + k/x_0$, respectiv $x_0 = k/(p-v)$. Aşadar, cantitatea care va sta la baza calculului de preţ, care are în vedere un profit net, este ceea ce firma se aşteaptă să vîndă „în medie" sau „în mod normal", cantitate notată cu x_n şi care se găseşte între x_m şi x_0. În conformitate cu această ipoteză, $qv = k/x_n + g$.

Hall şi Hitch afirmă că, o dată preţul astfel stabilit, el rămîne la acelaşi nivel printr-un acord tacit între firmele concurente, întrucît nici o firmă nu va fi înclinată să-l schimbe de teamă faţă de reacţia rivalilor (cu excepţia cazurilor în care s-ar produce modificări ale costurilor care ar afecta toate firmele). Acestei explicaţii îi serveşte ipoteza curbei cotite a cererii, de care am vorbit mai înainte. Autorii cred că situaţia descrisă de ei este foarte frecventă pe piaţa produselor industriei prelucrătoare, fiind o situaţie „de concurenţă imperfectă între oligopoluri", corespunzătoare conceptului de „oligopol diferenţiat" [4]).

Acest principiu al costurilor complete se întemeiază pe studii empirice, care ar confirma — după cum se afirmă — că oligopolurile îşi fixează preţurile pe baza lui şi nu pe baza teoriei marginaliste. P. Sylos-Labini observă că soluţia Hall-Hitch nu contrazice soluţia marginalistă, dar este, totuşi, diferită de aceasta şi neagă posibilitatea **practică** a determinării preţului pe baze marginaliste. Ea este mai realistă — continuă Labini — dar logica ei lasă, totuşi, de dorit, pentru că, deşi teoria curbei cotite a cererii ne spune că preţul, o dată fixat la un nivel acceptabil pentru toate firmele, tinde să rămînă constant, ea nu ne spune **de ce** preţul existent este ceea ce este.

Cu alte cuvinte teoria Hall-Hitch încearcă să explice, pe baza unei anumite ipoteze (curba cotită a cererii), ea însăşi discutabilă, caracterul constant al preţului oligopolist, iarăşi discutabil, dar ea nu explică însuşi **nivelul** preţului, nu explică mărimile celor două adaosuri la costurile variabile, costuri inegale între diferitele întreprinderi, pentru că nici nivelurile lor tehnice nu sînt egale. De altfel, înşişi autorii conchid: „Nu putem spune cu precizie care va fi acest preţ...; dacă — într-o gamă largă de posibilităţi — preţul va fi stabilit undeva, el va manifesta tendinţa de a rămîne acolo unde a fost fixat" [5]).

dr. Iosif ANGHEL
Institutul de cercetări economice

(Continuare în pag. 15)

SUBDEZVOLTAREA ECONOMICĂ ȘI CĂILE LICHIDĂRII EI (IV)

CONTINUĂM, în numărul de azi, publicarea intervențiilor rezumate ale participanților la dezbaterea organizată de catedra de economie mondială a Academiei de învățămînt social-politic „Ștefan Gheorghiu" de pe lîngă C.C. al P.C.R. și revista „Viața economică". Intervențiile anterioare au fost publicate în numerele 21, 22 și 24 ale revistei noastre.

Conf. dr. **Grigore Botoi :** — În ceea ce privește locul pe care-l ocupă țările în curs de dezvoltare în perioada de trecere a omenirii la socialism, situația lor specifică determină apariția unor concepte, a unor legități, care le deosebesc de statele capitaliste, dar și de cele socialiste. Aceste legități constituie încă un obiect de cercetare, pentru formularea lor sînt necesare studii ca și elaborarea unui sistem de categorii și noțiuni cu care economia marxistă trebuie să se îmbogățească în perspectiva istorică de durată. Actualmente, dezvoltarea acestor țări se poate înscrie pe calea capitalistă sau se poate realiza pe calea socialismului. Aș preciza că ambele căi sînt obiectiv posibile. Numeroase țări în curs de dezvoltare se află la o răspîntie în care alegerea căilor este o cale deschisă. Ambele căi sînt mai avansate decît sistemul relațiilor existente în respectivele țări, ceea ce, în condițiile internaționale contemporane, în confruntarea dintre capitalism și socialism are implicații. Oricum, în cazul țărilor subdezvoltate se manifestă o pregnantă contradicție ce se adîncește ca urmare a faptului că locul pe care-l ocupă ele în economia mondială este precar, în vreme ce locul avansat al altor țări este menținut prin creștere economică. Această contradicție va grăbi opțiunea înscrierii țărilor în curs de dezvoltare pe calea celor mai avansate. Așa cum preciza tovarășul Nicolae Ceaușescu, viața arată că imperialismul, orînduirea capitalistă nu sînt în stare să asigure progresul rapid economic și social al țărilor subdezvoltate, de unde concluzia că în această răspîntie, în procesul alegerii, țările în curs de dezvoltare vor opta pentru calea progresului.

Dr. **Constantin Mecu :** — Așadar, după dv. tov. Botoi, există un caracter dualist al economiei acestor țări — economie naturală și economie de piață. Există, după cum se știe, și un alt punct de vedere cu privire la caracterul plurisectorial.

Grigore Botoi : — Am afirmat în legătură cu acest caracter bisectorial că într-o anumită etapă a dezvoltării lor în țările în curs de dezvoltare s-au conturat pregnant două sectoare. Dar nu aș vrea să neg că evoluția lor ulterioară a ajuns la un plurisectorialism pe care-l constatăm în actualele țări în curs de dezvoltare. Am arătat că într-o etapă inițială s-au conturat aceste sectoare, pentru a sublinia că nici o țară avansată nu a cunoscut o ruptură internă a economiilor. Este clar că țările în curs de dezvoltare constituie o lume aparte.

○ Elementul hotăritor al structurii

Roman Lazok, lector, Universitatea din Timișoara : — Am convingerea că abordăm o problemă de largă perspectivă din trei puncte de vedere. În primul rînd însăși noțiunea de subdezvoltare este o problemă de durată pentru o mare parte din populația lumii și în al doilea rînd subdezvoltarea însăși poate îmbrăca noi forme. Problema pe care o abordăm poate fi discutată mult în viitor. Subdezvoltarea ca o problemă de perspectivă este legată de problema diviziunii, în ce privește dezvoltarea economică, a diferitelor categorii de țări în țări avansate și țări rămase în urmă. Dacă ar trebui să le caracterizăm, eu le-aș mai spune țări subdezvoltate din punct de vedere structural. Nu sînt de acord cu părerea exprimată — și care este destul de răspîndită — că această categorie de țări ar fi în curs de dezvoltare, pentru că noțiunea de dezvoltare este relativă și — din acest punct de vedere — toate țările lumii sînt în curs de dezvoltare ; unele sînt mai mult în curs de dezvoltare față de altele. Ne-am obișnuit cu această denumire, probabil este greu să ne despărțim de ea.

În al treilea rînd problema este de perspectivă și a fost remarcată și este remarcată în documentele partidului și statului în ce privește caracterul practic al implicațiilor cercetării științifice și faptul că se urmărește o finalitate, că România are interese deosebite din multe puncte de vedere și este cazul să se dezvolte în perspectivă relațiile de cooperare tehnică, economică și relațiile comerciale, să fie diversificate relațiile cu aceste țări ale lumii. Subdezvoltarea este una dintre marile probleme ale zilelor noastre.

Cred că dezbaterea noastră se încadrează în preocuparea vastă, întîlnită în principalele țări ale lumii pentru definirea subdezvoltării și a căii de lichidare a acesteia, care atinge toate domeniile de existență : produsul social, alimentația, venitul pe locuitor, sănătatea, modul de viață, instrucția, concepții politice, religioase și de altă natură.

Este un proces extrem de complex și care neapărat trebuie legat de factorul timp.

De ce spun aceasta ? În primul rînd, definind acest grup de țări ca structural subdezvoltate, se pune accentul pe latura calitativă. În al doilea rînd, această titulatură include o multitudine de criterii legate de forțele de producție în relația lor, de tipul de reproducție. Pentru că structura economică a acestor țări este subdezvoltată, din punct de vedere al relațiilor de producție, în unitatea lor cu forțele de producție și neapărat cu unele elemente și cu influența unor elemente ale suprastructurii, al influenței statului. În al treilea rînd, această părere reflectă în bună parte caracterul dinamic al procesului, deoarece structura, ca ansamblu al relațiilor sociale, ca ansamblu al economiei, oglindește o realitate iar schimbările se realizează într-o structură. Tot în sprijinul acestei afirmații spuneam că această denumire oglindește și aspectele cantitative ale procesului. De asemenea, o astfel de denumire situează fenomenul subdezvoltării în contextul marilor procese și fenomene care se desfășoară pe același plan, reflectînd influența pe care o are el asupra spurastructurilor, comerțului mondial, pieței internaționale capitaliste, asupra dezvoltării țărilor capitaliste, revoluției tehnico-științifice etc. Un ultim argument pe care ne permitem să-l amintim, este acela că o astfel de denumire pune accent mai mare pe diversitatea de criterii, pe diversitatea măsurilor ce vor trebui întreprinse de țările subdezvoltate pentru a ieși din această situație.

Ne-am propus să ne referim la cîteva din căile pe care le credem importante în legătură cu lichidarea subdezvoltării, privită ca un proces de perspectivă, ca un proces de durată. În primul rînd, am dori să ne referim la cîteva aspecte legate de structurile economice, de ansamblul de modificări ale acestor structuri. Astfel este situația forței de muncă, deoarece în cadrul problemelor subdezvoltării un loc de prim ordin revine problemei forței de muncă. Dezvoltarea calitativă structurală a forței de muncă și procesul de industrializare sînt inseparabile, pregătirea forței de muncă necesară pentru asigurarea modificării structurale a economiei este o problemă de perspectivă. Este cunoscut că însăși pregătirea cadrelor este o problemă de perspectivă care va trebui să fie rezolvată pe multiple planuri (de la calificarea forței de muncă, de la recalificarea acestora, la pregătirea unor specialiști etc.).

În altă ordine de idei trebuie să remarcăm că multe țări ale lumii s-au modernizat structural, în mare parte, pe seama resurselor provenite din agricultură. Pe plan intern și pe planul relațiilor cu celelalte țări, reforma agrară are un rol însemnat. Este suficient să ne referim la aceste aspecte ale lichidării subalimentației sau al participării avantajoase la comerțul mondial cu produse alimentare. Pentru realizarea acestei sarcini, ca o cale a lichidării subdezvoltării, a unei dezvoltări structurale, se impune necesitatea unor investiții de capital. Aceste țări trebuie să lichideze fenomenele subdezvoltării în primul rînd prin eforturile lor proprii. În efectuarea industrializării în aceste țări se pun o serie de probleme. Unii spun ca aceste țări să se industrializeze pe baza unei tehnici vechi, pentru că tehnica nouă nu dispune de cadre, sau să creeze uzine în termen scurt, sau să aibă în vedere criteriul balanței de plăți etc.

Astăzi, pentru toate țările lumii dezvoltarea economică este realizată în cadrul creșterii influenței dintre economiile naționale. Problema raporturilor acestor țări cu țările capitaliste dezvoltate și cu țările socialiste are, după părerea mea, un caracter dinamic și, în cadrul acesta, trebuie avute în vedere, în primul rînd, interesele acestor țări. În condițiile actuale, credem că pentru aceste țări relațiile economice externe sînt un element, un component al repartiției și nu numai pentru aceste țări, dar spuneam, în primul rînd, pentru aceste țări. Între comerțul exterior și dezvoltarea economică există relații de dependență. Aceste țări se orientează din ce în ce mai mult spre cooperarea economică internațională, pentru că realitatea le-a demonstrat că în condițiile actuale, comerțul internațional nu le este de mare folos.

● Imprecizia termenilor

N. Ionescu : — Aș vrea să comentez ideile avansate în primele discuții de data trecută cu privire la conceptul de țară în curs de dezvoltare, la criteriile de încadrare ș.a.m.d. Eu am fost foarte mulțumit că în special în referatul prezentat de tov. conf. Botoi se arată situația țărilor în curs de dezvoltare ca fiind diferită de la țară la țară, ele constituind un grup departe de a fi omogen dacă privim chiar și numai prin prisma criteriilor economice. Sînt de acord că trebuie să aplicăm la încadrarea țărilor într-o categorie sau alta criterii economice. De asemenea, este foarte bine că s-a subliniat ideea că subdezvoltarea este un fenomen mondial. Într-adevăr, de acest lucru și-au dat seama țările puternic dezvoltate, care într-un număr relativ restrîns de ani și-au schimbat aproape radical optica cu privire la problematica țărilor în curs de dezvoltare. Dacă în 1964, de pildă, era greu pentru o țară occidentală dezvoltată să admită posibilitatea introducerii unor corecturi în așa-zisul sistem egalitar în care sînt tratați partenerii în relațiile economice internaționale, în timpul Conferinței pentru comerț și dezvoltare de la New Delhi țările avansate au acceptat constituirea unui sistem generalizat de preferințe vamale în favoarea țărilor în curs de dezvoltare, ca o excepție de la clauza națiunii celei mai favorizate în relațiile economice internaționale.

În ceea ce privește locul țărilor în curs de dezvoltare în lume, tov. Botoi avea dreptate că acestea ocupă un loc aparte și ar fi foarte bine dacă cercetarea românească s-ar ocupa mai mult de problemele lor. După părerea mea, este greu ca respectînd criteriile strict economice să putem încadra fiecare din țările existente în lume în una sau alta din categorii. Mai mult, în cazul majorității țărilor în curs de dezvoltare putem să vorbim de un tip de economie ce este departe de a fi capitalist sau socialist, poate să fie un sistem social-economic, cum spunea tov. Botoi, cu totul aparte. Cercetarea trebuie să-și spună cuvîntul aici, nu numai cea românească, ci și cea din țările în curs de dezvoltare. Afirmarea existenței a trei categorii de țări, cum s-a încercat în cadrul Conferinței pentru comerț și dezvoltare : țări dezvoltate, țări socialiste și țări în curs de dezvoltare, este de asemenea forțată, pentru că amestecă criteriile economice cu cele politice. Dacă respectăm criteriile strict economice este greu de acceptat ideea că în grupul țărilor în curs de dezvoltare ar trebui să intre numai țările ce se bazează pe un sistem asemănător celui capitalist. Într-un anume fel acest lucru privește și România. Cu privire la această chestiune, un tovarăș — de la Timișoara, cred — spunea că noțiunea de țară în curs de dezvoltare este relativă. Dînsul se pare că nu era de acord cu acest concept, care realmente nu satisface. Știm în ce condiții s-a acceptat acest termen — pentru că este preferat de țările în curs de dezvoltare. Cînd s-a propus termenul de țări subdezvoltate, acestea au răspuns că sînt subdezvoltate din punct de vedere economic, dar că celelalte țări — cele capitaliste — sînt subdezvoltate din punct de vedere moral. Cred, totuși, că nu putem accepta nici noțiunea de țară subdezvoltată.

Conceptul de țară subdezvoltată ar trebui privit, după părerea mea, în două sensuri : într-unul restrîns și anume respectînd criteriile strict economice și într-un sens mai larg ce are în vedere și alte elemente decît cele strict economice. În orice caz, elementele de ordin ideologic, politic n-ar trebui luate în considerare cînd încadrăm o țară într-un stadiu sau altul al dezvoltării economice, pentru că din punct de vedere al orînduirii sociale poate fi o țară avansată, dar care, din punct de vedere al stadiului de dezvoltare, să se afle undeva sub nivelul unei țări încadrate în grupa țărilor în curs de dezvoltare. Sigur că nu putem desprinde complet indicatorii economici de cei politici. Totuși, cînd apreciem stadiul de dezvoltare, elementele de orînduire socială din țara respectivă n-ar trebui luate în considerare. Din punct de vedere al doctrinei marxiste, există posibilitatea de a discuta diferențiat sub aspect social, politic și strict economic.

Criteriile de apreciere a gradului de dezvoltare economică ale unei țări nu sînt definitiv stabilite și recunoscute pe plan internațional. Cele utilizate în prezent fac abstracție de indicatori ca nivelul de trai, deși scopul declarat al politicii economice a oricărei țări este creșterea nivelului de trai al populației sale. Indicatorul venit național pe cap de locuitor, care se ia cel mai adesea în considerare în practica internațională, nu ne dă o imagine reală și suficientă asupra nivelului de trai, deoarece poate ascunde repartiția sa inechitabilă. Este cazul unor țări ca Venezuela, Arabia Saudită, Kuweit, care ar putea fi apreciate că sînt țări dezvoltate din punct de vedere economic. Din punct de vedere al producției materiale trebuie luați în considerație și o serie de indicatori calitativi, nu numai cantitativi, cu rezerva că trebuie asigurată comparabilitatea datelor. Între ei n-ar trebui să lipsească randamentul în munca oamenilor și a mașinilor, gradul de adaptabilitate la modificările acestora și elementele de ordin tehnic, dezvoltarea industriei, folosirea intensivă a forței de muncă. Încadrarea unei țări într-una din cele două categorii recunoscute pe plan internațional este practic greu de realizat și incompletă pentru că în rîndul țărilor dezvoltate este greu să compari Finlanda cu S.U.A., după cum în rîndul țărilor în curs de dezvoltare sînt greu de comparat țările africane cu Argentina, Iugoslavia, Brazilia sau Mexicul. Așa-zisul grup al celor 77 nu s-a constituit după criterii strict economice, ci ca un front de luptă al unor țări care au anumite interese de apărat în raport cu altele. Din punct de vedere al intereselor lor externe în general și de politică comercială în special, problemele lor sînt mai mult sau mai puțin asemănătoare. Așa se și explică faptul că deși ele sînt solidare pe fondul problemelor, în amănunt interesele lor sînt de multe ori diferite. Practica arată, deci, că încadrarea forțată în cele două categorii este necorespunzătoare. Sigur, se pune problema ce oferim în schimb. Părerea mea este că aici noi ar trebui să aducem o contribuție și sîntem datori cu aceasta, pentru că spuneam că România, într-un fel sau altul, are de rezolvat probleme mai mult sau mai puțin similare cu așa-zisele țări în curs de dezvoltare. Nu pledez să comparăm România cu o țară oarecare, foarte puțin dezvoltată, dar o putem compara cu cîteva din cele incluse în grupul țărilor în curs de dezvoltare sub raportul nivelului atins în dezvoltarea economică, al randamentului în muncă al mașinilor ș.a.m.d. Nu sîntem în situația de a putea face acte de binefacere, de a ajuta alte țări. Dar, și tocmai pentru că nu avem o părere proprie cu privire la încadrarea țărilor în anumite stadii de dezvoltare suportăm unele consecințe, în sensul că ajungem să ni se ceară să acordăm facilități, cînd România însăși este în situația de a beneficia de asistență internațională în sprijinul dezvoltării. În același timp, conform principiilor noastre de politică externă, pe măsura mijloacelor de care dispunem la nivelul actual al dezvoltării noastre economice sprijinim procesul dezvoltării.

(Va urma)

FIȘE

Limite

■ Studiul lui N. Kaldor, **Conflicts in National Economic Objectives** (Conflicte în obiectivele economice naționale), publicat în ECONOMIC JOURNAL, martie 1971, are un gust amar și este scris în spirit autocritic. Autorul arată că marile obiective ce și le-a propus Marea Britanie în ultimele două decenii au fost cele inspirate de mesajul keynesian : ocuparea completă a forței de muncă ; realizarea unui excedent al balanței de plăți ; creșterea susținută a producției ; realizarea unei politici a veniturilor.

După cum se știe, arată N. Kaldor, obiectivele propuse nu au fost realizate. Într-o formulare „tehnică", spune economistul britanic, cauza eșecului poate fi considerată lipsa unui număr suficient de instrumente de politică economică necesare asigurării atingerii simultane independente a unor scopuri multiple. În continuare această aserțiune este tradusă în limbajul curent : cauza de bază a eșecurilor înregistrate este încercarea de a realiza prea mult cu prea puțină libertate de acțiune. Economiștii, arată Kaldor, sînt azi capabili să determine direcțiile dezirabile ale dezvoltării, însă cadrul instituțional al țărilor capitaliste nu oferă suficiente instrumente necesare traducerii lor în viață. În aceste condiții, încheie Kaldor, statul este nevoit să recurgă la măsurile recomandate de Keynes care, după cum s-a dovedit, duc inevitabil la inflație.

Bursa e de vină

■ Recenta criză monetară internațională a prilejuit numeroase critici adresate sistemului valutar capitalist, în general, și rolului dolarului în special. De aceea, articolul surprinzător, intitulat **Le déficit de la balance de paiements américaine est un mythe** (Deficitul balanței de plăți americane este un mit), LE MONDE DIPLOMATIQUE, iunie 1971, semnat de cunoscutul economist francez Robert Mossé, apare ca ciudat și singular.

În articol se caută în mod explicit o cauză psihologică, comportamentală a recentei crize și este respinsă ideea că ea ar fi avut rațiuni obiective. Afluxul de dolari care, după cum se știe, a provocat criza, este pus de autor pe seama unor motive pur speculative ale deținătorilor de dolari, motive la rîndul lor provocate de ceea ce el numește „mitul" deficitului balanței de plăți americane. După părerea lui Mossé, acest deficit apare doar în clipa în care investițiile americane în străinătate sînt privite ca pasive. El arată că balanța comercială ca și balanța operațiunilor curente ale S.U.A. sînt active în mod constant. A trece la partea de pasiv investițiile, spune el, este ca și cum am considera ca pasive investițiile unei oarecari firme. R. Mossé optează pentru excluderea investițiilor din pasivul balanțelor de plăți, ceea ce pentru S.U.A. ar avea un rezultat foarte favorabil. „Soliditatea" dolarului este în continuare susținută de R. Mossé cu argumentul că rezervele de lichiditate ale S.U.A. (compuse din aur, cote F.M.I. și drepturi speciale de tragere) sînt suficiente pentru a garanta circulația dolarilor.

În încheiere este exprimată aprecierea că actualul sistem monetar, ale cărei baze au fost puse la Bretton-Woods, este absolut acceptabil, încercările la care el este supus datorîndu-se, pur și simplu, unor speculații de bursă care ar trebui curmate.

Conferința anuală a Asociației internaționale de științe economice

OBIȘNUITA conferință anuală a Asociației internaționale de științe economice va avea loc anul acesta în localitatea St. Anton din Tirol, Austria, între 27 august și 2 septembrie. Tema pusă în discuție se intitulează „Rolul științei și tehnologiei în dezvoltarea economică". Printre personalitățile care și-au anunțat participarea se numără profesorii J. K. Galbraith (cu comunicarea „Imperativul tehnologic în economia dezvoltată"), R.C.O. Matthews („Contribuția științei și tehnologiei la dezvoltarea economică"), Z. Griliches („Cheltuielile de cercetare și măsurarea creșterii"), J. R. Sargent („Alocațiile optime de cadre științifice"), T. S. Haciaturov („Planificarea prospectivă a dezvoltării științei și tehnologiei"), K. Oshima („Cercetarea, dezvoltarea și creșterea economică în Japonia"), A. Nussbaumer („Finanțarea generării de noi cunoștințe și tehnologii"), C. Freeman („Succes și eșec în inovație"), E. Mansfield („Determinantele vitezei de aplicare a noii tehnologii"), C. Cooper („Transferul internațional de tehnologie"), L. Gatovski („Metodologia determinării efectului tehnologiei asupra economiei naționale") etc.

PREȚUL DE MONOPOL

(Urmare din pag. 13)

Problema esențială a prețului oligopolist — cum sînt determinate adaosurile q și care sînt limitele lor — spune P. Sylos-Labini —, rămîne nerezolvată. Aceasta înseamnă, de fapt, că principiul costurilor complete nu rezolvă nimic, pentru că înseși costurile nu sînt, la rîndul lor, decît prețuri.

În propria sa teorie, P. Sylos-Labini își concentrează atenția — ca și Joe S. Bain — asupra condițiilor de pătrundere a noilor firme într-o ramură foarte concentrată. După cum se va vedea, aceasta este o teorie cu mult mai interesantă decît aceea a englezilor Hall și Hitch.

● Teoria lui Paolo Sylos — Labini

PROBLEMA — pe termen lung — pe care autorul își propune s-o rezolve este aceea a **relației dintre preț și structura ramurii.** Trebuie admise, deci, nu numai modificări ale instalațiilor existente ale întreprinderilor, dar și pătrunderea unor noi firme și, prin urmare, și modificări ale structurii ramurii. Prin soluționarea acestei probleme se explică și modul în care fiece firmă își determină propriile adaosuri, **q**, acestea devenind elemente date pentru o perioadă scurtă, care furnizează firmelor orientarea necesară asupra modului în care ele trebuie să-și modifice prețurile atunci cînd costurile directe se schimbă.

Analiza este efectuată în ipoteza unei ramuri puternic concentrate, adică în condițiile unui oligopol relativ concentrat și avîndu-se în vedere un singur produs, pentru a se elimina preferințele consumatorilor pentru anumite firme. Se ia în considerare, în legătură cu determinarea prețului, doar ipoteza unei piețe staționare, capabile să absoarbă o cantitate suplimentară din respectivul produs numai dacă prețul este redus. Intrumentul analitic, în acest caz, este elasticitatea cererii la preț. Autorul afirmă că va încerca să demonstreze că elementul obiectiv, fundamental, al determinării prețului, în cazul oligopolului concentrat, este **tehnologia.**

Un număr de pagini din lucrare sînt consacrate discutării altor ipoteze și criterii ale modelului. Reținem pe cele care ni se par a fi cele mai interesante. Se pornește de la o anumită structură a ramurii și de la un anumit preț, pentru a se găsi răspunsul dacă această structură și acest preț sînt în echilibru și dacă pot rămîne neschimbate. Dacă nu pot rămîne astfel, va fi căutată condiția de echilibru. Prin „structura" unei ramuri se înțelege : (a) mărimea absolută a pieței, adică volumul vînzărilor la un preț dat; (b) capacitatea de absorbție a pieței, în sensul arătat mai înainte al elasticității cererii la preț; (c) repartiția vînzărilor între un număr de întreprinderi de tipuri diferite. Cu privire la primul punct, P.S. Labini consideră că mărimea absolută a pieței este tocmai factorul — pe nedrept neglijat în teoria oligopolului — care condiționează structura de echilibru a ramurii. În legătură cu punctul al doilea, autorul utilizează „elasticitatea empirică", care, spre deosebire de cea infinitesimală, permite modificări discrete ale prețului și cantității, acestea fiind modificările care se cer a fi luate în considerare în ipoteza unor discontinuități tehnologice. În sfîrșit, în ceea ce privește cel de-al treilea punct, se presupune că fiecare grup de firme utilizează o singură metodă organizatorică și un singur tip de capital fix, reprezentînd, adică, același tip de tehnologie.

Și, fiecărui tip tehnologic îi corespunde un stabiliment industrial de o anumită dimensiune, capabil de a produce un volum de producție care nu poate depăși o anumită limită superioară. Noi firme pot pătrunde în ramură, după cum și cele existente se pot extinde, dar, se presupune, că această mișcare poate avea loc numai prin crearea de stabilimente industriale noi identice cu cele aflate deja în funcțiune. Inovațiile sînt, așadar, excluse. Se înțelege că firmele mari sînt cele mai eficiente și că numai acestea pot fixa prețul, celelalte neputînd face altceva decît să-și adapteze oferta la acest preț, ceea ce înseamnă însă că și ele exercită o influență asupra prețului, dar numai în mod indirect, prin variațiile producției lor. De aici rezultă că, dacă prețul fixat de firmele mari nu este un **preț de echilibru,** el nu va putea dura. În sfîrșit, pentru a încheia această listă lungă de ipoteze și criterii, se mai presupune că noi firme nu vor fi atrase în respectiva ramură și că cele existente nu vor rămîne în ea, decît dacă, pe termen lung, ele anticipează și efectiv realizează treptat o rată a profitului egală cu cel puțin un anumit minim.

Sîntem pregătiți acum — deși am fost nevoiți să eliminăm o serie de rafinamente ale teoriei — să trecem la însuși modelul lui Labini. Dar aceasta în partea a doua a articolului.

---

1) R. L. Hall and C. J. Hitch, **Price Theory and Economic Behaviour,** Oxford Economic Papers, 1939, retipărită în Oxford Studies in the Price Mechanism, 1951 ; întrucît lucrările originale nu au putut fi găsite în bibliotecile noastre, am utilizat volumul, tradus în englezește al cunoscutului economist italian Paolo Sylos-Labini, Oligopoly and Technical Progress, Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts, 1962, care este și autorul celei de-a doua teorii pe care o vom discuta aici.

2) Menționăm aici, în treacăt, că unii economiști occidentali au încercat să stabilească o mare apropiere între teoria marginalistă și principiul costurilor complete sau chiar o identitate între ele.

3) Citat după lucrarea lui P. Sylos-Labini, pag. 21.

4) Acest tip de oligopol se caracterizează, în literatura occidentală printr-o oarecare diferențiere a produselor și este dominant în industria ușoară și în comerț. P. Sylos-Habini utilizează și conceptul de „oligopol concentrat", frecvent, mai ales în industria grea, și care se caracterizează printr-o înaltă concentrare a ramurii.

5) Vezi P. Sylos-Labini, op. cit., pag. 25.

ȘTIINȚA CONDUCERII SOCIETĂȚII

(Urmare din pag. 12)

ideologice, pentru că deformează poziția consecventă a partidului în abordarea problemelor sociale. Partidul nostru s-a declarat în total dezacord cu cei care încearcă să-și atribuie un monopol al interpretării și dezvoltării marxism-leninismului. Pe același temei nu trebuie să admitem nici încercările unor specialiști de a considera că unica știință modernă de ansamblu, care le înlocuiește pe celelalte, este știința conducerii economice. Efectele unei asemenea poziții sînt, desigur, dăunătoare, pentru că împiedică dialogul și fac loc impunerii unor teze, creează condiții pentru noi tipare, pentru noi șabloane, pentru preluarea mecanică a unor experiențe bune în alte țări și în alte perioade.

Că știința conducerii economice nu trebuie redusă la cibernetica economică este o poziție pe care s-au postat și se postează numeroși economiști, o serie de personalități științifice. De pildă, Oskar Lange nu substituie știința conducerii economice ciberneticii economice, ci consideră că „cibernetica devine o știință **auxiliară** (subl. ns. — Gh. P. A.) deosebit de importantă în special pentru știința planificării și conducerii economiei naționale" [7]). Tot așa, nu putem să nu fim de acord cu considerațiunile economistului V. Maslov care combătea nu de mult, într-un articol publicat în „Ekonomiceskie nauki" absolutizarea de către unii oameni de știință sovietici a metodelor matematice și a calculatoarelor electronice în conducerea producției, îngustarea nejustificată a esenței conducerii și a științei despre conducere. „Încercarea de a face abstracție de relațiile de producție în rezolvarea problemelor conducerii — spunea el —, tendința de a prezenta drept conducere a producției numai conducerea mijloacelor de producție și a raportului oamenilor față de ele reprezintă, fără îndoială, ecourile concepțiilor tehnocrate în teoria și practica conducerii. Conform acestor concepții, producția se reduce la tehnică, iar conducerea producției la conducerea tehnică. În felul acesta dispare problema proprietății, dispar relațiile de producție. Scopurile și sarcinile conducerii producției sînt însă principial diferite în capitalism și în socialism. Acest lucru poate fi înțeles numai luînd în considerare caracterul relațiilor de producție al uneia sau alteia din orînduirile social-economice". Prin urmare, conchide el, **„...conducerea producției socialiste presupune folosirea acelor legități pe care le studiază economia politică socialistă"** [8]) (subl. ns. — Gh. P. A.).

Supraestimarea rolului calculatoarelor electronice și a metodelor matematice în conducerea economică a fost sesizată și de unii autori burghezi cu puncte de vedere mai realiste, mai lucide. Astfel, prof. K. Yunkkerstorff din R.F. a Germaniei, ca și alți reprezentanți ai științei conducerii, consideră că este utopică speranța că prin introducerea calculatoarelor electronice activitatea de conducere a întreprinderii va putea fi redusă, la toate nivelurile, la activitatea unor instrumente mecanice, și că „valul matematizării" va intra inevitabil în limitele determinate de **posibilitățile reale** ale calculatoarelor electronice și metodelor matematice.

Se pare că preocuparea de **a găsi ponderile corespunzătoare pentru analiza calitativă și cantitativă a proceselor și fenomenelor economice,** și pentru luarea în considerație a legăturii organice dintre ele este prezentă în toate țările avansate, iar „valul matematizării" este în reflux. N-ar fi o calitate deosebită pentru noi, pentru spiritul de înnoire creatoare de care trebuie să dăm dovadă, dacă am relua, cu încetinitorul, tendințe depășite, dacă am ține cu tot dinadinsul să repetăm experiențe sau tendințe care fie că nu și-au găsit pe deplin justificare, fie că au fost supuse unor amendamente.

Sînt de părere că trebuie să fie găsite ponderile adecvate ale relațiilor științei conducerii economice nu numai cu economia politică și metodele de calcul matematic, dar și cu alte discipline, de pildă cu psihologia. **Orice unilateralitate este dăunătoare.** De aceea, împărtășind unele considerațiuni interesante cuprinse în recentul articol publicat de tov. Traian Herseni în revista „Probleme economice", nu putem fi de acord cu afirmația că funcția specifică a științei conducerii industriale „...nu este tehnică, nici economică, deși se referă la ele, ci **social-psihologică**" [9]). Din observația justă făcută de autor că în esența ei, **conducerea este o muncă permanentă cu oamenii,** nu trebuie înțeles că acțiunea unor oameni asupra altora este doar psihologică. Înainte de toate, această acțiune este **economică.** Cred că știința conducerii nu trebuie redusă la latura social-psihologică, oricît de mult ar crește rolul psihologiei uzinale. Pare mai justă afirmația că **„procesele de conducere sînt întotdeauna complexe, multilaterale și multinivelare, deci în același timp tehnice, economice, juridice, administrative, politice, sociale, psihice, educaționale...",** dar — am adăuga noi — predominant **economice** cînd este vorba de conducerea economică, organic legate de economia politică.

Nu este mai puțin adevărat că și în fața economiei politice se pun sarcini și exigențe noi. Cea mai importantă dintre aceste cerințe o constituie **legarea mai strînsă a economiei politice cu viața, cu modificările structurale care s-au produs și continuă să se producă în economia noastră, cu tendințele care se conturează pe plan mondial.** Sînt necesare studii metodologice mai profunde, acesta fiind un aspect mult rămas în urmă la noi. S-a făcut încă puțin pentru formarea unui mod de a gîndi creator, netributar unor tipare și șabloane, care să se caracterizeze prin cutezanță și clarviziune. Economia politică trebuie să treacă, cu mai mult curaj, la generalizări teoretice, care să sprijine în măsură și mai mare înfăptuirea unei politici economice științifice, politica Partidului Comunist Român, al cărei țel fundamental este înflorirea națiunii noastre socialiste, ridicarea standardului de viață al întregului popor.

---

1. Vezi : „Probleme ale perfecționării conducerii întreprinderilor industriale", 17. Editura Academiei R.S. România, 1971, p 60.
2. Vezi **W. D. Miller, K. M. Starr,** „Executive Decision and Operation Research. New York, Prentice Hall, 1965.
3. **Manea Mănescu,** „Preocupări cu privire la tehnica de elaborare a metodelor cibernetice în economie". În volumul „Revoluția științifică și tehnică contemporană", Editura politică, 1967, p. 53.
4. Vezi : **K. Marx, F. Engels, Opere,** vol. 23, Editura politică, 1966, p. 93—94, 120, 122, 357, 358, 368—369. Ibidem — Opere, vol. 24, Editura politică, 1967, p. 123—124.
5. **Nicolae Ceaușescu,** „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate", Eidtura politică, 1971, p. 895.
6. Vezi : **P. Vagu,** „În legătură cu obiectul și conținutul științei conducerii". În volumul „Probleme ale perfecționării conducerii întreprinderilor industriale", 17. Editura Academiei R. S. România, 1971, p. 60 și 61.
7. **Oskar Lange,** „Introducere în cibernetica economică", Editura științifică, 1967, p. 14.
8. **V. Maslov,** „Știința conducerii și pregătirii cadrelor de conducere" („Ekonomiceskie nauki", nr. 1/1970, p. 66).
9. Traian Herseni — „O nouă perspectivă în știința conducerii industriale — studiul psihologiei uzinale" („Probleme economice", nr. 6/1971, pag. 80).

După acordul de la Luxemburg

ANGLIA – INTRA MUROS?

DUPĂ CE a asediat timp de un deceniu, fără succes, meterezele Pieței Comune, alternînd tactica persuasiunii cu șarje diplomatice și politice virulente, Marea Britanie și-a văzut speranțele realizate: porțile Troiei s-au deschis singure și asediații i-au ieșit în cale cu flori de levănțică, invitînd-o zîmbitori să poftească înăuntru.

Rezultatul negocierilor de la Luxemburg dintre Consiliul ministerial al C.E.E. și ministrul de stat britanic Geoffrey Rippon a făcut, săptămîna trecută, ocolul capitalelor vest-europene, fiind pretutindeni interpretat ca un ultim semnal verde. „Acordul realizat la Luxemburg în zorii zilei de 23 iunie a făcut din intrarea Marii Britanii în Comunitatea Economică Europeană o certitudine, în măsura în care pot exista certitudini", constata londonezul „Times". În timp ce, la Paris, „Nation" conchidea: „acest acord deschide larg englezilor porțile Pieței Comune. Dacă totul se desfășoară potrivit scenariului prevăzut — și care numai pe plan legislativ britanic ar putea să dureze un an — nimic nu se va mai opune ca, la 1 ianuarie 1973, Marea Britanie să devină membră cu drepturi depline a C.E.E. Nu s-a terminat încă totul, dar noul acord de la Luxemburg are de pe acum o mare semnificație: el este pentru englezi sfîrșitul îndoielilor și temerilor; iar pentru cei șase — sfîrșitul incertitudinii".

Potrivit primelor informații din surse apropiate guvernelor „celor șapte !" (care vor deveni, probabil, „cei zece" prin aderarea previzibilă a Danemarcei, Norvegiei și Irlandei), acordul realizat constituie o tranzacție-pachet bazată pe un echilibru delicat al concesiilor reciproce. Devenite subit filoengleze, ziarele pariziene remarcau „caracterul echilibrat al acordului care face să nu existe nici învingător triumfător, nici învins umilit".

Acordul stabilește în linii generale condițiile aderării, fixînd termene și obligații de adaptare a insularilor la structurile comunitare. Mult disputata problemă a „pieței comune agricole", care a constituit în ultimele luni unul din obstacolele principale în calea tentativelor britanice de aderare, a fost soluționată numai pe planul angajamentelor de intenții — acordîndu-se Marii Britanii o perioadă de tranziție de 5 ani pentru a se adapta structurilor comunitare agrare. Aceasta presupune, pe lîngă alinierea treptată a prețurilor la produsele agricole, și o acceptare de a-și abandona actualii furnizori din Commonwealth în favoarea principiului aprovizionării prioritare din Piața Comună. În ce privește „piața industrială", sînt reconfirmate aceleași tendințe discriminatorii comunitare: pe de o parte, se prevede suprimarea progresivă, într-un interval de patru ani și jumătate, a tarifelor vamale dintre Anglia și „cei șase", iar pe de altă parte — consolidarea zidului vamal protecționist față de terțe țări.

Acordurile conferă Angliei participarea în condiții egale cu R.F.G., Franța și Italia (adică dispunînd de același număr de voturi) în toate instituțiile comunitare.

Pe linia concesiilor făcute „dificultăților de structură" ale Marii Britanii se înscriu o serie de derogări tranzitorii privind importurile de produse lactate neozeelandeze, viabilitatea temporară a acordului Commonwealth-ului cu privire la zahăr etc.

Documentul încheiat la Luxemburg stipulează abandonarea rolului lirei sterline de monedă de rezervă internațională și stabilește proporțiile participării britanice la bugetul comunitar — pornind de la 8,64% în primul an, pînă la 18,92% în al cincilea an.

Ce semnificații are pentru Marea Britanie această deschidere de facto a porților Pieței Comune? „Participarea Marii Britanii la unitatea politică în cadrul Pieței Comune — avertiza în 1962 liderul de atunci al partidului laburist, Gaitskel — ar însemna sfîrșitul Angliei ca națiune independentă, sfîrșitul unei istorii de 1000 de ani și sfîrșitul Commonwealth-ului". Deși partidul laburist și-a modificat de atunci în mai multe rînduri poziția față de aderare — acționînd febril, în ultimul său guvern, în favoarea intrării în C.E.E. și formulînd apoi din nou, cînd a rămas în opoziție, critici serioase față de aderare, rămîne cert faptul că opinia publică insulară manifestă mari rezerve față de un asemenea act. Un ultim sondaj al opiniei publice britanice, efectuat de postul de radio și televiziune B.B.C. arată că 58% din persoanele chestionate s-au declarat ostile aderării, și numai 21% s-au pronunțat favorabil, restul neexprimîndu-și nici o părere. Aceste rezerve și critici nu se referă numai la pericolul pulverizării tradiționalelor legături cu țările Commonwealth-ului, și nici doar la implicațiile economice defavorabile — în special în direcția creșterii prețurilor la produsele alimentare (deși și acestea cîntăresc greu în balanță), ci mai ales la implicațiile pe care un asemenea gest, în esență politic, le-ar putea avea pentru suveranitatea țării.

Pe de altă parte, guvernul britanic, care așteaptă, nu fără emoții, ratificarea de către parlament, în toamna acestui an, a respectivelor acorduri, susține că aderarea la C.E.E. a devenit imperios necesară pentru reafirmarea „vocației europene" a Angliei și pentru depășirea stagnării și altor dificultăți economice pe care le cunoaște țara.

Subliniind că disputa aprinsă care s-a desfășurat în ultimele luni în insulă în legătură cu rolul opiniei publice în adoptarea unei hotărîri privind Piața Comună a fost rezolvată în favoarea unei soluții „elitiste", ziarul **Financial Times** scrie: „Nu va avea loc un referendum și chestiunea va fi hotărîtă printr-un vot al Camerei Comunelor în care disciplina de partid va fi aplicată cel puțin de una din părți, și probabil de ambele. De acum înainte, guvernul este deci angajat pînă la capăt și nu-și poate permite să piardă nici unul din voturile-cheie fără o lovitură puternică și probabil, fatală, pentru încrederea în el. Acest lucru, la rîndul său, înseamnă că, foarte probabil, el va supraviețui, deoarece acei deputați laburiști care consideră că este mai impor-

Barbu MAREȘ

(Continuare în pag. 19)

NOTE DE DRUM

HAMBURG – PRINTRE SUTE DE CATARGE

„PORTUL Hamburg este ca mărime al patrulea în Europa, după Rotterdam, Anvers și Londra". Cînd d. Dieter Seuffert, economist, director adjunct al informațiilor în cadrul Administrației portului, ne reamintea acest lucru șalupa pe care ne găseam umbla de mai bine de o oră jumătate fără a fi parcurs decît o parte din itinerariile posibile prin imensul labirint lichid, printre vase sub cele mai diferite pavilioane.

Hamburgul — 1,85 milioane locuitori, formînd el singur un land al R.F.G., situat pe Elba la 120 km de punctul în care aceasta se varsă în Marea Nordului — nu este numai o placă turnantă a comerțului internațional, în care peste o mie de case de comerț întrețin relații de afaceri cu firme de pe tot globul, ci și unul din cele mai importante orașe industriale ale Republicii federale. Însemnat centru cultural (universitate, peste 6 milioane de cărți vîndute în 1970, muzee și redacții cunoscute, o viață teatrală și muzicală de prestigiu), dar și „capitala" localurilor de noapte, Hamburgul este în același timp orașul din lume care, după New York, găzduiește cele mai multe consulate (în prezent 65).

Totuși Hamburgul continuă să însemne în primul rînd portul, a cărui activitate febrilă polarizează azi — direct sau indirect — munca mai multor sute de mii de oameni. Îndelungata sa tradiție maritimă și comercială o reamintesc nu numai muzeele locale, ci, în felul lor, și însemnele de circulație ale autovehiculelor: HH, adică orașul hanseatic Hamburg. Într-adevăr, hansa, confederație politică și comercială care, în epoca ei de maximă înflorire, la sfîrșitul secolului al XV-lea grupa 64 de orașe și poseda flotă, armată și conducere proprie, semnînd tratate de pace și de negoț, își are originea în alianța încheiată la 1241 între orașele Hamburg și Lübeck. Încă de la 1189 Hamburgul obținea de la Frederic Barbarossa statutul de oraș liber.

Portul, care se întinde azi pe 100 kmp, din care o zonă de 15 kmp cu statutul de „porto franco", primește anual peste 19 000 de nave. Aproape jumătate din ele deservesc linii regulate de navigație, după un orar fix. Există 250 de asemenea linii regulate, traseele lor unind Hamburgul cu peste 1100 orașe-porturi de pe tot globul, printre care și Constanța. Putem nota, de pildă, că aproape o treime din volumul schimburilor comerciale româno—vest-germane trec prin marele port de pe Elba. În momentul vizitei noastre se afla aici vasul românesc „Baia Mare", cu echipajul căruia am schimbat un salut prietenesc, de o intensitate cum numai la depărtare se întîmplă. În fiecare zi lucrătoare, 30 de cargouri de linie părăsesc portul Hamburg: 14 se îndreaptă spre alte porturi europene, 7 spre continentele americane, 5 spre Orientul Mijlociu și Îndepărtat și Australia, 4 către Africa.

Fiind cea mai importantă poartă maritimă a Republicii Federale a Germaniei, Hamburgul deservește în același timp mai multe țări vecine sau relativ apropiate, lipsite de ieșire la mare, cum ar fi Elveția, Austria, Ungaria sau Cehoslovacia. Această din urmă țară a închiriat de altfel o anumită zonă a portului. Unul din cheiurile de acolo se și numește Vltava. În dreptul său staționa „vasul social" al marinarilor cehi înzestrat cu cantină, bibliotecă etc. În altă parte am întîlnit vase din flota comercială a Republicii Democrate Germane, din cea sovietică, ca și din Republica Populară Chineză — expresie a vocației universale a comerțului.

Mărfurile pe care o pădure de elevatoare le încarcă și le descarcă fără odihnă sînt dintre cele mai diverse, Hamburgul aparținînd grupei porturilor universale. O rapidă extindere cunoaște în ultima vreme traficul cu conteinere, atît cu vase specializate cît și cu vase mixte. Terminalul pentru conteinere de la Burchardkai este de pe acum cel mai mare din Europa, deși extinderea sa încă nu s-a terminat: 17 linii regulate de conteinere leagă Hamburgul cu porturi finlandeze, engleze, belgiene, nord-americane sau australiene. Pentru dirijarea acestui trafic s-a recurs la serviciile unui calculator electronic.

O altă expresie a modernizării activității portuare o constituie instalațiile moderne de încărcare-descărcare și depozitare, căci Hamburgul își face un titlu de cinste de a fi un port „modern prin tradiție". Ele au permis reducerea numărului docherilor de la 20 000 la 15 000 în ultimul deceniu, în ciuda unei creșteri substanțiale a traficului.

Amplasarea portului la 120 km de mare, în interiorul țării, constituie, desigur, un însemnat avantaj economic sub raportul cheltuielilor de transport. Dar, în același timp înseamnă dependența de adîncimea Elbei — 12 m la reflux, 14,5 m la flux corespunzînd unui tonaj maxim de circa 80 000 t, devenit insuficient. Așa cum ne spunea interlocutorul nostru, se intenționează dragarea albiei fluviului pînă la 16 m. Adîncimea actuală permite totuși accesul unor vase cu mult mai mari, dar fără încărcătură, pentru reparații. Căci Hamburgul nu este numai un mare port, putînd găzdui simultan 350 de vase, ci și sediul a circa 30 de șantiere navale, dintre care două de mari dimensiuni. Unul din ele a „îngrijit", spre exemplu, nu demult, un petrolier japonez de 225 000 t, avariat în urma unui incendiu.

Distrus în proporție de 80% în al doilea război mondial, portul Hamburg a cunoscut simultan nu numai reconstrucția dar și o extindere apreciabilă. Investițiile consacrate extinderii și modernizării se ridică azi la 2 milioane de mărci vest-germane pe săptămînă. Expansiunea portului și a tot mai întinsei zone industriale din preajma sa este, desigur, facilitată de existența unei bogate rețele de căi de comunicație feroviare și rutiere. În prezent este în construcție, printre altele, un tunel pe sub Elba, pe o distanță de 3200 m, pentru o autostradă cu șase piste. În anii care urmează va fi amenajat un canal lateral al Elbei în amonte de Hamburg, fluviul propriu-zis nemaifăcînd față traficului. În sfîrșit, la vărsarea Elbei, unde apa Mării Nordului este suficient de adîncă, se preconizează construirea avanportului Neuwerk-Scharhörn, replică modernă a vechiului port hanseatic.

Dinu DRAGOMIRESCU

PRIN MUNCA FĂRĂ PREGET A ÎNTREGULUI POPOR

ÎN CEI APROAPE două zeci și doi de ani care au trecut de la victoria revoluției și proclamarea R.P. Chineze, prin munca fără preget a întregului popor — sub conducerea Partidului Comunist Chinez, care aniversează în aceste zile o jumătate de secol de la crearea sa — înfățișarea țării s-a schimbat radical. Datorită marilor transformări înnoitoare, ea a devenit un stat socialist puternic, care dispune de o economie în plin avînt, de un însemnat potențial tehnic și științific.

Marile succese obținute de poporul chinez în făurirea noii orînduiri sociale demonstrează uriașa capacitate creatoare a unui popor devenit stăpîn pe destinele sale și hotărît să-și făurească o viață nouă, liberă și independentă.

Trăsăturile și ritmurile progresului sînt vizibile în toate domeniile de activitate: în industrie și în agricultură, pe plan general cît și pe cel local, în viața cotidiană a populației. Orientarea activității economice spre dezvoltarea concomitentă a agriculturii, a industriei ușoare și a celei grele a permis să se avanseze rapid în toate aceste sectoare.

În industrie, de pildă, succese remarcabile au fost înregistrate anul trecut de ramurile siderurgică, a cărbunelui și petrolului, producția de energie electrică și cea de îngrășăminte chimice, construcția de mașini (inclusiv de aparatură electronică), precum și de industria textilă. Presa din R.P. Chineză consemnează cu regularitate realizările obținute în principalele centre industriale ale țării.

Se subliniază printre altele, că industria orașului Pekin a reușit să dea într-un singur semestru al anului 1969 echivalentul producției pe întregul an 1965. În primul trimestru a.c. sporuri considerabile de producție au fost înregistrate în numeroase întreprinderi din regiunea Pekinului: față de trimestrul I 1970, producția de minereu de fier a crescut cu 23%, cea de fontă cu 24%, iar de oțel cu 28%. Progrese similare au cunoscut extracția cărbunelui și rafinarea țițeiului. În aceeași perioadă, industria din regiunea Nankin a raportat un spor de 57% a producției (față de trimestrul I/1970), cea din regiunea Kansu — de 59%, iar industria regiunii Sanhai a marcat cele mai mari creșteri în producția de oțel precum și de laminate din acesta.

Paralel, se acordă atenție îmbunătățirii continue a calității produselor. Revista „Pekin Information" (nr. 18/1971) cita în acest sens, exemplul colectivului de muncă de la laminorul nr. 1 din Pekin, care a reușit să livreze 97% din producție la nivelul parametrilor calitativi din standarde.

Lărgirea bazei de materii prime (inclusiv prin utilizarea la maximum a tot felul de deșeuri industriale), reducerea consumurilor de materii prime și materiale, diversificarea nomenclaturii produselor ș.a. constituie tot atîtea obiective centrale în industrie. Iar realizarea lor se întemeiază pe o vastă acțiune de inovare. Anul trecut, de pildă, întreprinderile din regiunea Șanhai au pus accentul pe introducerea unor invenții și inovații din domeniul electronicii (pentru asigurarea dirijării automate a proceselor, în domeniul microbiochimiei etc.), iar în regiunea Tientsin numai în semestrul I/1970 au fost aplicate în producție peste 5000 de inovații. În trimestrul I a.c. metalurgiștii din Șanhai au asimilat numeroase mărci noi de oțel, laminate din oțel, de aliaje din metale neferoase, metale rare etc.

Pentru dezvoltarea industriei de bază din regiunea Nankin, circa o sută de uzine aparținînd celor mai felurite ramuri industriale cooperează în fabricarea de echipamente miniere și metalurgice. Industria constructoare de mașini a asimilat într-o perioadă scurtă numeroase utilaje miniere de calitate superioară.

În provincia Liaonin din Nord-Estul Chinei, unde predomină industria grea, o atenție susținută se acordă în ultimul timp dezvoltării industriei ușoare prin mărirea gamei de produse (mătăsuri, fibre sintetice, încălțăminte, articole din material plastic, mașini de cusut etc.) și îmbunătățirea calității lor.

Succesele anului 1970 în agricultură se adaugă unui șir de opt ani rodnici consecutivi, începînd din 1962. Revista „La Chine en construction" (nr. 2/1971) relevă activitatea prodigioasă depusă de membrii comunelor populare din diferite regiuni ale Chinei în sporirea producției de cereale, bumbac, ceai ș.a., menționînd regiunile fruntașe cu producțiile cele mai înalte. S-au înregistrat progrese și în dezvoltarea șeptelului, a pescuitului, a ocupațiilor auxiliare în agricultură.

Revista menționează că realizările obținute în agricultură s-au datorat atenției acordate înzestrării tehnico-materiale a acestei importante ramuri a economiei chineze. În 1970 agricultura a primit peste o mie de noi tipuri de mașini agricole; s-a accelerat ritmul de mecanizare și electrificare a lucrărilor, a sporit cantitatea de substanțe fertilizatoare administrată ogoarelor. Un mare rol îl joacă în acest sector stimularea inițiativei locale, valorificarea resurselor existente în fiecare regiune.

Numeroase fapte ilustrează, succesul politicii de dezvoltare concomitentă a industriilor de subordonare centrală și a celor de subordonare locală, a întreprinderilor mari, mijlocii și mici, de folosire simultană a metodelor de producție moderne și a celor locale.

Dezvoltarea industriei locale și îndeosebi a construcției de obiective cu capacitate medie, înregistrează o amploare crescîndă în R. P. Chineză. Fiecare provincie este angajată în această activitate, ea contribuind, în ultimă instanță, la creșterea potențialului economic al întregii țări. O atenție deosebită se acordă construirii, pe plan local, de obiective industriale menite să asigure necesarul de mașini și unelte agricole, precum și de bunuri de consum pentru populația regiunii respective.

Rezultatele obținute în promovarea acestei politici se reliefează din plin, de exemplu, în dezvoltarea producției de energie electrică. După cum arată revista „La Chine en construction", capacitatea totală a centralelor electrice mici și mijlocii intrate în funcțiune în iarna anului 1969 și primăvara anului 1970 a fost de două ori mai mare decît cea a hidrocentralelor construite în regiunile rurale în decursul celor două decenii premergătoare.

Este remarcabil în acest sens saltul calitativ realizat în regiunea autonomă a Tibetului, unde pînă la eliberare populația nu cunoștea decît opaițul sau lampa. În cea mai mare parte cu forțe și resurse locale, în această regiune au fost construite și puse în funcțiune circa o sută de hidrocentrale, de capacitate mică sau mijlocie. Ca urmare producția de energie electrică s-a dublat, anul trecut, față de 1965; agricultura, zootehnia și industria locală beneficiază acum de avantajul energiei electrice, iar în tot mai multe localități populația dispune de iluminat electric și de posibilitatea de a asculta emisiunile radiodifuzate. De menționat, că o bună parte din utilaje (adaptate la condițiile locale) — turbine hidraulice, generatoare, motoare etc. — necesare electrificării au fost construite prin eforturi proprii, de Uzina de Mașini Electrice din Lhassa.

Cele de mai sus reprezintă doar cîteva imagini din uriașul tablou al vieții și muncii prezente a poporului chinez.

Strîns uniți în jurul Partidului Comunist Chinez și transpunînd cu fermitate în viață politica elaborată de el, oamenii muncii din R.P. Chineză înscriu zi de zi noi și importante realizări în toate domeniile de activitate.

Valentin POPESCU

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

U.R.S.S. — Franța

• În baza acordului încheiat între Ministerul Industriei Petrolului al U.R.S.S. și Institutul francez al Petrolului, a fost realizată experimentarea instalației sovieto-franceze de foraj, în care prăjinile metalice au fost înlocuite cu o conductă flexibilă, anunță agenția TASS. În timpul experimentelor, instalația a forat un puț cu adîncimea de peste 2 000 metri. Specialiștii își exprimă părerea că utilizarea noii metode va ieftini cu 60% costul forajului și va accelera cu 30% viteza lui.

• La Paris au luat sfîrșit lucrările celei de-a 5-a ședințe a grupului de lucru sovieto-francez pentru mașini și utilaje de forjare a metalelor. Acordul semnat cu acest prilej prevede cooperarea sovieto-franceză în vederea producerii în comun a unor tipuri de mașini-unelte și instalații — relatează agenția TASS.

R.P. Ungară — Danemarca

La Budapesta s-au încheiat lucrările Comisiei mixte comerciale ungaro-daneze. Părțile au adoptat, în cadrul acordului comercial pe termen lung, listele de mărfuri pe anul 1971 și au examinat o serie de probleme privind dezvoltarea comerțului bilateral. Conform noilor liste de mărfuri, relatează agenția M.T.I., sporesc posibilitățile exportului ungar, în special în ce privește mărfurile supuse încă în Danemarca limitărilor cantitative la import. Totodată, au fost stabilite contingente sporite pentru exportul de produse daneze în Ungaria.

R.D.G. — Iugoslavia

La Berlin s-a desfășurat cea de-a 8-a sesiune a Comisiei mixte de cooperare în producție și colaborare tehnico-științifică dintre cele două țări, informează agenția ADN. Părțile au căzut de acord să adîncească colaborarea economică și tehnico-științifică și să dezvolte în continuare schimbul de mărfuri. Comunicatul dat publicității la încheierea lucrărilor sesiunii subliniază că, prin încheierea acordului comercial pe termen lung pe perioada 1971—1975, au fost create premise pentru sporirea planificată a livrărilor reciproce de mărfuri.

R.P. Polonă — R.F. a Germaniei

Ziarul „Zycie Warszawy" publică un articol consacrat relațiilor economice dintre Polonia și R.F. a Germaniei. Apreciind că aceste relații se află în continuă dezvoltare, cotidianul informează, printre altele, că uzina siderurgică poloneză „Stalowa Wola" și firma vest-germană „Stetter" cooperează în producerea mașinilor pentru transportul cimentului. Polonia are în curs de realizare un contract care prevede livrarea în R.F. a Germaniei a unor șlepuri fluviale construite pe baza documentației beneficiarului. Întreprinderi industriale poloneze cooperează cu firmele vest-germane „Wewag" și „Waldrich Siegen" în producția mașinilor pentru construcții. În încheiere, „Zycie Warszawy" subliniază posibilitățile de extindere a colaborării, menționînd existența unui interes corespunzător din partea partenerilor vest-germani.

R. P. Ungară — Italia

La Budapesta a avut loc recent ședinta Comisiei mixte însărcinate cu realizarea acordului interguvernamental ungaro-italian de colaborare economică, industrială și tehnică. La ședință au fost examinate legăturile economice, științifice și de producție dintre întreprinderi aparținînd celor două țări și s-a constatat că aceste legături se dezvoltă favorabil — menționează agenția M.T.I.

R. P. Polonă — Belgia

După cum informează ziarul „Zycie Warszawy" a fost semnat un acord pe termen lung de cooperare în producția de mașini pentru prelucrarea linii între fabrica poloneză de mașini textile „Befama", din Bielsko Biala, și uzinele belgiene „Atelier Fernand Goreaux". Conform acordului, partea poloneză va furniza 70% din subansambluri, piese și documentație tehnică, partenerului belgian revenindu-i, printre altele, sarcina de a plasa respectivele mașini (produse în comun) pe piețe occidentale. Acordul, scrie ziarul, reprezintă o etapă nouă, superioară, de colaborare a industriei poloneze cu firme occidentale, fiind una din formele cele mai avantajoase de vînzare a produselor industriei poloneze constructoare de mașini.

R. P. Bulgaria — Spania

La Sofia a fost semnat un acord pe termen lung bulgaro-spaniol privind comerțul, navigația, transporturile, precum și colaborarea economică și tehnico-științifică. Totodată, între cele două țări a fost semnat protocolul comercial pe anul 1971, precum și acordul privind plățile pe același an.

Astfel, relevă agenția BTA, a fost făcut un prim pas spre realizarea unei colaborări mai largi între Bulgaria și Spania, limitată pînă în prezent numai la schimburile comerciale înfăptuite pe baza acordului bancar din 1958. În anul 1969, schimburile comerciale bulgaro-spaniole s-au cifrat la 9,1 milioane dolari.

R. P. Polonă — Suedia

Valoarea schimburilor comerciale dintre Polonia și Suedia se ridică în prezent la circa 400 milioane de zloți valută, ritmul mediu anual de creștere fiind de peste 10%, relatează săptămînalul „Perspektywy". În ultimul timp, cele două țări au lărgit substanțial și cooperarea industrială. În acest sens, săptămînalul polonez citează diferite acorduri de cooperare, printre care cel pe termen lung încheiat de Uniunea constructoare de mașini-unelte „Ponar" și concernul suedez de stat „Swedish Tools Machine Company Ab", și acordurile privind producția de excavatoare și motoare pentru ambarcațiuni. Totodată, scrie „Perspektywy", cele două părți au căzut de acord asupra sporirii cu 20% a volumului exporturilor poloneze de textile, porțelanuri și faianță în Suedia.

CEA DE A VIII-a CONFERINȚĂ MONDIALĂ A ENERGIEI

LA BUCUREȘTI s-au deschis, luni 28 iunie a.c., lucrările celei de-a VIII-a Conferințe Mondiale a Energiei (C.M.E.), reuniune internațională ce are ca temă de dezbatere **„Progrese în valorificarea energiei, în special prin utilizarea complexă".** *La conferință au luat parte aproape 2000 de delegați din 50 de țări ale lumii, reprezentînd delegații guvernamentale și ale comitetelor naționale membre ale organizației, reprezentanți ai unor organizații internaționale, printre care: Comisia economică pentru Europa a O.N.U., Agenția internațională pentru energie atomică, Consiliul de Ajutor Economic Reciproc, Banca internațională pentru reconstrucție și dezvoltare, Comisia comunităților europene, Comisia internațională a marilor baraje, Conferința internațională a marilor rețele electrice de înaltă tensiune, Congresul mondial al petrolului, Uniunea internațională a gazului, Uniunea asociațiilor tehnice internaționale etc.*

Reflectînd atenția deosebită pe care o acordă țara noastră dezvoltării energeticii, cooperării internaționale în domeniul cercetării și aplicațiilor practice ale energeticii, lucrările conferinței s-au desfășurat sub înaltul patronaj al președintelui Consiliului de Stat al R. S. România, Nicolae Ceaușescu, și al președintelui Consiliului de Miniștri, Ion Gheorghe Maurer.

Conferința Mondială a Energiei, organizație tehnico-științifică internațională înființată în 1924, are ca obiectiv principal, așa cum este înscris și în statutele sale, promovarea dezvoltării și utilizării în scopuri pașnice a resurselor energetice, spre folosul general, atît pe plan național, cît și pe plan internațional, înlesnind și promovînd un larg schimb de experiență în acest domeniu. Țara noastră este membră fondatoare a Conferinței, aducînd o contribuție activă în comitetele de lucru ale organizației, alături de celelalte 66 de țări membre, în special în perioada ultimelor două decenii, în care energetica românească a cunoscut un ritm de dezvoltare deosebit.

Pentru a da posibilitatea unui mare număr de specialiști să participe la dezbateri, să evidențieze cele mai recente realizări pe plan mondial în domeniul valorificării energiei, Conferința și-a desfășurat lucrările în ședințe tehnice pe cinci diviziuni.

DIMENSIUNI ECONOMICE ALE SECURITĂȚII EUROPENE

De vorbă cu participanți la Colocviul de la București pentru pace și securitate în Europa

• FAZA MULTILATERALĂ A PREGĂTIRII

Werner HÄNISCH

profesor la Institutul de relații internaționale Potsdam - Babelsberg

— De la război încoace nu a existat nici o idee care să aibă o rezonanță mai mare ca aceea a creării unui sistem de securitate europeană și, în acest sens, propunerea unei conferințe pentru securitatea europeană. Această propunere — inițiativă a țărilor membre ale Tratatului de la Varșovia — este, din momentul în care a fost lansată, discutată în toate statele europene. Ceea ce demonstrează, concret, largul ecou de care această idee se bucură pe plan internațional. S-a discutat și se discută, cu prilejul unor contacte bilaterale între state europene, se depun eforturi pentru pregătirea conferinței general-europene. Există acum condiții favorabile ca, pe baza unor discuții multilaterale, această conferință să fie pregătită.

În Europa de astăzi, se fac simțite, de altfel, o serie de evoluții pozitive în această direcție. Nu mă refer numai la convorbirile și contactele bi sau multilaterale, dar și la o serie de tratate și acorduri — cum sînt de pildă, cele privind renunțarea la folosirea forței în relațiile internaționale —, acorduri care includ și slujesc pregătirii conferinței europene.

Se poate vorbi, în acest context, despre un consens general, privitor la participanții la conferință, privitor la locul unde să se desfășoare ea (Helsinki), în fine, există un consens pentru ca ordinea de zi să cuprindă probleme ce ar putea fi rezolvate.

Acum s-a ajuns — putem spune — la faza multilaterală a pregătirii conferinței. Putem considera că este momentul cel mai potrivit pentru ca toate statele europene să participe, pe baze egale, la pregătirea Conferinței — să se cadă de acord asupra ordinii de zi, asupra procedurii etc.

Cred că un asemenea colocviu, cum este cel organizat de ADIRI la București — care a și intrat în tradiție — este foarte util pentru discutarea problematicii securității europene; totodată, sînt convins că o astfel de reuniune științifică are și calitatea de a stimula dezbaterea de idei pe această temă în opinia publică internațională din Europa.

Se observă, în cadrul dezbaterilor din colocviu, un consens cu mult mai mare decît în trecut: în acest sens, se poate afirma că nimeni nu se opune ideii de securitate europeană și, conferinței de securitate europeană; toți ne gîndim cum să se realizeze cele preconizate mai bine și mai repede. Acest lucru este desigur elocvent pentru evoluția pozitivă din ultima vreme.

În numele meu și al colegilor mei doresc să mulțumesc pentru invitația de a participa la Colocviu, care a dat prilejul unei largi dezbateri de idei pentru promovarea cooperării între oamenii de știință în studiul acesei probleme vitale pentru omenire.

• O EUROPĂ FĂRĂ BARIERE

Liubivoje ACIMOVIC

director al secției de relații internaționale a Institutului pentru politică și economie internațională, Belgrad

• Ce probleme credeți că se cer studiate de specialiști în relațiile internaționale pentru a promova cauza securității europene?

— Problema europeană cuprinde un complex de aspecte a căror soluționare ar trebui să aducă cu sine relații normale de cooperare și o securitate stabilă pentru toate țările europene. Aceasta înseamnă că trebuie să examinăm aspecte diferite — politice în primul rînd, de securitate și militare, economice, culturale și ale mediului. Unele din aceste aspecte ne despart acum; altele pot găsi mai ușor un numitor comun.

Soluționarea problemei europene implică transformarea actualului sistem de relații inter-euronene, care este o urmare a războiului rece. Această idee a fost dezvoltată și de oamenii dv. de știință și de președintele Ceaușescu, de exemplu în timpul vizitei sale la Paris. Relațiile internaționale ar trebui să se bazeze în viitor pe independență, pe o Europă fără bariere, fără blocuri, pe o comunitate de interese, bazate pe un sistem de securitate stabilă pentru toate țările europene, cu participarea lor egală la crearea sistemului european și la realizarea politicii externe și a cooperării în Europa.

• Care este rolul cooperării economice în cadrul acestor acțiuni?

— Este cunoscut rolul foarte important al cooperării economice în relațiile internaționale. Diviziunea Europei a dus la efecte negative și în domeniul economic. Uneori chiar între state vecine legăturile economice sînt foarte reduse și acest lucru e nefiresc în actuala fază de dezvoltare a civilizației noastre cînd lumea este interdependentă cînd e nevoie de cooperare.

Dacă vom dezvolta în suficientă măsură relațiile economice, vom crea o rețea de interese reciproce a cărei existență va influența, fără îndoială, relațiile politice. O dată creată, această rețea, va fi mult mai greu să se ridice bariere politice între țări, să se recurgă la forță, căci legăturile economice ar face dezavantajoasă o asemenea acțiune.

Ceea ce s-a realizat pînă acum este un început modest, dar care nu trebuie subestimat. Mă refer la aranjamente pentru cooperare industrială. Conferința europeană de securitate va trebui să promoveze asemenea legături. De asemenea, trebuie explorate posibilitățile pentru a elimina obstacolele și barierele în calea cooperării.

Aș adăuga că acest colocviu dovedește că se realizează progrese pe calea spre organizarea unei conferințe europene. Anul acesta atitudinile sînt mai apropiate decît la Colocviul din anul trecut. Predomină o atmosferă de încredere. Aproape toți participanții consideră că o conferință europeană va avea loc. Anul trecut încă nu exista un asemenea consens.

• INIȚIATIVE ROMÂNEȘTI DE RĂSUNET

Ebehard SCHULZ

Director adjunct al Institutului de cercetări al societății germane de politică externă — Bonn.

— Sînt pentru a treia oară la acest colocviu organizat de ADIRI. Consider că aceasta este o inițiativă salutară, în contextul celorlalte inițiative românești de mare răsunet pentru îmbunătățirea climatului politic pe continentul nostru. Ca și cu anterioarele prilejuri, am subliniat și acum importanța consultărilor bilaterale și multilaterale neoficiale asupra marilor probleme politice ale timpului nostru.

Există astăzi condiții pentru ca securitatea colectivă și interesele naționale ale tuturor statelor să fie deopotrivă luate în considerare. Este de dorit, desigur, ca aceste scopuri să fie din plin servite de o viitoare conferință a guvernelor asupra securității și cooperării în Europa.

Și pe plan economic trebuie să ne gîndim la metode noi de conlucrare și la dezvoltarea lor„ Este o chestiune care, mai mult decît oricare, nu se poate rezolva decît pe baze bilaterale. Între Republica Socialistă România și Republica Federală a Germaniei există începuturi bune în această direcție.

Venind aici am aflat că partea românească abordează într-un mod nou cooperarea, adică sub aspectul colaborării tehnologice și că, în toamna acestui an, se vor purta convorbiri oficiale pentru stabilirea căilor celor mai bune și a detaliilor unei atît de importante forme de conlucrare internațională.

Desigur, e nevoie ca și pe plan multilateral să se facă în continuare eforturi pentru a se asigura progrese sigure și pentru a se găsi metode noi de dezvoltare a colaborării economice și tehnologice.

• UN MODEL PENTRU SECURITATE

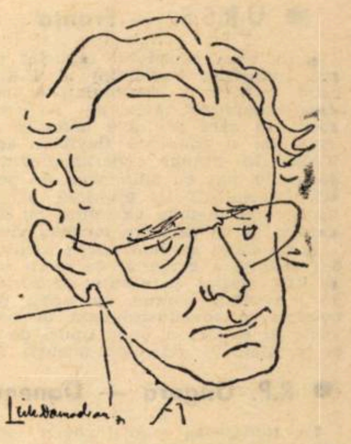

Johan GALTUNG

directorul Institutului internațional de cercetări asupra păcii Oslo

• Am dori să cunoaștem punctul dv. de vedere despre modul în care se integrează studiul securității europene în ansamblul tematic al științelor politice?

— Cred că principalul aspect al integrării studiului securității europene în științele politice ține de modul de organizare a unor asemenea studii. Războiul rece a dus la tradiția nefericită a studierii securității europene prin prisma unui sau altui punct de vedere, auzindu-se slab, din cînd în cînd, și unele păreri neutre. Acest lucru a avut implicații dezastruoase, cred, pentru toți cercetătorii problemelor europene.

A gîndi în termeni europeni înseamnă a privi Europa ca o entitate unică. Aceasta înseamnă a gîndi în termenii unor instituții pentru întreaga Europă, a unei planificări pe întreaga Europă — de exemplu a planificării resurselor de apă. Acest mod de abordare a problemelor este foarte rar. De aceea cred că ne mai așteaptă o cale lungă și colocviul de la București reprezintă un pas foarte important în această direcție, tocmai pentru că întrunește oameni care vor putea ajunge mai tîrziu la un punct de vedere comun.

• După cîte știm, dv. ați elaborat modele de securitate europeană. Ne-ați putea vorbi pe scurt despre coordonatele lor principale?

— Principalul punct de pornire a modelului elaborat de Institutul nostru din Oslo poate fi exprimat chiar într-o singură propozițiune: considerăm că pacea și securitatea au o structură. Ele se bazează pe un anumit tip de relații între state. Cu alte cuvinte, problema nu este în primul rînd militară, și nu este numai aceea a unor divergențe concrete, și nici nu este un lucru care să poată fi rezolvat prin semnarea unui document de către diferiți șefi de state.

Pacea are o structură. Și această structură se bazează pe un anumit tip de echitate, de simetrie, de egalitate. Mai concret: nu cred că se poate construi pacea în Europa dacă va continua tendința existentă, în virtutea căreia Europa occidentală furnizează mașini, produse industriale, echipament, în timp ce Europa de Est furnizează materii prime, consumatori, piețe ș.a.m.d. Aceasta nu înseamnă echitate, nu înseamnă egalitate, nu înseamnă simetrie. Cred că va trebui să se întreprindă ceva pentru a transforma acest tip de relații în ceva mai simetric, într-o structură a păcii. Nu este ușor să spunem dacă este realizabil acest lucru, deoarece discuțiile actuale se poartă în jurul unor reziduuri de pe urma celui de-al doilea război mondial, cum ar fi relațiile între R.F.G. și unele țări socialiste est-europene, problema Berlinului, limitarea cursei înarmărilor. Dar chiar dacă aceste probleme vor fi rezolvate, și cred că vor fi rezolvate, încă nu vom fi construit pacea; acesta este un obiectiv cu mult mai greu de atins. Dacă nu vom avea o pace bazată pe securitate organică, atunci va continua situația caracterizată prin inexistența războiului, dar și inexistența păcii, care persistă de prea mult timp în Europa.

• V-ați referit și la aspecte economice ale unui model pentru pace în Europa. Ați putea dezvolta această idee?

— Pentru a realiza un model al păcii va fi important ca țările Europei occidentale să fie de acord ca țările socialiste să producă la ele bunuri industriale, tot așa cum Europa occidentală produce bunuri industriale în Europa de Est. Cu alte cuvinte, proiectele comune trebuie să fie realmente comune, cu adevărat simetrice. Nu este suficient ca o firmă occidentală să facă investiții în Europa de est, aducînd echipament, utilaje, specialiști și să utilizeze condițiile locale. Reciproca trebuie să existe și ea.

Unii consideră că asemenea relații ar fi imposibile. Eu nu sînt convins de acest lucru. Atunci cînd se elaborează acorduri economice, ar trebui să se gîndească mai mult, pentru a crea condiții de egalitate.

În rezumat, cred că se pun două condiții esențiale pentru atingerea securității: dorința de a coopera, îmbinată cu acorduri bilaterale între națiuni. În al doilea rînd, acordurile să nu prevadă schimburi inegale ca structură — de o parte mărfuri industriale, pe de alta materii prime.

Dezbateri în presa țărilor socialiste

INDICATORII PRODUCTIVITĂȚII MUNCII ȘI CĂILE PERFECȚIONĂRII LOR

(Urmare din numărul trecut)

ÎN OPOZIȚIE cu aceste puncte de vedere E. Liberman și A. Koțliur recomandă producția netă ca singura bază corectă pentru calculul productivității sociale a muncii la toate nivelele. Iar V. V. Novojilov subliniase încă în anul 1963 că adevărata bază a calculului productivității muncii vii o constituie producția netă.

Pornind de la dezavantajele metodelor susmenționate, unii economiști au preconizat **calculul productivității muncii pe baza producției evaluate după costul normativ al prelucrării**, rezultat prin însumarea salariului, a adaosurilor la salariu, precum și a cheltuielilor de secție și de întreprindere. Dar costul prelucrării în diferite întreprinderi poate să se deosebească mult față de cel pe ramură și de aceea se menține producția „avantajoasă" și „neavantajoasă". Pe de altă parte salariul — componentă principală a costului normativ — se formează nu numai sub influența productivității muncii ci și a altor factori, iar costul normativ al prelucrării nu reflectă totdeauna modificările reale ale productivității muncii, din cauza neconcordanței între volumul de muncă necesar pentru obținerea producției și costul real al prelucrării.

Teoretic, cea mai eficientă metodă de măsurare a productivității muncii vii în întreprinderi și secții este **calculul ei pe baza consumului de muncă, a timpului de muncă.** Premisa aplicării sale o constituie buna organizare a normării. Neajunsul acestei metode constă însă în faptul că ea nu este suficient de precisă, deoarece se însumează cheltuielile de muncă în ore-normate ale unor lucrători cu calificare diferită și în plus, nu pot fi cuprinși decît muncitorii salarizați în acord. Cu toate acestea, unii economiști consideră determinarea productivității muncii pe baza timpului de muncă ca o metodă de perspectivă.

După T. Telepčak, metoda se bazează pe consumul normat de muncă pentru producția respectivă. Acesta se calculează în felul următor: timpul efectiv lucrat în perioada de bază constituie punctul de pornire la determinarea consumului de muncă în perioada viitoare și se consideră drept normativ. Deși se exclude influența muncii trecute, iar corelația dintre producția obținută și munca depusă se îmbunătățește, baza pentru stabilirea normelor de muncă o constituie datele cu caracter intern pentru fiecare întreprindere. De exactitatea acestor date depinde calitatea calculelor următoare. O problemă nerezolvată o constituie însă stabilirea consumului de muncă al muncitorilor din secțiile auxiliare.

O serie de economiști insistă asupra folosirii **indicatorilor naturali ori natural-convenționali ai productivității muncii sau a unor indicatori bazați pe consumul de muncă.** Astfel, la simpozionul științific care a avut loc la Kiev în decembrie 1970 — simpozion consacrat eficienței producției și creșterii productivității muncii, L. Mușketik a recomandat găsirea unei metode de însumare a volumului fizic al producției sau de determinare a unui echivalent care să reflecte dinamica producției în expresie naturală. Pe aceeași linie, B. Buhanevici considera că măsurarea producției pe ramură se poate realiza cu ajutorul indicatorului convențional-natural (baza acestuia fiind corelația consumurilor de muncă). Creșterea productivității muncii pe întreaga industrie ar putea să fie determinată cu ajutorul **indicelui „structuri fixe", care este o mărime medie ponderată a creșterii productivității muncii pe ramuri** [8]).

TOATE ANALIZELE conduc la concluzia că **problema măsurării productivității muncii constă nu în înlocuirea sistemului actual de indicatori printr-un singur indicator ideal, care, de fapt, nu există, ci în selecționarea celor mai corespunzători indicatori în funcție de scopul analizat, în fundamentarea limitelor folosirii fiecăruia din ei și în alegerea — pentru fiecare formă de exprimare a productivității muncii (ținînd seamă de munca vie sau de întreaga muncă) — a indicatorului cu cele mai mici erori.**

De fapt, multitudinea propunerilor privitoare la măsurarea productivității muncii constituie rezultatul unei înțelegeri diferite a menirii acestui indicator. La nivel de întreprindere el trebuie să reprezinte criteriul eficienței muncii colectivului, iar la nivel de ramură el trebuie să asigure compararea volumului producției realizate cu cheltuielile de muncă făcute pentru realizarea acesteia. De aceea, unii economiști insistă (mai ales datorită faptului că în unele țări indicatorul productivității nu se mai stabilește prin planul de stat, fiind numai un indicator de calcul) asupra utilizării unor **indicatori ai productivității muncii diferențiați pe ramuri industriale: pentru ramurile extractive — indicatorul natural; pentru pielărie, încălțăminte, industria textilă — indicatorul natural-convențional, în ramurile cu un ciclu mare de producție — indicatorul bazat pe producția globală; în industria de confecții, poligrafie — indicatorul calculat pe baza costului normativ de prelucrare etc.**

Pentru asigurarea legăturii între indicatorii specifici și indicatorul general pe ramură se consideră că trebuie procedat la anumite transformări, domeniu în care întreprinderile au suficientă experiență (în diferitele secții productivitatea se planifică în tone sau produse pe lucrător, iar pe întreprindere — în cazul producției eterogene — în expresie valorică).

În practica întreprinderilor, indicatorii diferențiați ai productivității muncii se leagă de indicatorul unic prin numărul planificat de lucrători; numărul de lucrători planificat pe secții (pe baza indicatorilor diferențiați) se adună și formează numărul planificat pe întreprindere. Indicatorul productivității muncii pe întreprindere reprezintă rezultatul împărțirii volumului producției la numărul de lucrători. Această schemă poate fi aplicată și la ramurile industriale.

Se consideră că alegerea indicatorului unic pentru măsurarea productivității muncii pe ramură sau subramură depinde, în mare măsură, de indicatorul adoptat în planul de dezvoltare a economiei naționale pentru caracterizarea volumului producției în prețuri constante (producția globală sau producția marfă). Indicatorul unic pe industrie poate fi determinat atît prin însumarea numărului planificat de lucrători, calculat în întreprinderi cu ajutorul indicatorilor diferențiați ai productivității muncii, cît și prin altă metodă — și anume prin indicii de creștere a productivității muncii. În acest caz, la început se stabilește ritmul mediu de creștere a productivității muncii pe ramuri, iar apoi se determină nivelul absolut al productivității în medie pe un lucrător. Ritmul de creștere a productivității, în medie pe industrie, se obține ca o medie a ritmurilor de creștere pe ramuri, ponderată cu numărul de lucrători. Astfel se obține indicele cu structură fixă. Indicele cu structură variabilă este mai complicat și mai puțin precis. Pentru a-l determina, diferite tipuri de producție industrială se evaluează la început separat, urmînd apoi însumarea acestor evaluări. Valoarea totală a producției se împarte apoi la numărul mediu de lucrători și astfel se stabilește nivelul absolut și ritmul de creștere al productivității. În acest caz ritmul de creștere a productivității muncii depinde într-o măsură însemnată de o serie de alți factori (evaluarea producției, deplasările valorice în structura producției etc.). O asemenea metodologie pare interesantă, măcar pentru stabilirea unui indicator suplimentar, analitic, al productivității muncii.

R. CREȚOIU

---

[8]) Vezi „Voprosi Ekonomiki", nr. 4/1971, pag. 153.

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

STATELE UNITE:

ANTICIPĂRI

ÎN PRIMELE LUNI ale anului în curs, economia americană a cunoscut o anumită redresare după tendințele recesive din 1970. Conform celor mai recente evaluări oficiale, produsul național brut în expresie reală a înregistrat în primul trimestru din 1971 un spor echivalent cu o creștere anuală de 7%. În cea mai mare parte redresarea este atribuită reluării lucrului în uzinele firmei General Motors după îndelungata grevă din toamna anului trecut, însă ritmul de creștere estimat din primul trimestru este totuși superior sporirii reale a producției de automobile.

Observatorii conjuncturii americane consideră că, în continuare, ritmul va avea tendința de a se apropia mai mult de cel potențial, adică neinfluențat de punctul de plecare scăzut determinat de recesiunea din perioada precedentă. În raport cu media anului 1970, evoluția actuală s-ar putea solda cu o creștere de 3,2% pe tot anul 1971, putînd fi urmată de o ușoară majorare a ritmului către sfîrșitul anului în curs și la începutul anului 1972. Întrucît greviștii de la General Motors nu au fost incluși în numărul persoanelor fără lucru, redresarea din primul trimestru nu a putut influența statistica oficială a șomajului în sensul unei scăderi. Tendința a fost de creștere: în mai, procentul șomerilor a fost de 6,2% din totalul populației active — față de 6,1% în aprilie —, atingînd nivelul cel mai ridicat din ultimii nouă ani. După ipotezele unui studiu recent al O.C.D.E. cu privire la situația economică din Statele Unite, procentul șomerilor ar putea să se reducă întrucîtva spre sfîrșitul acestui an, fără să scadă însă sub 5,5%.

Obiectivul preconizat de Administrație în ceea ce privește creșterea P.N.B. în 1971 față de anul trecut pare să se situeze în jurul unui ritm de 4,6%. Pentru aceasta ar fi nevoie ca produsul național brut în prețuri constante să se mărească în fiecare din trimestrele acestui an într-un ritm echivalent cu o medie anuală de 8% în prețurile curente sau, într-o altă formulare, ca P.N.B. să crească în medie pe 1971 cu 9%, circa jumătate din acest spor fiind atribuibil creșterii prețurilor. Observatorii de la O.C.D.E. consideră că un asemenea ritm nu depășește posibilitățile economiei americane într-o fază postrecesivă. Se reamintește că în trei din cele patru faze de redresare după o recesiune, pe care Statele Unite le-au cunoscut după al doilea război mondial, ritmul de creștere în primele patru trimestre de după recesiune a fost de peste 8%, iar în a patra a fost de 7,5%. Se precizează însă că în toate fazele precedente de redresare, vigoarea evoluției a fost sprijinită și de o refacere susținută a stocurilor. Or, acest element pare să nu se manifeste în proporțiile scontate în actuala fază conjuncturală.

Pentru a compensa o dinamică nesatisfăcătoare a stocurilor, ar fi necesară o creștere deosebit de fermă a cheltuielilor de consum ale populației și reluarea investițiilor. Anticipările asupra evoluției economiei S.U.A. pînă la sfîrșitul anului în curs și în primele luni din 1972 acordă de aceea o atenție deosebită acestor indicatori. În ceea ce privește investițiile în utilaje ale întreprinderilor se pare că ele nu se vor număra printre factorii de expansiune cei mai de seamă în 1971. În special în industria prelucrătoare și în ramurile care lucrează pentru nevoi militare există însemnate rezerve de capacități nefolosite. După anchetele efectuate la începutul anului de ministerul comerțului și de Securities Exchange Commission, proiectele de investiții ale întreprinderilor lasă să se întrevadă o creștere a cheltuielilor pentru instalații și utilaje nu mai mare de 4,5% față de 1970. Dat fiind că redresarea s-a conturat mai clar la o dată ulterioară acestor anchete, s-ar putea totuși ca cifra să crească pînă la sfîrșitul anului. În ceea ce privește cheltuielile de consum, se scoate în evidență circumspecția deosebită pe care au manifestat-o consumatorii în faza de recesiune și nu se fac decît anticipări foarte prudente asupra comportamentului lor.

Și mai prudente sînt prognozele în legătură cu evoluția prețurilor, întrucît aprecierile optimiste din ultimii ani, în sensul încetinirii creșterii lor, au fost de fiecare dată infirmate de fapte. Studiul amintit al O.C.D.E. arată că nu este de așteptat o ameliorare spectaculoasă a dinamicii prețurilor, între altele pentru că fazele de redresare sînt mai degrabă însoțite de accelerarea decît de încetinirea creșterii lor. Pentru ultimul trimestru al acestui an studiul întrevede totuși posibilitatea ca indicele de prețuri derivat din P.N.B. (indice în lanț) să evolueze într-un ritm anual de creștere de 3,5—3,7% față de un ritm mediu de 4,7% în semestrul al doilea din 1970.

INTRA MUROS ?

(Urmare din pag. 16)

tant să intre în Europa decît să doboare guvernul depășesc probabil din punct de vedere numeric pe acei deputați conservatori care ar prefera să doboare guvernul decît să intre în Europa".

Comentatorii politici și economici, recapitulînd numeroasele opoziții din trecut ale Franței care au blocat accesul Angliei la C.E.E., remarcau că de astă dată „semnalul verde" a fost dat tocmai datorită metamorfozării poziției franceze. „Atitudinea Franței a fost în cele din urmă hotărîtoare; voința guvernului de la Paris de a pune capăt unor neînțelegeri care duraseră prea mult, a permis ca dialogul că înceapă și să meargă pînă la capăt" — scrie **Le Figaro**. Numeroși observatori subliniază că această modificare de atitudine se explică mai ales prin schimbarea raportului de forțe în „comunitatea vest-europeană": Franța, devenind tot mai stînjenită de influența crescîndă a R.F.G., își dorește în persoana Marii Britanii un nou aliat prin care să contrabalanseze autoritatea Bonn-ului. „Piața Comună — subliniază ziarul **L'Humanité** — cu conflicte de interese dintre imperialismele pentru care constituie un cîmp închis, poartă în sine modificări permanente în raporturile de forță, răsturnări de alianțe. Astfel, din «aliat privilegiat" al Franței, R.F.G. a devenit un partener periculos... Intrarea Marii Britanii nu poate decît să accentueze caracterul negativ al Pieței Comune. Încă o dată, interesul monopolurilor este mai presus de interesul național. Căci, în cele din urmă, este în joc independența națională, independența politică și economică... Cît despre oamenii muncii, fie ei britanici sau francezi, ei nu au nimic de cîștigat".

La rîndul său, ziarul **Les Echos**, referindu-se la conjunctura economică vest-europeană și la perspectivele acordului de la Luxemburg, remarca: „Dezvoltarea rapidă a concurenței internaționale, scurtarea perioadelor dintre crizele monetare și, în special, inflația care devorează toate marile țări occidentale, sînt pe cale să creeze situații noi, surse de turburări grave, atît în cele șase țări cît și în afara comunității. Aici istoria va spune dacă opțiunea de a extinde construcția vest-europeană la Marea Britanie s-a dovedit a fi judicioasă".

MONDORAMA

PRIMA SCĂDERE DUPĂ MULȚI ANI

GRUPUL ROYAL Dutch/Shell s-a născut în 1907 din alianța a două societăți: cea olandeză Royal Dutch Petroleum Company și alta engleză Shell Transport and Trading Company, care au decis la timpul respectiv să-și unească interesele, păstrîndu-și totuși identitatea. Astăzi grupul controlează o rețea imensă de societăți în toate colțurile lumii capitaliste, a căror activitate se desfășoară în domeniul petrolului, gazelor naturale, chimiei și metalurgiei. După cum scrie revista belgiană „Pourquoi Pas ?“, pentru prima dată în 1970, de mulți ani încoace Royal Dutch/Shell anunță o scădere a beneficiului său net: 367 milioane de lire sterline față de 394 milioane în 1969. Una din cauzele esențiale ale acestui regres rezidă în noile raporturi între societățile petroliere și guvernele țărilor producătoare.

„ESTE ORA 11, 7 MINUTE ȘI 3 SECUNDE“...

DINTRE toate serviciile telefonice pe care poșta vest-germană le pune la dispoziția cetățenilor, cel mai solicitat este serviciul de indicare a orei exacte. Numai în zona orașului Stuttgart se înregistrează lunar circa un milion de apeluri cu privire la ora exactă. Pe locul doi figurează serviciul de comunicare a programelor de cinematograf. Urmează rețetele de bucătărie și previziunile meteorologice. De un interes deosebit se bucură și anunțarea numerelor cîștigătoare la loterie. Cu prilejul unor evenimente importante trec pe planul întîi alte servicii cum ar fi știrile zilei, rezultatele sportive și comentariile. Puțin solicitate sînt: calendarul evenimentelor culturale și știrile bisericești.

METAMORFOZE BANCARE

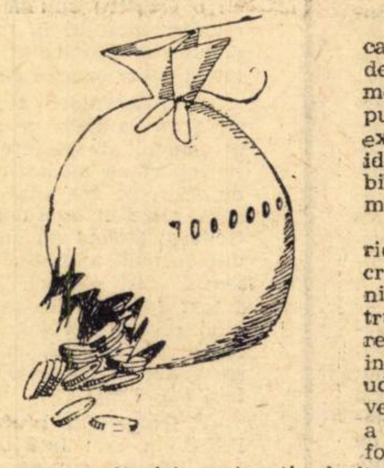

SANCTUARUL bancar elvețian parcurge de la un timp o metamorfoză care pare cel puțin surprinzătoare experților obișnuiți cu ideea eternității imobilismului legilor lumii finanțelor.

După hotărîrea de a ridica condiționat secretul asupra operațiunilor de depunere, pentru a îngădui urmărirea capitalurilor străine de proveniență frauduloasă, bancarii elvețieni sînt pe cale de a proceda la noi reforme care vizează nici mai mult nici mai puțin decît introducerea unor dobînzi... negative la capitalurile străine plasate în safe-urile confederației. După cum a informat ministrul elvețian al finanțelor, între oficialitățile guvernamentale și reprezentanții principalelor societăți bancare sînt în curs negocieri privind: interdicția de a acorda dobînzi capitalurilor financiare străine, introducerea unor dobînzi negative la aceste capitaluri pentru a descuraja operațiunile speculative, sporirea rezervelor minime ale băncilor pînă la 100%.

FIRMA INOVATORILOR

LA MOSCOVA, în cadrul Expoziției realizărilor economiei naționale a U.R.S.S., a fost organizată la sfîrșitul anului trecut expoziția consacrată experienței inovatorilor în Azerbaidjan. Printre manifestările ei au figurat constituirea a două școli unionale pentru popularizarea introducerii experienței inovatorilor, organizarea a 15 expoziții mobile în întreprinderi din Moscova, întîlniri cu inovatori din marile centre industriale.

Succesul expoziției s-a concretizat în faptul că pe adresa ei au fost primite 1680 de comenzi pentru efectuarea de diferite perfecționări și inovații, iar 32 dintre cele mai valoroase exponate au fost recomandate pentru producția de masă. Ca urmare, recent a fost creată firma „Novator“ înzestrată cu o uzină-pilot. Firma va lucra pe bază de gestiune economică, încheind contracte cu întreprinderile interesate.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

RITMURI DIFERENȚIATE ÎN INDUSTRIA ȚĂRILOR CAPITALISTE

PRODUCȚIA industrială a țărilor capitaliste a cunoscut o dezvoltare apreciabilă în ultimul deceniu și jumătate; considerînd 1955=100, ea a atins nivelul de 216 în 1970, ceea ce implică un ritm mediu anual de peste 5%. Evident, dinamica nu s-a menținut constantă în decursul întregii perioade: creșterea a fost de 25% între anii 1956—1960, de peste 33% în 1961—1965 și de peste 29% în 1966—1970.

Analiza pe ramuri (după nomenclatura utilizată în statisticile O.N.U.) evidențiază că producția industriei extractive a sporit doar cu 85% în perioada 1956—1970, față de o creștere cu 116% a producției industriei prelucrătoare și cu 215% a producției de energie electrică și gaze. În cadrul primului sector, cea mai rapidă dezvoltare a cunoscut extracția de țiței și gaze naturale (+143%), urmată de cea a minereurilor (+80%), în timp ce volumul cărbunelui extras s-a redus — în același interval — cu 12%.

În domeniul industriei prelucrătoare, sporul înregistrat de producția industriei grele (+137%), a depășit simțitor pe cel al industriei ușoare (+81%). Pe ramuri, atrage atenția evoluția rapidă a industriei chimice (inclusiv prelucrarea țițeiului și cărbunelui), urmată — la distanță — de producția articolelor din metal, de cea a produselor minerale nemetalice, de producția de hîrtie, cărți, ziare și reviste etc.

Comparația între industria grupului țărilor capitaliste dezvoltate și cea a țărilor în curs de dezvoltare relevă că în toate ramurile — cu excepția industriei chimice — cel din urmă grup a cunoscut ritmuri de creștere mai ridicate. Decalajul ritmului de creștere este deosebit de sensibil în cazul industriei extractive (un spor de 257% în țările în curs de dezvoltare, față de 40% în țările capitaliste dezvoltate). Datele incomplete pentru anul 1970 nu permit evaluări precise pentru celelalte ramuri; se observă totuși că acest decalaj este mai pronunțat în industria grea (metalurgie de bază, articole din metal), precum și în producția de energie electrică. Diferențieri, care se explică, pe de o parte, prin dimensiunile reduse ale bazei de pornire, iar pe de altă parte — prin efortul susținut de industrializare depus de numeroase țări în curs de dezvoltare. Diferențele rămîn însă mari în ce privește producția industrială pe locuitor (globală și pe ramuri) între țările aparținînd celor două grupuri:

Anul	Pe ansamblul industriei	Industria extractivă: Total	Industria extractivă – Pe ramuri: Cărbune	Țiței și gaze naturale	Minereuri	Industria prelucrătoare: Total	Industria ușoară	Industria grea	Industria prelucrătoare – Pe ramuri: Alimente, băuturi și tutun	Textile	Articole de îmbrăcăminte, piele și încălțăminte	Lemn și mobilă	Hîrtie, producția poligrafică	Produse chimice, prelucrarea petrolului și cărbunelui, cauciuc	Produse minerale nemetalice	Metalurgia de bază	Articole din metal	Producția de electricitate și gaze
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Țări capitaliste																		
1960	125	119	95	129	128	125	122	125	120	118	120	117	127	146	125	108	125	147
1965	167	145	99	171	149	168	152	176	146	145	151	151	164	220	168	146	176	211
1966	178	152	96	183	153	180	159	191	153	150	155	155	175	243	174	149	194	227
1967	183	157	93	194	154	184	162	197	158	150	153	154	180	257	178	149	197	244
1968	196	165	90	209	161	197	170	212	165	161	158	166	188	285	190	161	212	265
1969	210	175	88	223	168	212	177	231	170	170	161	172	201	311	204	178	230	291
1970	216	185	88	243	180	216	181	237	178	172	158	171	204	328	209	181	233	315
Țări capitaliste dezvoltate																		
1960	123	107	94	107	128	123	120	124	120	117	122	116	127	146	124	107	124	145
1965	164	120	96	124	149	164	149	174	146	140	149	147	164	220	164	142	174	205
1966	176	124	92	129	153	177	155	188	151	148	154	152	175	243	171	146	191	221
1967	180	126	88	136	152	180	157	194	157	145	150	149	180	257	174	145	194	238
1968	191	130	86	140	163	193	165	209	162	156	154	160	188	287	186	156	207	257
1969	206	133	84	146	165	207	172	226	168	164	157	166	201	313	197	174	225	282
1970	210	140	83	154	180	211	176	232	174	165	155	168	204	330	201	175	228	304
Țări în curs de dezvoltare																		
1960	[illegible]	161	137	180	123	142	129	160	130	121	122	137	145	147	141	166	179	164
1965	211	239	180	288	148	197	166	252	161	153	171	213	206	215	198	249	298	273
1966	223	257	186	317	151	207	173	269	171	153	183	208	219	231	210	268	312	300
1967	234	271	188	341	154	215	180	279	177	158	192	223	224	244	225	270	319	331
1968	254	300	193	385	157	230	189	306	184	168	199	244	241	267	242	298	353	373
1969	275	329	202	424	169	250	200	342	197	182	207	250	259	291	268	338	398	413
1970	...	357	200	471	174	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...

SURSA: United Nations, Monthly Bulletin of Statistics, mai 1971

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economica

ANUL IX NR. 28 (410)
VINERI 9 IULIE 1971
20 PAGINI 2 LEI

28

ANUL IX **viaţa economica**

săptăminal editat de Societatea de Ştiinţe Economice din România

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA: str. Nicolae Iorga nr. 36 ● telefon 11.78.76 ● Bucureşti

SUMARUL

numărului 28 din 9 iulie 1971

— **Aprobare deplină şi adeziune fermă la programul educării marxist-leniniste a membrilor de partid, a tuturor oamenilor muncii**

● Exemplu strălucit de fermitate partinică
de prof. univ. dr. **Gh. Creţoiu**

● Angajare totală în educarea partinică a tinerei generaţii
de conf. univ. dr. **Constantin Enache**

● În spiritul înaltelor exigenţe ale actualei etape
de prof. univ. dr. **V. Nichita**
(pag. 3)

■ **ECONOMIE NAŢIONALA**

— **Preţuri:**
Argumentele unei pledoarii pentru preţuri diferenţiate
de econ. **Viorica Enache**, ing. **I. Landauer**, ing. **Cornelia Petrovici**, ing. **Iacob Rappaport**, Institutul de cercetări şi proiectări alimentare
(pag. 4)

— **Date de prognoză:**
Tendinţe în consumul de materii prime textile
de **Elena Tutoveanu**, cercetător principal Institutul de cercetări textile
(pag. 5)

— O propunere privind
Controlul prin matrice contabilă
de prof. dr. **Ştefan Dumitrescu**
(pag. 6)

— **Agricultură:**
Concept şi etape în zonarea producţiei
de ing. **S. Hartia**
(pag. 7)

— Marketing-ul şi cooperarea economică

● Învăţămintele unei experienţe
de **Costin Murgescu**

● Interviuri cu **Constantin Drăgan**, vicepreşedinte pentru activităţi speciale al Federaţiei Internaţionale de Marketing, preşedinte al Federaţiei Spaniole de Marketing; dr. **M. C. Demetrescu**, A.S.E. — Bucureşti; **Guy Serraf**, vicepreşedinte al Asociaţiei naţionale pentru dezvoltarea tehnicilor de marketing — Franţa, profesor de marketing la Facultatea de Ştiinţe Economice a Universităţii din Paris; **J. Dietl**, director al Institutului de marketing, Universitatea din Lodz-Polonia; **Frederic Nepveu-Nivelle**, preşedintele Comisiei de distribuţie a Comitetului Naţional de Organizare din Franţa; **P. H. Berent**, director ERMB Ltd Multicountries Research in Europe, Londra: **C. Fota**, director în Ministerul Comerţului Exterior — România.
(pag. 8—9)

— **Cincinalul 1971—1975**
Acumularea — izvor al dinamismului economic şi social
de **Gh. Obreja**, **Dan Popescu**, C.S.P.
(pag. 10—11)

■ **TEORII ● IDEI**

— Locul agriculturii în economia naţională
de **Traian Lazăr**

— **Cărţi:**
Oraşele României
de prof. dr. **I. S. Gruescu**
(pag. 12)

— Modelul lui Labini
de dr. **Iosif Anghel**
(pag. 13)

■ **ECONOMIE MONDIALA**

„Naderismul" — expresie a luptei antimonopoliste
de **Barbu Mareş**
(pag. 15)

— Probleme ale economiei ţărilor mici vest-europene
de dr. **N. S. Stănescu**
(pag. 16)

— **Note de drum:**
La Tîrgul din Poznan
de **Dinu Hervian**

— **R. P. Mongolă:**
— Preocupări actuale în domeniul cercetării ştiinţifice
de **Gh. Ciobanu**
(pag. 17)

Redactor şef: Gheorghe DOLGU

Tiparul: Intreprinderea Poligrafică „Informaţia" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

CURIER

● Drepturi de şantier

ILIE TURCANU, Iaşi. — În circulara fostului Comitet de stat pentru probleme de organizare şi salarizare cu nr. 2422/1968, şi în prezent, în vigoare, se prevede că în cazul în care menţiunea din buletinul de identitate cu privire la domiciliul unui salariat, cazat individual, nu mai reflectă realitatea, dovada cu buletinul de identitate nu va mai fi luată în considerare de unitate, la stabilirea calităţii de nelocalnic în sensul H.C.M. nr. 1053/1959. De aceea ori de cîte ori există suspiciunea că un salariat (cazat de unitate individual) nu are, în fapt, domiciliul în altă localitate, unitatea trebuie să analizeze situaţia şi să sisteze dreptul de şantier dacă constată că este localnic sub raportul prevederilor H.C.M. 1053. Circulara nu se referă la cheltuieli sporite, ci la cele suplimentare gospodăriei în localitatea în care îşi are domiciliul şi pentru întreţinerea personală în localitatea unde lucrează. (Citiţi şi răspunsul dat tov. Nicolae Haralambie).

NICOLAE HARALAMBIE, Turnu Severin. — Salariaţii care se deplasează zilnic la unele puncte de lucru revenind seara la domiciliu, sînt consideraţi localnici şi n-au dreptul la indemnizaţia de şantier. În schimb, ei beneficiază de transportul gratuit, în condiţiile prevăzute de reglementările în vigoare. Cei care sînt consideraţi localnici la sediul şantierului şi (pentru îndeplinirea unor atribuţii de serviciu), se deplasează ocazional la puncte de lucru situate la distanţe mai mari de 10 km durata deplasării fiind mai mare de 12 ore, au dreptul la diurne de delegare, cu respectarea prevederilor H.C.M. nr. 822/1959. Şoferii, localnici la sediul şantierului, care nu sînt repartizaţi la punctele de lucru din raza de activitate a şantierului şi care se deplasează la distanţe mai mari de 10 km pe durate care depăşesc 12 ore, au dreptul la diurne de delegare, cu respectarea cerinţelor prevăzute în hotărîrea sus menţionată. Acest drept este recunoscut în aceleaşi condiţii şi personalului de conducere al şantierului, care se deplasează pentru îndrumare şi control la punctele de lucru subordonate. Salariaţii care sînt cazaţi prin grija unităţii, la punctele de lucru şi care-şi vizitează familiile săptămînal, pot fi transportaţi cu mijloacele întreprinderii (H.C.M. 1586/1970). Ei nu pot beneficia de abonamente de transport zilnic de la localitatea, de domiciliu la locul de muncă şi retur.

● Contabil principal

ELENA DĂNEŢ, Braşov. — Fiind absolventă a liceului teoretic şi încadrată la 1 martie 1967, într-o funcţie economică medie (contabil), în cazul dv. nu se aplică cerinţa prevăzută în anexa IV B elaborată la aplicarea H.C.M. nr. 328/1967. Astfel, încă de la 5 octombrie 1969, îndeplineaţi condiţia de vechime minimă necesară pentru ocuparea funcţiei de contabil principal (fost contabil I). În măsura în care unitatea unde lucraţi în prezent, are un asemenea post vacant, iar conducerea apreciază că veţi putea îndeplini în bune condiţii, atribuţiile de serviciu ce revin contabilului principal, puteţi fi încadrată în această funcţie.

● Salarizare

O. V. BRAŞOV. — Salariaţii cărora li s-au majorat salariile tarifare, în aplicarea H.C.M. 914/1968, cu modificările ulterioare, pot beneficia de noi majorări de salarii, fie prin promovare, fie prin trecerea în gradaţii superioare. Trecerea de la nivelul de bază la gradaţia întîia se face în termen de doi ani de la încadrare, iar de la gradaţia doua şi apoi succesiv la următoarele, la cîte trei ani. Vechimile menţionate mai înainte, pot fi reduse la jumătate pentru salariaţii care au obţinut calificativul „foarte bun" la aprecierea anuală şi care obţin rezultate deosebit de bune în activitatea lor. Reducerea vechimii este de competenţa conducerii unităţii. Încadrarea în funcţii superioare, se poate face numai dacă sînt îndeplinite condiţiile de studii şi vechime prevăzute pentru funcţiile respective. Din cele de mai sus rezultă că relaţia ce aţi primit, potrivit căreia nu mai puteţi beneficia de o majorare a salariului decît după cinci ani, nu corespunde reglementărilor în vigoare.

● Premii

NICOLAE VASILESCU, Craiova. — Conform regulilor de bază pentru planificarea, evidenţa şi calcularea preţului de cost al producţiei de construcţii-montaj, la constatarea unor repartizări greşite sau a unor delimitări de timp necorespunzătoare a cheltuielilor asupra preţului de cost care se referă la perioadele precedente, corecturile se fac în luna în care au fost constatate, afectînd astfel costurile de producţie ale perioadei respective. Condiţiile de acordare a fondului de premiere din beneficiu — integral sau delimitat — sînt precizate la art. 8 din regulamentul aprobat cu Ordinul Ministerului Construcţiilor Industriale nr. 169/N/1970. Potrivit prevederilor art. 23 din regulamentul respectiv, Comitetul de direcţie poate reduce sau anula premiile cuvenite salariaţilor care au avut minusuri în activitatea lor, şi care au influenţat astfel negativ realizarea sarcinilor de producţie.

ING. ILIE MIRESCU, Făgăraş. — Credem că răspunsul forului tutelar vă satisface.

ÎN CURÎND

CURIERUL ECONOMIC-LEGISLATIV PENTRU UZUL COMPARTIMENTELOR DE EXPORT

Lucrarea va fi difuzată TUTUROR abonaţilor pe anul 1971 la „Viaţa economică" — Supliment, precum şi celor care vor face comenzi suplimentare numai pentru „Curier".

Semnalăm în cuprinsul lucrării, următoarele capitole:

- **Principii fundamentale ale comerţului exterior al ţării noastre;**
- **Atribuţiile reprezentanţelor româneşti în străinătate; organisme de comerţ exterior în alte ţări;**
- **Prospectarea — promovarea exporturilor;**
- **Determinarea eficienţei exporturilor;**
- **Planul de export — preţul extern;**
- **Modalităţi de export — unităţi cu atribuţii de comerţ exterior;**
- **Încheierea contractelor externe;**
- **Executarea obligaţiilor contractuale de livrare la export;**
- **Finanţarea exporturilor şi decontarea livrărilor la extern;**
- **Răspunderile ce decurg din contractele de export;**
- **Forme noi de export: cooperare internaţională. (Societăţi mixte, producţie şi desfacere în comun, leasing, engineering etc.).**

Organizaţiile economice interesate pot face COMENZI SUPLIMENTARE din această lucrare pînă la data de 20 IULIE 1971, pe adresa redacţiei „Viaţa economică" — Supliment, str. Nicolae Iorga nr. 36, Bucureşti 22, telefon 11.28.25.

SCRISORI

COMPENSAREA INVENTARULUI

CA URMARE a normelor metodologice privind contabilitatea unităţilor economice, aprobate prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr. 595/1970, unele uzine au înaintat listele cu sorturile de materii, materiale, producţie neterminată şi produse finite care întrunesc condiţiile de compensare datorită riscului de confuzie, pentru a fi aprobate de centrală.

Din studierea H.C.M. nr. 1885/1970, analizînd listele întocmite, semnalez însă următoarele: La capitolul G se vorbeşte de stabilirea rezultatelor inventarierii şi înregistrare, arătîndu-se operaţiile ce trebuie făcute de comisii în cazul cînd se ivesc plusuri şi minusuri. Art. 159 prevede explicarea minusurilor şi plusurilor, iar la art. 160 se menţionează compensarea cantitativă. În acest articol se intercalează paragraful 2 (pag. 49), prin care se solicită unităţilor liste de produse, mărfuri, ambalaje şi materiale care întrunesc condiţii de compensare datorită riscului de confuzie. Pe baza acestui paragraf, uzinele prezintă o serie de liste spre aprobare, care cuprind un număr foarte mare de poziţii.

Dacă se aprobă aceste eventuale compensări, ne întrebăm, care mai este rostul tehnicienilor din comisiile de inventariere, scopul explicaţiilor date de angajaţii respectivi, în ce mai constă aprobarea conducătorului unităţii economice? Din interpretarea art. 161, rezultă că normele de scăzămînt (pierderi) nu se aplică anticipat, ci numai după constatarea existenţei efective a lipsurilor, fapt ce constituie o contrazicere cu paragraful citat mai sus. Faţă de cele enunţate şi faţă de prevederile art. 12 din H.C.M. nr. 1885, privind stabilirea valorii lipsurilor şi forurile care le pot aproba, am dori să aflăm care este modul just de interpretare a articolelor amintite?

Ion STOICESCU
economist-Bucureşti

APROBARE DEPLINĂ ȘI ADEZIUNE FERMĂ LA PROGRAMUL EDUCĂRII MARXIST-LENINISTE A MEMBRILOR DE PARTID, A TUTUROR OAMENILOR MUNCII

Opinia noastră publică a îmbrățișat cu căldură programul amplu, profund partinic propus de tovarășul Nicolae Ceaușescu și adoptat în unanimitate de Comitetul Executiv al C.C. al P.C.R. pentru îmbunătățirea activității politico-ideologice, – educarea marxist-leninistă a membrilor de partid, a tuturor oamenilor muncii. Propunerile prezentate sînt apreciate de lucrătorii din toate domeniile frontului politico-ideologic ca un strălucit program de acțiune revoluționară, menit să asigure transpunerea plenară în viață a Directivelor Congresului al X-lea al partidului în domeniul activității educative din țara noastră, în concordanță cu cerințele și exigențele actualei etape de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și ca parte integrantă a acestei opere de importanță istorică. Aprobarea deplină și adeziunea fermă exprimate de activiștii de partid, cadrele didactice din învățămîntul de partid și de stat, oamenii de cultură și artă, de toți oamenii muncii sînt însoțite de relevarea faptului că măsurile propuse sînt o expresie a înaltei principialități comuniste cu care tovarășul Nicolae Ceaușescu conduce destinele partidului și poporului, inițiind și trasînd programe mobilizatoare pentru soluționarea cerințelor mersului înainte al societății noastre socialiste.

EXEMPLU STRĂLUCIT DE FERMITATE PARTINICĂ

ÎNAINTAM, cu pași mari și hotărîți, pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate. Dispunem pentru aceasta de un program amplu, elaborat și fundamentat de către partid pe baza cunoașterii și folosirii legilor de dezvoltare a societății, a aplicării adevărurilor fundamentale ale marxism-leninismului la condițiile concrete ale țării noastre, ale actualei etape a dezvoltării sale.

Înfăptuirea acestui program este indisolubil legată de creația maselor, de participarea activă a tuturor oamenilor muncii la opera de dezvoltare a economiei, științei, culturii, de afirmarea plenară a atașamentului față de politica partidului și de patria socialistă, a abnegației în muncă. Ceea ce implică în mod necesar, intensificarea muncii politico-educative, formarea unei conștiințe înaintate, comuniste.

Ca unul care activez de mult timp în învățămîntul superior și pe frontul ideologic, știu cîtă energie se cere pentru formarea conștiinței comuniste, ce rol uriaș au exercitat și exercită — în acest sens — profundele transformări care au avut loc în structura social-economică și politică a țării noastre, dar cunosc și problemele multiple și complexe, nu lipsite uneori de greutăți și dificultăți pe care le ridică munca de educație comunistă a oamenilor, mai ales a tinerei generații care nu a cunoscut pe viu condițiile vitrege ale orînduirii trecute. Iată de ce am studiat cu mare interes propunerile de măsuri prezentate de tovarășul Nicolae Ceaușescu Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. pentru îmbunătățirea activității politico-ideologice, de educare marxist-leninistă a membrilor de partid, a tuturor oamenilor muncii. Ca activist al frontului ideologic încerc, desigur, un sentiment de satisfacție deosebită văzînd, în primul rînd, consecvența cu care conducerea partidului nostru militează pentru traducerea în viață a Hotărîrilor Congresului al X-lea al P.C.R., care a subliniat necesitatea ridicării nivelului muncii de propagandă, a întregii munci educative a oamenilor muncii, astfel încît aceștia să dobîndească, o perspectivă clară, pe baza concepției marxist-leniniste asupra dezvoltării societății contemporane, să participe activ la înfăptuirea politicii interne și externe a partidului și guvernului. Acest sentiment este întărit și de aprecierea care se manifestă față de științele sociale, de definirea lor ca mijloc principal prin care se formează concepția înaintată despre lume și societate la tînăra generație.

Din studierea documentului publicat de presa noastră reiese clar că măsurile adoptate pentru îmbunătățirea activității politico-ideologică a maselor reprezintă un program militant al orientării întregii activități politico-ideologice și cultural-educative în spiritul tradițiilor revoluționare ale partidului nostru, al principiilor marxist-leniniste, internaționalismului proletar și al solidarității oamenilor muncii din țara noastră cu toate popoarele care făuresc noua orînduire socialistă, cu mișcarea comunistă și muncitorească internațională, cu clasa muncitoare, cu popoarele care luptă pentru eliberarea națională, cu toate forțele care luptă împotriva imperialismului, pentru progres social și pace. **Combativitatea revoluționară, spiritul partinic, fidelitatea față de învățătura marxist-leninistă, concepția unitară asupra modalităților, formelor și metodelor de orientare a muncii de propagandă și educație, ca și a căilor de afirmare și creștere a rolului conducător al partidului în toate domeniile activității politico-ideologice, sînt cîteva dintre cele mai de seamă trăsături ale măsurilor propuse.**

Așa cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al X-lea, în concepția partidului nostru educația socialistă implică atît cunoașterea temeinică a ceea ce este valoros în domeniul culturii, științei și tehnicii contemporane, stăpînirea deplină a profesiunii, cît și însușirea concepției filozofice despre lume și societate a partidului nostru, — materialismul dialectic și istoric — formarea unei atitudini cetățenești înaintate. Acestor cerințe fundamentale, strîns legate între ele și care se condiționează reciproc, trebuie să le răspundă, la un nivel superior, munca noastră, a cadrelor didactice din domeniul științelor sociale, ca și a celorlalte cadre didactice, a învățămîntului în general.

Cred că nu este o exagerare afirmînd că economia politică, științele economice în general, împletesc în modul cel mai pregnant aceste două laturi, ele avînd sarcina să contribuie nu numai la pregătirea profesională, ci și la formarea unei concepții înaintate despre lume și societate, a conștiinței socialiste. În lumina măsurilor adoptate, devine clară pentru noi cerința de a milita mai ferm pentru întărirea funcțiilor ideologice ale economiei politice, ale tuturor științelor economice. Alături de celelalte componente ale învățăturii marxist-leniniste, economia politică trebuie să aducă o contribuție sporită la înțelegerea de către tînăra generație a transformărilor profunde care au avut loc în societatea noastră, a politicii științifice, marxist-leniniste, a partidului nostru de edificare a unei societăți noi. Totodată, **receptivitatea și deschiderea față de ceea ce este nou, progresist,** corespunzător idealurilor noastre — trăsături de care trebuie să dăm noi dovadă — presupun **intransigență și combativitate revoluționară** față de influențele și rămășițele ideologiei și moralei burgheze. Dialogul cu curentele de gîndire economică burgheză contemporană trebuie să aibă un caracter **continuu, activ** și să fie pătruns de **principialitate și fermitate,** de lupta împotriva preluărilor necritice din literatură, a eclectismului și apologiei, străine spiritului documentelor partidului nostru. În acest sens, dezbaterea problemelor ideologice actuale ale vieții noastre social-politice, elaborarea unor lucrări de o înaltă ținută științifică și ridicarea nivelului combativității și principialității partinice se impun de la sine.

Este o cinste pentru noi, comuniștii care activăm în diferite compartimente ale frontului ideologic, ale educației tinerei generații, de a depune toate eforturile pentru traducerea în viață a măsurilor indicate de partid, pentru îmbunătățirea educării marxist-leniniste a tinerei generații, a tuturor oamenilor muncii, conștienți fiind că prin aceasta contribuim la realizarea politicii Partidului Comunist Român, la întărirea mai departe a orînduirii noastre socialiste.

prof. univ. dr. Gh. CREȚOIU

ANGAJARE TOTALĂ ÎN EDUCAREA PARTINICĂ A TINEREI GENERAȚII

PROPUNERILE de măsuri prezentate de către tovarășul Nicolae Ceaușescu și adoptate în unanimitate de Comitetul Executiv al C.C. al P.C.R. în ședința sa din 6 iulie a.c. înfățișează în chip cuprinzător și elocvent aspectele fundamentale ale îmbunătățirii activității politico-ideologice, de educare marxist-leninistă a membrilor de partid, a tuturor oamenilor muncii. Ele formulează cerințe care să ridice nivelul muncii educative în etapa actuală și direcționează cu claritate eforturile noastre de viitor.

Ca lucrător pe tărîmul școlii și al muncii de partid am luat cunoștință cu deosebit interes și satisfacție de conținutul acestui document. Văd în el o vie manifestare a grijii P.C.R., a tovarășului Nicolae Ceaușescu personal, pentru educația marxist-leninistă a întregului nostru popor, o dovadă a spiritului de fermitate și clarviziune a iubitului nostru conducător, care, în fruntea partidului și a statului nostru militează pentru dezvoltarea și perfecționarea societății noastre.

Activitatea comuniștilor, cadre didactice, studenți și personal administrativ din Academia de studii economice din București se înscrie în eforturile generale ale întregului nostru popor de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate. Programul formulat de secretarul general al partidului constituie pentru noi, pentru munca organizațiilor noastre de partid, un strălucit îndreptar în acțiune, un sprijin pentru ridicarea nivelului muncii studenților, a tuturor celor ce muncesc în spiritul patriotismului socialist, al dragostei și devotamentului nețărmurit față de partid și patrie, al hotărîrii de a nu precupeți nimic pentru apărarea cuceririlor noastre revoluționare, pentru întărirea și înflorirea României socialiste. **În această privință este de o mare valoare principială și practică sublinierea tovarășului Nicolae Ceaușescu că hotărîtor în înfăptuirea obiectivelor ce se propun este ridicarea continuă a rolului conducător al partidului în toate domeniile activității politico-educative, creșterea exigenței organelor și organizațiilor de partid în îndrumarea întregii munci de educare a maselor.** În această lumină este clar pentru noi că promovarea spiritului militant, partinic, ridicarea combativității revoluționare se impun ca cerințe de mare semnificație în munca organelor și organizațiilor de partid pe tărîmul activității ideologice și de educație. Înțeleg prin aceasta necesitatea atenției accentuate ce trebuie îndreptată spre formele și conținutul muncii de partid. Ca forță politică investită cu atribuții precise, fiecare organizație de bază are datoria de a veghea cu strictețe asupra conținutului cursurilor și celorlalte activități ale catedrelor de științe sociale, asupra tuturor formelor și căilor care asigură ridicarea rolului muncii de partid în actuala etapă. Spiritul consecvent marxist-leninist al politicii P.C.R. trebuie să-și găsească deplină reflectare în activitatea de instruire și educare a studenților. Formarea de convingeri și atitudini înaintate, a unei concepții comuniste despre viață nu se poate realiza în mod didacticist, scolastic, prin simpla expunere a unor teze generale, ci presupune o activitate vie, creatoare. Toate formele de educație marxist-leninistă a studenților, a tuturor oamenilor muncii, impun, de asemenea, un conținut și metode adecvate, eforturi neobosite, inițiativă și perseverență. Asigurarea combativității revoluționare se reflectă în capacitatea sporită de a sesiza ceea ce este nou și înaintat, de a lupta împotriva a ceea ce reprezintă element perimat. Tolerarea unor neajunsuri în pregătirea profesională și politică, trecerea cu ușurință peste atitudini înapoiate față de muncă, ce se întîlnesc în unele colective, nu pot să nu fie puse în legătură tocmai cu spiritul combativ insuficient dezvoltat. Dimpotrivă, promovarea consecventă a acestuia constituie un factor de progres, de ridicare pe un plan superior a ansamblului muncii.

Înarmarea politico-ideologică a tineretului studios trebuie înțeleasă ca parte inseparabilă a procesului unic de formare a cadrelor de specialiști. Urmări negative ar avea abordarea acesteia ca pe ceva auxiliar, „lipit" procesului instructiv. Cunoașterea profundă a politicii P.C.R., capacitatea de orientare a absolventului de pe pozițiile partidului nostru în domeniul ideologiei și a culturii, în marea confruntare contemporană de idei, sînt cerințe care se impun oricărui specialist, cu atît mai mult cînd acesta lucrează în domeniul științelor sociale. Iată de ce socotesc că, în această direcție, are importanță și modul de înțelegere a rolului științelor sociale de către factorii responsabili din școli.

Exprimînd adeziunea noastră deplină la măsurile prezentate de către tovarășul Nicolae Ceaușescu și adoptate în unanimitate de Comitetul Executiv al C.C. al P.C.R. privind îmbunătățirea activității politico-ideologice, la politica internă și externă a Partidului Comunist Român, încredințez conducerea de partid, pe tovarășul secretar general al partidului, de strădania și fermitatea detașamentului de comuniști, a tuturor cadrelor didactice și studenților din Academia de studii economice pentru transpunerea în viață a sarcinilor ce ne revin în actuala etapă pe tărîmul muncii educative.

conf. univ. dr. Constantin ENACHE
secretar al Comitetului de partid din Academia de studii economice — București

ÎN SPIRITUL ÎNALTELOR EXIGENȚE ALE ACTUALEI ETAPE

MĂSURILE prezentate de către tovarășul Nicolae Ceaușescu și adoptate de Comitetul Executiv al C.C. al P.C.R. pentru îmbunătățirea activității politico-ideologice, de educare marxist-leninistă a membrilor de partid, a tuturor oamenilor muncii, trasează coordonatele unui amplu program de acțiune în deplină concordanță cu înaltele exigențe și cerințe ale actualei etape a construcției socialiste în patria noastră. E în afară de orice îndoială că ritmul, amploarea și profunzimea operei de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate se află în cea mai strînsă legătură cu gradul de conștiință al poporului, cu nivelul combativității față de orice fenomene negative. Noua etapă de dezvoltare a țării solicită cunoașterea cît mai exactă a proceselor și fenomenelor, gîndire activă, afirmarea cît mai deplină a forțelor creatoare ale națiunii. Societatea este vital interesată ca membrii săi să fie în măsură să înțeleagă esența relațiilor economice, sociale, politice și ideologice în care activează, să acționeze în cunoștință de cauză, cu competență, spirit militant și perspectivă, pentru promovarea spiritului nou, propriu socialismului.

Este evident că profundele transformări ce au avut loc în țara noastră în anii revoluției, construcției și dezvoltării societății socialiste, ampla activitate politico-ideologică desfășurată de partid au determinat mutații adînci în profilul cultural, politic, ideologic al maselor, în afirmarea conștiinței socialiste a celor ce muncesc. Apreciind lucid tabloul rezultatelor pozitive obținute, nu se pot, totodată, trece cu vederea fenomenele încă prezente de indolență și superficialitate, tendințele de dispreț față de muncă, de parazitism și viață ușoară. Suflul creator și novator al politicii partidului este indisolubil legat de ridicarea combativității față de asemenea fenomene, față de influențele ideologice retrograde, de cosmopolitism, față de orice concepții și manifestări care dăunează mersului nostru înainte.

Parte componentă a operei de făurire a noii societăți, școala noastră de toate gradele are misiunea de a pregăti atît buni specialiști, cît și cetățeni înaintați, cu un orizont larg, cu spirit de inițiativă, capabili să gîndească creator și să militeze pentru tot ce e nou și înaintat.

Ținînd seama că noua societate se construiește prin muncă, că munca în socialism reprezintă criteriul fundamental de apreciere, eficiența întregii noastre activități didactice și educative trebuie judecată și apreciată nu numai din punct de vedere al cunoștințelor teoretice, dar și al deprinderilor de muncă pe care le creează și le cultivă, al respectului față de muncă.

Între cerințele de maximă însemnătate pe care documentul adoptat de Comitetul Executiv al C.C. al P.C.R. le ridică în fața școlii un loc aparte îl ocupă perfecționarea activității de formare la tînăra generație a unei concepții filozofice înaintate despre lume și societate, pe baza materialismului dialectic și istoric. Măsurile preconizate pentru îmbunătățirea planurilor și programelor de învățămînt, pentru îmbunătățirea predării științelor sociale, pentru intensificarea informării politice a cadrelor și a dezbaterilor pe probleme ideologice și educative reprezintă premise importante pentru creșterea rolului formativ al școlii, corespunzător cu cerințele actuale și de perspectivă.

Programul de măsuri prezentat de secretarul general al partidului nostru stimulează spiritul viu, gîndirea și acțiunea creatoare a maselor. Ne vom dedica toate forțele pentru înfăptuirea lui practică, intensificînd munca noastră în direcția pregătirii și educării noilor generații în spiritul politicii partidului, în concordanță cu cerințele mersului înainte al societății noastre socialiste.

prof. univ. dr. V. NICHITA
decanul Facultății de Filozofie a Universității București

PREȚURI

ARGUMENTELE UNEI PLEDOARII PENTRU PREȚURI DIFERENȚIATE

- **Prețurile să reflecte cheltuielile de muncă socială pe plan intern, dar să țină seama și de corelațiile valorice cu mărfurile similare străine.**
- **Pentru același produs, prețuri diferențiate în raport cu calitate și sortimente.**
- **La materiile prime și materialele importate nu prețuri globale, ci în funcție de sorturi și calitate.**

ÎMBUNĂTĂȚIREA sistemului de formare a prețurilor pentru a le așeza pe baze cît mai realiste este de natură să stimuleze atît pe producători cît și pe consumatori. De altfel, încă la Conferința Națională a partidului din decembrie 1967, tovarășul Nicolae Ceaușescu a atras atenția asupra necesității respectării cerințelor legii valorii în stabilirea prețurilor produselor, subliniind faptul că unele prețuri nu reflectă cheltuielile sociale de producție. Totodată se indica necesitatea unei mai mari elasticități la fixarea lor în funcție de modificările survenite în procesele de producție (tehnologiile de fabricație), precum și a diferențierii după calitate.

Indiferent de modalitatea de stabilire a prețurilor (pe baza costurilor medii sau a modelului prețului de tip producție — problemă mult controversată în literatura de specialitate), **a ține seama de cantitatea de muncă socială consumată pentru fabricarea diferitelor produse presupune, între altele, respectarea următoarelor criterii :**

a) prețurile să fie diferențiate pentru același produs, în funcție de calitate și sorturi ;

b) la stabilirea prețurilor interne să se țină seama și de raporturile existente între prețuri pe piața mondială; în cazul stabilirii prețurilor interne în legătură și cu cele de pe piața externă, această necesitate devine stringentă mai ales în situațiile în care diferite materii prime și materiale sînt procurate prin import.

TOATE discuțiile în legătură cu stabilirea prețurilor, ținînd seama și de cele două criterii menționate, privesc în aceeași măsură, prețurile cu amănuntul și cele cu ridicata. **Diferențierea după calitate și sorturi,** în cazul ambelor tipuri de preț, **este impusă în afara necesității apropierii de cheltuielile de muncă socialmente necesare — și de stimularea cointeresării consumatorilor.** Importanța stabilirii, în funcție de necesități, a unor astfel de prețuri diferențiate poate fi ilustrată cu ajutorul unor exemple privind valorificarea rezultatelor unor cercetări din industria alimentară. În cadrul studiilor efectuate de Institutul de cercetări alimentare (actualmente Institutul de cercetări și proiectări alimentare) s-a constatat că **eficiența economică a unor produse este condiționată de existența unor prețuri cu ridicata de întreprindere diferențiate pe calități și sorturi.** Absența unor astfel de prețuri poate să frîneze, în unele situații, aplicarea în producție a rezultatelor cercetărilor, a noilor tehnologii de fabricație.

În ce privește primul criteriu, **diferențierea prețurilor în funcție de calitate și sorturi,** au existat unele neconcordanțe constatate în reașezarea prețurilor care, la nivelul întreprinderilor, ducea la anihilarea eficienței economice a rezultatelor cercetărilor. Este cazul distilatului din vin utilizat la fabrica coniacurilor care în 1966 avea stabilite prețuri diferențiate numai în funcție de vechime, deși existau două tipuri de distilate, de calitate diferită. Or, în situația inexistenței unei diferențieri a prețurilor în funcție de calitatea distilatului, orice încercare de îmbunătățire pe cale tehnologică a distilatului de tip inferior, ca urmare a cercetărilor efectuate în institut, ducea la creșterea costurilor, devenea greu sau uneori deloc aplicabilă în producție. În urma propunerilor institutului s-au luat de către Ministerul Industriei Alimentare, încă din anul 1968, măsuri de diferențiere a prețului la distilat și în felul acesta s-a rezolvat problema cointeresării întreprinderilor producătoare de coniac în aplicarea rezultatelor cercetărilor.

În alt mod se pune însă problema în ce privește cel de-al doilea criteriu — **corelarea cu prețurile produselor importate.** Există o serie de materii prime sau materiale, folosite în cadrul industriei alimentare, care se procură aproape în exclusivitate prin import, prețurile acestora nefiind însă corelate cu cele de pe piața externă și nefiind nici diferențiate în funcție de sorturi sau calități. O situație de acest fel se întîlnește în cazul tablei cositorite utilizată pentru confecționarea cutiilor de conserve. Pînă în 1967 se folosea în acest scop tablă cositorită la cald, produsă în țară sau importată. Prețul acestei table, stabilit pe unitate de greutate, a reflectat condițiile de producție respective, diferențiindu-se numai în funcție de grosime.

Ca urmare a progresului tehnic, tabla cositorită electrolitic s-a impus pe plan mondial datorită avantajelor economice pe care le prezintă prin reducerea masei de acoperire cu cositor. Menționăm că față de tabla cositorită la cald cu acoperire SN de 30—40 g/mp, tabla cositorită electrolitic conține cantități mult mai reduse de cositor (între 5,6 g/mp și 22,4 g/mp) iar în S.U.A. a atins valoarea minimă de 2,24 g/mp. Începînd cu 1967, ca urmare a cercetărilor efectuate, avînd în vedere tendințele constatate pe plan mondial, în fabricarea cutiilor de conserve, tabla cositorită la cald a început să fie înlocuită treptat cu cea cositorită electrolitic. În prima fază înlocuirea a cuprins cutiile pentru conservele sulfoproteice, care au o acțiune corosivă redusă (mazăre în saramură, carne de vită și porc în suc propriu, conserve de pește în ulei) și apoi, prin continuarea cercetărilor, s-a extins folosirea ei la ambalarea unor produse cu aciditate crescută (compoturi, pește în sos tomat, diferite conserve de legume). Paralel s-a trecut de la utilizarea tablei cositorite electrolitic cu acoperire maximă de staniu (22,4 g Sn/mp) la tabla cu acoperire mai redusă sau cu acoperire diferențiată (cantitate diferită de cositor pe cele două fețe). Numărul sorturilor de conserve pentru care, în urma cercetărilor, s-a recomandat utilizarea diferitelor sorturi de tablă cositorită electrolitic este în continuă creștere.

Tabla cositorită este importată la prețuri diferențiate, atît în funcție de procesul tehnologic (cositorită la cald sau electrolitic), cît și de masa stratului de staniu. Și totuși, **tabla este livrată fabricilor care produc ambalaje pentru industria conservelor la aceleași prețuri vechi care nu sînt diferențiate decît după grosime.** Această situație nu creează stimulente pentru confecționarea și folosirea recipientelor din tablă cositorită electrolitic cu diferite grosimi ale stratului de staniu. Utilizarea tablei cositorite electrolitic avînd aceeași acoperire cu staniu pe ambele fețe sau acoperire diferențiată impune vernisarea acesteia, fapt care ridică prețul de cost al tablei și implicit prețul cutiilor confecționate

Cînd tabla cositorită la cald nu se versnisează iar cea cositorită electrolitic trebuie vernisată costul suplimentar al lacului exprimat în lei valută (întrucît și lacurile pentru vernisare se importă), se acoperă, de cele mai multe ori, la nivelul economiei naționale, din diferența de preț a tablei în lei valută. La nivelul fabricilor însă, costul suplimentar al vernisării exprimat în monedă națională ar putea fi acoperit din diferența de preț a tablei numai dacă s-ar stabili prețuri cu ridicata corelate cu cele plătite efectiv la import pe diferite sorturi de tablă. În acest caz, pentru a nu afecta prețul tablei și, implicit, costul cutiilor de conserve, institutul și-a limitat recomandările la folosirea tablei cositorite electrolitic cu acoperire de 5,6/16,8 g cositor pe mp, lăcuite la interior pe față cu acoperire minimă pentru produsele din mazăre în saramură, carne de vită și porc în suc propriu deși, dacă ar fi existat prețuri diferențiate, s-ar fi putut recomanda folosirea tablei cositorite electrolitic cu acoperire de 5,6 g Sn/mp lăcuită pe ambele fețe, variantă în care economia de valută ar fi fost mai ridicată.

Dintr-o serie de calcule orientative, folosind în aprecierea prețurilor tablei diferiți coeficienți în raport cu prețurile străine, a reieșit că tabla cositorită electrolitic cu acoperire de 5,6 g Sn/mp pe ambele fețe, lăcuită atît în interior cît și în exterior ar putea avea un preț de cost mai redus cu circa 3% în comparație cu tabla cositorită electrolitic cu acope-

economist Viorica ENACHE
ing. Ion LANDAUER
ing. Cornelia PETROVICI
ing. Iacob RAPPAPORT
Institutul de cercetări și proiectări alimentare

(Continuare în pag. 14)

TENDINȚE ÎN CONSUMUL DE MATERII PRIME TEXTILE

DATE DE PROGNOZĂ

ÎN toată lumea, necesitățile economice și progresele înregistrate în dezvoltarea fibrelor chimice au determinat modificări structurale în baza de materii prime textile. **Fibrele naturale**, odinioară suverane, **și-au restrîns considerabil ponderea lor în consumul total de fibre, crescînd, în schimb, partea fibrelor chimice.** Acest proces a fost accelerat în ultimul deceniu de progresul vertiginos al fibrelor sintetice. **De la 700 mii tone în anul 1960, producția mondială de fibre sintetice a ajuns la peste 4 mil. tone în 1969, ponderea sa în producția totală a principalelor materii prime textile crescînd,** în aceeași perioadă, **de la 5 la 21%.**

În mod firesc, **consumul mondial de fibre textile s-a modificat în chip asemănător,** după cum rezultă din datele privind structura acestuia pe principalele patru fibre textile:

fibre textile, pe plan mondial (%)	1960	1969
bumbac	69	54
lînă	9	8
celulozice	17	17
sintetice	5	21

Se constată că reducerea ponderii s-a produs la bumbac — cu 15 procente în 9 ani — iar creșterea principală a avut loc la sintetice, ponderea fibrelor celulozice rămînînd aceeași. În ce privește perspectiva, există, pe plan mondial, un consens unanim asupra creșterii în continuare a ponderii fibrelor chimice și, în primul rînd, ale celor sintetice și a reducerii ponderii fibrelor naturale, deși prognozele efectuate în diferite țări indică, după cum era de așteptat, valori diferite. **Ponderea fibrelor chimice pe plan mondial în anul 1975, ar urma să cresacă de la 38% la 46%, cea a bumbacului și a linii, luate împreună, să scadă de la 62% la 54%.** [1])

Dezvoltarea producției și a consumului de materii textile în țara noastră a avut și are în vedere condițiile și posibilitățile interne, experiența și tendințele existente pe plan mondial în domeniul respectiv. Ca linie generală s-a urmărit și se urmărește dezvoltarea producției fibrelor naturale din țară — lînă, in, cînepă — punîndu-se totodată un accent deosebit pe producția și consumul fibrelor sintetice și artificiale care au materii prime asigurate.

Ponderea fibrelor chimice în consumul industriei textile românești, între anii 1960—1970, s-a dublat, iar cea a consumului de fibre naturale a scăzut de la 81% la 60%, în special prin micșorarea ponderii fibrelor din import (bumbac, iută, sisal).

Și în perioada 1971—1975 în România modificările vor continua să se desfășoare în același sens, pe baza dezvoltării puternice a producției interne de fibre chimice, în special sintetice, astfel incît, in final, consumul industrial de fibre chimice va tinde să egaleze pe cel de fibre naturale, după cum se poate constata din datele următoare:

%	1960	1965	1970	1975 * (prevederi)
Fibre naturale	81,4	74	60	53
Fibre chimice	81,6	26	40	47

Dacă se ține seama că în cadrul fibrelor naturale aceste date includ și fibrele liberiene (care nu sînt cuprinse în datele privitoare la situația mondială), rezultă că, de fapt, **încă din 1970 proporția între fibrele chimice și cele naturale din țara noastră depășește în favoarea celor chimice — media pe plan mondial.** La baza acestei creșteri a consumului, stă dezvoltarea producției interne de fire și fibre chimice, cu deosebire a celor sintetice care va atinge circa 130—150 mii tone în anul 1975, fiind de 1,7—2 ori mai mare decît în 1970.

La nivelul anului 1980, potrivit unor studii asupra posibilităților de folosire a fibrelor chimice în România, proporția acestora ar putea crește la 60—62%, cea a fibrelor naturale scăzînd în schimb la 40—38%. În planificarea dezvoltării bazei de materii prime a industriei textile, se ține seama, după cum se știe, în afara proporției fundamentale dintre fibrele chimice și cele naturale și de alte proporții de mare importanță pentru structura capacităților de producție și sortimentul de produse din ramura textilă și cea chimică. Acestea sînt:

- proporția dintre fibrele sintetice și fibrele artificiale în cadrul totalității fibrelor chimice;
- proporția dintre fibrele discontinue și fibrele filamentare, atît în cadrul fibrelor sintetice, cît și în cadrul celor artificiale;
- proporția diferitelor tipuri de fibre și fire sintetice sau artificiale, față de totalul categoriei respective;

Întrucît producția fibrelor sintetice urmează să înregistreze un ritm de creștere mult mai rapid decît cea a fibrelor artificiale, proporția internă dintre aceste două tipuri principale de fibre se va schimba și ea. Deși în minoritate în prezent, **fibrele și firele sintetice vor reprezenta în anul 1975 2/3 din totalul producției, iar fibrele și firele artificiale 1/3 din acestea,** ceea ce înseamnă că se va ajunge la inversarea raportului actual. Va avea loc, deci, nu numai o sporire substanțială a gradului de chimizare a bazei de materii prime textile, ci modificarea însăși a tipului chimizării în favoarea fibrelor sintetice, similar cu tendințele constatate pe plan mondial. **Locul central între materiile prime sintetice din țară va reveni fibrelor p.a.n.** (melana) **și celor poliesterice** (teron). **Producția acestor două tipuri de fibre sintetice urmează să depășească de 6 ori pe cea din lînă (bază spălată) sau de aproape 3 ori producția de in și cînepă.** Ca urmare, aceste fibre care au și fost introduse la o serie de grupe de produse textile, în primul rînd în sectorul de tricotaje și fabricația țesăturilor tip lînă, vor trebui să pătrundă din ce în ce mai mult în producția textilă de mare consum.

REALIZAREA proporțiilor menționate în folosirea fibrelor chimice presupune o largă diversificare a producției textile prin crearea de noi sortimente pe baza acestor fibre, precum și prin reexaminarea sistematică a întregii game de contexturi existente în scopul modernizării sale.

Sectorullui produselor tip bumbac, dependent de materii prime importate și utilizînd în prezent cele mai reduse proporții de fibre sintetice trebuie să i se acorde o atenție mare. În cazul țesăturilor, de pildă, s-a preconizat ca la grupele de produse poplin, impermeabile mercerizate, costume și țesături de modă din fire fine, proporțiile de utilizare a fibrelor sintetice să fie de 50% în 1975 (în care 67—65% p.e și 33—30% fibre celulozice), ceea ce înseamnă că trei sferturi din producția grupelor menționate ar urma să fie realizată în viitor pe baza acestor fibre, folosindu-se noi contexturi.

La producția de tricotaje tip bumbac, s-a considerat că amestecul 55% p.e. + 45% bumbac poate fi utilizat pentru articole de lenjerie de corp. Afară de aceasta, s-a prevăzut folosirea largă a amestecului — 50% din celofibră polinozică și 50% bumbac. **În producția de ciorapi tip bumbac,** s-a preconizat utilizarea de fibre p.e. în amestec cu bumbac, în primul rînd la ciorapii mercerizați cît și la cei nemercerizați, putîndu-se obține în felul acesta sporirea considerabilă a duratei lor de purtare. **La fabricația tricotajelor tip lînă,** unde fibrele p.a.n. constituie de acum materia primă de bază, s-a prevăzut și utilizarea pe scară din ce în ce mai largă a firelor texturate, îndeosebi de tipul celor posttratate (tip Astralon, tip Astralen) pentru sortimente noi de îmbrăcăminte exterioară tricotată. În afara tricotajelor din fibre sau fire sintetice 100%, în acest sector s-au luat în considerare și amestecuri ternare și binare de fibre acrilice, poliesterice și lînă (40/40/20), fibre acrilice, celofibră și lînă (20/40/40) și poliesteri și lînă (55/45). Aceasta presupune că firele din lînă pură să fie produse într-o măsură restrînsă, partea principală a consumului de lînă fiind destinată amestecurilor ternare.

În ce privește **producția de țesături tip lînă,** proporția de fibre p.e. la costume din fibre pieptănate, va reprezenta 50% în 1975, aceasta cuprinzînd atît amestecurile de p.e. cu lînă (55/45) cît și de p.e. cu celofibră (67/33). La producția de stofă de rochii, s-au prevăzut în afară de țesături pe bază de poliesteri și țesături din amestec de fibre acrilice și celofibră (65/35), care se pretează bine pentru articole de modă. De asemenea, s-a prevăzut folosirea fibrelor sintetice de toate tipurile, inclusiv poliesterice și polipropilenice la țesături cardate. Totodată la **țesăturile de uz casnic** — care alcătuiesc în perspectivă circa 1/3 din consumul materiei prime pentru țesături tip lînă — s-au propus creșteri însemnate în proporția fibrelor sintetice la covoare, prin promovarea de noi sortimente și tehnologii (covoare tufted, covoare nețesute), ponderea fibrelor sintetice urmînd să reprezinte peste 50% în 1975.

În sectorul in-cînepă, unde producția se caracterizează prin ponderea foarte ridicată a produselor de uz industrial, există posibilități importante de utilizare a fibrelor sintetice. Trebuie subliniat faptul că, deși în țara noastră cultura inului și a cînepii beneficiază de condiții pedo-climatice favorabile, aceasta nu va putea împiedica apariția uzurii morale a anumitor produse „clasice" cum sînt cele din categoria prelatelor, curelelor și benzilor, articolelor de frînghierie, materialelor de ambalaj, produse care vor trebui înlocuite, treptat, cu produse noi cu proprietăți superioare, adaptate cerințelor tehnicii contemporane. Pornindu-se de la aceste considerente, s-a propus utilizarea de fibre sintetice în producția de prelate mixte și curele textile în proporție de 50% în anul 1975 și înlocuirea totală a fibrelor de in-cînepă la produse ca: furtune, prelate, saci spate etc.

CONSUMUL **industrial al principalelor textile (inclusiv cord anvelope) în țara noastră, determinat pe locuitor, va fi alcătuit în 1975 din 3,25 kg fibre și fire sintetice, 4,90 kg fibre și fire artificiale, 4,55 kg bumbac, 0,85 kg lînă, ceea ce reprezintă un nivel oarecum apropiat de cel realizat în Italia, Anglia și R.F. a Germaniei în anul 1966** (consumul de fibre sintetice în aceste țări a fost de 2,5—2,8 kg/locuitor, cel de fibre artificiale 3,2—3,4 kg/locuitor, de lînă și bumbac luate împreună între 5,6 și 6,7 kg/locuitor).

O situație diferită prezintă însă consumul de fire filamentare și fibre discontinui, dacă se iau fiecare dintre acestea în parte, după cum rezultă din datele următoare, care se referă la firele sintetice

%	R.S. România 1975	Europa de Vest 1968	S.U.A. 1968
Fire filamentare	35,0	53,5	51,4
Fibre	65,0	46.5	48.6
Total	100,0	100,0	100,0

Proporția firelor filamentare prevăzută în țara noastră pentru anul 1975, este sensibil mai scăzută decît cea existentă într-o serie de țări cu economie dezvoltată. Studiile de perspectivă cu privire la fibrele sintetice elaborate în diferite țări consideră că raportul procentual între fire și fibre se va stabili în anii următori în jur de 50/50.

Considerăm necesar ca și în industria noastră să se tindă la realizarea pînă în anul 1980 a unei egalizări între proporția consumului de fibre discontinui și fire filamentare, îndeosebi în cazul firelor sintetice, deoarece firele filamentare prezintă o serie de avantaje atît sub aspectul investițiilor necesare în industria textilă cît și al creșterii productivității muncii în economia națională atît sub aspectul diversificării sortimentelor și al posibilităților de promovare a produselor și tehnologiilor moderne

Datorită capacităților de producție necesare în filaturi, investiția specifică pentru prelucrarea fibrelor discontinui în produse textile este mai mare, în medie cu 1/3 decît în cazul prelucrării firelor filamentare. Desigur, atunci cînd se însumează investițiile necesare în industria textilă cu cele din industria chimică, această diferență în favoarea filamentelor dispare (investiția totală pentru fibre apare în medie cu 11% mai redusă față de firele filamentare) dar, la nivelul economiei naționale, există avantajul unei productivități superioare a muncii, filarea chimică fiind mai pro-

Elena TUTOVEANU
cercetător principal
Institutul de cercetări textile

→

←

ductivă decît cea textilă. În același timp, fibrele nu se pot substitui firelor filamentare decît în anumite domenii de utilizare, progresele înregistrate de tehnologia tricotării și dezvoltarea vertiginoasă în ultimii ani a firelor texturate au accentuat monopolul filamentelor pentru o întreagă gamă de produse textile cu caracteristici noi. Domeniile principale de utilizare a firelor filamentare sintetice sînt tricotajele, țesăturile tip mătase și tip lînă, covoarele tufted și articolele de uz industrial, inclusiv anvelopele pentru autoturisme.

Firele filamentare sînt folosite în sectorul de tricotaje în special pentru producția de tricot-metraj confecționabil, lenjerie pentru femei și cămăși bărbătești, articole de îmbrăcăminte exterioară și bineînțeles la ciorapii de diferite tipuri; proporția sinteticelor filamentare în țările Pieței Comune europene și în S.U.A. reprezentînd 30—33% din consumul total de materii prime al acestui sector. Aceasta presupune că în producția de tricotaje să aibă o pondere importantă articolele pentru îmbrăcăminte exterioară tricotate sub formă de metraj confecționabil în mod analog țesăturilor (articolele de modă, rochii, taioare, costume bărbătești, pardesiuri, îmbrăcăminte tip sport, îmbrăcăminte pentru adolescenți și copii).

Producția covoarelor și cea a articolelor de uz industrial, datorită atît consumului relativ ridicat de materii prime textile ca urmare a greutății pe m^2 a produselor cît și cerințelor crescînde de astfel de produse, reprezintă în același timp, un domeniu foarte potrivit utilizării firelor filamentare normale și texturate. **Considerăm că, alături de folosirea tot mai intensă a fibrelor chimice, extinderea producției și a sortimentelor textile din fire filamentare normale și texturate, în special sintetice, trebuie să constituie preocuparea de prim ordin în dezvoltarea bazei de materii prime textile și a structurii parcului de mașini pentru prelucrarea acestora.**

Realizarea proporțiilor prevăzute de folosire a fibrelor sintetice a fost corelată cu dotarea corespunzătoare a întreprinderilor cu utilaj specific prelucrării acestora. Problema s-a pus, în primul rînd, pentru sectorul bumbacului, în vederea prelucrării amestecului cu poliesteri (în preparația filaturii și în special în secțiile de finisaj), precum și în întreprinderile producătoare de articole de uz industrial.

REALIZAREA modificărilor structurale prevăzute în baza de materii prime textile este precedată de o acțiune organizată de crearea de noi produse pe bază de fibre și fire sintetice și artificiale la un nivel calitativ similar celui atins în țările care prelucrează de mai mult timp aceste materii prime. Sînt vizate, în ordinea importanței, produsele timp bumbac (țesături și tricoturi), tip lînă, tip in-cînepă, iar pe destinații, textilele de uz casnic, cele de uz industrial, îmbrăcămintea pentru bărbați și femei, ciorapii tip bumbac, iar planul de cercetare departamental și uzinal fiind corelat cu aceste obiective. **Utilizarea fibrelor sintetice determină sporirea valorii producției — tendință care se poate constata în mai toate țările dezvoltate în urma creșterii ponderii produselor de calitate superioară — cu precizarea că, fibrele sintetice asigură, de regulă, sporul real de calitate finalizat pentru consumatori prin economii datorită durabilității mai mari a produselor și reducerii cheltuielilor de întreținere și restaurare.** Aceste creșteri valorice, calculate pe ansamblul producției, reprezintă, de exemplu, 8—10% în industria bumbacului, 2—3% în industria tricotajelor.

Pentru crearea unor condiții economice cît mai favorabile pentru utilizarea fibrelor sintetice și artificiale s-a prevăzut modificarea prețurilor acestora în cadrul reașezării prețurilor pe economie, urmărindu-se stabilirea unor raporturi de prețuri între fibrele sintetice și cele naturale asemănătoare celor uzuale pe plan mondial.

---

1) L'Industrie textile nr. 3/1967.

*) Popescu I., Perspectivele dezvoltării industriei textile în tara noastră; Industria Textilă nr. 7/1969, pag. 458.

O PROPUNERE PRIVIND CONTROLUL PRIN MATRICE CONTABILĂ

ORICE UNITATE economică se distinge de celelalte și prin patrimoniul său, ce se poate delimita că îi aparține în proprietate deplină, în cazul cooperativelor sau de care poate dispune fiindu-i încredințat în administrare operativă.

Patrimoniul este un tot unitar. Este o masă de bunuri, de drepturi și de obligațiuni, putînd fi divizată în grupe, fiecare avînd un regim juridic propriu, cu condiția de a putea fi concepute ca o unitate prin o estimațiune, cu ajutorul unității monetare ca denominator comun.

Dacă este vorba de fondurile care aparțin unei organizații socialiste, ele fiind numai încredințate spre administrare subiectului de patrimoniu, colectivitatea prin stat, transferă organizației socialiste, în administrare operativă directă, bunuri din fondul unitar al proprietății socialiste de stat. Întreprinderile socialiste posedă, folosesc și dispun de bunurile ce le-au fost transmise, în baza puterii pe care le-o conferă tot statul, ca proprietar al bunurilor respective.

Orice contabilitate se referă la un patrimoniu dat, fie la mișcarea mijloacelor respective, fie la relațiile cu celelalte unități economice.

Considerat din acest punct de vedere, patrimoniul devine pentru contabilitate un concept juridico-economic, adică o entitate, constituită din elemente materiale și nemateriale, dar care se pot prețui. Bunurile și drepturile alcătuiesc în patrimoniu, ceea ce se înțelege sub noțiunea de activ. Datoriile sau obligațiile, figurează în componența patrimoniului sub titlul de pasiv.

Activul și pasivul, constituie împreună unitatea patrimonială, ca unitate de contrarii. Ea este susceptibilă să sufere modificări în evoluția sa, atît din punct de vedere al volumului cît și al structurii, după cum elementele ce o formează cresc sau descresc concomitent. Contul care arată și reflectă starea integrală a unui patrimoniu, într-un moment anumit, se numește contul „bilanț".

Întrucît contabilitatea este aparatul de memorare și de informare, ea trebuie să funcționeze imediat și cu date exacte. Ea înregistrează după trecerea unui interval destul de mare, din momentul producerii evenimentului; dacă timpul este prea lung, informațiile obținute nu mai sînt eficiente. Ele nu ne pot orienta în activitatea noastră zilnică despre anumite stări ale elementelor patrimoniale. De aceea, se simte nevoia unui instrument de informare și în același timp de orientare, exact și operativ despre starea și modificările intervenite, cel puțin pe totalitatea patrimoniului. Cel mai indicat este acel care se poate întocmi în forma matricială. De el ne-am putea folosi zilnic la cunoașterea și conducerea unei unități economice.

Pentru aceasta este necesar ca toate documentele de contabilizat, înainte de a fi repartizate în servicii pentru înregistrare, să fie mai întîi sortate pe simbolul grupelor de conturi debitoare, în corespondență cu grupele de conturi creditoare. Pentru fiecare cont simbolizat pe grupe de la 0—9, se afectează cîte un rînd pentru sumele conturilor debitoare și cîte o coloană pentru sumele conturilor creditoare.

Sumele privind atît contul debitor cît și contul creditor corespondent, se înscriu în matrice, la poziția unde se întretaie rîndul contului debitor, cu coloana contului creditor, după cum se poate vedea din matricea alăturată.

Exemplu: Unitatea X, pornește în ziua de 1 iulie 1971, cu următorul inventar (vezi tabelele nr. 1 și 2).

Tabelul nr. 1

Pasiv:	
9 Fond statal	16.062
8 Furnizori-creditori	275
Total:	16.337
Activ:	
0 Mijloace fixe	15.000
2 Materii, materiale	438
3 Mijloace bănești, decontări	575,5
6 Produse finite	296
7 Clienți debitori	27,5
Total:	16.337

Tabelul nr. 2

Operațiuni după documente	Suma Val.	Simbol cont docum.
Recepționează mijloace fixe	87	0=9
Dă în fabricație materiale	195	5=2
Combustibil consumat	18	5=2
Salarii	115	5=4
Ridicat numerar	105,5	3=3
Plata salarii	105,5	3=3
	9,5	3=3
Rambursat împrumut	30	8=3
Un client depune la bancă	15	3=7
Achitat furnizor	50	8=3
Semifabricat din producție	10	5=5
Livrat produse	220	3=9
Idem	150	3=9
Primit împrumut bancă	150	9=6
Încasări	150	9=6
Plăți la buget	14	9=3
Total	1424,5	

Matricea contabilă trebuie să cuprindă atît inventarul întregului patrimoniu cît și mișcările care îl modifică. Existentul ca pasiv și activ se află înscris pe diagonală în dreptul fiecărei grupe de conturi, iar mișcarea în fiecare matrice, la întretăierea rîndurilor afectate conturilor debitoare cu coloanele afectate conturilor creditoare.

Dacă folosim matricea contabilă, sumele înscrise în fiecare pătrat, citite în coloană verticală, ne arată debitul, iar pe rînd, în linie orizontală găsim creditul. Pentru a controla imediat regulata înscriere în conturi, pe prima diagonală de la stînga la dreapta vom avea înscrise în fiecare pătrat, sumele găsite la inventar și în bilanțul de deschidere. Acestora li se adaugă sumele din activ, debitul. La sumele din pasiv, se adaugă creditul. Astfel, obținem totalul sumelor din debit și din credit. Dacă facem diferența între orizontal și vertical, obținem soldul fiecărui cont. El se înscrie pe a doua diagonală, de la dreapta la stînga.

Soldurile din a doua diagonală ne indică soldurile din activ și pasiv ale bilanțului de închidere.

Acest procedeu prezintă avantajul că ne permite să facem controlul mișcării din patrimoniu, a memorării și a informației obținută din contabilitate.

Detaliile contabile se pot primi și ulterior cu condiția ca ele să corespundă sumelor și soldurilor obținute pe această cale.

Prin instrumentul propus, după părerea noastră, se va putea cunoaște situația patrimoniului imediat și în fiecare moment.

prof. dr. Ștefan DUMITRESCU

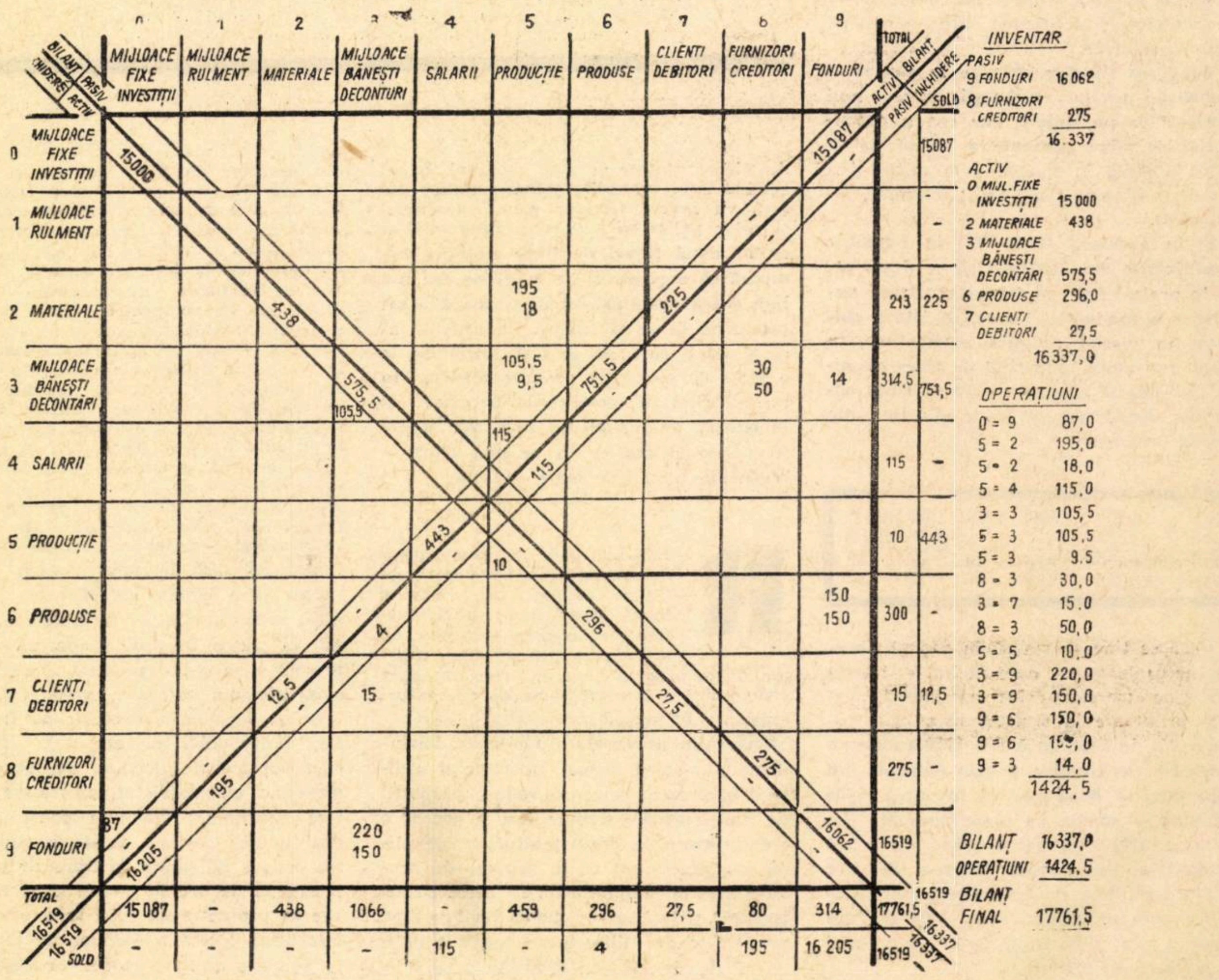

CONCEPT ȘI ETAPE ÎN ZONAREA PRODUCȚIEI

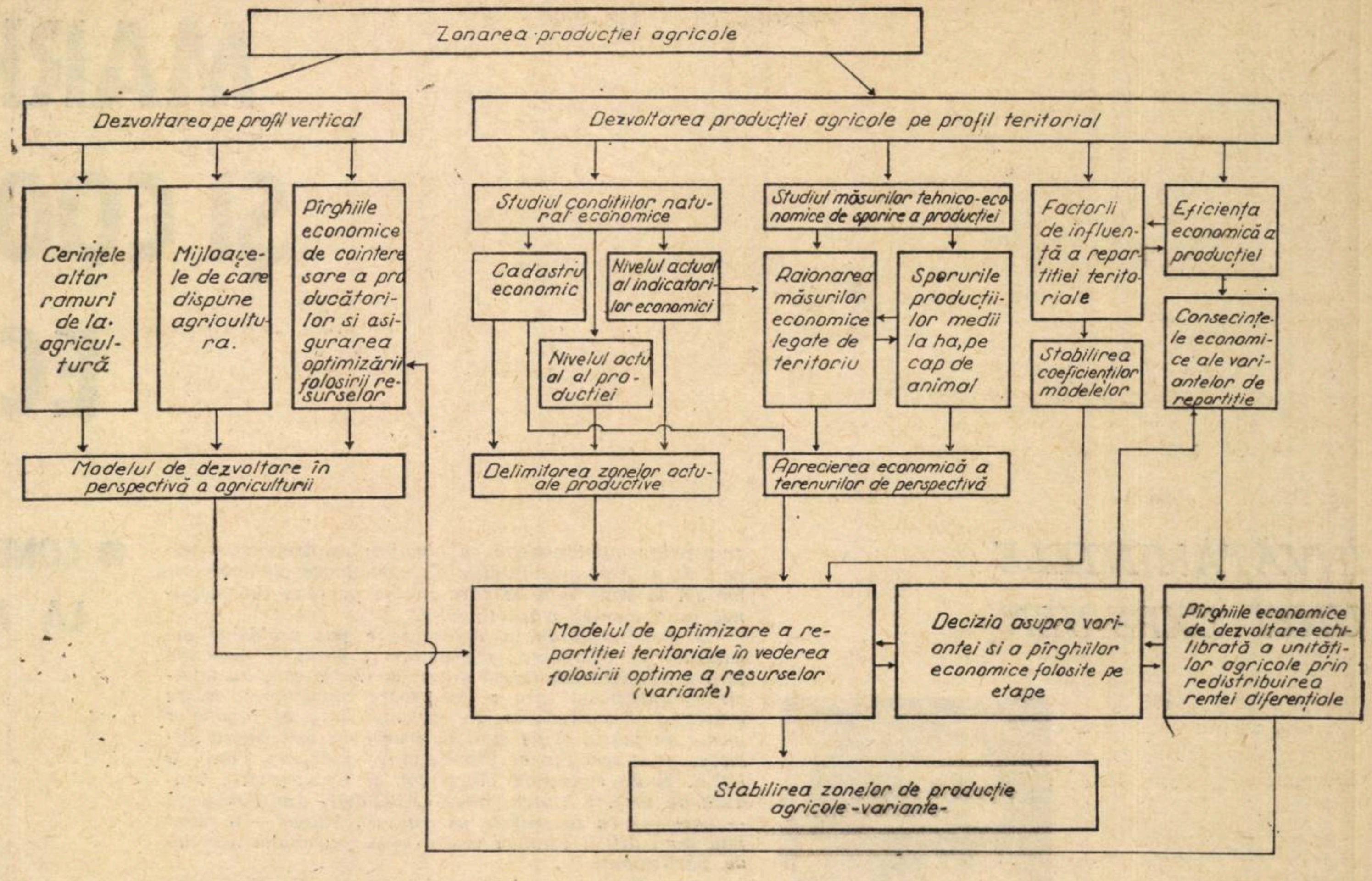

DATORITĂ caracterului specific al agriculturii de a folosi în procesul său de producție organisme vii — plante și animale — dezvoltarea sa teritorială are un caracter zonal. Diferențierea condițiilor naturale de climă și soi accentuează fenomenul de zonalitate a producției agricole. Dezvoltarea continuă a tehnicii moderne, atît cantitativ cît și calitativ, duce inevitabil la o diviziune a muncii, la o concentrare a producției agricole și la specializarea ei. Plecînd de la importanța și complexitatea acestei probleme pentru optimizarea dezvoltării agriculturii, în vederea asigurării unei folosiri maxime a resurselor naturale, materiale și umane existente, Directivele Congresului al X-lea al Partidului au trasat ca sarcină principală pentru agricultură îmbunătățirea zonării producției agricole. Problema fiind complexă cere un studiu vast multidisciplinar, iar în condițiile actuale de dezvoltare a tehnicii, reclamă în mod imperios, folosirea metodelor matematice și a mașinilor electronice de calcul, care să asigure realizarea unei repartiții optime pe teritoriu a producției agricole.

Prin însuși conceptul de zonare a producției agricole, aceasta este definită ca o lucrare prin care se determină profiluri de producții unor teritorii. De la început trebuie să arătăm că în abordarea problemelor de zonare nu plecăm de la existența fatală a unor condiții naturale care ar duce la anumite zone, ci de la cerințele economiei naționale în diferite etape, cerințe care determină locul și rolul agriculturii în dezvoltarea generală a țării în etapa dată. În același timp, însă, zonarea producției agricole nu poate să fie abordată ca o lucrare separată, de sine stătătoare, ci ea trebuie privită ca o parte a dezvoltării ansamblului economiei teritoriale. Avînd la bază aceste premise majore, considerăm că în general lucrările de zonare a producției agricole trebuie să cuprindă patru mari diviziuni și anume:

a) **Direcționarea dezvoltării producției agricole în perspectivă.** Procesul de reproducție al agriculturii ca ramură a economiei naționale se consideră ca o parte a zonării producției agricole, deoarece pentru a repartiza pe teritoriu o anumită producție este necesar să cunoaștem: premisele de politică economică în perspectivă elaborate de partid, care încadrează agricultura în ansamblul economiei naționale; cerințele altor ramuri față de agricultură (produse alimentare, materia primă pentru industria prelucrătoare, de produse agricole pentru export, rezerve de stat etc.); mijloacele de care va dispune agricultura în perspectivă și care determină nivelul de producție la ha al diferitelor culturi (baza energetică, mașini și unelte agricole, produse chimice, investiții și lucrări de îmbunătățiri funciare, mijloace de transport etc); pîrghiile economice de cointeresare a producătorilor, de repartizare a rentei diferențiale în vederea asigurării folosirii resurselor de producție și a armonizării intereselor de stat, de grup și ale producătorilor agricoli. Toate aceste elemente duc la crearea modelului economic de dezvoltare a agriculturii în perspectivă. Întocmirea mai multor variante de prognoză îndepărtată dă posibilitatea alegerii uneia sau mai multor variante care să fie repartizate pe teritoriu.

b) **Determinarea influenței factorilor de producție și stabilirea coeficienților.** Este o etapă considerată pregătitoare zonării producției, deoarece în cadrul ei se determină elementele tehnico-economice ce concură la zonalitatea producției. Această parte începe cu strîngerea și prelucrarea informațiilor privind condițiile de producție naturale (inventarierea cantitativă și calitativă a terenurilor) la nivelul actual al producției (categorii de folosință, structura culturilor, efective de animale, producții medii, producția totală și valorificarea ei), precum și studierea nivelului actual al indicatorilor economici realizați (producția globală, cheltuieli materiale, producție netă, cheltuieli cu forța de muncă, venitul net, investiții, mijloace fixe, nivelul de trai etc.), toate la un loc ducînd la delimitarea zonelor actuale de producție, care ne permit să ne facem o idee generală asupra conținutului și tendințelor zonalității producției realizate pînă acum.

Deoarece zonarea producției agricole se referă la o perioadă de perspectivă mai îndepărtată, este necesar să se studieze amănunțit, înainte de a determina zonele de producție, efectul diferențiat al mijloacelor tehnico-economice de sporire a producției agricole în diferite condiții naturale. În felul acesta se ajunge la o raionare a măsurilor tehnico-economice și legarea lor de teritoriu.

Stabilirea arealelor teritoriale ce vor fi supuse unor îmbunătățiri funciare (irigații, desecări, îndiguiri, combaterea eroziunii solului etc.) schimbările ce se vor produce (sau se pot produce) în structura categoriilor de folosință, măsuri de combatere a acidității și salinității solului, evoluția pe teritoriu a mașinilor agricole, a construcțiilor, a drumurilor și a mijloacelor de transport, a soiurilor și raselor de animale etc., reprezintă un alt grup de studii și cercetări necesare elaborării lucrărilor de zonare a producției. Toate acestea, prin cercetarea amănunțită a funcției factorilor de producție, trebuie să ne ducă la determinarea potențialului de producție a terenurilor, prin stabilirea nivelului producțiilor medii la ha și pe cap de animal.

Paralel cu aceste studii este necesar să se facă analiza cantitativă a influenței factorilor ce contribuie la zonalitatea producției agricole și la determinarea coeficienților pe care-i au în diferite condiții naturale. Folosirea modelelor constructive de repartiție teritorială permite enunțarea calitativă a influenței factorilor asupra diferitelor produse agricole. În concepția unui model economico-matematic, această influență trebuie să îmbrace forme cantitative exprimate prin coeficienți de influență. Acești factori de influență apar în model ca restricții ale repartiției teritoriale și în crearea zonelor, funcția lor fiind determinată de nivelul coeficienților.

c) **Întocmirea modelelor economico-matematice de repartiție teritorială a producției agricole.** Vastitatea și complexitatea problematicii lucrărilor de zonare a producției agricole cer o abordare modernă care nu poate fi realizată decît prin folosirea metodelor matematice și a mașinilor electronice de calcul. Noile mijloace de prelucrare a materialului informațional, în afară de faptul că duc la o scurtare substanțială a executării lucrărilor, permit întocmirea mai multor variante sau evidențierea efectului teritorial pe care-l au diferite funcții — în scop de optimizare.

În cadrul acestei etape este necesar să fie elaborate modelele economico-matematice de repartiție teritorială a producției agricole și întocmite programele de calcul adecvate mașinilor electronice de calcul existente și apte să prelucreze modelele de repartiție. Avînd în vedere că abordarea lucrării prin noile metode se face pentru prima dată în țara noastră, este necesar să se execute un test metodologic ca să scoată în evidență funcționalitatea elementelor componente ale modelului.

d) **Efectuarea lucrărilor propriu-zise de zonare a producției agricole.** Această etapă constă din repartiția teritorială succesivă și recurentă a producției agricole pe teritoriu în vederea stabilirii zonelor agricole de producție de perspectivă. Avînd la bază studiile preliminare, se pot întocmi diferite variante de zone de producție, care se verifică în primul rînd prin eficiența lor economică, iar decizia asupra unei variante sau alteia se poate lua numai după ce se stabilesc și pîrghiile economice de asigurare a dezvoltării echilibrate a unităților agricole, prin redistribuirea rentei diferențiale.

În ansamblul său lucrarea de zonare a producției agricole, cu toată vastitatea ei, nu poate fi privită ca un panaceu general care rezolvă toate problemele agricole. Ci doar ca o formă de conducere a agriculturii, care se încadrează în ansamblul politicii agrare, elaborate de partid și guvern pentru o anumită perioadă. Avînd la bază această premisă, apare încă o dată concepția determinării unor zone de producție agricolă, care să corespundă mijloacelor și sarcinilor puse agriculturii și care să se încadreze organic în politica generală agrară într-o etapă dată. O zonare a producției agricole ideală, definitivă nu poate fi concepută, ci ea se adaptează condițiilor de producție și politicii duse. Numai astfel acest instrument prețios de conducere a agriculturii poate contribui eficient la dezvoltarea acestei importante ramuri, poate să fie acceptat de practică.

dr. ing. S. HARTIA

ȘTIINȚĂ · TEHNICĂ TEHNOLOGIE · INOVAȚII

● **Un nou procedeu de preparare a fluidului de foraj.** Inginerul **Ilie Ionescu**, împreună cu un colectiv de tehnicieni de la Institutul de cercetări și proiectări foraj-extracție din Cîmpina, a stabilit, după concepții proprii, un nou procedeu de preparare a fluidului de foraj care permite înlocuirea consumului de chimicale în procesul de săpare a sondelor, o mai bună funcționare a agregatelor de foraj. Noul procedeu, recent brevetat ca invenție, aduce sondorilor o economie anuală evaluată la peste 2 000 000 lei.

O altă invenție a colectivului cîmpinean a fost brevetată sub numele de „tensimetru pentru cleşte de foraj", — aparat care pînă acum se importa și al cărui autor este ing. **Ion Nicolau.**

● **Elaborarea proiectelor primelor cargouri de 60 000 tdw.** Specialiștii Institutului de cercetări și proiectări pentru construcții navale din Galați au trecut la elaborarea proiectului cargoului de 60 000 tone dw, cea mai mare navă ce va fi construită în țară, în cursul actualului cincinal, de către Șantierul naval din Constanța. Viitorul cargou are o lungime de 205,5 m, o lățime de 32 m, pescajul 12,4 m. Nava va fi echipată cu un motor puternic, putînd să transporte o încărcătură de circa 2 700 vagoane și să navigheze fără escală din Constanța pînă în Extremul Orient. Trecerea la proiectarea navelor maritime de asemenea dimensiuni reprezintă un adevărat salt în activitatea specialiștilor gălățeni. În construcție vor fi utilizate cele mai moderne metode tehnice, care vor permite scurtarea considerabilă a ciclului de fabricație.

● **Unguent împotriva acțiunilor nocive.** Un colectiv de specialiști ai Fabricii de antibiotice din Iași a realizat un unguent care are proprietatea de a proteja derma împotriva acțiunilor nocive ale unor chimicale. Supus experiențelor, produsul s-a dovedit eficient și bine suportat de organismul uman, dovedindu-se superior altor unguente de acest gen aflate în uzul farmaceutic mondial. Îndepărtarea lui, împreună cu impuritățile de pe piele, se face aproape instantaneu numai cu apă, fără utilizarea săpunului, a detergenților sau degresanților — pielea rămînînd curată și moale. Experimentările și observațiile privind eficacitatea noului unguent, căruia i-a fost atribuit calificativul de invenție, au relevat capacitatea acestuia de a preveni cu succes bolile de piele profesionale, frecvente la o serie de muncitori care lucrează în industria negrului de fum, cauciucului, coloranților, lacurilor și vopselelor.

● **Noi tipuri de vagoane.** Uzina mecanică din Buzău, principala furnizoare de aparataj-cale, a introdus în fabricația de serie vagonul platformă pe 4 osii, destinat transportului de materiale cu gabarit mare. Datorită elementelor constructive moderne, noul tip de vagon realizează parametrii ridicați în exploatare. Siguranța în exploatare este asigurată prin echiparea cu frîne de mare putere și regulatoare automate, care oferă tot odată posibilitatea folosirii vagonului și pe căile ferate din țări cu climă caldă.

MARKETING-UL ȘI COOPERAREA ECONOMICĂ

ÎNVĂȚĂMINTELE UNEI EXPERIENȚE

Costin MURGESCU
vicepreședinte al AROMAR

SEMINARUL de la Timișoara a constituit prima manifestare cu caracter internațional organizată în România în domeniul marketingului — și — după cîte știu — prima de o atare amploare organizată în general la noi de către economiști în ultimele decenii.

Acum, cînd vorbim despre el la trecut, cîteva constatări pe marginea acestei experiențe ar putea să nu fie inutile.

1. Numărul participanților — circa 450 veniți din 15 țări — a depășit cu totul prevederile inițiale, transformînd practic seminarul într-un congres. A fost cel mai larg dintre cele cinci seminarii organizate pînă acum în Europa de Federația Internațională de Marketing, obligînd pe organizatori pînă și la o schimbare a structurii prevăzute, prin înlocuirea „atelierelor de lucru" — devenite imposibile — cu „paneluri" desfășurate în fața întregii asistențe. Nu numai numărul celor înscriși a reținut însă atenția, ci și prezența lor activă din primul pînă în ultimul moment al lucrărilor ; B. Neuman, vicepreședinte al F.I.M. pentru Europa și Africa, îmi mărturisea că este aspectul care l-a impresionat cel mai puternic.

Această participare reflectă interesul larg și real al specialiștilor noștri din instituții și întreprinderi, din institute de cercetări și învățămînt, pentru activitățile de margketing. Este un interes care obligă „Asociația română de marketing" la intensificarea activității și diversificarea în continuare a formelor ei, astfel încît să poată răspunde permanent și concret preocupărilor membrilor săi.

Este o sarcină cu atît mai actuală cu cît seminarul de la Timișoara — ca orice manifestare științifică de asemenea cuprindere largă — avea menirea să faciliteze participanților un tur de orizont comun *asupra principalelor aspecte teoretice și practice ale temei abordate, nu și pe aceea de a răspunde fiecărei preocupări particulare. Or, numeroasele întrebări formulate — peste 50 la o singură ședință — arată cit de adînc resimt numeroși membri ai Asociației noastre necesitatea de a se elucida variate aspecte concrete ale activității de marketing pe care sînt chemați să le soluționeze la locurile lor de muncă.*

2. Înființată cu numai cîteva luni în urmă și aflată la început de drum, „Asociația română de marketing" și-a propus să folosească concursul binevoitor al F.I.M. și în mod special al vicepreședintelui pentru probleme speciale, dl. I. C. Drăgan, spre a da posibilitate membrilor săi să-și cunoască personal colegii din alte țări, să-și confrunte cu ei experiențele și opiniile.

Și sub acest aspect, seminarul a constituit o reușită prin prezența unor eminenți specialiști din țările occidentale ca Guy Serraf, Nepveau-Nivelle și S. Teresi (Franța), O. J. Vesey-Holt și P. H. Berent (Anglia), Guglielmo Tagliacarne (Italia). K. G. von Stackelberg (R.F.G.) sau din țările socialiste ca J. Dietl (Polonia), I. Drasinover (Iugoslavia), L. Szabo (Ungaria) — spre a menționa doar pe cîțiva dintre cei peste 40 de participanți străini.

Efectul contactelor directe stabilite în zilele seminarului au putut fi observate chiar în cursul desfășurării lui — aș spune de la o ședință la alta — prin creșterea numărului participanților români înscriși la cuvînt, prin afirmarea mereu mai deschisă a variatelor opinii și lărgirea continuă a ariei tematice abordate, prin caracterul mereu mai viu al dezbaterilor.

Teza că schimbul de idei pe plan internațional constituie una din principalele căi de înfăptuire a progresului în domeniul marketingului — teză subliniată de conducerea AROMAR prin președintele ei, ing. Cornel Burtică, încă de la deschiderea seminarului — era confirmată astfel de mersul însuși al lucrărilor.

Firește, de aici decurge obligația AROMAR de a menține legăturile stabilite la Timișoara cu asociațiile naționale din alte țări și a le dezvolta ; de a intensifica relațiile cu F.I.M. care va discuta în aprilie 1972 aderziunea asociației noastre ca membru cu drepturi depline ; de a lărgi posibilitățile de participare ale membrilor săi la confruntările care au loc pe plan internațional în domeniul marketingului.

3. Seminarul de la Timișoara a pus probleme organizatorice complexe ; ele nu ar fi putut fi rezolvate fără activitatea laborioasă a zeci de cadre care au muncit cu entuziasm spre a crea toate condițiile necesare reușitei. Bucurîndu-se de sprijinul larg al organelor locale de partid și de stat, în frunte cu tov. Mihai Telescu, prim-secretar al Comitetului județean Timiș al P.C.R. și de concursul binevoitor al Universității, condusă de prof. I. Curea, filiala AROMAR din Timișoara — care are ca președinte pe conf. D. Mareș — a făcut față unui dificil examen cu un succes semnalat unanim de participanți.

Capacitatea organizatorică a filialei din Timișoara constituie un imbold pentru lărgirea rețelei de filiale ale AROMAR în marile centre industriale și universitare ale țării, pentru întărirea lor sistematică ca verigi de bază ale unei activități permanente de promovare a marketingului.

• NEVOILE DE CONSUM TREBUIE STUDIATE ȘI PREVĂZUTE CU INSTRUMENTE ȘTIINȚIFICE

Constantin DRĂGAN

vicepreședinte pentru activități speciale al Federației Internaționale de Marketing, președinte al Federației Spaniole de Marketing

• În discuțiile din seminar deseori s-a recurs la noțiunile de strategie de marketing, de politică de marketing, de metodologie de marketing etc. Dv. v-ați oprit asupra aceleia de tehnologie de marketing...

— Nu întîmplător. Astăzi sînt tot mai mulți, mai ales din categoria oamenilor de acțiune, care acceptă punctul de vedere conform căruia politica economică, din care marketingul nu este decît o parte componentă, trebuie să se transforme tot mai mult în „tehnologie", respectiv într-un ansamblu coerent de concepte și tehnici, tot atît de exacte ca și cele utilizate, de exemplu, de medicină sau inginerie.

• Dv. ați afirmat că managementul modern a elaborat destule tehnici ce ar putea fi utilizate cu succes de conducerile întreprinderilor, dar că tehnicile singure nu pot asigura succesul, el depinde și de oamenii care le aplică, de cadrele de conducere, de mentalitatea acestora. Prin ce ar trebui definită, după dv., mentalitatea conducătorului din economia modernă ?

— Prin capacitatea sau, dacă vreți, înclinația de a îmbina schimbarea, inovația cu stabilitatea, respectiv prin adaptarea continuă la noile necesități. Într-o lume în permanentă schimbare, întreprinderea trebuie să se găsească într-un echilibru dinamic ; deci prima deviză a conducerii ei este aceea că : cine se oprește este pierdut.

• Care considerați că este relația marketingului cu consumul (în sensul larg al cuvîntului, atît de consum productiv, cît și individual) și cu producția ?

— Ceea ce aduce nou marketingul este concepția că nevoile de consum trebuie **studiate** și **prevăzute** cu instrumente științifice, că producătorul trebuie să-și definească produsele în funcție de rezultatele studiilor previzionale făcute asupra nevoilor de consum și a tehnologiilor și apoi să-și desfacă produsele folosind tehnici moderne elaborate, științifice. În esență, marketingul înlocuiește empirismul cu știința în relația dintre producție și consum.

• CONECTAREA INTREPRINDERII LA MEDIUL EXTERIOR

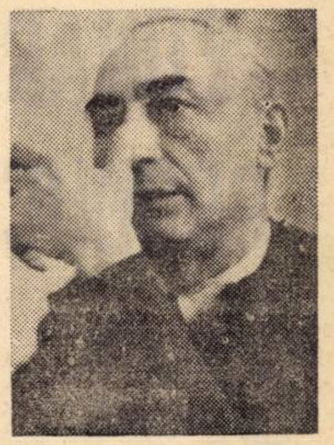

dr. M. C. DEMETRESCU
Academia de studii economice — București

• În expunerea dv. ați făcut unele considerații în legătură cu abordarea marketingului ca subsistem al întreprinderii. V-am ruga mai întîi să ne expuneți, în cîteva cuvinte, ideea întreprinderii ca sistem.

— Înțeleg prin sistem un tot alcătuit din părți aflate în interdependență și intercondiționare astfel încît totul se realizează prin interacțiunile părților, iar părțile prin totalitatea funcțiilor de cooperare dintre ele. Există sisteme fizice, biologice, tehnologice etc. care funcționează ireproșabil. Întreprinderile, organizațiile economice și în general toate organizațiile sociale constituie sisteme mai mult sau mai puțin complexe. Intreprinderea este alcătuită din subsisteme, ca de pildă, producția, desfacerea, cercetarea și dezvoltarea, finanțele, întreprinderea însăși putînd constitui un subsistem al economiei naționale.

• Care este locul marketingului în întreprindere (înțelegînd prin întreprindere diferitele forme de organizare microeconomică) ?

— El ocupă un loc aparte, constituind un subsistem de corelație. Această particularitate rezultă din aceea că sistemul întreprinderii este un sistem deschis, subsistemul marketing avînd ca funcție principală conectarea sistemului întreprinderii la mediul înconjurător natural, economic, tehnologic, social etc.

Asigurînd informarea rapidă și exactă a conducerii asupra schimbărilor din mediul înconjurător și apoi pregătind răspunsul, respectiv adaptarea întreprinderii la aceste schimbări, marketingul este prin excelență un subsistem creator, este subsistemul care face din întreprinderea modernă un factor de progres, de dezvoltare.

• IMAGINEA CONSUMATORILOR DESPRE INTREPRINDERE

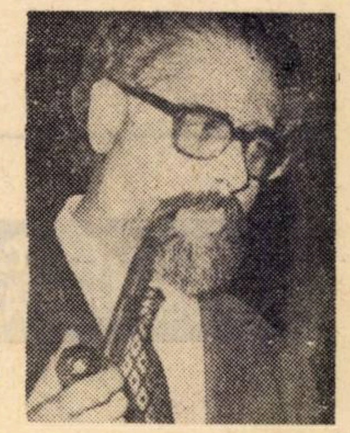

Guy SERRAF

vicepreședinte al Asociației Naționale pentru dezvoltarea tehnicilor de Marketing-Franța, profesor de Marketing la Facultatea de Științe Economice a Universității din Paris

• Ați subliniat în expunerea dv. că există o serie de fațete distincte prin care se constituie imaginea unei întreprinderi în afară, că mijloacele uitlizate pentru punerea în lumină a acestor fațete sînt tot mai diversificate. Ați vrea să ne spuneți care sînt acesfe fațete și cum trebuie acționat asupra lor ?

— Imaginea unei întreprinderi vis-a-vis de mediul său înconjurător — constituit de diversele categorii de

Intre 1—3 iulie a.c. s-au desfăşurat la Timişoara lucrările celui de-al 5 seminar internaţional de marketing, pe tema „Marketingul şi promovarea cooperării economice internaţionale". La această manifestare, de un deosebit interes ştiinţific, au participat peste 450 de specialişti din ţară, numeroşi conducători de asociaţii naţionale de marketing, experţi, profesori universitari, autori ai unor lucrări valoroase în domeniul marketingului din 15 ţări socialiste şi capitaliste.

După şedinţa inaugurală, deschisă de tovarăşul Cornel Burtică, ministrul comerţului exterior al României, preşedintele Asociaţiei române de marketing (AROMAR), în cele cinci şedinţe ale seminarului au fost abordate următoarele teme: „Conceptul de marketing şi implicaţiile sale", „Rolul cercetării în marketing şi aplicarea tehnicilor adecvate", „Conceptul de marketing ca instrument al politicii de investiţii", „Interacţiunea între structurile distribuţiei şi strategia de marketing", „Aplicarea conceptului de marketing în domenii specifice".

Discuţiile din seminar au facilitat schimbul de opinii, uneori chiar confruntarea lor asupra posibilităţilor şi condiţiilor utilizării tehnicilor de marketing în cadrul economiilor capitaliste şi a celor socialiste, conduse pe bază de plan, în promovarea relaţiilor economice internaţionale. La sfîrşitul dezbaterii, participanţii au adresat o telegramă omagială tovarăşului Nicolae Ceauşescu, preşedintele Consiliului de Stat al R. S. România, sub al cărui înalt patronaj s-au desfăşurat lucrările seminarului.

Pentru a evidenţia unele din ideile exprimate în cadrul seminarului am solicitat cîteva microinterviuri, pe care le publicăm în acest număr.

consumatori — este dată de imaginea serviciului oferit de întreprindere, de imaginea mărcii, imaginea produsului etc.

Pentru investigarea imaginei întreprinderii se utilizează interviuri non-directive, chestionare, discuţii de grup, diverse teste, toate destinate să evidenţieze reprezentările, nevoile, temerile, atitudinile pozitive şi negative în raport cu diferite componente ale imaginii (seriozitate, putere, dinamism, tehnicitate, onestitate, modernism, tinereţe, supleţe etc.). Se folosesc de asemenea toate informaţiile care provin din mediul înconjurător (articole de ziare, scrisori, reclamaţii, rapoartele reprezentanţilor etc.).

● **Din diferenţele ce există între imaginea întreprinderii despre sine şi despre consumatori şi cea exprimată de aceştia rezultă adesea necesitatea unor măsuri de corecţie, ce presupun existenţa unui model de referinţă cu care să comparăm concluziile studiului. Ce model anume aveţi în vedere?**

— Evident nu în funcţie de obiceiurile sau prejudecăţile noastre trebuie să ne orientăm măsurile de corectare a imaginii întreprinderii. A măsura distanţa între reprezentări şi ceea ce noi dorim să dăm ca imagine nu poate fi eficient decît dacă ne-am fixat cu suficientă precizit **ceea ce vrem să fim şi cum vrem** să ajungem la aceasta.

În definirea politicii de comunicare cu consumatorii se porneşte de la o investigaţie sistematică a oportunităţilor pieţii şi a raporturilor de forţă care concură pe respectiva piaţă. Dacă o întreprindere doreşte să fie activă, eficace, dinamică, ea trebuie să se auto-doteze cu o gîndire strategică, să-şi enunţe clar obiectivele pe care le urmăreşte şi în legătură cu aceste obiective să-şi precizeze ceea ce aşteaptă din legătura sa cu fiecare element al mediului pentru a-şi facilita atingerea obiectivelor.

Întreprinderea trebuie să-şi caute o imagine distinctă, desemnată prin cîteva trăsături pozitive puternice în masa de valori general admisă de diversele categorii de consumatori.

● MARKETINGUL ÎN ECONOMIA PLANIFICATĂ

J. DIETL

director, Institutul de Marketing Universitateă din Lodz—Polonia

● **Care consideraţi că este rolul marketingului în cadrul unei economii planificate?**

— Consider că rolul marketingului este deosebit de important şi în economia planificată. În primul rînd — deoarece satisfacerea cererii consumatorilor este unul din principalele noastre obiective. Dar cererea nu este imuabilă, dată odată pentru totdeauna, ea se schimbă mereu. Apar nevoi noi, gusturi noi, şi se creează segmente diferite ale pieţei. Această modificare continuă a nevoilor şi a gusturilor creează necesitatea unor studii ale pieţei.

Apoi, dezvoltarea consumului poate constitui un factor foarte important al creşterii economice. Dacă obţinem creşterea unui sector al economiei, de exemplu în industrie sau în servicii, putem crea mai multe locuri de muncă, reducem ponderea populaţiei agrare, sporim veniturile personale, stimulăm cererea şi deci, din nou — producţia. De aceea sporirea sortimentului de mărfuri nu este numai o problemă a consumului ci, în perspectivă, este şi o problemă a creşterii economice.

● **Care sînt preocupările actuale în Polonia în domeniul marketingului?**

— În Polonia se consideră acum foarte important să se organizeze un sistem complex de marketing pe baza unei mult mai strînse colaborări în studiul pieţei interne şi a celei externe şi între unităţile industriale şi cele comerciale. De exemplu, un specialist pe care îl pregătim în marketing, nu trebuie folosit numai în comerţ, ci şi în întreprinderi industriale şi poate mai ales acolo, căci noi dorim să îndreptăm mai mult economia în direcţia unei serviri active a nevoilor populaţiei. Se pare că procesul de integrare între industrie şi comerţ trebuie neapărat intensificat în ţara noastră în viitorul apropiat. Acest lucru se aplică în primul rînd la comerţul exterior. Fuziunea uniunilor întreprinderilor industriale cu întreprinderi de comerţ exterior va da posibilitatea producătorilor interni să stabilească legături directe cu cumpărătorii externi şi să-şi elaboreze propria lor strategie de marketing.

Un element esenţial în îmbunătăţirea activităţii noastre de marketing este perfecţionarea sistemului nostru informaţional. S-au publicat şi pînă acum numeroase statistici de către diferite institute de specialitate, dar ele s-au referit mai ales la date globale, macroeconomice. Ne străduim acum să segmentăm datele obţinute. Un dezavantaj în culegerea informaţiilor pentru marketing era faptul că acele informaţii pe care le primeam, oglindeau punctul de vedere al ministerelor şi nu al întreprinderilor. Intenţionăm să efectuăm o descentralizare în acest domeniu, lucru care sperăm că va fi de mare importanţă în îmbunătăţirea studiului pieţei.

● STRATEGIA DE MARKETING TERITORIAL

Fréderic NEPVEU — NIVELLE

preşedintele Comisiei de distribuţie a Comitetului Naţional de Organizare din Franţa

● **Aţi amintit într-una din intervenţiile dv., conceptul de strategie de marketing teritorial. Care sînt, după opinia dv., elementele esenţiale ale unei astfel de strategii?**

— Două: pe de o parte, **densitatea** clienţilor finali ai produselor (consumatori individuali şi/sau întreprinderi) în diferite localităţi, regiuni ale ţării; pe de altă parte, **posibilităţile de cumpărare** ale produsului considerat în respectivele localităţi şi regiuni.

● **Amintind că atît pentru densitatea clientelei, cît şi pentru posibilităţile de cumpărare există mai mulţi indicatori cu metodologii de determinare elaborate, v-am ruga să subliniaţi avantajele obţinute prin utilizarea acestor indicatori.**

— Cunoaşterea densităţii clientelei ne permite să **alegem zonele** cele mai dense şi **să segmentăm** astfel piaţa **în plan teritorial.** Pe această bază putem elabora o strategie şi construi un plan de marketing care să asigure adaptarea produselor şi a mijloacelor de marketing (promovare, distribuţie, vînzare etc.) la densitatea clientelei zonelor geografice alese.

Cunoaşterea posibilităţilor de cumpărare a clienţilor permite: alegerea zonelor unde posibilităţile de vînzare sînt cele mai mari şi segmentarea pieţei după potenţialul de cumpărare; stabilirea obiectivelor de vînzare pe fiecare zonă aleasă.

Aş vrea să remarc că pentru o întreprindere care doreşte să pătrundă pe piaţa unei alte ţări calcularea indicilor de marketing sau cunoaşterea celor deja calculaţi permite o justă concentrare a eforturilor în plan teritorial şi contribuie la eliminarea unor importante cheltuieli legate de promovarea, distribuiţia şi vînzarea produselor.

● DIFERENŢIERE ÎN ABORDAREA PIEŢELOR

P. H. BERENT

director ERMB Ltd. Multicountries Research in Europe, Londra

● **Cum definiţi „marketingul multinaţional"?**

— Aş defini cercetarea multinaţională de marketing ca o cercetare a pieţei care urmăreşte rezolvarea unei probleme de desfacere în mai multe ţări. După unele păreri în aceste studii trebuie să se folosească aceleaşi metode în toate ţările, în numele atingerii „comparabilităţii". Toate discuţiile despre cercetarea multinaţională încep şi se termină cu comparabilitatea şi s-au depus multe eforturi pentru a înlătura deosebirile între ţări din acest punct de vedere, pentru a asigura o uniformitate datelor colectate.

● **Care sînt principalele aspecte de care trebuie să se ţină seama pentru a oglindi specificul naţional al diverselor pieţe?**

— Partea dificilă — după unii — este că, în cercetarea multinaţională avem de-a face cu ţări care se deosebesc nu numai prin limbă, dar şi prin structuri economice şi sociale, prin modul de comportament, atitudini, tradiţii etc. Este esenţial ca aceste deosebiri să fie luate în considerare încă din momentul elaborării planului acţiunii de marketing, căci adesea recurgerea la o structură de cercetare rigidă în ţări foarte diferite, duce la rezultate cu totul greşite.

Principiile de bază în executarea unei cercetări multinaţionale sînt coordonarea şi flexibilitatea. Flexibilitatea este atît de importantă deoarece marketingul multinaţional se referă la ţări uneori extrem de diferite.

Printre deosebirile principale de la ţară la ţară ce trebuie luate în consideraţie aş menţiona acelea de limbă, de modele de consum, de modalităţi în care produsele sau serviciile sînt folosite, deosebiri în criteriile de apreciere a unor produse sau servicii, deosebirile în condiţiile economice şi sociale, în condiţiile de marketing, în facilităţile de cercetare a pieţei şi în capacităţile organizaţiilor locale pentru cercetarea pieţei.

● STRATEGIA DE INVESTIŢII ÎN ROMÂNIA ŞI MARKETINGUL

C. FOTA

director în Ministerul Comerţului Exterior România

● **Aţi dori să ne expuneţi care sînt elementele decizionale ce ar trebui avute în vedere în elaborarea strategiei investiţiilor?**

— De o importanţă primordială pentru stabilirea strategiei dezvoltării este prognoza progresului tehnico-

(Continuare în pag. 18)

ACUMULAREA — IZVOR AL DINAMISMULUI ECONOMIC ŞI SOCIAL

„FUNCȚIA progresistă cea mai importantă a societății“ [1]), astfel caracteriza Engels acumularea acum aproape 100 de ani, într-o epocă în care progres economic însemna, în bună măsură, însuşirea în producție a unor descoperiri tehnice ce pot fi considerate rudimentare față de cele de astăzi. Înțelegînd şi aplicînd legile dezvoltării societății, conturînd cu claritate unul din elementele motrice ale progresului forțelor de producție, caracterizarea acumulării făcută de Engels este astăzi cu mult mai actuală.

Rata înaltă a acumulării — chezăşia sporirii avuției naționale

IMPERATIVUL de prim ordin al propăşirii economice şi sociale — rata înaltă a acumulării — a fost aplicat cu consecvență de către partidul şi statul nostru în anii construcției socialiste. El se regăseşte integral şi în prevederile actualului plan cincinal privind programul dezvoltării țării în anii 1971—1975. Potrivit acestor prevederi, rata acumulării în venitul național urmează să reprezinte 31—32%, mai mult decît în perioada anilor 1966—1970, cînd s-au destinat acumulării 30,3% din venitul național al țării. Dacă avem în vedere şi creşterea absolută prevăzută a venitului național în anii 1971—1975 față de cincinalul anterior, rezultă că în această perioadă fondul de acumulare va creşte, la limita minimă, cu peste 40%. **(Graficul nr. 1).**

Evident, avem de a face cu o consecventă politică de acumulări. O asemenea opțiune de repartizare a unor fonduri importante pentru acumulare, hotărîre de mare responsabilitate pentru destinele întregii noastre națiuni a fost şi este generată de angajarea decisivă a țării pe drumul propăşirii economice şi sociale, al creşterii bunăstării materiale şi spirituale a întregului popor, pe drumul la capătul căruia România socialistă, prin recuperarea temeinică a unor decalaje încă existente, se va situa în rîndul țărilor cu o economie avansată, cu un standard de viață şi civilizație ridicat. Aceasta deoarece, după cum se arată în Directivele Congresului al X-lea al partidului privind dezvoltarea economiei româneşti în anii 1971—1975: **„Numai prin menținerea unei rate înalte a acumulării este posibilă reproducția lărgită în ritm susținut, dezvoltarea rapidă a forțelor de producție şi creşterea avuției naționale, realizarea de progrese pe calea apropierii de nivelul țărilor dezvoltate din punct de vedere economic, crearea de noi locuri de muncă şi ridicarea sistematică a standardului de viață“.**

Realizarea unei rate înalte a acumulării reprezintă una din cele mai importante legități ale economiei socialiste. De opțiunea pentru o rată înaltă a acumulării depinde, în primul rînd, înfăptuirea unui vast program de investiții, orientat, în special, spre sporirea fondurilor fixe, „apa vie“ nu numai pentru creşterea şi dezvoltarea economiei, ci şi pentru menținerea — în condițiile progresului tehnico-ştiințific contemporan — în stare prosperă şi competitivă a potențialului economic existent. Astfel, este grăitor faptul că în cincinalul nu de mult încheiat, alocîndu-se pentru acumulare 30,3% din venitul național, a fost posibilă înfăptuirea unui program de investiții în economie de peste 320 miliarde lei, pe cînd în acest cincinal se vor aloca fonduri de peste 540 miliarde lei, adică mai mult decît s-a investit în economia românească în întreg deceniul 1961—1970. Demn de menționat este şi faptul că prin destinațiile pe care masivele fonduri de investiții urmează să le primească în cincinal vor avea loc mutații radicale din punct de vedere calitativ, atît pe ansamblul economiei, cît şi în toate ramurile, ceea ce va duce la consolidarea şi accentuarea considerabilă a structurii ei moderne.

Ca urmare a înfăptuirii vastului program de investiții, dezvoltarea prevăzută, calitativă şi cantitativă, a tuturor ramurilor producției materiale în cincinalul în curs, va genera o sporire a venitului național, în anul 1975 față de 1970, de 68—82%, ceea ce corespunde unui ritm mediu anual de creştere de 11—12,8%, superior celui realizat în cincinalul încheiat.

Ținînd seama de legătura organică dintre sporirea, pe această bază, a venitului național şi creşterea nivelului de trai, prevederile actualului cincinal asigură sporirea în mai mare măsură decît în perioadele anterioare a fondului de consum pe locuitor. Aceasta relevă pregnant efectele pozitive ale acumulării în direcția asigurării unui temeinic fundament pentru creşterea, din ce în ce mai susținută, a nivelului de trai.

O asemenea sporire masivă a consumului pe locuitor este urmarea firească a creşterii absolute a fondului de consum. Deşi față de perioada cincinalului anterior în actualul cincinal ponderea fondului de consum în venitul național, va înregistra o uşoară scădere, datorită creşterii substanțiale amintite a venitului național, fondul de consum înregistrează în perioada 1971—1975 o însemnată creştere absolută, reflectată nemijlocit în sporirea rapidă a fondului de consum pe locuitor.

Reiese încă o dată cu claritate că orice orientare spre micşorarea ratei acumulării sau menținerea ei la un nivel scăzut ar fi necorespunzătoare intereselor dezvoltării economiei şi creşterii nivelului de trai, ar contraveni acestor interese. După cum demonstrează calculele, diminuarea acumulărilor, ar putea conduce doar la o creştere vremelnică a fondului de consum, pentru că ea determină încetinirea ritmului de creştere economică, ceea ce duce la restrîngerea — într-un foarte scurt timp — a posibilităților de ridicare, în continuare, a nivelului de trai. Bunăoară, dacă ne-am propune să reducem ponderea acumulării în venitul național de la 30% la 25%, aceasta, este drept, ar determina o sporire vremelnică a fondului de consum, dar, datorită încetinirii, totodată, a ritmului dezvoltării economice, mărimea fondului de consum din următorii zece ani ar fi afectată — prin micşorarea venitului național — cu circa 30—35 miliarde lei.

Se ştie că țara noastră, datorită unor condiții specifice economice şi sociale, are de recuperat un decalaj important față de țările avansate. Or, tocmai menținerea ratei înalte a acumulării, care permite în actualul cincinal o creştere rapidă a venitului național, sporirea considerabilă a avuției naționale, a generat şi generează apropierea, în continuare, treptată, dar temeinică, a țării noastre de economiile puternic dezvoltate.

Avînd în vedere toate acestea, politica de asigurare şi menținere în continuare în cincinalul 1971—1975 a unei rate înalte pentru acumulare se defineşte ca fiind **singura cale posibilă pentru propăşirea economică a țării şi a maselor, pentru îmbinarea armonioasă a țelurilor imediate şi de perspectivă, reducerea decalajului care ne desparte de țările avansate.** Această politică profund ştiințifică şi în strînsă concordanță cu condițiile țării noastre, cu interesele vitale ale națiunii, are la bază, pe lîngă o bogată experiență proprie, acumulată în această direcție, şi dovezile incontestabile oferite de progresul altor națiuni şi popoare.

Întreaga istorie a umanității relevă convingător faptul că asigurarea unui real şi rapid progres economic şi social a fost şi este de neconceput fără realizarea unor acumulări sistematice în scopul lărgirii continue a proporțiilor producției. În țările dezvoltate ale lumii, acumularea continuă şi în prezent să dețină o pondere importantă în venitul lor național. Bunăoară, în anul 1968, ponderea investițiilor (cheltuielile pentru investiții brute şi pentru creşterea stocurilor materiale) în produsul național brut a fost în Anglia de 18,7%, în Franța de 26,4%, în R.F. a Germaniei de 24,8%, în Austria de 26,7%, iar în Japonia de 38,6%. Cu atît mai mult se impune, deci, în aceste condiții, respectarea legității privind asigurarea şi menținerea unei rate înalte a acumulării pentru țările care mai au de recuperat decalaje, dornice de a intra viguros în circuitul economic mondial, de a progresa, de a ține pasul cu competiția ce se desfăşoară pe plan mondial în domeniul dezvoltării economice şi sociale.

Mutații calitative în structura acumulării

OPȚIUNILE care au determinat, în actualul cincinal, rata optimă a acumulării au vizat, totodată, structurarea fondului de acumulare pe diferitele sale destinații în aşa fel încît să se asigure şi pe această cale echilibrul şi dinamismul economiei, dezvoltarea în continuare, a caracterului ei modern, creşterea eficienței economice. Pornind de la aceste rațiuni, în perioada anilor 1971—1975, partea hotărîtoare a acumulării va reveni, în mai mare măsură fondurilor fixe şi, cu deosebire, celor productive.

Efectele acestei mutații structurale din acumulare se regăsesc în realizarea unui ritm susținut de investiții în economie ceea ce va permite, în continuare, o reînnoire şi modernizare a fondurilor fixe. Volumul fondurilor fixe productive va creşte astfel, în anul 1975 față de anul 1970, cu devansări importante în unele din principalele ramuri ale economiei, bunăoară în industrie. Acest proces economic se regăseşte în sporirea accentuată a gradului de înzestrare cu fonduri fixe a forței de muncă din economie, şi îndeosebi, a celei din industrie — cu efecte pozitive directe în creşterea productivității muncii sociale.

De la acest uriaş potențial tehnic, pentru obținerea căruia societatea îşi propune să facă eforturi importante în actualul cincinal, urmează şi trebuie să se obțină maximum de randament.

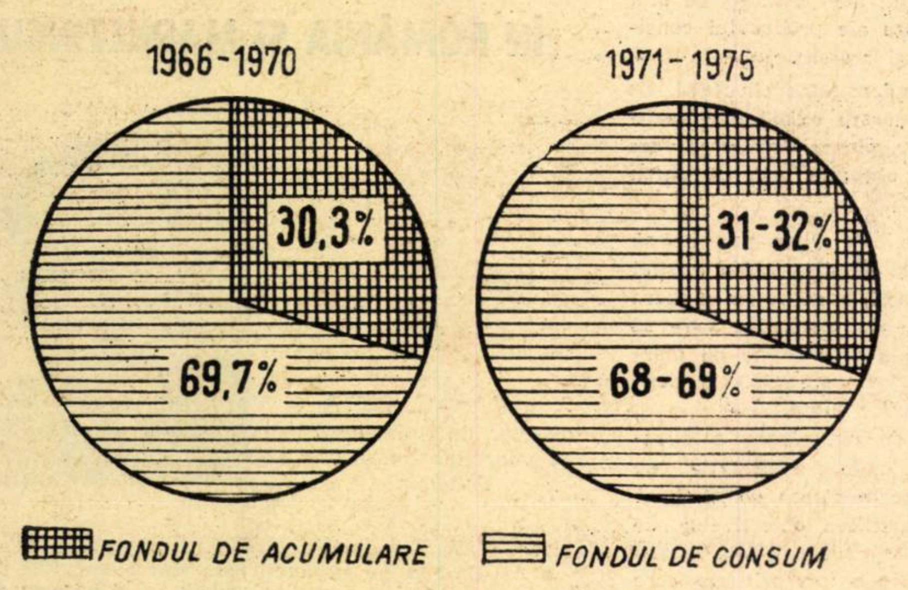

Utilizarea comparativă a venitului național pentru acumulare şi consum.

CINCINALUL 1971—1975

(Foto : I. CUCU)

Pentru a asigura, în continuare, utilarea economiei naționale, creșterea bazei tehnico-materiale necesare obținerii unui ritm înalt al reproducției lărgite în cincinalul actual, paralel cu promovarea unor deplasări calitative, eficiente în structura economiei, **cea mai mare parte din acumulare a fost destinată sferei producției materiale,** iar diferența — pentru înfăptuirea unui amplu program de investiții în domeniul social-cultural.

Prevederile planului cincinal au asigurat prin rata înaltă a acumulării, și necesarul de mijloace materiale ale economiei, în strînsă concordanță cu ritmurile de creștere prevăzute. Avem de a face cu o îmbunătățire în continuare a structurii acumulării în favoarea fondurilor fixe. Această schimbare calitativă a fost concepută în ideea că **factorul hotărîtor al creșterii producției și productivității muncii îl constituie fondurile fixe** și, în primul rînd, cele productive, ținîndu-se seama, totodată, de rezervele care există în unitățile economice pe linia gospodăririi cît mai raționale și chibzuite a materiilor prime și materialelor, a producției neterminate și a semifabricatelor, a realizării ritmice a producției finite.

În acest sens s-a avut în vedere o dimensionare cît mai judicioasă a tuturor stocurilor materiale, evitarea supraaprovizionării întreprinderilor, dimensionarea cît mai reală a consumurilor, urmărindu-se îmbunătățirea vitezei de rotație a fondurilor materiale în toate ramurile economiei, evitarea oricărei forme de risipă. Este de neconceput ca în actualul plan cincinal să mai dăinuie în unele unități economice concepția „mai bine să-mi prisosească decît să-mi lipsească", deosebit de păgubitoare pentru economie. Este de ajuns să arătăm, în acest sens, că, la sfîrșitul anului 1970, volumul total al stocurilor din economie echivala cu aproape un sfert din valoarea fondurilor fixe existente. Dacă aceste stocuri vor fi diminuate — și trebuie să fie micșorate — calculele arată că **accelerarea cu numai o zi a vitezei de rotație a mijloacelor circulante din industrie, bunăoară, ar duce la obținerea, cu aceleași fonduri, a unei producții suplimentare de peste 4 miliarde lei.** Aceasta pe de o parte, întrucît, pe de altă parte, stocurile menționate grevează fondurile de acumulare, iar diminuarea lor înseamnă, implicit, și creșterea mijloacelor destinate investițiilor.

Partea hotărîtoare din acumulare destinată creșterii volumului fondurilor fixe și, în acest cadru, al celor productive, fondurile bănești destinate investițiilor din sfera producției materiale, se regăsesc organic în dinamismul ramurilor economiei naționale.

Industria își va întări poziția de ramură conducătoare în economie participînd cu aproape 65% la formarea venitului național. Cît privește fondurile alocate acestei ramuri, ele au fost concentrate îndeosebi în ramurile purtătoare ale progresului tehnic, care, printr-o dezvoltare mai accentuată, asigură dinamismul și eficiența întregii economii, contribuind în măsură însemnată la lărgirea resurselor de materii prime, la dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale a economiei, la amplificarea perspectivelor favorabile lărgirii exportului. Astfel, pentru energia electrică, industria combustibililor, metalurgiei, construcțiilor de mașini și industria chimică se vor aloca peste trei pătrimi din volumul investițiilor destinate industriei.

Caracteristic actualului cincinal este faptul că — reflectînd amplul proces al creșterii nivelului de trai material și cultural al populației — rata înaltă a acumulării se regăsește, în mai mare măsură decît în cincinalul anterior, în **investițiile destinate sectorului social-cultural** (inclusiv cele destinate pentru construcția de locuințe din fondurile statului și ale populației cu sprijinul statului). Astfel, peste 52 miliarde lei, adică mai mult decît în cincinalul anterior se vor folosi pentru construcții de locuințe, spitale, școli, spații comerciale, cantine, șosele, drumuri și alte obiective social-culturale, acțiuni care se vor răsfrînge nemijlocit asupra creșterii nivelului de trai al populației.

Orientările preconizate în ceea ce privește asigurarea unei rate înalte a acumulării, precum și îmbunătățirea continuă a structurii acesteia, vor conduce la dezvoltarea, în continuare, a bazei tehnico-materiale a economiei, la o utilizare din ce în ce mai bună a resurselor materiale și umane ale țării, la creșterea nivelului de trai al populației. În perioada anilor 1971—1975 se vor crea, pe această cale, **peste un milion de noi locuri de muncă.** De asemenea, ca rezultat al preocupărilor în direcția dezvoltării forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, se vor consemna noi succese însemnate în dezvoltarea armonioasă și multilaterală, în ridicarea economică și socială a tuturor județelor și orașelor patriei.

● La fiecare leu acumulare, un venit național cît mai ridicat

FRUCTIFICAREA importantelor eforturi făcute de către stat în actualul cincinal, în direcția asigurării unei rate înalte a acumulării, a fost însoțită de preocuparea sporită și susținută pentru utilizarea eficientă a fondurilor din venitul național destinate acumulării. Sporirea continuă a eficienței acumulării reprezintă una din coordonatele esențiale ale dezvoltării, ea se înscrie în ansamblul preocupărilor pentru creșterea eficienței economice, pentru dezvoltarea laturilor calitative ale întregii activități de producție — caracteristica principală a prevederilor actualului plan cincinal. Este reprezentativ în acest sens faptul că în planul cincinal 1971—1975 de la fiecare unitate bănească acumulată ne-am propus să obținem mai mult decît în perioadele anterioare (vezi tabelul).

	1966—1970	1971—1975
Cota de acumulare pentru creșterea cu 1% a venitului național *)	3,93	2,81—2,52

*) Calculate ca raport între ponderea fondului de acumulare în venitul național și ritmul mediu anual de creștere al acestuia.

Rezultă că în actualul cincinal pentru creșterea cu 1% a venitului național a fost necesar să se aloce 2,52—2,81 puncte din cota de acumulare față de 3,93 puncte în perioada 1966—1970, ceea ce ilustrează elocvent creșterea, pe ansamblu, a eficienței acumulării.

Creșterea eficienței generale a acumulării este reliefată și de un alt proces la fel de reprezentativ. Este vorba de sporul de venit național ce se va obține în perioada cincinalului 1971—1975 la fiecare 1000 lei acumulare productivă.

Această evoluție pozitivă are la bază creșterea productivității muncii la nivelul economiei naționale, în toate unitățile productive, susținută de măsuri concrete atît pentru înnoirea și modernizarea continuă a mijloacelor de producție, cît și pentru folosirea rațională și cu maximum de randament a utilajelor, timpului de lucru, forței de muncă.

La atingerea unui astfel de nivel calitativ, o contribuție importantă o au prevederile planului cincinal privind reducerea cheltuielilor de producție, îndeosebi a celor materiale, cale sigură de creștere susținută a venitului național. În acest sens, se impune menționat faptul că circa 23% din sporul venitului național prevăzut în cincinal urmează să se realizeze tocmai prin reducerea cheltuielilor materiale.

Din cele de mai sus rezultă cu prisosință că menținerea unei rate înalte a acumulării, ca și ridicarea eficienței cu care este utilizat fondul de acumulare constituie izvorul dinamismului economiei, al bunăstării materiale și spirituale a poporului, fundamentul pe care se sprijină România deceniului al optulea, aliniată mai departe în competiția pentru progres ca o țară cu o economie viguroasă, dinamică, în plin proces de modernizare, capabilă să susțină, atît în prezent cît și în viitor, rapide progrese economice și sociale, ca o țară cu un nivel de trai în plin avînt.

Gh. OBREJA
Dan POPESCU

din
Comitetul de Stat al Planificării

1) Marx — Engels, Opere, vol. 20 pag. 307.

PUNCTE DE VEDERE

LOCUL AGRICULTURII ÎN ECONOMIA NAȚIONALĂ

ÎN ÎNTREG procesul de transformare socialistă și de modernizare a agriculturii, politica agrară a partidului și statului nostru a fost deosebit de clară, justă și științifică, considerînd agricultura ca o latură esențială a procesului dezvoltării economiei naționale în ansamblu.

Orientarea dată de partid privind dezvoltarea echilibrată, ascendentă a tuturor ramurilor economiei și îndeosebi a celor principale, nu a fost însă reflectată întru totul și întotdeauna în activitatea concretă a organelor de conducere din economie. În practica de conducere a economiei a avut loc — cum aprecia secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara din martie 1970 — **„manifestarea unei anumite subaprecieri a agriculturii în condițiile specifice ale economiei noastre; punîndu-se în mod justificat accentul pe industrializarea socialistă a țării, nu s-a înțeles suficient necesitatea de a se asigura, concomitent, progresul rapid și multilateral al agriculturii“ [1]).**

Subaprecierea agriculturii s-a manifestat în primul rînd în volumul relativ scăzut de mijloace de investiții acordate pentru intensificarea și modernizarea proceselor de producție în această ramură. Așa cum se apreciază în documentele Plenarei C.C. al P.C.R. din martie 1970, față de importanța ramurii și necesitățile dezvoltării acesteia, ponderea investițiilor alocate agriculturii, din totalul fondului centralizat de investiții, a fost relativ scăzută.

În afară de aceasta, chiar pentru fondurile acordate n-au fost create întotdeauna condiții necesare pentru materializarea acestora, rămînînd fonduri de investiții neutilizate, iar alteori înregistrîndu-se cheltuirea nerațională a sumelor alocate pentru investiții.

Mai trebuie să adaugăm, de asemenea, că și în ceea ce privește folosirea unor pîrghii economice importante, îndeosebi a acelora privind stimularea materială a unităților și a lucrătorilor din agricultură (prețuri, plata și stimularea muncii etc.), nu s-a acționat suficient de operativ și pe măsura necesităților. Din această cauză, munca din agricultură a apărut oarecum într-o poziție inferioară în comparație cu muncile din alte ramuri ale economiei naționale.

Aceasta și-a găsit expresia într-o serie de teze teoretice ale unor economiști, după care agricultura ar fi prin ea însăși **mai puțin eficientă** decît industria și decît celelalte ramuri ale economiei, munca în agricutură este **mai puțin productivă** în comparație cu munca depusă în industrie și în alte activități productive și în consecință, **mărimea valorii noi create** în economie, respectiv venitul național, **ar fi invers proporțional cu volumul de muncă consumat în agricultură.**

Această teză a fost și este încă exprimată sub diverse formulări, ca de pildă: „producția netă realizată de un lucrător din industrie este mult mai ridicată decît în agricultură“ [2]). „În industrie și construcții, datorită productivității mai ridicate a muncii, venitul național pe o persoană ocupată este mai mare decît în agricultură“ [3]), „...ponderea în continuă creștere a muncii industriale în totalul muncii sociale se oglindește într-o valoare nouă creată mai mare, deoarece, fiind în general mai calificată, se concretizează, în intervale de timp egale, într-un venit național mai mare, decît cel creat cu un volum similar de muncă în agricultură“ [4]), „...productivitatea muncii sociale și efectul său — venitul național pe locuitor continuă să fie scăzute față de multe alte țări, în special datorită faptului că cea mai mare parte a populației active își desfășoară încă activitatea în agricultură, ramură cu cea mai scăzută productivitate a muncii“ [5]) și altele.

Desigur că o perioadă de timp productivitatea muncii mai scăzută în agricultură este o realitate. Ținînd însă seama de condițiile pedoclimatice favorabile, de baza tehnico-materială modernă creată în anii construcției socialiste, de toate resursele materiale și umane existente pentru producția agricolă, consider că susținerea în general, în principiu, fără a face o analiză concretă, pe perioade și în anumite condiții, a unor teze privind eficiența mai scăzută a agriculturii **este nefondată și dăunătoare progresului** întregii economii naționale.

Despre aportul agriculturii la dezvoltarea economiei naționale, la crearea produsului social și a venitului național vorbesc datele din anuarele statistice și alte materiale documentare de specialitate. Aș vrea doar să atrag atenția și totodată să supun analizei datele statistice care arată că în perioada 1962—1969 ponderea agriculturii în venitul național este mai mare decît în produsul social (24,1% și respectiv 18,2% în 1969)[6]), că în agricultură fiecare unitate de produs social conține mai mult venit național — 54,4% față de 37,5% în industrie în 1969.

Măsurarea cît mai exactă a aportului fiecărei ramuri la creșterea economică a țării, mai ales în condițiile complexării legăturilor interramuri, în procesul dezvoltării și modernizării rapide a economiei, este o operațiune deosebit de pretențioasă, care solicită o metodologie și un sistem de calcul cît mai perfecționate. Între altele, trebuie ținut seama și de sistemul de prețuri la produsele agricole și la producția industrială.

Esențial este însă că agricultura reprezintă, în țara noastră, **o mare sursă pentru dezvoltarea economiei naționale,** pentru multiplicarea valorilor materiale și a resurselor financiare ale economiei. Aceasta, desigur, ca urmare a progresului tehnic și a modernizării generale a proceselor de producție din agricultură, **pe baza industrializării socialiste a țării,** a investițiilor acordate din fondurile statului unităților cooperatiste și a celor proprii, a dezvoltării științei agricole, asigurării cadrelor de specialiști etc.

Mari perspective se deschid dezvoltării și modernizării agriculturii noastre în lumina obiectivelor stabilite de Congresul al X-lea al Partidului și de cele două programe naționale adoptate de Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1970: Programul național privind gospodărirea rațională a resurselor de apă, extinderea lucrărilor de irigații, îndiguiri, desecări și combatere a eroziunii solului în anii 1971—1975 și prevederile generale de perspectivă pînă în 1985 și Programul național privind dezvoltarea zootehniei și creșterea producției animaliere în țara noastră în perioada 1970—1980. Amplul program de măsuri stabilit de partid și de guvern, privind îmbunătățirea organizării, planificării și conducerii agriculturii, sintetizat în Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la ședința de lucru de la C.C. al P.C.R. din 23 noiembrie 1970, este de asemenea o nouă dovadă a grijii pe care o acordă conducerea partidului și statului nostru pentru crearea condițiilor care să ridice rolul agriculturii în cadrul economiei naționale.

Dezvoltarea producției agricole din țara noastră se caracterizează prin pătrunderea multilaterală a progresului tehnic pe calea mecanizării proceselor de producție, înlocuindu-se rapid energia animală cu energia mecanică, prin aplicarea chimiei, a descoperirilor științifice din domeniul agrotehnicii și biologiei etc. Toate acestea impun ridicarea gradului de calificare a lucrătorilor din agricultură, asigură utilizarea mai completă a timpului de lucru și creșterea productivității muncii în această ramură.

Faptul că în producția agricolă se îmbină procesul de muncă cu acțiunea factorilor naturali și biologici nu înseamnă că posibilitățile de creștere a productivității muncii sînt mai reduse. Condițiile naturale și potențialul biologic, dacă sînt rațional folosite, constituie și ele factori importanți ai creșterii productivității muncii în agricultură.

MODUL DE TRATARE în materialele menționate mai înainte a locului și rolului agriculturii, nu poate fi acceptat nici din punct de vedere metodologic.

În primul rînd, **se contrapun** ramurile economiei naționale în special industria și agricultura. Astfel, pentru a arăta rolul și importanța industriei se contrapun rezultatele economice obținute în această ramură celor obținute în agricultură. Un astfel de mod de evidențiere a rolului și importanței ramurilor în economia socialistă contravine conceptului de dezvoltare unitară, echilibrată și ascendentă a tuturor ramurilor în cadrul complexului economiei naționale. Complexul economic național nu este o sumă me-

Traian LAZĂR

(Continuare în pag. 14)

CĂRȚI

ORAȘELE ROMÂNIEI

o lucrare de ținută științifică

ÎN Editura științifică a apărut lucrarea **„Orașele României“** de **prof. univ. dr. V. Cucu,** care tratează, într-un volum de peste 250 pagini, evoluția urbană a României, a acestui fenomen complex geografic, economic, sociologic și demografic, strîns legat de dezvoltarea pe scară largă a industrializării socialiste. Ceea ce impresionează în mod deosebit astăzi este ritmul rapid în care se produce acest fenomen, impunînd ca urmare, noi considerații asupra funcțiilor și rolului orașelor în societatea modernă.

Lucrarea este alcătuită din șapte capitole bine conturate și închegate, după care urmează un tabel-anexă cu populația stabilă a orașelor la recensămintele din 1912, 1930, 1948, 1956 și 1966, o amplă bibliografie, legenda planșelor și un rezumat în limba engleză. În această lucrare de sinteză economico-geografică asupra orașelor din România, autorul își propune și reușește să prezinte și să analizeze, în mod științific, principalele probleme privind apariția, dezvoltarea și situația actuală a orașelor din țara noastră, desprinzîndu-se totodată și liniile de dezvoltare în viitor a acestora.

După ce sînt lămurite succint o serie de noțiuni și aspecte teoretice ca: rețea și armătură urbană, urbanism, urbanizare și sistematizare, autorul consacră un întreg capitol problemei privind formarea și evoluția centrelor urbane pe teritoriul României. O parte importantă și interesantă o reprezintă caracteristicile geografice ale rețelei urbane actuale cu sublinirea că legăturile dintre orașe de anumite mărimi determinate și cu funcții bine precizate creează relații de interdependentă care ne indică conținutul real al acestei noțiuni de rețea urbană. De remarcat că apariția unor noi orașe generează inițiativă și dinamism iar cadrul administrativ al acestora le asigură legături multiple și felurite cu zonele înconjurătoare. Grupîndu-le după numărul locuitorilor, autorul diferențiază 4 tipuri de orașe.

Bine analizate ni se par problemele privind urbanizarea teritoriului și potențialul economic al orașelor, atît de actuale în condițiile României socialiste, unde acest proces cunoaște o dezvoltare foarte rapidă. Astfel, la 1 iulie 1969, cele 236 de orașe ale țării dețineau 40,5% din totalul populației față de numai 21,4% în anul 1930. Sînt analizate căile de creștere a populației urbane sublinindu-se mai ales influența industrializării.

Se evidențiază foarte bine faptul că, după ansamblul caracteristicilor și avîndu-se în vedere linia dezvoltării lor viitoare, se pot deosebi trei forme principale de manifestare în teritoriu a orașelor țării noastre: a) **orașe centre propriu-zise**; b) **aglomerațiile urbane,** ca efect al dinamismului economiei țării și extinderii în teritoriu a procesului de urbanizare și c) **microregiunea urbană,** care este o formă mai cuprinzătoare în spațiu și care constă dintr-o îmbinare în anumite grade de dependență economică, socială și urbană a unei grupări, concentrate și distincte în teritoriu, de așezări urbane mari și așezări rurale, care dau ansamblului un anumit profil specific social-economic și urban.

În lucrare se deosebesc tipuri genetice, tipuri funcționale și tipuri morfostructurale, fiecare dintre acestea cuprinzînd la rîndul lor o serie de subtipuri. Se diferențiază astfel orașe-tîrguri, orașe-porturi, orașe întemeiate inițial pe baza resurselor locale, orașe noi decretate pe baza antecedentelor rurale, comerciale sau istorice și orașe ale industriei apărute pe „locuri libere“ în perioada construirii socialismului. Pentru definirea categoriilor sau a tipurilor funcționale de orașe autorul pornește de la **structura lor economică,** utilizîndu-se metoda nomogramei. Totodată, se explică felul cum se calculează indicele de viabilitate urbană și se aplică la orașele României. Acest indice reprezintă media frecvenței celei mai intense a valorilor procentuale rezultate din raporturile dintre activi în industria republicană și populația totală.

Într-un capitol aparte sînt tratate problemele actuale ale dezvoltării orașelor din România, făcîndu-se o serie de considerații de geografie aplicată și de valorificare multilaterală a mediului natural ambiant. Domeniul sistematizării se extinde continuu de la ansambluri de construcții la părți de localități, localități întregi, grupări de localități, microregiuni urbane sau rurale sau chiar unități administrative. Gradul de valorificare a elementelor cadrului natural se exprimă în eficiența oconomică a unor soluții de sistematizare.

În cadrul ultimului capitol al lucrării, intitulat „Profile urbane“ se face de fapt o zonare a țării, delimitîndu-se: 1. **Orașele din zona sud-carpatică,** în cadrul căreia autorul se oprește amănunțit asupra municipiului București, asupra orașelor dunărene și a celor de contact, cu caracteristicile fiecărei categorii; 2. **Orașele din zona est-carpatică,** unde se me-

dr. I. S. GRUESCU
cercetător principal Institutul de geografie

(Continuare în pag. 14)

MODELUL LUI LABINI

AM EXPUS în articolul **Alte teorii ale prețului de monopol** teoria costurilor complete, precum și ipotezele și criteriile modelului lui P. Sylos-Labini. Continuăm aci cu însuși modelul, care este mai curînd numeric decît matematic.

Rata profitului — nu la capitalul investit, ci la costuri — este exprimată în felul următor:

$$r = \frac{px - k - vx}{k + vx}, \qquad (1)$$

unde **px** este încasarea totală, **k** este costul fix total, iar **vx** este costul variabil total. Dacă rata minimă a profitului este r_m, și dacă cunoaștem costurile fixe, pe cele variabile, precum și volumul producției unei anumite firme, atunci prețul corespunzător ratei minime a profitului va fi:

$$p_m = \left(\frac{k}{x} + v\right)(1 + r_m) \qquad (2)$$

Nu am vrea să criticăm neapărat modelul lui Labini, mai ales că nu sîntem în măsură a oferi altceva în loc, dar nu putem să nu observăm că singura deosebire între expresia (2) și formula prețului din teoria costurilor complete constă în înlocuirea adausului nedeterminat q cu o rată minimă a profitului r_m, pusă în legătură, se înțelege, cu **rata dobînzii.** Se poate spune că prețul p_m dobîndește prin aceasta o determinare reală? Fără îndoială că nu, pentru că rata dobînzii nu poate înlocui valoarea mărfii. Dacă am presupune însă că determinarea valorică este presupusă în mod implicit în costuri (adică tot în prețuri) și dacă ne amintim că obiectivul lui Labini este acela al determinării **prețului de echilibru**, adică a relației dintre preț și structura ramurii, atunci modelul său își păstrează importanța sa. Să ne întoarcem, deci, la acesta.

Dacă firmele mari (price leaders) intenționează să prevină pătrunderea unor noi firme de un anumit tip, ele trebuie să mențină prețul sub nivelul care ar permite noilor firme să-și realizeze rata lor minimă de profit. Acest „preț care barează pătrunderea" p_c, este mai mic decît p_m. Iar dacă ele intenționează să elimine firme existente, prețul trebuie să se situeze sub costurile variabile ale acestora ($p_e < v$). Acesta este, de fapt, prețul de eliminare într-un termen scurt, pentru că pe termen lung orice preț mai mic decît p_m va provoca părăsirea treptată a pieței

După toate acestea, sînt definite condițiile unui echilibru de lungă durată. Se presupune o structură a ramurii de felul următor:

Numărul și mărimea firmelor		Producția fiecărei firme	Producția grupului de firme
mici:	20	100	2000
mijlocii:	2	1000	2000
mari:	1	8000	8000
		Dimensiunea pieței	12000

Se presupune, totodată, că prețul **inițial** este de 20 și că elasticitatea cererii este egală cu unitatea. Fiecare din cele trei grupuri de firme corespunde unui anumit tip teheologic, astfel încît costurile și profiturile sînt diferite, potrivit tabelului.

Costurile și profiturile a trei tipuri de firme

producția	Costuri fixe totale	Costuri fixe medii	Costul mediu direct	Costul total	Prețul	Încasarea totală	Profitul Total	Profitul pe unitate	Rata profitului(%)
x	k	k/x	v	T=k+vx	p	px	G=px—T	g	s=G/T
100	100	1	17,5	1.850	20,0	2.000	150	1,5	8,1
					19,5	1.950	100	1,0	5,4
					19,4	1.940	90	0,9	5,0
1000	2000	2	16,0	18000	20,0	20.000	2.000	2,0	11,1
					19,5	19.500	1.500	1,5	8,3
					19,4	19.400	1.400	1,4	7,8
					19,2	19.200	1.200	1,2	6,7
8000	24000	3	14,0	136000	20,0	160.000	24.000	3,0	17,6
					19,5	156.000	20.000	2,5	14,7
					19,4	155.200	19.200	2,4	14,1
					19,2	153.600	17.600	2,2	12,9

Se presupune că rata minimă a profitului este de 5% și că, în cazul în care noi firme ar pătrunde în ramură, cele existente ar continua să producă tot atît ca și înainte. Întrebarea este dacă situația astfel descrisă, este o situație de echilibru și, în caz că nu, dacă poate fi găsită o asemenea situație. Prețurile p_m, corespunzătoare ratei minime a profitului, vor fi, potrivit relației (2), următoarele:

19,4 pentru firmele mici
18,9 pentru firmele mijlocii
17,8 pentru firmele mari.

Prețul care barează pătrunderea, p_c, va fi cu puțin mai mic decît p_m-ul fiecărui tip de firme. Valoarea totală a vînzărilor, la diferitele prețuri, în ipoteza că elasticitatea empirică a cererii este egală cu unitatea, va fi:

prețul	×	cantitățile vîndute	=	valoarea vînzărilor
20,0		12.000		240.000
19,5		12.300		
19,2		12.500		
18,8		12.770		
13,3		18.000		
12,0		20.000		

Variații contitative: nici o firmă **mare**, nouă, nu ar putea pătrunde pe piață, pentru că vînzarea ar trebui să crească la 20.000 de unități, iar prețul să scadă la 12 (sub costurile directe ale firmelor mari). Nici chiar o firmă mijlocie nu ar putea pătrunde, pentru că vînzările ar trebui să crească la 13.000, iar prețul să scadă la 18,4, adică sub p_m-ul firmelor mijlocii (18,9). Dar, pînă la 3 firme mici ar putea pătrunde în ramură: vînzările ar crește la 12.300, iar prețul ar scădea la 19,5, adică la un nivel superior p_m-ului firmelor mici (care include rata de 5% a profitului). Intrarea unei a patra firme mici ar duce la o scădere a prețului sub 19,4 și este, deci, prevenită.

Se trage din toate acestea concluzia că prețul inițial de 20 nu este un preț de echilibru, și că prețul de 19,5 ar putea fi privit, provizoriu, ca preț de echilibru.

Variații ale prețurilor: firma mare nu va avea nici un avantaj dacă ar mări prețul peste nivelul inițial de 20, pentru că ea ar trebui, într-un asemenea caz, să-și reducă propria producție și pentru că s-ar crea o atracție pentru pătrunderea altor firme. Dacă firma mare ar vrea să elimine cele 20 de firme mici, ea ar trebui să practice un preț de 17,4 (adică mai mic decît v-ul acestora, ceea ce i-ar micșora propriul profit. Dar, această „pierdere de cîștig" nu i-ar permite să ocupe locul devenit vacant (producția de 2 000 a celor 20 de firme mici), pentru că firma mare, trebuind să creeze un nou stabiliment industrial cu o capacitate de 8 000 (potrivit ipotezei), ar ridica producția totală la 18 000, ceea ce ar face ca prețul să scadă la 13,3, adică sub costul ei mediu direct (14,0). Calculele arată că eliminarea tuturor celorlalte firme (mici și mijlocii) ar fi și mai păgubitoare pentru firma mare, astfel încît aceasta nu are nimic de cîștigat de pe urma unei politici agresive de prețuri împotriva concurenților ei. Rămîne, așadar, cel puțin pînă aici, că prețul de echilibru este de 19,5 și că acestuia îi corespunde o structură a pieței ca acea înfățișată mai înainte, cu deosebirea însă că producția totală a firmelor mici este de 2 300 și că dimensiunea pieței crește la 12 300.

Acest rezultat a depins de structura inițială a pieței și, totodată, de **mărimea absolută, dată, a acesteia.** Dacă această mărime ar fi de două ori mai mare, altul ar fi și rezultatul, după cum se poate ușor stabili prin calcule simple. „Așadar, **caeteris paribus,** o piață de dimensiuni absolute mai mari duce la diferite situații de echilibru și mărește probabilitatea unei politici agresive de prețuri din partea firmelor mari, menită să elimine atît firmele mici, cît și pe cele mijlocii. Din această cauză, cu cît piața este mai mare, cu atît tinde să fie mai mare dimensiunea medie a firmelor și cu atît tinde să fie mai mic prețul de echilibru"[1]).

Elementele de atracție ale acestei teorii ar putea fi, cel puțin, următoarele: 1. tendința prețului de oligopol ar fi de a se situa la un nivel cu puțin superior prețului care ar bara pătrunderea firmelor celor mai puțin eficiente și a căror existență este în interesul firmelor mari (sau trebuie să fie tolerată de acestea); 2. o contribuție la explicarea fenomenului existenței în anumite ramuri a unui număr mare de întreprinderi mici și mijlocii; 3. este explicată și relația dintre creșterea dimensiunilor pieței și creșterea gradului de monopolizare; 4. se creează o nouă imagine a prețului oligopolist în sensul că există anumite limite ale acestuia, care nu ar putea fi depășite **ad libitum** de către oligopoluri.

În afară de împrejurarea că teoria are la bază un număr atît de mare de ipoteze, încît acestea ar putea nu să simplifice realitatea, ci mai curînd s-o altereze, ea prezintă și un puternic element de nedumerire: **dacă este adevărat că, o dată cu creșterea dimensiunilor pieței,** și cu ridicarea gradului de monopolizare a economiei, **prețurile oligopoliste tind să scadă,** atunci fenomenul real al creșterii prețurilor, la care asistăm în perioada postbelică, nu ar putea fi pus pe seama capitalului monopolist, ci pe factori nu numai diferiți, ci și opuși acestuia. Aceasta ne-ar conduce la ideea unei noi contradicții, cu totul surprinzătoare, a capitalului monopolist, iar existența ei ar trebui să fie demonstrată și explicată.

dr. Iosif ANGHEL
Institutul de Cercetări Economice

1) P. Sylos-Labini, op. cit. pag. 49—50.

FIȘE

Defecțiuni metodologice

■ Lucrarea **Sociologia americană a grupurilor mici,** Editura politică 1970, 221 pag. de Mihu Achim, prezintă cîteva din modelele întîlnite în expunerea și analiza sociologiei grupurilor mici întîlnite în literatura americană, surprinzînd în ciuda varietății și deosebirilor lor, o serie de puncte convergente.

Evidențiind succesele incontestabile ale sociologiei americane a grupurilor mici, în sensul îmbogățirii metodelor de cercetare, autorul reliefează, în același timp, deficiențele principale metodologice ale acestei cercetări. Acestea se reduc, în esență, după autor, la următoarele trei aspecte: 1) tendința de a reduce metodele de investigare a grupurilor mici la metodele psihologiei (cu diversele ei ramificații), 2) tendința de a absolutiza autonomia grupurilor mici, care se manifestă pe planul sociologiei prin folosirea aproape exclusivă a metodelor cercetării grupului mic, înțeles ca un sistem autonom și nu ca unul deschis; chiar dacă sociologii americani iau în considerare influențele externe asupra vieții grupurilor mici, acestea sînt reduse la unele fapte ce țin de domeniul mediului social imediat și nu sînt considerate ca avînd o valoare cît de cît decisivă asupra acestora, și 3) pretenția neopozitivistă a cercetătorilor americani de a supune verificării empirice toate ideile și principiile teoretice.

Dînd o importanță exagerată confruntării afirmațiilor bazate pe definiții operaționale cu datele cercetării concrete, sociologia americană a evitat sistematic aspectele teoretice.

O înțelegere corectă

■ Aspectele economice și tehnice ale calității produselor sînt dezbătute de J. Larrien în lucrarea **Gestion de la qualité,** Paris Dunod, 1970, 275 pag. Autorul consideră că termenul englez „quality control" nu este tradus corect prin noțiunea: control de calitate. Acesta denaturează sensul de „control" din terminologia engleză, care presupune în primul rînd conducere (gestiune) și nu are deloc sensul de „supraveghere" atașat termenului francez de „contrôle". Acest lucru, după aprecierea lui J. Larrien, a avut și are în practica economică franceză repercusiuni importante și anume faptul că de controlul calității se ocupă numai partea tehnică a întreprinderii fără să se stabilească legături cu serviciile comerciale și financiare. În consecință, problema calității constituie o preocupare la nivelul subalternilor fără intervenția responsabililor reali de activitatea întreprinderii. Militînd pentru înțelegerea corectă a termenului de „control de calitate", J. L. se străduiește să plaseze domeniul calității în contextul său real, acela al gestiunii sau conducerii întreprinderii.

Scrisoare deschisă

■ În colecția „Lettre ouverte", în Editions Albin Michel, s-a publicat o nouă lucrare a lui Jean Fourastié **„Lettre ouverte à quatre milliards d'hommes"** (Scrisoarea deschisă către patru miliarde de oameni) Paris 1970, 160 pagini.

După ce s-a ocupat, în lucrări traduse în 12 limbi, de scrutarea viitorului economic și social al lumii, obiectul cercetării este de astă dată condiția umană în viziunea unui viitor care se prevede extrem de sofisticat în lumina ordinatorului și a exploziei informaționale. Dînd o interpretare mai curînd pesimistă mutațiilor de valori pe care le cunoaște civilizația occidentală în speță „societatea de consum", în cele mai diferite domenii ale vieții social-economice-artistice-morale etc., autorul apreciază că un singur factor al cunoașterii umane urmează un progres triumfant și anume știința experimentală. Dar se întreabă, printre altele, autorul: Ce știe, în fapt, despre știință un om care nu cunoaște matematicile și se caută în intuiție și imaginație spontanee? Ce știe despre știință chiar un specialist în afara specialității sale? Drama cea mai gravă a vieții intelectuale din Occident este ignoranța individuală a cunoștințelor colective. Fiecare din noi ignoră, conchide în această privință I. F., ceea ce umanitatea știe.

Particularități ale conglomeratelor

■ Încercînd să desprindă particularitățile conglomeratelor, E. Luțkaia consideră, în articolul **Konglomeratî kak novîi tip monopolisticeskîh obedinenii** (Conglomeratele ca nou tip de uniuni monopoliste), apărut în MEMO nr. 6/1971, că acestea reprezintă o dezvoltare a formei concern a monopolurilor. Prin unirea în cadrul unei singure firme a unor întreprinderi din diferite ramuri se caută posibilitatea unei mai bune adaptări la astfel de cerințe ale organizării producției și circulației în actuala etapă a progresului tehnic cum sînt: specializarea efectivă a unităților productive; folosirea mai bună a avantajelor combinării ramurilor care se condiționează reciproc, a rezultatelor lucrărilor de cercetare științifică, precum și a utilajului.

În etapa inițială a formării lor (începutul deceniului al șaptelea), superioritatea conglomeratelor era determinată de caracteristici de structură internă — unirea unor companii diferite ca organizare și metode de conducere. Una din trăsăturile caracteristice ale conglomeratelor este utilizarea largă a așa-numitei subsidieri încrucișate — activitatea unei întreprinderi putînd fi finanțată din profiturile altor întreprinderi din același conglomerat, ceea ce avantajează expansiunea în domenii care prezintă o perspectivă deosebită. O altă particularitate — spune autoarea — este stabilirea unor relații de producție directe cu furnizorii și consumatorii (business reciprocity) care duce, în final, la apariția unor piețe monopoliste închise.

Costul informațiilor

■ Lucrarea lui E. Peter Ward **The Dynamics Of Planning** (Dinamica planificării), Pergamon Press New-York, 1970, 347 pag. — este opera unui expert englez în planificare în condițiile pieței concurențiale, fiind destinată conducătorilor de intreprinderi și trusturi. Incertitudinea viitorului determină includerea obligatorie a riscului în decizia economică. Dezvoltarea cercetărilor de piață și proliferarea metodelor econometrice a contribuit la reducerea coeficientului de risc în luarea de decizii, dar a cauzat creșterea continuă a prețului de cost al luării de decizii, necesitînd un mare consum de timp pentru culegerea informatiei în volum tot mai mare. S-a ajuns la o asemenea situație încît, în anumite industrii, costul informației și nu costul producției a devenit factorul dominant care reglementează rentabilitatea proiectelor de investiții. Obținerea unei informatii costisitoare duce la eliminarea riscului în luarea de decizii, dar duce și la eliminarea beneficiilor activității economice respective. O alternativă pentru înlăturarea incertitudinii consideră Ward, este adaptarea constantă și rapidă la situațiile neprevăzute.

ORAȘELE ROMÂNIEI

(Urmare din pag. 12)

ționează poziția favorabilă a acestora la poarta lumii exterioare prin gurile Dunării și în calea drumurilor sud-est europene ce legau Orientul cu Europa Centrală ; 3. **Orașele din zona intercarpatică,** remarcîndu-se strînsa interdependență între apariția și dezvoltarea acestora cu mediul înconjurător și evidențiindu-se aglomerația Brașovului, a Sibiului, aglomerația Hunedoara — Deva, microregiunea urbană Petroșani, municipiul Cluj, orașele de pe Tîrnave și orașele de pe culoarul Mureșului ; 4. **Orașele din zona vest-carpatică,** cu indicarea trăsăturilor comune privind vechimea și originea lor și 5. **Orașele dintre Dunăre și Marea Neagră,** cu atestarea aici a celor mai vechi formațiuni urbane de pe teritoriul țării noastre.

Din întreaga lucrare se evidențiază cu claritate raporturile directe care s-au statornicit, în anii construcției socialiste, între procesele de industrializare și urbanizare ce au loc pe întreg teritoriul României, experiența țării noastre fiind edificatoare în relevarea rolului industrializării în modificarea constructivă a structurilor urbane. Astfel, mediul urban devine un cîmp tot mai larg al marilor investigații științifice și în primul rînd geografico-economice, care poate și trebuie să fie abordat cît mai complet și complex.

Scrisă într-un limbaj clar, cursiv și avînd o înaltă ținută științifică, lucrarea „Orașele României" se adresează atît specialiștilor geografi, economiști, sociologi, sistematizatori etc., cît și cadrelor didactice, studenților și profesorilor de liceu și publicului larg cu preocupări în acest domeniu.

LOCUL AGRICULTURII

(Urmare din pag. 12)

canică a ramurilor producției materiale, ci **un tot unitar,** în care ramurile se dezvoltă într-o **interdependență obiectivă, industria fiind ramura hotărîtoare** a economiei naționale. Puterea industriei, nivelul ei de dezvoltare se reflectă în nivelul și puterea celorlalte ramuri, iar a celorlalte ramuri în a industriei.

În al doilea rînd, se compară nivelul productivității muncii din diferite ramuri și sectoare de activitate, ceea ce este incompatibil din punct de vedere al metodologiei strict științifice de specialitate. După cum se știe, productivitatea ține de caracterul concret al muncii și arată eficacitatea unei anumite munci, a unei munci concrete depuse pentru obținerea unui anumit produs, a unei anumite valori de întrebuințare.

Productivitățiile diferitelor munci concrete cum ar fi cea a strungarului, frezorului, zootehnistului etc. nu pot fi comparate, pentru că fiecare din aceste munci are ca scop obținerea unui anumit produs, a unei anumite valori de întrebuințare, diferită una de alta. **„Este absurd** — spune K. Marx — **să se vorbească despre productivitatea mai mare sau mai mică a două ramuri de producție diferite, pornind de la o simplă comparare a valorii mărfurilor lor"** [6]**).** Compararea productivităților este posibilă numai în cazul aceleiași munci concrete, care se desfășoară în condiții diferite de înzestrare tehnică, îndemînare etc.

Cît privește mărimea valorii, aceeași cantitate de muncă simplă, indiferent de forma ei concretă, de ramura în care s-a depus, creează aceeași valoare, aceiași plusprodus, aceeași eficiență. Dacă o muncă este necesară pentru societate, întrucît produsele ei sînt cerute de nevoia socială, și eficiența ei trebuie să fie egală cu a oricărei cantități egale (abstracte) din altă muncă, din altă ramură. Aceasta, ca urmare a mecanismului obiectiv al egalizării ratei venitului sau beneficiului, respectiv a ratei profitului în economia capitalistă. Mobilul de natură obiectivă al mecanismului egalizării ratei beneficiului, astfel ca la cheltuieli de muncă (abstractă) egale și venitul să fie egal, este nevoia socială de diverse produse. Aceasta este o legitate care se impune în orice economie bazată pe producția de mărfuri, inclusiv în economia țării noastre. Necesitatea socială de diverse produse fiind dată [7]), esențialul nu constă în a elimina sau a restrînge activitatea din anumite ramuri așa zis mai puțin eficiente, **ci în a spori eficiența, a crește productivitatea și a reduce costurile în toate ramurile, ale căror produse sînt cerute de societate.**

Din acest punct de vedere se impun și pentru agricultură sarcini importante. Hotărîtoare pentru creșterea aportului agriculturii la dezvoltarea economiei naționale este ridicarea eficienței economice a activității de producție, reducerea cheltuielilor materiale și a celor cu forța de muncă pe unitatea de produs.

Așa cum arăta tovarășul Nicolae **Ceaușescu** la Plenara din martie **1970, una** din problemele de însemnătate **esențială** pentru înfăptuirea în cele mai bune condiții a acestor programe de dezvoltare a bazei tehnico-materiale a agriculturii (Programul național privind îmbunătățirile funciare și Programul național privind dezvoltarea zootehniei), pentru sporirea rolului acestei ramuri în economia națională, o constituie problema ponderii cheltuielilor materiale în producția globală. Este vorba de cerința obiectivă ca ponderea cheltuielilor materiale să scadă în procesul dezvoltării eficiente a producției. În mod nejustificat în agricultura noastră, însă, se înregistrează o tendință de creștere a cheltuielilor materiale. De pildă, în perioada 1961—1965 ponderea cheltuielilor materiale în producția globală agricolă a fost de 38,0%, iar în perioada 1966—1970 este de circa 41% și s-a prevăzut să se ridice la aproape 45% în anii 1971—1975. În consecință, la fiecare leu de cheltuieli materiale s-a obținut mai puțină producție globală : 2,63 lei în perioada 1961—1965 și 2,40 lei în 1966—1970.

A existat, și în legătură cu raportul dintre cheltuielile materiale și producția globală în agricultură, concepția că, în mod firesc, cheltuielile materiale cresc mai rapid decît producția globală în condițiile intensificării agriculturii. Într-adevăr, în procesul intensificării (mecanizării, electrificării, chimizării etc.) crește volumul fondurilor fixe și al cheltuielilor materiale globale, dar investițiile în intensificare trebuie să fie eficiente și să se reflecte în creșterea producției și a rezultatelor economice ale întreprinderilor, în scăderea cheltuielilor pe unitatea de produs. În consecință tendința care se impune a se realiza este de scădere a ponderii cheltuielilor materiale și în general a cheltuielilor în produsul global și de creștere a valorilor create la fiecare leu de cheltuială. Numai astfel de relații între rezultate și cheltuieli pot caracteriza o activitate economică trainică, cu toate perspectivele dezvoltării.

---

1) Nicolae Ceaușescu : „Cuvîntare la Plenara C.C. al P.C.R. din 17—19 martie 1970, Edit. Politică București, 1970, pag. 9.

2) P. Alexiu și A. Rozen : „Eficacitatea economică a activității productive și creșterea venitului național", „Probleme economice", nr. 1/1964, pag. 26.

3) C. M. Enache : „Industrializarea socialistă — baza utilizării eficiente a forței de muncă". „Probleme economice" nr. 12/1967 pag. 124.

4) C. M. Enache : „Modernizarea și creșterea eficienței activității economice". „Probleme economice" nr. 4/1970, pag. 158.

5) Haralambie Niculescu : „Modificări în structura economiei naționale și creșterea venitului național". „Probleme economice" nr. 9/1970, pag. 16.

6) K. Marx „Teorii asupra plusvalorii", partea a II-a, Editura Politică, București, 1970, pagina 86—87.

7) Avem în vedere determinarea nevoii sociale de diferite produse după criterii și calcule riguros științifice.

PREȚURI

(Urmare din pag. 4)

rire de 22,4 g Sn/mp pe ambele fețe, lăcuită numai pe o față. Aceasta ar cointeresa fabricile de ambalaje metalice în folosirea tablei cu 5,6 g Sn/mp la fabricarea cutiilor pentru conserve precum și fabricile de conserve în achiziționarea și utilizarea lor. **Stimularea interesului întreprinderilor producătoare și consumatoare de ambalaje metalice se poate realiza prin stabilirea prețurilor diferențiate în funcție de modul de cositorire al tablei** (la cald sau electrolitic) **și de stratul de acoperire cu cositor.**

Pentru stabilirea unor prețuri diferențiate se consideră că pot fi folosite ca bază cheltuielile pentru producerea în țară a tablei cositorite la cald de diferite grosimi, reflectate în prețurile cu ridicata de întreprindere, la care se pot aplica diferiți coeficienți stabiliți pe baza prețurilor plătite efectiv la import. Astfel, de exemplu, prețul tablei cu grosime de 0,24 mm (cu cea mai mare răspîndire în confecționarea cutiilor pentru conserve) de 4050 lei/t ar putea fi corectat după cum urmează (vezi tabelul).

Coeficienți de felul celor utilizați în tabel pot fi stabiliți pentru toate grosimile de tablă. Acesta ar constitui un mod de rezolvare provizoriu indiferent dacă prețurile tablei cositorite se situează sub sau peste nivelul cheltuielilor de muncă socială consumată pentru producerea ei. Chiar dacă printr-o reașezare, prețurile tablei cositorite se vor ridica, problema necesității diferențierilor rămîne în vigoare cu toate aspectele menționate. Diferențierea prețurilor la tablă, în funcție de procesul tehnologic folosit și de acoperirea cu staniu se va impune cu atît mai mult cînd tabla cositorită se va produce în țară.

Sortul de tablă în funcție de acoperirea cu cositor (în g/mp)	coeficienți de corectare *)	prețuri rezultate lei/t
Tablă cositorită la cald 33 g	1,00	4050
Tablă cositorită electrolitic 22,4 g	0,90	3645
16,8 g	0,86	3483
11,2 g	0,82	3321
5,6 g	0,79	3200
22,4/11,2 g	0,87	3524
22,4/5,6 g	0,86	3483
16,8/5,6 g	0,83	3362
11,2/5,6 g	0,81	3281

*) Coeficienții prezentați sînt stabiliți în funcție de prețurile unei singure firme exportatoare.

Se consideră că organul de fixare a prețurilor va studia problema și, în funcție de ultimele corelații de prețuri la tabla importată în momentul cînd s-ar face modificări, va stabili alți coeficienți sau chiar alte criterii care vor trebui să aibă în vedere și diferențele de prețuri între țările furnizoare de tablă.

Un alt caz de necorelare a prețurilor cu ridicata de întreprindere cu cele în valută străină, întîlnit cu ocazia determinării eficienței economice a cercetărilor științifice, este cel al boabelor de cacao. **Prețul boabelor de cacao în valută străină se diferențiază în funcție de soiul boabelor și, în cadrul fiecărui soi, de calitatea acestora.** Diferențele de prețuri pe piața internațională variază între limite foarte largi — uneori de la simplu pentru soiurile comune tip forastero (Accra, Bahia) la dublu pentru soiuri forastero fine (Suumer Arriba) [1]), fără a mai vorbi de diferențele pe grade de calitate în cadrul aceluiași soi.

Livrarea boabelor către fabricile de ciocolată se efectuează însă la un preț cu ridicata de întreprindere unic. În procesul de fabricație al ciocolatei, pentru a se realiza produse de o calitate corespunzătoare, este necesar ca soiurile de boabe să se amestece în diferite proporții, în funcție și de calități, pe baza rețetelor stabilite. Sînt însă cazuri cînd, datorită unor situații conjuncturale, la importul boabelor de cacao nu se poate menține întotdeauna o corelație constantă între diferitele sorturi în ce privește calitatea ciocolatei. În vederea menținerii calității cerute a ciocolatei, cercetătorii institutului au experimentat și propus o metodă de tratare biochimică a boabelor de cacao. Pe baza acestui tratament, dintr-o materie primă de calitate inferioară, incluzînd chiar numai un singur sort de boabe, se poate obține un produs corespunzător din punct de vedere calitativ, răspunzînd tuturor cerințelor privind aroma ciocolatei. La examenul organoleptic [2]) efectuat cu ocazia avizării, comparîndu-se ciocolata amăruie — produsă din boabe de cacao tratate după metoda propusă de institut — cu cea de la fabricile producătoare din țară, pe primul loc s-a situat ciocolata produsă din boabe de cacao de calitate inferioară, tratate pe cale biochimică.

Sub aspect economic, înlocuirea în întregime sau în cea mai mare parte a boabelor din soiurile forastero fine, de bună calitate cu soiuri comune (Accra) care și în prezent dețin ponderea cea mai ridicată în fabricarea ciocolatei, ar permite obținerea unor apreciabile economii valutare.

Pentru aplicarea metodei de tratament propus este necesară proiectarea și construirea unei linii tehnologice pentru tratarea boabelor. Aceasta se poate realiza fără eforturi deosebite și fără să necesite cheltuieli valutare. Fabricile nu sînt însă interesate în efectuarea unor investiții, atîta timp cît prețul cu ridicata de întreprindere actual al boabelor de cacao este același, atît pentru soiurile fine cît și pentru cele comune, incluzînd în ambele cazuri întreaga gamă de calități. În condițiile actualului sistem de plată a boabelor de cacao de către subramura produselor zaharoase, cînd se aplică un preț unic aplicarea rezultatelor cercetării duce la cheltuieli suplimentare de producție care ridică prețul de cost la ciocolata amăruie cu circa 1,2% și la ciocolata de vanilie cu 0,9%. Numai în condițiile în care plata boabelor de cacao între ISCE Prodexport și subramura produselor zaharoase s-ar efectua la prețuri de facturare diferențiate în funcție de sortul și de calitatea acestora, prețul de cost al ciocolatei s-ar putea menține la nivelul actual sau chiar s-ar putea reduce, cu toate cheltuielile suplimentare ocazionate de tratamentul propus.

Dacă organele în drept ar lua măsuri în vederea stabilirii, pentru boabele de cacao, a unor prețuri cu ridicata de întreprindere corelate cu calitatea acestora, s-ar putea recalcula eficiența economică a aplicării procedeului de tratament pe cale biochimică a boabelor și, în cazul în care cheltuielile suplimentare ocazionate de aplicarea tratamentului nu ar afecta prețul de cost al ciocolatei, s-ar putea dispune aplicarea în practică a procedeului.

★

Așadar, pentru ca viitoarele prețuri să poată satisface mai bine necesitățile, mai ales pe linia utilizării lor ca instrument de creștere a eficienței economice, este necesar ca ele să fie diferențiate în funcție de calitate și să reflecte cheltuielile de muncă socială pe plan național, dar în același timp, să țină seama și de corelațiile valorice cu mărfurile similare importate. În general, **stabilirea prețurilor diferențiate în funcție de calitatea produselor este în deplină concordanță cu cerințele legii valorii, o marfă superioară calitativ impunînd un consum de muncă mai ridicat.** Cea mai bună ocazie de rezolvare a unor probleme de felul celor prezentate o constituie acțiunea de reașezare a prețurilor. Dar pînă atunci, situația existentă poate fi remediată prin stabilirea unor prețuri (chiar provizorii) corelate cu cele existente pe piețele externe.

---

1) Acestea sînt soiuri care se importă în mod curent de către țara noastră.

2) Degustarea s-a făcut în mod obiectiv, după sistemul triangular al Oficiului Internațional pentru Cacao și Ciocolată.

NOI OBIECTIVE ECONOMICE

● **ȘANTIER MINIER.** — *Lucrările pe șantierul viitoarei exploatări miniere din masivul Călimani au intrat într-o nouă etapă. De curînd au fost începute aici lucrările la toate cele 7 terase pentru decopertarea minereului din zona Negoiul. Paralel cu lucrările de șantier, prinde contur și viitoarea așezare minieră. Primele blocuri de locuințe se află în faza de finisare. La intrarea în exploatare, noua zonă minieră din Munții Călimani va asigura economiei naționale — în prima etapă — circa 200 000 tone minereu sulfuros pe an.*

● **ÎN PROBE TEHNOLOGICE.** — *A intrat în probe tehnologice noua secție pentru producerea acidului fosforic de la Uzina chimică din Năvodari, avînd o capacitate de 120 000 tone pe an. Acidul fosforic obținut va fi folosit la producerea unui îngrășămînt superior pentru agricultură, superfosfatul tehnic, realizat pentru prima oară în țară, după o tehnologie elaborată de specialiștii uzinei. Se lucrează, de asemenea, la o instalație care va spori producția de acid sulfuric cu încă 40 000 tone pe an, la o instalație pentru producerea superfosfatului triplu, cu o capacitate anuală de 153 000 tone, și la extinderea producției de fluorură de aluminiu. Noile instalații vor dubla actuala capacitate a uzinei.*

● **MATERIALE DE CONSTRUCȚII.** — *În județul Alba se construiesc noi capacități pentru producerea de materiale de construcții. Astfel, au început lucrările la o stație de prefabricate din beton la Războieni, cu o capacitate de 6 000 mc pe an, în prima etapă. La întreprinderea de prefabricate din Aiud, începînd din 1972, cînd se vor încheia lucrările de dezvoltare și modernizare a unității, se vor realiza anual cu 20 000 mc prefabricate pentru construcții industriale mai mult decît în prezent, iar la „Refractara" din Alba Iulia se află în plină desfășurare lucrări de dezvoltare care vor duce la creșterea potențialului productiv cu 25 000 tone cărămizi refractare pe an.*

ECONOMIE MONDIALĂ

„NADERISMUL“ – EXPRESIE A LUPTEI ANTI-MONOPOLISTE

MULTĂ vreme s-a crezut că prin forța lor economică, prin ansamblul mijloacelor de ofensivă și apărare de care dispun, marile corporații americane își vor menține neștirbite puterile discreționale și invulnerabilitatea față de insignifianții consumatori — eterogeni, neorganizați și lipsiți de un purtător de cuvînt prestigios. Au devenit celebre cuvintele insolite rostite cîndva, într-o comisie a Congresului S.U.A., de un reprezentant al unei asemenea temute corporații : „What is good for General Motors is good for America too“, sau „ceea ce este bun pentru General Motors este bun și pentru America“.

Mitul invulnerabilității companiilor-gigant, a căror cifră de afaceri depășește, adesea, bugetul unor state mici sau chiar mai măricele, s-a prăbușit o dată cu succesul acțiunii intentate de un modest și necunoscut pînă atunci jurist tocmai împotriva firmei care asimila interesele sale cu cele ale națiunii. Demonstrînd că automobilele produse de General Motors la prețuri exorbitante nu țin seama de o serie de măsuri elementare de securitate, punînd în pericol viața pasagerilor, avocatul Ralf Nader a demonstrat nu numai incompatibilitatea intereselor oamenilor de afaceri cu cele ale anonimilor consumatori, ci și posibilitatea acestora din urmă de a se opune — fie și limitat — liberului arbitru al marelui capital.

Dintr-o acțiune izolată, această inițiativă s-a transformat într-o mișcare de masă vizînd apărarea intereselor consumatorilor, care ia forme din ce în ce mai complexe și mai bine organizate. Explicația succesului „naderismului“ se găsește tocmai în faptul că această mișcare a venit la momentul oportun în întîmpinarea preocupărilor acute ale maselor largi ale opiniei publice americane.

„Orice aspirant la titlul prezidențial ar fi bucuros să capteze măcar o parte din atenția cu care opinia publică îl înconjoară pe Ralph Nader“, scrie revista „Time“, în timp ce revista „Fortune“ constată că acesta „a făcut mai mult ca cetățean particular, pentru țara noastră și poporul ei, decît au reușit să realizeze multe personalități oficiale în întreaga lor carieră“. Un recent sondaj Gallup dezvăluie că Nader este cunoscut de peste 50% din populație S.U.A. și „se bucură de o simpatie cu care puțini politicieni se pot lăuda“.

Una din ultimele cruciade naderiste, declanșată în urmă cu cîteva zile, a avut drept țintă activitatea marilor bănci americane pe care le-a acuzat că violează numeroase legi, atît federale cît și locale, de protejare a consumatorilor. „Chase Manhattan Bank“ și „First National Bank of Maryland“, a declarat Ralph Nader într-o comisie a Congresului, „redistribuie bogăția luînd de la cei săraci și adăugînd-o celor... bogați“. Activitatea „echipei Nader“, care a cunoscut în ultimele lui o proliferare impresionantă, vizează domenii din ce în ce mai vaste și mai diversificate : dezvăluirea tendinței unor firme industriale de a se opune controlului asupra poluării, atestarea efectelor periculoase ale unor produse chimice introduse în conserve, revendicarea unui sistem mai complet de control în industria cărnii, studiile militînd pentru îmbunătățirea condițiilor de muncă ale muncitorilor agricoli sezonieri din Florida și California, revendicările privind crearea unor condiții sociale echitabile minorităților dezavantajate etc.

Privită la început cu oarecare persiflare, mișcarea organizată de Nader a ajuns în cele din urmă să neliniștească corporațiile, stînjenite în cursa lor după profituri. Contraofensiva capitalului a îmbrăcat forme din cele mai diverse. Este bine cunoscută cea mai grosolană dintre acestea : angajarea unor detectivi particulari care să-l urmărească zi și noapte pe Ralph Nader în speranța găsirii unor „argumente“ pentru discreditarea acestuia .Tentativa s-a încheiat însă printr-un proces răsunător soldat cu discreditarea organizatorilor : firma General Motors a fost obligată să plătească despăgubiri de aproximativ o jumătate de milion de dolari, bani care au fost folosiți pentru... extinderea activității de protecție a consumatorilor.

Fiu al unui imigrant libanez, Ralph Nader și-a luat licența în drept la renumita universitate Harvard. Hotărîrea de a se lansa în activitatea care i-a adus milioane de sprijinitori, dar și inamici de temut, a luat-o, potrivit propriilor mărturisiri, după ce a înțeles atît de simplul adevăr, că în instituțiile de învățămînt superior „toți

Barbu MAREȘ

(Continuare în pag. 18)

REPERE

● **La Chicago** s-a deschis o expoziție internațională de mobilă la care participă, alături de 900 de firme americane și străine, și întreprinderile românești de comerț exterior „Tehnoforestexport“ și „Icecoop“.

● **Evocînd** situația monetară internațională în fața unui grup de oameni de afaceri americani, David Rockefeller, președintele lui Chase Manhattan Bank, și-a exprimat părerea că nu a sosit încă momentul pentru un nou Breton Woods și că ar fi preferabil să se continue schimburile oficioase de vederi între diferite țări în privința modificărilor care ar putea fi aduse sistemului monetar existent.

● **Compania** internațională pentru informatică (C.I.I.) din Franța va pune în vînzare un nou minicalculator, Mitra 15. Se apreciază că piața calculatoarelor de acest gen crește în ritm de 40% pe an. Prețul lor se situează între 40 000 și 250 000 franci.

● **Banca Națională elvețiană** a hotărît înlocuirea bancnotelor actuale, datînd din anii 1956—1957, întrucît acestea pot fi ușor falsificate și formatul lor nu este comod. În acest scop a fost organizat un concurs la care participă 14 graficieni, pictori și alți artiști plastici elvețieni. Efigiile care vor figura pe viitoarele bancnote trebuie să reprezinte savanți elvețieni de renume mondial.

● **Datoriile** agricultorilor australieni au depășit în acest an cifra de 2 miliarde de dolari australieni, se arată într-un raport al Institutului de economie din Melbourne. Cauza principală a înrăutățirii permanente a situației prețurilor în sectorul agrar este determinată, potrivit economiștilor, de dificultățile desfacerii produselor, provocate de concurența țărilor din Piața Comună.

● **Creșterea** economică a țărilor vest-europene a fost, pe ansamblu, mai rapidă în ultimele două decenii decît cea a S.U.A.: în 1950 produsul național brut al acestor țări reprezenta 65% din cel american, în 1960 70%, iar în 1970 — 77%.

● **Coeficientul** mediu de ocupare a avioanelor raportat de companiile aeriene americane a fost în 1970 de numai 49,3% — cel mai scăzut din ultimii treizeci de ani.

● **Un acord** a fost semnat recent la Birmingham (statul Alabama) între reprezentanții firmei „Southern Natural Gas“ și cei ai companiei algeriene „Sonatrach“ cu privire la importul de gaz natural lichefiat din Algeria. Acordul, care prevede livrarea unei cantități zilnice de aproximativ 160 milioane metri cubi de gaze naturale, va trebui să primească aprobarea guvernelor algerian și american.

● **Produsele** metalice reprezintă 28,5% din exportul Uniunii economice belgo-luxemburgheze (26,7% în 1969). Circa două treimi din vînzările acestui sector se realizează în interiorul Pieței Comune.

● **Revista** „The Banker“ a dat recent publicității clasamentul său anual al celor mai mari 300 de bănci din lumea capitalistă, după criteriul activului exprimat în dolari. Bank of America continuă să se situeze pe primul loc, urmată de First National City Bank și Chase Manhattan. Grupul britanic Barclays, situat pe locul patru, rămîne cel mai important din Europa apuseană.

VIZOR

DUPĂ CE S-A BĂUT ȘAMPANIA

PRIN anul 2407 sau, poate, 2408, un eminent student, susține cu brio examenul de doctor în științe economice la Cambridge University, stîrnind admirația examinatorilor.

— Tinere, felicitări, ți-am acordat 10 cum laudae, îi comunică satisfăcut bătrînul savant care prezida comisia, înscriindu-i, totodată, în carnet respectiva distincție. Totuși, înainte de a ne părăsi, te-aș ruga să-mi răspunzi la o întrebare suplimentară. Ai auzit dumneata de „Piața Comună“ ?

— ! !

— Ei ? ?

Și John Smith (pentru că, bine înțeles, despre el e vorba), părăsi amărît amfiteatrul, uitînd și de distincția obținută și de felicitările profesorilor și de admirația colegilor. Ajuns acasă, încercă să dezlege enigma cu ajutorul tatălui său, un strălucit profesor de economie la Oxford. Acesta, auzind întrebarea, înțelese pe loc că nici cunoștințele sale nu sînt nici pe departe atît de exhaustive cum le crezuse, ceea ce îi

— Unde este acea faimoasă Piață Comună a d-lui Heath ?

(Din „Figaro").

pricinui o adîncă mîhnire. În cele din urmă, măcinat de curiozitate, îi dădu tînărului bani de drum și-l trimise la bunicul din Glasgow — decanul de vîrstă și, cîndva, o autoritate a lumii economiștilor.

Obosit de drum și de nerăbdare, John sări peste sacerdotalul how do you do, intrînd de-a dreptul în temă. „Piața Comună ? — murmură bunicul, scărpinîndu-se în barbă. Ia stai mataluță un pic că parcă am auzit eu de așa ceva. Mataluță fii liniștit, mataluță ești cu mine“. Și după ce răsfoi o serie de cărți albe, cărți negre, cărți stacojii etc. găsi, în sfîrșit, într-o enciclopedie, mult căutatul răspuns : „Piața Comună = o încercare de unificare a Europei de Vest la începutul erei cosmice, care a contribuit substanțial la dezbinarea bătrînului continent". Și John Smith a răsuflat ușurat. Și era din nou primă-vară. Și totul era O.K., ce mai...

Această anecdotă blajină — spusă rar și cu pipa în gură — care circulă la Londra după faimosul „oui" de la Luxemburg, exprimă fidel starea de spirit a majorității britanicilor față de ceea ce ei numesc „aventura comunitară“, neliniștea lor. Iar sondajele de opinie demonstrează clar acest lucru — atît în ce privește implicațiile interne cît și cele externe ale aderării la CEE.

De altfel, după ce s-a epuizat euforia șampaniei, chiar și „cei șase“ au început să reflecteze mai atent la consecințele „da"-ului lor. „Această Europă occidentală lărgită — scrie „La Vie Française", săptămînalul economic de mare prestigiu — nu va fi o organizație mai profund unitară. La ce bun să ne înșelăm ? Știm bine că numărul nu facilitează nici omogenitatea și nici coeziunea. Marea Europă nu va realiza nimic acolo unde mica Europă a realizat atît de puțin... Ea reînoiește astăzi antanta cordială Franța-Anglia, adică francul-lira sterlină împotriva pericolelor de hegemonie ale Germaniei (occidentale) și ale mărcii. Mîine, o răsturnare de alianțe va face, poate, ca Anglia și R.F.G. să găsească argumente pentru o cooperare împotriva Franței. Nu, Europa lărgită nu va fi fraternală".

În fața acestor comentarii „festive" nu poți să nu reflectezi că anectodele, chiar cele blajine, sînt uneori cu tîlc.

Nic. MAVRODIN

PROBLEME ALE ECONOMIEI ȚĂRILOR MICI VEST-EUROPENE

În ULTIMUL DECENIU s-a acumulat în occident o impresionant de abundentă literatură economică și politică pe tema destinelor țărilor mici și mijlocii, al cărei țel major pare a fi — în majoritatea cazurilor — argumentarea așa-zisei „imposibilități a supraviețuirii" acestora în lumea contemporană și mai ales în cea de mîine. Desigur, cea mai bogată literatură în acest sens a apărut în țările Pieței Comune, unde întreaga acțiune de persuasiune este destinată să convingă statele mici și mijlocii din Europa occidentală să se ralieze Comunității Economice. Un lector atent al acestor scrieri nu poate să nu observe că în sprijinul tezelor respective nu sînt aduse concluziile unor analize concrete asupra economiei țărilor mici. Și de altfel asemenea analize sînt și greu de efectuat de cele mai multe ori nu numai pentru că ele ar putea să risipească multe din prejudecățile curente cu care se operează, dar și pentru faptul că economia acestor țări este neglijată de cele mai multe ori chiar și de statistica internațională care pune la îndemîna cercetătorului foarte puține date în respectivul domeniu. Faptul cel mai paradoxal poate este însă că economia acestor țări este cel mai puțin cunoscută tocmai în statele mici și mijlocii, care, în genere, își ignoră reciproc experiențele economice. Literatura economică din țara noastră nu face excepție în această privință, atenția cercetătorilor îndreptîndu-se cu preferință aproape exclusivă către studierea evoluției economice a marilor puteri.

Rolul pe care-l joacă țările mici și mijlocii în economia mondială contemporană este văzut în moduri foarte diferite.

Pentru unii politologi și economiști rolul lor ar fi periferic, marginal, ele avînd de ales între izolare și subordonare față de elementele de forță ale „cîmpului magnetic" al marilor puteri economice. Evident, rădăcinile unor asemenea concepții își au originea în doctrinele imperialiste bazate pe aprecierea rolului unei țări exclusiv după forța sa de dominație în economia și politica mondială, pe desconsiderarea eforturilor modeste ale națiunilor care vor să trăiască în pace prin punerea în valoare a resurselor materiale și umane de care dispun. Experiența mondială a dovedit că o politică de izolare față de restul lumii, cu corolarul ei economic — autarhia, condamnă națiunea mică și mijlocie la sărăcie și înapoiere într-o lume caracterizată prin fluxuri active de bunuri materiale și spirituale, de cunoștințe științifice și tehnologie tot mai moderne.

Pusă să opteze în alternativa : izolare sau subordonare, doctrina economică și politică din unele țări — îndeosebi din cele scandinave, dar nu numai din acestea — susține ca o soluție posibilă „pentru a ține piept" presiunilor economice și politice ale puterilor imperialiste, însumarea eforturilor statelor mici în organisme internaționale menite să asigure cooperarea lor multilaterală. Experiența de pînă acum nu este prea concludentă în această privință. Piața Comună reunește țări cu nivele de dezvoltare oarecum similare din punct de vedere economic, dar cu potențiale absolute foarte diferite. Or, evoluția contradictorie a Comunității Economice Europene, punctată deseori prin ignorarea sau încălcarea intereselor partenerilor mici nu este considerată a fi încurajatoare. Pe de altă parte, Asociația Europeană a Liberului Schimb a reușit pînă acum să ajungă doar la stadiul unei uniuni vamale pentru produsele industriale. Folosind avantajele unei asemenea uniuni, țările mici din A.E.L.S. și-au modernizat economia prin confruntarea concurențială a mărfurilor lor industriale. Dar ele se văd în momentul de față insuficient apărate împotriva situației create pe piața vest-europeană prin evoluția C.E.E. ca o grupare cu caracter închis tot mai evident. Poate tocmai astfel se explică „punctul de răscruce", în care se afirmă, deobicei, că sînt țările A.E.L.S., dezorientate încă în fața opțiunii între : aderarea la C.E.E., constituirea altor organisme (compuse exclusiv din țări mici), „revitalizarea" A.E.L.S., sau replierea pe poziția acceptării pasive a situației și evoluției pieței mondiale în următoarele decenii așa cum se profilează ele încă de pe acum. Aderarca la C.E.E. stîrnește în toate țările A.E.L.S. suficiente temeri pentru a nu se putea prevedea cu o oarecare precizie care va fi momentul unei asemenea operațiuni. Dacă, în genere, ea va avea loc, atunci ea ar fi posibil să fie determinată mai mult de motive economice defensive sau de rațiuni politice. Dar, evident, neutralitatea unora din țările A.E.L.S. ar fi, în această situație, ori compromisă, ori ar reprezenta piedica esențială împotriva aderării.

Crearea unor organisme internaționale proprii, așa cum se vede din repetatele încercări nereușite de constituire a Nordek-ului, se lovește fie de lipsa entuziasmului (din partea celor mai multe țări mici), fie de presiunile externe (ce argumentează că s-ar crea pericolul unei fărîmițări a Europei occidentale într-o serie de grupări închise și, prin aceasta, ostile una celeilalte din cauza înfruntărilor concurențiale). În ce privește „revitalizarea" A.E.L.S., descurajarea este aproape totală și nu apare ca o reală alternativă. În sfîrșit, o poziție pasivă în fața evoluției pieței mondiale este considerată de către cercurile economice și politice din aceste țări echivalentă cu acceptarea unei sinucideri lente și dureroase.

Literatura economică înscrie însă, în special în ultima vreme, și o altă opțiune posibilă pentru țările mici și mijlocii: independența lor economică și politică într-o economie mondială caracterizată prin înțelegerea strînselor interdependențe existente (în mod special poate fi menționată lucrarea lui Fr. Perroux dedicată „Independenței"). Această opțiune nu este, în fond, doar o cale „posibilă", generată de spiritul inventiv al unui economist, politolog sau om de stat ci rezultatul real al eforturilor și activității unora din țările mici și mijlocii, așa cum se materializează ele în situația actuală a unor asemenea state. Se pune însă problema dacă o prognoză pentru următoarele două-trei decenii poate aprecia că rolul lor actual în economia mondială se menține și chiar se va accentua în condițiile apărării independenței lor economice și politice. În ultima instanță tocmai unei asemenea întrebări tind să-i dea răspuns și rîndurile de față.

După CUM SE ȘTIE, orice prognoză trebuie să pornească de la studierea atentă a evoluției prealabile a fenomenului la care se referă ea pentru a putea extrapola în viitor tendințele esențiale ce s-au și manifestat. Desigur, nu tot ceea ce a fost valabil într-o perioadă anterioară poate fi posibil și într-un viitor mai mult sau mai puțin îndepărtat. De aceea, prognoza nu este pur și simplu o extrapolare a prezentului, ci o încercare de a discerne între multiplele variante ale viitorului pe aceea care are șansele cele mai mari de a se realiza. Or, acestea sînt tocmai cele ce decurg din însăși structura economiei naționale a respectivelor țări. În acest scop, incursiunea în trecutul dar mai ales în actuala configurație a economiei țărilor mici și mijlocii este o necesitate de care nu se poate dispensa nici-o prognoză cît de cît realistă.

De la început trebuie remarcat faptul că prin caracteristicile economiei lor actuale, **toate aceste țări mici și mijlocii se află la un nivel de dezvoltare care ne permite să le înscriem în rîndul celor avansate [1]).** Totuși, între ele există unele deosebiri în ce privește nivelul dezvoltării, ceea ce se reflectă — într-o importantă măsură — în produsul lor național brut pe locuitor.

Pentru comparație, tabelul nr. 1 cuprinde țările vest-europene în ordinea descrescîndă a acestui indicator.

Urmărirea acestui indicator în ultimele două decenii pentru țările mici și mijlocii la care ne referim ne face să constatăm creșteri importante, în ritmuri medii anuale în general mai ridicate decît ale statelor vest-europene mari (excepție făcînd R.F. a Germaniei, care a cunoscut de asemenea sporuri relativ înalte). Pronosticuri ale O.C.D.E. pentru deceniul 1970—1980 evaluează ritmul mediu anual al creșterii produsului intern brut după cum urmează : Suedia — 3,6%, Elveția 3,2%, Belgia — 4,7%, Olanda — 4,6% astfel, încît produsul intern brut pe locuitor, în dolari, al anului 1980 este estimat pentru Suedia — 4100, Elveția — 3500, Belgia — 3200, Olanda — 2600 dolari [2]).

Experiența mondială arată că produsul național brut este un indicator important al nivelului de dezvoltare economică. El reflectă productivitatea muncii atinsă într-o țară dată și permite unele comparații internaționale în această privință. Pe de altă parte, experiența arată că există un strîns raport între mărimea P.N.B. și structura economiei naționale a unei țări. Proporția pe care o reprezintă industria în economia națională — atît în producerea P.N.B. cît și în ocuparea populației active — are o influență hotărîtoare asupra volumului absolut al P.N.B. și, implicit, al acestuia raportat la numărul populației. O asemenea relație se explică prin productivitatea muncii mai ridicată în industrie decît în agricultură. Iar această concluzie se verifică și în cazul acelor țări caracterizate printr-o agricultură modernă, bine dotată cu mijloace tehnice.

Dintre țările menționate, erau industrializate și înainte de război — Austria, Belgia, Elveția, Luxemburg, Suedia ; agricultura și silvicultura aveau o pondere majoră în Finlanda, Norvegia, Danemarca, Olanda, deși și acestea aveau o industrie mai mult sau mai puțin dezvoltată. Agricultura și silvicultura ocupă în deceniul al șaselea ponderi importante în cazul Finlandei, Austriei și Luxemburgului (între 21,2% și 35,5%). Partea corespunzătoare a participării agriculturii și silviculturii la producerea P.N.B. era în toate cazurile apreciabil mai redusă. În schimb, partea industriei în populația activă și în producerea P.N.B. este mare, ca și a serviciilor. Tabelul nr. 2 încearcă să pună în evidență raportul dintre participarea ramurilor la producerea P.N.B. și ponderea populației active pe cele trei sectoare economice ca o expresie a productivității diferite a muncii, ținînd seama că, în mare, P.N.B. reflectă cantitatea de muncă nou creată în societate la un moment dat.

EXISTĂ o prejudecată relativ răspîndită cu privire la dezvoltarea industrială a țărilor mici și mijlocii și anume că aceasta s-ar afla în situația unei specializări foarte stricte. Deseori se și afirmă, ca o axiomă : Elveția înseamnă producție de ceasuri și mecanică fină, Suedia — oțel, Belgia și Luxemburgul — oțel etc. Desigur, în cadrul diviziunii internaționale a muncii între țări industriale dezvoltate există tendințe de specializare extrem de pregnante. Dar această specializare, așa cum subliniază toți experții, nu este nicăieri transformată într-o „monoproducție industrială". Pretutindeni se constată elaborarea și aplicarea unei politici economice menite să dezvolte agricultura, să asigure un grad înalt de autoaprovizionare agro-alimentară și să facă ca gospodăriile populației agrare proprii să nu fie zdrobite de concurența produselor agricole importate. Sectorul serviciilor, inclusiv cel al comerțului invizibil internațional (turism, transporturi, asigurări, instituții pentru efectuarea tranzacțiilor internaționale de capital etc.) sînt obiectul unei politici de amplificare sistematică. Dar nu numai atît.

Producția industrială a tuturor țărilor mici și mijlocii avansate din punct de vedere economic cunoaște paralel un proces de specializare dar și de diversificare.

După cum rezultă, de exemplu, dintr-un volum editat de Stockholms Enskild Bank (Réalités sur la Suède), producția metalelor și construcțiilor de mașini constituiau aproape 43% din totalul cifrei de afaceri a industriei suedeze, ocupînd aproape 50% din forța de muncă din industria acestei țări. În același timp, în cifra de afaceri a industriei, producția alimentară are 17,4%, a hîrtiei și prelucrării lemnului — 15,9%, industria chimică — 6,4%, a textilelor și confecțiilor — 6,1%, materialele de construcție — 3,6%, industria poligrafică — 3,2%, a pielăriei și articolelor de cauciuc — 2,4%.

Dacă ne referim la principalul sortiment al industriei constructoare de mașini și utilaje, atunci în ordine descres-

dr. N. S. STĂNESCU

(Continuare în pag. 18)

Tabelul nr. 1

Produsul național brut în 1969 pe locuitor

Țara	în lire	în dolari	Țara	în lire	în dolari
Suedia	1484	3661	Belgia	860	2064
Danemarca	1300	3120	Finlanda	817	1960
R.F.G.	1275	3060	Austria	703	1687
Elveția	1270	3048	Italia	636	1526
Norvegia	1165	2796	Spania	360	864
Franța	1100	2640	Grecia	330	792
Luxemburg	1069	2565	Portugalia	220	528
Olanda	998	2295	Turcia	147	352

Sursa : The Financial Times, A wider Europe. Partea I, 7 decembrie 1970. Calculat de noi și în dolari la cursul oficial al lirei sterline (2,4 dolari = 1 L).

Tabelul nr. 2

Ponderea sectoarelor în P.N.B. și în populația activă (socotite a fi = 100 pe economie)

Țara	Agricultură și silvicultură: pondere în PNB	Agricultură și silvicultură: pondere în Populație activă (P.A.)	Agricultură și silvicultură: Raport PNB/P.A.	Industrii: pondere în PNB	Industrii: pondere în P.A.	Industrii: Raport PNB/P.A.	Servicii: pondere în PNB	Servicii: pondere în P.A.	Servicii: Raport PNB/P.A.
Austria	10,8	22,8	0,47	51,5	42,8	1,20	37,7	33,9	1,11
Belgia	6,7	7,1	0,94	44,3	43,6	1,01	49,0	46,0	1,06
Danemarca	13,0	17,5	0,74	39,7	36,5	1,08	47,3	44,2	1,07
Finlanda	20,3	35,5	0,57	41, 1	31,5	1,30	38,6	32,7	1,18
Elveția	...	11,6	...	...	49,5	...	...	38,9	...
Luxemburg	7,6	21,2	0,35	56,8	44,5	1,27	35,6	34,3	1,03
Olanda	9,0	9,8	0,92	42,2	40,2	1,05	48,8	48,9	0,99
Norvegia	9,6	22,3	0,43	39,4	34,5	1,14	51,0	42,1	1,21
Suedia	8,0	13,8	0,58	48,0	45,1	1,06	44,0	40,8	1,07

Sursa : B. Müller, A Statistical Handbook of The North Atlantic Area. West. Europa, Canada, United States. The Twentieth Century Fund, New York, 1965, pag. 40—41, 78. Raportul e calculat de noi.

LA TÎRGUL DIN POZNAN

Sub semnele unui jubileu de 50 de ani

● *Meandrele istoriei*

LA ÎNCEPUT se numea „Tîrgul Sfîntului Dominic". Era prin 1221 — acum 750 de ani. Peste tot în lume, mai mari sau mai mici, tîrgurile se-înfiripau, se statorniceau și își legau numele de onomastica sfinților și de anumite festive zile ale bisericii. Negustorii nu aveau însă înclinări hagiografice: caracterul tîrgurilor era pe deplin laic. E adevărat că Poznanul fusese în aceea vreme și reședință episcopală; înainte de toate însă, orașul era capitala Poloniei. Greu de spus cîtă rigoare dominicană se afla în spiritul prințului Wladislaw Odonicz, dar ceea ce se știe este că el predica evanghelia schimburilor și că dăduse negustorilor străini care veneau la Poznan privilegiul scutirilor de taxe vamale.

Poziția geografică a orașului — situat pe drumurile dinspre apus spre răsărit și dinspre miază-noapte către miază-zi — i-a fost deosebit de avantajoasă. La origină, caracterul tîrgului fusese domestic, în secolul al XVI-lea însă se realizau la Poznan cea mai mare parte a exporturilor și importurilor Poloniei ca și tranziturile de mărfuri pe care polonezii le făceau dinspre est spre vest. Un alt tîrg aici, al Sfîntului Ion, cîștigase între timp mai multă importanță decît cel al Sfîntului Dominic, dar acum se vorbea în mod generic, în țară și peste hotare, de „Tîrgul de la Poznan". În istoria Poloniei, perioada a rămas înscrisă ca „epoca de aur" a orașului.

În veacul al XVII-lea, ne mai spune istoria Poloniei, repetatele cotropiri ale suedezilor au împins însă comerțul la declin și deși reconstruit după războaie, Poznanul a continuat să stea sub semnul unui destin nefavorabil. Căzuse curînd sub stăpînirea Prusiei și n-a mai avut apoi alt rol decît acela de garnizoană militară.

După terminarea primului război mondial, cînd și-a redobîndit Polonia în cele din urmă independența națională, dorința ei de a se ridica din ruini și de a se reintegra în economia europeană, a dus la reînființarea tradiționalului tîrg. Porțile i s-au redeschis în 1921 și în 1925 și-a redobîndit caracterul lui internațional. În 1928 se număra printre membrii fondatori ai Uniunii Internaționale a Tîrgurilor.

Au trecut anii, și cu trecerea lor, cum se știe, vin și jubileele. Anul acesta s-au împlinit 50 de ani de cînd în 1921 a fost reluată vechea tradiție. De la obținerea independenței, tîrgul din anul acesta a fost al 40-lea. Date festive așadar. De aceea am și evocat în rîndurile de mai sus cîteva din momentele istoriei mai vechi a „Tîrgului de la Poznan".

● *Avîntul industriei și continua ei diversificare*

PERIMETRUL expoziției e imens și forfota continuă a mulțimii de vizitatori te include pe nesimțite. Stăpînește o atmosferă febrilă, încărcată parcă de o sărbătorească voie bună. Îndeobște piețele, chiar și cele mai mici, sînt captivante prin ambianța lor animată, prin ritmul dinamic al mișcării, prin peisajul lor policrom și insolit. Cu atît mai mult te solicită un «tîrg» de proporțiile celui de la Poznan, cu o participare atît de diversă, plurinațională, în a cărei cromatică se combină culorile, tipurile, liniile, gusturile și specificul atîtor ținuturi în care muncesc și produc oamenii pe planetă. Agenții de comerț, directorii de întreprinderi, inginerii, funcționarii, se mișcă prin mulțimea care umple pavilioanele, halele, terenurile neacoperite, aleile exterioare, ca într-un fel de spațiu al turnirurilor — de bună seamă al unor turniruri pașnice. Căci în întrecere se află înaripata capacitate de creație a oamenilor, geniul industrial al națiunilor — într-o ostensibilă avîntare spre viitor și spre mai binele omenirii.

O organizare abilă, bazată pe o îndelungată experiență, a adus gazdelor numeroase satisfacții, iar tîrgului un succes legitim. Pe un teritoriu de 131.000 m², în 60 de pavilioane, 20 mari hale și numeroase spații în aer liber, și-au prezentat mărfurile — în cea mai mare parte bunuri de echipament capital — un număr de 41 de țări: 27 europene, 6 americane, 6 asiatice și 2 africane. 82 la sută din întregul perimetru a fost ocupat de mașini, instalații și bunuri industriale de consum. Din totalul de 131.000 m² — fără a pune la socoteală Polonia, a cărei arie de expoziție măsura singură 61.000 m² — țările socialiste au acoperit o suprafață de 21.450 m². Expoziția poloneză, de dimensiuni impresionante, a marcat o prezență economică remarcabilă. Ea a mărturisit despre o puternică inițiativă industrială și despre o incontestabilă capacitate de creație și diversificare. Structura categoriilor de mărfuri expuse, indica schimbări evidente. Oferta de bunuri capitale a Poloniei crește sensibil. Anul acesta au expus cu precădere marile combinate și marile întreprinderi de comerț. Șaizeci la sută din produsele înfățișate aparțineau industriei grele și constructoare de mașini: mașini unelte pentru prelucrarea metalelor; mașini de construcție; motoare și aparate electrice; motoare Diesel: echipament electronic; aparate de măsură și control; echipament pentru prelucrarea automată a informațiilor etc. De asemenea au fost prezentate mașini pentru exploatarea minieră, pentru prelucrarea lemnului, pentru industria textilă, pentru industria de turnătorie; echipament tehnic nuclear, medical, frigorific; produse chimice, de pielărie, de industrie alimentară, de sticlă și ceramică; nave, pianoare, echipament sportiv.

Vehiculele cu motor, pentru pasageri și utilitare — camioane, platforme, furgoane, autobuze, minibuze, ambulanțe, ateliere mobile de serviciu, camioane și furgonete frigorifice — au vorbit vizitatorilor despre locul din ce în ce mai important pe care-l deține această ramură în economia națională polonă.

În general pavilioanele țărilor socialiste s-au prezentat cu produse de o mare varietate — rezultatul unei dezvoltări economice industriale dinamice și în care ponderea producției mijloacelor de producție e esențială. Ca unul din partenerii comerciali importanți ai României, Polonia ca și alte țări și firme străine, au avut prilejul unei noi confruntări a nevoilor pieței proprii, cu produsele industriei românești, vizitîndu-ne la Poznan pavilionul și terenul de expoziție în aer liber. Au fost prezentate mașini-unelte, tractoare, camioane și autoturisme, produse petrochimice, mărfuri ale industriei electronice, electromotoare, electropompe, elemente de automatizare, produse metalurgice, aparate de măsură și control, radiatoare, frigidere, mașini electrice de calcul etc.

Ținînd seama de tipul importurilor în care sînt interesate în principal țările socialiste, numeroase firme din vest au prezentat cu precumpănire bunuri de investiție, instalații și echipament industrial. Au fost prezente, între altele, firmele Thyssen, Krupp, Höchst, Mannesmann, Daimler Benz, Siemens, Telefunken, Bayer (din R.F.G.), Pechiney, Saint-Gaubain, Creuzot-Loire, Rhône-Poulenc (Franța); Mitsubishi, Mitsui, Japan Iron and Steel Exporters Association (Japonia); Voest (Austria); Leyland Motor (Anglia); Brown Boveri (Elveția); Philipps (Olanda); Fiat (Italia); Alfa Laval, Asea (Suedia) etc.

Deși interesul cercurilor comerciale poloneze pentru achiziții s-a manifestat în special în domeniul bunurilor capitale, ele au menționat că anul acesta sporește cererea Poloniei de mașini destinate producției de bunuri de consum durabile. De asemenea s-a arătat că, în ceea ce privește mărfurile proprii, anul acesta Polonia n-a dorit să expună pentru oferta în străinătate unele tipuri de mașini și echipamente de care țara are nevoie urgentă, oricît de modernă ar fi construcția și producția lor.

Pavilionul S.U.A. a fost în întregime consacrat prezentării de echipament destinat învățămîntului și educației, mai ales aplicațiilor practice în școli, începînd cu grădinițele de copii și sfîrșind cu insti-

Dinu HERVIAN

(Continuare în pag. 18)

R. P. MONGOLĂ

PREOCUPĂRI ACTUALE ÎN DOMENIUL CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE

CA URMARE a victoriei revoluției populare, a cărei a 50-a aniversare este sărbătorită în aceste zile, Mongolia a pășit pe calea unor adînci prefaceri politice, sociale și economice. În anii care s-au scurs de atunci, sub conducerea Partidului Popular Revoluționar Mongol, poporul mongol a obținut succese remarcabile în toate domeniile construcției social-economice și culturale.

În acest cadru, o importanță crescîndă capătă în ultimele decenii dezvoltarea științei, formarea cercetătorilor și oamenilor de știință mongoli. Problemele cercetărilor științifice în R. P. Mongolă, preocupările actuale în acest domeniu, au fost evocate recent, în cursul unei convorbiri cu președintele Academiei Mongole de Științe, ȘIRENDIB BAZARIN, la Ulan-Bator.

Stimularea dezvoltării continue a științei, a subliniat interlocutorul meu, a fost determinată de hotărîrea adoptată în 1961 de C.C. al P.P.R.M. și de Consiliul de Miniștri al R.P. Mongole, privind reorganizarea Comitetului pentru știință în Academie. Au fost înființate șapte institute de cercetări, profilate pe cele mai importante ramuri ale științelor sociale și naturale. Cercetările se desfășoară, de asemenea, în institutele pe ramură ale Ministerului Agriculturii, Ministerului Construcțiilor și Materialelor de Construcții, Ministerului Sănătății Publice, ca și în laboratoarele Universității de Stat și în toate celelalte institute de învățămînt superior din țară. Activitatea cadrelor de cercetători — al căror număr a sporit cu 27% în cincinalul încheiat — s-a concretizat în creșterea nivelului teoretic al lucrărilor în științele sociale și agricole, în fizica nucleară, astro-fizică, geofizică, geologie și biologie. Întreaga lor activitate se canalizează spre aplicarea în practică a rezultatelor revoluției științifice și tehnice, ceea ce determină nu numai alegerea corectă a direcției, ci și aprecierea nevoilor societății de aceste studii, nivelul teoretic al muncii însăși.

În continuare, președintele Academiei s-a oprit asupra preocupărilor legate de planificarea dezvoltării cercetărilor fundamentale și aplicative în vederea obținerii unor efecte economice și sociale maxime. Din acest punct de vedere, o mare importanță are planificarea cercetării științifice, domeniu în care ținem seama de experiența dobîndită în țările socialiste frățești, folosind-o din plin în măsura în care ea este aplicabilă în condițiile noastre — a subliniat președintele Academiei.

Academia de Științe a R.P. Mongole și-a desfășurat de la început activitatea de cercetare pe baza unor planuri anuale sau cincinale.

La elaborarea acestor planuri se pornește de la disponibilul de personal calificat, de la posibilitățile de dotare a laboratoarelor, de la nivelul dezvoltării științei din R.P. Mongolă și rezultatele obținute de știința modernă pe plan mondial, precum și de la urgența problemelor pe care le ridică dezvoltarea economiei noastre naționale. Astfel, în dezvoltarea cercetării științifice în R.P. Mongolă, atenția se concentrează îndeosebi asupra problemelor teoretice generale, a căror elaborare va putea în viitor să influențeze în mod considerabil practica, precum și asupra problemelor a căror soluționare va facilita dezvoltarea economiei socialiste. În planurile sale pentru următorii cinci ani, Academia are în vedere sarcini de bază, cum ar fi cercetarea în domeniul repartizării resurselor naturale, a materiilor prime și a forței de muncă; perspectivele dezvoltării industriei energetice; principiile genetice ale creșterii animalelor și selecției; unele probleme concrete ale dezvoltării agriculturii, în special aplicarea mijloacelor chimice în funcție de condițiile climatice din R.P. Mongolă. Introducerea în economia națională a rezultatelor cercetării științifice și tehnice, din țară și din străinătate, informarea tehnico-științifică sînt, de asemenea, probleme de strictă actualitate.

Îndeplinirea tuturor sarcinilor enumerate solicită o coordonare superioară a activității multora dintre instituțiile aflate în subordonarea Academiei de Științe, ca și a institutelor de cercetare din cadrul ministerelor, precum și introducerea unui sistem de învățămînt adecvat acestor necesități. Tocmai în acest scop a fost creat un comitet special al Consiliului de Miniștri, care are sarcina de a coordona planurile cercetării științifice în întreaga țară, de a crea condițiile necesare obținerii celor mai bune rezultate. După cum releva tov. Șirendib Bazarin, toate aceste probleme sînt indisolubil legate de planurile naționale pe termen lung, orientate spre o constantă întărire a bazei tehnico-materiale a socialismului și îmbunătățirea permanentă a sistemului de conducere.

Nu sînt neglijate nici problemele cercetării sociologice și juridice, avîndu-se în vedere faptul că dezvoltarea socială trebuie să devină o componentă a planificării economiei naționale. Această activitate urmează a fi dusă la îndeplinire de către reprezentanți ai științei, tehnologiei, industriei și ai organelor conducerii de stat.

Rezultatele care se obțin prin aplicarea în practică a uneia sau alteia dintre soluțiile furnizate de cercetare — a arătat în continuare președintele Academiei — depind, desigur, de un număr mare de factori aflați în unitățile respective: pregătirea culturală și tehnică a muncitorilor, sistemul existent de conducere și de cointeresare materială, nivelul de asigurare a condițiilor optime de muncă și de trai, precum și concepția pe care lucrătorii respectivi și-o formează asupra perspectivei activității lor.

Una dintre condițiile esențiale ale soluționării cu succes a oricărei probleme în domeniul cercetării științifice este existența aparaturii moderne și a unui personal de cercetători de înaltă calificare. Tocmai de aceea, din Directivele celui de-al XVI-lea Congres al comuniștilor mongoli se desprind preocupările pentru îmbunătățirea bazei tehnico-materiale a institutelor de cercetare, pentru a le permite să facă cu cinste față actualei etape cînd știința a devenit o redutabilă forță de producție. Aplicarea acestui program va ridica pe noi trepte dezvoltarea economică și socială a întregii țări, la care cercetătorii din R.P. Mongolă sînt ferm hotărîți să aducă o contribuție crescîndă.

Gheorghe CIOBANU

ȚĂRILE MICI VEST-EUROPENE

cînda, producția se situează astfel: vase maritime (1,4 miliarde coroane suedeze), piese auto (0,9 miliarde), generatoare și motoare electrice (0,93), ascensoare (0,5), motoare cu explozie (0,49), fire și cabluri (0,47), mașini de birou (0,39), rulmenți (0,36) pompe (0,34), mașini agricole (0,24), mașini miniere (0,23), mașini pentru prelucrarea metalelor (0,21), mașini pentru industria hîrtiei (0,19), locomotive și vagoane (0,14) etc. După cum se vede, industria constructoare de mașini, care deține o pondere mare în totalul producției industriale globale, este relativ diversificată, mergînd de la utilaj greu pînă la cel al mecanicii fine.

Paleta diversă a economiei naționale a Suediei se reflectă și în exportul țării: 24,5% din totalul exportului îl constituie mașinile și utilajele, 11,7% mijloacele de transport, 14,4% metalele de bază și produsele rezultate din prelucrarea lor. În același timp 3,2% din export îl constituie produsele agricole, 27,1% cele ale silviculturii, 4,7% minereul de fier brut.

Specializarea producției industriale suedeze o putem deduce, în mod indirect, din faptul că mașinile și utilajele constituie 22,4% din totalul importului, mijloacele de transport — 9,1%, metalele de bază și produsele prelucrării lor 12,3%, produsele chimice 7,9%, textilele și încălțămintea 8,9%.

Statistica elvețiană (Jahrbuch der Schweiz, 1970, pag. 137 și 178) ne arată o situație asemănătoare: din 56,5 miliarde de fr. E, total cifră de afaceri pe industrie, 10,1 mil. erau produse ale industriei alimentare, a băuturilor și tutunului (18%), 6,2 mild. — textile, confecții, pielărie și confecții (11%), 6,3 mild. — prelucrarea lemnului, hîrtiei și poligrafie (11%), 5,2 mild. — industrie chimică, prelucrarea petrolului și producția de cauciuc sintetic și mase plastice (9%), 1,6 mild. — materiale de construcții, 0,6 mild. — bijuterii, jucării și instrumente muzicale. Metalurgia și prelucrarea metalelor aveau o cifră de afaceri de 21,9 mild. fr. E. (39%), iar ceasornicăria 3,1 mild. fr. (5,6%). Structura diversificată a industriei elvețiene se reflectă și în exportul său: 31,5% este compus din mijloace de producție, 29,5% din bunuri industriale de larg consum, 38,5% din produse ale agriculturii și industriei alimentare, materiale de construcții.

O remarcă asemănătoare ne permite examinarea structurii industriale a Austriei. S-ar putea examina după aceleași criterii structurile industriale ale altor țări mici și mijlocii. Dar credem că mai important ar fi să ne punem următoarea întrebare: diversificarea industrială este o „schelă", a dezvoltării anterioare a industriei respectivelor țări sau, dimpotrivă, o tendință de perspectivă?

Toate indiciile par să ne ducă la concluzia că diversificarea industrială este corolarul indispensabil al specializării. Această specializare nu pare să fie orientată către lichidarea anumitor ramuri ale industriei, deși se poate observa o stare de stagnare relativă (pe care unii experți nu ezită să o numească „criză") a unor ramuri așa-zis tradiționale.

Specializarea, după cum putem deduce din tendințele manifestate pînă acum, se orientează mai degrabă către producerea **anumitor sortimente** din cadrul unor ramuri ce se regăsesc în toate țările.

Așadar, pe fondul unei dezvoltări economice multilaterale, diversificate, diferitele țări se specializează în producerea unor anumite tipuri, dimensiuni, sortimente ale unora și acelorași mărfuri.

ESTE DE LA SINE înțeles că pe piața mondială a tuturor produselor industriale există o puternică luptă de concurență, impunîndu-se numai acele mărfuri care rezistă prin calitate și preț competitiv. Aceasta cere eforturi deosebite producătorilor din țările mici și mijlocii pentru a se menține pe piața mondială sau pentru a-și îmbunătăți pozițiile pe această piață. Un astfel de rezultat se obține, de regulă, prin urmărirea atentă a rapidului progres tehnic, prin revederea permanentă a programelor de producție în sensul modernizării produselor sau al înlocuirii lor prin tipuri noi. Desigur că aceasta impune un orizont larg de cercetări științifice și o promptă adaptare a potențialului industrial la cerințele consumatorilor. Un rol de seamă îl joacă și cercetările prospective menite să evidențieze sectoarele de activitate ce oferă perspectivele cele mai avantajoase.

Așa, de exemplu, confruntarea concurențială pe care o susține industria constructoare de mașini grele elvețiene a pus probleme complicate acestei ramuri care a ajuns să aibă o pondere însemnată în producția și exportul Elveției. Astfel, firma Sulzer, producătoare de motoare Diesel s-a văzut pusă, din cauza dimensiunilor relativ reduse ale pieței interne, în situația de a alege: ori să-și limiteze producția, reducînd costisitoarele cheltuieli de cercetare științifică, ori să sporească aceste cheltuieli și capacitatea de producție pe baza cooperării cu firme străine (fie deschideri de filiale, fie producție în străinătate către întreprinderi străine sub licență a firmei elvețiene). Ea a optat în special pentru soluția vînzării de licențe, ceea ce a făcut ca 31,1% din producția mondială a anului 1969 de motoare Diesel destinate navelor de peste 2000 tone să poarte însemnele acestei firme („Technique suisse", nr. 3/1970, pag. 13). Așadar, Elveția, țară nemaritimă a produs aproape o treime din forța de tracțiune a navelor mari lansate în întreaga lume. Ceea ce nu e deloc neglijabil.

O soluție „simplă" pentru a face față concurenței internaționale ar fi lărgirea proporțiilor absolute ale producției proprii. Dar dimensiunile absolute ale producției proprii sînt, de cele mai multe ori, limitate de resursele de forță de muncă disponibile, în respectivele țări. De aceea, vînzările de licențe nu sînt privite numai ca un mijloc de obținere a unor venituri în devize. Căci firmele nu renunță la propria producție atunci cînd vînd licența, fie și numai pentru motivul că perfecționarea în continuare a tehnicii este imposibilă fără o legătură nemijlocită cu fabricația. În plus, sistemul licențelor permite firmelor ce vînd licențe să se țină la curent cu realizările tehnice și științifice mondiale din sectoarele lor de activitate.

Dezvoltarea cooperării economice internaționale reprezintă, după părerea unanimă a specialiștilor din aceste țări, soluția optimă pentru dezvoltarea în continuare a economiei lor naționale și pentru ca rolul și locul lor în economia mondială să sporească. Perspectivele lărgirii cooperării economice cu alte țări sînt abordate de majoritatea oamenilor politici și a economiștilor respectivelor țări în contextul menținerii independenței și suveranității naționale. Această perspectivă îl determina pe președintele unei mari firme elvețiene să afirme referitor la „strategia" întreprinderilor din această țară: „dacă întreprinderile noastre vor reuși să adopte soluții corecte în fiecare caz în parte și să le aplice prin munca conștiincioasă a tuturor colaboratorilor lor, Elveția va fi în măsură ca și în viitor să facă față confruntării cu marile puteri industriale". („Technique suisse", nr. 3/1970, pag. 15). După cum se vede, imaginea viitorului nu se conturează în afara existenței și confruntării concurențiale pe piața mondială.

Corelația: cooperare-specializare, într-un context de dezvoltare industrială multilaterală și diversificată, pare să capete o importanță vitală pentru toate țările mici și mijlocii. Aceasta este apreciată nu ca o cale de „supraviețuire" a micilor națiuni, ci ca mijlocul cel mai sigur ca și aceste popoare să-și aducă din plin contribuția la dezvoltarea civilizației materiale și spirituale a umanității. Experiența acestor țări pledează nu numai pentru dezvoltarea economică în general, dar și pentru o adaptare a acestei dezvoltări la particularitățile fiecăreia dintre economiile naționale, pentru concluzia că experiențele anterioare pot servi pentru stabilirea opțiunilor de politică economică, dar nu și drept model pentru a fi copiat sau imitat de către alte state.

---

1) În notele de față ne referim la țări vest-europene cum sînt: Austria, Belgia, Danemarca, Finlanda, Elveția, Luxemburg, Norvegia, Olanda și Suedia.

2) Cifre reproduse după raportul O.E.C.D. „La croissance de la production 1960—1980", în suplimentul revistei „L'Usine nouvelle" nr. 2/1970, pag. 29.

LA TÎRGUL DIN POZNAN

(Urmare din pag. 17)

tutele superioare. De la jucării la computere și alte sisteme electronice, exponatele americane au arătat o interesantă versiune modernă a mijloacelor tehnice de instrucție. Un punct de atracție l-a constituit pentru vizitatori o originală prezentare a aselenizării navei „Apollo 12", cu ajutorul unor proiecții de film pe o cupolă cerească imaginară și a unor texte vorbite, de o vădită abilitate didactică. Nu în mai mică măsură a fost captivat publicul vizitator de „Lunohod 1", expus într-o replică de mărime naturală, în marele pavilion al expoziției sovietice.

● *Orașul de ieri, de azi, de mîine*

FĂRĂ ÎNDOIALĂ că viața economică a orașului Poznan, dezvoltarea sa comercială, înflorirea urbanistică, chiar și pulsul activității culturale, se află sub influența copleșitoare a „tîrgului". Nu poate fi vorba numai de cele 10 zile din iunie ale tîrgului anual internațional. La Poznan se organizează, de asemenea, de două ori pe an, expoziții naționale, iar comerțul se simte în general aici pe un teritoriu al lui dînd permanent noi impulsuri care dinamizează existența orașului. Populația a crescut din 1937 — cînd era de 245.000 de locuitori — la un număr de 470.000 în 1970. Distrus în proporție de 55% în timpul celui de-al doilea război mondial, a fost între timp în întregime reconstruit. Au sporit și s-au dezvoltat uzinele, fabricile. Poznanul e azi unul din cele mai importante centre industriale ale Poloniei. Numărul oamenilor ocupați în industrie a crescut de la 37.000 în 1946, la 88.000 azi. Se simte în mișcarea și freamătul cetății o precipitare neabătută, continuă, spre viitor; fără vane agitații și inutile indiscreții; fără chiar acele poluări ale mediului ce însoțesc de atîtea ori expansiunea industrială. Plin de vechi domuri și clădiri de piatră, dar și de întinse verzi spații reconfortante, aparența orașului e calmă, uneori idilică. Prin numeroase parcuri respiră liniștea și răcoarea, băieții și fetele își vorbesc șoptit pe bănci, florile își distilează esențele lor subtile. În această sesiune estivală, pe latura dinspre Universitatea „Adam Mickiewicz" a parcului în care se înalță sub arbori statuia poetului, așezați la umbră, studenții mai răsfoiesc odată cursurile de pe genunchi înainte de a intra emoționați la examene. Seara i-am văzut plimbîndu-se perechi în Piața Veche, pe esplanadele cu mari dale de piatră din fața palatului primăriei, loc plin de poezia și de umbrele unui ev îndepărtat, de farmecul arhitecturii renascentiste a clădirilor înconjurătoare și de ecoul propriilor lor pași visători sub lună.

Vizitatorii străini, turiștii, comercianții atît de plini de rîvnă în treburile de peste zi, colindă și ei noaptea tîrgul cel vechi, își ridică privirile mirate spre clădirea cu turle înalte a Primăriei, se lasă ispitiți și urcă în sala de la etaj în care răsună glasurile serafice ale faimoasei corale de copii de la Poznan, ascultă înălțîndu-se spre tavanul cu elegante arcaturi și chesoane armoniile muzicii lui Händel, Bach, Schubert, Palestrina. La coborîre, poate printr-o fereastră deschisă în noapte, răzbate cîteodată de undeva și un cîntec de vioară — care îți amintește că te afli în orașul lui Henry Wieniavski. În care timp, în partea opusă a orașului, la „tîrgul" cel mare unde s-au stins de mult clamorile și mișcarea, mașinile dorm fără răsuflare, în așteptarea dimineții, cînd totul se va reînsufleți ca prin magie iar tîlcurile pline de promisiuni ale lumii moderne și ale civilizației sale industriale, ne vor vorbi iar, în graiul lor fără romantism, mai mult despre viitor decît despre trecut.

„NADERISMUL"

(Urmare din pag. 15)

sînt pregătiți temeinic pentru a reprezenta sau apăra corporațiile — și nimeni nu este pregătit pentru a reprezenta sau apăra interesul public sau pe omul de rînd.

Mișcarea inițiată de Nader nu atacă, totuși, cauzele răului — dominația monopolurilor — ci încearcă doar o limitare a efectelor acestuia. Importanța și oportunitatea ei sînt însă din plin demonstrate de interesul larg stîrnit în rîndul opiniei publice americane. Ideea pare acum de o simplitate elementară și se impune ca o necesitate obiectivă. Opinia publică din numeroase țări occidentale a început, la rîndul ei, să intuiască faptul că interesele sale nu sînt în nici un fel apărate în fața marilor monopoluri. Nader sau alți tineri juriști din „echipa lui de șoc" au fost invitați la diferite conferințe și simpozioane în Japonia, Marea Britanie și în alte țări, stîrnind pretutindeni un imens interes. În limbajul economic occidental a apărut un cuvînt nou: naderismul. Răspîndirea acestuia semnifică de fapt diseminarea ideii necesității apărării organizate a intereselor consumatorilor în fața arbitrariului născut din puterea marilor monopoluri.

MARKETINGUL

(Urmare din pag. 9)

științific. Deși reprezintă domeniul cel mai puțin stăpînit de futurologie, viața ne arată că, oricît de îndrăznețe ar fi inovațiile și invențiile, ele nu au loc în afara unor tendințe de durată, care, în general, pot fi cunoscute. Ideal ar fi să putem localiza cît mai exact în timp etapele progresului științific, să prevedem procedeele tehnologice viitoare, să ne imaginăm nomenclatorul de produse. Cum aceste deziderate nu pot fi practic îndeplinite în totalitate, este prudent ca orice investiție să aibă un grad cît mai mare de flexibilitate și o perioadă cît mai scurtă de recuperare.

Tot atît de importantă este și prognoza economică, care trebuie să cuprindă nu numai sfera economiei naționale, ci și ansamblul economiei mondiale. Explozia informatică în plină desfășurare, diversificarea metodelor de previziune — trend, regresie, modele matematice — și perfecționarea tehnicii de calcul conferă prognozei economice un grad rezonabil de probabilitate. În ce privește economia internă, condițiile viitorului pot fi bine proiectate. Nu același lucru se poate spune despre economia internațională. Pentru a determina tendințele indicatorilor de ansamblu ai economiei mondiale, evoluția viitoare pe sectoare de activitate și a fiecărei țări în parte, sînt necesare nu numai informații suficiente privind trecutul, dar și planuri, programe sau măcar intenții de viitor ale țărilor, care, în multe cazuri lipsesc, ceea ce ne pune în situația de a ne imagina ce ar putea să facă alții.

Cu tot rolul covîrșitor pe care îl au în construcția programelor de investiții, prognozele nu pot fi asimilate planului și nici prelua funcțiile acestuia. Ele aparțin sistemului informațional și dau opțiunilor de viitor o expresie plauzibilă și, pe cît posibil, probabilă, dar nu reprezintă în nici un caz o prefigurare fermă a dezvoltării. Trebuie subliniat, de asemenea, că tehnicile marketingului urmează să fie folosite în funcție de condițiile concrete ale economiei noastre socialiste.

● Care considerați că este rolul marketingului în deciziile de investiții?

— Înaintea trecerii la realizarea investiției cuprinsă în plan, titularii de investiții au obligația de a elabora un studiu de marketing, care — în afara desfacerii producției pe piața internă — trebuie să justifice nivelul exportului, avîndu-se în vedere potențialul viitor al pieței externe, cerințele, de ordin calitativ și sortimental, posibilitățile de satisfacere a cererii de către concurență, tendințele prețurilor și alți parametri ai pieței, fără a căror cunoaștere orice investiție poate avea o mare doză de risc.

Studiile de marketing elaborate în ultimul timp de centralele noastre industriale au corectat, în unele cazuri, substanțial decizia inițială de investiție, în privința capacității de producție, sortimentului de produse și chiar oportunității exportului, ceea ce demonstrează utilitatea lor practică și necesitatea ca, pe viitor, nici o investiție să nu se realizeze fără studii aprofundate de marketing.

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

● R. P. Polonă — Suedia

Reprezentanți ai întreprinderii poloneze de comerț exterior „Metalexport" au semnat recent cu reprezentanți ai firmei suedeze „SKV-MALKUS" un contract de cooperare pe zece ani, în valoare de mai multe milioane zloți valută — relatează publicația poloneză „Ekspress Wieczorny". Potrivit contractului, firma suedeză va furniza părții poloneze materiale documentare și o va informa despre experiența acumulată în producția de mașini de șlefuit moderne. Partea poloneză va asigura necesitățile ambilor parteneri în ce privește acest produs urmînd să livreze asemenea mașini de șlefuit și pe piața internațională, la început în special în țările scandinave.

● R. P. Ungară — Finlanda

La Budapesta a fost semnat un protocol care reglementează schimburile de mărfuri dintre R. P. Ungară și Finlanda pe perioada 1 iulie 1971 — 30 iunie 1972. Protocolul prevede o lărgire a listei de mărfuri care constituie obiectul schimburilor reciproce. Cu acest prilej, reprezentanții celor două părți au discutat, de asemenea, probleme privind dezvoltarea colaborării economice ungaro-finlandeze.

● R.S.F. Iugoslavia — R. F. a Germaniei

După cum informează agenția TANIUG, între Vecea Executivă a R. S. Croația și landul vest-german Baden-Würtemberg s-a ajuns la un acord pentru crearea unei comisii economice mixte.

Prima ședință a Comisiei, care are ca principală sarcină promovarea și intensificarea cooperării economice, s-a desfășurat recent în orașul Stuttgart.

● R. P. Albania — Danemarca

La Tirana a fost semnat un acord comercial între R. P. Albania și Danemarca pentru perioada iulie 1971 — 30 iunie 1972, informează agenția A.T.A. În timpul vizitei în Albania, delegația daneză, condusă de Birger Abrahamson, ambasador, șef de departament în Ministerul Afacerilor Externe a fost primită de ministrul albanez al comerțului, Kico Ngjela.

● U.R.S.S. — Italia

La Moscova, s-au desfășurat lucrările celei de-a 5-a sesiuni a Comisiei interguvernamentale de colaborare economică și tehnico-științifică sovieto-italiene. În cursul lucrărilor, conducătorii delegațiilor participante la convorbiri au relevat dezvoltarea cu succes a activității grupurilor de lucru constituite pe ramurile industriei ușoară, alimentară, electrotehnică și siderurgică, precum și în domeniul standardizării și metrologiei. În prezent, se dezvoltă contractele directe între organizațiile economice sovietice și aproximativ 30 de firme și organizații specializate italiene ; asistența tehnică acordată în cadrul acestei colaborări de firmele italiene, în diferite sectoare, urmează să fie compensată prin producția întreprinderilor sovietice interesate. Această colaborare, relevă agenția TASS, ar putea cuprinde în viitor un număr sporit de sectoare economice.

Schimburile comerciale dintre Uniunea Sovietică și Italia au cunoscut o evoluție ascendentă, totalizînd în ultimii cinci ani 472 milioane de ruble.

● R. P. Chineză — Franța

Agenția CHINA NOUĂ informează că la Pekin a fost semnat un contract între Corporația Națională chineză pentru importul și exportul de mașini și societățile franceze „Alsthom et Neyrpic" și „M.T.E." cu privire la achiziționarea de locomotive Diesel din Franța. La semnare au fost de față Li Cian, adjunct al ministrului comerțului exterior al R.P. Chineze, precum și ambasadorul Franței la Pekin, Etienne Manach.

● U.R.S.S. — R. F. a Germaniei

Un grup de reprezentanți ai cercurilor de afaceri din R. F. a Germaniei, condus de Bertholt Beitz, președintele Consiliului de conducere al concernului „Krupp", a făcut o vizită în Uniunea Sovietică la invitația Comitetului de Stat pentru Știință și Tehnică. În cursul vizitei s-a căzut de acord să se deschidă la Moscova o reprezentanță a industriașilor vest-germani, care să se ocupe de coordonarea colaborării economice și tehnico-științifice dintre cele două țări. Într-o declarație făcută agenției TASS, Bertholt Beitz a apreciat drept foarte favorabile rezultatele vizitei, ținînd seama de faptul că au fost trasate noi linii ale colaborării.

● R. P. Polonă — S.U.A.

Ziarul „Express Wieczorny" anunță începerea realizării unui important contract comercial polono-american. Întreprinderea de comerț exterior „Metalexport" și combinatul industrial „Ponar Porum" vor livra firmei americane „Forge" din Pennsylvania, strunguri de proporții uriașe, care permit, printre altele, prelucrarea unor piese din metal de pînă la 80 tone. Valoarea contractului este de aproximativ 1 milion de dolari. Ziarul informează că, avînd în vedere rentabilitatea sporită la export a acestui gen de produse combinatul „Ponar Porum" se va specializa pe viitor în această direcție : produse similare sînt oferite în prezent Angliei și industriei japoneze de nave.

● R. P. Bulgaria — Turcia

La Sofia s-au încheiat lucrările celei de a șasea sesiuni a Comisiei mixte bulgaro-turcești pentru colaborare în domeniul turismului. A fost semnat un protocol ce stabilește programul dezvoltării în continuare a turismului între Bulgaria și Turcia — menționează agenția BTA.

● R. P. Polonă — Anglia

Întreprinderea poloneză de comerț exterior „Polimex-Cecop", a încheiat cu firma britanică „Foster-Wiler" un contract de colaborare în domeniul realizării schimbătorilor de căldură pentru industria chimică. Contractul prevede acordarea din partea britanică a asistenței necesare în procesul fabricației, precum și colaborarea în desfacerea produselor — relatează agenția P.A.P.

● R. P. Ungară — Elveția

Agenția M.T.I. informează că o delegație de specialiști din R P. Ungară a făcut recent o vizită în Elveția, unde a avut convorbiri cu reprezentanți ai firmei Ciba — Heigi cu privire la colaborarea în domeniul industriei chimice. În schimbul achiziționării de către partea ungară a unor licențe pentru noi produse chimice elvețiene, partenerii elvețieni își asumă testarea medicamentelor produse în R. P .Ungară, sondarea piețelor de desfacere, organizarea activității de marketing. Totodată, firma elvețiană va cumpăra o cantitate sporită de produse chimice din Ungaria pentru a compensa valoarea licențelor pentru tehnologia completă achiziționată de la această firmă.

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

COMERȚ EXTERIOR ȘI BALANȚE COMERCIALE

REZULTATELE operațiunilor comerciale externe devin cunoscute cu o întîrziere prea mare pentru a putea reflecta în prezent evenimentele valutare din mai, de exemplu, cu suita lor de modificări ale unor cursuri de schimb. Dar acele rezultate care se cunosc pe primele luni ale anului, atestă, în continuare, importanța comerțului exterior pentru ansamblul economiei unor țări capitaliste.

După date mai puțin încurajatoare pe primul trimestru, schimburile comerciale externe ale **Angliei** s-au redresat din nou în următoarele două luni. De la o medie lunară de 742 milioane lire sterline în trimestrul IV/1970, valoarea exportului a scăzut în trimestrul I/1971 la o medie de 663 milioane lire sterline, deși în martie s-a atins nivelul de 791 milioane ; în aprilie și mai, însă, valorile au fost de 793 respectiv 795 milioane lire sterline. Împreună cu o reducere simțitoare a importului — 848 milioane lire sterline în aprilie și 781 milioane în mai, față de 975 milioane în martie, după o medie lunară de 811 milioane în trimestrul I/1971 și de 797 milioane lire sterline în trimestrul IV/1970, — aceste evoluții au determinat și o îmbunătățire a balanței comerciale. După solduri pasive de 6 și respectiv 67 milioane lire sterline în ianuarie și aprilie, balanța a fost echilibrată în martie și activă în aprilie și mai în proporție de 16 și respectiv 28 milioane lire sterline.

O altă țară membră în AELS și anume **Austria**, a importat în primul trimestru al acestui an cu 19,6% mai multe mărfuri decît în perioada corespunzătoare din 1970 și a exportat un volum cu 9,6% mai mare. Divergența dintre cele două dinamici a dus la un deficit al balanței comerciale de 6,2 miliarde șilingi, față de 3,8 miliarde în trimestrul I/1970. **Elveția**, la rîndul ei, și-a mărit importul în perioada ianuarie — mai 1971 cu circa 9% față de același interval din 1970, iar exportul cu circa 8% ; în consecință, deficitul balanței comerciale a ajuns la 2802,8 milioane de franci elvețieni, față de 2501,9 în primele cinci luni ale anului trecut, iar gradul de acoperire a importului prin export a fost de numai 76,9%.

Pe întreaga grupare AELS, inclusiv Finlanda asociată, exporturile (în prețuri fob) au crescut în trimestrul I/1971 cu 8% față de aceeași perioadă din 1970, ajungînd la 10.802 milioane de dolari, iar importurile au reprezentat 13.145 milioane de dolari, un spor de 11,3%. Comerțul între țările AELS a înregistrat creșterea cea mai rapidă. Exporturile spre partenerii dinăuntrul grupării s-au mărit cu 13,2%, ajungînd la 3110 milioane de dolari. Cele mai mari sporuri le-au cunoscut Portugalia (+ 24,7%) și Suedia (+ 22,7%). Cifrele de după eliminarea oscilațiilor sezoniere indică însă o încetinire a creșterii atît în ceea ce privește comerțul din AELS, cît și în ce privește întregul comerț exterior al grupării.

Date provizorii despre schimburile externe ale **Franței** în luna mai indică rezultate apreciate oficial ca favorabile, în ciuda unei oarecare reduceri a volumului absolut al tranzacțiilor. Importul total a reprezentat 8633 milioane de franci (9576 milioane în aprilie), iar exportul 9259 milioane (9826 milioane în aprilie). În felul acesta, soldul activ al balanței comerciale a crescut de la 250 milioane franci în luna precedentă, la 628 milioane în mai, iar gradul de acoperire a importului prin exporturi s-a mărit de la 102,6% la 107,3%, ceea ce este cel mai bun nivel atins în ultimii șase ani. Față de mai 1970, importul francez a crescut cu 16,6%, iar exportul cu 23,7%.

O altă țară a Pieței Comune, și anume **Italia**, a cunoscut în primul trimestru o creștere apreciabilă a volumului schimburilor externe, însoțită însă de o sporire a soldului pasiv al balanței comerciale. Importurile italiene au crescut cu 16%, exporturile cu 15,9%, iar deficitul a ajuns la 335 miliarde lire față de 288 miliarde în perioada corespunzătoare din 1970. În luna martie, dinamica schimburilor externe a înregistrat sporuri record. Importul a crescut cu 30,5% față de aceeași lună din 1970, ajungînd să reprezinte 934 miliarde de lire — un nivel socotit, de asemenea, record absolut — iar exportul a reprezentat 781 miliarde lire, un spor de 17,8%. Numai luna martie s-a încheiat astfel cu un deficit comercial de 153 miliarde lire.

În comerțul exterior al **Statelor Unite** s-a înregistrat în martie 1971 o creștere a excedentului care se redusese în condițiile recesiunii din anul trecut. Exportul total de mărfuri al S.U.A. a crescut în martie cu 3,4%, ajungînd la 3810 milioane de dolari, în timp ce importul a crescut numai cu 0,4%, cifrîndu-se la 3570 milioane de dolari. Excedentul a reprezentat — după eliminarea oscilațiilor sezoniere — 245,4 milioane de dolari, față de 136,3 milioane în februarie 1971 și 157,7 milioane în martie 1970. În trimestrul I al acestui an, excedentul balanței comerciale americane a fost de 430,8 milioane de dolari, în comparație cu 609,2 milioane de dolari în trimestrul I/1970. Se așteaptă ca nici pe tot anul să nu fie realizat excedentul de anul trecut, care a însumat 2,7 miliarde de dolari.

MAIESTATEA SA PIETONUL

EXISTĂ vocații și vocații. Vocație pentru pictură sau matematică, pentru creșterea puilor de găină sau pentru alpinism. Un „ce indefinibil", o chemare misterioasă, pe scurt, o vocație. Fiecare om și-o are pe a sa, o îngrijește ca pe un odor scump, o menține și o dezvoltă, cam la fel cum procedează un grădinar pasionat cu o floare firavă, dar plină de promisiuni. Și totuși există o vocație despre care se vorbește pe nedrept mai puțin, dar care este un atribut nedezmințit al speciei noastre : mă refer la vocația de pieton. Înainte de a visa la vreo Dacie, un Cadillac sau un Renault — fiecare după posibilități și meridiane — sîntem cu toții pietoni. De cum părăsim scutecele.

Această descoperire, simplă, tulburătoare și evidentă ca multe alte mari descoperiri — vorba francezului : trebuie numai să te gîndești la ea — a determinat foarte serioasa revistă britanică „The Economist" să facă o propunere — evident și ea foarte serioasă — cu interesante implicații economice.

De la ce fapte ale vieții moderne a pornit revista britanică ? Parizianul mijlociu petrece cel puțin o oră pe zi mergînd pe jos. Și aceasta într-o metropolă hiper mecanizată ca Orașul Lumină ! La Londra, timpul pe care cetățeanul din suburbii îl cheltuiește pornind de la punctul de „debarcare" în oraș (gara Waterloo, de pildă,) la locul de lucru se lungește neîncetat. Pe de o parte, e adeseori mai simplu să mergi pe jos de la gară la birou decît să te înghesui în autobuze supraaglomerate, care, în plus, staționează interminabil în fața stopurilor ; pe de altă parte, chiar mersul pe jos, tocmai din cauza circulației abracadabrantă devine tot mai anevoios și mai periculos ; jumătate din numărul victimelor accidentelor de circulație în capitala Marii Britanii o furnizează tot modestul, umilul, anonimul pieton. La Miami, la Leeds sau la Paris, s-a constatat că de la locul de parcare de lîngă (nu în fața !) marilor magazine și pînă la magazinul respectiv, cumpărătorul trebuie să execute complicate loopinguri terestre pe străzi supraaglomerate.

Și iată de unde țîșnește ideea. De ce în orele de vîrf să nu se închidă unele străzi pentru circulația auto ? De fapt, această „blocare" în sine nu e foarte, foarte nouă. La Bonn, de pildă, s-a și hotărît ca 70.000 metri pătrați din centrul orașului să fie interzise vehiculelor, cu excepția orelor foarte matinale, cînd camioanele aprovizionează magazinele situate pe aceste artere. Sceptici la început, comercianții din zona afectată a capitalei vest-germane se arată foarte mulțumiți de această măsură. Clienții care circulă nestingheriți pe „străzile promenadă" frecventează în număr sporit magazinele din zonele devenite, peste noapte, mai îmbietoare pentru Maiestatea Sa Pietonul.

Dar atunci în ce constă ideea publicației britanice ? Ca pietonii să plătească un fel de taxă de intrare — o sumă modică — pe aceste artere interzise circulației. La urma urmei, serviciu contra serviciu... De pe urma acestor taxe încasate zilnic de la zeci sau chiar sute de mii de persoane, municipalitatea ar recolta venituri frumoase, comerțul ar cîștiga, și toată lumea, sau aproape, ar fi mulțumită. În fond, dacă automobiliștii plătesc pentru a folosi anumite autostrăzi speciale, de ce n-ar face-o bucuros și omul de rînd (am în vedere pe nefericitul — sau fericitul, cum vreți s-o luați — neposesor al unui vehicul cu patru roți), pentru a utiliza în deplină libertate ceea ce la rigoare am putea numi o „pietonostradă" ? Prevestește oare această idee o nouă „revoluție pașnică" pe care am saluta-o cu toții — revoluția pietonului ?

L. NIȚESCU

MONDORAMA

CONCURENȚĂ ÎN LUMEA ELECTRONICII

DUPĂ confruntările din deceniul trecut în domeniul producției și desfacerii calculatoarelor electronice pe piața capitalistă, la cota de alarmă se află în prezent industria vest-europeană de elemente și piese electronice, care începe să se resimtă de pe urma concurenței crescînde din afara continentului. Presiunea vine — scria recent revista franceză **L'Usine Nouvelle** — din două direcții diferite: Statele Unite și Japonia.

Dificultățile de desfacere în interiorul S.U.A., care au obligat circa 90 de întreprinderi americane din această subramură să-și închidă porțile, au determinat și o ofensivă pe piața vest-europeană, îndeosebi prin semiconductori lansați la prețuri de dumping. Pe de altă parte, industria japoneză — pusă în fața restricțiilor de acces pe piața nord-americană — depune eforturi sistematice pentru a-și lărgi debușeele în țările vest-europene.

Se apreciază că pînă în prezent industria vest-europeană de elemente și piese electronice a adoptat o poziție de expectativă. Totodată, în cercurile avizate din Franța de pildă, se vîntură ideea unei intervenții financiare și organizatorice a statului, care, creînd o ambianță protecționistă pentru industria națională respectivă, i-ar permite să reziste mai bine „între ciocanul american și nicovala japoneză".

RECORD INVERS

ORGANIZARE, modernizare, perfecționare, raționalizare sînt noțiuni care preocupă real și pe diriguitorii serviciilor poștale franceze. Nu mică le-a fost, de aceea, surprinderea cînd au aflat din paginile presei despre un prestigios record... invers al serviciilor lor. O carte poștală expediată în iulie 1938 din localitatea Lons le Saunier a sosit la destinație, în orășelul Pont à Mousson, în... martie 1971. Au fost necesari aproape 33 de ani pentru ca misiva să străbată 280 de km — distanța dintre cele două localități.

TRADUTTORE – TRADITORE

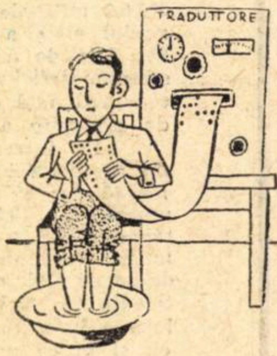

ÎNTR-O EPOCĂ în care mașinile electronice iau treptat locul oamenilor în diferite domenii, se pare că cel puțin membrii unei profesiuni nu au de ce să se teamă: este vorba de translatori. Deși ordinatoarele pot face traduceri, acestea nu sînt de calitatea celor făcute de oameni și nu prezintă avantaje pe plan comercial. Cel puțin aceasta este concluzia la care a ajuns Laboratorul francez de fizică, pe baza unei experiențe abandonată nu demult. Laboratorul elaborase programarea pentru traduceri din limba rusă în limba engleză a unor manuale științifice, ordinatorul fiind alimentat cu termeni de specialitate din cele două limbi. Dar, după opinia oamenilor de știință care au citit traducerile făcute, acestea erau marcate de „academism" și pentru înțelegerea lor era nevoie de un efort deosebit.

TURNUL OLIMPIC

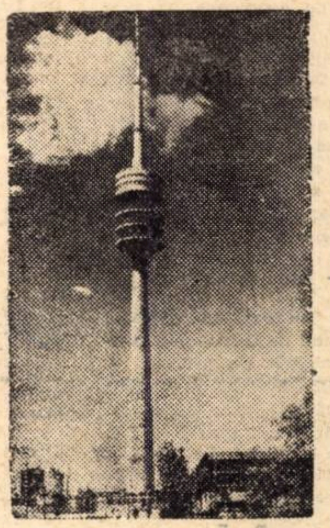

O NOUĂ apariție în lumea construcțiilor înalte — „Turnul Olimpic" de la München, de 290 de metri, conceput ca turn de televiziune și ca obiect de atracție pentru turiști. Cele două lifturi care străbat interiorul acestui cilindru de beton armat asigură urcarea și coborîrea unui număr de 15 000 de vizitatori pe zi. La cota 197 funcționează un restaurant cu 230 de locuri. Terasa sa circulară dă posibilitatea vizitatorilor să cuprindă cu privirea întregul asamblu al parcului olimpic.

FABULĂ

CONGRESUL mondial al industriei fibrelor sintetice, care a avut loc la München, și-a încheiat lucrările printr-o fastuoasă recepție nocturnă în saloanele istoricului palat al prinților bavarezi. Erau prezente — notează cronicarul ziarului **La Vie Française** — soțiile tuturor marilor magnați ai țesăturilor sintetice, una mai elegantă decît alta. Și toate purtau rochii de... mătase naturală.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

STRUCTURI ȘI EXOD ÎN AGRICULTURA JAPONEZĂ

O TRĂSĂTURĂ specifică a agriculturii japoneze o constituie pregnanta fărîmițare a posesiunii asupra pămîntului. După cum se relevă într-un studiu documentat, publicat de **Revue Internationale du Travail** (nr. 4/1971), sub semnătura lui Takeo Misawa, profesor la Școala normală superioară din Tokio, cel mai avansat stadiu de fărîmițare a fost atins în a doua jumătate a deceniului al cincilea al secolului nostru, cînd a avut loc o reformă agrară. În 1950, gospodăriile țărănești care dețineau sub un hectar de teren arabil fiecare, au reprezentat 74,4% din numărul lor total, iar cele avînd peste 3 hectare doar 0,4% (vezi tabelul nr. 1). Ca urmare a procesului lent de ruinare a unei părți din gospodăriile cu pămînt puțin, ponderea acestora (pînă la un hectar) s-a redus — în 1970 — la 69,4%, crescînd în schimb îndeosebi ponderea celor care dețin peste 3 hectare (de 3 ori) și a celor avînd 2—3 hectare (cu 57%, față de 1950).

O analiză mai amănunțită a structurii gospodăriilor țărănești, în funcție de locul pe care îl ocupă agricultura în activitatea și veniturile membrilor lor (vezi tabelul nr. 2), evidențiază discrepanțe radicale. În 1970, numai 15,6% din numărul total al gospodăriilor existau pe baza veniturilor obținute din agricultură (față de 34,3% în 1960); proporția gospodăriilor pentru care agricultura reprezintă principala sursă de venituri s-a menținut practic la același nivel, în timp ce aceea a gospodăriilor care obțin majoritatea veniturilor lor din alte activități a sporit de la 32,1% la 50,7% în ultimul deceniu. De remarcat, că — dacă în 1970 în categoria gospodăriilor cu peste 2 hectare fiecare, se aflau în această situație doar 2,1—2,7% din numărul lor total — în categoria gospodăriilor avînd pînă la 0,5 ha ponderea celor care își bazează existența mai ales pe alte surse de venituri reprezenta 80—90%.

Gospodăriile avînd pînă la 0,3 ha nu-și acopereau — în 1968 — decît o zecime din cheltuielile de consum prin veniturile obținute din agricultură (față de 52,8%, în medie pe ansamblul acestora); totodată, veniturile provenite din alte surse nu lăsau decît o marjă redusă pentru investiții. În același an, gospodăriile cu peste 2 ha fiecare își acopereau cu prisosință din activitatea agricolă cheltuielile de consum; luînd în considerare și veniturile obținute din alte activități, rămînea o cotă apreciabilă pentru investiții (27% față de volumul cheltuielilor de consum).

Datele menționate permit o mai bună înțelegere a cauzelor restrîngerii continue a efectivului forței de muncă ocupate în agricultură de la 15,7 milioane în 1956 la 10 milioane în 1968, precum și a modificărilor survenite în structura sa. Alături de alte cauze, faptul că veniturile familiilor țărănești sînt mai reduse — pentru toate categoriile de gospodării — decît cele ale familiilor lucrătorilor neagricoli (reprezentînd, în medie, 79—94,5% din nivelul acestora din urmă), determină un exod continuu la orașe. Ritmul reducerii forței de muncă ocupate în agricultură a fost mai intens în perioada 1956—1962, în special în rîndurile bărbaților și ale muncitorilor agricoli salarizați.

Tabelul nr. 1

Repartiția gospodăriilor după suprafața arabilă (în % din total) *)

Anul	Sub 0,5 ha	0,5—1,0 ha	1,0—1,5 ha	1,5—2,0 ha	2,0—2,5 ha	2,5—3,0 ha	Peste 3 ha	Gospodării cu terenuri întelenite
1938	34,4	30,6	27,9		5,6		1,5	—
1950	41,5	32,9	15,9	6,1	3,0		0,4	0,1
1960	38,7	32,8	17,2	6,9	2,5	0,9	0,6	0,3
1970	38,4	31,0	16,8	7,8	3,3	1,4	1,2	0,2

*) Fără insula Hokkaido.

Tabelul nr. 2

Ponderea diferitelor categorii de gospodării agricole (în % din totalul pe grupa de suprafață respectivă)

Suprafața gospodăriei, în ha	Gospodării, ai căror membri sînt ocupați numai în agricultură		Gospodării, ai căror membri sînt ocupați — total sau parțial — și în alte domenii de activitate: categoria I *)		categoria a II-a **)	
	1960	1970	1960	1970	1960	1970
Sub 0,3	12,5	7,8	10,3	2,9	77,2	89,3
0,3—0,5	18,6	7,8	30,9	11,3	50,5	80,9
0,5—07	27,9	10,0	45,7	27,0	26,5	63,0
0,7—1,0	39,9	14,0	48,9	47,4	11,2	38,6
1,0—1,5	53,5	20,9	42,9	63,7	3,6	15,4
1,5—2,0	63,3	27,8	35,3	67,2	1,4	5,0
2,0—2,5	68,4	32,1	30,7	65,2	1,0	2,7
2,5—3,0	71,3	34,8	27,8	63,1	0,9	2,1
Peste 3,0	73,0	39,6	26,0	58,0	1,0	2,4
Pe ansamblu	34,3	15,6	33,6	33,7	32,1	50,7

*) Gospodării, în care venitul net obținut din agricultură este superior celorlalte cîștiguri. **) Gospodării, în care venitul net obținut din agricultură este inferior celorlalte cîștiguri.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL IX NR. 29 (411)
VINERI 16 IULIE 1971
20 PAGINI 2 LEI

29

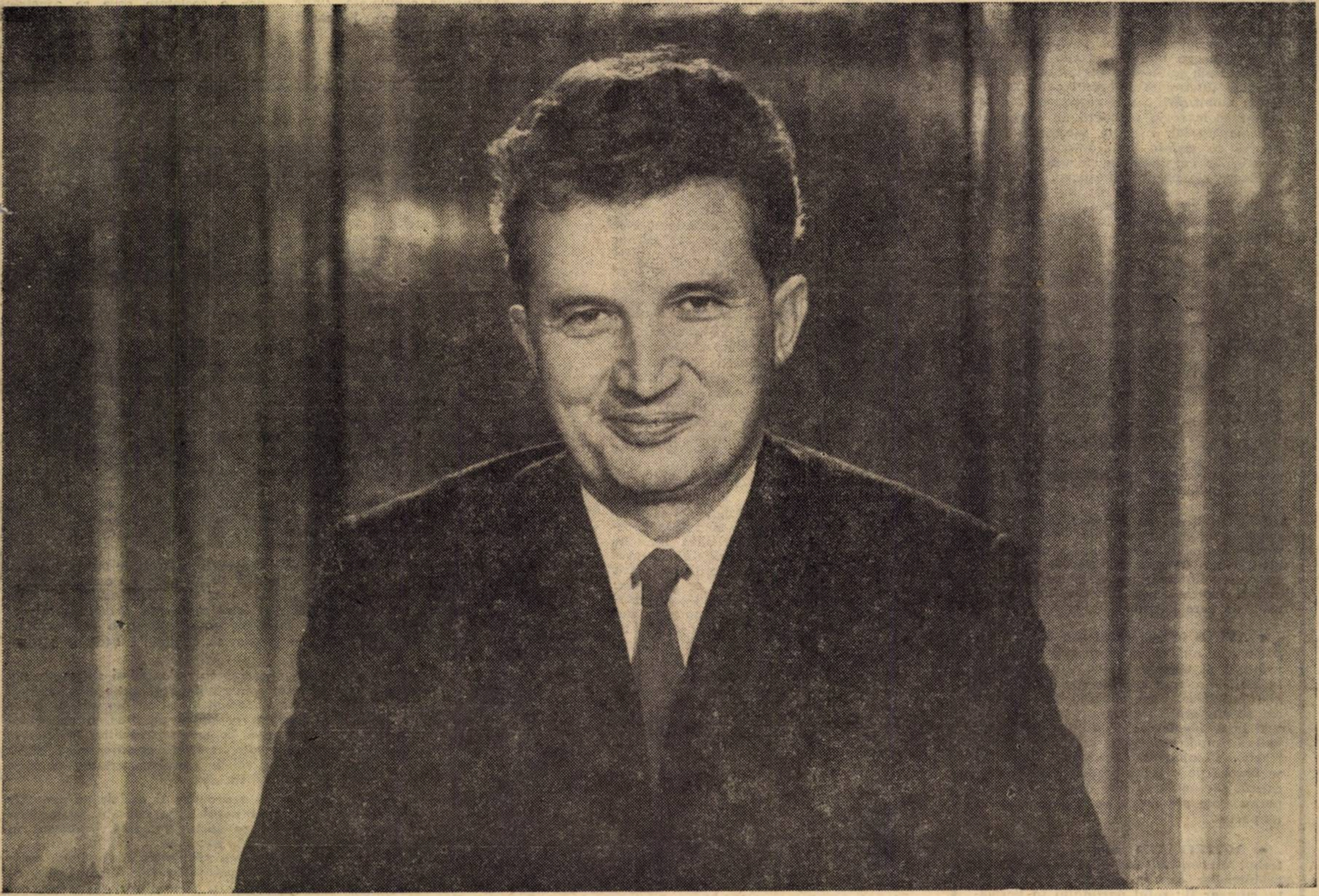

Pentru a merge înainte spre comunism este necesar să îndepărtăm din drum tot ceea ce ne poate crea greutăți, atît în dezvoltarea forțelor de producție, în perfecționarea relațiilor de producție, cît și în ridicarea conștiinței socialiste a oamenilor muncii, în formarea omului nou

NICOLAE CEAUȘESCU

DIN RAPORTUL LA CEL DE-AL IX-lea CONGRES AL P. C. R.

● **SARCINA PRINCIPALĂ** a activităţii politice-ideologice este de a asigura înarmarea membrilor de partid şi a maselor largi cu ideile marxism-leninismului, cu linia politică a partidului în problemele interne şi internaţionale, în vederea mobilizării lor la realizarea îndatoririlor ce le revin în opera de construire a socialismului. Este de asemenea necesar să se acorde toată atenţia educării membrilor de partid în spiritul tradiţiilor glorioase ale partidului nostru, ale clasei muncitoare, tradiţiilor de luptă ale poporului, în spiritul devotamentului nepreCupeţit faţă de partid, faţă de cauza construirii socialismului.

● **ÎN ACTIVITATEA** sa în domeniul ideologiei şi culturii, partidul nostru se călăuzeşte de ideea lui Lenin că nu e suficientă însuşirea lozincilor şi concluziilor ştiinţei comuniste, ci este necesară însuşirea totalităţii de cunoştinţe a căror consecinţă este comunismul însuşi. În această privinţă un rol uriaş îl are şcoala, iar, alături de ea, aşezămintele culturale, teatrul, cinematografia, radioul şi televiziunea, presa şi cartea.

● **O SARCINĂ** de mare însemnătate a activităţii partidului este intensificarea muncii politice de masă pentru formarea omului nou, însufleţit de idealurile nobile ale socialismului, de principiile moralei comuniste, cu un larg orizont cultural. În această muncă un rol important revine organizaţiilor de masă şi obşteşti, instituţiilor de artă şi cultură, care trebuie să-şi îmbunătăţească activitatea educativă, folosind mai eficient baza materială de care dispun.

● **AVÎND** în vedere că sub diferite aspecte continuă să se manifeste unele deprinderi şi obiceiuri, rămăşiţe ale mentalităţii din trecut, influenţe ale ideologiei burgheze, care pătrund pe diverse căi şi din afară, este necesară păstrarea vigilenţei ideologice şi o atitudine combativă împotriva unor astfel de manifestări. Combaterea acestora trebuie să se bazeze pe o largă muncă politică-educativă, să constituie una din preocupările permanente ale organelor şi organizaţiilor de partid.

● **ACTIVITATEA** noastră teoretică ar trebui concentrată în primul rînd asupra problemelor de cea mai mare actualitate, cum ar fi : rolul partidului în perioada desăvîrşirii construcţiei socialiste, rolul statului şi evoluţia funcţiilor lui, democraţia socialistă şi căile dezvoltării ei, dezvoltarea naţiunii în socialism, legile obiective şi acţiunea lor în societatea noastră, dezvoltarea şi rolul conştiinţei socialiste, problemele revoluţiei tehnice-ştiinţifice, problema industrializării socialiste a ţării, problema agrară şi rolul agriculturii în economia ţării noastre, cointeresarea materială şi formele de retribuire a muncii, problemele organizării relaţiilor între ţările socialiste, dezvoltarea sistemului mondial socialist

● **MERITĂ** să subliniem însemnătatea pe care o are pentru înţelegerea problemelor generale ale lumii contemporane analiza fenomenelor noi, caracteristice lumii capitaliste, aspectele actuale ale contradicţiilor sistemului capitalist, ale adîncirii crizei sale generale. Această analiză va contribui în acelaşi timp la combaterea teoriilor burgheze apologetice, la demonstrarea superiorităţii ideologiei socialiste, singura în măsură de a descifra sensul dezvoltării istorice şi de a dezvălui forţele motrice ale progresului social.

● **ESTE** necesar să se analizeze în paginile presei în mod critic lipsurile şi neajunsurile ce se manifestă în diferite sectoare ale activităţii noastre, să se dezvăluie cauzele acestora, arătîndu-se căile pentru înlăturarea lor.

SUB STEAGUL AL PARTIDULUI

PROPUNERILE tovarăşului Nicolae Ceauşescu cu privire la îmbunătăţirea activităţii politico-ideologice, de educare marxist-leninistă a membrilor de partid, a tuturor oamenilor muncii, precum şi expunerea secretarului general al P.C.R. la consfătuirea de lucru a activului de partid din domeniul ideologiei şi al activităţii politice şi cultural-educative reprezintă, aşa cum au fost pe drept cuvînt apreciate, documente de însemnătate excepţională pentru partid, pentru popor, pentru progresul ţării noastre pe drumul făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate. Pătrunse de o profundă principialitate comunistă şi exprimînd strălucit creativitatea şi îndrăzneala gîndirii secretarului general al partidului, aceste documente deschid drum larg aplicării în viaţă a unora din ideile de bază ale hotărîrilor Congreselor al IX-lea şi al X-lea ale P.C.R. Dezvoltate şi amplificate, examinate în toate implicaţiile şi ramificaţiile lor, aceste idei devin un vast program de acţiune pentru ridicarea activităţii ideologice, politice şi cultural-educative la nivelul cerinţelor etapei în care ne aflăm, al realizărilor obţinute în dezvoltarea forţelor de producţie şi a relaţiilor sociale, pentru întărirea poziţiilor clasei muncitoare în întreaga viaţă socială, pentru sporirea rolului conducător al partidului.

Tezele despre locul ideologiei în dezvoltarea socială, despre forţa ideilor care cuprind masele, despre conştiinţa socialistă ca forţă motrice a societăţii noastre fac parte din A.B.C.-ul marxism-leninismului, iar valabilitatea lor a fost din plin confirmată de practica revoluţiei şi construcţiei socialiste. Desigur că nu le descoperim astăzi şi nu astăzi începem să le transpunem în viaţă. De jumătate de veac partidul nostru poartă neabătut steagul marxism-leninismului, iar dacă succesele noastre sînt atît de mari, dacă unitatea partidului, unitatea poporului în jurul partidului şi a conducerii sale sînt atît de puternice aceasta se datoreşte indiscutabil atît justeţei liniei generale a partidului, concordanţei ei depline cu interesele vitale ale ţării, cît şi muncii ideologice şi politico-educative desfăşurate de partid. Dar tot atît de adevărat este şi faptul că munca ideologică şi politico-educativă nu mai ţine pasul cu ritmul realizărilor în construcţia economică, în diferite domenii ale politicii interne şi internaţionale.

ESTE în afară de îndoială că ambianţa socialistă exercită ea însăşi o influenţă educativă. Prin desfiinţarea proprietăţii private asupra mijloacelor de producţie şi lichidarea exploatării omului de către om, solul social generator de tare morale a dispărut, locul său fiind luat de un context social care, în mod obiectiv, generează un alt climat moral. Totuşi, în condiţii cînd munca nu a devenit încă o necesitate vitală, cînd toate inegalităţile n-au putut fi înăturate, cînd nimic nu poate ermetiza corpul societăţii împotriva influenţelor nocive ale ideologiei străine, în interstiţiile mecanismului social rămîn posibilităţi de persistenţă a unor mentalităţi străine comunismului, sau chiar opuse idealurilor lui etice. Tocmai de aceea afirmarea ideologiei marxist-leniniste, munca politico-educativă pentru formarea conştiinţei socialiste a oamenilor muncii trebuie să fie o preocupare permanentă a partidului comunist conducător.

Această necesitate se impune cu atît mai mult cu cît procesul edificării noii societăţi este mai avansat. Astfel făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate este de neconceput fără sporirea rolului conducător al partidului comunist, fără sporirea rolului conştiinţei socialiste. Or, fără un efort sistematic în această direcţie, îşi găseşte confirmarea aşa-numita lege a rămînerii în urmă a conştiinţei sociale faţă de existenţa socială

Spun „aşa-numita" pentru că nu cred în valabilitatea ei absolută. Este posibil ca ea să aibă valabilitate în societăţile împărţite în clase antagoniste. Este posibil ca şi astăzi milioane şi milioane de oameni din ţările capitaliste, asemenea proletarului de la uzinele Adelhanov — care era citat ca exemplu — să viseze la ieşirea din situaţia lor proletară, nu înainte pe calea comunismului, ci înapoi, spre paradisul pierdut sau niciodată posedat al micului atelier de cismărie, al micii întreprinderi. Dar în condiţiile socialismului, unde partidul comunist deţine rolul conducător, unde puterea politică aparţine clasei muncitoare şi aliaţilor săi, unde permanenţa spiritului muncitoresc poate fi asigurată în toate compartimentele vieţii sociale, unde şcoala poate şi trebuie să fie construită potrivit principiilor şi idealurilor comuniste, unde mijloacele de comunicaţie în masă sînt prin definiţie instrumente ale propagandei şi educaţiei comuniste şi unde întreaga cultură poate şi trebuie să aibă un nou conţinut, o importantă funcţie educativă, de ce conştiinţa socială ar rămîne în urma existenţei sociale ? Cred că aceste premise sînt suficient de puternice ca să asigure creşterea nivelului conştiinţei sociale în pas cu schimbările în condiţiile vieţii materiale şi chiar dezvoltarea „în avans" a conştiinţei în raport cu existenţa socială.

Acest punct de vedere, care presupune o poziţie activă, militantă, nu numai că se poate susţine teoretic, dar este şi mult mai fertil din punct de vedere practic decît recunoaşterea necondiţionată a caracterului legic al rămînerii în urmă a conştiinţei faţă de existenţă. După părerea mea aici poate fi găsit unul din sensurile cele mai profunde ale propunerilor făcute în Comitetul Executiv al C.C. al P.C.R. de secretarul general al partidului, al expunerii prezentate în consfătuirea de lucru de săptămîna trecută.

Este de reţinut, modul armonios în care concepţia despre conştiinţa socialistă şi căile ridicării ei se încadrează în concepţia generală despre făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate în România. Aceasta va fi o societate modernă, deschisă spre nou, care va încorpora tot ceea ce genul uman a creat mai valoros, dar o societate care se construieşte cu mijloace şi finalităţi proprii, specifice, conştiinţa socialistă fiind, în acelaşi timp, un mijloc şi un scop al făuririi ei. Nu construim cu roboţi, ci cu oameni şi nu construim pentru a construi, ci construim pentru oameni, pentru fericirea lor. Or, fericirea oferită de socialism oamenilor nu se rezumă la confortul menajer pe care îl vom asigura pe scară tot mai largă pentru toţi. Nu se rezumă la satisfacţiile instruirii şi culturii care devin tot mai larg accesibile. Nu se rezumă la sentimentul de om liber şi stăpîn, pe care sistemul social-economic şi democraţia noastră în continuă dezvoltare şi perfecţionare îl asigură fiecărui cetăţean. Ea izvorăşte de asemenea din principiile eticii comuniste care îmbogăţesc sufleteşte pe oameni şi asigură integrarea lor armonioasă în organismul social.

TOVARĂŞUL NICOLAE CEAUŞESCU SOCIETĂŢII SOCIALISTE

„Congresul al X-lea a trasat ca obiectiv fundamental făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate. Punînd această problemă s-a pornit de la realităţile concrete din România, de la stadiul economic şi social-politic pe care l-am atins. Aceasta înseamnă că ţara noastră a intrat într-o etapă istorică nouă de dezvoltare. Elaborînd teza făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate, Congresul al X-lea a pus în faţa partidului o problemă ideologică şi teoretică nouă. Ce se înţelege, de fapt, prin făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate ?

Avem în vedere în primul rînd dezvoltarea multilaterală a forţelor de producţie, a industriei, agriculturii şi altor ramuri ale producţiei de bunuri materiale, pornind tocmai de la teza marxist-leninistă că dezvoltarea forţelor de producţie constituie factorul esenţial al progresului oricărei societăţi şi cu atît mai mult al societăţii socialiste şi deci, şi al creării condiţiilor pentru făurirea comunismului.

În al doilea rînd, avem în vedere repartizarea justă pe teritoriu a forţelor de producţie, care să creeze condiţii de lucru pentru oamenii muncii din toate zonele ţării, să asigure şi din punct de vedere social, prezenţa clasei muncitoare în toate judeţele. În fond problema dezvoltării tuturor judeţelor, a tuturor zonelor ţării constituie de asemenea o problemă nu numai practică, dar şi teoretică — şi ştim că Engels i-a acordat o atenţie deosebită.

Avem în vedere, de asemenea, organizarea raţională şi sistematizarea mai bună a teritoriului ţării noastre, crearea de noi centre orăşeneşti şi organizarea pe baze ştiinţifice a vieţii comunelor şi satelor patriei, astfel încît să se asigure apropierea treptată a satului de oraş, a condiţiilor de viaţă de la sate de cele de la oraşe. Ca urmare a acestor măsuri vor avea loc schimbări puternice în structura societăţii noastre, ceea ce va duce la creşterea şi mai accentuată a rolului clasei muncitoare ca forţă principală în întreaga viaţă economică şi socială.

Ca rezultat al acestor transformări economice şi sociale va cunoaşte o puternică dezvoltare intelectualitatea noastră, în deosebi intelectualitatea tehnică, va creşte rolul ştiinţei ca factor tot mai important în întreaga activitate de organizare a societăţii socialiste.

Vorbind de făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate, avem în vedere, de asemenea, schimbările ce vor interveni în activitatea de producţie, în baza mecanizării, automatizării şi cibernetizării — şi care vor duce la reducerea simţitoare a deosebirilor dintre munca fizică şi intelectuală.

Avem în vedere că, în procesul făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate, să asigurăm ridicarea nivelului de trai al întregului popor, crearea condiţiilor pentru a satisface tot mai din plin cerinţele tuturor membrilor societăţii. Totodată avem în vedere dezvoltarea puternică a culturii, ridicarea nivelului de instruire a tuturor cetăţenilor ; practic, în anii 1990 se va asigura, în ţara noastră, ca întregul tineret să frecventeze învăţămîntul liceal.

În concepţia noastră de făurire a societăţii socialiste dezvoltate avem, de asemenea, în vedere o mai justă repartiţie a venitului naţional, în ce priveşte asigurarea unui raport just între fondul de acumulare şi fondul de consum, atît în scopul asigurării reproducţiei socialiste lărgite, ca o condiţie esenţială a progresului susţinut al României, cît şi pen-

MARXISM-LENINISMULUI, COMUNIST ROMÂN

ÎN EXPUNEREA SA, tovarăşul Nicolae Ceauşescu s-a ocupat pe larg de conţinutul procesului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate, conturînd şi mai puternic, precizînd şi detaliind elementele care fuseseră deja puse în lumină la Congresul al X-lea al P.C.R. Pentru fiecare este limpede că nu este vorba de un ideal abstract şi îndepărtat, ci un ideal tangibil, spre care ne îndreptăm prin acţiuni în curs de desfăşurare. Aceasta arată, pe de o parte, claritatea concepţiei strategice a partidului nostru, iar pe de altă parte ilustrează teza subliniată în expunere că marxism-leninismul nu se poate dezvolta în cabinete de lucru cu uşile ferecate, ci în strînsă legătură cu activitatea politică, în procesul creaţiei sociale concrete. Marxism-leninismul nu este şi nu poate fi o colecţie de teze definitive, atemporale şi aspaţiale. El poate înflori numai extrăgînd sevă din solul unei experienţe sociale determinate şi evident cei mai abilitaţi să întreprindă această operă sînt participanţii nemijlociţi la modelarea viitorului comunist al unei ţări. Se înţelege de aceea cîtă încărcătură de adevăr găsim în cuvintele tovarăşului Nicolae Ceauşescu atunci cînd, referindu-se la hotărîrile congreselor partidului, la documentele de partid şi de stat spune: **„Acestea reprezintă pentru România marxism-leninismul creator şi trebuie să constituie baza întregii educaţii pe care o facem în toate domeniile de activităţi".**

„Baza întregii educaţii", spune tovarăşul Nicolae Ceauşescu, exprimînd simţămintele noastre, convingerile noastre de comunişti. Cum ar putea să fie altfel? În întreaga lume are loc un proces de rapidă politizare a populaţiei. Chiar şi în ţările capitaliste, mutaţiile profunde intervenite după război determină tot mai mulţi oameni să încerce direct şi dureros sentimentul că societatea este prost alcătuită şi să caute răspunsuri în marxism sau să facă pe căi foarte diferite experienţe revoluţionare şi intelectuale care-i apropie de concluziile fundamentale ale concepţiei marxiste. Cu atît mai mult noi comuniştii, care avem răspunderea destinelor poporului şi care întemeiem întreaga operă de construcţie pe sprijinul conştient al poporului putem şi trebuie să intensificăm opera de înarmare ideologică, de educare a întregii populaţii. Ar fi nelogic să păstrăm marxism-leninismul numai ca o sursă de inspiraţie pentru factorul suprem de iniţiativă şi decizie şi să acceptăm un fel de tehnocratizare şi tehnicizare a conducătorilor de diferite nivele, a membrilor societăţii. Construcţia noastră presupune creativitate la toate nivelele, iar creativitatea este imposibilă numai pe baza abordării tehnice şi fără abordarea politică a oricărei probleme. De aceea, de la muncitor şi pînă la ministru, buna pregătire în specialitate trebuie să se îmbine cu o bună pregătire politică şi cu capacitatea de a aborda politic problemele.

Procedînd astfel, aplicînd măsurile preconizate de partid ne înscriem şi din acest punct de vedere pe linia tendinţelor celor mai avansate ale contemporaneităţii, întărim şi multiplicăm forţele motrice ale progresului României socialiste moderne.

ÎN APRECIEREA efectelor acestor măsuri o importanţă capitală are luarea în considerare a contextului social-politic şi a climatului în care ele au fost adoptate. Societatea românească a încetat să mai fie împărţită în clase antagoniste. Luptei de clasă pentru lichidarea exploatării i-a luat locul unitatea întregului popor în jurul partidului comunist. Abuzurile şi ilegalităţile care, printr-o deformare a socialismului, au putut arunca, într-o anumită perioadă, o umbră asupra realizări[illegible] noastre, nu numai că au fost denunţate în modul cel mai categoric, dar, prin schimbările intervenite în viaţa noastră politică şi socială, prin dezvoltarea continuă a democraţiei în partid şi în stat, s-au obturat orice canale de apariţie a tendinţelor de reînviere a unor asemenea practici. Avem o politică internă şi internaţională care, prin principialitatea ei comunistă, prin refuzul hotărît al oricăror şabloane, prin caracterul creator şi eficacitatea ei ne-a atras stima şi prietenia întregii lumi. Partidul stimulează gîndirea ştiinţifică, o creaţie literar artistică fără alte comandamente decît slujirea socialismului şi valoarea autentică. De asemenea, momentul actual se caracterizează printr-o politică externă deschisă şi activă, care, punînd în centrul ei întărirea prieteniei şi colaborării cu toate ţările socialiste, porneşte în acelaşi timp de la necesitatea de a dezvolta relaţii cu toate ţările, indiferent de sistemul social-economic, de la ideea că fiecare stat, mare sau mic, trebuie să-şi aducă contribuţia responsabilă la rezolvarea marilor probleme ale convieţuirii normale pe planeta noastră, ale păcii şi progresului în lume.

Măsurile adoptate de Comitetul Executiv al C.C. al P.C.R. la propunerea secretarului general al partidului sînt în perfectă consonanţă cu acest context. Ele au în vedere nu numai condiţiile româneşti din deceniul al optulea, dar şi exigenţele progresului în următoarele decenii.

ÎN BUNĂ PARTE măsurile preconizate vizează educaţia tineretului. Un tineret bun, animat în masa lui de sentimente patriotice şi internaţionaliste, devotat socialismului, partidului nostru comunist. Un tineret care a dovedit în împrejurări semnificative că se identifică cu aspiraţiile fundamentale ale poporului. Dar un tineret care trăieşte în cu totul alte condiţii decît în urmă cu cîteva decenii. Pentru ei socialismul este ceva normal. El nu a cunoscut exploatarea, lupta antifascistă, greutăţile imense ale luptei pentru cucerirea puterii, ale primelor începuturi în construirea socialismului. Desigur condiţiile de atunci, cu entuziasmul înflăcărat şi generos care înflorea pe solul lor nu pot fi reproduse. Dar, oare marile izbînzi repurtate de poporul nostru în anii construcţiei socialiste şi ţelurile însufleţitoare pe care ni le propunem nu sînt surse inepuizabile de mîndrie şi entuziasm pentru tineretul de azi? Indiscutabil că da. Fiecare perioadă şi fiecare generaţie are şansele ei de eroism, de fapte măreţe în numele comunismului. Este datoria noastră faţă de tineret şi faţă de viitorul ţării să întreţinem în inimile celor mai puţin vîrstnici flacăra entuziasmului, setea

Gheorghe DOLGU

membru al Academiei de Ştiinţe Sociale şi Politice

(Continuare în pag. 4)

DESPRE FĂURIREA MULTILATERAL DEZVOLTATE

tru a asigura ridicarea corespunzătoare a nivelului de viaţă al poporului. În acelaşi timp, avem în vedere ca repartiţia fondului pentru consum să se facă într-un spirit de echitate socialistă, desigur, menţinîndu-se principiul repartiţiei după munca depusă şi după importanţa acestei munci din punct de vedere social, dar micşorînd decalajul între veniturile mari şi cele mici, păstrînd o proporţie echitabilă, raţională.

Este de înţeles că se impune, totodată, să desfăşurăm o acţiune conştientă de perfecţionare a relaţiilor de producţie şi, în general, a relaţiilor dintre membrii societăţii noastre socialiste.

Dar toate acestea nu ar da imaginea completă a ceea ce înţelegem noi prin făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate, dacă nu am avea în vedere şi activitatea pentru transformarea conştiinţei oamenilor. Poporul trebuie să acţioneze conştient pentru rezolvarea tuturor problemelor ce se ridică în procesul făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate, să-şi făurească în mod conştient viitorul. Aceasta impune luarea tuturor măsurilor pentru intensificarea activităţii ideologice şi educative, activitate care trebuie să aibă un rol tot mai important în formarea omului nou, în dezvoltarea conştiinţei socialiste, în întreaga activitate de edificare a societăţii noastre noi.

Făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate trebuie să asigure muncă pentru toţi cetăţenii; munca trebuie să devină atît o necesitate cît şi o plăcere pentru toţi membrii societăţii. Toţi cetăţenii trebuie să depună o muncă utilă!

Este necesar să acţionăm continuu pentru perfecţionarea organizării, conducerii şi planificării întregii activităţi sociale. Toate acestea trebuie legate strîns de participarea tot mai activă a clasei muncitoare şi a întregului popor la conducerea societăţii, deoarece numai astfel democraţia socialistă se va afirma drept cea mai avansată democraţie din lume. Aceasta constituie, de altfel, o latură inseparabilă şi o cerinţă obligatorie a construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate, a trecerii la făurirea societăţii comuniste.

Aşa cum am arătat şi la a 50-a aniversare a partidului, realizarea acestui obiectiv fundamental ne va cere cîteva cincinale, presupune o perioadă de timp care se va întinde probabil pînă prin anii 1985—1990. De abia atunci societatea socialistă românească va avea asigurate condiţiile pentru satisfacerea mai deplină a cerinţelor tuturor membrilor săi şi se va putea pune problema trecerii la o nouă etapă — etapa înfăptuirii treptate a societăţii comuniste în România.

După cum se ştie, o dată cu noul plan cincinal 1971—1975, am trecut la realizarea obiectivului fundamental trasat de Congresul al X-lea al partidului. Plenara Comitetului Central din luna mai a acestui an a hotărît întocmirea prognozelor de dezvoltare economică a României pînă în anii 1990—2000, iar recent s-a format Comisia de partid şi de stat care va trebui să execute această lucrare deosebit de importantă. În fond, aceste prognoze vor constitui programul dezvoltării societăţii socialiste multilateral dezvoltate în România".

(Din Expunerea la Consfătuirea de lucru a activului de partid din domeniul ideologiei şi al activităţii politice şi cultural-educative)

DIN RAPORTUL LA CEL DE-AL X-lea CONGRES AL P.C.R.

• ÎN CONCEPŢIA noastră, educaţia socialistă, conştiinţa socialistă implică atît cunoaşterea temeinică a ceea ce este valoros în domeniul culturii, ştiinţei şi tehnicii contemporane, stăpînirea deplină a profesiunii, cît şi însuşirea concepţiei filozofice despre lume şi societate a partidului nostru — materialismul dialectic şi istoric —, formarea unei atitudini cetăţeneşti înaintate. Acestor cerinţe, fundamentale, care se condiţionează şi se influenţează reciproc, trebuie să le răspundă astăzi — în condiţiile societăţii moderne — întreaga muncă de educaţie desfăşurată de partidul şi statul nostru.

• ÎN CENTRUL muncii politico-ideologige trebuie să stea şi în viitor cultivarea devotamentului neţărmurit faţă de patrie şi partid, faţă de cauza socialismului, a spiritului internaţionalist de solidaritate cu popoarele ţărilor socialiste, cu partidele comuniste şi muncitoreşti, cu mişcările de eliberare naţională, cu forţele revoluţionare şi progresiste de pretutindeni. Una din îndatoririle principale ce revin frontului nostru ideologic este promovarea unei atitudini combative, militante împotriva concepţiilor retrograde, mistice, a influenţelor ideologiei străine, împotriva mentalităţilor înapoiate, formarea trăsăturilor etice corespunzătoare noilor relaţii statornicite în orînduirea socialistă.

• UNA din îndatoririle comuniştilor este, după părerea noastră, lupta hotărîtă împotriva oricăror manifestări contrare spiritului marxism-leninismului, împletirea justă a grijii pentru interesele naţionale ale propriului popor, cu preocuparea pentru întărirea solidarităţii internaţionaliste a tuturor ţărilor socialiste, a tuturor celor ce muncesc din întreaga lume.

• O IMPORTANŢĂ deosebită are stimularea criticii constructive a maselor împotriva neajunsurilor din viaţa de stat, economică şi social-culturală. Critica şi autocritica constituie în societatea noastră un puternic instrument al progresului social, ele ne ajută să adoptăm hotărîrile cele mai juste, să îndreptăm măsurile greşite, să acţionăm în conformitate cu cerinţele vieţii, cu interesele întregului popor. Noi considerăm că critica constructivă îndreptată împotriva fenomenelor negative, a practicilor străine societăţii noastre, nu subminează puterea socialistă, nu slăbeşte bazele noii orînduiri; dimpotrivă, aceasta este o garanţie a mersului nostru înainte, a perfecţionării continue a conducerii şi organizării societăţii socialiste.

• SINDICATELE trebuie să ia atitudine fermă împotriva atitudinii înapoiate faţă de muncă, pentru întărirea disciplinei şi ordinii, pentru apărarea şi dezvoltarea proprietăţii obşteşti, a avuţiei noastre naţionale. Ele trebuie să desfăşoare o intensă activitate educativă, cultural-artistică, combătînd cu tărie concepţiile retrograde, acţionînd pentru formarea conştiinţei socialiste. Sindicatele au sarcina de mare răspundere de a organiza şi exercita controlul obştesc asupra activităţii de deservire a oamenilor muncii, sprijinindu-se activ pe masele largi populare.

• ŞCOALA trebuie să dea societăţii atît buni specialişti, cît şi cetăţeni înaintaţi, cu un orizont larg, cu spirit de iniţiativă, cu o minte receptivă la tot ce e nou şi avansat, cu un înalt spirit de responsabilitate faţă de îndatoririle sociale.

• ÎN EDUCAŢIA SOCIALISTĂ a maselor, în informarea şi formarea opiniei publice în direcţiile cerute de progresul societăţii noastre, presa şi radio-televiziunea sînt chemate să joace un rol tot mai activ şi eficient. Continuînd eforturile pe această linie, ziarele centrale şi locale mai au încă mult de făcut pentru a elimina din activitatea lor superficialitatea şi formalismul, pentru a pătrunde adînc în miezul realităţilor, exercitînd energic rolul de exponent al opiniei publice înaintate, atît în dezvăluirea lipsurilor şi neajunsurilor, cît şi în generalizarea experienţei avansate a construcţiei socialismului.

ROLUL MAJOR AL EDUCAȚIEI MARXIST-LENINISTE ÎN DESĂVÎRȘIREA PERSONALITĂȚII

PUNÎND în fața întregului popor sarcina făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră, Congresul al X-lea al P.C.R. a marcat o nouă și importantă etapă în istoria contemporană a României. La consfătuirea de lucru a activului de partid din domeniul ideologiei și al activității politice și cultural-educative, tovarășul Nicolae Ceaușescu a dezvoltat ample considerații asupra conceptului de societate socialistă multilateral dezvoltată, a definit magistral și cu deplină claritate exigențele pe care le reclamă această societate și măreția idealului constructiv la care sîntem angajați.

Expunerea sa a relevat faptul că societatea pentru care militám se caracterizează printr-un înalt nivel de dezvoltare a forțelor de producție și o rațională repartizare teritorială a acestora, ca suport al progresului social și a dezvoltării pe multiple planuri a populației din toate regiunile țării; această societate își întemeiază ascendența pe valorificarea sistematică a resurselor naturale și de muncă ale țării, pe cristalizarea tehnologică, productivă a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii. Societatea pe care o edificăm și pentru care ne încordăm forțele trebuie, în același timp, să aibă în centrul ei un om nou, evoluat, cu o personalitate multilateral împlinită. Acest om nou unește funcția de făurar, care presupune consacrarea unei mari energii fizice și intelectuale pentru înfăptuirea obiectivelor cuprinse în programul de dezvoltare a țării, cu funcția de beneficiar al tuturor valorilor — materiale și spirituale — pe care le realizăm. În acest sens, separarea care se operează adesea din considerente funcționale între problematica producției și a omului contemporan, nu trebuie să se transmită în judecățile de ansamblu, sintetice, nu trebuie să estompeze semnificația înaltă și primordială a factorului uman.

Constituirea Comisiei centrale de partid și de stat pentru elaborarea prognozelor de dezvoltare economică și socială a României în perspectiva anilor 1990—2000 și a Comisiilor pe ramuri și probleme va permite o și mai eficientă conturare a orientărilor și opțiunilor tehnico-economice, a nivelelor de producție și priorităților tehnologice, precum și a noilor structuri sociale. Activitatea de prognoză va furniza un material deosebit de prețios și de însuflețitor, va reflecta saltul pe care îl realizăm de la o etapă la alta, ca platformă necesară a înnoirilor sociale spre care năzuim. Se știe doar că în societatea socialistă nu se produce de dragul producției, că întreaga operă de construcție economică este subordonată satisfacerii trebuințelor oamenilor muncii.

Deși sub raport teoretic este demonstrat că personalitatea umană nu se realizează în virtutea mersului de la sine, în activitatea noastră practică, pierdem din vedere, uneori, rolul major al educației în desăvîrșirea personalității, în formarea conștiinței socialiste a oamenilor muncii. Cultivarea dragostei de muncă, a unei înalte responsabilități față de sarcinile încredințate, stimularea creativității în muncă, sădirea în conștiință a convingerilor înaintate, a fermității ideologice și a spiritului militant sînt metode și sarcini de însemnătate deosebită în formarea profilului omului societății socialiste. Deși au existat toate condițiile pentru a înfăptui orientările stabilite de Congresul al X-lea al P.C.R., în activitatea ideologică și politico-educativă s-au făcut simțite scăderi și lipsuri care, în mod obiectiv, au tocit din spiritul de răspundere cetățenească și, în anumite împrejurări, au dus la toleranță față de fenomene de parazitism sau de subminare a avutului obștesc.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, a cărui generoasă preocupare se extinde spre toate sferele activității sociale, elaborînd propunerile de măsuri pentru îmbunătățirea activității politico-ideologice, de educare marxist-leninistă a membrilor de partid, a tuturor oamenilor muncii, ne-a oferit încă odată un minunat exemplu de luciditate comunistă, de devotament nețărmurit față de interesele actuale și de perspectivă ale poporului. Aceste măsuri adoptate în unanimitate de Comitetul Executiv al C.C. al P.C.R., întîmpinate cu deosebită satisfacție de întregul popor, constituie un program cu rezonanță adîncă în conștiința națiunii noastre socialiste și va avea, sînt convins, efecte dintre cele mai pozitive. Ca lucrător pe frontul ideologic îmi exprim calda adeziune la acest ansamblu de măsuri îndreptat spre perfecționarea vieții politice și ideologice din țara noastră, spre cultivarea idealurilor umaniste și revoluționare în opera de educare a maselor.

În cadrul acestui program, Academiei de Științe Sociale și Politice îi revin sarcini de răspundere atît pe linia generalizării teoretice, în lumina materialismului dialectic și istoric, a fenomenelor sociale din țara noastră și, în general, din societatea contemporană cît și sub raportul creșterii contribuției sale în dezvoltarea spiritului de partid pe tărîmul creației științifice, literare și artistice. Propunerile de măsuri și expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la consfătuirea activului de partid reprezintă documente de însemnătate primordială pentru activitatea Academiei de Științe Sociale și Politice, a unităților sale de cercetare. Ele cuprind o mare bogăție de idei și orientări fertile atît din punctul de vedere al conținutului tematicii de cercetare cît și în ce privește spiritul în care teoria dezvoltării sociale trebuie unită cu practica revoluționară în activitatea de cercetare științifică.

Cercetătorul din domeniul științelor sociale înțelege, desigur, că munca sa trebuie să se înfăptuiască pe temelia fidelității față de învățătura marxist-leninistă, că ea trebuie, pentru a fi rodnică, să fie străbătută de îndrăzneală creatoare. Astfel de țeluri presupun, la rîndul lor, sinteza dintre educația politică polivalentă și bogate cunoștințe de specialitate, dintre activistul politic clarvăzător și omul de știință talentat.

În dorința de a participa activ și eficient la soluționarea unor importante probleme teoretice și practice, Academia de Științe Sociale și Politice a elaborat recent o lucrare cuprinzînd temeie prioritare pentru perioada 1971—1975, lucrare în care se regăsesc o serie de direcții de cercetare a căror semnificație deosebită a fost din nou subliniată de tovarășul Nicolae Ceaușescu. Evident, ea va fi completată, pentru a reflecta mai deplin posibilitățile instituției, ale tuturor colaboratorilor ei de a participa la elaborarea problemelor indicate de conducerea partidului.

Îmi exprim convingerea fermă că activitatea în domeniul științelor sociale, orientată în lumina recomandărilor pe care secretarul general al partidului le-a făcut tuturor activiștilor pe tărîm ideologic, va cîștiga în intensitate și în eficiență, va contribui în viitor mai larg la înfăptuirea politicii partidului nostru, la educația marxist-leninistă a oamenilor muncii, la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră.

Ion GOLIAT
secretar general adjunct al Academiei de Științe Sociale și Politice

DOCUMENTE DE O ÎNALTĂ VALOARE TEORETICO-IDEOLOGICĂ

PROPUNERILE de măsuri prezentate de tovarășul Nicolae Ceaușescu Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. pentru îmbunătățirea activității politico-ideologice, de educare marxist-leninistă a membrilor de partid, a tuturor oamenilor muncii și expunerea la Consfătuirea de lucru a activului de partid din domeniul ideologiei și al activității politice și cultural-educative constituie un vast și laborios program de acțiune pentru dezvoltarea conștiinței socialiste, revoluționare a maselor de oameni ai muncii manuale și intelectuale, pentru ridicarea la un înalt nivel a întregii activități educative din țara noastră. În aceste istorice documente deslușim reafirmarea unor constante ale activității politico-ideologice, de educare marxist-leninistă a membrilor de partid, a tuturor oamenilor muncii stabilite de Congresul al IX-lea și mai ales în programul elaborat de Congresul al X-lea al partidului pentru formarea omului nou cu o înaltă conștiință socialistă.

Cele două documente de o înaltă valoare teoretico-ideologică, ancorate profund în realitățile dezvoltării noastre socialiste, reprezintă un strălucit exemplu de principialitate revoluționară, de dezvoltare creatoare a tezelor general valabile ale marxism-leninismului.

Și de această dată, secretarul general al partidului, prospectînd cu spirit pătrunzător și curajos, de pe pozițiile marxism-leninismului, viitorul țării noastre, își aduce o contribuție de o însemnătate excepțională la fundamentarea teoretică a complexelor probleme pe care le ridică făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate. În acest context, tovarășul Nicolae Ceaușescu definește cu profunzime și la un înalt nivel teoretic conceptul de societate socialistă multilateral dezvoltată, subliniind rolul uriaș pe care-l are dezvoltarea forțelor de producție, repartizarea justă a acestora pe teritoriul țării, organizarea rațională și sistematizarea mai bună a teritoriului, creșterea rolului științei în organizarea societății, schimbările din activitatea de producție ca urmare a mecanizării, automatizării și cibernetizării, ridicarea nivelului de trai, repartiția justă a venitului național între fondul de acumulare și fondul de consum, perfecționarea în general a relațiilor de producție. **„Dar toate acestea** — arată secretarul general al partidului — **nu ar da imaginea completă a ceea ce înțelegem noi prin făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate dacă nu am avea în vedere și activitatea pentru transformarea conștiinței oamenilor".**

Programul vast de activitate ideologică elaborat în cele două documente are o importanță hotărîtoare în acest domeniu. Formarea și educarea viitorilor specialiști în domeniul economiei implică, pe lîngă însușirea temeinică a cunoștințelor de specialitate, cunoașterea în profunzime a politicii marxist-leniniste a partidului nostru pe tărîmul edificării societății socialiste multilateral dezvoltate.

Pentru ca această muncă să fie cît mai fructuoasă este necesar ca în centrul activității noastre să punem în primul rînd studierea și însușirea temeinică a documentelor de partid, care nu reprezintă altceva decît marxism-leninismul în acțiune.

Pe baza suflului proaspăt, imprimat întregii activități educative, munca politică desfășurată în facultăți de către catedrele de științe sociale trebuie să contribuie la formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste revoluționare a studenților, la formarea unor militanți activi pentru rezolvarea obiectivelor și sarcinilor stabilite cu atîta claritate în documentele la care ne referim.

Ca membru de partid și cadru didactic la o catedră de economie politică ca membru în conducerea unei unități de învățămînt superior înțeleg acum mai bine marea răspundere patriotică ce ne revine pentru educarea marxist-leninistă a viitorilor economiști cu calificare superioară pe care-i pregătim în cadrul Academiei de studii economice.

În această calitate mă angajez ca, în activitatea ce o desfășor, să fiu nu numai dascăl, ci și un militant activ pe frontul activității politice ideologice și educative, dînd astfel viață vastului program propus de secretarul general al partidului.

prof. dr. C. MANOLESCU
prorector la Academia de Studii Economice-București

←

de fapte mari în numele propășirii Patriei socialiste.

Nu-mi propun să comentez în cadrul acestor reflecții ideile preconizate pentru îmbunătățirea educației tineretului prin școală, prin organizațiile lui, prin mijloacele de comunicație în masă. Valoarea lor se impune cu forța evidenței. Va trebui numai să reflectăm serios la formele pe care le vom utiliza, la acordul lor cu condițiile din România de azi.

Între altele, noi cei mai vîrstnici, trebuie să ne punem întrebarea: ce este de făcut pentru ca în școală, de la învățămîntul mediu și pînă la cel superior, să asigurăm o asemenea predare a științelor sociale, încît nu numai să comunicăm adevăruri despre lume și viață, dar aceste adevăruri să fie în așa fel legate de problemele reale ale vieții, de practică, să fie atît de vii, de captivante, încît să aibă o cît mai mare forță educativă. Prezența la catedrele de științe sociale a activiștilor de partid va contribui fără îndoială la atingerea acestui obiectiv.

O ULTIMĂ remarcă în legătură cu cercetarea teoretică în domeniul economiei. Deși nu ne-au lipsit îndrumările, reperele și imboldurile o serie de teme majore privind fenomenele noi care apar în dezvoltarea economiei noastre, în relațiile economice dintre țările socialiste, ca și în economia țărilor nesocialiste sînt încă insuficient explorate și analizate. Prin eforturi convergente, prin intermediul Academiei de Științe Sociale și Politice, prin prezența activă în cercetare a cadrelor din activitatea economică-politică, prin intensificarea eforturilor presei, inclusiv ale săptămînalului „Viața economică" pentru a stimula schimburile creatoare de idei, avem datoria să ne ridicăm și în acest domeniu la nivelul sarcinii de răspundere puse de partid în fața cercetării economice. În acest context mă gîndesc la faptul că de o mare utilitate ar fi reorganizarea Societății de Științe Economice din România, transformarea ei într-un organism cu activitate continuă, care să reunească pe toți economiștii din țară, atît pe cei din cercetare și învățămînt, cît și pe cei din practică. Astfel reorganizată, societatea ar fi nu numai o formă de activizare a mii și mii de economiști, dar totodată o nouă posibilitate de fuziune a teoriei cu practica, de orientare a cercetării economice potrivit cerințelor făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate în Patria noastră.

PROPUNERILE prezentate de tovarășul Nicolae Ceaușescu în cadrul Comitetului Executiv și consfătuirii de lucru de săptămîna trecută ne-au oferit un extrem de bogat material de reflecție. Propunerile, ca și ideile exprimate în expunerea secretarului general au fost primite cu aprobare unanimă și entuziastă de întregul nostru popor. Aprobarea și entuziasmul nostru trebuie să-și găsească acum expresia în maturitatea de gîndire și operativitatea cu care vom milita pentru punerea lor în aplicare. În această privință, în vederea atingerii acestui țel colectivul redacțional al revistei „Viața economică" este hotărît să aducă întreaga sa contribuție responsabilă și neprecupețită.

ANUL IX **viața economică**

săptăminal editat de Societatea de Științe Economice din România

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11.78.76 • București

SUMARUL

numărului 29 din 16 iulie 1971

■ ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Cadre financiar-bancare și contabile la nivelul cerințelor actuale. Interviu cu **Florea Dumitrescu**, ministrul finanțelor (pag. 5)

— **Agricultura:** Eficiența investițiilor poate fi sporită în toate fermele zootehnice de tip industrial de **D. Cițu** (pag. 6)

— **Relații economice externe ale României:** Colaborarea și cooperarea cu țările socialiste în domeniul materiilor prime, combustibilului și energiei electrice (I) de ing. **Ionel Laudoniu**, ing. **Petre Tucra**

— Unele caracteristici ale comerțului nostru exterior în cincinalul 1966—1970 de prof. dr. doc. **Titus Cristureanu** (pag. 7)

— Informarea documentară — o industrie în expansiune. Interviu cu conf. ing. **Vasile Tărăboi**, directorul Institutului central de documentare tehnică-București (pag. 8)

■ CONDUCERE ȘI ORGANIZARE

Lucrările celui de-al VII-lea Congres al CECIOS de **Paraschiv Bașturea**

— Reflecții pe marginea „întreprinderii anului 1980" de **Ioniță Olteanu** (pag. 9)

— **Strategii de dezvoltare:** Industria de nave românești de **V. Boescu**, **L. Țintea** (pag. 10—11)

■ TEORII — IDEI

— Studierea viitorului și planificarea pe termen lung. De vorbă cu participanți la Simpozionul de la Piatra Neamț (pag. 13)

— Cercetarea economică și cercetarea istoriografică de dr. **Gh. Dobre** (pag. 14)

— **Școli — curente — economiști:** Organigrama schumpeteriană a socialismului de **I. Nicolae Văleanu** (pag. 15)

■ ECONOMIE MONDIALĂ

— Mutațiile structurii de clasă: creșterea dependenței față de capital de **L. Stroja** (pag. 16)

— **Din țările socialiste:**
• **U.R.S.S.**
— Formulele planificării de stat de acad. **Nikolai Fedorenko**
• **R. P. Albania**
— O etapă superioară în dezvoltarea economiei naționale
• **R.S.F. Iugoslavia**
— Artera vieții noi (pag. 17)

Redactor șef: Gheorghe DOLGU

Tiparul: Intreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

CADRE FINANCIAR-BANCARE ȘI CONTABILE LA NIVELUL CERINȚELOR ACTUALE

Interviul „Vieții economice" cu tovarășul FLOREA DUMITRESCU ministrul finanțelor

• Cerințele care impun perfecționarea pregătirii profesionale a lucrătorilor din toate ramurile și sectoarele economiei sînt îndeobște cunoscute. Totuși, fiecare ramură sau sector prezintă și anumite trăsături particulare care se adaugă la aceste cerințe general valabile. V-am ruga să ne spuneți, tovarășe ministru, care sînt aceste trăsături particulare care determină necesitatea perfecționării pregătirii profesionale a aparatului financiar, bancar și contabil de pe toate treptele organizatorice ale economiei?

— Într-adevăr, după cum spuneați, există în această privință anumite cerințe de ordin general. În condițiile actuale de creștere vertiginoasă a economiei României socialiste și în contextul progresului rapid al științei și tehnicii pe plan mondial, capacitatea pe care virtual fiecare om al muncii o are de a contribui la dezvoltarea societății, la făurirea binelui comun — implicit a celui individual —, poate fi pusă în valoare numai prin perfecționare permanentă a pregătirii profesionale, printr-o continuă împrospătare a cunoștințelor, prin adaptarea din mers la situațiile noi pe care viața, în continuă mișcare, le creează. În legătură cu aceasta, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta, în expunerea la Plenara C.C. al P.C.R. din 10—11 februarie a.c.: **„Construcția societății socialiste, construirea comunismului nu sînt posibile cu un nivel scăzut de cunoștințe sau numai cu o anumită experiență practică de viață... Să unim elanul revoluționar cu știința și atunci vom construi cu succes societatea comunistă".** Această cerință imperativă a etapei actuale este întrutotul valabilă și pentru aparatul financiar, bancar și contabil — atît pentru lucrătorii din unitățile centrale, cît și pentru cei din unitățile de pe teritoriu, din centralele industriale, întreprinderile economice etc.

În ceea ce privește cerințele specifice sistemului financiar și de credit, la care v-ați referit în întrebarea dv., consider că ele privesc în primul rînd obiectivele activității, iar în al doilea rînd mijloacele folosite.

Relativ la obiectivele activității, trebuie să subliniez că ele au suferit modificări atît cantitative, cît și calitative. Aparatul financiar și bancar a primit în ultimul timp o serie de sarcini noi, cum ar fi — ca să dau numai un singur exemplu — avizarea studiilor tehnico-economice pentru noile investiții. În viitor se profilează o lărgire și mai mare a obiectivelor activității aparatului financiar-bancar, îndeosebi în legătură cu laturile financiare ale prognozei economice. În ceea ce privește îmbogățirea sub aspect calitativ a obiectivelor activității noastre, este necesar să subliniez că în ansamblul măsurilor inițiate de conducerea partidului și statului pentru perfecționarea organizării conducerii și planificării economiei naționale un loc important îl ocupă reglementările privitoare la accentuarea rolului pîrghiilor financiar-bancare — beneficiul, creditul, dobînda —, la perfecționarea în ansamblu a întregului sistem financiar și de credit. Ni se cere ca printr-o folosire cît mai judicioasă a acestor pîrghii și instrumente noi sau îmbunătățite să influențăm hotărîtor activitatea economică, să contribuim — prin evidență și control — la asigurarea integrității vastului nostru patrimoniu socialist, la folosirea cît mai judicioasă de către fiecare unitate a fondurilor fixe și mijloacelor circulante de care dispune pentru îndeplinirea sarcinilor și obiectivelor din plan, la obținerea unui raport cît mai favorabil între efortul economic făcut de societate și rezultatele obținute.

Referitor la mijloacele folosite, trebuie să arăt că treptat introducem metode și sisteme de lucru din cele mai moderne. De pildă, se știe că de cîteva luni a luat ființă Centrul de calcul al sistemului financiar-bancar care va efectua o mare masă de operațiuni bancare, de asigurări etc., va asigura centralizarea și analiza anumitor indicatori economici și financiari, va contribui prin mijloacele sale specifice la desfășurarea proceselor de prognoză și de planificare financiară ș.a.m.d. Evident că, în aceste condiții, se impune de la sine nu numai ideea perfecționării cunoștințelor tradiționale pentru un economist, dar chiar dobîndirea unui ansamblu de cunoștințe din domenii cu totul noi. Aceasta privește și pe lucrătorii din Ministerul Finanțelor, din bănci etc., întrucît doar așa se vor putea folosi în bune condiții echipamentele periferice, se va putea asigura un dialog inteligibil între Centrul de calcul al sistemului financiar-bancar și beneficiari.

Cred că cele arătate învederează suficient necesitatea perfecționării continue a pregătirii profesionale a aparatului financiar, bancar și contabil, acțiune care trebuie permanent îmbinată cu o intensă activitate politico-ideologică, de educare marxist-leninistă, potrivit cerințelor evidențiate în propunerile prezentate recent de tovarășul Nicolae Ceaușescu, adoptate de Comitetul Executiv al C.C. al P.C.R. și îmbrățișate cu entuziasm de întregul nostru popor. Lucrătorii din aparatul financiar-bancar, din aparatul de contabilitate, organele de control financiar de pe toate treptele, care funcțional au misiuni de mare răspundere în legătură cu întregul avut obștesc, dispersat în mii și mii de gestiuni mari și mici, trebuie să aibă o poziție fermă și intransigentă față de toate fenomenele negative, față de atitudinile necorespunzătoare în raport cu munca și banul public, să contribuie din plin la lupta împotriva cazurilor de abuz și necinste, de delapidare, împotriva oricăror alte manifestări antisociale în sectorul lor de activitate.

Verificările făcute în ultimul timp scot în evidență că la unele unități, datorită insuficientei preocupări și răspunderi a organelor de conducere din acele unități, a unui control slab din partea aparatului de control financiar intern, se mențin încă o serie de neajunsuri în gestiunea lor economică, ceea ce necesită măsuri mai hotărîte pentru îndreptarea lucrurilor.

• În lumina prevederilor Legii nr. 2/1971 privind perfecționarea pregătirii profesionale, ce sarcini revin ministerului pe care îl conduceți?

— Prima sarcină este cea care privește propriul nostru aparat din centrala ministerului și de la direcțiile teritoriale de control și revizie, de a cărui pregătire profesională avem obligația să ne preocupăm nemijlocit. Este adevărat că am folosit pentru acest aparat diferite forme de învățămînt profesional și pînă în prezent, forme care — în general — au dat rezultate bune. Obligațiile prevăzute în Legea nr. 2/1971 au dus însă la accentuarea substanțială a preocupărilor în această privință și pot afirma că toate cadrele noastre de răspundere depun o deosebită stăruință pentru a găsi printr-un efort comun, cele mai adecvate căi pentru satisfacerea acestor obligații. O a doua sarcină privește coordonarea și îndrumarea perfecționării pregătirii profesionale a aparatului central și exterior al instituțiilor de sub conducerea generală a Ministerului Finanțelor — Banca de Investiții, ADAS, C.E.C. și A.S. „Loto-Pronosport" — precum și al Centrului de calcul al sistemului financiar-bancar. În sfîrșit, o altă sarcină, deosebit de importantă, trasată de noua lege, constă în colaborarea cu organele însărcinate să realizeze acțiunea de perfecționare a pregătirii profesionale a lucrătorilor din domeniul contabilității, finanțelor și controlului financiar de la unitățile din economie, inclusiv a lucrătorilor administrațiilor financiare, circumscripțiilor și serviciilor financiare ale comitetelor executive ale consiliilor populare. Pentru a ne da seama de amploarea acestei sarcini, se poate arăta că în domeniul financiar și al contabilității lucrează zeci de mii de salariați, cu un nivel diferit de pregătire.

Pentru a putea cuprinde și aduce la îndeplinire aceste sarcini s-a impus necesitatea creării unui cadru organizatoric adecvat. În acest sens, în ministerul nostru au fost alcătuite cinci colective de specialiști pe următoarele compartimente: centrala ministerului, aparatul contabil de la unitățile economice și bugetare, aparatul financiar de la aceleași unități, organele de control financiar din economie, aparatul financiar al consiliilor populare (inclusiv agenții fiscali, casierii și contabilii de la comune). Totodată, pentru coordonarea întregii activități ce revine Ministerului Finanțelor în acest domeniu a fost înființat un colectiv central, coordonator, în care au fost incluși conducătorii instituțiilor centrale de sub conducerea generală a ministerului, directori generali și directori sau adjuncții lor din minister, specialiști cu o înaltă pregătire profesională.

• Cum a fost concepută perfecționarea pregătirii lucrătorilor din administrația centrală a Ministerului Finanțelor?

— Pregătirea profesională a lucrătorilor din administrația centrală a ministerului nostru, ca și — în general — a tuturor lucrătorilor care sînt cuprinși în sectoarele de care ne ocupăm, este concepută ca un proces continuu cu pregnant caracter de autoperfecționare. Colectivul de specialiști pentru administrația centrală a ministerului a întocmit, cu sprijinul colectivului coordonator și al direcțiilor generale și direcțiilor, programe-cadru (pe resoarte și pe categorii de funcții). O trăsătură caracteristică a temelor cuprinse în aceste programe este aceea că sînt grefate pe actualitatea vieții economice și politice din țara noastră, oferind posibilitatea pentru fiecare să cunoască noutățile din domeniul conducerii moderne, informaticii, prognozelor, echilibrului economic și financiar, calculului și modelării economice etc. Pe baza acestor programe-cadru, care au fost luate în discuție și aprobate de Colegiul Ministerului Finanțelor, conducerile direcțiilor generale și direcțiilor au sarcina să întocmească într-un termen scurt programe personale, diferențiind tematica și bibliografia pe servicii și categorii de salariați cu atribuții similare. Aceste programe nu sînt imuabile, ci dimpotrivă, pe măsura apariției unor elemente novatoare în sfera de preocupări și în tehnica noastră de lucru, ele vor fi adaptate în mod corespunzător.

Acțiunea de perfecționare a pregătirii profesionale a cadrelor Ministerului Finanțelor o vom îmbina strîns cu o intensă activitate de educare marxist-leninistă, întrucît aceste cadre trebuie să fie nu numai buni specialiști, ci și oa-

Interviu realizat de **Maria IONIȚA**

(Continuare în pag. 12)

EFICIENȚA INVESTIȚIILOR POATE FI SPORITĂ ÎN TOATE FERMELE ZOOTEHNICE DE TIP INDUSTRIAL

CONȚINUTUL eficienței economice a investițiilor în fermele zootehnice de tip industrial scoate în evidență anumite cerințe, din care am reținut: a) cheltuielile și efectele economice să fie apreciate la scara întregului sector, precum și în perspectivă; b) raportul dintre cheltuieli și efecte să fie acceptabil; c) cheltuielile și efectele să fie în concordanță cu nevoile dezvoltării economiei naționale și ale reproducției lărgite.

Calculele complete de eficiență economică a investițiilor în fermele zootehnice de tip industrial trebuie să devină o parte componentă, inseparabilă a planificării în fiecare fermă. O investiție într-o fermă zootehnică nouă, cu parametri de exploatare superiori, poate adesea asigura venit și pentru partea neamortizată din vechea investiție, mai puțin eficientă. De aceea o importanță deosebită capătă raționamentul înlocuirii chiar înainte de vreme a obiectivelor cu eficiență economică minimă, precum și stabilirea corectă a termenului optim cînd poate fi înlocuită tehnica mai veche.

Economicitatea creșterii animalelor în fermele de tip industrial, comparativ cu fermele de tip gospodăresc, s-a dovedit cu prisosință. Efectele concentrării și specializării producției animale în astfel de ferme se concretizează în:

- o reducere însemnată a suprafețelor ocupate în construcții. La fermele de porcine construite reducerea suprafeței ocupate este de 8—10 ori, iar la fermele avicole de 12—15 ori sau mai mult etc.;
- un consum specific mult mai redus, ca urmare a industrializării pregătirii nutrețurilor, echilibrării rațiilor după nevoile biologice ale animalelor etc. Dacă în sistemul tradițional se consumă în medie 6 kg furaje concentrate (la cooperativele agricole pînă la 8 kg) pentru 1 kg carne de porc, în sistem industrial se consumă între 3—4 kg concentrate. La păsări diferența este și mai concludentă (5—6 kg față de 2—2,5 kg);
- o scurtare a perioadei de creștere și îngrășare a animalelor cu 20—40% și a păsărilor cu peste 50%. Viței îngrășați în sistem gospodăresc la vîrsta de un an au greutatea de 240—260 kg, iar în sistem industrial ajung la 360—400 kg;
- o reducere a efectivului matcă la unele specii. Prin intensificarea folosirii scroafelor numărul acestora se reduce la jumătate. Pentru a se livra anual 300 mii tone carne de porc, efectul economic al intensificării folosirii scroafelor de reproducție la parametrii proiectați, se poate aprecia astfel (Tabel nr. 1):

Tabelul nr. 1

Specificație	U/M	Sistemul Gospod.	Sistemul Industrial	Diferența +	Diferența —
Fătări an/scroafă	nr.	1,6	2,2	0,6	—
Fătări an/boxă constr.	nr.	3	9	6	—
Total boxe necesare	mii	128	36	—	92
Scroafe necesare	mii cap.	240	142	—	98
Carne livrată an/scroafă	kg.	1250	2100	850	—
Invest. specifică/boxă	mii lei	3	5,7	2,7	—
Investiție totală (boxe)	mil. lei	384	205	—	179
Chelt. anuale/scroafă	mii lei	3	3	—	—
Total cheltuieli (scroafe)	mil.	720	429	—	291

Rezultă deci că numai la materialul biologic de reproducție se realizează o economie de circa 470 milioane lei, reducîndu-se și spațiul construit la mai puțin de 1/3;

- o reducere a ponderii salariilor și numărului de ore/om pe tona de carne, hectolitrul de lapte, 1000 ouă etc., ca urmare a concentrării, specializării și mecanizării producției. La fermele de porcine în ultimii 5—6 ani numărul de ore/om pe tona de carne a scăzut de la 220—240 la 40—60, deci de 4—5 ori. De exemplu la ferma Căzănești acest indicator s-a redus de la 224 la 43 în anul 1970;
- o reducere însemnată a prețului de cost pe unitatea de produs și o creștere a beneficiilor, ca o consecință a tuturor factorilor menționați mai sus. Rezultatele obținute în ultimii cinci ani în complexele avicole pentru carne și ouă sînt edificatoare din acest punct de vedere: (Tabel nr. 2).

Tabelul nr. 2

Specificație	Anii 1966	1967	1968	1969	1970	creștere sau scădere %
Mii găini medii furajate	1499	1490	2020	2247	2755	+ 83,6
Prod. medie de ouă — buc. —	196	175	206	215	223	+ 14,0
Preț cost mediu — 1000 ouă —	736	747	709	723	688	— 6,5
Beneficii înregistr. — mii. lei —	73,2	17,3	107,2	162,7	173,2	+136,6
Prod. carne pasăre — mii t —	5,5	4,6	12,2	20,3	24,6	+347,3
Preț cost mediu — mii lei/t —	20,8	21,8	12,8	12,3	12,1	— 42,0
Benefici înregistr. — mil. lei —	—	0,6	13,1	26,7	32.7	—

Rezultate bune obțin și fermele de tip industrial pentru porcine din unitățile agricole de stat. Edificatoare din acest punct de vedere este evoluția producției de carne în viu, precum și a celorlalți indicatori care caracterizează eficiența acestor investiții de tip industrial din agricultura noastră socialistă. (Tabel nr. 3).

Tabel nr. 3

Specificație	Anii 1966	1967	1968	1969	1970	Creștere %
Nr. de obiective în producție	5	6	8	10	12	140,0
Prod. carne în viu (mii t)	14,6	40,4	51,8	69,2	108,9	646,0
Spor mediu în greut. (gr/zi)	536	555	579	514	488	—9,1
Venit net total (mil. lei)	12,6	49,7	106,7	53,3	82,5	554,7

Deși indicatorii arătați nu au înregistrat o evoluție pozitivă în fiecare an, observăm totuși o creștere însemnată a producției de carne, precum și a venitului net obținut. Faptul că prețul de cost nu a scăzut în mod vizibil se datorește în parte unor factori obiectivi. Sînt unități ca cele din Căzănești, Brăila, Caracal care au înregistrat indicatori superiori celor medii pe sector. Singură întreprinderea de stat Căzănești a livrat în anul 1970 peste 14750 tone carne în viu, la un preț de cost mediu de 8,09 lei/kg, obținînd la acest produs un beneficiu de peste 21 mil. lei. La această unitate, pentru 1000 lei investiții s-a obținut 124,6 lei venit net; producția globală la 1000 lei investiții a ajuns la 871 lei, iar investiția specifică pentru o tonă de carne (în raport de întreaga perioadă de folosință) a ajuns la 190,5 lei, respectiv foarte aproape de parametrii tehnico-economici proiectați.

Trebuie arătat însă că sînt categorii de animale și direcții de specializare la care rezultatele obținute în complexe de tip industrial sînt încă nesatisfăcătoare. Așa este cazul la fermele pentru vaci de lapte și la cele pentru îngrășat tineret taurin. Aici numai în unele cazuri s-a reușit ca prețurile de cost pe unitatea de produs să fie mai mici decît prețul de livrare. Această situație se datorește în principal unor deficiențe în exploatare, inclusiv de furajare, precum și unor stări de fapt existente în domeniul investițiilor.

Printre deficiențele din prima categorie, legate de exploatarea și furajarea animalelor, menționăm nerespectarea rațiilor furajere, distanțele mari sau foarte mari de transport a furajelor, insuficiența apei etc. Astfel, ferma de porcine Bonțida nu și-a îndeplinit planul de producție pe anul 1969 din cauza modificării rațiilor de furajare, precum și datorită distanțelor foarte mari de aprovizionare (amplasare necorespunzătoare), care au cauzat și goluri în furajare zile în șir. Aceasta s-a soldat cu un minus de 772 tone carne și un plus de cheltuieli de 0,50 lei/kg, depășind în felul acesta prețul mediu de desfacere. La ferma Fetești, în anul 1970 — primul an de exploatare — insuficiența apei a cauzat realizarea unui spor mediu zilnic de numai 431 g față de 540 g planificat, ceea ce a dus la înregistrarea unui preț de cost cu mult peste cel planificat, activitatea din acest sector soldîndu-se cu o pierdere de 1,7 mil. lei. La fermele de vaci cheltuielile de producție sînt foarte mult ridicate, în cele mai multe cazuri, din cauza distanțelor prea mari de transport a furajelor. De exemplu, ferma Barboși din județul Galați pentru 2400 vaci, transportă furajele verzi și fînurile de la 3—15 km, din care cauză sînt necesare 46 tractoare cu remorci și bineînțeles toate cheltuielile de întreținere și exploatare aferente. La unele ferme de vaci de lapte și tineret la îngrășat nu s-au asigurat, în cele mai multe cazuri, nici efective cu potențialul biologic prevăzut, iar din cauza defecțiunilor în exploatare sînt foarte frecvente sacrificările de necesitate (accidente, afecțiuni podale, afecțiuni mamare etc.), generatoare de cheltueli suplimentare, care nu-și găsesc corespondent în veniturile înregistrate.

În ceea ce privește investițiile, lipsurile au caracter mai general și totodată par a fi și mai persistente.

În primul rînd se exagerează mergîndu-se pe calea creării de complexe-gigant. Întreprinderile agricole de stat au construit și construiesc în continuare complexe pentru porci a căror mărime implică probleme foarte greu de rezolvat, atît din punctul de vedere al distanțelor de aprovizionare cu furaje, cît și în ce privește capacitatea de a conduce astfel de unități. Aceleași probleme se ridică și la fermele de 2—3 mii vaci de lapte.

În al doilea rînd, pentru cele mai multe categorii de ferme soluțiile de construcție sînt foarte costisitoare. Atît la fermele de vaci, la cele de porci, cît și la cele avicole, panourile prefabricate sînt din ce în ce mai scumpe. Partea de construcții ajunge și la peste 70% din totalul investiției. În timp ce construcția utilităților înregistrează o scădere treptată, construcțiile de producție propriu-zise se mențin la nivelul de acum 5—6 ani, înregistrînd în unele cazuri și creșteri însemnate. Se știe, de exemplu, că economia națională are încă deficit de plăci azbociment și totuși unitățile de proiectare prevăd extinderea pereților din azbociment. Aceștia, pe lîngă faptul că sînt și cu mult mai scumpi decît pereții din cărămidă, sau chiar din prefabricate de beton, au și o durabilitate mai redusă. În alte cazuri, pentru fermele avicole, se recomandă panouri din placaj, care cu mijloacele de ancorare și de susținere costă aproape dublu față de zidăria din cărămidă. Fără îndoială că este foarte indicat ca în construcții să se folosească prefabricatele, dar nu cu orice preț. Deosebit de aceasta nicăieri nu s-a observat o reducere plauzibilă a termenelor de execuție pe seama acestor factori.

În al treilea rînd, la o mare parte din obiectivele zootehnice care se construiesc se merge pe tehnologii de mult depășite în țările avansate. De exemplu, la fermele avicole ale unităților intercooperatiste (cele mai multe obiective în construcție de acest fel din țară) se construiesc hale cu un singur nivel, echipate pentru a fi populate cu găini pentru ouă și pui pentru carne, pe așternut permanent. În acest context se poate arăta că echiparea cu baterii a halelor de 1000 mp pentru găini ouătoare numai aparent sînt mai scumpe. Nivelul și structura investițiilor totale aferente unei astfel de hale pentru găini ouătoare în cele două ipoteze, precum și rezultatele de producție calculate, atît după documentațiile tehnico-economice, cît și după rezultatele obținute în unele ferme ale întreprinderilor de stat, se prezintă astfel: (Tabelul nr. 4).

Tabel nr. 4

Specificație	Hală pentru găini de 1 000 mp: Așternut permanent	Cu baterii	Diferență % +	Diferență % —
Valoarea investiției (mii lei)	1620	3106	92	
Cît (%) reprezintă construcțiile	86	45		48
Capacitatea — locuri găini	6000	17280	188	
Investiții pt. un loc găină	270	179		33
Producția medie de ouă (buc.)	208	228	10	
Preț cost mediu (1000 ouă)	682	650		5
Produc. muncii vii (mii lei)	376	1190	217	

La o investiție aproape dublă rezultatele de producție sînt încă pe atît de mari. Aceste date nu sînt necunoscute pentru organele de decizie. Se naște însă o întrebare. De ce continuă construcția și proiectarea halelor cu așternut permanent, dintre care cele din plăci de placaj nici nu se pot adapta la noile tehnologii? Și chiar pentru cele care se pot adapta, de ce se acceptă așa ușor cheltuielile suplimentare pentru instalațiile care vor trebui înlocuite în cîțiva ani (înainte de uzura lor totală)?

Soluțiile de construcție folosite în practica noastră prevăd aproape în exclusivitate hale de păsări numai cu parter. Trebuie totuși să amintim proiectanților și organelor agricole că în țările avansate se construiesc în cea mai mare parte hale multietajate, cu investiții specifice mult mai mici (cu 20—30%). Deosebit de aceasta se scot din circuitul producției vegetale mult mai puține suprafețe de teren.

Termenele de execuție a construcțiilor în fermele zootehnice de tip industrial sînt în general foarte îndelungate. Prin reglementările legale ele pot ajunge pînă la 24 luni, dar în unele cazuri ajung și la 30—36 luni. Faptul că documentațiile de execuție se finalizează în general foarte greoi precum și lipsa de experiență a întreprinderilor de execuție constituie doi factori de prelungire a termenelor de execuție și implicit de imobilizare neeconomicoasă a fondurilor. De exemplu, fermele de porcine ale întreprinderilor de stat care se construiesc la Giurgiu și la Oltenița, deși au termen stabilit să pună în funcțiune pînă în luna noiembrie sectoarele de gestație, nu au pe șantier întreaga documentație de execuție.

Sarcinile actualului plan cincinal în ceea ce privește construirea și punerea în funcțiune a fermelor zootehnice de tip industrial sînt mari în unitățile agricole socialiste. Aceasta impune o reflectare mai competentă asupra numeroșilor factori capabili să sporească eficiența economică a acestor investiții în toate fermele agricole.

D. CIȚU

COLABORAREA ŞI COOPERAREA CU ŢĂRILE SOCIALISTE

ÎN DOMENIUL MATERIILOR PRIME, COMBUSTIBILULUI ŞI ENERGIEI ELECTRICE (I)

DIRECTIVELE Congresului al X-lea al Partidului Comunist Român prevăd pentru perioada 1971—1975 o creştere rapidă a producţiei industriale. Un rol deosebit în realizarea acestei creşteri îl are asigurarea cu materii prime minerale şi energetice ca: minereuri de fier, minereuri neferoase, bauxită, cărbune cocsificabil, ţiţei, gaze şi energie electrică.

Asigurarea industriei noastre cu materii prime, combustibil şi energie se sprijină în primul rînd pe extinderea bazei proprii de rezerve, pe intensificarea cercetărilor geologice complexe, atît ca teritoriu cît şi în adîncime, şi pe soluţionarea unor probleme, de cercetare şi economice, legate de introducerea în circuitul economic a unor noi resurse de materii prime indigene. Aceasta presupune, desigur, orientarea unui volum important de investiţii spre dezvoltarea bazei proprii de materii prime.

În acelaşi timp, ţara noastră ia în considerare toate posibilităţile de extindere a relaţiilor de colaborare şi cooperare economică şi tehnico-ştiinţifică cu toate ţările socialiste şi cu celelalte ţări ale lumii, în vederea asigurării, prin import, a unor resurse de materii prime industriale şi energetice. Un loc important în colaborarea R. S. România cu ţările socialiste în domeniul materiilor prime, combustibilului şi energiei electrice îl ocupă relaţiile economice şi tehnico-ştiinţifice cu ţările membre ale CAER, atît pe cale bilaterală cît şi multilaterală.

În ultimul deceniu, producţia de materii prime minerale, combustibil şi energie, în ţările membre ale CAER, a crescut datorită descoperirii unor importante zăcăminte de minereuri, ţiţei, gaze şi cărbuni. Aceasta a schimbat, în mare măsură, imaginea despre bogăţiile naturale ale multor teritorii din ţările membre ale CAER.

Cu toate că ţările membre ale CAER au efectuat volume importante de cercetări geologice, gradul de studiere geologică a teritoriului, de către acestea, cît şi volumul rezervelor de materii prime şi combustibil diferă mult de la o ţară la alta, unele ţări dispunînd de rezerve suficiente în unele materii prime şi combustibili, iar altele recurgînd, pentru acoperirea necesarului economiilor lor naţionale, la import sau la realizarea unor acţiuni de cooperare.

În ce priveşte rezervele de **minereuri de fier** cunoscute în ţările membre ale CAER din Europa, marea majoritate aparţin U.R.S.S. — circa 96—97% — din care aproape jumătate cu peste 50% conţinut de fier, iar restul cu conţinuturi între 20 şi 45%. În celelalte ţări în special în Polonia, Cehoslovacia, Bulgaria şi România, rezervele de minereu de fier se ridică abia la cîteva sute de milioane de tone în fiecare ţară, iar în R. D. Germană şi Ungaria rezervele sînt şi mai mici. În plus, acestea sînt de regulă minereuri cu un conţinut redus de fier. Zăcămintele de minereuri de fier şi zonele de perspectivă cunoscute în România se înscriu în categoria zăcămintelor mici, cu un volum redus de rezerve şi cu conţinuturi în metal relativ scăzute şi sînt asociate cu formaţiuni cristaline, eruptive şi sedimentare, fapt care determină condiţii speciale privind exploatarea şi prelucrarea lor.

Cu excepţia U.R.S.S. şi R. P. Bulgaria, în care gradul de asigurare a necesarului de minereu de fier din producţia proprie, la nivelul anului 1970 a crescut, în comparaţie cu anul 1965, în toate celelalte ţări europene, membre ale CAER, gradul de asigurare cu minereu de fier din producţia proprie a scăzut (de exemplu în R.P.U. — de la 19% la 10%; în R.D.G. — de la 36% la 16%, în R.P.P. — de la 16% la 12%; în R. S. România — de la 36% la 23% şi în R.S.C.S. — de la 7% la 6%).

În ce priveşte **cocsul metalurgic şi cărbunii cocsificabili**, singurele ţări membre ale CAER care dispun de resurse în acest domeniu sînt U.R.S.S., R. S. Cehoslovacă şi R. P. Polonă. În **domeniul metalurgiei neferoase**, resursele de materii prime sînt concentrate numai în cîteva ţări. Exceptînd U.R.S.S., care dispune de materii prime suficiente pentru majoritatea metalelor neferoase de bază, R. P. Polonă deţine circa 80% şi R. P. Bulgaria circa 10% din rezervele de minereuri de cupru; de asemenea R. P. Polonă deţine circa 55% şi R. P. Bulgaria circa 35% din rezervele de plumb şi zinc, iar R. P. Ungară circa 98% din rezervele de bauxită în raport cu volumul total al rezervelor de astfel de materii prime din ţările membre ale CAER. În ce priveşte minereurile de staniu şi nichel, dispun de rezerve de materii prime numai R.D.G., R.S.C.S. si U.R.S.S.

Necesarul de materii prime neferoase este în continuă creştere în fiecare ţară membră a CAER, datorită dezvoltării industriei constructoare de maşini, electrotehnice, dezvoltării producţiei de oţeluri de calitate ş.a. Aceasta face ca, în domeniul metalurgiei neferoase să crească, an de an, decalajul în unele ţări, dintre consumul de metale neferoase şi producţia acestora, pe baza rezervelor proprii.

Resursele R. S. România de materii prime pentru producţia metalelor neferoase de bază — aluminiu, cupru, plumb, zinc — sînt reduse, iar pentru nichel şi cositor ţara noastră nu dispune de nici un fel de rezerve. Din totalul rezervelor de bilanţ, pentru minereuri de plumb, zinc şi cupru rezervele, care în prezent îndeplinesc condiţiile necesare de exploatare minieră, reprezintă un procent scăzut, ceea ce face ca, în raport cu producţia planificată de metale, gradul de asigurare, în ani, la aceste sorturi de minereuri, să fie scăzut. O situaţie similară se prezintă şi pentru bauxita necesară producţiei de aluminiu. Din această cauză, în ţara noastră continuă cu intensitate sporită lucrările geologice pentru a mări volumul rezervelor sigure şi, de asemenea, se efectuează lucrări de cercetări ştiinţifice în vederea valorificării, în condiţii economice, a unor rezerve de minereuri — de regulă complexe — cu conţinut scăzut de metal sau cu structură mineralogică deosebită.

Principalele rezerve de **combustibil lichid, solid şi gazos,** sînt concentrate în U.R.S.S., aceasta deţinînd pe ansamblul ţărilor membre ale CAER, peste 90% din rezervele de huilă, 80% din rezervele de gaze naturale şi cea mai mare parte din rezervele de ţiţei.

METODA DE BAZĂ pentru adîncirea şi perfecţionarea colaborării dintre ţările membre ale CAER a constituit-o şi o constituie şi in prezent coordonarea planurilor de dezvoltare a economiilor naţionale ale ţărilor, care permite determinarea posibilităţilor de participare a fiecărei ţări la diviziunea internaţională socialistă a muncii. Coordonarea planurilor cincinale se desfăşoară pe cale bilaterală şi multilaterală, ambele forme completîndu-se reciproc. Coordonarea multilaterală a planurilor constă în principal în examinarea unor probleme complexe, a căror soluţionare eficientă pentru fiecare ţară depăşeşte posibilităţile uneia sau a două ţări şi necesită, în unele cazuri, unirea eforturilor cîtorva ţări interesate.

În domeniul materiilor prime metalurgice, al combustibilului şi energiei, coordonarea planurilor este astfel orientată încît să corespundă necesităţii de cunoaştere şi aprofundare din timp a posibilităţilor de satisfacere a necesarului ţărilor cu asemenea materiale, încît ele să poată fi luate în considerare de ţări, ca factori potenţiali, în elaborarea variantelor lor de plan. Aceasta constituie o cale importantă de investigare şi concretizare a soluţiilor de colaborare în ceea ce priveşte acoperirea necesarului de materii prime metalurgice, combustibil şi energie.

În cele ce urmează prezentăm spre ilustrare unele din cele mai importante acţiuni de colaborare şi cooperare finalizate de ţările membre ale CAER în activitatea de coordonare a planurilor, pentru principalele tipuri de materii prime metalurgice, combustibil şi energie.

a) Ţările membre ale CAER, inclusiv ţara noastră, şi-au asigurat, în cadrul coordonării planurilor pe perioada 1961—1965 şi 1966—1970, cea mai mare parte a necesarului de minereu de fier din U.R.S.S., al cărei export de minereuri, a fost îndreptat în ultimii ani în proporţie de 95% spre ţările socialiste. În anul 1970, importul R. S. România din U.R.S.S. a constituit circa 70% din importul total de minereuri de fier necesar ţării noastre.

ing. Ionel LAUDONIU
ing. Petre TUCRA

(Continuare în pag. 12)

UNELE CARACTERISTICI ALE COMERŢULUI NOSTRU EXTERIOR DIN CINCINALUL 1966-1970

BREVIARUL statistic al Republicii Socialiste România, ediţia 1971, recent apărut, prin datele statistice privind comerţul nostru exterior, conjugate la rîndul lor cu statisticile comerţului internaţional din „Buletinul statistic al O.N.U." (iunie 1971) permite degajarea unor interesante aspecte deosebite şi caracteristici semnificative ale comerţului exterior al României pe perioada 1966—1970.

În această perioadă, valoarea totală a comerţului nostru exterior (export + import) a crescut cu 75% faţă de anul de bază (1965 = 100%). În timp ce indicele produsului social s-a ridicat la 151%, iar cel al producţiei globale industriale la 175%, faptul că în aceeaşi perioadă valoarea exportului nostru de produse industriale a înregistrat un indice de 189%, demonstrează că **dinamica înregistrată în această perioadă de exportul nostru de produse manufacturate** (maşini şi utilaje pentru producţie, produse chimice, îngrăşăminte, cauciuc, mărfuri industriale de larg consum) **este în devansare faţă de indicele producţiei globale industriale, cît şi faţă de produsul social,** ceea ce înseamnă că a avut loc o mai intensă valorificare la export a producţiei noastre industriale.

Trebuie să reţinem faptul că între 1965 şi 1970, exportul total de produse manufacturate al ţărilor capitaliste a crescut numai cu 75%, faţă de creşterea cu 89% a exportului industrial al României.

Balanţa comercială a continuat să fie pasivă. De remarcat este însă faptul că începînd din 1967, **coeficientul de acoperire a importului prin export** a continuat an de an să crească, atingînd în 1970 nivelul de 94,4%.

Ca **distribuţie teritorială,** volumul cel mai mare al schimburilor noastre comerciale s-a derulat cu ţările socialiste, care au o pondere în totalul comerţului nostru exterior de 5% în 1970.

Interesantă este şi evoluţia schimburilor noastre comerciale cu ţările balcanice, în acel cincinal, schimburi care au crescut de peste 2,5 ori, ponderea acestor ţări sporind în această perioadă de la 3,4% în 1965 la 5% în 1970 în volumul total al comerţului exterior al României.

O caracteristică sintetică a exportului nostru este şi aceea, că în această perioadă el a dat dovadă, în ansamblul comerţului mondial, de o elasticitate supraunitară, **coeficientul de elasticitate** fiind de 1,02, echivalînd cu o devansare, deşi uşoară, totuşi semnificativă, a cererii mondiale de mărfuri, deci de forţă de penetraţie.

O economie în plină dezvoltare, într-un ritm accentuat, a influenţat desigur puternic nu numai dinamica propriu-zisă a comerţului exterior, dar şi structura pe mărfuri a acestuia, atît sub raportul diversificării în special a exportului, cît şi sub raportul cotelor la export ale produselor industriale.

Astfel, **coeficientul de concentrare** pe marfă a exportului nostru s-a redus treptat de la 40,0% în 1965, la 39,9% în 1966, şi la 31,7% în 1970, această reducere ilustrînd treptata diversificare structurală a exportului românesc.

Ponderea mărfurilor industriale (capitolele I, III şi IX din nomenclatorul de export al R.S.R.) a sporit de la 36,0% în 1965 la 47,7% în 1970, rata de contribuţie la creşterea exportului nostru a acestor categorii de mărfuri, ridicîndu-se la 57,2%.

Pe de altă parte, structura importului nostru de mărfuri exprimată în ponderi, a fost în 1970 aproape aceeaşi ca cea din 1965, deşi importul de maşini şi utilaje pentru producţie a avut o pondere maximă de 48,8% în 1961, această pondere reducîndu-se însă pînă în 1970, la nivelul apropiat aceluia din 1965, cu ponderea de 39,6%.

Valoarea totală a exportului nostru de maşini şi utilaje pentru producţie a crescut între 1965 şi 1970 de peste 2 ori (205,2%), creşteri însemnate (1965 = 100) înregistrîndu-se la exportul de tractoare (392%), laminate din metale feroase (374%) motoare electrice (558%). Totuşi se poate remarca faptul că valoarea exportului de utilaje complexe, construcţii navale şi strunguri a crescut cu numai 50%.

Cota-parte în producţie a exportului unor mărfuri a atins în 1970 coeficienţi însemnaţi. Astfel: tractoare 45,9%, vagoane de marfă 40,3%, rulmenţi 30,4%, anvelope 14,8%, ciment 14,8%, furnir 15,2%, încălţăminte din piele 30,5%, uleiuri minerale 57,6%, uleiuri şi grăsimi vegetale 43,5%, sare 21,1% etc. etc.

În perioada 1971—1975, volumul comerţului nostru exterior urmează să crească cu peste 70% faţă de cincinalul trecut. Aşa cum a arătat tovarăşul Nicolae Ceauşescu în expunerea la Adunarea solemnă din 7 mai 1971, cu ocazia sărbătoririi semicentenarului glorios al Partidului Comunist Român, una din cele mai importante sarcini este creşterea eficienţei economice a exporturilor, îmbunătăţirea structurii acestora, valorificarea lor la preţuri avantajoase pe piaţa externă, impunîndu-se de asemenea reducerea importurilor prin folosirea în măsură sporită a posibilităţilor interne de aprovizionare cu materii prime, maşini unelte şi instalaţii.

prof. dr. doc. T. CRISTUREANU

Institutul Central de Documentare Tehnică — la două decenii de existență

INFORMAREA DOCUMENTARĂ — O INDUSTRIE ÎN EXPANSIUNE

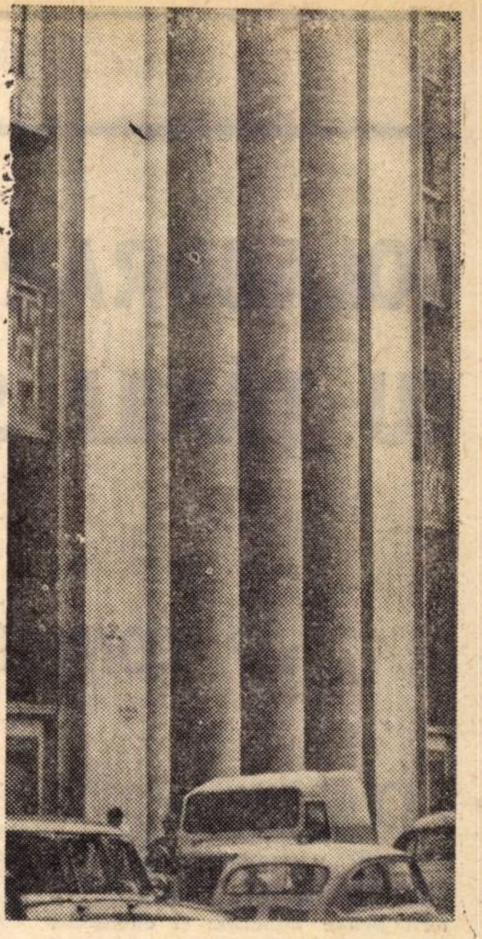

Interviu cu conf. ing. VASILE TĂRĂBOI, directorul Institutului Central de Documentare Tehnică — București

• Institutul dv. a împlinit două decenii de activitate. Ați dori să ne prezentați pe scurt drumul parcurs ?

— Studierea atentă a celor două decenii de existență ale institutului ne permite să observăm că el și-a schimbat continuu obiectul activității. Se evidențiază două direcții principale în care s-au produs schimbări. Pe de o parte, pe lingă activitatea de bază — informarea documentară, respectiv identificarea, selecția, prelucrarea și difuzarea de informațiii documentare — ne-au mai fost încredințate și alte activități — editorială, propagandă tehnică, îndrumarea metodologică și formarea cadrelor pentru întreaga rețea de documentare tehnică din țară etc. Pe de altă parte, s-au produs schimbări în însăși activitatea de bază : la un moment dat acopeream întregul domeniu tehnico-științific din care am cedat apoi o parte centrelor de documentare de la ministere, pentru ca în ultimul timp să pătrundem puternic în domeniu științei conducerii și organizării.

• Care este cauza acestor schimbări ?

— În esență, obiectul nostru de activitate a rezultat direct din sarcinile încredințate de conducerea de partid și de stat, sarcini izvorîte la rîndul lor din cerințele specifice ale fiecărei etape de dezvoltare a țării.

• Ați vrea să prezentați pe scurt modul cum se realizează această relație între comanda socială și răspunsul dv. ?

— De exemplu, atunci cînd a fost declanșată acțiunea de organizare științifică a producției și a muncii, noi am primit sarcina s-o sprijinim. Evident în această acțiune au fost angrenate multe alte organisme și organizații, fiecare cu produsele și serviciile sale specifice.

Sarcina trasată reprezintă pentru noi o comandă, o nevoie socială. Atribuția noastră este aceea de a defini materialul documentar sau serviciul care să răspundă acestei nevoi și de a-l realiza (a-l produce și a-l difuza apoi) în condiții de economicitate. Evident că a sprijini acțiunea de organizare este un lucru și a da diverselor categorii de beneficiari informațiile documentare de care au nevoie este alt lucru.

• În legătură cu specificul la care v-ați referit. Așa cum ați spus, la nivelul ministerelor și altor organe centrale ale administrației de stat există centre (oficii) de documentare tehnică, ale căror produse sînt asemănătoare cu ale dv. Cum vă „împărțiți" piața ?

— În perioada 1966—1970 s-au produs eforturi încununate de succes în direcția eliminării paralelismelor ce apăruseră în acest domeniu. Institutul a transferat centrelor și oficiilor de documentare sarcina elaborării unor serii de produse de informare documentară specifice ramurilor. Noi ne orientăm spre domenii tehnico-științifice interdisciplinare și ne concentrăm atenția spre elaborarea de publicații de titluri bibliografice exhaustive, împrumutînd și unele documente primare (cărți, reviste străine etc.), de la centre și oficii departamentale, în scopul economisirii de valută. Sînt încheiate în acest sens convenții de colaborare.

• În ceea ce privește „conectarea" la nevoile reale ale beneficiarilor ?

— Așa cum am spus, pornind de la sarcinile fixate institutului, încercăm ca, avînd în vedere resursele existente și viitoare (intrări de publicații sau alte documente și realizări științifico-tehnice autohtone) și informațiile privind nevoile beneficiarilor (obținute prin sondaje, discuții, mese rotunde etc.) să definim produsele, respectiv să ne precizăm publicațiile sau serviciile pe care le vom realiza. Urmează apoi activitățile de distribuție, publicitate. etc.

Prin acest procedeu, cu toate eforturile de studiere a cererii și de promovare a difuzării, se ajunge totuși la elaborarea unor publicații, a unor produse fără destinatar concret. Relația produs-nevoie nu este întotdeauna perfectă. Conștienți de aceasta am pus la punct un sistem de furnizare de informații, și de date destinate unor beneficiari individuali concreți sau unor grupe de beneficiari cu profil similar de preocupări (vezi schema). Rezultatele obținute pînă în prezent cu sistemul PRODOC ne permit să sperăm că el va fi unul din instrumentele noastre de informare de mare eficacitate.

• Principala și pînă la urmă cea mai eficace „armă" strategică a întreprinderii moderne se dovedește a fi produsul. Cum ați folosit și cum intenționați să folosiți această „armă" în viitor ?

— Evoluția în produsele noastre este caracterizată de creșterea diversificării și ridicarea continuă a calității lor.

La începutul institutului o pondere mare în activitatea noastră au avut-o traducerile, mai ales ale tratatelor de bază și întocmirea de manuale tehnice destinate pregătirii maiștrilor și muncitorilor calificați.

Mai apoi, pe lîngă listele de titluri — mereu îmbunătățite din punct de vedere al exhaustivității și rapidității de semnalare — am acordat o atenție tot mai mare publicațiilor selective (caiete de documentare selectivă, sinteze, culegeri etc.). În prezent sortimentul produselor noastre este foarte bogat (vezi caseta). Produsele cele mai moderne și de care ne legăm mari speranțe în viitor, sînt informațiile faptice, culegerile de date comparate furnizate de banca noastră centrală de informații, materialele de informare sintetice elaborate pe baza evidențelor naționale multilaterale, filmele documentare și diapozitivele.

• Referitor la viitor, care sînt principalele obiective ale institutului ?

— Le voi enumera, fără ca ordinea să indice și importanța sau prioritatea : organizarea evidențelor naționale multilaterale care vor sta la baza elaborării unor materiale de informare sintetice ; elaborarea materialelor documentare pe probleme interdisciplinare și pe programe de cercetări prioritare ; elaborarea de materiale necesare sprijinirii în continuare a acțiunii de reciclare a cadrelor de specialiști, precum și pe teme de prognoză și dezvoltare ; trecerea de la elaborarea unor materiale așa numite „fără adresă" la furnizarea de informații și date destinate unor beneficiari individuali concreți sau unor grupe de beneficiari cu profil similar de preocupări (în acest scop se va extinde banca de date și informații care în prezent folosește pentru înmagazinare-regăsire o instalație fotoelectronică, urmînd ca în etapa următoare înmagazinarea datelor să se efectueze pe un calculator electronic) ; dezvoltarea activității de informare audio-vizuală prin elaborarea sau folosirea de filme documentare științifice și tehnice, de seturi de diapozitive pentru prezentarea unor realizări tehnico-științifice deosebite ; intensificarea activității de valorificare în străinătate a unor servicii și materiale documentare românești ; cooperarea multilaterală cu unitățile de informare documentară în scopul realizării etapizate a sistemului național de informare documentară.

Interviu realizat de

Constantin COJOCARU

• Produsul informațional documentar — reacție elaborată la o comandă socială.

• Piața informațiilor se cere cunoscută și bine distribuită între producători.

• Un sistem de conectare la nevoile beneficiarilor bazat pe feed-back : trecerea de la elaborarea de produse „fără adresă" la produse individuale.

• Arma strategică cea mai eficace : înnoirea continuă a produselor.

• O importantă sursă de valută a viitorului : informația.

Principalele „produse" ale I.D.T., astăzi

PUBLICAȚII

— **Buletin de informare pentru cadrele de conducere :** 12 apariții pe an, cuprinde date tehnice și economice, prelucrări de materiale cu caracter științific și tehnic oferă idei și soluții confirmate de practica mondială.

— **Revista de titluri :** 38 serii (pe domenii) ; semnalează exhaustiv articolele care apar în publicațiile periodice procurate de institut din întreaga lume.

— **Caiete de documentare selectivă:** pe domenii ; cuprinde prelucrări ale articolelor semnalate în revistele de titluri.

— **Culegeri de traduceri intrate în fondul național :** Selecție de traduceri după o tematică prestabilită; în medie 100 de titluri anual.

— **Sinteze documentare :** prezentări sintetizate ale noutăților tehnice, științifice apărute în literatura mondială ; 100 de titluri anual.

— **Ghiduri de informare documentară :** informează despre : manifestări științifice, tehnice și economice internaționale; traduceri efectuate sau în curs de efectuare în România; cărți și periodice achiziționate de institut și alte instituții din țară; filme științifice și tehnice din țară și străinătate etc.

SERVICII

— **Sistemul PRODOC :** difuzarea către beneficiarii solicitanți a informațiilor corespunzătoare tematicilor indicate de ei.

— **Sistemul SELECT — D.A.T.A. :** bazat pe banca centrală de date și informații care furnizează date concrete, precum și sinteze de date comentate.

— **Cercetări documentare :** Institutul efectuează la cerere astfel de cercetări, livrate în 15 zile de la primirea comenzii.

— **Traduceri,** la cerere, în mai multe limbi.

— **Copii :** copii xerografiate, microfilme etc.

— **Imprumuturi :** cărți, broșuri etc.

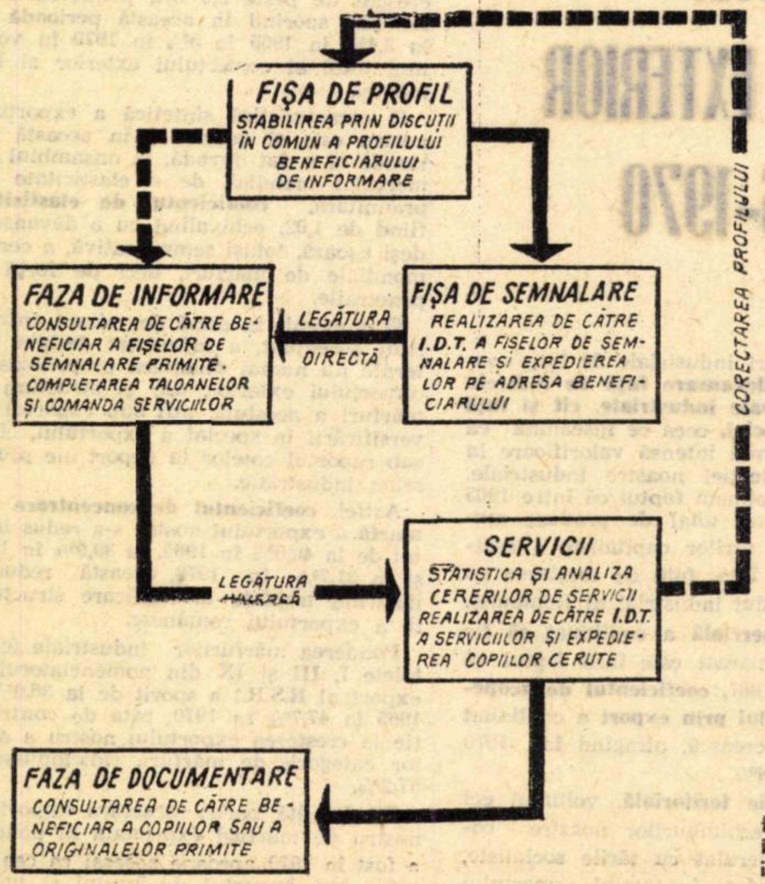

Schemă simplificată a sistemului de difuzare a informațiilor pe profil documentar

Din istoria I.D.T.

1949 : este creat Institutul de Documentare, bibliografie și editură tehnică, transformat în 1951 în Institutul de Documentare Tehnică ; pe lîngă informare documentară, execută și activități editoriale : se axează în principal pe traducerea tratatelor de bază și manuale tehnice.

1953 : cu denumirea de Institutul Central de Documentare Tehnică (pe care o poartă și în prezent) institutul este subordonat Comitetului de Stat al Planificării ; prin înființarea Editurii Tehnice este eliberat de sarcini editoriale ; pe lîngă activitatea de informare documentară tehnică, primește și sarcina de coordonare și îndrumare metodologică a activității de documentare tehnică din toată țara.

1969 : institutul trece în subordinea C.N.S.T.

Domenii de activitate ale I.D.T.

- informare documentară (vezi caseta cu produsele)
- elaborarea unor importante evidențe naționale : evidența pe țară a traducerilor, evidența materialelor de informare elaborate în rețeaua de informare documentară și a filmelor de documentare științifică și tehnice;
- coordonare funcțională și îndrumare metodologică a unităților de informare documentară din țară.
- informarea și perfecționarea personalului de informare documentară din țară.
- colaborare internațională cu unități similare din diverse țări ale lumii.
- elaborarea studiilor de dezvoltare și modernizare a tehnologiei de informare documentară.
- propagandă tehnico-științifică.

LUCRĂRILE CELUI DE-AL VII-LEA CONGRES C.E.C.I.O.S.

COMITETULUI Național Belgian pentru Organizare Științifică i-a revenit misiunea de a organiza al 7-lea Congres al Comitetului European al Consiliului Internațional pentru Organizarea Științifică.

Congresul — la care au participat aproximativ 600 de persoane din 35 de țări, — și-a propus drept scop principal de a pune la îndemîna participanților, **o viziune globală a intreprinderii forte din 1980. În acest context au fost abordate patru teme** *și anume : „Definiția și criteriile intreprinderii forte în 1971"; „Mijloacele și instrumentele de care dispune, contribuția experienței practice a intreprinderilor și a cercetărilor"; „Aplicarea acestor instrumente — și dificultățile întîmpinate pentru învingerea lor — în scopul atingerii obiectivelor propuse pentru anul 1980"; „Strategii".*

Între temele abordate pot fi menționate: formarea oamenilor, condiție esențială a eficienței intreprinderii; știința conducerii și capacitatea de a conduce; vectorii capacității unei intreprinderi; stimularea și orientarea activităților de înnoire-inovare, ca și cuvîntul de închidere pe tema „Viitorul conducerii" al prof. Philippe de Woot (Belgia) de la Universitatea Louvain, președintele Institutului de Științe Economice Aplicate.

Din grupele de discuții am reținut mai multe idei din care evidențiem cîteva :

Intreprinderea constituie un subsistem al unui mediu înconjurător mai vast. — *S-a apreciat că finalitatea intreprinderii capitaliste va fi în viitor obținerea de profit, la care se vor adăuga și unele noi responsabilități (civice, ecologice, responsabilități sociale).*

A rezultat evident că profitul se va realiza prin exploatarea muncitorilor și a consumatorilor, prin desfacerea unor produse a căror durată de folosință pentru populație va fi din ce în ce mai scăzută, iar prețurile vor fi din ce în ce mai ridicate.

O atenție deosebită s-a acordat ambianței internaționale a întreprinderilor acestui deceniu. S-a criticat vehement faptul că, consiliile de administrație ale companiilor internaționale, păstrînd la nivelul lor deciziile importante de politică economică și profit și fiind alcătuite fără participarea cadrelor de conducere din uzinele componente din diferite țări, vor încălca suveranitatea națională și drepturile privind repartizarea judicioasă a venitului.

În ceea ce privește **elaborarea strategiilor de dezvoltare** *este de evidențiat accentul pus pe sistemul informațional al întreprinderii: culegerea, producerea, distribuirea și folosirea informației; stabilirea unei politici concrete și practice de informare atît pe plan intern, cît și extern; „val" multidirecțional al informațiilor (orizontal și vertical); îmbunătățirea calității informației ca element al pregătirii bugetului întreprinderii și al determinării punctelor slabe și tari.*

Inovația, creativitatea și deschiderea spre progres *este una din temele care au suscitat cele mai vii discuții din cadrul congresului. S-a subliniat necesitatea utilizării eficiente a cadrelor care dispun de capacitate, de creativitate aplicativă — e-*

Paraschiv BAȘTUREA

(Continuare în pag. 18)

REFLECȚII PE MARGINEA „INTREPRINDERII ANULUI 1980"

CEL de al 7-lea congres trienal al Comitetului european al Consiliului internațional pentru organizare științifică (CECIOS) și-a propus să discute cum va trebui să arate întreprinderea „forte" în anul 1980. De ce 1980? Dificil de dat un răspuns. Această dată ar putea fi apreciată deopotrivă prea apropiată sau prea depărtată pentru a emite judecăți de valoare asupra unor transformări esențiale care se consideră că le va suferi întreprinderea. Mi se pare însă mai profitabil să nu ne oprim la discutarea acestui aspect și să încercăm să desprindem care sînt concluziile ce ar putea fi formulate după trei zile de dezbateri. Spun dezbateri, pentru că referatele au fost difuzate în prealabil, fără a mai fi citite în ședințele plenare, acestea, ca și discuțiile din cele peste 20 de grupe de lucru fiind caracterizate printr-un viu schimb de opinii.

Sarcina de a prezenta și numai succint principalele elemente care se consideră că vor caracteriza profilul întreprinderii *) anului 1980, nu este de loc ușoară și nici un congres care a reunit peste 600 de specialiști din 35 de țări nu-și poate asuma decît cu mari rezerve un asemenea obiectiv, mai ales cînd este vorba de întreprinderea din sistemul economic capitalist. Mai ales în cazul acesteia pentru că și în ipoteza în care unii teoreticieni occidentali ar fi animați de dorința de a căuta soluții de ameliorare a capitalismului, nu este suficient ca ele să fie preconizate, ci trebuie să fie și compatibile cu esența unui sistem social-economic întemeiat pe proprietate privat capitalistă asupra mijloacelor de producție și exploatarea omului de către om.

DIN dezbaterile specialiștilor în cadrul lucrăriior congresului ar putea fi desprinse — ca să păstrăm atmosfera discuțiilor de acolo — unele „centre de presiune", care vor acționa asupra întreprinderii în viitor, ca și unii „vectori de forță", care vor trebui s-o caracterizeze.

Din capul locului trebuie arătat că avînd în vedere diferența principală fundamentală dintre sistemul socialist și cel capitalist „centrele de presiune" — termen foarte potrivit pentru întreprinderea capitalistă — vor fi cu totul diferite de „exigențele" cu care va fi confruntată întreprinderea socialistă. De asemenea și „vectorii de forță" vor fi, într-o mare măsură, diferiți, în orice caz ca esență, ca semnificații și consecințe.

● Ipoteze ale schimbărilor

CÎND Philippe de Woot a încercat în discursul său de închidere să formuleze principalele ipoteze asupra transformărilor pe care întreprinderea le va înregistra în perspectivă, o primă ipoteză a fost aceea că în viitor marile firme vor crește în continuare, ceea ce va face concurența și mai dificilă și mai complexă. În aceste condiții, accesul pe piețe va depinde tot mai mult de potențialul de creativitate al întreprinderilor, de capacitatea lor de a realiza ceea ce alții nu produc sau chiar ceea ce alții consideră imposibil de înfăptuit. Deci un „centru de presiune", **creșterea concurenței**, amplificarea ei sub impulsul creșterii dimensiunilor întreprinderilor și un „vector de forță", **sporirea creativității**, organizarea și sistematizarea potențialului de inovație al firmei.

Un alt „vector de forță" al întreprinderii îl va constitui concepererea unor **strategii de dezvoltare și** pe baza lor a unor **planuri de lungă durată.** Pregătirea pentru a înfrunta viitorul necesită însă clarificarea concepției strategice asupra dezvoltării în perspectivă, care înseamnă în fapt descoperirea de oportunități, stabilirea de priorități și în final efectuarea unor opțiuni. Aceasta presupune ca întreprinderea să dispună de o constelație informațională satisfăcătoare, adică **să aibă accesul la un volum de informație,** uneori de-a dreptul uriaș ce nu poate fi sistematizat și prelucrat decît cu ajutorul calculatoarelor electronice.

Capacitatea unei întreprinderi de a-și elabora o strategie înseamnă ca ea să fie privită în perspectivă și nu numai dinăuntrul ei, ci și din afară, înseamnă a o confrunta cu mediul exterior, a îmbina criteriile micro-economice cu cele macro-economice, lucru greu de realizat în cadrul unei economii bazată pe proprietate privată.

De Woot preconiza, de asemenea, ipoteza **necesității integrării gestiunii** întreprinderii într-un sistem, dar barierele proprietății private o permit numai pînă la nivelul firmei, fără să întrevedem posibilitatea în capitalism de a integra subsistemul întreprinderii în sistemul economiei naționale și a ține astfel seama în optimizarea deciziilor și de criteriile macro-economice.

● Participarea și consumatorul

NU de puține ori discuțiile în cadrul lucrărilor congresului au fost polarizate în jurul „alarmei" trase de unii specialiști, după părerea cărora întreprinderea capitalistă va resimți în viitor din ce în ce mai acut presiunea salariaților pentru sporirea gradului lor de participare la decizii și rezultate și a consumatorilor, care devin tot mai conștienți de consecințele nefaste pentru ei ale agresivității firmelor capitaliste. Sesizarea acestor două „centre de presiune" — din interior și din exterior — explică numeroasele pledoarii ale specialiștilor occidentali pentru necesitatea creșterii participării și a rolului social al întreprinderii în cadrul orînduirii capitaliste.

Cu toate că argumentele în favoarea necesității promovării salariaților la conducere sau a abordării oneste a consumatorilor. au fost deplin întemeiate, încercarea de a „îmbunătăți" capitalismul este iluzorie. Afirmația se bazează pe rațiuni foarte simple. Încercarea de a asigura o participare reală a salariaților la conducere înseamnă în fapt asumarea de către proprietarii mijloacelor de producție a riscului de a-și vedea lezate interesele prin unele decizii. Așa se explică și intervențiile, nu lipsite de oarecare vehemență, prin care unii participanți la dezbateri și-au manifestat scepticismul asupra eficacității și chiar a oportunității conducerii participative. Existența unor contradicții, în esența lor ireconciliabile între salariați și proprietarii mijloacelor de producție, va permite să se recurgă cel mult la unele paleative, la o participare formală, cu posibilități foarte limitate de a influența deciziile.

În ceea ce privește presiunea exercitată de consumatori asupra întreprinderii capitaliste, încercările acesteia de a-l manipula pe consumator nu mai constituie de mult un secret. Acuzațiile demascatoare, ca cele ale avocatului Nader împotriva lui General Motors sau a altor firme americane, devin tot mai frecvente, constituind un adevărat curent de opinie. Naderismul a devenit una din expresiile necesității apărării consumatorilor în fața arbitrariului marilor monopoluri. Nu mai surprinde în asemenea condiții nici faptul cînd un specialist de talia prof. Salvatore Teresi, director al centrului european de educație permanentă a cadrelor de conducere de la Fontainebleau, se ridică — cum a fost cazul în cadrul seminarului internațional de marketing de la Timișoara — cu atîta vehemență împotriva publicității de tip american, care-l induce adesea în eroare pe consumator și care, după părerea sa, pe termen lung are consecințe nefaste chiar pentru întreprinderile producătoare.

Se pune însă întrebarea dacă întreprinderea capitalistă va putea fi capabilă să renunțe la țelul suprem de maximizare a profiturilor? Pentru că astăzi, în virtutea acestui țel, ea este obligată să-și judece activitatea în termenii tradiționali cost/profit, să acționeze asupra pieței, indiferent prin ce mijloace, să vîndă cît mai mult pentru a realiza un profit cît mai mare. Dar odată cu creșterea nivelului de educație al consumatorului acesta nu va mai putea fi manipulat cu atîta ușurință. El va proceda la alegerea produselor nu în funcție de succesul agresivității publicitare, ci de o scară proprie de valori. A ține seama de cerințele reale ale consumatorului înseamnă ca întreprinderea să pună pe prim plan satisfacerea nevoilor acestuia în locul urmăririi maximizării profitului, altruism puțin plauzibil pentru țelurile unui întreprinzător privat.

Ar mai putea fi amintite și alte idei componente ale doctrinei creșterii în viitor a rolului social al întreprinderii, enunțate în cadrul congresului, cum ar fi de exemplu aceea a „tendinței de estompare a contradicțiilor între interesul public și proprietatea privată capitalistă", că în viitor „vor exista tot mai multe obiective comune publice și particulare", că „binele comun va intra tot mai mult în ecuația dezvoltării prin intermediul obiectivelor comune publice și particulare". Cunoaștem însă din rezultatele comenzilor și concesiunilor de stat, din colaborarea statului cu monopolurile, pentru cine sînt profitabile aceste tranzacții. Substratul și realitatea unor asemenea opinii este mult prea bine cunoscut ca să mai zăbovim asupra lor.

● O alternativă socialistă a „intreprinderii" moderne

NU PUTEM să încheiem această succintă relatare fără să arătăm că lucrările congresului au prezentat pentru noi un interes particular: acela de a avea posibilitatea să confruntăm concepția asupra „întreprinderii" moderne românești — centrala industrială — cu opiniile unor reputați specialiști asupra caracteristicilor „întreprinderii forte a anului 1980". Am avut o mare satisfacție — și cei care au trudit cu migală la „forjarea" concepției de centrală sînt cu atît mai îndreptățiți la un asemenea sentiment — constatînd că aceasta prezintă, în linii generale, caracteristicile solicitate de exigențele mediului actual și de perspectivă preconizate pentru „întreprinderea viitorului".

Ca să ilustrăm schematic cele afirmate recurgem la un tablou comparativ al caracteristicilor „întreprinderii anului 1980" prezentate în concluziile lucrărilor con-

Ioniță OLTEANU

(Continuare în pag. 18)

STRATEGII DE DEZVOLTARE

INDUS
DE NAV
ROMÂ

- Se dezvoltă o veche îndeletnicir
- Tendințe pe plan mondial și pr autohtone de nave.
- Prin sporirea producției de 2,4 față de nivelul anului 1970, se crea disponibilități de lărgire
- Amenajarea rîurilor interioare a deveni navigabile.
- Profilarea și specializarea pro număr mare de tipuri de nave.

SITUATĂ la Marea Neagră și dispunind de o salbă de ape interioare în care Dunărea ocupă un prim loc, **România se numără printre țările care a dispus și dispune de condiții favorabile pentru dezvoltarea transportului pe apă.** *De altfel, aceasta datează de sute de ani ; țara noastră se numără printre cele care făceau negoț cu vase — pe atunci vase cu pînze denumite „pînzare moldovenești" și bărci muntenești cu 20 de rame. O altă dovadă a îndeletnicirii vechi a poporului nostru este faptul că șantierele navale de la Turnu Severin și Sulina, au sărbătorit în urmă cu un deceniu, 100 de ani de activitate neîntreruptă în construcția de nave. Alte patru șantiere înregistrează primele nave construite încă înainte de anul 1900.*

Așadar, există o veche tradiție în construirea și utilizarea mijloacelor de transport pe apă. **Dar activitatea cea mai prodigioasă în realizarea de nave fluviale și maritime s-a desfășurat în România în anii socialismului, în special după 1950.** *Au fost organizate alte 4 noi șantiere, cele vechi fiind modernizate, ajungîndu-se în perioada 1965—1970 să se realizeze nave de pînă la 12 500 tdw. Mai mult, în acest răstimp, România a început să se afirme ca o țară cu largi posibilități de export — an de an, crescînd numărul navelor furnizate diferitelor țări.*

Pornind de la condițiile favorabile și experiența creativă de care dispune țara noastră, partidul și guvernul au hotărît ca, în anii actualului cincinal și după aceea, industria de nave românești să se dezvolte vertiginos, să realizeze nave de mare deplasament, care să acopere în întregime nevoile interne, concomitent cu sporirea considerabilă a disponibilului pentru export. *Cîteva din cele mai semnificative direcții ale dezvoltării acestei subramuri de producție în perioada 1971—1975 și în continuare pînă în anul 1980, ne-au fost înfățișate pe larg de inginerul* **Mircea BUZESCU**, *director tehnic în Direcția generală de dezvoltare a ramurii și investiții din Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, în cadrul unei convorbiri purtate cu redactorii noștri* **Vasile BOESCU** *și* **Ludovic ȚINTEA.**

• Pentru a înțelege mai bine cadrul general al direcțiilor de dezvoltare în viitorii ani a industriei de nave românești, am dori să ne vorbiți, la început, despre tendințele ce se manifestă în acest domeniu pe plan mondial.

Ing. **Mircea Buzescu**

— Ca și în celelalte domenii, și în construcția navelor au intervenit, în anii din urmă, serioase mutații și schimbări de structură și calitative. Din informațiile culese din diferite surse, rezultă că **în ultimii zece ani, traficul maritim mondial a ajuns la circa 2 miliarde de tone anual.** Sînt previziuni ca în 1975 acesta să ajungă la circa 2,6 miliarde, în 1983 la circa 5 miliarde și aproape la 10 miliarde tone în anul 2008. Dimensiunile și performanțele mijloacelor de transport au sporit considerabil depășind chiar unele așteptări, în paralel cu o specializare din ce în ce mai mare a navelor pe produse. Transporturile de produse petrolifere, de pildă, beneficiază de nave petroliere de 100—300 000 tdw, cu tendința de a ajunge la 500—600 000 tdw pe unitate ; transporturile de minereuri dispun de nave cu un deplasament de 50—90 000 tdw ; există, de asemenea, nave de transport specializate pentru gaze lichefiate, zahăr, ciment, sare în vrac etc. Cargoul clasic de mărfuri generale pentru navigație, tramp sau de linie, depășește foarte rar 12—15 000 tdw.

În vederea sporirii eficienței transporturilor unor mărfuri generale (reducerea timpilor de depozitare și a cheltuielilor de manipulare, creșterea vitezei de circulație a mărfurilor etc.), se construiesc nave tip roll-on/roll-off (încărcare-descărcare mecanizată cu trailere, remorci, transportoare-stivuitoare direct în navă etc.) și nave pentru containere (dintre care cele pentru containere plutitoare au ajuns la 27—43 000 tdw, containerele avînd 350—800 tdw). Transportul maritim containerizat tinde să se integreze cu transportul continental (fluvial, feroviar, rutier), pentru că **o eficiență înaltă se poate obține numai în condițiile cînd există un lanț organizat continuu de la producătorul mărfii pînă la consumatorul ei direct.**

Se constată, de asemenea, o accentuată creștere a pescuitului oceanic și a cererii de nave specializate de la cele mai mici (10—30 tdw) pînă la traulere-uzină de circa 2000 tdw, inclusiv nave frigorifice de transport. Totodată se dezvoltă pe scară largă navigația fluvială, în special pe baza sistemului prin împingere (cu 30—40% mai economic decît remorcajul prin tragere).

Ținînd seama de evoluția extrem de rapidă a tehnicii, armatorii **nu construiesc serii mari de nave de același tip și capacitate,** pentru a putea ține în permanență pasul cu nivelul mondial și concurența. Din aceleași cauze s-a mărit mult durata de elaborare a proiectelor. Vitezele navelor au sporit considerabil, fiind necesare grupuri de propulsie cu puteri din ce în ce mai mari. La toate navele s-a mărit gradul de siguranță în navigație, nivelul de automatizare a operațiilor de bord și, îndeosebi, gradul de confort al echipajului, crescînd în același timp și costul lor. Pentru reducerea ciclului de fabricație se folosesc metode tehnologice din ce în ce mai avansate, o dată cu modernizarea și adaptarea șantierelor la noile condiții de producție, fapt ce antrenează cheltuieli mari de investiții.

Cunoscînd tendințele în lume în ce privește construcția de nave, dezvoltarea transportului pe apă, și folosind experiența acumulată în țară, specialiștii noștri au contribuit — pe baza indicațiilor conducerii de partid și de stat — la elaborarea unui amplu plan pentru dezvoltarea construcțiilor navale în România pe perioada 1971—1975, precum și coordonatele de viitor pînă în anul 1980.

• Planul previzional întocmit cunoaște desigur unele obiective apropiate și altele mai îndepărtate în timp. V-am ruga să vă referiți la cîteva din cele mai importante obiective.

— Studiul previzional are în vedere, în primul rînd, **conturarea direcțiilor de dezvoltare a navigației maritime, fluviale și pe rîurile accesibile din țara noastră, concomitent cu nivelul de dezvoltare a porturilor maritime și fluviale pentru perioadele 1971—1975 și în continuare pînă în anul 1980.** Avînd în vedere importanta rămînere în urmă a acestei subramuri față de necesități și față de țările cu care ne putem compara, precum și ciclul lung de realizare a lucrărilor hidrotehnice și de pregătire a cadrelor, strategia adoptată pentru recuperarea handicapului existent cuprinde două etape :

— în cincinalul 1971—1975, construirea bazei materiale și pregătirea cadrelor necesare, paralel cu creșterea în continuare a producției pentru satisfacerea în cît mai mare măsură a cererilor interne și a exportului planificat ;

— în cincinalul 1976—1980, atingerea parametrilor noilor dezvoltări, saltul calitativ și cantitativ pentru satisfacerea integrală a nevoilor interne pînă la nave de 150 000 tdw și a cererilor sporite la export.

România are — după cum se știe — relații de transport pe cale maritimă cu peste 100 de țări, folosind în acest scop flota proprie și nave străine închiriate. Pentru a ajunge în situația ca transportul pe apă să se efectueze în proporție uzuală cu mijloace proprii, **producția de nave urmează să crească în 1975 de 2,4 ori, iar în 1980 de peste 3 ori — față de nivelul anului 1970.**

Așadar, ținînd seama de orientarea de astăzi în industria navală mondială, **în perioada 1971—1980, șantierele navale din țara noastră se vor dezvolta, atît pentru a putea acoperi necesarul de nave cu care să fie dotată flota internă, cît și pentru a deveni apte să facă față noilor cerințe și performanțe în construcțiile navale** (execuția de cargouri de 7500—15000 tdw, mineraliere și petroliere de 60 000 tdw și, respectiv, 150 000 tdw, mecanizarea și automatizarea proceselor de muncă la bordul navelor, integrarea fabricației, introducerea de tehnologii moderne, reducerea ciclurilor de execuție, diminuarea costurilor de fabricație etc.). În același timp va trebui ca șantierele noastre să poată repara nave de performanțe ridicate, inclusiv tehnica nouă ce se află la bordul lor.

• Ce elemente specifice s-au avut în vedere pentru unele decizii strategice, cum ar fi dimensionarea nivelului producției, deplasamentului și tipurilor de nave ce se vor construi în țară ?

— Navigația fluvială a României se desfășoară pe Dunăre, fluviu ce străbate în drumul său spre vărsare în Marea Neagră 8 țări și este navigabil astăzi pe 2380 km (Regensburg — Sulina) pentru nave pînă la 1000 tone (pe 1075 km Dunărea străbate teritoriul țării noastre). După anul 1981, cînd va intra în funcțiune principala axă de navigație europeană — Canalul Rhin — Main — Dunăre — va fi posibilă folosirea unor nave de 1500 tdw pentru transportul direct între Marea Nordului și Marea Neagră. Acesta ar fi unul din primele elemente luate în considerare, fapt ce va face posibil ca **navele noastre, care aduc mărfuri din import sau le transportă pentru export, în loc să facă drumul Constanța — Bosfor — Gibraltar — Amsterdam, să meargă direct pe ruta Constanța — Sulina — Amsterdam, parcurgînd Canalul Dunăre — Main — Rhin.**

Al doilea element : **Constanța este port la Marea Neagră și, totodată, cap de linie dinspre și spre Orientul Apropiat și Mijlociu.**

Al treilea element : **ritmul de creștere al economiei naționale și, în general, al industriei ne face să întrevedem de pe acum necesități de trafic mult mai mari decît posibilitățile actuale.** Astfel, în prezent, transportăm cu flota proprie circa 25% din trafic, restul de 75% făcîndu-se cu nave străine pentru care plătim navlu în valută. Țările avansate transportă cu mijloace proprii între 60—70%. Este indicat, din toate punctele de vedere, să dezvoltăm flota internă astfel încît, pînă în 1980, să ne apropiem de media acestor cifre.

Al patrulea element : **dezvoltarea petrochimiei românești impune transporturi masive de produse petroliere și ele sînt eficiente cu nave de peste 80 000—100 000 tdw și chiar de 150 000 tdw.** Legat de acest lucru trebuie menționat că, din studiile efectuate, atît în țările cu tradiție navală ca Anglia, Uniunea Sovietică, Franța, cît și în țara noastră, a rezultat că, prin Bosfor, pot să treacă nave încărcate de 150 000 tdw, precum și nave goale pînă la 300 000 tdw, desigur în anumite condiții de navigabilitate (viteză mai mică etc.).

În sfîrșit, al cincilea element : **creșterea flotei autohtone impune crearea unei baze de reparații de nave mari** (între 40 000 — 150 000 tdw). Toate reparațiile la navele de aceste mărimi se execută în prezent în străinătate, în România efectuîndu-se numai reparații de nave pînă la 36 000 — 40 000 tdw.

Firește, toate aceste elemente menționate au și un raționament economic printre care, în primul rînd, economisirea unor însemnate fonduri valutare pe care țara noastră le cheltuiește în prezent sau ar trebui (în cazul cînd nu-și va dezvolta flota proprie) să le plătească în viitor. Referindu-mă **numai la transportul cu nave petroliere, trebuie menționat că prețul per tonă de combustibil lichid transportat variază de la simplu la dublu în cazul utilizării navelor de 200 000 tdw sau, respectiv, 48 000 tdw.** Desigur, costurile respective variază în funcție și de distanță.

În afară de navele pentru produse pe-

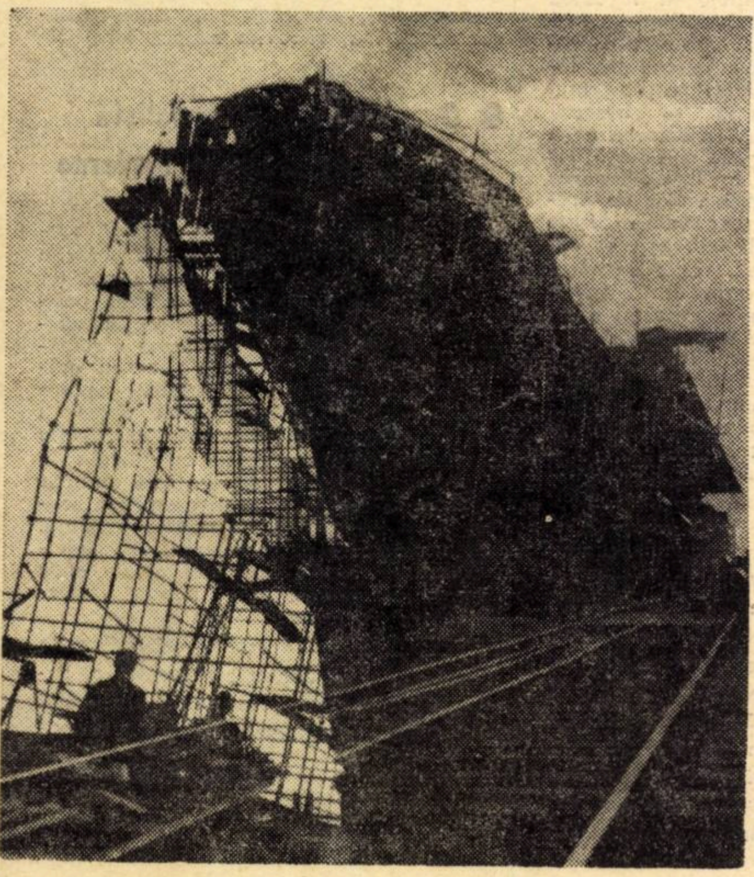

Pe cala Șantierului Naval-Galați o nouă navă în construcție.

Foto : I. CUCU

...e creativă românească.

...ogramul de dezvoltare a producției

...ori, în 1975 și de peste 3 ori în 1980, ...vor acoperi nevoile interne și se vor ... a exportului.

...cu debite mai mari de apă pentru

...ducției — premisa asimilării unui

troliere, a rezultat și necesitatea celor de transportat minereu pentru industria noastră siderurgică. Țara noastră importă anual masive cantități de minereu, în care scop s-a prevăzut ca, pînă la sfîrșitul actualului cincinal, să fie construite nave de 60 000 tdw. În afară de necesitățile menționate, mai apar diverse altele, cum ar fi traulerele de pescuit, nave frigorifice, de transportat sare etc.

• V-ați referit, în deosebi, la traficul pe Dunăre și Marea Neagră. Ce se va întreprinde pentru navigația pe rîurile interioare ale țării ?

— Da. Și în acest sens se vor întreprinde multe acțiuni — cea mai mare parte a rîurilor cu debit de apă mai mare, vor fi amenajate pentru a deveni navigabile. În acest scop, **Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Apelor, în colaborare cu Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor, au elaborat unele studii care se vor materializa în viitorii zece ani, preconizînd trei sisteme de canale** (est, vest și sud), **corelate, în principal, cu lucrările de irigații și hidroenergetice.** Se preconizează transportul pe aceste itinerarii cu nave între 600—1000 tone, după capacitatea căii, ajungîndu-se la nave de 1500 tone pe traseul București — Valea Mostiștei — Dunăre și chiar mai mari. În funcție de traficul avut în vedere, se va construi un număr corespunzător de nave.

• Ritmului impus de sporirea producției trebuie să-i corespundă și unele măsuri organizatorice, în sensul creării tuturor condițiilor pentru promovarea tehnicii și tehnologiilor avansate. Ce se întreprinde în acest sens ?

— Pentru a realiza în acest cincinal o producție mai mult decît dublă față de nivelul atins în 1970, au fost luate unele măsuri organizatorice, iar altele sînt în curs de introducere. Industria noastră de nave dispune actualmente de zece unități din care șase reprezentînd 94% din capacitatea totală aparțin de ministerul nostru, iar celelalte de Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor și de Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Apelor. Tot de ministerul nostru, respectiv de Centrala industrială de construcții navale aparține și Uzina mecanică navală și Institutul de cercetări și proiectări pentru construcții navale din Galați.

Pentru a ajunge în situația de astăzi, au fost necesare multe măsuri — pentru comasarea unor șantiere, pentru determinarea profilului lor, pentru asigurarea unor condiții moderne de lucru. În orașul Galați și Brăila, de pildă, existau mai multe șantiere navale mărunte, care au fost comasate în actualul șantier naval Galați și, respectiv, Șantierul naval Brăila. Același lucru s-a întîmplat la Turnu-Severin, unde din două șantiere navale, deși amplasate la distanță de circa 5 km. unul de altul, a fost organizat, prin comasare, unul singur.

O dezvoltare deosebită a cunoscut, mai ales, **Șantierul naval din Galați,** care începînd din 1967 realizează nave de 12 500 tdw. Condițiile create în acest șantier permit în prezent construirea de nave de 20—25 000 tdw., după o tehnologie de lansare specifică apelor curgătoare: navele de această mărime se lansează la apă în Șantierul naval Galați transversal și nu longitudinal — fapt care cere ingeniozitate, sincronizare, atenție, precizie și măsuri tehnice deosebite.

În același timp, s-a dezvoltat Șantierul naval-Constanța ca unitate de reparații pentru nave de pînă la 40 000 tdw. În acest scop, Șantierul a fost dotat în anii 1965—1970 cu un doc plutitor cu o capacitate de ridicare de 15 000 tone. Tot în anii din urmă au fost înființate ca unități noi, șantierele navale-Oltenița și Orșova, ele dispunînd la ora actuală de instalații și hale din cele mai moderne.

• O dată cu reorganizarea activității șantierelor s-a pus și problema specializării producției, în funcție de tipurile de nave, de anumite condiții specifice ?

— Firește, reorganizarea activității a cuprins și preocupări de **profilare și specializare.** În domeniul construcțiilor navale acest lucru a putut să capete un aspect mai precis dat fiind condițiile locale și de amplasament ale șantierelor navale: la Dunăre sau la Marea Neagră. La Dunăre pe cele trei cursuri — superior, mijlociu și inferior (maritim) — sînt situate începînd dinspre Baziaș, Șantierele navale-Orșova, Turnu-Severin, Giurgiu, Oltenița, Brăila, Galați, Tulcea și Sulina. La Marea Neagră bine înțeles funcționează Șantierul naval maritim — Constanța.

Revenind la **șantierele navale de pe Dunăre, trebuie menționat că, în funcție de adîncimile posibile de navigație, am fost obligați să specializăm și producția lor.** Astfel, Șantierul naval Turnu-Severin este și va fi în continuare specializat pentru construcția de nave maritime pînă la 2 500 tdw, șalande maritime autopropulsate de 500 mc și nave nepropulsate pînă la 2 000 tdw, precum și pentru reparații pentru navele care circulă pe Dunărea superioară. Șantierul naval-Giurgiu este profilat pentru reparațiile tuturor navelor care navighează pe Dunărea mijlocie, precum și pentru construcția de nave tehnice de toate tipurile, în timp ce Șantierul naval Oltenița pentru construcția de nave pînă la 5 000 tdw (fluviale și mixte) cargouri maritime de 2 500 tdw și nave de pasageri. Șantierul naval-Brăila va fi specializat pentru construcția cargourilor pînă la 4 500—7 500 tdw, precum și pentru reparații de nave maritime pînă la 4 500 tdw inclusiv. Începînd cu anul 1976 acest șantier va construi și nave pînă la 15 000 tdw.

Șantierul naval-Galați este profilat pentru construirea de nave maritime pînă la 20—25 000 tdw ; în fine, la Marea Neagră, Șantierul naval maritim Constanța va fi specializat pentru construirea de petroliere de pînă la 150 000 tdw, de mineraliere pînă la 60 000 tdw și pentru reparațiile de nave de toate tipurile între 4 500 și 150 000 tdw.

Iată, deci, că în funcție de poziția fiecărui șantier, de condițiile de adîncime ale Dunării, această profilare și specializare a căpătat un caracter precis, dar **există totodată condiții și elasticitate ca fiecare șantier naval să poată executa și repara orice tip de nave, pînă la performanțele cotelor.** Această profilare și specializare permite șantierelor o cooperare strînsă, fiecare fiind gata, ori de cîte ori situația o cere, de a folosi capacitățile disponibile pentru executarea oricăror comenzi de nave, interne sau pentru export, în funcție de conjunctura respectivă.

• După cîte cunoaștem, pentru construcția de nave importăm încă motoare. Ce se va întîmpla în viitor ? Se prevede dezvoltarea construcției de motoare și alte accesorii în unitățile specializate din țară ?

— O eficiență mărită a construcțiilor navale, o economie importantă de valută și creșterea gradului de integrare a producției nu pot fi concepute fără rezolvarea fabricației în țară — cel puțin a anumitor tipuri de motoare de propulsie și auxiliare. **Tradiție în construcția de motoare există în țara noastră — Uzina de construcții de mașini din Reșița fiind una din marile unități specializate în fabricarea de motoare Diesel.** Puterea motoarelor de care are nevoie construcția de nave maritime prevăzute, variază între 2 000 și 32 000 CP. Într-o primă etapă s-a prevăzut ca motoarele pînă la circa 18 000 CP să fie fabricate la U.C.M. Reșița, începînd cu ultimii ani ai cincinalului actual. Tipul de motor Diesel, ce urmează a fi asimilat, va fi motorul semi rapid care va fi realizat, împreună cu toate accesoriile (cuplaj elastic, reductor, ax port elice, elice cu pale orientabile), motor care, în ultima vreme, cîștigă tot mai mult teren în detrimentul motorului Diesel clasic lent. Pentru puterile mai mici se vor amariniza și folosi motoarele asimilate la U.C.M. Reșița și Uzinele „23 August" București.

Pe lîngă motoarele principale și auxiliare s-a avut în vedere tot pentru cincinalul 1971—1975 dezvoltarea electrotehnicii aferentă construcțiilor navale (în construcții speciale anticorozive, etanșe etc.), **asimilarea de agregate și mecanisme de punte și sala mașinii,** în care scop s-a prevăzut o dezvoltare importantă a Uzinei mecanice navale-Galați, a fabricației de pompe navale la Uzina de pompe București, a producției de aparatură frigorifică și de climatizare, dezvoltarea și asimilarea diverselor materiale de protecție și de vopsire anticorozivă și antivegetativă, mase plastice, elemente fibrolemnoase, lanțuri navale etc. Este prevăzută, de asemenea, dezvoltarea producției de tablă și profile specifice.

Toate aceste dezvoltări, prevăzute în cincinalul 1971—1975, vor conduce la realizarea unui grad de integrare a sectorului naval în cincinalul 1976—1980 de 85%—95% față de circa 60—70% în prezent, situînd România la nivelul țărilor avansate în producția de mijloace de transport pe apă.

• În deciziile strategice, pe lîngă opțiunile privind tipurile de produse, de tehnologii, dimensionare, specializare, profilare, un loc important îl ocupă și pregătirea resurselor umane necesare. Ce se întreprinde pentru asigurarea lor ?

— Da, sarcinile foarte importante pe linia cercetării, proiectării și asimilării de nave, cerute de programul de dotare al flotei noastre, impun pregătirea și asigurarea a sute de specialiști, cercetători, cadre tehnice și executanți. Numărul mare de tipuri de nave (circa 49) care urmează a fi proiectate pînă în 1975—1976 și cel de tipuri de nave de asimilat (circa 27), ne dă o imagine a volumului cercetărilor și proiectării pe care ICEPRONAVUL trebuie să le asigure în actualul cincinal. De asemenea, conditiile speciale de navigație pe Dunăre, cît și cele de navigație în Marea Neagră, la Constanța, unde pescajele mici (15—20 de metri) impun forme de nave speciale (mai late și cu pescaj mai mic), sînt cîteva din marile probleme pe care institutul nostru este chemat, prin cadrele sale de cercetare și proiectare, să le rezolve. În scopul acesta au fost luate măsuri, în urmă cu cîțiva ani, pentru mărirea seriilor de studenți la Institutul Politehnic Naval din Galați. De asemenea, în anii următori, alături de cadrele cu experiență, vor lucra sute de tineri, pregătiți în școli profesionale, licee industriale, sau la locurile de muncă.

Programe de măsuri au fost prevăzute la fiecare unitate pentru pregătirea cadrelor tehnice medii și a executanților de diferite profesii. Școlile profesionale și facultățile vor pregăti sute de muncitori, maiștri și subingineri, iar la locurile de muncă se va acorda toată atenția pentru însușirea experienței celor avansați. **Întregul program de pregătire al cadrelor este corelat cu măsurile de sporire a capacității de producție, fiecare unitate răspunzînd direct de pregătirea și asigurarea locurilor de muncă cu forța de lucru necesară.** Măsurile de ansamblu sînt urmărite atît de centrala industrială cît și de minister, prin departamentul de specialitate.

• Ce probleme considerați că trebuie să stea în atenția diverselor organe, unde mai este nevoie de ajutor, ce propuneri aveți în acest sens ?

— Un sprijin deosebit dorim să ni se acorde de Ministerul Industriei Chimice ale cărui unități să asigure vopselele corespunzătoare necesare protecției navelor maritime. De asemenea, o atenție deosebită va trebui să fie acordată calității produselor de către industria electrotehnică, deoarece instalațiile ce urmează să le livreze trebuie să asigure buna funcționare a navelor pe mare și securitatea lor în navigație atît prin aparatura de automatizare, semnalizare și control, cît și prin cea de navigație radio etc

În fine, ca o problemă cu un caracter mai special va trebui să fim sprijiniți, îndeosebi, de Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor, ale cărui unități de construcție hidrotehnice execută docurile uscate pe Șantierul naval-Constanța, calele și cheiurile de armare pentru celelalte șantiere, investiții ce vor trebui ca, într-un termen relativ scurt (numai doi — trei ani). să fie terminate. Stadiul actual al lucrărilor impun măsuri de urgentare a diferitelor faze de proiectare, scurtarea ciclurilor diverselor lucrări, astfel încît, pe ansamblu, termenul planificat să fie mult scurtat.

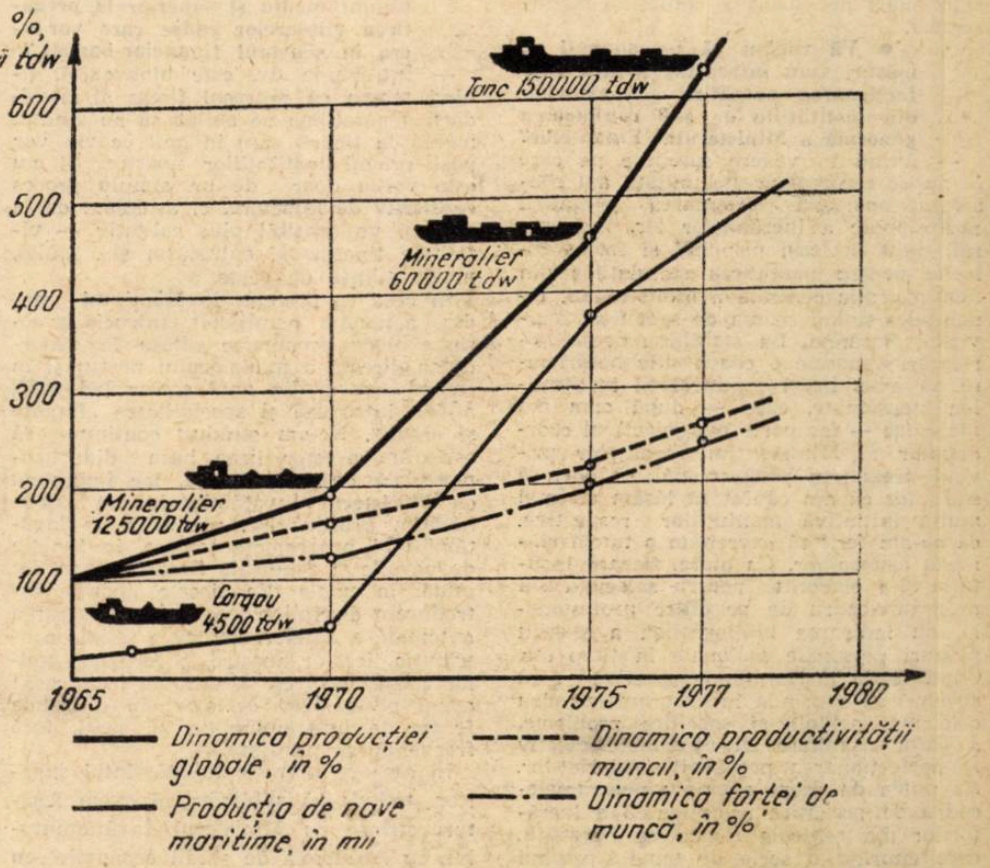

CADRE FINANCIAR — BANCARE ŞI CONTABILE

(Urmare din pag. 5)

meni cu un înalt nivel politic şi ideologic. Ne vom strădui ca, — pe baza sarcinilor recent trasate de secretarul general al partidului la Consfătuirea de lucru a activului de partid din domeniul ideologiei şi al activităţii politice şi cultural-educative — să îmbinăm activitatea noastră practică cu elucidarea unor teze teoretice legate de această activitate, să contribuim la clarificarea deplină a unor probleme de felul celor legate de acţiunea legii valorii, rolul şi funcţiile pîrghiilor valorice etc.

• Care sînt formele de învăţămînt preconizate?

— Programele despre care am vorbit reprezintă cadrul înlăuntrul căruia se vor desfăşura, pentru fiecare compartiment şi categorie de salariaţi, formele adecvate de învăţămînt.

Forma de bază va fi studiul individual sprijinit printr-o serie de alte forme şi metode.

Vor fi organizate în continuare expuneri pe teme de specialitate, urmate de dezbateri sau seminarizări; cadrele care au absolvit diferite forme de perfecţionare şi specializare în ţară şi în străinătate şi care au participat la diferite simpozioane, colocvii interne sau externe vor prezenta informări asupra celor mai actuale probleme din domeniul finanţelor şi economiei altor ţări; lucrătorii noştri vor fi stimulaţi să participe, în număr cît mai mare, la sesiuni de comunicări ştiinţifice, consfătuiri, simpozioane, colocvii şi schimburi de experienţă ş.a.m.d. Totodată, o parte din lucrătorii Ministerului Finanţelor vor fi prezenţi la formele de perfecţionare a pregătirii profesionale organizate de către CEPECA (Centrul de pregătire a cadrelor de conducere din întreprinderi) sau Institutul central de informatică, vor urma cursuri postuniversitare, cursuri de limbi străine, de prelucrare automată a datelor, vor merge la specializări etc.

• Care este perioada de reciclare stabilită şi cum se va verifica însuşirea noilor cunoştinţe?

— Perioada de reciclare pentru lucrătorii Ministerului Finanţelor este fixată diferenţiat: trei ani — funcţiile de execuţie, patru ani — şefii de serviciu şi cinci ani — cadrele de conducere. Am considerat că pe parcursul acestor perioade va fi necesară verificarea cunoştinţelor prin organizarea de seminarii, convorbiri periodice etc. Ciclul de pregătire profesională se va încheia printr-o examinare finală, care va consta în principal dintr-un colocviu sau din teste de cunoştinţe în cadrul tematicii şi bibliografiei indicate. Totodată, avem în vedere şi alte forme de verificare a cunoştinţelor la finele perioadei de pregătire, cum ar fi elaborarea şi susţinerea unor lucrări practice sau proiecte privind rezolvarea unei anumite probleme, soluţionări de cazuri şi situaţii concrete ş.a.m.d.

• Vă rugăm să ne spuneţi ce măsuri s-au întreprins pentru perfecţionarea pregătirii lucrătorilor din instituţiile de sub conducerea generală a Ministerului Finanţelor?

— Avînd în vedere sarcinile pe care le au de rezolvat aceste unităţi, am considerat oportună orientarea pregătirii profesionale a lucrătorilor lor, în general, după aceleaşi principii şi forme folosite pentru pregătirea salariaţilor din administraţia centrală a ministerului, bineînţeles ţinînd seama de specificul activităţii fiecăreia. La stabilirea acestei orientări generale o contribuţie hotărîtoare au adus înşişi conducătorii instituţiilor menţionate, care — după cum am mai spus — fac parte din colectivul coordonator al Ministerului Finanţelor privind pregătirea profesională. Aş dori să subliniez că am căutat să lăsăm cît mai multă iniţiativă instituţiilor respective, că ne-am ferit să exercităm o tutelă măruntă asupra lor. Ca atare, fiecare instituţie şi-a elaborat pentru salariaţii săi programe-cadru de pregătire profesională, cu indicarea bibliografiei, a stabilit planuri personale eşalonate în timp etc. Conducerile instituţiilor respective s-au străduit să cuprindă în programele-cadru cele mai actuale şi specifice probleme, a căror asimilare să contribuie efectiv la perfecţionarea pregătirii salariaţilor. Aş putea da drept exemplu programele-cadru de pregătire profesională a lucrătorilor din centrala Băncii de Investiţii, care cuprind o serie de teme privind căile de creştere a eficienţei economice a fondurilor alocate pentru investiţii şi instrumentele care stau la dispoziţia organelor financiar-bancare pentru a acţiona în această direcţie.

• Cum va sprijini Ministerul Finanţelor perfecţionarea pregătirii aparatului financiar, contabil şi de control din economie?

— Este necesar să precizez de la început că răspunderea pregătirii acestui aparat revine ministerelor, celorlalte organe centrale ale administraţiei de stat, unităţilor subordonate lor, precum şi consiliilor populare judeţene şi al municipiului Bucureşti; în această acţiune, organele menţionate colaborează şi sînt sprijinite de Ministerul Finanţelor.

O primă formă a acestui sprijin s-a manifestat în legătură cu stabilirea tematicii programelor. Astfel, colectivele de specialişti organizate în ministerul nostru, despre care am amintit, au elaborat: două programe-cadru pentru lucrătorii contabili (unul pentru sectorul economic şi altul pentru cel bugetar), fiecare program avînd cîte două secţiuni (pentru personalul de execuţie şi cadrele de conducere); în mod analog programe-cadru pentru lucrătorii din compartimentele financiare ale unităţilor economice şi bugetare; opt programe-cadru pentru diferitele categorii de lucrători financiari ai consiliilor populare. Tematica acestor programe-cadru a fost astfel întocmită încît să răspundă cît mai bine preocupărilor şi sarcinilor curente şi de perspectivă ale fiecărei categorii de lucrători. Ele vor fi adaptate la specificul şi necesităţile ramurilor, sectoarelor etc., de ministere şi celelalte organe centrale, precum şi de comitetele executive ale consiliilor populare judeţene şi al municipiului Bucureşti. Ne angajăm ca prin organele noastre de resort să urmărim şi să sprijinim adaptarea corespunzătoare a acestor programe-cadru. Fără îndoială că sprijinul nostru va continua şi în viitor. De pildă, ne gîndim ca specialiştii din minister să întocmească anumite lecţii, pe teme de mare actualitate, pentru aparatul financiar al consiliilor populare, să asigurăm o serie de schimburi de experienţă, instructaje etc. De asemenea, publicaţiile noastre de specialitate vor prezenta cu regularitate materiale axate pe temele programelor de pregătire.

Avînd în vedere importanţa activităţii organelor de control financiar şi sarcinile trasate de conducerea superioară privind întărirea controlului, mă voi referi, în continuare, la măsurile luate pentru perfecţionarea pregătirii acestora. Pe baza unor ample consultări, Ministerul Finanţelor a întocmit programe-cadru pentru organele de control financiar din ministere, celelalte instituţii centrale, comitetele executive ale consiliilor populare judeţene şi al municipiului Bucureşti şi unităţile subordonate acestora, precum şi pentru aparatul propriu de control şi revizie, diferenţiate pe funcţii de conducere şi execuţie. Avînd în vedere complexitatea controlului financiar şi sarcinile ce îi revin, tematicile au fost diferenţiate şi în funcţie de natura cunoştinţelor necesare pentru exercitarea în bune condiţiuni a acestei activităţi, din domeniile: conducerii şi organizării economiei şi finanţelor, evidenţei economice, dreptului şi cunoştinţelor de control financiar. Aceste programe-cadru, tematicile şi bibliografiile au caracter orientativ, urmînd să fie adaptate şi completate de conducerile organizaţiilor socialiste în cadrul cărora este organizat şi funcţionează controlul financiar, în funcţie de nevoile şi specificul unităţilor, nivelul de pregătire a lucrătorilor, exigenţele funcţiilor pe care le ocupă şi alte necesităţi ale activităţii de perfecţionare a pregătirii profesionale.

• Ce ne puteţi spune cu privire la contribuţia instituţiilor de învăţămînt mediu şi superior la pregătirea viitoarelor cadre care vor lucra în sistemul financiar-bancar?

— Întrebarea dv. este binevenită, ţinînd seama că procesul firesc al succedării generaţiilor ne obligă să ne gîndim mereu la tinerii care în anii ce vin vor păşi pragul instituţiilor noastre. Şi nu este vorba doar de un simplu proces cantitativ de înlocuire, ci aşteptăm de la cei noi un sensibil plus calitativ — vitalitate tinerească, entuziasm şi... multă, multă ştiinţă de carte.

În ceea ce priveşte învăţămîntul mediu, acţionăm nemijlocit, întrucît avem şapte licee economice aflate în subordinea directă a ministerului nostru şi în cadrul cărora, din anul şcolar 1969/1970, a fost introdusă şi specialitatea „finanţe şi credit". Ne-am străduit continuu să asigurăm acestor licee baza didactico-materială corespunzătoare, iar împreună cu Ministerul Învăţămîntului să îmbunătăţim profilul lor, planurile de învăţămînt şi programele şcolare, în funcţie de nevoile şi condiţiile fiecărei etape. De pildă, la unele din liceele noastre introducem discipline legate de prelucrarea automată a datelor. Pentru a reliefa contribuţia liceelor noastre la formarea noilor cadre, aş vrea să arăt că în prezent avem peste 7 000 de elevi în diferitele forme de învăţămînt (la zi, seral, fără frecvenţă şi postliceal).

În ceea ce priveşte învăţămîntul superior, trebuie să subliniez că avem legături strînse cu Ministerul Învăţămîntului, cu Academia de studii economice, cu catedrele de specialitate. Consider că discuţiile care au avut loc în ultimul timp, propunerile şi sugestiile primite cu acest prilej sînt menite să îmbunătăţească în continuare învăţămîntul nostru economic superior. Reţine în mod deosebit atenţia preocuparea pentru introducerea unor discipline noi, moderne, chemate să asigure formarea economiştilor în concordanţă cu nivelul actual al ştiinţei şi tehnicii, creşterea ponderii disciplinelor de profil şi a activităţii aplicative. Pentru îndeplinirea sarcinilor tot mai complexe ce revin unităţilor din sistemul financiar şi de credit, avem nevoie de absolvenţi ai institutelor de specialitate foarte bine pregătiţi, tineri care, pe un solid postament de pregătire politico-ideologică marxist-leninistă şi de cunoştinţe teoretice, să capete un orizont larg, multilateral, de cunoştinţe aplicative. Ei vor trebui nu numai să ştie să folosească cu măiestrie pîrghiile financiare tot mai perfecţionate, dar, în acelaşi timp, să cunoască metodele moderne legate de matematica aplicativă şi de cibernetică, să fie capabili să efectueze analize economice adîncite, să fundamenteze temeinic lucrările de planificare financiară şi de prognoză. În perfecţionarea pregătirii profesionale a actualelor cadre de un real folos ne va fi organizarea în viitor a unor cursuri postuniversitare pentru diferite specialităţi economice: analize de modele, studiul pieţei interne şi externe (marketing), metode şi tehnici de analiză a eficienţei economice, eficienţa economică a investiţiilor, analiza şi proiectarea sistemelor informaţionale ş.a.m.d.

Atît în învăţămîntul mediu, cît şi în cel superior se impune aplicarea neîntîrziată a indicaţiilor conducerii superioare de a îmbina armonios procesul de învăţămînt cu procesul de producţie, astfel ca unităţile economice şi economia în ansamblu să beneficieze de cadre bine pregătite, ancorate în problematica actualităţii.

În încheiere, permiteţi-mi să-mi exprim convingerea că, prin eforturile unite ale Ministerului Finanţelor şi celorlalte instituţii financiare şi de credit, ale celorlalte ministere şi organe centrale, ale consiliilor populare şi ale institutelor de învăţămînt, vom asigura perfecţionarea pregătirii profesionale a cadrelor existente în instituţiile financiar-bancare şi în unităţile din economie, precum şi pregătirea de noi cadre, la nivelul marilor exigenţe ale etapei pe care o parcurgem.

COLABORAREA CU ŢĂRILE SOCIALISTE

(Urmare din pag. 7)

Pentru perioada de perspectivă, în scopul creşterii livrărilor de minereuri de fier din U.R.S.S. către România, s-a încheiat un acord privind colaborarea şi cooperarea dintre aceste ţări în dezvoltarea producţiei de materii prime. Astfel, în perioada 1972—1990 U.R.S.S. va livra în România cantităţi sporite de minereuri, concentrate şi pelete cu conţinut de fier. România va participa la dezvoltarea producţiei în U.R.S.S., oferind, în contul acestei participări, precum şi pentru plata materiilor prime respective o serie de produse din nomenclatura sa generală de export;

b) Asigurarea ţărilor membre ale CAER, în perioada celor două cincinale trecute, cu produse pe bază de mangan (minereuri de mangan, feromangan, silicomangan, ş.a.) s-a făcut, în general, prin importul acestor produse din U.R.S.S. Pentru perioada următoare ţara noastră preconizează producerea în ţară a unor feroaliaje, dezvoltînd totodată în continuare colaborarea cu U.R.S.S. în domeniul menţionat;

c) În domeniul asigurării necesarului de cocs metalurgic, în cursul coordonării planurilor din ultimele două cincinale ţările membre ale CAER, inclusiv R. S. România, au convenit cu ţările producătoare volumele livrărilor de cocs, precum şi alte acţiuni de colaborare ca de exemplu stabilirea de relaţii economice directe între beneficiari şi producători pentru asigurarea cu cocs sau cărbuni cocsificabili de calitate constantă, colaborarea în reducerea consumului specific de cocs la furnale ş.a.

Necesarul de cocs, din import, al R. S. România în anul 1970, a fost acoperit în proporţie de aproape 70% din ţările membre ale CAER. Pentru perioada 1971—1975 R. S. România a convenit volumul importurilor de cocs metalurgic cu R. P. Polonă şi R.S.C.S. şi de asemenea de cocs şi cărbuni cocsificabili cu U.R.S.S.; cu R. P. Polonă ţara noastră a încheiat un acord privind cooperarea în producţia de utilaje pentru cocsăria de la Combinatul siderurgic Galaţi.

d) În domeniul asigurării cu materii prime pentru metalurgia neferoasă ţara noastră a colaborat cu U.R.S.S. în efectuarea de cercetări privind valorificarea unor materii prime indigene, nebauxitice pentru producerea aluminiului. Pentru perioada următoare au fost convenite, de ţara noastră cu celelalte ţări membre ale CAER, volumele livrărilor privind importul unor cantităţi de metale neferoase ca de exemplu cupru, zinc, plumb, nichel; de asemenea s-a perfectat cu R. P. Ungară un acord de colaborare în construirea unei noi uzine de alumină.

Organele de planificare din România şi U.R.S.S. au convenit să examineze posibilităţile de participare a României, împreună cu alte ţări socialiste interesate, la dezvoltarea în U.R.S.S. a capacităţilor privind obţinerea unor materii prime, printre care cupru şi nichel, în vederea majorării livrărilor de astfel de produse în România. De asemenea s-a convenit cu R. P. Polonă examinarea problemei privind cooperarea în domeniul cuprului, prin participarea României cu credite, în mărfuri, la dezvoltarea acestei producţii în R. P. Polonă, urmînd ca rambursarea creditelor să se facă în metal.

Ţările membre ale CAER au căutat diferite posibilităţi de diminuare a deficitului de materii prime în domeniul metalurgiei neferoase concretizînd astfel şi alte acţiuni de colaborare, ca de exemplu, colaborarea în introducerea rapidă a progresului tehnic şi tehnologic în valorificarea unor subproduse ale metalurgiei neferoase şi în efectuarea de cercetări pentru valorificarea unor materii prime.

e) În domeniul energiei electrice majoritatea ţărilor membre ale CAER şi-au asigurat, în cincinalele anterioare, necesarul din producţia proprie, cu excepţia R.P.U. şi R.S.C.S., care şi-au prevăzut acoperirea deficitului pe bază de import din celelalte ţări membre.

În conformitate cu recomandările sesiunii a XI-a a Consiliului de Ajutor Economic Reciproc (1959) ţările membre ale CAER au convenit să interconecteze sistemele lor energetice naţionale şi să construiască noii linii pentru transferul de energie. Au fost astfel construite 8 linii totalizînd circa 700 km. În U.R.S.S., la Mukacevo, s-a construit un punct energetic de racord al sistemelor naţionale din România, Ungaria, U.R.S.S. şi Cehoslovacia.

Din anul 1962, R. S. România participă la Direcţia Centrală de Dispeceri a sistemelor energetice creată de ţările membre ale CAER, ca organ internaţional, cu sediul la Praga, care asigură activitatea paralelă a sistemelor interconectate pe calea coordonării activităţii conducerilor de dispeceri naţionali. R. S. România a încheiat de asemenea un acord cu R.S.C.S. privind construcţia în R. S. România a unei centrale electrice termice cu capacitatea de 600 MW, pe bază de gaze naturale şi cu R.D.G. privind construirea unei centrale similare, pe bază de gaze naturale şi lignit.

În perioada 1966—1970, s-a pus de acord construirea unei reţele de 200 kV pentru transmiterea energiei electrice între R. S. România şi R. P. Bulgaria şi s-a convenit transportul prin ţara noastră a energiei electrice între U.R.S.S. şi R.P.B. printr-o reţea de 400 kV. Între România şi Bulgaria a fost semnat un protocol privind realizarea proiectului comun al complexului hidroenergetic Islaz-Somovit.

COLABORAREA şi cooperarea dintre România şi ţările socialiste, care nu fac parte din CAER, se realizează de către Comisiile bilaterale interguvernamentale de colaborare economică, a căror activitate este îndreptată spre prospectarea posibilităţilor de colaborare în perspectivă, elaborarea de propuneri concrete pentru valorificarea practică a acestor posibilităţi şi coordonarea acţiunilor de colaborare convenite de către ţările partenere. Colaborarea cu celelalte ţări socialiste, cu care pînă în prezent nu sînt create comisii mixte bilaterale, se realizează direct prin ministerele sau alte organe corespunzătoare ale acestor ţări.

În cadrul colaborării menţionate, organele de resort din România au perfectat cu organele competente din unele ţări socialiste, o serie de acţiuni de colaborare şi cooperare în domeniul unor materii prime.

Urmare tratativelor purtate în grupele mixte de lucru s-a convenit cu R.S.F. Iugoslavia livrarea către România, din anul 1973, a unor cantităţi de cupru. De asemenea, s-au încheiat contracte pe termen lung pentru livrări de bauxită din R.S.F. Iugoslavia în România şi se examinează problema unei cooperări în domeniul bauxitei, aluminei şi aluminiului. Tot cu R. S. F. Iugoslavia se duc tratative pentru dezvoltarea, prin cooperare, a capacităţilor unui zăcămînt de fier, în R.S.F.I. S-au convenit măsuri între organele competente ale celor două ţări pentru impulsionarea colaborării şi cooperării în domeniul materiilor prime. Cu Republica Cuba se dezvoltă cooperarea mai ales în domeniul valorificării unui zăcămînt de minereu cuprifer şi a unui zăcămînt de minereuri neferoase complexe, precum şi în domeniul contruirii unor uzine de cupru.

STUDIEREA VIITORULUI ȘI PLANIFICAREA PE TERMEN LUNG

— De vorbă cu participanți la simpozionul de la Piatra Neamț —

CĂTRE O VIZIUNE REALIST OPERAȚIONALĂ

prof. dr. docent **PAVEL APOSTOL**

Institutul central de perfecționare a cadrelor didactice, membru în comitetul de organizare al simpozionului

• Vă rugăm să ne spuneți în primul rînd de ce este necesară cercetarea viitorului și ce rol poate îndeplini în societate?

— În epoca noastră are loc o schimbare în felul în care oamenii privesc viitorul — de la un mod utopic cum era de multe ori înainte, la un mod pe care l-aș defini ca realism operațional — un punct de vedere realist care anvizajează întotdeauna modalitățile concrete de a ajunge la viitorul ales. Problemele viitorului trebuie puse în termeni reali și concreți. Aceasta comportă două implicații importante: prima este că viitorii posibili și dezirabili trebuie definiți în raport cu sistemul social concret și că mijloacele urmează să fie astfel precizate încît fiecare om să poată să-și dea seama ce trebuie să facă pentru atingerea viitorului ales.

Cercetarea viitorului este o necesitate practică. Cunoașterea consecințelor pe termen lung ale opțiunilor de azi poate scuti omenirea de multe greutăți în viitor. Nimeni nu poate contesta nevoia industrializării, dar cei care au inițiat industrializarea nu au prevăzut unele efecte ale ei secundare și nocive și astfel astăzi se pune cu acuitate problema apărării mediului biologic al omului.

După părerea mea cercetarea viitorului trebuie să se refere la posibilul realizabil și dezirabil pentru individ și colectivitate. Însă problemele generale ale umanității se pun ca probleme specifice ale popoarelor ce o alcătuisc. De aceea futurologia trebuie să examineze viitorii posibili pentru fiecare sistem social și fiecare popor în parte.

• Ce părere aveți despre felul în care au descurs lucrările simpozionului?

— Un prim lucru, relevat de toți cei prezenți a fost caracterul serios, științific, al majorității comunicărilor, precum și al discuțiilor care au avut loc atît în grupe de lucru cît și la mesele rotunde.

Mai mulți specialiști din străinătate au apreciat deosebit de pozitiv aportul specialiștilor români în probleme de epistemologie și metodologie a cercetării viitorului, iar în ședințele Comitetului permanent la care am luat parte au propus chiar ca în jurul grupului român să se constituie un grup de cercetare internațională avînd în vedere că experiența noastră în acest domeniu merită toată atenția.

Simpozionul nostru și-a propus să dezbată aspecte teoretice (deci modele matematice, modele operaționale cu aplicare practică nemijlocită, aspecte teoretice ale cercetării viitorului și planificării pe termen lung), cu scopul de a aduce o contribuție la perfecționarea metodologiei prognozei sociale, economice și a planificării pe termen lung.

Majoritatea participanților au accentuat în discuțiile pe care le-au avut, faptul că în toate comunicările (sau în cele mai multe din ele) este prezentă, intenția de a găsi soluții operative, și în multe cazuri s-a ajuns chiar la indicarea, sugerarea unor soluții care ar putea fi aplicate direct în activitatea de planificare economică, urbanistică, socială, științifică etc.

Menționez că noi am conceput acest simpozion ca un schimb de opinii, în care să se confrunte păreri ale cercetătorilor marxiști și nemarxiști asupra viitorului. Nu am făcut nici o clipă — și nici nu înțelegem să facem abstracție de faptul că noi ne situăm ferm pe pozițiile marxism-leninismului și cred că tocmai în aceasta constă și succesul acestui simpozion, relevat în cuvîntul de închidere al lui Arno Sorensen, secretarul general al comitetului permanent, anume că prin confruntarea opiniilor s-a putut desțeleni terenul pentru o colaborare, mult mai concretă decît în trecut.

În ședința comitetului permanent aproape toți membrii acestui comitet au căzut de acord să considerăm simpozionul din Piatra Neamț ca un model pen-

(Continuare în pag. 15)

PROSPECTIVA — FAR CU BĂTAIE LUNGĂ...

conf. dr. **Mihai BOTEZ**

directorul Laboratorului de cercetări prospective al Universității București

• Vă rugăm să ne vorbiți despre nivelul atins de dezvoltarea prospectivei pe plan mondial.

— Orientarea „către viitor" este o caracteristică aproape definitorie a gîndirii contemporane. Ritmul contemporan face absolut necesară **devansarea**. Creăm mai repede decît în trecut. Într-o lume în care la interval de cinci minute, după unele estimații, apare o formulă chimică nouă, nu putem **aștepta** viitorul. Prezentul, în sensul strict al termenului, se contractă. Viitorul devine orizontul natural al acțiunii umane. Un interval de anticipare de cinci ani ne pare absolut natural; tradiția economiilor socialiste planificate ne-a obișnuit să ne înscriem în viitor. Cînd mergi pe șosele asfaltate, cum sînt cele deschise de știința timpurilor moderne și cu viteza caracteristică nouă este nevoie de faruri puternice, cu bătaie lungă. Prospectiva proiectează, luminînd drumurile posibile pe care putem merge și ajutîndu-ne să alegem căile și obiectivele, ocolind obstacolele. Aceasta explică marea explozie a studiilor prospective în ultimii ani. În U.R.S.S., de exemplu, există cîteva sute de echipe de previziune, dintre care cîteva zeci specializate în probleme ale prospectivei sociale. Recent pe lîngă Asociația sovietică de sociologie a fost creat un institut public de previziune. În R.P. Polonă s-a creat Comitetul de stat „Polonia 2000". În R.S. Cehoslovacia, R.D. Germană, R.P. Ungară și R.P. Bulgaria sînt, de asemenea, dezvoltate programe previzionale. În 1970 în Europa occidentală existau 293 organisme care efectuau previziuni pe termen lung. În S.U.A. în 1967, numărul acestor „servicii" ajunsese la circa 600. În Japonia sînt înregistrate, de asemenea, cîteva zeci de asemenea organisme.

În 1970 au fost create în țara noastră, la sugestia ministrului învățămîntului, departamente orientate exclusiv pe problemele previziunii. Crearea unei comisii de prognoze la nivelul Consiliului de Stat ilustrează deosebita importanță ce se acordă studiului viitorului în țara noastră.

• Titlul simpozionului a fost „Cercetarea viitorului și planificarea pe termen lung". Cum vedeți dv. această corelație?

— Pe terenul prin excelență prospectiv al gîndirii marxiste și în condițiile concrete ale societății socialiste dimensiunea viitorului nu mai apare ca o noutate senzațională. Dezvoltarea întregii societăți socialiste este legată de o activitate de prospectivă cu caracter permanent. Planurile economice de perspectivă, directivele, cum sînt cele adoptate la Congresul al X-lea, planurile cincinale, programele speciale de dezvoltare precum și numeroasele cuvîntări ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în care recunoaștem cu toții aceleași permanențe și linii directoare ale conducerii noastre — ilustrează cu prisosință această intensă activitate. Ne găsim însă într-o etapă în care amploarea sarcinilor ce ne stau în față cere difuzarea metodelor științei moderne în toate domeniile. Astfel noi privim activitatea previzională din România ca fiind indisolubil legată de activitatea de planificare — de conducere — și îndreptată spre perfecționarea continuă a societății noastre.

• Ce a urmărit să realizeze simpozionul de la Piatra Neamț?

— Schimbul de opinii, în special sub aspect metodologic și al rigorii științifice, mi s-a părut foarte folositor. Mă refer, în această ordine de idei, la impresia pe care au făcut-o o serie de comunicări despre modele care funcționează azi și care ne permit să spunem azi ce se va întîmpla în anul 2000. Valoarea unei astfel de baze de informații, mi se pare esențială. Activitatea noastră nu trebuie desfășurată pe un loc gol ci trebuie să fie o continuare, o adaptare și evident o încercare de creație efectivă în cîmpul realității românești, utilizînd și experiența mondială. Din acest punct de vedere lucrările simpozionului ne-au permis să afirmăm că punctul nostru de vedere se înscrie în orbita preocupărilor considerate majore în prospectologia modernă și că afirmîndu-l, putem deveni într-adevăr originali. Cred că simpozionul nostru a fost în egală măsură interesant și pentru prospectologia mondială și pentru activitatea de perfecționare a societății noastre.

OPȚIUNI ASUPRA VIITORULUI

prof. **ARNE SORENSEN**

președintele Societății pentru cercetarea viitorului din țările scandinave și Secretarul General al Comitetului Internațional de pregătire a conferințelor mondiale de futurologie

• Astăzi se utilizează destul de des termenul de futurologie. Ați avea amabilitatea să ne spuneți ce înțelegeți prin acesta?

— Exprimat foarte concis, prin futurologie s-ar putea înțelege studiul viitorilor posibili. Ea presupune în primul rînd studierea tendințelor actuale ale unei societăți date sau a unei probleme date și extrapolarea apoi a acestor tendințe în viitor. În plus, datorită schimbărilor care au avut loc continuu, va trebui să introducem idei noi, soluții noi și de aceea o parte importantă a futurologiei constă în metodologia dezvoltării sistematice a ideilor. Pornim de exemplu de la o idee intuitivă și cu ajutorul metodelor matematice și logice putem ajunge la încă alte douăzeci de idei, sau la 50 sau la 100 de idei.

• Unde se termină știința și unde începe fantezia?

— Dacă analizăm activitatea unui om de știință este destul de greu să trasăm o linie clară de demarcație între acestea. Munca lui nu ține de fantezie însă fantezia apare mereu, la anumite răstimpuri. Metodologic putem spune că pornim de la anumite materii prime, exprimate în idei, idei despre soluții tradiționale în societatea dată, apoi intervine fantezia — cineva întrezărește ceva cu totul nou — apoi se recurge la metodele sistematice, în primul rînd matematice, de a adăuga idei noi. Fantezia este de mare ajutor mai ales în momente cînd s-ar părea că s-au epuizat ideile despre anumite probleme. Atunci cineva aduce o idee cu totul diferită, eventual chiar absurdă, și această idee poate descătușa gîndirea tradițională.

• Care sînt posibilitățile și care sînt limitele futurologiei?

— Limitele constau în aceea că astăzi pentru noi este aproape imposibil să știm ce vor dori copiii și nepoții noștri cînd vor fi mari. În ce privește lucrurile pe care le poate realiza futurologia ele țin de indicarea căilor pentru rezolvarea anumitor probleme presante de astăzi, probleme care deja sînt arzătoare. În ce privește cercetarea viitorului pe un termen mai îndepărtat, să spunem pe următorii 15 și 30 de ani putem să încercăm să ne dăm seama care vor fi nevoile oamenilor atunci, dorințele lor. Prin prisma acestor constatări despre viitorul mai îndepărtat ne putem orienta și asupra soluțiilor potrivite pentru un termen mai apropiat. Desigur că între soluțiile preconizate de oamenii de știință și acelea pe care le consideră acceptabile oamenii obișnuiți există marea forță a inerției care trebuie învinsă. Undeva între sfidarea ideilor noi și modul de gîndire vechi se va situa progresul.

• Care este locul științei economice în futurologie?

— Desigur că studiul economiei joacă un rol deosebit în futurologie, datorită importanței economiei pentru întreaga societate. Există un mare număr de necesități și dorințe umane dar cele vitale rămîn cele economice. După cum a ară-

Interviuri realizate de

Irina VIANU
Ana PANAITESCU

(Continuare în pag. 15)

CERCETAREA ECONOMICĂ ȘI CERCETAREA ISTORIOGRAFICĂ

CERCETAREA economică propriu-zisă și cercetarea istoriografică a gîndirii economice se află într-o strînsă interdependență, care se exprimă pe planuri multiple. Aceste legături au fost prea puțin cercetate în literatura noastră, deși o asemenea analiză este imperios necesară. În cele ce urmează ne propunem, de aceea, cîteva considerații referitoare la corelația dintre aceste două laturi ale cercetării.

● Trei grupe de legătură

CERCETAREA istoriografică în domeniul gîndirii economice, ca oricare altă activitate de creație conceptuală, reprezintă înainte de toate și în principal un proces de cunoaștere științifică prin intermediul căruia se obțin cunoștințe noi în domeniul vieții social-economice ideative.

Cercetarea economică (I) și cercetarea istoriografică a gîndirii economice (II) privite ca procese de cunoaștere științifică prezintă, sub aspect metodologic, o structură în care întîlnim ca elemente constitutive, în afară de scop (S) și mijloace (M) un obiect (O). De obicei, cînd se vorbește de relațiile dintre cele două procese de cercetare, se enunță ideea că, în timp ce în procesul de cercetare economică (I) avem de-a face cu „obiectemateriale" (O_m) sau simplu (O), în procesul de cercetare istoriografică a gîndirii economice (II) am avea de-a face cu reflectarea acestor „obiecte" în conștiință, adică am avea de-a face cu obiecte-cunoștințe — (Oc). În concepția marxistă „obiectul" nu este identic cu realitatea obiectivă, cu „materia"; atributul de a fi „obiect" îl au numai acele fenomene, acele procese obiective care intră în activitatea umană, sînt însușite de subiecte în activitatea practică materială și cognitivă [1]). Sub acest aspect cea mai sumară analiză ne arată că, bunăoară, în ambele procese amintite se pornește de la un obiect „de cunoscut" — „obiectul inițial" (O) — și se ajunge la un rezultat al activității de cunoaștere, exprimat printr-un obiect „cunoscut" — „obiect rezultat" (O).

Dar, dacă atît în primul cît și în cel de al doilea proces „obiectele-rezultat" întotdeauna vor constitui „obiecte-cunoștințe", în aceleași procese „obiectele inițiale" vor apărea în mod diferit: într-un caz vor apărea ca obiecte-„materiale" (Oi) I, și în celălalt caz ca „obiecte-cunoștințe" — (Oc) II.

În lumina unor atari caracteristici — comune și distinctive — cercetarea economică și cercetarea istoriografică a gîndirii economice ar putea fi exprimate astfel:

I $(O_i \longrightarrow O_r^c)$: **cercetarea economică**

II $(O_i^c \longrightarrow O_r^c)$: **cercetarea istoriografică a gîndirii economice;**

adică: I — procesul de cunoaștere în cercetarea economică pornește inițial de la un „obiect-material" și ajunge la un rezultat final exprimat prin „obiect-cunoștințe";

II — procesul de cunoaștere în cercetarea istoriografică a gîndirii economice pornește inițial de la un „obiect-cunoștințe".

Pe baza acestor forme se pot evidenția cel puțin **trei grupe de legături sau relații.**

1) (O_r^c) I $\longrightarrow$ (O_i^c) II

Prima privește legăturile pe linia rezultatelor procesului de cercetare economică și a punctului inițial de plecare în procesul de cercetare istoriografică. În aceste relații, cunoștințele dobîndite în procesul de cercetare economică constituie cunoștințele de la care începe procesul de cercetare istoriografic al gîndirii economice. Sau, invers spus, „obiectul inițial" al istoriografului gîndirii economice îl reprezintă rezultatele la care a ajuns întreaga cercetare economică.

2) (O_i) I $\nearrow (O_i^c)$ II, $\searrow (O_c^r)$ I

Cea de a doua grupă se referă la legăturile dintre obiectele inițiale, de la punctul de pornire a celor două procese aci analizate. Acestea desemnează faptul după care „obiectul inițial" al cercetării istoriografice a gîndirii economice exprimă cunoștințe despre fenomenele „materiale" care formează „obiectul inițial" al cercetărilor economice. Sau, fenomenele „materiale" studiate de cercetările economice sînt „obiecte" de care se ocupă nu numai cercetarea economică ci și cercetarea istoriografică.

3) (O_r^c) II $\longrightarrow$ (O_r^c) I $\longrightarrow$ (O_i) I

În sfîrșit, cea de a treia grupă vizează caracterul mijlocit al legăturilor dintre „obiectele inițiale" ale proceselor de cercetare arătate. **Legătura dintre „obiectele" respective este indirectă, mijlocită prin cunoștințele furnizate de cercetarea economică. Altfel spus, cercetarea istoriografică nu poate „ajunge" la fenomenul „material" decît „trecînd prin cunoștințele obținute de cercetările economice".**

În toate grupele de legături sau relații semnalate cercetările economice dețin un rol activ, pe cînd cele de istoriografie a gîndirii economice un rol pasiv. O anumită practică a cercetării economice inspirată de o înțelegere simplistă și mecanică a acestor roluri a dus la înțelegerea greșită că mișcarea între cele două procese de cunoaștere ar fi numai într-un sens: de la procesul I la procesul II, adică de la procesul de cercetare economică la procesul de cercetare istoriografică al gîndirii economice și că, deci, interesată în menținerea vreunei posibile legături între ele ar fi numai cercetarea istoriografică a gîndirii economice. O atare practică a dus pe alocuri la izolarea cercetărilor economice de cercetare istoriografică și la menținerea acesteia din urmă la periferia științei economice.

● Critica și istoria gîndirii economice

ÎNTRE PROCESELE amintite legăturile sînt de natură dialectică. Ele se dovedesc a fi legături de strînsă și organică interdependență. Într-o asemenea înțelegere, mișcarea proceselor respective cunoaște nu numai o direcție „crescîndă" — de la procesul I la procesul II, ci și „descrescîndă" — de la procesul II spre procesul I. Menționăm însă, că în timp ce în cercetările de specialitate de orientare idealistă (burgheze) legăturile de interdependență, atunci cînd există, poartă un caracter formal și accidental, în cercetările respective de orientare materialist-dialectică aceste legături sînt obiectiv necesare și deci vădesc un caracter de permanență și de stabilitate. Drept urmare, interesată în stabilirea și menținerea unor strînse legături între procesele amintite apare și cercetarea economică propriu-zisă. Pentru a pune în evidență situația de care vorbim se cuvine să adăugăm la cele enunțate mai sus o nouă grupă de legături care ar putea fi exprimată astfel:

(4 (O_i)I = ori (O_i^c) II, ori (O_r^c) II, ori si $(O_i^c)_c^i$ II si (O_r^c) II.

adică: „obiectul inițial" al procesului de cercetare economică este egal ori cu „obiectul inițial", ori cu „obiectul rezultat" din procesul de cercetare istoriografică ori și cu primul și cu cel de al doilea „obiect" în același timp.

Relevarea acestei noi grupe de legături ne pune însă în fața unei noi și importante probleme de metodologie. Căci, indiferent de soluția adoptată (în alegerea elementelor procesului II pentru a fi incluse în (O) I apare, de îndată, o situație paradoxală. „Obiectul" cercetărilor economice devine automat „obiectul" cercetărilor de istoriografie a gîndirii economice: (O_i^c) I $= (O_i^c)$ II

În acest caz, cercetarea economică se confundă cu cercetarea istoriografică; orice deosebire dintre ele dispare. Dacă am transpune-o în termeni matematici, formula ar evidenția un nou sens căci:

$$(O_i^c) \longrightarrow (O_r^c)\ I = (O_i^c) \longrightarrow (O_r^c)\ II$$

Practic, oricîte interferențe și interdependențe am depista între cele nouă tipuri de cercetări aci analizate, ultimele nu pot fi concepute altfel, decît ca cercetări cu profil autonom, precis delimitate în sistemul nostru marxist al științelor sociale.

Ce condiții s-ar cere pentru ca mișcarea procesului de cercetare istoriografică II să meargă spre procesul de cercetare economică (I) în așa fel ca pătrunderea în „obiectul inițial" al procesului acesta din urmă (I) al unuia dintre elementele, sau chiar a ambelor elemente din cuplul pozițional al procesului de cercetare istoriografică (II) să transforme respectivul „obiect" din „obiect inițial" (O_i) I în „obiect-cunoștințe" — (O_i^c) I — fără însă ca prin aceasta să dispară deosebirea calitativă dintre caracterul autonom al proceselor de cercetare analizate. Condiția cea mai generală, cea mai abstractă ar fi dată de conceptul de critică istorică a gîndirii economice și de conceptul de istorie critică a gîndirii economice sau printr-o expresie mai concentrată, așa cum am formulat-o în titlu, de cuplul conceptual **„critica și istoria gîndirii economice".**

Să încercăm însă a descifra această condiție abstractă. Între procesele de cercetare analizate pot apărea deosebiri în trei cazuri principale:

a) cînd „obiectele" procesului de cercetare economică (I) se deosebesc de „obiectele" procesului de cercetare istoriografică a gîndirii economice (II);

b) deosebiri pot apărea pe parcursul desfășurării celor două procese de cercetare în mijloacele (M) de soluționare a problemelor cercetate în fiecare din aceste procese;

c) deosebiri între procesele analizate pot apărea în funcție de scopul (S) urmărit într-un proces sau în altul de soluționare a problemelor abordate.

Toate aceste deosebiri se reflectă sub forme diferite în procesul cercetării și ele pot forma obiectul unei analize aparte.

dr. Gh. DOBRE

1) Dat fiind caracterul metodologic al rîndurilor de față, nu ne propunem aci să ne ocupăm, ca problemă în sine, de chestiunea „obiectului" nici în cercetarea economică, nici în cea istoriografică. Ea comportă o analiză și o dezbatere specială.

FIȘE

Perfecționarea mecanismului economic

■ În articolul **O soverșenstvovanii ekonomiceskogo mehanizma upravlenia proizvodstvom** (Despre perfecționarea mecanismului economic al conducerii producției) din VOPROSI EKONOMIKI nr. 5/1971, V. Ivancenko evidențiind elementele mecanismului economic capabile să contribuie la perfecționarea conducerii, insistă asupra necesității folosirii mai eficiente a beneficiului. Pentru aceasta se apreciază că este necesar să se purceadă în primul rînd la determinarea contribuției reale a întreprinderii, uniunii industriale sau a ramurii la sporirea eficienței activității respective. În acest context V. I. subliniază importanța deosebită a corelației preț de cost - beneficiu. El constată că în ultimii ani în Uniunea Sovietică reducerea prețului de cost a contribuit numai în proporție de 40% la creșterea totală a beneficiilor, de unde deduce că în sistemul stimulării economice este necesar să se acționeze pe de o parte pe criteriul unic al eficienței generale a producției, cînd în anumite împrejurări beneficiul poate să îndeplinească acest rol, iar pe de altă parte pe sistemul de factori concreți ai creșterii eficienței (creșterea productivității muncii, reducerea prețului de cost al producției, creșterea rentabilității în raport cu fondurile angajate și prețul de cost, reducerea cheltuielilor materiale de producție etc.).

Teoria înstrăinării individului

■ Joseph Gabel, este autorul cărții **Sociologie de l'aliénation,** (Sociologia alienării) apărută în Presses Universitaires de France, Paris 1970, 216 pag., în care abordează într-un spirit polemic problema înstrăinării omului în societatea capitalistă contemporană.

Referindu-se la societatea nord-americană, autorul o consideră ca fiind o formă specială în care alienarea capătă anumite trăsături specifice care se caracterizează prin: creșterea conformismului, dezvoltarea „extra-determinismului" în dauna „interdeterminismului", despersonalizarea lui „homo americanus" prizonier al „organizării", supus unui bombardament continuu din partea publicității comerciale. În Statele Unite, apreciază autorul, există un fond permanent care determină o conștiință falsă, iar apariția unor idei ca acelea ale maccartysmului sau, mai recent, ale goldwaterismului pot fi interpretate ca rezultate ale unor expresii temporare ale unui fond permanent.

Generalizînd această problemă, autorul conchide că teoria alienării individului în societatea occidentală modernă poate să-și aducă contribuția la înțelegerea „erorilor politice" deoarece aceste erori sînt apreciate a fi „conjuncturale", cînd se datoresc unei proaste informări și „structurale", cînd sînt determinate de o viziune falsă asupra evoluției societății.

Calitatea informaticii

■ Problemele actuale de informatică sînt amănunțit tratate în lucrarea **Planing moderne et emploi de l'ordinateur** (Planificare modernă și folosirea calculatorului) semnată de Th. Poré, editura Dunod, Paris 1970, 232 pag.

Una din problemele pe care o dezvoltă autorul se referă la îmbinarea, sau raportul dintre concret și abstract în activitatea de informatică. Pe de o parte, se susține, informaticianul trebuie să fie cît se poate de precis, deoarece neglijarea unui detaliu oricît de mic poate să facă un program de ordinator inutilizabil. Totodată însă el trebuie să aibă și un înalt grad de abstractizare. Acolo unde un tehnician obișnuit vede 10 probleme diferite și, în consecință, elaborează 10 programe diferite, un informatician de calitate vede 10 variabile ale unei realități profunde și elaborează un singur program corespunzător pentru toate cazurile. În consecință un informatician trebuie să fie capabil a discerne dintr-o multitudine de probleme o singură structură abstractă. Tocmai această îmbinare dintre concret și abstract, apreciază Ph. Poré, constituie calitatea esențială a activității de informatică.

Cooperare

■ În cadrul ședinței de comunicări a Secției de relații internaționale a A.D.I.R.I. dr. ing. Virgil Ioanid a prezentat comunicarea „Cooperări internaționale pentru sistematizarea teritoriului".

ȘCOLI • CURENTE ECONOMIȘTI

ORGANIGRAMA SCHUMPETERIANĂ A SOCIALISMULUI

• ELUDAREA PROBLEMEI PROPRIETĂȚII
• NEGAREA CONCURENȚEI

JOSEPH Alois Schumpeter a cercetat o viață de om (40 de ani) problemele destinelor capitalismului și tot atît a meditat asupra raportului între capitalism și socialism; ne-o mărturisește în cartea sa **„Capitalism, socialism și democrație"** căreia editorul francez îi adaugă în 1969 și comunicarea pe tema: **„Mersul spre socialism"**[1]. El a demonstrat, din punctul de vedere al reformismului burghez, imposibilitatea supravietuirii durabile a capitalismului și iminența „înaintării spre socialism", o ordine socio-economică pe care o definește ca *„forma de organizare a societății în care autoritatea publică (și nu întreprinderile plasate sub regimul proprietății și gestiunii private) controlează mijloacele de producție și decide ce să se producă, cum să se producă și cui să fie atribuite fructele producției"*[2].

Dacă trecerea la socialism este iminentă — în această privință Schumpeter îl acceptă pe Marx, deosebindu-se în problemele modalității trecerii la socialism și, cum s-a văzut din definiție, a modului de înțelegere a socialismului — firesc s-a pus problema conturării și definirii teoretice a mecanismului economiei socialiste. Organigrama schumpeteriană a socialismului este o încercare de surprindere a cîtorva laturi și principii de funcționare a economiei socialiste, nelipsite de interes astăzi, cînd se discută atît de mult — de adepți sau adversari, cu bună sau rea intenție — problemele perfecționării mecanismului economiei socialiste și, în acest cadru, numeroasele probleme ale perechilor dialectice: centralizare-descentralizare, plan-piață, echilibru-dinamism, progres tehnic-proporționalitate, producție-repartiție, acumulare-consum etc. Ea reprezintă doar o ipoteză de lucru care *„nu constituie nici singura organigramă posibilă a unei economii socialiste, nici cea care s-ar recomanda necesarmente unei societăți socialiste"*[3]. Organigrama schumpeteriană a socialismului **nu pune-n mod tranșant problema proprietății** — capitalistă sau socialistă — ci se concentrează în jurul cîtorva momente, importante e drept, cum sînt: natura deciziei și nivelul la care se ia, raportul producție-repartiție, corelația între plan și piață, gestiunea socialistă, inovația și condiția difuzării ei în socialism și alte cîteva probleme similare.

Schumpeter are dreptate cînd spune că *„nu există nici o fisură în logica pură a socialismului"*[4] — în accepțiune marxistă, însă nu și în cea schumpeteriană. Pentru că, **în definiția sa, socialismul nu implică o prefacere radicală, revoluționară a proprietății, fapt care creează o mare fisură în structura logică a sistemului.** Proprietatea capitalistă evoluată în ultima sa expresie — așa o ia Schumpeter — poate constitui climatul prielnic în care să acționeze categoriile socialismului?. El crede că da! Marxiștii și nemarxiștii care l-au criticat au apăsat tocmai pe această fisură a sistemului de care se leagă și alta — **pretinsa separare și independența totală a repartiției față de producție.** În socialism, după el, unitatea organică dintre producție și repartiție dispare. „Repartiția devine o operație distinctă și... complet detașată de producție"[5]. Reîntîlnim vechea idee a reformismului burghez după care producția socialistă se poate înfăptui pe baza proprietății mixte — publice și particulare — iar repartiția ar realiza echitatea socialistă.

Schumpeter are dreptate cînd îi combate pe cei care susțineau egalitarismul drept o caracteristică esențială a socialismului, are dreptate și cînd spune că socialismul, prin natura sa, nu admite mari disproporții în repartiția veniturilor[6]; n-are însă dreptate cînd detașează total raporturile de repartiție de cele de producție și le tratează pe primele ca reglabile arbitrar de către organele administrative.

Organigrama schumpeteriană este axată pe un socialism centralizat, planificat, opus socialismului concurențial pe care-l combate. *„Organigrama socialistă, arată el, este exact opusă celei a concurenței perfecte și se distanțează de aceasta cu mult mai mult decît se distanțează de capitalismul marilor trusturi"*[7]. El găsește (și demonstrează) că socialismul concurențial este un nonsens logic și o imposibilitate practică întrucît concurența perfectă pe care-o presupune s-ar putea imagina în stadiul premonopolist al capitalismului dar nu într-o societate posterioară trusturilor. Ni se pare interesantă această observație critică a unui economist burghez, care neagă astfel teza altor economiști că socialismul ar căpăta mari potențe dacă piața liberă ar juca rolul de regulator al producției, repartiției și schimbului.

Schumpeter nu exclude piața — și nici concurența în anumite limite, mai ales pe piața bunurilor de consum — ci o vede compatibilă cu planificarea. *„Este necesar, remarcă el, să ne întrebăm dacă aruncînd peste bord piețele noastre (ale mijloacelor de producție, bunurilor de consum, serviciilor, financiare n.n.) nu sacrificăm prin aceasta raționalitatea și determinismul economic... În absența pieței o autoritate va trebui să fie însărcinată cu evaluarea, adică cu stabilirea baremurilor indicatorilor semnificativi pentru toate bunurile de consum"*[8]. Acest lucru i se părea greoi și ineficient pentru socialism, motiv pentru care susținea menținerea și funcționarea unor piețe (chiar pe baze concurențiale ca în cazul bunurilor de consum) a căror activitate să se coreleze cumva cu rigorile planificării.

În contextul raportului plan-piață al organigramei socialismului Schumpeter punea și problema gestiunii socialiste, apreciată ca superioară celei capitaliste. *„Gestiunea socialistă, scrie el, poate... să facă dovada unei superiorități în raport cu trusturile capitaliste, comparabilă cu cea pe care trusturile au arătat-o față de tipul capitalismului concurențial, al cărei prototip a fost industria engleză timp de 100 de ani"*[9]. Este o judecată realistă, secondată de o concluzie de aceeași natură. *„Din punct de vedere pur logic, conchide Schumpeter, este de necontestat că organigrama socialismului corespunde unei trepte superioare de raționalitate. Acesta este, după părerea mea, modul corect de a pune problema. Nu este vorba de a opune raționalitatea iraționalității"*[10] pentru că ceea ce poate fi rațional pentru întreprinzător, sau unitate economică se poate dovedi irațional pentru societate.

Ca momente care subliniază superioritatea organigramei socialismului față de cea a capitalismului Schumpeter aduce în discuție șomajul — existent în capitalism și lichidat în socialism—, fricțiunile între sectorul public și cel privat, conflictele generate de exploatare în capitalism și inexistente în socialism, inovația care întîmpină mari greutăți în răspîndire în capitalism și se răspîndește cu ușurință în socialism.

Superioritatea treptei de raționalitate pe care-o ocupă realmente socialismul este subminată, în varianta schumpeteriană, tocmai de „amendamentele" aduse de autor concepției științifice despre socialism și anume: trecerea problemei proprietății pe un plan secundar ca importanță în determinarea configurației economiei; considerarea socialismului ca o fază superioară a capitalismului, născută pe baza prefacerii treptate, evolutive a capitalismului monopolist.

I. Nicolae-VĂLEANU

---

1) J.A. Schumpeter: Capitalisme, socialisme et democratie, Paris 1969, p. 7.
2) Idem, p. 414.
3) Idem, p. 248.
4) Idem, p. 238.
5) Idem, p. 240.
6) Idem, p. 248.
7) Idem, p. 254.
8) Idem, p. 255.
9) Idem, p. 271.
10) Idem, p. 271.

VIZIUNE REALIST OPERAȚIONALĂ

(Urmare din pag. 13)

tru viitoarea conferință internațională; și aflînd despre metodele noastre de lucru în astfel de reuniuni științifice, ne-au însărcinat să elaborăm o nouă metodologie a desfășurării conferințelor, lucru care a fost cerut cu insistență la ultima conferință internațională din 1970 la Kioso-Japonia. Din punct de vedere al metodologiei dezbaterilor și discuțiilor, Comitetul Permanent a apreciat că acest simpozion — și îndeosebi experiența noastră, a românilor, merită să fie generalizată și însușită de organizatorii conferinței internaționale, precum și de asociația de cercetare a viitorului, care urmează să se constituie.

În ceea ce privește perspectivele cercetărilor asupra viitorului în țara noastră ele se vor încadra în directivele date de conducerea partidului și statului nostru, care în repetate rînduri a atras atenția cercetătorilor din domeniul științelor sociale, că viitorul este o dimensiune esențială a activității de organizare și de conducere a procesului de dezvoltare multilaterală a societății noastre românești.

OPȚIUNI ASUPRA VIITORULUI

(Urmare din pag. 13)

tat și Karl Marx structura economică constituie baza celorlalte activități umane. De aceea studiul tendințelor din economie va juca întotdeauna un rol central în studiul viitorilor posibili.

• Îmi puteți spune cîteva cuvinte despre imaginea pe care o aveți, din punct de vedere economic, despre lumea anului 2000? De pildă, care va fi evoluția actualelor decalaje din lume, care va fi atunci rolul statului în economie?

— Cred că principala problemă pe care va trebui să o rezolvăm va fi lichidarea sau reducerea sărăciei. Vor exista două modalități principale de a face acest lucru. Una este calea politică și anume de a introduce o mai mare egalitate între oameni, de a nu mai avea clase privilegiate și clase lipsite. Programul de eliminare a sărăciei va trebui să treacă prin industrializarea întregii lumi, iar evoluțiile politice vor trebui să asigure o mai mare egalitate între oameni. Cred că aceste două necesități și-au găsit o exprimare foarte frumoasă în lozinca lui Lenin despre comunism: puterea poporului plus electrificarea.

M-ați întrebat despre evoluția rolului statului. Peste tot statul se angajează din ce în ce mai mult în activitatea economică. Acest rol este evident în țările socialiste, dar el se intensifică și în țările occidentale. În țările în curs de dezvoltare există diferite forme de intervenție de stat. În aceste țări infrastructura este practic aproape întotdeauna în proprietatea statului. Acesta este după părerea mea un fenomen comun tuturor țărilor lumii și această tendință va crește. Va fi nevoie de o intervenție tot mai puternică a statului în orice țară pentru dezvoltarea și modernizarea economiei. Sper că va sosi acel timp cînd producția va fi atît de abundentă încît toți oamenii vor avea destul pentru a-și satisface necesitățile și atunci nu va mai fi nevoie de stat și s-ar putea să lucrăm în ceea ce Marx a denumit societatea comunistă, în care toate necesitățile de bază ale oamenilor vor fi asigurate. Eu în orice caz cred în aceea fază finală a comunismului la care a visat Marx.

Desigur există multe dificultăți în calea spre acest scop. Mulți oameni din lume mai sînt pătrunși de idei aparținînd trecutului. Astfel încît omul însuși ar putea să împiedice progresul deoarece mintea multora a rămas mult în urma progresului material tehnologic.

• Și cum vedeți dv. lichidarea acestui decalaj?

— Ca antropolog aș menționa că omul are și alte caracteristici contradictorii: conservatorismul și flexibilitatea. În ceea ce privește flexibilitatea aș aminti că în multe cazuri oamenii se adaptează extrem de rapid și trec deodată de la ceva foarte demodat la ceva foarte modern. Astfel popoarele din țările în curs de dezvoltare pot sări peste unele faze de dezvoltare prin care au trecut europenii.

• Ce părere aveți despre simpozionul care a avut loc și despre participarea românească?

— Acum vorbesc în calitate de secretar general al Comitetului Internațional de Pregătire a Conferințelor Mondiale de Futurologie. Simpozionul a fost un exemplu deosebit de conlucrare națională și internațională. Comunicările au fost foarte interesante și au arătat încă o dată că cercetările de futurologie nu pot avea doar un caracter internațional, că ele trebuie să se bazeze pe grupuri foarte competente de cercetători naționali care să dea conținutul specific și să îmbogățească concluziile studiilor. Aveți un nucleu bun de cercetători și mi-a părut bine să constat că ei se bucură de sprijinul statului și aceasta este unul din cele mai interesante exemple pentru mine în acest sens pentru că adeseori în alte țări guvernele nu acordă destulă atenție acestei activități vitale pentru destinele viitoare ale țării.

MUTAȚIILE STRUCTURII DE CLASĂ: CREȘTEREA DEPENDENȚEI FAȚĂ DE CAPITAL

ÎN ÎNCERCAREA de a deosebi societatea capitalistă a zilelor noastre de cea din alte perioade istorice, economiști și sociologi burghezi au apelat nu odată la asemenea criterii de clasificare a structurilor sociale cum sînt gradul de dezvoltare a industriei, caracteristicile consumului personal sau ponderea comparată a muncii fizice și a muncii intelectuale. Astfel de criterii, generînd creații lexicale ca societatea industrială sau societatea de consum, nu satisfac atît exigențele spiritului științific în analiza socială, cît exprimă refuzul de a recunoaște perenitatea împărțirii în clase a societății capitaliste. Pe plan metodologic, avem de-a face aici cu refuzul de a accepta criteriul poziției față de proprietatea asupra mijloacelor de producție, căruia i se contestă între altele capacitatea de a oglindi modificările ce intervin — și într-adevăr nu pot să nu intervină în decursul timpului — în structura socială. Or, numitorul comun al acestor modificări este creșterea ponderii acelor pături ale societății capitaliste care nu dețin nici un fel de mijloace de producție. Societatea în care are loc o asemenea evoluție devine — în acest sens — din ce în ce mai „pur" capitalistă, adică mai net divizată în clasele fundamentale: de o parte proprietari capitaliști care cumpără forță de muncă pentru punerea în funcțiune a mijloacelor de producție, de altă parte proletarii al căror unic mijloc de existență este vînzarea forței lor de muncă. În cadrul acestui sens general al dezvoltării se înscriu totodată alte mutații, conforme cu prefacerile care intervin în diviziunea socială a muncii.

Preponderența populației salariate

RITMUL în care crește ponderea salariaților și nivelurile acestei ponderi diferă destul de mult de la țară la țară. Datele tabelului nr. 1 permit anumite presupuneri în ceea ce privește raportul dintre punctul de plecare, nivelurile atinse și perioada în care se situează mărirea părții procentuale a populației salariate. Ponderea ridicată a salariaților în Anglia, Statele Unite, Suedia, R.F. a Germaniei și chiar în Canada se bazează — în diferite proporții — pe o dezvoltare capitalistă mai veche. Japonia, care face parte din acest pluton sub alte aspecte — bunăoară al volumului absolut al venitului național sau al productivității muncii — și a depășit în privința lor unele dintre țările enumerate, are o pondere mult mai mică a populației salariate. Nu pot fi străine de acestea fapte ca durata mai scurtă a perioadei în care a avut loc saltul ei înainte, baza tehnică mai înaltă a creșterii sale economice spectaculoase, care a absorbit deci relativ mai puțină forță de muncă etc. Acestea sînt presupuneri, cum spuneam, și ar necesita o verificare mai detaliată. Dar cifra pentru Italia, de exemplu, a cărei istorie economică recentă prezintă asemănări cu cea a Japoniei, pare să confirme raționamentul nostru. În cazul celorlalte țări vest-europene, cum ar fi Franța, Belgia, Austria, Olanda, grupul nordic, evoluțiile sînt mai apropiate unele de altele, fără să lipsească indiciile unor situații specifice ca încetineala cu care a crescut ponderea salariaților în Belgia. Imaginea de ansamblu care se desprinde din tabel este însă aceea a unor ponderi ridicate ale salariaților — de regulă nu sub două treimi și mergînd pînă la nouă zecimi din populația activă, ponderi care au tendința de a mai crește. Populația salariată, lipsită de mijloace de producție și silită să-și vîndă forța de muncă, are o preponderență categorică.

Tabelul nr. 1

Ponderea populației salariate în totalul populației active

Țara	Anul	Salariați, în % din populația activă
Anglia	1966	90,1
Austria	1951	61,9
	1961	70,7
Belgia	1947	71,4
	1969	74,7
Canada	1951	77,1
	1970	86,3
Danemarca	1950	72,6
	1960	77,7
Elveția	1960	80,8
Finlanda	1950	58,1
	1960	65,7
Franța	1954	64,3
	1968	74,4
R. F. a Germaniei	1950	70,8
	1969	82,1
Italia	1969	66,8
Japonia	1955	44,7
	1965	59,9
Norvegia	1950	71,1
	1960	78,0
Olanda	1947	68,4
	1960	79,8
Spania	1969	64,4
Suedia	1950	76,8
	1965	85,0
S.U.A.	1950	82,1
	1969	89,7

Sursa: Calculat pe baza datelor din International Labour Office (Geneva), Year book of Labour Statistics, colecția.

Diferențe sectoriale

SE POATE pune întrebarea, dacă sau în ce măsură este vorba de o preponderență uniform repartizată pe ramurile de activitate. În trecut, ponderea mai scăzută a populației salariate era determinată înainte de toate de greutatea specifică relativ ridicată a sectorului agricol — predominant mic producător — în ansamblul activităților economice. După cum se știe, această greutate specifică a scăzut considerabil în ultimele decenii, agricultura fiind principalul rezervor de forță de muncă pentru industrie și servicii, adică principala sursă de alimentare a procesului prin care nesalariați formal independenți se transformă în salariați direct dependenți de capital. Totodată, sfera serviciilor prezintă, după cum se consideră îndeobște, unele asemănări cu agricultura, în sensul că aici se mențin încă în bună măsură unități economice

L. STROJA

(Continuare în pag. 18)

REPERE

● **Banca Japoniei** a majorat la 5,5% dobînzile aplicate la creditele de export, după 25 de ani de tratament preferențial al acestora. Paralel guvernul japonez a hotărît să acorde preferințe vamale unui număr de 95 de țări în curs de dezvoltare, începînd de la 1 august, pentru a reduce presiunile asupra yenului. Lista beneficiarilor cuprinde și patru țări europene: Grecia, Cipru, Malta și Iugoslavia.

● **Ministrul englez** al industriei și comerțului, John Davies, a confirmat voința guvernului de a menține **British Steel Corporation (BSC)** în proprietatea statului. BSC fusese naționalizată de laburiști în 1950, reprivatizată de conservatori în 1951 și renaționalizată de guvernul laburist în 1967.

● **Producția de automobile** a Pieței Comune a fost pentru prima oară superioară în 1970 celei a S.U.A.: 8,55 milioane de vehicule (+9%) față de 8,28 milioane (—18%).

● **R. P. Bulgaria** este cea de a 32-a țară care a anunțat crearea unui comitet național pentru O.N.U.D.I., format din reprezentanți ai ministerelor și întreprinderilor bulgare direct interesate în activitățile acestei organizații.

● **Societățile franceze** Peugeot și Renault duc tratative cu societatea suedeză Volvo în vederea încheierii unui acord de colaborare pentru studierea și producerea în comun a unor tipuri de motoare nepoluante pentru automobile.

● **Experți vest-germani** preconizează o reevaluare „permanentă" a mărcii cu 3% pe an.

● **Peste 10 milioane** zile de muncă au fost pierdute în Anglia în primele cinci luni ale anului în curs ca urmare a grevelor, față de numai 4 milioane în perioada corespunzătoare a anului trecut.

● **Prețul petrolului irakian** exportat prin porturile mediteraneene a sporit cu 80,1% ca urmare a acordului intervenit între guvernul irakian și IPC.

● **Concentrare** în siderurgia vest-europeană: grupurile ARBED (Luxemburg) și Rochling (R.F.G.) au încheiat un acord de fuzionare.

● **Între Societatea** națională algeriană a hidrocarburilor și Compania franceză a petrolului a fost semnat un acord pe zece ani, care poate fi reinnoit după cinci ani printr-un acord mutual.

● **Un aerotren** Bruxelles-Geneva prin Luxemburg și Strasbourg ar putea fi construit cu o investiție de 400 milioane dolari. El ar atinge în trecere orașele Liège, Metz, Basel și Berna.

● **Un nou consorțiu** anglo-canadian s-a constituit în vederea descoperirii de rezerve petroliere în Marea Nordului cu următoarea participare: Homo Oil — 30%, Brit. Charter Consolidated — 30%, Canadian Industrial Gas — 15% și un grup financiar britanic — 25%.

● **Exporturile algeriene** de vin în Belgia vor fi sporite de la 60 000 la 260 000 hectolitri pe an potrivit unui acord semnat la 26 iunie la Alger.

● **Firma navală** Upper Clyde din Glasgow a cerut 5 milioane de lire guvernului englez care posedă 49% din capital pentru a putea supraviețui. Creată în 1968, firma a mai beneficiat de un ajutor guvernamental de 7 milioane de lire.

VIZOR

IMPRUDENȚE...

LA URMA URMELOR, viciul nu trebuie căutat în cuvinte, ci în oameni. Dacă „ajutorul" nu este ajutor — nu înseamnă că sensul respectivului cuvînt este fals, ci că oamenii îi atribuie interpretări viciate. Istoria cuprinde pînă la saturație, în filele ei, exemple de ajutoare soldate cu pauperizarea beneficiarilor sau de înrobiri sub stindardul libertății.

Să nu ne mire, deci, faptul că populația din Porto Rico luptă pentru libertate și independență, deși constituția sa îi conferă statutul de „stat liber asociat". Libertatea portoricanilor amintește șocant de interpretarea caustică dată de Allen Grant, cu peste un secol în urmă, preceptelor fundamentale ale dreptului natural: „Toți oamenii sînt născuți liberi și... inegali".

Dominată masiv de capitalul american, economia portoricană atinge performanțele de stagnare ale statelor subdezvoltate. Industria textilă, industria turismului, extracția cuprului — se află toate sub control străin. Nivelul scăzut de trai, inechitățile economice flagrante au alimentat o viguroasă mișcare de protest care a luat cele mai diferite forme, inclusiv minarea unor întreprinderi nord-americane, soldată pentru acestea din urmă cu pagube de milioane de dolari.

Nici pe continent, în statul căruia i s-au asociat în condiții de „libertate", portoricanii nu au reușit să evadeze din cercul vicios al inegalității. Cei aproape 1 milion de insulari care au plecat în căutarea pămîntului făgăduinței au eșuat în cartiere-ghetto, condamnați aprioric condiției de cetățeni de categoria a doua datorită izolării lingvistice, unei insuficiente calificări și a unei legislații structural inechitabile.

Cînd Mark Twain afirma că „în Statele Unite sînt trei lucruri nespus de prețioase: libertatea cuvîntului, libertatea conștiinței și... prudența de a nu încerca să le pui în practică", portoricanii nu erau interesați în verificarea acestor păreri. Astăzi, condiția de cetățeni ai unui stat „liber asociat" i-a făcut să cunoască prețul real al imprudenței de a încerca să-și revendice drepturile: trei morți și numeroși răniți în cursul unei demonstrații a studenților de la universitatea Rio Piedras — ultimul preț al acestei imprudențe.

Mișcarea portoricană pentru independență nu are numai cauze economice. Acțiunile, adeseori violente, vizînd desființarea poligonului forțelor navale ale S.U.A. de pe insula Culebra și lichidarea celorlalte baze militare americane instalate în diferite puncte ale insulei aduc în actualitate un alt paradox al „libertății" portoricane: fără a avea dreptul de a vota în alegerile din S.U.A. sau de a-și trimite reprezentanți în Congres, micii asociați pot fi constrînși în schimb să lupte în războaiele partenerului lor.

Desigur, viciul nu trebuie căutat în cuvinte...

Nic. MAVRODIN

U.R.S.S.

FORMULELE PLANIFICĂRII DE STAT

Acad. N. FEDORENKO
directorul Institutului central economico-matematic al Academiei de Științe a U.R.S.S.

PERFECȚIONAREA continuă a planificării și conducerii economiei naționale a Uniunii Sovietice se află în dependență nemijlocită de introducerea largă în activitatea practică a celor mai noi realizări tehnico-științifice, și, în primul rînd, a metodelor economico-matematice și mașinilor electronice de calcul. Aici se află rezerve uriașe pentru o nouă ridicare a eficienței producției. Nu întîmplător, în planul de dezvoltare a economiei naționale a U.R.S.S. pe anii 1971—1975 acestei probleme i se acordă o atenție deosebită.

Cercetările oamenilor de știință sovietici în domeniul metodelor economico-matematice și al aplicării tehnicii electronice de calcul în sfera planificării și conducerii au devenit una din orientările importante și în rapidă dezvoltare în domeniul științei. Zeci de colective științifice se ocupă de elaborarea unor asemenea probleme. Printre ele figurează institutele Academiei de Științe a U.R.S.S. (inclusiv Institutul central economico-matematic), Institutele Comitetului de Stat al Planificării din U.R.S.S. și din republicile unionale, cele ale ministerelor, departamentelor, precum și grupele de specialiști din marile întreprinderi. În țară crește rețeaua de centre de calcul, se creează sisteme automatizate de conducere a întreprinderilor și unor ramuri întregi. Baza planificării moderne a economiei naționale a U.R.S.S. o constituie metoda balanțelor, inclusiv balanța inter-ramuri, cu ajutorul cărora se rezolvă un mare cerc de probleme economice. Pentru rezolvarea numeroaselor sarcini economice și alcătuirea balanțelor de plan cu ajutorul puternicelor mașini electronice de calcul se creează modele dinamice de dimensiuni mari. Ele ajută la echilibrarea planurilor, acestea din urmă devenind mai fundamentate din punct de vedere științific. Modelele dinamice ale balanței inter-ramuri se vor perfecționa și pe viitor, dar pentru elaborarea planului unic, optim, al economiei naționale, eficient atît din punct de vedere al întregului sistem economic al țării cît și al fiecărei ramuri, sînt necesare sisteme mai complicate și modele matematice în care balanța inter-ramuri va intra ca o parte componentă.

Asemenea sisteme de modele au și fost elaborate, iar în parte au fost verificate experimental. Un exemplu îl poate constitui **sistemul modelelor economico-matematice de planificare pe termen mediu**, care permite să se efectueze, cu ajutorul mașinilor electronice de calcul într-un termen scurt, calculele unor întregi sisteme de indicatori și, prin aceasta, să se asigure corelarea lor. Astfel, folosind acest sistem, un centru de calcul ar avea nevoie de mai puțin de 24 de ore pentru terminarea calculelor asupra unui plan complex de producție și repartizare a energiei electrice în țară.

Este eficientă, de asemenea, folosirea în practica planificării, a unui complex de modele la baza căruia stă așa-numita **schemă de aproximație a optimizării, în mai multe trepte.** Ea permite includerea treptată în calculele de plan a unor noi modele, precum și îmbogățirea experienței acumulate.

Metodele și modelele matematice, tehnica de calcul, se folosesc de pe acum pe scară largă în planificarea dezvoltării ramurilor economiei naționale: în industrie, în aprovizionarea tehnico-materială, în transporturi, comerț. Astfel, în sfera aprovizionării tehnico-materiale metodele matematice se aplică în prezent pentru prognoza cerințelor curente de resurse materiale sau alcătuirea balanțelor inter-produse. Cu ajutorul lor se determină repartizarea resurselor deficitare, ținîndu-se seama de posibilitatea de a le înlocui, de utilizarea optimă a materiei prime, de apropierea consumatorului de beneficiarii aceluiași produs cu scopul minimizării cheltuielilor de transport pînă la locul de desfacere a produselor etc. De remarcat că rezolvarea ultimei probleme a dat un mare efect economic: numai în anul 1970 cheltuielile de transport la principalele mărfuri au fost reduse cu 30 milioane de ruble.

O vastă experiență în domeniul modelării și al calculelor concrete pe baza metodelor economico-matematice a fost acumulată în **domeniul planificării de ramură**. Astăzi, Comitetul de Stat al Planificării din U.R.S.S., împreună cu ministerele și institutele de cercetări științifice, alcătuiesc **planurile de amplasare a producției și dezvoltării a 80 de ramuri ale economiei naționale.** Această lucrare, care se desfășoară pe baze metodologice unice, a asigurat cea mai rațională alegere de variante pentru reconstrucția, extinderea întreprinderilor existente și construirea altora noi, a îmbunătățit structura de ramură a producției și utilizarea capacităților.

În practică, la planificarea dezvoltării și amplasării producției se aplică **metode economico-matematice de diferite tipuri.** În fiecare caz, alegerea lor depinde de condițiile concrete și de specificul ramurii respective. De pildă, la alcătuirea planului optim de dezvoltare și amplasare a industriei de extracția și prelucrarea petrolului, lucrătorii Institutului central economico-matematic al Academiei de Științe a U.R.S.S. și cei din institutele de ramură au elaborat un model economico-matematic care descrie condițiile pentru extracția și transportul petrolului, pentru producția și repartizarea produselor petroliere. Alcătuind acest model, oamenii de știință au utilizat o metodă specială care, apelînd la mașinile electronice de calcul, permite nu numai rezolvarea sarcinilor trasate ci și pregătirea principalelor date de bază.

În calculele practice ale mașinilor electronice s-a operat cu 400 de ecuații, avînd 2 900 de variabile. Numărul de indicatori din matricea de bază (tabel) a ajuns la 19 mii. O cantitate atît de mare de material cifric a necesitat o organizare specială a lucrărilor de calcul și utilizarea unei puternice mașini sovietice de calcul, cu o viteză de lucru de un milion de operații pe secundă — calculatorul BESM-6. Ca urmare, economia de investiții — în comparație cu planul alcătuit prin metode tradiționale — a reprezentat 850 milioane de ruble.

Un efect considerabil în domeniul investițiilor l-a avut rezolvarea unor sarcini analoge și în alte ramuri industriale: în industria cimentului — economii de 75 milioane de ruble, în industria îngrășămintelor azotoase — 47,5 milioane, iar în industria carboniferă — 100 milioane de ruble.

În cursul celui de al IX-lea cincinal, vor căpăta o continuă dezvoltare sistemele automatizate de planificare și conducere a ramurilor, organizațiilor teritoriale, uniunilor și întreprinderilor. Peste 1 600 de astfel de sisteme se vor introduce în anii 1971-1975, la diferite nivele. Țelul final al acestei munci uriașe, după cum s-a arătat în raportul prezentat de L.I. Brejnev, secretar general al C.C. al P.C.U.S., la Congresul al XXIV-lea al partidului, este crearea unui sistem automatizat, unional, de culegere și prelucrare a informațiilor pentru evidența, planificarea și conducerea întregii economii naționale. În ceea ce privește întreprinderile industriale, aici metodele economico-matematice și mașinile electronice de calcul se folosesc în trei direcții principale: la planificarea operativă — calendaristică, în dispecerizare, precum și la modelarea proceselor de producție în vederea conducerii automate ulterioare a acestora.

Sarcina utilizării multilaterale a avantajelor sistemului economic socialist planificat, a tuturor realizărilor progresului tehnico-științific în vederea sporirii eficienței producției sociale, cere din partea oamenilor de știință și practicienilor sovietici utilizarea la maximum a posibilităților deosebit de bogate care rezidă în metodele economico-matematice și mașinile electronice de calcul moderne — mijloace atît de puternice ale perfecționării planificării și conducerii.

R. P. ALBANIA

O ETAPĂ SUPERIOARĂ ÎN DEZVOLTAREA ECONOMIEI NAȚIONALE

LA TIRANA a fost dat publicității proiectul de directive al Congresului al VI-lea al Partidului Muncii din Albania cu privire la cel de-al cincilea plan cincinal de dezvoltare a economiei naționale și culturii pe anii 1971—1975. Documentul publicat consemnează faptul că obiectivele celui de al patrulea cincinal au fost realizate cu succes. Industrializarea socialistă a progresat în amploare și în profunzime, prin exploatarea mai rațională a capacităților de producție și prin construirea unor noi obiective industriale. În 1970, producția industrială brută a fost cu 83% mai mare decît în 1965 (față de 50—54% cît prevedeau directivele celui de-al V-lea Congres), crescînd cu un ritm mediu anual de 12,9%. Comparativ cu anul 1965, producția mijloacelor de producție a crescut cu 108%, iar producția de bunuri de consum cu 58%. Producția globală agricolă a fost cu 33% superioară celei din cincinalul anterior, sporind într-un ritm mediu anual de 5,8%.

Investițiile au asigurat un ritm rapid al reproducției socialiste lărgite, volumul lor crescînd în cincinal cu 55%. În 1970 venitul național a crescut cu circa 55% față de 1965.

S-au construit circa 73 mii de locuințe din care 29 mii în mediul urban. Rezultate de seamă s-au obținut în învățămînt și ocrotirea sănătății.

PROIECTUL de directive pentru cel de-al V-lea plan cincinal se ocupă în continuare de sarcinile principale ale dezvoltării economiei și culturii, stabilite pentru cincinalul 1971—1975: asigurarea dezvoltării generale a economiei naționale pe calea desăvîrșirii construcției socialiste, prin intensificarea activității și sprijinirea pe propriile forțe, și avansarea cu fermitate pe calea care duce la transformarea Albaniei dintr-o țară agrar-industrială într-o țară industrial-agrară.

Principalele prevederi referitoare la dezvoltarea economiei naționale în cel de-al cincilea cincinal exprimă creșterea venitului național cu 55—60%, a producției industriale globale — cu 60—65%, a producției agricole globale — cu 50—55%, iar a transportului de mărfuri — cu 65—70%. Numărul persoanelor ocupate în întreaga economie națională (inclusiv al cooperatorilor) va spori cu 15—17%, productivitatea muncii în industrie — cu 24—28%, iar în construcții — cu 32—36%.

Industria va fi ramura de bază a dezvoltării economiei naționale. În cadrul ei se va acorda prioritate producției mijloacelor de producție care va spori cu 77—81% față de anul 1970, iar producția bunurilor de consum — cu 40—44%.

Vor cunoaște o dezvoltare prioritară ramuri ca industria extractivă (de combustibili și minereuri), precum și prelucrarea petrolului. Extracția de petrol brut se prevede să crească cu circa 68%, cea de gaze naturale de 2,8 ori, extracția de huilă va spori cu 105%, cea de minereu de crom — cu aproximativ 93%, de minereu de cupru — cu 77%, de feronichel — cu aproximativ 62%. Se vor pune bazele metalurgiei feroase, producîndu-se pentru prima oară în Albania fontă de turnătorie și oțel. Se va extinde metalurgia neferoasă, producția de cupru, de pildă, urmînd să sporească cu circa 63%.

Într-un ritm accelerat se va dezvolta industria chimică, a cărei producție se

V. B.

(Continuare în pag. 19)

R.S.F. IUGOSLAVIA

ARTERA VIEȚII NOI

DUPĂ GIGANTICA construcție — Complexul hidroenergetic de la Porțile de Fier — care cimentează prietenia seculară între popoarele iugoslave și poporul român, cel mai important obiectiv economic construit în prezent în țara vecină, R.S.F. Iugoslavia, este magistrala de fier Belgrad-Bar, care va constitui o adevărată arteră a vieții noi.

Pînă în prezent partea răsăriteană a Iugoslaviei, reprezentînd 50% din teritoriul întregii țări și cu o populație de circa 10 milioane de oameni, n-a avut o ieșire directă la mare. Pentru a putea valorifica mai bine resursele naturale și roadele muncii lor pe căi maritime, locuitorii acestui teritoriu vast au trebuit totdeauna să folosească căi de transport ocolite: spre vest, cele ce trec peste șapte munți și văi pentru a ajunge la Adriatica; spre sud, cele ce șerpuiesc de-a lungul rîurilor Morava și Vardar, oprindu-se — pe teritoriul Greciei —la Salonic, port la Marea Egee; spre est — calea Dunării, prin care se ajunge în Marea Neagră.

În aceste condiții, timp de multe decenii singura legătură mai directă a Serbiei cu Marea Adriatică a fost linia ferată îngustă Belgrad-Sarajevo. Ea era deservită de neobositul trenuleț „Cira“ („Mocănița“), care — pufăind din răsputeri — urca pînă la Șargan-Vitasi, unde munții se întîlnesc cu norii, pentru ca apoi să coboare lin spre Vișegrad, în pitoreasca vale a rîului Drina, continuîndu-și cu noi forțe drumul spre Sarajevo. Acum, bătrînul „Cira“ a devenit un obiect de muzeu. Cursul clocotitor al vieții noi nu încăpea într-o arteră atît de îngustă. Nici prin cele mai îndrăznețe planuri de reconstrucție a acestei căi nu se mai putea face față cerințelor intensului trafic de călători și mărfuri din această parte a țării spre Adriatica.

Astfel, după mulți ani de studii și cercetări, specialiștii iugoslavi au trasat o nouă arteră de comunicații feroviare între Adriatica și regiunile răsăritene ale țării, care va prelua traficul spre mare — efectuat în prezent pe căi ocolite — din R. S. Serbia, R. S. Macedonia și R. S. Muntenegru, adică trei din cele șase republici care alcătuiesc R.S.F. Iugoslavia. Această arteră pornește din inima țării — Belgrad — și se termină la Bar, un port maritim modern, construit în ultimii ani pe coasta Adriaticii. Ea va deservi, prin ramificațiile sale, tot fluxul vieții economice din această parte a Iugoslaviei.

Regiunile prin care va trece noua magistrală feroviară sînt mai puțin dezvoltate, dar posedă un imens potențial economic. De pildă, în bazinul Mokra Gora se află cele mai bogate zăcăminte de fier și nichel din Iugoslavia, iar în R.S. Muntenegru se găsesc uriașe zăcăminte de bauxită. Rezervele de cărbune brun sînt evaluate la peste 3 miliarde tone. De aseme-

D. RADU

(Continuare în pag. 19)

„ÎNTREPRINDEREA ANULUI 1980“

(Urmare din pag. 9)

gresului (A), cu opiniile lui Philippe de Woot din discursul de închidere (B) și cu premisele și caracteristicile centralei industriale prezente în comunicarea noastră (C).

(A)	(B)	(C)
1. Necesitatea de a avea acces în măsură crescîndă la informație;	1. Capacitatea de a elabora o strategie;	1. Influența mediului economic intern (în deosebi a echilibrului centralizare-descentralizare și a relației plan-piață);
2. Capacitatea de a inova;	2. Integrarea gestiunii într-un sistem integrat;	2. Impulsul dimensional (necesitatea unirii în mari organisme economice);
3. Necesitatea elaborării unor strategii coerente și a unui plan;	3. Necesitatea de a sistematiza creativitatea;	3. Impulsul informațional (racordarea la centre de calcul și legarea lor în SNIC);
4. Necesitatea de a promova metodele moderne de conducere și a spori participarea salariaților;	4. Necesitatea de a inventa noi forme organizatorice participative care să stimuleze creativitatea;	4. Impulsul inovației (dotarea cu centre puternice de cercetare);
5. Ameliorarea sistemului de comunicații și a structurii organizatorice prin promovarea formelor organizatorice neformale;	5. Necesitatea ca întreprinderea să joace un rol activ în mediul economic, social politic;	5. Evoluția conceptului de „întreprindere“ (necesitatea integrării inovației, rolul social al întreprinderii);
6. Integrarea mai bună a întreprinderii în mediul economico-social, creșterea rolului ei social;		6. Evoluția conceptelor de conducere (conducerea dinamică, previzională, conducere colectivă) și a structurii organizatorice spre forme colective și neformale;

Centrala industrială a apărut în contextul unui ansamblu de măsuri coerente de perfecționare a mecanismului economic, constituind un răspuns la impulsul dimensional, fără să reprezinte o simplă însumare de întreprinderi, un răspuns la impulsul informațional și inovațional, fiind capabile, prin dotarea lor cu echipamente moderne de calcul și compartimente puternice de cercetare, să facă față acestor exigențe.

Acțiunea acestor impulsuri, care vor fi resimțite în viitor în măsură crescîndă, confruntarea cu opiniile exprimate în cadrul congresului, ne-au întărit convingerea că se justifică preocuparea pentru integrarea cît mai puternică în perspectivă a unităților componente în centrala industrială. Aceasta nu înseamnă însă aplicarea unor forme sau proporții de integrare rigide, valabile pentru toate cazurile. Credem că principalul efort de studiu ar trebui orientat tocmai în direcția stabilirii unor criterii raționale care să stea la baza procesului de repartizare a atribuțiilor între centrală și unitățile componente în funcție de situația concretă a fiecărei centrale și diferențiat pentru fiecare funcțiune (cercetare-dezvoltare, planificare, comercială etc.).

Centrala industrială și întreprinderile nu au avut în cadrul economiei noastre socialiste numai rolul de agenți economici, ci au fost concepute și ca agenți sociali, cu un important rol în societate. Doctrina socialistă a considerat întotdeauna că omul cu aspirațiile sale reprezintă cel mai prețios bun, „întreprinderii“ revenindu-i un rol de seamă în cadrul organismelor și măsurilor prin care se realizează politica socială. O enumerare succintă a modalităților prin care ele exercită acest rol ar trebui poate să înceapă tocmai cu principiile și formele organizatorice concrete care asigură atragerea salariaților la conducere, această expresie vie a adîncirii democratismului economic, a creșterii participării. În paranteză fie spus, mulți dintre specialiștii occidentali au fost interesați în mod deosebit tocmai de funcționarea conducerii colective, de modalitățile diferite de promovare a muncii colective.

Fondurile de investiții sociale constituite la nivelul întreprinderilor și centralei industriale pentru construcțiile de locuințe pentru salariați, creșe, cămine, cantine, dispensare și alte obiective social-culturale reprezintă o expresie a rolului social al unităților economice care, alături de variatele forme ale activităților social-culturale desfășurate în sînul acestor colective, contribuie la sudarea lor, la crearea unui climat favorabil acțiunii unor puternici factori motivaționali.

Activitățile educaționale, social-culturale, existența pe lingă marile uzine a unor școli profesionale sau chiar centre de perfecționare face ca întreprinderea socialistă din țara noastră — alături de organismele specializate pentru educație — să-și aducă aportul la formarea cadrelor de specialiști, la ridicarea nivelului profesional, cultural și ideologic al salariaților.

Este cît se poate de firesc ca întreprinderea socialistă, care realizează totul prin oameni pentru oameni, să-și asume responsabilități sociale crescînde.

Conceptele, metodele, tehnicile utilizate în cadrul întreprinderilor capitaliste pot prezenta interes pentru noi numai în măsura în care esența lor nu contravine doctrinei noastre socialiste, în măsura în care ele se pretează a fi adaptate scopurilor urmărite de întreprinderea socialistă, putînd fi aplicate la noi numai după un asemenea efort de adaptare.

*) Termenul de întreprindere este înțeles aici în sensul lui cel mai general, valabil pentru toate formele de organizare microeconomice.

CONGRESUL CECIOS

(Urmare din pag. 9)

lement permanent de promovare a inovației la toate nivelele, a dezvoltării unei atitudini deschise spre inovație și posibilitatea sesizării și exploatării ocaziilor prevăzute și neprevăzute, a întăririi politicii comerciale și de produs, ca element motor al creativității, al sistematizării programelor și structurilor în materie de cercetare și dezvoltare.

Cîteva idei privind **procesul de conducere** *propriu-zisă a întreprinderilor: evoluția progresivă a organizării de la o concepție de structură la o concepție de proces; suplețea structurilor; adaptarea și schimbarea în timp; simultaneitatea de tendințe centralizatoare și descentralizatoare în sistemul structural al întreprinderii; mai mult ca oricînd, omul va trebui să fie coloana vertebrală a întreprinderii, participarea, constituind o condiție a schimbării, ceea ce va implica o încredere crescîndă în capacitățile omului; învățămîntul general va trebui să comporte conceptele de bază ale conducerii; relațiile din ce în ce mai complexe între întreprindere și mediul său înconjurător vor pretinde tehnici de gestiune mai evoluate și mai științifice.*

MUTAȚIILE STRUCTURII DE CLASĂ

(Urmare din pag. 16)

mici și foarte mici, care fie că nu folosesc de loc forță de muncă salariată, fie că o folosesc în număr redus. Indicii în privința răspîndirii muncii salariate pe sectoarele de activitate ne furnizează cifrele din tabelul nr. 2.

Tabel nr. 2

Coeficientul muncii salariate în cîteva ramuri de activitate

Țara	Anul	Agricultură	Industria prelucr.	Construcții	Comerț	Servicii propriu-zise
Belgia	1961	0,15	11,1	4,4	1,3	4,6
	1969	0,11	11,1	5,6	2,2	6,6
Canada	1961	0,50	18,4	5,4	6,2	9,1
	1970	0,49	45,2	4,5	7,3	12,4
R.F. a	1961	0,40	15,0	11,6	3,6	8,6
Germaniei	1969	0,37	18,1	11,1	4,5	9,5
Italia	1961	1,07	6,6	19,8	1,07	8,3
	1969	0,83	5,4	7,8	1,06	7,6
S.U.A.	1960	0,57	46,8	4,2	5,6	8,3
	1969	0,68	81,5	6,2	8,6	10,3
Anglia	1966	1,53	80,7	7,8	7,2	13,0
Danemarca	1960	0,60	11,0	5,3	3,1	8,6
Elveția	1960	0,47	11,0	9,0	5,1	7,0
Franța	1968	0,26	11,7	5,9	2,8	5,6
Japonia	1965	0,13	10,1	5,8	2,9	5,5
Spania	1969	0,73	6,6	9,0	1,5	6,6
Suedia	1965	0,70	21,8	9,0	8,1	18,4

Sursa: Vezi tabelul nr. 1.

Am ales ca reprezentative pentru principalele sectoare de activitate în primul rînd agricultura, în al doilea rînd industria prelucrătoare și construcțiile, în sfîrșit comerțul și serviciile propriu-zise. Am dat preferință țărilor pentru care datele de bază permiteau și desprinderea unei dinamici în timp, iar în plus am ales țări cu niveluri de dezvoltare diferite. Pentru aceste ramuri și aceste țări am calculat un coeficient al muncii salariate, reprezentînd raportul (cîtul împărțirii) dintre numărul salariaților și numărul „patronilor și lucrătorilor independenți“ (terminologia statisticilor folosite) din ramura respectivă. În judecarea cifrelor trebuie să se țină seama deci de faptul că **ele nu oglindesc fidel raportul salariați-capitaliști,** întrucît la împărțitor apar și mici fermieri, meșteșugari individuali, mici comercianți etc. Aproximările pe care le obținem au însă darul de a ilustra tendințele caracteristice în funcție de timp și în raport cu nivelul general de dezvoltare economică.

În ceea ce privește agricultura, coeficientul muncii salariate este — cu două excepții — subunitar și, în cadrul acestei caracteristici, foarte variat, fără să se poată desprinde o legătură clară cu nivelul de dezvoltare al economiei respective (pentru aceasta ar fi necesare cel puțin date pe o perioadă istorică mai mare). Se poate spune însă că exodul din agricultură, care a avut loc în deceniile recente în țările capitaliste, s-a produs atît pe seama fermierilor proprietari ruinați cît și pe seama muncitorilor agricoli. Scăderea coeficientului în Canada, Belgia, R.F.G., Italia, arată că plecarea din agricultură a muncitorilor salariați a fost mai rapidă decît cea a fermierilor proprietari, fapt legat de utilarea tehnică sporită a fermelor și de eforturile fermierilor de a-și păstra în aceste condiții gospodăria.

Datele referitoare la industria prelucrătoare frapează înainte de toate prin aceea că aici coeficientul muncii salariate este cel mai ridicat, fapt ce trebuie atribuit de bună seamă caracteristicilor tehnice ale ramurii. Atrage atenția apoi tendința — iarăși nu fără excepții — de creștere a coeficientului și, de asemenea, legătura mai ușor sesizabilă cu nivelul general de dezvoltare economică, ca și cu o anumită vechime a dezvoltării capitaliste. Se pot face presupuneri, pe baza datelor din tabel la această ramură, în sensul unei legături cu ponderea întreprinderilor mai mici, Japonia fiind exemplul cel mai grăitor dintre țările plutonului fruntaș ca nivel de dezvoltare economică, dar țări cu dezvoltare capitalistă mai veche, precum Franța, Belgia, Elveția, sînt și ele în cauză. Un răspuns mai net în această problemă ar cere eliminarea de la împărțitor a unităților cu caracter meșteșugăresc, ceea ce nu este posibil pe baza datelor de care am dispus.

O concluzie pe care o permit cifrele referitoare la Canada, S.U.A., R.F. a Germaniei, constă în aceea că industria prelucrătoare a fost o ramură de absorbție a forței de muncă eliberate din alte ramuri, deși ponderea ei în totalul populației active a fost staționară sau în scădere. A acționat aici reducerea numărului de „patroni și lucrători independenți“, deci **eliminarea unor meșteșugari** dar mai ales **procesul de centralizare** a capitalurilor. Absorbția de forță de muncă salariată a avut loc și în construcții, cu excepția Canadei și — deosebit de marcantă — a Italiei, cu toate că ramura aceasta se distinge, ca urmare a caracteristicilor sale tehnice, printr-un coeficient îndeobște mai scăzut al muncii salariate. Absorbant de forță de muncă salariată a fost și este de asemenea, „terțiarul“ reprezentat în tabelul nostru de comerț și de serviciile propriu-zise.

În comerț se constată o gamă foarte variată de situații, mergînd de la coeficientul stabil unitar din Italia (un salariat la un patron sau independent) pînă la coeficientul de 8,6 din Statele Unite care denotă dezvoltarea luată de marile unități de desfacere capitaliste. Raportul cu nivelul general economic este și aici mai deslușit, atît ca dinamică în timp cît și ca ierarhie a țărilor și ca vechime a dezvoltării lor capitaliste. Reținem ca un amănunt, fără să înclinăm a-i exagera importanța, că diferențele de la 1 la 8 ale mărimii coeficientului în comerț se regăsesc, dacă facem abstracție de Italia și Spania, în industria prelucrătoare; dacă menținem și aceste două țări, scara în industria prelucrătoare este aproximativ de 1:15. Amplitudinea deosebirilor este mult mai redusă în sfera serviciilor propriu-zise — de la 1 la 4. Aici frapează însă faptul că munca salariată are un coeficient în toate cazurile mai ridicat decît în comerț — iar în unele cazuri mult mai ridicat; că acest coeficient al muncii salariate în servicii este apropiat de cel din construcții, iar uneori îl depășește; în sfîrșit, că în cîteva cazuri el se apropie simțitor chiar de cel din industria prelucrătoare, exemplul cel mai izbitor oferindu-l Suedia. **Formele esențialmente capitaliste de economie sînt deci relativ amplu reprezentate în serviciile propriu-zise,** ceea ce dezminte impresia întreținută de economiști și sociologi burghezi, potrivit cărora „terțiarul“ ar fi astăzi un fel de refugiu pentru „lucrătorii independenți“, un cîmp de activitate nesupus (formal) capitalului, ca mica agricultură în trecut.

TRĂSĂTURA permanentă a societății capitaliste, pe care o evidențiază succintele date prezentate, este evoluția structurii de clasă a acestei societăți spre **o împărțire tot mai netă în proprietari și neproprietari de mijloace de producție, spre subordonarea față de capital a unor mase crescînde** — absolut și relativ — de producători direcți și de auxiliari ai lor. Intensitatea acestei evoluții a fost neîndoios stimulată de creșterea economică din deceniile recente. În același timp, condițiile tehnico-economice și sociale în care a avut loc creșterea, sporirea însemnată a productivității muncii care o însoțește, au determinat noi proporții ale prezenței muncii salariate în diferitele sectoare de activitate, cu alte cuvinte noi proporții ale stăpînirii capitalului în aceste sectoare. Ceea ce în mod cert **nu** rezultă din date, este vreun sprijin oarecare pentru teoriile acelor ideologi burghezi care văd în caracteristicile creșterii economice din țările capitaliste, sub raportul utilizării forței de muncă, semnele unei schimbări efective de conținut a orînduirii sociale actuale din aceste țări.

R.P. ALBANIA

(Urmare din pag. 17)

va majora cu 120—126%. Pentru prima oară se vor fabrica în Albania clorură de polivinil și acid clorhidric, vor fi create condițiile necesare pentru dezvoltarea industriei petrochimice. Producția de energie electrică — menționează proiectul de directive — va trebui să se situeze în fruntea dezvoltării industriei în ansamblu, prevăzîndu-se să se dubleze în cursul cincinalului actual. Sporuri însemnate vor înregistra industria materialelor de construcții (95—99%), industria ușoară și alimentară (40—43%), industria lemnului și hîrtiei (30—34%).

În agricultură, care a fost și continuă să fie una din principalele ramuri ale economiei naționale, vor fi extinse cultura cerealelor panificabile și a plantelor industriale, precum și creșterea animalelor (îndeosebi de bovine), se vor lărgi și suprafețele destinate livezilor. Comparativ cu cincinalul precedent, producția culturilor agricole se prevede să sporească pînă în 1975 cu 60—65%; în cadrul ei producția de cereale panificabile va spori cu 50%. Se vor defrișa 92 mii ha de noi terenuri cultivabile, din care 60 mii ha vor fi însămînțate cu grîu. Producția animalieră va spori cu 38—41%.

Cel de-al cincilea cincinal se caracterizează prin importante investiții pentru lansarea sau terminarea construcției unor capacități industriale de mari proporții: un combinat metalurgic, marea hidrocentrală de la Fierza, o rafinărie de petrol, o uzină de uree, o fabrică de prefabricate pentru construcții de locuințe, un combinat poligrafic și alte unități în diverse ramuri ale economiei naționale. Volumul investițiilor alocate de stat va fi cu 70—75% superior celui din al 4-lea cincinal; în cadrul lor cele îndreptate în sectorul productiv vor spori cu 80%, iar cele destinate sectoarelor social-cultural și altora — cu 55%.

În cincinalul actual, creșterea fondului de acumulare va reprezenta 34—37%, iar cea a fondului de consum 50—55%, ceea ce va permite să se sporească în continuare veniturile populației. Se va perfecționa sistemul asigurărilor sociale, iar volumul circulației mărfurilor cu amănuntul se va mări cu 35—38%; se prevede ca aproximativ 40 000 de apartamente să fie construite cu ajutorul statului și prin muncă voluntară în orașe și centre muncitorești, iar alte 40 000 de locuințe se vor construi la sate. De asemenea, se va extinde și îmbunătăți învățămîntul de toate gradele, în care vor fi cuprinse (în 1975) 780 mii de persoane.

Proiectul de directive subliniază că actuala revoluție tehnico-științifică trebuie orientată către dezvoltarea bazei tehnico-materiale a economiei naționale a R.P. Albania, spre perfecționarea proceselor tehnologice și creșterea eficienței producției sociale.

R.S.F. IUGOSLAVIA

(Urmare din pag. 17)

nea, au fost prospectate o serie de alte minereuri. Regiunilor traversate de magistrală le revin un sfert din întregul potențial hidroenergetic al țării.

Calea ferată Belgrad—Bar va deschide ample perspective și pentru dezvoltarea agriculturii, a turismului. Este știut că Serbia constituie grînarul Iugoslaviei. În Macedonia și Serbia centrală se obțin mari producții de fructe și legume, care vor putea fi mai bine valorificate, apreciere valabilă și pentru producția animalieră.

Pentru turiști, traseul noii magistrale oferă priveliști rar întîlnite de-a lungul aceluiași drum. De la Belgrad pînă la Titovo Ujițe, el străbate cîmpii mănoase, succedate de colinele ondulate ale Șumadiei, cu întinse livezi de pomi fructiferi. Mai departe, magistrala va urca pe versanții aurii ai munților Zlatibor și Zlatar, cu un pitoresc de basm. Apoi va intra în valea rîului Lim, la Priboj, unde se află una dintre cele mai mari uzine de automobile din Iugoslavia. De aici, în sus, va trece prin Prijepolje și Bijelo Polje pentru a ajunge în Kolașin, o regiune turistică inedită, cu peisaje montane de-a dreptul sălbatice. În fine, magistrala va coborî la Titograd, capitala R.S. Muntenegru, și apoi spre mare. Aici își va da întîlnire cu litoralul muntenegrean, perla Adriaticii și Mediteranei.

Construcția căii ferate Belgrad—Bar, în lungime de 475 km, a început de mai mulți ani. Pe traseul ei trebuiau săpate 254 de tuneluri, cu o lungime totală de 140 km, și ridicate 270 poduri, în lungime de 17 km. Aceste lucrări necesită un uriaș volum de muncă și fonduri deosebit de mari. Pentru a se grăbi construcția, la începutul acestui an a fost lansat un împrumut național, la care au și subscris numeroase întreprinderi, instituții, colective de muncă și comune. Prin aceste eforturi umane și materiale suplimentare se urmărește terminarea obiectivului economic respectiv într-un viitor cît mai apropiat.

În aprilie a.c. a început electrificarea magistralei pe distanța Belgrad—Titovo Ujițe, iar în curînd se va organiza o licitație internațională pentru electrificarea sectorului dintre Ujițe și Bar. Se prevede ca primele trenuri să intre în circulație pe această linie electrificată în anul 1972.

Potrivit specialiștilor iugoslavi, magistrala feroviară electrificată Belgrad—Bar va fi cea mai avantajoasă, mai pitorească și mai scurtă legătură între Adriatica și partea răsăriteană a Iugoslaviei. După terminarea construcției sale, de la Belgrad la mare se va putea ajunge în numai șase ore și jumătate, iar volumul transporturilor de mărfuri și călători se va exprima în milioane tone, respectiv milioane de oameni.

ANGLIA:

STAGFLAȚIE

TERMENUL „stagflație" creat în Anglia, de un ministru englez pe atunci în exercițiul funcțiunii, își găsește actualmente ilustrarea cea mai des citată tot în economia engleză. Componentele dominante ale conjuncturii acesteia sînt încetineala de care dă dovadă producția, concomitent cu o creștere accelerată a prețurilor, ambele însoțite de un șomaj ridicat.

Produsul intern brut al Angliei, în prețurile pieței, a crescut în 1970 — după ultimul studiu O.C.D.E. asupra mersului economiei engleze — cu 1,7%, după un spor nu cu mult mai mare în 1969 și anume de 2%. Pentru anul în curs prognoza curent acceptată este de 2%, dar autoritățile au anunțat intenția lor de a obține cu ajutorul pîrghiilor fiscale în anul financiar în curs (1 aprilie 1971 — 31 martie 1972) un spor de 3%. În lumina evoluțiilor actuale și mai ales a situației din domeniul investițiilor, acest ultim obiectiv este privit de observatori cu multă circumspecție.

În anul calendaristic 1970, formarea brută de capital fix nu a înregistrat pe ansamblu nici o creștere. Acesta a fost rezultatul unor dinamici diferențiate: în sectorul particular al economiei, fără ramura construcțiilor, investițiile au crescut cu 1,5%, în construcții au scăzut cu 4%, iar în sectorul public s-au micșorat, de asemenea, cu 0,5%. O prognoză O.C.D.E. pentru 1971 prevede o ameliorare a situației în acest domeniu unde s-ar putea conta, după experții organizației menționate, pe o creștere de 3,5% în ansamblu, repartizată după cum urmează: sectorul particular, fără industria construcțiilor, +3%; construcția particulară de locuințe, +9%; sectorul public, +3%. Aceste cifre se bazează pe anchete conjucturale publicate în toamna anului 1970 de Ministerul tehnologiei. Ele includ și o prognoză cu privire la formarea brută de capital fix în industria prelucrătoare, unde ar urma să sporească în cursul acestui an cu 2,2%. Datele existente cu privire la situația efectivă din această ultimă ramură, fără a se referi direct la investiții, prezintă următorul tablou: în 1970 indicele producției globale a crescut aici cu mai puțin de 1%; față de 1963 = 100, acest indice s-a situat anul trecut la nivelul 125,5; în primele luni din 1971 nivelul a fost inferior celui mediu din 1970 și anume de 122,4 în februarie și 121,2 în martie.

Tabloul general al producției, desprins de observatori din date ca cele de mai sus, este caracterizat ca stagnare. El contrastează cu mișcarea susținută care se constată în domeniul prețurilor. În perioada de 12 luni încheiată la finele lui aprilie, indicele prețurilor cu amănuntul ale bunurilor de consum a înregistrat o creștere de 9%, care este apreciată ca unică în analele istoriei economice a Angliei în timp de pace. Pe baza 1962 = 100, folosită de statistica engleză, nivelul mediu atins în 1970 a fost de 137,0, iar cel din primele luni ale anului în curs a fost de 147,8 în februarie și 149 în martie. Prognoza O.C.D.E. cu privire la prețurile bunurilor de consum indică o creștere a lor cu 6,5% pe anul calendaristic 1971, după un spor de 5% în 1970. „Marea Britanie, scrie **Neue Zürcher Zeitung** din 26 iunie, a scăpat de «stop-go» (alternarea de impulsionări și frînări ale conjuncturii economice — **n. n.**), dar combaterea unei stagnări concomitent cu o inflație, situație care a dus la crearea cuvîntului la modă stagflație, nu pare a fi cu nimic mai ușoară.

Prezența unui șomaj în creștere este un alt factor de complicare a situației. La mijlocul anului trecut, șomerii reprezentau 2,7% din totalul salariaților. În cifre absolute, media din 1970 a fost de 578 000 (sau 2,5% din totalul salariaților). În mai 1971, cifra a fost de 755 000 în expresie absolută și 3,3% în expresie relativă. Datele pe luna mai au indicat o ușoară reducere — cu circa 20 000 față de situația din aprilie. Se consideră însă că, de fapt, este vorba de o continuare a tendinței de creștere a șomajului, care se manifestă de mai multe luni, întrucît pe baze sezoniere ar fi fost de așteptat o reducere mult mai însemnată a numărului șomerilor. După eliminarea oscilațiilor sezoniere, rezultatul pe luna mai este cel mai defavorabil din 1940 încoace. Ca o împrejurare agravantă este socotită și ponderea însemnată a șomajului printre salariații bărbați: 4,5%, față de media de 3,3% pe întreaga forță de muncă.

Oarecum surprizătoare sînt socotite, în lumina indicatorilor arătați, rezultatele relativ favorabile care se înregistrează în schimburile economice externe ale Angliei. Importurile ar urma să fie în semestrul II/1971 cu circa 10% mai mari decît în aceeași perioadă din 1970, iar exporturile cu 7—8% mai mari, în condițiile unei îmbunătățiri a raportului de schimb. Deficitul așteptat al balanței comerciale, în sumă de 650 milioane de dolari, ar fi acoperit cu prisosință de excedentul operațiunilor invizibile, astfel că ar rezulta o balanță activă a plăților curente, de ordinul a 800 milioane de dolari. Se relevă, de asemenea, situația relativ solidă a lirei sterline pe piețele financiare internaționale în ultimele luni.

UN BUSINESS ÎNFLORITOR: „ORDINASTRAL"

LA PRIMA VEDERE s-ar părea că subiectul „tabletei" din numărul de azi este o simplă glumă, fără prea mari legături cu viața economică. La aceasta vom replica: la urma urmei, în plină caniculă, de ce ar fi interzise glumele? Iar în privința așa-zisei lipse de legătură cu activitatea economică, nu vă grăbiți cu concluziile. Astrologia zilelor noastre — căci de ea va fi vorba — este, oricît ar părea de curios, solid ancorată în viața economică.

Nu ne referim numai la torentele de aur și arginți înghițite de nesățioșii magi ai acestui sfîrșit de secol, deși chiar acest aspect ar putea să dea de gîndit. O revistă franceză cita recent exemplul celebrului „fachir" Birman, care cheltuia 5 500 000 franci doar pentru publicitate... În Statele Unite sute de milioane de dolari dispar anual în genunea horoscoapelor. Un alt aspect, și mai insolit: respectabila publicație americană „Business Week" — jurnalul oamenilor de afaceri — propune un „check-up" sideral fiecărui abonat...

Dar marile afaceri siderale ale anului '71 au, totuși, alte coordonate, și ele implică, firește, utilizarea de calculatoare electronice, manipulații financiare, precum și bugete — ca să fim în ton cu subiectul — astronomice. Singur „centrul astrologic" de pe Champs Elysees, „Astroflash", înzestrat cu un puternic ordinator, are cheltuieli anuale (personal, chirie, patente pentru sistemul informațional, amortizare și întreținere) de **1 500 000 franci noi.** Și să nu vă faceți griji pentru „sănătatea" financiară a companiei: este excelentă. Pînă acum a deservit 500 000 clienți — zilnic de la 11 dimineața la 11 noaptea — care au plătit pentru fiecare consultație astrală sume variind între 15 și 60 franci.

Societatea „Ordinastral", care a lansat „Astroflash"-ul de pe Champs Elysées, are o filială la Buenos Aires, și se pare că va instala un computer vrăjitoresc și la Milano în preajma Domului. Ea se află în tratative și cu oamenii de afaceri din Capetown care ridică o singură obiecție: nu admit ca mașina să livreze horoscoape numai în funcție de data nașterii și de alte date personale, fără a lua în considerare și culoarea pielei. Nu va fi nici o dificultate ca să se programeze ordinatorul în funcție de cerințele apartheidului, și astrologia electronică își va cuceri o nouă piață...

Iată, așadar, datele problemei: un business incredibil, „uriaș și fără formă" — cum spunea un poet antic — pus în slujba celor mai negre superstiții în plin veac XX.

Noroc că se găsesc și glumeți care știu că și ridicolul ucide. Michel Gauquelin, autorul unei cărți de mare succes de demistificare a astrologiei, apărute nu de mult la Paris, a jucat recent un renghi memorabil horoscopurilor electronice: el a introdus în calculator cîteva date personale ale unor asasini celebri! Ordinatorul s-a lăsat păcălit și a livrat „horoscoapele" pentru care fusese programat. Unul suna astfel: „caracter vesel, agreabil, plin de antren și voie bună", veselul în cauză [illegible]nd... gangsterul asasin Albert Millet. O altă „clientă" ale cărei date fuseseră transmise mașinii de către Gauquelin, a fost descrisă de calculator drept „un caracter care tinde, grație influenței Sfintei Fecioare, să reprime instinctele în folosul forțelor spiritului... O fire respectabilă, pură, perfectă". Dar, vai, era vorba de una din rarele femeii ghilotinate în Franța, o anumită Elizaheth Ducouneau, care și-a vădit puritatea și perfecțiunea spirituală otrăvindu-și mama și soțul.

Gauquelin a jucat și alte feste calculatorului, a dat în vileag farsa, dar pînă una alta, businessul continuă...

L. NIȚESCU

MONDORAMA

„BANI ALBI PENTRU ZILE NEGRE"

TENDINȚA de a economisi fonduri bănești este valabilă și pentru cetățeanul vest-german ca și pentru cei din alte țări, cu precizarea că el economisește în primul rînd pentru a avea o rezervă în eventualitatea unor „zile negre", scrie **Frankfurter Runschau** din care reproducem graficul alăturat.

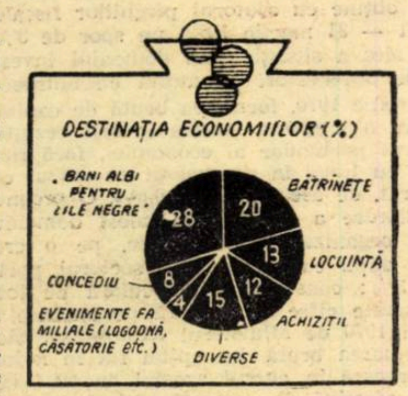

MINĂ GIGANT

O MINĂ de cărbuni în care se vor extrage 10 000 t de antracit în 24 ore, a fost proiectată într-un zăcămînt bogat din partea răsăriteană a bazinului Donețului.

La această mină se prevede folosirea unei tehnologii moderne de extracție a cărbunelui. În abataje amplasate la adîncimea de aproape 1000 m, straturile vor fi prelucrate cu pluguri de abataj, iar transportul se va face cu conveiere rapide. Comanda mașinilor miniere va fi realizată de la un pupitru central. Sterilul îndepărtat, care înainte era adus la suprafață, unde forma halde și polua atmosfera, acum va rămîne în subteran.

Înaltul nivel de mecanizare și automatizare în mină va permite ca productivitatea muncii fiecărui muncitor să fie în medie de 8,5 tone pe schimb.

AMURGUL MARILOR ORAȘE?

RECENSĂMÎNTUL din 1970 al populației Statelor Unite a relevat, printre altele, că — în ultimul deceniu — dintre primele 12 orașe mari ale țării numai patru și-au sporit populația de la ultimul recensămînt (1960). După cum se poate vedea în tabelul alăturat, în celelalte opt orașe populația a scăzut într-o proporție ce variază între 0,1% (New York) și 15,6% (Cleveland).

Se apreciază că exodul populației din centrul marilor orașe spre exteriorul acestora constituie un fenomen de proporții naționale. O multitudine de cauze îl determină, printre care poluarea sonoră și atmosferică, impozitele ridicate, chiriile în creștere sînt cele mai importante.

Orașul	Populația (mii locuitori) 1960	1970	Variația (în %)
New York	7782	7772	— 0,1
Chicago	3550	3325	— 6,3
Los Angeles	2479	2782	+12,2
Philadelphia	2003	1927	— 3,8
Detroit	1670	1493	—10,6
Houston	938	1213	+29,3
Baltimore	939	895	— 4,7
Dallas	680	836	+22,9
Washington	764	746	— 2,4
Indianopolis	476	743	+56,1
Cleveland	876	739	—15,6
Milwaukee	741	710	— 4,2

CIMENTUL ȘI GAZELE

ANALIZA utilizării gazului metan drept combustibil în fabricile de ciment, în locul cărbunelui sau produselor petroliere, scoate în evidență că la un consum apropiat (per tona de clincher) de cel al combustibililor solizi sau lichizi, gazele naturale oferă o serie de avantaje. Datorită manevrării mai ușoare a gazelor naturale, eliminării stocajului și a pierderilor înregistrate în cazul folosirii combustibililor solizi ori lichizi se realizează economii considerabile la cheltuielile legate de acest element al costurilor, fapt important, deoarece consumul de combustibil reprezintă 30—40% din prețul de cost al unei tone de clincher. În plus, utilizarea gazelor naturale se conjugă optim cu automatizarea crescîndă a producției în această ramură.

PANTE DIFERITE

ÎN ULTIMELE săptămîni, încă înainte de reuniunea de la Luxemburg, presa economică internațională a urmărit cu o atenție mărită evoluția mai recentă a economiei britanice. Cotidianul vest-german **Handelsblatt**, după care reproducem graficele alăturate, prezintă această evoluție în comparație cu cea a țărilor din Piața Comună, scoțînd în evidență, printre altele, că deși nivelul de trai se menține încă în medie mai ridicat dincolo de Canalul Mînecii decît în vestul continentului, acest lucru se întîmplă în dauna investițiilor, care se dovedesc a fi insuficiente

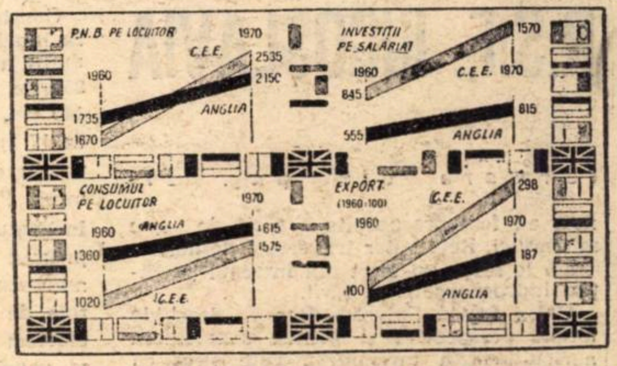

Cifrele absolute în dolari (După HANDELSBLATT)

pentru a asigura o creștere satisfăcătoare a productivității muncii. Aparatul productiv britanic se prezintă într-o serie de domenii nu destul de modern, scrie ziarul, pentru a face față concurenței celorlalte țări industriale avansate. Aceasta se reflectă în ritmul mai lent al creșterii exporturilor. Paradoxală — în aceste condiții — este totuși concluzia ziarului: eventuala aderare a Angliei va aduce cu sine o serioasă înăsprire a concurenței în Piața Comună.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

DEPLASĂRI ÎN STRUCTURA VENITULUI NAȚIONAL

DATELE comparabile privind evoluția structurii venitului național produs într-o serie de țări socialiste evidențiază modificări sensibile ale ponderii diferitelor ramuri și activități care contribuie la formarea lui. În tabelul alăturat se poate urmări, în perioada 1950—1969, creșterea rolului industriei și construcțiilor[1]), rod al amplului efort de industrializare socialistă, de modernizare a economiilor naționale respective. Greutatea specifică a agriculturii în venitul național este în continuă scădere în toate țările socialiste examinate, ca urmare atît a creșterii mai lente a productivității muncii în această ramură cît și a posibilităților limitate de extindere a suprafețelor cultivate. Ponderea celorlalte ramuri cunoaște tendințe diferite de la o țară la alta, în funcție de nivelul de dezvoltare atins, precum și de prioritățile acordate în cadrul politicii de investiții.

În 1969, contribuția industriei și a construcțiilor la formarea venitului național este preponderentă în toate țările cu excepția R.P. Mongole, unde reprezintă 35,4%. De asemenea, în această ultimă țară ponderea agriculturii mai depășește (cu puțin) pe cea a industriei; în Bulgaria și Ungaria ea reprezenta — în 1969 — ceva mai puțin de jumătate din ponderea industriei, în România — peste două cincimi, în U.R.S.S. — ceva mai mult de o treime, în Polonia — mai puțin de un sfert, iar în R.D. Germană și Cehoslovacia — sub o cincime din ponderea industriei.

Atrage, de asemenea, atenția faptul că — în timp ce nivelele contribuției sectorului transporturi și telecomunicații sînt destul de apropiate — cele ale sectorului comerț, aprovizionare tehnico-materială și achiziții prezintă discrepanțe serioase de la o țară la alta (ca, de altfel, și în cazul ultimei grupe de ramuri), situație care oglindește în primul rînd profilul structural diferențiat al economiei țărilor în cauză.

(în % din total, la prețuri comparabile)

Țara	Anul	Industrie	Construcții	Agricultură*)	Transporturi și telecomunicații	Comerț, aprovizionare tehnico-materială și achiziții	Alte ramuri ale producției materiale
Bulgaria	1950	36,8	6,6	42,1	2,0	8,1	4,4
	1960	45,6	7,1	31,5	4,2	8,7	2,9
	1969	50,4	8,5	24,4	4,6	9,8	2,3
Cehoslovacia	1950	62,5	8,7	16,2	2,8	7,8	2,0
	1960	63,4	10,7	14,7	3,0	6,0	2,2
	1969	60,7	11,4	11,3	3,7	9,8	3,1
R.D. Germană	1950	47,0	6,1	28,4	7,1	10,1	1,2
	1960	56,4	7,0	16,4	5,5	13,0	1,6
	1969	60,7	8,4	11,6	5,0	12,5	1,8
R.P. Mongolă	1950	...	...	...	...	...	...
	1960	14,0	10,8	21,8	8,7	42,3	2,4
	1969	20.0	15,4	21,5	6,5	33,6	3,0
Polonia	1950	37,1	7,9	40,1	...	...	...
	1960	47.0	9,[illegible]	23,3	5,9	9,1	5,4
	1969	57,0	10,[illegible]	13,0	...	...	...
România	1950	43,4	6,2	27,3	5,8	11,6	5,7
	1960	42,1	8,9	34,8	5,2	6,2	2,8
	1969	56,6	9,5	24,4	6,0	2,2	1,4
Ungaria	1950	48,6	6,8	24,9	4,2	14,9	0,6
	1960	57,6	11,4	21,8	4,1	4,1	1,0
	1969	43,6	11,9	20,5	6,1	17,9	...
U.R.S.S.	1950	57,5	6,1	21,8	3,5	6,6	4,5
	1960	52,3	10,0	20,5	5,3	6,5	5,4
	1969	54,6	9,3	19,7	5,8	5,9	4,7

*) Pentru R. D. Germană și R. P. Mongolă — inclusiv silvicultura.
Sursa: Anuarul statistic al țărilor membre ale C.A.E.R. 1970, Moscova, pag. 46—47.

1) In cazul Ungariei, prețurile cu ridicata, au fost modificate în 1968, din care cauză datele pe 1969 nu sînt comparabile cu cele din 1950 sau 1960

PROLETARI DIN TOATE ŢĂRILE, UNIŢI-VĂ!

viata economica

ANUL IX NR. 30 (412)
VINERI 23 IULIE 1971
20 PAGINI 2 LEI

30

În paginile 2—3—4 :

Pe marginea propunerilor tovarăşului Nicolae Ceauşescu pentru îmbunătăţirea activităţii politico-ideologice, de educare marxist-leninistă a membrilor de partid, a tuturor oamenilor muncii

DUBLA CALITATE A OAMENILOR MUNCII DE PRODUCĂTORI ŞI PROPRIETARI AI MIJLOACELOR DE PRODUCŢIE — O PUTERNICĂ REALITATE A ORÎNDUIRII NOASTRE SOCIALISTE

- Sursă de drepturi, dar şi de obligaţii.
- Bază a îmbinării cointeresării materiale cu stimulentele morale.
- Factori de potenţare a eficienţei activităţii economice.
- A întări controlul, a asigura respectarea riguroasă a disciplinei socialiste.

IMPERATIVUL VALORIFICĂRII MAXIME A POTENŢIALULUI DE CREAŢIE ŞTIINŢIFICĂ — TEHNICĂ AL ŢĂRII

autoutilarea — o acţiune cu multiple implicaţii favorabile

în industria constructoare de maşini: specializare, cooperare, eficienţă

DUBLA CALITATE DE PRODUCĂTORI ȘI PROPRIETARI O PUTERNICĂ REALITATE

Noi dezbatem astăzi măsurile necesare ridicării nivelului ideologic, politic, măsurile pentru formarea omului nou, constructor al socialismului și comunismului, a omului care să acționeze în mod conștient, stăpîn pe destinele sale, pentru făurirea societății socialiste. Aceasta presupune întărirea spiritului de răspundere al fiecărui membru al societății, respectarea normelor de conviețuire socială, întărirea disciplinei și ordinii sociale. Legalitatea socialistă presupune atît neadmiterea abuzurilor și ilegalităților, cît și respectarea legilor, a disciplinei și ordinii sociale.

SURSĂ DE DREPTURI, DAR ȘI DE OBLIGAȚII

PROFUNDELE transformări economice și social-politice care au avut loc în țara noastră, au modificat fundamental rolul și locul clasei muncitoare, al tuturor oamenilor muncii în societate: păstrîndu-și calitatea de producători ai tuturor bunurilor materiale și spirituale, ridicînd-o pe o treaptă nouă, ea este completată cu o altă calitate — aceea de proprietar al tuturor valorilor create. Această dublă calitate a oamenilor muncii — de **producători** și **proprietari** ai avuției naționale — reflectă pe plan economic și social superioritatea orînduirii noastre socialiste, constituie un puternic stimulent al dezvoltării societății.

Întreaga evoluție a sistemului nostru social-economic oglindește fidel această realitate, asigură premisele necesare pentru ca oamenii muncii să se poată manifesta plenar, potrivit dublei lor calități. Astfel, pe plan economic, perfecționarea sistemului de salarizare pune într-o mai strînsă legătură cuantumul retribuției cu cuantumul, calitatea și importanța muncii prestate societății. Același sens îl au măsurile de îmbunătățire a plății muncii în cooperativele agricole de producție. Pe planul formelor de organizare a producției și a muncii, de conducere a activității economice, unul din sensurile fundamentale ale măsurilor adoptate de Conferința Națională a P.C.R. și de Congresul al X-lea al partidului este crearea unor structuri cît mai participative, care nu numai să permită, dar să și presupună colaborarea cît mai largă și mai eficientă a oamenilor muncii la elaborarea și aplicarea deciziilor. De altfel aceasta reprezintă unul din aspectele și țelurile de bază ale proceselor de dezvoltare și adîncire a democrației noastre socialiste, unul din țelurile dialogului, devenit o practică curentă de lucru, între conducerea de partid și de stat, și popor, dialog care servește la decantarea și verificarea marilor opțiuni ale politicii interne și internaționale a țării noastre.

Dubla calitate a oamenilor muncii generează drepturi și datorii pentru toți: în calitate de producători, ei contribuie la sporirea avuției naționale care se reflectă — prin mecanismul repartiției — asupra nivelului de trai, iar în calitate de proprietari, oamenii muncii trebuie să se manifeste ca gospodari autentici în scopul valorificării eficiente a potențialului economic și uman, pentru creșterea productivității muncii care, direct și indirect se materializează de asemenea în ridicarea nivelului de trai.

Caracterul nemijlocit social al muncii și proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție, creează în mod obiectiv premisa unității intereselor materiale și politice ale oamenilor muncii. Dar, pentru transformarea acestei premise într-o realitate înțeleasă de toți, nu este suficientă numai repartiția după muncă — care rămîne o condiție esențială pentru această transformare — nu se cere numai perfecționarea corespunzătoare continuă a mecanismului social, dar este necesară, totodată, o amplă și neobosită muncă de educație, de ridicare a conștiinței tuturor oamenilor muncii la nivelul calității lor obiective de proprietari socialiști.

De remarcat că în expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru a activului de partid din domeniul ideologiei și al activității politice și social-educative, descoperim accente deosebite, cu profunde implicații social-politice privind înțelegerea stimulentelor în muncă în socialism: cointeresarea materială trebuie să se îmbine strîns cu stimulentele morale, iar în mecanismul general al cointeresării elementele moral-politice și etice trebuie să se manifeste din plin.

Am în vedere înainte de toate faptul că salariul reprezintă nu numai un drept al omului muncii, dar și un angajament, o obligație — ce derivă din dubla lui calitate, de a se dărui cu toate forțele și cunoștințele obiectivelor sporirii producției, îmbunătățirii calității și reducerii prețului de cost. Orice fisură în sistemul de cointeresare materială și de educație politică poate duce — și sînt asemenea cazuri — la manifestarea unor interese înguste în detrimentul celor colective sau sociale, care, în ultimă instanță, se reflectă negativ și asupra intereselor personale. Practica de a lua cît mai mult de la societate și de a da cît mai puțin este caracteristică orînduirii burgheze, întrucît acolo o întreprindere capitalistă se îmbogățește pe seama exploatării muncii salariate și a ruinării altora, cu toate consecințele negative ce decurg de aici, pentru oamenii muncii. În societatea noastră această concepție nu numai că nu se încadrează în cerințele eticii și moralei socialiste, dar ar veni în contradicție cu dubla calitate a oamenilor muncii de producători și proprietari. Iată de ce conceptul de cointeresare materială trebuie abordat într-o viziune proprie societății noastre. Noi am procedat foarte bine cînd în conceptul de cointeresare materială am subînțeles atît latura recompensei, cît și latura răspunderii materiale, deși în practică aceste două laturi nu sînt peste tot aplicate cu consecvență. **„Preocupîndu-ne de cointeresarea materială** — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — **să nu uităm nici un moment de esența nouă a clasei muncitoare din țara noastră, de faptul că ea este atît proprietară cît și producătoare, că în această calitate ea are obligația de a gospodări bine mijloacele ce-i stau la îndemînă spre a asigura dezvoltarea continuă a societății. Fiecare are obligația și răspunderea de a-și aduce din plin contribuția la progresul general al societății noastre socialiste".** Această orientare este de natură să asigure unitatea dintre interesele economice și politice, între prezentul și viitorul patriei noastre socialiste.

conf. dr. Constantin MOISUC

BAZĂ A ÎMBINĂRII COINTERESĂRII MATERIALE CU STIMULENTELE MORALE

SITUAȚIA și rolul omului în societatea socialistă ca proprietar și producător, direcțiile și căile de creștere ale acțiunii lui, dezvoltarea sa multilaterală și înțelegerea deplină a raporturilor dintre individ și societate sînt probleme de o deosebită importanță teoretică și practică. Totodată, folosirea permanentă a stimulentelor morale și a formelor cointeresării materiale constituie unul din resorturile activității creatoare a societății luată ca un întreg și a fiecărui membru al său.

Analiza critică a modului de funcționare a sistemului de stimulenți morali și materiali din țara noastră evidențiază unele deficiențe însemnate. **„Se obișnuiește** — arăta recent secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu — **mai cu seamă în ultimii ani, să se vorbească foarte multe despre rolul cointeresării materiale — și pe bună dreptate, întrucît problema unei repartiții juste a fondului de consum între membrii societății, deci a cointeresării materiale a producătorilor, are o importanță mare. Dar s-a uitat aproape complet de către unii tovarăși — mai cu seamă din domeniul economic, dar și din sfera activității de partid — de rolul conștiinței oamenilor în realizarea programului partidului".** Această apreciere solicită reflecții și acțiuni concrete pentru folosirea stimulentelor morale la nivelul potențialului care le definește ca principală forță motrice a construcției și dezvoltării socialismului.

După cum se știe, clasicii marxism-leninismului au previzionat activitatea revoluționară a clasei muncitoare dincolo de limitele unor scopuri economice revendicative, iar trecerea la socialism s-a înfăptuit nu pur și simplu pentru un salariu mai mare, ci în primul rînd, pentru instaurarea echității sociale și a progresului general al tuturor membrilor societății. În cele din urmă, conștiința de clasă revoluționară a proletariatului este definită de două mari scopuri: înlăturarea exploatării omului de către om și instaurarea moralei sale axată pe muncă — cinste — egalitate.

Opera de făurire a societății socialiste ca sinteză a acestor scopuri este mai grea decît zdrobirea celei vechi. Dificultățile sînt și mai mari atunci cînd potențialul economic moștenit de la vechea societate este mai slab. Explozia de necesități — provocată de înlăturarea limitelor sociale de clasă, lupta pentru lichidarea rapidă a insuficiențelor economice în ce privește nivelul de trai, mărește forța de atracție a stimulentelor materiale. Dar însăși acțiunea acestora depinde de gradul de cuprindere și intensitate a stimulentelor morale. Calitatea de proprietar și de producător constituie pentru fiecare membru al societății nu numai unitatea a două funcții economice, ci mai ales sinteza unor drepturi și a unor răspunderi egale pentru toți membrii societății. Satisfacția lucrului împlinit — forța intimă „naturală" a acțiunii conștiente a omului are ca suport permanent aprecierea socială. Participarea activă, conștientă a tuturor membrilor societății, valorificarea maximă a calităților ce individualizează personalitatea fiecăruia însoțite de recunoașterea de către semeni și aprecierea obiectivă a rezultatelor obținute constituie coordonatele permanente ale stimulentelor morale.

Prin conținutul lor, stimulentele morale, în cadrul activităților economice, sînt forme de realizare a emulației sociale bazate pe creșterea capacității de acțiune a fiecărui membru al societății, în condițiile dezvoltării sale multilaterale. Obiectivele majore și permanente ale stimulentelor morale sînt: convingerea tuturor membrilor societății asupra adevărului corespunzător căruia munca este singurul izvor al avuției sociale, înțelegerea deplină a raporturilor dintre interesele individuale și cele sociale, conștientizarea răspunderii fiecărui membru al societății la nivelul cerințelor dezvoltării în perspectivă a acestora. Formele stimulentelor morale sînt complexe și diferite. Eficiența oricăreia dintre ele depinde însă de obiectivitatea aprecierii „valorilor", de activitatea comună pentru realizarea eticii sociale, precum și de existența unei opinii colective exigente și active.

Intensificarea acțiunii stimulentelor morale nu înseamnă reducerea rolului și importanței cointeresării. Stimulentele morale și cointeresarea materială formează un sistem unitar a cărui eficiență maximă depinde de buna funcționalitate a ambelor genuri de stimulente și de intercondiționarea reciprocă dintre elementele obiective și subiective ce constituie mecanismul economico-social. Perfecționarea continuă a cointeresării materiale, a raporturilor dintre membrii societății în ce privește schimburile de activități dintre societate și individ, a formelor repartiției după calitatea și cantitatea muncii, asigură din plin mobilizarea energiilor creatoare ale oamenilor muncii numai atunci cînd se desfășoară în strînsă legătură cu dezvoltarea, perfecționarea și sporirea rolului stimulentelor morale proprii orînduirii socialiste.

conf. dr. I. V. TOTU

A OAMENILOR MUNCII AI MIJLOACELOR DE PRODUCŢIE — A ORÎNDUIRII NOASTRE SOCIALISTE

Numai în măsura în care vom acţiona pentru ca să asigurăm respectarea legilor, a disciplinei sociale în toate domeniile de activitate, vom putea spune că, într-adevăr, ne facem datoria de comunişti. Nu putem admite nici anarhie, nici indisciplină! Acestea sînt incompatibile cu societatea socialistă pe care noi o făurim, cu acţiunea conştientă a omului în făurirea destinului său.

NICOLAE CEAUŞESCU

FACTORI DE POTENŢARE A EFICIENŢEI ACTIVITĂŢII ECONOMICE

DIN BOGĂŢIA de idei şi teze teoretice pe care o conţine expunerea tovarăşului Nicolae Ceauşescu reţine în mod deosebit atenţia conceptul referitor la dubla calitate a oamenilor muncii din sfera productivă — de proprietari şi producători ai bunurilor materiale. Avînd unele preocupări anterioare în studierea problemei proprietăţii socialiste şi reflectînd asupra acesteia în lumina recentelor documente de partid aş dori să mă refer la unele aspecte ale acestui concept. Precum este cunoscut, relaţia esenţială şi primară a raporturilor de producţie socialiste o constituie relaţia de proprietate socialistă; aceasta nu determină din afară relaţiile nemijlocite de producţie, repartiţie, schimb şi consum, ci există în interiorul acestora, ca un conţinut intrinsec, ca esenţă profundă a lor, uneori insesizabilă într-un fenomen economic sau în altul. Conţinutul principal al relaţiei de proprietate socialistă constă, înainte de toate, în faptul că ea este o proprietate socială, în care toţi membrii societăţii stăpînesc în comun marea majoritate a mijloacelor de producţie şi alte bunuri materiale; în aceasta constă pricipalul aspect al egalităţii economice dintre membrii societăţii socialiste. În socialism condiţiile unirii forţei de muncă cu mijloacele de producţie se schimbă în mod radical faţă de orînduirile anterioare. Mijloacele de producţie nu mai sînt opuse producătorilor ca o avuţie ce nu le aparţine, dispărînd, în consecinţă, cauzele obiective ale exploatării muncii şi înstrăinării rezultatelor ei. După cum arăta Marx, în societatea capitalistă producătorul este nonproprietar, iar proprietarul este nonproducător; de aceea, primul este exploatat, iar al doilea exploatator. Proprietatea socialistă înlătură acest antagonism; prin natura ei, producţia socialistă este producţia înfăptuită de producători proprietari.

Proprietatea socialistă, atît cea de stat cît şi cea cooperatistă, determină realizarea concordanţei depline între caracterul social al producţiei şi forma de însuşire a produselor muncii. Repartiţia acestor produse se face în exclusivitate în conformitate cu interesele întregii societăţi şi cu interesele fiecărui producător; aceste două categorii de interese sînt, în fond, convergente şi nu divergente. Societatea socialistă este societatea producătorilor asociaţi la scară naţională, uniţi prin interese fundamentale comune. Cu cît mai mare este producţia materială, cu cît mai repede creşte venitul naţional al ţării, cu atît mai mare este şi partea de bunuri destinată consumului individual, crescînd astfel nivelul de trai al membrilor societăţii în ansamblu şi al fiecăruia în parte. Cointeresarea materială a producătorilor socialişti uniţi este o pîrghie economică importantă în progresul forţelor de producţie, în folosirea tot mai eficientă a fondurilor. Dar ea nu este singura. Pe măsura dezvoltării economice şi spirituale a societăţii socialiste un rol tot mai important în propulsarea forţelor de producţie este chemat să-l joace conştiinţa socialistă a maselor populare şi, în primul rînd, a clasei muncitoare, clasa conducătoare a societăţii. Asupra acestei pîrghii atrag atenţia cu deosebită pregnanţă noile documente ale partidului nostru. Tovarăşul Nicolae Ceauşescu arată că, preocupîndu-ne de înţelegerea justă a cointeresării materiale, trebuie să nu uităm nici un moment de rolul conştiinţei oamenilor muncii în realizarea programului partidului. Noua calitate a clasei muncitoare din ţara noastră, de producătoare principală şi de proprietară a mijloacelor productive, reprezintă acea situaţie obiectivă care poate avea un puternic ecou în dezvoltarea conştiinţei de clasă a muncitorimii dacă este puternic propagată în mase prin toate metodele muncii politico-educative. De aceea, se poate spune că un factor deosebit de fecund în creşterea eficienţei întregii activităţi economice îl constituie ridicarea nivelului de pregătire politico-ideologică a tuturor oamenilor muncii. Creşterea gradului de conştiinţă socialistă a producătorilor, a tuturor celor ce muncesc din ţara noastră, va contribui la folosirea mai eficientă a fondurilor productive ale întreprinderilor, la îmbunătăţirea calităţii mărfurilor, la mărirea productivităţii muncii şi reducerea cheltuielilor de producţie, la sporirea beneficiilor etc. Îmbunătăţirea tuturor laturilor calitative ale producţiei sociale va avea loc cu atît mai intens, cu cît vor acţiona în toate compartimentele economiei naţionale oameni cu conştiinţa înaltă a îndatoririlor sociale, cu nivel politico-ideologic corespunzător exigenţelor partidului nostru. Precum se cunoaşte, în toate unităţile economice — întreprinderi şi centrale industriale, ferme şi întreprinderi agricole de stat, cooperative agricole de producţie etc. — există numeroase rezerve de îmbunătăţire a indicatorilor de eficienţă economică. Progresul tehnic şi tehnologic, perfecţionarea organizării producţiei şi a muncii, creşterea calificării cadrelor sînt factori care amplifică aceste rezerve. Depinde însă într-o măsură hotărîtoare de conştiinţa, de atitudinea activă şi consecventă a muncitorilor, tehnicienilor şi inginerilor, a conducătorilor de unităţi economice, de a valorifica aceste rezerve reale, de a potenţa eficienţa întregii activităţi economice la toate nivelele.

Toate aceste procese converg în final către sporirea mai rapidă a venitului naţional, progresul mai dinamic al economiei şi culturii socialiste din patria noastră.

Măsurile adoptate în domeniul activităţii ideologice şi educativ-culturale, expresie nouă a creaţiei marxist-leniniste înfăptuite de partidul nostru, vor contribui la accelerarea procesului de făurire în România a societăţii socialiste multilateral dezvoltate, la transformarea conştiinţei socialiste a oamenilor muncii într-o uriaşă forţă revoluţionară a progresului patriei noastre.

prof. univ. dr. I. GRĂDIŞTEANU

A ÎNTĂRI CONTROLUL, A ASIGURA RESPECTAREA RIGUROASĂ A DISCIPLINEI SOCIALISTE

ÎN DOCUMENTELE partidului nostru s-a subliniat în mod permanent necesitatea întăririi controlului şi disciplinei socialiste, condiţii de prim ordin ale bunei gospodăririi a bunurilor poporului, preocupări ce şi-au găsit reflectarea într-o serie de acte normative cu putere de lege. Recent, în expunerea la consfătuirea de lucru a activului de partid din domeniul ideologiei şi al activităţii politice şi cultural-educative, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a subliniat necesitatea întăririi spiritului de răspundere al fiecărui membru al societăţii, al respectării cu stricteţe a legilor, disciplinei şi ordinii sociale în toate domeniile de activitate.

După cum este cunoscut, potrivit hotărîrilor Conferinţei Naţionale a P.C.R. şi ale Congresului al X-lea al partidului, privind perfecţionarea organizării conducerii şi planificării economiei naţionale s-a adoptat legea privind gospodărirea mijloacelor materiale şi băneşti, organizarea şi funcţionarea controlului financiar, lege care are o mare însemnătate în asigurarea unei ordini şi discipline riguroase în administrarea fondurilor poporului, în apărarea, consolidarea şi dezvoltarea avutului obştesc.

A fost consacrat prin lege principiul că salariaţii, fiecare la locul său de muncă, în dubla calitate pe care o au — de proprietari ai mijloacelor de producţie şi de producători de valori materiale — poartă răspunderea pentru îndeplinirea obligaţiilor ce le revin şi au datoria să-şi aducă contribuţia la realizarea integrală şi la timp a tuturor sarcinilor organizaţiei în care lucrează. Realizarea acestor sarcini este asigurată — printre altele — prin controlul modului de executare a lor, organizarea şi funcţionarea controlului constituind o măsură strîns legată de felul cum sînt gospodărite valorile materiale şi băneşti.

Atunci cînd unii salariaţi manifestă indisciplină în realizarea sarcinilor, încalcă programul de lucru, tehnologia de fabricaţie, parametrii de calitate, aduc prejudicii avutului poporului, ei intră în conflict nu numai cu prevederile legii, dar şi cu exigenţa izvorîtă dintr-o realitate fundamentală a orînduirii noastre socialiste — dubla calitate a oamenilor muncii de producători şi proprietari ai mijloacelor de producţie. Acestea sînt manifestări străine socialismului, care se cer combătute cu toată hotărîrea de societatea noastră.

Un rol important revine în această privinţă controlului asupra activităţii de administrare a patrimoniului care trebuie să urmărească, în principal, prevenirea şi descoperirea cazurilor de nerespectare a legalităţii, asigurarea unei discipline şi ordini desăvîrşite în realizarea sarcinilor de plan, în utilizarea fondurilor, identificarea şi mobilizarea rezervelor, prevenirea, descoperirea şi recuperarea pagubelor aduse avutului obştesc, tragerea la răspundere a celor vinovaţi de încălcarea legilor şi de prejudicierea patrimoniului poporului, într-un cuvînt întărirea gestiunii economice. Din păcate, unele cadre de conducere nu dau atenţie suficientă cazurilor de risipă, de slabă gospodărire a valorilor materiale şi băneşti, de păgubire pe diverse căi a patrimoniului, trecînd uşor peste faptul că asemenea situaţii diminuează creşterea în raport de posibilităţi a venitului naţional şi, în final, se reflectă negativ în nivelul de trai al celor ce muncesc.

Asemenea conducători de organizaţii socialiste consideră în mod cu totul nejustificat că prevenirea şi recuperarea pagubelor este o sarcină de resortul aparatului financiar-contabil, a organelor de control, miliţie, procuratură etc. şi nu o sarcină directă — de egală răspundere — ca aceea a realizării principalilor indicatori de plan.

O asemenea concepţie străină intereselor creşterii şi consolidării proprietăţii socialiste a apărut şi din cauză că organele tutelare ale unităţilor economice nu şi-au exercitat în mod satisfăcător dreptul de control ierarhic şi nu au chemat la răspundere cu fermitate, potrivit legilor statului nostru, pe conducătorii care au manifestat dezinteres, lipsă de preocupare în respectarea disciplinei pentru realizarea tuturor sarcinilor, pentru păstrarea şi buna gospodărire a valorilor ce le-au fost încredinţate.

Iată de ce sublinierea făcută de secretarul general al partidului referitoare la răspunderea politică a conducătorilor din economie, indiferent de nivelul la care se află, este de mare actualitate şi eficienţă, deoarece ridică pe prim plan calitatea de om politic pe care fiecare conducător trebuie să o dovedească la locul său de muncă. Conducătorul trebuie să înţeleagă că în această calitate el nu

Emil CIOFLAN

director — Ministerul Finanţelor — Direcţia de Control şi Revizie, Municipiul Bucureşti

(Continuare în pag. 4)

IMPERATIVUL VALORIFICĂRII MAXIME A POTENȚIALULUI DE CREAȚIE ȘTIINȚIFICĂ ȘI TEHNICĂ AL ȚĂRII

SUB CONDUCEREA Partidului Comunist Român știința și tehnologia românească s-au dezvoltat continuu, aducîndu-și o contribuție din ce în ce mai mare la construcția societății socialiste în țara noastră.

Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie îi revin importante atribuții legate de afirmarea și valorificarea energiei creatoare, a puterii de inovație științifică și tehnică a țării, el fiind direct responsabil de aplicarea politicii Partidului Comunist Român în știință și tehnologie.

În activitatea sa, C.N.S.T. și-a orientat eforturile către dezvoltarea capacității științifice și tehnologice a țării, concentrarea acestui potențial spre realizarea obiectivelor fundamentale ale dezvoltării social-economice, crearea condițiilor pentru aplicarea rapidă a cuceririlor științei și tehnicii în producție, valorificarea în străinătate a creațiilor tehnico-științifice autohtone.

Trebuie observat însă că — așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în expunerea la Consfătuirea de lucru a activului de partid din domeniul ideolcgiei și al activității politice și cultural-educative — în acest domeniu s-au manifestat unele fenomene negative, de subevaluare a capacității proprii de cercetare și dezvoltare tehnologică și de supraevaluare a rolului importului de utilaje și cunoștințe tehnico-științifice.

Analiza aprofundată a cauzelor care au generat această situație și adcptarea responsabilă și operativă a măsurilor care se impun în vederea satisfacerii imperativului valorificării maxime a potențialului de creație științifică-tehnică al țării este o sarcină de cea mai mare însemnătate.

Între altele, trebuie arătat că la un moment dat se crease o anumită izolare între C.N.S.T. și cadrele care lucrează în instituțiile de cercetare, rezultată din două mentalități greșite. Pe de o parte unii cercetători nu înțelegeau necesitatea orientării eforturilor de cercetare spre obiectivele de prim interes pentru economia națională. Pe de altă parte și în rîndul unor lucrători care lucrau în C.N.S.T. se făcea resimțită o anumită lipsă de încredere în capacitatea cercetătorilor și tehnicienilor noștri. Consecințele sînt lesne de întrevăzut: lipsa de finalitate a cercetărilor științifice, neconectarea organică a acestora la cerințele dezvoltării economico-sociale ale țării, orientarea excesivă către importul de licențe, adică de soluții din străinătate în știință și tehnologie. O astfel de atitudine implică desigur un efort conceptual mult mai mic, atrăgînd însă un important efort economic valutar suplimentar, adesea nejustificat.

Analiza atentă a situației de fapt arată că dispunem de un excelent potențial de cercetare, care se cere însă pus în valoare. Sînt numeroase exemplele de realizări tehnice românești care se bucură de bune aprecieri în străinătate. Dovada o constituie faptul că pornind de la astfel de descoperiri ale cercetătorilor români multe instituții și firme din diverse țări și-au manifestat interesul pentru construirea de centre mixte de cercetare, pentru întreprinderea unor acțiuni de cooperare în valorificarea rezultatelor cercetărilor noastre.

În acest context se cuvin menționate unele măsuri inițiate în ultimele luni de conducerea C.N.S.T., care se cer a fi dezvoltate în continuare în lumina indicațiilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Un rol important în orientarea noastră fermă spre dezvoltarea și valorificarea potențialului propriu de cercetare științifică și tehnologică îl vor juca înseși modificările produse în atribuțiile consiliului. Pînă nu de mult, Consiliul Național al Cercetării Științifice își concentra atenția exclusiv asupra activității defășurate în instituțiile de cercetare științifică. Obiectivul fundamental al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie este mult mai larg, dar și mai concret: introducerea tehnicii și tehnologiei noi în producție. Cercetarea științifică propriu-zisă este numai una din verigile lanțului de activități ce se află acum în atenția noastră: cercetare-dezvoltare-producție-desfacere. Nu este suficient să concepem un produs pentru ca el să pătrundă în economie; în politica științifică și tehnologică trebuie să avem în vedere și condițiile din producție, din sistemul de distribuție, de comercializare, de prețuri etc. Aceasta impune ca la elaborarea măsurilor de introducere a tehnicii noi în economie să apelăm tot mai mult la forțele proprii, prin alcătuirea de colective complexe formate din cercetători, proiectanți, economiști, cadre din producție.

O astfel de orientare ne-a condus la ideea desprinderii din mulțimea temelor de cercetare a unor probleme fundamentale legate de valorificarea unor importante resurse naturale ale țării, de care depinde nemijlocit realizarea obiectivelor esențiale ale planului de dezvoltare în perspectivă îndelungată a economiei naționale, cum ar fi de exemplu: soluții noi în economisirea cocsului metalurgic, valorificarea piritelor, valorificarea minereurilor sărace de mangan, a argilelor refractare, a șisturilor bituminoase ș.a.

Impulsionarea și susținerea eforturilor de cercetare științifică și de aplicare a rezultatelor acesteia în producție, depinde neîndoielnic de o serie întreagă de pîrghii economice și organizatorice dar — și în egală măsură — de formarea la toți cei implicați în acest proces, a unei mentalități bazate pe încredere în forța proprie de creație, a unui spirit de înaltă responsabilitate patriotică, ambele rezultate al unei susținute munci de educație politică și ideologică.

Radu NEGRU
Consilier al președintelui C.N.S.T.

A ÎNTĂRI CONTROLUL

(Urmare din pag. 3)

îndeplinește decît un mandat pe care i l-a încredințat poporul de a-i administra o parte din patrimoniul său și față de care răspunde de felul cum l-a gestionat, precum și de eficiența administrării. Această răspundere înaltă trebuie să-l facă intransigent față de manifestările negative și ilegale ale unor salariați. Conducătorul are obligația să contribuie la sporirea patrimoniului pe care-l administrează și prin aceasta a avuției naționale. O contribuție deosebită pe linia creșterii și consolidării proprietății socialiste trebuie să aibă fiecare muncitor, fiecare salariat la locul său de muncă prin respectarea riguroasă a disciplinei socialiste.

Aceasta înseamnă a-ți cunoaște bine meseria ce ți-ai ales-o, a fi punctual și a-ți îndeplini în termenul fixat sarcinile încredințate, a respecta întocmai normele de lucru, tehnologia de fabricație, a te încadra în normele de consum și chiar a le reduce, a munci în așa fel încît să preîntîmpini apariția rebuturilor de fabricație, a-ți realiza sarcinile de plan în condiții de eficiență și de calitate.

Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate presupune nu numai asigurarea respectării riguroase a disciplinei și ordinii sociale, a unei discipline bazate nu pe constrîngere, ci pe convingere, ci presupune, de asemenea, formarea unei înalte conștiințe socialiste, transformarea muncii într-o necesitate și o plăcere pentru toți membrii societății.

ANUL IX viata economica

săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11.78.76 • București

SUMARUL

numărului 30 din 23 iulie 1971

■ ECONOMIE NAȚIONALA

— Autoutilarea — o acțiune cu multiple implicații favorabile
de econ. **M. Stoianovici**, ing. **V. Baraș-Brasov** (pag. 5)

— **Date de prognoză:**
Orientări în producția și consumul de substanțe chimice pentru protecția plantelor
de dr. ing. **Paul N. Ștefănescu** (pag. 6)

— **În industria constructoare de mașini:**
Specializare, cooperare, eficiență.
de ing. **R. Vlădoianu**, director general adjunct în M.I.G.M. (pag. 7)

— **Relații economice externe ale României:**
Colaborarea și cooperarea cu țările socialiste în domeniul materiilor prime, combustibilului și energiei electrice (II)
de ing. **Ionel Laudoniu**, ing. **Petre Tucra** (pag. 8)

■ CONDUCERE ȘI ORGANIZARE

Adunarea generală a salariaților — expresie a creșterii rolului clasei muncitoare
• Participare nemijlocită la făurirea propriului viitor
de **N. Haneș**
• O măsură a eficacității muncii colective: valoarea problemelor formulate și rezolvate
de **Constantin Cojocaru** (pag. 9)

— **Cincinalul 1971—1975**
Creșterea productivității muncii — factor hotărîtor al progresului
de **Gh. Obreja**, **Dan Popescu**, din Comitetul de Stat al Planificării (pag. 10—11)

■ TEORII • IDEI

— Un studiu laborios despre evoluția curentă a economiei mondiale
de **I. Burstein**- I.C.E. (pag. 13)

— O manieră exclusivistă de tratare a valorii — muncă
de asist. univ. **M. Cosea**

— Informația de piață Convorbire despre obiectul unei teze de doctorat cu **C. Rapcea** (pag. 14)

— Dezbateri: Subdezvoltarea economică și căile lichidării ei (V) (pag. 15)

■ ECONOMIE MONDIALĂ

— **Din presa internațională:**
Frămîntările sociale din lumea capitalistă, expresia unei inechități flagrante grupaj realizat de **Dinu Dragomirescu** și **I. Vianu** (pag. 16)

— Modificări în funcțiile banilor pe piața mondială capitalistă
de **T. Bolchiș**, doctorand A.S.E. (pag. 18)

— Însemnări de călătorie din R. P. Polonă
Industria carboniferă — extindere și modernizare
de **Gheorghe Crețoiu**

— Note de drum din Cuba
Pulsațiile socialismului la Manzanillo
de **Dan Munteanu** (pag. 19)

Redactor șef: Gheorghe DOLGU

Tiparul: Întreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

AUTOUTILAREA — o acțiune cu multiple implicații ,avorabile

PRINȘI în giganticul nostru efort constructiv sîntem cu toții convinși de adevărul și de valoarea semnificației cuvintelor tovarășului Nicolae Ceaușescu că: **„Nimeni nu va putea obține succese în făurirea orînduirii noi, fără a se bizui pe clasa sa muncitoare, pe intelectualitatea proprie, pe tot ce are mai bun poporul din care face parte".** *Punerea în valoare a înaltelor virtuți descătușate ale clasei muncitoare, hărnicia și talentul său, creația tehnică și științifică a specialiștilor noștri constituie garanția permanentizării dinamismului caracteristic dezvoltării economiei noastre naționale.*

În cadrul acțiunii de autoutilare colectivele de întreprinderi din toate ramurile industriale își făuresc, ca urmare a valorificării potențelor umane și materiale de care dispun, mașini, utilaje și instalații de înaltă tehnicitate, care concurează cu succes realizările similare din țări cu tradiție industrială îndelungată.

Înfăptuirile obținute în cadrul acțiunii de autoutilare au dovedit din plin că dispunem de un potențial creator capabil să conceapă mașini și utilaje comparabile cu realizările de vîrf existente pe plan mondial, în condiții economice extrem de avantajoase.

Referindu-se la faptul că, atunci cînd partidul a pus sarcini în fața muncitorilor, tehnicienilor, inginerilor și cercetătorilor, au fost rezolvate multe probleme complicate, că și la unele utilaje importante aduse din import a fost nevoie ca pînă la urmă tehnicienii români să găsească soluții și să asigure buna lor funcționare, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat, printre altele, la Consfătuirea de lucru a activului de partid din domeniul ideologiei și al activității politice și cultural-educative : **„Este timpul ca din punct de vedere principial, teoretic, ideologic, să luăm o poziție fermă în această privință și a înarma pe toți activiștii noștri de partid și de stat, din toate sectoarele de activitate, cu înțelegerea clară a necesității de a pune pe primul plan forțele proprii, folosirea muncii și conștiinței proprii, a priceperii proprii, a forțelor clasei muncitoare proprii — și numai după aceea să apelăm la import".**

Realitatea dovedește că, în cadrul acțiunii de autoutilare, își găsesc un cîmp larg de afirmare fermentul căutărilor, se materializează numeroase idei originale, sînt valorificate creații valoroase — rod al gîndirii colectivelor de muncă, că aici, ca și în alte domenii de activitate, se cere desfășurată o adevărată bătălie împotriva rutinei, pentru triumful ideilor novatoare puse în slujba societății noastre socialiste.

● În 4 luni — utilaje în valoare de peste 48 milioane lei

ÎNTREPRINDERILE brașovene au acumulat, în ultimii ani, o bogată experiență pe linia autoutilării, reușind să-și asigure un număr însemnat de mașini și utilaje pentru dotarea proprie, precum și pentru nevoile altor întreprinderi. Semnificativ este faptul că, în cincinalul trecut, în cadrul acțiunii de autoutilare, s-au realizat circa 5 400 mașini, utilaje, instalații și A.M.C.-uri, a căror valoare s-a ridicat la peste 365 milioane lei.

Materializînd în mod fidel proiectele realizate în concepție proprie, secțiile de execuție din întreprinderile constructoare de mașini au realizat un număr important de mașini-agregat, echipînd integral liniile automate de transfer de la Uzina „Tractorul" și „Uzina de autocamioane" pentru prelucrarea diferitelor repere — blocul cilindrilor, instalații pentru peliculizarea nisipului la turnătoria Uzinei „Tractorul" și Uzinei de autocamioane, mașini de călit prin inducție, mașini de pilit bile, linie tehnologică de laminare și calibrarea inelelor de rulmenți, mașini de rectificat ace la Uzina „Rulmentul", cuptor cu creuzet pentru topit metale și coloană de distilare la Combinatul chimic „Victoria" și multe altele.

În programul de măsuri pentru realizarea planului pe 1971 este prevăzută **execuția în întreprinderile județului a 735 mașini, instalații și agregate în valoare de peste 125 milioane lei, iar pe întregul cincinal o valoare de aproape 900 milioane lei, studiindu-se posibilitatea de sporire a volumului lucrărilor de autoutilare în așa fel încît să se poată acoperi nevoile proprii și chiar pentru export.**

În vederea intensificării aplicării în practică a programului de măsuri stabilit de Comitetul județean de partid, s-a făcut o amplă analiză în 20 de întreprinderi din ramurile : construcții de mașini, chimie, lemn, industrie ușoare și industrie locale, care a evidențiat preocuparea acestora pentru extinderea acțiunii de autoutilare prin crearea unui cadru organizatoric adecvat, dar și o serie de probleme ce trebuie soluționate pe plan local sau central. De altfel, aceste preocupări se regăsesc și în realizările obținute pe primele patru luni din acest an, cînd la nivelul județului, **valoarea utilajelor și mașinilor executate în întreprinderi a fost de peste 48 milioane lei, ceea ce reprezintă 30% din valoarea anuală.**

● Autoutilarea are și un efect de antrenare a concepției proprii

PRACTICA demonstrează că extinderea acțiunii de autoutilare reclamă crearea și întărirea serviciilor de concepție cu cadre tehnico-inginerești capabile să rezolve multiplele probleme pe care le ridică fabricarea unor utilaje complexe. Plecînd de la acest imperativ, în toate întreprinderile constructoare de mașini și în unele din alte ramuri au fost create nuclee de proiectare pentru autoutilare, luîndu-se măsuri pentru trecerea unui număr însemnat de ingineri și tehnicieni din secțiile de producție în serviciile de concepție. Dacă pînă nu de mult existau servicii puternice pentru proiectarea mașinilor și instalațiilor realizate prin autoutilare numai la Uzinele „Tractorul", Uzina de autocamioane și Uzina „Rulmentul" din Brașov, în prezent în acest compartiment la Uzina nr. 2 Brașov, lucrează 25 ingineri și proiectanți, la Uzina „Electroprecizia"-Săcele — 22, la Fabrica de scule-Rîșnov — 15 ș.a.

Concentrarea în serviciile de concepție a unui număr important de specialiști, **face posibil ca autoutilarea să devină o acțiune de creație tehnică proprie, care să ofere în permanență posibilități de promovare continuă a progresului tehnic, de modernizare a întregului proces de producție.** În momentul de față, în acest mod, cea mai mare parte a întreprinderilor constructoare de mașini este pregătită să rezolve problemele multiple și complexe, pe care le ridică autoutilarea. Acest lucru este demonstrat printre altele și de faptul că din valoarea de 900 milioane lei ce urmează a se realiza în cincinal, aproape jumătate o vor reprezenta mașinile-unelte și mașinile-agregat de înaltă tehnicitate destinate așchierii metalelor, precum și utilajele de mare complexitate pentru turnătorii, forje și tratamente termice.

Nu peste tot există însă preocuparea pentru organizarea de nuclee de proiectare a utilajelor. În această situație se găsesc întreprinderile din industria chimică, industria ușoară, industria alimentară, industria lemnului, industria locală, unde nu sînt create condiții pentru desfășurarea unei activități satisfăcătoare în acest domeniu. De aceea, **credem necesar ca ministerele respective, folosind noile forme de organizare, să creeze la nivelul centralelor nuclee puternice de proiectare și execuție pentru autoutilare, care să deservească unitățile componente.**

> **● În 1971 în întreprinderile județului Brașov urmează să se realizeze 735 mașini, utilaje, instalații și agregate în valoare de 125 milioane lei ; în cincinal — valoarea mașinilor realizate prin autodotare se va ridica la 900 milioane lei.**
>
> **● Necesitatea creării la nivelul centralelor și combinatelor a unor puternice nuclee de proiectare și execuție pentru deservirea unităților componente și evitarea paralelismelor.**
>
> **● Organizarea de depozite centrale de dispozitive frecvent utilizate de întreprinderi.**
>
> **● Colaborare și cooperare, dar și mai buna utilizare a capacităților existente de execuție.**
>
> **● Indicator distinct de productivitate a muncii pentru atelierele de autodotare**

În activitatea de concepție se constată existența unor probleme nerezolvate, care diminuează eficiența acesteia și afectează extinderea autoutilării. Una din aceste probleme, o constituie preocuparea insuficientă pentru tipizarea și standardizarea elementelor componente ale mașinilor și agregatelor, ca premisă a măririi seriilor de fabricație, a specializării producției și, în general, a introducerii progresului tehnic.

Dacă în proiectarea mașinilor-agregat s-au obținut la Uzina „Tractorul" și Uzina de autocamioane, prin tipizare, unele rezultate bune privind realizarea capetelor de forță, a săniilor de avans, a panourilor hidraulice și a unor elemente de automatizare, la celelalte mașini și instalații produse în alte întreprinderi, numărul elementelor tipizate este cu totul nesatisfăcător. Printre altele, aceasta se datorește și lipsei de cooperare în activitatea de concepție pentru autoutilare, precum și existenței unui flux informațional nesatisfăcător. Cu toate că pe plan central, s-au tipizat de către Institutul de cercetări și proiectări pentru mașini-unelte și agregate un număr mare de elemente (cutii de viteză, suporți, instalații hidraulice, cutii de avansuri, instalații electrice), acestea nu sînt utilizate în măsură suficientă de către întreprinderile din județ, întrucît ele nu se cunosc, iar uzinele de tractoare și de autocamioane preferă să le utilizeze pe cele proprii, deoarece nu există o unitate specializată pentru a le produce centralizat.

Lipsa de cooperare în proiectarea și execuția utilajelor în cadrul autoutilării, se datorește și necoordonării în suficientă măsură a acestei acțiuni de către centralele industriale și ministere. Așa se explică faptul că o serie de probleme rezolvate favorabil de către o uzină, sînt reluate de către altele, cheltuindu-se astfel inutil timp și forță de muncă. Sînt numeroase exemple care atestă acest lucru : La Uzina mecanică de material rulant, de exemplu, s-a proiectat și se execută curent electropalane de 2,5 tone. În același timp, Uzina „Hidromecanica" și-a propus să proiecteze și să execute și ea electropalane de 3 tone, fără însă să folosească documentația și experiența dobîndită de uzina menționată în fabricarea acestora, deși ambele unități se află în același oraș. De asemenea, se constată că la Uzina „Tractorul" și Uzina de autocamioane s-au tipizat o serie de elemente necesare mecanizării transportului inter-secții și inter-operații (stații de antrenare, role, lanțurile stațiilor de întindere și antrenare, stîlpii de susținere etc.), care ar putea fi folosite de celelalte întreprinderi constructoare de mașini, precum și de unele din alte ramuri din județ. De aici, **rezultă necesitate, ca întreprinderile să fie ajutate mai mult de către centrale și ministere, în așa fel încît cooperarea în domeniul autoutilării să fie inițiată, concepută și organizată odată cu proiectarea.** În același timp, ar fi necesar ca atît la nivelul județului, cît și la nivelul Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, **să se editeze cataloage și buletine informative care să cuprindă caracteristicile principale ale mașinilor, agregatelor și instalațiilor executate în cadrul acțiunii de autoutilare.** Rezolvarea acestor probleme ar permite realizarea într-un termen mai scurt a proiectelor, folosirea mai eficientă a capacităților de proiectare și, în final, scurtarea ciclului de fabricație a utilajelor respective.

● Pentru mai buna organizare a execuției

De o importanță deosebită pentru acțiunea de autoutilare este organizarea activității de execuție a mașinilor și utilajelor. În prezent, majoritatea întreprinderilor au organizate nuclee, ateliere sau secții de execuție înzestrate cu mașini, utilaje și forță de muncă calificată. Desfășurarea activității de execuție este însă condiționată de asigurarea din timp a proiectelor, respectiv de crearea unui decalaj minim, care să permită aprovizionarea cu materii prime și materiale, aparatură de măsură și control și alte furnituri. Din acest punct de vedere, lucrurile se prezintă mai bine la Uzinele „Tractorul", „Rulmentul", „Hidromecanica", Uzina nr. 2 și altele, unde din utilajele prevăzute a se realiza în acest an, proiectele sînt asigurate în proporție de 70—100%. Sînt însă și întreprinderi — „Electroprecizia"-Săcele, Fabrica de scule-Rîșnov, „6 Martie", F.A.T.-Codlea, Fabrica de stofe ș.a. — care nu au creat acest decalaj și, ca atare, ciclul de execuție se prelungește, lipsind întreprinderile de aportul acestor utilaje.

Pentru ca execuția să se desfășoare în mod corespunzător este absolut necesar ca o serie de elemente frecvent utilizate cum ar fi : dispozitivele universale de strîngere rapidă, cuplaje electromagnetice, electromotoare cu două turații, variatoare continue de turație, lanțuri speciale de transmisii, dispozitive de strîngere, limitatoare electrice și elemente pentru comanda program, să existe în permanență într-un depozit centralizat de unde să poată fi procurate la nevoie. De aceea, **ar fi extrem de util ca Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini să înființeze o astfel de bază unde întreprinderile interesate să găsească atît elementele**

econ. M. STOIANOVICI
ing. V. BARAȘ
secția economică a Comitetului județean P.C.R.-Brașov

(Continuare în pag. 12)

DATE DE PROGNOZĂ

Orientări în producţia şi consumul de SUBSTANŢE CHIMICE PENTRU PROTECŢIA PLANTELOR

UNA DIN VERIGILE importante ale luptei integrate împotriva duşmanilor culturii vegetale — boli, dăunători, buruieni — o constituie folosirea substanţelor chimice, antidăunătorii. **După datele F.A.O. pierderea anuală provocată de dăunători, reprezintă 30 milioane tone, sau 6% din totalul recoltei mondiale, iar dăunătorii din hambare, distrug aproximativ 50 milioane tone, adică 10% din totalul recoltei.** Pierderile anuale de recolte sînt evaluate la aproximativ 75 miliarde dolari, reprezentînd 35% din recolta potenţială.

În funcţie de dăunătorii care le cauzează, pierderile se repartizează astfel:

- datorită insectelor: 29,7 miliarde dolari sau 13,8% din recolta potenţială;
- datorită ciupercilor: 24,8 miliarde dolari, sau 11,6% din recolta potenţială;
- datorită buruienilor: 20,5 miliarde dolari sau 9,6% din recolta potenţială.

Cuantumul pierderilor totale este mai puternic reliefat în raportarea sa la valoarea efectivă a producţiei agricole, circa 150 miliarde dolari. În acest caz, proporţia pagubelor este de aproximativ 50%. Cele mai puternic afectate de dăunători sînt culturile de trestie de zahăr şi orez, care cunosc pierderi anuale de 53% şi, respectiv, 48% din recolta potenţială.

Cercetările efectuate în ţara noastră au demonstrat eficacitatea ridicată (de regulă peste 90%) a utilizării antidăunătorilor. Astfel, **tratamentul cu sulfat de cupru pentru combaterea manei cartofului, costă 200 lei ha şi asigură o reducere a pagubelor de circa 4 000 lei/ka; la mana viţei de vie, costul tratamentului chimic este de circa 350 lei/ha, iar recolta ce poate fi salvată are o valoare de circa 8 500 lei.** De altfel, **pentru fiecare leu cheltuit în scopul protejării recoltelor de dăunători, se obţine un plus de recoltă în valoare de 30—40 lei, iar la culturile tehnice şi pomi fructiferi se obţine o valoare în plus de 100 lei.**

În prezent, **valoarea producţiei mondiale de antidăunători este apreciată la peste 2 miliarde dolari,** iar numărul preparatelor utilizate este de ordinul a cîtorva zeci de mii, aparţinînd unor clase de substanţe chimice din cele mai variate. În cadrul INSCIN s-au întreprins studii amănunţite, privind tendinţele de dezvoltare în viitorii ani, a antidăunătorilor. **Pentru anul 1980 necesarul mondial de antidăunători se va ridica la 6,5—7 miliarde dolari.** Principalele tendinţe care se vor manifesta în actualul deceniu, sînt:

- În producţia mondială de antidăunători, principalele ţări capitaliste dezvoltate: S.U.A., R.F. a Germaniei, Anglia, Franţa, Elveţia, Japonia, Italia şi Canada, deşi vor continua să deţină ponderea cea mai mare ... şi cota lor parte va scădea în favoarea ţărilor socialiste şi a celor în curs de dezvoltare.
- **Comerţul internaţional cu antidăunători va cunoaşte creşteri importante, mai mult sub aspectul valoric, ca urmare a schimburilor de sortimente cu valori ridicate.**
- **Insecticidele clorurate îşi vor găsi debuşee importante în ţările în curs de dezvoltare,** în care cea mai mare parte a cantităţilor de DDT sînt folosite în scopuri sanitare, în special de combatere a malariei, protecţia chimică a culturilor agricole avînd un rol secundar. Suspendarea sau limitarea utilizării DDT-ului conform opiniei specialiştilor O.M.S. ar atrage după sine urmări din cele mai grave asupra sănătăţii populaţiei din majoritatea ţărilor în curs de dezvoltare. O primă consecinţă ar fi creşterea vertiginoasă a mortalităţii.
- Modificările care vor avea loc în structura consumului de antidăunători se vor traduce **prin creşterea rapidă a cotei ierbicidelor în raport cu insecticidele şi funigicidele.** Ca urmare, pe de o parte a preţurilor relativ ridicate, iar pe de altă parte datorită efectului negativ asupra mediului înconjurător, se preconizează abordarea complexă a problemei combaterii dăunătorilor.
- **O pondere tot mai mare în arsenalul de luptă împotriva dăunătorilor, o va avea combaterea biologică** (insecticidele biologice), crearea de soiuri rezistente, a aplicării curente a tuturor măsurilor de higienă fitosanitară şi a corectării neajunsurilor actualelor insectofungicide.
- **Va fi extinsă metoda de combatere a larvelor diferiţilor dăunători cu ajutorul zoofagilor,** în special cei din grupul trichograma. Avantajul acestora faţă de insecticidele chimice clasice reiese şi din următorul exemplu: s-a stabilit că materialul biologic şi manopera pentru două tratamente aplicate pe o suprafaţă de 20 000 ha costă circa 2 milioane lei, faţă de 4 milioane lei cît ar necesita tratamentul chimic.
- **Insecticidele hormonale vor înlocui insecticidele chimice la începutul deceniului următor,** în situaţiile în care ori de cîte ori permite aceasta. Sînt biopreparate pe bază de hormoni juvenili, extraşi din corpul larvelor în momentul năpîrlirii şi transformării în adult. Aplicate sub formă de stropiri în culturile atacate din specia din ale cărei larve s-au extras hormonii, aceste insecticide provoacă transformarea larvelor incomplet dezvoltate în adulţi sterili. Tot din arsenalul biologic face parte şi lupta genetică. Se preconizează crearea de insecte de „cultură" cu gene incompatibile, forme capabile prin împerecherea cu populaţia normală de dăunători, să-i reducă potenţialul de înmulţire pînă la o densitate numerică lipsită de importanţă economică.

O DEZVOLTARE importantă cunoaşte industria de antidăunători şi în ţara noastră. În timp ce în 1938 întreaga producţie se rezuma la verdele de Paris, sulfatul de cupru, leşiile brudeleze şi sulfocalcice preparate la locul de consum, în prezent industria chimică din România produce o gamă importantă de antidăunători: insectofungicide, ierbicide şi raticide sintetice (vezi tabelul nr. 1).

Ritmul mediu anual de creştere în intervalul 1960—1969 a fost de peste 12%. Rolul principal în producţia de antidăunători revine insecticidelor clorurate — DDT, HCH şi lindan, produse la Uzinele chimice din Turda, Grupul Industrial de Petrochimie-Borzeşti şi Combinatul Chimic-Rîmnicu Vîlcea. Creşterea producţiei în România de antidăunători a creat disponibilităţi importante pentru export, în special al DDT şi HCH, atît sub formă de concentrate, cît şi sub formă de preparate condiţionate. Pînă în prezent s-a exportat anual cantităţi ce au atins circa 10% din producţia realizată, mai ales la detoxan şi detox.

Din punct de vedere al orientării geografice, cele mai mari cantităţi exportate au fost în ţările socialiste şi într-o proporţie mai mică în ţările capitaliste şi în curs de dezvoltare. **Pentru sporirea eficienţei economice pe viitor a exportului nostru de antidăunători şi mărirea cantităţilor exportate, este necesară, în primul rînd, diversificarea paletei de produse prin introducerea în fabricaţie de produse noi cu acţiune nocivă mai redusă asupra mediului înconjurător. Să se acorde o importanţă majoră produselor biologice.**

Tabel nr. 1

în mii tone 100% substanţă activă

1950	1955	1960	1965	1966	1967	1968	1969
5,5	6,9	9,7	13,3	24,1	25,0	25,4	24,6

Sursa: Anuarul Statistic al R.S. România, 1970, pag. 118.

Ca urmare a interzicerii insecticidelor clorurate într-o serie de ţări este recomandabil să se orienteze exportul spre acele ţări (în curs de dezvoltare) care le folosesc la combaterea malariei şi a tratării unor culturi de plante textile. Livrarea să se facă sub formă de produse condiţionate conform normelor O.M.S., solubile în apă, gata de întrebuinţare, ambalate în butoaie de tablă, cu dimensiuni stabilite în conformitate cu cererea clientului.

În viitor este necesar să se acorde o atenţie majoră armei biologice. De asemenea, ar fi de reţinut ca problema combaterii dăunătorilor să fie centralizată şi coordonată, dat fiind că aspectele economice justifică aceasta.

Cu toate realizările incontestabile înregistrate pe acest tărîm de către ICECHIM şi ICPP, nu am reuşit să asigurăm o producţie internă care să satisfacă în întregime nevoile agriculturii. Calculele făcute de specialiştii din ţara noastră au arătat că **pentru a asigura o combatere satisfăcătoare a principalelor boli** (la număr 234) **dăunători** (208) **şi buruieni** (205), **sînt necesare cel puţin 97 de substanţe active şi condiţionate, minimum 250 de produse comerciale** (forme de aplicare) **care să uşureze folosirea lor.** Evident, nu este raţional să fabricăm cantităţile mici (dar foarte necesare) din unele produse care vor fi, deci, importate în continuare. Însă peste 70% din substanţele active necesare agriculturii, justifică renunţarea la import şi realizarea lor printr-un efort propriu.

Un alt neajuns se datoreşte sistemului actual de studiu al preparatelor propuse pentru asimilare. Din momentul sintetizării lor pe plan mondial, acestea ajung la noi după 1—2 ani. Abia după aceea intervin fazele de asimilare a producţiei, prin cercetarea tehnologiei timp de 2—3 ani, la care se adaugă minimum 2 ani pentru realizarea staţiei pilot. După 7 uneori chiar 10 ani se poate trece la producţia industrială. Ca o consecinţă a celor arătate se constată o rămînere în urmă faţă de nivelul mondial mai ales că unii antidăunători sînt valabili numai 7—10 ani, fiind înlocuiţi cu alţiii mai eficienţi şi mai ieftini. **Se impune evident scurtarea etapelor susmenţionate dar mai ales intensificarea efortului propriu de creaţie şi o colaborare mai activă între toţi factorii interesaţi.** Deocamdată, coordonarea acestei activităţi complexe este în faza incipientă. Comisia interministerială de omologare a antidăunătorilor trebuie să devină mai activă şi să determine o accelerare a lucrărilor.

dr. ing. Paul N. ŞTEFĂNESCU
Institutul pentru studierea conjuncturii economice internaţionale

SĂPTĂMÎNAL — UN GRAFIC COMENTAT

METALUL — UTILIZAT CÎT MAI JUDICIOS!

CELE 8 întreprinderi componente ale Centralei industriale de maşini agricole (Uzinele „Semănătoarea" şi „Metalica" din Bucureşti, „7 Noiembrie"-Craiova, „Tehnometal"-Timişoara, Uzina de utilaje de morărit-Topleţ, Fabrica de articole de tablă-Codlea, Întreprinderea mecanică „Ceahlău"-Piatra Neamţ şi I.M.U.-Medgidia), sînt mari consumatoare de metal — peste 130.000 tone anual. **Dată fiind ponderea ridicată a acestei materii prime în totalul cheltuielilor de producţie, colectivele acestor întreprinderi depun eforturi susţinute pentru reducerea consumurilor specifice.**

Metodele folosite în acest scop sînt diferite, în funcţie de specificul producţiei: reproiectarea unor piese sau subansamble pentru a micşora greutatea lor, îmbunătăţirea tehnologiei de fabricaţie, în vederea diminuării adaosurilor de prelucrare şi a cantităţii de deşeuri nerecuperabile, croirea combinată a tablelor etc. **Numai pe aceste căi pe ansamblul centralei, s-au economisit în primul trimestru al anului, 205 tone de metal.**

În vederea utilizării pe scară mai largă a înlocuitorilor de metal, respectiv a maselor plastice, **la Institutul de proiectări şi cercetări maşini agricole, s-a organizat un atelier special care confecţionează atît matriţele, cît şi piesele de mase plastice pentru toate produsele executate în întreprinderile componente ale centralei.** Tot aici, este studiată fiecare maşină agricolă în parte, pentru a se stabili piesele şi subansamblele care se pretează a fi confecţionate din asemenea materiale.

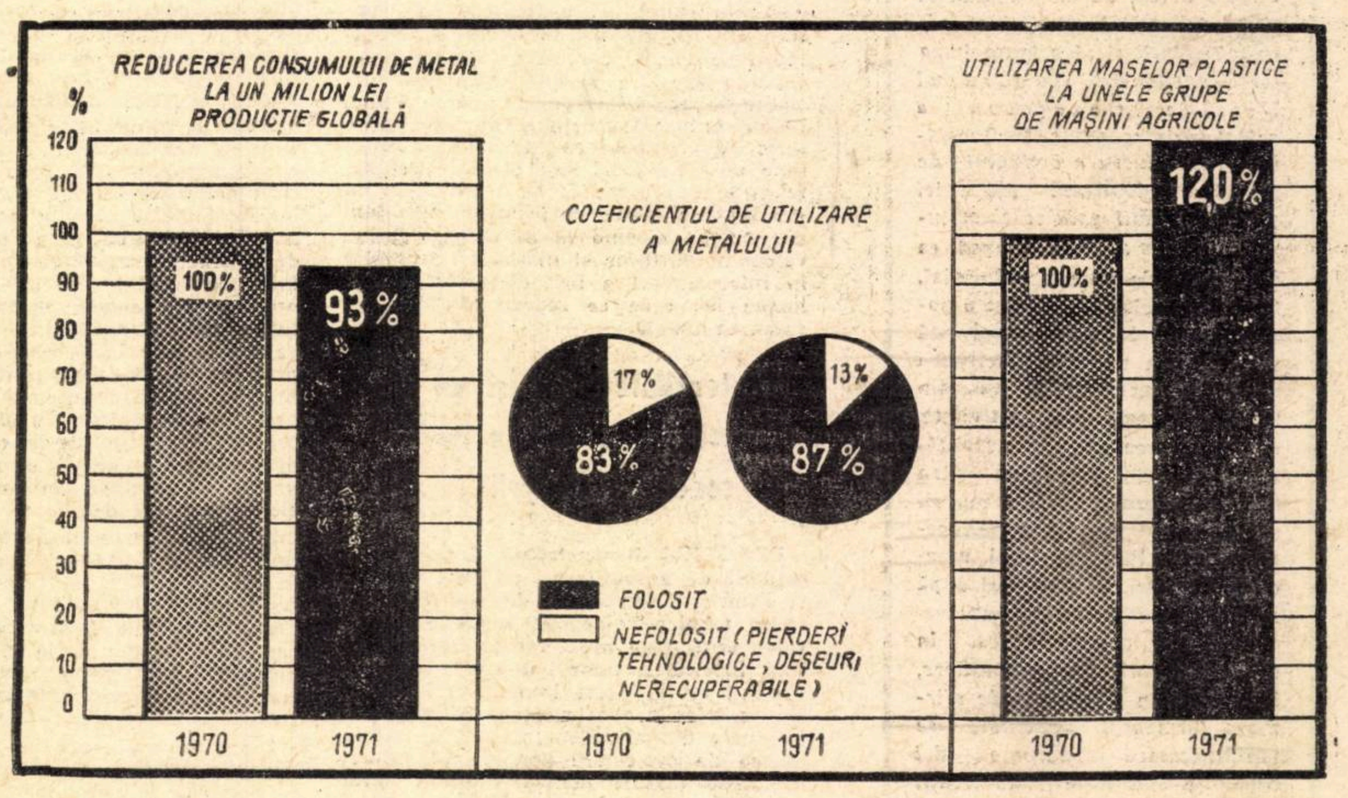

Realizările dobîndite pe linia utilizării mai eficiente a metalului ar putea fi apreciabil mai mari dacă întreprinderile siderurgice ar respecta prevederile contractuale privind livrarea laminatelor şi a tabelelor la lungimi fixe şi multiple şi la toleranţele solicitate.

- Specializarea pe subansamble după principiul profilării pe tehnologii specifice.
- „Rețineri" izvorîte din nerespectarea termenelor de livrare.
- Prețurile de desfacere revizuite sistematic după principiul menținerii rentabilității medii.

ÎN INDUSTRIA CONSTRUCTOARE DE MAȘINI

SPECIALIZARE, COOPERARE, EFICIENȚĂ

(foto Ion CUCU)

ÎMBUNĂTĂȚIREA performanțelor și caracteristicilor produselor, lărgirea continuă a gamei de sortimente, constituie sarcini principale care revin fiecărei centrale și întreprinderi industriale în cincinalul 1971—1975. Concomitent, pe baza progreselor ce se realizează în tehnologie, ca și prin îmbunătățirea, pe bază științifică, a organizării proceselor de producție, unitățile industriale sînt chemate să valorifice toate rezervele de reducere a consumului specific de muncă și de materiale pentru a-și asigura diminuarea continuă a costurilor de fabricație. **Creșterea cantitativă și sortimentală a producției, îmbunătățirea calitativă a produselor, ca și sporirea eficienței economice, sînt strîns legate de adîncirea permanentă a specializării și cooperării în producție.**

Evoluția industriei constructoare de mașini din țara noastră ne furnizează nenumărate exemple care ilustrează **legătura directă dintre dezvoltare și adîncirea specializării și cooperării.** Multe dintre noile unități, aflate în prezent în construcție, au drept scop să asigure satisfacerea cantitativă a cererii în continuă creștere a unor categorii de produse. La Timișoara, de exemplu, se construiește o fabrică de aparate de măsură electrice. Asemenea aparate execută în prezent întreprinderea „Electromagnetica" din București, dar care mai realizează și echipamente pentru centrale telefonice, ca și alte produse. Noua fabrică urmează să împartă cu uzina „Electromagnetica" nomenclatorul de fabricație și astfel vor putea fi mai bine satisfăcute cererile de astfel de produse. **Specializarea celor două unități se va adînci, putînd astfel fiecare să producă un sortiment mai bogat, să aplice tehnologii adecvate și să-și asigure în acest mod sporirea eficienței economice a activității sale.**

În alte cazuri, apariția unor noi unități specializate a fost sau este motivată tocmai de necesitatea lărgirii sortimentului în direcții și în proporții pe care uzinele existente nu le pot realiza. Așa a fost cazul nașterii Fabricii de mașini unelte și agregate-București, care produce mașini-unelte de înaltă tehnicitate și de gabarite care nu puteau fi obținute la nici una din uzinele producătoare de mașini-unelte existente anterior, ca și al Uzinei de autoturisme Pitești, ale cărei produse nu puteau fi obținute la nici una din uzinele de autovehicule din Brașov și Cîmpulung. Efectele pozitive asupra eficienței economice rezultate din crearea acestor uzine specializate, sînt extrem de concludente.

Specializarea este o cerință a industriei moderne indiferent de ramură, însă în industria constructoare de mașini ea capătă o importanță deosebită. În această ramură acționează și alți factori care îi sînt specifici și determină, la rîndul lor, accentuarea procesului de specializare al unităților producătoare. Varietatea și complexitatea produselor sale este deosebită, în același timp, mașinile și aparatele produse fiind în permanență într-o rapidă evoluție și modificare, pe baza progresului tehnic contemporan. Aceasta face de-a dreptul imposibil ca, în cadrul unei singure întreprinderi, să poată fi creat și apoi fabricat un produs complex.

În marea lor majoritate mașinile, instalațiile și aparatele realizate în întreprinderile constructoare de mașini cuprind piese și subansamble prelucrate din metal prin procese tehnologice felurite (laminare, sudare, deformare la cald sinterizare etc.), de dimensiuni și grade de precizie foarte felurite, precum și piese și subansamble realizate din alte materiale (cauciuc, porțelan, sticlă, mase plastice, lemn etc.), prin procedee specifice fiecărui material în parte. Apare în mod evident faptul că ar fi imposibil din punct de vedere economic să realizăm aceste subansamble și piese în alt mod decît în unități diferite, înzestrate cu utilajele tehnologice necesare și specializate pentru obținerea unor anumite categorii din aceste piese.

Așa stînd lucrurile, **în industria constructoare de mașini capătă o importanță deosebită specializarea pe subansamble, după principiul profilării pe tehnologii specifice.** În unele cazuri, o parte din unitățile specializate nici nu mai aparțin industriei constructoare de mașini, ci altor ramuri ale industriei (industria chimică, ușoară, siderurgică, a prelucrării lemnului etc.). Pe baza principiului specializării au apărut numeroase întreprinderi profilate în fabricarea de piese si aparate electronice, electrice, hidraulice, pneumatice și de mecanică fină, ale căror produse apar ca subansamble de importanță deosebită pentru ridicarea nivelului tehnic și automatizarea reglării și funcționării mașinilor de orice fel. Putem cita, spre exemplu, Întreprinderea de piese radio și semiconductori, Fabrica de elemente de automatizare, Întreprinderea de mecanică fină — unități care, prin producția lor, contribuie nemijlocit la realizarea de mașini-unelte cu comandă program.

Specializarea aprofundată, pe produse, subansamble, repere și chiar pe operații tehnologice este, deci, o cerință obiectivă pentru industria constructoare de mașini. **Ea asigură rezolvarea eficientă a problemelor legate de sporirea și diversificarea volumului producției, a creșterii tehnicității și complexității acestora.**

PRIN ADÎNCIREA specializării apare însă **necesitatea unei largi cooperări a unităților specializate, pentru fabricarea produselor finite.** Cu cît este mai complex produsul fabricat și cu cît unitățile care cooperează la realizarea lui au un profil de specializare mai precis, deci mai îngust, cu atît sporesc avantajele tehnice și economice potențiale ale acțiunii de cooperare. Pe această cale se obține : **ridicarea nivelului tehnic, al performanțelor și siguranței în funcționare a fiecărui subansamblu, deci și a întregului produs ; reducerea costului fabricației, avînd în vedere că fiecare subansamblu se obține în condiții optime, printr-o tehnologie adecvată și cu un consum minim de materiale și manoperă ; scurtarea perioadei de asimilare a produselor noi, ca urmare a faptului că în compunerea sa se folosesc în măsura cuvenită subansamble elaborate, puse la punct și verificate înainte de începerea acțiunii de proiectare a noilor produse complexe.**

Cu toate aceste avantaje tehnice și economice incontestabile, în practică există numeroase conduceri de uzine care manifestă încă prudență și chiar reținere atunci cînd este vorba să extindă cooperarea cu alte întreprinderi specializate, preferînd să execute în unitățile proprii orice subansamble sau operații pe care le pot realiza.

Explicația acestor prudențe și rețineri trebuie căutată mai ales în faptul că, **unitățile subfurnizoare, creează adesea greutăți uzinelor beneficiare, fie prin nerespectarea termenelor de livrare sau neasigurarea unei calități corespunzătoare, fie prin prețul la care sînt livrate piesele prin cooperare care, nu de puține ori, depășește pe cel care rezultă în cazul fabricației lor în uzina proprie.** Aceste explicații, deși reale, nu exprimă totuși deficiențe specifice ale fabricației în cooperare, ci numai lipsuri ale felului în care această acțiune este concepută sau organizată în unele cazuri.

Pentru evitarea unor asemenea situații care, în ultimă instanță, se resfring asupra economicității producției pe ansamblul economiei naționale, trebuie să ținem seama în permanență că organizarea unei producții în cooperare necesită luarea unor măsuri prealabile — tehnice și economice — dintre care menționăm :

- **adîncirea tipizării, normalizării și standardizării dimensionale a pieselor și subansamblelor ;**
- **precizarea exactă a caracteristicilor subansamblelor ce se livrează și introducerea unor norme de calitate bine precizate, precum și a unor metode unanim recunoscute pentru verificarea calității și a toleranțelor dimensionale, care să stea la baza recepției operațiilor pieselor și subansamblelor ce se livrează în cadrul cooperării ;**
- **fundamentarea relațiilor de cooperare pe analize economice, care să permită alegerea, dintre mai multe soluții posibile, a aceleia care asigură costurile minime de fabricație și transport, precum și un ciclu de fabricație mai redus, deci un volum de mijloace circulante minim pentru producția în curs de fabricație.**
- **coordonarea cooperării prin plan, pe baza calculelor de încărcare a capacităților de producție și precizarea prin contracte a obligațiilor reciproce ale partenerilor ;**
- **existența în uzinele care beneficiază de cooperare a unor stocuri de piese și semifabricate judicios calculate spre a asigura continuitatea producției între două livrări ;**
- **stabilirea în cadrul cooperării a unor prețuri de livrare care să cointereseze atît uzina subfurnizoare, cît și cea coordonatoare, urmărind tendința de uniformizare a ratei beneficiului ;**
- **menținerea îndelungată a unor relații de cooperare odată stabilite, astfel încît efectul specializării să in-**

ing. R. VLĂDOIANU
director general adjunct Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini

→

fluenţeze favorabil rezultatele economice, iar relaţiile stabile dintre parteneri să conducă la o bună înţelegere şi încredere reciprocă.

Faptele au confirmat că, ori de cîte ori, în activitatea de cooperare au apărut neajunsuri, acestea au provenit din încălcarea uneia sau mai multora din cerinţele arătate. În ţara noastră standardele de stat asigură o bază bună, care favorizează cooperarea, în ceea ce priveşte normalizarea, tipizarea şi precizarea metodelor şi condiţiilor de recepţie. Totuşi standardele nu pot cuprinde decît condiţiile cele mai generale, care trebuie respectate drept condiţii minime, ele urmînd a fi completate de la caz la caz. Se pot cita numeroase situaţii de neînţelegeri, care au provocat, în anumite momente, perturbări în producţia de vagoane, locomotive, maşini-unelte sau maşini electrice, din cauză că unele prescripţii privind condiţiile de recepţie ale subansamblelor nu au fost puse la punct destul de clar între furnizor şi beneficiar. In mod nejust, unii furnizori de subansamble sau semifabricate consideră şi, în prezent, în analizele obligaţiilor de livrări de cooperare, drept efectuate livrările acelor semifabricate care au fost respinse justificat de client pentru remanieri. Apreciez că, în asemenea situaţii, **furnizorul ar trebui nu numai să plătească daune conventionale pentru întîrzieri în livrare, dar să suporte şi cheltuielile provocate clientului pentru operaţiile de prelucrare inutile, cu care şi-a încărcat atît costurile, cît şi capacităţile de producţie.**

MAI SÎNT ŞI ALTE ANOMALII care se manifestă pe tărîmul cooperării şi al colaborării. Sînt încă numeroase cazurile în care relaţiile de colaborare se planifică, de exemplu, fără să se examineze, în primul rînd, dacă ele se justifică din punct de vedere economic, prin înzestrarea tehnologică superioară a uzinei subfurnizoare, sau prin experienţa ei mai ridicată, care să-i permită să obţină costuri de fabricaţie mai reduse decît cea coordonatoare. Este adevărat că, adeseori, unele cooperări au fost stabilite pornindu-se de la considerentul capacităţii disponibile la subfurnizor, respectiv al deficitului de capacitate la uzina beneficiară.

Dar, în acelaşi timp, ele s-au bazat în măsură insuficientă pe calcule reale şi actuale ale încărcării capacităţilor de producţie. Se poate cita, ca exemplu negativ recent, felul în care s-a planificat cooperarea între Uzina „Tractorul"-Braşov (ca subfurnizor) şi Uzina mecanică-Muscel (ca beneficiar), în ce priveşte culasele (brut turnate) pentru autoturismul de teren M 461. Deşi această cooperare este tradiţională, iar la aşezarea planului pe 1971 s-a efectuat calculul încărcării capacităţilor, ulterior întreaga fundamentare a devenit nevalabilă, datorită unei suplimentări a sarcinilor de plan ale Uzinei de tractoare, care au condus la majorarea încărcării turnătoriei acestei uzine. A fost nevoie, ulterior, de numeroase analize spre a se găsi o soluţie, destul de dificilă de altfel, a asigurării culaselor necesare Uzinei mecanice din Muscel.

În ce priveşte preţul de achiziţie, deşi acesta ar trebui să acţioneze ca un instrument stimulator al dezvoltării cooperării, se mai întîlnesc cazuri cînd el este prea ridicat spre a-şi putea îndeplini acest rol. De ce? Pentru faptul că preţurile de vînzare nu sînt revizuite periodic, spre a corespunde reducerii costurilor de fabricaţie, care se obţin, an de an, pe baza specializării producătorului. Din acest motiv, unele produse ajung să conţină o diferenţă prea mare între preţul de cost şi cel de vînzare, ceea ce limitează interesul beneficiarilor virtuali. **Printr-o revizuire periodică şi sistematică a preţurilor de desfacere, după principiul menţinerii rentabilităţii medii, s-ar putea elimina şi acest neajuns.**

Alte dificultăţi ce apar în activitatea de cooperare sînt **rezultatul direct al schimbării, prin plan, a unor subfurnizori tradiţionali specializaţi, mai ales atunci cînd această acţiune nu este precedată de măsuri corespunzătoare, pentru pregătirea noului subfurnizor spre a prelua sarcina.** Se pot cita, ca exemplu, dificultăţile pe care le-a provocat activităţii Centralei industriale de automobile şi tractoare, la începutul acestui an, schimbarea furnizorilor pentru extinctoarele autocamioanelor şi pentru ridicătoarele hidraulice ale tractoarelor.

Cooperarea, pe baza specializării, trebuie să joace un rol important şi în ceea ce priveşte favorizarea accelerării introducerii progresului tehnic şi modernizării produselor. În acest scop, **este necesară o strînsă colaborare între serviciile de concepţie ale uzinelor participante, care trebuie să stabilească, în comun, direcţia în care să se desfăşoare lucrările de modernizare.** Putem afirma că există în această privinţă o relaţie dialectică de influenţare reciprocă, specialiştii unei uzine coordonatoare avînd sarcina, pe de o parte, să introducă în produsul finit rezultatele obţinute de subfurnizori, iar pe de altă parte, să-i determine pe aceştia să adapteze subansamblele cerinţelor noi ale produsului.

Prin cooperare trebuie să se reducă, totodată, volumul de muncă de pregătire al uzinelor subfurnizoare, ele punînd la dispoziţia diferiţilor consumatori produse tipizate, dar adaptate nevoilor acestora. De aici rezultă că **specialiştii uzinelor subfurnizoare trebuie să aibă un rol activ în informarea consumatorilor produselor lor asupra căilor de dezvoltare pe care le urmează spre a-i influenţa în alegerea soluţiilor pe care să le adopte pe produsele finale.**

Se pot da şi în această direcţie numeroase exemple, care atestă rezultatele bune obţinute de uzinele constructoare de maşini. Unele tipuri de relee, asimilate iniţial pentru locomotivele Diesel electrice, au fost astfel concepute încît, cu mici adaptări, au putut fi folosite în mai multe aplicaţii. Există însă şi cazuri cînd legătura dintre organele de concepţie ale uzinelor colaboratoare, nu a fost destul de strînsă. În ultimii ani s-au ivit situaţii cînd s-au achiziţionat licenţe de fabricaţie fără consultarea unor subfurnizori importanţi, fapt ce a pus în faţa acestora probleme dificile atunci cînd a venit momentul ca ei să livreze anumite subansamble pentru noul produs. Un exemplu de necorelare cu subfurnizorii, a căilor urmate pentru asimilarea produselor noi, îl constituie noul tip de autocamion cu motor Diesel, în curs de asimilare la Uzina de autocamioane — Braşov şi excavatorul hidraulic, intrat recent în fabricaţie la Uzina „Progresul"-Brăila. Cele două agregate sînt prevăzute cu sisteme de acţionare şi frînare pneumatică de concepţie diferită, ceea ce creează dificultăţi, încă nerezolvate, pentru asimilarea subansamblelor respective de către unitatea de specialitate — Uzina de piese auto Sibiu.

IMPORTANŢA cooperării între uzine specializate, ca factor menit să sporească eficienţa economică a activităţii industriale, **este astăzi confirmată şi pe plan internaţional.** Unele întreprinderi constructoare de maşini din ţara noastră cooperează cu firme de prestigiu din ţări dezvoltate din punct de vedere industrial la realizarea unor instalaţii şi obiective industriale, atît în România cît şi în alte ţări.

Desigur, pentru a favoriza lărgirea cooperării este necesar ca specializarea întreprinderilor să se adîncească, folosind totodată factori stimulatori potriviţi. Urmînd indicaţiile primite cu ocazia vizitelor făcute la începutul acestui an în întreprinderile constructoare de maşini de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al P.C.R., în prezent Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini elaborează un program de îmbunătăţire a profilării întreprinderilor, în scopul de a favoriza dezvoltarea specializării şi cooperării. Prin această acţiune se urmăreşte evitarea paralelismelor de profil care s-au format în decursul timpului, asigurarea utilizării intensive a capacităţilor de producţie, valorificarea deplină a experienţei şi forţei creatoare a cadrelor tehnice obţinute prin specializare pentru a face tot mai competitive produsele noastre din punct de vedere tehnic şi economic.

Noi obiective economice

● **LAMINOR LA TÎRGOVIŞTE.** — A început construcţia laminorului de profile mijlocii şi de forjat bare, obiectiv principal în cadrul uzinei de oţeluri aliate din Tîrgovişte, care va furniza economiei naţionale anual 600 000 tone. În acelaşi perimetru, au prins contur alte două mari obiective industriale: Uzina de strunguri automate şi semiautomate şi Fabrica de becuri electrice care, începînd cu 1973, va produce anual 5,7 milioane lămpi fluorescente-tubulare şi cu vapori de mercur, precum şi 95 000 000 becuri electrice normale.

● **LINII DE CIMENT.** — A început să producă a doua linie de ciment a Combinatului de materiale de construcţii de la Chiştag-Aleşd, judeţul Bihor, cu o capacitate de 320 000 tone anual. Constructorii continuă lucrările la cea de a 3-a linie de ciment.

● **INSTALAŢIE PENTRU PRODUCEREA DE FIRE POLIESTERICE.** — La Uzina de fibre şi fire poliesterice din Iaşi a început construirea unei noi instalaţii care va produce 5 260 tone fire poliesterice textile. În 1973, la intrarea ei în funcţiune, uzina ieşeană îşi va tripla capacitatea actuală la acest produs.

RELAŢII ECONOMICE EXTERNE ALE ROMÂNIEI

COLABORAREA ŞI COOPERAREA CU ŢĂRILE SOCIALISTE

ÎN DOMENIUL MATERIILOR PRIME, COMBUSTIBILULUI ŞI ENERGIEI ELECTRICE (II)

DIN CELE PREZENTATE în prima parte a articolului *(vezi numărul trecut al revistei)* se poate constata o permanentă lărgire, adîncire şi mai cu seamă o diversificare a colaborării şi cooperării ţării noastre cu celelalte ţări socialiste în domeniul dezvoltării bazei de materii prime, combustibilului şi energiei. La aceasta a contribuit dezvoltarea continuă a economiei naţionale a fiecărei ţări şi ridicarea nivelului tehnic al producţiei — premise de bază ale consolidării relaţiilor de cooperare economică şi tehnică.

O deosebită importanţă în procesul de adîncire şi perfecţionare, în continuare, a colaborării şi cooperării dintre ţările membre ale C.A.E.R. în domeniile menţionate o au hotărîrile sesiunilor a XXIII-a şi a XXIV-a ale Consiliului de Ajutor Economic Reciproc din anul 1969, respectiv 1970.

Aşa cum arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, în expunerea la Consfătuirea de lucru a activului de partid din domeniul ideologiei şi al activităţii politice şi cultural-educative din 9 iulie 1971, dezvoltarea şi adîncirea în continuare a cooperării şi a colaborării, pe baza hotărîrilor sesiunilor menţionate **„este menită să asigure egalitatea deplină între ţările socialiste, avantajul reciproc, soluţionarea problemelor în spiritul liberului consimţămînt şi al intereselor fiecărei ţări socialiste, asigurarea dezvoltării şi înfloririi economiei naţionale a fiecărui stat socialist".**

Colaborarea în domeniul materiilor prime, combustibilului şi energiei, conform prevederilor sesiunilor a XXIII-a şi a XXIV-a ale C.A.E.R., urmează să cuprindă o perioadă îndelungată şi să-şi găsească reflectarea în acorduri de lungă durată. O atare orientare apare deplin justificată ştiut fiind că aceste ramuri industriale aduc o contribuţie hotărîtoare în susţinerea dotării tehnice a economiei şi că dezvoltarea lor face posibilă şi necesară lărgirea multilaterală a cooperării în cele mai variate forme reciproc avantajoase.

În acest context, ţările membre ale CAER au convenit să efectueze în principalele ramuri industriale, dar în special în ramurile de materii prime şi energetice, coordonarea planurilor pe o perspectivă mai lungă de 5 ani. În domeniile bazei de materii prime siderurgice şi al metalurgiei neferoase, bazei de combustibil şi energiei acţiunea de coordonare a planurilor de dezvoltare cuprinde, între altele, colaborarea ţărilor membre în elaborarea de prognoze în cele mai importante domenii ale economiei, ştiinţei şi tehnicii.

O trăsătură caracteristică a lucrărilor propriu-zise de coordonare a planurilor economice în ramurile amintite o va constitui examinarea complexă a problemelor de colaborare evidenţiate de către ţări ca prezentînd interes reciproc, îndeosebi din punct de vedere al extinderii cooperării, colaborării în construcţia unor obiective de interes comun, al cooperării în efectuarea unor lucrări de prospecţiuni geologice, cercetărilor ştiinţifice de importanţă deosebită, precizării volumelor şi condiţiilor livrărilor reciproce de produse ale ramurilor de materii prime, combustibil şi energie electrică. În acest cadru ţările membre ale CAER vor examina posibilitatea folosirii de noi forme pentru dezvoltarea colaborării în domeniul asigurării necesarului în unele materii prime, combustibil şi energie electrică pe perioada pînă în 1980 şi chiar 1985 şi 1990. O activitate de colaborare importantă va consta în întocmirea balanţelor sintetice de combustibil şi energie ale ţărilor membre ale CAER pe perioade de perspectivă mai îndelungate, pe baza cărora vor fi examinate direcţiile principale ale relaţiilor economice în perspectivă în domeniile esenţiale ale extracţiei, prelucrării şi producţiei combustibililor şi al energiei electrice.

În vederea adoptării de forme specifice şi reciproc avantajoase de colaborare ţările membre ale CAER examinează în prezent problemele privind cooperarea în construirea sau dezvoltarea cu eforturi comune a unor obiective sau capacităţi de producţie în ţările care dispun de rezerve de materii prime, combustibil şi energie electrică. Astfel, pentru livrările de minereuri şi produse pentru siderurgie şi metalurgia neferoasă se examinează formele şi posibilităţile de cooperare ale acestor ţări pentru dezvoltarea extracţiei şi construirea unor capacităţi de producţie noi pe teritoriul U.R.S.S. pentru minereuri de fier, mangan, cupru şi nichel. După cum este cunoscut, recent a avut loc consfătuirea conducătorilor organelor de planificare din Bulgaria, Cehoslovacia, R.D. Germană, Mongolia, Polonia, România, Ungaria şi U.R.S.S., cu care ocazie au fost examinate problemele privind dezvoltarea colaborării în producţia de materii prime. Printre problemele examinate a fost şi cea referitoare la construirea unui mare combinat siderurgic pe baza minereurilor de fier ale anomaliei magnetice de la Kursk (regiunea centrală a R.S.F.S.R.). Capacitatea prevăzută a combinatului urmează să fie de 10—12 milioane tone oţel anual. Totodată se preconizează studierea posibilităţilor şi oportunităţii creării, cu eforturi comune, de capacităţi de producţie a feroaliajelor de mangan pe teritoriul R.P. Bulgaria, de zinc şi cupru în R.P. Polonă, colaborarea în crearea de capacităţi în U.R.S.S. pentru producţia unor tipuri de feroaliaje.

De asemenea se preconizează examinarea posibilităţilor şi condiţiilor colaborării ţărilor în crearea de capacităţi suplimentare pentru extracţia şi transportul ţiţeiului şi gazelor pe teritoriul U.R.S.S. şi pentru producţia de cărbune energetic în R.P. Polonă precum şi formele de colaborare privind extracţia cărbunelui energetic şi cocsificabil pe teritoriul R.P. Mongole şi folosirea unor zăcăminte de cupru, staniu, wolfram şi molibden existente pe teritoriul acestei ţări.

Avînd în vedere creşterea producţiei, consumului şi schimburilor reciproce de energie electrică, ţările membre ale C.A.E.R. examinează posibilităţile construirii, prin cooperare, a unor noi hidrocentrale, ca de exemplu hidrocentrala de pe Dunăre, care urmează a se construi cu eforturile R.S. România şi R.P. Bulgaria, hidrocentrala de pe Prut cu eforturile R.S. România şi U.R.S.S.

O altă problemă care constituie obiectul examinării în vederea găsirii unor forme eficiente de colaborare este atragerea în circuitul economic, prin eforturi comune ale ţărilor, de noi resurse de materiale şi creşterea rezervelor de materii prime, combustibil şi energie elec-

ing. Ionel LAUDONIU
ing. Petre TUCRĂ

(Continuare în pag. 12)

ADUNAREA GENERALĂ A SALARIAȚILOR — expresie a creșterii rolului clasei muncitoare

CONSTRUCȚIA cu succes a societății socialiste multilateral dezvoltate nu se poate realiza decît pe baza participării tuturor celor ce muncesc la conducerea activității economice și sociale. Crearea de structuri participative, condiție indispensabilă a valorificării tezaurului de energie creatoare al maselor de oameni ai muncii, a constituit și constituie una din direcțiile fundamentale ale politicii consecvente a Partidului Comunist Român de lărgire continuă a democrației socialiste. Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în recenta expunere la Consfătuirea de lucru a activului de partid din domeniul ideologiei și al activității politice și cultural-educative: **„A fost introdus în toate domeniile de activitate și la toate nivelele, principiul muncii colective; s-a pus și se pune un accent deosebit pe creșterea rolului clasei muncitoare, pe participarea reprezentanților clasei muncitoare, la conducerea organelor economice, sociale și de stat, la conducerea societății noastre. Au fost create comitetele de direcție și de administrație, s-au instituționalizat adunările generale în care oamenii muncii, clasa muncitoare au un cuvînt hotărîtor".**

Modul în care luările de cuvînt ale muncitorilor, tehnicienilor și diverselor categorii de specialiști, care se urcă la tribună pentru a-și expune punctele de vedere, referindu-se la aspecte ce condiționează ridicarea la un nivel superior a întregii activități a organizațiilor economice, confirmă că adunarea generală a salariaților constituie o formă de conducere participativă eficientă, care își aduce din plin contribuția la îmbunătățirea calității deciziilor, la creșterea gradului de motivare și stimulare a energiei creatoare, la creșterea rolului clasei muncitoare.

PARTICIPARE NEMIJLOCITĂ LA FĂURIREA PROPRIULUI VIITOR

ÎN ACEASTĂ PERIOADA, în întreprinderi urmează să se desfășoare o acțiune de o covîrșitoare însemnătate: vor avea loc adunările generale ale salariaților. Ele exprimă într-un mod deosebit de pregnant democratismul societății noastre, adîncirea democrației economice. Adunările generale constituie o formă directă, nemijlocită de participare a oamenilor muncii la conducerea și organizarea întregii activități economice a întreprinderilor. Conceptul acestei forme superioare de conducere colectivă presupune afirmarea opiniei sociale, a răspunderii întregului colectiv pentru bunul mers al producției, controlul muncitoresc asupra activității comitetului de direcție.

Menirea adunărilor generale este să devină cadrul practic în care comitetele de direcție să raporteze masei salariaților, modul în care au condus și au rezolvat problemele. Totodată participanții, masa largă a muncitorilor, inginerilor și tehnicienilor sînt chemați să se pronunțe și să dea aprecierea cuvenită activității organelor de conducere colectivă ale întreprinderilor, să-și spună cuvîntul asupra măsurilor care se impun pentru îmbunătățirea muncii de conducere.

Pentru ca adunările generale să răspundă menirii concepute, ca for în care toți salariații participă în mod organizat la conducerea întregii activități, la dezbaterea și soluționarea problemelor legate de îndeplinirea sarcinilor, organizarea lor, precum și modul de exercitare a atribuțiilor conferite trebuie să-și găsească un cadru adecvat. Adunările generale ale salariaților care urmează să se desfășoare în perioada imediat următoare trebuie să-și concentreze atenția în mod deosebit asupra unor probleme cum ar fi:

- dezbaterea realizării sarcinilor de plan pe semestrul expirat, a măsurilor care să asigure îndeplinirea și depășirea sarcinilor de plan și a angajamentelor pe semestrul II, iar la întreprinderile unde sînt restanțe, măsuri pentru recuperarea integrală a nerealizărilor, îndeosebi la producția marfă, export, livrări la fondul pieței și punerea în funcțiune a obiectivelor de investiții;

- dezbaterea sarcinilor de plan pe anul 1972, îndeosebi pentru creșterea producției marfă care are desfacerea asigurată, folosirea mai bună a capacităților și suprafețelor de producție, creșterea coeficientului de schimburi, analizîndu-se posibilitatea generalizării schimbului II, precum și prin introducerea și extinderea schimbului III, scurtarea duratei de punere în funcțiune a investițiilor și de realizarea parametrilor proiectați. În cadrul acestor dezbateri se înscriu sarcinile legate de creșterea producției destinate exportului și valorificării mai bune a produselor pe piața externă, diminuarea importului de materii prime și utilaje, dezvoltarea acțiunii de autoutilare. De asemenea sarcinile legate de reducerea cheltuielilor materiale de producție prin optimizarea consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibil și energie, intensificarea folosirii deșeurilor și a înlocuitorilor de materiale deficitare, precum și creșterea continuă a productivității muncii prin perfecționarea organizării producției și a muncii.

Totodată cu această ocazie se stabilesc măsurile necesare asigurării condițiilor de realizare ritmică a planului pe anul 1972 și de îmbunătățire a condițiilor de muncă ale salariaților.

- aprobarea angajamentelor colectivului de muncitori, tehnicieni, economiști și ingineri, care își aduc aportul la stabilirea soluțiilor pentru mobilizarea rezervelor existente în fiecare întreprindere, asigurînd pe această bază realizarea planului și a angajamentelor asumate ca răspuns la chemarea Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste.

- analizarea modului de realizare a prevederilor cuprinse în programul de îmbunătățire a calității produselor, completării acestuia cu noi măsuri de ordin tehnic, cu acțiuni referitoare la introducerea autocontrolului, controlului în lanț și a metodelor statistico-matematice de control.

- analizarea programului de investiții în vederea accelerării ritmului de executare a construcțiilor, pregătirea lucrărilor care vor începe în perioada următoare, îmbunătățirea organizării șantierelor, intensificarea muncii educative, întărirea ordinei și a disciplinei, combaterea risipei de materiale.

- stabilirea cu prioritate de măsuri, la întreprinderile din sectorul circulației mărfurilor și prestărilor de servicii, pentru îmbunătățirea aprovizionării populației, diversificarea serviciilor, dezvoltarea răspunderii și competenței, întărirea disciplinei salariaților care lucrează în aceste domenii.

- analizarea modului de desfășurare a muncii politice educative și stabilirea de măsuri pentru intensificarea activității de educare a oamenilor muncii în spiri-

N. HANEȘ

(Continuare în pag. 12)

O MĂSURĂ A EFICACITĂȚII MUNCII COLECTIVE: VALOAREA PROBLEMELOR FORMULATE ȘI REZOLVATE

EXISTĂ TREI PROBLEME fundamentale care stau în fața oricărui organ de conducere: ce se așteaptă de la el; ce calități îi trebuie pentru aceasta; cum pot fi ele perfecționate.

Din punct de vedere operațional, putem grupa atribuțiile adunării generale a salariaților în trei funcții caracteristice activității de conducere; de decizie, de antrenare, de control.

Decizie. — Adunarea generală a salariaților este chemată să îmbunătățească, să corecteze deciziile comitetului de direcție și consiliului de administrație. Ea are menirea să contribuie la valorificarea energiei creatoare, a fondului de idei al maselor de salariați în procesul luării deciziilor ce privesc obiectivele unității economice.

Antrenare. — Participarea masei de salariați la elaborarea obiectivelor generale ale întreprinderii constituie un puternic suport motivațional pentru angajarea lor la îndeplinirea sarcinilor ce le revin apoi în procesul realizării. În același sens acționează și faptul că adunarea generală are atribuția de a aprecia rezultatele activității comitetului de direcție.

Control. — Această funcție se constituie în: obligativitatea comitetului de direcție de a raporta adunării generale modul cum a soluționat problemele ridicate în sesiunea anterioară; dreptul, care rezultă de aici, al adunării generale de a aprecia ca satisfăcătoare sau nu activitatea comitetului de direcție; obligativitatea conducerii organului ierarhic superior de a lua măsuri în funcție de aprecierea dată de adunarea generală activității comitetului de direcție.

Fiecare funcție își are rolul ei, eficacitatea de ansamblu a adunării generale depinzînd de justa exercitare a tuturor trei.

Rezultatul funcției decizionale a adunării generale îl constituie ideile, respectiv problemele și soluțiile propuse pentru rezolvarea acestora. Cu cît adunarea generală a salariaților este mai activă, cu cît importanța și numărul ideilor emise este mai mare, cu atît este mai eficace activitatea acestui organ de conducere colectivă, cu atît își îndeplinește mai bine rolul încredințat.

Care sînt factorii de care depinde numărul și valoarea ideilor emise în adunarea generală?

Analiza procesului verbal de la ultima sesiune a adunării generale a salariaților de la Uzina de anvelope „Danubiana"-București permite constatarea că multe dintre problemele ridicate sau dintre propunerile de soluționare a lor trebuiau și puteau fi de mult rezolvate fără să aștepte convocarea acestui organ superior de conducere.

Este firesc ca o mare parte din dezbaterile din cadrul adunărilor generale ale salariaților să se concentreze pe analiza activității întreprinderii, pe analiza rezultatelor obținute pentru că acest organism trebuie să-și exercite rolul de control. Dar pentru perfecționarea activității unităților economice, pentru sprijinirea și îndrumarea comitetelor de direcție și a consiliilor de administrație este tot atît de important să crească ponderea dezbaterilor ce se referă la obiectivele, măsurile, programele și planurile de viitor.

În general se impune o muncă conti-

Constantin COJOCARU

(Continuare în pag. 12)

UN DRUM PASIBIL DE SCURTARE

IATĂ pe scurt filiera post-adunare generală a problemelor și propunerilor salariaților, așa cum este realizată la Uzina „Danubiana".

ACTIVITATE

1) înregistrarea problemelor și a sugestiilor de soluții
2) evaluarea și repartizarea lor în trei categorii:
a) de executat de către organele ierarhice inferioare;
b) de introducere în plan pentru cele ce privesc atribuțiile comitetului de direcție;
c) cerere de rezolvare către diverse organe ierarhice superioare.
3) execuție, rezolvare;
4) urmărire, control;
5) informarea adunării generale;

CINE O ÎNDEPLINEȘTE

1) secretariatul comitetului de direcție
2) comitetul de direcție
3) organe ierarhice superioare, comitet de direcție, diverși conducători operaționali din întreprindere
4) secretariat
5) comitetul de direcție

Pe marginea acestei „diagrame" de circulație, tovarășul Ion Velican, director de organizare și personal la centrala din care face parte uzina „Danubiana", a făcut cîteva observații, din care reținem:

- cea mai mare parte a problemelor ridicate în ultima adunare generală sînt din categoria a și c, respectiv sau sub sau supra atribuțiilor comitetului de direcție;

- în adunarea generală au ajuns multe probleme mai mărunte, în principal deoarece cadrele de conducere operativă nu și-au îndeplinit atribuțiile;

- deși mai puține, tocmai în problemele pendinte de comitetul de direcție se găsesc unele care, deși au existat posibilități, n-au fost rezolvate: cauza — lipsa de inițiativă a comitetului de direcție.

CINCINALUL 1971 - 1975

CREŞTEREA eficienţei economice — care presupune obţinerea unor rezultate tot mai bune într-un timp cît mai scurt posibil, cu cheltuieli de muncă socială cît mai reduse — în toate sectoarele producţiei materiale, latura calitativă cea mai importantă şi atotcuprinzătoare a proceselor de producţie, reprezintă trăsătura esenţială, distinctivă a prevederilor actualului plan cincinal. Aceasta deoarece criteriul fundamental al unei economii moderne şi competitive îl reprezintă tocmai ridicarea continuă a eficienţei, în general, şi a celei economice, în special. Practica economică demonstrează că oricît de mari sînt resursele unei ţări, acestea nu se pot valorifica superior, cu maximum de randament, acea ţară nu poate prospera şi progresa hotărîtor, nu-şi poate asigura o poziţie competitivă, cît mai avantajoasă în diviziunea internaţională a muncii, fără atingerea unor nivele ridicate de eficienţă. Sporirea eficienţei economice constituie factorul hotărîtor al consolidării temeinice a tot ceea ce s-a realizat, al dinamismului economic atît pentru prezent, cît şi pentru viitor.

● Ritmuri superioare celor din cincinalul anterior

ÎN PLANUL CINCINAL pe perioada 1971—1975, potrivit posibilităţilor şi cerinţelor economiei noastre pe baza unor corelaţii temeinic stabilite atît la nivelul ramurilor, cît şi pe ansamblul economiei, se continuă politica de creştere susţinută a productivităţii muncii sociale. Astfel, dacă în planul cincinal 1966—1970 productivitatea muncii sociale a crescut cu 44%, într-un ritm mediu anual de 7,6%, în actualul plan cincinal, ca o reflectare nemijlocită a accentului deosebit ce se pune pe creşterea eficienţei economice şi pornind de la nivelele superioare amintite, se prevede creşterea mai susţinută a productivităţii muncii sociale. Aceasta rezultă în mod evident din faptul că în cincinalul actual se prevede creşterea venitului naţional cu 68—82% (comparativ cu circa 45% în perioada 1966—1970) ceea ce corespunde unui ritm mediu anual de 11—12,6% (faţă de 7,7% în cincinalul încheiat). Ţinînd seama că partea covîrşitoare din acest spor se va obţine pe seama creşterii productivităţii muncii, rezultă clar că ritmul de creştere al productivităţii muncii sociale în acest cincinal va fi apropiat de cel prevăzut pentru creşterea venitului naţional, mult mai accentuat de cel înregistrat în perioada 1966—1970 (vezi graficul nr. 1).

Această opţiune majoră, care răspunde direct cerinţelor imperioase ale dezvoltării şi progresului în actualul cincinal se fundamentează pe faptul că creşterea productivităţii muncii reprezintă elementul decisiv al creşterii eficienţei economice generale. Prin sporirea productivităţii muncii se asigură, pe de o parte, creşterea susţinută a producţiei de bunuri materiale, şi în acest fel a venitului naţional — în cincinal cu 168—182% —, a avuţiei naţionale. În acelaşi timp, sporirea productivităţii muncii reprezintă atît o cauză cît şi un efect al folosirii raţionale a potenţialului uman din economie.

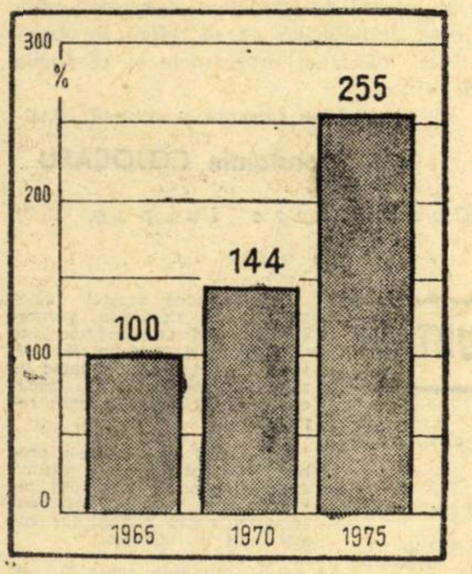

Graficul nr. 1 — Creşterea productivităţii muncii sociale în anul 1975, faţă de anul 1965.

Pe de altă parte, sporirea productivităţii muncii asigură reducerea generală a costurilor de producţie şi, prin aceasta, lărgirea acumulărilor, creşterea competitivităţii produselor româneşti pe piaţa mondială, condiţie esenţială pentru creşterea în cincinalul 1971—1975 a volumului comerţului exterior cu peste 70% faţă de perioada 1966—1970.

Este deci, cît se poate de clar că, acţionînd în aceste direcţii principale şi complexe, atît de importante pentru progresul şi propăşirea ţării, creşterea productivităţii muncii permite sporirea necontenită a nivelului de trai şi de civilizaţie al maselor, ţelul suprem al politicii partidului nostru.

Reliefînd sintetic importanţa creşterii productivităţii muncii, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, sublinia la şedinţa Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. şi a guvernului din noiembrie anul trecut că **„Prin creşterea productivităţii muncii se poate asigura o sporire substanţială a producţiei, a venitului naţional. Aceasta este calea fundamentală pentru a crea resurse suplimentare atît pentru dezvoltarea economiei, cît şi pentru ridicarea nivelului de viaţă al poporului".**

Sporirea productivităţii muncii sociale are la bază creşterea productivităţii muncii în toate ramurile producţiei materiale. Astfel, potrivit posibilităţilor şi răspunzîndu-se cerinţelor economiei, în industrie, în condiţiile orientării producţiei în cea mai mare măsură către produse cu un grad ridicat de prelucrare — maşini unelte, utilaje, nave, piese de schimb — ale diversificării şi înnoirii continue a producţiei, se prevede ca productivitatea muncii să crească în anul 1975, faţă de anul 1970 cu 42%; în construcţii-montaj, în condiţiile creşterii substanţiale a gradului de diversificare şi complexitate a lucrărilor de construcţii-montaj, cu 35%; în transporturile feroviare — cu 33%.

● De 1,7 ori mai multe fonduri fixe pe o persoană ocupată în producţia materială

PREVEDERILE de plan au în vedere măsuri complexe şi ample acţiuni menite să asigure un suport material şi tehnic solid necesar ducerii la bun sfîrşit a sarcinilor de creştere a eficienţei economice. În cadrul lor se înscriu, în primul rînd, prevederile planului privind dotarea tuturor ramurilor producţiei materiale cu maşini, utilaje şi instalaţii moderne, de înalt randament, cu materii prime şi materiale capabile să susţină creşterea productivităţii muncii: prevederile privind mecanizarea şi automatizarea într-o măsură din ce în ce mai însemnată a proceselor de producţie.

În această direcţie trebuie reţinut, bunăoară, dinamismul prevăzut pentru dezvoltarea sectoarelor industriale cu tehnică de vîrf, care urmează să susţină promovarea rapidă şi masivă a progresului tehnic în toate compartimentele din economie. Astfel, în cadrul industriei construcţiilor de maşini se remarcă în special — prin prisma cerinţelor creşterii gradului de mecanizare şi automatizare — dezvoltarea industriei electronice şi de mecanică fină, subramuri, care în acest cincinal vor avea o producţie sporită de 3,4 ori faţă de anul 1970, corespunzătoare unor ritmuri ridicate, superioare celui al ramurii, în ansamblul său. Dezvoltări şi ritmuri ridicate sînt prevăzute, totodată, pentru producţia de nave, maşini-unelte şi utilaje tehnologice. În siderurgie, producţia de oţeluri aliate urmează să crească în mai mare măsură decît producţia totală de oţel. În chimie se va dezvolta cu precădere industria petrochimică, a firelor şi a fibrelor sintetice, maselor plastice, subramuri caracterizate prin tehnicitate şi eficienţă ridicată.

De altfel, toate aceste eforturi pe care întreaga economie le va face în actualul cincinal pentru ridicarea dotării tehnice a tuturor ramurilor se regăsesc sintetic în faptul că în anul 1975 gradul de înzestrare cu fonduri fixe pe o persoană ocupată în sfera producţiei materiale va spori de circa 1,7 ori faţă de anul 1970.

Creşterea productivităţii muncii nu presupune însă numai un grad ridicat al dotării tehnice, de mecanizare complexă şi automatizare a proceselor de producţie, ci şi oameni cu cunoştinţe generale şi specifice de nivel ridicat, capabili să mînuiască, să dirijeze şi să conducă în cele mai bune condiţii, cu rezultate din cele mai bune, acest impresionant parc tehnic. Tocmai de aceea prevederile planului cincinal în domeniul creşterii productivităţii muncii se sprijină pe un amplu program de perfecţionare a pregătirii cadrelor, la locul de muncă sau în afara acestuia. Acest program prevede, printre altele, perfecţionarea organizării învăţămîntului de toate gradele, în primul rînd al celui profesional, mediu şi superior economic şi tehnic.

Este semnificativ în această ordine de idei şi faptul că planurile de pregătire a noilor muncitori şi cadre necesare bunei desfăşurări şi conduceri a producţiei precizează — începînd cu anul 1971 — pentru fiecare lună şi pentru fiecare an — numărul celor ce vor intra în producţie. Şi nu este vorba de planuri pe ansamblul ramurii sau ministerelor, ci de planuri concrete elaborate pe fiecare centrală şi întreprindere. Se impune, de asemenea, amintit şi amplul program conceput şi iniţiat nu de multă vreme, de către conducerea de partid şi de stat privind reciclarea profesională a tuturor salariaţilor — muncitori, economişti, ingineri, tehnicieni, cadre de conducere din întreprinderi, centrale, ministere şi alte organe centrale — necesară perfecţionării pregătirii prin aprofundarea şi împrospătarea cunoştinţelor legate de exercitarea în bune condiţii a profesiei cît şi însuşirea elementelor ştiinţei, organizării şi conducerii societăţii.

Tot acest ansamblu de măsuri şi acţiuni va crea condiţii pentru asigurarea corespunzătoare a necesarului de forţă de muncă, pentru ca în toate domeniile conducerii şi realizării producţiei materiale să lucreze militanţi politici de nădejde, comunişti temeinic înarmaţi cu ştiinţa conducerii producţiei şi a societăţii, oameni strîns legaţi de colectivele de muncă, cu dragoste faţă de aceste colective, cu un bagaj bogat de cunoştinţe profesionale, cu o atitudine înaintată faţă de muncă şi interesele majore ale societăţii, cu un înalt spirit de răspundere — ca proprietari nemijlociţi ai mijloacelor de producţie — faţă de patrimoniul întreprinderii, faţă de îndeplinirea exemplară şi depăşirea prevederilor planului în domeniul creşterii productivităţii muncii.

Teoria economică, practica economică demonstrează că sporirea productivităţii muncii necesită o organizare superioară la orice nivel al economiei, începînd de la fiecare loc de muncă şi pînă la întreprindere, centrală şi minister. Acest imperativ îşi găseşte reflectarea pe plan naţional în primul rînd, în perfecţionările intervenite în sistemul de organizare şi conducere a tuturor ramurilor producţiei materiale.

Bunăoară, crearea centralelor industriale, unităţi de producţie titulare de plan, apropiate şi răspunzătoare nemijlocit de procesul de producţie, de activitatea concretă cu largi atribuţii şi

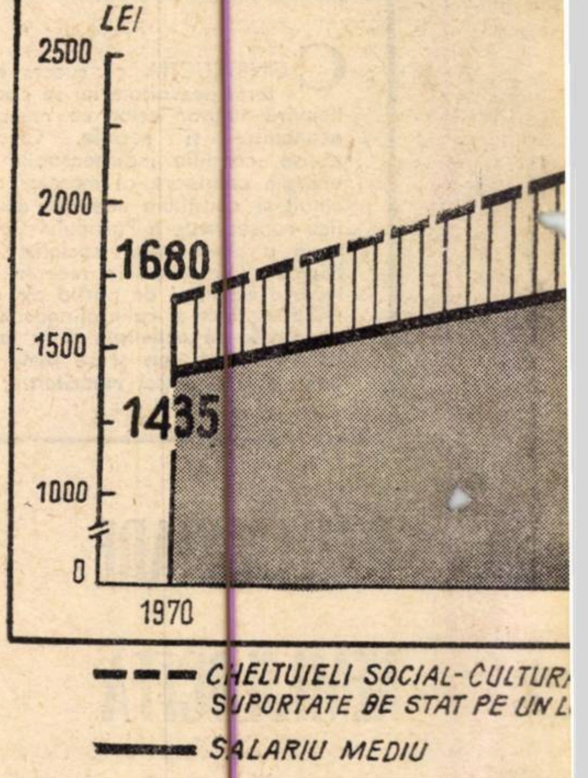

răspunderi în domeniul aprovizionării, fabricaţiei, desfacerii şi realizării produselor; formele de conducere colectivă — comitetele de direcţie, consiliile de administraţie, adunarea generală a salariaţilor — capabile prin faptul că oamenii sînt totodată proprietari, conducători şi realizatori ai producţiei să declanşeze şi să realizeze la un nivel superior experienţa, iniţiativa, energia şi priceperea colectivelor de muncă; atragerea mai intensă a maselor de oameni ai muncii la organizarea şi conducerea producţiei; dezvoltarea şi perfecţionarea relaţiilor din economie în domeniul aprovizionării, investiţiilor, activităţii de comerţ exterior, pe baza drepturilor şi răspunderilor directe — toate acestea au fo[...] şi sînt menite să permită, să asigure [...] strînsă concordanţă cu progresele înregistrate de economia noastră, cu cerinţele ei, condiţii propice pentru o cît mai bună utilizare în continuare, a aparatului de producţie şi circulaţie, a potenţialului tehnic şi uman din întreprinderi şi celelalte unităţi economice.

Pe de altă parte în economia noastră, în toate unităţile şi întreprinderile, s-au iniţiat ample acţiuni de organizare ştiinţifică a producţiei şi a muncii, a fiecărui loc de muncă, atelier şi secţie. S-au iniţiat programe pentru creşterea coeficientului de schimb şi mai buna folosire, extensivă şi intensivă, a maşinilor şi utilajelor, se acordă o deosebită importanţă perfecţionării fluxului informaţional, optimizării momentului luării deciziei, prin culegerea şi prelucrarea în cît mai mare măsură mecanizată şi automatizată a datelor, promovîndu-se pe scară largă cibernetica şi informatica în economie. Prin crearea progresivă a sistemului informaţional de prelucrare a datelor, în anul 1975 urmează să funcţioneze în economie peste 20 centre de calcul de importanţă republicană şi o serie de centre teritoriale. S-au pregătit numeroase cadre specializate în aceste probleme. Este necesară intensificarea eforturilor tuturor unităţilor economice pentru folosirea optimă a timpului de lucru,

CREŞTEREA PRODUCTIVITĂŢII MUNCII — FACTOR HOTĂRÎTOR AL PROGRESULUI

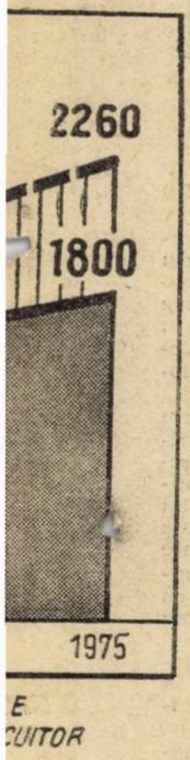

Graficul nr. 2
Efecte directe ale creşterii productivităţii muncii 1970—1975

pentru normarea ştiinţifică a muncii — toate aceste măsuri avînd influenţă asupra productivităţii muncii.

● Imperativul utilizării integrale a capacităţilor de producţie

Perfecţionările intervenite în structura şi activitatea aparatului nostru de producţie şi de circulaţie, atît la nivel macroeconomic cît şi microeconomic au constituit, firesc, jaloane de bază în determinarea nivelelor de creştere ale productivităţii muncii în planul cincinal 1971—1975. În aceeaşi ordine de idei, nu trebuie scăpat din vedere nici faptul că nivelul productivităţii muncii din planul cincinal este fundamentat şi de creşterea într-o mai mare măsură a cointeresării materiale a oamenilor muncii în îndeplinirea şi depăşirea sarcinilor de plan. Se ştie că prin sistemul de salarizare ce se aplică în prezent, acordarea unei părţi — pînă la 20% din salariul majorat depinde tocmai de felul cum au fost realizaţi indicatorii producţiei marfă, cheltuielilor de producţie, productivităţii muncii. Ca urmare, îndeplinirii acestor indicatori i se va acorda o mare atenţie; sînt eliminate, în măsură din ce în ce mai însemnată, pierderile din timpul de producţie, risipa, fiecare minut din timpul de lucru şi fiecare gram de materie primă urmînd să fie drămuite cu mai multă grijă şi chibzuinţă. Pe lîngă acest factor, pentru eliminarea unor asemenea neajunsuri se impune să acţioneze mai hotărît elementul educativ, munca politică de masă, spiritul de exigenţă al fiecăruia faţă de sine şi faţă de colectivul de muncă din care face parte, măsuri care să asigure cadrul favorabil pentru formarea şi consolidarea unei înalte conştiinţe socialiste faţă de muncă.

Desigur, creşterea productivităţii muncii, potrivit conţinutului definiţiei acestui indicator, s-ar putea spune că afectează mărimea numărului de salariaţi. Este drept, dar dinamismul şi dezvoltarea armonioasă pe întreg teritoriul ţării a forţelor de producţie, a economiei noastre, generate, după cum se ştie, de creşterea productivităţii muncii, asigură în permanenţă noi locuri de muncă, capabile să absoarbă continuu noi salariaţi, noi generaţii provenite de pe băncile şcolilor sau din agricultură. Este semnificativ, în această direcţie, faptul că la sfîrşitul anului 1975 numărul locurilor de muncă va fi cu peste un milion mai mare decît cel din anul 1970, ceea ce înseamnă practic, mărirea bugetelor de familie.

Prevederile referitoare la creşterea productivităţii muncii sînt, deci, temeinic fundamentate. Ţinînd însă seama de cerinţele economiei naţionale, de posibilităţile reale ale unităţilor şi întreprinderilor economice, de gradul lor de dotare tehnică şi pregătire a cadrelor, de creşterea cointeresării materiale, de rezervele existente şi de posibilitatea fructificării lor la un nivel superior, nivelele de plan ale productivităţii muncii trebuie considerate minime. Iată de ce unităţile economice, toate întreprinderile, au datoria să se străduiască pentru respectarea fermă a obligaţiilor lor, pentru depăşirea indicatorilor de productivitate a muncii. Nu se mai pot admite sub nici un motiv în acest cincinal situaţii de felul celor din anul 1970, cînd, bunăoară, procentul de folosire a fondului de timp disponibil a maşinilor-unelte nu a depăşit 64%, ceea ce arată imensele rezerve nefolosite ce există în economia noastră în domeniul creşterii producţiei şi productivităţii muncii.

● Corelaţie judicioasă cu creşterea salariului mediu

ÎNTREGUL concept al stabilirii nivelelor de creştere susţinută a productivităţii muncii în planul cincinal 1971—1975, cerinţa majoră ca aceste nivele să fie îndeplinite şi depăşite, au fost gîndite de către partidul şi statul nostru în ideea accentuării preocupărilor pentru ridicarea susţinută a bunăstării materiale şi spirituale a poporului, ţelul suprem al politicii partidului. Asigurarea şi respectarea riguroasă a unor corelaţii fundamentale, pe ansamblul economiei, decurg din cerinţele obiective ale legilor economice ale construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate. Este vorba, în primul rînd, de corelaţia dintre creşterea productivităţii muncii şi cea a salariului mediu, şi, deci, de corelaţia dintre dinamica producţiei globale şi cea a fondului de salarii.

Legile dezvoltării economice şi ale progresului cer ca o necesitate strictă, obligatorie, ca creşterea productivităţii muncii şi cea a producţiei globale să devanseze sporirea salariului mediu şi respectiv, pe cea a fondului de salarii. După cum se ştie, sporirea productivităţii muncii determină diminuarea cheltuielilor de manoperă în preţul de cost, în timp ce majorarea salariilor duce la ridicarea acestor cheltuieli. Ca urmare, creşterea într-un ritm superior a productivităţii muncii în comparaţie cu salariul mediu are ca rezultat economic nemijlocit reducerea cheltuielilor de manoperă pe unitatea de produs, respectiv a preţului de cost. Numai respectînd această corelaţie se pot spori acumulările socialiste, venitul naţional, se pot asigura resurse sporite pentru înfăptuirea reproducţiei lărgite şi ridicarea nivelului de trai.

Dacă creşterea productivităţii muncii ar rămîne în urma sporirii salariului mediu sau ar creşte în acelaşi ritm cu acesta, nu este greu de înţeles că acumulările statului s-ar micşora sau respectiv, s-ar menţine la acelaşi nivel. Aceasta ar contraveni intereselor societăţii noastre în ansamblu şi ale fiecărui om al muncii în parte, deoarece ritmul de creştere a venitului naţional şi, în acest cadru, de dezvoltare a economiei naţionale, s-ar încetini sau ar bate pasul pe loc, fapt ce s-ar răsfrînge direct, şi cu o mare putere, asupra consumului, care — din cauza restrîngerii resurselor economice — ar spori din ce în ce mai lent şi apoi chiar ar stagna.

Tocmai de aceea în planul cincinal pe perioada 1971—1975 se prevede ca productivitatea muncii pe un salariat în industrie să crească cu 42% în anul 1975 faţă de anul 1970, iar salariul mediu pe economie să sporească, raportat la aceeaşi perioadă de timp, cu peste 26%, ritm în care se înscrie, desigur, şi industria; pe ansamblul economiei, ca urmare a creşterii salariului mediu şi a încadrării unui număr important de persoane în unităţile socialiste de stat, fondul total de salarii va creşte cu 53%, ritm în care se înscrie şi industria, în timp ce producţia globală industrială va creşte cu 68—78%. **(vezi grafic nr. 2).**

★

AŞADAR, în contextul necesităţii creşterii eficienţei economice, ca o condiţie a progresului economic şi social, în actualul cincinal, va continua politica de creştere susţinută a productivităţii muncii. De aceea, numai încadrarea temeinică a fiecărei unităţi economice, a fiecărui lucrător la locul său de muncă, într-o activitate asiduă pentru realizarea acestui imperativ vital al progresului calitativ al economiei, folosirea oricăror rezerve existente, reliefate zi de zi de paleta activităţii, atît de largi, de complexe ce se desfăşoară astăzi în ţara noastră, oferă garanţia unei contribuţii tot mai mari şi efective la dezvoltarea susţinută a forţelor de producţie, la creşterea venitului naţional şi implicit la sporirea, pe această cale, a resurselor alocate pentru consum, la creşterea bunăstării materiale şi spirituale a întregului popor.

Pe platforma oţelăriei II — Hunedoara

Gh. OBREJA
Dan POPESCU
din Comitetul de Stat al Planificării

AUTOUTILAREA

(Urmare din pag. 5)

fabricate în țară, cît și cele din import.

Se simte, de asemenea, nevoia de organizare a colaborării și cooperării în domeniul execuției unor **mașini și agregate**. Această problemă poate fi realizată cu mult succes în cadrul centralelor industriale. Așa, de exemplu, o asemenea cooperare ar trebui inițiată între uzinele din cadrul Centralei de Autocamioane și Tractoare care fabrică prin autoutilare mașini și agregate identice, pentru execuția unor părți componente sau chiar a unor piese turnate și forjate. **Lărgirea cooperării în cadrul execuției se pune cu acuitate în toate întreprinderile și, îndeosebi, în cele din industria ușoară, alimentară, lemnului și industriei locale, pentru asigurarea pieselor turnate, forjate și prelucrarea mecanică la mașini speciale.**

Colaborarea și cooperarea ar rezolva multe probleme care, în prezent, produc greutăți întreprinderilor în acțiunea de autoutilare. Paralel însă, se cere pus un accent deosebit pe folosirea deplină a capacităților de producție proprii existente. Aceasta se impune cu atît mai mult, cu cît din constatările făcute, rezultă că în atelierele de execuție, coeficientul de schimb este de numai 1,3—1,5, datorită, îndeosebi, necompletării schimburilor II și III cu forță de muncă necesară, neasigurării, în toate cazurile, cu scule, materii prime și materiale etc.

În sprijinul folosirii complete a capacităților de producție, destinate autoutilării, **este necesar să se îmbunătățească și metodologia de raportare a productivității muncii.** Cu toate că Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini a stabilit un nivel de productivitate a muncii la autoutilare mai mic de la fabricația de serie, totuși în calculul productivității muncii pe uzină sînt incluși și muncitorii acestor secții și ateliere. Riscînd din această cauză să-și diminueze productivitatea muncii, unele conduceri de întreprindere nu se grăbesc să completeze efectivele acestor ateliere cu forța de muncă necesară. Dată fiind urgența cu care se pune creșterea activității de autoutilare, considerăm că această problemă ar trebui să fie elucidată la nivel de economie.

Probleme legate de execuție se ridică și la întreprinderile aparținînd altor ministere. De exemplu, se simte nevoia unei dotări mai corespunzătoare cu utilaje de așchiere, în special la întreprinderile din Ministerul Industriei Chimice, Ministerul Industriei Ușoare, Ministerul Industriei Lemnului, Industria locală etc. Coordonarea unitară din partea centralelor industriale și a ministerelor de resort a activității de autoutilare ar duce la rezolvarea favorabilă a multor probleme pe care le implică aceste activități.

Reducerea importurilor secondate de creșterea eficienței

ÎN MULTE LOCURI, preocuparea pentru modernizarea mașinilor și agregatelor din secțiile de producție s-a manifestat cu perseverență. În cincinalul trecut, de pildă, Uzina „Tractorul" a modernizat un număr de peste 315 mașini-unelte, atît pentru nevoile proprii, cît și pentru terți, echipîndu-le cu capete de stringere, multibroșe, dispozitive de copiere și altele. Rezultate similare au obținut și alte întreprinderi — Uzina nr. 2, Uzina „Metrom", Fabrica de șuruburi, Combinatul chimic-Făgăraș, Fabrica de stofe ș.a. Mașinile modernizate permit nu numai să se obțină un randament mai înalt, dar ajută efectiv la scurtarea ciclului de execuție a utilajelor executate pentru autoutilare.

Cu ocazia analizei efectuate în 20 de întreprinderi din județ, a rezultat însă **că uzinele nu mai primesc sarcini de plan pentru modernizări din partea forurilor tutelare și, ca urmare, preocuparea în această direcție a scăzut.** Or, modernizarea utilajelor în general, se impune cu atît mai mult cu cît în etapa actuală progresul tehnic rapid duce la demodarea acestora cu mult înainte de a se uza fizic și a se amortiza din punct de vedere valoric. Așa stînd lucrurile, este necesar ca ministerele să ia măsuri și în această direcție.

Din indicațiile conducerii partidului, se desprinde cu claritate faptul că autoutilarea nu trebuie privită ca un scop în sine — doar pentru a acoperi anumite nevoi stringente ale întreprinderilor — ci ca o acțiune care are la bază criteriul eficienței economice. Din analiza costurilor de fabricație, rezultă că majoritatea utilajelor realizate prin forțe proprii, se obțin la un preț de cost mult mai scăzut decît cele achiziționate din import. Așa, de exemplu, agregatul de alezat finițiune blocul motor de la tractorul de 40 CP a fost realizat cu un preț de 654 mii lei față de 1,5 milioane lei — prețul unui agregat similar achiziționat din import. La Uzina de autocamioane, linia automată pentru puntea din spate a fost realizată cu forțe proprii la un preț de 6,9 milioane lei, în timp ce din import costul unei linii similare oferite se ridică la peste 21 milioane lei. La Uzina „Rulmentul", accesoriile la mașinile-unelte, achiziționate din import, ce se execută în întreprindere, se realizează la un preț de cost de 2—3 ori mai redus decît cele importate. Realizări similare, există și la alte întreprinderi din județ. Toate acestea au dat posibilitatea ca, pe trimestrul I, să se obțină la autoutilări o reducere a prețului de cost cu 1,7 milioane lei, permițînd în același timp reducerea importului cu circa 3 milioane lei.

Analiza efectuată a relevat posibilități mari de dezvoltare continuă a autoutilării, atît ca volum cît și ca structură, datorită gradului de dotare tehnică, experienței acumulate și a existenței unor specialiști de înaltă calificare. Pentru a favoriza valorificarea, la nivelul județului, a acestor condiții, Cabinetul județean de organizarea producției și a muncii, împreună cu comisia economică, stabilesc în prezent forme de facilitare a schimbului de informații și crearea unui colectiv de consultații pentru ca uzinele interesate să poată clarifica modul de adaptare a diferitelor proiecte la specificul lor.

PARTICIPARE NEMIJLOCITĂ

(Urmare din pag. 9)

tul propunerilor de măsuri prezentate în Ședința Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. din 6 iulie a.c., a cunoașterii și aplicării legilor statului, de sporire a vigilenței și a combativității revoluționare împotriva tuturor manifestărilor negative, pentru creșterea conștiinței socialiste.

- analizarea mersului îndeplinirii prevederilor din contractul colectiv și stabilirea de măsuri concrete pentru prevenirea accidentelor de muncă și a îmbolnăvirilor profesionale, eliminarea noxelor și îmbunătățirea continuă a condițiilor de muncă și sociale ale salariaților.
- aprobarea dării de seamă, care examinează în mod critic și autocritic activitatea perioadei expirate, subliniind neajunsurile ce s-au manifestat în activitatea secțiilor, și sectoarelor întreprinderii, cauzelor lor, precum și modul cum comitetul de direcție s-a preocupat de asigurarea condițiilor materiale, tehnice, organizatorice și sociale necesare desfășurării ritmice a producției.

Pentru buna desfășurare a adunărilor generale, pentru creșterea eficienței lor, o însemnătate deosebită o are buna lor pregătire. Aceasta presupune în primul rînd **stabilirea din timp a ordinei de zi** (care ar trebui să cuprindă dezbaterea mersului îndeplinirii sarcinilor de plan, a angajamentelor și a prevederilor din contractul colectiv pe anul 1971, dezbaterea sarcinilor de plan pe anul 1972 și măsurile pentru pregătirea condițiilor de realizare a acestora); **crearea condițiilor de participare** la dezbateri a salariaților, sau reprezentanților acestora, (care prin cuvîntul lor să-și aducă contribuția prin propuneri menite să conducă la mobilizarea rezervelor existente în unitate); **elaborarea dării de seamă** asupra activității întreprinderii și a comitetului de direcție, a modului de utilizare a beneficiilor în condițiile și după criteriile prevăzute prin dispozițiile legale; **convocarea din timp** a participanților specificîndu-se ordinea de zi, locul de desfășurare, ora începerii și anexîndu-se după caz, eventuale materiale ce urmează să fie puse în discuție (programe sau planuri de acțiune sau de măsuri, grafice de eșalonare în timp, date legate de unele probleme ce urmează să capete aprobarea adunării generale etc.)

Comitetul sindicatului și comitetul de direcție, care urmează să asigure pregătirea materialelor ce se supun dezbaterii, îi revine sarcina să aducă la cunoștința salariaților ordinea de zi, să organizeze alegerea reprezentanților salariaților pentru adunarea generală și să asigure condițiile bunei desfășurări a acesteia (asigurarea caracterului democratic al adunării, antrenarea largă a salariaților la dezbateri, criticarea nestingherită a neajunsurilor existente în activitatea întreprinderii). Comitetul de direcție are de asemenea obligația de a analiza propunerile făcute în adunările generale și de a informa salariații în termen de 30 zile asupra modului de rezolvare: acele propuneri care depășesc posibilitățile de soluționare ale comitetului de direcție urmează să se înainteze organului căruia îi este subordonată întreprinderea, care în același termen urmează să răspundă asupra modului de rezolvare.

În practică s-a confirmat că adunările generale își ating scopul, își demonstrează viabilitatea numai în măsura în care rezolvă problemele de bază ale îmbunătățirii activității economice, iar propunerile formulate de salariați sînt examinate cu grijă și aplicate. De aceea și de această dată comitetele de direcție au îndatorirea primordială de a da socoteală în fața salariaților asupra modului în care s-au ocupat de aplicarea propunerilor formulate și hotărîrilor luate în adunările generale precedente. Fructificarea tezaurului de propuneri valoroase decurge din necesitatea de a stimula cît mai puternic interesul și spiritul de răspundere al salariaților pentru bunul mers al întreprinderii.

Bine pregătite și organizate, ținînd seama de noile coordonate care marchează cadrul lor de desfășurare, adunările generale ale salariaților vor reprezenta cu siguranță un plus de exigență în abordarea problemelor complexe și majore ale producției, constituind totodată, un bun prilej de afirmare entuziastă a hotărîrii ferme a tuturor oamenilor muncii pentru depășirea prevederilor din planul anului în curs și totodată pentru ridicarea necontenită a eficienței activității economice.

EFICACITATEA MUNCII COLECTIVE

(Urmare din pag. 9)

nuă și sistematică din partea conducerilor de întreprinderi pentru: dezvoltarea spiritului de participare la toate nivelele, la întreaga masă de salariați, a unui spirit de dezbatere **constructivă;** crearea mentalității că fiecare trebuie să facă tot ce poate pentru a-și rezolva problemele locului său de muncă (să nu aștepte adunarea generală); punerea la punct a unui sistem adecvat de culegere, transmitere și rezolvare operativă a problemelor și sugestiilor salariaților; perfecționarea pregătirii cadrelor de conducere de la toate eșaloanele ierarhice ale întreprinderii.

Adunarea generală a salariaților este o instituție politică, o instituție profund democratică, de participare nemijlocită a maselor populare la conducerea organizațiilor economice, care trebuie să fie activă, să-și îndeplinească mandatul pentru care a fost instituită.

COLABORAREA ȘI COOPERAREA CU ȚĂRILE SOCIALISTE

(Urmare din pag. 8)

trică. În acest sens se are în vedere, concomitent cu conlucrarea țărilor pentru intensificarea lucrărilor de cercetări geologice pe teritoriile țărilor membre ale C.A.E.R. și examinarea posibilităților și a formelor de colaborare pentru studierea resurselor maritime în scopul folosirii acestora.

Cunoscut fiind faptul că cea mai mare pondere în producția de energie electrică în țările membre ale C.A.E.R. va reveni și în viitor energiei electrice obținute în termocentrale, iar pe de altă parte faptul că unele țări membre ale C.A.E.R. dispun de zăcăminte importante de cărbune energetic, se prevede examinarea posibilităților de construire cu eforturi comune a unor termocentrale în apropierea acestor zăcăminte.

Totodată, se prevede examinarea posibilităților de conlucrare a țărilor în domeniul dezvoltării și creșterii eficienței sistemelor energetice interconectate, precum și construirii de noi legături intersisteme, de exmplu construirea liniei de 400 kV pentru interconectarea sistemelor energetice ale U.R.S.S. și sistemele energetice ale celorlalte țări membre ale C.A.E.R.

Țara noastră participă activ la examinarea problemelor menționate, în cadrul C.A.E.R. sau bilateral, aducîndu-și contribuția la găsirea posibilităților și formelor reciproc avantajoase de colaborare și cooperare cu celelalte țări membre ale C.A.E.R. în scopul satisfacerii cît mai depline a necesarului său în unele materii prime, combustibil și energie electrică. În cadrul acestei participări organele competente din țara noastră promovează relații de cooperare în măsură să permită convenirea de acțiuni vizînd construirea în comun cu alte țări, pe teritoriul acestora sau pe teritoriul României, de obiective economice și noi capacități de producție în industria extractivă, înființarea de societăți mixte cu caracter productiv pentru obținerea de materii prime importante pe perioade de lungă durată, efectuarea, prin cooperare, de prospecțiuni și explorări pentru valorificarea resurselor naturale cu plata prin livrări din materiile prime obținute ș.a.

O latură mai importantă a colaborării multilaterale, dintre țările membre ale C.A.E.R., constă în examinarea posibilităților și formelor de cooperare privind introducerea unor procese tehnologice și utilaje noi, în scopul reducerii pierderilor de metale neferoase la extracția, prelucrarea minereurilor și a concentratelor pentru folosirea materiilor prime mai sărace și greu prelucrabile și a deșeurilor, precum și în utilizarea largă a cooperării în folosirea reciprocă a capacităților metalurgice temporar disponibile.

Colaborarea și cooperarea țării noastre în domeniul materiilor prime, combustibilului și energiei cu țările membre ale C.A.E.R. și cu celelalte țări socialiste se dezvoltă în deplină concordanță cu importanța hotărîtoare a acestor domenii pentru dezvoltarea economiilor naționale ale țărilor respective.

Erată

În numărul trecut al revistei, la articolul „Unele caracteristici ale comerțului nostru exterior din cincinalul 1966—1970", din pag. a 7-a, în ultimul rînd din coloana a 2-a, se va citi: **55,9% în 1970.**

UN STUDIU LABORIOS DESPRE EVOLUȚIA CURENTĂ A ECONOMIEI MONDIALE

UNA DIN CARACTERISTICILE principale ale progresului economiei românești în etapa actuală o constituie creșterea rolului comerțului exterior, a relațiilor economice externe în ansamblu, în îndeplinirea obiectivelor fundamentale ale dezvoltării noastre economico-sociale. Așa cum arată tovarășul Nicolae Ceaușescu **„...comerțul exterior capătă un rol din ce în ce mai important în activitatea noastră economică — de buna realizare a exporturilor și importurilor depinzînd într-o măsură tot mai mare transpunerea cu succes în viață a programului de dezvoltare economico-socială a patriei noastre".**

Exercitarea deplină a acestui rol al comerțului exterior impune, printre altele, prospectarea continuă a conjuncturii economice externe, cunoașterea temeinică a tendințelor noi care se manifestă pe piața mondială, o informare operativă asupra vieții economice internaționale. Satisfacerii acestor necesități îi este consacrată una din principalele lucrări ale Institutului pentru studierea conjuncturii economice internaționale (I.N.S.C.I.N.) — sinteza anuală a conjuncturii economiei mondiale, [1]), apărută, spre meritul institutului, încă la începutul celui de-al doilea trimestru al a.c.

Ceea ce se remarcă din lectura primelor pagini ale lucrării este faptul că ea reprezintă rodul strădaniilor unui colectiv de aproape 80 de specialiști — economiști și ingineri, cadre cu munci de răspundere din aparatul de stat, de la ambasade și agenții economice ale României în diferite țări, un mare număr de cercetători științifici ai I.N.S.C.I.N. Reunirea unui asemenea colectiv de autori presupune o susținută și complexă activitate de îndrumare și coordonare și ea constituie o expresie pozitivă a stilului actual de muncă al institutului.

Un alt element care distinge în mod avantajos ediția actuală a sintezei față de cele publicate anterior, îl constituie lărgirea și diversificarea ariei tematice a studiului. În această privință se relevă, în primul rînd, cuprinderea unui capitol special consacrat diferitelor aspecte ale participării României la circuitul economic mondial: obiective ale comerțului exterior în cincinalul 1971—1975, forme și previziuni de cooperare economică și tehnică internațională, rolul Băncii Române de Comerț Exterior, preocupări în domeniul formării cadrelor pentru activitatea de comerț exterior.

În mod deosebit se evidențiază includerea în sinteză, în partea referitoare la analiza situației economice a diferitelor țări, a unui capitol special consacrat evoluției economiei statelor socialiste, care, după cum se știe, dețin mai mult de jumătate din volumul total al schimburilor comerciale externe ale României. În ediția din acest an a sintezei I.N.S.C.I.N. sînt publicate, pentru fiecare țară socialistă în parte, cîte o succintă — dar cuprinzătoare — informare asupra principalelor rezultate obținute în 1970 în industria, agricultura și comerțul exterior al acestor țări, precum și unele date referitoare la evoluția din ultimii cinci ani și la perspectivele dezvoltării lor economice în cincinalul curent. Tot în informările cu privire la economia țărilor socialiste găsim o seamă de date referitoare la extinderea schimburilor economice și comerciale ale României cu toate celelalte țări socialiste.

Analiza situației economice a țărilor capitaliste dezvoltate și a celor în curs de dezvoltare a fost și ea extinsă față de ediția precedentă a volumului, prin cuprinderea, în rîndul primului grup de țări și a Austriei și Elveției, iar în cel de al doilea — a Republicii Chile, Congo (K), Israelului, Tanzaniei, Tunisiei și Zambiei.

Orientarea de a informa activul de lucrători al comerțului exterior despre situația economică nu numai a principalelor state capitaliste dezvoltate industrial (Anglia, R. F. a Germaniei, Italia, Japonia și S.U.A.), ci și a unor țări mici și mijlocii sub raportul potențialului uman și material, dar bine industrializate, cum sînt Austria, Belgia, Elveția, Olanda și Suedia, trebuie considerată pozitivă nu numai sub aspectul cerințelor extinderii legăturilor noastre economice și comerciale cu aceste țări, ci și din unghiul identificării mai amănunțite a tendințelor caracteristice progresului lor economic, tendințe care dezvăluie unele elemente interesante pentru structurarea modernă a economiei, mai ales a producției industriale și a exporturilor.

Lărgirea importantă a informației asupra mersului general al economiei unor țări în curs de dezvoltare, prin cuprinderea celor șase țări citate mai sus, care se adaugă la alte cinci țări, analizate și în ediția anterioară a volumului (Argentina, Brazilia, India, Pakistan, Venezuela), corespunde unor necesități actuale ale orientării comerțului exterior și relațiilor noastre de cooperare economică și tehnică internațională. După cum se știe, România acordă dezvoltării relațiilor sale cu țările în curs de dezvoltare, inclusiv legăturilor economice, o semnificație mai largă, considerînd aceste relații un factor important în lupta pentru dezvoltarea independentă, împotriva politicii imperialiste și neocolonialiste, o contribuție la cauza păcii în lume.

ÎMBOGĂȚIREA ariei tematice se poate constata și în partea a doua a volumului, consacrată descifrării tendințelor generale ale conjuncturii economice internaționale. Distingem aici o informare cuprinzătoare despre activitatea desfășurată de Consiliul de Ajutor Economic Reciproc (C.A.E.R.) în al doilea semestru al anului 1969 și în 1970, în direcția concretizării orientărilor și sarcinilor adoptate la sesiunea a XXIII-a (specială) a Consiliului, care a avut loc la Moscova, în aprilie 1969, cu participarea conducătorilor de partid și de stat din țările membre.

De asemenea, este prezentată și activitatea depusă în vederea îndeplinirii hotărîrilor celei de a XXIV-a sesiuni a Consiliului, care s-a ținut în mai 1970. În centrul activității desfășurate în ultimii doi ani în cadrul C.A.E.R. a stat elaborarea proiectului Programului complex al adîncirii și perfecționării în continuare a colaborării economice a țărilor membre ale Consiliului, care urmează a fi prezentat spre dezbatere celei de a XXV-a sesiuni ordinare a C.A.E.R. După cum se știe, țara noastră a participat și participă activ la eloborarea proiectului acestui document, ca și la perfecționarea întregii activități de colaborare și cooperare economică între aceste țări.

În aceeași parte a volumului recenzat găsim — alături de studiile generale cu privire la conjunctura economiei mondiale, comerțul internațional, mișcarea prețurilor pe piața internațională și evoluția sistemului monetar internațional — o informare asupra ultimelor desfășurări atît în cadrul grupărilor economice regionale ale țărilor capitaliste dezvoltate (C.E.E. și A.E.L.S.), cît și în cel al grupărilor economice regionale ale țărilor în curs de dezvoltare din Asia, Africa și America Latină.

Una din părțile substanțiale ale sintezei I.N.S.C.I.N. o constituie cea referitoare la evoluția principalelor piețe externe de mărfuri. Reține atenția, în această parte a volumului, în primul rînd, selectarea rațională a acestor piețe, în funcție de configurația actuală a importurilor și exporturilor românești, și de perspectivele dezvoltării lor. Pe aceste criterii sînt cuprinse studii conjuncturale ale unor piețe internaționale ca cele ale minereului de fier, cărbunelui cocsificabil și a cocsului, țițeiului, oțelului și cuprului, bumbacului și lînii etc. Totodată, răspunzînd cerințelor promovării producției destinate exportului, în acest volum găsim studii conjuncturale despre piețele internaționale ale mașinilor-unelte pentru prelucrarea metalelor, a tractoarelor și autovehiculelor, precum și o informare asupra unui gen de activitate relativ nou dar în plină dezvoltare: activitate de engineering în comerțul internațional de instalații complete.

Promovarea producției și a exporturilor de mărfuri chimice românești este susținută cu studii conjuncturale despre piața internațională a termoplastelor, a cauciucului natural și sintetic, a fibrelor sintetice, a produselor clorosodice și a îngrășămintelor azotoase.

Conținutul studiilor se remarcă în mod favorabil prin accentul pe care autorii îl pun pe relevarea direcțiilor principale ale progresului tehnic în domeniile respective, pe evidențierea eforturilor care se depun în diferite țări pentru promovarea cercetărilor științifice și tehnice, pe urmărirea atentă a dinamicii investițiilor și a evoluției prețurilor, precum și pe schițarea, la fiecare produs analizat, a liniilor principale de evoluție pe termen scurt, uneori și pe termen mediu, a conjuncturii respectivelor piețe. De altfel, majoritatea covîrșitoare a studiilor cuprinse în volumul în discuție se încheie cu asemenea succinte previziuni pe termen scurt, unele din ele, ca de pildă, cea prevestitoare de „furtuni" monetare în sistemul monetar interoccidental adeverindu-se la scurtă vreme după apariția volumului.

Notabilă este și strădania autorilor — care ar trebui continuată cu insistență — de a culege și prezenta date extrase din prognoze pe termen lung în diferite domenii, elaborate de firme și institute cu renume din diferite țări. Culegerea de date din statistica internațională conferă întregului volum un plus de utilitate.

Indubitabil sinteza I.N.S.C.I.N. reprezintă o lucrare de certă valoare, în primul rînd pentru cei care lucrează, în număr tot mai mare, în sfera relațiilor economice externe ale țării noastre. În același timp, ea prezintă un real interes pentru o categorie considerabil mai largă de specialiști, ingineri, tehnicieni, muncitori, economiști, din centrale și întreprinderi industriale, ministere și organizații economice centrale, care în activitatea lor sînt tot mai mult puși în fața unor probleme a căror soluționare cere un orizont larg al cunoașterii proceselor și tendințelor actuale și viitoare pe plan mondial. Ea poate fi utilă și cadrelor didactice și studenților.

CREȘTEREA cercului de specialiști și lucrători interesați în cunoașterea evoluției conjuncturii economiei mondiale, justifică străduințele și căutările colectivului I.N.S.C.I.N. de a extinde și diversifica, de a îmbunătăți, an de an, conținutul și forma volumului, de-al face mai util, mai solicitat și apreciat pentru ținuta sa științifică, pentru informațiile operative și previziunile corecte pe care le conține și care se pot dovedi de mare preț pentru lucrătorii din comerțul exterior și activitățile conexe.

În această ordine de idei, am dori să supunem atenției colectivului de coordonare unele sugestii care eventual s-ar putea dovedi utile la elaborarea edițiilor următoare ale volumului.

O primă sugestie vizează adîncirea studiilor cu privire la dezvoltarea economică a țărilor socialiste, a colaborării și cooperării lor economice internaționale. Este cunoscut că, în cele mai multe din aceste țări au fost adoptate recent noi planuri de perspectivă de dezvoltare economică și sînt în curs de elaborare studii și prognoze pe următorii 15—20 și chiar 30 de ani. Concomitent cu urmărirea curentă, în continuare, a progresului economic al acestor țări, studierea și relevarea principalelor tendințe de structurare în perspectivă a economiilor lor naționale ar putea servi la identificarea unor noi direcții, posibilități și forme concrete de extindere și adîncire a cooperării economice cu aceste țări.

O altă sugestie, asemănătoare cu prima, privește adîncirea studiilor despre situația economică a unor țări în curs de dezvoltare. O informare mai amplă asupra orientărilor și direcțiilor dezvoltării lor industriale, îndeosebi în ramurile prelucrătoare și, în cadrul acestora, în construcțiile de mașini și prelucrarea metalelor, ar putea să ofere noi elemente de judecată pentru structurarea reciproc avantajoasă a colaborării noastre economice cu aceste țări. Ar putea fi utilă, de asemenea, extinderea numărului țărilor luate sistematic în analiză, prin cuprinderea unor țări ca Iran, Indonezia, Algeria, Nigeria, Mexic, Peru ș.a., nu numai din rațiuni de lărgire a relațiilor economice cu aceste țări, ci și pe considerente de cunoaștere mai amănunțită a experienței dezvoltării lor economico-industriale, experiență care ar putea dezvălui unele momente și aspecte particulare interesante.

În ceea ce privește studierea situației economice a țărilor capitaliste industrializate ar trebui continuată și aprofundată cercetarea tendințelor dezvoltării unor țări mici și mijlocii, nu numai a celor care au fost analizate pînă acum, ci și a unor țări ca Danemarca, Finlanda, precum și a Spaniei. Evident, aceasta nu înseamnă în nici un fel renunțarea la studierea în continuare a evoluției conjuncturii economice în principalele state capitaliste avansate industrial, această evoluție fiind determinantă pentru întregul mers al economiei mondiale capitaliste.

Actualele tendințe care se manifestă pe plan mondial în structura producției construcțiilor de mașini justifică noi studii conjuncturale pentru ramuri și produse ca: electronica și microelectronica, mașinile electronice de calcul, utilajul și aparatajul pentru aplicațiile nucleare în diferite domenii ale economiei, îndeosebi utilajul atomo-energetic, construcțiile de nave, utilajul chimic, mașinile și utilajele pentru construcții și drumuri, mașinile-unelte moderne, cu comandă-program numerică, mecanica fină și optica, ș. a.

Există, apoi, o serie întreagă de probleme deosebit de actuale, care influențează evoluția conjuncturii economiei mondiale capitaliste și a căror cercetare ar putea furniza numeroase elemente și date de real interes pentru progresul economiei românești și al schimburilor sale economice externe, pentru fundamentarea unor decizii de strategie a participării noastre la competiția economică și tehnică internațională, care se anunță a fi tot mai viguroasă. Din șirul acestor probleme menționăm: evoluția costurilor de producție în diferite ramuri și la diferite produse, deplasările în structura acestor costuri; dimensionarea optimă a noilor capacități de producție și a mărimii seriilor de producție; dezvăluirea unor orientări prioritare în alocarea investițiilor pe ramuri și subramuri, iar în cadrul acestora pe noile produse: coordonatele politicii în domeniul tehnicii și tehnologiei în diferite țări, mari și mici, industrializate sau în curs de industrializare, raportul dintre dezvoltarea cercetării proprii și folosirea rezultatelor creației tehnice străine; conjunctura pieței internaționale a licențelor, patentelor, know-how; tendințele în specializarea și cooperarea internă și internațională a producției; orientări și forme în cooperarea financiar-bancară internațională, fenomene noi în circulația internațională a capitalurilor, forme și modalități noi de conlucrare internațională în sfera cercetărilor științifice și tehnice.

Evident, tratarea unora din aceste probleme ar merita studii speciale; totodată, unele din aceste probleme ar putea fi reflectate mai pe larg și sistematic în cadrul studiilor pe mărfuri sau al celorlalte studii care se publică în mod curent în valoroasa și utila sinteză a I.N.S.C.I.N.

I. BURSTEIN
șef sector Institutul de Cercetări Economice

1) Vezi Conjunctura economiei mondiale, studii privind situația în 1970 și previziuni pe 1971, elaborarea și apariția lucrării fiind coordonată de un colectiv alcătuit din prof. Costin Murgescu, director general, Gheorghe Marcu, director general adjunct, Gheorghe Istrate, director științific, Iosif Pățan, consilier și Traian Silea, șef de secție.

FIȘE

Șomajul „științificilor"

■ Revista săptăminală L'USINE NOUVELLE (nr. 20 1971), intr-unul din editorialele sale, abordează citeva din problemele actuale din domeniul cercetării științifice și implicațiile lor asupra fenomenelor social-economice din țările capitaliste dezvoltate.

Articolul începe cu constatarea că Europa occidentală, în ultimii 25 de ani, promovează o politică de cercetare după exemplul S.U.A. Dar ce se întîmplă în S.U.A.? În această țară se constată că „științificii" au ajuns să șomeze. Situația este gravă, ceea ce a determinat alocarea unui fond de 42 milioane de dolari pentru găsirea de lucru pentru zeci de mii de ingineri și oameni de știință deveniți inutilizabili, în special prin restringerea activității în industria aerospațială. Desigur că faptul este determinat numai în parte de o situație conjuncturală, ceea ce nu poate înlătura fondul problemei, contradicțiile proprii economiei americane. Faimosul „brain-drain" a luat sfîrșit, constată articolul, europenii se întorc acasă și nu ar fi exclus ca „științificii" americani să caute de lucru în Europa occidentală.

Simfonia neterminată

■ Jean Boissonat prezintă în revista EXPANSION, (iunie 1971) sub titlul **Symphonie inachevée de Pompidou-Heath** (Simfonia neterminată de Pompidou-Heath) punctele principale ale negocierilor recent încheiate privind intrarea Marii Britanii în Piața Comună. Problemele puse ostentativ în evidență în cursul tratativelor franco-engleze — opinează el — nu sînt de fapt cele mai importante. Chestiunea esențială este rolul lirei sterline ca monedă de rezervă. Economistul francez consideră că pentru țările Comunității Europene rolul actual al lirei sterline este inacceptabil din cîteva motive. În primul rînd situația precară a lirei nu justifică cu nimic acest rol și pune în pericol stabilitatea sistemului valutar internațional. În al doilea rînd, membrii actuali ai Pieței Comune consideră că poziția privilegiată a lirei sterline ar implica pentru Marea Britanie o serie de avantaje inechitabile din punctul de vedere al celorlalți parteneri, în cazul lichidării barierelor economice naționale. În al treilea rînd, existența unei așa-zise zone a lirei sterline apare în ochii membrilor Comunității Economice Europene, ca inacceptabilă căci echivalează cu apartenența Marii Britanii la două comunități economice. J. Boissonat conchide arătînd că intrarea Marii Britanii în Piața Comună apare ca fiind strict condiționată de renunțarea la rolul de monedă de rezervă a lirei sterline. Însă, încheie el, nu trebuie să ne așteptăm la declarații spectaculoase în acest sens.

Rolul serviciilor în capitalism

■ Discuția dintre economiștii sovietici cu privire la caracterul serviciilor continuă în nr. 6/1971 din revista MEMO cu articolul lui A. Nikolaev **O roli uslug v kapitalisticeskoi ekonomike.** (Cu privire la rolul serviciilor în economia capitalistă). Autorul nu este de acord cu punctul de vedere care consideră munca din orice ramură ca fiind fără excepție productivă. Bineînțeles, valoarea de întrebuințare, admite A. N., nu trebuie să se manifeste neapărat sub forma unui lucru, ci poate lua și forma unui efect, inseparabil de procesul de muncă. Referindu-se la munca de cercetare științifică, autorul arată că, în măsura în care devine în mod direct element al muncitorului global, aceasta dobîndește caracter productiv, însă nu capătă aceste trăsături acolo unde cercetarea științifică este inclusă în ramurile neproductive.

În același mod, schimbarea hotărîtoare, care permite să se spună că munca lucrătorilor medicali a dobîndit unele trăsături productive se datorește împrejurării că ajutorul medical a devenit o condiție necesară a reproducerii forței de muncă, precum și faptului că în acest domeniu sînt dezvoltate relațiile economice caracteristice producției capitaliste. Caracterul productiv al muncii din ramurile unde se creează opere de artă pe scară de masă și pe baza funcționării capitalului este neîndoielnic, ceea ce nu se poate spune despre creatorii de produse unicale. După A. N., încercarea de a prezenta ca avînd caracter productiv orice specie de muncă este o reacție la confuzia care se face între venitul național al **unei țări** capitaliste și între venitul național produs **în mod capitalist.** În realitate, spune autorul, nu se ține seama de existența în capitalism a mai multor sectoare și, prin urmare, de faptul că multe specii de muncă necreatoare de plusvaloare produc totuși marfă, mărind deci produsul social și venitul național al țării.

Mai întîi, prospectare

■ AMERICAN ECONOMIC REVIEW, martie 1971, publică articolul lui Wassily Leontief, **Theoretical Assumptions and Non-observed Facto** (Ipotezele teoretice și factorii neobservați). Cunoscutul economist începe prin constatarea că în rîndul confraților săi americani își face tot mai mult loc un sentiment de neliniște privind oportunitatea socială a științei lor. Acest sentiment se datorează, se consideră, faptului că în interiorul științei economice din S.U.A. există un dezechilibru fundamental caracterizat prin aceea că o mare parte a construcțiilor teoretice sînt lipsite de suport empiric. Folosirea matematicii, scrie Leontief, a ajuns să mascheze uneori caracterul efemer al unor elaborări teoretice și neglijarea materialului faptic. În cursul operației, devenită aproape rutinară, de construire a modelelor, se uită înseși ipotezele de la care s-a pornit. Studiul realității cu ajutorul unor funcții de producție sau consum, spune Leontief, presupune la rîndu-i admiterea unor ipoteze privind structura fenomenelor economice, în timp ce, în realitate, această structură nu este cunoscută. De aceea, conchide el, este azi mai importantă descoperirea unor instrumente de prospectare statistică valabile decît elaborarea unor modele sofisticate.

Încheind, el face apel la dezvoltarea tot mai amplă a metodelor statistice și la folosirea tot mai intensă a posibilităților de cercetare oferite de calculatoarele electronice în scopul unei mai bune cunoașteri și interpretări a faptelor.

INFORMAȚIA DE PIAȚĂ

Convorbire despre obiectul unei teze de doctorat cu C. RAPCEA

• Actualitatea problematicii abordată de dv. în teza de doctorat este evidentă. Pe scurt, v-am ruga să expuneți opinia dv. asupra rolului informației privind piața pentru conducerea întreprinderii moderne.

— Dintr-un anumit punct de vedere, întreaga lucrare pe care am prezentat-o ca teză de doctorat are ca scop tocmai sublinierea importanței extraordinare pe care o prezintă astăzi cunoașterea cerințelor pieței pentru deciziile conducerilor de întreprinderi.

În ultimă instanță, rațiunea existenței unei întreprinderi este aceea de a realiza, în condiții de economicitate, produse sau servicii care să răspundă dorinței unui consumator clar definit, fie el o întreprindere, pentru mijloacele de producție, fie un consumator individual pentru bunurile de consum. Diversificarea continuă a cerințelor consumatorilor și rapida lor schimbare — sub influența progresului tehnic și social și necesitatea de a cunoaște aceste cerințe nu numai la timpul prezent ci și pentru un viitor mai îndepărtat, sînt numai două dintre caracteristicile vieții economice moderne care pot ilustra rolul pe care-l joacă astăzi informația de piață pentru elaborarea obiectivelor și strategiei unei întreprinderi.

• O mare parte din contribuțiile aduse de dv. în lucrare la clarificarea relațiilor între întreprindere și piața socialistă se bazează pe teoria sistemelor, pe concepția întreprinderii ca sistem deschis, conectat la mediul exterior. Care este, în esență, avantajul unei astfel de abordări?

— Concepției sistemelor închise îi corespunde ca echivalent concepția de întreprindere considerată ca suficient de independentă pentru a-și analiza majoritatea problemelor în legătură numai cu structura ei internă și fără referință la mediul ambiant exterior. În acest fel, disfuncțiile și dezechilibrele sînt atribuite exclusiv unor cauze interne și nu se iau în considerație interpătrunderile reciproce între organizație și mediul ei exterior. A gîndi întreprinderea ca un sistem închis înseamnă a gîndi la comerț ca la un rău necesar, piața, mediul exterior fiind abordate de pe poziții defensive, ca și cînd influențele acestora ar dispare dacă nu sînt luate în seamă.

Adoptarea ideii de sistem deschis permite conducerii să studieze continuu căile pe care constantele sistemului (caracteristicile funcționale și structurale) pot înfrunta problemele externe precum și modalitățile de asigurare a permanenței și dezvoltării întreprinderii prin influențarea transformatoare a mediului înconjurător: fabricarea de noi produse, pătrunderea pe piețe noi sau cucerirea de noi segmente creînd noi nevoi de consum, sau stimulîndu-le pe cele vechi.

• Evidențiind dezavantajele organizării fluxului informațional pe criteriul funcțional — organizare existentă astăzi în economia noastră — dv. propuneți organizarea acestuia pe criteriul integrării. Vreți să expuneți succint punctul dv. de vedere?

— În esență eu propun însumarea într-un tot a datelor dispersate astăzi în evidența tehnico-operativă, statistică și contabilă. Într-un astfel de sistem, informațiile provenite din toate sectoarele de activitate ale întreprinderii, prelucrate în toate modurile considerate utile, sînt folosite apoi la toate nivelele de conducere în vederea planificării, executării operațiilor și controlului acesteia.

• Arătați că una dintre consecințele adoptării unei astfel de organizări — însoțită de utilizarea calculatorului — o constituie automatizarea unui mare număr de decizii, care în prezent, „înghit" o bună parte din timpul cadrelor de conducere. Ce decizii aveți în vedere?

— O mare parte a deciziilor luate astăzi de conducerile de întreprinderi sînt rutiniere. Le regăsim în aproape toate sectoarele de activitate: aprovizionare, desfacere, lansări de comenzi, plăți și încasări de la furnizori și clienți etc. Multe din aceste decizii se repetă, ceea ce înseamnă că, oricum, conducerea le adoptă mecanic. Trecerea lor pe calculator ar permite conducerii să se concentreze asupra excepțiilor, asupra acelor probleme care nu pot fi anitcipate și a căror rezolvare solicită gîndirea cretoare a omului.

N. A.

O MANIERĂ EXCLUSIVISTĂ DE TRATARE A VALORII–MUNCĂ

UNA DIN PROBLEMELE care a dat naștere la controverse este și teoria valorii-muncă. Acumulările pe care cunoașterea științifică le-a făcut încet, și nu întotdeauna pe o linie ascendentă, și-au găsit împlinirea în geniala contribuție a lui Marx, care este teoria marxistă a valorii muncă. Formularea acestei teorii are meritul nu numai de a explica complexul mecanism de funcționare a economiei capitaliste, ci și acela de a fi deschis o nouă optică, de a fi fundamentat o nouă poziție, profund științifică, în analiza fenomenelor și proceselor economice.

În articolul de față ne vom ocupa de noua manieră de tratare a teoriei valorii muncă și a prețurilor, apărută în perioada postbelică, ce se bazează pe aplicarea modelului intrări-ieșiri Inițiativa aparține lui Piero Sraffa, [1]) M. Morishima și F. Seton [2]) și are ca scop declarat dorința de a dezvolta teoria marxistă, adăugîndu-i un spor de exactitate.

Demonstrația făcută de P. Sraffa pleacă de la prezentarea unei tabele input-output corespunzătoare unei economii la care se face abstracție de comerțul exterior. Concurența este admisă în sensul că, pe o perioadă mare de timp, este relativ ușor întreprinzătorilor să aibă acces pe toate compartimentele pieței. Se mai presupune ca fiind dată o rată uniformă a profitului.

Ieșirile brute ale fiecărei perioade corespund înlocuirii mijloacelor de producție consumate într-o perioadă anterioară (C în formulare marxistă). Dacă disponibilitățile de mijloace de producție se găsesc în „statut de echilibru" și dacă în această perioadă nu se înregistrează o importantă modificare în tehnică, atunci ieșirile brute ale mijloacelor de producție necesare înlocuirii pot fi prezentate și în termeni fizici. Din produsul total (exprimat fizic) al fiecărui an se poate deduce, articol după articol, echivalentul de mijloace de producție consumate în fiecare an pe grupe de ramuri sau subramuri. În cazul reproducției simple, toate ieșirile anuale de mijloace de producție sînt destinate înlocuirii. În reproducția lărgită (cu un ritm anual constant), o parte a output-ului de mijloace de producție reintră în output-ul net.

În realitate, spune Sraffa, aceste condiții nu se realizează niciodată. Distincția dintre ieșirile brute și cele nete nu este riguroasă nici fizic, nici valoric, îngreunînd pînă la imposibilitate delimitarea cantităților (sau a valorilor) înlocuite sau acumulate. De aceea, el propune simplificarea studiului prin introducerea unor categorii mai ușor de manipulat. Astfel, se presupune existența unei determinări exacte a prețurilor corespunzătoare ratei „dominante" a profitului, începînd analiza cu fixarea ratei profitului la o mărime egală cu zero. În acest caz, singurul element care influențează costul este mărimea salariilor. Prețurile relative ale mărfurilor sînt proporționale cu timpul de muncă direct sau indirect cerut de producția lor. Cantitatea de mijloace de producție poate fi măsurată astfel pe baza muncii încorporate în ele și proporția dintre capital și muncă pe întreaga economie și pentru fiecare ramură de producție se poate exprima conform proporției dintre munca încorporată în mijloacele de producție și cea folosită în prezent (muncă vie și muncă trecută).

Trecînd la cealaltă extremă a analizei, se consideră de această dată salariile egale cu zero. În acest caz, profitul absoarbe în întregime ieșirile nete. Rata profitului este determinată de rata autoreproducției cantității de mijloace de producție iar prețurile mărfurilor sînt identice cu proporția capitalului direct sau indirect utilizat pentru producerea lor.

Într-un caz particular, cînd tabela intrări-ieșiri reflectă o situație în care nivelul muncii actuale încorporate este aceeași pentru toate mărfurile, și cînd perioada de referință este identică, nivelul prețurilor determinat pentru ieșiri de o unitate de muncă și cele determinate de o unitate de capital sînt identice. Mărimea capitalului exprimată în termenii unei unități de ieșiri nete e independentă de rata profitului. Astfel, conchide Sraffa, prețurile lui Marx proporționale cu valoarea se referă la toate ratele profitului de la zero la maximum (cea din urmă corespunzînd unei rate zero a salariilor).

În general, diagrama prețurilor variază după rata profitului. Atunci cînd rata profitului crește, unele prețuri urcă, iar altele scad (o creștere în acest sens nu e un proces ce ar avea loc în timp, e numai o manieră convenabilă pentru exprimarea unei comparații de diferențe). Cînd mărfurile ce fac parte din ieșirile nete au, în medie, un procent prea mare de muncă încorporată în comparație cu cea actual folosită, timpul de muncă fiind mai mult sau mai puțin același, mărimea capitalului, în termenii unei unități de ieșiri, se reduce sensibil cu mărimea ratei profitului și invers. Dar cînd timpul de muncă este diferit, proporțiile muncii vii și materializate fiind aproape aceleași, mărimea capitalului poate urma sau scădea o dată cu ridicarea ratei profitului.

Concluzia finală pe care o exprimă Sraffa este următoarea: **în cazul cînd mărimea muncii trecute este identică pentru două mărfuri, reacția prețurilor lor la schimbările ratei profitului este în mod absolut determinată de diferența existentă în mărimea timpului de lucru necesar producerii fiecărei mărfi.**

asist. univ. Mircea COȘEA

(Continuare în pag. 18)

SUBDEZVOLTAREA ECONOMICĂ ŞI CĂILE LICHIDĂRII EI (V)

Publicăm în numărul de faţă continuarea dezbaterilor organizate de catedra de economie mondială a Academiei de învăţămînt social-politic „Ştefan Gheorghiu" de pe lîngă C.C. al P.C.R. şi revista „Viaţa economică". Intervenţiile anterioare au fost publicate în numerele 21, 22, 24 şi 27 ale revistei noastre.

● „Dezvoltarea subdezvoltării"

MINU PÎSLĂ, catedra de economie politică a Institutului Politehnic din Iaşi: — Referindu-mă la originea, criteriile şi indicatorii subdezvoltării, aş dori să subliniez la început că dată fiind complexitatea fenomenului, dimensiunile lui geografice şi multitudinea formelor sale de manifestare, el nu poate fi analizat şi înţeles decît prin cooperarea tuturor ştiinţelor sociale: economia politică, sociologia, antropologia, geografia economică şi umană, etnologia, psihologia etc. Niciuna din aceste ştiinţe luată separat nu poate da o explicaţie exhaustivă a subdezvoltării. De aceea, consider că la dezbaterea noastră ar fi trebuit să participe cercetători nu numai din domeniul economiei, ci şi din alte ştiinţe sociale, întrucît subdezvoltarea a fost şi rămîne în mod esenţial un fenomen socio-economic.

În ce priveşte originea subdezvoltării, apreciez că trebuie căutată în raporturile specifice stabilite între metropole şi ţările transformate în colonii. Este vorba de relaţiile de inegalitate, de dependenţă, de dominaţie şi sobordonare atît pe plan politic cît şi economic, impuse acestor ţări.

Aşa cum o cunoaştem astăzi, subdezvoltarea este rezultatul pătrunderii capitalismului în societăţile neindustriale. Potrivit profesorului francez Georges Balandier, subdezvoltarea apare atunci cînd se întîlnesc două societăţi cu nivele tehnice puternic diferite. Societăţile astfel puse în relaţie reciprocă continuă să evolueze în ritmuri şi conform unor procese cu totul diferite. Cuplajul acestor societăţi devine foarte repede asimetric şi spoliator pentru cel mai slab. Aşa stînd lucrurile, mi se pare falsă şi neconformă realităţii teza după care subdezvoltarea este un fenomen tot atît de vechi ca şi istoria societăţii, că au existat din totdeauna ţări prospere şi ţări caracterizate prin mizerie.

Punctul istoric de plecare al subdezvoltării îl constituie revoluţia industrială, avîntul capitalismului în Europa occidentală. După al doilea război mondial şi pînă în prezent, cînd a avut loc destrămarea sistemului colonial al imperialismului, deşi unele ţări au cunoscut o oarecare creştere economică, totuşi, pe ansamblul lumii a treia, se poate vorbi de ceea ce se numeşte în literatura recentă de specialitate, **dezvoltarea subdezvoltării**. Aceasta se traduce prin agravarea formelor de manifestare a subdezvoltării, prin adîncirea decalajelor dintre ţările subdezvoltate şi ţările industrializate. În acest sens acţionează atît factori interni, specifici fiecărei ţări, cît şi factori exogeni, ce decurg din modul în care s-a încadrat fiecare ţară în diviziunea internaţională a muncii.

Factorii interni — de ordin economic, politic, sociologic, demografic etc. — derivă din înseşi structurile socio-economice existente în aceste ţări, moştenite de la colonialism şi care, în condiţiile dezvoltării independente din punct de vedere politic, n-au suferit decît foarte puţine modificări.

Trebuie arătat că în prezent subdezvoltarea este menţinută şi, în cele mai multe cazuri, amplificată de influenţa exercitată asupra acestor ţări de către factorii externi. Este vorba de o serie de procese intim legate de actuala structură economică internaţională, care au ca efect spolierea ţărilor subdezvoltate şi menţinerea lor în stare de dependenţă şi anume: spolierea prin raporturile internaţionale de schimb, spolierea prin diviziunea internaţională capitalistă a muncii impusă acestor ţări, spolierea prin jocul inflaţiei admisă în ţările capitaliste industrializate, cu efecte negative asupra economiilor subdezvoltate, spolierea prin exploatarea forţei de muncă.

Referitor la caracteristicile subdezvoltării mi se pare că există o anumită incertitudine terminologică între criteriile şi indicatorii subdezvoltării. Consider că este necesar a se face distincţie între criteriul propriu-zis şi indicator. În timp ce primul constată un fapt, referindu-se la natura subdezvoltării, indicatorul este instrumentul de măsură relativă a criteriului. Se impune, de asemenea, precizarea că nu toate criteriile subdezvoltării sînt cuantificabile şi deci măsurabile prin indicatori. Am aici în vedere criterii ca existenţa unor structuri sociale anacronice, sau existenţa simultană a unor formaţii extreme şi contradictorii în economie.

Printre criteriile subdezvoltării, cei mai mulţi autori menţionează: modicitatea venitului naţional şi posibilităţile limitate de acumulare, caracterul predominant agrar al economiei, absenţa forţei de muncă calificate, nivelul scăzut al capacităţii de cercetare ştiinţifică, supranatalitatea, dependenţa de economia mondială şi marea sensibilitate a comerţului exterior.

Fiecare criteriu exprimă un aspect sau altul al stării de subdezvoltare. Nici unul din aceste criterii, luat separat — aşa cum procedează unii economişti — nu poate caracteriza subdezvoltarea în multiplele ei forme de existenţă şi manifestare. O înţelegere exhaustivă a subdezvoltării implică necesitatea de a lua în consideraţie toate criteriile, privite în interferenţa lor.

Aşa cum arătam mai sus, măsurarea caracteristicilor subdezvoltării se face cu ajutorul indicatorilor, care pot fi:

1) indicatori de dinamică, ca: a) ritmul mediu anual de creştere a P.I.B.; b) ritmul mediu anual al creşterii producţiei industriale, agricole etc.

2) indicatori de potenţial economic (agregaţi globali în valoare absolută):

a) produsul intern brut (P.I.B.); b) volumul producţiei; c) volumul investiţiilor;

d) volumul comerţului exterior.

3) indicatori ai nivelului dezvoltării economice (agregaţi globali exprimaţi în mărimi relative, pe locuitor);

4) indicatori de structură (structura economiei pe sectoare şi ramuri, structura socio-demografică etc.).

Cei mai frecvenţi indicatori întîlniţi în statisticile internaţionale, folosiţi la caracterizarea dezvoltării naţiunilor, sînt indicatorii de nivel (generali şi de ramură) şi indicatorii de dinamică.

Astfel, într-un studiu întocmit de UNCTAD în noiembrie 1970, sînt reţinuţi următorii şase indicatori de nivel: P.I.B./loc. în dolari S.U.A., ponderea industriei manufacturate în P.I.B., ponderea produselor manufacturate în comerţul exterior, consumul de energie pe locuitor, rata şcolarităţii, numărul de medici la 100 000 locuitori.

Luînd în consideraţie primul indicator, printre cele 90 de ţări subdezvoltate reţinute în studiul amintit, pe primul loc se situează Israelul cu 1255 dolari pe locuitor, ultimul loc fiind disputat de două ţări africane: Volta Superioară şi Ruanda, cu 42 dolari pe locuitor.

Totuşi, faţă de folosirea acestui indicator pentru a caracteriza nivelul de dezvoltare al unei economii, cu tot caracterul său sintetic, trebuie făcute anumite rezerve. El nu reflectă nivelul consumului şi structura sa şi nu spune nimic despre repartiţia venitului naţional pe clase şi pături sociale. În plus, însumarea elementelor structurale ale agregatului nu este posibilă decît dacă există o unitate de măsură comună. În ţările subdezvoltate însă autoconsumul este ridicat, pieţele sînt insuficient legate între ele, fluxurile monetare sînt neregulate.

Rezervele menţionate faţă de valoarea acestui indicator impun necesitatea de a-l folosi în corelaţie cu ceilalţi indicatori de nivel, de dinamică, de potenţial şi structură. Dar folosirea mai multor indicatori întîmpină serioase dificultăţi mai ales acolo unde aparatul statistic este insuficient dezvoltat. Acesta este cazul în marea majoritate a ţărilor subdezvoltate.

Ar fi interesant să vedem la aceste dezbateri specialişti în unele domenii. Mă gîndeam la domeniul organizării, pentru că citeam undeva părerea că nu există ţară slab dezvoltată, ci doar slab organizată. Poate era interesant să vedem ce înseamnă subdezvoltarea din punct de vedere al organizării. Sînt de asemenea necesari şi specialiştii în prognoză, pentru că, trebuie văzut în perspectivă ce urmări va avea revoluţia ştiinţifică de astăzi, care este împărţirea ţărilor în ţări care au calculatoare sau nu, în ţări care au sau nu industrie nucleară şi să vedem cum se vor prezenta ele în viitor din acest punct de vedere.

CONSTANTIN MECU: — Aş vrea să invit pe tovarăşul Pîslă la o discuţie. În literatura noastră românească există o încercare de a introduce şi utiliza în clasificarea ţărilor în curs de dezvoltare o împărţire după gradul de industrializare, avînd în vedere venitul din industria prelucrătoare. Mă refer la încercarea tovarăşelor Sorica Sava şi Maria Desmireanu, care, luînd o ţară din grupul celor dezvoltate şi fixînd-o ca un etalon, au încercat să măsoare dezvoltarea celorlalte ţări în funcţie de acest etalon. Tovarăşul Pîslă a avut în preocupările sale acest aspect al criteriilor. Ce părere are dînsul despre studiile româneşti şi despre posibilităţile din viitor?

MINU PÎSLĂ: — Încercările acestea au deosebită importanţă, punînd în evidenţă contribuţia economiştilor din ţara noastră pentru a aduce o lumină în analiza conceptului de subdezvoltare. Referitor la criteriile după care se împart ţările subdezvoltate, în materialul la care se referea tov. Mecu se lua Franţa ca ţară etalon. Este un procedeu ştiinţific de a determina nivelul de dezvoltare economică în general şi industrial, în special al diferitelor ţări, raportîndu-ne la o ţară cu un grad de industrializare avansat ca Franţa. Dar acesta nu defineşte subdezvoltarea în toată complexitatea sa. Există studii foarte interesante în cadrul Conferinţei mondiale O.N.U. pentru comerţ şi dezvoltare cu privire la clasificarea acestor ţări din punct de vedere al dezvoltării industriale. Ele se referă la consumul de energie şi oţel pe locuitor în cadrul grupului de ţări subdezvoltate. Este o diferenţiere netă între nivelul maxim al consumului la acest produs şi ţările cu consum foarte scăzut. Acestea sînt două produse ce caracterizează gradul de industrializare al unei ţări sau alteia.

● Căutări creatoare

Conf. dr. CONSTANTIN MOISUC: — Teza principială, ridicată de tov. Botoi, deosebit de importantă, este aceea că ţările în curs de dezvoltare nu pot fi încadrate nici în sistemul mondial socialist, nici în sistemul mondial capitalist. Este o teză care, evident, ne îndeamnă la eforturi, la căutări pentru a determina locul acestor ţări. Aici noi avem în vedere, înainte de toate, relaţiile economice intranaţionale, structurile economice şi suprastructurile social-politice. Dacă pentru ţările socialiste putem folosi termenul de sistem mondial socialist, pentru ţările în curs de dezvoltare îmi pun întrebarea care sînt acele relaţii economice de producţie şi acel sistem politic, diferite atît de cele din socialism cît şi de cele din capitalism.

Discuţia noastră a plecat de la o apreciere şi un avertisment foarte sever, just după părerea mea, de a nu mai aborda în mod global ţările în curs de dezvoltare. Dar îmi pun întrebarea dacă aceste ţări în curs de dezvoltare — care sînt peste 90 la număr — nu fac parte în majoritate din sistemul mondial capitalist. S-ar putea aduce argumentul că nu în toate ţările relaţiile de producţie, de proprietate sînt tipic capitaliste, ca cele din ţările dezvoltate. În majoritatea ţărilor relaţiile de producţie au totuşi o puternică tentă de dezvoltare capitalistă. Regimul politic, sistemul politic, după părerea mea, este aici un criteriu foarte important: anume care forţe sociale dispun de puterea politică? Evident, aici nu vom găsi o stratificare socială clară, ca în ţările capitaliste, de aceea apare că în unele ţări — tov. Botoi spunea că în toate — există relaţii de tranziţie. După părerea mea, sublinierea acestui lucru, că în unele ţări există relaţii economice şi sisteme politice de tranziţie, nu ne împiedică totuşi să menţinem teza că majoritatea ţărilor în curs de dezvoltare fac parte din sistemul internaţional capitalist.

Desigur, aceste ţări în curs de dezvoltare sînt ţări exploatate, pe cînd celelalte ţări din sistemul internaţional capitalist sînt ţări care exploatează. Dar lucrul acesta îl întîlnim chiar în interiorul unor ţări capitaliste: clasa muncitoare într-o ţară capitalistă este clasa exploatată; clasa burgheză este clasa exploatatoare.

Mai mult, dat fiind faptul că majoritatea ţărilor în curs de dezvoltare se găsesc sub influenţa mecanismelor internaţionale ale exploatării capitaliste, acesta cred că este un argument în plus să arătăm că ţările în cauză fac parte din sistemul internaţional capitalist, tocmai prin faptul că sînt obiectul exploatării capitaliste.

Singura problemă este aceea a ţărilor cu relaţii de tranziţie care urmează să fie definite după criterii nu de moment sau de conjunctură. Aceasta este problema pe care am vrut să o ridic în legătură cu locul ţărilor în curs de dezvoltare.

În legătură cu criteriile. Chiar în prima discuţie, dar şi mai înainte în literatura noastră, şi nu numai a noastră, a fost lansat termenul de ţări cu structuri subdezvoltate. Este, după părerea mea, o noţiune care ne împinge la esenţă atunci cînd vrem să apreciem o ţară. Cred că termenul de structuri subdezvoltate corespunde şi ne-ar putea satisface, pentru că orice structură este comparabilă, după cum şi indicatorii de măsurare a acestei structuri sînt comparabili.

Ţara noastră, participînd activ la circuitul economic mondial, trebuie să participe activ şi eficient la toate fluxurile internaţionale, la toate programele internaţionale ale organismelor internaţionale, să beneficieze de aceste programe şi să-şi aducă contribuţia sa în măsura potenţialului pe care îl are.

(Va urma)

EXPLOATAREA, șomajul, nedreptățile sociale constituie o permanentă inevitabilă a capitalismului, la fel ca și acțiunile de protest și revendicative cu caracter economic și politic ale clasei muncitoare, îmbinînd cele mai diverse forme și mijloace de luptă.

Fragmentele următoare sînt extrase din reviste care, cu o singură excepție („Political Affairs"), nu pot fi cîtuși de puțin considerate ca apărătoare ale intereselor clasei muncitoare. Situațiile și datele dezvăluite de ele sînt de aceea cu atît mai concludente. Fără a se referi la toate țările lumii capitaliste, ele permit o imagine asupra unei situații care, cu acuități diferite de la un loc și un moment la altul, se regăsește pretutindeni în această lume.

DIN PRESA INTERNAȚIONALĂ

FRĂMÎNTĂRILE SOCIALE DIN LUMEA CAPITALISTĂ — EXPRESIA UNOR INECHITĂȚI FLAGRANTE

„DER SPIEGEL" — R.F.G.

VOINȚA DE GREVĂ A RĂMAS NEÎNFRÎNTĂ

REVISTA hamburgheză Der Spiegel *a întreprins în unul din ultimele sale numere o trecere în revistă a situației economiei britanice în momentul adoptării hotărîrii de la Luxemburg privind aderarea ei la Piața Comună. Analiza revistei — din care reproducem unele extrase — acordă un loc important evoluției luptei revendicative a clasei muncitoare din Anglia.*

„Economia britanică a avut de suferit din cauza grevelor mai mult decît oricare altă economie națională. Numai în acest an cei peste 200 000 de funcționari ai poștei britanice au paralizat timp de șase săptămîni și jumătate tot traficul poștal de pe insulele britanice. La sfîrșitul lunii ianuarie au intrat în grevă și cei 50 000 de muncitori și muncitoare din întreprinderile britanice Ford.

Conducerea întreprinderilor Ford a înregistrat în total, în anul 1970, peste 150 de cazuri de grevă, în cele 21 de fabrici din țară — la fiecare două zile o grevă. După ce muncitorii de la Ford și conducerea întreprinderilor au ajuns, la sfîrșitul lunii aprilie, la o înțelegere privind salariile, sindicatele au promis că timp de doi ani va fi liniște pe frontul salarial. Dar de curînd pacea a fost din nou încălcată. Din cauză că întreprinderea a concediat pe un reprezentant al sindicatelor, 10 000 de muncitori ai fabricii Ford din Halewood lîngă Liverpool, au intrat în grevă și au obligat conducerea întreprinderii să-l reprimească.

În primele trei luni ale anului curent, în economia britanică s-au înregistrat 9,5 milioane de zile de grevă, aproape tot atîtea zile cît în anul 1970 (zilele de muncă pierdute în R.F.G. în același an au fost de 93 000).

Economia Italiei, membră a Pieței Comune, a înregistrat anul trecut prin greve și mai multe ore de muncă pierdute decît industria britanică (vezi tabelul nr. 1).

Pentru a nu întîmpina dificultăți, în concurența cu viitorii parteneri din Piața Comună, din cauza grevelor permanente, guvernul lui Heath a reușit în martie să adopte legea «Industrial Relations Bill» împotriva rezistenței crîncene din partea sindicatelor și a opoziției laburiste. Potrivit acestei legi, muncitorii britanici nu vor mai avea pe viitor posibilitatea să paralizeze în orice moment ramuri întregi industriale prin greve spontane.

Chiar dacă o grevă este aprobată de sindicate, curtea de arbitraj privind problemele muncii poate să ordoneze o perioadă intermediară. Dacă pacea este întreruptă înainte de termen, sindicatele pot fi condamnate la plata unor amenzi și ceea ce este și mai grav la plata unor daune.

Pînă acum, voința de grevă din partea muncitorilor britanici a rămas neînfrîntă. Chiar și cifrele crescînde cu privire la șomeri — în prezent 800 000 de britanici n-au de lucru — n-au putut reține sindicatele de la revendicarea unor salarii mai mari. Numai în cursul anului trecut, anul cel mai abundent de greve de la 1926 încoace, muncitorii britanici au reușit să obțină prin greve o majorare a salariilor cu 14 la sută.

Însă datorită faptului că inflația cu o rată anuală de circa 10 la sută, consumă cea mai mare parte din sporul venitului, conducătorii sindicatelor se orientează mereu spre noi creșteri de salarii. Astfel, muncitorii din turnătorii au cerut o creștere a salariului cu 15 la sută, iar muncitorii de la Ford cu 50 la sută (...). Trebuie să se țină seama și de posibilitatea unor noi concedieri în industrie. Ministrul de finanțe Anthony Barber, a arătat că nu exclude ca iarna viitoare numărul șomerilor să depășească un milion.

Vicepreședintele CBI, John Whitehorn, consideră că «șomajul în Anglia a atins proporții cărora cu 10 ani în urmă nu le-ar fi putut supraviețui nici un guvern, nici cinci minute» (vezi tabelul nr. 2).

Lovite de recesiune sînt în special acele regiuni care, datorită situației periferice, sînt oricum dezavantajate. În Țara Galilor șomajul a atins 4,6 la sută. O sporire a numărului șomerilor în întreaga Anglie ar ridica partea ce revine Țării Galilor la 5,8 la sută. În regiunea Glasgow, în care fiecare al zecelea muncitor este acum șomer, șomajul ar putea crește în puține săptămîni la dublu. Cu 7,7 la sută șomeri deține tristul record Irlanda de Nord, frămîntată de luptele religioase. În provincia catolică Kilkeel, pe coasta Mării Irlandei, potrivit recentelor aprecieri ale Ministerului Sănătății și Asigurărilor Sociale din Irlanda de nord, 28,7 la sută din bărbați sînt șomeri" (...).

Tabelul nr. 1

Zilele de muncă pierdute prin greve în 1970

R.F.G.	93 000
Olanda	263 000
Belgia	1 410 000
Franța	1 700 000
Marea Britanie	11 000 000
Italia	18 200 000

Tabelul nr. 2

Șomeri în raport cu cei ocupați în cîmpul muncii (în procente)

	Piața Comună	Marea Britanie
1965	1,4	1,5
1966	1,6	1,6
1967	2,5	2,5
1968	1,9	2,5
1969	1,6	2,5
1970	1,5	2,7

Tabelul nr. 3

Creșterea prețurilor bunurilor de consum în perioada 1965—1970 (în procente)

R.F.G.	14,1
Italia	15,8
Luxemburg	16,0
Belgia	18,7
Franța	23,5
Marea Britanie	25,0
Olanda	27,0

„TIME" — S.U.A.

„ÎN CĂUTAREA UNUI STIMULENT PENTRU O REDRESARE ȘOVĂIELNICĂ"

„REDRESAREA economiei S.U.A. de pe urma recesiunii de anul trecut este foarte lentă, ceea ce nu este de natură să oprească inflația. Majoritatea economiștilor recomandă o atitudine activă pe plan economic" — adică mai multe stimulente fiscale plus o politică a veniturilor. Administrația este în impas, dar ceea ce ar putea-o determina să acționeze este faptul că o redresare lentă nu va atrage voturi.

După o întrunire de o zi, membrii Consiliului de economiști ai revistei **Time** au prezentat următoarea analiză a economiei S.U.A.:

— Redresarea de pe urma recesiunii de anul trecut are cel mai scăzut și cel mai lent nivel înregistrat de la cel de-al doilea război mondial;

— Șomajul, care a crescut luna trecută pînă la 6,2% din forța de muncă, va oscila în jurul procentului de 6% pînă la sfîrșitul anului, dacă nu se va face nimic pentru stimularea redresării;

— Inflația descrește lent, cel puțin în ce privește prețurile de consum, și o creștere a productivității muncii va contribui la frînarea acesteia în continuare în cursul anului;

— Sporirea rapidă a productivității va menține, de asemenea, la un nivel scăzut noile angajări;

— Dat fiind acești factori, S.U.A. au nevoie acută de o combinare de reduceri de impozite și cheltuieli guvernamentale sporite pentru accelerarea redresării. Altfel, este probabil ca produsul național brut de anul acesta să fie aproximativ 1 050 miliarde dolari, sub previziunile Administrației de 1 065 miliarde dolari.

Această analiză diferă mult de părerile economiștilor Administrației și ale școlii monetariste conduse de Milton Friedman, care văd dezvoltîndu-se o expansiune viguroasă. Friedman a mers recent atît de departe, încît a afirmat că problema este de a „controla economia pentru a nu merge prea rapid" și de a porni o nouă spirală inflaționistă. Totuși, majoritatea economiștilor și a oamenilor de afaceri tind să fie de acord cu Consiliul revistei **Time**.

Martin Gainsburgh, economist principal al unei organizații de cercetări economice, a utilizat o serie de cifre pentru a dovedi că pînă în prezent redresarea a fost deosebit de slabă. Gainsburgh calculează că recesiunea din 1970 a atins punctul culminant în noiembrie. Astfel, pînă la sfîrșitul lunii aprilie, actuala redresare era în curs deja de cinci luni. La acest stadiu, în alte patru redresări anterioare în perioada postbelică, producția industrială înregistra sporuri între 6,4% și 10,2%, peste nivelul minim al recesiunii, produsul național brut creștea între 2,1% și 5%, iar folosirea forței de muncă în industrie între 1,2% și 3,8%. În actuala redresare, prin contrast, producția industrială a crescut numai pînă la 2,8% de la nivelul ei minim, produsul național brut real numai pînă la 1,7% și folosirea forței de muncă în industrie numai pînă la 6%.

Presupunînd că nu va interveni nici o schimbare în politica Washingtonului, economiștii nu văd motive care să permită să se spere că va avea loc curînd o accelerare (...).

Într-o perspectivă mai largă, o redresare mai rapidă este necesară nu numai pentru crearea unor noi locuri de muncă, ci și pentru a opri inflația. Deși creșterile prețurilor bunurilor de consum au fost moderate în ultima vreme, indicele global al prețurilor în cadrul produsului național brut a crescut pînă la ridicata rată anuală de 5,6% în primul trimestru (...)

„ESPANSIONE" — Italia

Climatul social în întreprinderile italiene

ANALIZA UNEI SITUAȚII DE CRIZĂ

SUB TITLUL de mai sus revista Problèmes Economiques reproduce, în numărul său din 10 iunie 1971, un articol din revista italiană Espansione. Autorul, Marco Marrcello, încearcă o analiză a manifestărilor de nemulțumire în rîndurile muncitorilor italieni, căutînd cauzele dezinteresului care nemulțumește patronatul.

„Dezinteresul provine din îmbinarea a doi factori diferiți: pe de o parte, criza economică incontestabilă, dar nu încă dramatică; pe de altă parte trecerea printr-o perioadă dificilă pe plan psihologic.

Mai întîi despre fapte. În prezent situația întreprinderilor de stat nu mai este deosebită de aceea a întreprinderilor private. Giuseppe Glisenti, președinte al Intersind (sindicat patronal al industriașilor din sectorul de stat) subliniază dificultățile marilor întreprinderi de stat, la fel ca și Giuseppe Petrilli, președinte al I.R.I. Ni se citează cifre care vorbesc clar de latura economică. Alfa-Romeo a pierdut în 1970 valoarea unei producții echivalente cu 30 miliarde lire, datorită celor 1 864 000 ore de grevă; societatea Sit Siemens a pierdut și ea o producție echivalentă cu 10 miliarde lire, orele de grevă numărîndu-se la 900 000. În sfîrșit societatea Italsider a înregistrat o pierdere în 1970 echivalentă cu o producție de 80 miliarde lire, ca urmare a 2,2 milioane ore de grevă... La IRI am găsit informații precise despre greve. De pildă, la întreprinderea Alfa-Romeo la sfîrșitul anului 1970 se întîmpla ca întreruperile procesului de muncă să ajungă la 100 pe zi. Greviștii au recurs la „greva turnantă", „greva surpriză", „greva de atelier", „greva pe zile cu soț și fără soț"; s-a făcut chiar o grevă a fișelor de pontaj care constă în încetarea lucrului de către muncitori al căror nume începe cu o anumită literă. Asemenea greve, se afirmă la IRI, costă de două sau de trei ori mai mult decît grevele duse prin metode tradiționale...".

Referindu-se la această situație IRI a organizat o anchetă în care se arată că contestarea, absenteismului și dezinteresul sînt în mare parte caracteristice acelora care au intrat în industrie cu puțin timp în urmă. „Venind din sudul Italiei, unde ducea o viață caracterizată prin subdezvoltare, scrie revista, muncitorul industrial din nord are un salariu care la început i se pare considerabil, dar apoi

derizoriu. Este adevărat că a trece de la 20 000 lire la 100 000 lire pe lună este un salt foarte mare. Dar nu trece mult timp și el își dă seama că cele 100 000 de lire nu îi permit să se descurce atunci cînd nu are locuință, cînd asistența medicală este așa cum este, cînd costul vieții crește fără întrerupere și, cînd, în plus, orașele din nord îi resping pe imigranți.

Rezultatul este o asemenea situație de nemulțumire care poate duce la o explozie; aceasta se va îndrepta în primul rînd împotriva conducerii întreprinderilor unde lucrează imigrantul...".

Situația descrisă mai sus se află, de asemenea, în atenția sindicatelor italiene care răspund acuzațiilor patronale de absenteism și lipsă de interes față de lucru arătînd că aceste manifestări se datoresc în bună măsură contradicției dintre dezvoltarea generală a societății și a educației și lipsa de drepturi economice și politice a maselor.

„Este adevărat că astăzi situația este foarte diferită de aceea existentă cu cîțiva ani în urmă, spune Fabrizio Cicchitto, membru în Comitetul de conducere al C.G.I.L., dar problema absenteismului și dezinteresării nu este atît de simplă precum este înfățișată... De ce este nemulțumit astăzi muncitorul de munca lui? Un important progres cultural în folosul tuturor aduce după sine inevitabil o creștere a exigențelor, nu numai pecuniare, dar de asemenea morale, sociale, intelectuale. Ceea ce era suficient înainte nu mai ajunge astăzi (...).

Muncitorul a înțeles, spune Cicchitto că industria italiană se află la o răscruce de drumuri: sau patronul va înțelege că mecanismul tradițional al dezvoltării și exploatării nu poate fi continuat; în acest caz el va accepta această situație și schimbări; sau înfruntarea actuală, a cărei duritate o recunoaștem, nu poate decît să se accentueze... Problema fundamentală este că muncitorul s-a schimbat, nu numai în Italia, dar în toată Europa...".

„L'EXPRESS" — Franța

„PROPORȚIA SĂRACILOR CREȘTE ÎN STATELE UNITE"

PUBLICAȚIA care ajunge la concluzia enunțată în titlu nu este alta decît cunoscutul săptămînal parizian **L'Express.** Ea constată că numărul americanilor considerați în mod oficial ca „săraci" a sporit între 1969 și 1970. Potrivit statisticilor guvernamentale, numărul săracilor a crescut în 1970 cu 5,1%. Un motiv esențial al acestei înrăutățiri a situației este șomajul, care a crescut de la 3,3% la 6,2% din forța de muncă în doi ani.

Aceleași statistici evidențiază că în ultima vreme înrăutățirea situației materiale atinge în mod aproape egal cetățeni albi și negri. „Dar criza din 1970 — scrie revista citată — nu a restabilit totuși egalitatea rasială în nenorocire: există în continuare, între cei săraci, trei negri pentru un alb".

„POLITICAL AFFAIRS" — S.U.A.

EXPLOATARE ECONOMICĂ DUBLATĂ DE RASISM

„OFICIUL S.U.A. pentru recensămînt deține cifre care arată că femeile obțin 65% din plata pe care o obțin bărbații pentru aceeași categorie de muncă și că nivelul mediu al retribuirii femeilor reprezintă aproximativ 59% din cel al bărbaților. Dacă se face o comparație suplimentară cu salariile femeilor de culoare care primesc cu aproximativ 25% mai puțin decît femeile albe, atunci rata exploatării este mai mult decît dublă față de cea a bărbaților. Este limpede că luptele împotriva urmăriior automatizării trebuie să se ocupe de descriminare și de nivelul mai ridicat al exploatării femeilor muncitoare. Este necesar, mai departe, să considerăm necesitatea punerii în lumină a condițiilor de salarizare și de muncă ale femeilor, care aparțin în cea mai mare parte categoriei muncitorilor neorganizați.

Astfel capitalul monopolist poate culege uriașe supraprofituri, menținînd diferențierile dintre femeie și bărbat așa cum folosește salariul mai redus al femeilor ca unealtă pentru menținerea unor salarii reduse pentru bărbați. De cîte ori au putut auzi muncitorii bărbați exclamația: «Dacă nu vă plac condițiile de salarizare, pot angaja o femeie pentru un salariu mai mic». Inutil să mai spunem că această scară inegală este valabilă și pentru femeile care activează în domeniul științei, al tehnicii și în alte profesiuni (...).

O examinare mai profundă a gradului de exploatare prin scara inegală a salariilor pentru femei este de asemenea necesară. Este unul din factorii care determină femeile care au o profesiune să activeze în mișcăriie pentru eliberarea femeilor și care scoate în evidență faptul că actuala lor conștiință despre asuprirea femeilor s-a dezvoltat în urma descriminării și inegalității salariului. Este un factor de bază în necesitatea ca lupta pentru eliberarea femeilor să se ocupe și de problema surorilor lor necalificate, ale căror salarii reduse nu le permit măcar să obțină avantajele unor profesiuni mai bine retribuite (...).

Ținută pe treapta cea mai de jos a scării economice, femeia de culoare este silită — pentru supraviețuire — să intre în rîndurile forței de muncă într-un număr cu totul dispropoționat față de procentul pe care-l reprezintă în populație.

Datorită caracterului josnic și marii amplori a rasismului, majoritatea femeilor de culoare sînt nevoite în afară de aceasta să accepte munci inferioare, lipsite de satisfacție, prost plătite și neorganizate. În consecință, nu există în general un sindicat care să lupte pentru interesele femeii de culoare, iar atitudinile și tacticile rasiste o amenință necontenit: la lucru, acasă, în cadrul comunității. Ea trebuie să înfrunte proprietari și negustori lipsiți de scrupule, trebuie să facă față problemei școlilor neadecvate, întocmai ca celelalte femei din societatea noastră (americană — n.r.), dar pentru ea, există asuprirea suplimentară a exploatării economice, dublată de rasism".

Grupaj realizat de
Dinu DRAGOMIRESCU
Irina VIANU

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

ITALIA:

DETERIORAREA SITUAȚIEI ECONOMICE PE PRIMUL SEMESTRU

LA ÎNCEPUTUL lunii iulie, cu o întîrziere de circa două luni față de data inițial prevăzută, guvernul italian a adoptat un pachet de măsuri destinat să pună capăt actualei recesiuni și să permită o reînviorare a conjuncturii. Obiectivul nemijlocit îl constituie dinamizarea investițiilor, care stagnează de mai mult timp, și stimularea cererii globale, în special a aceleia de bunuri de investiții care a scăzut simțitor în ultimele luni.

Evoluția pe care noile măsuri vin să o contracareze nu a contenit să se agraveze în ultimele luni. În perioada ianuarie—aprilie indicele producției industriale a scăzut cu 2,6% față de același interval din 1970. Indicele a fost mai mic decît cel din anul trecut în fiecare lună a intervalului, iar în aprilie a fost mai scăzut și în raport cu nivelul din aprilie 1969. Datele pe luna mai arată menținerea tendinței: în primele cinci luni ale anului indicele producției industriale s-a situat la un nivel cu 3% inferior celui din aceeași perioadă a anului 1970. Capacitățile de producție sînt folosite în ultima perioadă în proporție de 75%, ceea ce evident nu contribuie la încurajarea investițiilor. Întreprinderile nu apelează decît în mică măsură la credite bancare noi, iar băncile își plasează fondurile în obligațiuni. O recentă emisiune de bonuri de tezaur în mărime de 200 miliarde lire a determinat oferte de subscripție în sumă de 338 miliarde. Este puțin probabil ca o redresare a indicelui producției industriale să intervină în lunile de vară cînd producția scade sezonier, astfel că speranțele se concentrează asupra reluării activității în toamnă.

Regresul producției este însoțit, ca în situațiile tipice botezate „stagflație", prin creșterea accelerată a prețurilor care determină costul vieții. În luna mai, indicele prețurilor bunurilor de consum a crescut cu 0,60%, astfel că de la începutul anului nivelul acestui indice s-a ridicat cu 4,4% față de 1970 = 100. Față de mai 1970, creșterea a fost de 4,8%. Indicele costului vieții care cuprinde și alte elemente pe lîngă bunurile de consum, cum ar fi chiriile, s-a urcat în mai 1971 față de aceeași lună din anul trecut cu 5,1%. Observatorii consideră semnificativ faptul că, pe de altă parte, indicele prețurilor cu ridicata a cunoscut o ușoară scădere, ceea ce oglindește starea persistentă de stagnare a cererii interne.

Un indiciu în acest din urmă sens îl constituie și slăbirea simțitoare a factorilor de susținere a importului. În luna aprilie valoarea totală a importurilor a scăzut la 725 miliarde lire, față de 935,8 miliarde în martie. În perioada ianuarie—aprilie 1971 importul a crescut cu 10,2%, devansat de export, al cărui ritm de creștere a fost de 13,2%. În consecință soldul balanței comerciale are tendința de a deveni mai puțin pasiv.

REPERE

● **Congresul chilian** a adoptat în unanimitate, în cadrul unei sesiuni solemne, reforma constituțională prin care este naționalizată cea mai mare bogăție a țării — cuprul.

● **Experți** ai Organizației pentru cooperare economică (OCDE) apreciază că în următorii ani, în țările membre ale OCDE creșterea prețurilor va continua într-un ritm anual de 5,5%.

● **Oficiul Federal de Rezerve** al S.U.A. a majorat taxa de scont de la 4,75 la 5%. Majorarea taxei scontului, care survine după patru reduceri consecutive operate în cursul anului trecut, a fost cerută de patru dintre cele 12 bănci federale de rezerve. Ea este menită să combată inflația, care este acum socotită pericolul principal, deși persistă și nevoia unor măsuri de stimulare a activității economice.

● **Potrivit relatărilor** ziarului „Arbaiderbladet", în Norvegia se înregistrează o lipsă cronică de învățători și cadre didactice pentru școlile medii. Situația este deosebit de dificilă în regiunile nordice, unde cadrele necalificate constituie 30—40% din corpul didactic.

● **Guvernul mexican a** hotărît construirea unei centrale atomoelectrice cu o producție anuală de 2,4 milioane kWh. Centrala va fi situată în zona Laguna Verde (statul Vera Cruz) și va începe să producă în anii 1975—1976.

ÎNAINTE DE TOATE — PROFITUL!

POLUAREA, „boala secolului" îmbracă, în afara laturilor ei biologice și medicale, multiple aspecte pur economice care merită toată atenția din partea specialiștilor. Este un fenomen economic nou, cu vaste implicații, ale cărui contururi devin de pe acum tot mai clare. Exemplul Statelor Unite apare cel mai edificator, însă, firește, în măsură mai mare sau mai mică, el își găsește corespondențe în mai toate țările industriale.

Un prim aspect: **furtună în industria automobilului.** *„Fără miopia sistematică a industriei automobilului — se arată într-un Raport al unei comisii a Senatului american — care s-a încăpățînat timp de douăzeci de ani să-și concentreze cercetările asupra motorului cu ardere internă, s-ar fi putut pune la punct un motor antipoluant".*

Industria automobilului s-a arătat sensibilă la amenințarea voalată din acest Raport. N-a declarat, oare, însuși actualul șef al dinastiei Ford: „Sîntem interesați ca motorul cu ardere internă să supraviețuiască, dar un și mai mare interes avem ca însăși industria noastră să supraviețuiască...".

De aci, cercetări accelerate pentru crearea de motoare antipoluante. În plus, industria petrolieră se preocupă de producerea de benzină fără compuși de plumb, industria chimică — de fabricarea de detergenți lipsiți de fosfați etc.

Marile companii producătoare de energie (centralele electrice figurează, alături de automobile, ca principali poluanți ai atmosferei) cheltuiesc sume enorme pentru punerea la punct a unor dispozitive care să elimine gazele sulfuroase din fumul centralelor. Se întreprind cercetări, se fondează societăți pentru epurarea apelor, pentru „curățirea" atmosferei, pentru „tratarea" deșeurilor menajere. Pe scurt, se pun bazele unui nou business, ale unei adevărate **industrii antipoluante.**

Și pe planul reclamei se investesc sume considerabile pentru a merge „împreună cu curentul". „Mobil Oil" se laudă prin afișe multicolore că „ajută New York-ul să respire mai bine grație unui aditiv împotriva îmbîcsirii supapelor". Pînă și „Coca Cola" a intrat în horă, cumpărînd — pentru 151 milioane de dolari — acțiunile uneia din cele mai importante companii „antipoluante" din S.U.A., „Aqua chem". Face bine la reclamă...

Încheiem cu aprecierea unui reputat economist american, Arthur Burns, de la Banca Federală de Rezerve, care declara recent: „Cînd vom putea măsura daunele aduse mediului ambiant (de către factorii poluanți — n.r.) și le vom compara cu valorile create în procesul de producție, vom constata că produsul național brut — noțiune atît de înșelătoare — este mult mai puțin ridicat decît se crede".

L. NIȚESCU

TRATAREA VALORII — MUNCĂ

(Urmare din pag. 14)

Dacă pînă la acest nivel al analizei nu apar elemente de reformulare a teoriei marxiste a valorii muncă, ci doar de prezentare a ei prin alţi termeni, în continuare Sraffa încearcă o analiză „de actualitate" — după cum singur afirmă — în dorinţa de a evalua teoria în condiţiile contemporane. Conform părerii sale, compoziţia organică a capitalului este „pagina cea mai ambiguă a teoriei valorii". S-ar păcătui atunci cînd se afirmă că prin creşterea sa există tendinţa scăderii ratei profitului. Încercarea de argumentare se bazează pe următoarele elemente: capitalul variabil, adică fondul de salarii, face parte din investiţiile făcute pentru angajarea muncitorilor. Astfel, cînd nivelul salariilor este înalt şi intervalul dintre plata salariilor şi realizarea mărfurilor este mare, capitalul investit trebuie să fie sensibil mai mare. Pe de altă parte, cu cît este mai mare perioada de la începere a prestării muncii pînă la momentul plăţii salariilor, cu atît mai mare este împrumutul fără dobîndă pe care muncitorii îl dau patronilor.

În acest fel, nu există nici un motiv pentru a afirma că o scădere a ponderii fondului de salarii (în raport cu capitalul constant) ar determina o scădere a ratei profitului. Ceea ce impune demonstraţia nu este luarea în analiză a fondului de salarii (capitalul variabil), ci a salariilor realmente plătite căci, afirmă Sraffa, numai cînd partea din capital afectată plăţii salariilor creşte comparativ cu mărimea profitului în valoarea ieşirilor nete, atunci rata profitului scade. După el, Marx nu ar fi ţinut seama de influenţa ratei profitului asupra preţurilor mijloacelor de producţie, şi de aceea în concepţia sa compoziţia organică este mai mult raportul dintre munca trecută încorporată în mijloacele de producţie şi munca necesară în prezent pentru utilizarea lor decît raportul real dintre costul mijloacelor de producţie (inclusiv fondul de salarii) şi munca necesară. Considerînd că nu se poate opera cu capitalul variabil, Sraffa îl elimină înlocuindu-l cu noţiunea de „salarii plătite" ce îşi au sursa în ieşirile nete.

Conform notaţiei sale, Sraffa înţelege prin rata plusvalorii, mărimea profitului în ieşirile nete sau (I—V), prin V se înţelege nu fondul de salarii ci salariile plătite. Dacă se cunoaşte raportul fizic dintre intrări şi ieşiri şi partea salariilor plătite, se poate calcula rata profitului şi sistemul de preţuri pe care îl comportă. Astfel, afirmă el, „celebrul argument al lui Marx conform căruia un quarter de grîu se schimbă pe un quintal de fier, dacă au înmagazinată aceeaşi cantitate de muncă, poate fi astfel formulat: „dacă în economie sînt rate uniforme ale profitului şi ale salariilor, cantităţile mărfurilor care se schimbă conţin în mod evident aceleaşi mărimi ale costurilor de producţie ce constau din salariile plătite şi din profiturile calculate la o rată medie corespunzătoare valorii capitalului direct sau indirect folosit în producţia lor".

Concluziile formulate de P. Sraffa contravin scopului pe care şi l-a propus, deoarece teoria valorii muncă nu devine nici mai precisă nici mai exactă. Încercarea de a explica prin sistemul input-output nu reuşeşte în final să ne lămurească dacă autorul este numai robul metodei rigide pe care o foloseşte, sau are în intenţie golirea teoriei marxiste de tot ce are mai valoros, în scopul neutralizării ei. Chiar dacă limitele cadrului intrări-ieşiri îl obligă pe Sraffa să reformuleze unele noţiuni, în nici un caz nu-l determină să renunţe la altele. Astfel, renunţarea la capitalul variabil nu poate fi interpretată ca o reformulare cerută de metodă, căci întregul sens al teoriei este alterat. Plusvaloarea dispare din analiză şi tocmai de aceea, rata plusvalorii (de ce o mai numeşte aşa?) nu este altceva decît o diferenţă aritmetică incapabilă să explice gradul de exploatare. O astfel de tratare a teoriei valorii prin sistemul intrări-ieşiri nu poate reprezenta un pas înainte în sensul cercetării ştiinţifice. **Este încă o dovadă a faptului că folosirea metodelor matematice în mod exclusiv prin neglijarea cadrului social în care au loc fenomenele economice, nu poate duce la rezultate reale.** Meritul teoriei marxiste a valorii constă şi în faptul că, explicînd mecanismul economic, elucidează totodată mecanismul vieţii sociale şi al luptei de clasă. Teoria valorii nu este un complex de relaţii cantitative şi de aceea studiul ei presupune un întreg arsenal metodologic de o complexitate pe care exclusivitatea metodei intrări-ieşiri nu o poate suplini.

1) P. Sraffa „Produzione di merci a a mezzo dimerci". Einaudi, Torino, 1970.
2) M. Morishima şi F. Seton „L'aggregazione nelle matici di Leontiev e la teoria del Valore-lavoro", Econometria, aprilie 1961.

MODIFICĂRI ÎN FUNCŢIILE BANILOR PE PIAŢA MONDIALĂ CAPITALISTĂ

ÎN LITERATURA economică din ultimii ani, modul de desfăşurare a crizei sistemului valutar capitalist a provocat discuţii, uneori foarte controversate asupra funcţiilor îndeplinite de marfa-aur pe piaţa mondială capitalistă. Astfel, se apreciază că în perioada actuală s-au produs o serie de modificări în sensul că: „aurul nu-şi mai poate îndeplini pe piaţa mondială funcţia sa de echivalent general, respectiv de măsură a valorii tuturor mărfurilor; funcţia nouă ce şi-o însuşeşte dolarul este funcţia de rezervă; dolarul şi-a pierdut în cadrul etalonului aur-devize calitatea sa de semn al valorii, devenind doar o simplă monedă de calcul [1]). În circulaţia semnelor băneşti convertibile, valoarea aurului determină valoarea reprezentantului său pe piaţă, adică a dolarului; între cantitatea de aur deţinută de băncile de emisiune şi volumul masei băneşti din circulaţie nu se poate stabili nici o corelaţie [2]); în afara aurului, ca bani universali, ar funcţiona în această calitate, atît dolarul SUA, cît şi lira sterlină [3]).

Fără îndoială că aceste opinii pun numeroase semne de întrebare în ceea ce priveşte elementele noi survenite în teoria monetară, în condiţiile actuale ale capitalismului.

Se ştie că Marx a fundamentat pentru prima dată o teorie ştiinţifică a banilor, sintetizînd esenţa acestora prin explicarea funcţiilor pe care ei le îndeplinesc în economie. Numai pe fondul acestei teorii se pot reliefa modificările survenite în evoluţia relaţiilor băneşti din perioada postbelică. Din punct de vedere metodologic, surprinderea acestor modificări se poate înfăptui prin compararea etalonului aur (Gold Standard) cu etalonul aur-devize (Gold Exchange Standard), desprinzîndu-se deosebirile calitative dintre ele.

Ţinîndu-se seama de faptul că, în cadrul etalonului aur-devize, aurul nu mai circulă pe piaţa mondială, se poate ajunge la concluzia că acesta nu mai joacă rolul de măsură a valorii mărfurilor. Cînd aurul circulă pe piaţă, „aurul devine măsură a valorii numai pentru că toate mărfurile îşi evaluează în el valoarea lor de schimb" [4]). Această evaluare apărea direct în forma: 2 tone cărbune =3 grame aur. În condiţiile actuale însă, această formă a schimbului apare modificată în relaţia: 2 tone cărbune=10 dolari. Ultima relaţie, corespunzătoare etalonului aur-devize, evidenţiază şi mai mult ideea că aurul nu mai măsoară valoarea mărfurilor, datorită faptului că aici aurul nu mai apare ca valoare de schimb şi nu este raportat la mărfuri. După părerea noastră, pe plan teoretic se poate totuşi afirma că aurul continuă să măsoare valoarea mărfurilor, deşi numai din prima relaţie rezultă direct că fiecare marfă se măsoară în aur în funcţie de timpul de muncă cuprins în ea, deoarece în ambele relaţii, adevărata măsură a valorii rămîne munca.

Transformarea aurului din măsură a valorii în etalon al preţurilor nu schimbă esenţa problemei, aurul continuînd să măsoare valoarea mărfurilor. „Compararea preţurilor mărfurilor — scria Marx — cu diferite cantităţi de aur se cristalizează astfel în semne care corespund unei cantităţi imaginare de aur şi o reprezintă pe aceasta din urmă ca etalon împărţit în părţi alicote" [5]). Această precizare corespunde întrutotul şi modului de funcţionare a etalonului aur-devize, deoarece cantitatea determinată de aur ca unitate de măsură nu s-a aflat în nici unul din cele două sisteme într-un raport de valoare constant faţă de valorile de schimb ale mărfurilor.

În acelaşi timp, precizează Marx, pentru a putea să măsoare valoarea, aurul „trebuie să fie o valoare susceptibilă de variaţie" [6]). În ambele sisteme băneşti aurul are o valoare variabilă, datorită modificărilor în forţa productivă a muncii care nu încetează a se manifesta. Controversele legate de creşterea sau scăderea valorii aurului nu pot să impieteze asupra funcţiei de măsură a valorii, ci doar asupra modului cum se realizează aceasta în cadrul etalonului aur-devize. Nu ne referim nici la măsurarea imaginară a valorii mărfurilor, identică pentru ambele sisteme, ci numai la faptul că pe tărîmul practicii monetare actuale ea pare imposibilă datorită necirculaţiei aurului monetar pe piaţa mondială.

În condiţiile în care s-ar accepta ipoteza că aurul nu mai constituie un echivalent general, atunci nici dolarul n-ar mai avea calitatea de semn al valorii, ci ar fi doar o simplă monedă de calcul. Ceea ce dolarul a obţinut pentru circulaţia internă în cadrul etalonului-aur, acea recunoaştere socială obiectivă, s-a realizat şi în etalonul aur-devize, însă la nivelul pieţei mondiale capitaliste, cînd cele aproximativ 115 ţări membre ale Fondului Monetar Internaţional l-au acceptat. În acest sens susţinem punctul de vedere exprimat de conf. dr. Radu Mănescu că dolarul constituie un semn al valorii [7]). Nu împărtăşim însă punctul de vedere al aceluiaşi autor după care „valoarea aurului determină valoarea reprezentantului său pe piaţă", adică a dolarului. Şi aceasta cel puţin din două unghiuri de vedere.

Într-o primă ipoteză, efectuîndu-se o analiză a dinamicii producţiei de aur a lumii capitaliste se observă că, în ciuda unor uşoare oscilaţii, ea se menţine aproximativ la acelaşi nivel. În acest context este greu de presupus că valoarea aurului ar scădea; dimpotrivă, ea pare să fie în creştere, deoarece productivitatea muncii la acest nivel fie că este constantă, fie că se diminuează, cu toate că unele mine, mai ales cele din Africa de Sud, sînt rentabile.

În cea de o doua ipoteză, valoarea dolarului (prin care înţelegem expresia unei anumite puteri de cumpărare) nu poate să depindă de valoarea aurului, ci numai de cantitatea de dolari existentă în sfera circulaţiei. Această concluzie este caracteristică pentru ambele sisteme băneşti. Marx preciza în acest sens, că „în circulaţia semnelor valorii, toate legile circulaţiei băneşti reale apar răsturnate şi puse cu capul în jos. La o valoare de schimb dată a mărfurilor, cantitatea aurului aflat în circulaţie depinde de propria lui valoare, **valoarea banilor de hîrtie depinde de cantitatea în care ei se află în circulaţie"** [8]).

Aproape în orice împrejurare, cînd se analizează funcţionarea lui Gold Exchange Standard, se constată că există o tot mai mare discrepanţă între valoarea conţinutului metalic al dolarului (0,888 g aur), exprimată în preţul aurului (un dolar) şi valoarea cantităţilor de mărfuri ce poate fi cumpărată cu acest dolar. Adică, în timp ce cu un dolar se cumpără o tot mai mică cantitate de muncă încorporată în mărfurile respective, nu are loc şi o diminuare a cantităţii de aur ce reprezintă etalonul preţurilor. Or, în această comparaţie se efectuează o eroare de interpretare a rolului jucat de aur ca măsură a valorii şi ca etalon al preţurilor. Este în mod obiectiv necesar ca preţul de piaţă al unei mărfi, indiferent care ar fi el, să corespundă valorii sale de piaţă. În cazul aurului această corespondenţă trebuie să o reprezinte nu preţul său monetar, ci preţul său ca aur-marfă. Eroarea de interpretare amintită considerăm că provine în principal de la elementul subiectiv datorat politicii monetare a SUA, care, în perioada postbelică, a căutat să identifice şi să menţină această identitate dintre preţul oficial al aurului de 35 de dolari uncia pe piaţa mondială capitalistă şi preţul aurului-marfă. Această situaţie se menţine şi după 17 martie 1968, dată de la care funcţionează cele două pieţe paralele ale aurului, fenomen ce ar reflecta, după unii autori [9]), transformarea etalonului aur-devize într-un etalon-dolar.

O dată cu stabilirea preţului monetar al aurului, Marx arată că „de aici provine ideea stranie că aurul s-ar evalua în propriul său material şi că, spre deosebire de toate celelalte mărfuri, el ar căpăta din partea statului un preţ fix. Stabilirea unor denumiri de calcul pentru greutăţi determinate de aur a fost considerată în mod greşit drept stabilire a valorii acestor greutăţi [10]). Se pare că şi în perioada actuală se ajunge uneori la menţinerea aceluiaşi cadru de analiză criticat de Marx la vremea sa. Deprecierea dolarului se datorează cauzelor de natură inflaţionistă, amplificate tot mai mult, în condiţiile dezvoltării capitalismului monopolist de stat.

Cercetînd funcţionarea etalonului aur-devize, ne raliem punctului de vedere după care dolarul şi-a însuşit o funcţie nouă — cea de rezervă. Abia din îndeplinirea acestei funcţii s-ar putea desprinde ce efecte a produs pe piaţa mondială capitalistă menţinerea neschimbată a cantităţii de aur a unui dolar, cînd acesta devine un etalon al preţurilor nu numai în interiorul pieţei interne ci şi la nivelul pieţei mondiale capitaliste. Considerăm că această funcţie a dolarului nu trebuie confundată cu cea a aurului ca bani universali. Dolarul devine prin funcţia de rezervă doar un element complementar al aurului în îndeplinirea rolului său de mijloc de plată şi de cumpărare universal. Ceea ce pledează pentru o asemenea idee este că el reprezintă tot mai mult structura oficială a mijloacelor de plată deţinute de băncile centrale, inclusiv de Sistemul Federal de Rezervă al S.U.A. Tendinţa ce se manifestă tot mai pregnant în cadrul acestei structuri este de creştere a ponderii rezervelor de devize pe seama descreşterii ponderii aurului, reflectîndu-se scăderea rolului pe care-l joacă aurul pe piaţa mondială capitalistă în realizarea funcţiei de bani universali. Dinamica prezentată în tabel evidenţiază această evoluţie [11]).

Structura mijloacelor de plăţi internaţionale ale lumii capitaliste — în %

	1950	1960	1968
Aur	69	63	51
Devize	27	31	40
Credite F.M.I.	4	6	9

În acest context, considerăm că nu trebuie să se subaprecieze rolul pe care-l joacă aurul în relaţiile de plăţi internaţionale, deoarece s-ar putea prejudicia atingerea obiectivelor urmărite de politica monetară a unei ţări, mai ales pe linia echilibrării balanţei de plăţi.

Referitor la problema inexistenţei unei corelaţii între cantitatea de aur deţinută de băncile de emisiune şi masa bănească aflată în circulaţie, subliniem faptul că între aceste două elemente nu poate să nu existe nici o legătură. Este suficient să exemplificăm structura bilanţului unei bănci de emisiune, de pildă a Băncii Franţei pe perioada 1955—1966, unde se constată că aurul se află în permanenţă într-o relaţie de corespondent cu masa monetară din circulaţie [12]).

Implicaţiile modificărilor în funcţiile banilor pe piaţa mondială capitalistă sînt multiple şi depăşesc cadrul pe care ni l-am propus în consideraţiunile prezente. Considerăm însă că ştiinţa economică din ţara noastră nu a epuizat pînă în momentul de faţă nici pe departe analiza transformărilor petrecute în sistemul monetar occidental şi, cu atît mai puţin, cele ce se repercutează asupra relaţiilor noastre economice externe.

T. BOLCHIŞ
doctorand A.S.E.

1) Prof. Barbu Zaharescu, „Aspecte teoretice ale crizei sistemului bănesc mondial capitalist", în revista **„Probleme economice"**, nr. 3/1969.
2) Conf. dr. **Radu Mănescu** „Opinii referitoare la unele probleme monetare actuale, în revista **„Probleme economice"**, nr. 10/1970.
3) Vezi manualul „Economie politică" — vol. I — Formaţiunile presocialiste. Editura didactică şi pedagogică, Bucureşti, 1970, pag. 527.
4) K. Marx, Fr. Engels — Opere vol. 13. Ed. politică, Bucureşti, 1962, pag. 55.
5) Op. cit. pag. 59.
6) Op. cit. pag. 56.
7) Vezi articolul citat.
8) K. Marx, Fr. Engels, op. cit., pag. 110.
9) Vezi în acest sens: „L'hégémonie du dollar" de Jacques Rueff în „Le Monde" nr. 7802 din 13 febr. 1970.
10) K. Marx, Fr. Engels, op. cit., pag. 63—64.
11) Vezi „Mirovaia ekonomika i mejdunarodniie otnoşenia nr. 9/1969, pag. 150.
12) Vezi André Chaineau „Mécanismes et politique monétaires", Paris, P.U.F., 1968, pag. 84.

INSEMNĂRI DE CĂLĂTORIE DIN R. P. POLONĂ

INDUSTRIA CARBONIFERĂ — EXTINDERE ŞI MODERNIZARE

CU ORICARE dintre mijloacele de transport ai traversa sud-estul Poloniei faci uşor cunoştinţă cu una dintre ramurile de bază ale industriei poloneze — industria carboniferă, care în peisajul atît de caracteristic unei zone puternic industrializate cum este Silezia, se impune prin numărul mare de mine întîlnite la tot pasul şi prin locul pe care îl ocupă în producţia globală a voievodatelor Wroclaw şi Katowice.

Judecînd după unele date statistice ai putea fi tentat să crezi că industria carboniferă are o importanţă din ce în ce mai mică pentru economia poloneză ; cel puţin aceasta ar putea să spună la prima vedere scăderea ponderii pe care o deţin minele de cărbuni, inclusiv întreprinderile de producere a brichetelor în producţia globală industrială, care de la 13,5% cît reprezenta în 1950, a scăzut la 4,4% în 1970.

Ar fi însă o concluzie superficială sau în orice caz n-am putea vorbi decît de o reducere relativă, în condiţiile în care dezvoltarea rapidă şi diversificarea industriei au făcut să progreseze mult mai repede alte ramuri industriale, ca producţia de energie electrică, metalurgia neferoasă şi mai ales multe subramuri ale construcţiei de maşini şi industria chimică.

Contrar aparenţelor ca şi a schimbărilor care au loc în balanţa energetică pe plan mondial, cărbunele joacă şi va juca un rol foarte important în dezvoltarea economiei poloneze, el reprezentînd, aşa cum aveam să întîlnim în documente oficiale şi să ni se spună şi în discuţiile purtate la Katowice „una din cele mai importante bogăţii naţionale ale ţării". După cum ni s-a relatat, Polonia ocupă locul 5 în lume în privinţa exploatării huilei şi locul 7 la exploatarea lignitului. Cărbunele serveşte pentru obţinerea a aproape 95% din energia electrică şi reprezintă circa 11% în exportul ţării (împreună cu cocsul 13%).

Întreaga industrie minieră, mai ales extracţia minereurilor de zinc, a plumbului, sulfului şi, mai nouă, a aramei cunosc o creştere susţinută. Extracţia huilei şi a lignitului însă deţine principalul loc în cadrul industriei extractive, cunoscînd o continuă dezvoltare în anii socialismului. Iată cum au evoluat producţia şi productivitatea muncii în industria carboniferă a R.P. Polone, în ultimele două decenii :

	1950	1960	1970
1) Extracţia de huilă (mii tone)	78.000	104.400	140.100
2) Extracţia lignitului (mii tone)	4.836	9.327	32.766
3) Producţia pe om/zi la extracţia de huilă (kg)			
— pe un salariat	1.231	1.286	1.723
— pe un lucrător ocupat în subteran	1.804	1.793	2.555
4) Idem la extracţia lignitului :			
— pe un salariat	5.387	6.799	10.236
— pe un lucrător ocupat în extracţia în cariere	15.836	17.547	21.652

În actualul cincinal se va acorda în continuare o mare importanţă industriei carbonifere, marcată prin intensificarea eforturilor pentru creşterea producţiei şi pentru mărirea eficienţei economice. Aveam să aflăm din discuţia purtată la Katowice că pentru anul în curs se proiectează o producţie de huilă de circa 149 milioane tone, urmînd apoi ca aceasta să se mărească pînă la 175 milioane în 1975 şi la peste 200 milioane în 1980. În ultimii ani au fost date în exploatare noi mine mai ales în zonele Katowice, Rybnik, Turow etc. O atenţie deosebită se acordă creşterii extracţiei cărbunelui cocsificabil, atît de necesar industriei siderurgice şi la export. Polonia dispune de bogate zăcăminte de cărbuni şi în alte zone ca Wroclaw, Krakovia etc. Punerea lor în valoare necesită desigur în primul rînd mari eforturi materiale, investiţii dar care pot fi asigurate, ne subliniau gazdele noastre la Comitetul voievodal de partid din Katowice, atît prin eforturile Poloniei, cît şi prin cooperare cu ţările interesate.

Pe lîngă amplele cercetări geologice desfăşurate în strînsă legătură cu cerinţele dezvoltării industriei carbonifere, sînt interesante şi soluţiile constructive adoptate în deschiderea noilor mine. Pe de o parte, pentru că multe zăcăminte se găsesc în zone nisipoase îmbibate cu apă sărată (de exemplu în zona Rybnik, unde s-au găsit importante zăcăminte de cărbune cocsificabil), ceea ce determină extinderea sistemului de exploatare prin metoda congelării în masiv, care reprezintă în prezent circa o cincime în totalul extracţiei de lignit. Pe de altă parte, trebuiau deschise sau extinse mine de cărbune (ca şi de zinc) în zone cu o mare densitate a populaţiei. Datorită metodelor de rambleiere hidraulică — prin care vidul rezultat prin extracţia cărbunelui şi a unor minereuri neferoase este umplut, sub presiune cu nisip — poate să fie continuată exploatarea subsolului chiar şi sub perimetrul unor mari oraşe, mai ales din Silezia.

ÎN POLONIA, ca şi în alte ţări socialiste, se acordă în prezent o atenţie deosebită sporirii rolului factorilor intensivi ai creşterii economice, tendinţă prezentă şi în industria carboniferă. În condiţiile unui aflux mai scăzut al forţei de muncă spre această ramură şi mai ales ale cerinţelor legate de creşterea productivităţii muncii şi reducerii costurilor de producţie, s-au impus preocupările pentru ridicarea gradului de concentrare a producţiei şi mai ales pentru promovarea progresului tehnic. Simultan cu mărirea continuă a producţiei, în ultimul deceniu a avut loc o reducere sensibilă a numărului minelor de extracţie, iar numărul muncitorilor ocupaţi rămîne aproape staţionar, ba chiar în unii ani se reduce. Astfel numărul minelor care dădeau pînă la 2000 tone pe zi a scăzut în ultimul deceniu la mai puţin de o treime (în 1959 erau 15), în timp ce numărul celor care dau peste 6000 tone pe zi aproape că s-a triplat ; pe această bază producţia medie pe o mină a crescut de la aproape 3500 tone pe zi la circa şase mii.

Schimbările principale, hotărîtoare au avut loc însă în domeniul tehnicii de exploatare şi transportului. Cele peste 20 de întreprinderi constructoare de maşini şi utilaje pentru industria minieră au asigurat condiţiile pentru ridicarea continuă a gradului de înzestrare tehnică a muncii, pentru ridicarea gradului de mecanizare care de la 43,9% în cazul abatajelor de huilă şi 16,8% al transportului a crescut în mod sistematic ajungînd în 1970 la 83,2% şi respectiv, 75,4%. În cazul lignitului (unde majoritatea exploatărilor sînt la zi) exploatarea mecanizată reprezenta în anul trecut peste 98%.

Din 1968 s-a trecut la exploatarea, în unele mine, complet automatizată a cărbunelui.

Aceasta cuprinde atît procesele de desprindere propriu-zisă a cărbunelui cît şi susţinerea abatajului şi transportul cărbunelui. Cel mai înalt grad de automatizare a fost atins la cunoscuta mină „Ian", unde grupe de maşini desprind cărbunele, îl transportă pînă la staţia de prelucrare, iar conducerea întregului proces de producţie se face de la un pupitru central de comandă. Într-o sală mare vizitatorul, avizat şi mai puţin, poate urmări pe două panouri alăturate schema procesului tehnologic şi, respectiv, parametrii de lucru (temperatura, presiunea, conţinutul în oxid de carbon, gaz etc.) ; un televizor permite citirea permanentă a rezultatelor în producţie iar altele şase instalate în faţa dispecerului de la pupitrul de comandă, pot furniza imagini din diferite compartimente ale întreprinderii.

Nu este greu de înţeles că toate informaţiile care provin din mină referitoare la producţie, dar mai ales la securitatea muncii sînt prelucrate cu ajutorul calculatorului electronic, pentru a putea fi luate deciziile în mod operativ, în cazul apariţiei unor oscilaţii de la normele stabilite.

Mina „Ian" nu este dintre cele mari. Aş spune chiar dimpotrivă. Ea realizează circa 2500 tone pe zi (faţă de 6000 tone media pe ţară) şi utilizează în afara celor 60 de cercetători ştiinţifici circa 160 de salariaţi (dintre care 80 se află în subteran pentru supravegherea procesului de producţie).

Indicatorii economiei care se obţin aici sînt însă deosebit de ridicaţi. Un singur exemplu : pe un lucrător ocupat se obţin aici zilnic 15 tone, faţă de circa două tone cît se realizează în medie la extracţia huilei (vezi tabelul alăturat) şi de trei tone cît se obţin la minele cu o productivitate mai ridicată.

Din explicaţiile ample şi competente care ni s-au dat cu ocazia vizitei în această întreprindere, desprindeam însă concluzia că ceea ce se urmăreşte la această mină este în primul rînd experimentarea noilor metode de exploatare, studierea condiţiilor şi a problemelor pe care le implică exploatarea automatizată a cărbunelui, ceea ce-i conferă minei „Ian" caracterul de întreprindere experimentală de staţie pilot în industria extractivă. Se studiază condiţiile trecerii la automatizarea complexă, problemele proiectării şi producerii noilor maşini, schimbările pe care le implică automatizarea asupra structurii forţei de muncă şi a muncii însăşi ; ni s-a relatat că dintre cei care în terminologia obişnuită sînt numiţi oameni ai muncii fizice, în această mină 80% au pregătire medie iar 20% au absolvit şcoli profesionale. Mulţi dintre lucrătorii cu pregătire medie şi superioară au două specialităţi, în ciuda vîrstei medii de 30 de ani cît are colectivul de aici. În acelaşi timp se studiază şi implicaţiile pe care le are automatizarea completă asupra organizării producţiei şi a muncii.

Aceste măsuri, ca şi cele legate de pregătirea forţei de muncă prin dezvoltarea învăţămîntului minier de toate gradele şi investiţiile ce se proiectează pentru viitor sînt menite a asigura o dezvoltare continuă a industriei carbonifere, creşterea aportului acesteia la dezvoltarea economiei naţionale a R.P. Polone.

Gheorghe CREŢOIU

NOTE DE DRUM DIN CUBA

PULSAŢIILE SOCIALISMULUI LA MANZANILLO

O ŞOSEA NOUĂ se desprinde de ultimele case ale orăşelului Manzanillo din provincia Oriente şi însoţeşte cîţiva kilometri ţărmul mării. În aer se simte mirosul cherhanalelor şi, după puţină vreme, pătrundem în orăşelul pescăresc înălţat de curînd. Zidurile sale nu poartă urmele trecutului, pe străzile sale n-au răsunat paşii conchistadorilor în căutarea bogăţiilor legendare. Este o realizare a revoluţiei, o concretizare a preocupărilor P.C. din Cuba şi a Guvernului Revoluţionar pentru dezvoltarea şi diversificarea economiei naţionale.

În ansamblul măsurilor elaborate de conducerea partidului şi statului în vederea creării şi dezvoltării unei economii armonioase, care să pună în valoare resursele naţionale de care dispune Cuba pe de o parte, şi, pe de altă parte, să înlăture moştenirea trecutului — moştenire materializată în dependenţa economică totală faţă de capitalul străin şi în monocultură — o atenţie deosebită a fost acordată industriei pescuitului. În anii care au trecut de la victoria revoluţiei s-au făcut eforturi însemnate pentru dezvoltarea şi modernizarea industriei pescuitului, pentru asigurarea bazei tehnico-materiale a acestei industrii. Flota de pescuit cubaneză este dotată azi cu nave moderne, în bună parte construite în ţară, înzestrate cu instalaţii tehnice la nivelul cerinţelor mondiale. Paralel cu aceasta, atenţia partidului şi guvernului cubanez s-a îndreptat spre formarea şi pregătirea de cadre specializate. Au fost înfiinţate şcoli şi institute care pregătesc ingineri şi specialişti în industria pescuitului şi a prelucrării peştelui. În cei peste doisprezece ani care au trecut de la victoria revoluţiei, producţia de peşte a ţării a crescut de 8 ori.

Străbatem alei asfaltate străjuite de copaci tineri şi de căsuţe cochete. Magazinele, şcoala, totul aici poartă amprenta noului. „Orăşelul" a luat fiinţă în ultimii ani — ne spune Julio Pared, unul din membrii comitetului regional de partid. Cu ani în urmă pe Cayo Mégano (mîna lui Pared desemnează o curbă şi se opreşte asupra unei mici insuliţe, chiar în dreptul nostru, despărţită de Manzanillo printr-un braţ de mare) trăiau cîteva familii de pescari specializaţi în pescuitul crevetelui. Peştele este una din bogăţiile apelor noastre, dar pescarii de pe Cayo Mégano duceau o viaţă grea. Crevetele era apoi vîndut negustorilor de pe ţărm, la preţuri ridicole. O dată cu victoria revoluţiei, cele cîteva familii de pescari de pe Cayo Mégano au hotărît să alcătuiască împreună o cooperativă. Statul le-a acordat tot sprijinul : ambarcaţiuni, unelte, utilaje. Cu timpul, cooperativa s-a transformat în „Combinatul pescăresc". Acum flota de aici numără treizeci şi trei de ambarcaţiuni mari, toate amenajate pentru pescuitul crevetelui şi trei nave-mamă, dotate cu instalaţii frigorifice cu o capacitate între 8—10 t. Ambarcaţiunile pleacă în larg, în grup de cîte cinci-şase, şi pescuiesc în apele de coastă timp de şase zile. Apoi se reîntorc la baza de la Manzanillo.

Din larg se apropie o flotilă. Sub ochii noştri, navele se conturează tot mai clar. Acum distingem chipurile arse de soare, vesele ale pescarilor de pe punte. Flotila acostează la unul din cheiuri. Pescuitul a fost spornic. Din cale, un şuvoi roşcat şi fremătător de crustacee se revarsă direct spre fabrica de congelare. Pe benzi transportoare automate crevetele este clasificat după mărime şi culoare. Ambalat în cutii, este închis apoi în camera de congelare, ca într-un adevărat „safe" pînă ce va lua drumul consumatorilor. Fiecare întoarcere din larg este prilej de bucurie. De fiecare dată, bilanţul este bogat. Producţia medie globală a flotei este de 14—15.000 livre crevete pe zi.

Paralel cu dezvoltarea flotei de pescuit, pe ţărmul de lîngă Manzanillo au apărut cheiuri, debarcadere moderne, o fabrică de congelare a crevetelui, care produce direct pentru export această „delicatesă" a oceanului. Pescarii de pe Cayo Mégano s-au mutat pe ţărmul mării, lîngă Manzanillo. Aşa s-au înălţat cele peste cinci sute de case ale orăşelului pescăresc, magazinele, şcoala. Apoi, tot aici a fost înfiinţat un atelier naval pentru întreţinerea şi construcţia ambarcaţiunilor pescăreşti. În 1962, pescarii din Manzanillo participau la o premieră deosebită : lansarea la apă a navei „Hatey" — prima ambarcaţiune mai mare construită de atelierul naval. Oamenii cu care stau de vorbă îşi amintesc cu emoţie şi mîndrie de acele clipe. De atunci au mai fost lansate la apă multe ambarcaţiuni construite aici. Şi dacă pescarii de odinioară vîsleau zile şi nopţi asudînd din greu să ajungă la bancurile de crustacee, astăzi fiii multora dintre ei urmează cursurile şcolii tehnice de mecanici de navă. Din cîte mi se explică, şcoala este doar un început. Planurile unui viitor apropiat prevăd înfiinţarea unei şcoli tehnice de construcţii navale.

Mă plimb pe cheiuri. Aş vrea să-i cunosc pe cîţiva din bătrînii ce şi-au duş viaţa pe Cayo Mégano. Venind parcă în întîmpinarea gîndurilor mele nemărturisite Julio Pared mă conduce spre atelierul de unelte de pescuit. Falnicii oameni de altă dată ai Caraibilor, sfătoşi, pufăind dintr-un trabuc, ce parcă nu se stinge niciodată, îi învaţă pe nepoţi tainele meşteşugului împletitului unei plase sau reparatul uneltelor pescăreşti. „Acesta e doar începutul — ne spune cu o undă de mîndrie în glas Rafael Pérez, unul din bătrînii pescari. Avem planuri mari de viitor. Mai avem multe de făcut. În curînd, locurile acestea — mîna arată o întindere în spatele fabricii de congelare — vor fi un adevărat şantier. Aici vom ridica două fabrici — una de gheaţă şi una de făină de peşte. O dată cu dezvoltarea flotei, trebuie să mărim capacitatea de congelare şi prelucrare a combinatului".

Am străbătut orăşelul pescăresc de la un capăt la altul. Am văzut cu ochii minţii cum s-a născut o aşezare omenească şi cum oamenii s-au trezit la o viaţă nouă. Am plecat din Manzanillo către seară ; am plecat cu convingerea că planurile celor de aici vor deveni în curînd realităţi, aşa cum doresc ; şi că fiii pescarilor de azi, inginerii, constructorii şi specialiştii de mîine făuresc cu conştiinţa plinătăţii faptei lor, noua vatră a Cubei socialiste.

Dan MUNTEANU

MONDORAMA

IMPASUL NEGOCIERILOR

NEGOCIERILE dintre Piața Comună și Japonia, începute la Bruxelles și întrerupte după numai cîteva zile din cauza dezacordului dintre cele două părți, vor fi reluate în a doua jumătate a lunii octombrie. Potrivit ziarului **Les Echos**, „cei șase" intenționează o liberalizare importantă a comerțului lor cu „țara soarelui răsare", cu condiția de a se putea eventual proteja împotriva unei invazii a pieței lor de către produsele japoneze. Japonia în schimb nu vrea să treacă dincolo de dispozițiile G.A.T.T., care par insuficiente în ochii autorităților comunitare.

„PĂMÎNT AL OAMENILOR"

DEVENITĂ conștientă de pericolul pe care-l reprezintă pentru însăși existența sa viitoare poluarea, omenirea are în vedere tot mai serioase acțiuni pentru combaterea acestui fenomen, care nu cunoaște și nu respectă granițe. Motiv pentru care și succesul în această amplă preocupare nu poate fi decît urmarea unei acțiuni internaționale concertate. Așa cum revista noastră a mai scris, între 5 și 16 iunie 1972 la Stockholm va avea loc prima conferință mondială a O.N.U. pe tema „pămînt al oamenilor", dacă ar fi să folosim frumoasa expresie a lui Saint Exupéry. Deviza sa oficială a și fost aleasă: „Un singur pămînt".

Recent a fost adoptată și emblema oficială a Conferinței (vezi desenul). Ea va fi utilizată pe afișe, pe documentele O.N.U. consacrate acestei preocupări, ca și pe patru timbre pe care serviciul poștal al Națiunilor Unite le va emite anul viitor.

MOBILITATE ȘI MIGRAȚIE

ESTE un lucru cunoscut că mobilitatea forței de muncă franceze a fost ridicată în ultimul deceniu, dar puțini credeau că ea este chiar atît de mare pe cît o prezintă un recent studiu al I.N.S.E.E. consacrat perioadei 1962—1971.

O primă constatare este cea a creșterii cu 20% a numărului salariaților, care au ajuns să reprezinte 80% din populația activă, față de 70% acum nouă ani. Exodul rural a continuat într-un ritm rapid, în total cu 1 135 000 persoane, adică cu 30% din efectivul anului 1962. Destinația precisă a acestora nu se cunoaște. Se presupune totuși că majoritatea s-au îndreptat spre industria prelucrătoare și servicii. Argumente în acest sens le oferă sporurile importante de personal din industria constructoare de mașini și din construcții. Și mai importantă este creșterea forței de muncă ocupate în sectorul terțiar: cu 28% în comerț, cu 65% în bănci etc. În același timp industriile extractivă și siderurgică au pierdut împreună aproape 24% din efectivul lor din 1962, pentru ocuparea locurilor eliberate — presupunînd o muncă grea sau în condiții dificile — trebuind să se recurgă adeseori la muncitori străini.

AVANTAJE RECIPROCE

ÎN R.S.S Bielorusă este în curs de extindere o nouă metodă de plată a salariilor și a altor drepturi bănești cuvenite salariaților, experimentată mai întîi în cadrul Uzinei bieloruse de automobile (regiunea Minsk). În acest sistem, sumele cuvenite salariaților se depun cu regularitate în contul personal, deschis la acea agenție C.E.C. pe care o preferă titularul. Din același cont se efectuează, cu acordul titularului, plata diferitelor taxe și servicii comunale.

Experimentarea timp de un an a acestui sistem a evidențiat o serie de avantaje pentru întreprindere și anume: ea nu trebuie să ridice sume considerabile de bani de la bancă în ziua achitării salariilor, se realizează economii prin reducerea numărului casierilor și, mai ales, se lichidează pierderile de timp de lucru cauzate de așteptarea la rînd, pentru încasarea salariului.

Sistemul este convenabil și pentru salariați. Ei nu mai pierd timp pentru formele de plată a chiriei, a taxelor pentru consumul de apă sau utilizarea telefonului, iar agențiile C.E.C. au primit aprobarea de a acorda titularilor de cont credite pentru achiziționarea diferitelor obiecte. Totodată, s-a constatat și o creștere a sumei medii a depunerilor la C.E.C.

ORIENTĂRI NOI ÎN COMERȚUL CU BLĂNURI

INDUSTRIA și comerțul de blănuri trebuie să-și reexamineze perspectivele — afirmă specialiștii — datorită restricțiilor aspre impuse pe plan mondial la vînătoarea animalelor sălbatice. Astfel, timp de încă trei ani de acum înainte nu va mai putea fi vînată, pe scară industrială, foca cu blană din Alaska. Interdicția aceasta, instituită acum doi ani, a dus la refacerea „stocului" de foci (de la 200 000 exemplare, cîte mai erau în 1966, s-a ajuns acum la 1 500 000). Pînă la noi dispoziții, acest animal nu va mai putea fi vînat decît de către băștinași, cu mijloace rudimentare; și chiar aceștia n-au voie să ucidă decît indivizi „celibatari", care trăiesc izolați de turme. În altă regiune a lumii — în India și Nepal — s-a oprit cu desăvîrșire vînatul tigrilor, al leoparzilor și al gheparzilor. Nici capturarea, pentru grădinile zoologice, a acestor animale, nu mai este permisă. Un număr de 52 de țări au semnat o convenție prin care se obligă să nu mai achiziționeze tigri și leoparzi proveniți din India și din Nepal (țări în care cele două specii sînt pe cale de dispariție). Revine deci în atenția amatorilor, nespectaculoasa, dar călduroasa blană de miel.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

ADERAREA ANGLIEI ȘI MUNCITORII STRĂINI

EXAMININD într-un șir de articole numeroasele implicații ale aderării Angliei la Piața Comună — care, după cum se știe, are nevoie de ratificarea Parlamentului de la Londra pentru a deveni realitate — săptămînalul **The Economist** se oprește într-unul din ultimele sale numere la prevederea privind libera circulație a forței de muncă între țările membre. Această prevedere a Tratatului de la Roma, intrată pe deplin în vigoare în 1968, are ca urmare faptul că în prezent aproape un milion de muncitori din diferitele țări membre (1,25% din totalul comunitar) lucrează în celelalte țări care compun Piața Comună. Marea lor majoritate sînt muncitori, inițial necalificați, din sudul Italiei. Mai numeroși decît aceștia sînt însă, așa cum rezultă din graficul 1, muncitorii imigrați din țări situate în afara Comunității, cum ar fi Algeria, Turcia, Grecia etc. Spre deosebire de primii, ei trebuie să obțină un permis pentru a lucra într-una din țările membre ale Pieței Comune și nu se bucură de drepturi similare cu muncitorii proveniți din aceste țări.

Căutînd să descifreze perspectivele migrației intracomunitare după eventuala aderare a Angliei, revista atrage atenția — cu ajutorul graficului 2, — că dată fiind rata ridicată a șomajului și nivelul relativ mai redus al salariilor din Anglia, se poate prevedea mai degrabă migrarea unor muncitori calificați britanici spre continent decît o majorare a efectivului celor 16 000 muncitori din țările Pieței Comune care au căpătat în 1970 permisul de a lucra în Anglia. Aceasta, chiar abstracție făcînd de faptul că liberalizarea circulației forței de muncă între Anglia și „cei șase" ar urma să se facă treptat, pe parcursul unei perioade de tranziție.

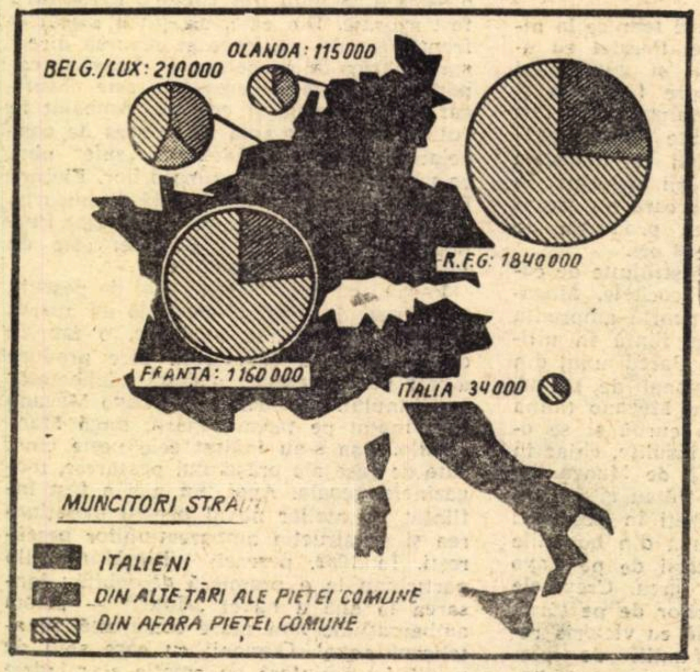

Graficul 1

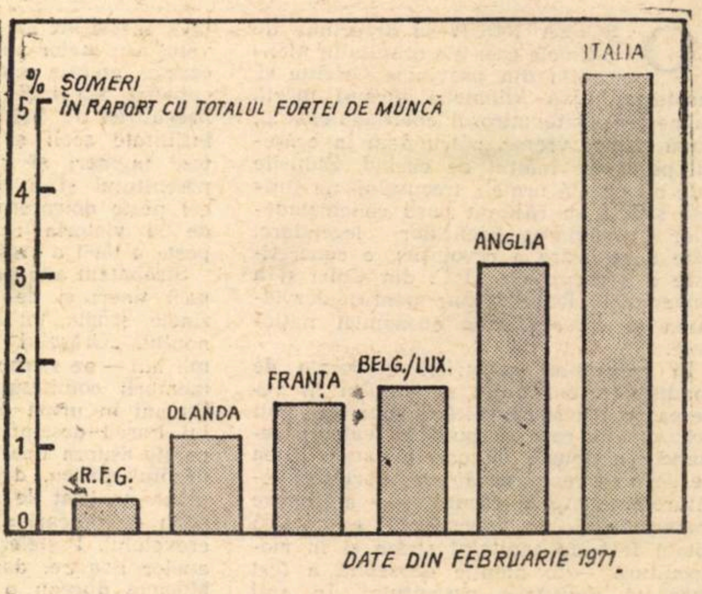

Graficul 2

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL IX NR. 31 (413)
VINERI 30 IULIE 1971
20 PAGINI 2 LEI

31

PE MARGINEA PROGRAMULUI DE ACȚIUNE IDEOLOGICO-EDUCATIVĂ: ORIENTĂRI ESENȚIALE ÎN FORMAREA TINEREI GENERAȚII

O INSTITUȚIE A DEMOCRATISMULUI SOCIALIST ȘI A EFICIENȚEI

adunările generale ale salariaților

rezerve care pot și trebuie să fie puse în valoare

reducerea cheltuielilor materiale

îmbunătățirea utilizării capacităților de producție

Astăzi, cînd în România se construiește noua orînduire socială, tinerii trebuie să fie în primele rînduri pentru înfăptuirea politicii marxist—leniniste a partidului nostru, pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, pentru victoria comunismului. Ei înșiși, tinerii, trebuie să acționeze cu toată fermitatea pentru lichidarea tuturor neajunsurilor din activitatea educativă; organizațiile lor trebuie să devină colective de luptă pentru educarea comunistă.

NICOLAE CEAUȘESCU

ROLUL HOTĂRÎTOR AL ȘTIINȚELOR SOCIALE ÎN PROCESUL EDUCATIV

ÎMBUNĂTĂȚIREA activității politico-ideologice, de educare marxist-leninistă a membrilor de partid și a tuturor oamenilor muncii — măsuri propuse în cadrul amplului program de acțiune înfățișat cu claritate și profunzime în expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la consfătuirea de lucru a activului de partid din domeniul ideologiei și al activității politice și cultural-educative — impune creșterea științelor sociale în actul formativ-educativ ce are loc în școala de toate gradele, de la liceu pînă la pregătirea superioară de specialitate.

Studierea economiei politice, a filozofiei marxist-leniniste, și a socialismului științific înarmează pe tineri cu concepția despre lume a clasei muncitoare, singura garanție a orientării activității lor spre slujirea intereselor acestei clase, interese care coincid cu cele ale întregului popor.

Studiul științelor sociale asigură nu numai însușirea unor teze, ci contribuie la formarea unui **mod de gîndire** dialectic, la înarmarea cu cunoștințele necesare unei abordări realiste, analitice a fenomenelor cercetate; el orientează spre preocuparea de a descoperi și promova noul, tendințele spre progres, de a lupta împotriva pozițiilor retrograde, anchilozate în știință sau în practica economică și socială.

Științele sociale dezvoltă la specialiștii de mîine preocuparea de a-și realiza obiectivele profesionale în strînsă legătură cu realitățile economice și sociale din țara noastră de a-și concentra eforturile și a-și aduce contribuția la rezolvarea problemelor care stau în fața poporului nostru. Aceste discipline sînt chemate să contribuie substanțial la educarea patriotică a tineretului și a tuturor membrilor societății, la sădirea în conștiința lor a mîndriei patriotice pentru marile realizări obținute de poporul nostru muncitor în procesul făuririi societății socialiste, a dragostei și recunoștinței pentru Partidul Comunist Român, conducătorul competent și clarvăzător al luptei clasei muncitoare, a întregului popor pentru libertate și democrație, pentru socialism și comunism.

Economia politică, de pildă, ca știința legilor care guvernează producția, repartiția, schimbul și consumul pe diferitele trepte de dezvoltare a omenirii are menirea de a elucida tocmai mecanismul însuși al dezvoltării sociale, diferitele tipuri ale orînduirii sociale, contradicțiile ce apar în cadrul acestora, demonstrînd legitățile progresului economic și social.

Înțelegerea mecanismului de dezvoltare a fenomenelor și proceselor din societatea capitalistă, prin intermediul economiei politice, ne conduce la realizarea acelui deziderat subliniat cu forță în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, de a înfățișa permanent tineretului asuprirea și exploatarea, nedreptățile economice și sociale, greutățile pe care le au tinerii, oamenii muncii în orînduirea capitalistă. Aceasta ajută tineretul din școală să cunoască și să înțeleagă trecutul patriei, relațiile de exploatare. Procesul de cunoaștere nu poate și nu trebuie să se definească ca un act pasiv. El poate și trebuie să contribuie la formarea unei conștiințe active, militante. Înțelegerea trecutului, cunoașterea prezentului pot și trebuie să înarmeze pe tînăr pentru prevederea viitorului, la a cărui făurire el este chemat să fie un constructor activ. Sublinierea importanței științelor sociale pentru educarea și înarmarea ideologică a întregului tineret studios, indiferent de specialitatea în care se pregătește, ridică prestigiul acestor științe, care în unele cazuri ajunseseră să fie considerate ca un fel de discipline de cultură generală.

Fiind cadru didactic în domeniul științei sociale într-un institut de învățămînt superior economic, aș vrea să subliniez ideea că într-un astfel de institut toate celelalte discipline economice de profil trebuie să contribuie la formarea sistemului de gîndire al viitorului economist.

Desigur, îndeplinirea acestui rol de către științele sociale depinde foarte mult de modul în care cei care le predau reușesc să transmită nu numai cunoștințe tot mai complete și complexe asupra fenomenelor și proceselor economice și sociale, dar și să le insufle convingerea că fiecare membru al societății este chemat și obligat în același timp să-și aducă contribuția la înfăptuirea marilor transformări cerute de făurirea unei societăți noi, socialiste, că gradul de bunăstare al întregului nostru popor depinde de măsura contribuției fiecăruia.

Din acest punct de vedere, nouă, cadrelor didactice de la științe sociale, ne revin sarcini deosebite. Pe de o parte, din expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu au rezultat nenumărate probleme teoretice, ideologice care nu au fost pe deplin elucidate pînă acum sau care au fost tratate unilateral, incomplet. Pe de altă parte, rezultă sarcina noastră de a lua parte activă la rezolvarea unor probleme concrete ale construcției socialiste de a fi mai legați de activitatea întreprinderilor, de a fi antrenați în munca politică vie cu oamenii.

conf. dr. Aneta SPORNIC

LEGĂTURA CU VIAȚA — CERINȚĂ MAJORĂ A ACTIVITĂȚII TEORETICE

STABILIREA locului și rolului preocupărilor teoretice în ansamblul activității umane este una din realizările fundamentale ale învățăturii marxiste. Teoria nu este un joc gratuit, o pură creație ex nihilo a unei subiectivități, oricît de genială ar fi ea, ci un moment, este adevărat, deosebit de important, al practicii social-istorice a omenirii. Problemele teoriei izvorăsc din practică și tot în practică își află ele confirmarea și finalitatea.

Activitățile de educație, politice, ideologice, de cercetare științifică, de propagandă alcătuiesc un tot organic avînd ca izvor practica socială, politica partidului nostru a cărei valabilitate a fost verificată și confirmată. Cercetarea marxist-leninistă a realității este chemată nu numai să înregistreze, să desprindă concluzii asupra fenomenelor petrecute — cerință deosebit de importantă — dar să și fundamenteze teoretic cerințele dezvoltării viitoare. Exemplul cel mai concludent mi se pare cerința formulată de tovarășul Nicolae Ceaușescu de a se studia și aprofunda obiectivul fundamental stabilit de Congresul al X-lea, făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, problemă ideologică și teoretică nouă. Pentru lucrătorii din domeniul cercetărilor sociale, pentru cadrele didactice de la catedrele de științe sociale există în această teză un cîmp vast de activitate teoretică și practică.

Practica socială contemporană este o cerință ce se impune și în activitatea ideologică de propagandă — factor de bază în procesul de educație marxist-leninistă. Este vorba atît de trecutul de luptă al poporului, al clasei muncitoare, cît și de realitățile lumii contemporane. Nu de puține ori realități sociale trecute erau etichetate ca „istorism", considerate ca lipsite de interes științific și fără importanță deosebită în procesul de formare a omului nou.

La fel erau tratate unele procese din capitalismul contemporan. Astfel, în expunerile noastre nu analizăm uneori suficient de aprofundat diferitele aspecte ale ratei plusvalorii, ale proceselor de pauperizare, ale discrepanțelor în venituri, ale situației generale sociale și morale, dar ilustrăm suficient de bogat, de exemplu, realizările în electronică, evoluția cheltuielilor pentru cercetare, capacitatea de progres a capitalismului contemporan în domeniul forțelor de producție.

În ceea ce privește formarea cadrelor pentru economia socialistă a țării noastre exista o tendință de tehnicizare, de completare a formației tehnice a inginerului, dar nu în aceeași măsură și de educație, de formare politică. Sîntem foarte tentați să tratăm probleme de corelații, de optim economic, de evoluție a costurilor, de calcul economic al unor diverși indicatori. Bineînțeles, toate acestea sînt necesare și consider că ele nu trebuie să lipsească din prelegerile și dezbaterile de economie politică. Dar nu este justificată slaba prezentare a aspectelor economico-sociale. Încadrez aici procesul general de perfecționare a relațiilor economice, locul și rolul producătorului de bunuri materiale, democrația economică, rolul conștiinței sociale, echitatea socială, trăsăturile muncii în socialism, modificări și tendințe în structura socială etc.

În procesul de formare ideologică nu trebuie să-și găsească locul probleme inventate, artificii, „combinări" lipsite de valoare, ci probleme **reale**, ridicate de viață și care să pregătească pentru viață. Pregătirea ideologică este o cerință a pregătirii superioare. **„În societatea noastră socialistă,** arată tovarășul Nicolae Ceaușescu, **nu poate deveni inginer cineva care nu are temeinice cunoștințe ideologice comuniste".**

Legătura cu practica nu este o cerință adresată numai studentului, ci și activității didactice și științifice a cadrelor didactice. Dar ea nu înseamnă o activitate periodică de cîteva luni într-o uzină sau instituție — cu tot caracterul ei bine venit — ci înseamnă abordarea și tratarea, studierea permanentă a proceselor și fenomenelor economice și social-politice reale, desprinse din viață și a căror soluționare influențează practica socială.

Realitatea și experiența social-economică a țării noastre oferă un teren vast de teme nu numai pentru a îmbogăți conținutul propagandei noastre și a-i spori rolul educativ, dar și teme ce se cer fundamentate, procese în plină desfășurare ce așteaptă să fie modelate și influențate conștient și unde teoria economică poate și este datoare să aducă o mare contribuție.

prof. dr. Florin BURTAN

PE MARGINEA PROGRAMULUI DE ACȚIUNE IDEOLOGICO-EDUCATIVĂ: ORIENTĂRI ESENȚIALE ÎN FORMAREA TINEREI GENERAȚII

ÎNVĂȚĂMÎNTUL FACTOR DE BAZĂ ÎN EDUCAREA TINERETULUI

TÎNĂRA generație născută după eliberare și crescută în anii construcției socialismului, a ajuns la vîrsta de 20—25 de ani, deci la vîrsta de intensă creativitate, iar generațiile mai vîrstnice au depășit vîrsta de 45—50 de ani, avînd acumulată o bogată experiență profesională și politică.

Privind în perspectivă, generația tînără trebuie să fie pregătită să preia în mod treptat realizările din anii socialismului, să le apere și să le dezvolte. Îndeplinirea acestei înalte și nobile misiuni nu este însă posibilă decît în condițiile în care se realizează o identificare deplină cu caracterul de proprietari socialiști asupra mijloacelor de producție pe care îl au toți oamenii muncii din țara noastră.

Așa cum se arată în programul elaborat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, trebuie să se arate tineretului, pe toate căile, eforturile făcute de înaintași pentru realizarea cuceririlor revoluționare din țara noastră, insuflîndu-i dragostea pentru societatea socialistă, spirit de abnegație în muncă și de sacrificiu în cazul că se va afla în situația să apere aceste realizări. Educarea tineretului în acest spirit este cu atît mai importantă, va fi cu atît mai eficace, cu cît cea mai mare parte a cadrelor calificate au fost formate în anii regimului nostru. Înregistrarea cadrelor din 2 septembrie 1968 arată că la această dată 87,7% din cadrele cu studii superioare și 88,7% din cele cu studii medii au absolvit după eliberare.

Ca urmare a dezvoltării generale a învățămîntului de toate gradele, s-a modificat structura populației în ceea ce privește nivelul de pregătire școlară, (vezi tabelul de mai jos).

O dată cu dispariția analfabetismului ca fenomen de masă, a avut loc și o creștere simțitoare a nivelului de pregătire mediu și superior. România a ajuns astăzi printre țările cu învățămînt dezvoltat. Anul acesta, promoția absolvenților învățămîntului superior reprezintă 141,9 studenți la 100.000 locuitori, adică mai mult decît în multe țări dezvoltate.

Pregătirea masivă a cadrelor tehnice și economice a dus la îmbunătățirea structurii calitative a colectivelor din întreprinderi. Aceste cadre sînt solicitate să participe din ce în ce mai mult la elaborarea analizelor și deciziilor. Creșterea generală a nivelului de pregătire profesională și politico-ideologică a cadrelor este una din condițiile aplicării consecvente a principiului conducerii colective, una din condițiile antrenării energiilor creatoare ale membrilor colectivului la activitatea de conducere.

Este știut că, după aprecierea specialiștilor, în colectivele în care între cadrele de conducere și cele de execuție există un decalaj mare în ceea ce privește nivelul de pregătire există și tendințe mai puternice spre organizarea colectivului după sistemul ierarhic, piramidal. Cu cît deosebirea de pregătire este mai mare, cu atît înălțimea piramidei este mai mică, iar baza ei este mai largă. Cu cît însă cadrele subalterne au pregătire de nivel mai ridicat, simt nevoia să acționeze mai conștient, au poziție critică, se străduiesc să-și aducă contribuția la elaborarea analizelor și deciziilor. În aceste condiții, piramida ierarhică se transformă, luînd înfățișări intermediare, ajungînd în cele din urmă la forma de cilindru, în care conducerea și deciziile se iau efectiv tot mai mult în colectiv, pe baze colegiale. În felul acesta, principiul autorității este înlocuit în fapt cu principiul muncii colective, care-și găsește un sprijin în modificarea structurii calitative a colectivelor de muncă.

În condițiile practice ale aplicării acestui principiu, așa cum se arată în expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la consfătuirea de lucru a activului de partid din domeniul ideologiei și al activității politice și cultural-educative — fiecare cadru trebuie să se comporte nu ca un specialist cu preocupări limitate la domeniul său, ci cu perspective largi, care îi pot fi date printr-o pregătire politică și ideologică sistematică. De aceea, măsura preconizată de conducerea partidului nostru de a reorganiza și îmbunătăți întregul sistem de predare a cunoștințelor politico-ideologice în învățămînt corespunde pe deplin acestei necesități obiective.

Întărirea educației comuniste a tineretului, în școală și facultate, va contribui în mare măsură la dezvoltarea dragostei pentru muncă și în primul rînd pentru formarea unei pregătiri temeinice profesionale și ideologice.

Modul de educare, preconizat de conducerea Partidului Comunist Român, va contribui la formarea unui tineret serios, bine pregătit din punct de vedere profesional și politic, insuflîndu-i totodată dragostea de muncă și de patrie.

conf. dr. Petre BURLOIU

în procente

Datele recensămintelor populației	Analfabeți	Locuitori cu 4 cl. primare	Locuitori cu mai mult de 4 clase, pînă la înv. mediu	Locuitori cu studii superioare
29.XII.1930	31,4	42.3	5,7	0,8
15.III.1966	—	59,8	17,9	1.7

ACȚIUNI COMPLEXE ÎN VEDEREA FORMĂRII DRAGOSTEI PENTRU MUNCĂ

SECTORUL III de partid al Municipiului București are un pronunțat caracter industrial, aici fiind amplasate numeroase întreprinderi de bază din aproape toate ramurile producției materiale. În uzine mari ca „23 August", „Republica", Fabrica de mașini-unelte și agregate, Uzina de pompe, Uzina de mecanică fină, Filatura românească de bumbac și altele, își desfășoară activitatea un mare număr de tineri, media generală de vîrstă fiind între 20—30 ani. Se înțelege că, așa stînd lucrurile, este imperios necesar să ne ocupăm permanent și prin mijloace variate de educația comunistă a lor, să le dezvoltăm dragostea față de muncă și de avutul obștesc pentru a fi adevărați patrioți, gata oricînd să-și aducă din plin contribuția la continua prosperitate a țării.

Dată fiind ponderea mare a tineretului din sectorul nostru, Comitetul de partid a îndrumat și sprijinit îndeaproape organizațiile de U.T.C. — care numără peste 23 000 de membri — să folosească metode variate, astfel încît să cultive în rîndurile tineretului dragostea și pasiunea pentru muncă. În acest sens, organizațiile U.T.C. din industrie au inițiat, în decursul anilor, diferite concursuri pe meserii, schimburi de experiență și demonstrații practice la locul de muncă, au organizat olimpiade etc. — manifestări care au atras un număr mare de tineri, dezvoltîndu-le astfel pasiunea pentru studiu și pregătire profesională. În primul semestru al acestui an, de exemplu, au fost organizate olimpiadele turnătorului, strungarului și frezorului, care au atras în întrecere peste 1200 de tineri. Aceste activități, cu o largă aderență a tineretului, au fost și sînt completate cu altele, cum ar fi: întîlniri ale tinerilor cu conducători de întreprinderi, în cadrul cărora aceștia le vorbesc despre sarcinile de plan actuale și de perspectivă, despre trecutul de luptă al colectivului în care își desfășoară activitatea etc.

La recomandarea organizațiilor de partid, organizațiile U.T.C. din numeroase unități — Fabrica „Electroaparataj", Uzina de pompe, Uzina „23 August", Uzina mecanică fină, Filatura românească de bumbac, — au înființat brigăzi de tineret care, în programul lor de activitate, își propun să realizeze indici superiori față de planul inițial, să gospodărească cu grijă materia primă și materialele, să utilizeze din plin și să îngrijească cu dragoste mașinile și utilajele pe care le deservesc — bunuri de preț ale întregului popor.

Nu putem însă trece cu vederea faptul că nu toți tinerii înțeleg să se încadreze în efortul general. Tocmai de aceea trebuie să găsim metode politice specifice de educare a lor pentru o mai largă și și deplină angajare a întregului tineret la înfăptuirea neabătută a politicii partidului nostru de făurire a unei economii multilateral dezvoltate și de ridicare și înflorire a patriei socialiste.

Avem cazuri de tineri care au tendința de a duce o viață ușoară, de a nu se încadra în disciplina socialistă a muncii, de a schimba frecvent nu numai locurile de muncă, ci și uzinele, cu gîndul de a cîștiga cît mai mult și de a da în schimb puțin în producție etc. Acestor categorii li se potrivesc aidoma cuvintele rostite de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru a activului de partid în domeniul ideologiei și al activității politice și cultural-educative: **„Nu trebuie să uităm că tineretul nostru s-a născut în alte condiții și unii consideră că lor li se cuvine totul, că numai societatea are obligații, dar ei nu au față de societate nici o obligație".**

Este adevărat că în anii construcției socialiste, au fost luate nenumărate măsuri menite să contribuie la pregătirea tineretului prin școli de toate gradele, universități. Dar această pregătire multilaterală trebuie să aibă la bază dragostea pentru muncă, pentru o participare cît mai concretă și multilaterală la sporirea avuției naționale. În școlile profesionale va trebui să veghem ca lecțiile ce se predau să înarmeze pe cursanți cu temeinice cunoștințe teoretice, dar va trebui să punem un accent mai mare pe pregătirea practică a tinerilor în atelierele-școală, în așa fel încît după absolvirea cursurilor aceștia să fie capabili să facă față cu succes sarcinilor de producție ce le revin. Totodată, cadrele didactice din școlile profesionale vor trebui să desfășoare o susținută muncă de educare a tineretului în spiritul muncii, al tradițiilor de luptă și muncă ale clasei muncitoare, în spiritul respectului și al prețuirii producătorului de valori materiale și spirituale în societatea noastră.

În planul de activitate elaborat de Biroul comitetului de partid sînt prevăzute sarcini precise de îndrumare a organizațiilor U.T.C. pentru perfecționarea formelor și metodelor lor de acțiune. Sînt prevăzute intensificarea și lărgirea muncii politice de masă în rîndurile tineretului, care în unele uzine au dat rezultate bune — cum ar fi: organizarea procesului rebuturilor (Uzina „Progresul") milimetrii în instanță (Fabrica de unelte și agregate, Uzinele „23 August" și Uzina de pompe), cu microfonul printre întîrziați, colțurile satirice și gazetele „Tineretul și producția" și altele.

Pe linia orientării profesionale a tinerilor încă de pe băncile școlii, ne propunem să reluăm acțiunile întreprinse pînă acum, cum ar fi întîlniri cu muncitorii fruntași, vizite ale elevilor în întreprinderi, publicarea de broșuri în care sînt prezentate școlile profesionale din sector, cît și atragerea lor spre cabinetele de orientare profesională înființate la nivelul sectorului pentru a le dezvolta gustul și pasiunea pentru meserie, pentru muncă în general.

O sarcină deosebit de mare ne revine și în ce privește educarea tineretului în afara uzinei sau fabricii. Găsind forme specifice, organizațiile U.T.C. vor trebui să desfășoare o susținută propagandă prin conferințe pentru a înfățișa tinerilor stările reale ale lucrurilor din lumea capitalistă, exploatarea și asuprirea la care este supus tineretul, nedreptățile economico-sociale etc. Paralel cu aceasta va trebui mai mult decît pînă acum să educe tineretul în spiritul prieteniei între toți tinerii, indiferent de naționalitate, în spiritul solidarității internaționale cu tineretul muncitoresc, revoluționar din toată lumea, atît din țările socialiste, cît și din celelalte țări, în lupta împotriva imperialismului, pentru socialism, pentru pace.

ing. Barbu PETRESCU

secretar al Comitetului de partid sector III al P.C.R. Municipiul București

ANUL IX **viata economica**

săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11.78.76 • București

SUMARUL

numărului 31 din 30 iulie 1971

■ ECONOMIE NAȚIONALĂ

— În industria lemnului, celulozei și hîrtiei. O mai bună utilizare a capacităților înseamnă o producție suplimentară de sute de milioane lei
de ing. **Gheorghe Olteanu** (pag. 5)

— Organizarea științifică a muncii în întreprinderile agricole
Premise materiale și direcții de bază
de **conf. univ. dr. Sabin Nica-Sîrbești** (pag. 7)

— Puncte de vedere
Solvabilitatea clienților și rolul creditului în desfacerea produselor I.A.S.
de **C. Grigorescu,** doctorand (pag. 8)

■ CONDUCERE ȘI ORGANIZARE

— Adunarea generală a salariaților — o instituție a democratismului socialist și a eficienței
• Maturizarea unui stil de muncă colectiv, combativ, revoluționar
de **Ioan Georgescu**
• Rod al creșterii conștiinței și responsabilității muncitorești
de **Stere Popescu** (pag. 9)

— Cincinalul 1971—1975 înscrie cu majuscule ca o necesitate: Reducerea cheltuielilor materiale
de **Gh. Obreja, Dan Popescu,** din Comitetul de Stat al Planificării (pag. 10—11)

A XXV-a sesiune a C.A.E.R.

— Relații economice externe ale României
Extinderea colaborării și cooperării cu țările socialiste în domeniul construcțiilor de mașini
de **ing. C. Lazăr** (pag. 12)

■ TEORII • IDEI

Funcțiile de producție și unele premise teoretice burgheze în contradicție cu realitatea
de **C. V. Băloiu,** Institutul de cercetări economice (pag. 13)

— Un curs universitar, de o largă utilitate: „Conducerea planificată a economiei naționale"
de dr. **Gh. Sică,** Comitetul de Stat al Planificării (pag. 14)

— Corelația acumulare—consum și orizontul planificării
de dr. **M. Horovitz** (pag. 15)

■ ECONOMIE MONDIALĂ

— Ajutor pentru represiune
de **Barbu Mareș** (pag. 16)

— Din realitățile lumii capitaliste
Două documente ale Biroului internațional al muncii
• Apartheid-ul — discriminare legiferată în salarizare
• 40 000 000 de copii salariați
de **I. Pădureanu** (pag. 17)

— Din țările socialiste
Măsuri complexe pentru expansiunea turismului
de **N. Popov** (pag. 18)

Redactor șef: Gheorghe DOLGU

Tiparul: Întreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

SCRISORI

COMPARAȚIE REALĂ JUDECATĂ DREAPTĂ

INDICATORII tehnici de exploatare în transporturile auto (coeficientul de utilizare a parcului — CUP, coeficientul de utilizare a capacității — CUC, parcursul mediu zilnic — PMZ, și productivitatea auto to km/tc.) se calculează după aceleași formule, atît pentru parcul Ministerului Transporturilor cît și pentru cel intern — respectiv parcul existent în administrarea instituțiilor și altor întreprinderi. În cazul productivității: CUP× CUC×PMZ × zile calendaristice= to km/to. Întrucît parcursul mediu zilnic (P.M.Z.) este luat în calcul exprimînd km efectivi parcurși, iar productivitatea auto (to km/tc) exprimă to. km. efectiv transportate pe tonă capacitate, două mașini din care, una efectuează transporturi pe drumuri asfaltate, iar una pe drumuri de pădure sau șantier pot obține indicatori identici? Evident, nu. Ambele mașini obțin indicatori diferiți. Observăm că mașina, care a efectuat transporturi pe drumuri asfaltate, a realizat indicatori superiori celei care a mers pe drumuri de pădure sau șantier.

Cum le putem judeca deci activitatea prin comparația indicatorilor realizați? Și aici intervin mai mulți factori, între care menționăm distanța de transport, mecanizarea încărcării și descărcării mărfurilor, coeficientul de dificultate al drumului etc.

Factorul de dificultate al drumului (cu o mare influență în special la parcul intern), poate fi luat în calcul prin transformarea kilometrilor efectivi, în km echivalenți și to km/tc. efective în to km/tc. echivalente. Efectuîndu-se asemenea calcule la nivel de unități, județe și chiar pe economie a indicatorilor realizați de parcul public și cel intern, comparația ar fi mai reală, iar judecata mai dreaptă.

Doresc să mai arăt că prevederile H.C.M. 1100/1968 acordă cheltuieli sporite autovehiculelor care lucrează în condiții grele de transport, procesele tehnologice, reparațiile, consumurile, ciclurile de exploatare calculîndu-se la km echivalenți. H.C.M. 1279/1960, prevede însă același tarif de taxare, indiferent pe ce categorie de drum s-a efectuat un transport. Or, repet, una e să transporți o tonă pe un drum asfaltat și alta pe un drum de categoria VI. De aici și situația că unele unități sau sectoare de transport care lucrează în condiții de drum diferite și înregistrează evident costuri diferite, încasează venituri egale. A compara deci volumul de beneficii și procentul rentabilității, înseamnă a nu ține cont de condițiile în care se efectuează transporturile și nici de modul actual de taxare, ceea ce reprezintă foarte mult.

Ion GOAGĂ
contabil șef-Unitatea de mecanizare și transporturi forestiere-Focșani

PREVENIREA LEGISLATIVĂ A POLUĂRII

PROTECȚIA naturii nu este numai o problemă națională, dar și internațională, iar poluarea apei și a aerului a atins un grad care, prin caracterul ei, pune în pericol echilibrul biologic. Nu este vorba să fie sesizată problema, ci să fie elaborate propuneri de proiecte care să fixeze norme și să pregătească în detaliu acorduri între guvernele diferitelor țări. În rîndurile de față intenționăm să ne oprim asupra cîtorva aspecte juridice ale poluării apei.

Astfel, de pildă, una din sursele principale ce preocupă juriștii este aceea a poluării datorate hidrocarburilor. Aruncarea hidrocarburilor în mare, a făcut obiectul a două convenții internaționale, încheiate la Londra în 1954 și 1962. Legea franceză din 26 decembrie 1954, adoptată pe această bază, aplicată pe teritoriul francez, ca și dispozițiile acestor convenții internaționale s-au dovedit a fi insuficiente. În mod special s-a convenit să se precizeze zonele atacate de poluări și zonele de apărare împotriva poluării, înlocuindu-se noțiunea restrînsă de mare teritorială cu aceea de platou continental. Convenția internațională de la Londra din 12 mai 1954 a adoptat 8 rezoluții toate vizînd suprimarea, pe cît posibil, a aruncării în mare a hidrocarburilor persistente.

Delegatul român la Conferința Internațională de la Onaway a propus instituirea unui control asupra surselor felurite de poluare și a preconizat unele măsuri menite să le micșoreze, pe cît posibil, nocivitatea, printre care, de exemplu, înființarea unui număr tot mai mare de nuclee de specialiști, care să acționeze în diverse țări sau la nivel internațional.

În unele țări s-a trecut și se trece la reglementări legislative. În Italia, de pildă, autoritățile au condamnat 16 întreprinderi industriale situate în apropierea capitalei la plata unor amenzi importante pentru că nu au luat măsuri corespunzătoare pentru decantarea apelor reziduale, mai înainte ca acestea să fi fost deversate în Tibru.

În S.U.A. un tribunal din New York a condamnat compania petrolieră „Chevron Oil" la o amendă de un milion de dolari pentru neglijență în luarea de măsuri pentru a nu erupe o sondă ce-i aparținea, poluînd apele Golfului Mexic. Specialiștii recomandă în prezent reducerea masivă a consumului de D.D.T. și a altor insecticide, în componența cărora intră mercurul, precum și a unor detergenți cărora li se datorează creșterea concentrației de fosfor în ape.

Oamenii de știință din diferite țări de pe glob, în luptă pentru combaterea poluări apelor și a însănătoșirii naturii, elaborează programe naționale. Astfel specialistul Robert Z. Grooks opinează pentru adoptarea unui program internațional de protecție a mediului înconjurător, în care cercetarea științifică are un rol esențial.

Evitarea poluării apelor și în țara noastră este, de asemenea, o problemă de interes național. Gospodărirea rațională a resurselor de apă presupune și o continuă îmbunătățire a calității apelor, în special a celor folosite în alimentarea așezărilor omenești, în piscicultură.

În țara noastră sînt identificate unele surse mai importante de ape murdare și poluate. Dintre cursurile de ape unde poluarea este mai intensă se menționează Dîmbovița în aval de București. Mureșul în aval de Tg. Mureș, Someșul în aval de Cluj, Ialomița în aval de Slobozia și altele.

Legislația existentă în această privință este menită să preîntîmpine în țara noastră extinderea fenomenului de poluare ca și să prevină apariția altor focare. Se cere însă o aplicare mai fermă, însoțită de sancțiuni corespunzătoare împotriva acelora care încalcă legile. Totodată ar fi necesară și o revedere a actualei legislații astfel încît să se preîntîmpine ocolirea unor măsuri concrete și la timp împotriva poluării apelor.

prof. dr. Ion I. GHELASE

CURIER

• Salarizare

ERNEST BIRO, Miercurea Ciuc — În ipoteza în care salariul ce vi s-a stabilit este constituit dintr-o sumă fixă, fără gradații, la care este prevăzută și acordarea unei indemnizații de conducere (în afara salariului tarifar stabilit în nomenclator pentru funcția deținută), aveți dreptul să primiți și indemnizația respectivă. Mărimea indemnizației (între limitele prevăzute în nomenclator), se stabilește de conducerea unității. Faptul că — așa cum arătați — sectorul este recent înființat și nu obține beneficii, nu poate duce la anularea dreptului la indemnizația cuvenită. Acordarea integrală a salariului tarifar și a indemnizației de conducere este însă condiționată de realizarea, în întregime, a indicatorilor decurgînd din planul unității, precum și a sarcinilor proprii de serviciu. (Urmăriți și răspunsurile date tovarășilor P. Anghel, R. Indru și O. Popescu).

• Încadrare

P. ANGHEL, Bîrlad — Conform prevederilor anexei IV la H.C.M. nr. 1053, pot ocupa funcția de tehnician și absolvenții școlilor medii de cultură generală cu examen de maturitate, care au terminat și o școală tehnică de 1—2 ani. Salariatul angajat în funcția de desenator, absolvent al școlii medii de cultură generală, poate fi încadrat ca proiectant, numai în condițiile prevăzute de Circulara nr. 4443/4541/1966, a fostului Comitet de stat pentru construcții, arhitectură și sistematizare.

★

R. INDRU, Reșița — În cazurile în care, în cadrul direcțiilor, oficiilor, serviciilor sau birourilor cu caracter tehnico-economic, economiștii efectuează aceleași lucrări ca și inginerii, ei au dreptul (pct. 3 din H.C.M. 328) la clasele de salarizare stabilite pentru funcția de inginer. În prealabil este însă necesară o aprobare din partea miniștrilor, conducătorilor celorlalte organe centrale și comitetelor executive ale consiliilor populare județene și municipiului București. De asemenea, atunci cînd, în cadrul serviciilor tehnice și secțiilor de producție cadrele cu studii superioare universitare (geologi, chimiști, fizicieni sau alte categori de specialiști cu studii echivalente), au aceleași atribuții ca și inginerii, conducătorii menționați au dreptul să aprobe ca la salarizarea acestora să se utilizeze limitele (clasele) stabilite pentru funcția de inginer, din aceleași unități.

★

O. POPESCU, Tîrgoviște — Salariatul încadrat într-o funcție de execuție, care a primit dispoziția să îndeplinească atribuțiile șefului de serviciu, are dreptul la o diferență de 1—2 clase, față de salariul tarifar de încadrare avut la funcția de execuție și nu mai puțin de nivelul de bază pentru funcția de șef de serviciu. Angajatul care, în urma demisiei, a fost reîncadrat în altă unitate, poate fi salarizat numai la nivelul de bază. După trecerea a cel puțin un an de la reîncadrare, conducerea unității, apreciind calitățile sale profesionale și rezultatele obținute în muncă, precum și vechimea sa în specialitate, poate să-i acorde un număr de gradații, fără să depășească pe cele avute la vechea unitate.

★

VASILE SCARLAT, Gheorghe Gheorghiu-Dej — Existența la sfîrșit de an a unor economii la fondul de salarii planificat pe șantier, nu atrage în mod obligatoriu acordarea de premii. În conformitate cu prevederile art. 3—6 din „Regulamentul privind premierea salariaților de pe șantierele de construcții-montaj din economiile realizate la fondul de salarii planificat anual", (prevederile anexei 3 la H.C.M. nr. 2383/1969), premiile se pot plăti dacă s-au îndeplinit condițiile precizate în art. 1 din regulament. Este vorba de măsura în care propunerile făcute privind: îmbunătățirea tehnologiei, organizarea producției etc. au fost analizate, în prealabil, de colectivul stabilit de conducătorul șantierului și aplicate pe baza aprobării acestuia. În această situație, de premiere pot beneficia atît muncitorii cît și personalul tehnic-administrativ care au contribuit la realizarea economiilor.

În sectorul de construcții-montaj, un salariat poate beneficia de premii în limita a 3 salarii tarifare de încadrare. Evident, numai în condițiile premierii din beneficiu și realizărilor deosebite din fondul de 1% (conform H.C.M. 848/1970). Pentru personalul de conducere, în cadrul acestui plafon, intră premiile din beneficii și cele ce se acordă din fondul de 0,1% constituit în baza prevederilor art. 10 al H.C.M. nr. 1834/1960. În afara acestora, mai poate beneficia și de premii pentru economii de materiale și forțe de muncă pentru economii la fondul de salarii, precum și de recompense pentru predarea unor obiective de investiții înainte de termenul planificat, toate în plafoanele stabilite pentru fiecare reglementare în parte (anexa nr. 2 la H.C.M. nr. 151/1970 și anexa nr. 3 la H.C.M. nr. 2383/1969).

În industria lemnului, celulozei şi hîrtiei

O MAI BUNĂ UTILIZARE A CAPACITĂŢILOR ÎNSEAMNĂ O PRODUCŢIE SUPLIMENTARĂ DE SUTE MILIOANE LEI

CUNOAŞTEREA permanentă a potenţialului productiv şi a modului cum este folosit. constituie una din sarcinile de prim ordin ale conducerilor de întreprinderi şi centralelor industriale, întrucit pe această bază pot fi luate măsuri eficiente de planificare a producţiei. de utilizare deplină a rezervelor de care dispun. În sprijinul acestei acţiuni, în fiecare ramură industrială s-au desfăşurat şi continuă ample analize cu care prilej resursele identificate sînt puse în valoare. O asemenea acţiune a avut loc şi în unităţile Ministerului Industriei Lemnului.

Aceste analize efectuate în baza prevederilor H.C.M. nr. 846/iulie 1970, a normativelor generale elaborate de Comitetul de Stat al Planificării şi Direcţia Centrală de Statistică, precum şi a instrucţiunilor specifice ale Ministerului Industriei Lemnului au cuprins un număr de 13 produse principale, reprezentînd circa 78% din valoarea producţiei globale din industria de prelucrare a lemnului şi 6 produse principale reprezentînd circa 88% din valoarea producţiei globale din industria celulozei şi hîrtiei. Gradul de cuprindere de peste 80%, pe ansamblul ministerului, precum şi numărul important de întreprinderi, platforme industriale, grupuri de uzine şi centrale industriale (în total circa 200) au dat un caracter de generalizare acţiunii de evaluare a mărimii capacităţilor de producţie, a gradului de folosire a acestora, precum şi de identificare a rezervelor potenţiale de producţie.

Tehnici specifice de determinare a resurselor disponibile

PENTRU o cît mai justă interpretare a elementelor supuse analizei, s-au avut în vedere:

- determinarea capacităţilor de producţie s-a făcut în accepţiunea că aceasta reprezintă producţia maximă ce poate fi obţinută într-o perioadă dată, pentru o anumită structură şi calitate, în condiţiile folosirii depline — intensive şi extensive — a fondurilor fixe productive, potrivit celui mai eficient regim de lucru şi organizării raţionale a producţiei şi a muncii. Pentru stabilirea producţiei maxime, s-au identificat în întreprinderi cele mai bune realizări pe o perioadă limitată de timp (în general între 10 şi 30 zile consecutive, excepţie făcînd mobila la care s-au ales două luni consecutive, iar cheresteaua, cu o lună de vară şi alta de iarnă);
- stabilirea unui fond de timp nominal unitar pentru toate întreprinderile care fabrică acelaşi produs, precizîndu-se numărul de zile lucrătoare (în funcţie de caracterul de continuitate al procesului de producţie) şi a numărului de ore de lucru pe zi care în calculul de stabilire a mărimii capacităţii de producţie s-a diminuat cu timpul necesar efectuării reviziilor, reparaţiilor şi opririlor tehnologice.

Pe ansamblul ministerului, aşa cum rezultă din datele transmise de unităţile raportoare şi prelucrate pe calculator, **gradul de folosire a capacităţilor de producţie a fost de 90,2% în 1970 şi se prelimină a fi de 93,5% în 1971.**

Repartizarea rezervelor potenţiale de producţie identificate, pe principalele cauze care le-au generat se prezintă astfel: (vezi tabelul nr. 1).

Examinînd structura rezervelor potenţiale de producţie se observă o diminuare a mărimii acestora în 1971 faţă de 1970 (cu peste 440 mil. lei), ceea ce se explică prin mai buna utilizare a capacităţilor de producţie, respectiv o mai bună încărcare a acestora prin planul pe anul 1971. Marile rezerve existente rămîn în continuare ca posibilităţi de a pune în circuitul economiei naţionale noi valori materiale.

Rezerve extensive

CONFORM metodologiei specifice de ramură, pentru fiecare produs s-a stabilit în mod unitar pe economie un fond de timp nominal din care prin scăderea timpilor pentru reparaţii-revizii şi a opririlor impuse de tehnologie (specifice fiecărui produs şi întreprinderi) s-a dedus fondul de timp maxim disponibil care a stat la baza calculului de determinare a capacităţilor de producţie. Rezervele de producţie pe seama folosirii incomplete a fondului de timp maxim disponibil reprezintă în 1970 peste 200 mii m^3 cherestea, 3000 m^3 placaj, 900 mii m^2 PAL, 780 t PFL, 780 mii m^2 furnire estetice, circa 15 mil. lei mobilă, 23 mii t celuloză circa 5,0 mii t hîrtie, 5,8 mii t mucava etc. Deşi în 1971 aceste rezerve apar diminuate, comparativ cu anul 1970 ele rămîn în continuare destul de mari reprezentînd în total o valoare de circa 135 mil lei.

Cauzele care generează aceste rezerve extensive sînt multiple: folosirea incompletă a schimbului 2 şi neprogramarea schimbului 3, sau încărcarea incompletă a acestuia acolo unde regimul de lucru stabileşte un program de trei schimburi complete; folosirea incompletă a parcului de maşini şi utilaje în exploatare sau încărcarea lui necorespunzătoare pe parcursul numărului de schimburi programate; prelungirea perioadelor de reparaţii-revizie sau efectuarea lor exclusiv în zile de lucru; exagerarea unor opriri tehnologice peste duratele normale etc.

Examinînd la cîteva produse şi întreprinderi mărimea fondului de timp efectiv faţă de fondul de timp maxim disponibil, care a stat la baza determinării capacităţilor de producţie, se constată decalaje importante. Astfel, în 1970 la linia II-a de plăci din aşchii de lemn, la CEIL Brăila faţă de 7188 ore sa-u lucrat 6 832 ore, pierzîndu-se 183 mii m^3 PAL. La plăci fibrolemnoase CPL Blaj ar fi putut realiza cu 266 t mai mult dacă faţă de 7451 ore ar fi lucrat 7502 ore. La furnire estetice, CPL Gherla, în loc de 4620 ore, a lucrat 3829 ore, nerealizînd o producţie de 108 mii m^2, CEIL Rîmnicul Vîlcea ar fi înregistrat un spor de producţie de 316 mii m^2 dacă în loc de 7077 ore ar fi lucrat 7344 ore.

La mobilă, CEIL Iaşi ar fi putut realiza un spor de producţie de peste 1,4 mil lei, Fabrica „Alfa“ Oradea 1,3 mil lei. La celuloză printr-o mai bună utilizare a fondului de timp disponibil CCH Brăila ar fi realizat în plus peste 5700 t celuloză; la hîrtie, CCH Suceava ar fi putut realiza un spor de 4200 t, iar CCH Călăraşi 2250 t etc.

Diminuări importante ale fondului de timp maxim disponibil se înregistrează şi pe seama opririlor pentru reparaţii, revizii, precum şi a celor impuse de tehnologie care în general sint în creştere în 1971 faţă de 1970. La plăci din aşchii de lemn, de pildă, durata opririlor pentru reparaţii-revizii este cu 13% mai mare în 1971 decît în 1970, la plăci fibrolemnoase cu 9%, la furnire estetice cu 7,5%, la celuloză cu 29% etc. Exprimat sub formă procentuală faţă de fondul de timp nominal la cîteva produse şi fabrici, timpii pentru reparaţii-revizii apar îndeosebit de diferenţiaţi, atît de la o întreprindere la alta cît şi de la o perioadă la alta. (vezi tabelul nr. 2)

Tabel nr. 2

Nr. crt.	Denumirea produsului şi întreprinderii	U/M	Fondul de timp nominal	Timp de reparaţii-revizie 1970	Timp de reparaţii-revizie 1971	% 1970	% 1971
1.	**Placaj**	ore					
	CPL Gherla	„	7392	297	544	4,0	7,4
	CPL Gălăuţaş	„	7392	53	268	0,7	3,6
	CEIL Sighet	„	7392	72	312	1,0	4,2
2.	**Furnire**						
	CEIL Sighet	„	7392	44	288	0,6	3,9
	CEIL Deta	„	7392	82	400	1,1	5,4
3.	**Uşi-ferestre**	ore					
	CPL Bacău	maşini	147840	2546	7050	1,7	4,7
4.	**Celuloză**						
	CCH Zărneşti	„	61320	3845	6053	6,3	10,0
5.	**Carton**						
	CCH Brăila	ore	8760	360	1440	4,0	16,5
5.	**Mucava**						
	Prahova-Scăieni	„	8760	437	878	5,0	10.0
7.	**Hîrtie**						
	CCH Zărneşti Maşina 3	„	8760	158	408	1,8	4,7

Majorarea duratei efectuării reparaţiilor şi reviziilor în 1971 faţă de 1970 se explică prin faptul că în timp ce pentru anul 1970 s-a înregistrat timpul efectiv consumat pentru efectuarea acestor lucrări, în 1971 s-au luat în calcul timpii prevăzuţi în normativele de efectuare a operaţiilor şi reviziilor curente. **Punerea de acord a normativelor cu realizările obţinute în ultimii 2—3 ani ar constitui o cale de diminuare a unor exagerări în ceea ce priveşte timpul afectat reparaţiilor şi reviziilor, fapt ce ar conduce implicit la sporuri de producţie.** O altă cale pentru creşterea timpului de funcţionare s-ar putea realiza şi pe seama programării efectuării reparaţiilor şi reviziilor în zilele de sărbători, în schimburile neprogramate sau prin folosirea schimbului 2 şi 3 la atelierele mecanice de reparaţii, ceea ce ar conduce implicit şi la o mai bună folosire a fondului de timp al maşinilor şi utilajelor din secţiile mecanice, care, de exemplu, în trimestrul I—III 1970 au înregistrat pe total minister un indice de utilizare de 64,1% în secţiile de bază, iar în trimestrul I 1971 de 62,6%.

Folosirea incompletă a fondului de timp maxim disponibil se manifestă şi pe linia unor întîrzieri şi absenţe, a întreruperilor programului de lucru, învoirilor, concediilor de boală etc., fapt ce a atras după sine în anul 1970 un indice de utilizare a fondului de timp maxim disponibil al muncitorilor de circa 96,0% pe total minister, din care în industria de prelucrare a lemnului de 94,6%. Dacă pentru unele produse cum sînt plăcile de aşchii de lemn, plăcile fibrolemnoase şi placajele problema creşterii coeficientului de schimburi poate fi considerată, în general, rezolvată, în sensul că nivelul coeficientului de schimburi este aproape de 3, nu acelaşi lucru se poate spune despre mobilă, uşi-ferestre etc. La mobilă, de pildă, coeficientul de schimburi bate de cîţiva ani pasul pe loc, situîndu-se în jurul cifrei 2 (asta ca o medie globală pe minister). Sînt însă destul de multe întreprinderi la care nvielul coeficientului de schimburi coboară sub acest nivel (la CPL Arad, CPL Braşov, coeficientul de schimb este de 1,8, la CIL Pipera, 1,77, la CEIL Sibiu 1,83 etc.) în timp ce la alte întreprinderi, cu acelaşi profil, coeficientul de schimburi înregistrează nivele mult mai ridicate (CPL Bacău 2,43, CPL Comăneşti 2,40, CPL Blaj 2,30 etc.).

Creşterea coeficientului de schimburi în fabricile de mobilă cu numai 5% anual, respectiv cu o zecime — în cifre absolute — de exemplu de la 2 la 2,1 ar conduce la sporuri de producţie de peste 100 mil lei/an, ceea ce ar echivala cu producţia unei fabrici de 20 mii garnituri convenţionale/an, economisindu-se circa 70 mil lei-an fonduri de investiţii pentru crearea de noi capacităţii. Rezol-

Tabel nr. 1

Anul U/M %	Total rezerve potenţiale de producţie	din care: extensiv	din care: intensiv	Repartizarea rezervelor pe cauze: Nerealizarea producţiei proiectate	Locuri înguste	Lipsă de desfacere	Aprovizionare necorespunzătoare	Lipsă de forţă de muncă	Opriri accidentale	Alte cauze
1970	100,0	25,1	74,9	18,1	5.4	4,4	7,6	4,6	7,6	52.3
1971	100.0	13,7	86,3	18,9	14,1	4,8	1,4	4,1	0,3	56,3
1971/1970	69,0	26,9	43,0	—	—	—	—	—	—	—

ing. Gheorghe OLTEANU

→

varea problemei implică desigur și luarea unor măsuri corespunzătoare pentru mai buna organizare a producției și a muncii, pentru lotizarea optimă a fabricației, pentru reducerea timpilor de staționare pe flux a semifabricatelor spre a nu se bloca inutil suprafața de producție, atragerea și calificarea de noi cadre muncitorești, introducerea metodelor științifice de urmărire a fabricației etc.

• Rezerve intensive

COMPARATIV cu mărimea resurselor de natură extensivă, **rezervele intensive însumate pe total minister, apar de cîteva ori mai mari** (vezi tabelul nr. 1), **fapt ce impune acordarea unei atenții deosebite de fructificarea lor deoarece ascund posibilități cu mult mai mari de sporire a producției pe seama creșterii productivității muncii, a folosirii intensive a mijloacelor de producție, prin exploatarea la maximum a performanțelor tehnice ale utilajelor, instalațiilor și agregatelor.** La toate produsele care au făcut obiectul determinării capacităților de producție, cu excepția ferestrelor și ușilor clasice, pentru stabilirea indicatorului de utilizare intensivă s-a folosit metoda realizărilor maxime identificate în întreprinderi ca cele mai bune realizări pe o perioadă limitată de timp și anume: 10 zile consecutive din luna cu realizări orare maxime, o lună, două luni consecutive sau două luni disparate (de vară și de iarnă).

Comparînd rezultatele obținute din punctul de vedere al căilor de determinare a indicatorului de utilizare intensivă — reflectat prin gradul de folosire a capacităților, reiese că produsele pentru care s-a stabilit indicatorul de utilizare intensivă prin metoda celor 10 zile consecutive din luna de vîrf, apar cu un grad de folosire mai scăzut decît celelalte produse, deși această grupă de produse sînt fabricate de regulă pe instalații cu flux tehnologic continuu, cu o gamă restrînsă de sortimente și care lucrează în regim de 2—3 schimburi complete și peste 300 zile pe an.

Această situație se explică prin faptul că, determinîndu-se pe un interval mai scurt de timp — 10 zile — indicatorul de utilizare intensivă apare mai mare, ceea ce duce — prin extrapolare la nivelul anului — la stabilirea unui nivel mai ridicat al capacității de producție, comparativ cu nivelul stabilit prin alte metode (o lună, două luni).

Din aplicarea modului de stabilire a indicatorului de utilizare intensivă pe 10 zile, se constată că perioada relativ scurtă nu reflectă o gamă prea largă de sortimente, localizîndu-se de regulă asupra acelor zone în care s-au produs sortimente cu dimensiuni optime sub aspect fizic (grosimi mari la PFL — indicatorul exprimîndu-se în t/oră; grosimi mici la PAL — indicatorul exprimîndu-se în m^2/oră).

Deși metodele folosite pentru stabilirea indicatorului de utilizare intensivă, sînt diferențiate avînd la bază unele particularități tehnologice de fabricație, specifice produsului respectiv, în schimb mărimea acestui indicator în cadrul aceluiași produs, de la o fabrică la alta, înregistrează variații deosebit de mari. Aceste variații de mărimi exprimă, de fapt, prin comparare performanțele tehnico-productive obținute de unele întreprinderi în exploatarea mijloacelor productive de care dispun.

Evident, există o serie de factori care particularizează mărimea indicatorilor de utilizare intensivă de la o fabrică la alta, în funcție de structura sortimentală existentă în perioada de vîrf, de caracteristicile tehnico-constructive ale utilajului, instalației (verigii) conducătoare, de calitatea și structura materiei prime etc. Totuși se pot avea în vedere unele condiții cînd aceste mărimi se pot face comparabile. De exemplu, două fabrici producătoare de PAL, cu aceeași capacitate proiectată și puse în funcțiune în aceeași perioadă (CPL Gherla și CEIL Tg. Jiu) au realizat în 1970 un indicator de utilizare intensivă de 397 m^2/oră și respectiv 390,3 m^2, iar alte două unități care îndeplinesc aceleași condiții (CEIL Sighet și CEIL Rm. Vîlcea) au realizat 367,6 m^2/oră și respectiv 306,2 m^2/oră.

La PFL, pentru fabricile cu aceleași condiții de funcționare, indicatorul de utilizare intensivă apare de asemenea diferențiat. Astfel, indicatorul de utilizare intensivă la CPL Blaj este de 5,407 t/oră, iar cel realizat de CEIL Suceava de 5,103 t/oră, în timp ce la CEIL Pitești în 1970 se obținea 5,390 t/oră, iar la CPL Comănești, același indicator are mărimea de 6,110 t/oră. La mobilă corp, valoarea indicatorului de utilizare intensivă are variații deosebit de mari. Printre fabricile care au înregistrat nivele ridicate ale acestui indicator se află Întreprinderea „23 August"-Tg. Mureș cu 1,73 lei/oră/m^2, Întreprinderea „Libertatea"-Cluj cu 1,59 lei/oră-m^2, Întreprinderea din Satu Mare, cu 1,33 lei/oră/m^2 etc.

Comparativ cu fabricile menționate, alte unități au înregistrat, rezultate slabe. Fabrica de mobilă din Iași, de pildă, a realizat o producție maximă orară pe m^2 de suprafață productivă de 0,88 lei, ceea ce reprezintă doar circa 50% din indicatorul maxim realizat de Fabrica „23 August"-Tg. Mureș sau 55% față de „Libertatea"-Cluj. Și alte întreprinderi au realizat indicatori intensivi sub un leu pe m^2 și oră, ca de exemplu: Fabrica Blaj, Vaslui, Pipera-București, Constanța etc.

În ceea ce privește mobila curbată, unde gama sortimentală este mai omogenă, deci mai comparabilă, diferențele între mărimea indicatorului de utilizare intensivă, de la o fabrică la alta apar și mai pregnant. Astfel, dacă la Fabrica de mobilă curbată din Caransebeș, indicatorul de utilizare intensivă apare ca cel mai mare (1,21 lei/oră m^2), exprimînd un grad mai ridicat de folosire a suprafeței de producție, nu același lucru se poate spune despre fabricile din Tg. Jiu (0,70 lei/oră m^2), Sighet (0,82 lei/oră m^2), Comănești (0,65 lei/oră m^2) etc., la care valoarea producției pe m^2 și oră înregistrează nivele coborîte.

Aprecierea totuși numai din acest punct de vedere a activității economice a unei întreprinderi este incompletă. Ea are menirea să dea numai o imagine a gradului de valorificare a suprafețelor de producție, a utilajelor și instalațiilor, făcînd abstracție de structura sortimentală, care în nici un caz nu poate fi comparabilă de la o întreprindere la alta decît sub aspectul global de mobilă corp sau curbată. Cu toate acestea, se pune problema: este posibil ca întreprinderile producătoare de mobilă, cu nivele mai coborîte ale indicatorului de utilizare intensivă, să ia acele măsuri care să conducă la o valorificare maximă a suprafeței productive?

Evident că da. Căile sînt multiple. Una dintre cele mai recomandabile ar fi profilarea și specializarea întreprinderilor mai noi — cu experiență mai redusă, cu un grad mediu de calificare a forței de muncă mai coborît — pe tipuri de produse din aceeași gamă funcțională, care să folosească pe scară largă semifabricatele la dimensiuni nominale și elementele modulate în construcția mobilei (de exemplu o întreprindere să execute numai biblioteci, alta camere de zi etc.), într-o mare gamă funcțională (prin folosirea elementelor modulate), cu un grad de diversificare estetică ridicat (prin folosirea diverselor specii de furnire indigene și exotice în culori naturale sau băițuite) etc.

• Alte resurse potențiale

ANALIZA cauzelor care conduc la existența în întreprinderi a unor rezerve potențiale de producție nu poate fi tratată exhaustiv. După repartizarea procentuală făcută în tabelul nr. 2, ne vom ocupa de cele mai semnificative.

a) **nerealizarea producției proiectate.** Această categorie de rezerve trebuie privită sub două aspecte și anume: în primul rînd, că există capacități noi care sînt în termenul legal de atingere a producției proiectate, deci la care rezerva de producție nu poate fi luată în calcul decît dacă se iau acele măsuri care să ducă la scurtarea duratei de atingere a parametrilor (producției) proiectate, lucru realizabil la o serie de produse și tehnologii unde există deja o experiență îndelungată de puneri în funcțiune. În al doilea rînd, rezervele pe capacitățile care au depășit deja termenele aprobate pentru realizarea indicatorilor tehnico-economici prevăzuți în proiecte.

Din a doua categorie se pot exemplifica unele cazuri ca cele de la CCH Călărași — secția celuloză care în 1970 a înregistrat doar 57,1% din nivelul producției proiectate nerealizînd peste 21 mii t celuloză, iar în 1971 se prevede realizarea a 88,8% din capacitatea nominală; secția hîrtie din cadrul aceluiași combinat a înregistrat în 1970 un grad de folosire de 81,2%, rezerva fiind de peste 12 mii t; CCH Suceava — secția de celuloză sulfat etapa a II-a care, la nivelul anului 1970 înregistrează o rezervă de peste 2 700 t, iar secția de hîrtie din același combinat (mașinile 2 și 3) n-au realizat o producție de aproape 5 mii t.

Din industria de prelucrare a lemnului se poate exemplifica fabrica de mobilă Cîmpulung Moldovenesc care deși avea termen de atingere a producției proiectate în trimestrul II 1970, înregistrează o rezervă de circa 18,5 milioane lei, iar în 1971 de 7,5 milioane lei. O altă unitate producătoare de mobilă care a depășit termenul de atingere a producției proiectate este fabrica „ALFA" Oradea, care în 1971 înregistrează o rezervă potențială antecalculată de circa 2 milioane lei.

b) **existența unor locuri înguste** constituie o altă cauză a nefolosirii rezervelor de producție. Pentru produsele la care s-au putut determina existența locurilor înguste, **rezervele potențiale se cifrează la circa 139 milioane lei în 1971.** În produse aceasta înseamnă circa 5 440 t celuloză în 1970 și 15 106 t în 1971; circa 1 500 t mucava în 1970 și 2 100 t în 1971; 11 600 m^3 placaj în 1970 și 13 500 m^3 în 1971; 227 mii m^2 PAL în 1970 și 216 mii m^2 în 1971; circa 1 650 mii m^2 furnire estetice în 1970 și 674 mii m^2 în 1971 etc.

Eliminarea, deci, a cauzelor care generează locuri înguste în întreprinderi ar atrage după sine sporuri importante de producție. Modul în care aceste locuri înguste pot fi eliminate trebuie examinate de la caz la caz, sub aspectul eficienței economice, de către fiecare întreprindere în parte.

c) **celelalte cauze cum sînt:** lipsa de desfacere, aprovizionarea necorespunzătoare, lipsa forței de muncă, opririle accidentale, precum și „alte cauze" însumează în 1970 peste 76%, iar în 1971 — 67% din totalul rezervelor de producție identificate pentru acești ani. Ținînd seama de natura cauzelor care generează aceste rezerve și de faptul că ele au ponderea cea mai mare, apare ca o necesitate de prim ordin de a se lua cele mai eficiente măsuri de valorificare, îndeosebi a așa ziselor „alte cauze" care reprezintă în 1970 circa 52%, iar în 1971 circa 56% din totalul rezervelor potențiale de producție.

Valorificarea integrală a rezervelor pe seama „altor cauze" care, în principal, ascund unele deficiențe în organizarea producției și a muncii, ar însemna în 1971 circa 3 300 m^3 placaj, 900 mii m^2 plăci din așchii de lemn, 5 600 t plăci fibrolemnoase, 2 500 mii m^2 furnire estetice, 117 milioane lei mobilă, 4 800 t celuloză, 1 600 t hîrtie etc. Analiza atentă, cu spirit de răspundere, a acestor rezerve ar putea aduce în circuitul economiei noi cantități de produse care depășesc ca valoare o jumătate de miliard lei.

Măsurile care se impun pentru eliminarea acestor cauze sînt de natura îmbunătățirii organizării producției și a muncii, înțelegînd prin aceasta asigurarea celor mai corespunzătoare condiții de fabricație, ca: lotizarea optimă a seriilor de fabricație, minimizarea perioadelor de condiționare a semifabricatelor prin introducerea tehnicii noi (climatizare rapidă), mecanizarea transporturilor interne și organizarea unor rute precise a mijloacelor de transport, asigurarea unor prelucrări superioare care să conducă la eliminarea rebuturilor sau recircularea semifabricatelor pentru remedieri, ridicarea continuă a calificării forței de muncă, specializarea unor cadre la operațiile cheie, asigurarea unor echipe policalificate pe operațiuni care să poată face intervențiile necesare în perioadele de vîrf la unele locuri de muncă, asigurarea stocurilor tehnologice de materii și materiale, asigurarea furnizării utilităților la parametri normali de funcționare etc.

★

CONCLUZIILE care se desprind din analiza lucrărilor de evaluare a potențialului producției din întreprinderile industriei de prelucrare a lemnului, celulozei și hîrtiei sînt că, deși la majoritatea produselor și întreprinderilor producătoare, gradul de folosire a capacităților de producție este printre cele mai ridicate, comparativ cu alte ramuri ale industriei, totuși rezervele identificate au valori mari, de sute de milioane de lei, care printr-o preocupare susținută și continuă ar putea fi puse în circuitul economic.

SĂPTĂMÎNAL — UN GRAFIC COMENTAT

În unitățile Ministerului Industriei Chimice

SPOREȘTE PRODUCȚIA PROPRIE DE PIESE DE SCHIMB

INTRAREA în funcțiune a noi obiective, precum și utilizarea din plin a capacităților existente ale industriei chimice necesită an de an, cantități sporite de piese de schimb.

Punînd în practică sarcinile trasate de conducerea de partid și de stat ca fiecare ramură industrială să-și acopere tot mai mult necesarul de piese de schimb din producția proprie, în cadrul ministerului au fost luate numeroase măsuri în acest scop. Astfel, prin dotarea corespunzătoare a atelierelor combinatelor și uzinelor chimice, a fost organizată încă din cincinalul trecut atît producția pieselor de schimb, cît și a unor utilaje: au fost dezvoltate capacitățile existente de la Uzina de prototipuri și reparații de utilaj chimic de la Făgăraș și de la Întreprinderea de aparate de măsură și control Otopeni. Totodată a fost înființată Uzina de piese de schimb de la Găești. Tot în cincinalul trecut au fost înființate 33 de ateliere de proiectare în care își desfășoară activitatea peste 500 de proiectanți.

Dat fiind faptul că în actualul cincinal sporește necesarul de piese de schimb, s-a prevăzut dezvoltarea de ateliere și la alte combinate (Combinatul chimic Craiova, Combinatul petrochimic Ploiești, Uzina de fire sintetice Săvinești, Uzina de anvelope Florești-Prahova și altele).

Ca urmare directă a acestor măsuri și a altora, se constată — așa cum rezultă din graficele alăturate — că **producția proprie de piese de schimb a unităților ministerului crește în actualul cincinal într-un ritm mai accentuat decît necesarul ce urmează a fi achiziționat din țară, fapt ce va duce pînă în 1975 la sporirea cu 2%, față de 1970, a gradului de acoperire a necesarului cu producția proprie.**

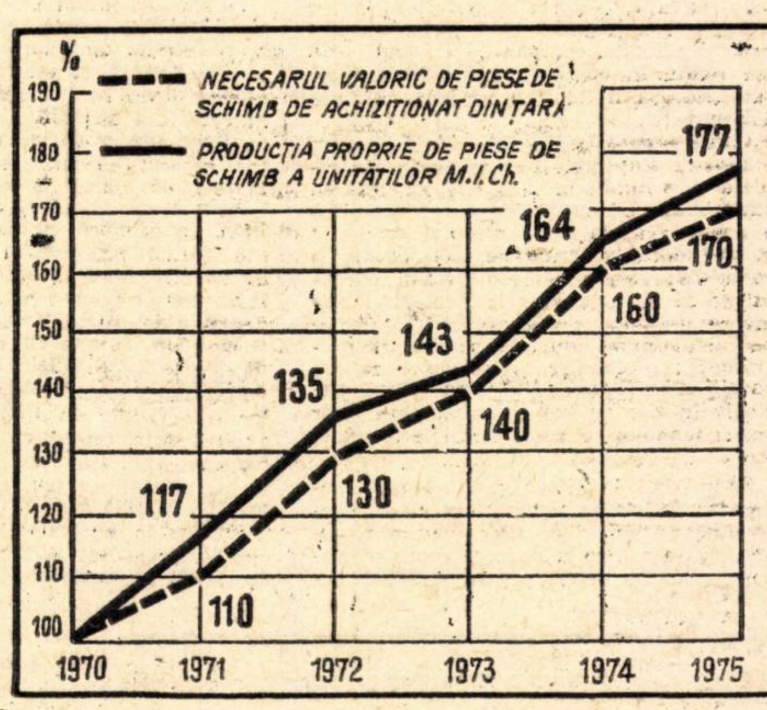

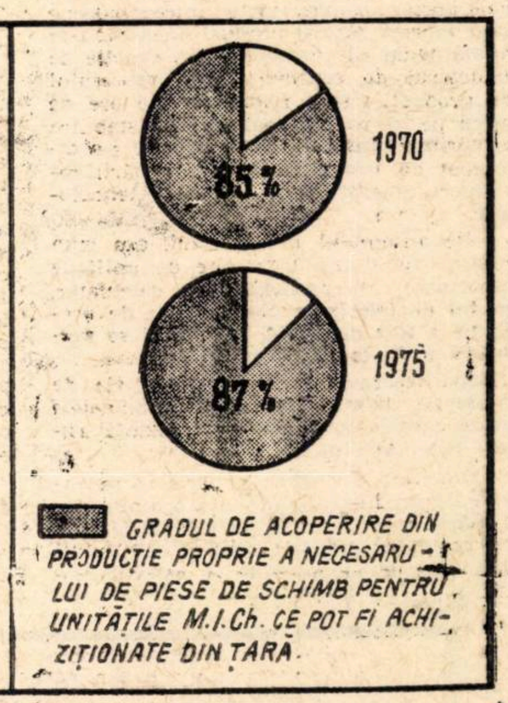

PREMISE MATERIALE ȘI DIRECȚII DE BAZĂ

DESPRE NECESITATEA și semnificația economică a organizării științifice a muncii în întreprinderile agricole s-a vorbit mult în ultimii ani. În unele unități economice din agricultură s-au creat posturi și s-au înființat funcții speciale pentru rezolvarea problemelor de organizare științifică a muncii. Considerăm însă că insuficient au fost elucidate problemele referitoare la conținutul acestei importante acțiuni economice și organizatorice. În cele ce urmează ne propunem o precizare a problemelor, a fenomenelor și laturilor activității economice, care trebuie să constituie obiectul acțiunii concrete de organizare științifică a muncii în întreprinderile agricole. În acest cadru vom încerca să elucidăm atît probleme legate de conținutul și funcțiile organizării științifice a muncii în agricultură, cît și cele referitoare la premisele materiale și direcțiile de bază ale unei astfel de organizări în intreprinderile agricole.

Organizarea științifică a muncii în întreprinderile agricole reprezintă un proces dinamic de stabilire și respectare în permanență a unor proporții optime sub aspect cantitativ și corespunzătoare calitativ între forța de muncă, mijloacele de muncă și obiectele muncii, proporții care, printr-o utilizare rațională a fiecăruia din acești factori ai producției, permit să se asigure la scara cea mai înaltă posibilă, în condițiile date, continuitatea și ritmicitatea fiecărui proces de muncă, sincronizarea și îmbinarea judicioasă a acestor procese, în scopul realizării celui mai înalt nivel de productivitate a muncii.

Se știe că și în domeniul agriculturii o dată cu dezvoltarea progresului tehnic, a crescut an de an și continuă să crească în ritmuri și mai înalte gradul de înzestrare a întreprinderilor cu mașini, instalații, utilaje, mecanisme și dispozitive. De asemenea, s-a îmbunătățit continuu și se perfecționează neîntrerupt calitatea acestor mijloace tehnice.

Prin nivelul de dotare și prin specificul tehnologiilor folosite în unele ramuri ale agriculturii cum ar fi : legumicultura, zootehnia, viticultura, munca prestată în aceste sectoare de producție capătă forme noi, trăsături și particularități care o apropie tot mai mult de munca lucrătorilor din industrie.

În legătură cu acest proces evident de creștere a înzestrării energetice a întreprinderilor și cu mutațiile pe care el le produce în însăși forma și conținutul muncii agricole, trebuie arătat că, în asemenea condiții, eficacitatea economică a producției depinde într-o măsură tot mai mare de modul cum este organizată munca în interiorul fiecărei unități economice și la fiecare loc de muncă. Ar fi greșit să se considere că o dată cu dezvoltarea și perfecționarea tehnicii agricole se diminuează importanța și se reduce rolul organizării muncii în creșterea și dezvoltarea economică a întreprinderilor. Dimpotrivă, **cu cît mai înalt este gradul de dotare a întreprinderilor, de înzestrare energetică a muncii, cu atît mai complexă și mai importantă devine sarcina organizării muncii, cu atît mai actuală și necesară este aplicarea în acțiunea de organizare a muncii a calculelor științifice și folosirea pe scară largă în acest domeniu, a cuceririlor și concluziilor tuturor științelor care se ocupă cu cercetarea activității productive a omului, cu raționalizarea muncii acestuia.**

În acest context, trebuie arătat că dezvoltarea complexului de științe despre muncă, precum și experiența acumulată cu privire la organizarea practică a muncii, creează cu fiecare zi noi condiții și posibilități pentru elaborarea unor măsuri științific fundamentate cu privire la perfecționarea organizării muncii în întreprinderile agricole socialiste.

INTRODUCEREA în practică a acestor măsuri multiple, elaborate pe baza concluziilor stabilite de științele economice, tehnice, medicale, biologice, sociale, etc. precum și generalizarea unor metode și procedee, conținutul și totodată obiectivul final al organizării științifice a muncii în întreprinderile agricole.

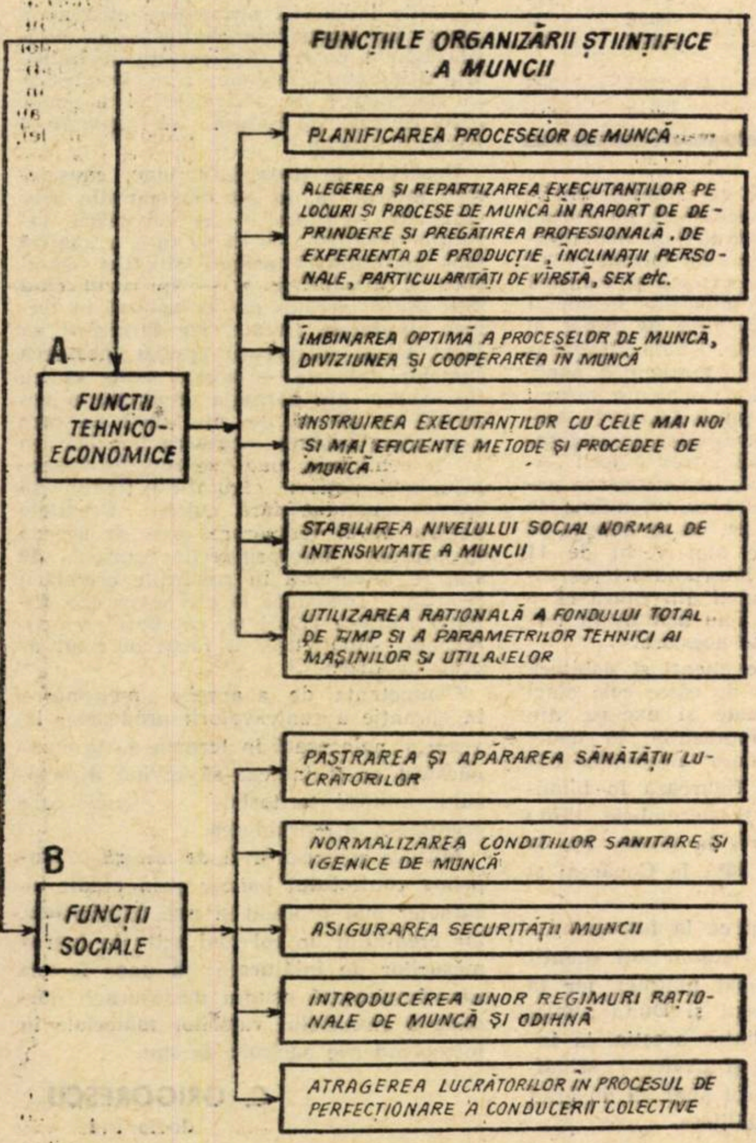

Fig. 1

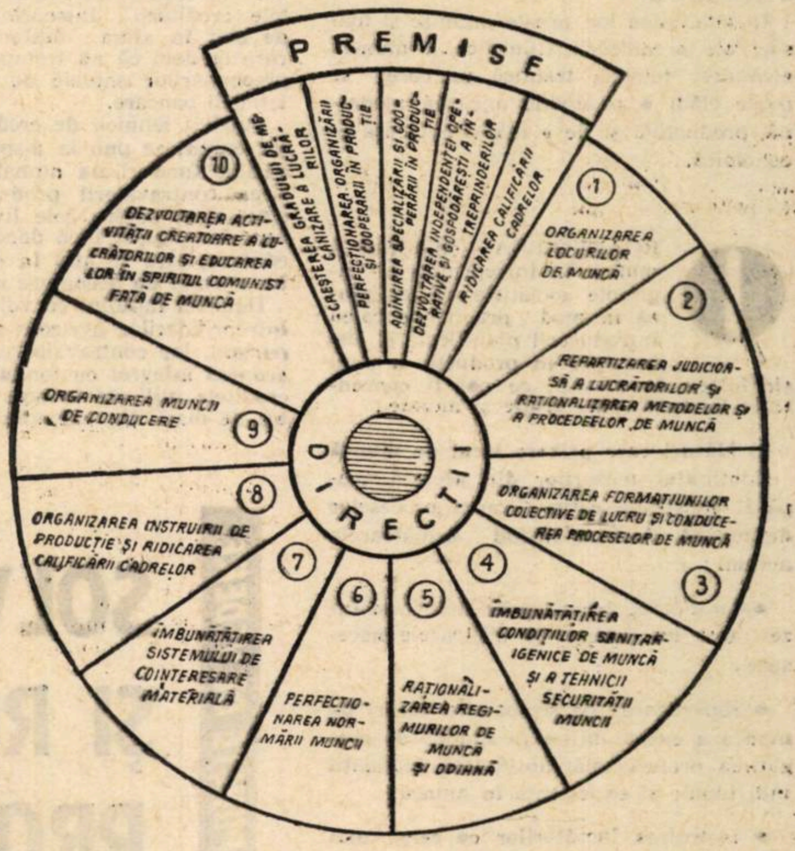

Fig. 2 — Premisele și direcțiile de bază ale organizării științifice a muncii în întreprinderile agricole

Organizarea științifică a muncii în întreprinderile agricole, ca o cerință a dezvoltării și creșterii economice și ca o componentă de bază a procesului complex de modernizare a producției, are drept scop final să asigure o creștere neîntreruptă a productivității muncii, în condițiile menținerii unui nivel social normal de intensitate a muncii depuse de către lucrătorii agricoli. În acest cadru, funcțiile scop ale organizării științifice a muncii în agricultură, ca de altfel și în celelalte domenii ale economiei naționale, se pot grupa în două mari categorii a) **funcții tehnico-economice** și b) **funcții sociale.** Conținutul concret al acestor funcții poate fi prezentat sub forma unei organigrame pe care o prezentăm în fig. 1.

Așa cum rezultă din organigramă funcțiile tehnico-economice ale organizării științifice a muncii urmăresc să asigure crearea condițiilor necesare pentru folosirea cît mai deplină a cunoștințelor, a deprinderilor și experienței de producție a lucrătorilor agricoli. Funcțiile sociale ale organizării științifice sînt îndreptate spre ușurarea continuă a muncii, crearea condițiilor pentru valorificarea capacității și aptitudinilor de muncă ale lucrătorilor, creșterea gradului de înfrumusețare și de atracție față de munca agricolă prestată.

În etapa actuală de dezvoltare a agriculturii noastre, creșterea rapidă a nivelului de cunoștințe tehnice, profesionale și culturale ale cadrelor investite cu conducerea producției, precum și a lucrătorilor agricoli, oferă posibilități mari pentru introducerea și aplicarea pe scară largă în toate întreprindeile a organizării științifice a muncii.

Introducerea cu succes în practică a organizării științifice a muncii nu se poate face însă la întîmplare. Ea trebuie temeinic pregătită. În această direcție este necesară întărirea și dezvoltarea continuă a premiselor sale materiale, precum și înfăptuirea sistematică a măsurilor de perfecționare a activității de producție.

Dintre aceste premise și măsuri cu caracter economic și organizatoric menționăm :

a) **ridicarea nivelului de mecanizare a proceselor de muncă în toate sectoarele de activitate.** O importanță și o semnificație deosebită o au în această privință acțiunile și lucrările de mică mecanizare, care nu reclamă fonduri prea mari, dar care sînt deosebit de eficiente din punct de vedere economic. Lucrările de mică mecanizare se impun să fie extinse în toate ramurile producției agricole, dar mai ales în zootehnie, în legumicultură, în pomicultură, viticultură și la lucrările de condiționare și sortare a diferitelor produse ;

b) **perfecționarea organizării și a tehnologiilor de producție.** Aici trebuie avute în vedere atît măsurile de îmbunătățire a structurii organizatorice de producție a întreprinderilor, adaptarea acesteia la cerințele progresului tehnic și economic, cît și măsurile de introducere și generalizare în practică a tehnologiilor moderne ;

c) **adîncirea specializării și cooperării în producție.** Este o problemă de cea mai mare actualitate, atît pentru întreprinderile de stat, cît și pentru cooperativele agricole de producție. Ambele aceste procese vor trebui să se desfășoare pe baza principiilor concentrării producției. În domeniul cooperării se impun măsuri de intensificare a acțiunilor deja începute atît pe linia organizării unor puternice întreprinderi intercooperatiste, cît și în direcția organizării de întreprinderi mixte, constituite prin cooperare între CAP și IAS sau între CAP și întreprinderile industriei alimentare. Nu sînt excluse aici formele de cooperare și cu alte întreprinderi productive ;

d) **dezvoltarea independenței operative și gospodărești a intreprinderilor agricole și a subunităților lor de producție.** În acest cadru este necesar să se urmărească lărgirea atribuțiilor și în același timp creșterea răspunderii organelor de conducere din întreprinderi pentru întocmirea și organizarea îndeplinirii planurilor de producție și pentru rezolvarea tuturor problemelor care concură la creșterea eficienței economice. În același context se impun să fie luate măsuri care să permită conducătorilor de ferme brigăzi, secții și sectoare să-și îndeplinească nestingheriți atribuțiile pe care le au și care decurg din principiile gestiunii economice interne, pe baza căreia sînt organizate aceste subunități de producție ;

e) **ridicarea nivelului politic, tehnic, profesional și cultural al specialiștilor și lucrătorilor agricoli.** În soluționarea acestei importante probleme pot fi luate în considerare o multitudine de forme dintre care menționăm : organizarea temeinică a învățămîntului agrozootehnic în forme mai scurte, mai atractive și mai legate de nevoile concrete din întreprinderi ; organizarea de instruiri periodice pe probleme și domenii de specialitate, însoțite de demonstrații practice ; organizarea de cursuri practice în stațiunile

Conf. univ. dr. Sabin NICA-SÎRBEȘTI

→

←

experimentale sau în cadrul întreprinderilor agricole de stat; organizarea de excursii de studii și a unor schimburi de experiență; organizarea de conferințe cu caracter politic și cultural etc. Pentru specialiștii cu pregătire superioară și medie, cît și pentru muncitorii calificați în diferite meserii se impune cu necesitate organizarea diferitelor cursuri de reciclare, pe durate care să corespundă cerințelor concrete și particularităților de muncă ale diferitelor sectoare de activitate din cadrul întreprinderilor.

În totalitatea lor, aceste premise și măsuri ale organizării științifice a muncii, alcătuiesc temelia trainică pe care se poate clădi o producție agricolă modernă, productivă și de o înaltă eficiență economică.

ORGANIZAREA științifică a muncii în întreprinderile agricole socialiste se realizează în mod practic pe calea introducerii planificate și sistematice în producție a unui șir întreg de măsuri, ce pot fi concentrate în două mari grupe și anume:

a) **Măsuri care privesc locul de muncă**

Conținutul măsurilor din această grupă îl constituie raționalizarea proceselor de muncă. Aici se includ următoarele acțiuni:

- planificarea locurilor de muncă și înzestrarea lor optimă cu mijloacele necesare;
- repartizarea pe sectoare și locuri de muncă a executanților în funcție de pregătirea profesională, aptitudini, înclinații individuale și experiență în muncă;
- instruirea lucrătorilor cu cele mai înaintate metode și procedee de muncă, reclamate de cerințele tehnologiilor moderne;
- îmbunătățirea condițiilor de muncă;
- perfecționarea acțiunii de normare a muncii, stabilirea și introducerea unor norme de muncă fundamentate economic;
- Dezvoltarea inițiativei creatoare și a spiritului activ al lucrătorilor etc.

b) **Măsuri care se referă la activitatea de conducere a proceselor de muncă în interiorul întreprinderii și a subunităților sale, precum și la organizarea rațională a formațiunilor colective de muncă** (ferme, brigăzi, secții, sectoare, echipe etc.).

Dintre acțiunile mai importante care se includ în această grupă menționăm următoarele:

- optimizarea formelor organizatorice și a dimensiunilor subunităților sau formațiunilor de producție și de muncă;
- stabilirea structurii optime a conducerii întreprinderii și a subunităților acesteia;
- atragerea într-o proporție cît mai mare a lucrătorilor la conducerea activității economice;
- dezvoltarea spiritului de emulație, a întrecerii socialiste etc.

De reținut că totalitatea acțiunilor cuprinse în cele două grupe constituie în fapt direcțiile principale ale organizării științifice a muncii în întreprinderile agricole de stat și cooperatiste. Premisele materiale și direcțiile principale ale organizării științifice a muncii într-o întreprindere agricolă socialistă pot fi reprezentate grafic (vezi fig. 2).

Trebuie arătat că măsurile și acțiunile de organizare științifică a muncii sînt strîns legate între ele și numai înfăptuirea lor în complex poate să asigure realizarea în producție a unui efect economic maxim. Aceasta nu înseamnă însă că întreprinderile, ocupîndu-se de organizarea științifică a muncii, trebuie să aștepte să li se asigure toate condițiile necesare înfăptuirii tuturor acestor măsuri. Conducerile de unități au datoria să acționeze în direcția organizării științifice a muncii indiferent de nivelul asigurării premiselor materiale. Acestea pot fi realizate și pe parcursul desfășurării acțiunii de organizare științifică a muncii.

PUNCTE DE VEDERE

SOLVABILITATEA CLIENȚILOR ȘI ROLUL CREDITULUI ÎN DESFACEREA PRODUSELOR I. A. S.

CREDITAREA întreprinderilor agricole de stat a cunoscut în ultima vreme îmbunătățiri importante, ca de altfel întregul proces de finanțare și creditare din economie. Cu toate acestea, în prezent, se manifestă o preocupare deosebită pentru îmbunătățirea și simplificarea în continuare a normelor de lucru privind activitatea aparatului Băncii pentru Agricultură și Industrie Alimentară. Pe linia acestor căutări vom încerca să relevăm unul din aspectele creditării întreprinderilor agricole de stat în sfera desfacerii produselor, care credem că nu trebuie lăsat în afara preocupărilor actuale de perfecționare a tehnicii bancare.

Potrivit tehnicii de creditare, prin contul curent se pun la dispoziția întreprinderilor fonduri nu numai pentru acoperirea contravalorii produselor aflate în stoc, ci și pentru cele livrate și la care nu s-au încasat încă documentele de decontare, care se află în cadrul termenului normal de decontare stabilit.

Datorită faptului că volumul producției întreprinderilor agricole de stat este important, iar contravaloarea produselor se acoperă integral cu fonduri împrumutate, creditele utilizate în acest scop sînt destul de mari. Un exemplu în această privință îl poate oferi faptul că la 30 septembrie 1970, produsele finite, pe total rețea de întreprinderi, reprezentau în raport cu valoarea materiilor și materialelor 37%, mărime care capătă o semnificație deosebită dacă se are în vedere că produsele se valorifică, de regulă, pe măsura obținerii și că valoarea celor aflate în stoc se acoperă integral cu credite.

Controlul prin credit în domeniul realizării producției îmbracă mai multe forme. În primul rînd, inspectorii băncii urmăresc dacă s-a obținut producția planificată în cantitățile și la termenele prevăzute. După aceea, verifică cum sînt păstrate produsele care nu se pot valorifica imediat ce s-au recoltat. În final, ei controlează cum se realizează planul de livrări și de constituire a rezervelor din producție proprie.

Urmărirea îndeplinirii planului de livrare se poate efectua nu numai la întreprindere, ci și la bancă cu ajutorul contului curent. Dacă fiecare plată din contul curent echivalează cu un credit acordat, în condițiile în care acest cont are sold debitor, fiecare încasare care duce la diminuarea acestui sold reprezintă o rambursare de credite. Planul de rambursare a creditelor se fundamentează pe planul de livrări al întreprinderilor agricole de stat, iar realizarea sa se reflectă în rulajul încasărilor ce apar în contul curent al întreprinderii.

Inspectorul băncii stabilește cu întreprinderea, în prima decadă a fiecărei luni, volumul încasărilor ce se va realiza în cursul lunii, potrivit planului din livrarea produselor, din executarea lucrărilor și din prestarea de servicii. Faptul acesta oferă un instrument de control cuprinzător și eficace cu privire la realizarea veniturilor.

Tehnica actuală de creditare nu prevede nici o măsură de sprijinire a întreprinderii furnizoare, în cazul cînd unii cumpărători nu-i achită în termen produsele livrate; ea prevede că „în cazul cînd încasările pe total întreprindere, cumulate de la începutul anului pînă la sfîrșitul lunii expirate, nu s-au realizat, creditele corespunzătoare nerealizării livrărilor, evaluate la preț de cost planificat, preț de decontare sau la tarifele legale, se trec la împrumuturi restante".

În prezent, însă, apar numeroase cazuri în care contravaloarea produselor nu se încasează la timp de către unele întreprinderi agricole de stat, datorită lipsei de disponibilități la cumpărători. Acest fapt are implicații deosebite asupra situației întreprinderii furnizoare în raporturile cu banca, nerealizarea încasărilor în contul curent de către furnizor atrăgînd penalizarea acestuia prin trecerea unor sume din contul curent, corespunzătoare nerealizării încasărilor, în contul de împrumuturi restante cu dobîndă majorată de 12%.

La verificarea garanției creditelor, care se face trimestrial, cu sumele datorate de clienți și neîncasate în termen se afectează garanția stabilită la sfîrșitul trimestrului potrivit evidenței contabile. Desigur că, în măsura în care sumele respective au fost trecute la restanță în cursul trimestrului ca urmare a nerealizării încasărilor în contul curent, această operațiune nu face decît să asigure o corelație între creditele rămase în contul curent la sfîrșitul trimestrului cu valorile materiale, considerate drept garanție certă pe aceeași dată.

Analizînd la cîteva întreprinderi agricole de stat, care au cont la sucursala Băncii pentru Agricultură și Industrie Alimentară-Ilfov, modul cum s-a reflectat, la 31 decembrie 1970, în rezultatele verificării garanției creditelor contravaloarea produselor neîncasate în termen, s-a constatat următoarea situație:

Sumele neîncasate în termen de la clienți față de minusul de garanție și volumul împrumuturilor restante la 31 dec. 1970

— în mii lei —

Denumirea I.A.S.	Minus de garanție	Împrumutri restante după verificarea garanției	Clienți și debitori neîncasați în termen
— Bucșani	620	5.612	349
— Dudu	1.694	3.896	94
— Fundeni	246	4.415	74
— „Avicola" Mihăilești	382	393	393
— Copăceni	6.697	8.819	176

La sfîrșitul anului, cu prilejul verificării garanției, se evidențiază cu deosebire depășirile de cheltuieli și nerealizările de producție, care s-au format în tot cursul anului. Așa se explică și volumul destul de redus al imobilizărilor în clienți și debitori neîncasați, față de acela al împrumuturilor restante. Unele întreprinderi, care au o situație economică bună, pot avea însă greutăți financiare tocmai din cauză că nu au putut încasa în termen o parte din contravaloarea produselor vîndute; este cazul întreprinderii „Avicola" Mihăilești care, la verificarea garanției creditelor, apare cu un minus de garanție de 382 mii lei, ce se adaugă la împrumuturi restante mai vechi de 11 mii lei, ajungînd cu împrumuturi restante de 393 mii lei numai din cauză că o parte din clienți nu i-au achitat în termen produsele livrate acestora.

Sumele datorate de clienți și debitori, neîncasate în termen de către cele cinci întreprinderi menționate și excluse din garanția creditelor reprezintă, la unele întreprinderi, o pondere însemnată din totalul sumelor care figurează în bilanțurile încheiate la 31 decembrie 1970: 100% la Bucșani, 28% la Dudu, 9% la „Avicola" Mihăilești, 46% la Copăceni și 3% la Fundeni.

Rezultă că, în timp ce la întreprinderea agricolă de stat Bucșani toți clienții și debitorii au fost răi platnici, iar la întreprinderile Copăceni și Dudu numai o parte însemnată dintre aceștia, la întreprinderile Fundeni și „Avicola" Mihăilești, clienții și debitorii apar cu un grad mai ridicat de solvabilitate.

Acest fenomen nu are caracter local, la nivel macroeconomic, pe total Departament al agriculturii de stat, întreprinderile agricole de stat figurînd cu sume importante datorate de clienți și debitori.

Fără a subestima rolul pe care trebuie să-l joace în înlăturarea unor astfel de situații presiunea pe care o exercită, în primul rînd, furnizorul asupra cumpărătorilor răi platnici, credem că, în această strădanie, el trebuie să se bucure în mai mare măsură de sprijinul băncii. Cazuri ca acela al întreprinderii „Avicola" Mihăilești care, deși a avut o activitate bună și a gospodărit bine fondurile, neavînd imobilizări, prezintă, totuși, împrumuturi restante, la sfîrșitul anului, fiindcă unii clienți nu i-au achitat produsele sau ca acela al întreprinderii Bucșani care la sfîrșitul anului avea toți clienții și debitorii răi platnici, ar trebui să stea mai mult în atenția organelor de control.

Sprijinul băncii ar trebui să contribuie, pe de o parte, la încasarea la timp și integrală a contravalorii produselor livrate de întreprinderile agricole de stat, iar, pe de altă parte, la acoperirea temporară cu credite a sumelor neîncasate în termen din vina cumpărătorilor.

Cu prilejul analizelor lunare ce se fac de către inspectori în legătură cu stabilirea prevederilor de încasări pe luna în curs, ar trebui ca aceștia să identifice, împreună cu întreprinderea, și pe cumpărătorii răi platnici și să ia măsuri pentru ca ei să fie determinați să achite contravaloarea produselor livrate. Intervențiile în acest scop ar urma să se facă prin unitățile bancare unde cumpărătorii respectivi își au contul. Cunoscînd faptul că cumpărătorii produselor întreprinderilor agricole de stat (Întreprinderile de valorificare a cerealelor — I.V.C. — întreprinderile județene pentru producția, valorificarea și industrializarea legumelor — I.J.P.V.I.L.F., magazinele I.A.S., unitățile industriei alimentare etc.) au în marea lor majoritate conturile la unitățile Băncii pentru Agricultură și Industrie Alimentară, acțiunea s-ar circumscrie în perimetrul de activitate al acesteia, ceea ce este de natură să-i asigure o eficiență sporită.

Deosebit de această acțiune, considerăm indicat ca, în alt moment din procesul de creditare — al verificării garanției creditelor — să se facă o analiză mai aprofundată asupra situației clienților și debitorilor și — în cazul cînd unii dintre aceștia nu au achitat în termen produsele livrate, iar furnizorii au făcut totuși intervenții pentru încasarea sumelor datorate — aceste sume să nu fie excluse din garanția creditelor o perioadă de 30—45 de zile, timp în care s-ar putea asigura încasarea lor. Măsura ar fi echitabilă, dacă se are în vedere principiul potrivit căruia nu trebuie să existe sancțiune fără culpă. Creditele pentru nevoi temporare care se acordă în prezent întreprinderilor agricole de stat se integrează în condițiile creditării restrictive, deoarece la ele se percep dobînzi ridicate (10%) și, ca atare, nu corespund situației ce a făcut obiectul acestei analize.

Competența de a aproba menținerea în garanție a contravalorii produselor livrate și neîncasată în termen de la cumpărători ar fi indicat să revină directorului unității teritoriale a băncii care creditează întreprinderea.

Măsura propusă ar fi de natură să imprime controlului bancar prin credit un caracter mai profund și mai cuprinzător, iar creditului un rol mai activ în luarea măsurilor de înlăturare a unor factori care impietează asupra desfășurării normale a circuitului valorilor materiale în întreprinderile agricole de stat.

C. GRIGORESCU
doctorand

ADUNAREA GENERALĂ A SALARIAȚILOR – O INSTITUȚIE A DEMOCRATISMULUI SOCIALIST ȘI A EFICIENȚEI

MODUL în care muncitorii, tehnicienii, diverse alte categorii de oameni ai muncii, de la înalta tribună a adunărilor generale, își spun opinia asupra rezultatelor și perspectivelor întregii activități a întreprinderilor, exprimă într-un mod deosebit de pregnant democratismul societății noastre, confirmă că adunarea generală a salariaților constituie o formă de conducere participativă eficientă, care își aduce din plin contribuția la îmbunătățirea deciziilor, la creșterea gradului de motivare și stimulare a energiei creatoare, la creșterea rolului clasei muncitoare în conducerea societății noastre.

Dezbaterile din cadrul adunărilor generale sînt dominate de spiritul exigenței și combativității muncitorești; ele au un profund caracter de lucru, concret și principial, evidențiind maturizarea formelor socialiste de participare a oamenilor muncii la conducerea activității economice, creșterea conștiinței și responsabilității izvorîte din dubla calitate a omului muncii în societatea noastră: producător și proprietar al mijloacelor de producție și al rezultatelor muncii.

Numărul mare de probleme ridicate și de soluții de rezolvare propuse de salariați în adunările generale, critica deschisă de către reprezentanții muncitorilor a lipsurilor manifestate în activitatea comitetelor de direcție, îmbunătățirile aduse pe aceste căi în măsurile de realizare a indicatorilor de plan, arată că în socialism adîncirea democrației și creșterea eficienței constituie un proces unitar, ele fiind părți indisolubile ale obiectivului global de dezvoltare multilaterală a personalității omului muncii.

MATURIZAREA UNUI STIL DE MUNCĂ COLECTIV, COMBATIV, REVOLUȚIONAR

VIAȚA practică aduce o confirmare strălucită justeței politicii partidului de creștere a rolului clasei muncitoare în conducerea unităților economice, instituționalizarea adunării generale a salariaților realizînd impunerea punctului de vedere muncitoresc, revoluționar în abordarea problemelor conducerii și gospodăririi întreprinderii.

„Unul din rezultatele folosirii experienței largi a muncitorilor în conducerea întreprinderii noastre se concretizează în sute de mii de lei economii" — se sublinia în expunerea prezentată în adunarea generală de către directorul fabricii „Tricotajul Roșu" din București. Numai în primul semestru al anului 1971, ca urmare a propunerilor făcute de muncitori în adunarea generală trecută, s-au aplicat zece măsuri tehnico-organizatorice, care au condus la economii de 250 000 lei. Adăugînd la acestea depășirea prin efortul concertat al tuturor muncitorilor și tehnicienilor, sub conducerea organizației P.C.R., a planului de stat cu 4 200 000 lei la valoarea producției globale, vom avea imaginea unui colectiv strîns unit, decis să-și îndeplinească cu cinste sarcinile și angajamentele.

Din luările de cuvînt ale muncitorilor, tehnicienilor și specialiștilor fabricii s-a desprins motivarea profundă, personală a acțiunii de perfecționare neîncetată a muncii, preocuparea lor necontenită pentru sporirea cantitativă și calitativă a producției. Astfel tov. Margareta Constantinescu, muncitoare, secretară a organizației de partid a secției confecții, a făcut propunerea să se organizeze în secție colective specializate pe produse, pentru folosirea eficientă a experienței acumulate, remunerate în măsura în care este posibil în acord colectiv pentru grupa respectivă. Această propunere este concluzia la care s-a ajuns în dezbaterile organizate în cadrul secției, ca fiind un principal mijloc de creștere a productivității muncii, de reducere a fluctuației în muncă și întărire a autocontrolului.

De asemenea, tov. Maria Tătăran, muncitoare în aceeași secție, a propus ca pe linia creșterii productivității muncii să se asigure o interșanjabilitate a lucrătorilor între diferite operații. Aceasta însă nu este posibil decît prin creșterea calificării, prin stăpînirea a minimum două-trei operații, ceea ce a determinat propunerea de înființare a unui curs de ridicare a calificării în secție.

Pe linia întăririi controlului în muncă se propune instituirea controlului intersecții, astfel încît să fie eliminat transportul tur-retur al unor pachete de tricotaje necorespunzătoare.

Pentru ridicarea gradului de folosire a timpului de lucru calendaristic, tov. Ion Dragomir, secretar al comitetului sindical, a propus îmbunătățirea activității comisiilor de disciplină din secții, care să urmărească mai perseverent evitarea abaterilor, absențele nemotivate etc.

Acestea sînt numai cîteva din valoroasele propuneri care s-au adăugat la planul de măsuri tehnico-organizatorice elaborat de comitetul de direcție, completînd un ambițios program de muncă pentru îndeplinirea și depășirea sarcinilor de plan pe anul în curs și pregătirea condițiilor realizării sarcinilor sporite din 1972.

Ca factor suprem de control și decizie, adunarea generală a salariaților a apreciat ca bună activitatea desfășurată de comitetul de direcție, care în ciuda greutăților întîmpinate în aprovizionare a reușit să asigure desfășurarea ritmică a producției la exigențele necesare. Semnificativ este faptul că din cei 20 de salariați care au luat cuvîntul în dezbaterile adunării generale, 15 erau muncitori.

Nu fără importanță este însă și modul de pregătire a adunării generale pentru crearea unui climat prielnic dezbaterii sincere, curajoase, cu spirit de răspundere a problemelor ce frămîntă pe toți salariații. Putem spune că la „Tricotajul Roșu" comitetul de direcție sub îndrumarea directă a comitetului de partid a reușit în mod exemplar aceasta.

Fără rezerve, muncitorii au criticat comitetul de direcție, l-au ajutat să vadă mai bine anumite aspecte cu optica sigură a omului ce se lovește zilnic de anumite greutăți în producție. Astfel, s-a arătat că nu toate propunerile făcute de muncitori la precedenta adunare generală au fost traduse în practică, ceea ce a împietat asupra condițiilor de desfășurare a muncii, asupra gradului de folosire a utilajelor: nu s-au înființat în secții bancurile și dulapurile de scule necesare întreținerii curente a utilajelor; nu s-a montat prin autoutilare așa cum se prevedea, un scripete pentru ridicarea sulurilor de inserție, astfel că muncitoarele continuă să le ridice manual; nu a fost repusă în funcțiune banda rulantă din aceeași secție, care, pe lîngă faptul că ușurează munca, ar duce la o creștere a productivității muncii. Astfel de critici dovedesc că rezultatele bune obținute în producție nu au dus la crearea sentimentului de autoliniștire, nu au slăbit grija pentru pregătirea muncii, pentru viitor.

Atașamentul deplin față de întreprindere, dragostea pentru meserie sînt impresionant dovedite la acest colectiv de muncitori prin preocuparea ce există pentru viitorul fabricii. În prezent absolvă cursurile de pregătire prin instruire la locul de muncă prima serie de ucenici recrutați dintre copiii muncitorilor. O nouă serie se pregătește să înceapă cursurile în august. În contextul puternicului răsunet pe care-l are în întreaga țară amplul program elaborat de secretarul general al partidului de ridicare a nivelului întregii activități politico-educative, muncitorii au arătat că pot garanta pentru schimbul de mîine pregătit cu dragoste și atenție în fabrică alături de ei. „Aceasta este calea pentru a elimina fluctuația forței de muncă, pentru completarea formațiilor de lucru la toate utilajele" — a arătat tov. Gheorghe Florica, muncitoare în secția confecții.

Toate aceste propuneri, subliniază maturitatea colectivului, încetățenirea unui stil de muncă colectiv, combativ, maturitate prevăzută cu clarviziune de conducerea de partid și de stat în momentul cînd a luat hotărîrea instituționalizării adunării generale a salariaților în unitățile noastre economice.

Ioan GEORGESCU

Propunerile salariaților vizează probleme-cheie ale activității întreprinderilor

- **Creșterea gradului de folosire a utilajului.**
- **Folosirea din plin a posibilităților de autoutilare.**
- **Utilizarea la maximum a fondului de timp disponibil.**
- **Formarea și perfecționarea cadrelor.**
- **Perfecționarea structurilor organizatorice în conformitate cu schimbările în obiectivele întreprinderilor.**
- **Activizarea sprijinului acordat de organele ierarhice superioare.**

- **Participare masivă în dezbateri a celor direct productivi.**
- **Resortul unei profunde angajări în realizarea obiectivelor economice și sociale ale colectivului.**
- **Optica sigură a celui ce se lovește zilnic de problemele directe ale producției.**
- **Pregătirea cu dragoste și atenție a schimbului de mîine în fiecare întreprindere.**

ROD AL CREȘTERII CONȘTIINȚEI ȘI RESPONSABILITĂȚII MUNCITOREȘTI

DEZBATERILE pe marginea dării de seamă și a planului de măsuri tehnico-organizatorice pe 1972 prezentate în adunarea generală a reprezentanților salariaților de la Întreprinderea „Energoutilaj" au reliefat înalta competență cu care muncitorii abordează problematica amplă și complexă a producției, rod al dezvoltării experienței cîștigate în muncă, al perfecționării cunoștințelor profesionale, al creșterii conștiinței socialiste și responsabilității pentru bunul mers al treburilor întreprinderii.

Prin mulțimea de propuneri de îmbunătățire a indicatorilor de plan și a modalităților de realizare a lor, adunarea generală și-a dovedit caracterul său de organ de conducere al unității economice, menit să fructifice gîndirea și experiența colectivă. Pledează în acest sens numeroasele propuneri de îmbunătățire a activității. Astfel maistrul Ion Marian a propus studierea oportunității ca Uzina „Steaua Roșie"-București să producă vinciuri ușoare de 10 tone, utilaj transportabil de un singur muncitor care ar permite obținerea unei productivități mai ridicate a muncii pe șantiere; posibilitatea dotării secțiilor cu cîte o freză sau raboteză, măsură ce ar permite obținerea unei eficiențe economice mai ridicate. Lăcătușul Gheorghe Păun a propus sporirea numărului de elevi în cadrul școlilor de calificare, mai ales pentru secțiile de reparații, iar maistrul Gotfried Tomnăticeanu, arăta că Ministerul Energiei Electrice și Ministerul Muncii trebuie să studieze posibilitatea ca mecanicul prim de pe autoatelier care are și carnet de conducere, să fie și șofer, același lucru fiind valabil și pentru șoferul care este mecanic și participă la efectuarea reparațiilor.

Participarea masei de salariați la elaborarea obiectivelor întreprinderii se dovedește a constitui un puternic suport motivațional pentru antrenarea lor la îndeplinirea sarcinilor ce le revin, manifestată în numeroase angajamente individuale și colective de remediere a unor lipsuri, de depășire a unor indicatori de plan. Astfel, înțelegînd pe deplin că remedierile la unele reparații efectute la utilaje determinate de calitatea necorespunzătoare a lucrărilor, diminuează eficiența economică a activității, muncitorul Ivan Bociu s-a angajat ferm ca să efectueze lucrări de bobinaj de bună calitate, care să nu necesite remedieri. De asemenea, în numele colectivelor de muncă s-au mai angajat în îndeplinirea și depășirea sarcinilor de plan, în realizarea unor lucrări de bună calitate și la termen: Pintilie Vartic, tractorist, Alexandru Mezei, șef de secție, Gheorghe Bălan, sudor și alții.

Importanța problemelor ridicate, numărul mare de sugestii de soluționare, orientările date de adunarea generală, îndreptățesc concluzia că adunarea generală a contribuit la stimularea capacității creatoare a colectivului, îndeplinindu-și rolul conceput de partid, de pîrghie eficientă în perfecționarea întregii activități a întreprinderilor.

Stere POPESCU

CINCI
1971-
ÎNSC
CU MAJ
CA O NEC
REDUC
CHELTUI
MATEI

ÎN CINCINALUL 1971—1975 ritmul de creștere a venitului național — 11—12,8%, depășește pe cel al produsului social — 10,3%. Este pentru prima oară în dezvoltarea economiei românești, cînd întîlnim un asemenea fenomen calitativ, expresie sintetică a ridicării pe o treaptă superioară a eficienței întregii activități economice. În aceasta își găsește reflectarea, într-o formă sintetică politica partidului nostru de creștere a eficienței în toate sectoarele de activitate economică.

• Diminuarea cu 1% = 8 miliarde lei economii

DEVANSAREA ritmului de creștere a produsului social de către cel al venitului național este posibilă și prin opțiunea privind scăderea accentuată, în actualul cincinal, a nivelului cheltuielilor și, în special, a celor materiale. Astfel, potrivit prevederilor planului, nivelul cheltuielilor de producție la 1000 lei producție marfă va fi mai mic cu 11—12% în anul 1975 față de anul 1970 și, ca un efect nemijlocit al acestei opțiuni, la nivelul întregii economii s-a putut prevedea scăderea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social de la 59,2%, cît a reprezentat această pondere în anul 1970, la 54,4% pentru anul 1975 — (vezi grafic nr. 1).

Toate aceste sarcini majore, concludente pentru saltul calitativ pe care îl va face economia românească în dezvoltarea sa în anii 1971—1975, acest imperativ — reducerea cheltuielilor materiale — vital pentru progresul țării —, și-au pus pecetea pe întreaga acțiune de fundamentare a prevederilor planului cincinal în curs. Ele au determinat, în primul rînd, continuarea la un nivel superior a unor programe de acțiune concepute în cincinalul nu de mult încheiat — vizînd, de pildă, gospodărirea rațională a tuturor resurselor de materii prime și materiale, rentabilizarea tuturor produselor, reducerea rebuturilor — și, în al doilea rînd, inițierea unor noi și largi măsuri concrete, vizînd, bunăoară, îmbunătățirea normelor și reducerea consumurilor specifice și îndeosebi a celor de materiale din import, creșterea calitativă a produselor, sporirea gradului de recuperabilitate și valorificare a deșeurilor în toate ramurile economiei naționale.

Și este firesc să se acționeze în acest sens, atît de complex, pe planuri multiple, la nivel macro și microeconomic, dacă de realizarea prevăzută a reducerilor de cheltuieli, în general, și materiale în special, depinde creșterea rapidă a venitului național, la nivelul economiei naționale, a producției nete, a venitului net, la nivelul fiecărei ramuri și întreprinderi, și, ca urmare, constituirea unor resurse tot mai mari atît pentru acumulare cît și pentru consum. Aceasta întrucît este cunoscut că nivelul venitului național, și, respectiv, al producției nete, al venitului net, depinde nemijlocit de nivelul și evoluția cheltuielilor materiale, partea preponderentă din totalul cheltuielilor de producție.

Trebuie subliniat, de asemenea, că întreaga acțiune de reducere a cheltuielilor materiale în economia noastră în actualul cincinal este concepută în ideea existenței — paralel cu cerințele mari de materiale presupuse de ritmurile de creștere economică — unui nivel limitat de resurse naționale, a unei folosiri tot mai intensive a resurselor proprii de materii prime, materiale și combustibil, a limitării eforturilor valutare necesare procurării materiilor prime și materialelor din import.

Micșorarea nivelului eforturilor materiale cu care se realizează producția, determină, totodată, reducerea costurilor de fabricație ale fiecărui produs, realizarea, în mai mare măsură, la produsele pentru export, a unor prețuri competitive. Ca un element de adîncă semnificație pentru importanța reducerii cheltuielilor materiale în fiecare întreprindere, în fiecare unitate economică, ca un element care relevă rezervele serioase din acest domeniu, este deosebit de sugestiv și faptul că reducerea cu numai un procent a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social total va reprezenta peste 8 miliarde lei la nivelul anului 1975, ceea ce ar echivala cu costul a 150 mii apartamente sau cu prețul de vînzare a circa 2,3 milioane televizoare sau cu costul a circa 150 spitale moderne, fiecare cu cîte o mie de paturi.

Subliniind importanța procesului de reducere a cheltuielilor materiale, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a arătat că micșorarea continuă a cheltuielilor materiale de producție **„este o cale principală de creștere a venitului național și implicit de îmbunătățire a condițiilor de viață ale maselor“.**

• Există rezerve de economisire a materialelor

FIREȘTE, prevederile planului cincinal în domeniul atotcuprinzător al reducerii cheltuielilor materiale nu sînt simple cerințe, ci ele reflectă direct, rezervele și posibilitățile existente în economia noastră în toate ramurile și sectoarele de activitate. Bunăoară, deși an de an partidul și statul nostru au făcut și continuă să facă eforturi însemnate pentru dotarea la cel mai înalt nivel tehnic a tuturor întreprinderilor industriale, în unele unități, la aceleași produse, consumul de materiale și manoperă este încă mare comparativ cu cel din întreprinderi similare din străinătate. De pildă, în industria constructoare de mașini, în anul 1970, s-au mai produs încă piese pe care le-am fi putut obține cu numai 60—70% din cantitatea de metal folosită, ceea ce înseamnă risipă de material și de muncă.

Datorită unor neajunsuri de natură subiectivă — în domeniul aprovizionării în special, și în cel al organizării și realizării producției — în unele din întreprinderile industriale se depășesc consumurile și aceasta chiar și la materiile prime și materialele deficitare, cu balanțe strîns echilibrate la nivelul economiei naționale; situații similare se întîlnesc și la acelea provenite din import, pentru care s-au plătit și se plătesc sute de milioane lei valută, deși acestor materii prime și materiale, ca de altfel și celorlalte, ar trebui să li se acorde o mai mare atenție, atît în solicitarea cît și în utilizarea lor. De pildă, dacă în primele nouă luni ale anului trecut, întreprinderile Ministerului Industriei Metalurgice nu ar fi depășit consumul de cocs pentru furnale cu 7900 tone, cele ale Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini și ale Ministerului Industriei Metalurgice consumul de cocs metalurgic pentru turnătorie cu 8800 tone și consumul de metal cu 1000 tone la construcții metalice, s-ar fi putut constitui resurse suplimentare care în mod sigur ar fi dus la reducerea consumurilor de materiale și, implicit, a costurilor de producție. Dacă întreprinderile Ministerului Industriei Lemnului nu ar fi depășit, în aceeași perioadă de timp, consumul de lemn pentru plăci fibrolemnoase și celuloză cu 19.000 mc, economia ar fi dispus de resurse suplimentare. Se mai adaugă aici și faptul că mai persistă în unitățile noastre practica creării unor stocuri supranormative, care imobilizează importante valori materiale, în timp ce acestea pot fi necesare în alte întreprinderi, și care, fără tăgadă, grevează asupra balanțelor și costurilor.

Existența unor consumuri materiale încă mari pe unitatea de produs față de cele din țările dezvoltate din punct de vedere economic explică, de altfel, în mare măsură de ce pe ansamblul economiei noastre ponderea cheltuielilor materiale în produsul social continuă să fie încă ridicată. După unele calcule orientative — efectuate pe baza datelor cuprinse în balanțele legăturilor dintre ramuri — cheltuielile materiale au fost în Franța, R.F. a Germaniei, Italia de aproximativ 50% din produsul total pe economie. Cu toate rezervele ce trebuie făcute în legătură cu comparabilitatea datelor respective cu cele din țara noastră, aceste ponderi indică totuși — ca și comparația cu consumul de materiale pe diferite produse, despre care am amintit — că în economia noastră există încă importante rezerve care pot contribui la reducerea simțitoare a nivelului cheltuielilor materiale pe fiecare unitate de produs și, implicit, pe ansamblul economiei naționale.

Firește reducerile posibile amintite — ca și altele privind cheltuielile materiale —, au în vedere micșorarea costurilor de producție care în nici un caz nu trebuie să afecteze calitatea producției. Nimeni în economia noastră nu trebuie să conceapă reducerea cheltuielilor materiale în dauna calității producției; conducătorii echipelor, atelierelor, sectoarelor, fabricilor, ministerelor și celorlalte organe centrale trebuie să-și pună întrebarea: cu ce eforturi materiale se realizează producția, este oare aceasta competitivă din punct de vedere al eficienței cu o producție, de aceeași calitate, obținută în alte țări? Tocmai pentru a da un răspuns favorabil la o asemenea întrebare obligatorie, prevederile planului cincinal conțin nivele de reducere a cheltuielilor materiale amintite, se referă cu atîta rigoare la reducerea cheltuielilor de fabricație în general, și a celor materiale, în special, în toate ramurile și sectoarele economiei, în fiecare unitate și întreprindere.

Rezervele de reducere a nivelului cheltuielilor materiale în toate întreprinderile și unitățile economice trebuie conjugate și cu găsirea unor soluții pentru degrevarea costurilor de producție și de o serie de cheltuieli neproductive (dobînzi pentru credite restante, amenzi, penalizări) care diminuează beneficiul unităților economice, partea din valoarea nou creată ce ia forma acumulărilor bănești.

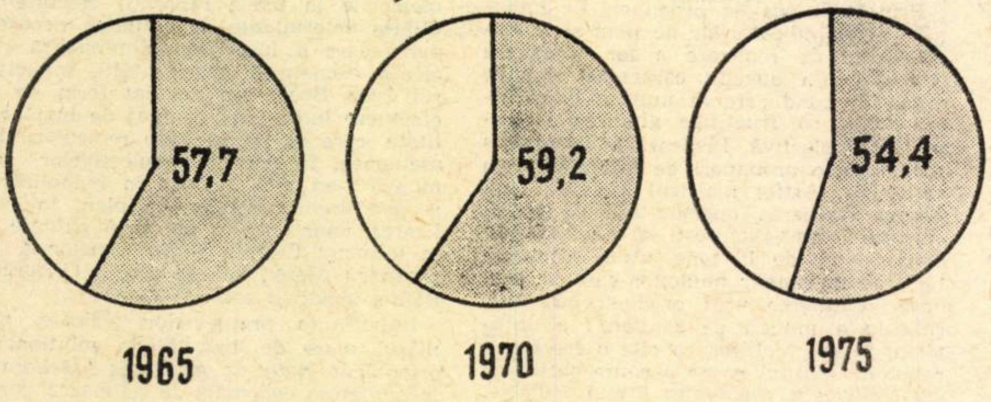

Grafic nr. 1 : Ponderea cheltuielilor materiale în produsul social.

ALUL
1975
RIE
USCULE
ESITATE:
EREA
ELILOR
RIALE

• În circuitul productiv: cît mai multă valoare nou creată cu o unitate de cheltuieli materiale

NIVELUL și evoluția prevăzută în actualul cincinal a cheltuielilor materiale în produsul social sînt, în primul rînd, rezultatele concepției asupra unei dezvoltări puternice a tuturor ramurilor producției materiale, a unor schimbări structurale calitative în favoarea ramurilor hotărîtoare, care asigură pentru societate progres, în general, și progres economic în special.

Efortul general al economiei românești este orientat prioritar în acest cincinal către înfăptuirea consecventă și neabătută a industrializării socialiste. În etapa calitativ superioară pe care o parcurgem, această industrializare este concepută în ideea dezvoltării mai rapide a subramurilor moderne, strîns legate de progresul tehnico-științific contemporan, care valorifică superior materiile prime și materialele, la parametri calitativi ridicați, realizînd produse de un înalt grad de prelucrare și de valoare economică superioară. Întreg acest proces al dezvoltării industriale urmărește, deci, obținerea de cît mai multă valoare nou creată cu o unitate — fie ea mijloc fix sau cheltuială materială — angajată în circuitul productiv. Ca urmare, sporirea preconizată a ponderii industriei în constituirea venitului național, de la 62% în anul 1970 la 65% în actualul cincinal, este rezultatul nu numai al unei dezvoltări extensive a ramurii industriei, ci în mod deosebit al reducerii simțitoare a cheltuielilor materiale aferente producției acestei ramuri, reducere care, firește, determină, în bună măsură, și scăderea amintită a nivelului ponderii cheltuielilor materiale în produsul social.

Este semnificativ faptul că din volumul total al economiilor ce se prevăd a se obține în actualul cincinal ca urmare a reducerii nivelelor cheltuielilor de producție, peste 80% se preconizează a se realiza în industria republicană, acolo unde accentuarea laturii calitative a proceselor economice capătă o amploare deosebită.

Desigur că la obținerea nivelelor prevăzute de reducere a cheltuielilor materiale contribuie, de asemenea, dinamica, prevăzută în cincinal pentru dezvoltarea susținută a agriculturii și construcțiilor — ramuri caracterizate și ele prin scăderea continuă a ponderii cheltuielilor materiale în produsul global respectiv.

Ce orientări se relevă însă în acțiunea de reducere a cheltuielilor materiale dincolo de nivelul macroeconomic, în unitățile și întreprinderile de producție, cum s-a preconizat realizarea nivelelor de costuri propuse prin plan? Vom sublinia, în primul rînd, ampla acțiune legată de revizuirea standardelor și normelor de consum potrivit condițiilor concrete din întreprinderi, gradului lor de înzestrare tehnică. Acest program în curs de desfășurare a avut și are în vedere o analiză critică a produselor fabricate nu numai sub aspectul performanțelor tehnice, ci și sub cel al consumurilor specifice obținute, comparativ cu cele realizate, în aceleași condiții, pe plan mondial. La întocmirea acestui program s-a ținut seama de faptul că în unele din uzinele și întreprinderile noastre se practică încă norme largi, se livrează materiale cu dimensiuni mari, necorespunzătoare și neeconomice, se practică încă coeficienți ridicați de folosire a unor materiale; mai există situații în care nu se folosesc normele cu motivare tehnică, fie ele în profil central sau departamental. Ca urmare a unor asemenea ample analize, în fundamentarea sarcinilor de plan s-au putut lua în considerație importante posibilități de economisire a unor resurse de materii prime și materiale, și cu deosebire la cele din import. Planul are astfel în vedere o reducere simțitoare a normelor de consum bunăoară la metal, în industria constructoare de mașini și în industria construcțiilor.

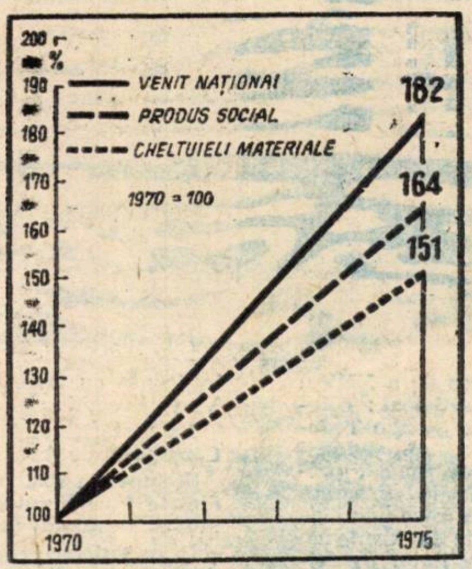

Grafic nr. 2:

Un volum cît mai mic de cheltuială materială la fiecare leu produs determină devansarea ritmului de creștere a produsului social de către cel al venitului național.

Evident, reducerea prevăzută a acestor norme de consum, ca și a altora, este fundamentată și de alte acțiuni complexe, legate, de exemplu de reproiectarea unui mare număr de produse, tocmai în vederea îmbunătățirii coeficienților de utilizare a materiilor prime și materialelor, micșorării gabaritelor și reducerii greutății produselor. La realizarea acestui obiectiv s-a avut în vedere creșterea aportului cercetării științifice, al cunoașterii cît mai aprofundate a realizărilor obținute în cercetarea, proiectarea și execuția diferitelor produse, și cu deosebire a celor din industria constructoare de mașini și din siderurgie. Bineînțeles că toate aceste activități vizează în primul rînd produsele care au o pondere ridicată de materii prime și materiale în valoarea lor.

Tot în direcția fundamentării temeinice a prevederilor planului privind reducerea consumurilor se impune subliniat programul privind perfecționarea tehnologiilor de fabricație, — fapt ce va face posibilă obținerea unei valori cît mai ridicate dintr-o tonă de țiței, dintr-o tonă de metal, valorificarea superioară a oricărei materii prime indigene — ca și cel privind utilizarea pe scară largă a înlocuitorilor și îndeosebi a maselor plastice, crearea condițiilor — prețuri avantajoase, laboratoare uzinale, activitate de cercetare științifică — necesare pentru materializarea în practică a acestor programe.

• Reproiectarea și modernizarea produselor

PRINTRE instrumentele care acționează în favoarea micșorării consumurilor de materiale amintim: Legea pentru asigurarea și controlul calității produselor, care prin prevederile sale, solicită în mod expres atenția fiecărui muncitor, a fiecărei întreprinderi sau unități economice pentru reducerea continuă a costurilor; prevederile amplului program de asimilare, an de an, în special în industria construcțiilor de mașini, metalurgiei, chimiei și industriei ușoare, a unor produse noi și moderne, cu caracteristici tehnico-funcționale ridicate și scoaterea continuă din fabricație a unor produse învechite, „devoratoare" de materii prime și materiale; măsurile inițiate în fiecare întreprindere pentru scăderea, an de an, a volumului și valorii rebuturilor.

Toate acestea au fost concepute în ideea accentuării procesului de diversificare a produselor fabricate de industria noastră în plină dezvoltare, lărgirii continue a nomenclatorului de mașini și utilaje, corespunzător cerințelor pieței interne și ale exportului, și aceasta nu atît pe baza unor licențe procurate, cît mai ales pe seama asimilării în fabricație de noi produse, după o concepție românească. Numai așa, prin prisma cerințelor reducerii costurilor, paralel cu progrese simțitoare pe calea modernizării, trebuie înțeleasă prevederea planului cincinal ca în anul 1975 aproape 47% din producția industrială a țării noastre să fie constituită din produse noi și modernizate.

Un alt factor care va contribui la îndeplinirea și mai ales la depășirea prevederilor în direcția reducerii cheltuielilor materiale îl constituie folosirea, în mai mare măsură, a pîrghiei cointeresării materiale și morale a colectivelor de muncă și a fiecărui muncitor pentru realizarea de economii de materiale. Se știe că, potrivit legislației în vigoare, de îndeplinirea unor indicatori, printre care și a indicatorului cheltuieli de producție la 1000 lei producție marfă depinde primirea salariului integral, iar de pe altă parte muncitorii sau echipele de lucru, din întreprinderi, fabrici, uzine, șantiere, au dreptul la obținerea de premii progresive pentru fiecare unitate — fie la kg sau tonă — de materii prime sau materiale economisite față de normele stabilite. Desigur, nu trebuie înțeles că aceste premii se acordă pentru orice fel de rezultate. Se impune precizat că sînt luate în considerare numai acele economii de materii prime și materiale care pot fi folosite direct, cu bune rezultate, fără să afecteze cu nimic calitatea produselor în producție, în întreprinderea respectivă sau prin redistribuirea lor altor beneficiari. De asemenea, este necesar de subliniat că economiile trebuie realizate în condițiile unor norme de consum temeinic motivate științific, revizuite periodic în strînsă concordanță cu îmbunătățirea tehnologiilor aplicate în fabricație.

★

DIN CELE ARĂTATE rezultă că mersul înainte al țării noastre pe calea făuririi unei societăți multilateral dezvoltate nu este posibil numai printr-o creștere cantitativă a economiei — firește, și aceasta necesară — și că, în etapa pe care urmează să o străbatem pînă în anul 1975, hotărîtoare devine accentuarea în și mai mare măsură decît pînă acum, a laturilor calitative, a tuturor proceselor intensive. Între acestea, după cum am subliniat, planul înscrie cu majuscule — ca o necesitate absolută și de mare acuitate — reducerea costurilor de producție și, în special, a celor materiale.

Comitetele de direcție ale întreprinderilor, consiliile de administrație ale centralelor, colectivele de muncă ale tuturor unităților economice, fiecare om al muncii în parte trebuie să înțeleagă că economia națională nu are interesul, nu are resurse și nici posibilități cu care să acopere costurile produselor ce mai sînt și în prezent nerentabile, risipa în producție, gospodărirea necorespunzătoare a materiilor prime și materialelor, că acestea trebuie drămuite cu cît mai multă grijă și chibzuință, cu multă răspundere. Numai răspunzînd acestor cerințe vor putea fi îndeplinite exemplar prevederile planului cincinal — care în concordanță cu rezervele din economie, cu interesele majore ale economiei și ale întregii noastre societăți trebuie considerate minime — vor putea fi îndeplinite angajamentele asumate. Numai pe această cale se vor putea îndeplini și depăși ritmurile de creștere a venitului național, ale fiecărei ramuri și sector din economie, investițiile vor costa mai puțin creîndu-se importante resurse pentru constituirea unor fonduri din ce în ce mai mari destinate creșterii producției materiale, bunăstării materiale și spirituale a întregului popor.

Gh. OBREJA
Dan POPESCU
din Comitetul de Stat al Planificării

A XXV-a SESIUNE A C.A.E.R.

Bucureştiul a găzduit în această săptămînă cea de a XXV-a sesiune a C.A.E.R. La lucrările sesiunii au participat: delegaţia Republicii Populare Bulgaria în frunte cu Stanko Todorov, preşedintele Consiliului de Miniştri, delegaţia Republicii Socialiste Cehoslovace în frunte cu Lubomir Strougal, preşedintele guvernului federal, delegaţia Republicii Democrate Germane în frunte cu Willi Stoph, preşedintele Consiliului de Miniştri, delegaţia Republicii Populare Mongole în frunte cu Sonomin Luvsan, preşedinte adinterim al Consiliului de Miniştri, delegaţia Republicii Populare Polone în frunte cu Piotr Jaroszewicz, preşedintele Consiliului de Miniştri, delegaţia Republicii Socialiste România în frunte cu Ion Gheorghe Maurer, preşedintele Consiliului de Miniştri, delegaţia Republicii Populare Ungare în frunte cu Jenö Fock, preşedintele Guvernului Revoluţionar Muncitoresc-Ţărănesc Ungar, delegaţia Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste în frunte cu Alexei Nikolaevici Kosîghin, preşedintele Consiliului de Miniştri.

La lucrările sesiunii a luat parte, de asemenea, o delegaţie guvernamentală a Republicii Socialiste Federative Iugoslavia, în frunte cu Aleksandar Grlicikov, prim-vicepreşedinte al Vecei Executive Federale.

La lucrările sesiunii a participat N. V. Faddeev, secretarul Consiliului de Ajutor Economic Reciproc.

Sesiunea a fost prezidată de Ion Gheorghe Maurer, preşedintele Consiliului de Miniştri al Republicii Socialiste România, conducătorul delegaţiei române.

În cadrul lucrărilor sesiunii, Gheorghe Rădulescu, vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri al Republicii Socialiste România, preşedintele în funcţiune al Comitetului Executiv al C.A.E.R., a prezentat informări în problemele supuse spre examinare sesiunii Consiliului.

Sesiunea a examinat Raportul Comitetului Executiv al C.A.E.R. cu privire la activitatea organelor Consiliului între sesiunile a XXIV-a şi a XXV-a ale C.A.E.R. A fost adoptat Programul complex al adîncirii şi perfecţionării în continuare a colaborării şi dezvoltării integrării economice socialiste a ţărilor membre ale C.A.E.R.

RELAŢII ECONOMICE EXTERNE ALE ROMÂNIEI

EXTINDEREA COLABORĂRII ŞI COOPERĂRII CU ŢĂRILE SOCIALISTE ÎN DOMENIUL CONSTRUCŢIILOR DE MAŞINI

PARTIDUL şi guvernul ţării noastre promovează în mod consecvent o politică de dezvoltare continuă a relaţiilor economice externe, acordînd o deosebită atenţie extinderii schimburilor comerciale, colaborării şi cooperării economice cu toate ţările socialiste, precum şi cu celelalte ţări. Referindu-se la extinderea relaţiilor economice, tovarăşul Nicolae Ceauşescu sublinia în raportul prezentat la Congresul al X-lea: **„Acordînd o atenţie deosebită relaţiilor cu ţările membre ale C.A.E.R., România va dezvolta şi în viitor colaborarea economică şi tehnico-ştiinţifică cu toate statele socialiste, văzînd în aceasta atît un factor al progresului fiecărei ţări, cît şi o contribuţie importantă la întărirea sistemului socialist mondial".**

În ansamblul colaborării economice între ţările socialiste, o pondere însemnată o deţine industria construcţiilor de maşini, care, prin rolul său în perfecţionarea continuă a mijloacelor de producţie, în ridicarea nivelului tehnic şi creşterea eficienţei producţiei sociale, constituie o ramură pivot pentru dezvoltarea economiei naţionale.

Punînd în centrul politicii sale economice industrializarea socialistă, ţara noastră a reuşit să dezvolte într-un ritm intens forţele de producţie, să-şi făurească o industrie modernă, în cadrul căreia construcţiile de maşini s-au situat printre ramurile industriale cu evoluţia cea mai dinamică. Ritmul mediu anual de creştere a producţiei industriei noastre constructoare de maşini a fost în perioada cincinalului trecut de 15,9%, situîndu-se printre ritmurile cele mai ridicate realizate în ţările socialiste (R.P.B. — 16,2%, R.P.U. — 8,4%, R.P.P. — 12,2%, U.R.S.S. — 11,8%, R.S.C. — 9,0%). Pe baza acestor ritmuri, a sporit ponderea construcţiilor de maşini în producţia industrială, care în România era în 1969 de 24,4% faţă de 32,5% pe plan mondial (1968) şi de 25,5% în ţările membre C.A.E.R.

Concomitent cu creşterea volumului producţiei, au intervenit mutaţii structurale în cadrul construcţiilor de maşini şi a subramurilor acesteia, creşterea ponderii acestei ramuri în ansamblul producţiei industriale totale fiind în principal determinată de acele subramuri care au o influenţă mai pronunţată în dinamizarea progresului tehnic şi economic prin înalta tehnicitate a proceselor de producţie şi a produselor şi, implicit, prin creşterea valorii economice a produselor. În acest sens este semnificativă evoluţia ponderii industriei electrotehnice în producţia totală a ramurii construcţiilor de maşini şi prelucrării metalelor, care a crescut de la aproximativ 13% în 1965 la aproape 17% în 1970. De asemenea ponderea producţiei de maşini unelte a crescut de aproape 2,5 ori, iar a produselor mecanicii fine de 2 ori.

În actualul cincinal se va menţine în continuare un ritm înalt de dezvoltare, 15,9% al ramurii construcţiilor de maşini. În interiorul ramurii se prevede dezvoltarea cu prioritate a industriei electrotehnice şi electronice, a mecanicii fine, a producţiei de maşini unelte. Concomitent cu extinderea volumului producţiei, o atenţie deosebită se va acorda asimilării unui important număr de maşini şi utilaje noi, prevăzîndu-se ca în anul 1975 ponderea produselor noi sau reproiectate să reprezinte peste 64% din totalul producţiei construcţiilor de maşini.

Creşterea volumului producţiei construcţiilor de maşini ca şi diversificarea şi creşterea nivelului tehnic al produselor au condus şi vor conduce şi în viitor la satisfacerea tot mai mare a nevoilor interne de maşini şi utilaje şi la crearea de condiţii mai favorabile pentru lărgirea schimburilor comerciale externe, pentru adîncirea specializării pe produse şi subansamble şi pentru promovarea unor acţiuni de cooperare în producţie.

Schimburile de maşini şi utilaje ale României cu ţările socialiste au reprezentat în ultimii cinci ani peste 60% din totalul schimburilor noastre de maşini şi utilaje şi s-au dezvoltat pe baza acordurilor comerciale pe termen lung, ceea ce a conferit un caracter stabil relaţiilor cu aceste ţări. În cadrul acestor schimburi a crescut ponderea exportului de maşini şi utilaje de la 25% în 1965 la 30,5% în 1970. Pe de altă parte, volumul mare de maşini şi utilaje necesare investiţiilor noi şi modernizării întreprinderilor a fost acoperit în perioada 1965—1969 într-o proporţie importantă din ţările socialiste.

În ultimii ani a crescut şi s-a extins nomenclatorul produselor ţării noastre pentru export în domeniul construcţiilor de maşini. Alături de livrarea unor produse care constituiau exportul nostru tradiţional, ca utilaj petrolier, tractoare, material rulant de cale ferată, camioane, au apărut noi sortimente la export ca autotractoare cu semiremorci izoterme, tractoare U—500, tractoare de 40 CP de uz general, viticol şi pomicol, grupuri de foraj de 800 CP, noi tipuri de maşini unelte pentru aşchierea metalelor, utilaj energetic, motoare electrice ş.a.

Cu toate acestea, ritmul de creştere a exportului de maşini şi utilaje în ţările membre C.A.E.R. în perioada cincinalului trecut a rămas în urma ritmurilor de dezvoltare a producţiei construcţiilor de maşini. Aceasta semnalează existenţa unor posibilităţi de creştere a schimburilor reciproce şi impune în acelaşi timp o preocupare mai atentă pentru dezvoltarea specializării şi cooperării în producţie şi găsirea unor forme noi de colaborare.

După cum se ştie pentru actualul cincinal se prevede o creştere a volumului schimburilor comerciale ale României cu alte state cu peste 70%. În acest cadru se are în vedere ca exportul produselor industriei construcţiilor de maşini să crească de 2,2 ori, ponderea maşinilor şi utilajelor urmînd să reprezinte în 1975 aproape 1/3 din exportul total al ţării noastre. Aceasta va apropia structura exportului României de structura exportului unor ţări dezvoltate din punct de vedere economic.

UN ROL IMPORTANT în dezvoltarea relaţiilor economice cu ţările socialiste l-a avut cooperarea economică şi tehnică bilaterală, formă de colaborare căreia ţara noastră i-a acordat şi-i acordă o atenţie deosebită. Ca urmare a activităţii desfăşurate atît în comisiile mixte guvernamentale de colaborare economică şi tehnică cît şi de alte organe economice din ţara noastră, s-a realizat un număr important de acţiuni de cooperare, atît cu ţările participante la activitatea C.A.E.R., cît şi cu celelalte ţări socialiste.

Republica Socialistă România cooperează cu U.R.S.S. în producţia utilajelor pentru prevenirea erupţiilor la extracţia petrolului, acţiune în cadrul căreia România livrează comenzile hidraulice pentru echiparea prevenitoarelor fabricate în U.R.S.S., în fabricarea de către R.S. România a unor hidroagregate de 178 MW necesare sistemului hidroenergetic de la Porţile de Fier. În prezent se examinează de către specialiştii români şi sovietici posibilităţile de cooperare în domeniul construcţiilor navale, participarea U.R.S.S. la realizarea în România a unor întreprinderi metalurgice şi a unor echipamente pentru centrala atomică. Se studiază de asemenea condiţiile de cooperare în vederea sporirii livrărilor reciproce de utilaje complexe şi linii tehnologice, posibilităţile de cooperare în realizarea şi fabricarea unor maşini unelte cu comandă program, maşini agricole etc.

Acţiuni importante sînt prevăzute a fi examinate de către specialiştii români şi bulgari. Ele privesc posibilităţile de cooperare şi specializare în domeniul maşinilor-unelte, al maşinilor agricole (maşini pentru mecanizarea lucrărilor în legumicultură, instalaţii pentru sere şi ferme de păsări etc.), cooperarea în domeniul sistemului de injecţie pentru motoare Diesel etc.

Cu R.D. Germană România cooperează în fabricarea maşinilor de filetat interior, a foto-obiectivelor şi a unor produse din domeniul mecanicii fine. Se preconizează să se dezvolte, în continuare, cooperarea în domeniul maşinilor unelte pentru prelucrarea lemnului, maşinilor electrice, maşinilor agricole, mijloacelor de transport auto. Se are în vedere, de asemenea, promovarea cooperării tehnico-ştiinţifice directe între instituţiile interesate din cele două ţări pe bază contractuală.

O extindere însemnată au căpătat-o acţiunile de cooperare în producţie cu R.S.F. Iugoslavia. În ultimii ani au fost convenite acţiuni pentru cooperarea în fabricarea locomotivelor electrice, a unor tipuri de autocamioane şi de maşini-unelte şi în fabricarea de grupuri electrogene automatizate etc. Totodată, se examinează posibilitatea extinderii cooperării în realizarea maşinilor de rectificat rotund, a strungurilor automate, motoarelor electrice, maşinilor agricole şi a produselor industriei electrotehnice.

Cooperarea cu R.P. Polonă s-a dezvoltat în principal în domeniul producţiei cargourilor de 1500/2000 tdw pe care le fabrică R. S. România, în domeniul producţiei de elemente de automatizare, al utilajelor pentru construcţii rutiere. Tratativele purtate în ultima vreme au evidenţiat posibilităţi de lărgire a cooperării în domeniul producţiei elementelor de automatizare, al utilajelor pentru construcţii şi maşinilor unelte, precum şi în realizarea unor utilaje pentru cocseria de la Combinatul siderurgic Galaţi.

Ţara noastră cooperează cu R.P. Ungară în fabricarea unor subansamble pentru linii tehnologice din industria conservelor, prelucrarea lingourilor în capacităţile disponibile din R.P.U. Dezvoltarea în continuare a cooperării româno-ungare este avută în vedere îndeosebi în domeniul accesoriilor pentru maşini-unelte, a maşinilor agricole pentru cultura porumbului şi pentru protecţia plantelor, a instalaţiilor pentru uscarea cerealelor, fructelor, legumelor, a instalaţiilor pentru mecanizarea lucrărilor în pomicultură şi viticultură, a utilajelor pentru irigaţii, precum şi în domeniul echipamentelor electrice auto şi al materialului rulant de cale ferată. Se examinează, de asemenea, posibilităţile de cooperare în producţia unor tipuri de autocamioane şi autobuze prin livrări reciproce de subansamble.

Cooperarea ţării noastre cu R.S. Cehoslovacă se preconizează a fi dezvoltată cu prioritate în domeniul maşinilor de construcţii, al utilajelor termoenergetice şi în fabricarea unor ansamble pentru mijloace auto.

În colaborarea economică cu R.P. Chineză s-au realizat în ultimul cincinal o lărgire permanentă a schimburilor reciproce de maşini unelte şi, totodată, o extindere a exportului românesc de autocamioane, utilaje şi instalaţii petroliere. În cincinalul actual şi în continuare România va furniza R.P. Chineze instalaţii şi utilaje petroliere, maşini unelte, autocamioane, scule pentru industria electrotehnică, macarale mobile pe pneuri auto şi va importa instalaţii complexe, maşini textile, bunuri industriale de larg consum, maşini unelte.

O dezvoltare constantă a cunoscut colaborarea ţării noastre cu R. Cuba, R.P.D. Coreeană, R.P. Mongolă şi R.D. Vietnam în cadrul căreia ţara noastră a livrat o serie de utilaje şi a participat la realizarea unor obiective industriale în ţările respective.

PE LÎNGĂ COLABORAREA şi cooperarea pe baze bilaterale cu toate ţările socialiste, România colaborează cu ţările membre ale C.A.E.R., pe bază multilaterală, în cadrul diferitelor organe ale Consiliului. Printre problemele importante ale colaborării în domeniul construcţiilor de maşini care au constituit preocuparea organelor C.A.E.R. şi la care ţara noastră a participat activ, pe prim plan se situează cele privind activitatea de specializare şi cooperare în producţie, coordonarea lucrărilor de cercetare tehnico-ştiinţifică, standardizarea şi tipizarea.

ing. C. LAZĂR

(Continuare în pag. 19)

FUNCȚIILE DE PRODUCȚIE ȘI UNELE PREMISE TEORETICE BURGHEZE ÎN CONTRADICȚIE CU REALITATEA

SUB RAPORT morfologic, limbajul cu ajutorul căruia se încearcă formularea și fundamentarea politicilor economice contemporane se distinge, în primul rînd, prin caracterul său înnoitor și transformator. Încercările de a stabili, în același timp, un cît mai corespunzător grad de izomorfism între determinăriie metodologice și realitățile economice, constituie o altă notă dominantă a politicii economice aplicate. Izomorfismul acesta, manifestat pe multiple planuri și în diferite forme, este o condiție preliminară și o garanție a înțelegerii condițiilor de respectat de cîte ori se pune problema determinării elementelor asociative ce pun în mișcare mecanismul economic.

Circumscris la utilizarea funcțiilor de producție, mai precis la problema proprietăților generale ale acestora, într-un material anterior am analizat proprietatea randamentelor constante *). În materialul de față ne propunem să continuăm această analiză, prezentînd celelalte trei proprietăți și ipotezele pe care se întemeiază.

DESCREȘTEREA PRODUCTIVITĂȚII MARGINALE A FACTORILOR FUNCȚIEI. — Este de așteptat, ca dincolo de o anumită „cotă", productivitatea pe un muncitor sau pe unitatea de capital să descrească. Ceea ce înseamnă, cum observă L. Stoleru [1]), că „o unitate suplimentară de mînă de lucru sau de capital este mult mai productivă cînd potențialul deja existent este redus, decît atunci cînd acesta este ridicat" (p. 366).

Admițînd ipotezele menționate (activitatea și divizibilitatea factorilor funcției) și adăugîndu-le încă una, aceea că funcția de producție este continuă și este nulă cînd unul din factori este nul, adică: $f(O,K)=f(L,O)=O$, relația $f(L+\Delta L,K) \geqslant f(L,K)+f(\Delta L,O)$ este de natură să dovedească faptul că f crește pe seama lui L de vreme ce $f(\Delta L,O)=O$; concluzia rămîne valabilă și în cazul suplimentării capitalului: $f(L,K+\Delta K) \geqslant f(L,K)+f(\Delta K,O)$, f crescînd pe seama lui K, fiindcă $f(\Delta K,O)=O$. Aceasta întrucît $f'L \geqslant O$ și $f'K \geqslant O$. Cele două derivate reprezintă eficiența marginală a muncii și respectiv a capitalului, plusul de producție pe care-l asigură o unitate suplimentară a unuia din factorii de producție. În termeni matematici — cînd toate cele trei ipoteze sînt admise — funcția f exprimă, în cadrul acestei proprietăți, productivități marginale descrescătoare, exprimate prin condițiile:

$$f''^2_L \leqslant 0, f''^2_K \leqslant 0, (f''_{LK})^2 - f''^2_L f''^2_K \leqslant 0.$$

Discuțiile în legătură cu această a doua proprietate, a descreșterii productivității marginale a factorilor funcției, vizează și ea, volens nolens, problema ipotezelor pe care se sprijină întregul raționament. Ea — proprietatea — ca și însăși funcția din care-i abstrasă, constituie un sistem neprecis determinabil din punct de vedere economic, deoarece există o gamă infinită de posibilități de a gospodări factorii funcției producției. Fără a distruge orice bariere în asocierea factorilor de producție — în cazul funcției analizate: $L^\alpha . K^{1-\alpha}$ — progresul tehnic a creat totuși limite care numai cu cîteva decenii în urmă nici nu puteau fi imaginate. Creșterea compoziției organice a capitalului în actualele condiții ale automatizării este, în capitalismul contemporan, de o deosebită forță și brutalitate, consecințele răsfrîngîndu-se asupra clasei muncitoare.

SALARIILE ȘI RATA DOBÎNZII ÎN REGIM DE CONCURENȚĂ PERFECTĂ. În cadrul și cu ajutorul acestei proprietăți, L. Stoleru își propune să caute condițiile în care profitul este maxim. Dezvoltînd raționamentul matematic și la nevoie mutîndu-l pe alte planuri, el ar fi putut face, desigur, determinări cantitative și în legătură cu condițiile în care salariile ar fi maxime; preferințele sînt totuși de înțeles.

Premisele de la care se pornește în emiterea deducțiilor și fundamentarea concluziilor sînt următoarele: a) adoptarea ipotezelor deja menționate; b) stabilirea unei afinități organice cu prima proprietate, astfel încît dacă proprietatea randamentelor constante se transformă în proprietate a randamentelor crescătoare și aceasta din urmă își schimbă forma și natura; c) admiterea existenței unui regim de concurență perfectă.

Să facem abstracție de rezervele pe care le suscită primele două ipoteze, cît și de faptul că, în capitalism, concurența perfectă a fost din totdeauna irealizabilă în forma sa pură (ea fiind cu atît mai puțin posibilă în condițiile monopolurilor) și să urmărim raționamentele dezvoltate de autor.

Desemnînd prin w salariul (orar) și prin i rata dobînzii (dar de fapt aportul capitalului) — ambii indici fiind socotiți pe unitatea de producție — în acest caz:

Y (valoarea producției) = pY fiindcă $p=w+i=1$;

Pc (prețul de cost al producției) $= wL + iK$ și

B (profitul) $= Y - (wL+iK)$, ceea ce înseamnă că $B=f(L,K) - (wL+iK)$.

Se știe că derivata întîia dă indicații asupra creșterii sau scăderii funcției și că prin egalarea derivatelor parțiale cu zero se pot obține coordonatele unui punct de extrem. Pentru a vedea dacă acest extrem este un minim sau un maxim, se face derivata a doua și se analizează semnul: dacă este pozitiv

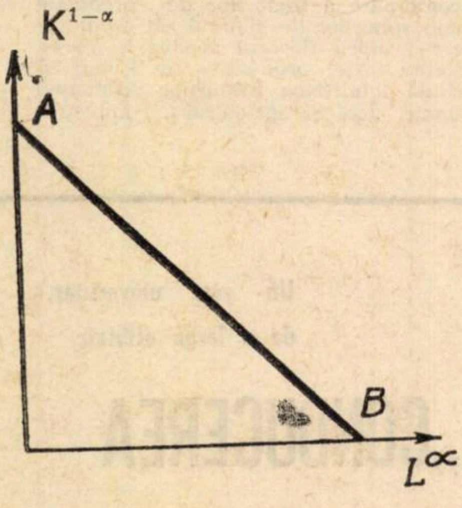

există un punct de minim, iar dacă este negativ — un punct de maxim.

Se caută B maxim în următoarele condiții, formînd un sistem din care se determină valorile necesare:

$$dB = (f'L - w)dL + (f'K-i)\,dK = 0$$

$$d^2B = f''^2_L(dL)^2 + 2f''_{LK}dL.dK + f''^2_K(dK)^2$$

În condițiile regimului de concurență perfectă profitul, conchide L. Stoleru, este maxim cînd:

$$w = f'L \quad \text{și} \quad i = f'K$$

adică, salariul = productivitatea muncii; dobînda = productivitatea capitalului.

În concepția și după terminologia folosită de Stoleru: Valoarea producției = Masa salariilor + Dobînzile la capital, respectiv, productivitatea acestuia.

Deducția că profitul este egal cu valoarea producției minus costurile de producție se impune de la sine.

La întrebarea: „care este atunci valoarea B a profitului maxim"?, răspunsul dat este următorul:

$B=f(L,K) - Lf'_L - Kf'_K$,

adică (conform proprietății randamentelor constante): $Lf'_L(L,K) + Kf'_K(L,K) = f(L,K)$; de unde concluzia că profitul maxim $=O$.

Surprins, se pare, de logica și rezultatul deducției după care profitul n-ar putea fi crescător, autorul mărturisește că: a) în modul de abordare al problemei se găsește una din tezele concurenței perfecte și anume aceea că profitul nu poate fi pozitiv, deoarece întreprinderilor nou create le-ar reveni profituri din ce în ce mai mici, pînă ce acestea ar ajunge la zero; b) situația descrisă — respectiv modul de formalizare — este valabilă numai cînd funcției de producție îi este caracteristică proprietatea randamentelor constante. Dacă randamentele ar fi crescătoare, atunci, o dată plătite salariile și capitalul în procent de i, ar rămîne un profit suplimentar sau o „rentă".

Pe bună dreptate, oricine poate fi intrigat de incorectitudinea, cel puțin, a celei de-a treia premise — în ciuda căreia se încearcă totuși o fundamentare teoretică a concluziilor, cît și de concesiile teoretice făcute pe parcursul desfășurării raționamentelor.

Regimul de concurență perfectă este o simplă iluzie pe care chiar și economiștii burghezi o recunosc în majoritatea lor covîrșitoare. Legile imanente ale producției capitaliste „se manifestă — cum spunea Marx — ca **legi coercitive ale concurenței** și devenind astfel, în **conștiința** capitalistului individual, motive determinante ale acțiunii sale" [2]). Concurența, împreună cu creditul, constituie „cele mai puternice resorturi ale centralizării", ale „repartizării modificate a capitalurilor" [3]). Înlocuirea liberei concurențe prin monopol constituie, cum arăta Lenin, principala trăsătură a imperialismului.

Concluzia că profitul nu poate fi crescător, ceea ce în expresie matematică s-ar traduce în aceea că derivata întîia ar trebui să fie pozitivă, are aceeași valabilitate ca și premisa pe care se sprijină; și una și alta sînt simple supoziții, admisibile numai în condiții de „laborator". Realitățile din viața economică le-au contrazis de mult. În legătură cu modul de punere a problemei profitului și înțelegerea unor categorii economice sînt posibile multe obiecții. Astfel, considerarea „valorii producției" ca sumă a salariilor și a productivității capitalului este eronată și înseamnă, printre altele, reducerea funcției f (L,K) la o funcție de o singură variabilă (K), ceea ce nu pare posibil decît teoretic; dar și atunci numai abuziv. Profitul este considerat de autorul citat ca produs al capitalului (constant), din moment ce se consideră că $w=f'L$, respectiv că salariul este egal cu productivitatea muncii. **În realitate, profitul este plusvaloare.** Nici o dată salariile nu sînt egale cu productivitatea muncii. Tocmai această inegalitate este generatoarea profitului și a posibilității ca producția să fie realizată pe piață chiar sub valoarea ei. Și posibilitatea aceasta, este, cum scria Marx într-o corespondență către Engels, **„legea de bază** pentru înțelegerea echilibrărilor efectuate de concurență" [4]).

ELASTICITATEA SUBSTITUIRII MUNCII ȘI CAPITALULUI. — Prin informația furnizată, aceasta este una dintre cele mai însemnate proprietăți ale acelui tip de funcții de producție în care, din considerente de ușurare a analizei faptelor economice, se face abstracție de progresul tehnic. „Existența unei funcții de producție $Y=f(L,K)$ înseamnă că, în majoritatea cazurilor, o producție dată, Y_0, va putea fi realizată — cum spune Stoleru — prin diverse combinări ale factorilor L și K" (p. 369).

Teoretic, există nenumărate posibilități de substituire a celor doi factori. Elasticitatea substituirii este definită astfel:

$$\sigma = \frac{dx}{x} \Big/ \frac{dm}{m}$$

în care: $x = \frac{K}{L}$; $m = \frac{dK}{dL} = -\frac{f'_L}{f'_K} = -\frac{w}{i}$,

Reamintim că, la rîndul lor, $f'_L = \frac{L}{sL}$ (sL reprezentînd, remunerarea muncii), iar $f'_K = \frac{K}{iK}$ (iK reprezentînd „remunerarea" capitalului). În cazul unui L constant,

C. V. BĂLOIU
Institutul de Cercetări Economice

(Continuare în pag. 14)

FIȘE

„Economie contractuală"

■ În volumul **Les problèmes de gestion dans l'entreprise** (Problemele gestiunii în întreprindere), apărut în editura Dunod, Paris 1970, 527 pag, și care cuprinde comunicările prezentate la Colocviul național de conducere a întreprinderilor, ce a avut loc la Cannes în 1969, Ph. Poirier D'Auge D'Orsay abordează o tematică consacrată mecanismului raportului dintre întreprindere și stat în condițiile economiei occidentale contemporane. Intervenția statului (capitalist monopolist) în economie, precizează printre altele autorul, implică raporturi cu întreprinderile producătoare. Acest lucru nu trebuie considerat a fi un nou sistem economic. În acest sens, autorul își manifestă dezacordul cu aprecierile făcute de Bloch-Lainé și A. Piettre care, în diferite publicații, au afirmat că apariția noilor raporturi poate fi interpretată ca începutul unui nou sistem economic. Această filozofie, se arată în continuare, nu corespunde realității, deoarece entitățile rămîn bine definite, iar noile raporturi ce apar sînt, în fond, niște raporturi contractuale. Aceste considerente îl fac pe autor să conchidă că ar fi mai rațional deci să se vorbească despre „o economie contractuală" în locul unei „economii concertate".

Tabu-urile cercetării

■ Sub titlul **Les tabous de la recherche économique** (Tabu-urile cercetării economice) **PROBLÈMES ECONOMIQUES** nr. 1211 din 1971, economistul francez Alfred Sauvy supune unei analize critice unele din deficiențele cercetării economice din țara sa. Lucrările de cercetare economică și repartizarea lor nu sînt comandate riguros, ca lucrările industriale; nu numai că rentabilitatea lor este necunoscută sau cel puțin invizibilă, dar repartizarea nu este determinată de exigențe tehnice suverane. Cercetătorul, susține Sauvy, preferă să-și aleagă singur teme de cercetare. Dar a lăsa la latitudinea acestuia tematica are inconvenientul că, îndeobște, sînt evitate tocmai temele mai importante. Subiectele evitate nu sînt cele mai dificil de abordat, ci cele care riscă de a conduce la concluzii dezagreabile. Sauvy analizează două exemple de subiecte tabu pentru cercetarea economică franceză: a) distorsiunea dintre ocuparea forței de muncă și formarea profesională, b) dimensiunea aglomerărilor urbane și problema locuinței. Eficiența cercetării este diminuată și de tendința de a exprima cu prea mare precauțiune concluziile. Multitudinea de nuanțe și de rezerve introduse în expunere sfîrsește prin a diminua cea mai mare parte din valoarea rezultatelor.

Dileme

■ Studiul lui Clem Tisdell, **Economic Policy, Forecasting and Flexibility** (Politică economică, previziune și flexibilitate) din revista vest-germană **WELTWIRTSCHAFTLICHES ARCHIV**, vol. 106, Caietul 1, 1971, încearcă să răspundă la următoarea problemă de decizie, care se pune atît la nivel macroeconomic cît și la nivel microeconomic: este preferabil să fie promovată o politică economică de zig-zag bazată pe previziuni care se pot schimba de la un moment la altul sau să se urmeze o politică fixă și constantă, întemeiată pe previziuni pe termen lung. Autorul demonstrează că ajustarea variabilelor controlabile conform previziunilor efectuate de la o perioadă la alta pentru variabilele non-controlabile poate să dea un rezultat inferior celui pe care l-ar da non-ajustarea. Demonstrația lui Tisdell este susținută prin analiza econometrică a unor strategii de optimizare la nivel microeconomic și a trei tipuri de modele macroeconomice: a) un model al lui Keynes; b) un model al lui Philips; c) un model materializat al teoriei cantitative a monedei. Teza unei politici economice constante coincide cu opinia lui McCracken, președintele Consiliului experților economici din Statele Unite. În esență, ea confirmă raționalitatea planificării de perspectivă a economiei socialiste.

FIȘE

Doar un deziderat

■ În articolul **Environment VS Poverty** (Mediul înconjurător împotriva sărăciei), apărut în **NEWSWEEK** din 7 iunie 1971, H. Wallich apreciază că societatea americană e confruntată cu două mari grupe de probleme: ale poluării mediului înconjurător și ale sărăciei. Din păcate, consideră autorul, rezolvarea promptă a unei grupe de probleme nu se poate face decît pe seama agravării celeilalte. Acest lucru se datorează faptului că lichidarea ambelor tare necesită mari resurse financiare și materiale de care economia americană... nu dispune. De pildă, este de părere Wallich, montarea de către marile întreprinderi a unor dispozitive costisitoare, menite să împiedice poluarea, ar face foarte dificilă angajarea unei forțe de muncă suplimentară și, deci, lichidarea șomajului. Sau, construirea unor automobile care să facă față tuturor normelor de securitate cerute de „environmentaliști", le-ar face inaccesibile celor cu venituri modeste. În același timp, însă, subliniază Wallich, gradul de poluare al apei și al aerului a atins în S.U.A. proporții insuportabile. În aceste condiții, conchide el, ceea ce se cere este nu o opțiune tranșantă, ci o abordare nuanțată care să pună o justă ordine de prioritate în rezolvarea ambelor grupe de probleme. Este doar un deziderat.

FUNCȚII DE PRODUCȚIE

(Urmare din pag. 13)

elasticitatea substituirii, adică σ se poate scrie ca:

$$\sigma = \frac{dY}{Y} / \frac{dw}{w},$$

de unde rezultă că elasticitatea substituirii este dată, de asemenea, de raportul existent între rata de creștere a producției $\left(\frac{dY}{Y}\right)$ și rata de creștere a salariilor $\left(\frac{dw}{w}\right)$ în condițiile unei evoluții constante a populației active.

Din punct de vedere teoretic, lucrurile sînt de înțeles: **factorii producției constituie variabile independente în raport cu valoarea funcției.** Dar în măsura în care funcția de producție exprimă relațiile dintre gradul de solicitare al unui factor și nivelul producției, **fiecare factor devine o variabilă dependentă**, variabila independentă fiind producția.

Combinarea factorilor este indiferentă, iar valoarea funcției rămîne la nivel constant cînd funcția este liniară de L^{α} și $K^{1-\alpha}$. Combinarea sau substituibilitatea factorilor, din punctul de vedere al **tehnicii de calcul**, este posibilă pînă la înlocuirea completă a oricăruia din factorii concurenți, deoarece ei pot produce și independent. Combinările posibile ale lui L^{α} și $K^{1-\alpha}$ la un nivel dat al lui Y, apar din reprezentarea geometrică de mai sus, în care pe axa abscisei este reprezentat L^{α} iar pe cea a ordonatei $K^{1-\alpha}$. În măsura în care combinarea se va produce de-a lungul isoquantei A—B, numită și **„dreaptă de indiferență"**, valoarea funcției va rămîne nemodificată. Numai alte drepte paralele ducînd din $K^{1-\alpha}$ în L^{α} (indicii α și $1-\alpha$ rămînînd constanți), vor modifica mărimea lui Y. Așa cum se observă, gama substituirilor este posibilă pe izoquanta A—B, respectiv de-a lungul „dreptei de indiferență" numai cînd proporția de înlocuire a celor doi factori este o constantă, adică funcția de indiferență este liniară. În astfel de cazuri, în care:

$$Yo = Yt = f\,(L^{\alpha}, K^{1-\alpha})$$

adică

$$Yo = Yt = \alpha L + (1-\alpha)\,K,$$

relațiile de transformare, indiferent de momentul la care se referă (o sau t), vor fi următoarele:

a) pentru primul factor (L):

$$\alpha L = Y - (1-\alpha)\,K,$$

$$\frac{\alpha L}{\alpha} = \frac{Y}{\alpha} - \frac{(1-\alpha)\,K}{\alpha},$$

$$L = \frac{Y}{\alpha} - \frac{(1-\alpha)K}{\alpha};$$

b) pentru al doilea factor (K):

$$(1-\alpha)\,K = Y - \alpha L,$$

$$\frac{(1-\alpha)\,K}{1-\alpha} = \frac{Y}{1-\alpha} - \frac{\alpha L}{1-\alpha}$$

$$K = \frac{Y}{1-\alpha} - \frac{\alpha L}{1-\alpha}.$$

Concluzia: orice creștere sau scădere a unuia din factori va fi însoțită de scăderea sau creșterea corespunzătoare a celuilalt factor, cînd linia corespunzătoare curbei de indiferență este o dreaptă.

PRACTIC, posibilitățile de substituire a celor doi factori ai funcției de producție rămîn totuși limitate. Constrîngerile pot fi provocate de mai multe cauze, printre care sînt de menționat: progresul tehnic, disponibilitățile financiare și resursele de muncă. Problema substituirii factorilor de producție este, în același timp, problema opțiunilor în alegerea căilor de urmat în procesul creșterii economice și al dezvoltării generale, economice și sociale. Independența economică și socială este de neconceput fără dezvoltarea prioritară a industriilor de bază. La rîndul lor, acestea nu pot fi dezvoltate pe orice baze. În condițiile actualei revoluții tehnice-științifice mondiale, alternativa optimă este aceea a dezvoltării industriei pe baza celei mai avansate tehnici, a introducerii în producție a celor mai noi cuceriri ale științei.

Fără o industrie modernă și puternic dezvoltată este imposibilă dezvoltarea celorlalte ramuri și utilizarea eficientă a forței de muncă.

Din evantaiul larg al posibilităților de asociere a factorilor de producție trebuie alese acelea care în contextul dat al realităților existente, constituie premisele modernizării structurii economice. O astfel de alegere va asigura, implicit, o producție în continuă creștere, adică, altfel spus, o valoare a funcției de producție tinzînd, cu fiecare perioadă, spre un nou maxim și spre un alt optim.

Concomitent cu creșterea forței productive, aprecierea și alegerea modalităților de combinare a factorilor de producție trebuie subordonate și unui alt scop: reducerea valorii fiecărui produs în parte. Creșterea forței productive va trebui să cuprindă totalitatea ramurilor economiei naționale, deci și agricultura, industria bunurilor de consum, sfera serviciilor etc. Or, este cunoscut că nu orice asociere a factorilor de producție favorizează o asemenea tendință. Forța de muncă capătă noi valențe pe măsura dotării ei cu mijloace de muncă din ce în ce mai perfecționate, a dezvoltării aptitudinilor fizice și intelectuale și a facilitării posibilităților de adaptabilitate a muncii la noile cerințe ale progresului tehnic.

Combinarea factorilor de producție este deci funcție de o multitudine de variabile economice și sociale, endogene și exogene, unele cu acțiune directă și nemijlocită, altele, dimpotrivă, cu acțiune indirectă și intermediată, cum sînt, de exemplu, factorul știință, factorul cultură generală și profesională ș.a.m.d. Modalitățile de îngemănare, de realizare a simbiozei dintre muncă și mijloacele de muncă, constituie actul de identitate al unei societăți date. În același timp, acțiunea aceasta combinatorie este o acțiune de optimizare a gospodăririi resurselor materiale și umane. Ceea ce vrea să însemne că problema factorilor de producție și a legăturilor dintre ei sînt obiective majore ale planificării economiei și conducerii societății. Fixarea rolului și a aportului fiecăruia exprimă, în ultimă analiză, avîntul forțelor de producție și complexitatea vieții societății. Efectele combinării factorilor de producție își află totdeauna expresia și măsura în ritmul creșterii economice și al ameliorării condiției umane.

În sfîrșit, o ultimă problemă. Obiectivul urmărit în încercările de față a fost acela de a pune în evidență insuficienta osmoză dintre unele determinări metodologice și realitățile economice complexe. Desigur, rezervelor formulate în **procesul** de interpretare a proprietăților funcțiilor de producție și a ipotezelor — uneori cu valoare axiomatică —, pe care economistul francez Lionel Stoleru și-a întemeiat întregul sistem de judecăți, li se pot adăuga încă multe altele. O analiză cît de cît atentă a teoriilor economice burgheze duce la concluzia că și atunci cînd este vorba de aspecte în aparență pur tehniciste, circumspecția și interpretarea lor critică se impune în mod obiectiv.

---

*) Vezi „Viața economică" nr. 13/1971.

1) L. Stoleru, L'équilibre et la croissance économique, Dunod, Paris, 1967, 498 p.

2) K. Marx, Capitalul, vol. I, Editura P.C.R., 1947, p. 300—301.

3) Lucr. cit. p. 561 și 562.

4) Luc. cit. p. 697.

Un curs universitar, de o largă utilitate

„CONDUCEREA PLANIFICATĂ A ECONOMIEI NAȚIONALE"

LITERATURA economică și lista cursurilor universitare s-a îmbogățit cu o lucrare originală de o deosebită importanță pentru studenții facultăților cu profil economic și extrem de utilă pentru specialiștii ce-și desfășoară activitatea în domeniul planificării pe diferitele verigi micro și macro economice. Este vorba de lucrarea intitulată **„Conducerea planificată a economiei naționale"**, elaborată de un colectiv de redacție alcătuit din prof. univ. dr. Constantin Danciu, conf. univ. Ștefan Arsene și prof. univ. dr. Vasile Rausser, în Editura didactică și pedagogică (București 1970).

Deși autorii afirmă că lucrarea ar reprezenta a doua ediție a cursului „Planificarea economiei naționale" apărut în anul 1963 în aceeași editură conținutul noului curs îmbrățișează o zonă mult mai largă a proceselor supuse planificării, expune metode moderne utilizate în conducerea planificată, folosind experiența țării noastre și a altor țări socialiste, adaugă sau sistematizează într-o formă accesibilă capitole și paragrafe noi, în contextul procesului de perfecționare a conducerii și planificării economiei naționale. Aș sublinia în acest sens, cap. III intitulat „Metodele folosite în conducerea planificată a economiei naționale", cap. V „Planificarea ritmurilor și proporțiilor economiei naționale", cap. XV „Planificarea prețurilor", ca și cap. XVII „Coordonarea părților constitutive ale planului economiei naționale".

Totodată multe din capitolele vechiului curs au fost îmbunătățite în ceea ce privește sistematizarea și conținutul diferitelor paragrafe, autorii avînd toată grija să țină seama de cele mai recente rezultate obținute de cercetarea științifică din țara noastră, din celelalte țări socialiste ca și din țările capitaliste care au adoptat sub forme indicative conceptul de plan.

În cadrul cursului își găsesc locul metodele statistice și matematice folosite în planificare și — fapt deosebit de important — este larg tratată folosirea „balanței legăturilor dintre ramuri" în planificarea proporțiilor și structurii producției sociale (Cap. V) — atît modelul static cît și cel dinamic al acestei balanțe.

Cursul abordează probleme de mare actualitate și în ceea ce privește optimizarea structurii producției sociale ca și în domeniul creșterii eficienței economice, investigată ca principiu fundamental al planificării cît și în mod concret și detailat în capitolele: „Planificarea producției industriale", „Planificarea producției agricole", „Planificarea comerțului exterior" etc.

De o utilitate certă sînt capitolele XI („Planificarea asigurării și repartizării forței de muncă") și cap. XIII („Planificarea teritorială a economiei naționale") domenii în care experiența economiei românești din ultimii ani a arătat o serie de aspecte de ordin pozitiv comparativ cu lacunele de la începutul deceniului șapte.

În lucrare își găsec reflectarea într-o mare măsură, ultimele legi cu carater economic adoptate de Marea Adunare Națională în ceea ce privește contractele economice investițiile, amortizarea etc.; acest fapt, dă posibilitatea cititorului să facă judecăți ancorate puternic în condițiile actuale de dezvoltare ale economiei noastre natinale.

Desigur, o lucrare ce-și propune să cerceteze o zonă foarte largă a proceselor complexe ale creșterii economice, are și unele minusuri care însă nu-i știrbesc din valoare și utilitate. Astfel, consider că era necesar să se fi elaborat un capitol care să trateze problemele cererii sociale de consum, studiile de marketing în relație cu planificarea. De asemenea, ar fi fost necesar un capitol separat care să trateze problemele „prognozei dezvoltării", avînd în vedere importanța acesteia ca primă treaptă în procesul de predeterminare a desfășurării fenomenelor economice și sociale. În afară de acestea, capitolul XVI „Planificarea financiară" nu oglindește noile modificări pe linia perfecționării sistemului financiar și de credit, care au antrenat modificări esențiale în ceea ce privește repartizarea beneficiului, finanțarea mijloacelor circulante, finanțarea investițiilor etc.

Cu toate acestea, cursul „Conducerea planificată a economiei naționale" constituie o lucrare științifică valoroasă, de largă utilitate pentru studenți, cadre didactice și specialiști care lucrează în domeniul planificării.

dr. Gh. ȘICĂ
Comitetul de Stat al Planificării

CORELAȚIA ACUMULARE - CONSUM ȘI ORIZONTUL PLANIFICĂRII

REPARTIZAREA judicioasă a venitului național are un rol hotărîtor în accelerarea ritmului creșterii economice, prin aceasta determinîndu-se una din variabilele strategice de bază ale dezvoltării economiei naționale — fondul de acumulare.

Creșterea economică nu se poate reduce însă la problema acumulării de fonduri ; ea nu se identifică nici cu reproducția lărgită. În afară de acumulare, creșterea economică cuprinde încă cel puțin două coordonate de bază : forța de muncă și progresul tehnic (sau acumularea de cunoștințe) ; la acestea trebuie să se adauge și incidențele relațiilor economice externe.

Dacă aspectele pur teoretice ale acumulării au fost abordate și tratate multilateral de știința economică marxist-leninistă, pînă în prezent nu a fost dezvoltată în mod satisfăcător o teorie **cantitativă** a acumulării socialiste care să servească în mod nemijlocit planificării economice. Raportul acumulare-consum, un raport de importanță primordială în creșterea economică, nu și-a găsit încă soluția în eforturile de a se elabora modelul optim al economiei naționale. În acest sens, V. V. Novojilov subliniază că : „Factorii care determină rata optimă a acumulării în venitul național sînt atît de complecși și de schimbători, încît nu pot fi cuprinși într-o formulă simplă“ [1]).

Stabilirea unui raport optim între acumulare și consum este coordonata fundamentală a unui model de creștere economică, deoarece permite armonizarea intereselor prezente cu cele viitoare ale națiunii, asigurînd satisfacerea maxim posibilă a nevoilor materiale și spirituale imediate ale populației în condițiile unui ritm accelerat de creștere a economiei naționale în prespectivă. În socialism nu există contradicție antagonistă între acumulare și consum. Prin prisma intereselor generale ale societății și în optica dezvoltării de perspectivă a economiei naționale cerințele acumulării și consumului coincid.

Creșterea economică poate fi asimilată cu oricare proces optimizabil, iar rata acumulării poate fi considerată ca un parametru de comandă în optimizarea creșterii economice. Optimizarea ratei acumulării are toate însușirile unei probleme extremale de economie matematică, cerîndu-se o asemenea îmbinare a acumulării și consumului încît să corespundă cu optimul general al economiei naționale, ținînd seama de restricțiile determinate de stadiul istoric concret de dezvoltare a societății respective.

Posibilitatea optimizării raportului acumulare-consum trebuie să fie demonstrată ; există opinia că nu se poate determina un vector optim de fonduri într-un model economico-matematic dinamic, deoarece o saturare completă a tuturor nevoilor de fonduri nu poate avea loc niciodată, chiar în condiții ideale. După părerea noastră, este justificată obiecția lui Edmond Malinvaud după care este probabil că niciodată nu se va ajunge la o stare de saturare completă a tuturor nevoilor de capital, dar această motivare este de natură psihologică sau instituțională, dar nu tehnologică. În condițiile istorice concrete, ținînd seama de existența unor anumite restricții, raportul acumulare-consum se poate înscrie în cadrul general al problemelor de programare optimă în economie.

DETERMINAREA cantitativă a ratei acumulării de către organul central de decizie constituie baza de pornire în planificarea economiei socialiste. Un avantaj al economiei planificate, față de cea neplanificată, constă în posibilitatea stabilirii conștiente și directe a acestui indicator sintetic al creșterii economice.

În dezvoltarea economiei țărilor socialiste din ultimele două decenii s-a constatat tendința de creștere a ratei acumulării. Acest fenomen complex este legat nemijlocit de dimensiunile revoluției științifice-tehnice contemporane, care are drept consecință o accelerare a ritmurilor reînnoirii și lărgirii fondurilor de producție. În condițiile acestei tendințe generale de creștere a ratei acumulării se remarcă totodată o mare amplitudine care variază de la o țară la alta. Pentru țara noastră planul pe perioada 1971—1975 prevede a se repartiza pentru acumulare 31—32% din venitul național. Fără o asemenea rată înaltă a acumulării nu este posibilă lichidarea decalajului care desparte economia românească de țările industriale dezvoltate, urmare a moștenirii unei economii relativ înapoiate de la regimul capitalist. „În concepția noastră de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, — spune tovarășul Nicolae Ceaușescu, — avem, deasemenea, în vedere o mai justă repartiție a venitului național, în ce privește asigurarea unui raport just între fondul de acumulare și fondul de consum“.

O rată înaltă a acumulării caracterizează și dinamismul creșterii economice într-o serie de țări occidentale (deși statistica occidentală nu utilizează aceiași indicatori sintetici ai economiei naționale ca în țările socialiste, nu greșim dacă vom exprima pentru aceste țări conținutul acestui indicator prin ponderea investițiilor în produsul național brut). În anul 1967, ponderea investițiilor în produsul național al Japoniei a fost de 32,9 la sută, în al R.F. a Germaniei de 22,8 la sută, în al Franței de 25,2 la sută, și în al S.U.A. de aproape 17 la sută.

Deși este neîndoielnică legătura dintre rata acumulării și ritmul creșterii economice, totuși, ar fi eronată încercarea de generalizare a unei teze despre existența unei corelații directe între rata acumulării și ritmul creșterii economice. În realitate, unele țări cu rate de acumulare superioare pot avea ritmuri de creștere inferioare altor țări cu rate mai scăzute de acumulare, deoarece efectul ratei acumulării poate fi diminuat sau amplificat de acțiunea altor factori de creștere economică.

Larga amplitudine a oscilației ratei acumulării în diferite țări și în diferite perioade nu înseamnă că aceasta nu s-ar încadra totuși în anumite limite.

Limitele între care oscilează rata acumulării în condițiile contemporane sînt de la 20 la 30%. După părerea lui Claude Charmeil, în mod teoretic s-ar putea lua în considerație, într-un model de creștere economică, o rată a acumulării variind între zero și 80%. [2]) Un asemenea interval — după părerea noastră — este exagerat, probabilitatea de a se verifica în practica economică fiind infimă.

Pentru economia planificată a socialismului nu este posibilă o rată a acumulării care să oscileze în mod continuu, cu amplitudini mari de la un an la altul. Specific socialismului este o anumită regularitate în evoluția ratei acumulării. Sînt numeroase argumente care pledează pentru o rată constantă a acumulării pe o perioadă de timp mai îndelungată ; o asemenea rată presupune însă atingerea unui anumit nivel de dezvoltare economică. În perioada de reconstrucție economică este adecvată o rată galopantă a acumulării. În general, tipul de rată a acumulării trebuie adecvat la specificul fiecărei etape de dezvoltare social-economică, ținînd seamă de sarcinile fundamentale prevăzute în planurile economice de perspectivă. De altfel, stabilirea ratei acumulării nu este o problemă pur economică, implicațiile ei afectînd toate laturile vieții sociale. Ca și în oricare altă problemă de optim economic, factorul extraeconomic nu poate fi omis.

ACUMULAREA nu poate fi privită numai din punct de vedere cantitativ, ci tot atît de importantă este și **latura calitativă a acumulării.** În aceeași măsură, sau poate încă într-o măsură mai mare — creșterea economică este în dependență nu numai de volumul acumulării, ci și de gradul de eficiență a utilizării ei.

Încercînd să transpunem modelul Harrod-Domar în condițiile economiei socialiste, am putea interpreta ecuația fundamentală a creșterii economice astfel :

$$\delta = \alpha\sigma$$

în care : δ = ritmul de creștere a venitului național
α = rata acumulării
σ = randamentul mediu al acumulării (inversul coeficientului capitalului).

Este evident că pentru a accelera ritmul creșterii economice este posibil de acționat asupra ambilor factori din partea a doua a ecuației : fie majorarea ratei acumulării, fie intensificarea randamentului acumulării sau, mai concret, al investițiilor (sau, ceea ce este același lucru, — micșorarea coeficientului capitalului).

Analiza datelor statistice pare însă să releve o tendință de creștere a coeficientului capitalului, sau — cu alte cuvinte — de scădere a randamentului mediu al investițiilor. Dacă ne-am limita la formula Harrod-Domar, ar trebui să ajungem la o concluzie pesimistă : accelerarea creșterii economice nu s-ar putea realiza decît prin majorarea continuă a ratei acumulării. **După părerea noastră, realitatea economică este mai complexă decît poate să exprime această ecuație matematică. Cel puțin un factor esențial este omis din această formulă : progresul tehnic — ca factor de sine stătător de creștere economică.**

După unele calcule sumare, modelul Harrod-Domar (transformat) nu se verifică statistic.

Factorul timp este o coordonată intrinsecă a procesului de acumulare, în consecință, raportul acumulare-consum se înscrie în contextul optimului economic dinamic. Dinamizarea modelării economiei implică soluționarea unei probleme majore, care nu are echivalent în condițiile optimului static: este problema **orizontului de planificare.** Orizontul de planificare a creșterii economice exercită o influență determinantă asupra conținutului criteriului de optimizare. Durata intervalului de timp în care se are în vedere realizarea optimului economic schimbă substanțial optica prin care se judecă măsura în care este adecvat un criteriu sau altul ; pe termen scurt, se va lua în considerație înfăptuirea unor obiective legate de satisfacerea nevoilor directe și imediate ale societății, în timp ce pentru o perioadă îndelungată este necesară o viziune mai largă asupra țelurilor care stau în fața societății, fără a se omite efecte conexe și de durată.

Problema conflictului de interese în legătură cu perioada de optimizare se găsește reflectată în **teoria orizonturilor infinite** ; fiecare calcul de optimizare pe o perioadă determinată de timp lezează realizarea optimului pe perioada imediat următoare, deoarece epuizează la termenul stabilit resursele care concură la maximizarea (sau minimizarea) funcției-obiectiv. O serie de modele occidentale de creștere economică optimă recurg la un orizont infinit (de pildă, modelul lui Frank Ramsey).

Limita superioară infinită a orizontului de optimizare nu poate fi luată în considerare în calculele efective de planificare. Practica cere un orizont finit de optimizare. Durata acestui orizont finit constituie obiect de controversă. Academicianul S. Strumilin apreciază orizontul de planificare în modelul său de optimizare a raportului dintre consum și acumulare — avînd drept criteriu de optimizare maximizarea fondului de consum însumat — la un interval de 40 de ani, considerînd că durata capacității de muncă a generației actuale este de aproximativ 40 de ani. Strumilin motivează astfel : „Preocuparea pentru perioadele următoare ar urma să fie dată în sarcina generațiilor următoare de oameni ai muncii. [3]) Prof. dr. Emilian Dobrescu precizează în cercetările sale de optimizare a corelației dintre acumulare și consum un orizont de planificare de 10—15 ani. [4]) Economistul sovietic A. Notkin argumentează în favoarea unui orizont de optimizare de 10 ani. [5])

După părerea noastră, se poate stabili orizontul de optimizare la 10 ani, termenul aproximativ de reînnoire a fondurilor fixe în condițiile asimilării progresului tehnic contemporan. Pentru menținerea constantă a acestui orizont de optimizare, este indicată punerea în practică a metodei planificării continue. Prin aceasta, planul economic pe anul curent reprezintă în permanență planul pe primul an al unui plan decenal de dezvoltare a economiei naționale ; deci, perspectiva economică rămîne tot timpul constantă ca durată (în literatura economică occidentală o asemenea modalitate de planificare este denumită „rolling“ sau „sliding planning“). Introducerea factorului timp într-un model economic-matematic implică dificultăți mari de calcul. Pentru a se evita această dificultate, majoritatea modelelor de creștere economică sînt construite pe prezumția continuumu-lui, astfel că factorul timp nu intervine în model în mod explicit. Timpul economic poate fi considerat o variabilă discretă ; într-adevăr, fiecare secvență a unui proces economic are, de regulă, o durată finită : o zi, o săptămînă, o lună, un trimestru, un an etc. Această simplificare a tratării în timp a modelării economice este pe deplin justificată, putîndu-se astfel evita unele dificultăți care apar în cazul continuumu-lui și recurge la facilitățile pe care le oferă grafurile. Este de așteptat ca prin discretizarea modelelor de creștere economică să sporească valoarea lor operațională.

dr. M. HOROVITZ

---

1) V. V. Novojilov, Măsurarea cheltuielilor și rezultatelor în planificarea optimă, Edit. științifică, București, 1969, pag. 218.

2) Claude Charmeil, Investissement et croissance économique, Dunod, Paris, 1969, pag. 200.

3) S.G. Strumilin, K. probleme optimalnîh proporții, Planovoe hozeaistvo nr. 6, 1962.

4) Emilian Dobrescu, Probleme ale optimizării corelației dintre acumulare și consum, în lucrarea „Teorii și modele ale creșterii economice în socialism“, București, Editura Academiei R.S.R., 1970, pag. 24.

5) A. Notkin, K voprosu o kriterii optimalnosti ekonomiceskogo razvitia, Voprosî ekonomiki, nr. 8, 1966, pag. 25.

Contradicția fundamentală și capitalismul contemporan

■ Sub semnătura lui I. Șișcov, revista M.E.M.O. nr. 15/1971 publică studiul intitulat **Noviie proiavlenia osnovnogo protivorecia kapitalizma** (Noi manifestări ale contradicției fundamentale a capitalismului), consacrat analizei formelor noi de manifestare a contradicției fundamentale a capitalismului. Analizînd caracterul social al producției capitaliste contemporane și aspectele pe care le îmbracă diviziunea muncii, autorul scoate în evidență două particularități : pe de o parte dezvoltarea masivă, în continuare, a diviziunii sociale a muncii în special pe producția materială și spirituală, iar pe de altă parte rolul tot mai important ce revine diviziunii muncii bazate pe o specializare pe detalii și operații a unor mari unități de producție. Tocmai această ultimă particularitate este apreciată a fi caracteristică pentru determinarea producției sociale contemporane. Ea însă intră în contradicție cu stihia pieței și anarhia producției caracteristice capitalismului. Datorită tendinței de specializare pe detalii și operații a marilor unități apare necesitatea coordonării lor. Această funcție revine statului capitalist contemporan care, acționînd în interesul monopolurilor, dorește să planifice activitatea economică pe ansamblul economiei, dar nu poate să realizeze în întregime aceste lucru, tocmai pentru că are menirea să conserve proprietatea privat-capitalistă asupra mijloacelor de producție.

FIȘE

O metodă de prognoză

■ În studiul **Zur Methodik prognostischer Weltstandvergleiche** (Despre metoda comparării prospective cu nivelul mondial) de Walter Rube și Volkmar Liers, publicat în **WIRTSCHAFTSWISSENSCHAFT** nr. 6/1971, este elaborată o metodă originală de prognoză în domeniul comparării tehnico-economice a produselor fabricate de o întreprindere, cu nivelul mondial atins în producția respectivă. Această metodă, denumită prescurtat Korter, constă într-un model care concentrează mai multe elemente într-un sistem închis de analize și previziuni ordonat cronologic, luîndu-se în considerație atît valoarea de întrebuintare cît și valoarea de schimb a produsului. Nivelul mondial este determinat prin calcularea unei funcții de regresie. La compararea nivelului mondial se iau în calcul toate produsele țărilor industriale dezvoltate care satisfac nevoia respectivă, pe baza parametrilor valorii de întrebuințare și a prețurilor. Pe baza unei analize se previzionează tendința de evoluție a prețurilor mondiale medii, ținîndu-se seama de relația preț-nivel tehnic. Prin aceasta este posibilă stabilirea unor prețuri pe parametru pentru inovații și perfecționări, care servesc ca mărimi de orientare în prognoza prețurilor.

AJUTOR PENTRU REPRESIUNE

DUPĂ cum reiese chiar din raportul Agenției pentru dezvoltarea Internațională (principalul organism american însărainat cu asistența... economică acordată țărilor lumii a treia), 40% din bugetul pe anul trecut au fost consacrate ajutorului militar (690 milioane dolari) și peste 30% — întăririi organismelor polițienești (569,6 milioane dolari). Iar aceste cifre sînt departe de a cuprinde întreaga realitate. După cum dezvăluia recent William Fulbright, președintele Comisiei senatoriale pentru afacerile externe, peste 700 milioane de dolari din fondul programului „Alimente pentru pace" au fost utilizați pentru livrările de armament. La rîndul său, J. Hannah, administratorul A.I.D., mărturisea că cvasi-totalitatea fondurilor destinate ajutorării economice a țărilor din Asia — „beneficiare ale acestei acțiuni" — au fost folosite pentru achiziționarea de uniforme și de arme ușoare.

Într-unul din ultimele sale numere, revista „Jeune Afrique" face o serie de dezvăluiri revelatoare în acest sens. „Agenția pentru Dezvoltare Internațională, concepută oficial pentru acordare de asistență economică — scrie revista — a fost de fapt creată pentru a permite o discretă, dar eficace acțiune «antisubversivă» în țările care, potrivit Casei Albe, sînt cele mai amenințate sau care prezintă o miză strategică și politică capitală". De altfel, însăși organizarea A.I.D. nu lasă nici un dubiu în această privință. În cadrul agenției funcționează un birou specializat care exercită prerogative pur polițienești — Office of Public Safety. Acest Oficiu al Siguranței Publice (O.S.P.) este „un organism care vizează încurajarea unei atmosfere de încredere în ordinea publică" și se ocupă, în țările beneficiare ale ajutorului... economic, de „stabilirea, în cadrul forțelor de securitate civilă, a unui echilibru între: 1) capacitatea operațională a poliției regulate; 2) capacitatea de a detecta și identifica criminalii, indivizii subversivi și organizațiile lor și de a neutraliza activitățile acestora; 3) capacitatea de a controla activitățile militante începînd cu demonstrațiile de stradă și terminînd cu operațiunile de guerilă".

Activitățile O.S.P.-ului sînt la ora actuală îndreptate în primul rînd spre Indochina, unde sînt consumate peste jumătate din fondurile ajutorului polițienesc al A.I.D. Urmează apoi țările Americii latine (Brazilia, Republica Dominicană, Venezuela, Columbia, Guatemala etc.) și unele state africane.

Politica de așa zisă „vietnamizare" a conflictului din Indochina a oferit O.S.P. un nelimitat teren de acțiune. Peste 225 de consilieri-polițiști activează în prezent în Vietnamul de sud în cadrul... asistenței economice. Principala lor activitate vizează, desigur, întărirea aparatului represiv al regimului de la Saigon. După cum subliniază revista menționată, în cadrul acestui „ajutor" s-a instaurat un control terorist asupra populației, care a fost clasată în mai multe categorii distincte: elemente binevoitoare, neutraliști, elemente avînd relații cu Vietcongul, cetățeni nemulțumiți etc. În anul 1968 au fost arestate 468.000 de persoane. Anul acesta au fost înregistrate și „fișate" de către serviciile polițienești 12 milioane de persoane. Conducătorii A.I.D. nu-și ascund satisfacția în legătură cu rezultatele acțiunii lor de... binefacere. „Cînd operațiunea va fi terminată — se poate citi într-un raport al A.I.D. în legătură cu situația din Vietnamul de sud — acest sistem de identificare va duce la crearea unei arhive naționale de amprente digitale, fotografii și biografii. Acesta va fi unul din sistemele de identificare cele mai complete din lume".

Nici în celelalte țări ale lumii a treia, acțiunile Agenției pentru Dezvoltarea Internațională nu sînt străine de asemenea preocupări extra-economice. În America latină, de pildă, cea mai mare parte a presupusului ajutor este canalizată spre intensificarea luptei anti-insurecționale și spre culegerea de informații secrete. O.S.P.-ul consumă în această regiune 39 milioane dolari și dispune de 90 de consilieri care încadrează 2000 de ofițeri, instruiți la Academia Internațională de Poliție din S.U.A., tot pe banii asistenței economice.

„Tendința americană de dominație asupra țărilor în curs de dezvoltare, cunoscută în general sub aspectele sale politice, diplomatice, militare și economice — scrie «Jeune Afrique» — se concretizează, de asemenea, în crearea unei redutabile rețele polițienești. Acest mod de acțiune este mai puțin spectaculos decît intervenția militară directă, dar nu este mai puțin eficace. El servește la menținerea sau instaurarea dominației în toate domeniile, inclusiv în domeniul economic".

În aceste condiții, suspiciunea și protestele cu care opinia publică din țările în curs de dezvoltare întîmpină generoasele „ajutoare" furnizate de diverse organisme specializate occidentale sînt pe deplin explicabile. Angajate într-un dramatic efort de surmontare a decalajului lor economic și social, statele lumii a treia revendică o colaborare și asistență de pe urma cărora să prolifereze industria și nu aparatul de represiune.

Barbu MAREȘ

REPERE

• **Potrivit datelor** publicate de Institutul pentru construcția de locuințe din Bonn, din 1963 chiriile au crescut în R.F. a Germaniei în medie cu 80%, în unele centre dens populate creșterile depășind chiar 150%.

• **La Leningrad** se desfășoară în prezent licitația de blănuri, tradițională manifestare comercială organizată în orașul de pe Neva. Pînă în prezent, organizațiile comerciale de specialitate sovietice au încheiat numeroase tranzacții cu parteneri din Canada, R.F. a Germaniei, Marea Britanie, Elveția, Iugoslavia și țările scandinave, informează agenția TASS.

• **Peste jumătate** din cadrele tehnice cu înaltă calificare, concediate în luna martie a.c. în urma închiderii unor ateliere ale firmei Rolls Royce, se află încă fără lucru, se arată într-un sondaj publicat de Asociația lucrătorilor britanici din domeniul științei și tehnicii.

• **Numărul brevetelor** eliberate anual în Franța depășește 40 000. La aproape un secol de la crearea Uniunii Internaționale pentru protecția proprietății industriale, în urma Expoziției Universale de la Paris din 1878, crearea unui brevet internațional pretutindeni recunoscut rămîne încă un deziderat.

• **Greva muncitorilor** de la firma SEAT, cea mai mare întreprindere constructoare de automobile din Barcelona (Spania), durează de o lună și jumătate; greviștii protestează împotriva concedierii unei părți din personal și cer îmbunătățirea condițiilor de muncă.

• **La Havana** a fost semnat un acord de colaborare științifică între academiile de științe ale U.R.S.S. și Cubei. Acordul, valabil pînă în anul 1973, prevede schimburi de specialiști și colaborarea în diferite domenii ale științei.

• **La Moscova** s-a deschis o expoziție a industriei de automobile japoneze, organizată de firma Nichimen. Aceasta este cea mai mare din seria de 11 expoziții specializate pe care Japonia le organizează în 1971 în U.R.S.S.

• **Petrolul extras** în Irak a totalizat în primul semestru al acestui an peste 42 milioane tone. În iunie 1971 au fost extrase în această țară 6 830 000 tone petrol, cu un milion de tone mai mult decît în aceeași lună a anului trecut.

• **Corporația pentru reforma agrară** din Chile — CORA — organism guvernamental înființat de la venirea la putere a guvernului unității populare, a hotărît exproprierea a încă 24 de mari proprietăți funciare. Pînă în prezent CORA a dispus exproprierea a 1 000 de latifundii.

• **Societatea austriacă** Österreichische Mineralölverwaltung — OMV — și societatea italiană de stat ENI au încheiat un acord referitor la construirea unei conducte de gaz care să traverseze teritoriul Austriei. Prin această conductă vor fi transportate 10 miliarde metri cubi de gaz metan din Uniunea Sovietică spre Italia, aprovizionîndu-se, în același timp, și unele regiuni ale Austriei.

• **Producția de oțel** a Angliei în prima jumătate a anului în curs a scăzut cu 11%, în comparație cu perioada corespunzătoare a anului trecut, informează presa britanică.

• **La Hamburg** s-a deschis expoziția „Omul și marea", care oferă vizitatorilor o privire de ansamblu asupra stadiului actual al cercetărilor marine și exploatării mărilor. Expoziția cuprinde printre altele și macheta unui oraș submarin.

• **Dezbaterea** finală din Parlamentul britanic pe tema aderării la Piața Comună va avea loc între 21 și 28 octombrie a.c. Ea va fi precedată de congresele anuale ale celor trei partide principale și de cel al sindicatelor (T.U.C.).

• **Comisia bancară** a Senatului S.U.A. a aprobat un proiect de lege care permite Administrației să acorde împrumuturi firmelor aflate în stare de faliment și a căror prăbușire ar prejudicia economia americană. Proiectul de lege este destinat să ușureze situația financiară a corporației Lockheed care a anunțat că falimentul său este inevitabil dacă guvernul nu îi va acorda pînă la 1 septembrie credite în valoare de 250 milioane dolari.

• **Culturile de mac** sînt interzise în Turcia începînd din anul viitor. Această decizie a fost luată în urma negocierilor cu Washington-ul. Mai mult de 60% din heroina introdusă în S.U.A. provine din cîmpiile de mac turcești.

VIZOR:

CERTITUDINI

„MĂ INTERESEAZĂ viitorul deoarece intenționez să-mi petrec restul vieții acolo", — repeta necontenit Charles Franklin Kettering ale cărui ingenioase invenții au constituit tot atîtea incursiuni în timpul care, într-un joc al eternității, pe măsură ce este ajuns din urmă se îndepărtează perpetuu și căruia romanticii pămînteni i-au dat numele de „viitor".

Din totdeauna, veșnic scormonitorii oameni au încercat să intuiască contururile viitorului — la început dintr-o atavică curiozitate iar, mai apoi, dintr-o acută înțelegere a necesității (și posibilității) unor orientări de perspectivă. Mijloacele de investigație au evoluat, desigur, dramatic. Să ne amintim că în preajma încheierii mileniului I, „futorologii" vremii, înfășurați în mantii albastre și cu tichii instelate pe cap, au prezis cu certitudine sfîrșitul lumii — apocalipsul. Documentele istoriei stau mărturie colectivei isterii care a cuprins pe pămînteni în noaptea de 31 decembrie 999 spre 1 ianuarie 1000; averi nimicite, case demolate, haine sfîșiate și ascensiunea pe colinele cele mai înalte pentru a aștepta acolo, cît mai aproape de ceruri, ...fatalul sfîrșit.

Astăzi omenirea nici măcar nu se mai amuză de astfel de istorioare. Astăzi oamenii caută certitudini. Și chiar dacă sămînța troglodismului a supraviețuit pe ici pe colo, dominanta lumii de astăzi rămîne sobrietatea științifică. Nici nu s-ar putea să fie altminteri dacă ținem seama de faptul că 90% din toți oamenii de știință pe care i-a produs omenirea de-a lungul întregii sale existențe, trăiesc astăzi.

Prezentul este condiționat de construcția viitorului. Acest adevăr a devenit astăzi un truism. În tot mai multe țări, tot mai mulți oameni de știință, tot mai multe institute și colective de cercetări se ocupă de studierea viitorului. „Furturologia, afirmă Herman Kahn, este o «artă» în sensul antic al cuvîntului. Ea este arta de a transforma o dorință într-o posibilitate".

Astăzi, oamenii nu mai resimt un sentiment de angoasă în încercările lor de descifrare a viitorului. Într-o măsură tot mai mare viitorul înseamnă certitudini. Iată cîteva dintre acestea: 1975 — previziuni meteorologice sigure; 1980 — stocaj central de informații cu posibilitate de acces rapid; 1982 — grefe cu organe artificiale, unele pe baze electronice; 1983 — utilizarea de substanțe capabile să schimbe caracteristicile unei personalități; 1990 — exploatarea minieră a teritoriilor submarine; posibilitatea de a modifica local condițiile climaterice; 1995 — imunizarea generală împotriva maladiilor bacteriene și virotice; 2000 — controlul eredității prin intervenția în genetică.

Avalanșa acestor certitudini de perspectivă confirmă încă o dată întrepătrunderea organică dintre prezent și viitor". „Dacă viitorul nu s-ar fi născut, scria George Meredith, ne-am fi abținut să-l botezăm".

Nic. MAVRODIN

Două documente ale Biroului internațional al muncii

DIN REALITĂȚILE LUMII CAPITALISTE

APARTHEID-ul – DISCRIMINARE LEGIFERATĂ ÎN SALARIZARE

Al ȘAPTELEA RAPORT anual consecutiv al Biroului internațional al muncii *) cu privire la discriminarea rasială în domeniul muncii în Republica Sud-Africană constată că sistemul **apartheid** în acest domeniu a devenit și mai complex, și mai riguros, și că îndreptățirea programului O.I.M. din 1964 pentru eliminarea acestui sistem este confirmată de evoluțiile recente. Programul vizează îndeosebi următoarele trei aspecte: egalitatea accesului la obținerea de lucru și la posibilitățile de formare profesională; înlăturarea muncii forțate; dreptul de organizare sindicală. Rapoartele anuale succesive conțin, între altele, informații cu privire la situația din aceste domenii și la proporțiile discriminării căreia îi este supusă populația ne-albă din R.S.A. în materie de salarizare.

Cele mai recente date din aceste surse cu privire la cîștigurile lunare medii ale salariaților aparținînd diferitelor grupuri rasiale sînt reunite în tabelul de mai jos. Salariile africanilor sînt în mod curent de 4—6 ori mai scăzute decît cele ale europenilor. Gama diferențelor nu se limitează însă la atît. În mine — sector care ocupă un loc însemnat în economia sud-africană — salariile lunare medii se eșalonează astfel: albi — 297 rand, metiși — 62 rand, asiatici (imigranți din țările Asiei) — 76 rand: africani — 18 rand. Avînd în vedere că minerii africani obțin și anumite prestații în natură, salariul lor poate să ajungă la circa 25 rand, ceea ce este încă de 12 ori mai puțin decît cîștigurile albilor. Unele evaluări, avînd ca sursă Institutul sud-african pentru relațiile între rase, arată că salariul pe schimb al albilor în sectorul minier este de 15 ori mai ridicat decît cel al africanilor. Examinînd evoluția comparată a cîștigurilor grupurilor extreme în ultimii cîțiva ani, Biroul internațional al muncii ajunge la concluzia că „chiar dacă salariile ne-albilor au crescut întrucîtva, în expresie absolută, în această perioadă, decalajul între salariile albilor și cele ale africanilor mai degrabă crește decît scade" (raportul din 1970, pag. 20). Veniturile părții africane a populației (deci ale majorității covîrșitoare) de cele mai multe ori nu au ținut pasul cu creșterea costului vieții.

Cîștigurile medii lunare în R.S.A., în rand

	Albi	Metiși	Asiatici	Africani
Industria prelucrătoare	262,0	64,0	69,0	48,0
Construcții	282,2	98,2	134,7	45,2
Comerț:				
cu ridicata	244,6	170,5	94,4	47,6
cu amănuntul	129,7	51,4	81,9	37,5
Sectorul bancar	204,7	55,8	72,2	52,6
Societățile imobiliare	226,8	76,5	106,7	49,2
Administrația de stat	211,4	100,3	127,0	36,1
Administrațiile provinciale	198,1	49,2	66,9	31,9
Administrațiile locale	230,2	71,0	48,9	38,0

Sursa: Sixième rapport spécial..., BIT, Genève, 1970.

Cauzele acestei situații, se arată în documentele O.I.M., sînt multiple. De exemplu, una din ele constă în aceea că lipsește orice fel de legislație cu privire la salariul minim care ar garanta muncitorului african și familiei sale un anumit nivel de trai. Apoi, muncitorul african se află într-o situație de inferioritate nu numai din cauza lipsei de acces la dobîndirea unei pregătiri profesionale oarecare, ci și prin faptul că este lipsit de orice mijloc legal de a formula revendicări în privința salariilor. Există de asemenea bariera rasială din întreprinderi care îi împiedică pe muncitorii africani — și, în măsură ceva mai mică, pe metiși și asiatici — să avanseze spre ocupații specializate sau tehnice mai bine retribuite. Dar, independent de toate acestea, există politica oficială de discriminare salarială în funcție de grupul rasial, chiar dacă este vorba de persoane care efectuează o muncă egală sau similară. Inegalitatea salariilor la muncă egală este ilustrată de situația din sistemul de ocrotire a sănătății — deși ca întindere, evident, nu este domeniul cel mai caracteristic. În 1962 salariul unui medic african reprezenta circa jumătate din acela al unui medic alb cu pregătire și funcție egale. Asociația medicilor și diverși membri albi ai ei, printre care profesorul Christian Barnard, au declarat că medici cu calificare egală și îndeplinind aceeași funcție trebuie să primească un salariu identic, dar autoritățile persistă în menținerea discriminării.

Documentele Biroului internațional al muncii cu privire la **apartheid** se opresc între altele și asupra perspectivelor acestei politici și ale modalităților ei mai recente, cum este de pildă aceea a „dezvoltării separate", adică de fapt a izolării maselor populației africane în adevărate rezervații denumite „bantustane". „Politica actuală este sortită eșecului", se arată în raportul din 1970. Argumentul fundamental pe care se sprijină această concluzie constă în aceea că apartheid-ul nu va putea rezista „presiunii legilor economice". Un fapt care ilustrează încă de pe acum această presiune este penuria crescîndă de forță de muncă calificată care se face simțită în Republica Sud-Africană. Dezvoltarea economiei, arată experții O.I.M., cere ineluctabil aplicarea unui program de învățămînt și de pregătire profesională pentru populația ne-albă, precum și suprimarea interdicțiilor puse în calea angajării africanilor. Se citează următorul fapt care arată contradicția ce se manifestă în realitate între legislația rasistă în vigoare și cerințele dezvoltării economice: În virtutea principiului zis de „rezervare a ocupațiilor", un text de lege prevede că în industria confecțiilor din provincia Transvaal 25% din locurile de muncă trebuie să fie ocupate de albi, 37,5% de metiși și 37,5% de africani. Or, între 1960 și 1970 proporția albilor ocupați în această ramură a scăzut de la 19% la 9%, în timp ce aceea a africanilor a crescut de la 44% la aproape 60%. Evoluții asemănătoare sau cazuri de perturbare a activității economice din cauza menținerii rigide a unor „rezervări de ocupații" se semnalează în domeniul căilor ferate, al transporturilor urbane (unde sînt „rezervate" posturile de șoferi), al poștei, al construcțiilor etc. În industria construcțiilor s-a ajuns în unele situații la ocolirea — de nevoie — a proporțiilor oficial stabilite prin aceea că africanilor li se repartizează altfel de unelte decît cele folosite de albi, argumentîndu-se pe acest temei că ei nu ar presta munci calificate.

Alți factori economici care indică sau prevestesc eșecul de facto al apartheid-ului includ, bunăoară, frînarea creșterii productivității muncii ca urmare a discriminării față de africani și ceilalți ne-albi, dezvoltarea insuficientă a pieței interne a bunurilor de consum din cauza menținerii imensei majorități a populației la un nivel de trai de mizerie și deci în afara cercului cumpărătorilor potențiali etc. Pe de altă parte, totala insuficiență a posibilităților de ocupație în „zonele bantu", imposibilitatea în multe din aceste zone de a se asigura chiar și numai hrana populației creează o presiune crescîndă care îi determină pe africani să caute a migra — cu orice risc — spre zonele urbane și industrializate. Se acumulează astfel situații mai mult sau mai puțin explozive, care arată discrepanța tot mai adîncă între doctrina oficială de apartheid și legislația corespunzătoare, de o parte, cerințele economice și nu arareori ale simplei supraviețuiri a populației autohtone, pe de altă parte. Semnalînd cazurile de încălcare a barierelor rasiale oficiale, sub acțiunea unor astfel de factori, ultimul raport O.I.M. consemnează însă totodată că politica statului sud-african rămîne neschimbată și citează declarația ministrului muncii potrivit căreia „pentru guvernul nostru supraviețuirea albilor (în numele căreia se duce politica de apartheid — n.r.) este mult mai prețioasă decît orice fel de avantaje economice temporare".

Rămîne ca faptele să demonstreze dacă problema economică este temporară sau, dimpotrivă, de lungă durată, dacă se poate întemeia permanent o economie modernă, industrială, pe forme de mult depășite de recrutare și retribuire a forței de muncă. Între aceste fapte vor deține de altfel un loc însemnat și elementele politice, atît pe plan intern, sud-african, cît și pe plan internațional. De menționat în legătură cu aceasta că raportul din 1971 al O.I.M. cu privire la apartheid a fost întocmit și ca o contribuție a organizației în cadrul Anului internațional de luptă contra rasismului și discriminării rasiale, proclamat de O.N.U.

*) Conférence internationale du Travail, 56 e session-Genève 1971. Septième rapport spécial du Directeur général sur l'application de la Déclaration concernant la politique d'«apartheid» de la République sud-africaine.

40 000 000 DE COPII SALARIAȚI

PRIN EFECTUL normelor internaționale al dispozițiilor legale privind vîrsta minimă de acces la obținerea unui serviciu și al prefacerilor economice și sociale, exploatarea masivă căreia îi era supusă în trecut mîna de lucru infantilă în mine și în fabrici a dispărut. Totuși, munca copiilor continuă să existe și este răspîndită, chiar dacă natura și dimensiunile fenomenului nu mai sînt aceleași.

Constatările acestea sînt cuprinse într-un raport preliminar *) ce urmează să fie dezbătut anul viitor de Conferința internațională a muncii. Lăsînd de o parte raportările calitative la trecut, reținem din capitolul III al raportului o seamă de date grăitoare cu privire la proporțiile actuale ale muncii copiilor în lumea capitalistă.

După evaluările Biroului internațional al muncii, la mijlocul anului 1970 numărul copiilor de pînă la 14 ani care munceau era de circa 43 000 000, reprezentînd 3,9% din băieții și 2,7% din fetele din această grupă de vîrstă. Peste 90% din acești copii făceau parte din populația activă a țărilor în curs de dezvoltare și reprezentau 4% din grupa de vîrstă de 0—14 ani. În regiunile industrializate proporția era de 1,1% echivalentul a 3,3 milioane de copii. Pe principalele zone geografice cifrele absolute și procentuale pe 1970 variau astfel: Africa, circa 6 milioane sau 4%; America de Nord, 311 000 sau 0,5%; America Latină, 3,1 milioane sau 2,6%, Asia răsăriteană, 5,8% sau 1,9%; Asia de sud, 25,4 milioane sau 5,4%; Europa, 1,6 milioane sau 1,4%.

Experții O.I.M. atrag atenția pe bună dreptate asupra limitelor comparabilitățății cifrelor și în special asupra lacunelor statisticii în această materie. În plus, ei subliniază că cel puțin la fel de importante ca datele privind efectivele forței de muncă juvenile sînt diferite caracteristici ale utilizării ei: statutul formal (salariat, ucenic fără contract, ajutorul unui salariat etc.); natura, intensitatea și regularitatea muncii; durata muncii și celelalte condiții însoțitoare; repercusiunile asupra frecventării școlii etc.

Activitățile în care sînt folosiți cel mai adesea copiii sînt aproximativ aceleași în toate regiunile în care munca copiilor are oarecare răspîndire. În marile întreprinderi industriale moderne de regulă nu este loc pentru această categorie de forță de muncă. Ea poate fi întîlnită în industrie numai în fabricile mici, cu nivel de utilare tehnică scăzută, în întreprinderile cu caracter meșteșugăresc și în munca la domiciliu, în comerțul cu amănuntul, în hoteluri, restaurante, în servicii în general; cel mai mare număr de copii activi este însă de departe cel din agricultură. Raportul O.I.M. precizează că aceasta nu înseamnă dispariția totală a muncii copiilor din industria de fabrică; ea este folosită și aici în unitățile cu situație financiară precară, ce caută să reducă pe această cale suma totală a salariilor plătite. Lucrul se întîmplă de obicei în Asia, iar în măsură ceva mai mică în America Latină și în Orientul mijlociu, însă poate fi observat și în țări cu nivel mai ridicat de industrializare, în acele zone ale lor care suferă de stagnare economică; ramurile în care fenomenul se întîlnește mai frecvent sînt industria textilă, a confecțiilor, alimentară.

Unele situații pe care documentul citat le caracterizează ca abuzuri, amintesc prin caracteristicile lor vremurile revoluției industriale din Anglia și din alte țări actualmente dezvoltate. O anchetă efectuată bunăoară în Tailanda în 1965 a scos la iveală că în întreprinderi ale industriei ușoare și alimentare, cu peste 10 muncitori fiecare, forța de muncă folosită include în proporție ridicată copiii, îndeosebi fete, în general între 10 și 15 ani, dar uneori mai mici (erau printre ei și copii de 6 ani). Ziua lor de lucru dura între 8 și 14 ore, fără zi de repaus, în localuri prost luminate, prost aerisite și insalubre. Salariul era derizoriu, iar de multe ori, dintr-o familie întreagă care lucra împreună, numai tatăl sau un alt membru adult primea salariu. Perioadele de lipsă de lucru alternau cu perioade în care copiii trebuiau să presteze multe ore suplimentare, plătite însă la fel ca orele de lucru obișnuite.

Muncile în care sînt folosiți copiii în fabrici sînt adeseori relativ ușoare: ambalare, etichetare și alte asemănătoare. Nu arareori însă ei sînt puși să participe la operațiunile de producție propriu-zise, de regulă la cele care necesită dexteritate și capacitatea de a suporta un ritm de muncă monoton. În India, de exemplu, printre asemenea operațiuni se numără umplerea cutiilor în fabricile de chibrituri, bobinajul în fabricile textile, cusutul manual în atelierele de confecții, curățarea tutunului în fabricile de țigarete etc. Se cunosc destule cazuri în care muncile îndeplinite de copii prezintă riscuri pentru sănătatea și integritatea lor fizică. În diferite țări ei lucrează la confecționarea focurilor de artificii, la suflarea sticlei sau transportarea sticlei incandescente, la mînuirea unor produse toxice în tăbăcării, la lucrări care se desfășoară în topitorii în apropierea cuptoarelor sau în vecinătatea unor mașini fără dispozitive de protecție etc.

Majoritatea copiilor care muncesc sînt ocupați în agricultură. Fără a vorbi de acei care prestează în agricultura de subzistență din țările în curs de dezvol-

I. PĂDUREANU

(Continuare în pag. 19)

DIN ȚĂRILE SOCIALISTE

MĂSURI COMPLEXE PENTRU EXPANSIUNEA TURISMULUI

UNUL dintre cele mai dinamice domenii ale activității economice contemporane îl constituie, fără îndoială, „industria turistică"; în 1970 schimburile turistice internaționale au cuprins 168 milioane de persoane (o creștere de circa 10% față de anul precedent) și se apreciază că în 1980 fluxul turismului internațional va cuprinde circa 300 milioane de persoane.

Țările socialiste din Europa au înregistrat pînă în prezent rezultate deși modeste, totuși încurajatoare, în domeniul turismului.

Datele disponibile arată că, în general, fluxul de turiști străini în țările socialiste din Europa este în creștere, cu diferențieri sensibile de la o țară la alta (vezi tabelul 1).

Cu tot ritmul susținut de creștere a activității turistice (îndeosebi în România, unde numărul turiștilor a sporit de la 74 la mia de locuitori în 1968, la 113 în 1970), țările socialiste au un nivel absolut și relativ mai mic decît unele țări din Europa occidentală (de pildă Austria, care a numărat 1 064 de **turiști** la mia de locuitori în 1969. Țările socialiste în care turismul internațional — inclusiv cel de tranzit — este mai dezvoltat (Cehoslovacia, Bulgaria, Iugoslavia, R.D. Germană, se situează — ca număr de turiști intrați — la nivelul unor țări vest-europene cu tradiție, ca Franța (240 turiști la mia de locuitori, în 1969) sau Italia (227), și înaintea altora ca Grecia (148 turiști) sau R.F.G. (120). De remarcat ponderea mare pe care o dețin schimburile de turiști dintre țările socialiste în ansamblul turismului internațional de pe teritoriul acestora. În 1969, în Polonia 87% din turiștii străini proveneau din țările socialiste, în România — circa 80%, în Cehoslovacia — 74%, în U.R.S.S. — 61%, în Bulgaria — 52%, în Ungaria — 90% (din numărul total al vizitatorilor străini).

Un alt indice important — numărul mediu de înnoptări sau de zile, petrecute de fiecare turist străin pe teritoriul țării respective, prezintă valori relativ scăzute în majoritatea țărilor socialiste europene: 2,5 nopți în (1969) în R.D.G. și Cehoslovacia; 2,7 nopți în Ungaria; 4,7 zile în Iugoslavia și 7,7 zile în Polonia (față de 6,5 nopți în Austria sau 5,5 zile în Italia).

Nivelul acestui indicator este influențat și de structura turiștilor în funcție de scopul pentru care vizitează o țară sau alta. Statisticile U.I.O.O.T. pentru cîteva țări socialiste evidențiază pe de o parte diferențe considerabile pe țări, iar pe de alta — numărul redus al turiștilor veniți pentru cură balneară și ponderea destul de mare a turiștilor aflați în tranzit (vezi tabelul 2).

Numărul ridicat — în cazul unor țări — al turiștilor veniți în scopuri familiale sau în tranzit, precum și efectivul foarte redus al celor sosiți pentru tratament balnear influențează negativ și asupra nivelului unui indicator important al eficienței activității în acest domeniu, și anume: volumul încasărilor în devize (în medie pe un turist). În 1969, de la fiecare turist străin s-au încasat în Ungaria 45 de dolari, în Polonia 30,7 dolari, față de 136 dolari în Grecia sau 28,4 dolari în Norvegia.

Ținînd seama de perspectivele pe care le oferă dezvoltarea turismului internațional pentru atragerea în circuitul economic activ a zonelor mai puțin industrializate, precum și pentru îmbunătățirea balanței schimburilor externe, țările socialiste acordă o atenție crescîndă acestui sector. După cum subliniază specialiștii în materie[1]), extinderea activității turistice permite ridicarea gradului de utilizare a forței de muncă în țară, iar investițiile efectuate nu suferă de o uzură morală rapidă ca în alte ramuri. Totodată, în majoritatea cazurilor, mărfurile achiziționate de turiști sînt vîndute la prețuri mult mai avantajoase decît în cadrul exportului tradițional. Este ilustrativ calculul efectuat de economiștii bulgari, conform căruia, la un export de mărfuri în valoare de 100 de leva (obișnuiți) statul bulgar obține 50 de leva-devize, în timp ce din prestarea unor servicii în valoare de 100 de leva în domeniul turismului, se cîștigă 103 leva-devize.

În Bulgaria, de pildă, se dezbate problema zonării turistice a țării. Această măsură constituie — arată revista „Ikonomiceski jivot" (nr. 21/1971) — o premisă importantă pentru folosirea complexă a tuturor condițiilor și resurselor turistice autohtone. Prin zonare se realizează coordonarea cu celelalte ramuri de producție și activități, se folosește mai judicios forța de muncă și se constituie pe criterii raționale rețeaua spațiilor de cazare, cea a căilor de transport, precum și infrastructura necesară turismului. În acest mod crește eficiența investițiilor în turism și sînt evitate unele disproporții în amplasarea teritorială a forțelor de producție, se creează o bază reală pentru îmbinarea justă a amenajărilor turistice efectuate în diferite unități teritoriale și dezvoltarea economică neîntreruptă a acestora.

Printre altele, în principala zonă turistică a Bulgariei — litoralul Mării Negre — se preconizează **specializarea producției agricole**, pentru a se asigura aprovizionarea operativă a turiștilor cu legume și fructe, reducîndu-se totodată volumul important al cheltuielilor necesitate de transportul acestora pe distanțe mai mari (Se apreciază că consumul de alimente de către turiști în sezonul estival de pe litoralul bulgar echivalează consumul anual al unui oraș cu 30 000 de locuitori).

În Ungaria se află în curs de aplicare o serie de măsuri vizînd **descentralizarea** preocupărilor și sarcinilor legate de dezvoltarea bazei tehnico-materiale pentru turismul internațional. Consiliile populare au fost împuternicite să întreprindă acțiuni proprii în acest sens, acțiuni care permit concomitent ridicarea economiei regiunii respective. Presa maghiară subliniază că — avînd posibilitatea să participe (prin sistemul taxelor și impozitelor stabilite, în parte și încasate de ele însele) la beneficiul tuturor întreprinderilor cu profil turistic, indiferent de forma de proprietate, să-și sporească veniturile și prin exploatarea obiectivelor create direct de ele, consiliile populare locale sînt profund interesate să realizeze, din fondurile disponibile, investiții importante în acest domeniu (cu sau fără sprijinul organelor centrale). Printre numeroasele exemple citate este și cel al amenajării regiunii lacului Velencei, pentru transformarea ei într-o stațiune balneo-climaterică. Investițiile necesare sînt evaluate la 1 miliard forinți, din care din bugetul statului s-au alocat 549 milioane de forinți, restul fiind acoperit de consiliile locale interesate și de persoane particulare (acestea din urmă avînd posibilitatea să-și recupereze investițiile și să obțină beneficii considerabile prin găzduirea în pensiune, a vizitatorilor de peste hotare). Se contează, ca un prim rezultat al acestei colaborări financiare între forurile centrale, cele locale și persoanele particulare, pe crearea unor capacități de cazare de peste 10 000 de locuri. De altfel, extinderea capacităților de cazare corespunzător cerințelor turiștilor străini constituie o problemă acută în toate țările socialiste, deoarece cererea depășește, de regulă, oferta.

După cum semnalează revista iugoslavă „Politika", capacitățile hoteliere din această țară sporesc în sezonul actual cu circa 15 000 de locuri și totuși, din cauza insuficienței investiților, nu vor fi date în folosință alte 10 000 de locuri prevăzute inițial, ceea ce a creat o „strangulare" (evident că, în timp ce în unele zone capacitatea de cazare este insuficientă, în altele ea este folosită sub posibilități).

De menționat că, în vederea asigurării unei dezvoltări raționale a turismului în Uniunea Sovietică, în orașul siberian Akademgorodok a fost creat un institut special de cercetări.

Eforturi apreciabile se depun, în ultima perioadă, într-o serie de țări socialiste pentru crearea unei baze materiale corespunzătoare cerințelor actuale ale turismului internațional, apelîndu-se uneori la concursul tehnic și financiar al unor societăți străine. În Bulgaria, de pildă, au fost construite hoteluri în cooperare cu firme italiene, iar o societate franceză urmează să construiască un complex hotelier în stațiunea Nisipurile de Aur (care — după ce va fi exploatat timp de 15—20 ani — va trece în proprietatea statului bulgar). După aprecierea specialiștilor bulgari, capacitatea de cazare în țară va crește de la 370 000 locuri în 1969 la 520 000 în 1975 și la 610 000 în 1980. România a construit o serie de complexe balneare pe litoralul Mării Negre, diferite obiective turistice în zonele pitorești, precum și hotelul „Intercontinental" din București (realizat în cooperare cu o societate americană).

În colaborare cu aceeași societate americană (Intercontinental) a fost construit hotelul „Duna Intercontinental" din Budapesta (care, an cursul primului an de funcționare, a realizat încasări în sumă de 2 milioane de dolari). Un al doilea hotel, cu o capacitate de 350 de camere, urmează a fi construit și exploatat în colaborare cu societatea americană Hilton. Acordurile respective prevăd că hotelurile rămîn în proprietatea statului pe teritoriul căruia s-au construit, iar societatea americană asigură clienții necesari, participînd la împărțirea beneficiilor obținute. De asemenea, un hotel Intercontinental se află în construcție la Praga; o serie de hoteluri au fost construite în R.D. Germană cu concursul unor firme suedeze, engleze și iugoslave; ș.a.m.d.

UN LOC aparte ocupă problema dezvoltării și modernizării rețelei de transport internațional din țările socialiste, îndeosebi a celei rutiere. Deși în dezvoltare susținută în ultimii ani, turismul individual sau colectiv cu mijloace auto are o pondere relativ scăzută în aceste țări, (vezi tabelul 3, pentru anul 1969).

O altă problemă a „industriei turistice" în multe țări socialiste o constituie asigurarea cu forța de muncă necesară, calificată la nivelul exigențelor acestei ramuri de activitate. Presa iugoslavă trage un semnal de alarmă, arătînd că lipsa a circa 10 000 de cadre în acest sezon numai pe coasta Dalmației (dar și în alte regiuni ca, de pildă, Croația) frînează dezvoltarea turismului și diminuează rentabilitatea acestuia. Printre cauzele puternicei fluctuații a forței de muncă în acest sector se enumără caracterul sezonier al angajării și cel nenormat al muncii etc. Situația este remediată întru cîtva prin apelarea, în perioada de vîrf a activității, la tineretul școlar (îndeosebi studenți), gospodine și pensionari. Dar, ca măsură de perspectivă se preconizează **organizarea unor cursuri de calificare a cadrelor** paralel cu construirea noilor obiective turistice, pentru ca — la darea acestora în exploatare — ele să dispună de un personal calificat. Revista „Politika Express" atrage atenția asupra ponderii reduse a femeilor ocupate în această ramură, în Austria sau Elveția ele reprezentînd 70% din efectivul angajaților.

În sfîrșit, o importanță tot mai mare capătă problema **diversității și calității serviciilor prestate turiștilor străini.** În publicațiile amintite mai sus se insistă asupra faptului că este vorba de unul din factorii cheie, care decid pe turiștii străini să revină în țara pe care au vizitat-o odată, iar pe cei aflați în tranzit să facă o oprire mai îndelungată, reprezentînd totodată un eficient element de reclamă.

Pe acest plan, analizele elaborate în unele țări socialiste au demonstrat că cheltuielile efectuate de turiști pentru cazare și alimentație depășesc (fiecare în parte) suma cheltuită pentru distracții (în Polonia, de pildă, în 1968, din „bugetul" turismului 28,3%, se cheltuiau pentru cazare, 29,6% pentru alimentație și numai 20,6% pentru distracții). După aprecierea specialiștilor din Ungaria dezvoltarea unei variate și atrăgătoare „industrii a distracțiilor poate constitui un important mijloc de sporire a încasărilor în devize, fără a necesita investiții deosebit de costisitoare.

Printre măsurile eficiente care concură în același sens, presa ungară recomandă **diversificarea nomenclaturii și a prezentării articolelor oferite turiștilor străini în magazinele de specialitate, precum și elaborarea unor programe turistice cu profil tematic variat pentru un cerc cît mai larg de vizitatori potențiali** (se menționează că în 1970 în Ungaria au avut loc 300 de congrese naționale și internaționale, iar în toamna acestui an la Budapesta va fi organizată expoziția mondială de vînat și vînătoare).

NU PUTEM încheia această succintă prezentare a problemelor turismului în unele țări socialiste fără a aminti de unele prognoze asupra perspectivelor sale. În primul rînd, după opinia specialiștilor în probleme de conjunctură, „boom-ul" în cadrul turismului internațional se va menține și în anii următori. Se apreciază chiar că, la sfîrșitul acestui secol, activitatea turistică va deveni cea mai dezvoltată „industrie" pe scară mondială.

Pe de altă parte, după cum semnala revista poloneză „Ekonomista" (nr. 5/1970), în domeniul turismului apare fenomenul „fluxului în cascadă", în sensul că masele de turiști din țările cu un nivel mai ridicat al prețurilor se orientează spre țările în care mărfurile și serviciile sînt oferite la prețuri mai accesibile; turitșii originari din aceste din urmă țări manifestă, la rîndul lor, interes pentru țări și mai „ieftine".

Acordarea diferitelor avantaje turiștilor străini dispuși să vină în perioada toamnă-primăvară (sistem experimentat, cu rezultate încurajatoare, în sezonul turistic trecut pe litoralul Adriaticii) va face posibilă atenuarea treptată a caracterului pregnant sezonier al activității turistice în țările socialiste. Ceea ce va permite turismului internațional să sporească continuu dimensiunile contribuției sale la dezvoltarea economică generală în această regiune a lumii.

N. POPOV

Tabel nr. 1

ȚARA	1968 total (mii persoane)	1968 la mia de locuitori (persoane)	1969 total (mii persoane)	1969 la mia de locuitori (persoane)
Bulgaria	1783	213	2131	253
Cehoslovacia	4166	290	2899	201
R.D. Germană *)	6025	353	...	...
Iugoslavia	3887	193	4746	233
Polonia	1713	53	1975	61
România	1451	74	1839	92
Ungaria	1167	114	1345	131
U.R.S.S.	1676	7	1799	7

*) Cifrele se referă la ansamblul vizitatorilor.
Sursa: Union Internationale des organismes officiels de tourisme (U.I.O.O.T.), Statistiques du tourisme international — 1969.

Tabel nr. 2

Repartiția turiștilor după scopul vizitei (în %, 1969)

ȚARA	Odihnă, recreere	Scopuri familiale	Misiuni, afaceri	Îngrijirea sănătății	În tranzit	Diverse
Bulgaria	47,3	6,5	7.6	0,7	37,9	—
Cehoslovacia	27,5	...	6.2	0,9	13.9	51,5
Polonia	35,9	35,7	21 0	...	—	7,4
Ungaria	21,4	23,8	3.4	...	51,1	0,3

Tabel nr. 3

Repartiția turiștilor (sau a vizitatorilor) după mijlocul de transport folosit (în %)

Țara	Autorutier	Feroviar	Aerian	Naval
Bulgaria	50,4	26,7	18,3	4,6
Cehoslovacia	40,9	54,4	4,7	—
Polonia	50,7	41,1	5,0	3,2
România	42,6	39,0	15,0	3,4
Ungaria	50,0	46,0	3,0	1,0
Austria	87,0	12,3	0,7	—
Italia	76,3	14,4	7,8	1,5
Norvegia	88,0	1,0	7,0	4,0

Sursa: U.I.O.O.T., Statistiques du tourisme international — 1969.

COLABORAREA CU ȚĂRILE SOCIALISTE

(Urmare din pag. 12)

În stadiul actual de dezvoltare a producției din țările membre ale C.A.E.R., în condițiile revoluției tehnico-științifice care are loc în prezent în lume, specializarea și cooperarea reprezintă un mijloc tot mai important pentru creșterea eficienței economice a producției și asigurarea unor relații stabile în ceea ce privește exportul și importul unor produse. Pornind de la aceste considerente, eforturile țărilor membre C.A.E.R. au fost îndreptate spre creșterea eficienței acțiunilor de specializare, găsirea de noi forme reciproc avantajoase, lărgirea permanentă a nomenclatorului produselor specializate, spre creșterea răspunderii materiale pentru obligațiile asumate în acțiunile convenite.

Activitatea de specializare desfășurată pînă în prezent în organele C.A.E.R. s-a concentrat asupra acelor tipuri de mașini și utilaje, aparate și linii tehnologice complete, care asigură introducerea continuă în economia țărilor membre a proceselor tehnologice avansate, mecanizarea și automatizarea complexă a producției, precum și asupra celor mai deficitare tipuri de mașini și utilaje. Această activitate s-a concretizat prin convenirea unor recomandări de specializare pentru 64 de grupe de mașini și utilaje care cuprind peste 2800 de tipodimensiuni.

Participînd activ la activitatea desfășurată de organele C.A.E.R. în domeniul specializării, România se specializează în producția unui număr de peste 380 tipodimensiuni de mașini și utilaje, printre care: utilaje petroliere pentru foraj și extracție, unele tipuri de mașini-unelte pentru așchierea metalelor, vagoane, locomotive Diesel, mașini pentru lucrări de construcții, mașini agricole, tractoare, linii tehnologice pentru industria chimică.

Activitatea de specializare și cooperare în producție din cadrul C.A.E.R. a permis țărilor să realizeze o mai bună cunoaștere a problemelor de interes reciproc, contribuind la creșterea schimburilor reciproce de mașini și utilaje și facilitînd încheierea unor acorduri pe linie bilaterală. În domeniul coordonării cercetărilor științifice, specialiștii români au participat la elaborarea unui important număr de lucrări privind principalele domenii ale construcțiilor de mașini. Ar putea fi amintite lucrările referitoare la analiza statistică a pieselor de tractoare care sînt supuse la solicitări variabile, încercările rapide la siguranța în funcționare și durabilitatea combinelor de recoltat cereale, stabilirea uzurii limită a principalelor piese ale motoarelor Diesel, încercarea automobilelor și echipamentelor acestora etc.; a fost elaborat un număr mare de materiale tehnice în domeniul automatizării și construcția aparatelor ș.a.

În viitor, principalele probleme ale colaborării dintre țările membre ale C.A.E.R. în domeniul construcțiilor de mașini, la care va participa țara noastră, vor fi cele referitoare la coordonarea planurilor pentru o perspectivă îndelungată pe bază bilaterală și multilaterală, dezvoltarea în continuare a specializării și cooperării pe baze de acorduri, lărgirea cooperării și specializării pe subansamble, efectuarea în comun de lucrări de cercetare tehnico-științifică, crearea și fabricarea unor sisteme complexe de mașini.

În lucrările de specializare și cooperare în producție care vor face în perioada următoare obiectul activității organelor C.A.E.R. se vor reliefa în principal posibilitățile de specializare în producție ale unor tipuri de mașini unelte speciale și de precizie, precum și de cooperare în elaborarea unor mașini unelte cu comandă program numerică, a centrelor de prelucrare și a altor tipuri de mașini-unelte. Sînt în curs de examinare posibilitățile de organizare de către țările interesate a producției de autocamioane de mare capacitate pe baza unei largi cooperări, adîncirea specializării și cooperării cu producția vagoanelor de marfă, locomotivelor Diesel și electrice, utilajului petrolier de foraj și extracție, mașinilor agricole și tractoarelor etc. În paralel cu lucrările vizînd specializarea și cooperarea în producție, specialiștii țării noastre participă la lucrările care se efectuează în cadrul C.A.E.R. în legătură cu ridicarea nivelului tehnic, creșterea siguranței în funcționare, reducerea zgomotului și vibrațiilor, a micșorării gradului de poluare a aerului etc.

Sarcinile importante care stau în fața industriei construcțiilor de mașini din țara noastră în acest cincinal, creșterea schimburilor, diversificarea producției, ridicarea nivelului tehnic, creșterea eficienței, fac necesară lărgirea formelor de colaborare, cooperare și specializare practicate pînă în prezent și găsirea de noi forme variate și reciproc avantajoase.

În acest sens legea privind activitatea de comerț exterior, de cooperare economică și tehnico-științifică, stabilește cadrul organizatoric și funcțional în care urmează să se desfășoare activitatea de cooperare, prevăzînd totodată modalitatea de cooperare cu întreprinderi și firme din celelalte țări, de construire în comun a unor obiective economice în țara noastră și în alte țări, precum și alte forme de colaborare care asigură participarea României la diviziunea internațională a muncii, realizarea în condiții optime a planului de stat, îmbunătățirea și diversificarea continuă a schimburilor comerciale, creșterea eficienței exportului.

Activitatea desfășurată de Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini și de alte organe centrale precum și activitatea specialiștilor români în comisiile interguvernamentale de colaborare economică și tehnico-științifică, în diferite organe C.A.E.R., relevă posibilitățile mari de cooperare existente în domeniul construcțiilor de mașini. Valorificarea acestor posibilități va permite realizarea în practică a cooperării în producție în acest important domeniu. Aceasta va presupune însă așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la consfătuirea privind activitatea de comerț exterior — multă receptivitate, răspundere, inițiativă din partea întreprinderilor și ministerelor economice.

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

• R. P. Ungară — R. F. a Germaniei

Agenția M.T.I. informează că, recent, a fost semnat un acord între Fabrica producătoare de mașini și vagoane din orașul ungar Györ și firma „M.A.N." din R. F. a Germaniei, în baza căruia cele două întreprinderi vor colabora în viitorii 10 ani în domeniul producției de camioane de mare tonaj. Firma „M.A.N." și-a asumat obligația de a contribui, prin intermediul reprezentanțelor sale din străinătate, la desfacerea camioanelor produse de fabrica din Györ în țări din America, Asia, Africa, precum și în Australia. Firma vest-germană va cumpăra, totodată, în viitorul deceniu de la întreprinderea ungară detalii și piese auto în valoare de peste 10 milioane dolari.

• R. P. Bulgaria — Filipine

Agenția B.T.A. informează că o delegație economică filipineză, formată din reprezentanți ai Camerei comerciale din Manila, a vizitat recent R. P. Bulgaria. Scopul vizitei l-a constituit continuarea convorbirilor începute la Sofia, în 1968, de o delegație economică filipineză.

• U.R.S.S. — Japonia

Agenția TASS informează că în ultimii ani comerțul sovieto-japonez a înregistrat un progres simțitor, atingînd în 1970 suma de 652,3 milioane de ruble. Japonia se situează pe primul loc în comerțul U.R.S.S. cu statele capitaliste.

• R.S.F. Iugoslavia — Italia

Iugoslavia și Italia studiază în prezent posibilitățile și formele concrete de lărgire a relațiilor economice bilaterale — relatează agenția TANIUG. Convorbiri în acest sens se desfășoară la diferite nivele, la Roma și Milano.

În cadrul convorbirilor, o atenție deosebită este acordată colaborării financiare. De asemenea, va avea loc o consultare de lucru între întreprinderile și băncile iugoslave și italiene cu privire la colaborarea pe terțe piețe.

• R. P. Polonă — R.F. a Germaniei

Organizația poloneză de comerț exterior „Bumar" și uzinele metalurgice „Stalewa wolya", pe de o parte, și firma vest-germană Georg Statter, pe de altă parte, au semnat un contract în baza căruia uzinele poloneze vor livra unor beneficiari din R. F. a Germaniei betoniere, mobile în valoare de 5,3 milioane de dolari — informează agenția P.A.P.

• R. S. Cehoslovacă — Columbia

Reprezentanți ai Cehoslovaciei și Columbiei au semnat la Bogota un acord cu privire la dezvoltarea colaborării economice și tehnico-științifice. Potrivit acordului, Cehoslovacia va acorda Columbiei asistență financiară și tehnică în construcția unor obiective industriale, precum și un credit în valoare de 6 milioane de dolari.

• U.R.S.S. — Marea Britanie

În ultimii cinci ani, informează agenția TASS, schimburile de mărfuri dintre Uniunea Sovietică și Marea Britanie au crescut de aproape 1,5 ori, depășind în 1970 suma de 640 milioane ruble. Marea Britanie ocupă primul loc în comerțul sovietic cu țările capitaliste din Europa.

• R. P. Ungară — Cipru

În urma unor tratative purtate la Nicosia, prezidiul băncii „Bank of Cyprus" și reprezentanți ungari au semnat un acord de cooperare în domeniul extracției și îmbogățirii minereului de cupru, precum și pentru prospectarea de noi zăcăminte. După cum precizează agenția M.T.I., partea ungară va obține de la această întreprindere mixtă un venit de 5 milioane forinți devize anual.

• R.S.F. Iugoslavia — Libia

În urma convorbirilor economice purtate la Tripoli între Libia și Iugoslavia, a fost semnat un acord comercial pe o perioadă de cinci ani, care prevede o lărgire a colaborării în domeniul economic. Totodată, părțile au convenit să-și acorde clauza națiunii celei mai favorizate în relațiile economice dintre ele.

• R. S. Cehoslovacă — Bolivia

O delegație economică cehoslovacă, aflată într-un turneu prin mai multe țări latino-americane, a purtat recent — în capitala Boliviei, La Paz — tratative cu reprezentanți ai cercurilor economice boliviene; aceste tratative s-au încheiat prin parafrarea unui acord comercial și a unui protocol de colaborare tehnico-științifică. Cehoslovacia va participa la construcția în Bolivia a unor obiective energetice, întreprinderi metalurgice și de prelucrare a petrolului, iar Bolivia va livra Cehoslovaciei diverse minerale.

• U.R.S.S. — Italia

Vizita la Moscova a ministrului de externe al Italiei, Aldo Moro, a prilejuit abordarea unor probleme referitoare la colaborarea dintre oamenii de știință sovietici și italieni, la extinderea colaborării în cadrul acordurilor încheiate de guvernul sovietic cu firmele italiene „Fiat" și E.N.I. etc.

40.000.000 DE COPII SALARIAȚI

(Urmare din pag. 17)

tare o muncă neremunerată, se remarcă participarea copiilor împreună cu părinții lor la lucrările retribuite de pe plantații: culesul ceaiului, al cafelei sau al latexului, împrăștierea îngrășămintelor, întreținerea culturilor ș.a.

Constatările din raportul O.I.M. sînt însoțite de puneri în gardă semnificative datorate faptului că disimularea muncii copiilor se practică pe scară mare. Pe lîngă faptul că ramurile și unitățile economice în care sînt folosiți cel mai adesea copiii se pretează în bună măsură eludării unor dispoziții legale — acolo unde acestea există și atunci cînd aplicarea lor este supravegheată —, își au importanța în acest sens diferite forme „tradiționale" de mascare. Angajarea unui copil pentru munci casnice sau într-un atelier meșteșugăresc poate îmbrăca bunăoară forma unei așa-zise adoptări (care camuflează de altfel nu arareori tranzacții și mai sordide, ca vînzarea copiilor). Declararea copiilor salariați ca ucenici este de asemenea răspîndită, ca și folosirea lor ca ajutori formali neangajați sau în cadrul angajării la lucru a întregii familii. Toate acestea complică bineînțeles în mare măsură sarcina pe care și-o propune O.I.M. de a contribui la eliminarea muncii copiilor, pentru a înlătura pericolele fizice și de altă natură care se nasc de aici pentru tînăra generație și a face posibilă participarea ei întîi la procesul de învățămînt și numai după aceea la viața economică activă.

*) Conférence internationale du Travail, 57e Session-Genéve 1972. Age minimum d'admission à l'emploi.

HOMO ECONOMICUS

RECLAMA ȘI EXPLOATAREA SENTIMENTELOR PATERNE

PRESIUNEA directă a copilului asupra părinților, determinîndu-i să cumpere anumite produse și nu altele, și anume pe acelea a căror reclamă a gustat-o la televiziune, devine tot mai mult, în țările occidentale, un factor economic de prim ordin. Să exemplificăm cu cazul Franței.

Răspunzînd la o anchetă organizată de Centrul de studii menajere și efectuată de agenția Dupuy-Campton, 78% din părinții chestionați au arătat că odraslele lor au o înrîurire asupra cumpărăturilor. Subliniem că aci nu ne referim la achiziționarea de obiecte pentru copii — îmbrăcăminte, jucării etc. — unde această influență este foarte firească, ci la cumpărături **în general**. Astfel 66% din părinți — conform anchetei sus-menționate — cumpără produse care conțin în ambalajul respectiv și o „atenție" gratuită pentru cei mici; 53% din mame preferă mărcile de detergenți care oferă un cadou și copiilor (poze, timbre etc.), iar 20% din proprietarii de automobile își procură benzina nu de la stația cea mai apropiată, ci de la aceea care, în plus, organizează concursuri sau distribuie progeniturii lor mici cadouri: medalii de carton sau ursuleți din plastic.

Iată de ce în 1970 reclama în presa franceză pentru copii a atins cifra de **o sută de milioane de franci**, și ea va sălta probabil cu încă 20% în anul în curs. Dar în acest carusel al reclamei televiziunea și nu slova tipărită deține întîietatea.

O investigație psihologică întreprinsă într-un lot reprezentativ de 67 de copii din Paris și zona Loire-Atlantic a furnizat următoarele rezultate: micii parizieni, ai căror părinți aveau toți, cu o singură excepție, televizor, cunoșteau perfect 6 din 10 sloganuri publicitare, alese la întîmplare din cele transmise pe calea undelor patru zile consecutive; „provincialii" (11 nu posedau televizor) ignorau jumătate din sloganuri.

Iată suficiente temeiuri pentru ca un bombardament de reclame să se îndrepte spre ochii și urechile atente ale milioanelor de copii.

S-ar părea că nu e nimic rău în aceasta. La urma urmei publicitatea joacă un rol util în societate, iar în cazul de față este explorată și valorificată o cale nouă de pătrundere în conștiința cumpărătorului. Comerțul înflorește și...

Dar lucrurile nu se petrec de fel atît de idilic. Vom vorbi mai pe larg, într-un articol viitor, despre urmările presiunii publicitare asupra lumii interioare a copilului — urmări subtile și profund nocive datorită răsturnării valorilor pe care le implică. „Din nenorocire — scrie Anne-Marie de Vilaine în „Le monde" — totul pare să indice că acest copil — rege, țintă a tuturor solicitărilor societății de consum își pierde adevărata maiestate a copilăriei, care constă în libertatea de a fi și de a imagina. Dar și mai gravă ne pare **devenirea** acestui copil...".

L. NIȚESCU

MONDORAMA

EVOLUŢII DISCORDANTE

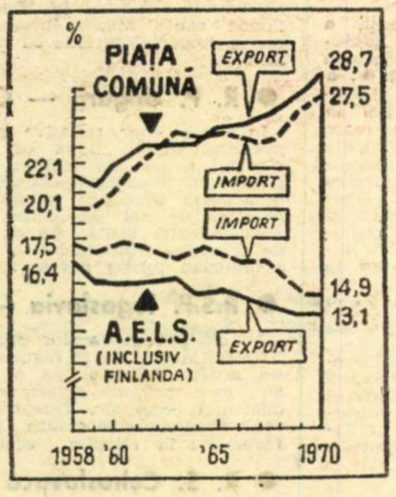

Ponderea Pieţei Comune şi a A.E.L.S. în comerţul mondial.

CONTRIBUŢIA diferitelor ţări şi grupări economice occidentale la comerţul mondial — în cazul de faţă a Pieţei Comune şi a A.E.L.S. — a cunoscut o serie de fluctuaţii în anii care au trecut de la crearea lor. Graficul alăturat — reprodus după revista **La vie française** — permite să se constate în ce măsură tendinţele lor de ansamblu sînt divergente, chiar dacă facem abstracţie de ponderea inevitabil diferită a participării lor la exportul şi importul mondial.

ÎMPOTRIVIRE FAŢĂ DE MONOPOLURILE STRĂINE

ÎN parlamentul canadian a fost prezentat recent un proiect de lege oficial îndreptat împotriva fuziunilor şi achiziţiilor străine în general, dar vizînd de fapt în primul rînd limitarea pătrunderii capitalului din Statele Unite. Instanţa care va fi creată, în cazul în care proiectul va fi legiferat, va putea interzice fuziunile care ar duce la apariţia unor firme capabile „să influenţeze semnificativ preţul sau volumul unor mărfuri sau al unor servicii pe piaţa canadiană“, sau care „ar extinde in Canada influenţa unui cartel sau oligopol internaţional“ sau „ar restrînge producţia în Canada sau exportul canadian al unui produs sau serviciu“.

CURBA REALIZĂRILOR GÎNDIRII CREATOARE

CONFORM datelor publicate de Direcţia Centrală de Statistică a U.R.S.S., în cincinalul trecut în cadrul economiei naţionale au fost aplicate peste 15 644 000 de invenţii, inovaţii şi propuneri de raţionalizare, efectul economic obţinut fiind evaluat la 12 587 milioane de ruble. Economiile realizate pe această cale au crescut de aproape 1,5 ori, comparativ cu perioada 1961—1965. Principala contribuţie au avut-o în acest sens inventatorii şi raţionalizatorii din R.S.F.S. Rusă, urmaţi de cei din Ucraina şi Kazahstan. După cum menţionează revista **Ekonomiceskaia gazeta**, în cursul cincinalului trecut în U.R.S.S. au fost eliberate circa 126 mii de certificate de autor, ceea ce depăşeşte de 2,3 ori numărul invenţiilor înregistrate în anii 1961—1965

OFENSIVA SAHAREI

LUPTA OMULUI cu deşertul e departe de a fi încheiată, cu toate performanţele ştiinţifice şi tehnice intrate în arsenalul civilizaţiei moderne. Între posibilitate şi realitate se interpune încă, în numeroase regiuni ale lumii, penuria de mijloace economice şi financiare care face ca această luptă să fie extrem de grea.

Un semnal de alarmă în acest sens a fost lansat către F.A.O. de Algeria şi Volta Superioară. Cele două ţări africane, care se învecinează cu Sahara, una la nord iar cealaltă la sud, au solicitat ajutorul acestei organizaţii internaţionale în lupta pe care o duc împotriva expansiunii deşertului asupra teritoriilor lor agricole. „Înaintarea deşertului spre regiunile agrare este pentru ţara noastră un motiv de adîncă îngrijorare“ a declarat reprezentantul Algeriei la a 56-a sesiune a Consiliului F.A.O., în timp ce delegatul Voltei Superioare a subliniat că „fenomenul poate să capete o anvergură dramatică dacă nu vor fi luate măsuri urgente pentru frînarea acestui proces“.

ŞANTIERE DE REPARAŢII NAVALE

MAI PUŢIN spectaculare decît şantierele de construcţii navale, şantierele de reparaţii sînt de o importanţă vitală pentru navigaţia maritimă. Expansiunea flotei şi creşterea continuă a tonajului navelor impun investiţii din ce în ce mai importante pentru realizarea de noi bazine de reparaţii — avînd în vedere faptul că numărul lor actual şi repartiţia lor geografică nu asigură în cele mai bune condiţii întreţinerea şi repararea navelor flotei mondiale. În ultimul timp a început construcţia de noi bazine în aproape toate porturile mari ale lumii şi în special de-a lungul principalelor rute maritime. Sînt în stadiu avansat asemenea lucrări la Dakar, Capetown şi în Madagascar. În Franţa, printre alte proiecte, se prevede realizarea unor docuri plutitoare de 350 000 tone la Marsilia, de 150 000 tone la Dunkerque şi de 300 000 tone la Brest.

DEPENDENŢĂ SPORITĂ FAŢĂ DE IMPORT

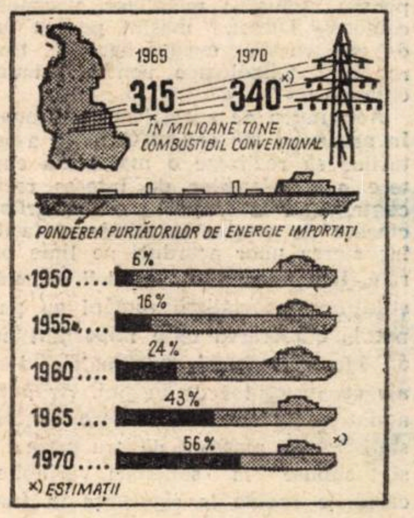

Consumul de energie al R.F.G.

ÎN ULTIMELE două decenii dezvoltarea industrială a R.F.G. a atras o creştere substanţială a consumului de energie, care — aşa cum evidenţiază graficul alăturat — a fost acoperit în măsură tot mai mare, iar în ultimii cîţiva ani chiar în majoritate, din import. După cum se apreciază în presa vest-germană, riscurile pe care le comportă această dependenţă urmează să-şi spună cuvîntul în orientarea viitoare a politicii energetice a acestei ţări

STATISTICĂ INTERNAŢIONALĂ

ŢĂRI CAPITALISTE DEZVOLTATE

ÎNCETINIREA CREŞTERII ECONOMICE

DATELE publicate asupra evoluţiei economiei celor mai de seamă ţări capitaliste dezvoltate (ţările Pieţei Comune, Anglia, S.U.A. şi Japonia) în ultimii doi ani evidenţiază tendinţa majoritară către încetinirea creşterii economice, în condiţiile accelerării cvasi-generale a dinamicii preţurilor la bunurile de consum şi servicii.

În tabelul alăturat se poate vedea că cinci dintre ţările menţionate au înregistrat în 1970 o relaxare a ritmului de creştere a P.N.B. comparativ cu anul precedent (în cazul Statelor Unite a avut loc şi o uşoară reducere absolută). La aceasta a contribuit, desigur, evoluţia mai lentă a producţiei industriale, care s-a manifestat în şapte din cele opt ţări cuprinse în tabel (Italia cunoscînd în 1970 o progresie mai rapidă atît a P.N.B., cît şi a producţiei industriale).

Cu totul alta a fost orientarea preţurilor; în şase dintre ţările menţionate (cu excepţia Franţei şi Olandei) ele au avut o ascensiune mai rapidă anul trecut decît în 1969. De menţionat că în Anglia sau S.U.A. ele au depăşit, în ambii ani, creşterea (acolo unde a existat) a P.N.B. şi a producţiei industriale.

În cercurile guvernamentale şi de afaceri din numeroase ţări capitaliste se apreciază că anul curent nu va aduce o destindere pe „frontul“ preţurilor, ci dimpotrivă. Cifrele disponibile pentru ţările vest-europene arată că în cursul primului trimestru a.c., preţurile la bunuri şi servicii au sporit cu 3,2% în Olanda, cu 2,8% în Anglia, cu 2,6% în R.F.G., cu 2% în Italia, cu 1,8% în Belgia şi cu 1,5% în Franţa. Ele pun în lumină o nouă şi accentuată accelerare a cursei preţurilor, cel puţin în primele cinci dintre aceste ţări.

Rata creşterii anuale (în %)

Ţara	Produsul naţional brut		Producţia industrială		Preţurile la bunuri de consum şi servicii	
	1969	1970	1969	1970	1969	1970
Anglia	1,5	2,0	3,4	1,6	5,5	6,4
Belgia	6,5	5,3	10.1	7,3	3,8	3,9
Franţa	7,7	6,0	12,7	6,0	6,4	5,3
R.F.G.	8,1	4,9	12,5	6.3	2,7	3,9
Italia	4,9	5,7	2,9	7,1	2,6	5,0
Japonia	12,3	11,5	16,8	16,2	5.2	7,7
Olanda	4,9	5,5	11,9	9,4	7,5	4,4
S.U.A.	2.8	—0,5	4,4	—2,7	5,4	5.9

Sursa : L'Usine Nouvelle nr. 23/1971.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL IX NR. 32 (414)
VINERI 6 AUG. 1971
20 PAGINI 2 LEI

32

PE MARGINEA PROGRAMULUI DE ACȚIUNE IDEOLOGICO-EDUCATIVĂ AL PARTIDULUI NOSTRU:

ROLUL ACTIV ȘI VALOAREA ECONOMICĂ A CONȘTIINȚEI SOCIALISTE

●

MODELUL-INSTRUMENT AL CONDUCERII ÎNTREPRINDERII MODERNE

●

REPARTIZAREA RAȚIONALĂ A FORȚELOR DE PRODUCȚIE PE TERITORIU – factor esențial în construirea societății socialiste multilateral dezvoltate

●

Socialism și capitalism

REFLECȚII DESPRE INEVITABILITATEA UNOR TIPURI DIVERGENTE DE EVOLUȚIE SOCIAL-ECONOMICĂ

creativitatea românească în fabricația de mașini-unelte

microinterviu cu specialiști din centrala industrială de mașini-unelte

ANUL IX **viața economică**

săptăminal editat de Societatea de Științe Economice din România

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA : str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11.78.76 • București

SUMARUL

numărului 32 din 6 august 1971

— Pe marginea programului de acțiune ideologico-educativă al partidului nostru : Rolul activ și valoarea economică a conștiinței socialiste
de **Gh. Badrus** (pag. 3)

■ **ECONOMIE NAȚIONALA**

— Strategii de dezvoltare
Creativitatea românească în fabricația de mașini-unelte
(Micro-interviuri cu specialiști din Centrala industrială de mașini-unelte). (pag. 4—5)

— Eficiența investițiilor în irigații
de ing. **V. Baghinschi**, Institutul de cercetări pentru economia agrară. (pag. 6)

— Dezbateri :
Asigurarea utilajelor pentru industria chimică
de ing. **Anton Moldoveanu**, director adjunct, Ministerul Industriei chimice (pag. 7)

■ **CONDUCERE ȘI ORGANIZARE**

— Modelul, instrument al conducerii întreprinderii moderne.
• Caracteristici și tipuri de modele
de dr. **Rudolf Dootz**.
• Eficiența colaborării între centrele de calcul și unitățile economice
de ing. **Valeriu Pescaru**
• În construcțiile de mașini : Conducerea integrată a producției
de ing. **Nicolae Costache**, directorul Centrului de calcul al D.C.S.
• În proiectare : Dimensionarea rețelelor de alimentare cu apă
de ing. **Al. Popov**, Centrul de organizare și cibernetică în construcții (pag. 8—9)

— Repartizarea rațională a forțelor de producție pe teritoriu, factor esențial în construirea societății socialiste multilateral dezvoltate
de **M. Ciuponea** (pag. 10—11)

■ **TEORII • IDEI**

— Socialism și capitalism :
Reflecții despre inevitabilitatea unor tipuri divergente de evoluție social-economică
de prof. univ. dr. **I. Bulborea** (pag. 13)

— Impasurile teoriei economice burgheze : Dilema inflație — șomaj
de **L. Stroja** (pag. 14)

— Dezbateri
Subdezvoltarea economică și căile lichidării ei (VI) (pag. 15)

■ **ECONOMIE MONDIALA**

— U.R.S.S.
— Centrul principal de calcul
de ing. **A. Drabkin**
— **R. S. Cehoslovacă**
Un plan concret și rațional de dezvoltare a economiei
de **Vaclav Synek** (pag. 17)

— Din presa țărilor socialiste
Serviciile — un sector în plină afirmare.
Pagină realizată de **M. Melnic** și **V. Brăneanu** (pag. 18)

Redactor șef : Gheorghe DOLGU

Tipărul : Intreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

CURIER

• Premii

IOAN BUZIAN, **Mediaș** — Premiile care se pot acorda în ramura transportului auto, pentru realizări de economii de materiale, sînt **limitativ** prevăzute de dispozițiile normative în vigoare. Aceste dispoziții se referă **exclusiv** la economiile de benzină și anvelope. Pentru economii la celelalte materiale la care vă referiți (nefiind stabilite norme de consum) nu se acordă premii pe baza prevederilor cap. II (anexa 2) la HCM nr. 151/1970. Salariații care au obținut unele realizări deosebite, pot fi însă premiați în cursul anului, din fondul constituit în acest scop (în avans) reprezentînd pînă la 25% din fondul de premiere anuală (din beneficii).

• Răspunderea materială

IACOB CIUNGAN, **Bacău** — În măsura în care în speță s-a comis o infracțiune — fals material în inscrisuri oficiale, uz de fals, înșelăciune în dauna avutului obștesc, neglijență în serviciu — faptele trebuie cercetate de organele de urmărire penală. Faptul că unul dintre autorii infracțiunilor a decedat nu stinge urmărirea decît în ceea ce îl privește, ancheta urmîndu-și cursul cu ceilalți. Sub aspectul controlului financiar, problema de examinat este aceea a modului cum s-a încheiat și respectat contractul economic între furnizor și beneficiar. În funcție de constatările concrete ale organelor competente, se va putea ajunge în speță fie la constituirea de partea civilă într-un eventual proces penal, fie la măsuri de imputație în cadrul răspunderii materiale, fie (sau concomitent cu această din urmă formă de răspundere) la aplicarea de sancțiuni administrative și disciplinare angajatului vinovat. Dacă se pune în discuție însăși existența contractului sau penalitățile de întîrziere pentru nerespectarea termenelor de livrare, competența aparține organelor arbitrale.

• Salarizare

VIORICA PETRESCU, **Craiova** — Conform prevederilor art. 9 lit K din legea nr. 1/1970, aveți dreptul la menținerea vechimii neîntrerupte în aceeași unitate. În această situație, la reîncadrarea dv. în muncă în aceeași funcție, sînt aplicabile precizările nr. 3463/1969, ale fostului Comitet de stat pentru probleme de organizare și salarizare (cap I pct. 2) potrivit cărora „salariații angajați în cadrul unei întreprinderi, **altfel** decît prin transfer în interesul serviciului, însă în condiții care le dau dreptul **la menținerea vechimii neîntrerupte în întreprindere**, precum și cei angajați prin **transfer la cerere**, pot fi încadrați — după încheierea perioadei legale de probă, stabilită conform prevederilor Codului Muncii — pe trepte sau gradații, pînă la limita treptei sau gradației pe care au avut-o în unitatea de la care au plecat, sau înainte de întreruperea activității". Deci, conducerea unității vă poate încadra la gradația a treia (avută la unitatea de unde ați plecat), chiar dacă unitatea unde v-ați reîncadrat face parte dintr-o grupă superioară de ramuri. Partea finală din Precizările nr. 170001/1970 ale Ministerului Muncii, se referă exclusiv la salariații trecuți în alte întreprinderi, în condițiile menținerii vechimii neîntrerupte în aceeași unitate, **în funcții inferioare celor avute la unitatea de unde provin**, ceea ce nu este cazul dv.

Menționăm că posibilitatea încadrării la gradația a treia nu constituie **o obligație** pentru conducerea unității.

• Merceolog

CONSTANTIN GH. STĂNESCU, **Pitești**. — În măsura în care îndepliniți condițiile de studii prevăzute pentru ocuparea funcției de merceolog principal, veți avea vechimea minim necesară de 5 ani, pentru promovarea în această funcție, la 21 septembrie a.c. Deoarece la 1 martie 1967, ocupați o funcție economică medie, dacă sînteți absolvent al învățămîntului mediu de cultură generală, se consideră îndeplinite condițiile cerute de anexa IV, elaborată la aplicarea H.C.M. nr. 328/1967.

• Transfer la cerere

ADELA RUSU, **Pucioasa** — Față de prevederile exprese ale anexei VII la H.C.M. nr. 914/1968, precum și ale art. 9 din Legea nr. 1/1970, salariaților transferați în altă unitate, **la cererea lor**, li se socotește vechimea neîntreruptă în aceeași unitate **de la data reîncadrării în unitatea la care s-au transferat**. În condițiile reglementării în vigoare, veți avea deci drept la sporul de vechime cu începere de la 1 ianuarie

• Proiectant principal

MARIN TUDORACHE, **București** — Dacă în perioada cît ați funcționat în calitate de controlor tehnic de calitate ați fost încadrat ca tehnician figurînd ca atare în statul de funcții, această perioadă se ia în considerare ca vechime în funcții tehnice, utilă pentru promovarea în funcția de proiectant principal. În ipoteza în care ați fost încadrat ca muncitor, în una din categoriile tarifare ale rețelei aplicate în industria construcțiilor de mașini, timpul lucrat nu se consideră vechime în funcții tehnice, astfel că puteți fi încadrat numai ca proiectant.

• Angajamentul de plată

CAROL BORA, **Craiova** — „Întărirea colaborării dintre compartimentul financiar-contabil și celelalte sectoare de activitate — condiție indispensabilă pentru prevenirea și lichidarea pagubelor din avutul obștesc" poate fi folosit — în cazul cînd va fi mai bine exemplificat — într-un cotidian. În ce privește articolul despre folosirea angajamentului de plată, Ministerul Finanțelor ne răspunde următoarele :

„Cel puțin în aspectele ei cele mai acute, problema ridicată este rezolvată. Angajații pot să achite la casieria unității, fără altă formalitate, sumele încasate în plus. De altfel, pe dată ce debitorul este de acord să achite suma încasată în plus nu este necesar nici titlu executor împotriva sa. În ceea ce privește extinderea angajamentului de plată cu valoare de titlu executor preferențial la toate categoriile de debite arătăm că nu există numai în cadrul Legii nr. 22/1969 referitoare la gestionari, dar potrivit alin. 2 art. 61 din H.C.M. nr. 792/1960, republicată la 15 decembrie 1969, orice debitor al unei organizații socialiste poate, înainte de pornirea procesului împotriva sa, să încheie o învoială de plată care are valoare de titlu executor. Fața de obiecțiile care s-au ridicat în baza prevederilor alin. 2, art. 46 din Decretul 221/1960, republicat la 15 decembrie 1969, este desigur necesar ca problema să rămînă în atenția organelor inițiatoare ale viitorului cod al muncii".

• Concediul de odihnă

HAVALD WEISSÖRTEL, **Hunedoara** — Fiind încadrat la 2 iulie 1949, la desfacerea contractului (30 iunie 1971) aveți dreptul (dacă în întreaga perioadă lucrată ați avut vechimea neîntreruptă) ca în afara indemnizației corespunzătoare concediului cuvenit pentru lunile lucrate în anul 1971, să primiți și indemnizația pentru cel cuvenit pe lunile iulie — decembrie. Aceasta pentru că n-ați beneficiat la timpul său nici de concediu în natură și nici de compensarea în bani. Durata pentru lunile iulie—decembrie se stabilește în funcție de concediul la care ați avut dreptul în anul 1967, anul premergător aplicării legii nr. 27/1967. Dacă în acest an ați avut, de pildă, dreptul la un concediu de 18 zile — din care 6 pentru muncă nenormată — concediul pentru cele opt luni lucrate în anul încadrării ar fi de 9 zile la care se adună cele 12 cuvenite pentru lunile lucrate în anul 1971. Dacă în anul 1967 ați avut un concediu cu o durată mai mică sau mai mare, se stabilește în mod corespunzător. Menționăm că la calcularea cuantumului indemnizației se iau în considerare veniturile cu caracter permanent din ultimele 12 luni premergătoare desfacerii contractului de muncă în urma pensionării.

★

FL. ZĂRNESCU, **Iași**. — Consiliul popular al județului Vrancea ne comunică următoarele : „Analizînd cererea de transfer a fiului tovarășului Zărnescu, precum și motivele care au stat la baza acestei cereri, am hotărît să-i acordăm transferul în interesul serviciului".

SCRISORI

ZONAREA PRODUCȚIEI ÎN INDUSTRIA LOCALĂ

CU TOATĂ dezvoltarea pe care a luat-o industria locală din județul nostru, nu acoperim încă cererile comerțului și implicit ale populației. Deci, întrebarea care se pune în această situație este dacă în industria locală se va ajunge la o echilibrare a balanței. Încercările făcute pînă în prezent în vederea zonării și specializării întreprinderilor au fost prea timide, din care cauză nici rezultatele nu au fost la nivelul așteptărilor. Beneficiarii sînt din ce în ce mai numeroși, mai mobili și dornici de noutăți. Pe lîngă bunurile consacrate ca necesare, consumatorii prezintă noi și variate cerințe a căror satisfacere este nu numai necesară, dar și posibilă.

În consecință, principiile și practicile de organizare trebuie să asigure luarea anticipată a măsurilor pe care le implică aceste schimbări sau cel puțin adaptarea rapidă față de manifestarea lor. Problema zonării acestor produse, a specializării întreprinderilor sau secțiilor a mai fost ridicată. De fiecare dată însă s-au obținut răspunsuri care nu sînt de natură să satisfacă. Studiile întreprinse indică totuși că o argumentație contrară acestei zonări nu este decît o scuză pentru a ne menține în limitele rutinei.

Soare ANTON
șeful serviciului plan
„Progresul"-Pitești

SPRE ÎNLĂTURAREA AVIZULUI DE EXPEDIȚIE

PENTRU o bună practică contabilă sînt necesare date precise, oportune, riguros măsurate. Cu toate acestea nu cred că este prea devreme pentru a propune renunțarea la folosirea în continuare a avizului de expediție ca document purtător de informații. La contabilitatea materialelor, aceste date le poate furniza numai factura, ea fiind purtător de informații și pentru relațiile de credit între bancă și întreprindere.

Înlăturarea avizului de expediție și interzicerea recepționării mărfurilor pe baza lui a devenit un imperativ. Legiuitorul poate adăuga la H.C.M. nr. 241/59, un articol prin care să abroge rolul avizului și obligativitatea ca expedierea mărfurilor și recepția lor să se facă numai pe baza exemplarului doi din factură.

A. LEON
Fabrica de antibiotice Iași

PE MARGINEA PROGRAMULUI DE ACȚIUNE IDEOLOGICO-EDUCATIVĂ AL PARTIDULUI NOSTRU

ROLUL ACTIV ȘI VALOAREA ECONOMICĂ A CONȘTIINȚEI SOCIALISTE

Gheorghe BADRUS

MĂSURILE adoptate de Comitetul Executiv al C.C. al P.C.R., la inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, pentru îmbunătățirea activității politico-ideologice, de educare marxist-leninistă a membrilor de partid, a tuturor oamenilor muncii, cuvîntarea secretarului general al partidului la consfătuirea de lucru a activului de partid din domeniul ideologiei și al activității politice și cultural-educative se disting printr-o armonioasă îmbinare a teoriei cu practica, a analizei multilaterale a stărilor de fapt cu măsurile concrete pentru remedierea neajunsurilor și propulsarea unui important domeniu al construcției socialiste. Tocmai pentru că izvorăsc din realitățile țării noastre și din necesitățile mersului înainte al societății noastre socialiste, pentru că vizează nu numai prezentul, ci și viitorul patriei, pentru că interesează pe muncitori, țărani, intelectuali, tineri și vîrstnici, cele mai largi categorii sociale, aceste documente au determinat o adevărată efervescență spirituală în întreaga țară, s-au întipărit adînc în conștiința poporului, au și vor avea un ecou în continuă amplificare.

În documentele amintite sînt cuprinse probleme teoretice de o mare însemnătate — a căror simplă enumerare ar ocupa o bună parte din articolul de față — abordate de pe pozițiile marxism-leninismului creator. Una dintre aceste probleme este aceea a rolului conștiinței socialiste în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate a raporturilor dintre condițiile materiale ale evoluției societății și dezvoltarea conștiinței.

I

DUPĂ CUM SE ȘTIE, marxism-leninismul a afirmat, a susținut de mult și susține rolul determinant al condițiilor materiale față de conștiința oamenilor, importanța primordială a forțelor productive în dezvoltarea societății. Călăuzindu-se după aceste teze, partidul nostru a îndreptat consecvent eforturile poporului spre făurirea și dezvoltarea puternică a bazei tehnico-materiale a socialismului, a luat măsuri, îndeosebi după Congresul al IX-lea și Conferința Națională, pentru perfecționarea organizării, conducerii și planificării economiei naționale. Aceste procese, împreună cu transformările petrecute pe plan social în urma desființării exploatării omului de către om și a întăririi relațiilor socialiste de producție, au creat condiții favorabile pentru formarea și afirmarea tot mai puternică a conștiinței socialiste a membrilor societății.

Totuși prefacerile și rezultatele de pînă acum nu sînt suficiente pentru a asigura mersul înainte al societății noastre. Sarcina societății socialiste multilateral dezvoltate este — așa cum rezultă din expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în fața activului de partid din domeniul ideologiei — de a suda într-un tot unitar forțele de producție moderne cu relațiile sociale cele mai avansate, stăpînite și dirijate de oameni liberi, cu o conștiință luminată, înaintată, eliberați de tarele spirituale ale orînduirilor bazate pe exploatare, însuflețiți de nobilele idealuri ale socialismului și comunismului.

Sîntem oare nevoiți să constatăm în fiecare etapă istorică, inclusiv în aceea a creării socialismului multilateral dezvoltat, repetarea aceluiași proces: forțele de producție se dezvoltă și ajung să se situeze la un nivel superior, conștiința oamenilor rămîne în urmă, iar apoi luăm măsuri pentru a o ridica la nivelul bazei tehnico-materiale? Este oare acest mecanism inevitabil în condițiile socialismului?

După cum se cunoaște, orînduirea socialistă, o societate în care prin excelență crește incomensurabil rolul factorului conștient, are nevoie de oameni cu o înaltă conștiință. În același timp, socialismul dispune de condiții pentru afirmarea potențelor creatoare și dezvoltarea conștiinței socialiste; între aceste condiții se numără: stăpînirea de către partidul comunist a principiilor marxism-leninismului, care permit cunoașterea legilor de dezvoltare a societății; folosirea tot mai eficientă, în cunoștință de cauză, a acestor legi; dezvoltarea planică a economiei naționale și cunoașterea perspectivei, a nivelului la care se va ridica baza tehnico-materială a societății; concordanța dintre rolul oamenilor muncii în producția materială și situația lor în societate; creșterea bunăstării materiale a celor ce muncesc; extinderea largă a învățămîntului de toate gradele, ridicarea nivelului de instruire al populației; proprietatea obștească asupra mijloacelor de informare în masă și utilizarea lor în folosul maselor; vasta activitate politică și educativă de influențare a conștiinței oamenilor, de răspîndire a ideologiei științifice, desfășurată la toate nivelele de către partidul comunist, precum și de organizațiile de masă ș.a.

Toate aceste condiții favorabile de ordin economic, social și spiritual dau posibilitate ca în socialism conștiința să joace în permanență un rol activ, să stimuleze oamenii în a acționa în consens cu istoria, cu cerințele vieții materiale, ale legilor obiective. Totodată, în virtutea acelorași factori, apare posibilitatea ca între evoluția condițiilor materiale obiective și dezvoltarea conștiinței socialiste să nu se creeze un decalaj, o ruptură, sau o rămînere în urmă periodică, sistematică, ci conștiința socialistă poate să țină mereu pasul cu primele, să constituie un cadru stimulator pentru progresul relațiilor sociale, de producție, al vieții economice. Această idee mobilizatoare, pătrunsă de suflul creator al marxism-leninismului, a fost exprimată de tovarășul Nicolae Ceaușescu în expunerea sa la consfătuirea de lucru a activului din domeniul ideologiei, cînd a spus: „Este adevărat... că dezvoltarea conștiinței se realizează mai încet, rămîne de multe ori în urma dezvoltării forțelor de producție. Dar, consider că în condițiile socialismului noi nu trebuie să ne mulțumim cu această constatare, ci trebuie să acționăm cu toată fermitatea pentru a nu se ajunge la această rămînere în urmă, pentru a asigura ridicarea continuă a conștiinței maselor de oameni ai muncii, deoarece numai așa clasa muncitoare își va putea îndeplini rolul său de clasă conducătoare, numai așa poporul, stăpîn pe destinele sale, își va putea construi conștient vitorul; numai așa participarea maselor largi la conducerea societății va deveni o realitate, iar democrația socialistă se va afirma ca o forță dinamizatoare a societății noastre". Bineînțeles că și în socialism conștiința este determinată de condițiile materiale, dar această determinare nu este sinonimă cu o perpetuă rămînere în urmă; mediul general al noii societăți face posibil ca rămînerea în urmă să fie relativă și să se realizeze o concordanță între dezvoltarea vieții materiale și a celei spirituale.

Este limpede că ridicarea conștiinței socialiste la un nivel calitativ superior reprezintă o **necesitate**, o cerință și o componentă esențială a operei de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate. Noi nu putem aștepta ca forțele de producție ale societății noastre să se ridice la un nivel superior și numai după aceea să acționăm pentru dezvoltarea conștiinței socialiste a poporului. O asemenea atitudine pasivă este străină partidului nostru, care acționează potrivit cerințelor legilor obiective; de altfel, nu este o descoperire că în prezent se constată o anumită rămînere în urmă a conștiinței față de progresul general înregistrat de economia și societatea noastră socialistă.

Posibilitatea ca dezvoltarea conștiinței socialiste — în ansamblul ei, cît și a anumitor compartimente ale acesteia — să meargă în același ritm, în concordanță cu progresul economiei și vieții sociale nu se transformă în mod automat în **realitate**. Pentru aceasta este necesară o activitate intensă, susținută de promovare a ideologiei partidului, a principiilor și normelor eticii comuniste, a patriotismului socialist și internaționalismului proletar, de cultivare a spiritului revoluționar, a convingerilor ferme, nestrămutate în rîndurile tineretului, ale tuturor categoriilor sociale. Ca și în alte domenii ale construcției noii orînduiri, în cel al făuririi și dezvoltării conștiinței socialiste nu se poate admite mersul de la sine, ci este nevoie de o viziune clară, de perspectivă, de acțiune sistematică și mobilizarea pricepută a tuturor mijloacelor capabile să ridice valorile spirituale, morale ale omului nou — așa cum cere și indică ansamblul de măsuri adoptat de Comitetul Executiv al C.C. al P.C.R. Dezvoltarea conștiinței este un domeniu în care se înfruntă noul și vechiul, progresul nu se realizează fără eliminarea a ceea ce este retrograd, depășit. Tocmai de aceea, afirmarea conștiinței socialiste se petrece în lupta împotriva vechiului, una dintre trăsăturile ei definitorii este spiritul militant, combativitatea împotriva influențelor ideologiei burgheze, a mentalităților înapoiate, străine principiilor eticii socialiste, susținerea consecventă a ceea ce este nou, avansat.

II

O BUNĂ PERIOADĂ DE TIMP, date fiind și necesitățile luptei împotriva idealismului, în gîndirea marxistă s-a subliniat rolul determinant al condițiilor și factorilor obiectivi, mai ales al celor economici, în dezvoltarea societății. Aceasta este just și necesar în continuare. Dar marxism-leninismul a reliefat totodată rolul activ al conștiinței sociale, în transformarea revoluționară a societății, capacitățile ei de a influența dezvoltarea acesteia; or, această teză a cam fost uitată, dacă nu chiar subapreciată, în unele locuri, de unii teoreticieni, care de exemplu au pus exagerat și unilateral accentul pe cointeresarea materială.

Desigur, rolul activ al conștiinței socialiste nu trebuie absolutizat pentru a nu săvîrși greșeli subiectiviste, dar nici nu putem omite că în socialism, mai mult decît în orice alte condiții se verifică adevărul că ideile înaintate care sînt însușite de mase se transformă într-o veritabilă forță materială.

După părerea mea, recentele documente de partid referitoare la activitatea ideologică și politico-educativă atrag atenția asupra marilor potențe de progres pe care le oferă dezvoltarea conștiinței socialiste pentru întreaga noastră societate. Mă voi referi, în acest sens, la cîteva exemple care atestă efectele pozitive pe tărîm economic ale înaltei conștiințe socialiste.

Cu cît oamenii muncii de la orașe și sate vor cunoaște mai bine și își vor însuși politica partidului, viziunea sa asupra dezvoltării economiei, cu atît vor acționa mai bine pentru realizarea acestei politici. Un nivel mai ridicat de conștiință a oamenilor muncii înseamnă, totodată, o participare mai activă la conducerea treburilor și rezolvarea sarcinilor obștești, la afirmarea și buna funcționare a mecanismului democrației socialiste pe tărîm economic, politic și social.

Este cunoscut că buna desfășurare a activității economice este influențată de gradul în care se manifestă inițiativa, gîndirea creatoare economică și tehnică, talentul muncitorilor, inginerilor și tehnicienilor, al oamenilor de știință. Apare evident că stimularea acestor capacități, orientarea consecventă spre folosirea intensă a potențialului național de cercetare și tehnic, cultivarea susținută a încrederii în forțele proprii, a spiritului critic față de ceea ce se realizează în străinătate — toate acestea sînt de natură să contribuie la promovarea tehnicii noi, la reducerea importurilor de utilaje și mașini, la strîngerea legăturilor dintre știință și producție, ceea ce ar avea rezultate pozitive pentru creșterea economică.

După cum se știe, majoritatea membrilor societății noastre se caracterizează prin corectitudine, cinste, atitudine înaintată față de avutul obștesc. Ne putem lesne imagina ce consecințe favorabile ar decurge pentru economia națională, dacă aceste trăsături ar fi proprii tuturor cetățenilor, dacă am elimina complet furturile din averea obștească. Aceasta ar însemna nu numai că avuția generală ar fi mai mare, dar ar fi posibilă înlăturarea unor verigi de pază, de evidență care îngreunează în prezent aparatul economic și social cu cheltuieli de fonduri și oameni ocupați. Este evident că producția materială, societatea ar avea numai de cîștigat dacă toți oamenii ar folosi integral timpul de muncă, ar lucra conștiincios, am elimina fenomenele de chiul, indisciplină, lucrul de mîntuială.

În sfîrșit, manifestarea tot mai activă a conștiinței socialiste, a spiritului ei combativ, revoluționar este de natură să aducă mari avantaje economiei naționale prin dezvăluirea și combaterea lipsurilor din diverse ramuri și întreprinderi, descoperirea și susținerea a ceea ce este nou și înaintat, prin mobilizarea forțelor la înlăturarea neajunsurilor și dezvoltarea continuă a activității. Se înțelege că știrbirea combativității muncii politico-educative, ideologice nu poate decît să diminueze aportul ei la progresul activității economico-sociale. Rezultă, așadar, că resursele pentru progresul rapid al forțelor de producție ale țării noastre rezidă în însăși economia națională, la descoperirea și mobilizarea acestor resurse o contribuție esențială aducînd dezvoltarea conștiinței socialiste a oamenilor muncii.

Îmbunătățirea activității politico-ideologice, de educare marxist-leninistă a comuniștilor, a tuturor oamenilor muncii, ridicarea conștiinței socialiste a poporului vor contribui la întărirea rolului conducător al partidului atît în acest domeniu, cît și în întreaga operă de construcție socialistă, la fructificarea mai eficientă a capacităților creatoare ale poporului, la sporirea tezaurului de valori spirituale și materiale ale României socialiste.

STRATEGII DE DEZVOLTARE

MICROINTERVIURI CU SPECIALIȘTI DIN CENTRALA INDUSTRIALĂ DE MAȘINI-UNELTE DESPRE:

CREATIVITATEA ROMÂNEASCĂ ÎN FABRICAȚIA DE MAȘINI – UNELTE

DOMENIU de autentică afirmare a potențialului creativ al economiei naționale, industria de **mașini-unelte**, *făurită în anii socialismului, reprezintă un pivot puternic de echipare și continuă modernizare a celorlalte sectoare cu mijloace de muncă mecanice de factură tehnică ridicată.*

În trecut, România importa aproape în întregime mașinile-unelte de care avea nevoie. Astăzi, ca urmare a politicii partidului de industrializare socialistă a țării, ea nu numai că își acoperă în cea mai mare parte nevoile interne, din producție proprie, dar are și importante posibilități pentru export. Este ilustrativă dinamica dezvoltării acestei importante subramuri a construcțiilor de mașini: **în perioada 1966—1970, producția Centralei de mașini-unelte pentru prelucrarea metalelor a sporit de mai bine de două ori și jumătate față de 1965, iar la sfîrșitul actualului cincinal, ea urmează să atingă o creștere de aproape patru ori față de 1970.**

În ultimii cinci ani au fost asimilate și puse în fabricația de serie 126 de noi tipodimensiuni de mașini-unelte, la care se vor adăuga altele în perioada 1971—1975, numărul lor urmînd să ajungă la 230. *Se vor produce în serie strunguri automate și revolver, strunguri cu comandă program numerică, mașini de rectificat și superfinisat, diferite tipuri de mașini-unelte grele, mașini de danturat și găurit, mașini specializate pentru diferite domenii de activitate etc.*

Înscrierea industriei de mașini-unelte pe coordonatele tendințelor celor mai recente ce se conturează pe plan mondial, impune o preocupare continuă a specialiștilor pentru cunoașterea, preluarea și dezvoltarea creatoare a cuceririi științei și tehnicii mondiale. În legătură cu activitatea creativă ce o desfășoară întreprinderile Centralei industriale în fabricația de mașini-unelte, redactorii noștri **V. BOESCU** *și* **L. ȚINTEA**, *au realizat următoarele microinterviuri cu cadre de răspundere și specialiști.*

ANCORARE ÎN TENDINȚELE PROGRESULUI TEHNICO-ȘTIINȚIFIC CONTEMPORAN

ing. Mircea PUPAZA
director general al Centralei industriale de mașini-unelte

• Cunoașterea tendințelor din țările dezvoltate industrial permite adoptarea unui program realist, corespunzător cerințelor economiei noastre și ancorat în tendințele pe plan mondial ale progresului tehnico-științific. Ce acțiuni au fost întreprinse în acest sens, ce studii s-au întocmit în cadrul Centralei dv.?

— Investigarea continuă a pieței interne și externe, studiul de marketing, sînt atribuții ce se înscriu pe prim plan în activitatea Centralei noastre industriale. Fără a cunoaște tendințele ce se conturează pe plan extern atît în producție cît și în desfacere, fără a urmări îndeaproape progresele ce se înregistrează pe plan științific și tehnic în domeniul construcției de mașini-unelte, nu putem desfășura o activitate competitivă, ținînd seama că România se numără astăzi printre cei care exportă un număr mare de astfel de produse în diferite țări ale lumii.

Pentru studierea tendințelor existente în fabricația de mașini-unelte, specialiștii din Centrala noastră, cît și cei din Institutul de cercetări și proiectări de mașini-unelte, au cercetat diferite piețe externe, au luat parte la numeroase manifestări și Tîrguri internaționale, au urmărit publicațiile de specialitate etc., în urma cărora au întocmit un studiu amplu care înfățișează aspecte deosebite. Experiența mondială arată că pe plan tehnic, în domeniul fabricației mașinilor-unelte, se urmărește:

• executarea de mașini în numeroase variante, derivate din tipul de bază și echiparea lor cu o mare diversitate de accesorii, care să satisfacă cel mai bine cerințele de prelucrare ale beneficiarilor;

• creșterea rigidității și a preciziei mașinilor prin sporirea greutății lor, concomitent cu ridicarea puterii motoarelor de acționare;

• dotarea mașinilor cu comandă program, cu magazii de scule prereglate și schimbarea automată a acestora cu ajutorul unei miini mecanice;

• echiparea mașinilor cu comenzi program adaptive, caracterizate prin modificarea automată a regimurilor de așchiere (autooptimizare) **în funcție de valorile limită atinse de anumiți parametri de așchiere în timpul procesului de prelucrare;**

• folosirea sistemelor de acționare electrică și hidraulică, pentru reglarea continuă a turațiilor și avansurilor etc.

În ce privește latura economică — se are în vedere: **micșorarea cheltuielilor de pregătire a fabricației; sporirea productivității muncii; reducerea efortului muncitorului ce deservește mașina; simplificarea deservirii în scopul utilizării muncitorilor cu o calificare mai redusă; creșterea preciziei de lucru și a calității suprafețelor prelucrate; reducerea timpilor auxiliari; miniaturizarea elementelor de completare electrice și hidraulice etc.**

În prezent aproape 90% din producția mondială de mașini-unelte este furnizată de numai 10 țări (U.R.S.S., S.U.A., R.F.G., Anglia, Japonia, Franța, R. S. Cehoslovacă, Italia, R. D. Germană, Elveția).

• Ce loc ocupă țara noastră și ce își propune pentru viitorii ani?

— Se știe că România nu a produs în trecut, decît cu mici excepții, mașini-unelte. Întreaga industrie de mașini-unelte existentă astăzi, este rodul și creația statului nostru socialist. O vertiginoasă ascensiune cunoaște fabricația de mașini-unelte indigenă, începînd din 1965. Cîteva cifre pot fi concludente: în **1968 producția de mașini-unelte a crescut de aproape două ori față de 1965, iar în 1970 de mai bine de două ori și jumătate față de 1968. La sfîrșitul cincinalului în care ne aflăm, producția de mașini-unelte va fi de aproape patru ori mai mare față de 1970. Se apreciază, după studiile noastre estimative, că la sfîrșitul perioadei 1971—1975, țara noastră se va afla printre producătorii cu producție însemnată pe plan mondial în fabricația de mașini unelte, ocupînd un loc între primele 20 țări ale lumii.**

În orientarea activității de viitor, s-a ținut seama atît de nevoile economiei noastre naționale, cît și de cerințele pieței externe. **Dacă în cincinalul ce l-am încheiat aveam în fabricație numai 126 de tipo-dimensiuni de mașini, în perioada 1971—1975 trebuie să realizăm 230 tipo-dimensiuni de mașini.** Unele din acestea sînt mașini complet noi, care nu s-au mai realizat în țară, cum ar fi: strunguri automate mono-ax, sau multi-ax, mașini de rectificat plan, anumite mașini specializate: în același timp se pune problema de a realiza tipuri de mașini noi cu comandă program, comenzi secvențiale etc.

În studiile făcute am ținut seama ca mașinile pe care le vom realiza să aibă randamente mai înalte decît tipurile pe care le producem în prezent. Această sporire a randamentului urmează să fie obținută prin dotarea suplimentară de accesorii și dispozitive speciale. Aceasta a determinat ca o parte însemnată a activității institutului nostru să fie afectată realizării unor mașini speciale respectiv așa-numitele mașini agregat, care permit beneficiarilor (în condițiile în care aceștia au o producție de serie mai mare sau mijlocie) să obțină piese de calitate și la un preț de cost redus, care să contribuie la realizarea unor produse cît mai ieftine.

O altă tendință de care s-a ținut seama în propunerile de dezvoltare, se referă la aceea ca, **în condițiile unor fabricații de serie mică, să se contribuie, printr-o automatizare totală a mașinilor, la creșterea productivității lor.** Aceasta se reflectă în special la mașinile cu comandă program numerică. Dintre ele am putea aminti mașinile numite centre de prelucrare, care permit a se efectua, dintr-o singură prindere, piese de o complexitate relativ ridicată, ceea ce are ca efect o productivitate mare și o calitate ridicată.

Satisfăcînd cererile diverse ale beneficiarilor, constructorii de mașini-unelte ar trebui să realizeze de fiecare dată o altă mașină, lucru foarte costisitor. De aceea, proiectarea tuturor noilor mașini care sînt prevăzute în programul nostru de fabricație, se face ținîndu-se seama că ele vor trebui să fie alcătuite din unități tipizate, astfel încît numai din compunerea din diverse subansamble tipizate, să se poată obține cît mai multe variante de mașini-unelte. De la caz la caz, acestea vor trebui să fie echipate cu accesorii speciale. Un exemplu de acest gen ni-l oferă familia de strunguri Carusel de 1 250—3 200 m.m. compusă din cinci tipo-dimensiuni, la fabricația cărora se utilizează 50% din subansamblele principale. Aceasta permite ca fabricația subansamblelor de bază să fie lansată în serii relativ mari, să se facă o pregătire tehnologică corespunzătoare și să se obțină un cost mic de producție. Mai mult, aceasta influențează și asupra utilizării raționale a materiei prime. Seriile de fabricație relativ mai mari, pot asigura o prelucrare tehnologică și o toleranță mai precisă, fapt ce are drept efect o utilizare mai bună a metalului.

În mod similar sînt tratate și vor fi în continuare și noile mașini ce le asimilăm. De exemplu, strungurile paralele au fost proiectate la noua familie în diferite tipo-dimensiuni, astfel încît din toată gama se formează numai trei familii, dar între aceste familii există cîte 5—6 tipo-dimensiuni cu elemente comune.

În cadrul mașinilor speciale ne orientăm spre construirea lor în funcție de diferite ramuri de producție și utilizări. Aceste mașini se folosesc la producția de serie mai mare. Nu ne rezumăm numai la a oferi mașini cu diverse grade de complexitate ci, în funcție de cererile beneficiarilor, analizăm tehnologia prelucrării anumitor piese, și recomandăm ce mașină este indicată ramurii respective.

DOMENIU DE AFIRMARE PLENARĂ A CREAȚIEI AUTOHTONE

ing. Gheorghe VASILESCU
inginer șef — Institutul de cercetări și proiectări mașini-unelte

• Ce pondere ocupă creația românească în concepția mașinilor-unelte?

— În caracterizarea potențialului creator al specialiștilor români, industria constructoare de mașini unelte dă unul din exemplele cele mai edificatoare. Dacă la începutul fabricației au fost achiziționate cîteva licențe, în special pentru mașini grele, restul produselor s-au realizat și se realizează pe baza unor concepții proprii, românești. Bunăoară, **din cele 126 tipo-dimensiuni fabricate pînă la încheierea anului 1970, doar 25 au fost după licențe. În actualul cincinal din cele 230 de tipuri de mașini ce vor fi realizate, numai 4 se vor executa după licențe.**

Tot ca un fapt semnificativ este și acela că **exportul nostru de mașini-unelte care a atins circa 25% din totalul producției cuprinde în marea majoritate mașini executate după concepție autohtonă.** În viitorii ani, avem posibilități de dezvoltare pentru a spori exportul la 45—48% din producția realizată.

• Cum se va realiza dezvoltarea bazei proprii de creație?

— Centrala noastră dispune de un institut specializat de cercetare, proiectare și execuție pînă la faza de prototip și încercări a produselor. Crearea sa, dotarea modernă de care dispune, cadrele de înalt nivel ce activează aci, cît și prevederile de dezvoltare viitoare, sînt măsuri care atestă în mod grăitor, că partidul nostru a știut și știe să asigure baza tehnico-materială pentru dezvoltarea industrială a țării.

În institut se fac cercetări, se întocmesc proiecte, se execută prototipuri și, în plus, pentru fiecare produs se fac toate probele necesare, astfel că executanții, respectiv întreprinderile, primesc o documentație completă. În ultima vreme a fost construită o hală specială care permite execuția și încercarea diferitelor mașini-unelte în condiții de climatizare diferită, lucru important dacă avem în vedere competitivitatea pe piața externă și creșterea exportului nostru.

Pentru a lărgi sfera de cuprindere și a realiza în termene cît mai scurte noile tipuri de mașini, Centrala a luat măsuri de a organiza nuclee de specialiști pe lîngă fiecare unitate componentă, iar în unele localități, crearea unor filiale ale institutului. O astfel de filială funcțio-

nează la Sibiu pe lîngă Uzina mecanică, iar altele vor lua ființă în curînd la Arad pentru fabricația de strunguri, la Cluj și Oradea pentru alte produse. Întreaga activitate de cercetare și proiectare este coordonată de institutul nostru, planul său izvorînd din necesitățile fiecărei întreprinderi aparținînd Centralei. Concomitent, specialiștii din institut dau consultații tehnice și participă la realizarea concretă a planului de asimilări din întreprinderi.

În domeniul cercetării ne preocupă în prezent rezolvarea unor probleme legate de ghidajele hidrostatice, de structura mașinilor-unelte, rigiditate, vibrații, zgomote. De asemenea, ne străduim să rezolvăm, după concepții originale diferitele probleme ale ghidajelor cu role, mișcarea intermitentă, șuruburile cu bile, ghidajele cu role, mecanismul de indexare etc. Specialiștii noștri, avînd legătură strînsă cu practica, participînd nemijlocit la soluționarea tuturor problemelor tehnice și științifice apărute în procesele de execuție, au totodată în vedere studiul tendințelor ce se manifestă pe plan mondial, abordînd direct prin soluții originale diferitele aspecte impuse de promovarea progresului tehnic.

SPECIALIZAREA-BAZĂ A SPORIRII ȘI DIVERSIFICĂRII PRODUCȚIEI

ing. Aurel BANCILĂ
director tehnic — Centrala industrială de mașini-unelte

• Am dori să vă referiți la unele măsuri organizatorice, luate de centrală, în sprijinul înfăptuirii prevederilor de plan care, după cum se știe, cunosc an de an o dinamică tot mai accentuată.

— Între măsurile care concură la asigurarea creșterii accentuate a producției, precum și a diversificării ei, este și **specializarea unităților de execuție.** Avînd în vedere întregul program al dezvoltării construcției de mașini-unelte din țara noastră, Centrala a luat și este în curs de aplicare a unor măsuri care să conducă la o specializare concretă a fiecărei întreprinderi componente. În cadrul măsurilor preconizate s-a avut în vedere experiența acumulată de diferitele colective de muncă, tendințele viitoare cît și programul de investiții pentru dezvoltarea unor unități sau construirea de altele noi. Cîteva exemple:

Fabrica de strunguri din Arad — va realiza în finalul actualului cincinal strunguri cu diametrul pînă la 600 mm și strunguri frontuar; **Uzinele „Înfrățirea"-Oradea**, vor fabrica mașini de găurit, mașini de frezat de sculărie și de frezat în producție; **Uzina mecanică din Sibiu** va construi mașini de forjare, presare, prese hidraulice, mașini de injecție și de prelucrare a maselor plastice; **Fabrica de mașini-unelte și agregate-București**, este specializată pe execuția de mașini grele (Caruselе cu diametrul de peste 2000, mașini orizontale de alezat și frezat cu diametrul de peste 100 mm, freze portal cu lățimea mesei de peste 1 000 mm, mașini de rectificat rotund și elemente de mașini speciale, mașini agregate și elemente tipizate pentru mașini agregate); **Uzina mecanică din Roman** va realiza mașini pentru prelucrarea lemnului, strunguri Carusel pînă la 1 600 mm diametru și va asigura turnare de piese de fontă pentru diferite tipuri de mașini-unelte; **Uzina „Unirea"-Cluj** va trece la fabricarea de strunguri multiax și instalații hidraulice. Tot aci se va construi o fabrică nouă pentru mașini de rectificat plan; **Uzina de strunguri din Tîrgoviște** va realiza strunguri cu diametrul de peste 600 mm și strunguri automate monoax; **Fabrica de mașini-unelte din Bacău** va executa mașini de alezat și frezat orizontal cu diametrul de pînă la 100 mm, freze portal cu lățimea mesei pînă la 1 000 mm etc. Alături de aceste întreprinderi, avem în vedere construirea altora noi, care de asemenea au stabilit un profil concret.

Prin faptul că fiecare întreprindere este acum specializată în executarea anumitor tipuri de mașini-unelte, se creează posibilitatea ca ele să treacă și la o mai largă diversificare a producției, respectiv la mărirea tipodimensiunilor în cadrul acelorași produse.

• Ce ne puteți spune despre cooperarea cu alte întreprinderi și centrale industriale?

— În general producția de mașini-unelte se află la un grad înalt de integrare (85—87%). Centrala noastră colaborează cu altele numai pentru unele piese grele turnate, forjate cît și pentru diferite accesorii și instalații electrice. Avem în vedere, în viitorul nu prea îndepărtat, să ne asigurăm în cadrul unităților noastre, aproape întreaga cantitate de piese turnate și forjate.

Există totuși un alt mod de extindere a colaborării. Bunăoară, **Uzina de strunguri din Arad** și-a creat unități „satelit" colaboratoare, care execută diferite accesorii, în condiții avantajoase. De unde a izvorît o asemenea necesitate?

În primul rînd, din rațiuni economice și practice. În suburbiile orașului Arad se află diferite unități ale industriei locale. Totodată, de aci o serie de muncitori făceau naveta zilnic pentru a lucra la Uzina din Arad și apoi se reîntorceau la căminele lor. Ajutînd practic aceste unități mici prin dotarea lor cu mașini specializate, cu documentație tehnică, cu unele cadre calificate din propria localitate, s-a ajuns ca Uzina din Arad să-și asigure colaboratori prețioși și astfel să folosească mai bine propriile utilaje pentru serii mari de produse, să-și creeze rezerve de forță de muncă calificată.

Ne gîndim să dezvoltăm această inițiativă la Cluj, Sibiu și București pentru a degreva producția mare de unele accesorii ce pot fi fabricate în condiții economice și calitative în astfel de unități „satelit". Avem de acum o experiență și sperăm să reușim să obținem și pe această cale reale avantaje în specializarea și diversificarea produselor, concomitent cu ridicarea calității și reducerea costurilor de producție.

Desigur, nu aș vrea să se înțeleagă că Centrala noastră realizează sau va realiza în viitor întreaga gamă de mașini-unelte ce se fabrică în lume. Aceasta nici nu ar fi cu putință. În lume se fabrică actualmente peste 1 500 de tipuri de mașini-unelte, și Centrala noastră cooperează în fabricația de mașini-unelte cu diferite țări. Aceasta permite asigurarea unei varietăți de mașini, satisfacerea nevoilor interne cît și participarea tot mai largă a României la circuitul valorilor materiale.

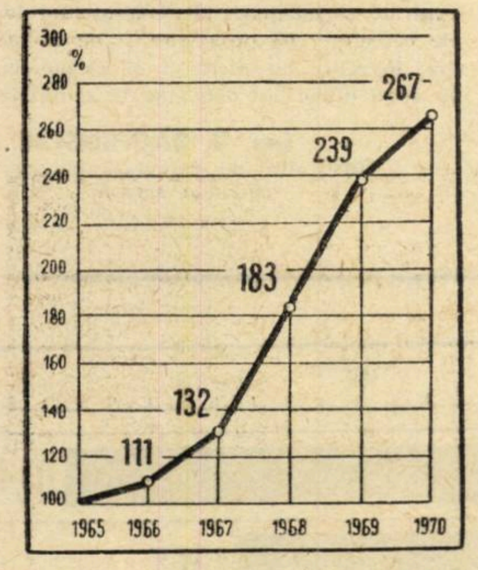

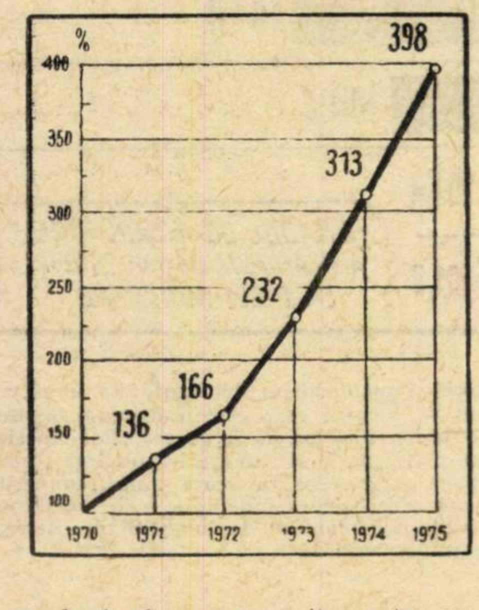

Producția de mașini-unelte pentru prelucrarea metalelor

SPRIJIN ACTIV ȘI MULTILATERAL ACȚIUNII DE AUTOUTILARE

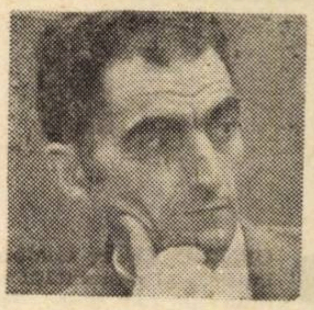

Mircea CREȚU
ing. șef producție — Fabrica de mașini-unelte și agregate București

• În anii din urmă, în marile noastre unități industriale, au fost declanșate, pe baza indicațiilor conducerii de partid și de stat, largi acțiuni de autoutilare. Aceasta nu afectează cumva interesele industriei de mașini-unelte?

— Este o întrebare pe care, la drept vorbind, nu mi-a pus-o încă nimeni. Răspunsul nostru este că acțiunea de autoutilare nu numai că se soldează cu mari avantaje pentru economia națională, dar ea ne ajută și ne stimulează. Și acum să mă explic.

Este știut că, în general, întreprinderile au nevoie, alături de mașini care se produc în serie, și de unele de strictă specialitate, unicate, cum le spunem noi. Dacă acestea se asigură prin forțele proprii ale uzinelor — lucru practicat pe scară largă și de marile firme străine — se creează posibilitatea ca unitățile Centralei noastre să execute mașini de serie; pe de altă parte, se diminuează importul, economisindu-se importante fonduri valutare, se valorifică mai bine ingeniozitatea și inițiativa creatoare a specialiștilor și colectivelor de muncă, se execută mașini și utilaje în strînsă concordanță cu nevoile fiecărei unități etc.

De altfel, trebuie spus că și în unitățile Centralei noastre acțiunea de autoutilare a căpătat o largă extindere. Ne străduim ca unele mașini, pe care în trecut le importam, să le executăm cu forțe proprii. De asemenea, modernizarea continuă a utilajelor din dotare constituie o preocupare a Centralei noastre, a fiecărui colectiv de întreprindere.

• Ținînd seama că aveți o bogată experiență acumulată în construcția de mașini-unelte, nu este cazul să sprijiniți eforturile celorlalte colective din economie, pentru scurtarea drumului în acțiunea de autoutilare?

— Firește că da! Nu ne preocupă numai să ne achităm cît mai bine de obligațiile directe ce le avem, ci și de găsirea a diverse căi de a sprijini activ eforturile altor colective de întreprinderi de a-și construi mașini-unelte prin forțe proprii.

Pornind de la tendințele de dezvoltare a Centralei noastre în sensul de a da posibilitatea fiecărui beneficiar de a achiziționa sau de a realiza mașini specializate de productivitate mare, am schimbat orientarea noastră în ce privește execuția de mașini-agregate. La Fabrica din București realizăm elemente tipizate de mașini-agregate care să poată fi utilizate de oricine dorește să execute anumite tipuri de mașini. Pentru a ajunge aici, încă de acum 2—3 ani s-a pornit o acțiune de tipizare a anumitor elemente componente ale mașinilor. Tipizarea a fost realizată din toate punctele de vedere și, în prezent, se produc aceste elemente în serii, pe care le lansăm în fabricație în funcție de cerințele beneficiarilor.

În viitor vom dezvolta și mai mult această fabricație prin construirea unei noi unități specializate în București. De asemenea vom dezvolta fabricația acestor elemente și la Întreprinderea mecanică din Suceava. În momentul de față în fabricație se găsesc aproximativ 60 tipodimensiuni de elemente tipizate pentru fabricația de mașini speciale.

Sprijin curent acordăm în acțiunea de autoutilare și prin institutul nostru. Specialiștii de aici acordă asistență tehnică, participă la proiectare, îndrumă la găsirea celor mai utile și economice soluții. Acest ajutor se acordă nu numai întreprinderilor din ramura construcțiilor de mașini, ci tuturor celor ce îl solicită.

CADRE TOT MAI MULTE, DAR ȘI CU O ÎNALTĂ PREGĂTIRE!

ing. Gheorghe IONESCU
constructor șef — Fabrica de mașini-unelte și agregate-București

• Îndeplinirea sarcinilor complexe ce stau în fața centralei în actualul cincinal și în viitor, reclamă asigurarea de cadre din ce în ce mai multe și de un nivel profesional ridicat. Cum se prezintă situația din acest punct de vedere?

— Asigurarea și ridicarea permanentă a cunoștințelor profesionale ale muncitorilor, cadrelor medii, specialiștilor se pune în prezent cu acuitate în toate domeniile producției materiale. Acest lucru este cu atît mai valabil pentru industria constructoare de mașini-unelte care are de făcut față în actualul cincinal și în viitorii ani, nu numai unor sarcini mari de ordin cantitativ ci, mai ales, calitativ, ținînd seama de larga diversificare a producției. În general, în fabricația de mașini-unelte se cer cadre cu o înaltă pregătire profesională, fiecare operație ce trebuie concepută, proiectată și executată fiind de mare finețe și precizie.

Fabrica noastră nu are în prezent asigurat numărul de muncitori și de cadre medii de care are nevoie. Din această cauză, nu numai că nu putem acoperi cele 3 schimburi, dar în unele sectoare nu putem forma nici două schimburi complete. Acest lucru este pe deplin valabil pentru toate uzinele din centrala noastră.

Firește, depunem eforturi să recrutăm și să ne formăm cadrele necesare. Sursa principală o constituie școlile profesionale, școlile de maiștri. Dar întrucît nici pe această cale nu putem fi satisfăcuți în întregime, utilizăm și alte căi, printre care: cursuri de scurtă durată, ucenicia la locul de muncă, și, în sfîrșit, am înființat cursuri de specializare și perfecționare. De asemenea organizăm cursuri de policalificare pe anumite meserii deficitare, pentru care școlile profesionale nu pregătesc asemenea cadre. Am încercat și încercăm ca să specializăm în a doua meserie, îndeosebi pe unii strungari și frezori absolvenți ai școlilor profesionale.

• Ce probleme mai deosebite ridică în prezent recrutarea și calificarea forței de muncă și cum vedeți rezolvarea lor?

— În primul rînd, este vorba de **metodologia de planificare a necesarului de cadre calificate**, pe ani, în cadrul cincinalului. Astfel, în fiecare an ni se planifică la nivelul centralei — potrivit numărului mediu scriptic de muncitori — un număr de cadre pentru a fi calificate fie prin școli profesionale, fie prin calificare la locul de muncă. La absolvirea cursurilor, muncitorii respectivi trebuie să obțină însă — după metodologia în vigoare — productivitatea medie realizată pe întreprinderea în care încep să lucreze. Or, experiența noastră și a celorlalte întreprinderi care fac parte din centrală a dovedit că noilor absolvenți le trebuie o perioadă de aclimatizare și specializare pe locurile de muncă respective, că să dea randamentul cuvenit. Ei obțin în primul an și chiar în cel de al doi-

(Continuare în pag. 12)

EFICIENȚA INVESTIȚIILOR ÎN IRIGAȚII

PORNIND de la analiza științifică a posibilităților și resurselor de care dispune economia agricolă a țării noastre, partidul și guvernul au acordat o deosebită importanță introducerii în agricultură a progresului tehnic sub toate formele, investind în acest scop sume uriașe pentru dezvoltarea și perfecționarea bazei tehnico-materiale necesară desfășurării procesului de producție la un nivel superior. Una din direcțiile principale ale progresului tehnic o reprezintă **introducerea irigațiilor.** Astfel, după cum se menționează în Programul național de îmbunătățiri funciare, la sfîrșitul actualului cincinal țara noastră va dispune de o suprafață amenajată pentru irigații de 2,4 milioane hectare, urmînd ca în următorii 15—20 ani să se irige 5—5,5 milioane hectare, adică practic întreaga suprafață apreciată ca posibil de irigat la nivelul cunoștințelor de azi.

Avînd în vedere că această suprafață necesită un volum de investiții care întrece suma tuturor investițiilor pe întreaga economie, efectuate în primul cincinal, și că amenajările ce se vor executa au o durată de funcționare de mai multe decenii, se pune și cu mare acuitate problema ca executarea lor să se facă ținînd cont de ultimele rezultate ale științei irigațiilor la noi în țară și pe plan mondial.

Alegerea tipului de amenajare

UNA din problemele actuale care se pun în irigații este **alegerea tipului de amenajare.** Alegerea unui tip sau altul de amenajare influențează în mod direct asupra eficienței investițiilor în perioada de exploatare, aceasta cu atît mai mult dacă se are în vedere că în condițiile agriculturii irigate cheltuielile anuale de producție se măresc cu 50—100% față de cea neirigată. De asemenea la alegerea tipului de amenajare este necesar să se aibă în vedere ca el să corespundă unei tehnologii de exploatare moderne de înaltă productivitate și să fie simplu, adică să nu necesite din partea unității agricole personal mult și cu înaltă calificare, să nu necesite schimbare la perioade scurte a utilajului de udare sau reparații, care se pot executa numai în ateliere specializate.

Din cercetările efectuate în cadrul unităților agricole în perimetrul marilor amenajări de la noi din țară s-au desprins o serie de avantaje sau dezavantaje cu privire la tipurile de amenajare. Astfel, în sistemele Medgidia Nord și Mircea Vodă, din cadrul complexului de irigații Carasu, s-a constatat că tipul de amenajare cu canale deschise, în care administrarea apei la plante se face atît prin aspersiune cît și prin brazde cu agregate termice, are o serie de dezavantaje în comparație cu tipul cu conducte sub presiune, dovedind astfel un anumit grad de uzură morală.

Tipul de amenajare cu canale deschise și administrarea apei prin brazde cu agregate termice necesită un volum ridicat de cheltuieli anuale datorită investițiilor mari pe care le solicită din partea unităților agricole, eforturilor mari pentru înlocuirea agregatelor după o perioadă relativ scurtă de funcționare, reparațiilor constisitoare ce trebuie să se facă utilajului, numărului ridicat de personal calificat (moto-pompiști) pe care îl reclamă, consumului mare de carburanți și lubrefianți, precum și cheltuielilor ridicate cu mijloacele de tracțiune necesare deplasării agregatelor de la o parcelă la alta.

La toate aceste dificultăți se mai adaugă și unele dezavantaje legate de pregătirea cadrelor și folosirea lor într-o muncă corespunzătoare în tot cursul anului, de aprovizionare cu piese de schimb și cu carburanți, de organizarea de ateliere pentru reparații și de asigurarea reparațiilor în timp util etc.

Un alt aspect pe care îl ridică amenajarea prin canale deschise, tot atît de important și cu influență pe o perioadă de decenii, îl constituie mărimea suprafețelor de teren scoase din cultură, aceasta accetuîndu-se în condițiile folosirii metodei de udare prin brazde. Or, în condițiile în care pămîntul ca principal mijloc de producție este limitat, se pune problema economisirii sale și utilizării sale integrale.

De asemenea, la tipul de amenajare care folosește canale deschise, randamentul, exprimat prin raportul între apa dată la plantă și apa pompată, este destul de scăzut, ajungînd ca pierderile de apă în cadrul sistemelor analizate să reprezinte 20—40%, necesitînd astfel cheltuieli suplimentare pentru pomparea apei, uzura mai mare a motoarelor de la stații. Legate de pierderile de apă prin infiltrații, deversări, scurgeri, se ridică problema impermeabilității canalelor pentru evitarea fenomenelor de creștere a nivelului freatic al apelor și de sărăturarea terenului, care duce la scăderea potențialului productiv sau scoaterea acestuia din circuitul agricol.

Această lucrare atît de importantă se amînă în general, peste perioada necesară tasării pămîntului, creînd condiții favorabile manifestării fenomenelor negative arătate mai sus.

Cea mai mare parte din aceste dificultăți pot fi evitate prin folosirea pe scară largă a tipului de amenajare care folosește conducte sub presiune din stații centrale.

De aceea atunci cînd orografia terenului permite amenajarea terenului prin conducte sub presiune din stații centrale este de preferat acest tip de amenajare. Prin acest tip unitățile agricole ar fi degrevate de o serie de investiții ce ar urma să fie făcute odată cu amenajarea sistemului. De asemenea, s-ar elimina cea mai mare parte din cheltuielile anuale de producție pentru întreținerea și repararea agregatelor termice, plata motopompiștilor, carburanți și lubrefianți, cheltuielile cu calificarea forței de muncă. S-ar rezolva în același timp o serie de probleme legate de: reducerea substanțială a suprafețelor de teren scoase din cultură; asigurarea unui randament al sistemului mult mai ridicat; siguranță în exploatare; evitarea lipsei sau excesului de apă; posibilitatea efectuării la timp a udărilor.

Metodele de udare

O ALTĂ PROBLEMĂ importantă, care se pune în legătură cu folosirea eficientă a irigațiilor, o constituie **alegerea metodei de udare.** Atît metoda de irigație prin aspersiune cît și cea prin brazde prezintă avantajele și dezavantajele ei. Aspersiunea se poate aplica la toate plantele de cultură și pe terenurile mai frămîntate orografic, însă are dezavantaje în comparație cu metoda de udare prin brazdă. Astfel, investițiile sînt mai mari; udarea se face neuniform; în condițiile unei frecvențe și intensități mari, a vîntului, udarea devine imposibilă; manipularea aripilor de ploaie și a aspersoarelor este greoaie, în special cînd talia plantelor este înaltă. Defecțiunile dese și uzura rapidă a aspersoarelor și conductelor, precum și consumul ridicat de metal, sînt alte dezavantaje ale acestei metode de udare.

Udarea prin brazde este superioară aspersiunii prin investițiile mult mai mici, prin siguranța udării în orice condiții de vînt, uniformitate mai mare a udării etc. În schimb, față de prima metodă are dezavantajul că nu se pot iriga culturile neprășitoare (păioase, lucerniere, masă verde), din care cauză nu asigură o structură și o rotație normală a culturilor din punct de vedere tehnic și economic. Principalul dezavantaj al irigării prin brazde îl constituie însă cerința pe care o impune ca terenul să fie perfect nivelat, fără de care acesta se poate considera neirigabil.

În situația actuală, din cauza neexecutării nivelării, doar o pondere redusă din suprafețele amenajate prin brazde se irigă și chiar la aceste suprafețe apa nu este condusă rațional, brazdele avînd lungimi mici de ordinul a 20—30 m. Aceasta are drept consecințe mărirea cheltuielilor cu munca la hectar, iar udarea nu este uniformă, rămînînd porțiuni mari neudate în cadrul aceleiași parcele, provocînd neuniformități în creșterea și coacerea culturilor, cu consecințe negative asupra producției.

Pentru a înlătura dezavantajele celor două metode, ar fi de dorit ca pe una și aceeași antenă să fie instalate hidranți și vane, care ar permite folosirea ambelor metode, în funcție de planta care se cultivă pe terenul respectiv, rezolvîndu-se astfel, pe de o parte, structura și rotația culturilor, independent de metoda de udare, iar pe de altă parte, neducîndu-se investițiile pentru aripi de ploaie la mai mult de jumătate, adică la proporții în care se găsesc plantele prășitoare și neprășitoare. Aceasta cu atît mai mult cu cît investițiile suplimentare sînt foarte mici.

Investițiile conexe

PE LÎNGĂ investițiile propriu-zise în irigații, o problemă de primă urgență — care se ridică odată cu exploatarea terenurilor irigate — este și cea a **investițiilor conexe.**

Intensificarea procesului de producție, prin trecerea la agricultura irigată, necesită executarea unor lucrări agricole în termene foarte scurte, în special pentru asigurarea timpului necesar de vegetație a culturilor succesive. În acest caz, succesul plantei care urmează depinde de rapiditatea cu care se recoltează cultura premergătoare, de modul cum se pregătește și se însămînțează terenul respectiv. Orice întîrziere reduce din perioada de vegetație a culturii succesive și deci poate avea consecințe negative asupra producției. În acest sens, este necesar să se prevadă chiar din proiect mijloacele necesare; întreprinderile de mecanizare a agriculturii și întreprinderile agricole de stat să se doteze suplimentar în special cu tractoare, mașini de recoltat, mijloace de transport și **să se acorde credite cooperativelor agricole** care nu dispun de fonduri proprii suficiente în acest scop, iar acțiunea în totalitatea ei să facă parte integrantă din proiectul de irigații.

Creșterea eficienței economice a investițiilor în irigații ridică desigur și alte probleme, legate îndeosebi de modul cum sînt gospodărite terenurile amenajate. Considerăm însă că cele prezentate în materialul de față sînt de importanță capitală pentru asigurarea unei eficiențe mereu sporite a irigațiilor. De aceea, apreciem că în actuala etapă soluționarea lor diferențiată, corespunzător condițiilor concrete din fiecare întreprindere agricolă, trebuie să constituie o preocupare de bază atît a organelor agricole centrale și județene, cît și a instituțiilor de cercetare, de proiectare și de execuție, investite cu atribuții și răspunderi în acest important domeniu de activitate.

ing. V. BAGHINSCHI
Institutul de cercetări pentru economia agrară

SĂPTĂMÎNAL — UN GRAFIC COMENTAT

EFORTURI SUSȚINUTE PENTRU REALIZAREA INTEGRALĂ A PLANULUI DE INVESTIȚII

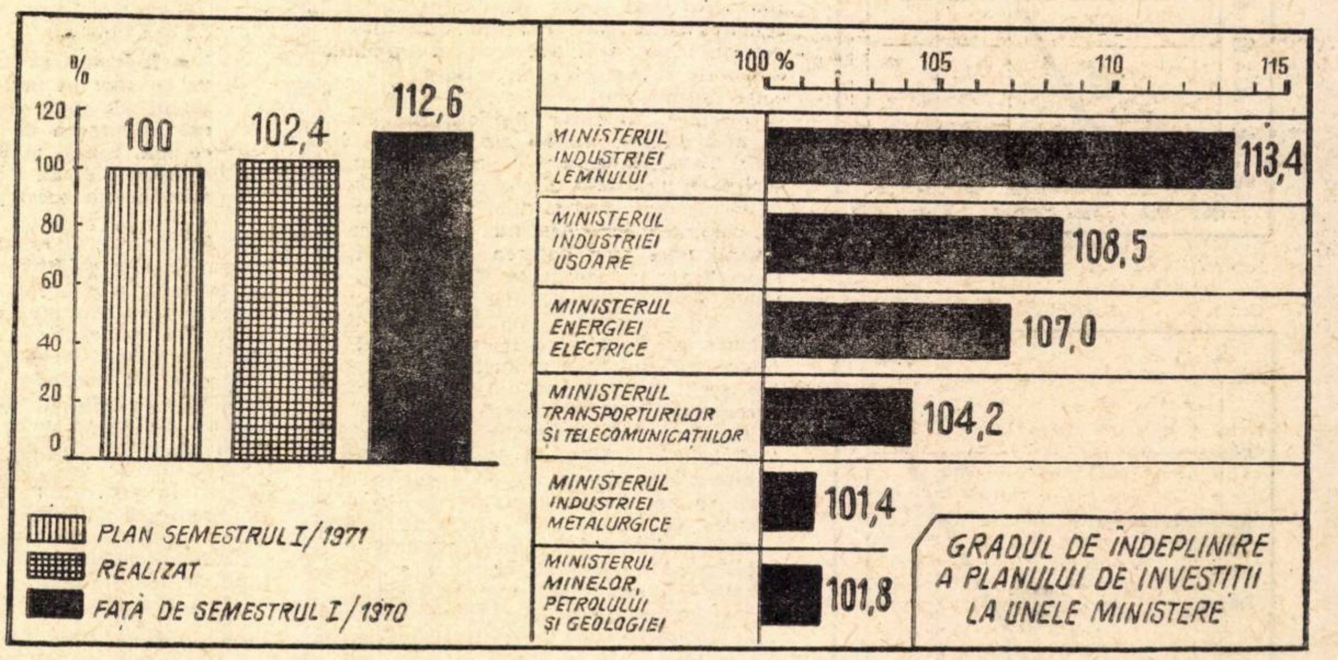

ECONOMIA noastră națională s-a îmbogățit în prima jumătate a anului cu noi și importante obiective industriale, ca urmare a **depășirii planului de investiții din fondurile centralizate ale statului cu 2,4%.** În această perioadă, au fost puse în funcțiune 149 capacități noi de producție, din care 22 înainte de termenele planificate. Tot în primul semestru au fost date în folosință din fondurile statului **peste 21,8 mii apartamente și 9,2 mii apartamente proprietate personală ce se construiesc cu sprijinul statului.**

În realizarea planului de investiții pe primul semestru al anului curent s-au înregistrat și unele rămîneri în urmă (Ministerul Industriei Chimice, Ministerul Industriei Materialelor de Construcții, Ministerul Industriei Alimentare, Silviculturii și Apelor), o serie de capacități nefiind date în exploatare la termenele planificate.

Dacă avem în vedere și faptul că în perioada ianuarie—iunie s-a realizat doar 44,9% din volumul investițiilor planificate pe 1971 și 45,6% la construcții montaj, rezultă că în timpul ce a mai rămas pînă la finele anului constructorii și montorii au de făcut față unui volum important de lucrări, care cere o maximă organizare și mobilizare a forțelor. Iată, de ce, este imperios necesar ca, pe toate șantierele, să fie intensificat ritmul lucrărilor, să se recupereze în scurt timp rămînerile în urmă, pentru a se asigura îndeplinirea în bune condițiuni a prevederilor planului de investiții din semestrul II și pe întreg anul 1971.

ASIGURAREA UTILAJELOR PENTRU INDUSTRIA CHIMICĂ

INDUSTRIEI CHIMICE i-au fost alocate fonduri în acest cincinal de cca. 2 ori mai mari ca cele din perioada 1966—1970. **Volumul de construcții și montaj (C+M) va atinge 37,9% din total față de 46,2% realizat în perioada 1966—1970.** Această scădere a ponderii lucrărilor de C+M urmărește, în principal, micșorarea volumului de construcții și a instalațiilor aferente, care nu condiționează desfășurarea procesului de fabricație, pentru a se pune accentul pe utilajele, aparatele și instalațiile care au un rol esențial în realizarea producției.

Determinant pentru reducerea duratei de realizare a investițiilor este timpul de obținere a ultilajelor din țară și import. Cum ponderea utilajelor care se vor executa în țară crește substanțial, timpul de obținere a acestora devine hotărîtor.

În execuția utilajelor tehnologice nestandardizate în anii cincinalului 1971—1975, ponderea cea mai mare o au uzinele specializate ale Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini (M.I.C.M.) îndeosebi cele din cadrul Centralei Industriale de utilaj chimic și de rafinării. În același timp, datorită măsurilor luate în cadrul Ministerului Industriei Chimice, crește contribuția uzinelor specializate proprii de utilaje nestandardizate, prototipuri și piese de schimb la asigurarea nevoilor de utilaje tehnologice ale industriei chimice. **În perioada 1971—1975 ponderea producției proprii va crește la 20% în primii ani, pentru a atinge peste 30% în ultimul an al cincinalului.** În acest scop, se vor dezvolta capacitățile de producție pentru utilaje specifice industriei chimice din materiale inoxidabile, refractare și altele speciale, cu acoperiri anticorozive, emailate, cauciucate, din materiale plastice întărite cu fibră de sticlă, în afară de utilaje din categoria standardizate, pompe și altele, în execuție deosebită, corespunzătoare necesităților caracteristice ale acestei industrii. De asemenea, în execuția unor utilaje tehnologice, care nu necesită o specializare anumită, sînt antrenate și uzinele chimice cu atelierele mecanice proprii.

EXAMINÎND cum s-au desfășurat livrările de utilaje în cincinalul trecut și cum au influențat ele lucrările de investiții și punerile în funcțiune ale obiectivelor din plan ale ministerului nostru se constată că uzinele aparținînd M.I.C.M. **au executat un volum de utilaje nestandardizate pentru uzinele chimice începînd cu 17 000 tone în 1966, atingînd un vîrf în 1967—1968 de 22 000 tone.** În ultimii ani se constată însă că livrările nu răspund întocmai obligațiilor contractuale, înregistrîndu-se unele restanțe la sfîrșitul fiecărui an, situație care se face simțită și în primele șase luni din 1971. Se înțelege că acest mod de desfășurare a livrărilor de utilaje influențează negativ realizarea planului de investiții.

Au fost și cazuri cînd utilajele pentru unele obiective au fost livrate înainte de termen, fapt care a permis punerea în funcțiune mai de vreme a unor instalații importante la Uzina de fibre sintetice din Iași, Uzina Victoria-Florești și altele. Uneori însă, nelivrarea la termen a utilajelor tehnologice din țară a cauzat nepunerea în funcțiune la datele planificate, a unor importante obiective.

REFERINDU-NE la cauzele care au condus la neîndeplinirea în termen a obligațiilor contractuale, se evidențiază de furnizori 3 grupe principale de probleme: **unele legate de asigurarea la timp a documentației tehnice, altele depinzînd de aprovizionarea cu materiale din țară și import și a treia grupă incluzînd factori de organizare internă în cadrul uzinelor executante și a centralelor furnizoare.**

Cu privire la documentația tehnică pe care beneficiarul trebuie s-o predea furnizorului de utilaje odată cu comanda, **de o deosebită importanță este asigurarea ei în timp util, pentru a permite acestuia să poată desfășura toate lucrările pregătitoare** (elaborarea desenelor de execuție, comandarea materialelor din țară și import, elaborarea tehnologiei de fabricație, confecționarea SDV-urilor, contractarea colaborărilor necesare și altele). Or, întocmirea proiectelor tehnice de utilaje este, la rîndul ei, condiționată de aprobarea studiului tehnico-economic pentru obiectivul respectiv, fiind o fază posterioară acestei aprobări. În fapt problema asigurării documentației tehnice pentru utilaje se reduce la aceea a pregătirii din vreme a investiției respective

Urmărind modul cum s-a predat de către beneficiari documentația tehnică în ultimii 3 ani pentru anul următor de plan, se constată următoarele:

la 1.08.1968 s-a predat 77% din necesarul total;
la 1.08.1969 s-a predat 80% din necesarul total;
la 1.08.1970 s-a predat 84% din necesarul total.

Diferențele față de necesarul pe anul următor s-au predat pînă în trimestrul IV al anului premergător. Pentru unele utilaje pentru care documentația s-a predat în noiembrie—decembrie (nemaiputîndu-se obține termene de livrare în anul următor), au fost semnate contracte cu termene de livrare în primul semestru al anului al doilea.

Pe parcurs au survenit uneori completări și modificări în documentația tehnică, determinate de definitivarea proiectelor de montaj, de avizele obținute ulterior de la unii furnizori externi sau de rezultatele în funcționarea unor utilaje identice sau similare de la alte instalații. Dacă prin proiectele predate în ultimele luni ale anului și completările sau modificările aduse s-au creat uneori dificultăți în pregătirea execuției utilajelor, pentru toate comenzile reglementate prin contracte, semnarea acestora a confirmat angajamentul furnizorului de a le livra în condițiile prevăzute în proiectele predate și a prevederilor contractuale. Ca atare, **invocarea de către unii furnizori a acestei cauze de întîrziere în îndeplinirea obligațiilor contractuale nu conduce la clarificarea în fond a problemei restanțelor.**

Întrucît volumul utilajelor de executat crește brusc, mai ales în primii ani ai actualului cincinal, atrăgînd și soluționarea unor probleme complexe, **este necesar ca beneficiarii să depună toate eforturile pentru a prezenta furnizorilor comenzile însoțite de documentația tehnică în timp util, îndeosebi pentru utilajele cu ciclu lung de fabricație și cu materiale speciale.**

Pentru anul 1972 s-au încheiat între M.I.Ch. și M.I.C.M. grafice-cadru la instalațiile pentru care s-au supus aprobării Consiliului de Miniștri studiile tehnico-economice, prin care se stabilesc termenele de predare a documentației tehnice și termenele de livrare a utilajelor. În total, **pînă la 30 iunie a.c. s-au depus comenzi cu documentație tehnică pentru utilaje tehnologice în raport de cca. 70% din necesarul pe 1972.** Față de graficele-cadru se înregistrează totuși o restanță de cca. 5 000 tone.

Pentru a asigura documentația tehnică din timp și a crea astfel decalajul necesar între proiectare și execuție, **s-au întreprins acțiuni pentru ca studiile tehnico-economice ale obiectivelor de investiții a căror construcție urmează să înceapă în 1972 să fie prezentate spre aprobare pînă în luna iulie crt., iar pentru obiectivele noi din 1973 pînă la sfîrșitul acestui an.**

La instalațiile care se proiectează pe baza tehnologiei din țară, după aprobare STE, se trece de îndată la elaborarea proiectelor de utilaje.

Pentru obiectivele la care s-a prevăzut contractarea prin import a unor elemente (licență, know-how, engineering, drept de reproducere sau și unele utilaje), se desfășoară acțiuni pentru urgentarea încheierii contractelor externe, care să ofere și datele necesare definitivării documentației. Numai în aceste condiții se pot elimina întîrzierile care se produc față de termenele de predare a documentației prevăzute în graficele-cadru, întrucît la întocmirea acestora se presupune o anumită dată pentru încheierea contractului extern, a cărei depășire atrage și nerealizarea termenelor din grafice.

Metodologia de avizare și corelarea termenelor de livrare a utilajelor cu termenele de montaj și punere în funcțiune a obiectivelor industriale provoacă și ele uneori întîrzieri în avizarea studiilor tehnico-economice. Astfel, pentru întocmirea și semnarea graficului-cadru pentru utilaje, care stă la baza avizului M.I.C.M. **sînt necesare avizele a 15 centrale și grupuri industriale din cadrul acestui minister, pentru unele din ele fiind necesare, uneori discuții și corespondențe îndelungate.** Se impune simplificarea acestei metodologii și reducerea timpului de avizare, care a ajuns pentru unele instalații la 2 și chiar 3 luni. De asemenea, referitor la nivelul datelor care se solicită pentru obținerea avizului este de remarcat că a pretinde în faza de studiu mai multe elemente decît se pot dispune, nu face decît să prelungească discuțiile și timpul de avizare. Socotim rațională în această privință cerința formulată de beneficiari ca furnizorul de utilaje, pe baza datelor esențiale funcționale prezentate de client să elaboreze proiectul de utilaj, pe care îl supune avizării beneficiarului, așa cum se practică de o serie de furnizori externi.

În privința termenelor de livrare incluse în graficele-cadru, **cele mai multe divergențe apar la utilajele tehonologice nestandardizate, pentru care se prevăd termene de la 18 pînă la 24 luni de la comandare, ultimele pentru unele mai complexe și care necesită materiale din import.** După termenele din graficele-cadru pentru utilaje, se întocmește, împreună cu constructorul, graficul general de desfășurare a lucrărilor de investiții. Or, **aplicarea în mod curent a unor asemenea termene pentru utilaje, conduce la durate mari de realizare a investiției.**

Într-adevăr, dacă considerăm un interval de numai **3—4 luni** de la aprobarea S.T.E., **pentru elaborarea documentației de utilaje** (ceea ce nu este posibil în toate cazurile), adăugăm **24 luni pentru livrarea ultimei furnituri,** cel puțin încă **6 luni pentru montajul utilajelor** livrate în ultima parte (ceea ce, de asemenea, nu este totdeauna posibil, ținînd seama de volumul de lucrări de montaj, instalații, izolații, diversele probe pe parcurs care pot cere un timp mai lung) și **alte 5—6 luni** (la instalațiile mari și complexe) **pentru probele mecanice și tehnologice** premergătoare punerii în funcțiune, **se ajunge la o durată totală de 38—39 luni.** Pentru unele instalații mai puțin complexe dar cu aceeași durată de livrare a utilajelor se ajunge la cca. 30—33 luni în total. **În ambele situații, timpul de realizare a investiției este prea mare, nepermițînd diminuarea duratei investițiilor în curs față de cele realizate în trecut ci, uneori chiar la depășirea lor.**

Asemenea situații solicită frecvent conducerile ministerelor și organele superioare în lichidarea divergențelor care apar. Și în această problemă este nevoie ca toți factorii interesați să găsească cît mai grabnic soluțiile de remediere.

O ATENȚIE deosebită se cere acordată **achiziționării materialelor din țară și import.** Dacă ne referim numai la restanțele în livrarea unor utilaje de la sfîrșitul anului 1970 și din primele 5 luni ale acestui an se constată că multe materiale speciale au fost contractate cu termene de livrare mai lungi decît cele necesare execuției utilajelor în termenele contractuale prevăzute, depășind, în unele cazuri și termenele de livrare angajate prin contractele externe. În primul caz cauzele rezidă, în principal, în depunerea cu întîrziere a specificației de metal sau a fișelor tehnice respective, în neîncadrarea în cotele sau fondurile valutare alocate pe trimestrul în care se solicită livrarea, precum și, uneori, în lipsa de operativitate în obținerea ofertelor, avizarea lor și încheierea contractelor.

În cazul întîrzierilor în livrare peste termenele angajate, acțiunile desfășurate de organizația de comerț exterior pentru alegerea unui furnizor serios, a prevederii unor clauze contractuale corespunzătoare și a urmăririi respectării lor, sînt în măsură să reducă la minimum acest fenomen, dacă nu este posibilă lichidarea lui totală.

În prezent, se întîmpină dificultăți mari cu procurarea materialelor, fie că este vorba de cantități mari sau, mai ales, de cele mici, în sortimente, calități și dimensiuni foarte variate, pentru că la toate se aplică aceeași metodologie, cu minimum 3 oferte, avizarea și apoi contractarea (adesea de la furnizori diferiți pentru materialele necesare aceluiași utilaj). Toate aceste greutăți impun necesitatea de a se găsi căile pentru realizarea unei elasticități și operativități mai mari în aprovizionare. În primul rînd, **este necesar să fie accelerată acțiunea de asimilare a fabricației în țară a unor categorii de tablă și țeavă, care se importă.** Cum totuși nu se va putea realiza curînd asimilarea întregii game de materiale speciale, mai ales din metal inoxidabil, se **poate aplica soluția încheierii unor contracte pe termen lung cu furnizorii externi cunoscuți.** Pe baza acestora, în cadrul unor cote anuale, se va putea comanda metalul pe bază de specificație, de sortimente, calități și dimensiuni, trimestrial, asigurîndu-se astfel o satisfacere prioritară a comenzilor.

În al doilea rînd, **este de examinat posibilitatea creării unor stocuri de tablă și țeavă, de calități și dimensiuni uzuale, corespunzătoare producției, pe o perioadă de cca 3 luni, care să fie împrospătate după un timp pentru cantitățile fără mișcare prin schimburi cu furnizori sau alți consumatori externi. Considerăm indicat ca fondurile valutare necesare importului de metal etapa I să fie afectate special cu destinația pentru utilajele chimice din producția M.I.C.M. și M.I.Ch., practica dovedind că aplicarea acestei măsuri a dat rezultate mai bune.** În orice caz, **apreciem că introducerea unor asemenea măsuri, care să faciliteze procurarea materialelor necesare ar contribui în mod esențial la realizarea mai devreme a utilajelor și, ca atare, a punerii în funcție a unor obiective de mare importanță economică.**

Paralel cu îmbunătățirea aprovizionării din import a unor materiale speciale **este necesar ca și uzinele siderurgice din țară să efectueze livrările în termenele și condițiile tehnice contractuale.** Referindu-ne la această problemă, menționăm ca un exemplu că, în primele 5 luni ale acestui an, Combinatul Siderurgic-Galați a livrat tabla pentru Uzina de utilaj chimic-Ploiești cu restanțe în fiecare lună. Evident că o asemenea desfășurare a livrărilor are repercusiuni directe asupra organizării producției, creîndu-se greutăți în execuția utilajelor în perioada planificată de uzina furnizoare. Totodată, o deosebită importanță prezintă livrarea materialelor în condițiile solicitate de industria chimică, pentru a nu se apela la import privind acele materiale care, cu unele măsuri speciale, se pot asigura din țară.

Pentru eliminarea unor deficiențe din a treia grupă de factori interni, industria constructoare de mașini a prevăzut măsuri importante privind întărirea unor sectoare, începînd cu cel de concepție și terminînd cu controlul fabricației, alocîndu-se importante fonduri de investiții pentru dotările necesare uzinelor actuale și pentru construirea de noi capacități de producție. Sînt prevăzute totodată măsuri pentru îmbunătățirea și diversificarea tehnologiei de sudură, asimilarea de noi procedee și aparate de sudură, perfecționarea procedeelor de îmbinare a țevilor în plăcile tubulare, extinderea tăierii cu jet de plasmă, a controlului cu penetranți, ultrasunete și cu freon a îmbinărilor etc.

Înfăptuirea acestui program în anii cincinalului va marca un progres în execuția utilajelor chimice. Dar necesitățile mari ale investițiilor industriei chimice, care au vîrful în 1972—1973, solicită, ca în înfăptuirea lui să se țină seama de satisfacerea cerințelor urgente, mai ales din următorii 1—2 ani.

ing. Anton MOLDOVEANU
director adj.
Ministerul Industriei Chimice

● **Modelul — mijloc de recunoaştere a realităţii şi de reglare a comportamentului acesteia.**

● **Deplasare netă şi concludentă a preocupărilor din domeniul documentărilor, căutărilor teoretice şi al studiilor spre elaborarea, proiectarea, experimentarea şi implementarea în activitatea concretă a modelelor economico-matematice şi a sistemelor informatice.**

● **Utilizarea modelelor în conducerea producţiei este sortită eşecului fără crearea în prealabil a unei baze de date corespunzătoare.**

● **Insuficienta „sensibilizare" a conducerilor de unităţi economice faţă de posiblităţile oferite de utilizarea modelului matematic.**

MODELELE DE CONDUCERE nu sînt simple „distracţii" ale matematicienilor, ci INSTRUMENTE DE LUCRU practice, comode şi eficiente care trebuie să intre în obişnuinta tuturor cadrelor de conducere din economie. Modelul este ELABORAT DE SPECIALIŞTI prin intermediul unor METODE matematice, statistice sau operaţionale, mai mult sau mai puţin complicate, care nu trebuie neapărat să fie cunoscute de conducători. Modelul este însă elaborat PENTRU ŞI UTILIZAT DE CATRE CADRELE DE CONDUCERE şi, din acest motiv, cadrele de conducere sînt interesate direct în a cunoaşte CE ESTE şi CE LE POATE OFERI modelul. Primul dintre articolele publicate în grupajul de mai jos răspunde acestui interes.

EXPERIENŢELE prezentate în grupaj DEMONSTREAZĂ că modelul ajută conducerea să cunoască mai EXACT întreprinderea şi mediul său înconjurător, să le CONTROLEZE mai din aproape comportamentul şi, prin aceasta, să le facă să lucreze cu mai multă EFICIENŢĂ pentru realizarea OBIECTIVELOR SALE.

OPINIILE exprimate arată că ACŢIUNILE îndreptate spre SENSIBILIZAREA cadrelor faţă de instrumentele de conducere, — printre care se numără şi modelele — sînt binevenite, trebuind a fi continuate şi dezvoltate. Aceleaşi opinii punctează PROBLEME importante legate de FORMAREA SPECIALIŞTILOR şi IMBUNATAŢIREA RELAŢIILOR dintre organizaţiile în care se elaborează modelele şi conducerile unităţilor unde modelele trebuie utilizate, conturînd şi unele SOLUŢII ce pot intra în atenţia factorilor de decizie.

CARACTERISTICI ŞI TIPURI DE MODELE

IN DOMENIUL disciplinelor ştiinţifice noţiunea de model nu este definită în mod univoc. În general se poate vorbi de două noţiuni ale modelării : pe de o parte noţiunea de model ca mijloc de recunoaştere a unor realităţi, iar pe de altă parte ca mijloc al reglării comportamentului.

În schimb se recunoaşte că în general funcţia de bază a modelului constă în redarea obiectului (a procesului) într-o structură simplificată, adică într-o formă în care se renunţă la o serie de relaţii şi elemente care simplifică într-adevăr realitatea, dar în acelaşi timp menţine legăturile şi relaţiile de interdependenţă esenţiale într-o formă nemodificată.

Deci este necesar ca în cazul relaţiei model-obiect să ne referim la o analogie ce se caracterizează printr-o mulţime de caracteristici esenţiale calitativ identice şi o mulţime de caracteristici calitativ-diferenţiate.

În modelarea unei probleme se urmăreşte ideea reprezentării, pe de o parte a relaţiilor reciproce dintre mărimile determinante (variabile independente) şi variabilele de decizie, iar pe de altă parte să reprezentăm dependenţa eficienţei totale de mărimile de decizie.

O problemă specifică cu care trebuie să ne ocupăm încă din primele faze de lucru ale modelării este cuantificarea fenomenelor economice, tehnologice, sociale etc. Posibilitatea unei descrieri cantitative este o cerinţă (premisă) esenţială în vederea aplicării metodelor cercetării operaţionale. Cu cît aceste deziderate sînt realizate într-o măsură mai completă, cu atît şansele de reuşită în folosirea eficientă a acestor metode este mai mare.

Un avantaj deosebit al metodei modelării este acela că putem renunţa la experimentarea lui economică în măsura în care în general ar fi practic realizabil în scopul determinării valorii de cunoaştere a modelului. În schimb, experimentarea se face cu sau mai bine zis prin însuşi modelul respectiv, ceea ce conduce în general la costuri mult mai scăzute.

Procesul modelării propriu-zis constă în aceea că mărimilor cuantificabile constante şi variabile din cadrul problemei economice li se ataşează anumite simboluri care sînt legate între ele prin relaţii matematice corespunzător legăturilor reale existente între ele. Un asemenea model reprezintă baza pentru treapta (faza) de lucru următoare.

Din punct de vedere al conţinutului informaţional al parametrilor deosebim :

— modele deterministe
— modele stohastice
— modele strategice.

În cadrul modelelor deterministe atît coeficienţii cît şi relaţia lor de dependenţă reciprocă sînt presupuse a fi cunoscute sau determinabile cu o exactitate suficientă. Din această categorie fac parte modelele matriceale, modelele de estimare liniare, neliniare şi dinamice, ca şi metoda drumului critic.

Modelele stohastice reprezintă imagini ale proceselor stohastice. Acestea sînt procese care sînt influenţate de evenimente întîmplătoare ce nu pot fi prevăzute ca fenomene individuale cu anticipaţie. Această „întîmplare" însă trebuie să se supună din punct de vedere statistico-matematic anumitor legităţi care sînt cunoscute sub forma legilor de distribuţie statistică a apariţiei acestor evenimente întîmplătoare stabilite pe bază experimentală sau a unor observaţii anterioare. Prognozări asupra evoluţiei şi rezultatelor unor asemenea procese pot fi făcute bineînţeles numai în accepţiunea statistică. Se pot face de exemplu prognozări sau estimări referitor la valoarea cea mai probabilă a nivelului unui fenomen sau asupra intervalului de includere a unor mărimi variabile. Exemple de modele stohastice sînt cele referitoare la problemele de **servire** (teoria aşteptării) de **înlocuire** (teoria menţinerii şi înlocuirii utilajelor) de **stocaj** (teoria stocurilor) dar şi anumite modele ale teoriei grafelor (PERT).

În cazul modelelor strategice fluxul informaţional de intrare este cu mult mai redus decît în cazul modelelor stohastice iar evoluţia (desfăşurarea) unui proces este influenţată de factori a căror modalitate de acţiune este necunoscută sau cunoscută incomplet. Putem avea o viziune de ansamblu asupra diferitelor situaţii posibile dar nu avem nici o informaţie asupra probabilităţilor de realizare a acestora. Modelele strategice se rezolvă în cele mai multe cazuri cu ajutorul teoriei jocurilor.

Alături de modelele matematico-analitice de care am vorbit mai sus îşi găsesc o aplicabilitate din ce în ce mai mare aşa-numitele **modele de simulare**. Se apelează la asemenea modele atunci cînd o modelare matematico-analitică nu este posibilă sau cînd aceasta este ineficientă. Tehnicile de simulare care permit o simulare a desfăşurării treptate a procesului real sînt indicate a fi realizate cu ajutorul calculatoarelor electronice.

O fază următoare în cadrul procesului complex al modelării o formează elaborarea unui algoritm în vederea determinării unei soluţii numerice. Modelarea poate fi privită în esenţă şi ca o traducere a unei probleme într-un limbaj formalizat, de exemplu limbajul matematic. Prin matematizarea problemei apare şi posibilitatea algoritmării. Se poate vorbi de un algoritm atunci cînd mărimile date — numite şi informaţii intrate — pot fi transformate sau prelucrate pe baza unui sistem de reguli în alte date numite date finale sau soluţii.

Pe baza unui asemenea algoritm se poate trece apoi la rezolvarea numerică a problemei. Dar abia existenţa calculatoarelor electronice dirijate prin programe a creat posibilitatea obţinerii unor soluţii numerice pentru cele mai multe din aplicaţiile practice ale metodelor şi modelelor cercetărilor operaţionale. Datorită marii capacităţi de memorare, a vitezei de lucru şi a excluderii în mare măsură a surselor de greşeli, calculatoarele sînt superioare omului. Dar pentru ca acest „idiot inteligent" — cum mai este denumit calculatorul — să poată lucra este necesar să i se transmită într-un limbaj inteligibil lui ce trebuie să facă în fiecare din situaţiile în care se poate afla în decursul rezolvării modelului. Această operaţiune de programare a calculatorului se face prin aşa-numitul program care are sarcina de a încărca memoria calculatorului cu informaţii care să-i permită să decidă în orice moment şi situaţie în deplină cunoştinţă de cauză ce trebuie să facă. Pentru marea majoritate a problemelor rezolvabile prin metodele şi modelele cercetării operaţionale asemenea programe sînt scrise şi se găsesc în biblioteca de programe a calculatorului.

O ultimă etapă înaintea introducerii modelului formulat în practică ar fi examinarea lui cu ajutorul unor teste de verificare. Această testare poate să conducă la descoperirea unor neconcordanţe logice, a unor „părţi slabe" ale modelului sau chiar la descoperirea unor cauze care ar putea conduce la soluţii greşite. Este indicat ca testarea modelului să fie făcută pentru o perioadă de plan trecută pentru care să existe o cantitate suficientă de informaţii pentru a putea aprecia dacă soluţiile obţinute pe baza modelului nu contravin din punct de vedere logic şi flagrant realităţii obiective.

Trebuie menţionat faptul că în general modelele odată formulate, testate şi aplicate cu rezultate bune în practică îşi păstrează valabilitatea în condiţiile cînd în procesul respectiv nu se produc mutaţii fundamentale. În caz contrar modelul va trebui să fie reformulat sau refăcut iar modelele care se referă la decizii repetabile trebuie adaptate evoluţiei dinamice a fenomenului modelat.

dr. Rudolf DOOTZ

CE FRÎNEAZĂ UTILIZAREA PE SCARĂ LARGĂ A MODELELOR ?

— insuficienta „sensibilizare" a conducerilor unităţilor economice faţă de posibilităţile instrumentului matematic ;

— unii beneficiari solicită într-un timp prea scurt centrelor de calcul elaborarea modelelor, fapt ce duce la scăderea nivelului calitativ al lucrărilor efectuate, aceasta generînd neîncredere în tehnica modelării ;

— modificarea, în unele sectoare destul de frecventă, a sarcinilor de plan pe destinaţii ale produselor şi pe sortimente ;

— necorelările ce mai apar între unele balanţe materiale ;

— insuficenţa unor categorii de specialişti cum sînt analiştii de sisteme de modele şi cei de programe şi a unor cadre cu profil mixt situat între teorie şi practică, datorită necorelării planurilor de şcolarizare cu cele de punere în funcţiune a echipamentelor de prelucrare automată a datelor ;

— nu sînt încă puse la punct programele necesare aplicării modelelor matematice, această problemă fiind, după cum se ştie, de competenţa Institutului Central de Informatică ;

— insuficienţa materialului documentar ;

— deficienţe în planificarea financiară, neprevăzîndu-se fondurile băneşti necesare elaborării de modele şi programe.

EFICIENŢA COLABORĂRII ÎNTRE CENTRELE DE CALCUL ŞI UNITĂŢILE ECONOMICE

UNA din trăsăturile ce se evidenţiază tot mai pregnant în etapa actuală în activitatea de aplicare a metodelor moderne economico-matematice şi a tehnicilor electronice de prelucrare a datelor în producţie şi în gestiune o constituie realizarea unei experienţe proprii. Această experienţă se materializează în elaborarea şi utilizarea unor modele economico-matematice pentru optimizarea unor procese economice sau tehnico-economice, în proiectarea şi darea în funcţiune în cadrul unor unităţi economice a sistemelor informatice bazate pe utilizarea calculatoarelor electronice.

În ultima perioadă de timp s-a înregistrat o deplasare netă şi concludentă a preocupărilor din domeniul documentărilor, căutărilor teoretice şi a studiilor spre domeniul elaborării, proiectării, experimentării şi implementării în cadrul unor activităţi concrete din economie a modelelor economico matematice şi a sistemelor informatice bazate pe utilizarea calculatoarelor electronice. În cadrul acestui proces a crescut considerabil importanţa, rolul, centrelor de calcul electronic, independent de apartenenţa sau subordonarea lor administrativă, şi în special a acelor centre de calcul care pe lîngă dotarea lor cu calculatoare electronice moderne, dispun şi de colective de specialişti cu experienţă în domeniul elaborării, şi mai ales, al punerii în aplicare a modelelor de prognoză, planificare, optimizare şi a proiectelor de sisteme informatice.

Practica demonstrează, şi recomandă totodată, că specialiştii, mai precis, colectivele complexe de specialişti, care elaborează şi implementează modelele cibernetice şi sistemele informatice în economie trebuie să dispună de cunoştinţe şi experienţă corespunzătoare, atît asupra metodelor şi tehnicilor modelării economico-matematice şi a proiectării de sisteme, cît şi asupra proceselor economice şi tehnice din cadrul sistemelor respective.

Este necesară o cunoaştere intimă a acestor procese care să dea posibilitatea sesizării diferitelor stări şi tendinţe, în evoluţia lor, a interdependenţelor existente între diferiţii factori din cadrul sistemului sau procesului sau din exteriorul lor, astfel ca modelele sau sistemele proiectate să corespundă cerinţelor concrete din economie. Căutînd a dezvolta ideea specializării complexe a cadrelor necesare în domeniul aplicării ciberneticii şi informaticii în economie, trebuie să subliniem faptul că asemenea cadre, respectiv cadrele de concepţie, se pot forma numai după cîţiva ani de activitate practică, concretă în problemele enunţate. Prin urmare, numărul relativ mare de centre de calcul organizate în ultima perioadă sau care urmează a fi organizate în viitorul apropiat nu poate fi satisfăcut la nivelul cerinţelor actuale (probabil încă în următorii 3—4 ani) cu un număr suficient de specialişti cu experienţă în modelarea proceselor economice şi proiectarea sistemelor informatice. O resursă principală pentru încadrarea centrelor de calcul cu specialişti cu experienţă în activitatea concretă de producţie şi gestiune o constituie unităţile economice, şi bineînţeles, după ce aceste cadre au parcurs diferite forme de perfecţionare profesională în domeniul ciberneticii şi informaticii. Cadrele provenite din unităţile economice pot fi utilizate cu eficienţă sporită numai în cazurile cînd ele vor rezolva în cadrul centrelor de calcul probleme legate de domeniul de activitate respectiv, de procesele tehnologice în care acestea au experienţă. În celelalte cazuri aceste cadre au nevoie de o anumită perioadă de timp pentru însuşirea noilor procese tehnologice şi economice,

MODELUL — INSTRUMENT AL CONDUCERII INTREPRINDERII MODERNE

pentru adaptarea la specificul noilor condiții.

Resursa principală de încadrare a centrelor de calcul cu cadre cu experiență pe care o reprezintă unitățile economice, este și ea limitată de cerința tot atît de stringentă în astfel de cadre chiar a acestor unități pentru serviciile sau sectoarele proprii de informatică și cercetări operaționale. Practica demonstrează că de existența unor cadre proprii de specialiști în cibernetică și informatică în cadrul unităților economice depinde în cea mai mare măsură succesul aplicării, menținerii în funcțiune și dezvoltării modelelor și sistemelor informatice proiectate pentru acestea. De aici reiese și o primă concluzie cu privire la colaborarea între centrele de calcul și unitățile economice care constă în aceea că centrele de calcul trebuie să se preocupe în mod deosebit de pregătirea și întărirea sectoarelor de informatică și cercetări operaționale din cadrul întreprinderilor, grupurilor și centralelor industriale, de colaborarea permanentă cu acestea tocmai în scopul obținerii unor rezultate superioare în activitatea lor.

Cele cîteva considerații cu privire la cerințele actuale și de perspectivă de cadre de specialiști în cibernetică și informatică prezentate mai sus ne îndeamnă la căutarea unor soluții de utilizare cît mai eficientă a cadrelor existente și de sporire în ritm susținut a acestui potențial. Experiența de pînă acum în colaborarea dintre centrele de calcul și unitățile economice recomandă ca una din formele cele mai eficiente de pregătire a cadrelor și de rezolvare a problemelor importante pe care ni le pune cibernetica și informatica contemporană, metoda de lucru în grupe comune formate din specialiști ai centrelor de calcul și specialiști din unitățile economice pentru care se proiectează sistemele informatice sau modelele de optimizare. Specialiștii din partea unităților economice trebuie să fie afectați în exclusivitate temei puse spre rezolvare, rolul lor fiind hotărîtor în grupele comune de lucru.

Condițiile concrete de colaborare între Centrele de calcul și unitățile social-economice oferă o gamă variată de forme de colaborare, generată de gradul diferit de dotare cu echipamente de prelucrare a datelor și de încadrare cu specialiști a centrelor de calcul, de experiența unităților economice și a centrelor de calcul în prelucrarea datelor, în proiectarea și darea în funcțiune a unor sisteme informatice, de stadiul de pregătire a condițiilor de trecere la prelucrarea automată a datelor în unitățile respective, de gradul de înzestrare a acestor unități cu echipamente de pregătire a fișierelor de date primare și altele.

Ca forme de colaborare practicate în relațiile centrelor de calcul din țara noastră cu unitățile social-economice mai pot fi menționate: colaborarea bazată pe subordonarea față de aceeași unitate, departament sau minister; colaborarea bazată pe relații contractuale (cu avantaje nete în comparație cu forma precedentă); executarea de către centrele de calcul în exclusivitate a unor operații de prelucrare a datelor (proiectele și programele sînt elaborate de unitatea respectivă sau de o altă instituție); executarea de către centrele de calcul a unor programe elaborate, experimentate și definitivate de către unitățile economice, inclusiv a pregătirii și transpunerii fișierelor de date pe purtători tehnici; centrul de calcul primește date în purtători tehnici (de exemplu pe benzi perforate) execută (la calculatorul electronic) programele de prelucrare a datelor respective și transmite unităților economice rezultatele înregistrate, de asemenea, pe benzi perforate (această formă de colaborare este folosită de unele unități economice dotate cu minicalculatoare electronice FRIDEN 5610, apelînd și la prelucrarea cu ajutorul calculatoarelor electronice universale — sistem combinat de prelucrare — pentru rezolvarea unor probleme complexe, inabordabile cu minicalculatoare); Centrul de calcul elaborează proiectul sistemului de prelucrare, și programele, pregătește și organizează fișierele de date și execută programele de prelucrare, prezentînd rezultatele prelucrării unității economice beneficiare care contribuie numai la definitivarea temei de proiect, la avizarea proiectului și la pregătirea fișierelor de date.

Această listă nu epuizează formele existente și posibilitățile de colaborare între centrele de calcul și unitățile social-economice.

Ca o concluzie finală asupra formelor de colaborare între centrele de calcul și unitățile social-economice se poate spune că aceste forme trebuie alese în funcție de posibilitățile concrete oferite atît de centrul de calcul cît și de unitatea beneficiară respectivă urmărindu-se scopul principal de aplicare cît mai rapidă și cît mai eficientă a metodelor economico-matematice și a tehnicii moderne de prelucrare a datelor în activitatea curentă de producție și gestiune.

ing. Valeriu PESCARU

În construcțiile de mașini:

CONDUCEREA INTEGRATĂ A PRODUCȚIEI

APLICAREA modelelor economico-matematice, în special cele ale cercetării operaționale, de către specialiștii din **Centrul de calcul al Direcției Centrale de Statistică** este ușurată de existența software-ului de aplicație, respectiv a unor programe standard variate, cu o mare sferă de aplicabilitate. Capacitatea de calcul afectată contractelor cu unitățile beneficiare se referă atît la **aplicații de nivel macroeconomic** (de exemplu, prelucrarea datelor balanței legăturilor dintre ramurile economiei naționale — deci construirea modelului matematic liniar al economiei naționale) precum și la aplicații de **nivel microeconomic** și la **calcule tehnico-științifice de proiectare și cercetare.** Trebuie precizat că, la o parte din acestea, centrul de calcul colaborează mai mult prin **acordarea de asistență tehnică de programare, pregătirea și prelucrarea informației,** efortul necesar de analiză și programare fiind asigurat de beneficiar.

Printre modelele economico-matematice elaborate în unități economice, cu asistența de specialitate a centrului nostru de calcul, se numără **programele de prelucrare statistico-matematice,** realizate în colaborare cu Institutul Geologic, care sînt utilizate printre altele la întocmirea de hărți a unor zone omogene, **programul PERT 1900** (utilizarea modelelor de tip graf), elaborat împreună cu Trustul de construcții-Bacău, **programarea liniară aplicată în planificare** utilizată cu rezultate bune la Institutul de Cercetări Metalurgice-București și altele.

Conducerea integrată a producției constituie un domeniu abordat relativ recent de centrul nostru de calcul, în cadrul unui contract de lungă durată cu **Uzina de pompe-București.** În vederea coordonării activității celor două unități de elaborare a modelului economico-matematic s-a format un colectiv în care intră specialiști și cadre de conducere atît de la centrul de calcul cît și din întreprindere.

Acest proiect utilizează ca nucleu sistemul de programe standard „PROMPT“, fapt ce conferă o serie de avantaje:

- abordarea de la început a sistemului sub **forma integrată** și nu succesivă a unor aplicații parțiale care abia în final urmează a se integra; cu alte cuvinte, fișierele care se formează într-o primă etapă sînt utilizabile direct pentru etapele următoare:
- **etapizarea implementării,** astfel ca după experimentarea unei secțiuni a sistemului, experiența cîștigată să poată fi imediat folosită pentru generalizarea lui;
- **o economie de efort de analiză și programare** (estimată la circa 60 ani-om) eforturile necesare concentrîndu-se mai ales asupra implementării și extinderii sistemului standard PROMPT;
- **utilizarea unei capacități de prelucrare electronică relativ mică** (12 k cuvinte, 4 unități cu bandă magnetică), care permite executarea programelor PROMPT în multiprogramare cu lucrările statistice curente.

În această primă etapă se are în vedere în mod special aspectul specific al producției (vezi schema din figura 1): **calculul necesarului de aprovizionat și fabricat, evidența și controlul stocurilor, încărcarea pe termen lung și pe termen scurt a locurilor de muncă, lansarea și controlul avansului fabricației.**

Sînt de menționat opțiunile referitoare la **controlul stocurilor,** care se referă la

ing. Nicolae COSTACHE
director al Centrului de calcul
al Direcției Centrale de Statistică

(Continuare în pag. 12)

SCHEMA DE PRELUCRARE GENERALĂ PROMPT

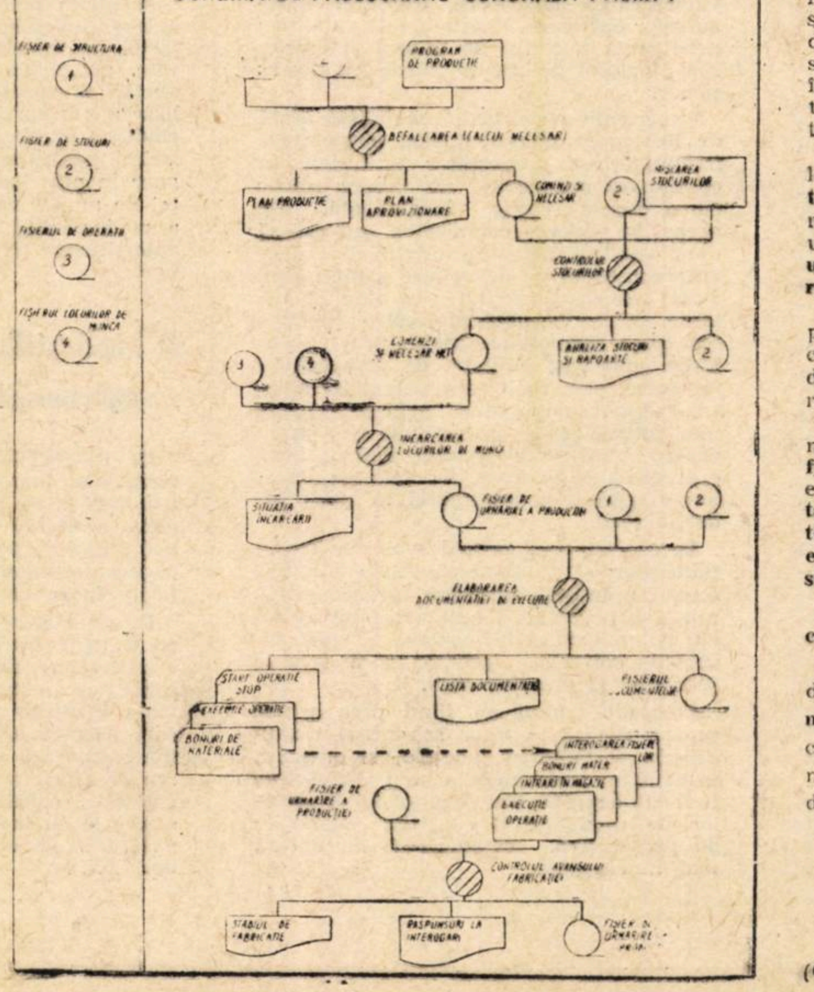

În proiectare:

DIMENSIONAREA REȚELELOR DE ALIMENTARE CU APĂ

PROGRAMUL **de dimensionare economică a rețelelor de alimentare cu apă,** elaborat de un colectiv de specialiști din **Centrul de organizare și cibernetică în construcții al Ministerului Construcțiilor Industriale** a fost utilizat la o serie de proiecte ca de exemplu: alimentarea cu apă a orașelor **Baia Mare, Pitești, Tîrgoviște, Curtea de Argeș etc.,** economiile realizate la valorile de investiții fiind cuprinse între 5—10%.

Folosirea pe scară largă a acestui program va degreva proiectarea de un volum considerabil de muncă, contribuind în același timp la **scurtarea termenului de realizare a lucrărilor** de acest gen și la **îmbunătățirea calitativă a soluțiilor.** În prezent se urmărește extinderea ariei de folosire a acestui program, în scopul de a cuprinde majoritatea problemelor ce apar la proiectarea rețelelor de apă; la aceasta se poate adăuga și perspectiva realizării automate a desenelor la unul din dispozitivele de desen automat (grapt-plotter) care este atașat la echipamentul de calcul electronic din dotarea centrului nostru.

O rețea de alimentare cu apă este compusă în principal dintr-o serie de **noduri** și o serie de **conducte** ce leagă într-un anumit mod aceste noduri; din punct de vedere funcțional ea este destinată să transporte la o serie de consumatori materializați în nodurile rețelei, un anumit debit de apă la o anumită presiune. La o rețea de alimentare cu apă mai distingem de asemenea unul sau mai multe **noduri de alimentare.**

Problema ce trebuie rezolvată s-ar putea enunța în modul următor: dîndu-se o rețea de alimentare cu apă la care se indică toți consumatorii, debitele și presiunile necesare acestora și specificîndu-se nodul (nodurile) de alimentare, să se determine diametrul fiecărei conducte, în condițiile satisfacerii tuturor consumatorilor și a obținerii unui cost de investiție minim.

După **formularea problemei** s-a trecut la **definitivarea notațiilor și a parametrilor problemei.** În cazul nostru s-a asimilat o rețea de alimentare cu apă cu un **graf: fiecărei conducte îi corespunde un arc al grafului iar fiecărui nod al rețelei un nod al grafului.**

În urma unor considerații de strictă particularitate s-au definit două **matrice:** cea a conturelor grafului și matricea nodurilor grafului, fiecare putînd caracteriza unic și independent un graf.

Pe lîngă acești parametri geometrici mai distingem și o serie de **parametri fizici** legați între ei printr-un sistem de ecuații hidraulice: **ecuația de continuitate a debitelor în nod; ecuația de continuitate a liniei piezometrice pe contur; ecuația de scurgere a apei prin conducte sub presiune:**

La aceste relații se adaugă **funcția de cost,** propriu-zis funcția de optimizat.

Dimensionarea economică a rețelelor de alimentare cu apă se reduce la **determinarea minimului funcției de cost** în condițiile respectării relației de continuitate a debitelor în noduri, a relației de continuitate a liniei piezometrice pe

ing. Alexandru POPOV
analist de modele — Centrul de organizare și cibernetică în construcții

(Continuare în pag. 12)

REPARTIZAREA RAȚIONALĂ A FORȚELOR DE PRODUCȚIE PE TERITORIU — factor esențial în construirea societății socialiste multilateral dezvoltate

ÎMBUNĂTĂȚIREA repartizării teritoriale a forțelor de producție, ridicarea economică a tuturor județelor țării, la un nivel care să asigure condiții superioare de viață și confort pentru întregul nostru popor, a constituit și constituie o latură esențială a politicii Partidului Comunist Român.

Pornind de la faptul că în perioada burghezo-moșierească a țării amplasarea irațională pe teritoriu a forțelor de producție a creat disproporții incompatibile cu țelurile și esența socialismului, lichidarea acestor disproporții, începînd cu cele mai adînci, și apropierea între județe în ce privește nivelul de dezvoltare și înzestrare și respectiv veniturile și nivelul de trai al populației, a constituit o preocupare de seamă a partidului nostru.

Aplicarea consecventă a acestei politici a făcut posibil ca în contextul dezvoltării multilaterale și accentuate a economiei naționale în ansamblu, toate județele țării să înregistreze o creștere economică susținută, creîndu-se condiții ca într-o perioadă istorică relativ scurtă întreaga populație a țării să beneficieze de condiții de trai și civilizație superioare.

● O coordonată majoră: făurirea unei structuri teritoriale eficiente

ALĂTURI de asigurarea unor proporții optime pe ramuri, în dezvoltarea economiei naționale, făurirea unei structuri teritoriale eficiente în concordanță cu proporțiile generale ale economiei naționale, a constituit și constituie o coordonată majoră a politicii P.C.R., îmbunătățirea repartizării teritoriale a forțelor de producție fiind înscrisă ca o sarcină de bază a construcției socialiste încă în programul elaborat de Conferința Națională din anul 1945.

În stabilirea politicii de repartizare teritorială a forțelor de producție s-a pornit de la situația concretă existentă în țara noastră, de la nivelul de dezvoltare și înzestrare a diferitelor unități administrativ-teritoriale precum și de la cerințele de dezvoltare a economiei naționale. Pe de o parte, s-a avut în vedere faptul că între județe existau disproporții mari în ce privește nivelul de dezvoltare și înzestrare, cea mai mare parte a industriei fiind concentrată în București, Brașov, Ploiești, Arad, Timișoara, Reșița, Sibiu și alte cîteva centre. Pe de altă parte, s-a avut în vedere faptul că toate județele țării dispun de resurse de muncă, de un important fond agricol și forestier, precum și de bogății ale subsolului și de alte condiții economice și naturale favorabile unei dezvoltări accentuate.

Lichidarea disproporțiilor moștenite începînd cu cele mai accentuate, și apropierea treptată între județe în ce privește nivelul de dezvoltare și înzestrare, ca sarcină de bază a planurilor de dezvoltare a economiei noastre naționale, se realizează în cadrul procesului de industrializare socialistă a țării, care asigură valorificarea superioară, eficientă a resurselor existente, folosirea rațională, mai productivă a forței de muncă și creșterea nivelului de trai al întregului nostru popor.

Experiența construcției socialiste arată că lichidarea disproporțiilor moștenite și îmbunătățirea proporțiilor teritoriale în continuare constituie un proces istoric cu o durată relativ îndelungată. De aceea, în vederea completării sau creării unor condiții necesare asigurării unui ritm accentuat de dezvoltare a industriei, statul nostru a orientat prin plan importante mijloace materiale către județele mai puțin dezvoltate. Astfel, prin executarea unui larg program de prospecțiuni geologice, prin realizarea sistemului electro-energetic național și prin construcția unei întinse rețele de conducte magistrale pentru transportul gazului metan, baza energetică și de materii prime s-a lărgit într-o măsură considerabilă în toate județele țării.

În același sens, prin dezvoltarea transporturilor și telecomunicațiilor au fost create premisele necesare lărgirii continue a unor legături economice pe teritoriu de natură să influențeze în mod favorabil creșterea economică a tuturor județelor și orașelor țării.

Perioada unui an fiind prea scurtă pentru realizarea unor schimbări deosebite în dezvoltarea județelor și orașelor, principalul instrument pentru înfăptuirea politicii de repartizare rațională a forțelor de producție îl constituie planurile de perspectivă, cincinale și de durată mai îndelungată.

● La baza amplasării noilor obiective: un complex de criterii, de natură economică și politico-socială

LUAREA DECIZIILOR pentru amplasarea noilor obiective industriale, se face pe baza criteriilor și orientărilor stabilite de partid, aplicate diferențiat în funcție de particularitățile ramurilor și condițiile existente pe teritoriu și a unei metodologii unice, pentru fiecare obiectiv în parte analizîndu-se comparativ mai multe variante de amplasare, în scopul alegerii variantei care oferă cele mai mari avantaje din punct de vedere economic și social. Astfel, la stabilirea amplasamentului noilor obiective industriale se iau în considerare o multitudine de elemente și factori determinanți în obținerea unei eficiențe economice cît mai ridicate, cît și considerațiuni de ordin politico-social, urmărindu-se îmbinarea criteriilor de eficiență economică cu necesitatea ridicării județelor mai puțin dezvoltate și micșorarea continuă a decalajului dintre acestea în ce privește potențialul economic, gradul de înzestrare, structura de ocupare a forței de muncă și în final veniturile și nivelul de trai al populației.

În acest sens, s-a urmărit în mod consecvent așezarea rațională a industriei în funcție de resursele de materii prime și de zonele de consum, în vederea folosirii eficiente a resurselor în condițiile unui volum cît mai redus de transport. Modul de asigurare a necesarului de energie electrică și termică, combustibil, apă potabilă și industrială, posibilitățile de cooperare în producție și în executarea unor investiții conexe și colaterale comune, nivelul tehnic și posibilitățile de asigurare a asistenței tehnice de specialitate, condițiile de fundație și de echipare tehnico-edilitară, posibilitățile de protecție a mediului biologic, etc., constituie numai o parte a criteriilor de eficiență economică ce se iau în considerare la stabilirea amplasamentului noilor obiective industriale.

În același timp, au fost luate în considerare avantajele economice pe care le oferă pe de o parte dezvoltarea, reutilarea și modernizarea întreprinderilor existente, iar pe de altă parte gruparea împreună, pe aceeași platformă industrială, a mai multor întreprinderi în vederea prelucrării succesive a materiilor prime și semifabricatelor, sau pentru realizarea și folosirea în comun a dotărilor tehnico-edilitare, social-culturale, a căilor și instalațiilor de transport și respectiv reducerea dimensiunilor și costurilor acestora.

Un criteriu esențial în stabilirea amplasamentelor îl constituie modul de asigurare a necesarului suplimentar de salariați, urmărindu-se folosirea rațională a forței de muncă existente, limitarea la proporții normale a mișcării migratorii a populației stabile și a deplasărilor zilnice pentru muncă. Se are în vedere faptul că, aducerea de salariați din alte județe antrenează, comparativ cu folosirea forței de muncă pe plan local, cheltuieli suplimentare pentru construcția de locuințe, unități social-culturale și de deservire, cheltuieli de transport etc. Pe această bază se urmărește evitarea unei concentrări prea mari a industriei în zonele și județele în care se resimte lipsa forței de muncă. **Pentru zonele aglomerate,** principala cale de creștere a producției o constituie dezvoltarea și reutilizarea întreprinderilor existente, urmărindu-se ca necesarul suplimentar de salariați pentru noile capacități să se asigure în principal, prin redistribuirea forței de muncă ce se eliberează ca urmare a modernizării și creșterii gradului de automatizare în întreprinderile în funcțiune.

● Implicațiile marilor aglomerări industriale

ÎN LEGĂTURĂ cu concentrarea economică și implicit a populației în mari aglomerări, ca tendință generală a epocii actuale, se iau în considerare două aspecte a căror ponderare constituie o preocupare însemnată a activității de planificare în profil teritorial.

Pe de o parte, existența în marile orașe a unor întreprinderi specializate, cu o organizare superioară, care dispun de cadre cu o înaltă calificare, cît și a unor institute și instituții de cercetări, care asigură asistența tehnică de specialitate, creează posibilități pentru creșterea continuă a producției prin modernizări și reutilări periodice, în termene mai scurte și cu investiții directe relativ mai mici față de construcția unor întreprinderi noi.

Pe de altă parte, de regulă, apariția unor aglomerări determină însă depășirea potențialului teritoriului și apariția unor forme cu consecințe economice și sociale negative.

În acest sens, pentru marile aglomerări depășirea resurselor de materii prime, de apă potabilă și industrială, combustibil, forță de muncă etc., determină importante cheltuieli suplimentare de investiții și în exploatare, fiind necesară construirea de conducte și căi de transport, irosirea zilnică, pe distanțe mari, a unui important parc de mijloace de transport, creșterea gradului de perisabilitate etc. și în același timp un volum sporit de investiții pentru construcția de locuințe și unități de deservire economică și social-culturală, fără ca să se poată ajunge la lichidarea rămînerilor în urmă a sectoarelor de deservire. Aceasta creează, pe lîngă greutăți în aprovizionarea întreprinderilor economice, o aglomerare a unităților de deservire și un ritm trepidant de viață cu efecte negative pe linia consumării unei importante părți din timpul populației în afara orelor de muncă pentru deplasări, aprovizionare etc., chiar în condițiile revoluției tehnice în domeniul transporturilor.

Un alt efectiv negativ al concentrării excesive a industriei și populației îl constituie poluarea mediului biologic, cu efectele economice și sociale cunoscute.

Pentru județele mai puțin dezvoltate, principala cale a creșterii potențialului industrial a constituit-o și o constituie, construirea de noi obiective industriale, dezvoltarea și completarea lor cu noi secții în perspectivă corespunzător creării celorlalte condiții necesare.

Se are în vedere faptul că județele și zonele mai puțin dezvoltate dispun, pe lîngă resurse de muncă și de alte condiții favorabile ca de exemplu: surse de apă în regim natural neangajate, materii prime, un anumit fond locativ sau de dotări tehnico-edilitare și unități de deservire, legături bune de transport și în unele cazuri, terenuri libere pentru construcție, condiții de fundație mai bune, zone de agrement apropiate și în general un mediu biologic mai favorabil.

Rezultă că, în condițiile creșterii complexității economiei naționale studierea și luarea în considerare a potențialului pe care îl oferă teritoriul, constituie o necesitate obiectivă pentru creșterea eficienței muncii sociale și asigurarea unor ritmuri accentuate de dezvoltare.

Luarea în considerare a criteriilor și orientărilor arătate se face ținînd seama, atît de particularitățile ramurilor economiei naționale, cît și de nivelul de dezvoltare a județelor și orașelor, în caz de eficiență economică echivalentă, acordîndu-se prioritate județelor și zonelor cu un nivel mai scăzut de dezvoltare.

● În 250 de orașe și localități rurale s-au construit obiective ale industriei republicane

CREȘTEREA posibilităților economiei naționale a creat condiții ca pe baza orientării date de partid, în perioada 1966—1970, să se obțină succese semnificative și în domeniul îmbunătățirii repartizării teritoriale a forțelor de producție.

Ca urmare a hotărîrilor Conferinței Naționale a P.C.R. din decembrie 1967, a adoptării noii împărțiri administrativ-

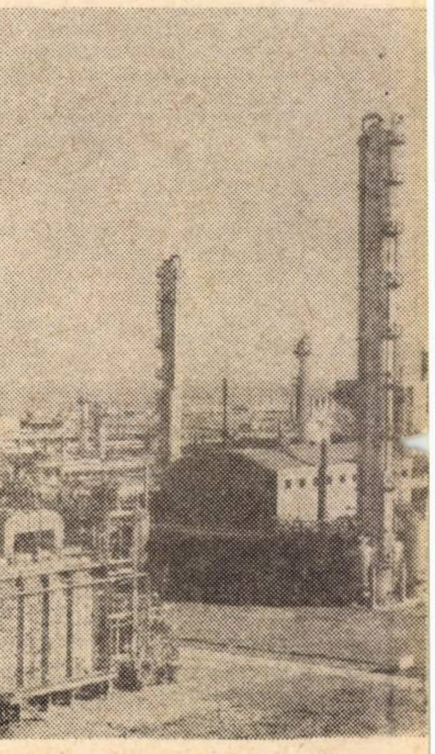

Combinatul

teritoriale a țării și a altor măsuri luate pe linia perfecționării organizării conducerii și planificării economiei naționale, încă din anii 1968—1969 s-a putut asigura un ritm mult mai accentuat de dezvoltare a noilor județe, mai puțin dezvoltate.

Cincinalul trecut a asigurat desfășurarea la nivel superior a întregii activități economice în toate județele țării, fiind caracterizat prin cîteva trăsături caracteristice cum sînt:

• **Alocarea unui volum sporit de mijloace financiare și materiale** pentru accelerarea ritmului de dezvoltare a județelor cu un potențial mai redus; un număr de 16 asemenea județe au realizat, în perioada 1966—1970, investiții în valoare de peste 140 miliarde lei, adică, peste 45% din volumul de investiții înfăptuit în această perioadă pe întreaga economie națională. Pe această bază, un important număr de obiective industriale au fost amplasate în județele și respectiv orașele reședință de județ mai puțin dezvoltate cum sînt: Alba Iulia, Bistrița, Botoșani, Buzău, Sf. Gheorghe, Tîrgoviște, Tg. Jiu, Slobozia, Slatina, Zalău, Alexandria, Vaslui și altele.

Este semnificativ din acest punct de vedere faptul că un număr de circa 150 orașe și peste 100 localități rurale au fost beneficiare de unul sau mai multe obiective ale industriei republicane, cea mai mare parte a întreprinderilor noi din industria de prelucrare fiind realizate în județe, respectiv orașe mai puțin dezvoltate.

Pe lîngă valorificarea în mai mare măsură a potențialului marilor orașe, în cincinalul trecut au fost dezvoltate o serie de orașe de mărime mijlocie (Tr. Măgurele, Giurgiu, Oltenița, Caracal, Rm. Sărat, Rădăuți, Odorheiu Secuiesc etc.) [illegible] mică (Corabia, Calafat, Cîmpeni, Negrești-Oaș, Sebeș, Moldova Nouă, Fălticeni, Găești, Drăgășani, Balș etc.).

• **Ritmul înalt de creștere a producției industriale în toate județele țării și accelerarea ritmului de dezvoltare a industriei județelor mai puțin dezvoltate.** Ponderea județelor Argeș, Buzău, Constanța, Dolj, Gorj, Ialomița, Iași, Olt, Teleorman și Vîlcea, în totalul producției globale industriale a țării, a crescut de la 13,5% în 1965, la circa 17,3% în 1970, acestor 10 județe revenindu-le circa 22% din sporul total al producției industriale realizată în perioada 1966—1970.

• **Reducerea decalajului în nivelul de dezvoltare a județelor** în sensul scăderii de la 27 la 17 a numărului de județe cu o producție industrială mai mică de 4 miliarde lei.

• **Îmbogățirea structurii pe ramuri a industriei** tuturor județelor țării, prin crearea sau dezvoltarea puternică în județele slab dezvoltate, a unor ramuri de bază ale industriei, cum sînt: energie electrică și termică, metalurgie feroasă, construcții de mașini, chimie, materiale de construcții etc.

• **Creșterea importanței industriei în economia tuturor județelor țării,** ca expresie a creșterii productivității muncii sociale: exprimată în lei pe locuitor în anul 1970, producția globală industrială a depășit într-un număr de 34 județe pe cea agricolă.

• **Conturarea profilului economic al unor noi centre industriale** de mare importanță în ansamblul economiei naționale, cum sînt orașele: Pitești, Buzău, Slatina, Galați, Suceava, Iași, Sf. Gheorghe, Alba Iulia, Tg. Jiu și altele, centre industriale cu profil multilateral.

• **Creșterea gradului de complexitate al legăturilor economice între județe și respectiv orașe,** ca expresie a întăririi

petrochimic Pitești

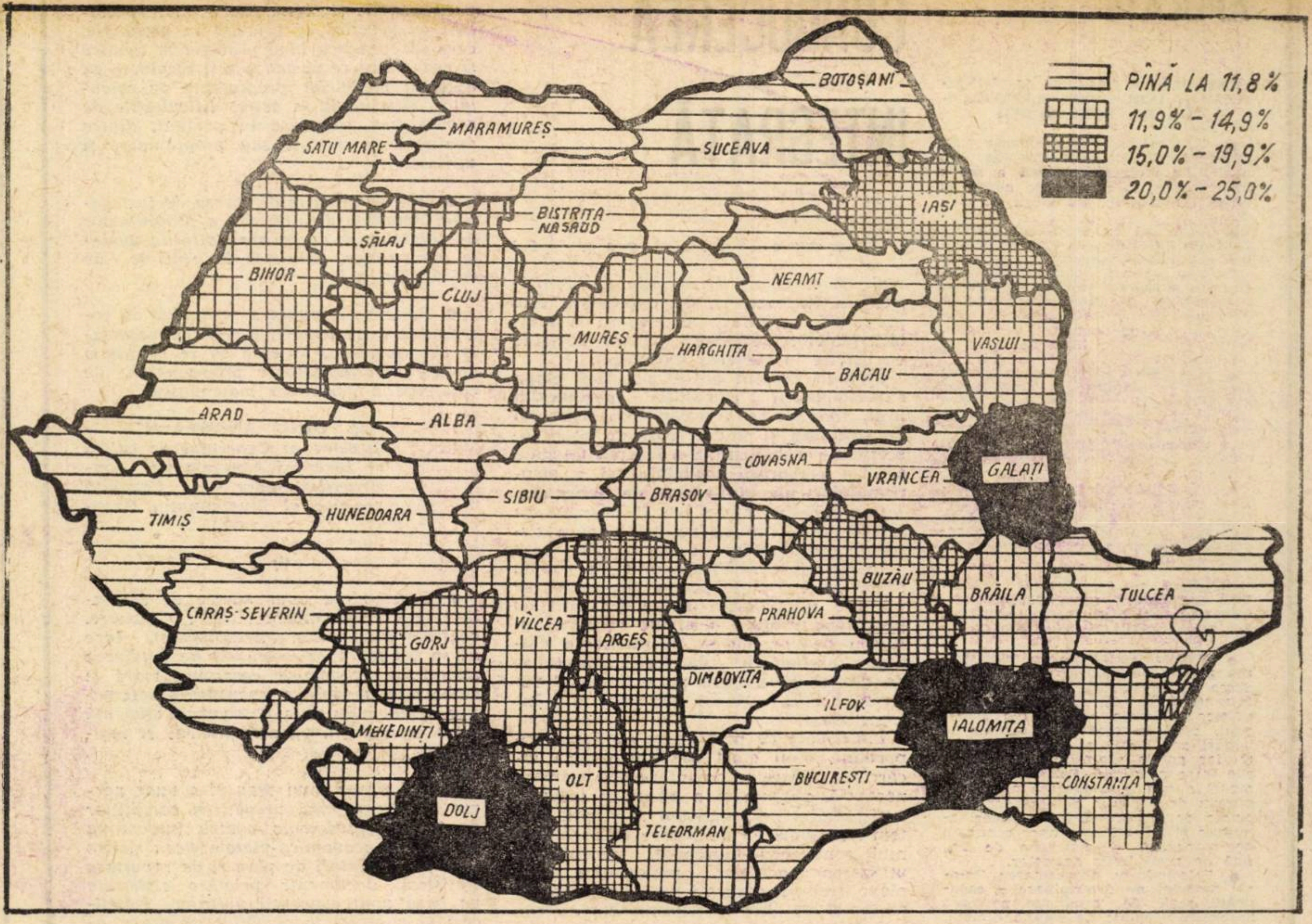

Ritmul mediu anual de creștere a producției globale industriale în perioada 1966—1970. Total pe întregul teritoriu al țării = 11,8%

continue a caracterului unitar al economiei noastre naționale.

• **Îmbunătățirea structurii de ocupare a populației;** numărul județelor în care populația ocupată în activități neagricole reprezintă peste 40% din totalul populației ocupate, a crescut de la 16 în 1965 la 27 în 1970, iar numărul județelor cu peste 200 salariați la o mie locuitori de la 18 în 1965, la 27 în 1970.

• **Gradul de urbanizare** ca expresie sintetică a nivelului de trai și civilizație a crescut pe ansamblul țării de la 33,7% în 1965, la 41% în 1970, sporul populației urbane realizat în perioada 1966—1970 depășind pe cel al întregii perioade de zece ani anteriori. Este semnificativ faptul că aproximativ trei sferturi din populația urbană locuiește în orașe cu peste 20 mii locuitori, beneficiind de condiții sporite de confort și civilizație.

Perioada cincinalului 1966—1970, ca etapă cea mai rodnică a edificării socialismului, reprezintă în același timp o temelie solidă pentru actualul cincinal, atît din punct de vedere al dezvoltării bazei tehnico-materiale, cît și din cel al pregătirii cadrului organizatoric necesar realizării măreților sarcini privind făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate.

• În anul 1975: industria va fi ramură preponderentă în toate județele

CELE PESTE 300 obiective ale industriei republicane, care erau în curs de construcție la finele anului 1970, amplasate în toate județele țării, asigură continuarea cu fermitate a dezvoltării industriei pe întreg teritoriul patriei noastre și accentuarea în continuare a ritmului de dezvoltare a industriei județelor mai puțin dezvoltate.

În același timp, măsurile luate pentru dezvoltarea industriei au asigurat pe lîngă condiții de ridicare a gradului de mecanizare și chimizare a agriculturii și cantități sporite de materiale de construcții pentru extinderea irigațiilor și realizarea unui important număr de întreprinderi de tip industrial pentru creșterea și îngrășarea animalelor și păsărilor, respectiv pentru sporirea importantă a producției globale animale și vegetale în toate județele țării.

Corespunzător dezvoltării industriei și agriculturii prin planul cincinal 1971—1975 au fost prevăzute mijloacele materiale necesare pentru dezvoltarea ramurilor de deservire economică și social-culturală.

Organizarea țării pe județe, unități mai mici și mai omogene ca nivel de dezvoltare și structură economică, mai ușor de condus, cu un anumit potențial material și uman care le conferă un caracter de viabilitate și stabilitate, cu legături directe cu organele centrale și orașele și comunele de pe teritoriul lor, asigură valorificarea eficientă a resurselor existente și a inițiativei locale.

Pe aceeași linie, elaborarea și trecerea la realizarea programului general de sistematizare a localităților rurale, urbane și a teritoriului, asigură determinarea în mod științific a potențialului teritoriului, a coordonatelor majore ale dezvoltării rețelei de localități, cît și legăturilor economice necesare.

Prevederile planului cincinal 1971—1975 constituie o etapă hotărîtoare pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate. Creșterea posibilităților economiei naționale și întregul complex de măsuri adoptate în ultimii ani, asigură dezvoltarea multilaterală pe o treaptă superioară a industriei, agriculturii și a celorlalte ramuri ale producției materiale și în același timp, îmbunătățirea sensibilă a repartizării pe teritoriu a forțelor de producție, factor esențial al progresului tuturor județelor patriei noastre. Analiza principalelor prevederi pentru perioada 1971—1975 scoate în evidență cîteva trăsături deosebite ale repartizării teritoriale a forțelor de producție.

Asigurarea condițiilor tehnico-materiale, a măsurilor de pregătire a cadrelor și a celorlalte condiții organizatorice încă din perioada 1966—1970, a făcut posibil ca în perioada 1971—1975. industria republicană să fie prezentă cu obiective principale de investiție într-un număr de peste 170 orașe — cu 20 mai multe decît în cincinalul 1966—1970 — și alte circa 100 localități rurale, în toate orașele cu peste 20 mii locuitori prevăzîndu-se construirea a unui sau mai multor obiective ale industriei republicane.

Amplasarea unui important număr de întreprinderi noi determină pentru toate județele cu un potențial industrial mai redus un ritm deosebit de accentuat de dezvoltare, ritmul mediu anual de creștere a producției globale industriale depășind în perioada 1971—1975 20% în județele Bistrița-Năsăud, Mehedinți, Olt, Sălaj, Teleorman, Tulcea, Vaslui, Vîlcea și Dîmbovița și 15—20% în județele Argeș, Buzău, Constanța, Gorj, Harghita și Iași.

Ca urmare, tendința de creștere a contribuției județelor în trecut slab dezvoltate în producția industrială a țării, tendință manifestată în întreaga perioadă a construcției socialiste, se va manifesta în actualul cincinal ca o realitate vizibilă, ponderea acestor 15 județe luate la un loc în producția globală industrială a țării urmînd să crească de la circa 18% în 1970, la peste 25% în 1975. Această creștere este cu atît mai semnificativă cu cît, pe de o parte, se va realiza, în condițiile obținerii unor importante sporuri de producție și în județele avansate, iar pe de altă parte, ținînd seama de faptul că sporul de producție în județele menționate nu reflectă integral efortul făcut de economia națională pentru dezvoltarea lor, o serie de obiective industriale în care, în perioada 1971—1975, se vor investi importante fonduri urmînd să intre în funcțiune parțial sau chiar cu întreaga capacitate după anul 1975.

În același timp este de menționat faptul că producția globală industrială va deveni în această perioadă preponderentă, în toate județele țării, inclusiv în cele considerate în trecut ca „eminamente agricole“, producția globală industrială pe un locuitor urmînd să fie mai mare decît cea agricolă.

Schimbări structurale deosebite urmează să se realizeze și în ce privește ocuparea forței de muncă, atît în sensul sporirii ponderii populației ocupate în activități neagricole, cît și prin creșterea importantă a numărului de salariați ocupați în industrie. În toate județele mai puțin dezvoltate se are în vedere o creștere substanțială a numărului de salariați, în 8 asemenea județe prevăzîndu-se creșteri de peste 30%, iar în alte județe slab dezvoltate în trecut, creșteri de 20—30% în 1975 față de 1970.

În același timp este elocvent faptul că prin creșterea numărului de salariați industriali cu peste 50% într-un număr de 8 județe slab dezvoltate și cu 30—50% în alte asemenea 10 județe, clasa muncitoare va căpăta noi ponderi în județe în care pînă nu de mult populația agricolă deținea ponderi de peste 60—70% în totalul populației ocupate.

Gradul de urbanizare, care pe ansamblul țării va depăși 45% din populație, va crește într-o măsură mai mare în județele în curs de industrializare, numărul județelor cu peste 40% populație urbană urmînd să crească de la 13 în 1970, la circa 20 în 1975, o parte tot mai mare a populației beneficiind de condițiile superioare de confort și civilizație pe care le oferă urbanismul.

În viața satelor, ca urmare a încheierii acțiunii de electrificare a țării, și a construirii de noi obiective economice și social-culturale, a creșterii gradului de mecanizare a agriculturii, condițiile de muncă și de trai se vor apropia într-o măsură mai sensibilă de cele existente în orașe.

Prevederile planului cincinal 1971—1975 asigură, concomitent cu dezvoltarea deosebită a forțelor de producție pe ansamblu, îmbunătățirea în mai mare măsură a repartizării forțelor de producție pe teritoriu și pe această bază, ridicarea continuă a nivelului de trai și deplina egalitate în drepturi a tuturor oamenilor muncii, indiferent de naționalitate sau de poziția geografică a diferitelor județe ale țării. În acest fel, perioada actualului cincinal se înscrie ca o treaptă deosebit de importantă în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate în opera de edificare a societății noastre noi.

M. CIOPONEA

APLICAȚII

CENTRUL DE CALCUL AL MINISTERULUI INDUSTRIEI MATERIALELOR DE CONSTRUCȚII

● Utilizîndu-se programarea în limbaj COBOL, a fost elaborat **un model de încărcare optimă a mașinilor unelte**, la uzinele de utilaje și piese de schimb București și Suceava.

● Împreună cu specialiști de la Centrala industrială a lianților și azbocimentului — Brașov, a fost construit cu ajutorul calculului matricial, **un model de programare optimă a producției pe ansamblul fabricilor de ciment** din țară, în condițiile realizării unui preț de cost total minim, economiile anuale fiind de circa 16 milioane lei.

● Un **model** programat în limbaj COBOL **de stabilire a comenzilor executabile** în condițiile unui stoc normat de materiale, aplicat la Întreprinderea industrială de produse pentru construcții „Dacia" — Ploiești asigură evitarea formării unor stocuri temporare de materiale prea mari, cuprinzînd totodată și o listă ce prezintă modul de folosire a materialelor : existente în stoc ; ce intră în comenzi executabile ; ce trebuie comandat pentru restul comenzilor și disponibilul existent.

CENTRUL DE CALCUL AL DIRECȚIEI GENERALE DE CONSTRUCȚII-MONTAJ DIN CONSILIUL POPULAR AL MUNICIPIULUI BUCUREȘTI

● **Modelul PERT pentru planificarea proiectelor** utilizat de Întreprinderea de construcții montaj nr. 1 și Întreprinderea de construcții hidrotehnice și foraje, ambele din București, este un graf care conține la noduri activitățile ce trebuie realizate, iar arcele reprezintă condiționările între activități. Folosirea acestui model a dus la reducerea cu 10% a duratei de execuție a lucrărilor executate de cele două întreprinderi amintite și la obținerea unor economii de manoperă și materiale de 2%, față de prevederile devizelor.

● Folosindu-se programarea liniară, **modelul de determinare a capacității reale de producție** pe baza apropierii treptate de soluția optimă, aplicat împreună cu alte metode științifice de organizare a producției la Fabrica de panouri prefabricate — Militari, a dus la obținerea unui spor de producție de circa 20%.

CENTRUL ELECTRONIC DE CALCUL AL MINISTERULUI TRANSPORTURILOR ȘI TELECOMUNICAȚIILOR

● **Modelul de optimizare a repartițiilor de mărfuri între producători și consumatori**, elaborat pe baza unor metode de programare liniară, stabilește punctele de încărcare și descărcare, astfel încît cheltuielile de transport să fie minime. În 1970, prin aplicarea acestui model, distanța medie de transport s-a redus cu 10%, obținîndu-se economii de 126 milioane lei.

● **Dirijarea vagoanelor goale**, pe baza unui **model** utilizînd tot programarea liniară determinat cu ajutorul calculatorului electronic a dus la îmbunătățirea activității de transport feroviar, satisfăcîndu-se într-o mai mare măsură cerințele sporite ale beneficiarilor.

CENTRUL DE CALCUL AL UNIVERSITĂȚII BUCUREȘTI

● **Modelul calculului consumurilor specifice de materiale și manopera, a necesarului de materiale de aprovizionat și a încărcării utilajelor cu sistemul respectiv de programare,** bazat pe teoria stocurilor, aplicat experimental la Întreprinderea „Optica Română", permite evidența și urmărirea cu ajutorul calculatorului, a unui număr foarte mare de produse.

● Elaborarea, pe baza programării liniare, a modelului unui sistem de prelucrare automată a datelor **pentru programarea operativă a producției, stabilirea necesarului brut de materiale și optimizarea planului de producție,** aplicat la Uzina „Electronica" din București a dus printre altele la îmbunătățirea ritmicității producției și a colaborării între secții.

CENTRUL DE CALCUL AL CATEDREI DE CIBERNETICĂ ECONOMICĂ DIN CADRUL ACADEMIEI DE STUDII ECONOMICE.

● În colaborare cu specialiști de la IPRAN a fost elaborat un **model de planificare dinamică a investițiilor**, cu ajutorul căruia se determină profilul optim al producției de îngrășăminte chimice, adică cantitatea din fiecare tip de îngrășămînt care urmează a fi produs. Utilizarea modelului asigură determinarea soluțiilor optime din punct de vedere economic, financiar, tehnic, social etc., astfel încît să se obțină un efect maxim pentru economia națională.

● **Modelul de optimizare a procesului tehnologic de fabricare a olefinelor,** aplicat în instalațiile de **la Combinatul petrochimic — Ploiești,** constituie o modelare matematică a procesului de piroliză din cuptoarele tubulare. Aplicarea acestui model economico-matematic permite obținerea unei producții maxime de olefine, în special etilenă, la un preț de cost minim, pentru o instalație de capacitate dată (55 000 tone pe an).

● **La Uzina de anvelope „DANUBIANA" — București** se utilizează un **model de programare operativă a producției,** în concepția unui sistem informatic integrat. Modelul întocmit pe baza metodelor cercetării operaționale, permite elaborarea programelor de producție, realizînd trei activități strîns legate între ele : calculul necesarului de materii prime, materiale și semifabricate ; ordonanțarea producției și gestiunea utilajelor.

● **Centrala pentru condiționarea, livrarea și transportul produselor petroliere,** utilizează începînd din luna iulie a anului trecut, un **model de optimizare a transportului principalelor produse petroliere,** pentru circa 50% din întreaga producție. Numai în semestrul al doilea al anului 1970, centrala amintită a obținut în urma aplicării acestui model economii de circa 6,5 milioane lei.

CONDUCEREA INTEGRATĂ

(Urmare din pag. 9)

mai multe tipuri de modele de aprovizionare. Intrarea lor în exploatare este prevăzută eșalonat, pe măsura acumulării datelor necesare pentru deciziile cu privire la alegerea modelului.

Pînă în prezent a fost parcursă **etapa experimentării calculului necesarului brut**, trecîndu-se la extinderea **fișierului de structură** și sînt în curs de abordare secțiunile următoare. S-a început totodată **analiza elaborării modelului și a algoritmului planului-cadru de fabricație.** Ieșirea acestui model va fi utilizată ca intrare în secțiunea de defalcare a sistemului PROMPT.

În planul (PERT) elaborat de comun acord cu Uzina de pompe-București se prevede completarea sistemului, atît cu **programe utilitare** destinate ușurării culegerii datelor, cît și cu **programe destinate prelucrării datelor economice,** de natură să asigure perfecționarea sistemului informațional economic din întreprindere.

Experiența de pînă acum confirmă importanța unui efort susținut pentru încărcarea fișierelor cu informația primară necesară, precum și a adaptării treptate a sistemului informațional al uzinei. Sîntem de asemenea de părere că în domeniul conducerii fabricației, trecerea la utilizarea modelelor matematice complexe trebuie realizată pe măsura creării bazei de date corespunzătoare.

Aplicarea principiului utilizării unui **software standard,** verificat în exploatare, completat și adaptat la specificul domeniului de utilizare, mi se pare cea mai bună metodă din punctul de vedere al consumului de timp. Menționăm că s-a preferat să nu se utilizeze la început un sistem mai complex (NIMMS), care presupune deja o experiență în exploatarea sistemelor integrate pentru conducerea producției, păstrînd însă posibilitatea ca în viitor să se poată adopta, în caz de necesitate și această soluție. Mai remarcăm, de asemenea, importanța aspectului organizatoric, în mod special, rolul responsabililor de fișiere ca și organizarea participării cadrelor de înaltă calificare și cu experiență la orientarea activității de culegere a datelor.

DIMENSIONAREA

(Urmare din pag. 9)

conture și evident a ecuației de scurgere.

Această rezolvare are în principal două etape : rezolvarea unui sistem de ecuații generat de condițiile hidraulice, minimizarea funcției de cost.

Deoarece o parte din ecuațiile sistemului sînt neliniare și datorită unor caracteristici particulare, ele au fost rezolvate printr-o metodă elaborată în cadrul centrului, obținîndu-se rezultate deosebite materializate într-un timp scurt de rezolvare (de prelucrare pe calculator).

Minimizarea funcției de cost s-a realizat pe o **cale iterativă**, ea avînd ca soluție inițială, soluțiile sistemului ecuații.

Programul întocmit pe baza acestei metode-program realizat în limbaj Fortran pe calculatorul IRIS-50 — poate astfel să rezolve eficient în condițiile obținerii unor economii la investiții, de efort de proiectare și timp — una din problemele ce apar curent în proiectare în domeniul construcțiilor.

DIN PROPUNERILE SPECIALIȘTILOR

● *Înființarea unor cursuri de pregătire a analiștilor de sisteme și modele și reînființarea celor de operatori pentru mașinile de calcul, în vederea acoperirii necesarului sporit de cadre în acest domeniu.*

Centralele industriale să aibă posibilitatea să modifice repartizarea pe întreprinderi a sarcinilor de plan.

*(ing. **IOAN CERNESCU**, director al Centrului de calcul al Ministerului Industriei Materialelor de Construcții)*

● *Atragerea în centrele de calcul departamentele și teritoriale a unor specialiști cu practică apreciabilă în producție, care să cunoască bine problemele tehnice și economice ce urmează a fi rezolvate cu ajutorul modelelor programate pe calculator, eliminîndu-se astfel dificultățile de comunicare, existente în prezent, dintre analistul de modele sau programator și utilizator ;*

● *Multiplicarea și difuzarea de instrucțiuni detaliate de utilizare a programelor de calcul, care au la bază diferite modele matematice, existente la centrele de calcul din țară.*

● *Punerea la punct a unui plan de coordonare a dezvoltării bibliotecii naționale de programe, în care să se acorde o atenție corespunzătoare programelor de rezolvare a modelelor matematice.*

*(ing. **DINU ANASTASIU** — director al Centrului de calcul al Direcției generale de construcții-montaje din Consiliul popular al Municipiului București)*

★

● *Constituirea unor nuclee de specialiști la diferite nivele (C.S.P., ministere, centrale industriale, întreprinderi), care să se ocupe în exclusivitate de studierea sistemelor economice corespunzătoare și elaborarea modelelor economico-matematice, asigurîndu-se o colaborare eficientă între economiști, matematicieni și ingineri*

● *Elaborarea unui plan și a unor norme interne privind pregătirea condițiilor de ordin metodologic pentru întocmirea de modele economico-matematice : sistem unic de indicatori de plan și de raportare statistică, documente primare elaborate pe baza unei concepții unitare, clasificări și nomenclatoare unice cu grupe agregate de produse cărora să le corespundă prețuri agregate.*

*(ing. **VASILE BIȚĂ** — director tehnic, Centrul de calcul al Direcției Centrale de Statistică)*

★

● *Constituirea unei comisii centrale care să desfășoare o activitate de expertiză a programelor elaborate pe baza modelelor economico-matematice și să urmărească folosirea obligatorie de către beneficiari a modelelor și programelor cu o eficiență economică ridicată.*

*(ing. **DUMITRU DIMA** — director tehnic, Centrul de organizare și cibernetică în construcții al Ministerului Construcțiilor Industriale)*

★

● *Constituirea în cadrul fiecărui minister economic sau pe lîngă Comisia guvernamentală pentru dotarea cu echipamente de calcul și automatizarea prelucrării datelor, a unui centru de documentare specializat, pentru informare în vederea elaborării de modele și programe ;*

● *În cadrul acțiunii de reciclare, cadrele interesate din întreprinderi și centrale să fie obligate a urma un curs de însușire a unui minim de cunoștințe în domeniul informaticii și cercetărilor operaționale iar specialiștii informaticieni din unitățile economice să efectueze un stagiu de specializare în diferite centre de calcul.*

● *Întreprinderile și institutele sau centrele de cercetări și proiectări dintr-un anumit sector să se constituie într-o grupă de colaborare cu un centru de calcul pe profilul respectiv.*

*(matematician conf. dr. **ION VĂDUVA**, director adjunct științific — Centrul de calcul al Universității-București).*

★

● *În vederea desfășurării în condiții optime a activității centrelor de calcul, este necesară codificarea de către Comitetul de Stat al Planificări sau Ministerul Finanțelor, atît a întreprinderilor cît și a produselor acestora, pe întreaga economie națională.*

*(ing. **GHEORGHE SUCIU**, programator principal — Centrul electronic de calcul al Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor)*

★

● *Elaborarea unor modele și sisteme informatice tip pentru întreprinderi de același grad și profil, în vederea lărgirii sferei de aplicabilitate a acestor instrumente ale conducerii.*

*(ing. **IOAN KALMAN**, șeful serviciului de informatică-Întreprinderea textilă „Dacia"-București)*

TELEX

● **AUTOUTILARE.** — În cadrul programului de autoutilare, unitățile industriale bihorene și-au completat dotația tehnică cu 236 mașini, utilaje, instalații și diferite dispozitive, în valoare de 6 594 000 lei. Pînă la sfîrșitul actualului cincinal, întreprinderile bihorene și-au propus să realizeze, prin autoutilare diferite utilaje în valoare de peste 27 milioane lei.

● **UN NOU TIP DE CĂSUȚE PENTRU CAMPING.** — Specialiștii centralei industriale pentru lianți și azbociment din Brașov au realizat, după proiecte proprii, un nou tip de căsuțe pentru campinguri, confecționate din plăci de azbociment. Ele pot fi montate și demontate într-un timp scurt, au o greutate redusă, sînt termoizolante, dispun de instalații sanitare, de încălzire și iluminat, putînd fi astfel folosite și în timpul iernii.

● **CONSTRUCȚII DE LOCUINȚE.** — La Tîrgoviște se conturează un nou ansamblu arhitectonic, care va constitui viitorul centru al orașului. Pînă acum, au fost construite mai multe blocuri de locuit și Palatul politico-administrativ. Au început, de asemenea, lucrările pentru construcția primului hotel turistic, a casei de cultură a sindicatelor clădirii pentru poștă și centralei telefonice automate, a spațiilor comerciale și de deservire.

● **ORAȘUL MOTRU.** — Potrivit ultimelor date, populația orașului Motru, unul dintre cele mai tinere centre urbane înscrise pe harta țării, se ridică la 10 000 de locuitori. Peste cîteva zile, în perimetrul acestui centru minier se vor stabili alte 300 de familii, care vor primi apartamente noi. În prezent, orașul dispune de 41 de blocuri cu 3 200 apartamente, de două școli, un liceu teoretic și un grup școlar minier, de patru cămine a căror capacitate însumează 1 200 locuri. Aici funcționează, de asemenea, un spital cu 300 locuri, o policlinică, un cinematograf și cîteva complexe comerciale.

● **MODERNIZĂRI DE DRUMURI.** — Au fost încheiate, înainte de termen, lucrările de modernizare a drumurilor Piopeni — General Scărișoreanu — Fîntînele — Cogealac — Tîrgușor — Rîmnicu — Oltina — Băneasa și Rasova — Alimanu din județul Constanța. De asemenea, în vederea campaniei de recoltare, constructorii constănțeni au executat drumuri de legătură între unele silozuri și baze de recepție.

CREATIVITATEA

(Urmare din pag. 5)

lea o productivitate mai scăzută față de cei cu o vechime mai mare în muncă și abia ulterior intră într-un ritm normal de lucru. Din această cauză, întreprinderile nu sînt de loc interesate să școlarizeze un număr mai mare de cadre, deoarece sînt puse în situația de a nu-și realiza într-o perioadă de timp productivitatea muncii planificată.

Ținînd seama de acest neajuns — care are o înrîurire nefavorabilă asupra bunului mers al producției, — **cred că ar trebui să se studieze posibilitatea ca productivitatea muncii pentru noii absolvenți să fie planificată aparte, astfel încît să nu afecteze acest indicator pe întreaga întreprindere.**

Un al doilea aspect se ridică cu privire la **pregătirea cadrelor necesare noilor obiective** ce le avem planificate să intre în producție în acest cincinal. De pildă, pentru noua Fabrică de strunguri ce se construiește la Tîrgoviște, Centrala a luat măsura să specializeze 100 de muncitori deja calificați la Fabrica noastră de mașini-unelte. Măsura este, indiscutabil, bună și pe această cale va trebui să mergem în continuare, pentru a pregăti din vreme cadre specializate și pentru celelalte unități ce uremează să intre în funcțiune. Dar și în această direcție ne lovim de anumite greutăți. Dacă pe cei 100 de muncitori pe care îi specializăm pentru Tîrgoviște, am avut posibilitate de cazare în căminul de nefamiliști al Fabricii noastre, pentru ceilalți nu mai avem asemenea condiții. De aceea, pentru a putea pregăti aceste cadre este necesar să ni se pună la dispoziție baza tehnico-materială.

În sfîrșit, se mai ridică o problemă, care ar trebui să stea în atenția factorilor de decizie. Există astăzi o puternică sete de cultură, mulți tineri din fabrica noastră și din celelalte uzine ale centralei, frecventează liceele de cultură generală pentru a-și completa studiile. Acesta este un lucru bun, care va trebui să-l încurajăm. Frecventînd însă liceele de cultură generală, o bună parte din elevi nu pot lucra în schimburile II și III. De aceea, **socot indicat să se organizeze mai multe licee pentru cei aflați în producție, cu funcționare dimineața, după-amiază sau seral, concomitent cu schimburile în care vor lucra elevii.** În acest fel, s-ar putea îmbina favorabil atît necesitățile producției, cît și cele ale oamenilor care, pe drept cuvînt, vor să-și însușească cît mai multe cunoștințe.

SOCIALISM ȘI CAPITALISM

REFLECȚII DESPRE INEVITABILITATEA UNOR TIPURI DIVERGENTE DE EVOLUȚIE SOCIAL-ECONOMICĂ

NICIODATĂ omenirea nu a cunoscut un asemenea avînt pe planul descoperirilor științifico-tehnice, al aplicării lor tehnologice ca în zilele noastre. Sub acest unghi de vedere, epoca contemporană este, pe drept cuvînt, denumită epoca unei uriașe revoluții tehnico-științifice mondiale.

Dar, firește, profundele schimbări din lumea de azi au drept ax de evoluție amplul și ireversibilul proces revoluționar de trecere de la capitalism la socialism. În aceste împrejurări complexe, lupta de idei, înfruntarea ideologică se concentrează, îndeosebi, asupra problemelor noi care apar în viața contemporană. În Occident se pun tot mai mult în circulație teorii care încearcă să șteargă deosebirile dintre capitalism și socialism ca orînduiri sociale. Una dintre acestea este teoria „convergenței" sistemelor social-economice.

REALIZĂRILE din ultimele decenii în știință și tehnică au dus la creșterea impetuoasă a forțelor de producție. Succesele în domeniul cuceririi spațiului cosmic, al folosirii energiei nucleare, al automatizării și mecanizării producției, ca și în atîtea alte domenii ale activității umane, sînt expresia forței și capacității omului contemporan, dovada peremptorie a schimbărilor structurale care au loc în economia modernă. Toate popoarele, indiferent de gradul de dezvoltare economică în care se află, se străduiesc să asimileze comorile științei și tehnicii, roadele revoluției tehnico-științifice. Și nu este un secret că acest proces a atras după sine mutații în profilul industriei moderne, a grăbit tehnicizarea agriculturii, a adîncit diviziunea socială și tehnică a muncii, a accelerat fenomenul urbanizării, a dus la apariția de noi profesii, a perenizat pe planul educației reciclarea etc.

Aceste fenomene sînt apreciate de o serie de gînditori burghezi ca semne caracteristice ale „convergenței" sistemelor economice, ale constituirii unui nou tip de organizare socială, a „societății industriale". În rîndul lor se numără sociologi și economiști ca Raymond Aron, Maurice Duverger, Jan Tinbergen, John Kenneth Galbraith, Jean Fourastié, Pitirim Sorokin, Alain Touraine, Talcott Parsons și, desigur, lista lor ar putea fi completată cu alte nume, mai mult sau mai puțin cunoscute în literatura de specialitate. În optica acestor teoreticieni, socialismul și capitalismul nu mai apar, de regulă, ca două entități sociale distincte, cu structuri și țeluri deosebite, ci ca trepte de existență a uneia și aceleiași ordini sociale. Asupra modului mai mult sau mai puțin specific de tratare a acestei probleme se concentrează preocuparea științifică a diferiților gînditori burghezi. S-ar putea spune că, în funcție de accentul pe care-l pun pe o latură ori alta a conceptului de „convergență", s-au conturat mai multe variante: a) varianta tehnologică, avînd ca exponenți pe J. Fourastié, J. K. Galbraith, Colin Clark, Fr. Hetman ș.a.; b) varianta economică, susținută de S. Buckingham, F. Zaleski, J. Tinbergen ș.a.; și c) varianta socio-politologică, reprezentată de R. Aron, P. Sorokin, T. Parsons, M. Duverger, W. W. Rostow, D. Lazard ș.a. Împărțirea nu trebuie considerată într-un sens rigid, gama argumentărilor invocate de susținătorii acestei teorii neputînd fi compartimentată strict în aceste grupări.

FĂRĂ ÎNDOIALĂ că, atît în țările capitaliste, cît și în țările socialiste are loc asimilarea unor procedee tehnice moderne în sfera producției materiale, utilizarea cuceririlor tehnico-științifice cu implicații în structura producției, a ramurilor și a sistemului uzinal intern. Sînt probleme de ordin tehnic, asemănătoare la nivel macro și microeconomic, ca prognoza, planificarea, gestiunea stocurilor și aprovizionarea materială, controlul și administrația, pregătirea forței de muncă etc. Dar acestea nu sînt un argument în sprijinul tezei apropierii sau simbiozei celor două sisteme economice. Folosirea aceleiași tehnici de către țări diferite nu este de loc dovada similitudinii tipului lor de organizare socială, după cum nici disparitățile în folosirea generalizată a tehnicii moderne nu este expresia directă a deosebirilor de sistem social. Tehnica, mai mult sau mai puțin avansată, este semnul caracteristic al nivelului de dezvoltare al forțelor de producție, care prin sine însuși nu poate defini o societate. Faptul fundamental, care permite determinarea caracterului orînduirii sociale a unei țări, este sistemul relațiilor de producție, clădit pe tipul de proprietate și nu „expansiunea industrială" prin ea însăși.

În sprijinul susținerii „convergenței" sistemelor economice, nu de puține ori se invocă și împrumutul reciproc de **metode și procedee de organizare** economică de către țările cu regimuri diferite. Astfel, țările capitaliste ar împrumuta procedee de planificare statală, limitînd libertatea concurențială, iar țările socialiste ar lărgi aria de acțiune a pîrghiilor pieței.

Că statul capitalist intervine în prezent în viața economică este un fapt notoriu. După cum remarcă, pe bună dreptate, Francette Lazard, într-un articol apărut în „Économie et politique", problema actuală nu este de a ști dacă statul să intervină mai mult sau mai puțin, ci de a ști în favoarea cui și cu ce metode"[1]).

Transformarea statului burghez în agent permanent și nemijlocit al vieții economice nu este rezultatul influenței exercitate de efectele salutare ale funcției economice a statului socialist, ci consecința transformării capitalismului în capitalism monopolist de stat. Ca apărător al intereselor de ansamblu și de durată ale oligarhiei financiare, statul burghez intervine, prin pîrghiile economice de care dispune, în procesul reproducției capitaliste, reușind să atenueze, să amîne sau chiar să prevină uneori dereglarea echilibrului economic. În prezent, statul burghez face investiții mari pentru a asigura dezvoltarea progresului tehnic și a restabili structurile economice deteriorate. Dar, neafectînd cauzele, statul capitalist, cu toată autoritatea conferită de pîrghiile de care dispune, nu poate înlătura nici efectele lor.

Toate încercările de soluționare a problemelor dificile ale capitalismului (dezvoltarea ciclică și inegală, șomajul cronic, folosirea incompletă a capacităților de producție etc.) n-au depășit, nici în condițiile imixtiunii statale, stadiul paliativelor, al măsurilor cu efect parțial. Și aceasta, nu datorită incapacității economiștilor teoreticieni sau practicieni de a găsi cele mai potrivite variabile instrumentale, ci unor cauze mai adînci, care țin de esența orînduirii capitaliste. Modele economice, uneori valoroase din punct de vedere științific, elaborate de cercetători prestigioși, se izbesc de numeroase obstacole în aplicarea lor pentru că lasă neatins sistemul relațiilor de producție. Or, numai înlăturarea structurii specific capitaliste a economiei oferă cadrul prielnic al soluționării tarelor sociale.

Am avea o imagine falsă asupra epocii pe care o trăim, dacă am caracteriza-o numai prin luarea în considerare a laturii tehnico-științifice, a gradului de dezvoltare a forțelor de producție, fără să subliniem restructurările din viața socială, tendințele de evoluție ale omenirii în contextul relațiilor socio-economice. Fără îndoială că ritmul alert al dezvoltării științei și tehnicii este una din particularitățile definitorii ale epocii noastre, dar insuficientă pentru a caracteriza sistemele sociale și cu atît mai puțin direcțiile de dezvoltare ale unei epoci. Privită atît sub aspectul nivelului de dezvoltare a forțelor de producție, cît și sub cel al dinamicii relațiilor sociale, epoca noastră este epoca trecerii omenirii de la capitalism la socialism.

Afirmația profesorului francez Jean Fourastié, potrivit căreia orice fenomen economic contemporan poartă amprenta progresului tehnic științific în plin avînt, exprimă mult adevăr. „Progresul tehnic — spune el — este cel care determină dezvoltarea economică actuală; el este, în orice caz, preponderent în această problemă"[2]). Absolutizarea însă a rolului progresului tehnic și ignorarea ori prezentarea deformatoare a influenței sistemului social vădește unilateralitate și deficiențe în argumentarea sa științifică, precum și orientarea spre justificarea unor rînduieli aflate, istoricește, în declin. Altfel, cum se explică încercarea sa de a acredita ideea lipsei de sens a restructurării radicale a formei de proprietate? O eroare metodologică a adepților teoriei convergenței pe calea măsurilor de politică economică o constituie acordarea priorității aspectului cantitativ al fenomenelor economice, în dauna laturii calitative.

MECANISMUL de funcționare al economiei socialiste nu trebuie confundat cu structura social-economică a economiei, dată de proprietatea asupra mijloacelor de producție și relațiile de producție existente în societate. Metodele și formele de conducere se pot schimba, ținînd seama de nivelul dezvoltării forțelor de producție, de stadiul științei și tehnicii, de experiența acumulată în munca de planificare de fiecare țară și pe plan mondial. În acest mecanism se utilizează și pot fi utilizate diferite pîrghii și metode, care decurg atît din nivelul forțelor de producție, și din complexitatea proceselor și fenomenelor pe care acestea le determină — în primul rînd, diviziunea muncii — cît și din natura internă a relațiilor de producție socialiste. Este cazul cu relațiile marfă-bani și pîrghiile economice care le însoțesc — valoarea, prețul, beneficiul, creditul și dobînda etc. Aceste relații și categorii nu sînt străine socialismului, tot așa cum ele nu sînt specifice capitalismului. Cît privește studierea experienței mondiale, inclusiv a întreprinderilor din țările occidentale dezvoltate, și utilizarea unor forme sau metode de conducere care stîrnesc la unii gînditori burghezi tendința de a vorbi de un efect de convergență prin metodele de organizare și conducere, trebuie arătat că această teză se bazează pe identificarea, nefondată și nereală, a relațiilor tehnico-economice ce apar în procesul producției, cu relațiile economice și sociale propriu-zise. Este cunoscut că anumite stadii ale dezvoltării forțelor de producție, ale progresului presupun în mod obiectiv anumite stadii de dezvoltare a diviziunii muncii, ale concentrării producției și anumite schimbări în formele organizatorice ale fluxurilor tehnologice în întreprinderi, în organizarea relațiilor interindustriale și chiar a formelor organizatorice ale întreprinderii și ale sistemului informațional. Aceste relații sînt mai aproape de forțele de producție și nemijlocit, direct, influențate și determinate de acestea. Bunăoară, dezvoltarea forțelor de producție determină o creștere a gradului de concentrare a producției, ridicarea mărimii medii a mijloacelor ce se investesc într-o întreprindere sau multiplicarea legăturilor între ramurile producției materiale, indiferent de orînduirea socială în care ele au loc; este limpede că formele de organizare a producției nu sînt aceleași în cazul industriei mecanice sau al producției automatizate.

Acest principiu este cu atît mai valabil în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane, care revoluționează nu numai mijloacele de muncă, ci își pune amprenta și asupra formelor organizatorice ale producției, ale întreprinderii, modificînd întreaga ambianță a producției. La timpul său, Marx sublinia într-o scrisoare către Engels (din 7.VIII.1866) că mijloacele muncii sînt cele care determină în primul rînd organizarea muncii. Sau, referindu-se la taylorism, Lenin menționa că însușirea metodelor acestuia, dezbrăcate bineînțeles de forma capitalistă, ar avea un mare rol în creșterea productivității muncii și consolidarea tinerei economii sovietice.

Eroarea principală a susținătorilor teoriei convergenței sistemelor economice constă în minimalizarea sau desconsiderarea conținutului relațiilor sociale de producție concomitent cu supraestimarea sau absolutizarea progresului industrial, a relațiilor tehnico-economice și organizatorice. Ei pierd din vedere interacțiunea dintre relațiile de producție și forțele de producție, dintre forma de proprietate și latura tehnico-organizatorică a producției. Metodele de conducere a economiei nu sînt încremenite, fixate o dată pentru totdeauna. Ele se modifică pe măsura dezvoltării forțelor de producție în funcție de natura relațiilor de producție. Nu un împrumut din tehnicile economice ale capitalismului explică folosirea mai rațională în prezent a pîrghiilor valorice în țările socialiste, ci exigențele reale ale economiei lor, care presupun îmbinarea armonioasă a conducerii planificate cu folosirea competentă a relațiilor marfă-bani. Aceasta nu diminuează rolul planificării, dimpotrivă, lărgește și fertilizează aria sa de cuprindere, eficiența măsurilor de conducere a economiei la nivel uzinal și național.

Ceea ce evidențiază ideologii burghezi atunci cînd se străduiesc să găsească analogii în sprijinul tezei „convergenței" sînt aspecte ce decurg din faptul că atît socialismul, cît și capitalismul actual se sprijină pe marea producție modernă, în condițiile unei revoluții științifice-tehnice. Bineînțeles că realizările tehnicii sînt universale și că ele comandă utilizarea unor metode elaborate de știință în domeniul prognozei, planificării, organizării unităților economice, colectării și transmiterii informației, prospectării pieței ș.a. Dar nu trebuie confundat mijlocul cu sensul activității economico-sociale. Iar aceasta din urmă își pune amprenta și asupra mijlocului. În raport cu finalitatea, cu esența veritabilă a unei orînduiri economico-sociale, similitudinea unor mijloace păstrează caracterul unui fenomen cu totul secundar și superficial.

În ce privește esența, raport sub care orînduirile economico-sociale pot fi comparate doar din punctul de vedere al locului **omului** în cadrul acestora, aci deosebirile sînt radicale și ireductibile.

Bineînțeles, există țări capitaliste cu un nivel mai înalt de dezvoltare economică decît cel al țărilor socialiste. Din acest punct de vedere, lucrurile trebuie însă analizate istoric. Socialismul este o orînduire relativ tînără; el va găsi, fără îndoială, căile realizării unei productivități mai mari a muncii decît în capitalism, dar în modul său propriu, nu pe calea unui „bellum omnium contra omnes", ci a prevalării omenescului în om — a conștiinței solidarității, a îndatoririlor față de societate, a înnobilării omului prin muncă, a înțelegerii legăturii nu numai directe între muncă și bunăstarea personală, dar și a bunăstării personale prin intermediul bunăstării generale.

În capitalism omul de rînd nu are nici o putere efectivă de decizie. Nefiind proprietar al mijloacelor de producție, el nu are nici un cuvînt de spus asupra administrării acestora. Sfera acestora scapă de sub controlul său, el fiind în cadrul ei un element anonim, supus deciziilor, dar fără puterea de a participa la ele. Jocul stihinic al forțelor care acționează deasupra lui îl copleșește. Omul muncii trăiește în societatea capitalistă sentimentul dureros al neputinței și alienării, leit-motiv al atîtor mișcări sociale și al unei literaturi occidentale, în esență progresiste — chiar dacă adesea c[on]fuze în ce privește analiza cauzelor și a

prof. univ. dr. Ion BULBOREA

(Continuare în pag. 16)

IMPASURILE TEORIEI ECONOMICE BURGHEZE

DILEMA INFLAȚIE-ȘOMAJ

CONCOMITENȚA creșterii șomajului și a accelerării urcării prețurilor într-un număr de țări capitaliste dezvoltate atrage din nou atenția asupra dilemei pe care o reprezintă acest cuplu de fenomene pentru teoria economică burgheză și pentru recomandările ei de acțiune. **Cuplul,** pentru că în analiza care stă la baza politicii economice duse de țările respective se consideră că este vorba — dincoace de anumite dimensiuni — de fenomene alternative și reciproc contracarante. În limitele acestor dimensiuni, evaluate ca tolerabile, deprecierea monetară a ajuns să fie acceptată, în teorie, ca un preț inevitabil sau chiar ca o condiție a unei creșteri economice capabile să asigure fixarea șomajului într-un cadru considerat echivalent cu ocuparea deplină a forței de muncă. Deci, raportată la creșterea economică, schema de funcționare s-ar prezenta așa: un ritm de creștere susținut se plătește cu o inflație mai rapidă, dar șomajul nu constituie o problemă; încetinirea creșterii duce la sporirea șomajului, dar reduce presiunea inflației. Agravarea simultană a amîndurор fenomenelor nu încape în această schemă. Evoluția recentă a economiei Statelor Unite, a Angliei, a Canadei, arată însă posibilitatea ei.

Nemulțumirea față de soluțiile teoretice și practice îmbrățișate de știința economică occidentală în această problemă nu este de ultima oră. Într-o carte scrisă și publicată înainte de vicisitudinile conjuncturale actuale, economistul american Melville J. Ulmer — care în treacăt fie spus, folosește denumirea de „stat al bunăstării" pentru capitalismul contemporan — scrie: „Economia statului bunăstării navighează într-o barcă neetanșă, care se apleacă ba spre Scila, ba spre Caribda. Dacă ar fi posibil să se facă abstracție de inflație, nimeni nu are temei să pună la îndoială că șomajul ar putea fi redus repede la un minim absolut... Și inflația poate fi lichidată, în cadrul instituțiilor existente, dar numai dacă ar fi cu putință să se ignoreze șomajul... Instituțiile existente nu oferă nici o soluție pentru problema pusă de aceste alternative, cu excepția compromisului între rele, care determină o navigație nesigură, de obicei între cele două extreme, dar atingînd-o uneori pe una sau pe cealaltă". [1])

Profesorul Ulmer vizează deci nu concomitența șomajului și a inflației, ci oscilarea economiei capitaliste între ele. Gîndul său se îndreaptă spre posibilitățile ce le-ar avea politica economică de „a salvarda ceea ce au mai bun ambele poziții extreme", astfel încît ocuparea deplină să poată fi menținută fără inflație (pag. 131). În consecință, economistul american trasează un plan de acțiune, pe care îl consideră realizabil „fără nici un fel de modificări instituționale radicale". Vom preciza că nici aici, nici în referirile precedente la „instituții" autorul nu are în vedere formele fundamentale de organizare socială, orînduirea, ci sistemul instituționalizat de politică economică. El consideră deci aplicabile măsurile ce le preconizează, în cadrul existent și cu ajutorul instrumentarului folosit curent, promițîndu-și de pe urma lor „bunăstare economică pentru toți".

PRIMUL PUNCT al programului expus de profesorul Ulmer țintește nemijlocit la lichidarea șomajului. Baza de plecare este teza sa că șomajul existent și-ar avea originea în structura forței de muncă, mai precis în împărțirea ei în lucrători calificați și necalificați. Structura cererii de forță de muncă din partea întreprinzătorilor este în dezacord cu structura ofertei, arată autorul; pentru lucrătorii calificați se găsesc locuri de muncă și în perioadele cînd cererea globală este scăzută, pe cîtă vreme resorbirea celor mai puțin calificați cere asemenea măsuri de stimulare a creșterii și deci a angajărilor încît inevitabil ritmul creșterii prețurilor se accelerează dincolo de limitele acceptabile.

O asemenea explicație a șomajului — o reținem ca fundamentală pentru raționamentele autorului — provoacă de la început serioase obiecții, din care vom detalia două. Una constă în aceea că relațiile dintre capital și muncă sub aspectul angajării sînt privite numai ca relații de absorbire a forței de muncă, nu și ca relații de respingere și eliminare, cum neîndoielnic sînt. În tabloul zugrăvit de profesorul Ulmer, șomerii — identificați drept lucrători fără calificare — sînt cei aflați „la capătul extrem al rîndului lung de oameni ce așteaptă să fie angajați, acolo unde abundă alcoolicii, cei handicapați cronic și cei decăzuți care sînt ca și inutilizabili" (pag. 134). Dacă aici sîntem foarte aproape de accente morale — de condamnare a acelora care, astfel fiind, mai încearcă totuși să găsească de lucru —, în schimb nu apar de loc în tablou cei pe care producția capitalistă îi refuză după sau chiar înainte de orice utilizare — tineri, vîrstnici, membri ai unor grupuri etnice sau rasiale expuse intoleranței, sau pur și simplu deținătorii unor profesii și calificări de care capitalul nu mai are nevoie, temporar sau definitiv.

A doua obiecție se atașează direct celei dintîi, completînd-o documentar. Este vorba de structura șomajului în Statele Unite în deceniul trecut, deci într-o perioadă cînd creșterea nu a fost întreruptă de recesiuni și a fost mai rapidă în ansamblu decît în anii '50, de exemplu. Muncitorii necalificați din ramurile neagricole au reprezentat circa 13% din numărul total al șomerilor în 1960 și ceva mai puțin de 10% în 1969; dacă adăugăm și muncitorii fără calificare din agricultură și personalul casnic, ponderea acestor grupuri reunite este de circa 20% în 1960 și 14% în 1969. Dar cine sînt ceilalți șomeri? În proporție de circa un sfert (26,5% și 23,6% la începutul și respectiv la sfîrșitul perioadei) este vorba de muncitori industriali semicalificați. Muncitorii calificați sînt prezenți în proporție de 12% și respectiv 8%, funcționarii de birou au o pondere de circa 10% și respectiv 15%, lucrătorii din servicii 9,9% și respectiv 8%, lucrătorii comerciali 4,2 și respectiv 5%. În vîrful piramidei calificaților statistica mai înregistrează 3,3% și respectiv 5% reprezentanți ai unor profesii libere și 2,5% respectiv 2,7% cadre de conducere [2]). Teza profesorului Ulmer nu ține seama de această structură a ofertei de forță de muncă experimentate. Tendința mai recentă de extindere a șomajului în rîndul oamenilor de știință, al cercetătorilor, al tehnicienilor de înaltă calificare din ramuri de vîrf ale industriei americane rămîne cu atît mai mult neexplicată.

În lumina tezei despre originile șomajului, este clar că programul de acțiune propus nu va ataca rădăcinile fenomenului. Profesorul Ulmer preconizează crearea unui organism guvernamental (NASAD—National Service Administration) a cărui funcție primordială ar fi „întreținerea unui inventar permanent al locurilor de muncă libere și al persoanelor neocupate" (pag. 143) cu scopul de a face să se întîlnească cererea și oferta. Ideea neexprimată a acestei recomandări, care de altfel nu se face pentru întîia oară de către un economist occidental, este de a perfecționa subordonarea muncii față de capital, pe care cea dintîi ar trebui să-l urmeze și mai elastic, și mai rapid oriunde se îndreaptă el în mișcarea sa spontană dictată de căutarea profitului. Dar această idee nu derivă direct din explicația teoretică dată șomajului. Ei îi corespunde a doua funcție ce ar urma să fie îndeplinită de NASAD: calificarea organizată la locul de muncă. Aceasta presupune însă ca mai întîi să existe o cerere potențială corespunzătoare de forță de muncă de diferite calificări, ceea ce datele despre structura șomajului nu lasă să se creadă. În sfîrșit, a treia funcție atribuită NASAD ar avea pesemne rolul să compenseze lacunele primelor două: organizarea unor unități de servicii publice, destinate expres să absoarbă reziduul de șomaj de după presupusa lui resorbire grație primelor două funcții. Finanțarea nu ar avea efecte inflaționiste, deoarece ar urma să se facă prin sporirea impozitelor.

De pe urma aplicării primului punct al programului său și a schimbării ce o întrevede în structura cererii globale, profesorul Ulmer consideră creată **posibilitatea** practică de a se realiza ocuparea deplină și stabilitatea prețurilor. Realizarea **efectivă** a dublului obiectiv mai necesită însă, după părerea sa, o a doua verigă care țintește nemijlocit la preîntîmpinarea inflației. Căci: „Mișcarea afacerilor este ca aceea a mării deschise, cu maree și curenți schimbători, cu o alternare de furtuni violente de activitate și episoade calme de stagnare" (pag. 148). Ce va putea împiedica lumea de afaceri, se întreabă autorul, ca, odată ocuparea deplină realizată, să declanșeze un boom de investiții, stimulînd inflația, sau dimpotrivă să reducă investițiile, sporind șomajul și frînînd creșterea economică. El consideră evidentă necesitatea unei tehnici care să reglementeze astfel venitul național încît acesta să rămînă la un nivel care va menține cît mai redusă cu putință povara pentru NASAD (cu alte cuvinte: șomaj cît mai puțin, cît mai aproape de minimul socotit tolerabil, de 2%) fără să provoace inflație. Dar experiența manevrării mărimii impozitelor și a cheltuielilor bugetare pentru contracararea fluctuațiilor într-un sens sau în celălalt arată că ea nu se poate face cu frecvența și viteza necesare, adaptate mișcărilor continue și imprevizibile ale conjuncturii cînd spre inflație, cînd spre recesiune. Soluția profesorului Ulmer: un sistem de impozite suplimentare pe venituri, care ar fi percepute în perioadele inflaționiste și rambursate în fața unui pericol de recesiune, deci în esență împrumuturi obligatorii sau economii forțate, destinate să sterilizeze mijloacele financiare care amenință cu dezechilibrarea economiei și să le repună în circulație atunci cînd o cere continuarea creșterii.

Ca și în cazul primului punct al programului, frapează proporțiile simplificărilor la care recurge autorul în probleme economico-sociale atît de complexe și complicate. Organismul căruia ar urma să i se aplice terapia preconizată are reacții spontane și imprevizibile nu numai cînd capitalul este lăsat să acționeze în voie potrivit legilor sale „naturale", dar și atunci cînd se încearcă variate „normalizări" ale acțiunilor sale. Politica fiscală keynesistă, arată Ulmer în fundamentarea propriei sale recomandări, mai mult a destabilizat economia decît a stabilizat-o, dat fiind întîrzierile în punerea în mișcare a pîrghiilor bugetare. Dar vina să fie oare a măsurilor? În sistemul său de impozite rambursabile, intervenția statului s-ar produce mai rapid, susține autorul, puterea executivă avînd latitudinea să impună împrumutul forțat sau să elibereze fondurile „sterilizate", la simpla indicație a consilierilor economici, fără proceduri greoaie în corpurile legiuitoare. Dar aceasta nu rezolvă problema decalajelor temporale pe care le generează necesitatea cunoașterii conjuncturii însăși, a descifrării semnalelor ei care prevestesc o modificare de tendință într-un sens sau altul. Problema aceasta este considerată nerezolvată în teoria occidentală a politicii conjuncturale — or, pentru profesorul Ulmer ea pare să nu existe.

TRECEM peste alte elaborări ale punctului doi al programului, care nu aduc nimic nou în privința orientărilor principale, teoretice și practice, ale autorului. Consemnăm opinia sa că cele două instrumente de stabilizare, cum le denumește, „sînt suficiente prin ele înseși ca să mențină ocuparea deplină fără inflație" (pag. 157). Dar, adaugă el, rezultatele lor ar fi mai bune și ritmul creșterii economice mai ridicat dacă li s-ar adăuga un al treilea element și anume un Oficiu național al veniturilor, chemat să urmărească și să supravegheze în ultimă instanță stabilitatea prețurilor. Lăsăm la o parte faptul că nu este o dovadă de prea multă încredere în propriile recomandări ca, după ce ai propus un program menit pe de o parte să lichideze șomajul, iar pe de altă parte să preîntîmpine inflația, să mai introduci un al treilea punct care de fapt țintește la aceleași obiective, presupus atinse. Căci politica veniturilor care este oferită de fapt sub forma acelei suprastructuri a programului Ulmer, are ca scop declarat al corelării dinamicii salariilor cu dinamica productivității muncii să asigure prețuri stabile; iar stabilirea prețurilor ar permite, după însăși opinia profesorului Ulmer, o stimulare a economiei în măsură să reducă la un minim șomajul. Chiar lăsînd la o parte acest aspect, cum spuneam, se vădește în toată construcția sa o tendință spre mecanicism și perfecționism cum i se lasă pradă mai rar economiștii burghezi. S-a spus nu o dată despre politica veniturilor că este un efort de a introduce reglajul fin în mecanismul economic capitalist. Autorul american merge și mai departe. După el, Oficiul veniturilor ar trebui să fie „o conștiință economică națională informată, un for de negociere și de convingere, un arbitru cînd i se cere, un instrument pentru cîntărirea obiectivă a contrarevendicărilor etc., etc. Or, această „conștiință economică națională" are puține șanse, dată fiind localizarea puterii economice întruchipate în capital, să fie altceva decît „conștiința" — mai precis: expresia intereselor — capitalului.

Încununîndu-și programul de acțiune cu acest „vehicul pentru îmbunătățirea relațiilor dintre capital și muncă", profesorul Ulmer a încercat să continue perfecționismul dincolo de economie, în sfera politică. Dar și limitat la aspectul pur economic al mecanismului ce-l imaginează, perfecționismul său este perfect nerealist.

L. STROJA

---

1) **Melville J. Ulmer**: The Welfare State, Houghton Mifflin Company, Boston, 1969, pag. 129, 130.
2) Cifre calculate după Year Book of Labour Statistics, 1970, I.L.O., Geneva, pag. 432.

FIȘE

Stimularea progresului tehnic

■ În articolul **Planificarea, principalul instrument al strategiei construcției socialiste,** apărut în revista **Lupta de clasă,** nr. 7/iulie 1971, tovarășul Maxim Berghianu, subliniind necesitatea de a nu se uita că societatea noastră are, pe lîngă stimulente materiale, multiple forme de stimulare morală, se oprește, printre altele, la indicatorii pentru cercetarea științifică și introducerea progresului tehnic.

Domeniul cel mai vulnerabil, consideră autorul, îl constituie lipsa unui indicator care să măsoare introducerea progresului tehnic în economie. Pe lîngă aceasta, nu s-au găsit factorii economici care să împingă întreprinderea să alerge după tehnica nouă. În situația actuală, venitul pe care îl realizează în plus întreprinderea prin introducerea tehnicii noi se varsă la buget, iar în anul următor devine sarcină de plan pentru întreprindere. Dispare astfel pentru întreprinderea respectivă plusprodusul suplimentar creat ca urmare a reducerii cheltuielilor individuale sub cele socialmente necesare și, odată cu el, și stimulentul economic pentru introducerea progresului tehnic. Ar trebui, în consecință, să se găsească un indicator care să măsoare progresul tehnic în întreprindere și să se stabilească ce pîrghii ar urma să fie folosite pentru a stimula unitățile în introducerea noilor tehnologii.

Întreprinderea și mediul înconjurător

■ **La strategie d'entreprise** (Strategia întreprinderii) este titlul articolului semnat de Armand Dayan în suplimentul pe luna octombrie 1970 al revistei L'USINE NOUVELLE. Prin strategia întreprinderii autorul înțelege corelarea obiectivelor urmărite de o unitate producătoare în funcție de o serie de date în continuă mișcare ale mediului exterior în care acționează întreprinderea. Plecînd de la acest considerent, A. Dayan apreciază că punctul inițial pentru elaborarea unei strategii este tocmai analiza mediului înconjurător al întreprinderii. „Mediul înconjurător" se referă la: definirea întinderii și diversificării pieței existente precum și a celei potențiale și precizarea gamei de produse actuale precum și **a acelora ce se vor putea crea. Toate aceste definiri presupun cuantificarea lor cît mai exact posibil;** atunci cînd apar probleme ale viitorului — subliniază autorul — este necesar să se apeleze la tehnicile de previziune. Astfel se va putea aprecia poziția firmei față de concurenții săi atît într-o piață actuală, cît și în una potențială, încă neexplorată. Depășind această fază, se recomandă trecerea la faza următoare în care sînt analizate posibilitățile interne ale firmei: posibilitatea de a face investiții, capacitatea și performanțele mașinilor, posibilitățile de autofinanțare sau de împrumut, potențialul personalului etc.

DEZBATERI

SUBDEZVOLTAREA ECONOMICĂ ŞI CĂILE LICHIDĂRII EI (VI)

Cotinuăm astăzi publicarea intervenţiilor participanţilor la dezbaterea organizată de catedra de economie mondială a Academiei de învăţămînt social-politic „Ştefan Gheorghiu" de pe lîngă C.C. al P.C.R. şi revista „Viaţa economică". Luările de cuvînt anterioare au fost reproduse în numerele 21, 22, 24, 27 şi 30 ale revistei noastre.

Conf. dr. Grigore Botoi: S-au ridicat în discuţia noastră probleme interesante. Mi-aş permite ca în cîteva cuvinte — pentru că tov. Moisuc s-a referit şi la mine — să fac două menţiuni.

O primă chestiune se referă la apartenenţa ţărilor în curs de dezvoltare la sistemul internaţional capitalist. Problema merită toată atenţia. În literatura de specialitate este îndeobşte recunoscut faptul că ţările în curs de dezvoltare — avînd în vedere de regulă ţările din cele trei continente — nu fac parte din sistemul ţărilor imperialiste, aşa cum am spus şi la discuţia precedentă. Tov. Moisuc avansează ideea că ele se menţin totuşi în sistemul internaţional capitalist, argumentînd că există încă o puternică dependenţă a economiei acestor ţări de economia ţărilor capitaliste dezvoltate. Ideea în cauză este discutabilă.

Dacă judecăm locul acestor ţări — al majorităţii dintre ele — nu după sistemul de dependenţe externe, ci după realităţile interne, după preponderenţa relaţiilor economice din fiecare ţară, atunci cea mai mare parte a acestor ţări nu poate fi categorisită în rîndul celor capitaliste. Adică, sistemul reproducţiei sociale, respectiv, reproducţia mijloacelor de producţie, a forţei de muncă şi cea a relaţiilor de producţie are particularităţi distincte, cu totul aparte, care nu permit în nici un chip categorisirea acestor ţări în rîndul ţărilor capitaliste.

Prof. dr. Ivanciu Nicolae-Văleanu: Ar trebui deci să determinăm întîi sistemul de structuri şi relaţii, să determinăm cu alte cuvinte orînduirea existentă în aceste ţări şi după aceea să purcedem la un sistem de clasificări, în orice caz mai mult decît bipolare. În afară de aceasta, se pune şi problema unei economii politice a subdezvoltării.

Grigore Botoi: Deci, din punctul de vedere al preponderenţei relaţiilor economice mi se pare că majoritatea dintre ţările în curs de industrializare nu pot fi ţări capitaliste. Este însă şi un alt aspect, acela al dependenţei lor de piaţa externă, care trebuie avut în vedere dacă vrem să fim realişti.

Dacă ne referim la reproducţia lărgită bunăoară, în măsura în care are loc, ea este în bună parte legată de piaţa externă, adică de realizarea produselor pe piaţa externă, iar minimul de acumulare pe care pot să-l obţină este în primul rînd rezultatul realizării produselor pe piaţa externă îndeosebi pe piaţa ţărilor capitaliste avansate. Dar această realitate nu justifică, credem noi, formularea exprimată aici ca aceste ţări să fie incluse în sistemul ţărilor capitaliste, deşi sînt încă exploatate de ţările imperialiste.

Dacă avem în vedere mai departe perspectiva, nu putem să nu constatăm rolul crescînd pe care îl are în acumulările lor realizarea produselor pe pieţele ţărilor socialiste, fenomen care contracarează implicaţiile pe care le au, deocamdată prioritar în multe din aceste ţări, relaţiile cu ţările capitaliste. Fără îndoială este unul din fenomenele care, după părerea mea, ţin şi ca ritm şi ca orientare politică, şi ca tendinţă firească de un sistem de relaţii căruia îi aparţine viitorul.

A treia chestiune. Dacă pornim de la modificările interne previzibile, nu putem să nu constatăm creşterea rolului factorului intern ca factor determinant, ceea ce se manifestă şi pe plan economic tot mai mult, dar şi pe plan politic. Diferitele guverne, chiar acolo unde s-au schimbat des, de multe ori îşi menţin ca o linie de conduită lupta pentru suveranitate şi independenţă. Menţionez deci că factorii politici primordiali nu acţionează în sensul menţinerii dependenţei faţă de ţările capitaliste, ci invers.

Ultima chestiune: Pe ce cale vor păşi aceste ţări? În principiu toată lumea de bună credinţă este de acord că, mai devreme sau mai tîrziu, ele vor merge pe calea progresului spre socialism. Ar fi însă cel puţin discutabilă, dacă nu eronată, ideea după care actualele ţări în curs de dezvoltare ar trebui să copieze modelele pe care le cunoaştem în cele 14 ţări socialiste, sau alte modele care sînt create sau care se vor creea în actualele ţări capitaliste avansate. Ele vor avea o contribuţie aparte la experienţa mondială, contribuţie care derivă nu atît din sistemul relaţiilor lor economice externe, cît mai cu seamă din specificul realităţilor interne proprii.

Acestea au fost cîteva idei legate de cuvîntul tov. Moisuc.

În legătură cu cuvîntul tov. Pîslă, mă declar de acord cu distincţia pe care acesta o face între criteriile ce trebuie să stea la baza definirii ţărilor în curs de dezvoltare şi indicatorii care ar putea să măsoare cantitativ nivelele de dezvoltare economică, deşi am multe rezerve faţă de anumite criterii enunţate de dînsul, rezerve care se vor putea deduce din cele ce voi spune în continuare.

Aş vrea să supun atenţiei dv, ce criterii consider că ar putea sta la baza categorisirii ţărilor în curs de dezvoltare. Le-am expus în cursul de economie mondială, dar vreau numai să le enunţ pentru a le supune discuţiei.

Constantin Mecu: — Să facem o anumită distincţie între criterii şi indicatori — sînt de acord.

Grigore Botoi: — În legătură cu această distincţie sînt total de acord cu părerea tov. Pîslă. Adică criteriile reflectă natura dezvoltării sau natura situaţiei fenomenelor economice şi social-politice, iar indicatorii încearcă să măsoare această realitate. Aceste criterii le-am categorisit în patru şi mi-aş permite să le completez cu încă unul.

Deşi în literatura economică mondială preocupările pentru studierea nivelurilor de dezvoltare economică sînt destul de intense, trebuie spus că nu se cunoaşte încă o lucrare de proporţii care să abordeze frontal şi multilateral problematica vastă pe care o presupune comparabilitatea nivelurilor de dezvoltare economică a ţărilor lumii. Din situaţia arătată nu rezultă că literatura economică marxistă şi nemarxistă pe această temă n-a obţinut anumite rezultate. Subliniem că în literatura noastră economică din ultimii ani se constată o preocupare tot mai largă pentru elaborarea teoretică-metodologică a nivelului de dezvoltare economică atins de diferite ţări şi că s-au obţinut unele rezultate meritorii. Am în vedere lucrările şi studiile tovarăşilor Iosif Anghel, Maria Desmireanu, Sorica Sava, Ihor Lemnij etc.

Greutatea fundamentală în elaborarea unei metodologii unitare şi sintetice de abordare a nivelului de dezvoltare economică care să stea la baza comparabilităţii diferitelor economii naţionale rezidă în două categorii de probleme. Este vorba mai întîi de faptul că asupra nivelului de dezvoltare economică al unei ţări date influenţează un mare număr de factori ai forţelor şi relaţiilor de producţie, ai economiei şi politicii interne şi internaţionale. Şi în acest domeniu greutatea mare nu constă atît în depistarea acestor factori, cît în delimitarea exactă a influenţei fiecăruia din ei asupra nivelului de dezvoltare economică a unei ţări date. Mai mult, impedimentul cel mai mare provine din faptul că este extrem de complicat a vedea factorii respectivi nu separat şi nici măcar adunaţi unii cu alţii, ci aşa cum există ei, în corelaţie unii cu alţii şi a desprinde de aici forţa în plus pe care o capătă acţiunea lor cumulată.

În al doilea rînd, greutăţile provin din diversitatea economiilor naţionale, a metodelor de calcul şi de stabilire a preţurilor pe pieţele interne şi pe piaţa mondială, a modificărilor cursului valutar, a nivelului de informare statistică etc.

Ce criterii principale ar putea sta la baza determinării nivelului de dezvoltare economică al ţărilor în curs de industrializare şi care poate fi cu aproximaţie sistemul de indicatori în măsură să dea expresie cantitativă acestor criterii?

a) Pornind de la adevărul istoric potrivit căruia în evoluţia lor popoarele, statele, naţiunile şi-au durat activitatea lor multilaterală pe anumite forţe şi relaţii de producţie specifice, este firesc ca şi în cazul ţărilor în curs de dezvoltare, chiar acolo unde naţiunea se află încă în plin proces de formare, studiul nivelului de dezvoltare economică să-şi propună o abordare multilaterală a ceea ce înseamnă complexul economiei naţionale. Subliniem acest **criteriu al entităţii economiei naţionale** cu specificul şi particularităţile sale istoriceşte determinate, tocmai pentru a se înţelege două chestiuni de importanţă principială. Mai întîi, pentru ca cercetarea economică să nu se piardă în sistemul comparaţiilor cantitative şi deci să nu se mai poată vedea particularităţile calitative ale economiei diferitelor ţări. Tocmai de aceea metodele statistice şi formele matematice de analiză a laturilor cantitative ale nivelului de dezvoltare economică trebuie folosite în contextul unor precizări riguroase asupra a ceea ce nu se poate compara, a ceea ce particularizează în concertul economiei mondiale viaţa economică intimă a unei ţări sau alteia.

În al doilea rînd, trebuie avut în vedere faptul că în determinarea nivelului de dezvoltare economică pe baza indicatorilor cantitativi, principiul entităţii economiei naţionale impune folosirea unui sistem de indicatori în expresie valorică şi naturală şi nu a unui singur indicator, oricîtă putere de generalizare i s-ar putea atribui.

Corespunzător criteriului de mai sus, apare ca indicat a se porni în studierea nivelului de dezvoltare economică al ţărilor în curs de industrializare de la analiza nivelului de dezvoltare al forţelor de producţie văzute ca o condiţie şi nu mai puţin ca manifestare a relaţiilor de producţie.

Indicatorul de primă importanţă care să dea posibilitatea unei analize complexe a nivelului de dezvoltare economică a ţărilor la care ne referim este cel al structurii de ramură a economiei, el însuşi presupunînd un număr important de raporturi: între industrie şi agricultură —, între industria extractivă şi prelucrătoare, între industria grea şi uşoară etc., raporturi care trebuie văzute fie prin prisma ponderii populaţiei active ocupate în respectivele sectoare de activitate, fie a producţiei obţinute pe un ocupat în aceste sectoare, fie a ponderii pe care domeniile respective o deţin în venitul naţional, fie a producţiei pe locuitor provenită din principalele ramuri productive etc., fie prin corelarea tuturor, fenomen care se impune tocmai pentru a căpăta o viziune relativ generală asupra nivelului de dezvoltare economică. Această problematică se cere a fi înţeleasă cu atît mai mult cu cît însăşi structura economiei este un factor al dezvoltării, cu implicaţii directe asupra nivelului atins sau previzibil al economiei diferitelor ţări.

Tot de aici pornind se pot înţelege mai realist limitele pe care le presupune folosirea unui alt indicator la care trebuie neapărat apelat şi anume venitul naţional pe locuitor. Avem în vedere aici în primul rînd puterea de generalizare a acestui indicator şi deci concordanţa cu criteriul entităţii economiei naţionale. Cu toate acestea, venitul naţional pe locuitor are unele carenţe care arată netemeinicia folosirii lui ca unic indicator de comparare a nivelului de dezvoltare economică al ţărilor. Astfel, venitul naţional pe locuitor, respectiv produsul intern brut (P.I.B.), aşa cum îl găsim în statistica internaţională (Gross Domestic Product — G.D.P.) nu arată în sine structura economiei naţionale, nici factorii cu acţiune mai dinamică asupra dezvoltării, deoarece în el se sting, se contopesc rezultatele celor mai diferite fenomene care influenţează asupra nivelului dezvoltării economiilor naţionale, ca să nu mai amintim că în ţările în curs de dezvoltare produsul intern brut pe locuitor vrea să indice ceea ce se produce şi nu ceea ce rămîne în ţara respectivă.

Structura pe ramuri a economiei naţionale nu poate fi identică în diferite ţări. Fiind determinată în dinamica sa de dezvoltarea forţelor de producţie şi în special de progresul tehnic, factori în mare măsură universali, ea depinde totuşi şi într-o măsură însemnată de factorii specifici fiecărei ţări, cum ar fi aşezarea geografică, condiţiile de climă şi de sol, gradul de înzestrare a teritoriului său cu resurse naturale, varietatea şi structura acestor resurse, mărimea pieţei interne etc. E drept, aşa cum scria I. Lemnij, structura economică poate fi denaturată şi de sistemele de preţuri practicate în diferite ţări. De aici se observă, o dată în plus, că o analiză a nivelului de dezvoltare economică este cu mult mai completă dacă porneşte de la indicatorii structurii de ramură ai economiei în corelaţie cu care, incontestabil, trebuie să fie folosit indicatorul venit naţional pe locuitor.

b) Un alt criteriu principal care trebuie să stea la baza determinării nivelului de dezvoltare economică a ţărilor este **gradul lor de industrializare.**

Acest criteriu se impune din mai multe considerente. În primul rînd este un adevăr verificat de practica istorică faptul că între nivelul de dezvoltare economică şi gradul de dezvoltare industrială există o legătură intimă, cele două fenomene se condiţionează reciproc.

În al doilea rînd, în condiţiile actuale, cînd ţările în curs de dezvoltare se află în etapa cuceririi şi consolidării independenţei lor economice, este practic imposibil de conceput această etapă fără o dezvoltare efectivă a lor pe calea industrializării. De aceasta din urmă depinde, în ultimă instanţă, nu numai nivelul dezvoltării lor economice, dar şi gradul independenţei lor naţionale. „Experienţa poporului român, ca şi istoria dezvoltării societăţii omeneşti — arăta la Congresul al IX-lea al P.C.R. tovarăşul Nicolae Ceauşescu — demonstrează că industrializarea este singura cale care duce spre progres şi civilizaţie, spre ridicarea standardului de viaţă, asigură în fapt independenţa şi suveranitatea naţională".

În al treilea rînd, pornind de la necesitatea dezvoltării industriale, implicit sînt respinse ca neîntemeiate numeroase din teoriile burgheze care neagă posibilitatea de dezvoltare economică a ţărilor subdezvoltate (teoria „cercului vicios", a industrializării fără industrie grea, a industriei pentru export, a industrializării numai pentru piaţa internă etc.).

În al patrulea rînd, dezvoltarea industrială a ţărilor este domeniul de bază în care ştiinţa şi tehnica fac corp comun şi se manifestă ca principală forţă de producţie a contemporaneităţii de care depinde nivelul de dezvoltare economică al ţărilor lumii. „Este un fapt — spunea Raul Prebisch — că industrializarea regiunilor periferice este considerată, în sfîrşit, o parte componentă necesară a dezvoltării economice".

Determinarea nivelului de dezvoltare economică după **gradul de industrializare** nu poate porni de la folosirea unui singur indicator. Trebuie utilizat un sistem de indicatori. Unul din indicatori îl constituie **raportul dintre industria extractivă şi prelucrătoare.** Acest indicator, deşi important, este puternic influenţat în sensul diminuării sale de nivelul redus al preţurilor la numeroase produse primare (inclusiv la cele ale industriei extractive). Folosirea lui poate duce la evaluări eronate, mai ales cînd vrem să comparăm ţările în curs de dezvoltare cu cele capitaliste avansate. Pentru compararea unor fenomene, procese care au loc în cadrul economiilor ţărilor în curs de dezvoltare, indicatorul menţionat este totuşi edificator.

Cît priveşte indicatorul **ponderea industriei grele în totalul industriei,** care are o mare importanţă îndeosebi pentru ţările care nu au atins un anumit grad de industrializare, este greu de luat ca bază de comparaţie internaţională pentru ţările în curs de dezvoltare deoarece, după cum se ştie, industria extractivă face parte tot din industria grea şi cum industria extractivă are ponderi foarte mari în cadrul producţiei industriale din ţările subdezvoltate, indicatorul menţionat în loc să arate starea de înapoiere, ar trebui să arate dimpotrivă, situaţia, chipurile, avansată a economiei acestor ţări.

Se foloseşte de aceea mai frecvent un alt indicator — **valoarea producţiei industriale pe locuitor,** după modul în care apare ea în „produsul intern brut". Acest indicator are un grad relativ ridicat de generalizare şi se foloseşte frecvent în comparaţiile internaţionale în scopul aprecierii puterii industriale a unei ţări sau a alteia. Pe baza unui asemenea indicator se constată, bunăoară, că există mari diferenţe chiar între ţările în curs de dezvoltare, de la o valoare a producţiei industriale pe locuitor pînă la 25 dolari în ţări ca Nigeria, Sudan, India, Pakistan, Paraguay, pînă la 76—100 dolari în Argentina şi Mexic, sau chiar pînă la peste 520

→

dolari în Venezuela. După cum se vede, există distanțe între aceste țări de peste 20 de ori sau chiar de 87 de ori, cum este cazul între Nigeria (circa 6 dolari) și Venezuela. În același timp, pe baza indicatorului menționat se observă o apropiere sau chiar o depășire de către unele țări în curs de dezvoltare a unor țări industriale.

Totodată, indicatorii valorii producției industriale pe locuitor îngrădesc posibilitatea de apreciere mai precisă întrucît practic nu oferă nici o informație asupra gradului de complexitate al industriei respective, asupra nivelului de modernizare sau a proporțiilor care caracterizează această ramură. Or, tocmai aspectele mai moderne ale industriei și deci și ale posibilităților de dinamizare a evoluției viitoare a țărilor în curs de dezvoltare se cer neapărat a fi luate în seamă, ceea ce nu se poate face decît pe calea corelării indicatorului de mai sus cu alți indicatori. Indicatorul **productivitatea muncii în industrie pe un ocupat** în această ramură are o putere de sintetizare cu mult mai mare deoarece el reflectă gradul de înzestrare tehnică și cel de calificare al muncitorilor, chestiuni esențiale ale modernizării industriei. Acest indicator este însă aproape imposibil de folosit în cazul țărilor în curs de dezvoltare din cauza insuficienței informației statistice. În plus, acest indicator în condițiile structurilor coloniale ale economiei țărilor în curs de industrializare ar putea da o viziune deformată asupra nivelului de dezvoltare deoarece ar fi suficient ca alături de industria prelucrătoare înapoiată existentă să se creeze unul sau două obiective moderne, lucru care se observă în multe țări, și nivelul general al productivității muncii din industria prelucrătoare a acestor țări să crească exagerat de mult, chiar să depășească pe cel existent în ramurile similare din țări cu o bogată tradiție industrială. O serie de indicatori în formă naturală ca: **producția de oțel pe locuitor, producția de energie electrică pe locuitor, sau cea de ciment,** corelați cu consumul acestora pe locuitor, sînt de natură să precizeze nivelul de dezvoltare industrială al diferitelor țări, acești indicatori avînd și avantajul că nu sînt influențați de modificările prețurilor, de modalitățile diferite în care se calculează indicatorii valorici etc.

Trebuie spus că deși gradul de dezvoltare industrială al țărilor cu economie subdezvoltată este nemijlocit legat de nivelul dezvoltării economice, acesta din urmă ar căpăta un aspect deformat dacă nu ar fi corelat cu dezvoltarea agriculturii și cu eforturile ce se depun pentru promovarea științei și progresului tehnic. Asemenea indicatori ca: numărul de tractoare la suta de hectare arabile, cantitatea de îngrășăminte chimice (substanță activă) la hectar, producția medie la principalele culturi cerealiere obținută pe hectar, numărul de animale, după specii, raportat la 100 hectare, producțiile medii pe locuitor și pe un ocupat în ramurile agricole etc. sînt de natură să indice modalitatea în care se prezintă complexul economiei naționale, proporționalitatea necesară între industrie și agricultură ca ramuri de bază ale economiei, gradul de satisfacere a necesităților cu bunuri agricole ale altor ramuri economice și ale populației. Se pare că literatura noastră economică, în tendința justificată de a studia nivelul de dezvoltare industrială a țărilor cu economia rămasă în urmă, rămîne deocamdată tributară în privința analizei a ceea ce există — a agriculturii din aceste țări.

Totodată, în stabilirea nivelului de dezvoltare economică a țărilor se cer a fi folosiți asemenea indicatori ai promovării cercetării științifice și ai progresului tehnic ca: **ponderea cheltuielilor de cercetare în volumul investițiilor** (acestea fiind considerate ca preinvestiții), inclusiv eforturile ce se fac de către state în această privință prin prisma ponderii ce o ocupă asemenea cheltuieli în totalul cheltuielilor bugetare productive, **numărul de ingineri și tehnicieni raportat la mia de ocupați în diferite sectoare productive ale economiei, ponderea producției industriale** dată de liniile automate etc.

c) Un criteriu de mare importanță în determinarea nivelului de dezvoltare economică al țărilor îl constituie **nivelul de trai.**

Acest criteriu se impune a fi luat în calcul nu numai pentru că într-o formă particulară, specifică arată nivelul de dezvoltare al forțelor de producție, dar și pentru că nivelul de trai constituie în sine un factor cu implicații directe asupra nivelului de dezvoltare economică a țărilor. Pe fondul analizei nivelului de trai al populației se poate vedea nivelul și structura consumului în diverse țări, cu repercusiuni asupra producției însăși, se calculează diferențele naționale de salarizare etc.

În plus, nivelul de trai fiind legat nu numai de nivelul forțelor de producție ci și de o serie de alți factori printre care cel mai important este împărțirea venitului național în fond de acumulare și de consum, arată și aspecte importante ale relațiilor de producție îndeosebi dacă se analizează modalitatea în care participă diferite clase sau pături sociale la crearea și repartizarea celor două fonduri. Problema are, de asemenea, repercusiuni directe asupra nivelului de dezvoltare economică și politică a țărilor.

Indicatorii economici principali care exprimă cantitativ nivelul de trai al populației sînt: **salariul real, veniturile medii ale populației nesalariate, costul vieții, volumul mărfurilor de consum vîndute populației** etc. Acești indicatori valorici sînt greu de calculat în multe din țările în curs de dezvoltare din lipsa informației statistice. Sînt însă o serie de indicatori care, în expresie naturală, dau o viziune suficient de expresivă asupra nivelului de trai: **consumul principalelor alimente pe locuitor** (pîine, ulei, zahăr, carne, unt), **consumul mediu pe locuitor de proteine, volumul caloric al alimentației pe locuitor,** numărul de bunuri de uz îndelungat raportat la numărul de locuitori, **gradul de ocupare al forței de muncă în producție** etc. Totodată se apelează la alți indicatori care cuantifică laturi importante ale nivelului de trai cum ar fi: **cheltuielile pentru învățămînt și nivelul învățămîntului** (ponderea analfabeților la mia de locuitori, ponderea diferitelor nivele de învățămînt: elementar, mediu, superior — și aici diversificat pe specialități — la mia de locuitori); **cheltuielile pentru sănătate, odihnă, cultură** etc. De aceea, indicatorii nivelului de trai întregesc viziunea asupra nivelului de dezvoltare economică al diferitelor țări, apropiindu-se mai mult de realitatea economică existentă în lume.

d) **Modalitatea participării țărilor la circuitul economic mondial** este un alt criteriu ce trebuie să stea la baza determinării nivelului lor de dezvoltare economică.

Determinarea obiectivă a principiului menționat rezultă din aspecte importante ale economiei mondiale contemporane.

Fenomenul obiectiv de adîncire a diviziunii internaționale a muncii și, ca urmare, de extindere a circuitului economic mondial constituie aspecte importante ale progresului forțelor de producție. Este firesc, prin urmare, ca, pornind de la modul în care participă diverse țări ale lumii la circuitul economic mondial să putem aprecia nivelul lor de dezvoltare economică. Se știe bunăoară că majoritatea covîrșitoare a schimburilor economice internaționale din lumea nesocialistă se face între țările capitaliste industrializate. De asemenea, nu se poate face abstracție de faptul că de realizarea produselor pe piața externă depinde într-o măsură importantă reproducția multor țări. Cu atît mai mult asupra economiei țărilor în curs de dezvoltare comerțul exterior exercită o înrîurire uneori hotărîtoare, deoarece pe piața externă ele își realizează o parte importantă în anumite cazuri determinantă a producției marfă, iar veniturile din export constituie aproape unica sursă de obținere a valutei atît de necesare pentru achiziționarea de mijloace tehnice de producție. Totodată, pe calea schimburilor și cooperării internaționale se difuzează progresul tehnico-științific cu urmări directe asupra dezvoltării economice a statelor.

În alegerea indicatorilor de comparație a diferitelor țări după modul lor de participare la circuitul economic mondial trebuie să se manifeste mult discernămînt. Este recomandabil ca în acest caz comparațiile să se facă în special între țări apropiate ca nivel de industrializare și ca mărime, iar ca indicatori mai generali să se selecționeze cei mai reprezentativi. Între aceștia pe primul plan ar putea fi puși **indicatorii de structură ai comerțului exterior.** Respectiv, **structura importurilor și cea a exporturilor,** avîndu-se în vedere ponderile principale pe care le ocupă în ambele cazuri produsele industriei prelucrătoare, **extractive,** produsele agricole, cele alimentare, cumpărarea sau vînzarea de brevete, licențe, experiență de producție etc.

(Va urma)

FIȘE

Poluarea: teorie economică

■ Poluarea mediului natural nu este o problemă izolată, creată prin aplicarea anumitor tehnologii și care trebuie rezolvată cu ajutorul altor tehnici — scrie prof. Gerhard Kade în articolul **La théorie économique de la pollution et l'application de la méthode interdisciplinaire à l'aménagement de l'environnement** (Teoria economică a poluării și aplicarea metodei interdisciplinare la amenajarea mediului înconjurător) din REVUE INTERNATIONALE DES SCIENCES SOCIALES, vol. XXII, nr. 4—1970. Oamenii de știință continuă să propună tehnologii noi pentru repararea pagubelor provocate de cele vechi, iar economiștii fac și ei, în fond, apel la tehnologie propunînd modele funcționale ale costurilor sociale și private, convertind soluțiile tehnice în termeni economici.

Astfel recomandările de politică generală în acest domeniu se bazează pe „categorii vide", incapabile de a reconstitui mediul sau măcar de a frîna distrugerile. Autorul propune o nouă strategie a planificării, a cărei idee de bază constă în a începe nu cu stabilirea obiectivelor, ci de „a identifica problema" pe baza cooperării interdisciplinare, ceea ce presupune determinarea perturbărilor ce se produc în mediul nostru înconjurător și a relațiilor de interdependență între ele. Urmează apoi să se treacă la organizarea planificării, după care abia se poate începe stabilirea obiectivelor, identificînd variabilele, constrîngerile, elaborînd reguli de acțiune, determinînd prioritățile. Avantajul unei asemenea strategii constă, după părerea autorului, în eliminarea hiatusului între obiective și instrumente, între program și aplicarea lui. Se produce o deplasare de la soluțiile pur tehnice, spre luarea în considerație a unor importante schimbări de ordin economic.

Prețurile și sectorul public

■ Philippe Baslé în articolul **Vers la fin de notre management gap?** (Spre sfîrșitul lui management — gap) din ENTREPRISE nr. 788/1970 pune în discuție necesitatea creării unui corp de specialiști care să pregătească pe viitorii manageri și se întreabă dacă aceasta nu va contribui la lichidarea prăpastiei ce s-a creat între S.U.A. și celelalte țări vest-europene în domeniul conducerii întreprinderilor. Autorul pleacă de la convingerea că management-ul se poate învăța, dar preocuparea nu poate fi lăsată la voia întîmplării chiar dacă de acest lucru se interesează universitari diplomați în științe economice, dar care nu cunosc practica întreprinderilor moderne, sau dacă managementul este predat de oameni care au cunoștințe în acest domeniu, dar nu au formația pedagogică.

Aceste considerente îl fac pe Ph. Baslé să pledeze pentru crearea unui învățămînt de management, în care să funcționeze cadre care să aibă competența profesorilor și totodată cunoștințe profunde despre întreprindere. De asemenea, se specifică deziderątul ca specialiștii în predarea management-ului să îndeplinească trei funcțiuni: să fie profesori-instructori, cercetători în domeniul gestiunii și consilieri ai întreprinderilor.

SOCIALISM ȘI CAPITALISM

(Urmare din pag. 13)

obiectivelor sociale. În timp ce capitalismul este, în esența sa, o societate antidemocratică, socialismul este indestructibil legat de dezvoltarea democrației. El este în fond democrația în forma sa cea mai înaltă, nu numai politică, dar și economică. În procesul perfecționării democrației socialiste, se dezvoltă structurile participative, se instituționalizează mijloace tot mai eficiente de asigurare a contribuției efective a tuturor oamenilor muncii nu numai la producerea bogăției sociale, dar și la administrarea acesteia.

Diferența esențială, de sistem, între capitalism și socialism determină finalitatea diferită și rezultatele diferite ale evoluției celor două tipuri de societate. O dezvoltare de tip capitalist poate crea și creează efectiv mai multă bogăție, dar nu și mai multe premise ale fericirii omului. Acesta poate dispune, pe măsura dezvoltării capitaliste de mai multe bunuri de consum, de mai mult confort, dar în condiții în care mediul social ambiant devine tot mai puțin propice, tot mai străin, tot mai oprimant. Socialismul se definește nu numai prin imensa sa potențialitate de progres economic, dar mai ales, prin caracterul progresului social de ansamblu, care înseamnă atît producerea de avuție, cît mai echitabil repartizată, cît și construirea unui mediu social ambiant pe măsura cerințelor umane multilaterale, transformarea și autotransformarea oamenilor potrivit unor criterii etice, specifice.

Cele două sisteme social-economice coexistente nu pot evolua convergent. Dimpotrivă, atîta vreme cît vor coexista, deosbirile esențiale dintre ele vor evolua în sensul adîncirii lor. Acesta este un proces care decurge inevitabil din logica internă, din legitățile specifice ale fiecăruia dintre ele, din faptul că evoluția socialistă este prin natura ei o evoluție conștientă, organizată de partidul comunist, acest organism complex, cu vocație și capacitate de conducător al unui tip special de progres.

Un imperativ major al vremii noastre, este de a se face totul pentru ca existența paralelă, coexistența celor două sisteme să fie o coexistență pașnică, o conviețuire caracterizată prin dezvoltarea și intensificarea legăturilor între toate popoarele de pe planeta noastră. Coexistența nu presupune însă convergență. Ea este posibilă și în condițiile inevitabilei evoluții divergente a socialismului și capitalismului.

Desigur, între țările cu orînduiri diferite există probleme tehnico-economice comune, care oferă teren prielnic cooperării. Dezvoltarea industrială contemporană, transformarea științei în forță nemijlocită de producție, adîncirea diviziunii muncii, modificarea unor structuri tehnologice, adaptarea forței de muncă și a formelor organizatorice la cerințele progresului tehnic, elaborarea prognozelor și a tehnicilor de planificare, prospectarea pieței mondiale sînt probleme asupra cărora oamenii de știință și cercetătorii din diferite țări își pot spune cuvîntul și aduce contribuția la elucidarea și soluționarea lor. Și în această privință, putem spune că sînt lucrări ale unor economiști nemarxiști, chiar din rîndul adepților teoriei „convergenței", cum ar fi unele lucrări ale lui Jan Tinbergen, J. Fourastié, J. K. Galbraith ș.a., care conțin analize subtile ale mecanismului funcțional al capitalismului, soluții tehnico-economice de rafinament științific. Dar nu asupra acestei laturi am vrut să ne oprim în rîndurile de față, ci numai asupra unor aspecte ale sensului ideologic al teoriei „convergenței" sistemelor economice, asupra generalizărilor teoretice subordonate volens-nolens interesului de clasă al burgheziei.

În concluzie, putem spune că teoria burgheză a convergenței sistemelor economice face parte din ansamblul mijloacelor ideologice ale capitalismului, prin care se încearcă prelungirea existenței unei orînduiri depășite istoricește. Această teorie absolutizează rolul relațiilor tehnico-economice și tehnico-organizatorice, ignorînd semnificația relațiilor social-economice de producție, tipul de proprietate care imprimă de fapt caracterul unei orînduiri. Mersul obiectiv al societății arată că viitorul aparține socialismului și nu unui sistem hibrid, rezultat din osmoza capitalismului cu socialismul.

---

1) Economie et politique, nr. 179, Juin 1969.

2) Jean Fourastié, Le grand espoir du XX-e siecle, Paris 1963, pag. 334.

U. R. S. S.

CENTRUL PRINCIPAL DE CALCUL

ÎNTR-UN ZGÎRIE NORI din sticlă şi beton, din centrul Moscovei, îşi are sediul Centrul Principal de Calcul al GOSPLAN al U.R.S.S. Sub acelaşi acoperiş lucrează aici specialişti din cele mai diferite ramuri ale ştiinţei şi tehnicii — ingineri, statisticieni, economişti, planificatori. În săli mari şi luminoase funcţionează cele mai perfecţionate maşini electronice de calcul ; această tehnică permite prelucrarea rapidă şi precisă a unui flux colosal de informaţii, flux care ar fi inaccesibil calculului manual. Pe cel care vizitează pentru prima oară acest centru, îl însoţeşte senzaţia că a ajuns în viitor. Aici, munca încordată a oamenilor şi maşinilor se desfăşoară în condiţii confortabile : se reglează cu minuţiozitate temperatura şi umiditatea aerului, dispozitive fonoabsorbante asigură liniştea necesară muncii de creaţie. Îmbinarea tehnicii celei mai avansate cu confortul cel mai modern sînt tocmai elementele care creează senzaţia că viitorul a pătruns în zilele noastre.

Planificarea specială a interioarelor sălilor de lucru, mobila funcţională — toate acestea au menirea ca specialistul să piardă cît mai puţin timp cu treburi auxiliare, fără legătură cu activitatea propriu-zisă.

Eşti tentat să vorbeşti despre toate : despre ceea ce calculează maşinile, despre ceea ce analizează planificatorii sau evidenţiază statisticienii. Dar volumul de muncă al Centrului este atît de mare, „producţia" fabricii de calcul este atît de variată, încît e imposibil de cuprins totul. De aceea, voi enumera doar cîteva orientări în muncă, de însemnătate principială.

În afara calculelor efectuate în conformitate cu cerinţele economiei naţionale, la Centrul Principal de Calcul se pregăteşte sistemul automatizat al calculelor de plan, lucrare efectuată de specialişti ai centrului şi de GOSPLAN. Scopul lui este de a crea un sistem ramificat care va lega Centrul Principal de calcul cu centrele de calcul ale republicilor unionale, cu ministerele şi departamentele. Sistemul va funcţiona după o bază metodologică unică. El va crea posibilitatea să se aprecieze rapid şi precis — pe planul general de stat — interesele diferitelor ramuri şi regiuni economice, să se concentreze eforturile şi mijloacele acolo unde ele pot fi folosite cît mai eficient.

Va apare posibilitatea să se stabilească absolut precis cerinţele în unele produse sau altele, de materii prime, materiale ; baza unor astfel de calcule o vor constitui normele de consum fundamentate ştiinţific. Dispunînd de asemenea date, organele de planificare — care au cuvîntul hotărîtor la analiza rezultatelor calculelor efectuate de maşini — vor putea utiliza raţional resursele existente. Iar aceasta — în ultimă instanţă — va mări eficienţa producţiei, va îmbunătăţi condiţiile de muncă şi de trai ale oamenilor sovietici.

Să ilustrăm, ca exemplu, calculele legate de construcţia unei mari centrale hidroelectrice. În acest caz trebuie apreciat necesarul de forţă de muncă în ansamblu şi numărul necesar de specialişti de un anumit profil şi o anumită calificare. Se iau în considerare felul şi volumul diferitelor lucrări la construcţia hidrocentralei — de la lucrări legate de amenajarea terenului — pînă la cele de construcţii-montaj. Se ia în considerare şi activitatea de amenajare a locuinţelor pentru constructori, trasarea căilor de transport ş.a. Pornindu-se de la volumul lucrărilor, de la normele consumului de muncă pentru aceste lucrări, se calculează necesarul de forţă de muncă. Apoi se analizează posibilităţile de asigurare cu forţă de muncă a noii construcţii. În U.R.S.S. nu există raioane cu forţă de muncă excedentară. De aceea, mutarea forţei de muncă dintr-un raion în altul, este precedată de o analiză minuţioasă, ţinîndu-se seama de interesele economiei naţionale în ansamblu.

Se înţelege că numai maşinile pot să prelucreze o masă atît de uriaşă de date cu privire la consumul de muncă şi balanţa resurselor de muncă pe raioane economice, să efectueze calculele într-un termen scurt.

În prezent pentru activitatea de analiză la Centrul Principal de Calcul se prevăd circa o mie de specialităţi din rîndul absolvenţilor de institute de învăţămînt superior şi şcoli tehnice din U.R.S.S. Se vor analiza, de asemenea, pe cale centralizată, peste o mie de grupe de specialităţi de muncă. Aici se poate vedea sistemul automatizat de conducere a producţiei oarecum în profil. Dacă Centrul Principal de Calcul va determina cerinţele ţării pe grupe de specialităţi de muncă (de pildă necesarul de metalurgişti), centrele de calcul ale ministerelor şi departamentelor vor calcula după o metodologie unică necesarul în anumiţi specialişti (de pildă strungari, frezori etc.).

Calcule analoge se efectuează la Centru şi pe alte capitole ale planurilor economiei naţionale.

În prezent produsul social creat zilnic de economia sovietică este evaluat la aproape 2 miliarde ruble, ceea ce reprezintă de zece ori mai mult decît la sfîrşitul anilor '30. Conducerea acestei forţe economice uriaşe a ţării sovietelor, impune cerinţe deosebite faţă de fundamentarea calculelor economice de plan. Pentru că, în condiţiile socialismului planificarea este pivotul economiei naţionale.

Dezvoltarea economiei a transformat metodele matematice ale analizei economice într-un domeniu de cea mai mare actualitate al ştiinţei. Iar aceasta, la rîndul său, a necesitat dezvoltarea unui întreg complex de ramuri de cunoaştere înrudite — de la economie politică la cibernetică. Unii oameni, inclinaţi către soluţii extreme, consideră că larga aplicare a metodelor matematice se va încheia cu crearea unei oarecari fantastice economii a „butoanelor" care va exista ca un produs al unei planificări şi conduceri ideale, prin apăsarea pe butoanele respective.

După cum consideră N. Kovaliov, unul din proeminenţii specialişti sovietici în domeniul problemelor economico-matematice, metodele matematice nu pot fi separate, şi cu atît mai mult, nu pot fi opuse economiei politice a socialismului. Ele se dezvoltă pe baza teoriei economice a socialismului, nu separat, ci legat de practica planificării socialiste. La elaborarea bazelor teoretice ale acestor metode nu putem uita de principiul partinităţii în ştiinţă. Tehnica electronică de calcul ajută la perfecţionarea proceselor economice pe făgaşul determinat de întreaga dezvoltare a economiei socialiste.

Într-una din ultimele sale lucrări „părintele ciberneticii" — Norbert Wiener, scria că econometria — un curent care şi-a propus să sistematizeze economia politică, matematica şi statistica — suferă de „înţelegerea nejustă a faptului cum trebuie aplicat aparatul matematic în ştiinţele sociale şi ce trebuie aşteptat în general de la aplicarea metodelor matematice". De aceea Wiener după propria lui opinie, s-a abţinut în mod conştient de la vreo recomandare în acest domeniu, deoarece era convins că pe baza unei astfel de recomandări ar fi apărut un torent de lucrări neadîncite şi greşit înţelese.

Aplicarea metodelor economico-matematice în planificare, după cum consideră specialiştii sovietici, poate fi încununată de succes prin utilizarea creatoare a experienţei acumulate în planificarea socialistă. Întreaga activitate a Centrului de calcul confirmă această teză.

...Îndărătul pereţilor din sticlă ai clădirii înalte din centrul Moscovei se desfăşoară în prezent o muncă încordată ı maşinile calculează viitorul.

ing. A. DRABKIN

Agenţia de presă NOVOSTI

R. S. CEHOSLOVACĂ

UN PLAN CONCRET ŞI RAŢIONAL DE DEZVOLTARE A ECONOMIEI

PRINTRE documentele aprobate la sfîrşitul lunii mai 1971 de către Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist din Cehoslovacia se numără şi directivele privind cel de-al cincilea plan cincinal de dezvoltare a economiei naţionale pe perioada 1971—1975. Principalul ţel urmărit constă în asigurarea, în concordanţă cu modul socialist de viaţă, a satisfacerii într-o măsură mai mare a nevoilor populaţiei. De asemenea se are în vedere crearea — pe baza ridicării continue a eficienţei producţiei sociale — a unor condiţii mai sigure de viaţă pentru cei ce muncesc.

Directivele privind cel de-al cincilea cincinal reprezintă un ansamblu de cifre şi sarcini avînd la bază o muncă complexă, grandioasă, de analizare a situaţiei de pînă acum a economiei R. S. Cehoslovace şi a posibilităţilor sale viitoare. Perioada 1971—1975, aşa cum este prezentată în liniі mari în directive, oferă Cehoslovaciei posibilitatea să dezvolte în continuare resursele sale sociale şi să reaşeze relaţiile socialiste de muncă, să facă pasul decisiv în sensul modernizării economiei şi să stabilească programe în măsură să ofere celor ce muncesc — şi în special generaţiei tinere— o perspectivă sigură.

Importanţa preocupărilor conducerii partidului nostru de a consolida economia, al cărei punct culminant îl constituie directivele amintite, constă în faptul că : 1) În timpul acţiunii de restabilire a proporţiilor în economie, în anii 1970 şi în acest an n-a avut loc o încetinire a dezvoltării ei, nici oprirea construcţiilor şi a producţiei, soluţionarea problemelor legate de această restabilire fiind asigurată pe o cale activă, în condiţiile menţinerii unei dinamici de dezvoltare a economiei ; 2) Rezolvarea problemelor apărute în trecut, ca urmare a dezvoltării stihinice, nu s-a făcut pe seama nivelului de trai al populaţiei ; 3) Consolidarea economiei, restabilirea proporţiilor în cadrul ei, precum şi dezvoltarea sa continuă s-au obţinut printr-o mai bună valorificare a resurselor interne, fără contractarea unor împrumuturi externe de mari proporţii.

Directivele privind cel de-al cincilea cincinal orientează dezvoltarea diferitelor ramuri ale economiei naţionale în aşa fel încît venitul naţional să crească cu cel puţin 28%, urmînd ca 95% din această creştere să fie asigurată pe seama ridicării productivităţii sociale a muncii şi numai 5% din spor să se datoreze extinderii efectivului forţei de muncă ocupate. (În cincinalul trecut acest ultim procent era de 15%, iar anterior aproximativ de 30%).

În stabilirea acestor indicatori sintetici de bază privind dezvoltarea economiei s-a avut în vedere potenţialul economic general al R.S.C.S. Este îndeobşte cunoscut că el nu este de loc mic. Să încercăm să-l prezentăm numai prin cîteva date : R.S. Cehoslovacă dispune la acest început de cincinal de fonduri fixe în valoare de peste 1,8 bilioane coroane ; în economie lucrează 7 milioane de salariaţi ; valoarea investiţiilor iniţiate — unele din ele în stadiu avansat de executare — depăşeşte 100 miliarde coroane.

ÎN DIRECTIVE se are în vedere valorificarea la maximum a acestei avuţii prin sprijinirea perfecţionării în continuare a structurii în ramura decisivă — industria. Aici este vorba de modificări efectuate în sensul tendinţelor actuale — pe plan mondial — ale progresului şi dezvoltării.

De aceea, se pun bazele pentru o mai accelerată dezvoltare a industriei chimice (faţă de o creştere pe ansamblul industriei cu 35%, volumul producţiei industriei chimice sporeşte cu aproape 60%). Ţiţeiul va deveni, într-o măsură mult mai mare ca pînă acum, nu numai o sursă de schimbări calitative în balanţa energetică, ci şi de materii prime pentru prelucrare chimică. Acest fapt va fi posibil în primul rînd, datorită livrărilor de ţiţei din Uniunea Sovietică, importul Cehoslovaciei din această ţară urmînd să atingă în 1975 aproximativ 17 milioane tone (cu 7 milioane tone mai mult decît în 1970).

Va continua să se dezvolte producţia de mase plastice şi de fire sintetice, ca şi producţia de îngrăşăminte chimice etc.

De asemenea, şi ramura cea mai puternic dezvoltată a industriei cehoslovace — construcţiile de maşini — se află în faţa unor importante modificări structurale, menţinîndu-i-se în continuare rolul de factor primordial în extinderea şi modernizarea fondurilor fixe în întreaga economie, în lărgirea exporturilor, precum şi cel de furnizor pentru fondul pieţei. În cadrul acţiunii de dezvoltare a producţiei construcţiilor de maşini (cu 45—50% în decurs de cinci ani), potrivit directivelor, mijloacele urmează a fi concentrate cu precădere în domeniile purtătoare ale progresului tehnic, ca maşinile de calcul, mijloacele de automatizare, producţia de maşini-unelte cu comandă program, de utilaje textile moderne etc.

În metalurgie accentul se pune pe modernizarea proceselor tehnologice şi extinderea sortimentelor de laminate, urmînd să crească substanţial ponderea producţiei de tablă şi de ţevi.

În acest cincinal se pune, de asemenea, problema dezvoltării bazei energetice, urmînd să fie date în exploatare noi centrale electrice cu o capacitate totală de 3700 MW.

Cel de-al cincilea cincinal se bazează nu numai pe ansamblul factorilor interni, ci şi pe avantajele coordonării planurilor economice ale ţărilor membre ale CAER pe perioada 1971—1975 şi pe acordurile pe termen lung privind schimburile reciproce de mărfuri, colaborarea tehnică, ştiinţifică şi economică. Mai mult de jumătate din volumul total al importurilor şi exporturilor din anii 1971—1975 sînt de pe acum asigurate prin acordurile amintite, încheiate cu ţările socialiste. Aceasta creează, fireşte, o stabilitate şi siguranţă în dezvoltare.

În directive se prevede o creştere medie anuală cu 6,5% a volumului global al comerţului exterior, ritmul anual de extindere a schimburilor comerciale cu ţările socialiste fiind de 7,5%. În acest fel, R.S. Cehoslovacă se angrenează mai pronunţat în diviziunea internaţională a muncii nu numai cu ţările socialiste, dar şi în general, cu celelalte state.

În domeniul ridicării nivelului de trai al populaţiei, directivele prevăd o creştere cu 2,5—3% (în medie anuală) a salariului nominal, stabilitatea preţurilor cu amănuntul şi menţinerea gratuităţii tuturor serviciilor sociale. Desfacerile în comerţul intern vor creşte cu 23—30% faţă de cincinalul precedent, iar volumul desfacerii produselor industriale de uz îndelungat se va mări cu 50% ; va spori confortul locuinţelor, se vor extinde şi dota în continuare staţiunile balneare şi de odihnă. De menţionat, printre altele, că livrările de autoturisme pe piaţă vor atinge cifra de 170.000 bucăţi anual, ajungîndu-se în acest fel la satisfacerea completă a cererii interne (în decursul cincinalului urmează să fie vîndute populaţiei 700.000 de autoturisme).

Se prevede, de asemenea, că volumul serviciilor cu plată, prestate populaţiei, va creşte cu 25—30%, iar numărul total al apartamentelor ce vor fi construite în cursul acestui cincinal se ridică la 500.000. În fine, pe lîngă aceste cîteva prevederi cifrice de bază, directivele includ şi o serie de alte măsuri sociale, care urmăresc îndeosebi îmbunătăţirea situaţiei materiale a familiilor cu mulţi copii şi a pensionarilor.

Václav SYNEK

Praga, iulie 1971.

DIN PRESA ȚĂRILOR SOCIALISTE

SERVICIILE — UN SECTOR ÎN PLINĂ AFIRMARE

RECUNOAȘTEREA tot mai largă a rolului economic și social al prestărilor de servicii, în condițiile ridicării nivelului de trai material și cultural al populației, determină o preocupare crescîndă în țările socialiste pentru extinderea continuă a acestui sector de activitate. Ca un ecou al acestei preocupări, presa de specialitate abordează tot mai frecvent problema complexă a serviciilor, sub multiplele sale aspecte și în relațiile sale cu alte activități.

REFERINDU-SE la rolul social al prestărilor de servicii revista poloneză ZYCIE GOSPODARCZE (nr. 5/1971) arată că „pe măsură ce pătrunde în viața noastră cotidiană, **pogresul tehnic generează nevoi sporite de servicii în domeniul cultural, sanitar și de igienă, în cel al comunicațiilor sau comerțului, precum și de servicii legate de tot felul de reparații**". Revista sabliniază accentuarea continuă a complexității serviciilor, repercusiunile pe care le are acest fapt asupra sferei producției de bunuri. precum și influența directă a dezvoltării serviciilor asupra timpului liber al oamenilor, influența sa indirectă asupra formării venitului național.

„Serviciile permit utilizarea în măsură mai mare a forței de muncă feminine și a persoanelor vîrstnice, precum și a tineretului. Totdoată — scrie în continuare revista — privit în întreaga sa gamă, sectorul serviciilor oferă posibilități de lucru persoanelor cu un nivel ridicat al calificării, dar cu o eficiență mai redusă, celor care nu se pot adapta la ritmul de muncă în flux continuu (de pildă, în industria electrotehnică)".

Revista poloneză „NOWE DROGI" (nr. 6/1971) semnalează, la rîndul ei, că dezvoltarea prestărilor de servicii necesită investiții mult mai reduse decît în alte ramuri. În prezent, în Polonia costul mediu al creării unui loc de muncă în acest sector (inclusiv învățămîntul și ocrotirea sănătății) oscilează între 100 000—120 000 de zloți, în timp ce în industrie crearea unui loc de muncă revine la 400 000—500 000 de zloți. Fapt, care facilitează amortizarea rapidă a investițiilor în prestările de servicii.

OCUPÎNDU-SE de tendințele actuale ale dezvoltării acestui sector, revista sovietică „EKONOMICESKAIA GAZETA" remarcă aplicarea pe scară largă a **specializării**, îndeosebi în domeniile sale de bază, cum sînt : executarea de confecții la comandă, repararea mijloacelor de transport auto, a televizoarelor și aparatelor radio, mașinilor și aparatelor de uz casnic".

Arătînd că, zi de zi, sporește cererea pentru serviciile legate mai ales de aceste reparații, revista atrage atenția și asupra insuficientei dezvoltări a capacităților afectate curățatului chimic al obiectelor de îmbrăcăminte și spălatului rufelor. „Or, — după calculele statisticienilor sovietici — în U.R.S.S. se cheltuiesc anual pînă la 100 miliarde om-ore pentru muncile casnice grele și se poate afirma fără exagerare că jumătate din acest consum uriaș de energie revine spălatului rufelor".

Dezvoltarea continuă și perfecționarea prestărilor de servicii pentru populație urmează să se realizeze pe calea **industrializării lor** a consolidării bazei tehnico-materiale a ramurii. Revista accentuează însă asupra faptului că problema nu poate fi rezolvată numai prin eforturile centralizate ale statului. Este necesar ca la soluționarea ei să participe toate ramurile economiei naționale, întreprinderile industriale, colhozurile, sovhozurile și alte organizații, interesate în satisfacerea optimă a necesităților de trai ale membrilor colectivului respectiv.

Aceeași revistă evidențiează (în nr. 2/1971) schimbările calitative și cantitative care s-au produs în ultimii anii în sfera serviciilor din U.R.S.S., îndeosebi prin traducerea în viață a măsurilor de **comasare a micilor unități și de creare a unor întreprinderi specializate și uniuni de producție.** La Moscova, de pildă, au fost create mari uzine, trusturi, firme, uniuni cu mii de salariați, devenite fruntașe pe țară în acest domeniu și care folosesc cele mai noi mașini și procese tehnologice, procedee moderne de servire a populației. Asemenea uniuni au fost create și în alte orașe, regiuni și republici, astfel că în sistemul ministerelor pentru prestări de servicii din republicile unionale sînt cuprinse circa 300 de uniuni. Ele funcționează pe principiul teritorial-de producție și cuprind toate întreprinderile și marile ateliere care prestează servicii de același tip.

Structura organizatorică a conducerii uniunilor diferă în funcție de tipul serviciilor, teritoriul deservit, numărul întreprinderilor componente, înzestrarea lor tehnică, volumul producției și numărul personalului. În raport cu structura conducerii și gradul de independență a unităților de producție care fac parte din uniune, în domeniul prestărilor de servicii se disting **trei tipuri de uniuni** : a) firme-întreprinderi ; b) firme-uniuni de întreprinderi și c) forma intermediară între aceste două tipuri.

Un exemplu de firmă-întreprindere îl constituie Uniunea pentru confecții din tricotaje, la comandă, din R.S.S. Turcmenă. Întreprinderea ei de bază se află în orașul Așhabad, unde au fost concentrate mașinile de tricotat, ceea ce permite o mai bună utilizare a mașinilor și a resurselor de materii prime, reducerea cheltuielilor de exploatare și îmbunătățirea calității produselor. Cinci filiale amplasate în alte orașe ale republicii primesc comenzi pe baza unor modele confecționate și a materialelor, puse la dispoziția clientelei. Filialele sînt unități de producție independente care își organizează activitatea pe baza gestiunii economice interne în cadrul firmei. Lor li se planifică volumul de salarii, beneficiul (rentabilitatea), fondurile de materii prime și materiale. Toate filialele au conturi curente la bancă.

Ca exemplu de firmă-uniune, revista citează Trustul de televiziune din Moscova. Este o uniune de întreprinderi cu ciclu închis de producție, efectuînd lucrări de același tip : repararea televizoarelor, aparatelor de radio, magnetofoanelor. Toate atelierele subordonate trustului funcționează pe bază de gestiune economică deplină și își mențin situația de persoană juridică. Întreprinderile prestează anual pentru populație servicii în valoare de 13—14 milioane de ruble (cu un efectiv de pestea 3 000 de lucrători). Avînd un aparat de conducere distinct, trustul promovează o politică tehnică și economică unică, centralizează anumite sectoare de producție.

Firmele care reunesc un șir de întreprinderi de același tip dispun atît de cele mai calificate cadre tehnico-inginerești și administrative, cît și de largi posibilități pentru specializarea diferitelor subdiviziuni, pentru concentrarea executării serviciilor de același gen, pentru mecanizarea și automatizarea proceselor tehnologice și introducerea formelor moderne de organizare a servirii populației. În numeroase uniuni **se centralizează funcțiile de aprovizionare tehnico-materială,** ceea ce permite o mai eficientă manevrare a resurselor de materii prime, materiale, utilaje, piese de schimb etc. Totodată, datorită noului mod de organizare a activității în cadrul uniunilor, a crescut gradul de folosire a utilajului (prin atenuarea caracterului sezonier al cererii, deoarece perioadele de scădere a numărului comenzilor nu coincid în diferite orașe), iar volumul prestărilor de servicii pentru populație a sporit aproape de două ori.

În presa de specialitate se remarcă, pe lîngă utilitatea socială și rentabilitatea ridicată ce se poate obține în sectorul serviciilor. Astfel problema ridicării eficienței uneia din principalele activități de prestări de servicii — cea a întreprinderilor hoteliere și de alimentație publică — este examinată în revista cehoslovacă HOSPODARSKE NOVINY (nr. 16/1971). Revista publică date (pe 1970) care ilustrează gradația rentabilității pe diferite tipuri de unități din acest sector, și anume (vezi tabelul) :

Rata rentabilității este influențată, printre altele, și de ponderea salariilor în totalul cheltuielilor (de 25,7% în cazul hanurilor și de 48,3% în cel al bufetelor specializate).

Datele de mai sus trebuie avute în vedere — arată revista — la construcția sau reconstrucția rețelei de hoteluri și restaurante, pentru a se asigura eficiența lor economică. Un rol decisiv vor avea însă, și în viitor cerințele sociale, cererea din partea populației, necesitatea de a realiza concordanța dintre această cerere și structura rețelei unităților prestatoare de servicii în domeniul hotelier și al alimentației publice.

Tipul unității	Beneficiu (în coroane) la 100 coroane desfacere	Beneficiu (în mii coroane) pe un salariat	Rata rentabilității (raportul dintre beneficii și cheltuieli, în %)
Hanuri	18,0	37,5	106,5
Hoteluri	19,3	14,9	42,3
Restaurante de lux și cafenele	11,1	9,4	30,8
Restaurante populare și pensiuni	18,1	28,5	71,9
Vinării	15,8	20,0	56,6
Bufete	13,2	25,0	72,0
Bufete specializate	4,6	4,6	14,0
Magazine pentru pregătirea și desfacerea semipreparatelor	7,8	18,4	53,1

REVISTA ungară FIGYELÖ (nr. 21/1971) face o succintă prezentare a rezultatelor obținute prin aplicarea măsurilor de stimulare a prestărilor de servicii pentru populație, hotărîte în anul 1969. Se menționează, printre altele, că în 1970 volumul încasărilor din această activitate a depășit cu 6,5% nivelul anului precedent. Dar, în timp ce în întreprinderile aparținînd ministerelor creșterea a fost de 32%, iar în cele aflate în subordonarea sfaturilor — de 17%, în cooperativele meșteșugărești, care au înscrise printre principalele lor sarcini tocmai dezvoltarea prestărilor de servicii, sporul a fost de numai 4%. Faptul că în activitatea cooperativelor privind prestările de servicii este relativ ridicată proporția unor meserii în stagnare sau în regres (frizerii, reparații de încălțăminte ș.a.) nu explică decît parțial ritmul lent al evoluției — opinează revista. O puternică dezvoltare au cunoscut prestările de servicii în cadrul cooperativelor agricole de producție: de la 120 milioane de forinți în 1969 la 330 milioane în anul următor ; totuși, posibilitățile de extindere a serviciilor n-au fost nici pe departe epuizate.

Enumerînd măsurile de stimulare aplicate în acest domeniu, revista scrie că, începînd din 1970, nu se mai reține cota de amortizare a mijloacelor fixe, iar din 1971 a încetat cu desăvîrșire impozitarea fondului de dezvoltare și a devenit posibilă ridicarea generală, cu 3% pe an, a salariilor celor ce lucrează în sfera serviciilor. Au fost puse la dispoziție **credite în condiții avantajoase,** iar din acest an se extinde sprijinul acordat de stat pentru dezvoltarea bazei materiale.

Ținîndu-se seama de alocațiile statului (de circa 1,5 miliarde forinți), cît și de fondurile proprii pentru investiții, se apreciază că — în actualul cincinal — în sectorul prestărilor de servicii din R. P. Ungară s-ar putea realiza un spor de dotație de peste 3 miliarde forinți. Drept urmare, valoarea prestărilor de servicii ar putea crește cu circa 52% și să ajungă la 938 forinți în medie pe locuitor, în 1975 (dinamica fiind mai rapidă în regiunile rurale).

CERINȚELE reorganizării sistemului prestărilor de servicii, îndeosebi în zonele rurale, sînt dezbătute și de revista EKONOMICESKAIA GAZETA. În nr. 24/1971 al revistei se afirmă că „pentru a ridica nivelul prestărilor de servicii, **este necesar ca dimensiunile întreprinderilor, repartizarea lor rațională să fie științific fundamentate...".** Cerințele care se ridică în fața repartizării rețelei întreprinderilor de prestări de servicii se modifică în funcție de creșterea migrației populației, de accentuarea mobilității sale în cadrul raionului, orașului sau al comunei. An de an, sporește fluxul călătorilor pe căile de transport feroviare și autorutiere, ceea ce influențează puternic asupra modului de viață al populației rurale. În prezent, aproape prin toate comunele trec trasee ale curselor de autobuze, se mărește numărul turismelor proprietate personală... De toate aceste fenomene trebuie să se țină seama la repartizarea rețelei întreprinderilor de prestări de servicii.

O parte considerabilă a populației rurale lucrează la oraș, iar cercetările arată că, în majoritatea lor, oamenii folosesc prestările de servicii în zilele de lucru. De aceea, considerăm util ca **în orașe și în centrele raionale să se înființeze complexe comerciale și de servicii.** Ele trebuie să cuprindă nu numai magazine, dar și ateliere de categoria I și superioară, secții pentru curățatul chimic rapid, ateliere pentru repararea urgentă a încălțămintei (de tip „Expres"), o unitate pentru închirierea diferitelor articole, un atelier centralizat pentru repararea aparatelor și mașinilor casnice, a mobilei etc. Economiștii și urbaniștii au subliniat nu o dată avantajele pe care le oferă crearea unor asemenea centre".

În nr. 13/1971 al aceleiași reviste sînt examinte unele aspecte ale dezvoltării serviciilor în mediul rural, pe exemplul R.S.S. Lituaniene, subliniindu-se că metodele și formele prestării serviciilor pentru populația rurală capătă o expresie specifică în diferite regiuni. În cazul R.S.S. Lituaniene, unde în mediul rural predomină localitățile mici, „o importanță deosebită capătă existența unei rețele largi de centre de recepție și a unui număr apreciabil de ateliere mobile... Mai mult de 90% din numărul total al gospodăriilor din regiunile rurale beneficiază de prestări de servicii în cadrul local" — precizează revista.

CUM POATE FI îmbinată organizarea optimă a prestărilor de servicii în mediul urban și cel rural cu cerința eficienței economice a acestei activități ? Prin **concentrarea și specializarea** ei — opinează revista bulgară IKONOMICESKI JIVOT (nr. 11/1971).

„Datorită caracterului său complex, specializarea în domeniul serviciilor nu se poate realiza în funcție de obiect, așa cum se procedează în ramurile industriale — susține revista. — Aspectul esențial, care se ia aici în considerare, sînt nevoile diferiților consumatori, ce se cer satisfăcute cît mai repede, la un preț cît mai accesibil și cu deplasări minime. În Bulgaria, complexele de prestări de servicii s-au confirmat ca o formă utilă de concentrare a activității în acest domeniu. Drept criteriu pentru stabilirea structurii serviciilor prestate de aceste complexe, a volumului lucrărilor, a dimensiunilor spațiului construit și dotării cu utilaje este necesar să se ia densitatea populației și nevoile sale specifice".

În continuare, revista prezintă o serie de aspecte ale concentrării și specializării, așa cum se conturează acestea conform prevederilor și recomandărilor pentru planul cincinal curent, elaborate de Comitetul de Stat pentru prestări de servicii din R.P. Bulgaria. Printre altele, se preconizează dezvoltarea rețelei spălătoriilor (atît a celor organizate pe baze industriale, cît și a celor în care spălatul se efectuează individual, de client) și a curățătoriilor chimice. Între spălătorii și curățătorii chimice — arată revista — există o legătură sub aspectul tehnologiei și al consumului, fapt care servește drept temei pentru unificarea acestor activități într-o singură întreprindere. În acest fel se creează posibilitatea de combinare a punctelor de recepție și a verigilor de producție.

Menționînd avantajele unificării sub o singură conducere a activității și în cazul altor categorii de servicii, revista relevă importanța pe care o îmbracă pe plan teritorial problemele concentrării și specializării serviciilor pentru populație. Tendința constă în dezvoltarea rețelei de deservire astfel încît centrul orașelor să fie eliberat de măruntele și necorespunzătoarele ateliere, iar în locul lor să se construiască case de mode și unități specializate în alte prestări de servicii. În cartierele de locuințe (în microraioane) și în centrele raionale este necesar să se construiască complexe pentru prestări de servicii, înzestrate cu tehnică modernă.

Teritoriul luat ca bază pentru organizarea serviciilor nu reprezintă un anumit oraș sau centru populat, ci un microraion sau o regiune. Astfel, în ciuda faptului că teritoriile complexelor agroindustriale nu sînt stabilite conform sistemului de indicatori ai raionării economice, ele pot fi totuși considerate drept microraioane și să servească drept bază pentru concentrarea și specializarea serviciilor destinate populației. Îmbinarea acestor două elemente va contribui, fără îndoială, la sporirea eficienței economice și sociale a serviciilor.

Pagină realizată de :

M. MELNIC
V. BRĂNEANU

O armă temută a concurenței capitaliste

SPIONAJUL INDUSTRIAL

RAPIDITATEA progresului științific și tehnic, importanța devenită covîrșitoare a cercetării pentru ramurile de vîrf ale industriei ca și concurența de pe piața internațională, au atras un interes nemăsurat din partea industriașilor, comercianților, băncilor pentru orice informații privind activitatea firmelor concurente, din propria țară sau din afara granițelor ei, care ar putea să aducă o economie de timp, de bani și de materie cenușie, adică un profit.

În hățișul acestor conflicte de interese, în care — după cum constată LE MONDE — se poate vedea, fără teama de a exagera, un fel de război economic permanent, spionajul economic a devenit o activitate „înfloritoare", meritînd să formeze obiectul unui serial la rubrica economică a ziarului.

Obiectivele economice, științifice și tehnice interesează astăzi pe practicanții spionajului de două ori mai mult decît obiectivele militare. Desigur nu toate în aceeași măsură, cele mai „cercetate" fiind ramurile de vîrf, fără totuși ca celelalte ramuri să fie scutite de priviri indiscrete.

Mai mulți „specialiști eminenți" — căci există și așa ceva — atribuie paternitatea spionajului industrial lui Colbert, care, pe la 1660, cerea personalului ambasadei franceze la Londra să se informeze asupra manufacturilor engleze, pentru a vedea cum să fie îmbunătățit randamentul celor înființate de el în țară.

Metodele spionajului industrial au evoluat desigur mult în comparație cu vremea „Regelui Soare". Există azi o multitudine de căi de a afla date despre concurenți. Primele și cele mai numeroase sînt cele „legale": reviste de specialitate, prospecte și pliante culese de la diferite tîrguri, gazetele de întreprindere, brevetele depuse etc. Pentru analiza lor ca și a informațiilor secrete, care n-ar reprezenta mai mult de 5% din total, nu puține trusturi și concerne și-au creat servicii speciale, dotate cu cele mai moderne sisteme de prelucrare a datelor. Se poate ajunge astfel la situația ca o firmă sau o țară, pe baza unui spionaj economic activ și bine orientat, să ajungă în cele din urmă într-o poziție mai bună pe piață decît firmele care au efectuat investițiile costisitoare pe care le presupune inovarea. Aceasta este, scrie **Le Monde**, cazul unor firme japoneze, devenite reputate în arta de a reproduce diferite aparate, îmbunătățindu-le. Dacă în vremea din urmă Japonia s-a hotărît să adere la convențiile de la Amsterdam și Lisabona pentru protecția brevetelor, pe care în primii ani după război refuzase să le semneze pentru a se putea „inspira" în voie, aceasta s-a întîmplat numai pentru că unele firme nipone și-au dat seama că au început și ele să fie spionate la rîndul lor. Bilanțul lor de ansamblu continuă totuși să rămînă pozitiv, își asigură cititorii ziarul citat...

În plus, dată fiind dificultatea de a împiedica spionajul industrial, și aici cea mai bună apărare o constituie ofensiva — adică spionarea firmelor concurente. „Se aud proteste că procedeul e lipsit de eleganță, dar se cunosc puțini industriași care ar rezista ofertei de a fi informați, contra unei retribuții, despre ce pregătesc laboratoarele, atelierele, agențiile de publicitate sau serviciile comerciale ale rivalului lor cel mai dinamic". Reacția conducerii unei mari firme de pastă de dinți care nu numai că a refuzat pe cel care le propunea formula unei paste pusă la punct de societatea concurentă, dar a și prevenit pe responsabilii acesteia că au fost spionați, rămîne doar o nobilă excepție.

D. DINU

REPERE

● **„Cartea albă"** anuală asupra economiei publicată de guvernul japonez subliniază că evoluția economică niponă în anul financiar 1970—1971 s-a caracterizat printr-o încetinire a activității, creșterea fără precedent a prețurilor la bunurile de consum și existența unui surplus în balanța de plăți externe.

● **Paritatea francului** francez nu va fi modificată, chiar dacă o revalorizare a mărcii vest-germane ar provoca un val de presiuni speculative, a declarat V. Giscard d'Estaing, ministrul economiei și finanțelor al Franței.

● **În urma grevelor** care au avut loc în Marea Britanie în primele șase luni ale anului în curs s-au pierdut 10,9 milioane zile de muncă, de două ori mai mult decît în aceeași perioadă a anului trecut.

● **Deficitul** balanței comerciale a Austriei a atins 12,7 milioane șilingi în primul semestru al acestui an, față de 7,9 milioane șilingi în aceeași perioadă a anului trecut.

● **Siderurgia** franceză și-a păstrat, cu 23,7 milioane tone de oțel în 1970, locul al șaselea pe plan mondial și al doilea în Piața Comună. Producția estimată a se realiza în 1975 este de 31—32 milioane tone. Investițiile pentru obținerea acestui spor, evaluate la 16—18 miliarde franci, se vor concentra asupra dublării uzinei de la Dunkerque, creării celei de la Fos sur Mer etc.

● **Autostrada** transafricană, pentru construcția căreia C.E.A./O.N.U. a cerut colaborarea unui grup de țări, ar urma să unească Mombassa (Kenya) cu Yaoundé (Camerun), trecînd prin Africa Centrală, Congo-K, Burundi, Uganda și Nigeria. Realizarea ei ar facilita în măsură substanțială legăturile comerciale ale țărilor amintite.

● **Acordul comercial** dintre Argentina și Piața Comună, referitor în special la carnea de bovine congelată, urmează să intre în vigoare la 1 ianuarie 1972.

● **În ultima săptămînă** indicele de valori industriale Dow Jones a scăzut la cel mai redus nivel înregistrat în cursul acestui an.

PREȚURI:
CREȘTEREA CONTINUĂ

INDICII de prețuri sînt în momentul de față un barometru conjunctural dintre cele mai îndeaproape urmărite, date fiind persistența de care dau dovadă în continuare presiunile inflaționiste și însemnătatea caracterului lor generalizat pentru perspectivele pe termen scurt ale economiei țărilor capitaliste în ansamblu.

În Statele Unite, evoluția cea mai recentă a indicelui prețurilor la bunurile de consum este interpretată ca defavorabilă pentru șansele de succes ale măsurilor antiinflaționiste aplicate de Administrație. Datele publicate de Departamentul muncii arată că în luna mai indicele — după eliminarea oscilațiilor sezoniere — a crescut cu 0,6% față de luna precedentă, ceea ce echivalează cu un ritm anual de creștere de 7,2%. Urcarea din mai este considerată preocupantă nu numai în sine, ci și în lumina faptului că este o continuare a unei tendințe de accelerare a creșterii acestui indice observată de la începutul anului. Înainte de eliminarea oscilațiilor sezoniere, sporul față de luna precedentă a fost de 0,1% în ianuarie, 0,2% în februarie, 0,3% în martie și aprilie și 0,5% în mai; după eliminarea oscilațiilor, sporurile lunare au fost de 0,3% în ianuarie, 0,2% în februarie și martie, din nou 0,3% în aprilie și acum 0,6% în mai. Față de aceeași lună a anului precedent, sporul a reprezentat 3% la sfîrșitul lunii aprilie și 4,4% la finele lunii mai.

Prețurile bunurilor de consum și ritmul lor de creștere ating recorduri în ultimele luni în Anglia. În perioada de 12 luni încheiată la finele lunii mai, indicele acestor prețuri a crescut cu nu mai puțin de 9,8%. Recent, ministrul agriculturii a declarat în parlament că indicele de prețuri al mărfurilor alimentare a sporit într-o perioadă de 11 luni, încheiată la mijlocul lunii mai, cu 10,4%. Nici un indiciu nu vine să arate că această tendință ar fi pe cale să se atenueze.

Institutul național de statistică și studii economice din Paris a calculat că, față de media anului 1970=100, indicele prețurilor bunurilor de consum de la orașe a crescut în Franța în luna mai cu 0,7% față de luna precedentă. Indicele a ajuns astfel la nivelul 104,7%, față de 101,9 în decembrie 1970 și 99,4 în mai 1970. Sporul din mai face ca de la începutul anului în curs, indicele de prețuri să se fi majorat cu 8%, atunci cînd prognozele oficiale indicau pentru întreg anul 1971 un spor de 3,3%. În raport cu mai 1970, rezultă o creștere a indicelui de prețuri cu 5,3% — aceeași ca cea înregistrată în anul calendaristic 1970 și față de care s-a contat pe o încetinire a ritmului scumpetei în anul calendaristic 1971.

„Nu se întrevede nici un sfîrșit, deprecierea monetară continuă să avanseze", scria „Frankfurter Allgemeine Zeitung" la începutul lunii iulie despre evoluția prețurilor în Republica Federală a Germaniei. Indicele pe luna mai indică o creștere de 4,9% față de aceeași lună din 1970. Dacă se elimină mărfurile alimentare sezoniere, sporul a fost de 5,1%. După aprecierea organismelor specializate, urcarea prețurilor va înregistra aceleași ritmuri și în a doua jumătate a anului. Un for profesional al comerțului cu amănuntul vest-german consideră că în medie pe semestrul al doilea se va atinge o creștere de circa 5%. Prognoze optimiste mai vechi au fost infirmate de evoluția efectivă. Ministerul federal al alimentației a prevăzut pe tot anul 1971 o creștere a prețurilor la alimente între 2,4% și 2,9%, în orice caz nu mai mare decît cea din 1970; dar indicele oficial pe luna mai consemnează pînă în prezent un spor de 3,2%. Raportat la baza 1962=100, indicele costului vieții a fost de 129,9 în mai.

În ceea ce privește indicele implicit de creștere a prețurilor pentru ansamblul produsului național brut, Organizația pentru colaborare și dezvoltare economică (OCDE) prognostichează următoarele ritmuri pe principalele țări membre: Statele Unite, 5,25% pe întreg semestrul I 1971 și 4% pe semestrul II; Japonia, 4% și respectiv 5,5%; Franța, 5,25% și respectiv 4,75%; R.F.G., 7,25% și respectiv 6,25%; Italia, 0,75% și respectiv 4,75%; Anglia, 8% și respectiv 7,5%.

HOMO ECONOMICUS

JOHNNY MERGE LA RĂZBOI

CANOANELE compoziției literare — aplicabile, cel puțin în teorie, și unui modest articol de revistă — cer neapărat un „preludiu", o „intrare în materie", o „pregătire" a cititorului. Fie-ne iertat dacă, de data aceasta, nu vom respecta regula și vom intra direct în subiect: articolul apărut în cunoscuta publicație americană „NEWSWEEK" vorbește de la sine, nu are nevoie de nici o prealabilă pregătire a terenului.

„Pe o piață a muncii atît de aglomerată în momentul de față — scrie „NEWSWEEK" — șomajul în rîndul soldaților demobilizați care au luptat în Vietnam, s-a dublat, practic, în decursul ultimului an. În special în marile orașe, șomajul face ravagii printre acești «veterani»: la Cleveland ei furnizează 42% din muncitorii în căutare de lucru, înregistrați oficial în Ohio. Situația lor este mult mai gravă decît aceea a oamenilor de aceeași vîrstă care au reușit să scape de serviciul militar: printre cei dintîi, avînd vîrsta între 20 și 29 de ani, procentajul de șomeri este de 9,4%; iar din cea de a doua categorie, tot de aceeași vîrstă, doar 5,8%. Cei mai defavorizați sînt «veteranii» negri: la un alb șomer se numără doi negri... Recent, **American Legion** din districtul Orange, California, a invitat 800 de oameni de afaceri, primari și șefi de servicii municipale, la o conferință asupra acestei probleme. La consfătuire și-au făcut apariția doar doi patroni de mari întreprinderi...".

Care sînt cauzele acestei situații deplorabile? — se întreabă revista americană. „Ei sînt în general mai tineri decît predecesorii lor și mai puțin experimentați: 85% au între 20 și 24 de ani, și mulți au plecat în armată direct din liceu; o cincime nici n-au terminat studiile secundare". În fine, larga răspîndire a narcoticelor în rîndul soldaților din Vietnam, a restrîns și mai mult posibilitățile de lucru. „Newsweek" citează spusele unui funcționar al biroului de brațe de muncă din statul New York: „Patronii afirmă că atunci cînd angajează un soldat demobilizat din Vietnam, nu știu dacă nu cumva angajează un drogat sau un traficant de narcotice".

La ultimul Festival cinematografic de la Cannes unul din marile premii a revenit filmului lui Dalton Trumbo „Johnny merge la război", virulentă demascare, prin ricoșeu, a războiului din Vietnam. La sfîrșitul filmului, tînărul „care a mers la război" și a fost transformat într-o fărîmă de carne conștientă, cu picioarele și brațele amputate, surd și orb dar — repet — conștient, adresează în limbaj morse — semnalizînd cu un ciot de braț — un apel tuturor oamenilor: „S.O.S., oameni buni, S.O.S.".

Cifrele recente despre șomajul în rîndurile „veteranilor" din Vietnam, constituie și ele un semnal de alarmă — unul dintr-o mie, asupra urmărilor nefaste ale acestui război. Pînă cînd va dăinui această pată rușinoasă pe conștiința Americii? S.O.S., oameni buni, S.O.S.!

L. NIȚESCU

MONDORAMA

CONCURENȚĂ ÎN AER

PUNTEA AERIANĂ peste Oceanul Atlantic, între Europa Occidentală și continentul american, este străbătută anual de 6 milioane de pasageri, constituind un important teren de concurență pentru companiile de aviație. Presa apuseană, referindu-se la „războiul tarifar deasupra Atlanticului" explică și cauzele care l-au provocat. Este vorba de faptul că pe traseele aeriene transatlantice au apărut în ultimii trei-patru ani așa-numitele companii aeriene de chartere, specializate în transportul pasagerilor și mărfurilor, la comandă.

În general acestea sînt companii aeriene care nu sînt membre ale Asociației internaționale pentru transportul aerian, și care, aplicînd tarife mai reduse, au preluat mulți din pasagerii companiilor cu linii regulate, reducîndu-le încasările. Numai în decursul anului trecut, din 130 mii de pasageri transportați din Franța în S.U.A., circa jumătate au fost transportați de companiile americane de chartere, care au încasat astfel 50 milioane de franci francezi. Contraatacul, în această luptă de concurență — prin reducerea tarifului — l-a inițiat compania belgiană „Sabena". Exemplul ei a fost urmat de alte companii de aviație printre care „Alitalia", „BOAC", „KLM", „Air France", „Trans World Airlines", în total 13 companii care au redus sau sînt pe cale să reducă tarifele la bilete.

CETĂȚENI DE CATEGORIA DOUA

ÎN cele 18 luni care au trecut de la adoptarea Legii pentru imigrație, situația imigranților din Anglia n-a încetat să se înrăutățească. Discriminările se manifestă atît la angajarea cetățenilor de culoare, cît și la promovarea lor în posturi superioare. Ei întîmpină de asemenea dificultăți deosebite la închirierea de locuințe. „Este neîndoielnic faptul că locuințele în care stau imigranții reprezintă un echivalent foarte nesatisfăcător pentru chiria excesivă plătită", iar în cazul în care recurg la împrumuturi pentru a-și construi o locuință „imigranților li se cer dobînzi extrem de mari". Mărturiile privind faptele de mai sus au fost depuse de Bonhan Carter în fața Comitetului pentru relațiile rasiale și imigrație care examinează în prezent ascuțirea animozităților rasiale.

ELECTRONICA ȘI TRATAMENTUL BALNEAR

ÎN fiecare an, Consiliul central pentru conducerea stațiunilor de odihnă ale sindicatelor sovietice repartizează 8 milioane de bilete de odihnă și tratament. Pentru a accelera și simplifica această uriașă muncă, la Moscova a fost creat un centru de calcul, în care, în numai cîteva secunde, mașina electronică examinează cîteva variante posibile și recomandă fiecărui pacient cea mai potrivită stațiune, durata și regimul de tratament. Mașinile de calcul sprijină în același timp instituțiile specializate în proiectarea și construcția unor noi stațiuni balneo-climaterice. Centrul de calcul rezolvă de asemenea pentru stațiuni o serie de probleme de planificare și de gestiune.

CONSERVE CONTRA — CRONOMETRU

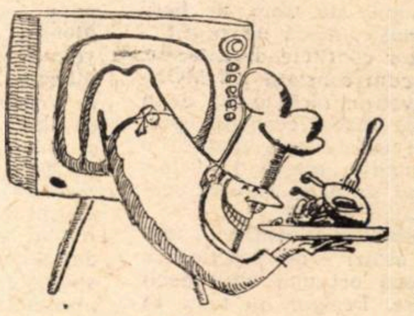

INDUSTRIA conservelor — unul din sectoarele cele mai dinamice ale industriilor alimentare — începe să fie supusă, în numeroase țări, unei tendințe de reprofilare.

Neîntrerupta cursă contra-cronometru, determinată de perpetua tendință a oamenilor de a economisi din timpul-nostru-cel-de-toate-zilele, a început să arunce o tentă de desuetudine asupra tradiționalelor conserve de varză, spanac, carne sau morcovi.

Principala tendință de reprofilare se îndreaptă spre prepararea finită a unor meniuri care nu solicită gospodinei sau mai ales gospodarului decît efortul de a le încălzi. Potrivit datelor Confederației franceze a industriei conservelor, producția și desfacerea acestor... meniuri gata preparate a crescut în ultimul an cu peste 25%. În S.U.A. de pildă, acest sistem cunoaște o mult mai largă răspîndire. „Dejunul T.V." sau „Dineul T.V." sînt nelipsite din orice bucătărie: o conservă-farfurie, cu mai multe despărțituri în care se află diferite feluri de mîncare, de la aperitiv la desert. După ce ai încălzit-o nu-ți mai rămîne decît să-i desfaci capacul și să urmărești, mîncînd, ... programul T.V.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

DINAMICI ALE PRODUCȚIEI INDUSTRIALE, PE LOCUITOR, ÎN UNELE ȚĂRI SOCIALISTE

UNUL dintre indicatorii care ilustrează elocvent nivelul atins în dezvoltarea industriei sau agriculturii unei țări este volumul producției ramurii respective, raportat pe un locuitor. Datele statistice disponibile pentru o serie de țări socialiste (vezi tabelul alăturat) demonstrează progresul remarcabil înregistrat în producția unor articole industriale de bază, în ultimele două decenii.

Deosebit de rapid a crescut, în intervalul 1950—1969, producția pe locuitor la energie electrică (în frunte situîndu-se, ca ritm, Bulgaria, R. P. Mongolă și România), la fontă, feroaliaje și oțel (pe primele locuri fiind Bulgaria și România), laminate finite (Bulgaria, România, R.D.G.), la automobile (România, Bulgaria, R.D.G.), la îngrășăminte chimice (Bulgaria, România, Ungaria) ș.a.

În ceea ce privește nivelul absolut al producției pe locuitor, atins în anul 1969, pe primele locuri (la majoritatea produselor) se situează Cehoslovacia, Uniunea Sovietică și R. D. Germană. Totodată, comparația cu o serie de țări capitaliste dezvoltate oferă unele concluzii interesante. La energie electrică, de pildă, producția pe locuitor a R. D. Germane în 1969 s-a apropiat de cea a Angliei (4245 kWh), a egalat aproape pe cea a R.F.G. și a depășit pe cea a Japoniei, Franței sau Italiei. La producția de fontă și feroaliaje Cehoslovacia este în urma Japoniei (581 kg.) și a R.F.G. (577 kg.), dar depășește cu mult Franța, Anglia și Italia; la producția de oțel pe locuitor Cehoslovacia este întrecută de Japonia (803 kg) și, cu puțin, de R.F.G. (767 kg), dar are un avans considerabil față de celelalte trei țări capitaliste amintite.

Țara	Anul	Energie electrică (kWh)	Cărbune *) (kg.)	Țiței (kg)	Fontă și feroaliaje (kg)	Oțel (kg)	Laminate finite (kg)	Tractoare (bucăți la 10000 locuitori)	Automobile (bucăți la 10000 locuitori)	Acid sulfuric (kg)	Îngrășăminte chimice (kg. substanță activă)	Ciment (kg)	Țesături tip lînă și bumbac (mp)	Încălțăminte din piele și înlocuitori de piele (perechi)
Bulgaria	1950	110		—	0,4	0,7	0,8	—	—	—	—	83	11,5	0,4
	1960	592	...	25,4	23,6	32,2	24,5	—	—	15,6	15,8	202	26,9	1,2
	1969	2043	1048	38,6	130,0	180,0	143,0	4,5	12,6	59,1	47,8	421	39,5	2,2
Cehoslovacia	1950	749	3633	5,1	158	252	173	8,4	24,6	20,4	7,7	161	34,7	3,0
	1960	1791	6173	10,0	344	496	328	23,8	53,1	40,5	21,0	370	38,6	4,2
	1969	2984	7343	14,6	486	749	519	12,9	108,0	71,7	43,5	467	39,7	6,8
R.D.G.	1950	1059	2552	—	18	68	42	2,8	4,4	16,3	79	77	15,2	1,8
	1960	2338	4233	—	116	218	152	2,6	44,1	42,3	122	292	32,3	3,1
	1969	3834	4723	—	123	283	210	3,5	85,7	64,7	184	434	32,6	4,0
R.P. Mongolă	1950	26,9	246	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,1	0,3
	1960	112	453	30,0	—	—	—	—	—	—	—	—	0,3	1,0
	1969	320	767	3,7	—	—	—	—	—	—	—	60	0,6	1,6
Polonia	1950	380	...	6,5	56,4	101	69,6	2,0	0,3	11,5	6,5	101	19,3	0,6
	1960	987	3516	6,5	143,0	225	149	3,0	11,0	23,1	16,1	222	24,1	2,0
	1969	1845	4147	13,5	207,0	347	235	14,2	27,9	46,6	45,1	363	29,2	3,1
România	1950	130	...	309	20	34	25	2,1	—	3,2	0	63	10,5	0,6
	1960	416	197	625	55	98	68	9,3	5,2	12,3	3,9	166	15,1	1,2
	1969	1575	408	662	174	277	191	12,0	24,0	41,9	36,0	376	23,1	2,5
Ungaria	1950	322	783	54,9	50	112	53	4,4	...	7,2	4,3	85	22,2	0,7
	1960	763	1266	122,0	127	189	119	2,7	2,5	17,8	10,2	157	27,8	2,1
	1969	1367	1243	170,0	171	295	196	1,7	3,8	44,1	45,6	249	33,4	3,2
U.R.S.S.	1950	507	1142	210	106	152	99,8	6,5	19,9	11,8	6,9	57	16,3	1,1
	1960	1364	1742	687	218	305	204	10,8	23,4	25,2	15,3	212	24,6	2,0
	1969	2864	1827	1355	339	459	317	17,7	33,2	44,3	44,9	373	28,4	2,6

*) Calculat în combustibil convențional (cu excepția Cehoslovaciei și Poloniei).

Sursa: Anuarul statistic al țărilor membre ale C.A.E.R. — 1970, pag. 110-115.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL IX NR. 33 (415)
VINERI 13 AUGUST 1971
20 PAGINI 2 LEI
33

CLASA MUNCITOARE — PRINCIPALA FORȚĂ ECONOMICĂ ȘI SOCIALĂ ÎN ȚARA NOASTRĂ

ÎNDEPLINIREA PLANULUI PE SEMESTRUL I — PREMISĂ A REALIZĂRILOR PE ÎNTREGUL AN

O CONCEPȚIE ASUPRA CALITĂȚII

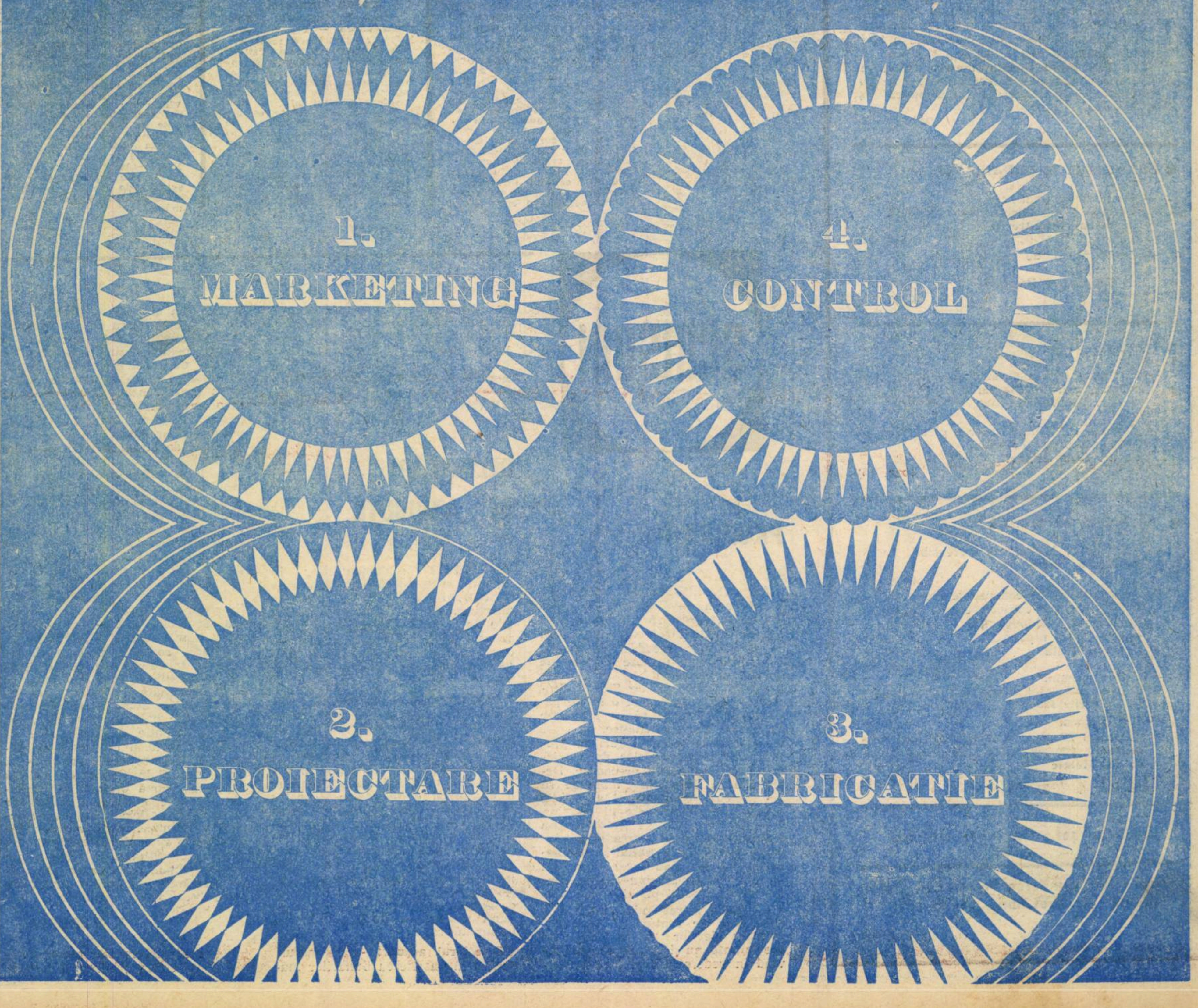

ANUL IX **viata economica**

săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11.78.76 • București

SUMARUL

nr. 33 din 13 august 1971

Pe marginea programului de acțiune ideologico-educativă al partidului nostru — Clasa muncitoare — forța economică și socială principală în țara noastră
de conf. univ. dr. **Ion Blaga** (pag. 3)

■ **ECONOMIE NAȚIONALĂ**

— Unele probleme ale îndeplinirii planului de stat pe semestrul I și asigurării realizării lui pe întregul an 1971
de ing. **Ion St. Ion,** vicepreședinte al Consiliului Economic (pag. 5)

— O concepție globală asupra calității: Marketing • proiectare • fabricație • control
de ing. **Dumitru Niculescu,** inspector general al Inspectoratului general de stat al Controlului calității produselor. (pag. 7)

— Îmbunătățirea condițiilor de muncă ale minerilor. Experimentarea extinderii schimbului de lucru de 6 ore în subteran
de ing. **Ion Mitrea,** Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei (pag. 8)

— În activitatea centralelor industriale Un obiectiv major: sporirea productivității (pag. 9)

— Perspectivele perfecționării și adîncirii în continuare a colaborării și cooperării economice și tehnico-științifice, dezvoltării integrării economice socialiste a țărilor membre ale C.A.E.R.
de ing. **Radu Constantinescu,** vicepreședinte al Comisiei Guvernamentale de Colaborare și Cooperare Economică și Tehnică (pag. 10—11)

■ **CONDUCERE ȘI ORGANIZARE**

— Anchetă de opinie: Viitorul și conducerea întreprinderii
de **Mihai Dumitrescu** (pag. 12)

— Conducătorii de întreprinderi — sub „Roentgen"
de **Zbiygniew Rózánski** (pag. 13)

■ **TEORII — IDEI**

— Critica și istoria gîndirii economice, deosebiri și cerințe ale cercetării
de dr. **Gh. Dobre** (pag. 14)

— Charles P. Kindleberger pledează în apărarea imperialismului
de dr. **Iosif Anghel** (pag. 15)

■ **ECONOMIE MONDIALĂ**

— Venezuela: Un proces ireversibil
de **Barbu Mareș** (pag. 17)

— Africa, teren al concurenței monopoliste
• Prezențe cu consecințe contradictorii
de **Marcel Moldoveanu**
• Penetrația niponă
de **Minu Pislă** (pag. 18)

— R.D. Germană
Știința influențează profilul producției
de dr. **Fritz Kaiser**

— R.P. Ungară
Orientări în cercetarea științifică și promovarea progresului tehnic
de **M. Melnic** (pag. 19)

Redactor șef: Gheorghe DOLGU

Tiparul: Întreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

CURIER

• Încadrare

HANS BATSCHI, **Brașov** — Problema ridicată de dv. referitoare la nivelul salarizării ce vi s-a stabilit la ocuparea funcției de tehnician, este soluționată prin Precizările Ministerului Muncii (emise de acord cu Consiliul Central al Uniunii Generale a Sindicatelor) cu nr. 170 025/6 august 1970 (pct. 3), potrivit cărora absolvenții școlilor medii de specialitate încadrați ca muncitori sau ca personal operativ (cu salarizarea pe trepte) la trecerea pe funcții pentru care îndeplinesc condițiile de studii și vechime (prevăzute în indicatorul în vigoare) ale căror salarii sînt stabilite de gradații, sînt încadrați, de regulă, la nivelul de bază al funcției. În cazul în care acest salariu este egal sau mai mic decît cel tarifar avut ca muncitor în producție sau ca personal operativ, cadrelor respective, îndeosebi celor încadrate pe funcții legate nemijlocit de procesul de producție, li se poate acorda un număr de gradații care să le asigure un salariu cu 1—2 clase mai mare decît cel avut ca muncitori sau personal operativ.

• Salarizare

PETRE PÂNCIULESCU. — **Dacă înainte de înscrierea în învățămîntul superior de subingineri constructori ați prestat muncă salariată mai mult de 12 luni, indiferent de funcția deținută și de ramura de activitate în care ați lucrat, la încadrarea dv. veți fi salarizat la nivelul de bază al salariului tarifar prevăzut pentru funcția de subinginer, comunicat unității la care lucrați de către organul central căruia îi este subordonată.**

★

MARIN CRUCERU, **Rîmnicu Vîlcea.** — La promovarea într-o funcție superioară, la care sînt prevăzute gradații, angajatul este încadrat la salariul tarifar, de bază al funcției respective (potrivit prevederilor pct. 6 din anexa nr. XI la H.C.M. nr. 914/1968, cu modificările ulterioare — **Indicații privind modul de acordare a gradațiilor la funcțiile tehnico-administrative).** Dacă salariul este mai mic sau egal cu cel avut la funcția din care a fost promovat, angajatului respectiv i se acordă un număr de gradații care să-i asigure (la promovarea într-o funcție superioară de execuție) o creștere echivalentă cu o clasă, iar de conducere cu 1 sau 2 clase de salarizare.

• Concediul de odihnă

MARIUS TOPALĂ, **Constanța.** — Vechimea în muncă ce se ia în considerare pentru determinarea duratei concediului de odihnă rezultă din însumarea perioadelor prevăzute în art. 39 și 40 din Legea nr. 27/1966, privind pensiile de asigurări sociale și art. 29 și 30 din H.C.M. 252/1967. Între aceste perioade este cuprinsă și aceea cînd salariatul s-a aflat în incapacitatea temporară de muncă. **Față de prevederile art. 8 din Legea nr. 26/1967, privind concediul de odihnă al angajaților, aveți dreptul la compensarea în bani a concediului neefectuat pentru lunile ianuarie — noiembrie 1970, respectiv pînă la data desfacerii contractului de muncă.** Numai dacă ați fi fost în concediu medical mai mult de 12 luni nu s-ar fi luat în considerare perioada respectivă. **Menționăm că dacă pentru lunile ce ați lucrat în anul cînd se socotește că aveți vechime neîntreruptă în muncă, n-ați beneficiat — la timpul său — de concediul de odihnă în natură sînteți îndreptățit ca, în afara compensației ce vi se cuvine pentru concediul neefectuat, aferent perioadei ianuarie — noiembrie 1970, să vi se compenseze și concediul corespunzător lunilor lucrate în anul încadrării în muncă. Solicitarea dreptului la compensație se poate face în termen de maximum un an de la data cînd acest drept trebuia să vă fie recunoscut și plătit, respectiv pînă la 1 decembrie 1971.**

• Relații între exploatarea și industrializarea lemnului

JEAN MARINESCU, **Rîmnicu Vîlcea.** — Potrivit normelor legale care reglementează plata venitului silvic, unitățile de exploatare și industrializare a lemnului sînt obligate să achite lunar inspectoratelor silvice taxa forestieră (venitul silvic), aferentă masei lemnoase ce urmează să fie exploatată pe baza graficelor de tăiere. În măsura în care unitățile forestiere nu vor pune de acord volumul tăierilor la datele stabilite în graficele întocmite de achitarea lunară a taxei forestiere, vor înregistra o imobilizare de fonduri care va ieși în evidență cu ocazia verificării garanției creditelor de organele băncii și care va duce în ultimă instanță la generarea unor împrumuturi restante. **În această situație este de datoria conducerii combinatelor industriale să găsească cele mai eficiente măsuri pentru a intensifica ritmul exploatărilor,** punînd astfel în concordanță graficul de tăiere a masei lemnoase cu plata lunară obligatorie a taxei forestiere. Precizăm că potrivit instrucțiunilor aprobate prin codul silvic, în cazuri justificate, conducerea ministerului poate acorda prelungiri de termene o singură dată pe an, fără a depăși 31 decembrie al anului de producție respectiv. În această situație organele băncii includ în garanția creditului bancar contravaloarea masei lemnoase respective, urmărind însă ca unitățile în cauză să intensifice exploatarea acesteia, evitînd astfel imobilizări de fonduri generate de plata taxei forestiere. În momentul de față în cadrul direcției noastre se studiază posibilitatea luării în garanția creditului bancar a fondurilor imobilizate din neexploatarea masei lemnoase ca urmare a unor condiții obiective (calamități etc.) și bineînțeles sub rezerva angajamentului conducerii unităților, că materialul lemnos va fi scos într-un termen relativ scurt.

Ultimul aliniat al pct. 68 din Instrucțiunile nr. 1/1971 ale Băncii Naționale a Republicii Socialiste România prevede că rambursarea creditelor restante se va efectua numai pentru sume corespunzătoare reducerii pe total față de finele perioadei precedente a imobilizărilor de mijloace circulante. La data de 28 februarie a.c. cu ocazia verificării garanției creditelor, CEIL Rm. Vîlcea prezenta imobilizări de mijloace circulante de 924 mii lei și un împrumut restant de 161 mii lei. Deoarece imobilizările de mijloace circulante nu se reflectau în totalitate în credite restante, am cerut relații Sucursalei județene Vîlcea care ne-a comunicat că acestea au fost acoperite de beneficii peste plan neseparate din contul curent. Prin adresa nr. 34287/1971 **am atras atenția unității noastre ca pentru viitor să țină seama ca la verificarea garanției creditelor să influențeze calculul cu toate sursele atrase, în sensul reflectării imobilizărilor de mijloace circulante în credite restante.** Aceasta a dus la majorarea împrumutului restant pe luna martie la 977 mii lei, conform imobilizărilor înregistrate de unitate. În ce privește afectarea contului curent cu sumele provenite din credite pentru alimente muncitori, **menționăm că sucursala noastră a procedat corect, deoarece CEIL Rm. Vîlcea nu a restituit valoarea creditelor acordate reținute pe statele de salarii la termenele prevăzute de circulara băncii nr. 29/[illegible] elaborată pe baza H.C.M. 571/1955.** (Acesta este punctul de vedere solicitat de dv. semnat de Banca Națională a Republicii Socialiste România).

SCRISORI

PROPUNERI...

ÎN INTERESUL modernizării continue a învățămîntului mediu economic, doresc să propun ca profesorii (evident cei care au funcții în producție) încadrați la liceele respective să urmeze cursuri de pregătire pedagogică.

— La Academia de Științe Economice să se înființeze o secție pedagogică de unde să se recruteze viitoarele cadre didactice.

— Sincronizarea planurilor, programelor și manualelor de specialitate se impune cu precădere. Definițiile la diferitele manuale să fie aceleași, complete și accesibile nivelului de înțelegere al elevilor.

— Să se înglobeze în disciplina **Organizarea, planificarea și conducerea științifică a unităților economice** — disciplină nouă, completă — noile teme privind știința conducerii și studiul pieței.

— Unele întreprinderi nu aplică noul plan de conturi și, ca atare, practica elevilor de la liceele de specialitate nu-și atinge scopul. Avînd în vedere și faptul că practica în producție face parte integrantă din planul de învățămînt, propunem să se efectueze după absolvirea anului IV.

prof. dr. Ion I. GHELASE
București

DELIMITĂRI DE ATRIBUȚII

POTRIVIT reglementărilor în vigoare, se constată o identitate de atribuțiuni (cel puțin la unitățile aparținînd M.I.C.M.) privind posturile de contabil șef și director adjunct. Astfel, prin regulamentul de organizare și funcționare, se prevăd următoarele atribuții de serviciu:

Contabilul șef — organizează inventarierea întregului patrimoniu al întreprinderii, luînd măsuri de întocmire a formelor legale pentru diferențele constatate; studiază, analizează și propune măsuri în vederea îmbunătățirii rentabilității și a eliminării deficiențelor constatate în activitatea uzinei în legătură cu realizarea și livrarea producției, cu stocurile supranormative, depășirea consumurilor specifice, eliminarea locațiilor și alte cheltuieli neeconomicoase; analizează corelația indicatorilor financiari și economici rezultați, propunînd și luînd măsuri — după caz — de îmbunătățiri.

Directorul adjunct — ia măsuri pentru inventarierea bunurilor materiale din sectorul condus; asigură ca în activitatea de aprovizionare, cheltuielile să fie minime; ia măsuri pentru evitarea formării de stocuri de materiale fără mișcare, cu mișcare lentă sau supranormative; organizează întocmirea în mod corespunzător a planului de aprovizionare cu materiale pentru producție, investiții, întreținere, a planului de desfacere și a planului de transport, pe care după verificare le supune spre însușire comitetului de direcție.

Din cele de mai sus rezultă, că obiectivele sînt aceleași, deosebirea constînd în sfera responsabilității, respectiv contabilul șef răspunde pentru toate, iar directorul adjunct parțial pentru sectorul pe care îl coordonează.

Odată cu organizarea controlului financiar preventiv propun trecerea serviciilor desfacere, aprovizionare, administrativ, direct sub îndrumarea contabilului șef, ținînd cont de înrudirea acestora cu cele ale contabilității. Prin faptul că nu avem activitate comercială, produsele noastre avînd desfacere asigurată prin balanțe, urmează ca în această situație contabilul șef să devină directorul economic al unității. Astfel, conducătorul unității nu ar mai fi în postura de arbitru între cele două organe de conducere, ceea ce ar duce în mod sigur la controlul eficient asupra activității economice, prin coordonarea de către o singură persoană. Postul de director adjunct ar urma să fie transformat în director de personal — învățămînt, eliberînd directorul general de aceste probleme.

T. BUDUȘAN
responsabil compartimentul control financiar preventiv
Uzina „Unirea" Cluj

În Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la consfătuirea de lucru a activului de partid din domeniul ideologiei și al activității politice și cultural-educative se subliniază deosebit de pregnant, atît procesul obiectiv care a dus, în decursul construcției socialiste, la creșterea cantitativă și calitativă a clasei noastre muncitoare, cît și măsurile întreprinse sau inițiate de partid, pentru etapa în care am pășit — a creării societății socialiste multilateral dezvoltate — pentru a veni în întîmpinarea acestui proces obiectiv, a-l sprijini și accelera, pentru a asigura transformarea deplină în act a potențelor clasei ce a stat în fruntea transformărilor noastre revoluționare și este chemată să joace în continuare rolul primordial în perfecționarea materială și spirituală a tuturor trăsăturilor societății noastre socialiste. **„După cum vedeți** — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu — **în toate măsurile de perfecționare a conducerii societății noastre pe prim plan stă clasa muncitoare, clasa cea mai înaintată a societății noastre, principala forță productivă care a dovedit că știe să-și îndeplinească în mod minunat rolul său de conducător al întregii noastre națiuni".**

PE MARGINEA PROGRAMULUI DE ACȚIUNE IDEOLOGICO-EDUCATIVĂ AL PARTIDULUI NOSTRU

CLASA MUNCITOARE — FORȚA ECONOMICĂ ȘI SOCIALĂ PRINCIPALĂ ÎN ȚARA NOASTRĂ

conf. univ. dr. I. BLAGA

REVOLUȚIA socialistă este — în esență — o revoluție a muncitorilor, clasă principală a societății burgheze și clasă conducătoare a noii orînduiri socialiste.

Rolul conducător al clasei muncitoare în revoluția și construcția socialistă a fost fundamentat teoretic de clasicii marxism-leninismului, care ajunseseră la concluzia că lupta de clasă dintre proletariat și burghezie duce inevitabil la dictatura proletariatului, pe care o considerau o condiție sine qua non a victoriei socialismului; ei delimitau pe istoricii, filozofii, sociologii și economiști socialiști de ceilalți, în funcție de recunoașterea acestei teze. Transformările socialiste din Uniunea Sovietică și apoi și din celelalte țări socialiste, inclusiv în România, au confirmat valabilitatea tezelor clasicilor și în acest domeniu.

Rolul deosebit al clasei muncitoare în crearea modului de producție socialist și a suprastructurii sale este determinat obiectiv de faptul că muncitorii reprezintă, înainte de toate, în condițiile capitalismului, clasa producătoare cea mai exploatată, legată de tehnica cea mai înaintată, de faptul că interesele lor cer înlăturarea exploatării capitaliste a muncii; aceste interese, cele mai radicale, exprimă legile obiective ale progresului social și transformă clasa muncitoare — așa cum arăta Lenin — într-o clasă luptătoare, în cea mai revoluționară clasă a societății.

Bineînțeles, afirmarea și exercitarea rolului muncitorilor în societate depinde de numărul și ponderea lor în structura socială. Practica a demonstrat, însă, cu exemplul majorității țărilor socialiste și cu exemplul luptelor revoluționare care se desfășoară în lume, că muncitorii pot să-și exercite rolul lor politic și în condițiile în care nu sînt o clasă numericește majoritară în societate, inclusiv atunci cînd reprezintă o pondere redusă în ansamblul populației.

Posibilitățile clasei muncitoare în revoluția socialistă sînt date de faptul că această clasă este legată de formele de economie cele mai avansate, de industrie, ramură hotărîtoare pentru progresul economic și social în orice țară, fără excepție. Răspîndirea muncitorilor în celelalte ramuri, în construcții, în transporturi, în sfera serviciilor, în agricultură etc., este rezultatul dezvoltării forțelor de producție — principalul factor de progres al societății.

Concentrarea în mari unități economice asigură clasei muncitoare o mare forță organizatorică și de mobilizare, o mare combativitate. Unirea mișcării muncitorești cu socialismul științific și apariția și dezvoltarea partidului comunist — nucleul conducător al mișcării muncitorești, transformă clasa muncitoare într-o „clasă pentru sine", unitară sub raport organizatoric și politic, într-o clasă conștientă de menirea ei în istorie. Partidul asigură unitatea de voință și acțiune a muncitorilor.

Condusă de partidul comunist, clasa muncitoare este capabilă să izoleze burghezia de păturile exploatate ale populației, să înfăptuiască alianța cu celelalte pături muncitoare, în primul rînd cu țărănimea și intelectualitatea, să făurească acea forță socială capabilă să învingă în revoluția și construcția socialistă. România, cu realitățile ei socialiste, atestă complex și marile posibilități revoluționare ale muncitorimii, și necesitatea rolului politic conducător al acestei clase.

ÎN VIRTUTEA înapoierii economice a României, a slabei dezvoltări a industriei, construcțiilor și transporturilor, la începuturile construcției socialiste, clasa muncitoare era puțin dezvoltată numericește. În 1950, după refacerea economiei și după primii doi ani de industrializare, numărul muncitorilor era de 1.222 mii, din care 640 mii în industrie (adică circa jumătate), 138 mii în construcții, 95 mii în transporturi și 181 mii în agricultură. Muncitorii reprezentau aproape 58% din totalul salariaților și numai circa 18% din totalul populației ocupate.

Înfăptuirea industrializării a modificat substanțial tabloul social al țării. În 1970, numărul muncitorilor atinge circa 3.800 mii. Dacă la acest număr, adăugăm o parte a tehnicienilor, personalul de serviciu de pază și pompierii, totalul muncitorilor trece de 4 milioane persoane, ceea ce reprezintă peste 78% din totalul salariaților și aproape 43% din populația ocupată.

Creșterea numerică a muncitorilor a fost însoțită de îmbunătățirea răspîndirii lor în ramurile producției materiale. În 1970, repartizarea lor pe ramuri ale economiei era aproximativ următoarea: 48% în industrie, 16% în construcții, peste 10% în agricultură și silvicultură, peste 7% în transporturi, 9% în circulația mărfurilor, 5% în gospodăria comunală etc. Ei reprezintă 83% din totalul salariaților industriali, peste 86% din salariații din construcții, peste 84% din salariații din transporturi, 80% din salariații comerciali, 82% din salariații din agricultură și silvicultură și circa 8% din totalul populației agricole. Rezultă că în toate ramurile neagricole ale producției de bunuri materiale, muncitorii reprezintă peste 4/5 din totalul populației ocupate. Ei constituie, cu excepția agriculturii, principala forță de muncă a ramurilor producției materiale.

Mărirea rîndurilor clasei muncitoare a avut loc, în primul rînd, pe seama absorbirii celei mai mari părți a sporului natural al populației, apoi pe seama atragerii unei părți a populației neocupate a orașelor (femei casnice), și bine înțeles pe seama deplasărilor de populație din agricultură în ramurile neagricole.

Un efect de seamă al industrializării țării și al repartizării raționale pe teritoriu a forțelor de producție îl reprezintă creșterea numărului muncitorilor în județele economicește rămase în urmă și o răspîndire substanțial mai uniformă a clasei muncitoare pe județe. Aceasta reprezintă un factor de progres social, de afirmare a rolului clasei muncitoare nu numai în toate sferele activității sociale, dar și pe întregul teritoriu al țării. Referindu-se la una din trăsăturile definitorii ale societății socialiste multilateral dezvoltate, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că **„avem în vedere repartizarea justă pe teritoriu a forțelor de producție, care să creeze condiții de lucru pentru oamenii muncii din toate zonele țării, să asigure și din punct de vedere social prezența clasei muncitoare în toate județele"**. În prezent, muncitorii și familiile lor reprezintă circa 4/5 din totalul populației urbane, față de numai circa 1/2 în perioada antebelică.

În ultimele două decenii, tot în legătură cu industrializarea, au avut loc importante deplasări în structura pe sexe și pe vîrste a muncitorilor. A crescut continuu ponderea femeilor în totalul muncitorilor; dacă în 1960, ponderea acestora era de 27,6%, în 1968 femeile au reprezentat peste 31%; tendința este de creștere în continuare a greutății specifice a muncitorilor femei.

Deplasări, de asemenea, spectaculoase, în cadrul muncitorimii, s-au petrecut și în domeniul calificării. După unele aprecieri globale, în anul 1950 muncitorii calificați reprezentau cam 60% din total. Între 1950 și 1968, au absolvit cursurile de calificare de scurtă durată circa 1636 mii muncitori, iar alți 784 mii au absolvit școlile profesionale de ucenici; în aceeași perioadă școlile medii tehnice și școlile tehnice de maiștri au fost absolvite de aproape 300 mii de persoane. Conform unor aprecieri, de asemenea globale, muncitorii calificați ar reprezenta, în 1970, cam 82% din total; alte aprecieri indică procentul de 85%. În oricare dintre cele două variante, numărul și ponderea muncitorilor calificați sînt foarte înalte, cu tendințe nete de îmbunătățire și în viitor.

Despre nivelul înalt de calificare a muncitorilor vorbește și faptul că, în 1970, peste 70% dintre aceștia realizau salarii de peste 1100 lei, adică salarii considerabil superioare primelor trepte de salarizare.

Un număr important de muncitori au terminat cel puțin 8 clase în școala de cultură generală, un număr destul de mare au terminat școala medie sau liceul.

⟶

Ridicarea nivelului de calificare și de pregătire prin școală a muncitorilor indică, în același timp, creșterea nivelului lor de cultură; creșterea cerințelor culturale ale muncitorilor (de carte, spectacole teatrale și cinematografice, ca și răspîndirea radioului și televiziunii etc.) dovedesc acest lucru.

Asistăm și la o activizare politică a clasei muncitoare. In prezent, peste 24% din muncitori sînt membri de partid, față de anul 1960, cînd din partid (membri și candidați) făceau parte numai 14% din totalul muncitorilor.

Creșterea rîndurilor muncitorilor, faptul că ei reprezintă astăzi peste 2/5 din totalul populației ocupate (un număr și o pondere aproape egale cu ale țăranilor), ridicarea nivelului lor de pregătire profesională, a combativității și maturității politice a clasei muncitoare reprezintă condiția esențială a importantelor prefaceri care au loc în viața socială, economică și politică a țării noastre, în ultimul timp. Dezvoltarea clasei muncitoare constituie cea mai semnificativă premisă socială și politică a succesului făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

ÎN ACTUALA ETAPA a construcției socialiste pe care a pregătit-o întreaga dezvoltare a societății noastre de peste două decenii și pe care a deschis-o Congresul al X-lea al P.C.R., clasa muncitoare va cunoaște noi și importante transformări.

Este de așteptat creșterea în continuare a rîndurilor muncitorilor. Conform calculelor noastre, încă în 1975 muncitorii vor reprezenta 4,8 milioane de persoane, ceea ce va constitui circa 1/2 din totalul populației ocupate și aproape 4/5 din totalul salariaților. În acel an, după o dezvoltare de milenii a țării, țărănimea va deveni o clasă sensibil minoritară numericește în structura noastră socială. Prin 1980, numărul muncitorilor va fi de circa 5,5 milioane reprezentînd circa 55% din populația ocupată; în 1990 numărul lor va fi probabil de 6,7—6,8 milioane; al inginerilor, tehnicienilor, personalului de specialitate și funcționarilor, de 2—2,1 milioane, iar al țăranilor de numai 1,6 milioane; muncitorii vor reprezenta circa 2/3 din totalul celor ocupați, iar țăranii circa 1/7.

Un rezultat al deplasărilor de populație din agricultură, al mutării familiilor din mediul rural în cel urban, va fi crearea de condiții pentru mărirea substanțială a ponderii femeilor în totalul muncitorilor; putem afirma, pe baza comparațiilor cu alte țări și al tendințelor actuale în țara noastră, că după 1985 femeile vor reprezenta peste 2/5 din numărul muncitorilor. În deceniile al VIII-lea și al IX-lea, circa jumătate din totalul muncitorilor vor fi în vîrstă de pînă la 34 de ani.

Concomitent, va continua procesul de ridicare a nivelului de calificare a muncitorilor; probabil către anul 1990, toți muncitorii vor fi practic calificați, iar ca urmare a generalizării liceului, numărul mediu de clase absolvite în școala de cultură generală de un muncitor va fi probabil de circa 10.

Cea mai mare parte a muncitorilor vor lucra în industrie, construcții, transporturi și în agricultură, dar un număr foarte mare vor lucra în sfera serviciilor. Calculele noastre arată că prin 1990, circa 34% din totalul populației ocupate va avea locuri de muncă în domeniul serviciilor; peste 1/2 din persoanele ocupate în această sferă o vor forma muncitorii.

După cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, ca urmare a organizări raționale și sistematizării mai bune a teritoriului țării noastre, a creării de noi centre orășenești și organizării pe baze științifice a vieții comunelor și satelor patriei **„vor avea loc schimbări puternice în structura societății noastre, ceea ce va duce la creșterea și mai accentuată a rolului clasei muncitoare ca forță principală în întreaga viață economică și socială“.**

Ca rezultat al dezvoltării industriei în toate județele țării și cu prioritate în județele rămase în urmă, al dezvoltării construcțiilor, al altor obiective economice (inclusiv a celor cu caracter industrial, din agricultură), sau cu caracter turistic, cultural, de învățămînt, de sănătate etc., ponderea salariaților în totalul populației țării se va apropia considerabil de media pe țară. În 1969 salariații la 100 locuitori variază între 10 în județul Botoșani și 43,5 în județul Brașov, față de media pe țară de 25 (în 1950, numai 13). În 1975, salariații vor reprezenta aproape 29% din totalul populației, iar în 1980 peste 31%; prin 1990 ei vor reprezenta în medie pe țară peste 40% și vor fi considerabil mai uniform repartizați pe județe; probabil diferențele în sus sau în jos, în raport cu media, nu vor depăși, să spunem, 7—8 puncte. Ponderea muncitorilor la 100 locuitori va fi de peste 24 în 1980 și de peste 30 în 1990, de asemenea considerabil mai uniformă pe județe.

Clasa muncitoare va fi implicată în toate deplasările din structura socială a României, în toată perioada făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate. Creșterea clasei muncitoare reprezintă, în această etapă, principalul factor al mobilității sociale și al omogenizării societății noastre.

Mărirea rîndurilor muncitorilor, spre deosebire de etapele anterioare, se va înfăptui, în primul rînd, nu pe calea absorbirii sporului natural al populației (deși și acesta va avea o anumită importanță), ci pe calea deplasărilor directe de populație agricolă în ramurile neagricole, inclusiv din rîndurile țăranilor necooperativizați. Calculele noastre arată că în perioada cincinalului 1971—1975, din agricultură vor trece în celelalte ramuri circa 600 mii persoane, care vor mări, aproape fără excepție, numărul muncitorilor. Este de dorit ca cea mai mare parte a persoanelor deplasate să fie femei (de altfel principala forță de muncă ce poate fi eliberată în prezent din agricultură este cea feminină).

O a doua direcție a deplasărilor sociale în actuala etapă (în care este implicată, în primul rînd, clasa muncitoare) o reprezintă trecerile din rîndurile muncitorilor și ale țărănimii în rîndurile intelectualității. Deplasările directe, în acest caz, au o importanță mai redusă, deși și în această etapă (poate mai mult decît în trecut), pe calea calificării prin școli, un număr de muncitori sau țărani vor ocupa locuri de muncă în domeniul activității intelectuale.[1]) Principalele deplasări vor avea loc pe seama sporului natural al populației, adică prin creșterea rîndurilor intelectualității cu noi contingente provenind din familiile muncitorești și țărănești.

Firește, clasa muncitoare este afectată și de alte deplasări sociale, de mai mică importanță, cum sînt trecerile din rîndurile meseriașilor cooperativizați în cele ale muncitorilor și invers (mai ales, în legătură cu dezvoltarea sferei serviciilor), trecerile din rîndurile unor categorii de funcționari în rîndurile muncitorilor etc.

Un aspect esențial al omogenizării societății noastre în actuala etapă îl constituie apropierea muncii fizice de munca intelectuală, reducerea importanței primei, pe fondul ridicării generale a nivelului de calificare și de pregătire profesională și cultură a populației. Fenomenul, observabil de mai multă vreme în țările socialiste, dar și în țările capitaliste dezvoltate — rezultat al revoluției tehnico-științifice contemporane —, de ridicare considerabilă a nivelului de calificare a muncitorilor și de apropiere a lor de pregătirea tehnicienilor și inginerilor se va intensifica esențial în actuala etapă în țara noastră. Dificultățile pe care astăzi le întîmpină sociologii pedanți în delimitarea muncitorului de tehnician și a acestuia de inginer în funcție de caracteristicile locului de muncă și ale pregătirii profesionale vor deveni cu certitudine din ce în ce mai mari, astfel încît concluzia dizolvării unei părți a intelectualității în rîndurile muncitorilor, peste 15—20 de ani, nu ni se va mai părea hazardată, ci pur și simplu banală.

Concomitent, vom asista și la un amplu proces de ridicare a nivelului tehnic și de cultură al țărănimii. Paralel cu reducerea rîndurilor ei, cu necesitățile de creștere rapidă a productivității muncii (aceasta în actualul cincinal va crește mai rapid decît în industrie), vor spori cerințele de ridicare a calificării lucrătorilor agricoli; munca agricolă va căpăta trăsături tot mai apropiate de cele ale muncii industriale; se vor reduce treptat deosebirile dintre industrie și agricultură, dintre oraș și sat.

Omogenizarea structurii sociale a țării noastre este determinată într-o mare măsură de ridicarea nivelului de trai al tuturor păturilor populației și mai ales de ridicarea veniturilor mici ale muncitorilor din clasele inferioare de salarizare, ale țărănimii, ale altor pături sociale. Apropierea veniturilor are la bază un proces obiectiv — apropierea nivelurilor de calificare și egalizarea treptată a aportului în muncă al membrilor societății la dezvoltarea economiei, culturii etc. În același timp, ca urmare a perfecționării organizării și conducerii, ca și a structurii economiei, ca urmare a adaptării ei pe un plan superior la nevoile societății, a ridicării nivelului de conștiință, va dispare necesitatea unor stimulente materiale deosebite pentru unele categorii de muncitori, ingineri, tehnicieni, specialiști etc., ceea ce va apropia veniturile mici de cele mari, și, în general, va reduce diapazonul veniturilor. Procesul, evident și în prezent, este reflectat de preconizata creștere, substanțial mai mare, a salariilor mici în comparație cu creșterea medie planificată în actualul cincinal a salariului mediu, ca și de mărirea ceva mai rapidă a venitului țărănimii, decît al salariaților.

CREȘTEREA clasei muncitoare sub aspect numeric și sub raport calitativ și omogenizarea structurii sociale în actuala etapă sînt reflectate pe plan politic de dezvoltarea și consolidarea alianței clasei muncitoare cu țărănimea, cu intelectualitatea și cu celelalte pături de oameni ai muncii. Alianța, constituită în condițiile luptei antifasciste, antifeudale și antiimperialiste și ale desăvîrșirii revoluției burghezo-democratice, este ridicată pe un plan superior în noua etapă, cînd clasa muncitoare devine dominantă numericește, iar societatea este considerabil mai omogenă. Altele sînt și obiectivele acestei alianțe: făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate (și trecerea ulterioară la comunism) și modalitățile de înfăptuire și consolidare a ei.

Dezvoltarea clasei muncitoare și maturizarea ei ca forță socială fundamentală a societății noastre reprezintă premisa creșterii activității politice, a cărei trăsătură esențială este **adîncirea democrației socialiste, creșterea participării maselor la organizarea și conducerea societății, la rezolvarea treburilor economiei, culturii, vieții sociale etc.**

Dezvoltarea democrației socialiste pe temelia noilor prefaceri în structura socială este favorizată de creșterea nivelului de pregătire culturală și politică a celor ce muncesc, de ridicarea nivelului de conștiință socialistă a maselor și stimulată de spiritul revoluționar al muncitorilor — mai numeroși și mai activi. Muncitorii reprezintă forța de antrenare și activizare a tuturor păturilor sociale.

Hotărîrile partidului nostru cu privire la munca colectivă, la participarea reprezentanților clasei muncitoare la conducerea organelor economice, sociale și de stat, la crearea comitetelor de direcție și de administrație, la instituționalizarea adunărilor generale, la măsurile de reorganizare a controlului obștesc ș.a., au drept obiectiv nu numai perfecționarea organizării vieții economice și sociale, dar și asigurarea mai deplină și în mod operativ a rolului conducător pe care îl are clasa muncitoare în societatea noastră.

Mărirea ponderii muncitorilor în viața economică, socială și culturală a țării constituie, în același timp, principala premisă de clasă a creșterii rolului conducător, organizator și mobilizator al Partidului Comunist Român, în toate domeniile de activitate socială. Dezvoltarea clasei muncitoare duce la dezvoltarea partidului însuși. Avangardă a muncitorilor, partidul își va spori numărul membrilor corespunzător cu modificările în structura economiei și a societății. Transformarea partidului în nucleu al societății românești va avea la bază noua compoziție socială a țării și apropierea economică, ideologică, culturală, din punct de vedere al condițiilor de trai etc., a claselor și grupurilor sociale. Treptat, clasa muncitoare va asimila și va dizolva în cadrul ei, noi și noi grupuri sociale.

Dezvoltarea clasei muncitoare și mărirea rolului partidului în societatea noastră presupune apoi dezvoltarea organizațiilor de masă și obștești, sporirea rolului lor în viața politică și socială. Perfecționarea aparatului de stat, aplicarea noilor principii de organizare și conducere a economiei și culturii, reorganizarea administrativ-teritorială etc. reprezintă cadrul organizatoric propice pentru activizarea acestor organizații și, în general, a tuturor cetățenilor țării.

CLASA MUNCITOARE — principala forță și promotoare a revoluției și construcției socialiste — clasă fundamentală, conducătoare a societății noastre — va cunoaște în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate noi și însemnate transformări, a căror direcție principală este consolidarea rolului ei economic, politic și social. Aceste prefaceri — care confirmă previziunile fondatorilor marxism-leninismului—sînt în același timp rodul elaborărilor teoretice ale comuniștilor, inclusiv ale comuniștilor români, și reprezintă obiective și instrumente de înfăptuire a programului Partidului Comunist Român de ridicare a României, în noua etapă, pe trepte superioare ale civilizației.

---

1) Fenomenul se va amplifica mai ales o dată cu creșterea recrutărilor de noi studenți dintre absolvenții școlilor medii care au un stagiu de muncă în industrie, agricultură, construcții, servicii etc. Asemenea fenomen este de dorit și firesc în societatea noastră.

UNELE PROBLEME ALE ÎNDEPLINIRII PLANULUI DE STAT PE SEMESTRUL I ȘI ASIGURĂRII REALIZĂRII LUI PE ÎNTREGUL AN 1971

ing. Ion Șt. ION
Vicepreședinte al Consiliului Economic

PE TOT cuprinsul țării noastre, în toate unitățile economice, oamenii muncii își desfășoară activitatea în atmosfera de puternică mobilizare și entuziasm generată de dezbaterea programului de acțiune ideologico-educativ elaborat de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, întîmpinînd cu noi și însemnate realizări cea de a XXVII-a aniversare a eliberării patriei.

Elocvente în această privință sînt realizările dobîndite în primul semestru al anului curent. În acest răstimp, **planul de dezvoltare a economiei naționale a fost nu numai îndeplinit ci și depășit la principalii indicatori în condițiile menținerii unui înalt ritm de creștere a producției industriale, de aproape 12 la sută, față de perioada similară a anului trecut.** *Aceasta a făcut posibilă livrarea peste plan a însemnate cantități de energie electrică, oțel, fontă, cărbuni, fibre și fire chimice, strunguri, mijloace de automatizare, produse textile, mobilă etc.*

Toate aceste succese se adaugă ca noi mărturii ale hotărîrii celor ce muncesc, a întregului nostru popor, de a realiza exemplar programul partidului de dezvoltare continuă a economiei naționale, de ridicare pe această bază, a nivelului de trai.

PARAMETRII planului de stat pe anul 1971 se caracterizează prin **creșteri importante față de nivelurile realizate în 1970,** atît sub aspect cantitativ cît și calitativ. Continuînd, cu consecvența ce caracterizează mersul nostru înainte pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, de a înregistra ritmuri intense de dezvoltare a economiei naționale, prevederile planului pe acest an — ca primă treaptă a cincinalului în curs — cuprind mutații calitative vizînd îmbunătățirea structurii producției și exportului, diminuarea cheltuielilor de producție, sporirea productivității muncii, creșterea într-o proporție mai mare a venitului național în comparație cu produsul social.

La principalii indicatori nivelele prevăzute în planul pe acest an față de realizările din 1970 se prezintă astfel:

	(%)
Produsul social total	110,3
Venitul național	114,3
Producția globală industrială	112,0
Producția globală agricolă	133,0
Volumul investițiilor (centralizate)	111,3
Volumul comerțului exterior	114,5
Productivitatea muncii pe salariat în industrie	106,0
Cheltuieli la 1000 lei producție marfă în industrie	98,1

Îmbunătățirea structurii producției vizează creșteri mai accentuate la unele produse complexe și cu un grad mai ridicat de prelucrare cum sînt: mașinile-unelte, utilajele tehnologice, produsele industriei electrotehnice și electronice — în construcția de mașini; îngrășăminte complexe, fire și fibre sintetice, materiale plastice și rășini sintetice — în industria chimică. Ramurile industriale producătoare de bunuri pentru consum au sarcini însemnate în direcția îmbunătățirii calității și diversificării producției. Concomitent, în toate ramurile economiei sînt prevăzute sarcini sporite privind creșterea eficienței economice, respectiv reducerea cheltuielilor materiale de producție și ridicarea rentabilității.

Realizările pe semestrul I 1971 depășesc la principalii indicatori nivelele planificate, marcînd totodată creșteri importante față de semestrul corespunzător al anului trecut. (vezi tabelul nr. 1)

În scopul îndeplinirii și depășirii sarcinilor de plan, organizațiile de partid au desfășurat o largă acțiune de mobilizare a celor ce muncesc, intensificînd munca de educare comunistă a acestora, fapt ce a determinat o efervescentă activitate productivă în toate sectoarele economiei naționale. **Colectivele de oameni ai muncii au întîmpinat jubileul de 50 de ani de la înființarea Partidului Comunist Român cu realizări deosebite în îndeplinirea sarcinilor de plan și a angajamentelor** pe care le-au luat la începutul acestui an. **În primul semestru al anului 1971 s-a realizat peste plan o producție marfă industrială de aproape 4 miliarde lei.** De asemenea, s-au obținut depășiri însemnate și la alți indicatori. Realizări deosebite în îndeplinirea angajamentelor au înregistrat în semestrul I județele Alba, Brăila, Suceava, Vîlcea, Argeș, Bistrița-Năsăud și altele.

Răspunzînd la apelul Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste, colectivele de muncă din unitățile economice și-au sporit în cursul lunii iunie a.c. în mod substanțial angajamentele inițiale, ceea ce constituie o chezășie a îndeplinirii cu succes a planului, a depășirii principalelor sarcini stabilite prin planul de stat pe 1971.

Potrivit practicii încetățenite în stilul conducerii de către partid a activității economice, la 8 iulie a.c. Comitetul Executiv al C.C. al P.C.R. a analizat, în ședință comună cu Consiliul de Miniștri, modul cum s-au îndeplinit indicatorii planului pe semestrul I. În concluziile ședinței secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a făcut o apreciere pozitivă asupra rezultatelor obținute, subliniind eforturile depuse de colectivele de muncitori, tehnicieni și ingineri din întreprinderi și șantiere, sub conducerea organizațiilor de partid, pentru realizarea planului pe semestrul I și a angajamentelor asumate. În același timp a atras atenția asupra neajunsurilor manifestate în munca unor centrale industriale și ministere, asupra rămînerilor în urmă înregistrate în realizarea planului de producție și de export la unele sortimente, precum și în ce privește nerespectarea termenelor de punere în funcțiune a unor obiective de investiții.

Pe bună dreptate s-a criticat faptul că **la un număr de 20 produse** din metalurgie, construcții de mașini, chimie, industria lemnului și industria alimentară, **nu s-a atins nivelul prevăzut în planul de stat,** fapt ce s-a repercutat negativ în activitatea unităților beneficiare. Nerealizarea acestor sortimente a fost determinată de funcționarea defectuoasă a unor utilaje și instalații, de carențele care mai persistă în aprovizionarea tehnico-materială a unor unități, de nerespectarea de către unele întreprinderi a obligațiilor contractuale privind livrarea unor mărfuri sau cooperarea în realizarea unor produse.

În ceea ce privește **înfăptuirea planului de investiții** prevăzut, cu toate că realizările obținute sînt superioare celor din anul trecut, se înregistrează rămîneri în urmă mai ales la unitățile Ministerelor Industriei Metalurgice, Industriei Chimice, Industriei Materialelor de Construcții, Industriei Construcțiilor. **Nu au fost date în exploatare la termen 16 capacități de producție** din care 10 la Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Apelor și două la Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini.

În semestrul I s-a realizat din **planul anual de export** 41,7 la sută; sînt rămî-

(Continuare în pag. 6)

Tabelul nr. 1

	Realizări în % față de: Plan semestrul I/1971	Realizări în % față de: Realizările semestrului I/1970
— Producția globală industrială	102,6	111,8
— Productivitatea muncii pe un salariat din industrie	100,3	106,8
— Investiții centralizate	44,9 *)	112,6
— Fonduri fixe puse în funcțiune	33,9 *)	117,0
— Mărfuri exportate	101,5	112,9

*) față de planul anual.

• **Cu planul depășit.** — *În primele șapte luni ale anului, colectivele din unitățile economice ale județului Suceava au depășit planul producției globale cu 4,7 la sută, ceea ce reprezintă un spor de 10,6 la sută față de realizările din aceeași perioadă a anului trecut.*

• **Industria județului Maramureș** *a depășit în perioada ianuarie-iunie 1971 planul producției marfă vîndută și încasată cu 95,4 milioane lei, iar pe cel al producției globale cu 98,5 milioane lei. Între altele au fost livrate suplimentar însemnate cantități de acid sulfuric, cherestea, mobilă, cărămizi, blocuri ceramice și prefabricate din beton armat.*

• **12 sonde forate peste prevederi.** — *Sondorii din bazinul petrolifer al Moldovei au încheiat forajul celei de a 100-a sonde prevăzute în planul pe acest an. Reducînd timpul neproductiv cu 9 la sută, față de aceeași perioadă a anului trecut și sporind viteza de lucru, petroliștii din Moldova au reușit să foreze, peste prevederi, 12 sonde. La obținerea acestor realizări a contribuit îndeosebi folosirea cu eficiență sporită, a noilor instalații de tipul TC-5 fabricate de Uzinele „1 MAI" din Ploiești și a altor utilaje perfecționate, livrate de diverse întreprinderi specializate din țară.*

ÎN ÎNTÎMPINAREA CELEI DE A XXVII-a ANIVERSĂRI

• **Economii prin reducerea consumurilor specifice.** —*Gospodărind cu chibzuință materiile prime și materialele, colectivele unităților siderurgice ale Centralei industriale-Hunedoara au realizat, de la începutul anului, aproape 40 000 000 lei economii și beneficii suplimentare. Ca rezultat al micșorării consumului de cocs metalurgic și alte materiale ce intră în încărcătura agregatelor, furnaliștii de la Combinatul siderurgic-Hunedoara au redus cheltuielile de producție cu peste 7 000 000 lei față de plan, iar topitorii și turnătorii au redus cheltuielile la elaborarea oțelului, economisind mai mult de 4 150 000 lei. Beneficiile suplimentare realizate de siderurgiștii hunedoreni însumează mai mult de 27 000 000 lei.*

• **Autoutilare.** — *În cadrul programului de autoutilare, unitățile industriale bihorene și-au completat dotația tehnică cu 236 mașini, utilaje, instalații și diferite dispozitive, în valoare de 6 594 000 lei. O bună experiență în acest domeniu au dobîndit Întreprinderea de echipament metalic pentru binale, Combinatul de exploatare și industrializare a lemnului, Uzina de alumină, Fabrica de mase plastice „Viitorul", și Întreprinderea industrială de stat „Metalica" din Oradea. Pînă la sfîrșitul actualului cincinal, întreprinderile bihorene și-au propus să realizeze, prin autoutilare, diferite utilaje în valoare de peste 27 milioane lei.*

←

neri în urmă față de planul semestrial la exportul unor produse ale construcțiilor de mașini, ale industriei chimice și agroalimentare. Nerealizarea integrală a sarcinilor de export se datorește, în cea mai mare parte, întîrzierilor în contractarea mărfurilor cu clienții externi și încetinelii în adaptarea producției la cerințele pieței.

Cu prilejul analizei făcute au fost criticate și alte aspecte. **Neeșalonarea corespunzătoare a sarcinilor între trimestre și, în cadrul acestora, pe luni și decade,** de pildă ,a diminuat posibilitățile de valorificare mai bună a unor importante resurse. Dacă se realiza în fiecare unitate economică o cotă de participare mai ridicată în primele 6 luni din acest an, dacă pretutindeni utilizarea potențialului existent era dozat rațional, în mod echilibrat în cursul fiecărei decade din lună, realizările dobîndite puteau fi și mai consistente.

De asemenea, **folosirea incompletă a capacităților de producție la unele obiective noi** precum și neajunsurile existente în asigurarea forței de muncă calificată, au lipsit economia de cantități importante de produse ce s-ar fi obținut peste plan. Sînt încă întreprinderi care nu și-au asigurat în întregime muncitorii și maiștrii pentru completarea schimbului II și III, potrivit sarcinilor stabilite, fapt ce aduce prejudicii sporirii producției, creării de disponibilități pentru piața internă cît și pentru export.

Deficiențele s-au constatat și în direcția folosirii materiilor prime, combustibilului și altor materiale. În multe întreprinderi se depășesc nejustificat, lună de lună, consumurile specifice normate fără a se lua măsurile ce se impun — introducerea de norme științifice, aplicarea de tehnologii îmbunătățite, combaterea tendințelor de risipă și lipsă de spirit gospodăresc.

Ritmul lent în asimilarea fabricației unor produse noi în industria construcțiilor de mașini și metalurgie (oțeluri speciale) și **valorificarea insuficientă a potențialului intern de concepție și fabricație,** apelarea la importul de licențe, know-how etc. sînt, de asemenea, neajunsuri care au împiedecat unele unități economice să-și realizeze planurile tehnice, să-și modernizeze și înnoiască produsele potrivit cerințelor consumatorilor interni și externi.

FIREȘTE relevarea acestor deficiențe are ca scop sprijinirea unităților noastre industriale în stabilirea de măsuri eficiente, pentru valorificarea tuturor rezervelor de care dispun, astfel că în timpul ce a mai rămas din acest an, să obțină rezultate cît mai bune în îndeplinirea și depășirea planului și a angajamentelor asumate și a crea astfel o bază cît mai solidă pentru viitoarele etape ale planului cincinal.

Indicatorii planului de stat la producția globală industrială pe semestrul II.1971 sînt cu 11,4 la sută mai mari decît în primul semestru. Realizarea sarcinilor date de conducerea superioară de partid de a obține și în semestrul II/1971 o depășire a producției echivalentă cu cea realizată în semestrul I, care să asigure menținerea ritmului de creștere a producției industriale cu 12 la sută, impune eliminarea lipsurilor amintite, stabilirea de măsuri care să asigure desfășurarea proceselor de producție în condiții optime.

Astfel, va **trebui acționat mai energic pentru sporirea efectivelor de lucrători calificați,** eliminînd stările de lucruri necorespunzătoare care există în unele ramuri în ce privește atragerea, recrutarea și calificarea muncitorilor, perfecționarea pregătirii și permanentizarea forței de muncă. În acest sens, trebuie lichidată inerția de care dau dovadă unele întreprinderi în organizarea acțiunii de reciclare a personalului. De asemenea va trebui **aplicate cu toată fermitatea sarcinile privind generalizarea schimbului II și de extindere a schimbului III. Unitățile noi puse în funcțiune vor trebui să se încadreze cît mai repede în parametrii tehnico-economici proiectați ;** o atenție deosebită trebuie acordă activității de întreținere și reparație preventivă, îmbunătățirea exploatării și creșterii gradului de securitate în funcționarea mașinilor și utilajelor pentru a evita pierderile de capacitate prin avarii și defecțiuni mecanice.

La gospodărirea rațională a resurselor de materii prime de bază, o contribuție de seamă poate aduce **intensificarea acțiunilor de colectarea și utilizarea deșeurilor de metale, lemn, textile, hîrtie, sticlă.** În această acțiune este necesar să fie antrenate mai activ pe lingă organizațiile economice care au rețea specializată — școlile, organizațiile obștești și consiliile populare. Pe de altă parte, se simte necesitatea unei activități mai susținute din partea Centralelor industriale, ministerelor pentru a crea capacitățile de prelucrare industrială a deșeurilor.

Îndeplinirea planului pe semestrul II ridică probleme deosebite în fața agriculturii : recoltarea producției cu pierderi cît mai reduse, eliberarea terenurilor și însămînțarea lor, continuarea lucrărilor de întreținere a culturilor, realizarea fondului de stat la produse agroalimentare și valorificarea la un nivel mai ridicat de eficiență a producției agricole bune din acest an.

La investiții a rămas de executat în semestrul II 1971 un volum de 55,1% din planul anual și peste 66% din sarcina anuală de punere în funcțiune reprezentînd un număr de 307 capacități de producție industriale și agrozootehnice. Realizarea punerii în funcțiune a tuturor capacităților și atingerea în termen cît mai scurt a parametrilor proiectați, impune ca pe fiecare șantier să se aplice măsurile cele mai hotărîte pentru executarea lucrărilor și menținerii unui ritm ridicat potrivit graficelor de execuție ; asigurarea condițiilor de realizare — potrivit normelor tehnice — a întregului program de probe tehnologice, încercări, reglaje precum și a pregătirii din timp a personalului productiv în unități aflate în producție. Trebuie să înțelegem că neajunsurile în asigurarea cadrelor calificate, superficialitatea în pregătirea lor practică pentru mașina sau instalația la care vor lucra, se materializează în rezultatele nesatisfăcătoare în realizarea producției, stagnări în funcționarea utilajelor, calitatea necorespunzătoare a produselor.

La export pentru realizarea integrală a volumului rămas de efectuat în semestrul II a.c. — 58,3%, din planul anual — ministerele economice, Centralele industriale și întreprinderile producătoare de mărfuri pentru export vor trebui să întreprindă măsuri în ce privește : nominalizarea integrală a sarcinilor pe produse și unități ; contractarea integrală a cantității de produse prevăzute pentru export sau înlocuirea acestora cu alte produse, astfel încît să se realizeze prevederile de încasări valutare pe total și pe relații ; asigurarea la termen, ritmic și în condiții calitative corespunzătoare a producției de export precum și continua îmbunătățire a structurii acesteia în vederea creșterii ponderei produselor cu grad ridicat de prelucrare.

Avem sarcina să devansăm realizarea unor livrări din trimestrul IV în trimestrul III a.c. pentru ca planul de export să se îndeplinească integral pînă cel mai tîrziu la 20 decembrie a.c. ; este necesară corelarea mai bună a exportului cu importul pentru a obține efecte favorabile în balanța de plăți. Totodată va trebui să intensificăm acțiunea de contractare la extern a mărfurilor prevăzute a fi exportate în anul 1972.

Indicațiile date în ședința comună a Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. și a guvernului privind îndeplinirea planului pe semestrul II și îmbunătățirea activității economice în viitor, au fost concretizate într-un program cuprinzător ale cărui obiective sînt în curs de înfăptuire și anume :

— organizarea aplicării hotărîrilor adoptate la ședințele comune ale comitetelor de partid și colegiilor ministerelor în care s-au analizat mersul îndeplinirii planului ;

— îmbunătățirea repartizării sarcinilor din planul de producție, export, investiții și punerii în funcțiune pe trimestre și luni în sensul decongestionării ultimului trimestru ;

— recuperarea rămînerii în urmă la export din semestrul I a.c. precum și realizarea de exporturi suplimentare la care ministerele s-au angajat pentru a compensa unele nerealizări din anul precedent ;

— diminuarea importurilor pe seama înlocuirii cu materiale indigene și a reducerii consumurilor specifice, precum și prin construirea în țară a unor utilaje prevăzute la import ;

— examinarea posibilităților de reducere a importului de licențe și echipamente prin realizarea de utilaje și instalații pe seama valorificării mai bune a capacităților proprii de cercetare științifică, proiectare și execuție ;

— intensificarea preocupărilor pentru asigurarea cadrelor necesare obiectivelor în curs de construcție, organizarea de acțiuni pentru sprijinirea întreprinderilor în vederea grăbirii punerii în funcțiune a obiectivelor de investiții restante din semestrul I a.c.

Paralel cu activitatea de realizare a planului pe semestrul II al acestui an, trebuie acordată atenție sporită pregătirii condițiilor pentru înfăptuirea sarcinilor de plan pe 1972. În acest scop trebuie asigurate la timp studiile tehnico-economice, utilajele tehnologice și pregătirea temeinică a forței de muncă calificate pentru obiectivele noi de investiții, încheierea contractelor de aprovizionare și desfacere a producției. Unele **rămîneri în urmă se înregistrează în această privință mai ales în asigurarea documentațiilor tehnice pentru investiții.** Din totalul de 366 obiective nominalizate prin planul de stat pe 1972 numai 58 aveau la data de 30 iunie 1971 studiile tehnico-economice elaborate și aprobate. Un număr mai mare de obiective fără documentație asigurată au ministerele : Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Apelor, Industria Construcțiilor de Mașini, Industriei Chimice și Industriei Metalurgice.

Pentru asigurarea capacităților de producție necesare planului pe 1972 **trebuie să se acționeze intens pe linia valorificării mai depline a rezervelor existente prin eliminarea locurilor înguste, reducerea volumului opririlor accidentale și a celor legate de aprovizionarea necorespunzătoare,** realizarea și depășirea parametrilor proiectați la capacitățile noi puse în funcțiune.

ÎN ACESTE zile au loc în întreaga țară **adunările generale ale salariaților din întreprinderi și centrale industriale.** Desfășurate în contextul preocupărilor de ansamblu ale partidului, pentru lărgirea democratismului în conducerea activității economice, creșterea spiritului de răspundere a tuturor salariaților în calitate de producători și proprietari ai mijloacelor de producție, pentru bunul mers al activității economice, adunările generale ale salariaților analizează realizările dobîndite în primul semestru al anului și stabilesc, totodată, soluții pentru mobilizarea rezervelor existente, pentru realizarea exemplară a planului de stat și a angajamentelor luate. Îndatorirea centralelor industriale, a conducerilor de întreprinderi, este de a urmări îndeaproape înfăptuirea măsurilor preconizate, creînd toate condițiile tehnico-organizatorice necesare — astfel încît procesele de producție să se desfășoare ritmic, cu respectarea întocmai a indicatorilor de plan.

Există toate premizele pentru obținerea în acest an a unor realizări deosebite, dacă toate colectivele de întreprinderi, sub conducerea organizațiilor de partid, vor valorifica marile rezerve existente la fiecare loc de muncă, dacă vor fi eliminate și preîntîmpinate neajunsurile constatate, dacă se vor depune eforturi susținute pentru ridicarea calitativă a întregii activități economice din fiecare centrală industrială și unitate economică.

SĂPTĂMÎNAL — UN GRAFIC COMENTAT

VALORIFICAREA SUPERIOARĂ A LEMNULUI

ACTIVITATEA de bază a Ministerului Industriei Lemnului în cincinalul 1971—1975 se va axa în continuare pe valorificarea complexă și cît mai deplină a lemnului, corespunzător caracteristicilor sale naturale și ținînd seama de nevoile economiei naționale. **În următorii 5 ani va crește ponderea produselor superioare, cu valoare ridicată, și care au desfacerea asigurată,** atît la intern cît și la export (mobilă, hîrtii, cartoane, PAL, PFL ș.a.). Această orientare va duce la rezultatul ca din fiecare metru cub de lemn să se obțină o valoare din ce în ce mai mare. **Producția globală pe metru cub masă lemnoasă dată în producție se prevede a fi în anul 1975 cu 28,9%, mai mare.**

Acțiunea de valorificare a lemnului urmează a fi înfăptuită în condițiile unei economicități din ce în ce mai ridicate. Astfel, cheltuielile de producție sînt prevăzute să scadă în următorii 5 ani la 95,6% față de anul 1970, în condițiile în care salariul mediu pe salariat în activitatea industrială va crește cu 8,2%, în activitatea de construcții-montaj cu 8,7% în activitatea de transporturi cu 7,8% etc.

Unii din indicatorii de eficiență ai activității industriale a Ministerului Industriei Lemnului în perioada 1971-1975.

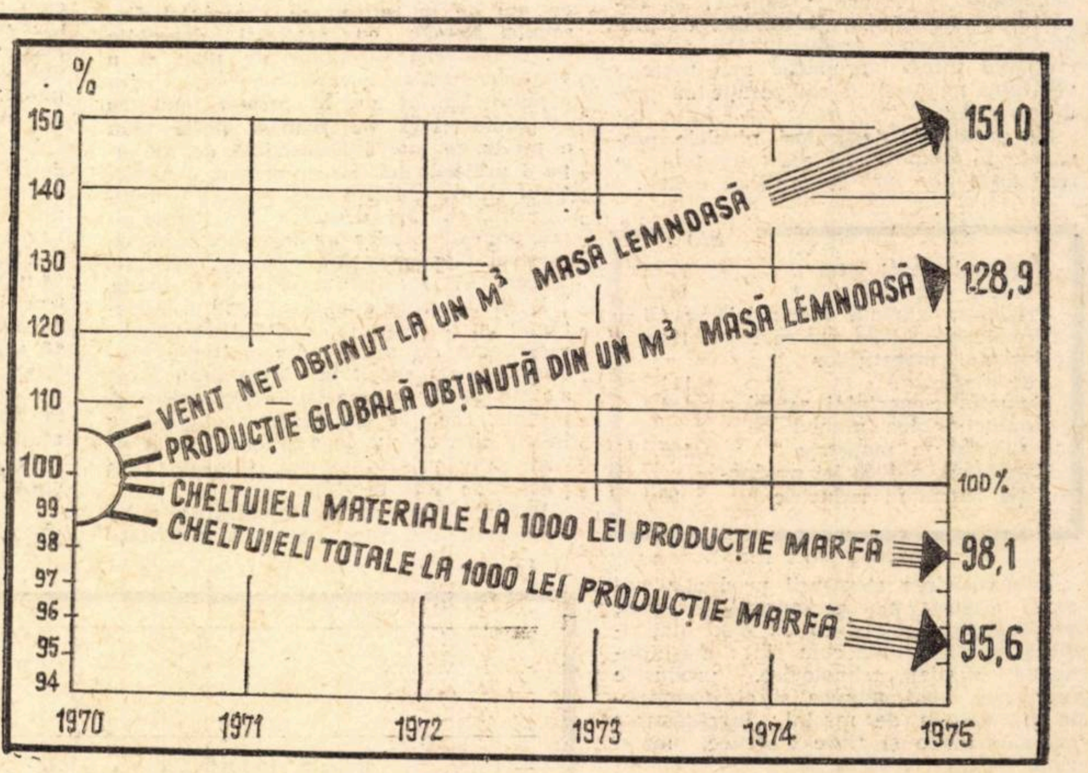

Reducerea cheltuielilor de producție este posibilă atît pe calea creșterii productivității muncii cît și pe calea reducerii cheltuielilor materile. În următorii 5 ani, s-a prevăzut o reducere a nivelului cheltuielilor materiale la 1000 lei producție marfă cu 1,8% și o creștere a productivității muncii pe salariat cu 27,3% la activitatea industrială și 33,3% la activitatea de construcții-montaj. Urmare a reducerii nivelului cheltuielilor materiale, valorificării superioare a lemnului, sporirii productivității muncii, venitul net obținut la fiecare metru cub de masă lemnoasă dată în producție va crește în următorii 5 ani cu 51%.

„Problema calității trebuie să constituie o preocupare centrală a tuturor întreprinderilor producătoare. Au fost luate unele măsuri pentru întărirea controlului de calitate, pentru creșterea eficienței și răspunderii organelor respective de control. Dar, pînă la urmă, calitatea se hotărăște nu de aceste organe, ci de cei care realizează nemijlocit producția. Trebuie luate măsuri pentru a întări răspunderea muncitorului, maistrului, inginerului; de această problemă este necesar să se ocupe conducerea întreprinderii, comitetul de direcție, organizația de partid, sindicatul, organizația de UTC. Acolo, în producție, se hotărăște problema calității! Trebuie să luăm măsuri ferme pentru a pune ordine și a asigura ca, într-adevăr, să ridicăm nivelul calitativ al întregii noastre activități, al produselor noastre. Toate acestea nu scad responsabilitatea organelor de control, care au sarcina să nu admită sub nici un motiv livrarea de produse cu deficiente sau care nu corespund pe deplin condițiilor prevăzute în contracte".

(Din Cuvîntarea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU la Consfătuirea privind activitatea de comerț exterior, februarie 1971).

O CONCEPȚIE GLOBALĂ ASUPRA CALITĂȚII

MARKETING - PROIECTARE - FABRICAȚIE - CONTROL

ing. Dumitru NICULESCU
Inspector general al Inspectoratului general de stat al Controlului calității produselor

ASIGURAREA și controlul calității produselor ridică în mare parte probleme de organizare comportînd în egală măsură factori tehnici și umani. Patru sînt principalele activități dintr-o întreprindere care determină calitatea și anume: marketing — proiectare — fabricație — control. Relația dintre cele 3 compartimente — marketing, concepție și fabricație — în ceea ce privește calitatea, pot fi reprezentate printr-un triunghi (vezi fig. 1).

Evident, calitatea este o noțiune foarte complexă care poate fi analizată din diverse puncte de vedere. Există un consens în a se admite următoarea definiție: calitatea unui produs este măsura proprietăților sale de întrebuințare sau aptitudinea de a îndeplini funcția pentru care a fost fabricat. Această definiție implică obligația pentru compartimentul de „vînzări" să joace un rol important în definirea calității, întrucît el întreține contacte cu beneficiarii și, prin urmare, acestui compartiment îi revine sarcina să indice ceea ce doresc aceștia, descrierea cît mai precisă a caracteristicilor calitative și de fiabilitate, alegerea nivelului de calitate. Prima fază a genezei unui produs se concretizează în stabilirea cerințelor pieței, ale beneficiarilor, pe baza studiilor de marketing. Desigur că sînt și cazuri cînd nu se pune problema stabilirii unui nivel de calitate (în cazul produselor fabricate „la comandă" nivelul este stabilit de client).

● Reglementarea calității produsului — funcție și lege

ALEGEREA (sau acceptarea) unui nivel de calitate este o decizie de natură economică, implică informații exacte asupra situației de pe piață, dar și o bună cunoaștere a posibilităților tehnice și umane ale întreprinderii pentru a furniza produsul dorit la preț competitiv și la termenul fixat.

O dată ce nivelul de calitate a fost stabilit, trebuie să se elaboreze diverse **specificații**. În cazul articolelelor fabricate în mare serie, documentațiile tehnice trebuie stabilite numai după încercări semnificative pentru a verifica eficacitatea construcției și tehnologiei. Aceste specificații pot fi clasificate în cinci grupe:

a) **specificații pentru executarea** (fabricarea) **produselor**, adică desene constructive, prescripții tehnologice etc.;

b) **specificații ergonomice** ca, de exemplu, pentru iluminat, grad de umiditate ambiant, securitate, utilajele de producție, viteze de lucru etc.;

c) **specificații de control cu privire la metodele de măsură**, tehnici de sondaj etc.;

d) **specificații de livrare**, care se referă la ambalaje și transport;

e) **specificații de exploatare și mentenabilitate.**

Aceste specificații formează un fel de legi care trebuie respectate pentru a obține un produs la nivelul de calitate impus. Elaborarea prescripțiilor menționate, care provin din compartimente diferite (marketing, proiectare, laboratoare etc.) cere numeroase activități de aceeași natură. Putem astfel vorbi de o funcție pe care o denumim **reglementarea calității.** „Legiuitorul" calității nu este absolut liber în ceea ce privește alegerea condițiilor, el trebuie să țină seama de prescripțiile generale (date în standarde și prescripții de normalizare etc.), dar și de posibilitățile de fabricație (precizia utilajelor și instalațiilor de producție); astfel dacă documentația tehnică prevede toleranțe prea severe sînt necesare investiții nejustificate din punct de vedere economic în utilaje și aparataje.

● Studiul pieței — o activitate neintreruptă

MULTE întreprinderi producătoare au obținut rezultate favorabile, ca urmare a păstrării unui contact direct cu piața (prin magazine proprii, societăți de comerț exterior etc.), prin „service"-uri proprii și preocuparea ce o au de a urmări comportarea produselor la beneficiar (feedback atît pentru mijloace de producție cît și pentru bunuri de consum). Fabricației nu i se poate cere o calitate superioară celei stabilite prin documentație (desigur fără cheltuieli adiționale). În general, o calitate superioară celei cerute va fi mai scumpă, deoarece ea duce la rebuturi mai mari sau cere folosirea unor mijloace de producție mai scumpe, astfel că prețul de cost crește. Sînt situații cînd cererea pentru precizii exagerate duce la costuri de pînă la zece ori mai mari.

Dar și inversul este de asemenea adevărat: **o lărgire unilaterală a toleranțelor de către compartimentul „fabricației" este foarte periculoasă, deoarece el nu cunoaște considerațiile care au obligat compartimentul de concepție să impună cîmpul de toleranțe specificat.** Explicația, deseori invocată, că în general compartimentul de studii impune condiții mai severe, nu constituie o scuză pentru nerespectarea „legii". Singura cale justă este aceea de a convinge compartimentul de concepție, pe bază de date bine fundamentate, că prescripțiile stabilite antrenează cheltuieli de producție ridicate și că adoptarea unor toleranțe mai largi nu are repercusiuni asupra calității. Aceste date se obțin comparînd toleranțele prescrise cu toleranțele „naturale". Compartimentul de concepție poate utiliza aceste date în mod corespunzător la proiectele următoare și să evite astfel ca să impună fabricației toleranțe eronate.

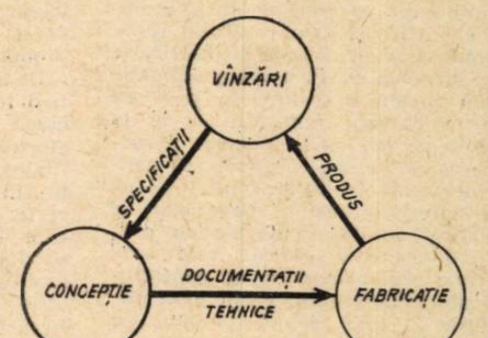

Fig. 1

Proiectul trebuie să fie conceput astfel ca produsele să fie fabricate economic și să răspundă perfect cerințelor beneficiarilor, societății. Fiabilitatea, de pildă, este un rezultat care caracterizează concepția produsului, realizarea și exploatarea sa. Un aparat, o mașină va rezista unor anumite condiții de utilizare în măsura în care va fi conceput pentru aceasta. Probabilitatea ca arborele unui motor auto să se rupă după 100.000 km este, înainte de toate, o chestiune de proiectare. Fenomènele de oboseală au arătat de mult timp că forma este adesea mai importantă decît secțiunea calculată. Astfel, mărirea razelor de racordare valorează adeseori mai mult decît folosirea unor oțeluri superioare. Ca urmare, o singură urmă de cuțit pe suprafața arboreului (axului) conduce în mod sigur la ruperea arborelui. O sudură prezentînd puncte incipiente de fisurare se va rupe în mod sigur (mai ales dacă suprafețele nu au fost bine pregătite sau dacă nu s-a respectat regimul termic de sudare). Fiabilitatea depinde de calitatea execuției, de disciplina tehnologică. **În final,** deci, **asigurarea unei bune fiabilități depinde de existența controlului de calitate, de eficiența sa în estimarea calității, precum și de buna colaborare a acestuia cu compartimentele de producție și de concepție din întreprindere.**

O importanță mare are prelucrarea corectă a datelor de fiabilitate primite de la „service" și unde este posibilă extinderea acestei activități asupra întregii durate de utilizare a produselor. În cadrul compartimentului de control tehnic trebuie să funcționeze secții de fiabilitate însărcinate cu ținerea evidenței „căderilor" și defecțiunilor calitative, repartizarea lor pe cauze și în funcție de frecvența de apariție etc.

Compartimentul de concepție (creație) **trebuie să țină seama de cerințele compartimentului de vînzări, dar și ale celui de fabricație.** Compartimentul de fabricație primește documentația tehnică de la cel de concepție (creație) și este astfel și el în contact cu clientul prin intermediul compartimentului de vînzări. Compartimentul de vînzări nu poate să comercializeze produsele ale căror proiecte nu oferă clienților toată siguranța sau sînt la prețuri necompetitive.

O colaborare perfectă și permanentă trebuie să existe între compartimentul de concepție și cel de fabricație. Este singura manieră de acționare pentru asigurarea calității, adică de a realiza un proiect și o fabricație astfel ca produsul să fie conform cerinței beneficiarilor. Activitățile necesare în această ordine de idei, se referă la instruirea personalului, întreținerea utilajelor și mașinilor, dotarea cu mijloacele de control necesare, asigurarea preciziei și bunei funcționări a acestora etc.

Desigur asigurarea calității nu trebuie confundată cu funcția de organizare

⟶

←

științifică a fabricației : **o fabricație este organizată științific atunci cind este stabilă, adică media și dispersia sînt practic constante.** Dar, îndeplinirea numai a acestei condiții nu garantează că produsele fabricate sînt de calitate. **Asigurarea calității implică organizarea științifică a fabricației grefată pe o politică și o strategie pentru calitate.** Elaborarea politicii și a strategiei în domeniul calității necesită înființarea și funcționarea ireproșabilă a unui aparat care, pe baze științifice, s-o estimeze pe toate fazele. **Trebuie să determinăm în fiecare întreprindere, în ce măsură se realizează nivelul de calitate prin proiect și în ce măsură produsul fabricat este conform cu proiectul.** Aceasta e sarcina de bază a compartimentului de control tehnic.

Desigur, este de importanță primordială să se determine dacă nivelul de calitate a fost judicios ales. Controlul tehnic al calității poate estima aceasta prin examinarea sesizărilor și a reclamațiilor clienților și prin controlul regulat al produselor pe fluxul de fabricație și înainte de livrare. Principala obligație a acestuia constă în estimarea pe baze științifice a calității realizate — de la concepție la service — și inițierea de acțiuni operative pentru prevenirea tendințelor perturbatorii în sistem, astfel ca să se asigure livrarea la beneficiari a unor produse absolut conforme cu prevederile contractuale. Acesta este conținutul conceptului modern al controlului total al calității adoptat de toate întreprinderile, care ocupă poziții „de vîrf" în producția mondială.

Gestiunea modernă a calității

SISTEMELE de conducere prezintă și diferite grade de perfecționare. În general, deciziile pot fi clasificate astfel : 1. **strategice,** din care se stabilesc obiective ; 2. **tactice,** din care se determină politica ce trebuie aplicată ; 3. **tehnice,** adică funcționale.

Indiferent de dimensiunea întreprinderilor, conducerea acestora trebuie să elaboreze decizii la toate cele trei nivele amintite. **O decizie strategică fixează obiectivele și determină scopurile ce trebuie realizate.** Orice decizie privind criteriul ce trebuie adoptat în evaluarea performanțelor sistemului de producție sau a componentelor este o decizie strategică.

O dată ce au fost stabilite obiectivul și criteriul (sau criteriile), are loc un al doilea nivel de activități, care cuprinde **decizii tactice, care să determine cursul unei acțiuni în vederea optimizării performanțelor.**

Al treilea nivel se referă la **decizii tehnice, care pornesc și mențin sistemul în condiții de funcționare.**

Un sistem de control științific al calității furnizează un excelent exemplu pentru cele trei nivele de decizii analizate aici. **Decizia strategică implică determinarea „posibilităților procesului" în vederea stabilirii nivelului tehnic al produselor.** O dată obiectivul fixat, luînd în considerare posibilitățile procesului, statisticienii și inginerii se ocupă de determinarea schemei de control al calității prin sondaje, avînd în vedere minimizarea cheltuielilor. Aceasta este faza deciziilor tactice. În cele din urmă, atunci cînd planul de sondaje este determinat, compartimentul controlului tehnic de calitate preia responsabilitatea ridicării practice a eșantioanelor, a realizării diagramei de control, a efectuării testelor necesare. Totodată, el are datoria de a colabora cu organele responsabile în cazul în care apare o „cauză" ce poate fi socotită suspectă, în vederea eliminării ei. Aceasta este faza operațională a sistemului.

Nici un proces sau sistem de producție nu rămîne static în timp. Pe parcurs se fac îmbunătățiri (cum ar fi de exemplu, achiziționarea de materiale mai bune, proiecte perfecționate, aplicarea unei tehnologii mai corespunzătoare etc.). Prin reexaminarea critică și periodică a sistemelor se realizează noi progrese, se stabilesc noi procedee, noi obiective.

Într-o serie de întreprinderi nu se realizează produse la nivelul de calitate necesar, se produc cantități importante de rebuturi, deoarece calitatea nu a devenit o problemă centrală, iar decizii în probleme de calitate nu se iau sau se iau la întîmplare. **Gestiunea modernă a calității permite să se adopte decizii bazate pe date reale, al cărui grad de precizie se poate estima** (probabilistic). Cu alte cuvinte, gestiunea modernă a calității presupune o cunoaștere aprofundată a faptelor, repudierea sprijinirii exclusive pe o vagă „experiență", adesea impregnată de prejudecăți.

Informatica pentru calitatea produselor și a proceselor de fabricație se poate organiza în orice întreprindere. Dar în acest scop este necesar să dispunem de o metodă care să permită clasarea metodică a datelor, reprezentarea lor prin cîteva cifre caracteristice. Statistica a devenit un auxiliar indispensabil pentru gestionarea modernă a calității și de aceea cunoștințele de bază asupra metodelor statistice fac parte astăzi în mod obligatoriu din cultura profesională a profesiunii „controlor de calitate".

În același timp asigurarea calității este o problemă de organizare și de aceea pe toate treptele ierarhice ale întreprinderii este indispensabil să se stabilească, în mod precis, răspunderile.

O gestiune eficace a calității presupune :

a) **statuarea precisă a răspunderilor ;**

b) **acumularea și interpretarea unei cantități importante de date, de informații privind calitatea.**

Mai sînt persoane care pretind că între „cantitate" și „calitate" există o contradicție, nu înțeleg sau nu vor să înțeleagă că aceste două noțiuni sînt aspecte indisolubile ale aceluiași fenomen : producția.

După ei organele de producție dintr-o fabrică trebuie să se preocupe exclusiv de realizarea cantității, deși fără eforturi suplimentare pot asigura și calitatea. Această concepție explică apariția, în paralel cu organele fabricației directe, a unui mare număr de controlori, care își exercită activitatea în secțiile de fabricație dar, la rîndul lor, nu se interesează deloc de cantitatea de produse fabricate, ci numai de calitatea lor. Această formă de organizare, dar mai ales o asemenea mentalitate în ceea ce privește așezarea răspunderilor, este foarte dăunătoare.

Separarea responsabilității pentru cantitate de aceea pentru calitate, conduce la abuzuri : organele producției consideră că cele de control sînt exclusiv responsabile pentru calitate și nu fac eforturi pentru a realiza produse de calitate. La rîndul lor, organele controlului nu au în vedere ameliorarea calității, ci simpla triere a produselor (în corespunzătoare sau necorespunzătoare), ceea ce conduce la stagnare, la întîrzieri în fabricație. Controlul respectiv nu detectează efectele, este prea întîrziat pentru a putea aduce remedieri și conduce astfel exclusiv la decizii a posteriori de acceptare sau rebutare a lotului.

Iată, de ce, **problema calității este în același timp o problemă de organizare.** Organizarea judicioasă va permite să se creeze mentalitatea și ambianța favorabilă pentru fabricarea de produse de calitate. Nu trebuie pierdut niciodată din vedere că o producție de calitate se obține nu prin trierea produselor defecte, ci prin fabricarea de produse fără defecte și acest lucru este posibil numai dacă organele de producție, muncitorii și maiștrii, își asumă responsabilitatea calității produselor pe care le fabrică.

Controlul trebuie să se efectueze la sursă, adică acolo unde se pot comite erori voluntare sau involuntare. Este o datorie inalienabilă pentru maistru să dea instrucțiuni pentru desfășurarea normală a muncii, sarcina sa principală fiind de a veghea să se fabrice numai produse perfecte. De aceea, **condiția obligatorie pentru obținerea calității constă în exercitarea autocontrolului și controlului în lanț de executanți înșiși, precum și a controlului primei piese de către maistru.**

Prin încercări de sondaj pe eșantioane, controlorul poate constata la timp eventualele anomalii ale procesului de fabricație. **Folosirea fișelor de control, punerea în evidență în atelier, cu ajutorul unor grafice, a rezultatelor controlului, dă imediat — celor interesați — o idee asupra modului cum decurge producția; se suscită astfel interesul pentru calitate, ceea ce contribuie la reducerea rebuturilor.** Șeful atelierului își face o idee fundamentată asupra eficacității indicațiilor pe care le dă, asupra preciziei mașinilor și a materiilor prime, asupra calității. El poate lua decizii, poate interveni operativ în procesul de fabricație, în direcția eliminării anomaliilor, înainte ca intervențiile sale să devină inutile sau tardive.

Controlul în cursul fabricației asigură întotdeauna condiții pentru ameliorarea calității, reducerea rebuturilor și creșterea eficienței economice, el permite să se restrîngă volumul lucrărilor de control final, fără prejudicii asupra calității produselor livrate.

Îmbunătățirea condițiilor de muncă ale minerilor

EXPERIMENTAREA EXTINDERII SCHIMBULUI DE LUCRU DE 6 ORE ÎN SUBTERAN

- **Particularități care se cer luate în considerare**
- **Condiții pentru utilizarea integrală a timpului de lucru**
- **Trei schimburi productive și al patrulea de întreținere**
- **Noul regim de muncă — factor de stabilizare a cadrelor.**

CU TOATE progresele realizate în tehnologia de extracție a substanțelor minerale utile, atît pe plan mondial cît și în țara noastră, munca în mină rămîne, în continuare, afectată de o serie de particularități, care o diferențiază de celelalte activități ale sferei producției materiale. Ele sînt determinate de situația specială în care se găsește obiectul muncii — zăcămîntul de substanță minerală utilă — care prezintă unele caracteristici naturale a căror influență se face simțită asupra condițiilor de execuție a procesului productiv și necesită utilizarea unui volum relativ mare de muncă pe unitatea de produs. Condițiilor din subteran îi sînt proprii unele aspecte particulare și anume :

— în spațiul din subteran acționează permanent agenți ca : umiditate, temperatură, iluminat artificial, zgomote etc. ;

— deplasarea muncitorilor pe traseele lungi și înguste constituie o sursă de eforturi practic similare cu cele de la fronturile de lucru ;

— spațiul de muncă limitat în fronturile de lucru impune uneori poziții incomode de lucru.

Deosebit de aceste condiții specifice trebuie amintit că timpul de lucru pe care-l consumă muncitorii pentru prestarea unui schimb în subteran este mai mare decît în alte ramuri de activitate, prezentînd următoarele două aspecte particulare :

● după sosirea în incinta exploatării miniere, muncitorii trebuie să consume un timp pentru pregătire în vederea intrării în mină, iar după ieșirea din mină un alt timp pentru pregătire în vederea plecării din incinta exploatării (primirea-predarea lămpii și măștii, baie, schimbarea îmbrăcămintei, efectuarea prezenței la maistru și primirea eventualelor indicații din partea acestuia, pregătirea diferitelor materiale și scule, deplasarea pînă la și de la gura minei). Pentru toate aceste operații se consumă în medie circa 1—2 ore.

● datorită amplasării minelor în zone izolate, o mare parte din muncitori consumă 2—3 ore pentru deplasarea de la și pînă la domiciliu (în prezent circa $1/2$ din numărul total al salariaților din unitățile miniere vin la lucru de la distanțe de peste 5 km cu diferite mijloace de transport).

ÎN ANSAMBLUL măsurilor privind îmbunătățirea continuă a condițiilor de viață și de muncă, și ținîndu-se seama de condițiile de lucru din subteran, **conducerea de partid și de stat a hotărît ca începînd din luna decembrie 1969 să se experimenteze ziua de lucru de 6 ore în activitatea din subteran la unitățile miniere.** În prima etapă a fost desemnată **Exploatarea minieră Baia Sprie din bazinul Baia Mare,** iar la 1 aprilie 1970 au fost cuprinse în experimentare **Exploatările miniere Herja și Băiuț din același bazin.** În trim. IV/1970, s-a extins experimentarea și la alte unități din bazinul minier Baia Mare, astfel încît, **în prezent, lucrează în regim redus de 6 ore pe schimb în subteran peste 11 000 muncitori.**

Dat fiind faptul că experimentarea duratei reduse a schimbului de lucru în subteran s-a făcut fără modificarea indicatorilor de plan, a normelor și salariilor în vigoare, în fiecare unitate minieră în cauză a fost nevoie să se elaboreze un program amplu de măsuri tehnice și organizatorice. În acest scop, s-au constituit colective de specialiști pe probleme, care au studiat posibilitățile concrete și îmbunătățirile ce se puteau aduce laturilor esențiale ale activității : organizarea transportului subteran și a extracției ; corelarea capacităților parțiale de producție ; îmbunătățirea parametrilor de funcționare a utilajelor și instalațiilor ; asigurarea securității muncii în noile condiții și îmbunătățirea aerajului general și parțial al minelor ; organizarea transporturilor la suprafață și corelarea cu noul program de transport subteran și cel la și de la mină ; rezolvarea problemelor sociale, în raport cu noul program de lucru ; îmbunătățirea organizării muncii în fronturile de lucru.

În același timp a fost întărită asistența tehnică, mai ales în prima perioadă a experimentării, cînd întregul personal tehnic din exploatare, completat cu specialiști din cadrul centralei coordonatoare a fost repartizat pe schimburi și pe grupe de locuri de muncă, în scopul rezolvării cu maximum de competență și operativitate a tuturor problemelor ivite.

TRECEREA la durata redusă a schimbului de lucru a fost realizată practic prin reorganizarea întregii activități din subteran, în care sens activitatea a fost repartizată pe 4 schimburi de cîte 6 ore, din care trei productive și unul pentru întreținere, reparații și aprovizionarea fronturilor de lucru. În schimbul patru, pe lîngă introducerea și distribuirea la subdepozitele de pe orizonturi a materialelor necesare, este organizată ca activitate principală, deservirea electromecanică a utilajelor de la locurile de muncă și a instalațiilor de utilitate generală, asigurîndu-se prin aceasta ciclul normal de întreținere și reparații în vederea funcționării la capacitate optimă a utilajelor în cele trei schimburi productive.

Concomitent, prin măsuri corespunzătoare au fost reduse și unele durate ale timpului afectat deplasărilor în mină și întreruperii activității productive pentru aerisirea locurilor de muncă. În acest fel, **în schimburile de producție, timpul productiv propriu-zis a rămas la același nivel** (în jur de 5 ore/schimb), **dar au fost reduse duratele de deplasare la și de la frontul de lucru, precum și duratele de întreruperi reglementate** (pentru aerajul fronturilor, revizii și reparații programate în cursul schimbului etc.) **și eliminate complet întreruperile nereglementate** (pentru reparații accidentale, aprovizionare cu materiale și scule etc.).

Iată, spre exemplificare, în tabelul nr. 1, structura efectivă a timpului de lucru în abataje în schimburile productive la două din exploatările miniere din bazinul Baia Mare, în comparație cu situația anterioară experimentării.

În cel de-al patrulea schimb, se regăsesc timpii consumați înainte în fiecare din cele trei schimburi de 8 ore, fie cu întreruperile reglementate pentru revizii și reparații programate, fie cu întreruperile nereglementate, cauzate de întreruperea accidentală în funcționare a utilajelor, aprovizionarea cu materiale și scule etc.

Profilarea celui de al patrulea schimb permite ca, prin activitățile ce se execută, să se asigure condițiile pentru utilizarea practic integrală a timpului de lucru în cele trei schimburi productive de cîte 6 ore.

ing. Ion MITREA
Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei

(Continuare în pag. 16)

ÎN ACTIVITATEA CENTRALELOR INDUSTRIALE

UN OBIECTIV MAJOR: SPORIREA PRODUCTIVITĂȚII

DATORITĂ rolului său de influențare directă a eficienței activității economice (a nivelului investițiilor, reducerii cheltuielilor materiale, creșterii rentabilității, sporirii veniturilor salariaților), sporirea continuă a productivității muncii preocupă în cel mai înalt grad fiecare Centrală industrială și întreprindere. De altfel, sarcinile de plan ale actualului cincinal prevăd ca principală sursă de sporire a producției valorificarea rezervelor existente din fiecare întreprindere, de la fiecare loc de muncă.

Cum acționează Centralele industriale, întreprinderile ce le compun pentru depistarea și fructificarea resurselor de creștere a productivității muncii? Ce loc ocupă aceste preocupări în cadrul general al obiectivelor urmărite? Ce studii se întreprind pentru a se asigura o dinamică corespunzătoare a acestui indicator? Iată cîteva obiective pe care redactorii noștri **V. BOESCU** *și* **L. ȚINTEA** *au căutat să le desprindă din convorbirea avută recent cu tov.* **G. PORTELLI**, *director economic al Centralei industriei utilajelor textile și articolelor casnice-București.*

● Ce loc ocupă sporirea productivității muncii în contextul preocupărilor Centralei pentru obținerea unei cît mai înalte eficiențe economice?

— Înfăptuirea indicatorilor de plan la nivelul centralei cît și de către fiecare unitate componentă, preocupă îndeaproape colectivul nostru de conducere, în care scop am organizat o bună informare asupra evoluției lor și în funcție de situațiile negative ce se ivesc intervenim cu promptitudine pentru a impulsiona realizarea lor. Urmărind îndeplinirea în ansamblu a indicatorilor de plan pot spune însă că **sporirea productivității muncii ocupă un loc central în preocupările noastre.**

Si este firesc acest lucru, deoarece obținerea unei mai înalte productivități a muncii are numeroase implicații economice favorabile: cu aceleași capacități și cu aceeași forță de muncă se obține un volum sporit de bunuri materiale; cheltuielile constante de producție, repartizate pe un volum mare de produse, determină o reducere substanțială a prețului de cost; în sfîrșit, un aspect de loc de neglijat este și faptul că, obținînd o mai înaltă productivitate a muncii, salariații au posibilitatea să-și sporească cîștigurile în raport direct cu cantitatea și calitatea muncii efectuate.

Pentru a ilustra parțial cele afirmate, aș vrea să arăt că **numai creșterea cu 1% a productivității muncii reprezintă, la nivelul centralei noastre, un volum suplimentar de producție de peste 60 milioane lei.** De altfel, așa cum prevăd sarcinile de plan pe actualul cincinal, **pe baza creșterii productivității muncii, urmează să obținem la nivel de centrală o producție globală mai mare cu peste 1 miliard de lei față de anul 1970.**

● În ce direcții prioritare acționați pentru a obține realizări cît mai consistente?

— La nivelul Centralei urmărim îndeaproape modul în care sînt încărcate capacitățile de producție din fiecare unitate componentă, cum este utilizat timpul de muncă, ce tehnologii se folosesc, nivelul de organizare a producției și a muncii etc. În funcție de constatările pe care le facem, acționăm pe diferite căi pentru a influența depistarea și valorificarea continuă a rezervelor de creștere a productivității muncii.

Bunăoară, **la stabilirea sarcinilor de plan pe unități, avem grijă ca ele să fie mobilizatoare prin luarea în calcul a întregii capacități existente.** Periodic, pe baza analizei felului în care au fost realizați principalii indicatori de plan, a studiilor ce le întreprindem în unități, **le orientăm spre introducerea unor tehnologii avansate, perfecționarea organizării proceselor de producție, mai buna folosire a timpului de lucru.** Apoi, în analize comune cu conducerile și specialiștii din întreprinderi, căutăm să **popularizăm și să promovăm experiența unităților care obțin rezultate bune și luăm poziție critică asupra lipsurilor care se fac simțite în altele. Totodată, în funcție de rezultatele ce le obțin, specialiștii din cadrul Centralei ajută unitățile mai slabe pentru a putea crea cadrul necesar punerii în valoare a tuturor resurselor menite să asigure sporirea producției și rentabilității produselor, reducerea cheltuielilor materiale, creșterea productivității muncii etc.**

Așadar, **în urmărirea realizării indicatorului de productivitate a muncii, noi ținem seama de condițiile și particularitățile fiecărei întreprinderi și, în funcție de ele, stabilim măsurile corespunzătoare.** De altfel, însăși sarcina planificată de sporire a productivității muncii pe fiecare întreprindere este diferențiată. De exemplu, Întreprinderea de utilaje a industriei ușoare din Tg. Mureș are sarcina să obțină un spor de productivitate în actualul cincinal de 60,99% față de 1970, Întreprinderea „Nicovala" din Sighișoara — 54,7%, iar întreprinderea „Metalul roșu" din Cluj — 54,1% etc.

Ținînd seama de particularități, măsurile luate de Centrala noastră se axează totuși pe cîteva coordonate cu o valabilitate generală și anume: **introducerea tehnicii și tehnologiei avansate** (darea în funcțiune la termen a noilor obiective și a utilajelor, extinderea tehnologiei moderne, mecanizarea lucrărilor grele și cu volum mare de muncă etc.); **îmbunătățirea organizării producției și a muncii; cooperarea între întreprinderi** (dat fiind că în cadrul centralei noastre există întreprinderi cu un profil asemănător am luat măsuri ca o serie de piese și subansamble necesare tuturor unităților să fie executate de cele specializate; s-a stabilit, totodată, o largă cooperare între întreprinderi pentru efectuarea diferitelor operațiuni, mai ales în domeniul turnătoriei și al emailărilor).

Ca urmare a acestor măsuri de ordin general și a celor stabilite în funcție de particularitățile fiecărei întreprinderi, Centrala a reușit să încheie primul semestru al anului cu un bilanț pozitiv privind creșterea productivității muncii: **sarcina planificată a fost nu numai îndeplinită, ci și depășită cu 0,74%, ceea ce a echivalat cu realizarea, pe această bază, a unei importante cantități de producție-marfă suplimentară.** De menționat în același timp că **toate întreprinderile componente ale centralei și-au îndeplinit și depășit productivitatea muncii planificate,** unele obținînd chiar sporuri substanțiale: Întreprinderea „Flacăra"-Ploiești (3,8%), „Victoria"-Arad (2,1%), Întreprinderea de utilaje pentru industria ușoară (1,6%) etc.

● Socotiți că s-au fructificat toate posibilitățile din întreprinderile Centralei în acest domeniu?

— Nicidecum. Deși pe ansamblul Centralei și pe fiecare întreprindere în parte, sarcina planificată de sporire a productivității muncii a fost nu numai îndeplinită ci și depășită, totuși nu putem spune că au fost utilizate toate posibilitățile. **Se știe îndeobște că, în spatele cifrelor medii, se pot ascunde în unele întreprinderi o serie de deficiențe fie de ordin tehnic, fie de ordin organizatoric.** Situația din unele întreprinderi componente ale Centralei noastre nu face excepție de la această regulă. De pildă, în unele întreprinderi (Întreprinderea de utilaje pentru industria ușoară din Tîrgu Mureș, Fabrica „Metalica" din Oradea, Fabrica „Inox"-București) **n-au fost folosite în mod corespunzător în primul semestru, capacitățile de producție, indicele de utilizare a mașinilor și utilajelor situîndu-se sub media valorifică pe Centrală.**

Dar acestea nu sînt singurele rezerve care puteau fi fructificate mai bine. Mă refer în mod concret la faptul că **nu în toate întreprinderile noastre a fost folosit judicios timpul maxim disponibil de lucru, ceea ce s-a reflectat, de asemenea, în diminuarea nivelului de creștere a productivității muncii.**

Firește, cunoscînd aceste stări de lucruri, am ajutat întreprinderile care au obținut un indice scăzut de utilizare a mașinilor și utilajelor în luarea măsurilor de mai bună aprovizionare a locurilor de muncă, de organizare mai judicioasă a reparațiilor pentru a înlătura în viitor defecțiunile mecanice; în plus, s-a pus un accent mai mare pe mai buna întreținere a mașinilor de către fiecare muncitor în parte. Pentru stăvilirea absențelor nemotivate și învoirilor fără plată, s-au luat măsuri ca în fiecare întreprindere să se aplice legile în vigoare împotriva acelora care, prin comportarea lor, stînjenesc bunul mers al producției — măsuri asociate cu o intensă muncă politică educativă.

Bazîndu-se pe aceste măsuri, precum și pe faptul că majoritatea covîrșitoare a muncitorilor și tehnicienilor muncesc conștiincios, fiind animați de dorința de a contribui, prin eforturile pe care le depun, la dezvoltarea economiei naționale, **Centrala noastră și-a sporit angajamentul de a da în acest an un spor suplimentar de producție-marfă de 24 milioane lei, bazată pe o nouă creștere a productivității muncii de 0,4%.**

● Din cele expuse de dv. au rezultat și unele posibilități încă puțin folosite. La ce anume v-ați referit?

— Desigur, posibilitățile de sporire a productivității muncii sînt legate și de o serie de factori asupra cărora nici întreprinderile noastre și nici Centrala nu pot acționa direct. Iată cîteva din ele:

O substanțială sporire a productivității muncii s-ar putea obține în întreprinderile noastre, prin **optimizarea loturilor de fabricație.** Această problemă nu și-a găsit însă pînă la ora actuală o rezolvare totală. De ce? Pentru că cererile beneficiarilor de anumite produse nu concordă în toate cazurile, cu cantitățile și sortimentele cele mai rentabile de fabricat. Unitățile de aprovizionare ale Ministerului Comerțului Interior — principalele noastre beneficiare — în vederea satisfacerii nevoilor pieței interne, — solicită livrarea unui produs în toate variantele de execuție (game de dimensiuni, culori, forme etc.) la termene scurte (trimestru de trimestru, și chiar lună de lună). Aceasta îngreunează activitatea întreprinderilor sub multiple aspecte: asigurarea de materii prime, transporturi, rentabilitate, dar mai ales, sub raportul obținerii unei producții și productivități mai înalte. Noi înțelegem că cererile comerțului sînt justificate, întrucît sîntem pe deplin conștienți că orice consumator este îndreptățit, pentru banii pe care îi dă, să găsească în rețeaua comercială articolele de bunuri metalice de larg consum de care are nevoie. Dar, după părerea noastră, ar putea fi găsită o soluție de remediere a situației existente: **finanțarea de către Banca Națională a producției de stoc fabricate în avans, pe baza contractelor încheiate.** În acest fel, întreprinderile ar putea să execute toate tipodimensiunile în loturi optime fapt care ar facilita o creștere simțitoare a productivității muncii.

Un alt aspect — care poate la prima vedere pare că n-are nici o contingență cu sporirea productivității muncii — este și acela al **finanțării produselor pe stoc destinată exportului** (Centrala noastră a livrat la export în primul semestru al anului circa 25% din volumul total al producției). În acest fel s-ar putea optimiza loturile de fabricație pe de o parte, iar pe de altă parte, s-ar putea satisface prompt unele cereri ale partenerilor străini. Găsesc că și în această direcție organele centrale în drept ar putea, de la caz la caz, să soluționeze favorabil problema finanțării.

O piedică serioasă în calea sporirii productivității munci o constituie și **modul în care unele uzine furnizoare de materii prime înțeleg să încheie contracte privind termenele solicitate de unele întreprinderi.** Combinatul Siderurgic — Galați, de pildă, a oferit pentru o cantitate de 600 tone de tablă termen de livrare la sfîrșitul trimestrului II a.c., deși această tablă a fost cerută de întreprinderile producătoare de vase emailate și aragaze în cote egale lunare. Or, așa stînd lucrurile, întreprinderile sînt nevoite să lucreze uneori în „asalt" (ceea ce afectează direct creșterea productivității muncii, datorită neutilizării raționale a timpului de lucru), să facă derogări la unele materiale stabilite prin documentația tehnică (care, adesea, cer o manoperă în plus la prelucrare), sau să fie nevoite să-și modifice programele de fabricație.

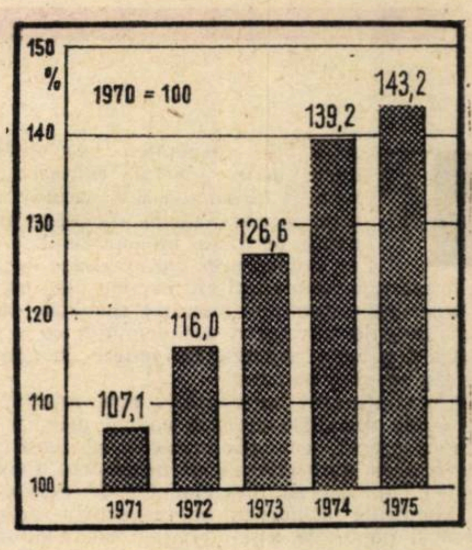

Dinamica creșterii productivității muncii în perioada 1971—1975, față de 1970

Mai sînt și alte aspecte ce ar trebui soluționate. Să luăm, de pildă, **problema fluctuației brațelor de muncă.** Atît noul sistem de salarizare, cît și Legea întăririi disciplinei în muncă au pus și pun la îndemîna conducerilor de întreprinderi instrumentele necesare de asigurare a stabilității cadrelor. Dar în întreprinderile componente ale Centralei există un număr de muncitori tineri, calificați prin cursuri de scurtă durată sau prin școli profesionale care, în căutare de surse mai ușoare de cîștig pleacă de la o întreprindere la alta. Va trebui să ne concentrăm mai mult atenția asupra lor și, împreună cu organizațiile de partid, sindicat și U.T.C., să desfășurăm largi acțiuni de ridicare a conștiinței lor, să-i facem să înțeleagă că avînd stabilitate în același loc de muncă, pot să-și însușească mai repede și mai temeinic meseria și astfel vor putea, în scurtă vreme, să-și sporească și cîștigurile, în funcție de cantitatea și calitatea muncii prestate. Totodată, va trebui să ne preocupăm mai mult de asigurarea unor condiții de muncă și de viață cît mai bune.

Aș menționa și alte aspecte. Legile în vigoare nu pun la dispoziția conducerilor de întreprinderi posibilități de a stimula în special pe muncitorii care lucrează în regie normată (mulți din aceștia avînd o calificare înaltă), ei rezumîndu-se numai la cîștigul la care le dă dreptul salariul tarifar orar. În acest fel, ei sînt puși în inferioritate față de cei care lucrează în acord, aceștia din urmă avînd posibilități să-și sporească cîștigurile în funcție de cantitatea și calitatea muncii depuse. **Ar fi indicat ca și pentru aceste categorii de muncitori să se găsească o modalitate de stimulare ca, de pildă, acordarea unor premii în concordanță directă cu realizările deosebite ce le obțin.** Fac această propunere ținînd seama de faptul că o bună parte din ei sînt sculeri și că de realizările lor sînt condiționate, adesea, rezultatele ce se obțin în toate celelalte secții de producție și, deci, pe ansamblul întreprinderilor.

Am punctat cîteva aspecte privind preocupările Centralei noastre pentru creșterea productivității muncii în întreprinderile sale. Depunînd eforturi susținute, în continuare, sînt convins că la sfîrșitul acestui cincinal vom putea raporta că ne-am îndeplinit exemplar sarcina la acest important indicator.

PERSPECTIVELE PE
A COLABORĂRII ŞI COO
DEZVOLTĂRII INTEGRĂRII ECONOMICE SOC

ing. Radu CONST
Vicepreşedinte al Comisiei Guver
şi Cooperare Economi

FAURIND societatea socialistă prin consolidarea unor raporturi calitativ noi şi prin îmbinarea armonioasă a tuturor laturilor activităţii interne, ţările socialiste promovează totodată pe plan internaţional relaţii reciproce de colaborare, caracterizate printr-un conţinut cu totul nou, nemaiîntîlnit în relaţiile internaţionale pînă la apariţia sistemului mondial socialist, relaţii menite să contribuie la afirmarea socialismului ca o orînduire superioară din toate punctele de vedere, la creşterea prestigiului său pe plan mondial.

Prin conţinutul lor calitativ nou, relaţiile reciproce dintre ţările socialiste creează cadrul prielnic pentru a favoriza progresul economic şi social al fiecărei ţări în parte, dezvoltarea multilaterală şi propăşirea fiecărei naţiuni socialiste, apropierea nivelelor lor de dezvoltare economică, în condiţiile asigurării şi respectării dreptului sacru al fiecărui popor de a-şi dirija — sub conducerea propriului partid şi guvern — evoluţia sa în funcţie de cerinţele şi condiţiile specifice determinate de nivelul economic al ţării respective, de stadiul construcţiei socialiste. Acţionînd în acest mod, ţările socialiste aduc totodată o contribuţie preţioasă la cauza victoriei socialismului şi comunismului în întreaga lume.

Analiza generală a stadiului atins de ţările socialiste în etapa actuală arată că, deşi între aceste ţări se conturează tendinţa unui proces de apropiere a nivelelor lor de dezvoltare economică, între ele există, ca urmare a unor împrejurări istorice constituite, o serie de deosebiri în ce priveşte nivelul de dezvoltare a forţelor de producţie, îndeosebi din punct de vedere al capacităţii industriale, productivităţii muncii sociale, repartizării forţelor de muncă pe ramuri ale producţiei materiale etc.

Realizările deosebite obţinute de ţările socialiste în dezvoltarea lor economică şi socială, favorizate de înseşi superioritatea orînduirii noi pe care o făuresc, creează premise pentru înlăturarea treptată a decalajelor existente, în primul rînd prin dezvoltarea planică a forţelor de producţie în cadrul fiecărei economii corespunzător condiţiilor concrete ale ţării respective, precum şi prin extinderea, adîncirea şi perfecţionarea relaţiilor economice reciproce.

Stadiul atins de dezvoltarea relaţiilor reciproce în diferite etape a determinat folosirea de către ţările socialiste a unor căi, metode şi forme de colaborare variate, pe baze bilaterale şi multilaterale, începînd de la contacte, consultaţii reciproce şi tratative între diferite organe competente ale ţărilor, pînă la forme mai complexe de organizare a colaborării, cum sînt coordonarea planurilor de dezvoltare economică, cooperarea şi specializarea în producţie, perfecţionarea relaţiilor valutar-financiare, încheierea de acorduri şi convenţii comerciale şi de colaborare economică pe o perioadă îndelungată ş.a.

Colaborarea şi cooperarea economică şi tehnico-ştiinţifică desfăşurată nemijlocit între ţările socialiste s-a dovedit o formă de conlucrare internaţională eficientă şi operativă care a permis orientarea ansamblului acestei activităţi spre obiective precise, îndeosebi pe termen lung. În cadrul colaborării şi cooperării nemijlocite dintre ţări s-a avut în vedere soluţionarea unei serii de probleme de deosebită importanţă pentru economia lor naţională destinate să contribuie la dezvoltarea unor asemenea domenii cum sînt asigurarea şi lărgirea bazei de materii prime şi a bazei energetice, accelerarea dezvoltării unor industrii moderne, organizarea fabricării de produse şi utilaje perfecţionate, folosirea mai eficientă a capacităţilor de producţie, extinderea schimburilor de mărfuri şi îndeosebi, de produse ale metalurgiei feroase şi neferoase, ale industriei constructoare de maşini şi ale industriei chimice, ale industriei uşoare şi alimentare, produse agricole ş.a.

Eficienţa colaborării desfăşurate în mod nemijlocit între ţările socialiste, precum şi capacitatea de adaptabilitate a acestei forme de conlucrare la cerinţele noi ale dezvoltării economiei statelor partenere în condiţiile actuale ale expansiunii progresului tehnico-ştiinţific, au fost stimulate prin activitatea desfăşurată de Comisiile interguvernamentale de colaborare economică şi de Comisiile mixte de colaborare tehnico-ştiinţifică, organisme care desfăşoară o rodnică activitate în direcţia prospectării şi finalizării unor acţiuni concrete de colaborare şi cooperare îndeosebi pe termen lung.

Paralel şi în strînsă conexiune cu colaborarea realizată în mod nemijlocit între ţări, dezvoltarea în ritm susţinut a economiei statelor socialiste a făcut necesară organizarea colaborării şi cooperării reciproce şi pe baze multilaterale în cadrul diferitelor organizaţii economice şi tehnico-ştiinţifice internaţionale ale acestor ţări, ceea ce a adus o contribuţie însemnată la îmbogăţirea experienţei proprii în opera de construcţie economică, la întărirea şi adîncirea diviziunii internaţionale socialiste a muncii, la sporirea eficienţei eforturilor depuse de fiecare ţară pentru valorificarea cu rezultate superioare a potenţialului său economic.

În cadrul organizaţiilor lor internaţionale ţările socialiste prospectează şi examinează posibilităţile şi soluţiile reciproc acceptabile de dezvoltare a colaborării, realizabilă îndeosebi, pe calea coordonării eforturilor unora sau ale tuturor ţărilor membre în cadrul organizaţiilor respective în scopul înfăptuirii unor obiective sau acţiuni de colaborare şi cooperare care prezintă interes reciproc pentru parteneri. Soluţiile reciproc acceptabile sînt apoi concretizate prin tratative între organele de comerţ exterior sau între alte organe competente ale ţărilor şi finalizate prin încheierea de acorduri, convenţii sau alte înţelegeri ale părţilor interesate.

ÎN ANSAMBLUL colaborării şi cooperării economice şi tehnico-ştiinţifice, desfăşurate pe baze multilaterale între ţările socialiste, o pondere importantă revine activităţii **Consiliului de Ajutor Economic Reciproc**. Potrivit prevederilor Statutului C.A.E.R. scopul acestei organizaţii este de a contribui la dezvoltarea planificată a economiei naţionale a ţărilor membre, la accelerarea progresului lor economic şi tehnic, la ridicarea nivelului industrializării ţărilor cu o industrie mai puţin dezvoltată, la creşterea continuă a productivităţii muncii şi la ridicarea neîncetată a bunăstării popoarelor ţărilor membre, ceea ce corespunde întrutotul intereselor acestor state angajate într-o vastă operă de construire a socialismului şi comunismului.

Axîndu-şi întreaga sa activitate pe principiile marxist-leniniste ale internaţionalismului socialist, în peste două decenii de existenţă, Consiliul de Ajutor Economic Reciproc a jucat un rol activ în promovarea unor forme şi metode de colaborare menite să stimuleze conjugarea eforturilor comune ale ţărilor membre în rezolvarea unor probleme importante, de interes deosebit, pentru economiile lor naţionale.

Pe măsura creşterii forţelor de producţie şi consolidării construcţiei socialiste în ţările membre ale C.A.E.R., precum şi acumulării de experienţă în dezvoltarea colaborării reciproce, formele şi metodele de conlucrare folosite în cadrul Consiliului de Ajutor Economic Reciproc s-au diversificat, îmbogăţindu-şi totodată conţinutul. Astfel s-au cristalizat şi instituit — ca forme de colaborare, care corespund caracterului planificat al economiilor naţionale şi intereselor ţărilor de a promova relaţii economice eficiente şi stabile pe termene îndelungate — **coordonarea planurilor economice ale ţărilor** în scopul îmbinării dezvoltării complexe, multilaterale, a economiei fiecărei ţări cu o dezvoltare eficientă a **specializării internaţionale**, precum şi **cooperarea** în construirea de obiective economice şi fabricarea unor produse de înaltă tehnicitate şi capacitate competitivă. **Comerţul reciproc** a continuat să se dezvolte, îndeosebi, pe baza întăririi rolului acordurilor de lungă durată şi a **instrumentelor valutar-financiare** care deservesc schimburile de mărfuri şi cooperarea economică şi tehnico-ştiinţifică şi care au cunoscut o perfecţionare treptată, corespunzătoare diferitelor etape ale dezvoltării colaborării reciproce.

Membră fondatoare a Consiliului de Ajutor Economic Reciproc, România şi-a adus contribuţia la dezvoltarea activităţii acestei organizaţii în spiritul principiilor care stau la baza relaţiilor dintre ţările socialiste, înscrise în Statutul C.A.E.R.

Partidul Comunist Român şi Guvernul României socialiste apreciază că în cadrul C.A.E.R. se desfăşoară o activitate pozitivă în organizarea colaborării dintre ţările membre ale C.A.E.R., într-o serie de domenii importante pentru economia lor naţională.

„Noi considerăm C.A.E.R.-ul — arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu la întîlnirea cu activul judeţean de partid Constanţa — **ca un organism important în realizarea colaborării dintre ţările socialiste membre ale acestei organizaţii. Considerăm că această colaborare trebuie să contribuie la dezvoltarea economiei fiecărei ţări, la întărirea bazei tehnico-materiale a socialismului din fiecare ţară, la crearea în fiecare stat membru al organizaţiei a condiţiilor pentru făurirea societăţii comuniste"**

HOTĂRÎRI IMPORTANTE pentru extinderea colaborării reciproce în cadrul Consiliului de Ajutor Economic Reciproc au fost adoptate la Sesiunea a XXIII-a (specială) a C.A.E.R. din aprilie 1969 la care au participat conducătorii de partid şi de stat din ţările membre. Sesiunea a stabilit direcţiile orientative ale dezvoltării în continuare a activităţii de colaborare şi cooperare în cadrul C.A.E.R., trasînd sarcina elaborării unui program-cadru de colaborare pe termen lung.

Mersul îndeplinirii sarcinilor trasate de Sesiunea a XXIII-a (specială) a C.A.E.R. a fost examinat de Sesiunea a XXIV-a a Consiliului din mai 1970, care a adoptat totodată şi unele hotărîri şi recomandări cu privire la problemele convenite pînă la data respectivă. De asemenea, după cum se ştie, de curînd a avut loc Sesiunea a XXV-a a Consiliului de Ajutor Economic Reciproc, care reprezintă o etapă însemnată în dezvoltarea colaborării economice şi tehnico-ştiinţifice dintre ţările membre ale acestei organizaţii.

Obiectul principal al lucrărilor Sesiunii l-a constituit examinarea şi adoptarea **„Programului complex al adîncirii şi perfecţionării în continuare a colaborării şi dezvoltării integrării economice socialiste a ţărilor membre ale C.A.E.R."** — document care constituie o sinteză a activităţii laborioase desfăşurate timp de peste doi ani de numeroşi specialişti şi de organele competente ale ţărilor membre ale C.A.E.R., precum şi de organele Consiliului, pentru concretizarea orientărilor generale şi a sarcinilor trasate de Sesiunile a XXIII-a (specială) şi a XXIV-a ale C.A.E.R.

La baza întregii activităţi de înfăptuire a Programului complex vor sta şi în continuare — aşa după cum se precizează în dispoziţiile finale ale documentului menţionat — prevederile Statutului C.A.E.R., prevederi a căror viabilitate a fost confirmată în practica relaţiilor dintre ţările membre şi care constituie un cadru propice extinderii şi intensificării activităţii de colaborare şi cooperare între naţiuni independente şi egale în drepturi.

Programul complex cuprinde aspectele teoretice şi practice pe care le ridică extinderea şi adîncirea relaţiilor reciproce de colaborare dintre aceste ţări pe o perioadă îndelungată în scopul valorificării cu rezultate superioare a avantajelor diviziunii internaţionale socialiste a muncii. Prin efortul depus în timpul elaborării Programului complex în direcţia căutării de soluţii care să corespundă intereselor tuturor ţărilor membre şi prin examinarea multilaterală a diferitelor concepţii, s-a ajuns la soluţii unanim convenite în probleme de mare însemnătate pentru viitorul colaborării în cadrul C.A.E.R.

Prin **Programul complex** sînt determinate scopurile, cerinţele şi principalele caracteristici ale **procesului de perfecţionare şi adîncire în continuare a colaborării şi dezvoltării integrării economice socialiste — proces** al diviziunii internaţionale socialiste a muncii care — aşa cum se prevede în documentul adoptat — **este reglementat în mod conştient şi planic de partidele comuniste şi muncitoreşti şi guvernele ţărilor membre ale C.A.E.R.** şi are menirea **să contribuie la formarea unei structuri moderne** a economiei naţionale, **apropierea şi egalizarea treptată a nivelelor de dezvoltare economică, formarea unor legături stabile** în principalele ramuri ale economiei, ştiinţei şi tehnicii, **consolidarea pieţei** acestor ţări, **perfecţionarea relaţiilor marfă-bani.**

Stabilind cadrul principial al desfăşurării acestui proces menit **să contribuie la întărirea şi dezvoltarea economiei fiecărei ţări,** în Programul complex se subliniază necesitatea aplicării în continuare cu consecvenţă în relaţiile reciproce a principiilor marxist-leniniste ale internaţionalismului socialist pe baza **„respectării suveranităţii de stat, independenţei şi intereselor naţionale, neamestecului în treburile interne ale ţărilor, egalităţii depline în drepturi, avantajului reciproc şi întrajutorării tovărăşeşti"**, principii care — aşa cum se subliniază în numeroase declaraţii ale Partidului Comunist Român şi ale Guvernului României socialiste — îşi păstrează pe deplin valabilitatea atît în prezent cît şi în perspectivă în folosul desfăşurării unei activităţi fructuoase de colaborare şi cooperare economică şi tehnico-ştiinţifică şi care s-au dovedit condiţie inexorabilă a dezvoltării relaţiilor reciproce, izvorîtă din rea[...]tea fundamentală a existenţei entităţilor naţionale, independente, suverane şi egale în drepturi.

În acest context, prima consecinţă a aplicării consecvente a acestor principii, consemnată în mod expres în Programul complex, constă în faptul că realizarea Programului se desfăşoară **„pe baza liberului consimţămînt deplin şi nu este însoţită de crearea de organe supranaţionale, nu afectează problemele planificării interne, ale activităţii financiare şi de gestiune economică a organizaţiilor".**

ÎN DEFINIREA scopurilor procesului de perfecţionare a colaborării este evidenţiată cu pregnanţă teza **dezvoltării complexului economic optim al fiecărei ţări** ca premisă de bază şi scop principal al extinderii şi adîncirii colaborării reciproce, precum şi ca o condiţie hotărîtoare a întăririi sistemului socialist mondial. În acest sens se subliniază contribuţia pe care acest proces este menit să o aducă la dezvoltarea mai rapidă a forţelor de producţie, la creşterea nivelului tehnic, a eficienţei producţiei şi productivităţii muncii sociale, la perfecţionarea structurii producţiei în fiecare ţară, la asigurarea economiilor naţionale cu materii prime şi materiale de bază, la creşterea nivelului de trai al oamenilor muncii din ţările membre ale C.A.E.R., la consolidarea poziţiilor acestor ţări în economia mondială şi în întrecerea economică cu capitalismul.

Pornindu-se de la faptul că în desfăşurarea relaţiilor reciproce dintre ţările membre ale C.A.E.R., **economia naţională a fiecărei ţări constituie o entitate distinctă, fiecare partid şi guvern exercitîndu-şi funcţia sa inalienabilă de organizare şi conducere,** o concluzie deosebit de importantă a Programului constă în sublinierea faptului că chezăşia extinderii şi adîncirii colaborării reciproce, o constituie întărirea rolului conducător al partidelor comuniste şi muncitoreşti şi al statului socialist în organizarea, planificarea şi conducerea economiei naţionale, consolidarea bazelor planice ale dezvoltării economice în fiecare ţară membră a C.A.E.R. În aceeaşi ordine de idei se relevă că **succesele obţinute de ţările membre ale C.A.E.R.**

…FECŢIONĂRII ŞI ADÎNCIRII ÎN CONTINUARE …ERĂRII ECONOMICE ŞI TEHNICO–ŞTIINŢIFICE, …IALISTE A ŢĂRILOR MEMBRE ALE C.A.E.R.

…ITINESCU
…mentale de Colaborare
…şi Tehnică

…în construirea socialismului şi comunismului **se datoresc muncii creatoare a popoarelor acestor ţări sub conducerea partidelor lor comuniste şi muncitoreşti,** mobilizării maxime şi folosirii eficiente a resurselor interne — care constituie factorul principal al propriei dezvoltări a fiecărei ţări — precum şi extinderii şi adîncirii colaborării şi cooperării reciproce.

În Programul complex se afirmă de asemenea că o condiţie indispensabilă pentru desfăşurarea unei conlucrări rodnice o constituie **promovarea unor asemenea forme şi metode** de colaborare **care să permită participarea** la aceasta a **tuturor ţărilor membre ale C.A.E.R.,** în condiţiile liberului consimţămînt deplin şi al dreptului fiecărei ţări de a-şi declara interesul pentru oricare acţiune de colaborare şi cooperare, în orice moment al desfăşurării ei.

Luîndu-se însă în considerare existenţa unor interese diferenţiate ale ţărilor, precum şi faptul că, în prezent, o serie de acţiuni şi forme de colaborare sînt insuficient elaborate şi experimentate şi, ca atare, nu oferă încă posibilitatea determinării precise a modului în care o acţiune sau alta poate prezenta interes pentru ţările respective, în Programul complex s-a consemnat noţiunea de **„ţări interesate"** pentru un foarte mare număr de prevederi. Orice ţară are însă dreptul să-şi declare interesul de a participa — sub o formă sau alta de conlucrare — la acţiunile de colaborare şi cooperare pentru care iniţial s-a declarat neinteresată, în orice moment în care consideră că această participare este oportună pentru ea. În acelaşi context în Programul complex se subliniază că neparticiparea unuia sau a mai multor state la anumite acţiuni de colaborare nu trebuie să influenţeze colaborarea şi cooperarea reciprocă în celelalte domenii de activitate. În acest mod, integrarea economică socialistă nu este decît un **proces de dezvoltare a interdependenţei între economii naţionale suverane,** destinat să contribuie — pe calea perfecţionării formelor şi metodelor existente de colaborare — la întărirea economiei naţionale a fiecărei ţări, la creşterea bunăstării poporului, la îmbinarea intereselor fiecărei naţiuni cu cele ale întregului sistem mondial socialist, toate acestea spre deosebire de integrarea economică capitalistă care este însoţită de acute contradicţii şi conflicte generate de tendinţa de dominaţie, de ştirbire şi încălcare a suveranităţii şi independenţei naţionale, care duce la înăsprirea exploatării maselor de oameni ai muncii.

O prevedere importantă a Programului complex este de asemenea aceea prin care se subliniază caracterul deschis al activităţii desfăşurate pe baza acestui document, problemă aflată în deplină concordanţă cu prevederile Statutului C.A.E.R., în care se afirmă caracterul deschis al Consiliului de Ajutor Economic Reciproc. În legătură cu aceasta în Program se prevede că la înfăptuirea acţiunilor prevăzute poate participa, total sau parţial, în forme diferite, orice ţară nemembră a C.A.E.R. care apreciază că acţiunile de colaborare din Program prezintă interes pentru ea. Totodată, se subliniază caracterul deschis al organizaţiilor internaţionale care se creează de către ţările membre ale C.A.E.R. Aceste prevederi au în vedere să creeze posibilitatea şi pentru alte ţări socialiste sau nesocialiste de a participa la activitatea de colaborare desfăşurată, ţările respective urmărind să determine ele înşile ca ţări independente şi suverane domeniile şi acţiunile la care sînt interesate să colaboreze.

În acelaşi timp, în Program s-a luat în considerare necesitatea obiectivă a participării active a ţărilor membre ale C.A.E.R. la circuitul economic mondial. În acest sens, se subliniază în primul rînd, necesitatea vitală a dezvoltării în continuare a relaţiilor lor economice şi tehnico-ştiinţifice cu celelalte ţări socialiste. Totodată se consemnează că, în conformitate cu politica coexistenţei paşnice promovată de ţările socialiste şi în interesul progresului şi păcii în lume, precum şi pornind de la faptul că diviziunea internaţională socialistă a muncii se construieşte cu luarea în considerare a diviziunii mondiale a muncii, ţările membre ale C.A.E.R. vor continua să dezvolte legăturile lor economice şi tehnico-ştiinţifice cu celelalte ţări, indiferent de orînduirea socială şi de stat a acestora, pe baza principiilor egalităţii în drepturi, avantajului reciproc, neamestecului în treburile interne şi respectării suveranităţii.

În marea lor majoritate formele şi metodele preconizate a fi folosite pentru înfăptuirea procesului de adîncire şi perfecţionare în continuare a colaborării şi dezvoltării integrării economice socialiste a ţărilor membre ale C.A.E.R. sînt acelea care şi-au dovedit viabilitatea în practica colaborării desfăşurate pînă în prezent în cadrul Consiliului de Ajutor Economic Reciproc. În acelaşi timp însă, în documentul adoptat de Sesiunea a XXV-a a C.A.E.R. modalităţile de colaborare statornicite în practica relaţiilor dintre ţările membre ale C.A.E.R. apar cu un conţinut îmbogăţit, ca urmare a necesităţii adaptării lor la noile cerinţe ale creşterii economice a acestor ţări, precum şi a bogatei experienţe acumulate de ele în raporturile reciproce. Îmbogăţirea conţinutului şi a problematicii actualelor forme şi metode de colaborare, precum şi completarea acestora cu unele forme şi metode noi de colaborare are în vedere, în primul rînd, condiţiile în continuă evoluţie în care au loc unirea eforturilor ţărilor şi concentrarea preocupărilor lor, îndeosebi, pentru rezolvarea acelor probleme de colaborare de interes reciproc care îndeplinesc un rol de prim ordin pentru economia naţională a fiecărei ţări. În această ordine de idei un accent deosebit a fost pus în documentul adoptat de Sesiunea a XXV-a a C.A.E.R. pe formele şi metodele menite să contribuie într-o măsură sporită la dezvoltarea planificată pe baze stabile şi pe o perioadă îndelungată a colaborării reciproce, la dezvoltarea largă a cooperării economice şi tehnico-ştiinţifice, precum şi la adaptarea continuă a acesteia la condiţiile specifice ale dezvoltării fiecărei ţări membre a C.A.E.R.

Însemnătatea pe care o are colaborarea în domeniul activităţii de planificare pentru prospectarea din timp de către organele de planificare din ţările membre ale C.A.E.R. a posibilităţilor de soluţionare prin colaborare a unor probleme importante pentru dezvoltarea economică a acestor ţări, a făcut ca şi în continuare **coordonarea planurilor** de dezvoltare a economiilor naţionale ale ţărilor respective să fie considerată principala metodă a adîncirii diviziunii internaţionale socialiste a muncii între ţările membre ale Consiliului.

Pornindu-se de la considerentul că rapiditatea cu care se desfăşoară progresul tehnic face necesar ca în activitatea de elaborare a planurilor de dezvoltare a economiei naţionale a ţărilor să se ţină seama într-o măsură din ce în ce mai mare, de tendinţele de perspectivă, în documentul adoptat se preconizează ca sfera coordonării planurilor să cuprindă probleme şi obiective de colaborare care decurg din programele previzionale ale ţărilor pe o perioadă de 15—20 ani în domeniul combustibililor şi energiei, materiilor prime pentru siderurgie şi metalurgie neferoasă, construcţiilor de maşini, industriei chimice şi petro-chimice, a celulozei şi hîrtiei, precum şi în alte domenii de interes reciproc.

Prin Programul complex adoptat de Sesiunea a XXV-a a C.A.E.R. se are în vedere, de asemenea, **folosirea de către ţări a consultaţiilor reciproce** în principalele probleme ale politicii lor economice şi tehnico-ştiinţifice care prezintă interes reciproc, în special, în legătură cu acele obiective economice sau tehnico-ştiinţifice pentru a căror soluţionare ţările consideră că nu dispun fiecare în parte de suficiente posibilităţi şi, ca atare, implică necesitatea colaborării în cadrul C.A.E.R. Asemenea consultaţii au caracter de informare şi schimb de păreri, sfera de probleme şi modalităţile de realizare a lor, urmînd a se conveni de către ţările interesate, în funcţie de necesităţile lor. Scopul consultaţiilor reciproce constă în cunoaşterea orientării preconizate de către celelalte ţări în legătură cu direcţiile principale şi obiectivele dezvoltării lor economice, dezvoltarea celor mai importante ramuri industriale, a investiţiilor şi comerţului exterior, perfecţionarea sistemelor de planificare şi conducere a economiilor naţionale ş.a.

Se are în vedere, de asemenea **dezvoltarea colaborării** reciproce **în domeniul activităţii de prognozare,** îndeosebi prin realizarea unui amplu schimb de experienţă cu privire la rezultatele prognozelor naţionale şi la metodele şi procedeele de prognozare folosite în ţările membre ale C.A.E.R., precum şi elaborarea în comun de către ţările interesate a unor prognoze în acele domenii ale economiei, ştiinţei şi tehnicii care vor prezenta interes pentru aceste ţări, pe baza condiţiilor stabilite de participanţi şi ţinînd seama de rezultatele prognozelor naţionale.

Esenţa măsurilor preconizate de Programul complex privind perfecţionarea coordonării planurilor cincinale — metodă de colaborare care s-a dovedit eficientă în practica de pînă acum a colaborării în cadrul C.A.E.R. — constă în concentrarea atenţiei asupra acelor probleme şi acţiuni de colaborare stabilite prin acordul comun al ţărilor, îndeosebi, din domeniile care comportă cheltuieli mari şi în care coordonarea eforturilor ţărilor poate crea avantaje pentru toţi partenerii. Un accent deosebit se pune, în acest sens, pe rezolvarea complexă a problemelor şi acţiunilor respective, prin coordonarea cercetărilor ştiinţifice şi tehnice, extinderea cooperării şi specializării în producţie, coordonarea activităţii pentru realizarea de obiective de investiţii prezentînd interes reciproc, dezvoltarea livrărilor reciproce de mărfuri şi servicii, a transporturilor internaţionale, standardizării etc.

De asemenea, în Programul complex se preconizează realizarea planificării comune de către ţările interesate a unor ramuri, subramuri sau tipuri alese de produse; examinarea problemelor în cadrul acestei forme de colaborare se va efectua în condiţiile respectării dreptului de decizie a organelor competente din fiecare ţară asupra participării, ale menţinerii caracterului independent al planificării interne, a proprietăţii naţionale asupra capacităţilor de producţie şi a resurselor respective. Dat fiind caracterul cu totul nou al unei asemenea forme de colaborare, ea va fi aplicată numai de către ţările interesate, deocamdată, cu caracter experimental pentru un număr redus de produse.

Prin Programul complex se consemnează totodată că înţelegerile realizate în cadrul lucrărilor de colaborare în domeniul activităţii de planificare — inclusiv cele referitoare la planificarea comună — urmează să fie perfectate de către ţările respective prin încheierea de acorduri şi convenţii între organele lor competente. Această modalitate de finalizare a lucrărilor, bazate pe relaţii contractuale, corespunde întrutotul cerinţei ca — luînd în considerare rezultatele colaborării în domeniul activităţii de planificare — ţările să stabilească, după cum cred ele de cuviinţă, cadrul extinderii legăturilor economice cu celelalte ţări, în conformitate cu propriile direcţii ale dezvoltării lor economice şi social-politice.

PENTRU CA ACTIVITATEA de colaborare să contribuie în mai mare măsură, la atingerea unui înalt nivel tehnico-ştiinţific al producţiei, la creşterea eficienţei acesteia şi a productivităţii muncii, la dezvoltarea unei structuri optimale a economiei naţionale a fiecărei ţări, la folosirea complexă de către fiecare stat membru a resurselor sale naturale, în Programul complex se prevăd măsuri care să favorizeze **extinderea cooperării internaţionale în producţie şi a specializării industriale.** În acest sens un accent sporit este pus pe problemele asigurării, pe calea cooperării, prin unirea eforturilor ţărilor membre ale C.A.E.R. interesate, a nevoilor lor crescînde de combustibil, energie, produse metalurgice şi ale altor ramuri. **„În cadrul cooperării economice şi tehnico-ştiinţifice internaţionale** — arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu la Conferinţa naţională a P.C.R. din decembrie 1967 — **ţara noastră promovează forme variate, printre care construirea în comun a unor obiective economice, cooperarea în producţie şi în domeniul desfacerii, conlucrarea tehnico-ştiinţifică în legătură cu teme şi obiective de interes comun şi altele".**

În scopul asigurării necesarului mereu crescînd de produse, atît în ramurile de bază, cît şi în cele prelucrătoare, în Programul complex se recomandă o serie de forme mai eficiente de colaborare — care aşa după cum s-a arătat au fost de mult timp propuse de partidul şi guvernul ţării noastre — cum sînt efectuarea de lucrări comune în prospectări geologice, construirea şi exploatarea de întreprinderi comune, atît în industria extractivă, cît şi în industria prelucrătoare, coordonarea, cooperarea şi efectuarea în comun — de către părţile interesate — de lucrări experimentale şi de cercetări ştiinţifice, acordarea de credite pentru efectuarea unor anumite lucrări ş.a. În acordurile şi convenţiile de cooperare şi specializare care se vor încheia — între organizaţiile împuternicite ale ţărilor — s-a convenit să se prevadă soluţionarea întregului complex al problemelor economice, de producţie, comerciale, tehnico-ştiinţifice, valutar-financiare, legate de aceste acţiuni, să se asigure, în mod real, răspunderea materială a părţilor pentru modul de îndeplinire a obligaţiilor reciproce.

O prevedere, inclusă de Programul complex, destinată să contribuie în mod esenţial la sporirea gradului de cunoaştere reciprocă a necesităţilor şi posibilităţilor de conlucrare, o constituie **dezvoltarea legăturilor directe, pe baze contractuale, între organele şi organizaţiile economice şi tehnico-ştiinţifice ale ţărilor,** potrivit competenţelor de care dispun acestea prin legislaţia internă a fiecărei ţări. Obiectul legăturilor nemijlocite poate cuprinde o problematică variată, de la efectuarea schimburilor de experienţă cu privire la dezvoltarea activităţii de producţie, comercială, de planificare, organizare şi conducere a producţiei şi pînă la realizarea unor obiective şi acţiuni concrete în domeniul cooperării în producţie, cercetărilor ştiinţifice şi tehnice, acordării de asistenţă tehnică etc.

În acest context, se va acorda atenţia deosebită unei cooperări mai largi între ministere, departamente, institute şi întreprinderi pentru realizarea de programe de cercetare convenite între ţările interesate pe bază de acorduri, convenţii sau alte înţelegeri, crearea de institute sau colective internaţionale de cercetare, organizaţii de proiectare, laboratoare, uniuni cu gestiune economică proprie. Se va adînci coordonarea cercetărilor ştiinţifice şi tehnice în probleme de interes reciproc, efectuîndu-se schimbul rezultatelor cercetărilor, atît în mod gratuit cît şi în condiţii de compensare financiară, în funcţie de înţelegerea realizată între ţări. Se prevede de asemenea adîncirea informării reciproce tehnico-ştiinţifice şi a colaborării în domeniul pregătirii cadrelor ştiinţifice.

Una din căile de dezvoltare în continuare a colaborării reciproce preconizate în Programul complex, este considerată înfiinţarea — pe bază de acorduri sau convenţii — de către ţările interesate membre ale C.A.E.R. de **organizaţii internaţionale** în diferite domenii, în funcţie de obiectul şi cerinţele concrete ale dezvoltării colaborării şi cooperării în domeniul respectiv, precum şi de interesele manifestate de ţările care vor să participe la constituirea unor astfel de organisme. Condiţiile înfiinţării unor asemenea organizaţii constă în faptul că la baza activităţii lor trebuie să stea principiile marxist-leniniste ale internaţionalismului socialist prevăzute în Statutul C.A.E.R. şi în Programul complex, ca principii fundamentale care guvernează relaţiile dintre ţările membre

Pe baza acestor principii, prin documentul menţionat se exclude posibilitatea creării de organizaţii internaţionale cu caracter suprastatal a căror activitate să afecteze problemele planificării interne a ţărilor membre ale C.A.E.R. sau să prejudicieze în vreun mod interesele ţărilor membre ale C.A.E.R. De asemenea, se are în vedere ca organizaţiile respective să aibă caracter deschis, în care

(*Continuare în pag. 16*)

VIITORUL ȘI CONDUCEREA ÎNTREPRINDERII

„La elaborarea prognozelor și direcțiilor principale de dezvoltare în perspectivă a patriei trebuie pornit de la legile obiective ale dezvoltării sociale, de la realitățile concrete ale țării noastre, precum și de la tendințele revoluției tehnico-științifice pe plan mondial".

NICOLAE CEAUȘESCU

ÎN PROBLEMA dezvoltării în perspectivă a vieții economice din țara noastră, se impune sublinierea unor momente principale care relevă importanța acordată problemelor de cercetare a viitorului, de stabilire după un proces îndelungat de analiză, a liniilor generale de dezvoltare.

• Un prim moment semnificativ îl constituie hotărîrile adoptate de Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1967, care au precizat că într-o serie de domenii deciziile trebuie să se întemeieze pe cunoașterea perspectivei pe o perioadă mai mare de timp, pentru a se asigura o continuitate în activitatea de planificare și o mai bună legătură între planurile cincinale. Pentru unele sectoare de activitate (energetica, geologia, cercetarea științifică, pregătirea cadrelor), s-a subliniat necesitatea unor programe pe o perioadă care să depășească 10 ani.

• Cel de al doilea moment important îl constituie Congresul al X-lea al P.C.R. Cu acest prilej au fost reliefate alte aspecte privind dezvoltarea în perspectivă a societății noastre socialiste și anume cele referitoare la modernizarea aparatului de producție, îmbunătățirea structurii economiei naționale, a ramurilor și subramurilor, dezvoltarea în continuare a industriei, concentrarea producției în unități puternice corespunzător cerințelor progresului tehnic.

În mod cu totul deosebit, pentru orientarea cercetărilor de perspectivă în conducerea și organizarea proceselor economice, s-a subliniat că „una din condițiile fundamentale ale perfecționării activității economice, ale creșterii eficienței sale este aplicarea pe scară largă a științei conducerii și organizării moderne a producției și a muncii în toate unitățile industriale".[1])

• În sfîrșit, un alt moment important este hotărîrea adoptată de plenara C.C. al P.C.R. din 5—6 mai 1971 de constituire a Comisiei centrale de partid și de stat pentru elaborarea prognozelor de dezvoltare economică și socială a României, care a luat recent ființă, avînd ca președinte pe tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Pentru a reliefa unele probleme concrete care se înscriu în preocupările de viitor în domeniul conducerii și organizării unităților economice, din țara noastră, am întreprins recent o largă anchetă de opinie, făcînd apel la experiența și cunoștințele a peste 200 cadre de conducere și specialiști din ministere, centrale industriale și mari întreprinderi.

Constatările, propunerile și observațiile ni se par semnificative, ținînd seama că ele provin mai ales de la cadre antrenate direct în procesul conducerii unităților economice. Concentrîndu-se asupra perspectivei mai îndelungate, propunerile și observațiile reieșite din anchetă vizează și unele corecții ce trebuie aduse actualei situații a conducerii și organizării întreprinderilor.

● Dinamismul structurilor

STRUCTURA organizatorică a întreprinderilor are un caracter dinamic. Ca urmare a unor analize aprofundate au loc o serie de modificări care permit o organizare și conducere mai eficientă, stimulează perfecționări în continuare. Prin dinamismul său, structura organizatorică poate favoriza din plin inițiativa personalului, așa cum au subliniat 74% din cadrele chestionate.

Perfecționarea organizării unităților economice din țara noastră are în vedere o anumită autonomie a acestora, determinată de concepția de descentralizare a atribuțiilor. Am asistat la un proces de trecere a atribuțiilor de la nivelul ministerelor la cel al centralelor și întreprinderilor. Între centrale și întreprinderi a avut loc, de asemenea, un proces de echilibrare a atribuțiilor. S-au concentrat la nivelul centralelor mai ales atribuții din domeniul funcțiunii de cercetare-dezvoltare și comercială.

Care va fi situația în continuare? Răspunsurile certifică valabilitatea ideii că în continuare se vor mai concentra la nivelul centralei o serie de atribuții, dar ele reflectă în același timp și ideea conturării în mai mare măsură a personalității, a individualității fiecărei întreprinderi sau unități. În acest fel, rezultă că echilibrul optim între centralizarea sau descentralizarea atribuțiilor între centrală și unitățile componente nu are aceleași coordonate pentru toate centralele și nici măcar pentru toate unitățile care aparțin aceleiași centrale. Centrala împreună cu unitățile sale este în măsură să găsească acest echilibru, să-l verifice experimental, să-l corecteze, pentru a asigura o stabilitate, o funcționare și o eficiență economică ridicată.

● Oamenii — cheia de boltă

CONSULTAREA cadrelor de conducere și de specialitate care au răspuns la chestionar a oferit și un răspuns la ordinea de importanță a unor factori în perfecționarea în perspectivă a organizării și conducerii unităților economice. Această ordine este: formarea și perfecționarea cadrelor; metode moderne de conducere; capacitatea de inovare a unităților economice; know-how-ul de gestiune; implementarea inovațiilor tehnologice; stimularea personalului; creșterea volumului de investiții; creșterea efectivelor de personal.

Cîteva elemente semnificative pot fi scoase în evidență.

Perfecționarea pregătirii cadrelor are — în concepția modernă de conducere și organizare — valoarea celei mai eficiente investiții. În procesul complex al conturării personalității cadrelor din mediul industrial, al creării premiselor de adaptabilitate permanentă la nou, în ideea că prin perfecționarea cadrelor devansăm și controlăm apariția fenomenelor tehnologice, economice și organizatorice se poate sublinia ca foarte sugestivă următoarea relație: **pregătire + experiență + perfecționare = potențial actualizabil.**

În privința metodelor moderne de conducere, importanța care li se conferă, obligă la cercetare, la intensificarea aplicării lor, la o anumită suplețe a reglementărilor care să favorizeze introducerea acestora.

Vorbind despre inovare în organizare și conducere avem în vedere, în primul rînd, o luptă deschisă împotriva îmbătrînirii organizațiilor, care presupune formarea cadrelor, receptivitatea lor la noutăți, reconsiderarea structurilor, descentralizarea deciziilor și a responsabilităților.

În ceea ce privește know-how-ul de gestiune, apare din ce în ce mai mult necesitatea unei gîndiri anticipative în materie de organizare și conducere. Se prevede extinderea proiectării organizării care, pe lîngă avantajul valorificării în mai mare măsură a perfecționărilor tehnologice, va evita realizarea și dezvoltarea la întîmplare a obiectivelor industriale.

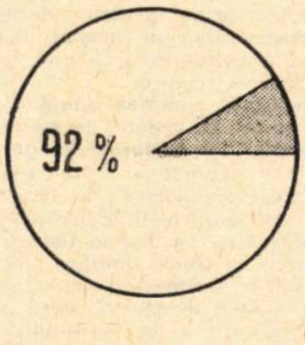

Oamenii trebuie aleși în funcție de structuri

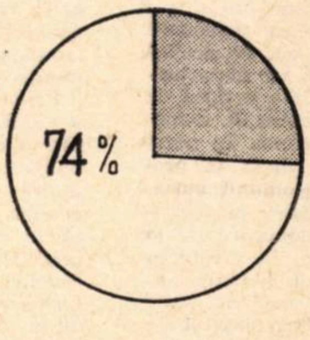

Flexibilitatea structurilor favorizează inițiativa personalului

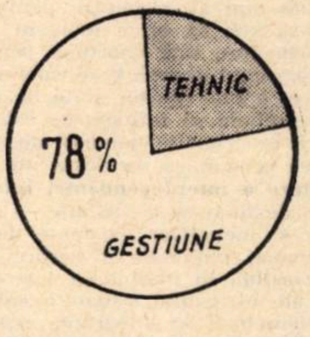

Domeniu prioritar pentru cadrele de conducere

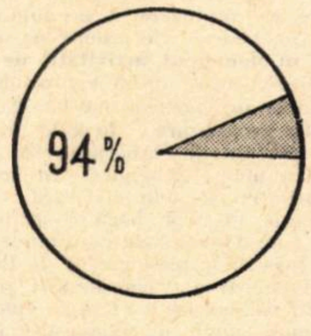

Știința conducerii întreprinderilor se va aplica și în alte domenii

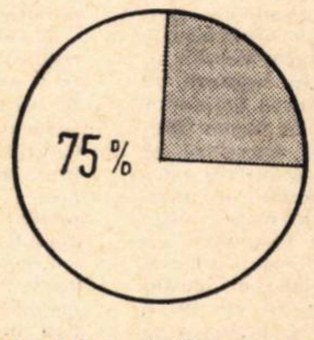

Limbajul științific și matematic va avea o putere de circulație generală

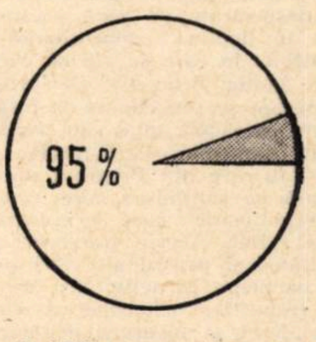

Unitățile economice vor avea nevoie de serviciile consultanților în conducere și organizare

1) N. Ceaușescu — Raport la cel de al X-lea Congres al P.C.R., Ed. Politică, Buc. 1969, pag. 25, pag. 31.

CHESTIONAR

Unitățile economice din țara noastră și problematica viitorului

1. Structurile organizatorice trebuie concepute în funcție de oameni (1) sau aleși oamenii în funcție de structuri (2) — (2) — % 92
2. Mișcările în structura organizatorică a unităților favorizează inițiativa personalului? (da,) — 74
3. Ce soluție se va adopta pentru întreprinderi?
   - autonomie totală (1)
   - autonomie parțială (2)
   - concentrarea unor activități la nivelul organului superior (3)
   - indicați ordinea 3 2 1
4. Care este ordinea de importanță pe care o acordați în perfecționarea organizării și conducerii unităților economice?
   - creșterea volumului de investiții (1)
   - implementarea inovațiilor tehnologice (2)
   - Know-how-ul de gestiune (3)
   - formarea și perfecționarea cadrelor (4)
   - creșterea efectivelor de personal (5)
   - stimularea materială a personalului (6)
   - metode moderne de conducere (7)
   - capacitatea de inovare a unităților economice (8)

   4 7 8 3 2 6 1 5
5. Vor apela unitățile economice la serviciile unor consultanți în organizare și conducere, de specialitate? (da,) — 95
6. Ce domeniu va fi precumpănitor pentru cadrele de conducere?
   - tehnic (da) — 57
   - gestiune (da) — 78
7. Dezvoltarea modernă a conducerii unităților economice duce la o creștere a responsabilităților? (da) — 97
8. Considerați posibilă și utilă apariția konw-how-ului de gestiune? (da) — 94
9. Politica de inovare va preocupa în mai mare măsură unitățile economice? (da) — 97
10. Știința conducerii se va aplica numai în întreprinderi (nu) — 94
11. Știința conducerii va implica o responsabilitate socială? (da) — 99
12. Știința conducerii este rezultatul unei dezvoltări economice? (da) — 91
13. Este important ca previziunea națională să țină seama de evoluția preconizată pe plan internațional? (da) — 100
14. Planificarea trebuie să fie rezultatul unui efort de comunicație din vîrful piramidei ierarhice către bază și invers? (da) — 83
15. În ce va consta revoluția în domeniul calculatoarelor:
    - în construcția lor? (da) — 59
    - în utilizarea lor? (da) — 94
16. Limbajul științific și matematic vor avea o putere de circulație generală? (da) — 75
17. Numiți cîteva din obstacolele din sistemul informațional în ordinea lor de importanță (ca influență negativă):
    - lipsa selectivității informațiilor, paralelisme și duble subordonări;
    - multitudinea informațiilor, centralizare a informațiilor;
    - lipsă cadre formate;
    - lipsă dotare tehnică corespunzătoare;
    - formularistică greoaie, informații nestandardizate, sistem de evidență necorespunzătoare;
    - întîrzieri în obținerea datelor, număr mare de nivele ierarhice.

Perspectiva în perfecționarea organizării și conducerii întreprinderilor impune apelarea la organisme specializate, unități de consultanți. În această observație se găsește și o anumită critică la adresa modului în care sînt pregătite cadre în acest domeniu în vederea soluționării unor probleme de organizare și conducere care să aducă o eficiență sporită în activitatea unităților economice.

● Relația progres economic — știința conducerii

APLICAREA conceptelor, metodelor și tehnicilor științei conducerii organizațiilor economice va fi tot mai mult extinsă de la mediul industrial la celelalte medii (94% din răspunsuri). Totodată se consideră că știința conducerii este rezultatul dezvoltării economice (91%), la rîndul său știința conducerii contribuind la dezvoltarea economică. Acest din urmă aspect trebuie să-l avem în mod deosebit în vedere în perioada imediat următoare.

● Calculatorul — auxiliar de susținere a creativității

PROGRESELE informaticii vor juca un rol fundamental în previziunea și pregătirea unor transformări, în participarea oamenilor la aceste transformări, în sporirea proceselor de creativitate. Problema este de foarte mare importanță pentru țara noastră, angajată într-un program amplu de dotare cu echipamente automate de calcul, deopotrivă cu demararea pe un front larg a operațiilor de pregătire a introducerii acestor echipamente la nivelul unităților economice. Această pregătire presupune raționalizarea circulației informațiilor, raționalizarea sistemelor de evidență, elaborarea fișierelor de date, elaborarea programelor de largă aplicabilitate.

Pentru că la baza procesului de conducere și organizare stă sistemul informațional, care condiționează procesul luării deciziilor, deci întregul mecanism al conducerii unităților economice, s-a considerat util să se evidențieze principalele obstacole în funcționarea normală a acestuia.

Observațiile și părerile exprimate sînt grupate mai ales asupra problemelor referitoare la lipsa selectivității circulației informațiilor, la paralelismele în circulația acestora, la volumul mare de informații, precum și la lipsa unor cadre formate și a unor echipamente de calcul corespunzătoare.

Observațiile sînt prețioase pentru că se suprapun concepției generale asupra sistemului informațional din țara noastră, reflectînd în acest fel și o preocupare de rezolvare localizată la nivelul unităților economice.

ÎN PROCESUL de comunicare, perspectiva va oferi o putere largă de circulație limbajului științific și matematic (75%). Acest punct de vedere pune probleme de structură în învățămînt, de echilibrare a disciplinelor și totodată de reconsiderare a proceselor de perfecționare. Din ce în ce mai mult vom raționa în termeni de sistem, vom recurge la modele matematice complexe care vor influența nu numai contribuția, ci și comportamentul oamenilor.

Concluziile rezultate din acest dialog cu cadre de conducere și de specialitate reflectă înțelegerea traiectoriei pe care și-au propus să evolueze în perspectivă întreprinderile din țara noastră, din punct de vedere al conducerii și organizării. Se poate afirma că și în acest domeniu este valabilă afirmația după care „viitorul trebuie inventat, nu numai cunoscut".

Mihai DUMITRESCU

CONDUCĂTORII DE ÎNTREPRINDERI — SUB „ROENTGEN"

SOCIOLOGIA deosebește, în general, trei stiluri de conducere. Stilul „autocratic" este stilul de conducător care se străduiește să facă totul singur, necerînd nimănui părerea și păstrînd distanța față de subalterni. Conducătorul de stil „democratic" deleagă o parte din drepturile sale, coordonează, caută să-i mobilizeze pe toți în vederea realizării scopului comun. În fine, „laissez-faire-istul" evită orice ingerință și se lasă în voia soartei.

Sociologi cu multă experiență în această materie se pronunță hotărît pentru stilul democratic, ca fiind cel mai eficace. Cunoscătorii polonezi ai acestei probleme înclină către aceeași opinie, dar cu observația că o conducere democratică cere ca subalternii să aibă deprinderi de muncă colectivă. Stilul autocratic poate să se mențină — după părerea lor — timp mai îndelungat numai în situația în care diferența dintre conducător și subalterni în ceea ce privește calificarea și alte caracteristici personale este foarte mare.

În Polonia, cel mai răspîndit este stilul autoritar — colegial. La această concluzie au ajuns sociologii, cercetînd stilul de conducere în diferite instituții și întreprinderi.

CERCETĂRILE au evidențiat că, de fapt, directorii și alți conducători de întreprinderi din Polonia petrec majoritatea timpului lor de muncă (în timpul și în afara serviciului) la consfătuiri și ședințe; totuși, în cele din urmă, chiar și hotărîrile de mică importanță le adoptă totdeauna singuri. Directorii caută să mențină contact permanent cu colectivul, consacrînd pentru convorbiri directe pînă la 20% din timpul lor. Așadar, cu cît îi este mai lesne unui simplu lucrător să ajungă la directorul său, cu atît mai puțin timp îi rămîne acestuia din urmă pentru rezolvarea problemelor legate de conducerea corespunzătoare a întreprinderii sau instituției respective. Totodată, deoarece caută să rezolve singur toate problemele (zilnic exercită pînă la 60 de atribuții) directorul este surmenat, lucrează de regulă mai mult de 8 ore. Întrucît trebuie permanent să se grăbească, de multe ori devine nervos la serviciu, ceea ce poate să se răsfrîngă asupra atmosferei de lucru. În plus, numărul prea mare de ședințe la birou și în afara lui îngreunează munca de concepție.

Prea mult timp le răpesc directorilor astfel de probleme ca, de exemplu, rezolvarea corespondenței (12,6% din fondul săptămînal de timp de muncă), activitatea obștească (cum este participarea la ședințele diverselor organizații), precum și fel de fel de consfătuiri referitoare la problemele curente. Așadar, le este greu să găsească timp pentru organizarea unor consfătuiri consacrate problemelor de perspectivă ale activității și dezvoltării întreprinderilor, pentru elaborarea și analizarea unor noi soluții tehnico-organizatorice sau de perfecționare a calificării. Or, în bugetul de timp al directorului cea mai mare atenție ar trebui acordată tocmai acestor preocupări.

Același lucru s-a constatat în domeniul administrației, unde conducătorii caută să rezolve singuri toate problemele. În consecință, pe directorul de bancă în aceeași măsură îl absoarbe acordarea unor credite de milioane, cît și rezolvarea unor probleme cu totul mărunte, incidentale.

Sociologii afirmă că dorința de a ține în mînă toate firele este un fenomen general, că directorii nu au încredere în subalternii lor, manifestă de aceea o tendință excesivă către funcția de control și nu acceptă să transmită drepturile lor altcuiva. Această atitudine este totuși justificată întrucîtva de faptul că directorul trebuie să se încadreze în anumite prevederi stabilite din exterior, că el răspunde personal de tot ce se petrece în întreprindere. De aceea, se simte mai sigur atît timp cît face totul singur. În unele cazuri, de exemplu în bănci, nu mai puțin de 450 de prevederi definesc, de altfel, amănunțit, problemele pe care poate să le rezolve numai directorul. De răspundere nu-l apără cîtuși de puțin numeroasele consfătuiri și colegii. De aici și cererea frecventă a celor chestionați ca numărul acestor prevederi să se reducă cu cel puțin jumătate.

Deși în concluzia trasă pe marginea cercetărilor nu s-a specificat în mod clar, se știe totuși că acest stil care predomină încă astăzi în Polonia, trebuie reconsiderat.

ALTE CERCETĂRI, efectuate de către Institutul de Organizare a Industriei Constructoare de Mașini, vin să completeze imaginea activității directorilor.

O a doua orientare a cercetărilor s-a referit la problema drepturilor și obligațiilor directorului și ale locțiitorilor săi în relațiile cu forurile superioare. Din răspunsurile la această anchetă se conturează imaginea sistemului ierarhizat, în care directorul de întreprindere și locțiitorii săi sînt numai reprezentanți ai celor mai inferioare trepte de conducere. Efectul vizibil al acestui sistem îl constituie abundența prevederilor, variabilitatea informațiilor, caracterul contradictoriu al unor dispoziții și nenumăratele dări de seamă, cerute de către forurile superioare. De foarte multe ori, de asemenea, directorii se plîng că în întreprinderi sosesc diverse comisii de control, iar conducerea întreprinderii trebuie să aibă „în buzunar" răspunsuri la întrebările ce i se pun atunci chiar și cu privire la cele mai mărunte probleme.

FĂRĂ ÎNDOIALĂ, cele mai interesante sînt rezultatele celei de a treia direcții de cercetare, avînd ca sarcină stabilirea eficacității stimulentelor, care condiționează munca eficientă a directorului și posibilitățile lui de avansare. Răspunsurile la anchetă arată clar că sistemul de stimulare aplicat pînă acum nu a favorizat folosirea rezervelor existente și nu antrena pe director să optimizeze activitatea întreprinderii. Cel mai important lucru pentru el a fost să primească prima trimestrială sau anuală, în timp ce elementele care condiționau buna funcționare a întreprinderii în viitor nu meritau „bătaie de cap".

Vechiul sistem a constituit deci o barieră în fața introducerii progresului tehnic, legat de investiții care — prin natura lucrurilor — fructifică în anii următori. De asemenea, el a fost prielnic camuflării rezervelor existente în întreprinderi. De aceea, au devenit atît de necesare introducerea noilor stimulente, legate de cointeresarea materială, și stabilirea unei baze permanente de referință, pe care o vor constitui (pentru întreprinderile industriale) rezultatele economice ale anului 1970.

Problemele dezvoltării economiei poloneze în anii următori nu se rezumă însă numai la elementele menționate. Esențială devine, de asemenea, introducerea noului sistem financiar și de organizare, care ar duce — într-o mai mare măsură decît pînă în prezent — la optimizarea dezvoltării economice. Un aspect important al efectuării acestor schimbări este îmbunătățirea sistemului de prețuri și, mai cu seamă, crearea unor mecanisme care să ia în considerare modificările prețurilor de cost, preferințele consumatorilor și evoluția cererii la export. Dintre problemele de organizare, pe primul loc trebuie menționată înființarea unor unități industrial-comerciale, care să cuprindă întreprinderi de producție, combinate industriale, întreprinderi care cooperează strîns și sînt legate între ele din punct de vedere tehnologic. Pe de altă parte, merită a fi luate în considerare și modificările instituționale care apar în verigile planificării centrale. Continuă lucrările care urmăresc realizarea tezei (formulată mai demult în hotărîrile celui de al IV-lea Congres al P.M.U.P.) cu privire la deplasarea centrului de greutate de la metodele de conducere administrativă, exercitată de către ministere și alte verigi centrale, spre metodele economice. Toate acestea creează noi posibilități de mărire a independenței și răspunderii directorilor întreprinderilor industriale.

SE POATE oare schița un „model" optim al directorului? În primul rînd, el trebuie să fie capabil de a formula concepții de dezvoltare a întreprinderii productive, să aibă dreptul de a adopta hotărîri într-un cadru mult mai larg decît pînă acum. Ar fi ideal, de asemenea, dacă acesta ar fi mai tînăr decît majoritatea actualilor directori.

Și încă o concluzie, care apare evidentă. Avîndu-se în vedere cerințele progresului tehnic rapid din zilele noastre și, totodată, insuficiența cadrelor de ingineri, directorul de întreprindere ar trebui să fie economist. În prezent, directorul general al întreprinderii este, de regulă, inginer, iar posturile următoare — cel de inginer șef (prim locțiitor al directorului general), locțiitor al inginerului șef, adjunct al directorului pentru problemele aprovizionării tehnico-materiale ș.a. — sînt ocupate de cadre tehnice. Abia după aceea putem enumera postul de economist principal și de contabil șef. Cele două categorii se află într-un raport de 4 : 1 în cea mai mică întreprindere, iar în întreprinderile mai mari acest raport crește și mai mult în favoarea cadrelor tehnice.

Conducătorul de întreprindere exercită funcții de planificare și control, apreciază activitatea întreprinderii și adoptă hotărîri îndeosebi cu caracter coordonator; omul cel mai corespunzător pentru un astfel de post este economistul. Pînă acum totuși, de cele mai multe ori, conducerea întreprinderilor a fost încredințată oamenilor care au fost pregătiți pentru îndeplinirea unor funcții tehnice.

Cunoașterea tehnicii nu presupune însă, neapărat, o bună stăpînire a funcției de conducere și organizare. Pentru aceasta este nevoie de o pregătire de specialitate. Tot mai des se vorbește despre respectarea consecventă a principiului „omul potrivit în postul potrivit", de pe urma căreia economia naționlaă va avea numai de cîștigat. Întreprinderile se vor gospodări mai rațional și vor obține rezultate economice mai bune, iar inginerii care dețin astăzi funcții administrative se vor ocupa de problemele pe care le cunosc bine. Prin aceasta va cîștiga tehnica, vor avea de cîștigat oamenii, cărora tehnica le servește și le ușurează viața.

Zbigniew RÓZANSKI
(Interpress)

CRITICA ŞI ISTORIA GÎNDIRII ECONOMICE — deosebiri şi cerinţe ale cercetării

PROCESUL de cercetare economică şi cel de cercetare istoriografică a gîndirii economice *), sub aspectul scopului urmărit, sînt chemate să ne dea o imagine conceptuală, coherentă şi veridică a realităţii economice. Acesta ar fi după o expresie cunoscută în metodologie, scopul final (Sf) al celor două procese. În fiecare proces aparte de cercetare se urmăresc însă şi scopuri nemijlocite (Sn). Şi dacă din punctul de vedere al scopului final nu vom putea detecta nici o deosebire, lucrurile se schimbă atunci cînd le vom privi din punctul de vedere al scopului nemijlocit. Astfel, vom putea spune într-o foarte generală exprimare — că **procesul de cercetare economică priveşte cunoaşterea legităţilor dezvoltării fenomenelor materiale, respectiv economia reală, iar procesul de cercetare istoriografică a gîndirii economice se referă la legităţile dezvoltării cunoştinţelor despre dezvoltarea fenomenelor materiale, respectiv economia reală în latura sa ideativă.**

Dacă în primul proces apare în prim plan aspectul ontologic al cunoaşterii, în cel de al doilea cel gnoseologic.

În ceea ce priveşte deosebirile de „obiect" (primul caz semnalat mai sus) chestiunea cred că ar putea fi lămurită dacă vom încerca să privim natura fenomenală a „obiectelor-cunoştinţe" din cele două procese analizate. Dintre multiplele determinări existente, am reţine mai întîi pe aceea după care „obiectele" în formă de „cunoştinţe" nu ar putea fi altceva, decît documentele scrise, în principal : cărţi, studii, articole. Cu acest gen de „obiecte" are de-a face atît economistul, în special teoreticianul economist, cît şi istoriograful gîndirii economice.

„Valoarea" acestor documente constă în aceea că furnizează informaţii asupra unei realităţi economice trecute sau prezente pe care nu o pot cerceta nemijlocit, direct. Pe de altă parte, specialitatea „materiei" disciplinelor economice teoretice, de orientare marxistă, reclamă cu necesitate folosirea acestor informaţii. Economia politică marxistă, se ştie, are de-a face nu cu fapte sau evenimente în sine, ci cu procese de dezvoltare ale unui sistem de relaţii sociale istoriceşte determinate. Ca oricare proces social, şi procesul economic are un caracter eminamente istoric : se naşte, se schimbă, se transformă, cunoaşte faze sau trepte de evoluţie. În acest sens, putem spune că economia politică marxistă operează cu „obiecte-materiale" istorice, ea însăşi fiind concepută încă de la naştere, ca o ştiinţă istorică. Cunoaşterea procesului economic în faza sa „matură" reclamă în mod obiectiv cunoaşterea aceluiaşi proces şi în fazele lui anterioare. De aici şi necesitatea folosirii cunoştinţelor referitoare la formele procesului economic din fazele anterioare respective.

După precizările făcute, putem concretiza ideea formulată mai sus în sensul că, întrucît documentele istorice furnizează atît cercetării economice (cu deosebire teoretice), cît şi cercetării istoriografice informaţii despre una şi aceeaşi realitate economică, „obiectele-iniţiale" ale celor două procese caracteristice cercetărilor respective reprezintă „obiecte-informaţii".

Considerăm că sîntem îndreptăţiţi să afirmăm că atît cercetătorului economist (în special teoreticianului) cît şi cercetătorului istoriograf al gîndirii economice îi sînt date unul şi acelaşi „obiect" : „obiecte informaţionale". Deosebirea dintre ei apare în ceea ce prelucrează fiecare. Economia politică marxistă ca şi oricare ştiinţă teoretică prelucrează aşa numitele „obiecte-ideale" sau „obiecte-abstracte", pe cînd istoria gîndirii economice prelucrează ceea ce am denumi prin opoziţie „obiecte-concrete" sau simplu „obiecte-cunoştinţe". Noţiunea de „obiect-ideal" sau „obiect-abstract" cunoaşte multe determinări. Cea mai simplă şi mai operantă dintre ele ni se pare a fi aceea după care în şi prin intermediul lor se reproduc ideal (abstract) sub forma unui proces real, atributele, legăturile şi dependenţele fenomenelor materiale studiate [1]).

Funcţia primordială a „obiectului iniţial" în procesul de cercetare economică (teoretică) constă în aceea de a fi „obiect ideal", în timp ce funcţia „obiectului iniţial" în procesul de cercetare istoriografică a gîndirii economice constă în aceea de a fi simplu „obiect-cunoştinţe" sau cum îl denumeam mai sus, „obiect-concret".

Elementele procesului de cercetare istoriografică a gîndirii economice pot deveni „obiect-iniţial" în procesul de cercetare economică (teoretică) numai dacă şi în măsura în care pot îndeplini funcţia acestuia din urmă de a fi „obiect-ideal". „Critica istorică a economiei politice" ca cercetare specifică procesului de cunoaştere economică şi „istoria critică a gîndirii economice" ca proces de cercetare istoriografică; capătă, în felul acesta, un prim contur concret.

● Modalităţi variate de tratare

SPUNEAM că deosebiri între procesele analizate apar şi în privinţa elementului „mijloace". În legătură cu acesta sînt posibile multiple abordări şi modalităţi de tratare.

Faza de „analiză" e obligatorie în ambele procese de cercetare, adică atît în domeniul economiei politice, cît şi în domeniul istoriei gîndirii economice. Documentele economice folosite în procesele de cercetare la care ne referim aici, ca oricare alte documente istorice, deţin în cuprinsul lor şi, ca atare ne pot comunica, o anumită cantitate de informaţie ştiinţifică. „Analiza" lor ar consta — într-o formulare pur operaţională, de lucru — pe de o parte în analiza informaţiei în sine, iar, pe de altă parte, în analiza condiţiilor şi factorilor care au putut exercita şi în fapt au şi exercitat influenţă asupra informaţiei respective. În mod cu totul convenţional, am putea vorbi, în primul caz, de analiza principală (Ap); în cel de al doilea caz, de analiza secundară (As) a documentelor cercetate. Analiza principală la rîndul ei, ar putea fi privită, tot convenţional — sub un dublu aspect : formal şi de fond [2]).

Aspectul formal al acestei analize este legat de asemenea operaţiuni ca : analiza bibliografică, lingvistică etc. Aspectul de fond al analizei ar consta în analiza propriu zisă a documentelor economice : ea s-ar referi la conţinutul lor ideativ, la structura, mai exact la structurile în care se constituie acest conţinut, la sistematizarea elementelor gîndirii respective, la aprecierea valorică etc., etc.

În ceea ce priveşte analiza secundară, ea ar avea drept scop evidenţierea acelor factori de natură social-politică, sociologică, filozofică, psihologică etc. în cadrul şi sub influenţa cărora s-a întocmit, mai exact spus, s-a produs informaţia conţinută în documentele economice cercetate.

Dacă vom privi procesele de cercetare pomenite, în lumina tuturor acestor preliminarii, vom putea constata că respectivele procese prezintă substanţiale deosebiri în maniera sau modalitatea de analiză a documentelor economice.

Bunăoară, pentru procesul de cercetare economică, teoretică, nu prezintă nici un interes aspectul formal al analizei principale, ca şi analiza secundară. Economistului teoretician toate acestea îi sînt date, gata „preparate" de cercetarea care se efectuează în procesul de cercetare istoriografică a gîndirii economice. Pentru acesta esenţial este faptul că aspectul formal al Ap şi As să se fi cercetat, iar rezultatele obţinute să fie cît mai sigure. Dacă are îndoieli asupra acestor rezultate sau constată lacune serioase în producerea lor şi pentru a le remedia efectuează singur cercetările necesare atunci, el apare nu în postura de economist-teoretician, ci în aceea de economist-istoriograf, sau chiar de simplu istoriograf. Însă pentru procesul de cercetare istoriografică a gîndirii economice atît aspectul formal al Ap cît şi As prezintă un interes foarte mare. Ele fac parte organic din procesul respectiv de cercetare.

Diviziunea muncii existentă între cercetători creează condiţii propice pentru efectuarea operaţiunilor bazate pe aspectul şi analiza amintită de către diverşi specialişti. În sistemul procesului de cercetare aici menţionat ei apar cu necesitate ca economişti-istoriografi. Căci funcţia rezultatelor muncii lor constă în aceea de a servi în exclusivitate tocmai acest proces. „Economistul-istoriograf" propriu zis, dacă nu dispune de datele necesare referitoare la aspectul formal al Ap şi al As, sau dispune de date incerte este obligat să şi le pregătească el singur. Pentru a nu mai reveni, să menţionăm că la pregătirea acestor date — ţinînd seama de complexitatea lor — se apelează larg la „serviciile" unui ansamblu întreg de discipline ca : informatica, lingvistica, sociologia, filozofia, psihologia etc., etc.

Interesul fundamental pentru procesul de cercetare economică (teoretică) îl prezintă aspectul de fond al analizei principale a documentelor economice studiate. Focarul întregii cercetări, sub acest raport, este îndreptat spre reconstituirea structurii sistemului de gîndire din document şi stabilirea relaţiei necesare a acestei structuri cu structura sistemului procesului de dezvoltare a fenomenului material real. Folosirea logicii dialectice este aci hotărîtoare.

În această analiză a documentelor se caută ca elementele structurilor de gîndire economică să se calcheze pe elementele structurilor economice materiale reale. Cunoscuta teză a lui Engels referitoare la coincidenţa între logic şi istoric îşi găseşte în analiza respectivă forma cea mai clasică de exprimare.

Coincidenţa este între rezultatele finale ale acestor modalităţi de cercetare a unuia şi aceluiaşi sistem economic privit atît în latura sa materială cît şi în latura sa ideativă. Nu însă între formele concrete de manifestare şi nici între fazele de evoluţie ale acestor forme în cadrul sistemului economic cercetat. Aceste forme şi faze, în măsura în care sînt luate în seamă, au un loc subordonat în stabilirea reţelei carcasă a sistemului. Aşa se face că, de pildă, criteriul cronologic nu are decît o valoare relativă, iar dimensiunea naţională a gîndirii economice este aproape ignorată.

● Investigaţia sistemului economic este cerinţa fundamentală

CHESTIUNEA esenţială urmărită este de a surprinde drumul străbătut de gîndirea economică spre depistarea şi stabilirea legăturilor esenţiale ale sistemului economic real şi de a detecta, pe acest drum, acele adevăruri relative care au asigurat continuitatea şi progresul în cunoaşterea umană. Este cît se poate de grăitor faptul că din acest punct de vedere, conceptele fundamentale, cu care operează Marx în **Teorii asupra plusvalorii** sînt economia politică clasică şi economia politică vulgară.

Veridicitatea gîndirii economice şi a formelor ei se validează prin raportarea acesteia la datele sistemului economic suprins în faza sa „matură", cu alte cuvinte, cînd toate formele lui îşi găsesc o deplină dezvoltare. Teoria valorii a lui A. Smith, de exemplu, Marx o verifică prin datele sistemului nu de pe timpul cînd a trăit şi a scris autorul „Avuţiei naţiunilor", ci prin datele sistemului dintr-o fază mai tîrzie, de „maturitate" a sistemului. În această ipostază privit, procesul de cercetare economică încorporează în sine, cu necesitate, ceea ce numeam critica istorică a gîndirii economice.

Aspectul de fond al analizei principale a documentelor economice prezintă desigur un interes major şi pentru procesul de cercetare istoriografic al gîndirii economice. **Investigaţia sistemului economic material rămîne şi aici, fundamentală.** Lipsa unei atari investigaţii este funestă pentru cercetarea istoriografică ca cercetare ştiinţifică. Dar analiza menţionată, atunci cînd se efectuează ca proces distinct, de cercetare istoriografică, prezintă substanţiale şi numeroase deosebiri în comparaţie cu cea efectuată în procesul de cercetare economică (teoretică).

În prim planul demersului istoriografic apar structurile sistemelor de gîndire în formele lor concrete — istorice de existenţă şi manifestare. Discontinuităţile, fluxurile şi refluxurile, reluările şi repetările din gîndirea economică apar la tot pasul. Necoincidenţa între logic şi istoric formează regula, iar contrariul — excepţia.

Studiul gîndirii autorilor, al operelor lor, volum de volum, al şcolilor şi curentelor, al mişcării şi dezvoltării ideilor pe plan naţional, regional sau local se impune atenţiei deosebite a cercetătorului.

O problemă de importanţă capitală în acestă analiză o constituie problema **periodizării.** Spre deosebire de procesul anterior amintit, în procesul de cercetare istoriografică a ideilor economice veridicitatea gîndirii economice şi a formelor ei se validează prin raportarea la faza de dezvoltare a sistemului pe care o reflectă „cronologic" gîndirea amintită. Aceasta înseamnează, de pildă, că teoria valorii a lui A. Smith se verifică cu datele realităţii sistemului economic din faza contemporană autorului „Avuţiei naţiunilor". În acest plan, analiza dezvăluie nu numai un număr impresionant de mare de valori, dar şi multitudinea de valenţe cognitive, adică explicativ-predictive, descriptive, operaţionale etc., etc. ale fiecărei valori în parte în gîndirea economică. De altfel, numai în acest plan de analiză se şi poate exprima pe deplin caracterul polivalent al valorilor ştiinţifice în gîndirea economică, care în diverse cercetări pot şi trebuie să capete înfăţişări structurale dintre cele mai variate. Cercetarea istoriografică a gîndirii economice îşi dovedeşte viabilitatea, forţa şi capacitatea de a stimula şi propulsa gîndirea economică contemporană spre soluţionarea problemelor actuale, tocmai prin aceea că detectează valori, dezvăluie multiplele lor valenţe şi descoperă permanent noi şi noi structuri, noi şi noi variante de structuri ale gîndirii economice din trecut. A reduce rezultatele ei la cîteva şabloane sterpe, sub pretextul că ar fi „cele mai juste" înseamnează a-i semna fără drept de apel certificatul de pieire. În această ipostază privit procesul de cercetare istoriografică este însăşi ceea ce denumeam istoria critică a gîndirii economice sau, mai concentrat spus, istoria gîndirii economice.

Din cele arătate pînă acum cîteva concluzii se impun de la sine.

Mai întîi, faptul că între cercetarea economică (teoretică) şi cercetarea istoriografică a gîndirii economice există strînse raporturi şi dependenţe. Relaţiile dintre ele sînt nu univoce, unilaterale şi mecanice, ci reciproce, multilaterale şi dialectice. În stabilirea, menţinerea şi întărirea acestor relaţii sînt deopotrivă de interesate ambele cercetări. Rezultatele cercetărilor economice furnizează cercetătorilor de istoriografie „materia primă" necesară existenţei lor şi aparatul conceptual indispensabil analizei diverselor forme de gîndire economică din trecut. La rîndul lor, rezultatele cercetărilor de istoriografie economică intră organic în procesul de cercetare economică (teoretic). Prezenţa acestor rezultate în procesul respectiv, departe de a-l anula, îi afirmă, îi confirmă, îi susţine şi îi amplifică considerabil caracterul teoretic. Ele însă nu se suprapun şi nici nu înlocuiesc elementele procesului de cercetare economică.

În acest din urmă proces, cercetarea istoriografică a gîndirii economice este lipsită de „obiect" propriu, iar ambiţia de a i se conferi o existenţă de sine stătătoare, în acest cadru procesual este fără sens, artificială şi sterilă. Ea îşi capătă însă configuraţie proprie, cu obiect, scop şi mijloace proprii numai în cadrul unui proces aparte de cercetarea economică şi anume în procesul de cunoaştere de tip istoric. Prin funcţia ei principală, cercetarea istoriografică a gîndirii economice e chemată să slujească înainte de toate interesele dezvoltării şi promovării ştiinţelor economice. Îşi realizează însă această funcţie ca disciplină specială a ştiinţei istorice generale.

În condiţiile de astăzi, cînd în faţa cercetărilor economice se pun complexe şi multiple cerinţe legate de necesitatea elaborării de soluţii ştiinţifice la problemele practice ale construcţiei economice, istoria gîndirii economice, concepută în ipostazele şi schiţele propuse, poate şi trebuie să constituie un instrument activ şi eficace de făurire a mijloacelor ştiinţifice necesare elaborării soluţiilor respective.

dr. Gh. DOBRE

*) Vezi şi articolul „Cercetarea economică şi cercetarea istoriografică". Viaţa economică nr. 29 din 16 iulie 1971.

1) Se înţelege că aici nu ne putem ocupa de întreaga problematică, foarte complexă, referitoare la structura logică şi la procesul ca atare de „construire" în cercetarea economică şi în cercetarea istoriografică a gîndirii economice a „obiectelor" lor

2) În cercetarea istorică propriu-zisă, conceptul de bază folosit îl constituie „critica izvoarelor" în care se disting net noţiunile „critica internă" şi „critica externă" a izvoarelor.

CHARLES P. KINDLEBERGER PLEDEAZĂ ÎN APĂRAREA IMPERIALISMULUI

CHARLES P. KINDLEBERGER nu este un autor obscur. Studiile sale despre relațiile economice internaționale, susținute nu numai de cercetări teoretice, ci și de un „stagiu de practică" în slujba Departamentului de stat, l-au făcut cunoscut și în S.U.A. și în alte țări ale lumii. El a dobîndit, așadar, o anumită poziție de prestigiu și autoritate științifică, care i-au permis să abordeze — în lucrarea sa cea mai recentă [1]) — problema de loc simplă a relației — autorul spune: a decalajului — dintre analiza **economică** internațională și analiza **politică** internațională.

Poate că ne vom oferi cîndva plăcerea unei recenzii critice a întregului volum. Deocamdată, ne-am mulțumi să ne spunem părerea despre capitolul 5 al cărții, intitulat simplu: „Imperialismul". Într-o formă aparent obiectivă și într-un stil agreabil de „causerie", insidios și insinuant în același timp, autorul întreprinde o polemică — fără șanse de succes pentru cititorul avertizat, dar nelipsită de elemente atractive pentru profan — împotriva învățăturii marxist-leniniste despre imperialism. Metoda este regretabilă — sau, de ce nu am spune lucrurilor pe nume? — de-a dreptul condamnabilă: teoria marxist-leninistă este falsificată — cu unele rare excepții, în sensul unor recunoașteri ale faptelor, menite să creeze „fundamente" de veridicitate — pentru că altminteri ea nu ar fi putut fi „combătută". Pentru critica marxistă a gîndirii economice burgheze, nu simțim niciodată nevoia nici chiar a celei mai mici alterări, care să ne „ușureze sarcina" — fără a mai vorbi de probitatea științifică și de etica profesională.

Autorul își începe capitolul cu o definiție proprie a imperialismului, valabilă și pentru Roma antică și pentru imperialismul feudal al Spaniei și pentru imperialismul monopolist al S.U.A. sau al Angliei: „Dominația unor popoare, situate dincolo de fruntariile naționale, este un fapt istoric denumit imperialism sau colonialism... O întrebare care se pune în legătură cu imperialismul este dacă el a fost determinat de tendințe economice mai curînd decît de tendințe pur politice cum ar fi acelea ale extinderii teritoriului. Problema în legătură cu neoimperialismul este dacă el există". Și, imediat după aceasta, un prim neadevăr: „Marx și economistul britanic Hobson au găsit cauza imperialismului în subconsumație". Și, cîteva rînduri mai departe, un al doilea: teoria leninistă că imperialismul este un stadiu al capitalismului întîlnește dificultăți în legătură „cu imperiile precapitaliste" — roman, grec, egiptean, persan etc. Autorul pare să-și fi pierdut controlul, pentru că dacă teoria leninistă are ca obiect — după propria lui formulare — imperialismul ca „stadiu al capitalismului", ce dificultăți ar putea ea întîmpina din partea „imperiilor precapitaliste"?

Trecem peste paragraful consacrat secolului al XIX-lea, în care înseși faptele sînt denaturate pînă într-atît, încît să se ajungă la afirmația cu nimic demonstrată că ‚cuceririle imperialiste moderne s-au dovedit nerentabile. Este citat doar un „om politic francez" care, în 1899, ar fi afirmat: „mai întîi trăim bucuria cuceririi, apoi vine însă necesitatea de a plăti". Și, apoi concluzia lui Kindleberger: „Totuși, nici o colonie nu a fost abandonată pentru motivul că nu era economic rentabilă. Cîștigul principal a fost prestigiul și s-a considerat că pentru acesta merită să se plătească".

Să trecem, însă, mai departe. Autorul recunoaște și cîteva fapte reale: „Istoria este plină cu ceea ce acum considerăm a fi episoade rușinoase de înșelătorie, minciună, eșecuri de a descoperi, corupție, profituri de pe urma ignoranței și credulității și a slăbiciunii întreprinderilor și guvernelor locale (acolo unde ele existau)". Dar, această recunoaștere este imediat „explicată" în spirit de blîndețe și înțelegere: „Ele nu au fost în mod deliberat criminale sau imorale, ci mai curînd pătrunse de miopie și de egocentrism".

Cum poți să încerci a explica comorile strînse în afara Europei, nu cum spunea Karl Marx, „prin jaf, sclavie și asasinat", ci prin „acțiuni pătrunse de miopie și egocentrism"? De ce nu și-a amintit Charles Kindleberger — care are memorie bună, dacă este să judecăm după numărul autorilor pomeniți de el — și de „primul manifest imperialist" expus de la tribuna parlamentului de primul ministru al Franței, Julles Ferry, în 1885? Să i-l amintim: „Coloniile sînt pentru țările bogate un plasament de capitaluri dintre cele mai avantajoase... Chestiunea colonială este pentru țările destinate prin chiar natura industriei lor unor mari exporturi, ca țara noastră, însăși chestiunea debușeelor... O marină ca a noastră nu se poate dispensa, pe suprafața mărilor, de adăposturi solide, de apărări, de centre de aprovizionare... Și acesta este motivul pentru care ne-a trebuit Tunisia; pentru aceasta ne-a trebuit Saigonul și Cochinchina; pentru aceasta ne trebuie Madagascarul" [2]).

Este preferabilă sinceritatea brutală a lui Julles Ferry ipocriziei lui Charles Kindleberger. Dar, este adevărat, ceea ce își putea permite un reprezentant tipic al imperialismului **la 1885**, nu-și mai poate permite **astăzi** nici măcar un reprezentant american al gîndirii economice burgheze.

În apărarea neoimperialismului sau neocolonialismului, Kindleberger contestă — și acesta este argumentul lui principal — evoluția nefavorabilă a raportului de schimb pentru fostele colonii. Combătîndu-l pe Prebisch, care explică această evoluție prin diferența persistentă între puterea monopolurilor — mai mare în industria prelucrătoare decît în producția bunurilor primare —, Charles Kindleberger susține, pur și simplu, că monopoluri există în ambele grupe de mărfuri și că acolo unde, totuși, ele nu există încă în producția primară este probabil ca această putere să fie furnizată de intervenția de stat. Așadar, după el, intervenția statului Gabon, de pildă, poate înfrunta puterea lui General Motors.

De ce nu a recurs Kindleberger la statistici pentru a măsura efectele schimbului neechivalent asupra țărilor în curs de dezvoltare? De ce a preferat afirmații gratuite cu privire la „echivalența" puterii monopoliste. Asemenea calcule, bazate pe statisticile O.N.U., au fost întreprinse în propria noastră literatură economică. Din ele rezultă că, între 1951 și 1963, statele în curs de dezvoltare au pierdut, de pe urma evoluției raportului de schimb (deci a schimbului neechivalent), suma impresionantă de 50 milioane de dolari [3])

În sfîrșit, în ultimele pagini ale capitolului 5, autorul ne dezvăluie — de data aceasta cu sinceritate — adevărata sa opinie despre imperialism în general și despre imperialismul american în particular: „Propriul meu instinct sau prejudecata mea politică (tot atîtea temeiuri științifice — I.A.) îmi sugerează că Natura are oroare de vid, inclusiv de vidul de putere, și că Statele Unite ale Americii ajută natura în munca ei prin intervențiile lor mondiale. Ele pot face greșeli, ca în Vietnam, dar este în propriul lor interes și în acela al lumii ca ele să facă uz de puterea de care dispun în scopuri de stabilizare și de prevenire a izbucnirii unor războaie mari [...] Interesele economice pe termen scurt ale S.U.A. — mai multe piețe, profituri mai mari, materii prime mai ieftine, mai multe debușee pentru investiții — contează și ele întrucîtva, dar cu mult mai puțin decît contează obiectivul stabilității politice".

Dacă traducem „obiectivul stabilității politice" prin opoziția față de mișcarea revoluționară și, în general, față de progresul social și politic, atunci trebuie să fim de acord că, deși fraza citată mai înainte nu este o definiție a imperialismului, ea este, totuși, o caracterizare corectă a rolului său în zilele noastre. Numai că această caracterizare nu-l apără, ci îl condamnă.

dr. Iosif ANGHEL
Institutul de Cercetări Economice

1) Charles P. Kindleberger, **Power and Money**, Macmillan, 1970, 246 pagini.

2) Citat de R. Barbé în **Cahiers du communisme** nr. 9/1960.

3) Vezi: Iosif Anghel, Sorica Sava, Gheorghe Zaman, **Studii despre comerțul mondial capitalist**, Editura științifică, 1968; pag. 124–127.

FIȘE

Zgomotul și activitatea umană

• Lucrarea cu acest titlu de Edith Gulian (Editura Academiei, București, 1971, 204 p.) pune în discuție o problemă care, în contextul dezvoltării industriale actuale, are contingențe cu munca și viața unui mare număr de persoane, de interes imediat pentru toți cei ce locuiesc sau lucrează într-o ambianță sonoră ce depășește limitele convenabile, producînd o perturbare a activității în curs. Dacă — așa cum arată autoarea — s-a stabilit în mod cert că zgomotul acționează negativ asupra sănătății și în special asupra auzului, influența lui — chiar a așa-numitul „bang sonic" — asupra eficienței activității nu este deocamdată lămurită sub toate aspectele. În monografie sînt expuse cercetările psihofiziologice referitoare la efectele zgomotului asupra atenției ca proces psihic esențial în asigurarea unui nivel înalt de eficență a activității. Se analizează structura și modificările atenției și ale activității productive în condiții de zgomot și se evidențiază căile de depistare a persoanelor care pot lucra în mod eficient în asemenea condiții Dat fiind că există mari discrepanțe între modul în care se comportă oamenii în mod obișnuit în condițiile unui mediu ambiant zgomotos și reacțiile lor în situațiile testate în laborator, se cere, în continuare cercetărilor, un control mai strict al variabilelor, ceea ce presupune un studiu interdisciplinar complex, realizat de echipe formate din acusticieni, psihologi, ergonomi și economiști.

Conducerea cercetării științifice

• În studiul **Organizația upravlenia naucinîmi issledovaniami** (Organizarea conducerii cercetării științifice) de K.I. Dubrovski, apărut în Editura Ekonomika, Moscova 1970, 166 p. sînt dezbătute complicatele probleme ale conducerii activității de cercetare științifică. Precizînd pe de o parte creșterea importanței economice a cercetării științifice iar, pe de altă parte, amplificarea complexității în această activitate și a legăturilor ei cu ansamblul economic, autorul ajunge la concluzia necesității instituirii unui sistem de conducere a cercetării. În legătură cu aceasta se constată că, pe măsura creșterii specializării cercetătorilor și a organizațiilor de cercetare, are loc o reducere a elasticității legăturilor și raporturilor din sistemul de organizare. Contracararea acestui efect este principala sarcină a unui sistem de conducere a cercetării științifice. Pentru ca un astfel de sistem să fie eficient, el însuși trebuie să fie elastic și, în consecință diversificat. Autorul conchide că acest principiu fundamental al ciberneticii trebuie să constituie o axiomă în elaborarea unui sistem eficient de conducere a cercetării științifice.

O ilustrare

• Problemelor crizei monetare a capitalismului contemporan îi este consacrată cartea lui Jacques Kahn intitulată **Pour comprendre les crises monétaires** (Pentru a înțelege crizele monetare), Éditions Sociales, Paris 1970, 160 pag. De pe poziții marxiste, autorul pornește de la explicarea noțiunilor de bani, a rolului și funcțiilor lor, a modificărilor ce au apărut o dată cu intrarea lumii capitaliste în stadiul imperialist și ajunge la actualele cauze ale crizei sistemului monetar capitalist. Analizînd criza dolarului, J. K. consideră că ea reflectă în fond schimbările raportului de forțe ce au avut loc în capitalismul contemporan ,deoarece legea dezvoltării inegale este o lege constantă a imperialismului. Aprofundînd acțiunea acestei legi, autorul consideră că orice țară imperialistă, S.U.A. de pildă, constată o evoluție diferită a puterii sale relative; o creștere în anumite direcții și o slăbire în alte direcții. Inegalitatea în dezvoltare, conchide autorul, se exercită simultan în mai multe domenii și poate influența în mod diferit fiecare din aceste domenii, pe cel tehnic, financiar, comercial, politic, militar, monetar etc. Criza dolarului în comparație cu celelalte devize aderente la sistemul aur-devize este, după aprecierea lui J. K., în cazul de față o consecință și o ilustrare.

Analiza factorială

• În studiul **Les variables économiques latentes** (Variabilele economice latente) de Alain Bonnafous, publicat în REVUE ECONOMIQUE vol. XXII, nr. 4, iulie 1971, se încearcă a se explora posibilitățile oferite de **analiza factorială** în domeniul investigației economice. Analiza factorială, născută din lucrările din domeniul psihologiei s-a dezvoltat îndeosebi în cadrul psihometriei și biometriei, dar în ultimul timp a pătruns și în econometrie. Obiectul studiului este de a preciza cum se poate utiliza analiza factorială la seriile dinamice de date economice și de a arăta cum pot fi exploatate interdependențele susceptibile de a exista între aceste serii dinamice. Unitățile observate sînt **stările succesive ale unui fenomen economic** descris pe planuri multiple, **stări exprimate în funcție de variabile latente.** Fenomenul caracterizat astfel printr-un număr mic de mărimi corelate între ele se pretează la investigație complexă. Autorul elaborează o metodă proprie de estimare a parametrilor unui model cu ecuații liniare multiple, fără a face distincția între variabilele endogene și variabilele exogene.

Plan și prognoză

• În lucrarea colectivă **Perspektivnoe planirovanie v stranah-cilenah S.E.V.** Planificarea de perspectivă în țările membre C.A.E.R.), „Ekonomika" Moscova 1970, 118 pag. apărută sub egida Academiei de Științe a U.R.S.S. — și sub redacția prof. A. I. Petrov, se tratează probleme moteodologice privind planificarea de perspectivă, prognoza economică, elaborarea planurilor optime. După opinia autorilor, sistemul de planuri în etapa actuală de dezvoltare a economiei socialiste ar trebui să constea din: prognoze economice pe o perioadă de 20—30 ani, un plan de perspectivă generală pentru 15—20 ani și un plan de perspectivă pentru 5 ani. Între plan și prognoză — arată acesta — există deosebiri esențiale. Prognoza reprezintă numai un punct de plecare a complexului de cercetări prospective și nu include luarea unor decizii definitive; ea reprezintă numai conturul general al planului de perspectivă, un material de pre-planificare. Există și deosebiri metodologice. În prognoza economică se folosesc cu precădere metodele statistico-matematice de prelucrare a seriilor dinamice ale indicatorilor economici, în timp ce planurile de perspectivă se elaborează cu o fundamentare tehnico-economică aprofundată și utilizîndu-se calculul mai precis întemeiat pe balanțe.

Incertitudini

• Efortul economiștilor burghezi contemporani de a descifra viitorul e pus sub semnul întrebării de Jean Roume în studiul **Peut-on prévoir la conjoncture économique?** (Se poate prevedea conjunctura economică?) din L'USINE NOUVELLE ianuarie 1971. Previziunea așa-zisă științifică — conform precizării lui J. Roume — nu poate furniza în orice caz decît un număr foarte redus de elemente valabile ale viitorului economic. În afară de cîteva domenii particulare, previziunea în economia capitalistă nu poate să facă altceva decît să formuleze concluziile sale în termeni de mai mică sau mai mare probabilitate. **Adevăratul viitor** este extrem de complex, dincolo de orice capacitate umană de imaginație în starea actuală a cunoștințelor noastre și a tehnicii noastre de calcul; ceea ce oferă lucrările previzionate este un viitor palid, sintetic, purtînd pecetea celor care l-au conceput și descris.

PERSPECTIVELE PERFECȚIONĂRII COLABORĂRII ECONOMICE A ȚĂRILOR MEMBRE ALE C.A.E.R.

(Urmare din pag. 11)

sens documentele lor normative trebuie să prevadă posibilitatea aderării, în diferite forme, a țărilor sau organizațiilor economice ale acestora care se declară interesate să colaboreze în cadrul organizațiilor respective.

În documentul adoptat de Sesiunea a XXV-a a C.A.E.R. s-a prevăzut posibilitatea ca — pe lingă organizațiile internaționale cu caracter de coordonare a colaborării într-un domeniu sau altul — țările interesate să poată înființa organizații internaționale cărora să li se atribuie și o activitate comună în domeniul producției, lucrărilor de cercetări științifice și de proiectare, în domeniul deservirii etc. În acest scop, organizațiile respective vor putea funcționa și ca uniuni internaționale pe principiul gestiunii economice proprii.

Pe baza prevederilor convenite se asigură condiții egale de participare tuturor țărilor membre ale C.A.E.R. la organizațiile internaționale create de ele, îndeosebi prin modalitățile concepute de luare a deciziilor de către organul conducător al organizației și anume unanimitatea tuturor țărilor membre în problemele esențiale de care depind existența și principalele direcții ale organizației respective și unanimitatea țărilor interesate membre ale organizației în problemele concrete de colaborare, în condițiile asigurării dreptului fiecărei țări de a-și declara interesul în oricare problemă de colaborare relevată în organismele și organizațiile internaționale respective, în orice moment al realizării fiecărei acțiuni în parte.

TOATE ACȚIUNILE DE COLABORARE și cooperare internațională economică, tehnică și științifică se concretizează, în cele din urmă, prin livrări reciproce de produse, lucrări, prestări de servicii și alte activități, care se convin între parteneri și se oglindesc în acordurile comerciale dintre țările respective. Ca urmare apare necesitatea **perfecționării** continue a **relațiilor reciproce de comerț exterior,** în legătură cu care se preconizează o serie de acțiuni și măsuri menite să stimuleze dezvoltarea în continuare a schimburilor reciproce, în condițiile păstrării de către fiecare țară a monopolului asupra comerțului său exterior.

Avînd în vedere necesitatea dezvoltării susținute a colaborării și cooperării internaționale, în condițiile în care aceste activități servesc intereselor tuturor părților și contribuie la crearea unei mai mari stabilități în relațiile economice reciproce, partea română în C.A.E.R. a ridicat, chiar și la nivelul Sesiunii Consiliului problema adoptării de măsuri care să asigure îndeplinirea riguroasă a obligațiilor asumate reciproc. În acest sens în Programul complex se prevede **întărirea rolului acordurilor și contractelor comerciale de lungă durată** în scopul asigurării dezvoltării pe baze planificate a comerțului reciproc și asigurării stabilității livrărilor reciproce pe perioade îndelungate.

Pornindu-se de la aceleași considerente s-a convenit ca acordurile comerciale să conțină în continuare contingente cantitative ferme la acele mărfuri care prezintă o însemnătate deosebită pentru economia țărilor, iar pentru alte mărfuri importante — în privința cărora părțile contractante își asumă de asemenea obligații ferme de livrare — să se prevadă contingente valorice.

În contextul perfecționării relațiilor de comerț exterior atenție deosebită s-a acordat îmbunătățirii prețurilor de comerț exterior. În acest sens în Programul complex se prevede studierea în perioada următoare a acestei probleme, pornindu-se de la principiile în vigoare, potrivit cărora baza prețurilor din comerțul dintre țările membre ale C.A.E.R. o vor constitui în continuare prețurile mondiale, curățate de influența factorilor conjuncturali ai pieței capitaliste.

În privința perfecționării pîrghiilor și instrumentelor **valutar-financiare,** documentul cuprinde prevederi care se referă îndeosebi la îmbunătățirea mecanismului de decontare multilaterală prin ruble transferabile aplicat în schimburile de mărfuri și servicii dintre țările membre ale C.A.E.R. și efectuat prin Banca Internațională de Colaborare Economică. În aceeași ordine de preocupări se preconizează studierea posibilității de lărgire a sferei de aplicare a decontărilor multilaterale și stabilirea de către țări a unor cursuri și coeficienți, economic fundamentați, între valutele naționale ale țărilor.

O problemă importantă care stă în atenția organelor competente din țări și a organelor C.A.E.R. o constituie perfecționarea activității de colaborare privind sistemul de finanțare prin Banca Internațională de Investiții a unor acțiuni și obiective de cooperare în producție, știință și tehnică prezentînd interes reciproc.

CĂILE, formele și metodele de adîncire și perfecționare a colaborării și cooperării economice și tehnico-științifice relevate au scopul de a contribui la înfăptuirea Programului complex care creează o bază bună pentru dezvoltarea unei colaborări multilaterale între țările membre ale C.A.E.R.

Ceea ce apare deosebit de important pentru perioada imediat următoare este convenirea modalităților de realizare în practica colaborării a acestor prevederi, pornind de la interesele concrete manifestate de țări. În legătură cu această problemă, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a subliniat la dejunul oferit cu ocazia încheierii lucrărilor Sesiunii a XXV-a a C.A.E.R.: **„Desigur că adoptarea acestui Program este numai începutul, pentru că este necesar ca prevederile lui să fie realizate în viață. Noi sperăm că în spiritul în care s-a lucrat la definitivarea și la adoptarea lui se va acționa pentru a găsi căile de realizare în practică a programului în toate domeniile de activitate".**

În vederea participării active la înfăptuirea Programului complex în funcție de interesul concret al țării noastre, pentru organele de specialitate din România apare necesară studierea temeinică a posibilităților de intensificare a cooperării cu celelalte țări membre ale C.A.E.R. pentru a determina cele mai adecvate modalități de participare a lor la realizarea prevederilor documentului adoptat de Sesiunea a XXV-a a Consiliului, pornind de la necesitatea folosirii cît mai eficiente a unei astfel de activități de colaborare, care să contribuie la înflorirea tuturor țărilor participante, indiferent de stadiul dezvoltării lor economice, care să înlesnească îmbinarea intereselor fiecărei țări în parte cu interesele generale ale sistemului mondial socialist.

Sistemul Hidroenergetic Someș: Pe șantierele Sistemului hidroenergetic Someș, lucrările avansează în ritm rapid. La Mărișelu, unde va fi instalată o hidrocentrală de 220 MW au început simultan lucrările pentru accesul principal și secundar spre centrala subterană, s-a declanșat, din patru direcții, străpungerea galeriei de aducțiune și au fost efectuate primele săpături în vederea amplasării casei vanelor și castelului de echilibru. La Beliș au început escavațiile pe traseul galeriei de deviere care va permite începerea lucrărilor pentru construcția marelui baraj de peste 100 m înălțime, ce va forma acumularea principală Fîntînele.

Modernizarea orașului Dorohoi — Concomitent cu ridicarea potențialului economic în anii construcției socialiste, orașul Dorohoi, unul din fostele tîrguri în care odinioară nu se întîmpla mai nimic, a pășit pe calea dezvoltării urbanistice. Noilor unități economice și ansambluri de locuințe, ridicate aici, li se vor adăuga anul acesta un local de școală,

TELEX

numeroase apartamente, iar în anul viitor elevii liceului vor beneficia de un internat cu 300 locuri. În actualul cincinal, pe lingă edificiile de interes social-cultural și obștesc, în Dorohoi se vor ridica încă 1000 apartamente.

Brutării sătești — Cu noile unități date în folosință la Roșia de Secaș și Săsciori, numărul brutăriilor sătești, existente în localitățile rurale ale județului Alba, a ajuns la 22. Se află în stadiu avansat construcția altor brutării în comunele Avram Iancu, Sîncel, Stremț, Sohodol și Sugag. De asemenea, anul acesta au fost înființate în județ aproape 100 secții industriale și de prestări de servicii, care completează rețeaua celor peste 500 de ateliere și unități constituite în anii precedenți.

Motel — A fost dat în folosință un nou motel în punctul numit Valea Oltului, situat la 25 km de Sibiu, pe drumul național care duce spre Rm. Vîlcea. În prima parte a acestei luni vor mai fi puse la dispoziția turiștilor un camping în stațiunea Ocna Sibiului, precum și o nouă vilă la Păltiniș. De asemenea, Oficiul de turism al județului Sibiu pregătește o nouă cabană la Dealul Nacilîului.

SCHIMBUL DE LUCRU

(Urmare din pag. 8)

Prin reorganizarea activității în acest mod, odată cu realizarea producției și a celorlalți indicatori de plan, a normelor și a salariilor în aceleași condiții ca și cînd s-ar fi lucrat 8 ore pe schimb, au fost atinse principalele obiective avute în vedere: **scurtarea cu 2 ore pe zi a timpului de lucru și creșterea timpului liber al muncitorilor.**

Noul regim de lucru a constituit o atracție a muncitorilor spre munca în mină. La unitățile la care s-a experimentat durata redusă a schimbului de lucru în subteran, s-a realizat o mai bună stabilizare a cadrelor muncitorești. **În perioada experimentării la unitățile în cauză s-a putut asigura forța de muncă necesară realizării și depășirii sarcinilor de producție.**

PE BAZA experienței obținute în experimentarea duratei de 6 ore a schimbului de lucru în subteran la minele din bazinul Baia Mare, s-a hotărît, în urma sarcinii trasate de secretariatul C.C. al P.C.R., **crearea condițiilor pentru introducerea experimentării la întreaga activitate din subteran a industriei miniere.**

În acest scop, în cadrul tuturor unităților miniere și la nivelul ministerului s-a efectuat o amplă analiză prin care s-au conturat precis problemele ce se cer rezolvate și măsurile ce se impun a fi aplicate. Analizele preliminare efectuate au scos în evidență faptul că, în general, trebuie rezolvate aceleași probleme ca și în unitățile unde programul de lucru de 6 ore s-a experimentat pînă în prezent cu succes.

Dată fiind însă complexitatea problemelor de rezolvat, existența unor condiții specifice proprii fiecărui bazin și efortul relativ mare necesar pentru stabilirea și aplicarea măsurilor corespunzătoare la fiecare unitate, introducerea experimentării este condiționată de acumularea de experiență proprie în fiecare bazin minier și de timp pentru pregătirea tuturor condițiilor necesare. **Ținînd seama de aceste considerente a reieșit necesar ca experimentarea duratei de 6 ore a schimbului în subteran să urmeze aceleași etape ca și în bazinul minier Baia Mare, în sensul că ea să fie introdusă la început într-un număr restrîns de unități — una-două — din cadrul fiecărei centrale sau combinat.** În acest sens, s-a stabilit experimentarea la 16 unități din principalele centre miniere ale țării.

Folosindu-se experiența ce se va dobîndi din experimentarea la acest număr restrîns de unități, precum și studiile ce se vor efectua concomitent pentru restul unităților, se vor putea contura cu și mai multă exactitate măsurile pentru crearea condițiilor necesare generalizării ulterioare a experimentării schimbului de 6 ore în subteran. În acest fel, se vor putea concentra eficient și forțele necesare pentru asigurarea asistenței tehnice de specialitate atît de către centralele industriale, cît și de către minister.

Tabel nr. 1

Structura de timp	Exploatarea minieră Herja				Exploatarea minieră Băiuț			
	Schimb de 480'		Schimb de 360'		Schimb de 480'		Schimb de 360'	
	minute	%	minute	%	minute	%	minute	%
Durata totală a schimbului	480	100	360	100	480	100	360	100
din care:								
a) timp productiv	286	59,5	286	79,4	313	65,3	313	86,9
b) deplasări total	96	20,0	59	16,4	64	13,3	32	8,9
din care:								
— așteptări la puț	18	3,7	9	2,5	17	3,5	6	1,7
c) întreruperi reglementate	55	11,5	15	4,2	52	10,8	15	4,2
d) întreruperi nereglementate	43	9,0	—	—	51	10,6	—	—
din care:								
— deplasări	16	3,3	—	—	26	5,4	—	—
— transport scule și materiale	12	2,5	—	—	12	2,5	—	—
— reparații	15	3,1	—	—	13	2,7	—	—

VENEZUELA

UN PROCES IREVERSIBIL

PE SCENA POLITICĂ latino-americană s-au produs în ultimii ani o serie de mutații semnificative, astfel încît amploarea luptei antiimperialiste, pentru înlăturarea dominației străine și afirmarea unei independențe reale a atins cote fără precedent. Popoarele acestui bogat și tumultuos continent devin tot mai conștiente de faptul că lichidarea înapoierii economice, moștenire a secolelor de exploatare străină, nu este posibilă fără cucerirea unei independențe economice și politice depline, fără asigurarea dreptului de a dispune liber și în interesul propriei dezvoltări de resursele lor naturale.

În ultimele zile sîntem martorii angajări energice a încă unei țări — Venezuela — în vigurosul curent anti-imperialist care domină viața politică a Americii Latine. Amploarea și fermitatea acțiunilor întreprinse de Venezuela pentru redobîndirea bogățiilor naționale deținute de monopolurile străine sînt cu atît mai semnificative cu cît această țară s-a aflat timp de decenii într-o totală dependență economică de marile monopoluri nord-americane, dependență care a lăsat, ca și în multe alte țări ale lumii, o dureroasă amprentă de subdezvoltare și inechități social-economice.

Poate că niciunde în America Latină nu poți întîlni contraste atît de violente ca în Venezuela, această atît de bogată țară. „Printr-o tristă ironie a soartei, scrie „Croissance des Jeunes Nations", patria lui Simon Bolivar, cel mai mare și cel mai lucid dintre „libertadorii" Americii de Sud, a devenit, în această ultimă treime a secolului XX, țara cea mai colonizată a continentului".

Dincolo de arhitectura modernă a cîtorva cartiere ale Caracasului, dincolo de enormele limuzine americane, de rafinăriile de petrol, de magazinele luxoase și epatante, se află o altă țară, cea majoritară și adevărată, țara „ranchitos"-ilor, adică a celor pentru care analfabetismul, subnutriția, înapoierea tehnică nu sînt noțiuni abstracte, ci realități de fiecare zi. Călătorul străin poate auzi deseori la Caracas această recomandare tristă și elocventă: „Urcați-vă în avion și porniți spre sud, într-o oră veți ajunge cu cîteva mii de ani în urmă".

Deși produsul național brut se ridică la 900 dolari pe cap de locuitor — cel mai înalt din America Latină — repartiția lui privează cea mai mare parte a populației de roadele bogăției țării: 12% din populație își însușește 50% din P.N.B., în timp ce 45% din venezueleni dispun doar de 9% din P.N.B. În sfîrșit, pentru a completa tabloul contrastelor venezuelene trebuie amintit că 25% din populație este analfabetă și peste 10% din populația activă șomează.

Marea bogăție a țării este petrolul, Venezuela situîndu-se pe locul trei în lume în ce privește producția de petrol. Aurul negru reprezintă 26% din P.N.B., 2/3 din încasările fiscale și 95% din exportul țării. Roadele acestei fabuloase bogății a subsolului țării nu sînt culese însă de venezueleni. Petrolul venezuelean nu aparține Venezuelei: el este exploatat de companiile nord-americane în proporție de două treimi și de companiile engleze — restul de o treime. Această înstrăinare are efecte mult mai nefaste asupra economiei țării decît ar putea părea la prima vedere. Industria petrolului nu este integrată în procesul de dezvoltare a țării. Cantitatea de petrol extras sau de petrol vîndut este hotărîtă exclusiv de companiile străine. Aparatura și utilajele de extracție și prelucrare sînt aduse din străinătate ca și tehnicienii calificați. Venezuela furnizează doar mîna de lucru necalificată care reprezintă 1% din populația activă a țării.

Redevențele plătite de Statele Unite pentru petrolul extras se transformă în mijloace de presiune pentru plasarea produselor lor pe piața venezueleană. Tratatele comerciale nu au făcut decît să legalizeze această situație. În 1964, de exemplu, S.U.A. au plătit 3,1 miliarde bolivari ca redevențe, dar, în același an, Venezuela a fost nevoită să importe din această țară mărfuri în valoare de 2,6 miliarde bolivari.

După cum scria economistul venezuelean Marini Ricio, „exodul de capital continuă într-un ritm accelerat iar capitalurile venezuelene continuă să servească dezvoltării țărilor bogate în loc să fie investite în țara lor de origine. Acest lucru accentuează posibilitățile de dominație străină care se exercită pe mai multe planuri: economic, cultural și politic. Dominația culturală și politică urmează îndeaproape dominația economică".

Acesta este peisajul politico-economic în care Venezuela a declanșat lupta pentru folosirea resurselor proprii în folosul țării, pentru restrîngerea sferelor dominației străine. Legea petrolului, adoptată recent de parlamentul țării, a avut un puternic ecou în America Latină, ea instituind dreptul statului venezuelean de a naționaliza instalațiile și utilajele companiilor petroliere străine începînd din 1983 cînd vor expira concesiunile în vigoare. Anterior au fost adoptate alte hotărîri privind interzicerea acordării de noi concesiuni, consolidarea industriei petroliere naționale și diversificarea industriei petro-chimice. La toate acestea se adaugă prezentarea în forul legislativ a unui proiect de lege prevăzînd naționalizarea zăcămintelor de gaze naturale și acțiunile inițiate pentru a consolida controlul statului și în alt sector important al economiei — extracția minereurilor de fier.

Procesele înnoitoare care au loc în Venezuela, ca și alte state latino-americane, sînt în ultimă instanță o manifestare a hotărîrii popoarelor de la sud de Rio Grande de a-și afirma dreptul inalienabil de a fi stăpîne pe propriile lor destine, drept incompatibil cu tendințele imperialiste de dominație și exploatare.

Barbu MAREȘ

REPERE

● **În anul financiar în curs** societatea British Steel Corporation, principalul producător de oțel al Marii Britanii va suferi pierderi de aproximativ 100.000.000 lire sterline, a anunțat președintele firmei. Cauza situației precare a corporației poate fi găsită în stagnarea economiei britanice și scăderea cererii interne pe piața oțelului care a rezultat de aci. Restrîngerea producției a fost urmată de concedieri în masă. Numai în ultimele trei luni au devenit șomeri 7500 metalurgiști. Pînă la sfîrșitul anului se prevede concedierea altor 21 mii persoane.

● **Costul vieții** în S.U.A. a crescut cu 0,6% în iunie, față de 0,3% în lunile anterioare ale acestui an.

● **Volumul producției** industriale a crescut în Peru în primul trimestru al anului în curs cu 11% față de aceeași perioadă a anului trecut. Producția metalurgică a crescut cu 34%.

● **În Suedia** a fost anunțată o nouă sporire a prețurilor la mărfurile de larg consum. Astfel de la 1 august mărfurile alimentare s-au scumpit cu 2% iar restul produselor de larg consum — cu 3%. Aceasta este a treia creștere consecutivă a prețurilor din acest an.

● **În urma** convorbirilor de la Rio de Janeiro a fost semnat un protocol pentru dezvoltarea schimburilor comerciale dintre Polonia și Brazilia, valabil pînă în 1975. Totodată, agenția PAP, părțile s-au declarat interesate în lărgirea cooperării industriale.

● **Prețul terenurilor** agricole din Franța a crescut de peste două ori, în franci constanți, în cursul ultimilor douăzeci de ani, comunică INSEE.

● **Exportul japonez** în direcția S.U.A. va fi redus la cinci produse importante la cererea acestei țări. Este vorba de televizoare în culori, automobile, mașini de calculat, oțel și cosmetice.

● **Guvernul portughez** a închis „pentru o perioadă nedeterminată" sediile sindicatului funcționarilor bancari din Lisabona și Porto, sperînd să pună capăt în acest mod mișcării lor revendicative.

● **În Albania** au fost deschise în cursul precedentului plan cincinal 20 de noi mine și sectoare miniere.

● **Prețul zahărului** a fost majorat în Italia cu 5 lire la kilogram. Această majorare se adaugă celei din noiembrie 1970 cînd kilogramul de zahăr fusese scumpit cu 10 lire ca urmare a majorării prețului la sfecla de zahăr în Piața Comună.

● **Un raport** guvernamental asupra relațiilor Elveției cu Piața Comună va fi dat publicității la Berna în a doua jumătate a acestei luni, a declarat ministrul elvețian al economiei.

● **În prima jumătate** a acestui an producția industrială realizată în Ungaria a crescut cu 5,6% comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut, anunță Oficiul central de statistică din Budapesta.

● **Numărul studenților** a depășit pentru prima oară în istoria Olandei pragul celor o sută de mii. În ultimul an efectivul studenților economiști a crescut cu 9%.

● **Salonul internațional** al artelor menajere, ediția a patra, va avea loc la Paris între 4 și 19 martie 1972. Paralel sînt prevăzute „zile internaționale de studii".

● **Organizația Națiunilor Unite pentru alimentație și agricultură** (F.A.O.) a acordat Pakistanului un ajutor alimentar incluzînd 34 600 t grîu și, 2.550 t ulei vegetal, în valoare globală de 4,3 milioane dolari.

● **Guvernul columbian** își propune să realizeze acorduri de cooperare și cu alte țări din bazinul Amazoanelor în afara Braziliei, a declarat ministrul afacerilor externe Vasquez Carrizosa.

● **În sudul Ucrainei** a început amenajarea unei mari mine pentru extragerea minereului de mangan. Abatajele, situate la o adîncime de 300 m, se vor întinde pe 15 km.

● **Traficul** portului Rotterdam a atins 215 milioane tone în 1970, 18% mai mult decît anul anterior. Creșterea cea mai importantă se referă la produsele petroliere. Traficul prin conteinere a crescut cu 41%.

VIZOR

ÎNCEPUTUL

S-A CREAT, pe bună dreptate, un consens în jurul părerii că perpetuarea decalajului economic al statelor denumite „în curs de dezvoltare" constituie pentru lumea deceniilor viitoare un potențial exploziv mult mai serios decît multe din conflictele politice care par astăzi insolubile. În cadrul diferitelor sesiuni sau forumuri internaționale se exprimă unanim îngrijorarea în legătură cu situația economică precară a multor state care și-au cucerit recent independența, se discută căile și mijloacele depășirii actualelor dificultăți. Trebuie reținut însă, cred, cu deosebire faptul — extrem de semnificativ — că, pe toate eșaloanele dezbaterilor, statele fostei lumi coloniale reventdică, în marea lor majoritate, nu acțiuni filantropice umilitoare și efemere, ci promovarea unor relații economice echitabile, în al căror context creșterea lor să poată atinge ritmurile necesare pentru depășirea rapidă a subdezvoltării. Acest leit-motiv al revendicărilor lor amintește de un adevăr pe care mulți din cei care despling astăzi în conferințe internaționale consecințele decalajului, preferă să-l facă uitat. Și desigur nu este întîmplător faptul că aceștia sînt tocmai reprezentanții statelor care nu sînt de fel străine de apariția acestui decalaj.

La urma urmelor, înapoierea economică a unor vaste regiuni ale lumii nu este consecința unei fatalități, a unui blestem implacabil, ci rezultanta celor mai prozaice și „lumești" acțiuni care poartă numele de dominație colonială, raporturi comerciale inegale, exploatare economică, neocolonialism.

O serie de note personale, descoperite recent, ale scribului care a întocmit jurnalul de bord al expediției Magellan reamintesc sugestiv de **începutul** *relațiilor economice care au condiționat înapoierea de astăzi: „Pentru un mic cîrlig de undiță — nota Pigafetta — luam de la indigeni cinci sau șase pui, pentru un pieptene — două oi, pentru o oglinjoară — zece papagali în culori magnifice, pentru o pereche de foarfeci — o cantitate de pește suficientă pentru a hrăni vreme îndelungată o duzină de bărbați. Pentru un simplu cartonaș dintr-un pachet de cărți de joc — minimum cinci pui... Dar cea mai bună afacere o făceam cu tinerele: pentru un cuțit obținem două sau trei fete sclave pe viață".*

Sînt toate acestea adevăruri care, atunci cînd se vorbește de subdezvoltare, nu trebuie uitate chiar dacă unii diplomați occidentali adoptă binecunoscutul precept al abilului Talleyrand: „dacă vrei să ai succes în societate, trebuie să te prefaci că nu știi multe lucruri pe care le cunoști deja".

Nic. MAVRODIN

AFRICA – teren al concurenței monopoliste

Ansamblul continentului african, ce reprezintă 22% din suprafața globului și numără mai mult de 10% din populația lumii, nu obține decît 2,9% din producția mondială. Structurile economice moștenite de la colonialism, prezența monopolurilor și diverse forme ale practicilor neocolonialiste constituie cauze principale ale nivelului scăzut de dezvoltare economică al țărilor africane.

PREZENȚE CU CONSECINȚE CONTRADICTORII

PRIMUL „Deceniu al dezvoltării" (1960—1970) a marcat progrese sensibile în direcția ridicării economice, organizării politice și de stat a țărilor africane, însă n-a îndreptățit speranțele legitime ale popoarelor acestei regiuni de obținere a unei reale independențe economice.

Lipsa acută a disponibilităților de capital pe piața internă a facilitat monopolurilor străine pătrunderea pe continentul african, unde exploatarea bogatelor resurse de materii prime oferea o rentabilitate extrem de mare investițiilor.

Africa este principalul producător de mangan, aur, diamante, radiu și grafit din lume, posedă o parte importantă din rezervele mondiale de bauxită și cupru, mari rezerve de minereu de fier și domină piața minereurilor strategice: crom, beriliu, germaniu, tantal etc. Ea deține jumătate din rezervele mondiale de fosfați, 90% din cele de crom și importante rezerve de cupru.

Referitor la potențialul african, este edificatoare ponderea producției miniere a acestui continent în producția mondială în anul 1968: bauxită 5,5%, crom 32,9%, cobalt 79%, cupru 22%, diamant 81,4%, fier 8,9%, aur 61%, mangan 23%, fosfați 23,5%, platină 26,7%, uraniu 13,7%.

Marele potențial african și nevoia stringentă de materii prime au determinat orientarea celei mai mari părți a capitalurilor spre sectorul industriei extractive. Ponderea foarte scăzută a producției industriei prelucrătoare în economia întregii Africi (10%, din care jumătate revine producției artizanale) reflectă nivelul scăzut de prelucrare a materiilor prime. În anul 1968 produsele manufacturate reprezentau numai 9,4% din valoarea exporturilor continentului.

Capitalul străin care pătrunde pe continentul african provine atît din fostele mari puteri coloniale — Franța și Anglia — cît și din S.U.A., R.F. a Germaniei, Japonia și Italia.

● Menținerea pozițiilor

DECLANȘAREA procesului de cucerire a independenței statelor africane a determinat o readaptare a politicii monopolurilor franceze la noile condiții interne din aceste state. Subvențiile bugetare, finanțarea anumitor proiecte și investițiile constituie mijloacele prin care Franța își menține influența în economia statelor africane.

Expansiunea constantă a monopolurilor franceze nu este însă uniformă în Africa. Ultimii ani au fost martorii unei tendințe de dezangajare în Algeria și Tunisia, intensificării pătrunderii capitalului în Uganda, Tanzania și în unele state din Africa de est și a amplificării relațiilor cu țările din „zona francului" care dețin aproximativ 12% din comerțul exterior francez.

Urmînd tendința generală a investitorilor occidentali, investițiile franceze în Africa, care în anul 1968 se ridicau la 442 milioane franci C.F.A., sînt dirijate în proporție de peste 50% spre sectoarele petrolier și minier, în jur de un sfert spre industria alimentară, restul revenind altor domenii. Din totalul investițiilor, jumătate sînt investiții private, care pînă în octombrie 1970 nu au fost garantate de stat. Garantarea de către stat a investițiilor sectorului privat se face în prezent în proporție de 70—90%, acoperind însă numai eventualele naționalizări. În urma acestor măsuri, investitorii francezi obțin același regim cu cei din S.U.A. și din celelalte țări ale Pieței Comune, care practică acest sistem de cîțiva ani.

Deși Franța continuă să aibă un rol preponderent în relațiile cu țările africane, se face simțită tot mai puternic concurența R.F. a Germaniei, S.U.A., Japoniei și Italiei.

● Un concurent puternic

ASISTENȚA tehnică și finanțarea anumitor proiecte de către R.F. a Germaniei, încă din anii 1956—58, au căpătat noi valențe după 1960, cînd o serie de măsuri luate de guvern, pentru garantarea și stimularea investițiilor au avut darul să sprijine firmele vest-germane și investitorii potențiali în lupta de concurență.

Investițiile vest-germane sînt orientate în special spre Kenya, Camerun, Congo-Brazzaville, Coasta de Fildeș, Congo-Kinshasa, Tanzania.

R.F. a Germaniei ocupă primul loc între țările Pieței Comune în ceea ce privește aportul de capital pentru construirea unor obiective industriale în Kenya. Firme vest-germane participă la construirea de șosele, extinderea porturilor, dotarea cu mijloace de transport și construirea aeroportului de la Mombassa. De asemenea sînt active unele firme de produse chimice, textile și proiectări. R.F.G. va furniza și instalații legate de dezvoltarea turismului. În acest fel ea își asigură nu numai fabuloase profituri dar și mijloace de presiune politică și economică asupra guvernelor care acceptă condițiile impuse de către unii creditori.

● O nouă zonă de interes pentru Statele Unite...

ORIENTAREA accentuată din ultimii ani a monopolurilor americane spre Africa este determinată în special de concurența puternică a țărilor Pieței Comune și Japoniei pe piața mondială și de necesitatea aprovizionării cu materii prime.

În Africa, investițiile private americane sînt orientate în cea mai mare parte spre industria petrolieră (55%) și industria minieră (25% din total). În perioada 1960—1966 ele s-au dublat și au antrenat o creștere a beneficiilor cu 6,3%, cu o zecime mai mare decît sporul general al fluxului de capital spre țările în curs de dezvoltare.

În Congo-Kinshasa, de pildă, investițiile străine de capital intrate în țară în virtutea „Codului investițiilor" sînt efectuate de societăți printre care se numără: „Gulf Oil", care cercetează petrolul pe litoral; „Goodyear Tire and Rubber", cel mai mare producător de anvelope din lume, care va construi o uzină de anvelope la Kinshasa și va constitui două societăți miniere pentru exploatarea și transformarea minerului de cupru; „Stastesman Mining Company", care a obținut dreptul exclusiv de a face prospecțiuni pe o mare suprafață timp de doi ani; firma „Kayser" care va construi o uzină de aluminiu etc.

● ...și alți investitori

DEȘI nu ocupă un loc de prim rang în Africa, societățile italiene desfășoară o intensă activitate în sectoarele industriei și agriculturii. Cele mai mari investiții italiene se îndreaptă spre industria petrolieră, care în perioada 1962—1968, a cuprins jumătate din totalul investițiilor private. Investițiile efectuate de E.N.I. în Africa s-au ridicat la aproximativ 370 miliarde lire, un volum foarte ridicat dacă ținem seama de faptul că, în perioada 1940—1966, investițiile globale ale tuturor societăților petroliere pe continentul african s-au ridicat la 3000 de miliarde lire. E.N.I., care își desfășoară activitatea în sectorul prospectării, rafinării și distribuției petroliere, a construit în Africa mai multe rafinării de mare capacitate la Bizerta (Tunisia), Mohammedia (Maroc), Tema (Ghana) și Dar-es-Salaam (Tanzania).

În Tanzania, al cărui plan cincinal de dezvoltare lasă un larg loc investițiilor străine, firma italiană A.G.I.P. (filială a lui E.N.I.) a obținut un permis de cercetare și exploatare pe termen lung a hidrocarburilor lichide și gazoase pe o suprafață de 4,8 mil. hectare.

Firma de automobile FIAT va investi 3,5 milioane dolari în construirea unei uzine de asamblare a vehiculelor în Zambia, iar firma italiană Somiren a obținut permise de cercetare a uraniului în Kenya și Somalia. O activitate intensă desfășoară în Africa și societățile de construcții italiene.

Firmele și societățile engleze sînt orientate în special spre Zambia, Kenya, Nigeria, Uganda și Tanzania.

În scopul exploatării petrolului din Nigeria grupul „Shell" a constituit prin filiala locală împreună cu British Petroleum, compania „Shell-B.P.". Un acord de cooperare economică și comercială încheiat cu R. D. Congo (Kinshasa) permite acordarea de facilități firmelor industriale britanice care doresc să facă investiții în Congo.

Dezvoltarea impetuoasă a industriei japoneze cere cu acuitate asigurarea necesarului de materii prime. În acest scop, firmele japoneze participă în Africa la cercetări, prospecțiuni și exploatări de zăcăminte miniere. Guvernul japonez a luat diverse măsuri pentru încurajarea investițiilor private în țările africane printre care: instituirea regimului de asigurări, acordarea unui ajutor financiar întreprinderilor private stabilite în Africa, sub formă de împrumuturi sau de subvenții și o politică fiscală avantajoasă. (Despre importanța penetrației japoneze în Africa se ocupă mai amănunțit articolul alăturat — n.r.).

Ultimii ani au marcat în statele africane multiple acțiuni de creare de firme cu participări de capital străin. Utilizînd capitalul străin pentru dezvoltarea industriei extractive și prelucrătoare, guvernele noilor state independente din Africa urmăresc în același timp amplificarea efortului propriu și promovarea unei politici care să permită fiecărui stat punerea în valoare a întregului potențial economic și uman. În cadrul colaborării economice cu celelalte state, ele consideră ca un imperativ major exercitarea suveranității depline asupra resurselor lor naturale și subordonarea investițiilor față de obiectivele programelor de dezvoltare și legislației interne. Aceasta cu atît mai mult cu cît investițiile și „ajutoarele economice" străine au fost nu o dată folosite ca mijloace de presiune politică, militară și economică asupra țărilor africane. Asigurarea suveranității, a dreptului incontestabil al fiecărei țări de a dispune după voința și interesele sale de resursele materiale și umane existente pe teritoriul său nu se realizează fără împotrivirea monopolurilor, care sînt gata să recurgă oricînd la cele mai desuete și dezaprobate metode de presiune și represiune. Totodată, reducerea în ultima vreme a marjei de manevră a monopolurilor în unele țări africane a generat intensificarea concurenței intermonopoliste. De aceea, nu puține sînt cazurile în care ciocnirea dintre interesele monopolurilor și cele ale țărilor africane ia forme violente ce merg pînă la lovituri de stat, arestări și asasinări ale oamenilor politici progresiști.

Marcel MOLDOVEANU

PENETRAȚIA NIPONĂ

IN GOANA LOR după surse de materii prime, monopolurile japoneze, ca și cele vest-europene și americane, manifestă tot mai mult interes pentru bogățiile țărilor africane. Africa reprezintă un teren de confruntare a intereselor tuturor acelor monopoluri care urmăresc să exploateze în folosul lor bogatele resurse miniere și energetice existente în subsolul continentului.

Inițial, datorită facilităților mai mari de stabilire și poate și faptului că mulți oameni de afaceri japonezi folosesc în relațiile lor limba engleză, penetrația niponă s-a limitat aproape exclusiv la statele africane anglofone. Aceasta explică faptul că încă și în prezent, peste 50% din comerțul japonez cu Africa se efectuează cu fostele colonii engleze. De asemenea, în aceste țări au fost create circa 20 de întreprinderi industriale cu participație majoritară japoneză, din care mai mult de jumătate se află în Nigeria și Tanzania. În Nigeria, monopolurile japoneze dețin controlul a cinci uzine: două în industria textilă, două unități de galvanizare a tablei, o bandă pentru montajul aparatelor de radio și televiziune. În Tanzania sub controlul societăților japoneze se găsesc o fabrică de prelucrarea nucilor de caju, una de producerea cuverturilor, două fabrici pentru obținerea fileului de pește.

În țările africane francofone, unde forța monopolurilor vest-europene și îndeosebi a celor franceze rămîne foarte puternică, investițiile industriale japoneze sînt mult mai mici, limitîndu-se la participarea grupului „Michibo" în uzina textilă Sotexi din Abidjan, la fabrica de biscuiți din cacao creată de monopolul „Mitsui" în Camerun, la instalația de pescuit crevete de la Majunga controlată de grupul nipon „Kawakami" și la uzina de preparatul cărnii de la Fianarantsoa. În ultima vreme însă, Africa francofonă a început să intereseze tot mai mult monopolurile japoneze. Acestea realizează investiții în domeniul industrial (în Gabon, în Republica Democratică Congo) și se interesează mai ales de sectorul minier. Orientarea nouă se explică și prin faptul că una din preocupările actuale ale Japoniei este aprovizionarea economiei sale cu materii prime din import, subsolul său fiind foarte sărac. În afară de sectorul alimentar, ale cărei necesități sînt satisfăcute în proporție de 80% de producția internă, activitatea industrială a țării depinde — în unele ramuri exclusiv, iar în altele preponderent — de materiile prime importate. Lipsa resurselor naturale proprii este suplinită în cea mai mare parte prin contractele pe termen lung în baza cărora monopolurile și statul importă minereurile și petrolul de care au nevoie.

Industria japoneză dorește însă să aibă mai ferm asigurate sursele de aprovizionare, pe care speră să le găsească, cel puțin parțial, în Africa. În acest scop, Japonia se interesează în țările africane în mod deosebit de cîteva sectoare cum sînt petrolul, cuprul, uraniul și minereul de fier, în care a obținut concesiuni sau a creat societăți mixte.

Pe plan comercial, japonezii au obținut în ultimul timp unele succese în fostele posesiuni coloniale franceze și belgiene. Cel mai spectaculos este contractul încheiat de „Japan Gasoline et C. Itah" cu Societatea națională a hidrocarburilor din Algeria pentru livrarea „la cheie" a rafinăriei de petrol de la Arzew.

Se apreciază, totuși, că interesele monopolurilor vest-europene nu sînt încă serios amenințate. Japonia se lovește în penetrația sa în Africa de un triplu handicap: distanța, lipsa experienței în relațiile cu țările africane și avantajele vamale, și nu numai vamale, de care beneficiază țările Pieței Comune în statele africane asociate. Deși pozițiile japoneze pe continentul african rămîn încă evident inferioare celor deținute de Franța, Marea Britanie, Belgia sau chiar de Republica Federală a Germaniei și Italia, răgazul de care beneficiază concurenții ei occidentali nu are șanse să dureze prea mult. Fără îndoială, situația se află în evoluție: se așteaptă o dezvoltare mai intensă a schimburilor japono-africane și o creștere sensibilă a investițiilor japoneze în Africa.

Minu PÎSLĂ

R. D. GERMANĂ

ȘTIINȚA INFLUENȚEAZĂ PROFILUL PRODUCȚIEI

ÎN ULTIMII ANI, specialiștii din R. D. Germană au acordat o mare atenție structurilor economice, cărora Partidul Socialist Unit din Germania și guvernul R.D.G. le atribuie o importanță deosebită. Astfel, în ultimii ani — pe măsura capacităților de care dispunem în știință, tehnică și producție — anumite sectoare au fost dezvoltate sistematic, iar altele, în întregime noi, au fost create în cadrul planurilor pe termen mijlociu, pe baza analizei prospective. Aceste noi sectoare beneficiază, firește, de tehnologii și procedee moderne.

În reprofilarea sectoarelor existente — de exemplu, construcția de aparataj științific, în cadrul căreia întreprinderea de stat Carl Zeiss din Jena este un eminent reprezentant — nu ne-am mulțumit să sporim volumul producției ci am îmbogățit de asemenea sortimentul aparatelor în întregime noi. Altfel spus, într-o anumită măsură vechea definire a diferitelor sectoare de producție nu mai acoperă aceleași produse ca pînă acum. Un proces analog a avut loc și în diverse sectoare ale construcției mecanice.

Dar, în cadrul eforturilor întreprinse pentru a implanta structuri eficiente, mult mai spectaculoase sînt rezultatele obținute grație creării de industrii și sectoare cu totul noi, cum sînt construcțiile navale, petrochimia, electronica, construcțiile metalice ușoare ș.a. Am ajuns, într-un scurt interval de timp, să creăm, de exemplu, o întreagă ramură industrială, cea a producției de instalații pentru prelucrarea electronică a datelor. Astfel, proporția articolelor noi (intrate în producție după 1965) era în 1970 de 42% din volumul total al producției; pentru anumite sectoare această pondere era și mai ridicată.

Pentru a ține seamă de influența revoluției tehnico-științifice, s-au studiat temeinic tendințele dezvoltării științei și s-a încercat să se precizeze ce anume concluzii se puteau trage din ele pentru R.D.G. Țara noastră, a cărei populație nu reprezintă decît 0,5% din cea mondială, produce 1,7% din venitul global al tuturor țărilor lumii. În ciuda acestei mari productivități, în deciziile noastre am pornit de la punctul de vedere că R.D.G. nu este în măsură să acționeze eficace simultan în toate domeniile științei și producției, lucru pe care nu-l pot realiza azi nici chiar țările mari.

Potrivit zicalei că meșterul se cunoaște după arta de a se descurca cu mijloace limitate, am concentrat eforturile noastre de dezvoltare în acele domenii ale științei și tehnicii, în care performanțele creatoare ale potențialului nostru științific-tehnic pot fi utilizate în folosul producției. Firește, resursele R.D.G. constituie criteriul pe care se bazează deciziile noastre în materie de alegere a sectoarelor ce trebuie reprofilate. Noi pornim de la resursele naturale ale R.D.G., care includ sursele de materii prime, nivelul de instruire a populației, pregătirea și experiența oamenilor de știință, tehnicienilor și muncitorilor specializați. Un alt factor esențial, care trebuie luat în considerație, este adîncirea și utilizarea deplină a cooperării în domeniile științei și producției cu țările socialiste, mai ales cu U.R.S.S.

În prezent asistăm la o mare dezvoltare a petrochimiei — cu o capacitate activă de prelucrare de circa 10 milioane tone de petrol pe an, ceea ce va permite chimizării să pătrundă mai larg, planificat, în economia noastră națională, utilizînd cele mai noi progrese ale științei; va spori producția de noi materiale plastice, cauciucuri și fibre sintetice.

În scopul automatizării și raționalizării complexe a proceselor de producție a fost pusă la punct și realizată fabricația de articole electrotehnice și electronice, de utilaje hidraulice, de aparatură de măsură și control, precum și de mijloace pentru prelucrarea electronică a datelor.

TREBUIE făcută remarca de principiu că, în cadrul sistemului economic al socialismului, cercetarea și dezvoltarea constituie un factor constitutiv al procesului de reproducție, fiind — ca atare — plasate în sfera inițiativei întreprinderilor și combinatelor respective. Astfel, conducerile lor sînt în mod egal răspunzătoare de cercetare și dezvoltare. Cadrele de răspundere din economie dispun de fondurile necesare realizării sarcinilor în materie de cercetare și dezvoltare, stabilesc prin plan sarcinile ce le revin în cadrul cercetării și dezvoltării în domeniile respective, pe baza obiectivelor centrale. Sînt planificate și realizate cu prioritate sarcinile care permit să se obțină cît mai repede posibil cea mai ridicată eficiență la nivelul întreprinderii și pe scara economiei naționale. În ultimă instanță, creșterea continuă, an de an, a venitului național în R.D.G. se datorește, înainte de toate, activității pozitive depuse pe planul cercetării și dezvoltării.

Planificarea centrală de stat se referă la sarcinile care, în materie de cercetare și dezvoltare, trebuie luate în considerare cu prioritate în scopul de a crea noi sectoare de producție sau a extinde anumite sectoare existente. Planificarea centrală se bazează pe estimații de perspectivă, pe posibilitățile și necesitățile economice ale țării. Finanțarea acestor programe deosebite este făcută în parte cu fonduri provenind din bugetul național.

Ministerul Științei și Tehnicii și Consiliul pentru Cercetare din R.D.G. răspund de elaborarea obiectivelor în materie de știință și tehnică, în speță de sarcinile de cercetare a căror planificare este asigurată la nivel central. Aceste organisme se ocupă de studiul evoluției viitoare, participă la alegerea obiectivelor de cercetare, la definirea sarcinilor, inclusiv stabilirea potențialului necesar pentru elaborarea și realizarea proiectelor de cooperare internațională în domeniul cercetării. Trebuie menționat, de asemenea, că Academia germană de științe are și ea un rol activ în elaborarea studiilor de prospectivă, în selectarea și definirea sarcinilor și obiectivelor, precum și în cercetarea fundamentală.

Procesul însuși al planificării se desfășoară în mai multe etape, conform principiilor sistemului economic al socialismului. Planul de stat pentru știință și tehnică, la fel ca toate celelalte planuri naționale, trebuie să fie aprobat de Consiliul de Miniștri, devenind atunci baza activității tuturor lucrătorilor din sectorul cercetării, dezvoltării și al producției.

Unind toate eforturile, vom ajunge să transformăm știința în principalul factor de creștere a economiei naționale, să dezvoltăm cît mai rapid acest factor și să-i sporim pe cît posibil eficiența.

dr. Fritz KAISER

conducătorul sectorului de planificare a științei și tehnicii din cadrul Comitetului de Stat al Planificării al R.D.G.

R. P. UNGARĂ

ORIENTĂRI ÎN CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ ȘI PROMOVAREA PROGRESULUI TEHNIC

CERCETAREA științifică se aliniază în rîndul celor mai de seamă factori ai creșterii economice, fapt pentru care în prezent acestui domeniu i se alocă — în majoritatea țărilor lumii — fonduri tot mai mari. În R.P. Ungară, după cum s-a afirmat la recenta sesiune a adunării generale a Academiei de științe ungare, s-a adoptat de mai mulți ani drept principiu de bază ca alocațiile pentru cercetare științifică să crească mai rapid decît venitul național. Agenția MTI, care furnizează această informație, adaugă că în timp ce — în cincinalul 1966—1970 — venitul național a crescut cu 39%, alocațiile pentru cercetare s-au majorat cu 88%. În actualul cincinal s-au prevăzut pentru acest scop 46 miliarde de forinți, sumă care reprezintă 2,8% din venitul național și depășește cu 60% alocațiile din cincinalul precedent.

Programul științific al acestui for științific prevede coordonarea lucrărilor de cercetare complexă în domeniul modernizării structurii energetice, al aplicării metodelor noi în realizarea de construcții moderne de locuințe, prospectării și valorificării resurselor de zăcăminte minerale și energetice, prevenirii poluării chimice a mediului precum și în probleme legate de extinderea aplicării calculatoarelor electronice.

În ceea ce privește orientarea și desfășurarea în perspectivă a cercetărilor coordonate de Academia de științe, un rol important revine celor 44 de institute de cercetare, celor peste o sută de catedre universitare și numeroaselor centre de cercetare științifică, subvenționate de Academie. Pentru cercetările efectuate sub îndrumarea catedrelor universitare, Academia de științe alocă 17% din fondurile sale.

Printre principalele obiective care vor îmbogăți în actualul cincinal baza tehnico-materială a cercetării științifice în R.P. Ungară, se menționează un mare centru pentru cercetări biologice și un institut pentru cercetări chimice, precum și construcția, în împrejurimile Budapestei, a unui complex științific, compus de mai multe institute de cercetare.

La fel ca și în industrie, și în domeniul cercetării este în curs un proces de concentrare, urmărindu-se crearea unor mari centre de cercetare și experimentare, menite să răspundă direct de nivelul tehnic și tehnologic al producției.

La sesiunea adunării generale a Academiei de științe a R.P.U. (vezi **Figyelö** nr. 20/1971) subliniindu-se necesitatea acestui proces, s-a arătat, totodată, că diapazonul cercetărilor efectuate pe plan intern, nu poate fi suficient de cuprinzător pentru a satisface toate cerințele de dezvoltare a economiei naționale.

Soluția constă în promovarea diviziunii internaționale a muncii, încheierea de acorduri de cooperare în domeniul cercetării, preluarea, adaptarea și valorificarea rezultatelor obținute în cercetare și dezvoltare de alte țări. Aceasta înseamnă că — paralel cu dezvoltarea cercetării proprii — se va promova în continuare politica de achiziționare de know-how și de licențe din străinătate.

Planul de activitate al Academiei — arată agenția MTI — prevede, printre altele, încheierea unor acorduri bilaterale de cooperare (pe 3 și 5 ani) cu Academiile de științe din România și R.D.G. Pe lîngă acordurile de cooperare științifică cu o serie de țări capitaliste, semnate anterior, se menționează încheierea de noi acorduri cu un centru de cercetare și cu Academia de științe din S.U.A., precum și cu Centrul național de cercetare din Italia. Susținînd ca, alături de dezvoltarea cercetării proprii, să se practice și „importul de inteligență" în vederea asigurării progresului tehnic și științific în economie, Szöke András (**Figyelö** nr. 20/1971) arată că în Ungaria — de la 5 dolari pe un locuitor cît a reprezentat importul de inteligență în 1963 (de 20—30 ori mai puțin decît în țările cu nivel mediu de dezvoltare industrială) — în ultimii ani numărul tranzacțiilor cu licențe și know-how s-a împătrit, iar valoarea achizițiilor de licențe și know-how din țările capitaliste, care crește de 2,4 ori între anii 1965—1975, va depăși 130 milioane forinți la sfîrșitul acestei perioade.

În sprijinul pledoariei sale pentru promovarea importului de inteligență, autorul amintit se referă la experiența Japoniei, țară capitalistă cu ritmul cel mai dinamic de dezvoltare. Producția celor mai dinamice ramuri ale economiei sale se bazează în proporție de 20—60% pe tehnologii procurate din import, în timp ce în Ungaria, în industria constructoare de mașini — beneficiarul cel mai important de licențe — această proporție nu atinge nici 3%. De asemenea, datele statistice pe plan internațional confirmă faptul că nivelul deficitului înregistrat de balanța schimburilor externe la poziția „import de inteligență" se află în strînsă corelație cu creșterea eficienței economiei naționale a țării respective.

Autorul menționat consideră că prin importul de documentații, o parte a capacităților proprii de cercetare, a personalului științific va putea fi utilizată pentru adaptarea și dezvoltarea rezultatelor preluate din domeniul cercetării și al progresului tehnic. În plus, se creează condiții favorabile pentru concentrarea acestor capacități și a forțelor în scopul soluționării mai rapide a problemelor ivite și al reducerii, în acest fel, a perioadelor de probă și adaptare. Pentru aceasta este nevoie de cadre de specialiști cu profil nou — consultanți competenți, specializați în problemele de orientare a modernizării producției, în aprecierea diferitelor variante de import de licențe și de know-how și în perfectarea tranzacțiilor de acest gen. Diapazonul cunoștințelor cadrelor respective trebuie să includă mai multe domenii: juridic, economic, tehnic, limbi străine etc. În acest sens în Ungaria întreprinderea de comerț exterior „Licencia" a organizat o secție de prestări de servicii de consultare în problemele de import de licențe. Cheltuielile pentru plata acestui gen de servicii se compensează prin beneficiul realizat ca urmare a evitării unor erori datorate lipsei de experiență

În cel de al IV-lea cincinal se prevăd măsuri menite să stimuleze importul de licențe de pe piața capitalistă, ca acordarea de credite, simplificarea formalităților și autorizațiilor de import, reduceri de taxe vamale etc.

De asemenea, întreprinderile au sarcina să prevadă importul de licențe cu ocazia elaborării variantelor de plan pe termen scurt și mediu; aceasta, deoarece — se subliniază în revista menționată — alături de măsurile stabilite de la centru, sporirea rolului licențelor și a know-how-ului în ridicarea nivelului tehnic al industriei depinde, în final, de inițiativa întreprinderilor înseși.

M. MELNIC

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

● R.P. Bulgaria: Comerțul cu țările Americii Latine

Pînă în anul 1961, R. P. Bulgaria avea relații comerciale numai cu două țări ale Americii Latine: Argentina și Uruguay. Ulterior, menționează revista bulgară VINȘNA TÎRGOVIA (nr. 6/1971), R. P. Bulgaria a stabilit relații comerciale cu alte state latino-americane, numărul lor ajungînd azi la 16. Volumul comerțului exterior, între Bulgaria și aceste țări a sporit de la 1925 mii de dolari în 1963, la 11 392 mii de dolari în 1970.

● R.P. Chineză — Irak

O delegație economică și tehnică din Irak, condusă de dr. Sadun Hammadi, ministrul petrolului și minelor, a efectuat o vizită amicală în China — menționează revista „PEKIN INFORMATION". Cu acest prilej a fost semnat la Pekin un acord de cooperare economică și tehnică între guvernele celor două țări.

● R.S.F. Iugoslavia — Peru

Între Peru și Iugoslavia a fost semnat un acord cu privire la construirea, pe rîul Piura, a unui baraj, ce va închide un lac de acumulare cu o capacitate de 700 milioane metri cubi de apă. Lacul de acumulare va servi la sporirea suprafețelor irigate în această regiune peruană la circa 150 000 de hectare. La construirea barajului, prevăzută a dura 4 ani și jumătate, participă specialiști peruani și iugoslavi.

● R.P. Ungară — R.F. a Germaniei

Întreprinderea ungară de comerț exterior „Kemokomplex" a încheiat cu firma „Linde" din München un acord privind achiziționarea unei fabrici de etilenă. Firma müncheneză urmează să livreze părții ungare proiecte tehnice complete, precum și utilajele și aparatura necesare acestui obiectiv industrial, care urmează să producă de la începutul anului 1975. După cum relevă agenția M.T.I., acordul cu firma „Linde" reprezintă, ca valoare, cea mai importantă tranzacție a economiei ungare în achiziționarea de obiective industriale complete.

● R.P. Bulgaria — Grecia

La Sofia au avut loc convorbiri între o delegație bulgară și o delegație greacă, în urma cărora a fost semnat un acord interguvernamental privind crearea unei comisii permanente greco-bulgare de colaborare în domeniul electroenergeticii și folosirii cursurilor de apă care străbat teritoriile ambelor țări, informează agenția B.T.A.

● R.S.F. Iugoslavia — Libia

La Tripoli a fost semnat un acord economic și tehnic iugoslavo-libian pe o durată de 5 ani, care prevede extinderea colaborării bilaterale crearea de întreprinderi comune în domeniul construcțiilor și industriei alimentare. Acordul a fost semnat ca urmare a tratativelor purtate între reprezentanți ai guvernului libian și o delegație iugoslavă.

MONDORAMA

SOLIDARITATEA SINDICALĂ

EXTINDEREA pe care au căpătat-o în ultima vreme așa numitele societăți multinaționale se reflectă și într-o mai strînsă cooperare între sindicatele din întreprinderile aparținînd aceleiași societăți-mamă, dar aflate în diferite țări. Uneori această cooperare

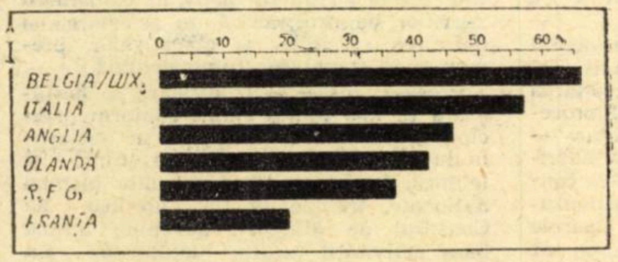

Salariați organizați în sindicate (în % din totalul salariaților)

internațională a sindicatelor ia forma demonstrațiilor în favoarea revendicărilor muncitorilor din alte țări. Greve multinaționale propriu zise nu au avut loc încă, dar cînd muncitorii de la Ford Anglia, de exemplu, s-au aflat în grevă, cei de la filialele vest-germane aparținînd lui Ford au refuzat să sporească producția pentru a compensa pierderile. Chiar cînd nu constă în acțiuni comune, cooperarea dintre sindicate contribuie la răspîndirea mai rapidă a revendicărilor. Astfel, curînd după ce sindicatele belgiene au reușit să obțină majorarea salariului pe perioada concediului, sindicatele vest-germane, italiene și franceze au anunțat revendicări asemănătoare.

Merită a fi relevate cu acest prilej și gradele de cuprindere în sindicate a salariaților din țările occidentale (vezi graficul de mai sus reprodus după **The Economist**). Deși pe ansamblu proporția sindicaliștilor este relativ mai redusă în R.F.G. în comparație cu celelalte țări din Piața Comună, cele mai mari sindicate se găsesc tocmai în această țară, avînd în frunte sindicatul metalurgiștilor, cu 2 milioane de membri. Dacă Anglia va adera la Piața Comună, patru din cele mai mari zece sindicate din această grupare vor fi britanice.

REȚELE HOTELIERE

PROBLEMA rezervării electronice a camerelor de hotel din cele mai diverse puncte ale globului preocupă tot mai intens cercurile hoteliere internaționale. Recent, societățile Promotour (Franța), International Reservation Corporation (S.U.A.), International Reservation Ltd. (Anglia), International Reservation Switzerland (Elveția) și Reservierungsbüro International Hotel (R.F.G.) au încheiat un acord care pune bazele unei rețele internaționale de rezervare a camerelor de hotel. Acest acord succede altuia, încheiat cu două luni în urmă între Compagnie Internationale de téléinformatique și American Express. Menționînd că cele două rețele vor deveni pe deplin operaționale spre sfîrșitul anului, ziarul **Le Figaro** subliniază că „tot atunci va începe între ele războiul comercial".

FLORILE – CADOUL CARE NU RĂPEȘTE TIMP

COMERȚUL cu flori proaspete și în ghiveci se intensifică pe an ce trece. Dacă în 1950 cetățeanul vest-german, de pildă, cheltuia anual în medie 16 mărci pentru flori, în 1970 florile cumpărate de el totalizau 50 mărci. De pe urma acestei pasiuni pentru flori au profitat în mod deosebit horticultorii, R.F.G. devenind unul din marii producători mondiali de flori și plante decorative. Cu toate acestea, o treime din toate florile proaspete vîndute în R.F.G. provin din străinătate, mai ales din Olanda și Italia.

Psihologii subliniază că cererea mereu în creștere se datorează, printre altele, și timpului tot mai redus pe care cetățeanul de azi este dispus să-l aloce cumpărăturilor. Astfel el alege, mai des ca înainte floarea, pentru că este un cadou a cărui achiziționare durează puțin.

SIMETRII

GRAFICUL alăturat prezintă modificarea structurii populației active în șapte țări capitaliste dezvoltate. Tendințele sînt general asemănătoare. Cu titlu de excepție se remarcă, în ciuda scăderii, ponderea încă ridicată a populației ocupate în agricultură în Italia și Japonia, ca și diminuarea ponderii populației ocupate în industrie în Anglia și S.U.A., ultima țară remarcîndu-se și printr-o cotă deosebit de ridicată a sectorului terțiar, oricum în creștere în toate cele șapte țări.

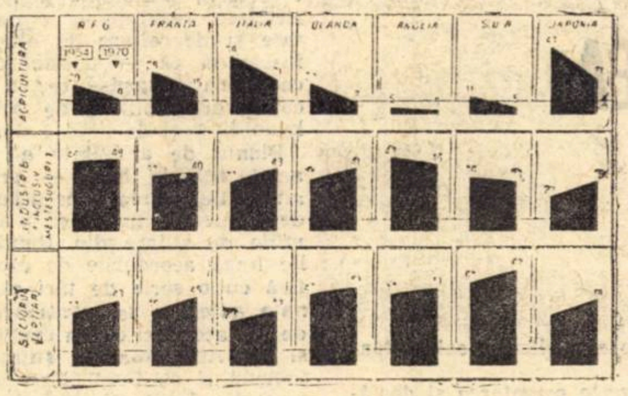

Structura pe sectoare a populației ocupate (în %)
(După „Die Zeit")

GENEROZITATEA PALMIERILOR

PALMIERII și cocotierii — principala atracție turistică a rivierei Coastei de Fildeș — sînt totodată una din cele mai importante bogății naturale ale țării. În anul 1970 Coasta de Fildeș a produs 35 000 tone de ulei de palmier, dintre care 11 000 tone au fost exportate. Planurile de dezvoltare economică a țării atribuie un rol deosebit acestor arbori zvelți și generoși. Pentru anul 1971 se prevede dublarea producției de ulei de palmier, iar pînă în anul 1980 se așteaptă realizarea unei producții de 200 000 tone, dintre care trei sferturi destinate exportului, Coasta de Fildeș ajungînd astfel al doilea producător mondial de ulei de palmier, după Malaezia. În următorii ani vor fi create în diferite regiuni ale țării noi plantații care se vor întinde pe zeci de mii de hectare.

AMBALAJUL IDEAL?

SE PARE că a fost găsit ambalajul ideal pentru lichide. Compania franceză a salinelor, care se ocupă, între altele, și cu... viticultura, a realizat în laboratoarele sale de cercetări, un ambalaj de formă paralelipipedică, din straturi suprapuse de carton, polietilenă și aluminiu care ar corespunde tuturor exigențelor: este ieftin, se poate umple la cald, cîntărește numai 31 de grame (butelia de un litru) și poate fi distrus ușor. Ținînd seamă de faptul că actualele sticle de vin se sparg, necesită operații incomode de recuperare și depozitare, noul ambalaj soluționează aceste probleme, aducînd și beneficii importante la capitolul respectiv. S-a calculat că numai costul transportului sticlelor goale și chiria magaziilor de depozitare depășesc investițiile pentru fabricarea ambalajului „hypa", cum a fost denumit. Noile butelii sînt aduse la umplere sub forma unor pungi plate. Cînd primesc lichidul în ele iau forma unor bidoane. După golire pot fi arse. Experiențele au dus la concluzia că o butelie „hypa" conservă perfect vinul timp de trei ani, fără a-i altera buchetul, gustul și tăria.

N-ar fi cazul să ne gîndim și noi la ceva similar?

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

S.U.A.: SLĂBIREA TONUSULUI ÎN CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ

UN SECTOR de activitate care s-a aflat pînă nu de mult în plin dinamism în țările capitaliste dezvoltate, iar în unele dintre ele — ca, de pildă, S.U.A. — a ținut constant în ultimele decenii capul de afiș în perspectiva dezvoltării social-economice, cunoaște în prezent numeroase dificultăți. Este vorba de sectorul cercetării științifice, iar dificultățile se manifestă mai acut tocmai în țara care în decursul anilor, a alocat cele mai importante fonduri în acest scop (pînă la 3% din produsul național brut).

Dacă în deceniul trecut alocațiile din bugetul federal al S.U.A. pentru cercetare și dezvoltare (R.—D.) creșteau, în medie anuală, cu 5%, în 1971 în acest scop au fost prevăzute 15,7 miliarde dolari, față de 15,9 miliarde în anul precedent. O anchetă efectuată acum cîteva luni de revista „FORTUNE" a relevat că, concomitent cu restrîngerea creditelor acordate de stat, 18% din numărul industriașilor americani chestionați intenționează să reducă cheltuielile lor pentru R.—D. Ca urmare, unele programe de cercetare au fost anulate, iar altele și-au văzut aria sensibil micșorată.

Totodată, se constată că economia și universitățile americane nu sînt capabile să absoarbă ansamblul cercetătorilor științifici formați în fiecare an, la care se adaugă fluxul cercetătorilor și inginerilor emigrați din alte țări. Statisticile oficiale relevă că, în cursul anului trecut numărul cercetătorilor, inginerilor și tehnicienilor șomeri a crescut în S.U.A. cu 50%; la începutul anului curent, numărul lor total era evaluat la 65 000 de persoane.

În consecință, fenomenul cunoscut sub numele de „brain drain" a devenit mai puțin pregnant, cercetătorii științifici din alte țări nemaiavînd siguranța că vor găsi în S.U.A. un post corespunzător pregătirii lor. După cum se poate vedea din graficul alăturat, afluxul de cercetători, ingineri și medici în S.U.A. este în scădere din 1969, reducerea fiind mai pronunțată tocmai la categoria „cercetători". Concret, în timp ce în 1968 în S.U.A. au emigrat 13 000 de cercetători și ingineri, în 1969 numărul acestora a fost de 10 300 persoane. După unele aprecieri ale cercurilor de specialitate, nu este exclus ca în anii următori, tendința să se inverseze în sensul că o parte dintre cercetătorii rămași fără lucru în S.U.A. ar putea să retraverseze oceanul, reîntorcîndu-se în țările lor de baștină din Europa sau Asia.

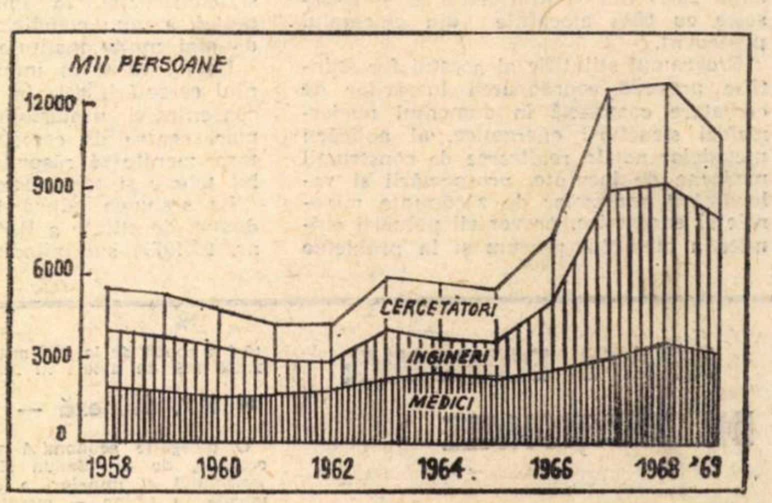

Imigrația cercetătorilor, inginerilor și medicilor în S.U.A.
(După „L'Usine Nouvelle")

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL IX NR. 34 (416)
VINERI 20 AUGUST 1971
20 PAGINI 2 LEI

34

ANII MARILOR ÎMPLINIRI

EXISTA în evoluția socialistă a economiei românești o tendință ce se manifestă pregnant, cu o constanță nedezmințită; fiecare an ce se adaugă la șiragul celor aproape trei decenii de luptă pentru făurirea noii societăți se prezintă mai bogat în realizări decît anul care l-a precedat, mai plin de încărcătura valorilor materiale și spirituale create de poporul nostru eliberat de asuprirea socială și națională. Cînd spunem că anul ce l-am parcurs e mai rodnic decît cel dinaintea lui, că întîmpinăm ziua lui August 23 cu rezultate deosebite prin munca intensă pătrunsă de un puternic avînt patriotic a întregului popor, pentru înălțarea tot mai sus a luminosului edificiu al socialismului pe pămîntul țării noastre, repetăm un lucru pe care l-am afirmat și cu prilejul altor treceri în revistă a realizărilor construcției orînduirii noastre. Nu e vorba de un clișeu, ci sinteza unei realități concrete, palpabile, de o certitudine — este dinamismul puternic al economiei românești, dinamism ce-și păstrează suflul, își dovedește trăinicia, capacitatea și consecvența, se amplifică, multiplicînd forța creatoare a maselor, conduse de partid.

Partidul Comunist Român a fost organizatorul, sufletul tuturor acțiunilor poporului pentru cucerirea puterii politice și economice, a fost arhitectul marii construcții a noii societăți. Sub conducerea sa au fost puse în mișcare toate articulațiile sistemului economic și social: baza materială se dezvoltă și se perfecționează printr-un proces neîntrerupt; economia noastră devine din ce în ce mai modernă prin structură, înzestrare, eficiență, prin nivelul și calitatea forței de muncă; grație eforturilor desfășurate de partid, declanșator puternic al energiilor umane, inițiativei și creativității, mecanismele economice și cele sociale în general se perfecționează în permanență stilul de muncă la toate nivelele se îmbunătățește continuu, în conformitate cu exigențele trecerii la noua etapă istorică de dezvoltare a societății noastre— făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate.

DACĂ VREM să apelăm la o sinteză istorică — și cu prilejul unor asemenea sărbători cum este ziua Eliberării sîntem înclinați s-o facem — anii cincinalului încheiat o dată cu deceniul 7, s-au situat prin rodnicia fără precedent, prin activitatea laborioasă și înfăptuirile sale la cote dintre cele mai înalte în istoria construcției noastre socialiste. Poporul nostru a luat cunoștință pe larg de rezultatele eforturilor întreprinse de el în perioada 1966—1970, perioadă în care dezvoltarea societății noastre a înregistrat ritmul cel mai impetuos pe toate planurile. La vremea respectivă revista „Viața economică", ca și întreaga noastră presă, a prezentat în numeroase materiale realizările comprimate în cifrele lapidare ale Comunicatului cu privire la îndeplinirea planului de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România în perioada 1966—1970, a desprins sensurile majore ale bilanțului cincinalului, vibranta lor semnificație. Nu ne propunem aci să repetăm cifrele și datele publicate; ele stăruie încă în memoria oamenilor muncii din țara noastră, care în dubla lor calitate de proprietari și producători ai mijloacelor de producție sînt agenți direcți și conștienți ai proceselor ce alcătuiesc existența noastră socială. Esențial este faptul că la capătul unei noi perioade de 5 ani, cea mai fecundă din istoria a peste un pătrar de veac a edificării socialismului, România se prezintă astăzi ca un stat socialist înfloritor, cu o industrie dezvoltată și o agricultură în plin proces de modernizare, cu o orînduire socială avansată care asigură condiții de viață tot mai bune tuturor oamenilor muncii de la orașe și sate. Această apreciere nu vorbește încă de resorturile interne ce au declanșat energiile, ce au făcut posibile aceste realizări. Perioada cincinalului 1966—1970 a avut ca trăsătură definitorie inocularea de prospețime și energie comunistă produsă de programul Congresului al IX-lea al partidului, ce a declanșat liniile de desfășurare ale unor profunde procese de dezvoltare a societății noastre, procese pe care le-a analizat, direcționat și adîncit cel de al X-lea Congres al P.C.R.

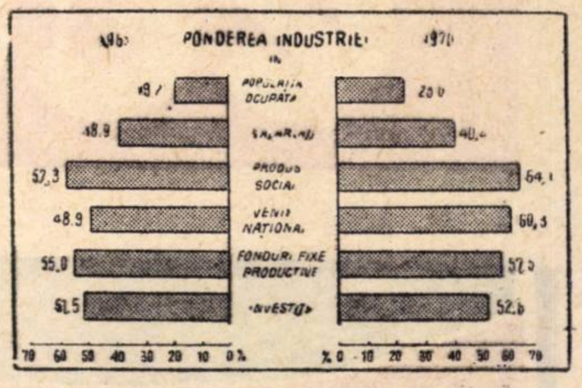

Consolidarea locului conducător al industriei în economia națională, — una din trăsăturile de bază ale cincinalului 1966—1970

Perioada al cărui bilanț l-am făcut la începutul acestui an a fost caracterizată prin spiritul înnoitor din viața socială, adîncirea democratismului orînduirii noastre, încetățenirea unui dialog dens și neîntrerupt între partid și popor, intețirea participării maselor, mobilizarea lor mai intensă la dezvoltarea economiei noastre și la perfecționarea întregului mecanism social.

Creșterea substanțială a potențialului nostru economic cu accentul pe dezvoltarea ramurillor cheie, pe utilizarea cuceririlor revoluției tennico-științifice în sensul modernizării aparatului de producție, pe stimularea tuturor factorilor intensivi de creștere în scopul sporirii eficienței activității pe toate planurile s-a produs pe fondul activității neobosite a partidului, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de perfecționare continuă a conducerii economice, politice și sociale de racordare a acesteia la cerințele proceselor extrem de dinamice ale lumii contemporane.

Bilanțul cincinalului 1966—1970 a pus în evidență marile resurse ale orînduirii socialiste, dinamismul ei; el este rodul muncii pline de abnegație, a uriașei forțe creatoare a tuturor celor ce muncesc de la orașe și sate, români, maghiari, germani și de alte naționalități, al întregului nostru popor, care, strîns unit în jurul partidului, al Comitetului său Central și al secretarului general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a dat viață indicațiilor partidului, a luptat neobosit avînd în față obiectivul înalt — propășirea patriei socialiste.

ODATĂ cu planul cincinal 1971—1975, al cărui an de început a conicis cu intrarea partidului în a doua jumătate de secol a existenței sale, construcția socialistă din țara noastră a intrat într-o nouă etapă de dezvoltare, care, pe întinsul a cîteva cincinale va asigura făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate.

Esența acestei etape — ale cărei trăsături definitorii au fost exprimate cu claritate de tovarășul Nicolae Ceaușescu în Expunerea la Consfătuirea de lucru a activului de partid din domeniul ideologiei și al activității politice și cultural-educative — rezidă în dezvoltarea multilaterală a forțelor de producție, a industriei, agriculturii și a altor ramuri ale producției de bunuri materiale, repartizarea justă pe teritoriu a forțelor de producție, organizarea și sistematizarea mai bună a teritoriului, în vederea apropierii treptate a satului de oraș, dezvoltarea intelectualității, îndeosebi a celei tehnice, creșterea rolului științei ca factor tot mai important în întreaga activitate de organizare a societății socialiste, modificarea activităților de producție pe baza mecanizării, automatizării și cibernetizării, în vederea reducerii deosebirilor dintre munca fizică și intelectuală, dezvoltarea culturii și învățămîntului, creșterea nivelului de trai al întregului nostru popor, continua perfecționare a organizării, conducerii întregii activități sociale. Totodată, ea se caracterizează prin creșterea și mai accentuată a rolului clasei muncitoare ca forță principală în întreaga viață economică și socială, prin perfecționarea relațiilor de producție și în general a relațiilor dintre membrii societății, prin transformarea conștiinței oamenilor.

Programul de dezvoltare pe perioada 1971—1975 reprezintă sinteza activității laborioase dusă de conducerea de partid și de stat, a unei consultări largi desfășurate pe întregul cuprins al țării cu masele muncitoare în spiritul profundului democratism și al înaltei responsabilități față de prezentul și viitorul poporului nos-

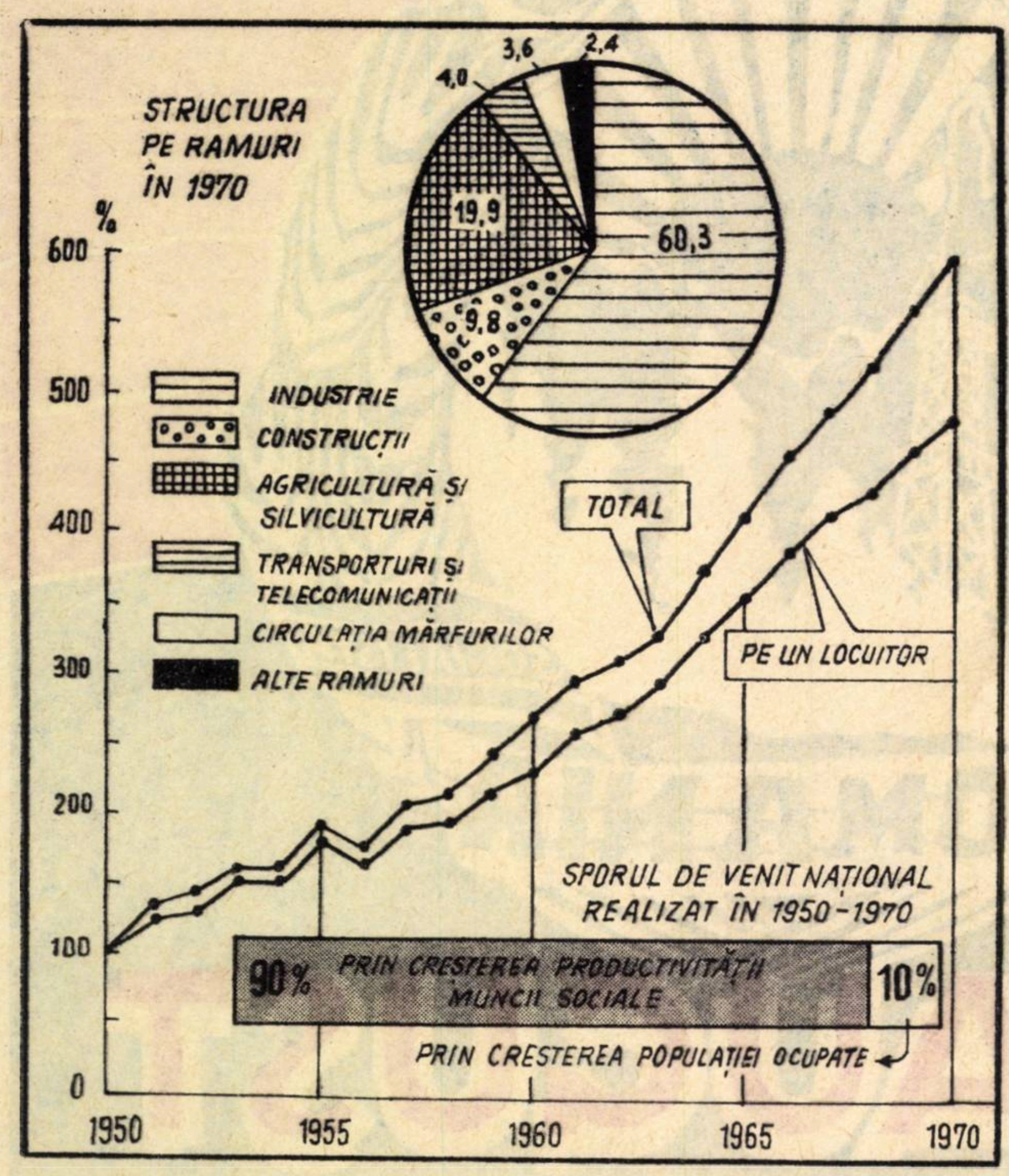

Dinamica și structura venitului național

tru care caracterizează viața României de azi. Aceasta a permis stabilirea unor opțiuni realiste, conforme cu cerințele și cu posibilitățile economiei noastre.

Rezultatele îndeplinirii planului cincinal pe primul semestru al anului 1971 și depășirea cifrelor prevăzute inițial sînt o dovadă a faptului că clasa noastră muncitoare, țărănimea, intelectualitatea, întregul popor au început cu succes munca pentru înfăptuirea noului cincinal; ele atestă încă o dată caracterul realist și mobilizator al programului elaborat de cel de al X-lea Congres al partidului.

Potrivit practicii încetățenite în stilul conducerii de către partid a activității economice, rezultatele pe primul semestru al anului curent au fost analizate într-un spirit de înaltă exigență în ședința comună a Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. și a Consiliului de Miniștri din 8 iulie a.c. Cu acest prilej, o dată cu trecerea în revistă a succeselor obținute de economia noastră în perioada amintită, au fost subliniate și lipsurile care mai persistă în unele sectoare și domenii de activitate.

Indicațiile prețioase, sugestiile și observațiile făcute cu acest prilej de către conducătorul partidului sînt de natură să mobilizeze capacitățile creatoare ale celor ce muncesc, să stimuleze activitatea lor conștientă pentru îndeplinirea sarcinilor ce decurg din programul partidului. Pe baza rezultatelor de pînă acum, „avem tot temeiul să credem — a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu în Cuvîntarea ținută cu ocazia vizitei de lucru în municipiul și județul Tulcea — că planul cincinal va fi nu numai îndeplinit ci și depășit".

Un puternic factor mobilizator pentru oamenii muncii l-a constituit întîmpinarea celei de a 50-a aniversări a creării Partidului Comunist Român. Munca desfășurată în întîmpinarea glorioasei aniversări puternica întrecere socialistă între unitățile economice, institutele de cercetare, între județe, a demonstrat pregnant ce rădăcini profunde are P.C.R. în viața poporului român, imensul prestigiu de care acesta se bucură, atașamentul de nezdruncinat al întregului nostru popor față de politica marxist-leninistă a partidului, față de cauza socialismului. Ele exprimă adevărul dovedit de viață că partidul nostru comunist a fost, de-a lungul întregii sale existențe, cel mai fidel exponent al intereselor clasei muncitoare, al tuturor oamenilor muncii, că el slujește cu credință cauza libertății și fericirii poporului. Politica partidului s-a identificat cu cele mai înalte năzuințe ale maselor, a dat și dă expresie cerințelor obiective ale dezvoltării sociale, servește progresului material și spiritual al României.

A 50-A ANIVERSARE a partidului aparține de acum istoriei. Ne-am distanțat cu cîteva luni de acest eveniment de însemnătate istorică în viața poporului nostru. Dar elanul oamenilor muncii s-a menținut și s-a amplificat în contextul lansării programului de acțiune ideologică-educativă elaborat de secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Întregul partid, întregul nostru popor văd în acest program o garanție a succesului transpunerii integrale a hotărîrilor corespunzătoare adoptate de Congresele al IX-lea și al X-lea ale partidului, o chezășie a creșterii rolului clasei muncitoare, clasa cea mai înaintată a societății noastre, principala forță productivă care a dovedit că știe să-și îndeplinească cu cinste rolul său de clasă conducătoare a întregii noastre națiuni. Ei văd totodată în programul elaborat, o garanție a sporirii rolului conducător al partidului în întreaga viață socială, o condiție vitală a creșterii eficienței acelei puternice forțe motrice a societății noastre care este conștiința socialistă a oamenilor muncii. După cum reiese din expunerea secretarului general al partidului nostru, ca și în construcția economică, nici în domeniul făuririi conștiinței socialiste nu se poate admite mersul de la sine. Posibilitatea dezvoltării conștiinței socialiste pe temeiul condițiilor materiale create de revoluția socialistă, de procesul edificării bazei tehnice materiale a socialismului, nu se transformă de la sine în realitate ci este necesară creșterea continuă a rolului activității conștiente de cunoaștere și aplicare a legilor obiective ale făuririi noii societăți.

Edificarea socialismului este opera conștientă a maselor care pentru prima dată în istoria omenirii își făuresc prin propria voință și acțiune o societate umană al cărei profil moral se află sub imperiul celor mai înalte comandamente spirituale. În acest context, este nevoie de o viziune clară, de înțelegerea profundă a sensului mișcării noastre istorice și de cultivarea, în concordanță cu aceasta, pe mai departe, a trăsăturilor conștiinței socialiste, o conștiință militantă, impregnată de o înaltă înțelegere a răspunderii sociale a fiecărui membru de partid, a fiecărui om al muncii, constructor al noii orînduiri.

Ca și întregul popor, colectivul revistei noastre este hotărît să-și aducă întreaga sa contribuție la realizarea politicii P.C.R. El va milita pentru realizarea vastului program de ridicare a activității ideologice, politice și cultural-educative la nivelul exigențelor etapei în care ne aflăm, să-și multiplice eforturile pentru prezentarea cît mai aprofundată, mai multilaterală a politicii economice a P.C.R., a sensurilor ei majore — ridicarea materială și spirituală a societății noastre socialiste, pentru abordarea cu fermitate, în spiritul materialismului dialectic și istoric, a problemelor noi ce apar în cursul evoluției noastre economice și sociale. Astfel de probleme, ca făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, modificările în structura socială a României, rolul clasei muncitoare, clasa cea mai înaintată a societății noastre, rolul factorilor subiectivi, ai conștiinței sociale în construirea noii orînduiri, a căror tratare teoretică reclamă încă un efort din partea cadrelor din domeniul muncii ideologice, așa cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu, se impune pentru noi cu forța unui vast program de acțiune. Vom intensifica de asemenea eforturile în abordarea teoretică a unor aspecte cu mari implicații practice cum sînt: raportul dintre fondul de acumulare și fondul de consum, problemele repartiției în socialism, ale cointeresării materiale, ale dublei calități a oamenilor muncii, problemele organizării, conducerii și planificării. Prin publicarea unor articole privind concepțiile progresiste din trecut, cît și prin critica mai ascuțită a contradicțiilor economiei României burghezo-moșierești, a relațiilor de exploatare și a consecințelor acestora asupra clasei muncitoare și a dezvoltării economiei țării în general, vom întregi viziunea tinerei generații asupra trecutului, vom putea contribui la conturarea mai pregnantă, în concepția acesteia, a virtuților noii orînduiri.

PE PLAN INTERNAȚIONAL, acțiunile desfășurate în acest an exprimă principialitatea politicii externe a partidului și statului nostru, concordanța ei deplină cu orientările stabilite de Congresul al X-lea al P.C.R.

Țara noastră dezvoltă continuu relațiile economice externe, intensifică participarea la circuitul economic mondial pe baza principiilor respectării independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne și

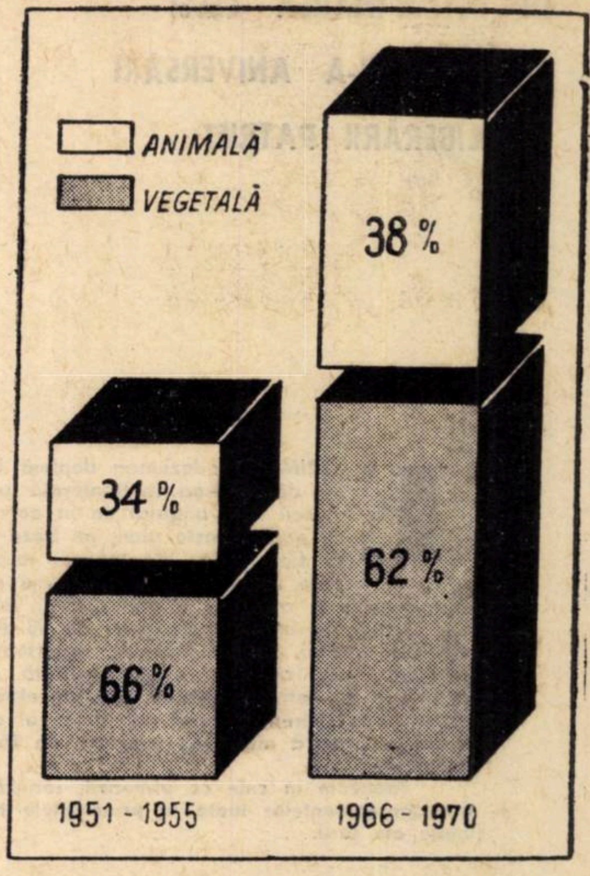

Dinamica și structura producției globale agricole

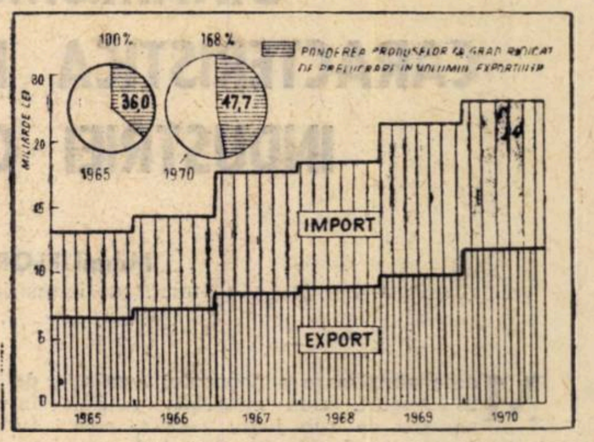

România și-a intensificat participarea la circuitul economic mondial

avantajului reciproc, principii care-și dovedesc tot mai mult forța de acțiune pe arena internațională.

S-a confirmat din nou cu o deosebită vigoare faptul că întărirea prieteniei și alianței cu toate țările socialiste se situează neabătut în centrul politicii externe a României. Acest lucru îl exprimă vizita delegației de partid și guvernamentale conduse de tovarășul Nicolae Ceaușescu în țările socialiste din Asia, eveniment de o deosebită însemnătate nu numai prin contribuția adusă la întărirea legăturilor frățești cu partidele, guvernele și popoarele din țările vizitate, dar și prin contribuția adusă la cauza unității țărilor socialiste, a mișcării comuniste și muncitorești internaționale, la cauza luptei popoarelor împotriva imperialismului, pentru realizarea dreptului sacru la o existență liberă, fără vreun amestec din afară.

Acest lucru îl exprimă dezvoltarea continuă și multilaterală a relațiilor cu țările socialiste europene, adoptarea recentă la București cu participarea României a Programului complex al adîncirii și perfecționării în continuare a colaborării și dezvoltării integrării socialiste, contribuția activă și plină de răspundere a partidului și guvernului nostru la elaborarea acestui program.

În același timp, în acord cu concepția sa despre rolul relațiilor între state în asigurarea progresului economic, științific și tehnic, în crearea unui climat de încredere și destindere, favorabil soluționării marilor probleme ale contemporaneității, țara noastră a continuat să se preocupe de dezvoltarea relațiilor cu toate țările, indiferent de sistemul lor social-economic.

Politica externă a României nu pornește din considerente de conjunctură; ea este o politică principială, izvorîtă din interesele vitale ale poporului român, din natura socialistă a orînduirii noastre, din considerentul major al unității țărilor socialiste, din comandamentul suprem al asigurării unei epoci de pace și colaborare pe planeta noastră.

ÎNTÎMPINÎND marea sa sărbătoare națională, poporul nostru își exprimă încă o dată aprobarea față de politica internă și externă a partidului, adeziune afirmată în nenumărate rînduri și materializată în angajamentul ferm de a face totul pentru propășirea României socialiste, pentru a-și aduce contribuția la triumful cauzei păcii, libertății și socialismului în întreaga lume.

Cincinalul 1966—1970, cea mai rodnică etapă a construcției socialiste. Producția industrială a anului 1970 comparată cu producția realizată în întreaga perioadă 1951—1960 reprezintă la:

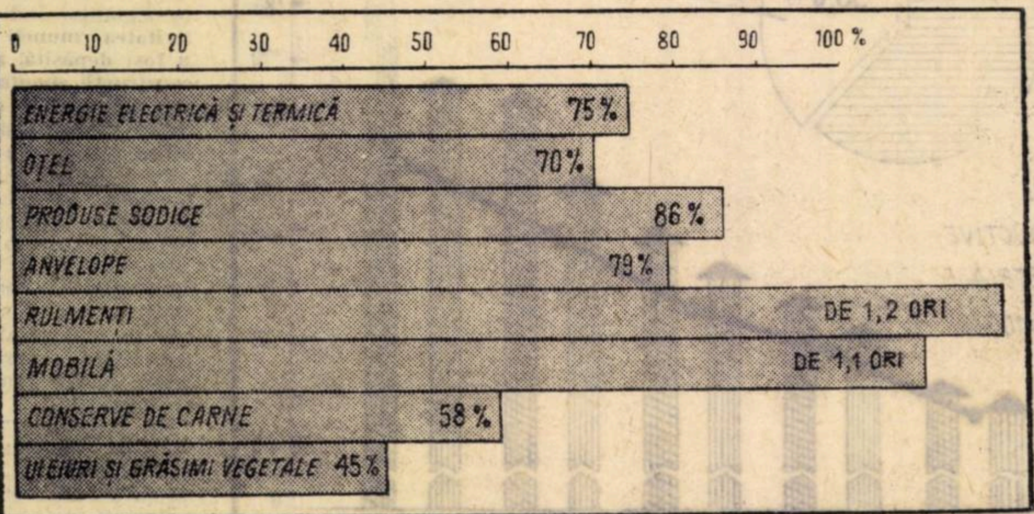

ÎN ÎNTÎMPINAREA CELEI DE-A XXVII-A ANIVERSĂRI A ELIBERĂRII PATRIEI

MARI REALIZĂRI OBŢINUTE ÎN TOATE RAMURILE ŞI JUDEŢELE

EXPRIMIND adeziunea deplină la programul elaborat de partid pentru dezvoltarea multilaterală a societății noastre socialiste, oamenii muncii s-au angajat ca în acest an, primul din cincinalul 1971—1975, să obțină peste plan, pe baza valorificării largi a resurselor existente la fiecare loc de muncă, însemnate sporuri de producție, să utilizeze superior materiile prime pentru a reduce substanțial cheltuielile de fabricație și a ridica nivelul calității produselor.

Acum, în întîmpinarea zilei de 23 August, cea de-a XXVII-a aniversare a eliberării patriei, cei ce muncesc raportează partidului îndeplinirea și depășirea angajamentelor asumate pentru această etapă. Realizările dobîndite în toate sectoarele de activitate sînt o expresie elocventa a entuziasmului cu care întregul nostru popor, strîns în jurul partidului, al conducerii sale, muncește pentru traducerea în viață a măreţului program de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Publicăm în cele ce urmează, realizările dobîndite în îndeplinirea planului și c angajamentelor luate în principalele ramuri ale economiei, cît și din unele județe ale țării.

DINAMISMUL — CARACTERISTICA DEZVOLTĂRII INDUSTRIEI CHIMICE

Mihail FLORESCU
ministrul industriei chimice

Marea sărbătoare a poporului român, 23 August, ziua eliberării patriei noastre de sub jugul fascist, este întîmpinată de lucrătorii din industria chimică prin înfăptuirea cu succes a sarcinilor de plan din primul an al actualului cincinal. Privind în ansamblu, rezultatele obținute în cele 7 luni ce au trecut din 1971, concluzia care se desprinde este pozitivă, ele exprimînd dincolo de cifrele sintetice, dorința vie a tuturor lucrătorilor din industria chimică de a se situa în fruntea eforturilor orientate spre asigurarea unui înalt dinamism industriei socialiste românești.

Dintre rezultatele pozitive înregistrate menționăm **sporul de 400 milioane lei realizat peste plan la producția globală** și **depășirea producției marfă cu peste 350 milioane lei.** Prin aportul adus la aceste realizări pot fi evidențiate întreprinderile din cadrul Centralei de fibre chimice — Săvinești cu o producție suplimentară de peste 110 milioane lei, Centrala industrială de anvelope și articole tehnice din cauciuc cu 75,7 milioane lei și Întreprinderile din cadrul Grupului industrial de lacuri și vopsele cu 53,5 milioane lei.

În perioada considerată **s-au produs peste plan printre altele : 33.687 tone benzină, 14.850 tone petrol, 5.500 tone carbid 3.643 tone negru de fum, 1232 tone lacuri și vopsele peste 800 tone cauciuc sintetic, precum și medicamente în valoare de peste 31 milioane lei. Cea mai mare parte din sporul de producție s-a obținut pe seama creșterii productivității muncii, care în primele 7 luni ale acestui an a fost cu 10% mai mare decît în perioada corespunzătoare a anului trecut.**

Rezultatele deosebite în depășirea sarcinilor planificate la productivitatea muncii au obținut Centralele industriale de anvelope și articole tehnice din cauciuc din București, Centrala de fibre chimice — Săvinești, Grupurile industriale Tîrnăveni, Rm. Vîlcea și cel de lacuri și vopsele — București.

În cadrul acțiunii de ridicare continuă a eficienței economice, colective de salariați din unitățile industriei chimice au dat în primele 7 luni, **beneficii peste plan în valoare de peste 290 milioane lei.** Printre sortimentele noi asimilate în cele 7 luni ale acestui an pot fi menționate : acid adipic, anhidridă maleică, coloranți de cadă, noi produse cosmetice, noi tipuri de lacuri și vopsele, uleiuri monograde și multigrade pentru noile motoare de automobile și tractoare, uleiuri emulsionabile anticorosiv pentru prelucrarea metalelor și alte utilizări, noi repere din materiale plastice pentru autoturisme și autocamioane, noi repere și sortimente de produse din policlorură de vinil și polietilenă, ceea ce a determinat înlocuirea unor cantități importante de materiale deficitare ca lemn, metal, hîrtie etc.

De asemenea, **pînă la data de 1 august a.c. au fost puse în funcțiune un număr de 16 capacități industriale** și urmează ca în cursul acestei luni să se mai pună în funcțiune în cinstea zilei de 23 August, un număr de 3 capacități industriale.

Prin îmbunătățtirea organizării producției și a muncii, a folosirii mai bune a timpului de muncă și capacităților utilajelor din dotare, colectivele de salariați din industria chimică, întîmpină ziua de 23 August cu o **realizare a angajamentului anual la producția globală în proporție de 95%**, iar a **celui pentru producția marfă — realizat și depășit.** Unele Centrale industriale ca cea de îngrășăminte chimice și cea de anvelope și articole tehnice din cauciuc sau Grupurile industriale de petrochimie — Pitești, de chimie — Rm. Vîlcea și de lacuri și vopsele — București, au realizat și depășit angajamentele anuale luate la indicatorii producției globale și marfă. De asemenea **au fost depășite angajamentele anuale încă din primele 7 luni ale acestui an la unele produse ca fibră melana, cauciuc sintetic, benzen, toluen, etil benzen, acid clorhidric, negru de fum, sulfat de aluminiu, rășini sintetice etc.**

O trăsătură caracteristică a industriei noastre chimice în anul 1971 și următorii ani ai actualului cincinal, este înaltul ei dinamism, determinat de cerința majoră a valorificării superioare a resurselor naturale ale țării noastre, de necesitățile mereu crescînde de produse chimice a tuturor ramurilor economiei naționale. Avînd în vedere locul și rolul industriei chimice în contextul dezvoltării generale a industriei românești, planul Ministerului Industriei Chimice pe 1971 prevede o creștere a producției globale cu 12,3% în comparație cu realizările anului trecut. Sporuri importante sînt prevăzute în sectoarele furnizoare de materii prime pentru celelalte ramuri industriale sau de produse necesare chimizării agriculturii.

Urmărirea în continuare a îmbunătățirii activității întreprinderilor în scopul găsirii soluțiilor de depășire a planului, devansarea punerii în funcțiune din trimestrul IV în trimestrul III, a unui număr de 7 capacități, precum și măsurile stabilite de comun acord, cu centralele și grupurile industriale, vor asigura **depășirea planului anual la producția globală cu 600 milioane lei.**

Pe baza investițiilor alocate pentru anul acesta, al căror volum este cu circa 65% mai mare decît realizările anului 1970, patrimoniul industriei chimice va spori cu 47 capacități industriale noi. Concomitent vor începe lucrările la alte 43 obiective noi ce vor continua în anii următori.

Activitatea cadrelor de cercetare din industria chimică care în acest an se desfășoară în cadrul a peste 500 de teme, rezolvarea acestora va constitui baza tehnologică pentru un număr important de produse chimice prevăzute a se realiza în următorii ani.

Experiența dobîndită în două decenii de continuă dezvoltare, de cei peste 160 mii lucrători din unitățile Ministerului Industriei Chimice, ne îndreptățesc să credem că sarcinile complexe ce le stau în față în acest an, cît și în următorii, vor fi îndeplinite cu succes, prin aceasta dînd posibilitate industriei chimice din țara noastră să se situeze printre industriile similare cele mai dezvoltate.

EFORTURI SUSȚINUTE PENTRU ÎNFĂPTUIREA PLANULUI DE INVESTIȚII

Matei GHIGIU
ministrul construcțiilor industriale

Sarcini importante în crearea fondurilor fixe necesare realizării reproducției socialiste lărgite revin ramurii construcțiilor, a cărei pondere reprezintă aproape 10% din venitul național. Anul acesta, ca urmare a unui vast program de măsuri tehnico-organizatorice, luate la nivel de minister, trusturi, și fiecare șantier, activitatea de construcții montaj s-a desfășurat mai bine, obținîndu-se realizări însemnate.

Bilanțul pe primele 7 luni din 1971 consemnează că **planul de construcții-montaj a fost depășit cu peste 148 milioane lei, realizările pe această perioadă reprezentînd 56,5% din planul anual.** Volumul realizat reprezintă o creștere de 11%, adică de crica 500 milioane lei față de perioada corespunzătoare a anului 1970 ; **planul producției industriale globale a fost de asemenea depășit cu peste 33 milioane lei,** realizările reprezentînd o creștare de circa 20% față de aceeași perioadă a anului trecut ; **planul de investiții al ministerului, pe perioada analizată a fost îndeplinit în proporție de 115%,** realizările fiind cu 17% mai mari decît cele obținute în primele 7 luni ale anului 1970.

Una din preocupările de bază ale cadrelor de conducere din minister, trusturi, șantiere a fost și este asigurarea dării în funcțiune în termen a obiectivelor și capacităților de producție planificate. Pe primele 7 luni ale anului, **față de sarcina de a da în funcțiune 100 de obiective și capacități de producție, au fost realizate 112,** din care 16 în avans din semestrul II. Printre principalele capacități de producție intrate în funcțiune menționăm : Combinatul de materiale de construcții — Aleșd (640 mii tone ciment/an), Dezvoltarea capacităților de producție de îngrășăminte de la Uzinele Năvodari și Valea Călugărească, Complexele de pui de carne de la Titu și Galați, 36 ha. la serele legumicole din Craiova și Oradea, Dezvoltări de capacități de producție la Fabrica de rulmenți — Bîrlad, Întreprinderea mecanică Suceava, Țesătoria de mătase „Victoria" — Iași și altele.

Pe primul semestru al anului au fost obținute rezultate bune și în îndeplinirea principalilor indicatori calitativi : **productivitatea muncii planificată pe salariat a fost depășită, atît pentru activitatea de construcții montaj (102,3%), cît și pentru cea industrială (102,1%) ; planul de beneficii a fost îndeplinit, realizîndu-se totodată încadrarea și în dotația planificată.**

Prin organizarea mai judicioasă a punctelor de lucru, mișcarea rațională a utilajelor, precum și prin ridicarea gradului de calificare a mecanicilor, în semestrul I 1971 s-a obținut o creștere substanțială a productivității utilajelor de construcții și anume : 61 mii mc/mc. cupă la excavatoare (10% peste plan), 8 600 t./t capacitate la macarale turn (18% peste plan), 27,5 mii mc/buc. la buldozere (8% peste plan).

Pe linia trasată de conducerea de partid și de stat de extindere a acțiunii pentru autoutilare și producție în sectorul propriu a pieselor de schimb, în vederea reducerii pe această cale a importului, **au fost realizate în semestru I a.c. 65 de poziții de asimilări în valoare de 76 mil. lei ,față de 63 poziții cu o valoare de 60,9 milioane lei prevăzute în plan.** Dintre cele mai importante utilaje asimilate

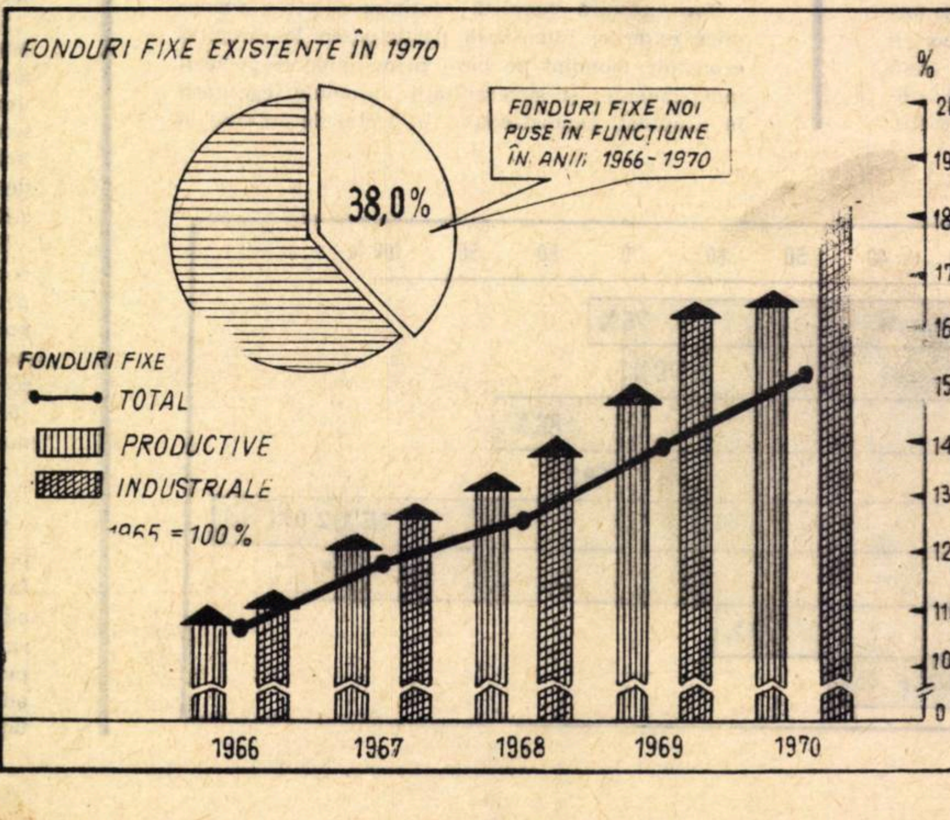

Dinamica fondurilor fixe

ÎN ÎNTRECEREA SOCIALISTĂ ECONOMIEI NAŢIONALE ŢĂRII

menţionăm : staţii de betoane semiautomate, pompe de beton, macarale turn, maşini hidraulice de îndoit ţevi, prese de pretensionare, plăci vibratoare pentru betoane etc.

Creşterea gradului de industrializare concomitent cu introducerea unor materiale noi, eficiente, care să conducă la scăderea greutăţii construcţiilor, la reducerea finisajelor inutile, la diminuarea manoperei şi implicit la scurtarea duratei de execuţie şi îmbunătăţirea calităţii lucrărilor de construcţii montaj, au fost stabilite printr-o serie de reglementări şi acte normative elaborate de sectoarele de directivare din cadrul ministerului nostru, cu aplicabilitate pentru întreaga ramură de construcţii montaj. **S-a reuşit o extindere apreciabilă a gradului de utilizare a proiectelor tip, care se prezumează a creşte în 1971 la 38% din volumul total, faţă de 33% obţinut în 1970.**

De asemenea prin utilizarea structurilor uşoare, la unele categorii de hale, **consumurile de metal s-au redus cu circa 10-20%, de ciment cu circa 30%, iar costul cu 20% faţă de soluţiile practicate în trecut.**

Desigur, rezultatele dobîndite atestă posibilităţile largi ce există pentru a impulsiona şi mai mult ritmul construcţiilor, reducerea duratei lor de execuţie. De aceea, pe viitor preocuparea constructorilor va fi axată pe devansarea unor lucrări la unele obiective principale pentru a le da în funcţiune mai devreme, pe recuperarea unor rămîneri în urmă din semestrul I. a.c. Concomitent eforturile vor şi îndreptate spre crearea unui front de lucru care să asigure condiţii optime pentru timpul de iarnă, asigurînd astfel baza înfăptuirii planului pe 1972.

MATERIALE DE CONSTRUCŢII DIVERSIFICATE ŞI EFICIENTE

Traian ISPAS
ministrul industriei materialelor de construcţii

Lucrătorii din unităţile industriei materialelor de construcţii întîmpină cea de a XXVII-a aniversare a eliberării ţării — marea sărbătoare a poporului român — cu sarcinile îndeplinite şi depăşite. Faţă de ritmul de creştere a producţiei realizat în cincinalul trecut de 12,9%, în 1971 prevedem că producţia globală industrială a întreprinderilor noastre să înregistreze un spor de 15,8%, cel mai înalt ritm obţinut în activitatea industrială a ministerului.

Caracteristic este faptul că pe primele 7 luni ale acestui an, planul a fost depăşit la produsele cele mai solicitate de economia noastră şi la export-cimenturi de calitate superioară, geamuri, cărămizi, articole sanitare de porţelan, plăci de gresie, tuburi de gresie, prefabricate de beton armat, plăci din azbociment, var şi altele. De altfel **exportul de materiale de construcţii a crescut în primele 7 luni din 1971 cu 22,5% faţă de aceeaşi perioadă a anului trecut, prevederile planului de export fiind depăşite.**

Între unităţile care au obţinut realizări de plan deosebite în această perioadă amintim Fabricile de ciment — Bicaz şi Medgidia, Întreprinderea de materiale de construcţii-Oradea, Fabrica de cărămizi „Arieşul" din Cîmpia Turzii, Uzinele ceramice — Ploieşti, Întreprinderea de materiale de construcţii — Bîrcea, Întreprinderea pentru ceramică fină de construcţii — Bucureşti, Uzinele ceramice — Ploieşti şi altele.

O atenţie deosebită s-a dat fabricării şi asimilării materialelor cu caracteristici tehnice şi funcţionale superioare, uşoare, cu grad înalt de prelucrare şi finisare, cu calităţi estetice, promovîndu-se în principal producţia de elemente din diferite materiale asociate, ce se utilizează direct pe şantier fără prelucrări suplimentare printre care menţionăm : elemente prefabricate uşoare din beton armat şi precomprimat pentru hale industriale etajate, cuprinzînd grinzi de acoperişi, elemente de suprafaţă şi elemente de închidere ; plăci de acoperiş din beton celular autoclavizat pentru hale, clădiri de locuit şi social — culturale cu greutate specifică mică; o serie de instalaţii, aparataj şi utilaje necesare industriei materialelor de construcţii ; noi sortimente de ciment pentru tencuieli şi mortare de zidărie ; var hidratat ; var pentru industria betonului celular autoclavizat ; noi modele de obiecte sanitare din porţelan : elemente spaţiale din beton pentru cabine sanitare şi altele.

În primele 7 luni ale anului 1971 au fost puse în funcţiune o serie de importante obiective şi capacităţi de producţie din industria materialelor de construcţii. Astfel, în cadrul Combinatului de mariale de construcţii Aleşd s-au pus în funcţiune două linii de ciment de cîte 320 mii tone pe an, la Întreprinderea de prefabricate — Buzău capacitatea de 28,9 mii m^2 pe an şi în devans o capacitate de 12 mii mc prefabricate din beton, Secţia de granulit — Iaşi pentru 110 mii mc. pe an şi 30 milioane bucăţi blocuri din beton cu granulit. Secţia de tuburi din azbociment de la Fabrica Medgidia, 10 milioane bucăţi cărămizi placaj şi 30 milioane bucăţi cărămizi placaj şi 30 milioane bucăţi cărămizi ceramice la Fabrica de cărămizi „Sătuc" — Buzău şi altele.

Rezultatele pozitive obţinute s-au datorat şi eforturilor depuse pentru îmbunătăţirea calităţii produselor prin creşterea disciplinei tehnologice, organizarea mai bună a controlului preventiv şi exigenţa depusă de controlul tehnic de calitate la recepţia finală a produselor, obţinîndu-se produse de calitatea I-a în procent mult mai mare decît cel avut în vedere în planul pe anul 1971, la cărămizi ceramice, ţigle, plăci din gresie, tuburi din gresie, elemente de zidărie din beton celular autoclavizat, precum şi în sectoarele de prelucrare a pieselor de schimb.

Conjugat cu rezultatele obţinute în îndeplinirea planului de producţie, au fost realizate reduceri substanţiale a cheltuielilor de fabricaţie în majoritatea întreprinderilor din cadrul ministerului nostru, obţinîndu-se **beneficii peste cele prevăzute în plan în valoare de 32 milioane lei.** Importante beneficii suplimentare au obţinut colectivele de la Fabrica de ciment — Turda, Întreprinderea de produse din ceramică fină pentru construcţii din Bucureşti, Fabrica de geamuri — Scăieni şi Întreprinderea de materiale izolatoare—Berceni, Întreprinderea de materiale de construcţii — Turda, Întreprinderile de prefabricate din beton — Braşov şi Hunedoara, Uzina de utilaje şi piese de schimb pentru industria materialelor de construcţii din Bucureşti.

Eforturile care se vor depune de către colectivele de muncă ale unităţilor industriei materialelor de construcţii, conjugate cu acele ale tuturor oamenilor muncii din ţara noastră vor aduce şi în viitor o contribuţie importantă la înfăptuirea vastului program elaborat de partid pentru construirea noii societăţi socialiste multilateral dezvoltate.

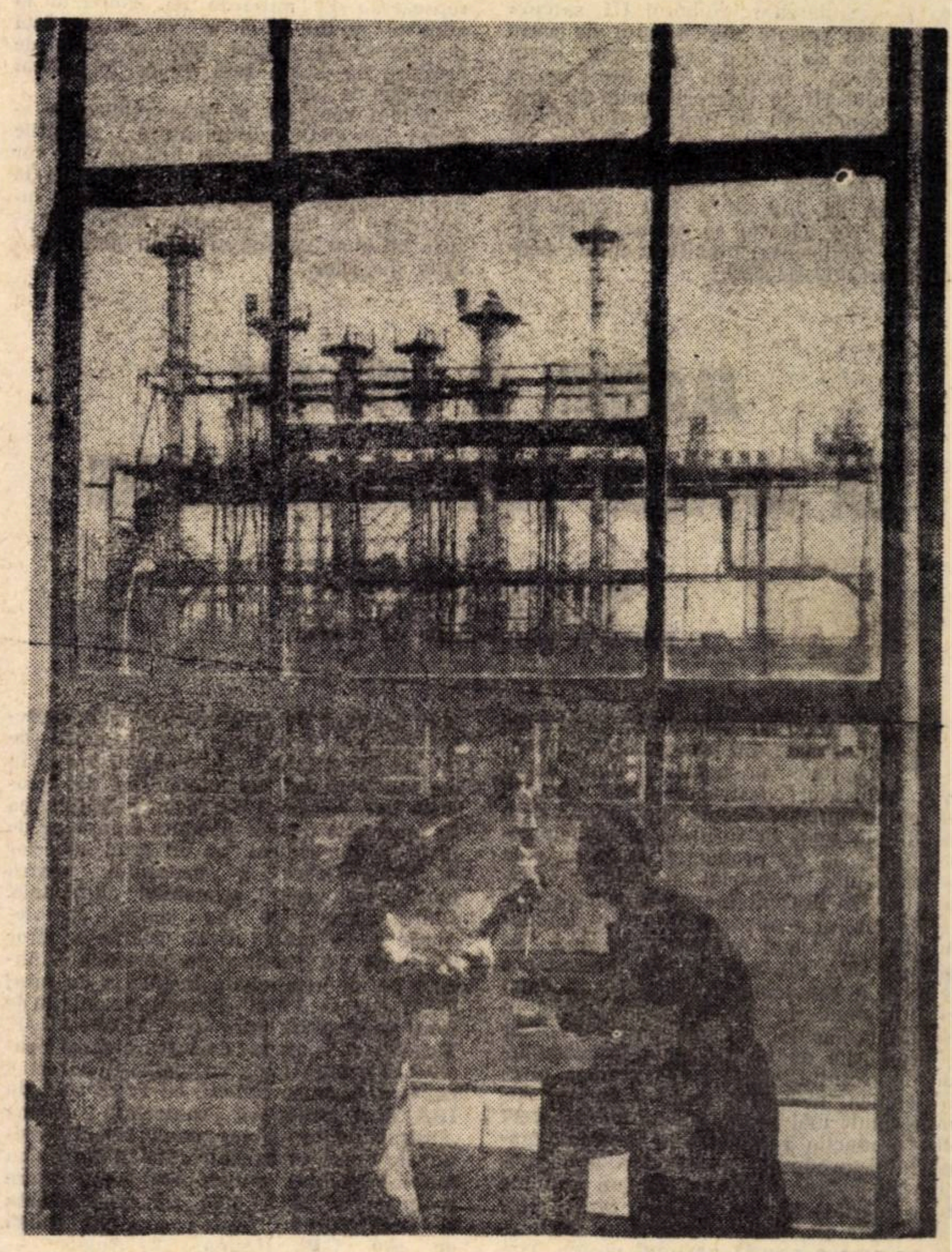

De la laborator la scară industrială

PRODUSE DE LARG CONSUM MAI MULTE ŞI MAI BUNE

Ion CRĂCIUN
ministrul industriei uşoare

CEA de a XXVII-a aniversare a eliberării ţării de sub jugul fascist, este întîmpinată de colectivele de lucrători din unităţile Ministerului Industriei Uşoare, ca de altfel din întreaga economie, cu noi şi însemnate realizări. Astfel **planul producţiei globale pe primele şapte luni ale anului, a fost depăşit cu 3,6% respectiv cu 870 milioane lei.** Aceasta înseamnă că angajamentul de depăşire a planului pe întregul an 1971, de 528 milioane lei, a fost nu numai îndeplinit, ci şi depăşit.

Ca urmare, **unităţile industriei uşoare au realizat peste plan importante cantităţi de produce : peste 2 milioane m.p. ţesături total, din care 1,2 milioane m.p. ţesături tip bumbac, circa 1 milion bucăţi tricotaje, confecţii textile în valoare de 170 milioane lei, 260 mii perechi încălţăminte, circa 13 milioane bucăţi articole de sticlărie şi multe altele.**

În perioada analizată unităţile Ministerului Industriei Uşoare au fost preocupate nu numai de depăşirea canitativă a planului de producţie, ci şi de diversificarea continuă a gamei de sortimente, în sensul realizării de noi articole cu caracteristici calitative îmbunătăţite precum şi a reproiectării unora dintre produsele existente în vederea îmbunătăţirii calităţii lor. Au fost realizate noi sortimente de ţesături şi tricotaje din fibre naturale în amestec cu fibre chimice, noi modele de confecţii şi, în mod deosebit, din ţesături tratate contra şifonării, noi modele de încălţăminte, marochinerie, blănărie, noi modele de articole de uz-casnic şi gospodăresc din sticlă, porţelan, faianţă, metal, mase plastice şi altele. **Ponderea produselor noi şi a celor reproiectate cu caracteristici calitative îmbunătăţite realizate pe primele şapte luni ale anului reprezintă 18% din totalul valorii producţiei globale.**

Realizarea acestei producţii nu a fost uşoară, ea a cerut din partea colectivelor de lucrători din unităţile productive eforturi susţinute pe linia introducerii de noi tehnologii, a mecanizării şi automatizării producţiei, pe linia folosirii de noi materii prime şi în mod deosebit a celor chimice. Expoziţia „Realizări şi perspective în industria uşoară" organizată în acest an a evidenţiat unele din aceste realizări.

Unităţile Ministerului Industriei Uşoare se prezintă cu înfăptuiri importante şi la ceilalţi indicatori ai planului de stat. **Au fost livrate peste plan la fondul pieţei pe primele şapte luni ale anului, importante cantităţi de produse, însumînd 350 milioane lei. De asemenea au fost date în funcţiune un număr de 31 capacităţi noi de producţie.**

Spre deosebire de ceilalţi ani în pe-

⟶

rioada analizată ne-am îndreptat atenția în mai mare măsură spre **ridicarea eficienței întregii noastre activități.** Plecînd de la indicațiile prețioase date de către conducerea de partid și de stat, printr-o activitate susținută de zi cu zi, am reușit să mobilizăm noi rezerve de creștere a productivității muncii, de reducere a nivelului de cheltuieli la 1000 lei producție-marfă și respectiv să depășim planul de beneficii.

Sarcina de creștere a productivității muncii, a fost depășită pe primele șapte luni ale anului curent, cu 1,5%. La această realizare au contribuit o serie de măsuri tehnico-organizatorice, dintre care trebuie să amintim și pe cele privind generalizarea schimbului II și introducerea și extinderea schimbului III, sarcină importantă trasată ministerului de către conducerea de partid și de stat. Prin introducerea începînd din acest an a schimbului III în întreprinderile cu profil de construcții de mașini din cadrul ministerului, de pildă, se va realiza un coeficient de schimburi la utilajele din secțiile de bază ale acestor unități de 2,30 față de 2,19 cît a fost planificat inițial. Prin aceasta se atinge și se depășește coeficientul planificat inițial pentru anul 1972 de 2,22.

Totodată **pe primele șase luni ale anului s-a obținut și un volum de beneficii peste plan de 56 milioane lei.**

Colectivele de lucrători din unitățile industriei ușoare, răspunzînd sarcinii trasate de către conducerea de partid și de stat de a menține ritmul de depășire a planului din semestrul I a.c., au trecut la valorificarea unor noi rezerve interne determinate de perfecționarea continuă a organizării muncii și producției, de promovarea progresului tehnic. Ca urmare, în semestrul II a.c. va fi realizată o producție suplimentară peste plan de încă 720 milioane lei. Prin aceasta angajamentul unităților Ministerului Industriei Ușoare de depășire a planului producției globale pe anul 1971 va reprezenta 1,3 miliarde lei. Totodată la sfîrșitul anului 1971 se va obține față de realizările anului 1970 un ritm de creștere de 12,2% față de cel planificat care este de 10%.

Sîntem convinși că prin realizarea acestei producții suplimentare unitățile Ministerului Industriei Ușoare își vor aduce o contribuție și mai însemnată la aprovizionarea populației cu produse industriale de larg consum, într-o structură cît mai variată și la un nivel calitativ superior.

ridicare a nivelului conștiinței și pregătirii profesionale, sarcinile încredințate de partid lucrătorilor din industria construcțiilor de mașini, vor fi nu numai înfăptuite ci, an de an, depășite, contribuind în acest fel la întărirea și dezvoltarea continuă a economiei noastre naționale.

MAȘINI ȘI UTILAJE LA NIVELUL TEHNICII MODERNE

ing. Mihai MARTINESCU
adjunct al ministrului industriei construcțiilor de mașini

În ansamblul dezvoltării producției industriale din țara noastră, în conformitate cu actualul plan cincinal, industriei constructoare de mașini îi revine un rol deosebit, contribuind prin produsele sale, ca furnizor al principalelor mijloace de producție, la creșterea potențialului industrial al tuturor ramurilor. **În prezent industria constructoare de mașini realizează 25% din producția industrială a țării, acoperind aproape 70% din nevoile de înzestrare tehnică a ramurilor economiei naționale:** ritmul anual de creștere a producției în actualul cincinal este de circa 16%, iar subramurile de bază situate în avangarda progresului tehnic, — electronica, electrotehnica, mecanica fină — cunosc ritmuri mult mai mari; **mai mult de un sfert din producția ramurii este destinată exportului,** produsele constructorilor de mașini bucurîndu-se astăzi de un renume bine meritat în zeci de țări. Sînt cifre care definesc, totodată, atenția deosebită pe care o acordă partidul nostru dezvoltării producției proprii de mașini-unelte și utilaje, introducerii în toate sectoarele de activitate a tehnicii și tehnologiilor moderne de fabricație.

Manifestînd o înaltă maturitate politică, o ridicată conștiință socialistă, oamenii muncii din întreprinderile constructoare de mașini au dovedit prin fapte că nu precupețesc nici un efort pentru înfăptuirea acestei politici. Cele 7 luni care au trecut din primul an al planului cincinal 1971—1975 ne permit să evidențiem cîteva aspecte din activitatea noastră.

Planul producției globale pe ansamblul Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini a fost realizat în proporție de 101,9%, iar cel al producției de marfă în proporție de 103,4%, reprezentînd circa 57% din planul anual, ceea ce ne-a permis să depășim angajamentul anual care a fost în prezent suplimentat. Astfel pînă la sfîrșitul anului vom da peste plan o producție marfă de 900 milioane lei. În acest răstimp industria constructoare de mașini a realizat suplimentar o gamă întreagă de sortimente necesare economiei naționale dintre care amintim în special pe cele ale industriei electrotehnice și electronice (150 mil. lei — motoare electrice, transformatoare de forță, aparataj electric de înaltă și joasă tensiune, frigidere, radioreceptoare, mijloace ale tehnicii de calcul etc.), ale industriei de mașini unelte (strunguri, mașini de rectificat, mașini orizontale de alezat) etc.

Orientarea eforturilor majorității întreprinderilor constructoare de mașini spre obținerea unor sporuri de producție cît mai mari, s-a reflectat pozitiv și în realizarea lună de lună a productivității muncii. Primele 7 luni ale anului au fost deosebit de fructuoase și pe linia eficienței economice, realizîndu-se o economie de 4,1 lei la cheltuielile de producție la 1000 lei producție marfă, care, conjugate cu depășirea producției marfă vîndută și încasată, au permis **obținerea unui spor de beneficii de 337,8 milioane lei.**

Rezultatele obținute pînă în prezent sînt deosebit de fructuoase și sub aspectul înnoirii producției, **constructorii de mașini asimilînd și modernizînd în această perioadă un număr de 350 produse noi.** Accentul s-a pus pe asimilarea în fabricație a unor produse complexe, de nivel tehnic ridicat, cu un grad superior de valorificare a metalului pentru toate sectoarele economiei naționale. Dintre produsele de mare complexitate și de înalt nivel tehnic a căror asimilare s-a finalizat în perioada analizată pot fi menționate **instalația de foraj F-125 (Uzina „1 Mai"-Ploiești), Instalația de foraj în straturi dure tip SG 650** (U.U.-P. Tîrgoviște), **pompa dezintegratoare pentru ape uzate** (Uzina de pompe-București), **cuptorul electric cameră cu vatră fixă tip IRA fără atmosferă controlată** (Uzina „Independența"-Sibiu) **două tipodimensiuni de prese cu excentric de 16 tf.** (Uzina mecanică-Sibiu), **compresorul pentru gaze comprimate NH3, 6100 CP 23—236 ata și compresorul pentru gaze de sondă de 600 C.P.** (Uzina „23 August" — București), **motoarele electrice de 3200 kW, 590 r/min. 6 kV ; motoarele electrice de 50 kW, r/min, 6 kW** (UCM. Reșița) : **pompa de injecție de Ø 19×22 pentru motoare de 1250 CP** (U.M.-Sinaia), **2 tipodimensiuni de mașini de găurit radiale Ø 55 și Ø 70** (Uzina Înfrățirea Oradea), **cilindri hidraulici pentru mașini de rectificat** (U.M. Plopeni) **semănătoarea de precizie pentru plante prășitoare SPC—6** (U.M.A.S.) **mașina de împrăștiat îngrășăminte organice solide în vii** (Uzina „7 Noiembrie"-Craiova), **generatorul de abur de 500 kg/h, 13 kgf/cmp. pentru spălătorii industriale** (Uzina Vulcan-București).

Faptul că la sfîrșitul primelor 7 luni din acest an au fost puse în funcțiune parțial un număr de 26 obiective din planul de investiții (de care unele devansate parțial din trimestrul IV a.c. — cum este cazul halei de racorduri de la Uzina „Neptun" — Cîmpina și a celor de la Fabrica de calculatoare — Tg. Mureș, Întreprinderea mecanică-Suceava, Uzina de piese auto-Sibiu, etc.) confirmă strădania constructorilor, proiectanților și beneficiarilor de investiții. Menționăm că în această perioadă au fost date în funcțiune două noi obiective de producție ; **Uzina de construcții metalice- Caransebeș** (cu o capacitate de 20 000 tone construcții metalice) și parțial **Uzina metalurgică-Bacău.**

Firește, realizările dobîndite, constituie o bază solidă pentru altele și mai consistente în viitor. Industria noastră constructoare de mașini are de realizat în semestrul II.1971, cît și în viitorii ani ai actualului cincinal, sarcini deosebit de importante.

Valorificînd potențialul de care dispune înlăturînd deficiențele ce se mai manifestă în diferite domenii ale muncii (insuficienta preocupare pentru folosirea deplină a capacităților de producție, a forței de muncă, pentru valorificarea superioară a materiilor prime, pentru introducerea progresului tehnic etc.), prin intensificarea acțiunilor de educare și

JUDEȚUL HUNEDOARA

ÎNSEMNATE CANTITĂȚI DE METAL PESTE PLAN

- **180 milioane lei producție globală.**
- **240 milioane lei producție marfă.**
- **60 milioane lei beneficii.**

MINERII, siderurgiștii, constructorii și ceilalți oameni ai muncii din unitățile economice din județul Hunedoara, sub îndrumarea organizațiilor de partid, întîmpină ziua de 23 August cu realizări deosebite în îndeplinirea planului pe 1971 și a angajamentelor asumate.

Pe ansamblul județului Hunedoara s-a obținut o depășire a sarcinilor de plan cu 180 mil. lei la producția globală. 240 mil. lei la producția marfă vîndută și incasată ; 70% din sporul de producție s-a realizat pe seama creșterii productivității muncii. S-au produs peste prevederi : **1 800 t cocs metalurgic pentru furnale, 14 000 t fontă, 24 000 t oțel, 6 000 t laminate, 80 000 t cărbune brut, 2 400 mc bușteni, 2 000 mc cherestea, 5 000 mc lemn pentru celuloză, 650 mc prefabricate din beton** și alte produse importante pentru economia națională.

Aceste rezultate au fost posibile datorită aplicării în viață a sarcinilor trasate de partid cu privire la valorificarea mai bună a potențialului fiecărei unități productive. Ca urmare, în acest an au fost aplicate un complex de măsuri tehnico-organizatorice care au vizat în special folosirea rațională a capacităților de producție, generalizarea schimbului II și III, punerea în funcțiune la termen a noilor obiective industriale și scurtarea duratei de atingere a parametrilor tehnico-economici. Realizări deosebite în activitatea de producție au obținut minerii de la Exploatările carbonifere din Valea Jiului, metalurgiștii de la Combinatul siderurgic-Hunedoara, Uzina „Victoria"-Călan, colectivele de muncă de la Întreprinderea minieră-Gura Barza, Combinatul de industrializare a lemnului-Deva etc.

Preocupați în permanență de îmbunătățirea calității și structurii sortimentale a produselor, de însemnătatea pe care o prezintă îndeplinirea sarcinilor de export, **unitățile economice din județul Hunedoara au livrat suplimentar produse în valoare de 13 mil. lei valută.** Merită să fie scoasă în evidență preocuparea în această direcție a Combinatului siderurgic-Hunedoara care a exportat peste plan produse în valoare de 12 mil. lei valută, realizîndu-și obligațiile contractuale către toți beneficiarii.

Cu rezultate deosebite se prezintă și constructorii. Ei au pus în funcțiune cu 40 zile mai devreme grupul nr. 4 de 10 MW de la Termocentrala din Cheia, timp în care se va realiza o producție suplimentară de peste 120 mil. kW/h energie electrică. Apartamentele date în folosință se ridică la peste 1 800, din care 184 peste sarcinile planificate. În activitatea de investiții s-au evidențiat unitățile de construcții aparținînd de Consiliul popular municipal Deva, care au realizat un volum de lucrări ce echivalează cu 62,2% din planul anual la totalul investiții și 66,9% la construcții-montaj.

O atenție deosebită a fost acordată de către organele de partid și comitetele de direcție din întreprinderi căilor de creștere a eficienței economice. Datorită măsurilor luate **cheltuielile de producție pe ansamblul județului s-au redus față de prevederi cu 20 mil. lei,** pe seama reducerii consumurilor specifice de materii prime și materiale. Aceasta se concretizează în economii de 9 549 t cocs metalurgic, 9 485 mc materiale de lemn, 1 629 t ciment, 20 mii t oțel convențional, etc. Totodată, prin reducerea cheltuielilor de producție, depășirea volumului producției marfă vîndută și încasată, îmbunătățirea calității și structurii sortimentelor **s-au realizat beneficii peste plan în sumă de 60 mil. lei.**

Dezbaterile care au avut loc în adunările generale ale salariaților au constituit un prilej de evidențiere a succeselor obținute în fiecare întreprindere și, totodată, un bun prilej de depistare a noi căi de valorificare a rezervelor existente pentru sporirea producției și eficienței economice. Traducerea în viață a importantelor propuneri făcute de cei ce muncesc va asigura în continuare condiții favorabile ca sarcinile de plan pe 1971, cît și angajamentele luate să fie nu numai îndeplinite, ci și depășite.

I. ALMAȘAN
secretar
al Comitetului județean al P.C.R.-Hunedoara

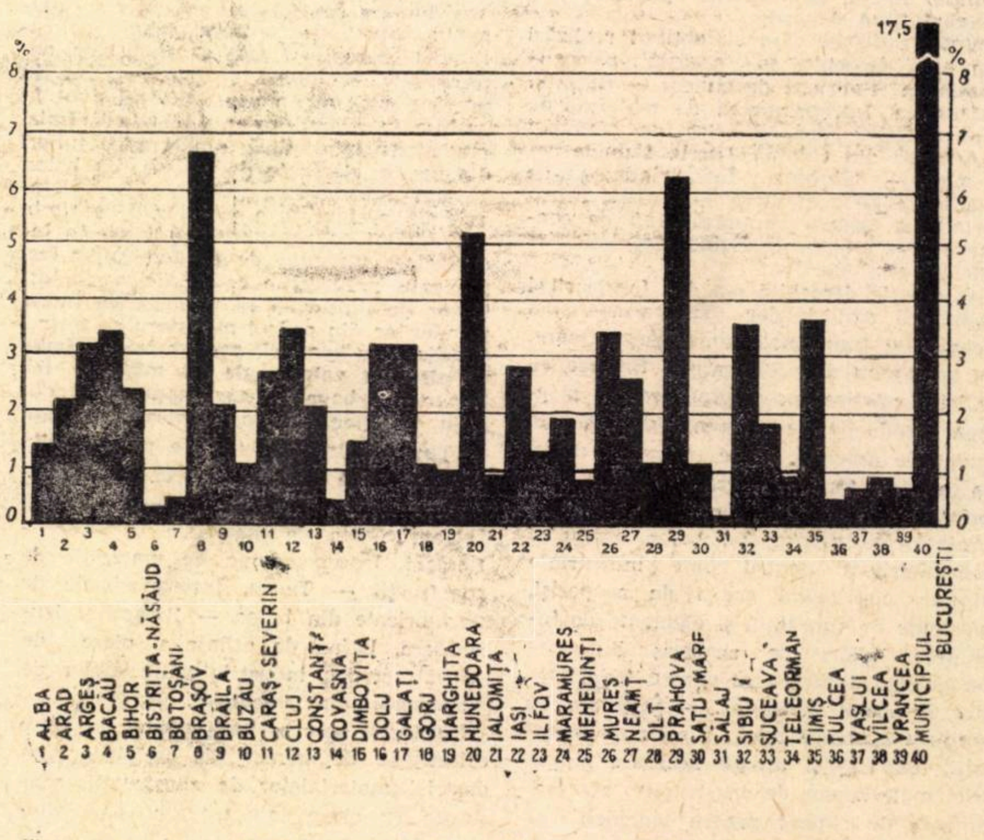

Structura producției globale pe județe în 1970

JUDEȚUL CLUJ

AVÎNTUL MUNCII ÎNFRĂȚITE

• Toate întreprinderile cu planul îndeplinit la producția marfă vîndută și încasată.

• 83% din sporul producției globale — pe seama creșterii productivității muncii.

• 77 milioane lei beneficii suplimentare.

ENTUZIASMUL și abnegația cu care întregul nostru popor dă viață prevederilor actualului plan cincinal sînt și în județul Cluj caracteristici dominante — ceea ce face ca în întîmpinarea celei de a XXVII-a aniversări a eliberării patriei, să se înregistreze importante succese în producție. Astfel, **planul producției globale pe județ a fost depășit cu 3,2%** în cele șapte luni ce au trecut din acest an. Din sporul producției globale 83% s-a realizat pe seama creșterii productivității muncii. Atmosfera de intensă angajare de care sînt cuprinse toate colectivele de muncă este ilustrată și prin **depășirea planului producției marfă cu 219 milioane lei** față de angajamentul anual de 250 milioane lei. Toate întreprinderile industriale, fără nici o excepție, și-au îndeplinit și depășit planul producției marfă vîndută și încasată.

Eficienta ansamblului de măsuri menite să ridice activitatea productivă din județ pe o treaptă superioară se concretizează și în cele **peste 77 milioane lei beneficii suplimentare,** depășindu-se substanțial angajamentele asumate pe acest an.

Din toate unitățile județului oamenii muncii — români, maghiari, germani și de alte naționalități, — uniți prin aceleași năzuințe și idealuri raportează partidului succesele obținute în cinstea marii sărbători. Detașamentul metalurgiștilor de la „Industria sîrmei" din Cîmpia Turzii a dat pînă acum peste plan 2500 tone oțel și laminate finite și peste 1600 km conductori electrici; Colectivul Fabricii de ciment din Turda a realizat peste plan 12 500 tone ciment din care 3 300 tone livrat peste hotare; încălțămintea suplimentară obținută de muncitorii de la Fabrica de pielărie și încălțăminte „Clujana" reprezintă 17 milioane lei, livrările la export fiind de 2 milioane lei valută; pe porțile Uzinei mecanice de material rulant au ieșit din reparații planificate primele locomotive Diesel hidraulice; în cadrul activității de reducere a importului, Uzina „Triumf" din Cluj a asimilat pînă în prezent 13 piese pentru autoturismul DACIA 1300, altele find în curs de însușire; la Întreprinderea „Metalul roșu" se desfășoară o intensă muncă de modernizare a produselor, astfel încît în anul viitor peste 65% din producția internă va fi cu parametrii calitativ superiori; dacă pînă în anii trecuți fabricile de mobilă din județ exportau produse numai după modelul beneficiarilor externi, în prezent inventivitatea și fantezia proiectanților noștri cuceresc tot mai multe piețe.

Ritmul intens de pe șantierele Complexului hidroenergetic de pe Someș a condus la realizarea a 2/3 din planul de construcții montaj prevăzut pe acest an, avans ce se va concretiza în scurtarea termenelor de punere în funcțiune prevăzute pentru anii următori. Ritmuri asemănătoare înregistrează Trustul de construcție locală care a dat în funcțiune cu 2 luni înainte de termen modernul edificiu al Centrului de calcul electronic din Cluj, dotat cu primul calculator de construcție românească Felix C 256.

În agricultură, prin aplicarea consecventă în viață a ansamblului de măsuri stabilit de conducerea partidului, se realizează depășiri considerabile la aproape toate culturile. La păioase, a căror recoltare s-a încheiat recent, s-au obținut producții medii la hectar cu circa 15% mai mari decît cele planificate. **Lucrătorii din agricultura județului au livrat pînă în prezent peste prevederi 3 000 tone grîu la fondul centralizat al statului.**

Nu putem încheia această succintă prezentare fără a sublinia și rezultatele în domeniul creării unor condiții mai bune de viață pentru oamenii muncii, prin **darea în folosință de la începutul anului a peste 1 000 apartamente** din fondurile centralizate și prin credite acordate de stat.

În prezent, în toate organizațiile de partid se desfășoară o amplă dezbatere a programului de activitate politico-educativă, elaborat de secretarul general al partidului, program ce mobilizează energia creatoare și conștiința întregului popor. Înfăptuirea acestui program de desăvîrșită viziune științifică va asigura valorificarea superioară a potențialului și forței creatoare a tuturor colectivelor de muncă din județul nostru, care își vor aduce din plin contribuția la progresul general al societății noastre.

ing. Carol SOSSMANEA
secretar
Comitetul județean P.C.R. Cluj

JUDEȚUL DOLJ

EFECT AL ACȚIUNILOR CONJUGATE

• La toți indicatorii de plan, prevederile depășite.

• Un volum sporit de produse de consum desfăcut populației.

ACȚIONÎND în spiritul Hotărîrilor adoptate de cel de-al X-lea Congres al partidului și a indicațiilor primite pe parcurs din partea conducerii de partid și de stat, comitetul județean de partid Dolj a organizat ample acțiuni de sprijinire a colectivelor de muncă din întreprinderi pe linia realizării ritmice a planului de producție, a modernizării și asimilării de noi produse, pentru ridicarea nivelului calitativ și diversificarea produselor, reducerea importurilor prin creșterea gradului de autodotare, pentru creșterea eficienței economice a activității producției. Ca urmare a acțiunilor întreprinse s-a creat peste tot un climat generator de entuziasm în rîndul tuturor oamenilor muncii pentru realizarea și depășirea sarcinilor de plan și a angajamentelor luate.

În cele 7 luni ce au trecut din acest an planul la producția globală pe județ, a fost depășit cu 2,7% ceea ce echivalează cu 125,4 milioane lei, iar față de perioada din anul precedent producția globală realizată a crescut cu 21,3%, respectiv un spor de producție de 1075 milioane lei. S-au obținut peste plan o serie de produse importante, dintre care menționăm: două locomotive Diesel electrice de 2500 CP, 10 remorci basculante, aparataj electric de înaltă tensiune în valoare de 5 milioane lei, 895 t îngrășăminte cu azot 100% N₂, 446 t ulei comestibil, 125 t pește, 1597 hl bere și altele.

În ce privește productivitatea muncii, **planul a fost depășit cu 0,9% iar creșterea față de primele 7 luni din 1970 este de 12,9%.** Majoritatea unităților din județ au obținut rezultate bune, avînd planul îndeplinit și depășit la producția globală, produsele principale și productivitatea muncii.

Realizări însemnate s-au obținut și la **indicatorul producției marfă vîndută și încasată; planul de stat fiind realizat în proporție de 100,3%.** De asemenea, la indicatorul producția marfă și prestările de servicii în întreprinderile cooperatiste angajamentele luate au fost depășite cu 20,6 milioane lei, în special ca urmare a obținerii unei producții suplimentare față de planul de 28,4 milioane lei de către Uniunea județeană a cooperației meșteșugărești Dolj.

Realizarea unui volum de peste 1,3 miliarde lei investiții s-a materializat prin punerea în funcțiune în perioada expirată a unor noi și importante obiective industriale, precum și dezvoltarea capacităților de producție la unitățile existente. Dintre acestea enumerăm: secția de fabricarea tuburilor de canalizare la Întreprinderea de prefabricate din beton; Fabrica de piese de schimb și utilaje pentru industria lemnului de la Filiași; dezvoltarea capacităților de producție a Fabricii de confecții-Craiova; 30 ha sere la I.A.S.-Craiova în avans cu 3 luni față de termenul prevăzut; Complexul pentru vaci cu lapte la I.A.S.-Băilești etc.

În cele 7 luni de la începutul anului s-au dat în folosință oamenilor muncii un număr de 686 apartamente. Și în celelalte sectoare ale activității economice, colectivele de lucrători au depus eforturi susținute care s-au materializat în desfacerea unor cantități tot mai sporite și variate de bunuri de larg consum. Astfel, **pe întregul comerț socialist în primele 7 luni ale anului 1971 s-au vîndut în județul Dolj mărfuri în valoare de 1603,5 milioane lei, cu 87,3 milioane lei mai mult decît prevedea planul pe această perioadă.** Față de perioada corespunzătoare a anului trecut desfacerile de mărfuri pe cele 7 luni ale anului 1971 pe total comerț socialist au crescut cu 13,5%.

Realizări însemnate s-au obținut și pe linia ridicării eficienței economice; **beneficiile peste plan realizate pe primul semestru din acest an se ridică la 50,2 milioane lei,** ceea ce depășește cu 14,7 milioane lei angajamentul nostru anual.

Iancu PEȚEȘ
șeful comisiei economice
Comitetul județean al P.C.R. Dolj

JUDEȚUL MARAMUREȘ

ÎNSUFLEȚIȚI DE PERSPECTIVELE MINUNATE ALE ACTUALULUI CINCINAL

• Indicatorul producției marfă vîndută și încasată, îndeplinit în proporție de 103,9%.

• Planul la export, depășit cu 8,8%.

OAMENII muncii de pe meleagurile maramureșene întîmpină ziua de 23 August 1971 cu succese remarcabile. Eforturile făcute pentru introducerea programului tehnic, pentru îmbunătățirea organizării științifice a producției și a muncii se concretizează în **realizarea planului producției marfă vîndută și încasată cu 103,9%** (realizîndu-se peste plan mărfuri în valoare de peste 95 milioane lei); **planul de export a fost îndeplinit în proporție de 108,8%.** Unitățile economice din județ au realizat peste plan, **beneficii în valoare de 30 milioane lei.**

Succese remarcabile s-au obținut și în ce privește materializarea planului de investiții. Datorită aplicării cu consecvență a acordului global în folosirea mai judicioasă a forței de muncă s-a realizat **pe primele 7 luni din acest an, 59,9% din planul anual de investiții, iar la construcții montaj, 56,8%.** Succese deosebite a obținut Trustul de construcții locale care a realizat 60,2% din planul de construcții montaj.

O contribuție substanțială la obținerea acestor rezultate au adus-o harnicii mineri și metalurgiști, lucrători din industria lemnului și construcții-montaj, care au realizat peste plan o producție de 80,5 milioane lei, dînd în plus însemnate cantități de cupru, 1292 mc cherestea ră-

Constantin DOBRICAN
șeful comisiei economice
Comitetul județean P.C.R.
Maramureș

(Continuare în pag. 12)

JUDEȚUL CARAȘ-SEVERIN

PRIN VALORIFICAREA LARGĂ A POTENȚIALULUI EXISTENT

• 155 milioane lei producție pe seama creșterii productivității muncii.

• Numeroase produse noi prin lărgirea cercetării și activității întreprinderilor.

MOBILIZAREA eforturilor celor ce muncesc pentru valorificarea superioară a potențialului întreprinderilor a făcut cu putință ca la capătul a 7 luni din acest an, județul nostru să înscrie însemnate realizări în întîmpinarea celei de a XXVII-a aniversări a eliberării patriei. Din centralizarea datelor rezultă că **valoarea produselor obținute suplimentar depășește 155 milioane lei,** sporul realizat fiind aproape integral urmare a creșterii productivității muncii. Totodată, **planul producției marfă a fost realizat în proporție de 60,9%.**

Au fost asimilate noi sorturi de oțeluri, diferite profiluri pentru autoturismul românesc. A fost diversificată gama sortimentală a motoarelor electrice. În acest context general pozitiv se încadrează și constructorii. Datorită activității lor, mai bine organizată, din **planul anual de construcții montaj s-a îndeplinit pînă la 31 iulie a.c. 59,3%,** toate obiectivele fiind realizate la termenul stabilit.

Un motiv de îndreptățită mîndrie pentru muncitori, tehnicieni îl constituie faptul că după prima jumătate a anului industria județului a realizat peste plan mai bine de **40 milioane lei beneficii,** iar prin reducerea prețului de cost **economii de 21 milioane lei.**

Aceste succese se datoresc, în primul rînd, valorificării superioare a materiilor prime și materialelor, diversificării producției, asimilării de noi laminate din oțel, diverse utilaje cu randament ridicat etc. În al doilea rînd, datorită activității susținute a organizațiilor de partid, care au mobilizat pe toți salariații la reducerea consumurilor de combustibil, metal, lemn, pentru ridicarea nivelului de eficiență a întregii activități economice.

Succesele dobîndite pînă acum, experiența acumulată, constituie o garanție că și în viitor colectivele de muncă din județul nostru vor obține noi succese în îndeplinirea și depășirea sarcinilor de plan pe 1971 și a angajamentelor asumate. Comitetul de partid, comitetele și organizațiile de partid din întreprinderi vor depune toate eforturile, îmbunătățindu-și permanent formele și metodele de muncă educative, de ridicare a conștiinței și responsabilității, pentru ca în fiecare unitate economică să se folosească din plin și eficient rezervele existente, pentru ridicarea continuă a productivității muncii, ca factor esențial de creștere a producției și reducerea cheltuielilor materiale, pentru lărgirea exportului și reducerea importurilor, pentru ridicarea rentabilității.

ing. Ion GRĂSOI
secretar
Comitetul județean al P.C.R.
Caraș—Severin

HIDROCENTRALA DE LA PORȚILE DE FIER

LA COTA FINALĂ

● **ORȘOVA e și nu e o Atlantidă, fiindcă orașul vechi de două milenii, străvechea cetate dacică Dierna, s-a mutat în două mii de zile din fundul unui lac pe un munte ;**

● **Piloții de navigație de la Cataractele Dunării, marinari temerari, care înfruntau colții stîncilor, la fiecare oscilare a timonei, sînt înlocuiți de ecluza-gigant.**

● **Ultima dintre legendele insulei Ada-Kaleh a fost semnată de hidrotehniști — două miliarde de metri cubi de apă tălăzuiesc peste „oglinda minaretelor".**

● **24 de kilometri de drum feroviar și șoseaua Pădurii de liliac s-au ridicat deasupra prăpastiilor, refugiindu-se din calea unei fantastice apariții geografice în bătrînul continent : Lacul Cazane.**

● **Replica contemporaneității la anticul Pod al Drubetei, care l-a făcut nemuritor pe Apollodor damaschiotul — 2000 de megawați la Porțile de Fier.**

VIZITEZ pentru a nu știu cîta oară Dunărea la punctul numit Porțile de Fier. Și, deși am scris de cîteva ori despre munca avîntată a oamenilor de aici, în orice vizită nouă, rămîn impresionat de grandoarea hidrocentralei. Pînă și constructorii oamenii care de aproape șapte ani o văd născîndu-se din mîinile lor, o cercetează mirați. Cu o privire visătoare, cu glas aproape șoptit, inginerul Alfons Demetrescu îmi spune că aproape nu-i vine să creadă că s-a ajuns la cota finală. Stăm la o țigară, rezemați de turnul navigației. Prin ecluză urcă un convoi de vase, un mozaic internațional de pavilioane. Dincolo de sasuri, clocotesc paisprezece cascade. O macara, pe pneuri, traversează agale podul paralel cu barajul. Vine dinspre Sipul sîrbesc. Nu înțeleg la care dintre cotele finale se referă inginerul. Sînt atîtea ! Poate se gîndește la sasul-amonte al ecluzei. A lucrat la el în ultimele zece luni. Cu alți ingineri, cu maiștri, cu muncitori. Două sute de oameni au muncit. Ziua și noaptea. Zece luni. În grafic se prevăzuse unsprezece luni...

La drept vorbind, n-are importanță la care dintre cotele finale se referă inginerul Demetrescu. Sînt atîtea aici ! Și în toate și-au pus sufletul constructorii. De toate se despart cu nostalgie, ca de prieteni dragi. Au sosit ceasurile despărțirii. În fiecare zi pleacă oameni pe alte șantiere. Cei mai mulți, la Lotru. Fiindcă e în toi. Șantierul Someșului abia se înfiripează, iar Sebeșul și Oltul curg încă liniștite, fără explozii în albii, pînă la anul pe vremea asta.

EXPLOZII... Cum sărea și aici roca dislocată de trotil ! Aproape șaptezeci de metri de apă, cotă maritimă, acoperă albia pe care o mușcau excavatoarele pînă nu se împrăștiau fumul și praful, sub cerul cutremurat de tunet. Pe unde o fi excavatoristul Ion Ștefănescu, pe care îl întrebam, acum trei ani, cum dă două norme într-un schimb, iar el îmi spunea că-i place să calce pe piatra nevăzută de soare din era geologică ? S-o fi dus la Tarnița Bilariei, 265 din megawații actualului cincinal trebuie scoși din Someșul Cald.

Da, roca genetică a fost mai întîi dezvelită de puhoaie. Cu batardou. **Întîiul batardou din lume pe fluviu.** Și fluviul acesta era Dunărea în defileu. Unde s-a navigat în amonte cu ajutorul locomotivelor de cale ferată. Dunărea cu opt mii de metri pe secundă debit mediu și cu sloiuri care răsturnau vapoarele. Și s-au împlîntat parplanșe. Cu o flotă de marinari-constructori condusă de un inginer (Radu Mihalcea) care avea „amiralitatea" pe un vas fără proră, fără pupă și fără nume. Era o **platfomră plutitoare** cu verine, lansată (comanda unică) în Șantierul naval gălățean. Și badardoul cerea atîta etanșeitate, încît scafandrul Ion Carboneanu cobora în adîncuri pentru fiecare parplanșă. Două sute de mii de metri pătrați i s-au răpit Dunării. Ca să intre excavatoarele. Și, după ele, betoniștii de la baraj. Trei sute treizeci de mii de tone de beton s-au turnat numai la baraj și numai într-un singur an. Patru cincimi dintr-o insulă aluvionară au fost încorporate ca balast, în stavila dintre umerii Carpaților și Balcanilor...

Îmi iau rămas bun de la inginerul Demetrescu și cobor în palatul subacvatic. La ora 12 am întîlnire cu maistrul Vasile Moraru de la Uzina constructoare de mașini-Reșița. E ora fixată pentru **lansarea rotorului celei de a șasea turbine.** Celelalte cinci sînt în funcțiune. Dacă nu cumva am întîrziat. Cred că ar fi fost bine să mă prezint cu o jumătate de ceas mai devreme. Aici, punctualitatea înseamnă devans, iar termenele din grafic trec pe un plan secund, dînd prioritate angajamentelor luate în întrecerea socialistă. Închipuiți-vă că nici un obiectiv, dar absolut nici unul, n-a fost predat în termen. Toate au fost înainte de soroc. Chiar și în perioada de vîrf, cînd șantierul avea zece mii de oameni, n-a existat un singur constructor, la nici una din fazele lucrărilor, care să nu fi avut ca angajament grăbirea aducerii celor o mie de megawați din puterea Dunării în puterea țării electrificate. Zece mii de voințe, o uriașă forță, au fost una cu voința și cu programul partidului de industrializare a patriei socialiste. O muncă eroică. File de epos, ai căror eroi s-au dăruit total : cu brațul, cu inima, cu mintea.

AM fost de față la unul din actele epocale din șantier : zăgăzuirea Dunării. A fost conceput de patru proiectanți de la I.S.P.H. (Traian Udrescu, Alexandru Diaconu, Valentin Clenc, Vladimir Focșa) și realizat de unul dintre cei mai tineri ingineri, pe atunci : Laurențiu Țurcanu. Nu s-a adoptat nici una din soluțiile consemnate în literatura de specialitate. Fiindcă Dunărea nu e nici Nil, nici Missisippi. S-a construit o jumătate de pod. Cealaltă jumătate a fluviului era închisă. Adică cel mai mare cărăuș al apelor Europei ajunsese la valoare de torent. Și s-a plantat în el o jumătate de pod. Sortit pieirii. A rămas sub lacul de acumulare. Rațiunea : dacă soluția grăbește cu o lună intrarea în funcțiune a turbinelor de pe malul românesc, țara economisește 500 000 de tone (de tone !) cărbune ars în termocentrale... A fost o nemaipomenită încleștare a omului cu natura, a inteligenței cu stihiile oarbe. Constructorii cu panglici la berete (comandați de marinarul comunist Ion Medieșan) au înscris atunci a doua mare victorie navală în istoria șantierului. Alături de cîțiva ași ai volanului, șoferi care s-au acoperit de glorie. Rețin numele lui Teodor Ungureanu, Mihai Alheanu, Dumitru Chiriță, care urcați pe autocamioane basculante cu colaci de salvare demarînd pe o panglică de oțel suspendată între cer și apă, basculau în vîltoare stahilopozi de douăzeci de tone. La 12 august 1969, ora 16,30, Dunărea a fost închisă. Cu două luni înainte de prevederi... **Devansarea termenelor a fost una din unitățile de măsură ale conștiinței muncitorești.** Era predată ca un mesaj sacru și preluată cu legămînt (angajament solemn) de a fi continuată. Monteorii instalației ecluzei au intrat în front de lucru cu iz de reavăn, amestecîndu-se cu fierarii betoniști. Mecanici de servomotoare ciclopice, electroniști de radar, celule fotoelectrice, camere de televiziune cu circuit închis și la 8 iulie 1971 (nu la 31 decembrie) navigația în amonte s-a dirijat pe schema definitivă. De la un pupitru amplasat la cota 107, într-un far turn care pendulează în modernitate. Vasele au trecut prin adevărate porți de... fier, cele mai mari din Europa (1100 tone cîntărește una) au fost liftate într-un lac de acumulare pe unda căruia se vor navlosi de trei ori mai multe mărfuri decît prin fierbătul cazanelor. Proiectul ecluzei a adăugat strălucire gîndirii tehnico-științifice românești, șlefuită pe planșetele de la Stejaru, Aref, Ciunget. Dar a și fost realizat cu măiestrie, pus în operă sub conducerea unor baghete de virtuoși ; inginerii Gheorghe Zaharia și Ion Bugar au dirijat și alte capodopere pe portativ de aramă, la Paroșeni, Bicaz, Fîntînele...

REȘIȚENII, constructorii turbinelor, asistă la montaj. Nu fără să-și sumeată și ei mînicile. Deși n-ar fi nevoie. Competența montorilor de hidroagregate e demonstrată. În cursul anului 1970 trebuia pus un singur grup electrogen în funcțiune. Au pus două. La 28 februarie 1971 a dat lumină al treilea grup, cu o lună înaintea termenului modificat, racordat la angajamentul muncitorilor de la „Energomontaj". Și dacă așa au stat treburile la a treia turbină, nu puteau ansamblatorii celei de a patra să nu ignore două luni din calendar. Turbina a cincea a intrat în sarcina formației condusă de maistrul Ovidiu Simionescu, care o montase și pe a doua. I-a băgat paletele sub presiunea apei, sub un vîrtej de șaptesute de metri cubi de Dunăre pe secundă, la 2 iulie. Proba cu apă era prevăzută la 1 septembrie. Acum, toate mîinile de aur de pe platoul generatoarelor sînt concentrate pe un singur giuvaer, pe turbina a șasea, o bijuterie de cîteva sute de tone. Se va atinge un alt record. Ultimul de aici. Dar cu posibilități de reeditare. Fiindcă Dunărea udă pămîntul românesc și în aval de Severin și fiindcă studiile altor hidrocentrale danubiene se află pe planșete. Deci, ultimul grup generator de 175 MW va fi conectat la rețeaua de înaltă tensiune înainte de termen. Așa afirmă inginerul Petre Neagoe, maistrii Ion Mătase și Nicolae Nicolae, montatori de primă competență, cum sînt Iosif Mezei, Ion Niță, Ion Ferdinand, și Ion Răduț. Mîna acestor oameni, a constructorilor Porților de Fier, e mîna din poemul arghezian : „Ți-o întorc pe dos și față și nu mă pot supune. / Să cred că floarea asta, ce-o țin, nu-i o minune...".

IN ziua cînd hidroagregatele puse în funcțiune au înregistrat un miliard de Kilowați-ore, la 15 iulie 1971, montorul Ion Irofte mi-a dat un interviu. Din care îmi îngădui să reiau un pasaj : „Energia dată la Porțile de Fier în plin șantier, cînd nici nu s-au dat jos schelele, este egală cu tot ceea ce dădeau într-un an toate centralele electrice ale României din ziua naționalizării, din ziua cînd poporul a luat mijloacele de producție din mîna capitaliștilor...". Toate semnele de exclamare, toate atributele de „miracol" date de străini ritmului de dezvoltare a țării noastre, sînt explicate în aceste cîteva cuvinte. Arată conștiința muncitorimii, care știe ce vrea și ce face **conștient.** Demonstrează forța revoluției maselor de milioane, care nu s-a mulțumit să înlăture orînduirea explotatorilor. Și-a propus, și reueşte, să dea patriei soarele după care a tînjit atîtea secole.

Cei zece mii de constructori de la Porțile de Fier sînt o picătură din marea tălăzuită. Cu străluciri diamantine, e adevărat ; dar numai o picătură. Ei au pus în operă, la ceasul potrivit, fructul muncii pline de patos revoluționar al întregii clase muncitoare, al întregului popor, care de un sfert de secol îndeplinește programul economic al Partidului Comunist Român. Șantierul acesta e numai unul din marile șantiere ale industrializării socialiste. Măreția lui rezultă din simultaneitatea efortului constructiv, din demonstrarea puterii țării capabile să sincronize gigantice platforme industriale la Galați și Pitești, la Turnu-Severin și la Rîmnicu Vîlcea, la Tîrgoviște și Bistrița Năsăud, la Tulcea și la Tîrgu Mureș. Turbinele Porților de Fier le-a turnat Berceniul și le-a uzinat Reșița. Coloanele de mecanizate, fără de care nu s-ar fi reclădit în două mii de zile, Orșova de două mii de ani, nu s-ar fi mutat insule, căi ferate și rutiere., au ieșit din mîinele brașovenilor și hunedorenilor, bucureștenilor și gălățenilor. Din o sută zece uzine și fabrici care au colaborat cu șantierul Porților de Fier, nouă zeci și una n-au existat la naționalizare...

Din această putere își ia lumina șantierul luminii de la Porțile de Fier".

Gheorghe FILIMON

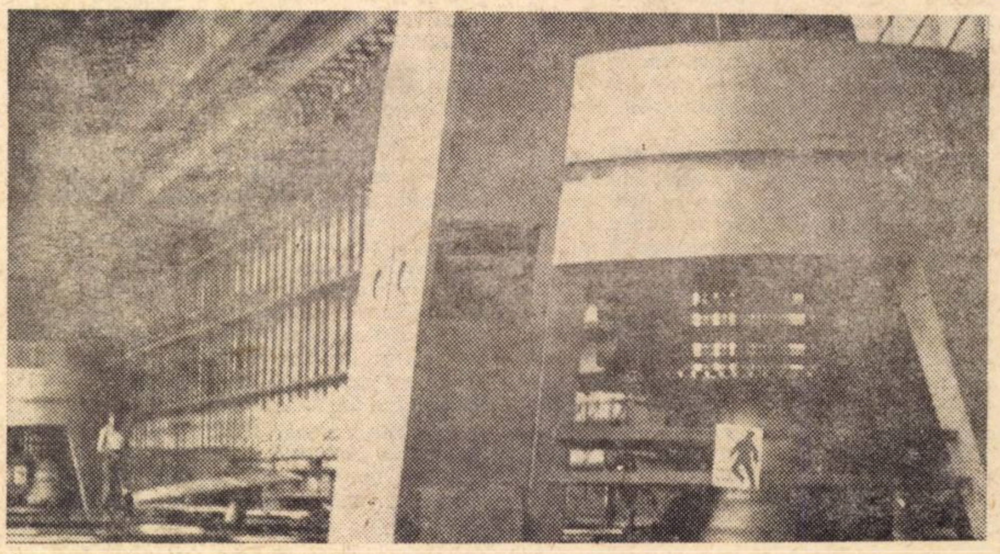

Hala turbinelor de la Hidrocentrala „Porțile de fier"

FIȘE PENTRU O MONOGRAFIE

1921 (august)

Se constituie „Prima societate pentru construcții de mașini“ care repară vagoane și locomotive, pe linii de garare și în hale închiriate. Efectivul ei: cîțiva muncitori, trei maiștri, un funcționar și un inginer.

1922

Societatea își schimbă denumirea în „Fabrica românească de mașini, ateliere de reparat locomotive și vagoane ing. N. Malaxa et Co.“ și se mută pe un teren viran, situat pe am-

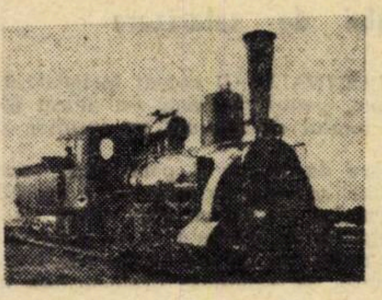

plasamentul actual. Prima clădire era o baracă de scînduri, iar înzestrarea tehnică consta din opt strunguri, un șeping, trei mașini de găurit, un dispozitiv de alezat cilindri de locomotivă și un motor Deutz de 25 CP. Pentru transport era utilizată o căruță trasă de doi catîri. Fabrica avea pe atunci 150 muncitori și 40 ucenici.

1923

Sînt reparate cinci locomotive Pacific și circa trei sute de vagoane.

1923—1924

Sînt construite uzina electrică — prima clădire de zid, un pavilion administrativ și două hale din lemn, pentru reparații de locomotive.

1925

Se toarnă primele lagăre de bielă din bronz, topirea făcîndu-se în creuzet. Se introduce iluminatul electric în locul celui cu lămpi de petrol. Nu există grup social, cantină, nici asistență medicală.

1926

Se trece la fabricarea pieselor turnate și forjate necesare pentru reparații, care pînă atunci erau procurate de la alte întreprinderi. Pentru aceasta se construiesc încă două hale din lemn pentru turnătorie, modelărie, forjă și sculărie. Sînt reparate 50 de locomotive cu aburi, efectivul uzinei ajungînd la 500 muncitori.

1927

Primul contract cu C.F.R. Obiectul său: construirea a 20 locomotive de tipul G 10 (seria 50.100). Pe baza lui este achiziționat utilaj din străinătate și se trece la construirea a patru hale cu pereți de zidărie. Pînă în 1937 principalele clădiri vor fi terminate. Dotarea tehnică va continua și ea în toți anii următori, pentru a răspunde unui program de producție tot mai complex.

1928

Prima locomotivă nouă iese pe porțile fabricii: în total vor fi produse în acel an zece asemenea locomotive. Se renunță la activitatea de reparații. Intreprinderea capătă un nou statut juridic, devenind „Fabrica de locomotive N. Malaxa S.A.R.“. Fabrica avea atunci 700 muncitori, care lucrau în mod frecvent 10 și chiar 12 ore pe zi. Se montează primele poduri rulante de 25 și 50 tone. Pînă atunci operațiile de ridicare se efectuau exclusiv cu vinciuri manuale și palane.

„Sînteți un colectiv puternic și destoinic, aveți oameni minunați și — cum am arătat și în alte prilejuri — aș putea spune că odată cu uzina s-a dezvoltat și colectivul de muncă, a crescut pregătirea tehnică și conștiința oamenilor muncii din această întreprindere. Aceasta este, de asemenea, o mare realizare, este, de fapt, cea mai importantă realizare!“

NICOLAE CEAUȘESCU
(din expunerea la adunarea generală a reprezentanților salariaților de la Uzinele „23 August“ din februarie 1971)

DESTINUL UNEI UZINE

SE SPUNE DESPRE unii oameni care au împlinit 50 de ani că au rămas tot tineri. Tineri sub aspectul entuziasmului, dinamismului și pasiunii creatoare, dar în același timp maturi ca experiență și răspundere în muncă. O asemenea tinerețe caracterizează marea uzină bucureșteană „23 August“, al cărui titlu de „mecanic șef al industriei noastre“ cîștigat în ultimele două decenii este concludent pentru a ilustra în ce măsură destinul acestei uzine — care debuta modest cu o jumătate de secol în urmă pe un teren viran — este legat de însăși mersul nostru spre progres, de industrializarea țării.

„După naționalizare — ne spune tov. **Ion Răduț**, inginer șef pentru cercetare-dezvoltare în cadrul Centrului de proiectări al grupului de uzine — **au apărut sectoare cu totul noi, la care nici nu ne gîndisem înainte“.** Intr-adevăr, alături de fabricarea materialului rulant — preocupare de bază a uzinei de-a lungul întregii sale existențe — muncitorilor de aici le-a revenit sarcina de cinste, deloc ușoară, de a asimila în fabricație într-un termen scurt, mașini și utilaje de primă necesitate pentru economia țării noastre devenită un vast șantier al construcției socialiste.

La început au fost pompele și grupurile de foraj dotate cu motoare Diesel de 110 și 190 CP, care aveau să conducă în final la crearea în uzină a unui puternic sector de fabricație a motoarelor. Mai apoi au fost locomotivele de mină, de 45 CP și vagoanele cisternă, care s-au numărat multă vreme printre produsele principale ale uzinei. Pînă în 1965 porțile uzinei s-au deschis pentru mai bine de 15 250 vagoane de marfă și cisternă, destinate pieței interne și externe.

Dar titlul de „uzină a uzinelor“ și l-a căpătat „23 August“ atunci cînd a trecut la fabricarea unor utilaje complexe, necesare industriei materialelor de construcții, metalurgiei, siderurgiei, industriei chimice și altor ramuri în plin avînt. Ele se numeau linii de ciment și prese hidraulice, cuptoare înalte și macarale speciale, laminoare și multe altele.

Se întîmplă în viața unei uzine ca la un moment dat să fabrice în premieră niște produse care intră ulterior în profilul altor fabrici, specializate. Dar meritul „primilor pași“ nu este diminuat prin aceasta. Și pe urmă nu este oare o mărturie a priceperii, devotamentului și stăruinței acestui colectiv de muncitori, ingineri și tehnicieni — dintre care nu puțini și-au legat întreaga viață de destinul acestei uzine — faptul că tocmai aici la „23 August“ au văzut lumina zilei, acum vreo douăzeci de ani, pentru a se verifica posibilitățile de producere a lor în țară, primele troleibuze românești, primele tractoare grele pe șenile de 130 CP, primele autocamioane de 20 tone, strungul carusel de 6 m diametru, sau mai tîrziu, la cumpăna deceniilor al șaselea și al șaptelea, primele echipamente de tracțiune Diesel electrice și Diesel montate pe automotoare? De realizarea acestor unicate își amintesc și cei care pe atunci nu erau încă decît niște copii. Și nu întîmplător: succesul uzinei era bucuria întregii țări și dincolo de succes, privind din perspectiva timpului, încrederea în propriile forțe creatoare.

„Am fost mulțumiți atunci“ ne spune comunistul **Vasile Lupescu**, unul din cei mai vechi și în același timp dintre cei mai pricepuți maiștri, pe care gazeta „Viața Uzinei“ ni-l recomandă ca avînd o pregătire profesională excepțională. Cu el am stat de vorbă exact în ziua cînd împlinea 32 de ani de cînd lucrează aici în uzină. Primele fabrici de ciment, cerute azi crescînd și la export, au cuprins și contribuția sa. Laminorul livrat de uzină pentru R.P.D. Coreeană, agregatul furnalului de 1000 mc destinat Hunedoarei și cel de 1700 mc pentru noua „Cetate de foc“ de la Galați, au trecut și ele prin mîna sa. **„Dar dacă ar fi să ne reapucăm acum** — ne spusea el, evocînd produsele realizate în anii aceia de pionierat — **le-am face mai repede și mai bine. Pentru că înzestrarea tehnică a uzinei este astăzi mai modernă, dar și pentru că odată cu uzina au crescut și oamenii. În plus școlile profesionale ne trimit astăzi tineri mai bine pregătiți decît acum zece sau cincisprezece ani“.**

Ne vorbea nu numai un om care muncește de 46 de ani, dar și un fost director al școlii profesionale a uzinei. În ambele ipostaze a calificat numeroși tineri, pe care urmărindu-i apoi cum lucrează și cum își fac un rost în viață, a putut spune că în marea lor majoritate i-au dat satisfacție.

Producția uzinei depășește azi de cinci ori pe cea a anului 1948, iar numărul salariaților săi a ajuns la circa 12 000, față de 7 000 în anul naționalizării. Suprafața clădită s-a dublat, instalîndu-se numeroase utilaje noi de înaltă tehnicitate, care au contribuit nu numai la creșterea considerabilă a forței productive a muncii, dar și la îmbunătățirea substanțială a condițiilor de muncă și reducerea efortului fizic. În ultimele două decenii statul nostru a investit în uzinele „23 August“ aproape 1 miliard de lei, din care peste 500 milioane numai în perioada 1966—1970. Cincinalul recent încheiat a fost martorul sporirii cu 53% a producției și cu 33% a exportului. Fabricația de locomotive Diesel, de motoare și de echipamente de frînă reprezintă azi fabricația de serie cu o pondere de trei sferturi în producția totală a uzinei. Producția anuală de locomotive a ajuns în prezent la circa 300, cu puteri între 250 și 1250 CP. În total, pînă în anul semicentenarului uzina a fabricat 1 200 locomotive Diesel cu o putere medie de 450 CP. În ce privește motoarele, care

Dinu DRAGOMIRESCU

(Continuare în pag. 12)

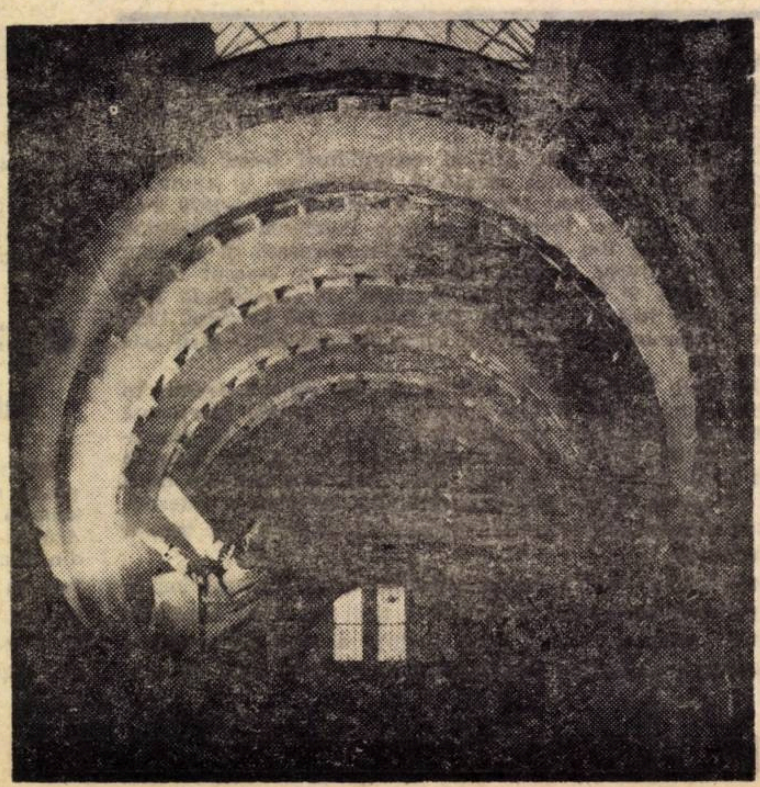

Fabricile de ciment de la Medgidia, Bicaz, Fieni, Turda și Bîrsești își au geneza aici, la „23 August“

1930

Condițiile avantajoase în care a fost încheiat contractul cu C.F.R., pe seama bugetului statului, și exploatarea muncitorilor explică în bună măsură sporirea capitalului de peste 9 ori față de începutul anului 1928.

1930 (decembrie) — 1931 (martie)

Din cauza crizei întregul personal este concediat.

1931—1934

Capacitatea de producție se ridică pînă la 25 locomotive cu aburi pe an. Totodată programul de producție se lărgește prin asimilarea în fabricație a unor cazane de aburi stabile și a instalațiilor pentru rafinării. Efectivul fabricii ajunge la 800 muncitori și 25 cadre tehnico-administrative. Intărindu-și organizarea, muncitorii reușesc să

impună în 1932 unele măsuri de protecția muncii. In afară de acțiunile revendicative pe care le organizează, avînd în frunte pe comuniști, cu diferite prilejuri lucrătorii își exprimă solidaritatea cu muncitorii de la celelalte întreprinderi bucureștene ale timpului. Astfel, în timpul grevelor din februarie 1933 ei își donează salariul pe o zi familiilor ceferiștilor uciși sau arestați. În 1934, fabrica are la activul său construirea primei sute de locomotive și motorizarea a zece vagoane de persoane pentru liniile secundare.

1934—1936

Pregătirea fabricației automotoarelor Diesel noi, pe două, patru și opt osii, România fiind una din primele țări care își va înzestra cu ele căile sale ferate.

1936—1944

Se asimilează, ca anexă a fabricației de locomotive cu aburi și automotoare, producția sub licență de echipament de frînă, motoare Diesel de pînă la 240 CP, transmisii mecanice și aparate de ungere. Incepe fabricarea oțelurilor rapide de scule și aliate de construcție, a țevilor laminate, după procedeul Stiefel, aplicat aici pentru prima oară în Europa etc. Se trece la producția de război. Se intensifică participarea capitalului străin.

1941

Uzina este rechiziționată de stat, care o va da în exploatare unei societăți mixte româno-germane, „Rogifer“.

1944

Bombardamentele provoacă numeroase victime și pagube materiale. După insurecția armată de la 23 August, muncitorii își aduc contribuția la lupta împotriva fascismului, sub lozinca „Totul pentru front, totul pentru victorie!“.

1945

Uzina revine în administrația societății Malaxa. Se reia producția tradițională. In perioada imediat următoare sînt asimilate în producție vagoanele de marfă.

1948

La 11 iunie, prin actul naționalizării, uzina trece în proprietatea celor ce muncesc, iar cu ocazia celei de a patra aniversări a eliberării țării, capătă numele sub care este cunoscută astăzi. În total uzina a fabricat pînă în anul 1948 circa 450 locomotive cu aburi de 1500—3100 CP și circa 300 automotoare echivalente.

CREŞTEREA BUNĂSTĂRII POPORULUI-SENSUL FUNDAMENTAL ŞI CONSTANT AL POLITICII P.C.R.

SOCIALISMUL, — realitate trainică şi prezenţă constantă în conştiinţa noastră, — a schimbat din temelii faţa ţării şi condiţiile de viaţă ale poporului. Prin politica profund ştiinţifică a P.C.R., politică sprijinită pe aplicarea creatoare a învăţăturii marxist-leniniste la condiţiile concrete ale României, se realizează acea legătură specifică orînduirii noastre socialiste între dezvoltarea puternică a forţelor de producţie şi satisfacerea tot mai deplină a nevoilor materiale şi spirituale ale poporului. Aşa cum sublinia secretarul general al P.C.R., tovarăşul Nicolae Ceauşescu **„întreaga activitate de construcţie socialistă, tot ceea ce făurim noi este destinat satisfacerii nevoilor materiale şi spirituale ale omului, ridicării din toate punctele de vedere a bunăstării sale, asigurării condiţiilor ca toţi membrii societăţii să se bucure din plin de binefacerile civilizaţiei moderne".**

Realitatea celor 27 de ani de la Eliberarea ţării de sub jugul fascist a confirmat şi confirmă tot mai mult această trăsătură fundamentală a politicii partidului nostru, înlăturarea, pentru totdeauna, a exploatării omului de către om şi asigurarea unui trai demn, civilizat pentru toţi oamenii muncii de la oraşe şi sate, constituind una din cele mai mari realizări ale vastei opere de construire a socialismului.

● Puternică dezvoltare a forţelor de producţie şi creştere rapidă a venitului naţional

SEMNIFICAŢIA remarcabilelor realizări obţinute în ridicarea bunăstării materiale şi a nivelului cultural al oamenilor muncii în anii construcţiei socialiste, se desprinde mai clar pe fondul situaţiei din trecut a economiei româneşti şi al nivelului de trai al populaţiei. O expresie sintetică a imaginii economice a României şi a sărăcirii ei în timpul regimului burghezo-moşieresc o constituie faptul că între anii 1925—1934 (după calculul economistului Colin Clark) venitul naţional pe locuitor a fost mai mic decît în oricare altă ţară capitalistă din Europa. Burgheziei române îi plăcea să denumească ţara noastră drept „Belgia Orientului". În comparaţie cu adevărata Belgie, această „Belgie a Orientului" avea însă în anul 1938 un venit naţional pe locuitor de 13 ori mai mic. Repartiţia venitului naţional din România burghezo-moşierească avea toate caracteristicile repartiţiei capitaliste. Aproximativ 60—65%, iar în unele ramuri şi mai mult, din valoarea nou creată o reprezenta plusvaloarea însuşită de clasele exploatatoare.

Recensămintele din trecut au scos în evidenţă procentul ridicat de analfabeţi, care la începutul secolului atingea în regiunile din sudul şi estul ţării 78%, iar indicele din nord-vestul ţării atingea 57% din populaţia în vîrstă de şcoală şi peste această vîrstă. În anul 1930, România avea 38,9% analfabeţi.

Consumul populaţiei muncitoare din România în timpul regimului burghezo-moşieresc caracteriza şi el această situaţie. În comparaţie cu ţările din Europa apuseană, consumul de produse industriale pe locuitor era în România de 3,5 ori mai mic; consumul de carne era de 2,2 ori mai mic decît în Cehoslovacia şi de 4,3 ori mai mic decît în Danemarca. Aceste condiţii de viaţă impuse oamenilor muncii au dus la creşterea mortalităţii generale şi mai ales infantile. Mortalitatea generală se ridica la 19,1‰ locuitori în 1938, iar mortalitatea infantilă la 179‰ născuţi vii, ceea ce reprezenta unul din cel mai ridicat nivel din Europa.

Partidul comunist român, singurul apărător consecvent al intereselor poporului muncitor, a sprijinit şi condus neabătut lupta clasei muncitoare şi a tuturor oamenilor muncii împotriva exploatării capitaliste pentru eliberare de exploatare şi asuprire.

După Eliberare, condusă de partid, clasa muncitoare în alianţă cu ţărănimea muncitoare a izgonit pentru totdeauna de la putere clasele exploatatoare, a făurit relaţiile socialiste de producţie, creînd astfel condiţiile pentru o repartizare echitabilă a produselor muncii şi pentru ridicarea nivelului de viaţă material şi cultural al întregului popor.

Aşa cum au arătat clasicii marxism-leninismului, nivelul repartiţiei nu depinde numai de condiţiile sociale, ci şi de nivelul de dezvoltare a producţiei sociale. Pornind de la rolul hotărîtor al forţelor de producţie în dezvoltarea socială, partidul nostru a pus în centrul politicii sale economice lărgirea bazei de materii prime, dezvoltarea şi perfecţionarea continuă a producţiei pe baza tehnicii şi ştiinţei moderne, utilizarea raţională a resurselor de muncă, principalul izvor al avuţiei naţionale.

Ca urmare, venitul naţional — indicatorul cel mai concludent, care caracterizează în modul cel mai sintetic nivelul de dezvoltare al societăţii şi posibilităţile de ridicare a nivelului de trai a marcat o creştere continuă şi rapidă, el fiind în 1970 de 6 ori mai mare decît în 1950. Alături de acest spor înalt este de remarcat contribuţia pe care a adus-o fiecare ramură a producţiei materiale la formarea venitului naţional, ceea ce vădeşte semnificative deplasări structurale, mutaţii calitative. În cadrul creşterii diferenţiate a aportului tuturor ramurilor la crearea venitului naţional se afirmă cu putere rolul industriei în special şi a ramurilor neagricole în general. În anul 1970, ponderea ramurilor neagricole în producţia venitului naţional era de 80,1%, industria participînd cu 60,3%.

Ca urmare a creşterii continue a acumulărilor băneşti, în perioada 1950—1970 au fost investite în economie aproape 650 miliarde lei din care 314 miliarde lei în cincinalul 1966—1970.

Caracterul dinamic al proceselor şi fenomenelor ce au avut loc în economia noastră, a căror esenţă constă în consolidarea poziţiei industriei, ca ramură dominantă, conducătoare în ansamblul economiei, ca factor decisiv al creşterii economice sînt demonstrate şi de faptul că producţia globală industrială din cincinalul 1966—1970 este aproape egală cu producţia realizată în întreaga perioadă a primelor trei cincinale (1951—1965).

De asemenea, succese deosebite au fost obţinute şi în domeniul dezvoltării agriculturii, unde producţia medie anuală vegetală şi animală din anii 1966—1970 a depăşit media anilor 1951—1955 de aproximativ 1,6 ori. Alături de industrie şi agricultură, progrese însemnate s-au obţinut în construcţii, transporturi, comerţ şi sfera serviciilor, în toate sectoarele economiei.

Schimbările în structura economiei au avut implicaţii adînci asupra condiţiilor de viaţă a populaţiei. Dezvoltarea economică generală a determinat accelerarea ritmului de urbanizare. Populaţia urbană a ajuns să deţină 41% din întreaga populaţie a ţării, faţă de 31,3% în 1956.

Modificări importante au avut loc în structura populaţiei ocupate, remarcîndu-se o creştere substanţială a ponderii populaţiei ocupate în ramurile neagricole.

	Structura %			1970 în % faţă de	
	1950	1965	1970	1950	1965
Populaţia ocupată total	100,0	100,0	100,0	118	102
— în ramurile neagricole	25,7	43,3	50,7	233	120
din care:					
— în industrie şi construcţii	14,2	25,5	30,8	257	123
— în agricultură şi silvicultură	74,3	56,7	49,3	78	89

Aceste mutaţii calitative în structura populaţiei ocupate prin creşterea celor ocupaţi în industrie are o influenţă favorabilă asupra productivităţii muncii şi implicit asupra creşterii nivelului de trai.

Ca urmare a dezvoltării şi consolidării bazei tehnico-materiale a economiei, numărul salariaţilor a ajuns în 1970 la 5,1 milioane; numai în cincinalul 1966—1970 s-au creat 800 mii noi locuri de muncă. Ponderea salariaţilor, a meseriaşilor din cooperaţia meşteşugărească şi a celor din cooperativele agricole de producţie a crescut de la 46% în 1965 la 54% în 1970. Numărul de salariaţi la 1000 locuitori a fost în 1970 de 252 faţă de 130 în anul 1950, ceea ce înseamnă că peste un sfert din populaţia ţării este salariată.

Numărul însemnat de noi locuri de muncă create în cursul cincinalului a fost acoperit în proporţie însemnată prin angajarea forţei de muncă feminină. Proporţia femeilor în totalul sporului numărului de salariaţi în perioada 1966—1970 a fost de aproape 43%, mult mai ridicată decît cea existentă la începutul cincinalului. Aceasta a determinat îmbunătăţirea ponderii numărului femeilor în totalul salariaţilor.

Schimbările cantitative şi calitative care au avut loc în dezvoltarea economică şi socială a ţării au creat condiţiile pentru creşterea într-un ritm susţinut a venitului naţional şi pentru repartizarea judicioasă a acestuia în fond de consum şi fond de acumulare, ceea ce a asigurat o creşt continuă a veniturilor tuturor categoriilor populaţiei.

Desfăşurarea activităţii economico-sociale în anii construcţiei socialiste a confirmat că tot ce se înfăptuieşte în ţa noastră este destinat omului, bunăstării şi fericirii sa ţelul suprem al politicii Partidului Comunist Român co stituindu-l ridicarea nivelului de trai material şi spiritu al poporului. **„Sensul fundamental şi constant al politi statului nostru, preocuparea primordială a partidului guvernului** — arată tovarăşul Nicolae Ceauşescu — es **creşterea bunăstării materiale şi spirituale a celor ce mu cesc de la oraşe şi sate, ridicarea nivelului de civilizaţ a întregii societăţi".**

Succesele realizate în dezvoltarea economiei noastre n ţionale în anii 1966—1970, nivelul şi proporţiile acestei de voltări marchează, într-adevăr, un nou pas înainte pe dr mul făuririi unor condiţii de trai tot mai demne de efo turile pe care oamenii muncii le consacră edificării soci tăţii socialiste.

● Ample măsuri privind îmbunătăţirea sistemului de salarizare

ÎN ANII CINCINALULUI recent încheiat, din totalul v nitului naţional, pentru consum s-a alocat 69,7%, ceea a permis ca fondul de consum pe locuitor să crească 27%.

O preocupare de seamă a partidului nostru pe lin creşterii veniturilor celor ce muncesc a constituit-o perfe ţionarea sistemului de salarizare, pentru ca acesta — spiritul principiilor de echitate — să reflecte cît mai rea în funcţie de noile condiţii ale producţiei, cerinţele repart ţiei după muncă, să stimuleze desfăşurarea unei activită eficiente, să contribuie la ridicarea pregătirii politice profesionale.

Urmărindu-se cu perseverenţă traducerea în viaţă a po liticii partidului şi statului nostru de ridicare continuă nivelului de trai al populaţiei, în cincinalul 1966—1970, c urmare a dezvoltării economiei naţionale, au avut loc ma multe acţiuni de majorare a salariilor. Astfel, în cursu anului 1967, cu începere de la 1 august şi cu aproximati un an mai devreme decît s-a prevăzut au fost majorat salariile mici, în toate ramurile şi activităţile în medie c 10,4%. Cu această ocazie salariul tarifar minim pe eco nomie a fost ridicat de la 570 lei lunar la 700 lei lunar De asemenea, au fost majorate salariile unor lucrători d la calea ferată ocupaţi în siguranţa circulaţiei, ale munci torilor portuari (docherilor) şi s-au adus unele corectur în nivelul salariilor economiştilor, pentru realizarea une corelări mai corespunzătoare cu salariile personalului tehnic-ingineresc.

Începînd cu anul 1969 a avut loc, în mod treptat, generalizarea noului sistem de salarizare şi majorarea salariilor acţiune încheiată la 1 martie 1970, cînd toţi salariaţii din România au beneficiat de salarii mărite. Cu începere din luna mai 1970, pentru îmbunătăţirea în continuare a situaţiei celor cu venituri mici, nivelul salariului tar minim a fost ridicat de la 700 lei lunar la 800 lei luna fiind majorate şi salariile tarifare de pînă la 1210 lei lunar ale tuturor categoriilor de salariaţi din economia naţională.

De la aceeaşi dată s-au adus îmbunătăţiri în sistemul de aşezare a impozitelor pe salarii şi alte venituri, astfel că veniturile provenite din salarii pînă la 850 lei se scutesc de impozit, iar cele pînă la 1200 lei vor suporta cote reduse de impozite. Ansamblul măsurilor luate pe linia îmbunătăţirii salarizării, precum şi sporirea productivităţii muncii au determinat creşterea salariului mediu de la 1.115 lei în anul 1965 la 1.435 lei în 1970, ceea ce înseamnă o creştere de 28,7%.

Ca efect al sporirii salariilor pe toate căile de la un an la altul, ca urmare a ridicării calificării, sporirii productivităţii muncii, reducerii suplimentare a preţului de cost, obţinerii unor rezultate deosebite în muncă, prin majorările generale acordate în perioada 1966—1970 şi a creşterii cu precădere a salariilor mici, s-au produs modificări substanţiale în ce priveşte repartizarea salariaţilor pe grupe de salarii realizate, astfel că în 1970 peste 70% din numărul muncitorilor au realizat salarii mai mari de 1 100 lei, în timp ce în 1965 numai 34% din muncitori realizau asemenea venituri.

Pentru caracterizarea ridicării nivelului de trai al populaţiei salariate o importanţă deosebită o prezintă cunoaşterea puterii de cumpărare a salariului. În perioada 1966—1970 au fost reduse preţurile la o serie de bunuri de consum; totodată, ca urmare a necesităţii de rentabilizare a unor sectoare, precum şi pentru cointeresarea producătorilor agricoli au fost majorate preţurile cu amănuntul la unele produse, tarifele la unele servicii şi chiriile. Salariul real a crescut în anii cincinalului recent cu 20%, iar faţă de 1950 de peste 2,7 ori.

Ca urmare a eforturilor făcute de stat pentru dezvoltarea şi modernizarea agriculturii prin mecanizare, chimizare şi lucrări de hidroamelioraţii a sporit producţia agricolă şi pe această bază veniturile ţărănimii. Au fost majorate preţurile de cumpărare a produselor agricole de către stat, a crescut venitul în bani pentru o normă de muncă convenţională — în cooperativele agricole de producţie. În anul 1970 faţă de 1965 veniturile băneşti de la cooperativele agricole de producţie şi încasările din valorificarea produselor agricole către fondul de stat chiar în condiţiile climatice mai puţin favorabile şi a calamităţilor din primăvara anului 1970 au sporit cu 18%.

● 27,5% din cheltuielile bugetare — pentru acţiuni social-culturale

VENITURILE directe, rezultate în urma aplicării principiului socialist de retribuţie constituie principala, dar nu şi singura sursă de satisfacere a nevoilor oamenilor muncii. Alături de ele, populaţia beneficiază de venituri importante din fondurile sociale de consum, fie sub formă de venituri în bani cum ar fi pensiile, bursele, alocaţia de stat pentru copii etc. fie sub forma de servicii gratuite sau cu tarif redus cum ar fi cele de învăţămînt, ocrotirea sănătăţii etc.

Examinarea sumelor cheltuite din bugetul de stat pentru acțiuni social-culturale evidențiază o dinamică continuu ascendentă, în concordanță cu creșterea producției materiale și a venitului național. Astfel, fondurile sociale de consum alocate de la bugetul de stat în 1970 au fost de 35,9 miliarde lei, cu circa 61% mai mari decît în 1965 și de 10 ori față de 1950. Aceste fonduri au reprezentat 27,5% din totalul cheltuielilor bugetare.

Prin multiplele lor destinații, fondurile sociale de consum se răsfrîng, de fapt, în viața fiecărei familii, întregindu-i într-un fel sau altul bugetul, contribuind, alături de creșterea salariului, la ridicarea nivelului de trai al celor ce muncesc. Veniturile realizate din fondurile sociale de consum sînt cu mult mai însemnate la familiile numeroase, cu venituri mici, adică tocmai la cei care pentru o dezvoltare fizică și intelectuală corespunzătoare au nevoie de aceste venituri. Calculate în medie pe o familie cheltuielile pentru finanțarea acțiunilor social-culturale au sporit de la 3.600 lei în 1965 la 5500 lei în 1970.

Salariații care au copii și un anumit nivel al veniturilor din salarii, beneficiază în România din partea statului, de alocație lunară pentru copii. Pentru a veni într-o măsură mai mare în ajutorul familiilor de salariați cu venituri relativ mici și cu copii, a fost majorat cuantumul acestei alocații. Astfel, alocațiile pentru copiii salariaților cu salarii pînă la 1300 lei au fost mărite în anii cincinalului trecut la 130 lei lunar în mediul urban și la 80 lei în mediul rural. S-a introdus indemnizația de 1000 lei ce se acordă la naștere pentru al treilea copil și următorii.

Pentru îmbunătățirea condițiilor de viață ale pensionarilor, începînd cu 1 ianuarie 1967 au fost majorate pensiile de asigurări sociale și alte categorii de pensii. Ca urmare a acestor măsuri, precum și a creșterii numărului de pensionari, fondurile alocate au fost în 1970 de 2,2 ori mai mari decît în 1965, iar nivelul mediu al pensiei pentru limita de vîrstă a sporit în acești ani cu 32%. Totodată, a fost introdus, începînd cu anul 1967 sistemul de pensionare a țăranilor cooperatori. În 1970 pensiile plătite cooperatorilor au însumat aproape un miliard lei.

Îmbunătățirea structurii consumului alimentar

CREȘTEREA veniturilor bănești ale populației a fost însoțită de o dezvoltare corespunzătoare a industriei bunurilor de consum. România produce azi autoturisme, televizoare, frigidere, aparate de radio, precum și o gamă mai largă de țesături, încălțăminte, mobilă, mașini și aparate de uz casnic, mărfuri alimentare etc., ceea ce asigură condiții din ce în ce mai bune de aprovizionare a populației cu bunuri de larg consum prin comerțul socialist. Astfel, în anul 1970 volumul desfacerilor de mărfuri a sporit cu 49% față de anul 1965. Volumul desfacerilor de mărfuri din anul 1950 s-a realizat în 1970 în numai 50 de zile.

Modificările intervenite în nivelul și structura veniturilor populației s-au reflectat și în cererea de consum, în orientarea cumpărătorilor într-o mai mare măsură spre bunuri, nealimentare și în special spre bunuri de folosință îndelungată destinate sporirii gradului de confort și satisfacerii unor nevoi spirituale. În timp ce desfacerile de produse alimentare au sporit în anii 1966—1970 de 1,4 ori, desfacerile de mărfuri nealimentare au crescut de 1,6 ori.

Vînzările medii pe locuitor la principalele mărfuri nealimentare

	U/M	1965	1970	1970 în % față de 1965
Țesături și confecții (bumbac, lînă și mătase)	ml.	15,3	16,9	110
Încălțăminte din piele	per.	1,2	1,5	125
Aparate de radio (la 1 000 loc.)	buc.	14,1	13,9	99
Mobilă (la 1 000 loc.)	mii lei	101	160	158
Televizoare (la 1000 loc.)	buc.	8,4	12,0	143
Frigidere (la 1 000 loc.)	buc.	6,2	7,1	115
Mașini de cusut (la 1 000 loc.)	buc.	2,9	3,6	124
Mașini electrice, de spălat rufe de uz casnic (la 1 000 locuitori)	buc.	4,4	5,4	123

S-a realizat, de asemenea, o îmbunătățire a structurii consumului alimentar. A sporit mai rapid consumul de produse alimentare cu calități nutritive ridicate. Concludentă în această privință este creșterea volumului desfacerilor de lapte de 1,7 ori, brînzeturi de 1,6 ori, carne de 1,2 ori, legume proaspete de aproape 2 ori, fructe proaspete de 2,2 ori, ouă de aproape 2 ori, pește proaspăt și congelat de 1,9 ori.

Acces larg la învățămînt, cultură și ocrotirea sănătății

ÎN ANII CONSTRUCȚIEI SOCIALISTE a vut loc o adevărată revoluție în domeniul învățămîntului, culturii și științei, care au devenit accesibile maselor largi. Pentru a releva dezvoltarea învățămîntului este suficient să menționăm faptul că în România fiecare al cincilea cetățean al țării este elev sau student.

O realizare deosebită a statului nostru este faptul că toate formele de învățămînt din România sînt gratuite și accesibile tuturor categoriilor de populație.

Una din sarcinile de bază ale învățămîntului de cultură generală în etapa actuală este prelungirea duratei școlarizării obligatorii de la 8 la 10 ani. În România, statul acordă gratuit manuale școlare tuturor elevilor din învățămîntul de cultură generală. Din numărul total al studenților 63,4 mii sînt bursieri, peste 70 mii studenți locuiesc în cămine, iar aproape 60 mii iau masa la cantine. În anul 1969, cuantumul burselor pentru studenți a fost majorat cu 20%.

Sprijinul acordat de stat pentru pregătirea școlară și educarea tinerei generații se reflectă în creșterea de la an la an a cheltuielilor făcute pentru fiecare elev sau student. Astfel, spre exemplu, cheltuielile medii ce revin pe un elev din școlile de cultură generală au crescut de la 1042 lei în anul 1965 la 1430 lei în anul 1970, iar pentru un student de la 10.405 lei în 1965 la 11.850 lei în anul 1970.

S-a dezvoltat baza materială a învățămîntului de toate gradele. În anii 1966—1970 au fost construite circa 13 400 săli de clasă pentru învățămîntul de cultură generală, profesional și tehnic, noi laboratoare, ateliere școlare, internate și cantine. În învățămîntul superior s-au dat în folosință spații de învățămînt însumînd aproape 153 mii mp, cămine studențești cu cca 18 mii locuri și cantine pentru aproape 15 mii persoane. S-a continuat lărgirea bazei materiale a culturii, s-au îmbunătățit conținutul și calitatea activității culturale din țara noastră. Alături de școală, așezămintele și instituțiile de artă și cultură de la orașe și sate au desfășurat o bogată și variată activitate în rîndul populației pentru culturalizarea maselor și dezvoltarea constiinței socialiste.

Eforturile deosebite din partea statului sînt îndreptate pentru ocrotirea sănătății, acordarea asistenței medicale fiind gratuită. În anii 1966—1970 pentru ocrotirea sănătății și asistență socială s-au alocat de la bugetul de stat 35,2 miliarde lei.

Pentru îmbunătățirea ocrotirii sănătății s-au dat în folosință noi unități spitalicești, a continuat acțiunea de utilare cu aparatură modernă de investigație și tratament. Pentru a se asigura accesibilitatea populației din toate localitățile la asistență sanitară s-au luat măsuri de repartizare mai judicioasă a cadrelor medicale pe teritoriul țării; în prezent la un medic revin 676 locuitori. Grija pentru sănătatea poporului conjugată cu ceilalți factori social-economici a determinat prelungirea duratei medii a vieții de la 42 ani în 1932 la 68,5 ani în perioada 1964—1967.

O atenție deosebită se acordă îmbunătățirii continue a condițiilor de odihnă prin sporirea capacităților stațiunilor balneo-climaterice, crearea unor noi centre de agrement și recreare în zonele pitorești ale țării. O măsură cu adîncă semnificație socială, luată de partid și de stat, se referă la sporirea duratei concediului de odihnă. Astfel, durata minimă a concediului de odihnă a fost majorată de la 12 zile la 15 zile lucrătoare, crescînd în raport de vechimea în muncă pînă la 24 zile. Anumite categorii de salariați, în special cei care lucrează în condiții grele, beneficiază de sporuri de concediu de odihnă.

Un loc principal în cadrul politicii de ridicare a bunăstării populației l-a ocupat construcția de locuințe. Prin dezvoltarea și diversificarea construcțiilor de locuințe s-a făcut un serios pas înainte în direcția rezolvării problemei locuințelor. În anii 1966—1970 s-au dat în folosință din fondurile statului sau din credite acordate de stat 345 mii apartamente. Patrimoniul locativ al țării noastre s-a mărit și cu cele 314 mii locuințe construite de populație din fonduri și mijloace proprii, cea mai mare parte fiind situate la sate. Prin noile locuințe construite la orașe și sate a fost posibil ca peste 2 milioane de persoane să se mute, în acest interval, în case noi, mai bune, cu un grad de confort ridicat.

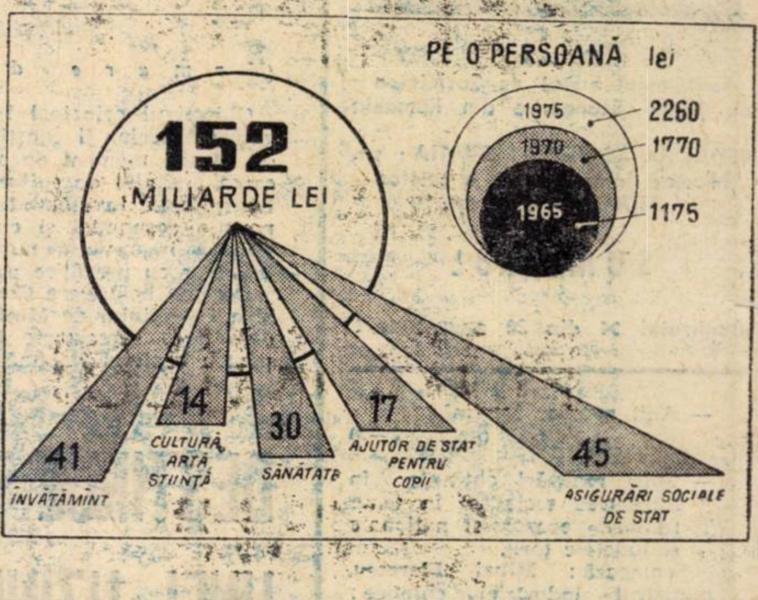

Cheltuieli pentru acțiuni social-culturale de la bugetul de stat 1966—1970

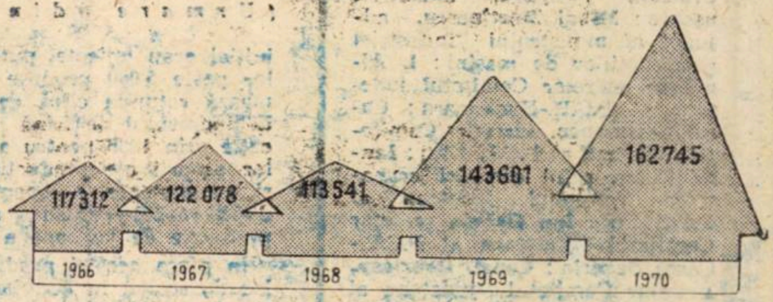

Numărul de locuințe date în folosință în perioada 1966—1970

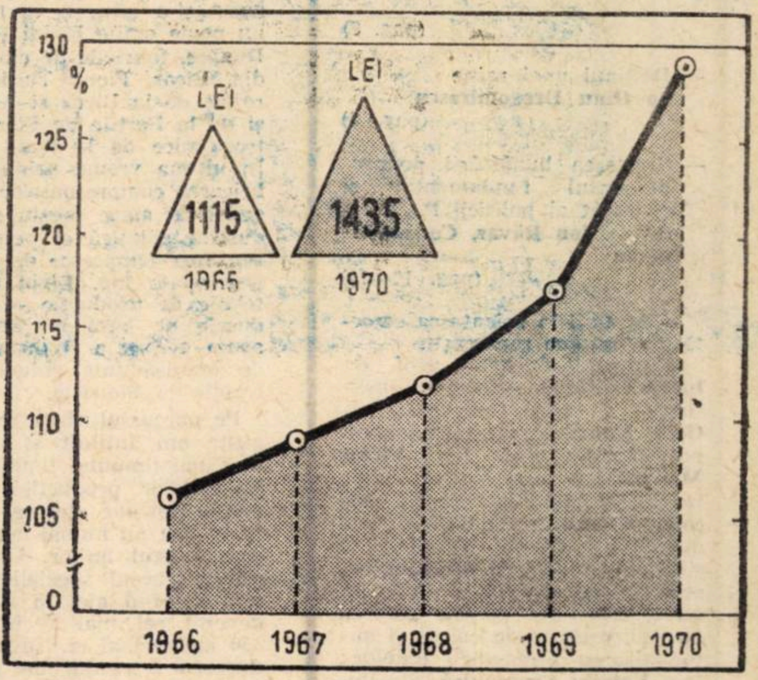

Dinamica salariului mediu (1965 = 100)

Actualul cincinal trasează un vast program pentru ridicarea nivelului de trai

DIRECTIVELE CONGRESULUI AL X-LEA al Partidului Comunist Român cu privire la planul de dezvoltare economico-socială a României pe anii 1971—1975 și liniile directoare ale acestei dezvoltări pe perioada 1976—1980 trasează un vast program pentru dezvoltarea mai departe a forțelor de producție, pentru ridicarea și diversificarea producției, în toate ramurile, pentru valorificarea superioară a resurselor naturale, pentru realizarea unor progrese însemnate în știință și tehnică, pentru ridicarea nivelului de cultură generală și profesională a cadrelor, pentru îmbunătățirea și perfecționarea activității în toate domeniile.

Așa cum sublinia la cel de-al X-lea Congres tovarășul Nicolae Ceaușescu: „Programul dezvoltării în următorul deceniu va asigura în mod hotărîtor apropierea României de nivelul țărilor cu o economie avansată, atît din punct de vedere al producției, productivității muncii și venitului național pe un locuitor cît și din punct de vedere al nivelului de trai".

Pentru asigurarea bazei materiale a ridicării nivelului de trai, venitul național este prevăzut să crească pînă în 1975 cu 68—82%, cu un ritm mediu anual de 11—12,7%, avîndu-se în vedere, în același timp, o repartizare judicioasă a acestuia pentru consum și acumulare. Din venitul național 68—69% va fi destinat pentru consum, iar 31—32% pentru acumulare.

Dezvoltarea rapidă a forțelor de producție, continuarea în ritm susținut a industrializării socialiste, dezvoltarea și modernizarea agriculturii și a celorlalte ramuri ale economiei naționale vor face posibilă crearea de noi locuri de muncă; în anul 1975, față de 1970 numărul salariaților va spori cu circa 1 milion persoane.

În cincinalul actual se vor lua noi măsuri care vor permite creșterea salariului minim la 1100 lei, concomitent cu o majorare generală a salariilor, astfel încît salariul mediu pe economie să fie în 1975 de 1800 lei. Mai plastic prezentat, **creșterea salariului mediu lunar pe economie va însemna realizarea în 1975 într-o săptămînă a salariului din 1950.**

În mod asemănător se vor lua măsuri și pentru creșterea veniturilor țărănimii. Astfel, venitul minim garantat pentru cooperatorii care participă cu regularitate la muncă va crește la 400 lei lunar în producția de cîmp și 500 lei lunar în zootehnie. În aprecierea veniturilor țărănimii trebuie ținut seama și de măsurile recent adoptate cu privire la acordarea de ajutoare pentru copii, pentru naștere și boală, asistență medicală gratuită în spitale, tratament cu plată redusă în stațiuni balneo-climaterice.

Măsurile ce se vor lua pentru creșterea nivelului de trai se vor concretiza în sporirea continuă a veniturilor reale ale populației. În anul 1975 salariul real va spori cu 20% față de nivelul atins în 1970, iar veniturile reale ale țărănimii provenite din muncă în cooperativele agricole de producție și din gospodăriile personale cu 22—30%.

Cincinalul 1971—1975 acordă, în continuare, o atenție deosebită aprovizionării populației cu bunuri de consum. Vînzările de mărfuri prin comerțul socialist vor spori cu 40—46%. Creșteri deosebite se vor înregistra la vînzările de produse alimentare, concomitent cu sporirea desfacerilor de bunuri de valoare relativ mare și de folosință îndelungată (aparate de radio, televizoare, frigidere, mobilă, autoturisme), fapt care va contribui la creșterea înzestrării familiilor cu astfel de bunuri, la ridicarea gradului de confort și civilizație. Pe lîngă veniturile din muncă, populația va beneficia de fonduri importante ce se vor aloca de la bugetul de stat pentru acțiuni social-culturale. Pe întregul cincinal aceste fonduri se vor ridica la suma de 218 miliarde lei, aceasta reprezentînd mai mult decît întregul venit național al țării din 1970.

În domeniul ocrotirii sănătății se prevede dezvoltarea, în continuare, a bazei materiale a asistenței medicale prin construirea de noi unități spitalicești, dotarea acestora cu aparatură modernă pentru investigație și tratament. Va spori numărul locurilor în creșe și se va lărgi asistența medicală a copiilor; statul va sprijini eforturile populației din comune pentru construirea de dispensare cu case de naștere și locuințe pentru medici.

dr. Ion RAVAR
Cosma IONESCU

(Continuare în pag. 12)

ANUL IX **viața economică**

săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11.78.76 • București

SUMARUL

numărului 34 din 20 august 1971

— Anii marilor împliniri (pag. 2—3)

— Mari realizări obținute în întrecerea socialistă în toate ramurile economiei naționale și județele țării.
Semnează: **Mihai Florescu**, ministrul industriei chimice; **Matei Ghigiu**, ministrul construcțiilor industriale; **Traian Ispas**, ministrul industriei materialelor de construcție; **Ion Crăciun**, ministrul industriei ușoare; **Mihai Martinescu**, adjunct al ministrului industriei construcțiilor de mașini; **I. Almășan**, secretar Comitetul județean al P.C.R.-Hunedoara; **Carol Sossmanea**, secretar Comitetul județean al P.C.R.-Cluj; **Iancu Peteș**, șeful comisiei economice Comitetul județean al P.C.R.-Dolj, **Ion Grăsoi**, secretar Comitetul județean al P.C.R.-Caraș Severin; **Const. Dobrican**, secretar Comitetul județean al P.C.R.-Maramureș. (pag. 4—7)

— Hidrocentrala de la Porțile de Fier: La cota finală
de **Gheorghe Filimon** (pag. 8)

— Destinul unei uzine
de **Dinu Dragomirescu** (pag. 9)

— Creșterea bunăstării poporului-sensul fundamental și constant al politicii P.C.R.
de dr. **Ion Răvar, Cosma Ionescu** (pag. 10—11)

— Mutații în orientarea cercetării științifice românești.
Răspund la anchetă: prof. dr. **Florin Ciorăscu**, director al Institutului de fizică-București; ing. **Gelu Kahu**, directorul „Iceprona-v"-Galați; prof. dr. **Victor Mercea**, directorul Institutului de izotopi stabili-Cluj; prof. **Nicolae Giosan**, președintele Academiei de științe agricole și silvice; prof. dr. **M. Drăgănescu**, secretar permanent al Comisiei guvernamentale pentru dotarea cu echipamente de calcul și automatizarea prelucrării datelor; ing. **Valeriu Ceoceonică**, directorul Institutului de cercetări și proiectări pentru electronică și tehnică de calcul. (pag. 13—15)

■ **TEORII • IDEI**

— Echivoc sau subiectivism în înțelegerea dezvoltării sociale?
de **Anghel Schor** (pag. 16)

— Cărți: Investițiile accelerează pulsul industrializării socialiste
de **C. Gheorghe** (pag. 17)

■ **ECONOMIE MONDIALĂ**

— Tinerele state — o forță activă în lupta împotriva imperialismului, a politicii de dominație și dictat
de **A. Dumitrescu** (pag. 18)

— Devalorizarea de facto a dolarului — consecință directă a cursei înarmărilor
de **I. Pădureanu** (pag. 19)

Redactor șef: Gheorghe DOLGU

Tiparul: Intreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25

40 470

CREȘTEREA BUNĂSTĂRII

(Urmare din pag. 10—11)

Obiectivul principal în domeniul învățămîntului și pregătirii cadrelor îl constituie generalizarea școlii obligatorii de 10 ani, moment de o deosebită importanță pentru ridicarea gradului de cultură și civilizație al poporului român. Dezvoltarea învățămîntului în viitor, în concordanță cu nevoile economiei și culturii va face să sporească într-o măsură importantă numărul muncitorilor calificați și al cadrelor cu pregătire medie și superioară.

Recenta hotărîre a Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. și a Consiliului de Miniștri prevede aplicarea, începînd cu data de 1 septembrie 1971, a majorării alocației de stat pentru copii și îmbunătățirea regimului de acordare a acesteia. Alocația urmează să fie majorată pînă la 180 lei lunar pe copil în mediul urban și pînă la 130 lei în mediul rural, ambele alocații fiind diferențiate în raport cu nivelul veniturilor și numărul copiilor. Urmare acestei hotărîri au drept de alocație circa 3,6 milioane copii, care vor beneficia în acest cincinal de peste 31 miliarde lei.

În ansamblul măsurilor de ridicare a bunăstării populației, un obiectiv principal îl va constitui și în viitor îmbunătățirea condițiilor de locuit. Statul va aloca noi fonduri pentru construirea de locuințe și credite pentru construirea unui număr de 520 mii de apartamente. De asemenea, populația își va construi în regie proprie circa 270 mii de locuințe, situate îndeosebi la sate. Construirea celor aproape 800 mii locuințe va permite ca încă 2,5 milioane persoane să se mute în case noi.

Toate aceste prevederi, pe care am început să le înfăptuim, însuflețesc oamenii muncii în creșterea contribuției lor la progresul general al României socialiste.

DESTINUL UNEI UZINE

(Urmare din pag. 9)

inițial erau unicate, puterea totală a celor peste 5 000 produse după 1944 însumează rotunda cifră de 2 milioane CP. Echipamentul de frînă introdus în fabricație prin 1936 pentru a răspunde nevoilor proprii ale producției de locomotive și automotoare, a început să fie utilizat după război pentru aproape întreaga producție de vagoane a țării.

În afara acestei producții de serie, un loc de seamă în activitatea uzinei îl dețin în continuare unicatele — utilaje complexe de mare tehnicitate, utilaje grele destinate dezvoltării industriei noastre și exportului.

Lista obiectivelor la realizarea cărora colectivul de muncă al uzinelor „23 August" și-a adus o contribuție de seamă nu poate omite Podul Prieteniei de peste Dunăre, fabricile de ciment de la Medgidia, Bicaz, Fieni, Turda și Bîrsești, barajele de la Bicaz și Argeș, de pe Lotru și de la Porțile de Fier, combinatele petrochimice de la Brazi și de la Pitești. În ultima vreme uzina a abordat și fabricarea compresoarelor grele cu cilindrii opuși de mare presiune, necesare în industria chimică și petrolieră. La un asemenea compresor devenit — după cum îmi relata ing. **Liviu Jovmir**, director tehnic de producție — unul dintre produsele de bază ale uzinei, se lucrează acum pentru a fi instalat la combinatul de îngrășăminte chimice aflat în construcție la Slobozia.

Pe parcursul vizitei noastre la „23 August" am întîlnit și alți oameni care, în ciuda timpului limitat de multitudinea solicitărilor producției, ne-au vorbit cu multă pasiune despre realizările cărora le-au fost nu numai martori, ci și părtași de-a lungul anilor. Unul dintre aceștia este inginerul specialist **Henri Holban**, care lucrînd aici în uzină de 37 ani a devenit cel mai vechi dintre cei circa 350 ingineri ai ei. Tovarășii săi din conducerea centrului de proiectări al grupului de uzine ni l-au descris nu numai ca un specialist care a adus o mare contribuție în munca de concepție și în realizarea efectivă a producției de locomotive și automotoare, dar și ca un cronicar pasionat al dezvoltării uzinei și „peripețiilor" începutului. Solicitîndu-l să-mi istorisească ceva din evoluția uzinei, mi-a adus un teanc de prospecte, privind nu numai trecutul și prezentul, dar și viitorul uzinei, pe care-l clădesc astăzi în mod conștient, planificat 12 000 de salariați, avînd în primele rînduri puternicul detașament al celor trei mii de comuniști.

Programul de dezvoltare în curs de definitivare are în vedere ca la sfîrșitul cincinalului „23 August" să se prezinte ca cea mai puternică uzină din sectorul construcțiilor de mașini, devenit el însuși ramura conducătoare a economiei. Producția uzinei urmează să crească la mai mult decît dublul celei actuale. Pentru realizarea acestui obiectiv de mare răspundere se prevede pe de o parte adîncirea specializării pentru o folosire mai rațională a spațiilor de producție, a mașinilor și forței de muncă, dar și îmbunătățirea organizării producției și a muncii, intensificarea activității de autodotare, valorificarea mai rapidă în producție a licențelor și dezvoltarea cercetării proprii. Ca și alte căi pe care le-au evidențiat cu prisosință ultimele adunări generale ale salariaților, acest forum muncitoresc.

În același timp, prin planul de investiții pînă în 1975 vor fi dezvoltate și modernizate, treptat, toate compartimentele uzinei. Vor fi construite o nouă forje și o hală de ansamble sudate, o serie de secții vor fi reutilate, vor fi mecanizate și automatizate unele lucrări. În același timp se prevede creșterea numărului de salariați la 17 000—18 000 de unde sarcini sporite pentru grupul școlar de pe lîngă uzină cuprinzînd o școală profesională, una tehnică și alta de maiștri. Printre produsele noi de mare complexitate care sînt prevăzute a fi asimilate, gazeta „Viața Uzinei" menționează la loc de cinste presa hidraulică de 5 000 t/an pentru industria lemnului și linia tehnologică pentru ciment cu o capacitate de 3 000 tone în 24 ore.

Sarcini sporite revin uzinei și pe linia exportului, care azi reprezintă ceva peste 10% din produsele sale, dar va trebui să ajungă la 45—50% pînă la sfîrșitul cincinalului. Realizarea acestui obiectiv este strîns legată de aspectul calitativ al producției, de realizarea unor mașini și utilaje la nivelul tehnicii mondiale, corespunzătoare implicit și exigențelor în continuă creștere ale beneficiarilor interni.

Destinul mărcii „Faur" sub care sînt cunoscute astăzi pe cinci continente multe din produsele de tradiție sau mai noi ale marii întreprinderi din partea de răsărit a Capitalei se află însă în mîini bune și sigure. Obligația de a da numai produse de bună calitate și ridicat nivel tehnic are și o natură morală, un sens social, de care muncitorii de aici în frunte cu comuniștii sînt conștienți. Întrebîndu-l pe maistrul Vasile Lupescu, membru de partid din 1946, autor al cîtorva inovații, ce crede despre răspunderea în muncă, mi-a răspuns pe tonul cel mai firesc că are pretenția să găsească lucruri bune pe piață, fie că e vorba de bunuri de consum, mobilă, frigidere, îmbrăcăminte, produse agro-alimentare etc. „La fel și noi — spunea el — trebuie să livrăm numai produse bune, care să nu dea bătaie de cap celor care le folosesc".

Diploma de întreprindere evidențiată pe ramură în întrecerea socialistă obținută de colectivul uzinei anul trecut conferă o primă acoperire spuselor sale.

Afirmîndu-se pe terenul muncii pline de dăruire și abnegație în slujba propășirii patriei, muncitorii de la „23 August" nu uită să reamintească tinerilor pe care-i primesc în rîndurile lor că noile condiții de muncă și viață de care ei — alături de toți cei ce muncesc în această țară — se bucură astăzi, sînt rodul luptei și muncii lor de decenii, avînd în frunte, în trecut ca și astăzi, pe cei mai buni dintre ei — comuniștii.

Muncitorii de la „23 August" — ca și ceilalți muncitori ai țării — resimt direct grija conducerii partidului nostru, materializate în condițiile tot mai bune de muncă și de viață. Recent au început lucrările la un spital de 700 paturi și la creșele-cămin, numărul locuințelor puse la dispoziția salariaților uzinei a fost majorat și a intrat în funcțiune noua cantină.

Răspunzînd grijii conducerii partidului, a tovarășului Nicolae Ceaușescu personal, colectivul de muncă al uzinei și-a exprimat zilele trecute hotărîrea de a presta pînă la sfîrșitul anului un volum de muncă de 300 000 ore de muncă patriotică, pentru a sprijini construirea acestor obiective social-culturale, precum și lucrările de investiții industriale proprii. Totodată, conștienți de însemnătatea socială a producției uzinei lor, muncitorii, inginerii și tehnicienii de la „23 August", afirmîndu-și decizia lor fermă de a munci mai bine, și-au sporit angajamentul pe acest an la producția marfă cu 5 milioane lei.

Sarcinile de viitor nu sînt deloc ușoare dar realizările de pînă acum constituie o garanție că acest colectiv entuziast și priceput, care și-a cîștigat de-a lungul anilor o bine meritată reputație, va reuși și de data aceasta să le înfăpuiască.

JUDEȚUL MARAMUREȘ

(Urmare din pag. 7)

șinoase 18 800 mp furnir, 734 000 bucăți cărămizi și blocuri ceramice.

Multe din întreprinderile noastre și-au realizat mai devreme și prevederile planului pe 8 luni din acest an. Astfel, UEIL-Baia Mare și UEL-Tîrgu Lăpuș și-au realizat planul pe 8 luni la data de 8 august a.c., iar CEIL-Sighetul Marmației la 14 august a.c.

Plini de optimism în fața minunatei perspective deschise de actualul cincinal oamenii muncii din județul Maramureș sînt hotărîți să obțină în continuare noi realizări, pentru a îndeplini și depăși prevederile planului pe anul în curs, creînd condiții favorabile trecerii la înfăptuirea sarcinilor de plan pe 1972.

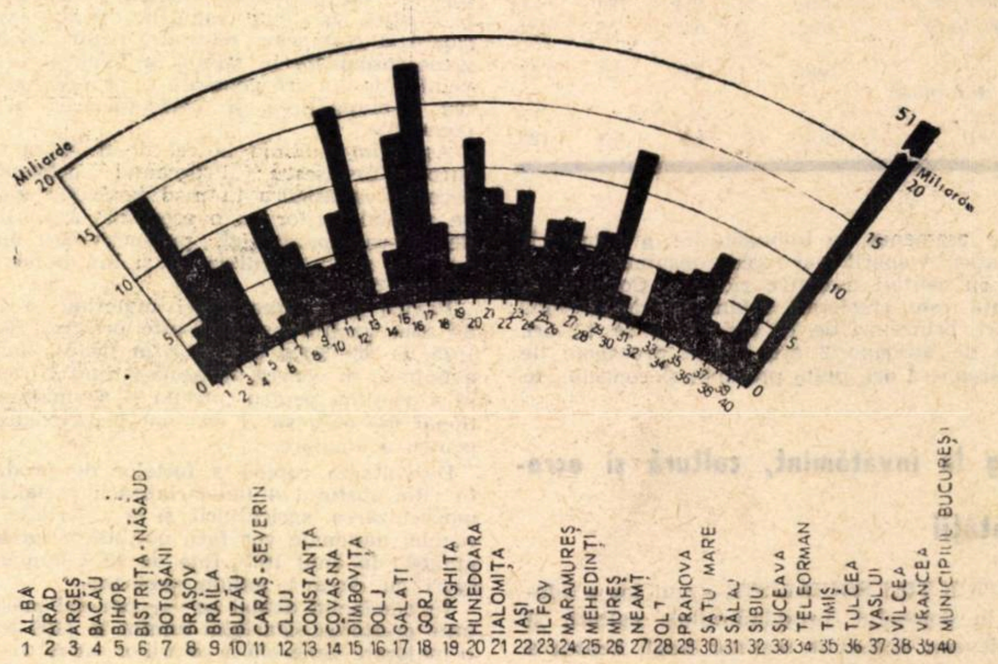

Investiții pe județe 1966—1970

ERATA

În numărul 33 al revistei noastre, la articolul „Unele probleme ale îndeplinirii planului de stat pe semestrul I și asigurării lui pe întregul an 1971" din pag. a 5-a, la tabelul din coloana 1-a se va citi: **Producția globală industrială 109,0.**

★

La articolul **„Charles P. Kindleberger pledează în apărarea imperialismului"**, din pag. 15, ultimele trei rînduri din col. 3 și primele 3 rînduri din col. 4 se vor citi „...rezultă că, între 1951 și 1963, statele în curs de dezvoltare au pierdut, de pe urma evoluției raportului de schimb (deci a schimbului neechivalent), suma impresionantă de **50 miliarde** de dolari".

MUTAŢII ÎN ORIENTAREA CERCETĂRII ŞTIINŢIFICE ROMÂNEŞTI

ÎN CADRUL anchetei organizate de revista noastră pe tema „Orientări ale ştiinţei româneşti pentru următoarele trei decenii şi accelerarea integrării rezultatelor cercetării în economie", am solicitat unor personalităţi din diferite domenii ale vieţii noastre ştiinţifice să-şi exprime opinia asupra următoarelor două aspecte pe care le implică creşterea rolului ştiinţei, ca forţă nemijlocită de producţie :

- **„Străpungerile" mai importante, în frontul ştiinţei, ce se întrevăd a se realiza, în domeniul lor de specialitate, viitoarele trei decenii şi, în mod corespunzător, obiectivele majore spre care trebuie concentrate forţele de cercetare româneşti.**

- **Ce trebuie făcut în primul rînd pentru accelerarea integrării în economie a rezultatelor cercetării.**

Corolarul ideilor şi propunerilor culese cu acest prilej este angajarea cercetării ştiinţifice din ţara noastră, tot mai deplin, pe linia sarcinilor trasate de cel de-al X-lea Congres al P.C.R., spre abordarea problemelor producţiei, a problemelor prezervării şi adaptării mai bune a mediului ambiant la cerinţele vieţii, în dorinţa integrării cît mai profunde în efortul uriaş al întregului popor de edificare a societăţii socialiste multilateral dezvoltate.

prof. dr. doc. Florin CIORĂSCU
Director al Institutului
de Fizică-Bucureşti

NE APROPIEM de momentul în care producţia de energie va putea face un salt considerabil. Cred că, în următoarele două decenii, lumea va fi martoră la următoarele mari progrese în această direcţie :

— În primul rînd va spori (probabil că aproape se va dubla) randamentul actual al centralelor electrice, în principal prin introducerea în ciclul lor energetic a convectorilor termoionici şi magnetoplasmodinamici care **vor transforma direct în energie electrică o parte din energia termică,** neutilizabilă acum. Avantajul rezultă clar dacă ne amintim că azi într-o centrală cu combustibili fosili se pierde aproape 60% din energia termică. Această risipă este de aproape 70% într-o centrală nucleară ;

— în al doilea rînd, va fi la îndemîna noastră pînă aproape în 1990 **o sursă nouă de energie primară, energia de fuziune nucleară** care — după cîte ştim azi — ne-ar putea da energie electrică fără nici un fel de deşeuri ;

— în al treilea rînd, există o mare probabilitate de a ajunge **să refacem artificial procesul natural de fotosinteză** ceea ce ne va permite ca, cu ajutorul radiaţiei solare, să refixăm sub formă de cărbune util bioxidul de carbon pe care azi îl răspîndesc în aer toate coşurile centralelor şi uzinelor noastre.

Bineînţeles că, pentru viitorul apropiat, institutele noastre de cercetări au multe sarcini legate de industrializarea ţării pe liniile tehnologiei actuale. În plus — deci, nu în subsidiar — ele trebuie să se preocupe intens şi de cele două categorii de probleme care rezultă din consideraţiile precedente, adică, pe de o parte. de **sursele noi de energie şi de îmbunătăţirea randamentului** centralelor clasice şi nucleare, iar pe de altă parte, de **elaborarea tehnologiilor de introducere în circuitul economic a deşeurilor de toate felurile.**

Dintr-un anume punct de vedere, ne-am obişnuit cu o reprezentare aproape „liniară" a evoluţiei economiei noastre : cu cît producem mai variat şi mai mult, deci cu cît se ridică mai repede nivelul nostru de trai, cu atît — sau aproximativ în aceeaşi măsură — trebuie să crească şi consumul de materii prime. Cu toată grija pe care o depunem şi cu toate succesele obţinute în gestionarea cît mai economicoasă a materialelor în toate sectoarele de producţie, această relaţie de proporţionalitate pare a nu putea fi schimbată calitativ. Lucrurile sînt văzute aşa nu numai de noi, ci în toate ţările cu tehnologie industrială dezvoltată sau în dezvoltare.

Mai există însă o consecinţă importantă a acestei evoluţii căreia i se acordă importanţă crescîndă în ultimul timp. Este vorba de deşeurile de toate genurile care se acumulează cantitativ, în acelaşi ritm cu creşterea consumului de materii prime şi de fabricaţie, infestînd mediul înconjurător, scăzîndu-i capacitatea de întreţinere normală a vieţii plantelor, animalelor şi a omului însuşi.

Volumul deşeurilor va continua să crească şi este evident că ne apropiem de limită şi în ce priveşte capacitatea sistemului ecologic al pămîntului de a absorbi agenţii poluanţi în condiţii de securitate pentru viaţă. Optimiştii au lansat unele soluţii „radicale" şi pentru această problemă : scufundarea containerelor cu reziduuri — nu în oceane (este o rezolvare care s-a dovedit inacceptabilă) — ci în mine părăsite foarte adînci sau în puţuri şi mai adînci anume forate. Sau, cum s-a spus de mai multe ori în cazul foarte periculoaselor deşeuri radioactive, să fie depozitate acolo unde nu se pun probleme ecologice, de pildă pe Lună. Chiar dacă s-ar putea proceda aşa destul de curînd, soluţia n-ar merge uşor decît pentru deşeuri solide şi foarte greu sau de loc pentru bioxidul de carbon, oxidul de carbon, oxizii de azot şi alte gaze nocive care se descarcă astăzi pretutindeni în atmosferă.

Din fericire există încă o cale de rezolvare a întregului şir de probleme enunţate mai sus, cale care, în principiu cel puţin, apare mai simplă, mai raţională şi mai apropiată de posibilităţile actuale ale ştiinţei şi tehnicii. Ea constă în **readucerea deşeurilor în circuitul economic,** adică în înlocuirea actualei scurgeri liniare cu care avem de-a face în domeniul materialelor (materii prime — materiale utile — deşeuri), cu o **circulaţie închisă, în buclă,** care să se conducă la retransformarea deşeurilor în materiale utile.

Fără îndoială, ideea nu este nouă în esenţa ei : termoficarea este un exemplu la îndemîna oricui ca şi refolosirea fierului vechi în oţelării ; să ne amintim apoi că utilizarea gunoiului de grajd ca îngrăşămînt agricol constituia o practică curentă. Dar măsura în care această idee a fost valorificată pînă acum nu a schimbat sensibil caracterul liniar al economiei. De pildă aproape toate marile uzine chimice sau de prelucrare a ţiţeiului au guri imense de evacuare a gazelor ce nu le sînt utile, şi care se ard înainte de a fi răspîndite în atmosferă sub formă de oxizi de carbon sau de alţi metaloizi, mai mult sau mai puţin saturaţi. O risipă imensă şi de materiale şi de energie termică. Exemple pot fi date în număr foarte mare.

Echipe ale unor institute de cercetări au şi identificat posibilităţi de valorificare imediată şi cu mari avantaje economice a unor asemenea deşeuri. În cea mai mare parte însă a fost vorba mai ales de valorificarea acelora care se pretau la refolosire datorită capacităţii lor calorice, energetice. De pildă, utilizarea în industria siderurgică a unor gaze combustibile pe care industria chimică le arunca.

Un asemenea început este însă exact cel normal pentru că. dacă avem în vedere retransformarea deşeurilor în produse utile propriu-zise, ajungem repede la concluzia că această operaţie cere un consum de energie superior celui necesar obţinerii aceloraşi produse din materii prime naturale. Rezultă deci că producţia de energie care, într-o concepţie de utilizare „liniară", creşte şi ea în acelaşi ritm sau puţin mai repede decît producţia globală, trebuie să sporească mult mai rapid în cazul aplicării unei concepţii de utilizare „în ciclu" a materialelor. Iată deci, că nefolosirea completă a deşeurilor şi poluarea mediului ambiant au drept cauză directă un disponibil insuficient de energie utilă la scară mondială. Motiv pentru care nu a existat nici din partea cercetărtorilor preocupare permanentă pentru inventarierea tehnologiilor necesare economiei „ciclice" a materialelor.

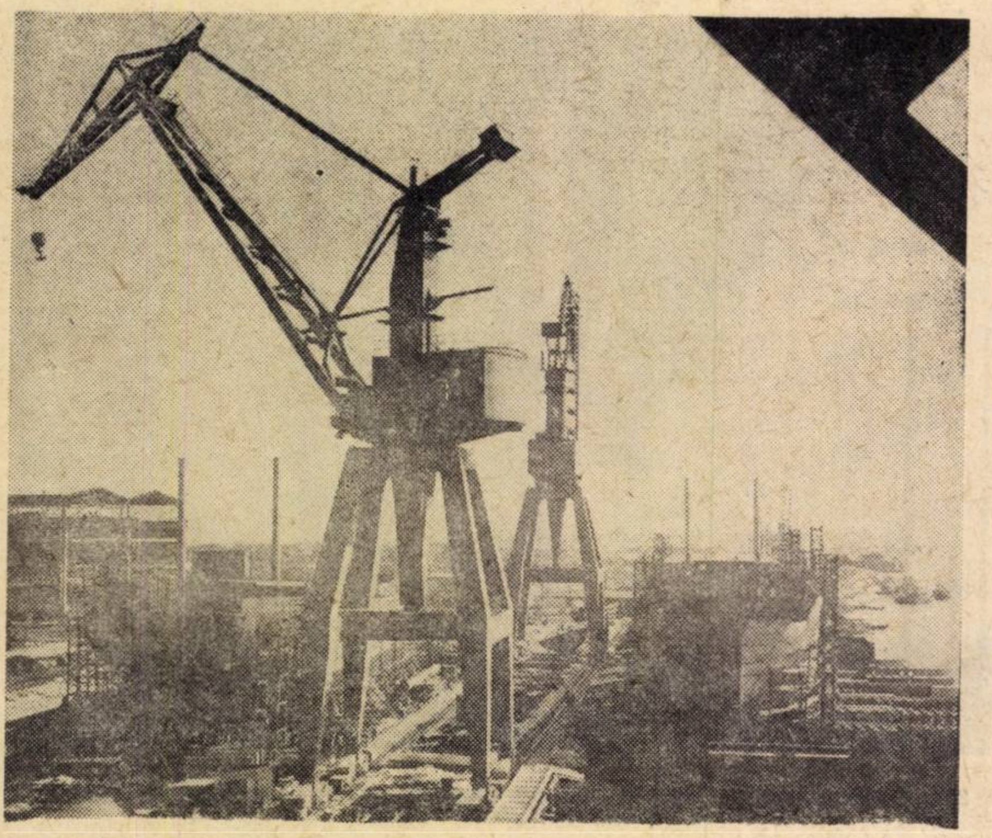

Industria navală îşi pregăteşte o rampă de lansare foarte modernă de pe care vor lua startul, în pragul mileniului III, nave gigant (Şantierul naval-Galaţi)

ing. Gelu KAHU
Directorul ICEPRONAV — Galaţi

INSTITUTUL de Cercetare şi Proiectare pentru Construcţii navale din Galaţi, pe lîngă proiectarea de nave de cele mai diferite tipuri, elaborează studii program pentru beneficiari de flotă, execută cercetări pentru noi sisteme de navigaţie, noi echipamente de completare, noi materiale, se preocupă de procedee tehnologice avansate, se străduieşte, cu personalul său tînăr şi ataşat meseriei pe care o profesează, să-şi aducă contribuţia potrivit sarcinilor trasate la înfiinţare, în urmă cu cinci ani.

Prin promovarea noului în domeniul industriei navale, cu şantierele ei în plină, intensă şi complexă construcţie, reconstrucţie, dotare, institutul nostru îşi pregăteşte o rampă de lansare foarte modernă de pe care vor lua startul în acest viitor apropiat, al cărui capăt este pragul dintre milenii, nave foarte mari, gigant (55—60.000 tone şi 150.000 tone) la Constanţa, nave port-container la Galaţi, nave rapide în execuţie la ICEPRONAV (pe aripi şi pe pernă de aer). În preocupările noastre vor intra. de asemenea, tehnologii avansate de construcţie şi montaj în toate şantierele (prefabricarea tubulaturilor, montaje după principii noi), programarea, dirijarea şi evaluarea acestei activităţi cu un sistem complex elaborat pe un centru de calcul care va funcţiona la Galaţi.

Fiecare din cele cîteva exemple de mai sus înseamnă un program în jurul căruia gravitează mulţi specialişti, multe întreprinderi.

Desigur că un parametru al eficienţei cercetării este obţinerea în cel mai scurt timp a efectului urmărit. Pe parcursul unei lucrări de cercetare pot fi momente de insucces, drumuri care se închid.

Îmi amintesc, că la un institut de sudură de peste hotare, renumit prin lucrările sale, care reprezintă o adevărată şcoală, la o întrebare asupra riscului în cercetare ni s-a răspuns cu un exemplu : „Un client s-a adresat la noi cu comanda de a studia cum se pot suda între ele două metale anumite ; avea nevoie de acest lucru. Am studiat intens şi am ajuns la concluzia că acest lucru este im-

→

posibil: cele două metale nu se puteau îmbina între ele prin sudare. Am comunicat rezultatul nostru celui care ne-a solicitat şi el a fost mulţumit, ştiind de la un for competent că trebuie să renunţe la această idee. Noi considerăm că şi acesta a fost un rezultat apreciabil".

Credem că în activitatea de cercetare ştiinţifică trebuie avută în vedere şi posibilitatea existenţei în anumite limite rezonabile a unui risc.

Pentru a face cercetare eficientă însă, mai trebuie întrunite o serie de condiţii. Personal, am fost întotdeauna împotriva celor care au supraevaluat condiţiile de dotare, de echipare în multe domenii ale tehnicii şi tehnologiei, pornind de la faptul că hotărîtoare este organizarea şi perseverenţa, realizabilă numai cu oameni potriviţi, cu caractere tari şi doritori de perfecţionare şi instruire.

Cu toate acestea, în activitatea de cercetare-dezvoltare realizarea prototipurilor este obligatorie. Trecerea de la laborator la model este de neînlăturat. În acest caz sînt însă de învins nenumărate greutăţi care decurg mai ales din posibilitatea de a executa diferite piese, ansamble, montaje în cadrul întreprinderilor dotate cu utilaje adecvate.

Sînt situaţii în care chiar dacă s-ar plăti mai scump anumite lucrări de realizare a prototipurilor, ceea ce poate ar interesa economic mai mult pe cei care le-ar putea executa şi tot ar fi mai avantajos pentru toţi decît ceea ce se pierde prin întîrzierea apariţiei unui produs nou, a unui model nou.

Sînt numeroase exemplele în care produse noi cu eficienţă ridicată în producţie şi utilizare întîrzie să fie realizate şi puse la punct din motive de tipul celor arătate mai sus.

Am convingerea că alături de importantele măsuri luate de conducerea noastră de partid şi de stat, un program care să determine accelerarea realizării noilor produse, prin acte normative în stare să pună în frontul luptei pe toţi cei care concură la acest proces, va aduce mari avantaje economiei noastre naţionale.

pe planuri anuale sau cincinale, iar cercetarea o cere cu o elasticitate incomparabil mai mare, poate pe bază de decizii lunare sau chiar săptămînale. În fine, un sistem de contacte directe între cercetători mult mai viu. pentru a se evita studiul unor soluţii desuete şi pierderea de timp preţios pe căi care se ştiu — ia altă parte — sterile.

Este însă incontestabil că, mai ales în ultimii ani, s-au şi făcut paşi înainte în ţara noastră cu privire la aplicarea în practică a rezultatelor cercetării.

prof. dr. Victor MERCEA
Directorul Institutului de Izotopi Stabili—Cluj

DACĂ ACUM TREI DECENII, adică în jurul anilor 40, cineva ar fi fost întrebat despre viitorul ştiinţelor atomice şi nucleare, mă îndoiesc că ar fi putut face o prognoză cît de cît corectă a dezvoltărilor ulterioare din acest domeniu. E îndeobşte cunoscut că, la ritmul actual de dezvoltare în domeniul atomic şi nuclear, în fizică, în general, se scontează pe direcţii noi, adevărate străpungeri ale frontului ştiinţei, la fiecare 10 ani în medie, uneori chiar mai repede. Aşa a fost cu fizica solidului, a plasmei, a laserilor etc. În consecinţă, este tot atît de greu, dacă nu imposibil, să se prevadă noul pentru următorii treizeci de ani.

Cred totuşi că viitorul apropiat va aduce cu sine dezvoltări spectaculoase în domeniul fizicii nucleare, a proceselor moleculare care stau la baza reactorilor chimici. Vom asista, probabil, la o revenire de la problemele nucleare şi ale particulelor elementare, spre probleme legate de stări condensate ale materiei, cum ar fi lichidele, interacţiunile lichid-solide etc. Un motiv foarte puternic — aş putea spune stimulent — îl constituie recentele descoperiri ale biologiei moleculare, a căror fundamentare fizică se va impune probabil cu insistenţă.

De asemenea, sînt convins că sînt încă multe de aşteptat de la studiul interacţiunii radiaţiilor nucleare cu materia; domeniul este încă la început şi probabil că o cercetare atentă a lui va duce la descoperirea unui mare număr de procese care duc la substanţe noi, materiale cu proprietăţi deosebite sau reacţii chimice realizate în condiţii foarte favorabile.

În fine, în domeniul propriu-zis nuclear, cred că se va ajunge la sinteze nucleare pe scară largă, nu numai pentru uraniu şi celelalte materiale fisionabile, ci şi pentru elementele medii şi mai ales uşoare. În acest domeniu sîntem azi ca în electricitate înainte de descoperirea electro-magnetismului, fenomenele sînt pasionante dar, cu rare excepţii, nu prea ştim cum să le folosim. Sînt necesare probabil noi lanţuri de descoperiri pentru a face utilă, la scară largă, fizica nucleară.

Din spaţiul extraterestru sau chiar cosmic accesibil nouă direct nu se anunţă fapte noi, deosebite. Totuşi, şi aici, o surpriză e posibilă.

E clar că de orice străpungere importantă a ştiinţei mondiale, participarea românească nu poate rămîne străină.

Nu cred că se poate da azi o reţetă concisă şi universal valabilă pentru aducerea rapidă la o eficienţă economică a rezultatelor cercetării româneşti. Se pot da cel mult sugestii aplicabile cu grijă şi discernămînt.

Cîteva lucruri, necesare pentru aceasta, sînt comune tuturor ţărilor, le cere însuşi procesul de valorificare; altele sînt specifice situaţiei din ţara noastră.

Dintre cele generale, pe care nu pot decît să le enumăr aici, ar fi: dezvoltarea lanţului complet — cercetare fundamentală, aplicativă, de dezvoltare, introducere în producţie, cu unităţi de cercetare, cercetători şi dotări care să crească progresiv ca importanţă şi mărime pe măsura apropierii de soluţia industrială. Elaborarea unor serioase studii economice, care să cuprindă şi riscul cercetării, pentru stabilirea criteriilor de eficienţă economică pe perioade lungi, pentru o cercetare aplicativă. Organizarea unui sistem de contracte pe teme-program, cu scopul final bine precizat şi cu o coordonare a participanţilor chiar dacă fac parte din institute sau chiar ministere diferite. Definirea cît mai clară a cercetărilor prioritare şi a obiectivelor lor economice exacte.

Văd şi probleme particulare. În primul rînd, ridicarea, aş îndrăzni chiar cuvîntul „reabilitarea", la noi, a cercetării tehnice, de dezvoltare, la rangul şi consideraţia socială a celei fundamentale sau aplicative. Încă se confundă prea des cercetarea tehnică, cu proiectarea. În al doilea rînd restrîngerea frontului de cercetare pe temele-cheie şi concentrarea unor forţe umane şi materiale importante pe un număr mai mic de teme. În al treilea rînd, rezolvarea mai operativă a aprovizionării materiale a cercetării, care astăzi se face

Imperative ale finalizării accelerate a rezultatelor cercetărilor

- **În dezvoltarea lanţului complet cercetare fundamentală — producţie, se impune ca dotarea cu fonduri să crească progresiv, pe măsura apropierii de soluţia industrială.**
- **Realizarea rapidă a prototipului, chiar cu cheltuieli majorate, este aproape întotdeauna avantajoasă, faţă de pierderile datorate întîrzierii apariţiei unui produs nou.**
- **Necesitatea îmbunătăţirii aprovizionării tehnico-materiale pentru asimilarea de produse noi, avînd în vedere că reglementările în vigoare nu se aplică în totalitatea lor.**
- **Creşterea receptivităţii specialistului din producţie faţă de un produs sau metodă nouă, printr-o educare sistematică a lui în această privinţă.**
- **Iniţierea unor contracte pe teme-program, care să reunească specialişti din institute şi chiar ministere diferite în scopul desfăşurării unei cercetări interdisciplinare complexe.**
- **Stabilirea unei responsabilităţi comune pentru faza de laborator şi faza de valorificare a cercetării prin perfectarea unui contract unic pentru ambele faze.**

prof. Nicolae GIOSAN
Preşedintele Academiei
de Ştiinţe Agricole şi Silvice

PROGRESUL ŞTIINŢELOR agricole şi silvice ca şi a altor ştiinţe cu caracter aplicativ, se bazează în mare măsură pe descoperirile realizate în unele domenii ale cercetării cu caracter fundamental.

Revoluţia ştiinţifică care se desfăşoară în prezent şi care se va dezvolta şi mai intens în perspectiva apropiată în domeniul biologiei, al chimiei, fizicii sau matematicii, va avea o mare influenţă asupra cercetărilor în domeniul agriculturii şi silviculturii.

Agricultura va trebui ca şi în viitor să satisfacă necesităţile de hrană ale oamenilor, să asigure baza de materii prime pentru industrie şi să creeze condiţii de mediu confortabile pentru viaţa omului.

Ţara noastră este angrenată prin planurile de perspectivă în efectuarea unor investiţii de mari proporţii în agricultură. Acestea vor trebui valorificate prin noi soiuri de plante şi rase de animale, care să se caracterizeze printr-o productivitate dublă la unele sau chiar triplă la altele, faţă de cele existente astăzi în cultură.

În legătură cu îmbunătăţirea condiţiilor de alimentaţie a populaţiei vor trebui mult dezvoltate cercetările pentru găsirea de noi resurse de substanţe proteice. Genetica şi ameliorarea plantelor vor stabili metode nu numai de creştere a conţinutului în substanţe proteice a leguminoaselor şi cerealelor pentru consum, ci mai ales pentru creşterea conţinutului în aminoacizi valoroşi pentru alimentaţie. Prin intermediul produselor vegetale, bogate în proteine de calitate, se vor putea substitui cu succes, pe scară largă, mai rapid şi mai ieftin, unele preparate pe bază de carne.

Chimizarea agriculturii are şi va avea în continuare un mare rol în legătură cu creşterea producţiei agricole, printr-un sortiment din ce în ce mai bogat şi mai variat de îngrăşăminte şi alte substanţe. Folosirea unor mari cantităţi de erbicide şi insectofungicide prezintă însă mari neajunsuri, determinînd uneori modificări cu totul nefavorabile de ordin ecologic, respectiv între plantele de cultură şi condiţiile fireşti ale mediului înconjurător. În plus, folosirea unor cantităţi mari de pesticide duce la poluarea accentuată a solului şi, prin intermediul acestuia, a apelor, atît de dăunătoare pentru animale şi pentru om.

O direcţie principală în spre care va fi îndreptată cercetarea va fi crearea de soiuri rezistente, prin natura lor ereditară, la atacul dăunătorilor. Există în prezent, pe plan mondial, rezultate încurajatoare privind crearea unor soiuri de plante rezistente la boli şi dăunători. De asemenea, există posibilitatea luptei biologice împotriva unor insecte dăunătoare.

O problemă de mare însemnătate este creşterea productivităţii ecosistemelor, atît a celor agricole cît şi a celor naturale, reprezentate prin păduri şi ape. În legătură cu ecosistemele agricole, se vor dezvolta mult cercetările în direcţia creării unor soiuri de plante cu o mare capacitate de utilizare a energiei solare. Se vor perfecţiona metodele de protecţie a plantelor împotriva accidentelor climatice, scăderi de temperatură, grindină, brumă etc.

Pădurile sînt astăzi utilizate numai ca sursă de lemn. În viitor se vor crea posibilităţi de utilizare a mediului natural oferit de pădure pentru obţinerea unor produse suplimentare, folositoare omului. Producţia de masă lemnoasă va creşte de asemenea, pe baza utilizării seminţelor genetic ameliorate.

Apele sînt în prezent slab utilizate pentru producţia piscicolă. Marile lucrări de amenajare a cursurilor de apă ce se vor întreprinde în următorii 20 de ani în ţara noastră vor crea posibilităţi de utilizare complexă a apelor. Acest rezervor imens pe care îl reprezintă apele rîurilor, lacurilor de acumulare şi mării, va fi utilizat pentru dezvoltarea pisciculturii, pe baza unui material genetic ameliorat şi a unor metode moderne de cultură.

Ceea ce caracterizează ştiinţa în epoca contemporană sînt rezultatele cercetării strîns legate de nevoile economice ale societăţii şi metodele rapide de utilizare în producţie a acestora.

A fost mult redusă perioada dintre finalizarea cercetării şi utilizarea în producţie a rezultatelor. Necesitatea dezvoltării rapide a economiei noastre impune ca această perioadă să fie şi mai scurtă. Experienţa cercetării agricole relevă că rezultatele care aduc noutăţi radicale în ceea ce priveşte valoarea biologică a seminţelor, a materialului săditor şi animalelor de rasă sînt asimilate rapid în producţie. Se aplică, de asemenea, rapid tehnologiile ce măresc productivitatea muncii sau contribuie în mod evident la ridicarea producţiei. Este deci datoria cercetătorului să aleagă cu mare grijă obiectivele cercetării şi metodele de lucru. Implicaţiile rezultatului unei cercetări pentru producţie reprezintă deci primul factor al integrării acestora în economie.

Există însă şi rezultate valoroase care se introduc greu în producţie şi aceasta deoarece în majoritatea cazurilor nu este pregătită baza materială pentru însuşirea lor. În numeroase cazuri, baza materială nu poate să fie creată de sectorul de cercetare care a obţinut rezultatul. Este cazul mai ales a produselor ce se testează,

⟶

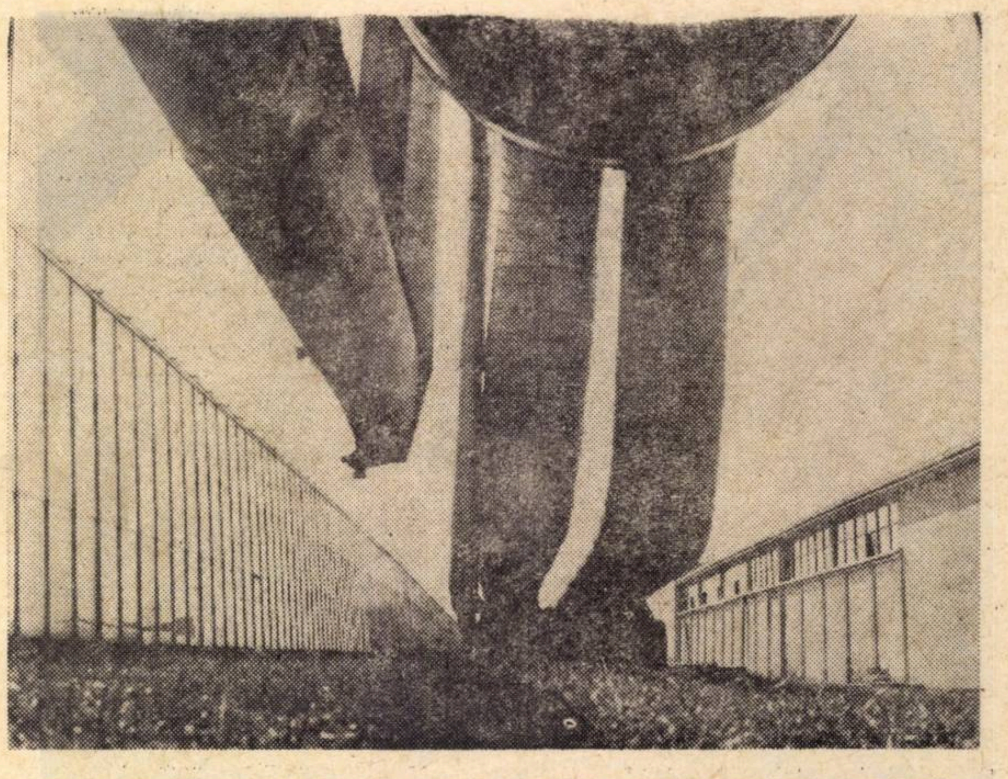

Se vor perfecţiona metodele de protecţia plantelor împotriva accidentelor climatice (Complexul de sere-Arad)

în cazul cercetării agricole, şi care trebuie produse de industria construcţiilor de maşini sau cea chimică. Sistemul de finanţare a elaborării unor maşini sau produse chimice noi, aplicării unor tehnologii, este greoi şi nu încurajează pe cercetători să se angajeze cu răspundere în valorificarea rezultatelor.

Factorul determinant în integrarea rezultatelor în economie rămîne însă specialistul din producţie. Receptivitatea acestuia este desigur în funcţie de nivelul de pregătire profesională pentru asimilarea unui rezultat nou. În plus, este necesară o muncă, o activitate perseverentă pentru dezvoltarea conştiinţei sociale atît a cercetătorilor, cît şi a celor ce lucrează în producţie, pentru a judeca propria lor activitate prin prisma rolului lor în societate, ca făuritori ai unor bunuri materiale pentru prosperitatea economiei naţionale şi, deci, a poporului nostru.

„Substanţa informatică va oferi posibilitatea de a construi, probabil, noi funcţii şi mărimi care să caracterizeze economia". (Centrul de calcul al Universităţii Bucureşti)

prof. dr. M. DRĂGĂNESCU
Secretar permanent al Comisiei Guvernamentale pentru Dotarea cu Echipamente de Calcul şi Automatizarea Prelucrării Datelor

NU ESTE UŞOR să se vorbească despre străpungeri în frontul ştiinţei. deoarece acestea ţin de anumite resoarte, aş putea spune intime, ale activităţii ştiinţifice văzute atît la scară socială cît şi la scara laboratoarelor, colectivelor de cercetare sau ale unor personalităţi ştiinţifice ca şi de existenţa unor structuri specifice care să poată sprijini sau genera unele străpungeri posibile. Ceea ce se poate spune este faptul cert că în ultimii ani, la iniţiativa conducerii de partid şi de stat au apărut şi sînt pe cale să se consolideze noi unităţi de cercetare legate strîns de industrie. Dintre acestea, institutele sau centrele de cercetare şi dezvoltare sînt o verigă necesară nu numai pentru elaborarea de procese şi produse noi în industrie, dar şi pentru a genera poate unele căi noi sau pentru a asigura legătura dintre eventuale străpungeri posibile elaborate în laboratoare şi colective de creaţie, cu industria sau, în general, cu viaţa economică şi socială.

În ceea ce priveşte **electronica** nu mă aştept ca în anii imediat următori să descoperim un fenomen fizic cu totul nou, de mare importanţă. Acest lucru este puţin probabil, deşi nu imposibil, avînd în vedere o serie întreagă de condiţii care ţin atît de istoria dezvoltării fizicii şi electronicii la noi în ţară, cît şi de faptul că numai în ultimii ani am dezvoltat şi dezvoltăm o bază industrială adecvată în acest domeniu. Dar ceea ce cred că este posibil pentru noi este găsirea unor căi noi de a combina procese fizice cunoscute şi proprietăţi ale materialelor noi pentru realizarea unor categorii de dispozitive electronice complexe care să înlocuiască funcţii întregi ale circuitelor electronice, producînd simplificări considerabile în circuitele integrate actuale sau înlocuiri ale acestora şi deci în aparatura electronică din a 3-a şi chiar a 4-a generaţie. Combinarea marii varietăţi de fenomene şi proprietăţi fizice cunoscute poate duce la găsirea unor căi cu totul noi şi aici se poate obţine, prin eforturi şi căutări ceea ce se poate numi străpungere.

Ţin să ilustrez cu o străpungere de acest tip din istoria tehnicii şi care este foarte cunoscută. Exemplul îl constituie „descoperirea" diodei cu vid în anul 1904 de către Fleming care a utilizat, de fapt, un fenomen cunoscut şi studiat de peste 20 de ani, fenomenul Edison (conducţia curentului în vid între filamentul incandescent al unui bec electric şi o placă introdusă suplimentar), dar într-un mod care permitea detecţia semnalelor radio. Ideea utilizării unui dispozitiv şi fenomen cunoscut la detecţia undelor radio a dus, de fapt, la naşterea electronicii. Deşi nu s-a descoperit un fenomen fizic nou, nici chiar un dispozitiv nou şi, din acest punct de vedere, mulţi oameni de ştiinţă l-au contestat cîtva timp pe Fleming, totuşi acesta a avut **ideia unei aplicaţii noi**, rezolvînd o problemă stringentă în radiofonie în acea vreme şi care a constituit startul acestui domeniu care azi se găseşte în plină vigoare — electronica. Acest exemplu, la care se pot adăuga şi altele, arată că „străpungeri" sînt posibile nu numai prin descoperiri fundamentale noi, ci şi prin utilizarea într-un mod cu totul nou a ceea ce a realizat ştiinţa pînă la momentul respectiv.

Am convingerea că electronica, ca tehnică, aşteaptă astăzi noi deschideri bazate pe cuceririle încă neexploatate ale ştiinţei sau nefructificate încă, noi deschideri care să se dovedească convenabile şi din punct de vedere economic. Din acest punct de vedere din gama de deschideri posibile, setul celor viabile este mai restrîns, cu atît mai mult cu cît tehnologia siliciului şi a circuitelor integrate este apreciată ca dominantă încă pentru o perioadă de cel puţin 10 ani. Cu toate acestea, **deschideri sînt posibile prin preluarea fenomenelor şi proprietăţilor fizice cunoscute sau a celor care se vor mai descoperi, prin combinarea lor folosind conceptele ingineriei sistemelor, alteori intuiţia fizicianului.**

O asemenea linie de atac nu reprezintă un **program de cercetare** în sensul uzual al cuvîntului, ci unul de căutare. Străpungeri sînt posibile prin **programe de căutare**, care să se poată extinde sau opri, în funcţie de rezultatele obţinute deci cu o posibilitate de adaptare mult mai mare decît la programele de cercetare obişnuite sau prioritare. Importanţa unor astfel de acţiuni, care la noi încă nu au fost „riscate", deşi riscurile în faza iniţială sînt destul de mici, se justifică în caz de reuşită prin cele mai eficiente investiţii pe care industria noastră ar putea să le facă. O străpungere reuşită ar însemna o industrie derivată de maximă eficienţă.

Doresc să mai adaug cîteva cuvinte despre **informatică**. În acest domeniu avem încă foarte multe de făcut în comparaţie cu ceea ce s-a realizat pe plan mondial, atît în ceea ce priveşte utilizarea informaticii în întreprinderi pentru crearea de sisteme de conducere cu mijloace de automatizare cît şi la scară macroeconomică. Depunem, se poate spune, eforturi de recuperare pe plan educaţional, tehnic şi ştiinţific. Deşi sîntem în faza de început, ştim că avem anumite etape de parcurs, dintre care unele vor ridica probleme speciale pentru noi ca ţară socialistă şi ţinînd cont de specificul ţării noastre. Probleme noi vor ridica sistemele informatice de întreprindere, sistemele la scară naţională, bazele şi băncile de date, care vor solicita cercetarea proprie şi poate **căutări** proprii.

De pe acum începem să ne dăm seama că **substanţa informatică**, adică datele înmagazinate asupra proceselor şi organismelor economice, vor oferi posibilitatea de a construi probabil noi funcţii şi mărimi care să caracterizeze economia şi societatea. Cred că din acest punct de vedere se deschide un cîmp fertil de activitate, cu implicaţii pe care azi este greu să le evaluăm.

Structurile de date care se vor constitui asupra diverselor aspecte ale economiei şi societăţii, vor permite construirea probabilă a unor noi capitole ale ştiinţelor economice şi sociale, crearea unor funcţiuni în care să se îmbine factorii economici şi sociali ; forma sau tiparul acestor funcţiuni rămîne a fi stabilit în corelaţie cu datele de care se va dispune. Dintr-un punct de vedere, aceste date privite ca elemente microscopice, ar putea servi la crearea unor **mărimi** globale macroscopice care să caracterizeze extrem de sintetic un anumit aspect social. De exemplu. dispunînd de banca de date a populaţiei, inclusiv de fişierele de date privind sănătatea întregii populaţi şi de o informatică medicală (documentare, diagnosticare asistată de calculator), s-ar putea defini şi determina o mărime macro-socială — sănătatea — care să caracterizeze întreaga societate şi care să poată fi pusă în legătură cu alte mărimi ce eventual ar putea fi definite, ca spre exemplu energia de muncă disponibilă a populaţiei, aceasta, la rîndul ei, corelată cu alte mărimi economice şi sociale etc. Gîndurile de mai sus doresc numai să sublinieze că informatica deşi este în sine un instrument care ajută conducerea întreprinderilor şi societăţii, ea creează în acelaşi timp un suport care va impulsiona considerabil ştiinţele economice şi sociale. Din acest punct de vedere, terenul este complet deschis şi pentru realizări deosebite ale ştiinţei româneşti.

ing. Valeriu CEOCEANICA
Director al Institutului de Cercetări şi Proiectări pentru Electronică şi Tehnică de Calcul

ÎNAINTE de a încerca să răspund la prima întrebare mi-aş permite să fac cîteva constatări, desprinse din dinamica cercetării. Pe măsură ce cercetarea a început să se desfăşoare organizat, în întreprinderi şi institute, cu dotări adecvate şi cu aplicabilitate asigurată, timpul scurs de la idee sau necesitate pînă la producţia industrială s-a scurtat continuu. Pentru comparaţie, să ne amintim cît timp i-a trebuit fotografiei sau cinematografului să devină ceeace sînt astăzi. În ultimele trei decenii finalizarea cercetărilor s-a ralizat într-un timp din ce în ce mai scurt. Dacă nu mă înşel, cu trei decenii în urmă, televiziunea era mai degrabă o promisiune, radiolocaţia o speranţă, semiconductorii şi maşinile electronice de calcul nu se născuseră încă. Şi este greu de crezut că fără semiconductori, circuite integrate şi ferite — rezultate ale cercetărilor din ultimii cincisprezece-douăzeci de ani, electronica ar fi putut avea actuala fizionomie, evoluţie imprevizibilă cu trei decenii în urmă.

După părerea mea, domeniul susceptibil de progrese spectaculoase în industria electronică în următoarele trei decenii, rămîne în continuare acela al materialelor şi pieselor componente. Un accent deosebit cred că trebuie pus pe noi circuite integrate, cu o concentrare de elemente mult mai mare pe unitate de circuit, cu randamente tehnologice mult îmbunătăţite. Circuitele integrate de acest tip — veritabile subansamble prefabricate, vor face posibilă elaborarea unor scheme electronice mult mai complexe şi diverse.

Progrese deosebite se vor înregistra şi în domeniul materialelor folosite, începînd cu substanţele chimice şi terminînd cu metalele şi aliajele lor, necesare construcţiilor mecanice. Performanţe superioare nu se pot obţine folosind materiale de uz comun, aşa cum s-a crezut cu timp în urmă. Toate acestea vor fi posibile numai printr-o cooperare strînsă între electronişti, fizicieni, chimişti, opticieni şi mecanici de mecanică fină, prin însuşirea temeinică a unor tehnologii adecvate.

În prezent există o preocupare la toate nivelele pentru o mai promptă şi eficientă valorificare a cercetării. Ca în orice activitate economică, sumele cheltuite în cercetare ar trebui să se întoarcă sporite şi, pe cît posibil, mai repede în bugetul statului. Durata exagerată a cercetării sau întîrzierea în preluarea ei de către industrie, provoacă pagube în economie.

Măsurile care ar trebui să conducă la o valorificare eficientă a cercetării sînt multe, dar mă voi opri numai la cea pe care o consider mai importantă.

După părerea mea, integrarea rapidă în economie a rezultatelor cercetării se poate realiza în primul rînd printr-o finalizare corespunzătoare a unor teme necesare industriei. Cînd spun finalizare corespunzătoare mă gîndesc la faptul că cercetarea oferă uneori industriei prototipuri, documentaţii şi tehnologii incomplete, verificate superficial datorită cunoaşterii insuficiente a posibilităţilor producţiei. Trebuie deci îmbunătăţit substanţial conţinutul cercetării.

Dacă m-aş opri aci s-ar naşte imediat altă întrebare şi anume : Cum să îmbunătăţim calitatea muncii de cercetare sau, dacă ştim cum, de ce n-o facem ? Răspunsul pe scurt, la această întrebare, este — după opinia mea — că, în cercetarea românească, sumele cheltuite sînt împrăştiate pe teme multe ; datorită acestui fapt finalizarea unor teme este necorespunzătoare sau tardivă. Desigur însă, problema nu se limitează la fonduri ci şi la climatul care permite rapida asimilare a noului în activitatea economică propriu-zisă.

Anchetă realizată de
I. Al. GEORGESCU

Domeniul susceptibil de progrese spectaculoase în industria electronică — noi circuite integrate (Panou de comandă automată la Termocentrala Işalniţa-Craiova)

ECHIVOC SAU SUBIECTIVISM ÎN ÎNȚELEGEREA DEZVOLTĂRII SOCIALE?

ÎNTR-UNA din „Lecțiile" sale cu privire la „societatea industrială", profesorul — sociolog și economist burghez — Raymond Aron, căruia gîndul la teoria materialistă a istoriei pare să-i provoace un insuportabil „rău de mare" teoretic, dar să îi și ofere o sursă de inspirație polemică continuă și a cărui „tehnică" teoretică este postularea, în cadrul unei exegeze pretențioase, a caracterului „echivoc" al conceptelor învățăturii pe care nu o agrează scrie: „Cînd luăm în considerare o interpretare a societăților care pornește de la regimurile economice, putem spune că ea este aceptabilă dacă se prezintă, alături de altele, ca una din interpretările posibile. Ea este o anumită lectură a evenimentelor. În schimb, dacă ar voi să reducă totul la fenomene economice și să se afirme totodată ca fiind științifică, ea ar înceta prin aceasta să fie, căci ar împrumuta realității sociale o structură simplificată pe care aceasta nu o are. Aceste teorii sînt științifice numai în măsura în care admit caracterul lor particular. Ele încetează să fie științifice în măsura în care pretind a fi reproducerea fidelă, autentică, universal valabilă, a structurilor sociale".[1])

Înainte de a intra în fondul problemei — două precizări. Prima — materialismul istoric nu este o interpretare a societăților care „pornește" de la regimurile economice, ci le explică chiar și pe acestea prin starea forțelor de producție. „Rațiunea" sa „suficientă" este chiar mai profundă — dar ne oprim aci. A doua — materialismul istoric nu vrea să „reducă totul" la fenomene economice. A pretinde ceva în acest gen este ca și cînd am spune că dacă omul nu poate suporta pe fiecare centimetru pătrat presiuni atmosferice cu mult mai mici sau cu mult mai mari decît ale unei coloane de mercur cu înălțimea de 760 mm, reducem întreaga personalitate umană la anumite limite de presiune. Sau, analogic mai evident, ca și cînd, susținînd că gîndirea este o formă superioară de reflectare, ale cărei forme inferioare, rudimentare, sînt comune întregii materii, „reducem" gîndirea la simple procese de reproducere mecanică. Cînd raportăm anumite instituții suprastructurale și anumite forme ale conștiinței sociale la baza economică, subliniem, atît negativ, cît și pozitiv, funcțiunile pe care ultima le atribuie primelor. În rest, structurile — fie ele infra sau supra — își au natura, fizionomia lor proprie. Chiar cînd „servește" baza economică, o anumită suprastructură o face în felul ei specific, dar problema este mult mai complicată, cerînd deci o abordare aparte.

Trecînd la fondul problemei, ești tentat — ceea ce nu este greu — să demonstrezi că autorul stă pe o poziție subiectivistă-relativistă, căci ce înseamnă să „reduci" (sic!) totul la „o anumită lectură a evenimentelor"? Știința nu ar avea de-a face cu o realitate, pe care trebuie s-o înțeleagă, după expresia lui Engels, „așa cum este ea, fără nici un adaos străin" — oricît de complexă și contradictorie ar fi ea —, ci ar oferi **diferite modalități** de „lectură" a acesteia — toate la fel de plauzibile. O atare înțelegere a „științei" reprezintă și o contradicție în termeni: știința nu poate avea decît o semnificație tranzitivă, ea nu poate fi decît „știință a ceva", nu „știință" pur și simplu, ferecată în sine, satisfăcîndu-se cu sine și autogenerîndu-se în sine.*) Este adevărat că, vorbind despre diferitele modalități de lectură a **evenimentelor**, R. Aron recunoaște implicit existența pentru știință a unui obiect. Dar dacă știința nu poate să nu aibă un obiect, atunci tocmai acesta ne impune și modalitatea „lecturii". O „lectură" arbitrară, neimpusă de „evenimente", poate fi orice — fantezie, elucubrație, dar nu știință. Iată însă că subtilul revelator de „echivocuri" ne îngreunează misiunea, după ce în prealabil părea să ne-o ușureze. Nici mai mult, nici mai puțin, autorul celor „18 lecții" admite caracterul relativist, inacceptabil al tezei sale expuse mai sus. Această teză — spune el — este în conformitate cu poziția lui Max Weber, a cărui epistemologie relatitivistă o acceptase integral în „Introduction à la philosophie de l'histoire". După Weber, pe poziție neokantiană, realitatea socială este incoerentă și el, sociologul, introduce, creează, cu ajutorul conceptelor sale, ordinea conformă sistemului său noțional. Azi el, R. Aron, este de părere — și în felul acesta ni se prezintă depășirea poziției relativiste a lui Weber — că „e aproape tot atît de periculos să afirmi relativismul interpretărilor ca și să acorzi o valoare universală unei anumite lecturi a fenomenelor sociale" (pag. 26). Dacă faptele sociale, continuă R. Aron, „ar fi incoerente, atunci orice interpretare ar fi supraimpusă faptelor... Dacă realitatea socială ar fi structurată în întregime, dacă ea ar avea o unitate totală, sau dacă o parte a acestei realități ar comanda pe toate celelalte, atunci ar fi adevărată o singură teorie sociologică și numai una... Cel puțin într-o primă aproximație, realitatea socială nu este nici incoerentă, nici totală, ea comportă multitudini de ordini parțiale... Cînd observați un sistem economic... puneți în lumină o ordine care este înscrisă în sistem și nu supraimpusă de către observator, dar această ordine nu este univocă și nu există un singur mod de a o interpreta. Sociologul pune în lumină ordini sau regularități care sînt în obiect, dar el face totuși o anumită alegere între aceste ordini și regularități". (p. 27)

Se poate încerca introducerea unei anumite „ordini", „structurări" în această suită de judecăți despre care, pentru a nu anticipa, se poate spune doar că face impresia unei pledoarii chinuite și incoerente. Vom așeza mai întîi judecățile referitoare la realitatea socială obiectivă, apoi cele referitoare la modul de interpretare:

a) există o ordine înscrisă în sistemul social real; realitatea socială nu este incoerentă;

b) această ordine nu este univocă; există o multitudine de ordini parțiale; realitatea socială nu este structurată în întregime, în așa fel încît o parte a ei să comande pe toate celelalte;

c) sociologul pune în lumină o ordine înscrisă în sistem;

d) nu există un singur mod de a interpreta realitatea socială; omul de știință face o alegere între diferitele ordini sau regularități.

Se poate observa că atît a) și b), cît și c) și d) sînt antitetice. Dar, să le raportăm mai întîi la poziția, pretins depășită, a lui Weber.

Ar exista deci o ordine, o coerență reală, înscrisă în sistem, dar numai pe structuri parțiale. În raportul lor reciproc, structurile rămîn incoerente. Poziția neokantiană a lui Weber este, așadar, conservată: realitatea socială rămîne incoerentă, chiar dacă această incoerență este... ridicată pe un plan superior. Se admite o coerență de ordin secundar, se postulează o incoerență de natură fundamentală. Restul parcă vine de la sine: coerența — fie și numai cea fundamentală — neexistînd în realitate, este — în cel mai clasic mod kantian — „introdusă", „creată" de sociolog. Căci ce altceva înseamnă a spune că nu există un singur mod de a interpreta realitatea socială și că omul de știință face o alegere între diferitele ordini sau regularități? Am zis „parcă" deoarece raționamentul, în aparență identic cu cel a cărui premisă și concluzie o critică la Max Weber, conține totuși o deosebire esențială. Ambii — cu nuanțele puse în evidență — pornesc de la premisa incoerenței realității sociale. Concluzia logică ar fi că știința — cel puțin cea a fenomenelor sociale — este imposibilă. Căci știința trebuie să stabilească ceea ce există, nu ceea ce nu există. Dacă legăturile, relațiile nu ar fi obiective, știința nu ar exista, ea fiind lipsită de obiect. În sens kantian, însă, se conchidea, postulîndu-se spațiul și timpul ca forme apriorice subiective ale intelectului, în sensul unei „creații", „introduceri" a legăturilor de către „știință", de către omul de știință. Deosebirea constă doar în aceea că, introducînd premise antitetice și formulînd și concluzii antitetice, R. Aron realizează un raționament „echivoc". După unele formulări, omul de știință pune în lumină „o ordine care este înscrisă în sistem și nu supraimpusă de cercetător" — deci opoziție totală cu linia Kant—Weber. A spune, însă, apoi că această ordine nu este univocă, este identic cu negarea oricărei ordini, revenirea totală la linia Weber — contradicție logică cu teza anterioară. Am văzut că admiterea doar a coerențelor parțiale este o concesie minoră, incapabilă să-l plaseze pe R. Aron pe o poziție antisubiectivistă, a cărei rațiune în context nu poate fi decît aceea de a face mai puțin sensibilă antiteza logică între cele două premise, de a o reduce la un „echivoc". Cînd autorul spune însă că „sociologul pune în lumină ordini sau regularități care sînt în obiect, dar el face totuși o anumită alegere între aceste ordini și regularități", formularea nici măcar **nu mai este echivocă, ci de-a dreptul antitetică, în formă, subiectivisto-relativistă, în conținut.**

În fond, admiterea coerențelor în interiorul substructurilor, subsistemelor și negarea lor la nivelul intersubstructural, al întregului sistem, este și ea contradictorie. În natură nu există sisteme închise și cu atît mai puțin subsisteme, substructuri închise. În cadrul unui sistem, o substructură nu poate fi decît un subsistem deschis, realizînd cu primul schimb de substanțe, de energie și, în domeniul lumii vii, de informație. Un sistem cu coerențe numai de ordin parțial nu mai este un sistem, ci un conglomerat incoerent de sisteme închise. Dar astfel de sisteme nu pot exista. Pentru orice sistem sau subsistem există un alt sistem (subsistem) care constituie pentru primul un **mediu**, o **condiție de existență**, care **determină**, prin urmare, limitele în cadrul cărora procesele specifice primului se pot desfășura, care deci în acest sens **comandă** pe primul. Dacă acest „mediu" este în proces de schimbare, el nu poate să nu determine — pe o anumită treaptă a evoluției sale — schimbarea sistemului care, în raport cu el, este o „suprastructură". Bineînțeles, nu automat și nu instantaneu; nici o forță nu acționează instantaneu în natură — iar în societate mai intervine și fenomenul conștiință, clase sociale care pot introduce atît elemente de accelerare, cît și de inerție.

Anghel SCHOR

1) Raymond Aron: Dix-huit leçons sur la société industrielle, Gallimard, 1962, p. 25—26.

*) O anumită autogenerare, bineînțeles, există atunci cînd cunoștințe noi derivă din cele anterioare sau chiar cînd se pornește de la ipoteze independente, dar și în acest caz știința rămîne știință a ceva, într-un sens însă mai mult sau mai puțin intermediat.

FIȘE

O nouă lucrare de sociologie

■ Volumul **Cercetări sociologice 1938—1971** de Miron Constantinescu, recent apărut în Editura Academiei R.S.R., București 1971, 382 pag., întrunește studiile autorului publicate de-a lungul timpului. Fundamentate pe concepția sociologică materialist-dialectică, analizele sociologice întreprinse de autor, ca și a celorlalți sociologi marxiști din perioada antebelică, s-au dezvoltat într-o continuă luptă cu curentele gîndirii idealiste sociologice, făcînd însă totdeauna diferentierea între curentele burghezo-democrate progresiste și concepțiile reacționare și fasciste.

În ceea ce privește preocupările autorului se poate constata o anumită continuitate a investigațiilor de la problemele de pauperizare și de exod rural, din perioada României burghezo-moșierești, pînă la noile procese de restructurare socială apărute în cursul construcției socialiste. Centrul preocupărilor se plasează astăzi — mentionează autorul — asupra procesului de urbanizare, al procesului de industrializare socialistă, asupra relatiilor sociale dintre oraș și sat, asupra marilor transformări petrecute în rîndul clasei muncitoare și țărănimii, asupra problemelor sociologice ale tineretului. Astfel, cercetările predominant rurale din trecut, au cunoscut mutatii profunde, pe primul plan trecînd investigațiile în domeniul sociologiei industriale, massmedia, sociologiei tineretului, problemelor formării și perfecționării fortei de muncă, familiei, sociologiei sănătății. Căutind să răspundă tot mai pe larg problemelor ridicate de realitatea noastră obiectivă, rolul sociologiei marxist-leniniste, subliniază autorul, este acela de a descifra dezvoltarea realității sociale, de a elabora prognoze științifice și de a schița unele soluții posibile, capabile să contribuie la făurirea societății multilateral dezvoltate.

Particularitățile pieței forței de muncă

■ Șomajul va crește? Studenții vor putea folosi diplomele lor? Folosirea incompletă a timpului de lucru se va generaliza? Cum trebuie orientat tineretul? — iată cîteva din problemele discutate de Jean Vincens în lucrarea **La prévision de l'emploi,** apărută în Presses Universitaires de France, Paris 1970, 204 pag.

Analizînd problemele legate de piața fortei de muncă, autorul atrage atentia asupra unor particularităti în comparatie cu piata bunurilor materiale în conditiile economiei capitaliste. Pe piata bunurilor materiale criteriul bunei functionări este raportul ce se stabileste între cantitatea mărfurilor oferite și cantitatea mărfurilor cerute la preturile la care are loc schimbul. Acest lucru, după aprecierea lui J. V., nu este valabil pe piata muncii, pentru că, în conditiile unei oferte superioare de fortă de muncă, prețul ei ar putea să scadă sub minimum de existență. Pentru a se preîntîmpina acest lucru se consideră necesară intervenția **statului.** Totodată, conchide autorul, pentru buna functionare a pietei muncii nu sînt suficiente învățămintele ce se pot desprinde din teoria generală a schimbului. Studiul este semnificativ nu atît prin concluziile tehnice pe care le trage autoruI cît prin recunoașterea indirectă a realităților brutale ale concurenței de pe piata fortei de muncă la care sînt supuși salariații în condițiile orînduirii capitaliste.

Economia țărilor mici

• În revista M.E.M.O. nr. 6/1971 este publicat studiul intitulat **Spițializația i sfera uslug v ekonomike malîh stran** (Specializarea și sfera serviciilor în economia țărilor mici) de M. Turcianicova și Iu. Iudanov, consacrat analizei unor particularități privind dezvoltarea economică a țărilor mici din vestul Europei.

Referindu-se la specializarea unor țări ca Suedia, Elveția, Olanda și Belgia, autorii consideră că trăsătura generală constă în accentul pus pe dezvoltarea unei anumite producții care cere un volum mare de muncă și calitate superioară. Tocmai acest lucru a permis burgheziei din aceste țări să ocupe pozitii dominante pe piața mondială și să-și asigure profituri înalte de monopol. Alegerea domeniului de specializare, în consecință, nu este legat nici de resursele naturale ale țărilor menționate și nici de poziția lor geografică.

În ceea ce privește modificările de structură intervenite în ultimul timp, autorii constată creșterea și în aceste țări a sferei serviciilor. Această creștere a fost precedată de reducerea ponderii celor ocupați în agricultură și industria extractivă, menținerea ponderii celor din industria prelucrătoare și creșterea celor ocupați în sfera serviciilor. Analizînd structura sferei serviciilor, autorii constată faptul că predomină cei ocupați în servicii neproductive.

INVESTIȚIILE ACCELEREAZĂ PULSUL INDUSTRIALIZĂRII SOCIALISTE

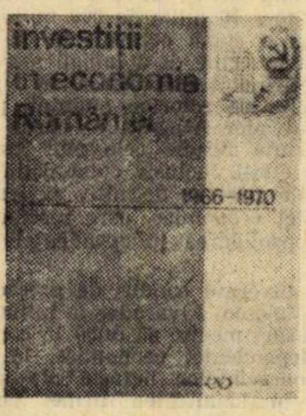

CREAREA și perfecționarea bazei tehnice-materiale a socialismului, dezvoltarea științei, învățămîntului, culturii și îmbunătățirea condițiilor de viață ale poporului nu sînt posibile, fără alocarea unei părți însemnate din venitul național pentru acumulare, fără o politică adecvată de investiții. Acest adevăr, tot mai evident azi și-a găsit o confirmare tot mai deplină pe măsură ce am trecut de la un cincinal la altul, partidul și guvernul alocînd de la un an la altul — pe măsura creșterii potențialului economic al țării — sume tot mai mari pentru crearea unor noi obiective economice și social-culturale și pentru modernizarea celor existente.

Componentă de bază a politicii economice, politica de investiții nu se rezumă la alocarea sumelor necesare construirii unor obiective economice și modernizării celor existente; orientarea acestor mijloace pe ramuri și subramuri, alegerea soluțiilor și căilor de creștere a capacităților de producție, stabilirea resurselor care asigură mijloacele necesare ca și a căilor de realizare optimă a investițiilor pe întregul parcurs, de la planificare și proiectare și pînă la darea în folosință și atingerea parametrilor tehnico-economici proiectați, toate acestea presupun o concepție unitară, un complex de pîrghii economice și administrative, un ansamblu de tehnici și mai ales o vastă activitate politică și organizatorică menite să asigure, în fapt, realizarea rolului pe care-l joacă investițiile de principal instrument al politicii de industrializare a țării.

Cincinalul nu de mult încheiat și prevederile celui pe care-l înfăptuim în prezent, sînt o mărturie elocventă în acest sens. În anii 1966—1970 forțele de producție s-au dezvoltat într-un ritm susținut, sporind considerabil puterea economiei naționale, capacitatea sa de a satisface într-o măsură tot mai largă nevoile materiale și spirituale ale populației și de participare a țării la circuitul de valori din lumea contemporană. Rolul jucat de investiții în acest proces amplu și complex este pus în evidență cu deosebită vigoare în lucrarea **Investiții în economia României, 1966—1970** apărută în cinstea semicentenarului glorios al P.C.R. în Editura Științifică [1].

ELABORATĂ de un colectiv de specialiști și cadre cu munci de răspundere în aparatul de partid și de stat, — sub conducerea și coordonarea tov. dr. Mihai Diamantopol, ing. Ion Romînu și Ion Erhan, — lucrarea abordează o arie largă de probleme, punînd în valoare, în esență, legătura strînsă dintre programul dezvoltării economico-sociale a țării și politica de investiții, precum și trăsăturile de bază ale acestei politici în anii cincinalului trecut. Pe baza prelucrării și prezentării unui vast material documentar, sînt tratate într-o formă expresivă și larg accesibilă, asemenea probleme ca: rolul acumulării în dezvoltarea economiei naționale; direcțiile și orientările principale ale programului de investiții; rolul investițiilor în dezvoltarea ramurilor economice și în îmbunătățirea repartizării teritoriale a forțelor de producție; preocupările pentru creșterea eficienței economice a investițiilor; rolul proiectării, cercetării științifice și al activității de construcții-montaj în realizarea investițiilor.

Este cunoscut că atenția constantă acordată de partidul nostru acumulării socialiste și-a găsit expresia în rata înaltă a acesteia, care în anii cincinalului trecut a reprezentat 30,3% și în volumul nemaiîntîlnit de investiții: 330,3 miliarde lei, cu peste 130 miliarde mai mult decît în perioada 1961—1965. Aceste fonduri au asigurat progresul general al țării, creșterea extensivă și intensivă a tuturor ramurilor producției materiale și punerea în funcțiune a unui mare număr de obiective social-culturale.

Pentru a caracteriza rolul hotărîtor jucat de cincinalul 1966—1970, în domeniul investițiilor și capacitatea crescîndă a economiei de a aloca fonduri tot mai mari pentru dezvoltarea economică-socială, autorii lucrării aduc o serie de cifre deosebit de sugestive, a căror expresivitate ne determină să le transcriem aici. Astfel, în timp ce ritmul mediu anual de creștere a investițiilor s-a redus treptat de la 18,3% în cincinalul 1951—1955 și 13,7% în perioada 1956—1960, la 11.2% în cincinalul 1961—1965 și 11,1% în 1966—1970, suma absolută a alocațiilor pentru dezvoltarea economiei naționale a sporit continuu de la 61,9 miliarde lei în primul cincinal, la 100,2, 199,9 și, respectiv 330,3 miliarde lei în celelalte; pe această bază, a crescut rapid și ponderea cincinalelor în totalul realizărilor 1950—1970, de la 8,9% în cazul perioadei 1951—1955, la 14,5% în cel al anilor 1956—1960, la 28,9% în al cincinalului 1961—1965 și la 47,7% în cazul cincinalului 1966—1970. Reiese astfel că din totalul investițiilor făcute în economia noastră în ultimile două decenii, aproape jumătate au fost făcute în anii 1966—1970, ceea ce este deosebit de semnificativ pentru forța și dinamismul economiei noastre naționale.

Ca urmare a acestui însemnat volum de investiții, a avut loc lărgirea și perfecționarea bazei materiale a economiei, **fondurile fixe puse în funcțiune** — atît în sfera productivă cît și în cea neproductivă — marcînd o creștere rapidă; procentul mediu de reînnoire a fondurilor fixe în anii cincinalului trecut a fost de 7,7%, ceea ce înseamnă, după cum se arată în lucrarea recenzată, că ciclul reînnoirii, sub raport valoric, se încheie la aproximativ fiecare 13 ani.

O dată cu perfecționarea formelor de conducere a economiei naționale au loc modificări și în sursele de finanțare a investițiilor atît din punct de vedere al formelor de proprietate, cît și al părții valorice din produsul social. Analizînd acest aspect al politicii de investiții autorii relevă că majoritatea covîrșitoare a investițiilor efectuate în anii 1966—1970 a provenit din fondurile organizațiilor socialiste (89,8% din fondurile unităților de stat și ale bugetului și 4,7% din fondurile organizațiilor cooperatiste și ale celor de masă). Cît privește cea de a doua latură, autorii menționează că se constată, concomitent cu creșterea într-o măsură însemnată a beneficiilor întreprinderilor și a alocațiilor de la bugetul de stat, o creștere a ponderii surselor provenite din amortizare, formulîndu-se ca o concluzie de însemnătate principială pentru activitatea de reproducere a fondurilor fixe, că regimul de amortizare constituie o pîrghie pentru stimularea investițiilor și modernizarea structurii industriale. În țara noastră aceasta își găsește concretizarea în diminuarea — prin noul regim de amortizare — a duratei de serviciu normate a fondurilor fixe de la 25,7 ani la 21 de ani și majorarea normelor medii de amortizare de la 3,89% la 4,76%.

—

CEA MAI MARE parte a lucrării este consacrată rolului pe care l-au jucat investițiile în dezvoltarea economiei naționale. Cu ajutorul unor cifre, calcule, grafice și exemple concrete, autorii au pus în evidență, în mod deosebit de sugestiv, orientarea investițiilor în strînsă legătură cu cerințele continuării consecvente a industrializării țării și ale făuririi unei structuri moderne a economiei naționale, subliniindu-se că o dată cu alocarea a peste 52% din investiții pentru dezvoltarea industriei în anii cincinalului trecut, au crescut sensibil și sumele alocate pentru dezvoltarea construcțiilor, agriculturii, transporturilor și telecomunicațiilor etc., precum și pentru lărgirea bazei materiale a științei, învățămîntului, culturii, sănătății și pentru extinderea construcțiilor de locuințe. Semnificativ pentru politica partidului de modernizare a structurii industriale, pentru făurirea unor proporții armonioase între ramurile producătoare de mijloace de producție și cele care produc bunuri de consum, este faptul că paralel cu sporirea ponderii investițiilor alocate energiei electrice, metalurgiei, construcțiilor de mașini și chimiei — de la 51,2% din totalul investițiilor industriale în etapa 1961—1965, la 57% în cincinalul 1966—1970 — a avut loc și sporirea ponderii investițiilor pentru dezvoltarea grupei B, producătoare de bunuri de consum, de la 10,3% la 15,1%.

În concepția partidului nostru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate presupune, alături de dezvoltarea puternică a forțelor de producție și repartizarea justă a acestora pe întinsul patriei, astfel ca să se creeze condiții de lucru pentru oamenii muncii din toate zonele țării, să se asigure și din punct de vedere social prezența clasei muncitoare în toate județele. Investițiile reprezintă pîrghia de bază a realizării acestui obiectiv. Această politică își găsește reflectarea în creșterea mai rapidă a investițiilor alocate județelor mai puțin dezvoltate, în apariția unui mare număr de obiective și zone industriale noi și orașe noi în județele fără o bază industrială sau cu un grad mai scăzut de industrializare. În ultimii ani a intrat în practica curentă ca la fiecare investiție, o dată cu analiza eficienței, să se estimeze și efectul social pe care-l antrenează fondurile investite. În județele cu un nivel mai scăzut de dezvoltare, fondurile de investiții au fost utilizate cu precădere pentru construirea de obiective noi, care asigură punerea în valoare și prelucrarea materiilor prime și utilizarea resurselor de muncă. Un element caracteristic important al politicii partidului și statului nostru remarcat în lucrarea pe care o prezentăm cititorilor, îl reprezintă apariția unor noi zone industriale, proiectate după o concepție modernă printre care: zonele extractive și de metalurgie neferoasă Baia Mare, Baia Sprie, zonele chimiei din Craiova și Brăila, zonele industriale ale orașelor Pitești, Oradea, Iași, precum și zonele industriale ale Capitalei.

Dînd o amplă caracterizare rezultatelor obținute pe linia utilizării eficiente a investițiilor — preocupare constantă a partidului nostru — lucrarea analizează schimbările care au avut loc în repartizarea fondului de acumulare, remarcîndu-se sporirea ponderii fondurilor fixe de la 71,8% în anii 1956—1960, la 74,2% în 1966—1970, și reducerea ponderii pe care a reprezentat-o creșterea stocurilor de materiale de la 28.2% la 25,8%, precum și creșterea mai rapidă a fondurilor fixe productive. Totodată se remarcă grija pentru utilizarea mai bună și modernizarea capacităților existente, pentru promovarea largă a progresului tehnic, pentru concentrarea fondurilor la obiective de importanță majoră și reducerea duratei de execuție care au dus la creșterea eficienței investițiilor. Lucrarea se încheie cu prezentarea orientărilor de bază ale politicii de investiții în actualul cincinal.

LUCRAREA „Investiții în economia României" se alătură celorlalte sinteze ale realizărilor obținute în cincinalului 1966—1970 apărute pînă acum — „Dezvoltarea economiei românești" și „Industria României" — întregind imaginea asupra succeselor obținute de poporul nostru, sub conducerea partidului, în perioada caracterizată, pe bună dreptate, ca fiind cea mai rodnică din întreaga epocă a făuririi României socialiste.

Prin tematica largă abordată, prin nivelul la care sînt tratate problemele, prin concluziile și materialul bogat pentru informații și reflecții pe care le conține lucrarea analizată prezintă o mare utilitate pentru un cerc larg de cititori, din toate domeniile de activitate.

C. GHEORGHE

—

1) „Investiții în economia României", 1966—1970, Editura științifică, București 1971, 217 pag.

FIȘE

Organizarea cercetărilor în domeniul economiei politice

■ Referindu-se la căutările care se fac în prezent pentru găsirea celor mai eficiente forme de organizare a cercetărilor științifice în domeniul economiei politice, V. Mitrofanov propune în articolul **O sisteme organizații naucinîh issledovanii** (Despre sistemul de organizare a cercetărilor științifice), ECONOMICESKIE NAUKI nr. 6/1971, crearea unui sistem armonios, avînd o structură internă determinată, legată printr-o unitate de principii — „pe verticală" și „pe orizontală". Structura „pe verticală", este concepută de V. M. astfel: crearea Societății unionale a economiștilor, care ar ține periodic și sistematic congrese și plenare, la care s-ar discuta planurile de perspectivă ale cercetărilor științifice pe orientările actuale ale științei economice. Ar fi utilă, opinează autorul, coordonarea de către un anumit organ, a activității de cercetare a institutelor, centrelor, precum și crearea unui centru specializat de cercetări științifice în domeniul economiei politice a socialismului.

Structura „orizontală" ar putea urma un șir de direcții principale: pe linia creării de forme organizatorice, pentru dezvoltarea cercetărilor în domeniul amintit; pe linia coordonării reale a problematicii de studiu în cadrul fiecăreia din ramurile științelor economice; pe linia perfecționării sistemului de informare asupra rezultatelor cercetărilor; pe linia pregătirii manifestărilor științifice pe tematici orientate asupra problemelor mai puțin elucidate etc.

Managementul s-a învechit?

■ George Berkwit, economist american, consideră în articolul **Ces mythes qu'il faut tuer** (Aceste mituri care trebuie ucise), apărut în revista L'EXPANSION nr. 4/1971, că în prezent întreprinderile capitaliste nu mai pot fi conduse cu ideile considerate imuabile acum zece ani. Motivul principal pe care G.B. îl invocă în sprijinul acestei păreri se referă la faptul că în deceniul precedent s-au format o serie de reguli de management în condițiile boom-ului economic. În prezent, cînd conjunctura economică capitalistă se caracterizează prin inflație și recesiune, aceste reguli și-au pierdut valabilitatea. În special autorul subliniază necesitatea de a reconsidera eficiența managementului și de a se elibera de „mitul" managementului. Efectele lui erau miraculoase pentru că întreaga economie se afla într-o conjunctură favorabilă. În acest sens se propune și revederea semnificației informației, a rentabilității, a expansiunii. Se atrage totodată atenția că revizuirea lor nu înseamnă pur și simplu abandonarea a tot ce a fost considerat bun în deceniul precedent, ci doar o confruntare cu realitatea pentru a vedea ce rezistă și ce nu.

TINERELE STATE — O FORȚĂ ACTIVĂ ÎN LUPTA ÎMPOTRIVA IMPERIALISMULUI, A POLITICII DE DOMINAȚIE ȘI DICTAT

EPOCA NOASTRĂ, a cărei caracteristică esențială este afirmarea socialismului într-un număr tot mai mare de state, creșterea rolului și influenței lui în viața internațională — creează un cadru propice dezvoltării în întreaga sa plenitudine a unui riguros și ireversibil proces de creștere, consolidare și continuă multiplicare a forțelor politico-sociale antiimperialiste. Existența în primele rînduri ale unor asemenea uriașe forțe a sistemului mondial socialist, cu potențialul său economic, politic și militar, victoriile dobîndite de cele 14 state ce construiesc noua orînduire, au un rol hotărîtor în procesul creșterii continue a frontului antiimperialist în care sînt puternic angajate și tinerele state recent eliberate de sub jugul colonial, țările în curs de dezvoltare, din așa-numita „lume a treia" aflate pe drumul consolidării independenței politice și economice.

Procesul obiectiv, inevitabil de renaștere națională a popoarelor subjugate, de transformare a lor dintr-un obiect pasiv într-un subiect conștient, de sine stătător, al istoriei s-a desfășurat cu o forță irezistibilă în anii de după cel de-al doilea război mondial. În ultimul sfert de veac, pe ruinele vechilor imperii coloniale s-au format circa 70 de noi state suverane. În pofida împotrivirii înverșunate a imperialismului, a reacțiunii, lupta împotriva colonialismului, pentru consolidarea independenței politice a declanșat energia revoluționară a popoarelor ținute în întuneric, le-a mărit încrederea în forțele proprii, unind pe coordonate comune de acțiune clase și grupuri sociale diferite: proletariatul, țărănimea, intelectualitatea progresistă, alte pături sociale. Clasa muncitoare din țările „lumii a treia" reprezintă unul din cele mai tinere detașamente ale proletariatului internațional, situîndu-se în primele rînduri ale luptei pentru prefaceri înnoitoare. Proletariatul se cifrează în țările Asiei la aproximativ 100 milioane oameni, în Africa la circa 20 milioane, iar în țările Americii Latine numărul muncitorilor depășește 22 milioane.

Așa cum ni se înfățișează permanent desfășurarea evenimentelor în lume, crește zi de zi avîntul luptei revoluționare a clasei muncitoare, în fruntea căreia se găsesc într-un plin proces de maturizare partidele comuniste, exponente ale intereselor vitale ale popoarelor, mobilizînd masele țărănești, intelectualitatea, tînăra generație, toate forțele democratice, antiimperialiste. În numeroase țări din Asia, Africa, America Latină, mișcarea antiimperialistă cuprinde forțe sociale extrem de diverse, care militează pe diferite planuri, luptînd împotriva dominației străine, denunțînd acorduri și tratate imperialiste, înrobitoare, atît pe plan economic cît și militar, mobilizînd populația în ample acțiuni de protest față de prezența trupelor și bazelor militare străine, cerînd curmarea pentru totdeauna a spolierii avuțiilor naționale, respectarea dreptului sacru al națiunilor de a-și decide singure viitorul, fără nici un amestec din afară. Așa se face că mișcarea de eliberare a popoarelor de sub jugul colonial, pentru consolidarea independenței reprezintă o forță considerabilă în lupta revoluționară antiimperialistă a popoarelor. Totodată, mișcarea de eliberare națională, noile state independente — în marea lor majoritate state mici și mijlocii, aflate în plin proces de dezvoltare — se afirmă tot mai mult ca un factor de seamă în lupta pentru statornicirea și consolidarea în viața internațională a principiilor fundamentale care trebuie să călăuzească relațiile între state: respectarea independenței și suveranității naționale, egalitatea deplină în drepturi, neamestecul în treburile interne, avantajul reciproc, dreptul fiecărui popor de a decide în mod suveran asupra căilor dezvoltării proprii, în conformitate cu voința și interesele sale vitale.

Astăzi, coloniile și teritoriile care nu și-au dobîndit încă independența de stat reprezintă mai puțin de 4% din suprafața pămîntului, iar populația care mai suferă sub jugul asupritor colonial, doar 1,1% din numărul locuitorilor planetei noastre. Dar și aici, flacăra luptei de eliberare națională s-a aprins de mult. Cu arma în mînă popoarele din teritoriile dependente obțin succese decisive împotriva asupritorului colonial, așa cum se întîmplă în Angola, Mozambic, Guineea-Bissau etc.

ÎNCERCÎND să-și perpetueze dominația asupra popoarelor, forțele imperialiste și colonialiste nu înțeleg să renunțe la politica de forță și dictat, exprimată sub forma de presiuni economice și politice, comploturi antistatale, aducerea la putere a unor marionete, împînzirea lumii cu baze militare. Imperialismul folosește totodată politica neocolonialistă, a cărei esență constă în încercarea de a-și atinge scopurile prin metode și forme de dominație mai puțin fățișe. Astfel sînt: „ajutorul" economic (sub forma împrumuturilor și creditelor, a exportului de capital privat) în scopul acaparării de către monopoluri a unor poziții-cheie în economia țărilor în curs de dezvoltare, menținerea unor țări în situația de furnizoare de materii prime și produse agricole, permanentizarea dependenței țărilor din „lumea a treia" de fostele metropole prin comerțul inechitabil și alte discriminări în relațiile economice de schimb etc.

Puternic marcate de moștenirea colonială, aceste state întîmpină astăzi dificultăți mari în ceea ce un economist denumea „plasarea lor pe coordonatele civilizației materiale contemporane".

În momentul de față, deși țările în curs de dezvoltare din „lumea a treia" cuprind 75% din populația lumii nesocialiste, nu dau decît 10% din producția industriei grele și 3,9% din producția industriei constructoare de mașini. Africa, reprezentînd ca mărime al doilea continent (20% din suprafața terestră și 8% din populația lumii), cu imensele sale bogății naturale dă numai 2% din producția industrială a lumii.

După evaluările ONU, în raport cu nivelul mediu al prețurilor de la începutul deceniului al 7-lea, pierderile anuale ale țărilor din „lumea a treia" numai de pe urma înrăutățirii condițiilor comerțului intercapitalist reprezintă 4 miliarde dolari anual. „Ajutorul" străin și afluența capitalului monopolist, provoacă o instabilitate cronică a economiei țărilor „lumii a treia". Făcînd bilanțul dezvoltării în 1969, Comisia Economică a ONU pentru America Latină (C.E.P.A.L.), arată: „Situația financiară a țărilor latino-americane este foarte instabilă; datoria lor externă a crescut de peste două ori, plățile pentru amortizarea acesteia înghit cea mai mare parte a încasărilor provenite din export. Suma reprezentată de profiturile și dividentele transferate, amortizarea creditelor străine și a altor deconturi internaționale reprezintă astăzi 35% din valoarea exportului țărilor din această regiune". Exemple nenumărate ilustrează beneficiile obținute prin investiții de capital în toate continentele respective. Vom cita, de pildă, unul din Africa: Sierra Leone, o mică țară, cu 2,5 milioane locuitori, a fost transformată într-un nesecat izvor de venituri pentru fosta metropolă; această țară africană a devenit una din principalele resurse de minereu de fier din Commonwealth pentru industria siderurgică engleză.

ÎN CIUDA eforturilor de a le menține în orbita dependenței, țările „lumii a treia", forțele revoluționare, antiimperialiste în continuă creștere obțin succese constante. Afirmarea cu tot mai multă vigoare a dreptului inalienabil al fiecărui popor nu numai de a-și alege de sine stătător calea dezvoltării sociale și politice, ci și de a dispune liber de resursele naturale, de a le valorifica în interesul propriu, reprezintă una din tendințele majore în ansamblul proceselor de pe arena mondială. Acest drept este, de fapt, o parte inseparabilă și un atribut esențial al suveranității, o cerință a consolidării independenței politice de stat. Largul curent de recuperare a bogățiilor naturale în „lumea a treia" cunoaște momente remarcabile într-o serie de state.

Organizația Unității Africane a adoptat în vara acestui an o rezoluție prin care se reafirmă suveranitatea statelor acestui continent asupra resurselor lor naturale și sînt condamnate presiunile economice și politice exercitate de statele capitaliste dezvoltate asupra țărilor în curs de dezvoltare. Succesele obținute de statele tînărului continent african în lupta pentru dezvoltare economică și politică de sine stătătoare, sînt bine cunoscute. În Algeria, Republica Populară Congo, Tanzania, Guineea, Ruanda, Mali, Zambia, Republica Democratică Congo, Nigeria și în multe alte state au fost adoptate măsuri energice în vederea valorificării resurselor naționale în interesul propriilor popoare. Succese impresionante în lupta antiimperialistă au fost obținute de popoarele din țările Orientului Apropiat — R.A.U., Siria, Irak, Liban etc.

Țările membre ale O.P.E.C. din zona Mediteranei și Golfului Persic — Algeria, Iran, Irak, Libia, Arabia Saudită, Kuweit, Abu Dhabi, Quatar — precum și Venezuela, Indonezia, Nigeria, se află angajate într-o adevărată „bătălie a petrolului" în scopul valorificării în propriul lor folos a aurului negru. În apriga dispută a petrolului, de-a lungul ultimului deceniu, se constată întărirea frontului țărilor petroliere în vederea apărării principalelor lor bogății. Ca o primă etapă, ele și-au propus să obțină ca din sumele imense ale beneficiilor încasate de monopolurile petroliere occidentale, o parte din ce în ce mai consistentă să revină țărilor ce dețin pe teritoriul lor aceste uriașe resurse energetice. În urma acordurilor de la Teheran dintre O.P.E.C. și Consorțiul internațional petrolier oriental, țările membre ale O.P.E.C. vor beneficia în decurs de cinci ani de o sporire a veniturilor lor cu 3 miliarde dolari, din care 1,2 miliarde în anul în curs. Astfel, companiile occidentale, altădată cu puteri discreționale, au putut constata că în fața unui front unic al intereselor legitime nu mai pot conta pe o aprovizionare cu petrol la prețuri scăzute, nefluctuabile — etapă ce se dovedește definitiv depășită.

Același proces are loc în Ceylon, India și în alte state asiatice. Naționalizarea băncilor în India, instituirea controlului guvernamental asupra companiilor de asigurări, au deschis calea unor noi transformări social-economice profunde. Aceste măsuri, pe lîngă lovitura dată capitalului străin, au permis efectuarea unor investiții mai ample și mai eficiente în agricultură, în industrie și în alte ramuri ale economiei naționale. Numai în primul an și jumătate după naționalizarea băncilor, investițiile în agricultura indiană au sporit de aproximativ cinci ori.

O vastă zonă a lumii, America Latină, a devenit nu de mult teatrul unor profunde prefaceri înnoitoare, al intensificării luptei de eliberare de sub dominația economică și politică, reflectînd astfel procesul general de emancipare a acestor popoare, eforturile lor pentru învingerea consecințelor subdezvoltării, pentru afirmarea voinței și intereselor lor naționale. Ca o urmare nefastă a jafului monopolist, în special nordamerican, pe acest continent 30% din populație este analfabetă, adică aproximativ 80 milioane oameni, 11% din forța de muncă este complet nefolosită, existînd 9 milioane șomeri. S-a născut însă un puternic front antiimperialist — în Chile, Peru, Bolivia, Venezuela, Ecuador etc. — mobilizînd numeroase forțe sociale ce se pronunță și acționează împotriva dominației monopolurilor, pentru depășirea stadiului subdezvoltării, pentru promovarea unei politici de transformări structurale pe plan economic și social care să răspundă intereselor majore ale popoarelor respective. În vederea înaintării acestor țări pe calea progresului se acordă un tot mai mare rol industrializării, ca factor esențial al dinamizării generale a economiei, modernizării agriculturii, care reclamă, ca primă condiție, înfăptuirea reformei agrare, vitalizării comerțului exterior etc. Programul guvernului popular din Chile reprezintă expresia cea mai elocventă a acestui curent. „El cobre es chileno" (cuprul este chilian). Naționalizarea imenselor resurse de acest metal a căpătat dimensiunile unui eveniment de largă semnificație internațională. Redîndu-se poporului chilian o bogăție pînă acum jefuită de monopolurile nordamericane, s-a pus capăt unui act de gravă injustiție (timp de 60 de ani societățile străine au stors 10 miliarde 800 milioane dolari, adică o sumă echivalentă cu tot ce s-a creat în Chile de-a lungul a 4 secole! Sintetizînd transpunerea în viață a programului de reforme anunțat, președintele Salvador Allende, al cărui guvern reprezintă forțele cele mai înaintate ale societății, inclusiv comuniștii, declara: „Chile pășește definitiv pe calea independenței economice, care înseamnă, totodată, consolidarea independenței politice".

În Peru, guvernul condus de președintele Juan Valesco Alvarado, a inițiat o serie de măsuri menite să ducă la consolidarea independenței economice, la învingerea consecințelor nefaste ale subdezvoltării (naționalizarea firmei nord-americane International Petroleum Company) care jefuise timp de peste 40 de ani petrolul peruvian; elaborarea și aplicarea reformei agrare care afectează mai bine de jumătate din suprafața țării și împroprietărirea a peste 200 000 familii țărănești; preluarea băncilor de către stat, legea industriei decretată în 1970 prin care toate ramurile industriale devin proprietatea statului etc. O importantă cucerire națională în Venezuela a fost și adoptarea legii recuperării petrolului care prevede, începînd din anul 1983, naționalizarea fără îndemnizații a tuturor resurselor de petrol, echipamentelor și instalațiilor de foraj și exploatare, transport și prelucrare, a căror valoare ajunge la circa zece miliarde dolari.

FAȚĂ DE TINERELE STATE independente, pentru toate popoarele care luptă pentru cucerirea libertății, pentru consolidarea suveranității lor, pentru eforturile îndreptate în direcția dezvoltării pe calea progresului economic și social, țara noastră manifestă o profundă simpatie, înțelegere și solidaritate militantă.

Exprimînd sentimentele internaționaliste ale întregului popor român, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta: **„Noi am sprijinit și sprijinim lupta popoarelor care se ridică pentru eliberarea lor națională, împotriva colonialismului și neocolonialismului, pentru independență națională, pentru dreptul de a-și hotărî singure soarta. Vom acorda și în viitor tot sprijinul nostru acestor popoare, vom dezvolta colaborarea și unitatea în lupta împotriva imperialismului, cu toate popoarele, cu toate forțele care se înregimentează în această luptă, considerînd că aceasta este una din îndatoririle noastre internaționale ca partid comunist, ca popor care construiește societatea socialistă".**

O expresie elocventă a simpatiei și sprijinului întregului nostru popor pentru cauza luptei de eliberare națională o constituie recenta hotărîre a Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. privind instituirea fondului de solidaritate și

sprijinire a mişcărilor de eliberare naţională, a tinerelor state independente, a ţărilor în curs de dezvoltare. Prin întreaga sa politică externă, România se manifestă ca un factor activ în sprijinirea eforturilor tinerelor state independente, a celor în curs de dezvoltare de a depăşi problemele grele generate de moştenirea îndelungatei dominaţii coloniale, de a înfrînge piedicile neocolonialiste, pentru consolidarea suveranităţii lor, pentru întărirea coeziunii forţelor revoluţionare, democratice, antiimperialiste. În condiţiile în care tinerele state independente, ţările „lumii a treia" au de făcut faţă unor greutăţi din care nu lipsesc nici tentativele imperialismului de a le readuce în sfera sa de influenţă, cînd aceste state au de întîmpinat încă presiunile politicii de forţă, ţara noastră îşi ridică cu vigoare glasul pentru excluderea forţei sau ameninţări cu forţa din relaţiile internaţionale, pentru respectarea strictă a dreptului fiecărui popor de a-şi hotărî singur destinele, modul de organizare a vieţii sale interne, căile dezvoltării sale.

România socialistă militează permanent în cadrul O.N.U., în alte organisme, în vederea abolirii colonialismului sub toate formele sale, împotriva politicii neocolonialiste, care reeditează în cele mai diferite forme spolierea popoarelor.

În relaţiile cu statele în curs de dezvoltare, ţara noastră promovează principiile de bază ale politicii sale externe, care şi-a cîştigat preţuirea pretutindeni: respectarea independenţei şi suveranităţii naţionale, egalitatea în drepturi, neamestecul în treburile interne, avantajul reciproc. Pe lîngă relaţiile economice cu „lumea a treia", în continuă diversificare, România se face tot mai cunoscută prin specialiştii ei prezenţi într-o serie de state ca Algeria, R.A.U., India, Ceylon etc., care aduc o reală contribuţie la eforturile de valorificare a resurselor naturale ale ţărilor respective, la formarea de cadre naţionale atît de necesare economiei ţărilor în curs de dezvoltare.

România Socialistă, întregul nostru popor, militează neabătut pentru întărirea frontului forţelor antiimperialiste, pentru ca popoarele din Asia, Africa, America Latină, aflate într-un tumultuos torent de prefaceri înnoitoare, să-şi apere suveranitatea cucerită prin atîtea jertfe, să-şi afirme propriile lor năzuinţe de independenţă, progres, bunăstare.

Aurel DUMITRESCU

RELAŢII ECONOMICE INTERNAŢIONALE

● R.P. Polonă — Anglia

Întreprinderea polonă de comerţ exterior „Centromor" a încheiat un contract cu societatea „Boyd Line Ltd" privind livrarea a două vase frigorifice de cîte 1 000 tone.

De asemenea şantierele „Comuna din Paris" din Gdynia urmează să realizeze, sub supravegherea experţilor firmei „Lloyd's Register of Shipping", construcţiile de nave prevăzute în anul 1973, arată publicaţia „Hebdomadaire polonais".

● Conserve ungare în S.U.A. şi Anglia

Anul acesta fabrica de conserve din localitatea Pápa (Ungaria apuseană) urmează să livreze 165 vagoane de mezeluri în S.U.A. De asemenea a fost expediată în Anglia prima partidă de conserve de carne. Gama de produse a fost realizată pe baza indicaţiilor furnizate de specialişti în marketing. Următoarea tranşă reprezentînd 11,5 vagoane, prevăzută a fi livrată în semestrul doi a.c., situează Anglia printre cei mai importanţi clienţi ai industriei de conserve din R.P. Ungară.

● R.P. Bulgaria — Anglia

În relaţiile economice ale Bulgariei cu ţările occidentale, Anglia se situează pe locul patru, după Italia, R.F.G. şi Franţa. În anul care a trecut schimburile reciproce au reprezentat 81 milioane leva-valută, căpătînd tot mai mult un profil industrial, subliniază agenţia B.T.A. Bulgaria exportă electrocare, electropalane, metale neferoase, produse chimice, medicamente, mobilă, produse de pielărie şi ale industriei textile, conserve de legume şi fructe. De asemenea, pe şantierele navale din Varna se află în construcţie pentru beneficiarul englez o navă de 23.500 tone. Exportul Angliei în Bulgaria constă din chimicale, maşini, utilaje, instalaţii pentru uzine complete, medicamente etc.

Măsurile de liberalizare din anul trecut a importului de către Anglia cuprind aproape 90% din livrările bulgare în această ţară, arată Agenţia B.T.A.

DEVALORIZAREA DE FACTO A DOLARULUI — CONSECINŢĂ DIRECTĂ A CURSEI ÎNARMĂRILOR

EFECTELE IMEDIATE ale măsurilor economice anunţate de preşedintele Nixon la 15 august, cu scopul declarat de a proteja dolarul pe plan extern şi de a combate inflaţia şi şomajul pe plan intern, sînt încă în plin proces de formare. La ora cînd scriem, bursele de devize continuă să fie închise în majoritatea cazurilor. Consultările interoccidentale sînt în toi — la nivelul experţilor financiari ca şi la acela al factorilor de decizie politici. Şefii de guverne occidentali, care la 16 august sau mai tîrziu au primit mesaje din partea preşedintelui Nixon cu privire la măsurile care, deşi afectează întregul sistem valutar capitalist pînă în temeliile sale au fost decise de S.U.A. în mod unilateral, evaluează consecinţele şi se pregătesc să reacţioneze. Abia în săptămînile ce vin, mişcările de pe pieţele financiare vor putea să arate gradul seismului înregistrat acum.

În cuvîntarea rostită de preşedintele S.U.A. frapează referirile repetate la „speculanţii financiari internaţionali", care s-ar afla la originea dificultăţilor dolarului. Fără a merge la sursa ultimă, care rezidă din însăşi natura şi mecanismele de bază ale economiei capitaliste, asemenea comentarii atrăgeau atenţia mai de mult asupra factorilor direct generatori ai neîncrederii în dolar. Cu fiecare lună, în fiecare săptămînă, scria bunăoară **Die Zeit** la 16 aprilie 1971, deficitul balanţei de plăţi a Statelor Unite devine tot mai mare: ajutorul militar, întreţinerea de baze militare etc., toate acestea înghit miliarde şi miliarde. Şi săptămînalul vest-german conchidea „numărătoarea inversă pentru următoarea criză a dolarului a şi început".

Recentul seism economic american dezvăluie mai concludent decît oricînd cauzele sale de ordin politic. Cursa apocaliptică a înarmărilor, tendinţele de dominaţie şi imixtiune concretizate în agresiunea din Indochina, în întreţinerea a peste 2000 de baze şi a 3 milioane de militari americani pe teritorii străine, nu puteau să nu lase urme adînci în organismul social economic al Statelor Unite. Numai pentru competiţia înarmărilor, pentru crearea de noi mijloace de distrugere în masă S.U.A. au cheltuit în ultimile două decenii uriaşa sumă de o mie de miliarde de dolari, la care se adaugă anual cele aproximativ 40 miliarde dolari cheltuite pentru ducerea războiului de agresiune din Vietnam, şi sumele pentru întreţinerea trupelor răspîndite dincolo de graniţee naţionale etc.

O asemenea politică nu putea desigur să nu aibă consecinţe mari şi pe plan economic agravînd racilele inerente şi permanente ale orînduirii capitaliste: creşterea şomajului (5 400 000 de şomeri inflaţia, sporirea impozitelor, creşterea datoriei publice fac parte din realităţile dominante ale societăţii americane de astăzi.

Evenimentele vin acum să demonstreze cu o elocvenţă ce le este proprie că **nici cea mai puternică ţară capitalistă**, cu un potenţial economic şi financiar care părea s-o pună la adăpost de perturbările repetate de pe pieţele valutare, **nu poate să suporte la nesfîrşit povara unui buget militar care absoarbe circa o zecime din produsul naţional.** E zdruncinată astfel credinţa într-un presupus exclusivism, într-o imaginară imunitate a dolarului care l-ar face invulnerabil oricît de iraţionale ar fi politica economică şi modul de folosire a resurselor ţării.

Nu mai departe ca în noiembrie 1970 buletinul economic lunar editat de First National City Bank of New York, evocînd viitorul dolarului, se întreba dacă acumularea continuă în străinătate de creanţe asupra trezoreriei americane şi subminarea implicită a creditului S.U.A. poate să ducă într-o bună zi la „o criză foarte gravă", cu „consecinţe de mare însemnătate asupra cursurilor de schimb, preţului aurului şi organizării sistemului monetar internaţional". Perspectivele în acest sens, susţinea publicaţia menţionată, ar fi realiste în cazul oricărei alte monede, dar „în cazul dolarului prezicerile acestea sînt înşelătoare". În motivarea concluziei figurau asemenea afirmaţii: „Dolarul nu este o monedă ca celelalte... Paritatea dolarului a devenit relativ independentă de balanţa de plăţi americană... Rolul actual al dolarului (sau dominaţia sa) are ca bază imunitatea sa contra riscului de devalorizare..." etc.

Dezminţirea categorică pe care faptele, exigenţele imposibil de ignorat ale vieţii economice o aduc acum unor astfel de poziţii este deosebit de semnificativă. Aceasta se referă înainte de toate la **prăbuşirea mitului, întreţinut atîţia ani în şir, al „superputerii economice" pentru care nici un buget militar nu este supradimensionat.** S-a acreditat cu perseverenţă şi sistematic ideea că economia americană poate să suporte fără pagubă, ba chiar cu folos, şi povara financiară a „războiului rece" şi cea a „războiului cald", local sau mai puţin local; şi cheltuielile pentru baze militare dispersate în întreaga lume capitalistă, şi cele pentru desfăşurări de forţe şi manevre în ţări străine şi cele pentru patrularea înarmată pe toate oceanele şi mările globului pămîntesc; şi alocarea de resurse uriaşe pentru crearea de tipuri noi de armament, tot mai distructive şi de mijloace de transport şi lansare a armelor la orice distanţă etc., etc. Toate acestea nu puteau să nu fie însoţite de subaprecierea şi ignorarea pericolelor cît se poate de reale pe care cursa înarmărilor, acumularea mijloacelor de distrugere în masă, le generează atît pentru menţinerea păcii cît şi pentru stabilitatea economică a ţărilor angajate în cursă. Cauza ultimă a instabilităţii economice a capitalismului contemporan este fireşte mai adîncă decît cursa înarmărilor, dar însuşi acest fenomen — prezentat ca o necesitate pentru supravieţuirea orînduirii capitaliste în faţa progreselor socialismului, ale luptei de eliberare naţională a popoarelor — a adăugat instabilităţii noi dimensiuni. Şi una din ele este revenirea neîncetată a dezechilibrului valutar, care culminează acum cu devalorizarea de facto a principalei monede capitaliste, silită să se declare neconvertibilă. **O concluzie evidentă de aici este necesitatea de a se renunţa la uriaşa risipă de valori materiale şi spirituale pe care o reprezintă cursa înarmărilor, de a canaliza resursele respective spre scopuri constructive, de a da ascultare glasului popoarelor care cer instaurarea în lume a unor relaţii interstatale bazate pe raţiune.**

Cum arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu, **„popoarele, care suportă pe umerii lor povara uriaşelor cheltuieli militare, care, într-o nouă conflagraţie mondială, ar trebui să dea un inimaginabil tribut de sînge, cer să se acţioneze cu toată fermitatea în direcţia dezarmării pînă nu e prea tîrziu. Ştim că sînt forţe care văd în perspectiva dezarmării un pericol pentru interesele lor înguste. Tocmai de aceea este necesar ca opinia publică, toţi cei care doresc să-şi apere viaţa, să-şi ridice glasul şi să acţioneze hotărît pentru a impune dezarmarea, distrugerea şi scoaterea în afara legilor a armelor nucleare".**

Într-un climat neviciat de cursa înarmărilor, de politica de forţă care este corolarul ei, şi relaţiile economice dintre state vor putea fi aşezate pe temelii mai raţionale şi constante. Bazate pe principiile respectării suveranităţii şi independenţei tuturor ţărilor, mari şi mici, ale egalităţii în drepturi şi avantajului mutual, ele vor putea aduce popoarelor ceea ce este de fapt menirea lor firească — un plus de potenţial de progres şi de bunăstare prin schimbul de valori materiale şi spirituale create de toate naţiunile. Înlăturarea oricăror discriminări în schimburile internaţionale, a barierelor vamale protecţioniste, a contingentărilor de mărfuri, va putea aduce economiei tuturor ţărilor, monedei lor şi puterii ei de cumpărare, avantaje incomparabile cu orice „imunitate", în cel mai bun caz temporară şi totdeauna iluzorie, obţinută prin forţă — fie ea şi economică — sau prin ameninţarea cu forţa.

Concepţia asupra rolului internaţional al dolarului, ilustrată prin poziţii ca cele amintite mai înainte este în fond expresia unui mod militarist de a gîndi, a modului imperialist de a reglementa relaţiile între state. Încercările de a situa dolarul deasupra „regulilor de joc" ale sistemului valutar capitalist, de a-l scuti de consecinţele propriilor sale efecte dezechilibrante asupra economiei celorlalte ţări, pot fi socotite acum ca eşuate.

După cum se poate constata, măsurile adoptate zilele acestea nu vizează rădăcinile reale ale dificultăţilor, nu atacă cauzele reale ale dereglărilor sistemului financiar american. Mai mult decît atît, aşa cum sublinia preşedintele federaţiei sindicale AFL—CIO, prin hotărîrea privind îngheţarea salariilor, „întreaga povară a acestor măsuri cade pe umerii muncitorilor". De asemenea, în statele Europei occidentale, aceste măsuri — după cum reiese din numeroasele reacţii publice — sînt interpretate ca o încercare de a arunca greutăţile economiei americane asupra popoarelor acestor state, ca o tendinţă de a ridica noi bariere în calea dezvoltării comerţului internaţional. Cît de departe vor merge Statele Unite în întîmpinarea exigenţelor situaţiei reale care s-a creat în sistemul valutar capitalist este greu de prevăzut în momentul de faţă. Administraţia republicană urmăreşte rezultate rapide, timpul o presează căci se apropie anul alegerilor prezidenţiale. Şi pe termen scurt sînt posibile însă acţiuni conforme cu raţiunea, care să indice că s-au tras învăţăminte din rezultatele dezastruoase ale cramponării de un mecanism valutar rigid şi depăşit. „De fapt, scria recent **L'Express**, lucrul cel mai util pe care l-ar putea întreprinde americanii imediat ar fi să pună capăt războiului din Vietnam". Ar fi un început care s-ar cere continuat pe aceeaşi linie, a degrevării economiei americane de imensele poveri ce apasă acum asupra ei, de fapt asupra nivelului de viaţă al poporului american. Ar putea fi un început şi pe linia înţelegerii faptului că problemele internaţionale, relaţiile între state nu pot fi reglementate astăzi cu ajutorul forţei sau al ameninţării cu forţa.

I. PĂDUREANU

MONDORAMA

MIGRAȚIE ÎN SENS INVERS

NUMĂRUL MARE al muncitorilor străini din țările Pieței Comune pare să acopere uneori faptul că un efectiv deloc neglijabil de muncitori „comunitari" — după estimații incomplete peste 700 000 — lucrează în țări din afara acestei organizații, în general europene.

Cei mai mulți dintre ei — circa 300 000 — și-au găsit de lucru în Elveția. 250 000 sînt italieni, 40 000 vest-germani, 15 000 francezi, iar 4000 provin din Benelux. Acestor muncitori permanenți li se adaugă 120 000 muncitori sezonieri, care vin din Italia, și 60 000 care fac naveta din regiunile de frontieră ale Franței, Italiei și R.F.G. Muncitorii sezonieri sînt ocupați în agricultură și silvicultură, în construcții, în hoteluri și restaurante, în vreme ce „permanenții" și „frontalierii" lucrează în industrie, inclusiv în ramuri dintre cele mai moderne, în servicii și unii chiar în birouri.

În Anglia lucrează peste 50 000 muncitori din țările Pieței Comune, dintre care jumătate sînt italieni, 15 000 vest-germani și 10 000 francezi. Permise de lucru se acordă mai ales pentru servicii. Țările scandinave găzduiesc alți 35 000 muncitori. 20 000 dintre ei provin din R.F.G. Mai puțin de 10 000 muncitori din țările Comunității, în special italieni și vest-germani, lucrează în Austria. În afara Europei lucrau în 1969 circa 60 000 oameni, cifră care nu ține seama de muncitorii francezi.

OFENSIVA INVESTIȚIILOR JAPONEZE

INVESTIȚIILE japoneze ce vor fi efectuate în străinătate de-a lungul actualului deceniu se ridică, potrivit estimațiilor Ministerului nipon al Industriei și Comerțului Exterior, la 24,7 miliarde de dolari, din care 3 miliarde în Europa (în special în țările Benelux și R.F.G.). Printre domeniile vizate se numără industria, în primul rînd cea chimică, dar și sectorul terțiar, începutul făcîndu-l aici un mare hotel la Amsterdam. Întrucît în prezent Japonia exportă de patru ori mai mult în S.U.A. decît în țările Pieței Comune, pentru echilibrarea vînzărilor în această din urmă zonă investițiile vor fi dirijate în măsură crescîndă spre sectorul comercial, în concepția că rețelele de vînzare și întreținere ce vor fi instalate vor stimula exporturile.

Comentatorii vest-europeni atrag atenția asupra faptului că investitorii japonezi nu vor acorda nici o atenție la implantarea unităților lor considerentelor de dezvoltare regională, ceea ce nu exclude un conflict cu autoritățile naționale. De asemenea, crearea sau dezvoltarea unor filiale ale băncilor japoneze la Londra sînt considerate ca un indiciu că marile firme nipone intenționează să recurgă masiv la piața eurodolarilor. Capitalul provenit direct din Japonia va fi, în consecință, limitat.

În sfîrșit, presa occidentală consideră că marile firme japoneze vor accepta cu greu să investească în filiale în care nu vor deține controlul asupra majorității capitalului, și aceasta numai acolo unde legislațiile naționale le interzic acest lucru.

O nouă etapă a expansiunii economice japoneze s-a declanșat. Înlocuirea supremației vest-germane în domeniul opticii este probabil doar una din surprizele pe care le rezervă această expansiune.

„COȘUL GOSPODINELOR" PE DIFERITE MERIDIANE

UNIUNEA BĂNCILOR elvețiene a întocmit de curînd un număr de statistici privind costul comparativ al vieții într-o serie de orașe mari din lumea capitalistă. Ele scot în evidență nu numai nivelurile ridicate ale acestui indicator, ci și existența unor mari diferențe, cîteva servicii mai ales atingînd costuri astronomice în orașe ca Tokyo sau New York. Pe lista celor mai scumpe orașe din lumea capitalistă urmează, este adevărat, la o oarecare distanță, Buenos Aires, Paris, Londra, Viena, Düsseldorf, Stockholm, Roma.

Referindu-se strict la „coșul statistic al gospodinelor" și considerînd valoarea acestuia la Bruxelles egală cu 100, pentru celelalte orașe obținem următorii indici: Tokyo și Roma 117, Stockholm 116, Düsseldorf 115, New York 114, Geneva 112, Copenhaga 95, Paris 91, Viena 82, Londra 79, Buenos Aires 63.

În fața acestor niveluri variate de la un meridian la altul ale prețurilor și tarifelor, altminteri pretutindeni în creștere, combinația ideală — scrie un comentator occidental — ar fi de a locui la un hotel din Copenhaga, dar a mînca la Buenos Aires... Fantezie ce nu este de natură să satisfacă pe cei confruntați cotidian cu realitățile descrise mai sus.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

EVOLUȚII SEMNIFICATIVE ALE UNOR MONEDE OCCIDENTALE

COMPARAREA — pe o perioadă mai lungă — a evoluției unei serii de monede naționale care constituie elemente-cheie ale sistemului monetar occidental sau dețin un rol important ca valute convertibile, evidențiază cîteva aspecte sugestive, ce reflectă, într-o anumită măsură, nu numai instabilitatea economiei țărilor respective, dar și modificările petrecute în raportul de forțe pe plan internațional între principalele țări capitaliste.

Aparent, dolarul rămîne cea mai stabilă valută occidentală, deoarece — în decursul ultimelor șase decenii — n-a suferit decît o singură devalorizare (în 1934), care i-a redus conținutul în aur cu aproximativ 40%, de la 1,50463 g la 0,888671 g. Aparență, care însă a fost și este tot mai mult dezmințită.

Lira sterlină, cea de a doua monedă de rezervă (pe lîngă dolar) în cadrul schimburilor monetare din lumea capitalistă, a cunoscut în aceeași perioadă nu mai puțin de 18 modificări ale conținutului în aur (din care 14 în sensul reducerii sale); în prezent, conținutul în aur al lirei reprezintă doar 29% din nivelul de dinaintea primului război mondial. În ceea ce privește francul francez, acesta a suportat 16 modificări ale conținutului său în aur (din care 13 devalorizări oficiale sau tacite), pînă la 55% din nivelul de la începutul secolului. Bucurîndu-se de o stabilitate mai mare, francul elvețian a înregistrat două devalorizări în perioada menționată, care i-au redus conținutul în aur cu 30%. În sfîrșit, evoluția yenului japonez a marcat un puternic proces de devalorizare, care — reflectînd îndeosebi puternica inflație din perioada ultimului război și cea postbelică — a condus la scăderea de 338 ori a conținutului său în aur.

În ceea ce privește paritatea oficială (sau cursul de schimb pe piața liberă) a celor patru monede menționate, în raport cu dolarul, se constată că aceasta n-a evoluat corespunzător modificării conținutului în aur, ci a oglindit fluctuația puterii de cumpărare a fiecărei monede, legată — la rîndul ei — de amploarea tensiunii inflaționiste din țara respectivă. După cum se poate vedea din tabel, acest fenomen este evident în perioada crizei economice mondiale din anii 1929—1933; în timp ce în primii ani ai crizei cursul față de dolar al monedelor amintite s-a înrăutățit în 1933 — cînd scăderea puterii de cumpărare a dolarului a devenit evidentă (deși el nu fusese încă devalorizat oficial) — lira sterlină, francul francez și cel elvețian, precum și yenul, și-au îmbunătățit sensibil cursul de schimb în raport cu dolarul. Un fenomen analog cunosc monedele respective, cu excepția yenului, în perioada recentă ca urmare a slăbirii progresive a pozițiilor dolarului. În ultimele săptămîni, pe principalele piețe monetare capitaliste prețul aurului exprimat în dolari a depășit cu aproape un sfert nivelul oficial stabilit de Trezoreria S.U.A. — 35 dolari uncia, iar acum cîteva zile Administrația S.U.A. a anunțat suspendarea temporară a convertibilității dolarului în aur și devize. Primele comentarii, apărute în capitalele țărilor occidentale, relevă că această măsură, ca și altele care o însoțesc, nu fac decît să ascută și mai mult contradicțiile dintre țările capitaliste dezvoltate, să accentueze șubrezenia actualului sistem monetar occidental.

De remarcat că, pînă la recenta închidere a burselor de devize, cursul (față de dolar) pe piața liberă era mai apropiat de paritatea oficială (calculată în raport cu conținutul în aur) în cazul lirei sterline; evoluția celor două valute se află în strînsă legătură reciprocă, slăbirea uneia dintre ele putînd afecta direct situația celeilalte. În cazul altor monede examinate se constată tendințe divergente: în timp ce yenul japonez a oscilat în ultimii ani (în limite reduse) în jurul parității sale oficiale față de dolar, fiind supus presiunii creșterii inflaționiste a prețurilor, francul elvețian și-a consolidat treptat poziția în raport cu dolarul.

Tabel nr. 1

ANUL	LIRA STERLINĂ		FRANCUL FRANCEZ		FRANCUL ELVEȚIAN		YENUL	
	Conț. în aur (g)	Cursul față de dolar	Conț. în aur (g)	Cursul față de dolar	Conț. în aur (g)	Cursul față de dolar	Conț. în aur (g)	Cursul față de dolar
1913	7,322382	0,2055*	0,290323	5,1826*	0,290323	5,1826*	0,750	2,006*
1919	6,09375	0,2469	0,290323	10,820	0,290323	5,429	0,750	1,983
1920	5,50695	0,2732	0,290323	16,892	0,290323	6,498	0,750	1,986
1921	5,79283	0,2597	0,290323	12,748	0,290323	5,157	0,750	2,087
1922	6,66551	0,2257	0,290323	13,832	0,290323	5,288	0,750	2,047
1923	6,87616	0,2188	0,290323	19,049	0,290323	5,730	0,750	2,127
1924	6,65046	0,2262	0,290323	18,523	0,290323	5,160	0,750	2,601
1925	7,322382	0,2055*	0,290323	26,768	0,290323	5,182	0,750	2,315
1928	7,322382	0,2055	0,05895	25,524*	0,290323	5,189	0,750	2,179
1932	5,26873	0,2856*	0,05895	25,619	0,290323	5,199	0,750	4,824
1933	4,98187	0,2326	0,05895	16,336	0,290323	3,306	0,750	3,253
1934	4,51908	0,1961	0,05895	15,158	0,290323	3,086	0,750	3,470
1935	4,37759	0,2030	0,05895	15,155	0,290323	3,083	0,750	3,479
1936	4,43425	0,2004	0,0441	21,425	0,190— 0,215**	4,32— 4,35**	0,750	3,508
1937	4,42028	0,2010	0,0387	29,457	0,190— 0,215	4,325	0,290	3,439
1938	4,36372	0,2036	0,02475	37,990	0,190— 0,215	4,423	0,290	3,675
1939	3,58134	0,2481*	0,020289	43,80 *	0,190— 0,215	4,460	0,20813	4,2676*
1940	3,58134	0,2478	0,021006	43,90	0,190— 0,215	4,310	0,20813	4,266
1943	3,58134	0,2478	0,017773	50,00 *	0,190— 0,215	4,297	—	—
1944	3,58134	0,2478	0,017916	49,60 *	0,190— 0,215	4,290	—	—
1945	3,58134	0,2479	0,007461	119,11 *	0,190— 0,215	4,290	—	15,0
1947	3,58134	0,2480	0,007461	119,30	0,190— 0,215	4,315	—	50,0
1948	3,58134	0,2480	0,004145	214,392*	0,190— 0,215	4,315	—	250,0
1949	2,48828	0,3571*	0,002539	350,0 *	0,190—	4,300	—	250,0
1953	2,48828	0,3557	0,002539	350,0	0,2032258	4,3728*	0,0024685	360,0*
1958	2,48828	0,3569	0,001800	493,706*	0,2032258	4,308	0,0024685	359,7
1960	2,48828	0,3568	0,1800	4,93706*	0,2032258	4,305	0,0024685	358,3
1967	2,13281	0,4158*	0,1800	4,908	0,2032258	4,325	0,0024685	361,9
1969	2,13281	0,4181	0,1600	5,55419*	0,2032258	4,308	0,0024685	359,8
1971 (30/VI)	2,13281	0,4132	0,1600	5,52	0,2032258	4,09	0,0024685	363,0

*) Paritatea oficială. ** Limitele oscilației, oficial permise. Sursa: Valiuti stran mira, Moscova, 1970, și „La vie française", 23/VII 1971.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viata economica

ANUL IX NR. 35 (417)
VINERI 27 AUGUST 1971
20 PAGINI 2 LEI

35

CREȘTEREA ROLULUI CONDUCĂTOR AL PARTIDULUI LA TOATE NIVELELE — LEGITATE A EDIFICĂRII SOCIETĂȚII SOCIALISTE MULTILATERAL DEZVOLTATE

●

Adoptarea Programului complex al adîncirii și perfecționării în continuare a colaborării și dezvoltării integrării economice socialiste a țărilor membre ale C.A.E.R.

ROD AL UNEI ACTIVITĂȚI LABORIOASE, DESFĂȘURATE ÎN INTERESUL POPOARELOR DIN ȚĂRILE MEMBRE ALE C.A.E.R, AL CAUZEI COLABORĂRII, SOCIALISMULUI ȘI PĂCII ÎN LUME

●

CRITERII DE OPTIMIZARE A RAPORTULUI DINTRE ACUMULARE ȘI CONSUM ÎN C.A.P.

●

APĂRAREA DOLARULUI ȘI AMPLIFICAREA CONTRADICȚIILOR INTEROCCIDENTALE

MUTATII IN ORIENTAREA CERCETARII STIINTIFICE ROMANESTI

ANUL IX **viața economică**

săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: str. Nicolae Iorga nr. 36 ● telefon 11.78.76 ● București

SUMARUL

numărului 35 din 27 august 1971

— Creșterea rolului conducător al partidului la toate nivelele — legitate a edificării societății socialiste multilateral dezvoltate
de **prof. univ. dr. I. Zahiu**, secretar al Comitetului județean de partid—Timiș. (pag. 3)

— Conducătorul din economie — un om politic
de **ing. Mihai Suder**, ministrul industriei lemnului (pag. 4)

■ **ECONOMIE NAȚIONALĂ**

— Se înfăptuiesc angajamentele luate în întrecerea socialistă
Semnează: **ing. Gheorghe Stoica**, adjunct al ministrului energiei electrice; **ing. Ștefan Constantinescu**, adjunct al ministrului industriei metalurgice; **ing. Ion Lăzărescu**, adjunct al ministrului minelor, petrolului și geologiei; **Dimitrie Ancuța**, secretar al Comitetului municipal București al P.C.R. (pag. 5—6)

— Dezvoltarea simultană a „industriilor motrice" și competitivitatea industrială
de **conf. univ. dr. I. V. Totu** (pag. 7)

— Mutații în orientarea cercetării științifice românești.
Răspund la anchetă: **acad. Cristofor I. Simionescu**, rectorul Institutului politehnic—Iași; **dr. Horia Grumăzescu**, directorul Institutului de geografie al Academiei R.S.R.; **ing. Marcel Sîrbu**, directorul Institutului de cercetări și proiectări de automatizări—București; **prof. dr. doc. I. Popescu-Zeletin**, membru corespondent al Academiei R.S.R., membru titular al Academiei de științe agricole și silvice; **ing. Ioan Crișan**, director general în M.I.C.M., direcția dezvoltării. (pag. 8—9)

— Adoptarea programului complex al adîncirii și perfecționării în continuare a colaborării și dezvoltării integrării economice socialiste a țărilor membre ale C.A.E.R.
Rod al unei activități laborioase, desfășurate în interesul popoarelor din țările membre ale C.A.E.R., al cauzei colaborării, socialismului și păcii în lume. (pag. 10—11)

— O mai deplină utilizare a inteligenței creatoare autohtone în creșterea noastră economică
de **ing. I. Berceanu** (pag. 12)

■ **CONDUCERE ȘI ORGANIZARE**

— Studii ● experiențe
Fabrica de relon „Panduri"—București: Îmbunătățirea determinării necesarului de piese de schimb
de **Elena Tutoveanu**, cercetător științific principal, Institutul de cercetări textile. (pag. 13)

■ **TEORII — IDEI**

— Puncte de vedere: Criterii de optimizare a raportului dintre acumulare și consum în cooperativele agricole
de **dr. Sandu Costache** și **Constantin Popescu** (pag. 14)

— Tendințe în politicile economice ale unor țări capitaliste dezvoltate (I)
de **dr. George Marin** (pag. 15)

— Cărți: Dezvoltarea intensivă a vieții sociale și conducerea societății
de **dr. Eugen Prahoveanu** (pag. 16)

■ **ECONOMIE MONDIALĂ**

— U.R.S.S.: Comerțul exterior în continuă dezvoltare și diversificare
de **N. Popov**

— R. D. Vietnam: Apărînd patria socialistă, oamenii muncii luptă pentru progresul economiei
de **Lucian Petrescu** și **Simion Diac** (pag. 17)

— Apărarea dolarului și amplificarea contradicțiile interoccidentale
de **N. Rateș** (pag. 18)

— O piramidă a inechităților
de **Dinu Dragomirescu** (pag. 19)

Redactor șef: Gheorghe DOLGU

Tiparul: Întreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

10 470

EVENIMENTE CU PROFUNDE SEMNIFICAȚII

ACTIVITATEA intensă, neobosită, desfășurată de conducerea partidului, de întregul nostru popor, cunoaște noi și noi momente de seamă, bogate în semnificații. Cuvîntarea de înaltă ținută principială, rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la marea adunare populară din Capitală, ședința comună a C.C. al P.C.R., Consiliului de Stat și Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, din 19 august și sărbătorirea celei de-a XXVII-a aniversări a eliberării patriei domină evenimentele săptămînii trecute.

Marea adunare populară din Capitală, consacrată împlinirii a 150 de ani de la mișcarea revoluționară condusă de Tudor Vladimirescu a avut un ecou puternic în conștiința națiunii noastre. Partidul nostru, întregul nostru popor cinstește cu venerație figura marilor săi înaintași, luptători pentru apărarea gliei strămoșești, pentru dreptate socială și eliberare națională. Istoria poporului nostru este istoria acestor lupte care au contribuit la dezvoltarea națiunii noastre, la făurirea României moderne, la împlinirea aspirațiilor sale de libertate și progres.

Subliniind aceste idei, cuvîntarea ținută cu acest prilej de tovarășul Nicolae Ceaușescu, a oferit un bilanț cuprinzător al înfăptuirilor socialiste, a prezentat preocupările principale ale partidului și statului în vederea îndeplinirii directivelor Congresului al X-lea al P.C.R., a expus cu claritate și principialitate poziția României față de problemele cu care este confruntată lumea contemporană.

Însuflețirea pe care au produs-o ideile pătrunse de consecvență și înaltă responsabilitate comunistă ale cuvîntării secretarului general al partidului, constituie încă o dovadă a faptului că politica internă și externă a partidului înmănunchiază năzuințele cele mai arzătoare ale poporului nostru, ceea ce reprezintă trăinicia acestei politici, forța ei invincibilă.

Victoriile și înfăptuirile obținute de poporul nostru, perspectivele făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate confirmă justețea politicii marxist-leniniste a Partidului Comunist Român, stimulează puternicul entuziasm cu care poporul nostru își mobilizează toate resursele creatoare pentru traducerea în viață a politicii partidului.

ÎN ÎNTÎMPINAREA celei de a 27-a aniversări a victoriei insurecției naționale antifasciste de la 23 August 1944, marea sărbătoare națională a poporului român, clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea, întregul nostru popor și-a concentrat eforturile pentru înfăptuirea sarcinilor primului an al actualului plan cincinal, putînd astfel să raporteze partidului noi și importante realizări în întrecerea socialistă, în creșterea producției industriale și agricole în perfecționarea întregii activități economice. Într-o exprimare foarte succintă, ele se concretizează în îndeplinirea planului pe primele șapte luni în proporție de 102,7%, în cele 160 de noi capacități de producție industrială și agricolă, într-un spor al producției industriale de 20 de miliarde lei față de perioada corespunzătoare a anului precedent, în peste 23 000 de apartamente noi date în funcțiune, în economii de peste 450 de milioane lei realizate în primul semestru, în rezultatele bune obținute în recoltarea culturilor de vară, care ne permit să anticipăm un an agricol favorabil.

Marea noastră sărbătoare națională a constituit astfel un moment de trecere în revistă a înfăptuirilor și totodată un prilej de fermă angajare a tuturor oamenilor muncii pentru realizarea programului măreț de înflorire a patriei socialiste elaborat la Congresul al X-lea al partidului.

ANIMATĂ de spiritul unei înalte responsabilități partinice, patriotice, pentru dezvoltarea și prosperitatea României socialiste, pentru întărirea unității și colaborării dintre țările socialiste, pentru cauza întăririi prestigiului socialismului în lume, conducerea partidului și statului nostru promovează o politică activă de prietenie și solidaritate internațională cu toate țările socialiste, de instaurare a unui climat de înțelegere și cooperare între popoarele lumii. Hotărîrile cu privire la activitatea delegației guvernamentale a Republicii Socialiste România la sesiunea a XXV-a a C.A.E.R. și la vizita oficială de prietenie a delegației de partid și guvernamentală în țările socialiste din Asia, adoptate de ședința comună a Comitetului central al P.C.R., Consiliului de Stat și Consiliului de Miniștri din 19 August reafirmă această politică fidelă cauzei unității țărilor socialiste, triumfului socialismului și păcii în lume.

Exprimînd sentimentele întregului partid și popor, Hotărîrea ședinței comune a dat o deplină aprobare și o înaltă apreciere activității depuse în timpul vizitei pe care delegația de partid și guvernamentală a țării noastre a întreprins-o în R.P. Chineză și alte țări socialiste din Asia, contribuției de seamă adusă la succesul acesteia de tovarășul Nicolae Ceaușescu. Integrată organic în linia generală a politicii externe a statului nostru, vizita delegației române corespunde întru totul — așa cum se subliniază în Hotărîre — principiilor fundamentale și orientării stabilite de Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român, de dezvoltare a prieteniei, alianței și colaborării cu toate țările socialiste în lupta împotriva imperialismului, colonialismului și neocolonialismului, de participare activă la soluționarea marilor probleme contemporane corespunzător intereselor popoarelor și salvagardării păcii. Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în ampla sa cuvîntare rostită la marea adunare populară din Capitală consacrată împlinirii a 150 de ani de la mișcarea revoluționară condusă de Tudor Vladimirescu și festivității acordării gradului de ofițer unei noi promoții de absolvenți ai școlilor militare **„politica marxist-leninistă de dezvoltare a legăturilor cu toate țările socialiste, cu partidele comuniste și muncitorești, cu țările în curs de dezvoltare, cu forțele democratice și progresiste de pretutindeni și cu toate statele lumii, este cea mai vie confirmare a spiritului profund internaționalist de care sînt animate partidul, statul și poporul nostru"**.

O CONTRIBUȚIE la întărirea prieteniei și coeziunii țărilor socialiste o aduce colaborarea reciprocă în domeniul economiei, științei și tehnicii. În acest sens Hotărîrea ședinței comune cu privire la activitatea delegației guvernamentale române la sesiunea a XXV-a a C.A.E.R. a subliniat importanța deosebită ce o acordă Programului complex al adîncirii și perfecționării în continuare a colaborării și dezvoltării integrării economice socialiste a țărilor membre C.A.E.R., program elaborat în scopul sporirii potențialului economic al fiecărei țări participante, apropierii nivelurilor lor de dezvoltare, în interesul unității țărilor socialiste. Dezvoltarea colaborării și cooperării se va înfăptui și în viitor în conformitate cu principiile internaționalismului socialist, respectării suveranității de stat, independenței și intereselor naționale, neamestecului în treburile interne ale țărilor, egalității depline în drepturi, avantajului reciproc și întrajutorării tovărășești. După cum se menționează în Hotărîre, adîncind și perfecționînd conlucrarea cu statele membre ale C.A.E.R., România va milita în continuare pentru întărirea raporturilor de colaborare economică și tehnică științifică, a relațiilor de prietenie cu celelalte state socialiste, considerînd că aceasta este conform cu interesele poporului nostru și ale cauzei generale ale socialismului.

Mărturiile de zi cu zi ale îndeplinirii sarcinilor edificării socialismului, prin care se manifestă concret și constant entuziasmul oamenilor muncii, constituie o dovadă elocventă a adeziunii depline la politica internă și externă a partidului nostru, pentru a cărui traducere în viață nu vom precupeți nici un efort.

CREŞTEREA ROLULUI CONDUCĂTOR AL PARTIDULUI LA TOATE NIVELELE — LEGITATE A EDIFICĂRII SOCIETĂŢII SOCIALISTE MULTILATERAL DEZVOLTATE

prof. univ. dr. Ion ZAHIU
Secretar al Comitetului judeţean de partid Timiş

EDIFICAREA socialismului în România — proces istoric de mare anvergură şi complexitate înfăptuit de poporul român în frunte cu clasa muncitoare în cei 27 de ani care au trecut de la eliberarea de sub jugul fascist — a demonstrat necesitatea obiectivă a creşterii continue a rolului conducător al Partidului Comunist Român în societatea noastră. Ea decurge din caracterul unitar al orînduirii noastre, din unitatea de tip a proprietăţii socialiste şi unitatea intereselor fundamentale, a voinţei şi scopurilor tuturor oamenilor muncii, din concepţia unitară, ştiinţifică asupra lumii, materialismul dialectic şi istoric. **„Experienţa pe care a dobîndit-o în construcţia socialismului** — a subliniat tovarăşul Nicolae Ceauşescu în expunerea sa la Consfătuirea de lucru a activului de partid din domeniul ideologiei — **demonstrează că fără conducerea de către partid nu este posibilă făurirea noii orînduiri, că aceasta este de neconceput fără o forţă de avangardă înarmată cu o ideologie clară. marxist-leninistă, cu o ideologie revoluţionară de transformare a societăţii omeneşti".**

Făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate — obiectivul fundamental stabilit de Congresul al X-lea al P.C.R. pentru noua etapă istorică în care a intrat România socialistă — a pus în faţa întregului partid o problematică deosebit de complexă, în cadrul căreia, pe primul plan se situează dezvoltarea multilaterală a forţelor de producţie în toate ramurile producţiei materiale, factorul hotărîtor al progresului societăţii noastre, repartizarea raţională a forţelor de producţie pe teritoriul ţării. organizarea şi sistematizarea teritoriului tuturor localităţilor patriei, perfecţionarea continuă a relaţiilor în domeniul producţiei materiale, repartiţiei, circulaţiei şi consumaţiei

Puternica influenţă pe care o exercită revoluţia tehnico-ştiinţifică contemporană şi caracterul relaţiilor socialiste de producţie asupra progresului rapid al forţelor de producţie în ţara noastră, imprimă problemelor economice un caracter deosebit de dinamic şi complex. Pe măsură ce sporeşte gradul de complexitate şi intensitatea influenţei relaţiilor economice asupra dezvoltării forţelor de producţie, creşte rolul conducător al partidului şi organizaţiilor sale în viaţa economică, paralel cu întărirea rolului economic al statului socialist.

Caracterul conştient al acţiunilor întreprinse de oamenii muncii din patria noastră se lărgeşte şi se adînceşte pe măsură ce relaţiile economice devin mai complexe, se amplifică şi se diversifică. În calitatea sa de conducător al naţiunii noastre socialiste, Partidul nostru comunist organizează opera de înflorire economică a patriei, pe baza participării active a întregului popor. Aceasta presupune acţiuni în deplină cunoştinţă de cauză, respectiv activitatea bazată pe înţelegerea şi folosirea legilor economice în practica conducerii vieţii economice. O asemenea modalitate de conducere impune studierea şi cunoaşterea concretă, organizarea practică a relaţiilor economice, în toată complexitatea lor, pe baza concepţiei unitare — marxist-leniniste — din partea fiecărei organizaţii a partidului. **Întreaga experienţă a Partidului Comunist Român atestă că exercitarea rolului conducător în viaţa economică se sprijină pe cunoaşterea profundă a realităţilor economice. pe contactul nemijlocit cu creatorii bunurilor materiale.** Vizitele tovarăşului Nicolae Ceauşescu şi a celorlalţi conducători de partid şi de stat în întreprinderile industriale şi agricole, pe şantierele de construcţii, în unităţile comerciale şi în instituţiile de cercetare ştiinţifică, urmăresc tocmai acest obiectiv — al cunoaşterii concrete, nemijlocite a oamenilor, a preocupărilor şi părerilor lor — pentru a putea desprinde tendinţe, fenomene noi, forme concrete de manifestare a noilor relaţii economice, aşa cum prind ele viaţă în procesele concrete ale producţiei materiale, pentru a le generaliza în mod teoretic. Studierea concretă a relaţiilor dintre făuritorii bunurilor materiale, a intereselor şi năzuinţelor lor constituie cel mai preţios element din metodologia cunoaşterii tendinţelor legilor economice ale socialismului, a elaborării politicii economice.

ROLUL conducător al Partidului **se** afirmă o dată cu elaborarea liniei generale, dar el se manifestă în continuare în aplicarea acestei linii, care cere acţiuni practice ferme, permanent şi pretutindeni, din partea întregului partid şi a fiecăreia din organizaţiile sale. Prin mecanismul complex al vieţii interne de partid, al relaţiilor între organizaţiile de partid bazate pe centralismul democratic, prin raporturile stabilite între organele şi organizaţiile de partid şi organismele de conducere a vieţii economice — atît în sectorul de stat cît şi în cel cooperatist — partidul înfăptuieşte opera de conducere conştientă a economiei, elaborează şi aplică linia sa generală de dezvoltare economică, controlează permanent evoluţia vieţii economice.

Trăsătura esenţială a rolului conducător al partidului nostru rezidă în promovarea cu consecvenţă a noului, înlăturarea a tot ce este vechi, perimat, care stînjeneşte dezvoltarea, perfecţionarea continuă şi conştientă a relaţiilor social-economice. Perfecţionarea vieţii economice are ca punct de plecare îmbinarea conducerii pe bază de plan unic cu dezvoltarea autonomiei întreprinderilor — ca expresie a creşterii rolului conducerii centralizate, o dată cu lărgirea atribuţiilor şi iniţiativei locale, dar şi cu întărirea răspunderii acestora. Se creează astfel un larg context în cadrul căruia **ştiinţa conducerii economice trebuie stăpînită şi folosită în conducerea vieţii economice de sus şi pînă jos, de către toate organele şi organizaţiile de partid.**

Comitetele de partid judeţene, orăşeneşti, comunale, cele din întreprinderi nu sînt simple executante de sarcini care decurg din linia generală a partidului, stabilită la congrese sau plenare ale Comitetului Central al Partidului. Ele sînt chemate să aplice, la rîndul lor, în mod creator, această linie, ţinînd seama de trăsăturile specifice economice, tehnico-culturale, ş.a. ale cadrului economico-social-administrativ în limitele căruia îşi exercită competenţa. Aşa cum sublinia secretarul general al partidului nostru **„în cadrul tuturor măsurilor pe care le-am luat am avut în vedere ca partidul, organele sale, organizaţiile de partid, să-şi întărească rolul conducător şi să îndrume toate sectoarele activităţii de construcţie socialistă din patria noastră".** Experienţa comitetelor şi organizaţiilor de partid arată că ele îşi pot exercita eficient rolul de conducător politic în economie numai prin contactul nemjlocit cu viaţa, prin studierea atentă şi permanentă a fenomenelor şi proceselor economice în intimitatea lor, cu sprijinul unor largi colective de oameni ai muncii manuale şi intelectuale. Pe această bază, organele şi organizaţiile de partid participă cu propuneri la elaborarea politicii economice a partidului, organizează dezbateri şi iau hotărîri în cele mai diferite domenii ale activităţii de care răspund.

Legile dezvoltării economice, contradicţiile şi tendinţele proceselor şi fenomenelor economice se manifestă în milioanele de fapte ale masei de oameni ai muncii în unităţile economice. În întreprinderi, în aceste nuclee de bază ale activităţii economice, se găseşte primul cadru în care se cercetează factorii creşterii economice, unde apar frămîntări şi căutări pentru rezolvarea eficientă a problemelor economice ; aici se găsesc marile rezerve ale realizării şi depăşirii planului, oamenii sînt principala rezervă şi care totodată le dezvăluie ; aici au loc primele confruntări între vechi şi nou.

Tumultuoasa viaţă a întreprinderilor, fie ele mici sau mari, demonstrează adevărul de atîtea ori prezent în documentele noastre de partid, că relaţiile socialiste nu duc de la sine la rezolvarea automată a problemelor complexe economice sau sociale. Exercitîndu-şi rolul conducător, organizaţiile de partid din întreprinderi urmăresc atent desfăşurarea relaţiilor economice în fiecare compartiment al producţiei şi în fiecare formaţie de muncă, sesizează şi generalizează experienţa înaintată, depistează şi înlătură neajunsurile, supun dezbaterii comuniştilor şi a tuturor salariaţilor problemele majore ale economiei întreprinderii. În hotărîrile pe care le iau organizaţiile sau comitetele de partid, îşi găsesc expresie folosirea conştientă a factorilor economici, cerinţele legilor economice, inclusiv ale legilor pieţei, valorificarea din plin a forţelor proprii, precum şi a marilor avantaje care decurg din caracterul unitar al proprietăţii socialiste şi al organizării producţiei sociale, din răspunderea comuniştilor în aplicarea fermă a politicii economice a partidului, din dubla calitate a salariaţilor de a fi deopotrivă producători şi proprietari ai mijloacelor de producţie. De aci sprijinul permanent acordat conducerii tehnico-economice în rezolvarea operativă a problemelor, în înlăturarea eventualelor dificultăţi.

DUPĂ cum este cunoscut, pătrunderea revoluţiei tehnico-ştiinţifice în întreprinderile noastre socialiste a pus în faţa organizaţiilor de partid probleme deosebite cu privire la ridicarea nivelului de pregătire tehnico-profesională şi politico-ideologică a fiecărui muncitor, a fiecărui salariat. Conducerea producţiei moderne a încetat să fie o acţiune pur administrativă. Aprovizionarea, producţia, desfacerea, creaţia ştiinţifică şi tehnică ,proiectarea şi organizarea, toate compartimentele muncii în conexiunea lor, pot fi conduse ţinînd seama nu numai de exigenţe economice, ci şi de cerinţe legate de sociologia şi psihologia muncii, de estetica industrială etc., de nivelul general de pregătire politico-ideologică. Pregătirea multilaterală a producătorului de bunuri materiale, cerinţă esenţială a producţiei moderne în societatea noastră, este o sarcină esenţială, de onoare a fiecărei organizaţii de partid, care se realizează în fiecare întreprindere prin sistemul propagandei tehnico-economice, prin mijloacele şi formele muncii politice de masă. **Rolul de conducător politic al organizaţiei de partid în întreprindere îi conferă înalta obligaţie de a milita pentru crearea unui climat general, a unei ambianţe microsociale care să favorizeze creşterea răspunderii personale şi să influenţeze pozitiv îndeplinirea sarcinilor economice.**

Pe măsura lărgirii atribuţiilor întreprinderilor, cresc şi răspunderile organizaţiilor de partid faţă de viaţa economică. Tot mai multe sînt iniţiativele care privesc orientarea în rezolvarea problemelor economice spre studii ample privind capacităţile de producţie şi consumurile specifice, productivitatea muncii şi eficienţa economică, folosirea judicioasă a forţei de muncă, organizarea modernă a producţiei şi a muncii, precum şi spre studii de sociologie, psihologie şi ergonomie, de studiere a pieţei, de organizare a sistemului informaţional în vederea introducerii prelucrării automate a datelor şi conectării întreprinderilor la centrele teritoriale de calcul.

Organizaţiile de partid din întreprinderi, înmănunchind partea cea mai înaintată a oamenilor muncii din colectivul respectiv, cu o largă viziune economică şi politico-ideologică, îşi dovedesc din plin competenţa de conducător politic al activităţii economice, promovează cu fermitate noul, stimulează iniţiativele, intervin operativ, mobilizînd întregul colectiv în rezolvarea operativă a celor mai complexe probleme din unităţile economice.

→

CONDUCĂTORUL DIN ECONOMIE — UN OM POLITIC

ing. Mihai SUDER
Ministrul Industriei Lemnului

CLASA muncitoare, clasa conducătoare în statul nostru socialist, conștientă de rolul său istoric în realizarea destinelor poporului român, a reușit să dea viață planurilor înaripate elaborate de partid, să le materializeze prin fapte mari, pline de eroism. Din rîndurile sale au fost crescute și educate cadre de conducere pentru toate domeniile de activitate, îndeplinind cu fermitate sarcinile trasate de partid privind construcția socialismului în țara noastră.

Și în economie, în conducerea ministerelor, centralelor și întreprinderilor activează cadre cu o bogată experiență, oameni cu reale calități de conducere, pregătiți la școala socialismului, care nu precupețesc nici un efort pentru a îndeplini planurile de dezvoltare a economiei elaborate de partid. Dar, preocupați de problemele pe care le ridică zi de zi producția, de rezolvarea unor aspecte de specialitate tehnică, unii conducători din economie pierd adesea din vedere aspectul muncii politice, răspunderea pe care o au ca oameni trimiși în această activitate de partid.

Conducătorii din economie, educați în spiritul învățăturii marxist-leniniste, trebuie să îmbine permanent munca politico-ideologică cu activitatea profesională, să aplice creator și consecvent politica partidului în toate acțiunile pe care le desfășoară. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în expunerea făcută la Consfătuirea de lucru a activului de partid din domeniul ideologiei și al activității politice și cultural-educative, **„toți conducătorii care lucrează pe linie de stat trebuie să înțeleagă că ei sînt puși în funcțiile respective înainte de toate în calitate de oameni politici și trebuie să asigure o conducere politică — și numai în al doilea rînd, ca specialiști".**

Așadar, este necesar să se înțeleagă clar că cei ce sînt puși să conducă un sector de activitate, sînt promovați ca oameni politici și trebuie să pună pe primul plan înfăptuirea politicii partidului în domeniul respectiv. **A fi conducător în unitățile economice presupune a avea o bună pregătire ideologică marxist-leninistă.** Fără aceasta, nimeni nu va putea să-și îndeplinească cum trebuie sarcina încredințată de partid. Oricît de bun specialist ar fi cineva, nu va putea fi conducător dacă nu se preocupă de ridicarea nivelului său ideologic-politic. El poate fi un bun specialist, poate fi un bun funcționar, dar nu un conducător politic. Economia are nevoie de conducători politici, cu o temeinică pregătire marxist-leninistă, ideologică și teoretică.

LA APLICAREA politicii partidului de industrializare socialistă și de dezvoltare în ritm înalt a întregii economii naționale, participă cu însuflețire și cei aproape 300 000 de muncitori, tehnicieni, ingineri și economiști din ramura industriei lemnului, celulozei și hîrtiei. Din rîndurile clasei muncitoare s-au ridicat nenumărați intelectuali — ingineri, economiști — care au fost promovați în funcții de conducere. Fiind înarmați cu învățătura marxist-leninistă, ei au reușit să transpună în viață politica partidului și să creeze în mijlocul colectivelor de muncă pe care le conduc, climatul necesar pentru îndeplinirea și depășirea sarcinilor cantitative și calitative ale planului de stat.

În acest sens este demnă de subliniat preocuparea permanentă pentru îmbunătățirea condițiilor de lucru din exploatările forestiere, prin ridicarea continuă a gradului de mecanizare a muncilor grele și cu volum mare. În prezent s-a atins un indice de 91% la operațiunile de doborît și secționat lemnul, 70% la scos-apropiat și 62% la încărcat. Pentru creșterea gradului de accesibilitate a pădurilor și valorificarea rațională a acestora a fost construită în perioada 1951—1970, o rețea de drumuri forestiere de 17 800 km; aceasta a determinat o schimbare radicală a structurii transportului lemnului, ce se efectuează azi în proporție de peste 85% cu autocamioane și tractoare rutiere față de numai 11% cît se realiza cu 20 de ani în urmă.

Ca urmare a concepției noi a conducătorilor și specialiștilor noștri, industria de prelucrare a lemnului a fost modernizată, trecîndu-se la construirea de mari combinate și complexe cu un grad ridicat de mecanizare, avînd linii automatizate de producție, în care se realizează valorificarea superioară și totală a materiei prime lemnoase. În aceste unități se produc pe lîngă sortimentele clasice — cherestea, parchete, placaj, ambalaje — o gamă largă de produse noi, cu valoare economică ridicată, cum sînt: plăcile aglomerate și fibrolemnoase, plăcile înnoibilate, mobilă și altele. Dezvoltarea impetuoasă a industriei de placaj și de plăci a permis înlocuirea unei importante cantități de cherestea necesară consumului diferitelor ramuri ale economiei naționale. **Producția din acest an la placaj, plăci aglomerate și fibrolemnoase poate înlocui 2,5 milioane metri cubi de cherestea rășinoasă.** Deși tînără, industria românească de plăci a realizat pentru prima oară pe plan mondial fabricarea plăcilor fibrolemnoase din fag după procedeul uscat la Complexul de industrializare a lemnului din Bacău.

Sporirea producției de mobilă în ultimii 20 de ani de 56 de ori reflectă în mod pregnant ridicarea nivelului de trai al oamenilor muncii din țara noastră. O gamă din ce în ce mai largă de tipuri noi de mobilă, creație a colectivelor din fabrici și a institutului de cercetări, a venit în întîmpinarea gustului și exigențelor calitative, constructive, funcționale și de finisaj ale consumatorilor interni și ale beneficiarilor externi. În prezent **România exportă mobilă în 35 de țări.**

Atît în industria lemnului, cît și în fabricile de celuloză și hîrtie, colectivele de muncitori, tehnicieni și ingineri, împreună cu specialiștii din institutele de cercetare și proiectare, s-au preocupat de orientarea producției spre consumul cu preponderență a materiilor prime și materialelor de proveniență indigenă, prin reducerea sistematică a consumurilor specifice, înlocuirea materialelor din import, reproiectarea unor produse, perfecționarea tehnologiilor și aplicarea în producție a rezultatelor cercetării științifice.

Aceeași orientare a fost aplicată și în domeniul înzestrării cu mașini, utilaje și instalații a noilor fabrici, cît și în acțiunea de reutilare și modernizare a celor existente. Pînă în 1960 în Ministerul Industriei Lemnului se executau numai cîteva tipuri de utilaje. A fost întocmit un vast program și, pe această bază, **s-au asimilat 210 tipodimensiuni de utilaje de concepție proprie, fără import de licențe.** Astfel, în prezent, s-a ajuns ca fabricile de mobilă să fie dotate în proporție de 90% cu utilaje realizate în țară; de asemenea, avem fabrici de cherestea și de binale care ajung la 90%, iar în cele de placaj 65% din utilaje sînt construite în țara noastră, la nivel competitiv pe piața mondială. Sînt în curs de construcție fabrici de prelucrare a lemnului, într-o serie de țări, în cadrul cooperării externe, care vor fi dotate cu utilaje românești.

TOATE aceste realizări fac cinste muncitorilor, cadrelor tehnice și economice, de conducere și de execuție din unitățile și combinatele ministerului nostru, ilustrînd în mod viu calitățile conducătorilor și specialiștilor care, ca oameni politici, au înțeles că **a conduce o unitate economică înseamnă înainte de toate să lupte pentru înfăptuirea în mod creator a politicii partidului în domeniul respectiv.**

Sînt însă și cazuri cînd unii conducători au neglijat în activitatea lor conținutul politic al muncii, păstrînd numai latura tehnico-economică și considerînd că prin aceasta s-au achitat de sarcinile ce le reveneau. Or, **munca politică și cea eco-**

⟶

⟵

Dar oricît de bine ar funcționa diferitele mecanisme în cadrul întreprinderii, rezultatele finale ale activității depind și de intensitatea și desfășurarea normală a relațiilor de aprovizionare-desfacere, finanțare-creditare etc., în care fiecare unitate se integrează în virtutea diviziunii sociale a muncii. Aria acestor raporturi se amplifică și se diversifică pe verticală și orizontală, pe măsură ce producția fiecărei întreprinderi și producția socială se dezvoltă complex și multilateral. Răspîndirea teritorială rațională a forțelor de producție, desfășurarea proceselor de producție într-un anumit cadru economic zonal, geografic și demografic, dependența proceselor de producție de mijloacele de transport ale salariaților și materialelor, de sursele de alimentare cu apă și energie, de resursele de forță de muncă și asigurarea acestora cu condiții de locuit, cu mărfuri și servicii etc., creează un cadru teritorial, cu funcții economice complexe bine delimitate, a cărui conducere și organizare sînt în competența organelor și organizațiilor de partid județene, municipale, orășenești și comunale. Misiunea politică, a acestora se concretizează în conducerea și organizarea fluxului relațiilor economice care rezultă din conectarea obiectivă a unităților economice la cerințele economiei naționale, din manifestarea acestor relații în cadrul teritorial respectiv.

Comitetele județene, orășenești și comunale urmăresc decadal, lunar și trimestrial evoluția îndeplinirii planului la toți indicatorii de bază, elaborează studii prin comisiile economice, uneori în strînsă colaborare cu ministerele și organizațiile economice centrale și supun dezbaterii largi în întreprinderi măsuri care vin în sprijinul direct al unităților și care vizează modalitățile practice de sporire a eficienței economice a producției, investițiilor, organizării muncii și a producției, folosirii forței de muncă, cheltuielilor materiale, autoutilării, generalizării schimbului II și extinderii schimbului III etc. Paralel cu rezolvarea unor asemenea probleme care țin de specificul fiecărei întreprinderi, comitetele județene, orășenești sau comunale, conduc studii care privesc orientarea de ansamblu a activității economiei: profilarea și specializarea întreprinderilor industriale și agricole, amplasarea teritorială a noilor obiective economice, în cadrul lucrărilor de sistematizare a teritoriului, organizarea unor legături permanente, pe bază de contracte ferme, între unitățile economice și cele de cercetare științifică, alcătuirea rețelei ideale de pregătire a cadrelor de muncitori calificați, sistematizarea și modernizarea rețelei de drumuri, de alimentare cu apă și energie, a rețelei comerciale și a zonelor de agrement etc.

Pe baza amplelor măsuri stabilite de conducerea partidului nostru pentru lărgirea democrației socialiste, pentru perfecționarea formelor de atragere a maselor de oameni ai muncii la elaborarea și aplicarea hotărîrilor partidului, în practica organelor și organizațiilor de partid, în conducerea economică, a devenit o metodă curentă formarea unor colective largi de studii îndrumare și control alcătuite din activiști de partid și de stat, cadre din economie, care dezbat măsurile care se propun în adunările de partid sau în adunările generale ale salariaților, în consfătuirile organizate la cele mai diferite nivele. Faptul că măsurile stabilite de organizațiile de partid sînt însușite și integrate ca element fundamental, vital în programele de activitate și în măsurile adoptate de adunările generale ale salariaților, atestă așa cum au dovedit-o și recentele adunări organizate în toate întreprinderile din țară, realismul și eficiența lor, recunoașterea competenței și autorității de conducător politic al organizațiilor Partidului Comunist Român, larga democrație care caracterizează viața de partid și viața noastră social-economică.

Inițiativele organizațiilor de partid, ale oamenilor muncii își găsesc finalizarea în zecile de miliarde de lei cu care au fost corectate prevederile inițiale ale proiectului planului cincinal 1971—1975, în eforturile pe care le depun muncitorii, țăranii, intelectualii români și de toate naționalitățile pentru a îndeplini și depăși angajamentele luate pe anul 1971.

ACTUL de conducere a proceselor economice este prin excelență un act politic, indiferent dacă el este exercitat la nivelul întreprinderii, comunei, orașului, județului sau pe ansamblul economiei naționale. Cei care înfăptuiesc acest act politic, pe baza împuternicirilor și răspunderii încredințate de partid, își pot exercita atribuțiile numai în calitatea lor de comuniști, de oameni politici care trebuie să dovedească spirit creator, dinamic, fermitate și intransigență, orientare clarvăzătoare în rezolvarea problemelor economice. Competențele de conducător nu pot fi exercitate decît împreună cu competențele politice. Răspunderea în fața partidului, în calitate de membru al său, înseamnă răspunderea față de colectivul de muncă, față de întreaga societate.

Rolul conducător al partidului se exprimă în fiecare element de progres economic și social, în fiecare proces și fenomen economic nou, în fiecare succes al națiunii noastre pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate. Perfecționarea activității de conducere a vieții economice din partea fiecărei organizații de partid constituie nu numai o cerință obiectivă, ci și o condiție de bază a înfăptuirii programului Partidului Comunist Român de înflorire multilaterală a României socialiste.

←

nomico-administrativă nu pot fi disociate în mod arbitrar, ci ele formează un singur tot. Raționamentul potrivit căruia atribuțiile de serviciu ale unui membru de partid din aparatul de stat ar fi numai de ordin administrativ, iar cele politice intrînd în funcțiune cel mult în timpul ședințelor de partid sau al dezbaterilor cu caracter ideologic, s-a dovedit și se dovedește profund eronat.

Desigur, din păcate, mai stăruie la unii conducători neajunsuri în desfășurarea producției. Se mai constată încă risipă de materii prime, materiale, combustibil, energie, piese de schimb etc., față de care nu se iau întotdeauna atitudini ferme pentru curmarea ei și recuperarea pagubelor aduse avutului obștesc. Se mai înregistrează rebuturi la unele produse, considerîndu-le ca o fatalitate la care nu se poate renunța, după cum se mai întîlnesc cazuri de indisciplină în exploatarea și întreținerea utilajelor. Calitatea necorespunzătoare și refuzurile, din această cauză, la unele produse, deși nu au decît o mică pondere în volumul total al producției, prin însuși faptul că există, dovedesc că unele cadre de conducere nu se gîndesc la prestigiul unității și al sectorului din care fac parte și nici la faptul că un refuz de calitate — ori cît de mic ar fi procentul — poate duce la pierderea unor clienți externi, sau chiar a unei întregi piețe străine, nemaivorbind de afectarea consumatorilor de pe piața internă.

Ce fel de concepție este aceea a unui conducător despre muncă și despre dezvoltarea unității pe care o conduce, dacă așteaptă ca institutul de proiectare să-i elaboreze întreaga documentație tehnică, execuția să i-o facă unitățile Ministerului Construcțiilor Industriale și recepția să o facă ministerul tutelar, rezervîndu-și doar „dreptul“ de a face critică, în loc să folosească forțele proprii pentru rezolvarea la timp a problemelor curente și de perspectivă? De altfel chiar unele acte normative care reglementează activitatea de investiții dau posibilitatea unor conducători de unități să adopte uneori poziții de acest fel.

Unii conducători și specialiști cad în extrema de admirație fără rezerve a utilajelor din străinătate, neluînd în considerare cazurile în care firme cu renume mondial ne-au livrat instalațiile contractate care nu funcționează în mod corespunzător, deși statul a suportat plata unui volum important de valută. Acești conducători și specialiști din minister și din combinate își manifestă uneori neîncredere în puterea creatoare a cercetătorilor, proiectanților, conducătorilor de unități și a oamenilor muncii din țara noastră.

Tot ca o lipsă a unor conducători din unități economice este și aceea că nu identifică rezervele existente, așteptînd ca organele locale de partid, Consiliul Economic și ministerul să le depisteze și apoi să dea sarcini de valorificare a lor. Se manifestă încă la unii conducători o insuficientă preocupare pentru ridicarea nivelului politico-ideologic și profesional. De asemenea, mai sînt conducători în minister și combinate care par că au uitat greutățile pe care le-au întîmpinat în perioada cînd lucrau direct în producție și nu dovedesc suficientă preocupare pentru îmbunătățirea permanentă a condițiilor de muncă și a organizării științifice a proceselor de producție.

PESTE tot unde își desfășoară activitatea, comunistul este și trebuie să fie un militant politic. El nu poate și nu trebuie să admită în munca sa nici un fel de încălcare a normelor eticii comuniste. Conducătorul unității trebuie să fie un exemplu în muncă și comportare, să inspire colectivului în care lucrează încredere, să aibă inițiativă și putere de mobilizare, astfel încît sarcinile trasate pe linie de stat și de partid să fie înfăptuite exemplar, valorificîndu-se din plin condițiile tehnico-materiale existente.

Creșterea spiritului de răspundere, respectarea normelor de conviețuire socială, întărirea disciplinei socialiste în toate domeniile de activitate, obligă pe comuniști, începînd cu ministru și pînă la muncitor și toți ceilalți oameni ai muncii, să-și ridice neîncetat nivelul politic și profesional, să militeze pentru aplicarea neabătută a politicii partidului în înfăptuirea măreților sarcini politice, economice și sociale, în vederea ridicării pe culmi și mai înalte a patriei noastre, România so-

ECONOMIE NAȚIONALĂ

SE ÎNFĂPTUIESC ANGAJAMENTELE LUATE ÎN ÎNTRECEREA SOCIALISTĂ

SPORURI SUBSTANȚIALE ÎN PRODUCȚIA DE ENERGIE ELECTRICĂ ȘI TERMICĂ

ing. Gheorghe STOICA
adjunct al ministrului
Ministerul Energiei Electrice

Actualul cincinal a pus în fața energeticienilor un amplu program de obiective a căror realizare va asigura dezvoltarea rapidă a energeticii românești. Înțelegînd pe deplin această necesitate obiectivă, colectivele de muncă din unitățile și întreprinderile Ministerului Energiei Electrice și-au conjugat eforturile cu acelea ale întregii țări, obținînd în primele șapte luni ale anului 1971, realizări de o deosebită importanță. Astfel, **producția de energie electrică a depășit cu 405 milioane kWh planul pe primele șapte luni ale anului curent.** Aceste realizări au fost posibile prin darea în funcțiune înainte de termen a unor grupuri și agregate, prin valorificarea unor însemnate rezerve interne, datorită activității entuziaste a muncitorilor, inginerilor și tehnicienilor noștri.

Producția de energie termică a depășit prevederile pentru a acoperi nevoile sporite apărute ca urmare a intrării în funcțiune a unor noi obiective industriale, a extinderii suprafețelor locuibile prin construirea a noi microraioane și cartiere urbane, a folosirii energiei termice în serele agricole etc. **Față de plan, s-a realizat 107,8%, iar față de perioada corespunzătoare din 1970, 119,7%.**

Ca urmare a obligațiilor asumate în cadrul sistemului interconectat al țărilor socialiste s-a acordat atenție în continuare exportului de energie electrică care a crescut față de aceeași perioadă a anului trecut cu 25,3%.

Traducînd în viață indicațiile trasate de conducerea de partid și de stat pentru valorificarea eficientă a potențialului disponibil s-au depus eforturi deosebite pentru sporirea necontenită a productivității muncii. **În industria de energie electrică și termică, productivitatea muncii a fost realizată în proporție de 103%, fiind cu 11,7% mai mare decît în perioada corespunzătoare a anului trecut.** Și în activitatea de construcții-montaj se remarcă depășirea cu 2,5% a productivității muncii planificate pe primele șase luni ale acestui an, fiind cu 11,3% mai mare decît în aceeași perioadă a anului 1970. Folosirea mai judicioasă a timpului de lucru, creșterea automatizării, folosirea calculatoarelor, micșorarea numărului și a duratei avariilor în instalațiile energetice, fructuoasa activitate de invenții și inovații au constituit cîteva elemente care au concurat la aceste realizări.

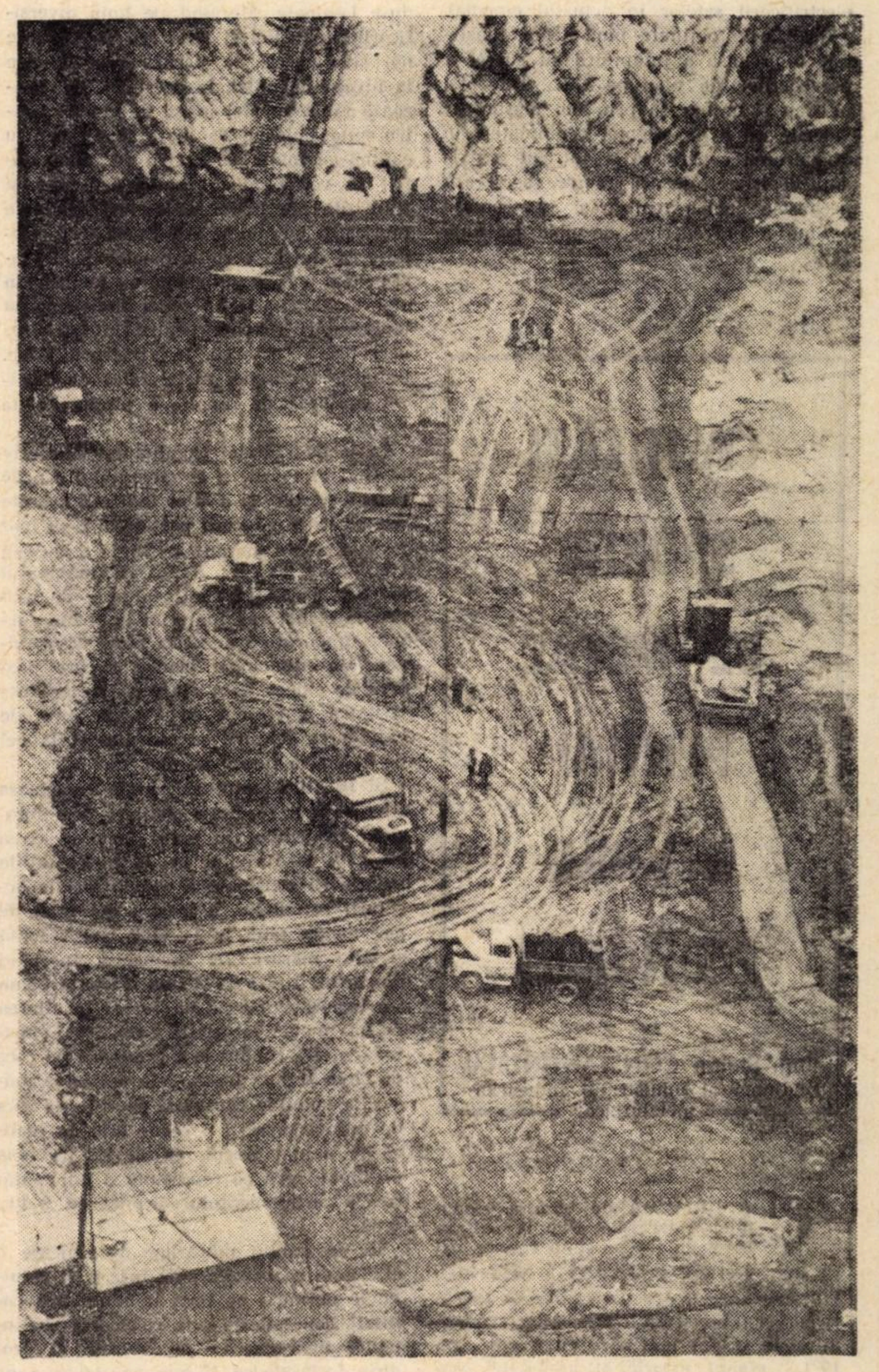

Activitate intensă pe șantierul Centralei hidro-electrice Lotru

Planul de investiții pentru construcții, a fost realizat pe primele șase luni ale acestui an în proporție de 107,6%.

Primul semestru din 1971 a reprezentat perioada intrării în funcțiune a unor noi obiective. Astfel, la Porțile de Fier au intrat în funcțiune două grupuri de 175 MW fiecare, primul cu 35 zile înainte de termen, iar al doilea cu 61 zile înainte. Realizarea în avans a punerii în funcțiune a acestor grupuri atestă încă odată munca rodnică și entuziastă a constructorilor marelui obiectiv energetic al României socialiste. Ne-am obișnuit să consemnăm realizările colectivelor de muncitori, tehnicieni și ingineri de la Porțile de Fier ca pe niște lucruri obișnuite, deși fiecare nou succes ascunde ore și zile de febrilă activitate creatoare, pasiune, abnegație, înaltă pregătire profesională.

Linia electrică aeriană de 400 kV care leagă Porțile de Fier de Rovinari a fost dată în funcțiune cu peste 90 de zile înainte de termen; a intrat în funcțiune stația de 220/110 kV București-Est, continuă în ritm susținut lucrările de execuție de la Centrala hidroelectrică Lotru, de la Centralele termo-electrice Rovinari și Mintia-Deva, au început lucrările de amenajare complexă a Oltului.

Față de prevederile pentru primul semestru al anului 1971, cheltuielile la 1000 lei producție marfă industrială au scăzut cu 13,9%.

→

Ca urmare a Directivelor trasate de cel de al X-lea Congres al PCR s-a urmărit **scăderea normelor de consum de combustibil** pentru producerea de energie electrică în centralele cu turbine cu abur. Acest consum s-a redus față de primul semestru al anului trecut la 98,4%, economie care poate asigura, de exemplu, funcționarea Combinatului siderurgic de la Galați timp de trei luni de zile. De asemenea, consumul de combustibil necesar pentru producerea energiei termice s-a redus. față de planul pe primele 7 luni ale anului 1971, la 99,8%. Aceste scăderi sînt rezultatul reducerii continue a consumurilor specifice energetice, al eliminării pierderilor de energie electrică, al gospodăririi ei raționale.

Au contiunat în toate județele țării lucrările de electrificare rurală pentru a se realiza sarcina trasată de Congresul al X-lea al P.C.R. privitoare la terminarea electrificării satelor în actualul cincinal.

Realizările obținute pînă acum constituie o premisă a înfăptuirii cu succes a prevederilor de plan pe 1971. Totodată, ne dau siguranța că prin noi măsuri de valorificare a experienței acumulate, prin organizarea superioară a întregii activități. depistarea de noi resurse, se creează premisele pentru realizarea în condiții optime a prevederilor de plan pe anul 1972.

CANTITĂȚI SPORITE DE METAL PENTRU NEVOILE ECONOMIEI

ing. Ștefan CONSTANTINESCU
adjunct al ministrului Industriei metalurgice

CA RAMURĂ de bază a economiei, siderurgiei i-au revenit în acest an sarcini mult sporite atît pe linia creșterii cantitative a producției, dar mai ales pentru diversificarea calitativă și creșterea eficienței economice. În cele 7 luni care au trecut din 1971, **planul valoric al producției globale și marfă a fost îndeplinit și depășit. Față de perioada corespunzătoare a anului trecut s-a înregistrat un spor de peste 4 626 mil. lei la producția marfă.**

Realizări importante s-au obținut și în ce privește producția fizică; nivelele prevăzute prin plan la produsele de bază ale ramurei metalurgiei feroase au fost depășite cu 65 436 t. la fontă, 50 349 t. la oțel, 55 945 t. la laminate și 5 403 t. la țevi. Și la produsele din ramura metalurgiei neferoase s-au înregistrat depășiri la plumb, zinc, cupru și aluminiu. Preocupări deosebite au exictat și în sectorul de materiale refractare unde planul pe 7 luni a fost depășit cu 1 503 t.

Depășirea planului de producție la principalele produse a creat posibilitatea ca în această perioadă să se livreze la export cantități sporite de produse ale industriei metalurgice, sarcină deosebită pusă de conducerea superioară de partid și de stat tuturor ramurilor economiei naționale.

În perioada ce a trecut din acest an, productivitatea muncii a fost cu 2,4% mai mare decît cea planificată, iar cheltuielile la 1 000 lei producție marfă au fost reduse cu circa 10 lei. Numai în primul semestru al acestui an **beneficiile planificate au fost depășite cu 315 milioane lei.**

Pornind de la necesitatea perfecționării tuturor laturilor calitative ale activității în actualul cincinal, ministerul. centralele industriale și întreprinderile și-au îndreptat atenția spre intensificarea activității de concepție. În acest scop s-au avut în vedere **îmbunătățirea structurii producției de metal și a produselor de prelucrare metalurgică** prin creșterea producției de oțeluri de calitate, lărgirea gamei de oțeluri speciale și de produse laminate. Mergînd pe linia diversificării producției și realizării de produse noi siderurgice, cu performanțe tehnice la nivelul mondial, în acest an, se realizează table din noi mărci de oțeluri pentru autocamioane de mare tonaj, pentru cazane cu înalți parametrii de funcționare; se vor produce profile laminate și trase din noi mărci de oțeluri destinate fabricației autoturismelor Dacia 1300, produse ce sînt în curs de omologare. De asemenea a început laminarea țevilor din oțel inoxidabil și a țevilor rezistente la temperaturi ridicate pentru industria energetică și chimică. În semestrul I a.c. **unitățile industriei metalurgice au realizat un grad de înnoire a producției de 8,6%.**

În urma ședinței Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. și al guvernului din 25 noiembrie 1970 și a altor indicații primite din partea conducerii partidului s-au luat în continuare măsuri pe linia reducerii consumului de cocs. Astfel, la **Combinatul siderurgic-Galați** prin insuflarea de oxigen la elaborarea fontei în unul din furnale, îmbogățind aerul la peste 23% oxigen, s-a economisit pentru fiecare procent de oxigen 0,7% din cocs, iar productivitatea a crescut cu 2%. Se prevede extinderea folosirii procedeului și la cel de al doilea furnal de aici.

Și la **Combinatul siderurgic-Hunedoara** s-au obținut rezultate similare prin folosirea oxigenului în aerul insuflat, circa 23—25% la furnalul nr. 5, în condițiile menținerii constante a compoziției încărcăturii furnalului, a măririi debitului de gaz metan pînă la 90—100 Nm^3/t fontă și alte măsuri. De asemenea, începînd din trim. I.1971 la **Uzina Victoria-Călan** s-a experimentat pe un furnal insuflarea de gaz metan încăzit la circa 300° C, metodă care a condus la o economie de cocs de circa 10 kg/t fontă. Prin aplicarea măsurilor stabilite **consumul specific de cocs de aprovizionare s-a redus față de realizările anului trecut, cu 19 kg pe tona de fontă**, ceea ce reprezintă o îmbunătățire a angajamentului asumat cu 3 kg/tonă.

În ansamblul măsurilor de ridicare a eficienței economice s-au înscris și rezultatele obținute pe linia **îmbunătățirii calității**, concretizate prin **reducerea cheltuielilor neproductive la rebuturi și produse declasate cu 17 milioane lei** pe sem. I a.c. față de perioada similară a anului trecut. Se poate spune că în anul acesta prin fabricarea laminatelor din blumuri flamate precum și prin dotarea secțiilor de ajustaj cu utilaje adecvate, calitatea suprafeței laminatelor finite s-a îmbunătățit simțitor.

Analizînd stadiul îndeplinirii indicatorilor de plan, în ședința comună a colegiului Ministerului Industriei Metalurgice și a comitetului de partid din luna iulie a.c., s-a hotărît ca și în perioada următoare să se intensifice eforturile, astfel ca în semestrul II realizările să fie cel puțin la nivelul celor obținute pe primul semestru. În acest sens au fost stabilite noi măsuri, care au în vedere și pregătirea condițiilor necesare pentru înfăptuirea prevederilor de plan pe 1972.

IMPORTANTE RESURSE NATURALE ATRASE ÎN CIRCUITUL ECONOMIC

ing. Ion LĂZĂRESCU
adjunct al ministrului Minelor, Petrolului și Geologiei

PUTEM AFIRMA cu deplin temei că sarcinile de a asigura identificarea și introducerea mai intensă în circuitul economiei a variatelor resurse naturale de care dispune țara noastră. ce ne revin din Directivele Congresului al X-lea se înfăptuiesc cu succes. Colectivele centralelor, combinatelor și întreprinderilor miniere, petroliere și geologie au întîmpinat cu realizări de seamă cea de a XXVII-a aniversare a eliberării patriei. Cîteva cifre sînt semnificative în acest sens. În primele șapte luni ale anului, **planul producției globale industriale a fost realizat, pe ansamblul ministerului în proporție de 103%**, obținîndu-se — comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut — **o producție globală suplimentară în valoare de aproape 450 milioane lei.** Demn de relevat este faptul că toate centralele, grupurile industriale, combinatele și întreprinderile subordonate direct ministerului. și-au realizat și depășit sarcinile ce le-au revenit la acest indicator, sporuri însemnate de producție înregistrînd cu deosebire Combinatul cărbunelui — Oradea (109%), Combinatul minier-Suceava (111,5%) Centrala cărbunelui-Petroșani (103,4%) Centrala sării (107,6%), Centrala minelor de fier și nemetalifere-Cluj (105,9%), Grupurile industriale pentru foraj și extracția țițeiului din Tg. Jiu, Pitești. Ploiești, Întreprinderea minieră-Dobrogea și altele.

Producția fizică suplimentară obținută în șapte luni de unitățile miniere și petroliere se ridică la 256 600 tone cărbune net, peste 2 590 tone fier în minereu marfă. cantități însemnate de zinc în concentrate. 2 155 tone bauxită spălată, 64 700 tone țiței. 135,6 mil. mc gaze de sondă și aproape 5 600 tone gazolină Valoarea producției marfă a întrecut prevederile planului cu 182,2 milioane lei, iar productivitatea muncii s-a situat la un nivel de 101,3% față de plan; totodată, planul de investiții al perioadei a fost îndeplinit în proporție de 100,4%.

Definitorii pentru realizările înregistrate pînă acum de unitățile industriale ale Ministerului Minelor, Petrolului și Geologiei sînt nu numai rezultatele cantitative amintite, ci, cu precădere, orientarea fermă spre modernizarea și ridicarea tehnicității producției, spre perfecționarea calitativă a activității economice, așa cum cere în mod insistent conducerea partidului și statului nostru cadrelor din economie. **Circa un sfert din totalul producției de cărbune se extrage azi prin cariere, unde procesele de muncă sînt mecanizate Din producția minelor de cărbune cu activitate în subteran, aproximativ o treime este extrasă din abataje înzestrate cu combine, pluguri de cărbune sau cu complexe mecanizate de tăiere și susținere; susținerea metalică se aplică la aproape 65% din volumul producției**, în acest scop fiind organizată o fabrică proprie de stîlpi hidraulici. **La minereuri, operațiile de încărcare sînt mecanizate la lucrările în galerii în proporție de 52%, iar transportul în galerii este mecanizat integral la toate minele de cărbuni și minereuri.**

O dată cu extinderea susținerii metalice — desigur și ca urmare a aplicării altor procedee avansate de lucru și gospodăririi mai juricioase a materialelor — a scăzut cu mult consumul de lemn de mină. economisindu-se pe această cale zeci de mii de metri cubi de lemn, care au puttu căpăta o valorificare superioară prin industrializare.

Ne dăm seama că posibilitățile în domeniul diminuării consumului de lemn de mină nu pot fi socotite epuizate. atît în abataje cît și la lucrările de pregătire și înaintare. De altfel, în acest scop sînt în curs de aplicare în unitățile carbonifere, ca și în extracția de minereuri feroase și neferoase, ample programe de măsuri ; în ultimul an al cincinalului se va ajunge astfel la un consum de lemn de mină de numai 16 mc/1000 tone cărbune, iar la cherestea de 3 mc/1000 tone, față de aproape 4 mc/1000 tone cît se realizează astăzi. Trebuie spus că problema reducerii consumurilor specifice a fost și este privită în continuare cu aceeași atenție și la alte materiale și la combustibil și energie. **Numai în prima jumătate a anului s-au economisit pe ansamblul ministerului 2281 tone burlane de foraj, 8330 MWh energie electrică, peste 81 000 tone combustibil convențional, 2 715 tone motorină, 704 tone benzină etc.**

Micșorarea consumurilor materiale a fost elementul determinant în reducerea prețului de cost al produselor și creșterea rentabilității producției, ministerul înregistrînd în semestrul **I beneficii peste plan în valoare de 129 milioane lei.**

Realizări remarcabile au obținut în acest an în activitatea lor și unitățile din sectorul geologic al ministerului. Acestea s-au orientat tot mai mult spre obiectivele și problemele de interes imediat, reușind să pună în evidență, în ultimul timp, unele zăcăminte noi, cum ar fi cele de bauxită silicioasă, de mercur și de minereu complex.

În ședința colegiului ministerului din luna iulie a.c., cînd s-a analizat modul de îndeplinire a planului pe semestrul I și perspectivele realizării planului pe semestrul II, s-a estimat că pînă la sfîrșitul anului se va realiza peste plan o producție globală suplimentară de peste 80 milioane lei, 31 000 tone huilă, 25 000 tone țiței, cantități importante de alte produse, că se vor respecta întocmai termenele de punere în funcțiune a noilor obiective industriale.

Rezultatele pozitive obținute în primele șapte luni ale anului, experiența dobîndită în producție de colectivele unităților ministerului nostru, dezbaterile fructuoase din recentele adunări generale ale salariaților, care au stabilit noi măsuri pentru perfecționarea activității productive, garantează că sarcinile de plan vor fi îndeplinite și depășite în cele mai bune condițiuni.

Municipiul București

ANGAJAMENTUL CUVÎNT DE ONOARE

Dimitrie ANCUȚA
secretar Comitetul Municipal București al P.C.R.

LA sfîrșitul celor șapte luni care au trecut din acest an, unitățile economice din municipiul București se prezintă cu un bilanț rodnic. **Planul producției globale industriale pe ansamblul industriei de stat a fost realizat în proporție de 102,9%, obținîndu-se o producție suplimentară în valoare de 878,6 milioane lei. Aproximativ 70% din aceasta s-a obținut pe seama sporirii productivității muncii.**

Nivelul planificat al indicatorului producției marfă a fost depășit cu 1008,1 milioane lei, reprezentînd contravaloarea unor însemnate cantități de produse, dintre care menționăm: 2 080 tone laminate finite pline din oțel, 2 044 tone țevi din oțel, 660 tone material plastic și rășini sintetice, 36 716 kW motoare electrice de 0,25 kW și peste 39 988 kVA transformatoare de forță de 5 kVA și peste, 2 073 kW/h acumulatoare cu plăci de plumb, 6 727 mc prefabricate din beton armat, 12 708 mii lei mobilă, 13 321 mii lei încălțăminte și altele.

Depășirea cantitativă a planului de producție a avut loc în condițiile preocupărilor sporite ale colectivelor de muncitori, ingineri și tehnicieni pentru asi-

⟶

milarea în fabricaţie a unei game sortimentale variate, mereu îmbunătăţite, prin perfecţionarea permanentă a caracteristicilor tehnico-funcţionale ale produselor. Edificator în acest sens este faptul că **numai în primul semestru s-au asimilat şi a început fabricaţia curentă a 31 maşini, instalaţii şi utilaje** care pînă în prezent nu se fabricau în ţara noastră. Unele dintre acestea au fost realizate după o concepţie constructivă şi tehnologică proprie, contribuind la diminuarea importului.

În industria uşoară, preocuparea pentru satisfacerea cît mai deplină a exigenţelor cumpărătorilor se poate sintetiza în faptul că noile produse fabricate se cifrează la peste 90. Sintetic se poate arăta că **în primul semestru al anului întreprinderile industriei republicane au fabricat produse noi valorînd 2773,4 milioane lei şi au reproiectat produse în valoare de 898,9 milioane lei,** ponderea în valoarea producţiei globale realizate fiind de 14,7% şi, respectiv, 11,1%.

Conştienţi de marea însemnătate a laturii calitative a activităţii, de creşterea eficienţei întregii activităţi economice, oamenii muncii din Capitală şi-au mobilizat eforturile pentru punerea în valoare a rezervelor existente. În acest sens se poate menţiona faptul că **nivelul productivităţii muncii realizat pînă la 31 iulie a.c. în industria de stat depăşeşte cu 2% prevederile planului şi cu 6,6% nivelul perioadei corespunzătoare din anul precedent.**

Grija pentru folosirea gospodărească a materiilor prime, a capacităţilor de producţie, conjugată cu creşterea eficienţei muncii, au făcut posibil ca în perioada care s-a scurs, **cheltuielile totale de producţie planificate să se reducă cu 4 lei**

- **70% din sporul de producţie realizat pe seama creşterii productivităţii muncii.**
- **Produse noi în valoare de 2773,4 milioane lei şi produse modernizate în valoare de 898,9 milioane lei.**
- **58 milioane lei economii prin reducerea cheltuielilor de producţie.**

la fiecare 1 000 lei producţie marfă, iar cheltuielile materiale de producţie cu 0,1 lei. Prin reducerea cheltuielilor de producţie planificate, întreprinderile industriale au realizat **economii în valoare de peste 58 milioane lei, iar cele de construcţii-montaj în antrepriză de 11,4 milioane lei.** Rezultatele obţinute în reducerea cheltuielilor de producţie şi a consumurilor specifice se oglindesc în **realizarea peste plan a unui important volum de beneficii care însumează 638 milioane lei,** din care 239 milioane lei în industrie.

Pentru dezvoltarea economică şi social-culturală a municipiului Bucureşti **s-a executat un volum de investiţii de circa 6,6 miliarde lei,** cu 1,9% mai mult faţă de perioada corespunzătoare din anul trecut. De menţionat că din volumul total de investiţii realizate în 7 luni ale acestui an, lucrările de construcţii-montaj reprezintă 21,5%, iar 78,5% utilaje, instrumente şi alte investiţii, ceea ce reflectă orientarea spre reutilare, modernizare şi dezvoltare a unităţilor productive.

Pînă la 31 iulie a.c. s-a realizat 45,6% din planul anual de punere în funcţiune a fondurilor fixe, majoritatea capacităţilor şi obiectivelor avînd termene în trimestrul IV. Menţionăm, de exemplu, realizarea înainte de termenul planificat a 4 capacităţi productive: baza de producţie ICSIM, dezvoltarea Uzinei „Autobuzul" şi Fabrica de băuturi răcoritoare şi bioxid de carbon, cu două capacităţi la Întreprinderea de produse alimentare.

În conţinutul rezultatelor de ansamblu există şi unele restanţe de ordin cantitativ şi calitativ. Deşi planul de export pe cele 7 luni expirate a fost îndeplinit, ponderea realizărilor din sarcinile anuale reprezintă doar 48,9%; 38 unităţi prezintă nerealizări la acest important indicator de plan. Analiza stadiului îndeplinirii angajamentelor fizice pe acest an relevă, de asemenea, faptul că la unele produse (strunguri vagoane de marfă pentru linii magistrale, acumulatoare cu plăci de plumb, articole sanitare de porţelan şi faianţă etc. se înregistrează unele rămîneri în urmă.

Dezbaterile care au avut loc recent pe marginea dărilor de seamă prezentate de comitetele de direcţie în adunările generale ale salariaţilor au confirmat spiritul de înaltă exigenţă şi responsabilitate cu care muncitorii au analizat aceste probleme, hotărîrea lor de a contribui la îndeplinirea şi depăşirea sarcinilor de plan pe acest an.

DEZVOLTAREA SIMULTANĂ A „INDUSTRIILOR MOTRICE" ŞI COMPETITIVITATEA INDUSTRIALĂ

DIRECTIVELE Congresului al X-lea al partidului pun în centrul politicii economice făurirea unei economii moderne, capabile să asigure ridicarea ţării noastre pe culmi tot mai înalte ale progresului şi civilizaţiei. Aceasta presupune nu numai ritmuri susţinute în toate ramurile economiei, ci şi însemnate schimări de ordin calitativ, care să asigure ridicarea eficienţei economice a activităţii productive şi ridicarea gradului de competitivitate, ţinînd seama de exigenţele actualei revoluţii tehnico-ştiinţifice şi ale participării la circuitul economic mondial.

Competitivitatea industrială constituie o problemă larg dezbătută pe plan mondial. La prima vedere s-ar părea că motivele care fac pe economişti să susţină cu acuitate dezvoltarea unei industrii competitive, vizează numai ţările care nu au sau şi-au pierdut din calităţile de puteri industriale în condiţiile din timpul şi de după cel de al doilea război mondial.

Realităţile contemporane conduc însă la concluzia corespunzător căreia **competitivitatea industrială constituie o sinteză a necesităţilor impuse de formarea şi dezvoltarea unei economii moderne, în orice ţară, indiferent de mărime, poziţie geografică sau grad de dezvoltare.**

Cauzele, de ordin general, care fac din competitivitatea industrială o componentă definitorie a unei economii moderne, derivă, în principal, din următoarele: industria este ramura de bază care susţine, verifică şi stimulează progresele şi tendinţele cuceririlor tehnico-ştiinţifice contemporane; dezvoltarea diviziunii muncii, mai ales în direcţia adîncirii specializării producţiei, imprimă calităţii produselor industriale valenţele de principal factor al creşterii productivităţii şi economisirii muncii sociale; nivelul actual al dezvoltării industriei în lume şi mai ales, ritmul şi modificările calitative pe care le provoacă revoluţia tehnică-ştiinţifică contemporană fac ca tendinţele cererii mondiale de produse industriale, în continuă creştere, să fie determinate de competitivitatea ofertei; creşterea ponderii produselor prelucrate industrial în volumul comerţului exterior — necesitate caracteristică — pentru o economie modernă, imprimă competitivităţii industriale rolul de suport permanent şi cel mai eficient al realizării echilibrului financiar şi de plăţi externe; competitivitatea industrială are o influenţă mare şi în celelalte sectoare social-economice mai ales în cercetarea ştiinţifică.

Intensificarea şi acţiunea acestor cauze generale sînt amplificate de mobilurile şi scopurile imediate şi de perspectivă ale politicii economice din fiecare ţară. Dar, oricare ar fi diferenţele dintre acestea, creşterea permanentă a competitivităţii industriale constituie una din forţele motrice ale progresului economic neîntrerupt.

ÎNTREAGA semnificaţie a competitivităţii industriale derivă din conţinutul economic al acesteia. Ea nu este şi nu poate fi numai o formă de manifestare a raporturilor dintre cerere şi ofertă, din domeniul schimburilor de mărfuri. Înainte de a fi un element al schimbului, competitivitatea industrială, este, prin excelenţă, **o componentă definitorie a producţiei, care se referă, în principal, la două mari categorii de procese: structura producţiei cu tendinţele de dezvoltare ale acesteia şi eficienţa producţiei industriale.** Ambele categorii de procese se găsesc într-o strînsă interdependenţă şi conţin relaţii şi factori specifici care definesc gradul de competitivitate industrială a unei ţări.

Structura producţiei industriale competitive vizează în esenţă raporturile dintre ramurile purtătoare ale progresului tehnic („industrii motrice") şi celelalte ramuri ale industriei. În legătură cu aceasta se pune inevitabil următoarea întrebare: care sînt ramurile industriale care determină întreaga evoluţie în perspectivă a unei economii moderne, dinamice şi eficiente?

Oricare ar fi criteriile de investigaţie: solicitarea pieţei mondiale sau „nobleţea" ramurilor, contribuţia la creşterea produsului total industrial sau ritmul de dezvoltare, concluziile converg spre aceleaşi „industrii motrice" cum sînt: electronica, electrotehnica, chimia, producţia de fibre şi fire sintetice, petrochimia, mecanica fină, aeronautica, industria energiei atomice (extracţia şi prelucrarea minereului şi, mai ales, producţia de utilaje şi instalaţii pentru folosirea energiei nucleare în producţia materială) şi altele.

Recunoaşterea acestor ramuri ca purtătoare ale progresului tehnico-ştiinţific ridică însă probleme deosebite pentru strategia industrială a oricărei ţări dar, mai ales, pentru ţările care au de recuperat sensibile decalaje economice. În primul rînd, abordarea şi dezvoltarea oricăreia dintre ramurile menţionate solicită investiţii deosebit de mari şi, totodată, forţă de muncă cu o înaltă calificare. În al doilea rînd, existenţa acestor ramuri presupune un sistem de cercetare ştiinţifică aplicativă şi de perspectivă, capabil să asigure înnoirea şi diversificarea permanentă a nomenclatorului de produse. În sfîrşit, în al treilea rînd, funcţionarea acestor „industrii motrice" şi gradul de extindere şi diversificare a producţiei lor nu exclud, ci impun o dezvoltare continuă a bazei industriale [1]), definită de asemenea ramuri ca: metalurgia, energia electrică, construcţiile de maşini şi chimia, ceea ce înseamnă multiplicarea eforturilor materiale şi umane ale unei ţări.

Şi numai simpla enunţare a acestor trei probleme mari ridică o întrebare majoră pentru strategia industrială. Ea se referă direct la metoda sau tipul continuării industrializării şi poate fi formulată astfel: este mai farovabilă abordarea succesivă, treptată, singulară — într-o ordine ierarhică, pe o perioadă de timp mai mare, sau abordarea simultană a noilor ramuri purtătoare ale progresului tehnic-ştiinţific?

Considerentele de ordinul eforturilor materiale şi umane pe care trebuie să le facă societatea ar îndemna spre alegerea primei metode, adică, continuarea industrializării pe calea specializării într-o ramură sau, succesiv, în cîteva din rîndul „industriilor motrice" datorită posibilităţilor de eşalonare a investiţiilor pe o perioadă de timp mai mare.

Analizînd însă cele două metode în funcţie de necesitatea şi perspectivele continuării industrializării, se constată că **abordarea şi dezvoltarea simultană a principalelor ramuri purtătoare ale progresului tehnic şi ştiinţific este o cerinţă obiectivă,** cu tot efortul material şi uman superior pe care-l solicită faţă de prima metodă. Argumentele sînt deosebit de expresive. „Industriile motrice" contemporane nu sînt elemente artificiale implantate sau sădite în complexul industrial, ci forme superioare de dezvoltare a ramurilor fundamentale ale acestuia. Astfel, pe măsură ce ştiinţa s-a transformai tot mai mult în principală forţă de producţie apar, ca exponente principale ale acestui proces: în industria chimică — petrochimia şi producţia de fire şi fibre sintetice, în industria constructoare de maşini — electronica, mecanica fină, producţia de utilaje tehnologice necesare proceselor automatizate, construcţia de utilaje şi instalaţii pentru folosirea energiei atomice în producţie, în industria metalurgică — producţia de oţeluri aliate şi laminate speciale etc. Specializarea într-o singură ramură dintre acestea şi abordarea treptată, succesivă a lor ar însemna o limitare artificială a modificărilor calitative obiectiv necesare din cadrul industriei prin excluderea parţială a unor tendinţe moderne ale dezvoltării ramurilor, definite de ştiinţa şi tehnica contemporană. Aceasta ar avea ca urmare, mai ales pentru ţările care şi-au construit o bază industrială după cel de-al doilea război mondial, multiplicarea şi apariţia unor noi decalaje economice datorită inexistenţei, pe o perioadă de timp, a unor ramuri noi purtătoare ale progresului tehnic. Chiar dacă o ţară ar reuşi să se specializeze într-o ramură, să producă marea majoritate a produselor acesteia, este îndoielnică posibilitatea ca pe seama ei să se asigure echilibrul dinamic necesar unei economii moderne, deoarece decalajele economice din sfera „industriilor motrice" au efecte negative cu mult mai mari.

TOATE ACESTEA evidenţiează valenţele ştiinţifice ale politicii partidului nostru, a cărei strategie industrială se bazează aşa cum sublinia secretarul general al partidului pe **„orientarea hotărîtă a eforturilor spre dezvoltarea ramurilor industriale moderne, spre realizarea de produse cu parametri calitativi ridicaţi, de valoare economică superioară".** Opţiunea pentru dezvoltarea simultană a „industriilor motrice", pentru continuarea industrializării multilateral dezvoltate şi competitive este reflectată de prevederile planului cincinal pe anii 1971—1975. Astfel, în cadrul industriei constructoare de maşini, a cărei producţie globală va creşte de circa 2 ori, electronica şi mecanica fină îşi vor spori producţia de 3,4 ori, electrotehnica de 2,2 ori, producţia de maşini unelte va creşte de circa 3 ori, iar cea de utilaje tehnologice de peste 2,2 ori. Industria chimică, care se situează printre ramurile cu cele mai înalte ritmuri de creştere, îşi va spori producţia de aproape 2,3 ori, iar în cadrul ei petrochimia, producţia firelor şi fibrelor sintetice şi a maselor plastice vor creşte de 2,5 ori pînă la 3,7 ori. În industria metalurgiei feroase ritmurile de creştere ale producţiei de oţeluri aliate şi laminate speciale vor fi superioare mediei de creştere a producţiei totale a acestei ramuri.

Abordarea şi dezvoltarea simultană a ramurilor noi — purtătoare ale progresului tehnic-ştiinţific pune însă, ca problemă principală, **specializarea pe produse.** Stabilirea nomenclatorului iniţial de produse şi lărgirea treptată a acestuia, pe măsura progreselor obţinute în fiecare ramură, sînt procese esenţiale ale formării şi dezvoltării unei industrii competitive.

Suporturile constante ale realizării acestor procese sînt reprezentate în principal, de următorii factori:

a) **Inovaţia tehnologică şi ritmul de înnoirea producţiei.** Rolul şi intensitatea acestora sînt definite de rezultatele cercetării ştiinţifice şi tehnice, de ritmul aplicabilităţii lor în producţei, atît în ce priveşte asimilarea de produse care se obţin şi în alte ţări, **cît mai ales de introducerea unor noi tehnologii şi profilarea producţiei spre produse noi calitativ superioare.**

b) **Extinderea şi folosirea maximă a formelor de cooperare în producţie,** care marchează, fiecare în parte, şi evoluţia ascendentă a gradului de specializare pe produse în cadrul „industriilor motrice". Astfel, în fazele iniţiale ale acestora producţia pe bază de licenţe ale partenerilor străini sau subcontractarea pentru executarea unor subansambluri ce urmează a fi integrate în procesul final vor deţine o pondere mai mare în cadrul cooperării. O dată cu creşterea potenţialului economic şi tehnico-ştiinţific, trebuie să se extindă formele superioare ale cooperării, cum ar fi: coproducţia, construcţia în colaborare a unor obiective economice, producţia la comandă după modelul ales de beneficiar, producţia de instalaţii complete etc.

c) **Valorificarea maximă a resurselor proprii şi obţinerea de produse la nivelul parametrilor calitativi şi de eficienţă existenţi pe plan mondial.**

d) **Perfecţionarea continuă a relaţiilor comerciale externe,** prin: prospectarea conjuncturii economice, cunoaşterea tendinţelor noi ale producţiei şi pieţei, respectarea obligaţiilor ce derivă din contracte, asigurarea continuităţii neîntrerupte a exportului pe pieţele tradiţionale sau noi, ridicarea eficienţei comerţului exterior şi, totodată, lărgirea sferelor de desfacere pe seama noilor produse specializate.

REFLECTARE a proceselor obiective de dezvoltare a economiei româneşti, planul cincinal 1971—1975 marchează o nouă treaptă a industrializării, definită, în principal, de acţiunea intensivă a factorilor care asigură **dezvoltarea simultană a „industriilor motrice" şi extinderea specializării pe produse în cadrul acestora.**

Accentuarea ritmului de înnoire a producţiei va face ca în anul 1975 peste 40% din totalul producţiei industriale să fie constituită din produse noi sau modernizate, iar în ramuri ca: electronica, electrotehnica, metalurgia, chimia, ponderea acestora va fi de 50—80%. În industria constructoare de maşini se vor produce instalaţii şi linii tehnologice complete pentru producţia de sodă, acid sulfuric şi superfosfaţi, utilaje petroliere, e-

conf. univ. dr. I. V. TOTU

(Continuare în pag. 12)

Continuăm publicarea, începută în numărul trecut, a răspunsurilor primite în cadrul anchetei noastre cu tema „Orientări ale ştiinţei româneşti pentru următoarele trei decenii şi accelerarea integrării rezultatelor cercetării în economie", la care au participat personalităţi din diferite domenii ale vieţii noastre ştiinţifice.

acad. Cristofor I. SIMIONESCU
Rectorul Institutului Politehnic-Iaşi

CHIMIA compuşilor macromoleculari se plasează în frontul ştiinţelor chimice. Ea este la fel de utilă pentru progresul tehnicii contemporane ca şi automatizarea, fizica nucleară, maşinile de calcul. **Ţările care vor rămîne în urmă, în viitoarele trei decenii, în domeniul chimiei macromoleculare, vor trebui să plătească un mare tribut pentru import de bunuri strict necesare.** Revoluţie în tehnică fără polimeri este cam greu de imaginat, cu atît mai mult cu cît cele mai spectaculoase străpungeri ale tehnicii în frontul cunoaşterii fac apel la produşi macromoleculari. Este dificil, dar nu imposibil de definit, în plan general, căile viitoare de dezvoltare a acestei ramuri de prestigiu a chimiei.

O primă direcţie se referă la sinteza alimentelor, fie că priveşte pe cele din regnul vegetal sau animal. Deja s-au înregistrat unele succese pe acest tărîm şi am ocoli una din sursele viitoare, cu mari promisiuni, pentru hrana animalelor şi a oamenilor, dacă nu ne-am ocupa de sinteza albuminelor şi a polizaharidelor.

O a doua direcţie învederează înlocuirea materialelor (metal, lemn, ceramică, etc.) **cu polimeri.** Dacă la începutul secolului nostru compuşii macromoleculari sintetici se ambiţionau să-i imite pe cei naturali, către sfîrşitul secolului ei vor tinde să-i depăşească pe aceştia în proprietăţile lor de bază.

Materiale sintetice macromoleculare, îmbrăţişînd un spectru larg de proprietăţi, vor putea fi folosite pentru slujirea celor mai variate sectoare (construcţii de maşini, de locuinţe, îmbrăcăminte, electronică, tehnica medicală etc.). Credem că un mare rol vor juca polimerii în prelungirea duratei vieţii, fie prin furnizarea unor organe de schimb, cu importanţă vitală, fie printr-o valorificare complexă în tehnica terapeutică.

În sfîrşit, n-aş putea omite ideea că pînă la sfîrşitul secolului chimia polimerilor ar trebui să-şi dea cea mai mare contribuţie în eforturile pentru realizarea organismelor vii în laborator.

Desigur ar fi greu de imaginat că vom dispune de forţe şi mijloace în ţara noastră pentru a ataca toate aceste domenii ale chimiei compuşilor macromoleculari. **Cred însă că ar fi bine să ne sporim eforturile în direcţia amplificării gamei de polimeri sintetici, cu proprietăţi noi, capabili să înlocuiască materialele puse la dispoziţie de natură în diverse sectoare ale tehnicii.** De asemenea, **cred că ar fi greşit să punem prea multe speranţe în supravieţuirea pînă la sfîrşitul secolului a polimerilor sintetici clasici** (policlorură de vinil, polietilenă, polistiren etc.).

Integrarea mai rapidă în economie a rezultatelor cercetării româneşti este o dorinţă a oamenilor de ştiinţă şi a slujitorilor tehnicii. Numai că, din nefericire, cureaua de transmisie de la ştiinţă către tehnică şi invers, nu funcţionează încă în mod corespunzător. Sînt mai mulţi factori care ar putea să servească materializării în producţie a cuceririlor cercetării ştiinţifice. Ei nu pot fi analizaţi într-o expunere restrînsă.

M-aş referi, mai întîi, la **insuficienta angajare a cercetătorilor în cîmpul aplicaţiilor finite,** capabile să fie transformate în realizări tehnice şi la **uşurinţa cu care unii tehnicieni se hotărăsc** pentru soluţii care apelează la **import de inteligenţă,** evitînd prin aceasta, eforturile, desigur consistente, pe care le solicită traducerea în practică a gîndirii tehnice româneşti. Ceea ce cuprindem noi prin denumirea „dialogul ştiinţă-producţie", funcţionează încă după preceptele monologului.

Soluţia învăţămînt-cercetare-producţie indicată de conducerea partidului drept pîrghie principală pentru progresul rapid al şcolii, ştiinţei şi tehnologiei mi se pare de neocolit în actuala etapă de dezvoltare a societăţii noastre socialiste.

În sfîrşit, cred că se cer mai mult încurajate — prin mijloace materiale şi umane — acele colective care se dovedesc receptive la cauza dezvoltării tehnicii româneşti prin promovarea gîndirii proprii.

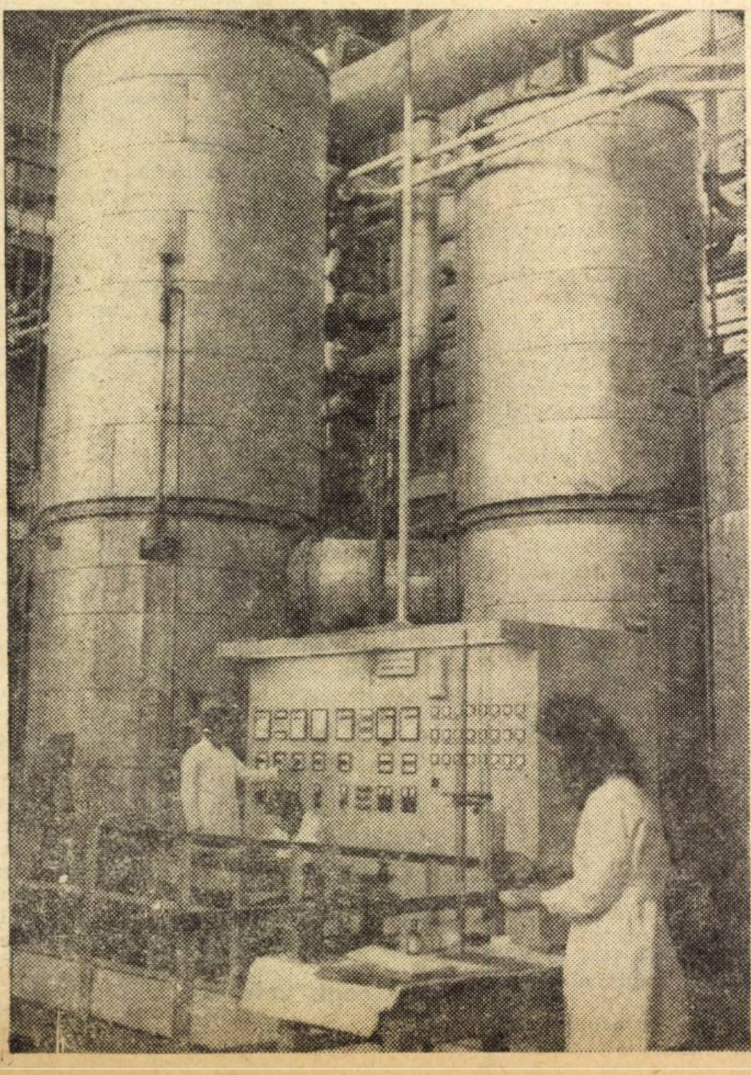

Asaltul polimerilor asupra materiilor prime clasice se va intensifica...

dr. Horia GRUMĂZESCU
Directorul Institutului de Geografie al Academiei R.S.R.

UNA DIN PROBLEMELE fundamentale, care se pun, în prezent, umanităţii, este prezervarea mediului în care ea trăieşte şi din care îşi trage toate mijloacele de subzistenţă. Această problemă este de o actualitate arzătoare şi va fi şi mai stringentă în viitorul apropiat.

Respectarea potenţialului de utilizare nu implică o opoziţie între menţinerea fondului de producţie pe care-l reprezintă mediul ambiant şi exploatarea sa intensivă de către societatea umană. Admiterea acestei opoziţii impune o restrîngere a utilizării complexe şi eficiente a resurselor mediului ambiant, în timp ce necesităţile actuale ale societăţii umane solicită o mărire a ei. **Conservarea mediului ambiant trebuie să fie deci dinamică şi nu statică;** utilizarea sa trebuie să respecte potenţiabilităţile sale, adică să fie raţională. Societatea umană nu trebuie să-şi îndrepte atenţia numai asupra acelor elemente componente ale mediului ambiant care constituie surse de materii prime, ci trebuie să ţină cont şi de cele care permit existenţa şi dezvoltarea vieţii pe pămînt, precum şi cele care au o valoare ştiinţifică, estetică, educativă şi recreativă.

Pentru aplicarea principiului conservării dinamice a mediului ambiant, este necesar deci, în primul rînd, să se planifice şi să se controleze utilizarea resurselor, iar în al doilea rînd, să se aşeze, la baza programului de utilizare raţională, principiile pe care ştiinţa modernă poate şi trebuie să le emită în această privinţă.

Întreg ansamblul de elemente abiotice, biotice şi antropice, din spaţiul amintit, formează un sistem unitar — geosistemul, care posedă o capacitate relativ mare de a suporta anumite intervenţii fără ca acestea să antreneze oprirea schimbului de substanţe şi energie dintre componentele sale. Această „plasticitate" a geosistemului, decurgînd dintr-una din însuşirile lui principale şi anume autoreglarea, constituie pentru societatea umană un „atu" de prim ordin. Ea îi permite să transforme formele de organizare existente pe suprafaţa Pămîntului, să le organizeze în forme corespunzătoare necesităţilor sale.

Plasticitatea geosistemului are totuşi anumite limite, care pot fi lărgite mai mult sau mai puţin, de la caz la caz, în funcţie de mijloacele de transformare utilizate dar a căror depăşire poate duce la o rupere a echilibrului lui. Înarmată cu teoria generală a sistemului şi cu o tehnică de lucru adecvată, cercetarea geografică este capabilă să ofere specialiştilor din domeniul practicii, posibilitatea cunoaşterii acestor limite.

Avînd în vedere cele de mai sus, cercetarea geografică poate fi utilă multora din obiectivele prevăzute în planul de dezvoltare economico-socială a României pe anii 1971—1975, precum şi în programul de perspectivă a dezvoltării României în perioada 1976—1990, care au în vedere teritoriul (organizarea teritoriului, sistematizarea localităţilor urbane şi a satelor, conservarea unui mediu ambiant sănătos pentru om etc.). Către aceste obiective îşi concentrează atenţia forţele de cercetare ale geografiei româneşti.

Cu privire la cea de a doua întrebare a anchetei aş dori să arăt următoarele: În primul rînd este necesară găsirea unui cadru organizatoric adecvat, care să stabilească, să definească, raporturile dintre executant şi beneficiar, atît în momentul prospectării unor contracte de cercetare, în momentul perfectării acestora, în momentul desfăşurării activităţii de cercetare, cît şi în momentul utilizării rezultatelor cercetării într-una sau alta din ramurile economiei naţionale.

Considerăm că încă nu se cunosc bine posibilităţile pe care le au unele ramuri ale ştiinţei, în cazul de faţă, geografia şi mai ales geografia modernă, de a servi practica. În numeroase cazuri, sarcinile ce revin geografiei, ca ştiinţă care studiază formele complexe de organizare de pe suprafaţa pămîntului, în acţiunile de organizare şi utilizare raţională a teritoriului şi a resurselor naturale, fie că nu sînt realizate, datorită faptului că nu s-a apelat la ea, fie că sînt realizate mai mult sau mai puţin adecvat de specialiştii din alte domenii, care, de cele mai multe ori, folosesc metode geografice proprii stadiului la care ajunsese această ştiinţă acum 20—30 de ani.

În al doilea rînd, pentru integrarea mai rapidă în economie a rezultatelor cercetării geografice, este necesar ca cercetarea integrală a geosistemelor regionale, din cadrul teritoriului luat în atenţie, să fie făcută nemijlocit în cadrul lucrărilor de întocmire a proiectelor de organizare (amenajare, sistematizare etc.). În acest cadru, cercetarea geografică se desfăşoară în 3 faze succesive şi anume:

1) Faza determinării structurii şi dinamicii geosistemelor regionale, adică inventarierii resurselor ce trebuie amenajate sau utilizate şi a celor cu care ele coexistă (respectiv care vor suferi indirect modificări în urma transformării sau utilizării primelor), sub aspectul lor actual şi potenţial. Rezultatele inventarierii resurselor sînt reprezentate, în final, sub formă de hărţi tematice, fie factoriale, fie sintetice.

2) Faza examinării critice a utilizării actuale a diferitelor resurse din fiecare geosistem. Se face o sinteză a datelor şi documentelor cartografice rezultate din inventariere, din care se pot deduce, de către practicieni, ipotezele de amenajare şi de punere în valoare. Se elaborează documentele cartografice de amenajare, care cuprind date utilizabile de către practicieni.

3) Faza de înregistrare periodică a rezultatelor punerii în valoare a resurselor naturale (sau a amenajărilor) şi a efectelor asupra echilibrului geosistemului. Se urmăresc efectele utilizării asupra proprietăţilor fiecărui component în parte al geosistemului şi al echilibrului global al acestuia, în scopul stabilirii unor recomandări referitoare la corectarea planului de amenajare sau de punere în valoare a resurselor (schimbarea priorităţilor formelor şi modurilor de utilizare).

MUTAŢII ÎN ORIENTAREA CERCETĂRII ŞTIINŢIFICE ROMÂNEŞTI

ing. Marcel SIRBU
Directorul Institutului de Cercetări şi Proiectări de Automatizări-Bucureşti

PRINCIPALA TENDINŢĂ de dezvoltare a ştiinţei pentru perioada de perspectivă în domeniul automatizării consider că va consta în utilizarea pe scară largă a calculatoarelor electronice pentru conducerea integrată a proceselor de producţie. Aceasta va permite să se asigure optimizarea proceselor tehnologice, a conducerii operative şi de perspectivă la nivelul unităţilor economice, ramurilor industriale şi economiei naţionale, asigurîndu-se o creştere substanţială a productivităţii muncii şi eficienţei activităţii noastre la toate nivelele.

În această direcţie consider că trebuie să se concentreze forţe importante de cercetare din ramura electrotehnică. în care lucrez, pentru perioada de perspectivă.

Pentru integrarea mai rapidă în economie a rezultatelor cercetării româneşti, consider că este necesar să se asigure:

— dezvoltarea cu prioritate a compartimentelor de pregătire a fabricaţiei de produse noi la uzine, prin creşterea capacităţilor la sculării şi matriţerii (în special pregătirea de muncitori calificaţi deficitari în acest domeniu), dezvoltarea compartimentelor de autoutilare. atelierelor de prototipuri şi întărirea serviciilor tehnolog şef în fabrici pentru scurtarea termenelor de asimilare industrială;

—dezvoltarea capacităţilor de cercetare ale institutelor în domeniile prioritare, pentru a asigura scurtarea termenelor de elaborare a lucrărilor şi competivitatea soluţiilor;

— îmbunătăţirea metodelor de aprovizionare tehnico-materială pentru asimilarea de produse noi, dîndu-se prioritate cererilor institutelor şi compartimentelor de pregătirea fabricaţiei din uzine, avînd în vedere că reglementările în vigoare nu se aplică în totalitatea lor;

— introducerea unor reglementări simple, operative şi eficiente privind stimulente morale şi materiale pentru personalul din fabrici şi institute care promovează introducerea rapidă a rezultatelor cercetării în producţie, stimulente proporţionale cu rezultatele aplicării în producţie a cercetărilor, cu ponderea la export a acestei producţii, cu gradul de integrare în ţară a produselor realizate etc.

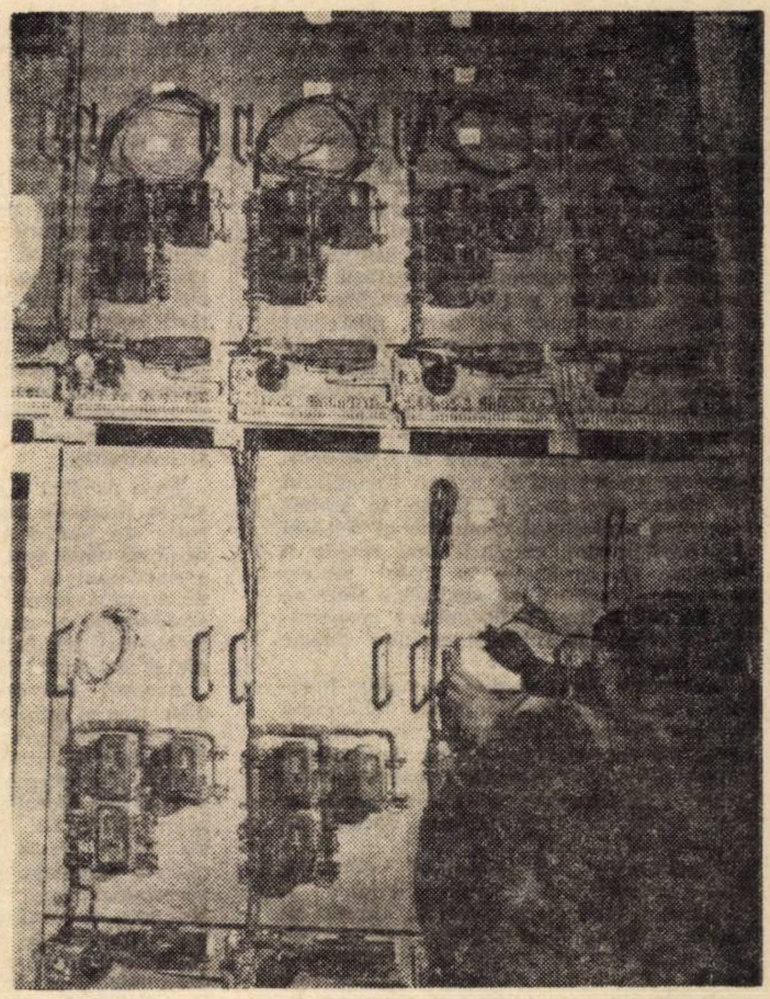

Conducere integrată a producţiei prin automatizare + calculator electronic

prof. dr. doc. I. POPESCU-ZELETIN
Membru corespondent al Academiei R.S.R.
Membru titular al Academiei de Ştiinţe Agricole şi Silvice

ÎN SILVOLOGIE, domeniu în care activez, ca şi în alte domenii ale ştiinţelor teoretice şi aplicative sînt de aşteptat, în cadrul fiecărei discipline în parte, importante străpungeri, dacă ne gîndim la ritmul progreselor realizate în ultimele 2—3 decenii şi mai ales în ultimii ani. Trebuie remarcat însă că străpungerile în ştiinţele aplicative sînt condiţionate în cea mai mare parte de cuceririle cercetătorilor din ştiinţele fundamentale.

Prima străpungere şi poate cea mai importantă, pentru că va genera salturi în mai multe discipline ale silvologiei, o întrevedem în domeniul ecologiei forestiere, în ceea ce priveşte cunoaşterea relaţiilor ecosistemice, ca urmare a declanşării acum 6—7 ani a vastei acţiuni de cercetare pe plan mondial, patronată de UNESCO, în cadrul „Programului biologic internaţional". Tematica complexă a acestui program pentru păduri, îmbunătăţirile metodologice înregistrate, rezultatele preliminare valoroase obţinute, ca urmare a unei exemplare colaborări internaţionale, la care participă specialiştii (biologi, silvicultori, climatologi, pedagogi ş.a.) din numeroase ţări, inclusiv R.S. România, sînt chezăşia unor „străpungeri" istorice în următorii 10—20 ani.

A doua străpungere, în mare parte dependentă de prima, întrevedem a fi în **domeniul punerii în valoare a funcţiunilor indirecte ale pădurii.** Aceasta cu atît mai mult cu cît unele din aceste funcţiuni tind — în multe cazuri au şi devenit — prioritare faţă de funcţia clasică de producţie, ca urmare a dezvoltării rapide a economiilor naţionale din multe ţări. Regularizarea regimului hidrologic, evitarea şi combaterea proceselor de eroziune, îmblînzirea climatului local şi regional, satisfacerea nevoilor crescînde de recreere a populaţiei urbane şi ocrotirea florei şi faunei ameninţate cu dispariţia, sînt servituţi pentru păduri în continuă extindere. Care este valoarea fiecăruia dintre aceste foloase şi în ce măsură ele compensează reducerea de producţie lemnoasă, prilejuită de gospodărirea adecvată fiecăreia din aceste funcţiuni, se va putea şti numai pe baza cunoştinţelor obţinute din prima „străpungere".

A treia străpungere va apare **în domeniul luptei contra dăunătorilor pădurii,** prin înlocuirea combaterilor cu substanţe chimice, a căror nocivitate pentru fauna utilă şi pentru om sînt bine cunoscute, **cu restabilirea autoreglării naturale şi combaterea biologică.** Şi această „străpungere" este condiţionată în bună parte de rezultatele cercetărilor din programul amintit, în sensul că se va putea avea explicaţia şi, pe baza ei, se vor putea elabora măsurile adecvate de gospodărire.

A patra străpungere este de aşteptat **în domeniul geneticii forestiere.** De rezultatele acestor cercetări depinde în cea mai mare măsură realizarea unor sporuri însemnate de biomasă lemnoasă. Cercetările în această direcţie sînt abia la început, încă departe de ceea ce se aşteaptă. Eforturile de cercetare ce se impun pe plan mondial sînt impresionante şi promiţătoare.

A cincea străpungere este posibilă în **domeniul economiei forestiere** prin folosirea tehnicii moderne de calcul şi a cercetărilor operaţionale. Gospodărirea intensivă a fondului nostru forestier implică, pe de o parte, cunoaşterea pe bază de vaste măsurători, a mărimii şi structurii fondului de producţie existent şi a creşterii acesteia, iar pe de altă parte, găsirea soluţiilor optime în organizarea procesului de producţie forestieră şi punerea economică în valoare a produselor pădurii. Pentru măsurători şi calcule se imobilizează anual sute de specialişti şi mii de forţe ajutătoare, iar soluţiile care se adoptă sînt adesea subiective, pentru că mintea omenească nu poate cuprinde şi corela multitudinea factorilor şi condiţiilor. Cercetările operaţionale vor duce nemijlocit la simplificări, la reducerea volumului de muncă şi la obţinerea celor mai eficiente soluţii.

Desigur, există şi alte domenii de mai mică importanţă în care se întrevăd „străpungeri". Nu ne oprim asupra lor.

Integrarea în economie a realizărilor cercetărilor este o obligaţie legală şi o îndatorire patriotică atît pentru cercetător cît şi pentru beneficiarii activităţii lui. Dacă se produc întîrzieri sau valorificări incomplete, cauza trebuie căutată în imperfecţiunile actualului sistem de organizare a cercetărilor, iar în unele cazuri în inerţia greu de învins a celor chemaţi să le fructifice, sau lipsa unor condiţii necesare pentru aplicare.

Imperfecţiunile se datoresc, desigur, lipsei de experienţă; încă nu s-au împlinit doi ani de la aplicarea actualului sistem. Voi da un singur exemplu.

Sistemul actual are la bază principiul potrivit căruia cercetarea se consideră încheiată în momentul în care, prin aplicarea ei, s-au obţinut rezultatele scontate. Prin urmare, cercetarea şi aplicarea deşi constituie un proces unic, indivizibil, există un contract pentru faza de laborator şi un altul pentru faza aşa-zisă de valorificare. Cel de al doilea apare după o perioadă mai mult sau mai puţin îndelungată de avizări la diferite nivele şi de discuţii cu beneficiarul în vederea recepţiei. Nu este mai simplu, mai comod pentru ambele părţi şi mai operativ pentru cercetare ca **întregul proces să fie cuprins întru-n singur contract, încheiat pe toată durata cercetării, inclusiv aplicarea ei,** mai ales cînd aceasta comportă mai mulţi ani şi în care să se prevadă clar şi precis obligaţiile ambelor părţi? Dacă s-ar proceda astfel, cercetătorul ar avea continuitatea sa, integrarea ar fi mai rapidă şi răspunderea ambilor parteneri mai clar conturată.

În ceea ce priveşte inerţia amintită, aceasta poate să reflecte fie o lipsă de receptivitate pentru ceea ce este nou, fie teama de a nu se produce perturbări în procesul de producţie prin modificarea sau înlocuirea tehnologiei „tradiţionale". Reciclările la toate nivelele, în curs de organizare, vor învinge, desigur, inerţiile respective.

Nu sînt rare cazurile cînd aplicarea unei metode sau tehnologii noi implică fie investiţii suplimentare sau personal cu calificare superioară. În acest caz întîrzierile sînt inerente dacă nu s-au luat măsuri din timp.

Desigur mai pot fi şi alte cauze. Important este ca ele să fie cunoscute, pentru a se avea în vedere la perfecţionarea actualului sistem de organizare.

ing. Ioan CRIŞAN
Director General în M.I.C.M.
Direcţia Dezvoltării

APRECIEZ că potenţialul de cercetare al ţării noastre poate şi trebuie să se angreneze în rezolvarea unei tematici majore, axată pe multiplele laturi ale construcţiei socialiste.

În răspunsul meu, voi încerca să selecţionez cîteva „evenimente" caracteristice pentru **ansamblul** industriei constructoare de maşini, independente deci de diversitatea preocupărilor concrete ale acestei industrii.

Este cazul materialelor „compuse", realizate prin suprapunerea sau aglomerarea unor materiale cu caracteristici complimentare, de exemplu: rezistenţă mecanică — stabilitate la temperaturi înalte — stabilitate la medii agresive; care încep să fie utilizate pe scară largă în construcţia de maşini, influenţînd în mod hotărîtor performanţele limită şi caracteristicile constructive ale maşinilor şi aparatelor, precum şi metodele de fabricaţie ale acestora. În acest cadru, rolul tehnologiilor „neconvenţionale", ca de exemplu cele bazate pe folosirea plas-

(Continuare în pag. 12)

ROD AL UNEI ACTIVITĂȚI LABORIOASE, DES
POPOARELOR DIN ȚĂRILE MEMBRE ALE C.
AL CAUZEI COLABORĂRII, SOCIALISMULUI Ș

Adoptarea programului complex al adîncirii și perfecționării în continuare a colaborării și dezvoltării integrării economice socialiste a țărilor membre ale C.A.E.R.

ÎN ANSAMBLUD evenimentelor care au avut loc în ultimul timp și s-au impus atenției internaționale, un loc de frunte îl ocupă cea de a XXV-a sesiune a Consiliului de Ajutor Economic Reciproc, ținută între 27 și 29 iulie la București. Semnificația deosebită a Sesiunii constă în faptul că ea a adoptat **Programul complex al adîncirii și perfecționării în continuare a colaborării și dezvoltării integrării economice socialiste a țărilor membre ale C.A.E.R.**, document ale cărui prevederi sînt îndreptate — așa cum se subliniază în Hotărîrea Comitetului Central al P.C.R., Consiliului de Stat și Consiliului de Miniștri ale Republicii Socialiste România, adoptată în ședința lor comună din 19 august a.c. —, spre lărgirea relațiilor de colaborare în cadrul Consiliului de Ajutor Economic Reciproc, în scopul sporirii potențialului economic al fiecărei țări participante, creșterii mai rapide a forțelor de producție în toate statele membre, apropierii și egalizării treptate a nivelurilor lor de dezvoltare economică, în interesul întăririi unității țărilor socialiste.

Adoptarea Programului complex încununează o activitate intensă, laborioasă desfășurată pe parcursul a peste doi ani, activitate care a ținut seama de întreaga experiență acumulată în domeniul colaborării economice și tehnico-științifice de-a lungul celor peste două decenii de existență a C.A.E.R.

Fundamentul Programului complex l-au constituit lucrările Sesiunii a XXIII-a (specială) a C.A.E.R., ținută în aprilie 1969 la Moscova, cu participarea conducătorilor de partid și de stat din țările membre. Procedînd la analiza multilaterală a rezultatelor obținute în activitatea C.A.E.R., această sesiune a stabilit sarcinile de bază și direcțiile de principiu ale adîncirii și perfecționării în continuare a colaborării între țările membre ale Consiliului, aplicabile la condițiile istorice concrete ale etapei actuale a construirii socialismului și comunismului ; cu această ocazie s-a trasat sarcina elaborării unui program — cadru de colaborare pe termen lung, astfel încît activitatea de colaborare și cooperare în cadrul C.A.E.R. să poată aduce o contribuție sporită la dezvoltarea rapidă a forțelor de producție din toate țările membre, la atingerea unui nivel tehnico-științific cît mai înalt și la sporirea maximă a eficienței economice a producției sociale în fiecare țară.

S-a relevat cu această ocazie că înfăptuirea rolului pe care-l joacă relațiile dintre țările socialiste, dezvoltarea colaborării multilaterale dintre acestea — colaborare menită, așa cum s-a subliniat în Comunicatul final al sesiunii, să contribuie la rezolvarea sarcinilor ce stau în fața fiecărei țări și a sistemului socialist în ansamblul său —, sînt strîns legate de respectarea cu strictețe a principiilor marxist-leniniste, care stau la baza acestor relații.

În conformitate cu aceste principii, prevăzute în Statutul C.A.E.R., de o mare importanță pentru promovarea unei activități cît mai largi de colaborare și cooperare, a fost dorința unanim exprimată de țările participante la sesiune ca în realizarea tuturor măsurilor să se ajungă la asemenea forme și metode de colaborare care să permită participarea tuturor țărilor membre. S-a subliniat că neparticiparea uneia sau mai multor țări la anumite acțiuni nu trebuie să influențeze colaborarea și cooperarea reciprocă în alte domenii de activitate, precum și faptul că țările membre care inițial nu și-au manifestat dintr-un motiv sau altul interesul în a participa la diferite forme sau acțiuni, pot face aceasta ulterior, atunci cînd consideră oportun, în conformitate cu interesele lor.

La sesiune a fost din nou reafirmat caracterul Consiliului de Ajutor Economic Reciproc, ca organizație deschisă, la a cărei activitate pot participa — în calitate de membri sau în alte forme — celelalte țări socialiste și alte țări care doresc aceasta, pe baza principiilor înscrise în Statutul C.A.E.R. De o importanță deosebită a fost și concluzia că strîngerea colaborării între țările membre ale C.A.E.R. are loc în condițiile dezvoltării relațiilor economice dintre acestea și celelalte țări socialiste, precum și a schimburilor economice cu toate țările lumii, ținînd seama de cerințele obiective și avantajele participării fiecărei țări la circuitul mondial al valorilor materiale și spirituale.

Țara noastră a adus o contribuție activă la lucrările acestei sesiuni prin delegația de partid și guvernamentală condusă de tovarășul Nicolae Ceaușescu ; ea a participat la lucrările sesiunii animată de dorința sinceră de a contribui la buna desfășurare a consfătuirii, la dezvoltarea colaborării cu țările membre ale C.A.E.R., cît și cu toate țările socialiste.

Această activitate a primit o înaltă apreciere și aprobare unanimă la Plenara Comitetului Central al P.C.R. din 21 mai 1969, care a aprobat, totodată, în unanimitate, documentele adoptate la sesiunea a XXIII-a (specială) a Consiliului de Ajutor Economic Reciproc, dînd sarcină Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, să întreprindă măsurile corespunzătoare. Subliniind că lucrările sesiunii, documentele adoptate cu acest prilej, constituie o contribuție importantă la adîncirea colaborării și cooperării economice și tehnico-științifice dintre statele membre ale C.A.E.R., la perfecționarea activității Consiliului pe baza principiilor marxist-leniniste ale relațiilor dintre țările socialiste, Plenara C.C. al P.C.R. a apreciat că rezultatele Sesiunii C.A.E.R. evidențiază încă o dată importanța pe care o are discutarea problemelor de interes comun între conducerile de partid și de stat ale țărilor socialiste, în spiritul încrederii, stimei și respectului reciproc, al preocupării pentru întărirea prieteniei și unității. Reafirmînd hotărîrea P.C.R. și a Guvernului țării noastre de a milita și în viitor pentru dezvoltarea colaborării economice și a cooperării în producție, știință și tehnică cu țările membre ale C.A.E.R., cu toate țările socialiste, în interesul progresului economic și social al fiecărei țări, al dezvoltării sistemului socialist mondial, Plenara a subliniat totodată, că țara noastră va dezvolta în continuare legăturile sale economice cu celelalte state, indiferent de orînduirea lor social-economică, pe temelia normelor de relații internaționale promovate de partidul comunist și guvernul român.

Hotărîrile Sesiunii a XXIII-a (speciale) a C.A.E.R. au format coordonatele activității laborioase și multilaterale desfășurate ulterior de delegațiile statelor membre ale C.A.E.R., precum și de organele competente ale Consiliului, cu antrenarea unui mare număr de specialiști. În acest context trebuie menționată în primul rînd sesiunea a XXIV-a a Consiliului de Ajutor Economic Reciproc din mai 1970, care, analizînd stadiul îndeplinirii sarcinilor trasate de sesiunea anterioară a Consiliului, a adoptat o serie de hotărîri și recomandări cu privire la problemele colaborării convenite pînă atunci. Examinînd raportul Comitetului Executiv al C.A.E.R., sesiunea a relevat că în țările membre, în grupele de lucru și în organele C.A.E.R. se desfășoară o muncă vastă și fructuoasă cu privire la pregătirea Programului complex de dezvoltare și perfecționare a colaborării și cooperării între țările membre. În cadrul acestei activități s-a statornicit o strînsă colaborare între organele centrale de planificare, departamentele pentru știință și tehnică, ministerele, băncile și alte organizații ale țărilor membre ale C.A.E.R. Sesiunea Consiliului a adoptat o serie de propuneri privitoare la perfecționarea colaborării în domeniul activității de planificare și al ridicării nivelului coordonării planurilor economice, ca metodă de bază a colaborării economice și tehnico-științifice a țărilor membre ale C.A.E.R. : efectuarea de consultații reciproce privind principalele probleme ale politicii economice și tehnico-științifice care prezintă interes reciproc ; schimbul de experiență și colaborarea în domeniul prognozării ; coordonarea planurilor pe o perspectivă îndelungată privind cele mai importante ramuri ale economiei naționale și tipuri de producție. Totodată, sesiunea a adoptat principiile, premisele organizatorice, economice și juridice și de creștere a cointeresării și răspunderii materiale în stabilirea legăturilor directe pe bază de relații contractuale, precum și formele organizatorice posibile ale organizațiilor internaționale, pe care le creează țările interesate, membre ale C.A.E.R.

SESIUNEA A XXV-a a Consiliului de Ajutor Economic Reciproc, ținută la București între 27 și 29 iulie, finalizează și concretizează această activitate, prin adoptarea „Programului Complex al adîncirii și perfecționării în continuare a colaborării și dezvoltării integrării economice socialiste a țărilor membre ale C.A.E.R."

La lucrările sesiunii au participat delegațiile țărilor membre ale C.A.E.R. — Bulgaria, Cehoslovacia, Republica Democrată Germană, Republica Populară Mongolă, Polonia, România, Ungaria și Uniunea Sovietică ; ele au fost conduse de șefii de guverne ai țărilor respective : Stanko Todorov, membru al Biroului Politic al C.C. al P.C. Bulgar, președintele Consiliului de Miniștri al R.P. Bulgaria ; Lubomir Strougal, membru al Prezidiului C.C. al P.C. din Cehoslovacia, președintele guvernului R.S. Cehoslovace ; Willi Stoph, membru al Biroului Politic al C.C. al P.S.U.G., președintele Consiliului de Miniștri al R.D. Germane ; Sonomin Luvsan, membru al Biroului Politic al C.C. al P.P.R. Mongol, președinte ad-interim al Consiliului de Miniștri al R.P. Mongole ; Piotr Jaroszewicz, membru al Biroului Politic al C.C. al P.M.U. Polonez, președintele Consiliului de Miniștri R.P. Polone ; Ion Gheorghe Maurer, membru al Comitetului Executiv, al Prezidiului Permanent al C.C. al P.C.R., președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România ; Jenő Fock, membru al Biroului Politic al C.C. al P.M.S. Ungar, președintele Guvernului Revoluționar Muncitoresc-Țărănesc Ungar ; Alexei Kosîghin, membru al Biroului Politic al C.C. al P.C.U.S., președintele Consiliului de Miniștri al Uniunii Sovietice.

La lucrările sesiunii a participat de asemenea, ca invitată, delegația guvernamentală a R.S.F. Iugoslavia, condusă de Aleksandr Grlicikov.

Sesiunea a fost prezidată de conducătorul delegației române, tovarășul Ion Gheorghe Maurer, președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România.

Tovarășul Gheorghe Rădulescu, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, președintele Comitetului Executiv al C.A.E.R., a prezentat o informare cu privire la problemele supuse spre examinare sesiunii.

Programul complex adoptat la sesiune marchează o etapă importantă în dezvoltarea colaborării și cooperării economice între țările membre ale C.A.E.R. El preconizează o gamă largă de căi, care pornind de la principiile înscrise în Statutul Consiliului de Ajutor Economic Reciproc și reafirmate în Program și în Comunicatul final al sesiunii, să contribuie la dezvoltarea în forme și metode multiple și variate, a colaborării și cooperării

ĂŞURATE ÎN INTERESUL
.E.R.,
PĂCII ÎN LUME

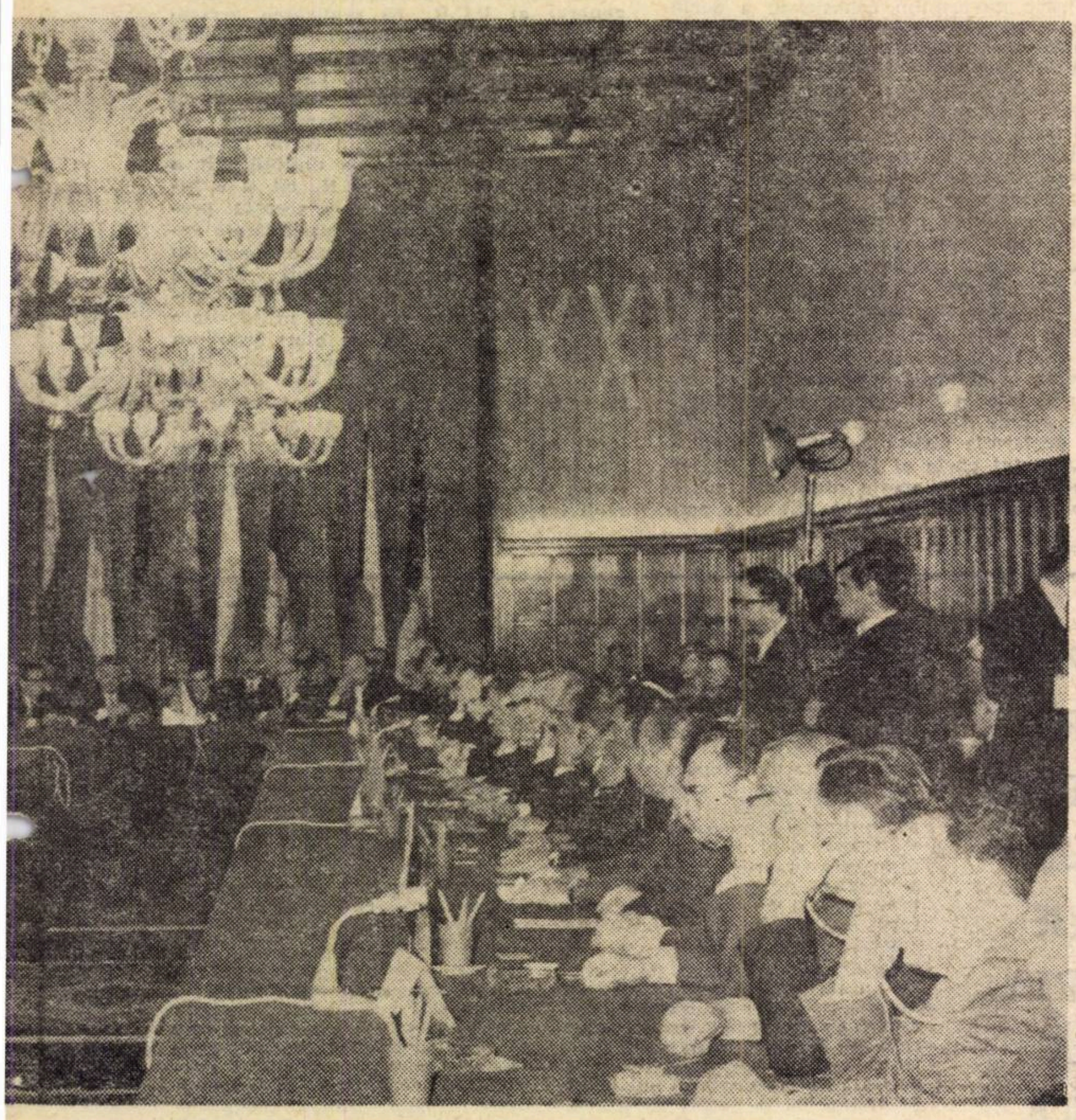

economice și tehnico-științifice între țările membre. Între aceste forme se numără: perfecționarea activității de coordonare a planurilor de dezvoltare a economiilor naționale ale țărilor membre; extinderea cooperării și specializării în producție; formarea unor legături stabile trainice, între diferite ramuri ale economiei, științei și tehnicii; extinderea legăturilor directe dintre organizațiile economice ale țărilor membre; crearea de societăți mixte; construirea în comun de obiective economice și înființarea de organizații economice internaționale; extinderea schimburilor reciproce de mărfuri; întărirea rolului acordurilor, convențiilor și contractelor, inclusiv a celor de lungă durată; perfecționarea relațiilor financiar valutare precum și alte forme și metode care vor fi convenite de țările interesate.

Lucrările celei de a XXV-a Sesiuni a C.A.E.R. — care, așa cum se subliniază în Comunicatul dat publicității la încheierea sesiunii s-au desfășurat în spiritul prieteniei și al colaborării tovărășești — au dovedit capacitatea țărilor socialiste de a găsi prin efort colectiv, soluții corespunzătoare pentru problemele tot mai complexe pe care le ridică dezvoltarea economico-socială și organizarea relațiilor dintre țările socialiste.

Exprimînd satisfacția pentru încheierea cu succes a Sesiunii a XXV-a a Consiliului de Ajutor Economic Reciproc și convingerea partidului și guvernului nostru că prin elaborarea și adoptarea Programului **„s-a făcut o muncă bună în interesul țărilor noastre și în interesul socialismului în general“**. tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia în cuvîntul rostit la dejunul oferit în cinstea delegațiilor țărilor participante la sesiunea de la București. că **„adoptarea, în unanimitate, a Programului complex creează o bază bună pentru dezvoltarea unei colaborări multilaterale între țările noastre“.**

„Aș dori să exprim convingerea partidului și guvernului României — a subliniat în continuare secretarul general al partidului nostru, — **că adoptarea acestui program va impulsiona dezvoltarea colaborării între țările noastre, va contribui la dezvoltarea economiei socialiste din fiecare țară și totodată la creșterea forței tuturor țărilor membre ale C.A.E.R. și, prin aceasta, la creșterea în general a influenței socialismului în lume“.**

Remarcînd că adoptarea Programului complex este numai începutul, întrucît este necesar ca prevederile lui să fie realizate în viață, secretarul general al partidului nostru a subliniat în același timp: **„Noi sperăm că în spiritul în care s-a lucrat la definitivarea și la adoptarea lui se va acționa pentru a găsi căile de realizare în practică a programului în toate domeniile de activitate“.** În încheiere, tovarășul Nicolae Ceaușescu a menționat că **„programul nostru, colaborarea și unitatea noastră servesc intereselor tuturor forțelor antiimperialiste, cauzei colaborării și păcii în lume“.**

Vorbind în numele președinților guvernelor țărilor membre ale Consiliului de Ajutor Economic Reciproc și al tuturor participanților la cea de a XXV-a sesiune a C.A.E.R., tovarășul Stanko Todorov, președintele Consiliului de Miniștri al R. P. Bulgaria, a exprimat recunoștința cea mai profundă Comitetului Central al Partidului Comunist Român, Consiliului de Stat și guvernului Republicii Socialiste România pentru călduroasa primire făcută și pentru minunatele condiții create în vederea desfășurării cu succes a lucrărilor sesiunii. Totodată, vorbitorul a relevat că Programul complex adoptat la sesiune, **„creează premisele necesare pentru întărirea pe mai departe a colaborării noastre economice, pentru întărirea puterii comunității socialiste, sau, cu alte cuvinte, pentru întărirea puterii forțelor progresiste și revoluționare care determină evoluția procesului revoluționar mondial“.**

ATENȚIA pe care o acordă partidul și guvernul nostru dezvoltării colaborării și cooperării cu țările socialiste membre ale C.A.E.R., cu toate țările socialiste a fost reafirmată cu deosebită pregnanță în ședința comună din 19 august a.c. a C.C. al P.C.R., Consiliului de Stat și Consiliului de Miniștri ale Republicii Socialiste România, în Hotărîrea adoptată în această ședință cu privire la activitatea delegației guvernamentale a României la sesiunea a XXV-a a C.A.E.R.

Cu acest prilej, forurile de conducere ale partidului și statului nostru au aprobat activitatea delegației române la sesiunea a XXV-a a C.A.E.R., considerînd că ea corespunde întru totul liniilor directoare trasate de cel de al X-lea Congres al partidului, în vederea dezvoltării continue a relațiilor de colaborare și cooperare economică și tehnico-științifică cu țările membre ale Consiliului de Ajutor Economic Reciproc, cu toate țările socialiste. A fost relevată, totodată, importanța deosebită pe care o acordă C.C. al P.C.R., Consiliul de Stat și guvernul țării noastre Programului complex. ale cărui prevederi sînt îndreptate spre lărgirea relațiilor de colaborare în cadrul C.A.E.R., colaborare al cărei sens fundamental îl constituie sporirea potențialului economic al fiecărei țări participante, creșterea mai rapidă a forțelor de producție în toate statele membre, apropierea și egalizarea treptată a nivelurilor lor de dezvoltare economică, în interesul întăririi unității țărilor socialiste.

După cum s-a relevat în ședința comună a Comitetului Central al partidului, Consiliului de Stat și guvernului, în Programul complex se dă o caracterizare justă și necesară procesului de integrare economică a țărilor socialiste, delimitînd-o în mod principial de integrarea capitalistă.

Programul complex prevede că adîncirea și perfecționarea în continuare a colaborării și dezvoltarea integrării economice socialiste a țărilor membre ale C.A.E.R. se vor înfăptui și în viitor pe baza principiilor internaționalismului socialist, respectării suveranității de stat, independenței și intereselor naționale, neamestecului în treburile interne ale țărilor, egalității depline în drepturi, avantajului reciproc și întrajutorării tovărășești. „Experiența istorică — se subliniază în hotărîrea adoptată la ședința comună — a confirmat pe deplin forța reală a acestor principii marxist-leniniste ale relațiilor interstatale de tip nou, care corespund cerințelor obiective ale consolidării construcției socialiste în fiecare țară și ale dezvoltării sistemului mondial socialist, contribuie la crearea unei baze trainice pentru o colaborare internațională largă și fructuoasă“.

Țările membre ale C.A.E.R., pornind de la experiența acumulată în cursul celor peste două decenii de existență a acestei organizații, au convenit în unanimitate ca întreaga activitate de înfăptuire a Programului complex să se desfășoare în conformitate cu prevederile statutului Consiliului de Ajutor Economic Reciproc și cu hotărîrile celei de a XXIII-a Sesiuni (speciale) a Consiliului. În conformitate cu principiile relațiilor de tip nou dintre țările socialiste. Programul complex subliniază că dezvoltarea colaborării se bazează pe liberul consimțămînt deplin al țărilor membre, cu respectarea intereselor fiecăreia dintre ele, fără a fi însoțită de crearea de organe supranaționale și fără a afecta problemele planificării interne, ale activității financiare și de gestiune economică a organizațiilor. În hotărîrea forurilor de conducere ale partidului și statului nostru s-a subliniat însemnătatea prevederii din Program după care fiecare țară participă la măsurile de colaborare care prezintă interes pentru ea, poate adera în orice moment la acea acțiune a Programului complex la care dintr-un motiv sau altul inițial ea nu a luat parte, iar neparticiparea unor țări la anumite acțiuni nu trebuie să influențeze asupra colaborării în alte domenii de activitate. Ședința comună a forurilor de conducere ale partidului și statului a apreciat pozitiv faptul că, în conformitate cu statutul C.A.E.R., care prevede caracterul deschis al acestei organizații, Programul complex conține prevederi cu privire la participarea totală sau parțială a țărilor nemembre ale C.A.E.R. la înfăptuirea măsurilor și acțiunilor de colaborare preconizate. Totodată a fost subliniată importanța prevederilor din Programul complex potrivit cărora țările membre ale C.A.E.R. vor extinde și în viitor colaborarea cu celelalte țări socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduirea lor social-politică.

În hotărîre se subliniază că elaborarea Programului complex — rezultat al unei activități laborioase de peste doi ani — adoptarea lui în unanimitate la sesiunea de la București, demonstrează încă o dată că abordarea problemelor în spirit constructiv, de încredere și stimă reciprocă al respectării intereselor fiecărei țări socialiste, cît și ale celor generale ale socialismului, reprezintă calea sigură a dezvoltării colaborării și întăririi unității țărilor socialiste.

Exprimîndu-și convingerea că realizarea Programului complex va stimula construirea și dezvoltarea bazei tehnico-materiale a noii orînduiri în fiecare țară membră a C.A.E.R., va contribui la progresul multilateral al tuturor statelor noastre, la creșterea forței și prestigiului socialismului mondial, C.C. al P.C.R., Consiliul de Stat și Consiliul de Miniștri ale Republicii Socialiste România, au hotărît ca guvernul, ministerele și celelalte organe centrale să stabilească măsurile necesare și să acționeze cu consecvență pentru participarea țării noastre în cele mai bune condiții la realizarea Programului complex. Pentru fiecare acțiune concretă de colaborare și cooperare economică recomandată de organele C.A.E.R. și adoptată de organele competente ale țării noastre, se vor încheia, cu celelalte țări participante, acorduri, convenții, contracte, în care să se prevadă obligații ferme în legătură cu realizarea angajamentelor asumate în mod reciproc.

În hotărîrea forurilor de conducere ale partidului și statului nostru se subliniază că adoptînd Programul complex, România este hotărîtă să contribuie împreună cu celelalte state membre ale C.A.E.R., la promovarea unor asemenea forme. căi și metode de colaborare, care să asigure o largă și rodnică conlucrare a țărilor noastre. Totodată, țara noastră va intensifica colaborarea economică și tehnico-științifică cu toate țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii, indiferent de orînduirea lor socială, potrivit cerințelor diviziunii internaționale a muncii, considerînd că aceasta corespunde atît intereselor poporului român, cît și cauzei generale a socialismului și cooperării internaționale, cauzei păcii în lume.

HOTĂRÎRI de aprobare a activității desfășurate de delegațiile lor la cea de a XXV-a sesiune a C.A.E.R. și a rezultatelor acesteia au loc și în celelalte țări participante. Astfel, Biroul Politic al C.C. al P.C.U.S. și Consiliul de Miniștri al U.R.S.S. analizînd raportul delegației Uniunii Sovietice privind rezultatele sesiunii a relevat că Programul complex exprimă hotărîrea fermă a țărilor socialiste de a realiza țelurile principale ale colaborării lor frățești pe termen lung, stabilite de conducătorii partidelor comuniste și muncitorești și de șefii guvernelor țărilor membre ale C.A.E.R. la sesiunea a XXIII-a (specială) a C.A.E.R. de la Moscova. S-a remarcat că

⟶

←

îndeplinirea măsurilor prevăzute va permite țărilor membre să folosească avantajele sistemului economic socialist, diviziunii socialiste internaționale a muncii în interesul întăririi puterii economice și de apărare, ridicării bunăstării în țările membre, întărind și mai mult unitatea țărilor socialiste.

Exprimîndu-și satisfacția și aprobarea unanimă față de hotărîrile adoptate la cea de a XXV-a sesiune a C.A.E.R., ședința comună a C.C. a P.M.S.U. și a Guvernului Revoluționar Muncitoresc-Țărănesc Ungar a remarcat faptul că, paralel cu colaborarea multilaterală care se realizează în cadrul C.A.E.R. este necesară, de asemenea, desfășurarea intensă a relațiilor economice bilaterale și a salutat prevederea din **Programul complex prin care se afirmă caracterul deschis al integrării economice** a C.A.E.R., subliniind : **„vom face totul pentru a contribui, corespunzător cu interesele reciproce, la includerea în integrare și a altor țări".**

În declarația făcută de Jenő Fock, președintele Consiliului de Miniștri al R. P. Ungare, după încheierea sesiunii de la București, s-a subliniat că pentru o serie de probleme trebuie să fie căutate, în viitor, soluțiile corespunzătoare. **„Programul integrării,** a remarcat președintele Consiliului de Miniștri al R.P.U., **are în vedere într-o mare măsură principiul cointeresării. În practică aceasta înseamnă că sînt posibile și firește și există în Program, măsuri parțiale la a căror înfăptuire nu sînt obligate să participe toate țările C.A.E.R. Totuși aceasta nu exclude posibilitatea — și asupra acestui lucru am căzut de comun acord — ca o țară care înainte nu a dorit, dintr-un anumit motiv să participe la înfăptuirea unor anumite sarcini, să participe ulterior la aceasta".**

Biroul Politic al C.C. al P. C. Bulgar și Consiliul de Miniștri al R. P. Bulgaria, se subliniază în comunicatul dat publicității după ședința lor comună, — dau o înaltă apreciere Programului complex adoptat la cea de a XXV-a sesiune a C.A.E.R. ; îndeplinirea lui și a altor hotărîri ale sesiunii, se menționează în continuare, va contribui la dezvoltarea rapidă a forțelor de producție, realizarea unui ridicat nivel tehnico-științific al producției materiale, ridicarea bunăstării poporului și întărirea capacității economice și de apărare a țărilor membre ale C.A.E.R., va contribui la întărirea unității și coeziunii comunității socialiste.

Aprobînd activitatea delegației R.D.G. la cea de a XXV-a sesiune a C.A.E.R., Biroul Politic al C.C. al P.S.U.G., și Consiliul de Miniștri al R.D.G., au apreciat că prin adoptarea Programului complex s-a făcut un pas hotărîtor în întărirea unității țărilor membre ale C.A.E.R. Președintele Consiliului de Miniștri al R. D. Germane, Willi Stoph, într-o declarație făcută A.D.N. sublinia : putem remarca cu satisfacție că drept urmare a unei activități intense a fost adoptat Programul complex **care exprimă concordanța de păreri între țările participante la sesiune asupra obiectivelor și căilor principale ale dezvoltării colaborării economice. Coordonarea planurilor, prevăzută în Program, ca și încheierea de acorduri pe termen lung,** — se sublinia în această declarație — **reprezintă o bază trainică pentru colaborarea economiilor naționale ale țărilor C.A.E.R., acest lucru fiind în interesul general și contribuind la progresul și mai rapid al țărilor noastre.**

Aprobînd activitatea desfășurată de delegația R. P. Mongole la sesiunea de la București, precum și Programul complex, C.C. al P.P.R.M. și Consiliul de Miniștri al R.P. Mongole, au trasat în același timp sarcina elaborării măsurilor corespunzătoare pentru realizarea Programului.

Vorbind despre rezultatele celei de a XXV-a sesiuni a C.A.E.R., P. Jaroszewicz, președintele Consiliului de Miniștri al R. P. Polone, declara că Programul complex adoptat deschide o etapă nouă pentru colaborarea economică a țărilor socialiste membre ale C.A.E.R. a cărei extindere va contribui la dezvoltarea economică continuă și la unitatea acestor țări. Integrarea economică, a remarcat președintele Consiliului de Miniștri al R. P. Polone, ne creează condiții pentru o diviziune a muncii mai largă și mai eficientă. De aceea, ne punem mari speranțe în programul de integrare a țărilor C.A.E.R., adoptat la cea de a XXV-a sesiune.

Comitetul Central al Partidului Comunist din Cehoslovacia și guvernul R.S.C., a declarat președintele guvernului federal al R. S. Cehoslovace, Lubomir Strougal, consideră cea de a XXV-a sesiune a C.A.E.R. drept un însemnat pas prin care a culminat pregătirea Programului complex de integrare economică socialistă. Întrebat despre premisele fundamentale generale ale înfăptuirii programului, președintele guvernului cehoslovac a declarat : **„cred că deplinul acord în poziția tuturor partidelor comuniste și muncitorești și guvernelor țărilor membre ale C.A.E.R. față de toate problemele fundamentale ale diviziunii internaționale socialiste a muncii, reprezintă acea bază politico-ideologică pe care se pot dezvolta cu succes toate formele integrării".** În același timp se remarca faptul că Programul complex nu este orientat în nici un caz spre crearea unei comunități închise, ci oferă suficiente posibilități pentru colaborarea statelor membre ale C.A.E.R. cu restul lumii.

Șeful delegației iugoslave la sesiunea C.A.E.R., tovarășul A. Grilicikov, remarcînd caracterul complex al măsurilor adoptate la Sesiune, el incluzînd toate domeniile de cooperare, sublinia — într-o declarație făcută Agenției Taniug — că **„punctul cheie al Programului îl constituie faptul că acesta oferă elasticitate cooperării, faptul că are o atitudine activă față de cooperarea cu alte țări, el conținînd un apel adresat țărilor socialiste și nesocialiste, pentru cooperare".** Menționînd că acesta este un document general complex, care cuprinde atît principiile cît și cadrul instituțional ale viitoarei cooperări, A. Grilicikov sublinia în același timp, că programul nu prevede nici un fel de organizații supranaționale sau organizații de luare a hotărîrilor cu caracter supranațional.

POZIȚIA PRINCIPIALA a partidului nostru, de aprobare unanimă a Programului complex al adîncirii și perfecționării în continuare a colaborării și dezvoltării integrării economice a țărilor membre ale C.A.E.R. a fost din nou subliniată în cuvîntarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu, la marea adunare populară ținută recent în Capitală.

Noi apreciem, a menționat secretarul general al P.C.R., **că realizarea acestui program va avea o importanță deosebită pentru dezvoltarea economico-socială a fiecărui stat participant, va exercita o puternică influență în dezvoltarea bazei tehnico-materiale a socialismului și comunismului în fiecare din țările noastre, în întărirea colaborării și unității atît a țărilor membre ale C.A.E.R., cît și a tuturor țărilor socialiste. Prin aceasta, programul adoptat capătă o însemnătate internațională deosebită. Transpunerea lui în viață,** a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu, **organizarea colaborării în spiritul intereselor de progres și prosperitate ale fiecărei țări vor putea oferi lumii un model de relații de tip nou, socialiste, între popoare deplin egale în drepturi, hotărîte să colaboreze multilateral și să se întrajutoreze pentru a-și asigura atît înflorirea proprie, cît și întărirea întregului sistem socialist, triumful socialismului și comunismului, al păcii și cooperării internaționale.**

O MAI DEPLINĂ UTILIZARE A INTELIGENȚEI CREATOARE AUTOHTONE ÎN CREȘTEREA NOASTRĂ ECONOMICĂ

O PROBLEMĂ de importanță majoră a economiei noastre naționale o constituie valorificarea tot mai sistematică, deplină, a potențelor creatoare de care dispunem pe plan tehnologic.

Există premize certe pentru a mări aria de manifestare a capacității creatoare a muncitorilor cu înaltă calificare, a tehnicienilor, maiștrilor și inginerilor, existenți în absolut toate domeniile de activitate. Majoritatea copleșitoare a clasei noastre muncitoare industriale ca și a personalului ingineresc, a tehnicienilor și maiștrilor, este alcătuită din grupe de vîrstă tînără și foarte tînără. După unele date statistice valabile încă cu 4—5 ani în urmă, ponderea contigentelor de vîrstă cuprinse între 21 și 40 de ani, la muncitori calificați și tehnicieni, gravitează în jurul a 72—78%, iar la cei cu studii superioare tehnice, procentul urcă pînă la aproape 85%. Este o mare bogăție a economiei noastre naționale o asemenea structură de vîrstă a celor ce lucrează în sectorul hotărîtor al producției materiale — industria. Gradul lor de instrucție și experiență constituie o frumoasă zestre a țării.

Sînt cunoscute marile dificultăți pe care le au țările în curs de dezvoltare din cauza lipsei de forță de muncă autohtonă înalt calificată, pentru a-și valorifica resursele naturale în beneficiul popoarelor din aceste țări.

Creșterea gradului de calificare al resurselor de muncă ale țării noastre, se scapă foarte adesea din vedere, de aceea aș găsi util să insist asupra lui.

Astfel, dacă în urmă cu aproximativ 30 de ani pe timpul dominației burgheziei, din motive lesne de înțeles cînd spuneai „muncitor" gîndeai la un om care a parcurs, cel mult patru clase elementare, azi cînd spui muncitor, vorbești despre un om care a fost școlarizat și instruit în domeniul tehnicii în care lucrează, cel puțin 10—12 ani. Considerînd experiența de producție, pe care el și-a format-o prin însușirea unei tehnici moderne, mereu îmbunătățită sub ochii și cu contribuția lui, înseamnă că acesta a devenit depozitarul unor bogate cunoștințe tehnologice.

Dacă pînă mai ieri, treapta sa de activitate îl făcea o anexă artizanală a mașinii, tehnologia sa pe care o creează și dirijează, i-au ridicat enorm nivelul tehnic profesional. Solidele lui cunoștințe de cultură tehnică generală și de specialitate (datorită creșterii ponderii în instruirea sa a studiului matematicilor, fizicii, chimiei, etc.), l-au înzestrat cu o admirabilă capacitate de înțelegere a legităților ce stau la baza diverselor procese tehnologice. Nu este întîmplător că muncitorii industriali cu înaltă calificare, tehnicienii și maiștrii apar ca tot mai însemnați consumatori de literatură tehnică.

Muncitorul de azi, din pragul automatizării este cu totul altul în raport cu muncitorul de ieri. El nu mai este un executant — prelungitor al mașinii, ci un muncitor nou, care „citește" planuri tehnologice, decodifică prin cunoștințele sale proiectele noilor tehnologii, adaptează sistemele de mașini și asimilează cu succes noi produse. Aceasta înseamnă nu numai că el „citește" că „descifrează" proiecte, dar le și aduce corecturi, făcîndu-le adaptabile la condițiile date. Acest făuritor de bunuri materiale este prin urmare purtătorul unei forțe de creație noi, nemaiîntîlnite în trecut și care sînt rezultatul stăpînirii cumulative a înaltelor cunoștințe tehnologice și a unei bogate experiențe de producție.

De aici manifestarea pe o scară tot mai largă în ultimii ani, a spiritului novator, materializat în sporirea numărului propunerilor de inovații venite de la muncitorii direct productivi. Împrejurarea aceasta ne obligă la reconsiderarea radicală a concepției pe care o avem despre noțiunea de muncitor și despre rolul său în progresul societății. Or, adesea noi scăpăm din vedere tocmai aceste aspecte, tocmai astfel de schimbări cu adevărat revoluționare.

Spre a se aprecia gradul de valorificare a resurselor de muncă ale unei națiuni, și-a făcut loc în practică, pe plan mondial, raportarea numărului muncitorilor calificați la numărul de ingineri și tehnicieni. Un asemenea indicator plasează țara noastră pe scară internațională pe locuri de frunte. În acele ramuri industriale, în care, complexitatea procesului de producție, este prin natura sa mai ridicată, ca de pildă construcții de mașini, chimie, prelucrarea țițeiului etc. la un inginer revin circa 45—50 de muncitori, iar la un inginer, un tehnician și un maistru circa 13—14 muncitori. Avem ramuri în care revin numai circa 6, 7 și 9 muncitori la un inginer, un tehnician și un maistru.

Prin 1965—1966, deci la lansarea cifrelor de plan ale cincinalului trecut, România, la o populație de 19.027.367 dispunea de 1 210 cercetători și 4 205 ingineri la un milion locuitori, ceea ce o plasa printre țările bine situate din acest punct de vedere din lume. Aceste cifre ne spun foarte mult ! Ele sînt de natură să demonstreze marile potențe neatinse încă integral în procesul creșterii noastre economice.

Țara noastră dispune de nenumărate organisme de cercetare și verigi de coordonare a cercetării tehnice. Ce împiedică oare găsirea mijloacelor de a uni efortul creator al muncitorilor, inginerilor și tehnicienilor noștri și a-l încorpora producției, transformîndu-l într-un catalizator al mersului înainte ?

Cînd avem în vedere așa cum am mai arătat, că cele mai multe dintre aceste cadre sînt de-o vîrstă profesională cu însăși republica noastră socialistă, că sînt crescute că sînt educate în spiritul ideologiei revoluționare a partidului nostru, consacrată integral umanismului creator, pentru binele tuturor, pentru a răspunde chemării conducerii superioare de partid și de stat, este necesar să trecem cu fermitate la utilizarea deplină de către societatea noastră, a creativității de care dispun cadrele de muncitori, ingineri, tehnicieni, maiștri și cercetători autohtoni. Sînt întrunite condițiile elaborării unei strategii globale care să asigure prin forme organizatorice adecvate angajarea masivă a acestor potențe creatoare în procesul creșterii noastre economice.

I. BERCEANU

DEZVOLTAREA

(Urmare din pag. 7)

chipament pentru transportul feroviar și rutier, utilaje energetice grele, linii de ciment, noi tipuri de autocamioane și autobuze cu motor Diesel, nave de tonaj mare. În electronică se vor asimila și produce noi utilaje de calcul, inclusiv componentele electronice necesare — circuite integrate, diode și tranzistoare cu siliciu, noi elemente de automatizare, pornindu-se îndeosebi de la domeniile în care utilizarea electronicii exprimă nivelul actual al tehnicilor de vîrf. În industria chimică, circa două treimi din producția de îngrășăminte va fi cu conținut ridicat de substanță activă și cu trei componenți ; se va asimila o gamă largă de noi sortimente de catalizatori, reactori, coloranți, materiale plastice și rășini sintetice.

Prevederi importante cuprinde actualul plan cincinal în ce privește valorificarea superioară a materiilor prime, creșterea gradului de prelucrare industrială, reducerea cheltuielilor materiale de producție, creștere a eficienței economice a exporturilor. În acest sens, prin prelucrarea superioară a metalului se va obține o creștere a valorii pe tona de oțel cu circa 13%, iar exportul de fire și fibre prelucrate va permite obținerea unei valori de 2—4 ori mai mari față de vînzarea lor neprelucrată. Modificări sensibile, sintetizate de creșterea valorii unei tone de produse exportate, se vor realiza pe seama producției de utilaje, instalații și linii tehnologice complexe necesare industriei petrolului, chimiei, transportului feroviar și maritim, industriei materialelor de construcții, industriei alimentare.

Paralel cu ridicarea nivelului de prelucrare industrială a materiilor prime, prezintă o importanță majoră îndeplinirea sarcinilor prevăzute pentru reducerea cheltuielilor materiale și de producție în industrie. Astfel, pe totalul industriei, cheltuielile de produție la 1 000 lei producție marfă urmează să scadă de la 890,7 lei în 1970 la 785,8 lei în 1975, adică cu 11,8%. Peste 70 la sută din reducerea cheltuielilor de producție se va realiza pe seama scăderii cheltuielilor materiale, urmînd a se obține economii pe perioada cincinalului de peste 135 miliarde de lei.

Îmbunătățirea continuă a sortimentelor de produse exportate, ridicarea calității acestora, reducerea costurilor de producție, perfecționarea formelor și metodelor de prospectare a pieței mondiale vor permite o mai bună valorificare a produselor la prețuri avantajoase și creșterea eficienței economice a comerțului exterior.

1) În legătură cu aceasta, a se vedea studiul „Industrializarea — factor dinamizator al întregii economii", publicat în Viața Economică nr. 17 din 1971.

MUTAȚII

(Urmare din pag. 9)

mei, a pulberilor metalice și nemetalice, pe acțiunea directă a tuturor formelor de „energie concentrată", devine foarte important.

De asemenea comanda numerică a mașinilor unelte și instalațiilor tehnologice revoluționează, pe scară largă, procesul de fabricație în industria constructoare de mașini ; se extinde larg folosirea liniilor automate cu comandă numerică și a centrelor de prelucrare cu comandă numerică, cu programare automată, asigurîndu-se astfel automatizarea prelucrării în condițiile unei mari diversități de piese.

Demn de remarcat este și faptul că se extinde pe scară mare asistența prin computer a proiectării de organe de mașini complete (calcul și construcție).

Extinderea comenzii numerice cu programare automată și folosirea computerilor în proiectare permițînd realizarea „sistemelor integrate de asimilare a produselor noi", încadrate în sistemele generale de conducere a producției, cu ajutorul centrelor electronice de calcul va fi, de asemenea, o realizare certă a viitoarelor decenii.

În ceea ce privește accelerarea integrării în economie a rezultatelor cercetării, cred că trebuie perfecționate continuu sistemele pe care le folosim pentru măsura și controlul „eficienței" în activitatea fiecărei unități economice și a fiecărui lucrător, ținînd seama de faptul că în perspectiva viitorului eficiența economică a unei industrii de vîrf va fi apreciată nu numai prin prisma economiei de costuri, ci și prin posibilitatea de a însuși cît mai repede tehnica nouă.

Îmbunătățirea mijloacelor prin care controlăm și reglementăm activitatea industrială trebuie să asigure o reală prioritate problemelor de progres tehnic în activitatea economică, stimulînd atît receptivitatea sectoarelor de producție cît și creativitatea celor de concepție.

Anchetă realizată de
I. Al. GEORGESCU

STUDII • EXPERIENȚE

ÎMBUNĂTĂȚIREA DETERMINĂRII NECESARULUI DE PIESE DE SCHIMB

Fabrica de relon
„Panduri" — București

ASIGURAREA pieselor de schimb la timp, într-un volum și structură optimă, este o problemă ce revine deseori în fața conducerii întreprinderilor sau centralelor industriale. Determinarea și cunoașterea necesarului real constituie după părerea noastră, etapa de bază în rezolvarea acestei complexe probleme.

În căutarea unei soluții de a reduce timpul de staționare a utilajelor datorită lipsei de piese de schimb, la Fabrica de relon-„Panduri"-București am pornit tocmai de la această etapă — determinarea necesarului real. Dar, în primul rînd, ne-am întrebat : **este fluxul informațional existent satisfăcător pentru metoda de calcul a necesarului ?**

În acest sens, cu ajutorul metodelor statistice, a observării directe și în special al intervievării, am cules un volum bogat de date ceea ce a permis ca situația existentă să fie prezentată critic din două puncte de vedere și anume : **a procedeului de determinare a necesarului cît și a fluxului informațional cu verigile sale slabe.**

Asigurarea cu piese de schimb revine, după cum se știe, serviciului aprovizionării care, în funcție de furnizori, determină necesarul de aprovizionat (Na) pe baza necesarului de consum anual (Nc.) indicat de compartimentele implicate în consum (secțiile de producție pentru întreținerea utilajelor și atelierul mecanic pentru reparații) cu luarea în considerare a stocurilor existente (S.c.) și a livrărilor (L) în curs de efectuare, după formula :

NA = Nc — Se — L.

După cum se vede, nu apare în formulă în mod distinct un stoc la sfîrșitul perioadei, ceea ce corespunde cu practica întreprinderii care nu are stabilite stocuri limită pe feluri de piese de schimb. Evident, în această situație necesarul de consum (N.c.) indicat de secții și ateliere include și rezerve care țin loc, într-o anumită măsură, unor stocuri limită. În ce privește necesarul de consum, secțiile și atelierul mecanic îl apreciază ținînd seama de experiența perioadelor precedente. O comparare a necesarului astfel determinat cu consumul din anul trecut se realizează de serviciul aprovizionării pe baza fișelor de magazie. Inventariind informațiile furnizate privind consumul necesar și comparîndu-le cu cele cuprinse în necesarul de aprovizionat, se constată că pentru anumite repere nu se ia nici o decizie — rezolvarea lor făcîndu-se în funcție de situația de moment.

În ce privește **fluxul informațional actual trebuie arătat că acesta prezintă multe carențe.** În procedeul existent de determinare a necesarului de aprovizionat, care include și necesarul de consum, nu se folosesc formulare tipizate. Secțiile de producție și compartimentul mecanicului-șef întocmesc liste cu piese de schimb pentru consumul dintr-un an de zile, pe surse de aprovizionare și le înaintează serviciului aprovizionare. Listele inițiale depuse la aprovizionare sînt completate în lunile următoare cu altele ca urmare a necunoașterii consumului real.

Pentru cererile suplimentare se apelează la furnizori sau la modificarea comenzilor lansate de către atelierul mecanic. **Necunoașterea consumului real, cît și lipsa stocurilor limită, antrenează conducerea la nenumărate corecturi a deciziilor inițiale, dar fără a se ajunge la un necesar optim.** De altfel, informațiile ce privesc consumul de piese de schimb se regăsesc în mai multe documente ca : bonuri de materiale, fișe limită de consum, procese verbale de recepția reparațiilor, fișe de magazie și altele. Prezentînd grafic circuitul tuturor acestor formulare tipizate și netipizate, a reieșit că multe dintre documentele care se întocmesc sînt privite numai ca acte de înregistrare contabilă sau de gestiune, fără a se folosi, în continuare. informațiile cuprinse în ele pentru stabilirea necesarului de consum sau pentru alte decizii legate de procesul aprovizionării. În această situație sînt copiile bonurilor de consum existente la emitenți, procesele-verbale de recepția reparațiilor, centralizatoarele privind mișcarea (consumul pe destinații) pieselor etc.

La stabilirea stocului existent (SE) și totodată pentru compararea consumului precedent pe fiecare reper se consultă la magazia principală două fișiere (anual se deschid noi fișe de magazie) — fiecare avînd circa 2500 fișe care au simboluri alfabetice diferite de la an la an. (Existînd un fișier și la magazia intermediară, stocul existent se mai corectează și prin verificarea acestuia).

În ceea ce privește identificarea livrărilor (L) în curs de efectuare se consultă comenzile către furnizori. Necesarul de consum real de fapt ar trebui să țină seama de practica existentă în cazul defectării războaielor de țesut — și anume : de procedeul recondiționării pieselor defecte și nu numai de folosirea pieselor noi. Publicăm, în schema de mai jos, mișcarea reală și cea redată de evidența pieselor de schimb ce sînt folosite în cazul staționării mașinilor.

Din analiza schemei reiese evident faptul că pe lîngă magaziile de piese de schimb care furnizează piese noi, atelierul mecanic deține un rol de seamă prin acțiunea și relația directă ce o are cu meșterii ce repară piesa de schimb. Dar, întrucît operația de recondiționare se efectuează fără să se țină întreaga evidență a lor, felul și volumul pieselor recondiționate, nu sînt luate în considerare la stabilirea necesarului de consum pe perioada următoare.

PORNIND de la aceste constatări s-a impus proiectarea unui sistem îmbunătățit. Din punct de vedere al metodei și a posibilităților de aplicare distingem două situații principale :

1. procedeul folosit în prezent, bazat pe datele statistice privind consumul de piese de schimb, din perioada precedentă — **varianta imediată.**

2. procedee moderne ale cercetării operaționale care implică calcule de probabilitate, cu folosirea de regulă a tehnicii electronice de calcul — **varianta optimă.**

Pentru exemplificare, expunem formule recomandate *) în acest scop din care rezultă tipul informațiilor și calculelor necesare pentru aplicarea variantei optime.

a) posibilitatea ieșirii din funcțiune a pieselor :

$$p\cdot(t) = \frac{n\,(t - 1) - n\,(t)}{u\,(0)}$$

b) posibilitatea de consum :

$$P\cdot m(t) = \sum_{n=1}^{t} p\cdot m - 1(t-n) + f(n)$$

în care t= timpul ; n = numărul de piese (de același fel) care supraviețuiesc ; m = numărul înlocuirilor pieselor inițiale prin piese noi ; u = momentul înlocuirii cuprins între o și t.

Întrucît sînt necesare informații într-un volum foarte mare, ținînd seama și de marea diversitate a pieselor de schimb, obținerea acestora, prin urmărirea curentă și pentru întreaga colectivitate, ar fi evident nerentabilă. Pe măsura folosirii metodelor cercetării operaționale și introducerea calculului electronic ce se vor extinde la această întreprindere, va putea fi aplicată și această variantă. Ca atare am ales prima variantă, adică procedeul existent, dar îmbunătățit atît în privința metodei, cît și a calității informațiilor folosite.

Principala observație asupra metodei se referă la introducerea de stocuri minime (S.m.) în calculul necesarului de aprovizionat. formula modificîndu-se astfel :

$$Na = Nc + S.m. - \Delta s \quad \Delta s \neq 0$$

(Stabilirea stocurilor minime de piese de schimb, este în prinicipiu aceeași ca la materiale).

O altă problemă constă în interpretarea corectă a informațiilor statistice privitoare la consum, prin analiza lor în raport cu schimbarea planului fizic, a condițiilor de folosire a utilajelor (de exemplu sortimentul de țesături, indicii de utilizare, modificarea parcului de utilaje) și totodată prin îmbunătățirea calității informațiilor. Ca atare, necesarul de consum se poate exprima sintetic astfel :

$$Nc = C_0 \; i \; 2/o$$

în care : C = consumul efectiv și i= indicele de creștere a planului fizic

0,1,2 anul precedent, curent și de plan.

La noul flux informațional am avut în vedere în special realizarea următoarelor condiții : a) obținerea de informații complete privind consumul efectiv ; b) utilizarea integrală a surselor existente ; c) simplificarea sau eliminarea acelor documente sau informații care nu declanșează decizii.

Ca atare, s-a introdus în circuit centralizatoarele bonurilor de consum, s-a redus numărul fișelor de magazie atît prin completarea tuturor rîndurilor (se redeschideau anual noi fișe), cît și prin folosirea unei singure fișe indiferent de furnizorul reperului respectiv, s-a desființat fișa limită de consum, deoarece același obiectiv îl realizează mecanismul stocurilor minimale prevăzute în fișa de magazie. Totodată, circuitul informațiilor s-a simplificat și prin desființarea unei magazii intermediare — amplasarea precum și mișcarea lentă a multor repere nu-i justifica existența. În același timp a trebuit să fie introdus un nou document și anume **nota de recondiționare.**

Principala necesitate a acestei note a rezultat din faptul că piesele recondiționîndu-se, de cele mai multe ori, după defectarea războiului, duceau la creșterea duratei de reparații, respectiv la un număr de ore de staționare mai mare (dublu) decît dacă se foloseau piese recondiționate sau noi. În această situație era foarte important ca factorii de decizie competenți să fie informați asupra felului și a cantităților de piese recondiționate. De altfel, această notă a permis cunoașterea precisă a capacității disponibile a atelierului mecanic pentru programarea și lansarea comenzilor noi. În situația noastră evidența clară a recondiționărilor are importanță și pentru transformarea ulterioară a atelierului mecanic în sursă principală de aprovizionare.

EFECTELE ECONOMICE ale aplicării circuitului informațional îmbunătățit s-au reflectat, în principal, asupra duratei de staționare a războaielor de țesut — unele efecte neputînd fi determinate sau nu se pretează la o exprimare valorică (de exemplu deconectarea conducerii pentru decizii nefundamentate).

Calculînd contribuția factorului „informația completă" în acoperirea cu piese de schimb a necesarului în fiecare moment dat, respectiv în reducerea orelor de staționare pentru reparații accidentale în 1970 față de 1969 a rezultat :

- o producție suplimentară de 25.500 mp țesături mătase și tip mătase cu un beneficiu de 61.000 lei ;
- economii de salarii 13.100 lei ;
- valoarea imprimatelor reduse și a timpului aferent pentru completare 7.300 lei.

Deci, un efect total de 81.500 lei/an economii și beneficii.

În vederea generalizării procedeului prezentat și la alte întreprinderi, atît la analiză cît și la proiectare, ținînd seama de gradul în care evidența respectivă oglindește realitatea, trebuie respectate principii ca :

— culegerea unui volum de date suficiente pentru **reprezentarea grafică clară a circuitului informațiilor,** singura cale de a găsi veriga slabă și, deci, soluția de rezolvare ;

— **asigurarea calității informațiilor** privind consumul efectiv ;

— **corelarea necesarului** de piese de schimb **cu regimul de lucru** prevăzut, **cu indicii de utilizare, cu modificările parcului de utilaje** și **cu structura planului de producție fizic** (sortimentul de țesături) ;

— **programarea producției atelierului mecanic** pentru piese de schimb noi și pentru recondiționări.

Elena TUTOVEANU
cercetător științific principal
Institutul de Cercetări Textile

*) A. Kaufman : Metode și modele ale cercetării operaționale — Ed. Științifică — Secțiunea 43 și 45.

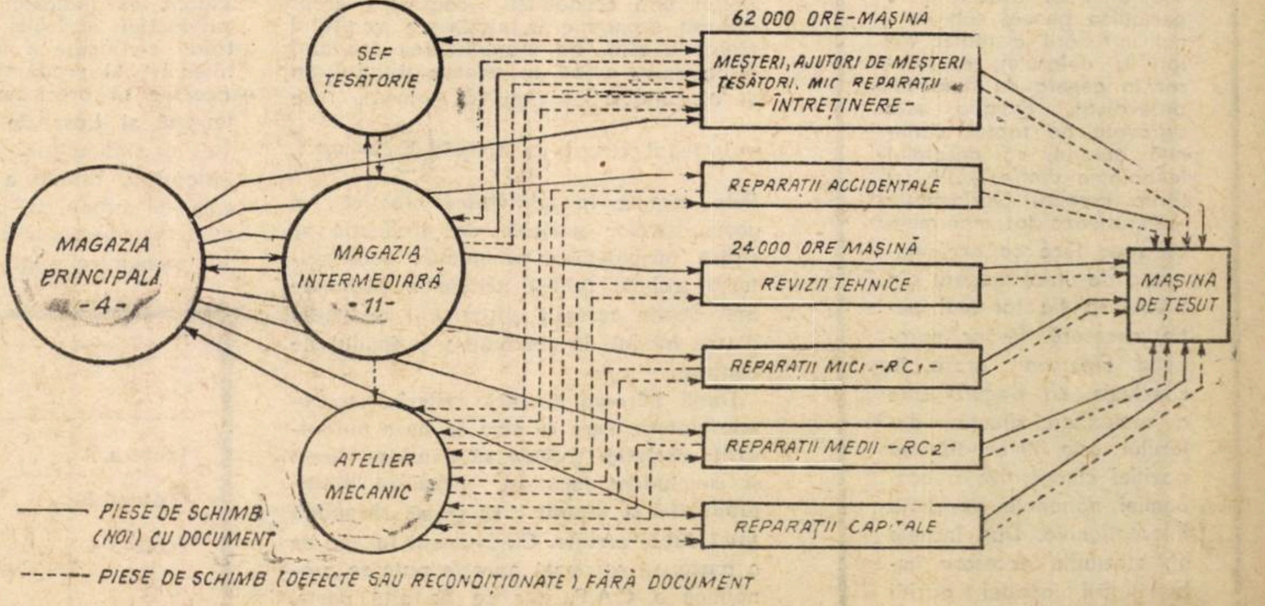

Circuitul pieselor de schimb — unitatea A.

Perfecționarea decontărilor internaționale

■ În lucrarea **Mejdunarodnie rasciotî stran-cilenov S.E.V.** (Decontările internaționale ale țărilor membre ale C.A.E.R.), Moscova, 1970, G.G. Mazanov examinează o serie de aspecte ale dezvoltării și perfecționării acestor relații. Argumentînd necesitatea relațiilor marfă-bani între țările socialiste, autorul subliniază totodată caracterul lor principial deosebit de relațiile dintre țările capitaliste determinat de baza economică a raporturilor dintre țările socialiste care exclude exploatarea și subordonarea unora de către altele. În lucrare sînt analizate sistemul relațiilor de tip cliring, condițiile trecerii la plățile multilaterale, trăsăturile esențiale ale decontărilor prin ruble transferabile, precum și rolul și funcțiile Băncii Internaționale de Colaborare Economică. De asemenea, sînt abordate unele probleme teoretice și practice pe care le ridică perfecționarea relațiilor de credit și a decontărilor între țările membre ale C.A.E.R., subliniindu-se importanța acestuia pentru dezvoltarea continuă a comerțului reciproc și a altor forme de colaborare economică.

FIȘE

Soarta dolarului

■ În studiul **What Ails Dollar** (De ce suferă dolarul) publicat în revista FORTUNE (iunie 1971) economistul american G. Freeman face o serie de considerații asupra crizei monetare internaționale. După părerea sa, cauza principală a înrăutățirii poziției dolarului este nivelul ridicat al prețului produselor americane. Din acest motiv, arată Freeman, deținătorii de dolari din afara S.U.A. preferă să speculeze dolarii ce-i posedă și nu să cumpere produse pe piața americană. O asemenea situație se concretizează în suprasaturarea canalelor circulației cu dolari și în periodica punere sub semnul întrebării a realei valori a dolarului, considerat în genere ca fiind supraevaluat. Situația este agravată de faptul, continuă autorul, că decalajul tehnologic dintre S.U.A. și țările Europei Occidentale se îngustează tot mai mult, ceea ce face ca achiziționarea de utilaj modern din S.U.A. să fie tot mai puțin necesară țărilor europene. Freeman arată, în concluzie, că singura cale a remedierii situației dolarului este îmbunătățirea poziției competitive a economiei naționale pe piața internațională. Dar, încheie el, eforturile necesare îmbunătățirii acestei poziții sînt atît de mari încît nu este exclus ca, practic, ele să devină inaplicabile.

PUNCTE DE VEDERE

CRITERII DE OPTIMIZARE A RAPORTULUI DINTRE ACUMULARE ȘI CONSUM ÎN COOPERATIVELE AGRICOLE

ACUMULAREA și consumul în C.A.P. ca momente ale reproducției, se află într-o strînsă legătură de intercondiționare. Mărimea fondului de acumulare și a celui de consum, structura lor internă și ritmul de creștere a elementelor componente determină atît, înfăptuirea reproducției lărgite, și dezvoltarea proprietății obștești, cît și gradul de satisfacere a necesităților membrilor cooperatori, proporționalitatea dezvoltării gospodăriei obștești.

În această unitate dialectivă, rolul hotăritor aparține acumulării, fiind în esență, reflectarea și manifestarea rolului determinant al producției în raport cu consumul. Acumularea constituie baza dezvoltării și perfecționării mijloacelor de producție; consumul individual asigură reproducția lărgită a forței de muncă. Pe scurt, aceste două elemente ale reproducției, și în același timp, ale repartiției venitului global, cuprind procesul dezvoltării și perfecționării forțelor de producție în sectorul cooperatist al agriculturii. În acest context, se impune necesitatea stabilirii unor proporții fundamentate între aceste două fonduri (de acumulare și de consum).

În fundamentarea economică a repartiției venitului global, în fond de acumulare și fond de consum, se iau în considerare necesitățile și posibilitățile, precum și perspectivele de dezvoltare a unitătăților cooperatiste. Drept urmare, creșterea ambelor fonduri poate să aibă drept sursă numai sporirea continuă a venitului global. În caz contrar, creșterea nejustificată a unuia pe seama altuia devine o frînă serioasă în consolidarea economico-organizatorică a C.A.P. Iată de ce, în documentele partidului nostru se pune cu acuitate problema determinării unui raport cît mai rațional între fondul de acumulare și cel de consum în C.A.P. **„La repartizarea rezultatelor obținute, cooperativele agricole trebuie să țină seama în mod permanent de necesitatea sporirii fondului de acumulare, a avuției obștești — condiție esențială a dezvoltării și consolidării lor economice și creșterii sistematice a veniturilor cooperativelor"** [1]).

Determinarea mărimii acestor două componente ale venitului global, stabilirea unei corelații optime nu constituie o simplă operație de calcul. O astfel de problemă are un profund **caracter politic** și exprimă într-o formă generalizată **îmbinarea intereselor obștești cu cele personale.**

Stabilirea unui raport optim între fondul de acumulare și fondul de consum necesită, înainte de toate, precizarea **criteriului economic** sintetic de optimizare. În legătură cu această problemă în literatură au apărut o serie de idei valoroase. Astfel unii economiști consideră drept criteriu economic maximizarea venitului global [2]), alții, fie maximizarea fondului de consum avînd în vedere ultimul an al orizontului de timp ($C_n = \max$), fie pe întregul orizont de timp [3]) $\left(\sum_{i=1}^{n} C_i = \max\right)$,

Prin urmare în activitatea practică a cooperativelor agricole de producție se ridică următoarea problemă: care criteriu trebuie folosit pentru a răspunde mai deplin sarcinii optimizării corelației dintre fondul de acumulare și fondul de consum.

După părerea noastră criteriul economic sintetic care să stea la baza optimizării corelației trebuie să exprime direct și concludent legătura organică dintre producție și scopul ei și să răspundă unei duble cerințe. Cu ajutorul lui, pe de o parte, să se poată aprecia puterea economică a C.A.P., iar pe de altă parte, să se evidențieze mărimea extremală, de vîrf a venitului global, baza materială a creșterii nivelului de trai într-o anumită perioadă și a accelerării ritmului reproducției lărgite. Or folosirea venitului global, care fără îndoială reprezintă un indicator valoric sintetic ce caracterizează puterea economică a C.A.P., drept criteriu economic în optimizarea corelației, nu este suficient de revelatoare. De asemenea, considerăm că nici maximizarea fondului de consum din ultimul an al orizontului de timp nu răspunde pe deplin cerinței impuse. Un astfel de criteriu economic de optimizare îl poate constitui, după părerea noastră, **mărimea fondului de consum pe întregul orizont de timp,** avînd în vedere nivelul, structura, dinamica și ponderea sa în venitul global. El asigură un consum ridicat în fiecare an al orizontului de timp, răspunzînd prin urmare pe deplin scopului producției socialiste. Alegerea lui drept criteriu economic de optimizare a raportului fond de acumulare — fond de consum nu înseamnă nicidecum împărtășirea unei concepții consumatoriste. Însăși maximizarea fondului de consum pe o anumită perioadă de timp este condiționată de asigurarea unei rate a acumulării corespunzătoare. Deci maximizarea fondului de consum pe întregul orizont de timp, abordată în perspectivă, nu vine în contradicție cu acumularea. O variantă de dezvoltare, cu o rată a acumulării în creștere duce, de pildă, după o anumită perioadă (timpul depinde de mărimea ratei acumulării), la o creștere absolută a fondului de consum, mai mare decît o variantă cu o rată constantă a acumulării.

În alegerea variantei optime, avînd drept funcție de eficiență (criteriu-economic) maximizarea fondului de consum, este necesar să se respecte anumite restricții, ele reprezentînd corelațiile care trebuie să existe între venitul global, fondul de acumulare și fondul de consum. Evoluția acestor corelații este influențată și determinată de gradul de dezvoltare a fiecărei unități agricole cooperatiste. În dezvoltarea sa, o cooperativă agricolă de producție poate trece prin două etape, conținutul lor fiind dat de factorii care influențează creșterea venitului global. Astfel, în condițiile în care cea mai mare parte din sporul venitului global (ΔVG) se obține pe seama factorilor extensivi ai procesului de producție, care se referă la extinderea cîmpului de producție (mărimea suprafețelor cultivate, creșterea gradului de înzestrare tehnică etc.) cooperativa agricolă se găsește în etapa dezvoltării extensive. În schimb, dacă acest spor se realizează, cu preponderență pe baza factorilor intensivi (creșterea productivității muncii, sporirea eficienței utilizării mijloacelor de muncă), cooperativa agricolă se găsește în etapa dezvoltării intensive. De aici și concluzia că și în agricultură, venitul global, ca indicator sintetic al creșterii producției agricole, este rezultanta acțiunii conjugate a factorilor extensivi și intensivi ai producției. De aceea, este necesar să precizăm că dezvoltarea extensivă și lipsa de eficiență a producției nu sînt noțiuni sinonime. Dezvoltarea extensivă, rapidă a cooperativelor agricole de producție poate și trebuie să aibă loc concomitent cu creșterea eficienței economice a producției. În procesul consolidării economice, ca un aspect particular, cooperativele agricole se pot afla și într-o perioadă de tranziție intermediară (de la dezvoltarea extensivă spre cea intensivă).

Precizarea acestor elemente este cerută de faptul că determinarea restricțiilor funcției de eficiență are o legătură indisolubilă cu aceste etape de dezvoltare. Stabilirea restricțiilor trebuie făcută în funcție de etapa de dezvoltare la care a ajuns cooperativa agricolă de producție, iar stabilirea mărimii ratei acumulării este condiționată de aceste etape. Dar, indiferent în care etapă se găsește cooperativa agricolă, criteriul economic trebuie să fie același, adică maximizarea fondului de consum pe întregul orizont de timp, schimbîndu-se doar sensul restricțiilor.

În cursul dezvoltării extensive, maximizarea fondului de consum poate avea loc în condițiile în care fondul de acumulare crește din punct de vedere absolut și relativ, mai rapid decît venitul global și fondul de consum.

Notînd elementele componente, care influențează corelația între fondul de acumulare și fondul de consum, cu următoarele simboluri; venitul global = VG; fondul de acumulare = A; fondul de consum = C; rata acumulării = a (unde $a = \frac{A}{VG} \cdot 100$) eficiența folosirii fondului de acumulare E_A $\left(\text{unde } E_A = \frac{VG_1 - VG_0}{A_0} \cdot 100\right)$ indicii de creștere a venitului global, fondului de acumulare și fondului de consum $= \widetilde{VG}, \widetilde{A}, \widetilde{C}$; perioada de bază și cea curentă = 0 și respectiv 1; orizontul de optimizare = n (în variantele prezentate n = 10 ani), atunci maximizarea fondului de consum pe întregul orizont de timp va fi sintetizată în următoarea relație:

$$\sum_{i=1}^{n} = C_i = \sum_{i=0}^{n-1} C_i + \sum_{i=1}^{n} (1 - a_i)\, \Delta VG_i = \text{maxim}$$

în condițiile

1. $\widetilde{A} > \widetilde{VG}$
2. $\widetilde{VG} > \widetilde{C}$
3. $\frac{VG_i}{P_i} > \frac{VG_i - 1}{P_i - 1}$
4. $C_i > C_i - 1$

Unde P_i = populația aptă de muncă.

Cînd cooperativa agricolă de producție se află în etapa dezvoltării intensive, se va modifica numai semnul condițiilor din restricție. Astfel

1. $\widetilde{A} \geqslant \widetilde{VG}$
2. $\widetilde{VG} \geqslant \widetilde{C}$.

Varianta optimă va trebui să întrunească atît condițiile din restricții, cît și cerințele funcției scop.

dr. Sandu COSTACHE
Constantin POPESCU

(Continuare în pag. 16)

Tabel nr. 1

		A%	C%	VG%	C**)
Ipoteza A	I	214	214	214	52,94
	II	260	260	260	59,50
Ipoteza B	I	103	235	209	58,05
	II	90	203	180	53,06
Ipoteza C	I	301	175	201	46,76
	II	320	180	217	48,93
	III	470	270	316	59,72

*) Determinarea venitului global pentru fiecare an se face cu ajutorul relației $v_j = E_A \cdot A_j + VG_0$

**) Suma absolută a fondului de consum pe orizontul de timp de 10 ani (în milioane lei).

TENDINȚE ÎN POLITICILE ECONOMICE ALE UNOR ȚĂRI CAPITALISTE DEZVOLTATE (I)

EXAMINATA ca ansamblu al măsurilor și mijloacelor utilizate de stat pentru realizarea obiectivelor sale în domeniul economic, politica economică în faza capitalismului monopolist de stat reflectă multilateral, pe plan intern și extern, fuziunea organică a monopolurilor cu statul, transformarea statului în agent nemijlocit al vieții economice, în condițiile accentuării complexității unor fenomene cunoscute și apariției altora în economia țărilor dezvoltate, modificărilor continue în situația internațională, modificări care au adîncit criza generală a capitalismului în perioada postbelică, au îngustat baza de acțiune a imperialismului, slăbindu-i în mod considerabil pozițiile.

În literatura internațională de specialitate se discută mult în legătură cu raportul dintre rolul statului și al monopolurilor, despre primatul unuia sau altuia în legătură cu gradualitatea influenței pe care o exercită transformarea statului în agent nemijlocit al vieții economice ș.a.m.d. Amintim, spre exemplu, studiul lui Bill Warren „Planificarea capitalistă și contradicțiile internaționale", [1] în care autorul, apreciind că „interdependența tot mai mare dintre economiile capitaliste, cu alte cuvinte reducerea independenței de acțiune a statelor capitaliste unul față de altul, a dus la creșterea intervenției statului în economiile capitaliste naționale și la întărirea rolului statului în general", critică concepția care există în rîndul comuniștilor din Marea Britanie. Franța și Italia în legătură cu faptul că monopolurile împietează tot mai mult asupra puterilor statului burghez, amenințîndu-i independența.

● Convergențe și divergențe

PRINCIPIAL considerăm drept realist punctul de vedere exprimat în literatura de specialitate din țara noastră [2], în sensul că în raporturile dintre state și monopoluri există o serie de convergențe și divergențe, că statul burghez contemporan nu trebuie în nici un caz considerat ca un simplu instrument pe deplin subordonat față de monopoluri, deși statul capitalist contemporan este reprezentantul celor mai privilegiate grupuri de interese.

De regulă, se evidențiază, din considerente și cu argumente diferite, creșterea rolului statului în viața economică ceea ce se reflectă de altfel și în elaborarea politicilor economice, mai ales în intensificarea intervenției statului în legislația economică, în activitatea economică cotidiană și de perspectivă, în amplificarea instrumentelor de politică economică.

Această particularitate care, printre altele, face posibil să se vorbească de **o politică economică** a țărilor capitaliste dezvoltate, dar care în realitate nu poate exista ca o singură politică unitară.

Pe plan intern, politicile economice ale țărilor capitaliste dezvoltate proclamă, de regulă, în variante sau sub denumiri diferite [3], trei obiective principale, considerate **permanente** — creșterea economică, folosirea deplină a forței de muncă și stabilitatea prețurilor. La acest „triunghi magic" se adaugă urmărirea echilibrului în ce privește balanța plăților externe, căruia i se atribuie o importanță sporită în ultimii ani, dar de care se face abstracție cînd se examinează corelațiile fundamentale dintre primele trei obiective.

Atingerea obiectivelor respective se preconizează a se realiza prin intermediul unor ansambluri de măsuri, mai mult sau mai puțin unitare dar și contradictorii, înglobate sub denumiri generice de politică (a veniturilor, antiinflaționistă, fiscală etc.).

● Amprenta instabilității

CARACTERISTIC pentru politicile economice, în ansamblu, interne și externe, a devenit faptul că în procesul de elaborare a lor se face apel tot mai insistent la teoria economică, funcția utilitaristă a teoriei economice burgheze constînd tocmai în „strînsa ei legătură cu politica economică promovată de guverne, legătură condiționată în special de dezvoltarea capitalismului monopolist de stat", [4].

La baza elaborării politicii economice au fost așezate teoriile creșterii, [5] modelele matematico-economice și în special al creșterii economice, bazate pe corelația dintre investiții și ritmul de dezvoltare, modelele echilibrului intersectorial, bazate mai cu seamă pe analiza input-output a economistului W. Leontief și utilizate în S.U.A., Norvegia, Danemarca, Olanda, Italia, Anglia, Japonia, Canada, Franța etc., modelele utilizării resurselor economice, în deosebi sub forma diferitelor planuri și programări, care cunosc o continuă evoluție cantitativă și calitativă, din punct de vedere al conținutului și cadrului de elaborare.

Dar, oricît de persistente ar fi încercările de a așeza la baza politicii economice rezultatele cercetărilor teoretice, folosirea celor mai diferite modele de creștere etc., fenomenele de instabilitate își pun tot mai mult amprenta asupra deciziilor de politică economică. Astfel, se explică faptul că programul american de austeritate economică, anunțat chiar în ziua de 1 ianuarie 1968 de președintele Johnson, care viza echilibrarea balanței de plăți în anul respectiv, a urmat unor acțiuni de stimulare a economiei S.U.A., întreprinse la începutul anului 1967. Măsurile economice luate de guvernul britanic în vara anului 1966 au fost urmate în anul următor de devalorizarea lirei sterline și de urcarea taxei de sconturi a Băncii Angliei. În R.F. a Germaniei măsurilor restrictive asupra cheltuielilor publice din primele luni ale anului 1967 li s-au adăugat acțiuni de stimulare a conjuncturii și promovare a exportului și consumului. În cadrul „cruciadei antiinflaționiste", în toate țările occidentale, într-o proporție sau alta, s-au luat măsuri pentru reducerea cererii interne, a masei monetare, s-a declanșat așa-zisa politică a banilor scumpi, a fost majorată taxa scontului ș.a. În același timp, spre sfîrșitul anului 1970, Oficiul federal pentru rezerve al S.U.A. a anunțat două reduceri succesive ale taxei de scont, ușurarea condițiilor de acordare a creditelor, au fost adoptate unele măsuri de încurajare a băncilor americane în a păstra în seifurile lor o cantitate cît mai mare din „eurodolarii" împrumutați în ultimii trei ani, totul în scopul „relansării economiei americane".

Acestea sînt numai cîteva exemple de măsuri cu caracter contradictoriu adoptate în scopul de a face față cînd primejdiilor expansiunii inflației și „supraîncălzirii", cînd tendințelor de recesiune.

Să ne amintim situația creată în Franța ca urmare a puternicelor tulburări sociale din mai—iunie 1968, cînd s-a apreciat că au fost pierdute circa 730 milioane ore muncă, iar pierderea din producția internă brută a fost evaluată la 15 miliarde franci (circa 3% din volumul global al acesteia). Atunci s-a ajuns la necesitatea promovării unei politici care să mențină creșterea prețurilor în „limite convenabile", să evite o degradare a situației folosirii brațelor de muncă și să promoveze expansiunea externă a industriei franceze. S-a ajuns, de asemenea, la necesitatea revizuirii planului economiei naționale franceze, iar Adunarea națională a adoptat un buget restrictiv cu scopul de a asigura ca deficitul bugetar pe 1969 să fie redus.

Pentru completarea imaginii, amintim, de asemenea, că unul din obiectivele principale ale politicii economice a guvernului englez a fost, în ultimii ani, transformarea industriei engleze, modernizarea și creșterea competitivității ei, pe considerentul că deficiențele în acest domeniu constituie cauzele principale ale rămînerii în urmă a Angliei în raport cu partenerii occidentali. În Austria, în prima parte a anului 1969 au început adevărate negocieri oficiale între reprezentanții partidului populist guvernamental și ai celui socialist, principalul partid de opoziție, în legătură cu reorganizarea industriei etatizate, ca urmare a dificultăților economice și financiare pe care le întîmpinau unele întreprinderi din sectorul de stat al economiei austriece. La data respectivă, programul partidului populist de reorganizare a industriei etatizate, intrat în funcțiune la 1 ianuarie 1967, care prevedea transformarea organizației coordonatoare a întreprinderilor din industria etatizată într-un „supertrust", cu deplină libertate în politica de finanțare, investiții, comasare și în numirea personalului de conducere, a provocat rezerve. După părerea patronatului industrial, sectorul etatizat trebuia să se limiteze la industria de materii prime, la prelucrarea și oferirea lor la prețuri scăzute, la aprovizionarea cu curent electric, oferirea de servicii de pildă în domeniul transportului feroviar, la tarifuri ieftine. Partidul socialist, aflat pînă la începutul anului 1970 în opoziție, manifesta reținere față de măsuri care erau de natură să afecteze situația unei mari părți a corpului electoral.

dr. George MARIN

1) Marxism Today, iulie 1970.

2) Vezi articolul „Monopolurile — factori de decizie în politica economică occidentală" de dr. **N. S. Stănescu,** în **Viața economică** nr. 3, 1971.

3) **Jean Saint Geours,** sub denumirea de obiective globale sau sectoriale, înglobează eliminarea tensiunilor inflaționiste, reanimarea unei economii în pierdere de viteză, promovarea unei industrii de vîrf în legătură cu o politică industrială generală („La politique économique des principaux pays industriels de l'Occident", Paris, 1969).

În programul economic pentru 1971 al guvernului conservator s-a stabilit obiectivul „relansării economiei engleze", iar Raportul economic al președintelui Nixon, prezentat Congresului S.U.A. în februarie 1971, precizează că cheia politicii economice pe anul în curs o constituie „expansiunea ordonată", înțelegîndu-se prin aceasta reducerea ratei inflației concomitent cu creșterea totalului cheltuielilor și producției.

4) **Em. Dobrescu, T. Postolache.** „Introducere în teoria capitalismului monopolist de stat", Ed. Politică, București, 1967, pag. 67—68.

5) Deși în legătură cu conținutul categoriei de creștere se apreciază că există încă multe confuzii (**Ph. D'Orsay,** „La croissance économique", **Gestion** nr. 10, 1969).

FIȘE

Eficiența cercetării științifice

■ În articolul **Eficiența economică a lucrărilor de cercetare aplicativă și de dezvoltare,** publicat în nr. 3/1971 al revistei STUDII DE CERCETARI DE CALCUL ECONOMIC SI CIBERNETICA ECONOMICA, Viorica Răducanu își propune să stabilească criterii cît mai exacte de determinare a eficienței economice a activității de cercetare științifică.

Pornind de la ideea că numai în cazul cercetărilor aplicative și de dezvoltare se pot folosi criterii de eficiență economică, autoarea consideră că principalii factori care condiționează nivelul eficienței economice și sociale sînt : orientarea și coordonarea activității de cercetare științifică la nivel republican ; unirea organică a cercetării fundamentale cu cercetarea aplicativă ; bazele organizatorice ale cooperării dintre cercetare și economie ; profilarea și specializarea institutelor și centrelor de cercetare, repartizarea lor teritorială în funcție de necesitățile producției ; nivelul de dezvoltare a bazei materiale a cercetării ; cointeresarea materială și stimularea morală a muncii științifice ; modul de valorificare a rezultatelor cercetării. Ținînd seama de aceste criterii, în studiu se prezintă o metodă matematică de determinare a eficienței economice a cercetărilor aplicative și de dezvoltare și se atrage atenția că pentru folosirea ei, ca și a oricărei alteia, este neapărat necesară efectuarea unei temeinice analize economice.

Sisteme de gestiune

■ Potrivit opiniei lui Georges Estene, exprimată în articolul **„Le menagement information system et les hommes"** (Sistemul Informațional de conducere și oamenii) publicat în ultimul număr pe anul 1970 al revistei ORGANISATION SCIENTIFIQUE, o mare parte din actualele sisteme de gestiune folosite în întreprinderile capitaliste nu răspund necesităților conducerii întrucît : nu permit evidențierea anomaliilor gestiunii ; atunci cînd anomaliile sînt sesizate nu relevă cauzele care le generează; se axează asupra situațiilor trecute, nepermițînd anticiparea și pregătirea fenomenelor viitoare; sînt orientate cu preponderență pentru a satisface necesitățile conducerii de nivel inferior și mediu, ignorînd cerințele fundamentale ale conducerii superioare. Un mijloc important de redresare a situației îl constituie, după autor, crearea de sisteme informaționale ale conducerii caracterizate prin mecanizarea prelucrării informațiilor elementare, compararea rezultatelor cu obiectivele, analiza deviațiilor și simularea acțiunilor corective.

CRITERII DE OPTIMIZARE

(Urmare din pag. 14)

STABILIREA ipotezelor de variație a ratei acumulării necesită studierea factorilor care o influențează — etapa de dezvoltare a unității cooperatiste și eficiența folosirii fondului de acumulare (E_A). În funcție de aceștia, în practică, pot exista trei ipoteze de variație a ratei acumulării, iar în cadrul fiecăruia mai multe variante.

Ipoteza A, cînd rata acumulării rămîne constantă pe toată perioada, cu două variante: eficiența folosirii fondului de acumulare constantă sau crescătoare.

Ipoteza B, rata acumulării scade anual față de perioada anterioară cu cîte un procent, cu două variante: eficiența folosirii fondului de acumulare crește sau rămîne constantă.

Ipoteza C, rata acumulării crește anual față de perioada anterioară cu cîte un procent, cu trei variante; eficiența folosirii fondului de acumulare scade, rămîne constantă sau crește.

În stabilirea acestor ipoteze și variante s-a plecat de la considerente economice, care cuprind un ansamblu de factori: potențialul economic al unității cooperatiste, necesitatea asigurării reproducției lărgite, cointeresarea materială, creșterea eficienței folosirii fondului de acumulare etc.

Care vor fi consecințele economice ale folosirii acestor ipoteze și variante?

În cazul ipotezei A, varianta I, venitul global și elementele sale valorice componente — fondul de acumulare și fondul de consum — cresc în aceeași proporție. Această variantă demonstrează faptul că în condițiile menținerii unei rate a acumulării constante, se poate obține o creștere a fondului de acumulare și a fondului de consum dacă este asigurată o eficiență a folosirii fondului de acumulare suficient de mare. Totodată evidențiază dependența directă a fondului de consum de o anumită mărime dată a lui E_A.

În condițiile creșterii eficienței folosirii fondului de acumulare față de perioada de bază (varianta II-a), deși indicii de creștere a venitului global, fondului de acumulare și fondului de consum sînt egali, ca și în cadrul primei variante, totuși mărimea lor este superioară ceea ce determină o creștere absolută mai mare a acestor trei indicatori valorici.

În cazul ipotezei B, varianta I, creșterea cea mai înaltă o are fondul de consum, urmat de venitul global și apoi de fondul de acumulare. Ea demonstrează faptul că scăderea ratei acumulării poate avea loc în acele unități agricole în care eficiența folosirii fondului de acumulare crește față de perioada de bază, într-o asemenea proporție încît să acopere partea ce se pierde prin scăderea ratei acumulării în creșterea venitului global și să aducă și un spor de venit global.

În condițiile folosirii ipotezei B, varianta a II-a, are loc o creștere a fondului de consum și a venitului global, dar după o anumită perioadă ritmul de creștere se micșorează. În același timp, după o anumită perioadă fondul de acumulare scade în mod absolut. (Din calculele făcute rezultă că după 7 ani).

Folosirea ipotezei C, varianta I, duce la o creștere mai rapidă a fondului de acumulare față de creșterea venitului global și a fondului de consum. Această discrepanță este determinată tocmai de scăderea eficienței folosirii fondului de acumulare față de perioada de bază.

Dacă această eficiență a folosirii fondului de acumulare rămîne constantă **(ipoteza C, varianta a II-a)**, se observă o creștere mult mai mare a celor trei indicatori în comparație cu varianta anterioară.

În fine, prin aplicarea **variantei a III-a, a ipotezei C**, indicii de creștere a celor trei indicatori valorici sînt superiori în raport cu ipotezele și variantele prezentate.

Presupunînd că venitul global al unei cooperative agricole de producție este de 4 milioane lei sinoptic consecințele economice ale acestor ipoteze și variante sînt ilustrate în tabelul publicat în pag. 14.

Pe baza acestor date avînd în vedere atît cerințele funcției scop (maximizarea fondului de consum pe întregul orizont de timp) cît și restricțiile modelului, rezultă următoarele variante optime:

a) În condițiile în care o unitate agricolă se caracterizează printr-o dezvoltare extensivă, creșterea ratei acumulării este condiția hotărîtoare pentru sporirea atît a venitului global, cît și a fondului de consum. **În acest caz varianta optimă poate fi considerată varianta a III-a din ipoteza C.**

b) Dacă unitatea agricolă se află într-o perioadă de tranziție, intermediară, cu o rată a acumulării neschimbătoare, se poate obține o creștere a venitului global, fondului de acumulare și a fondului de consum, cu condiția sporirii eficienței folosirii fondului de acumulare față de perioada anterioară. În acest caz varianta optimă **poate fi considerată varianta II-a din ipoteza A.**

c) În fine, în condițiile în care o anumită unitate agricolă se caracterizează printr-o dezvoltare intensivă se poate folosi o rată a acumulării mai mică față de perioada anterioară dacă eficiența folosirii fondului de acumulare este suficient de mare sau crește de la an la an. Deci, **în acest caz varianta optimă poate fi considerată varianta I, ipoteza B.**

În practică, fiecare unitate cooperatistă trebuie înainte de a stabili mărimea celor două fonduri — acumulare și consum — să analizeze evoluția factorilor extensivi și intensivi și influențele lor asupra mărimii venitului global pentru a vedea stadiul dezvoltării sale economice, iar în funcție de aceștia să determine și relațiile și condițiile ce trebuie respectate între venitul global, fondul de acumulare și fondul de consum.

1) Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român — Editura politică București, 1969, pag. 689.

2) O. Parpală, Corelația optimă dintre fondul de acumulare și fondul de consum, Viața economică nr. 40/1968.

3) S. G. Strumilin, Cu privire la proporțiile optime, Planovoe hoziaistvo nr. 6/1962, V.S. Nemcinov „Metode economice-matematice — Moskva Izdatelstvo „Misl" 1965; Dobrescu Emilian: Ritmul creșterii economice — Editura politică — București — 1969.

MOLDOVA ÎN ANII SOCIALISMULUI

ÎNTRE LUCRĂRILE consacrate dezvoltării județelor patriei noastre se înscrie și **Ritmuri contemporane. Județele din Moldova în anii construcției socialiste**, apărută în editura **Junimea** din Iași. Autorii — Petre Mâlcomete, Alecu Floareș și Vasile Pîrvu — au reușit să realizeze o sinteză remarcabilă a transformărilor înnoitoare aduse de socialism pe meleagurile Moldovei, una din regiunile căreia orînduirea capitalistă i-a lăsat moștenire o slabă dezvoltare economică. Urmărind în timp și spațiu dezvoltarea economică și socială a județelor moldovene, ei reușesc să ofere o imagine clară și sugestivă asupra efortului făcut de partidul și statul nostru pentru dezvoltarea industriei, agriculturii, transporturilor, a științei și culturii și pentru ridicarea nivelului de trai al oamenilor muncii din Moldova, toate acestea încadrate în efortul general de dezvoltare a întregii noastre economii naționale. O viziune sintetică asupra acestei dezvoltări o oferă însăși creșterea rapidă și substanțială a producției industriale; astfel, în timp ce ritmul mediu anual de creștere a producției industriale pe ansamblul economiei naționale în anii 1961—1969 a reprezentat 12,9%; în județul Iași el a fost de 21,4%, în județul Galați de 17,2%, în județul Vaslui 14,6%, iar în județul Bacău 14,5%. Și în celelalte județe ritmurile de creștere au fost remarcabile. Pe această bază ponderea celor 8 județe moldovene în producția industrială a țării a ajuns în 1969 la 15,4%.

Deși de proporții nu prea întinse, lucrarea reușește, pe baza unui bogat material documentar, cules și prelucrat cu grijă și competență, să trateze o gamă largă de probleme și să releve trăsăturile de bază ale dezvoltării diferitelor sectoare de activitate, subliniindu-se, desigur, rolul determinant jucat de industrializarea socialistă.

Autorii nu s-au mărginit la a face o tratare expozitivă a schimbărilor înnoitoare aduse în Moldova de construcția socialistă. Ei au conceput cele patru capitole ale lucrării astfel încît să releve o serie de corelații de bază ale creșterii economice între politica de investiții și creșterea economică, între aceasta și creșterea demografică, precum și implicațiile pozitive ale dezvoltării economice asupra creșterii nivelului de trai. Astfel, primul capitol, consacrat dezvoltării economice a Moldovei, analizează principalele laturi ale dezvoltării economice: repartizarea teritorială rațională a forțelor de producție în procesul industrializării României; rolul investițiilor în dezvoltarea județelor; dezvoltarea industriei, agriculturii etc. În cel de al doilea capitol, o dată cu evoluția numerică a populației sînt analizate și schimbările intervenite în structura populației, utilizarea forței de muncă, mobilitatea generală determinată de dezvoltarea economică și unele aprecieri privitoare la evoluțiile demografice viitoare. Următoarele două capitole înfățișează principalii indicatori ai dezvoltării economice a celor 8 județe ale Moldovei și, respectiv, sporirea veniturilor, directe și indirecte, precum și creșterea consumului oamenilor muncii.

Pentru susținerea tezelor emise în lucrare se aduc numeroase tabele și calcule și se fac comparații interesante și instructive între nivelul actual al județelor Moldovei și situația acestora în perioada dintre cele două războaie mondiale. Totodată, se fac comparații și cu evoluția și nivelul dezvoltării economice a unora dintre celelalte județe ale patriei. Prin toate acestea, lucrarea „Ritmuri contemporane" răspunde, așa cum se subliniază și în cuvîntul introductiv semnat de prof. dr. docent D. Rusu, unor necesității legitime și este utilă specialiștilor, economiștilor, fiind, deopotrivă, accesibilă unui cerc mult mai larg de cititori.

G. C.

DEZVOLTAREA INTENSIVĂ A VIEȚII SOCIALE ȘI CONDUCEREA SOCIETĂȚII

ESTE INCONTESTABIL că în prezent viața socială, cu atît mai mult în condițiile orînduirii socialiste, pulsează într-un ritm mult mai intens decît acum 50 sau 100 de ani. Iată ce-l face pe V.G. Afanasiev să consacre un studiu dezvoltării intensive a societății socialiste *), studiu în care sînt analizate problemele interacțiunii dintre știință, tehnică și conducere. Esența intensificării este economia de timp și dacă de această economie beneficiază întreaga societate, ea devine o condiție pentru dezvoltarea ei.

Sub influența nevoilor producției, a laturii ei tehnice a apărut știința, respectiv sistemul de cunoștințe, care își găsește materializarea în tehnică. Dar, nici tehnica în trecut și nici știința și tehnica în prezent nu sînt singurele mijloace care pot contribui la intensificarea dezvoltării societății, la obținerea economiei de timp. **Economia de timp depinde și de conducerea societății și, în special, de conducerea activităților economice, de producție. Acest lucru capătă o importanță excepțională în condițiile celei de-a doua jumătăți a secolului XX — cînd tehnica și știința, inclusiv știința conducerii, au atins culmi atît de înalte.** Iată de ce se apreciază că, în prezent, în societățile socialiste, revoluția științifică tehnică și conducerea proceselor sociale sînt mijloace importante pentru intensificarea funcționării și dezvoltării societății, pentru obținerea economiei de timp. Pe scurt, acest ideal, care este totodată ideea dominantă a studiului, se rezumă la următoarea formulă: scopul intensificării este economia de timp, iar mijloacele cele mai importante pentru atingerea acestui scop sînt revoluția științifică tehnică și conducerea societății.

Abordarea influenței revoluției științifice tehnice asupra conducerii societății (interferența dintre științele sociale și științele naturii în rezolvarea problemelor de conducere, revoluția științifică tehnică și implicațiile ei asupra conducerii producției și a proceselor tehnologice, a colectivelor de muncitori și a proceselor sociale) și condiționarea progresului științific și tehnic și respectiv al întregii societăți de perfecționarea sistemului de conducere (conducerea științei, a resurselor de muncă, a colectivului de muncă etc.) permit autorului să facă largi incursiuni și să scoată în evidență intercondiționări interesante.

Se constată, de pildă, că influența revoluției științifice tehnice asupra conducerii colectivelor de oameni este diferențiată corespunzător dublului caracter al conducerii activității de producție, sau al celor două funcții pe care le implică conducerea producției: cea organizatorică tehnică și cea social-economică.

Funcția sau latura organizatorico-tehnică a conducerii producției este influențată nemijlocit de revoluția științifică tehnică, deoarece sistemul de relații tehnico-organizatorice și în general sistemul raporturilor dintre oameni în procesul de producție este strîns legat de tehnică și de tehnologie. Perfecționarea tehnicii, sporirea capacităților de producție, creșterea resurselor de materii prime și de energie măresc proporțiile în care se desfășoară procesul de producție. În consecință, apar și probleme noi privind conducerea unor astfel de unități, iar criteriul conducerii devine unul din criteriile importante în stabilirea mărimii optime a întreprinderii. În general, apare necesitatea elaborării unor criterii de optimizare a conducerii în funcție de dezvoltarea și creșterea gradului de complexitate a unei unități de producție. Totodată este subliniat și faptul că prin creșterea gradului de mărime a unităților sporește și fluxul informațional tehnico-organizatoric, ceea ce implică preocupări speciale privind culegerea, prelucrarea și folosirea informației pentru fundamentarea problemelor de decizie.

Funcția sau latura social-economică a conducerii este influențată de asemenea de revoluția științifică-tehnică. Acest lucru se manifestă prin complicarea și diversificarea formelor de comunicații între oameni, a schimbului de idei, atrage după sine schimbări în structura profesională a maselor, schimbări în modul de a munci, în obiceiuri, în viață, în nevoi și interese și totodată contribuie la satisfacerea lor în tot mai mare măsură. Ea atrage după sine noi forme prin care se manifestă munca și activitatea socială și artistică a oamenilor.

Prezentînd creșterea gradului de complexitate a conducerii societății, autorul precizează pe bună dreptate că această activitate complexă de dirijare a oamenilor, a vieții sociale și spirituale nu poate fi automatizată. Această precizare ferește de exagerări în aprecierea influenței pe care revoluția științifică tehnică o exercită asupra conducerii societății. Influența se exercită, după aprecierea lui V. G. Afanasiev, mai întîi de toate prin folosirea celor mai înalte mijloace oferite de știință și tehnică pentru culegerea prelucrarea și utilizarea informației sociale, prin folosirea metodelor exacte în cercetarea proceselor sociale, prin experimentarea și perfecționarea sistemelor de conducere ce urmează a fi aplicate, prin determinarea regimurilor, a mărimilor și parametrilor de funcționare a diferitelor subiecte sociale. Și întrucît o societate în plină dezvoltare implică o circulație intensă și neîntreruptă de informații nu numai între componentele sistemului, dar și între sistem în ansamblu și mediul ce-l înconjoară, conducerea unui astfel de sistem dinamic este de neconceput fără un alt sistem, cel informațional, bine pus la punct și în continuă perfecționare.

dr. Eugen PRAHOVEANU

*) V. G. Afanasiev: Ob intensificații razviatia sotialisticeskogo obscestva Ed. Misli Moscova, 1969, 150 p.

U. R. S. S.

COMERŢUL EXTERIOR ÎN CONTINUĂ DEZVOLTARE ŞI DIVERSIFICARE

BILANŢUL celui de al optulea cincinal, prezentat în primăvara acestui an la Congresul al XXIV-lea al P.C.U.S., a evidenţiat din plin amploarea realizărilor obţinute de poporul sovietic în opera de construire a comunismului. Printre ramurile economiei sovietice care şi-au demonstrat dinamismul în ultimii ani, se numără şi comerţul exterior. În cursul cincinalului 1966—1970, volumul schimburilor comerciale externe a crescut de 1,5 ori, însumînd peste 91 miliarde ruble. Faţă de un ritm mediu anual de 8,6%, creşterea s-a accelerat spre sfîrşitul acestei perioade, fiind de 11,6% în 1970. Creşteri însemnate vor avea loc şi în anii actualului plan cincinal.

EXAMINÎNDU-SE evoluţia relaţiilor comerciale cu diferitele grupuri de ţări, se constată o anumită diferenţiere a dinamicii lor. În 1970 volumul schimburilor între Uniunea Sovietică şi celelalte ţări socialiste a progresat cu 43%, în cazul ţărilor membre ale C.A.E.R. sporul fiind de 45%. Corespunzător s-au modificat şi ponderile acestor grupuri de ţări în comerţul exterior al Uniunii Sovietice (vezi tabelul 1).

Ţările socialiste au o pondere majoritară (de circa două-treimi) în ansamblul comerţului Uniunii Sovietice; în cincinalul trecut schimburile reciproce cu acest grup de ţări au totalizat aproape 61 miliarde ruble.

Aproximativ un sfert din livrările sovietice în ţările socialiste este constituit din maşini şi utilaje, printre principalele articole de export figurînd, de asemenea, cărbunele, ţiţeiul şi produse ale rafinării ţiţeiului, gazele naturale, energia electrică, minereul de fier şi mangan, materialul lemnos ş.a. Cîteva cifre ilustrează dimensiunile crescînde ale acestor schimburi. În timp ce în anii 1966—1970 Uniunea Sovietică a furnizat ţărilor membre ale C.A.E.R. 138 milioane tone de ţiţei, în perioada 1971—1975 livrările respective urmează să atingă 243 milioane tone; la gaze naturale cifrele corespunzătoare sînt 8 şi 33 miliarde mc, la energie electrică — 14 şi 42 miliarde kWh, iar la minereu de fier — 72 şi 94 milioane tone (conţinut de metal).

Pe de altă parte, ţările socialiste satisfac în proporţie de peste 70% necesităţile de import ale Uniunii Sovietice la maşini şi utilaje, precum şi la mărfurile destinate consumului populaţiei. Printre altele, se prevede că, în cincinalul actual, din ţările membre ale C.A.E.R. Uniunea Sovietică va importa utilaje pentru industria chimică (în valoare de 1,3 miliarde ruble), mijloace de transport feroviar şi naval (pentru aproximativ 3 miliarde ruble), mărfuri industriale destinate consumului populaţiei (în valoare de peste 8,5 miliarde ruble) etc.

După cum se subliniază în presa sovietică de specialitate, un rol important în dezvoltarea comerţului exterior al U.R.S.S. revine extinderii colaborării economice în cadrul C.A.E.R., rezultate apreciabile fiind obţinute pe linia specializării şi cooperării în unele domenii ca: radioelectronica, construcţia de maşini pentru industria chimică, de automobile şi nave, în crearea de întreprinderi pentru exploatarea unor zăcăminte de minerale utile. Totodată, se prevede extinderea schimburilor economice cu celelalte ţări socialiste.

Extinderea rapidă a comerţului Uniunii Sovietice cu ţările în curs de dezvoltare se realizează, între altele, prin traducerea în viaţă a unui important număr de acorduri de colaborare, îndeosebi pentru crearea sau lărgirea diferitelor obiective industriale. Asemenea acorduri au fost încheiate cu R.A.U., Afganistan, India, Iran, Pakistan etc., Uniunea Sovietică furnizînd asistenţă tehnică, precum şi maşini, instalaţii şi utilaje a căror valoare s-a ridicat (în 1966—1970) la 2,4 miliarde ruble. În schimb, aceste ţări furnizează Uniunii Sovietice, în proporţie de aproape 80%, bunuri de larg consum şi materii prime (bumbac, piei, fructe, cafea şi cacao, gaze naturale, ţiţei, laminate feroase ş.a.).

În cadrul relaţiilor cu ţările capitaliste industrializate, o dezvoltare accentuată cunosc schimburile cu ţările vest-europene. În cursul cincinalului trecut volumul comerţului cu Italia, Franţa, R.F.G., ţările Benelux-ului şi Suedia a crescut de peste două ori; s-au extins, de asemenea, schimburile cu Anglia, Austria, Finlanda etc. Aceste ţări constituie o piaţă tradiţională pentru exporturile sovietice de ţiţei şi produse ale rafinării ţiţeiului, de cherestea, cărbune, fontă, îngrăşăminte chimice, bumbac, metale neferoase etc.; în ultimii ani această piaţă cunoaşte livrări sporite de maşini şi utilaje sovietice. La rîndul lor, ţările respective execută comenzile Uniunii Sovietice de instalaţii şi utilaje pentru industria de prelucrare a lemnului, de celuloză şi hîrtie, pentru industria chimică şi cea uşoară, comenzile de produse chimice, laminate de oţel ş.a.; s-a accentuat treptat şi rolul acestor ţări ca furnizori de bunuri industriale destinate consumului populaţiei şi de materii prime corespunzătoare. Aşa cum s-a arătat la Congresul al XXIV-lea al P.C.U.S. şi în actualul cincinal U.R.S.S. se pronunţă pentru extinderea legăturilor economice cu aceste ţări. În relaţiile economice cu Finlanda, Franţa, Italia, Japonia, R.F.G., Austria se manifestă tendinţa spre încheierea unor acorduri pe termen lung în sfera comerţului, ştiinţei, tehnicii, creditelor şi finanţelor, ceea ce creează premise suplimentare pentru dezvoltarea comerţului.

ÎN CEEA CE PRIVEŞTE structura schimburilor comerciale, datele statistice din tabelul nr. 2 evidenţiază că primul loc revine maşinilor şi utilajelor, a căror pondere este remarcabilă îndeosebi la import (mai mult de o treime din valoarea totală a importurilor). La export, greutatea specifică a acestei grupe de mărfuri se apropie de cea a minereurilor şi metalelor, precum

N. POPOV

(Continuare în pag. 19)

Tabelul nr. 1

DINAMICA COMERŢULUI EXTERIOR

	1965		1970		1970/1965
	miliarde ruble	ponderea în total (%)	miliarde ruble	ponderea în total (%)	(în %)
Schimburile cu ţările socialiste	10,1	69,2	14,4	65,1	143
— din care cu ţările membre ale C.A.E.R.	8,5	58,2	12,3	55,6	145
Schimburile cu ţările capitaliste industrializate	2,8	19,2	4,7	21,3	167
Schimburile cu ţările în curs de dezvoltare	1,7	11,6	3,0	13,6	171
Volumul total al comerţului	14,6	100,0	22,1	100,0	151

Sursa: „Vneşneaia torgovlia", nr. 6/971.

Tabelul nr. 2

STRUCTURA COMERŢULUI EXTERIOR
(în % din valoarea totală)

Grupa de mărfuri	Exportul		Importul	
	1969	1970	1969	1970
Maşini şi utilaje	22,5	21,5	37,5	35,1
Combustibil şi energie electrică	15,7	15,6	2,1	2,0
Minereuri şi concentrate, metale şi articole din ele, cabluri şi conductori	19,4	19,8	9,9	10,5
Produse chimice, îngrăşăminte, cauciuc	3,9	4,2	6,2	5,6
Materiale lemnoase, articole din celuloză şi hîrtie	6,2	6,5	2,1	2,2
Materii prime şi semifabricate textile	3,5	3,4	4,3	4,8
Blănuri (exclusiv articole confecţionate din blănuri)	0,5	0,4	—	—
Produse alimentare şi materii prime pentru fabricarea lor	10,7	8,4	12,9	15,0
Mărfuri industriale destinate consumului populaţiei	2,6	2,7	19,0	18,3
Altele	15,0	17,5	6,0	6,5

Sursa: „Vneşneaia torgovlia", nr. 6 1971.

R. D. VIETNAM

APĂRÎND PATRIA SOCIALISTĂ, OAMENII MUNCII LUPTĂ PENTRU PROGRESUL ECONOMIEI

ÎNTREGUL POTENŢIAL UMAN şi material al Republicii Democrate Vietnam se află mobilizat pentru înfăptuirea concomitentă a două obiective fundamentale: întărirea capacităţii de luptă a ţării, de ripostă la agresiunea S.U.A. şi refacerea şi dezvoltarea economiei naţionale, lichidarea urmărilor războiului. Printre sarcinile economice şi sociale, stabilite în etapa actuală de Partidul celor ce muncesc din Vietnam şi guvernul ţării se numără utilizarea tuturor posibilităţilor şi rezervelor disponibile pentru înlăturarea rapidă a distrugerilor pricinuite de război şi pentru asigurarea unui ritm susţinut de extindere a producţiei; creşterea produsului social pentru asigurarea necesităţilor de consum şi de acumulare; crearea treptată a unei structuri economice în concordanţă cu linia trasată de partid în actualele condiţii ale construcţiei socialismului şi pregătirea cadrelor necesare pentru desfăşurarea lărgită a acesteia.

Perseverenţa, dăruirea de sine şi încrederea neţărmurită în victoria finală caracterizează munca şi activitatea zilnică a oamenilor muncii din R.D. Vietnam, care — sub conducerea încercată a Partidului celor ce muncesc — obţin succese din ce în ce mai însemnate în dezvoltarea agriculturii, industriei şi altor ramuri ale economiei naţionale.

În preajma celei de a 26-a aniversări, la 2 septembrie, a proclamării R.D. Vietnam, poporul vietnamez se prezintă cu un impresionant bilanţ în toate domeniile de activitate, rezultatele remarcabile obţinute pe tărîm economic în primele luni ale acestui an confirmînd evoluţia ascendentă de pînă acum.

Deosebit de important este faptul că, pentru prima dată în ultimii ani, în cadrul campaniei de recoltare a orezului din iarnă-primăvară, ţăranii cooperatori au depăşit planul în ce priveşte suprafaţa cultivată, randamentul la hectar şi producţia globală. Astfel, suprafaţa cultivată cu orez pentru recolta din iarnă-primăvară a fost cu 2% mai mare decît prevederile planului, extinzîndu-se cu 40 000 hectare faţă de anul trecut. Producţia medie de orez la hectar, pe ansamblul R.D. Vietnam a depăşit cu peste 2 chintale nivelul planificat şi cu mai mult de 3 chintale recolta obţinută în iarnă-primăvara anului trecut.

Datorită folosirii îngrăşămintelor, a unor noi soiuri de orez, a unor metode avansate de cultură, şi în acest an provincia Thai Binh, care a avut realizări remarcabile şi în 1970, a obţinut la orez cea mai mare producţie din ţară, respectiv 3,58 tone la hectar. În două districte — Dong Hung (Thai Binh) şi Don Huong (Ha Tay) — s-au recoltat într-o singură perioadă peste 4 tone de orez la hectar, de pe întreaga suprafaţă cultivată. De asemenea, circa 100 de cooperative agricole au obţinut peste 5 tone orez la hectar într-o singură recoltă, iar unele dintre ele chiar 6—6,5 tone.

Rezultatele înregistrate în primul semestru al acestui an evidenţiază marile posibilităţi ale agriculturii socialiste din R. D. Vietnam, care are condiţii prielnice pentru a se ridica pe o treaptă superioară.

Industria se afirmă, de asemenea, prin dinamismul său; în primele 6 luni ale acestui an, planul de producţie a fost îndeplinit şi chiar sensibil depăşit în principalele sale ramuri. Valoarea producţiei globale a industriei s-a mărit cu aproape 18% în comparaţie cu perioada corespunzătoare a anului 1970; în cadrul ei, producţia întreprinderilor industriale de subordonare centrală a sporit cu circa 31%. În domeniul producţiei de energie electrică, de pildă, în semestrul I planul anual a fost realizat în proporţie de 59%, creşterea fiind de 26,4% faţă de aceeaşi perioadă a anului trecut.

Datorită ridicării productivităţii muncii şi înaltului grad de folosire a instalaţiilor moderne în mine, la extracţia cărbunelui au fost înregistrate importante succese. Astfel în primele 6 luni planul anual la producţia de cărbune a fost realizat în proporţie de 58%, volumul extracţiei fiind cu 32% mai mare decît în aceeaşi perioadă a anului trecut. De asemenea, a sporit mult producţia industriei metalurgice, a celei de materiale de construcţie sau de bunuri de consum.

În condiţiile întăririi continue a capacităţii de apărare a ţării, ale creşterii cerinţelor din partea altor sectoare ale economiei, precum şi din partea populaţiei, sectorul transporturilor — care deţine o poziţie extrem de importantă în economia ţării — a realizat sarcinile de plan ce-i reveneau, transportînd un volum de mărfuri mult mai mare comparativ cu perioada corespunzătoare a anului trecut.

Îndeplinirea cu succes a principalelor obiective prevăzute în planul pe semestrul I a.c., are o însemnătate deosebită pentru evoluţia economiei naţionale a R. D. Vietnam, fiind create premisele realizării şi depăşirii planului pe anul 1971, care va marca o nouă treaptă în construcţia victorioasă a socialismului în R.D. Vietnam.

Poporul vietnamez, strîns unit în jurul Partidului celor ce muncesc din R. D. Vietnam, întîmpină aniversarea proclamării republicii cu noi înfăptuiri în lupta împotriva imperialismului, pentru menţinerea şi consolidarea cuceririlor socialismului, a independenţei sale naţionale.

Lucian PETRESCU
Simion DIAC

APĂRAREA DOLARULUI ŞI AMPLIFICAREA CONTRADICŢIILOR INTEROCCIDENTALE

LA APROAPE DOUĂ SĂPTĂMÎNI după anunţarea măsurilor economice şi financiare concepute de Administraţia S.U.A., arena monetară occidentală apare haotică şi labilă, centrele de decizie au eşuat în indeciziune, iar cercurile financiare se agită vlăguite de imaginaţie. În acest climat de totală incertitudine şi derută, s-au redeschis luni principalele burse valutare. Unele monede s-au prezentat cu un curs flotant, altele cu parităţi fixe, iar o a treia categorie într-o înfăţişare dedublată (cu paritate fixă la tranzacţiile comerciale şi un curs fluctuant în operaţiunile financiare) : sistemul monetar occidental, venit pe lume la Bretton Woods în 1946, a încetat să existe.

● În detrimentul oamenilor muncii

ACUM, cînd nu numai cauzele ci şi implicaţiile programului prezentat de preşedintele Nixon se conturează mai clar, observatorii constată că, în esenţă, guvernul preconizează o ieşire din criză, pe de o parte, prin aruncarea poverii ei pe spinarea oamenilor muncii americani şi, pe de altă parte, prin „exportul" unora dintre dificultăţile sale partenerilor politici şi comerciali, îndeosebi Japoniei şi Europei apusene.

„Îngheţarea" salariilor şi preţurilor reprezintă o lovitură grea dată tuturor celor care trăiesc din salarii şi care se află permanent în luptă cu patronatul pentru a-i smulge mijloacele necesare corelării măcar parţiale a veniturilor lor cu spirala costului vieţii. În timp ce „îngheţarea" preţurilor este doar un deziderat academic, de vreme ce guvernul nu a imaginat nici un mijloc efectiv de coerciziune şi control, blocarea salariilor a primit adeziunea instantanee a patronatului, guvernul dispunînd de instrumente juridice capabile să impună respectarea ei. În perioada celor 90 de zile de „urgenţă naţională" (nimeni nu se îndoieşte că ea se va prelungi pe o durată mai mare) urmau să se negocieze noile contracte de muncă ale unui număr de peste 500 000 salariaţi. Aceste contracte nu vor putea insera majorările de salarii indispensabile înfruntării scumpetei şi pentru care oamenii muncii vizaţi sînt hotărîţi să desfăşoare lupta prin toate mijloacele ce le au la dispoziţie, inclusiv grevele. De pe acum se află în grevă peste 150 000 de salariaţi (unii de mai bine de cinci săptămîni), alte zeci de mii fiind pregătiţi să intre în lupta revendicativă în viitoarele săptămîni. Guvernul şi-a anunţat, însă, intenţia de a frîna mişcarea grevistă. Apelînd la sindicate să înceteze pe perioada „urgenţei naţionale" toate grevele şi să nu declare altele noi, administraţia a ameninţat cu folosirea împuternicirilor speciale care îi dau posibilitatea să pună capăt forţat oricăror încetări ale lucrului.

Un asemenea program a provocat o puternică reacţie din partea sindicatelor. Ziarul **Christian Science Monitor** aprecia că niciodată relaţiile dintre guvern şi sindicate nu au fost atît de încordate ca acum. Pînă şi liderii A.F.L.—C.I.O., cunoscuţi pentru disponibilităţile lor de înţelegere cu patronatul şi pentru legăturile strînse cu guvernanţii republicani, au fost nevoiţi să se opună categoric măsurilor prezentate de preşedinte, refuzînd cooperarea cu Administraţia în aplicarea lor. Pentru sindicate şi pentru majoritatea comentatorilor, aceste măsuri „rezervă marelui business fleica, iar oamenilor muncii osul" (pentru a folosi expresia unui lider sindical). Într-adevăr, în timp ce veniturile acestora din urmă sînt „îngheţate", businessmenilor li se acordă, chiar în planul lui Nixon, prime importante. Ei vor beneficia de 6,1 miliarde dolari sub formă de credite noi şi suprimări de taxe fiscale, de alte miliarde provenite din majorările de preţuri ce devin neîndoielnic posibile ca urmare a modificării condiţiilor de concurenţă prin instaurarea suprataxei de 10 la sută la importuri, de miliardele economisite prin blocarea salariilor. Nu este deci de mirare că marele business a salutat cu căldură măsurile guvernamentale, iar Wall-Street-ul a reacţionat cu tranzacţii frenentice şi o înălţare a indicelui Dow Jones.

● La orizont, războiul comercial ?

INCIDENŢELE programului de salvare a dolarului asupra comerţului internaţional îi preocupă serios pe economişti. „Este oare pe cale să izbucnească războiul comercial ?", se întreabă ziarul francez **Les Echos**. „Pe scurt, afirmă ziarul londonez **The Times**, toate acestea ar putea fi preludiul unui război comercial de dimensiuni îngrozitoare".

Suprataxa de 10 la sută asupra importurilor afectează interesele tuturor partenerilor comerciali ai S.U.A., dar, evident, loveşte grav mai ales în acei parteneri care şi-au orientat grosul exporturilor spre America. Toţi specialiştii sînt de acord în a constata că tirul principal al artileriei grele de peste Ocean este îndreptat contra Japoniei. Această ţară trimite în S.U.A. aproape o treime (31,2 la sută) din exporturile sale ce totalizează 24,3 miliarde dolari. Balanţa schimburilor între cele două ţări înregistra un excedent de 1 200 milioane dolari anul trecut şi de 1 380 milioane în prima jumătate a acestui an în favoarea Japoniei. Guvernul american a obţinut de mai multă vreme limitarea importului unor produse japoneze. Acum, el pretinde deschiderea largă a pieţei japoneze pentru produsele americane şi mai ales reevaluarea cu un procent substanţial a yenului, ceea ce ar avantaja de asemenea exporturile americane. Potrivit ministerului japonez al comerţului exterior şi industriei exportatorii niponi vor înregistra anul acesta, ca urmare a impunerii suprataxei americane, pierderi de cel puţin 1,2 miliarde dolari. Dacă — aşa cum este probabil — suprataxa va rămîne în vigoare mai multă vreme, pierderile japoneze se vor ridica pînă la sfîrşitul anului 1972 la circa 3 miliarde dolari.

Canada, care vinde aproape trei sferturi din exporturile sale (12 miliarde dolari anual) în S.U.A., se consideră, după cum sublinia premierul canadian, Pierre Eliot Trudeau, sever lovită. Deşi unele produse canadiene, cum ar fi petrolul, sînt exceptate de la aplicarea suprataxei, tabloul este în ansamblu întunecat, iar eşecul încercărilor guvernului de la Ottawa de a obţine un tratament special a suscitat serioase îngrijorări în cercurile de afaceri canadiene. Vicepreşedinţele Asociaţiei canadiene a industriei, Whitlow, declara că protecţionismul S.U.A. poate provoca o criză economică de amploare în Canada şi înrîuri negativ perspectivele de dezvoltare a economiei acestei ţări.

În Europa apuseană, urmările suprataxei impuse la importurile americane se vor resimţi cu deosebire. Pentru Marea Britanie piaţa americană reprezintă un debuşeu de importanţă deosebită, care absoarbe 12 la sută din exporturile sale. În prima jumătate a acestui an, vînzările britanice în S.U.A. au sporit cu 12 la sută, contribuind sensibil la ameliorarea de ansamblu a performanţelor comerţului exterior britanic. Suprataxa scumpeşte însă considerabil mărfurile britanice, nu foarte competitive şi aşa, ameninţînd grav balanţa comercială şi de plăţii a ţării.

În ce le priveşte, ţările Pieţii comune exportă spre S.U.A. mărfuri în valoare de 6,6 miliarde dolari, adică 7,5 la sută din produsele ce le livrează restului lumii. Proporţia cea mai mare revine Italiei, dar dificultatea principală o întîmpină exportatorii vest-germani, ale căror mărfuri apar, practic, pe piaţa americană scumpite cu aproximativ 18 la sută, dacă se are în vedere şi reevaluarea mărcii cu circa opt procente în urma instituirii cursului flotant al acestei monede. În .special, exportul automobilelor vest-germane în S.U.A., care reprezenta în primul semestru al acestui an 43 la sută din totalul vînzărilor Republicii Federale peste Atlantic (744 000 automobile vest-germane vîndute în 1970, faţă de 330 000 japoneze şi doar 42 000 franceze), va suferi o scădere apreciabilă. „Alarmă în domeniul folosirii braţelor de muncă, consemnează ziarul vest-german de mare tiraj **Bild**. Criza dolarului ameninţă un mare număr de slujbe, putînd avea repercusiuni periculoase pentru întreaga noastră economie". Franţa nu este decît a patra furnizoare. în ordinea importanţei, a S.U.A. Exportatorii francezi realizează doar 5,3 la sută din cifra lor de afaceri pe piaţa americană, dar deficitul considerabil pe care Franţa îl are de regulă în raporturile comerciale cu America (trebuie să ne întoarcem cu 12 ani în urmă pentru a găsi un sold pozitiv în favoarea francezilor) s-ar putea mări substanţial.

● Reacţia japoneză

MĂSURILE Washingtonului sînt pe cale de a produce o asemenea răsturnare în comerţul dintre principalele puteri occidentale, încît prezicerile referitoare la un război comercial apar plauzibile. S-ar putea spune că cercurile de afaceri vest-europene sînt mai preocupate de modul în care va reacţiona Japonia în urma accentuării protecţionismului american, decît de efectele planului egocentric formulat în S.U.A. Este probabil că exportatorii japonezi, în pierdere în America, vor încerca să-şi dezvolte ofensiva comercială în Europa vestică. Prezenţa japoneză în această parte a lumii a crescut vertiginos în ultimii patru ani. În 1967, Japonia vindea în întreaga Europă apuseană mărfuri în valoare de 1 300 milioane dolari ; trei ani mai tîrziu, exporturile japoneze însumau 2 880 milioane dolari. Piaţa comună beneficia în 1967 de un surplus în comerţul cu Japonia, dar la sfîrşitul anului trecut ea avea de făcut faţă unui deficit de aproape 200 milioane dolari. Intensificarea probabilă a concurenţei japoneze va crea o situaţie încă mai dramatică, îndemnînd ţările vest-europene să înalţe şi mai sus barierele vamale. Dar oare Japonia nu va răspunde cu bariere vamale mai solide protecţionismului american şi eventualelor stavile ridicate de Europa vestică ?

Chiar partenerii din Piaţa comună se observă cu atenţie unii pe alţii pentru a preveni evoluţii nefaste. Astfel, producătorii de automobile din Franţa şi Italia se întreabă cu nelinişte ce se va întîmpla cu zecile sau poate chiar cu sutele de mii de automobile vest-germane ce nu-şi vor mai putea găsi plasament pe piaţa americană. Este sigur că va cunoaşte o intensificare acută concurenţa dintre toate ţările capitaliste pe terţe pieţe. O dezechilibrare generală a comerţului din lumea capitalistă se anunţă în mod vădit, accentuînd contradicţiile fundamentale ale sistemului capitalist, afectînd toate domeniile relaţiilor dintre statele vestice, inclusiv cel politic.

Economiştii occidentali nu sînt optimişti. Ei se înşiră de-a lungul unei scări a pesimismului : unii sînt pur şi simplu pesimişti, alţii mai mult sau mai puţin pesimişiti. În opinia lor, S.U.A. a abordat doar manifestările clinice ale maladiei, evitînd să combată cauzele ei. Chiar în această săptămînă Pentagonul a ţinut să precizeze că bugetul său rămîne nealterat, astfel menţinîndu-se prncipala sursă a inflaţiei şi a slăbiciunii dolarului — uriaşele cheltuiel militare.

N. RATEŞ

REPERE

● **Şomerii** reprezintă 10% dintre tinerii de 14—19 ani în Italia şi circa 4% în Franţa şi Belgia. Mediile naţionale ale şomajului în aceste trei ţări sînt de 3,2%, 1,6% şi respectiv 2,6%. Şomajul persoanelor în vîrstă, între 60 şi 64 ani, este în primul rînd o problemă a R.F.G. (1,6%) şi Belgiei (5,6%), în timp ce în Italia şomajul acestei categorii este cel mai redus între toate grupele de vîrstă.

● **Numai trei mii** din cei opt mi de bacalaureaţi vest-germani — zece la sută din promoţia fiecărui an — care nu-şi continuă studiile în învăţămîntul postliceal supraaglomerat, găsesc un loc de muncă în economie, scrie săptămînalul hamburghez „DIE ZEIT".

● **Comerţul S.U.A.** cu ţările socialiste europene a crescut cu 30% în 1970, ajungînd să reprezinte 0,70% din totalul comerţului exterior american, indică o statistică a Departamentului comerţului. Cifra nu reflectă nici pe departe posibilităţile existente de ambele părţi. Exporturile cu destinaţia amintită au atins 353,3 milioane dolari, iar importurile 225,8 milioane.

● **Afganistanul** a lansat un apel pentru un ajutor internaţional urgent în alimente, ca urmare a secetei din ultimii ani. Preţul grîului s-a triplat în comparaţie cu nivelul din 1968, iar şeptelul este ameninţat.

● **Extracţia** de cupru în primele şapte luni ale anului a sporit în Chile cu 9,9% faţă de aceeaşi perioadă a anului trecut. Aceste cifre sînt interpretate de ziarul EL SIGLO drept o dovadă a dorinţei ferme a minerilor de a traduce în viaţă programul Frontului Unităţii Populare.

● **Acordul** la care au ajuns FIAT şi delegaţii sindicatelor grupînd 180 000 muncitori şi funcţionari a fost aprobat de comitetele de intreprindere ale celor 54 de filiale şi unităţi ale societăţii. Acordul realizat, care prevede o majorare a salariilor, va rămîne în vigoare doi ani.

● **„Mexicul** este interesat în găsirea unor noi formule de cooperare şi dezvoltare a relaţiilor internaţionale, indiferent de sistemul social-politic al ţărilor respective" — a declarat şeful statului mexican, Luis Echeverria.

● **Populaţia** Camerunului numără 5,8 milioane de locuitori. 51% din totalul populaţiei nu a împlinit încă vîrsta de 20 de ani. În oraşe trăiesc 22% din numărul locuitorilor.

● **Principalul** furnizor comercial al Olandei era în 1950 Belgia, partenerul său din Benelux. Din 1957 locul Belgiei a fost ocupat de R.F.G., a cărei pondere în comerţul exterior al Olandei a crescut de la 19,5% în 1958, la 26,7% anul trecut.

● **La Katmandu** a fost semnat noul acord privind schimbul de mărfuri şi tranzitul între Nepal şi India, valabil pe o perioadă de cinci ani.

O PIRAMIDĂ A INECHITĂȚILOR

MARILE DECALAJE care caracterizează economia capitalistă nu se referă numai la ansamblul sistemului mondial al capitalismului, ci cuprind și interiorul celor mai dezvoltate dintre țările acestuia. O serie de studii și analize întreprinse în ultima vreme în cîteva din aceste țări contribuie la punerea mai bine în lumină a unor aspecte privind categoriile sociale de la baza piramidei veniturilor.

● Săraci în „societatea abundenței"

O ANALIZĂ întreprinsă de un grup de sociologi francezi în rîndul muncitorilor cu venituri mici (**Le Figaro**, 3—4 iulie 1971), la care ne vom referi pentru început, a permis constatarea că în Franța patru milioane de muncitori, adică unul din cinci, au un venit mai mic decît jumătate din media salariilor bărbaților din industrie, nivel considerat de autori ca limită a sărăciei. Dintre aceste patru milioane de muncitori, circa un milion cîștigă numai un sfert sau chiar mai puțin din salariul mediu de mai sus.

Căutînd să afle mai exact cine sînt aceștia, autorii constată că ei sînt de preferință tineri, femei, muncitori necalificați din regiuni puțin dezvoltate economicește sau aflate în declin. Veniturile joase sînt apanajul în special al muncilor care necesită o calificare redusă sau chiar niciuna: pe unele șantiere, în agricultură, în serviciul casnic, în comerț etc. O bună parte din cei care efectuează aceste munci prost plătite sînt străini veniți în căutare de lucru.

● Cînd a fi femeie sau foarte tînăr poate fi dezavantajos

HANDICAPULUI slabei calificări profesionale sau apartenenței la sectoare aflate în dificultate li se adaugă cîțiva factori considerați în mod semnificativ de autorii analizei ca „agravanți": faptul de a fi femeie, foarte tînăr sau, din contră, în vîrstă.

Femeile nu constituie decît ceva mai mult de un sfert din totalul muncitorilor, dar între muncitorii cu venituri joase ele reprezintă jumătate, iar în unele munci necalificate chiar mai mult. În același timp, remarcă autorii, tocmai muncile calificate sînt acelea la care se constată cele mai mari disparități între salariile celor două sexe: în ciuda pregătirii lor, 41% dintre muncitoarele calificate cîștigă mai puțin decît limita considerată a sărăciei, față de numai 7% între bărbați. În schimb, în rîndul ambelor sexe, aproape jumătate dintre muncitorii considerați săraci au mai puțin de 21 de ani, fără a lua în considerare tinerii în căutare de lucru care n-au fost încă niciodată angajați. Un anumit contingent al săracilor îl formează muncitorii de peste 60 de ani cu calificare redusă și anume în special femeile.

Categoriilor enumerate mai sus ar trebui să li se adauge o mare parte dintre așa-numiții „independenți": meșteșugari, mici comercianți, mici agricultori, ale căror resurse sînt adeseori foarte limitate, dar despre care lipsește informația statistică.

● Sub minimul vital

EFORTURILE întreprinse în „războiul contra sărăciei" n-au putut împiedica o parte de loc neglijabilă a populației Angliei să trăiască încă sub nivelul în mod oficial considerat ca minim vital. Potrivit unui număr recent din **Lloyds Bank Review**, efectivele englezilor ale căror venituri se situau sub acest nivel se ridicau anul trecut la circa două milioane, respectiv 3,4% din totalul populației. Aproape jumătate dintre ei sînt oameni în vîrstă: o anchetă oficială din 1965 aprecia că un pensionar din cinci se află în această situație, iar proporția nu pare să se fi modificat de atunci. Și în Anglia femeile intră mai des în categoria celor cu venituri mai mici decît bărbații. O altă anchetă, efectuată în 1966, evidenția că 125 000 familii cu doi sau mai mulți copii intrau în categoria celor „sărace". În grupa celor cu cinci sau mai mulți copii, o familie din cinci avea aceeași soartă.

Situația familiilor numeroase este mai dificilă și în Franța. Un studiu publicat luna trecută în revista **Population et Société**, editată de Institutul național de studii demografice (I.N.E.D.), scoate în evidență că dinamica resurselor globale (inclusiv alocațiile familiale) ale familiilor cu trei-patru copii, a rămas în urma celei din familiile fără copii, chiar cînd capul familiei face ore suplimentare. Decalajul devine cu atît mai evident cu cît este vorba de muncitori cu calificare redusă. Una din explicațiile acestui decalaj o constituie rămînerea în urmă a puterii de cumpărare a alocațiilor familiale. Existența unui număr mai mare de copii, reducînd posibilitatea muncii feminine, agravează și mai mult disparitatea amintită.

Și mai expresive poate sînt datele privind distribuția veniturilor în Statele Unite. Comparînd grupele extreme se constată că efectivul celei mai sărace este de 60 de ori mai numeros decît al grupei celei mai bogate, beneficiind însă pe total doar de dublul resurselor acesteia din urmă. 1% din familii primesc mai mult decît cele mai sărace 20%.

● Constatările unei anchete oficiale

NIVELURILE de la care guvernele diferitelor țări capitaliste dezvoltate consideră că începe sărăcia nu sînt aceleași nu numai în timp, dar, evident, nici în spațiu, datorită nivelului diferit al prețurilor și tarifelor, structurii deosebite a consumului etc. În Suedia, de exemplu, se consideră că un nivel de trai decent începe de la un venit anual brut de 15 000 coroane, care pentru alte țări occidentale poate părea relativ ridicat.

O anchetă oficială întreprinsă în Suedia cu privire la salariile și veniturile mici arată că pe ultimele trepte ale scării sociale se află printre altele o anumită parte a țărănimii și un număr destul de mare de persoane în vîrstă. În cadrul populației active între 21 și 66 ani se numărau acum cîțiva ani 143 000 persoane care nu lucrau sau lucrau mai puțin de 500 ore pe an, 85% dintre ele fiind femei. Majoritatea, este adevărat, trăiau în familii dispunînd de un venit anual mai mare decît nivelul considerat pragul sărăciei. 10% însă se situau sub acest nivel.

În aprecierea situației economice și sociale a unei familii nu este suficient să se țină seama numai de veniturile din muncă, ci trebuie avute în vedere și unele mecanisme instituite în intenția de a reduce disparitățile a căror existență este recunoscută în mod oficial. În același timp, ar trebui mai bine cunoscute și puse în balanță condițiile de locuit și de viață în general, în special în mediul urban, condițiile de muncă, accesul la sistemele de învățămînt, de calificare și de reciclare, gradul de participare la viața socială, accesul la cultură etc. „O abordare globală este cu atît mai necesară— scrie sociologul V. Scardigli în **Le Figaro** — cu cît există adeseori o împletire a factorilor și a manifestărilor sărăciei". Și **Le Figaro** conchide: Pe scurt, grupurile sărace cumulează adeseori un mare număr de carențe în materie de alimentație, de îngrijire medicală, de condiții de locuit, de aptitudini intelectuale și profesionale, de meserie și de venit, de viață afectivă, socială și culturală".

Repliindu-se într-o autarhie familială, aceste grupuri își reduc la minimum activitățile lor culturale și recreative, ca și contactele cu alte grupuri sociale.

Menționînd că pot exista și cauze individuale pentru eșecul unora sau altora din cei care luptă cotidian cu sărăcia, studiile la care ne-am referit admit că principale sînt „cauzele structurale". Mai direct și mai clar am spune noi: orînduirea capitalistă.

Dinu DRAGOMIRESCU

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

PASIVE ȘI PASIVIZĂRI ÎN COMERȚUL EXTERIOR

O EVOLUȚIE foarte remarcată în comerțul internațional al țărilor capitaliste este apariția unui deficit în schimburile externe ale Statelor Unite. În luna iunie exportul american a reprezentat 3660,6 milioane dolari — în scădere cu 3,2% față de luna precedentă —, în timp ce importul a înregistrat un nou nivel record însumînd 4023,6 milioane de dolari, cu 0,9% mai mult decît în mai. În felul acesta, deficitul s-a cifrat la circa 363 milioane de dolari. A fost a treia lună consecutivă în care comerțul exterior al Statelor Unite s-a încheiat cu o balanță pasivă; în aprilie deficitul a reprezentat 235,5 milioane iar în mai 205 milioane dolari. Pe primele 6 luni ale anului rezultă, ținînd cont de balanța activă din trimestrul I, un pasiv total de 372,3 milioane de dolari, care se compară cu excendentul de 1539,5 milioane din prima jumătate a anului trecut.

Experții oficiali atribuie fenomenul atît unor împrejurări speciale, cît și unor factori cu acțiune de mai lungă durată. În prima categorie se include faptul că industria oțelului creează stocuri pentru eventualitatea unei greve în această ramură, modificîndu-și în consecință balanța import-export în favoarea celui dintîi. O situație similară ar exista și în industria aluminiului. Dar aceste împrejurări nu explică sporirea importurilor americane cu 15% în semestrul I față de perioada corespunzătoare din 1970. Experții consideră că acest spor, precum și faptul că importul a crescut substanțial la bunuri foarte variate, ar fi indicii ale unei tendințe de redresare a conjuncturii generale. Cît despre exporturi, care în semestrul I al anului în curs au crescut numai cu 5%, dinamica lor lentă este pusă în seama ritmurilor de creștere încetinite din mai multe țări care sînt parteneri comerciali importanți ai S.U.A. În trimestrul II au scăzut simțitor atît exporturile la unele produse agricole, îndeosebi porumb și tutun, cît și unele exporturi neagricole, mai ales cele de mașini. Ritmul de creștere al exportului neagricol al S.U.A. în primul semestru a fost de 3%.

În lumina datelor citate, responsabilii comerțului exterior american încep să ia serios în considerație posibilitatea unei balanțe comerciale pasive pe tot anul 1971. De menționat că prognozele economice pe acest an vorbeau de un excedent comercial de 2 miliarde de dolari. Pasivizarea este așteptată să aibă — și ea — efecte nefavorabile asupra balanței de plăți. Efectele de pînă acum se prezintă astfel (în cadrul balanței de plăți cifrele comerțului exterior sînt supuse unor corectări statistice): în primul trimestru 1971 schimburile externe au contribuit la balanța de plăți cu un activ de 272 milioane de dolari care în trimestrul al doilea a făcut loc unui pasiv de 1040 milioane de dolari.

Prima jumătate a anului s-a încheiat și în alte cîteva țări capitaliste cu pasive sporite. În comerțul exterior al **Finlandei** s-a înregistrat un deficit de 810 milioane mărci finlandeze, față de 492 milioane de mărci în același interval de timp din 1970. Valoarea exporturilor s-a redus cu 1%, în timp ce aceea a importurilor a crescut cu 6%. Faptul este atribuit, între altele, grevei de șapte săptămîni din industria metalurgică, dar trebuie menționat că autoritățile au recurs în luna mai la măsuri de frînare a unor importuri pentru motive legate de conjunctura economică în sens restrîns. În **Elveția**, soldul pasiv al schimburilor externe a reprezentat în primul semestru 3311,6 milioane de franci elvețieni, față de 2971 milioane în perioada corespunzătoare a anului trecut. În anii 1967—1969 pasivul semestrului I oscilase între 1200 și 1600 milioane de franci.

Deficitul semestrial în comerțul exterior al **Italiei** a fost de 83 miliarde lire, în ușoară scădere față de prima jumătate a anului trecut, cînd a însumat 87 miliarde de lire. Cele mai mari creșteri la import au fost consemnate la produse agricole și alimentare, precum și la țiței.

COMERȚUL EXTERIOR AL U.R.S.S.

(Urmare din pag. 17)

și — întrucîtva — de cea a combustibililor și energiei electrice. La capitolul importuri, pe locurile următoare după grupa „mașini și utilaje" se situează mărfurile industriale destinate consumului populației și produsele alimentare.

Referindu-se la perspectivele cincinalului 1971—1975 în acest domeniu, V. S. Alhimov, adjunct al ministrului comerțului exterior al U.R.S.S., arăta nu de mult că schimburile comerciale externe urmează să crească cu 33—35% (cu un ritm ceva mai lent decît în cincinalul precedent). La sfîrșitul actualei perioade de plan, volumul lor va reprezenta aproximativ 30 miliarde ruble, față de 22,1 miliarde în 1970. Accentul se va pune în primul rînd pe lărgirea relațiilor cu țările socialiste: în acest cadru, se prevede că volumul schimburilor cu țările membre ale C.A.E.R. va depăși în cincinal suma de 76 miliarde ruble, cu o creștere de 1,5 ori față de perioada precedentă. Totodată se preconizează dezvoltarea în continuare, atît a colaborării comerciale și tehnico-științifice cu țările în curs de dezvoltare, cît și a relațiilor justificate din punct de vedere economic cu țările capitaliste industrializate.

Extinderea schimburilor de mărfuri și servicii urmează să se bazeze, în actualul cincinal, pe o permanentă diversificare a formelor de colaborare industrială și tehnico-științifică cu alte țări, fapt care va permite participarea sporită a Uniunii Sovietice la diviziunea internațională a muncii.

Uniunea Sovietică este principalul partener în cadrul relațiilor economice externe ale României, revenindu-i 27% (în 1969) din volumul comerțului exterior al țării noastre. Relevînd evoluția ascendentă a relațiilor sovieto-române, revista „Mejdunarodnaia Jizni" (nr. 5/1971) scria că în 1970 schimbul de mărfuri dintre cele două țări a reprezentat circa 840 milioane de ruble, sumă care depășește de aproximativ patru ori nivelul atins în 1948. În conformitate cu acordul privind schimbul de mărfuri și plățile pe anii 1971—1975, volumul comerțului sovieto-român urmează să crească cu aproximativ 40% față de cincinalul precedent și să ajungă la cifra globală de circa 5,3 miliarde ruble. Concomitent, în desfășurarea relațiilor bilaterale dintre cele două țări un rol tot mai important capătă colaborarea tehnico-științifică, dezvoltarea cooperării și specializării în producție, pe baze reciproc avantajoase.

MONDORAMA

„CELE MAI SĂRACE„

PRESA INTERNAȚIONALĂ, referindu-se la un studiu ONU elaborat în vederea planificării ajutorului pentru dezvoltare acordat țărilor slab dezvoltate, arată că în prezent în lume sînt în total 25 de țări considerate ca fiind cele mai sărace. Din acestea, 16 se află pe teritoriul Africii, 8 în Asia și una în America Latină.

Cele din Africa sînt: Botswana, Burundi, Ciad, Dahomey, Etiopia, Guineea, Lesotho, Mali, Malawi, Niger, Ruanda, Somalia, Sudan, Uganda, Tanzania și Volta Superioară. În Asia se consideră a fi cele mai sărace Afganistanul, Bhutanul, Laosul, Insulele Maldive, Nepalul, Sikkimul, Samoa de Vest și Yemenul. În America Latină cea mai slab dezvoltată este considerată Haiti.

La categorisire s-au luat între altele următoarele criterii: venitul național pe locuitor sub 100 dolari, producția industrială sub 10% din produsul social brut, numărul analfabeților peste 20% din populația de peste 15 ani.

ADEMENIREA... PEȘTILOR

POT FI DIRIJATE bancurile de pești din mări și oceane în direcții prestabilite? Specialiștii sovietici răspund afirmativ la această întrebare și înregistrează succese în căutarea unor procedee eficiente de acționare asupra faunei acvatice.

La Biroul central de proiectări pentru industria piscicolă din Orientul Îndepărtat sovietic pentru dirijarea bancurilor s-a propus folosirea unor emițătoare de sunete, precum și a unor surse de lumină cu impuls. Încercările au arătat că bancurile de scrumbii se adună în prezența luminii difuze și se răspîndesc, alarmate, în prezența impulsurilor luminoase intermitente.

Aerul poate fi și el folosit în folosul pescuitului. Pompat la mari adîncimi, aerul face bule care, atunci cînd se sparg, emit sunete capabile să imobilizeze peștele. Vasele de pescuit dotate cu astfel de dispozitive au obținut un spor de 10% la cantitățile de pește prins.

CONCENTRARE ÎN COMERȚUL INTERIOR FRANCEZ

ÎN STRUCTURA rețelei comerțului interior din Franța tendința către concentrare se manifestă constant în ultimii ani. În 1968 mișcarea unităților comerciale (numărul magazinelor nou create, minus numărul celor care și-au încheiat existența) a înregistrat un sold negativ de 3700 de magazine, în 1969 totalul acestora s-a redus cu 7000, iar în 1970 cu încă 6300.

De remarcat că anul trecut 8000 de comercianți independenți au trebuit să-și închidă prăvăliile, în timp ce numărul magazinelor dispunînd de sucursale s-a mărit cu 2000, îndeosebi în sectorul desfacerii produselor nealimentare.

DIAMANTELE LUMII

PRODUCȚIA MONDIALĂ de diamante în anul 1970 s-a cifrat la circa 52 milioane de carate, față de aproape 49 milioane carate în cursul anului 1969. Față de anii precedenți și clasamentul țărilor producătoare a înregistrat modificări. După ce Congo-Kinshasa a deținut ani de-a rîndul primul loc în producția de diamante a lumii, anul trecut pe primul loc s-a situat Uniunea Sovietică, atît în domeniul extracției generale, cît și în cel al producerii de diamante industriale (12 milioane carate).

CONGRESELE — FACTOR DE PROMOVARE A TURISMULUI

ÎN ULTIMII ANI conferințele și congresele internaționale devin un factor tot mai important al dezvoltării turismului. Afară de participarea propriu zisă la aceste reuniuni, delegații folosesc ocazia pentru a vizita țara gazdă, iar uneori și țările vecine sau cele de tranzit. În 1968 s-au ținut circa 4000 de asemenea reuniuni internaționale, cheltuielile participanților ridicîndu-se la circa 300 milioane dolari. După numai doi ani, în 1970, au avut loc 5500 congrese, însumînd circa 2,8 milioane de participanți și cheltuieli de 413 milioane de dolari.

Prognozele în acest domeniu, reproduse după *La Gazette Officielle du Tourisme*, prezintă următoarea dinamică:

Anul	Numărul congreselor internaționale	Numărul participanților (milioane)
1968	4000	2
1975	9500	5
1980	19000	10
1985	34000	17

Desigur, extinderea rapidă a acestei activități necesită investiții importante, îndeosebi în echipament specific. Se apreciază că între anii 1966 și 1980 volumul anual al acestor investiții va crește de aproape zece ori.

POLUAREA ȘI COMERȚUL

ÎNTR-UN STUDIU intitulat „Lupta împotriva poluării și comerțul internațional", Secretariatul GATT își exprimă temerea că eforturile vizînd prevenirea și eliminarea fenomenului poluării — care tind să se generalizeze în țările industrializate — ar putea servi drept pretext pentru promovarea unor politici comerciale protecționiste. Arătînd că în urma adoptării măsurilor antipoluante prețul de cost ar putea înregistra în unele ramuri industriale o creștere de pînă la 10%, studiul amintit subliniază că, în aceste condiții, industriile afectate vor solicita guvernelor o serie de măsuri compensatorii printre care și... introducerea unor restricții la import. „Ar trebui deci — conchide studiul GATT — să fie internaționalizate normele luptei împotriva poluării și să se ajungă la o coordonare a politicilor naționale, mai ales în ce privește repartiția costului acestei lupte".

ÎN PREAJMA SCUFUNDĂRII TUNELULUI

LA TREI ANI după prima lovitură de tîrnăcop a intrat acum în faza cea mai dificilă construcția celui de al doilea tunel pe sub Elba, la Hamburg. Încă în acest an va fi coborît pe fundul fluviului primul său element, lung de 132 m, iar pînă la sfîrșitul anului 1972 vor fi scufundate toate opt. Timp de două zile populația orașului a putut privi uriașele elemente din beton, gata de scufundare.

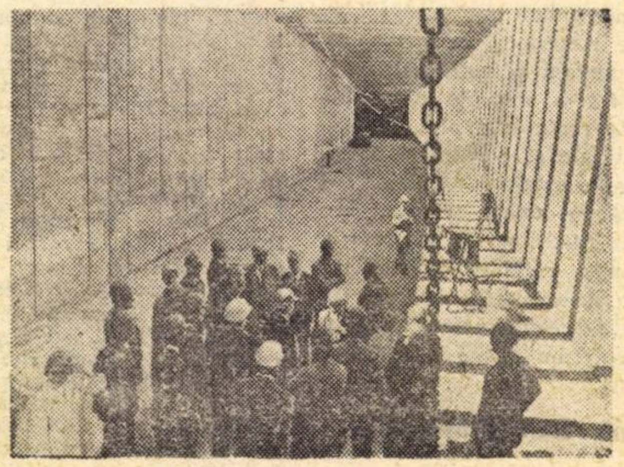

O NOUĂ MAGISTRALĂ RUTIERĂ

DE CURÎND a fost inaugurat primul tronson al autostrăzii ce urmează să lege între ele, în perspectivă, orașele Praga, Brno și Bratislava. După cum relatează, presa cehoslovacă, modernul traseu este dimensionat și se realizează ținîndu-se seama de cerințele contemporane ale traficului rutier. El face parte dintr-un ansamblu de măsuri care vizează modernizarea traseelor rutiere cehoslovace. Acest plan de ansamblu are în vedere ca pe șoselele țării urmează să circule, la sfîrșitul actualului cincinal, circa 1,4 milioane autoturisme, 300 000 autobuze și camioane, cifre la care se adaugă autoturismele turiștilor străini.

UNUL PE SĂPTĂMÎNĂ

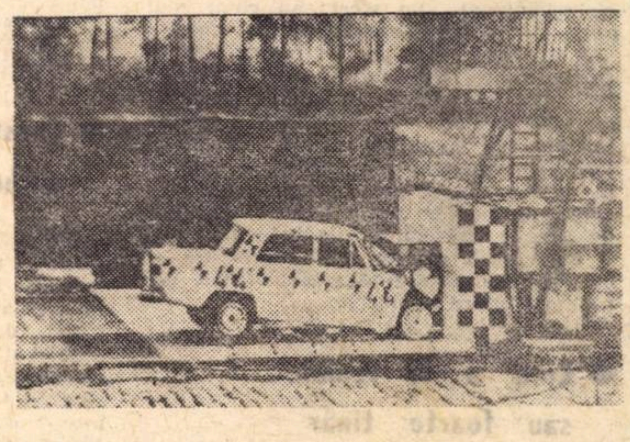

MARILE FABRICI de automobile fac, în mod frecvent, diferite experiențe menite să ducă la găsirea celor mai bune soluții pentru ocrotirea vieții pasagerilor în cazurile de accidente. Distrugînd mașini noi, prin ciocniri intenționate, la diferite viteze, proiectanții află care sînt punctele cele mai vulnerabile ale caroseriei, spre a le recalcula rezistența în fabricația viitoare. În fotografie vedem o astfel de ciocnire; o mașină abia ieșită de pe banda fabricii de la Arezzo (Italia), este proiectată, cu viteza de 140 de km pe oră, în zidul de beton destinat acestor experiențe. „Norma de lucru" a zidului: un automobil pe săptămînă.

SPECIALIZARE ȘI PROMOVARE

PRINTRE multiplele probleme cărora se străduiesc să le facă față statele în curs de dezvoltare se numără și emanciparea și sporirea rolului femeii în societate. În acest scop a fost constituit un Centru de formare pedagogică, dezvoltare și promovare a femeilor africane, cu sediul la Paris. În cadrul căruia sînt organizate diverse cursuri de specializare în domeniul pedagogiei, studiului mediului înconjurător (geografie, economie, sociologie), al metodelor de organizare și gestiune. Sînt prevăzute, de asemenea, stagii practice în școli, grădinițe de copii, centre de formare a adulților, tabere de vacanță etc.

IZOTOPII RADIOACTIVI ÎN MINERIT

ENERGIA ATOMICĂ și-a găsit întrebuințarea în 150 de mine și în numeroase fabrici de înnobilare a cărbunelui din bazinul Doneț. Peste 1500 de instalații și utilaje din aceste mine lucrează pe baza izotopilor radioactivi. Se prevede ca în cursul acestui an „atomul pașnic" să fie folosit într-un număr și mai mare de mine. Aceasta cu atît mai mult cu cît cheltuielile relativ ridicate, determinate de folosirea energiei atomice, se amortizează, așa cum a arătat și experiența Donbasului, într-o perioadă de numai 1—2 ani.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viata economica

ANUL IX NR. 36 (418)
VINERI 3 SEPTEMBRIE
20 PAGINI 2 LEI

36

industria de mase plastice și cerințele economiei naționale

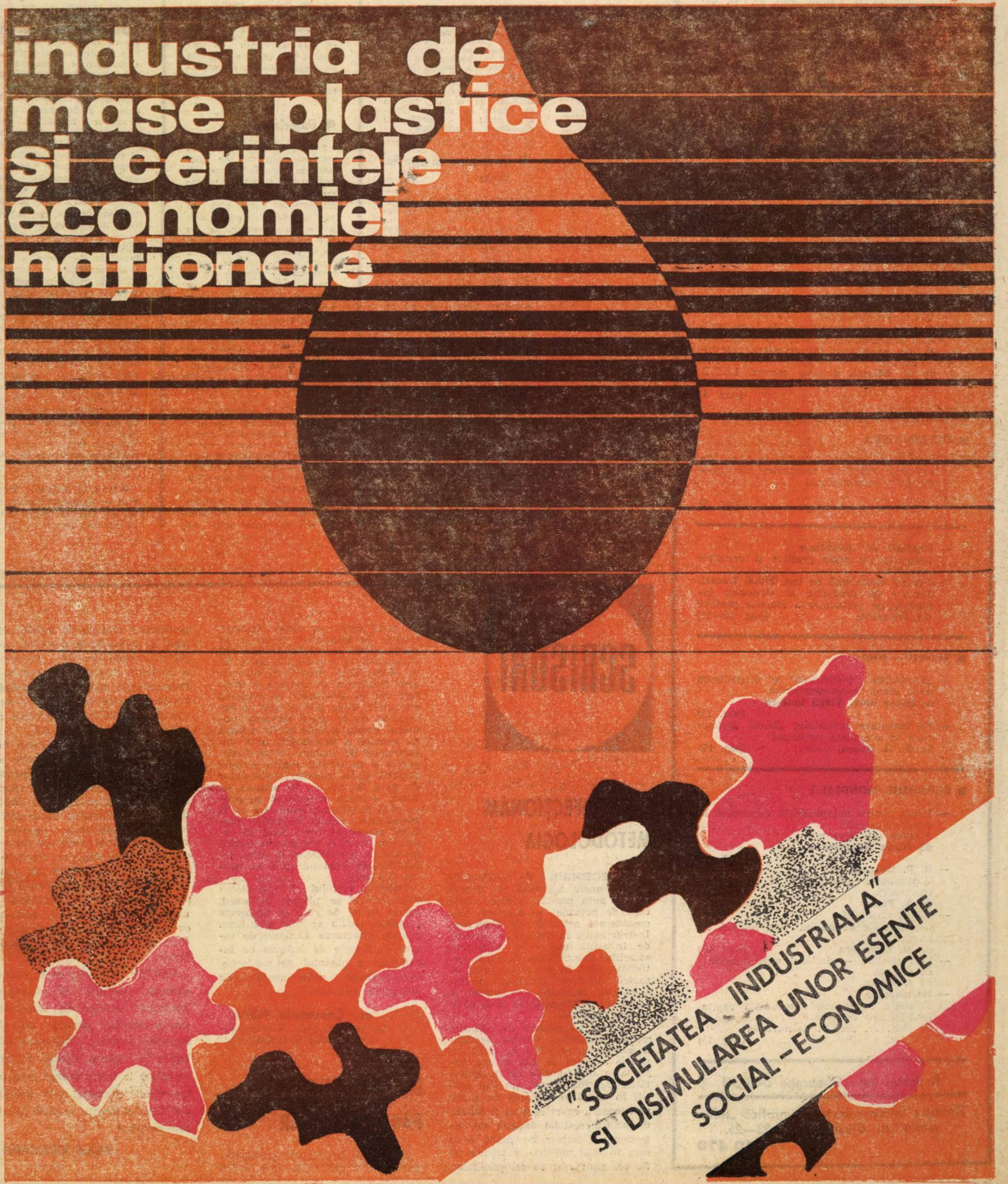

ANUL IX **viața economica**

săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: str. Nicolae Iorga nr. 36 ● telefon 11.78.76 ● București

SUMARUL

numărului 36 din 3 septembrie 1971

■ ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Ridicarea calității produselor — factor al creșterii eficienței economice
de prof. dr. **H. Falcon**, conf. dr. **D. Rebușapcă** (pag. 3)

— **Tribuna specialistului**
Un sistem unitar de programare a executării lucrărilor agricole
de ing. **George Pleșoianu** (pag. 4)

— **Salarii**
În industria construcțiilor de mașini: Forme stimulative de cointeresare materială
de ing. **Traian Sălăjan**, M.I.C.M. (pag. 5)

Alimentația publică din Capitală — o situație ce poate fi îmbunătățită
de dr. **Ion Păunescu** (pag. 6)

— **Puncte de vedere**
În activitatea I.A.S.:
Întărirea controlului preventiv prin credit
de **C. Grigorescu** (pag. 7)

■ CONDUCERE ȘI ORGANIZARE

— Particularitățile studiului pieței în industria mașinilor-unelte
● Modalități diversificate de investigații
de **I. Dănescu**, șef de secție la I.N.S.C.I.N.
● Din experiența întreprinderii „Mașinexport"
de **M. Băicuși**, director general I.S.C.E. „Mașinexport" (pag. 8)

■ INFORMATICĂ

— Centrul de calcul al D.C.S. la 5 ani de existență: Restricții economice ale „produsului" informațional (pag. 9)

— **Strategii de dezvoltare**
Industria de mase plastice și cerințele economiei.
discuție organizată cu ing. **Mihai Lucaci**, director de producție al Grupului industrial de prelucrare a maselor plastice din București (pag. 10—11)

■ TEORII — IDEI

— „Societatea industrială" și disimularea unor esențe social-economice
de lector univ. **Virgil Ionescu** (pag. 13)

— Pe marginea articolului „Locul agriculturii în economia națională"
de dr. **A. Rosen**, C.S.P. (pag. 15)

■ ECONOMIE MONDIALĂ

— Lupta pentru independență economică în America Latină:
Aspecte calitative noi
de **Maria Desmireanu** (pag. 16)

— R. P. Bulgaria:
Continuitate înnoitoare în dezvoltarea economică
de **N. Popov**

— R.P.D. Coreeană:
Construcțiile de mașini — o ramură dinamică
de **M. Lăzărescu** (pag. 17)

— Lira sterlină — declinul unei monede de rezervă
de **I. Vianu**

— **Documentar**
Tendințe în economia mondială capitalistă în anii 1966—1970
de prof. dr. doc. **T. Cristureanu** (pag. 19)

Redactor șef: Gheorghe DOLGU

Tiparul: Întreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

CURIER

● Obiectele de inventar

MIHAI CONSTANTIN, **București** — Ministerul Finanțelor nu împărtășește punctul dv. de vedere în legătură cu clasificarea obiectelor de inventar. „Clasificarea propusă nu este determinată de o diferențiere impusă de funcția lor economică și ca atare nu prezintă implicații de natură să justifice introducerea ei în clasificarea prin conturi la nivelul economiei naționale. De asemenea, considerăm că introducerea clasificării propuse ar avea ca rezultat amplificarea volumului de muncă, fără a se obține în schimb informații utile în procesul de conducere a activității".

● Vechimea în specialitate

DUMITRU TOMA, **București** — Perioada cît ați urmat cursurile de zi ale învățămîntului superior, fiind scos din producție și primind bursă în condițiile prevăzute de H.C.M. nr. 822/1957, se consideră vechime în muncă neîntreruptă în aceeași unitate, dacă v-ați reîncadrat în termen de trei luni de la absolvire. Timpul cît ați urmat aceste cursuri nu poate fi luat în considerare ca vechime în specialitate, utilă pentru promovarea în funcții superioare. În această perioadă n-ați prestat efectiv muncă în specialitatea unde lucrați.

● Ajutoare de boală

ION STOICHIȚĂ, **Turnu Măgurele.** — Conform H.C.M. nr. 880/1965, salariații au dreptul la ajutoare pe timpul incapacității temporare de muncă, indiferent de cauzele care au determinat starea lor de invaliditate. Numai în trei situații de excepție, limitativ enumerate în art. 25, nu se acordă ajutoare. Și anume: a) nerespectarea tratamentului medical prescris; b) neprezentarea la vizita medicală, indicată pentru urmărirea bolii și c) simularea bolii. Din cele de mai sus rezultă că salariatul la care vă referiți, neîncadrîndu-se în nici una din situațiile menționate, este îndreptățit să primească pe întreaga perioadă de incapacitate de muncă, ajutorul material prevăzut de reglementările în vigoare.

● Salarizare

POP GAVRIL, **Arad.** — La stabilirea salariului de referință în vederea încadrării angajatului transferat în interesul serviciului de la o întreprindere care pînă în acel moment nu aplicase noul sistem de salarizare, la o alta care-l aplicase, trebuie să se țină seama de salariul tarifar al funcției pe care angajatul o ocupă la noua unitate, în vigoare înainte de majorare în unitatea respectivă. De asemenea și de cota de premiere de care puteau beneficia ceilalți salariați care ocupau funcția respectivă, înainte de aplicarea noului sistem de salarizare. Întrucît acest salariu era prevăzut, la timpul său, între limite, salariul de referință putea fi stabilit, prin apreciere, pînă la limita maximă. În baza acestor elemente s-au stabilit noile salarii tarifare corespunzătoare funcțiilor deținute, cu respectarea cerinței prevăzute de art. 13 din H.C.M. nr. 914/1968. Noul salariu, inclusiv sporul de vechime nu poate să fie cu mai mult de 20% mai mare decît cel tarifar de referință stabilit conform normelor de mai sus.

● Spor de vechime

ING. IOAN ȘANDRU, **Satu Mare.** — Perioada dintre anii 1964—1968, cît ați urmat cursurile de zi ale învățămîntului superior nu se socotește vechime și vechime neîntreruptă în aceeași unitate, deoarece înscrierea la învățămîntul superior s-a făcut din inițiativa dv. În consecință, vechimea dv. neîntreruptă se calculează de la data reîncadrării în muncă, după absolvirea învățămîntului superior și repartizare.

● Decontarea produselor de balastieră

ING. DAN MARINESCU, **București.** — La scrisoarea dv. cu titlul de mai sus, Banca de Investiții ne comunică următoarele:

„Prevederea în documentația de execuție și de decontare a prețului de deviz al produselor de balastieră este reglementată prin instrucțiunile Comitetului de Stat al Planificării, Ministerului Finanțelor și Ministerului Construcțiilor Industriale (nr. 111965/71). Prin aceleași instrucțiuni se reglementează și rezolvarea eventualelor neconcordanțe dintre prețurile de deviz și condițiile reale de aprovizionare. În prezent, conform H.C.M. nr. 1093/1970, sînt în curs de reactualizare toate normele de deviz și cataloagele de prețuri pe baza cărora se stabilește valoarea lucrărilor de investiții, atît în documentația de execuție, cît și la decontare, pentru a se pune de acord cheltuielile reale și prețurile de deviz. Propunerile dv. privind îmbunătățirea actualelor acte normative prin care este reglementată problema produselor de balastieră sînt în contradicție cu prevederile legale. Considerăm că prin reactualizarea tuturor normelor de deviz și a cataloagelor de prețuri, vor fi eliminate toate neconcordanțele existente, inclusiv cele cu privire la produsele de balastieră".

● MARIA MAIER, **Tîrnăveni** — Răspunsul nostru din nr. 24 este în raport strict cu normele legale.

SCRISORI

SĂ PERFECȚIONĂM METODOLOGIA

ÎN SECTORUL de construcții-montaj unele activități ca: transporturi auto, prestări utilaje, fabricații de betoane și mortare, sînt considerate activități de deservire. Instrucțiunile în vigoare ale Băncii de Investiții nu admit eliberarea salariilor muncitorilor la aceste activități, decît în limita fondului de salarii planificat, indiferent de indicele de realizare a planului și numărul mediu scriptic dintr-o anumită perioadă.

Consider că această metodologie creează unităților noastre greutăți în eliberarea salariilor de către organele bancare. Și iată de ce: majoritatea muncitorilor de la activitățile menționate mai sus sînt plătiți în acord și unitatea nu poate să cunoască exact care va fi fondul de salarii realizat înainte de întocmirea formelor de plată, fond care în mod obligatoriu trebuie să fie cel mult egal cu cel planificat. Or, acest fond s-ar putea cunoaște înainte de întocmirea formelor de plată numai în condițiile cînd toți muncitorii ar fi plătiți în regie. În al doilea rînd, muncitorii din cadrul fabricației de betoane și mortare fac și descărcări de vagoane cu balast, nisip, pietriș, ceea ce determină ca în unele perioade numărul mediu scriptic să fie depășit ca urmare a descărcării unui volum mare de vagoane. Această depășire a numărului mediu scriptic implică și un consum suplimentar de fond de salarii. În această situație unitatea trebuie să aprecieze pînă la sfîrșitul lunii care va fi aproximativ fondul de salarii realizat, pentru ca acest fond să reprezinte în mod obligatoriu fondul planificat, determinînd în acest fel modificarea planului pînă în ultima zi a lunii.

Datorită faptului că majoritatea muncitorilor se plătesc în acord, iar în lunile de vară se depășește numărul mediu scriptic planificat, propun eliberarea fondului de salarii în funcție de indicele de îndeplinire a planului de producție, eliminîndu-se astfel neajunsurile semnalate mai sus.

ec. Constantin POPA
șef serviciu plan — Întreprinderea Utilaj Transport-Iași

DECONTĂRILE FĂRĂ NUMERAR

CASA DE ECONOMII și consemnațiuni și-a perfecționat și lărgit permanent rețeaua de unități, formele și metodele de deservire operativă a populației. Ca o consecință a creșterii nivelului de trai și a îmbunătățirii formelor și metodelor de deservire, an de an a crescut soldul disponibilităților bănești ale populației păstrate la C.E.C.

Doresc să menționez că deși formele și metodele de deservire ale populației s-au perfecționat permanent, de la carnetele C.E.C. simple cu dobîndă, la carnetele cu dobîndă și cîștiguri, pentru construcții de locuințe, autoturisme, precum și conturile curente personale, nu s-au epuizat posibilitățile de atragere a disponibilităților bănești ale populației la C.E.C. Pentru aceasta propun ca relațiile de decontare în numerar dintre unitățile socialiste cu lucrătorii săi, să fie preluate de Casa de economii și consemnațiuni.

Unitățile socialiste, ca și pînă în prezent, urmează să determine drepturile bănești ale salariaților pentru munca depusă sau alte drepturi, conform reglementărilor legale în vigoare. Aceste drepturi, calculate la întreprindere, s-ar putea vira chenzinal la unitățile C.E.C. cu dispoziție de plată într-un cont personal.

Mihai COBZARU
Bacău

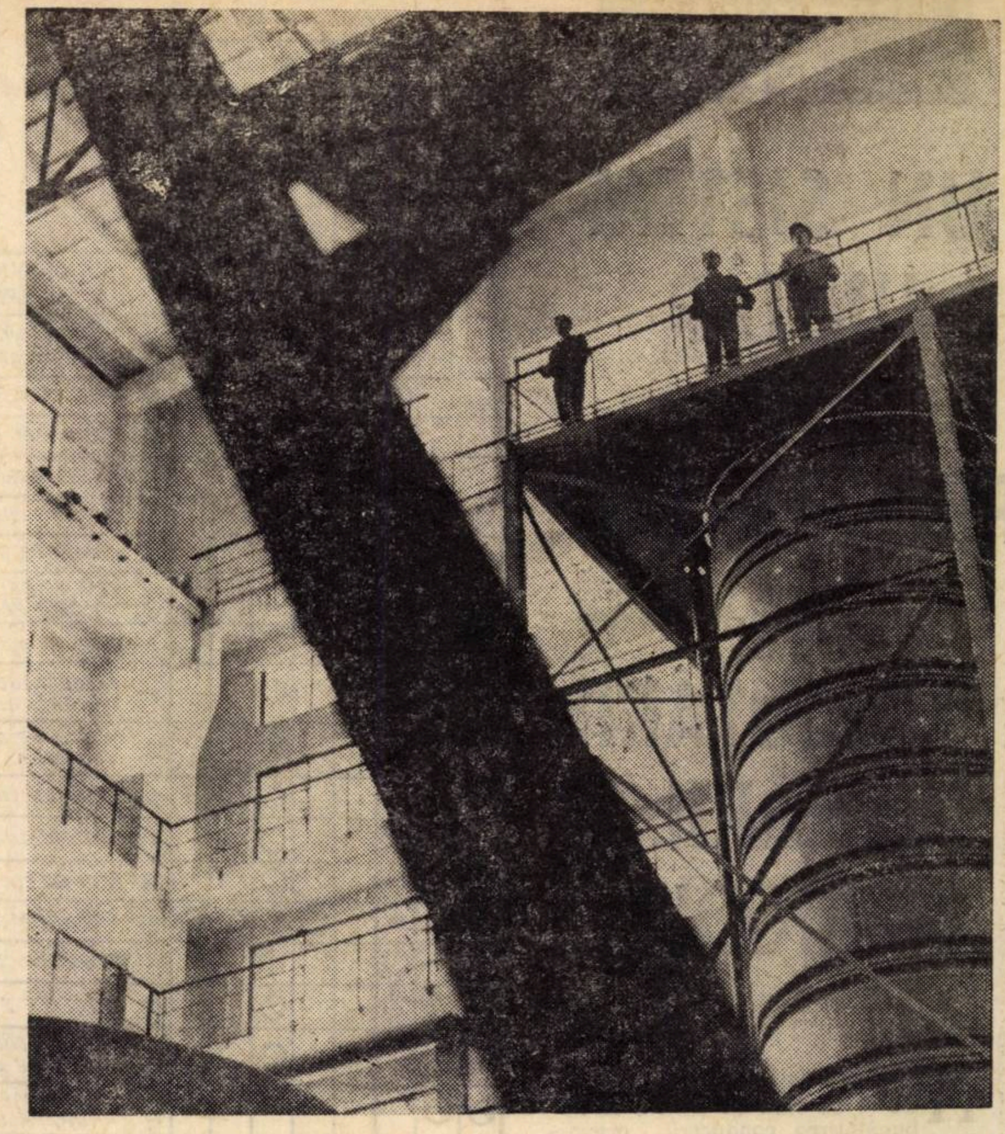

Vedere interioară a secției de sodă caustică a Combinatului chimic Rimnicu-Vilcea

RIDICAREA CALITĂȚII PRODUSELOR – FACTOR AL CREȘTERII EFICIENȚEI ECONOMICE

ACTUALUL PLAN cincinal pune un accent deosebit pe îmbunătățirea calității produselor. Arătînd că aceasta constituie o sarcină imperioasă a actualei etape, ea revenind tuturor unităților economice și organelor coordonatoare ale acestora, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia la Congresul al X-lea al partidului că **„ridicarea calității produselor, realizarea de produse cu caracteristici tehnico-economice superioare trebuie să constituie o preocupare de prim ordin, o sarcină de cea mai mare însemnătate a ministerelor și centralelor industriale, a organelor de stat și de partid, a unităților economice, a tuturor muncitorilor, tehnicienilor, inginerilor și specialiștilor din industria noastră socialistă“.**

Ridicarea calității produselor contribuie, nu numai la creșterea gradului de satisfacere a cerințelor consumului productiv și personal, ci și la mărirea eficienței economice.

Intensificarea relației de dependență: calitate — eficiență apare în mod deosebit în evidență în cazul utilizării mijloacelor de muncă de calitate superioară. Aici avem în vedere, atît elementele tehnico-economice („calitatea tehnică“), care vizează concepția constructivă, execuția tehnologică, parametrii funcționali, în strînsă legătură cu cheltuielile de producție la producător și cele efectuate în exploatare de către beneficiar, cît și aspectele comerciale ale calității („calitate comercială“), care sînt determinate de nivelul prețului, gama sortimentală, finisare, termenul de garanție, asistența tehnică prin „service“ etc. În legătură cu aceasta, K. Marx sublinia: „De calitatea mașinilor și uneltelor utilizate depinde dacă în procesul de producție o parte mai mare sau mai mică din materia primă folosită se transformă în deșeuri“.[1]) Este un lucru îndeobște cunoscut că, folosind mijloace de muncă moderne, prevăzute cu elemente de automatizare, se realizează o reducere a timpului de muncă al producătorului direct. Pe de altă parte, datorită indicilor superiori de exploatare, respectiv unui randament sporit de funcționare, menținerea mai îndelungată a caracteristicilor inițiale, reducerea consumurilor specifice de energie sau de materiale în procesul utilizării lor, prelungirea duratei dintre două reparații, reduc în ansamblu cheltuielile materiale corespunzătoare unui produs. Totodată, mijloacele de muncă perfecționate contribuie la îmbunătățirea parametrilor tehnico-economici ai noilor produse fabricate, la valorificarea superioară a resurselor naturale, reducerea cheltuielilor de producție influențînd creșterea productivității muncii în general.

În aceeași direcție se înscriu și realizările obținute în îmbunătățirea calității materiilor prime care, de asemenea, influențează creșterea productivității muncii, mai ales prin perfecționarea caracteristicilor noilor produse. De pildă, fonta de calitate constituie o condiție sine qua non pentru obținerea oțelurilor superioare, rezistente la solicitări mecanice, termice și chimice. Acestea, la rîndul lor, în virtutea efectului propagat, creează posibilitatea construirii unor mașini și utilaje cu performanțe ridicate, greutate specifică mică, ceea ce, evident, se reflectă în mod favorabil asupra calității produselor fabricate cu ajutorul lor. În ceea ce privește ridicarea calității obiectelor de consum, aceasta permite ca unui consum de muncă socială dat, să-i corespundă o acoperire proporțional sporită a necesităților, echivalînd în cele din urmă cu o creștere a productivității muncii.

În acest context, opțiunile pentru o eficiență economică ridicată a întregii noastre activități reclamă ca sporirea productivității muncii să fie judecată nu numai sub aspect cantitativ, ci și din punctul de vedere al creșterii calității produselor, deoarece efectele negative ce se pot manifesta ca urmare a calității necorespunzătoare, diminuează eficiența muncii sociale, determinînd alocarea unui timp de muncă suplimentar pentru acoperirea nevoilor societății.

ACTUALA etapă, în care se desfășoară cu intensitate crescîndă diversificarea producției și crește complexitatea ei, cînd progresele științei și tehnicii impun perfecționarea continuă a tehnologiei de fabricație și influențează hotărîtor însăși structura producției, apare necesitatea imperioasă a ridicării nu numai a nivelului productivității muncii, ci și a calității produselor care capătă semnificații cu totul deosebite, reprezentînd un atribut al civilizației moderne, o condiție esențială pentru creșterea eficienței activității economice, satisfacerea cerințelor sporite ale producției și consumului, creșterea nivelului de trai al populației.

Relația dintre calitatea produselor și eficiența economică se degajă din însuși caracterul complex și dinamic al calității, care exprimă totalitatea proprietăților pe care le posedă un produs. De asemenea, sporirea eficienței economice, satisfacerea la un nivel superior a necesităților societății presupune un grad înalt de înnobilare a resurselor materiale și de muncă, concretizat în produse de tehnicitate ridicată, în concordanță cu progresul tehnico-științific contemporan. Dar influența nivelului calitativ al produselor—mijloace de producție sau bunuri

prof. dr. H. FALCON
conf. dr. D. REBUȘAPCĂ

(Continuare în pag. 12)

1) K. Marx „Capitalul“ vol. III, partea I, a Ed. politică 1956, pag. 116.

UN SISTEM UNITAR DE PROGRAMARE A EXECUTĂRII LUCRĂRILOR AGRICOLE

ATRIBUȚII – S.M.A.				ATRIBUȚII – C.A.P.					DENUMIREA MĂSURII SAU DOCUMENTULUI	PERIODICITATE	REGLEMENTĂRI									
DIRECTOR	INGINER ȘEF	ȘEF DE SECTOR	ECONOMIST ȘEF	PREȘEDINTE	INGINER ȘEF	ȘEF FERMĂ	CONTABIL ȘEF				1 ORDIN 516	2 PLAN DE MĂSURI CAMP. DE VARĂ	3 PROGRAM DE ACȚIUNI CAMP. DE TOAMNĂ I	4 INSTRUIRE S.M.A. CAMP. DE TOAMNĂ	5 PROGRAM DE ACȚIUNI CAMP. DE TOAMNĂ II	6 INSTRUIRE INGINER ȘEF C.A.P. – ORGAN C.A.P.	7 INSTRUIRE INGINER ȘEF C.A.P. – ORGAN SECT. MECANIZ.	8 ORDIN 2000	9 TELECART 25 CONG. 970	VARIANTA PROPUSĂ
□	○			□	○			1	FIȘA DE CALCULAȚIE A NECESARULUI DE LUCRĂRI PE CULTURI	ANUAL	D						D			5D
□	○			□	○			2	FIȘA DE CALCULAȚIE A NECESARULUI DE TRACTOARE ȘI MAȘINI AGRICOLE	ANUAL, LUNAR ȘI PE DECADĂ	D						D			6◖
□		○	○	□	○		○	3	CONTRACTUL DE LUCRĂRI S.M.A. – C.A.P.	ANUAL ȘI PE CAMPANII	D						D			7D
					○	○		4	PROGRAM DE PRODUCȚIE	ANUAL						X				–
					○	○		5	TEHNOLOGII PROPRII PE CULTURI ȘI SPECII	–						X	X			4D
⊘	⊘				○	○		6	INDICAȚII (PRECIZĂRI) TEHNOLOGICE	PE CAMPANII		X*	X*	X*	X*	X*	X*	X*	X*	X*
		•		□	○			7	COMANDA DE LUCRĂRI	OCAZIONAL	D						D			–
□	○			□•	○			8	FIȘA DE CALCUL A NECESARULUI DE LUCRĂRI PENTRU CAMPANIE	PE CAMPANII, DECADE ȘI SEMIDEC.	D	D	D**				D			–
					○			9	PLAN DE LUCRU PE CAMPANIE	PE CAMPANIE						X***				–
	○	○			○			10	BALANȚA LUCRĂRILOR MECANIZATE PE FIECARE CULTURĂ	PE CAMPANIE				D	D					–
					⊘	•		11	PLANUL DE DESFĂȘURARE AL CAMPANIEI (TOAMNĂ)	PE CAMPANIE				D***	D***					–
					○	○		12	PLAN DE LUCRU PE TRIMESTRU	TRIMESTRIAL						X				6◖•
					○	○		13	PLAN DE LUCRU PE LUNĂ (PROGRAM)	LUNAR						X				3D
					○	○		14	PLAN DE LUCRU PE DECADĂ (PROGRAM)	DECADAL						X				9D
		•		□	○	○	○	15	PROGRAM SĂPTĂMÎNAL	SĂPTĂMÎNAL	D	D	D	D	D	X	D			–
		○			○			16	PROGRAM DE LUCRU ZILNIC	ZILNIC		X		X		X				–
	⊘	⊘			⊘			17	ANALIZE ZILNICE	ZILNIC					X					–
					○	○		18	PLAN DE LUCRU PE CULTURI SAU PE GRUPE DE CULTURI	–						X****				–
⊘	⊘							19	PROGRAME DE LUCRU PENTRU PRINCIPALELE LUCRĂRI	PE CAMPANIE		D****	X							–
					○			20	ORDIN DE LUCRU PE FIECARE MECANIZATOR ȘI PARCELĂ	–								X	X	11D
⊘	⊘							21	SITUAȚIA SUPRAFEȚELOR PE CARE SE SEAMĂNĂ GRÎU	CAMPANIA DE TOAMNĂ			X	X						–
					○			22	DOSARUL GRÎULUI (CAIETUL) (AMPLASARE PE SOLE ȘI PARCELE)	CAMPANIA DE TOAMNĂ								X	X	2◖
⊘	⊘	⊘						23	ORGANIZAREA LUCRULUI ÎN PARCELĂ (DEPLASARE, MĂRIME, FLUX etc.)	CAMPANIA DE TOAMNĂ			X	X	X					12D
								24	TEHNOLOGII ORIENTATIVE (CADRU) PE MODULE	ANUAL										1◗
					○	○		25/22	AMPLASARE CULTURI (INCLUSIV ROTAȚIA)	ANUAL										2◗
○	○							26	FIȘA TEHNICĂ DE PREZENTARE S.M.A.	LA ÎNCEPUTUL ANULUI										3D
□	○	○			•	•		27/2,12	STABILIREA NECESARULUI DE UTILAJE ȘI EȘALONAREA LUI PE LUCRĂRI	ANUAL, TRIMESTRIAL, LUNAR, ZILNIC										6◗
□	○	○						28	PROGRAM DECADAL DE AFECTARE	DECADAL										10D

D DOCUMENT REGLEMENTAT ◖ DOCUMENT MODIFICAT PRIN VARIANTA PROPUSĂ ◗ DOCUMENT COMPLETAT PRIN VARIANTA PROPUSĂ X INDICAȚII GENERALE FĂRĂ DOCUMENT

CENTRALIZATOR					
SISTEM DE PROGRAMARE	VERIGI EXISTENTE	VERIGI PROPUSE	DIN CARE: EXISTENTE	DIN CARE: MODIFICATE	DIN CARE: NOI
NUMĂR	23	12	7	3	2

LEGENDĂ

○ EXECUTĂ □ CONTROLEAZĂ ȘI APROBĂ

⊘ NU SE INDICĂ FUNCȚIA CARE EXECUTĂ

● IA CUNOȘTINȚĂ

Diagrama de rutină comparativă. Programarea lucrărilor la C.A.P. și S.M.A.

***) Indicații tehnologice diverse pe culturi, campanii etc.**

****) I s-a schimbat denumirea în „program de lucru pe campanie".**

*****) La poziția 9 se indică numai defalcarea planului anual. La poziția 11 se indică un program concret pe campanie pentru C.A.P., dar s-a difuzat la I.N.A.**

******) La poziția 18 se indică la general defalcarea programelor pe campanii, lucrări și culturi. La poziția 19 se indică programe pe principalele lucrări pentru S.M.A. (campania de vară).**

HOTĂRÎRILE conducerii de partid și de stat, cu privire la îmbunătățirea conducerii, organizării și planificării agriculturii, pun în fața tuturor lucrătorilor din această importantă ramură a economiei naționale, sarcini complexe pentru creșterea conținutului calitativ al activității. Pe această linie, în cursul anului 1969 și 1970 au fost efectuate analize amănunțite ale principalelor domenii de activitate în sectorul mecanizării agriculturii, atît în întreprinderile pentru mecanizarea agriculturii cît și în cooperativele agricole de producție.

Pornind de la constatarea generală că majoritatea deficiențelor semnalate se datoresc insuficientei pregătiri a producției și mai ales lipsei unui sistem unitar C.A.P-S.M.A. de programare a executării lucrărilor agricole mecanizate, pe baza unor studii ample de organizare, s-a construit un sistem de planificare și programare a producției, care conține următoarele elemente de bază:

— îmbunătățirea metodologiei actuale de primire și defalcare a cifrelor de plan la C.A.P. și S.M.A.; fundamentarea planurilor de producție ale C.A.P. pe tehnologii de lucru, pe culturi și pe posibilitățile tehnice ale S.M.A.;

— fundamentarea planurilor de producție ale S.M.A. și secțiilor de mecanizare pe necesitățile precise ale C.A.P.-urilor deservite, concretizate în necesarul de lucrări mecanice pe culturi și contracte de lucrări;

— afectarea utilajelor pe secții și optimizarea treptată a parcului de tractoare și mașini agricole din S.M.A. pe baza necesităților C.A.P., folosind metoda potențialelor METRA de analiză a drumului critic;

— conducerea activității C.A.P. pe baza unor programe lunare de lucru, concretizate în grafic-rețea după metoda C.P.M.-calendaristic;

— reactualizarea lunară a afectării utilajelor la S.M.A. pe baza programelor lunare C.A.P. și efectuarea balanței capacitate-încărcare pentru utilajele S.M.A.;

— desfășurarea și conducerea operativă a activității pe baza unor programe decadale ale secțiilor de mecanizare și executarea lucrărilor mecanizate pe baza ordinelor de lucru emise individual, de fiecare mecanizator;

— raționalizarea sistemului informațional actual cu privire la evidența tehnică-operativă în S.M.A., simplificarea și reducerea circuitelor și proiectarea de noi documente îmbunătățite care să permită efectuarea unor analize economice precise și care în viitor să poată fi adaptate pentru prelucrarea mecanizată a datelor;

— îmbunătățirea structurii organizatorice actuale și stabilirea de atribuții și sarcini precise pentru personalul S.M.A. și C.A.P., care să ducă la funcționarea corespunzătoare a sistemului de programare propus.

Avantajele introducerii acestui sistem de programare constau, în principal, în realizarea concretă și detaliată a unei coordonări sistematice a activității C.A.P. și a secțiilor de mecanizare S.M.A., afectarea rațională a resurselor S.M.A. și C.A.P., coordonarea acestora și aplatizarea rațională a vîrfurilor de lucrări, în scopul realizării lor în termenele agrotehnice optime și a folosirii cît mai judicioase a mașinilor.

Existența unui instrument de conducere a activității — conducerea programelor — permite evaluarea calității muncii de conducere și stimulează dezvoltarea atribuțiilor de previziune și coordonare pentru conducătorii proceselor de producție din agricultură.

Un alt avantaj important constă în posibilitatea de generalizare a sistemului la nivelul întregii țări și creșterea exactității datelor culese din activitatea de producție.

EXPERIMENTAREA sistemului unitar de programare C.A.P. — S.M.A., s-a efectuat în toamna anului 1970 în mai multe unități din țară cu condiții diferite de lucru.

În cele două județe (Ilfov și Dolj), în care se află cooperativele agricole de producție și stațiunile pentru mecanizarea agriculturii, alese pentru experimentare, s-au organizat instruiri cu inginerii șefi ai C.A.P., șefii secțiilor de mecanizare și conducerile S.M.A. în cadrul cărora s-a prezentat sistemul, s-au făcut aplicații practice și s-au distribuit documentele necesare. Cu acest prilej a avut loc și o dezbatere cu specialiștii din producție, din care a rezultat oportunitatea sistematizării și concretizării metodelor de planificare și programare a lucrărilor agricole.

Domeniile în care experimentarea a arătat cu pregnanță oportunitatea introducerii sistemului propus sînt: planificarea lucrărilor mecanizate cu aplicarea tehnologiilor moderne și stabilirea rațională a necesarului de tractoare, mașini și instalații agricole; programarea curentă a executării lucrărilor mecanizate, în așa fel încît să se asigure la timp toate resursele necesare realizării lucrărilor la termenele optime și folosirea cît mai rațională a parcului de mașini.

Pe tot parcursul experimentării, pe lîngă verificarea practică a utilității măsurilor preconizate prin studii au mai reieșit următoarele concluzii: unitatea agricolă din țara noastră — de stat sau cooperatistă — trebuie privită ca un sistem cibernetic de producție, care are posibilitatea asigurării coordonate a resurselor, prin metode moderne de programare și care, în condițiile concentrării și profilării producției agricole și formării unor mari întreprinderi agricole comerciale, va trebui să-și dezvolte cu prioritate compartimentele de pregătire a producției (plan, profilare, tehnologii, programare, lansare, aprovizionare); necesitatea elaborării programelor de lucrări în mai multe variante (soluții predeterminate), folosind tehnici moderne de afectare a resurselor, care să permită adaptarea periodică a tehnologiei și programului optim de lucru, în funcție de condițiile biologice și tehnice la un moment dat: necesitatea raționalizării sistemului informațional de programare și urmărire a producției, care trebuie astfel proiectat încît să poată fi adaptat treptat pentru prelucrarea mecanizată a datelor.

ATÎT CU OCAZIA ANALIZEI rezultatelor experimentării, cît și pe parcurs, inginerii din C.A.P. au ridicat problema că în prezent există un număr prea mare de reglementări pe linia planificării și programării producției, dar că ele nu rezolvă complet și unitar problema și nu pun la dispoziția specialiștilor instrumente precise de lucru, care să poată fi utilizate și de secțiile de mecanizare S.M.A.

În sprijinul acestor opinii, în diagrama de mai sus sînt prezentate, comparativ, cîteva din principalele acte normative, instrucțiuni sau indicații date de către minister, în cursul anului 1970 pe linia planificării și programării producției în C.A.P. și S.M.A., precum și atribuțiile ce revin, în baza lor, specialiștilor și conducătorilor din aceste două categorii de unități.

Se poate observa cu ușurință că numărul mare de reglementări, precum și faptul că ele emană de la diverse departamente din cadrul ministerului și de pe diverse trepte ierarhice, a condus la unele suprapuneri și neconcordanțe, cu toate implicațiile negative ale acestora în activitatea unităților productive.

Pe ultima coloană a diagramei sînt consemnate verigile sistemului unitar de programare propus, ale cărui avantaje

ing. George PLEȘOIANU
Centrala întreprinderilor pentru mecanizarea agriculturii

(Continuare în pag. 12)

In industria construcţiilor de maşini

FORME STIMULATIVE DIFERENŢIATE DE COINTERESARE MATERIALĂ

IN condiţiile făuririi unei economii multilateral dezvoltate — baza ridicării continue a nivelului de trai al poporului — competenţa, calificarea, iniţiativa şi înalta responsabilitate socială capătă o importanţă primordială. De aceea, o dată cu creşterea conştiinţei socialiste şi a rolului stimulentelor morale, principiile şi elementele care stau la baza noului sistem de salarizare sînt orientate tocmai spre stimularea şi dezvoltarea acestor calităţi, ele asigurînd o legătură mai strînsă între nivelul cîştigurilor şi aportul fiecărui angajat la realizarea sarcinilor colectivului.

● Trepte şi gradaţii — în raport cu aptitudinile şi contribuţia adusă

ÎN ÎNTREPRINDERILE constructoare de maşini, experimentarea generalizată a noului sistem de salarizare a început la 1 ianuarie 1970. Superioritatea noului sistem se caracterizează, în primul rînd, **prin utilizarea treptelor de salarizare**, care permit o încadrare diferenţiată mai echitabilă a muncitorilor din aceeaşi categorie, bazată pe rezultatele obţinute în muncă şi calităţile personale ale fiecăruia. În acelaşi timp, prin trepte se poate asigura o salarizare corespunzătoare a muncitorilor cu vechime şi experienţă care, datorită naturii lucrărilor din sectorul în care lucrează, au posibilităţi reduse de promovare în categorie. De asemenea, **introducerea sistemului de gradaţii la personalul tehnico-administrativ** permite o mai bună diferenţiere a salariilor tarifare de încadrare ale celor ce ocupă astfel de posturi, în raport cu aptitudinile lor personale şi contribuţia ce o aduc la realizarea sarcinilor ce le revin.

Repartizarea procentuală a numărului de muncitori încadraţi pe trepte de salarizare şi a numărului de salariaţi tehnico-administrativ, încadraţi pe gradaţii, la data generalizării noului sistem de salarizare, este redată în tabelele nr. 1 şi 2.

Din tabelele nr. 1 şi 2 rezultă că **partea cea mai mare a angajaţilor au fost încadraţi în trepte şi gradaţii care asigură posibilitatea promovării lor în viitor, prin folosirea efectului stimulator al treptelor şi gradaţiilor.**

Criteriile prevăzute de noul sistem de salarizare cu privire la acordarea treptelor şi gradaţiilor, posibilitatea de reducere la jumătate a stagiului necesar pentru promovarea în treapta sau gradaţie la angajaţii care obţin în muncă rezultate deosebite în muncă, cît şi posibilitatea reducerii — în cazurile şi în condiţiile prevăzute de reglementările legale — a treptelor sau gradaţiilor, constituie un stimulent important de ridicare a nivelului de pregătire profesională, de mobilizare pentru obţinerea unor rezultate cantitative şi calitative mai bune în muncă, de întărire a disciplinei, de stabilitate a cadrelor şi diminuarea fluctuaţiei. **Demn de remarcat este faptul că plecările prin demisie, la cerere etc., au scăzut în 1970, faţă de 1969, cu 15%.**

Tabel nr. 1

Repartizarea pe trepte de salarizare a numărului de muncitori încadraţi pe reţeaua tarifară %

	Nivel de bază — 10%	Nivel de bază —5%	Nivel de bază	Treapta I	Treapta II	Treapta III
Total muncitori	0,4	1,1	31,0	29,5	23,8	14,2
Muncitori în acord	0,2	0,3	29,2	26,9	25,7	17,7
Muncitori în regie	0,7	2,4	34,1	33,7	20,8	8.3

Tabelul nr. 2

Repartizarea pe gradaţii de salarizare a numărului de personal tehnico-administrativ %

	Nivel de bază —10%	Nivel de bază —5%	Nivel de bază	Gradaţia I	Gradaţia II	Gradaţia III	Gradaţia IV	Gradaţia V	Gradaţia VI
Total personal	1,7	2,5	15,4	11,5	16.4	20,5	19,2	10,2	2,6
Personal de conducere cu gradaţii	2,5	3,6	9,8	11,3	18,9	24,9	22,1	6,5	0.4
Personal de de execuţie cu pregătire superioară	2,5	4,1	29,5	11,1	13,6	15,3	14,6	7,2	2,1
Personal de execuţie cu pregătire medie	1,5	2,1	11,2	10,3	15,1	21,0	21,6	13,5	3,7
Personal de execuţiţe cu pregătire elementară	0,7	1,9	16,6	18,9	26,8	22,7	10,9	1,3	0,2

● Drepturi, dar şi... răspunderi

REALIZAREA integrală a principiului cointeresării materiale, impune însă ca, **o dată cu recompensarea pentru rezultate cît mai bune în muncă, să acţioneze şi răspunderea materială a fiecărui salariat.** Ca urmare, o caracteristică a noului sistem de salarizare este aceea că mărimea salariului plătit este legată direct de realizarea sarcinilor de plan şi a sarcinilor proprii stabilite pentru locul de muncă. Prin stabilirea concretă a acestor sarcini se face din ce în ce mai simţită contribuţia fiecărui angajat la asigurarea condiţiilor desfăşurării corespunzătoare a procesului de producţie.

În toate întreprinderile coordonate de Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini, în centralele industriale şi în minister, acordarea integrală a salariilor la personalul tehnic-administrativ se face pe baza variantei cu un indicator cantitativ (producţia marfă vîndută şi încasată) şi un indicator calitativ (cheltuielile planificate la 1000 lei producţie-marfă fabricată sau beneficiul). **Acest element al sistemului de salarizare a asigurat realizarea, lună de lună, în anul 1970 şi sem. I.1971, a celor doi indicatori de către toate unităţile ministerului, cu foarte puţine şi rare excepţii.**

Graficul nr. 1

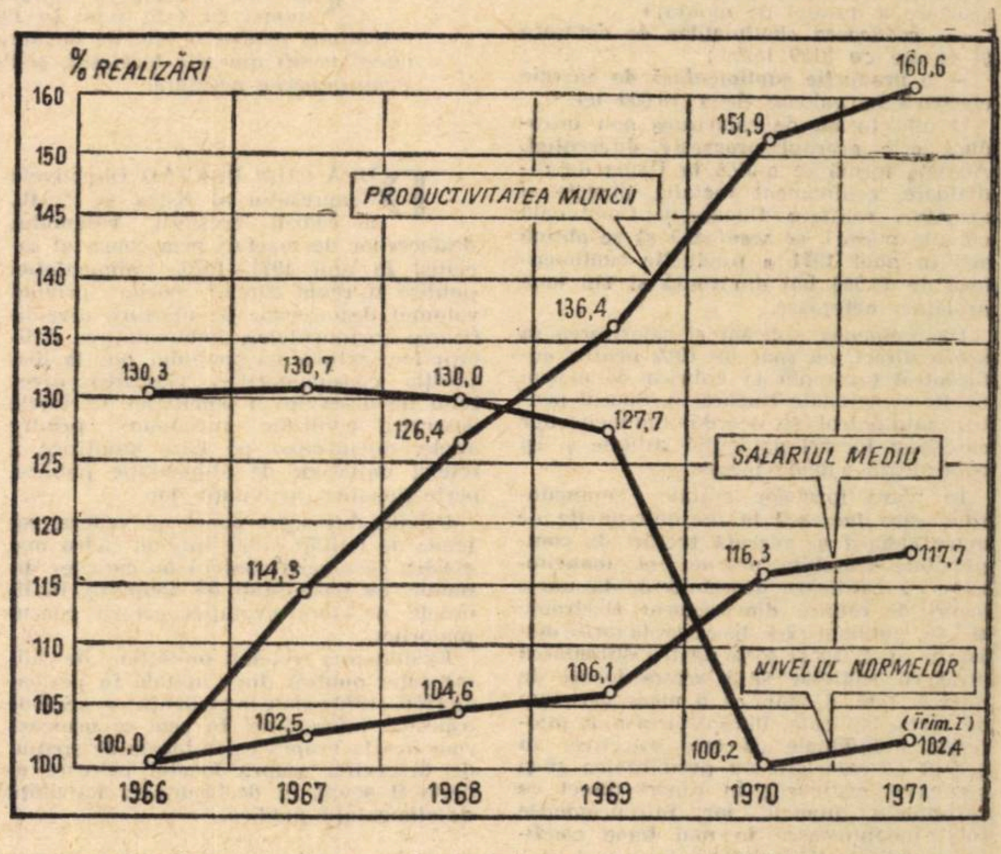

Corelaţia dintre nivelul normelor, salariul mediu, productivitatea muncii — 1966—1971

● Marea varietate de forme

O ALTĂ caracteristică importantă a noului sistem de salarizare aplicat în întreprinderile constructoare de maşini este şi aceea că el **conţine o mare varietate de forme, care permit, pe de o parte, realizarea unei corelaţii cît mai strînse între nivelul retribuţiei fiecăruia şi rezultatele cantitative şi calitative ale muncii sale, iar pe de altă parte, determină creşterea eficienţei economice pe ansamblul întreprinderilor.**

Dacă pînă la introducerea noului sistem de salarizare, în construcţia de maşini se aplicau, în general, numai formele de salarizare în acord direct (individual sau colectiv) şi în regie cu premii, după aplicarea noului sistem s-au introdus şi alte forme. Dintre acestea merită relevată **forma de salarizare în acord global** ce se aplică în secţiile de sculărie, modelărie şi autoutilare, precum şi la alte lucrări cum sînt montajul de hidroagregate, construcţii metalice, construcţii navale etc. Introducerea formei de salarizare în acord global a contribuit la realizarea şi depăşirea sarcinilor de plan, la creşterea gradului de încărcare a salariaţilor, la întărirea disciplinei tehnologice şi reducerea preţului de cost. Iată numai două exemple semnificative.

La Uzina „1 Mai"—Ploieşti s-a aplicat

ing. Traian SĂLĂJAN
director tehnic în Direcţia Generală de organizare şi control M.I.C.M.

⟶

acordul global la secția sculărie centrală, începînd cu 1 noiembrie 1970. Pînă la acea dată, secția îndeplinise sarcinile de plan în proporție de 100,9%, pentru ca pe întreg anul 1970, să realizeze 103,3%, iar **prețul de cost al orei—SDV pe lunile lucrate în acord global să fie cu 19% mai mic decît media pe lunile anterioare din acel an.** De asemenea, uzina de construcții de mașini-Reșița a introdus acordul global la formația de lucru care montează hidroagregatele de la Porțile de Fier. Aici lucrează în medie 60—100 muncitori și maiștri, care execută toate lucrările cuprinse în tehnologie. Datorită gabaritului mare al pieselor de montat, acestea nu se pot asambla în cadrul uzinei, iar la lucru în regie productivitatea este foarte scăzută. Astfel, la montajul hidrogeneratorului nr. 4 s-a lucrat peste 5 luni. Dintr-o analiză făcută, uzina a constatat că, dînd aceste lucrări în acord global, timpul de montaj ar putea fi redus la circa 3 luni pentru partea ce revine uzinei, obținîndu-se următoarea eficiență economică pentru fiecare zi de scurtare a duratei de montaj:

— **reducerea cheltuielilor de detașare și cazare cu** 3120 lei/zi;

— **o producție suplimentară de energie electrică în** valoare de 1 218 600 lei.

O altă formă de salarizare nou introdusă este **acordul progresiv diferențiat.** Această formă se aplică la Uzina de radiatoare, echipament metalic, obiecte și armături sanitare București. Combinată cu alte măsuri, **se scontează să se obțină aici în anul 1971 o producție suplimentară de 13 000 băi din fontă și 118 tone armături neferoase.**

De asemenea aplicăm și **salarizarea în acord direct, cu spor de 10% pentru autocontrol** (exemplu la Fabrica de mașini unelte și agregate București). Sporul pentru autocontrol se acordă muncitorilor care dau lucrări de înaltă calitate și își controlează singuri piesele.

În afara formelor arătate, **muncitorilor care lucrează la mașinile-unelte de mare gabarit și execută lucrări de complexitate deosebită, precum și muncitorilor cu calificare deosebită de la unele locuri de muncă din sectorul electronic** și de **automatizări li se acordă tarife majorate cu 5, 10 și 15% pentru stimularea atragerii cadrelor spre aceste locuri de muncă.** Iată, așadar, că o mare varietate de forme aplicate, îmbină armonios interesele individuale cu cele colective, în sensul că salariații au posibilitatea să-și sporească cîștigurile în raport direct cu rezultatele muncii, iar întreprinderile să-și îndeplinească în mai bune condițiuni indicatorii de plan.

● Norme și normative fundamentate științific

EXPERIMENTAREA generalizată a noului sistem de salarizare a fost precedată de **elaborarea normativelor de muncă, a normelor de muncă și normativelor de personal fundamentate științific, astfel încît ele să reflecte cît mai real consumul de muncă necesar executării fiecărei lucrări și operații în parte.** Fundamentarea documentată a normelor și normativelor, cu specificarea concretă a măsurilor tehnico-organizatorice ce trebuie luate în fiecare întreprindere, **au permis să se obțină o corelare mai bună între nivelul de realizare a normelor, a salariului mediu și a productivității muncii** — așa cum rezultă din graficul nr. 1

Neîndoielnic, că în întreprinderile noastre există încă posibilități de sporire a productivității muncii care pot fi puse în valoare. În acest sens, trebuie acționat mai intens pe linia utilizării din plin a timpului de lucru, folosirii mai bune a mașinilor și utilajelor, generalizării schimbului II și extinderii, acolo unde condițiile permit, a schimbului III.

APLICAREA cu fermitate a stimulării morale și materiale a celor ce muncesc, efectuarea controlului sistematic asupra muncii și consumului, potrivit principiului echității socialiste, contribuie nemijlocit la dezvoltarea disciplinei conștiente a muncii, antrenează participarea activă a tuturor celor ce muncesc la realizarea sarcinilor actualului cincinal, la obținerea unei eficiențe economice sporite în toate domeniile de activitate.

Poziția pe care o ocupă oamenii muncii în societatea noastră, aprecierea de care se bucură stimulează și dezvoltă larg inițiativa creatoare a maselor. Împletirea strînsă a stimulentelor materiale și morale constituie o trăsătură caracteristică societății socialiste. Această împletire a constituit și constituie factorul motrice al dezvoltării atitudinii conștiente față de muncă, al participării active a tuturor categoriilor de oameni ai muncii la traducerea în viață a sarcinilor pe care le pune partidul în actuala etapă de dezvoltare a economiei naționale.

ALIMENTAȚIA PUBLICĂ DIN CAPITALĂ — O SITUAȚIE CE POATE FI ÎMBUNĂTĂȚITĂ

ÎN DECENIUL trecut, numărul locuitorilor Capitalei a sporit cu 17 la sută, în timp ce suprafața sălilor de vînzare din unitățile T.A.P.L. numai cu 7 la sută. În 1970, reveneau numai opt locuri la masa de restaurant pentru o mie de bucureșteni, cărora li se adaugă zilnic mii de cetățeni veniți din alte localități, și turiști. Sporirea spațiului de deservire a devenit imperios necesară.

DUPĂ CUM PREVĂD Directivele Congresului al X-lea al P.C.R., în cadrul creșterii volumului desfacerilor de mărfuri prin comerțul socialist în anii 1971—1975, alimentației publice îi revin sarcini sporite privind volumul desfacerilor de mărfuri, diversificarea sortimentelor, îmbunătățirea calității lor, extinderea spațiului pus la dispoziția consumatorilor, ridicarea nivelului de deservire a populației. Cerințele deservirii civilizate presupun, printre altele, organizarea pe baze științifice a rețelei unităților de alimentație publică, perfecționarea activității lor.

Privită din acest punct de vedere, rețeaua de unități apare într-un cadru mai elastic, ceea ce îi conferă un caracter dinamic, cu posibilități de adaptare, în limitele necesare evoluției cererii consumatorilor.

Examinarea rețelei unităților de alimentație publică din Capitală în perioada 1966—1970 scoate în evidență o serie de aspecte interesante. În cele ce urmează vom insista asupra celor legate de spațiul de deservire, asupra locului pe care acesta îl ocupă în desfășurarea activității de alimentație publică.

În condițiile unui comerț modern, cînd se cere o armonizare între sporirea eficienței economice și eficiența socială, situația constatată reclamă luarea unor măsuri neîntîrziate, care să înlăture minusurile cu privire la spațiul de deservire. Bineînțeles, este necesar ca, în același timp, să se asigure și spațiul necesar pentru producția culinară.

Necesitatea presantă de lărgire a spațiului de deservire în cadrul T.A.P.L.-București este motivată prin însăși confruntarea situației existente cu prevederile normelor de organizare a rețelei comerciale, elaborate de M.C.I., care prevăd ca pentru un loc la masă, suprafața totală utilă să oscileze între 2,5—3 mp, din care spațiul ocupat de consumatori să reprezinte 1,3—1,5 mp. Chiar dacă aceste norme vizează perspectiva anului 1980, totuși suprafața totală utilă de numai circa 1,4 mp ce revine în prezent pe un loc la masă este cu totul nesatisfăcătoare, deoarece de-abia se atinge necesarul de spațiu ocupat de un consumator la masă, adică aproximativ 50% din suprafața utilă pe un loc la masă.

Constatînd că din acest punct de vedere s-au obținut unele realizări, trebuie menționat că în deceniul trecut numărul total de unități a înregistrat o creștere insignifiantă: de la 488 în anul 1961 la 491 în anul 1970, adică numai cu trei unități, ceea ce reprezintă mai puțin de 1%. După cum se știe, s-au înființat unele unități „gigant", fără să se țină seama în suficientă măsură de condițiile concrete de amplasare, în detrimentul creării unor unități de proporții mai scăzute, cu o capacitate optimă de producție și desfacere, mai intime, mai la îndemîna consumatorilor. Poate, tocmai de aceea, nu este întîmplător faptul că în dese cazuri are loc un fel de „du-te-vino" de la o unitate la alta în căutarea unui loc la masă.

Această situație este cu atît mai izbitoare, cu cît în cei zece ani amintiți, suprafața sălii de vînzare din unitățile aparținînd T.A.P.L.-București a crescut cu circa 7%, iar populația a înregistrat o creștere de circa 17% (în această perioadă au fost demolate o serie de localuri de alimentație publică).

Analiza în dinamică a spațiului de deservire, din cadrul T.A.P.L.-București în anii 1966—1970 evidențiază următoarea situație: în 1966 existau 40 222 m.p. iar în 1970 suprafața în sălile de vînzare crescuse la 41 867 mp, în vreme ce numărul de locuri scăzuse de la 31 120 în 1966 la 30 924 în 1970.

Se constată, așa dar, pe de o parte, că suprafața sălilor de vînzare înregistrează o creștere, iar pe de altă parte, că numărul locurilor la masă înregistrează o scădere.

EXAMINAREA spațiului de deservire din rețeaua subordonată T.A.P.L.-București, a evoluției acestuia, conduce și la alte aprecieri. Astfel, se impune atenției corelația dintre desfacerile medii pe unitate, pe mp sală de vînzare, pe loc la masă.

Din comparația indicatorilor respectivi înregistrați în anul 1970, față de anul 1966, rezultă că desfacerile medii pe unitate au crescut cu 3%, cele pe mp cu 26% și cele pe loc la masă cu 34%. Creșterea într-un ritm sensibil mai mare a desfacerilor medii pe mp și îndeosebi pe loc la masă, în comparație cu desfacerile medii pe unitate, demonstrează o dată în plus că e o adevărată „precipitare" în ce privește solicitarea locurilor la mese. Nici nu putea să fie altfel, din moment ce numărul locurilor la masă scade în anul 1970 față de anul 1966, în raport cu numărul consumatorilor.

Din confruntarea rezultatelor reale cu necesarul de locuri la mese prevăzut de actele normative în vigoare, se desprinde concluzia netă că spațiul aferent activității de alimentație publică este insuficient. Față de 20—40 locuri la mese prevăzute pentru 1000 de locuitori, exista în realitate 7—8 locuri la mese la 1000 locuitori.

Totodată, este de remarcat și faptul că în București se perindă zilnic un număr apreciabil de cetățeni din localitățile învecinate sau mai îndepărtate din țară, precum și un număr crescînd de turiști din țară și străinătate. Ca urmare, se creează un plus de cerințe, a căror frecvență se plasează peste media la care unitățile de alimentație publică trebuie să răspundă în condițiile unei deserviri ridicate din punct de vedere calitativ.

CONSTATĂRILE făcute cu privire la situația rețelei din cadrul T.A.P.L.-București converg, după cum bine a reieșit, către concluzia necesității de a spori spațiul de deservire, în funcție de nevoile de consum actuale și de perspectivă. În acest context, sugerăm cîteva căi care pot fi folosite, cu eficiență, pentru lărgirea spațiului de deservire în alimentația publică.

Una dintre căi constă în valorificarea mai bună a spațiului existent. De exemplu, în măsura în care există unele încăperi în cadrul anumitor unități de alimentație publică și configurația lor în planul acestor unități permite încorporarea în spațiul de deservire, este indicat să se acționeze în mod operativ; în asemenea cazuri, se impune o amenajare corespunzătoare, asigurîndu-se totodată o funcționalitate normală a unităților.

De o deosebită actualitate este soluționarea unei mai vechi probleme, și anume, redarea activității comerciale, inclusiv celei de alimentație publică, a tuturor localurilor care altădată au fost folosite în acest scop, ceea ce ar înlesni și diversificarea rețelei. În general, vechile localuri fiind de dimensiuni mici și mijlocii se creează largi posibilități de înființare și amenajare a unor unități de alimentație publică adecvate în mai mare măsură cererii și gusturilor consumatorilor, cu o notă proprie mai distinctă.

Acțiunea de reprofilare a unor unități de alimentație publică constituie, de asemenea, o cale de sporire a spațiului de deservire, prin faptul că în profilul rețelei pot să apară astfel mai multe unități solicitate constant de populație și în cadrul cărora normele de suprafață pe un loc de masă pentru sălile de consumație și anexe sînt ceva mai scăzute (de exemplu, într-un restaurant, suprafața utilă pentru un loc la masă este de 3,06—3,16 mp din care cea ocupată de consumator este de 1,60—1,70 mp, iar într-o unitate „Expres" de 2,54—2,74 mp și respectiv 1,20—1,40 mp).

În funcție de condițiile concrete, o cale de sporire a spațiului de deservire o poate constitui și o reprofilarea mai judicioasă a unităților din întreprinderile de alimentație publică și chiar între acestea și alte întreprinderi comerciale cu amănuntul. Evident, o astfel de acțiune presupune o atentă analiză din punct de vedere al eficienței sociale și economice.

Printre căile de sporire a spațiului de deservire în rețeaua de alimentație publică, se evidențiază, după cum este și firesc, și organizarea de unități în localuri nou construite (de obicei la parterul blocurilor de locuințe, sau, în cazuri bine justificate, chiar în localuri independente).

Mai există și posibilitatea deschiderii unor unități în cadrul unor noi construcții hoteliere, sau amenajarea de spații de alimentație publică în cadrul unor unități hoteliere existente. Dezvoltarea susținută a turismului presupune nu numai un spațiu de cazare corespunzător, dar și unul care să permită servirea mesei în bune condiții, practica în acest domeniu, pe plan mondial, demonstrînd oportunitatea și necesitatea dezvoltării armonioase a spațiului destinat servirii mesei și a celui de cazare.

dr. Ion PĂUNESCU
lector A.S.E.

PUNCTE DE VEDERE

ÎN ACTIVITATEA I. A. S.

ÎNTĂRIREA CONTROLULUI PREVENTIV PRIN CREDIT

LA întreprinderile agricole de stat, controlul bancar are mai mult caracterul unui control ulterior. Creditarea prin contul curent a deplasat în mare măsură controlul de la bancă la întreprindere. Pe lîngă avantajul că s-a imprimat relațiilor dintre bancă și întreprindere mai multă elasticitate și suplețe și s-a apropiat munca inspectorilor de problemele producției, aceasta tehnică a îngustat însă posibilitățile de control la ghișeu, înainte de acordarea creditelor.

Cu toate acestea, există încă, după părerea noastră, mijloace și posibilități de exercitare a unui control preventiv, care pot fi evidențiate pe baza schemei alăturate.

Din această schemă rezultă că prima fază — întocmirea contractelor economice, — inspectorii băncii au posibilitatea de a urmări, înainte de întocmirea planului de către întreprinderile agricole de stat, modul în care se asigură necesarul de materii și materiale. Urmărind respectarea de către părțile contractante a disciplinei de plan, atît în faza de întocmire a contractelor cît și în cea de executare a stipulațiunilor contracturale, precum și aplicarea cu fermitate și exigență a sancțiunilor pentru abaterile de la disciplina contractuală și de decontări, inspectorii băncii pot aduce o contribuție însemnată la îmbunătățirea procesului de aprovizionare tehnico-materială și la prevenirea imobilizărilor de fonduri în stocuri excedentare sau inutile.

În ultimii ani, aparatul de control bancar a fost îndrumat tot mai mult să participe la dezbaterea în întreprinderi a sarcinilor de plan. Bazată pe cunoașterea profundă a unor fenomene care au caracterizat activitatea întreprinderilor în perioada expirată și a resurselor de care dispuneau acestea, majoritatea inspectorilor a putut aduce o contribuție însemnată la stabilirea unor indicatori de plan cît mai apropiați de posibilitățile existente. De asmenea, ei au fost în măsură să combată, acolo unde a fost cazul, formarea unor rezerve menite să favorizeze îndeplinirea fără efort a sarcinilor și o retribuire necuvenită a muncii.

Cu prilejul întocmirii trimestriale a celor două planuri ale băncii de credite și de casă, se pot în primul rînd depista și preveni unele fenomente negative ce pot apărea în cursul anului, ca și factorii care ar provoca nerealizări sau decalări în îndeplinirea sarcinilor de plan de către întreprinderile și organizațiile economice. Este însă necesară exercitarea unui control mai organizat și mai exigent și la ghișeele băncii, ceea ce după părerea noastră, cere o colaborare mai strînsă și permanentă între aparatul operativ și aparatul de control. **Deoarece posibilitățile de control ale aparatului de ghișeu în ceea ce privește conținutul economic al plăților sînt mai restrînse din cauza timpului prevăzut pentru efectuarea operațiunilor în bancă, credem necesar ca șefii serviciilor de creditare și chiar inspectorii, prin rotație, să asigure permanența controlului la ghișeu alături de controlorii din grupele și brigăzile operative.** Asistînd zilnic la trierea corespondenței, aceștia pot depista unele aprovizionări neraționale, cheltuieli neeconomicoase și pot lua măsuri de prevenire a plăților. Acest control preventiv apare cu atît mai necesar cu cît, în condițiile creditării prin cont curent, plățile efectuate prin acest cont, atunci cînd există sold debitor, reprezintă credite acordate de bancă.

Colaborarea dintre inspectori și aparatul operativ ar trebui să ducă la **formarea unor adevărate cupluri de control.** În acest scop, ar fi indicat ca, pe cît posibil, conturile unităților controlate de același inspector să fie repartizate la un singur control de ghișeu, care să-i sesizeze la nevoie unele aspecte negative din activitatea întreprinderilor ce pot fi desprinse pe baza operațiunilor din bancă. Organizarea unor consfătuiri periodice în comun ar oferi salariaților care exercită controlul la ghișeu posibilitatea să realizeze un valoros schimb de experiență, care ar fi de natură să sporească eficiența controlului bancar pe ansamblul său.

Controlul pe teren exercitat prin inspectorul băncii permite, de asemenea, sesizarea și oprirea înainte de a se consuma a unor fenomene negative. Aceasta, deoarece, el se caracterizează prin permanență și continuitate. Faptul că inspectatorilor le sînt repartizate întreprinderi la care se deplasează, în unele cazuri, aproape zilnic le oferă mari posibilități de a depista la timp fenomenele negative.

Accentuarea laturii preventive a controlului pe teren poate fi asigurată și prin utilizarea în mai mare măsură a evidențelor băncii. Pe lîngă colaborarea permanentă a inspectorilor cu aparatul operativ, de mare folos este urmărirea rulajului plăților și a nivelului soldurilor conturilor din bancă, a existenței cererilor de amînare sau de refuz a plăților și a altor documente a căror cunoaștere la timp poate asigura exercitarea unui control preventiv. De aceea, **drumul inspectorului care se deplasează pe teren ar trebui să treacă totdeauna pe la resortul operativ al unităților bancare.** În acest fel, controlul pe teren va deveni tot mai mult o continuare a controlului preventiv la ghișeu.

Cunoscînd că o mare parte din stocurile de materii și materiale (semințele, furajele de natură agricolă, materiile prime, îngrășămintele naturale) se obțin din producție proprie, controlul cu privire la formarea acestora nu se poate efectua decît în cadrul întreprinderii, la fermele producătoare și, îndeosebi, la cele consumatoare.

Posibilitățile de exercitare a controlului preventiv cu ajutorul contului curent sînt, în prezent, destul de limitate deoarece în debitul acestuia se înregistrează toate plățile, atît pentru aprovizionări cît și celelalte plăți referitoare la salarii, amortismente, diferite prestări efectuate de terți etc. Singura pîrghie de control cu privire la încadrarea acestora în prevederile de plan o constituie limita de creditare care acționează doar la sfîrșitul trimestrului și numai asupra soldului contului curent. Întrucît acest sold constituie o rezultantă a plăților din debit și încasărilor din credit, pot exista cazuri în care depășirea încasărilor să acopere o depășire a plăților. Dacă pentru efectuarea unor plăți mai importante, ca salarii și amortismente, controlul bancar acționează și pe calea altor pîrghii decît aceea a creditului, în cazul aprovizionărilor nu se exercită un astfel de control prealabil, ceea ce face ca unele aprovizionări neraționale, peste necesar, să treacă neobservate, plățile respective pierzîndu-se în masa tuturor plăților din debitul contului curent. Astfel de aprovizionări se constată numai după ce s-au efectuat, la controlul ulterior.

Necesitatea exercitării unui control preventiv mai cuprinzător asupra acestor plăți este determinată și de ponderea însemnată pe care ele o au în totalul plăților ce se efectuează prin contul curent. Din analiza pe care am efectuat-o la întreprinderile agricole de stat cu cont la sucursala Băncii pentru Agricultură și Industrie Alimentară a județului Dolj, pentru primele trei trimestre ale anului 1970, acest aspect se înfățișează astfel:

Denumirea I.A.S.	% din totalul plăților		
	Trim. I	Trim. II	Trim. III
— Breasta	30	20	39
— Craiova	74	76	73
— Avicola	36	70	50
— Filiași	43	35	42
— Goiești	41	47	44
— Robănești	40	56	40
— Sadova	24	28	35
— Segarcea	45	59	64

Ponderea plăților pentru aprovizionări din totalul plăților efectuate prin contul curent în cele trei trimestre diferă de la o întreprindere la alta în funcție de profilul de activitate. Întreprinderile cu un sector zootehnic mai dezvoltat, cum sînt Craiova, Avicola și Segarcea, tributare fabricilor de furaje combinate sau altor întreprinderi agricole de stat de la care se aprovizionează cu o parte din furajele necesare, prezintă o pondere mai mare a plăților pentru aprovizionări care depășește, în general, 50% din totalul plăților prin contul de la bancă. La alte trei întreprinderi (Filiași, Goiești și Robănești), ponderea plăților pentru aprovizionări se află în majoritatea cazurilor peste 40%.

Dat fiind profilul de activitate divers al celor opt întreprinderi agricole de stat, care se suprapune în general pe profilul structurii întregii rețele de unități, (agricol, zootehnic în regim gospodăresc și industrial, viticol etc.) și faptul că s-a analizat situația din trei trimestre, în care influența condițiilor specifice producției agricole acționează diferit asupra procesului de aprovizionare tehnico-materială, exemplele luate pot căpăta, după părerea noastră, un caracter de generalizare.

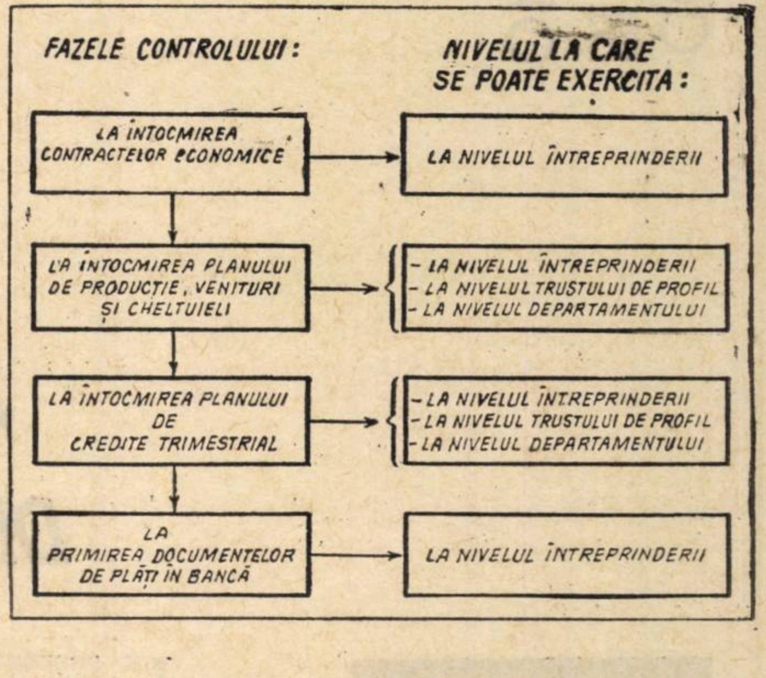

Fazele desfășurării controlului preventiv prin credit la I.A.S.

În scopul întăririi controlului preventiv cu privire la aprovizionări, propunem ca întreprinderile să arate la începutul trimestrului, o dată cu stabilirea limitei de creditare, ce aprovizionări au de efectuat în cursul trimestrului, potrivit contractelor încheiate cu furnizorii și a graficelor de livrare. Pentru a se putea urmări încadrarea plăților pentru aprovizionări din cursul trimestrului în cifra de plan comunicată, propunem două variante:

a) Înregistrarea plăților pentru aprovizionări în contul curent să se facă pe o **fișă separată.** Această fișă ar urma să cuprindă numai un rulaj debitor și să fie intitulată convențional „Fișa I", iar a doua fișă, denumită tot convențional „Fișa II", ar cuprinde soldul inițial, rulajul celorlalte plăți și soldul final, care va fi influențat la sfîrșitul zilei operative cu sumele debitoare din prima fișă. Prin confruntarea periodică a rulajului plăților înregistrate în fișa separată a aprovizionărilor cu suma planificată pentru aprovizionări, comunicată de întreprindere la începutul trimestrului, se poate stabili din bancă modul cum se realizează planul de aprovizionări și ce tendințe apar în această privință.

De această posibilitate de control poate beneficia nu numai inspectorul băncii, ci și resortul financiar — contabil din întreprindere care, primind un extras de cont separat pentru „Fișa I", poate exercita mai eficient controlul financiar preventiv în acest domeniu de activitate al întreprinderii.

Prin adoptarea sistemului propus **nu se mărește volumul de muncă,** efectuîndu-se același număr de înregistrări în fișe separate. Posibilitățile de aplicare în practică a acestei propuneri au fost analizate la serviciul contabilității al sucursalei Băncii pentru Agricultură și Industria Alimentară a județului Brăila. În acest scop, operațiunile din ziua de 5 martie 1971 efectuate de bancă pentru întreprinderea agricolă de stat Urleasca au fost înregistrate în condițiile propunerii. Înregistrările s-au făcut pe fișele de cont analitic în uz la unitățile băncii, cu ajutorul mașinilor de contabilizat folosite în prezent. (Ascota KB4 și Astra).

b) În a doua variantă s-ar păstra sistemul actual de folosire pentru contul curent a unei singure fișe de cont analitic. Operațiunile privind aprovizionările ar urma să fie codificate, cifra de cod (de exemplu 1 sau 2) trecîndu-se în coloana „Nr. contului corespondent și numărul documentului" din fișa de cont analitic, după numărul documentului de plată.

Prin aceasta se dă posibilitatea inspectorului care verifică întreprinderea să extragă, cu ajutorul unei mașini de adunat, sumele corespunzătoare cifrei de cod înregistrate în debitul fișei.

Dacă se are în vedere că o întreprindere destul de importantă ca I.A.S. Urleasca are în medie zilnic circa 10 plăți pentru aprovizionări, adunarea sumelor respective nu l-ar solicita pe inspector în prea mare măsură, cunoscînd și faptul că, în condițiile actuale de comasare a întreprinderilor agricole de stat, fiecare inspector are în control un număr redus de întreprinderi.

Căile de accentuare a laturei preventive a controlului prin credit nu se epuizează prin aceste propuneri. Ele au, de asemenea, un caracter de generalizare, putînd fi aplicate la toate întreprinderile creditate prin cont curent.

C. GRIGORESCU

TELEX

● **Noul port Orșova.** — A fost racordat la traficul navigabil industrial noul port Orșova. Danele sale sînt dotate cu instalații moderne ce permit efectuarea complet mecanizată a operațiilor de încărcare și descărcare a mărfurilor. Timpul de staționare a navelor este cu peste 50% mai mic comparativ cu cel înregistrat în vechiul port, iar traficul întrece de peste trei ori pe cel anterior.

● **Cadre de siderurgiști.** — La Tîrgoviște a început construcția unui modern complex școlar care va pregăti noi specialiști în domeniul siderurgiei. Un grup școlar asemănător este prevăzut a fi înființat și la noua unitate siderurgică din Tulcea. Programul de pregătire a cadrelor din Ministerul Metalurgiei prevede ca, în următorii cinci ani, să fie școlarizați și instruiți circa 46 000 muncitori și aproape 4 500 maiștri și tehnicieni, mare parte dintre aceștia urmînd să lucreze în Combinatul siderurgic de la Galați și la Întreprinderea siderurgică din Tîrgoviște aflată în construcție.

● **Acțiunea de autoutilare.** — Întreprinderea mecanică de utilaje din Medgidia a înființat, pe lîngă serviciul de organizare a producției, un compartiment de autoutilare. De la începutul anului, s-au realizat aici 56 de obiective, printre care instalații și dispozitive, mașini de rectificat, bancuri de rodaj pentru presa de balotat paie și remorca auto, macarale, dispozitive hidraulice și altele.

● **Noi izvoare minerale.** — În urma lucrărilor de prospecțiuni și forări întreprinse în ultimii ani în zona stațiunii Călimănești de specialiștii Institutului de balneofizioterapie din București, au fost captate noi izvoare minerale și termale în sectorul Căciulata, Cozia, Bivolari.

● **Construcții sociale și de deservire.** — În cadrul Uzinei mecanice — Timișoara, a fost dat în folosință un modern bloc alimentar, care cuprinde o cantină și alte anexe. De asemenea, a fost extins grupul social al uzinei prin darea în folosință a unui cămin cu 225 locuri pentru tinerii muncitori. Acestuia i se vor adăuga în curînd încă un cămin de aceeași capacitate și un liceu industrial.

PARTICULARITĂȚILE STUDIULUI PIEȚEI ÎN INDUSTRIA MAȘINILOR-UNELTE

VADEMECUM

Profesiografia

DENUMIREA unei profesiuni sau specialități nu numai că nu spune mare lucru, ci provoacă uneori confuzii, sau chiar asociații perimate. De aceea, definirea conținutului diverselor profesii se bucură de tot mai multă atenție din partea specialiștilor, luînd naștere o nouă disciplină științifică — profesiografia — pe care profesorul sovietic K. Platonov o definește ca fiind descrierea profesiunilor și specialităților din punct de vedere al cerințelor pe care acestea le manifestă față de om.

Rezultatul profesiografiei îl constituie **profesiogramele**: *descrierea sistemului de cerințe manifestate față de un om de o anumită profesie, specialitate. O parte componentă a profesiogramei este* **psihograma**: *o scurtă enumerare a aptitudinilor psihice ale omului.*

Țelurile *profesiografiei sînt diferite, dar cele mai importante și strîns legate între ele sînt trei:*

1. fundamentarea programelor de învățămînt;

2. asanarea condițiilor de igienă a muncii;

3. fundamentarea orientării în problemele profesionale, a unui sistem de consultații și a selecției profesionale.

Referindu-se **la principiile metodologice** *ale profesiografiei, Platonov indică următoarea schemă a analizei complexe a oricărei profesiuni:*

1) formularea însemnătății economice a profesiunilor;

2) caracterizarea sociologică și social-psihologică (prestigiul social al unei profesiuni, particularitățile colectivului, particularitățile relațiilor între indivizi);

3) caracterizarea pedagogică (enumerarea volumului de cunoștințe și deprinderi necesare pentru exercitarea cu succes a unei profesiuni, cu reliefarea acelora care determină măiestria profesională); tot aici intră durata de pregătire și perspectivele de afirmare a lucrătorului;

4) caracterizarea condițiilor de igienă a muncii (se indică îmbolnăvirile profesionale), enumerarea cerințelor fiziologice necesare omului și a contraindicațiilor medicale în profesia respectivă (un loc aparte ocupă munca femeii și adolescenților);

5) alcătuirea psihogramei.

MODALITĂȚI DIVERSIFICATE DE INVESTIGAȚII

ÎN PREZENTUL material încercăm să prezentăm cîteva considerațiuni asupra modului în care se recomandă să fie organizată activitatea de marketing în domeniul mașinilor-unelte.

Activitatea de marketing a unei firme producătoare și exportatoare de mașini-unelte trebuie să se desfășoare în spiritul conceptului de marketing general, valabil pentru orice produs industrial comercializat, dar are totuși și aspecte specifice derivate din unele particularități și anume: **circa trei pătrimi din mașinile-unelte comercializate merg direct la consumator, fără distribuitor intermediar, acesta însemnînd dialog direct producător-consumator; cumpărătorul este expert și cumpără pe baze raționale; este necesară o prezentare complexă a mașinii pentru ca beneficiarul să aibă o imagine clară asupra caracteristicilor și posibilităților acesteia; datorită evoluției rapide a progresului tehnic, ca și a altor factori, piața este foarte dinamică și trebuie studiată în dinamica sa.**

Activitatea de marketing pentru mașini-unelte trebuie să înceapă în primul rînd cu analiza produsului propriu în comparație cu produsele similare ale întreprinderilor concurente. Conform părerii curente, „vînzătorul trebuie să cunoască produsele concurenței tot atît de bine ca și pe cele proprii". Această activitate trebuie să continue cu: delimitarea zonei de piață și a consumatorului potențial; planificarea activității de marketing; cercetarea macroeconomică și de amănunt a pieței; elaborarea unei strategii de promovare a vînzărilor pe baza concluziilor cercetării de piață efectuate.

Ne vom opri mai pe larg asupra felului în care întreprinderile iau măsuri în urma analizei concluziilor cercetării de marketing, încercînd să găsească soluții pentru a contracara și elimina elementele care frînează vînzarea mașinilor fabricate.

Unul din subcapitolele tematicii unui studiu de marketing privind mașinile-unelte trebuie să analizeze frînele care apar în dezvoltarea vînzărilor pentru noile tipuri de mașini-unelte și sugestiile pentru depășirea lor. Aceste frîne pot fi împărțite în trei categorii: frîne psihologice, frîne tehnice, frîne financiare.

Analize detailate de marketing efectuate de mari întreprinderi care produc sau vînd mașini-unelte au ajuns la concluzia că beneficiarul ezită să cumpere mașini noi din motive de genul: costul mare al investiției inițiale depășește posibilitățile lui financiare; nu are siguranța unei încărcări suficiente a mașinii într-o perspectivă mai îndepărtată; nu este întotdeauna convins că, în condițiile unei exploatări de durată, noile mașini foarte complexe, vor da randamentul specificat în prospecte, pe baza căruia întocmește calculele de rentabilitate a investiției; pentru programul de fabricație propus are nevoie de anumite mașini speciale numai temporar, situație în care cumpărarea mașinii și neutilizarea ei în anumite perioade de timp constituie o variantă defavorabilă.

Una din soluțiile găsite de către vînzători pentru înlăturarea acestor rețineri ale cumpărătorului a fost aceea a **dezvoltării operațiunilor de leasing.**

Producătorii francezi de mașini-unelte au dezvoltat astfel pentru mașini complexe ca mașinile cu comandă-program o formă de leasing care reprezintă mai mult o soluție de comercializare decît o operație clasică de leasing și anume: producătorii sau întreprinderile care se ocupă cu vînzarea de astfel de mașini propun beneficiarilor pentru noile modele de mașini următoarea combinație: mașina este instalată la beneficiar și pusă în funcțiune; dacă după o perioadă de timp (cîteva luni) acesta constată că mașina a dat satisfacție, o cumpără. Dacă constată că, din contra, mașina nu este corespunzătoare, nu se potrivește specificului de producție respectiv, sau că, eventual, personalul de care dispune nu se acomodează cu mînuirea ei, o înapoiază, plătind numai chiria pe timpul în care a utilizat-o.

În acest mod vînzătorul înlătură complet o cauză psihologică care poate determina frînarea plasării mărfii sale și anume teama pe care o are cumpărătorul de a achiziționa o mașină scumpă, de la care nu este sigur că va putea obține randamentul scontat.

De altfel aceste aranjamente se soldează în marea majoritate a cazurilor cu cumpărarea mașinii.

Un alt exemplu este acela al firmelor engleze producătoare de mașini-unelte cu

I. DĂNESCU
șef de secție la I.N.S.C.I.N.

(Continuare în pag. 12)

DIN EXPERIENȚA ÎNTREPRINDERII „MAȘINEXPORT"

PIAȚA mondială a mașinilor-unelte se caracterizează în prezent printr-o creștere a numărului producătorilor și vînzătorilor, prin ascuțirea concurenței între diferite întreprinderi pentru pătrunderea pe o anumită piață, precum și a concurenței între producătorii autohtoni și cei străini. De asemenea, piața mașinilor unelte se resimte tot mai mult în urma măsurilor protecționiste adoptate într-o țară sau alta, menite să încurajeze dezvoltarea industriei naționale.

În aceste condiții, stabilirea unor strategii optime de vînzare și promovare a produselor este de neconceput în afara **studiului pieței** anterior fabricației și în măsură să orienteze fabricația de mașini unelte spre acele tipodimensiuni care corespund cerințelor pieței, în general și tendințelor ei, în special.

„Mașinexport" activează pe piața mașinilor unelte de circa 10 ani, astfel că se poate vorbi despre această întreprindere ca despre un „negustor" cu experiență.

Informațiile de piață care servesc strategiilor de vînzare, promovare și distribuție, elaborate de întreprinderea noastră precum și orientării de către minister, centrale și uzine. a producției pentru export sînt colectate, în principal, prin următoarele canale:

- studiile și rapoartele delegaților permanenți ai întreprinderii la agențiile economice ale țării noastre în străinătate;

- studiile și rapoartele delegaților temporari care, deplasați în țările importatoare, cu misiuni de contractare sau prospectare, pot surprinde aspecte care, centralizate și analizate, conduc la concluzii de esență.

- studiile conjuncturale prezentate periodic de firmele reprezentante ale „Mașinexport" pe diferite piețe, în virtutea contractului de reprezentanță, care stipulează informarea și prezentarea studiilor de piață, ca obligație contractuală a reprezentanților. De observat că informațiile procurate prin reprezentanții și agenții străini ai întreprinderii trebuie să fie corectate de eventuale tendințe și deformări legate de interesele economice ale acestor reprezentanți;

- un avantaj îl oferă în acest sens, rapoartele de piață obținute de la societățile mixte la care „Mașinexport" participă, întrucît prezența permanentă a directorilor români înlătură pericolul informațiilor eronate și tendențioase;

- o prețioasă sursă de informare, oferită de noua formulă de organizare, o constituie prezența în cadrul I.C.E. „Mașinexport" a serviciilor importatoare de mașini unelte, alături de serviciile exportatoare. Aceasta ne permite să fim, în același timp, vînzători și cumpărători și, în calitate de producători și vînzători, să ne folosim de informațiile și documentația pe care o primim în calitate de cumpărători. Este adevărat că mașinile unelte importate nu sînt întotdeauna similare și ușor comparabile cu cele exportate, însă, printr-o analiză tehnică efectuată temeinic se pot aplica corecțiile corespunzătoare. Această sursă devine din ce în ce mai importantă în viitor, cînd, pe baza licențelor importate, vom produce și exporta mașini pe care, în prezent, le importăm; avem astfel posibilitatea să cunoaștem, de acum, piața, concurența, prețul etc. Informații conjuncturale obținem în mod constant și din diferite publicații din țară sau străinătate, din materiale elaborate de instituții și organisme internaționale.

Un rol important în această activitate joacă Institutul pentru studierea conjuncturii economice internaționale, căruia, spre exemplu, uzina „Strungul"-Arad i-a comandat un studiu referitor la piața mondială a strungurilor, ce a fost de un folos real centralei.

M. BĂICUȘI
director general al I.C.E.
„Mașinexport"

(Continuare în pag. 15)

Centrul de calcul electronic al D.C.S. la cinci ani de existență

RESTRICȚII ECONOMICE ALE „PRODUSULUI" INFORMAȚIONAL

● Calculatorul trebuie să slujească deciziei, să îndeplinească calificativul de instrument al conducerii.
● Beneficiarul plătește serviciul adus de calculator, sau timpul de funcționare al acestuia?

RECENT, unitatea de prelucrare electronică din Centrul de calcul al Direcției Centrale de Statistică a împlinit cinci ani de la înființare. Ea a fost printre primele unități de calcul din țara noastră dotate cu echipament electronic de mare capacitate, obținind rezultate foarte bune în utilizarea lui. Se poate afirma deci că e dispune de o bogată experiență care ar putea fi valorificată și în construcția și exploatarea unităților de calcul ce iau naștere în prezent în număr mare în țara noastră.

Pornind de la acestea, am cules unele informații privind activitatea centrului și am avut o convorbire cu tovarășul Nicolae COSTAKE, **directorul centrului și tovarășii ing.** Vasile BIȚĂ **și ing.** Eugen STĂNESCU, **directori tehnici, din care publicăm unele extrase.**

● RED. — **O primă problemă pe care vă propunem s-o abordăm în cadrul discuției privește însuși „produsul", serviciul pe care-l aduce calculatorul. S-ar părea superflu să mai insistăm astăzi asupra acestei probleme. Dacă o facem este pentru că, cu toate eforturile de „sensibilizare" făcute pînă în prezent, nu toți „consumatorii" potențiali cunosc exact avantajele de care ar putea beneficia apelînd la serviciile calculatorului.**

E.S. — Din capul locului trebuie arătat că folosirea calculatoarelor trebuie să dea ceva nou, să conducă la obținerea unor elemente care pînă acum nu se obțineau. A executa, de exemplu, cu calculatorul electronic numai lucrări de evidență de salarii sau materiale pentru întreprinderi, lucrări care, oricum, se fac, fie prin mijloace manuale, fie prin mijloace mecanografice, nu reprezintă o folosire adecvată a calculatorului.

● RED.: **Care ar fi aceste elemente NOI?**

V.B. — Pe prim plan cred că trebuie pusă viteza de prelucrare și, deci, de informare a conducerii la diferite nivele. Calculatorul trebuie să slujească deciziei, să îndeplinească calificativul de instrument al conducerii.

N.C. — Pe lîngă viteza mult sporită, ce creează posibilitatea de a se executa un volum foarte mare de operații relativ simple, dar care cu alte mijloace nu se pot efectua în timp util, trebuie subliniată capacitatea de memorare care face ca diversele informații să acopere nevoile diferitelor servicii, să existe o informare corelată a compartimentelor organizației. De asemenea posibilitatea mai eficientă de a se face un control logic al informației primare, de a ridica calitatea informațiilor.

Sporirea vitezei de prelucrare și a capacității de memorare creează posibilitatea abordării unor probleme care altfel sînt imposibil de rezolvat, de exemplu, utilizarea modelelor economice și în special a prognozelor. Acestea sînt efecte care decurg din însușirile specifice ale calculatorului.

La ora actuală cel mai puternic mijloc de care dispune societatea pentru a acumula experiența colectivă este calculatorul electronic. Nu mă refer numai la acumularea de date, ci și la faptul că procedeele de calcul se acumulează în biblioteci de programe. Deci posibilitatea de a utiliza ce a făcut altcineva.

În sfîrșit, calculatorul impune necesitatea de a programa, de a spune foarte precis ce trebuie făcut și uneori numai această analiză poate conduce la economii însemnate de resurse materiale, umane, bănești.

Dacă ne referim la utilizarea calculatorului în procesul conducerii, sintetizînd, am putea face următoarele precizări:

1) Calculatorul nu produce o modificare principială în procesul conducerii, în atribuțiile acesteia, așa cum sînt tentați să susțină unii (informaticieni) și să creadă alții (cadre de conducere): și cu el și fără el, conducerea trebuie să planifice (să-și elaboreze obiectivele și strategia) să organizeze (să distribuie atribuțiile între membrii organizației) să antreneze (să motiveze acțiunile oamenilor) să controleze. Acestor activități li se îmbunătățesc mult doar conținutul lor calitativ.

2) În comparație cu calculul manual și mecanografic, calculul electronic aduce în plus:

a) o sporire a vitezei de prelucrare a informațiilor; timpul scurs între momentul producerii diferitelor evenimente din interiorul și din afara întreprinderii și momentul luării deciziei, al hotărîrii acțiunii de răspuns a factorilor de decizie la aceste evenimente este mai scurt;

b) o creștere a gradului de veridicitate a informațiilor prelucrate: posibilitatea de deformare a adevărului în procesul prelucrării se micșorează; deciziile și, de aici, acțiunile de răspuns sînt mai adecvate evenimentelor reale; la acestea contribuie și modelarea și simularea, care nu înseamnă nimic altceva decît definirea riguroasă a acțiunilor intenționate și verificarea nonexperimentală a consecințelor lor posibile.

● RED. — **După cum știți, revista noastră a pus pe larg coloanele sale la dispoziția specialiștilor pentru a-și exprima opiniile asupra modului cum trebuie concepută și realizată dotarea economiei naționale cu echipament de prelucrare automată a datelor. Care este părerea dv. în această problemă?**

N.C. — După părerea mea, fără a neglija problemele privind fabricația și repartizarea utilajelor de calcul, atenția trebuie să se concentreze mai mult în direcția utilizării calculatoarelor electronice, respectiv a elaborării schemei generale și a proiectului tehnic al sistemului național, a graficului P.E.R.T. de realizare a acestui sistem. Evident, nu poți să prevezi, de la început, totul. Planul se îmbunătățește treptat.

În al doilea rînd, cred că în etapa actuală trebuie să se accentueze dezvoltarea aplicațiilor în unitățile economice, aceasta fiind modalitatea cea mai rapidă pentru obținerea de soluții generalizabile, care să stea apoi la baza activității centrelor de calcul.

Faptul verificat, că costul pe unitate de capacitate scade mai mult de cît proporțional cu capacitatea totală a echipamentului constituie un argument pentru dotarea și cu echipamente de mare capacitate care să poată deservi mai multe unități economice inclusiv în acces multiplu. Fără a scăpa din vedere oportunitatea dotării unor mari unități economice cu echipament propriu, atunci cînd aceasta se justifică, trebuie să recunoaștem că viitorul aparține și capacităților mari de calcul.

● RED. — **În aceste condiții capătă o importanță deosebită relațiile dintre centrele și unitățile deservite. Cum trebuie să fie acestea organizate, după opinia dv., pentru a se obține maximum de eficiență in utilizarea echipamentului?**

N. C. — Cu excepția unor aplicații la nivelul conducerii economiei naționale — planificare, statistică etc. — relațiile între centrele de calcul și unitățile economice trebuie concepute pe baze economice, contractuale. Criteriul eficienței activității centrului trebuie să fie capacitatea de a vinde servicii (informații) pe baza cărora să se ia decizii la nivel micro și macroeconomic.

În dezvoltarea relațiilor între centrele de calcul și unitățile economice trebuie să avem în vedere în continuare cîteva coordonate.

Prima este aceea a detalierii unui plan coordonat național care să fixeze priorități, mijloace și obiective. Din punct de vedere al centrelor, se pune problema dezvoltării de aplicații standard, a preocupării lor de a-și spori productivitatea, și de a veni cu soluții deja verificate. Aceasta înseamnă dezvoltarea de biblioteci de programe puternice, generalizarea experienței bune, intensificarea schimbului de informații dintre centre.

O altă coordonată este aceea ca unitățile economice deservite să aibă specialiști pentru a face efortul de culegere de date, de adaptare a sistemului informațional și a organizării la condițiile prelucrării electronice. Toate aceste trei coordonate se concentrează de fapt într-una singură: pregătirea de specialiști, nu exclusiv la școală, ci și în practică.

V. B. — De observat că așa cum este practicat în prezent sistemul de contracte, unitățile economice plătesc nu serviciul adus de centrul de calcul, ci timpul de funcționare al calculatorului. Acest sistem de plată nu este după părerea mea cel mai eficient. Ar trebui să se studieze posibilitățile de a fixa tarife pe aplicații standard în momentul în care prelucrarea electronică a informației devine suficient de generalizată.

E.S. — De nuanță comică, dar totuși reală, este că o întreprindere ne-a cerut să-i vindem trei ore calculator pe zi, indiferent dacă-l va utiliza sau nu. Ei erau dispuși să plătească!!!

● **RED. — Se discută mult despre perioada de implementare a calculatorului. La dv. această perioadă a fost relativ scurtă. Ați vrea să schițați factorii de care depinde accelararea procesului de introducere a calculatorului?**

V. B. — Trebuie avut în vedere în primul rînd cunoașterea, pregătirea problemelor ce urmează a fi rezolvate cu calculatorul. Aceste lucrări pregătitoare, care necesită mari eforturi, pot fi și trebuie demarate din timp, cu 1—2 ani înaintea sosirii calculatorului. Deși nu dispuneam de calculator, noi avem o mare parte de programe elaborate experimentate pe calculatoare de același tip, ceea ce ne-a permis ca în cîteva luni, să trecem în trei schimburi de funcționare a calculatorului.

Convorbire consemnată de
Constantin COJOCARU

(Continuare în pag. 19)

Nicolae COSTAKE: — Viitorul aparține și capacităților mari de calcul

Vasile BIȚĂ: — În primul rînd cunoașterea, pregătirea problemelor...

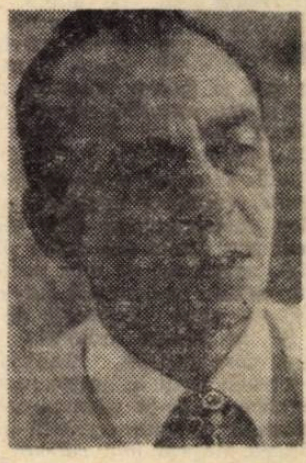

Eugen STĂNESCU: — Ei erau dispuși să plătească trei ore de calculator pe zi, indiferent dacă-l vor utiliza sau nu

Cartea de vizită a Centrului de calcul

Dotare: zeci de mașini de contabilizat și seturi mecanografice și un sistem electronic cu 2 unități centrale.

Experiență: zeci de ani de prelucrare mecanografică, patru ani de prelucrare electronică mai ales a aplicațiilor cu volum mare de date.

Ritmul introducerii prelucrării electronice: Data înființării Centrului de calcul electronic: iunie 1966; data instalării calculatorului: aprilie 1967; data intrării în lucru a trei schimburi pe zi: septembrie 1967.

Echipamentul electronic unitate centrală I.C.L. 1905 32 k cuv; unitate centrală I.C.L. 1902 A memorie 16 K cuv. extensibilă pînă la 128 K cuv. cu posibilitatea de a mări viteza prin adăugare de module suplimentare; 10 unități bandă magnetică din care 4 se pot comuta între unitățile centrale; 2 unități cu discuri magnetice 8 M care se pot comuta între unitățile centrale; 2 imprimante — una se poate comuta între unitățile controlate; 2 imprimante — una se poate comuta între unitățile centrale: 2 cititoare cartele; 1 cititor bandă perforată — 300 car/sec; 1 perforator bandă — 110 car/sec.; unitatea 1905 lucrează în multiprogramare.

Utilizare:

● cea mai mare parte din capacitatea de prelucrare electronică este utilizată de principalul beneficiar — Direcția Centrală de Statistică.

● o parte din capacitate este utilizată de beneficiari externi, pe bază contractuală, în următoarele domenii principale: programare matematică (programări lineare de mari dimensiuni în domeniul siderurgiei și energeticii); PERT (timp, resurse și cost) pentru diferite organizații de proiectare și șantiere; statistică matematică (în studii geologice); calcule de proiectare (variate); calcule științifice (în domeniul fizicii nucleare); sisteme integrate de conducere a fabricației (PROMPT).

● cea mai mare lucrare în anul 1971 constituie prelucrarea datelor balanței legăturilor dintre ramurile economiei naționale (beneficiar: colectivul interdepartamental pentru B.L.R.).

STRA
DE DEZV

INDUS DE M PLAST ŞI CERIN ECONO

„Deşi am înregistrat progres totuşi ne aflăm încă la un nivel rec De aceea, trebuie ca, paralel cu ela tarea bazei de materii prime şi mate dustriei de materiale plastice şi prod turi suplimentare pentru o mai bun domeniu".

(Din expunerea tovar şedinţa Comitetului Execu nului din 25 noiembrie 19

RESURSELE de care dispune ţara noastră în domeniul fabricaţiei de mase plastice au permis ca în anii socialismului, prin investiţii substanţiale, să se creeze o industrie petrochimică, care pune la dispoziţia economiei naţionale cantităţi sporite de diferiţi polimeri. Concomitent, au fost construite întreprinderi care prelucrează masele plastice în produse necesare atît pentru nevoile industriei cît şi pentru consum. România se numără astăzi printre ţările cu o industrie de mase plastice în continuă dezvoltare, care acoperă o bună parte din necesităţile economiei (masele plastice intervenind ca înlocuitori ai metalului, lemnului, lînei, bumbacului etc.) asigurînd, totodată, şi posibilităţi pentru export.

Citeva comparaţii pot fi edificatoare. În prezent, pe plan mondial producţia de mase plastice pe un locuitor atinge circa 4,5 kg. În ţări industriale cu vechi tradiţii în acest domeniu (R.F. a Germaniei, Japonia, S.U.A., care utilizează masele plastice industrial de 40—50 de ani), se realizează în jur de 35—45 kg pe locuitor. În ţara noastră, unde industria de mase plastice datează de aproximativ 15—20 de ani, producţia pe un locuitor atinge actualmente circa 12 kg, crescind la aproape 25 kg pînă la sfîrşitul actualului cincinal. Este o dovadă a efortului de valorificare a resurselor ţării, în scopul lărgirii bazei de materii prime necesare industriei, construcţiilor, agriculturii, cît şi pentru consum.

Ţinînd seama de cerinţele în continuă creştere ale economiei de astfel de materiale, ne-am adresat tov. ing. **Mihai LUCACI**, *director de producţie al Grupului industrial de prelucrarea maselor plastice din Bucureşti — una din marile noastre centrale specializate în acest domeniu — cu rugămintea de a răspunde la unele întrebări privind tendinţele de dezvoltare a acestei industrii în viitorii ani, precum şi modul în care se vor acoperi diversele solicitări atit pe plan intern cît şi pentru export.*

● Ce loc ocupă industria de mase plastice în contextul dezvoltării economiei moderne?

— Înainte de a da un răspuns la întrebare, aş avea de făcut o precizare. Pînă nu de mult masele plastice au fost privite ca înlocuitoare a unor materiale clasice — oţel, lemn, cupru, fontă etc. Astăzi ele nu mai pot fi privite ca „surogate", materiale ce înlocuiesc mai mult sau mai puţin eficient pe altele, ci sînt considerate pe drept cuvînt, de toată lumea, ca materiale noi şi într-o anumită măsură am putea spune specifice epocii în care trăim. Dacă nu ar fi existat masele plastice nu se puteau face nici primii paşi pe lună, deoarece o bună parte din echipamentul celulelor spaţiale, a echipamentelor cosmonauţilor sînt realizate cu ajutorul sau direct din mase plastice.

De altfel, astăzi nu se mai poate concepe o dezvoltare industrială într-o ţară, fără existenţa unei industrii de mase plastice. Şi nu numai industria, dar şi agricultura, construcţiile, transporturile fac apel tot mai mult la aceste materiale. Aşa se explică de ce pe plan mondial industria maselor plastice prezintă un ritm de dezvoltare din cel mai ridicat. Datele statistice şi previziunile pentru perioadele următoare arată nu numai menţinerea, dar şi intensificarea ritmului producţiei acestor materiale — pentru 1980 prevăzîndu-se o creştere de 70% a producţiei faţă de realizările anului 1965. Aşa după cum prevăd unii specialişti, în următorii 25—30 de ani producţia mondială de mase plastice pe un locuitor va depăşi substanţial consumul de oţel.

● Ce factori determină asemenea ritmuri înalte?

— Sînt nenumăraţi factori care fac ca industria de mase plastice să cunoască un ritm accelerat de dezvoltare. În primul rînd aş arăta faptul că ea valorifică superior unele resurse cum sînt: gazul metan, ţiţeiul şi sarea, punînd la dispoziţie o bază largă de materii prime pentru industrie. Materialele plastice asigură calităţi superioare, ceea ce le conferă rolul de înlocuitori a unor materii prime clasice din cele mai solicitate. De asemenea, produsele în care ele sînt incorporate, permit realizarea de parametri tehnici superiori.

Un alt factor — şi nu mai puţin important — este şi cel al creşterii productivităţii muncii. Obiectele cele mai complicate. care fabricate din metal necesită un volum mare de manoperă calificată, pot fi confecţionate. dacă se folosesc materiale plastice, cu o manoperă foarte redusă şi de calificare medie. Aceasta determină creşterea productivităţii muncii şi scăderea costurilor de producţie. Totodată, pentru ţările care dispun de materii prime pentru fabricarea maselor plastice, crearea unei industrii specifice autohtone asigură şi o resursă de export favorabilă. Din studiile existente rezultă că industria de mase plastice valorifică în cel mai înalt grad resursele naturale.

● Vă rugăm să ne înfăţişaţi principalele coordonate ale dezvoltării producţiei de mase plastice, precum şi sfera lor de utilizare.

— Industria de mase plastice din ţara noastră a început să se dezvolte abia după anul 1955, atît ca producţie de polimeri (mase plastice), cît şi sub formă prelucrată. Ritmul de creştere a industriei de mase plastice (producţie, prelucrare şi introducere în consum) a depăşit în ultimii 10 ani ritmurile de dezvoltare din celelalte ramuri ale economiei naţionale şi se menţine, în continuare, la un nivel ridicat. Pe baza investiţiilor alocate de stat au fost construite atît combinate petrochimice, cît şi uzine de prelucrare a maselor plastice în diferite zone geografice ale ţării. Astăzi, România — datorită dezvoltării industriei de mase plastice — acoperă o bună parte din nevoile interne, avînd şi posibilităţi pentru export.

Referindu-mă la sfera de utilizare a maselor plastice aş vrea să subliniez faptul că industria chimică realizează în marea majoritate a cazurilor produse cu caracter industrial şi în mică măsură pentru consumul populaţiei. Întreprinderile aparţinînd Grupului nostru de uzine, realizează în prezent peste 5000 de tipuri şi tipo-dimensiuni de astfel de produse.

Am repurtat succese importante în fabricarea de ţevi din mase plastice pentru construcţii industriale şi de locuinţe — numărîndu-ne în prezent printre puţinele ţări care folosesc intens ţevile din materiale plastice în construcţii. Tot pentru construcţii au fost fabricate din policlorură de vinil pardoseli (parchete şi linoleum), precum şi tapete uşor de întreţinut şi durabile.

Rezultate remarcabile au fost obţinute în producţia de granule din policlorură de vinil pentru industria electrotehnică. Prin folosirea unor asemenea materiale la fabricarea cablurilor electrice, a tuburilor de izolaţie tip Bergman şi Pantzer se economisesc importante cantităţi de materiale de izolaţie clasică.

O ramură importantă care utilizează larg masele plastice, este şi agricultura. Folosirea de conducte pentru irigaţii din mase plastice, a foliilor de polietilenă pentru sere şi răsadniţe asigură condiţii pentru obţinerea de recolte timpurii şi bogate, înlocuindu-se mari cantităţi de lemn, sticlă, fier etc.

Mari economii realizează, prin utilizarea materialelor plastice, industria electrotehnică, industria de maşini agricole şi de maşini-unelte. S-au fabricat, de pildă, rotori şi statori pentru turbinele de foraj din policarbonat şi polietilenă. În felul acesta s-a mărit randamentul turbinelor cu 15—20%, economisindu-se totodată între 500—1000 gr. de oţel de fiecare turbină.

O largă întrebuinţare cunosc materialele plastice şi la fabricarea utilajelor chimice. Aici ele se folosesc pentru căptuşiri anticorosive, conducte de transport, utilaje pentru ventilaţie şi altele, economisindu-se cantităţi importante de materiale antiacide sau alte metale înnobilate.

O direcţie însemnată în sfera preocupărilor industriei de prelucrare a maselor plastice, o cuprinde şi realizarea cît mai diversificată a ambalajelor. S-au obţinut şi în acest domeniu progrese însemnate: îngrăşămintele agricole, de pildă, se transportă astăzi în ambalaje de mase plastice; s-au înlocuit navetele din metal şi lemn pentru transportul sticlelor, al pîinii, fructelor cu altele din mase plastice; se realizează pe scară industrială saci, pungi, diferite ambalaje pentru medicamente; se execută butoaie, sticle etc.

O parte din produsele ce le realizăm sînt exportate. Am ajuns, de altfel, ca 10—15% din producţie s-o livrăm în diferite ţări ale lumii.

Desigur, ceea ce am rezolvat pînă în prezent nu reprezintă totul din ceea ce s-ar fi putut face. Avem în faţa noastră de realizat un program deosebit de complex. Va trebui să lărgim nomenclatorul de produse, să executăm sortimente complexe, care să satisfacă o gamă largă de cerinţe. La sfirşitul actualului cincinal, producţia ce va trebui s-o atingem va reprezenta mai mult decît dublul faţă de 1970. Pentru înfăptuirea tuturor acestor sarcini se cer depuse eforturi pe plan conceptional, al asigurării de materii prime, al dezvoltării şi dotării industriei de prelucrare cu utilaje specifice de înaltă tehnicitate.

● Dv. aţi subliniat într-unul din articolele publicate în urmă cu un an în revista noastră anumite greutăţi în extinderea utilizării maselor plastice în industrie. Ce ne puteţi spune azi, au fost ele soluţionate?

— Au fost înregistrate unele progrese. De fapt, le-am şi amintit: masele plastice au căpătat o largă extindere — datorită şi unei strînse colaborări cu partenerii — în construcţii, în industria electrotehnică, în construcţii de maşini, în agricultură şi în fabricarea ambalajelor.

Cu tot saltul cantitativ şi calitativ făcut, ca specialişti nu putem fi mulţumiţi nici în prezent de nivelul atins mai ales în domeniul introducerii maselor plastice în diferite sectoare industriale şi, în special, în industria construcţiilor de maşini. Sînt aici încă probleme care n-au fost şi nu sînt pe deplin elucidate — probleme de

Diversificîndu-şi sortimentul, produsele întreprinderilor prelucrătoare ale maselor plastice sînt prezente în tot mai multe sectoare ale economiei naţionale

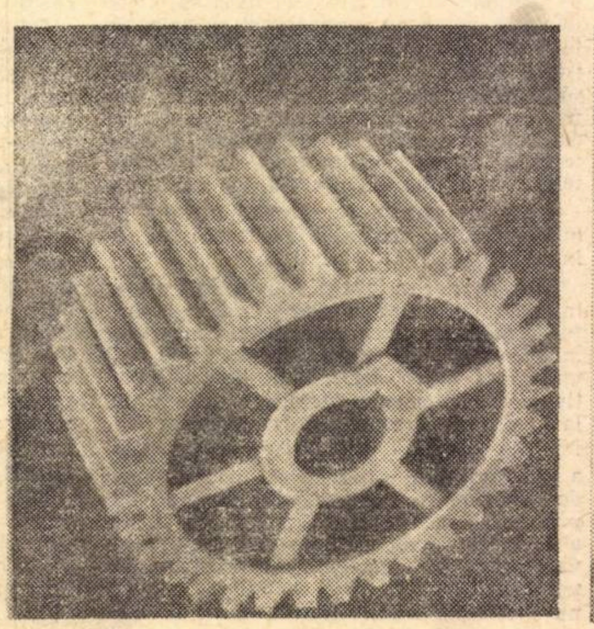

EGII
OLTARE

TRIA
ASE
TICE
ȚELE
OMIEI

… producția de mase plastice, …us, în comparație cu alte țări. …borarea planului pentru dezvol…eriale, să se revadă și planul in…ucția de înlocuitori, făcînd efor…ă acoperire a nevoilor în acest

…ășului **NICOLAE CEAUȘESCU** la …tiv al C.C. al P.C.R. și a guver…70).

natura tehnico-economică (dimensiuni, caracteristici mecanice, termice, electrice și chimice); raportul volumelor și al maselor; comparații privind costurile de prelucrare pentru metal și masă plastică; cheltuieli de pregătire a fabricației etc.

Industria noastră de polimeri a făcut în ultimii ani progrese mai mari prin diversificarea producției și realizarea unor mase plastice de certă valoare. **Ar trebui ca specialiștii din industria construcțiilor de mașini să analizeze aceste materiale și, împreună cu specialiștii noștri, să le determine sfera de utilizare.** În fond, este vorba de o colaborare strînsă și continuă, lucru insuficient înfăptuit pînă azi. Industria de mase plastice nu poate fi privită numai ca un furnizor de materii prime și produse prelucrate. Pentru realizarea unei industrii dezvoltate de mase plastice este necesar ca toate sectoarele industriale să cunoască și să impulsioneze utilizarea lor. Aceasta presupune că și **în industria construcțiilor de mașini sau în alte sectoare industriale să existe specialiști pentru utilizări specifice de mase plastice. Ar fi util,** după părerea mea, **ca toți specialiștii care lucrează în diferite ramuri ale economiei să aibă cunoștințe despre masele plastice.** Institutul Politehnic care formează ingineri în construcții de mașini, în metalurgie etc., ar trebui să aibă un curs de pregătire a viitorilor ingineri în domeniul folosirii maselor plastice. Lucrul acesta este de altfel valabil pentru toți specialiștii din industrie, agricultură, construcții și transporturi întrucît masele plastice formează o bază de materii prime pentru toate ramurile.

În ultimii ani în cadrul Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini s-au dezvoltat în cîteva unități capacități de prelucrare a maselor plastice prin injecție (la Uzina „Electronica"-București) dar, după părerea mea într-o proporție destul de redusă. Mai stăruie, în multe întreprinderi, mentalitatea potrivit căreia piesele de mase plastice ar trebui livrate numai de sectorul respectiv al industriei chimice, deși în numeroase cazuri procesul tehnologic de prelucrare nu este de natură chimică. **Socot necesar ca unitățile mari ale construcțiilor de mașini care utilizează un număr larg de repere din materiale plastice** (industria de automobile, de frigidere etc.) **să fie dotate astfel încît să-și poată realiza cea mai mare parte a acestor produse, rămînînd ca unitățile specializate ale chimiei să fabrice reperele care necesită o dotare tehnică specială sau tehnologii complexe.**

Există și alți factori care fac ca, uneori, să apară rezistențe în utilizarea maselor plastice. Este vorba, după părerea mea, de factori economici insuficient analizați. În acest context m-aș referi la prețuri. Bunăoară, se susține și azi că la unele ambalaje ar fi mai avantajos lemnul pentru că este mai ieftin decît masa plastică. Practic, s-ar părea că lucrurile stau așa, întrucît, de pildă, costul unui metru cub de cherestea de rășinoase în comparație cu volumul necesar de masă plastică pentru realizarea acelorași ambalaje este cu cîteva sute de lei mai mic. Dar dacă avem în vedere faptul că metrul cub de cherestea de rășinoase ar putea fi utilizat superior în industria de celuloză și hîrtie, că nivelul costului său a fost fixat în urmă cu mulți ani și că în comparație cu costurile pe plan mondial, la noi el se situează la un nivel mai scăzut, se poate desprinde de aici concluzia că utilizarea maselor plastice ar fi mult mai avantajoasă.

Deseori în aceste condiții este greu să convingem pe beneficiarii individuali că au de cîștigat și nu de pierdut. Acolo

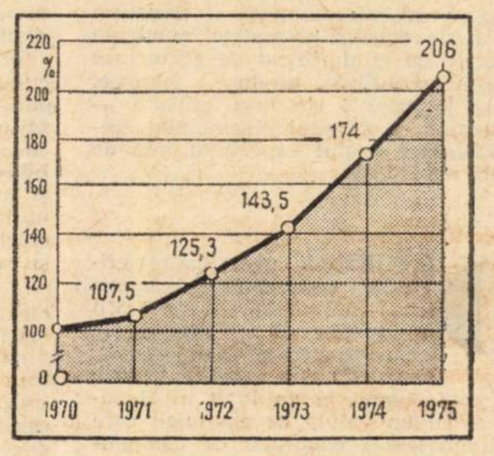

Dinamica dezvoltării producției grupului industrial de prelucrarea maselor plastice — București, în perioada actualului cincinal

unde am reușit să-i determinăm să facă experiențe, să urmărească pe o anumită perioadă de timp efectele utilizării produselor de mase plastice, în locul celor din lemn sau metal, am avut cîștig de cauză. **Ar trebui totuși, după părerea mea, să se revadă, de la caz la caz, nivelul prețurilor încît acestea să devină o pîrghie în determinarea utilizării acelui material care favorizează nu numai interesele unei industrii sau alteia ci în primul rînd ale economiei nationale.**

● Uneori la neajunsurile semnalate de dv. se adaugă și diferite insuficiențe proprii, în sensul neonorării comenzilor la termenele solicitate. În aceste cazuri, beneficiarii caută alte căi de rezolvare...

— Da, este adevărat sînt și astfel de situații. În general, beneficiarii doresc ca fiecare comandă să fie rezolvată foarte operativ. Alții, după ce lansează comanda și ea a început să fie onorată (în care scop s-au făcut pregătiri speciale de fabricație, au fost asimilate produse noi), reduc cantitățile, cer schimbări de profil etc. Toate la un loc, în condițiile industriei noastre de prelucrare a maselor plastice, conduc la apariția unor neajunsuri, la stocări de produse, la cheltuieli nerecuperabile etc.

Aș vrea să mă explic mai pe larg. Este știut că nu totdeauna un anumit sortiment de masă plastică se poate realiza numai prin cercetări de laborator. Este necesar să se apeleze la diferite mașini specializate și la matrițe. Or, într-un caz și în altul, rezolvarea problemei cere timp. Bunăoară, proiectarea unei matrițe durează, în medie, 200—300 ore, iar realizarea ei 300—500 ore. Dacă la aceasta mai adăugăm și faptul că industria construcțiilor de mașini nu are disponibilități pentru a ni le executa la cerere, că sectoarele mecanice din industria chimică nu pot executa orice fel de matrițe, ne putem da seama de greutățile obiective ce le avem de înfruntat. Totodată, faptul că în țara noastră nu a fost profilată pînă în prezent o întreprindere producătoare de utilaje specifice pentru mase plastice (aceasta se va face abia în 1974), trebuie să recurgem la importuri de asemenea utilaje, lucru costisitor și care cere timp. Iată de ce dorim să avem comenzi ferme, solicitate în timp util, pentru a putea fi realizate.

În ultima vreme am trecut la acțiuni de autoutilare, în special pentru unele utilaje de stringentă necesitate. Va trebui însă ca ministerul nostru să ne înțeleagă că realizarea prin forțe proprii a unor asemenea utilaje cere timp și, ca atare, planurile valorice de piese de schimb repartizate pe Grupul nostru de uzine să fie reconsiderate. Ținînd cont de situația în care ne aflăm, un ajutor efectiv din partea industriei constructoare de mașini pentru realizarea de matrițe, cît și în direcția colaborării la înfăptuirea unor utilaje mai complicate, ar conduce la înlăturarea unor deficiențe existente și la satisfacerea în mai bune condiții a cerințelor beneficiarilor.

Aș mai adăuga la cele arătate și faptul că grupul nostru de uzine dispune de un număr limitat de cadre cu pregătire medie și superioară. Ar trebui reanalizată situația pe ansamblul ministerului (grupul nostru a luat ființă de circa 3 luni) pentru o repartizare mai rațională a forței de muncă calificate, astfel încît industriei de prelucrare a maselor plastice să i se poată asigura cadrele de cercetători, proiectanți și specialiști strict necesari.

● În ultimii ani cu prelucrarea maselor plastice se ocupă și alte unități din diferite ministere. Există o coordonare în sensul de a nu se suprapune activitățile de cercetare, concepție, proiectare, execuție de scule etc. ?

— Este adevărat că, în ultimii ani, de prelucrarea maselor plastice se ocupă unități ale industriei chimice (realizează produse industriale și bunuri de consum), unități ale industriei ușoare (realizează bunuri de larg consum și unele produse industriale), unități ale industriei materialelor de construcții (realizează diferite produse pentru construcții industriale și de locuințe), unități ale industriei constructoare de mașini, ale industriei locale etc. Fiecare efectuează cercetări, proiectări, asimilează produse și realizează serii mai mari sau mai mici, fără a ține cont dacă activități asemănătoare nu au loc, în paralel, și în alte unități. **Pentru a evita paralelismul în cercetare, proiectare și în producție ca și pentru o mai rațională utilizare a capacităților de producție ar fi necesar** — această propunere am mai făcut-o și cu alt prilej — **ca la nivelul economiei naționale să se asigure o coordonare mai precisă — coordonare care ar putea fi efectuată de C.S.P. sau de ministerele producătoare prin convenții de lungă durată.**

După opinia mea, este bine că sfera de preocupări pentru prelucrarea maselor plastice cuprinde astăzi aproape toate ramurile. Aceasta va duce la crearea de capacități dimensionate optim, în funcție de cerințe, ceea ce va permite, totodată, o specializare a producției și evitarea de a se construi numai uzine mari și foarte mari, cu un nomenclator foarte complex de producție. Un mare accent ar trebui pus, în domeniul prelucrării maselor plastice, în industria locală. Acest sector poate contribui din plin la realizarea unei game diversificate de repere, de greutate redusă sau de complexitate medie, dar care cere o manoperă mai ridicată. **Ar trebui acordat un sprijin mai substanțial industriei locale în dezvoltarea unor secții de prelucrare a maselor plastice, fapt ce ar conduce la economisirea unor importante fonduri de investiții pentru crearea de noi întreprinderi.**

Am ridicat aceste cîteva probleme convins fiind că — așa cum se subliniază și în documentele de partid cu privire la actualul plan cincinal — prin eforturile conjugate a tuturor celor interesați în prelucrarea și utilizarea maselor plastice să facem totul pentru a împinge această tînără industrie, ce are mari posibilități de dezvoltare în țara noastră, spre o treaptă mai înaltă în ierarhia industriei românești.

Discuție organizată și consemnată de

V. BOESCU
L. ȚINTEA

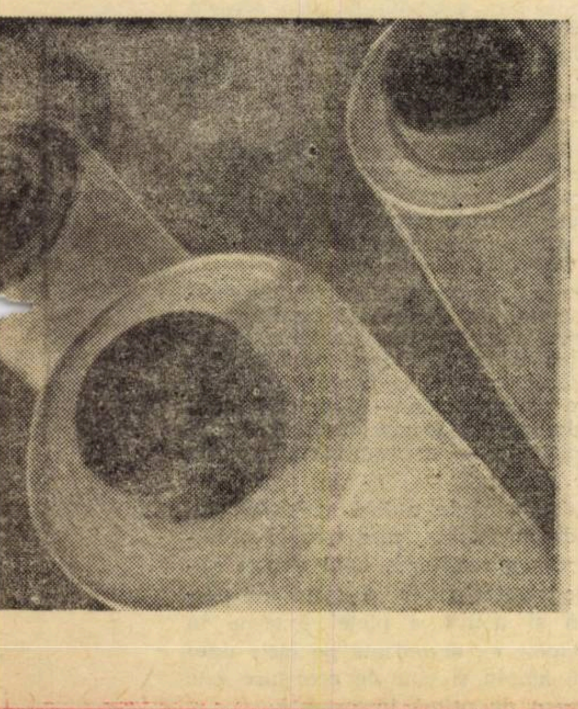

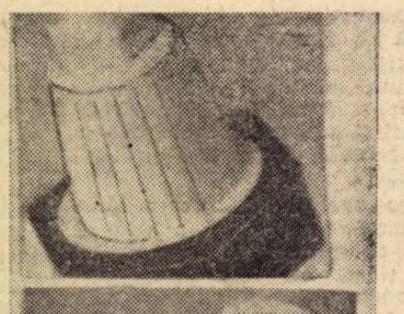

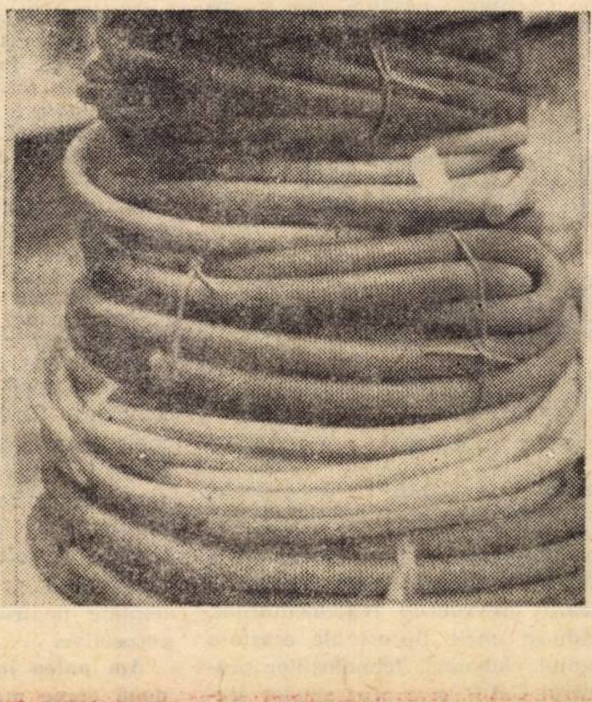

RIDICAREA CALITĂȚII PRODUSELOR

(Urmare din pag. 3)

de consum — asupra eficienței economice nu trebuie înțeleasă în sens general, ci ca o influență asupra principalelor laturi ale acesteia, cum sînt: eficiența investițiilor, a muncii sociale, a comerțului exterior etc.

În legătură cu acest din urmă aspect, trebuie remarcat că asigurarea unei calități corespunzătoare produselor destinate exportului determină în cel mai înalt grad prezența mărfurilor românești pe diferite piețe externe, menținerea și extinderea acestor piețe. Aceasta se impune cu atît mai mult cu cît pe piața mondială se manifestă pregnant tendința potrivit căreia în locul unei piețe bazate aproape în exclusivitate pe concurența din punctul de vedere al prețurilor, își face loc cu intensitate crescîndă **confruntarea din punct de vedere al calității** care s-a transformat într-un factor esențial al deciziei cumpărătorilor.

Interesul pentru calitatea produselor este determinat și de influența crescîndă pe care o exercită aceasta asupra condițiilor de muncă și de trai al omului ca și asupra mediului înconjurător. Concomitent cu satisfacerea complexă a necesităților de hrană, îmbrăcăminte, confort sau estetice, asigurarea condițiilor optime de muncă și siguranță, sănătate a membrilor societății sînt tot mai mult dependente de calitatea produselor a căror fabricație și utilizare cuprinde o arie tot mai largă — ne referim de pildă, la produsele farmaceutice, mijloacele de transport etc. Bunăstarea populației este evident, condiționată într-un grad tot mai mult de calitatea, respectiv de viabilitatea diferitelor produse industriale de utilizare îndelungată — televizoare, frigidere, aparate de radio, mobilă etc. Calitatea multor produse influențează pozitiv sau negativ asupra mediului ambiant, poluînd sau purificînd atmosfera, sau alte elemente ale mediului înconjurător. Din acest punct de vedere asigurarea calității corespunzătoare a produselor implică **răspunderi de ordin social.**

ȚINÎND SEAMA de aceste efecte pozitive ale creșterii calității produselor, planul cincinal 1971—1975 amplifică eforturile pentru dzvoltarea ramurilor care asigură valorificarea superioară a resurselor materiale și umane. Astfel, în perioada 1971—1975 se va asigura în continuare o dezvoltare prioritară a industriei grele, ritmurile cele mai înalte înregistrîndu-le industria chimică — de 17,7% în medie pe an și cea construtoare de mașini și prelucrării metalului — 15,5%. Ca urmare, ponderea grupei A în ansamblul industriei va spori de la 70,6% în anul 1970 la 72,8% în anul 1975, iar cea a industriei constructoare de mașini și chimice de la 24,8% la 28,9 și respectiv de la 10,4% la 13,2%.

Mutațiile care se remarcă în structura producției industriale vor fi de natură să contribuie la prelucrarea superioară a materiilor prime, la crearea unor produse care înglobează un cuantum ridicat de muncă complexă. Efectele economice ale îmbunătățirii structurii producției prin creșterea substanțială a ponderii produselor complexe, de calitate, sînt evidente. Astfel, în perioada 1966—1970, la o creștere în tonaj — la mașinile-unelte așchietoare — de circa 220%, s-a realizat o creștere valorică de circa 336%, ceea ce exprimă ridicarea gradului de valorificare a metalului, încorporarea în produs a unei cantități mai mari de muncă complexă. Elementul calitativ al modificării structurii este subliniat și de raportul valoric care a cunoscut o evoluție pozitivă importantă: de la 42 la sută în 1965 la 80 la sută în 1970, în condițiile în care raportul fizic a înregistrat o creștere de la 85 la sută în 1965 la 94,5 la sută în 1970.

Influența pe care o exercită calitatea produselor asupra eficienței economice depinde și de măsura în care se realizează o astfel de structură de producție a diferitelor ramuri, încît aceasta să satisfacă variatele nevoi ale societății. Aceasta presupune acoperirea cerințelor interne de mașini-unelte, instalații etc. cu parametrii tehnico-economici superiori, care să determine o eficiență sporită în exploatare, diminuarea importului, sporirea competitivității producției industriei noastre pe piața internațională.

În strînsă legătură cu calitatea produselor se situează și reînnoirea acestora. Așa, de pildă, în industria constructoare de mașini, gama de produse cu parametri calitativ superiori s-a extins prin asimilarea în fabricație a peste 3.400 tipodimensiuni de mașini, aparate, instalații; ponderea produselor noi și modernizate în valoarea totală a producției acestei ramuri a fost în anul 1970 de peste 60 la sută. Numărul tipurilor de mașini-unelte, caracteristică importantă a calității produselor, a crescut de la 72 cîte au fost fabricate în anul 1965, la 132 în 1970, de tractoare de la 5 la 12, utilaje pentru construcții de la 17 la 72. Potrivit prevederilor actualului cincinal circa 40% din producția industrială a anului 1975 vor constitui produse noi sau reproiectate; în industria construcțiilor de mașini ponderea acestor produse va depăși 60%.

Concomitent cu modernizarea structurii producției, se îmbunătățește și structura fondului de mărfuri exportate, ponderea produselor cu grad ridicat de prelucrare — mașini și utilaje, produse chimice, mărfuri industriale de larg consum — reprezentînd la sfîrșitul cincinalului trecut 48,5% din totalul exportului față de 36% în anul 1965.

OBȚINEREA unei înalte eficiențe economice presupune ca îmbunătățirea calității produselor să fie însoțită de economisirea muncii sociale, respectiv, un produs trebuie să fie confecționat la un înalt nivel calitativ și cu un volum de cheltuieli care să nu depășească condițiile de competitivitate internă și externă, în domeniul costurilor și respectiv al prețurilor. Aceste elemente reprezintă dubla însușire pe care trebuie să o îndeplinească orice marfă pentru a satisface pe deplin nevoile societății. De aceea, se prevede ca în ultimul an al planului cincinal cheltuielile pentru obținerea a 1000 lei producție-marfă să fie mai reduse cu 11,8%, din care circa 70% se vor realiza pe seama reducerii cheltuielilor materiale.

Conceperea și execuția unor produse de un înalt nivel calitativ implică promovarea unei activități unitare de largă respirație și perspectivă, aplicate consecvent la toate nivelele unităților economice privind prospectarea pieței, cercetarea științifică, proiectarea, execuția, controlul tehnic și realizarea produselor. Legea privind asigurarea și controlul calității produselor răspunde tocmai acestei necesități majore.

Domeniile importante care concură la realizarea calității produselor, cum ar fi: asimilarea de produse noi, modernizări, activitățile aferente de cercetare științifică, proiectare etc., capătă o bază mult mai solidă de realizare datorită faptului că centralei industriale îi revin atribuții sporite în aceste domenii. De asemenea, funcționarea în cadrul centralei industriale a unor institute de cercetări și proiectări contribuie la folosirea mai judicioasă a cadrelor de concepție, la legarea directă a cercetării științifice de nevoile producției. Totodată, sectoarele de producție care materializează concepția tehnică și constructivă — respectiv pregătirea fabricației și desfășurarea ei corespunzătoare — au sarcini sporite pe linia asigurării calității și economicității ei, ca urmare a competențelor centralei industriale în ceea ce privește profilarea, tipizarea produselor și subansamblelor, stabilirea seriilor optime de fabricație, perfecționarea continuă a organizării producției și muncii, așezarea pe baze științifice a cooperării întreprinderilor componente și a acestora cu cele ale altor centrale, aprovizionarea tehnico-materială, înfăptuirea controlului de calitate etc. În sfîrșit, preocuparea pentru asigurarea calității produselor crește ca urmare a răspunderilor ce revin centralei industriale și întreprinderilor privind desfacerea și montarea diferitelor mașini și instalații, darea la timp în exploatare, buna lor funcționare, organizarea de grupuri specializate, pentru lucrări de montaj și „service", urmărirea comportării în producție a mașinilor și instalațiilor livrate în țară și străinătate. În aceste condiții, abordarea unitară a întregului ciclu al tuturor activităților care conduc la asigurarea calității și economicității ei devine nu numai posibilă, dar și absolut necesară.

UN SISTEM UNITAR

(Urmare din pag. 4)

ies pregnant în evidență. Pe de o parte, se sistematizează și se simplifică reglementările actuale, de la un număr de 23 verigi ajungîndu-se la numai 12 etape raționalizate, iar pe de altă parte, se completează prevederile reglementărilor, înlăturîndu-se unele lipsuri ale acestora în domeniul elaborării tehnologiilor proprii fiecărui C.A.P. și a programelor secvențiale de afectare a resurselor la secțiile de mecanizare S.M.A.

Faptul că la ora actuală în agricultură se folosesc neunitar diverse unități de măsurare a timpului (zi, săptămînă, decadă, campanie, trimestru etc.), determină o serie de interferențe între perioade și greutăți în conducerea și finanțarea proceselor de producție din agricultură. Apare, în consecință, **necesitatea introducerii unor unități modulate de măsurare a timpului, care să corespundă majorității cerințelor de producție și financiare.** În cadrul sistemului de programare propus, a fost abordată și verificată și această problemă, rezultînd că cel mai practic și eficient sistem de divizare a timpului este: decada, luna, trimestrul ș.a.m.d.

Din analiza și interpretarea datelor culese pe parcursul experimentării au putut fi cuantificate și alte aspecte nefavorabile din situația actuală, care se canalizează pe următoarele secțiuni: stabilirea necesarului de lucrări mecanice și a dotării cu utilaje; întocmirea și utilizarea programelor operative de lucrări; evidența primară în cooperativă și la secția de mecanizare.

Abordarea prioritară a acestor deficiențe, ne duce la concluzia că cele mai mari influențe negative asupra folosirii fondului de timp, le au lipsurile de natură organizatorică determinate de o pregătire insuficientă a producției. Aceasta demonstrează oportunitatea introducerii sistemului propus, cu îmbunătățirile rezultate din experimentare.

Mai trebuie menționat că, în actuala etapă de dezvoltare a agriculturii, cînd rețeaua întreprinderilor pentru mecanizarea agriculturii a fost reorganizată pe baze noi, în scopul asigurării la timp și de calitate a lucrărilor agricole necesare cooperativelor agricole de producție, existența unui sistem unitar C.A.P.—S.M.A. de planificare-programare va reprezenta una din modalitățile practice de aplicare a sarcinilor stabilite de conducerea partidului și statului pentru creșterea eficienței economice în agricultură și în același timp un instrument de implentare a tehnologiilor moderne în această ramură a economiei naționale.

MODALITĂȚI DIVERSIFICATE

(Urmare din pag. 8)

comandă-program care au constatat la un moment dat că evoluția cererii de asemenea mașini pe piața Marii Britanii are o dinamică lentă, inferioară celei înregistrate pe piața nord-americană sau a țărilor C.E.E. Analize de piață, constînd în principal în sondaje detailate făcute la beneficiarii potențiali, au dus la concluzia că vînzările acestor mașini sînt frînate de necunoașterea avantajelor noilor mașini și de dificultățile de instruire a personalului de manipulare. Soluția adoptată a constat în organizarea unor centre de demonstrații și de instruire bine dotate cu mașini, material demonstrativ, specialiști etc., finanțate de întreprinderile producătoare și, în parte, prin alocații de stat.

Unul din elementele de primă importanță ale studiului de piață în cadrul activității de marketing — pentru mașini-unelte este acela al **analizei și cunoașterii amănunțite a problemelor de fabricație și a necesităților beneficiarului.** Spre deosebire de alte produse, diversitatea proceselor tehnologice și a caracterului utilizării mașinilor-unelte face ca parametrii și amănuntele constructive care interesează pe fiecare beneficiar în parte să fie foarte diferențiate. În această situație producătorul de mașini-unelte care cunoaște bine necesitățile clientului și este capabil să-și adapteze mașina oferită la aceste necesități are, evident, prima șansă pe piață.

În organizarea unei cercetări care să conducă la cunoașterea detailată a acestor cerințe pot fi utilizate diverse soluții, depinzînd și de strategia generală de marketing adoptată de întreprindere.

Vom da un singur exemplu în acest sens și anume al uzinei constructoare de mașini-unelte Wotan—R.F. a Germaniei. Această uzină a instituit un „Wotan—Economy—Service" care studiază problemele tehnologice ale diferiților clienți și caută în laboratoarele proprii soluții optime pentru aceste probleme. Soluțiile se propun sub formă de fișe tehnologice, însoțite de oferta pentru mașinile din sortimentul produs de întreprindere, adaptate pentru realizarea prelucrărilor respective.

Am putea împărți cercetarea pieței în două etape mari și anume: **o cercetare macroeconomică** care se poate face „din birou" pe baza datelor statistice publicate privitoare la evoluția producției, importului, exportului, structurii sortimentale a consumului etc., și o a doua etapă constînd **dintr-o analiză a pieței de amănunt** făcută la fața locului, printr-un contact nemijlocit cu piața și beneficiarii.

În prima etapă se poate obține o imagine generală a conjuncturii de perspectivă prin calculul funcțiilor de evoluție a cererii, a funcțiilor de corelare între diferiți parametri economici (de exemplu necesarul de mașini-unelte în funcție de perspectiva evoluției industriale de ansamblu, în funcție de curba consumului de oțel etc.).

A doua etapă este aceea care poate oferi date de detaliu asupra cererii într-un viitor apropiat, asupra structurii ei, asupra doleanțelor diferiților beneficiari, asupra măsurilor care trebuie luate operativ pentru realizarea unui mod optim de comercializare.

Una din metodele întrebuințate de întreprinderile constructoare, de instituțiile de cercetare specializate pentru realizarea acestei etape de analiză a pieței este aceea a **anchetelor sistematice.** La nivelul instituțiilor specializate în studii de piață, aceste anchete se desfășoară prin interviuri luate persoanelor competente dintr-un mare număr de firme care reprezintă beneficiari potențiali pentru mașina în speță.

Pentru a da un exemplu concret, menționăm că la elaborarea studiului „Perspectivele de dezvoltare a mașinilor-unelte cu comandă-program în Franța în perioada 1970—1975", institutul S.E.M.A. a organizat peste 1500 interviuri la utilizatorii posibili. Evident, asemenea acțiuni solicită mari eforturi financiare și un personal numeros și calificat, dar este de notat că aceste cheltuieli sînt acoperite de valoarea ridicată a studiilor de piață de acest gen.

La nivelul întreprinderilor producătoare aceste anchete se realizează prin chestionare de anchetă difuzate unui mare număr de utilizatori posibili ai mașinii respective.

Nu vom expune amănunțit conținutul unui astfel de formular, dar notăm că el conține întrebări privind investițiile preconizate, numărul de mașini de categoria analizată pe care firma respectivă intenționează să le cumpere, care sînt furnizorii mai apreciați, pentru care considerente, în ce măsură mașinile produse de întreprinderea care face ancheta sînt cunoscute, ce caracteristici tehnice sau particularități de comercializare ar interesa în mod special pe beneficiar etc., etc.

Deși acest mod de anchetă solicită cheltuieli mai reduse, el implică totuși mari eforturi organizatorice privind difuzarea lui, prelucrarea răspunsurilor obținute, elaborarea concluziilor, prezentarea acestor concluzii organelor de decizie pe linie tehnologică și comercială a întreprinderii ș.a.m.d.

Acest mod de cercetare este numai un exemplu; modalitățile de completare a informațiilor de piață ca și cele privitoare la solicitările beneficiarilor sînt numeroase și depind evident și de organizarea întreprinderii, de posibilitățile ei financiare și, în ultimă instanță, de ingeniozitatea personalului cu care este încadrat departamentul de marketing al întreprinderii.

Am vrea să amintim, înainte de a încheia, posibilitățile care le oferă în acest sens organizarea activității de service. În afara faptului că service-ul are funcții intim legate de strategia generală de marketing a întreprinderii, vizînd satisfacerea integrală a necesităților beneficiarului, crearea unui climat de încredere pentru mașina livrată, contribuția la publicitate etc., el poate furniza și o serie de informații deosebit de utile pentru producător.

Fluxul de informații, provenit din activitatea de service, cuprinde date cu privire la comportarea mașinii în exploatare, analiza nemulțumirilor sau părerilor beneficiarului asupra mașinii livrate, informații asupra gradului în care această mașină dă satisfacție, diferitele stiluri de organizare a proceselor tehnologice a diverșilor beneficiari aprecieri asupra faptului dacă beneficiarul va mai cumpăra sau nu aceste mașini etc.

Organizarea acestui flux de informații, care poate proveni din activitatea de service, prelucrarea lui minuțioasă și luarea de măsuri de ordin constructiv sau de comercializare pentru mașinile produse este curent întîlnită în practică.

Cercetarea amănunțită a pieței constituie o activitate dificilă și costisitoare; este însă din ce în ce mai evident faptul că pentru o întreprindere producătoare care intenționează să-și livreze produsele pe piețe neplanificate — cum este cazul exportului nostru de mașini-unelte în țările capitaliste — această cercetare este obiectiv necesară.

Considerăm că în cadrul activității generale de marketing, care trebuie desfășurată pentru realizarea unui export eficient de mașini-unelte, o cercetare permanentă și activă a pieței externe în toate etapele ei, organizată pe baza unui program amplu și clar de cercetare este un element de primă importanță.

„SOCIETATEA INDUSTRIALĂ" ȘI DISIMULAREA UNOR ESENȚE SOCIAL-ECONOMICE

ÎNTRE CONCEPTELE folosite actualmente de către sociologii, economiștii și politologii occidentali, de o largă circulație se bucură cel de „societate industrială". Alături de W. W. Rostow, J. Galbraith, H. Marcuse, A. Touraine etc., între promotorii de notorietate ai conceptului se înscrie și Raymond Aron.

● Tribulațiile unei definiții prealabile

SOCIOLOGUL francez consideră că utilizarea conceptului de societate industrială ar fi înregistrat un hiatus, cam de pe la începutul secolului al XIX-lea (cînd a fost lansat) și ar fi fost reimpusă abia în vremea noastră de prezența unor similitudini parțiale între anumite regimuri și îndeosebi de opoziția între fizionomia țărilor dezvoltate și cea a țărilor subdezvoltate.[1])

O istorie a conceptului ar trebui, după cît se pare, să semnaleze în primul rînd pe Saint-Simon și saint-simonieni și apoi pe Marx. Promotorul contemporan al conceptului de societate industrială nu-i ia însă în considerare, pe motiv că ar fi ignorat posibilitățile marii scindări a epocii noastre, prin care înțelege o pretinsă dedublare a capitalismului în două tipuri de orînduire politică pe același fundament economic; aceste posibilități ar fi fost intuite în schimb de un alt gînditor din același secol, Alexis de Tocqueville, deși acesta n-a fost un teoretician al societății industriale[2]). Predilecția istorico-doctrinară a lui R. Aron este simptomatică pentru funcția socială pe care vrea s-o hărăzească tezelor sale. Căci în timp ce Saint-Simon și Marx au reflectat în operele lor, fiecare în mod specific, aspirațiile proletariatului, Tocqueville a reflectat aspirațiile burgheziei, ale unei burghezii care tindea să devină tot mai conservatoare și își intensifica eforturile de contracarare a acțiunilor forțelor revoluționare.

Cu asemenea antecedente doctrinare aproximative și implicînd mai ales o observație empirică asupra diviziunii sociale a muncii din cadrul anumitor economii naționale, conceptul de societate industrială în vederile lui R. Aron are să se contureze, într-o definiție prealabilă, în legătură cu principala ramură care asigură astăzi dezvoltarea forțelor de producție ale societății. „Se poate concepe o definiție simplă a societății industriale: societatea în care industria, marea industrie, ar fi forma de producție cea mai caracteristică"[3]), scrie sociologul francez.

Deși definiția surprinde un fapt din realitatea contemporană totuși, de la o primă analiză, ea se dovedește cel puțin lacunară. Forțele de producție industriale s-au manifestat într-o ramură distinctă a producției sociale, abia în urma separării meșteșugurilor de agricultură. În cadrul societăților de tipul comunei primitive, ele s-au evidențiat îndeosebi prin prezența industriei casnice. Societățile sclavagiste au înregistrat evoluția de la industria casnică la cooperarea industrială simplă, cele feudale au consemnat prezența manufacturii iar societățile capitaliste prezența marii industrii. Cît privește forțele de producție industriale din cadrul societăților socialiste, ele tind către trepte și mai ridicate de cooperare tehnologică decît cele atinse în societățile precedente. Însă, în virtutea unei legități generale, după care fiecare nouă societate moștenește și transformă forțele de producție ale societății anterioare, și întrucît cele mai multe țări socialiste au preluat forțe de producție de un nivel mai scăzut, procesul înaintării forțelor de producție, în general, și al celor industriale, în special, în cadrul noilor relații de producție implică două laturi: atingerea, în toate domeniile, a celor mai înalte trepte ale forțelor de producție din cadrul societăților capitaliste dezvoltate și devansarea acestui nivel.

Datorită calității lor — de a impulsiona puternic dezvoltarea elementelor celor mai mobile ale forțelor de producție ale societății — instrumentele de muncă, forțele de producție industriale au contribuit întotdeauna la configurarea într-un anumit fel a bazei tehnice-materiale a societății umane și, în același timp, la configurarea, într-un anumit fel, a diviziunii sociale a muncii din cadrul lor. În societățile precapitaliste, date fiind limitele interacțiunii dintre oameni și natură, precum și nivelul relativ scăzut al forțelor de producție industriale, rolul preponderent în configurarea bazei tehnice-materiale și a diviziunii sociale a muncii l-au avut forțele de producție neindustriale, îndeosebi cele agricole. Abia în cadrul societății capitaliste — în unele țări ale acesteia, ca urmare a amploarei și formelor lor superioare de cooperare, forțele de producție industriale au ocupat locul preponderat. Marx a sesizat pe deplin fenomenul, distingînd între „societățile feudale agricole" și „societățile industriale" din vremea sa, bazate pe relații de producție capitaliste și relevînd necesitatea istorică obiectivă a transformării unora în celelalte. (Vezi „Capitalul", vol. III, partea a II-a, p. 739). Să notăm însă că utilizarea acestor concepte nu s-a substituit niciodată conceptelor fundamentale, bazate pe relațiile sociale de producție, de orînduirea feudală și orînduirea capitalistă.

O cercetare a entităților economiei mondiale actuale din punct de vedere al configurației diviziunii sociale a muncii arată că, în cadrul multora dintre ele, indiferent dacă sînt de esență socialistă sau capitalistă, predomină forțele de producție de factură industrială, care își pun pecetea pe toate celelalte ramuri ale producției materiale și îndeosebi asupra agriculturii. Volumul și structura avuției sociale, progresul material și spiritual al națiunilor contemporane se află sub impulsul acțiunii forțelor de producție industriale.

Forța de muncă de la lucrătorii cu o calificare relativ joasă pînă la cei cu o înaltă calificare, este în cele mai multe cazuri puternic angrenată în acest proces și joacă un rol hotărîtor. Așadar, forțele de producție industriale se afirmă în epoca contemporană deosebit de puternic, de larg și preponderent, determinînd o modificare vizibilă în baza tehnică-materială, în diviziunea socială a muncii din cadrul diferitelor țări, cărora le imprimă trăsăturile lor fundamentale. Cu toate acestea, forțele de producție neindustriale mai joacă un rol însemnat în configurarea bazei tehnice-materiale și a diviziunii sociale a muncii în toate țările, indiferent de esența lor social-economică.

După cum preponderența forțelor de producție neindustriale în cadrul societăților precapitaliste n-a anulat rolul forțelor de producție industriale în configurarea bazei tehnice-materiale și a diviziunii sociale a muncii, nici preponderența forțelor de producție industriale în cadrul societății capitaliste și în cadrul societății socialiste n-a anulat rolul forțelor de producție neindustriale în procesul respectiv. Putem conchide că un prim viciu al conceptului de societate industrială în vederile lui R. Aron și a altor sociologi burghezi constă în **ignorarea complexității diviziunii sociale a muncii din cadrul entităților economiei mondiale prezente și trecute.**

Chiar admițînd că o societate ar putea fi caracterizată din punct de vedere al forțelor ei de producție numai în funcție de ramura predominantă a producției sociale, în speță numai de industrie, conceptul de societate industrială tot **se dovedește inadecvat căci deși dezvăluirea esenței social-economice fundamentale a unei anumite societăți implică, în mod necesar, luarea în seamă a caracterului și nivelului forțelor ei de producție și deci a expresiei lor sintetice — diviziunea socială a muncii —, aceasta nu este suficient. Trebuie să se ia în considerație — ceea ce constituie elementul primordial — și forma socială a forțelor de producție, relațiile economice. Căci forțele de producție ale societății, care exprimă raporturile dintre om și natură, devin forțe reale numai în cadrul anumitor relații și legături dintre indivizi.** Pentru a surprinde în totalitatea ei o societate sau formațiune social-economică, trebuie să se ia în considerație nu numai caracterul și nivelul forțelor ei de producție, ci și baza ei economică; de asemenea, trebuie să se ia în considerație structura socială a societății respective, precum și suprastructura societății în cauză. Or, conceptul de societate industrială așa cum e definit de promotorii lui actuali, nu întrunește capacitatea de a caracteriza în ansamblu o anumită societate contemporană, nici esența ei social-economică, fiindcă cuprinde doar o latură a acestora și chiar aceasta în chip fragmentar, doar prin prisma forțelor de producție industriale.

● Un presupus impas teoretic

FĂRĂ SĂ ADMITĂ dialectica marxistă a configurării tipurilor de societăți istoricește determinate, sociologul francez se referă totuși la un „impas" al marxist-leniniștilor în ceea ce privește explicarea prezenței în cadrul entităților economiei mondiale a unor forme de organizare socială esențialmente diferite, grefate pe temelia acelorași forțe de producție"[4]).

Cercetarea evoluției istorice universale arată că noile relații sociale de producție și formele de organizare socială aferente s-au grefat inițial pe forțele de producție ale orînduirii sociale precedente, atunci cînd acestea au îmbrăcat un anumit caracter și au atins un anumit nivel, iar abia în procesul maturizării noii orînduiri sociale au putut apărea forțele de producție specifice acesteia, tocmai în virtutea existenței și funcției dinamice a noilor relații sociale de producție, precum și în virtutea existenței și funcției dinamice a formelor de organizare socială corespunzătoare. Abia după un secol și jumătate de la ivirea ei, orînduirea capitalistă a reușit, ca urmare a primei revoluții industriale, să consemneze în cadrul ei existența unor forțe de producție industriale, istoricește specifice, cele ale marii industrii. Karl Marx a analizat, de altfel, în mod profund, formele cooperării economice capitaliste în industrie și forțele de producție industriale vechi și noi pe care s-au grefat acestea: cele trei trepte de cooperare tehnologică industrială[5]). Pe temelia transformărilor ivite în baza tehnică-materială și în baza economică a societăților capitaliste s-a constituit și forța socială nouă, proletariatul, care a ajuns, cu timpul, la înțelegerea misiunii sale istorice de a ridica procesul revoluționar pe o treaptă superioară, atît pe plan național cît și internațional, cum făcuse la vremea ei și burghezia.

Conflictul dintre cele două laturi ale modului de producție capitalist a început să se manifeste în anumite țări încă din prima jumătate a secolului al XIX-lea, oglindindu-se și pe plan social-politic și ideologic. În 1871 a avut loc prima revoluție proletară din istoria omenirii, care, deși înfrîntă, a dat semnalul trecerii la o nouă orînduire socială, socialismul. Ulterior, a avut loc în Rusia în 1917, prima revoluție socialistă victorioasă, urmată după un timp, de altele, petrecute într-o serie de țări din Europa, Asia și America Latină. În toate societățile în care a avut loc revoluția socialistă, forțele de producție ale vechii societăți, inclusiv cele industriale, deși nu atinseseră nivelul maxim posibil de dezvoltare, erau din punctul de vedere al caracterului lor, apte pentru a genera relațiile de producție socialiste. Prin apariția noilor relații de producție s-au dezvoltat și s-au perfecționat în mod conștient atît baza tehnică-materială cît și baza economică a societății socialiste. Prin urmare, în teoria marxist-leninistă nu există nici o inadvertență în legătură cu prezența într-o anumită etapă istorică a două forme sociale pentru forțe de producție identice ca nivel de dezvoltare. Așa că „impasul" de care vorbește R. Aron este iluzoriu, creat în mod subiectiv de autor pentru a-și făuri singur „argumente".

● Societatea industrială — o ipostază a capitalismului

SOCIOLOGUL francez respinge teoria marxistă privind succesiunea orînduirilor sociale, în general, și succedarea capitalismului de către socialism, în special. După părerea sa, dezvoltarea omenirii n-a fost și nu este supusă „raționalității istorice", adică acțiunii unor legi obiective cunoscute și utilizate în mod conștient[6]). Inexact, dar totuși așa văzute lucrurile, ce semnificație ar avea atunci „societatea industrială" spre care par să tindă toate entitățile comunității umane mondia-

lector univ. Virgil IONESCU
Institutul Politehnic-București

(Continuare în pag. 14)

„SOCIETATEA INDUSTRIALĂ“

(Urmare din pag. 13)

le? „Prin societate industrială, se subliniază, nu înțeleg o societate istcricește singulară, nici o perioadă determinată a societăților contemporane, ci un tip social care pare să deschidă o eră nouă aventurii umane“ [7]).

Conceptul de societate industrială este, după cum vedem, redefinit, autorul renunțînd la elementul concret-istoric pe care îl inclusese anterior: marea industrie ca formă caracteristică a producției sociale. Fără să devină prin aceasta mai adecvat reflectării realităților, el este totuși mai conform concepției generale promovate de autor în privința dezvoltării sociale. Reținem că el atribuie activității umane pe termen lung limite insurmontabile, generate de incognoscibilitate și iraționalitate, admițîndu-i raționalitatea doar pe termen scurt și numai pe plan științific, tehnic și administrativ, nu și pe plan politic. Deși „societatea industrială“ este prezentată ca un moment al „aventurii umane“ și ca un obiectiv de atins, fie și inconștient, de către diferite comunități umane, totuși, prin aceste note generale, nu se aduc clarificări. În această etapă a abordării lui de către autor, conceptul de societate industrială înregistrează o cădere din punct de vedere logic, nefiind decît un nume dat unei entități vagi. Numai luarea în considerație a tipurilor „aventurii umane“ contemporane pare să-l scoată pe linia de plutire a reflectării unor realități evidente.

În ciuda încercărilor făcute de către diferitele comunități umane pe calea către așa-zisa societate industrială, aceasta n-a prins, deocamdată, contururi depline; problemele acesteia (între care nu este inclusă tctuși transformarea marii industrii în „formă caracteristică a producției“) n-au fost rezolvate, arată R. Aron. S-ar fi conturat însă, pe această cale, „două tipuri ideale de orînduire socială“ care ar reprezenta și „două soluții, contradictorii dar inteligibile în contradicția lor, ale problemelor imanente societății industriale“ [8]). Prin această observație, cu toate că introduce unele diviziuni esențiale în structura evoluției, R. Aron rămîne încă destul de consecvent ideii unui concept care să reflecte mișcarea, considerată reală, a entităților comunității umane mondiale, către înfăptuirea unei anumite universalități care implică un punct de convergență: „societatea industrială“. Dar sociologul francez atașează conceptului ideea pluralității și astfel cele „două tipuri ideale de orînduire socială“, capitalismul și socialismul devin, în vederile sale, și societăți industriale diferite.

Consecvent totuși, el susține că cele două tipuri de societăți industriale au apărut și s-au constituit în virtutea unor reacții umane diferite față de dinamismul științei și tehnicii. Fără îndoială, reacțiile umane de acest gen joacă un anumit rol în dezvoltarea omenirii, dar ele nu sînt în măsură să determine esența social-economică a nici unei orînduiri. Reînfățișînd astfel conceptul de societate industrială, autorul scoate de fapt din cauză definirea unei societăți în funcție de forțele ei de producție, înlocuind-o cu cea în funcție de reacțiile **psiho-comportamentale** ale membrilor societății respective. Societatea industrială rămîne așadar doar un ideal vag în obiectivul „aventurii umane“, fiindcă realmente n-ar exista decît societăți industriale imperfecte. Iar comparabilități, legate de nivelul științei și tehnicii, sistemul economic, structura socială și regimul politic, între cele două tipuri actuale de societate industrială ar fi în stare totuși să fixeze o ierarhie în acest cadru global considerat imperfect.

Sub raportul sistemului economic, cele două societăți antagoniste ar avea aceeași „obsesie“ (creștere și productivitate), ar utiliza aceleași mijloace de producție și ar porni de la aceleași valori fundamentale de a retribui meritele și a asigura un minimum tuturor. El ignoră faptul că sistemul sau regimul economic (prin care înțelege doar formele instituționale ale bazei economice), diferă de la societățile capitaliste la cele socialiste. Dacă între cele două societăți nu există „similitudini de instituții“, ar exista în orice caz, după părerea sa, „similitudini de funcțiuni“.

Autorul încearcă astfel să nege teza marxistă, istoricește verificată, privind rolul relațiilor de proprietate în determinarea bazei economice a unei societăți, confundă relația de proprietate cu expresia ei juridică (dreptul de proprietate) și nu admite existența unor deosebiri de esență între proprietatea socialistă și cea capitalistă. Similitudinea legată de obiectivul creșterii economice o ia drept temei pentru a califica ambele societăți antagoniste drept „progresive“; în realitate, scopul creșterii economice, mai precis, scopul nemijlocit al reproducției sociale, este esențialmente diferit în socialism față de capitalism și, după cum însuși R. Aron recunoaște, unii factori ai creșterii economice tind să-și epuizeze intensitatea în vechea societate. [9])

În acest fel lucrurile devin mult mai clare în ceea ce privește țelul ideologic și politic al teoriilor despre societatea industrială.

Referindu-se la **relațiile de repartiție**, R. Aron nu vede, sau nu vrea să vadă, deosebirile de esență, dizolvîndu-le în presupusa prezență comună, în cadrul celor două societăți opuse, a „meritocrației“. Principiul comunist de repartiție îl denaturează „fiecăruia după nevoile sale“ însemnînd, după opinia sa, „să se asigure un minimum tuturor“. Mai departe, descoperă o similitudine pe planul inegalității în venituri, fără să ia în seamă conținutul egalității în socialism, deosebirile de esență și cele cantitative între inegalitatea veniturilor din capitalism și cea din socialism, nici politica economică din țările socialiste îndreptată spre promovarea echității sociale pe planul veniturilor. El reînvie, astfel sub o formă ușor morificată, tezele egalitarismului mic-burghez, spre a crea similitudini artificiale între socialism și capitalism și a disimula discrepanțele enorme existente în capitalism între veniturile claselor exploatatoare și veniturile claselor exploatate.

Cît privește structura socială a societății capitaliste și a celei socialiste. R. Aron încearcă să **construiască** și pe acest plan similitudini, cu ajutorul atributului pe care-l conferă tuturor societăților industriale, anume acela că le-ar fi proprie diferențierea și stratificarea grefată, în ultimă analiză, pe diviziunea socială a muncii. Diviziunea socială a muncii poate genera, desigur, diferențieri, stratificări. Însă structura socială a unei anumite societăți se configurează sub determinarea acesteia numai în funcție de raporturile dintre diferiți indivizi față de uneltele de muncă și față de produsele muncii. [10]).

Și tocmai aceste raporturi sînt, în ultimă analiză, definitorii pentru configurarea unei structuri sociale bazate pe clase și pături sociale prietene — cum este cea a societății socialiste. În fond pe autor îl preocupă rezolvarea problemei „sociabilității industriale“, adică **a aplanării conflictelor sociale antagoniste**, irealizabilă în condițiile existenței proprietății privat-capitaliste. De altfel, nici în analiza unor conflicte sociale concrete sociologul francez nu se dovedește mai aproape de descoperirea esenței lor. [11]).

Toate „similitudinile“ pe care sociologii burghezi le construiesc în legătură cu țările industriale capitaliste și țările industriale socialiste, precum și pseudo-diferențierile în această privință, urmăresc în ultimă analiză, contopirea unor esențe social-economice antagoniste și acreditarea ideii paradoxale, după care societatea socialistă ar fi rezultatul unei „dedublări“ a societății capitaliste.

De altfel. în ciuda contradicțiilor pe care le introduce în țesătura conceptului de „societate industrială“ pe parcursul elaborării sale, autorul ajunge totuși să se explice undeva. „În loc de a lua drept concept istoric major conceptul de capitalism, noi am ales pe cel de societate industrială“ [12]). **Apare astfel evidentă tentativa de a disimula esențele social-economice fundamentale antagoniste ale epocii contemporane în scopul apologierii unei orînduiri sociale perimate și al denigrării unei orînduiri sociale în plină ascensiune.**

---

1) Raymond Aron: Les désillusions du progrés. Editions Calmann Lévy, Paris, 1969, pag. 153—154.
2) R. Aron: La lutte de classe. Editions Gallimard, Paris, 1964, pag. 9—12.
3) R. Aron: Dixhuit leçons sur la société industrielle. Editions Gallimard, Paris, 1962, pag. 97.
4 R. Aron: Les désillusions, pag. 250—251.
5) K. Marx, F. Engels: Opere, vol. 23, Ed. Politică 1966, pag. 333 și urm.
6) R. Aron: Les désillusions pag. 65.
7) R. Aron: Trois essais sur l'àge industriel. Editions Plon, Paris, 1965, pag. 132.
8) R. Aron: Les désillusions... pag. 65.
9) R. Aron: Dix-huit leçons... pag. 101 și urm.
10). K. Marx, F. Engels: Opere, vol. 3. Editura [illegible]că 1958, pag. 22.
11) R. Aron: La révolution introuvable, Editions Fayard. Paris. 1968. pag. 9 și urm.
12). R. Aron: Dix-huit leçons..., pag. 363.

FIȘE

Dogma keynesismului

■ În studiul **The keynesian revolution and the monetarist counter-revolution** (Revoluția Keynesistă și contra-revoluția monetaristă) apărut în AMERICAN ECONOMIC REVIEW, mai 1971) H. G. Johnson își propune să studieze climatul în care au apărut și s-au răspîndit teoriile monetariste ale lui M. Friedman și adepților săi, teorii — după cum se știe, opuse keynesismului. Autorul distinge două categorii de motive — unele obiective și altele subiective. În prima categorie se relevă incapacitatea remediilor keynesiste de a realiza o creștere economică susținută și ocuparea forței de muncă fără a genera inflație. Mai mult decît atît, subliniază Johnson, chiar atunci cînd statul capitalist încearcă — tot în spiritul tezelor lui Keynes — să limiteze inflația pe seama reducerii creșterii se ajunge la situația în care inflația nu este temperată, dar crește șomajul. În cea de a doua categorie de motive, Jahnson remarcă constituirea keynesismului ca o dogmă în mediile universitare anglo-saxone, ceea ce a provocat reacții adverse în rîndul unor economiști. Aceștia din urmă — susține autorul — încercînd să parcurgă un drum original sau ridicat împotriva keynesismului, îmbrățișînd cauza monetaristă.

O ripostă

■ **Revista** ACTA ECONOMICA din R. P. Ungară publică în volumul 6 — nr. 4, 1971, studiul economistului matematician Ianos Kornai **Economic Systems Theory and General Equilibrium Theory** (Teoria sistemelor economice și teoria echilibrului general), în care autorul încearcă să răspundă la următoarele probleme: cum se formează conștient sistemele economice, cum pot fi ele planificate în detaliu și cum poate fi manipulat mecanismul lor de acțiune. Pînă în prezent există numai o singură orientare teoretică care se preocupă de teoria sistemelor economice, și anume **teoria echilibrului general.** Ianos Kornai critică prezumțiile și tezele acestei teorii, care derivă de la Leon Walras, într-o lucrare amplă în curs de apariție intitulată Anti-equilibrium. Aceste critici sînt grupate de autor în patru puncte: 1) caracterul staționar al modelului, omițîndu-se schimbările în timp; 2) nu orice comportare economică poate fi descrisă în termenii optimizării, astfel cum presupune această teorie; 3) prezumția conexității mulțimii de programe de producție posibile exclude existența economiilor de scară; 4) această teorie ignorează elementul de incertitudine prezent în activitatea economică.

Opoziție netă

■ Revista SOZIALISTISCHE AUSSENWIRTSCHAFT din R. D. Germană publică în nr. 5/1971, prima parte a studiului **Inhaltliche und methodologische Fragen einer Prognose der Entwicklung des sozialistischen Weltmarktes** (Probleme privind conținutul și metodologia prognozării dezvoltării pieței mondiale socialiste), elaborat de dr. F. Heiduschaft, în care se relevă conținutul de clasă al prognozei. Autorul evidențiază poziția anticomunistă a „futurologiei“ burgheze, care se fundamentează pe teoria neștiințifică a convergenței celor două sisteme social-economice opuse — socialismul și capitalismul. Elementul determinant al dezvoltării în epoca contemporană nu poate fi revoluția științifică-tehnică, — cum afirmă partizanii acestei teorii — ci contradicția de clasă dintre socialism și imperialism. Cercetarea burgheză a viitorului nu poate constitui „un factor de stabilitate“ pentru sistemul capitalismului monopolist de stat. Obiectul și țelul prognozei în socialism derivă din specificul economiei planificate socialiste.

Economia socialistă planificată, cu sisteme parțiale, relații de schimb și factori care devin tot mai complecși și care se influențează reciproc, nu mai poate fi dominată fără utilizarea unor metode științifice. Prognoza dezvoltării pieței mondiale socialiste are ca obiect dezvoltarea comerțului dintre țările socialiste. Această prognoză se efectuează pe termen lung, avînd drept țel determinarea dinamicii comerțului exterior pînă în anul 1980.

Vinovați fără vină

■ Sub titlul semnificativ **Les économistes sont-ils impuissants?** (Sînt economiștii neputincioși?) revista EXPANSION (iulie — august 1971) publică opiniile lui **P. A. Samuelson** asupra actualelor probleme ale economiei S.U.A. Economistul american este nevoit să recunoască faptul că măsurile de tip keynesist — al căror cunoscut adept este — chiar dacă reușesc să stimuleze creșterea economică, generează inflație. Se arată în continuare că economiștii se dovedesc incapabili în ceea ce privește controlul mișcării conjugate a salariilor și prețurilor sau, în ceea ce se mai numește, politica veniturilor. Samuelson examinează ideea recent avansată de J. K. Galbraith privind necesitatea creării unei instituții care să controleze în mod strict mișcarea prețurilor și prin măsuri administrative să împiedice inflația, arătîndu-se deosebit de sceptic în ceea ce privește posibilitățile reale ale unei asemenea politici și se îndoiește că marile corporații se vor supune controlului. Singura poziție sinceră pe care o pot adopta azi economiștii americani — arată autorul — este aceea de a admite: în stadiul actual nu sîntem în stare să formulăm tratamentul adecvat, ceea ce ne indică, în fapt, inexistența unui astfel de... tratament în condițiile economiei capitaliste.

PE MARGINEA ARTICOLULUI „LOCUL AGRICULTURII ÎN ECONOMIA NAȚIONALĂ"

ÎN numărul 28 al revistei „Viața economică" din iulie a.c. a apărut la rubrica PUNCTE DE VEDERE articolul tovarășului Traian Lazăr intitulat „Locul agriculturii în economia națională". În legătură cu problemele puse în discuție, cît și cu unele afirmații bazate pe datele prezentate, mă voi opri în cele ce urmează:

1. Autorul articolului nu este de acord cu compararea producției nete realizate de un lucrător din agricultură cu aceea a unui lucrător din industrie, susținînd că evidențierea diferențelor mari care există între mărimea valorii nou create de un lucrător în aceste ramuri, înseamnă susținerea unor teze teoretice „după care agricultura ar fi prin ea însăși mai puțin eficientă decît industria și decît celelalte ramuri ale economiei..."

După părerea mea, faptul că venitul național realizat de un lucrător din agricultură este în țara noastră de cîteva ori mai mic decît cel realizat de un lucrător din industrie, nu poate duce la concluzia — și, de altfel, nimeni nu a susținut aceasta — că agricultura ca ramură a economiei naționale „ar fi prin ea însăși mai puțin eficientă". Consider că compararea acestor mărimi reliefează rezervele mari care există în agricultură pentru creșterea productivității muncii, scoate în evidență și în același timp mobilizează pentru o agricultură intensivă, pentru sporirea producției agricole, a randamentelor la hectar și a producției animaliere, prin folosirea cu maximum de eficiență a fondurilor de producție. Pe de altă parte, este știut, că numărul celor ocupați în agricultura noastră este încă ridicat comparativ cu alte țări și micșorarea acestui număr depinde de ridicarea productivității muncii, de utilizarea mai deplină a timpului de muncă a celor ce lucrează în această ramură de bază a economiei, în condițiile în care creșterea în ritm înalt a celorlalte ramuri și, în primul rînd, a industriei, creează tot mai multe posibilități pentru atragerea spre ramurile neagricole a unei părți din populația ocupată în agricultură, proces a cărui intensitate va crește în actualul cincinal, cît și în perioadele următoare.

2. În argumentarea punctului său de vedere tovarășul T. Lazăr arată că nici sub aspect metodologic nu poate fi acceptată compararea producției nete obținută de un lucrător în agricultură cu aceea din alte ramuri, întrucît se contrapun ramurile economiei naționale, în special industria și agricultura și, totodată, se compară nivelul productivității muncii din diferite ramuri și sectoare de activitate.

Desigur că și în legătură cu aceste aspecte s-ar putea discuta, dar aici vreau să relev faptul că însuși autorul în căutarea unor căi prin care să se evidențieze aportul agriculturii la crearea venitului național comparativ cu industria arată că „în agricultură fiecare unitate de produs social conține mai mult venit național — 54,4% față de 37,5% în industrie în 1969". Aici se compară ponderea producției nete în produsul global din industrie cu aceea din agricultură, deci între două ramuri. Această comparare nu ni se pare concludentă pentru măsurarea aportului agriculturii la crearea venitului național, deoarece ea evidențiază numai structura diferită a elementelor componente ale produsului global în cele două ramuri, care este determinată în principal de structura diferită a fondurilor în industrie și agricultură. După părerea noastră, aportul unei ramuri la crearea venitului național și deci și al agriculturii, trebuie analizat din punct de vedere al contribuției efective, al mărimilor absolute, și nu după structura produsului global al ramurii respective. Este ceea ce adeseori s-a subliniat, că aportul agriculturii la crearea venitului național poate și trebuie să fie mărit.

3. Cu toate că autorul articolului subliniază în mod justificat că aportul agriculturii la venitul național depinde și de reducerea ponderii cheltuielilor materiale în producția globală, referindu-se la evoluția acesteia pe cincinale, prezintă totuși date medii pe perioada 1961—1965 (38%), 1966—1970 (circa 41%) și actualul plan cincinal (aproape 45%) din care reiese — așa cum arată autorul — că s-a prevăzut să se ridice ponderea cheltuielilor materiale în producția globală agricolă în perioada 1971—1975, și, pe această bază, aduce argumente pentru necesitatea scăderii acestei ponderi.

În legătură cu datele prezentate și cu concluziile ce se desprind, atragem atenția asupra faptului că cifrele cuprinse în articol nu sînt comparabile între ele atît din punct de vedere al prețurilor, cît și metodologic. Bunăoară, dacă ponderea cheltuielilor materiale pe anii 1961—1965 (38%) este calculată în prețuri comparabile 1963, ponderea pe perioada 1966—1970 de circa 41%, cuprinsă în articol, nu știm cum a fost determinată, întrucît, în aceleași prețuri 1963, ea este de peste 43%, iar în prețuri curente de circa 45%; de altfel și în Breviarul statistic pe anul 1971 (pag. 45) se arată că ponderea cheltuielilor materiale în agricultură a oscilat între 40—49% (calcule în prețuri curente) în anii 1966—1970.

În ceea ce privește datele pe 1971—1975 ele sînt corecte, respectiv cele avute în vedere în planul cincinal (circa 45%), însă aici autorul nu a ținut seama că față de perioadele precedente au fost introduse anumite îmbunătățiri metodologice prin cuprinderea în sfera muncii productive din agricultură a activității prestate de cei ce lucrează în întreprinderile de mecanizare a agriculturii și unitățile ce prestează servicii agrozooveterinare (finanțate de la buget), care conduc la anumite modificări în mărimea și structura produsului global din agricultură. (Îmbunătățirile aduse au fost tratate în articolele privind venitul național publicate în „Viața economică" nr 12/1971 și „Probleme economice" nr. 5/1971). În condiții metodologice comparabile, ponderea cheltuielilor materiale în produsul global din agricultură în perioada 1966—1970 este de circa 47%. Rezultă deci că prevederile actualului plan cincinal au luat în considerare reducerea ponderii cheltuielilor materiale și în ramura agriculturii (circa 45%) și nu o creștere a acesteia așa cum afirmă tovarășul Traian Lazăr în articolul la care ne-am referit.

dr. A. ROSEN
Comitetul de Stat al Planificării

FIȘE

Finanțarea investițiilor

■ În articolul **Concordanța dintre interesele întreprinderii și interesele societății,** apărut în LUPTA DE CLASĂ nr. 6/1971, conf. dr. Radu Mănescu propune o serie de soluții menite să ducă la îmbunătățirea actualei legislații privind finanțarea și creditarea investițiilor, care se află în experimentare. Printre altele, autorul pornind de la ideea existenței unei neconcordanțe, între interesul unei întreprinderi care dorește să obțină utilaje mai multe și mai eficiente, și interesul general al statului care dispune de fonduri materiale și bănești limitate, acestea trebuind folosite cu maximum de eficiență, propune ca mijloacele fixe să nu fie repartizate gratuit, ci vîndute. Dacă mijloacele pe care le solicită întreprinderea ar trebui plătite, iar costurile lor ar greva cheltuielile de producție, argumentează autorul, atunci socoteala pe care ar face-o beneficiarul unei investiții ar fi mai riguroasă și l-ar determina în același timp să descopere că un mijloc de muncă mai vechi poate fi uneori mai eficient decît unul nou, pentru că nu cere cheltuieli de muncă pentru producție, ci doar cheltuieli de folosire. Evident, în condițiile în care mijloacele de producție se repartizează gratuit, costul lor fiind suportat din veniturile generale ale statului, întreprinderile sînt „cointeresate" economic să solicite mijloace de producție cît mai multe, mai perfecționate, indiferent cît costă. Autorul consideră că plata de către întreprinderi a fondurilor fixe pe care le primesc este de natură să stimuleze întreprinderea nu numai în introducerea tehnicii noi, dar și în folosirea cu maximum de eficacitate a celei existente.

Variante ale planificării

■ Revista sovietică EKONOMIKA I MATEMATICESKIE METODI, nr. 3/1971, publică studiul **O sisteme optimalnogo, perspektivnogo planirovania** (Despre sistemul planificării optime de perspectivă) elaborat de E. F. Baranov, V. J. Danilov-Danilian și M. G. Zavelsky, în care se schițează principiile elaborării unui sistem de planificare optimă a economiei naționale, care să coreleze într-un tot proporțiile la nivelul economiei naționale, al ramurilor și teritorial, precum și aspectele de producție și sociale ale planului. Pentru aceasta se descrie un proces iterativ specific de optimizare a planului sub dublu aspect — de ramură și teritorial. Și anume, fiecare ciclu complet de calcule (iterația „mare" a procesului de planificare) include cîteva cicluri de iterații „mici", astfel încît coordonarea planurilor se realizează în principal prin iterații „mici" sub aspectul ramurii; celălalt aspect, cel regional, este deservit de succesiunea de iterații „mari". În consecință printr-o asemenea repartizare a funcțiilor între iterațiile „mari" și „mici" sînt posibile două variante fundamentale ale procesului.

Interese contrare

■ A apărut lucrarea **Les Managers Européens** (Managerii europeni, Paris, Dencel, 1970, 413 pag.). Lucrarea cuprinde un studiu introductiv, privind principalele probleme ale economiei contemporane aparținînd lui Roger Priouret și numeroase interviuri luate unor proeminenți conducători de întreprindere europeni. În partea introductivă economistul francez își exprimă opinia că deceniul la începutul căruia ne aflăm nu va fi acela al „sfidării" americane. După părerea sa, „cucerirea" Europei de către S.U.A. a eșuat și bătrînul continent dovedește o forță economică respectabilă. Sfidarea anilor '70 — după autor — va consta pentru europeni în înseși problemele întreprinderii economice europene. În cadrul problemelor enumerate reține în primul rînd atenția constatarea că întreprinderea capitalistă europeană s-a transformat într-un teren al unor înfruntări de ordin social dintre cele mai grave. Salariații, arată Priouret, au tot mai puțin convingerea că interesele expansiunii întreprinderii ar coincide cu propriile lor interese. Autorul volumului consemnează că în cursul a numeroase vizite făcute în întreprinderi capitaliste europene a fost izbit tocmai de lipsa crescîndă de interes a salariaților față de activitatea desfășurată.

„MAȘINEXPORT"

(Urmare din pag. 8)

Oricît de variate și bogate sînt informațiile ce intră, într-o anumită perioadă, în întreprindere, pentru a putea fi folosite, ele trebuie să se constituie într-un sistem informațional, să fie centralizate, prelucrate de un compartiment specializat (serviciul de conjunctură) și puse, într-un flux rapid și continuu, la dispoziția serviciilor operative și a conducerii întreprinderii. Pentru a sprijini activitatea serviciului de conjunctură, în cadrul serviciilor de export ale „Mașinexport", a fost desemnat experimental, cîte un specialist pe probleme de prețuri și conjunctură, care lucrează sub îndrumarea serviciului de conjunctură.

Pentru a reveni la strategiile de preț și de vînzare aș dori să evidențiez dezvoltarea unui proces care influențează exportul nostru de mașini-unelte: este vorba de concurența crescîndă pe care exportul nostru în multe țări în curs de dezvoltare o întîlnește din partea industriei autohtone de mașini-unelte. Proces firesc, evident, dar care trebuie semnalat, cunoscut și luat în considerație în elaborarea strategiilor noastre de vînzare. De aceea, consider că **strategia de export** cuprinde o sferă largă și începe mult înainte de momentul vînzării: producția destinată exportului trebuie astfel considerată încît să țină seama nu numai de tendințele tehnice, de preț, etc. pe piața generală de mașini-unelte, ci și de tendințele particulare ale piețelor naționale unde avem interese deosebite, de perspectivă.

Exportul de mașini-unelte nu poate fi conceput ca un plasament în sine al mașinilor ci, fiecare moment al său trebuie să pregătească, **să promoveze vînzările de perspectivă.** Această promovare de perspectivă impune utilizarea celor mai eficiente forme de reclamă comercială; alături de mijloace clasice: tîrguri și expoziții generale, inserții, anunțuri etc., ne orientăm, în măsură tot mai mare, spre participări la tîrguri specializate, expoziții proprii, demonstrații, filme, probe etc.

Se menționează, de foarte multe ori, că procentul alocat la noi cheltuielilor de reclamă este redus, în comparație cu alte țări — de exemplu 0,03% din volumul exportului de mașini și utilaje. Părerea personală în această privință este că sîntem deficitari, nu atît în ce privește volumul fondurilor alocate reclamei, cît în ce privește modul cum folosim aceste fonduri. Astfel, pentru a da numai un exemplu, confecționăm prospecte pentru mașini-unelte, în franceză, engleză și germană (trec peste calitatea lor care uneori este nesatisfăcătoare) și le folosim în Italia, Peru, Brazilia, Iran etc., adresîndu-se unui cerc restrîns de clienți, care cunosc aceste limbi.

De asemenea, manifestăm tendința de a acoperi, în materie de tîrguri internaționale, întreaga piață mondială cu aproape tot programul de export al țării, fără să ținem întotdeauna cont de posibilitățile și interesele de export — de unde și tendința ca I.C.E. „Mașinexport" să fie solicitat la toate tîrgurile, indiferent de perspectivele de vînzare. Cunoscînd și practica mondială în această direcție, optăm pentru participarea la tîrguri internaționale specializate și organizarea de expoziții proprii permanente.

Întrucît practica a demonstrat că acțiunile de reclamă efectuate sporadic, fără continuitate și, mai ales, fără un scop bine determinat, sînt neeficiente, vom extinde sistemul programelor de promovare pe țări; adică, în momentul cînd am luat decizia pătrunderii sau dezvoltării exportului pe o anumită piață, concepem un întreg complex de măsuri — inserții în presă, participare intensivă la tîrgurile organizate în țara respectivă, campania de publicitate urmată de campanie de ofertare, vizite, etc. — astfel ca orice acțiune intreprinsă să nu aibă un caracter izolat, ci să fie integrată într-un program cu obiective precise. În acest fel am abordat piețe importante ca R.F.G. și Italia și, după cum se vede, rezultatele au fost pozitive:

Dinamica exportului în procente (1966=100%)

	1967	1968	1969	1970
R.F.G.	156	655	3419	3941
Italia	144	1207	1026	3400

Pentru reușita acțiunilor de pătrundere sau creștere a vînzărilor pe o piață nu este suficient să producem numai mașinile-unelte în conformitate cu cerințele clienților, ci o importanță hotărîtoare are de asemenea găsirea și folosirea celor mai corespunzătoare canale de distribuție, care să conducă mașinile noastre, cu minimum de cheltuieli și timp, spre un număr sporit de beneficiari. Pentru stadiul în care se găsește comerțul nostru cu mașini-unelte, consider că formula de bază o constituie încă folosirea reprezentanților și agențiilor. În sprijinul acestei afirmații aș putea arăta că:

- în condițiile în care „Mașinexport" exportă mii de bucăți din fiecare tip de mașină-unealtă este dificil și chiar imposibil pe unele piețe un contact direct cu toți beneficiarii finali, astfel că reprezentanților le revine un rol important; este vorba, bineînțeles, de reprezentanți calificați, specializați, cu rețea corespunzătoare de distribuție și cu putere de pătrundere pe piață;
- vînzarea de mașini-unelte presupune organizarea unei rețele de distribuție, depozite de consignație, rețea service etc. care sînt mai ușor de realizat în condițiile colaborării materiale și financiare cu reprezentanții;
- de asemenea, nu trebuie neglijat nici faptul că o mare pondere în rîndul beneficiarilor mașinilor-unelte revine întreprinderilor mici, atelierelor, micilor meseriași etc., care nu au experiența formalităților vamale, bancare, transporturilor internaționale etc.

Desigur, eficiența este sporită atunci cînd, în mod justificat, locul acestor reprezentanți este preluat de societăți mixte, care se bucură de regimul juridic al țării unde activează și ne apropie mai mult de consumatori. I.C.E. „Mașinexport" participă la unele acțiuni cu societăți mixte.

O primă concluzie pe care o putem trage, este că pentru vînzările de mașini-unelte, cea mai indicată formulă este societatea mixtă cu program specializat sau cu program de ramuri înrudite, bazată pe rețea de distribuitori (nu subagenți), cunoscători ai mașinilor, capabili să monteze, eventual să le repare și care să fie în măsură să impulsioneze vînzările în toate regiunile.

„Pămîntul — celor care îl lucrează" — glăsuieşte o pancardă din Chile (fotografia din stînga); **salariaţi agricoli şomeri ocupă terenul abandonat de un mare latifundiar. Femei şi copii construiesc locuinţe** (fotografia din dreapta).

Lupta pentru independenţa economică în America Latină

ASPECTE CALITATIVE NOI

EVOLUŢIA unor evenimente mai puţin recente sau mai recente din diferite ţări din America Latină atestă o evidentă intensificare a luptei popoarelor latino-americane îndreptată spre obţinerea şi consolidarea independenţei economice. În acest context instituirea suveranităţii naţionale asupra resurselor naturale şi valorificarea acestora în interesul poporului respectiv — condiţie indispensabilă pentru atacarea cu succes a subdezvoltării — se detaşează net ca un efort de prim ordin în cadrul politicilor naţionale promovate de multe ţări latino-americane.

Maturizarea unor condiţii pe plan intern şi internaţional a transformat în ultimul timp, actul redobîndirii proprietăţii asupra propriilor resurse naturale dintr-un act riscant şi de deosebit curaj, cum era considerat, spre exemplu, în prima jumătate a deceniului trecut, într-un act, am putea spune, curent, care, cu toată opoziţia monopolurilor străine şi a forţelor reacţionare şi în ciuda manevrelor de culise, se impune incontestabil. Într-adevăr, în ultimul timp, agenţiile de presă informează des despre naţionalizări efectuate sau intenţii de naţionalizări anunţate în diferite ţări din America Latină.

În procesul evolutiv al transpunerii în realitate a dezideratului major — redobîndirea proprietăţii asupra propriilor resurse naturale ca mijloc de întărire a independenţei economice, — se poate afirma că s-a atins o treaptă calitativ superioară. Nu avem aici în vedere intensificarea procesului ca atare, ceea ce reprezintă, fără îndoială, o caracteristică importantă, ci faptul, că, spre deosebire de un trecut nu prea îndepărtat, naţionalizările nu mai au un caracter restrîns cum s-a întîmplat la timpul respectiv în Peru (naţionalizarea companiei „International Petroleum" — 1968), ci sînt mult mai cuprinzătoare, **fiind extinse la ramuri sau subramuri de activitate.** Cele mai recente acţiuni de naţionalizare din Chile şi Venezuela o atestă. Datorită recuperării zăcămintelor de cupru (21% din rezervele mondiale), care furnizează o producţie care asigură peste 3/4 din totalul devizelor, această subramură a industriei extractive chiliene va aduce anual ţării un venit suplimentar important. Statul venezuelean care, la 26 august a.c. a trecut în proprietatea sa zăcămintele de gaze naturale intenţionează să le sporească importanţa actuală prin realizarea unui program susţinut de valorificare superioară şi comercializarea externă. Este aproape de prisos să menţionăm că, datorită importanţei resurselor pentru economia ţărilor respective, ele vor beneficia de însemnate venituri suplimentare care, pînă în momentul naţionalizării, constituiau cîştiguri ale societăţilor străine.

Fără îndoială că politica de întărire a independenţei economice în unele ţări din America Latină nu se rezumă la actul direct al redobîndirii resurselor lor naturale înstrăinate. Deşi strict indispensabil, el este insuficient şi, în virtutea acestui adevăr, numeroase măsuri complementare sînt prevăzute sau îşi exercită de acum influenţa în aceste ţări în domeniul finanţării producţiei, în domeniul valorificării primare şi superioare a resurselor, în domeniul comercializării externe.

Capitalul străin din industria de prelucrare, capitalul financiar şi comercial formează alte elemente importante din angrenajul dominaţiei monopoliste. Din acest motiv lupta popoarelor latino-americane pentru întărirea independenţei economice cuprinde, în funcţie de condiţiile specifice din fiecare ţară în parte o gamă largă de aspecte. Menţionăm instituirea controlului de stat, parţial sau total, asupra instituţiilor financiare şi de credit şi asupra comerţului exterior cu produse de importanţă pentru economie. Pe lîngă acestea, în numeroase ţări se maturizează o concepţie, conform căreia, creşterea economică este fundamentată pe intensificarea folosirii resurselor proprii, investiţia străină de capital urmînd să acţioneze în condiţiile reciprocităţii de interese, fiind indezirabilă dacă nu slujeşte la dezvoltarea economică a ţării în care acţionează. În acest sens, prevederi legislative speciale preconizate în unele ţări, fie că interzic accesul capitalului străin în unele domenii — în general în ramurile de bază ale economiei (societăţi financiare şi de credit, telecomunicaţie, transporturi, unele ramuri ale industriei grele etc.) — fie că trasează anumite limite în cadrul cărora acesta poate fi acceptat — de obicei în condiţiile unei anumite participări a capitalului autohton de stat sau particular. Prin aceasta se urmăreşte nu numai îngrădirea posibilităţilor de influenţare de către capitalul străin a unor domenii de activitate economică, ci şi întărirea treptată a întreprinderilor cu capital autohton.

Se cunoaşte că, în ţările din America Latină, mai ales în ţările mai mici, resursele financiare interne destinate investiţiilor sînt mai reduse, astfel că aportul extern este considerat necesar. Dar şi în acest caz utilizarea resurselor externe este privită prin prisma extinderii controlului naţional asupra resurselor interne. În acest context se situează propunerile ţărilor membre ale pactului Andin cu privire la capitalul străin din economia lor, propuneri adoptate la sesiunea din decembrie 1970 a Comisiei Acordului de la Cartagena. În esenţă, accesul capitalului străin (după 1 ianuarie 1971) este acceptat cu condiţia ca, în decurs de 15 ani (20 de ani în cazul Boliviei şi Ecuadorului — ţări mai puţin dezvoltate în rîndul ţărilor membre) acesta să transfere capitalului naţional majoritatea (51%) acţiunilor. Întreprinderile străine existente vor trebui ca, în decurs de 3 ani, să devină întreprinderi mixte (cu o participare a capitalului naţional de 80%). La sesiunea amintită s-a căzut de acord ca să nu fie admis capitalul străin în următoarele domenii: financiar, transport intern, televiziune, publicitate, publicaţii periodice inclusiv cele dedicate comercializării interne a produselor; în afara acestor domenii, fiecare ţară îşi menţine libertatea de a stabili şi alte domenii interzise pentru capitalul străin. Desigur că este pe deplin posibil ca măsurile preconizate să întîmpine numeroase dificultăţi, iar rezultatele să nu fie cele scontate. Pentru a sublinia un alt aspect, deosebit de important, care este în măsură să încline mult balanţa în favoarea ţărilor latino-americane în lupta lor pentru întărirea independenţei, vom nota că în America Latină un număr tot mai mare de ţări îmbrăţişează concepţii avansate şi fac front comun în lupta împotriva dominaţiei imperialiste, în primul rînd a dominaţiei monopolurilor nord-americane De altfel, şi cu alte prilejuri ţările din America Latină au manifestat o unitate de vederi. Însă în ultimul timp, sporeşte numărul acţiunilor la care aderă mai multe ţări latino-americane. Amintim, între altele, de puternicul curent de opinie în favoarea restabilirii relaţiilor cu Cuba, întrerupte în urmă cu ani, sub presiunea S.U.A., de către Organizaţia Statelor Americane (OSA). Acest nou act de voinţă, strîngerea relaţiilor economice şi comerciale între Chile şi numeroase ţări din America Latină, precum şi tendinţa multor ţări latino-americane de dezvoltare a relaţiilor economice cu ţările socialiste, probează, incontestabil, maturizarea concepţiilor latino-americane, recunoaşterea faptului că obstacolele în calea dezvoltării ţărilor din regiune pot fi învinse mai uşor în condiţiile unirii eforturilor tuturor ţărilor din America Latină.

Ideea unităţii de acţiune latino-americană într-o serie de probleme nu s-a cristalizat întîmplător, căci lupta pentru întărirea independenţei economice nu este lipsită de dificultăţi şi obstacole ridicate de monopolurile străine şi forţele reacţionare din interior. Aceste dificultăţi sînt amplificate şi de politicile economice adoptate de diferite ţări capitaliste dezvoltate, în primul rînd de S.U.A., care pentru majoritatea ţărilor latino-americane rămîn primul partener comercial; de exemplu, recenta hotărîre a S.U.A. de a institui o supratAxă de 10% asupra importurilor loveşte în mod serios ţările din America Latină.

Toate acestea demonstrează o dată mai mult că înlăturarea acestor consecinţe, cucerirea şi consolidarea independenţei economice necesită, de aceea, eforturi continue, individuale şi comune din partea ţărilor respective.

Maria DESMIREANU

REPERE

● **În dezbaterile** privind viitorul sistemului monetar **F.M.I.** a preconizat o reajustare a parităţilor monetare în cadrul căreia francul francez şi lira sterlină să fie reevaluate cu 7%, yenul japonez cu 15%, marca vest-germană cu 14%. **La Bonn,** ministrul vest-german al economiei şi finanţelor, Karl Schiller, a respins categoric sugestiile F.M.I., afirmînd că ele nu pot servi ca bază realistă pentru o modificare a sistemului monetar interoccidental. **La Buenos Aires** guvernul argentinian a hotărît devalorizarea peso-ului. Noua paritate este acum de 5 pesos pentru 1 dolar, faţă de 4,70 pînă în prezent. Aceasta este a şasea devalorizare a peso-ului de la începutul anului. Cedînd presiunilor americane, **Japonia** a instituit, începînd din 28 august un curs flotant al yenului. Decizia a fost luată după ce cu numai două zile în urmă guvernul afirmase că va menţine paritatea monedei japoneze de 357,37 yeni la un dolar.

● **În Ungaria,** cursurile pentru însuşirea tehnicii electronice de calcul au fost absolvite în perioada 1969—1970, de 7 280 persoane, iar pentru acest an, numai la şcoala specială din Budapesta s-au înscris 5 000 de persoane. În vederea asigurării cadrelor de profesori pentru aceste cursuri, Centrul budapestan de instruire în domeniul tehnicii electronice de calcul a încheiat cu firma americană „Control Data" un contract de pregătire a specialiştilor unguri la cursurile acestei firme din oraşul Frankfurt pe Main.

● **Conferinţa** specială de la Glasgow pentru problemele şomajului în Scoţia a cerut guvernului britanic să ia măsuri pentru ameliorarea situaţiei economice din această parte a ţării, unde problema se pune cel mai grav. Potrivit ultimelor date oficiale, în Marea Britanie există în prezent 904 000 şomeri, cifră record pentru ultimii 30 de ani. În primele 7 luni ale anului curent, potrivit aceloraşi surse, au fost înregistrate 1364 de greve, la care au participat 774 000 muncitori şi funcţionari.

● **Programul** politic cu care frontul popular din Uruguay se va prezenta la alegerile din 28 noiembrie prevede măsuri pentru scoaterea de sub dominaţia grupurilor oligarhice şi imperialiste a economiei ţării. În cazul unei victorii în alegeri, va fi naţionalizată industria frigorifică, principala sursă de devize a ţării, băncile şi comerţul exterior şi se va trece la înfăptuirea reformei agrare.

● **Constructorii** lacului artificial „Tonevo", cel mai mare şantier de construcţii hidrotehnice din partea de nord-est a Bulgariei, au terminat lucrările de deviere a rîului Luda-Kamcia, o parte din apele căruia vor curge printr-un tunel cu lungimea de 200 metri. După umplerea lacului, vor putea fi irigate 50 000 de hectare de terenuri fertile din judeţul Varna.

R.P. BULGARIA

CONTINUITATE ÎNNOITOARE ÎN DEZVOLTAREA ECONOMICĂ

ÎNDEPLINIREA planului de dezvoltare a economiei naționale a R. P. Bulgaria pe semestrul I a.c. relevă sporuri apreciabile în diferite ramuri și sectoare de activitate. Industria de stat și cooperatistă, de pildă, a realizat o producție cu 10,7% mai mare decît în perioada corespunzătoare a anului trecut și care depășește întreaga producție a anului 1964. Ritmuri înalte de dezvoltare s-au înregistrat tocmai în ramuri de bază, ca industria petrolului, construcțiile de mașini și prelucrarea metalelor, industria chimică și cea a cauciucului ; în raport cu nivelul atins în semestrul I/1970, producția de energie electrică a crescut cu 7,8%, cea de combustibili lichizi — cu 27,3%, de minereu de fier — cu 12,2%, producția de autocare — de peste două ori, de fibre chimice și mătase — cu 36,4%, de mobilă — cu 16,1%, de țesături de bumbac — cu 2,3%, țesături de lînă — cu 6,4%, țesături de mătase — cu 10,3%, de tricotaje din lînă — cu 6,9% etc. Circa 65% din sporul de producție în industria de stat a fost obținut pe seama creșterii productivității muncii ; concomitent a scăzut prețul de cost al producției și s-a îmbunătățit indicatorul rentabilității acesteia.

În agricultură, suprafața irigată a fost extinsă cu încă 9 600 ha, iar unitățile zootehnice au furnizat — în plus față de semestrul I/1970—14,6 milioane litri de lapte și 42,8 milioane de ouă. Au fost date în exploatare o serie de obiective economice importante și s-au construit 11 369 de apartamente, însumînd 548 mii mp. În sfîrșit, în rețeaua comerțului interior (cu amănuntul), planul semestrial a fost îndeplinit în proporție de 100,9%, în timp ce în comerțul exterior s-a înregistrat o depășire a sarcinii planificate cu 15,5%.

Acestea sînt, într-o trecere succintă în revistă, realizările cu care poporul bulgar — angajat în plin proces de construire a societății socialiste dezvoltate — întîmpină cea de a 27-a aniversare a eliberării țării de sub jugul fascist. Ele constituie, totodată, o nouă verigă în amplul lanț al succeselor obținute de oamenii muncii bulgari în procesul construcției socialiste.

CEEA CE REȚINE, în primul rînd, atenția este dinamismul remarcabil al economiei bulgare. Considerînd nivelul anului antebelic 1939 = 100, rezultă următoarele creșteri la principalii săi indicatori (vezi tabelul). În 1970, volumul global al venitului național a crescut de 5,9 ori față de anul 1939, iar cel raportat pe locuitor — de 4,4 ori.

În cursul ultimului plan cincinal, ritmul mediu anual de creștere a venitului național a fost de 8,7%, iar pentru perioada 1971—1975 se preconizează un ritm de 8,5%.

Extinderea mult mai rapidă, în ultimele decenii, a producției industriale ca urmare a procesului de industrializare a constituit principalul factor care a determinat mutații substanțiale în structura economiei naționale, precum și cea a populației ocupate. Înainte de cel de al doilea război mondial, agricultura furniza 65% din venitul național și ocupa 80% din populația activă a țării ; pentru industrie, cifrele corespunzătoare erau 15% și 8%. În 1970, însă, industria a ajuns să furnizeze jumătate din venitul național al țării, producția agricolă reprezentînd — valoric — doar circa o pătrime din cea industrială.

(1939 = 100)

Indicatorul	1952	1956	1960	1965	1970
Produsul social	184	251	412	621	967
Venitul național :					
— total	140	179	282	390	593
— pe locuitor	121	149	226	299	439
Producția industrială globală	430	674	de 12 ori	de 21 ori	de 36 ori
Producția agricolă globală	—	107,9	152,3	178,3	210,2

Sursa : „Ikonomiceski jivot", nr. 24/1971.

Numai în perioada 1948—1970, aproximativ 2 milioane de persoane au părăsit mediul rural, integrîndu-se îndeosebi în industrie. Ca urmare, ponderea populației capabile de muncă, ocupate în agricultură, s-a redus la 34%. Conform prognozelor, această tendință se va menține și în deceniile următoare ; se prevede că în anul 2000 industria va cuprinde circa 30% din totalul populației ocupate, față de 10,3% în agricultură, 26,3% în alte ramuri ale economiei naționale și 33% în sfera neproductivă.

Îmbunătățirea structurii economiei naționale a R. P. Bulgaria a fost însoțită de modificări similare și în structura diferitelor sale ramuri. Astfel, față de o creștere de 36 de ori a producției industriale globale în perioada 1939—1970, cea a mijloacelor de producție a sporit de 91 de ori, iar cea a bunurilor de consum — de 20 de ori. În ansamblul producției industriale, ponderea unor ramuri cheie pentru dezvoltarea și progresul tehnic al întregii economii — ca energetica, metalurgia, construcțiile de mașini și industria chimică — a ajuns la 45,4% în 1970. Trebuie menționată, de asemenea, ascensiunea vertiginoasă a industriei extractive, într-o țară considerată înainte de război ca fiind săracă în resurse minerale. Datorită unei ample activități de prospectare geologică, în ultimul sfert de veac volumul zăcămintelor minerale utile, cunoscute, a crescut de 250 de ori. Au fost create numeroase întreprinderi pentru extracția și prelucrarea minereurilor de fier, plumb, zinc, cupru, mangan etc., a cărbunelui, țițeiului, gazelor naturale ș.a. Aceste schimbări s-au reflectat și în structura comerțului exterior bulgar ; de pildă, ponderea mașinilor și utilajelor în cadrul exportului s-a majorat de la 2,6% în 1955, la circa 30% în 1970.

ETAPA ACTUALĂ, de construire a societății socialiste dezvoltate în R. P. Bulgaria, se caracterizează — pe lîngă cele arătate pînă aici — prin multiple orientări și aspecte calitative . Programul aprobat în primăvara acestui an de Congresul al X-lea al P.C. Bulgar, precizează că este vorba de „o perioadă mai mult sau mai puțin îndelungată, în cursul căreia se va încheia construirea bazei tehnico-materiale a socialismului, se vor perfecționa relațiile sociale socialiste, se va îmbogăți cultura spirituală și se va ridica bunăstarea poporului".

În domeniul economiei, accentul se pune pe dezvoltarea în ritm rapid și constant a forțelor de producție, pe intensificarea continuă a întregii activități, politica partidului fiind orientată — în principal — către utilizarea deplină a factorilor creșterii intensive, a celor mai noi realizări ale revoluției tehnico-științifice. Concret, se urmărește : introducerea tot mai largă a mecanizării complexe și automatizării, aplicarea treptată a automatizării complexe iar ulterior și a cibernetizării proceselor tehnologice ; electrificarea cît mai deplină a țării, dezvoltarea rapidă a chimizării și folosirea cît mai largă a noilor tipuri de materii prime și materiale (îndeosebi sintetice) ; extinderea concentrării și specializării, pe baza cărora se va înfăptui în continuare procesul de socializare a producției ; integrarea științei cu producția ; perfecționarea repartiției teritoriale a forțelor de producție ; ameliorarea structurii pe ramuri și în cadrul acestora ; ridicarea sistematică, în toate domeniile, a calității producției ; extinderea colaborării economice cu țările socialiste ; participarea cît mai activă la schimburile comerciale internaționale.

De o atenție deosebită se bucură perfecționarea relațiilor sociale de producție, mărirea gradului de socializare a producției și îmbunătățirea diviziunii muncii. Alături de măsuri care vizează ridicarea continuă a nivelului de trai al întregii populații, programul cuprinde și prevederi referitoare la educarea comunistă a oamenilor muncii, la dezvoltarea învățămîntului și științei etc.

În acest context, cel de al șaselea plan cincinal de dezvoltare a economiei naționale a R. P. Bulgaria constituie un jalon important pe calea înfăptuirii societății socialiste dezvoltate. A asigura — pe baza folosirii multilaterale a realizărilor revoluției tehnico-științifice, pe baza sporirii productivității sociale a muncii și accelerării creșterii economice — satisfacerea complexă și mai deplină a necesităților materiale și cerințelor spirituale, crescînde, ale poporului, ridicarea conștiinței sale socialiste — astfel a fost formulată, la Congresul al X-lea al P.C. Bulgar, sarcina social-economică fundamentală pentru perioada 1971—1975.

Premisele atingerii acestor țeluri sînt create printre altele, și prin politica în domeniul acumulării socialiste

Alături de o creștere substanțială a volumului global al investițiilor comparativ cu cincinalul precedent, se prevede că în proporție de trei pătrimi acestea vor fi îndreptate în sfera producției materiale. Totodată, urmărindu-se ridicarea eficienței investițiilor, va fi îmbunătățit raportul dintre investițiile destinate construcției de obiective noi și cele alocate pentru extinderea și modernizarea întreprinderilor existente ; ponderea acestora din urmă va spori, în actualul cincinal, la cel puțin 35 la sută din total. Merită a fi menționat că, în cursul perioadei 1971—1975, fondurile alocate pentru cercetare științifică și dezvoltare vor crește de asemenea, pînă la nivelul de 2,5 — 3,0 la sută din venitul național al țării. Menținerea unui ritm susținut de dezvoltare a economiei naționale, va asigura lărgirea posibilităților de îmbunătățirea a condițiilor de trai ale populației, de ridicare a gradului de satisfacere a cerințelor sale materiale și spirituale.

N. POPOV

R.P.D. COREEANĂ

CONSTRUCȚIILE DE MAȘINI — O RAMURĂ DINAMICĂ

PRODUCȚIA autohtonă de mașini are, în Coreea populară, valoare de simbol. Ea semnifică puterea economică a statului socialist coreean. Realizarea unei puternice baze a industriei constructoare de mașini, reprezintă, totodată, un remarcabil succes al liniei trasate de Partidul Muncii din Coreea privind dezvoltarea prioritară, în contextul economic general, a industriei grele și, în primul rînd, a celei constructoare de mașini, pe baza valorificării maxime a resurselor și forțelor interne.

În condițiile actuale, amplificarea continuă a producției de mașini în Republica Populară Democrată Coreeană chezășuiește atît independența economică a statului, cît și traducerea în viață a liniei specifice de dezvoltare a țării : construcția economică, simultan cu construcția pentru apărare.

Anul 1971 constituie pentru industria coreeană constructoare de mașini trecerea la o nouă etapă de extindere și consolidare, de lansare a planului de șase ani, dezbătut și aprobat de Congresul al V-lea al Partidului Muncii. O retrospectivă oricît de sumară a obiectivelor septenalului încheiat în 1970, prilejuiește contactul cu înfăptuiri, cu fapte și cifre importante.

Au fost înregistrate profunde transformări ale profilului și structurii acestei ramuri economice : de la producerea separată a unor unicate de mașini și echipamente, în intervalul ultimului plan septenal, s-a trecut la producția unor complexe de mașini pentru uzine și fabrici moderne.

Realizarea unei game diverse de mașini și echipament greu, între care prese de 6000 și 3000 tone, camioane de 25 tone, nave de 5000 tone, locomotive electrice și Diesel, tractoare de diferite tipuri și capacități, instalații complete pentru un număr de peste o sută de întreprinderi moderne energetice, metalurgice și chimice, oferă cel mai elocvent indiciu al nivelului atins de această ramură a industriei coreene.

Coordonatele prezentului în care se înscrie tînăra industrie coreeană constructoare de mașini leagă, de fapt, toate punctele cardinale ale te[illegible]oriului țării : Riongson, Kuson, Hicion sînt numai principalele centre care, în anii din urmă, s-au identificat cu puternicul pivot al industriei grele coreene.

Uzinei constructoare de mașini Riongson, așezate pe țărmul Mării de Răsărit, i se mai spune și „uzina care naște uzine". Aici au fost concepute și realizate cele mai multe din utilajele necesare dotării tehnice a noului centru chimic Bongun, în cadrul căruia Fabrica de vinalon (fibră originală obținută prin prelucrarea antracitului) ocupă un loc de frunte.

Drumul parcurs de uzina Riongson, este însuși drumul urmat de industria coreeană de mașini. Dacă înainte de eliberare, aici se produceau șuruburi și roabe, astăzi pe poarta fabricii ies agregate de cea mai înaltă tehnicitate. Aici au căpătat contur și viață presele de 6000 și 3000 de tone, strunguri, freze de mari dimensiuni, strungul carusel la care se pot prelucra piese cu un diametru de 8 metri.

Uzina de la Riongson, ca și celelalte întreprinderi similare din țară, a trecut, încă cu ani în urmă, la autoutilarea necesară extinderii și diversificării producției. Pe majoritatea mașinilor angajate în procesul de producție al acestei uzine, la loc de frunte este fixată placa purtînd marca propriei fabrici.

Introducerea pe scară largă a cuceririlor științei și tehnicii avansate preocupă în cel mai înalt grad pe constructorii mașinilor coreene. Ei au trecut deja la proiectarea și realizarea primelor mașini-unelte cu comandă program, de înaltă precizie, unele fiind concepute pentru a îndeplini concomitent pînă la 8 operațiuni diferite. Aparatura electronică ce intră în dotarea tehnică a pupitrelor de comandă ale acestor mașini asigură dirijarea simultană, de la distanță, a mai multor utilaje.

Congresul al V-lea al Partidului Muncii din Coreea a stabilit sarcini importante industriei constructoare de mașini.

În perioada șesenalului 1971—1976 urmează să se extindă producția de mașini de mari dimensiuni, de instalații complete pentru uzinele metalurgice, de ciment și chimice. Vor fi realizate, în mari cantități, noi și diverse tipuri de mașini și utilaje de mari dimensiuni, printre care turbine și generatoare de 50 000 kW și buldozere de 300 cp.

Va spori considerabil producția de mașini-unelte de înaltă eficiență economică, între care diferite tipuri de mașini-unelte speciale, automate și semi-automate ; volumul acestora va ajunge în 1976 la 27 000 bucăți. Șesenalul stabilește că — față de o creștere de 2,2 ori a mijloacelor de producție în general — producția mașini-unelte va spori de 2,6 ori.

Realizarea acestor indicatori va determina consolidarea în continuare a bazei tehnico-materiale a socialismului, introducerea în industria coreeană a ultimelor cuceriri ale revoluției tehnico-științifice mondiale, premisă importantă pentru desfășurarea neîntreruptă a procesului de transformare a țării într-un stat cu o industrie avansată, cu o agricultură în permanentă modernizare, cu un înalt nivel al științei și culturii.

M. LĂZĂRESCU

LIRA STERLINĂ — DECLINUL UNEI MONEDE DE REZERVĂ

ATENŢIA OPINIEI PUBLICE MONDIALE a fost concentrată în ultimul timp cu precădere asupra evenimentelor legate de schimbarea rolului dolarului în sistemul monetar capitalist. Simultan însă, deşi fără a stîrni acelaşi tumult, au continuat procesele contradictorii şi speculaţiile în jurul celeilalte monede-cheie a sistemului valutar capitalist, lira sterlină. În contextul atmosferei de derută creat de ultima manifestare a crizei sistemului monetar interoccidental, izbucnită cu prilejul suspendării convertibilităţi în aur a dolarului şi al scăderii cursului acestuia în raport cu alte valute, lira sterlină se află în prima linie a atacurilor speculative, ea prezentînd pentru moment o atracţie mai mare decît dolarul. În acest context au intervenit măsurile restrictive în domeniul schimburilor valutare, vizînd limitarea preschimbării altor valute în lire; anunţate la sfîrşitul lunii august la Londra, ele sînt menite să apere poziţia acestei monede în faţa actualului val speculativ.

În Occident se apreciază însă că măsurile britanice de apărare a lirei reprezintă numai o fază de încheiere a îndelungatului proces prin care guvernele britanice post-belice au încercat să amîne declinul acesteia ca monedă de rezervă. După cum s-a anunţat recent, în eventualitatea aderării Marii Britanii la Comunitatea Economică Europeană, asupra căreia Parlamentul britanic va decide definitiv în octombrie, lira sterlină îşi va pierde treptat caracteristicile actuale. Cei doi piloni ai edificiului sistemului monetar interoccidental se apropie concomitent de prăbuşire.

„SÎNTEM GATA să efectuăm o reducere treptată a depunerilor în lire şi... să discutăm măsurile potrivite pentru a realiza o aliniere progresivă a caracteristicilor şi practicilor externe privind lira la acelea ale altor monede din Comunitatea Economică Europeană, în contextul avansării spre o uniune economică şi monetară, într-o Comunitate lărgită..."

În aceste cuvinte anunţă Cartea Albă britanică referitoare la condiţiile aderării Angliei la Piaţa comună vest-europeană, publicată în luna iulie, decizia de principiu de a se renunţa la rolul de monedă de rezervă al lirei.

„Apusul gloriei"

DE LA SFÎRŞITUL secolului al XIX-lea şi pînă în 1914 lira era cea mai puternică monedă a lumii. Această stare de lucruri se baza pe preponderenţa Angliei în comerţul mondial. În acea perioadă, schimburile cu Anglia reprezentau, pentru toate ţările lumii, o parte însemnată din comerţul lor exterior, iar pentru unele — cea mai mare parte. Lira sterlină era folosită ca monedă de facturare şi reglementare a tranzacţiilor dintre state.

Importantă ţară importatoare şi exportatoare, Anglia era de asemenea principalul centru de comercializare a materiilor prime, cele mai mari burse de lînă, aur, alte metale etc., aflîndu-se în City. Astfel, o parte crescîndă a tranzacţiilor dintre alte ţări se încheiau la Londra. De cele mai dese ori, lira — monedă în care se făceau plăţile, — era folosită şi ca monedă de reglementare a conturilor internaţionale.

În acelaşi timp, City-ul construise o reţea de servicii perfecţionate în transporturi, asigurări şi bănci. Toate aceste servicii erau şi ele reglementate în lire. Astfel, bogăţia imperiului şi dinamismul instituţiilor financiare aflate în centrul său, au permis Angliei să joace, pînă în 1914, rolul de principal centru financiar al lumii. La aceasta a mai contribuit şi stabilitatea deosebită a lirei — care se menţinuse la un raport fix faţă de aur timp de peste un secol, precum şi faptul deosebit de important, al convertibilităţii sale în aur, într-o perioadă în care sistemul monetar se baza pe etalonul aur.

PUTEREA DE CUMPĂRARE A LIREI STERLINE

1900	20 ş.
1913	17 ş. 1 p.
1920	6 ş. 10 p.
1938	10 ş. 10 p.
1946	6 ş. 5 p.
1956	4 ş. 1 p.
1966	4 ş. 1 p.
1967	4 ş. 1 p.
1968	2 ş. 11 p.
1969	2 ş. 9 p.

Lira a devenit astfel un instrument principal de finanţare a schimburilor internaţionale iar numeroase bănci şi instituţii comerciale depuneau fondurile de rulment — în lire — la băncile engleze. Cele mai diferite reglementări puteau astfel să fie efectuate la Londra printr-o simplă modificare în scripte, iar cecurile exprimate în lire erau acceptate în toată lumea.

Războiul din 1914 a dat o lovitură serioasă cvasi-monopolului lirei şi a însemnat începutul declinului ei. Importanţa comerţului britanic în comerţul mondial s-a redus simţitor, New York-ul, deşi nu reuşise încă să creeze o reţea de servicii financiare asemănătoare Londrei, devine treptat principalul centru de credit internaţional.

Neţinînd seama de ireversibilitatea acestor schimbări guvernul englez a încercat să revină la situaţia antebelică şi a reintrodus, în 1925, convertibilitatea lirei în aur. Dar în 1931 dificultăţile financiare, grevate pe fondul marii crize economice, au dus la devalorizarea lirei cu 30%.

Al doilea război mondial a însemnat dificultăţi financiare foarte mari pentru Anglia, care din creditor a devenit debitor. La sfîrşitul războiului, Anglia datora Statelor Unite şi Canadei 300 milioane de lire, iar angajamentele faţă de ţările din zona lirei sterline se ridicau la 2934 milioane lire. În acelaşi timp, mişcarea de eliberare naţională, care a accelerat destrămarea imperiului, a modificat profund şi ireversibil poziţia Angliei şi a monedei sale în lumea capitalistă.

Istoria ultimilor 26 de ani este istoria unor încercări susţinute, dar lipsite de rezultate, de a salva prestigiul şi rolul de monedă de rezervă al lirei, considerată simbol al puterii Marei Britanii. Aceasta s-a făcut cu preţul unei îndatorări uriaşe (care se ridică acum la 8 miliarde de dolari — de trei ori mai mult decît rezervele disponibile), al unor sacrificii dureroase pentru poporul englez, supus în permanenţă alternativei politicii de deflaţie şi de stimulare a economiei.

De fiecare dată cînd era restabilit echilibrul financiar, aceasta se făcea cu preţul unei stagnări a economiei, iar reînviorarea, însoţită de creşterea importului, aducea cu sine o nouă criză financiară.

Bătălii pierdute în acest maraton au fost cele două devalorizări din 1949 şi 1967, care au dus la scăderea parităţii lirei de la 4 dolari la 2,4 dolari. Concomitent a scăzut ponderea Angliei — de la 25% din comerţul mondial în 1950 (faţă de 33% în 1900), la 13% în 1968, şi s-a înregistrat unul din ritmurile de creştere cele mai scăzute ale lumii capitaliste (3,8% în perioada 1959—1964, 2,2% în 1964—1968, 1,5% în 1968—1969).

În acelaşi timp, Anglia a fost nevoită să renunţe în fapt, pas cu pas, la zona lirei sterline, care dintr-un avantaj, devenise o ameninţare potenţială foarte serioasă pentru stabilitatea lirei.

Istoria unei zone monetare

ORIGINEA zonei lirei sterline se află în prima devalorizare a lirei, cînd o seamă de ţări, datorită importanţei comerţului lor cu Anglia, au preferat să-şi devalorizeze moneda faţă de aur, decît să-şi modifice paritatea faţă de liră.

Tot atunci a fost introdus regimul preferenţial în comerţul şi mişcările de capital dintre Anglia şi ţările respective. Membrii acestei zone păstrau la Banca Angliei rezervele lor monetare, rezerve cu care Anglia putea manevra la nevoie. Deşi acest lucru a ajutat Angliei să acopere o perioadă datoriile sale în schimburile externe, cu timpul a apărut însă pericolul retragerii acestor depuneri, ţările respective putînd cere în orice moment convertirea lor în aur sau dolari.

O ţară are de cîştigat dacă moneda ei este folosită drept valută de rezervă a altor ţări, atunci cînd ţările respective acumulează asemenea rezerve; în modul acesta, eventualele deficite în balanţele de plăţi pot fi finanţate prin emisiunea de monedă proprie, în loc să se piardă aur (aşa cum se întîmplă în cazul Statelor Unite). Situaţia este însă complet diferită atunci cînd nu mai există încredere în moneda respectivă, socotită a putea fi devalorizată şi cînd ţările ameninţă să-şi retragă depunerile de la o zi la alta, cerînd convertirea lor în aur.

Aceasta a fost şi situaţia în care s-a aflat Anglia, mai ales după devalorizarea din 1967. Numai datorită acordului de la Basel, cînd Anglia a garantat valoarea în dolari a depunerilor ţărilor din zona lirei sterline, acestea au căzut de acord să păstreze în continuare la Londra o proporţie — minimă — din rezervele lor. Cu toate acestea, proporţia rezervelor deţinute de ţările respective a continuat să scadă şi după 1967 (58% în iunie 1967, 40% în septembrie 1968, 43% în decembrie 1970).

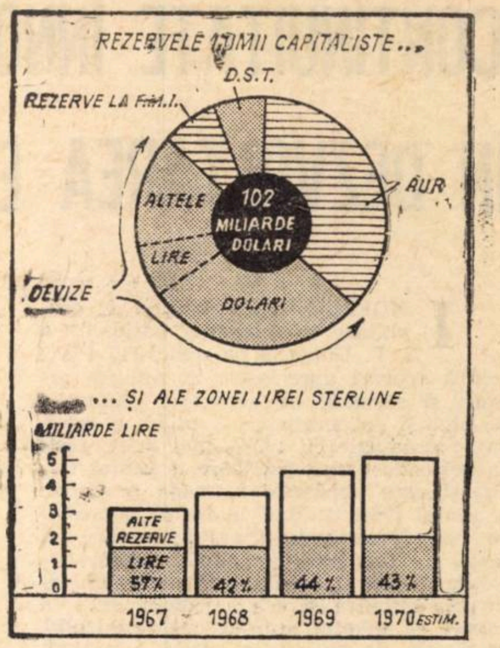

Hotărîrea Angliei, anunţată în Cartea Albă, de a găsi o modalitate pentru a transfera treptat spre altă unitate monetară angajamentele sale faţă de ţările din zona lirei sterline (însumînd 3,8 miliarde lire) echivalează în fapt cu recunoaşterea agoniei lente a acestei instituţii.

O recunoaşte chiar ziarul **The Times**, după publicarea Cărţii Albe: „Speranţele de a transforma Commonwealth-ul într-un sistem cu o forţă economică asemănătoare celei a Statelor Unite sau a Comunităţii Economice Europene s-au spulberat... Interesele economice regionale s-au dovedit divergente şi aproape toate ţările şi-au dezvoltat mai rapid schimburile cu ţări din afara Commonwealth-ului decît cu ţări dinăuntrul său...".

„Numai provizoratul durează"...

CE EFECTE ar putea avea, pe plan monetar, aderarea Angliei la Piaţa Comună?

Comentatorii economici au păreri diferite. Dacă unii arată că renunţarea la rolul de monedă de rezervă al lirei va elibera, în sfîrşit, economia britanică de o grea povară pe care a purtat-o în ultimul sfert de veac şi va da posibilitate guvernului să decidă măsurile de politică economică pornind de la situaţia reală a economiei şi nu de la considerente de prestigiu, alţi comentatori atrag atenţia că dacă va face parte dintr-o uniune monetară de felul celei pe care urmează să o alcătuiască ţările membre în Piaţa Comună, Anglia va fi lipsită de posibilitatea de a manevra una din pîrghiile economice de bază, aceea monetară. Or, se întreabă, de exemplu, revista **The Economist**, va putea oare Anglia să menţină o paritate fixă a lirei faţă de monedele Comunităţii Economice în condiţiile unei competitivităţi mai mari a mărfurilor partenerilor ei din această grupare? Care va fi în acest caz, soarta industriei britanice?

Aceeaşi comentatori se consolează însă constatînd că realizarea uniunii economice şi monetare este încă un deziderat îndepărtat chiar pentru actualii membri ai Pieţei Comune şi că ultimele evenimente au spulberat speranţele unei unităţi vest-europene pe plan monetar. În aceste condiţii englezii preferă să reamintească, de data aceasta, filozofia franceză exprimată în cuvintele „Numai provizoratul durează".

Irina VIANU

RELAŢII ECONOMICE INTERNAŢIONALE

Lărgirea schimburilor comerciale între R.P. Ungară şi R.P. Chineză

După cum arată agenţia M.T.I., acordul dintre cele două ţări privind schimburile comerciale şi plăţi pe anul 1971, semnat anul trecut la Pekin, prevede o creştere a volumului schimburilor cu 13% faţă de anul precedent şi cu 40% faţă de anul 1969, iar valoarea schimburilor comerciale bilaterale va atinge în 1971 suma de 365 milioane forinţi valută.

Exportul Ungariei se compune în majoritate din maşini unelte, camioane, cabluri din oţel şi din aluminiu; ea importă în schimb metale neferoase, materiale de bază necesare în industria chimică, ceai, plante aromate, conserve, ţesături din lînă şi mătase.

M.T.I. subliniază că Ungaria este interesată să dezvolte schimburile bilaterale cu R. P. Chineză şi sprijină schimburile reciproce de delegaţii de specialişti în prospectarea pieţei. Uzinele Csepel, menţionează agenţia citată, livrează de mai mulţi ani produsele sale în China. Un contract semnat recent la Budapesta prevede livrarea de către întreprinderea ungară Mogürt a 200 camioane şi 300 de camioane speciale şi basculante produse de Uzinele Csepel.

În august anul curent adaugă agenţia M.T.I. întreprinderile ungare Medicor şi Medimpex au organizat la Pekin o expoziţie de produse farmaceutice şi aparate medicale, iar în 1972 se prevede organizarea unei expoziţii de vehicule.

U.R.S.S. — S.U.A.

Aflat la Tbilisi în fruntea unei delegaţii de savanţi americani în domeniul energiei atomice, profesorul Glenn Seborg, laureat al premiului Nobel, a declarat unui corespondent al agenţiei TASS că există perspective favorabile pentru dezvoltarea colaborării dintre oamenii de ştiinţă americani şi sovietici. „Sînt convins, a spus el, că schimburile ştiinţifice vor servi progresului în diferite domenii ale cunoaşterii umane".

Colaborarea între Polonia şi O.N.U.D.I.

Centrul de perfecţionare a cadrelor de conducere din Varşovia aplică sistematic programul de cooperare stabilit cu ONUDI. Potrivit acestui program, un grup de consultanţi de pe lîngă firmele occidentale vor lucra pentru industria polonă, iar un grup de cadre din economia polonă îşi vor face stagiul în ţările Europei Occidentale. Aici vor participa la cursuri şi seminarii referitoare la programare şi la planificarea concentrării unităţilor industriale, la studiul pieţei, la pregătirea de consultanţi, la conducerea producţiei cu ajutorul calculatoarelor. De asemenea, specialiştii aparţinînd firmelor occidentale acordă consultaţii diferitelor uniuni de întreprinderi poloneze.

R. P. Polonă — R. F. a Germaniei

Referindu-se la stadiul actual al relaţiilor comerciale şi economice dintre Polonia şi R. F. a Germaniei, săptămînalul economic „Zycie Gospodarcze" relevă existenţa unui climat nou în relaţiile dintre cele două ţări, precum şi cunoaşterea tot mai bună a necesităţilor pieţei vest-germane prin organizarea de expoziţii şi participarea la tîrguri. Pornind de la ideea că în evoluţia relaţiilor economice polono-vest-germane a intervenit o etapă calitativ nouă, săptămînalul insistă asupra folosirii acelor forme şi metode care să poată asigura rezultatele scontate. Avînd în vedere rezultatele încurajatoare obţinute de firma „Depolma" din Düsseldorf (societate poloneză pe acţiuni), publicaţia amintită opinează că „există condiţii pentru ca un număr mai mare de astfel de firme poloneze să-şi desfăşoare activitatea în R. F. a Germaniei, facilitînd în acest fel pregătirea contractelor şi acordurilor de colaborare, precum şi realizarea lor în bune condiţii.

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

DOCUMENTAR

TENDINȚE ÎN ECONOMIA MONDIALĂ CAPITALISTĂ ÎN ANII 1966-1970

REȚINEM întîi faptul că în acest interval de timp populația mondială a crescut cu 8%.

În lumina datelor publicate de O.N.U. (Bulletin Mensuel de Statistique, iunie 1971), rezultă însă că în acești din urmă cinci ani (1966—1970) **producția alimentară** a crescut cu numai 8,3%, în acest indicator fiind cuprinsă atît producția de cereale, fructe și legume, cît și producția de alimente prelucrate. Un ritm deci, cu o imperceptibilă devansare asupra ritmului de creștere a populației globale, de atribuit în sens structural unei creșteri la produsele alimentare prelucrate, iar în sens teritorial, mai ales în favoarea țărilor capitaliste industrializate.

Producția mondială de cereale pe locuitor a stagnat la circa 280 kilograme. Pe cîtă vreme, în România socialistă, producția medie anuală în perioada 1966—1970, pe locuitor a fost de 648 kilograme!

La grîu de exemplu, raportat pe locuitor din țările lumii capitaliste, producția chiar a scăzut de la 90,2 la 86,1 kilograme, iar producția de lapte a scăzut de la 113 la 110 kilograme între 1966 și 1970.

În ceea ce privește **producția industrială mondială**, aceasta a crescut cu circa 21,1%. În aceeași perioadă însă producția globală industrială a țării noastre a înregistrat un spor de 57,7%, ritm aproape întreit mai mare decît ritmul mediu mondial.

Analizînd producția mondială, pe locuitor, în unele ramuri industriale, rezultă tendințe diferite, peste sau sub nivelul mediu de 21,1%. Astfel, producția de cărbuni, pe locuitor, a scăzut cu 4,8%, cea de petrol brut a crescut cu 27,6%, de metale neferoase cu 17,8%, din care producția de aluminiu cu 32,3%, iar producția de oțel brut a crescut cu 15,3% de la 137 kilograme la 158 kilograme. În aceeași perioadă producția de oțel în România socialistă, raportată pe locuitor, a crescut de la 193 kg la 323,8 kg, deci cu 68%.

Mai merită de semnalat că producția de ciment, pe plan mondial (raportat la numărul locuitorilor) a crescut cu 13,3%, iar producția de energie electrică cu 25,6%.

Dar, **rata de șomaj** continuă să rămînă o constantă și în frecvente cazuri, a înregistrat creșteri în 1970 comparativ cu 1966. Astfel: Belgia (2,7% în 1966 și 3,0% în 1970); Canada (3,6% respectiv 5,9%); Danemarca (2,3% respectiv 2,9%); Finlanda (1,6% respectiv 1,9%); Franța (147,7 mii respectiv 262,1 mii șomeri); India (2610 mii respectiv 3726 mii); Irlanda (6,1% respectiv 7,2%); Japonia (0,99% respectiv 1,2%); Suedia (1,4% respectiv 1,5%); Anglia (1,6% respectiv 2,7%); S.U.A. (3,8% respectiv 4,9%) etc. Tendința se arată în continuare persistentă, căci rata de șomaj de la media de 4,9% în S.U.A. a ajuns la 5,7% în aprilie 1970, în acea țară atingînd chiar 10% în unele regiuni, în Anglia la circa 4%, în Suedia la 2,4%, în Japonia la 1,4%, în Franța la 331 mii șomeri în martie 1971 etc.

Inflația și politica de profituri și supraprofituri sînt o altă caracteristică a lumii capitaliste, reflectate în prețurile cu ridicata, în accentuată creștere în această perioadă.

În Belgia, acest indice al prețurilor de gros a crescut cu 9%, în Canada cu 10,5%, în Franța cu 16%, în Japonia cu 9%, în Italia cu 11,8%, în Coreea de Sud cu 34%, în Portugalia cu 16%, în Anglia cu 17%, în S.U.A. cu 10,6% etc.

La mărfurile de primă necesitate, pentru a recurge doar la cîteva exemple, prețurile de gros la unt au crescut în Anglia cu 7%, în Olanda cu 21,5%, la grîu în Anglia cu 10%, la cafea în Franța cu 32%, la zahăr în Anglia cu 170%, la ulei vegetal în Anglia cu 50%, cu tendință de creștere în momentul de față în numeroase alte țări capitaliste.

Cu atît mai pregnantă se prezintă incidența prețurilor de detaliu asupra salariaților din țările capitaliste în special la alimente, înregistrîndu-se sporuri de prețuri de desfacere pentru alimente: Belgia 13%, Brazilia 118%, Canada 11%, Danemarca 35,4% Franța 18%, R.F.G. 10%, Italia 9%, Japonia 29%, Olanda 16,5%, Spania 14,8%, Anglia 21,2%, S.U.A. 16% etc. — datele pe primele 6 luni ale anului curent, din aceeași publicație O.N.U.

Valoarea totală a **comerțului exterior** al țărilor lumii capitaliste a crescut între 1966 și 1970 cu 52,6%. Dintre acestea însă, comerțul exterior al țărilor în curs de dezvoltare a crescut cu numai 35,8%, adîncindu-se discrepanța între țările capitaliste industrializate și țările în curs de dezvoltare în ceea ce privește participarea la comerțul mondial, ponderea acestor din urmă țări continuînd să scadă, de la 18,7% la 17,3%. Peste 77% din exportul țărilor capitaliste industrializate și-au găsit în 1970 debușeu în cadrul aceleiași zone, față de 75,8% în 1968, un simptom de evoluție spre o zonă cu caracter închis, în ciuda asertiunilor propagandistice de „liberalizare". Semnificativ e faptul că pentru întîia oară din 1893, balanța comercială a S.U.A. va fi în acest an pasivă, iar balanța ei de plăți arătînd pentru primele 8 luni ale anului curent un deficit de 9,6 miliarde dolari.

În ceea ce privește evoluția prețurilor la export, rezultă că acestea, pentru produsele de bază au crescut cu numai 2,9% între 1966 și 1970, pe cîtă vreme prețurile la export ale produselor manufacturate, au crescut în aceeași perioadă cu 10,4%. În continuare se menține un indice al raportului de schimb net nefavorabil pentru țările exportatoare de produse de bază și importatoare de produse manufacturate, raport situat la nivelul de 91,5% — o înrăutățire cu 8,5% într-o perioadă atît de scurtă.

Din cei cîțiva indicatori menționați, nu este greu de a desprinde unele caracteristici simptomatice ale economiei capitaliste.

Rezultă astfel că producția industrială înregistrează sporuri diferențiate pe ramuri de producție și țări, ceea ce include posibilități de adîncire a dezvoltării inegale și în salturi a economiei capitaliste. În același timp, șomajul are tendința de creștere în cele mai multe țări capitaliste, după cum în creștere sînt și prețurile de gros, dar mai accentuat prețurile de detaliu, în deosebi pentru produsele de primă necesitate.

În fine, în ceea ce privește schimburile internaționale, acestea evoluează pe linia cunoscută și anume în dauna țărilor în curs de dezvoltare, starea qvasiamorfică valutară agravînd situația de ansamblu cît și perspectivele economiei capitaliste.

prof. dr. doc. T. CRISTUREANU

ȚĂRILE O.C.D.E.: PERSPECTIVĂ INFLAȚIONISTĂ

ELABORATĂ și publicată înainte de manifestările cele mai recente ale crizei sistemului valutar capitalist — îndeosebi înainte de devalorizarea de facto a dolarului —, ultima prognoză semianuală a Organizației pentru colaborare și dezvoltare economică nu este totuși prea optimistă în ceea ce privește caracterul creșterii economice din țările membre pînă la mijlocul anului viitor. Nota dominantă relevată de experții O.C.D.E. este menținerea presiunilor inflaționiste. „Prognoză conjuncturală puțin încurajatoare" — o califică de aceea presa occidentală.

Produsul național (sau intern) brut al principalelor șapte țări membre ale organizației — Anglia, Canada, Franța, R.F. a Germaniei, Italia, Japonia, Statele Unite — a crescut în anii recenți în ritmuri simțitor încetinite față de deceniul trecut. Media anilor 1958—1959 pînă în 1967—1968 a fost pentru aceste țări de 5,3%. În 1969 ritmul de creștere a scăzut la 4,8%, iar în 1970 la 2,3%. Prognoza prezentată acum vorbește de un ritm de 3,7% pe tot anul 1971, ceva mai rapid în a doua jumătate a anului, și de o creștere de 6,2% în primul semestru 1972. Cifrele acestea pornesc înainte de toate de la presupunerea unei redresări nete a situației economice în Statele Unite; pentru această țară se prognostichează pe tot anul 1971 o creștere a produsului național brut de 3% — după scăderea de 0,4% înregistrată în 1970 —, iar pentru prima jumătate a anului viitor se prevede un ritm de 6%. Or, evoluția reală nu pare să justifice pînă acum aceste presupuneri. Producția industrială nu a atins în trimestrul II nivelul din 1969 (anul dinaintea recesiunii) și nici cel din lunile corespunzătoare ale anului 1970. Caracterul incert al redresării așteptate s-a reflectat și în evoluția cotărilor de la bursa din New-York, care au avut scurte perioade de euforie, dar au tins în general mai curînd să scadă. În prima săptămînă din august se aprecia că factorii cărora li se acordă atenție cu precădere în Wall-Street — inflația, șomajul, creșterea dobînzilor — nu au prea cunoscut modificări, cu alte cuvinte indicatorii și evoluțiile respective sînt, ca și pînă acum, surse de îngrijorare **(Neue Zürcher Zeitung**, 8 august). În ceeace privește scumpetea, indicele prețurilor cu ridicata a înregistrat în iulie o creștere încetinită — de 0,2% după eliminarea oscilațiilor sezoniere —, dar indicele prețurilor industriale, căruia i se atribuie o mai mare valoare orientativă, a cunoscut sporul cel mai mare de 15 ani încoace.

Pentru țările neamericane din grupul principalilor șapte membri ai O.C.D.E., experții Organizației prevăd pe tot anul 1971 o creștere încetinită față de anul precedent: Franța 5,5% în comparație cu 5,9% în 1970, R.F. a Germaniei 3,5% față de 4,9%, Italia 3% față de 5,2%, Anglia 0,5% față de 2%, Japonia 8% față de 10,9%. Situațiile sînt foarte diferite, nu numai ca ritm, ci și în ceea ce privește politicile pe termen scurt aplicate, dar ele continuă să aibă ca numitor comun presiunea creșterii prețurilor. După cum se apreciază în prognoza O.C.D.E., „tendințele inflaționiste persistente care domnesc în cvasi—totalitatea țărilor zonei" constituie factorul care va frîna cel mai mult aplicarea măsurilor destinate să asigure continuitatea creșterii. Pe întreg anul 1971, în principalele șapte țări se va înregistra, conform prognozei, o urcare a prețurilor cu 5,2% — adică într-un ritm de circa 2 ori mai ridicat decît în media anilor 1958—1968, cînd a fost de 2,7%. Observatorii occidentali își pun însă întrebarea dacă această prognoză nu este totuși exagerat de optimistă, avînd în vedere că măsurile de stimulare a conjuncturii atrag după sine, cum arată experiența ultimilor ani, o tendință de accelerare a urcărilor de prețuri.

INFORMATICA

(Urmare din pag. 9)

N. C. — Prima condiție a realizării unei viteze mari de implementare a calculatorului este, aparent paradoxal, să se înceapă prin a nu se cumpăra calculatorul. Trebuie să se înceapă cu pregătirea problemelor, analiza aplicațiilor și a bibliotecii de programe. Apropo, în prezent se poate pune întrebarea: avem mult prea puține sau prea multe calculatoare în țară? La modul teoretic este absolut precis că avem prea puține. Observăm însă că multe din calculatoarele existente nu lucrează în trei schimburi. Capacitatea lor nu e utilizată în întregime. Aceasta relevă necesitatea concentrării atenției și a eforturilor către lucrările de analiză, de programare și organizare, premergătoare introducerii, instalării calculatorului. Bineînțeles cu excepția dotării instituțiilor de învățămînt superior, la care utilizarea are un alt caracter.

● RED. — Pentru că purtăm această discuție cu ocazia unei aniversări, ați vrea să punctați cîteva din preocupările actuale și de perspectivă ale centrului?

În prezent preocupările se axează între altele pe: tipizarea și standardizarea prelucrării informației statistice; definitivarea sistemului de subrutine PLAN-FORTRAN; dezvoltarea sistemului de programe destinat elaborării și întreținerii nomenclatoarelor statistice unitare; cercetarea posibilităților de utilizare a lecturii optice de semne și ale teletransmiterii informației; implementarea unui sistem integrat de conducere a producției (bazat pe PROMPT); dezvoltarea de programe de statistică matematică; dezvoltarea programelor de planificare, urmărire și evidență a resurselor centrului de calcul și a consumului lor; asimilarea tehnicii interogării fișierelor de informație pe bandă magnetică sau disc.

N. C. — În ceea ce privește perspectiva, urmărim patru obiective mai importante: realizarea băncii de date centrale a economiei naționale; crearea unui sistem standard pentru prelucrarea informației statistice; dezvoltarea cercetării în domeniul echipamentelor, sistemelor de programe și sistemelor informaționale; dezvoltarea sistemului integrat de conducere a activității centrului de calcul.

MONDORAMA

PRECEDENTELE NU DAU MOTIVE DE OPTIMISM

ANALIZÎND recentele măsuri ale Administrației S.U.A. și eventualitatea unei devalorizări a dolarului unii comentatori occidentali atrag atenția că este puțin probabil ca ele să ducă la realizarea speranțelor oficiale privind resorbirea pe această cale a șomajului. O paralelă cu devalorizarea dolarului din 1934 și cu măsurile Administrației Roosevelt din acea vreme arată că ele nu au dus decît la o reducere moderată a șomajului. Astfel, în 1938 mai existau 9 milioane de șomeri (16% din salariați) față de 13—15 milioane — 25% din salariați — în 1933. Menținerea unei subutilizări importante a forței de muncă, arăta ziarul Le monde, a dovedit că măsuri economice asemănătoare celor actuale nu au dat rezultatele dorite în trecut.

ÎNTRE DOUĂ RELE

DE CE a hotărît Irlanda să ceară aderarea la Piața Comună vest-europeană, deși numeroase cercuri din această țară își exprimă temeri privind perspectivele economiei în această eventualitate? Un articol publicat în revista londoneză **The Economist** scoate în evidență răspunsul și anume că alegerea se face între două rele.

Pe de o parte se afirmă că Irlanda speră să se elibereze de dependența excesivă de economia engleză care constituie în prezent principala piedică în calea dezvoltării țării. Exporturile Irlandei nu ar mai fi îndreptate aproape în exclusivitate către Anglia, ca în prezent, iar politica agricolă comună ar furniza agricultorilor irlandezi prețuri mai ridicate decît cele impuse de Anglia.

Pe de altă parte, se arată însă că dacă Irlanda va adera la Comunitatea Economică Europeană, mica și slaba ei industrie va fi grav amenințată, iar cele 3 milioane de voturi ale locuitorilor săi, nu vor putea cîntări prea mult în deciziile luate de cele 265 milioane, ale unei Piețe Comune lărgite.

TOT PĂDURILE!

NUMEROASE guverne consacră eforturi serioase sporirii suprafețelor împădurite. În decurs de patru ani Spania, de exemplu, a împădurit 1 milion de acri, Franța plantează anual copaci pe 75 mii acri, iar Anglia urmărește să aibă în 1985 — 5 mil. acri de teren împădurit, față de 3,5 mil. în prezent. Se consideră că în ciuda ratei medii relativ scăzute a profitului în industria forestieră (aproximativ 3% la capitalul investit), și a perioadei mari de recuperare a investițiilor (coniferele, de exemplu, ajung la maturitate de-abia la 50 de ani), aceste măsuri sînt necesare deoarece cererea de material lemnos va fi mare; materialele plastice sînt utilizate în multe cazuri drept înlocuitori ai lemnului, dar se prevede că prețul lor va rămîne încă prea ridicat, mai ales ca urmare a tendinței ascendente a prețului petrolului.

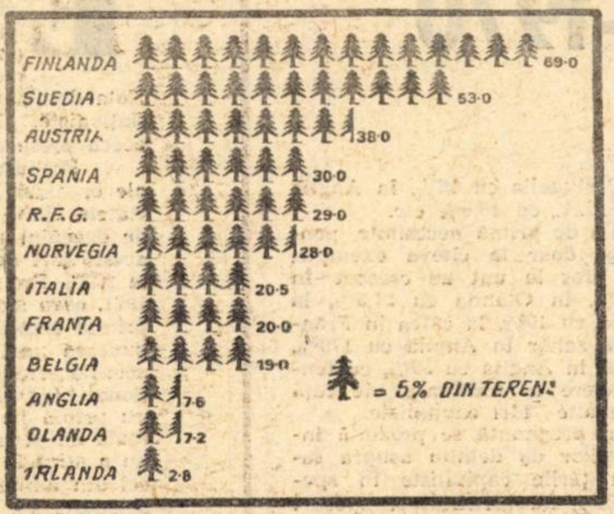

TEHNICA ELECTRONICĂ ÎN CONSTRUCȚIA DE LOCUINȚE

ÎN POLONIA, la construirea cartierelor mari de locuințe, a început să se folosească tehnica electronică de calcul. Agenția P.A.P. anunță, de exemplu, că în cartierul Rataje din Poznan, proiectat pentru 150 mii locuitori, se află o fabrică de elemente de construcție. Elementele sînt transportate direct la construcții cu ajutorul vagonetelor, înlăturîndu-se în acest fel în întregime transportul cu mașinile. Macaralele preiau elementele și le pun la dispoziția montatorilor blocurilor într-o ordine perfectă. Noua metodă impune o organizare foarte bună a dispunerii elementelor în vagonete, o sincronizare a producției fabricii cu necesitățile montajului. Acest lucru se realizează cu ajutorul mașinilor de calcul care dirijează întregul proces.

I. N. S. E. E. — 25 ANI

INSTITUTUL național de statistică și studii economice din Franța, mai cunoscut sub inițialele sale — I.N.S.E.E. — a sărbătorit de curînd cea de a 25-a aniversare. Personalul său totalizează circa 5000 salariați, dintre care 1300 în direcția generală de la Paris, iar restul în direcțiile regionale. Printre activitățile I.N.S.E.E. care servesc la „balizarea vieții economice", cum se exprimă La vie française, se numără calcularea indicelui oficial zis „al celor 295 articole", care măsoară evoluția costului vieții, și publicarea unor „note rapide" asupra comerțului interior și exterior.

NECESARUL MONDIAL DE ENERGIE

CONSUMUL de energie este în continuă ascensiune, punînd în permanență problema descoperirii de noi rezerve și a valorificării unor noi tipuri de combustibil. Graficul alăturat prezintă interesanta evoluție a necesarului mondial de energie în perioada 1960—1980. După cum se poate observa, petrolul continuă să-și consolideze poziția alături de gazul natural și de energia furnizată de atomo- și hidrocentrale.

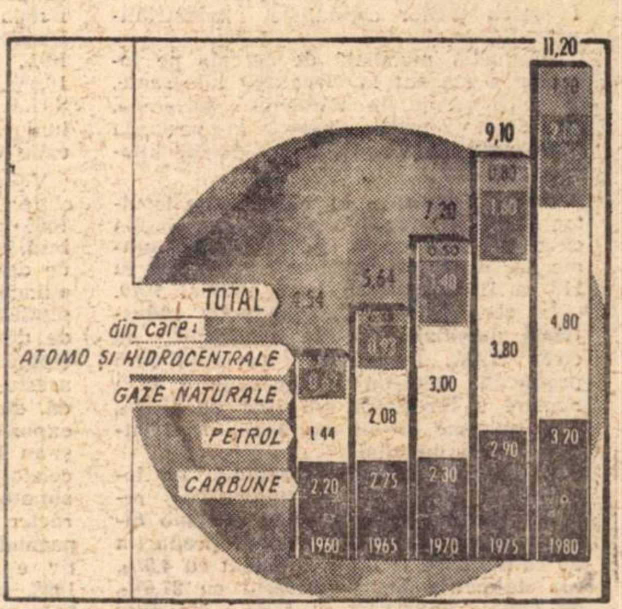

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

ANALFABETISMUL ÎN LUME

ANALFABETISMUL, persistă, îndeosebi în regiunile în curs de dezvoltare, ca o tristă moștenire a dominației coloniale din trecut și un puternic de cap de acuzare împotriva acesteia. Din totalul de circa 735 milioane de persoane adulte analfabete, existente în 1960 pe glob (conform evaluărilor Organizației Națiunilor Unite pentru edrcație, știință și cultură), peste 700 milioane se aflau tocmai în aceste regiuni.

După un deceniu, în ciuda numeroaselor inițiative și campanii de alfabetizare, numărul total al analfabeților în lume a crescut la 783 milioane de persoane, acest spor nedorit provenind în întregime din țările în curs de dezvoltare. Trebuie menționat totuși că eforturile depuse — pe plan național și internațional — au dat și rezultate pozitive; concretizate în cifre, acestea se exprimă prin scăderea ponderii analfabeților în ansamblul populației adulte a globului de la 39,3% în 1960 la 34,2% în 1970.

Se constată, de asemenea, că — paralel cu scăderea sa procentuală în rîndurile populației de ambe sexe — analfabetismul se dovedește a fi mai persistent în masa femeilor, în bună măsură ca o consecință a inegalității sociale a femeilor în țările lumii capitaliste. Pe de altă parte, faptul că o mare parte a populației capabile de muncă din Africa, Asia și — în proporții mai reduse — America Latină nu are acces la cunoștințele cultural-științifice răspîndite pe calea tiparului constituie o povară grea pentru țările în curs de dezvoltare, progresul lor economic și social fiind frînat, printre altele, tocmai de penuria cadrelor calificate.

Regiunea	1960				1970			
	bărbați adulți analfabeți (mii persoane)	ponderea în populația respectivă* (în %)	femei adulte analfabete (mii persoane)	ponderea în populația respectivă* (în %)	bărbați adulți analfabeți (mii persoane)	ponderea în populația respectivă* (în %)	femei adulte analfabete (mii persoane)	ponderea în populația respectivă* (în %)
Africa	55.800	73,4	68.200	88,5	60.900	63,4	82.000	83,7
America de Nord	1.300	1,9	2.000	2,8	850	1,1	1.600	1,9
America Latină	17.400	28,4	22.600	36,6	16.100	19,9	22.500	27,3
Asia	224.000	45,3	318.000	65,1	231.000	37,0	348.000	56,7
Europa	7.700	3,6	16.800	6,7	5.800	2,4	12.900	4,7
Oceania	530	9,9	680	13,0	580	8,8	780	11,9
TOTAL MONDIAL	307.000	33,5	428.000	44,9	315.000	28,0	468.000	40,3

*) Grupele de vîrstă ale populației de la 15 ani în sus.
Sursa: Oficiul de statistică al UNESCO.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economica

ANUL IX NR. 37 (419)
VINERI 10 SEPTEMBRIE
20 PAGINI 2 LEI

37

DETERMINAREA EFICIENȚEI ECONOMICE A FORMĂRII PROFESIONALE

CABINETELE DE ORGANIZARE

un an în universul economicității

ANUL IX **viata economica**

Săptăminal editat de Societatea de Științe Economice din România

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: str. Nicolae Iorga nr. 36 ● telefon 11.78.76 ● București

SUMARUL

nr-ului 37 din 10 septembrie 1971

— **Pe marginea programului P.C.R. de acțiune ideologică-educativă**
Dubla calitate a producătorilor și transformarea caracterului muncii în socialism
de prof. univ. dr. **F. Burtan**
(pag. 3)

■ ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Centrala industrială și acțiunea de autoutilare
de **L. Țintea, B. Pădure**
(pag. 5)

— **Puncte de vedere:**
I.A.S. — Implicațiile economice ale „supraamortizărilor"
de **I. Chirculescu**
(pag. 6)

— **Relații economice externe ale României:**
Colaborarea cu țările membre ale C.A.E.R. în domeniul industriei chimice
de dr. ing. **N. Ungurean**
(pag. 7)

■ CONDUCERE ȘI ORGANIZARE

— Cabinetele de organizare — un an în universul economicității
de ing. **M. Stoicescu**, ing. **E. Ilie**, Ministerul Muncii
● Nevoie de organizare există din belșug (Convorbire cu **Dumitru Popescu**, director al Cabinetului municipal Giurgiu pentru probleme de organizare științifică a producției și a muncii)
● Capacitatea de autodiagnosticare și dorința de perfecționare a întreprinderii (Convorbire cu dr. **Al. Adamek**, director al Cabinetului județean Maramureș pentru probleme de organizare științifică a producției și a muncii)
(pag. 8—9)

— **Reșița** — la două secole
de lector univ. **Filip Pațac**, Universitatea Timișoara
(pag. 10—11)

■ TEORII — IDEI

Determinarea eficienței economice a formării profesionale
de **Steliana Perț**, cercetător științific principal — I.C.E.
(pag. 12)

— Capitalismul contemporan prin prisma unui manual apologetic
de **C. Gogoneață**, A.S.E.
(pag. 13)

■ ECONOMIE MONDIALĂ

— **Din presa țărilor socialiste:**
Perfecționarea pregătirii cadrelor de conducere
(pag. 15)

— Criza sistemului valutar occidental:
Recursul la protecționismul vamal în relațiile comerciale interoccidentale
de **Dinu Hervian**
(pag. 16)

— **În ajutorul celor ce studiază în învățămîntul de partid**
● Contradicțiile integrării monopoliste vest-europene
de dr. **Nedelea Părăluță**
● Politica veniturilor și șomajul
de conf. dr. **N. Dobrotă**
pag. 17—18)

— O abordare globală în strategia industrializării
(Interviul nostru cu **Ibrahim Abdul Rahman** — director executiv al O.N.U.D.I.).
(pag. 19)

Redactor șef: Gheorghe DOLGU

Tiparul: Intreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

CURIER

● Indemnizația de dirigenție

MARICEL GEMENE, Iași — Între indemnizațiile prevăzute în anexa nr. 2 la H.C.M. nr. 2241/1968 (pct. 4 cap. A) figurează și indemnizația de dirigenție pentru activitatea desfășurată de cadrele didactice în afara obligațiunilor de serviciu. Această indemnizație se acordă în învățămîntul de cultură generală, liceal, profesional și tehnic. Precizările emise de Ministerul Învățămîntului în aplicarea Hotărîrii susmenționată prevăd (la anexa 2 pct. II) diferențierea indemnizației în raport cu numărul elevilor și forma de învățămînt. Nici Hotărîrea și nici precizările nu prevăd diferențierea cuantumului indemnizației în raport cu numărul orelor de dirigenție într-o lună.

● Vechime

ȘANTIERUL I. GURA VAII — Din datele cuprinse în scrisoarea tov. Viorica Cuțitoiu la care am răspuns în numărul 25, a rezultat că ar avea o vechime în funcții economice medii mai mare de 5 ani. Aceste date nu corespund cu cele comunicate de dv. potrivit cărora salariata a ocupat, între 8 mai 1964 și 20 noiembrie 1967 funcții de calculator facturist și calculator principal, perioadă **care nu se include în calculul vechimei în funcții economice medii** (cu excepția perioadei dintre 1 iulie 1964 — 1 septembrie 1964 cînd a lucrat ca merceolog). Ținînd seama de cele de mai sus rezultă că tov. Cuțitoiu va îndeplini condiția de vechime minim necesară pentru promovarea în funcția de contabil principal la 21 septembrie 1972.

● Salarizarea absolvenților

ING. ARPAD MIHALY, Gornești. — Conform reglementării instituite prin H.C.M. 914/1968, cu modificările ulterioare, pentru absolvenții învățămîntului superior cu examen de diplomă (care ocupă funcții de ingineri, economiști, chimiști, fizicieni și alte funcții similare) s-au stabilit salarii tarifare fixe — fără gradații pentru primul și al doilea an de activitate, diferențiate în raport de grupa de ramuri din care face parte unitatea unde sînt încadrați. Decretul nr. 158/1970, la care vă referiți, nu stabilește salariile tarifare ale inginerilor în primul și al doilea an de activitate, ci precizează că aceste salarii sînt prevăzute în alte reglementări, respectiv în H.C.M. 914/1968 și în Hotărîrile Consiliului de Miniștri de generalizare a experimentării noului sistem de salarizare în diferitele ramuri ale economiei naționale.

● Spor de vechime

PAUL CIJECOVSCHI, Turnu Severin — Potrivit pct. XI din anexa VII la H.C.M. 914/1968, salariații care beneficiau — pe baza unor reglementări anterioare acestei Hotărîri — de sporuri de vechime în valori mai mari decît cele prevăzute în Hotărîrea susmenționată, beneficiază în continuare de sporurile în valoare absolută primite conform acelor reglementări. Aceasta pînă cînd, pe baza prevederilor Hotărîrii, vor putea beneficia de un spor egal sau mai mare decît cel cuvenit anterior. Salariații au acest drept atît timp cît lucrează în aceeași unitate, sau cînd trec în alta din cadrul aceluiași sector de activitate (în condițiile menținerii vechimii neîntrerupte în aceeași unitate). Această reglementare se aplică și salariaților care au beneficiat de sporul acordat pe baza H.C.M. nr. 815/1964, atît timp cît lucrează fără întrerupere la realizarea obiectivelor prevăzute la art. 8. Dacă salariații în cauză sînt însă trecuți la alte obiective decît cele menționate mai sus, ei beneficiază de sporul pentru vechime neîntreruptă în aceeași unitate numai în condițiile prevăzute pentru ceilalți salariați de pe șantierele de construcții montaj. Sporul instituit prin H.C.M. nr. 815/1964, a avut un caracter special, de permanentizare la anumite obiective, deosebit de importante pentru economia națională.

● Încadrare

D. MIRCEA, Brașov — Salariatul care, avînd studii medii, a ocupat funcția de contabil șef la care indicatorul de studii și vechime prevedea două posibilități (studii superioare și studii medii) și la care potrivit anexelor la H.C.M. 914/1968, cu modificările ulterioare, s-au schimbat condițiile de studii, prevăzîndu-se numai cerința studiilor superioare, poate ocupa, în continuare, funcția respectivă, fiind salarizat cu două clase sub cele prevăzute la funcția ce o deține. Atunci cînd acest salariat este transferat, în interesul serviciului, de la o unitate la alta, în cadrul aceluiași organ central, **în aceeași funcție** (contabil șef) la care salariul tarifar se stabilește fără gradații, salariatul are dreptul la salariul tarifar prevăzut pentru funcția ocupată prin transfer (micșorat cu două clase de salarizare) chiar dacă acest salariu este mai mare decît cel avut înaintea transferării.

● Cantinele-restaurant

NICOLAE GRIGORE, Sibiu — Potrivit prevederilor art. 18 din Legea nr. 9/1971, suportarea cheltuielilor privind uzura sau înlocuirea obiectivelor de inventar revine organizațiilor socialiste pe lîngă care funcționează cantinele, prevederi al căror caracter fiind expres, urmează să fie aplicate întocmai. În această privință reglementarea existentă pînă la apariția noului regim nu a fost cu nimic modificată. Continuarea acestei reglementări a fost determinată de necesitatea menținerii nivelului de preț la cantinele restaurant, cunoscînd că toate cheltuielile care nu sînt acoperite de organizațiile socialiste trebuie suportate de salariați prin preț. Pentru a asigura condiții bune de servire în cantinele-restaurant, întreprinderile de alimentație publică trebuie să conlucreze cu organizațiile socialiste respective, în problema dotării cu inventar și utilaj.

SCRISORI

COMENZI PE SORTIMENTE

ÎMI VOI PERMITE să arăt cîteva situații din „lumea comenzilor" care merită să formeze obiect de discuții. Conform art. 3 din Legea 71/1969, comanda poate ține loc de contract cînd este urmată de acceptare. Care este însă termenul în care o comandă sosită la furnizor poate să rămînă în evidență pentru acceptare? Nici un act normativ nu înscrie un astfel de termen și noi considerăm că este bine că nu există. Acceptarea uneia este în funcție de necesitatea acoperirii planului de producție, care se satisface numai după ce se primesc suficiente comenzi ca un produs să poată fi lansat în lot uzinal.

Primul Arbitru de Stat, prin Decizia nr. 1191/1970, obligă unitățile ca pe comenzi să existe și certificarea Băncii de investiții că au finanțare deschisă. Aceasta este, în general, imposibil pentru că nici un beneficiar nu poate ști în trimestrul I ce finanțare are deschisă în trimestrul II, știind numai că el comandă anumite produse necesare acoperirii unor obiective din planul anual respectiv. Dacă beneficiarii s-ar înscrie în prevederile art. 6 din legea amintită, cunoscînd produsele ce le vor fabrica, nu ar mai veni cu diverse schimbări de caracteristici care dau naștere la divergențe fără soluție. De asemenea, dacă ar respecta dispozițiile art. 3 și 4, ar prezenta comenzile în timp util deoarece furnizorul trebuie să cunoască cu cel puțin 6 luni înainte de începerea planului de producție cînd și cît au de fabricat din produsul respectiv.

Au fost cazuri cînd anumiți beneficiari au făcut divergențe la comanda trimisă pe motiv că nu li s-au contractat toate produsele solicitate. Noi respingem o astfel de divergență pe motivul că la comandă nu există decît o plîngere administrativă pentru necontractarea în totalitate a comenzii. Am constatat, de asemenea, că majoritatea beneficiarilor depun comenzi globale înscriind în aceste comunicări mai multe sortimente defalcate pe întreg anul. Aceasta nu numai că prezintă o greutate în defalcare, dar dă naștere și la divergențe. La un moment dat beneficiarul își schimbă fie produsul, fie caracteristicile astfel că aceste comenzi și-au pierdut fermitatea. De aceea socot că trebuie să dăm comenzile pe sortimente, în timp util, cu respectarea art. 3.

Constantin ASLAN
consilier juridic
Grupul de uzine pentru aparataj și mașini electrice-Craiova

În „Suplimentul" revistei noastre

AGENDA ECONOMISTULUI:

● REGULI ȘI FORME ALE RĂSPUNDERII PENTRU PAGUBE ÎN GESTIUNE

● STRUCTURA RAPORTULUI DE EXPERTIZĂ

PE MARGINEA PROGRAMULUI P.C.R. DE ACȚIUNE IDEOLOGICĂ-EDUCATIVĂ

DUBLA CALITATE A PRODUCĂTORILOR ȘI TRANSFORMAREA CARACTERULUI MUNCII ÎN SOCIALISM

FĂURIREA societății socialiste multilateral dezvoltate — etapă istorică nouă în care a pășit edificarea societății socialiste în patria noastră — implică un amplu proces de perfecționare și dezvoltare a tuturor laturilor vieții sociale, materiale și spirituale.

Alături de dezvoltarea multilaterală a forțelor de producție — ca factor esențial al progresului economico-social — de perfecționarea relațiilor de producție și în general a relațiilor dintre membrii societății noastre, una din coordonatele majore ale înfăptuirii sarcinilor noii etape o constituie activitatea pentru transformarea conștiinței oamenilor.

Activitatea conștientă a oamenilor muncii, în dubla lor calitate de producători și proprietari ai mijloacelor de producție, stă la temelia dezvoltării continue a societății noastre. Ea derivă din caracterul pe care îl conferă muncii noul tip de relații de producție, din dezvoltarea și cultivarea de către Partidul Comunist Român — conducătorul amplei opere de construcție a noii orînduiri sociale —a unei atitudini exigente și responsabile față de muncă, din cultivarea celor mai înalte trăsături ale eticii comuniste.

Pe această bază au loc necontenit transformări în însuși caracterul muncii sociale, care se cer analizate de teoria economică. Cu atît mai mult, cu cît, simpla prezentare teoretică a înlocuirii muncii mijlocit sociale cu munca nemijlocit socială, bazată pe proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție, așa cum se face uneori în literatura economică, nu poate să satisfacă nici teoria și nici practica. Același lucru poate fi spus și despre negarea caracterului nemijlocit social al muncii în socialism, pe motiv că și aici existența producției de mărfuri și a actelor pe care ea le implică mijlocesc recunoașterea caracterului social al muncii. Încercarea care se face uneori de a îmbina cele două extreme nu este mai fericită. Se pornește de la recunoașterea caracterului nemijlocit social al muncii în socialism, care este însă prezentat numai ca posibilitate, ajungîndu-se la confirmarea caracterului social al muncii, al utilității ei sociale numai prin intermediul schimbului. După părerea noastră,

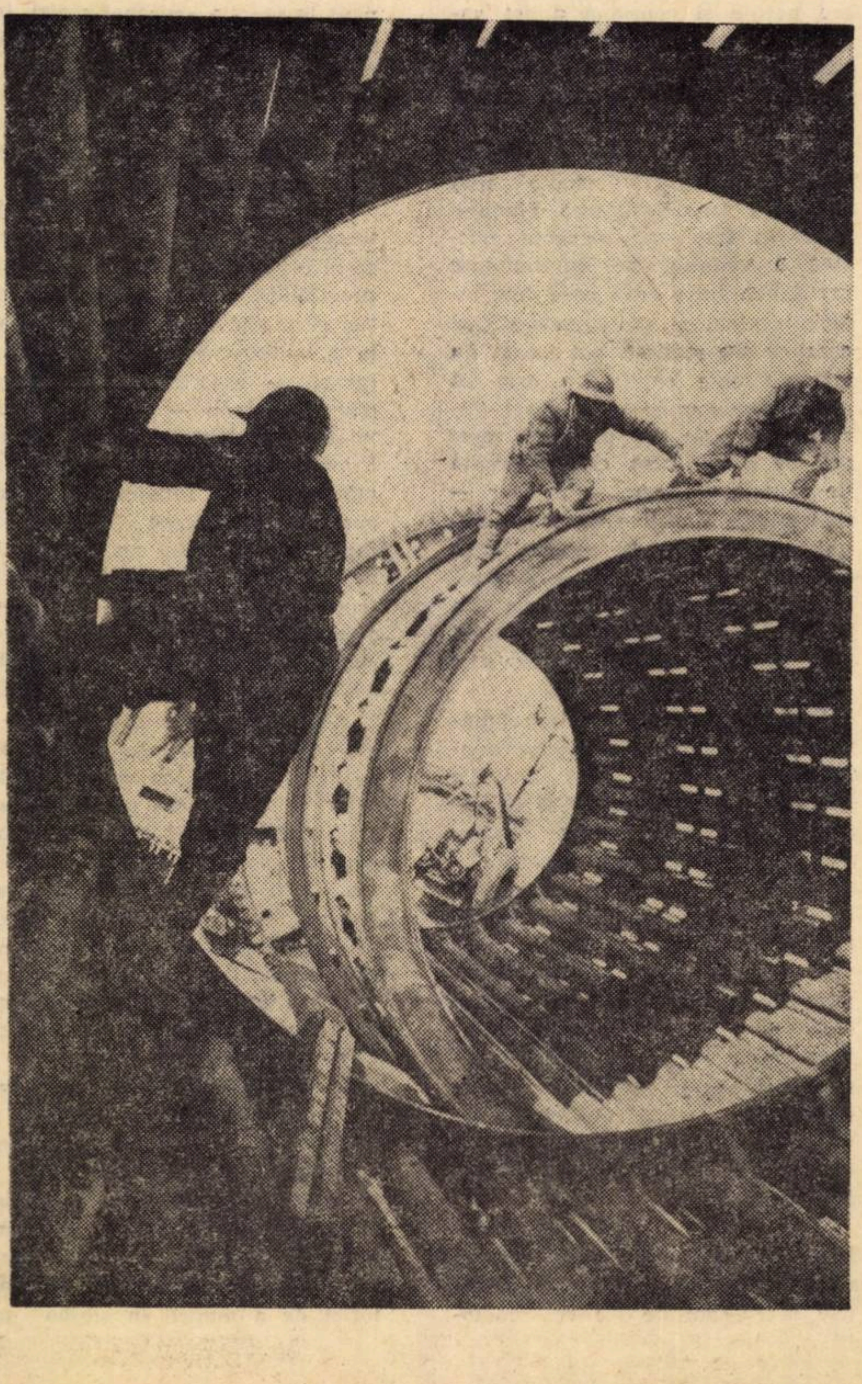

problema constă nu atît în a lămuri caracterul social al muncii — problemă care își are importanța ei — **ci în a elucida trăsăturile muncii sociale în socialism, în general, și în condițiile țării noastre, în special.**

Proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție reprezintă cucerirea cea mai importantă, esențială, a noii orînduiri sociale. Implicațiile acestei proprietăți au valabilitatea unei adevărate revoluții ce se produce ca o reacție nucleară, în care se modifică nu numai impulsul și energia, ci și natura elementelor care intră în reacție și în care fiecare schimbare determină noi direcții de reacții. Se ajunge la fenomene și structuri de o anumită stabilitate și de esență socialistă. Această transformare cuprinde întreaga organizare socială, economică, politică și juridică, conștiința socială, modul de interpretare și de înțelegere a fenomenelor sociale. Se transformă radical nu numai modul de însușire și repartiție a produsului, dar însăși **activitatea** care duce la acest produs.

Este adevărat, socialismul nu înseamnă comunism. Socialismul este o societate producătoare de mărfuri și el cuprinde, din această cauză, o serie de fenomene ce nu-i sînt specifice, dar apar ca elemente componente. Aceste fenomene trebuie studiate, contradicțiile dezvăluite și permanent rezolvate, dar în nici un caz privirea nu trebuie să cadă, credem, numai asupra lor, ignorînd sau neacordînd suficientă atenție **trăsăturilor dominante și caracteristice societății socialiste.** Ceea ce este dominant și specific societății noastre, caracterizează întreaga structură social-economică. Chiar dacă luăm fenomene prezente dar care nu sînt proprii socialismului constatăm influența determinantă asupra lor a ansamblului de esență socialist.

Aceasta este situația și în privința caracterului muncii în socialism. Stau față în față realități care se îmbină într-un proces dialectic: producție de mărfuri, piață, și planificare; cointeresare materială și conștiință socialistă; adîncirea continuă a specializării în cadrul evoluției diviziunii muncii și ridicarea neîntreruptă a nivelu-

prof. univ. dr. F. BURTAN

→

←

lui de cunoştinţe generale, tehnico-profesionale etc. Este meritul partidului nostru, al tovarăşului Nicolae Ceauşescu care cu toată fermitatea, încă la Congresul al IX-lea şi la Conferinţa Naţională, iniţiind întreaga acţiune de modernizare a economiei naţionale, de perfecţionare a conducerii economice, a subliniat permanent rolul şi importanţa planificării, a echităţii socialiste, a conştiinţei înaintate, marxist-leniniste, subliniind hotărîrea de a consolida permanent cuceririle revoluţiei noastre socialiste.

MUNCA, caracteristică generală şi indispensabilă a societăţii omeneşti a căpătat, în condiţiile noastre, trăsături noi, definitorii, cu implicaţii profunde în nivelul conştiinţei, cu rezultate deosebite în producţia materială. Este îndeobşte recunoscut că în condiţiile societăţii socialiste lichidarea separaţiunii dintre producători şi mijloacele de producţie exclude exploatarea omului de către om, iar munca devine liberă şi în acelaşi timp generală şi obligatorie. Ea devine dintr-o povară o chestiune de cinste, este izvor de mîndrie şi satisfacţie deplină. Proprietar al mijloacelor de producţie, producătorul încetează de a-şi mai vinde forţa de muncă. El munceşte acum pentru sine şi pentru societatea în care este stăpîn real. În noile condiţii, se naşte o nouă atitudine faţă de muncă, o disciplină socialistă a muncii. Organizarea socială a producţiei, care nu se mai izbeşte de limitele create de interesele private ale capitalului, este modelată şi perfecţionată continuu conform intereselor generale ale societăţii socialiste, de prosperitate şi progres material şi spiritual pentru toţi cei ce o compun.

Munca a devenit liberă în dublul sens, liberă de exploatare şi ca o activitate liber înţeleasă. Înţelegerea amplifică potenţialul creator al muncii, inventivitatea de care posesorul forţei de muncă dă dovadă, imprimă activităţii individuale trăsături sociale determinate.

Calitatea de proprietar al mijloacelor de producţie pe care o are producătorul bunurilor materiale stă la baza modificărilor care au loc nu numai în procesul nemijlocit al muncii, ci în întreg ansamblul activităţii de organizare, concepţie, conducere, în care producătorul este prezent în mod organic. **„Noi concepem clasa muncitoare, — arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu, — nu ca o masă chemată să realizeze numai hotărîrile, ci ca o clasă conducătoare, ca o clasă conştientă de rolul său istoric".**

După Conferinţa Naţională a Partidului din decembrie 1967 au fost create organe colective de conducere în toate unităţile economice, în toate domeniile de activitate şi la toate nivelele, au fost instituţionalizate adunările generale ale salariaţilor; s-a intensificat participarea clasei muncitoare, a întregului nostru popor la conducerea societăţii, se dezvoltă continuu democraţia socialistă care se afirmă ca cea mai înaintată democraţie.

În privinţa caracterului muncii sociale în socialism, consider necesară, mai întîi, precizarea accepţiunii termenului de muncă socială, aşa cum aceasta s-a format în timp. Pe de o parte, munca este socială în sensul că în toate orînduirile sociale oamenii nu produc izolat unii de alţii, ci în procesul de producţie intră în relaţii de muncă, iar, pe de altă parte, pentru că pentru satisfacerea necesităţilor generale produc unii pentru alţii, fiecare producător trebuie să desfăşoare o activitate socială utilă, necesară societăţii. Munca este socială ca mod de desfăşurare şi trebuie să fie social-utilă ca destinaţie a produselor obţinute.

De la o orînduire socială la alta este diferit atît modul social, structura socială în care se desfăşoară activitatea, cît şi felul de manifestare şi confirmare a caracterului social-util al muncii cheltuite.

În societatea capitalistă, datorită proprietăţii privat-capitaliste asupra mijloacelor de producţie, munca socială apare ca o muncă particulară şi are, de fapt, un caracter **nemijlocit particular.** În opoziţie cu aceasta, în socialism, pe baza proprietăţii socialiste asupra mijloacelor de producţie, munca a încetat de a mai fi o muncă particulară, este o muncă **nemijlocit socială.**

În privinţa manifestării aspectului social al muncii, al certificării ei ca muncă social-utilă şi al determinării măsurii în care cantitatea de muncă cheltuită corespunde necesităţii sociale intervine, în capitalism, valoarea, actul de vînzare-cumpărare a mărfii în care ea este materializată, mijlocitorul fiind valoarea pe care — tocmai din această cauză — K. Marx o defineşte şi ca un raport social.

Referitor la economia socialistă, nu poate fi negată existenţa obiectivă a producţiei de mărfuri, nu poate fi negat faptul că efectuarea actului de vînzare-cumpărare a mărfii confirmă utilitatea muncii cheltuite pentru producerea respectivei mărfi. Privind lucrurile în acest mod, munca are şi în socialism, un caracter mijlocit social. În acest domeniu, ca şi în multe altele, nu putem rămîne exclusiv la prima constatare. Trebuie văzută natura acestei producţii de mărfuri, ceea ce este dominant şi caracteristic acesteia. Consider că nu poate fi aplicată eticheta absolută de „nemijlocit" pentru munca desfăşurată în orice condiţii sociale în care există producţie de mărfuri.

În condiţiile societăţii noastre există producţie de mărfuri, însă o producţie de mărfuri de un fel deosebit. Pe baza proprietăţii socialiste asupra mijloacelor de producţie, societatea cunoaşte fondul total de timp de muncă şi îl repartizează pe sectoare de activitate conform necesităţilor pe care ea le are. Prin includerea în plan numai a activităţilor necesare, prin producerea pe bază de contract, şi numai a acelor bunuri care au un beneficiar cert, caracterul social-util al muncii ce urmează a fi cheltuită este recunoscut aprioric. Dar, societatea are nevoie şi consumă direct valori de întrebuinţare în care este materializată munca şi nu muncă ca atare. Planurile economice concretizează resursele materiale şi de muncă de care dispunem şi necesităţile ce trebuie satisfăcute prin utilizarea lor. Realizarea planului economic înseamnă prezenţa efectivă a valorilor de întrebuinţare prevăzute. Între ceea ce a fost înscris în plan, ca socialmente-util, şi ceea ce s-a realizat, pot exista nu atît diferenţe cantitative care să nu fie recunoscute ca necesare (facem abstracţie de posibilele greşeli de planificare), cît diferenţa de calitate din care — desigur — numai cele negative au repercusiuni nefavorabile. În genere, orice contract economic conţine şi posibilitatea nerealizării integrale a prevederilor şi tocmai de aceea, sînt stipulate clauze penalizatoare pentru cei care le încalcă.

Faptul că o valoare de întrebuinţare poate, din vina producătorului, să nu îndeplinească condiţiile înscrise în plan şi astfel să fie refuzată de beneficiar sau acceptată numai cu anumite bonificaţii, nu poate să determine concluzia că în socialism munca este mijlocit socială. Cheltuiala de muncă vie şi materializată trebuie compensată, în plus actul de vînzare-cumpărare să-i reconfirme caracterul social-util. În acest fel munca înscrisă în planul economic este nemijlocit socială. Caracterul social este recunoscut direct, nemijlocit şi nu mijlocit prin anumite instrumente.

Situaţia este întrucîtva deosebită la producţia bunurilor de consum unde intervin gusturile şi preferinţele foarte variate ale consumatorilor şi unde, în practica actuală, intermediarii dintre producţie şi consum au încă un rol important în determinarea sarcinilor înscrise în plan. În acest domeniu o parte din mărfurile produse poate rămîne nevîndută sau se vinde numai la preţuri reduse. De aici nu se poate însă desprinde o concluzie generalizatoare asupra întregii producţii sociale.

La drept vorbind, nici aprecierea că vînzarea confirmă caracterul social în sensul de social-util al muncii cheltuite pentru producerea mărfii vîndute nu poate fi absolutizată. Nevoia socială, nesatisfăcută complet în structura, cantitatea şi calitatea necesară, poate să determine prin înlocuiri — consumuri neeconomice.

ÎN ÎNTREAGA activitate de perfecţionare şi modernizare a economiei româneşti se pune accentul pe o mai bună cunoaştere şi folosire a producţiei de mărfuri, în condiţiile întăririi şi perfecţionării conducerii planificate, centralizate a economiei. Participarea producătorilor la concretizarea sarcinilor cantitative şi calitative ce urmează a fi înscrise în plan este însoţită de corelarea de ansamblu a obiectivelor, conform necesităţilor sociale. Capătă putere de lege numai acea prevedere care corespunde nevoii reale şi în acelaşi timp solvabile.

Calitatea pe care o are producătorul, de a fi în acelaşi timp şi proprietar al mijloacelor de producţie, determină şi grija acestuia pentru o eficienţă cît mai ridicată a muncii vii şi materializate consumată în procesul de producţie, reducîndu-se continuu cantitatea de muncă socială necesară unei producţii date.

Adîncirea caracterului social al muncii o dată cu diversificarea diviziunii ei, o dată cu creşterea complexităţii economiei, impune necesitatea funcţionării perfecte a întregului mecanism, atît de conducere cît şi de execuţie. Creşterea responsabilităţii fiecărui participant la marele angrenaj social, impune tot mai stringent necesitatea respectării legilor, a disciplinei şi ordinei sociale. Orice defecţiune, orice abuz sau încălcare a legalităţii se repercutează pe multiple planuri materiale şi morale.

Caracterul social al muncii, determină grija şi responsabilitatea socială nu numai faţă de obiectul proprietăţii şi de rezultatul producţiei ci şi faţă de fiecare participant la activitatea comună. Dreptul de muncă — cucerire de preţ a oamenilor muncii — este însoţit inevitabil de obligaţia de a munci. Principiul „cine nu munceşte nu mănîncă" nu-i suficient să fie recunoscut, el trebuie realizat în fapt. Şi este vorba nu numai de muncă ca singur mijloc de existenţă — şi din păcate, mai există şi excepţii de la această regulă de conduită socială — ci şi de faptul că în societatea noastră nu poate fi admis parazitismul, nu poate fi acceptată diminuarea părţii din produsul muncii ce revine celor activi şi micşorarea produsului social, a venitului naţional prin neparticiparea la producţia socială a unei părţi din membrii valizi ai societăţii. În propunerile de măsuri pentru îmbunătăţirea activităţii politico-ideologice, de educare marxist-leninistă a membrilor de partid, a tuturor oamenilor muncii, făcute Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. de către tovarăşul Nicolae Ceauşescu se arată că **„Unul din obiectivele principale ale muncii politice, îndeosebi în rîndurile tineretului, este combaterea fermă a tendinţelor de parazitism, de viaţă uşoară, fără muncă, cultivarea răspunderii şi a datoriei de a munci în slujba patriei, a poporului, a societăţii socialiste. Îndeplinirea unei munci utile societăţii este o onoare şi o obligaţie pentru toţi cetăţenii".**

Obligaţia la muncă mai are şi un al doilea aspect. Nu este suficient ca toţi cei apţi de muncă să fie cuprinşi în statele unor întreprinderi sau instituţii. Este necesar ca, la locul de muncă, ca verigă în amplul proces al activităţii creatoare, fiecare să-şi aducă deplina contribuţie la rezolvarea sarcinilor de producţie, să pună în slujba societăţii întreaga capacitate de care dispune şi să-i fie create condiţii în acest sens. Colectivul de muncă este dator şi în mod obiectiv justificat din punct de vedere social-economic şi moral de a veghea şi a interveni ca fiecare membru al său să-şi facă complet datoria.

NATURA relaţiilor de producţie socialiste impune în mod organic respectarea principiului echităţii socialiste. Echitatea socialistă înseamnă, în primul rînd o repartiţie după cantitatea şi calitatea muncii, repartiţie care creează egalitate între membrii societăţii. În al doilea rînd, echitatea socialistă nu admite diferenţieri nejustificate în scara veniturilor şi exclude total părtinirea şi obţinerea de venituri fără muncă. Şi nu este vorba numai de echitate. Nivelul veniturilor individuale este în funcţie nu numai de munca depusă de fiecare ci şi de gradul dezvoltării forţelor de producţie, de productivitatea muncii sociale. Acceptarea în fapt a unor venituri nejustificate diminuează veniturile prezente. În plus, o asemenea stare frînează şi procesul de creştere economică. Din păcate, mai sînt unii care doresc să primească de la societate cît mai mult şi să dea societăţii cît mai puţin.

În procesul de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate, caracterul social al muncii va cunoaşte noi modificări importante, care vor întări aspectul socialist al întregii activităţi şi o vor apropia treptat de trăsăturile proprii societăţii comuniste. Făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate va asigura munca pentru toţi cetăţenii şi va oferi condiţiile ca toţi să-şi poată manifesta şi pune în valoare întreaga capacitate pe care o au. Munca va deveni pe lîngă o necesitate, şi o plăcere pentru toţi membrii societăţii.

Modificările ce se vor înregistra în dezvoltarea bazei tehnice-materiale, schimbările în activitatea de producţie, prin mecanizarea automatizarea şi cibernetizarea acesteia vor fi însoţite de o creştere a intelectualităţii noastre tehnice, de sporirea cunoştinţelor profesionale şi politico-ideologice ale tuturor, ca şi de o puternică apropiere a muncii fizice de munca intelectuală.

Făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate va fi însoţită inevitabil de îmbunătăţirea conducerii economiei, a întregii activităţi de organizare a producţiei şi a muncii, a întregii noastre societăţi. Mijloacele moderne de investigare, informare şi conducere pe care ştiinţa le pune la dispoziţia societăţii vor căpăta un cîmp tot mai larg de aplicabilitate.

În acest fel, construirea ei, sub conducerea fermă, profund ştiinţifică, marxist-leninistă a Partidului Comunist Român deschide în faţa întregului nostru popor căile largi ale progresului, bunăstării, ale afirmării plenare a capacităţilor sale creatoare. ■

ECONOMIE NAȚIONALĂ

CENTRALA INDUSTRIALĂ ȘI ACȚIUNEA DE AUTOUTILARE

● **Activitatea de autoutilare nu poate fi organizată rațional decît dacă este privită ca o acțiune în perspectivă.**

● **Fundamentarea planului de utilaje ce urmează a fi executate prin forțe proprii.**

● **Ce concepție să adoptăm în organizarea sectoarelor de proiectare și de execuție?**

● **Editarea unor cataloage cu mașinile executate prin autoutilare pentru evitarea paralelismelor în munca de concepție.**

DINTR-O PREOCUPARE sporadică, determinată adesea de nevoile stringente ale producției, acțiunea de autoutilare s-a transformat într-o acțiune largă, din ce în ce mai bine organizată, care contribuie, într-o măsură crescîndă, la dotarea prin forțe proprii a industriei noastre, în plină dezvoltare cu mașini și utilaje.

Se poate spune că autoutilarea constituie astăzi una din problemele importante ale economiei noastre. Amplificată în toate sectoarele productive, desfășurată sistematic și bine concepută și organizată, ea are implicații favorabile pe multiple planuri. Este adevărat că acțiunea de autoutilare duce în primul rînd — și ea trebuie să ducă tot mai mult — la economisirea unor importante fonduri valutare, care pot fi astfel orientate spre alte obiective, rămînînd să se importe numai ceea ce realmente nu poate fi produs în țară. Dar ea are și un important efect de antrenare, stimulînd creația tehnică proprie, activitatea inovatorilor, inventatorilor, a tuturor cadrelor tehnice și a oamenilor de știință români. Simțindu-se angajați într-o acțiune de mare importanță pentru economia noastră națională, rezultatele bune obținute le dă încredere în forțele proprii, îi stimulează la noi realizări tehnice de prestigiu. Acțiunea de autoutilare permite o valorificare mai intensă a potențelor materiale și umane, orientîndu-le spre realizarea unor mașini, utilaje și instalații cu parametri ridicați, care concurează cu succes unele realizări similare din țări cu veche tradiție industrială.

O asemenea acțiune de dimensiuni ample nu putea fi desfășurată cu deplin succes dacă ea rămînea numai în sfera de preocupări ale secțiilor sau întreprinderilor, ale căror posibilități sînt totuși limitate. Tocmai de aceea, ea a început să se înscrie tot mai mult, în ultimul timp, printre preocupările de seamă ale centralelor industriale care dispun de un potențial corespunzător și pot organiza și coordona acțiunea, ținînd seama de resursele și cerințele specifice ale întreprinderilor componente. În cele ce urmează vom încerca să înfățișăm principalele preocupări și experiența în acest domeniu a Centralei industriale de utilaj chimic și rafinării din Bucuresti.

● Spre o viziune de perspectivă

ÎNTREPRINDERILE din cadrul centralei și-au propus să realizeze în acest an, prin autoutilare, mașini, utilaje și instalatii în valoare de 12 milioane lei. În primele 7 luni ale anului ele au realizat circa 4 milioane lei, avînd totuși perspectiva să depășească prevederile inițiale. Din cifrele mentionate rezultă că acțiunea era concepută modest, mai ales dacă avem în vedere că se vor economisi astfel la importuri numai circa 150 000 lei valută.

Aceasta se explică prin faptul că, în fundamentarea acțiunilor de autoutilare, fiecare unitate productivă a centralei s-a orientat, în primul rînd, spre realizarea mașinilor, utilajelor și instalațiilor strict necesare îndeplinirii în bune condiții a planului pe acest an.

În lumina sarcinilor trasate de partid și de stat privind examinarea atentă a fiecărei prevederi din planul de investiții pe 1971, 1972 și pe ceilalți ani ai cincinalului, în scopul depistării tuturor posibilităților tehnice de realizare a mașinilor, utilajelor și instalațiilor pe calea autoutilării, centrala a făcut o amplă analiză a posibilităților existente reconsiderînd planurile inițiale întocmite de întreprinderi, pe ani.

Ce elemente au fost luate în analiză la desfășurarea acestei acțiuni, ce criterii au stat la baza fundamentării opțiunilor făcute?

În primul rînd, s-a ajuns la concluzia că pentru a organiza activitatea de autoutilare pentru a se stabili necesarul de capacitate de proiectare, de execuție, legăturile de cooperare, este necesar să se plece de la o analiză in perspectivă pe o perioadă mai lungă, respectiv a planului cincinal de investiții. Potrivit acestui plan, centrala urmează să pună în funcțiune, mai ales în anii 1972 și 1973, importante capacități de producție, ce trebuie dotate cu mașini și utilaje noi, unele din ele prevăzute inițial a fi aduse din import. Reanalizînd posibilitățile uzinelor, ea a ajuns la concluzia că o bună parte din acestea pot fi executate prin forțe proprii, în cadrul acțiunii de autoutilare.

Pornind de la aceste considerente, în dimensionarea sarcinilor privind autoutilarea, s-a ajuns la concluzia că în 1972 pot fi realizate în întreprinderile din cadrul centralei, utilaje și mașini în valoare de peste 42 milioane lei. Au fost, de asemenea, stabilite sarcinile pe ceilalți ani ai cincinalului.

Din calculele tehnico-economice elaborate, rezultă că, numai în anul viitor, vor fi astfel eliminate importuri în valoare de 4 200 000 lei valută, urmînd să fie achiziționate din țară sau din străinătate numai acele mașini sau utilaje ce nu pot fi realizate prin mijloace proprii, în întregul cincinal, reducîndu-se pe centrală cu circa 22 milioane lei valută valoarea utilajelor ce urmau să fie aduse din import. Avînd clare obiectivele ce urmează a fi realizate prin autoutilare în întregul cincinal, în prezent există stabilit nu numai un plan valoric, ci, în bună parte, sînt nominalizate utilajele ce se vor construi prin forțe proprii, unele proiecte de execuție fiind deja elaborate.

Autoutilarea este abordată în prezent într-o concepție de perspectivă ceea ce face ca ea să se transforme dintr-o acțiune mai mult sau mai puțin de campanie, într-o activitate permanentă, înglobată în activitățile de dezvoltare, concepută și organizată minuțios.

● Concepția de organizare

UNELE ÎNTREPRINDERI aparținînd centralei efectuează în prezent lucrările de autoutilare, în principal, în sectorul mecanicului-șef și în celelalte secții ale uzinelor. În aceste cazuri, nu de puține ori autoutilarea a avut de suferit din cauza primatului „realizării planului de producție", rămînînd, ca, în limita posibilităților, printre „picături" să se efectueze și piesele sau subansamblele destinate pentru utilajele din autoutilare.

În alte locuri — la Uzinele „Grivița roșie" și Uzina de pompe din București — s-au înființat recent grupe de proiectare și de execuție distincte.

Centrala va adopta o concepție unică de organizare și anume: înființarea în fiecare uzină a unor compartimente distincte de autoutilare. Bineînțeles, că această concepție se va materializa treptat, urmînd ca ea să fie încheiată pînă la sfîrșitul anului 1972.

Sectoarele de autoutilare vor fi dotate din resursele existente ale întreprinderilor cu utilaje corespunzătoare și cu forța de muncă necesară (muncitori pe meserii, ingineri și tehnicieni). De asemenea, ele vor avea un număr corespunzător de cadre de concepție și proiectare, recrutate din rîndul celor mai buni ingineri și tehnicieni ai uzinelor, stabilindu-se pentru fiecare utilaj în parte și un număr de ore de proiectare. Astfel va exista un mijloc concret și sistematic de control asupra activității desfășurate în acest domeniu.

Pentru conceperea și executarea unor dispozitive speciale, unele compartimente de autoutilare vor fi profilate și specializate. Astfel, sectorul de autoutilare de la Uzinele de pompe va fi profilat pe producția de dispozitive de prelucrări multiple adaptabile pe mașini universale; cel de la Uzinele „Independența"-Sibiu — în utilaje pentru turnătorie și tratament termic. Acestea vor executa subansamblele, reperele și dispozitivele speciale necesare nu numai uzinelor lor, ci și celorlalte unități din cadrul centralei.

În organizarea proiectării și execuției autoutilării trebuie să se țină seama și de necesitatea și posibilitățile de cooperare. Piesele sau subansamblele, care nu vor putea fi efectuate în cadrul sectoarelor de autoutilare, sînt prevăzute în planurile de producție ale celorlalte secții sau întreprinderi. În felul acesta se urmărește ca planul de cooperare între secțiile și întreprinderile din cadrul centralei să fie îndeplinit la termen, în bune condițiuni — orice abatere survenită periclitînd îndeplinirea indicatorilor de plan nu numai pe uzină, ci și pe întreaga centrală.

În planul de autoutilare este stabilită și cooperarea cu întreprinderi din alte centrale industriale pentru acele repere, subansamble și ansamble a căror execuție depășesc posibilitățile tehnice sau de dotare ale întreprinderilor proprii.

● Un sistem informațional mai operativ

DEȘI ORGANIZAREA activității de concepție în cadrul acțiunii de autoutilare se desfășoară în prezent sub semnul unei puternice mobilizări a eforturilor tuturor cadrelor din producție și din cercetarea științifică, totuși există încă posibilități insuficient folosite. S-a constatat că una din căile de lărgire a eficienței folosirii inițiativei creatoare este evitarea paralelismelor în munca de con-

I. ȚINTEA
B. PĂDURE

(Continuare în pag. 6)

Intreprinderile agricole de stat

IMPLICAŢIILE ECONOMICE ALE „SUPRAAMORTIZĂRILOR"

ELEMENT component al cheltuielilor materiale de producţie, *amortizarea* — ca expresie a valorii uzurii fondurilor fixe, care se transferă treptat asupra produselor — are un rol însemnat în determinarea rentabilităţii produselor, în formarea preţurilor şi contribuie la cunoaşterea şi planificarea unor importante proporţii din economia naţională, cum ar fi, proporţia dintre venitul naţional şi produsul social, dintre cheltuielile materiale de producţie şi venitul naţional, sau proporţiile reproducţiei simple şi ale reproducţiei lărgite. Această funcţie complexă pe care o îndeplineşte amortizarea se realizează în măsura în care ea asigură recuperarea integrală a valorii tuturor fondurilor fixe într-un termen bine corelat cu ritmul progresului tehnic, cu fondurile financiare necesare pentru înlocuirea mijloacelor de muncă uzate sau învechite. Este de înţeles, prin urmare, ce importanţă deosebită are fundamentarea economică a duratei de funcţionare a fondurilor fixe, pe deoparte, şi stabilirea unor norme raţionale de amortizare, pe de altă parte.

PRIN ACTUALUL SISTEM de amortizare, problema amortizărilor a fost reglementată la scara întregii economii naţionale, pentru întreprinderile şi organizaţiile economice de stat. S-au creat astfel premise mai bune pentru recuperarea integrală într-un cadru unitar, a valorii tuturor fondurilor fixe folosite în producţia materială.

Nu în toate cazurile însă noul sistem de amortizare reflectă uzura fondurilor fixe ca proces economic obiectiv. Şi aceasta cred. se datoreşte în cea mai mare parte faptului că în unele cazuri, de exemplu în întreprinderile agricole de stat nu se ţine suficient seama de specificul procesului de producţie. Aici, exploatarea fondurilor fixe, în deosebi a tractoarelor, maşinilor agricole, instalaţiilor, mijloacelor de transport etc., este total diferită faţă de cea existentă în alte ramuri ale economiei naţionale, datorită particularităţilor din agricultură, între care se numără caracterul sezonier al muncilor, condiţiilor de lucru pe terenuri cu o mare diversitate de structură şi nivel, factorii climatici, păstrarea tractoarelor şi maşinilor agricole sub cerul liber etc.

De menţionat că, pe baza măsurilor adoptate de Plenara C.C. al P.C.R. din 27—28 martie 1967, privind îmbunătăţirea conducerii, planificării, finanţării şi organizării gospodăriilor agricole de stat, în aceste întreprinderi s-a experimentat timp de doi ani (în 1967 în 70 de unităţi, iar în 1968 în 350 de unităţi) un sistem de amortizare a fondurilor fixe care a dat bune rezultate, deoarece principiile sale ţineau seama de particularităţile din agricultură. Astfel, amortizarea era stabilită prin „rate anuale" pentru fiecare fond fix în parte, în funcţie de valoarea de inventar şi durata de serviciu normată iar plata acestora se făcea trimestrial, proporţional cu veniturile; pentru fondurile fixe scoase din funcţiune în cursul anului înainte de expirarea duratei de serviciu normată, întreprinderile agricole de stat vărsau la buget întreaga valoare neamortizată, care era suportată din cheltuielile de producţie pe seama rezultatelor financiare; la fondurile fixe menţinute în exploatare după expirarea duratei de serviciu normată şi a căror valoare de inventar a fost amortizată integral, întreprinderile agricole de stat nu mai calculau şi nu mai plăteau amortisment; reparaţiile capitale se planificau şi se executau din cheltuielile de producţie, fără să afecteze fondul de amortizare ş.a.

ACEST SISTEM era, de fapt, rezultatul îmbinării a două principii. Pe de o parte, **cointeresarea întreprinderilor în prelungirea duratei de exploatare a fondurilor fixe, deoarece amortizarea înceta după restituirea la buget a valorii de inventar, iar, pe de altă parte, valorificarea cu maximă eficienţă a fondurilor fixe care urmau să fie casate.** În acelaşi timp, prin acest sistem toate fondurile fixe erau supuse amortizării, desfiinţîndu-se astfel categoria de fonduri fixe în rezervă sau în conservare.

Deşi legea nr. 62 din 1968, reglementează, în cea mai mare parte, principiile de amortizare aplicate experimental în întreprinderile agricole de stat în perioada anilor 1967 şi 1968, ea **nu stimulează în măsură cuvenită utilizarea mai intensivă a fondurilor fixe şi reduce considerabil posibilităţile de realizare a reproducţiei lărgite a fondurilor fixe.** Şi iată de ce: potrivit legii amintite amortizarea se calculează de la data intrării în funcţiune a fondurilor fixe şi pînă la data casării lor, în timp ce prin sistemul experimentat în întreprinderile agricole de stat amortizarea înceta să mai acţioneze după vărsarea la buget a valorii de înlocuire. Desluşim prin urmare, o deosebire radicală. Dar să vedem care sînt implicaţiile în cele două cazuri.

PRIN ACTUALUL sistem de amortizare, întreprinderile agricole de stat au tot interesul — şi vom vedea de ce — să caseze fondurile fixe în momentul expirării duratei lor de serviciu normate, indiferent de starea tehnică a acestora chiar atunci cînd fondurile fixe mai pot fi exploatate cu destulă eficienţă.

Fenomenul, cred eu, nu este întîmplător, el fiind generat de interesele economice justificate ale întreprinderilor agricole de stat, în esenţă, de principiile rentabilităţii. Următorul aspect este cît se poate de elocvent. Un tractor, de exemplu, are o durată de funcţionare normată de 10 ani. Să presupunem, şi practica a dovedit-o din plin, că după expirarea acestei perioade, timp în care s-a recuperat în întregime valoarea lui de inventar, el mai poate funcţiona cîţiva ani cu un randament eficient, tehnic şi economic. Desigur, pentru aceasta este nevoie, potrivit normelor tehnice, de efectuarea unei reparaţii capitale. Dar întreprinderea agricolă de stat nu este interesată să efectueze reparaţia capitală, deoarece pe lîngă aceste cheltuieli ea ar fi nevoită — potrivit actualei reglementări a amortizărilor — să suporte în continuare cotele de amortisment pînă la casarea mijlocului de muncă respectiv, ceea ce măreşte cheltuielile materiale de producţie, grevînd astfel preţul de cost. Este de înţeles, prin urmare de ce întreprinderile agricole de stat casează mijloacele de muncă la expirarea duratei de serviciu normate, indiferent de starea lor tehnică şi cer noi tractoare, maşini agricole etc. Aşa se face că faţă de perioada 1967—1968, cînd s-a experimentat sistemul de amortizare amintit, în anii 1969—1970 au crescut substanţial, atît solicitările întreprinderilor agricole de stat pentru dotarea lor cu mijloace de muncă noi (tractoare, maşini agricole etc.) cît şi numărul fondurilor fixe propuse de a fi casate, indiferent de starea lor tehnică.

PUNCTE DE VEDERE

SISTEMUL aplicat experimental în întreprinderile agricole de stat cointeresa unităţile în exploatarea fondurilor fixe pe o durată de timp mai mare decît cea normată, deoarece ele nu mai plăteau amortisment după recuperarea integrală la buget a valorii de inventar a tractoarelor, maşinilor agricole, utilajelor ş.a.m.d. În acest fel casarea fondurilor fixe se făcea în funcţie de starea tehnică reală, ceea ce a determinat descreşterea numărului de solicitări de tractoare şi maşini agricole.

Practica anilor 1967 şi 1968 a confirmat din plin eficienţa acestui sistem de amortizare. Fondurile fixe amortizate integral erau utilizate în continuare de către întreprinderile agricole de stat în diferite activităţi. Astfel, în foarte multe cazuri, din piesele a două tractoare sau combine casate se realiza un tractor sau o combină în stare bună de funcţionare care, nemaisuportînd amortisment, însemna pentru întreprinderea agricolă respectivă economisirea valorii unui tractor sau a unei combine pe timp de mai mulţi ani. La fel se proceda şi în cazul altor fonduri fixe. În final, **rezultanta necalculării amortismentului la fondurile fixe care continuau să funcţioneze după expirarea duratei de serviciu normată a fost, pe de o parte, reducerea cheltuielilor de producţie, iar, pe de altă parte, creşterea beneficiilor şi a vărsămintelor la buget.** Pe lîngă toate acestea, este de remarcat fenomenul extrem de pozitiv, şi anume renunţarea la noi tractoare şi alte maşini agricole, în cazul cînd numărul lor depăşea necesităţile întreprinderii agricole de stat.

Calcularea amortizării de la data intrării în funcţiune a fondurilor fixe şi pînă la data casării lor nu se împacă, de fapt, nici cu binecunoscuta cerinţă a legii valorii, potrivit căreia orice mijloc de muncă îşi transmite treptat valoarea sa asupra produselor, dar nu poate transfera produselor mai mult decît propria lui valoare. În cazul cînd pe calea normelor de amortizare se constituie sume mai mari decît valoarea fondurilor fixe, nu numai că se încalcă una din cerinţele legii valorii, dar se grevează preţul de cost al produselor, reacţia în lanţ fiind deformarea calculului corect al beneficiului şi rentabilităţii şi chiar a optimizării unor proporţii ale economiei naţionale. De aici se deduce, cu destulă uşurinţă, că orice sumă a amortizării calculată şi vărsată după recuperarea valorii mijloacelor de muncă este nejustificată din punct de vedere economic. Este nejustificată. deoarece, aceste sume numite în literatura de specialitate „amortizări suplimentare" sau „supraamortizări", nu mai reflectă sub nici o formă valoarea deja recuperată a mijlocului de muncă. Ca atare, ele nu sînt şi nu pot fi considerate cheltuieli materiale, ci elemente ale producţiei nete, ceea ce schimbă radical datele despre natura şi caracterul „amortizărilor suplimentare" despre implicaţiile acestora în economie.

ÎNCERCAREA unor specialişti de a prezenta „amortizările suplimentare" drept cheltuieli materiale, aducînd ca argumente, pe de o parte, că „întreprinderile trebuie să-şi recupereze toate consumurile de muncă ce le fac cu funcţionarea pînă la casare a mijloacelor fixe, şi că aceste cheltuieli de reparaţii şi întreţinere sporesc o dată cu învechirea mijloacelor de muncă" [1]) iar, pe de altă parte, că, „în condiţiile progresului tehnic rapid pot apărea fenomene ale uzurii morale care să cauzeze pierderi de valori materiale sau cheltuieli de investiţii pentru noi fonduri fixe, mai perfecţionate sau chiar pentru modernizarea celor existente" [2]), nu este de loc întemeiată, mai ales că ea face abstracţie de rolul, natura şi caracterul amortizărilor.

Desigur, **menţinerea în funcţiune a unei maşini peste durata normată presupune o serie de cheltuieli pentru reparaţii şi întreţinere. Însă aceste cheltuieli obiectiv necesare se cuprind în cheltuielile materiale de producţie şi se recuperează prin preţul de cost al produselor. Ca atare, nu se justifică necesitatea amortizării continue a fondurilor fixe pînă la casarea lor în vederea recuperării acestor cheltuieli din „amortizările suplimentare".** De fapt, în sistemul de amortizare experimentat în întreprinderile agricole de stat, lucrările de reparaţii capitale se finanţau, în toate cazurile, pe seama cheltuielilor materiale de producţie ale unităţilor, fără a greva astfel fondul de amortizare.

AICI FENOMENELE uzurii morale, care apar în condiţiile progresului tehnic şi care se materializează de obicei în pierderi de valori materiale ori în investiţii pentru producerea de noi fonduri fixe sau pentru modernizarea celor existente, nu pledează după mine, în favoarea „amortizărilor suplimentare". Nu pledează, întrucît suportul material pentru reproducţia lărgită a fondurilor fixe îl constituie creşterea eficienţei muncii sociale şi a acumulărilor, optimizarea duratei de funcţionare a fondurilor fixe în funcţie de progresul tehnic.

Nu mai puţin lipsite de importanţă sub aspect economic sînt deosebirile existente cu privire la fondurile fixe scoase din funcţiune înainte de expirarea duratei de serviciu normate. Legea nr. 62 prevede: „În cazul nerecuperării integrale, pe calea amortizării, a valorii de inventar a fondurilor fixe casate, valoarea neamortizată se recuperează, după caz, prin preţul de cost sau prin cheltuielile de circulaţie, în întregime în anul casării sau în rate eşalonate pe mai mulţi ani, dar cel mai tîrziu pînă în anul cînd fondurile fixe au împlinit durata de serviciu normată". În schimb, prin sistemul experimentat, întreprinderile agricole de stat erau obligate să verse la buget întreaga valoare neamortizată, suportînd-o din cheltuielile materiale.

Deosebirea între cele două principii constă în faptul că, în timp ce prin Legea amintită amortizarea nerecuperată la fondurile fixe casate se planifică în preţul de cost, prin sistemul aplicat experimental la întreprinderile agricole de stat nu se planificau asemenea cheltuieli, dar în cazul cînd apăreau, se vărsa la bugetul statului amortismentul datorat, care se recupera numai prin preţul de cost efectiv.

Experimentarea a demonstrat că unităţile agricole de stat sînt cointeresate în exploatarea raţională şi în prelungirea duratei de serviciu normate a fondurilor fixe atunci cînd sînt obligate să suporte din rezultatele muncii lor peste plan amortizarea unor fonduri fixe casate mai devreme. **Prevenirea unei eventuale autosancţionări economice, duce la o mai bună îngrijire şi exploatare a fondurilor fixe, la cumpărarea acelor fonduri fixe care prin exploatare intensivă să se încadreze, totuşi în duratele de serviciu normate.** Or, prevederile din acest punct de vedere, nu cointeresează unităţile tocmai prin faptul că admite trecerea amortizării nerecuperate în preţul de cost planificat, în funcţie de care se stabilesc rezultatele financiare.

Ion CHIRCULESCU

---

1. „Viaţa economică" nr. 35 din 5 septembrie 1969, pag. 7.
2. Ibid. pag. 7 şi 14.

AUTO-UTILAREA

(Urmare din pag. 5)

cepţie, concentrarea efortului de creaţie spre domenii noi în care, cu adevărat, apare o problematică insuficient explorată. În prezent. datorită unui sistem informaţional insuficient de operativ, în acţiunea de autoutilare apar paralelisme în munca de concepţie, astfel încît un bun cîştigat prin migală şi munca perseverentă a unor colective dintr-o întreprindere, din acelaşi sector sau din altele, devine din nou obiect de studiu în altă unitate.

Pentru a cunoaşte ceea ce se face în alte întreprinderi din industria constructoare de maşini sau din alte ramuri industriale, centrala a luat iniţiativa organizării, în lunile ce au mai rămas pînă la sfîrşitul anului, a unor vizite sistematice a specialiştilor ei din domeniul concepţiei la diferite întreprinderi din Capitală şi din ţară. Aceste vizite vor facilita un larg schimb de experienţă, vor mijloci crearea unei informări mai operative.

În acelaşi timp, pentru orice maşină sau utilaj creat în cadrul acţiunii de autoutilare **se vor întocmi la nivelul centralei fişe tehnice în care vor fi specificate principalele caracteristici tehnico-fundaţionale,** fişe ce vor fi înaintate Ministerului Industriei Construcţiilor de Maşini în vederea întocmirii unui catalog special privind acţiunea de autoutilare.

Faptul că ministerul editează un asemenea catalog, creează posibilitatea unei largi cooperări între întreprinderile şi centralele industriale şi conduce la o informare completă şi la zi asupra utilajelor construite în cadrul autoutilării, evitîndu-se astfel efectuarea unor cheltuieli inutile pentru o muncă deja efectuată. Numai că — aşa cum au subliniat unii specialişti din centrală — catalogul editat de minister apare cu întîrzieri mari, fapt care diminuează eficienţa acestei acţiuni atît de importante. Se simte, deci, nevoia unei mai mari operativităţi în apariţia catalogului.

Tot în interesul bunei desfăşurări a acţiunii de autoutilare, a cunoaşterii operative a ceea ce se întreprinde sau se înfăptuieşte efectiv pe linia concepţională şi de execuţie în alte ramuri industriale, ar fi util ca şi celelalte ministere sau I.D.T. să editeze asemenea cataloage. Un sistem informaţional cît mai operativ, constituie în etapa actuală o premisă indispensabilă a înfăptuirii sarcinilor pe care partidul şi statul le pune în faţa tuturor ramurilor industriale în domeniul autoutilării.

COLABORAREA CU ŢĂRILE MEMBRE ALE C.A.E.R. ÎN DOMENIUL INDUSTRIEI CHIMICE

DIVERSIFICAREA continuă a nevoilor de produse chimice, ca urmare a posibilităţii utilizării lor în tot mai multe domenii, a făcut ca această ramură industrială să aibă un nomenclator vast şi în curs de permanentă îmbogăţire, care cuprinde sute de produse de bază ce se fabrică în cantităţi de masă (îngrăşăminte, mase plastice. fibre chimice, cauciuc sintetic, sodă ş.a.) şi mii de sortimente de produse chimice de mic tonaj (antidăunători, coloranţi, reactivi, medicamente, produşi auxiliari etc.). Fiecare din aceste produse şi sortimente necesită o tehnologie adecvată, mari investiţii, cadre cu înaltă calificare. Dacă la aceasta se mai adaugă şi faptul că — datorită progresului tehnic — multe din produse „îmbătrînesc" uneori chiar la scurt timp după ce au fost însuşite în fabricaţie, reiese clar că în acest domeniu, mai mult decît în oricare ramură, este necesară diviziunea internaţională a muncii.

Dezvoltînd în ritm susţinut industria chimică, ţara noastră s-a încadrat activ în această diviziune, atît prin procurarea de tehnologii şi utilaje şi desfacerea produselor acestei industrii în relaţiile comerciale cu ţările socialiste şi cu alte ţări, cît şi prin organizarea de acţiuni de colaborare şi cooperare industrială şi tehnico-ştiinţifică.

Colaborarea cea mai largă în acest domeniu se desfăşoară cu ţările socialiste, cu ţările membre ale C.A.E.R., cît şi cu celelalte ţări socialiste, îmbrăcînd cele mai diverse forme. La început colaborarea se exercita prin vizite de documentare ale specialiştilor, livrări reciproce de documentaţii tehnice, de echipamente, acordarea de credite şi participarea de specialişti la lucrările de construire şi de punere în funcţiune a unor obiective, toate acestea făcîndu-se pe cale bilaterală, prin comisiile mixte create în acest scop cu ţările socialiste.

O contribuţie însemnată în această direcţie o aduce şi Comisia permanentă a C.A.E.R. pentru industria chimică, creată cu 15 ani în urmă, în cadrul căreia se desfăşoară consultările pe ramură în vederea coordonării planurilor, luîndu-se în discuţie o nomenclatură largă de produse. În urma acestor consultări, fiecare ţară are posibilitatea să cunoască potenţialul de producţie existent în celelalte ţări, pe cel de desfacere sau de import a produselor chimice, precum şi posibilităţile de achiziţie şi livrare a unor tehnologii şi utilaje.

În cadrul colaborării cu ţările membre ale C.A.E.R., ţara noastră a achiziţionat din U.R.S.S. în anii precedenţi o serie de instalaţii necesare industriei chimice pentru fabricarea amoniacului, cauciucului sintetic, policlorurii de vinil, antibioticelor. a unor antidăunători etc. Pentru actualul plan cincinal au fost încheiate acorduri privind importul din U.R.S.S. a unei uzine de mare capacitate pentru producerea sodei calcinate, a unei instalaţii de fabricare a ciclohexanonei (materie primă pentru fabricarea fibrelor poliamidice). a unei instalaţii pentru fabricarea cauciucului poliizoprenic (înlocuitor al cauciucului natural); de asemenea. s-a obţinut documentaţia pentru fabricarea etilbenzenului şi sînt în curs tratative pentru achiziţionarea altor instalaţii şi tehnologii necesare industriei chimice româneşti. O serie de utilaje şi tehnologii au fost achiziţionate şi din alte ţări membre ale C.A.E.R. (R.D.G., R.S.C., R.P.U.). De pildă, prin acordul şi contractul încheiat cu R.P. Ungară, această ţară va livra României utilaje pentru fabrica de alumină care se construieşte la Tulcea.

Pe măsura dezvoltării producţiei au crescut şi livrările reciproce de produse chimice. Ţara noastră livrează în ţările membre ale C.A.E.R. cea mai mare parte a produselor sale chimice destinate exportului, ca: sodă caustică şi sodă calcinată (în R.P.U., U.R.S.S., R.S.C.). carbid (în R.P.U., U.R.S.S.), negru de fum (în toate ţările membre ale C.A.E.R.) cauciuc sintetic (în R.D.G.), lacuri şi vopsele (în U.R.S.S.), PVC (în U.R.S.S. şi R.P.B.), polietilenă (în U.R.S.S. şi R.S.C.), butanol (în U.R.S.S.) ş.a.

Livrările de produse chimice în ţările membre ale C.A.E.R. se efectuează aproape în întregime pe bază de acorduri de lungă durată, unele dintre ele fiind considerate ca mărfuri tradiţionale (soda, carbidul, negrul de fum, lacurile şi vopselele); altele apar ca produse noi în exportul ţării noastre, cum sînt polietilena, poliacetatul de vinil, polistirenul, solvenţi cloruraţi, unele sortimente de coloranţi organici, diverse medicamente etc.

În acelaşi timp, pe bază de acorduri de lungă durată, ţara noastră achiziţionează din ţările membre ale C.A.E.R. o serie de materii prime necesare industriei chimice, ca: apatită. pirită, acid fosforic, celuloză chimică, fosfor galben şi roşu, îngrăşăminte potasice (din U.R.S.S.), sulf, oxid de zinc, (din R.P.P.), săruri de potasiu, catalizatori, cauciucuri speciale (din R.D.G.), borax, uleiuri eterice (din R.P.B.), alumină calcinată, pastă de aluminiu (din R.P.U.). bioxid de titan (din R.S.C.) etc., precum şi diverse alte produse, ca medicamente, coloranţi, antidăunători, materiale foto, schimbători de ioni. auxiliari textili şi pielărie, vulcacite, latexuri etc.

Dezvoltarea şi diversificarea în continuare a industriei chimice pune probleme noi, deosebit de importante. Prin planurile noastre economice se prevede modernizarea în continuare a producţiei, prin folosirea de instalaţii mari, moderne, cu tehnologii perfecţionate, îmbunătăţirea parametrilor tehnici şi calitativi ai producţiei, adaptarea continuă a structurii producţiei la cererile pieţei externe etc.

Toate acestea fac necesară intensificarea colaborării şi cooperării ţării noastre cu celelalte ţări, în primul rînd cu ţările socialiste, promovarea specializării în producţie, pe bază de acorduri şi contracte pe termen lung, astfel ca atît producătorul, cît şi beneficiarul să aibă asigurate garanţiile necesare asupra aprovizionării cu materii prime şi materiale şi desfacerii producţiei realizate.

Cooperarea şi specializarea în producţie se impun cu atît mai mult cu cît industria chimică se dezvoltă prioritar şi în celelalte ţări membre ale C.A.E.R. Pentru a ilustra aceasta este suficient să menţionăm că ritmul de creştere a industriei chimice întrece în aceste ţări ritmul de dezvoltare a celorlalte ramuri. De pildă, în perioada 1960—1969, ponderea industriei chimice a crescut— în ansamblul industriei — în Bulgaria de la 3,8% la 6,7%, în Ungaria de la 4,4% la 8,7%, în R. D. Germană de la 9,4% la 10,7%, în Polonia de la 7,4% la 11,2%, în Cehoslovacia de la 4,7% la 6,9%, în ţara noastră de la 6,6% la 9,4%.

În vederea realizării unor importante acţiuni de cooperare cu ţările socialiste, organele de specialitate din ţara noastră, poartă tratative cu ţările interesate pentru construirea de obiective ale industriei chimice ca, de exemplu: o instalaţie de glicerină sintetică, instalaţii de sodă caustică etc. În cadrul organizaţiei internaţionale de ramură „Interchim" sînt de asemenea în curs tratative privind realizarea cu eforturi comune în România a unei întreprinderi pentru fabricarea clorurii de cianuril (materie primă pentru producerea de ierbicide şi a unor coloranţi), la care şi-au declarat interesul să participe cu investiţii o serie de ţări membre ale C.A.E.R. în vederea acoperirii necesarului lor în produsul respectiv.

ÎN „PROGRAMUL complex al adîncirii şi perfecţionării în continuare a colaborării şi dezvoltării integrării economice socialiste a ţărilor membre ale C.A.E.R.", adoptat de sesiunea a XXV-a a Consiliului, care a avut loc în luna iulie a.c. la Bucureşti, sînt indicate numeroase căi şi forme privind dezvoltarea în continuare a colaborării dintre ţările membre ale C.A.E.R.-ului. **„Noi apreciem** — arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu la marea adunare populară din Capitală din ziua de 21 august a.c. — **că realizarea acestui program va avea o importanţă deosebită pentru dezvoltarea economico-socială a fiecărui stat participant, va exercita o puternică influenţă în dezvoltarea bazei tehnico-materiale a socialismului şi comunismului în fiecare din ţările noastre, în întărirea colaborării şi unităţii, atît a ţărilor membre ale C.A.E.R., cît şi a tuturor ţărilor socialiste".**

În domeniul industriei chimice, în Programul complex sînt preconizate o serie de studii şi acţiuni, care să ducă la lărgirea colaborării şi cooperării reciproce. În vederea încheierii pe termen lung a unor convenţii şi acorduri de specializare şi cooperare în producţie, între ţările membre ale C.A.E.R. interesate, Programul complex prevede ca în domeniul industriei chimice să se întocmească în următorii 2—3 ani studii şi analize aprofundate, şi să se facă propuneri pentru extinderea şi adîncirea în continuare a colaborării prin:

- cooperarea şi specializarea în producţie de poliolefine, policlorură de vinil, polistiren şi alte mase plastice de mare tonaj, pe mărci, ţinînd seama de posibilităţile construirii cu eforturi comune de către ţările interesate, de noi capacităţi mari precum şi a proiectării de capacităţi de producţie, folosind lucrările de cercetări executate în aceste ţări;
- colaborarea ţărilor membre ale C.A.E.R. în domeniul dezvoltării producţiei maselor plastice de mic tonaj (teflon, policarbonat, poliamide, răşini poliesterice epoxidice, poliuretani. etc.) şi a unor noi tipuri de mase plastice, prevăzîndu-se ca principală formă de colaborare specializarea şi cooperarea în producţie;
- efectuarea unor propuneri privind colaborarea ţărilor interesate membre ale C.A.E.R. în domeniul elaborării de noi procese tehnologice pentru sinteza şi prelucrarea maselor plastice, cauciucului, fibrelor sintetice, precum şi perfecţionarea proceselor tehnologice existente;
- specializarea şi cooperarea ţărilor membre ale C.A.E.R. în producţia diferitelor tipuri speciale de cauciucuri sintetice, pentru care organizarea producţiei pe scară redusă nu este raţională din punct de vedere economic;
- elaborarea de propuneri privind colaborarea ţărilor membre ale C.A.E.R. interesate în vederea asigurării producţiei de mase plastice, cauciuc, fibre sintetice cu materii prime de bază — monomeri şi cu materiale auxiliare, ţinîndu-se seama de posibilităţile construirii succesive de capacităţi mari, specializate, înzestrate cu tehnologii moderne de înaltă productivitate;
- elaborarea de propuneri pe o perspectivă îndelungată cu privire la cooperarea şi specializarea în producţie a aminoacizilor, vitaminelor, drojdiei furajere şi a altor adaosuri furajere pentru zootehnie, luînd în considerare construirea, cu eforturile comune ale ţărilor interesate. de capacităţi corespunzătoare, pe baza folosirii maxime şi complexe a resurselor de materii prime;
- coordonarea eforturilor ţărilor în dezvoltarea producţiei de îngrăşăminte minerale şi în crearea de noi substanţe active pentru fabricarea produselor chimice pentru protecţia plantelor, astfel ca pînă în 1980—1985 să se asigure satisfacerea necesarului ţărilor în aceste produse;
- elaborarea de propuneri privind asigurarea ţărilor pe baza specializării producţiei a necesarului în coloranţi persistenţi, substanţe auxiliare pentru industria textilă şi pielărie, mobilei şi poligrafică.

Pe baza necesităţilor şi interesului ţărilor pot fi luate în studiu orice problemă pe care ţările le vor considera că reprezintă interes reciproc.

Prin studierea aprofundată şi multilaterală a propunerilor din Programul complex, ca şi a propunerilor de colaborare primite de la alte ţări, ţara noastră îşi va aduce contribuţia activă la adîncirea colaborării şi cooperării cu ţările socialiste în vederea asigurării pe termen lung a industriei noastre chimice cu materii prime şi alte produse chimice necesare economiei naţionale şi a desfacerii în condiţii reciproc avantajoase a produselor chimice fabricate de industria noastră chimică.

În acest sens este necesar ca organele noastre de specialitate să elaboreze studii aprofundate privind valorificarea multilaterală a unor materii prime existente în ţara noastră şi, în primul rînd, a sării naturale. Ţara noastră dispune în cantităţi mari de această bogăţie, care este o materie primă de prim ordin. Este vorba nu numai de folosirea ei în alimentaţie, foraj şi în alte domenii, unde — în afară de purificarea corespunzătoare — sarea nu suferă alte schimbări, ci mai ales de prelucrarea ei chimică, pentru obţinerea unei întregi game de produse cum sînt: sodă calcinată, sodă caustică, clorul, hidrogenul ş.a. care la rîndul lor constituie materii prime pentru alte ramuri industriale ca: industria celulozei, aluminei, sticlei, săpunului, maselor plastice, a unor sortimente de cauciuc, fibre sintetice, antidăunători, solvenţi etc.

Considerăm că valorificarea chimică, sub toate formele, a sării oferă largă posibilitate pentru a crea pe această bază o industrie în care să fie cointeresate alte state, găsind forme adecvate de livrare pe termen lung. Prin aceasta este necesar ca gradul de prelucrare a produselor care vor fi obţinute şi exportate să fie cît mai avansat. De pildă, clorul să fie livrat înglobat sub formă de insecticide, PVC, produşi cloruraţi etc.

Trebuie, de asemenea, investigate şi folosite posibilităţile de cooperare cu celelalte ţări socialiste în domeniul petrochimiei. S-ar putea găsi soluţii avantajoase şi prin participarea ţării noastre la instalaţii de piroliză în alte ţări vecine, cu luarea în considerare a tuturor elementelor economice, inclusiv a cheltuielilor de transport, în vederea importului din aceste ţări a produselor de piroliză (olefine, produse aromatice etc.) şi a satisfacerii nevoilor partenerilor în mase plastice, fibre sintetice, plastifianţi etc.

Pentru toate acestea sînt necesare studii pe baza cărora să fie formulate propuneri care să fie tratate cu ţările membre CAER în vederea atragerii acestor ţări la o colaborare cu ţara noastră, pe baze reciproc avantajoase. Prezintă importanţă şi studierea propunerilor care vor fi făcute — conform Programului complex — pentru participarea ţărilor membre ale C.A.E.R. interesate la construirea de capacităţi pentru fabricarea bioxidului de titan, celulozei, materiilor prime cu fosfor în U.R.S.S. şi a fosforului galben în R. P. Mongolă etc.

Largi posibilităţi de colaborare şi cooperare le oferă producţia chimică de mic tonaj. În această ramură este nesesară studierea atentă a propunerilor ce se fac pe această linie în cadrul organizaţiei internaţionale de ramură „Interchim". Apare oportun ca centralele industriale în a căror preocupare intră produsele chimice de mic tonaj — coloranţi, auxiliari textili, pentru pielărie, cauciuc şi mase plastice; mijloace de protecţia plantelor, lacuri şi vopsele ş.a. — să analizeze posibilitatea de participare a ţării noastre la cooperarea şi specializarea în acest domeniu pe bază de acorduri de colaborare, prin aceasta putîndu-se reduce efortul necesitat de importul acestor produse de mic tonaj, deosebit de utile şi în acelaşi timp foarte scumpe.

Legat de cooperarea şi specializarea în producţie, apare necesară totodată studierea şi folosirea tuturor posibilităţilor de lărgire a colaborării şi cooperării în domeniul cercetărilor tehnico-ştiinţifice. Dezvoltarea industriei chimice depinde într-o măsură tot mai mare de folosirea pe scară largă a potenţialului ştiinţific şi de capacitatea de aplicare în practică a rezultatelor obţinute. Succesele dobîndite în acest domeniu trebuie să constituie rezerve pentru progresul tehnic în toate ramurile industriei chimice. Diversificarea continuă a producţiei chimice, perfecţionarea neîntreruptă a tehnologiilor existente, ca şi preţul ridicat al cercetărilor, fac ca în prezent toate ţările să fie interesate în colaborarea internaţională în acest domeniu.

Specialiştii români participă în cadrul CAER la o serie de teme de cercetare ştiinţifică în domeniul sintezei de noi pesticide, la studierea şi sinteza unor noi catalizatori, la cercetări legate de combaterea coroziunii în industrie, la sinteza de noi mase plastice etc.

Caloborarea în care este angajată ţara noastră în cercetarea ştiinţifică din domeniul industriei chimice va fi completată cu propuneri noi de colaborare, pe baza analizei problemelor celor mai importante care prezintă interes reciproc şi care vor reieşi din studiile preconizate de Programul complex. Totodată, va avea loc extinderea colaborării şi cooperării cu celelalte ţări socialiste.

dr. ing. N. UNGUREAN

CABINETELE UN AN ÎN UNIVERSUL

● 172 milioane lei : 8 milioane lei — Un raport pe care întreprinderile ar trebui să-l aibă în vedere cînd reflectează la modalitățile prin care să-și sporească eficiența ● Sînt întreprinderi care au plătit studii de organizare! De ce nu le și aplică? (237 studii plătite, numai 126 în curs de aplicare) ● Reacții în întreprinderi, la

NEVOIE DE ORGANIZARE EXISTĂ DIN BELȘUG

Convorbire cu DUMITRU POPESCU, director al Cabinetului municipal Giurgiu pentru probleme de organizare științifică a producției și a muncii

● Dintr-o discuție anterioară cu tov. Ion Păunescu, director al cabinetului județean Ilfov pentru probleme de organizare, știu că, de fapt, lucrați împreună, cele două cabinete avînd un cont comun la bancă. În anul acesta ați încheiat contracte și ați executat studii de organizare și pentru întreprinderi din alte județe — Brăila, Buzău, Gorj, Teleorman. În toate aceste județe există cabinete de organizare. Cum se explică această „expansiune" a celor două cabinete din Ilfov?

— În esență prin aceea că avînd sediul în București cabinetul ilfovean are posibilitatea să antreneze un număr mare de specialiști în calitate de colaboratori. Capacitatea de „producție" (de asistență tehnică de specialitate și de elaborare de proiecte de organizare) a cabinetului nu se reduce numai la cei 2 salariați ai săi, ci este lărgită prin aportul colaboratorilor externi, Bucureștiul reprezentînd un zăcămînt bogat de materie cenușie organizatorică.

● Cîți colaboratori aveți în prezent?

— Peste cinci sute, din care jumătate sînt efectiv antrenați aproape în permanență în elaborarea de studii.

● Se pune aici o problemă de principiu. Nevoia de organizare există în toate județele. Cei ce pot lucra în calitate de colaboratori ai cabinetelor sînt distribuiți neuniform în teritoriu. Cum ei pot participa la elaborarea de studii pe bază de contracte numai în timpul lor liber, se pune problema ce formă de organizare a cabinetelor ar trebui adoptată în viitor pentru a face față necesităților?

— Cred că trebuie adoptată o soluție de mijloc. Adică, păstrîndu-se actuala rețea de cabinete, în continuare ea să se dezvolte neuniform, în funcție de cele două criterii: concentrarea specialiștilor și nevoilor de organizare din întreprinderi. Spun aceasta întrucît trebuie avut în vedere și un al treilea criteriu, care derivă din aceea că organele locale de partid și de stat răspund de desfășurarea acțiunii de organizare în unitățile economice. Dacă răspund, iau decizii în acest domeniu. Pentru ca aceste decizii să fie luate în cunoștință de cauză, cei responsabili trebuie să dispună de un aparat propriu de specialitate care să joace rolul de consilier și să controleze în ce măsură deciziile sînt transformate în acțiuni.

● Sintetizînd, cabinetelor le revin două atribuții esențiale în activitatea la care ne referim: 1. — să descopere „nevoia" de organizare în întreprinderi, în unitățile economice; 2. — să descopere, să contacteze specialiști și să le orienteze eforturile. Ce probleme ridică realizarea primei atribuții?

— Trebuie precizat din capul locului că nevoie de organizare există din belșug. O dovadă este și aceea că numai anul acesta noi am încheiat aproape 70 de contracte a căror valoare se ridică la 5 milioane lei. De observat însă că unitățile economice, conducerile acestora nu cunosc în suficientă măsură prevederile H.C.M. 1324/1970 ce reglementează condițiile acordării de asistență tehnică de specialitate și elaborării de studii, proiecte de organizare de către cabinete. Nu cunosc ce pot să obțină de la cabinete și în ce condiții. Nu peste tot s-a prelucrat această reglementare cu cadrele de răspundere din întreprinderi...

● Dar nu este datoria cabinetului să-și promoveze vînzarea serviciului pe care-l oferă beneficiarului?

— Ba da. De altfel cred că capacitatea de a convinge întreprinderile și aceea de a organiza relațiile cu colaboratorii externi constituie „secretul" succeselor deosebite obținute de unele cabinete în această activitate.

● Ce dificultăți întîmpinați în execuția propriu-zisă a studiilor de organizare și cum gîndiți că trebuie surmontate?

— Mă voi opri la una care mi se pare semnificativă. Un studiu de organizare implică de cele mai multe ori un proiect de execuție. O simplă reamplasare a utilajelor necesită un plan. În plus, uneori se cer proiectate unele mici utilaje, construcții etc. Noi nu avem nici capacitatea de proiectare necesară și nu este nici suficient de clar dacă avem dreptul să întocmim proiectele de execuție. Există o reglementare mai veche care precizează că numai anumite organizații au voie să întocmească proiecte de execuție. Îndeobște însă institutele de proiectare au capacitatea încărcată și nu pot executa proiectele de execuție cerute de întreprinderi în aplicarea studiilor de organizare întocmite de noi. Proiectele întocmite de cabinete nu sînt acceptate de bănci: mai exact, conducerile filialelor diverselor bănci interpretează în mod diferit reglementarea la care m-am referit. De exemplu, după opinia filialelor Băncii de Investiții din București, putem întocmi proiecte de execuție, după aceea a Băncii Agricole din București și a Băncii de Investiții din Craiova — nu. De altfel, în ceea ce ne privește, curînd vom scăpa de această dificultate întrucît am obținut aprobarea consiliului popular județean pentru înființarea unei grupe de proiectare — el avînd acest drept — care să lucreze pentru noi.

● Deci, reglementarea centrală nu-i o piedică reală. Pe de altă parte, organele locale au dreptul să hotărască înființarea unei grupe de proiectare de care cabinetele au nevoie. În ce constă totuși deficiența?

— În aceea că organele locale ale băncilor trebuie să interpreteze reglementarea centrală în același fel și că organele locale ale puterii de stat să răspundă mai rapid, prin deciziile la care au dreptul, la solicitările vieții economice.

Constantin COJOCARU

INIȚIATĂ în anul 1967, acțiunea de organizare științifică a producției și a muncii a condus la valorificarea unor importante rezerve existente în toate ramurile economiei naționale și a determinat o preocupare sporită pentru îmbunătățirea stilului și metodelor de conducere. Rezultatele bune obținute, concretizate în importante sporuri de producție globală, în creșterea productivității muncii și a beneficiilor, au demonstrat eficiența deosebită a organizării pe baze științifice a producției și a muncii.

● Etapa sensibilizării a fost parcursă cu succes

PENTRU CREAREA și dezvoltarea unei ample mișcări de masă privind organizarea științifică a conducerii, a producției și a muncii, în trimestrul IV al anului 1968 au luat ființă în orașele reședință de județ și în centrele industriale mari **cabinetele pentru probleme de organizare științifică a producției și a muncii**, avînd ca scop răspîndirea cunoștințelor, popularizarea experienței și rezultatele dobîndite în țara noastră și peste hotare în acest domeniu.

Folosind un larg activ obștesc format din ingineri, economiști, medici, cercetători și alți specialiști, cabinetele au desfășurat o activitate variată — cursuri, conferințe, discuții în grup, schimburi de experiență, consfătuiri, simpozioane și altele — care s-au dovedit eficiente — aducîndu-și contribuția la promovarea noului în producție, la îndrumarea cadrelor de conducere și de specialitate să abordeze științific problemele de organizare. Este suficient să arătăm că numai în perioada iulie 1970—iulie 1971 au fost organizate de cabinete peste 4500 de astfel de acțiuni, la care au fost antrenați circa 130 000 de participanți.

Inițiativele cabinetelor au fost apreciate de unitățile economice și de participanți ca fiind deosebit de utile, majoritatea finalizîndu-se cu măsuri practice care, aplicate în unitățile economice respective, au condus la îmbunătățirea productivității muncii și condițiilor de muncă, la ridicarea eficienței economice.

La numai un an de la constituire, cabinetele au început să întreprindă acțiuni practice de organizare științifică a producției și a muncii în întreprinderi prin constituirea unor colective mixte de specialiști care au elaborat studii în comun cu unitățile economice și au acordat asistență de specialitate pentru raționalizarea proceselor de producție, a transporturilor interne, a aprovizionării și desfacerii etc.

Colectivele de specialiști formate din activul obștesc al cabinetelor — unii membri ai comisiilor economice și salariați ai compartimentelor de organizare a producției și a muncii — au desfășurat ample analize de diagnostic în unitățile economice, în cadrul cărora au participat la rezolvarea imediată a unor probleme de organizare, la stabilirea planurilor tematice de studii și la elaborarea și aplicarea unor studii care au condus la reducerea costurilor de fabricație, la îmbunătățirea calității produselor, creșterea productivității muncii, micșorarea importului de materii prime și piese de schimb etc.

● Instrument de acțiune, apreciat prin rezultate

PENTRU TRADUCEREA în viață a indicațiilor date de conducerea partidului la Plenara C.C. al P.C.R. din decembrie 1969, cabinetele au început din trimestrul IV al anului trecut să-și desfășoare activitatea de studii și asistență de specialitate pe bază **de contract** cu întreprinderile și celelalte organizații economice în conformitate cu prevederile H.C.M. nr. 1324 din 24 septembrie 1970 privind aplicarea experimentală a sistemului contractual în activitatea cabinetelor județene, municipale și orășenești pentru probleme de organizare științifică a producției și a muncii.

Indicațiile date de tovarășul Nicolae Ceaușescu la plenara C.C. al P.C.R. din 13 decembrie 1969, ca în scopul promovării organizării științifice a producției și a muncii cabinetele să devină **„instrumente active, care să ajute întreprinderile în organizarea producției, să asigure îndrumarea tehnică, să ofere ajutor și soluții de organizare mai bună a activității întreprinderilor"**, au constituit o călăuză în activitatea cabinetelor, au făcut ca ele să pună în centrul preocupărilor activitatea de studii și asistență de specialitate pe probleme din domeniul organizării.

În vederea aplicării experimentale a sistemului contractual la elaborarea studiilor de organizare și acordarea asistenței de specialitate, cabinetele au întreprins numeroase acțiuni din care amintim:

● **prezentarea și dezbaterea** noului sistem contractual prin organizarea unor mese rotunde cu membrii comitetelor de direcție ale cabinetelor și cei ai activului obștesc; editarea și difuzarea de prospecte privind modul de lucru pe bază de contract și tematica problemelor care pot face obiectul contractelor; publicarea de articole în presa locală; discuții cu conducerea unităților economice; organizarea unor expuneri etc.

● **diagnosticarea organizării diferitelor unități** în vederea identificării problemelor care să facă obiectul contractelor, știut fiind că numai problemele identificate și clarificate pot fi abordate cu eficiență printr-un proiect de organizare;

● **căutarea de specialiști** care oferă garanția rezolvării problemelor ridicate, în care scop s-a trecut la constituirea de colective și încheierea de contracte cu aceștia;

● **contractarea** de către cabinete cu unitățile beneficiare a temelor solicitate și stabilirea clauzelor contractuale cerute de părți neprevăzute în contractul tip;

● **elaborarea lucrărilor contractate** și recepționarea acestora de beneficiari; în perioada de elaborare, cabinetele au îndrumat și au urmărit realizarea contractelor în termenele prevăzute și în conformitate cu clauzele stabilite;

● **acordarea de asistență de specialitate la aplicarea lor**, atunci cînd aceasta a fost solicitată.

● Eficiența organizării: la 1 leu investiții—200 lei beneficii!

PRIN DESFĂȘURAREA acestor acțiuni cabinetele au reușit ca în mai puțin de un an — numai în nouă luni — de la apariția hotărîrii, să **încheie cu unitățile economice aproape 700 de contracte cu o valoare de peste 27 milioane lei**, din care mai mult de o treime au și fost predate și acceptate de conducerea unităților beneficiare.

Deosebit de semnificativ este faptul că din calculul estimativ al eficienței economice stabilite numai la cele 237 contracte predate cu o valoare de 8 milioane, rezultă că unitățile economice beneficiare ale contractelor vor obține anual sporuri de producție globală de 335 milioane lei, creșterea productivității muncii între 10% și 50% pentru locurile de muncă studiate, precum și beneficii suplimentare în valoare de 172 milioane lei. Raportul 172 la 8 prezintă su-

DE ORGANIZARE — ECONOMICITĂȚII

acțiunile întreprinse de consultantul din afară. Specialiștii în organizare: „asta puteam s-o facem și noi"; cadrele de conducere: „nu apelez la consultant, fiindcă apar ca incompetent" ● Întreprinderile trebuie să-și „descopere" în primul rînd colaboratorii valoroși din cadrul propriului colectiv.

ficientă „greutate" și ar trebui să fie reținut și utilizat de conducerile întreprinderilor atunci cînd caută mijloacele prin care să-și sporească eficiența!

La elaborarea studiilor sau acordarea de asistență de specialitate, pe bază de contract, au fost antrenați peste 4300 de specialiști din producție, cadre din învățămînt superior, institute de cercetări și proiectări. Aceasta a creat premisele elaborării unor soluții valoroase pentru problemele studiate și a facilitat un larg și rapid schimb de experiență între cadrele de specialitate. În perioada în care activitatea cabinetelor s-a desfășurat pe baze contractuale rezultate bune au obținut cabinetele din județele Alba, Bihor, Buzău, Constanța, Cluj, Dolj, Galați, Iași, Ilfov, Maramureș, Mureș, Satu Mare, Timiș, Vrancea și altele, care au încheiat și realizat un număr însemnat de contracte deosebit de eficiente. Astfel, întreprinderile din județul Mureș, cărora li s-au predat studii pe bază de contract, **pentru un leu cheltuit obțin un beneficiu de 189 lei, cele din Vrancea — 147 lei, Dolj — 96 lei, Timiș — 92 lei, Maramureș — 59 lei, Satu Mare — 51 lei, Brașov — 47 lei, Vilcea — 38 lei.**

De menționat este și faptul că deși cabinetele județene Alba, Bistrița Năsăud, Dîmbovița, Harghita, Ialomița, Sălaj etc. au condiții, am putea spune, „mai vitrege" privind asigurarea de colaboratori au reușit ca printr-o activitate susținută să încheie un număr relativ mare de contracte și în valori destul de mari.

Cele cîteva elemente sintetice prezentate mai sus sînt de natură să demonstreze eficiența deosebită a acestei acțiuni care se remarcă ca fiind una din cele mai importante căi de valorificare a rezervelor existente în unitățile economice.

● Mai este încă mult de făcut

PE LÎNGĂ aceste rezultate pozitive, în activitatea contractuală a cabinetelor s-au manifestat și unele neajunsuri din care menționăm:

● **problemele** din domeniul organizării producției legate de perfecționarea metodelor și formelor de programare și urmărire operativă a producției, organizarea mai bună a aprovizionării, utilizarea eficientă a forței de muncă, perfecționarea sistemului informațional — decizional, au fost foarte puțin tratate, deși acestea constituie probleme cheie, cu o pondere ridicată în activitatea unităților economice;

● **tematica studiilor** contractate de unele cabinete cum sînt cele de la Brașov, Iași, Ialomița, Sibiu, Suceava, Timiș și altele este încă săracă în ce privește aspectele din activitatea unităților agricole, de construcții, comerț și cooperație:

● din totalul de 55 cabinete, 31 — dintre care amintim pe cele de la Bihor, Dîmbovița, Ialomița, Teleorman etc. — **nu au încheiat nici un contract** pe problemele de organizarea conducerii, iar 19 nici un contract pe problemele de organizarea muncii;

● în județele Iași, Alba și Brăila și altele, cabinetele și-au **orientat activitatea** cu prioritate asupra temelor tehnice și tehnologice, teme care nu intră în profilul activității acestora și care trebuie să fie lăsate în sarcina unităților de specialitate;

● în majoritatea județelor **valorificarea studiilor** efectuate de cabinete, pe bază de contract, nu constituie o preocupare permanentă a conducerii unităților economice. De exemplu, din cele 237 studii predate, sînt în curs de aplicare numai 126; unitățile economice din județele Olt, Craiova, Galați, Hunedoara nu au aplicat nici un studiu din cele 28 care au fost predate și recepționate, iar în județele Ilfov și Brașov din cele 16 și respectiv 9 studii predate unitățile economice au aplicat numai cîte unul.

● Beneficiarii: o întoarcere mai hotărîtă cu fața la progres!

ACORDAREA de asistență tehnică și elaborare de studii de către cabinete pe bază contractuală evidențiază insuficienta receptivitate, a unor cadre față de organizare.

În întreprinderi există însemnate rezerve interne de competență în materie de organizare însă se observă că specialiștii din cadrul lor nu acționează suficient din proprie inițiativă. Se pare că au nevoie de un „impuls" exterior, rol pe care în această perioadă l-au jucat cabinetele. Dovada o constituie „descoperiri" de genul: „asta o putem face și noi". Pozitiv este faptul că astfel de constatări au fost urmate de elaborarea prin forțe proprii a unor studii de certă valoare.

Rezolvarea problemelor de organizare în întreprinderi întîmpină însă uneori și alte greutăți de natură subiectivă, cum ar fi atitudinea rezervată a unor cadre de conducere din întreprinderi, care — din cauza multiplelor probleme operative, de care nu reușesc să se degajeze — nu găsesc răgazul necesar unor judecăți și analize privind perspectiva, ilustrînd zicala: „nu vede pădurea din cauza copacilor". Lipsa de inițiativă a specialiștilor din întreprinderi de care am amintit — este alimentată și de neîncrederea conducerii în propriile cadre tehnice și economice. Se pot auzi remarci ca aceea că „ne-ar fi de folos un studiu de marketing, ergonomie etc., dar la noi n-are cine să-l facă". Problemele se tergiversează astfel luni de zile, deși în întreprindere există suficiente cadre competente care le-ar putea rezolva.

Nu este mai puțin adevărat că printre cauzele subiective care împiedică apelul la specialiștii din afară se manifestă uneori și teama de a nu apare ca incompetent. Astfel, poate fi citat cazul cînd un cadru de conducere dintr-o centrală și-a exprimat părerea că un director de întreprindere care apelează la serviciile unui consultant din cadrul cabinetelor de organizare ar trebui destituit că nu este capabil să-și rezolve singur toate problemele.

★

ÎMBUNĂTĂȚIREA în continuare a activității desfășurate de cabinetele județene, municipale și orășenești pentru probleme de organizare științifică a producției și a muncii, în vederea creșterii aportului lor la ridicarea eficienței economice a activității unităților economice, solicită deci eforturile concertate ale furnizorului de servicii — cabinetul — și ale beneficiarului lor — unitățile economice.

ing. M. STOICESCU
ing. E. ILIE

Ministerul Muncii

CAPACITATEA DE AUTO-DIAGNOSTICARE ȘI DORINȚA DE PERFECȚIONARE A ÎNTREPRINDERII

Convorbire cu dr. **ALEXANDRU ADAMEK**, director al Cabinetului județean Maramureș pentru probleme de organizare științifică a producției și a muncii

● Cabinetul pe care-l conduceți se remarcă ca unul cu rezultate bune în activitatea de elaborare de studii de organizare pe bază contractuală pentru unitățile economice din județ. Ce acțiuni apreciați că au contribuit substanțial la succesele dv.?

— Noi sîntem un fel de „casă de economii". Adunăm micile disponibilități de timp individuale ale specialiștilor în organizare. Creăm în felul acesta o „sumă" care devine operațională, capabilă să acționeze, pe care o „împrumutăm" pentru un timp limitat unității economice. Aceasta își satisface o necesitate plătindu-ne în schimb contravaloarea serviciilor. Activitatea noastră esențială este deci aceea de a depista disponibilitățile de timp ale specialiștilor în organizare, a le mobiliza și apoi utiliza, ceea ce presupune, evident, depistarea prealabilă a beneficiarului.

În acest sens, cabinetul nostru și-a întocmit o evidență a specialiștilor în organizare din cadrul județului. În afară de contactele directe, bilaterale, organizăm periodic consfătuiri cu specialiștii în care urmărim să facem cunoscute necesitățile unităților economice în materie de organizare și posibilitățile de colaborare cu acestea.

Cum interesul utilizatorului depinde de calitatea serviciului, determinată la rîndul ei de calitatea specialiștilor, noi am mers mai departe și ne-am propus ca obiectiv și stimularea formării și perfecționării pregătirii specialiștilor în organizare din cadrul județului. În acest sens, discutînd cu conducerile de întreprinderi am orientat trimiterea de specialiști la cursuri, în acele domenii ale organizării care sînt încă deficitare pe plan județean. Adică orientăm resursele am spune pe baza unei „prospectări a pieței".

Avînd în vedere diversitatea domeniilor de organizare, cererea sporită — reflectată de numărul de contracte încheiate — activitatea specifică și complexă prin care urmărim să depistăm „nevoia de organizare" și apoi specialiștii capabili să soluționeze problemele, ca și activitatea de organizare a muncii acestora, cred că ar fi utilă mărirea efectivului personalului angajat al cabinetului la 6—10 specialiști în raport cu necesitățile fiecărui județ pentru a acoperi problemele de sistem informațional, prelucrarea automată a datelor, transport intern, organizarea fluxului de producție etc.

● Conducerile de unități economice răspund de rezultatele activității. Ele trebuie deci să caute mijloacele prin care să îmbunătățească aceste rezultate. Organizarea este unul dintre acestea. Normal ar fi deci ca întreprinderile să vă „caute". Normalul acesta se realizează în practică?

— În principiu, trebuie să ne căutăm reciproc. Că o facem și că ne-am și găsit, o dovedesc contractele încheiate pînă în prezent. În această relație, esențială este însă capacitatea întreprinderii de auto-diagnosticare și dorința, voința sa de perfecționare. Fără acestea, oricît de stringentă ar fi „nevoia de organizare" și oricîtă prospectare și publicitate am face noi nu ajungem la nici un rezultat. Din păcate, trebuie recunoscut că ne izbim uneori de lipsă de receptivitate — greu de explicat și mai greu de acceptat — din partea conducerii unor unități economice. **Și mai grav este că se contractează studii, sînt elaborate, plătite și nu sînt aplicate, sau sînt aplicate cu mare întîrziere.** Astfel, unul dintre primele studii întocmite de cabinetul nostru a fost cel referitor la îmbunătățirea organizării complexului de întreținere și reparații auto al Cooperativei meșteșugărești „Gutinul"-Baia Mare. Deși soluția dată de colectivul de specialiști a fost concretă, necesitînd fonduri bănești minime, iar conducerea Cooperativei a acceptat studiul, nu s-au depus eforturile necesare pentru aplicare, tărăgănîndu-se lucrurile mult timp.

● În legătură cu trecerea cabinetelor la autogestiune. Care este opinia dv.?

— Personal, nu susțin trecerea cabinetelor de organizare la autogestiune. Cred că o astfel de soluție ar duce la o „fugă" după încheierea de contracte, elaborarea de studii plătite, neglijînd astfel funcția de propagare a noutăților în știința conducerii și organizării. Din acest motiv, pledez pentru rămînerea cabinetului de organizare ca unitate bugetară, veniturile sale împărțindu-se așa cum prevede H.C.M. nr. 1324/1970.

● Conducerile unor centrale industriale au luat măsura concentrării specialiștilor în organizare din unitățile componente într-un compartiment la nivelul centralei. Rațiunea acestei decizii o constituie obținerea fenomenului de sinergie rezultat din concentrarea forțelor. Ce implicații are această măsură asupra relațiilor dintre cabinete și unitățile economice?

— Teoretic ar rezulta o implicație favorabilă. Plusul de forțe rezultat din concentrare ar trebui să contribuie la îmbunătățirea atît a etapei dinaintea intervenției cabinetului — diagnosticarea și formularea problemelor de organizare — cît și a celei de după intervenția sa — implementarea soluțiilor elaborate prin studiul de organizare. Practic, însă, apar unele dificultăți generate de faptul că, de cele mai multe ori, conducerile de centrale — și deci și compartimentele de organizare aferente — au sediul în altă localitate decît cabinetul care deservește unitățile economice dintr-un anumit județ. De aici dificultăți de contactare și desfășurare a relațiilor de colaborare. Evident, dificultățile nu sînt nici obiective — pentru că nu distanțele sînt de vină ci „atitudinea distantă" față de problemele întreprinderilor pe care o manifestă unii specialiști din compartimentele de organizare de la nivelul centralelor, nici isurmontabile — depășirea lor depinzînd de capacitatea cabinetului de a înfrînge aceste rezistențe de natură subiectivă și a-și vinde cît mai eficient serviciile.

Stere POPESCU

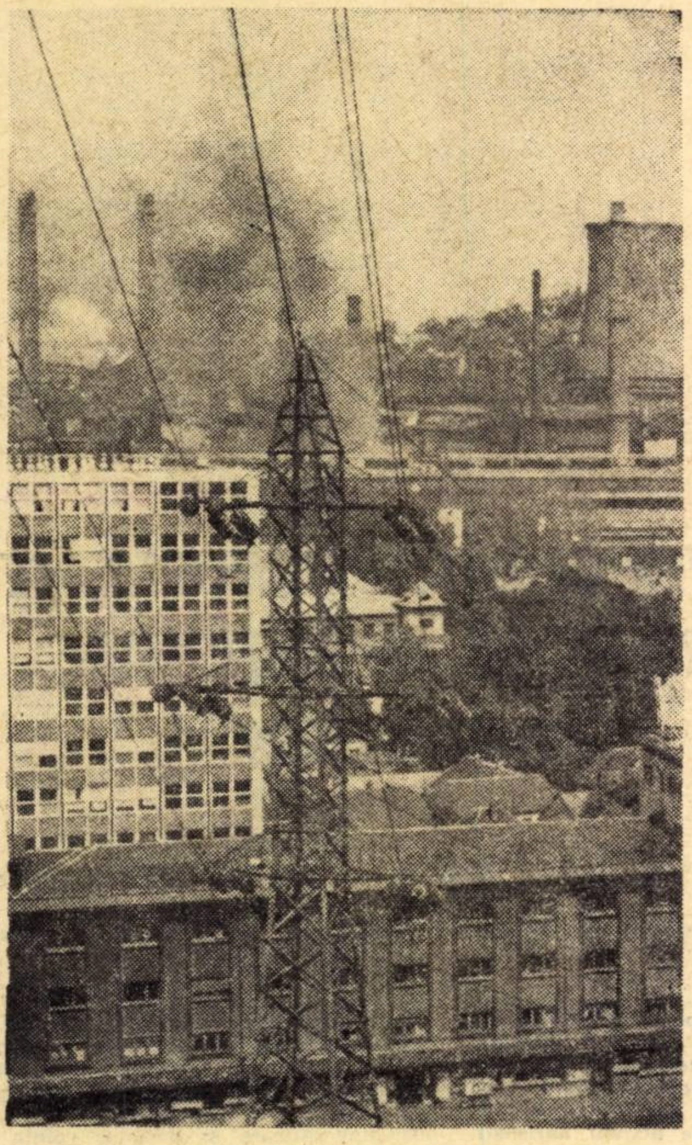

REȘIȚA LA DOUĂ SECOLE

ISTORIA de două secole a Reșiței — acest important centru economic și social-cultural al patriei — se confundă cu istoria generațiilor de muncitori, care au clădit-o și care au adus-o la dimensiunile de azi ale socialismului. Viața Reșiței avea să fie legată indisolubil, începînd cu anul 1771, de înființarea uzinelor siderurgice.

La temelii: robota țăranilor locului

ÎNCEPUTĂ la 1 noiembrie 1769, construirea uzinelor de la Reșița s-a terminat într-o primă fază în 1771. La această dată Reșița dispunea de două furnale, pentru ateliere de forje (inclusiv cuptoarele de încălzire), două șoproane pentru minereuri, cărbuni și produse finite și un canal de aprovizionare a furnalelor cu apă [1]).

Uzinele din Reșița au fost construite de țăranii români din satele apropiate. Ei au lucrat, în grele condiții, cîștigîndu-și un binemeritat loc în istoria dezvoltării acestui însemnat centru economic al țării.

Dispunînd de condiții economice avantajoase — minereu de fier (Dognecea și Ocna de Fier), mangan (Delinești), cărbuni (Anina, Doman, Secul, Lupac), calcar (Colțani, Valea Domanului), potențialul hidroenergetic al Bîrzavei, păduri și mînă de lucru calificată — uzinele Reșița au reușit să dea într-o perioadă relativ scurtă o producție apreciabilă pentru condițiile lor tehnice de atunci. Dacă în anul 1778 producția de fontă a fost în 11 luni de circa 138 tone, în 1814 aceasta s-a ridicat la circa 1 015 tone. În același timp, uzinele produceau piese turnate din fontă, scule și șine pentru roți de căruță, cuie, unelte agricole etc., ca și materiale de război: tunuri, ghiulele etc. ceea ce atestă gradul lor de complexitate la acea dată.

După 1840 și pînă în 1854, cu excepția unei scurte perioade în timpul revoluției de la 1848, uzinele de la Reșița au fost reconstruite. Din punct de vedere tehnic a fost înlocuit mangalul cu cărbunii minerali în cuptoarele de la laminoare, s-a trecut la folosirea cocsului în cubilourile de retopit fontă, la turnătorii, la folosirea pe scară mai largă a laminoarelor și utilizarea mașinilor cu aburi.

Capitalul internațional acaparează...

MENȚINEREA uzinelor în pas cu vremea impunea efectuarea unor mari investiții, pe care statul habsburgic nu le putea suporta. Din contră, acesta avea nevoie de noi venituri pentru acoperirea cheltuielilor sale bugetare.

În aceste împrejurări, curtea de la Viena a fost forțată să vîndă o parte din domeniile sale, împreună cu minele, uzinele și instalațiile existente pe ele, societății create la 14.IX.1854, cunoscută mai întîi sub numele de „K. K. Priviligierte Österreichische Staatseisenbahn Gesellschaft“ (Societatea privilegiată cezaro-crăiască a căilor ferate de stat austriece) — prescurtat S.T.E.G., transformată mai tîrziu, în 1881, în „Societatea privilegiată austro-ungară a căilor ferate de stat“ [2]).

Capitalul Societății, de 110.000.000 florini de argint — împărțit în 550.000 acțiuni la purtător — a fost subscris de „Société Général de Crédit Mobilier“ banca „Sina“, banca „Armstein și Eskeles“, la toate aceste bănci fiind interesat capitalul austriac, francez, englez și belgian. În plus, o parte din capital a fost subscris de prințul Galiera Rafael din Paris.

Pentru a înfrunta concurența de pe piața mondială și a realiza profituri cît mai mari, S.T.E.G. a început să-și extindă și modernizeze uzinele. A fost construit încă un furnal înalt, s-a introdus fabricarea oțelului Bessemer — sub acest aspect fiind printre primele uzine din Europa — iar apoi fabricarea oțelului Martin.

Progresele realizate de uzinele Reșița sînt ilustrate și de faptul că la 1896 ele foloseau 166 de mașini cu aburi care dezvoltau o forță de 15 700 CP, în timp ce la 1855 cantitatea de forță motrice folosită la ele de abia se ridica la 300 CP, produsă în cea mai mare parte cu ajutorul roților hidraulice. Din deceniul al 9-lea al secolulul trecut se trece la producerea și folosirea curentului electric.

În afară de fontă și oțel, uzinele S.T.E.G. produceau laminate, macazuri, roți pentru vagoane și locomotive, plăci turnante, tampoane, mașini cu aburi, poduri metalice pentru calea ferată și armament. Printre altele merită semnalat că în 1851, au fost produse primele șine de cale ferată necesare liniei Oravița—Baziaș, iar în 1872 s-a construit prima locomotivă cu aburi (vezi fotografia din medalion).

...împotriva intereselor națiunii

SFÎRȘITUL primului război mondial și desăvîrșirea unității noastre de stat au ridicat pentru uzinele Reșița noi probleme.

Conform prevederilor tratatului de pace, domeniile, minele și uzinele Societății S.T.E.G. care erau pe teritoriul Banatului, trebuiau să fie confiscate de statul român, în contul despăgubirilor de război.

Societatea S.T.E.G. amenințată deci să piardă aceste proprietăți a reușit să-și asocieze exponenți ai regimului burghezo-moșieresc din România și să mențină mai departe uzinele în mîinile capitalului internațional. Astfel a fost constituită în 1920 Societatea „Uzinele de fier și domeniile Reșița“ — prescurtat U.D.R.

Capitalul social inițial al U.D.R. a fost fixat la 125 milioane lei și sporit în mai multe rînduri ulterior, ajungînd la 1 miliard lei în 1940. Poziția dominantă pe care capitalul străin și-a asigurat-o în conducerea U.D.R. încă din clipa constituirii lor a fost păstrată în întreaga perioadă interbelică. Așa de pildă în 1936, mai mult de jumătate din numărul acțiunilor U.D.R., aparținea capitaliștilor străini, din care „Compagnie Europeéne de Participations Industrielles“ din Monaco (C.E.P.I.) deținea 330 000 bucăți, „Ceskoslovenska Zbrojowka“ 160 000. „Société continentale de Gestion Monaco“ aproape 40 000 etc.

Subordonarea U.D.R. față de capitalul străin a culminat în perioada dictaturii militare fasciste, cînd acestea au trecut sub controlul capitalului german — grupul H.G.W. Acesta nu a urmărit altceva decît să le folosească exclusiv în interesele sale. Acest adevăr este confirmat de întreaga activitate pe care a depus-o grupul german și a fost sesizat în repetate rînduri de către îndrumătorul armatei de la U.D.R. care într-o notă informativă preciza: „Cu acest prilej semnalez din nou dv. notele informative precedente și rapoartele trimise în această chestiune care ilustrează și documentează că dl Schmidt și grupul H.G.W. nu au urmărit în U.D.R. decît interesele sale...“

Ofensiva antipatronală a muncitorilor

Continuîndu-și lupta anticapitalistă, consolidată în perioada de după primul război mondial, sub conducerea comitetului local al organizației comuniștilor care ia ființă în 1938, muncitorimea reșițeană, fără deosebire de naționalitate, își concentrează focul luptei împotriva fascizării țării și a războiului. În primăvara anului 1944, iau naștere, organizate de comuniști, gărzi patriotice și un detașament de partizani care acționează în munții Carașului.

După 23 august 1944, efortul patriotic al muncitorilor din uzinele Reșița a fost frînat în mod premeditat pe diferite căi de conducerea U.D.R. Marii capitaliști interesați la U.D.R. căutau să adîncească haosul economic, să zădărnicească mă-

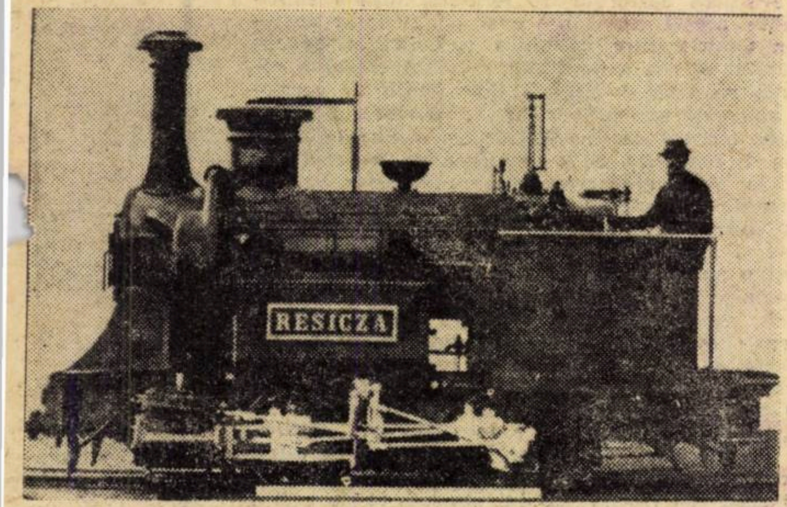

Prima locomotivă cu abur, executată la Reșița în 1872

surile de refacere a economiei naționale. să paralizeze astfel lupta avîntată a maselor largi populare pentru înfăptuirea reformelor democratice și să răstoarne prin violență guvernul democratic.

Datorită vigilenței revoluționare a muncitorilor reșițeni și a organelor de stat, multe din acțiunile sabotorilor au fost demascate și preîntîmpinate, aceștia fiind împiedicați să înfăptuiască pînă la capăt planul lor criminal.

● Uzinele trec în proprietatea producătorilor

ÎNSUFLEȚIȚI de apelurile C.C. al P.C.R., care cereau întregului popor sprijinirea activă a frontului antihitlerist, muncitorii de la uzinele Reșița au răspuns cu entuziasm chemării lansate: ei au produs și trimis pe frontul antihitlerist însemnate cantități de armament, au îndeplinit importante comenzi de piese de luptă ale unităților armatei române și sovietice.

Ca urmare a eforturilor depuse de muncitorii reșițeni, în atelierele constructoare de mașini, în afară de armament, imediat după eliberarea țării s-au executat importante utilaje și materiale necesare lucrărilor de refacere a căilor ferate și a podurilor distruse de fasciști în retragere. În raportul prezentat la Conferința Comitetului Regional Banat al P.C.R. din 6—7 februarie 1945 se arăta că muncitorii de la fabrica de poduri din Reșița cu toate greutățile pe care le întîmpinau, au reușit să mărească producția față de august 1944 cu 50%.

Oamenii muncii din Reșița au primit cu imensă bucurie naționalizarea principalelor mijloace de producție la 11 iunie 1948, dată la care uzinele Reșița au devenit proprietatea întregului popor. Acest moment de o însemnătate istorică incomensurabilă a găsit uzinele de la Reșița într-o stare de producție cu totul necorespunzătoare. Începînd din 1938 și pînă în 1948 stăpînii uzinelor nu au cheltuit nimic pentru modernizarea și întreținerea utilajelor, astfel încît actul naționalizării a găsit mijloacele fixe ale uzinelor nu numai la un nivel de uzură fizică înaintată, dar și într-un avansat grad de uzură morală, unele utilaje constituind, față de cele similare din țările dezvoltate industrial, adevărate piese de muzeu.

Partidul și guvernul țării noastre au acordat o mare atenție reconstrucției, lărgirii și modernizării uzinelor reșițene, integrării lor totale în procesul de industrializare socialistă a țării.

● O dezvoltare la dimensiunile socialismului

ANALIZÎND retrospectiv reconstrucția, dezvoltarea și modernizarea uzinelor din Reșița, constatăm că aceste procese au parcurs trei etape importante. Prima etapă de dezvoltare și modernizare a sectoarelor și secțiilor care constituiau puncte de strangulare în producție (1948-1957); a doua etapă (1957—1961) constituie perioada marilor refaceri industriale la Reșița. Ea se caracterizează prin reconstrucția din temelii a principalelor secții producătoare de metal, la capacități mult sporite; a treia etapă — reconstrucția din temelii a secțiilor constructoare de mașini, pentru a permite intrarea în fabricație a noi utilaje cu înalt grad de tehnicitate și complexitate (1961-1970). Fără îndoială că o asemenea periodizare, nu trebuie privită rigid, etapele, deși cu anumite caracteristici vizibile, nu pot fi delimitate strict.

Fondurile de investiții alocate uzinelor Reșița au fost orientate în special spre înzestrarea uzinelor cu utilaje productive. Ca urmare s-a îmbunătățit simțitor structura fondurilor fixe, ponderea mașinilor, utilajelor și instalațiilor de lucru ajungînd în 1970 la 36,9%, față de 27,7% în 1948. Ponderea mijloacelor de transport a crescut în aceeași perioadă de la 3,4% la 13,3%. În același timp, cu toate construcțiile impunătoare care s-au realizat, ponderea clădirilor a scăzut la 19,4% în 1970 față de 32% existent în anul 1948.

Procesul de dezvoltare și modernizare a celor două uzine[4]) va continua în actualul cincinal într-un ritm viu pentru introducerea tehnicii noi și obținerea unei eficiențe economice maxime.

Ritmul înalt de creștere a producției este unul din rezultatele principale ale dezvoltării și modernizării uzinelor de la Reșița. În perioada 1950—1970, producția globală a uzinelor a crescut de peste 5 ori. Întreaga producție a anului 1938, s-a realizat în 1970 în mai puțin de două luni. Dacă în perioada 1928—1938, volumul producției siderurgice a avut o creștere medie anuală de 4,77%, în intervalul 1950—1957 ritmul mediu anual a fost de 20,12%.

Schimbări importante s-au produs în structura producției. În perioada 1950—1970, ponderea metalurgiei feroase în producția globală a sectorului siderurgic a crescut de la 86,2% la 94,8%. În 1948 fabricarea locomotivelor cu aburi reprezenta mai mult de jumătate din producția construcțiilor de mașini, iar construcția utilajelor energetic era inexistentă. În 1970, aproape 2/3 din producția Uzinei constructoare de mașini, era formată din motoare și boghiuri pentru locomotive Diesel și electrice și din utilaj energetic (turbine hidraulice și cu abur), în timp ce fabricarea locomotivelor cu abur a încetat cu un deceniu în urmă.

Ansamblul de măsuri tehnice, economice și organizatorice s-a concretizat în rezultate superioare obținute și pe linia creșterii eficienței economice.

Uzinele reșițene au folosit mai bine utilajele (sporul producției globale la 1000 lei fonduri fixe fiind cu 27% mai mare în 1970 față de 1960), iar productivitatea muncii a sporit de aproape 4 ori, în condițiile unui consum de energie electrică cu 33% superior față de 1950.

Contribuția la formarea acumulărilor socialiste a sporit substanțial ca urmare a creșterii generale a eficienței activității, beneficiile la 1000 lei producție marfă sporind de peste 3,6 ori în ultimul deceniu. Reșița se afirmă astfel ca o puternică sursă a dezvoltării economiei românești, nu numai prin tehnica industrială, ci și prin contribuția la sporirea acumulărilor statului nostru socialist.

LUCRĂTORII celor două mari uzine reșițene se mîndresc cu realizări de seamă în crearea industriei metalurgice românești și cu contribuții valoroase la edificarea industriei socialiste în țara noastră, atît prin creația materială, cît și prin creșterea cadrelor de muncitori și de specialiști. Urmașii iobagilor de odinioară — stăpînii de azi ai uzinelor — sînt hotărîți să dezvolte mai departe tradiția profesională și muncitorească a Reșiței, să obțină, prin munca plină de abnegație, inițiativă creatoare și devotament patriotic, sub conducerea gloriosului Partid Comunist Român, noi succese în întărirea prestigiului mondial al industriei românești, în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate pe pămîntul României.

lector univ. Filip PAȚAC
Universitatea Timișoara

---

[1]) I. Păsărică: Monografia Uzinelor de fier și domeniilor Reșița și frumusețea naturală a împrejurimilor, București 1935. p. 9.

[2]) *** Uzinele Reșița în anii construcției socialiste. Editura Academiei R.P.R., 1963, p. 24.

[3]). Toate datele pentru perioada 1948—1970 provin din materialele puse la dispoziție de uzinele reșițene.

[4]). La 1 aprilie 1962, uzinele Reșița s-au despărțit în două întreprinderi: Combinatul Siderurgic Reșița (C.S.R.) și Uzina Constructoare de Mașini Reșița (U.C.M.R.)

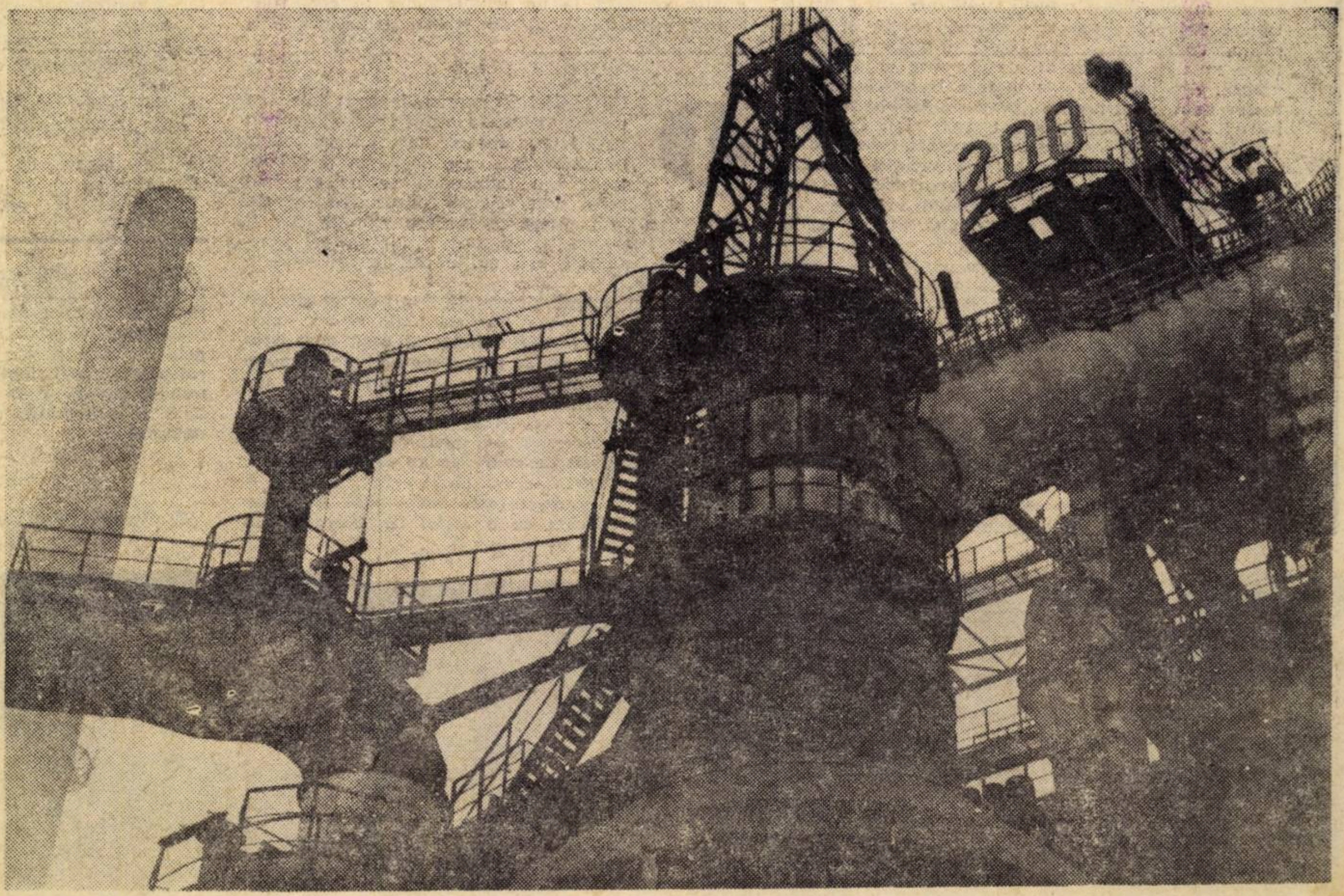

Furnalele Reșiței „la cota 200"

(Foto: Ion Cucu)

DETERMINAREA EFICIENȚEI ECONOMICE A FORMĂRII PROFESIONALE

ÎNCERCĂRILE de determinare a eficienței economice a instrucției și formării profesionale, a contribuției acesteia la creșterea economică prezintă interes nu numai din punctul de vedere al cunoașterii fenomenelor și proceselor economice, al studierii comparate a funcției diferiților factori în creștere, ci din cel al **alocării optime** a resurselor prin evaluarea cît mai corectă a investițiilor necesare pentru instrucție și formare profesională și a eficienței lor. Mai mult, faptul că formarea profesională este un **proces costisitor** pune problema existenței unor limite — economice și de altă natură — în alocarea resurselor financiare și în consecință a luării lor în considerare la stabilirea ritmurilor și proporțiilor de creștere nu numai a investițiilor pentru dezvoltarea economică ci și a celor pentru formarea resurselor umane. Determinarea eficienței economice a formării profesionale, a sistemului de instruire și pregătire a forței de muncă devine astfel un instrument de **analiză, diagnoză** și **prognoză,** de **optimizare** a investițiilor mai ales dacă avem în vedere, atît faptul că instruirea și formarea profesională este un proces de **lungă durată** și continuu, cît și faptul că efectele utile ale investiției intelectuale se resimt pe o **perioadă îndelungată,** de zeci de ani. Din acest punct de vedere ne permitem aprecierea apriori că, comparativ cu investiția materială, cea umană se dovedește și cea mai eficientă.

Prin problematica vastă pe care o include ca și prin multiplele sale incidențe economice și sociale, determinarea eficienței economice a formării profesionale este deosebit de **complexă.** În același timp, din punctul de vedere al rezolvărilor teoretice și metodologice pe care în mod necesar le implică, a metodelor și tehnicilor de cuantificare, a existenței și calității informației statistice, ea este și o problemă foarte **dificilă.**

Determinarea contribuției formării profesionale a forței de muncă la creșterea economică implică însă elucidarea prealabilă a unor aspecte teoretice. Pentru că cu alte ocazii le-am definit, nu ne vom opri aici asupra lor. Intenționăm să supunem atenției numai cîteva aspecte tehnice și metodologice și unele rezultate ale determinării eficienței calificării forței de muncă în țara noastră.

DEFINIREA **eficienței economice** a calificării ca un raport între **cost** și **venit** ne-a obligat să ne orientăm spre determinarea, cuantificarea celor doi termeni ai raportului.

În consecință, prima problemă asupra căreia ne-am oprit a fost aceea a **costului formării profesionale,** cost total și pe categorii de cadre. În abordarea acestei probleme am avut în vedere definița marxistă a muncii simple și complexe, dependența funcțională dintre complexitatea muncii, cheltuielile de formare și mărimea valorii. Am pornit de la **ipoteza teoretică a existenței unor raporturi de proporționalitate directă între : costurile de formare** (care înglobează cheltuielile de pregătire și durata acestora), **complexitatea, productivitatea muncii și venitul obținut.** Cu alte cuvinte considerăm că **raporturile de costuri exprimă direct și proporțional raporturi de productivitate și în consecință raporturi de venit.** Prin urmare efectul util, economic al diferitelor categorii și nivele de formare profesională este direct proporțional cu costurile pregătirii. Evident aceasta este o abstractizare și o simplificare a problemei. În ipoteza noastră **calificarea se identifică cu complexitatea muncii,** or, este un fapt bine cunoscut că aceasta din urmă, deși cuprinde ca element de bază calificarea, este mai largă decît aceasta ; în ea se cuprind și astfel de elemente, ca : răspunderea, importanța socială a muncii etc. În consecință **veniturile** obținute **nu** reflectă decît **parțial raporturile de productivitate și calificare.**

De asemenea, avem în vedere faptul că, din punctul de vedere al conținutului, formarea profesională este un proces complex ; ea se raportează la două componente de bază indisolubil legate între ele, substituibile în anumite limite : **pregătirea teoretică și practică într-o formă instituționalizată și experiența în muncă, nivelul de calificare, fiind totdeauna funcție de cantitatea de cunoștințe transmise și însușite ca și de durata activității de producție.** Este neîndoielnic faptul că ambele laturi sînt influențate de aptitudini individuale — de unde importanța organizării pe baze științifice, a orientării profesionale, evoluînd, în același timp cu vîrsta. Aceasta înseamnă că determinarea riguros exactă a costurilor de formare presupune evaluarea ambelor laturi ale calificării : **pregătirea teoretică și practică prin școală și experiența în producție, a raportului dintre ele.** Evaluarea acestui raport este foarte dificilă. După părerea noastră nu se poate da o soluție universal-valabilă ; el depinde de o multitudine de factori : specificul meseriei, cerințele concrete ale locului de muncă, intensitatea procesului de uzură morală și fiziologică a calificării, durata învățămîntului obligatoriu de cultură generală etc. Răspunsuri cît mai reale pot fi date numai pe baza efectuării a numeroase studii de caz. În literatura economică — pe baza unor asemenea studii — se apreciază de exemplu că **un an de pregătire școlară echivalează în medie în 3 ani de experiență în muncă, mai precis de însușire a meseriei la locul de muncă.**

În sfîrșit avem în vedere faptul că formarea profesională a forței de muncă nu este un proces finit, dimpotrivă este un proces în continuă mișcare, devenire, cuprinzînd două etape distincte : cea a **formării inițiale și cea a perfecționării pe tot parcursul vieții active.**

Pe baza considerentelor avansate pînă acum, am putea defini **costul formării profesionale ca totalitate a cheltuielilor făcute pentru reproducția simplă și lărgită a forței de muncă calificate.** Mai concret aici cuprindem : a) cheltuielile de investiții și de funcționare — făcute fie de stat, fie de întreprinderi, fie de individ — angajate direct în procesul de formare inițială ; b) cheltuielile antrenate de primele ; c) cheltuieli pentru menținerea și dezvoltarea calificărilor inițiale însușite.

Printr-o astfel de definire a costului formării profesionale se răspunde implict și problemei duratei pentru care acesta se calculează, durată ce trebuie cuprinsă în calculele de eficiență a calificării. Se înțelege că, pornind de la succesiunea și complementaritatea diferitelor verigi și etape ale formării profesionale, noi considerăm că ar trebui inclusă în calcul întreaga perioadă (cu cheltuielile aferente) **scursă de la intrarea în învățămînt general obligatoriu și pînă la ieșirea din producție.** Numai în acest mod s-ar putea determina — dacă informația statistică ar permite-o — volumul total al cheltuielilor de formare pentru forța de muncă ocupată la un moment dat în economie, ținînd evident seama de structura pe vîrste a acesteia.

OPRINDU-NE pentru început aici cu considerațiile de ordin general privind costul de formare, urmează să vedem în continuare care ar putea fi indicatorul sau indicatorii ce ar exprima acest cost și cum s-ar putea calcula. Evident că din punct de vedere teoretic pot fi prezentați mai mulți indicatori [1]), iar din cel practic pot fi utilizate mai multe căi de determinare a costurilor.

În stadiul actual al cercetărilor noastre, forțați și de materialul statistic existent, ne-am oprit asupra : a) **costul mediu anual al unui elev (student) în diferite verigi ale sistemului de formare** pe baza căruia am calculat ; b) **costul total al diferitelor categorii de cadre.** În final, pentru calculele noastre de eficiență, acești doi indicatori ne-au permis determinarea **costului mediu al formării pe categorii de cadre pe an de viață activă.**

Se poate obiecta — nu fără temei de altfel — că o astfel de abordare este incompletă. Cu toate acestea, considerăm că o astfel de abordare nu viciază în mod esențial concluziile noastre, deoarece : în volumul total al cheltuielilor de formare, cele din învățămînt dețin de departe ponderea cea mai mare ; ca atare se poate considera că mișcarea costurilor de formare inițială exprimă, în aceste condiții, evoluția reală a costurilor totale : între dinamica cheltuielilor de învățămînt și cea a venitului național există o corelație **pozitivă și intensă.** Coeficienții de corelație calculați pentru perioada 1955—1968 depășesc +0,95, iar cei de elasticitate au valori cuprinse între 1,14 și 1,45, ceea ce înseamnă că cheltuielile de învățămînt cresc mai rapid decît venitul național. Cheltuielile totale de învățămînt așa cum apar ele în evidența statistică, cuprind și o parte a costurilor de formare post-profesională, ca și o parte din cheltuielile întreprinderilor.

Înainte de a prezenta rezultatele obținute, mai precis raporturile dintre costuri, dorim să mai facem cîteva precizări : **învățămîntul general obligatoriu de 8 ani și respectiv 10 ani** este considerat ca **fundamentul** însușirii oricărei profesii sau calificări, și ca atare, va constitui elementul inițial, punctul de pornire în calcularea costurilor pe categorii de cadre. În concepția noastră, lucrătorul necalificat este considerat absolventul a 8 clase ale învățămîntului obligatoriu de cultură generală care a intrat direct în producție; dată fiind succesiunea diferitelor verigi în sistemul de formare profesională, costurile diferitelor categorii de cadre, înglobează în ele, în mod obligatoriu, totalitatea costurilor precedente ; ca elemente de calcul am folosit : costul mediu pe an elev în diferite forme de învățămînt, și, bineînțeles, durata de școlarizare. **Costul total al formării unui cadru de o anumită categorie (specialitate) apare astfel ca suma costurilor formării pe diferitele verigi ale sistemului de învățămînt care concură la pregătirea sa :**

$$C_i = \Sigma(C_1t_1 + C_2t_2 + ... + C_nt_n)$$

în care C_i = costul total al unui cadru de categoria i ; $C_{1\,2\ldots n}$ = costul unitar pe an elev în diferite forme de învățămînt ; $t_{1\cdot2\ldots n}$ = durata de școlarizare.

Raporturile dintre costurile formării profesionale pe categorii de cadre în 1963, 1965 și 1968

Nr. crt.	Categoria de cadre	1963	1965	1968
1.	Muncitor necalificat (absolvent al școlii generale de 8 ani)	1,00	1,00	1.00
2	Muncitor calificat prin școală profesională cu durata de 2 ani	2,63		2,43
3.	Muncitor calificat prin școală profesională cu durata de 3 ani	3,44	3.26	3,14
4.	Funcționar — absolvent al școlii medii de cultură generală	2,12	2,20	2.09
5.	Tehnician	3.49	3.40	2,52
6.	Maistru	3,87	3,70	3,19
7.	Cadre cu pregătire superioară		7,81	7,16

Costurile astfel calculate au un caracter mai mult sau mai puțin teoretic, îndepărtîndu-se într-o măsură mai mare sau mai mică de costurile reale care cuprind influențele pierderilor și repetărilor. Ele permit totuși, după părerea noastră, **calcularea coeficienților medii de reducere a muncii complexe la muncă simplă** și, pe această bază, **a contribuției calificării la crearea venitului național.**

Steliana PERȚ
Institutul de Cercetări Economice

(Continuare în pag. 14)

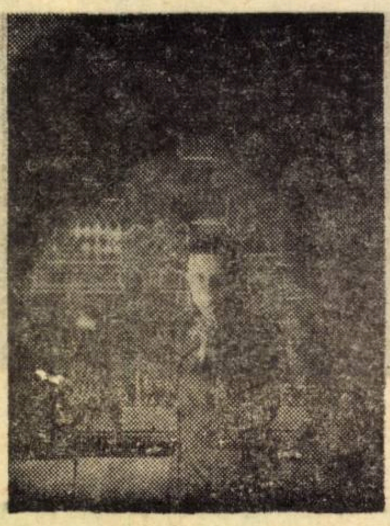

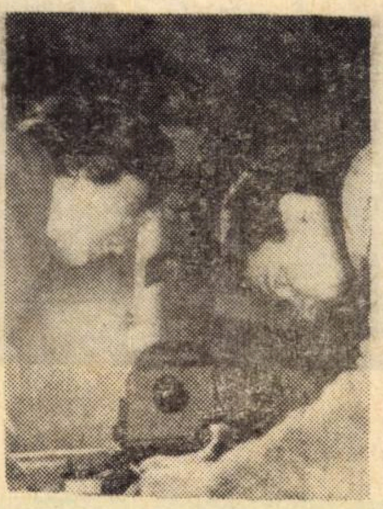

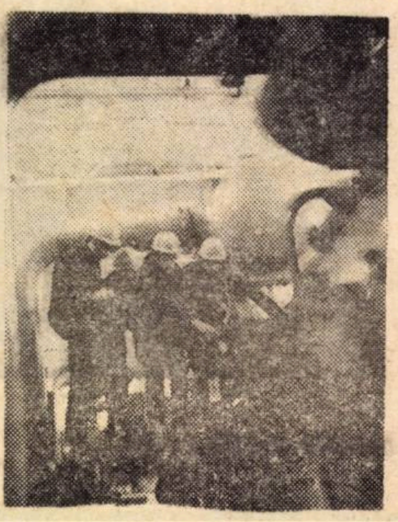

„...instruirea și formarea profesională — un proces de lungă durată și continuu".

CAPITALISMUL CONTEMPORAN PRIN PRISMA UNUI MANUAL APOLOGETIC

STUDIUL „economics"-ului a luat amploare în S.U.A. și în alte țări occidentale, prin includerea sa în programele de învățămînt universitar și mediu. Promovarea educației economice se asigură prin prezența cu regularitate în programele de televiziune a unor lecții pe tema „The American Economy". În acest context a apărut și lucrarea „Economics" *) a lui Thomas J. Hailstones și Michael J. Brennan care este un manual de economie politică burgheză, adresat în primul rînd studenților economiști, iar reclama care i se face promite instrumente de analiză și soluții la probleme economice contemporane.

Autorii cărții la care ne referim sînt profesori universitari, primul — cunoscut specialist în economics (o altă carte a sa, aflată la a treia ediție, este „Basic Economics"), iar al doilea — autor al mai multor studii de econometrie. Punctul de plecare al analizei îl constituie un adevăr recunoscut — condițiile economice sînt o parte integrantă a mediului social, politic și cultural și bază a politicii externe. Ca o consecință, constată autorii, rolul economistului a crescut foarte mult în ultimele decenii. La întrebarea de ce este important „economics"-ul, se dă următorul răspuns : „deoarece cunoștințele de economics sînt esențiale în înțelegerea și aprecierea societății în care trăim".

Fără a analiza, deocamdată, mai amănunțit această teză, am vrea să ne ocupăm mai pe larg de conținutul lucrării.

FUNCȚIILE de bază ale unui sistem economic sînt considerate : a) deciderea a ce și cît să se producă, b) asigurarea căilor de distribuire către indivizi a mărfurilor și serviciilor produse și c) repartizarea resurselor productive și a producției pentru consumul prezent și viitor. Tipul de societate depinde, după părerea autorilor, de modul de rezolvare a acestor probleme. Este evident că **se eludează în felul acesta însăși problema naturii intime a orînduirii economico-sociale.** Conform acestor „funcții", orînduirile nu s-ar diferenția prin caracterul lor istoric, social, de clasă. Categoriile economice propriu-zise, legate de caracterul proprietății asupra mijloacelor de producție, de caracterul muncii, de existența sau dispariția exploatării omului de către om, dispar sau sînt estompate, minimalizate. Conceptul de funcțiune șterge aici diferența între obiective și mijloace. Ceea ce autorii consideră a fi obiectul „economisc"-ului sînt doar **modalități tehnico-operative,** care depind de gradul de dezvoltare al cercetărilor operaționale și nu de natura orînduirii sociale în cauză. **Autorii își îndreaptă atenția numai spre aspectele cantitative, ignorîndu-le pe cele calitative, raporturile ce se nasc între oameni în legătură cu poziția lor față de bunurile create — obiectul real al științelor sociale.** Nevoia stringentă a finalității nu poate fi tratată în mod abstract. Dar, afirmînd că mobilul oricărei acțiuni este profitul, căruia bineînțeles nu-i vor dezvălui adevăratul izvor — exploatarea muncii salariate — ci îl vor prezenta ca diferență favorabilă între venituri și cheltuieli cînd cererea de consum este suficient de mare, autorii respectivi caracterizează, fără să vrea, orînduirea capitalistă.

Dar, în contradicție logică cu mobilul afirmat mai sus, în „economics", cea mai importantă funcție ar îndeplini-o consumul. „În operațiile sistemului nostru economic, ultima utilizare a forței de muncă și a resurselor, repartizarea bunurilor și serviciilor sînt determinate în primul rînd de cererea de consum". Societatea americană e apologizată ca o societate pentru consum. Nu lipsesc figurile de stil cînd consumatorii sînt prezentați ca niște suverani în determinarea a cît și ce să se producă. „Vocea lor e puternică și clară" (!!). Dar cît de puternică poate fi vocea unor consumatori ce reprezintă 1/5 din numărul familiilor americane, (mai mult de 30 milioane persoane) care au venituri mai mici de limita de la care începe în mod oficial sărăcia, sau a celor 17 milioane cu venituri sub 2000 de dolari pe an ? 22% din familiile sărace fac parte din populația de culoare și aproape jumătate din acestea trăiesc în cea mai cruntă mizerie. Peste 40% din gospodăriile agricole sînt sărace. Și acestea sînt date statistice, pe care înșiși autorii „Economics"-ului le citează la capitolul despre sărăcia în S.U.A. Faptul că societatea „pentru consum" generează un perpetuu decalaj între consumatori, dovedește că acesta — consumul — nu constituie finalitatea nemijlocită a orînduirii economice capitaliste, ci că, dimpotrivă, consumul este doar **un mijloc** pentru realizarea obiectivului real al acesteia — profitul.

DEȘI LUCRAREA este alcătuită din 11 părți și 44 de capitole, se pot distinge patru mari secțiuni : 1) introducerea, cu definiția „economics"-ului, scopul și metodele acestuia, 2) macroeconomics-ul, care include capitole destinate produsului național brut, utilizării forței de muncă, fluctuațiilor din economie, banilor și circulației lor, expansiunii creditului bancar, creșterii economice, sectorului public, politicii fiscale, bugetului, inflației, politicii antidepresioniste din S.U.A. (cititorul întîlnește noțiunile abordate în orice „economics" : multiplicator. accelerator, rata scontului, înclinație spre consum, eficiența marginală a capitalului, rata dobînzii, dividend fiscal etc.) ; 3) microeconomics-ul, care se ocupă de subsistemele economice, economics-ul individului, al firmei și al industriei, de mecanismul cererii și ofertei, al prețurilor (avînd la bază teoria utilității marginale), de legea randamentului, de concurență și monopol și care caută explicații ale sărăciei din bogata Americă. (Distribuția veniturilor are la bază cunoscuta teorie vulgară a factorilor de producție). 4) S.U.A. și economia mondială, unde se tratează comerțul și mijloacele sale de finanțare, legea avantajelor comparative și probleme ale dezvoltării economice.

„Economics"-ul este definit ca studiu al alocării de mijloace rare (limitate) unor nevoi alternative. Explicația ce se dă este următoarea : „Fără raritate, lumea nu ar avea probleme economice și nu ar fi necesar studiul economics-ului. Fiecare ar putea avea, fără efort, numai dorind, un automobil, o casă etc. Fără îndoială. noi nu trăim într-o astfel de lume, aceste bunuri nu sînt supraabundente, ci relativ rare față de nevoile noastre. Și sînt rare, pentru că trebuie produse. Resursele productive (munca, materiile prime, pămîntul, clădirile, echipamentul) trebuie organizate în scopul creării bunurilor și serviciilor necesare. Nu există o ofertă nelimitată a talentului uman, a forțelor naturii etc. Deoarece resursele productive sînt rare, decizia economică constă în a alege din alternative cu diferite costuri pe cea mai bună. Problema fundamentală a economicsului este aceea de a decide cum să repartizeze între alternative".

Nu este greu să desprindem aci o orientare voluntaristă a înțelegerii și dirijării vieții economice.

O altă parte din „Economics" ține mai mult de metoda istorică folosită pentru prezentarea evoluției unor instituții, legislații și de unele tehnici cantitative de calcul. Unele concluzii la diverse capitole, desprinse pe baza materialului statistic, confirmă experiența economică pe plan mondial. De exemplu, următoarea legitate : ca o națiune să devină mai bogată, ritmul de creștere a venitului național trebuie să devanseze pe cel al consumului, iar acumularea să crească mai repede decît venitul. În capitolul intitulat „Obiectivele utilizării depline a forței de muncă", în care șomajului i se dă o explicație neștiințifică, rețin totuși atenția tendințele forței de muncă americane : o descreștere în utilizarea adolescenților, a muncitorilor bătrîni, a personanelor ocupate în agricultură, o creștere a totalului forței de muncă, o rată stabilă a gradului de participare a forței de muncă, iar cînd procentul șomajului oscilează în jur de 4%, se poate considera după autori, o bună utilizare a forței de muncă !

Creșterea economică a fost definitiv înscrisă între obiectivele naționale în Raportul economic din 1962 al președintelui Kennedy, care a înființat în același an un cabinet al creșterii economice pentru a coordona activitățile în acest domeniu. Ulterior, au apărut noi organisme, care răspund de elaborarea unor programe integrate de studiu al creșterii economice în S.U.A. Problemele la care se încearcă a se răspunde în „economics" sînt : ce înseamnă creșterea economică, cum se măsoară, de ce este necesară, care sînt alternativele ei, cum se obține, ce este propriu ritmului de creștere economică a S.U.A. ? Se recunoaște că ritmul creșterii economice este strîns legat de numeroase probleme sociale ca sărăcia, șomajul, locuințele, creșterea populației, stabilitatea politică etc. „Este înfiorător în zilele progresului tehnologic să înveți — citim la pag. 223 — că mai mult de o jumătate din populația globului se culcă flămîndă în fiecare noapte și nu are cele necesare traiului. Răspunsul la multe probleme sociale este un ritm al creșterii economice, împreună cu un sistem adecvat de repartiție". Se eludează, însă, faptul, esențial, că un ritm adecvat de repartiție presupune o condiție sine qua non : abolirea proprietății private asupra mijloacelor de producție.

Ca indicatori ai creșterii economice sînt aleși : producția industrială, venitul disponibil pe locuitor, produsul național brut. În același timp, rețin atenția următoarele surse ale creșterii economice : creșterea productivității muncii pe om/oră. creșterea forței de muncă, schimbările în numărul total de ore lucrate sau în durata medie a unei săptămîni de lucru pe muncitor, ilustrate prin tabele și grafice, comparîndu-se S.U.A. cu alte națiuni. Și, ca în orice „economics", în încheierea capitolului sînt prezentate măsurile pentru accelerarea creșterii economice, clasificate în trei categorii, vizînd factorul muncă, factorul investiții și factorul consum. Sporul de producție poate fi obținut printr-o creștere în totalul intrărilor (cheltuielilor) de muncă sau prin creșterea productivității muncii. S-a estimat că un an suplimentar de școală ar putea adăuga circa 10% la productivitatea unui muncitor mediu. În același timp, discriminarea rasială împiedică utilizarea a mai mult de 10% din forța de muncă din S.U.A. ; o producție de circa 3,5 miliarde dolari se irosește fiindcă lucrătorii potențiali sînt angajați în activități criminale sau închiși.

Capitolele destinate reglementărilor guvernamentale, creșterii rolului statului în economie, îi arată pe autorii „Economics"-ului ca reprezentanți ai neokeynesismului. Economia americană este prezentată ca avînd un caracter mixt, datorită creșterii rolului guvernului în viața economică, alături de cel al „business"-ului. Orientarea statului mai ales spre infrastructură e justificată de autori cu sinceritate — „acest domeniu nu este profitabil pentru întreprinderile private". Dacă guvernul nu ar fi suportat cheltuielile pentru sistemul educațional, acesta nu ar exista în S.U.A.

Dar autorii atribuie statului american niște funcții care ascund caracterul exploatator și contradictoriu al capitalismului monopolist de stat și care fac abstracție de faptul că în condițiile proprietății capitaliste rămîn bazele obiective ale contradicțiilor evidente între bogăție și sărăcie.

C. GOGONEAȚĂ
Academia de Studii Economice

*) Thomas J. Hailstones, Michael J. Brennan, South-Western publishing Analysis of Principles and Policies Company, 1970.

FIȘE

Industria și administrația

■ În suplimentul pe luna iunie 1971 al revistei L'USINE NOUVELLE, Gustave Doniat dezvoltă o problemă pe care o consideră deosebit de actuală, și anume avalanșa, în continuă creștere, a corespondenței și a tot felul de acte economice, ca urmare a dezvoltării raporturilor întreprindere — administrație de stat în țările Europei occidentale și în special în Franța. Domeniile cele mai importante în care volumul acestor documente este foarte mare se referă la piața de stat, comerțul exterior, formularisticile fiscale și de asistență socială, statistică. Pentru a face față acestei avalanșe, întreprinderile sînt nevoite să sporească numărul „neproductivilor" și să lărgească serviciile administrative, ceea ce, subliniază G. D., împietează asupra rentabilității lor. Plecînd de la aceste considerente, autorul subliniază necesitatea de a insista în direcția schimbării acestei mentalități și practici și, ca un început util în această direcție, menționează colocviul „Entreprises — administrations", care s-a ținut sub auspiciile C.N.I.P.E. în acest an, colocviu la care s-au făcut numeroase sugestii din care multe pot fi reținute și traduse în practică.

Realitatea e mai complexă

■ THE JOURNAL OF ECONOMIC HISTORY, vol. XXXI, nr. 1 din martie 1971, publică comunicările prezentate la cea de a treizecea sesiune anuală a Asociației de istorie economică, care a avut loc în 1970, la Dallas, Texas. Comunicarea lui Petre Temin, **General Equilibrium Models in Economic History** (Modele de echilibru general în istoria economică), — în care se demonstrează că realitatea economică este mai complexă decît poate să o prezinte modelul standard de echilibru parțial elaborat de Marshall — supune criticii modelele statice de repartizare a resurselor, modelele statice de cerere agregată și modelele neoclasice de creștere economică, pe baza analizei concrete a cîtorva momente din istoria economică a Statelor Unite.

În modelele criticate, economia națională este prezentată ca o singură entitate compactă, omițîndu-se existența seriilor de activități deconectate. Aceasta contrastează cu istoria scrisă de experiența persoanelor și întreprinderilor care cunosc numai o parte a economiei și sînt dominate de forțe care depășesc percepția sau controlul lor. Ceea ce este adevărat pentru o parte a economiei naționale nu este în mod necesar adevărat pentru economia națională în ansamblul ei și viceversa. Autorul este de părere că concluziile despre creșterea economică în ansamblu nu se pot deduce decît din modele de echilibru general.

FORMAREA PROFESIONALĂ

(Urmare din pag. 12)

Costurile formării interesîndu-ne **aici** în principal ca element de calcul al coeficienților de reducere a muncii complexe la muncă simplă, ne limităm să semnalăm numai **tendința constantă** de diminuare a decalajului dintre costuri — în condițiile creșterii valorii lor absolute — tendință care exprimă **efortul făcut de partidul și statul nostru** pentru ridicarea nivelului general de instrucție a populației și formarea cadrelor de toate categoriile.

MĂSURAREA contribuției formării profesionale la creșterea **economică, respectiv determinarea eficienței economice a calificării**, este cea de-a doua problemă asupra căreia ne-am concentrat atenția, aceasta reprezentînd în mod logic finalitatea oricărui studiu în acest domeniu.

Deoarece eficiența este totdeauna un raport între efectele realizate și eforturile făcute în acest scop, **măsurarea contribuției formării profesionale la creșterea economică este concepută și în mod necesar fundamentată pe comensurabilitatea efectelor rezultate din utilizarea cadrelor calificate cu cheltuielile totale făcute pentru pregătirea lor.** În consecință se impunea să cunoaștem, în afara costurilor, efectele obținute, să stabilim metoda de măsurare și sistemul de exprimare a eficienței. În această privință trebuie remarcat că încercările de măsurare a contribuției formării profesionale, a învățămîntului la creșterea economică, au mers în general pe două căi:

a) a determinării directe a contribuției calificării la creștere pe baza **examinării nivelului de instrucție și formare profesională a populației active și a veniturilor corespunzătoare.**

Deschizătorul de drumuri în acest domeniu a fost economistul sovietic **S. Strumilin**, care, în diferite etape ale dezvoltării economiei sovietice, a cuantificat, pornind de la compararea salariilor și productivităților diferitelor categorii de lucrători — ținînd seamă de vîrstă, calificare, experiență — contribuția învățămîntului la creștere; el poate fi de asemenea, considerat precursorul unor încercări de calcul al eficienței comparate a diferitelor nivele de instrucție. După calculele lui Strumilin, învățămîntului îi revenea **20,6%** din creșterea venitului național al Uniunii Sovietice în 1950 și **23% în 1960**. Mai tîrziu, bazîndu-se pe aceleași principii teoretice și metodologice, economistul sovietic **Jamin** a calculat pentru anul 1964 **o contribuție de 30,3%**.

După calculele economistului american **Th. Schultz**, sporirea nivelului de instrucție a populației active în perioada 1929—1957 explică — în funcție de rata de randament a diferitelor forme de învățămînt — **între 17% pînă la 33%** din creșterea venitului național al S.U.A.

Aplicînd o metodă similară celei a lui Schultz, **economiștii japonezi** au calculat pentru perioada 1930—1955 o contribuție de circa **26%**.

b) pe baza unei **funcții de producție**, în care alături de capital și muncă, a fost introdus un al treilea factor — factorul rezidual — **care** include în el elemente diverse cum ar fi: progresul tehnologic, starea de sănătate, organizarea social-economică etc.

Pe această cale s-au urmărit în mod succesiv două obiective: — determinarea **factorului rezidual** — a mărimii și ponderii sale; — identificarea factorului învățămînt în reziduu. Astfel, **de** la funcția de producție de tip clasic:

1) $P = bL^kC^j$ $(k + j = 1)$ s-a trecut:

2) $P = F(C, L, t)$ în care t=progresul tehnic neutru (Solow 1949)

3) $P = bL^kC^je^{rt}$ e=baza logaritmilor naturali
t=timpul
r=rata anuală de creștere a rezidului

4) $P = C_t^{\infty}L_t^{1-\infty}$ în care progresul tehnic este încorporat în C.

Calculele făcute prin aceste metode au condus la următoarele rezultate: creșterea anuală a lui P pe seama factorului rezidual a fost:

— **de 1,5%** în perioada 1909—1952 pentru sectoarele neagricole ale economiei americane;

— **de 1,8%** în perioada 1900—1955 pentru economia norvegiană;

— **de 1,2%** în perioada 1925—1952 pentru industria prelucrătoare din Finlanda.

O metodă mai simplă decît funcția de producție de tip Cobb Douglas — și la fel de satisfăcătoare — **o constituie compararea ratelor de creștere a diferitelor variabile.**

$$p = kl + jc + v \text{ sau } v = p - (kl + jc)$$

Aceasta este metoda folosită de **Kendrick** pentru studierea tendințelor productivității în S.U.A. și de **Reddaway Smith** pentru Anglia.

Această metodă a fost **utilizată** și în Institutul de cercetări economice, **urmărindu-se** determinarea contribuției nivelului de instrucție a populației active, respectiv a salariaților la creșterea economică, pornind de la două relații fundamentale:

$$y = F(W,L)$$
$$W = F(C.L)$$

Se înțelege că **în** funcție de nivelul la care ne situăm **în** analiza **noastră** — macro sau micro economic, al societății sau individului — problema se prezintă în mod diferit.

Oprindu-ne în studiul de față asupra eficienței **macroeconomice a formării profesionale**, ținem să precizăm: în primul rînd, că aceasta poate fi în mod complex caracterizată **într-un sistem de indicatori** în care, alături de un **indicator general** cu mare forță de sinteză, există o serie de **indicatori parțiali**, care caracterizează numai unele aspecte ale eficienței cheltuielilor de formare și folosire a cadrelor (de ex. eficiența cheltuielilor de investiții sau a cheltuielilor curente etc.); în al doilea rînd, că eficiența calificării poate fi exprimată **în mod direct ca un raport între veniturile obținute și cheltuielile făcute.** În acest caz dacă notăm cu **V** — veniturile (rezultate) obținute și cu **C** — cheltuielile făcute, **eficiența** (rentabilitatea) va fi egală cu $\frac{V}{C}$ În mod global — la nivelul întregii societăți — aceasta rezultă din compararea creșterii totale a venitului național cu cheltuielile făcute pentru calificare. Ea poate fi, de asemenea, caracterizată în mod indirect prin studierea relației existente între venit, nivelul de instrucție și vechimea în muncă sau între ritmul de creștere a productivității muncii și a numărului de ingineri și tehnicieni etc[2]).

UN INDICATOR general și direct care constituie punctul de plecare în exprimarea eficienței formării profesionale ar putea fi considerat: **contribuția muncii calificate, respectiv a sporirii calificării la crearea venitului național.** Pentru calcularea acestui indicator am pornit de la următoarele relații:

$Y = y_s + y_c$ (1); $y_s = Y/K$ (2); $y_c = Y - Y/K$ (3); $E = y_c/Y$ (4),

în care: Y=venitul național **total**; y_s = venitul național creat de munca simplă; y_c = venitul național creat de munca complexă; K = coeficientul mediu de reducerea muncii complexe la muncă simplă; E = contribuția muncii calificate la crearea venitului național.

În vederea determinării venitului național creat de munca simplă, respectiv complexă, era deci necesar să fie calculat **coeficientul de reducere a muncii.** Pentru aceasta am folosit concomitent două metode: a) pe baza costurilor medii ale formării profesionale a diferitelor categorii de cadre pe ani de muncă ponderate cu structura forței de muncă pe calificări; coeficienții astfel calculați au valorile: 2,00 pentru 1960; 2,03 pentru 1963; 2,06 pentru 1968 și 2,10 pentru 1970; b) pe baza raporturilor de salarii pe categorii de personal corectate, evident, cu structura forței de muncă; au fost astfel obținuți următorii coeficienți: 1963=1,77 și 1968=1,51.

Valorile diferite ale acestor coeficienți obținuți prin cele două metode se reflectă direct în rezultatele obținute. Astfel:

Anii	K (calculat pe baza costurilor de formare)	E (y_c/Y) în %	K (calculat pe baza salariilor)	E (y_c/Y) în %
1960	2,00	50	...	...
1963	2,03	50,7	1,77	43
1968	2,06	51,2	1,51	34
1970	2,10	52.0	...	...

Pe baza datelor prezentate putem aprecia — se înțelege cu toate rezervele rezultate din imperfecțiunea metodelor de calcul — că **circa 50% din venitul național în acest an se creează pe seama muncii calificate**, că contribuția acesteia manifestă o tendință de sporire. Și mai expresivă ni se pare **studierea contribuției creșterii calificării la crearea, respectiv sporirea venitului național.**

	1970/60	1970/63	1968/63
$\Delta y_c/Y$	30,0	22,8	16,0

Datele pun în evidență procesul de creștere a contribuției muncii calificate la crearea venitului național. Rezultatul obținut de noi pentru anul 1970 este foarte apropiat de cel obținut în cadrul Institutului de economie a U.R.S.S. de către colectivul condus de prof. Jamin pentru anul 1964 — 30.3% ca și de cel obținut de E. Denison în 1957 — 34% deși dată fiind valoarea ridicată a rezultatului obținut de noi, el ar putea părea exagerat. Considerăm, totuși, că el este plauzibil, chiar dacă anumite rezerve se impun. Spunînd aceasta avem în vedere două categorii de argumente:

a) comparația internațională în acest domeniu, mai mult decît în altele, are o valoare limitată, rezultatele fiind influențate nu numai de metodele folosite, de calitatea materialului statistic ci și de structura forței de muncă pe calificări și nivele de instrucție. Acest din urmă element acționează astfel încît în țări și etape diferite, aplicînd aceeași metodă ajungem la rezultate diferite;

b) în ceea ce privește economia noastră, ultimul deceniu se caracterizează printr-o accentuată infuzie de forță de muncă calificată, care nu putea să nu influențeze favorabil rezultatul obținut. Așa, de pildă, în 1968 cadrele cu pregătire medie au atins față de 1958 un nivel de 204%, iar cele superioare de 174%; 60% din numărul muncitorilor nou angajați în perioada 1964—1968 au fost pregătiți printr-o formă de școlarizare înainte de a intra în producție; însuși nivelul de instruire a muncitorilor necalificați suferă un proces de transformare, cea mai mare parte a noilor angajați sînt absolvenți ai școlii generale de 7 și 8 ani. Rezultatul obținut — expresie concretă a eficienței politicii partidului și statului nostru de dezvoltare și perfecționare a învățămîntului, a sistemului de perfecționare a cadrelor — include efortul făcut nu numai în perioada analizată ci și în perioadele anterioare. El reflectă, atît aportul sporit pe care generațiile tinere, mai instruite, îl au în crearea venitului național, cît și experiența, vechimea în muncă ca latură a calificării. În aceste condiții apreciem că unele din concluziile, chiar parțiale, rezultate din cercetarea noastră de pînă acum, din care unele au fost prezentate în materialul de față, pot servi ca elemente de analiză în procesul de alocare și optimizare a investițiilor, de elaborare a politicilor în domeniul formării cadrelor.

Am dori să remarcăm că, date fiind cu deosebire implicațiile de ordin practic ale acestei probleme, apare ca necesară continuarea cercetărilor în acest domeniu. Se impune credem, ca, alături de cercetările la nivel **macro-economic** să fie întreprinse și cercetări **micro-economice.** Avem în vedere faptul că o serie de probleme organic legate de determinarea contribuției formării profesionale la creșterea economică, raportul dintre formarea prin școală și experiența în producție la diferite categorii de cadre și profesii; relația dintre pregătirea generală și cea de specialitate, dintre cea teoretică și deprinderile de muncă, dintre formarea inițială și cea post-profesională — etc. nu-și pot găsi răspuns decît pe baza efectuării unui număr mare de **studii de caz**, care să permită concluzii generalizatoare.

---

[1]) Cel mai expresiv indicator ar fi, fără nici o discuție: **Costul mediu al formării pe an de viață activă** (calculat ca un raport între cheltuielile totale de formare și durata vieții active). Din punct de vedere teoretic și al formalizării matematice, se pare că nu sînt impedimente pentru calcularea sa, dar pentru aceasta ar trebui în prealabil răspuns la o serie de întrebări ca relația dintre pregătirea școlară și experiența în muncă, dintre cheltuielile făcute de stat, întreprinderi și familie, între cele inițiale și post-profesionale etc. Toate ar necesita o informație statistică foarte detaliată. Avînd în vedere aceste dificultăți în literatura din țara noastră s-a propus de exemplu, calcularea indicatorului **cheltuieli medii de pregătire pe o persoană ocupată**, al cărui calcul se izbește însă de dificultăți de aceeași natură. (Vezi: Emilian Dobrescu „Ritmul creșterii economice", Editura Politică, 1970).

[2]) Prin analiza de regresie și corelație — simplă și multiplă — am obținut următoarele rezultate:

a) corelația simplă dintre ritmul mediu anual de creștere a productivității muncii pe salariat pe ramuri ale industriei, și ritmul mediu anual de creștere a numărului mediu de ingineri și tehnicieni:

$$\bar{y}_x = 4{,}186 + 0{,}588\,x$$
$$r^2 = 0{,}92$$

b) corelația simplă dintre nivelul venitului obținut în luna septembrie 1968 și nivelul de instrucție al personalului tehnico-administrativ:

$$\bar{y}_x = -1052 + 213{,}7\,x$$
$$r^2 = 0.88$$

c) corelația simplă dintre nivelul venitului obținut în luna septembrie 1968 și vechimea în producție a personalului tehnico-administrativ:

$$\bar{y}_x = 1193 + 28\,x$$
$$r^2 = 0{,}25$$

d) corelația multiplă dintre nivelul venitului realizat în luna septembrie 1968 și nivelul de instrucție și vechime:

$$\bar{y}_{x1 \cdot x2} = -2168{,}2 + 282{,}5\,x_1 + 25{,}9\,x_2$$
$$R^2\bar{y}_{x1 \cdot x2} = 0{,}96$$

FIȘE

O gravă insecuritate

■ În articolul **Reflexions sur les niveaux des salaires** (Reflecții asupra nivelurilor salariilor), Economie et politique, iulie—august 1971, Georges Mati analizează marile disparități de salarii, atît în cadrul salariaților muncitori, cît și a salariaților nemuncitori, în condițiile economiei capitaliste contemporane. În ceea ce privește prima categorie, există o ierarhie a salariilor (respectiv mari discrepanțe) independent de dezvoltarea noilor pături de salariați cu înaltă calificare. Ea este determinată de o serie de factori multipli: implantarea geografică a uzinei sau țara de origine a muncitorilor, intensitatea luptei de clasă, rezistența fizică și nervoasă, vîrstă, sex, ramura industrială, concurența internațională. În acest context, arată autorul, pentru diverse motive, legate de condițiile actuale de producție, în marea întreprindere capitalistă, evoluția pare să desemneze alături de o pătură de muncitori a căror vechime în întreprindere și calificare sînt indispensabile, un număr „volant" de lucrători, care variază în funcție de nevoile capitalului. Această mobilitate, arată autorul, permițînd o adaptare a producției la strădania de a obține profitul maxim, apasă într-o manieră nouă asupra condițiilor de viață ale clasei muncitoare, generînd în particular o gravă insecuritate. Este din ce în ce mai greu, conchide autorul în această problemă, ca un muncitor să-și petreacă viața profesională în aceeași întreprindere, de a trece prin diferite eșaloane care duc la o calificare mai înaltă. Cu bulversarea structurilor industriale și a metodelor tehnologice, în locul unei formări continue, muncitorii suportă din ce în ce mai mult numeroase „reconversiuni" în timpul vieții lor profesionale.

Nu numai sursă de creditare

■ Revista M.E.M.O. nr. 7/1971 inserează studiul lui L. Krasavina: **Gosudarstvenno monopolisticeski kapitalism v kreditnoi sfere** (Capitalismul monopolist de stat în sfera creditului). După ce precizează că pătrunderea masivă a statului capitalist contemporan în relațiile de credit în țările Europei occidentale este determinată în special de faptul că în perioada postbelică economia acestor țări se dezvoltă pe baza unei programări economice inițiate și conduse de stat, L. K. face o analiză a modificărilor ce au apărut în domeniul capitalului de împrumut. Se apreciază astfel că rolul și influența statului capitalist contemporan pe piața capitalului de împrumut depinde de situația economică și de evoluția sistemului de credit și, în general, a celui financiar. În general, prin această dublă ipostază în care statul poate apărea în calitatea de debitor și de creditor, se apreciază că se intensifică interferența finanțelor cu piața capitalului de împrumut, care se folosește nu numai ca sursă de creditare a statului, dar și ca obiect al subsidiilor și creditelor de stat.

PERFECȚIONAREA PREGĂTIRII CADRELOR DE CONDUCERE

DIN PRESA ȚĂRILOR SOCIALISTE

PERFECȚIONAREA CONDUCERII ECONOMIEI NAȚIONALE (la diferitele sale nivele), introducerea sistemelor moderne de conducere a întreprinderilor, constituie una din cele mai actuale probleme ale construcției noii orînduiri în țările socialiste. În acest context o importanță deosebită capătă stabilirea „profilului" optim al conducătorului de întreprindere sau compartiment, evaluarea și selectarea justă a cadrelor de conducere, îmbunătățirea sistemului pregătirii și reciclării lor. După ce am prezentat (în nr. 51/1970) unele puncte de vedere privind pregătirea cadrelor de economiști exprimate în literatura unor țări socialiste, ne vom ocupa — în cele ce urmează — de problemele formării cadrelor de conducere din economie, așa cum ele se reflectă în paginile presei de specialitate din aceste țări.

Prevenirea uzurii morale a cunoștințelor

ARĂTÎND că în perioada 1928—1967 ritmul de creștere a personalului tehnico-ingineresc din industrie a depășit de 3,5 ori ritmul de creștere a întregului personal industrial, că asistăm mereu la apariția unor noi domenii specializate în știință, tehnică sau economie, care necesită cadre calificate — revista sovietică **Voprosî Ekonomiki** (nr. 5/1971) subliniază că **„ridicarea periodică a calificării specialiștilor și reciclarea lor sînt considerate drept una din principalele sarcini ce decurg din revoluția tehnico-științifică, în condițiile în care volumul cunoștințelor în lume se dublează în fiecare deceniu.** Ritmul de îmbătrînire a cunoștințelor inginerilor reprezintă 5—10 la sută pe an, iar majoritatea specialiștilor ocupați în economia națională au absolvit facultatea cu cel puțin zece ani în urmă".

Fenomenul de uzură morală, de care suferă cunoștințele de specialitate, odată cu trecerea timpului este frecvent evocat și în paginile altor reviste de specialitate. „După cum mașinile sînt supuse «uzurii morale», la fel și pregătirea cadrelor, chiar și atunci cînd este specială, aprofundată sau multilaterală, poate deveni, la un moment dat, nesatisfăcătoare sau «fără valoare» — scrie, de pildă, prof. J. Kațarov în **Ikonomiceski jivot** (nr. 19/1971). Pentru a se preveni acest lucru se impune reîmprospătarea **periodică a cunoștințelor acestor specialiști. Această acțiune trebuie să înceapă imediat după obținerea unei diplome și să dureze în cursul întregii perioade active a lucrătorului".** Iar prof. ing. Jiři Rezniček evidențiază, în **Hospodarske noviny** (nr. 7/1971), că **„problema completării sistematice a pregătirii cadrelor de conducere prezintă importanță și pentru lucrătorii care au obținut pregătirea necesară înainte de acordarea funcției de conducător.** Pentru aceasta pledează o serie întreagă de argumente; în primul rînd orice învățămînt superior sau mediu este depășit relativ repede și se impune să fie completat și îmbogățit sistematic cu cunoștințe noi. În afară de aceasta, în școlile noastre superioare și medii nu s-a acordat în trecut atenția cuvenită tocmai acelor domenii de cunoștințe de care azi are nevoie un cadru de conducere în exercitarea funcției sale, ca teoria organizării, psihologia și sociologia industrială, metodele matematice".

Profilul conducătorului

O MULTITUDINE de opinii converg spre conturarea „portretului-tip" al conducătorului în economie, ținînd seama de complexitatea cerințelor și sarcinilor, cărora trebuie să le facă față. „În societatea socialistă, alegerea, pregătirea și educarea cadrelor de conducere trebuie să pornească de la considerentul că **activitatea de conducere este o profesiune independentă,** caracterizată printr-un sistem propriu de cunoștințe și aptitudini" — afirmă prof. ing. Zdenék Mosna, în revista **Podnikova organizace** (nr. 5/1971) din R.S. Cehoslovacă. „În prezent, calificativul «cadru de conducere», nu corespunde funcției unui specialist din vreun domeniu — de pildă inginer, economist sau jurist — ci reprezintă o proprofesiune nouă, care s-a format în procesul diviziunii sociale a muncii. De aceea, pentru munca de conducere — ca și pentru alte profesiuni — lucrătorii trebuie să capete o pregătire specială. Baza acestei pregătiri o constituie însușirea științei conducerii socialiste, care rezultă din învățătura marxist-leninistă despre societate, producție și om".

Revista cehoslovacă **Hospodarske noviny** (nr. 7/1971), citată mai înainte, scrie pe aceeași temă următoarele: „Unul dintre factorii care influențează în foarte mare măsură modul de comportare și activitatea întreprinderii sînt cadrele sale de conducere. Exigențele față de acestea cresc repede, odată cu dezvoltarea în ritm susținut a științei și tehnicii, cu modificările în tehnologie și concentrarea unităților economice.

În conducerea unei întreprinderi socialiste accentul se pune în primul rînd pe maturitatea politică, pe cunoștințele de specialitate, pe aptitudinile de organizator și conducător, ale cadrelor respective.

În condițiile actuale exigența privind maturitatea politică și cunoștințele de specialitate constituie o unitate dialectică. Abordarea problemelor din punct de vedere politic presupune un ridicat nivel de pregătire în specialitate și invers, fără un înalt grad de maturitate politică nici cel mai mare specialist nu poate îndeplini cu succes funcția de conducător.

Referindu-se la domeniul organizării producției dr. doc. Jerzy Wieszkowski opinează, în revista poloneză **Ekonomika i Organizacja Pracy** (nr. 8/1970), că: „organizatorul cu studii superioare trebuie să posede o pregătire generală în tehnologia producției, precum și cunoștințe aprofundate privind funcționarea marilor întreprinderi economice (fabrici, uzine, combinate, uniuni). Pentru acest domeniu el are nevoie să cunoască **teoria generală a conducerii, teoria conducerii marilor sisteme (cibernetică, teoria informației), teoria gospodăririi și planificării, programarea matematică, psihologia și sociologia muncii, să aibă cunoștințe generale de legislație economică.**

Organizatorul la nivel superior trebuie să posede cunoștințe din domeniul economiei producției și circulației mărfurilor, al calculului economic și prelucrării datelor cu ajutorul mașinilor de calcul, de contabilitate și statistică, de tehnică a planificării și a lucrărilor de birou, de analiză economică etc. Aceste cunoștințe pot fi dobîndite în cadrul studiilor superioare economice, prin adaptarea planului de învățămînt privind economia întreprinderii și orientarea selectivă pe probleme de organizare".

Căi și forme eficiente

ACEEAȘI REVISTĂ examinează, în continuare, elementele de care este necesar să se țină seama în organizarea sistemului de pregătire și perfecționare a cadrelor de conducere, de condițiile care determină eficiența acestei pregătiri; ea atrage atenția că **„în fond, este vorba de crearea unui «limbaj comun», cu ajutorul căruia să se înțeleagă între ele cadrele de conducere de la toate nivelele și care să permită interpretarea și aprecierea univocă a fenomenelor ce survin în economie, o reacție justă în fața lor". Problema constă deci — se arată mai departe — „nu în înființarea unui mare număr de centre de perfecționare, ci în elaborarea unui sistem unic, care să funcționeze corect, să fie legat — atît prin esența sa, cît și organizatoric — de sistemul de conducere a economiei naționale.** În această situație, sistemul de conducere a economiei naționale va putea îndeplini rolul de inspirator nemijlocit al acțiunilor din domeniul perfecționării, dictate de planurile economice de dezvoltare. Pe de altă parte, prin efectul conexiunii inverse, sistemul de perfecționare poate deveni un important inspirator al unor noi soluții în sistemul de conducere a economiei naționale, atît în ansamblul ei cît și în diferitele sale sectoare.

Pentru ca în cadrul sistemelor de perfecționare să se obțină o reală îmbunătățire a pregătirii cadrelor, **perfecționarea trebuie asigurată în mod ciclic.** Aceasta implică elaborarea unei nomenclaturi precise a tuturor posturilor de conducere din economie și raportarea lor la diferitele centre de perfecționare a cadrelor de conducere (organizate pe plan central, pe ramuri, domenii etc.). Potrivit nomenclaturii fixate, lucrătorii din diverse posturi de conducere urmează periodic, corespunzător frecvenței stabilite (la 2—3 ani, în funcție de cerințele postului respectiv), cursuri speciale de perfecționare. Acest sistem este util din următoarele considerente:

- oferă posibilitatea de a pune la curent cadrele asupra celor mai actuale probleme din sfera organizării și conducerii, fapt care le va permite să țină sistematic pasul cu progresul în domeniul respectiv;
- cadrele de pe toate treptele de bază ale conducerii economiei naționale pot acționa mult mai eficient, în sensul realizării politicii economice curente și creării premiselor necesare pentru planurile de perspectivă privind dezvoltarea economică; totodată, ele sînt înarmate cu tehnica și metodologia cea mai potrivită pentru înfăptuirea planurilor;
- totodată, fluxul sistematic de informații asupra evoluției gîndirii organizatorice cît și asupra celor mai noi soluții se îmbină cu experiența personală acumulată treptat de către cadrele de conducere;
- în fine, privind problema din punct de vedere pur psihologic, mulțumită unui astfel de sistem de perfecționare a pregătirii cadrelor de conducere acestea au posibilitatea să se desprindă — fie chiar și temporar — din fluxul zilnic de evenimente și fapte, de obligația de a lua decizii pe loc. Acest lucru este salutar nu numai sub aspectul deconectării psihice și nervoase, ci și prin aceea că permite cadrelor de conducere să se detașeze, să se distanțeze de problemele lor cotidiene, situație care incită la reflecții și oferă o altă viziune asupra activității personale decît cea creată sub presiunea obligațiilor cotidiene.

Atmosfera muncii creatoare care domnește în centrele de perfecționare, prezența specialiștilor din diverse ramuri (inclusiv în organizare și conducere), precum și a colegilor din același domeniu de activitate, cu care pot face schimb de păreri și experiență, de la care pot învăța cîte ceva nou, constituie surse de inspirație pentru diferite soluții".

Concomitent, revista accentuează asupra necesității de a aborda în mod diferențiat perfecționarea cadrelor ocupate deja în conducerea economiei naționale față de pregătirea unor noi cadre, proces care se efectuează în școlile și institutele de specialitate. „În practică, **procesul perfecționării cadrelor are un conținut diferit de cel al pregătirii lor.** Înainte de toate, cursanții ocupă deja o anumită funcție de conducere în sistemul de conducere a economiei naționale, sînt reprezentanți ai unui anumit sector al economiei și cunosc nevoile acestuia în soluții economice sau tehnico-organizatorice noi. Acest fapt condiționează conținutul perfecționării pregătirii lor **(în el neputînd să predomine excesiv elementele teoretice, ci cele practice)** și reclamă, totodată, lectori cu profil adecvat.

Ocupîndu-se de conținutul și scopul învățămîntului post-universitar, revista **Ikonomiceski jivot,** amintită mai înainte, notează că „cunoștințele acumulate în cadrul studiilor post-universitare pot fi fundamentale și speciale, pot fi noi sau să constituie o reîmprospătare a cunoștințelor dobîndite anterior (în vederea precizării lor), pot reprezenta o lărgire sau o adîncire a cunoștințelor acumulate până atunci. În cazul cînd pregătirea post-universitară se bazează pe cunoștințele obținute în cursul pregătirii școlare, ea este pronunțat orientată în funcție de nevoile practicii. În acest mod de organizare, **învățămîntul post-universitar constituie o parte integrantă a sistemului de învățămînt, în ansamblul său".**

Dar, atrage atenția revista, în realizarea țelurilor generale de pregătire propus în cadrul învățămîntului post-universitar, este necesar să se țină seama și de influența unor factori nefavorabili. Între acestea se numără vîrsta mai înaintată a cursanților, datorită căreia receptivitatea și reținerea cunoștințelor sînt mai slabe, deoarece ei au pierdut deprinderea de a învăța, și au, totodată, o serie de obligații sociale sau familiale. Se simte însă și un efect favorabil — cel al experienței acumulate în specialitatea respectivă, al deprinderii pentru o muncă sistematică și perseverentă, al capacității de a analiza în ansamblu problemele, al simțului răspunderii sociale etc.

„Alături de o pregătire generală mai amplă — arată în continuare revista — în cadrul studiilor post-universitare se urmăresc și țeluri mai concrete: continuarea învățămîntului profesional, reciclarea, recalificarea sau reorientarea în profesiune sau domeniu științific, precum și îmbogățirea cunoștințelor generale.

Între sarcinile învățămîntului post-universitar se include și dificila problemă «de a învăța pe lucrători să învețe». În cazul persoanelor mai în vîrstă, aflate în cîmpul muncii, este necesar să li se trezească interesul — material și moral — pentru învățătură, să fie convinși că timpul afectat învățăturii nu este un timp pierdut.

Scopul pregătirii post-universitare este ca lucrătorii să țină pasul cu știința și progresul. În acest sens se impune includerea în planurile de pregătire a unor probleme concrete, și anume a disciplinelor recent apărute, legate de progresul tehnic și științific, ca cibernetica, cercetarea operațională, automatizarea proceselor de muncă, învățătura marxist-leninistă privind organizarea muncii etc.".

Înfăptuiri concrete

PENTRU SPORIREA capacității facultăților de a pregăti specialiștii necesari economiei naționale iugoslave — s-a subliniat la o consfătuire organizată la Belgrad — este necesară colaborarea dintre universitate și economie. Revista **Ekonomska Politika** (nr. 986/1971) relatează, între altele, rezultatele obținute pe acest tărîm de Uniunea de producție „Energoinvest", care **alocă fonduri importante anumitor facultăți în vederea pregătirii specialiștilor necesari pentru dezvoltarea și modernizarea producției;** de remarcat că aproape 3‰ din veniturile totale ale întreprinderii sînt destinate activității de cercetare și dezvoltare. Se apreciază că Uniunea „Energoinvest" are o structură de cadre relativ bună: la fiecare 11 salariați din întreprindere revine un specialist cu pregătire superioară, deși numărul lor rămîne insuficient comparativ cu normele atinse pe plan mondial. Întreprinderea acordă burse unui număr de 2 200 de studenți la cursurile de zi, iar din rîndurile muncitorilor săi 250 sînt studenți la cursurile fără frecvență și 80 urmează cursuri post-universitare. Fiecare al cincilea specialist cu studii universitare lucrează în sectorul de cercetări.

„În prezent — conchide revista — este clar pentru toți că un progres al învățămîntului care să contribuie la dezvoltarea mai rapidă a întregii țări poate fi conceput numai în sensul creșterii lui calitative. Universitatea și economia (care este partenerul principal al celei dintîi) își concentrează atenția spre un țel comun — făurirea unor instituții mai eficiente și mai productive de transmitere a cunoștințelor spre producție".

Revista **Voprosî Ekonomiki,** citată la început, informează, la rîndul ei, că „în ultimii ani, în Uniunea Sovietică se dezvoltă și se perfecționează un sistem de ridicare a calificării specialiștilor și de reciclare a acestora în conformitate cu cerințele revoluției tehnico-științifice. În 1970, funcționau 34 institute de ridicare a calificării (cu 50 de filiale), 30 de facultăți pe lîngă institute de învățămînt superior și 500 de cursuri de ridicare a calificării pe lîngă ministere și departamente". La acestea se adaugă Institutul pentru conducerea economiei naționale, înființat la începutul acestui an la Moscova și avînd ca sarcină principală ridicarea calificării cadrelor care activează în acest domeniu.

Majoritatea revistelor citate menționează, de asemenea, existența unor lacune și rămîneri în urmă — tematice sau organizatorice — în activitatea de perfecționare a pregătirii cadrelor de conducere din economie, dezbaterea urmărind tocmai să faciliteze alegerea celor mai eficiente căi și mijloace pentru depășirea lor.

Grupaj realizat de

V. BRANEANU
M. MELNIC

Criza sistemului valutar occidental

RECURSUL LA PROTECȚIONISMUL VAMAL ÎN RELAȚIILE COMERCIALE INTEROCCIDENTALE

PENTRU observatorul care urmărește evoluția raporturilor comerciale între țările capitaliste, criza ce s-a declarat recent, după instituirea suprataxei de 10% asupra importurilor în Statele Unite, nu constituie o surpriză. Încă la începutul anului trecut se semnala că sporește peste Ocean înclinarea Administrației, și chiar a unor cercuri neguvernamentale, pentru o politică de măsuri protecționiste. Kenneth Davis Jr, secretar adjunct la Ministerul comerțului american, declara că „în străinătate nu sînt înțelese intențiile S.U.A. în domeniul comerțului exterior" și că acest lucru „ar putea avea consecințe nefericite". Formularea, cu iz cominatoriu, părea să legitimeze multe dintre aprehensiunile partenerilor comerciali ai S.U.A. „Lumea riscă să se divizeze în trei blocuri comerciale ostile" avertiza și Olivier Long, directorul general al GATT-ului (Acordul General pentru Tarife și Comerț) iar în presă, unii comentatori erau de părere că un război comercial general între S.U.A., Europa occidentală și Japonia ar putea deveni iminent.

Cu toate acestea, cu numai cîteva săptămîni înainte ca președintele Nixon să anunțe la 15 august noul său plan economic, calificîndu-l drept „cel mai cuprinzător pe care l-a adoptat vreodată națiunea americană în ultimele 4 decenii" autoritățile făcuseră cunoscut că nu consideră necesare nici un fel de schimbări în politica curentă. Precum își informează cititorii revista newyorkeză „Newsweek", planul anunțat fusese însă elaborat o dată cu dezmințirea lui, adică pe la mijlocul lunii iulie. Ambiguitățile de care este acuzată Administrația americană nu pot servi însă ca temă principală în disputele ce au loc. Tema reală este înrăutățirea continuă a situației economice în S.U.A., dezechilibrul balanței comerciale — care numai în cel de al doilea trimestru al anului a atins un deficit de 800 milioane de dolari — degradarea balanței de plăți externe —, al cărei deficit a crescut de la 3 miliarde în 1967 la 11 miliarde anul trecut (și încă mai mult în primele 6 luni ale anului acesta) — scăderea îngrijorătoare a stocului rezervelor monetare — aurul Băncii Federale a căzut sub valoarea de 10 miliarde, considerată din capul locului a fi o limită extremă și insurmontabilă.

Opțiunile în fața cărora s-au aflat așa dar Statele Unite nu au fost dintre cele mai ușoare. Alți indicatori o demonstrau și ele. În luna iulie procentul șomajului se ridicase la 5,8% ($5^1/_2$ milioane șomeri). Subutilizarea cronică a capacităților de producție și coexistența stagnării producției cu inflația — «stagflația» cum au botezat economiștii de limbă engleză această fabuloasă și insolită împerechere de fenomene — n-au putut limita creșterea prețurilor la bunurile de consum al căror index în lunile mai și iunie era la un ritm anual de 6%. În cele mai importante industrii, grevele și conflictele proliferau. Toate sileau de multă vreme Statele Unite la acțiune. Ceea ce li se reproșează acum de către partenerii lor occidentali de comerț și sistem monetar nu este însă «acțiunea», ci natura măsurilor întreprinse. După părerea acestora, suspendarea convertibilității dolarului și suprataxa de 10% așezată la importuri, amîndouă arbitrare, nu vor putea rezolva problemele americane dar vor distruge în schimb perspectivele comerțului mondial și încrederea în sistemul de plăți occidental. Sînt puse sub acuzare cu un accent nou orientările politice ale S.U.A., războiul purtat în Indochina și cheltuielile militare pentru sprijinirea unor regimuri nedemocratice, corupte, respinse de popoare, în diferite părți ale lumii. Deficitul bugetar american, care era prevăzut să fie redus anul acesta cu 12 miliarde de dolari, va crește de fapt, așa cum admite însăși Casa Albă, la 20 de miliarde sau poate chiar la 25 miliarde, cum apreciază unii experți particulari. Este denunțat încă odată rolul inflaționist pe care, ca valută cheie a sistemului monetar interoccidental, îl joacă dolarul și privilegiul creditelor fără limite pe care-l deține S.U.A. în dauna partenerilor.

ÎN CEEA ce privește comerțul exterior, dacă în anii ce au urmat celui de al doilea război mondial Statele Unite înregistrau în balanță surplusuri de performanță, în ultimii ani partea americană în exportul mondial s-a redus în mod sensibil. Importurile americane au crescut numai din 1964 și pînă în prezent cu 90%. Ridicarea nivelului tehnologic al industriilor din Europa occidentală, din Japonia și din alte țări, capacitatea acestora de a produce mărfuri pentru care altădată trebuiau să facă apel la industria americană, au influențat în mod considerabil structura și volumul comerțului între S.U.A. și partenerii săi. De altfel, recursul american la măsuri protecționiste, tarifare și netarifare, nu se face acum pentru prima dată. Este binecunoscută legislația «American Selling Price», barieră pe care o asaltează de atîta vreme, însă fără succes, țările europene sau neuropene ce fac comerț cu Statele Unite. A sporit numărul contingentărilor și limitărilor la un evantai apreciabil de mărfuri importate în S.U.A.

Evident, nici S.U.A. nu-i cruță pe partenerii lor, în discuția cu privire la bariere. Japonezii sînt învinuiți că interzic pe propria lor piață accesul unui număr însemnat de mărfuri americane, cum sînt computerele, echipamentul electronic, produsele agricole etc.; că fac o concurență neloială industriilor americane pe propria piață națională a acestora, în domeniul produselor textile, al automobilelor, oțelului, etc. Țările din Europa occidentală, la rîndul lor, sînt acuzate că prin tariful comun al Comunității Economice, pun obstacole în calea exporturilor americane și că desfac pe piețe „tradițional americane", la prețuri de dumping, o producție extrem de subvenționată. În afară de aranjamentele speciale în materie de agricultură, Piața Comună este învinuită că menține și dezvoltă cu unele țări acorduri comerciale preferențiale.

Suprataxa americană scumpește acum într-o proporție redutabilă exporturile către S.U.A. iar ridicarea valorii monedelor proprii în raport cu dolarul — prin libera fluctuație a cursurilor — cerută de S.U.A. partenerilor lor, ieftinesc mărfurile americane. În prezent, cu excepția Franței, la numai două săptămîni de fapt după măsurile anunțate de S.U.A., toate țările comerciale mai importante din vestul Europei și Japonia au acceptat injoncțiunea și au lăsat cursul monedelor lor să floteze liber. Ele și-au limitat astfel singure, în mod simțitor, posibilitățile de export. Acordurilor de la Bretton Woods nu li s-a întors spatele numai prin hotărîrea S.U.A. de a-și declara moneda inconvertibilă, dar și prin transgresarea prevederilor în materie de parități. Întrebarea dacă G.A.T.T., căruia prin așezarea suprataxei americane de asemenea i s-a întors spatele, va supraviețui sau nu încercărilor, se află în mod justificat pe buzele multora.

Organizația de la Geneva „nu mai are dinți", scrie David Jones în „Times", subliniind impunitatea cu care țările asociate aduc acum cele mai flagrante entorse regulilor consimțite în cadrul G.A.T.T. Articolul 12 al Acordului, pe care în mod paradoxal îl invocă S.U.A. în sprijinul suprataxei, nu admite într-adevăr nici un fel de tarife protecționiste. Singurul lucru pe care-l admite, și numai în mod temporar, — în cazul unei situații în care urmează să fie apărată într-o țară poziția financiară externă, echilibrul balanței de plăți și nivelul rezervelor — este o restricție cantitativă la importuri.

Privind în calendar, se poate constata că în ianuarie 1972 urma să se parcurgă ultimul stadiu al reducerilor tarifare acceptate în cadrul faimoasei «runde Kennedy». „Cataclismul G.A.T.T.-ului" cum e calificat în presa străină eșecul actual, obstruează, nu încape îndoială, perspectiva, pe un termen nedefinit. Acestea sînt condițiile în care s-a întrunit de urgență Consiliul G.A.T.T. la Geneva. Climatul dezbaterilor n-a făcut însă decît să confirme perioada de ciocniri și de aprigă concurență în care intră acum țările sistemului capitalist. Experții sînt de părere că agravarea dezechilibrului în comerțul exterior și a contradicțiilor politice se vor dovedi ca realități de durată. Tonul pledoariei lui Nathaniel Samuels, subsecretar de stat la Ministerul comerțului american, a fost deosebit de dur. El nici n-a încercat să acopere cu subtilități oratorice faptul că suprataxa este concepută de Casa Albă ca un mijloc de presiune. Dar el a ținut să dea greutate și argumentului politic. Încercînd să explice dificultățile balanței externe de plăți a S.U.A., Samuels a vorbit despre povara apărării lumii occidentale „purtată pe umeri de Statele Unite" și despre «anumite orientări» comerciale practicate de S.U.A. după război „pentru a permite altor țări să-și refacă economia și să-și reînvigoreze sistemul politic". Reprezentanții țărilor vest-europene nu s-au arătat însă convinși. „Nu acestea sînt cauzele dezechilibrului în care se află finanțele americane", au răspuns ei. „Situația actuală, a afirmat ritos Dahrendorf, membru al Comisiei de la Bruxelles și reprezentantul Pieței Comune, este în mod esențial rezultatul unei politici specifice urmate de Statele Unite". Mai nedisimulat, în Europa occidentală, este limbajul presei: „Atîtea abuzuri pe socoteala comunității națiunilor, exclamă editorialistul Gilbert Mathieu în „Le Monde", nu califică S.U.A. pentru rolul de redresor al situației". În loc să-și amelioreze balanța de plăți, precum s-au angajat la înființarea Drepturilor Speciale de Tragere la F.M.I., amintește el, Statele Unite au lăsat-o să se degradeze continuu și într-o măsură incredibilă. În privința „poverii impuse de apărarea comună a lumii libere", ziarul scrie: „Ar fi fost de așteptat, evident, o prealabilă punere de acord între țările interesate — atît în ceea ce privește oportunitatea, cît și amploarea poverii".

S-AR PUTEA ca tonul ridicat în discuțiile publice să se însoțească cu un limbaj mai diplomatic în culisele scenei. De altfel, în încheierea cuvîntării sale, Dahrendorf, declara că se contează totuși pe „simțul răspunderii internaționale al Statelor Unite" și că se speră ca ele, abținîndu-se să aplice măsurile anunțate, să le suprime în termen scurt. Reacția în Japonia a fost cea mai stăpînită, mai ales la nivel guvernamental. Cu toate că în reuniunea Consiliului GATT reprezentantul Japoniei, Takeshi, a calificat măsurile americane ca fiind „brutale". După un calcul, Japonia urmează să piardă în anul fiscal curent pînă la 3 miliarde de dolari în cazul în care exporturile ei vor fi lovite de măsurile americane anunțate. Din capul locului observatorii se acordau aproape toți în a desemna Japonia ca principalul partener în care țintește planul-pachet al președintelui Nixon. Excedentele Japoniei în balanța schimburilor americano-nipone înregistrează un volum impresionant. Numai în primul semestru al anului acesta el era de 1.380.000.000 de dolari. Revista „Economist" crede că președintele S.U.A., mînios pe toți, fusese în mod deosebit mînios pe japonezi și compară gestul lui cu acela al lui Samson care dărîmă Templul.

Evident, natura argumentelor mobilizate în discuție, ca și aprecierile în sine asupra situației economice generale, este subiectivă la toți protagoniștii. Vorbind despre dificultățile economiei interne americane, un comentator al ziarului „Financial Times" scrie totuși cu un evident simț al obiectivității: „Remedii interne sînt desigur necesare în economia S.U.A.; nimeni n-ar putea spune însă cu certitudine că măsurile luate sînt și cele necesare; dar economiștii de profesie nu sînt în măsură să explice mulțumitor situația — și nici să recomande o cură.

Alți comentatori din presa străină continuă să amintească în mod obsedant de catastrofalele înfruntări comerciale ce au premers marii crize economice din deceniul al treilea. Ei se tem de repetirile istoriei. Nimeni nu este sigur că samsonicul gest ar putea avea alt efect decît cel cunoscut din istorisirea biblică și că dintre cei ce se află în incintă ar putea fi cruțat cineva.

Dinu HERVIAN

REPERE

● **La 6 septembrie s-a deschis la Blackpool al 103-lea congres anual al sindicatelor britanice.** Pe ordinea de zi figurează situația economică a Angliei și aderarea acesteia la Piața Comună. În raportul special al Consiliului General al TUC se menționează pericolul pe care îl reprezintă pentru suveranitatea și independența țării intrarea ei în Comunitatea Economică Europeană.

● **Compania Gulf Oil** a anunțat că primele sonde instalate în partea din Marea Nordului care se află sub jurisdicție daneză vor începe să producă petrol începînd din primăvara anului 1972. Producția inițială va fi de 10 000 barili pe zi sau peste 500 000 tone pe an. Ulterior se prevede că producția va ajunge la 1,5 milioane tone pe an.

● **În preajma revalorizării yenului rezervele externe ale Japoniei ajunseseră la 12 514 milioane dolari, față de 7 927 milioane la sfîrșitul lunii iulie,** anunța Ministerul Finanțelor. Japonia se află acum pe locul doi printre țările capitaliste în ce privește rezervele de devize, după R.F.G. Rezervele externe (aur și devize) ale Germaniei Federale au fost de 17 359 milioane dolari la 26 august, depășind pe cele ale Statelor Unite, care totalizează 12 200 milioane dolari.

● **La șantierele navale din Gdansk a fost lansată o nouă navă de 5 500 tone.**

Potrivit planului, pînă la sfîrșitul anului 1975, capacitatea totală de transport a flotei civile poloneze va fi de circa 2,5 milioane tone.

● **În cursul acestui plan** cincinal, urmează să fie construite la Praga, 40 000 de noi apartamente — cu circa 10 000 mai multe decît în cincinalul precedent.

Se acordă multă atenție și luptei împotriva poluării atmosferei, astfel că față de cei 30,5 mp de spații verzi pe locuitor, cît există în prezent la Praga, ele urmează să ajungă peste cinci ani la 34,5 mp.

● **Zilele acestea** compania British Aircraft Corporation a anunțat că va trebui să concedieze 1 200 de muncitori din cei 37 000 pe care îi folosește.

● **Creșterea prețurilor** în Franța a continuat în luna iulie, sporul fiind de 0,5%, față de o medie de 0,3% în anii 1966 și 1967. Cu toate acestea, autoritățile speră că urcarea costului vieții se va încetini și nu va depăși în anul acesta 5,3%. Pentru 1972 se urmărește o nouă încetinire a urcării prețurilor, care să nu depășească 4%. Se remarcă însă că pronosticurile rămîn incerte deoarece ritmul inflației în Franța va depinde în mare măsură de climatul internațional, deosebit de afectat de evoluția crizei monetare.

● **Guvernul R.S.S. Kazahe** a aprobat planul de 20 de ani de dezvoltare a tuturor orașelor mari și mijlocii ale republicii. Pe lîngă construcțiile edilitare, planul prevede dezvoltarea armonioasă a economiei orașelor pe baza materiilor prime din republică sau a celor care vor fi aduse din alte republici unionale. În prezent în Kazahstan există 80 de orașe, din care cinci au fost construite în anii socialismului. În orașe locuiesc mai mult de jumătate din populația republicii.

● **Compania minieră** Hantan din provincia Hopei, din nordul R.P. Chineze, a construit în ultimii ani o serie de mine mici și mijlocii, care au necesitat investiții reduse, ducînd, totodată, la o creștere considerabilă a producției. Constructorii de mașini din provincia Hopei au fabricat în ultimii ani peste 1000 de mașini destinate diferitelor activități miniere, în prezent aproape toate lucrările fiind mecanizate.

● **Consiliul internațional** al cafelei a adoptat un compromis privind reglementarea vînzărilor în anul 1971—1972. S-a căzut de acord să se stabilească un contingent fix de 47 milioane saci de cafea și s-au stabilit marjele prețurilor pentru patru categorii de cafea. Noul contingent este mai redus decît acela din anul în curs și este cel mai mic de la semnarea acordului internațional al cafelei, în 1962. Se consideră că scopul urmărit este de a se obține o urcare a prețurilor pe piața mondială.

● **La 16—17 septembrie** la Geneva se va întruni o sesiune a Consiliului GATT care va examina efectul măsurilor protecționiste adoptate de Administrația S.U.A.

În ajutorul celor ce studiază în învățămîntul de partid

CONTRADICȚIILE INTEGRĂRII MONOPOLISTE VEST – EUROPENE

EXISTENȚA de peste un deceniu a Pieței Comune a reliefat în mod pregnant acea confruntare directă dintre „cei șase" pe tărîm economic și politic, acele divergențe care s-au transformat în puternice conflicte ce au provocat nu de puține ori adevărate seisme, zguduind comunitatea.

Dacă creatorii Comunității preconizau încă de la început o integrare politică ce urma să fie de fapt rezultatul direct al unei integrări economice tot mai accentuate, în realitate asemenea preverderi s-au lovit de o serie de greutăți dintre cele mai serioase. Cu toate acestea Piața Comună este o realitate care joacă un anumit rol în desfășurarea unor procese economice, generează consecințe de ordin economic și social.

Liberalizarea circulației mărfurilor a creat un cadru favorabil desfășurării luptei între „cei șase" pentru acapararea de poziții dominante în interiorul comunității. Piața comună marchează o etapă nouă în lupta de concurență dintre marile puteri imperialiste pentru piețe de desfacere și sfere de influență. În această luptă se manifestă cu o forță sporită dezvoltarea inegală a statelor capitaliste, tendința de dominație a celui mai puternic, se întăresc pozițiile marilor grupuri monopoliste din Comunitate, ale căror tendințe de expansiune nu se mărginesc la cadrul comunitar, pe care-l consideră prea îngust, ci au în vedere depășirea granițelor acesteia. Așa se explică faptul că un număr însemnat de monopoluri, cu sprijinul statului monopolist, și-au sporit capacitatea competitivă nu numai la scara economiilor naționale sau a Pieței Comune ci și la nivel mondial.

Caracterizată în momentul creării ei prin niveluri de dezvoltare inegale, Piața Comună a conservat și adîncit inegalitatea dintre țările membre într-unul din sectoarele cele mai importante — producția industrială — contribuind la acea intensificare a luptei de concurență și adîncire a contradicțiilor interimperialiste pe care a adus-o cu sine eliminarea treptată a tarifelor vamale.

Datele privitoare la dinamica producției industriale cît și la ponderile pe produse ale statelor comunitare ne conduc la cel puțin două concluzii. Prima este că desfășurarea procesului reproducției lărgite capitaliste pe ansamblul comunității s-a caracterizat prin oscilații ciclice care sînt o reflectare de fapt a recesiunilor, crizelor și variației ritmurilor înregistrate în cadrul național al fiecărei țări membre. O a doua ține de o dezvoltare care este departe de a fi „armonioasă", ea caracterizîndu-se prin inegalități profunde de la o perioadă la alta și de la o țară la alta.

Pe plan structural, privind nivelul de concentrare se evidențiază de asemenea diferențieri. R.F.G. dispune de un grad de concentrare al întepinderilor comparativ mai înalt decît cel al Franței și Italiei. În timp ce în R.F.G. și Olanda 28% din forța de muncă ocupată lucrează în întreprinderi cu peste 1 000 salariați, în Franța cifra corespunzătoare este de 17%, iar în Italia de numai 14%.

De asemenea, comparînd marile monopoluri franceze cu cele vest-germane se constată, de pildă, că industriei chimice a Franței pentru a face față celor trei mari succesori ai lui I. G. Farben (Bayer, Hoechst și B.A.S.F.) îi mai trebuie încă două monopoluri de talia lui Rhône—Poulenc. Același fenomen se remarcă și în alte ramuri importante ca industria metalurgică și în cea de automobile. Această capacitate concurențială mai ridicată a R.F.G. în cadrul Pieței Comune permite monopolurilor vest-germane să acapareze piața comunitară. Niveluri diferite și inferioare față de R.F.G. și Franța caracterizează economia celorlalți parteneri ai Pieței Comune, ceea ce a făcut ca statele monopoliste să introducă anumite sisteme de compensație a pierderilor cauzate unor întreprinderi sau unor ramuri. Protecția vamală anterioară sprijinea aceste ramuri sau întreprinderi din anumite țări care erau ceva mai slabe. Lichidîndu-se tarifele vamale, ele au pierdut acest avantaj. S-a propus și s-a realizat sistemul compensațiilor, care însă nu a reușit să recupereze efectiv pierderile cauzate multor întreprinderi mai slabe prin liberalizarea circulației mărfurilor.

Una din consecințele liberalizării circulației mărfurilor a fost intensificarea puternică a luptei de concurență în cadrul comunitar, punînd în situații dificile pe mulți producători, care nu pot face față concurenței mărfurilor provenite din țările partenere. Producătorii autohtoni sînt concurați pe propriile lor piețe naționale de către partenerii mai puternici. În consecință, se remarcă o creștere considerabilă a numărului de absorbiri și fuziuni.

Liberalizarea circulației mărfurilor a avut așadar drept consecință în primul rînd intensificarea luptei de concurență în cadrul comunitar, iar în al doilea rînd, monopolizarea în bună măsură a pieței din cadrul comunitar de către marile monopoluri de aici.

Cele mai favorizate, evident, sînt monopolurile cele mai mari, de regulă cele vest-germane, avînd o capacitate competitivă mai ridicată. Întreprinderile mijlocii și mici nu au putut beneficia de pe urma creării Pieței Comune în sensul îmbunătățirii condițiilor de desfacere a mărfurilor, pentru că acum ele întîlnesc într-un spațiu mai mare al pieței un număr mult mai mare de monopoluri puternice care, de regulă, le subordonează. Lichidarea tarifelor vamale în „interior" a stimulat schimburile intracomunitare. Pentru R.F.G. țările din Piața Comună ocupă un loc tot mai important. Astfel dacă în 1966 importurile de la membrii Pieței Comune reprezentau 38,2% din total, în 1969 ele ajunseseră la 43,3%, iar în 1970 la 44,2%. În schimb cele din țările membre ale A.E.L.S. reprezentau respectiv 16,5%, 15,5% și 15,2%. Exporturile de asemenea se îndreaptă cu prioritate spre țările membre ale Pieței Comune, reprezentînd în 1966 36,2%, în 1969 40,0%, iar în 1970 40,1%. O mai strînsă dependență a comerțului exterior de piața Comunității se observă și în cazul Franței. Pe aria Pieței Comune se realizează 50% din importurile și 47,5% din exporturile franceze (1969) față de 29% și respectiv 28,4% în 1960. Cifrele ilustrează sporirea dependenței comerțului francez de conjunctura unui număr limitat de țări, ceea ce antrenează repercusiuni sensibile asupra propriei conjuncturi. Este suficient să amintim de recesiunea din economia vest-germană din 1967 care a avut efecte directe asupra exporturilor franceze pe piața R.F.G., în sensul unei scăderi substanțiale concretizate într-un minus de cîștig pentru exportatorii francezi de 1 miliard franci, ceea ce a reprezentat 0,2% din produsul național brut. Putem concluziona astfel că efectele uniunii vamale comunitare asupra relațiilor de schimb dintre parteneri au fost contradictorii: o lărgire a relațiilor comerciale intercomunitare, dar și o accentuare a dependenței economiilor de conjunctura țărilor membre, ceea ce face ca în anumite perioade schimburile comerciale să se deterioreze sensibil, influențînd negativ asupra creșterii economice.

ÎN CADRUL Pieței Comune se realizează nu numai o circuație liberă a mărfurilor, dar și a capitalurilor. O primă consecință a politicii liberei circulații a capitalurilor este aceea a îngrămădirii de capitaluri în anumite ramuri și lipsa sau insuficiența lor în alte ramuri și regiuni, ceea ce a condus **la menținerea unor regiuni slab industrializate sau subindustrializate.**

Prin Tratatul de la Roma se pretinde că liberalizarea circulației capitalurilor în toate țările va duce la o repartiție armonioasă, pe ramuri și teritoriu, a forțelor de producție. În realitate, pe fondul general al Pieței Comune are loc o accentuare a repartiției inegale a forțelor de producție în cadrul fiecărei țări membre. Aceasta se datorește faptului că investirea de capitaluri în regiunile mai puțin dezvoltate nu poate da imediat randamentul maxim și de aceea monopolurile îndreaptă plasamentele de capital în funcție de interesele lor îndeosebi în regiunile dezvoltate. De asemenea, monopolurile fiind în căutarea de surse energetice ieftine, lasă regiuni întregi în părăsire și prevăd chiar în „planurile de dezvoltare" declinul unor regiuni și ramuri. Deși Piața Comună este prezentată de ideologii burghezi ca un mijloc ce ar contribui la o mai justă repartizare a forțelor de producție pe teritoriul țărilor membre, în realitate ea nu a adus modificări importante în ceea ce privește decalajul între nivelele de dezvoltare ale diferitelor regiuni.

Aprecierea unor economiști burghezi că dezvoltarea în cadrul Pieței Comune poate fi valabilă numai pentru unele regiuni și nu pentru toate, că *„există percolul polarizării între teritorii suprainzestrate și teritorii atinse de subdezvoltare. Cei bogați devin din ce în ce mai bogați, iar cei săraci rămîn săraci"* [1]), sună azi nu numai ca o prevenire, formulată la cîțiva ani după înființarea Pieței Comune, ci și ca o concluzie confirmată de realitatea celor peste 10 ani de existență a Pieței Comune.

În Franța, de pildă, există o mare discrepanță în ce privește dezvoltarea industrială între regiunile din partea de nord și de răsărit, în cadrul cărora este concentrată cea mai mare parte din producția industrială, și regiunile din centru și sud-vest. Deși statul francez a luat unele măsuri în vederea ridicării potențialului economic al unor regiuni slab dezvoltate, ele nu s-au dovedit a fi suficient de eficace; din contră, în această perioadă declinul unor regiuni s-a accentuat.

Inegalități în repartizarea teritorială a forțelor de producție se fac simțite și în R.F.G. În contrast cu zone industriale ca cele din Renania de nord-Westfalia și altele, există provinciile din sud care se caracterizează printr-un nivel mai scăzut de industrializare. Aceleași inegalități se constată într-o măsură mai mare sau mai mică, și în Italia, Belgia, Olanda.

Existența regiunilor neindustrializate în cadrul țărilor membre constituie un important rezervor de forță de muncă pentru monopolurile din regiunile industriale și are drept consecință creșterea migrației populației din regiunile slab dezvoltate industrial în cele mai avansate. Pentru cercurile monopoliste este mai avantajoasă migrația și deci posibilitatea de manevrare după bunul lor plac a unor mase de muncitori decît folosirea rațională a forței de muncă locale prin dezvoltarea industrială a regiunilor înapoiate.

Cele de mai sus demonstrează faptul că Piața Comună elogiată de către apologeții burghezi ca un instrument ce va duce la o dezvoltare armonioasă atît la nivelul ansamblului cît și în cadrul fiecărei țări, este departe de a îndeplini dorințele acestora exprimate încă în primul articol al Tratatului de la Roma.

O CONSECINȚĂ importantă a liberalizării circulației capitalurilor este *intensificarea puternică a concentrării și centralizării, a creșterii gradului de monopolizare în fiecare țară și la scara comunitară.* Monopolurile naționale au fost și sînt încă sprijinite de către stat pentru a fuziona și a forma capitaluri mai mari. O intensitate crescîndă cunoaște procesul de fuziune la nivelul celor mai mari monopoluri în vederea creării unor monopoluri puternice care să reziste atît concurenței partenerilor din Piața Comună cît și a celor terți.

Totodată s-a intensificat în această perioadă sistemul de creare de reprezentanțe și filiale de către capitalurile naționale în numeroase alte țări. Și în acest caz se observă o pătrundere energică a capitalului vest-german în Franța și alte țări, dar nu în aceeași proporție și a capitalului francez în R.F.G. În același timp asistăm la crearea și dezvoltarea firmelor de tip multinațional. Asemenea companii monopoliste multinaționale sprijinite de statul monopolist, sînt prezente în economia diferitelor state capitaliste participînd la împărțirea pieței, la subordonarea diferitelor ramuri propriilor lor interese, la lărgirea sferei de exploatare a oamenilor muncii. Pentru asemenea monopoluri de tip multinațional Piața Comună a devenit prea îngustă, astfel că expansiunea lor depășește cadrul comunitar. Așadar, libera circulație a capitalurilor a accelerat pe de o parte interpenetrarea lor, iar pe de altă parte a stimulat concentrarea la nivelul țărilor membre.

Eforturile spre concentrare depuse de țările membre s-au caracterizat printr-o profundă inegalitate. O analiză a datelor comparative ale întreprinderilor monopoliste aparținînd diferitelor țări după cifra de afaceri și volumul investițiilor relieeează confruntarea permanentă dintre membrii Pieței Comune, în cele mai importante sectoare economice, orientarea cu precădere a monopolurilor vest-germane spre ramurile cele mai dinamice, moderne și o puternică presiune din partea acestora din urmă asupra monopolurilor partenerilor pe piața comunitară și în afara ei.

Dacă aruncăm o privire asupra industriei de automobile remarcăm că ea se caracterizează printr-un înalt nivel de concentrare a producției la nivel comunitar, totuși inferior celui al întreprinderilor americane. Astfel se și explică lanțul de concentrări din această ramură, dar și din altele.

Monopolurile din cadrul acestei ramuri resimt tot mai mult concurența monopolurilor americane care, în afară de faptul că dispun de o cifră de afaceri și o producție superioară, au un avantaj în plus față de monopolurile vest-europene, și anume o capacitate financiară mult mai puternică în lupta pentru acapararea de piețe. Mai mult, 24% din producția de automobile din Piața Comună provine de la întreprinderi ce aparțin total sau parțial unor firme americane. În R.F.G. producția acestei ramuri este controlată de trusturile americane în proporție de 40%, îndeosebi de „General Motors" și „Ford". Astfel că monopolurile vest-europene resimt tot mai mult concurența firmelor americane chiar în interiorul Comunității, prin filiale instalate în această zonă. La aceasta se adaugă și concurența crescîndă a firmelor japoneze. Un exemplu concludent îl oferă firma „Toyota", care după indicatorul producției ocupă locul 7 în rîndul constructorilor mondiali de automobile.

Și în alte ramuri asistăm la o permanentă confruntare dintre monopolurile țărilor membre. În industria siderurgică asistăm la o adevărată bătălie dintrei „cei șase" pentru menținerea și lărgirea pătrunderii lor pe piața comunitară. Confruntarea are loc între societățile „August Thyssen", Krupp și Hoesch (vest-germane), Usinor (franceză), Finsider (italiană) și Hoogovens (olandeză). Din 28 firme siderurgice cu o cifră de afaceri de peste un miliard franci, 17 sînt vest-germane, 8 franceze, iar restul revine — cîte una — Luxemburgului, Belgiei și Olandei. Este evident gradul înalt de concentrare atins de monopolurile vest-germane, rezultat al unor insistente fuziuni între firme cu un nivel de concentrare deja ridicat. Pe această linie amintim eforturile monopolurilor franceze: în urma fuziunii dintre Usinor și Lorraine-Escaut, noua societate a devenit primul producător francez, iar în cadrul Pieței Comune al treilea (6,9%), în urma lui

dr. Nedelea PARALUȚA

⟶

CONTRADICȚIILE INTEGRĂRII MONOPOLISTE

POLITICA VENITURILOR ȘI ȘOMAJUL

PRINTRE SUBIECTELE de arzătoare actualitate, enumerate de tovarășul Nicolae Ceaușescu în Expunerea la recenta Consfătuire de lucru a activului de partid din domeniul ideologiei și al activității politice și cultural-educative, ca domenii ce necesită o mai amplă studiere din partea frontului nostru ideologic și teoretic, se află și problemele capitalismului contemporan.

În contextul avîntului general al activității noastre teoretice în domeniul economic și social-politic, trebuie remarcat că problemele integrării capitaliste au fost supuse unor analize mai profunde, înlăturîndu-se multe teze și aprecieri perimate, depășite de viață și s-au elaborat teorii și concluzii noi, corespunzătoare noilor condiții.

Totuși, în spiritul noilor sarcini și cerințe, este necesară o cercetare mai largă, mai profundă a efectelor economice ale integrării capitaliste, iar concluziile și aprecierile desprinse să țină seama de condițiile concret-istorice ale mecanismului reproducției capitalului social, de fazele ciclului economic.

În literatura de specialitate consacrată organizațiilor economice internaționale de tipul Pieței Comune, deseori, se întîlnesc expresiile: progresul economic determină sau ar trebui să determine progresul social, integrarea economică a dus sau va duce și la integrarea socială. Ideologii burghezi prezintă lucrurile în așa fel încît lasă a se înțelege că integrarea economică vest-europeană a și dus la un puternic progres social sau că, în viitor, pe măsura înfăptuirii integrării economice se va realiza, mai mult sau mai puțin automat, integrarea socială.

Este Piața Comună promotoarea progresului social, așa cum susțin ideologii burgheziei? Ce înseamnă integrarea socială în concepția autorilor Tratatului de la Roma? Cum se reflectă procesul respectiv în practica funcționării comunităților europene? Iată doar cîteva întrebări care așteaptă răspunsuri mai ample de pe pozițiile clasei muncitoare.

Mai întîi o chestiune de ordin principial, privind raportul capitalism contemporan — progres social. Două teze sînt de necontestat în legătură cu conținutul și perspectivele progresului social: esența lui depinde de sistemul economic și social-politic, ceea ce înseamnă că, în epoca contemporană, socialismului îi revine misiunea istorică de a-l proiecta în viitor, de a-l dinamiza, de a-i da punctul de reper definitoriu; proletariatul, producătorii direcți sînt în măsură să asigure cîmp liber progresului social, să conducă în mod conștient procesul respectiv. Privind problema în acest plan istoric general, Piața Comună, ca emanație a capitalismului postbelic, nu poate fi promotoarea progresului social.

Lipsa unor raporturi de determinare directe între Piața Comună și progresul social general rezultă din înseși prevederile sociale ale Tratatului de la Roma.

Acordul în baza căruia funcționează Piața Comună nu cuprinde un capitol special în care să fie detaliate obiectivele sociale. Cu toate acestea, în preambulul Tratatului și în cîteva articole disparate (art. 117, 118, 120 etc.) se enumeră mai multe probleme sociale, în legătură cu unele dintre ele preconizîndu-se măsuri concrete la nivelul Comunității, iar în legătură cu altele stabilindu-se doar sarcina ca statele membre să colaboreze în vederea soluționării lor (evident, este vorba de soluționări burgheze).

Aspectele sociale în legătură cu care s-au preconizat măsuri concrete la nivelul C.E.E. sînt destul de limitate, chiar mai reduse decît în Tratatul C.E.C.O., ele constînd în următoarele: libera circulație a forței de muncă; asistență socială pentru muncitorii migranți; constituirea unui fond social la nivelul Comunității și stabilirea direcțiilor de utilizare a lui.

Colaborarea țărilor membre este solicitată prin Tratat spre soluționarea unor probleme privitoare la: politica de folosire a forței de muncă; formarea și reeducarea profesională (recalificarea); egalizarea în progres a condițiilor de viață și muncă a producătorilor direcți din țările membre; armonizarea „politicilor naționale" de asistență socială.

Deci, Tratatul de la Roma nici măcar nu vizează asemenea probleme sociale fundamentale, pe care revoluția tehnico-științifică contemporană le ridică cu tot mai multă acuitate, cum sînt: politica în domeniul populației; ocuparea optimă a forței de muncă; promovarea consecventă a condițiilor umane în pas cu cerințele societății în continuu progres etc.

Datele oficiale privitoare la indicii salariului nominal și real și la indicii productivității muncii pe ansamblul industriei R. F. a Germaniei, Franței etc. scot și mai bine în evidență rămînerea mare în urmă a salariului față de creșterea productivității muncii.

În condițiile societății burgheze actuale, progresul social poate fi apreciat — după părerea unor economiști marxiști — după dorința și hotărîrea factorilor de decizie de a limita pe cei trei „i": instabilitatea, insecuritatea și inegalitatea.

Lupta contra **instabilității** ar urma să cuprindă, înainte de toate, măsuri concrete și eficiente împotriva șomajului sau, exprimîndu-ne într-o manieră pozitivă, măsuri pentru deplina folosire a forței de muncă active, pentru a nu opri fluxul creșterii veniturilor producătorilor direcți salariați.

În anii boom-ului economic postbelic, în țările membre ale C.E.E., șomajul nu a cunoscut, desigur, amploarea din anii '30. În anumiți ani, pe ansamblul economiei naționale, cererea de noi brațe de muncă a acoperit sau chiar a depășit oferta de brațe de muncă autohtone. Cu toate acestea, insecuritatea utilizării forței de muncă și a condițiilor de muncă s-a manifestat prin eliminarea brutală a întreprinderilor mici și mijlocii, a micilor producători din industrie, agricultură, comerț, în disparitățile regionale în ce privește oferta și cererea de brațe de muncă, în fenomenul șomajului intelectual și în rîndul tineretului.

În ultimii ani, creșterea productivității muncii în toate sectoarele de activitate, intensificarea muncii și refuzul autorităților burgheze de a reduce durata muncii pînă la limitele ei normale au dus la creșterea amploarei șomajului în țările capitaliste. În septembrie 1970, erau înregistrați oficial în cele șase țări membre ale Pieței Comune, peste 1.200.000 de șomeri. Totodată, anii '69 și '70 au fost și anii unei reduceri însemnate a forței de muncă imigrante în unele țări comunitare.

În perioada 1957—1969, în Europa Occidentală creșterea populației active (3%) și a numărului posturilor de muncă (4%) au fost mai mici decît creșterea populației totale (12%), fapt care apare ca o particularitate față de alte zone geografice ale lumii burgheze și, de asemenea, ca o particularitate actuală față de anii imediat următori celui de-al doilea război mondial. O asemenea tendință nu va putea să nu influențeze, într-un viitor apropiat, raportul dintre oferta și cererea de brațe de muncă în țările Europei Occidentale, în sensul creării unor probleme suplimentare în ce privește ocuparea forței de muncă în aceste țări. Se pare că forurile conducătoare franceze au și luat în considerație o asemenea situație în procesul elaborării prognozelor pe termen mediu și pe termen lung. De pildă, planul francez actual prevede pentru perioada 1971—1975 o creștere a numărului de șomeri pînă la 500.000 de persoane (la începutul anului 1971 existau în Franța circa 270.000 de șomeri înregistrați oficiali).

Lupta contra **insecurității** este concentrată în noțiunea de securitate socială, în măsurile pentru realizarea unei asistențe sociale echitabile.

Măsurile împotriva **inegalității** se reduc la politica de salarii, care ar urma să remunereze pe lucrători în raport cu pregătirea lor profesională și cu importanța socială a muncii prestate de către aceștia.

Tratatul de la Roma, după cum s-a arătat, cuprinde puține prevederi de natură să traducă în fapt o politică salarială echitabilă și o asistență socială corespunzătoare cerințelor și posibilităților actuale. Cu toate acestea, arhitecții Pieței Comune au vorbit mult despre efectul pe care crearea acestui organism internațional îl va avea asupra consumatorilor, asupra păturilor sociale cu venituri modeste și relativ fixe. După cei peste 13 ani de existență a Pieței Comune, datele oficiale arată însă o cu totul altă situație decît cea prevăzută inițial de ideologii burgheziei.

În perioada postbelică, politica veniturilor dusă de statele burgheze a intrat într-o nouă fază. Intervențiile de stat în domeniul salariilor și a profiturilor au devenit mai frecvente, atît în ceea ce privește veniturile primare cît și cele derivate. Țările Pieței Comune nu au făcut excepție de la această tendință generală a lumii capitaliste. Mai mult, în unele țări capitaliste, membre ale Pieței Comune, politica veniturilor care înseamnă de fapt înghețarea salariilor a devenit o componentă a activității de programare economică și socială.

Trecerea la o nouă politică a venitu-

conf. dr. N. DOBROTĂ
A.S.E.

(*Continuare în pag. 19*)

1949 = 100

Anul	Prod. calculată în om/oră de muncă		Sariul mediu pe oră		Rămînerea în urmă a sal. real față de creșt. prod. muncii (în % față de anul precedent)
	Nominală	Reală	Nominal	Real	
1956	187	161	164	155	4,0
1958	214	182	191	173	5,2
1960	260	221	221	195	11,5
1962	298	247	272	229	7,5
1964	353	288	317	253	13,1
1965	383	305	348	269	11,8

Sursa: Helmut Arntz, L'Allemagne en Raccourci, 1968.

←

August Thyssen (9,2%) și Italsider (8,9%). O caracteristică a conjuncturii actuale pe piața produselor siderurgice o constituie lupta dintre vechii producători și noii veniți, ca de pildă, Japonia, care presează asupra prețurilor.

Piața produselor chimice este terenul de competiție dintre cîteva monopoluri vest-germane (Bayer A.G., Farbwerke, Hoechst și B.A.S.F.), franceze (Rhône-Poulenc, Ugine-Kuhlmann) și grupul italian (I.R.I. — E.N.I. — Montecatini-Edison). Dar concurența atît pe piața comunitară cît și pe cea mondială a devenit tot mai aprigă, dacă ținem seama că acest sector de activitate este deosebit de dinamic. De pildă, în perioada de după 1958, producția acestei ramuri s-a dublat în Franța, R.F.G. și S.U.A., în Olanda și Italia s-a triplat, iar în Japonia a crescut de 4 ori.

Modificări în poziții s-au produs nu numai la nivel comunitar, dar și la cel mondial. Se observă că în urma repetatelor fuziuni pe plan național, monopolurile din țări ale Pieței Comune au ajuns la situația de a fi comparabile la scara mondială cu firme de talia lui Monsanto și Du Pont de Nemours. Dar procesul de concentrare nu se oprește la un anumit punct terminus. El este într-o permanentă desfășurare. Asistăm astăzi la regrupări ce afectează cele mai puternice grupuri din acest domeniu.

Comparînd pozițiile țărilor din Piața Comună într-o altă ramură caracteristică prin dinamism și perspectivă — industria electrotehnică și electronică — se remarcă o profundă inegalitate de niveluri. Datele comparative prezentate de revista franceză „Entreprise" reliefează poziția frontală a firmei olandeze „Philips" cît și a celor vest-germane care ocupă locurile imediat următoare; primul monopol francez se situează pe locul cinci, iar al doilea pe locul șapte.

Accentuarea concentrării capitalului, formarea unor puternice grupuri monopoliste într-un sector sau altul a determinat, după cum era și firesc, o concurență sporită.

O ALTĂ CONCLUZIE ce se impune este faptul că se manifestă cu o forță sporită dezvoltarea inegală a partenerilor comunitari, ceea ce nu poate și nici nu a dus, după cum arată viața, la pretinsa „armonizare" a intereselor membrilor, ci a marcat o agravare a conflictelor interoccidentale. Căci cei ce dispun de un nivel ridicat de concentrare, de o marje a beneficiilor superioară, de un volum considerabil de investiții, de un avans pe plan tehnic-științific și ca atare de o capacitate competitivă ridicată penetrează mai ușor pe piețele partenerilor mai slabi, punînd într-o situație dificilă monopolurile naționale din diferite țări, impunînd condiții celor mai slabi. Pe acest fond s-au amplificat și diversificat contradicțiile dintre statele membre, fiecare apărînd interesele marilor monopoluri din țara respectivă.

Piața Comună, departe de a elimina sau cel puțin a atenua rivalitățile vechi și noi dintre marile monopoluri ce aparțin diferitelor națiuni care o domină, reprezintă un teren propice de luptă pentru supremație economică, pentru reîmpărțirea pieței, mai ales în condițiile unei totale dezarmări vamale, în favoarea celor mai puternici. Pe acest fond s-au amplificat și diversificat contradicțiile dintre statele membre, fiecare apărînd interesele marilor monopoluri din țara respectivă.

Aria contradicțiilor s-a lărgit, cu precădere în ultima perioadă, ca urmare a izbucnirii violente a crizei sistemului valutar. Atitudinea diferită a statelor membre ale Comunității Economice Europene, adoptarea unor măsuri diferențiate ce vin în contradicție cu interesele celorlalți parteneri în vederea diminuării efectelor crizei monetare ca și a celor ce decurg din politica protecționistă a S.U.A., dezvăluie, pe de o parte, fragilitatea armonizării politicilor comunitare din domeniul economic, inclusiv cel monetar, iar pe de altă parte, prezența contradicțiilor, care în anumite perioade se intensifică și devin foarte acute.

Se confirmă și în condițiile capitalismului contemporan valabilitatea tezei leniniste referitoare la cartelurile internaționale la lupta pentru împărțirea și reîmpărțirea pieței mondiale capitaliste și a sferelor de influență. Piața Comună reprezintă tocmai acea formă a luptei în vederea reîmpărțirii pieței potrivit cu raportul de forțe a țărilor imperialiste în etapa actuală.

Integrarea monopolistă concepută ca o reacție a capitalismului monopolist de stat la necesitatea obiectivă a colaborării internaționale a marcat de fapt apariția unei grupări economice închise, care creează greutăți în calea colaborării economice cu toate statele, dezvoltării relațiilor comerciale în afara oricăror discriminări. Prin politica sa vamală discriminatoare față de țările terțe, integrarea practic limitează într-o bună măsură posibilitățile de colaborare dintre state.

De fapt, introducerea tarifului vamal comun pentru comerțul exterior al țărilor Pieții Comune creează o asemenea situație în care țările terțe vor fi puse într-o inegală concurență cu fiecare din partenerii comunității europene. Prin introducerea tarifului extern comun, a taxelor și suprataxelor, fiecare partener își va apăra piața atît din punct de vedere al volumului mărfurilor cît și al prețului.

Tocmai de aceea, Piața Comună contravine tendinței actuale de intensificare a relațiilor economice dintre state independente și suverane. Astăzi, efectele revoluției tehnico-științifice, concretizate prin o adîncire continuă a diviziunii internaționale a muncii, o creștere substanțială a producției și circulației bunurilor materiale, impun cu necesitate nu îngustarea, ci lărgirea și găsirea de forme de colaborare corespunzătoare intereselor popoarelor, care să contribuie efectiv la progresul omenirii.

---

[1] (H. Bregmans, P. Duclos: Le fédéralisme contemporain Leyde, 1963, pag. 64—65).

O ABORDARE GLOBALĂ ÎN STRATEGIA INDUSTRIALIZĂRII

Interviul nostru cu IBRAHIM ABDUL RAHMAN director executiv al ONUDI

Desen de Cik DAMDIAN

IBRAHIM ABDUL RAHMAN a vizitat țara noastră între 26 august și 1 septembrie, la invitația Ministerului Afacerilor Externe. Domnia Sa este un specialist în problemele dezvoltării, îndeplinind în diferite perioade funcția de director general al Comisiei egiptene pentru energia atomică, secretar general al Consiliului egiptean pentru știință, secretar general al Comisiei naționale pentru planficare și director al Institutului pentru planificare națională din Egipt. A participat activ la elaborarea primului plan de dezvoltare al R.A.U. în perioada 1960—1965.

Din 1963 a îndeplinit funcția de director al Centrului ONU pentru dezvoltare industrială; în 1967, la înființarea ONUDI, devine director executiv al acestei organizații.

Discuția noastră a început prin abordarea problemelor legate de activitatea ONUDI și de principalele sale realizări pînă în prezent.

— Cred că prima realizare ce se cere menționată — a precizat interlocutorul nostru— a fost însăși crearea ONUDI, după ce ideea întîmpinase o opoziție importantă. În cei patru ani de existență am reușit să organizăm bine activitatea noastră la Viena și 500 de experți ai noștri lucrează în 100 de țări.

Avem un program de studii, de reuniuni, colocvii și conferințe cu accent pe problemele practice ale industrializării. Studiile noastre se referă la organizarea procesului de industrializare, în care includem utilizarea resurselor, direcțiile exportului, dezvoltarea industriei de substituire a importului, distribuția geografică a industriei și finanțarea industrializării. Un alt domeniu ține de progresul tehnologiei pe plan internațional, de situația producției, a comerțului, a prețurilor etc. Aceste studii se pun la dispoziția țărilor în curs de dezvoltare. Oferim, de asemenea, asistență tehnică în ce privește diferite servicii pentru industrie: instruirea mîinii de lucru, dezvoltarea sistemului de învățămînt, documentare despre cercetarea științifică și despre normele de producție internaționale, perfecționarea cadrelor de conducere din întreprinderi, servicii pentru mica industrie — care este foarte importantă în țările în curs de dezvoltare, din punct de vedere economic și social.

O altă realizare este că ONUDI a reușit să aibă relații cu toate țările din est și vest, inclusiv țări care nu sînt încă membre ONU și că organizația noastră se bucură de sprijin din partea tuturor țărilor. Acest lucru este esențial pentru o organizație internațională. Încă o realizare este că am reușit să armonizăm activitatea ONUDI cu aceea a altor organisme ONU — ca FAO, UNESCO, comisiile regionale ale ONU și acest lucru este de asemenea o condiție pentru buna funcționare a organizației.

● Care sînt principalele direcții ale activității viitoare a ONUDI?

— ONUDI va încerca și în viitor, printr-o varietate de activități, să ofere asistență țărilor în curs de dezvoltare în problemele industrializării, să încurajeze cooperarea între țările avansate și cele în curs de dezvoltare, mai ales în domeniul investițiilor industriale, al dezvoltării comerțului și transferului de tehnologie. Dorim să contribuim la o cooperare care să fie utilă atît țărilor în curs de dezvoltare cît și celor avansate. Colaborarea trebuie să fie reciproc avantajoasă. Ea implică cumpărare și vînzare și nu se poate realiza decît dacă aduce avantaje tuturor.

● Ideea industrializării este tot mai larg acceptată în lume — judecînd după literatura economică — deși situația era foarte diferită cu ani în urmă. Căror factori atribuiți acest lucru?

— Cred că ideea industrializării nu este încă unanim acceptată, deși la ONU și la ONUDI constatăm o acceptare verbală. Dificultățile în înțelegerea importanței problemei nu se manifestă numai în țările dezvoltate ci și, uneori, în țările în curs de dezvoltare. Aceasta deoarece industrializarea nu este un proces lin, este o cale plină de greutăți. Deși sînt de acord cu dv. în general că există un progres spre înțelegerea rolului real și dinamic al industriei, mai sînt încă foarte multe de făcut în această direcție. Este una din sarcinile ONUDI să clarifice adevărata importanță a industrializării și modul în care ea ar trebui armonizată cu dezvoltarea educației, a sănătății, agriculturii. Căci nu se poate dezvolta numai industria, neglijîndu-se celelalte sectoare.

● Care sînt, după părerea dv. principalele cauze ale dificultăților pe care le întîmpină în acest domeniu unele țări în curs de dezvoltare?

— Există tot felul de cauze: lipsă de forță de muncă calificată, de capital, de experiență industrială, de tehnologie avansată, caracterul limitat al piețelor, instabilitate politică etc. În abordarea acestor probleme cred că esențial este să se înțeleagă că nu se pot face doar schimbări pe ici pe colo, ci este necesară o transformare structurală a vechii societăți. O țară nu se poate industrializa fără să transforme comerțul exterior, sistemul învățămîntului, fără să deplaseze forța de muncă. Industrializarea implică neapărat o abordare globală a soluționării problemelor dezvoltării economice.

● Care sînt, după opinia dv., principalii factori de care trebuie să țină seama o strategie a dezvoltării?

— În multe țări industrializarea începe prin crearea industriilor de substituire a importurilor, în altele se acordă importanță mai ales industriilor extractive și dezvoltării agriculturii. Cred că ambele puncte de vedere sînt limitate. După părerea mea, țările în curs de dezvoltare și-ar îmbunătăți mai repede situația dacă s-ar orienta spre prelucrarea materiilor prime pe care le au și spre specializare. Astfel ele ar beneficia mai mult de pe urma fluxului tehnologic, ar avea mai multe posibilități de a-și utiliza resursele pentru export și de a fi competitive, accelerînd pe această cale ritmul dezvoltării lor. Desigur însă nu poate exista o regulă generală pentru toate țările. În această acțiune țările în curs de dezvoltare trebuie să-și mobilizeze în primul rînd resursele proprii și doar în al doilea rînd să apeleze la finanțarea externă. De asemenea, oricînd vor cere sprijin la ONUDI ele vor căpăta asistență în cadrul posibilităților noastre.

● Ce ne puteți spune despre cooperarea ONUDI cu România?

— România a cooperat cu organizația noastră încă de la început și a sprijinit înființarea ei. Apoi a stabilit un program de cooperare, în care ea este atît donatoare cît și beneficiară.

Am avut onoarea să fiu primit de președintele Consiliului de Stat al României și am purtat discuții la diferite ministere, am vizitat cîteva uzine din București și Suceava.

Impresia mea este că industrializarea în România se efectuează pe baza unui program foarte dinamic și a unei viziuni de dezvoltare armonioasă a întregii economii.

Vizita în țara dv. mi-a arătat limpede că politica României este de a coopera cît mai larg și activ cu ONUDI și că dv. puteți oferi experiență, experți și asistență pentru înființarea unor industrii în alte țări. În cursul discuțiilor avute s-a subliniat importanța cooperării internaționale și ne bucură mult să constatăm că se acordă tot sprijinul organizației noastre.

Interviu realizat de
Irina VIANU

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

ȚĂRILE NORDICE: FENOMENE DE RECESIUNE

INSTITUTUL de conjunctură din **Suedia** constată, într-o analiză bazată pe datele trimestrului II, că fenomenele actuale de recesiune din economia țării au perspective să se mențină și în restul anului. Pentru trimestrul în curs se așteaptă un nou regres al producției, în timp ce pe tot semestrul al doilea se speră că impulsurile sezoniere obișnuite vor permite atingerea unui nivel identic cu cel din prima jumătate a anului. Ultima anchetă în rîndurile întreprinderilor cu privire la evaluarea situației, a arătat însă că 14% din răspunsuri întrevăd restrîngerea producției în semestrul II. Spre această părere înclină în primul rînd ramurile orientate spre piața internă, începînd cu cele producătoare de bunuri de consum, și ramurile legate de activitatea de construcții, ale căror comenzi scad în trimestrul III. Aprecierea oficială a situației, pe temeiul căreia toamna acestui an ar trebui să coincidă cu o înviorare a economiei și care s-a concretizat în păstrarea măsurilor restrictive adoptate mai de mult pentru frînarea supraîncălzirii din 1970, pare în curs de reconsiderare. La sfîrșitul lunii iulie s-au și ridicat unele restricții asupra investițiilor, între altele prin introducerea unor facilități sporite de amortizare. În legătură cu investițiile a atras atenția deplasarea sensibilă a fondurilor respective de la plasamente în economia țării la plasamente externe. Încă în 1970 suma autorizațiilor pentru investiții directe în străinătate a reprezentat 22% din suma investițiilor interne. Pe de altă parte, devine preocupantă problema șomajului. Statistica oficială indică un număr al șomerilor situat îndeobște sub 100 000 de oameni și sub 2,5% din populația activă; după evaluări neoficiale, cifra este în prezent de circa 170 000 de șomeri (4%) și ponderea lor în populația activă se apropie de 5%, dacă se includ persoanele ocupate numai o parte din timp. Un indiciu al creșterii șomajului este și dinamica migrației, a forței de muncă străine care simte cea dintîi șocul concedierilor. În 1970, ca și în anii precedenți, numărul imigranților l-a depășit pe cel al emigranților cu circa 50 000; în prima jumătate a anului în curs s-a înregistrat în schimb o emigrație netă de aproape 3500 de persoane.

Creșterea șomajului se face simțită și în **Danemarca** unde a ajuns la mijlocul lunii iulie de 2,3% din populația activă — nivel de peste două ori mai ridicat decît în aceeași perioadă a anului trecut. Considerabil mai ridicat decît media este șomajul din industria construcțiilor. În prezent sînt în curs măsuri succesive de slăbire a restricțiilor în domeniul creditului, pentru încurajarea unei înviorări a activităților productive. Caracterul treptat al acestei politici este impus de faptul că Danemarca trebuie să conteze anul acesta pe un deficit al balanței de plăți în mărime de circa 4 miliarde coroane. La export și-a spus cuvîntul faptul că livrările de produse agricole în străinătate au fost în regres în primul semestru al anului, iar pe de altă parte au crescut prețurile unor produse de import ca de pildă cele ale produselor petroliere. Un alt element care grevează balanța de plăți este reducerea excedentului la capitolul schimburilor invizibile.

În **Norvegia**, unde este în vigoare din noiembrie 1970 un blocaj al prețurilor, se acordă, de asemenea, o atenție deosebită problemelor balanței de plăți. Deficitul plăților curente, prevăzut inițial a se cifra anul acesta la 2,1 miliarde coroane norvegiene, este evaluat în prezent la 2,7 miliarde față de un deficit de 1,3 miliarde coroane anul trecut și un excedent de 960 milioane în 1969. Schimbarea provine din înrăutățirea balanței tranzacțiilor cu nave, care ocupă o poziție cheie în balanța plăților curente a Norvegiei. Importul masiv de tonaj nou în 1970, care de obicei se reflectă după un timp în venituri sporite din navluri, încă nu a dat acest efect și, în plus, nu a fost urmat de exportul scontat de tonaj folosit. A contribuit, de asemenea, scăderea intervenită pe piața navlurilor. În perioada ianuarie — mai, balanța plăților curente s-a soldat astfel cu un deficit de 1005 milioane coroane norvegiene, față de 275 milioane în aceeași perioadă din 1970.

Economia **Finlandei** stă sub semnul unei slăbiri conjuncturale, pe care Ministerul Finanțelor o caracteriza la finele lunii iulie ca o recesiune de scurtă durată. Sînt în curs de pregătire măsuri de stimulare, destinate a fi aplicate în toamnă pentru a ține în frîu creșterea așteptată a șomajului. Pe ansamblul industriei intrările de comenzi noi și carnetele de comenzi sînt în scădere; slăbirea investițiilor se constată în construcții, industria prelucrătoare și se răsfrînge și în activitatea comercială. Creșterea prețurilor s-a accelerat față de anul trecut, cînd s-a exprimat într-un spor de 2,7%. Anul acesta, sporul a reprezentat în luna mai 3,5% față de decembrie 1970, iar pînă la sfîrșitul anului este de așteptat o nouă urcare cu 3% față de nivelul din iunie.

POLITICA VENITURILOR

(Urmare din pag. 18)

rilor în țările capitaliste dezvoltate a fost determinată de cel puțin patru cauze: cerințele acumulării capitaliste și respectiv, nevoia unor venituri bugetare tot mai mari; poziția tot mai fermă a clasei muncitoare și a sindicatelor în tratativele privitoare la mărimea și dinamica salariilor și tarifelor (au fost impuse, ca urmare a luptei clasei muncitoare, creșteri considerabile ale salariilor nominale); crizele economice de supraproducție și armata industrială de rezervă au pierdut din importanță, ca mijloace de presiune folosite de capital asupra salariilor muncitorilor activi, în țările Pieței Comune; trecerea la întocmirea de planuri în unele țări capitaliste în cadrul cărui proces nu pot fi evitate problemele privitoare la venituri și dinamica acestora.

Evident, politica veniturilor dusă de statele burgheze are un pronunțat caracter de clasă. Scopul principal al acestei politici constă în limitarea creșterii salariilor nominale și, mai ales, în limitarea sporirii salariilor reale și sporirea corespunzătoare a profiturilor. Una din cele mai importante căi de realizare a acestui scop de clasă este **politica de stat a urcării prețurilor cu amănuntul la bunurile de larg consum cu ajutorul inflației.**

Indicele de creștere a prețurilor bunurilor de consum — „dirijat", în mare măsură, prin politica inflaționistă a statelor burgheze — joacă un rol extrem de important în aprecierea situației economice a salariaților, în primul rînd, a clasei muncitoare din țările capitaliste dezvoltate.

În ultimii 5—6 ani, creșterea prețurilor cu amănuntul s-a accentuat în toate țările capitaliste, inclusiv în țările Pieței Comune. De pildă, în perioada 1965—1970, creșterea prețurilor bunurilor de larg consum a fost după cum urmează: Olanda 27%, Franța 23,5%, Belgia 18,7%, Luxemburg 16%, Italia 15,8%, R.F.G. 14,1%.

Slabele valențe sociale ale Pieței Comune ies în evidență și din modul cum se efectuează **repartiția veniturilor pe clase și grupe sociale.**

Astfel, în perioada 1954—1968, în Franța 30% din populație, reprezentînd păturile sărace, a înregistrat o scădere a părții din venitul total încasat de la 6,2 la 4,8%; în același interval de timp, cei 10% din locuitorii țării cu veniturile cele mai ridicate au reușit să găsească noi căi de exploatare, sporindu-se ponderea în totalul veniturilor particulare de la 34,1% la 36,8%.

Cele cîteva aspecte prezentate aici ni se par concludente pentru situația economică și social-politică a producătorilor direcți din țările membre ale Pieței Comune. Ele permit concluzia că organizația monopolist-statală respectivă nu este nicidecum un instrument de soluționare a problemelor sociale pe care le ridică cu tot mai mare acuitate în societatea contemporană, actuala revoluție științifico-tehnică și că și acest mit al ideologiei burgheze, mitul „integrării sociale" este în contradicție cu realitatea.

MONDORAMA

SALARII ŞI PROFITURI

ÎN TIMP CE Administraţia S.U.A. adoptă măsurile pentru îngheţarea salariilor şi a preţurilor, corporaţiile anunţă o puternică creştere a profiturilor pînă la nivelele apropiate de cele premergătoare recesiunii. Rapoartele a aproape 1300 corporaţii, aparţinînd de 30 domenii industriale, despre care relatează Buletinul lui **First National City Bank of New York** arată că în trimestrul II al anului profiturile, după plata impozitelor, au sporit în ritm anual de 11% (faţă de 7% în trimestrul I). 70% din firme au raportat de asemenea profituri mai mari decît în acelaşi trimestru al anului trecut.

ÎNCEPUT DE DECLIN ?

DECIZIA de a revaloriza yenul, adoptată ca urmare a presiunilor S.U.A., ar putea avea urmări deosebit de nefavorabile asupra economiei japoneze, consideră experţii Ministerului Comerţului şi al Industriei din Japonia. Ei apreciază că actuala încetinire a creşterii economice (ritmul actual de 8,5% pe an fiind considerat scăzut pentru Japonia) s-ar putea reduce cu încă 1 procent. Revalorizarea ar putea aduce de asemenea, o pierdere de 5 miliarde dolari la export. Japonezii se tem că această tendinţă ar putea însemna sfîrşitul avîntului postbelic al economiei şi începutul declinului pentru „miracolul japonez".

PREGĂTIRI PENTRU VIITOAREA ZAFRA

ÎN CUBA a fost pus în aplicare un amplu plan de modernizare şi sporire a capacităţii de producţie a fabricilor de zahăr, în vederea pregătirii pentru viitoarea campanie zafra, de recoltare şi prelucrare a trestiei de zahăr — anunţă agenţia „Prensa Latina". Această activitate intensă se desfăşoară nu numai în cele 152 de fabrici de zahăr din ţară, ci şi pe plantaţii, unde muncitorii agricoli efectuează lucrări de pregătire şi fertilizare a solului. În această importantă ramură a economiei naţionale, care furnizează 85% din devizele ţării, în cursul anilor 1966—70, investiţiile pentru mărirea capacităţii de producţie au reprezentat 433 milioane de pesos.

„CLINICA AUTOMOBILISTULUI"

PENTRU CEI CARE manifestă un „comportament greşit la volan" sau „un stil de conducere ofensivă" la Köln a fost înfiinţată „Clinica automobilistului". Centrul de reeducare pentru recidiviştii care încalcă regulamentul rutier recurge la metode psihologice şi pedagogice, urmărind să remedieze instructajul deficitar, deprinderile greşite şi să depisteze prin autocunoaştere cauzele mai profunde ale unei agresivităţi necontrolate care duce adesea la accidente.

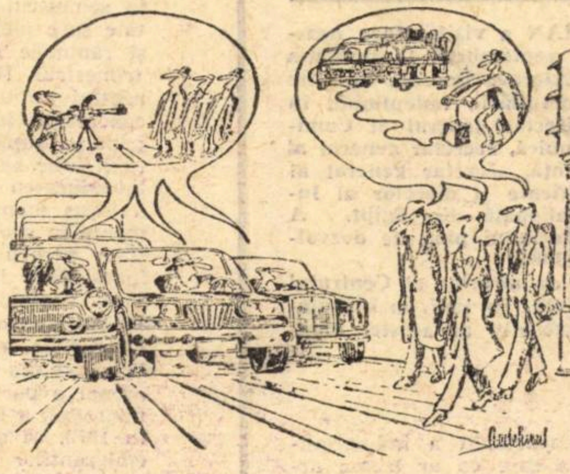

Aproape 100 de conducători auto au apelat pînă acum la clinica din Köln. Comportamentul ulterior al cursanţilor s-a ameliorat considerabil. Schimbarea de mentalitate este oglindită într-o declaraţie a unui şofer la încheierea cursului: „Mi-am revizuit principial atitudinea faţă de poliţişti, femei la volan şi pietoni. De acum încolo sînt hotărît să le acord şi lor o şansă !".

DIN NOU DESPRE DROGURI

CREŞTEREA traficului de stupefiante în majoritatea ţărilor occidentale suscită în continuare o puternică îngrijorare. Aceasta este oglindită şi de iniţiativa preşedintelui francez Georges Pompidou de a face un apel către ţările vest-europene pentru strîngerea colaborării în combaterea traficului de droguri.

Nu este de mirare că propunerea vine din partea Franţei. Într-adevăr, se pare că Marsilia a devenit cel mai important punct de tranzit al acestor produse din întreaga Europă. De curînd reprezentanţi ai poliţiei americane au relevat faptul că 80% din cantitatea de droguri consumată în statul New York trece prin Marsilia. Se aminteşte, cu acest prilej, că numărul victimelor toxicomaniei în statul New York a fost anul trecut de peste 1000. Poliţia din Marsilia pe de altă parte, afirmă că nu dispune încă de arme juridice suficiente pentru a lupta contra organizatorilor „mafiei locale", care, deseori, „lucrează" sub masca unor negustori onorabili.

COMERŢUL PRIN CORESPONDENŢĂ ÎN EUROPA

ALĂTURI de marile magazine cu autoservire, magazinele de prezentare şi expoziţiile cu vînzare, comerţul prin corespondenţă realizează în ţările vest-europene o cifră de afaceri tot mai importantă. Iată care era cifra de afaceri pentru 1970, pe cap de locuitor, în mărci vest-germane: R.F. a Germaniei 80, Marea Britanie 64, Suedia 54, Austria 25, Danemarca 24, Franţa 23, Belgia 11.

Este interesant de remarcat că, deşi comerţul prin corespondenţă a apărut iniţial peste Ocean, în prezent o ierarhie care ar include şi Statele Unite le-ar plasa abia pe locul 4.

BUNICI ŞI NEPOŢI

LA O ÎNTRUNIRE ştiinţifică organizată la Basel, Alfred Sauvy, unul din experţii francezi în problemele populaţiei, a afirmat că în ultimele două generaţii europenii au devenit mai înalţi. El a precizat că media înălţimii unui european este mai mare cu 12,70 centimetri decît cea a bunicului său, iar lungimea unui nou născut a crescut cu un centimetru în ultimii 40 de ani. În prezent media înălţimii în Norvegia este de 1,77 metri faţă de 1,69 cît era cu 80 de ani în urmă, în Olanda de 1,76 faţă de 1,66, în Germania de 1,72 faţă de 1,66, în Franţa 1.70 faţă de 1,65.

PROSPECŢIUNI ÎN AMAZONIA

ÎN ULTIMA PERIOADĂ, guvernul brazilian a investit 27 milioane cruzeiros (5,11 cruzeiros = 1 dolar) în vederea realizării unui proiect denumit de specialişti R.A.D.A.M. (Radiografia Amazoniei).

Este vorba de executarea releveurilor fotografice ale unei suprafeţe de un milion şi jumătate kilometri pătraţi din regiunea amazonică, în scopul cunoaşterii bogăţiilor minerale ale respectivei zone. Întreprinderea L.A.S.A. — care face parte din „Groupe Cruzeiro do Sul" — precum şi întreprinderile „Aeroservice Co." şi „Goodyear Aerospace" şi-au anunţat participarea la acest proiect. Pe de altă parte, NASA va furniza echipamentele speciale de radar.

În cercurile de specialitate se afirmă că Brazilia va fi „ţara minereurilor pentru deceniul 1970", exporturile sale urmînd să depăşească suma de 200 milioane dolari înregistrată în anul 1969. Se presupune că valoarea exporturilor în respectivul domeniu va ajunge la 800 milioane dolari la sfîrşitul lui 1975.

STATISTICĂ INTERNAŢIONALĂ

PROGNOZA DECALAJULUI

ÎN CADRUL variatei tematici a prognozelor asupra evoluţiei social-economice (pe plan mondial), în decursul deceniilor care ne mai despart de mileniul următor, cele referitoare la ritmul dezvoltării diferitelor ţări — exprimat prin dinamica P.I.B. sau P.N.B. — sînt tot mai solicitate. O asemenea prognoză, efectuată nu de mult pe baza indicilor de creştere prevăzuţi de O.N.U., oferă o imagine asupra sporului populaţiei în ţările capitaliste dezvoltate şi în cele în curs de dezvoltare, prezentată paralel cu creşterea scontată a produsului intern brut (vezi tabelul).

Anul	Ţări capitaliste dezvoltate: populaţia (milioane locuitori)	Ţări capitaliste dezvoltate: produsul intern brut pe locuitor (dolari)	Ţări în curs de dezvoltare: populaţia (milioane locuitori)	Ţări în curs de dezvoltare: produsul intern brut pe locuitor (dolari)
1970	745	2 901	1 717	164
1980	827	2 990	2 226	206
1990	911	4 330	2 820	257
2000	993	6 040	3 500	319

Sursa: Canadian Mining Journal, nr. 12/1970.

Se apreciază că populaţia ţărilor capitaliste dezvoltate va creşte doar cu o treime pînă în anul 2000, în timp ce populaţia ţărilor în curs de dezvoltare se va majora de peste două ori, faţă de anul 1970. Ritmurile se inversează însă, întru cîtva, cînd este vorba de dinamica P.I.B. pe locuitor (în dolari S.U.A., din 1970); în timp ce în ţările capitaliste dezvoltate nivelul său va urca de mai bine de trei ori, în medie pe ansamblul ţărilor în curs de dezvoltare creşterea nu va fi nici de sută la sută.

Ca urmare — după cum se poate urmări în graficul alăturat — decalajul între nivelul mediu al P.I.B. pe locuitor din cele două grupuri de ţări se va accentua, în loc să scadă: faţă de circa 12/1 în favoarea ţărilor capitaliste dezvoltate în 1970, se prevede că raportul dintre cele două nivele ale P.I.B. va ajunge la circa 19/1 în anul 2000. De unde şi preocuparea de mare actualitate a dezbaterii ce are loc pe plan internaţional cu privire la fenomenul subdezvoltării şi consecinţele sale.

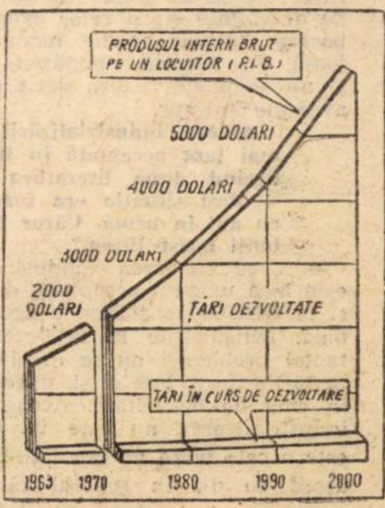

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economica

ANUL IX NR. 40 (422)
VINERI 1 OCTOMBRIE
20 PAGINI 2 LEI

40

STABILITATEA FORȚEI DE MUNCĂ

ANUL IX **Viața economica**

Săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: str. Nicolae Iorga nr. 36 ● telefon 11.78.76 ● București

SUMARUL

nr. 40 din 1 octombrie 1971

— Coordonate ale făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate
Repartizarea fondului de consum în spiritul cerințelor repartiției după muncă și al echității socialiste.
de **Ioana Lupaș** (pag. 3)

■ **ECONOMIE NAȚIONALA**

— Pregătirea producției pe 1972:
Defalcarea judicioasă a planului — o tehnică de lucru sau o cerință obiectivă?
de ing. **C. Caloianu**, director C.S.P. (pag. 5)
— **Puncte de vedere:**
Optimizarea stocurilor în funcție de costurile de producție
de **Aurel Giurgiu, Filia Coțiu** (pag. 6)
— **Valorificarea resurselor naturale:**
Lignitul — o prețioasă sursă energetică (Convorbire cu ing. **V. Ogherlaci**, director în Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei (pag. 7)
— Urbanismul comercial
de **Florin Marinescu**
— Livrarea țesăturilor destinate exportului pentru prelucrarea în confecții
de **Mircea Manoliu** (pag. 8)
— **Cercetare-dezvoltare**
Economistul în angrenajul cercetărilor tehnice
de **Valentin Tımpu** (pag. 9)

■ **CONDUCERE ȘI ORGANIZARE**

— Stabilitatea forței de muncă — un echilibru dinamic a cărui menținere depinde și de conducerea întreprinderii
● Reconversiunea profesională — un fenomen pozitiv necesar, dăunător atunci cînd nu este stăpînit
de **D. Dabu**, Laboratorul de ergonomie M.I.U. Timișoara,
conf. dr. **F. Albert**, Laboratorul de sociologie al Universității Timișoara
● Cauzele trebuie căutate uneori înăuntru, în întreprindere
de **C. Comisioner, G. Nelepcu**, cercetători științifici, Institutul de expertiză și recuperare a capacității de muncă-București
● Fluctuația latentă — atenție la ce va fi mîine
de **N. Radu Rădulescu**, Institutul de psihologie-București (pag. 10—11)

■ **TEORII ● IDEI**

— Utilizarea forței de muncă — obiect de investigație multidisciplinară
de prof. dr. **Ion Bulborea** (pag. 13)
— Sistemul conturilor naționale — un instrument statistic în slujba statului burghez
conf. dr. **I. Capanu** (pag. 14)

■ **ECONOMIE MONDIALA**

— R. P. Chineză: Secvențe ale efortului constructiv
de **V. Brăneanu** (pag. 15)
— R. P. Bulgaria: Amplu program de investiții pentru dezvoltarea economiei naționale
de **B. Petrova** — „Ikonomiceski jivot"-Sofia
— Brno '71: Mașini în competiție
de **V. Petrescu** (pag. 16)
— Sesiunea O.N.U.:
Prioritate problemelor dezvoltării
de **Ion Barac**
— Consiliul UNCTAD:
O sesiune fructuoasă
de **Victor Aldea** (pag. 17)
— **Revista presei:**
Aspecte ale economiei S.U.A. (pag. 18)

Coperta de **Ion Popa**

Redactor șef: Gheorghe DOLGU

Tiparul: Întreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

ACTUALITATEA

SEMNIFICAȚIILE COTIDIANULUI

A VORBI despre actualitate înseamnă a vorbi despre viața noastră de toate zilele, cu izbînzile sale, cu satisfacțiile și încordările sale. La prima vedere, știrile pe care le citim zilnic în primele pagini ale ziarelor nu par spectaculoase, nu par ieșite din comun. Forța lor însă, marea lor bogăție de semnificații rezidă tocmai în acest cotidian, în acest firesc efort creator care determină ritmurile noastre fără precedent de dezvoltare, succesele noastre impresionante în construcția societății socialiste multilateral dezvoltate.

Trăim într-o epocă de concentrare excepțională a forțelor materiale și spirituale, o epocă de hotar în istoria țării. Iar, pe lîngă numeroasele alte argumente, știrile de actualitate atestă nu numai participarea entuziastă și unanimă a întregului popor la această operă de creație, ci și faptul că niciodată pînă acum destinele noastre nu au depins în asemenea măsură — adică în totalitate — de noi, de toți oamenii muncii, de întregul popor. Este și aceasta una din explicațiile hotărîtoare ale dinamicii construcției noastre socialiste, ale abnegației cu care se înfăptuiesc toate obiectivele economice într-un spirit pătruns de o firească răspundere față de destinul României socialiste. Legătura indisolubilă dintre partid și popor, conlucrarea strînsă a conducerii de partid și de stat cu toți cei ce muncesc, participarea oamenilor muncii la viața statului sînt caracteristici fundamentale ale epocii pe care o trăim, epocă de continuă adîncire a democratismului socialist.

PRINTRE EVENIMENTELE semnificative ale ultimei săptămîni se remarcă intrarea în probe tehnologice, cu peste două luni avans față de termenele menționate în planul de stat, a ultimului hidroagregat al puternicei centrale electrice românești de la Porțile de Fier. Constructorii și montorii români scriu astfel epilogul celei mai importante opere de pînă acum a programului de electrificare a țării — sistemul hidroenergetic și de navigație de pe Dunăre, a cărui construcție a început cu peste șapte ani în urmă, în colaborare cu popoarele Iugoslaviei socialiste.

„Cetatea luminii" de la Porțile de Fier se alătură astfel marilor monumente ale civilizației socialismului, monumente care au transformat profund nu numai înfățișarea țării ci și destinele oamenilor ei.

DIN DIFERITE județe ale țării, din fabrici și uzine continuă să sosească știri despre îndeplinirea sarcinilor de plan pe primele nouă luni ale anului, expresie a valorificării mai bune a resurselor interne, umane și materiale printr-o judicioasă organizare a producției și a muncii, expresie a realismului obiectivelor economice propuse. Industria județului Neamț, de exemplu, a raportat îndeplinirea cu 10 zile mai devreme a sarcinilor de plan pe cele 9 luni ale anului. Semnificația acestui succes iese mai pregnant în evidență dacă amintim că oamenii muncii din județ au creat astfel premisele realizării peste plan, pînă la sfîrșitul lunii septembrie, a unei producții globale de 245 milioane lei ceea ce, în unități fizice, înseamnă: 2500 tone îngrășăminte cu azot, 3200 tone țevi din oțel, 13 500 tone ciment și alte importante cantități de produse din lemn, tricotaje, bunuri de larg consum etc.

CONSTRUCȚIA socialismului este opera oamenilor — a unor oameni calificați pentru îndeplinirea, în orice sector de activitate, a sarcinilor tot mai complexe și mai ample care stau în fața dezvoltării noastre economice. Iată de ce, asigurarea legăturii învățămîntului de viață, de producție constituie un obiectiv de importanță primordială. În această săptămînă, ca o materializare a indicațiilor conducerii de partid, a avut loc prima zi de muncă practică a elevilor în diferite fabrici și uzine sau în ateliere special create recent în acest scop. În fabrici de textile, de produse electrotehnice, în ateliere de lăcătușerie — montaje, în combinate de industrializarea lemnului și în multe alte întreprinderi, elevii nu au fost simpli spectatori ai unui ipotetic „schimb de experiență" ci s-au integrat concret, chiar din prima zi a acestei acțiuni de continuitate, în procesul de producție, fiind pregătiți să devină, sub o atentă îndrumare, producători calificați de bunuri materiale. S-a inaugurat astfel o acțiune cu ample semnificații sociale și de o inestimabilă utilitate practică pentru educarea prin muncă și pentru muncă a tinerei generații.

ÎN ACESTE ZILE de toamnă — zile decisive pentru recoltele prezente și viitoare — oamenilor muncii din agricultură le revin sarcini de o excepțională însemnătate. Cu sprijinul organelor și organizațiilor de partid, al consiliilor populare au fost întreprinse largi acțiuni pentru mobilizarea tuturor forțelor din agricultură, a mijloacelor de transport în vederea recoltării și depozitării într-un termen scurt și fără pierderi a porumbului, floriisoarelui, cartofilor, legumelor și fructelor. Duminica trecută, cooperatorilor și lucrătorilor din întreprinderile agricole de stat li s-au alăturat, în acțiuni de muncă patriotică, numeroși salariați din întreprinderi și instituții, elevi și studenți. Au fost strînse, astfel, cantități importante de produse agricole, au crescut suprafețele însămînțate cu culturi de toamnă.

Merită a fi subliniat faptul că, în acest an, campania agricolă de toamnă constituie un adevărat examen pentru activitatea tuturor specialiștilor din agricultură, a tuturor inginerilor agronomi. Prin măsurile luate de către partidul și statul nostru, specialiștii din acest important sector al economiei noastre naționale au fost investiți cu drepturi și îndatoriri largi care le dau putința să stabilească singuri cînd și cum trebuie să efectueze o lucrare. Aceste drepturi implică desigur și responsabilități sporite. De activitatea specialiștilor depinde producția anului viitor și de la această activitate nu trebuie să-i sustragă nici munca în birouri, nici ședințele, nici alte preocupări de orice fel. Pe lîngă numeroasele realizări pozitive care se profilează de pe acum, mai există din păcate — după cum reiese din sondajele ministerului de resort sau din relatările presei — pe alocuri unii ingineri agronomi și alți specialiști care neglijează atribuțiile care le-au fost încredințate.

În acest an, ca o consecință directă a atenției pe care partidul și statul nostru socialist o acordă dezvoltării agriculturii, această ramură a economiei naționale dispune de posibilități mult sporite: mașini, tractoare, îngrășăminte chimice cadrul organizatoric creat, aplicarea principiilor de cointeresare materială a cooperatorilor și mecanizatorilor. Condițiile climaterice fiind deosebit de favorabile, există deci toate premisele pentru intensificarea și mai largă a lucrărilor agricole astfel încît în cel mai scurt timp întreaga recoltă să ajungă în magazii, iar semănatul cerealelor de toamnă să se încheie în limitele timpului optim și la un nivel agrotehnic ridicat.

ÎNSCRISA trainic, prin realizările sale dinamice și multilaterale, în circuitul mondial al schimburilor de valori materiale și spirituale, țara noastră a găzduit în ultimele zile o serie de importante reuniuni internaționale, printre care: Conferința internațională asupra pneumoconiozelor, Consfătuirea reprezentanților academiilor de științe din țări socialiste, Conferința internațională consacrată poluării accidentale a apelor interioare, simpozionul cu tema „Aprecierea economică a terenurilor agricole", seminarul internațional al arhitecților cu tema „O locuire umană", lucrările Comisiei internaționale a plopului, din cadrul F.A.O., simpozionul internațional pentru creșterea oilor karakul, etc. Chiar și această simplă înșiruire oferă o imagine grăitoare a efervescenței participării noastre la viața științifică internațională, a consecvenței și înaltei ținute cu care România promovează și în acest domeniu politica sa principială de dezvoltare a relațiilor internaționale.

Am surprins în aceste rînduri cîteva din evenimentele ultimei săptămîni, evenimente cotidiene pe care ne-am obișnuit organic să le privim ca puncte de plecare spre îndeplinirea unor noi sarcini, unor noi obiective.

Coordonate ale făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate

REPARTIZAREA FONDULUI DE CONSUM ÎN SPIRITUL CERINŢELOR REPARTIŢIEI DUPĂ MUNCĂ ŞI AL ECHITĂŢII SOCIALISTE

FĂURIREA societăţii socialiste multilateral dezvoltate presupune, alături de dezvoltarea intensă a forţelor de producţie, perfecţionarea continuă a relaţiilor de producţie, dezvoltarea proprietăţii socialiste, consolidarea continuă a relaţiilor socialiste dintre membrii societăţii noastre, repartizarea venitului naţional ţinînd seama de cerinţele asigurării progresului neîntrerupt al ţării, ale echităţii socialiste şi ridicării nivelului de trai al poporului. Tovarăşul Nicolae Ceauşescu sublinia la Consfătuirea de lucru a activului de partid din domeniul ideologiei şi al activităţii politice şi cultural-educative că, în concepţia partidului nostru, făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate presupune repartizarea justă a venitului naţional între fondul de acumulare şi cel de consum, urmînd, în acelaşi timp, ca repartiţia fondului de consum **„să se facă într-un spirit de echitate socialistă, desigur, menţinîndu-se principiul repartiţiei după munca depusă şi după importanţa acestei munci din punct de vedere social, dar micşorînd decalajul între veniturile mari şi cele mici, păstrînd o proporţie echitabilă, raţională [1])“.**

În acest context partidul nostru pune în atenţia cercetării economice, alături de alte probleme teoretice actuale, problemele echităţii socialiste, ale repartiţiei şi ale cointeresării materiale, ele constituind aspecte deosebit de importante ale perfecţionării relaţiilor de producţie, legate direct de cele mai apropiate interese economice ale societăţii noastre şi ale oamenilor muncii. Subliniind importanţa clarificării acestor teze teoretice pentru însăşi dezvoltarea practicii sociale, tovarăşul Nicolae Ceauşescu preciza la Consfătuirea activului de partid din domeniul ideologiei şi al activităţii politice şi cultural-educative că **problemele repartiţiei în socialism, ale cointeresării materiale, ale noii calităţi a oamenilor muncii de proprietari şi producători în societate — sînt nu numai lucruri practice, dar şi teoretice deoarece din ele se trag concluzii în legătură cu felul cum trebuie acţionat pentru soluţionarea mersului nostru înainte.**

COINTERESAREA materială şi echitatea socialistă sînt categorii reale ale economiei socialiste şi, în consecinţă, necesită o abordare **concret-istorică.** Spre deosebire de punctele de vedere care limitează aceste categorii numai la sfera repartiţiei, ne propunem să le analizăm înainte de toate ca forme de reflectare a relaţiilor primordiale, a relaţiilor din sfera producţiei, şi numai după aceea ca relaţii de repartiţie.

Baza obiectivă a apariţiei celor două categorii este proprietatea socială asupra mijloacelor de producţie care dă naştere interesului general ca interes economic fundamental şi comun pentru toţi membrii societăţii. În afara acestui interes general, care se intercondiţionează de fiecare dată cu interesele colective sau personale, nu se poate manifesta, după opinia noastră, relaţia de cointeresare materială pe care o considerăm specifică socialismului. Aceeaşi esenţă imprimă specificul echităţii socialiste care se manifestă, în primul rînd, prin egalitatea socială faţă de mijloacele de producţie.

Despre echitate socială vorbea şi economia politică burgheză dar, aşa după cum preciza Engels **„echitatea economiei politice, în măsura în care aceasta formulează just legile care guvernează societatea actuală este în întregime de o singură parte — de partea capitalului“ [2])**, această situaţie fiind generată de proprietatea burgheză asupra mijloacelor de producţie care împărţea societatea în clase antagoniste.

După părerea noastră **egalitatea socială faţă de mijloacele de producţie constituie baza şi, totodată, principala trăsătură a echităţii socialiste întrucît, ea permite generalizarea acestui principiu la scara întregii societăţi.** Din ea derivă alte caracteristici ale echităţii socialiste ca: eliberarea omului de exploatare, garantarea materială a dreptului la muncă tuturor cetăţenilor; participarea membrilor societăţii atît la conducerea producţiei cît şi la efectuarea ei; instituirea muncii drept criteriu unic de repartiţie şi de apreciere a omului în societate, etc.

Ca orice categorie socială, echitatea poartă amprenta etapei în care se manifestă, are cu alte cuvinte **un conţinut istoric.** Dacă proprietatea socială determină conţinutul esenţial al echităţii socialiste, gradul ei de maturitate, strîns legat de nivelul de dezvoltare al forţelor de producţie în socialism, imprimă echităţii anumite limite obiective care pot apărea în practică sub forma unor fenomene de inegalitate economică. La prima vedere ele par să contrazică însuşi principiul echităţii şi de aceea, sarcina teoriei economice este de a explica posibilitatea şi necesitatea coexistenţei lor. Aşa cum se exprima Engels **„O singură ştiinţă poate stabili ce este echitatea sau inechitatea socială şi anume ştiinţa care tratează despre factorii materiali ai producţiei şi ai schimbului — ştiinţa economiei politice [3]).** În această accepţiune, şi în socialism, echitatea trebuie apreciată nu numai în contextul relaţiilor de producţie, ci şi al **nivelului de dezvoltare al forţelor de producţie din fiecare etapă.**

Astfel, egalitatea socială faţă de mijloacele de producţie este însoţită de o anumită inegalitate economică în folosirea lor practică datorită actualului stadiu de dezvoltare al forţelor de producţie şi al diviziunii sociale a muncii care generează deosebiri esenţiale între munca fizică şi intelectuală, între diferitele munci concrete repartizate pe ramuri de activitate. Pe această bază, aportul membrilor societăţii socialiste la producţie este diferit şi, în consecinţă, nu poate fi altfel nici participarea lor la însuşirea obiectelor de consum individual în procesul repartiţiei. **Dar tocmai o astfel de participare diferenţiată în repartiţie este în spiritul principiului echităţii socialiste pentru că ea ţine seama de munca fiecăruia, de aportul individului la producţia socială, de criteriul unic de repartiţie.** De aceea, încercarea de a fundamenta echitatea socialistă în repartiţie pornind de la ea însăşi este, după părerea noastră, nefondată, o eroare metodologică care poate duce la exagerarea interesului personal, la apariţia unor manifestări individualiste, egoiste în procesul repartiţiei. Fără o legătură firească a criteriului unic de repartiţie cu poziţia socială egală a membrilor societăţii faţă de mijloacele de producţie şi a principiului diferenţierii veniturilor, cu locul diferit ocupat de ei în cadrul diviziunii sociale a muncii, cu aportul lor diferit la producţia socială, echitatea socialistă în repartiţie nu poate avea o fundamentare temeinică. Înţelegerea de către cei ce muncesc a fenomenului de diferenţiere a veniturilor provenite din munca personală ca un fenomen obiectiv, derivat din nivelul de dezvoltare al forţelor de producţie şi, în această măsură, echitabil, este de mare importanţă pentru îmbinarea armonioasă a interesului general cu interesul personal al fiecărui membru al societăţii, indiferent de locul lui în ierarhia veniturilor.

În acelaşi timp, promovarea consecventă a principiului diferenţierii veniturilor în strînsă legătură cu deosebirile obiective existente între muncile concrete, cu importanţa socială a muncii este de natură să împiedice apariţia unor venituri exagerate care depăşesc posibilităţile actuale ale dezvoltării ţării noastre precum şi nivelul general de trai, ceea ce contravine de asemenea spiritului echităţii socialiste. Mai mult decît atît, partidul nostru duce o politică consecventă de a ţine aceste diferenţe în limite raţionale.

Un factor economic, care acţionează tot mai puternic pe măsura dezvoltării societăţii socialiste în direcţia realizării mai depline a echităţii socialiste este repartiţia din fondurile sociale de consum, care, prin specificul ei, contribuie la micşorarea diferenţelor în satisfacerea necesităţilor materiale şi spirituale ale celor ce muncesc. Preponderenţa fondului de consum individual în actuala etapă are desigur ca fundament obiectiv acţiunea legii repartiţiei după muncă, dar aceasta nu scade din importanţa economică şi educativă a fondului de consum social în realizarea echităţii socialiste. Aşa cum sublinia tovarăşul Nicolae Ceauşescu **„Diferenţierea stimulativă a veniturilor, pe de o parte, menţinerea acestora în limite raţionale, socialmente justificate, pe de alta, realizarea unei corelaţii judicioase între retribuirea directă şi fondurile sociale de consum sînt preocupări permanente ale partidului şi statului în efortul pentru înfăptuirea principiilor echităţii socialiste în patria noastră“ [4]).** În interdependenţă cu relaţia de cointeresare materială — echitatea socialistă contribuie la o mai judicioasă armonizare a principalelor interese din societate.

Ioana LUPAŞ

⟶

ÎN SOCIALISM, calitatea de proprietar social constituie principalul stimulent material al producătorilor și numai subordonat acesteia îndeplinesc acest rol și formele concrete de repartiție. După opinia noastră, relația de cointeresare materială este specifică socialismului tocmai pentru că implică dubla calitate a oamenilor, de producător și proprietar, calitate care creează un interes nemijlocit față de producție, care-i obligă să muncească nu numai pentru interesul lor personal, ci și pentru perpetuarea calității de proprietar social, pentru reproducția lărgită a proprietății socialiste. Numai în această accepțiune, cointeresarea materială poate îndeplini în socialism rolul de forță motrice a producției sociale.

În același timp, în socialism, participarea membrilor societății la producția socială este determinată nu numai de intersul social general, ci și de un interes personal, derivat din acțiunea legii repartiției după muncă, de satisfacerea căruia depinde însăși existența individului. Ambele interese fiind condiționate reciproc de esența nouă a producătorului socialist, este necesar ca și relația de cointeresare materială să le implice de fiecare dată.

Sistemul organizat de cointeresare materială acționează în spiritul principiului echității socialiste atunci cînd formele concrete de stimulare materială și de răspundere materială sînt rezultatul unor cerințe obiective, generate de relațiile de producție socialiste și de forțele de producție care le determină. În conformitate cu aceste cerințe obiective, atît salariul cît și formele concrete de repartiție din agricultura cooperatistă constituie instrumente fundamentale de stimulare materială în cadrul sistemului de cointeresare materială, întrucît derivă în mod necesar din acțiunea legii repartiției după muncă, lege care imprimă tendința esențială a repartiției individuale. De aceea, nu-și găsesc justificare economică și socială alte forme de stimulare individuală în procesul muncii în afara sistemului organizat de repartiție, singurul în măsură să asigure echitatea în actuala etapă.

Alături de cointeresarea materială, acționează în socialism, ca forță motrice a producției sociale, stimulenții morali, generați de esența nouă a societății socialiste, de poziția nouă a clasei muncitoare, forță care se amplifică în procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

Eliberarea oamenilor de exploatare pe baza instaurării proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție determină, pe lîngă interesul material nemijlocit față de producție, și sentimentul de stăpîn al acesteia; pe lîngă obligativitatea generală a muncii și, implicit, a interesului material, o nouă atitudine față de ea, care se manifestă printr-o serie de trăsături specifice ca: entuziasmul, inițiativa, dragostea față de muncă, dorința de autoperfecționare, de într-ajutorare tovărășească, de întrecere în muncă, de răspundere socială față de muncă și de produsul muncii etc. Conținutul esențial al stimulenților și răspunderilor morale față de muncă poate fi rezumat la înțelegerea necesității muncii pentru societate, pentru interesul social general. **Toate aceste trăsături noi ale comportamentului, ale atitudinii socialiste față de muncă, deși generate de relațiile de producție încă de la apariția lor, se conturează și se consolidează treptat, pe măsura dezvoltării bazei economice și a celei materiale, în strînsă legătură cu practicarea stimulenților materiali specifici socialismului și cu formele politico-educative de influențare a conștiinței socialiste.**

Pentru societatea socialistă prezintă importanță deosebită îmbinarea justă a celor două stimulente, dirijarea lor conștientă spre realizarea scopului fundamental al producției socialiste.

Prima precizare care se impune este înțelegerea manifestării stimulenților materiali și morali **ca o acțiune simultană, ca o unitate indisolubilă,** în care fiecare în parte are ca scop final realizarea interesului social general. Schimbarea scopului esențial al muncii, transformarea ei intr-o necesitate vitală și, în același timp, într-o plăcere, va determina în viitor contopirea interesului personal cu cel general, trecerea pe primul plan a stimulenților morali în influențarea producției sociale. Aceasta nu înseamnă dispariția interesului material față de producție. Interesul social general este la origine un interes material derivat din poziția socială față de mijloacele de producție dar, înțelegerea lui conștientă de către întreaga societate ca interes primordial îl transformă în cel mai puternic stimulent moral.

DEȘI ÎN ACTUALA ETAPĂ stimulenții materiali joacă un rol deosebit de important, orice subapreciere a celor morali, a factorului conștient poate aduce prejudicii cauzei socialismului. Despre această deficiență în activitatea teoretică atrage atenția tovarășul Nicolae Ceaușescu arătînd că **s-a uitat aproape complet de către unii tovarăși — mai cu seamă din domeniul economic, dar și din sfera activității de partid — de rolul conștiinței oamenilor în realizarea programului partidului.**

De gradul de dezvoltare a conștiinței socialiste depind în mare măsură înțelegerea conștientă a calității membrilor societății de proprietari colectivi, formarea și dezvoltarea interesului general ca interes economic fundamental. Cu cît această condiție de proprietari sociali este mai dezvoltată și participarea tuturor membrilor societății la producția socială este mai activă, cu atît echitatea socialistă și interesul general se pot realiza pe un plan superior. Faptul că unii oameni, deși puțini la număr în raport cu majoritatea, se preocupă să primească cît mai mult de la societate, dar să dea cît mai puțin, constituie o dovadă a neînțelegerii calității și locului lor în societatea socialistă. Cultivarea spiritului de proprietar colectiv, a drepturilor și a responsabilităților care decurg de aici pentru orice membru al societății noastre, combaterea mentalității retrograde, constituie o problemă actuală, o sarcină a activității politico-ideologice de educare marxistă a tuturor oamenilor muncii.

Mentalitățile retrograde îmbracă diferite fațete, unele mai vizibile, altele mai puțin vizibile, dar profund dăunătoare dezvoltării societății noastre, progresului social. Partidul nostru subliniază că trebuie dusă o luptă intransigentă împotriva tendințelor de parazitism și de viață ușoară, împotriva oricăror manifestări retrograde. În condițiile societății socialiste, cînd proprietatea socială garantează material dreptul la muncă fiecărui cetățean, cînd munca este o obligație și o datorie de onoare, cînd repartiția se face numai după munca depusă, pot apărea fenomene de inechitate socială între marea majoritate a membrilor societății, care muncește cu tot elanul creator pentru realizarea interesului social general și aceia care, deși apți de muncă, nu se încadrează în procesul muncii fiind întreținuți de societate și de alți membri ai ei. Educarea tineretului în spiritul dragostei și datoriei față de muncă este în prezent un obiectiv important al școlii noastre, al întregii activități politico-ideologice, o obligație cetățenească a tuturor. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, **este necesar să combatem mentalitatea acelor părinți care dintr-o grijă exagerată, prost înțeleasă, țin copiii acasă, îi întrețin fără muncă, îi ajută să nu se încadreze în activitatea socială. Aceasta este o mentalitate înapoiată, mic burgheză. Față de o asemenea mentalitate trebuie să luăm poziție publică, să facem din ea o problemă a întregii societăți. Întregul tineret trebuie să se încadreze, să participe la muncă [5]).**

Concepții înapoiate față de muncă sînt și cele ce se întîlnesc la unii membri ai societății care, deși încadrați în procesul muncii, se achită în mod formal de sarcinile ce le revin, provoacă acte de indisciplină, aduc daune avutului obștesc. Alții sînt preocupați doar de satisfacerea interesului lor personal, de obținerea unui venit cît mai mare în procesul repartiției, cu un efort minim. O astfel de mentalitate contravine spiritului echității socialiste care cere tuturor membrilor societății, în calitatea lor de proprietari colectivi, o participare activă la producția socială, pe măsura capacităților lor fizice și intelectuale și numai subordonat acestei participări și în dependență de ea, trebuie realizat procesul repartiției obiectelor de consum. Sub un alt aspect, ea contravine și principiului cointeresării materiale care condiționează realizarea interesului personal al producătorului de realizarea interesului general și colectiv.

Actualul sistem de salarizare limitează posibilitățile de însușire a unor venituri fără o legătură directă cu munca depusă, cu aportul personal la realizarea sarcinilor generale, dar, alături de măsurile de influențare cu caracter economic, este necesară folosirea mai intensă a formelor politico-ideologice de educare a maselor în vederea înlăturării concepțiilor înapoiate, a ridicării nivelului de conștiință a întregului popor.

O ALTĂ ATITUDINE negativă, care contravine eticii comuniste și se cere combătută, este indiferența unor oameni față de nivelul general de trai, oameni pe care, așa cum spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu **„nu-i interesează care este venitul mediu sau minim și care nu vor să înțeleagă că societatea nu poate asigura venituri oamenilor muncii decît într-o anumită limită, corespunzător nivelului de dezvoltare la care a ajuns“.** Veniturile exagerate pot contribui la deformarea opticii unor persoane, pot genera fenomene de inechitate socială și de aceea, reducerea diferențelor în venituri în contextul creșterii nivelului general de trai al întregului popor, constituie o preocupare importantă a politicii partidului nostru. Majorarea cu precădere a veniturilor mici ca și reducerea permanentă a decalajului dintre limitele extreme de venituri, constituie o caracteristică a politicii partidului de aplicare consecventă a principiului echității socialiste.

Este semnificativ din acest punct de vedere faptul că, în cincinalul trecut, în condițiile majorării salariului mediu lunar cu 28,7%, salariul minim pe economie a sporit cu 40%, el trecînd de la 570 lei în 1965 la 800 lei în 1970. În același timp, au avut loc însemnate modificări în structura salariaților pe grupe de salarii realizate, în 1970 peste 70% din numărul muncitorilor realizînd salarii mai mari de 1100 lei, în timp ce în 1965 numai 34% din muncitori realizau asemenea venituri.

În actualul cincinal se prevede ca, în condițiile majorării generale a salariilor, care va ridica salariul mediu pe economii pînă la peste 1800 lei — ceea ce reprezintă o creștere de 26%, salariul minim să sporească de la 800 lei la 1000 lei în 1972 și 1100 în 1975. S-a îmbunătățit alocația de stat pentru copii, stabilindu-se sume majorate, diferențiat în funcție de nivelul veniturilor și de numărul copiilor.

Privite în perspectiva făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, categoriile de echitate și cointeresare materială vor fi supuse unor transformări. Schimbările care vor interveni în activitatea de producție pe baza progresului tehnic modern sînt în măsură să reducă simțitor deosebirile dintre munca fizică și cea intelectuală și, prin aceasta, să asigure o participare mai deplină a tuturor membrilor societății la producția socială, dispare una din principalele limite economice ale echității socialiste. Cea de a doua limită economică va fi lichidată, de asemenea, treptat prin transformarea muncii într-o necesitate vitală și trecerea de la aplicarea principiului repartiției după muncă la repartiția după nevoi, proces care elimină diferențierile în repartiție și în satisfacerea necesităților materiale și spirituale. În aceste condiții se va manifesta din plin echitatea comunistă, categorie specifică stadiului superior al societății comuniste.

Făurirea societății socialiste fiind însă un proces îndelungat, care va dura cîteva cincinale, presupune pe toată durata lui folosirea consecventă a forțelor motrice de care dispune în prezent societatea noastră, atît a stimulenților materiali, cît și a celor morali.

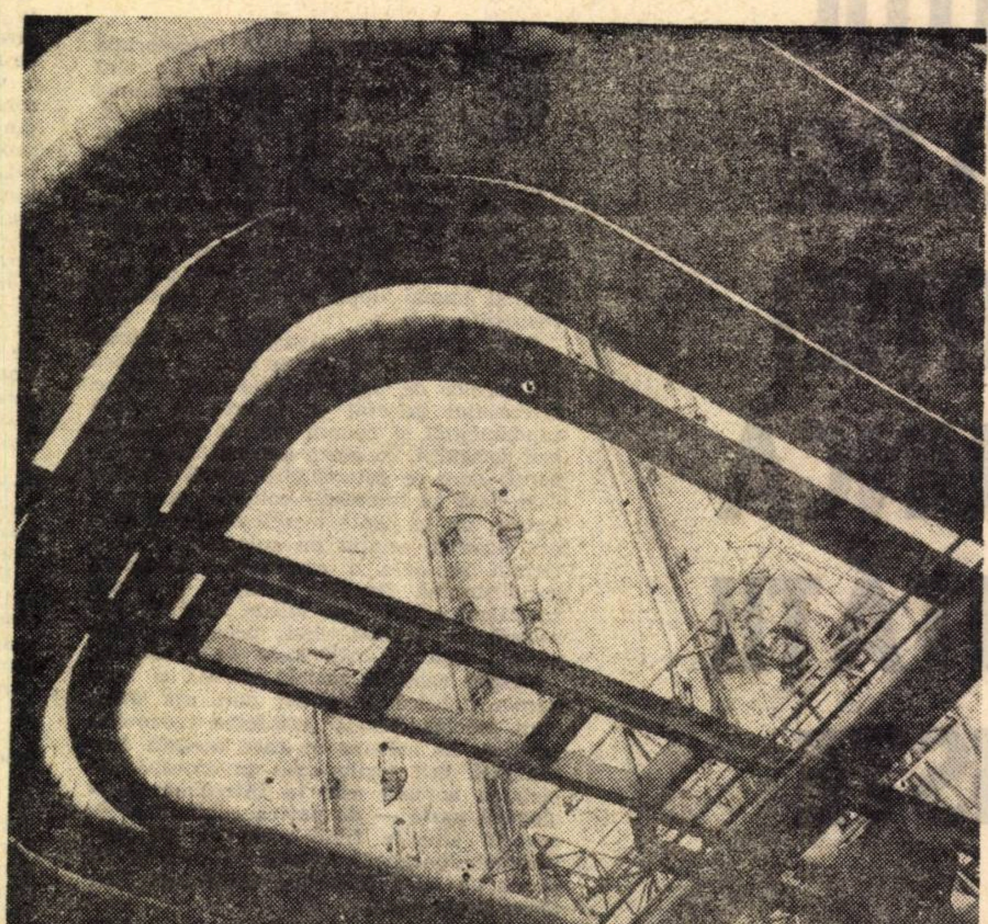

Chimie modernă

---

1) Nicolae Ceaușescu : Expunere la Consfătuirea de lucru a activului de partid din domeniul ideologiei și al activității politice și cultural-educative. Ed. Politică, 1971, pag. 36.

2) K. Marx — Fr. Engels — Mici scrieri economice E. P. 1969 pag. 326.

3) Idem; op. cit. pag. 324.

4) Nicolae Ceaușescu : Semicentenarul glorios al Partidului Comunist Român. Ed. Politică 1971, pag. 41.

5) Nicolae Ceaușescu : Expunere la consfătuirea de lucru a activului de partid din domeniul ideologiei și al activității politice și cultural-educative. Ed. Politică, 1971, pag. 72.

La laminoarele Hunedoarei — tot timpul același ritm susținut de muncă

PREGĂTIREA PRODUCȚIEI PE 1972

DEFALCAREA JUDICIOASĂ A PLANULUI — O TEHNICĂ DE LUCRU SAU O CERINȚĂ OBIECTIVĂ?

ÎN PERIOADA actuală în toate întreprinderile din țara noastră oamenii muncii — mobilizați de organizațiile de partid — desfășoară o rodnică activitate pentru dezvoltarea succeselor pe care le-au obținut în lunile care au trecut din acest an pe linia realizării sarcinilor de plan, pentru îndeplinirea și depășirea angajamentelor luate în cadrul adunărilor generale ce au avut loc în toate centralele și întreprinderile în cursul lunilor iulie și august a.c. Paralel, sînt în curs ample acțiuni pentru pregătirea condițiilor necesare realizării sarcinilor prevăzute pentru anul viitor, sarcini care, prin amploarea și dinamismul lor, vor determina însemnate mutații calitative în economie și vor însemna un pas important înainte pe drumul înfăptuirii obiectivelor stabilite de cel de-al X-lea Congres al P.C.R.

În acest cadru, o intensă activitate se desfășoară în toate centralele, întreprinderile și ministerele pentru încheierea contractelor economice între furnizori și beneficiari, menite pe de o parte, să asigure materiile prime și materialele necesare realizării în cît mai bune condiții a sarcinilor de producție, iar pe de altă parte, să creeze certitudinea desfacerii producției pe piața internă și la export, în condiții cît mai eficiente. Pe linia investițiilor, atenția este concentrată în prezent, pe pregătirea proiectelor și celorlalte documentații tehnico-economice necesare șantierelor de construcții, asigurarea și corelarea cît mai judicioasă a graficelor de livrări a utilajelor din țară și din import cu termenele de execuție și de punere în funcțiune a noilor capacități.

Aceste acțiuni, care urmăresc crearea în anul viitor a unor condiții optime de desfășurare a activității economice, sînt posibile ca urmare a înfăptuirii măsurilor de perfecționare a conducerii și planificării economiei stabilite de Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1967, a noilor legislații adoptate în ultimii ani cu privire la contracte, investiții, comerț exterior etc.

Faptul că ministerele, centralele și întreprinderile cunosc de la începutul perioadei sarcinile ce le revin pentru fiecare an al cincinalului, iar la jumătatea fiecărui an sînt îmbunătățite și detaliate prevederile planului cincinal pentru anul următor, creează premise pentru luarea din timp a măsurilor ce se impun în vederea îndeplinirii prevederilor privind producția, investițiile, punerile în funcțiune, exportul, importul, livrările către fondul pieței etc.

Nu o operație mecanică, ci fundamentată pe analize

ÎN ÎNTREGUL proces de pregătire și apoi de execuție a planului, un rol deosebit de important îl prezintă **modul în care sînt stabilite în întreprinderi, centrale și ministere, sarcinile pe trimestre, pe luni și, în cadrul acestora, pe decade.** Această operațiune nu poate fi făcută mecanic, ea trebuie să aibă permanent în vedere folosirea cît mai deplină a capacităților existente și a celor ce vor intra în funcțiune în perioada respectivă, utilizarea cît mai rațională a forței de muncă și a fondului de timp disponibil. Numai într-un asemenea mod se poate asigura ritmicitatea necesară desfășurării proceselor productive atît la nivelul unităților de bază, cît și la cel al economiei în ansamblu, ritmicitate care se reflectă pozitiv asupra proceselor de producție, financiare, de circulație a mărfurilor, de organizare a producției și a muncii, într-un cuvînt, asupra eficienței întregii activități economice.

Ținînd seama de aceste considerente, de îndrumările permanente date în acest sens de conducerea de partid și de stat, în ultimii ani s-a reușit — printr-o strînsă colaborare între ministere, Comitetul de Stat al Planificării și celelalte organe centrale de sinteză — să se asigure la nivelul economiei o îmbunătățire a defalcării indicatorilor de plan pe trimestre. Acest lucru s-a reflectat, spre exemplu, **în creșterea ponderii cu care a intervenit trimestrul I în realizarea planului de producție industrială de la 22,6% în 1967, la 23,1% în 1970 și diminuarea participării trimestrului IV de la 27,7% la 27,2%.** În anul 1971 **ponderea trimestrelor I și II reprezintă 22,9%, respectiv 24,5% din planul anual, în condițiile în care realizările din primele două trimestre, respectiv din semestrul I, au marcat o creștere de 11,8% față de perioada corespunzătoare a anului trecut.**

Firește, ar fi cel mai bine ca în primul trimestru să ne apropiem cît mai mult de realizarea unei pătrimi din planul anual, dar trebuie ținut seama de caracterul sezonier al unor producții cu pondere însemnată (industria conservelor, a zahărului, a unor materiale de construcții etc.), precum și aportul noilor obiective de investiții care intră în funcțiune pe parcursul anului. În special, acest al doilea aspect poate determina îmbunătățiri importante în eșalonarea și desfășurarea ritmică a planului, dacă se vor depune strădanii ca punerile în funcțiune a noilor obiective industriale să fie repartizate cît mai corespunzător pe trimestre, renunțîndu-se la tendința ce se mai manifestă uneori de a le concentra în ultimul trimestru al anului.

Lupta împotriva „asaltului"

DACĂ la nivelul economiei, situația pe ansamblu este cea arătată, în cazul unor ministere modul în care au fost stabilite și realizate sarcinile pe trimestre nu a fost întotdeauna cel mai corespunzător. Examinînd, spre exemplu, aspectele ce se desprind din modul în care a fost îndeplinit planul de producție în semestrul I a.c. la Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini (a cărui activitate

ing. C. CALOIANU
director în Comitetul de Stat al Planificării

(Continuare în pag. 12)

OPTIMIZAREA STOCURILOR ÎN FUNCŢIE DE COSTURILE DE PRODUCŢIE

CERINŢELE asigurării unui ritm înalt al creşterii economice reclamă o eficienţă mereu sporită a investiţiilor. Luînd în considerare şi faptul că în următorii cinci ani, faţă de perioada anterioară, investiţiile pe termen lung — acumularea în fonduri fixe — vor fi mult mai mari decît creşterea stocurilor, iese pregnant în evidenţă nevoia optimizării stocurilor pentru a putea asigura, cu un volum relativ mai mic de mijloace circulante, activitatea neîntreruptă a întreprinderilor. După părerea noastră, actuala metodologie de planificare a mijloacelor circulante şi implicit de determinare a stocurilor maxim admisibile, deşi mult îmbunătăţită faţă de metodologia utilizată în anii anteriori, nu cuprinde încă sarcina optimizării stocurilor în funcţie de minimizarea costurilor de aprovizionare şi stocare, lăsînd încă cîmp larg de manifestare rutinei.

În literatura economică au fost larg dezbătute problemele optimizării aprovizionării şi, implicit, a necesarului de mijloace circulante pentru formarea stocurilor [1]). Pornind de la constatarea că aprovizionarea şi stocarea diferitelor valori materiale ocazionează cheltuieli a căror pondere în costurile totale de producţie, — pondere ce variază de la o ramură la alta, de la o întreprindere la alta, în funcţie de particularităţile de ramură şi de cele organizatorice — nu este neglijabilă, s-a pus problema determinării unui astfel de nivel al stocului — şi deci al aprovizionării — care să conducă la minimizarea cheltuielilor anuale. Cunoscînd că nivelul stocului influenţează direct proporţional costurile de stocare şi invers proporţional costurile de lansare a comenzilor, minimul obiectiv al funcţiei se atinge la un anumit nivel al stocului. Deoarece în literatură s-a pus accentul în suficientă măsură asupra demonstraţiei funcţiei de optimizare, elaborată în diferite variante (pentru determinarea cantitativă a stocului optim, pentru determinarea funcţiei economice de aprovizionare în expresie direct valorică, referitoare deci la totalitatea materialelor) nu insistăm asupra instrumentului matematic. Amintim doar unele din funcţiile soluţii, pentru a uşura ulterior observaţiile noastre. Astfel, A. Kaufman, tratînd determinarea lotului economic de aprovizionat, dă următoarea formulă:

$$n = \sqrt{2\frac{N \cdot c_1}{T \cdot c_s}}$$

în care: n = nivelul optim al stocului în expresie naturală; c_1 = cheltuielile de lansare a comenzii în sumă absolută pe o comandă; c_s = cheltuielile de stocare pe zi şi unitate de măsură; N = necesarul cantitativ pentru îndeplinirea programului de producţie în perioada dată; T = perioada în zile (trimestru sau an). În lucrările lui A. Rambaux se dă o soluţie identică. Calculul CEO utilizat de D. S. Ammer se bazează pe aceeaşi relaţie. Funcţia economică de aprovizionare folosită în cadrul metodei ABC, de forma:

$$Y = \frac{N}{2r} \cdot c_s + c_1 \cdot r$$

în care Y reprezintă funcţia economică a aprovizionării; iar r numărul comenzilor, presupune, în fond, aceeaşi funcţie de optimizare a stocului, cu singura deosebire că se obţine stocul în expresie valorică.

Observăm că, în majoritatea soluţiilor propuse, nu este luat în considerare efectul imobilizării fondurilor băneşti în stoc. Costul de stocare nu este dat numai de cheltuielile imediate făcute de întreprindere pentru amortizarea sau chiria magaziei, chiria liniei de garaj, salarizarea personalului magaziei, cheltuielile de birou sau pierderile pe durata depozitării, ci şi de cîştigul nerealizat pe perioada în care fondurile băneşti imobilizate în „stoc" nu „rulează", nu „produc" imediat. Efectul imobilizării nu este însă o cheltuială ca şi oricare alta. Neglijarea efectului imobilizării fondurilor băneşti pe perioada stocării deformează soluţia funcţiei obiectiv şi stocul determinat nu poate fi considerat, în nici un caz, stoc optim.

Funcţia economică a aprovizionării determinată în cadrul analizei ABC şi aplicată în cadrul unui experiment efectuat la Trustul 1 de construcţii-montaj din Bucureşti — experiment relatat de F. Rouădedeal în articolul citat — încearcă să ţină seama de efectul imobilizării fondurilor băneşti pe perioada stocării. Modul în care a fost însă soluţionată această problemă nu este, după părerea noastră, cel potrivit.

Admitem şi noi că efectul imobilizării fondurilor băneşti în stoc poate fi dimensionat în funcţie de nivelul actual al dobînzii bancare (deşi s-ar putea discuta dacă n-ar fi mai bine **să se dimensioneze în funcţie de rata medie a beneficiului pe economie**) şi de perioada de stocare. În cadrul experienţei susamintite însă, dobînda aferentă stocului a fost considerată ca o valoare dată de mărimea stocului din anul anterior, considerată perioadă de referinţă. Cu alte cuvinte, în cheltuielile de stocare — mărime dată de un anumit mod de organizare — a fost cuprinsă şi dobînda pe care întreprinderea a plătit-o în anul anterior. Dobînda la valoarea imobilizată în stocurile din anul anterior nu este şi nu poate fi însă concludentă pentru că se referă la stocuri care au fost, aşa cum s-au format ele în condiţiile vechi de organizare; ori, pe noi ne interesează dobînda la valoarea stocurilor pe care vrem să le determinăm, la valoarea stocului optim pe care îl căutăm.

Aminteam mai sus că efectul imobilizării nu este o cheltuială ca oricare alta — cel puţin în modul ei de calcul. Din acest punct de vedere soluţia adoptată în cazul citat conţine o premisă falsă şi nu ajunge la stocul optim.

Pentru demonstrarea soluţiei propuse de noi sîntem nevoiţi a expune în întregime demonstraţia funcţiei de determinare a stocului optim, intercalînd relaţiile suplimentare pe care le considerăm necesare. Mai întîi însă enumerăm notaţiile cu care vom opera:

n = stocul optim în expresie naturală (necunoscuta);

t = intervalul de reaprovizionare în zile;

r = numărul reaprovizionărilor în perioada pentru care se face calculul;

N = necesarul cantitativ pentru îndeplinirea planului în perioada respectivă;

T = perioada pentru care s-a elaborat planul;

c_1 = cheltuielile de lansare a comenzii (pentru o comandă);

c_s = cheltuielile de stocare pe zi şi pe unitate de măsură;

i = rata dobînzii bancare.

După cum se ştie se pot stabili următoarele relaţii:

$$r = \frac{N}{n} = \frac{T}{t}, \text{ de unde } t \frac{T \cdot n}{N}$$

Deoarece pe intervalul dintre două reaprovizionări stocul scade mereu pînă în preziua următoarei reaprovizionări, cheltuielile de păstrare a stocului vor fi:

$$\frac{n}{2} \cdot c_s \cdot t$$

Stocarea reprezintă în acelaşi timp şi o imobilizare a fondurilor băneşti, al căror efect este dimensionat de mărimea medie a stocului, de preţul unitar de aprovizionare, de nivelul dobînzii şi de perioada de stocare. Deci:

$$\frac{n}{2} \cdot c_s \cdot t + \frac{n}{2} \cdot p \cdot \frac{i}{T} \cdot t$$

Formarea stocului reclamă însă şi cheltuieli determinate de lansarea comenzii. Ca atare, cheltuielile totale ocazionate de formarea şi păstrarea stocului pe un timp determinat (t) vor fi:

$$\frac{n}{2} \cdot c_s \cdot t + \frac{n}{2} \cdot p \cdot \frac{i}{T} \cdot t + c_1$$

iar cheltuielile anuale, avînd în vedere numărul reaprovizionărilor:

$$C_{(n)} = \left[\frac{n}{2} \cdot c_s \cdot t + \frac{n}{2} \cdot p \cdot t + c_1\right] \cdot r$$

Pentru a elimina două din cele trei necunoscute (n, t, r) vom înlocui pe r şi t:

$$C_{(n)} = \left[\frac{n}{2} \cdot c_s \cdot \frac{Tn}{N} + \frac{n}{2} \cdot p \cdot \frac{i \cdot n}{N} + c_1\right] \cdot \frac{N}{n}, \text{ de unde}$$

$$C_{(n)} = \left[\frac{n}{2} \cdot c_s \cdot T + \frac{n}{2} \cdot p \cdot i + \frac{c_1 \cdot N}{n}\right]$$

Prin derivarea funcţiei în raport cu necunoscuta n şi anularea derivatei obţinem minimul ei (al cheltuielilor totale pe perioadă). Deci:

$$C'_{(n)} = \frac{1}{2} \cdot c_s T + \frac{1}{2} \cdot p \cdot i - \frac{c_1 \cdot N}{n^2}$$

Pentru $C'_{(n)} = 0$, vom obţine

$$\frac{c_1 \cdot N}{n^2} = \frac{1}{2} \cdot c_s \cdot T + \frac{1}{2} \cdot p \cdot i, \text{ de unde } n^2 = \frac{2 \cdot c_1 \cdot N}{c_s \cdot T + p \cdot i}$$

Bineînţeles că $n = \sqrt{2\frac{c_1 \cdot N}{c_s \cdot T + p \cdot i}}$

Pentru relevarea diferenţelor în ceea ce priveşte nivelul stocului optim dăm un exemplu de determinare a stocurilor la două întreprinderi clujene, folosind atît modul de rezolvare a problemei utilizat la Trustul 1 construcţii-montaj — Bucureşti, cît şi relaţia propusă de noi.

Costurile de lansare a comenzilor şi de stocare au fost stabilite pe baza evidenţei analitice potrivit aceloraşi criterii ca şi în experimentul amintit mai sus. Cheltuielile aferente fiecărui fel de material au fost stabilite potrivit ponderii acestuia în necesarul anual. Vom rezolva două cazuri pentru a sublinia unele diferenţe şi mai ales condiţiile în care s-ar impune aplicarea relaţiei propuse de noi.

La una din cele două întreprinderi pentru finisarea produsului (utilaj textil) se folosesc tablouri electrice. Necesarul anual este de 2440 bucăţi a 5,50 lei bucata. Cheltuielile de lansare a unei comenzi sînt de 775 lei, iar cheltuielile de stocare pe zi şi pe bucată, inclusiv dobînda plătită în anul anterior sînt de 0,14 lei. Cheltuielile de stocare fără dobîndă sînt de 0,13 lei. Potrivit relaţiei folosite în cadrul experimentului relatat stocul optim ar fi:

$$n = \sqrt{2\frac{2440 \cdot 775}{360 \cdot 0{,}14}} = 274 \text{ bucăţi}$$

Potrivit relaţiei propuse de noi:

$$n = \sqrt{2\frac{2440 \cdot 775}{360 \cdot 0{,}13 + 5{,}50 \cdot 0{,}05}} = 283 \text{ bucăţi}$$

La o întreprindere de industrie alimentară, printre materiile prime o pondere însemnată o are plantolul, care are un preţ de aprovizionare de 14.411 lei tona. Întreprinderea foloseşte anual 853 tone. Cheltuielile de lansare pentru o comandă sînt în cazul concret de 374 lei, iar cheltuielile de stocare pe tonă/zi, inclusiv

Aurel GIURGIU
Filia COŢIU

(Continuare în pag. 12)

VALORIFICAREA

RESURSELOR NATURALE

LIGNITUL – PREȚIOASĂ SURSĂ ENERGETICĂ

PE LÎNGĂ energia electrică obținută prin folosirea resurselor hidroenergetice și a hidrocarburilor (petrol și gaze), în țara noastră a luat o mare amploare construcția de termocentrale, care folosesc în mai mare măsură cărbunele și, îndeosebi, cărbunele inferior, respectiv lignitul. **Se poate spune, pe drept cuvînt, că lignitul a devenit în prezent în țara noastră o prețioasă sursă energetică, valorificată într-o proporție tot mai mare.**

Pentru a cunoaște ce loc ocupă cărbunele în baza energetică a țării, ce tendințe se conturează pe plan mondial în extracția lignitului, ne-am adresat tov. ing. **VASILE OGHERLACI**, directorul Direcției de coordonare a producției de cărbune, fier și nemetalifere din Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei, care a avut amabilitatea să răspundă la cîteva întrebări.

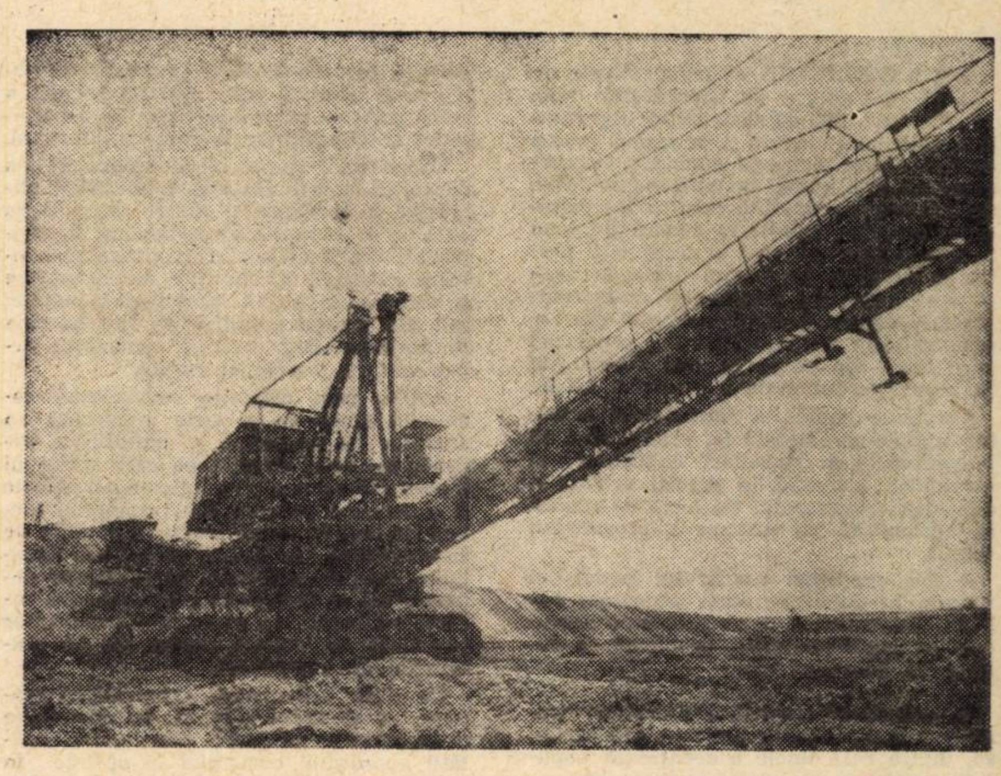

Rovinari — mină cu exploatări „la zi"

• Am dori, la început, să arătați succint ce loc ocupă cărbunele în baza energetică a țării?

— Dezvoltarea într-un ritm foarte accentuat a economiei României a impus creșterea corespunzătoare a consumului de energie primară în ritmuri care depășesc sensibil nivelul mediu realizat pe plan mondial. Pornind de la 12 milioane tone combustibil convențional în anul 1950, consumul de energie primară a ajuns la circa 40 milioane tone în 1965. In aceeași perioadă, producția de energie electrică a crescut de la 2,1 miliarde kwh în 1950 la 17,2 miliarde kwh în 1965, urmînd să atingă un nivel de 55—57 miliarde kwh în 1975.

La această dezvoltare impetuoasă a energeticii au contribuit toate resursele de energie primară ale țării, în proporțiile și ritmurile stabilite prin programele de dezvoltare a resurselor energetice și a electrificării. **Pentru asigurarea necesităților de consum, în balanța surselor de energie primară cărbunii au reprezentat 18,7% în 1970 și urmează să crească la circa 22,3% pînă în anul 1975.**

Un rol important în acoperirea necesarului de balanță va reveni, în continuare, cărbunilor care au ritmuri susținute de extracție. Aș menționa că în timp ce pe plan mondial au existat oscilații în legătură cu creșterea ponderii cărbunelui în balanță, în țara noastră se merge ferm pe creșterea ponderii acestuia și, implicit, pe sporirea accentuată a producției de cărbuni.

Nu trebuie uitat că în România — în care balanța energetică era acoperită pînă în 1965 în proporție de peste 80% pe bază de hidrocarburi — în urma politicii consecvente promovate de partid, de valorificare intensă a tuturor resurselor de care dispunem (ținînd cont de rezerve și economicitatea extracției lor), apare ca rațională această creștere a participării cărbunelui în balanță. Cu toate acestea ponderea lui rămîne încă inferioară celei existente în majoritatea țărilor industrializate.

În ce privește ponderea lignitului în balanța energiei primare a țării, **aceasta a crescut de la 3,3% în 1965 la 6,8% în 1970 și urmează să sporească la 9% în anul 1975.** De altfel, principala caracteristică a resurselor de cărbuni din țara noastră constă în faptul că predomină cei de calitate inferioară — ligniții. În volumul total de rezerve de cărbune ale țării, ligniții reprezintă circa 77% și aceștia se află în proporție de 90% în bazinul Olteniei.

Dacă pînă la cel de-al doilea război mondial extracția de lignit în țara noastră era foarte limitată (circa 0,5 milioane tone în 1938), **în anul 1965 s-au extras 12,1 milioane tone cărbune din care 5,4 milioane tone lignit (45%), iar în anul trecut 22,9 milioane tone, din care 14 milioane tone lignit (61%).**

• Deci producția de lignit crește într-un ritm rapid în țara noastră. Care este însă tendința ce se manifestă pe plan mondial?

— Avînd în vedere că lignitul constituie o sursă importantă energetică, se manifestă pregnant tendința în tot mai multe state — așa cum arată datele statistice din perioada de după cel de-al doilea război mondial — de a spori producția lui. Nu este vorba numai de țări cu rezerve scăzute de cărbuni superiori, ci și de cele care dispun de rezerve însemnate. Așa, de exemplu, se observă creșterea producției de lignit în R. F. a Germaniei, cu 12% în anul 1969 față de 1967, în R. P. Polonă cu 29%, în R. D. Germană cu 5% și în multe alte țări.

Această tendință se menține și în prezent datorită, în primul rînd, faptului că el poate fi valorificat în termocentrale cu capacități mari; în al doilea rînd, extracția lui putîndu-se efectua cu utilaje de mare randament, prețul de cost este mult mai scăzut decît la extracția din subteran.

• Date fiind condițiile specifice ale țării noastre, care ar trebui să fie orientarea de bază în sporirea producției de lignit și pe ce considerente ar trebui ea fundamentată?

— În dezvoltarea producției de lignit, orientarea principală o constituie aceea a extinderii exploatărilor la zi, bineînțeles ținînd seama de limita permisă de condițiile de zăcămînt și de economicitate. Aș vrea să menționez faptul că dacă **în anul 1965 din totalul producției de lignit obținute, extracția prin cariere la zi a reprezentat numai 16,7%, în 1970 ea s-a ridicat la 33,8%, urmînd ca, în 1975, să atingă 54%.**

Ca urmare a orientării de a dezvolta producția de lignit din cariere, în bazinul carbonifer Rovinari au fost puse în funcțiune pînă în prezent patru exploatări la zi: Cicani, Beterega, Gîrla și Tismana. În funcție de condițiile geologico-miniere, pentru extragerea la zi a lignitului s-au ales tehnologii de exploatare cu flux continuu de excavare, transport și haldare, cu utilaje de mare capacitate și un înalt grad de mecanizare și automatizare (excavatoare cu rotor, abzetere și benzi de transport din cauciuc).

În afară de carierele amintite, în anul 1970 au început lucrările de deschidere a unei noi exploatări la zi în bazinul Rovinari și anume în perimetrul Roșia. De asemenea, urmează să înceapă lucrările la carierele Poiana din bazinul Rovinari și Lupoaia din bazinul Motru.

Sînt în curs de proiectare încă două cariere și anume una în bazinul Jilț (cu o capacitate de 8 mil. tone/an) și a doua în perimetrul Pesteana (capacitate de 3,5 mil. tone/an), ambele în bazinul Olteniei.

În ce privește extracția din subteran, s-a mers pe linia modernizării minelor existente (Voivozi, Cîmpulung, Șotînga, etc.), cît și pe construirea unor noi mine dintre care amintim Suplacul de Barcău din Nordul Ardealului, Lupoaia și Roșiuța din bazinul Motru etc.

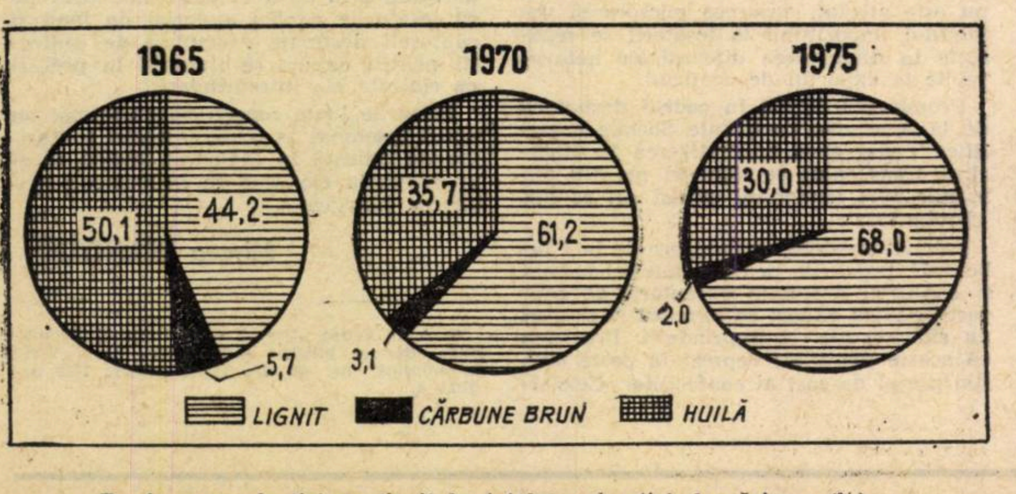

Ponderea producției de lignit în totalul extracției de cărbune (%)

• Ați arătat că în dezvoltarea producției s-a ținut seama de două coordonate principale: limitele permise de condițiile de zăcămînt și de economicitate. V-am ruga să vă referiți mai pe larg la aspectele economice.

— În primul rînd, aș vrea să arăt că prin dezvoltarea exploatărilor la zi pe fluxuri tehnologice moderne, dotate cu excavatoare cu rotor cu cupe de capacități mari, cu benzi de transport corespunzătoare și cu instalații de depunere în halde, de asemenea, de mare capacitate, **se asigură realizarea unei înalte productivități a muncii.** Un exemplu, extrem de concludent: folosirea unui singur excavator cu rotor cu cupe de capacitate mijlocie, manipulat de 12 muncitori pe zi, asigură o producție anuală de circa 1,3 milioane tone cărbune pentru care, în cazul extracției din subteran, ar fi necesari aproape 4 000 de muncitori. De altfel, **productivitatea muncii realizată în carierele „la zi" este de 10—15 ori mai ridicată decît cea care se obține la extracția în subteran.**

În scopul realizării unei eficiențe economice ridicate, s-au avut în vedere o serie de criterii privind extracția ligniților din subteran și anume:

— concentrarea producției în unități mari, legate de incinta centrală, care să poată beneficia de avantajele tehnice și economice ale mecanizării intensive, prin aplicarea metodelor moderne de exploatare;

— lichidarea progresivă a minelor mici, neeconomice, cu rezerve reduse care nu permit dezvoltarea viitoare a producției.

De altfel, tendințele în dezvoltarea tehnică a minelor de lignit se pot concretiza prin următoarele:

— folosirea pe scară tot mai largă a metodei de exploatare cu front lung (93% în 1970), care permite o mecanizare avansată a extracției;

— extinderea, în limite permise de condițiile de zăcămînt a susținerii mecanizate (la 68% în anul 1970) prin care se realizează productivități medii foarte ridicate (15—20 tone/post);

— tăierea mecanizată cu combine, în toate abatajele cu front lung;

— săparea lucrărilor de pregătire cu ajutorul combinelor de înaintare;

— asigurarea unui transport continuu din abataje pînă la zi, pe benzi de transport.

Principala orientare în valorificarea ligniților a fost aceea de ardere în centrale termoelectrice puternice și cu grupuri unitare cît mai mari, amplasate în vecinătatea exploatărilor miniere, pentru a se evita transporturile la distanțe mari și manipulările costisitoare. Astfel, funcționează pe bază de lignit centralele Doicești, Oradea și Ișalnița. Este în curs de construcție centrala electrică Rogojelu. Aceste centrale furnizează energie în sistemul energetic național și marilor consumatori din apropiere ca, de pildă, Combinatul chimic — Craiova, Uzinei de aluminiu din Slatina, Complexelor de sere agricole din Ișalnița, rețelei electrificate de cale ferată Craiova-Caransebeș etc.

Vorbind însă de economitate, **merită relevat în mod deosebit faptul că, folosirea lignitului, se reflectă pozitiv în balanța energetică a țării.**

Deși din punct de vedere calitativ lignitul extras din cariere este mult inferior altor resurse energetice, **el este competitiv în ce privește costul de producție al energiei electrice în comparație cu cel obținut pe bază de păcură și huilă.** Este adevărat, costul lignitului extras din subteran este oarecum superior celorlalte resurse, însă avînd în vedere criteriile de valorificare locală și, mai ales, de economicitate în ansamblul balanței energetice, intervenția lui în balanță este oportună. Prin această intervenție, se economisesc resurse de hidrocarburi ce pot constitui materii prime de bază în industria chimică, singura ramură care le poate valorifica în mod complex și superior. **Nu trebuie uitat că valorificarea pe cale chimică a produselor de țiței și a gazelor naturale conduce la o creștere de 5—30 ori a valorii producției, comparativ cu situația cînd acești combustibili ar fi arși în cazanele termocentralelor.**

În anul 1970, din totalul prducției de lignit aproape 70% s-a consumat în centrale electrice și de termoficare, prevederile pentru anul 1980 fiind de peste 85%. În același timp, **lignitul înlocuiește mari cantități de lemn de foc,** fiind utilizat în consumul casnic sub formă de brichete. Dacă ținem seama că în acest fel mari cantități de material lemnos, care altădată era destinat arderii în sobe, pot fi dirijate, în prezent, spre alte utilități și valorificate în mod superior, putem afirma că exploatarea lignitului este favorabilă sub aspectul eficacității economice.

• Mai există și alte resurse de combustibili inferiori, care ar putea fi luate în considerare în viitor?

— Aplicînd în practică politica partidului privind valorificarea pe scară din ce în ce mai largă a bogățiilor naturale ale țării, ne preocupăm să atragem în circuitul economic și a alți combustibili inferiori.

Așa dar, paralel cu sporirea producției de lignit, **în prezent se desfășoară lucrări intense pentru cercetare geologică a zăcămintelor de șisturi bituminoase din bazinul Anina, cît și încercări tehnologice de ardere în cazane.** În acest scop s-au efectuat încercări de ardere la centrala electrică Doicești cît și **încercări de laborator de obținere a aluminei din cenușile rezultate la ardere.**

Cercetările vor continua și în viitor pe baza unui program prioritar, urmînd ca, pînă la sfîrșitul anului 1972, să se stabilească oportunitatea punerii în valoare a acestor resurse energetice, de loc de neglijat pentru economia țării noastre.

Convorbire consemnată de
L. ȚINTEA

URBANISMUL COMERCIAL

FIZIONOMIA și perspectivele de dezvoltare ale aparatului comercial de distribuție, reprezintă o reflectare directă a uriașului proces de urbanizare al epocii moderne. Urbanizarea nu este numai un proces cantitativ, de creștere a proporției care revine populației orașelor, ci este în același timp un proces calitativ, însoțit de schimbări profunde chiar în fenomenul urban și de o puternică creștere a influenței modului de viață orășenesc asupra populației din zonele rurale înconjurătoare, populației care intră din ce în ce mai substanțial în zona gravitațională a mediului urban.

Creșterea rapidă a importanței orașelor trebuie considerată în, primul rînd ca o consecință a dezvoltării industriei și serviciilor, activități în special urbane și a scăderii necesarului de forță de muncă în agricultură ca urmare a progresului tehnic.

Astfel, creșterea numărului populației urbane în condițiile unei adevărate explozii demografice, pune probleme deosebite pe toate planurile, probleme ce decurg în principal din :

• extinderea masivă a suprafeței orașelor prin apariția de noi zone sau cartiere, dintre care unele concentrează populația unui oraș de primă importanță ;

• creșterea densității zonelor periferice și scăderea proporției ce revine populației zonelor centrale, istorice, ale orașelor ;

• amploarea problemei circulației, rezultat pe de o parte al creșterii distanțelor între noile cartiere și centrul istoric al orașului și al creșterii importanței mijloacelor de transport în comun, iar pe de altă parte al sporirii numărului de automobile și a circulației auto, care face din ce în ce mai dificil accesul în zonele centrale și transformă problema staționării și parcajului, într-una din problemele nevralgice ale vieții urbane ;

• atracția din ce în ce mai accentuată a modului de viață urban asupra populației din zonele rurale înconjurătoare.

În acest context de probleme, unul din sectoarele cele mai afectate și a cărei adaptare la noile forme de viață este imperios urgentă s-a dovedit a fi comerțul și în special politica de dezvoltare a echipamentului comercial de distribuție, politică ce trebuie să-și propună realizarea unei armonii între funcția socială a comerțului — buna aprovizionare a populației și eficacitatea economică necesară.

Urbanismul comercial a apărut și s-a dezvoltat ca o necesitate a rezolvării științifice a echilibrului dintre dezvoltarea zonelor de concentrare urbană și a echipamentului comercial corespunzător pentru a răspunde obiceiurilor de cumpărare și comportamentului spațial al populației atît din zonele preexistente sau în curs de formare, cît și atracției comerțului urban asupra populației rurale.

Astfel, prin definiție, urbanismul comercial apare ca o parte integrantă a studiilor de economie și planificare urbană, iar prin atracția pe care comerțul o exercită asupra populației acesta poate fi considerat ca unul din principalii factori de luat în considerație în studiile de sistematizare teritorială complexă. Creșterea avuției naționale, expansiunea demografică și dezvoltarea urbană sînt indisolubil legate de evoluția consumurilor populației și materializarea lor în obiceiurile de cumpărare.

Ca atare, urbanismul comercial își propune să sugereze direcții de dezvoltare și în privința adoptării structurii și calității aparatului comercial la nevoile în schimbare ale unei societăți în schimbare, exprimate — după cum arată Claude Guinn [1]) prin faptul că „Fizionomia comerțului depinde de ce se petrece în fața și în spatele său, adică de intensificarea producției de masă, apariția produselor noi și de calitate superioară ; apariția unui consumator care trece de la un mod de viață la un alt mod de viață superior; dezvoltarea cererii prin crearea de noi domenii de consum, comerțul avînd sarcina nu numai de a satisface nevoile preexistente, ci și de a provoca o nouă cerere prin sugerarea de noi direcții de consum"

Un rol important în realizarea acestor elemente revine rețelei comerciale de desfacere, a cărei dezvoltare cantitativă și calitativă, nu se poate concepe în afara unor studii complexe de urbanism comercial, ale căror direcții principale de dezvoltare pot fi considerate următoarele :

— gradul de înzestrare cu echipament comercial a unei aglomerații urbane, volumul, structura, calitatea și distribuirea teritorială a acestuia corespunzător cu principalele caracteristici ale pieței sale potențiale și în perspectivele de dezvoltare urbană și sistematizare teritorială ;

— atracția aparatului comercial din zonele centrale ale aglomerațiilor urbane, comportamentul spațial al cumpărătorilor și criteriile de realizare a echilibrului comercial între centrele istorice, prin tradiție zone comerciale principale și noile cartiere extracentrale, inclusiv atracția aparatului comercial orășenesc asupra populației din alte localități și localizarea în spațiu a acestei clientele atrase ;

— echilibrul calitativ între aparatul comercial din zona centrală a orașelor, volumul și structura acestuia, profilul corespunzător funcțiilor zonei centrale și aparatul comercial al noilor cartiere rezidențiale extracentrale ;

— criterii de determinare a amplasamentului, volumului și profilului noilor unități de desfacere, magazine universale, supermagazine și centre comerciale.

Abordînd aceste probleme, urbanismul comercial va răspunde noilor probleme pe care le ridică dezvoltarea vertiginoasă a orașelor și va da conținut politicii de modernizare a rețelei comerciale în conformitate cu profundele transformări sociale și economice ale societății noastre.

Experiența altor țări arată că aparatul comercial de distribuție este unul din componentele principale ale noțiunii de confort colectiv și de urbanizare.

Renovarea urbană are profunde implicații asupra schimbărilor sociale, inclusiv asupra funcției de client a populației. Recunoașterea acestui adevăr impune studii aprofundate și în ceea ce privește noile obiective comerciale, în special marile suprafețe comerciale, unde elementele decurgînd din funcția și talia acestora în cadrul unui echilibru global trebuie completate cu date specifice zonei de influență, regiunii sau orașului respectiv, cum ar fi structura particulară a consumurilor, structura socio-profesională a populației, gradul ei de mobilitate etc. și în ceea ce privește consecințele ce rezultă pentru rețeaua comercială existentă, inclusiv direcțiile de reorganizare a acesteia.

Astfel, aportul studiilor de psihologie urbană și economică în cercetarea și proiectarea echilibrului comercial optim, anchetele și sondajele clientelei, permite studiilor de urbanism comercial o bază informațională extrastatistică deosebită, ale cărei concluzii sînt utile nu numai organizării științifice a rețelei comerciale, ci politicii comerciale în ansamblul său și, în special, anticipării transformărilor care pot interveni în obiceiurile de cumpărare ale populației.

Florin MARINESCU

1) Claude Guinn : Physionomie et perspectives d'evolution de l'appareil commercial francaise,

TELEX

• *HOTEL TURISTIC. — În orașul Bistrița a început construcția primului hotel turistic din județ, care va întregi noul ansamblu arhitectonic din piața palatului administrativ. Hotelul va dispune de spații de cazare cu grad înalt de confort pentru 220 turiști, un restaurant, un bar și servicii anexe. Noua construcție face parte dintr-un complex de amenajări ce vor pune în valoare turistică pitoreștile meleaguri bistrițene.*

• *APĂ POTABILĂ. — De la începutul acestui an au fost date în folosință 26 de noi puțuri care au mărit debitul de aprovizionare a municipiului Constanța și a stațiunilor de pe litoral cu încă 1 000 litri pe secundă. La Eforie Nord și Eforie Sud s-au dat în exploatare două stații de repompare, iar capacitățile stațiilor de pompare din zona Palas și cea a lacului Tatlageac au fost mărite cu aproape 1 000 mc de apă pe oră. În această perioadă s-au încheiat lucrările de montare a conductei magistrale a litoralului pe mai mult de 40 km între Constanța și Mangalia și a celei care leagă sursa „Cișmea" de noul complex de înmagazinare a apei de la Palas, asigurîndu-se astfel îmbunătățirea aprovizionării cu apă a stațiunilor din sudul litoralului, cît și a zonei industriale a municipiului.*

• *SISTEMATIZARE. — Institutul de proiectări din Tg. Mureș a definitivat schițele de sistematizare a 44 comune cuprinzînd 229 localități. Au fost predate, de asemenea, schițele de sistematizare a localităților Band, Riciu și Sărmaș, localități care vor deveni centre urbane. Proiectanții și arhitecții institutului lucrează în prezent la întocmirea proiectelor pentru alte 12 comune, precum și ale orașelor Reghin, Tîrnăveni și Sovata.*

• *SISTEM DE IRIGAȚII. — În zona Băisești-Dumbrava, județul Suceava, au început lucrările de amenajare a unui sistem de irigații care va deservi peste 1 130 de hectare. Se lucrează intens la amenajarea canalului de aducțiune a apei, lung de aproape 4 km, folosindu-se în acest scop tuburi prefabricate. Rețeaua integrală a canalelor va măsura circa 21 km. De asemenea, a început construcția stației de pompare și lucrările aferente.*

LIVRAREA ȚESĂTURILOR DESTINATE EXPORTULUI PENTRU PRELUCRAREA ÎN CONFECȚII

ÎN luna septembrie 1970 a avut loc la Academia Republicii Socialiste România o dezbatere organizată de Academia de Științe Sociale și Politice împreună cu Comitetul de Stat pentru Prețuri cu privire la perfecționarea sistemului de prețuri cu ridicata în țara noastră. Materialul a fost publicat în cîteva numere consecutive în „Viața economică" la finele lunii septembrie și începutul lunii octombrie 1970.

În cadrul acestei dezbateri a fost analizat și regimul de preț privind livrarea țesăturilor.

Cu acest prilej s-a arătat că țesătura poate fi considerată ca **produs finit**, atunci cînd este livrată rețelei comerciale pentru vînzarea ca metraj la fondul pieței, către populație, sau ca **semifabricat**, atunci cînd este destinată prelucrării ulterioare (confecții, mobilă etc.).

După cum se știe, produsele destinate exportului se decontează la prețuri cu ridicata ale întreprinderii, respectiv la prețuri care nu conțin impozit pe circulația mărfurilor. În această situație se află și țesăturile care, dacă trec granița ca atare, se decontează la prețuri fără impozit.

Dacă însă țesăturile se livrează fabricilor de confecții, în vederea prelucrării în confecții, care la rîndul lor se exportă, atunci situația se schimbă. În această situație țesăturile sînt livrate fabricilor de confecții la prețuri cu ridicata ale industriei, care **cuprind** impozitul pe circulația mărfurilor. Acest regim de livrare constituie o excepție de la regula generală potrivit căreia, în industria textilă — de exemplu — filaturile și țesătoriile achiziționează materiile prime și semifabricatele la prețuri cu ridicata ale întreprinderii.

Cuprinderea în prețurile țesăturilor care urmează a fi prelucrate în confecții destinate exportului a impozitului pe circulația mărfurilor, prezintă unele dezavantaje din care menționăm :

— Livrarea țesăturilor la preț cu ridicata al industriei face ca o bună parte din venitul net creat în sectorul de confecții să fie prelevat anticipat sub formă de impozit în prețul țesăturii.

— Se deformează cursul de revenire și eficiența economică reală a exportului de confecții deoarece prețul acestora este mărit datorită impozitului din prețul țesăturii. În realitate exportul de confecții permite obținerea unui aport net în devize cu circa 15—20% mai mare decît exportul direct de țesături, deși prin prisma comparării stricte a cursurilor de revenire, exportul de țesături creează impresia că ar fi mai eficient.

— Se majorează artifical diferențele de preț nefavorabile la exportul de confecții.

Ca urmare, s-a făcut propunerea ca țesăturile destinate unei prelucrări ulterioare — și care în această situație au caracter de semifabricat — să fie livrate fabricilor de confecții la prețuri cu ridicata ale întreprinderii, deci fără impozit pe circulația mărfurilor.

Punerea în practică a acestei propuneri prezintă o serie de avantaje și anume :

— Evidențierea reală a eficienței exportului de confecții, cursurile de revenire nemaifiind deformate de existența impozitului în prețul țesăturilor.

— Asigurarea comparabilității eficienței exportului între diferite grupe de produse textile (țesături și confecții).

— Diminuarea diferențelor de preț nefavorabile la exportul de confecții.

— Economisirea de mijloace circulante la fabricile de confecții. Bugetul statului nu este afectat, deoarece micșorarea volumului impozitului la țesătorii se regăsește în diminuarea diferențelor nefavorabile la exportul de confecții.

Propunerea făcută în cadrul dezbaterii de la Academia de Științe Sociale și politice *) și-a găsit concretizarea în Hotărîrea Consiliului de Miniștri nr. 826 din 9 iulie 1971 (Buletinul oficial nr. 87 din 12 iulie 1971).

Potrivit acesteia, cu începere de la 1 iulie 1971 țesăturile pentru material de fond și căptușeli destinate executării de confecții pentru export se livrează la prețuri cu ridicata ale întreprinderii. Precizăm că aceste materiale reprezintă peste 80% din prețul de cost al confecțiilor. Celelalte furnituri de croitorie (nasturi, fermoare etc.) au o pondere mică și livrarea lor în continuare la prețurile cu ridicata ale industriei nu influențează în mod deosebit cursul de revenire al confecției exportate.

Stocurile de țesături existente la data de 30 iunie 1971 în unitățile de confecții precum și în depozitele cooperației meșteșugărești au fost reevaluate, iar diferențele au fost regularizate cu bugetul statului, potrivit instrucțiunilor Ministerului Finanțelor.

Pentru calculul valorii globale a confecțiilor pentru export se aplică în continuare prețurile în vigoare la data de 1 ianuarie 1971.

Prevederile Hotărîrii susmenționate se aplică întreprinderilor de confecții subordonate Ministerului Industriei Ușoare, precum și organizațiilor industriei locale și ale cooperației meșteșugărești care execută confecții pentru export.

În Hotărîrea Consiliului de Miniștri nr. 1279 din 19 decembrie 1962 la anexa nr. 5 punctul 5 litera e) se prevedea că țesăturile se livrează la prețuri cu ridicata ale **industriei**. Aceste prevederi au fost abrogate prin noua hotărîre care prevede că țesăturile pentru material de fond și căptușeli destinate executării de confecții pentru export se livrează la prețuri cu ridicata ale **întreprinderii**.

Măsurile luate reprezintă nu numai un aport însemnat la perfecționarea prețurilor cu ridicata în industria textilă, ci și un exemplu elocvent de îmbinare a teoriei cu practica.

Mircea MANOLIU

*) A se vedea „Prețul — instrument de măsură, dar și pîrghie economică", în „Viața Economică" nr. 42, din 16 octombrie 1970 pagina 6.

DENUMIRI

ÎN PROIECTUL DE LEGE privind organizarea și conducerea unităților economice de stat există denumirea de contabil-șef (art. 48), denumire care, după părerea mea, nu mai corespunde actualelor condiții de dezvoltare a unităților economice. Lăsînd la o parte faptul că la un număr tot mai mare de unități industriale și agricole există de pe acum funcția de economist-șef, persoanei care se ocupă cu activitatea economică a unităților îi revin sarcini mult mai complexe decît cele financiar-contabile. În prezent, se ocupă de planificarea activității economice a unităților respective, organizarea muncii în cadrul acesteia, încadrarea și salarizarea personalului, aprovizionarea cu materiale și desfacerea de produse, transportul materialelor și produselor, efectuarea operațiunilor financiar-contabile.

Trebuie avut în vedere și faptul că în Hotărîrea Consiliului de Miniștri nr. 1885/1970, privind organizarea și conducerea contabilității, nu se mai vorbește de contabil-șef, ci de conducătorul compartimentului financiar-contabil, înțelegîndu-se prin aceasta atît economistul-șef de la unitățile industriale și agricole, contabilul-șef de la celelalte unități, cît și șeful sectorului economico-gospodăresc de la unele unități cu caracter social, cum ar fi, de pildă, unitățile sanitare.

SCRISORI

Referindu-mă din nou la proiectul de lege amintit, consider că, în cadrul acestuia ar fi necesar să se prevadă, pe lîngă atribuțiunile directorului, atît atribuțiunile tehnicianului-șef, cît și cele ale economistului-șef. În acest fel s-ar face chiar prin lege o delimitare a sarcinilor fiecărui membru din cadrul colectivului de conducere operativă a unităților economice.

Mihai CONSTANTIN
București

RETROSPECTIVĂ ȘI PERSPECTIVĂ

ÎNTRE ANII 1962—1969 am fost tutelați de Ministerul Industriei Alimentare. Pe teritoriul actualului județ Dîmbovița s-au executat în acest timp o serie de lucrări importante în domeniul industriei panificației. De pildă, la Moreni s-a construit o fabrică de 14 tone/24 h, la Tîrgoviște s-a amenajat și modernizat fosta „Manutanță" prin montarea de cuptoare automate, la Gura Ocniței extinderea fabricii de 14 tone și, de asemenea la Găești o fabrică tot de 14 tone. Pentru a reduce decalajul evident între diferitele ramuri ale evident între diferitele ramuri ale industriei grele și industria panificației, noul for tutelar (Direcția județeană de industrie locală) a pregătit documentația pentru o fabrică de pîine în Tîrgoviște și alta în comuna Potlogi. Au fost concretizate, de asemenea, obiectivele ce vor fi construite în acest cincinal. Este vorba de fabricile de pîine din Titu, Găești și Fieni.

Se afirmă uneori — și oamenii au dreptate — că pîinea fabricată de noi nu este de cea mai bună calitate. Aici, evident, este vorba de însușirile grîului care printr-o depozitare necorespunzătoare pierde din calități și care ar trebui să rețină atenția specialiștilor. De aceea trebuie depășită formula magaziilor metalice care satisfac depozitarea ca atare, dar nu asigură condițiile de maturizare. Situația respectivă impune și mai mult să se reconsidere eșalonarea planului de investiții prin devansarea termenelor de punere în funcțiune a unor obiective planificate, deoarece în municipiul Tîrgoviște lipsa depozitelor este acută și nu se poate îmbunătăți prin soluții intermediare.

Nicolae MANAFU
Tîrgoviște

CERCETARE ● DEZVOLTARE

ECONOMISTUL ÎN ANGRENAJUL CERCETĂRILOR TEHNICE

ACTIVITATEA de cercetare-dezvoltare angrenează în țara noastră mijloace materiale și umane tot mai însemnate. Este, de aceea, imperios necesar ca ele să se poată realiza în condiții de eficiență economică maximă, ceea ce implică contribuția directă a cercetătorului economist.

Prin natura sa, procesul de cercetare-dezvoltare conține o serie de funcțiuni, legate între ele, cu un flux succesiv și un schimb de informații tehnice și economice continuu. Toate fazele de cercetare-dezvoltare au conținutul lor economic.

O cercetare tehnică pornește de la anumite necesități economice, și rezultatele ei se măsoară în final în efecte economice.

După părerea noastră activitatea cercetătorului economist începe de fapt înaintea introducerii temelor de cercetare în plan, întrucît, în condițiile actuale de dezvoltare a economiei naționale, eficiența economică constituie elementul hotărîtor pentru aplicarea în producție a rezultatelor cercetărilor. În acest sens economistul — bineînțeles antrenînd și alți specialiști — întreprinde unele studii de prognoză prin care pune la dispoziția organelor decizionale o serie de date cu ajutorul cărora se stabilește cadrul de preocupări și priorități. În felul acesta se asigură o selecționare mai justă a temelor de cercetare, și se creează posibilitatea concentrării forțelor științifice spre acele probleme care asigură o eficiență economică maximă și un efort material cît mai rațional dimensionat.

Cercetătorul economist este însă prezent în toate fazele de cercetare, începînd cu studiul tehnico-economic și terminînd cu faza de prototip omologat. Prin analizele pe care le face în cadrul fazelor de cercetare el furnizează date privind condițiile organizatorice și posibilitățile tehnico-materiale de realizare a cercetării și dezvoltării. De asemenea, pe baza datelor furnizate de cercetătorii tehnicieni, economistul studiază și determină volumul efortului necesar pentru cercetare-dezvoltare, pe faze, unități și perioade.

Aceasta se referă atît la efortul de cercetare-proiectare, cît și la efortul ce urmează a fi făcut în uzina constructoare cu pregătirea fabricației. Sînt cazuri în care asimilarea unor produse, fabricarea lor în serie sau utilizarea lor în exploatare impun executarea unor lucrări de investiții. În această situație economistul analizează sub toate aspectele și acțiunea de investiții, întrucît aceasta prezintă o importanță deosebită, chiar din faza de studiu tehnico-economic pentru organele ce iau decizii.

Aria de aplicare a rezultatelor cercetării precum și durata de viață economică sînt factori determinanți în obținerea unei eficiențe economice corespunzătoare. Prețul de cost și de vînzare al noului produs, rezultat al cercetării tehnice este și el obiectul unei analize economice. Aspectele ce trebuie avute în vedere se referă la consumul de materii și materiale, manoperă, regie de fabricație, regie generală, beneficii etc. Cadrul stabilit atît pentru prețul de cost, cît și pentru prețul de vînzare cu ridicata se analizează critic și se compară cu unele prețuri ale unor produse similare din țară și străinătate. În practica noastră au existat situații cînd rezultatele analizei prețului de cost al noului produs, au condus la schimbări de soluții tehnice și adoptarea unora mai puțin costisitoare.

Economistul trebuie să determine eficiența economică a cercetărilor tehnice în toate etapele, de la formularea temei și pînă la aplicarea în practică a rezultatelor acesteia, folosind un larg sistem de indicatori cu ajutorul cărora demonstrează oportunitatea, utilitatea și avantajele economice ale fiecărei teme de cercetare. Dintre acești indicatori nu pot lipsi durata de recuperare, acumulările suplimentare, coeficientul eficienței economice, creșterea productivității muncii, aportul de valută, cursul de revenire etc.

În procesul de analiză a eficienței economice cercetătorul are în vedere anumite principii generale cum ar fi: modul de determinare a implicațiilor economice trebuie să corespundă particularităților temei de cercetare sau domeniului respectiv; alegerea indicatorilor economici de bază și suplimentari trebuie să exprime cît mai fidel și mai complex sensul și valoarea economică a cercetărilor respective; analiza eficienței economice se face atît prin prisma intereselor economiei naționale, cît și a uzinei constructoare și a celei care utilizează produsul.

Pentru a ilustra mai concret contribuția economistului, voi da un exemplu cînd colectivul de ingineri cercetători a trebuit să-și schimbe radical atît soluția tehnică constructivă, cît și tehnologia de fabricație. Pentru realizarea unui echipament de automatizare, ca rezultat al cercetării și dezvoltării la faza de STE, se prevedea un efort material total de circa 5 000 000 lei, iar indicatorii economici rezultați erau cu totul nefavorabili, ca de exemplu:

— prețul de cost al echipamentului 5 000 lei,
— prețul de vînzare cu ridicata de întreprindere 5 600 lei
— aria de aplicare 150 buc./an
— durata de viață economică 4 ani
— prețul de achiziție al unui echipament similar din import 1 200 lei val.
— beneficii suplimentare la uzina constructoare: 150 (5 600—5 000) 90 000 lei/an
— beneficii la unitățile beneficiare ca urmare a creșterii productivității muncii (per 150 echipamente) 910 000 lei/an
— termenul de recuperare 5 ani
— coeficientul eficienței economice a cercetării și dezvoltării calculat pe durata de viață economică 0,80 lei

Prin efectuarea acestei cercetări și prin aplicarea rezultatelor ei în producție rezulta de fapt o pierdere de 1 000 000 lei pentru economia națională. Avînd în vedere indicatorii economici de mai sus, colectivul de ingineri cercetători au reluat tema respectivă și, după cercetări minuțioase, au găsit o soluție tehnică constructivă mai simplă, dar cu o siguranță în funcționare mai mare, ceea ce a creat posibilitatea lărgirii considerabile a domeniilor de utilizare. De asemenea, materialele prevăzute a fi procurate din import au fost înlocuite cu materiale din țară. O analiză mai atentă a condus și la reducerea cheltuielilor pentru pregătirea fabricației ca proiectarea tehnologiei, proiectarea și construirea S.D.V.-urilor etc. Acțiunile întreprinse au condus la diminuarea efortului de cercetare-dezvoltare, cît și la reducerea prețului de cost al produsului de serie. De la produs nerentabil s-a ajuns la unul rentabil, cu o eficiență economică sporită, determinînd importante acumulări suplimentare — 23 340 000 lei pe cei 4 ani de viață economică a echipamentului de automatizare.

În ansamblul cercetărilor tehnice aplicative, economiștii cercetători din Institutul de cercetări și proiectări în automatizări au inițiat unele studii și cercetări în vederea determinării conjuncturii, direcțiilor principale și a priorităților în domeniul asimilărilor în țară a elementelor, echipamentelor și instalațiilor de automatizare. De asemenea, au inițiat anumite colaborări cu institutul de specialitate pentru studierea conjuncturii internaționale în vederea stabilirii unor contacte cu firmele străine pentru a ieși pe piața externă atît cu produse ale aplicării în practică a rezultatelor cercetărilor, cît și pentru „engineering".

Valentin ȚÎMPU
șef laborator studii și cercetări economice în automatizări,

● **ING. CONSTANTIN MIHAILESCU**, Galați — Absolvenții unei facultăți au dreptul de a se prezenta la concursul de admitere în altă specialitate — pentru cursuri de zi sau serale — după trei ani de la absolvirea primei facultăți. Pentru învățămîntul fără frecvență, din primul an.

● **PAUL CHIRIȚĂ**, București — Începînd cu anul curent s-a obținut ca operațiunile de evidență în planificarea, gestionarea și desfacerea radiatoarelor din fontă pentru calorifer să se exprime în m.p. suprafață radiantă. Analizele de ordin tehnic făcute de organele de specialitate din M.I.C.M. au scos în evidență că exprimarea unității de măsură pentru aceste radiatoare în Kcal/h nu creează nici un stimulent pentru producția de radiatoare sau consumul specific de metal. Exprimarea în m.p. rezolvă problemele de eficiență economică. (**Acesta este punctul de vedere al Centralei industriale pentru materiale de instalații și echipament metalic-București**).

● Tehnician principal

CONSTANTIN BACRIA, Craiova — Perioada cît ați lucrat în învățămînt ca tehnician, în specialitatea pentru care v-ați pregătit prin absolvirea școlii tehnice, se ia în calculul vechimii necesare pentru promovarea în funcția de tehnician principal. Perioada lucrată ca strungar nu intră în calcul. Nu îndepliniți deci condiția de vechime necesară de cel puțin 5 ani ca tehnician, pentru a putea ocupa funcția de tehnician principal.

● Vechimea în muncă

CONSTANTIN BURGHELE, Bacău, — Propunerea ca la stabilirea vechimii neîntrerupte în aceeași unitate să se ia în considerare și perioada de frecventare a cursurilor de zi ale învățămîntului superior, nu ține seama de faptul că (potrivit și legislației muncii) această perioadă nu se include nici în calculul vechimii în muncă. Cu atît mai puțin ar putea fi considerată ca vechime neîntreruptă în muncă

CURIER

în aceeași unitate (pe baza aceluiași contract de muncă), deși în perioada respectivă nu a existat un asemenea contract. Recompensarea rezultatelor bune obținute de studenții de la cursurile de zi prin recunoașterea perioadei de învățămînt ca vechime în munca salariată, n-ar avea nici o bază. Într-adevăr, pentru aceeași perioadă de activitate s-ar stabili două soluții — criteriul recunoașterii vechimii fiind totalmente străin scopurilor de muncă, deoarece în cazul studenților care n-au absolvit învățămîntul cu note sub media preconizată de dv. nerecunoașterea perioadei de învățămînt s-ar baza pe rezultate mai puțin bune în procesul de învățămînt și nu în activitatea salariată. Însușirea propunerii dv. ar avea consecință logică de a recunoaște ca vechime în muncă și perioada de studii în învățămîntul liceal, în școlile post liceale etc, ceea ce, evident, ar fi cu totul nerațional și nefundamentat.

● Protecția muncii

I. DAN, Hunedoara — Normele republicane de protecția muncii prevăd la capitolul IX (Norme de igiena muncii privind efortul fizic) ca masa maximă admisă la purtat sau de ridicat de către femeile salariate, în vîrstă de 21—40 ani, este de 12 kg. Pentru salariatele care depun un efort fizic cu întreruperi care să reprezinte peste 65%, din timpul lor de lucru, masa maximă admisă este de 20 kg. Depășirea acestor limite este interzisă. Față de această reglementare, nu este posibil să se acorde un spor la salariul femeilor care, printr-o eventuală abatere de la normele de protecția muncii, li s-ar trasa sarcina ca în timpul întregului lor program de lucru să ridice greutăți mai mari decît cele maxime admise.

● **VASILE POP**, Tîrgu Mureș — În anexa 1 A la H.C.M. nr. 2841/1958, (cap. B, pct. 4) se prevede funcția de maistru instructor (cinci ani vechime în specialitate) la gradația a doua cu un salariu de 1340 lei — la vechimea între 5—10 ani. Fiind absolvent al școlii medii și de specializare post liceeală auto, îndepliniți condițiile de încadrare în funcția de instructor pentru practica de conducere auto.

STABILITATEA FORȚEI DE MUNCĂ

— A
ȘI

RECONVERSIUNEA PROFESIONALĂ — UN FENOMEN POZITIV, NECESAR, DĂUNĂTOR ATUNCI CÎND NU ESTE STĂPÎNIT

CUNOAȘTEREA parametrilor care influențează decizia muncitorului în privința fluctuației, surprinderea seismelor intime ale motivației personale, este o operație pe cît de dificilă, pe atît de necesară.

Oricît de bine ar fi organizate condițiile ergonomice ale muncii, se constată că, totuși, muncitorul fluctuează, invocînd motive din cele mai diferite. Intervine în acest caz o variabilă subtilă, greu de izolat și de măsurat — motivația psihologică individuală.

In studiul „Fluctuația forței de muncă la fabricile «Banatul» și «Modern»", elaborat pe bază de contract pentru Combinatul de Pielărie și Încălțăminte — Timișoara, din care redăm unele aspecte, am profilat un set de întrebări menite să evidențieze motivația fluctuației. Acestea s-au referit la: satisfacția pe care o încearcă la locul de muncă; dacă obstacolele survenite în muncă sînt sau nu stimulatorii; ce sentimente încearcă în cazul apariției unor situații noi critice sau a unor sarcini cu un sporit grad de dificultate etc.

Semnificative sînt răspunsurile celor care afirmă că dorința de a munci și seriozitatea în muncă sînt în raport cu activitatea la locul de muncă, calități fundamentale, absolut necesare. De asemenea, cei mai mulți dintre muncitori afirmă că urmăresc în special rezultate de perspectivă prin munca lor, nesatisfăcîndu-i rezultatele imediate. Datele culese pe un eșantion de peste 420 de salariați de la fabricile „Banatul" și „Modern" din Timișoara, permit susținerea afirmației că aici se evidențiază importante trăsături de caracter ale muncitorului de tip nou, ale omului din societatea noastră socialistă.

O întrebare din chestionar se referă la schimbarea meseriei, deci a calificării profesionale. Numărul de non-răspunsuri la această întrebare este deosebit de mare, și anume 52,4% la „Banatul" și 51,9% la „Modern".

Psihologic, apreciem în această situație refuzul de a răspunde nu ca semn al tendinței de a masca intenția de schimbare a meseriei — deși această intenție există indubitabil, într-o proporție mai mare sau mai mică — cît mai ales ca o rezervă cauzată de simplul fapt că cei chestionați încă nu și-au pus acut această problemă.

Procentul celor care afirmă deschis că vor să-și schimbe meseria este infim: 2,4% la „Banatul" și 8,5% la „Modern".

Dorința de reconversiune profesională este o cauză a fluctuației, dar uneori și o consecință a ei.

În literatura sociologică mondială s-a evidențiat legătura dintre fluctuație și mobilitatea socială. De exemplu, s-a demonstrat că există o strînsă interdependență între „mobilitatea socială pe verticală" și fluctuație, adică „mobilitatea pe orizontală". Fluctuația apare ca una din căile de realizare a mobilității sociale, văzută în sensul ei pozitiv necesar și obiectiv.

Ceea ce nu s-a evidențiat încă în nici o lucrare este faptul că fluctuația duce la mobilitatea socială nu în mod automat, ci prin schimbarea meseriei sau a calificării. Această reconversiune profesională apare ca un canal important, alături de altele, prin care se realizează la nivel macrosocial mișcarea forței de muncă.

Ascensiunea profesională urmează, desigur, în principal, școala, calificarea la locul de muncă, cursurile de reciclare, etc. În acest sens schimbarea meseriei este un fapt care duce la fluctuație. După ce se califică, muncitorul caută să fie încadrat conform noului său statut profesional. Cum posibilitățile la vechiul loc de muncă sînt mai reduse sau i se par limitate, el caută un alt loc de muncă.

Încercînd să surprindem mecanismul de constituire a deciziei de schimbare a locului de muncă, am corelat răspunsurile referitoare la intenția de schimbarea meseriei cu cele referitoare la intenția de a pleca din întreprindere. Datele culese arată că la cele două fabrici, 64,3% din bărbații care vor să-și schimbe meseria, intenționează să plece din fabrici. Ei dau procentul cel mai mare de fluctuanți virtuali. La aceștia se mai adaugă 12,2% din cei care spun că nu vor să schimbe meseria, dar declară că vor să plece, plus 20,5% cei care nu au răspuns dacă vor sau nu să-și schimbe meseria, dar declară intenția de a trece la o altă fabrică.

Procentul bărbaților care au intenția de a pleca, trebuie mărit cu cel puțin o parte din cei 42,8% care nu au dat nici un fel de răspuns la ambele întrebări. Per total, raportat la întregul eșantion, peste 23% din bărbați vor să plece. Deci aproximativ un muncitor din patru intenționează acest lucru, chiar dacă nu-l interesează o schimbare de meserie.

Remarcăm însă că 80,5% din cei care prezintă garanții de stabilitate, sînt cei ce preferă să rămînă în aceeași profesiune.

Peste 36% dintre femeile care vor să-și schimbe meseria au de gînd să schimbe și locul de muncă. Procentul stabilității probabile (aproximativ 80%) este dat de angajatele care nu țintesc o reconversiune profesională.

Făcînd abstracție de indicele sex, pe ambele fabrici 52% dintre muncitorii care vor să-și schimbe meseria declară că au de gînd să fluctueze, ca și 31% din cei care nu au dat nici un răspuns referitor la o eventuală dorință de recalificare.

Cauzele fluctuației forței de muncă sînt, desigur, complexe și multiple. Noi nu am relevat decît cîteva din ele, la care se adaugă alți parametri, cum ar fi insuficienta concordanță dintre aptitudinile personale ale muncitorului și munca pe care este pus să o presteze, datorată fie unei greșeli inițiale în orientarea profesională, fie lipsei selecționării muncitorilor după aptitudini la angajare, de către psihologi.

Dorința de părăsire a locului de muncă generează desigur și nemulțumiri latente. Este probabil că nemulțumirile determinate de nerealizarea așteptărilor față de locul de muncă dat, contribuie mult la pregătirea deciziei de plecare. Între dorința de schimbare a meseriei și predispoziția la fluctuație există o relație de la implicat la implicant. Condiția primă este ca să existe în mintea muncitorului convingerea că între aspirațiile lui personale, subiective, și ceea ce îi poate oferi întreprinderea în care lucrează, locul lui de muncă concret, nu poate exista un divorț, un „decalaj" imposibil de recuperat.

O consecință deloc lipsită de importanță a apariției dorinței de plecare este scăderea randamentului individual în muncă. Dacă s-a evidențiat deja acest adevăr în alte cercetări, apreciindu-se randamentul individual prin prisma indicelui de realizare a normelor de muncă, fapt confirmat categoric și de cercetarea noastră, în schimb nu s-a arătat că scăderea randamentului în muncă a individului începe încă din faza pregătirii deciziei de a fluctua, probabil în momentul cînd acesta începe să caute un alt loc de muncă în afara întreprinderii, deci cu mult înainte de a fluctua efectiv. Considerăm că în acest moment ar trebui să intervină psihologul, pedagogul uzinei, maistrul și alți responsabili. Un mijloc de detectare a intenției de a fluctua este căderea pe care o înregistrează curba realizării normei de producție.

Din punct de vedere psiho-social, fluctuația, chiar în faza ei latentă, împiedică realizarea plenară a personalității muncitorului, împlinirea idealului său, reducînd cu mult șansele de promovare și de perfecționare profesională, gradul de integrare socială.

Acțiunea de prevenire a fluctuației trebuie să aibă un caracter permanent, țintind o armonizare a intereselor individuale cu cele generale, ale întreprinderii și ale societății. În această acțiune, rolul de bază îl pot juca mijloacele de influențare morală, de educare comunistă a salariaților. Psihologul, pedagogul și sociologul din întreprindere pot acorda un ajutor substanțial în profilaxia fluctuației forței de muncă, împreună cu maiștrii și ceilalți factori responsabili din întreprinderea socialistă.

psiholog D. DABU

Laboratorul de Ergonomie — MIU — Timișoara

conf. dr. F. ALBERT

Laboratorul de Sociologie al Universității — Timișoara

CAUZELE TREBUIE CĂUTATE UNEORI ÎNĂUNTRU, ÎN ÎNTREPRINDERE

CERCETAREA referitoare la stabilitatea în muncă a muncitorilor Uzinei de anvelope „Danubiana" (secțiile asamblare și vulcanizare) întreprinsă de noi a urmărit cuprinderea aspectelor specifice legate de condițiile de muncă, de formarea profesională, de recrutare, selecție și îndru-

● Majoritatea muncitorilor a
tatea în muncă depind de organiz
în primul rînd rezultatele de persp

● Stabilitatea, constituie o c
personalității muncitorului, ea sp
perfecționare profesională.

● Un rol de bază în armo
generale, ale întreprinderii și soc
țare morală, de educare comunis

● Profilul celui care nu do
care reprezintă un „stîlp" pentru
tînăr (are peste 25 de ani); are
de 3 ani; a fost bine orientat în
ficare corespunzătoare; domicilia

● Satisfacția în muncă este
umane li se acordă atenția cuv
oficiale de formare, încadrare, s
mat în care munca și întreprinde

N ECHILIBRU DINAMIC
CĂRUI MENŢINERE DEPINDE
DE CONDUCEREA INTREPRINDERII

Foto : Ion CUCU.

irmă că dorința de a munci și seriozi-
:area locului de muncă, că ei urmăresc
ective, nu pe cele imediate.

ondiție esențială a realizării plenare a
orindu-i șansele de promovare și de

nizarea intereselor individuale cu cele
ietății, îl joacă mijloacele de influen-
ță a salariaților.

rește să părăsească unitatea, al celui
susținerea întreprinderii : nu este foarte
o vechime în întreprindere mai mare
alegerea meseriei actuale ; are o cali-
ză în mediul urban.

realizată într-un climat în care relațiilor
enită, în care sînt respectate criteriile
alarizare, apreciere, informare, un cli-
rea sînt judicios organizate.

mare, de comunicațiile pe linie orizontală și verticală, de aspectele motivaționale ale satisfacției în muncă și de eficiența serviciilor sociale.

Pentru a răspunde tuturor acestor obiective am folosit o metodologie complexă, de la metoda monografică, la cercetarea problematicii loturilor și culegerea datelor privind accesibilitatea serviciilor sociale.

Pentru evidențierea motivației am aplicat o fișă la majoritatea muncitorilor din aceste secții (450), iar pentru aprofundarea problematicii sociale am selecționat un lot de 100 muncitori cărora li s-a întocmit o fișă complexă de investigație. De asemenea s-a utilizat un chestionar în investigarea unui număr de 60 muncitori care au părăsit secțiile cercetate în anii 1965, 1966 și 1969.

Instrumentele de lucru au fost diferențiate în raport cu obiectivele urmărite astfel :

— chestionarul privind motivația a cuprins, pe lîngă datele de identificare, gradul de urbanizare, nivelul de școlarizare generală și profesională, insistînd asupra motivelor care au determinat alegerea profesiunii de bază, precum și schimbările survenite în ruta profesională, vechimea în muncă și în uzină. S-a acordat o atenție specială capitolului referitor la greutățile privind condițiile de muncă, organizarea muncii, relațiile la locul de muncă, regimul de muncă, transportul, accesibilitatea la serviciile sociale ale uzinei, greutățile familiale și modul în care acestea influențează activitatea profesională. S-a urmărit de asemenea și instalarea fenomenului de oboseală, formele de manifestare ale acesteia. În concluzie, am căutat să desprindem gradul satisfacției în muncă ;

— fișa de investigație complexă cuprinde la capitolul de date socio-profesionale absenteismul medical și nemedical, cîștigul realizat, sancțiunile, rebuturile, comportamentul în muncă, atitudinea colectivului de muncă. Capitolul privitor la datele medico-sanitare cuprinde frecvența controalelor medicale, recomandările medicale și modul în care acestea au fost respectate, precum și tratamentele medicale efectuate. Capitolul privitor la datele socio-familiale cuprinde, în afara structurii familiei, date privind echilibrul economic, condițiile de locuit și alimentație, relațiile intra și extra familiale. În mod deosebit am urmărit distribuția bugetului de timp și modul de folosire a timpului liber ;

— chestionarul privind fluctuația s-a referit în special la cauzele care au determinat-o, urmărind continuitatea în muncă după plecarea din Uzina „Danubiana" și satisfacția în munca actuală.

Rezultatele cercetării au evidențiat relații semnificative între vîrstă, vechimea în muncă, pregătirea profesională, regimul de muncă, locul de domiciliu și solicitările biologice ale locului de muncă. Astfel, a rezultat o proporție de 30,3% subiecți care doresc să-și schimbe locul de muncă din cadrul uzinei. În marea majoritate aceștia sînt foarte tineri (sub 25 de ani), au o vechime în uzină sub 3 ani, au ales întîmplător meseria actuală, au fost calificați direct la locul de muncă și domiciliază în mediul rural. S-a remarcat însă că în ceea ce privește pregătirea profesională, ponderea absolvenților școlilor profesionale este mai ridicată la această categorie față de totalitatea subiecților din secțiile investigate, ceea ce demonstrează lipsa unor principii de recrutare, selecție și îndrumare profesională corecte. Cauza principală a insatisfacției în muncă și a dorinței de a părăsi uzina este, după opinia acestora, solicitarea biologică mare a locului de muncă și insuficiența serviciilor sociale.

După opinia subiecților unele greutăți extraprofesionale au influențat nefavorabil randamentul în muncă în 10,9% din cazuri. S-au evidențiat de asemenea și deficiențe în distribuția bugetului de timp în sensul limitării timpului liber. Menționăm — ca o cauză importantă — durata deplasării de la domiciliu la locul de muncă care prelungește ziua de muncă cu peste 2 ore în 50,5% din cazuri.

Pentru obiectivarea datelor privind satisfacția în muncă, am continuat studiul nostru cu cercetarea cauzelor care au condus chiar la părăsirea uzinei de către muncitorii din aceleași secții în ultimii 5 ani.

Rezultatele au fost în perfectă concordanță cu cele obținute în ancheta privind satisfacția în muncă, motivele plecării din uzină fiind aceleași. De subliniat că după plecarea din Uzina „Danubiana" subiecții investigați au avut continuitate și stabilitate pe noile locuri de muncă. Este vorba deci de cauze interne specifice acestei uzine. Rezultă de aici că găsirea și adoptarea soluțiilor de îmbunătățire a situației intră în competența conducerii unității economice în cauză.

Soluțiile indicate de studiul elaborat se compun atît din măsuri ergonomice, cît și dintr-o serie de acțiuni social-educative, care să realizeze corespondența dintre nevoile întreprinderii și aptitudinile și aspirațiile individuale. Măsurile de ergonomie vizează organizarea locurilor de muncă, ținîndu-se seama de posibilitățile de adaptare optimă, într-un context mai larg, de interinfluențare definit de sistemul om-mașină-mediu. Acțiunile social-educative se referă atît la procesul de instruire, orientare, recrutare și plasare selectivă cît și la organizarea unor servicii sociale eficiente, dimensionate în raport cu cerințele reale ale colectivității căreia i se adresează.

C. COMISIONER
cercetător științific

G. NELEPCU
cercetător științific
Institutul de expertiză și recuperare a capacității de muncă — București

FLUCTUAŢIA LATENTĂ — ATENŢIE LA CE VA FI MÎINE

FENOMENUL fluctuației forței de muncă părea să nu prezinte un interes deosebit pentru Combinatul chimic — din Făgăraș, întrucît mișcările de personal se mențineau de aproximativ 5—6 ani la un nivel relativ constant (desfacere de contracte de muncă și transfer, în medie 10% anual). Deoarece deficitul de personal era rapid recuperat prin noi angajări continua să nu i se acorde o importanță deosebită acestei probleme. Această atitudine era generată și de poziția deosebită a Combinatului chimic în zona geografică a Făgărașului, ca principal beneficiar al forței de muncă existente. Dacă se are însă în vedere perspectiva dezvoltării industriale a zonei, care în următorii ani va oferi posibilități mai variate de orientare profesională și de angajare, problema fluctuației în acest important combinat chimic capătă alte dimensiuni și ea se cere abordată cu mai multă atenție.

În acest sens, în cadrul investigațiilor psihosociale ce se desfășoară de peste 2 ani la Făgăraș, au fost studiate și unele aspecte legate de fluctuația latentă a forței de muncă. Aprecierea dimensiunilor fluctuației latente și componența fluctuanților potențiali s-a efectuat pe baza răspunsurilor primite la o serie de întrebări care urmăreau depistarea eventualelor tendințe de părăsire a întreprinderii, a locului de muncă și de schimbare a profesiunii. Aceste întrebări au fost incluse în chestionarul unei anchete cuprinzînd circa 6 000 de salariați, destinată cunoașterii structurii psihosociologice a Combinatului chimic — Făgăraș.

Primele rezultate statistice au evidențiat prezența unei populații în proporție de 22,6%, pe întregul combinat, dornică să-și schimbe locul de muncă sau să părăsească întreprinderea.

Bazîndu-ne pe principalele dimensiuni ale structurii socio-profesionale și demografice, rezultate din anchetă și folosind mijloace moderne de calcul statistic, am putut pune în evidență și analiza relațiile dintre fluctuația latentă, pe de o parte, și sexul, vîrsta, gradul de școlarizare și calificare, vechimea în cîmpul muncii, vechimea în aceeași întreprindere și aceeași meserie, venitul, aspirațiile etc. pe de altă parte.

Pînă aici, studiind numai dimensiunile fluctuației latente și componența fluctuanților potențiali (tipologie sociologică), cercetarea răspundea doar unor necesități statistice.

Studierea fenomenului fluctuației latente trebuie adîncită printr-o cercetare predominant psihologică — adică orientată spre cercetarea cazuistică. În acest scop, printr-o convorbire — ghidată numai în ceea ce privește succesiunea problemelor, dar liberă în conținutul ei — am putut investiga mai profund și mai nuanțat motivația tendințelor de fluctuare. Discuțiile libere desfășurate după un anumit program, atît la locul de muncă, cît și în timpul liber, în familie, au fost completate cu o metodă complementară care ne-a ajutat în stabilirea unei tipologii psihologice a fluctuanților potențiali din combinat, prin cunoașterea și a comportamentului lor — este vorba de aprecierea șefilor ierarhici, a colegilor, a organizațiilor obștești.

Trei au fost loturile pe care le-am avut în vedere în faza cercetării factorilor motivaționali ai fluctuației, a moralului muncitorilor, a climatului din fabricile combinatului.

- Lotul A : fluctuanți efectivi, eșantion alcătuit din muncitori care au avut un minimum de 4 schimbări de întreprinderi sau schimbări de ocupații ;

- lotul B : fluctuanți potențiali, eșantion alcătuit din muncitori cuprinși în cei 22,6% care și-au exprimat intenția unor schimbări profesionale, cu prilejul anchetei din 1969 ;

- lotul C : lot martor, eșantion alcătuit din muncitorii cu cea mai mare stabilitate în combinat și în aceeași meserie ;

Au fost intervievați în total 160 de muncitori, durata unei convorbiri — eșalonată potrivit programului menționat anterior — variind, după caz, între 2 și 4 ore.

Înainte de a prezenta cîteva din rezultatele investigației privind motivația fluctuării latente, trebuie să precizăm că pentru alcătuirea eșantioanelor necesare acestei cercetări, a trebuit să renunțăm la 12% din cei 22,6% depistați ca fluctuanți potențiali în ancheta din 1969. Între timp aceștia deveniseră fluctuanți reali, părăsind combinatul. Acest fapt

N. Radu RĂDULESCU
Institutul de psihologie — București

(Continuare în pag. 12)

DEFALCAREA JUDICIOASĂ A PLANULUI

(Urmare din pag. 5)

nu a fost influențată de realizarea unor produse cu caracter sezonier, iar punerea în funcțiune a unor noi obiective de investiții nu a intervenit cu pondere însemnată), se constată că **realizările din primele două trimestre însumează peste 49% din planul anual.** Comparînd cu indicatorii care exprimă gradul de utilizare a potențialului productiv, rezultă însă că importante resurse au fost insuficient valorificate. Astfel, la acest minister, indicii de utilizare al fondului de timp disponibil la mașinile-unelte din secțiile de bază a fost de 72,7% în trim. I și de 71,3% în trim. II, ajungîndu-se ca, pe întregul semestru, acest indice important să se situeze sub nivelul de utilizare atins în ultimul trimestru al anului trecut. Că acest lucru se datorește unei folosiri incomplete a capacităților de producție este dovedit și de faptul că, în fondul de timp disponibil neutilizat la mașinile-unelte din secțiile de bază, schimburile neprogramate au intervenit cu o pondere de circa 76%.

Extinzînd această analiză asupra modului în care sînt îndeplinite sarcinile lunare, reiese că, deși conducerea de partid și de stat a atras în repetate rînduri atenția asupra încărcării cît mai echilibrate a lunilor în cadrul trimestrului, unele ministere stabilesc, în continuare, nivele mai mici pentru prima lună, „asaltul" urmînd să fie dat în ultima lună a trimestrului. Această planificare defectuoasă se reflectă în modul în care a fost realizat și depășit planul pe luni la Ministerul Industriei Chimice în cursul trimestrului II a.c. (vezi tabelul nr. 1).

În trimestrul III a.c., Ministerul Industriei Ușoare și M.A.I.A.S.A. — Departamentul Industriei Alimentare — **au schimbat eșalonarea lunară stabilită inițial, transferind sarcini importante în luna septembrie, în care au avut de realizat producții deosebit de mari.** Nu sînt prea greu de imaginat eforturile ce trebuiau făcute de către întreprinderile acestor ministere, felul în care a fost folosită forța de muncă și solicitate utilajele, pentru ca sarcinile de plan pe trimestrul III să fie îndeplinite. De asemenea, nu trebuie trecute cu vederea greutățile pe care le determină o astfel de „planificare" în întregul proces de producție și circulație din economie, în aprovizionarea unor întreprinderi care folosesc produse realizate de către aceste ministere pentru producție și investiții, sau „ritmicitatea" cu care se fac livrările către fondul pieței și export.

Situații similare se întîlnesc și în defalcarea sarcinilor de plan pe decade în cadrul lunilor. Nu rare sînt cazurile în care sfîrșitul lunii coincide cu un „asalt" în producție în care oamenii și utilajele sînt solicitate la maximum pentru a se asigura realizarea integrală a planului (uneori se recurge chiar la prestarea de ore suplimentare), în timp ce în primele decade mașinile, utilajele și forța de muncă sînt folosite necorespunzător.

• Eșalonarea investițiilor și exportului

EȘALONAREA judicioasă a sarcinilor pe trimestre, luni și decade prezintă o importanță majoră și are implicații deosebite asupra realizării planului și în alte domenii, cum ar fi de pildă, cel al investițiilor sau al exportului. Modul în care a fost stabilit planul de investiții în acest an, a făcut ca, **pe ansamblul economiei, să se realizeze în primul semestru 44,9% din volumul planificat pe întregul an, ceea ce înseamnă rezultate mai bune decît cele obținute în perioada corespunzătoare a anului trecut.**

Dar, cu toate aspectele pozitive care se întîlnesc în activitatea de investiții a multor întreprinderi și ministere, nu trebuie să scăpăm din vedere faptul că în ceea ce privește punerea în funcțiune, lucrările nu au mers întotdeauna cum trebuie și că, în semestrul I a.c., **fondurile fixe puse în funcțiune au reprezentat numai 33,9% din sarcina anuală.**

Această situație se datorește pe de o parte, unei practici mai vechi din domeniul planificării, potrivit căreia punerile în funcțiune sînt concentrate în special în trim. IV al anului de plan, iar pe de altă parte, faptului că lucrările de investiții la unele ministere s-au dispersat pe un număr relativ mare de șantiere, ceea ce a dus la diminuarea forțelor și mijloacelor de execuție. Este clar că decalajul care s-a creat între îndeplinirea planului de investiții și cel al punerilor în funcțiune înseamnă în mod practic imobilizări de valori materiale, financiare și valutare, înseamnă pierderea unor cantități importante de produse destinate consumului intern și exportului, pe care economia nu le-a putut produce datorită nedării în exploatare la termenele prevăzute a unor capacități de producție.

În domeniul exportului, dat fiind faptul că produsele agroalimentare care apar în a doua parte a anului intervin cu o pondere însemnată, este firesc ca, în primele trimestre, **accentul să se pună pe produsele industriale, fiind necesar ca în perioadele respective ritmul de livrare la export să depășească pe cel al producției.** În semestrul I a.c. au intervenit însă întîrzieri în livrarea unor produse ale industriei constructoare de mașini, chimice și alimentare, ca urmare a nerespectării la timp a unor contracte și, în unele cazuri, ritmului greoi de adaptare a producției la cerințele pieței externe.

• Eșalonarea optimă a sarcinilor de plan

RELATAREA acestor aspecte, desprinse din modul în care se defalcă și se realizează sarcinile de plan pe trimestre, luni și decade, are drept scop să pună în fața întreprinderilor, centralelor și ministerelor, în această perioadă în care se stabilesc sarcinile lunare pe trim. IV și se definitivează propunerile de îmbunătățire a planului pe anul 1972, necesitatea unor analize atente, multilaterale și, în același timp, mobilizarea la maximum a potențialului productiv de care dispun, **prin eșalonarea cît mai corespunzătoare a sarcinilor din planul de producție, export, investiții și puneri în funcțiune.**

În acest cadru, o atenție deosebită se cere acordată în întreprinderi, centrale și ministere stabilirii de măsuri eficiente, în principal pentru:

- **depășirea, în continuare, a planului de producție în trim. IV a.c. și recuperarea unor nerealizări la produsele fizice;**
- **încărcarea la maximum a primelor două trimestre din planul pe anul viitor, urmărindu-se folosirea cît mai completă a mașinilor, utilajelor și instalațiilor, atingerea parametrilor proiectați la termenele planificate, generalizarea schimbului II și extinderea schimbului III;**
- **asigurarea din timp a forței de muncă calificate necesare și crearea tuturor condițiilor pentru utilizarea rațională a acesteia;**
- **încheierea cît mai grabnică a contractelor economice care să asigure, în strînsă corelare cu sarcinile de producție, baza materială necesară desfășurării ritmice a producției și desfacerii;**
- **asigurarea materialelor, utilajelor, proiectelor și forței de muncă necesare pe șantiere în perioada care a mai rămas pînă la sfîrșitul anului,** astfel încît să se recupereze toate întîrzierile intervenite în punerea în funcțiune a obiectivelor de investiții pe parcursul acestui an, iar în anul viitor concentrarea eforturilor pentru terminarea investițiilor începute și realizarea în trimestrul I — așa cum a indicat conducerea superioară de partid — **a unui volum care să reprezinte 20—22% din sarcina anuală de investiții.**
- luarea tuturor măsurilor ce se impun ca, pe baza producției obținute peste plan și a economiilor realizate la consumurile de materii prime și materiale, planul de export să fie depășit; intensificarea contractării cu clienții externi a mărfurilor destinate exportului în anul 1972 și crearea premiselor necesare realizării acestora în calitățile solicitate de piața externă, asigurîndu-se astfel o condiție esențială pentru derularea ritmică a livrărilor.

Tabel nr. 1

	Ponderea prod. lunare în producția trim. II 1971 realizată în			Depășirea planului % din care în:			
	aprilie	mai	iunie	aprilie	mai	iunie	Total trim. II.1971
Ministerul Industriei Chimice	32,7	32,7	34,6	103,2	102,3	101,5	102,3

OPTIMIZAREA STOCURILOR

(Urmare din pag. 6)

dobînda plătită anul trecut de 0,09 lei. Cheltuielile de stocare pe tonă/zi fără dobîndă sînt de 0,03 lei. În cazul întreprinderii respective, din totalul cheltuielilor de stocare în 1970 dobînda a reprezentat 65%. Determinînd stocul optim potrivit primei relații, rezultă:

$$n = \sqrt{2\frac{853 \cdot 347}{360 \cdot 0,09}} = 135 \text{ tone}$$

Calculînd același stoc potrivit relației propuse de noi, vom obține:

$$n = \sqrt{2\frac{853 \cdot 347}{360 \cdot 0,03 + 14 \cdot 411 \cdot 0,05}} = 35 \text{ tone}$$

Prima concluzie care se desprinde, este aceea că în cazul materialelor cu un preț de aprovizionare relativ mic, dobînda determinată la stocul căutat nu are prea mare influență asupra nivelului acestuia. În schimb, la materialele costisitoare dobînda joacă un rol de prim ordin, așa cum rezultă și din cel de-al doilea caz. Luarea în considerare a dobînzii în cadrul cheltuielilor de stocare, ca dobîndă efectiv plătită în anul anterior ne oferă o soluție neeconomicoasă.

Implicațiile metodei stocurilor sînt, evident, incomparabil mai complexe și multiple decît cele cîteva aspecte relatate de noi aici. Indiferent însă de complexitatea situațiilor ridicate de practică ele nu numai că nu sînt nerezolvabile, dar, în ciuda aparențelor, nu întîmpină nici greutăți prea mari. Sînt necesare însă anumite condiții organizatorice, nu numai în ceea ce privește viața internă a întreprinderii, ci și relațiile dintre întreprinderi, relațiile între întreprinderi și forurile lor tutelare.

1) A. Kaufmann „Metode și modele ale cercetării operaționale". Ed. Științifică, Buc. 1967, vol. 1.
— A. Rambaux „Gestion economique de stocks". Ed. Dunod, Paris 1963.
— D S Ammer „La direction de l'approvisionnement". Ed. Dunod, Paris 1966
— V. Ioncsov „Nekatorîie voprosi optimalnovo upravlenia zapasami" in „Ekonomika i matematiceskie metodi", U.R.S.S. nr. 1. 1964.
— P. Jica „Cu privire la determinarea stocurilor curente de materiale după criteriul costurilor" în „Finanțe și credit nr. 3/1967.
— Filip. Rouădedeal „Determinarea costurilor de stocare și aprovizionare" în „Finanțe și credit" nr 9/1970.

FLUCTUAȚIA LATENTĂ

(Urmare din pag. 11)

este important pentru noi, reprezentînd — credem — o verificare a sincerității răspunsurilor primite la ancheta inițială. Pentru ceilalți există, prin urmare, temeiuri de a presupune că numai cauze independente de voința lor au făcut să nu poată pune în aplicare intențiile de schimbări proiectate; tendința acestora de a părăsi locul de muncă rămîne, în faza ei potențială pînă la crearea condițiilor favorabile traducerii în fapt. Este interesant, de asemenea, de remarcat că numai la 5% din cei intervievați procesul s-a stins chiar în faza lui latentă, pe considerentul că s-au rezolvat parțial sau total problemele care generaseră înainte tendința la fluctuare.

Ceea ce reține atenția și pare să deschidă o perspectivă cercetărilor noastre în continuare, este faptul că studierea factorilor motivaționali care explică tendința la fluctuare, ne-a permis să constatăm prezența unor anumite structuri distincte de motivare ce par a fi caracteristice și diferențiate pentru fiecare unitate productivă cercetată. Astfel, sînt fabrici în Combinatul chimic Făgăraș în care condițiile de muncă, efortul fizic, neglijarea interesului pentru introducerea tehnicii noi, a sistemelor de automatizare și mecanizare complexă a instalațiilor, etc. se structurează într-o motivare de insatisfacție în muncă, generatoare de tendințe la fluctuare. Sînt alte fabrici în care insatisfacția în muncă este dată de climatul existent și în care relațiile, îndeosebi cele de pe verticală, ar trebui îmbunătățite. Se structurează, de asemenea, o anumită motivare explicată prin nerespectarea criteriilor oficiale de promovare, de încadrare, de salarizare, de apreciere, de informare și chiar prin organizarea defecuoasă a muncii și a întreprinderii.

În toate cazurile însă, factorii motivaționali ai fluctuației se află în legătură directă cu gradul de integrare a muncitorilor:

- în munca ce o execută — satisfacția oferită de munca prestată, plăcerea de a munci într-o meserie în care s-o orientat corect la timpul potrivit, aprecierea muncii profesionale și a comportamentului, retribuția corespunzătoare etc.
- în colectivul cu care lucrează — relațiile bune din grupa de muncă și cu șefii ierarhici, climatul din unitate, moralul muncitorilor etc.;
- în sistemul social al combinatului — organizare, prestigiu, politică de personal, perspectivă de dezvoltare, preocupare pentru stimularea materială și morală, pentru nevoile cultural-spirituale ale muncitorilor, preocuparea pentru introducerea tehnicii noi, perfecționarea profesională a cadrelor, tipul de conducere etc.

Aceste constatări ne-au fost furnizate prin răspunsurile obținute de la lotul martor, la care gradul ridicat de integrare profesională se pare că ține mai de grabă de factori de personalitate decît de niște cauze exterioare individului.

Conflictul creat de neconcordanța dintre „așteptări" și satisfacție, rezultată, în cele mai multe cazuri, dintr-o proastă orientare și alegere a profesiunii sau dintr-o calificare insuficientă, constituie de asemenea unul din factorii motivaționali importanți ai fluctuației latente, reieșit din cercetare.

Ponderea acordată studierii fazei latente a fluctuației forței de muncă este justificată și de faptul că beneficiarul cercetării — întreprinderea industrială — sesizîndu-i-se tendințele la fluctuare a unor anumite categorii de muncitori, poate preveni faza efectivă, prin luarea din timp a măsurilor adecvate motivelor care generează fenomenul.

Rezultatul esențial al cercetărilor noastre este **concluzia că prin intervenții cu caracter profilactic bine conduse și orientate se poate asigura o mai mare stabilitate profesională a muncitorilor** în unitățile industriale și în zonele geografice, ceea ce reprezintă un important factor de progres, atît pentru întreprindere cît și pentru fiecare dintre componenții colectivului său.

În nr. 40 al „SUPLIMENTULUI" revistei „Viața economică"

AGENDA ECONOMISTULUI

- Atribuțiile compartimentelor comerciale privind PLATA PRODUSELOR PRIMITE (III)
- În ce termen se emite dispoziția de reținere: 5 SAU 30 DE ZILE?
- TITLURI EXECUTORII

UTILIZAREA FORȚEI DE MUNCĂ – OBIECT DE INVESTIGAȚIE MULTIDISCIPLINARĂ

UTILIZAREA potențialului uman — factor de bază al creșterii economice — reprezintă un vast cîmp de investigație pentru sociologi, economiști și alte categorii de cercetători. Elucidarea acestei probleme sub multiplele sale aspecte poate fi numai rodul activității concertate a acestor categorii de investigatori care prin studiile lor pot oferi temeiuri pentru organizarea științifică, rațională a întreprinderii. În aceste preocupări deosebit de actuale se înscrie lucrarea **„Resurse umane ale întreprinderii"** elaborată de un colectiv de autori format din Mihail Cernea, Maria Popescu și Haralambie Ene, apărută în Editura Politică.

Din largul evantai al problemelor utilizării resurselor de muncă autorii lucrării recenzate selectează un grup restrîns de aspecte asupra cărora se apleacă stăruitor cu ajutorul instrumentarului sociologic în dorința de a oferi practicienilor concluzii și sugestii utile îmbunătățirii activității productive a întreprinderilor. Compartimentată în trei părți relativ egale, lucrarea se referă la fluctuația potențială a muncitorilor industriali, integrarea în întreprinderile industriale a muncitorilor veniți de la sat și funcțiile specifice ale intelectualității tehnice în aceste unități economice.

De la început trebuie să remarcăm că aceste probleme, cel puțin la noi în țară, au fost puțin dezbătute în literatura de specialitate sub raport sociologic și ca atare lucrarea atrage de la început atenția cititorului prin noutatea problematicii investigate. Un merit al lucrării îl constituie faptul că sugestiile și concluziile formulate pornesc în bună măsură de la studierea concretă a realităților dintr-o serie de întreprinderi industriale din țara noastră, evidențiind alături de realizările lor și fenomenele disfuncționale ale utilizării forței de muncă, fenomene care afectează bunul mers al unităților economice, diminuează productivitatea muncii și prin aceasta contribuția întreprinderii la sporirea produsului social și a venitului național.

Autorii, pe bună dreptate, sînt convinși că sociologia poate contribui eficient la soluționarea problemelor pe care le ridică perfecționarea organizării și funcționării întreprinderilor industriale iar o serie de lucrări de sociologie concretă apărute pînă acum, inclusiv cea pe care o prezentăm, vine să întărească această convingere. Studiile sociologice pot contribui și trebuie să reprezinte un sprijin de reală utilitate, atît în cadrul întreprinderii cît și la nivel macrosocial.

Prima parte a lucrării este dedicată analizei fluctuației muncitorilor industriali sub aspectul dimensiunii potențiale și a motivației. Autorii încearcă să dezvăluie resorturile intime ale procesului fluctuației, insistînd asupra metodologiei cercetării și mai ales asupra amploarei și consecințelor fenomenului care se manifestă în întreprinderile din țara noastră. Mi se pare relevant studiul îndeosebi prin latura sa de cercetare concretă, prin stăruința autorilor de a evidenția faptele așa cum sînt și formularea pe această bază a unor concluzii și soluții sociologice.

Dacă în ceea ce privește definirea conceptului de „fluctuație a muncitorilor" problemă, de altfel controversată, se pare că autorii nu au găsit încă răspunsul, în schimb referirile la dimensiunile fluctuației latente, componența fluctuanților și motivația acestui fenomen în bună parte disfuncțional constituie un material care merită să stea în atenția factorilor de răspundere din întreprinderi. Se simțea însă nevoia unei delimitări mai riguroase a noțiunii de fluctuație față de noțiunile de migrație și mobilitate în general și în același timp între latura reală a procesului fluctuațional și latura sa intențională. În cuprinsul studiului autorii se referă mai mult la fluctuația latentă, potențială și mai puțin la cea activă, reală. Totuși concluziile și sugestiile formulate nu pot fi ignorate de conducerea întreprinderilor; cu atît mai mult cu cît, după aprecierea autorilor, peste jumătate din muncitori „sînt înclinați să o părăsească mai devreme sau mai tîrziu", din care peste un sfert o și fac. Motivele intenției de schimbare a locului de muncă — după cum arată autorii — nu sînt în foarte multe cazuri, o emanație exclusivă și arbitrară a individului fluctuant, ci rezultatul diferenței dintre ceea ce așteaptă individul și ceea ce-i oferă grupul de muncă și întreprinderea în care lucrează.

FĂRĂ ÎNDOIALĂ că ierarhia intensității motivelor fluctuației este diferită de la întreprindere la întreprindere, de la un grup de salariați la altul. Dar problema ca atare rămîne, indiferent dacă se situează pe prim loc motivul economic, cel microrelațional sau altele. O fluctuație ridicată a forței de muncă nu poate fi pusă numai pe seama mutațiilor în structura socio-economică a țării ca urmare a progresului tehnic, a asimilării cuceririlor revoluției tehnico-științifice, ignorîndu-se slaba identificare a muncitorilor respectivi cu uzina, cu colectivul de muncă al acesteia. Sistemul relațiilor socialiste, multiplele și variatele posibilități interne ale întreprinderii sînt garanția eliminării cauzelor care generează fluctuația forței de muncă. Dar ele nu rezolvă de la sine aceste fenomene negative. Numai efortul încordat, travaliul perseverent și responsabil al tuturor factorilor din întreprindere sînt în măsură să soluționeze această problemă complexă și deosebit de importantă prin consecințele sale socio-economice.

Partea a doua a volumului „Resurse umane ale întreprinderii" se ocupă de „integrarea în întreprindere a muncitorilor veniți de la sate". Autorii își propun în special să trateze „problemele generale teoretice ale integrării" acestei categorii de muncitori. În acest scop selectează din literatura socio-economică opinii asupra acestui fenomen, alcătuind o expunere cursivă și închegată. Prezentarea cu caracter informativ bibliografic este însoțită de reflecții proprii pe baza unor cercetări concrete din întreprinderi industriale din țara noastră, cu referiri mai ample la momentele subiective și funcționale ale integrării muncitorilor proveniți din agricultură și la factorii integrării în mediul muncii industriale. Aplecarea însă mai mult asupra izvoarelor livrești și mai puțin asupra faptelor furnizate de realitate face ca soluțiile și concluziile sociologice care ar putea să servească practicii să fie destul de limitate.

În fine lucrarea mai conține un studiu despre intelectualitatea tehnică și funcțiile ei specifice în întreprinderea industrială. Sînt tratate probleme ale specificității intelectualității tehnice, locul inginerului în sitemul funcțional al întreprinderii, exigențele întreprinderii față de procesul formării inginerilor în institutele tehnice. De asemenea, autorii se opresc asupra factorilor disfuncționali în sistemul de organizare al întreprinderii. Cu acest prilej se fac constatări interesante privitoare la raportul dintre necesitățile întreprinderii de cadre inginerești și medii, cu privire la necesitatea reciclării, împrospătării cunoștințelor intelectualității tehnice. Totuși trebuie să remarcăm că folosirea pe alocuri discutabilă sau chiar defectuoasă a unor metode de grupare și investigație (cap. 1, par. 2) umbrește valoarea studiului.

Am în vedere, de exemplu, lipsa unor criterii precise în stabilirea tipului de întreprindere sub aspect dimensional și calitativ, utilizarea și selectarea uneori neunitară sau, după părerea noastră, eronată a datelor statistice și a eșantioanelor (p. 232) care pot pune sub semnul îndoielii unele concluzii ale autorilor.

Prin mesajul transmis, prin actualitatea problemelor supuse investigației și a răspunsurilor date, lucrarea „Resurse umane ale întreprinderii" constituie, în ansamblu, un pas pe calea afirmării statutului sociologiei concrete, permițînd o serie de concluzii și reflecții necesare și utile mai ales pentru activitatea practică a întreprinderilor noastre industriale.

prof. dr. Ion BULBOREA

FIȘE

Optimul economic

■ Economistul sovietic E. G. Liberman este autorul unei noi lucrări de mare actualitate: **Ekonomiceskie metodî povîșenia effektivnosti obșcestvennovo proizvodstva** (Metode economice de mărire a eficienței producției sociale), Izdatelstvo „Ekonomika", Moscova, 1970, 175 pagini. Lucrarea constituie o dezvoltare a concepției autorului despre perfecționarea modului de conducere și planificare a economiei sovietice, ale cărei teze de bază au fost expuse în cunoscutele articole publicate mai de mult în ziarul „Pravda": „Plan-beneficiu, premii" (9 septembrie 1962) și „Încă odată despre plan, beneficiu și premii" (20 septembrie 1964). Autorul dă un răspuns categoric comentatorilor occidentali care au încercat să denatureze esența concepției lui, prezentîndu-l ca un adept al reînvierii „întreprinzătorilor de piață" în economia sovietică. E. G. Liberman precizează că beneficiul nu poate fi unicul criteriu de apreciere a activității întreprinderilor; în condițiile socialismului, beneficiul nu poate fi majorat pe seama umflării prețurilor. Garanția eficienței producției constă în optimalitatea planurilor economice. Liberman consideră că optimul economic înseamnă cea mai bună îmbinare din cele posibile a ritmului de creștere economică cu corelația dintre acumulare și consum.

„Temeritate" financiară

■ Victor Lemounier, publică în nr. 206 din septembrie a.c. al revistei ECONOMIE ET POLITIQUE articolul **L'impérialisme japonais: ses perspectives (I ere partie)**, (imperialismul japonez: perspectivele sale) în care face mai întîi o expunere a evoluției și trăsăturilor specifice ale capitalismului monopolist de stat japonez, propunîndu-și apoi să explice cauzele ratei actuale de creștere a economiei japoneze.

Printre altele, autorul arată că, în comparație cu normele ortodoxe occidentale, politica financiară a capitalului japonez poate fi calificată drept temerară. Pentru a investi, întreprinzătorii se îndatorează mai mult decît în orice altă țară capitalistă. În raport cu capitalul total, capitalul propriu al întreprinderilor ar fi de 27,5% în perioada postbelică, față de 60,7% înainte de război și de 61,5% în S.U.A., 65,5% în Marea Britanie și 42,9% în Germania federală în prezent. Această temeritate se explică, crede autorul, prin aceea că, mai mult decît oriunde, în Japonia este greu de deosebit sectorul privat de cel public, întrucît Banca Japoniei și instituțiile de credit de stat acționează în favoarea sectorului privat într-o asemenea măsură încît băncile comerciale nu sînt decît canalul prin care banca centrală alimentează industria cu capital pentru investiții.

REUNIUNI INTERNAȚIONALE

Conferința de la Varna a africaniștilor din țările socialiste

ÎNTRE 5 și 11 septembrie 1971 s-au desfășurat la Varna, sub președinția academicianului Evgheni Kamenov, directorul Centrului de cercetări științifice a Africii și Asiei al Acadamiei Bulgare de Științe, lucrările celei de-a treia conferințe a africaniștilor din țările socialiste, organizată de Centrul de cercetări științifice a Africii și Asiei al Academiei Bulgare de Științe.

Tema centrală a conferinței au constituit-o problemele căilor de dezvoltare necapitalistă a țărilor în curs de dezvoltare din Africa. Au participat delegați din România, U.R.S.S., Bulgaria, Ungaria, Polonia, Republica Democrată Germană, Cehoslovacia și Republica Populară Mongolă. Lucrările conferinței s-au desfășurat în ședințe plenare și pe secții.

Au prezentat comunicări acad. E. Kamenov (R. P. Bulgaria), V.G. Solodovnikov (U.R.S.S.), L. Ratmann (R.D.G.), M. Nikl (Cehoslovacia), Emeric Dîmbu și Gheorghiu Valentina (România), Bognar Iozsef (Ungaria) și E. Procopiuc (Polonia).

Lucrările s-au desfășurat, totodată, pe secțiuni, care au dezbătut problemele dezvoltării economice interne a țărilor de orientare socialistă din Africa, condițiile economice externe și politice ale căii de dezvoltare necapitaliste, probleme sociale și culturale ale țărilor cu cale de dezvoltare necapitalistă.

Congresul Institutului internațional de finanțe publice

LA Nürnberg (R.F.G.), a avut loc Congresul Institutului internațional de finanțe publice, cu tema „Noi metode de opțiuni bugetare". Congresul și-a desfășurat lucrările într-o ședință plenară și apoi pe secții. În cadrul ședinței plenare au fost expuse referatele prof. Alan T. Peacock (Anglia) și William Niskanen (S.U.A.), privind noi metode de evaluare a cheltuielilor publice, atît în contextul analizei economice cît și al aspectelor administrative. Coraportori au fost dr. A. Schmidt (R. P. Ungară) și L. Kurowski (R. P. Polonă).

În cadrul grupelor de lucru au fost abordate probleme privind prognoza economică și socială în cadrul lucrărilor bugetare, analiza cost-rezultat și programarea bugetară, programarea și planificarea în sistemul bugetar (PPBS) cu implicații în domeniul învățămîntului, sănătății și al altor capitole bugetare pe o serie de exemple naționale (Japonia, Norvegia, Franța, Canada etc.)

Menționăm dintre participanții la discuții pe prof. Alexandrov (U.R.S.S.), Ph. Huet (Franța), Rieu Vam Gendt (Olanda), prof. Fedorowicz (R. P. Polonă), prof. Russenoff (R. P. Bulgaria), prof. K. Schmidt (R.F.G.), L. Morissens (Belgia), F. Hayes (S.U.A), prof. M. Ohkawa (Japonia), D. C. Harth (Canada), D. Wainshal (Israel), O. Saetersdal (Norvegia) etc.

Din țara noastră au avut intervenții la lucrările Congresului prof. dr. I. Văcărel, ministru adjunct la Ministerul Finanțelor, prof. dr. Dan Grindea și Gh. Picoș, director general în Ministerul Finanțelor.

FIŞE

Muncă şi viaţă

■ Mutaţiile actuale pe care revoluţia ştiinţifică contemporană le impune în activitatea umană în ţările Europei occidentale sînt dezvoltate în articolul **Le travail et la vie** (Munca şi viaţa) de Maurice Blin, apărut în Suplimentul pe luna iulie 1971 al revistei L'USINE NOUVELLE.

Autorul constată că introducerea şi extinderea reciclajului printre muncitorii industriali începe să-şi arate roadele nu numai pe plan profesional, dar şi social. M. B. constată începutul declinului unei prejudecăţi după care muncitorul industrial, chiar şi cel de o foarte ridicată calificare, era plătit şi considerat inferior chiar şi salariatului mijlociu din sectorul terţiar. O dată cu ştergerea acestei deosebiri, ca rod al activităţii de instruire prin reciclare, autorul insistă asupra necesităţii sporirii şi extinderii procesului menţionat, pe care îl vede realizat prin intensificarea legăturilor dintre instituţiile de învăţămînt, cel superior în primul rînd, şi industrie. Unitatea dintre activitatea intelectuală şi cea productivă, apreciază în continuare autorul, va putea să remedieze unele racile actuale ale învăţămîntului.

Poluarea în tabloul input-output

■ Recent în tabloul input-output economistul american Wassily Leontief a introdus activităţile legate de poluarea mediului înconjurător. Intr-o comunicare prezentată la Simpozionul internaţional asupra mediului înconjurător din martie 1970 de la Tokio, a cărei versiune franceză este publicată sub titlul **L'environement et la structure économique** (Mediul înconjurător şi structura economică) în revista ANALYSE ET PREVISION, nr. 3, 1971, Leontief caracterizează poluarea ca un produs fatal al activităţii economice, legată într-un mod măsurabil de un proces particular de producţie sau de consum. Analiza input-output descrie şi explică nivelul de producţie într-o ramură a economiei naţionale în funcţie de relaţiile sale cu niveluri corespunzătoare de activitate din toate celelalte sectoare. Produse fatale, adeseori uitate sau neglijate, sînt legate direct de reţeaua de relaţii fizice pe care le necesită funcţionarea cotidiană a sistemului economic. Interdependenţa tehnică, care leagă cantităţile de produse dezirabile sau indezirabile, poate fi descrisă printr-un sistem de coeficienţi tehnici similar cu cel utilizat pentru analiza interdependenţei structurale existente între diferitele ramuri de producţie şi de consum. Scopul acestui studiu este de a explica cum aceste „relaţii externe" pot fi integrate în schema generală a analizei input-output a unei economii naţionale.

SISTEMUL CONTURILOR NAŢIONALE — UN INSTRUMENT STATISTIC ÎN SLUJBA STATULUI BURGHEZ

IN STATISTICA economică a ţărilor capitaliste după cel de al doilea război mondial au început să se folosească pentru caracterizarea economiei naţionale, aşa numitele conturi naţionale sau contabilitatea naţională. Acestea au apărut ca o metodă de evidenţă a economiei naţionale, s-au dezvoltat şi se dezvoltă în direcţia formării unui sistem integrat al evidenţei economiei naţionale, devenind treptat un instrument practic al statului capitalist pentru reflectarea proceselor şi a legăturilor din economia naţională, pentru analiza şi dirijarea acesteia.

Sistemul conturilor naţionale reprezintă una din direcţiile de aplicare a metodei balanţelor pentru caracterizarea economiei naţionale. Ele sînt alcătuite din tabele statistice legate reciproc, prin care se reflectă crearea, repartiţia şi folosirea venitului naţional. Ca metodă de oglindire a proceselor şi legăturilor din economia naţională, sistemul conturilor naţionale se află în prezent pe primul plan şi a devenit orientarea principală şi de perspectivă în statistica economică a ţărilor capitaliste.

Importanţa care se acordă acestui sistem în evidenţa ţărilor capitaliste rezultă şi din faptul că O.N.U. şi O.C.D.E. au elaborat recomandări internaţionale ale sistemului standard de conturi naţionale. Creşterea rolului conturilor naţionale, transformarea lor într-un instrument indispensabil analizei şi conducerii economiei în ţările capitaliste, a avut loc mai ales ca urmare a îmbinării acestei metode cu metoda analizei input-output, elaborată de profesorul W Leontief. Aceste două metode se completează reciproc, îmbinarea lor asigură o evidenţă relativ completă a economiei naţionale.

Sistemul conturilor naţionale se caracterizează printr-o serie de particularităţi fundamentale. Astfel, conţinutul categoriilor folosite în alcătuirea conturilor naţionale este legat în mod organic cu teoria economică burgheză. Pe această bază în noţiunea „activitatea de producţie" se include şi activitatea în care se prestează servicii, iar ca factori ai producţiei figurează munca, capitalul şi pămîntul. Prin aceasta se susţine dreptul „egal" asupra producţiei sociale atît al muncitorilor cît şi al proprietarilor capitalului. De aceea, **critica conturilor naţionale de pe poziţiile concepţiei marxiste este întemeiată şi necesară. Din concepţia care stă la baza conturilor naţionale rezultă că acest sistem este un instrument practic al statului burghez şi deci serveşte acest stat.**

Dacă despărţim scopurile apologetice de metodologia propriu-zisă, putem remarca faptul că „latura raţională" a conturilor naţionale o constituie totalitatea metodelor, mecanismul folosit pentru caracterizarea economiei naţionale.

Scopul conturilor naţionale îl constituie descrierea fluxului produselor şi veniturilor care au loc între diferite categorii de unităţi (întreprinderi, instituţii, gospodăria casnică etc.), categorii care în terminologia conturilor naţionale se numesc **agenţi economici.** Din această particularitate rezultă că prin intermediul conturilor naţionale se măsoară cantităţile de bunuri şi servicii care au fost produse (prestate) şi consumate în cursul unei perioade determinate de diferiţi agenţi economici, iar pe de altă parte, acestea trebuie să scoată la iveală conţinutul proceselor care au dus la rezultatele exprimate cantitativ. În procesul perfecţionării conturilor naţionale, sarcina de a analiza procesele care au determinat rezultatele a trecut pe primul plan, deşi ele apăruseră din necesitatea de a măsura rezultatele activităţii economice din societate.

Metoda conturilor naţionale este legată de mecanismul economiei. Astfel, în procesul activităţii economice societatea produce bunuri materiale şi servicii, le repartizează între membrii săi, le consumă şi le acumulează. Din mecanismul de care este legat sistemul conturilor naţionale ies la iveală funcţiile economice: **producţia, consumul, acumularea, repartiţia veniturilor.** Aceste funcţii au loc cu ajutorul unor **subiecte concrete,** respectiv întreprinderi, instituţii, gospodării casnice etc. În procesul circuitului economic subiectele sînt legate între ele prin aceea că îndeplinesc anumite **operaţiuni** (de vînzare, cumpărare, schimb al valorilor financiare etc.) prin intermediul cărora se realizează întregul circuit economic. Fiecare operaţiune se caracterizează printr-un anumit obiect care poate fi atît bunuri materiale, cît şi servicii sau alte valori care sînt purtătoare de venituri. În sfîrşit, activitatea economică a societăţii are loc pe o anumită bază care este exprimată de avuţia naţională, precum şi prin relaţiile economico-financiare externe. Aspectele mecanismului economic sînt exprimate în sistemul conturilor naţionale ca bază obiectivă pentru legităţile concrete care caracterizează circuitul economic. Unele legităţi sînt caracteristice producţiei, altele consumului, unele determină circulaţia produsului în forma lui materială, altele circulaţia echivalentului lui financiar, sub forma veniturilor.

Conturile naţionale sînt elaborate după principiul dublei înregistrări. Pentru fiecare cont se înregistrează resursele şi folosirea lor. Suma totală a resurselor este egală cu totalul folosirii. Fiecare operaţiune care are loc între doi agenţi economici are două laturi: pentru un agent ea reprezintă resurse, iar pentru altul folosirea resurselor.

SISTEMUL CONTURILOR naţionale trebuie să definească organizaţiile care formează centre autonome de luare a deciziilor şi să caracterizeze cu ajutorul unei serii de conturi activitatea economică din aceste centre, precum şi procesele prin intermediul cărora îşi asigură resursele pe care le folosesc, interdependenţele ce se stabilesc în urma operaţiilor efectuate.

Numărul mare al unităţilor şi operaţiilor care au loc între acestea a determinat gruparea lor. Astfel, unităţile (agenţii economici) se grupează pe sectoare sociale, iar operaţiile pe categorii de operaţii. Corespunzător cu aceste grupări se deosebesc **conturi ale agenţilor economici şi conturi pe operaţii.**

La alcătuirea conturilor naţionale se folosesc categorii de agenţi economici sau sectoare sociale cum sînt: întreprinderi, gospodării casnice; statul; instituţii financiare; străinătatea. Aceste sectoare la rîndul lor se grupează pe subcategorii în funcţie de diferite criterii.

Noţiunea de sector social folosită în sistemul conturilor naţionale este legată de funcţiile economice principale (producţie, consum, acumulare). Unităţile economice cărora le este proprie funcţia producţiei se încadrează în sectorul social „întreprinderi", iar cele care îndeplinesc în principal funcţia consumului alcătuiesc sectorul „gospodăria casnică".

Organizarea producţiei sociale naşte o funcţie economică legată de mişcarea veniturilor şi anume distribuirea şi redistribuirea lor. Acestei funcţii îi corespunde un sector public — „statul" — sau două sectoare — „statul" şi „instituţii financiare". Pentru caracterizarea relaţiilor economice externe se foloseşte sectorul „străinătatea".

În afară de gruparea unităţilor pe sectoare, în sistemul conturilor naţionale se utilizează în mare măsură şi gruparea pe ramuri de producţie. O ramură de producţie cuprinde unităţi care produc unul şi acelaşi produs sau serviciu. Unităţile grupate într-o ramură nu trebuie să fie în mod obligatoriu întreprinderi independente, ele pot reprezenta părţi din întreprinderi. Folosirea grupării pe ramuri în conturile naţionale se explică şi prin preocuparea acestui sistem de a crea posibilitatea calculului coeficienţilor tehnologici şi de a analiza legăturile dintre ramuri.

Operaţiile care au loc între diferiţi agenţi economici se grupează în sistemul conturilor naţionale în primul rînd în categoriile operaţiunilor cu bunuri materiale şi servicii. Acestea corespund funcţiilor de producţie şi consum şi au ca obiect produsele şi serviciile. În al doilea rînd, în operaţii de repartiţie, prin intermediul cărora are loc repartiţia venitului naţional între agenţii economici. În sfîrşit, o altă categorie de operaţii financiare sînt cele care determină modificările depozitelor în numerar sau în creanţe financiare ale agenţilor economici.

Pentru toate categoriile de agenţi şi operaţii se alcătuiesc conturi care cuprind date care permit caracterizarea şi analiza activităţii economice. Pe baza informaţiei furnizate de conturile agenţilor şi operaţiilor se alcătuiesc conturi sintetice şi se calculează indicatorii economici sintetici.

Sistemul conturilor naţionale O.N.U., în prezent cel mai răspîndit sistem, cuprindea 6 conturi sintetice şi 11 tabele ajutătoare în care se detalia informaţia din conturile sintetice, pînă în anul 1969 cînd a fost revăzut şi perfecţionat. Actualul sistem al conturilor naţionale se bazează pe aceleaşi principii, dar reprezintă un pas important în direcţia perfecţionării metodologiei de alcătuire. Colectivul de experţi care s-a ocupat cu revizuirea şi perfecţionarea vechiului sistem, condus de profesorul englez R. Stone, a îmbinat metoda conturilor naţionale cu metoda analizei input-output, creînd astfel posibilităţi mai mari pentru caracterizarea şi analiza economiei naţionale, a legăturilor care se formează în procesul reproducţiei. Noul sistem este dezvoltat în direcţia evidenţierii aspectelor de proprietate şi face o delimitare mai precisă între fluxurile materiale şi financiare.

Sistemul conturilor naţionale cuprinde informaţii care relevă procesele şi rezultatele din economia naţională a ţărilor capitaliste. Indicatorii din acest sistem au o largă folosire în comparaţiile internaţionale. Cu condiţia însă să se ţină seama de deosebirile esenţiale ce izvorăsc nu numai din metodologia diferită, dar, în primul rînd, din esenţa profund deosebită a proceselor economice din orînduirile sociale diferite.

conf. dr. I. CAPANU

R.P. CHINEZĂ

SECVENȚE ALE EFORTULUI CONSTRUCTIV

ANIVERSÎND 22 de ani de la proclamarea Republicii Populare Chineze, poporul său face bilanțul marilor înfăptuiri în toate domeniile de activitate: pe tărîmul muncii productive, al științei și culturii, al dezvoltării învățămîntului, ridicării nivelului de trai. Sînt rezultate pe măsura muncii tenace, perseverente, depuse de poporul chinez în edificarea orînduirii socialiste. Ocupațiilor tradiționale, milenare ale locuitorilor — cultivarea pămîntului, creșterea viermilor de mătase sau artizanatul — li s-au adăugat, altele noi, demne de epoca socialismului, prin apariția unor ramuri ca industria automobilelor, electronica, construcțiile navale, petro-chimia, devenite astăzi industrii în plină ascensiune.

Presa chineză reflectă numeroase exemple de materializare a eforturilor creatoare desfășurate de oamenii muncii chinezi.

Șantierele navale, altădată simple ateliere de reparații, produc în prezent nave de cursă lungă de 10 000 tone, cargouri de 15 000 tone, motoare Diesel pentru nave, precum și instrumente de navigație de înaltă precizie. Intr-un stadiu avansat se află, la șantierul naval din Șanhai, primul cargou de 20 000 de tone.

Este notabil efortul numeroaselor colective din întreprinderi aparținînd celor mai diferite profiluri, în ce privește producerea, cu mijloace proprii, a unor mașini și utilaje, atît pentru nevoile interne, cît și pentru utilarea altor unități productive. Astfel, de exemplu, colectivele de muncitori din peste 300 de întreprinderi din orașul Tientzin, unul din principalale centre industriale ale R.P. Chineze, au început să producă, printre altele, utilaj metalurgic și minier. Pînă în prezent, ele au realizat utilaje pentru extracție și minerit, baterii pentru cocs, furnale, boilere și aparataj electric, precum și instalații folosite în domeniul transportului și al drenării apei. Totodată, numeroase colective din uzine de capacitate mică și medie au demonstrat că utilajul greu poate fi realizat nu numai în marile întreprinderi. O fabrică din Tientzin s-a angajat să construiască instalații de aglomerare a minereului, deși nu dispunea de utilajele corespunzătoare; muncitorii au realizat, ei singuri, mașinile-unelte necesare construirii instalațiilor respective. Lucrătorii fabricii de motoare electrice au construit, în numai 45 de zile 40 de motoare, după o concepție proprie.

Numeroase întreprinderi desfășoară o strînsă cooperare în producție. Biroul industriei chimice din Tientzin a primit sarcina să construiască un agregat pentru turnarea fontei, care prin colaborarea mai multor întreprinderi, a fost realizat în numai patru luni.

RAMURĂ NOUĂ în anii socialismului, industria construcțiilor de autovehicule a realizat în ultimul timp un important salt înainte. Uzina de automobile nr. 1 din Cianciuen — cea mai mare întreprindere de acest gen din China — și-a sporit în anul 1970 capacitatea de producție cu 67% față de cea prevăzută în plan, iar în primul semestru al acestui an cu încă 18%. Colectivul ei nu s-a mulțumit să producă un singur fel de autovehicule, cum era prevăzut în plan, ci realizează în prezent camioane, vehicule de teren, autoturisme. Preocupat de modernizarea proceselor tehnologice și ridicarea nivelului tehnic al producției, colectivul uzinei a introdus anul trecut peste 900 de inovații tehnice și a fabricat pentru nevoile proprii 340 de mașini-unelte. Ca urmare a crescut mult productivitatea muncii, iar capacitatea de producție s-a dublat față de prevederile planului. Remarcabil e și faptul că uzina a fabricat și instalat o linie automată pentru mulaje, prima de acest gen din China. În același timp, uzina din Cianciuen a furnizat serii complete de matrițe pentru întreprinderile constructoare de automobile din jumătate din provinciile și municipiile Chinei, a livrat uzinelor producătoare sau de reparații auto 60 000 scule așchietoare.

Preocuparea pentru valorificarea cu maximum de eficiență a resurselor naturale locale este o altă trăsătură caracteristică pentru dezvoltarea industriei R.P. Chineze. În provincia Seciuan, bogată în resurse pentru dezvoltarea industriei de îngrășăminte chimice, s-a desfășurat o vastă acțiune de construire a unor întreprinderi mici și mijlocii, în paralel cu cele mari. Numărul micilor întreprinderi — construite în ultimii ani sau aflate în curs de construcție în provincia respectivă — se ridică la 46.

Se remarcă preocuparea colectivelor de muncă din industria bunurilor de consum pentru sporirea și diversificarea producției, pentru îmbunătățirea calității acesteia. În anul 1970, valoarea producției bunurilor de consum din orașul Șanhai a fost cu 24% superioară celei din anul 1966, iar pentru primul semestru al acestui an ea a înregistrat o nouă creștere de 9,7%, în comparație cu perioada corespunzătoare a anului 1970. Răspunzînd cererii crescînde a populației pentru aceste bunuri, Șanhaiul a livrat altor regiuni, în cursul anului trecut, mărfuri în valoare totală cu 51% superioară celei din anul 1966. Pentru a spori producția, municipiul Șanhai a întărit conducerea industriei locale aplicînd în peste 2200 de uzine un sistem de gestiune pe diferite trepte, stabilit în funcție de profilul uzinei. În planul său de producție industrială, s-au inclus 260 de articole, împărțite în 51 de categorii, pentru care se asigură aprovizionarea cu materii prime. În vederea îmbunătățirii calității și lărgirii cu mai multă eficacitate a nomenclatorului de produse, magazinele au început să solicite, de la începutul acestui an, opinia cumpărătorilor, prin intermediul unor birouri speciale, prezentîndu-le 25 de categorii de mărfuri. În urma sondajelor efectuate, pînă la sfîrșitul lunii iunie s-au introdus în magazine peste 690 de articole noi, solicitate de consumatori.

Acest efort de înnoire se observă în toate regiunile țării. Un exemplu în acest sens îl constituie și Tibetul. Ocupației de bază a tibetanilor — păstoritul oilor, practicat din cele mai vechi timpuri, pe platourile sale înalte — i s-au adăugat în anii socialismului cele de constructori de hidrocentrale, de muncitori industriali. La poalele munților Himalaia, la Lince a fost înălțată, la o altitudine de 3000 metri, o importantă fabrică de țesături din lînă. Istoria acestei fabrici datează din iunie 1966 cînd pe malul pustiu al fluviului Niyangi au poposit 300 de muncitori de la Fabrica de vinalon din Șanhai, sosiți în ajutorul oamenilor muncii tibetani, ca să înalțe împreună acest important obiectiv pentru valorificarea lînei, principala bogăție locală. Dacă inițial producția se limita doar la stofă, astăzi fabrica din Lince produce 50 de sortimente de articole, printre care lînă de tricotat, fetru, pături groase etc. Tot pe plan local a fost rezolvată și problema reparațiilor sau înlocuirii pieselor uzate, s-au introdus unele perfecționări tehnice la mașini și utilaje.

ÎN AGRICULTURĂ s-au obținut în ultimii ani recolte mari. Pînă nu de mult, numeroase provincii din nordul țării duceau lipsă acută de cereale; aprovizionarea populației se făcea din zonele sudice ale țării, de la distanțe de sute și chiar mii de km. În prezent, provinciile Hopei, Șandun și Honan, cu o populație de 150 milioane de locuitori și o suprafață de 500 mii kmp, produc cereale suficiente pentru nevoile lor. În ultimii cinci ani, cele trei provincii au obținut mari creșteri la producția totală, care în 1970 a atins cel mai înalt nivel. Un progres considerabil s-a obținut, de asemenea, la cultivarea bumbacului, în silvicultură etc. Mari întinderi de terenuri nisipoase, rezultate în urma inundațiilor Fluviului Galben, s-au transformat în grînare.

Cele trei provincii sînt brăzdate de numeroase ape curgătoare. Fluviile Galben și Huai, două din cele mai mari din China, traversează provinciile Honan și Șandun. Fluviul Haiho și afluenții săi, un alt sistem fluvial important, se întind ca un evantai în provincia Hopei și cuprinde 70% din pămînturile arabile ale provinciei. Pe cursul superior și mijlociu al acestor fluvii terenurile erau supuse eroziunii, mari cantități de aluviuni erau cărate în zona de cîmpie, unde apele se revărsau pe zone întinse. Multe diguri erau măturate în perioada sezonului ploios, în timp ce în sezonul secetos afluenții mici aproape secau. În fiecare an, inundațiile, înmlăștinirile și seceta supuneau cele trei provincii unor adevărate dezastre, amenințînd viața oamenilor și provocînd mari pagube agriculturii.

Locuitorii celor trei provincii au reușit, cu ajutorul statului și pe baza eforturilor și resurselor proprii, să îmblînzească fluviile, construind numeroase sisteme de irigație și drenare, ceea ce a permis dezvoltarea producției agricole. Un exemplu al succesului luptei omului împotriva forțelor oarbe ale naturii îl oferă județul Lin Sien din provincia Honan, care a înlăturat calamitățile provocate de secetă. Campania de irigații a început în 1960, iar pînă în 1969 populația din Lin Sien a realizat un canal principal și alte trei canale cu numeroase ramificații, totalizînd peste 200 km. S-au construit totodată 4 hidrocentrale și 154 de stații de pompare. Acestea aduc apa din rîul Cianho și o dispersează în toate colțurile județului, rețeaua de canale traversînd peste o mie de dealuri și o mie nouă sute de văi adînci și străpungînd 75 de tunele. S-a format un sistem de irigații, capabil să cuprindă 40 de mii de ha de terenuri agricole.

Cîteva sute de mii de oameni din provincia Hopei au luat parte la acțiunea de îmblînzire a fluviului Haiho, lansată în 1964. În ultimii ani au fost adîncite albiile a 21 de rîuri și construite 17 mari baraje.

Pentru a preveni seceta în lunile de primăvară, țărani din provinciile Hopei, Șandun și Honan au construit cîteva mii de rezervoare în zonele muntoase și un mare număr de stații de pompare și puțuri în zona de cîmpie. Numai în provincia Șandun există 13 mii de stații de pompare și 2,2 milioane de puțuri (din care 200 mii puțuri cu pompe). În prezent suprafața irigată este de 12 ori mai mare decît cea din anul 1949.

Am spicuit doar cîteva secvențe din activitatea creatoare a poporului chinez în opera de edificare socialistă. Iar realizările obținute pînă în prezent prefigurează viitorului său perspective și mai luminoase.

V. BRĂNEANU

● R.D. Germană — Austria

Peste 500 de firme din Austria mențin strînse relații economice cu R.D.G. — a făcut cunoscut V. Bachman, directorul pavilionului R. D. Germane la Tîrgul de toamnă de la Viena. El a relevat că țara sa are relații economice și comerciale cu peste 100 de state, cu 50 dintre acestea relațiile fiind reglementate prin acorduri interstatale.

● R.P. Ungară — Franța

După ce arată că, în ultimii ani, relațiile ungaro-franceze prezintă o evoluție încurajatoare, agenția MTI menționează că anul acesta reprezentanții celor două guverne au constituit o comisie mixtă ungaro-frnceză de colaborare economică și industrială; chiar la prima sa ședință, comisia a hotărît să se înceapă colaborarea în industria constructoare de mașini, în industria chimică, în producția de aluminiu, în domeniul televiziunii în culori, al mașinilor de calcul. S-au format întreprinderi mixte ungaro-franceze, iar mai multe întreprinderi ungare și franceze colaborează în producție. Se menționează că, între anii 1967—1970, schimburile comerciale ungaro-franceze au crescut cu 33 la sută.

● U.R.S.S. — Finlanda

Firmele „Kone" și „Nokia" sînt primele societăți din Finlanda care au deschis reprezentanțe permanente la Moscova. Cele două societăți realizează anual un volum de schimburi în valoare de aproape 20 milioane de ruble cu partenerii sovietici.

Cu prilejul inaugurării, președintele Camerei de Comerț a U.R.S.S., Boris Borisov, a exprimat speranța că deschiderea la Moscova a reprezentanțelor unor firme finlandeze va contribui la lărgirea relațiilor de afaceri dintre cele două țări, relatează agenția TASS.

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

● R.S.F. Iugoslavia ⇄ Turcia

Aflat în vizită la Belgrad la invitația Consiliului Executiv Federal al Iugoslaviei, ministrul turc pentru relațiile economice externe, Ozer Derbil, a avut convorbiri cu secretarul federal pentru comerțul exterior, Muhamed Hadjici, în cadrul cărora au fost abordate relațiile economice dintre cele două țări și posibilitățile dezvoltării lor. Cele două părți au căzut de acord că una dintre orientările de durată în sfera relațiilor economice reciproce trebuie să o constituie colaborarea industrială și tehnică. Totodată, s-a subliniat necesitatea formării unui comitet mixt iugoslavo-turc pentru colaborarea economică, industrială și tehnică.

● R.D. Germană — Italia

Gerhard Beil, secretar de stat în Ministerul pentru problemele economice externe al R.D. Germane, l-a primit pe dr. Enrico Gandolfi, conducătorul delegației concernului italian „ENI" (Întreprinderea Națională de Hidrocarburi), aflată la Leipzig. După cum informează agenția ADN, în cursul convorbirii, dr. Enrico Gandolfi a prezentat propuneri care oferă premise și posibilități pentru dezvoltarea în continuare și adîncirea relațiilor economice dintre concernul „ENI" și întreprinderi corespunzătoare din R. D. Germană. Legat de aceasta, adaugă agenția, au fost examinate probleme privind evoluția în continuare a raporturilor economice dintre Italia și R. D. Germană.

● R.P. Ungară — India

În documentul semnat la Budapesta de miniștrii comerțului exterior al Ungariei și Indiei — József Biró și L. N. Mishra — la încheierea convorbirilor ungaro-indiene referitoare la comerțul bilateral, se consemnează dorința părților de a extinde schimburile de mărfuri și asupra unor contigente care nu constituie obiectul exportului tradițional. Cele două părți vor stimula întreprinderile din țările lor să stabilească contacte directe și să organizeze cooperarea tehnică și în producție. Cei doi miniștri și-au exprimat părerea că, pînă la sfîrșitul anului 1975, actualul nivel al comerțului bilateral poate să crească cu 50%.

● R.P. Polonă — R.F. a Germaniei

Intreprinderea poloneză de comerț exterior Budimex a semnat cu concernul internațional „Evroproekt" un acord pe baza căruia specialiștii polonezi vor construi la Lüneburg, în R. F. a Germaniei, un mare complex balneologic. Pe șantierul de la Lüneburg, informează agenția PAP, a sosit deja primul grup de constructori polonezi.

R. P. BULGARIA

AMPLU PROGRAM DE INVESTIŢII PENTRU DEZVOLTAREA ECONOMIEI NAŢIONALE

CU 27 de ani în urmă R. P. Bulgaria a pornit cu încredere pe drumul construirii socialismului şi a comunismului, situîndu-se în această scurtă perioadă pe unul din primele locuri în ceea ce priveşte ritmul constant ridicat de dezvoltare economică. Aceasta este o strălucită confirmare a forţei vitale a partidului, a entuziasmului politic şi de muncă al poporului bulgar.

În 1970 venitul naţional al ţării a depăşit cu 52% pe cel din 1965, aproximativ 95% din acest spor fiind realizat pe seama ridicării productivităţii sociale a muncii. Mărimea fondurilor fixe în economia naţională a depăşit 33 miliarde leva. Ritmuri deosebit de dinamice de dezvoltare au înregistrat energetica, metalurgia, construcţiile de maşini şi industria chimică. Dacă în 1944 ţara dispunea de capacităţi instalate de 131 000 KW, în 1970 acestea depăşeau 4,3 milioane KW. În ultimul an al cincinalului trecut (1965—1970) producţia de fibre sintetice a atins 23,1 mii tone, de îngrăşăminte chimice 749,2 mii tone, de mase plastice şi răşini sintetice 89 mii tone etc. Comparativ cu nivelul atins în cel de al patrulea cincinal, producţia industriei constructoare de maşini a crescut de peste două ori, iar cea agricolă — cu aproximativ 26%.

O importantă contribuţie la realizarea acestui grandios proces de dezvoltare a Bulgariei au numeroasele detaşamente de constructori. Ei au construit mari obiective industriale, zeci de lacuri de acumulare, baraje, centrale electrice, şosele, sute de mii de case de locuit şi şcoli, creşe şi grădiniţe, case de odihnă. Volumul construcţiilor terminate în 1970 depăşeşte de cinci ori pe cel executat în 1958, iar volumul lucrărilor de construcţii şi montaj a reprezentat 90% din programul celui de al doilea cincinal. Au fost introduse tehnologii noi, tehnici moderne care au uşurat munca şi au determinat creşterea productivităţii muncii în această ramură. În ultimii 18 ani productivitatea muncii s-a mărit de aproximativ 3 ori; calculat pe un muncitor aceasta reprezintă un spor de la 3482 leva la 10 450 leva. De asemenea, a crescut gradul de mecanizare a operaţiilor fundamentale în construcţii. Mecanizarea lucrărilor de pregătire a terenului a crescut de la 70,5% cît a fost în 1965 la 83,5% în 1970, a celor legate de pregătirea mortarelor — de la 79,7% la 95% şi a tencuielii — de la 5,94% la 30% etc. Peste 48% din sporul volumului lucrărilor de construcţii şi montaj s-a realizat pe seama creşterii productivităţii muncii.

Recent, la cel de al X-lea Congres al P. C. Bulgar au fost aprobate noul program de construire a societăţii socialiste dezvoltate şi directivele celui de al şaselea cincinal (1971—1975), un nou şi mare pas pe calea întăririi puterii economice a ţării şi a prestigiului său pe plan internaţional.

Directivele celui de al X-lea Congres al partidului au ridicat şi în faţa constructorilor probleme deosebit de importante, de mare răspundere, privind sporirea în continuare a eficienţei dezvoltării social-economice a ţării. În acest sens se vor efectua investiţii în valoare de 20—21 miliarde leva. Cu aceste mijloace vor fi construite şi date în funcţiune fonduri fixe egale cu 65% din totalul fondurilor construite şi existente în funcţiune la finele anului 1970. Volumul construcţiilor va cunoaşte o astfel de creştere încît în 1975 va atinge circa 2,2 miliarde leva faţă de 1,5 miliarde leva cît a fost în 1970. În cel de al şaselea cincinal repartizarea investiţiilor capitale între diferitele ramuri şi activităţi se va efectua ţinîndu-se seama de dezvoltarea proporţională a economiei, în concordanţă cu cerinţele revoluţiei tehnico-ştiinţifice. Mijloacele destinate reconstrucţiei şi modernizării fabricilor existente vor atinge cel puţin 35% din volumul total al investiţiilor alocate în sfera producţiei. Va continua construcţia complexului industrial Devnia, a combinatului chimic din Sviştov, a centralei atomoelectrice din Kozlodui, a centralei termoelectrice „Bobov dol", a barajului „Belmeken-Sestrimo" ş.a.

Importante modificări au avut loc în ultimii ani în agricultură; crearea complexelor agro-industriale va determina — la rîndul ei — schimbări calitative în construirea agriculturii socialiste în R. P. Bulgaria.

Conform directivelor Congresului, principala sarcină social-economică a cincinalului constă în aceea ca, „pe baza folosirii multilaterale a rezultatelor revoluţiei tehnico-ştiinţifice, creşterii productivităţii sociale a muncii şi dezvoltării economice rapide, să se asigure satisfacerea complexă şi mai deplină a necesităţilor materiale şi cerinţelor spirituale crescînde ale poporului, ridicarea conştiinţei socialiste". Problema locuinţelor va reprezenta şi ea o mică parte din aceste sarcini. În 1975 se vor asigura pentru fiecare cetăţean 12,5 mp. de suprafaţă locativă. Aceasta înseamnă că se vor construi 250 000 apartamente, faţă de 120 000 apartamente în cincinalul trecut.

În vederea realizării cu succes a acestor sarcini mari şi mobilizatoare, în sectorul construcţiilor a fost elaborat un vast program de reconstrucţie tehnică şi de introducere neîntîrziată a soluţiilor de proiectare şi tehnologice moderne. A fost aprobat planul de dezvoltare a bazei tehnico-materiale în construcţii şi în industria materialelor de construcţii în cel de al şaselea cincinal. În acest scop vor fi alocate de 2,5 ori mai multe mijloace comparativ cu cel de al cincilea cincinal. Pe baza modelelor ştiinţifice se va trece la dezvoltarea complexă şi completă a bazei tehnico-materiale existente şi a celui mai important element al său — cadrele tehnice, se va acorda o mai mare atenţie perfecţionării pregătirii şi calificării lor.

Pe linia îmbunătăţirii bazei tehnico-materiale a acestei ramuri, a industrializării rapide a construcţiilor se prevede ca producţia materialelor de bază pentru construcţii să crească cu peste 70%, în condiţiile perfecţionării concomitente şi a structurii acestora. Volumul general al materialelor de construcţie uşoare urmează să sporească de 3 ori. Prin utilizarea materialelor uşoare, a betoanelor uşoare şi de înaltă calitate, a construcţiilor din beton armat se vor reduce cheltuielile pe unitatea de lucrare de montaj şi construcţie, va fi redusă mult greutatea construcţiilor. Aceasta va permite să se construiască mai eficient, să se reducă durata proceselor de producţie.

Proiectarea este una din verigile fundamentale şi inseparabile ale procesului general de construcţie. Cînd ne referim la introducerea progresului tehnic trebuie să avem în vedere că aceasta se realizează în principal pe baza proiectelor. În acest spirit a fost elaborat un program complex de perfecţionare a planificării şi conducerii activităţii de proiectare, a bazei sale tehnico-materiale. În acest sens, cele mai mari posibilităţi oferă crearea unor sisteme automatizate de proiectare pe baza utilizării largi a metodelor matematice şi a tehnicii electronice de calcul, completată cu alte mijloace de mecanizare a activităţii de proiectare.

Acest program desfăşurat al construcţiilor poate fi realizat numai cu ajutorul unei aprofundate cercetări ştiinţifice, prin transformarea ei în forţă nemijlocită de producţie. În acest sens se îndreaptă în prezent eforturile tuturor cadrelor ştiinţifice. Pentru consolidarea bazei materiale în cercetarea ştiinţifică în cursul celui de al şaselea cincinal vor fi investite peste 8,8 milioane de leva.

Construirea societăţii socialiste dezvoltate în Bulgaria, ca şi dezvoltarea ei de pînă acum, se realizează în condiţiile ajutorului Uniunii Sovietice. În marile uzine, în întreprinderile de construcţii se utilizează maşini şi utilaje, precum şi proiecte sovietice. În cursul celui de al şaselea cincinal urmează să se construiască cu maşini şi utilaje sovietice alte cinci combinate pentru construcţii de locuinţe. Se extinde şi se întăreşte colaborarea între unităţile economice şi institutele din R. P. Bulgaria şi cele din celelalte ţări membre ale C.A.E.R. Toate acestea constituie şi vor constitui şi în viitor o bază reală de creştere a economiei Bulgariei socialiste.

Bojana PETROVA
„Ikonomiceski Jivot"-Sofia

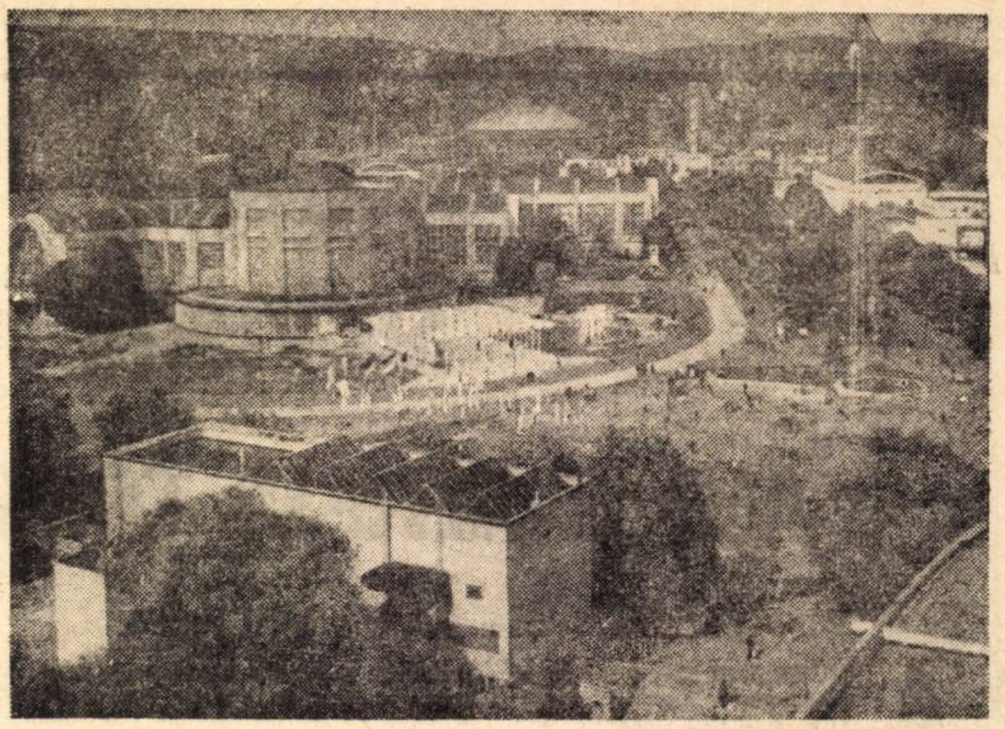

BRNO '71

MAŞINI ÎN COMPETIŢIE

20 000 de exponate pe 100 mii mp..., 1500 de firme participante din 30 de ţări *). Sînt numai cîţiva dintre „parametrii" care ilustrează amploarea celui de-al 13-lea Tîrg internaţional de la Brno.

Străvechiul centru morav se bucură de toate atu-urile unui veritabil oraş-tîrg: geografic — o aşezare în inima unei ţări, situată la încrucişarea drumurilor Europei; istoric — vechi vad comercial între est şi vest; economic — unul din cele mai puternice oraşe industriale, mai ales în ce priveşte construcţia de maşini. Nu este, de acea, de mirare că tradiţia expoziţiilor şi tîrgurilor numără aici multe decenii fiind statornicită încă din 1833, cînd a avut loc prima expoziţie economică şi comercială. Seria actualelor tîrguri internaţionale specializate a început în 1959. Nu trebuie trecute cu vederea nici amenajările expoziţionale ale Tîrgului, situat într-un atrăgător cadru natural, cu pavilioane spaţioase, de o sobră eleganţă. Dacă la toate acestea adăugăm experienţa cîştigată de organizatori cu prilejul precedentelor tîrguri, ne explicăm succesul acestei a 13-a ediţii, confirmat de acordurile şi contractele încheiate şi, în general, de întreaga atmosferă specifică marilor evenimente de acest gen. De altfel, la realizarea acestei atmosfere a contribuit şi bogatul program de manifestări organizate paralel cu Tîrgul — conferinţe pentru specialişti, simpozioane ştiinţifice şi tehnice, zile profesionale pe ramuri industriale, demonstraţii practice, concursul pentru Medaliile de aur.

De la Austerlitz la Brno

PRIVEAM, într-o însorită dimineaţă, de pe platforma uneia din înaltele construcţii din Parcul expoziţiei zecile de mii de vizitatori ce mişunau pe alei, intrau ori ieşeau din pavilioane, se opreau în faţa coloşilor metalici multicolori expuşi în aer liber. Pe catarge drapelele ţărilor participante... Şi în faţa ochilor mi-a apărut o altă imagine — cîmpul de bătălie de la Austerlitz, aflat nu departe de capitala Moraviei de sud, şi pe care îl vizitasem în ajun. Îmi spuneam: „Da, şi acest imens parc al expoziţiilor este, dacă vreţi, un cîmp de bătălie, dar al unei altfel de confruntări, al întrecerii dintre produsele minţii şi mîinilor omeneşti, al cooperării paşnice dintre ţări situate în toate direcţiile rozei vînturilor. Dintr-o asemenea «bătălie», popoarele, pacea, progresul n-au decît de cîştigat".

O mare trecere în revistă

BRNO '71 a fost o trecere în revistă de anvergură a celor mai noi realizări în domeniul construcţiilor de maşini, sub aspectul concepţiilor tehnice noi, moderne, al tehnologiilor avansate, al fiabilităţii, al randamentelor şi — desigur — şi al prezentării estetice — de fapt, o mare piaţă de maşini. Exponatele au fost organizate după o nomenclatură bine determinată, pe 12 grupe fundamentale **). Roadele unei atari organizări, determinată de altfel şi de enorma şi continua diversificare a acestor ramuri, se reflectă în creşterea de la an la an a volumului de afaceri contractate la Tîrg. Un exemplu: aproape o treime din operaţiunile de comerţ exterior ale întreprinderilor cehoslovace, care se ocupă de importul şi exportul produselor din domeniul construcţiilor de maşini, sînt încheiate la Tîrgul de la Brno.

Sute de produse noi

CÎTEVA cuvinte despre ţara gazdă: au fost prezente la tîrg 23 de organizaţii de comerţ exterior care au expus pe mai mult de o treime din întreaga suprafaţă (acoperită şi în aer liber) a Tîrgului maşini şi echipamente provenite din peste 100 diferite întreprinderi industriale, o gamă largă de produse, la un înalt nivel tehnic — ilustrînd concludent succesele remarcabile obţinute de poporul cehoslovac în anii construcţiei socialiste. Multe dintre exponate se prezintă sub semnul raţionalizării complexe.

Directivele pentru cel de-al 5-lea plan cincinal al R. S. Cehoslovace prevăd ca producţia industriei constructoare de maşini să crească cu cel puţin 40%, sporul producţiei pe întreaga industrie urmînd a fi de 34—36%. Un accent deosebit se va pune pe sectoare moderne, cum sînt: semiconductorii, tehnica de calcul, de măsură, reglaj şi de comandă automată, sistemele de comunicaţie moderne, maşinile-unelte cu comandă program, sistemele de maşini pentru linii automate, maşini moderne pentru industria textilă şi a pielăriei, maşini şi echipament pentru marea producţie agricolă etc. Multe din acestea au fost prefigurate de exponatele standurilor cehoslovace, ca de pildă de nucleul tehnologic al unui centru complex de uzinaj pentru piese grele (cu comandă program numerică), constînd dintr-o secvenţă de cinci operaţiuni tehnologice principale, sistem realizat de uzinele Skoda-Plzen. Expus în marea rotondă a pavilionului A, acest complex masiv, expresie a „raţionalizării integrale", a fost distins cu una din medaliile de aur ale Tîrgului.

Dintre sutele de produse noi expuse de ţara gazdă au reţinut atenţia şi instalaţia pentru aer lichid şi de separare a oxigenului, o serie de tipuri de maşini textile de mare eficienţă, telemetrul cu laser universal, camionul greu „Tatra", cu basculare bilaterală şi posterioară. Succes de public au avut şi noile tipuri de avioane de transport, antrenament şi sport, precum şi modelul noului bimotor de transport L-410 Turbolet pentru 12—19 pasageri.

Veritabile „saloane"

EXPONATELE din domeniul automobilelor — un adevărat salon al autoturismelor. Sînt prezente, firme bine cunoscute: Renault, Peugeot, Citroen (Franţa), Alfa Romeo (Italia), Honda (Japonia), Ford (Anglia); BMW, Daimler (R.F.G.), Detroit A.P. (S.U.A.). De un interes deosebit s-au bucurat şi autoturismele produse de ţări socialiste — Skoda (R.S.C.), Jiguli (U.R.S.S.), precum şi ale altor ţări socialiste, printre care se cuvine a fi consemnată cu legitimă mîndrie, şi „Dacia" noastră.

Un alt sector, care prin varietatea şi tipurile expuse, poate fi considerat tot

V. PETRESCU

(Continuare în pag. 19)

SESIUNEA O. N. U.

PRIORITATE PROBLEMELOR DEZVOLTĂRII

MARŢI 21 SEPTEMBRIE s-au deschis la New York lucrările celei de-a XXVI sesiuni a Adunării Generale a Naţiunilor Unite. Ca de obicei problemele economice ocupă un loc central în cadrul dezbaterilor (11 din cele 109 puncte înscrise pe agenda sesiunii).

Principalele teme care vor face obiectul dezbaterilor actualei sesiuni a Adunării Generale privesc examinarea preparativelor pentru conferinţele Naţiunilor Unite pentru comerţ şi dezvoltare şi, respectiv, asupra mediului înconjurător, care vor avea loc în 1972, examinarea şi evaluarea obiectivelor şi politicilor strategice internaţionale pentru cel de-al doilea deceniu al Naţiunilor Unite pentru dezvoltare, crearea unui corp internaţional pentru dezvoltare, înfiinţarea unei universităţi a O.N.U., identificarea celor mai puţin avansate ţări în curs de dezvoltare, lărgirea componenţei ECOSOC, cooperarea internaţională în domeniul calculatoarelor electronice, etc.

Luînd în dezbatere raportul Consiliului UNCTAD asupra recentei sale sesiuni Adunarea generală O.N.U. îşi va concentra desigur atenţia îndeosebi asupra problemelor privind cea de-a III-a Conferinţă a Naţiunilor Unite pentru comerţ şi dezvoltare, care va avea loc în aprilie-mai 1972 la Santiago de Chile. Manifestare internaţională de mare amploare, viitoarea Conferinţă pentru comerţ şi dezvoltare va fi obiectul dezbaterilor atît în ceea ce priveşte aspectele organizatorice cît mai ales tematica ei.

În atenţia actualei sesiuni va fi şi raportul secretarului general cu privire la stadiul lucrărilor pregătitoare în vederea ţinerii conferinţei Naţiunilor Unite pentru mediul înconjurător care va avea loc în iunie 1972 la Stockholm. Pentru pregătirea ei a fost constituit un comitet pregătitor compus din 27 ţări, care a avut pînă în prezent trei importante reuniuni. La cea din februarie 1971 s-au făcut sugestii cu privire la includerea pe ordinea de zi a conferinţei a unor importante probleme ca: dezvoltarea şi mediul înconjurător, planificarea şi gestiunea locuinţelor în vederea salvgardării calităţii mediului înconjurător, gestiunea resurselor naturale în raport cu mediul înconjurător, determinarea poluanţilor de importanţă internaţională şi lupta împotriva acestora etc.

Se poate afirma că discuţiile Adunării Generale se vor axa în primul rînd pe aspectele organizatorice, inclusiv oportunitatea creării unui organism internaţional şi a unui secretariat permanent pentru mediul înconjurător şi totodată se va acţiona pentru crearea condiţiilor de natură să asigure participarea la Conferinţă a tuturor statelor interesate.

CELEI DE-A XXVI-a SESIUNI a Adunării Generale a O.N.U. i se va prezenta de asemenea spre dezbatere şi aprobare raportul conferinţei extraordinare a Organizaţiei Naţiunilor Unite pentru dezvoltare industrială. După cum se ştie, această conferinţă, ale cărei lucrări s-au desfăşurat la Viena între 1 şi 8 iunie a.c., a reprezentat prima mare consfătuire internaţională în domeniul dezvoltării industriale de la înfiinţarea ONUDI în 1967. Raportul supus spre aprobare Adunării Generale conţine în primul rînd rezoluţia de consens asupra strategiei şi orientării pe termen lung a activităţilor ONUDI, inclusiv rolul acestei organizaţii în facilitarea transferului de tehnologie spre ţările în curs de dezvoltare. Tot în această rezoluţie sînt înserate şi soluţiile la care s-a ajuns, după lungi discuţii, în unele probleme organizatorice şi financiare cum ar fi: convocarea unei noi conferinţe a ONUDI la mijlocul acestui deceniu; crearea unui nou organ al ONUDI sub forma unui comitet tehnic al Consiliului dezvoltării industriale, sporirea fondurilor financiare etc.

Se estimează că Adunarea Generală va aproba această rezoluţie a conferinţei extraordinare a ONUDI fără prea multe discuţii. Este de presupus însă că delegaţiile diferitelor state să abordeze, cu un mai mare interes acele probleme asupra cărora s-au exprimat în timpul conferinţei, păreri divergente. Aceste probleme privesc transformarea actualului statut al ONUDI, de organism al Adunării generale, în instituţie specializată (idee susţinută de ţările în curs de dezvoltare şi respinsă de ţările dezvoltate); crearea unui comitet ad-hoc comun ONUDI—PNUD, cu scopul de a examina relaţiile de colaborare dintre aceste două organizaţii (iniţiativa aparţine ţărilor în curs de dezvoltare, sprijinite de ţările socialiste, dar respinsă de ţările occidentale), examinarea de către ONUDI, în colaborare cu UNCTAD, a metodelor de cooperare internaţională de natură să favorizeze o diviziune internaţională a muncii mai raţională şi să elimine obstacolele în calea dezvoltării economice a ţărilor în curs de dezvoltare cum ar fi: practicile comerciale restrictive, deteriorarea roporturilor de schimb etc. (ideea aparţine ţărilor socialiste, ţările în curs de dezvoltare sînt favorabile propunerii. Se opun ţările occidentale).

După adoptarea la sesiunea XXV jubiliară a Adunării Generale a O.N.U. a strategiei internaţionale pentru al doilea Deceniu al Naţiunilor Unite pentru dezvoltare, ţările în curs de dezvoltare au acţionat, în cadrul diverselor reuniuni internaţionale, pentru adoptarea unei hotărîri privind stabilirea unui mecanism de examinare şi evaluare continuă a rezultatelor.

La solicitarea expresă a Secretarului general al O.N.U., ţările membre au exprimat poziţii diferite în legătură cu cadrul organizatoric de examinare şi evaluare a Deceniului. Astfel, ţările dezvoltate consideră că aceasta ar trebui să se facă în cadrul organismelor existente, subliniind rolul important care revine OCDE. O parte din ţările în curs de dezvoltare sînt însă de părere că este necesar să se creeze un mecanism interguvernamental al Adunării Generale.

Divergenţele de opinii se menţin şi după adoptarea, la recenta sesiune ECOSOC, a unei rezoluţii privind crearea unui comitet al ECOSOC compus din 54 de state pentru a îndeplini sarcinile pe care i le va trasa Adunarea Generală în privinţa evaluării rezultatelor Deceniului. Această soluţie este apreciată în rîndul ţărilor în curs de dezvoltare ca nereprezentînd o bază constructivă pentru degajarea unui acord larg la Adunarea Generală. În această situaţie este dificil de întrezărit care va fi, în final, hotărîrea sesiunii a XXVI-a a Adunării Generale O.N.U. în chestiunea mecanismului de examinare şi evaluare a obiectivelor şi politicilor strategiei internaţionale pentru al doilea Deceniu al Naţiunilor Unite pentru dezvoltare.

CHESTIUNEA IDENTIFICĂRII celor mai puţin avansate ţări în curs de dezvoltare, apărută la cea de-a doua Conferinţă a Naţiunilor Unite pentru comerţ şi dezvoltare (New Delhi, 1968), a cunoscut o mai largă abordare în contextul adoptării strategiei internaţionale pentru cel de al doilea deceniu al Naţiunilor Unite pentru dezvoltare, cînd s-a pus problema adoptării unor măsuri speciale în favoarea ţărilor mai puţin avansate din cadrul ţărilor în curs de dezvoltare. Criteriile de identificare a celor mai puţin avansate ţări în curs de dezvoltare şi, respectiv, lista ţărilor îndreptăţite să beneficieze de măsurile întreprinse pe plan internaţional pentru accelerarea dezvoltării lor, au fost pe larg dezbătute în cadrul Comitetului O.N.U„ pentru planificarea dezvoltării, ECOSOC, şi Consiliului pentru comerţ şi dezvoltare. Actualei Adunări generale O.N.U. îi revine sarcina să ia o hotărîre finală asupra criteriilor de identificare a celor mai puţin avansate ţări în curs de dezvoltare şi, implicit, să adopte lista acestor ţări. Totodată, Adunarea Generală va face recomandări de măsuri speciale în favoarea ţărilor în curs de dezvoltare mai puţin dezvoltate cu scopul de a accelera dezvoltarea lor economică.

În cercurile diplomatice se apreciază că dezbateriile Adunării Generale asupra problemelor economice, prin abordarea în deosebi a diverselor aspecte de stimulare a dezvoltării economiei diverselor state ale lumii — şi în primul rînd a celor mai puţin dezvoltate —, vor aduce o contribuţie importantă la adîncirea cooperării internaţionale pentru dezvoltarea economică şi socială a statelor.

Ion BARAC

CONSILIUL UNCTAD

O SESIUNE FRUCTUOASĂ

RECENT s-au încheiat la Geneva lucrările sesiunii a XI-a a Consiliului UNCTAD, care au fost consacrate, în principal, pregătirii celei de-a treia Conferinţe a Naţiunilor Unite pentru comerţ şi dezvoltare, care urmează să aibă loc la Santiago de Chile în aprilie—mai 1972.

Moment important

CONFERINŢA de la Santiago de Chile va reprezenta un moment important în viaţa comunităţii economice internaţionale şi a UNCTAD. Ea va trece în revistă evoluţia recentă şi tendinţele pe termen lung în domeniul comerţului internaţional şi dezvoltării economice şi va examina măsurile destinate să intensifice cooperarea internaţională în vederea favorizării creşterii economice şi a comerţului tuturor ţărilor, în special a celor în curs de dezvoltare. Conferinţa este chemată să acorde o atenţie deosebită analizării modului în care se aplică prevederile programului celui de-al doilea Deceniu al Naţiunilor Unite pentru Dezvoltare şi elaborării de recomandări vizînd atingerea obiectivelor stabilite în cadrul acestui program,

Consiliul UNCTAD, în calitate de comitet pregătitor al Conferinţei de la Santiago de Chile, a stabilit ordinea sa de zi provizorie şi a luat deciziile corespunzătoare privind organizarea practică a Conferinţei.

Printre principalele probleme de fond care figurează pe agenda provizorie menţionăm: aplicarea recomandărilor UNCTAD şi a măsurilor prevăzute în cadrul celui de-al doilea Deceniu al Naţiunilor Unite pentru dezvoltare, realizarea unui acord mai larg asupra principiilor relaţiilor comerciale internaţionale, incidenţele grupărilor economice ale ţărilor dezvoltate asupra comerţului internaţional, comerţul şi aspectele economice ale dezarmării, implicaţiile actualei situaţii monetare asupra comerţului internaţional, mecanismul instituţional al UNCTAD, măsurile speciale în favoarea ţărilor celor mai puţin avansate şi a ţărilor în curs de dezvoltare fără litoral, promovarea exporturilor, problemele şi politicile privind produsele de bază, comerţul cu articole manufacturate şi semifinite, resursele financiare pentru dezvoltare, dezvoltarea transporturilor maritime, comerţul şi cooperarea economică între ţările în curs de dezvoltare, relaţiile comerciale între ţări cu sisteme social-economice diferite, transferul internaţional de tehnică.

Discriminări neechitabile

O ALTĂ PROBLEMĂ importantă care a reţinut atenţia Consiliului o constituie incidenţele situaţiei monetare actuale asupra comerţului mondial şi dezvoltării economice. Numeroase ţări au subliniat necesitatea de a se evita un război comercial.

Într-o declaraţie comună, prezentată Consiliului, ţările în curs de dezvoltare au cerut guvernului S.U.A. să excepteze imediat exporturile lor de suprataxa de 10%, arătînd că dificultăţile privind balanţa de plăţi între ţările dezvoltate nu ar trebui să servească drept pretext pentru a impune restricţii comerţului ţărilor în curs de dezvoltare.

În legătură cu incidenţele situaţiei monetare internaţionale, Consiliul a adoptat o rezoluţie, prin care declară că toate ţările interesate, şi în special ţările în curs de dezvoltare, trebuie să participe pe deplin la consultările şi negocierile privind reforma sistemului monetar internaţional. În acelaşi timp, prin această rezoluţie, Consiliul cere Secretarului general al UNCTAD să elaboreze studii privind implicaţiile actualei situaţii monetare internaţionale asupra comerţului internaţional şi dezvoltării economice în lume şi în special asupra ţărilor în curs de dezvoltare, studii pe care să le prezinte, spre examinare Conferinţei de la Santiago de Chile.

Consiliul a examinat problemele pe care le pune evoluţia recentă în domeniul comerţului internaţional cu produse de bază. Reprezentanţii ţărilor în curs de dezvoltare au arătat că slaba elasticitate a cererii produselor de bază, deteriorarea persistentă a raportului lor de schimb şi punerea la punct a unui număr crescînd de produse sintetice noi care concurează produsele naturale agravează problemele economice cu care sînt confruntate ţările lor. S-a relevat că, în condiţiile unei încetiniri a activităţii economice care se conturează în unele ţări capitaliste industriale, dezvoltarea comerţului internaţional riscă să fie frînată, iar cererea de produse de bază va fi sensibil afectată.

În domeniul comerţului internaţional cu produse manufacturate, Consiliul a trecut în revistă stadiul punerii în aplicare a sistemului generalizat de preferinţe vamale nereciproce şi nediscriminatorii în favoarea exporturilor de astfel de produse ale ţărilor în curs de dezvoltare. Pînă în prezent, acest sistem a fost pus în aplicare de către Piaţa Comună, la 1 iulie a.c., şi de către Japonia la 1 august a.c.; Norvegia a anunţat că va traduce în viaţă sistemul generalizat de preferinţe vamale la 1 octombrie a.c.; Anglia, Cehoslovacia şi Ungaria au făcut cunoscut că sistemele lor de preferinţe vamale vor intra în vigoare la 1 ianuarie 1972.

Problemele transferului internaţional de tehnică au constituit obiectul unei a-

Victor ALDEA

(Continuare în pag. 19)

ASPECTE ALE ECONOMIEI S.U.A.

• PROGRAM FAVORABIL PATRONATULUI

ADMINISTRAȚIA n-are dureri de cap cu businessmanii", citim într-un comentar al revistei americane „Newsweek". Tocmai contrariul este însă adevărat, observă comentatorul, cînd este vorba de oamenii muncii. Și-ntr-adevăr, chemării la „cooperarea voluntară a tuturor americanilor" cu care autoritățile și-au însoțit politica de înghețare a salariilor, sindicatele i-au răspuns mobilizîndu-se pentru a face noile măsuri „nule și neavenite". Declarațiile lui Woodcock, conducătorul sindicatelor din industria automobilelor, în această privință, au răsunat ca o adevărată goarnă: „Dacă vor războiul, îl vor avea!".

„Newsweek" nu este un organ sindical. Revista traduce însă în mod obiectiv sentimentul muncitorilor cînd scrie că sindicatele sînt indignate nu numai de blocarea salariilor, dar nu mai puțin și de beneficiile, care, dimpotrivă, au fost asigurate prin noile măsuri economice capitaliștilor. Profiturile, dividendele și dobînzile scrie revista, au rămas neafectate; în plus, creditul de 10% acordat la impozitul pe investiții, ca și anularea impozitului indirect de 7% la automobile, constituie o primă nesperată, uriașă, pentru patronii industriali. Potrivit unui calcul, reducerile la impozitul pe venit promise de multă vreme cetățenilor de rînd — și a căror accelerare a fost anunțată acum în chip compensatoriu — nu va reprezenta decît un avantaj de 10 dolari în medie, de persoană, pe an. Revista „Economist" pune și ea în relief faptul că acei ce vor profita de noile măsuri vor fi oamenii de afaceri, iar pierderile le vor suferi păturile clasei muncitoare, funcționarii publici, oamenii săraci.

Explicația dată, stimulentelor pentru fabricanți este necesitatea de a se crea noi slujbe. Cerîndu-li-se sacrificii, muncitorilor li s-au oferit în schimb complimente: s-a făcut apel la „puterea morală care este zestrea lor de totdeauna". Măgulirea nu pare să-i fi convins însă în mod deosebit pe muncitori, deoarece la argumentul creării de noi slujbe, unul din conducătorii sindicali a replicat: „Asta-i o veche teorie șireată, care încearcă să ascundă discriminarea" și care ...„nu mai ține".

Evident, șomajul în S.U.A., proporțiile acestuia, au de ce să neliniștească cercurile conducătoare. Făuritorii „noului program" avertizează că dacă acesta nu reușește, procentul de 6% cît reprezintă șomajul azi față de totalitatea populației muncitoare, va crește în decembrie la peste 9%. Este însă greu de presupus că ofensiva împotriva salariilor va izbuti să lichideze stagnarea și șomajul, să oprească inflația și degradarea condițiilor sociale.

Un aspect semnificativ, dar cu o valoare mai mult simbolică, este și amînarea **ad calendas...** a „programelor de prosperitate". Anunțată odată cu celelalte măsuri, presa americană observă că această amînare nu va contraria pe nimeni, deoarece nimeni, oricum, de multă vreme, nu mai credea în șansele ei. „Economist" crede că sînt întrebări de pus cu privire la „direcția socială pe care tinde s-o ia în S.U.A. politica internă". Firește, sînt. Dar răspunsul nu poate da loc la mari îndoieli. Noul plan economic nu este în favoarea oamenilor muncii; de aceea, scepticismul cu privire la reușita lui pare îndreptățit. „Pentru ca el să poată avea succes, scrie „Newsweek", trebuie să fie umplută într-un fel groapa care desparte Administrația de muncitori. Ea se cască însă acum mai tare".

Pentru a dezarma împotrivirea oamenilor muncii, odată cu blocarea salariilor a fost anunțată și interzicerea grevelor. Nu e însă sigur că măsura va izbuti. Consiliul executiv al Uniunii sindicatelor din industria mecanică n-a întîrziat s-o califice drept „o acțiune fără precedent a spărgătorilor de grevă".

★

În acest timp, poziția economiștilor profesioniști americani continuă să fie una teoretică de dezbatere. Ei discută despre natura situației și despre cauzele ei, cum discutau bizantinii în chiar momentul cînd le era atacată cetatea, despre sexul îngerilor. E drept că din punctul de vedere al măsurilor, unii reclamau de mai multă vreme din partea Administrației introducerea „politicii veniturilor". Nu ne referim bineînțeles la economiștii de orientare marxistă. În fața persistenței și agravării inflației, chiar și cei mai cunoscuți campioni ai principiului neintervenției și ai „pieței libere" se convertiseră la ideea „controlului". Dr. Arthur Burns, președintele Băncii Federale, ceruse și el de mult, cu insistență, președintelui S.U.A., să intervină. În ce-l privește, mentorul școlii neokeynesiene, prof. Paul Samuelson, deși se vede nevoit să admită că programul este „mult mai favorabil patronatului și mult prea aspru cu oamenii muncii", îl acceptă totuși. „Măcar ca o soluție temporară la creșterea inflației", spune el. Trebuie să adăugăm, pentru echitate, că el și-a exprimat de asemenea regretul că „n-au fost înghețate și dividendele și rata dobînzii".

Consiliul de experți economici al Casei Albe, în frunte cu Dr. McCracken, s-a opus inițial măsurilor de control, numai din considerentul că „într-o economie atît de vastă ca aceea a Americii, pur și simplu nu poate fi exercitat controlul". La acest argument unii au replicat amintind de cele două oficii pe care le înființase fostul președinte Truman în timpul războiului dus în Coreea, în 1951: Oficiul pentru stabilizarea salariilor și Oficiul pentru stabilizarea prețurilor. Evocarea condițiilor de război, n-a șocat pe nimeni. În așa fel încît, în vederea realizării sarcinilor de control, a fost instituit acum un „Consiliu pentru problemele costului vieții", avînd ca aparat tehnic de intervenție fostul „Oficiu de urgență" creat în timpul administrației Kennedy „pentru urmările războiului nuclear sau dezastrelor naturale", resuscitat pentru circumstanță. Este plină de un umor fără veselie observația unui înalt funcționar care a spus: „Aș prefera un dezastru natural: acesta cel puțin îi poți întrevedea un sfîrșit". Consiliul va trebui să fie apt, scrie un comentator american „să dea răspunsuri fabricanților și comercianților grăbiți să afle prețurile pe care au voie să le majoreze; muncitorilor — victime ale unor mari inechități — care protestează; părinților care nu mai sînt siguri dacă-și vor putea ridica alocațiile pentru copii etc. Va reuși programul?" Șansele „într-o Americă divizată și cu un climat înveninat", este de părere un editorialist de la ziarul „Financial Times", sînt extrem de slabe.

Scepticismul cel mai deplin față de perspectivele măsurilor întreprinse de guvern, îl profesează însă Milton Friedman, șeful economiștilor monetariști americani. El socotește că „începuturile ar putea fi favorabile" dar citîndu-l pe un alt autor observă că „asemenea începuturi sfîrșesc adesea în rezultate rușinoase și lamentabile". Salariile și prețurile, spune profesorul Friedman, „sînt simptomele, nu cauzele inflației. Și concluzie: „Politica adoptată ține de cosmetică, nu de terapeutică".

Este evident că și unii și alții, doctori sau cosmeticieni, eludează anatomia sistemului pe care-l recunosc bolnav. Și unii și alții, în fond, încearcă să revertebreze cu dresuri, un organism descumpănit de vechi și incurabile scolioze.

Alexandru ANCA

• ÎNTOARCERE AMARĂ

ATUNCI cînd se întorc în Statele Unite, foștii combatanți ai războiului din Vietnam au mari dificultăți în a găsi de lucru. În plus, ostilitatea față de acest război se manifestă uneori față de foștii combatanți, deși, desigur, nu ei sînt principalii vinovați. Edificator în această privință este un articol publicat în revista americană **Business Week** din care reproducem:

„Cînd se întoarce unul dintre noi din Vietnam și caută de lucru, este întrebat: «Ce poți să faci?», povestește un fost combatant din Atlanta, Holt Hudson. Ce poate el să răspundă decît «Să omor oameni» ?.

Remarca lui Hudson atacă nemijlocit miezul problemei ce se pune unui fost combatant în Vietnam. Ca soldat în străinătate el s-a considerat un erou care luptă pentru țara lui sau poate că s-a considerat un nefericit atras într-un război inutil. Acasă însă el constituie în primul rînd o problemă de șomaj.

Dificultățile lui privind găsirea de lucru se adaugă unor alte dificultăți mari: acelea legate de învățarea modului în care poți să te adaptezi vieții într-o lume civilizată după rigorile vieții militare și temerile și plictiseala războiului de junglă. Combatantul din Vietnam trebuie să se adapteze la o familie și la prieteni care au devenit pe jumătate străini, într-o comunitate care s-a schimbat, și într-o țară care este sătulă peste gît de conflictul pe care acest fost combatant îl simbolizează... Un serviciu i-ar înlesni tranziția spre viața civilă. I-ar furniza prieteni și o viață ordonată precum și un salariu. Dar economia anului 1971 are puține locuri de muncă de oferit, mai ales pentru tineri necalificați...

Aproape 1/3 din combatanții americani, care se înapoiază la viața civilă în ritm de 1,1 milioane pe an, își fac un stagiu pe lista șomerilor; această proporție este cu mult mai ridicată decît în anii precedenți. Recrutat mai înainte și eliberat mai devreme decît premergătorii lui, combatantul din Vietnam are în medie 23 de ani, față de 26 de ani cît aveau foștii combatanți ai războiului coreean și 28 de ani — foștii combatanți ai celui de al doilea război mondial. Vîrsta de 23 de ani este neavantajoasă în timpul unei recesiuni.

La foștii combatanți, avînd între 20 și 24 de ani, care reprezintă majoritatea grupului din Vietnam, se înregistrează un șomaj de 12,4% în al doilea trimestru al anului 1971 (față de 8,3% pe an într-o perioadă anterioară și 9,5% cît reprezintă proporția din trimestrul al doilea la tineri în general). La foștii combatanți de culoare rata șomajului ajunge la 17%. Pentru foștii combatanți între 20 și 29 de ani, care cuprind aproape pe toți cei întorși din Vietnam, proporția șomajului este de 8,5%. Proporția națională a șomajului este de 6%...

Nici un fost combatant din istoria Statelor Unite nu a fost întîmpinat la întoarcerea în țară cu mai puțină vîlvă. Nu se fac parăzi sau ceremonii pentru a-l saluta. Mulți foști combatanți din Vietnam spun cu amărăciune că țara preferă să-i uite deoarece ei îi amintesc de un război nepopular și care încă nu s-a sfîrșit.

»Un om se întoarce de la război crezînd că a făcut o treabă necesară, dar de fapt el se întoarce într-un mediu ostil», afirmă fostul combatant Gary Force, din Denver. «Războiul este greșit, și deci a greșit și el, aceasta este mentalitatea». «Oamenii nu sînt dispuși să ne primească să lucrăm», spune Michael V. Wynn din San Francisco, care a întreținut doi copii pe baza unor munci parțiale și a asigurărilor de șomaj de cînd a revenit din armată, în octombrie trecut. «Sîntem trimiși la război și pe urmă ni se spune: duceți-vă la dracu».

...Pentru un număr destul de însemnat de foști combatanți se pune încă o problemă tragică: faptul că ei au început să recurgă la heroină în Vietnam. La Washington se apreciază că între 100 000 și 150 000 de combatanți au început să recurgă la heroină din decembrie 1969... Aceasta reprezintă 10—15% din soldații care și-au făcut stagiul în această țară în perioada respectivă. Pe baza acelorași date se consideră că 25 000 pînă la 35 000 dintre soldații aflați în Vietnam sînt toxicomani"...

I. V.

Cum vede „întoarcerea" caricaturistul lui *Business Week*

REPERE

• **Șahinșahul Iranului**, Mohammed Reza Pahlavi Aryamehr, a anunțat, în cadrul unui mesaj adresat națiunii, încheierea procesului de distribuire a pămînturilor, conform prevederilor reformei agrare. Următorul obiectiv al acestei reforme va fi constituirea cooperativelor rurale. Suveranul iranian a subliniat că încheierea perioadei de împărțire a pămînturilor coincide cu manifestările prilejuite de comemorarea a 2 500 de ani de la crearea imperiului persan.

• **În primele trei luni** ale acestui an, în Italia au fost înregistrate 300 000 de accidente de muncă, cu 18 000 mai mult decît în perioada corespunzătoare a anului trecut. Potrivit statisticilor, în cursul anului 1970 numărul accidentelor de muncă a fost în această țară de 1 356 000, din care 2 066 de cazuri mortale.

• **Institutul pentru industrie ușoară din Hanoi**, creat în anii cînd capitala era bombardată zilnic de avioanele americane, a sărbătorit cinci ani de la înființare. Sărbătoarea a coincis cu festivitatea absolvirii studiilor de către o primă promoție de 390 de ingineri.

• **Rețeaua de magazine** „Woolworth" și societatea de mașini A. Herbert au fost excluse din lista celor 30 de „vedete industriale" de care se ține seama la alcătuirea principalului indice bursier britanic, indicele „Financial Times" al acțiunilor. Motivul înlocuirii lor: activitatea celor două companii „nu mai reflectă tendința generală".

• **Petrolierul** „Esso Italia" (254 000 trb), cel mai mare construit pînă acum în Italia și primul dintr-o serie de nouă petroliere gigant, a fost lansat la apă la Monfalcone, lîngă Triest. Cisternele sale pot încărca 311 600 mc de petrol. Viteza orară cu această încărcătură: 16 noduri.

• **Producția industrială suedeză** a fost mai scăzută în trimestrul al doilea decît în primul pentru întîia dată în ultimii zece ani, iar numărul șomerilor — 100 000 — este dublu în comparație cu perioada corespunzătoare a anului trecut.

• **Devalorizarea lirei israeliene** cu 20% ar urma să atragă o creștere anuală similară a exporturilor. În cursul ultimului an fiscal deficitul balanței de plăți a atins 1400 milioane dolari.

• **Bugetul francez** pe 1972 își propune să reducă efectivul celor care locuiesc în bidonviluri cu 20 000, în prezent estimat la circa 70 000 persoane.

• **Producția de cupru**, în prezent naționalizată, estimată a fi obținută în acest an în Chile se ridică la circa 800 000 t, față de 685 000 t în 1970. Mai mult de o treime din producție se realizează în exploatarea la zi de la Chuquicamata, cea mai mare din acest gen din lume.

• **Chrysler** a obținut o participare de 15% la societatea japoneză Mitsubishi Motors, prima etapă pe calea obținerii participării dorite de 35%.

• **Schimburile comerciale** ale țărilor A.E.L.S. cu Piața comună au marcat o încetinire în ultimele 12 luni, intensificîndu-se în schimb cele cu S.U.A. Exporturile A.E.L.S. pe această piață au sporit cu 13,2%.

• **Un mare zăcămînt petrolifer** a fost descoperit în Gabon, la 80 km sud de portul Gentil, exploatarea lui urmînd să înceapă în anul 1972.

• **În baza acordului comercial** încheiat la Delhi între India și Irak, schimburile comerciale dintre cele două țări se vor ridica în următoarele 18 luni, la aproximativ 50 de milioane de dolari. Acordul menționat prevede achiziționarea de către India a unei cantități de un milion de tone țiței irakian și construirea de către Irak a unei rafinării în India.

• **Metroul din Moscova** a transportat de la inaugurarea lui, în luna mai 1935, și pînă în prezent, 30 de miliarde de pasageri. Prima linie, a cărei lungime nu depășea 11 kilometri la inaugurare, putea transporta 177 000 de pasageri zilnic. În prezent, lungimea liniilor metroului moscovit măsoară peste 138 de kilometri, iar numărul pasagerilor transportați zilnic este de aproape cinci milioane.

UNCTAD

(Urmare din pag. 17)

nalize ample din partea Consiliului Programul de lucru elaborat de către Grupul interguvernamental UNCTAD pentru transferul de tehnică, a fost apreciat în mod pozitiv, subliniindu-se importanța pe care o prezintă punerea lui în aplicare pentru sprijinirea eforturilor vizînd reducerea decalajului tehnologic care separă țările în curs de dezvoltare de țările dezvoltate.

Abordare nuanțată

SESIUNEA Consiliului a acordat o deosebită importanță problemelor și dificultăților specifice ale țărilor în curs de dezvoltare cele mai puțin avansate și fără litoral. Prin rezoluția pe care a adoptat-o în legătură cu țările în curs de dezvoltare cele mai puțin avansate, Consiliul cere Secretarului general al UNCTAD să elaboreze un program complet de măsuri în favoarea acestor țări, pe care să-l prezinte, spre examinare, Conferinței de la Santiago de Chile. De asemenea, rezoluția invită organizațiile internaționale interesate, în special Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare și instituțiile financiare multilaterale, să sporească ajutorul pe care-l acordă țărilor în curs de dezvoltare cele mai puțin avansate. În ce privește țările în curs de dezvoltare fără litoral, Consiliul a rugat pe Secretarul general al UNCTAD să elaboreze un program complet de acțiune în favoarea lor și să-l prezinte Conferinței de la Santiago de Chile, spre examinare.

Relațiile comerciale între țări cu sisteme social-economice diferite au reținut în mod deosebit atenția Consiliului. În cursul dezbaterilor, s-a relevat evoluția pozitivă a acestor relații, subliniindu-se totodată necesitatea de a se elimina discriminările menținute încă în domeniul comerțului între țări cu orînduiri sociale deosebite și care împiedică punerea deplină în valoare a posibilităților de lărgire a acestui comerț. Relevîndu-se rolul însemnat al cooperării industriale pentru promovarea schimburilor economice între țări cu regimuri social-economice diferite, s-a arătat că această cooperare pune bazele unei noi diviziuni internaționale a muncii între aceste țări.

În cadrul discuțiilor s-a subliniat importanța deosebită pe care o prezintă convocarea unei conferințe europene cu privire la securitate și colaborare pentru normalizarea și lărgirea relațiilor economice reciproc avantajoase între țările europene avînd sisteme social-economice diferite.

Reprezentanții țărilor socialiste au subliniat că programul complex de perfecționare și adîncire în continuare a colaborării și integrării economice socialiste între țările membre CAER, adoptat recent, va contribui la extinderea relațiilor lor economice cu celelalte țări și în special cu țările în curs de dezvoltare.

Secretarul general al UNCTAD, Perez Guerrero, a apreciat că îmbunătățirea climatului politic internațional, și în special acordul realizat în problema Berlinului, precum și creșterea rolului Republicii Populare Chineze sînt de natură să confere noi dimensiuni activității UNCTAD în domeniul dezvoltării relațiilor comerciale între țări cu sisteme social-economice diferite.

Pe ordinea de zi a Consiliului a figurat și problema incidențelor grupărilor economice ale țărilor dezvoltate asupra comerțului internațional, inclusiv asupra țărilor în curs de dezvoltare.

Delegația română a participat activ la lucrările sesiunii Consiliului. Șeful delegației române, Mircea Petrescu, a fost ales președinte al Consiliului. În cadrul lucrărilor Consiliului, delegația română a sprijinit cerințele legitime ale țărilor în curs de dezvoltare, măsurile vizînd facilitarea creșterii economice și dezvoltării comerțului internațional. Ea a arătat că România are probleme și preocupări similare pe plan economic și comercial cu cele ale țărilor în curs de dezvoltare, fiind îndreptățită să beneficieze de măsurile adoptate de comunitatea internațională în favoarea țărilor cu un nivel asemănător de dezvoltare economică. Reprezentanții români au subliniat necesitatea aplicării depline a principiului nediscriminării în stabilirea țărilor beneficiare de către țările care acordă preferințe vamale.

În același timp, delegația română a reliefat importanța asigurării universalității UNCTAD pentru sporirea eficienței sale. Totodată, ea a arătat că România dorește succesul Conferinței de la Santiago de Chile și se pregătește să participe într-un spirit constructiv la lucrările acestei importante Conferințe.

BRNO '71

(Urmare din pag. 16)

un adevărat „salon" a fost cel al mașinilor agricole.

● Made in Romania

PREZENTĂ activ în viața economică și comercială internațională, participînd din plin la schimbul de valori materiale și spirituale între toate țările lumii, România a prezentat la a 13-a ediție a Tîrgului internațional de la Brno un larg diapazon de produse, dintre care unele bine cunoscute pe piața mondială: diferite tipuri de utilaj petrolier, tractoare, autocamioane, mașini agricole, echipament pentru construcții. Au fost expuse și o serie de noutăți care au suscitat un viu interes din partea vizitatorilor și a partenerilor străini, — concretizat prin încheierea unor contracte de livrare. Amintesc excavatorul hidraulic S. — 601, cinescopul de 69 cm diametru, autoturismul rutier, autocisterna pentru transportul laptelui etc.

Conducători de partid și de stat ai R. S. Cehoslovace — în frunte cu tovarășii Gustav Husak, secretar general al C.C. al P. C. din Cehoslovacia, și Lubomir Strougal președintele Guvernului Federal — au vizitat pavilionul R. S. România, interesîndu-se de exponatele noastre și de rezultatele obținute la Tîrg.

★

BRNO '71 și-a închis porțile. Drapelele au fost coborîte. Dar în uzine și fabrici, în atelierele de proiectări și pe standurile de probă — activitatea, eforturile și căutările continuă, în vederea viitoarelor întîlniri și confruntări, pe drumul fără de sfîrșit al progresului.

---

x) Bulgaria (7 întreprinderi de comerț exterior), Cehoslovacia (23), Cuba (1), R. D. Germană (12), R.S.F. Iugoslavia (15), Polonia (17), România (8), Ungaria (17), U.R.S.S. (18). De notat că în ce privește țările socialiste numărul întreprinderilor industriale participante la Tîrg este, de fapt, cu mult mai ridicat, fiecare întreprindere de comerț exterior reprezentînd un mare număr de firme. Dintre țările capitaliste au participat: Anglia (180 de firme), Austria (177), Belgia (21), Canada (2), Danemarca (23), Elveția (172), Finlanda (16), Franța (73), R. F. a Germaniei (454), Irlanda (15), Italia (58), Japonia (26), Liechtenstein (5), Luxemburg (1), Monaco (1), Norvegia (1), Olanda (49), Spania (2), Statele Unite (42), Suedia (51), Berlinul Occidental (32).

xx) Mașini-unelte de toate tipurile: echipament pentru mine, uzine metalurgice, de foraj și de preparație: mașini și echipament pentru industria chimică și alimentară: mașini și echipament pentru industria pielăriei, textilă și a cauciucului; mașini și echipament pentru industria poligrafică, mașini de birou și statistice; instalații de condiționare a aerului, armături și pompe, motoare Diesel, dispozitive de comandă, echipament de transmisie; echipament energetic electrotehnic pentru înaltă tensiune; echipament electrotehnic pentru joasă tensiune, dispozitive de reglaj și instrumente de măsură; tehnică nucleară sanitară de laborator; tehnică a transporturilor, utilaje pentru construcții și de întreținere a drumurilor; tractoare și mașini agricole; materii prime, semifabricate și produse chimice de bază.

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

R. F. A GERMANIEI

PRAG DE RECESIUNE

FENOMENELE depresive care își fac loc de cîtva timp în economia vest-germană și care în analizele experților oficiali continuă să fie caracterizate drept „relaxare a conjuncturii" au fost calificate acum de săptămînalul „Wirtschaftswoche" (17 septembrie) ca indiciile unui „pericol de recesiune — cel puțin parțială — simultan cu creșterea în continuare a prețurilor". De reținut că cifrele cele mai recente, ilustrative în acest sens, se referă încă la perioada premergătoare măsurilor americane de la mijlocul lunii august pentru protejarea dolarului și că nici prognozele pe termen scurt disponibile nu au putut ține seama de efectul acestor măsuri asupra economiei R.F.G.

Datele cele mai detaliate se referă la producția industrială din primul semestru al anului în curs. În perioada ianuarie-iunie 1971, față de același interval de timp din 1970, indicele producției industriale globale a sporit cu 2,4%. Această cifră se compară cu un spor de 6,1% în anul 1970 și de 13% în 1969. Rezultatul de + 2,4% este considerat de observatori ca nereflectînd întocmai evoluția reală pe baza căreia să se poată trage concluzii asupra perspectivei imediate, deoarece înglobează un spor de 7,4% al industriei construcțiilor care a beneficiat în lunile de iarnă de condiții atmosferice neobișnuit de favorabile. De altfel, în cadrul industriei prelucrătoare, ramurile producătoare de bunuri de investiții, socotite adevăratul barometru al conjuncturii vest-germane, și-au putut mări producția în sem. I/1971 numai cu 1,5%. Simptomatice sînt și cifrele care compară indicii pe iunie 1971 cu cei pe luna corespunzătoare a anului trecut. În această optică producția industrială globală a crescut cu 2,2%, din care ramurile producătoare de bunuri de investiții cu 0,7%, în timp ce industria construcțiilor a înregistrat un regres de 1,9%. În ambele perioade, cea semestrială cît și cea lunară (iunie 1971), au înregistrat producții micșorate absolut ramuri ca: producția de electromotoare și generatoare, construcția de mașini pentru industria construcțiilor și cea de mașini agricole, oțel și laminate de oțel, televizoare, aparate de fotografiat ș.a.

Rezultatele din industria grea sînt îndeobște cele mai nefavorabile, ceea ce reflectă o simțitoare slăbire a activității de investiții în economia vest-germană. Se efectuează numai investițiile care nu pot fi nicicum amînate, înainte de toate cele de raționalizare și reducere a costurilor, relatează „Wirtschaftswoche". Calculele făcute la Institutul economic I.G.O. din München prevăd o ușoară reducere absolută a volumului real al investițiilor brute încă pe ansamblul acestui an. Semnul cel mai ușor măsurabil de la o lună la alta al încetinirii și stagnării investițiilor îl constituie indicele intrărilor de comenzi noi. Industria constructoare de mașini este cea mai afectată sub acest aspect.

Ca urmare a „răcirii" conjuncturii, economia vest-germană a comandat în primele 7 luni ale anului în curs cu 14% mai puține mașini (în expresie reală) decît în intervalul corespunzător din 1970. Comenzile externe în expresie nominală s-au menținut la același nivel ca în perioada corespunzătoare a anului trecut, dar după luarea în considerare a creșterilor de prețuri rezultă un regres de 9%. Și din aceste două cifre se poate vedea că intrările de comenzi din străinătate jucau la mijlocul anului un rol mai important în mersul conjuncturii vest-germane decît comenzile interne. Buletinul Ministerului Economiei și al Finanțelor al R.F.G. (nr. 8/1971) confirmă această diferențiere, arătînd că pe întreaga industrie raportul dintre evoluția comenzilor interne față de cele externe era în iunie 1971 față de mai 1971 de +0,1% la +11,2%, iar în iunie 1971 față de aceeași lună din 1970 de +1% la +9,6%. Tocmai această dependență accentuată la mijlocul anului față de comenzile externe inspiră actualmente temeri deosebite în ceea ce privește efectele măsurilor americane din august în sensul unei accelerări a alunecării economiei R.F.G. în recesiune. În același sens pledează însă și faptul că, după cele mai recente date, comenzile interne sînt în regres nu numai la bunurile de investiții, ci că au început să fie cuprinse de această mișcare și o serie de bunuri de consum.

Trebuie reținut de asemenea că într-o analiză a economiei vest-germane încheiată la finele lunii mai 1971 și difuzată simultan cu publicarea măsurilor administrației Nixon, deci fără a le fi putut lua în considerație, experții OCDE apreciau ca puțin probabilă reluarea investițiilor în capital fix ale economiei vest-germane nu numai pînă la sfîrșitul acestui an, ci și în primul semestru din 1972. Pentru perspectivele conjuncturii economice din R.F.G. pînă la mijlocul anului viitor, observatorii remarcă în prezent ca important faptul că intrările de comenzi, care pînă acum erau în avans față de evoluția cifrei de afaceri, au început în luna iulie să rămînă în urmă față de ea, reducîndu-se deci lungimea perioadei pentru care carnetele de comenzi asigură activitatea industriei.

La caracterizarea situației conjuncturale actuale din R. F. a Germaniei ca prag de recesiune contribuie și creșterea șomajului. La mijlocul anului numărul șomerilor totali se apropia de 150 000 (sub 100 000 în iunie 1970), iar numărul șomerilor parțiali se ridica la circa 50 000 față de 4,3 mii în iunie 1970. Fenomenul șomajului parțial continuă să se extindă, iar numărul șomerilor totali în iarna 1971/1972 a fost evaluat de Oficiul federal al muncii ca apropiindu-se de circa 400 000. Toate acestea înainte de criza valutară din august 1971 și efectele ei probabile asupra comerțului internațional care riscă să lovească și economia R.F.G. Presa economică vest-germană reamintește în legătură cu aceasta că din 8,7 milioane de persoane ocupate în industria acestei țări 2,5 milioane lucrează pentru export, că din cifra de afaceri a industriei la 1000 de mărci circa 320 de mărci reprezintă vînzări în străinătate și că circa 23% din producția industrială iau calea exportului.

GLOSAR

F.M.I.

ZILELE acestea are loc la Washington sesiunea anuală a Fondului Monetar Internațional care dezbate căile de ieșire din impasul în care se află în prezent sistemul monetar interoccidental.

Creat în 1945 la Washington, ca urmare a hotărîrilor Conferinței de la Bretton-Woods din 1944, F.M.I. reunește în prezent 116 țări membre.

Obiectivul declarat al organizației este de a promova cooperarea monetară interoccidentală prin intermediul unei instituții permanente care să furnizeze un cadru de consultări și asistență reciprocă; să faciliteze astfel dezvoltarea continuă a schimburilor internaționale; să promoveze stabilitatea cursurilor valutare; să acorde țărilor membre credite pe termen scurt în vederea depășirii unor dificultăți temporare în balanțele de plăți — cereri ce sînt examinate în lumina politicii monetare și financiare a țărilor membre. Asistența financiară a Fondului ia forma unor tranzacții valutare. Țara membră în cauză varsă la Fond propria sa monedă, la paritatea stabilită, în cantitate corespunzătoare cu moneda străină pe care dorește să o capete. Țara respectivă are obligația să „răscumpere" propria sa monedă de la Fond în termen de 3 pînă la 5 ani, printr-un vărsămînt în aur sau într-o monedă convertibilă, considerată acceptabilă de F.M.I.

Adeseori însă țările nu sînt nevoite să recurgă chiar la un credit din partea F.M.I., ci doar să încheie un acord pentru un credit „stand-by" (la dispoziție). Existența unui asemenea acord facilitează adesea negocierile țării respective cu organisme guvernamentale sau bănci străine pentru obținerea de credite suplimentare.

Mijloacele financiare ale organizației sînt alcătuite din cotele părți ale țărilor membre, care se varsă în parte în aur și în parte în valută națională. La 30 iunie 1970 totalul rezervelor F.M.I. s-a ridicat la 21,4 miliarde dolari.

Din 1970, conform hotărîrii sesiunii F.M.I. din 1967, rezervele F.M.I. au fost completate cu drepturile speciale de tragere (D.S.T.) care au fost distribuite pînă acum în două tranșe, una de 3.5 miliarde dolari, la 1 ianuarie 1970, și una de 3 miliarde dolari la 1 ianuarie 1971. O a treia tranșe, tot de trei miliarde dolari, va fi pusă în circulație la 1 ianuarie 1972. Prin această decizie s-a introdus o modificare în atribuțiile F.M.I., care a devenit de asemenea un for internațional de emisiune. Unii experți nu exclud posibilitatea ca în legătură cu zdruncinarea bazelor actualului sistem interoccidental, acest rol de for emitător de lichidități internaționale să se accentueze în viitor.

Autoritatea supremă a F.M.I. este Consiliul guvernatorilor în care fiecare țară este reprezentată, și care se întrunește o dată pe an. Consiliul guvernatorilor deleagă o parte din puterile sale Consiliului de administrație. Acest for are 20 de membri, cinci dintre ei fiind numiți de țările care au cotele părți cele mai ridicate (S.U.A., Anglia, R.F.G., Franța și India).

Actualul director al F.M.I. este, din 1963, Pierre-Paul Schweitzer.

Actuala reuniune a F.M.I. a pus din nou, în evidență puternicele contradicții dintre membrii săi și, îndeosebi, cele dintre S.U.A. și țările Pieței comune, ca și pe cele dintre țările capitaliste dezvoltate și statele cu o economie în curs de dezvoltare. Alimentate de profunde divergențe, generate de interese opuse, pozițiile controversate ale partenerilor F.M.I. nu au șanse să ajungă la un compromis fără o modificare radicală a bazelor sistemului valutar interoccidental.

MONDORAMA

EVOLUŢII ÎN STRUCTURA IMPORTURILOR

COMPARAREA STRUCTURII după valoare a importurilor din 1959 şi din 1970 în cazul unei ţări industrializate ca Franţa scoate în evidenţă o tendinţă semnificativă: reprezentînd 83% din totalul importurilor în 1959, ponderea materiilor prime şi semifabricatelor coborîse anul trecut la 61,4%, în timp ce produsele finite sînt în ascensiune — 17% în 1959, 37,6% anul trecut. Semifabricatele luate separat au crescut de la 15,3% la 25%.

Evoluţia diferită a preţurilor diverselor categorii de produse importate explică în parte acest fenomen. Astfel, în vreme ce valoarea tonei de produse importate a crescut în intervalul amintit cu circa 60%, preţul unitar al energiei şi al tonei de materii prime s-a redus cu circa 26%, şi aceasta în condiţiile devalorizării francului. Ca urmare, dacă tona de produse din grupa cea mai scumpă — bunuri de investiţii — costa în 1959 de 75 ori mai mult în raport cu grupa cea mai ieftină — energia —, în 1970 raportul a devenit 1:151, cu alte cuvinte s-a dublat. La bunuri de consum raportul amintit a evoluat de la 1:71 la 1:128.

RECRUDESCENŢĂ A CONCURENŢEI

PRINTRE NUMEROASELE urmări ale măsurilor protecţioniste americane se anunţă şi o importantă recrudescenţă a concurenţei pe piaţa capitalistă a produselor siderurgice. Presa occidentală afirmă că vest-europenii refuză să accepte, în prezent, prelungirea acordului de limitare benevolă a sporului exporturilor lor siderurgice în S.U.A. la 5% anual, acord ce expiră la sfîrşitul anului, atîta timp cît se va menţine suprataxa de 10%. Îngrijorarea vest-europeană este accentuată şi din cauza negocierilor similare pe care le poartă şi japonezii cu americanii şi prin care se urmăreşte o limitare a sporului de export siderurgic japonez în S.U.A. la 2,5% anual. Într-o asemenea eventualitate, consideră comentatorii vest-europeni, pe lîngă restrîngerea pieţei americane, producătorii de oţel vor trebui să facă faţă şi unui curent mai puternic de produse siderurgice japoneze spre Europa de vest.

PREGĂTIREA CADRELOR DE MÎINE

ÎN UNIUNEA SOVIETICĂ şi-au redeschis recent porţile cele 5 500 de şcoli tehnico-profesionale. Se prevede că în perioada 1971—1975 în cadrul acestei forme de învăţămînt vor fi pregătiţi aproximativ 9 milioane de muncitori calificaţi. Deoarece în cursul acestui cincinal în U.R.S.S. se desăvîrşeşte trecerea la învăţămîntul general obligatoriu de zece ani, în multe şcoli tehnico-profesionale durata învăţămîntului a fost sporită la 4 ani, ceea ce permite elevilor să-şi însuşească — paralel cu meseria aleasă — programul claselor superioare ale şcolii medii.

Tot în acest an, instituţiile de învăţămînt superior din Uniunea Sovietică primesc 900 000 de noi studenţi, efectivul lor total depăşind cifra de 4,5 milioane. În multe institute au fost create catedre sau facultăţi noi, care pregătesc specialişti în domenii de perspectivă ale ştiinţei şi tehnicii — electronica, telemecanica, sisteme automate de conducere etc.

SPERANŢE LIMITATE

RECENTA MAJORARE A PREŢULUI PETROLULUI a mărit şi mai mult interesul şi aşa ridicat al ţărilor vest-europene pentru rezultatele prospecţiunilor din Marea Nordului, regiune apropiată din punct de vedere geografic. Marea Nordului este însă departe de a asigura auto-aprovizionarea Europei occidentale în domeniul petrolier. Descoperirile făcute pînă acum în sectoarele britanic şi norvegian sînt capabile să asigure o producţie de circa 50 milioane tone de petrol brut în 1975, ceea ce, potrivit revistei *Petroleum Press Service*, nu ar acoperi decît 5% din nevoile estimate ale acelui an. Descoperirile din sectoarele danez şi olandez sînt de mică importanţă. Deocamdată Ekofisk, în sectorul norvegian, este singurul zăcămînt intrat efectiv în exploatare — de la 1 iunie a.c. Producţia maximă aşteptată de la el este de 300 000 barili pe zi. Estimaţiile pentru deceniul viitor sînt foarte precaute.

MOTORUL „CURAT"

O NOUĂ „salvă" pe frontul antipoluării, nu lipsită de repercusiuni economice: doi giganţi ai industriei automobilului francez — Peugeot şi Renault — au încheiat de curînd un acord de colaborare cu firma suedeză Volvo pentru studiul şi producerea în comun a anumitor tipuri de motoare care să satisfacă normele de prevenire a poluării. Fabricarea motoarelor concepute şi dezvoltate prin cercetări comune va fi încredinţată unei noi societăţi, patronate de cei trei, care va lua fiinţă în zona Pas de Calais. Este vorba de o colaborare pe termen lung, ale cărei dimensiuni sînt evidenţiate de o singură cifră: în 1980 se prevede ca grupul amintit să producă anual 350 000 motoare „curate".

1 DIN 36

AN DE AN criminalitatea se extinde în Statele Unite provocînd alarmă în rîndurile populaţiei şi ale oficialităţilor. Tensiunile, frustrările, dezechilibrul sufletesc al unei părţi din populaţie, în special în marile metropole iau această formă extremă. Date publicate recent în Statele Unite de Biroul Federal de Investigaţii arată că rata criminalităţii a continuat să crească în 1970 cu 11%, după o creştere de 12% în 1968. Perspectivele unui american mijlociu de a deveni victima unei crime „serioase" au crescut de 2,5 ori în ultimul deceniu. În 1970, un american din 36 a fost victima unei agresiuni: crimă, furt, viol, spargere.

BILIOANE DE LIRE PENTRU GOSPODINĂ

UN specialist italian a calculat recent la cît se ridică valoric, la scara unei ţări întregi, munca neplătită a femeilor care fac menajul pentru soţ, tată sau alte persoane apropiate. Cifrele sînt aproape incredibile.

Profesorul Guglielmo Tagliacarne, după examinarea atentă a statisticilor, a ajuns la concluzia că în Italia 15 410 000 femei „ţin casa". Dacă în locul lor ar fi angajate femei de menaj, la „preţurile" curente de pe piaţă ar trebui plătite fiecare cam cu 430 000 lire anual. Aşadar, în fiecare an „menajerele voluntare" renunţă la o sumă globală de peste 6 500 miliarde de lire!

Fireşte, profesorul nu propune ca în anul care vine soţiile respective să încaseze bilioanele cuvenite. Calculul său reprezintă doar omagiul unui economist la adresa acelor milioane de femei care fac — cu dragoste şi devotament — o muncă adeseori ingrată.

STATISTICĂ INTERNAŢIONALĂ

NEMULŢUMIRE GRADATĂ

INSTITUIREA suprataxei de 10% asupra importurilor şi celelalte măsuri anunţate la 15 august a.c. de Administraţia S.U.A. au provocat, după cum era de aşteptat, o reacţie negativă în rîndul partenerilor comerciali ai acestei ţări. Cele mai lovite au fost ţările în care S.U.A. ocupă un loc important între beneficiarii exporturilor, mai ales atunci cînd comerţul exterior deţine şi o pondere ridicată în produsul social al ţărilor respective. Cele două grafice alăturate oferă o imagine mai exactă a intensităţii acestor dependenţe. O privire asupra lor scoate în evidenţă faptul că, deşi S.U.A. realizează cel mai mare volum al comerţului exterior din lumea capitalistă, ponderea acestuia în produsul lor social nu depăşeşte 4%, faţă de 10% în Japonia, pentru care America reprezintă principalul partener.

Puternic lovite de recentele măsuri discriminatorii sînt şi ţările continentului latino-american, ponderea S.U.A. în cadrul exportului acestora situîndu-se în jurul a 30%. Nu poate scăpa neobservat faptul că, deşi însumează o populaţie de peste 260 milioane de locuitori, America Latină exportă spre principalul său partener comercial — S.U.A. — de apreape 2,4 ori mai puţin decît Canada, ţară cu numai 21 milioane locuitori, dar cu un volum total al exporturilor aproximativ egal. Ponderea S.U.A. se situează între 10 şi 15% în exportul Australiei, Angliei şi Italiei, coborînd sub acest nivel în cel al R.F.G. şi mai ales al Franţei.

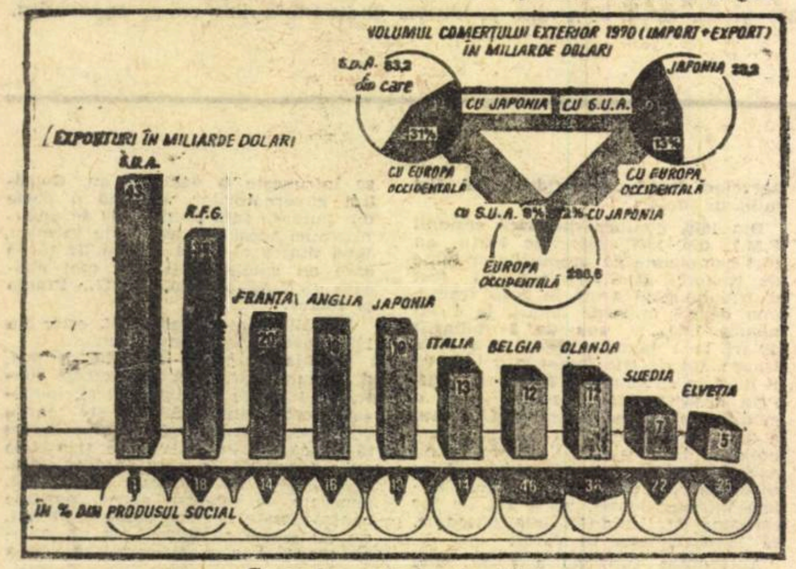

Comerţul exterior în 1970
(După „SÜDDEUTSCHE ZEITUNG")

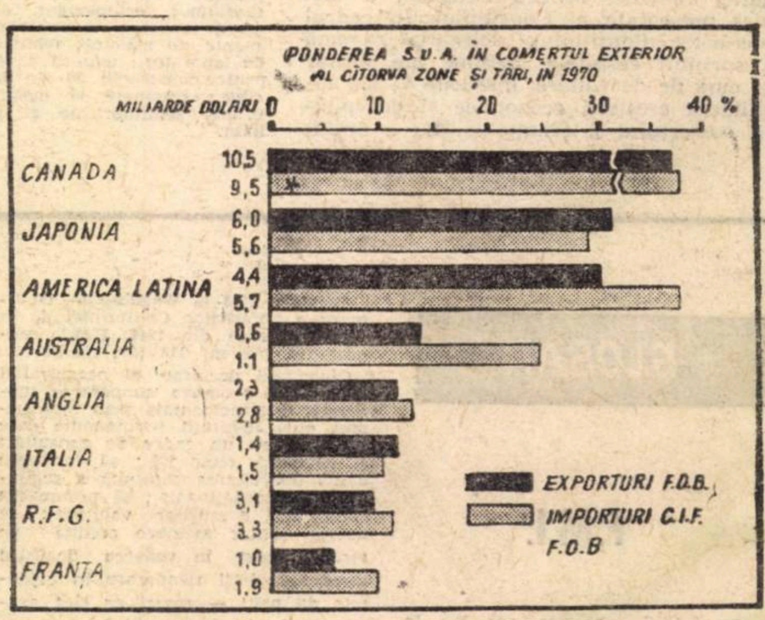

Dependenţa comercială de S.U.A.
(după „THE ECONOMIST")

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL IX NR. 41 (423)
VINERI 8 OCTOMBRIE
20 PAGINI 2 LEI

41

UN OBIECTIV DE PRIM ORDIN: reducerea cheltuielilor materiale

AMBALAJUL ÎN ECONOMIA MODERNĂ

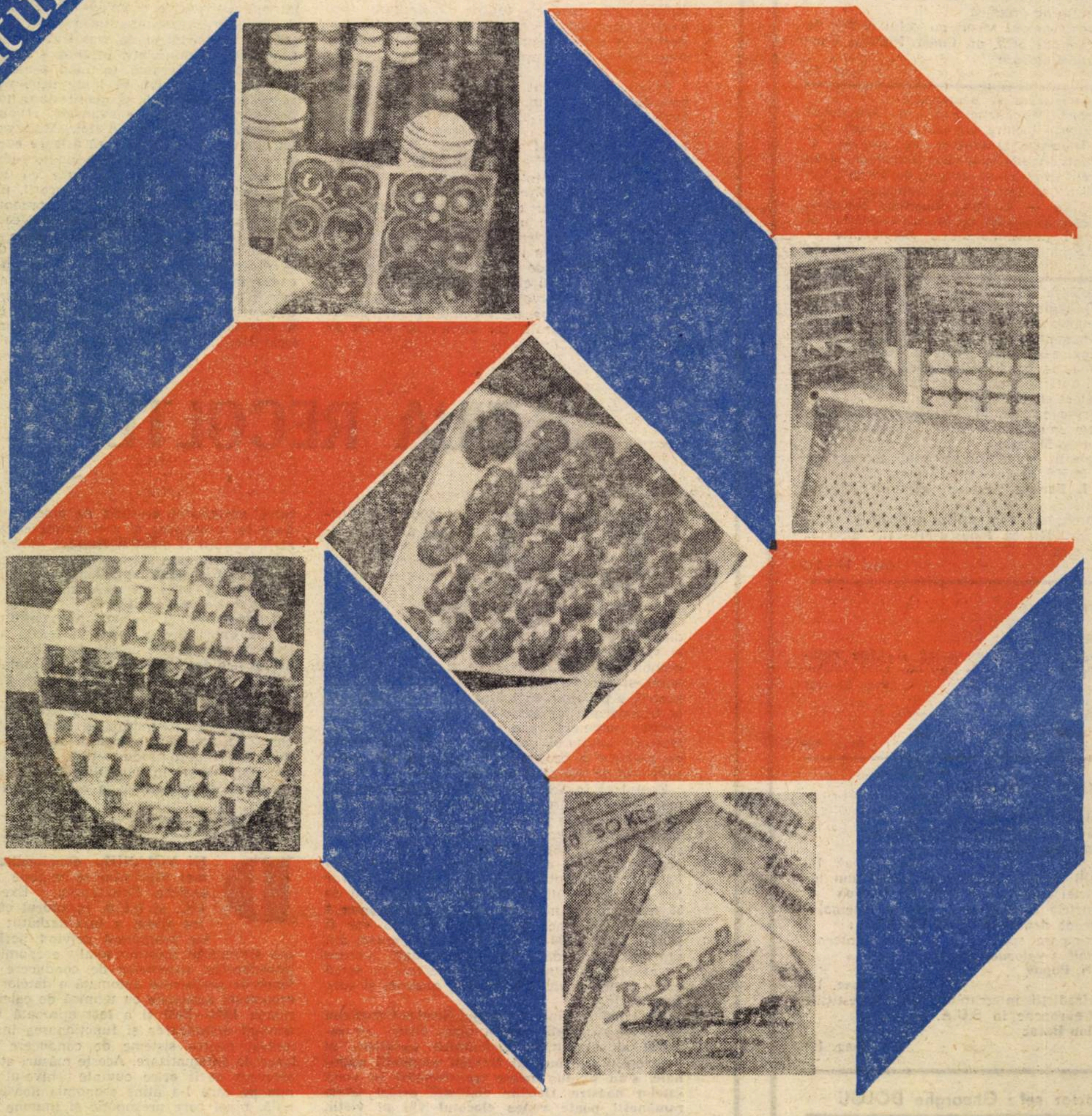

ANUL IX **viata economica**

Săptămînal editat de Societatea de Ştiinţe Economice din România

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA: str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11.78.76 • Bucureşti

SUMARUL

nr. 41 din 8 octombrie 1971

— Coordonate ale făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate
Dezvoltarea agriculturii — componentă a avîntului economiei
de dr. ing. **N. Braşoveanu** (pag. 3)

■ ECONOMIE NAŢIONALA

— Un obiectiv de prim ordin pentru sporirea eficienţei economice:
Reducerea cheltuielilor materiale
de dr. **Gh. Sică**, director în C.S.P. (pag. 5)

— **Utilizarea materiilor prime de bază:**
Aluminiul — tendinţe pe plan mondial şi în România
de **St. Alimănescu** (pag. 6)

■ ÎNVAŢAMÎNT

— În direcţia cerinţei de legare a învăţămîntului de practică
Un experiment văzut cu ochii a 200 de studenţi de prof. dr. **Const. Pintilie, Constantin Cojocaru** (pag. 7)

— Industrializare şi urbanizare
De vorbă cu participanţi la seminarul „Pentru o locuire umană" (prof. arh. **Octav Doicescu**, preşedinte de onoare al Uniunii Arhitecţilor din România, **Jean Duret**, secretar al grupei de lucru „Urbanism" al Uniunii Internaţionale a Arhitecţilor — Elveţia, **Alexandr Rocegov**, secretar al grupei de lucru „Locuirea" al Uniunii Internaţionale a Arhitecţilor — U.R.S.S.) (pag. 9)

— Ambalajul în economia modernă
• O deplasare de accent către funcţia promoţională de **Ştefan Mişu**, secretar permanent al Asociaţiei Române de Marketing, asist. univ. **Mihaela Şumski**, Academia de Studii Economice
• Industria ambalajelor în cincinal: Creştere şi restructurare
Interviu cu ing. **M. Dragoş**, director, Direcţia ambalaje, Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale
• Concluzii pe marginea unui concurs
La 30 000 de invitaţii răspund 22!
de **I. Farcaş**, director general adjunct M.I.U.
• Ce ambalaje vom utiliza mîine?
de ing. **Mircea Ionescu-Muscel**, director tehnic M.I.U. (pag. 10—11)

■ TEORII • IDEI

— Dezbateri:
Subdezvoltarea economică şi căile lichidării ei (VII) (pag. 13—14)
— Recenzie:
O lucrare de interes practic
de dr. **G. C. Bonţilă** (pag. 15)

■ ECONOMIE MONDIALA

— Sesiunea F.M.I.:
Noua consacrare a dezacordului
de dr. **Ion Beloiu** (pag. 16)
— **Vasili Dinkov, adjunct al ministrului industriei gazelor din U.R.S.S. despre:**
Industria gazelor în al IX-lea cincinal
— Note de drum din R. D. Germană:
Participare sporită la circulaţia internaţională a valorilor
de **N. Popov** (pag. 17)
— Contradicţii intercapitaliste: Investiţiile vest-europene în S.U.A.
de **Ion Barac** (pag. 18)

Redactor şef: Gheorghe DOLGU

Tiparul: Întreprinderea Poligrafică „Informaţia" str. Brezoianu, nr. 23—25.
40 470

ACTUALITATEA

UN NOU AN DE ÎNVĂŢĂMÎNT

INAUGURAREA unui nou an de învăţămînt universitar are întotdeauna, pe lîngă nuanţele sale festive, o semnificaţie majoră: aceea a unui început de drum. În această toamnă acest repetabil şi tradiţional eveniment a căpătat **sensuri noi** prin sarcinile de o extremă însemnătate pe care partidul şi statul nostru le-au încredinţat procesului de învăţămînt.

Atenţia şi grija pe care le manifestăm faţă de tînăra generaţie, profunzimea cu care dezbatem şi pregătim drumul acesteia spre deplina responsabilitate socială nu constituie doar ecoul unei fireşti afecţiuni faţă de tînăra generaţie, ci şi expresia unei preocupări constante pentru viitorul patriei noastre socialiste.

„Voi, care vă găsiţi astăzi pe băncile şcolii, — sublinia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** în cuvîntarea rostită la mitingul prilejuit de deschiderea noului an universitar — **constituiţi schimbul de mîine chemat să continue cele mai înalte tradiţii revoluţionare de luptă socială şi naţională ale partidului nostru, de luptă pentru socialism; voi va trebui să asiguraţi dezvoltarea mai departe a forţelor de producţie, perfecţionarea relaţiilor de producţie şi a întregii activităţi economico-sociale, ridicarea patriei noastre pe noi culmi! Vouă vă va reveni sarcina de a ridica România pe culmile civilizaţiei moderne, pe culmile luminoase ale socialismului!...**

Vizita tovarăşului Nicolae Ceauşescu în diferite instituţii de învăţămînt superior şi mediu din Capitală, conţinutul amplei sale cuvîntări rostite cu prilejul deschiderii noului an universitar, ca şi prezenţa altor conducători de partid şi de stat în mijlocul studenţilor şi profesorilor din celelalte centre universitare au ilustrat încăodată permanenţa preocupărilor partidului nostru pentru bunul mers al învăţămîntului, pentru creşterea valorii sale instructive şi educative.

Programul elaborat de Congresul al X-lea al partidului acordă un loc de seamă dezvoltării învăţămîntului, ştiinţei şi culturii — factorii de deosebită importanţă în făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate. Preocuparea pentru dezvoltarea învăţămîntului de toate gradele izvorăşte din înţelegerea clară a faptului că edificarea socialismului nu se poate realiza decît pe baza celor mai noi cuceriri ale gîndirii şi ale tehnicii universale, a unei depline concordanţe cu progresul rapid al ştiinţei şi culturii. Dezvoltarea impetuoasă a ţării noastre, creşterea forţelor de producţie, crearea numai în cursul actualului cincinal a 1700 de noi unităţi industriale, dezvoltarea agriculturii, a ştiinţei, a construcţiilor de locuinţe şi de aşezăminte social-culturale, cer un număr sporit de cadre calificate.

Elementul calitativ nou sub semnul căruia s-a deschis actualul an universitar constă în legarea mai strînsă, organică, a învăţămîntului de producţie. Numai îmbinînd cunoştinţele teoretice cu cele practice, tînărul specialist va putea să se încadreze rapid în procesul de producţie, să aducă o contribuţie mai mare la realizarea sarcinilor care stau în faţa economiei noastre naţionale. Semnificaţia deosebită a directivelor elaborate de Comitetul Central al partidului cu privire la dezvoltarea învăţămîntului constă tocmai în această optică nouă de **a considera învăţămîntul, cercetarea şi producţia ca un proces unitar, inseparabil, în formarea specialistului de mîine.**

Desigur, nu ne este deloc indiferent modul în care se desfăşoară procesul de formare a omului nou, cu o înaltă conştiinţă socialistă. Şi în această direcţie un loc primordial, implicînd responsabilităţi şi exigenţe sporite, revine învăţămîntului. După cum sublinia tovarăşul Nicolae Ceauşescu, cînd vorbim de educaţia socialistă nu înţelegem nici pe departe numai însuşirea unor citate sau unor lozinci generale, ci a totalităţii cunoştinţelor tehnice, profesionale, ştiinţifice şi politice; numai acest tot unitar poate crea omul societăţii de mîine, constructor al comunismului.

În acelaşi cadru de preocupări se înscrie şi Hotărîrea Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. cu privire la organizarea Academiei pentru învăţămîntul social-politic şi perfecţionarea cadrelor de conducere. Sarcinile ample, noi, trasate acestui înalt for de învăţămînt şi perfecţionare izvorăsc din convingerea că pentru realizarea obiectivelor de mare răspundere trasate în domeniul dezvoltării forţelor de producţie, perfecţionării relaţiilor sociale, al conducerii întregii activităţi economico-sociale, al formării şi dezvoltării conştiinţei socialiste a oamenilor, **cadrele de partid şi de stat trebuie să posede cunoştinţe aprofundate privind ştiinţa conducerii, să-şi însuşească în mod temeinic linia politică a partidului, să lupte neobosit pentru traducerea ei în viaţă, să manifeste în toate împrejurările o atitudine avansată, revoluţionară, de militanţi comunişti.** Astfel, Academia „Ştefan Gheorghiu" va trebui să asigure cursanţilor un înalt nivel de pregătire politico-ideologică, marxist-leninistă, să-i înarmeze cu temeinice cunoştinţe privind ştiinţa conducerii, planificarea, organizarea şi conducerea economiei şi a vieţii sociale, sistemul informaţional economico-social, tehnicile şi metodele moderne de analiză şi prognoză, de fundamentare a deciziilor — obiectivul fundamental fiind formarea de cadre de conducere capabile să aplice cu fermitate în viaţă linia politică a partidului, să contribuie la dezvoltarea şi îmbogăţirea creatoare a teoriei şi practicii revoluţiei şi construcţiei socialiste.

„ZIUA RECOLTEI"

TOAMNA este anotimpul bilanţurilor şi al definirii unor noi perspective. Sărbătorită cu sentimentul bucuriei pentru recoltele sporite din acest an, „Ziua recoltei" a constituit o nouă şi înaltă expresie a preţuirii de care se bucură eforturile ţărănimii cooperatiste, ale mecanizatorilor, lucrătorilor din întreprinderile agricole de stat, inginerilor şi specialiştilor din această ramură de bază a economiei naţionale. Această zi, înscrisă în calendarul sărbătorilor tradiţionale ale poporului nostru, a prilejuit un bilanţ al muncii spornice, al transformărilor înnoitoare ce au loc în viaţa satului românesc, ca o consecinţă directă a înfăptuirii amplului program elaborat de partid de creştere a producţiei agricole şi ridicare a nivelului de trai al ţărănimii.

Faptul că în acest an am obţinut la grîu cea mai bună producţie la hectar din istoria ţării, că în numeroase cooperative s-a obţinut o producţie de 4000 kg grîu la hectar, faptul că ne propunem să obţinem în viitorul apropiat o producţie medie de grîu pe ţară de peste 3500 kg la hectar, faptul că în acest cincinal se vor investi în agricultură 100 miliarde lei (faţă de 50 miliarde lei investiţii în întreaga economie naţională în cincinalul 1950—1955), că vor fi irigate peste 1 200 000 de hectare etc. atestă din plin dinamica dezvoltării agriculturii noastre — ramură care nu cu multe decenii în urmă era o expresie vie a înapoierii, mizeriei şi subdezvoltării.

Aşa cum sublinia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** la adunarea populară din piaţa Obor, **„ca rezultat al dezvoltării agriculturii socialiste, al progresului susţinut al întregii economii naţionale, s-au produs uriaşe transformări în viaţa satelor noastre. Oricine vizitează astăzi satele româneşti poate vedea clocotul viu al vieţii, sute şi sute de mii de locuinţe noi... Pe măsură ce obţinem noi progrese în dezvoltarea economiei, are loc procesul ridicării socialiste a satului, apropierea acestuia de oraş, proces care duce la închegarea şi mai puternică a colaborării, unităţii şi alianţei trainice dintre oamenii muncii de la sate şi clasa muncitoare, care devine astfel o clasă muncitoare tot mai unitară şi constituie baza de nezdruncinat a socialismului şi comunismului".**

Totodată, „Ziua recoltei" a constituit un prilej de exprimare a hotărîrii ferme a tuturor celor ce muncesc pe ogoare de a face totul pentru a lichida lipsurile care mai dăinuie şi a transpune în viaţă sarcinile trasate de partid, printre care sporirea eficienţei muncii în agricultură, folosirea judicioasă a fondului funciar, realizarea programului de îmbunătăţiri funciare, de desecări şi irigaţii, asigurarea de seminţe de înaltă productivitate şi aplicarea cuceririlor ştiinţei în agricultură, dezvoltarea pomiculturii şi viticulturii, a zootehniei etc.

★

DIN NOIANUL evenimentelor ultimei săptămîni se impune atenţiei şedinţa Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. în cadrul căreia, între altele, a fost dezbătut şi adoptat programul privind perfecţionarea sistemului informaţional economico-social, introducerea sistemelor de conducere cu mijloace de prelucrare automată a datelor, dotarea economiei naţionale cu tehnică de calcul în perioada 1971—1980 şi a fost aprobată hotărîrea privind organizarea şi funcţionarea institutului central pentru sisteme de conducere cu mijloace de automatizare. Aceste măsuri atestă mai elocvent decît orice cuvinte nivelul calitativ nou pe care l-a atins economia noastră naţională, nivel care presupune şi impune folosirea celor mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii fără de care înaintarea spre progres şi civilizaţie este de neconceput.

Coordonate ale făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate

DEZVOLTAREA AGRICULTURII — COMPONENTĂ A AVÎNTULUI ECONOMIEI

SARCINA edificării societăţii socialiste multilateral dezvoltate, stabilită de către Congresul al X-lea al P.C.R., este pusă în contextul ei general, cuprinzînd toate laturile vieţii sociale, materiale şi spirituale, în conexiunea şi interdependenţa lor.

Evident, problematica acestui proces vizează întreg sistemul producţiei sociale, urmînd ca în realizarea lui să se contureze distinct elementele specifice şi dimensiunile aportului fiecărei ramuri a economiei naţionale, al fiecărui domeniu a muncii sociale. De aceea considerăm util ca pe fondul general al acestui program — cadru, să desprindem sfera de probleme cu privire la contribuţia agriculturii — ca o ramură de bază a economiei naţionale — la edificarea etapei istorice noi de dezvoltare a societăţii noastre socialiste. În acest context factorul motor al dezvoltării agriculturii îl constituie intensificarea acestei ramuri a producţiei materiale.

• Creşterea capacităţii de producţie a pămîntului

RIDICAREA nivelului de trai al populaţiei — unul dintre trăsăturile importante ale procesului construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate — solicită, printre altele, sporirea, în condiţii economice, a producţiei agricole. În acest scop devin o necesitate obiectivă intensificarea şi modernizarea agriculturii. Fenomenul intensificării presupune aportul tot mai substanţial al celor mai active mijloace de producţie şi cu efect imediat, dar solicită în acelaşi timp, contribuţia unor activităţi de mai lungă durată şi cu un efect mai îndepărtat, menite să conserve sau să refacă potenţialul principalului mijloc de producţie din agricultură — pămîntul.

În stabilirea necesităţii acestor două grupe mari de activităţi din cadrul procesului de intensificare reţinem faptul că legităţi ale cadrului natural şi-au pus amprenta şi asupra teritoriului ţării noastre, determinînd unele caracteristici agroproductive diferite pe zone mari naturale — fapt care impune intervenţia corespunzătoare a muncii umane în scopul efectuării corecţiunilor necesare. În acest sens, programul naţional de îmbunătăţiri funciare prevede un complex vast şi diversificat de măsuri de irigaţii şi desecare în zonele de şes şi de combatere a eroziunii solului, rectificarea cursurilor de apă şi desecări în zonele premontane şi de deal.

În desfăşurarea acestor activităţi trebuie însă determinate unele corelaţii privind ritmul şi proporţiile dezvoltării diferitelor acţiuni, în măsura în care ele presupun relaţii de interdependenţă. Astfel, dimensiunile mari ale programului de irigaţii — peste 5 milioane de hectare în anul 1985 — în afară de solicitările corespunzătoare cu materiale, utilaje şi cadre calificate, reclamă conjugarea acestor eforturi cu cele din domeniul chimizării agriculturii, întrucît legităţi de ordin tehnic impun cantităţi foarte mari de îngrăşăminte în condiţii de irigare. La realizarea acestei opţiuni, trebuie să se ţină seama de faptul că cele 5 milioane de tone de îngrăşăminte substanţă activă, prevăzute în aceeaşi perioadă, sînt destinate să acopere întreg spaţiul agricol al ţării noastre, din care mari areale cu umiditate naturală destul de pronunţată, care necesită de asemenea o asigurare cu cantităţi corespunzătoare de îngrăşăminte.

În zonele de deal şi premontane fenomenul intensificării reclamă o coordonare a unui complex şi mai mare de factori. În aceste zone este evidentă necesitatea determinării unor priorităţi. Terenurile depresionare solicită ca activitate primară desecările, iar cele în pantă — combaterea eroziunii. În totalitatea lor ele necesită corectarea reacţiei acide a solurilor şi fertilizarea. Numai că efectul lor este mult diminuat de faptul că pe terenurile joase excesul de apă generează continuu o reacţie nefavorabilă a solurilor faţă de culturi, iar pe terenurile înalte, solul fertil se deplasează intermitent la piciorul pantei. Ar rezulta ca lucrările de combatere a eroziunii solului pe bazine hidrografice — începînd cu plantaţiile silvice pe cumpenele de apă şi terminînd cu lucrările de artă la baza masivelor ameliorate — şi desecările, ambele activităţi concepute în cadrul unui plan închegat privind aportul comun cu mijloacele statului şi a sectorului cooperatist — să se desfăşoare într-un ritm care să satisfacă exigenţele actuale.

Dezvoltarea forţelor de producţie, dar îndeosebi a mijloacelor de producţie, determină mutaţii în utilizarea fondului funciar, favorabile creşterii producţiei agricole. În acest sens îngrăşămintele chimice şi irigaţiile permit extinderea plantaţiilor de vii şi pomi în cultură intensivă, cu un nivel ridicat de producţie, ca şi sporirea suprafeţelor de culturi duble în producţia vegetală de cîmp. Aceeaşi combinaţie de mijloace contribuie la sporirea ponderii culturii cartofului şi a sfeclei de zahăr şi creşterea nivelului producţiei acestor culturi, în zonele de şes, secetoase.

Lucrările de terasare — din cadrul complexului de lucrări de combatere a eroziunii solului — facilitează înaintarea plantaţiilor de pomi şi vii pe terenuri cu o altitudine mai mare, determinînd valorificarea acestor terenuri slab productive pentru culturile de cîmp şi pajişti cu categorii de folosinţă superioare. Desecarea terenurilor depresionare din zonele premontane şi de deal şi fertilizarea acestora creează condiţii pentru înlocuirea pajiştilor cu o floră săracă şi o producţie slabă, cu porumb sau sfeclă — culturi cu o valoare economică superioară. Astfel de exemple sînt numeroase, ele subliniind aportul dezvoltării forţelor de producţie din agricultură la sporirea contribuţiei acestei ramuri a producţiei materiale în procesul făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate.

• Repartiţie raţională pe teritoriu a forţelor de producţie

ÎN SCOPUL creşterii aportului agriculturii la făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate, procesul de intensificare a agriculturii trebuie să se desfăşoare pe fondul unei repartiţii teritoriale cît mai raţionale a forţelor de producţie. Cum în cadrul acestei ramuri a producţiei materiale, producţia agricolă este rezultatul conjugării factorilor biologici, tehnici şi economici, iar cerinţele acestora sînt diferite pe teritoriu, este necesar să se determine combinaţiile teritoriale raţionale de factori care să contribuie la obţinerea unor rezultate optime.

Pe fondul caracterului zonal al agriculturii şi al interdependenţei între principalii factori de intensificare se desprind următoarele combinaţii raţionale ale celor mai active mijloace de producţie, pe zone mari naturale: irigaţii şi îngrăşăminte chimice în zonele de şes şi amendamente, îngrăşăminte organice şi chimice în zonele de deal-munte. Evident că desecările, în ambele zone, lucrările de combatere a eroziunii solului şi corectare a cursurilor de apă, în zonele premontane şi de deal, şi acţiunea de îmbunătăţire a terenurilor sărăturoase şi a suprafeţelor ocupate cu nisipuri, în regiunile de şes, reprezintă activităţi care se conjugă cu complexele de factori menţionate.

Ţinem să subliniem necesitatea imperioasă a îngrăşămintelor organice pe terenurile podzolice, dat fiind rolul lor atît în sporirea substanţelor nutritive din sol, cît mai ales, în îmbunătăţirea structurii solului, fapt care le solicită, în mod obligatoriu prezenţa în complex cu îngrăşămintele chimice şi cu amendamentele în procesul de fertilizare pe teritoriile menţionate.

Necesitatea celor două combinaţii principale de factori, se fundamentează pe ideea că îngrăşămintele chimice în zonele secetoase, în lipsa factorului apă, nu au efectul scontat, iar în zonele de deal-munte reclamă în prealabil şi concomitent corectarea reacţiei acide a solurilor.

Dintre mijloacele de intensificare la care ne-am referit, se desprinde faptul că îngrăşămintele chimice reprezintă factorul comun de importanţă vitală pentru toate regiunile ţării, propriu în toate activităţile menţionate. Aportul lor în sporirea producţiei este de circa 40—50% din totalul efectului tuturor factorilor de intensificare. Dată fiind importanţa şi, în acelaşi timp, insuficienţa lor, se pune deosebit de acut problema repartiţiei acestora cît mai raţional pe teritoriu şi culturi. În cadrul acestui proces concură atît legităţi ale cadrului natural, cît şi cele de natură economică şi socială. Faptul că îngrăşămintele chimice au efecte deosebit de favorabile în zonele umede ar solicita utilizarea lor în proporţii însemnate în zonele de deal-munte, atît pentru producţia vegetală de cîmp, cît şi pentru păşuni şi fîneţe. Sporirea pronunţată a producţiei agricole în aceste zone răspunde unor importante deziderate de ordin social îndeosebi, dar are şi implicaţii de ordin economic, care se răsfring asupra structurilor de producţie din celelalte zone ale ţării. Astfel, o abundenţă de masă verde şi fîn, în condiţii foarte economice, în zonele de deal şi de

dr. ing. N. BRAŞOVEANU

⟶

munte — ca efect a utilizării intensive a îngrășămintelor chimice — solicitînd sporirea efectivelor de bovine și ovine pe aceste areale, ar degreva structura culturilor din zonele de șes de prezența într-o proporție mare a culturilor furajere, fapt care ar permite extinderea culturilor cerealiere și tehnice pe aceste teritorii.

Sub imperiul importanței naționale a unor culturi, intervin însă cerințe de ordin economic de mai mare amploare pe plan republican și anume sporirea producției de cereale și a unor culturi tehnice, care au vatra de așezare în regiunile de șes. La acest deziderat se adaugă și prezența irigațiilor, care reclamă o utilizare foarte intensă a îngrășămintelor chimice.

Trebuie, de asemenea, ținut seama de nevoile mari de fertilizare în zonele producătoare de legume din regiunile de șes și de culturi alimentare și tehnice de pe întreg teritoriul țării — cu producție marfă destinată cerințelor interne și comerțului exterior —, care-și fundamentează sarcinile de plan îndeosebi pe aportul irigațiilor și al îngrășămintelor chimice.

Astfel încît, ținînd seama de întreg ansamblul de solicitări, ajungem la concluzia unei astfel de ordonări a îngrășămintelor pe teritoriu și culturi, care să permită următoarele priorități: pentru culturi tehnice și alimentare, pentru culturi cerealiere, din cadrul cărora în primul rînd pentru grîu, la toate aceste grupe de culturi, și la alte culturi, preponderentă avînd culturile irigate, urmînd ca, pe măsura echilibrării balanței îngrășămintelor, să se satisfacă nevoile de pe întreg teritoriul țării. Se va răspunde astfel sarcinilor actuale privind realizarea balanțelor principalelor produse agricole și se va contribui în mod treptat la satisfacerea exigențelor pe care le ridică etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate cu privire la ridicarea nivelului de trai a tuturor regiunilor țării.

• Schimbări structurale în viața satului

ÎN CONDIȚIILE dezvoltării impetuoase și a repartizării raționale pe teritoriu a forțelor de producție la nivelul tuturor ramurilor economiei naționale, are loc un vast proces de optimizare a organizării și sistematizării teritoriului țării noastre, proces marcat prin amplasarea noilor centre industriale, prin crearea de noi centre orășenești, prin organizarea la un nivel superior a vieții comunelor și satelor.

Sub acest ultim aspect se remarcă o concentrare a așezărilor rurale pe teritoriul localităților mai mari, spre care polarizează amenajările tehnico-edilitare, instituțiile social-culturale — elemente care, alături de dezvoltarea bazei tehnico-materiale a agriculturii, creșterea numărului de cadre calificate din acest sector al economiei naționale, instituirea minimului garantat și a sistemului de pensii pentru țăranii cooperatori, contribuie la schimbarea peisajului economic și social al satului românesc, la apropierea treptată a satului de oraș, a modului de viață rural de cel urban.

În același cadru de prefaceri și înnoiri ca rezultat al condițiilor noi create, a bazei materiale adecuate și a atenuării ponderii muncii fizice, se realizează în lumea satelor procesul de culturalizare, de creștere a gradului de civilizație, de îmbogățire a vieții spirituale.

Perfecționarea relațiilor de producție — proces materializat, printre altele, în organizarea asociațiilor și a uniunilor intercooperatiste și în cooperarea între întreprinderile agricole de stat și cele cooperatiste contribuie la coordonarea și permanentizarea relațiilor de cooperare în toate momentele esențiale ale reproducției — producție, circulație etc., la apariția unor forme avansate de socializare socialistă a mijloacelor de producție în primul caz, și la creșterea gradului de interpătrundere între proprietatea de stat și cooperatistă, în cea de a doua formă de cooperare.

Întreg acest cortegiu de factori materiali, sociali și spirituali contribuie la transformarea conștiinței lucrătorilor satelor noastre — factor generator de noi energii și potențialități.

Evident, fenomenul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate este deosebit de complex, el îmbrățișînd în mod unitar diferitele laturi ale vieții materiale și sociale. De asemenea contribuția agriculturii pe fondul procesului de intensificare în această etapă a dezvoltării societății noastre socialiste cuprinde o problematică foarte amplă și diversificată.

CURIER

• Spor de vechime

ION CĂPITANU, București — Potrivit art. 8 din legea nr. 1/1970, vechime neintreruptă în aceeași unitate are numai salariatul care a lucrat pe baza aceluiași contract de muncă încheiat pe durată nedeterminată. Dat fiind faptul că la 31 octombrie 1970, cînd ați fost pensionat, vi s-a desfăcut contractul și că între 1 noiembrie 1970 — 26 ianuarie 1971 ați întrerupt munca, este evident că nu există o posibilitate legală să vi se recunoască dreptul la sporul de vechime. Faptul că, înainte de desfacerea contractului de muncă ați avut o vechime neîntreruptă de peste 20 de ani, nu poate determina o altă soluție. Sporul la salariu se acordă în raport cu condițiile care trebuie îndeplinite la data acordării (de pildă în cazul absențelor nemotivate nu se acordă sporul în luna respectivă).

• Promovare

GHEORGHE ȚIRDEA, Pitești. — Din scrisoarea dv. rezultă că aveți circa 4 ani vechime în funcții economice medii. Perioadele cît ați lucrat în funcții de calculator și bibliotecar nu pot fi luate în considerare la această vechime. De asemenea, nu se include nici perioada de efectuare a stagiului militar (care se recunoaște ca vechime în muncă, dar nu în specialitate). Pentru a putea fi promovat în funcția de contabil principal este necesară o vechime de cel puțin 5 ani. Dacă n-ați fi ocupat la 1 martie 1967 o funcție economică medie, vechimea necesară ar fi fost de minimum 7 ani, din care doi ani în funcții de calculator, facturist și altele similare.

• Prescripție

NICOLAE BORCAN — Buzău. — Dreptul la compensarea în bani a concediului neefectuat pînă la data desfacerii contractului de muncă, s-a născut — în cazul dv. — la 1 mai 1969, cînd ați fost pensionat de invaliditate de gradul II și a încetat raportul de muncă cu unitatea unde lucrați. Față de prevederile exprese ale art. 118 din Codul Muncii, puteați solicita plata acestui drept pînă la cel mult un an de la data cînd trebuia să vi se compenseze concediul neefectuat, respectiv pînă la 1 mai 1970. Cum dv. n-ați solicitat la timp sumele cuvenite, dreptul la compensarea concediului s-a prescris.

• Alocația de stat pentru copii

PETRE ȘERBAN — Scăeni. — 1) Salariații care (după aplicarea noului sistem) beneficiază de o nouă majorare, inclusiv cei cărora li s-au majorat salariile ca urmare a schimbării gradului de organizare a întreprinderii, au dreptul la alocația de stat pentru copii. Aceasta, evident, numai dacă salariul tarifar astfel majorat nu depășește plafoanele instituite prin Decretul nr. 275 din 20 august 1971, prevederile art. 19 din H.C.M. nr. 914/1968, nemaifiindu-le aplicabile.

2) Aceeași reglementare se aplică și salariatului căruia i s-a majorat salariul ca urmare a trecerii de pe un post de șef de serviciu, la care era prevăzută condiția studiilor medii, pe un post de șef de serviciu cu studii superioare la care, la aceeași gradație, corespunde un salariu tarifar majorat.

• Salarizare

ADRIANA MARIN, Reșița. — 1) Din scrisoarea dv. rezultă că înainte de înscrierea la o instituție de învățămînt superior ați prestat muncă salariată mai mult de 12 luni. În această situație ați fost salarizată după absolvirea învățămîntului superior, cu examen de diplomă, cu salariul tarifar prevăzut pentru al doilea an de activitate. La împlinirea unui an de muncă cu această salarizare, trebuia să fiți încadrată la nivelul de bază al salariului prevăzut pentru funcția de economist. Din datele prezentate în scrisoare, rezultă că această încadrare ar fi trebuit să fie făcută la 11 august 1971. Dacă n-ați fost încadrată pînă în prezent conform acestei reglementări, sînteți îndreptățită să solicitați plata retroactivă a diferenței de salariu.

2) Concediul de maternitate, de boală și fără plată nu se include în calculul perioadei de activitate. Dacă în acest timp ați avut asemenea concedii, încadrarea la nivelul de bază al salariului tarifar se amînă, în mod corespunzător cu zilele de concediu respective.

• Ocuparea funcției de tehnician

ELENA PUȘCOIU — Băicoi. — Fiind absolventă a liceului teoretic de cultură generală cu examen de bacalaureat (maturitate) și a unei școli tehnice de geologie de 3 ani îndepliniți condițiile prevăzute la pct. 3 din anexa IV la Hotărîrea nr. 1053/1960 pentru ocuparea funcției de tehnician în specialitatea pentru care v-ați pregătit sau într-o specialitate înrudită.

SCRISORI

C.E.C.-ul și sistemul de creditare

ACTUALELE sisteme de credite constituie un ajutor prețios acordat oamenilor muncii din țara noastră. Avînd în vedere acest fapt, posibilitățile viitoare de lărgire a formelor existente de creditare, precum și neajunsurile inerente pulverizării sistemului de creditare la diferite organe, propunem concentrarea tuturor formelor la CEC.

Preluarea de către C.E.C. a oficiului de acordare de credite, ca singur organ autorizat pentru astfel de operațiuni, ar avea drept consecință o legătură și mai strînsă între C.E.C. și masele largi de oameni ai muncii, mai ales prin marea elasticitate în rezolvarea cererilor de credit, precum și prin îmbinarea activității de creditare cu economisirea. Obținerea de credite se va face pe baza unor criterii și reglementări bine determinate și trebuie legată, în mod obligatoriu, de depunerea unei cotizații lunare care, de altfel, va constitui, în mare parte, sursa de fonduri pentru acoperirea creditelor acordate. Achitarea cotizațiilor și a ratelor lunare, se va efectua prin rețineri din salariu ca și pentru cumpărături cu plata în rate și a altor forme de creditare.

Date fiind posibilitățile C.E.C.-ului întrevedem ca folosirea împrumuturilor să se facă sub două forme: **prin carnete de cecuri cu valoare limitată, pentru efectuarea de plăți către terți sau transformarea lor în numerar; prin decontări, în special în cazul creditelor pentru locuințe, pentru materiale necesare construirii de locuințe, pentru achiziționări de mobilier etc.**

Sistemul de acordarea de împrumuturi salariaților care au semnat un angajament față de C.E.C. de a cotiza lunar, poate fi combinat și cu depunerea de către întreprinderea unde salariatul respectiv este angajat, a cîștigului realizat, în contul său la C.E.C.

Concentrînd toate aceste forme de împrumuturi s-ar înregistra și o economie de muncă atît la întreprinderile unde salariații sînt angajați, prin efectuarea numai a unei singure rețineri pentru C.E.C., precum și la toate unitățile comerciale și cooperatiste care sînt chemate astăzi a ține evidența vînzărilor cu plata în rate.

ec. Vasile GHEORGHIU
Hunedoara

Despre delegați și însoțitori

APROVIZIONAREA cu materii prime, utilaje, piese de schimb etc. este reglementată prin disciplina contractuală. Totuși pentru cauze justificate prin „tradiție" unitățile economice folosesc delegați care să impulsioneze furnizorii, să identifice surse noi. Regulile de executare a controalelor de către părți obligă la satisfacerea celor stipulate — cantitate, calitate, termen — și cred că nu este necesar delegat permanent care beneficiază de abonament C.F.R., ocazionează cheltuieli de diurnă și cazare. Impulsionarea furnizorilor se poate face și în alt mod, iar acolo unde clauzele nu sînt respectate să se recurgă la măsurile prevăzute în normative.

Tot pentru aprovizionarea cu mijloacele materiale necesare desfășurării activității economice, unitățile folosesc delegați însoțitori atît la mijloacele proprii de transport, cît și la cele închiriate. Și în această situație credem că nu este nevoie de delegat. Furnizorul poate să predea conducătorului auto mărfurile respective cu procese verbale de autorecepție și celelalte documente. Conducătorii auto, instruiți și încadrați cu răspunderi gestionare ar trebui — în acest caz — să primească un spor, la salariul lor tarifar.

ec. Gheorghe LAZANU
Cluj

Asociația economiștilor

MAJORITATEA branșelor — meseriilor — au create asociații. Consider că și energia creatoare și gîndirea economică ale miilor de economiști din țara noastră s-ar putea canaliza și fructifica în cadrul unei asociații cu organe și program propriu de funcționare.

P. BERINDE
șeful serviciului C.F.I.
Combinatul cărbunelui-Oradea

★

AȘA CUM SÎNT ORGANIZATE diferite asociații profesionale, de ce nu se poate înființa și o asociație a economiștilor? Știu că s-au purtat ample discuții pentru o asemenea asociație, dar care nu s-au realizat pînă în prezent.

Mă alătur propunerilor pentru organizarea asociației economiștilor din țara noastră.

ec. Mihai COBZARU
Bacău

EXIGENȚELE creșterii eficienței economice în toate sectoarele de activitate din sfera producției materiale, se manifestă și în atenția sporită care se acordă în fiecare unitate industrială reducerii cheltuielilor materiale — principala cale de micșorare a costurilor de producție. Această preocupare este pe deplin justificată întrucît nivelul cheltuielilor materiale este un factor hotărîtor de creștere a venitului național, cu toate consecințele ce decurg din aceasta pentru fondul de acumulare și fondul de consum; în plus, prin utilizarea judicioasă a materiei prime și a materialelor, pe baza micșorării normelor de consum, se creează condiții de realizare a unui volum sporit de produse din aceleași resurse materiale, putîndu-se satisface mai bine cererile mereu crescînde ale economiei naționale și pentru export.

Plenara C.C. al P.C.R. din decembrie 1966, ca și plenarele ulterioare, precum și documentele de partid care s-au ocupat de problemele dezvoltării economice și sociale, au subliniat cu acuitate, în mod justificat, atenția ce se cere acordată nivelului cheltuielilor materiale pe unitate de produse.

UN OBIECTIV DE PRIM ORDIN PENTRU SPORIREA EFICIENȚEI ECONOMICE

REDUCEREA CHELTUIELILOR MATERIALE

DUPĂ OPINIA noastră, problema volumului cheltuielilor materiale se pune diferențiat în ceea ce privește nivelul macro și microeconomic, precum și în ceea ce privește ponderea acestora în totalul costurilor de producție și în produsul global. La nivelul macroeconomic, dezvoltarea în sine a economiei naționale, ca și structura acestei dezvoltări pe ramuri și subramuri, nivelul importurilor în cadrul aprovizionării tehnico-materiale, nivelul general al prețurilor, structura cererii sociale de consum ca și **nivelul consumurilor pe unitate de produs,** determină volumul cheltuielilor materiale. La nivel microeconomic, consumurile pe unitate de produs, gabaritele în raport cu valoarea utilă obținută, procesele de valorificare, folosirea maximă a capacităților de producție pentru reducerea amortizării pe unitatea de produs obținută, gospodărirea rațională a tuturor elementelor cheltuielilor de „muncă trecută", joacă un rol important în creșterea eficienței economice.

Fără a pierde din vedere elementele ce determină volumul cheltuielilor materiale la nivel macro-economic, **consider că atenția principală trebuie concentrată tocmai spre căile care conduc la reducerea cheltuielilor materiale pe unitate de produs la nivel microeconomic.** Totodată, diferențiat se pune problema și în ceea ce privește ponderea cheltuielilor materiale în costul total al produselor și în produsul global (producția exprimată în prețuri cu ridicata de industrie, deci inclusiv impozitul) obținut în condițiile de prețuri stabile (sau comparabile) pe o anumită perioadă de timp.

În produsul global obținut de întreprinderi, centrale industriale și ministere, ponderea cheltuielilor materiale, ca urmare a unei activități economice corespunzătoare, trebuie să scadă. **În unitățile de producție, accentul principal trebuie pus pe reducerea cheltuielilor materiale pe unitate de produs, întrucît aceasta constituie un puternic factor de creștere a eficienței economice și a venitului național.**

CINCINALUL 1971—1975, promovînd pe scară mai largă procesele intensive în industrie, a prevăzut sarcini extrem de importante în domeniul reducerii cheltuielilor materiale, care necesită eforturi susținute și măsuri curente și de perspectivă în unitățile de producție pentru a fi realizate în bune condițiuni.

Analiza critică a costurilor de producție, care urmează să stea la baza viitoarei reașezări a prețurilor cu ridicata inițiată de conducerea partidului și statului nostru și se desfășoară în prezent în ministere și întreprinderi, este un prilej indicat pentru a se examina în ce grad măsurile elaborate încă din perioada de pregătire a lucrărilor de plan pentru anul 1971—1975 asigură îndeplinirea în mod exemplar a sarcinilor în domeniul reducerii cheltuielilor materiale.

În 1971, sînt prevăzute sarcini sporite comparativ cu anii precedenți în domeniul creșterii eficienței economice în general și, implicit, în domeniul reducerii cheltuielilor materiale pe unitate de produs.

Rezultatele obținute în primul semestru al anului arată că, **pe ansamblul industriei republicane, planul privind nivelul cheltuielilor materiale la 1000 lei producție marfă a fost îndeplinit.** Unitățile aparținînd Ministerului Energiei Electrice, de exemplu, au realizat o economie suplimentară din reducerea cheltuielilor materiale de peste 6 lei la 1000 lei producție marfă, întreprinderile Ministerului Industriei Metalurgice de peste 3 lei, cele aparținînd Ministerului Minelor, Petrolului și Geologiei de aproape 1,20 lei, unitățile din industria chimică de peste 3,80 lei etc. La rîndul ei, Centrala de autocamioane și tractoare din Brașov prin reducerea cheltuielilor materiale a realizat economii suplimentare în sem. I/1971 de circa 9 mil. lei, iar Grupul de uzine Reșița — de peste 14 mil. lei.

Asemenea exemple sînt nenumărate. Ele dovedesc că oamenii muncii din fabrici și uzine se străduiesc să gospodărească mai judicios mijloacele materiale și bănești pe care statul, societatea noastră socialistă le-au încredințat spre administrare și gospodărire, convinși fiind că astfel aduc o contribuție de seamă la dezvoltarea economiei naționale, la îmbunătățirea continuă a nivelului de trai, material și spiritual, al întregului nostru popor.

Neîndoielnic, rezultatele puteau fi și mai bune dacă atît la Centrala de autocamioane și tractoare Brașov, cît și la Grupul de uzine Reșița, s-ar fi luat măsuri mai hotărîte pentru lichidarea cauzelor care generează rebuturi. În același timp, trebuie arătat că atît pe ansamblul industriei, cît și pe ministere, nivelul cheltuielilor materiale la 1000 lei producție marfă putea fi mai mic dacă unele întreprinderi nu ar fi depășit nivelul planificat al acestei categorii de cheltuielei (Grupul de uzine „23 August", Uzina de utilaj petrolier Tîrgoviște, Grupul de uzine pentru construcții de vagoane din Arad etc.).

ÎN ANSAMBLUL cheltuielilor pentru producția marfă, cele efectuate cu materia primă și materialele, ocupă un loc central în marea majoritatea a ramurilor industriale. Pentru reducerea lor, **o mare însemnătate prezintă nivelul normelor de consum.** Numai prin fixarea acestora în funcție de condițiile reale ale fiecărei secții și loc de muncă în parte, ele își pot îndeplini integral rolul mobilizator în folosirea rațională a resurselor materiale, în micșorarea substanțială a cheltuielilor de producție.

Numeroase fapte atestă că, în multe ramuri industriale, au fost dobîndite în primul semestru al anului realizări pozitive pe linia reducerii unor norme de consum, obținîndu-se pe această cale însemnate economii de materie primă. Astfel, în perioada menționată, a fost posibilă obținerea de către Ministerul Energiei Electrice a unor economii de peste 211 mii tone de combustibil convențional și circa 138 mii MWh energie electrică față de plan, prin gospodărirea judicioasă a resurselor energetice. Economii față de normele de consum planificate la laminate feroase au obținut unitățile aparținînd Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini (5600 tone), cele aparținînd Ministerului Industriei Metalurgice (340 tone), întreprinderile din industria ușoară (660 tone) etc.

Asemenea rezultate, care vizează îndeosebi materii prime și materiale de bază și pe cele provenite din import (metal, lemn, piei și alte produse de mare importanță în procesul dezvoltării economiei naționale), reprezintă o contribuție substanțială în cadrul acțiunii de creștere a eficienței economice.

Rezultatele pozitive dobîndite în ansamblu în domeniul reducerii normelor nu trebuie să ne facă să pierdem din vedere unele neajunsuri ce s-au manifestat în acest domeniu. La unitățile din industria chimică, de exemplu, s-au înregistrat depășiri importante a normelor de consum la acid sulfuric, amoniac și acetilenă (îndeosebi la C.I.C.-Turnu-Măgurele, și la C.C.-Craiova).

În alte locuri, gospodărirea rațională a mijloacelor materiale a fost afectată negativ datorită înregistrării de rebuturi. Analizele efectuate asupra consumului normat de laminate în unele întreprinderi din Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini (Uzinele Grivița roșie — București, Uzinele Steagul roșu-Brașov, Uzinele de utilaj petrolier Tîrgoviște și altele), a evidențiat că o mare parte a depășirilor înregistrate în semestrul I la consumul de materii prime, aproape 50% s-au datorat rebuturilor, iar restul altor cauze din domeniul aprovizionării tehnico-materiale.

Din cele relevate, rezultă că, **pretutindeni, în fiecare unitate industrială, se cere pus un accent, în primul rînd, pe stabilirea unor nivele corespunzătoare a normelor de consum și pe respectarea lor exemplară.**

Una din căile principale pentru fixarea unor norme de consum reale, care să ducă la reducerea cheltuielilor materiale pe unitate de produs este și aceea a **calității proiectelor și documentațiilor tehnice care stau la baza însușirii noilor produse.** În ultimul timp, proiectanții și tehnicienii au înțeles bine tendința care se manifestă pe plan mondial de a asigura creșterea performanțelor tehnice, concomitent cu reducerea greutății proprii a produsului, fapt ce asigură o eficiență sporită. Examinarea modului cum se face această proiectare, comparativ cu cele mai bune rezultate obținute pe plan mondial la produse similare, constituie o cerință de prim ordin pentru comitetele de direcție din unitățile de producție, pentru consiliile de administrație ale centralelor industriale.

Totodată, **este necesar să se dea dovadă de o exigență sporită față de calitatea produselor, luîndu-se măsuri pe întreg fluxul producției pentru diminuarea sau chiar eliminarea procentului de rebuturi.**

ACTIVITATEA de reducere a cheltuielilor materiale pe unitate de produs nu trebuie concentrată numai asupra așa-numitelor cheltuieli directe ci, în egală măsură, și **asupra elementelor materiale din categoria cheltuielilor indirecte.** Astfel, o judicioasă folosire a capacităților de producție, utilizarea cît mai completă a fondurilor fixe de care dispun întreprinderile, **pot aduce o** contribuție favorabilă asupra reducerii

dr. Gh. ȘICĂ
director în C.S.P.

(Continuare în pag. 8)

UTILIZAREA MATERIILOR PRIME DE BAZĂ

ALUMINIUL

–TENDINȚE PE PLAN MONDIAL ȘI ÎN ROMÂNIA–

- Pe plan mondial — grad înalt de concentrare și integrare
- Migrația uzinelor de alumină.
- Micile instalații „condamnate“ la dispariție.
- Un concurent important : magneziul.
- Aluminiul asaltează noi domenii de utilizare — ofensivă asupra automobilului.
- România pe locul 7 în ierarhia producătorilor europeni.
- Aluminiu din cenușă...

PUȚINE METALE cunosc o ascensiune atît de spectaculoasă ca a aluminiului : descoperit în secolul trecut, a atins în 1884 o producție de 11 tone, iar în prezent a depășit 10 milioane tone. Cauzele acestei evoluții „explozive“ sînt numeroase și dacă ar fi să le grupăm, acestea s-ar datora atît proprietăților sale deosebite, cît și unor cauze economice și tehnice legate de sectoarele consumatoare.

La începutul veacului nostru existau doar cinci țări producătoare de aluminiu, în timp ce în prezent numărul acestora se ridică la 31. **La nivelul anului 1970, țările capitaliste au produs circa 72% din întreaga cantitate de aluminiu primar, țările socialiste dețin o pondere de 23%, iar țările în curs de dezvoltare de 5%.**

Datorită politicii de industrializare, cît și unor condiții favorabile — surse de materii prime și energie electrică la prețuri tot mai coborîte — țările în curs de dezvoltare și, în special, țările socialiste manifestă o accentuată tendință de extindere a producției de aluminiu și de creștere a ponderii lor pe plan mondial.

Aluminiul secundar — care se obține pornind de la deșeuri noi sau piese vechi — a înregistrat și el o creștere susținută, cifrîndu-se, în 1970, pe plan mondial, la peste 1,8 mil. tone. De menționat că multe țări care nu au avut posibilitatea să-și dezvolte producția de aluminiu primar din lipsă de materie primă, au pus un accent deosebit pe dezvoltarea acestei industrii ; este cazul R.F. a Germaniei, Angliei și Italiei.

Tabelul nr. 1

Dinamica producției de aluminiu primar pe țări în ultimul deceniu

— în mii tone —

	1960	1965	1970
R.F. a Germaniei	168,9	234,4	309,3
Franța	235,2	340,5	381,0
Grecia	—	—	87,0
Anglia	29,4	36,2	39,6
Islanda	...	...	38,7
Italia	83,6	124,1	146,7
Olanda	—	—	75,0
Norvegia	170,7	275,6	526,9
Austria	68,0	78,7	90,0
Suedia	16,0	29,6	66,1
Elveția	39,0	67,1	91,1
Spania	29,3	53,3	117,4
Europa de Vest	840,1	1239,5	1968,8
India	18,2	63,7	161,1
Japonia	133,2	293,8	732,8
Coreea de Sud	...	...	15,0
Alte țări	...	...	27,0
Asia	151,4	357,5	935,9
Ghana	—	—	108,6
Kamerun	43,9	50,5	52,4
Africa	43,9	50,5	161,0
S.U.A.	1827,5	2498,8	3607,1
Canada	691,3	753,4	964,3
Mexic	—	19,2	33,7
Brazilia	18,2	29,6	57,5
Surinam	—	3,5	54,9
Venezuela	—	—	22,9
America de Nord și Sud	2537,0	3304,5	4740,4
Australia	11,8	87,8	190,0
Total țări occidentale	3584,2	5039,8	7996,1
U.R.S.S.	700,0	1200,0	1700,0
R.P. Chineză	...	...	130,0
R.D. Germană	40,0	50,0	50,0
R.P. Polonă	26,0	47,3	96,8
R.S. România	—	8,6	89,7
R.S. Cehoslovacă	40,0	50,0	62,0
R.P. Ungară	49,6	58,2	64,5
R.S.F.I.	25,1	38,8	47,7
Total mondial	4464,9	6492,7	10236,8

Pe țări (vezi tabelul nr. 1) pe primul loc se situa în 1970 S.U.A. cu o producție de 3,6 milioane tone ; locul următor revenind U.R.S.S.-ului, cu 1,7 milioane tone, iar locul trei Canadei, cu 964,3 mii tone.

Caracteristicile pieții capitaliste

UNA DIN PRINCIPALELE caracteristici ale industriei **aluminiului** în țările occidentale o constituie **gradul înalt de monopolizare și integrare.** La sfîrșitul deceniului trecut, numai 6 mari monopoluri dețineau 68% din totalul capacităților de aluminiu al țărilor capitaliste : Alcoa, Alcan, Reynolds, Kaiser, Alusuisse și Pechiney, iar 13 monopoluri circa 80% din capacitățile mondiale capitaliste de aluminiu electrolitic. Gradul înalt de concentrare a producției se manifestă și pe plan local, în cadrul marilor țări producătoare. De asemenea, specific pentru marile monopoluri producătoare de aluminiu primar este integrarea, marile monopoluri deținînd atît baza de materii prime, cît și fabricile de transformare și prelucrare a aluminiului în produse finite.

O altă caracteristică a industriei aluminiului constă în caracterul internațional al acesteia, marile monopoluri americane și vest europene construind uzine în alte țări, investiții care reprezentau, la finele anului 1970, circa 31% din capacitatea totală de producție a acestor monopoluri. Printre cauzele expansiunii în străinătate a investițiilor în cazul aluminiului primar sînt sursele de materii prime și energie ieftină, iar în cazul capacităților de produse semifabricate sau produse finite, cauzele determinante sînt ocolirea taxelor vamale pe anumite piețe și care sînt cu mult mai mari decît în cazul aluminiului primar.

Pe piața mondială a aluminiului se manifestă o luptă acerbă pentru înlăturarea concurenței, metodele variind de la caz la caz : crearea „Clubului producătorilor de aluminiu“ (1962), care grupează marile monopoluri și controlează prețurile pe piața mondială ; încheierea de contracte pe termen lung cu producătorii de semifabricate și produse finite dintr-o serie de țări, mai ales în curs de dezvoltare, determinîndu-i astfel să fie dependenți de marile monopoluri producătoare de aluminiu primar. În 1969, s-a constituit la Rotterdam, Organizația internațională a comerțului cu semifabricate din aluminiu, organ cu rol similar Clubului.

Creșteri ale consumului

PRODUCȚIA de aluminiu primar a țărilor capitaliste s-a dovedit a fi în ultimii ani neîndestulătoare în raport cu creșterea rapidă a consumului, înregistrîndu-se un deficit de 3—500 mii tone anual, deficit care a fost acoperit prin import.

Consumul de aluminiu în principalele țări occidentale a fost următorul (în kg/loc.) :

	1965	1969
S.U.A.	17,6	21,0
Canada	8,7	11,7
Franța	6,2	8,4
R.F. a Germaniei	8,9	13,5
Italia	3,2	6,8
Anglia	9,3	10,8
Japonia	4,1	10,6

În timp ce în 1965, Anglia se situa din punct de vedere al consumului pe locuitor după S.U.A., ea a fost întrecută în ultimii ani de R.F. a Germaniei și Canada, urmată îndeaproape de Japonia, Franța și Italia. Cele mai importante creșteri se observă în Japonia și R.F. a Germaniei, urmare a unei activități industriale foarte susținute.

Consumul mondial de aluminiu primar a înregistrat în deceniul trecut un ritm mediu anual de 8%, exceptînd anul 1970, în care a scăzut la 5%.

În privința consumului de aluminiu pe domenii de utilizare în principalele țări capitaliste, rezultă următoarea repartiție la nivelul anului 1966 :

— mijloace de transport	23,96%
— construcții de mașini	6,75%
— electrotehnică	12,56%
— construcții	17,45%
— chimie, agricultură	1,20%
— ambalaje	7,47%
— produse de uz casnic	8,13%
— ind. consumatoare de pulveri	1,15%
— siderurgie	2,57%
— produse metalice	1,05%
— diverse	7,57%
— export de semifabricate	10,92%
Total :	100,00

Perspectivele producției mondiale

PROGNOZELE întocmite de diverși specialiști privind producția de aluminiu în viitorii 20—30 de ani au la bază un element comun : dintre toate metalele neferoase uzuale, aluminiul va prezenta evoluția cea mai accentuată.

Ținînd seamă de o serie de factori, se apreciază că în 1980 cererea mondială va fi de circa 26 milioane tone, iar între 1980 și 2000, creșterea necesarului se va mări de 2,5 ori, atingînd în final 100 milioane tone.

Această dezvoltare impresionantă ridică două probleme majore : **asigurarea bazei de materii prime și a energiei electrice necesare.**

Rezervele mondiale de bauxită descoperite pînă în prezent totalizează aproape 6 miliarde tone, iar rezervele potențiale de minereuri cu un conținut mai sărac de aluminiu, sînt apreciate la 9 miliarde tone.

Producția de aluminiu a anului 1980 va necesita aproape 100 milioane tone bauxită, iar în preajma anului 2000 circa 200 milioane tone. Aceste cifre ne permit să tragem o serie de concluzii privind perspectivele aluminiului : în primul rînd, rezervele de bauxită fiind insuficiente, se va recurge pe o scară tot mai mare la valorificarea unor minereuri de aluminiu considerate actualmente ca secundare : nefelinele, lateritele, unele argile etc. În prezent o serie de țări (printre care U.R.S.S. și Polonia) au început să-și orienteze producția într-o proporție însemnată pe aceste materii prime. Dar utilizarea unor minereuri mai sărace decît bauxita va atrage după sine schimbări importante atît în ceea ce privește orientarea geografică a aprovizionării cu materii prime, cît și în privința tehnologiei și fabricației și, implicit, a costurilor de producție. Oricare ar fi transformările care se vor produce, în esență vor trebui să nu conducă la majorarea prețului aluminiului ci, din contră, să-l micșoreze, pentru a face față concurenței celorlalte materiale care-l pot înlocui.

Principalele resurse de bauxită sînt în prezent zăcămintele din insulele Caraibe și din America de Sud, în special Jamaica și Surinam. Prospecțiunile din Australia din ultimii zece ani confirmă că această țară cuprinde cele mai importante zăcăminte de bauxită pe plan mondial, în care rezervele recunoscute depășesc trei miliarde tone.

Din cauza navlului foarte ridicat pentru transportarea bauxitei spre instalațiile de alumină din S.U.A. sau Europa, se prevede construirea unor importante uzine de alumină și aluminiu în Australia, în apropierea zăcămintelor de bauxită. Totuși cea mai mare parte va fi exportată în S.U.A., Europa și Japonia.

Din cele prezentate se observă că în cursul acestui deceniu resursele de bauxită și alumină pentru industria de aluminiu pe plan mondial sînt în mare măsură asigurate. Se confirmă în mod egal deplasarea geografică a uzinelor de alumină în apropierea zăcămintelor de bauxită foarte depărtate de centrele tradiționale de aluminiu. **Această migrare a aluminei se justifică prin posibilitățile de construire a instalațiilor de mare capacitate care condamnă la închiderea micilor instalații cu capacitate sub 30 mii tone/an la care prețurile de cost nu sînt competitive, afară de rare excepții. Instalația de bază este de ordinul a 300 mii t/an,** reprezentînd în prezent o investiție de 50 mil. dolari și majoritatea uzinelor moderne ating sau depășesc cantitatea de un milion tone.

Dat fiind faptul că o tonă de aluminiu necesită 14—18 000 kWh, va fi necesar ca sursele de energie electrică să crească de 4—5 ori. Este de presupus ca alături de actualele surse — centralele hidro și termoelectrice — **centralele atomice vor deține, după 1980, o pondere tot mai importantă** și, în același timp, va scădea și costul curentului electric.

Din punct de vedere al evoluției structurii industriei de aluminiu primar, aceasta va prezenta în țările capitaliste **două tendințe : de integrare în mod complex cu celelalte industrii producătoare de materiale de construcții** și **de integrarea propriu-zisă,** adică de strîngerea în mîinile aceluiași producător întreg procesul, pornind de la exploatarea materiei prime și terminînd cu produsele finite.

O influență covîrșitoare asupra perspectivelor aluminiului o va avea evoluția tehnologiei de producerea magneziului, un concurent important al aluminiului. În prezent, cu toate că este foarte răspîndit în scoarța pămîntului și în apa mărilor și oceanelor, din cauza prețului de cost ridicat nu este competitiv, dar prin punerea la punct a unei tehnologii corespunzătoare, va fi posibilă concurența.

În sfîrșit, multe priviri sînt îndreptate asupra **actualei tehnologii de fabricarea aluminiului, preconizîndu-se reducerea directă de la faza de minereu — bauxită — la aluminiu, fără a se mai trece prin faza de alumină.**

Sectoarele consumatoare de aluminiu existente se vor menține și în viitor cu remarca că **circa 20—25% din aluminiul produs pe plan mondial în 1985 se va utiliza în domenii noi, necunoscute în prezent.**

Principalele sectoare consumatoare vor fi mijloacele de transport, construcțiile, containerele și ambalajele. Automobilele vor avea motoarele cu o proporție de 2—3 ori mai mare de aluminiu decît în prezent, iar șasiul va fi fabricat în întregime din aluminiu, astfel **ponderea aluminiului va reprezenta circa 50% din partea metalică a automobilului.**

Construcțiile de locuințe vor utiliza tot mai mult aluminiu și mase plastice, înlocuindu-se lemnul și fierul.

Containerele și ambalajele vor beneficia din plin de proprietățile aluminiului, care va fi folosit sub formă de recipienți, containere și folii împreună cu mase plastice și hîrtie, în special la ambalarea alimentelor și băuturilor.

Țara noastră — prezentă în ierarhia marilor producători europeni

CONDIȚIILE naturale din țara noastră s-au dovedit favorabile și pentru dezvoltarea industriei metalelor neferoase. **Cea mai mare realizare în acest domeniu este însă crearea unei industrii proprii de aluminiu.**

Prin construirea și darea în producție în anul 1965 (urmată de dezvoltări în 1969) a Uzinei de alumină de la Oradea, s-a asigurat materia primă — alumina — pentru Uzina de aluminiu de la Slatina. **România se situează pe locul 7 în ierarhia producătorilor europeni de aluminiu primar, cu o pondere de circa 1% în producția mondială.**

Politica de sporire a eficienței economice s-a manifestat pregnant și în domeniul industriei aluminiului. Dacă în anii 1960 și 1961 am exportat însemnate cantități de bauxită (88 și respectiv 33 mii tone), **prin elaborarea programului de dezvoltare a producției de aluminiu, exportul de minereu brut a încetat.** Produc-

Șt. ALIMĂNESCU

(Continuare în pag. 8)

ÎN DIRECȚIA CERINȚEI DE LEGARE A ÎNVĂȚĂMÎNTULUI DE PRACTICĂ

UN EXPERIMENT VĂZUT CU OCHII A 200 DE STUDENȚI

PORNINDU-SE de la indicațiile date de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu prilejul consfătuirii cu cadrele didactice din învățămîntul economic superior, de a se căuta forme organizatorice care să asigure o legătură cît mai strînsă a învățămîntului cu practica, în anul universitar 1970—1971, la Academia de studii economice — București, la catedra de „Conducerea activității întreprinderilor" a fost făcut un experiment ale cărui rezultate am dori să le supunem atenției celor chemați să contribuie la perfecționarea învățămîntului economic, ca și a celor care lucrează în practica economică, a căror optică se dovedește a fi extrem de prețioasă.

Obiective, mijloace, finalitate

PRIN REALIZAREA experimentului s-au urmărit două **obiective** esențiale: a) **activizarea** procesului de însușire a cunoștințelor, creșterea gradului de **participare** a studentului la formarea deprinderilor profesionale; b) creșterea ponderii elementelor cu caracter **practic** în ansamblul cunoștințelor însușite.

Schimbările prin care s-a urmărit atingerea celor două obiective au constat în: a) îmbogățirea și redistribuirea atribuțiilor între lecție, studiu individual și seminar; b) înlocuirea aproape totală a vechilor forme de desfășurare a seminarului cu cele **moderne** de tipul **discuții de caz și jocuri de întreprindere**; c) atragerea la conducerea seminariilor a unor **specialiști din producție și cercetare.**

În noua concepție de desfășurare a procesului de învățămînt, **studiul individual precedă** și nu **urmează lecția.** El nu mai are rolul de a completa cunoștințele transmise în cadrul lecției, ci se transformă în **fază și mijloc esențial de însușire a cunoștințelor**. Pe baza unei bibliografii dinainte indicate, studentul pătrunde el însuși în noi domenii de cunoștințe. O condiție esențială a funcționării cu eficiență a acestui sistem este ca bibliografia să conțină atît lucrări fundamentale, clasice, cît **și** cele mai **noi** curente de gîndire în domeniul respectiv de specialitate.

În acest fel, **lecția capătă un nou rol** — acela de **fundamentare teoretică** a problemelor esențiale prevăzute în programa analitică a disciplinei și de **explicare** a problemelor ce n-au putut fi rezolvate de student prin studiul individual. Lecția este degajată de o serie de chestiuni cu caracter secundar și tehnicist, ce pot fi însușite direct de student, fără participarea nemijlocită a profesorului. Acesta își orientează conferința în direcția sublinierii acelor aspecte pe care le consideră de importanță majoră, **răspunzînd** întrebărilor **formulate** de studenți după citirea bibliografiei.

De remarcat că, pe lîngă această formă — nouă — de lecție — conferința discuție — a mai fost utilizată și aceea a asistării de către studenți la discutarea de către mai mulți specialiști a unei probleme actuale a disciplinei, discuție în care studenții au putut interveni cu întrebări, primind răspuns pe loc.

Această schimbare de roluri între studiul individual și lecția cadrului didactic, asigurînd o creștere a gradului de participare a studentului, o însușire mai activă a cunoștințelor, constituie totodată și o premisă pentru schimbarea rolului **seminarului.** Acesta nu mai are menirea să verifice cunoștințele, ci aceea **de a forma deprinderi practice** de utilizare a conceptelor, metodelor și tehnicilor însușite prin studiul individual și finisate și clarificate prin contactul cu profesorul în cadrul lecției.

Teoretic, avantajele acestui mod de a concepe procesul de învățămînt sînt evidente. Practic, ele au fost certificate printr-o participare deosebit de activă a studenților la rezolvarea problemelor concrete în cadrul seminarului. Evident, adevărata lor finalitate se va evidenția în practica profesională unde este de așteptat, ca urmare a unor astfel de măsuri, o mai **rapidă integrare** în atribuțiile profesionale și manifestarea unei mentalități active, **combative** în exercitarea acestor **atribuții.**

Pînă la această verificare, ni se pare că o semnificație ce nu trebuie scăpată din vedere o prezintă însăși opinia studenților asupra acestui experiment. Este motivul pentru care, **după absolvirea examenului** la disciplina conducerea activității întreprinderilor, la circa 200 de studenți li s-a cerut să răspundă la un chestionar care cuprindea printre altele și următoarele: 1) Cum apreciați dv. măsura luată în cadrul cursului de conducere, ca o parte din capitole să fie însușite de studenți prin studiul bibliografiei (acolo unde aceasta există) și la seminar, iar capitolele mai dificile să fie expuse și discutate la curs? Motivați-vă răspunsul; 2) Cum ați vedea o lecție model? Motivați-vă răspunsul; 3) Cum ați vedea dv. desfășurarea unui seminar model?; 4) Cum apreciați dv. experiența din acest an ca unele seminarii (conducere, proiecte, munca administrativă etc.) să fie conduse de specialiști din producție, institute de cercetări, C.E.P.E.C.A., alături de cadrele noastre didactice? Prezintă avantaje, considerați că trebuie menținută și în viitor?

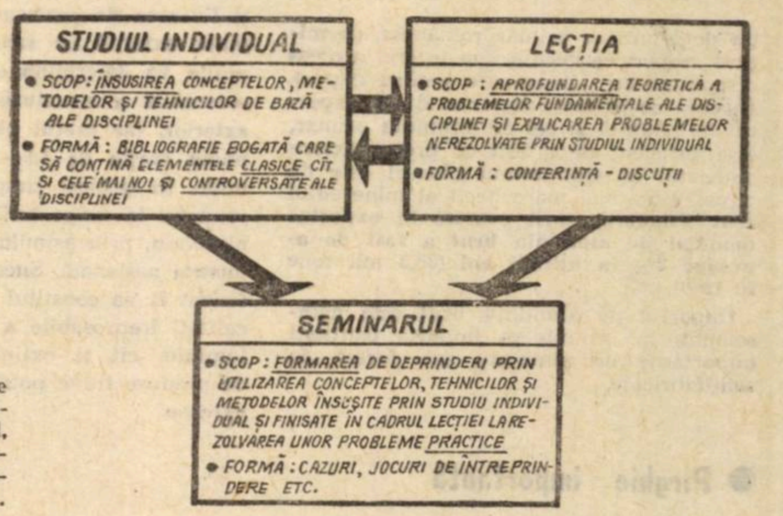

Noua concepție a atribuțiilor studiului individual, lecției și seminarului în pregătirea studentului...

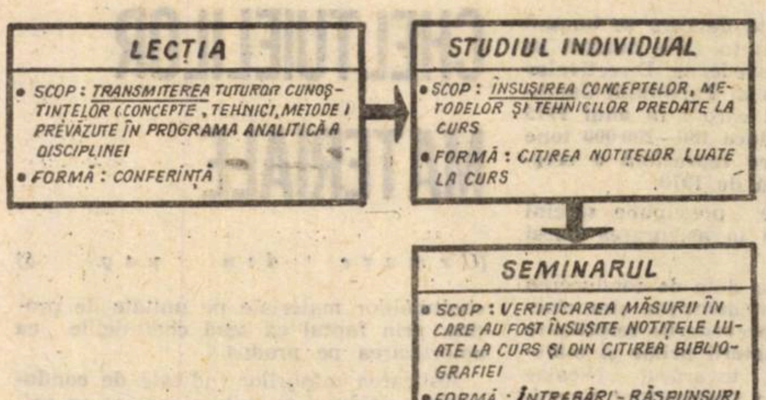

...în comparație cu modalitatea tradițională.

Cum să fie predate cursurile de specialitate?

DE REȚINUT că majoritatea covîrșitoare a răspunsurilor apreciază că fiind bună măsura preconizată în cadrul experimentării. Iată cîteva aprecieri: „însușirea unor capitole din bibliografie este mai eficientă decît predarea lor la curs", „cursul să insiste în punctele nevralgice, de controversă", „cursul să aprofundeze problemele care nu sînt prezentate în bibliografie", „consider binevenită această măsură", „cred că va fi metoda ideală de prezentare a cursurilor de specialitate", „bibliografia îți oferă un cîmp mai mare de investigație — cursul trebuie să cuprindă noțiunile cele mai dificile și mai greu de găsit", „metoda ar putea fi extinsă asupra unor cursuri întregi a căror expunere în fața studenților este inutilă și plicticoasă", „nu am întîmpinat dificultăți în însușirea noțiunilor din bibliografie", „cred că cel mai eficient ar fi ca toate capitolele să se pregătească din bibliografie, iar profesorii să acorde consultații asupra problemelor mai puțin clare", „folosesc un singur cuvînt — excepțional", să se meargă pe această linie", „o experiență fructuoasă".

Și iată acum și motivația unor astfel de aprecieri: „îl stimulează pe student la consultarea materialului bibliografic", „stimulează studiul individual, consultarea mai multor materiale, a unor păreri diferite", „pune accent pe studiul individual", „stimulează la studiu și puțină îndrăzneală, cercetare", „solicită capacitatea de înțelegere și selecție a studentului", „am avut numai de cîștigat. În plus, a dispărut monotonia care ar fi apărut prin urmărirea acelorași probleme", „numai așa studenții vor fi puși în situația de a gîndi, numai așa se poate desființa sistemul urmăririi mecanice a cursului. Sînt studenți care «toarnă» răspunsul la examen, cuvînt cu cuvînt după curs și sînt notați cu foarte bine", „am putut să ne facem o imagine concretă asupra diferitelor concepții existente pe marginea unor probleme și să ne formăm și noi o părere".

În concluzie, dezvoltarea obișnuinței de a studia literatura de specialitate, formarea gustului de investigație, de cercetare, formarea convingerii că trebuie să cunoști mai multe opinii pentru a ajunge la una personală, dezvoltarea capacității de gîndire, de judecată — într-un cuvînt, **activizarea procesului de însușire a cunoștințelor.**

Nu lipsite de interes sînt însă și unele observații formulate de studenți. Ele se referă îndeosebi la organizarea „aprovizionării cu carte" a studentului, întocmirea judicioasă a bibliorgafiei indicate, gestionarea judicioasă a fondului de timp al studentului etc. Iată cîteva din acestea: „binevenită această măsură cu reținerea: să avem timpul respectiv pentru aceasta"; „măsura ar fi fost destul de bună dacă în acest an programul anului IV nu ar fi fost atît de încărcat", „sînt de acord, cu condiția să se afle material bibliografic suficient și să se îmbunătățească activitatea în cadrul bibliotecilor noastre", „consider că este necesar să i se ofere mai mult timp studentului pentru aportul individual la studiu".

Astfel de observații, corelate cu aprecierile de mai sus, ridică problema dacă n-ar trebui revăzut bugetul de timp al studentului, acordîndu-se o mai mare parte studiului individual și seminarului și una mai mică lecțiilor. Evident, o astfel de redistribuire ar solicita creșterea gradului de exigență la examene, ceea ce, în fond, n-ar fi decît bine, avînd în vedere necesitatea respectării cu mai multă strictețe a principiului **aprecierii oamenilor după rezultate** în întreaga noastră viață socială.

Pledoarie pentru dialog

OPINIILE exprimate de studenți în problema cum trebuie să fie o lecție și un seminar model îmbogățesc și confirmă totodată aprecierile asupra experimentului întreprins. O lecție model trebuie să fie „o expunere liberă, coe-

CARACTERISTICILE EXPERIMENTULUI

întreprins la catedra de „Conducerea activității întreprinderilor" de la Academia de studii economice — București

- **Studiul individual precedă și nu urmează lecția profesorului; el constituie etapa și mijlocul principal de însușire a cunoștințelor;**
- **Înlocuirea aproape totală a vechilor forme de desfășurare a seminarului cu cele moderne de tipul discuției de caz, jocuri de întreprindere etc;**
- **Atragerea specialiștilor din producție și cercetare în învățămîntul superior;**
- **Seminarul este chemat să formeze deprinderi practice de utilizare a conceptelor, tehnicilor și metodelor însușite prin studiul individual și finisate prin contactul cu profesorul în cadrul lecției;**
- **Consecințe așteptate: o mai rapidă integrare în atribuțiile profesionale și manifestarea unei mentalități active, combative în executarea acestor atribuții.**

prof. dr. Constantin PINTILIE
Constantin COJOCARU

(Continuare în pag. 8)

ALUMINIUL

(Urmare din pag. 5)

ția de aluminiu primar românesc, permițînd acoperirea necesarului intern, a creat disponibilități însemnate pentru export. În ceea ce privește raportul dintre exportul de bauxită și cel de aluminiu primar, este suficient de arătat că prețul extern obtenabil al aluminiului blocuri este de circa 70 ori mai mare decît al minereului brut. **Ponderea țării noastre în exportul mondial de aluminiu brut a fost de aproape 2% în ultimii ani** (38,3 mii tone în 1968).

Importul de aluminiu brut este neînsemnat, în schimb se importă cantități importante de aluminiu sub formă de semifabricate.

● Pirghie importantă a progresului: eficiența economică maximă

ATENȚIA deosebită de care se bucură industria aluminiului în țara noastră se oglindește și în prevederile Directivelor Congresului al X-lea al Partidului Comunist Român, potrivit cărora **în anul 1975 țara noastră va produce 180—200 000 tone de aluminiu, ceea ce reprezintă o creștere de 68—87% față de 1970.**

Această dezvoltare presupune sarcini deosebite cu privire la asigurarea bazei de materii prime.

Indicațiile prețioase date de conducerea partidului și în acest domeniu, sînt elocvente: **„Examinînd prevederile referitoare la importurile de materii prime și materiale** — a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu în ședința Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. și a guvernului din 25 noiembrie 1970 — **nu poți să nu ajungi la concluzia că există o slabă preocupare pentru folosirea resurselor materiale din țară. Va trebui să intensificăm activitatea de descoperire a rezervelor de minereuri și minerale". „De pildă, resursele mari de cenuși de termocentrală, șisturi bituminoase și pămînturi argiloase din Oltenia, ne dau posibilitatea să sporim producția de aluminiu, pe bază de materii prime din țară".**

În afara bauxitei, țara noastră dispune și de alte rezerve nebauxitice, prin a căror valorificare se poate înlocui o cantitate importantă din această materie primă clasică pentru fabricarea aluminei, renunțîndu-se la import, asigurîndu-se astfel, în același timp, o perioadă mai îndelungată de exploatare a zăcămintelor indigene de bauxită. În plus, dacă se ține seamă de faptul că pentru o tonă de aluminiu se consumă circa 4,5 tone bauxită (sau 1,9 tone alumină), **punerea în valoare în cel mai scurt timp a celorlalte surse de materii prime cu conținut de alumină se impune ca o necesitate economică, acestea fiind relativ mai accesibile ca preț și ca exploatare** (de exemplu argila de Viezuroiu). În tabelul nr. 2, se arată conținutul de alumină al unor materii prime potențiale:

Tabelul nr. 2

Conținutul de alumină a unor materii prime nebauxitice

Denumirea materiei prime	Conținut $Al_2O_3\%$
— Cenuși de cărbuni	27,4
— Sisturi pirofilitice	27,5
— Sisturi bituminoase	28,0
— Nefeline sienitice	19,0

Cercetările de laborator pe cenușile rezultate din arderea cărbunilor din Valea Jiului, de exemplu, **au confirmat posibilitățile extragerii aluminei din această materie primă.** Avantajele constau în conținutul relativ ridicat de alumină (27%), în faptul că se găsește depozitată sub formă măcinată și în aceea că există perspectiva dezvoltării treptate în viitor a acestei baze de materie primă. În afara avantajelor arătate, **prin valorificarea cenușilor de cărbuni vor fi influențate pozitiv; și costurile de producție ale energiei electrice la termocentralele care utilizează acest tip de cărbune.**

Tot legat de problema valorificării, atragem atenția asupra extragerii vanadiului din bauxita românească. În planul de perspectivă se prevede creșterea **producției de oțeluri aliate, ca și consumul în industria chimică. În afara valorificării vanadiului din minereul de fier, o altă sursă o reprezintă bauxitele ce se prelucrează prin procedeul Bayer.**

Studiile tehnico-economice întreprinse în țara noastră au demonstrat că extragerea vanadiului din soluțiile ciclului Bayer este posibilă și justificată economic.

Din punct de vedere al valorificării aluminiului la export se impune promovarea unei politici de înlocuire a aluminiului blocuri cu aluminiu semiprelucrat ca și livrarea de produse finite. **Apariția pe piața externă cu semifabricate din aluminiu va determina o îmbunătățire considerabilă a structurii comerțului nostru exterior, iar prețul obținut la export va putea crește de 1,5—2 ori și chiar mai mult.** În același timp, va trebui să se renunțe la importurile de produse din aluminiu, prin asimilarea lor de către industria națională. Succesul unui export eficient îl va constitui atît realizarea unei calități ireproșabile a fabricatelor din aluminiu, cît și extinderea sortimentelor de produse finite potrivit cerințelor pieței externe.

REDUCEREA CHELTUIELILOR MATERIALE

(Urmare din pag. 5)

cheltuielilor materiale pe unitate de produs, prin faptul că scad cheltuielile cu amortizarea pe produs.

Aplicarea măsurilor indicate de conducerea partidului și statului nostru cu privire la generalizarea schimbului II și introducerea schimbului III în ramurile și subramurile al căror specific permit un astfel de mod de lucru, constituie un factor de seamă pentru reducerea cheltuielilor materiale pe unitate de produs. Astfel, întreprinderile industriale aparținînd Ministerului Transporturilor au realizat pe sem. I a.c. economii suplimentare de 1,5 lei la 1000 lei producție marfă, prin reducerea cheltuielilor de amortizare pe unitate de produs, întreprinderile din industria metalurgică 1,5 lei, cele din industria chimică 1,7 lei, cele din industria lemnului 0,9 lei. Totodată, se cere acordată o importanță corespunzătoare și altor elemente de cheltuieli materiale, din grupa cheltuielilor indirecte, cum este de pildă, **cazul cheltuielilor pentru reparații capitale, periodice și curente, celor cu întreținerea și funcționarea utilajului și altor elemente de cheltuieli de regie a secțiilor de fabricație și ale întreprinderii.**

Evident că, în afară de reducerea cheltuielilor materiale pe unitate de produs, trebuie acordată în aceeași măsură atenție și **reducerii consumurilor de muncă vie.** Aceasta cu atît mai mult, cu cît odată cu creșterea complexității de prelucrare a produselor, cu transpunerea în viață a programelor de ridicare a calității acestora, cheltuielile cu munca vie joacă un rol important în structura cheltuielilor de producție, iar creșterea productivității muncii vii este elementul cel mai dinamic și hotărîtor în creșterea productivității muncii sociale. De aceea, **punînd accentul pe micșorarea cheltuielilor materiale pe unitate de produs, în mod deosebit trebuie să ne preocupăm și de reducerea costurilor de producție în totalitatea lor.**

Considerăm că atenția întreprinderilor asupra nivelului cheltuielilor materiale va spori simțitor atunci cînd indicatorul **„producția netă"** va deveni în mod curent un indicator de fundamentare, analiză și urmărire în unitățile de producție.

PLANUL pe anul 1972, potrivit prevederilor cincinalului, pune în fața colectivelor întreprinderilor industriale ca și din celelalte ramuri, sarcini care reclamă un efort sporit față de anul 1971 în domeniul reducerii cheltuielilor de producție și a cheltuielilor materiale pe unitate de produs. Tocmai de aceea, timpul care a mai rămas pînă la sfîrșitul acestui an trebuie folosit în mod judicios pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor în domeniul reducerii cheltuielilor materiale și a creșterii eficienței, spre a se asigura o bază corespunzătoare de pornire în abordarea acestor probleme la scara anului viitor.

ÎNVĂȚĂMÎNT

(Urmare din pag. 7)

rentă, cu noțiuni noi, cele deja cunoscute rămînînd doar să fie enumerate", „expunere într-o formă liberă (nu citit după cursul scris)", „o prezentare a problemelor noi la sfîrșitul orei, un timp de discuții cu studenții", „dialogul profesor-student să fie contiunuu și direct" etc. Reține atenția îndeosebi accentul pus pe **noutate, expunerea liberă** și **necesitatea dialogului.**

În ceea ce privește seminarul, acesta „poate ajuta numai în condițiile discuțiilor și confruntărilor de idei", „să nu repete cursul", „să asigure o largă participare a studenților", „să fie bine organizat, atrăgător" etc. Astfel de formulări revin cel mai des în răspunsurile celor 200 de studenți chestionați. Ele sînt, de altfel, excelent completate de aprecierile făcute asupra măsurii de atragere la conducerea seminariilor a unor specialiști din producție și cercetare și asupra semniariilor conduse de aceștia. În viziunea studenților acești conducători de seminarii se caraterizează prin aceea că: „sînt oameni cu experiență", „au o optică proprie asupra problemelor de învățămînt, în urma experienței practice acumulate", „sînt informați", „sînt competenți, cunosc problemele practice", „vin cu idei și metode noi de predare etc".

În ceea ce privește măsura de folosire a acestor specialiști în învățămîntul superior aceasta „este binevenită", „prezintă avantaje și trebuie menținută", „o socotesc utilă", „element de noutate și totodată unul foarte util", „experiența cea mai rodnică din toți anii", „cel mai interesant seminar din toată facultatea", „trebuie extinsă și statornicită". Și iată și suportul motivațional al acestor aprecieri. Aceste seminarii „ne-au prezentat exemple interesante din practică", „au completat problemele de la curs", „au ajutat la înțelegerea cursului, fără a-l repeta", „au stimulat gîndirea și participarea fiecăruia", „au folosit metode noi: cazuri, jocuri de întreprindere", „discuții vii", „s-a pus accent pe noutăți" „mi-au oferit permanent posibilitatea de a-mi verifica puterea de discernămînt, intuiția, logica", „însfîrșit, am reușit să învăț mult mai multe în cadrul seminarului decît aș fi învățat acasă", „a legat mult problemele teoretice de experiența practică a conducătorilor seminariilor", „s-au adus elemente noi, mai apropiate de realitățile vieții".

Evident, în obținerea acestor caracteristici ale seminarului de la disciplina conducerea activității întreprinderilor a contribuit întregul ansamblu de măsuri ale experimentului. Elementele esențiale de contribuție au fost: redistribuirea atribuțiilor între studiul individual și lecție care au permis o mai **temeinică** însușire a cunoștințelor; folosirea competenței specialiștilor din producție și cercetare. care au adus **actualul și practicul** în procesul de învățămînt și utilizarea unor metode moderne de învățămînt, care au **activizat,** au sporit gradul de participare al studenților la formarea concepțiilor și deprinderilor profesionale.

Așa cum au relevat și opiniile studenților, experimentul a scos la iveală și unele neajunsuri și greutăți. Ne referim în primul rînd la insuficiența materialelor bibliografice accesibile și organizarea documentării și studiului individual. Desfășurarea cu eficacitate a învățămîntului **permanent** — continua perfecționare, reciclarea — către care ne îndreptăm necesită ca încă în școală să se asigure condiții pentru formarea de deprinderi și stimularea dorinței de a fi la zi cu tot ce este nou în profesiunea aleasă. Legat de această cerință, este de observat că cea mai mare greutate de care ne-am lovit în realizarea obiectelor experimentului a constat în învingerea obișnuințelor, create de-a lungul anilor, de a limita în cele mai multe cazuri procesul de învățămînt la o transmitere de cunoștințe, pe care studenții le notează în caiet, le „tocesc", adeseori defectuos, și apoi le repetă profesorului la examen. Experimentul nostru a fost aplicat în anul IV, deci utimul an de studiu, cînd deprinderile în modul de învățare erau formate.

Noua formă organizatorică, o dată cu extinderea ei la toate disciplinele, ținîndu-se desigur seama de specificul acestora, trebuie să înceapă din anul I. Să se renunțe hotărît la expunerea integrală a întregului curs, acolo unde există suficiente materiale bibliografice accesibile și în primul rînd cursuri litografiate sau tipărite. Seminariile să fie folosite pentru dezbateri vii pe teme specifice și în vederea formării deprinderilor practice. Se vor crea astfel condiții pentru o mai eficientă folosire a timpului de învățămînt, posibilități de a expune în cadrul lecțiilor tot ce este nou în domeniul disciplinelor, a problemelor mai dificile, precum și posibilitatea extinderii metodelor participative de învățare.

TEHNICA AMBALAJELOR CEHOSLOVACE

— modele estetice
— eficiență
— durabilitate

SPP STROJOBAL

Mașini automate pentru împachetat materiale libere sau produse lichide sau sub formă de pastă sau materiale mici ori produse farmaceutice

Ergon

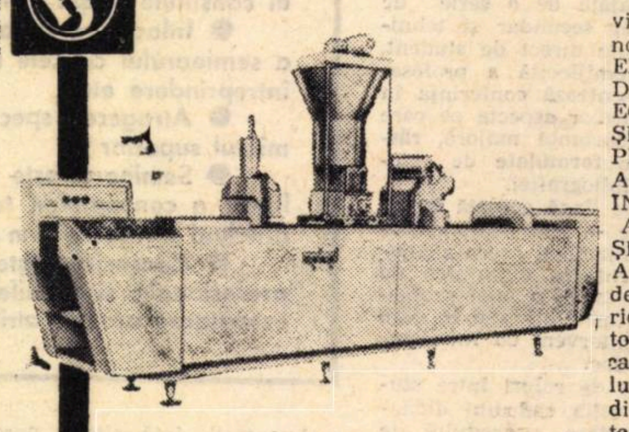

Vă invităm să vizitați standul nostru în cadrul EXPOZIȚIEI DE ECHIPAMENT ȘI MAȘINI PENTRU AGRICULTURĂ, INDUSTRIA AMBALAJELOR ȘI INDUSTRIA ALIMENTARĂ deschisă în perioada 10—23 octombrie 1971 în cadrul Complexului Expozițional din Piața Scînteii.

ÎNTREPRINDEREA DE COMERȚ EXTERIOR
Technoexport
Václavské nám. 56, Praga 1, Republica Socialistă Ceoslovacă
Tip BTK 1 a

Technoexport

PUBLICOM

De vorbă cu participanți la seminarul „Pentru o locuire umană“

INDUSTRIALIZARE ȘI URBANIZARE

ÎNTRE 28 SEPTEMBRIE ȘI 3 OCTOMBRIE s-au desfășurat la București lucrările seminarului internațional cu tema „Pentru o locuire umană”. La dezbaterea acestei teme, majore pentru omenire în faza revoluției tehnico-științifice, au participat arhiecți, urbaniști, sociologi, economiști din 23 de țări. Redăm mai jos convorbiri realizate cu cîteva personalități eminente dintre aceștia :

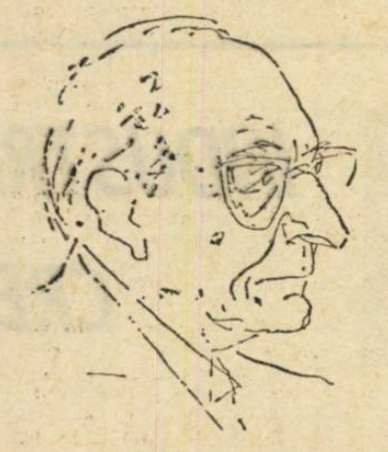

prof. arh. OCTAV DOICESCU

președinte de onoare al Uniunii Arhitecților din România

LOCUL CREAȚIEI INDIVIDUALE

● Vă rugăm să ne vorbiți despre locul creației individuale a arhitectului și locul industrializării în urbanistică

— Orice activitate menită să poată face față probabilităților stărilor naturale, în care oamenii, în existența lor biologică, sînt obligați să fie activi, are nevoie să înceapă cu o construcție, o infrastructură în care locuința este un act primordial. Și în stadiul în care sîntem acum, în acest domeniu de activitate, industrializarea construcției de locuințe este un pas important. Acest proces constructiv, fără de care nu vom putea rezolva planificările globale care sînt un postulat esențial al civilizației noastre este în faza începuturilor tehnice.

Unul din aspectele pe care ni le înfățișează evoluția noastră, în civilizația actuală, este o uniformitate din ce în ce mai extinsă, un fel de a ne desăvîrși existența identic, o solidaritate și o conexiune a relațiilor noastre care, pe nesimțite, cuprinde întreaga planetă. Mijloacele de informare și de deplasare ne apropie cu o rapiditate surprinzătoare. Dacă activitatea noastră actuală nu ar fi benifică pentru oameni, am pune cu totul diferit problemele noastre. Dar, în sumarul ei cantitativ, civilizația actuală ne dă aceleași soluții pentru că în esență folosim aceleași mijloace tehnice : și în această evoluție se absoarbe încet cultura locală și, implicit, gesturi specifice ale vieții.

Industrializarea construcției de locuințe de masă este la începuturile ei mai peste tot în lume. În țara noastră, din totalul de locuințe construite de stat în 1969, sau cu sprijinul statului, 35,8% au fost realizate cu procedee industrializate, cu panouri mari prefabricate, iar restul prin procedee tradiționale și parțial cu elemente prefabricate. Firesc, în acest stadiu de început, industrializarea construcțiilor este preocupată în primul rînd de procesul producției în sine și mai puțin de substanța calitativă a produsului finit, de suplețea interpretării funcționale, de diversificare.

Partea cea mai vie, mai pregnantă din imaginea unei structuri urbane vechi este tocmai un flux continuu de diversitate de imagini, poetice în armonia lor. Înlocuirea acestei imagini cu una sau mai multe serii similare de produse industriale, repetate la dimensiunea unui oraș înseamnă întocmirea unui cadru de suspendare a timpului și a cursului evenimentelor, asemănător unu act mortal ; și această stare este aceeași orice fel de materie am întrebuința. Orașul este un act vital, iar industrializarea pe care vrem s-o perfectăm trebuie să ajungă la modalitatea de a putea evita desființarea cadrului urban. Acest cadru urban este conținut într-un spațiu care, la rîndul lui, este comensurabil, personalizat și activ în vivacitatea ansamblului ; este rezultatul unui act voit, de un anumit raport, de o anumită stare esențială.

În consecință, tehnologiile actuale și cele ce vor mai veni vor cere din partea arhitectului o activitate mai intensă și mai extinsă. Dialogul arhitectului cu tot conținutul vieții actuale, căruia el este menit să-i dea o formă inteligibilă, nu poate fi desăvîrșit numai prin descrierea acestei existențe, prin justa dispunere a unor tehnologii. Valoarea finală a unei arhitecturi a fost și este conținerea spațiului interior al unui singur obiect, și al spațiului urban global, pentru om, pentru confirmarea lui. Calitatea care definește arhitectul, este exprimarea integrală a acestor scopuri.

Arhitecții și constructorii au făcut experiențe foarte importante în ultima vreme. Felul cum au răspuns acești specialiști la comenzile sociale este un răspuns major, pe lîngă alte însemnate realități din ansamblul transformărilor noastre. Tot ce a ieșit din realizarea ideilor lor este direct utilizabil funcțional. Arhitecții, cu destul de multă suplețe, au adus imagini noi, au eliminat imaginile care păreau formale în ansamblul cadrului construit ; au făcut toate eforturile pentru a supune rigiditatea incipientă a unor tehnologii nu încă deajuns de evoluate.

● Se poate vorbi despre o tendință spre industrializarea proiectării arhitecturale ?

— Desigur, se pot găsi mijloace industriale de a ajuta proiectarea. De exemplu, calculatoarele pot efectua 30—40% din munca necesară proiectelor. Nu atît prin efectuarea unor desene, ci prin găsirea de răspunsuri la o serie de întrebări care se pun atunci cînd începe orice construcție : economia ei, legătura ei cu factorii sociali, funcționalitatea, durabilitatea în timp etc., deoarece fiecare construcție se poate face în mai multe feluri. Întrebat corect, calculatorul răspunde corect, efectuînd sute de milioane de operațiuni și oferind diverse variante. Oricare ar fi însă contribuția pe care o poate aduce calculatorul, sînt convins că pînă la sfîrșit problemele umane nu pot fi cuprinse de calculator, ci numai de om cu gîndirea și talentul lui.

JEAN DURET

secretar al Grupei de lucru „Urbanism” al Uniunii Internaționale a Arhitecților — Elveția

MACROSTRUCTURI ȘI MICROSTRUCTURI

● Vă rugăm să ne vorbiți despre ce considerați dv. că aduce și că poate aduce industrializarea pentru „locuirea umană“ ?

— Consider că se poate vorbi de două faze ale industrializării construcțiilor. Prima fază a început în Europa imediat după război cînd industrializarea a creat posibilitatea unei reconstrucții foarte rapide. În țările în curs de dezvoltare are loc de asemenea o primă fază a industrializării. Aceasta este impusă în primul rînd de expansiunea demografică. De asemenea, ruptura cu economia de subzistență modifică în măsură importantă aspectul vieții economice din aceste țări, silind populația să se deplaseze către centrele urbane, în jurul cărora se creează zone de cocioabe. Această evoluție spre orașe va mai avea loc în diferite țări timp de cel puțin un secol. Într-o perspectivă mai îndelungată cred că va avea loc o stabilizare a populației : aproximativ 90% din aceasta nu va mai trăi din agricultură ci va locui în orașe. Nu se poate spune încă ce formă vor avea aceste orașe, dacă vom avea de-a face cu o proliferare a țesutului urban, răspîndit pe teritorii largi, sau cu concentrări extreme. Atunci de abia vom putea vorbi de faza a doua a industrializării, de o adevărată industrializare, la scara de confort generalizat pe care o concepem noi.

Trebuie să ne pregătim de pe acum pentru această fază a industrializării. De pe acum trebuie ridicate infrastructurile necesare. Soluțiile pe care le preconizez constau în crearea unor macrostructuri, care vor crea aspectul spațial general al orașului și vor asigura satisfacerea nevoilor de stabilitate ale oamenilor. În același timp, microstructurile vor trebui să fie destul de mobile și maleabile pentru a asigura satisfacerea nevoilor de schimbare permanentă proprie omului, atît a celor economice, cît și a celor psihologice și estetice. Aceste posibilități de schimbare trebuie să permită migrațiile populației care vor fi desigur indispensabile. Industria a fost tradițional fixată de un anumit loc. În ultimul timp însă s-au efectuat mutații și regrupări în toate țările, și este de prevăzut că asemenea regrupări vor avea loc la intervale din ce în ce mai scurte, de 20 sau 30 de ani. Locuința va trebui să se poată modifica în funcție de ocupațiile succesive ale ocupanților săi succesivi și de structura familiilor. Căci este de prevăzut că numărul mediu din familii, care, în cazul celor ce sosesc de la sat la oraș, sînt la început foarte numeroase, între 8 și 12 persoane, se va reduce cu timpul, pe măsură ce situația materială se va îmbunătăți, iar creșterea demografică va fi reglementată. De aceea vor trebui să existe elementele industrializate care să permită modificări în cadrul locuinței, asigurînd un standard mult mai ridicat, un mai mare grad de izolare în spații privative. Trebuie deci să mergem pe această cale și să armonizăm necesitățile firești ale economiei cu necesitățile firești ale locuirii

● Cum vedeți armonizarea nevoii de standardizare și a nevoii de originalitate a omului ?

— Este adevărat că în primele faze ale industrializării este inevitabilă o oarecare uniformizare. Totuși, în perspectivă și în viziunea pe care am expus-o, dacă fiecare familie va avea posibilitatea să-și adapteze microstructura în cadrul macrostructurii, omul își va putea exprima mult mai bine personalitatea sa în locuință, care va fi deci cu mult mai diversă

● Ce mijloace de industrializare întrevedeți în construirea locuințelor ?

— Aș menționa în primul rînd că, după părerea mea, industrializarea nu implică neapărat uzine, ci este mai curînd o stare de spirit, un obiectiv și o orientare a muncii și o dimensiune a producției. În orice caz, atunci cînd vorbim de macrostructuri — deoarece ele trebuie să fie durabile și grele, vom folosi mai ales betonul, și pe alocuri cărămida, în funcție de mijloacele de care dispune tara respectivă. În orice caz, vom avea de-a face mai ales cu materiale relativ tradiționale.

În microstructuri ar trebui evitate materialele grele căci ele sînt costisitoare, Putem recurge din nou la metal, care este ușor și estetic și, desigur, la materialele plastice. Dar trebuie să fim atenți și să ținem seama de faptul că aceste microstructuri trebuie să fie destructubile. Ori, orice materie industrială este legată de poluare. Așadar, pentru ca microstructurile variabile să nu agraveze problema poluării trebuie să prevedem de la început modalitățile și cheltuielile pentru distrugerea finală a materialelor utilzate în microstructuri.

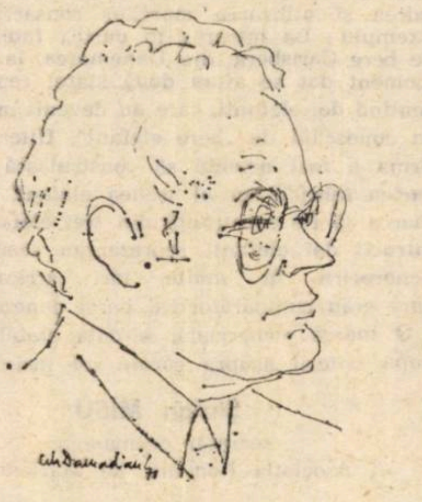

ALEXANDR ROCEGOV

secretar al Grupei de lucru „Locuirea” a Uniunii Internaționale a Arhitecților U.R.S.S.

RĂSPUNDEREA ARHITECTULUI

● Vă rugăm să ne vorbiți despre rolul și răspunderea arhitectului în acțiunea ce se desfășoară în întreaga lume pentru rezolvarea problemei locuințelor ?

— Puneți o întrebare foarte interesantă și delicată. Problema locuințelor și rolul profesiei noastre în cadrul eforturilor pentru rezolvarea acestei probleme se pune diferit, căci dacă se poate vorbi de deosebiri în dezvoltarea economică a diferitelor țări ale lumii, în același sens se poate vorbi și de un mod diferit în care se pune problema rolului arhitectului în aceste țări.

Mă voi referi mai ales la statele în care problema locuinței se pune cel mai acut: țările în curs de dezvoltare din America Latină, Africa, și Asia. Aș aminti în acest context că jumătate din populația Braziliei, care se ridică în total la 90 milioane locuitori, nu are nici o locuință, că în orașele Indiei sute de mii de oameni înnoptează, trăiesc și mor pe străzi. În toate aceste țări trebuie să se înceapă de la zero. O mare dificultate este că în toate aceste părți ale lumii nu există aproape de loc cadre naționale de arhitecți. Rolul Uniunii Internaționale a Arhitecților constă în a acorda maximum de asistență prin trimiterea de experți și acordarea de consultații. Este foarte important însă să nu se uite că locuința oglindește multe laturi specifice ale vieții spirituale și economice ale unei comunități. Este indispensabil ca arhitectul străin, la serviciile căruia se recurge, să cunoască foarte bine condițiile locale. Am întîlnit multe cazuri în care, deși cu cele mai bune intenții, arhitecți străini care nu cunoșteau bine clima, tradițiile, obiceiurile familiale și posibilitățile economice concrete au recomandat soluții dăunătoare. Este adevărat desigur și că mulți arhitecți străini au oferit sfaturi utile și au contribuit la efectuarea primilor pași în direcția unui program de construcții de locuințe.

Rolul arhitectului poate fi privit și din alt punct de vedere. Ideal ar fi ca locuințele să fie tot atît de diferite între ele cum sînt sufletele a doi oameni. Din acest punct de vedere, desigur că arhitecții sînt încă datori omenirii căci, deocamdată, nu s-a găsit modalitatea de a

(Continuare în pag. 12)

Pagină realizată de **Irina VIANU**

Desene de Cik DAMADIAN

AMBAL
ÎN ECONOMIA

O DEPLASARE DE ACCENT CĂTRE FUNCȚIA PROMOȚIONALĂ

ESTE UNANIM RECUNOSCUT că, în contextul caracteristicilor actuale ale diferitelor piețe — concurența crescîndă, tendința de „egalizare" tehnică, exigența sporită a cumpărătorilor, etc., — mărfurile își găsesc cu mai multă ușurință cumpărătorii dacă esența lor — o anumită valoare de întrebuințare — este susținută și de unele efecte de competitivitate ale ambalajului și serviciilor ce pot fi prestate consumatorilor după vînzare-cumpărare. **Produsul, ambalajul și serviciile tind să intre în competiție ca un ansamblu și nu ca părți componente.** *Dacă pentru mașini și utilaje, accentul trebuie pus în primul rînd pe servicii — ambalajul avînd numai funcția de protejare și conservare —, pentru produsele agroalimentare și ale industriei ușoare, ambalajul capătă o importanță cu totul deosebită.*

În sprijinul acestei opinii vom prezenta corelația dintre ambalajul mărfii, pe de o parte, și prețul, promovarea și operațiunile de adăugare la valoarea mărfii, pe de altă parte.

EXISTĂ TENDINȚA la unele conduceri ale întreprinderilor noastre de a acționa în sensul reducerii cheltuielilor destinate ambalajelor nu pe baza reducerii prețurilor de cost al ambalajului — aceasta fiind recomandabilă — ci pe baza reducerii ponderii ambalajului în prețul de cost în detrimentul prezentării mărfii. Concepția este fundamental greșită întrucît eventualele „economii" realizate pe această cale pot fi generatoare de pierderi, lipsa ambalajului corespunzător putînd avea consecințe fatale pentru succesul vînzării mărfii. Din păcate, o astfel de optică este susținută de faptul că pierderile menționate sînt greu de evaluat, nu au o exprimare directă, aparțin viitorului și, în consecință, unele conduceri de întreprinderi se lasă tentate de posibilitatea mai atrăgătoare, de a consemna economii imediate.

Subliniind necesitatea acordării unei atenții continue reducerii cheltuielilor cu ambalajele, trebuie să avem în vedere că ele trebuie realizate fără a afecta prezentarea și implicit vînzarea unei mai mari cantități de produse. Reducerea costului și creșterea conținutului promoțional al ambalajului poate fi obținută îndeosebi prin înlocuirea materialelor clasice cu materiale noi, mai ieftine, mai prezentabile.

Ambalajul de consum are o dublă funcție: de protecție și, îndeosebi, de promovare; adesea ambalajul este considerat un „vînzător mut" care atrage atenția asupra produsului, îl diferențiază și convinge cumpărătorul să-l cumpere. Cercetările au arătat că majoritatea gospodinelor sînt dispuse să renunțe la lista de cumpărături și să cumpere pe baza impulsurilor provocate de ambalajul produselor expuse. În aceste condiții, ambalajul are o sarcină critică, de a atrage atenția cumpărătorului, atenție solicitată și distrasă de multitudinea de produse.

Pentru aceasta, o primă condiție este ca textul etichetei, redactat, în cazul mărfurilor de export, în limba înțeleasă de consumatori, să conțină, pe lingă explicații referitoare la utilizarea produsului, un mesaj publicitar adecvat.

O a doua condiție se referă la culoare, cunoscîndu-se că anumite culori au valori simbolice în cultura multor popoare și folosirea uneia sau alteia dintre culori stîrnește simpatia sau reticența publicului consumator și poate, în consecință, să servească sau să deservească acțiunii de promovare. În Pakistan, Israel, Venezuela, culoarea galbenă nu este tocmai simpatizată. În Orientul îndepărtat, albul este culoarea doliului, iar albastrul culoarea supărării, dar ambele culori sînt deosebit de apreciate în Grecia după cum verdele este apreciat de popoarele arabe.

Bineînțeles, problema culorii nu se pune numai în sensul de a nu ofensa un simbol, ci și ca prin îmbinări fericite de nuanțe și desene să se obțină un instrument publicitar capabil să promoveze produsul.

Un aspect vital al valorii promoționale a ambalajului îl reprezintă **marca comercială** care constituie semnătura producătorului sau a celui ce comercializează produsul, oferă consumatorului o garanție de calitate și seriozitate, diferențiază produsul de produsele similare. De foarte multe ori, succesul unei acțiuni de promovare este apreciat după măsura în care a reușit să impună marca respectivă și aceasta a întrunit acceptul consumatorilor. În dorința de a avea o penetrabilitate sporită pe anumite piețe, producătorii dovedesc elasticitate chiar în alcătuirea și utilizarea mărcilor consacrate. Exemplu: La intrarea în curtea fabricii de bere Carlsberg, din Danemarca, la un moment dat se aflau două statui reprezentînd doi elefanți, care au devenit marca cunoscută de „bere elefant". Ulterior, firma a fost nevoită să construiască în curtea fabricii un al treilea elefant, iar marca să fie constituită din trei elefanți, întrucît doi elefanți reprezentau semnul nenorocirii în multe țări africane, care erau cumpărători ai berei daneze.

O marcă comercială, o dată stabilită, după criterii asupra cărora nu insistăm

Ștefan MIȘU
secretar permanent
Asociația Română de Marketing

asist. univ. Mihaela ȘUMSKI
Academia de Studii Economice

(Continuare în pag. 12)

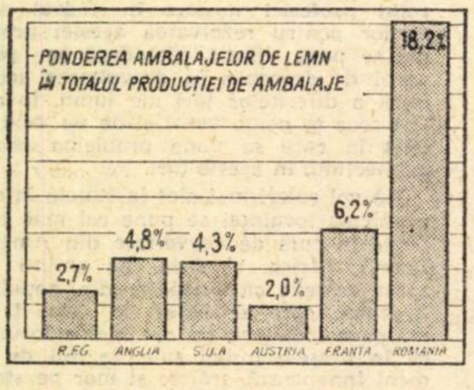

INDUSTRIA A... CREȘTE...

Interviu cu
ing. **M. DRAGOȘ**
director,
Direcția ambalaje,
Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale

• V-am ruga, tovarășe director, să ne spuneți care sînt, după părerea dv., principalele caracteristici ale industriei producătoare de ambalaje în țara noastră în prezentul cincinal?

„Obiectivul trebuie realizat in cadrul anumitor oportunități și restricții impuse de tehnologiile și piețele actuale și previzibile".

— Două mi se par esențiale: **un ritm de creștere deosebit de rapid;** modernizarea **structurii producției** concretizată în deplasarea de pondere către unele categorii de ambalaje cu calități superioare și apariția a noi sortimente de ambalaje.

La sfîrșitul actualului cincinal **producția de ambalaje pe cap de locuitor aproape se va dubla față de 1970.** La acest rezultat se va ajunge printr-un ritm mediu anual de creștere a producției de ambalaje de circa 13%, superior ritmului mediu de creștere a producției industriale.

Legat de cea de a doua caracteristică este de subliniat că ea are la bază **schimbări importante în structura materiilor prime utilizate** în producția ambalajelor. Vom înregistra o reducere simțitoare a ponderii materialelor clasice — lemnul în special — în favoarea maselor plastice. Demn de remarcat în acest sens este **ritmul mediu anual deosebit de rapid al creșterii producției de ambalaje din mase plastice** (23% față de 13% pe total producție ambalaje), ca și darea în funcțiune a unor importante capacități în industria ușoară, chimică, hîrtiei și metalurgică, care vor realiza un număr mare de produse noi.

• Care sînt principalele obiective urmărite prin această politică de restructurare în „intrările" sistemului industriei ambalajelor?

— Esențial, unul singur: a produce ambalaje eficiente și de calitate superioară. Acest obiectiv trebuie realizat însă în cadrul anumitor oportunități și restricții impuse de tehnologiile și piețele actuale sau previzibile. Ca restricții avem în vedere în primul rînd necesitatea valorificării mai bune a masei lemnoase în alte industrii și necesitatea reducerii cît mai mult posibil a importurilor de materiale pentru ambalaje. Ca oportunități ne gîndim la noile produse ale industriei chimice, a hîrtiei și a aluminiului, care pot fi cu succes utilizate în economia ambalajelor.

Reducerea ponderii ambalajelor de lemn se înscrie pe linia politicii generale de stat, de valorificare superioară a acestei prețioase materii prime. **Că acest lucru este necesar și posibil, o dovedește ponderea de numai 3—6% a ambalajelor de lemn în totalul producției de ambala-**

Concluzii pe ma...

LA 3... DE INV... RĂSPU...

PE LINIA PROMOVĂRII activității de creație în domeniul ambalajelor, anul acesta Ministerul Industriei Ușoare a luat inițiativa organizării, în colaborare cu Comisia de estetică industrială a Municipiului București, a unui concurs public pentru ambalaje de prezentare și desfacere a încălțămintei. Rezultatele concursului ne dau o imagine asupra modului în care este privită această componentă importantă a acțiunilor de promovare, distribuție și vînzare a produselor în comerțul modern.

La 1 aprilie 1971 s-au distribuit tuturor unităților comerciale din țară și tuturor combinatelor de pielărie și încălțăminte, ca și prin magazine spre a fi difuzate populației, 30 de mii de exemplare ale „temei-program pentru concursul de ambalaje", acționîndu-se în paralel și printr-o susținută publicitate în presa centrală. Tema-program a concursului preciza că pot participa la acest concurs, creatori, proiectanți, artiști plastici, tehnicieni etc., într-un cuvînt oricine dorește să contribuie la ridicarea nivelului de ambalare a încălțămintei. Pentru elaborarea propunerilor s-a acordat concurenților un termen de 60 de zile (1 aprilie — 31 mai).

La aceste 30 000 de „invitații la inovație" au răspuns 22 de oameni, însumînd 50 de propuneri de ambalaje, pentru încălțăminte. Analizîndu-le, juriul a hotărît: respingerea a 2 propuneri fără machete de ambalaje, neîndeplinind condițiile cerute prin tema-program; respingerea propunerilor pentru 44 ambalaje, care au construcție prea complicată, confecționare dificilă, procedee greoaie de închidere-deschidere, eficiență economică redusă, lipsă de stabilitate, consum mare de materie primă sau nerealizabile pe scară industrială etc.; au fost omologate și premiate 4 ambalaje.

Comentariile pe marginea acestui rezultat sînt de prisos.

Nu trebuie însă trecut cu vederea faptul că de la cei peste 70 de creatori și modeliști, care lucrează în fabricile de

AJUL MODERNĂ

MBALAJELOR ÎN CINCINAL: E ŞI RESTRUCTURARE

je, în multe state dezvoltate, faţă de 18% în ţara noastră.

Ponderea maselor plastice în producţia de ambalaje aproape se va dubla. Aceasta constituie o premisă a realizării unor ambalaje moderne, estetice, cu parametrii funcţionali net superiori. Folosirea foliilor contractibile de polietilenă atît pentru gruparea în seturi a produselor în vederea paletizării, cît şi pentru preambalarea alimentelor duce pe lîngă economia de lemn, carton, la realizarea unor ambalaje igienice ce permit păstrarea relativ îndelungată a alimentelor, fără pericolul oxidării, evaporării etc. În anul 1972 industria uşoară va începe producţia în ţară a foliilor contractibile pentru grupare-paletizare. Sperăm ca şi industria chimică să realizeze simultan acest tip şi să se treacă apoi la realizarea foliilor contractibile speciale pentru preambalări de tip Cryovac, Soran, etc. De asemenea tot industria chimică va asigura din 1973 producerea în ţară a polietilenei de joasă presiune.

Caracteristici: *ritm rapid de creştere; diversificare accentuată;*
Obiectiv esenţial: *creşterea ponderii ambalajelor de calitate superioară;*
Oportunităţi: *dezvoltarea vertiginoasă a industriei chimice şi de aluminiu în ţară;*
Restricţii: *valorificarea masei lemnoase în alte industrii; reducerea importurilor;*
Factori de succes: *organizarea ştiinţifică a activităţii în întreprinderile producătoare de ambalaj; mentalitate comerciantă, acţiuni de marketing la întreprinderile care utilizează ambalajul.*

Un exemplu pozitiv al folosirii ambalajelor din materiale plastice în locul celor de lemn îl constituie navetele din polietilenă de joasă presiune, ce rezistă la sute de manipulări, asigurînd totodată condiţii igienice mult superioare.

La ambalarea mărfurilor de export, cartonul ondulat va lua, tot mai mult, locul ambalajelor de lemn, care implică cheltuieli relativ mari de transport, manipulare, depozitare. Se prevede în actualul cincinal o **creştere de peste 4 ori a producţiei de carton ondulat** pentru ambalaje, astfel încît la sfîrşitul perioadei să fie lichidat importul acestuia.

De asemenea, pe piaţa internaţională, **se manifestă o tendinţă de extindere a utilizării unor ambalaje uşoare şi rezis-**

Ioan GEORGESCU

(Continuare în pag. 12)

...ea unui concurs

...0000 ...ITAŢII ...ND 22!

încălţăminte, nu s-a primit nici o propunere. Aceasta aruncă o lumină asupra modului în care respectivele fabrici se gîndesc în faza de concepţie la condiţiile în care produsul se realizează, se manipulează, se transportă şi se vinde, pentru a răspunde întocmai cerinţelor consumatorului.

Trebuie, de asemenea, să constatăm cu regret, că nici din masa de lucrători din ramura de specialitate a comerţului, nu s-a primit nici o propunere, deşi aceştia, în contactul direct şi nemijlocit cu cumpărătorii, ar fi putut să elaboreze unele propuneri valoroase, cunoscut fiind că în repetate rînduri ei s-au făcut ecoul nemulţumirii cumpărătorilor în legătură cu ambalarea încălţămintei.

Fără îndoială că „punctul i-ului" trebuie pus pe lipsa de cadre specializate, lipsa de proiectanţi de ambalaje. Este adevărat că la Institutul de Arte Plastice „N. Grigorescu"-Bucureşti funcţionează din 1969 o secţie de „estetica formelor industriale" care pregăteşte cadre cu înaltă calificare printre care şi proiectanţi de ambalaje, dar nevoile economiei naţionale şi în speţă ale M.I.U. nu pot fi satisfăcute cu cei 4—5 absolvenţi anuali ai acestei secţii.

Dacă problema numărului de cadre rămîne a fi rezolvată într-o perspectivă mai mult sau mai puţin îndepărtată — prin mărirea numărului de locuri în învăţămîntul superior, organizarea unor cursuri de perfecţionare şi specializare în cadrul ministerelor — formarea la conducerile unităţilor economice, la proiectanţii, producătorii şi comercianţii produselor noastre a unei **mentalităţi** corespunzătoare exigenţelor mereu sporite ale consumatorilor moderni constituie o sarcină de strictă actualitate, pentru a cărei transpunere în practică nu trebuie aşteptată scurgerea timpului.

I. FARCAŞ
director general adjunct
M.I.U.

CE AMBALAJE VOM UTILIZA MÎINE?

IN ELABORAREA prognozelor privind evoluţia diverselor categorii de ambalaje **trebuie pornit de la elemente relativ „îndepărtate" de ambalaje,** ale căror implicaţii pot fi însă evidenţiate printr-o analiză sistematică, ştiinţifică. Astfel, în viitor vom asista sigur la un proces accentuat de urbanizare, de integrare aproape completă a femeilor în cîmpul muncii, ceea ce va necesita lărgirea şi totodată simplificarea reţelei de distribuţie a bunurilor de larg consum. Magazinele universale cu autoservire vor înlocui curînd magazinele mici. Datorită dezvoltării autoservirii unul din elementele importante ale vechiului tip de marketing şi anume recomandarea comercială va dispare. **Funcţia de prezentator al mărfurilor va fi preluată,** cel puţin în domeniul alimentar şi al bunurilor de larg consum, **de către ambalaje.** Acestea vor trebui să atragă, să explice şi să convingă, un public mult mai educat, cu cunoştinţe tehnice şi estetice multiple, oameni critici şi în consecinţă foarte pretenţioşi.

Dacă ţinem seama de toate aceste procese, putem cristaliza cîteva condiţii pe care ambalajele bunurilor de larg consum, vor trebui să le respecte în viitor.

În primul rînd ambalajele vor trebui să fie, aşa cum spun specialiştii **„cinstite".** Ele trebuie să dea posibilitatea cumpărătorilor să vadă perfect marfa şi în unele cazuri să o atingă. Din această cauză ambalajele transparente (glassklar) vor înlocui treptat celelalte tipuri de ambalaje. În următorii ani, pungile actuale din polietilenă translucidă folosite la ambalarea articolelor textile, vor ceda în faţa foliilor din polietilenă mai subţiri de 0,15 mm, care prezintă o mai bună transparenţă.

Mai tîrziu, polietilena va fi probabil înlocuită la rîndul ei cu folii din polipropilenă orientate monoaxial, care sînt perfect transparente, au duritatea celofanului şi pot fi mai uşor antistatizate. Foliile transparente din policlorură de vinil vor fi folosite aproape în exclusivitate pentru fabricarea capacelor cutiilor actuale în care se ambalează complet-uri sau seturi (feţe de masă cu şerveţele, cravate cu fulare şi ciorapi etc.). Deosebit de mult va creşte consumul de celofan dublat cu polietilenă, polipropilenă sau folii din poliesteri saturaţi datorită proprietăţii deosebite a celofanului de a nu fixa electrostatic praful din atmosferă.

Pungile ermetic închise prin sudură vor fi înlocuite cu pungi cu fermoare, şine sau capse pentru a permite cumpărătorilor scoaterea şi introducerea în ambalaj a produsului. Foliile retractabile, subţiri se vor folosi în industria uşoară mai ales pentru ambalarea seturilor sau unui număr determinat de obiecte identice (duzini, semiduzini, perechi etc.). Pentru acelaşi scop, dar pentru produse dure (articole casnice, jucării etc.) sistemul de ambalaje skin şi blister vor continua probabil să păstreze supremaţia. Pentru articolele din sticlărie spumele din polistiren expandat sub formă de granule, macaroane sau blocuri, avînd practicate din fabricaţie cavităţile necesare, vor fi mult cerute de cumpărători, care vor putea folosi şi ulterior aceste ambalaje. Cu timpul şi ambalajele din polistiren-expandat vor ceda locul ambalajelor vacuumate din folie de polistiren-expandat, cu capace din folie transparentă de policlorură de vinil.

Încălţămintea, un articol mult discutat în prezent, va continua probabil a fi expusă liber în rafturi, pentru a putea fi probată de publicul cumpărător, dar actualele cutii individuale din carton, urîte şi incomode în timpul transportului, vor fi înlocuite cu pungi din folie de polipropilenă cu mîner, avînd o parte transparentă şi alta opacă cu o imprimare frumoasă de tip rotocalc. Este probabil ca în viitor aceste pungi să fie confecţionate din folie de policlorură de vinil gofrată şi imprimată corespunzător, imitînd pielea din care sînt confecţionaţi pantofii respectivi. De altfel, această regulă va deveni cu timpul universal-valabilă la alegerea materialului din care se confecţionează ambalajele pentru bunurile de consum ale industriei uşoare şi anume ambalajul va trebui să sugereze natura materialului din care este confecţionat produsul ambalat.

În al doilea rînd **forma grafică a imprimărilor** practicate pe ambalaje va trebui să ilustreze cît mai fidel conţinutul, fără a acoperi suprafaţa transparentă a ambalajului prin care se poate vedea produsul. Probabil că în viitor vor fi practicate sisteme de imprimare care să redea fidel coloritul machetelor cu toate nuanţele proiectate de designer. Vor fi din ce în ce mai mult folosite vopselele fluorescente şi poate chiar fosforescente. Imprimările care vor decora zonele opace ale ambalajelor bunurilor de larg consum vor avea în viitor din ce în ce mai mult **un conţinut educativ.** Ele vor reproduce fidel tablouri celebre, opere de artă, monumente arhitectonice, reguli generale de întreţinere a produselor etc. Multe produse vor fi solicitate de cumpărători şi din dorinţa acestora de a colecţiona o serie de imagini care vor apare periodic pe ambalajele acestor produse.

În tot cazul, ca regulă generală, suprafeţele de pe ambalajele care vor fi la dispoziţia fanteziei creatoare a artiştilor, vor fi mult mai restrînse ca în prezent, imprimările acoperind cît mai puţin produsul propriu-zis.

Sistemul de imprimare „rotocalc", atît de apreciat în prezent, va fi înlocuit cu sisteme de imprimare cu culori care se vor schimba pe parcursul zilei în raport cu variaţii ale temperaturii sau luminii (aşa numitele imprimări cinetice) sau cu imprimări dînd iluzia de relief. În felul acesta ambalajele pentru articolele textile vor putea deveni adevărate reviste de modă prezentînd în mod atractiv produsele respective.

Toate aceste progrese în domeniul tehnicii de imprimare, vor fi completate de bunul gust pe care publicul educat şi pretenţios îl va impune.

În general simţurile vor juca un rol

ing. Mircea IONESCU-MUSCEL
director tehnic M.I.U.

→

Ce este LOGISTICA industrială?

IMPORTANŢA crescîndă a activităţilor ce privesc mişcarea produsului spre, în şi de la întreprinderile producătoare a făcut să crească interesul specialiştilor în conducere şi organizare pentru astfel de activităţi. După unii autori, activităţile desfăşurate într-o întreprindere pot fi împărţite în trei categorii distincte:

— **strategia:** alegerea produselor ce urmează a fi fabricate alegerea tehnologiilor de fabricaţie, determinarea investiţiilor necesare;

— **tactica:** toate operaţiile care intervin în procesul transformării materiilor prime în produse în cantităţile şi de calitatea cerută de consumator;

— **logistica:** aprovizionarea, manipularea, transportul, ambalajul şi condiţionarea materiilor prime şi produselor finite ale întreprinderii.

←

mai important în vînzarea bunurilor de larg consum ambalate corespunzător.

Nu numai ochiul și urechea vor cere să fie informate în mod complet adevărat și imediat, ci și pipăitul și mirosul. Un ambalaj pentru un produs moale, neted și flexibil va avea aceleași proprietăți. Dacă produsul are un miros deosebit de frumos sau neobișnuit, ambalajul va prezenta un miros identic.

În al treilea rînd, ca o problemă care se impune încă de pe acum industriei de ambalaje este necesitatea fabricării unor ambalaje **„conveniente" și ușor distructibile.**

O întreagă armată de roboți vor pătrunde în următorii 30 de ani în gospodării. De altfel, trebuie să ne împăcăm de pe acum cu gîndul că femeia viitorului nu va mai fi „bună gospodină". Ca urmare ambalajele pentru bunurile de consum vor trebui să fie ușor de depozitat, să poată fi manipulate și desfăcute fără instrumente speciale și să fie ușor de distruis fără a crea reziduuri nocive. Din punctul acesta de vedere foarte curînd vor apare materiale distructibile biologic (cu ajutorul bacteriilor din atmosferă), cu radiații ultraviolete sau cu ultrasunete. Această condiție va limita probabil în viitorii 20 de ani, aplicarea policlorurii de vinil ca material pentru confecționarea ambalajelor și va determina cercetătorii să descopere un nou derivat macromolecular, cu proprietăți asemănătoare, dar a cărui dezintegrare să nu dea naștere la acidul clorhidric atît de nociv.

Acestea sînt numai cîteva probleme pe care le ridică evoluția în următoarele decenii a ambalajelor din materiale plastice pentru bunurile de larg consum.

Industria ușoară întîmpină aceste previziuni cu o pregătire tehnică deosebită. În tabelul de mai jos sînt indicate cifrele care ilustrează dezvoltarea producției de ambalaje din materiale plastice în cadrul M.I.U. în următorii 10 ani:

1971 = 100%

	1975	1980
Total ambalaje din materiale plastice	600	1200
din care:		
— folii subțiri din polietilenă	199,8	500,4
— folii retractabile	150	300
— folii transparente din policlorură de vinil	250,2	399,6

Aceste materiale vor fi prelucrate prin vacuumare sau vor fi confecționate sub formă de pungi, pe utilaje automate de mare productivitate. În cincinalul prezent se prevede importul a două instalații de imprimat tip rotocalc, împreună cu linia completă necesară fabricării clișeelor. Parcul de mașini va fi dotat cu extrudere cu cap rotativ sau cu preluare rotativă capabile să producă folii subțiri și transparente.

INDUSTRIA AMBALAJELOR

(Urmare din pag. 11)

tente realizate din table și folii de aluminiu. În anul 1972 Ministerul Industriei Metalurgice va începe producția în țară a acestor materiale, asigurîndu-se astfel atît pentru producția curentă cît și pentru viitor o resursă a promovării noului în materie de ambalaje.

● În afară de asigurarea cu materie primă, ce alți factori considerați că vor contribui la atingerea obiectivelor amintite și cum credeți că trebuie folosiți?

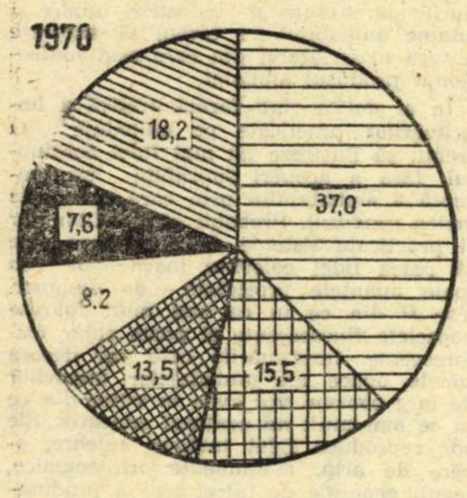

Dinamica structurii producției de ambalaje în R. S. România

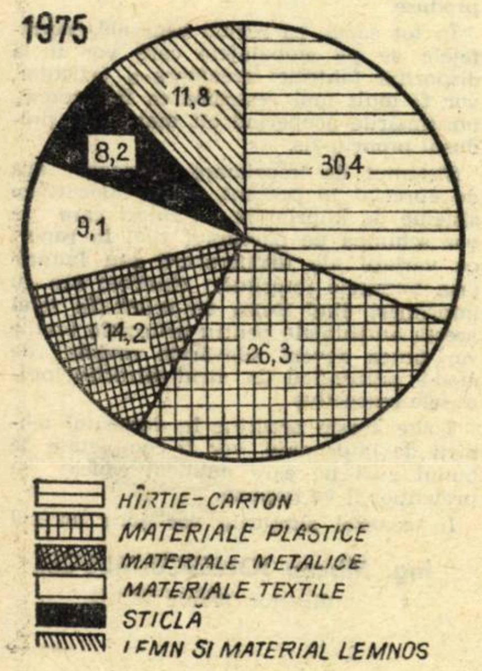

— Ne concentrăm în mod deosebit atenția și eforturile în direcția **proiectării și realizării în țară de utilaje specializate pentru ambalare, preambalare, manipulare și transport, perfecționării standardelor în concordanță cu cerințele economiei naționale, îmbunătățirii graficei ambalajului prin folosirea unor sisteme moderne de tipărire estetică, atrăgătoare.**

Aș vrea însă să subliniez că realizarea obiectivelor privind dezvoltarea industriei ambalajelor în țara noastră **depinde în mod hotărîtor de modul cum această activitate va fi abordată și organizată în întreprinderi și centrale.** Ministerele au primit sarcina ca în cadrul funcției de cercetare-dezvoltare, întreprinderile, centralele să se preocupe și de problemele de creație în domeniul ambalajelor. **Ambalarea trebuie privită ca o parte integrantă a procesului de producție** și ca atare producătorii să-și sporească atenția față de modul de prezentare pe piață a mărfii lor. Consider că în compartimentele de marketing, întreprinderea modernă trebuie să aibă neapărat 1—2 oameni care să se ocupe special de problemele creației industriale, de proiectarea, încercarea ambalajelor, să urmărească evoluția pe piața internațională a ambalajelor.

● Astăzi, a acționa eficient, în orice domeniu, presupune reacții rapide, pe baza unei informații cît mai complete. Ați avea amabilitatea să ne înfățișați pe scurt modul în care se realizează schimbul de informații în cadrul sectorului de ambalaje?

— Odată cu înființarea Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale a fost **creat Oficiul de documentare și publicații** care va dispune de un fond bogat de lucrări privind tehnologia, materialele de ambalat, transportul și manipularea mărfurilor, mașinile de ambalat.

Tot în cadrul ministerului **funcționează și o expoziție permanentă de ambalaje, ce** prezintă mostre de ambalaje moderne atît din țările socialiste cît și din cele capitaliste, pentru cele mai diverse utilizări. Această expoziție constituie, pentru compartimentele de marketing, o sursă importantă de documentare, mai ales acum, la început de drum.

De asemenea, în structura Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale este prevăzut un centru de calcul electronic care va asigura prelucrarea datelor culese din întreaga țară din sectorul aprovizionării tehnico-materiale. Se va realiza astfel, implicit, un control riguros al circulației ambalajelor recuperabile, ca și posibilitatea acționării eficiente în sensul măririi vitezei de circulație și a procentului de recuperare. De asemenea vom avea datele necesare pentru perfecționarea normelor de consum, pentru fundamentarea judicioasă a necesarului de ambalaje pe diverse verigi.

O DEPLASARE DE ACCENT

(Urmare din pag. 10)

aici, trebuie promovată cu consecvență și insistență, să fie întipărită, cu rezonanță favorabilă, în memoria cumpărătorului.

Ca o scurtă paranteză, denumirile cu care sînt comercializate în magazinele noastre anumite țesături, Selectina, Bucova, Zora, Crăiasa, Nicoleta, Ziua, Mugur, Rusalca, Antonia etc. nu candidează cu succes la titlul de marcă, ci mai curînd creează dificultăți în identificarea lor de către consumatori.

ESTE CUNOSCUT că pe măsura modernizării comerțului și a dezvoltării unor forme de comercializare ca: mari magazine cu autoservire, raioane comerciale, supermarket etc., se dezvoltă tendința ca producătorii și comercianții să preia tot mai multe operațiuni care erau executate **asupra produsului** de către consumatori; este vorba de oferirea mărfurilor în ambalaje cît mai mici, pe cît posibil nerecuperabile, de extinderea operațiunilor de preambalare, de oferirea multor produse alimentare în porții și pachete adecvate consumului zilnic, ambalate în material plastic, cîntărite și evaluate anticipat. Fenomenul nu este întîmplător, întrucît prin asemenea operațiuni se realizează un grad mai mare de apropiere a producătorului de consumator, se ridică eficiența prin integrarea în preț a contravalorii serviciilor efectuate, se realizează, totodată, o propagandă comercială mai directă etc.

Pe piața noastră internă, procesul acesta a început să se facă simțit; astfel magazinele alimentare au început să ofere aperitive și gustări într-o formă porționată, uneori ambalate în material plastic, iar unitățile APROZAR să desfacă ceapă, cartofi etc. în forme de preambalare. Aceste operațiuni trebuie să cunoască o mai mare dezvoltare întrucît produse ca: mezeluri, carne, cașcaval, se pretează la o asemenea comercializare.

În ce privește piața externă, menționăm că multe mărfuri românești se exportă aproape în vrac, operațiunile de preambalare, porționare, îmbuteliere, împachetare etc. fiind efectuate de importatori, care realizează, astfel, prețuri mai ridicate.

Efectuarea de către producătorii noștri a operațiunilor menționate se impune nu numai ca o condiție de competitivitate, întrucît menținerea în competiție implică adaptarea la cerințele de prezentare, ci și ca o condiție de eficiență, întrucît prețurile obtenabile ar fi cu mult superioare. Astfel, se apreciază că prin asigurarea ambalajului de prezentare la unele produse ale industriei ușoare ca mănuși, faianță, păpuși, articole de gospodărie din plastic, s-ar obține prețuri superioare cu 5—7% pe piața Angliei; de asemenea, în condițiile preambalării la legume, fructe, ouă, prețul ar crește cu 15—20%; aportul valutar al îmbunătățirii ambalării, la nivelul programului de export pe 1971 al I.S.C.E. Prodexport ar fi de circa 9 milioane lei valută.

DIN CELE PREZENTATE mai sus, rezultă că ambalajul trebuie utilizat ca un instrument activ în dialogul dintre producători și consumatori.

În elaborarea strategiilor de marketing, firmele producătoare țin, din ce în ce mai mult, să-și adapteze nu numai produsul, ci și ambalajul, la specificul piețelor interesate. Specialiștii în marketing vorbesc chiar de o **politică a ambalajului** sau **de planificarea ambalajului.**

Studiile psiho-sociologice relevă faptul că, împreună cu celelalte instrumente de promovare, ambalajul trebuie să provoace deplasări calitative în atitudinea cumpărătorilor și să-i determine pe aceștia să parcurgă un ciclu de stări comportamentale, redat de cunoscutul model AIDA (Atenție, Interes, Dorință, Acțiune) de la atenția și interesul pentru produs, pînă la acțiunea de cumpărare. Este momentul ca modelul AIDA să acționeze și asupra comportamentului întreprinderilor noastre producătoare față de problema ambalajului.

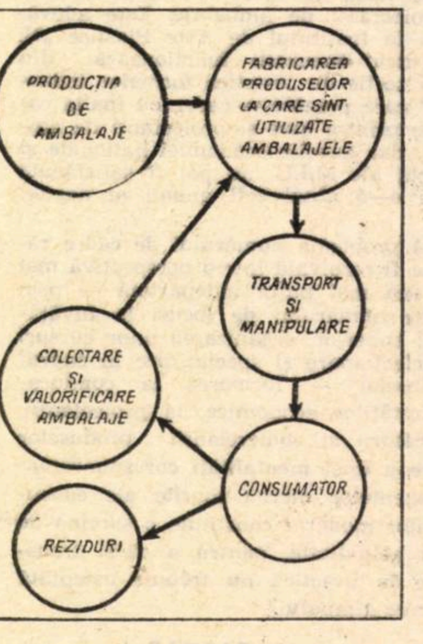

Factori ce intervin în circuitul economic al ambalajelor

RĂSPUNDEREA ARHITECTULUI

(Urmare din pag. 9)

adapta locuința la nevoile concrete ale diferitelor familii, ale diferitelor grupuri demografice. Noi arhitecții dorim să ajungem la asemenea soluții, sîntem plini de entuziasm, dar adeseori nu reușim să ne materializăm visurile căci în profesiunea noastră realizarea nu depinde numai de noi. Totuși, un arhitect nu și-ar putea exercita meseria fără entuziasm.

● După cîte știm aceasta este a doua vizită a dv. în România. Ce ne puteți spune despre arhitectura românească în ultimii ani?

— Am cele mai calde cuvinte de apreciere pentru realizările arhitecților români. Din 1966, cînd am fost ultima oară în București, s-au construit multe lucruri interesante, la un înalt nivel profesional. Cred că cel mai mult m-a impresionat complexul hotelului Intercontinental și al teatrului național realizat de arhitectul Horia Maicu. Mă refer în primul rînd la acest complex deoarece găsesc că este o soluție ingenioasă pentru o reconstruire reușită a centrului Capitalei. În prezent, în toate orașele lumii se pune foarte acut problema reconstruirii centrului. Necesitățile dezvoltării tehnicii, a transporturilor, intră în conflict deschis cu formele caracteristice spațiale proprii orașelor, așa cum s-au constituit ele istoricește. Problema se pune în egală măsură pentru Londra, Paris, Varșovia, București, Moscova. A apărut necesitatea unor importante lucrări de reconstruire a centrelor orașelor căci importanța lor crește foarte mult. Deși apar centre și la periferii, locuitorii unui oraș vor atribui totuși, întotdeauna centrului principal o anumită semnificație deosebită.

Soluția arhitectului Maicu încadrează armonios noua notă în vechiul peisaj al orașului și acesta este, fără îndoială, un obiectiv pe care îl urmăresc toți arhitecții.

În încheiere, aș dori să mulțumesc pentru primirea caldă ce ni s-a făcut și excepționala organizare a colocviului, pentru atmosfera de lucru, de colaborare, ce a fost creată de gazdele noastre.

DEZBATERI

SUBDEZVOLTAREA ECONOMICĂ ŞI CĂILE LICHIDĂRII EI (VII)

În numărul nostru de azi continuăm publicarea intervenţiilor la dezbaterea organizată de catedra de economie mondială a Academiei pentru învăţămînt social-politic şi perfecţionarea cadrelor de conducere „Ştefan Gheorghiu", de pe lîngă C.C. al P.C.R. şi revista „Viaţa economică". Intervenţiile anterioare pot fi consultate în numerele 21, 22, 24, 27, 30 şi 32 ale revistei noastre.

● Probleme nu numai semantice

Conf. dr. Grigore BOTOI: — Un indicator cu circulaţie relativ mare în comparaţiile internaţionale îl constituie **ponderea exportului pe locuitor în venitul intern brut pe locuitor.** De exemplu, dacă în 1965 pentru numeroase ţări din Africa de vest exportul pe locuitor (care era de circa 25 de dolari) reprezenta aproximativ 22% din venitul naţional pe locuitor, în acelaşi an exportul pe locuitor al Suediei (care constituia 513 dolari) reprezenta 20,7% din produsul intern brut pe locuitor. Cu alte cuvinte, pentru un efort comparativ egal (exportul pe locuitor şi în Africa de vest şi în Suedia constituia 20—22% din venitul pe locuitor), Suedia obţinea din export un venit pe locuitor de peste 22 de ori mai mare decît ţările africane menţionate. Aceasta arată într-adevăr diferenţa dintre nivelurile de dezvoltare ale ţărilor date.

Raportul de schimb (terms of trade) este un alt indicator folosit în comerţul internaţional. Acest indicator care exprimă raportul dintre valoarea unitară a exporturilor şi cea a importurilor, are menirea de a dezvălui care este puterea de acoperire a importurilor de către exporturi (în general sau pe produse).

Totodată, se folosesc şi alţi indicatori: **cantitatea** (în tone) **a exportului pentru o tonă importată, raportul dintre ritmul de creştere al exporturilor în expresie valorică şi în expresie naturală** (fizică), **situaţia balanţei comerciale, ponderea datoriilor externe în veniturile obţinute din export** etc. care au o mare importanţă nu numai pentru înţelegerea nivelului de dezvoltare economică a ţărilor subdezvoltate, dar şi pentru dezvăluirea perspectivelor economiei lor.

Greutatea cea mai mare, care deocamdată n-a putut fi înlăturată de ştiinţa economică, constă în a da o expresie sintetică criteriilor menţionate, în a găsi un indicator complex, agregat, care să poată cuprinde fie şi numai pe cei mai reprezentativi indicatori ai nivelului de dezvoltare economică a ţărilor şi pe baza căruia să se poată în mod curent face comparaţie între ele, să se poată stabili cu aproximaţie distanţele dintre ele şi ierarhizarea lor.

Fără îndoială însă că pentru definirea conţinutului subdezvoltării trebuie să se aibă în vedere **criteriul structurii economice, conceput ca sistem al relaţiilor de producţie, al bazei economice a societăţii date,** care determină, după cum bine se cunoaşte, suprastructura socială cu toate componentele sale. Din acest punct de vedere compararea diferitelor ţări trebuie să pornească, în principal, de la elemente calitative, uneori necomparabile de la o ţară la alta, de la o zonă la alta, dar care au darul de a detaşa specificul unora faţă de altele.

Valeriu TUDOR: — Fenomenul subdezvoltării trebuie privit ca o categorie foarte strîns legată cu forţele de producţie; trebuie să admitem în continuare teza că schimbarea caracterului orînduirii social-politice nu înseamnă automat şi lichidarea subdezvoltării. Mergînd logic trebuie să acceptăm şi ideea, de altfel demonstrată de absolut toate ţările socialiste, că subdezvoltarea se poate lichida, dar este nevoie de eforturi îndelungate care să schimbe toate structurile ce caracterizează subdezvoltarea.

Prin urmare, nu putem să încadrăm dezvoltarea într-un sistem sau altul, nu putem să o despărţim de aceste sisteme ci trebuie să o analizăm strict în cadrul coordonatelor realităţii. Pînă în momentul de faţă, după delimitările care s-au făcut conceptele prezentate au o lacună comună şi anume că ele pornesc de la criterii extrem de disparate — de natură geografică, economică, politică, socială şi, fără îndoială, tocmai din acest motiv aceste criterii nu pot să ofere soluţii întregului ansamblu, pentru caracterizarea fenomenului subdezvoltării.

Cred că dacă vrem să avansăm pe această cale trebuie neapărat să apelăm la o metodă care să grupeze ţările pornind de la criterii ştiinţifice unice ale nivelului de dezvoltare economică, indiferent de orînduirea socială. Această teză are o mare valoare practică, pentru că gruparea potrivit unor astfel de criterii ar corespunde nu numai preocupărilor naţionale ci şi internaţionale legate de căile, de mijloacele care vizează înlăturarea obstacolelor şi discriminărilor care influenţează în prezent tocmai această lichidare a subdezvoltării.

Nu vreau să mă extind în legătură cu această chestiune legată de problemele pe care le atingea şi tov. Pîslă. În legătură cu ceea ce arăta tov. Pîslă, o singură remarcă şi anume că am impresia că undeva în expunerea sa se strecoară ideea că întîlnirea între ţările dezvoltate şi cele care în prezent dispun de structuri subdezvoltate a avut loc în momentul în care ţările dezvoltate erau angajate pe drumul revoluţiei industriale. Această teză trebuie uşor ameliorată pentru că însăşi la revoluţia industrială avem de-a face cu jaful colonial.

Nicolae IONESCU: — Cu privire la conceptul de subdezvoltare, mi se pare că el nu poate acoperi toată problematica ţărilor care fac parte din grupul masiv de ţări în curs de dezvoltare. În literatura noastră de specialitate se vehiculează şi ideea de „ţară în curs de modernizare". După părerea mea, ea nu poate defini în mod corespunzător fenomenul pentru că, în fond, în curs de modernizare se află toate ţările lumii, chiar cele mai dezvoltate.

După criteriul structurii economice am putea delimita trei-patru categorii de ţări, şi anume: ţări subdezvoltate sau aflate pe o treaptă incipientă de industrializare, ţări aflate pe o treaptă mai înaltă de industrializare, ţări industrializate şi, poate, ţări post-industrializate.

Ursitoare moderne sau... variante de neocolonialism

(Desen de CIK DAMADIAN)

● O teorie economică a lumii post-coloniale

Dr. Ioan CRISTESCU: — Intervenţia mea urmăreşte fixarea cîtorva parametri metodologici pentru discutarea, respectiv explicarea, variatelor aspecte şi situaţii care se întîlnesc în confruntarea şi dialogul de idei pe această temă. În dezbaterea noastră a şi străbătut ideea că subdezvoltarea în genere, subdezvoltarea economică în particular, ar trebui să fie istoriceşte legate de diviziunea socială a muncii, naţională şi internaţională, generate la rîndul lor — de acţiunea uneia sau a cîtorva legi economice. Ar fi important să se demonstreze căror sau cărei legi — respectiv tipuri de legi — le corespunde formarea stărilor de lucruri pe care le reunim în conceptul de subdezvoltare (economică în cazul nostru), situaţii care eu cred că premerg istoriceşte capitalismul.

Este din punct de vedere metodologic, de pe acum un cîştig al dezbaterii noastre faptul că subdezvoltarea economică, respectiv decalajele economice, sînt considerate stări de lucruri, respectiv, concepte diferite de ceea ce numim azi „lumea a treia", respectiv ceea ce numesc eu lumea postcolonială, şi merită abordări specifice. S-a demonstrat că există subdezvoltare economică, decalaje economice între ţări aparţinînd unor sisteme economice istoriceşte constituite, împrejurare care nu afectează natura socială a sistemului economic dat. Aşadar, subdezvoltarea, decalajele, nu sînt un criteriu de constituire, respectiv de încadrare într-un sistem economic sau altul.

În sfîrşit, la aceste consideraţii istorice şi logice preliminare, subscriu la părerea susţinută aici de prof. Ivanciu Nicolae-Văleanu ca eforturile conjugate — care se desfăşoară mai demult — să convergă în final dacă nu spre crearea unei economii politice distincte pentru această aşa-zisă „lume a treia", măcar spre crearea unor elemente fundamentale de teorie economică riguros constituite din punct de vedere ştiinţific. Dacă vom putea crea un domeniu interdisciplinar de cunoştinţe economice, ştiinţific fundamentat, ar fi cu atît mai bine atît pentru nevoile actuale ale gîndirii social-economice româneşti, cît şi pentru cele practic-acţionale, de specialitate. În discuţia care are loc aici s-ar putea porni de la elaborarea unui **portofoliu problematic real,** pe care nu întotdeauna, după părerea mea, teoreticienii pot să-l cunoască, dar pe care practicienii îl ştiu, deoarece el există de mult la diverse ministere şi instituţii, iar reprezentanţii lor participă la dezbaterile noastre. Teoriei nu i se poate cere nici în acest domeniu mai mult decît ea poate da. Şi ea poate da ceva numai în măsura în care dispune de o informaţie concludentă, edificatoare, respectiv de „cazuri" concrete, în măsura în care ipotezele, tezele, concluziile, propunerile sale sînt luate în seamă şi experimentate. Aici, ca şi în oricare alt domeniu al vieţii sociale, cuvîntul hotărîtor — inclusiv în ce priveşte destinul teoriei — îl are practica vieţii reale, respectiv suma de decizii şi prospecţiuni care se elaborează şi se experimentează de către specialişti şi pe care teoreticienii le-ar dori, evident, cît mai ştiinţific, riguros, fundamentate.

Cu aceasta, îngăduiţi-mi să mă refer la problematica subdezvoltării economice şi a „lumii a treia", în lumina cerinţei constituirii unei teorii economice parte a unui sistem de gîndire marxistă în care şi problema pe care o discutăm să aibă un loc bine definit. Evident, o asemenea teorie ar trebui să poarte amprenta practicii teoretice actuale celei mai ardente, pentru că sîntem într-o competiţie căreia putem să-i facem faţă nu atît rezolvînd probleme puse de alţii, cît mai ales punîndu-ne noi înşine probleme proprii şi încercînd să formulăm, în primul rînd pentru noi înşine, soluţii corecte, într-o primă aproximare fie şi numai din punct de vedere metodologic.

Problema subdezvoltării, după părerea mea, are aspecte economice, politice, în particular militare, diplomatice, spirituale, în particular de instrucţie, de educaţie, de cultură. Dacă nu s-a constituit încă o teorie închegată, una dintre explicaţiile posibile ar putea fi conflictualitatea acestei problematici care se revarsă şi asupra reflecţiilor ce se fac pe respectiva temă. Această conflictualitate este foarte ramificată şi ea se resimte nu numai în confruntarea dintre teoria marxistă şi teoriile nemarxiste, dar şi înlăuntrul concepţiei nemarxiste, care respinge sau ocoleşte atitudinea şi acţiunea revoluţionară în punerea şi rezolvarea problemelor subdezvoltării economice. Ar fi greu — chiar imposibil — să se inventarieze, cu atît mai mult să se dezbată acest „dosar" — al conflictualităţii problematicii puse în discuţie: de aceea, mă voi mărgini la expunerea unor consideraţii proprii, de pe poziţiile teoriei marxiste, poziţie deschisă fluxurilor de gîndire cu valenţe cognitive şi acţionale noi, durabile, pe care le promovează consecvent partidul nostru.

Deşi există elementele pentru închegarea unei teorii a subdezvoltării, a subdezvoltării economice în special, pentru închegarea unei teorii a „lumii a

→

treia" sau — cum îi spun eu — postcoloniale, nu lipsesc totuși dificultățile; sînt greutăți intrinsece sau extrinsece domeniului teoriei însăși, care întîrzie elaborarea unei asemenea teorii economice.

Convingerea mea fermă este că problemele lumii postcoloniale pot fi, totuși, tratate într-un limbaj sistemativ. Spun „sistemativ" și nu „sistematic", reluînd poziția tov. C. Moisuc, care a evocat aici noțiunea de sistem. (În accepțiunea ce o avansăm sistemul este o entitate sinergetică de fenomene, procese, structuri, relații, reglaje interne și cu mediul exterior). Am putea, așadar, să ne propunem să studiem noțiunea de sistem economic al lumii postcoloniale, considerînd că avem de-a face cu un sistem (economic în cazul nostru) distinct de cele două sisteme mondiale care se confruntă acum, dar și de oricare alt sistem (economic) anterior cunoscut. Trebuie — apoi — să coroborăm conceptul de sistem economic real al lumii postcoloniale cu un sistem de teorie economică. Mi se pare că dacă punem o finalitate teoretico-realistă, care să aibă parametri de timp și spațiali, eforturilor noastre în definirea lumii postcoloniale, aceasta ar fi lichidarea handicapului economic postcolonial. Prin aceasta fixăm cauzalitatea tipului specific de subdezvoltare economică și fixăm jaloanele pentru soluțiile problemei acestui tip specific de subdezvoltare economică.

Al doilea pas pentru obținerea unei teorii economice a lumii postcoloniale ar fi definirea situației acestui sistem (economic) al lumii postcoloniale în actuala confruntare dintre cele două sisteme economice mondiale opuse, pentru a-i cerceta ansamblul de relații economice, atît pe orizontală — cu respectivele grupuri de țări luate ca un tot — cît și pe verticală — adică pe componente ale sistemului (economic) respectiv.

În dezbatere s-a vorbit competent despre fenomene și procese cum ar fi cooperarea în producție, cooperarea în știință și tehnică, or de colaborarea pe terțe piețe. Dar, după părerea mea, trebuie să mergem și mai departe în întîmpinarea viitorului relațiilor economice ale lumii postcoloniale cu țara noastră, context în care este timpul să ne gîndim la formarea — cu participarea noastră directă — a unor relații economice trainice. Interesante devin în acest context „sistemativ" problemele structurilor și interacțiunilor lor multiple. Este important să avem în vedere reglajele economice interne și internaționale ce acționează sau ce se lansează în această „lume". De multă vreme în teoria noastră economică, în economia politică a socialismului chiar, nu abordăm frontal problema statului sau a organizațiilor de tip statal cu reglaje intrinsece sistemului economic dat, atît în interior, cît și cu mediul exterior. Pentru lumea postcolonială problema rolului statului național — independent, suveran, democratic, progresist — are o însemnătate capitală, mai ales pentru alegerea căii de dezvoltare.

După precizarea riguroasă a acestor concepte și elemente de teorie, terenul este pregătit pentru adoptarea unei poziții proprii în acțiunile bilaterale, multilaterale, în atitudinea de perspectivă, dar și de conjunctură, pentru contribuții originale, demonstrații, expuneri de motive, inițiative, opțiuni politice, ralieri, solidarizări strategice, tactice ș.a.m.d. — cu fundamentare teoretică sobră ținînd seama, evident, de interesele și principiile pe care vrem să le promovăm.

Pentru asemenea rațiuni, specialiștii din domeniul practicii și al teoriei ar putea și ar trebui să-și conjuge operativ, sistematic, mai firesc și mai vizibil eforturile, să-și furnizeze reciproc convingeri și să-și împărtășească reciproc ezitările și incertitudinile, pentru a învăța unii de la alții, atît din „mers", cît și din aprofundarea științifică a problemelor majore. Știu că s-a desfășurat în acest domeniu o muncă intensă pînă în prezent, dar prea ne găsim aici mereu în fața unor adagii care dovedesc — dacă mai era nevoie, după criticile formulate de secretarul general al partidului nostru — că încă sînt domenii de activitate și probleme care, deși discutate, nu primesc răspunsuri corespunzătoare, care să satisfacă cerințele dezvoltării noastre economice curente și în perspectivă.

Dacă am ajuns la concluzia că lumea postcolonială poate fi considerată un sistem, atunci apare nefiresc să ne ocupăm de țările respective exclusiv în cadrul zonei teritoriale pentru care avem acum cadre specializate și să nu ne ocupăm de centrele de gravitație economică în jurul cărora se unesc eforturile lor. Aceste forme de grupare dau prin ele însele expresia unor interese de perspectivă, unei orientări în timp și spațiu, cel puțin atîta timp cît handicapul economic postcolonial se menține. Aceasta este o problemă de prospectivă economică. Teoreticienii și practicienii ar putea și ar trebui să se întîlnească, pe măsură ce se constituie un portofoliu de probleme, pentru a discuta — eventual într-un cadru instituționalizat — soluțiile pentru problemele curente și de perspectivă ce se ivesc.

S-a dovedit — pe de altă parte — că relațiile economice cu aceste țări sînt de o complexitate greu de imaginat și greu de surmontat doar prin prisma economică „pură", fiind necesară și cunoașterea unor aspecte antropologice, lingvistice, estetice, etnologice etc. ale vieții reale din lumea postcolonială. Un domeniu de importanță deosebită, în care țara noastră și-ar putea spori contribuția ar fi cel al promovării științei, tehnicii, instrucției, în serviciul dezvoltării, domeniu în care ne-am și manifestat cu inițiative și acțiuni. Dar, aici se relevă ca importantă, interesantă și, în orice caz, ca o sinteză superioară de preocupări **problematica omului** în țările lumii postcoloniale. Factorul uman se dovedește, în ultimă analiză, premisa și rațiunea de a fi a oricărei teorii economice, inclusiv în explicarea și eradicarea subdezvoltării economice. Această problematică a omului are o tradiție în gîndirea economică nemarxistă actuală dar sînt și tradiții marxiste, din care menționez pionieratul lui S. G. Strumilin și al discipolilor săi. Factorul uman justifică elaborarea și reluarea, de cîte ori va fi necesar, a problemelor lumii postcoloniale cărora ne-am consacrat și ne consacrăm în continuare efortul teoretic. Considerațiile de mai sus au avut doar intenția de a sugera o anumită ordonare a gîndirii economice de specialitate ce se consacră acestui domeniu complex și important al vieții social-economice actuale, de care depind multe dintre preocupările, năzuințele și perspectivele comunității internaționale.

● Este necesară o clasificare mai amănunțită

Prof. dr. Ivanciu NICOLAE-VĂLEANU: — O bună perioadă de timp s-a considerat, de regulă în mod tacit dar și expres, că prin țară în curs de dezvoltare înțelegem o țară eliberată de sub jugul colonial. S-a depășit, cred, această etapă, luîndu-se în considerație o sferă ceva mai bine conturată. Problemele subdezvoltării sînt judecate astăzi din numeroase puncte de vedere. Ele sînt legate nemijlocit de soluțiile ce se pot găsi pentru lichidarea acesteia. Unul din aceste puncte de vedere este cel al orînduirii sociale, care nu se mai poate exclude, avînd o importanță foarte mare în modul de soluționare a problemelor. Dar mi se pare că în stadiul în care am ajuns putem să ne avîntăm dincolo de clasificările bipolare de pînă acum ale țărilor în curs de dezvoltare. A existat și în trecut o clasificare a dezvoltării țărilor după diverse criterii. Mă refer la clasificarea făcută de Internaționala a III-a în perioada interbelică: țări dezvoltate, mediu dezvoltate și coloniale. Prin acestea din urmă se înțelegeau țările subdezvoltate. Evident că astăzi, în condițiile unei vieți internaționale și interne multilateral diversificate, se impune depășirea primelor aproximații.

În ce privește obiectul discuției noastre, cred că s-ar putea efectua o categorisire mai amănunțită a țărilor subdezvoltate. În categoria „țări subdezvoltate" există situații foarte diferențiate și subcategorisirea lor ar da posibilitatea de orientare și căutare de soluții în direcțiile specifice fiecăruia din grupurile de țări respective. S-ar putea întocmi o sistematică a țărilor subdezvoltate din punct de vedere al orînduirii sociale. Cred că nu trebuie să ne ferim să vorbim de noțiunea de țară socialistă în curs de dezvoltare sau chiar subdezvoltată. Iugoslavia, de pildă, recunoaște aceasta, și pleacă de la ideea că a fost subdezvoltată, a înregistrat progrese și are încă multe de făcut. Cred că ar trebui să se cerceteze mai temeinic și structurile sociale, natura orînduirilor zise de tranziție dintr-o serie de țări, despre care tov. Grigore Botoi spune că nu sînt nici socialiste, nici capitaliste.

Este necesară, deci, o clasificare a țărilor subdezvoltate din punct de vedere al orîndurii sociale. Perioada istorică scurtă de cînd sîntem preocupați de analizarea acestor probleme a arătat că orînduirea, natura acesteia influențează foarte serios și nu greșesc dacă spun că este unul din elementele determinante ale lichidării mai rapide sau mai lente a subdezvoltării. Putem, și nu este lipsit de interes, să facem o sistematizare din punct de vedere al supunerii naturii de către om, al gradului de industrializare, prin urmare al nivelului dezvoltării interne. Ea nu o exclude pe aceea făcută din punct de vedere al orînduirii, ci, dimpotrivă, o completează.

Importanța practică a judecării teoretice a subdezvoltării, care se referă la o parte importantă din țările lumii contemporane, decurge din necesitatea modificării stărilor de lucruri și nu doar a cunoașterii ca pură contemplare. Din acest punct de vedere se pot desprinde soluții de perspectivă privitoare la schimbarea structurilor, după cum exigențele tehnicii și științei vizează și o seamă de soluții imediate, legate de probleme foarte importante, ca acelea ale acumulării de pildă. Cunoaștem că venitul național nu este prea mare în aceste țări. Creșterea venitului național în multe din țările în curs de dezvoltare a fost destul de înceată și uneori a rămas sub creșterea populației. De aceea, s-a emis ideea cercului vicios. Judecarea diferențiată pe categorii a acestor țări evidențiază numeroase posibilități de sporire a acumulării. Economiștii au elaborat modele ale creșterii țărilor subdezvoltate, plecînd de la faptul că se poate acumula mai mult, reducînd o parte a consumului neproductiv și posibilitățile de scurgere a venitului național peste hotare. Țările în cauză își pun de aceea ca obiectiv naționalizări, limitarea participării capitalului străin etc.

Probleme în cadrul soluțiilor imediate se ridică și în legătură cu creșterea demografică rapidă din aceste țări. Este un lucru pe care oamenii l-au cunoscut încă de mult: dacă creșterea populației are loc în același ritm cu creșterea venitului, atunci nu poate fi vorba de progres. S-au emis numeroase soluții de frînare a creșterii demografice. O seamă de economiști arată însă că nu atît creșterea demografică este importantă, pentru că se pot lua măsuri pentru frînarea ei, cît ritmul încet de creștere a producției în aceste țări. S-au emis idei că dacă se industrializează țările respective se autoreglează și problema demografică.

O problemă foarte importantă care se pune pentru țările în curs de dezvoltare este cea a materiilor prime. Cel puțin cîteva categorii de țări, dacă le-am încadra în sistemul de mai sus, și-au bazat dezvoltarea pe materii prime, mai ales pe exportul acestora. La un moment dat s-a ridicat problema că toată lumea tinde să se industrializeze. Or, industrializîndu-se, toate țările vor prelucra materiile prime foarte rapid și conform legii cererii și ofertei materiile prime vor căpăta o importanță foarte mare, crescînd prețurile. S-a emis, de aceea, ideea că nu este nevoie să se grăbească industrializarea. Lucrurile n-au evoluat așa, iar statisticile O.N.U. arată că gradul de industrializare în lume a crescut. Sub acest unghi de vedere s-a ridicat și problema raportului de schimb între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare. Se îmbunătățește el sau nu? Eu cred că nu greșesc dacă spun că raportul de schimb s-a înrăutățit, decalajele între țări s-au mărit. Ce posibilități există aici? Posibilități numai externe sau în primul rînd interne? De ce să nu judecăm realist? Posibilitățile oferite de organismele internaționale și cele oferite de raporturile bi- sau multilaterale ale țărilor în curs de dezvoltare cu cele dezvoltate nu s-au dovedit nici mari și nici întotdeauna eficiente. Rămîne, prin urmare, ca soluțiile pentru accelerarea dezvoltării acestor țări să fie căutate în interior, pe baza conjugării eforturilor interne. Mi se pare că aici se ridică ceea ce unii dintre participanți au lăsat de o parte și anume posibilitățile schimbărilor structurale interne, nu neapărat trecerea imediată la socialism, ci reforme radicale în aceste țări. În cadrul structurilor moștenite este greu de presupus că s-ar putea conjuga toate posibilitățile existente în chip nou. Problema accelerării dezvoltării este o problemă a posibilităților interne și modificărilor structurale din aceste țări.

Gheorghe BADRUS: — Care este, după dv., criteriul de definire a subdezvoltării? Se referă numai la situația forțelor de producție? Nu are importanță orînduirea socială?

Ivanciu NICOLAE-VĂLEANU: — Am spus că nu putem exclude din cadrul criteriilor de definire a subdezvoltării sistemul social și structura socială. De aceea, am subliniat anumite criterii ale clasificării subdezvoltării ținînd de orînduire și nivelul dezvoltării interne și încadrarea acestor țări în sistemul diviziunii internaționale a muncii și deci al relațiilor economice externe. Tocmai problema naturii orînduirii este elementul care poate accelera mai mult ieșirea din subdezvoltare.

● Însemnătatea eforturilor proprii

Conf. Vasile COSMA: — Consider că dezbaterea problemelor subdezvoltării devine tot mai interesantă, mai fructuoasă. Au fost argumentate unele puncte de vedere noi asupra criteriilor subdezvoltării, asupra indicatorilor de exprimare a gradelor acestei stări, făcîndu-se și unele referiri la situația economică a țării noastre. Tov. prof. dr. Ivanciu Nicolae-Văleanu a avansat o ipoteză originală de clasificare a țărilor subdezvoltate după caracterul orînduirii sociale, admițînd existența unor țări socialiste mai puțin dezvoltate din punct de vedere economic. Pentru abordarea categorială corectă a diferitelor situații și stări existente subliniez, ca și în prima mea intervenție (**Viața economică** nr. 24/1971), că subdezvoltarea, pe toate planurile, este **rezultatul unui mecanism funcțional căruia îi sînt proprii anumite structuri socio-economice, deformate și dependente,** care generează și vor genera o serie de simptome atîta timp cît politica economică nu va modifica aceste elemente structurale, cauzale. Or, teoria subdezvoltării trebuie clădită, în primul rînd, pe aceste elemente fundamentale, explicative, pentru a putea servi practicii. În caz contrar, ar rezulta consecințe negative, nefaste din punct de vedere politic, întrucît s-ar abate atenția popoarelor din țările respective de la necesitatea luptei revoluționare vizînd transformări radicale, înnoitoare, ale structurilor socio-economice care generează starea de subdezvoltare.

O asemenea abordare ne permite să înțelegem faptul că după lichidarea acestor structuri se menține încă subdezvoltarea pe plan economic, dar nu ca rezultat al unui mecanism funcțional, ci ca tare ale vechilor structuri. Or, lichidarea subdezvoltării, pe plan economic, necesită, după cum arăta tov. Valeriu Tudor, un efort susținut, propriu, din partea popoarelor din țările respective. Admițînd punctul de vedere al tov. Ivanciu Nicolae-Văleanu ca și existența diferitelor grade de subdezvoltare, ar trebui să admitem că în trecut țara noastră a prezentat anumite aspecte economice, culturale și sociale caracteristice stării de subdezvoltare impuse de condițiile concret-istorice cunoscute (dependența față de puterile imperialiste, anumite structuri socio-economice anacronice etc.). În țara noastră domină în prezent structuri social-economice avansate, proprii societății socialiste.

Consider că, după cucerirea puterii politice de către clasa muncitoare, în politica economică a P.C.R. s-au conturat două procese, care se interferează fără a se confunda: de construire a societății socialiste și de lichidare a stării de subdezvoltare economică. Desigur că lichidarea subdezvoltării economice nu constituie finalitatea socialismului, ci o necesitate obiectivă decurgînd dintr-o stare impusă de anumite împrejurări istorice.

În prezent, starea de subdezvoltare se adîncește în multe țări ale lumii a treia, datorită desfășurării revoluției tehnico-științifice pe plan mondial. Urgența eradicării acestei stări necesită un efort susținut propriu, dar și o acțiune concertată din partea comunității internaționale, a țărilor industrializate. Trebuie subliniat faptul pozitiv că ideea efortului propriu pătrunde tot mai mult în conștiința acestor popoare, în care scop amintesc două documente: Charta de la Alger din 1967 ca și Charta de la Santo Domingo din 1968. Astfel, la prima conferință sindicală latino-americană pentru dezvoltare și integrare, participanții au subliniat că dezvoltarea Americii Latine nu va fi rezultatul politicii actualelor guverne și nici al unui ajutor din exterior, ci **opera popoarelor înseși,** condiționată de schimbarea structurilor social-economice existente. De fapt, în țările în care s-a aplicat, în ultimul deceniu, o politică de dezvoltare în cadrul structurilor socio-economice existente s-au obținut ritmuri încetinite de dezvoltare, fenomene inflaționiste, datorie externă ridicată, tensiuni politice.

FIȘE

Criteriu de bază în alegerea produsului

■ Sub titlul **L'Esthetique et le produit** (Estetica și produsul), revista franceză L'USINE NOUVELLE publică — într-un supliment pe 1971 — un grupaj de materiale, în care este examinat, sub diferite aspecte, rolul esteticii produsului în cadrul politicii industriale și comerciale a întreprinderii care-l fabrică. Privită ca o reacție împotriva „depersonalizării" produselor fabricate în masă, această activitate creatoare — cunoscută sub denumirea de „design" — se afirmă ca un gen suplimentar de servicii, oferite alături de calitățile funcționale, intrinsece, ale produsului.

La un nivel aproximativ egal al performanțelor tehnice ale produselor dintr-o anumită categorie sau ramură, criteriul care-l determină pe cumpărător să se decidă pentru unul sau altul dintre ele îl constituie calitățile sale estetice, aspectul său, care generează dorința de a-l avea, de a-l încerca — scrie pe această temă Guy Lacan, director pentru „studii prospective" în cadrul societății Télémecanique Electrique. Rolul „design"-ului este tocmai de a întări imaginea mărcii respective, creînd întreprinderii producătoare un stil propriu, care trebuie să aibă anumite trăsături uniforme pentru a fi recunoscut de public și totodată să fie suficient de diversificat de la un produs la altul.

Eficiența modelării

■ În studiul **Ekonomiko-matematiceskie metodî v planirovanii i upravlenii** (Metodele economico-matematice în planificare și conducere), VOPROSI ECONOMIKI 7/1971, S. Șatalin arată că, în stadiul actual al utilizării modelelor economico-matematice în conducerea și planificarea economiei sovietice, metodele și modelele economico-matematice sînt asimilate cu tehnica nouă. Introducerea progresului tehnico-științific în economia națională devine efectivă numai atunci cînd este avantajoasă atît la nivelul economiei naționale, cît și al diferitelor celule economice ale societății. Se pune, deci, întrebarea: în ce măsură organele economice sînt cointeresate să introducă în practica lor aceste metode? Această întrebare este cu atît mai întemeiată, cu cît preluarea acestei „tehnici noi" de către organele economice adeseori nu costă nimic. Eficiența metodelor economico-matematice se determină prin compararea cheltuielilor legate de aplicarea lor, cu efectul obținut prin utilizarea lor în planificarea și conducerea economiei. Pentru ca organele economice să fie cointeresate în obținerea acestui efect, este necesară crearea condițiilor economice corespunzătoare pentru aprecierea calității deciziilor economice. Printre problemele teoretico-metodologice nerezolvate de modelarea economico-matematică, autorul menționează: formularea cantitativă a criteriului global de dezvoltare a economiei socialiste, criteriile de optimizare a dezvoltării economice regionale, sincronizarea criteriilor globale și locale de optimizare, agregarea și dezagregarea indicatorilor în modelele cu structură ierarhizată, descrierea adecvată a restricțiilor în planificarea optimă, luarea în considerație a caracterului probabilistic al desfășurării proceselor economice.

Nu numai consecințele previzibile

● În revista IMPACT SCIENCE ET SOCIETE (iulie — septembrie 1971), care apare sub egida UNESCO, prof. Laurence H. Tribe publică articolul **Vers une nouvelle éthique technologique : le rôle de la responsabilité jouridique** (Spre o nouă etică tehnologică: rolul responsabilității juridice).

După ce arată că, în special în țările cele mai industrializate, a devenit un loc comun a spune că subprodusele progresului tehnic sînt cîmpii devastate, biosferă intoxicată, amenințare tot mai mare la integritatea psihică și biologică a omului, autorul critică punerea acestor tare pe contul avîntului irezistibil al științelor aplicate. Este adevărat că „tehnologii" nu se îngrijesc de „prețul progresului", ceea ce duce la acuzarea științei și tehnicii, cînd acestea sînt în realitate „victimele unei structuri economice și sociale care favorizează o exploatare lipsită de răspundere și nu o dezvoltare rațională". Autorul — jurist — consideră că dreptul are un rol important de jucat în această privință. Dacă în trecut doctrina juridică a avut tendința să cheme la răspundere pe producători, pentru pagubele **previzibile** ale produselor lor, se observă astăzi o tendință, în special în dreptul american, spre o concepție mai largă: extinderea responsabilității la toate consecințele dăunătoare, previzibile sau nu.

O formă specifică de investiție

■ În articolul **Naucino-tehniceskii progress i graniți ekonomiceskogo analiza** (Progresul tehnico-științific și limitele analizei economice), apărut în revista MEMO nr. 8/1971, P. Oldak se ocupă în mod special de noul rol economic al acumulării cunoștințelor. Pe termen lung — scrie el — ritmurile creșterii economice se dovedesc a fi intim legate de acumularea cunoștințelor. Avuția națională apare ca o categorie ce include nu numai torentul bunurilor economice reproductibile, ci și mărimea cunoștințelor acumulate: „vii" (nivelul calificării cadrelor) și „materializate" (informația tehnico-științifică cea mai nouă).

Cheltuielile pentru pregătirea cadrelor, pentru știință și cercetări aplicative reprezintă, după P.O., o formă specifică de investiție. Ele sînt echivalente cu investițiile în fonduri productive. Ambele duc la creșterea, peste o anumită perioadă de timp, a produsului final și a venitului național. În particular, de aci decurge, susține P.O., că la cercetarea structurii repartiției venitului național, cheltuielile pentru știință, cercetări aplicative și pregătirea cadrelor nu trebuie să fie incluse în fondul de consum, cum se face în prezent, ci în fondul de acumulare.

Aprecierea mărimii cunoștințelor acumulate, spune autorul, reprezintă una din cele mai complicate probleme ale analizei economice moderne. Aci aprecierea valorică nu poate fi socotită universală.

Necesarul pentru asistență

■ Periodicul vest-german în limba engleză ECONOMICS — o colecție bianuală de cercetări în domeniul științei economice, editată de Institutul pentru cooperare științifică din Tübingen — publică în vol. 3 din 1971 studiul lui Ernst Dürr **Problems of Method and of Policy in calculating Development — Assistance Requirements** (Probleme de metodă și de politică în calcularea necesarului de asistență pentru dezvoltare). Autorul susține că asistența necesară unei țări în curs de dezvoltare se poate determina cantitativ prin calcularea a două cifre esențiale: 1) diferența dintre investițiile necesare pentru creșterea economică și capacitatea de acumulare internă; 2) diferența dintre importurile necesare pentru creșterea economică și exporturile posibile. Modelele de creștere economică elaborate de Agenția pentru Dezvoltare Internațională pentru determinarea acestor indicatori sînt considerate nesatisfăcătoare deoarece se bazează pe **ipoteza constanței parametrilor** de dezvoltare economică. Realitatea infirmă această ipoteză, astfel că nu se poate face o previziune corectă prin extrapolarea datelor statistice ale unei perioade anterioare. Adepții politicii programelor **pur cantitative** de dezvoltare economică omit în întregime **factorii calitativi** care creează condițiile fundamentale ale progresului social-economic.

CĂRȚI

● În Editura științifică a apărut lucrarea **Metode econometrice moderne. O analiză critică**, de T. Schatteles (București, 1971, 304 pag.).

În prima parte a lucrării, intitulată **Modelele elementare de economie matematică și statisticile care le corespund**, cititorul este introdus în principalele noțiuni referitoare la modelele economiei matematice utilizate în cercetarea econometrică. Partea a doua — care ocupă cea mai mare parte a volumului — se referă la metodele econometrice, propriu-zise. Autorul se ocupă în special de metodele econometrice moderne — după cum o arată în titlul lucrării — fără însă a le neglija pe cele consacrate. Mențiunea din titlu cu privire la analiza critică se referă — așa cum o explicitează T. Schatteles — la: estimarea critică a posibilităților și limitelor cognitive ale metodelor econometrice; analiza tehnico-critică pentru cercetătorul care, în multe cazuri, nu știe de ce acordă încredere unei metode sau alteia; reexaminarea prin prisma econometrică a unor metode de statistice cunoscute, dar adesea impropriu folosite; explicitarea fundamentelor probabilistice ale metodelor econometrice.

● Apărută în Editura științifică, lucrarea **Dezvoltarea forțelor de producție pe teritoriul României socialiste. 1966—1970**, de un colectiv larg de autori, București 1971, 310 pag., prezintă în partea I-a **Politica P.C.R. de repartizare teritorială a forțelor de producție** și, în legătură cu aceasta, efectele economice și sociale ale îmbunătățirii repartizării teritoriale, iar în partea a II-a **Dezvoltarea economică și social-culturală a județelor României în cincinalul 1966—1970.** Aci, pe 225 pag., sînt prezentate unul cîte unul, în ordine alfabetică, cele 39 de județe ale țării, precum și municipiul București. În fiecare caz se face o descriere economico-geografică sumară a județului, după care se arată realizările obținute, ca urmare a politicii P.C.R., în domeniul economic și social în perioada 1966—1970. La fiecare județ, două hărți însoțesc textul, una cu privire la obiectivele și capacitățile principale industriale și agricole puse în funcțiune, alta — la obiectivele social-culturale principale date în folosință în 1966—1970.

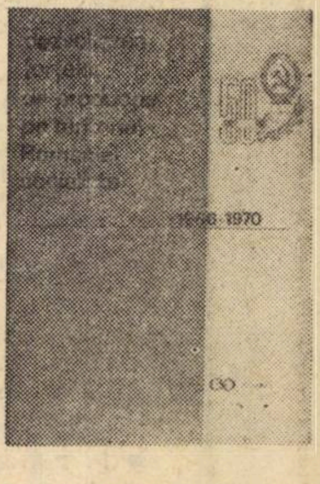

RECENZIE

O LUCRARE DE INTERES PRACTIC*)

DISCIPLINĂ științifică de apariție relativ recentă, ergonomia s-a născut ca o consecință a încercărilor de organizare științifică a muncii în noile condiții ale revoluției tehnico-științifice ce caracterizează lumea contemporană. Concomitent cu amplificarea gradului de complexitate a problemelor legate de producție, s-a simțit nevoia reconsiderării diferitelor principii de organizare științifică a muncii astfel cum au fost formulate și practicate de către Taylor și continuatorii săi. S-a remarcat că studiul timpului și mișcărilor în scopul simplificării muncii care reprezintă operația esențială în sistemul de raționalizare a muncii în doctrina lui Taylor, nu era de natură să răspundă eficient cerințelor de adaptare a omului la muncă și a muncii la om. Introducerea mecanizării și automatizării în producție a dus la eliminarea, în mare parte a operațiilor manuale și la diminuarea efortului fizic. Acest fapt a determinat o deplasare a interesului principal către considerarea omului ca o entitate complexă, în care se împletesc, într-o structură inextricabilă, elemente de natură fizică, nervoasă, intelectuală, temperamentală și caracterologică, care sînt interdependente și îl definesc ca personalitate dinamică acționînd în mediul profesional și social.

În măsura în care această nouă concepție asupra omului ca factor de producție s-a conturat și a căpătat semnificație, a început să se acorde o deosebită importanță studiilor privind trăsăturile și tendințele personalității umane și mijloacelor potrivite pentru valorificarea sa ca forță de producție. Aceste studii cădeau sub incidența unor discipline științifice care cercetau aspecte diferite ale ființei umane și a fost nevoie ca ele să fie reunite cu scopul de a furniza date utile pentru a putea realiza o armonizare a potențialităților individuale cu solicitările specifice ale muncii de executat. Rolul de unificator al diferitelor discipline care să-și aducă contribuția în vederea valorificării potențialității umane în muncă, a revenit unei noi discipline: ergonomia.

În lucrarea „Elemente de ergonomie aplicată" autorul, deținător al unei bogate experiențe în domeniul organizării științifice a muncii și competent practician în studiul muncii, prezintă principalele probleme care formează obiectul acestei noi discipline în intenția de a furniza unele noțiuni care ar fi de natură să intereseze în special cadrele din diferitele unități economice a căror activitate este legată, într-un fel sau altul, de eficiență și productivitate.

În capitolul 1 intitulat „Ergonomia — cerință a progresului social", autorul precizează modul în care trebuie înțeleasă noțiunea de organizare a producției și a muncii și implicațiile sale în valorificarea potențialului creator al celor ce muncesc. Trecînd în revistă preocupări legate de organizarea muncii în decursul istoriei și evoluția concepțiilor privind adaptarea în muncă, se analizează definițiile ergonomiei propuse de diverși autori și, operînd o selecție și sintetizare a acestora, se formulează o **definiție** mai cuprinzătoare din care rezultă destul de limpede **obiectul, conținutul, sursele, scopul** și **condițiile** acestei noi discipline. De asemenea este dată o descriere a diferitelor direcții în care se aplică cercetările de ergonomie în funcție de cerințele care i se propun. Considerînd ergonomia ca o știință destinată să „influențeze activ mersul ascendent al progresului social", autorul scoate în evidență contribuția acestei discipline la dezvoltarea generală și socotește că ea trebuie practicată ca cerință dialectică a progresului social.

În capitolul următor este angajată o discuție referitoare la **energia organismului uman** și sînt analizate problemele legate de procesele metabolice ale organismului, sînt studiate amănunțit diferitele activități de muncă în raport cu consumul de energie exprimat în calorii, sînt prezentate tabele și grafice pentru ilustrarea rezultatelor obținute prin cercetările de fiziologie a muncii, toate aceste noțiuni constituind un prețios ajutor celor care sînt preocupați de valorificarea eficientă a potențialului uman.

Capitolul 3 al lucrării este rezervat unei succinte prezentări a **bazelor fiziologice ale activităților de muncă** și a cauzelor generatoare de oboseală fizică sau psihică, iar în capitolul 4 sînt enunțate și amplu analizate **principiile și regulile ergonomice** destinate să realizeze economisirea mișcărilor în efectuarea diferitelor operații de muncă în scopul reducerii oboselii și măririi productivității muncii.

Indicații utile, care se adresează în special proiectanților și constructorilor, sînt furnizate în capitolul 5 al lucrării în care sînt discutate probleme esențiale privind **modul de a concepe soluțiile constructive** ale locurilor de muncă, uneltelor, aparatelor, sculelor și utilajelor astfel încît ele să corespundă caracteristicilor psihofiziologice ale utilajelor pentru a ușura desfășurarea activității de muncă, a reduce oboseala fizică sau psihică și a obține un randament optim în procesul de muncă specifică. Sînt prezentate soluții practice și exemplificări cuprinzătoare din diverse domenii de activitate care pot fi de un real folos atît celor care proiectează sau construiesc utilajele cît și celor care se servesc de ele. Autorul ține să sublinieze în mod special faptul că nu este suficient ca locurile de muncă, utilajele și uneltele să fie adecvat construite, ci se impune ca și utilizatorii să fie instruiți asupra modului în care pot folosi caracteristicile funcționale ale mijloacelor care le sînt puse la dispoziție. În acest sens socotește că este absolut necesar ca procesele de formare și perfecționare profesională, în școală sau la locul de muncă, să fie orientate către îmbogățirea cunoștințelor și formarea deprinderilor pentru folosi-

dr. G. C. BONTILĂ

(Continuare în pag. 19)

*) Virgiliu Anghelescu: „Elemente de ergonomie aplicată", Editura politică, București, 1971 — Colecția „Biblioteca organizării și conducerii științifice".

SESIUNEA F.M.I.

NOUA CONSACRARE A DEZACORDULUI

SESIUNEA anuală a Fondului Monetar Internațional a reunit cele 118 țări membre timp de 5 zile la Washington. Rezoluția adoptată cu acest prilej consacră acordul participanților asupra faptului că există dezacorduri între ei și, de aceea, face apel la cooperarea țărilor occidentale, atît între ele cît și cu F.M.I., scoate în evidență necesitatea menținerii cît mai stabile a cursurilor valutare, paralel cu înlăturarea restricțiilor puse în calea comerțului internațional și a mișcării de capitaluri. Nefăcînd însă nici un pas concret în privința unor acorduri menite să ducă la rezolvarea neînțelegerilor, reuninea recent încheiată nu înlătură neliniștea și nesiguranța nu numai în ce privește interesele țărilor în curs de dezvoltare, dar chiar și ale celor capitaliste dezvoltate, care își văd amenințate în continuare interesele de fluctuarea cursurilor monetare, de deprecierea dolarului, ca și de discriminările vamale acentuate de recentele măsuri economice ale S.U.A.

În acest început de deceniu, atît de agitat, al crizelor monetare, lumea contemporană capitalistă se găsește — mai mult decît oricînd — într-o stare de încordare a cărei amploare este reflectată și de succesiunea rapidă a întîlnirilor unor personalități politice și financiare de primă importanță din lumea capitalistă.

După cum se știe, la 13 septembrie a.c. țările membre ale Pieței Comune, în cadrul platformei comune adoptate la Bruxelles, au exprimat dezideratul ca realinierea monedelor să fie făcută „ținîndu-se seama de situația concretă a fiecărei țări, de balanțele de plăți, ca și de perspectivele lor economice în general". La rîndul său, întîlnirea de la Londra a „celor zece", dezbătînd posibilitatea revalorizării unor monede europene, ca și ale Japoniei, Canadei etc., și cuantumul necesar pentru îmbunătățirea balanței de plăți a S.U.A., s-a soldat — ca și precedenta — fără rezultate concrete. Nici reuniunea Consiliului miniștrilor Pieței Comune de la 20 septembrie a.c. n-a putut, pînă la urmă, decît să constate că un război comercial cu S.U.A. nu este de dorit și că ceea ce se poate face deocamdată este numai să se ia măsuri de sprijinire a industriilor naționale lovite de suprataxa aplicată pe importurile americane, prin subsidii și compensări cu caracter temporar.

În sfîrșit, sesiunea anuală a F.M.I., subliniind că nu se poate permite permanentizarea actualei crize și că trebuie făcute orice eforturi pentru colaborarea cu S.U.A. în vederea rezolvării deficitului balanței de plăți americane, a recomandat reajustări valutare, marje mai mari de fluctuație, abolirea taxei de 10%, ca o concesie din partea Statelor Unite, înlăturarea piedicilor din calea schimburilor comerciale și a mișcării de capitaluri pe piețele internaționale. Dar, de la recomandări pînă la fapte este o cale destul de lungă. În plus, toate acestea sînt departe de a duce la crearea unei noi structuri a sistemului monetar internațional și mai ales la înlăturarea cauzelor care erodează în continuare dolarul S.U.A.

Experiența arată, cel puțin pînă acum, că o conferință monetară, la orice nivel s-ar desfășura ea, nu poate să ia deciziile de natură politică și economică ce se impun. Explicația rezidă în faptul că interesele fiecăreia din țările angajate în această frămîntare sînt atît de diferite și adesea divergente. Așa, de pildă, poziția Franței, țară cu o balanță de plăți excedentară, cu cantități însemnate de aur în rezervele valutare și care face relativ puțin comerț cu S.U.A., nu poate fi aceeași cu a R.F. a Germaniei, Japoniei sau Canadei care au legături comerciale și financiare mult mai puternice cu America și au însemnate sume în dolari în rezervele lor valutare, a căror depreciere s-ar solda cu mari pierderi pentru economiile lor. De aici și susținerea, respectiv respingerea diferitelor soluții ce s-au propus pentru ieșirea din criză, după cum ele răspund sau nu intereselor uneia sau alteia dintre părți.

Reevaluarea cerută de America partenerilor săi, ale căror monede le socotește subapreciate, este respinsă de cei care își dau seama că n-ar putea rezista în lupta de concurență pe piețele internaționale, știut fiind că orice reducere a cantității de mărfuri exportate înseamnă îngustarea pieței, șomaj, recesiune.

Fluctuarea cursurilor, aplicată de o serie de țări și, în primul rînd de către R. F. a Germaniei, tinde să descurajeze capitalurile speculative și deci să frîneze inflația internă și să restabilească, pe baza cererii și a ofertei, un raport mai adecuat între monede. Dar ea prezintă mari pericole pentru Comunitatea Economică Europeană în ansamblul ei, în special pentru politica sa agricolă, și, totodată, frînează comerțul exterior în general, introduce un element de incertitudine în tranzacțiile internaționale.

Fluctuarea concomitentă a tuturor monedelor (o altă soluție propusă), pînă cînd își vor regăsi cursurile reale, duce la aceleași rezultate, pe lîngă că menține actuala situație de monedă cheie a dolarului, situație cu care Piața Comună (ca și alți parteneri occidentali) se împacă tot mai greu.

Formula controlului schimburilor practicate de Franța (și mult mai puțin de Anglia) nu este acceptată de R.F. a Germaniei din considerente ce țin de dificultatea de a-l aplica precum și de faptul că el accentuează practicile discriminatorii și protecționiste.

În ce privește reevaluarea aurului, al cărui preț este menținut artificial la 35 dolari uncia încă din 1934, se consideră că ea nu ar permite reintroducerea sistemului Gold Standard (etalon aur) în locul actualului Gold Exchange Standard (etalon de aur și devize) deoarece schimburile internaționale necesită mai multe lichidități decît ar putea fi furnizate de metalul prețios; devalorizarea dolarului — despre care S.U.A. nici nu vor să discute — s-ar solda și cu însemnate pierderi pentru băncile de emisiune străine care îi dețin.

Condițiile economice diferite ale S.U.A. și ale partenerilor săi, diferențele în nivelul dobînzilor și, în genere, în obținerea creditelor, balanțele cronic deficitare, sau cronic excedentare, în schimbul in-

dr. Ion BELOIU

(Continuare în pag. 19)

REPERE

● **În zona Majes din Peru** va fi construit un mare complex hidroenergetic în valoare de 300 milioane dolari. Se prevede construirea unui tunel sub Anzi și formarea a două lacuri de acumulare. Comlexul va contribui la realizarea unor planuri de irigație care vor fertiliza circa 60 00 ha de teren agricol.

● **565 universități**, colegii și școli din Statele Unite ale Americii sînt în pragul falimentului, a anunțat Asociația colegiilor americane. Deficitul cronic bugetar a silit instituțiile de învățămînt din țară să micșoreze numărul studenților și să-și limiteze activitatea de predare și de cercetare.

● **În Pakistan** prețurile la medicamente au crescut în cursul anului 1971 cu aproape 30%, scrie ziarul „Pakistan Times". 90% din medicamentele produse în această țară sînt comercializate de companiile farmaceutice aparținînd capitalului străin, care acționează practic fără nici un control din partea statului, adaugă ziarul.

● **Piața eurodevizelor** era estimată la 30 iunie 1971 la circa 60 miliarde dolari, față de 57 miliarde în 1970. Din această sumă eurodolarii reprezentau 46 miliarde, față de 9 miliarde în 1964.

● **Centralele** electronucleare ce vor fi construite în Franța în perioada 1971—1975 vor însuma 8000 MW, respectiv jumătate din puterea nou instalată în termocentrale, asigurînd 9% din producția națională de energie electrică. După 1980 toate centralele electrice prevăzute a se construi vor fi nucleare.

● **În Anglia,** 175 întreprinderi cu peste 5000 salariați din cele 201 existente și alte 600 întreprinderi mai mici s-au angajat voluntar să limiteze creșterea prețurilor produselor lor la 5% pînă la 21 iulie 1972.

● **În Austria** sînt instalate sau comandate în prezent 645 calculatoare mari și mijlocii. 54% dintre ele se află la Viena. Ritmul înzestrării cu calculatoare s-a încetinit în primul semestru al acestui an.

● **În primele 8 luni** ale acestui an producția industrială iugoslavă a crescut cu 11,1% față de aceeași perioadă a anului trecut. Cele mai bune rezultate au fost obținute în industria metalelor neferoase (+ 20%), în industria chimică, la producția de cărbune, cauciuc și confecții etc. Volumul exportului s-a cifrat la circa 16 miliarde dinari, cu 6,7% mai mult decît s-a realizat în perioada similară a anului 1970.

● **În cursul anului 1971,** în Republica Populară Bulgaria vor fi date în exploatare o serie de noi capacități energetice, care vor face ca producția de energie electrică să ajungă la finele anului la aproximativ 20 190 milioane kilowați/ore. În Munții Rodope va fi amenajat un sistem hidroenergetic care va produce anual peste 800 milioane kilowați/ore. De asemenea, în anii celui de-al șaselea cincinal al țării (1971—1975) se prevede darea în exploatare a unor mari complexe energetice, între care prima centrală atomo-electrică din Bulgaria.

● **În perioada 1971—1975,** pe porțile uzinelor producătoare din R. P. Ungară vor ieși peste 40 000 de autobuze purtînd marca „IKARUS". Producția de asemenea vehicule în acest an va fi de 5000; în anul 1975 ea va atinge cifra de 12 000.

● **Lucrările de reglare** a cursului apelor Moravei continuă. În cursul verii, pe acest șantier hidrotehnic de importanță națională din Iugoslavia, tinerii au efectuat peste 350 000 de ore de muncă. După încheierea lucrărilor de-a lungul Moravei, 130 000 de hectare vor fi apărate împotriva inundațiilor, iar pe alte 280 000 de hectare irigațiile vor proteja culturile agricole în timpul secetei.

● **R. P. Chineză** este unul dintre cei mai mari cultivatori și exportatori de ceai din lume. Anul acesta, pentru a noua oară consecutiv, s-a obținut o recoltă bună de ceai. Cele mai mari creșteri față de anul trecut au fost realizate în principalele provincii cultivatoare, ca Cekian, Anhuei, Hunan, Hupei și Siciuan. Grădinile de ceai chineze ocupă în prezent o suprafață cu 40% mai mare decît cea din 1965.

VIZOR

OAMENI ȘI ARME...

CINE se oprește ceva mai îndelung asupra acestui fenomen, asupra acestui viciu care macină într-o cadență explozivă organismul omenirii încă de la începuturile existenței sale organizate pentru a se transforma astăzi într-o plagă de dimensiuni incredibile — nu-și poate înfrîna cu ușurință un sentiment de uimire și neliniște. Fenomenul cursei înarmărilor — căci despre el este vorba — a „beneficiat" de-a lungul anilor de nenumărate disecții care au căutat răspuns la întrebarea: inconștiență, crimă premeditată, sau amîndouă la un loc? Și răspunsul a fost întotdeauna fără echivoc.

Poate că elementul cel mai îngrijorător rezidă în faptul că, teoretic, puțini sînt factorii implicați în această sarabandă care neagă caracterul primejdios și aberant al fenomenului, care nu supralicitează declarațiile de bune intenții. Și totuși, arsenalele militare ale puterilor imperialiste continuă să se amplifice, pentru fiecare locuitor al planetei se pune de o parte cîte o bombă, apar noțiuni noi: supraucidere — ceea ce vrea să însemne că s-a acumulat atîta substanță explozivă încît ar ajunge să ucidă de cîte 50—100 de ori orice ființă vie de pe răvășita noastră planetă. Parcă o singură dată n-ar fi suficient de tragic și de monstruos! Pericolele pe care le implică acest fenomen nu mai necesită demonstrații. De la zăngănitul de arme la suflul exploziilor a fost întotdeauna o distanță egală cu cea a unui singur pas... greșit.

Dar, dincolo de implicațiile sale politice, acest fenomen include o serie de consecințe economice și sociale de o importanță cel puțin egală cu cele dintîi. Înscrierea, în unanimitate, pe ordinea de zi a Adunării Generale a O.N.U., din inițiativa României, a problemei intitulate: „Consecințele economice și sociale ale cursei înarmărilor și efectele sale profund dăunătoare asupra păcii în lume" confirmă din plin importanța pe care opinia publică mondială o conferă acestor aspecte ale fenomenului înarmării.

Calculele economiștilor — care au început să-și concentreze tot mai asiduu atenția în această direcție — dezvăluie realități aproape incredibile. Peste 200 miliarde de dolari sînt risipiți anual pentru acumularea de noi mijloace de ucidere, sumă echivalentă cu venitul național a zeci de state în curs de dezvoltare însumînd o populație de — 1 miliard și 200 de milioane de locuitori sau echivalentă cu venitul național al cîtorva din principalele țări capitaliste vest-europene luate la un loc. Recentele seisme economice occidentale demonstrează elocvent că povara acestor cheltuieli determinate de promovarea unei politici de forță și imixtiune are consecințe grave, insuportabile, chiar și pentru cele mai dezvoltate și bogate state ale lumii.

Cîte probleme acute ale omenirii ar putea fi soluționate într-un timp record dacă aceste sume ar lua o altă destinație? Cîte sute de milioane de oameni ar scăpa de foamete și malnutriție, dacă aceste sume ar fi depuse în balanța păcii? „Victoriile păcii — afirma cu peste șapte decenii în urmă scriitorul american Frank Hubbard — sînt infinit mai însemnate decît cele ale războiului. Atîta doar că pacea nu oferă prilejul dezvelirii atît de multor monumente... funerare".

Nic. MAVRODIN

INDUSTRIA GAZELOR ÎN AL IX-lea CINCINAL

ÎN CINCINALUL trecut (1966—1970) industria gazelor din U.R.S.S. a făcut un pas important în dezvoltarea sa. În prezent, pe teritoriul U.R.S.S. au fost descoperite peste 570 de zăcăminte bogate de gaze naturale și de condensație. 200 miliarde mc de „combustibil albastru" au fost extrase în anul 1970. Perspectivele dezvoltării industriei gazelor în cincinalul 1971—1975, livrările sovietice ale acestui combustibil în țările Europei, constituie tema discuției lui Alexandr Taradankin, corespondent al agenției de presă „Novosti" cu **Vasili DINKOV**, *adjunct al ministrului industriei gazelor ... U.R.S.S.*

● Noul plan cincinal al economiei naționale sovietice prevede ca la sfîrșitul cincinalului extracția de gaze să crească de peste 1,5 ori. Cum se va realiza această prevedere?

— În primul rînd pe seama uriașelor zăcăminte descoperite de geologii sovietici în diferite regiuni ale țării. Rezervele explorate de gaze, numai în decursul ultimului cincinal, au crescut de la 3,2 trilioane la 16 trilioane mc. Dacă vorbim despre rezervele convenționale de „combustibil albastru" de pe teritoriul U.R.S.S. atunci, potrivit aprecierilor preliminarii, ele ating un volum cu adevărat uriaș: 83—85 trilioane mc.

Un loc deosebit în rîndul zăcămintelor noastre ocupă cele din Tiumen și Urengoi (3,5 trilioane mc), Medvejie și Zapoliarnoe — cîte un trilion și jumătate mc fiecare. În ultimul timp asemenea zăcăminte bogate au fost descoperite în stepele din Orenburg și sub nisipurile din Karakum, în Turkmenia— la Șehitlinskoe. Sporul extracției de gaze în acest cincinal se va realiza de asemenea pe seama zăcămintelor din R.S.S.A. Komi și altora, explorate mai demult. Pentru a pune aceste bogății în slujba omului, în al nouălea cincinal va trebui să instalăm cel puțin 30 mii km de conducte magistrale de gaze. În prezent, în țară există circa 70 mii km de asemenea artere pentru transportul combustibilului. În același timp va crește diametrul conductelor; în U.R.S.S. au fost construite pentru prima dată în lume conducte de gaze cu diametrul de 1020 și 1220 mm. Anul trecut am început să folosim conducte cu diametrul de 1420 mm. Probabil că va începe construcția a numeroase artere de transport din țevi cu diametrul de 2,5 metri, în care presiunea va fi sporită, atingînd — în unele sectoare — 84 de atmosfere.

● Sporirea extracției de gaze naturale este legată de ample construcții, de utilizarea unui număr mare de mașini, de atragerea unor cadre suplimentare cu o înaltă calificare, de reciclarea lor. Ce se întreprinde în această direcție?

— Industria sovietică asigură de pe acum, în bune condiții, lucrătorii din industria gazelor cu tehnica necesară, le furnizează conducte, mașini, aparataje. Știința ne îmbogățește permanent cu noi inovații și descoperiri. Constructorii au acumulat o bogată experiență în ceea ce privește instalarea conductelor de gaze. Ei trebuie să lucreze în condiții deosebit de complexe, în pustiuri și locuri mlăștinoase, în regiuni neumblate din taiga și tundră, trecînd peste marile bariere ale apelor și munților înalți. Dar industria sovietică a gazelor dispune în prezent de cadre pregătite și de o bază suficient de puternică pentru dezvoltarea viitoare. Dacă n-ar fi existat aceste condiții desigur că nu s-ar fi putut lua hotărîrea să îndeplinim în cinci ani o sarcină atît de dificilă ca aceea de a mări extracția de gaze de la 200 la 300—320 miliarde mc.

În noul cincinal, potrivit Directivelor Congresului al XXIV-lea al P.C.U.S. s-a prevăzut sporirea productivității muncii în industrie cu 36—40% față de 32% în cincinalul încheiat, iar în construcții cu 36—40% față de 22%. Progresul în industria gazelor este determinat în mare măsură de extinderea mecanizării și automatizării producției. De pildă, la sfîrșitul anului 1970 nivelul mecanizării la instalarea conductelor magistrale de gaze a atins 99,2%. În viitorul apropiat ne propunem să-l ridicăm cu încă 0,6%, iar nivelul industrializării construcțiilor la exploatări, la rezervoarele subterane de gaze și la uzinele pentru prelucrarea gazelor să ajungă pînă la 80—85%.

Un rol important va juca și automatizarea conducerii proceselor tehnologice. Îmbinată cu controlul centralizat la exploatările de gaze, automatizarea va permite să se reducă considerabil personalul de operatori și pierderile de combustibil. La conductele magistrale de gaze se introduce sistemul automatizat de regularizare a regimului de funcționare a stațiilor compresoare, care sporește cu 3—5% volumul de gaze pompate. Pretutindeni se folosește pe scară largă telemecanica. În același timp, ca urmare a trecerii la sistemul centralizat în conducerea prin dispecerat și cea operativă se eliberează circa 1/3 din personalul de deservire de care se simte o nevoie tot mai mare pe măsura sporirii numărului exploatărilor de gaze și a rețelei de transport în țară.

În ceea ce privește pregătirea personalului și necesitatea reciclării sale, căutăm să creăm toate condițiile necesare în acest scop. În primul rînd funcționează diferite cursuri și școli ale experienței avansate. Totodată, în U.R.S.S. există numeroase institute și școli tehnice, în care — de regulă — funcționează și secții fără frecvență pentru lucrătorii din producție. Oamenii studiază și nemijlocit, pe traseele în construcție, unde totdeauna există consultanți experimentați din rîndurile specialiștilor care au absolvit institute de învățămînt superior.

În pofida faptului că numeroase colective de constructori se află mereu pe drum, modul lor de trai permite oamenilor să învețe și să se odihnească. Împreună cu coloanele mecanizate înaintează și întregi așezări muncitorești, alcătuite din vagoane confortabile și spațioase, dotate cu lumină electrică, încălzire cu aburi, gaze.

Intrînd în al nouălea cincinal, lucrătorii din industria gazelor nu se îndoiesc că vor reuși să-l îndeplinească, deși creșterea de care am vorbit este deosebit de importantă. Noi regiuni industriale, orașe și sate vor primi gaze naturale. În discursul său la cel de-al XXIV-lea Congres al P.C.U.S., președintele Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., Alexei Kosîghin a arătat că „În decurs de cinci ani se prevede gazeificarea a 17—18 milioane de locuințe. Nivelul de gazeificare a fondului de locuințe în orașe va reprezenta 65—75%, iar la sate 40—45%".

● În ultimul timp, în presa occidentală se publică frecvent materiale în care se exprimă neliniștea în legătură cu creșterea deficitului de energie și amenințarea cu „foametea" de combustibil. Ce ne puteți spune în legătură cu aceasta?

— Uniunea Sovietică nu este amenințată în acest sens. Dimpotrivă, noi tindem să satisfacem pe deplin cerințele energetice ale consumatorilor, inclusiv cu gaze. În același timp, noi căutăm să ajutăm pe toate căile pe prietenii noștri și pe partenerii comerciali. În raportul prezentat de Alexei Kosîghin la cel de-al XXIV-lea Congres al P.C.U.S. se arată că în acest cincinal U.R.S.S. va mări livrările de gaze naturale către țările socialiste membre ale C.A.E.R. de la 8 la 33 miliarde mc. În prezent, gazele naturale sînt livrate în Cehoslovacia și Polonia, în curînd le vor primi Ungaria, Bulgaria și R.D.G.

Am încheiat acorduri pe termen lung pentru livrarea de gaze naturale cu Austria, care le primește din anul 1968.

Cincinalul actual se va remarca și prin faptul că, începînd de la jumătatea anului 1973 gazele livrate de U.R.S.S. vor fi transportate printr-o conductă transeuropeană în Italia și R.F.G., țări cu care au fost încheiate acorduri și contracte pe termen lung, reciproc avantajoase, pe o durată de 20 de ani. Aceste țări ne-au acordat credit pe baza căruia am achiziționat de la ele conducte din oțel, unele utilaje, mașini, cabluri. Plata creditului va începe din anul 1973 prin livrări de gaze, cu accelerarea ritmului de livrare. Recent a fost încheiat un acord cu privire la livrările de gaze din Uniunea Sovietică în Finlanda.

NOTE DE DRUM DIN R.D.GERMANĂ

PARTICIPARE SPORITĂ LA CIRCULAȚIA INTERNAȚIONALĂ A VALORILOR

SE POATE SPUNE, fără exagerare că principalul eveniment economic al începutului însorit de toamnă din R. D. Germană l-a constituit Tîrgul de la Leipzig. Simbolul său — două M-uri suprapuse — te întîmpina încă pe aeroportul internațional Schönefeld (lîngă Berlin) și te însoțea de-a lungul întregii călătorii prin țară. Despre întreprinderile și produsele din R.D.G., prezente la actuala ediție a tîrgului de toamnă, îți vorbeau pancartele instalate pe numeroasele pasaje de nivel care se arcuiesc peste autostrăzi. Iar șoselele înseși cunoșteau un aflux deosebit de autovehicule de toate tipurile și mărcile, pentru care toate drumurile duceau la... Leipzig.

Orașul-gazdă al tîrgului cunoștea, la rîndul lui, animația caracteristică zilelor mari. Ea se manifesta nu numai prin complexa și impresionanta activitate, legată direct de desfășurarea tîrgului, dar și prin varietatea întîlnirilor și contactelor între reprezentanții economiei, științei și tehnicii, ai presei, din zecile de țări participante. Ea se oglindea în vitrinele magazinelor care adresau salutul lor discret oaspeților, în pasajele viu decorate din atrăgătorul centru comercial al Leipzig-ului, în zîmbetul și solicitudinea unui amplu și bine rodat personal compus din nu mai puțin de 3500 de interpreți și traducători, ghizi, stewardese și alte cadre specializate în acest gen de servicii.

NU NE VOM OPRI asupra istoricului acestui tîrg internațional, unul dintre cele mai vechi din Europa. Vom aminti doar că, dacă în 1968 (cînd profilul său a fost lărgit) tîrgul de toamnă de la Leipzig cuprindea o suprafață de expunere de 125 000 mp, în 1971 aceasta din urmă s-a extins la peste 265 000 mp, pentru a putea face față numărului mereu crescînd de participanți (în condițiile existenței unui al doilea tîrg anual — de primăvară — de asemenea cu profil industrial). Actuala ediție a tîrgului a înregistrat prezența a 6500 de firme și întreprinderi din 55 de țări. Pe lîngă 13 țări socialiste, o participare remarcabilă au avut diferite firme din Anglia, Austria, Belgia, Franța, R.F.G., Italia, Olanda, Statele Unite și Suedia, precum și din India. În ceea ce privește participarea României, aceasta se concretiza în standurile a 15 întreprinderi de comerț exterior, care expuneau variate produse chimice finite și semifinite (fibre sintetice lacuri și vopsele, îngrășăminte, insecticide, etc.), mobilă și alte produse ale industriei de prelucrare a lemnului, cărți etc.

Pavilioanele și standurile țării-gazdă ofereau vizitatorilor o imagine complexă a dezvoltării industriei R.D.G. Printre exponate figurau îndeosebi materii prime și instalații pentru industria chimică, utilaje pentru prelucrarea maselor plastice, mașini poligrafice, aparatură medicală și instalații de laborator, vehicule utilitare, materiale didactice și mobilier școlar, articole de sport și pentru petrecerea timpului liber, ustensile și aparate menajere, radioreceptoare și pikupuri, veselă și articole ceramice, cărți ș.a. Iar faptul că patru-cincimi din suprafața totală de expunere erau ocupate de produsele industriei R. D. Germane constituie de asemenea o carte de vizită elocventă pentru potențialul ei crescînd, pentru structura în continuă diversificare a producției sale.

EVOLUȚIA comparativă, de la an la an, a tîrgului de la Leipzig oferă o imagine și asupra schimburilor internaționale ale țării-gazdă. După cum a arătat, în cuvîntarea sa la conferința de presă internațională organizată cu prilejul tîrgului, dr. Gerhard Beil, secretar de stat la Ministerul relațiilor economice externe, în cursul cincinalului 1966—1970 producția de mărfuri industriale a crescut în R.D.G. cu 37%, iar volumul comerțului exterior — cu 60% (însumînd 160 miliarde de mărci-valută). Mai rapid decît valoarea globală a exporturilor (un spor de aproape 50% în perioada 1966—1970) a

Structura comerțului exterior (în miliarde mărci-valută).

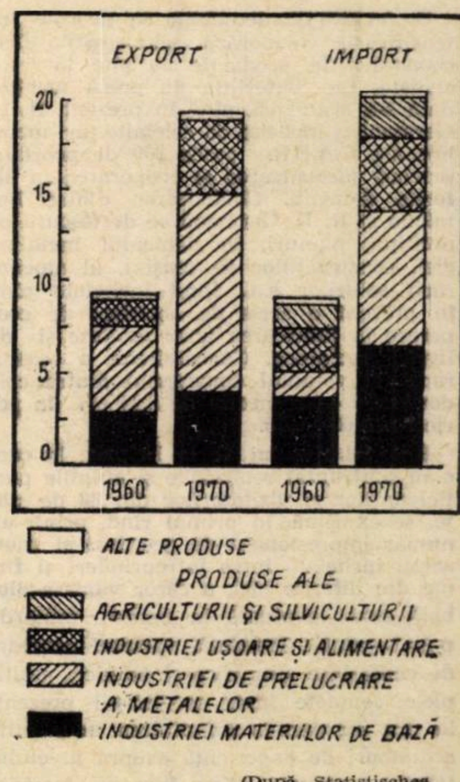

(După Statistisches Taschenbuch D.D.R.-1971)

progresat contribuția la export a unor subramuri ale construcțiilor de mașini (de exemplu, exportul de mașini pentru producerea și prelucrarea maselor plas-

Nicolae POPOV

→

tice s-a majorat de peste două ori), cea a industriei chimice ș.a.

Modificarea structurii exporturilor și importurilor R.D.G., precum și creșterea lor absolută în cursul deceniului trecut sînt ilustrate în graficul de mai sus.

Se observă că, în domeniul exporturilor, construcțiile de mașini și prelucrarea metalelor dețin locul de frunte (56,2% din valoarea totală, în 1970), fiind urmate — cu ponderi aproape egale — de industria ușoară și alimentară și de cea a materiilor de bază[1]. La capitolul importuri, produsele prelucrării metalelor au trecut în ultimii ani pe primul loc (cu 36,4% din total, în 1970), pe seama scăderii treptate a ponderii materiilor de bază (la 31,8%) și celei a produselor industriei ușoare și alimentare (19,7%).

Se prevede că și în actualul cincinal comerțul exterior al R.D.G. se va caracteriza printr-un dinamism susținut. Fapt confirmat de bilanțul primului semestru 1971, care indică o creștere cu 10% a volumului schimburilor, comparativ cu perioada corespunzătoare a anului trecut. Rezultate bune au fost obținute în comerțul cu țările capitaliste, care tind spre normalizarea relațiilor lor economice cu R. D. Germană, cum sînt Franța, Finlanda, Italia sau Suedia — a subliniat, în discursul rostit la deschiderea tîrgului, Horst Sölle, ministrul relațiilor economice externe.

Situația și perspectivele orientării geografice a relațiilor economice — și în primul rînd a celor comerciale — ale R. D. Germane au constituit, de fapt, una din temele-cheie aflate în centrul atenției oficialităților și reprezentanților presei la tîrgul de la Leipzig. Datele statistice arată că, în 1970, cea mai mare parte a comerțului R.D.G. s-a desfășurat cu țările socialiste; țărilor capitaliste le-a revenit aproape un sfert din volumul schimburilor sale comerciale, iar țărilor în curs de dezvoltare — 4%. În cursul ultimului deceniu, ponderea țărilor capitaliste industriale a crescut întrucîtva.

Pentru perioada cincinalului 1971—1975 se prevede o sporire cu 60—70% a exporturilor către țările socialiste, precum și intensificarea schimburilor comerciale, științifice și tehnice cu țările în curs de dezvoltare. În acest ultim cadru, — s-a arătat la conferința de presă — R. D. Germană își va aduce contribuția la dezvoltarea industriei în țările respective și, totodată, își va asigura, prin acorduri pe termen lung, acoperirea necesităților de import la materii prime și alte produse importante. Se preconizează extinderea comerțului cu țările capitaliste industriale; după cum s-a precizat în Directivele Congresului al VIII-lea al P.S.U.G. asupra planului cincinal 1971—1975 de dezvoltare economică în R. D. Germană, accentul va fi pus pe sporirea sensibilă a exporturilor, a livrărilor de produse competitive către aceste țări, ceea ce va permite lărgirea concomitentă a importurilor.

În domeniul comerțului exterior, R. D. Germană se orientează spre încheierea de acorduri bilaterale, pe termen lung, între guverne, care asigură ambelor părți continuitatea schimburilor reciproc avantajoase. Pe lîngă numeroase acorduri guvernamentale cu țările socialiste, privind livrările reciproce de mărfuri în perioada 1971—1975, la jumătatea acestui an R. D. Germană avea încheiate tratate sau acorduri — la nivel guvernamental — cu 24 de țări în curs de dezvoltare din Africa, America Latină și Asia.

O ATENȚIE deosebită se acordă intensificării colaborării tehnico-științifice, cooperării în producție cu alte țări socialiste. La conferința de presă menționată s-a arătat că, pînă în prezent, R. D. Germană a încheiat cu celelalte țări membre ale C.A.E.R. peste 200 de acorduri privind specializarea și cooperarea în diferite domenii. Colaborarea dintre România și R. D. Germană se desfășoară pe multiple planuri, în domeniul metalurgiei, construcțiilor de mașini, al ameliorării solurilor ș.a., fiind încheiate pînă în prezent o serie de acorduri de cooperare în fabricarea unor produse și de livrări reciproce. Concomitent, a crescut rapid și volumul comerțului dintre cele două țări — respectiv de 2,25 ori în perioada 1960—1970.

Bilanțul tîrgului de la Leipzig, la care s-au confruntat realizările și opiniile participanților și vizitatorilor din 88 de state, se exprimă, în primul rînd, printr-un număr impresionant de acorduri și tranzacții încheiate între întreprinderi și firme din diferite țări, a căror valoare globală este evaluată la multe miliarde mărci valută. Totodată, variatul program de conferințe științifice și tehnice, multiplele contacte între specialiștii prezenți la tîrg au permis înfăptuirea unor utile schimburi de experiență asupra nivelului tehnico-economic atins într-un domeniu sau altul, asupra cerințelor și tendințelor în curs de afirmare în sfera cererii și a ofertei pentru diversele grupe de mărfuri expuse.

---

[1] Sub această denumire statistica R.D.G. include producția de energie electrică și de combustibili minerali, metalurgia, industria chimică și industria materialelor de construcție.

CONTRADICȚII INTERCAPITALISTE

INVESTIȚIILE VEST-EUROPENE IN S. U. A.

INSTITUIREA de către Administrația S.U.A. a suprataxei de 10% asupra importurilor, apreciată în Europa de vest ca o lovitură adusă exportului din această parte a lumii ar putea intensifica și mai mult o altă formă a concurenței interimperialiste. Este vorba de progresul mai rapid în ultimii cîțiva ani al investițiilor europene în S.U.A., pe care amploarea penetrației americane în Europa, prin implicațiile ei posibile, o lăsase oarecum în umbră. În 1969 au traversat Atlanticul din Europa spre a fi investiți în Statele Unite 550 milioane dolari, ceea ce, potrivit datelor Departamentului Comerțului al S.U.A., reprezintă de două ori nivelul din 1967. În general, capitalul străin, reprezentînd circa 350 firme din afara S.U.A. și al cărui volum s-a triplat față de 1950, este considerat astăzi ca furnizînd aproape o zecime din produsul social al Statelor Unite.

Cel puțin 200 mari întreprinderi vest-europene sînt instalate în prezent în S.U.A. Acestui efectiv trebuie să i se adauge un număr de întreprinderi de talie mai modestă care ridică totalul la peste 275.

Formele penetrației vest-europene în economia S.U.A. sînt diferite. Unele societăți, ca *Michelin*, de exemplu, se lansează singure; altele recurg la fuziuni cu firme americane ca de pildă *Reyrolle Parsons* (Anglia) cu *North American Rockwell* (S.U.A.). În sfîrșit, există și cazuri în care firme vest-europene au achiziționat întreprinderi americane: *Parhandle Oil* absorbită de *Petrofina* (Belgia) oferă un asemenea exemplu.

O duzină dintre cele mai mari 500 de companii nord-americane se află în prezent sub controlul capitalului străin. Printre ele se numără *Shell Oil*, filială a lui *Royal Dutch-Shell*, cu o cifră de afaceri de 3,5 miliarde dolari, *North American Philips (Philips*, 549 milioane dolari), *Lever Brothers* (Unilever, 491 milioane), *McNeill and Libby* (în care Nestlé deține 52% din capital, cu o cifră de afaceri de 346 milioane dolari etc.

Faptul că societățile-mamă amintite, și încă altele, își au sediul în țări mici ca Olanda și Elveția, nu trece desigur neobservat, ca de altfel nici faptul că firmele olandeze sînt în prezent mai angajate în S.U.A. (cu 2 miliarde dolari), decît cele americane în Olanda (cu numai 1,2 miliarde). Merită a fi relevat și aspectul că investiția directă în străinătate cea mai importantă a anului 1970 a fost opera unei firme britanice — *British Petroleum* — și nu americane, cum era regula pînă atunci.

Firmele britanice continuă că furnizeze peste două cincimi din investițiile europene în S.U.A. (48% în 1950, 44% la sfîrșitul anului 1968). Urmează în ordine cele olandeze (15% în 1950, 22% în 1968) și elvețiene (constant 16%). Împreună, aceste trei țări reprezintă de două decenii, circa 80% din totalul investițiilor vest-europene peste Ocean. Poziții mult mai modeste, în raport cu cele trei țări amintite și mai ales cu propriul lor potențial industrial ocupă deocamdată R.F.G., Franța, Italia, Belgia și Suedia, a căror pondere redusă nu trebuie totuși să ascundă o poziție destul de solidă pe piața americană. Primele două țări și-au intensificat în ultima vreme pătrunderea, în special în sectorul chimiei și petrochimiei. Atrage atenția în mod deosebit dinamismul marilor grupuri chimice vest-germane *B.A.S.F.*, *Bayer* și *Hoechst*, care stă la baza creșterii investițiilor directe ale firmelor R.F.G. în S.U.A. de la 155 milioane mărci, în 1968, la 296 milioane în 1970 („Perspectives", nr. 1209, 19 iunie 1971).

În ciuda diferitelor obstacole și dificultăți existente, investițiile directe vest-europene în S.U.A. manifestă, în special după anul 1970, o tendință de creștere rapidă. Date statistice recente permit aprecierea că în ultima vreme fluxul de capital productiv provenind din vechiul continent crește sensibil mai repede decît investițiile directe ale S.U.A. în Europa și că după 1969 se poate vorbi chiar de o veritabilă revenire europeană, principala inițiativă în materie de investiții străine fiind de origine britanică. După ce a preluat în 1969 activele societății *Atlantic Richfield and Sinclair* în valoare de 400 milioane dolari, societatea britanică *British Petroleum* a încheiat un acord de fuzionare cu *Standard Oil of Ohio*, ceea ce-i permite să obțină nu numai controlul asupra circa 1 miliard dolari — cît însumează activele firmei Standard Oil of Ohio în S.U.A., dar îi conferă și locul al 12-lea în rîndul marilor grupuri petroliere din S.U.A. Acesta nu este un caz izolat: numeroase întreprinderi europene au reușit în ultimul timp să-și întărească poziția pe piața americană. Printre acestea menționăm societățile *l'Air Liquide, Péchiney, A.K.Z.O., Rio Tinto Zinc, Hoffman la Roche, Burmah Oil, Compagnie Française des Pétroles.*

Recenta intensificare a investițiilor directe vest-europene în S.U.A. își găsește explicația pe de o parte în faptul că industria europeană și-a consolidat substanțial poziția în raport cu perioada de reconstrucție care a urmat celui de al doilea război mondial. Pe de altă parte, formarea de societăți puternice ca *General Electric-English Electric, A.K.Z.O.* (prin fuzionarea A.K.U. cu Z.K.O.), BASF — Wintershall, Rhône-Poulenc-Progil, Péchiney-Ugine Kuhlmann, Montecatini-Edison, B.M.C. — Leyland Motors, Ciba-Geigy, permite acestora să facă mai bine față concurenței puternicelor firme americane.

● *Direcțiile de atac*

PE ANSAMBLUL lor, investițile directe europene în S.U.A. au fost orientate în ultimele două decenii în principal spre industria manufacturieră (33,7% în 1959, 37,9% în 1968). În ce privește restul investițiilor, acestea au fost dirijate în prima parte a intervalului cu preferință spre sectorul financiar și de asigurări (32,6% în 1959 față de 23,9% în 1968), iar în ultimii ani spre sectorul petrolier (27,7% în 1968 față de 21,8% în 1959).

Motivația extinderii activității unor societăți vest-europene în economia S.U.A. rezidă, în esență, în avantajele prezenței permanente pe o piață care este și cea mai mare piață națională din lumea capitalistă. Aceste avantaje nu se rezumă la posibilitatea unei reacții mai rapide la cerințele pieței și la scutirea de taxe vamale, avantaj de altfel de loc neglijabil în condițiile unei recrudescențe a protecționismului. Cazul firmei vest-germane *Krohne*, care s-a asociat cu societatea americană *Porter Industries* în scopul producerii în S.U.A. a unor aparate de măsură pentru fluide, la care taxele vamale se ridică la 28—36%, nu este singurul ce ar putea fi citat. Altă metodă este importul în S.U.A. de semifabricate și montarea lor în această țară.

Intensificarea pătrunderii capitalului vest-european în economia S.U.A. constatată în ultimii ani, paralel cu o încetinire de ritm a investițiilor directe nord-americane în Europa, constituie o realitate. După cum tot o realitate — alături de eșecuri mai mult sau mai puțin răsunătoare — o reprezintă și succesul unor firme vest-europene pe această piață, renumită prin intensitatea luptei de concurență. Revista „Vision" (februarie 1971) citează cazul societății vest-germane B.A.S.F. care, deținînd numai 0,5% din piața americană a produselor chimice, realizează acolo o cifră de afaceri mai ridicată decît în toate celelalte țări partenere din Piața Comună luate la un loc. Cu un ritm de creștere al beneficiilor pe acțiune de 34% pe an, în ultimul deceniu, *American Petrofina*, filiala societății belgiene Petrofina, se situa din acest punct de vedere pe locul opt în clasamentul celor mai mari 500 de întreprinderi americane, întocmit de revista „Fortune".

● *Dimensiuni aparente și reale*

FAPTELE menționate nu trebuie să distragă însă atenția de la diferențele de ordin nu numai cantitativ, dar și calitativ și, prin urmare, de la influența reală dintre cele două fluxuri transoceanice de capital. În intervalul 1950—1969 investițiile americane directe în economia țărilor capitaliste europene au crescut de 12 ori, de la 1,7 miliarde dolari la 21,6 miliarde. În același timp a crescut constant ponderea lor în totalul capitalurilor americane plasate în Europa și anume de la 56% în 1950, la 67% în 1960 și 81% în 1969.

Cît privește investițiile directe vest-europene, peste Ocean, acestea au crescut mult mai încet: de la 2,2 miliarde dolari în 1950 la 8,5 miliarde dolari în 1969, iar ponderea lor în totalul capitalurilor europene investite în S.U.A. a scăzut de la 42% în 1950, la 36% în 1960 și la 31% în 1969. Așadar, la finele anului 1969, investițiile directe reprezentau numai 1/3 din totalul capitalurilor europene plasate în S.U.A., în timp ce investițiile americane directe în țările Europei apusene constituiau 4/5 din totalul capitalurilor americane plasate în Europa.

Această evoluție diferită a investițiilor americane în Europa și europene în S.U.A., atît ca volum cît și ca structură, a avut și are, cum este și firesc, consecințe specifice asupra dezvoltării economice a țărilor respective și a relațiilor economice și politice dintre aceste țări. În prezent, numai 5% din producția industrială a S.U.A. se află sub control străin, în timp ce în Franța și Italia capitalul străin controlează circa 15% din industria acestor țări, iar în R.F. a Germaniei, Anglia, Benelux și alte țări vest-europene, proporțiile merg pînă la aproape 30%. Și nu este vorba numai de diferența de pondere cît, în primul rînd, de faptul că implantările industriale europene, spre deosebire de cele americane, provin din țări diferite, pe o piață uriașă fără a controla, nici măcar toate la un loc, vreun sector cheie. În același timp, investițiile americane în Europa apuseană au adeseori o importanță vitală, dat fiind sectoarele de vîrf în care se implantează de preferință. Ca urmare, în 1968 beneficiile obținute de investitorii americani din investițiile lor directe în țările vest-europene au însumat aproximativ 1,5 miliarde dolari (procent de rentabilitate 7,6%) față de numai circa 0,8 miliarde dolari cît au obținut firmele vest-europene la investițiile lor directe în S.U.A. (9,8% la cele 7,8 miliarde dolari investite).

● *Obstacole și dificultăți*

ÎN CALEA CREȘTERII investițiilor directe vest-europene în S.U.A. stau nu puține obstacole și dificultăți. Principala dificultate se consideră a fi insuficiența mijloacelor financiare ale societăților europene care, în unele cazuri, nu pot face față concurenței cu întreprinderile americane, mai bine dotate la acest capitol. Pe de altă parte, aplicarea legii cu privire la taxa de egalizare a dobînzilor impiedică practic societățile vest-europene de a-și procura capitaluri de pe piața americană. În condițiile în care dimensiunile lor relativ mai reduse le

Ion BARAC

(Continuare în pag. 19)

SESIUNEA F. M. I.

(Urmare din pag. 16)

ternațional (chiar ale unor principale state capitaliste), capitalurile speculative în goană după cîștig și siguranță mai mare a plasamentului, controlul sever al schimburilor practicat de unele state și liberalismul altora, toate au constituit și constituie încă, puncte de plecare și factori interdependenți, care au dus la situația actuală monetară, cu efecte certe asupra schimburilor viitoare.

Aceleași cauze aduc invariabil aceleași efecte și deteriorarea dolarului nu poate fi oprită numai prin soluții monetare, ci prin decizuni de altă natură. Or, căutarea și găsirea acestora nu pare să preocupe în aceeași măsură și simultan autoritățile competente din diversele țări occidentale. De aceea, efectele se produc în continuare.

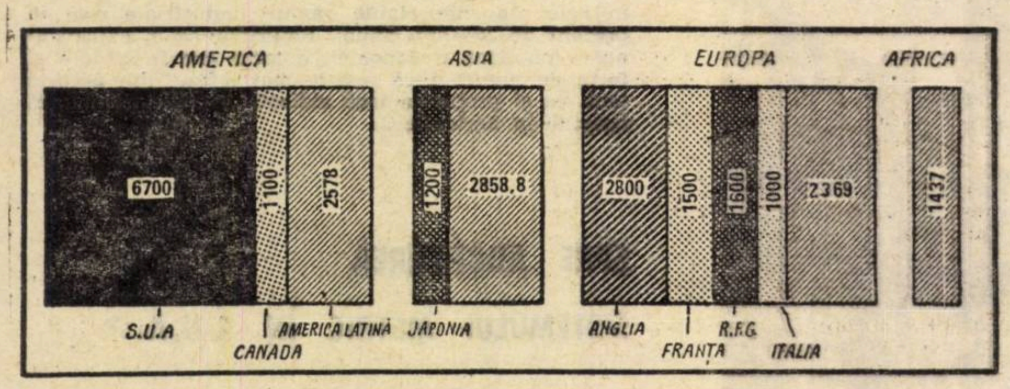

Cotele țărilor membre la F.M.I. care condiționează numărul de voturi al participanților (în milioane dolari)

INVESTIȚIILE

(Urmare din pag. 13)

limitează capacitatea de autofinanțare, restricțiile de genul celor amintite le stînjenesc în mod vizibil activitatea. Acestor dificultăți li se adaugă absența aproape totală a băncilor europene pe teritoriul S.U.A., ceea ce reprezintă un mare handicap pentru investitorii vest-europeni, comparativ cu situația privilegiată a întreprinderilor americane, ca urmare a existenței în Europa occidentală a unor bănci americane, alături de birouri de studii etc.

În calea pătrunderii capitalului direct în S.U.A., se află nu numai obstacole și dificultăți de ordin financiar, ci și comercial, juridic, fiscal și de altă natură. Legislația federală prevede, de pildă, limitarea participării capitalului străin în sectoare ca: asigurările, navigația interioară, industria minieră, industria energiei electrice și nucleare, radio-comunicațiile și exploatarea liniilor aeriene interne. Pe de altă parte, diferitele state federale au propriile lor reglementări prohibitive, în multe cazuri chiar divergente, în legătură cu înființarea de întreprinderi străine, în special în domeniul pescuitului, băuturilor alcoolice etc. Nu arareori sînt invocate drept pretext subtilități tehnice de fabricație care nu corespund criteriilor vest-europene. O parte din dificultăți provin din complexitatea legislației și a regulamentelor fiscale din S.U.A., care diferă adesea de la stat la stat; aceste deosebiri se referă în special la înființarea de noi societăți. Taxelor federale li se adaugă taxe ale statului pe teritoriul căruia se vînd mărfurile, precum și taxe locale. Legislația antitrust reprezintă un alt important factor de incertitudine, căci ea este folosită cu precădere împotriva societăților străine.

După cum se vede, concurența dintre firmele vest-europene înființate în S.U.A. și cele americane este profund influențată de diverse măsuri de natură să favorizeze în mod unilateral întreprinderile americane. Incidențele condițiilor inegale existente în lupta de concurență sînt nu numai de natură economică, ci și politică. Ele vor continua să rămînă sensibil diferite, reprezentînd și în viitor o sursă de contradicții între cele mai importante țări capitaliste.

În același timp, așa cum scrie „La libre Belgique" exprimînd un sentiment propriu nu numai opiniei publice din Belgia, dar și în general celei vest-europene, „emigrația unităților productive reprezintă poate o soluție satisfăcătoare pentru trezoreria societăților în cauză, dar nu și pentru muncitorii europeni, dintre care o bună parte lucrează pentru export". Aceștia consideră, pe bună dreptate, că volumul forței de muncă folosite în industria națională a țărilor vest-europene ar fi favorabil influențat de o sporire a investițiilor pe teritoriul respectivelor țări.

ITALIA

ACCENTUAREA RECESIUNII

MĂSURILE AMERICANE din august pentru protejarea dolarului au complicat și mai mult situația conjuncturii italiene. Descrisă de analiștii occidentali ca cea mai lungă fază de stagnare a producției înregistrată în Italia după al doilea război mondial — ea durează de 18 luni —, de fapt este vorba de o recesiune pe care barierele suplimentare ridicate acum în calea exportului spre S.U.A. au accentuat-o simțitor. Calculele inițiale, după care cea mai mare sau o parte însemnată a exporturilor italiene nu vor fi afectate de suprataxa americană sau vor fi afectate parțial, nu au rezistat unor verificări mai atente. În prezent s-a ajuns la concluzia că numai 9,9% din exportul Italiei spre S.U.A. nu cade sub prevederile legale de suprataxă 19,9% vor suporta o suprataxă de 4—8% iar 70,1% suprataxă integrală. Scumpirea implicită a exporturilor amenință în primul rînd numeroase întreprinderi mici și mijlocii, cărora le poate fi fatală.

Revalorizarea **de facto** a lirei în raport cu dolarul a avut drept consecință aproape imediată o adevărată grindină de anulări de comenzi din partea importatorilor americani (expresia aparține președintelui Asociației întreprinderilor mici și mijlocii din Italia). Principala victimă a măsurilor protecționiste riscă să fie industria italiană a încălțămintei, care furnizează 15% din întregul export al Italiei în Statele Unite. Industria constructoare de mașini și vehicule (cu o participare de 7%), industria tricotajelor (5%) ș.a. sînt de asemenea afectate. Scumpirea mărfurilor italiene pe piața S.U.A. este evaluată în ansamblu la 12%.

Aceste evoluții se grefează pe o situație oricum caracterizată de scăderea producției industriale și de creșterea șomajului. La sfîrșitul primului semestru, indicele producției industriale globale (pe baza 1966 = 100) era cu 2,5% mai scăzut decît în aceeași perioadă din 1970. Scăderea sau stagnarea producției se constată atît în ramurile industriei grele — siderurgie, construcția de mașini — ca și în industria bunurilor de consum. În ramura textilelor și în producția de aparataj casnic indicele de folosire a capacităților de producție se situează după calculele cele mai recente la 76,9%, iar în industria bunurilor de investiții la 78,6%.

Consecințele asupra gradului de folosire a forței de muncă au și început să se facă simțite. Anulările de comenzi pentru piața americană au dus de pildă la concedieri în întreprinderile producătoare de frigidere, în industria pielăriei, a sticlei ș.a. Turnătoriile Fiat din Torino introduc săptămîna de lucru redusă pentru mii de muncitori, cu micșorarea corespunzătoare a salariului. Concernul Zanussi, cea mai mare întreprindere vest-europeană de aparataj casnic, a introdus săptămîna de lucru redusă cu micșorarea salariului pentru 20% din întregul personal. În unele întreprinderi reducerea silită a timpului de lucru implică scăderea cîștigului săptămînal al muncitorilor cu 1/3—2/5. Continuarea acestei evoluții, care a apărut încă înainte de suprataxa americană, dar pe care introducerea ei a accentuat-o și a accelerat-o, ar putea duce după unele aprecieri, la creșterea numărului șomerilor pînă la 1,5 milioane în lunile de toamnă.

Recesiunea din Italia are aceeași caracteristici de „stagflație" ca și conjunctura din restul economiilor occidentale, adică este însoțită de o persistentă și rapidă creștere a prețurilor. În ultimele săptămîni s-au înregistrat creșteri de prețuri la bunuri de consum — inclusiv alimente și chiar la fructe la care s-au obținut anul acesta recolte foarte bune — mergînd în unele cazuri pînă la 25—30%. În scurt timp, relatează ziarele, prețul unor produse alimentare și al unor obiecte de îmbrăcăminte de strictă necesitate, s-a urcat cu 10—30%. Problema aceasta se situează în momentul de față în centrul discuțiilor publice pe teme de politică economică, stîrnind, între altele, un val de îndoieli cu privire la valabilitatea indicelui oficial al costului vieții. Potrivit acestui indice, scumpetea s-ar exprima în medie pe țară în creșterea prețurilor la bunurile de consum cu 5,3% în iulie 1971 față de luna corespunzătoare din anul precedent, iar în august s-ar fi înregistrat cel mai mic spor lunar din tot anul acesta. „O dată mai mult, scrie **Neue Zürcher Zeitung**, constatările uimitoare ale Institutului central de statistică referitor la evoluția prețurilor alimentează îndoielile cu privire la justețea lor".

RECENZIE

(Urmare din pag. 15)

rea sculelor și mijloacelor funcționale, ca una din condițiile muncii în stadiul de dezvoltare al tehnicii contemporane.

Pe lîngă solicitările de efort fizic sau psihic caracteristice fiecărui loc de muncă, trebuie să se țină seama de o serie de influențe care se exercită asupra executantului, influențe datorate intervenției factorilor de mediu, de ambianță și condițiilor generale ale locului unde se desfășoară o activitate de muncă. Acestea au o acțiune directă asupra omului și determină apariția unei multitudini de efecte negative care au repercusiuni asupra gradului de oboseală și de randament. Discuții privind natura acestor **factori** și **mijloacele** care pot duce la înlăturarea sau diminuarea nocivității lor sînt angajate în capitolul 6, în care sînt exemplificate diferite situații concrete și prezentate tabele și grafice destinate să demonstreze implicațiile directe ale acestor influențe asupra stării psihofizice ale executantului și reflectarea lor în procesul de producție.

În intenția de a facilita înțelegerea, aplicarea, urmărirea și analiza problemelor de natură ergonomică ce apar în mod obișnuit în procesele de producție au fost elaborate de către specialiști **liste de control ergonomic**. Acestea conțin date sitematizate asupra problemelor ce trebuie analizate, rezolvate și aplicate la locurile de muncă și pot servi celor care se ocupă de studiul muncii și conducerii întreprinderii pentru a analiza condițiile existente și a elabora și pune la punct soluțiile care să ducă la optimizarea producției.

Un exemplu de listă de control este dat în capitolul 7 al lucrării, însoțit de comentariile autorului privind interesul pe care îl poate prezenta acest instrument de lucru în clarificarea unor probleme de producție.

În sfîrșit, în ultimul capitol al lucrării considerînd că **sistemul de indicatori de eficacitate** folosit în unitățile economice este supus analizei, în primul rînd, din punctul de vedere al influenței lor asupra rezultatelor generale și se neglijează analiza cauzală, autorul atrage atenția asupra importanței pe care o poate prezenta această analiză pentru descoperirea elementelor de natură umană care sînt conținute în indicatorii tehnici sau economici. Pentru a demonstra faptul că indicatorii tehnici sau economici vizează direct sau indirect aspecte strîns legate de om, sînt exemplificate cîteva cazuri care aparent au un conținut cauzal economic sau tehnic, dar care în realitate reflectă laturi de ordin ergonomic.

Lucrarea „Elemente de ergonomie aplicată", pe lîngă faptul că este prima care apare în acest domeniu la noi în țară, reflectă nu numai competență și un accentuat spirit critic în modul de a prezenta diferitele aspecte ale problemelor, dar și o veritabilă pasiune în pledoaria pe care o desfășoară pentru a argumenta necesitatea aplicării și practicării în variate domenii de activitate a principiilor ergonomice astfel ca omul să fie înțeles ca personalitate energetică în complexul proceselor de producție.

Datorită activității sale susținute în studiul muncii și formației sale de economist, autorul a fost înclinat să acorde o mai mare atenție aspectului economic al ergonomiei, cu implicațiile sale de eficiență și productivitate și să limiteze referirile la factorii psihologici care au totuși o importanță majoră în realizarea acelei armonizări dintre solicitările muncii și posibilitățile umane.

Prin aceasta valoarea lucrării, ca instrument de informare care se adresează celor care conduc și organizează procesele de producție, nu este cu nimic diminuată ci, dimpotrivă poate constitui un element de stimulare atît pentru autor cît și pentru mulți dintre cititori, în vederea unor viitoare lucrări în domeniul încă de început al ergonomiei.

GLOSAR

A. I. E. A.

LA SFÎRȘITUL lunii septembrie la Viena au avut loc lucrările celei de a 15-a sesiuni a Conferinței generale a Agenției Internaționale pentru Energia Atomică.

AGENȚIA Internațională pentru Energia Atomică (A.I.E.A.) este o organizație interguvernamentală întemeiată în 1957, una dintre instituțiile specializate ale O.N.U.

Conform prevederilor Statutului, A.I.E.A. favorizează și încurajează utilizarea energiei de origine nucleară în știință și industrie, în întreaga lume. Ea acționează de asemenea ca îndrumător și consultant, în limitele mijloacelor sale, pentru a preveni consecințele nefaste care ar putea rezulta de pe urma utilizării energiei nucleare.

Pentru a-și atinge obiectivele, A.I.E.A. exercită activitățile sale în numeroase domenii și țări. Agenția conduce trei laboratoare, publică lucrări, organizează în fiecare an numeroase reuniuni internaționale și stabilește norme de securitate pentru toate categoriile de operațiuni nucleare. Ea trimite anual peste 150 de experți în țările în curs de dezvoltare. Ea face recomandări guvernelor pentru executarea de programe de dezvoltare a energiei nucleare, acordă burse de studiu, finanțează cercetări și acționează ca intermediar pentru achiziționarea de materiale nucleare.

Programul de asistență tehnică furnizat țărilor în curs de dezvoltare este finanțat prin contribuții voluntare ale țărilor membre, din fonduri provenind din programul Națiunilor Unite pentru dezvoltare și din donații în natură, sub formă de materiale, burse gratuite și servicii ale experților.

România este membră fondatoare a A.I.E.A. Prin intermediul Agenției, România și-a intensificat cooperarea și colaborarea cu FAO, UNESCO și OIM în vederea pregătirii de specialiști și tehnicieni.

România a încheiat cu Agenția contracte de cercetare, beneficiază anual de un număr de burse și contribuie la publicațiile A.I.E.A.

La a 15-a sesiune a Conferinței generale a A.E.I.A. România a fost aleasă — pentru a treia oară — în consiliul guvernatorilor, organ executiv al Agenției.

Sediul Agenției Internaționale pentru Energia Atomică este la Viena. Directorul general al Agenției este Sigvard Arne Eklund, specialist în fizica nucleară, membru al Academiei Regale Suedeze de Științe Tehnice.

MONDORAMA

35% DIN PRODUCŢIA GLOBALĂ

SUPRATAXA de 10% asupra importurilor S.U.A. şi măsurile de protejare a pieţei interne nu vor afecta programul investiţiilor americane în străinătate. După sondajele recente printre marile firme din Statele Unite, investiţiile globale în străinătate vor continua să crească, trecînd de la 14 miliarde dolari în anul acesta la 14,9 miliarde în 1973, rezultatul fiind că în 1975 filialele străine ale firmelor americane şi firmele asociate unor grupuri de peste Atlantic vor furniza 35% din producţia globală a ţărilor occidentale exclusiv S.U.A. La sfîrşitul anului 1970 valoarea totală a investiţiilor americane în străinătate a fost de 80 miliarde dolari, faţă de 32 miliarde dolari în 1960.

ŞOMAJ PRINTRE NAVE

STATISTICI alcătuite de armatorii britanici evidenţiază că în începutul lunii septembrie în lumea capitalistă „şomau" fără încărcătură 287 nave comerciale, cu un total de peste 2 milioane tone, reprezentînd aproape 1% din flota mondială. Procentajul amintit, aparent modest, este totuşi de patru ori mai mare decît în iunie şi de şapte ori mai ridicat decît la sfîrşitul verii trecute. În proporţie de o treime este vorba de cargouri.

CAPACITĂŢI ÎN SUFERINŢĂ

GRAFICUL de mai jos prezintă evoluţia gradului de utilizare a capacităţilor de producţie din industria Statelor Unite ale Americii din 1965 încoace. Cifrele sînt exprimate în dolari din 1958. Din grafic reies cu uşurinţă atît stagnarea activităţii productive în 1970, cît şi constanţa ulterioară a decalajului dintre capacităţi şi producţia realizată în primele trei trimestre ale anului în curs.

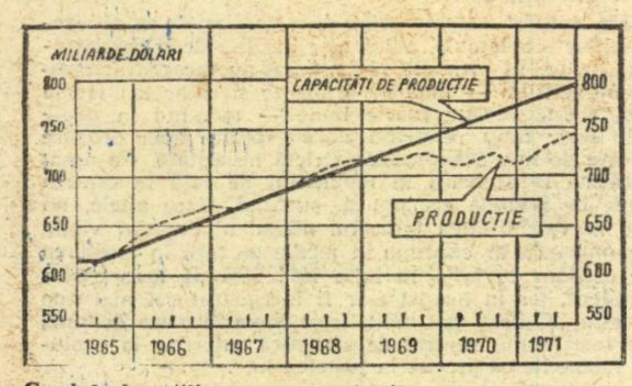

Gradul de utilizare a capacităţilor de producţie în industria S.U.A.
(După „PERSPECTIVES ÉCONOMIQUES")

ISTORIA UNUI CUVÎNT: GREVĂ

APARENT între expresia „a face grevă" şi clădirea din fotografia alăturată nu există nici o legă-

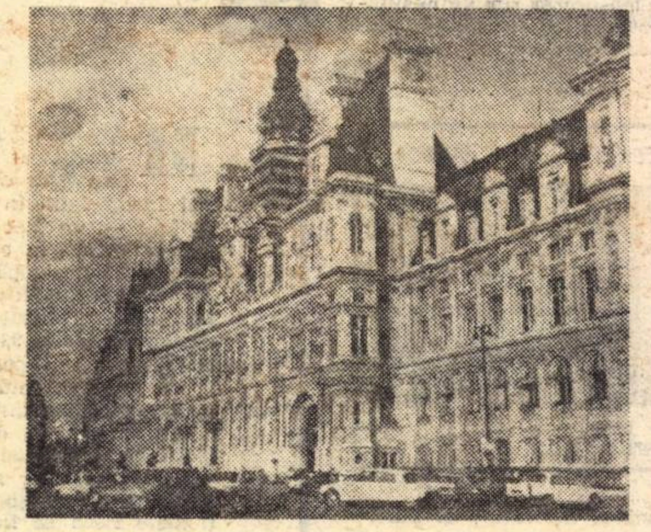

tură. Şi totuşi legătura este mai strînsă decît s-ar putea crede.

Clădirea din imagine reprezintă unul din edificiile de seamă ale capitalei Franţei: celebrul Hôtel de Ville — municipalitatea Parisului, instituţie întemeiată la 1260 de Ludovic cel Sfînt şi transferată pe actualul amplasament la 1357 de către Etienne Marcel, conducătorul Jacqueriei. Piaţa din faţa clădirii, care la 1871 avea să fie sediul comunarzilor, motiv pentru care a şi fost incendiată de „federaţi", a purtat pînă la 1830 denumirea de *Place de Grève*, servind pînă atunci decenii de-a rîndul ca loc de întîlnire pentru muncitorii fără lucru. De unde şi expresia „faire la Grève", a merge în Piaţa Grève, care treptat a căpătat sensul de a înceta lucrul, cu care s-a transmis şi în limba noastră.

POMICULTURA ÎN „ŢARA DIMINEŢILOR LINIŞTITE"

LIVEZILE DE FRUCTE, viile şi plantaţiile de castani comestibili ocupă în prezent în R.P.D. Coreeană peste 200 000 ha. În ultimii ani au fost create mari gospodării pomicole, pe mii de hectare. Gospodăria pomicolă de stat de lîngă Phenian, de exemplu, ocupă o suprafaţă de circa 8000 ha şi asigură o producţie de aproape 100 mii tone de fructe. Se prevede ca la sfîrşitul actualului plan şesenal (1976) recolta de fructe a ţării să ajungă la un milion de tone, ceea ce va contribui şi la creşterea disponibilităţilor pentru export.

JAPONIA MÎINE

CUNOSCUTUL prognozist american Hermann Kahn afirmă în ultima sa carte, consacrată Japoniei, că această ţară va atinge încă în 1980 nivelul produsului naţional brut pe cap de locuitor al S.U.A. H. Kahn ajunge la această concluzie pornind de la ipoteza că S.U.A. îşi vor păstra ritmul actual de creştere a produsului naţional brut, în timp ce P.N.B. japonez va creşte pînă în anul 2000 cu 9,5%, faţă de 11% în prezent. Rata acumulării în Japonia reprezintă dublul celei din S.U.A., iar ritmul de creştere al producţiei în cele mai importante ramuri industriale este în prezent de 25—30% anual. Referindu-se la expansiunea economică a Japoniei, autorul are în vedere şi forţa de muncă încă relativ mai ieftină din această ţară, ca şi proporţia încă ridicată a forţei de muncă ocupate în agricultură.

SPRE ADOPTAREA SISTEMULUI METRIC ÎN S.U.A.?

DIFICULTĂŢILE actuale ale balanţei comerciale americane par a accelera adoptarea sistemului metric de către S.U.A. Acest argument a fost de altfel folosit de ministrul american al comerţului, Maurice Stans, într-un raport prezentat Congresului în favoarea introducerii în S.U.A. a sistemului decimal. Spre deosebire de Anglia, în S.U.A. sistemul decimal este folosit în domeniul monetar şi rămîne doar ca el să fie introdus şi în acela al greutăţilor şi măsurilor. Aplicarea acestui program, care a fost pregătit de Biroul Naţional al Standardelor, ar dura zece ani, iar realizarea lui ar costa între 10 şi 40 milioane dolari. Dacă Congresul va adopta proiectul amintit se va stabili un calendar de intrare în vigoare a sistemului decimal, în mod treptat, pentru fiecare ramură economică.

UN SECTOR PREDOMINANT MEŞTEŞUGĂRESC

UNUL din sectoarele industriale caracterizate prin persistenţa unui mare număr de întreprinderi mici, cu caracter meşteşugăresc, este cel tipografic. După cum reiese şi din graficul alăturat, referitor la cinci ţări occidentale, proporţia atelierelor cu pînă la 10 muncitori se ridică la 4/5 în Italia, depăşind 77% în Franţa şi 69% în S.U.A.

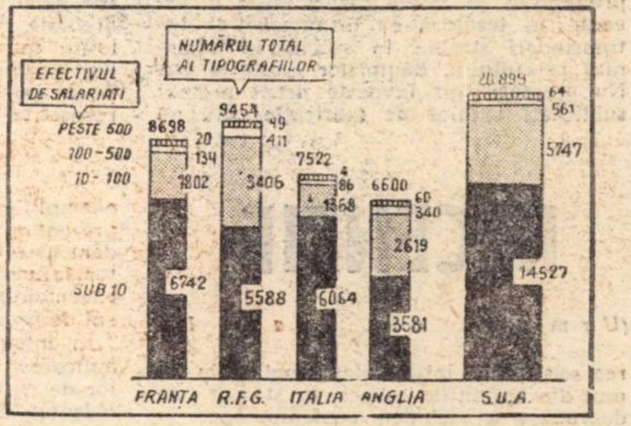

(După „LA VIE FRANÇAISE")

STATISTICĂ INTERNAŢIONALĂ

DISCREPANŢE ÎN UTILIZAREA ÎNGRĂŞĂMINTELOR

DATELE recente privind producţia şi consumul de îngrăşăminte chimice (comercializate) pe plan mondial atestă încetinirea ritmului lor de creştere în ultimii ani. Astfel, conform statisticilor F.A.O., producţia a progresat (faţă de nivelul anului precedent) cu 6% în 1968/1969 şi cu 5% în 1969/1970; în ceea ce priveşte consumul de îngrăşăminte, acesta a sporit în 1968/1969 cu circa 7%, faţă de 10% în medie pe patru ani precedenţi.

Pe de altă parte, se constată că amplele discrepanţe între utilizarea îngrăşămintelor în diferitele regiuni ale lumii se menţin. După cum evidenţiază graficul alăturat, dacă se ia drept bază cantitatea de îngrăşăminte consumată per hectar pe continentul african în perioada 1969/1970, în Europa (fără U.R.S.S.) s-au folosit — în medie — de aproape 23 de ori mai multe îngrăşăminte, în America de Nord şi centrală — de peste 9 ori, în Oceania — de aproape 5 ori, în America de Sud — de două ori. Cifre, care ilustrează slaba sau chiar infima utilizare a uneia din principalele resurse de ridicare a producţiei agroalimentare tocmai în ţările care suferă cel mai mult de pe urma subalimentării unei părţi considerabile din populaţie. Se remarcă, totodată, că America de Sud, Asia şi Africa sînt regiuni importatoare de îngrăşăminte, producţia proprie neputînd satisface decît o parte din necesarul de consum.

REGIUNEA	PRODUCŢIA (TONE)	CONSUMUL (TONE)	UTILIZAREA (Kg/ha)
EUROPA x)	25 630 000	23 390 000	158
AMERICA DE NORD ŞI CENTRALĂ	20 010 000	16 580 000	66
ASIA xx)	5 790 000	7 320 000	22
OCEANIA	1 300 000	190 000	33
AFRICA	1 160 000	1 470 000	7
AMERICA DE SUD	420 000	1 230 000	14

x) FĂRĂ U.R.S.S. xx) FĂRĂ R.P. CHINEZĂ

(După „Cérès")

viata economica

ANUL IX NR. 42 (424)
VINERI 15 OCTOMBRIE
20 PAGINI 2 LEI

42

FONDURILE FIXE

dotare

utilizare

eficiență

• Perfecționarea conducerii economiei naționale • Personalul T.A.–structură organizare • Contradicțiile apologeticii „evoluate" a capitalismului

ANUL IX **viata economica**

Săptămînal editat de Societatea de Ştiinţe Economice din România

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA: str. Nicolae Iorga nr. 36 ● telefon 11.78.76 ● Bucureşti

SUMARUL

numărului 42 din 15 octombrie 1971

— **Coordonate ale făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate:**
Perfecţionarea continuă a conducerii şi planificării activităţii economico-sociale
de **Gheorghe Creţoiu** (pag. 3)

■ **ECONOMIE NAŢIONALĂ**
— Creşterea gradului de dotare tehnică a întreprinderilor trebuie însoţită de utilizarea eficientă a fondurilor fixe
de **Gheorghe Obreja, Dan Popescu** C.S.P. (pag. 5)
— **Strategii de dezvoltare:**
Expansiunea oţelului continuă. (Convorbire cu dr. ing. A. Constantinescu, Institutul de cercetări metalurgice — Bucureşti) (pag. 6)
— **Calitatea:**
În întreprinderea modernă C.T.C. — ochiul lui Argus
de **B. Pădure** (pag. 7)

■ **ÎNVĂŢĂMÎNT**
— Cum organizăm practica în întreprinderi a studenţilor economişti?
de conf. dr. **Petru Burloiu** (pag. 9)

— Mai multă preocupare pentru extinderea contului curent personal
de prof. dr. **Ştefan Dumitrescu** (pag. 9)

■ **CONDUCERE ŞI ORGANIZARE**
— **Cum să folosim eficient personalul T.A.**
● O noţiune inoperantă
de **C. Cojocaru**
● Aprecierile globale să lase loc determinărilor ştiinţifico-analitice!
de **Ioan Bratu**
● **Studii-experienţe:**
Matematica şi dezideratul controlului operativ al încărcării personalului
de **Ioan Georgescu**
● Colectivele intercompartimentale
de **Ovidiu Nicolescu**
● Ergonomia şi munca de birou
de psih. **T. Langa**, ing. **I. Mureşan**, dr. **I. Moldovan**, Laboratorul de ergonomie al Combinatului industrial de morărit şi panificaţie — Cluj (pag. 10—11)

■ **TEORII ● IDEI**
— Contradicţiile unei apologetici „evoluate" a capitalismului contemporan
de dr. **Ioan Cristescu** (pag. 14)

— **Industrializare şi urbanizare:**
De vorbă cu participanţi la seminarul „Pentru o locuire umană" (prof. dr. **Roman Moldovan**, membru corespondent al Academiei R. S. România, Georges Lambert-Lamond, Franţa, secretar general al Institutului Naţiunilor Unite pentru dezvoltare socială, L. M. Giertz — Suedia, consilier al O.N.U., Comisia economică pentru Africa) (pag. 13)

■ **ECONOMIE MONDIALĂ**
— Iran: Tradiţie şi viitor
de **Marius Petreanu** (pag. 16)
— R.P. Ungară: Extinderea construcţiilor de locuinţe şi modernizarea căilor de comunicaţie
— Plovdiv XXVII
de conf. dr. **Sabin Nica-Sirbeşti** (pag. 17)
— **Economia ţărilor în curs de dezvoltare:**
Comerţul exterior şi progresul economic
de **Maria Desmireanu, Valentina Gheorghiu** (pag. 18)

Redactor şef: Gheorghe DOLGU

Tiparul: Întreprinderea Poligrafică „Informaţia" str. Brezoianu, nr. 23—25.
40 470

ACTUALITATEA

EMULAŢIE ŞI RESPONSABILITATE REVOLUŢIONARĂ

TRĂIM ÎNTR-O EPOCĂ DE AMPLĂ EFERVESCENŢĂ POLITICO-IDEOLOGICĂ, caracterizată printr-un înalt spirit de emulaţie şi responsabilitate revoluţionară imprimat întregii noastre societăţi de preocuparea dinamică, vie, a Partidului Comunist Român pentru perfecţionarea constantă a tuturor laturilor vieţii sociale, pentru dezvoltarea armonioasă a societăţii româneşti, pentru bunăstarea şi fericirea poporului, pentru împlinirea idealurilor socialismului şi comunismului. Sîntem zilnic participanţi şi martori ai acestei activităţi efervescente şi chiar numai evenimentele ultimei săptămîni oferă semnificative exemple în acest sens.

IN CONTEXTUL preocupărilor susţinute pentru perfecţionarea generală a muncii politice şi ideologice a partidului, a întregii activităţi cultural-educative, în scopul formării şi dezvoltării conştiinţei socialiste a tuturor oamenilor muncii, în deplină concordanţă cu marile realizări ale construcţiei socialiste şi cu cerinţele dezvoltării în continuare a societăţii noastre, se înscriu plenarele lărgite ale comitetelor judeţene şi municipale de partid. Ele exprimă grăitor aprobarea deplină a comuniştilor faţă de programul adoptat de conducerea partidului şi elaborează, totodată, planuri concrete de acţiune menite să asigure intensificarea muncii ideologice şi politice a tuturor organizaţiilor de partid, a fiecărui comunist.

Zilele trecute, în prezenţa tovarăşului Nicolae Ceauşescu, a avut loc plenara lărgită a Comitetului municipal Bucureşti al P.C.R. care a analizat modul cum se înfăptuieşte politica partidului şi statului în toate domeniile de activitate, în lumina ansamblului de măsuri adoptat de Comitetul Executiv al C.C. al P.C.R. pe baza propunerilor prezentate de secretarul general al partidului. Cuvîntarea rostită de secretarul general al partidului la această plenară constituie un document şi un îndreptar inestimabil atît în activitatea celor 211 000 de membri ai organizaţiei de partid a Capitalei cît şi a tuturor comuniştilor ţării. A fi comunist, sublinia conducătorul partidului nostru, **„înseamnă că te-ai angajat în mod benevol, conştient, să lupţi împreună cu ceilalţi membri ai partidului pentru înfăptuirea liniei partidului, a principiilor comuniste despre viaţă. Aceasta presupune că în întreaga ta activitate, oriunde acţionezi, trebuie să promovezi şi să înfăptuieşti aceste principii"**. Pătrunsă de un înalt spirit partinic, de preocuparea pentru mersul neabătut înainte al societăţii noastre, cuvîntarea abordează într-un spirit realist, critic multitudinea aspectelor care se degajă din realităţile activităţii noastre prezente şi de perspectivă. **„Trebuie să înţelegem,** sublinia secretarul general, **că numai dezbătînd şi abordînd deschis problemele vieţii noastre sociale — atît ceea ce este bun, cît şi ceea ce este rău — trăgînd învăţămintele necesare pentru munca de viitor, putem asigura mersul nostru înainte".**

Lucrările plenarei au scos în evidenţă faptul că organizaţia de partid a municipiului Bucureşti, toţi locuitorii Capitalei au primit cu profundă satisfacţie şi unanimă aprobare aceste documente programatice, în care văd o expresie vie a responsabilităţii şi consecvenţei revoluţionare cu care conducerea partidului militează pentru soluţionarea problemelor majore ale dezvoltării vieţii sociale, ale creşterii rolului partidului în conducerea destinelor României pe căile socialismului şi comunismului.

Semnificaţiile adînci şi vastele implicaţii ale programului de măsuri elaborat de partid depăşesc cu mult limitele unei singure sfere de activitate. Iată, de exemplu, cît de firesc şi cît de convingător au înţeles acest lucru oamenii muncii de la uzina „Griviţa Roşie": „Studiind aprofundat documentele cu privire la măsurile menite să ridice la un înalt nivel activitatea educativă — a declarat la plenară secretarul comitetului de partid al uzinei — noi am desprins concluzia că, o dată cu creşterea preocupărilor pentru toate laturile muncii politico-ideologice şi educativ-culturale care concură la dezvoltarea conştiinţei socialiste, o atenţie sporită trebuie să acordăm cultivării atitudinii înaintate faţă de muncă în rîndul tuturor salariaţilor. Pentru realizarea acestui deziderat, am trecut la constituirea brigăzilor complexe de producţie şi educaţie în întreaga uzină. Noi considerăm că de educare, astăzi, trebuie să ne ocupăm cu toţii..., trebuie să fim adevăraţi propagandişti, oameni politici, deci să îmbinăm activitatea economică cu cea politică, de educare a colectivului de muncă".

Modul în care muncitorii, tehnicienii, inginerii din colectivele de producţie bucureştene şi-au exprimat adeziunea faţă de politica partidului este mai mult decît concludent reflectat de îndeplinirea planului producţiei marfă în industrie, pe cele 9 luni ale acestui an, cu 7 zile înainte de termen, realizîndu-se o producţie marfă suplimentară de 1,2 miliarde lei, cu 300 milioane lei peste angajamentele asumate. Planul productivităţii muncii a fost de asemenea îndeplinit în proporţie de 102 la sută, pe această cale obţinîndu-se 69 la sută din sporul producţiei globale.

ACTUALUL stadiu de dezvoltare a ţării noastre, în toate domeniile vieţii sociale, problemele tot mai complexe care apar în această perpetuă ascensiune şi pe care sînt chemate să le rezolve organele de partid şi de stat în procesul de edificare a societăţii socialiste multilateral dezvoltate, impun formarea unor cadre de conducere bine pregătite, care să poată face faţă cu eficienţă sarcinilor sporite ce le revin. Recenta hotărîre a Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. cu privire la organizarea activităţii Academiei „Ştefan Gheorghiu" pentru pregătirea cadrelor de conducere a activităţii de partid, social-politice, economice şi administraţiei de stat ilustrează exemplar capacitatea profundă a partidului nostru de a sesiza prompt nevoile ce apar într-un sector sau altul, într-o etapă sau alta, şi de a adapta cu clarviziune cele mai eficiente măsuri în vederea perfecţionării relaţiilor, a cadrului politic, economic, social în care ne desfăşurăm cu toţii activitatea. Organizarea acestei **noi** instituţii de învăţămînt superior, de **partid** şi **de stat**, porneşte de la cerinţele asigurării cu cadre de conducere, atît în domeniul muncii de partid, cît şi în diferitele sectoare ale vieţii economice şi de stat. Explicînd raţiunile care au stat la baza recentei hotărîri, tovarăşul Nicolae Ceauşescu sublinia, în cuvîntarea rostită la şedinţa de constituire a Consiliului de conducere al Academiei: **„Îmbinarea într-o singură Academie a acestor laturi de activitate — care s-ar părea deosebite — porneşte de la principiul care guvernează întreaga activitate din România, că forţa politică conducătoare a societăţii româneşti este Partidul Comunist Român şi, deci, în exercitarea acestui rol trebuie să se asigure şi pregătirea cadrelor necesare pentru îndrumarea tuturor sectoarelor de activitate. Pînă la urmă, unul din factorii de bază care asigură înfăptuirea liniei politice generale îl reprezintă cadrele, oamenii; de aici şi preocuparea Comitetului nostru Central de a realiza pregătirea unitară a cadrelor de conducere — de partid, de stat şi economice — pentru toate domeniile de activitate".**

Călăuzindu-se — în întocmirea programelor şi a întregii sale activităţi de învăţămînt şi cercetare — după linia politică generală a partidului nostru, după documentele Congresului al X-lea şi celelalte documente de partid care asigură aplicarea creatoare a legilor generale ale construcţiei socialiste în condiţiile concrete ale României, Academia „Ştefan Gheorghiu" este chemată totodată să lege strîns învăţămîntul cu munca de cercetare şi, să meargă mai departe, asigurînd legarea ambelor activităţi cu viaţa, cu practica. În acest sens se înscriu şi indicaţiile conducerii partidului nostru privind îmbinarea cunoştinţelor teoretice generale cu cunoştinţele practice, a experienţei mai îndelungate a cadrelor vechi de partid şi economice cu experienţa cadrelor tinere, cu cei care lucrează nemijlocit în producţie.

A INTRAT în tradiţiile României socialiste a cinsti **munca** şi pe **oamenii muncii** — făuritorii tuturor bunurilor materiale şi spirituale ale societăţii. Am sărbătorit duminica trecută „Ziua petrolistului", prilej de evocare a tradiţiilor glorioase de luptă revoluţionară ale petroliştilor împotriva exploatării şi asupririi, de omagiu adus muncii pline de pasiune şi abnegaţie a celor care, scoţînd din adîncuri şi punînd în valoare importantele resurse de ţiţei şi gaze, îşi aduc contribuţia la dezvoltarea economică şi socială a ţării, participă activ, cu toată dăruirea, alături de toţi oamenii muncii, la realizarea măreţului program de edificare a societăţii socialiste multilateral dezvoltate, trasat de Congresul al X-lea al partidului. De ziua lor, petroliştii au raportat realizarea unor noi şi remarcabile succese. Astfel, planul producţiei globale pe primele nouă luni ale anului a fost realizat de către toate colectivele de prelucrare a ţiţeiului; prin intrarea în producţie a unor noi instalaţii moderne şi îmbunătăţirea proceselor tehnologice, colectivele rafinăriilor au obţinut însemnate cantităţi de produse peste plan.

Aceste succese se conjugă organic cu realizările tuturor oamenilor muncii care au intrat în ultimul trimestru al primului an al cincinalului cu înfăptuiri care subliniază încă odată capacitatea creatoare a clasei muncitoare, a ţărănimii, a intelectualităţii, demonstrează unitatea de nezdruncinat a întregului popor care traduce neabătut în viaţă politica Partidului Comunist în care vede întruchiparea deplină a năzuinţelor sale vitale.

PERFECŢIONAREA CONTINUĂ A CONDUCERII ŞI PLANIFICĂRII ACTIVITĂŢII ECONOMICO-SOCIALE

FĂURIREA societăţii socialiste multilateral dezvoltate reprezintă un proces deosebit de complex, cuprinzînd transformări profunde pe toate planurile activităţii umane: economic, politic, social-cultural etc. Aceste transformări se produc în esenţă în mod conştient, organizat şi planificat la scara întregii societăţi, ceea ce presupune în mod necesar perfecţionarea continuă a conducerii şi planificării activităţii economico-sociale pe baza cunoaşterii şi folosirii legilor economice, a tuturor legilor obiective de dezvoltare a societăţii.

Trasînd coordonatele fundamentale ale făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate, tovarăşul Nicolae Ceauşescu sublinia cu prilejul semicentenarului partidului nostru că **„modificările rapide care au loc în baza tehnico-materială, în structura şi suprastructura noii orînduiri impun, ca o necesitate obiectivă, perfecţionarea continuă a conducerii economiei, a întregii activităţi sociale, în vederea asigurării concordanţei între dezvoltarea forţelor de producţie şi relaţiile de producţie, între realităţile dinamice ale vieţii noastre materiale şi spirituale şi formele şi metodele de organizare şi conducere a societăţii“ [1]).**

ÎN CONCEPEREA şi organizarea acestui proces Partidul Comunist Român porneşte de la premisa că dirijarea conştientă a procesului complex de dezvoltare economică şi socială, conducerea şi planificarea activităţii la nivel micro şi macroeconomic, în scopul folosirii raţionale a tuturor resurselor ţării şi satisfacerii intereselor generale ale poporului, constituie una din trăsăturile generale şi, în acelaşi timp, unul dintre cele mai importante avantaje ale orînduirii socialiste. Ele sînt determinate, după cum se ştie, de un şir de factori de ordin tehnic, economic şi social-politic, care fac ca dezvoltarea pe bază de plan să devină **o lege obiectivă** şi forma **specifică socialismului de mişcare şi dezvoltare** a societăţii socialiste, formă ce înlocuieşte tot mai mult mişcarea spontană, stihinică, proprie economiilor bazate pe proprietatea privată asupra mijloacelor de producţie.

Conducerea şi planificarea economiei naţionale decurg din însăşi logica şi natura internă a marii producţii, din diversificarea nemaiîntîlnită şi socializarea uriaşă a producţiei moderne, din creşterea complexităţii activităţii social-economice şi amploarea mutaţiilor de structură pe care le determină revoluţia tehnico-ştiinţifică. Nevoia de dirijare a oricărui proces de muncă colectivă, dirijare care să asigure, cum spunea Marx **„armonizarea activităţilor individuale şi să îndeplinească funcţiile generale ce rezultă din mişcarea întregului organism productiv“** se ridică pe trepte superioare în socialism, unde caracterul cooperativ şi social, în continuă extindere, al procesului de producţie este determinat de factori ce ţin nu numai de forţele de producţie, ci şi de însăşi forma socială socialistă a însuşirii mijloacelor de producţie şi a produselor, de proprietatea socialistă. **„Centralizarea pe scară naţională a mijloacelor de producţie** — sublinia K. Marx, referitor la societatea socialistă — **va deveni baza naţională a societăţii, alcătuite din asociaţii ale producătorilor liberi şi egali, care vor munci în mod conştient, după un plan general şi raţional“ [2]).**

Reproducţia socialistă reprezintă un proces complex în care se interferă, după o ordine internă bine determinată, multe sfere de activitate, un număr mare de ramuri şi subramuri de producţie şi un număr imens de unităţi economice.

Economia socialistă este un complex economic cu trăsături bine conturate, care nu rezultă însă din simpla însumare a elementelor componente, ci şi din esenţa ei de organism închegat, unitar şi **dinamic.** Funcţionarea normală în vederea atingerii unor obiective dinainte stabilite de societate, este, de aceea, legată nu numai de acţiunea organizată a fiecărei părţi componente şi nici de simpla coordonare a ramurilor şi întreprinderilor, ci şi **de conducerea unitară** a întregii economii naţionale, astfel încît să se realizeze, cum arăta Lenin **„transformarea întregului mecanism economic de stat într-o maşină unică imensă, într-un organism economic care să funcţioneze în aşa fel ca milioanele de oameni să se conducă după un plan unic“ [3]).**

Toţi aceşti factori au făcut din conducerea pe bază de plan a economiei naţionale unul din cele mai importante procese economico-sociale ale lumii contemporane, socialismului revenindu-i prioritatea istorică în această realizare de seamă a ştiinţei şi practicii sociale. Eficienţa şi atracţia ei crescîndă, în condiţiile unor imperative generate de marea producţie contemporană, fac pe tot mai mulţi economişti burghezi, care vreme îndelungată au proslăvit „virtuţile“ economiei liberale, să treacă pe poziţiile teoretice ale dirijizmului economic, să ceară elaborarea de programe economice, a unor planuri fără de care, aşa cum scria economistul elveţian F. Oulès, „economia unei ţări este ca un avion fără radar, rătăceşte în zadar în ceaţă în căutarea drumului său... din inflaţie în recesiune, din recesiune în inflaţie, ea cade într-o cascadă fără sfîrşit“.

ÎNTR-O ACCEPŢIUNE largă, conducerea proceselor economice-sociale în socialism presupune: stabilirea scopului şi obiectivelor acţiunii sociale pe baza cunoaşterii legilor obiective; elaborarea strategiei şi tacticii, a măsurilor capabile să asigure realizarea scopului şi a obiectivelor propuse, pentru armonizarea intereselor individuale, colective şi generale; crearea condiţiilor necesare pentru traducerea în viaţă a acestor măsuri; organizarea controlului asupra îndeplinirii directivelor propuse; activitatea de corectare a disproporţiilor sau abaterilor care apar în procesul înaintării către ţelurile propuse; analiza nivelurilor atinse, desprinderea noilor cerinţe şi determinarea noilor obiective ale dezvoltării social-economice.

Conducerea construcţiei socialiste constă, prin urmare în organizarea şi dirijarea conştientă a activităţii sociale în funcţie de cerinţele obiective, de legile dezvoltării economico-sociale, ţinînd seama de condiţiile concrete ale ţării şi ale etapei în care se află construcţia socialistă. Ea presupune existenţa unui **centru de decizii,** a unui centru care îndeplineşte funcţiile conducerii procesului de cooperare socialistă în muncă, trasînd coordonatele generale ale dezvoltării economice.

A conduce societatea înseamnă, înainte de toate, a conduce oameni, colectivităţi şi indivizi. Într-o asemenea accepţiune, conducerea procesului construcţiei socialiste cuprinde: rolul conducător al partidului comunist; activitatea desfăşurată de statul socialist în domeniul economic, social-cultural etc.; organizarea producţiei, conducerea unităţilor economice, precum şi a activităţii instituţiilor social-culturale; conducerea activităţii unor grupuri sau colective de oameni în cadrul unităţilor economice, al unor sisteme sociale sau economice determinate.

Planificarea economiei naţionale constituie o parte componentă a acestei opere de conducere. Ea urmăreşte realizarea şi menţinerea, în mod conştient, a unei proporţionalităţi în dezvoltarea întregii economii naţionale între diferitele ei ramuri, subramuri şi unităţi economice, dezvoltarea armonioasă a tuturor judeţelor patriei, promovarea largă a progresului tehnic, utilizarea cu maximum de eficienţă a resurselor materiale, umane şi financiare în vederea asigurării unor ritmuri susţinute de dezvoltare economică şi a ridicării nivelului de trai al poporului.

În înfăptuirea acestui proces se formează un complex de relaţii, între diferite organe ale conducerii economice centrale şi celelalte verigi ale economiei naţionale. În literatura economică, aceste relaţii au fost privite, mai mult sub aspectul lor politic şi juridic şi mai puţin sub cel economic; de aceea, în continuare, ne vom permite cîteva consideraţii mai largi cu privire la conţinutul relaţiilor de conducere şi planificare.

Este clar, că, întrucît organele centrale de conducere sînt organe de stat, relaţiile ce apar în procesul conducerii şi planificării cuprind şi însemnate momente politice, juridice etc. Tot aşa de bine se poate spune însă că planificarea economiei naţionale, mai ales conducerea producţiei, are şi o latură tehnică. Din punct de vedere al conţinutului lor, aceste relaţii au însă şi o puternică latură economică, sînt relaţii social-economice şi fac parte din baza societăţii socialiste. Ele apar la confluenţa economicului cu politicul, în procesul creării, repartiţiei şi circulaţiei produsului social, al gospodăririi mijloacelor obşteşti vizînd toate momentele procesului reproducţiei socialiste.

Realizarea şi menţinerea, în mod conştient, a unei proporţionalităţi în dezvoltarea economico-socială presupune **stabilirea ritmurilor** în care trebuie să se dezvolte diferitele ramuri, **repartizarea resurselor** în funcţie de cerinţele asigurării ritmurilor şi corelaţiilor respective în dezvoltarea economică etc.

Ceea ce se poate obţine, desigur, nu numai prin relaţiile ce se stabilesc între unităţile productive, şi nici prin relaţiile dintre acestea şi cele din sfera circulaţiei, ci şi prin activitatea desfăşurată de un centru economic de conducere, care apare ca factor organic integrat sistemului relaţiilor de producţie. Şi, întrucît funcţia de conducere aparţine proprietarului mijloacelor de producţie, se poate spune că statul socialist îndeplineşte aceste funcţii nu numai, sau, în orice caz, nu în primul rînd pentru că el este un factor politic — deşi rămîne un element de suprastructură —, ci, înainte de toate, **în virtutea calităţii sale de proprietar al majorităţii mijloacelor de producţie. Mai mult decît atît, organizarea şi conducerea pe bază de plan a economiei naţionale constituie una din formele fundamentale în care funcţionează proprietatea socialistă.**

Planificarea face ca acea trăsătură a activităţii umane productive, de a se finaliza într-un rezultat ce încă la începutul procesului de muncă exista în imaginaţia producătorului, să se ridice de la nivelul indivizilor la nivelul fiecărei întreprinderi, al fiecărei colectivităţi şi, mai ales, al întregii societăţi. Cum bine remarca un economist francez, „planificarea socialistă reprezintă primul efort al umanităţii pentru calcularea anticipată a timpului de lucru pe care societatea va trebui să-l consacre diverselor producţii şi a ceea ce va trebui să fie costul social al fiecărei unităţi produse“ [5]).

Avem aici o împletire organică, la scară socială, a proceselor materiale cu cele ideale, obiectivele prevăzute în plan, pentru realizarea cărora este canalizată întreaga acţiune socială, căpătînd o uriaşă capacitate mobilizatoare şi transformîndu-se, pe măsura realizării lor, în realitate materială. În acest fel **planificarea socialistă consolidează şi lărgeşte sfera şi forţa de acţiune a idealului, a activităţii conştiente asupra proceselor economice, asupra întregii realităţi sociale.**

CA URMARE a acestor transformări, purtătorii muncii de conducere şi planificare devin o componentă inseparabilă a „muncitorului colectiv“ în socialism, îndeplinind faţă de activitatea productivă generală acelaşi rol pe care-l joacă activitatea intelectuală a muncitorului individual în procesul muncii sale. În acest sens, munca de conducere şi planificare capătă însemnate **funcţii economico-productive,** exercitînd o înrîurire considerabilă asupra proceselor economice şi sociale. Ceea ce sublinia K. Marx, vorbind despre caracterul de cooperare al procesului muncii care lărgeşte noţiunea muncii productive şi a exponentului ei — muncitorul productiv — are o valabilitate cu atît mai mare pentru economia socialistă.

Separarea conducerii şi planificării într-o sferă distinctă a activităţii sociale, nu poate duce, prin acest simplu fapt, la pierderea caracterului productiv al acestei munci cu atît mai mult cu cît dintre toate genurile de muncă intelectuală care s-au separat de munca fizică, cea legată de conducerea, organizarea şi planificarea activităţii economice menţine o legătură permanentă şi puternică cu producţia propriu-zisă.

Stăruim asupra acestor aspecte pentru a sublinia că, în spatele variatelor forme şi metode ad-

Gheorghe CREŢOIU

COORDONATE ALE FĂURIRII SOCIETĂȚII SOCIALISTE MULTILATERAL DEZVOLTATE

←

ministrative, juridice, organizatorice etc., prin care se exprimă conducerea pe bază de plan a economiei naționale există un conținut economic bine determinat, un grup de relații economice de sinestătătoare (unii economiști chiar definesc planicitatea drept relația economică inițială și fundamentală a socialismului), formînd parte organică din întreaga structură social-economică a orînduirii noastre.

PRINCIPALA concluzie care se impune de aici este că dezvoltarea și perfecționarea societății socialiste cuprinde în mod obligatoriu îmbunătățirea continuă a organizării, conducerii și planificării economiei naționale, ca o componentă de bază a procesului de asigurare a concordanței între forțele de producție și relațiile de producție.

O asemenea cerință decurge din însăși creșterea rolului și funcțiilor conducerii pe bază de plan a economiei naționale în perioada făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate. **„În abordarea problemei conducerii economico-sociale** — a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu — **pornim de la considerentul că în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate avîntul forțelor de producție, complexitatea vieții societății fac să crească tot mai mult rolul factorului conștient, al activității organismelor de stat și economice chemate să dirijeze întregul efort al poporului, pe baza unui plan unic, pentru progresul și prosperitatea patriei"**.

Această cerință, cu caracter legic, decurge dintr-un complex de factori, între care trebuie menționată, **în primul rînd,** dezvoltarea continuă și susținută a forțelor de producție. Creșterea dimensiunilor producției sociale — producția industrială va spori pînă în 1990 de circa 6 ori, — lărgirea diviziunii sociale a muncii, măresc continuu complexitatea economiei naționale, a proporțiilor sale și a legăturilor de producție.

O puternică înrîurire în această direcție o exercită accelerarea progresului tehnico-științific, care determină noi și noi modificări în nivelul și structura mijloacelor de muncă și a obiectului muncii, în organizarea producției, punînd, totodată, noi cerințe față de calificarea forței de muncă. Este, de exemplu, clar că pe măsura adîncirii diviziunii muncii, a apariției de noi ramuri și specializării întreprinderilor, se mărește rolul legăturilor între ramurile economiei și între întreprinderi, al organizării și coordonării activității acestora. Cresc dimensiunile, complexitatea și intensitatea schimbărilor care au loc în știință, tehnică, tehnologie, se accelerează ritmul producției. În același timp are loc o creștere a informațiilor în economie și, o dată cu aceasta, a rolului pe care-l joacă precizia și operativitatea cu care ele sînt prelucrate și livrate organelor de decizie și conducere.

Pe aceeași linie acționează, **în al doilea rînd,** și considerentele de raționalitate și eficiență economică. În condițiile actuale se schimbă mereu corelația dintre factorii intensivi și cei extensivi în creșterea economică. Nu putem spune desigur că factorii extensivi nu joacă și nu vor mai juca un rol important în dezvoltarea economică. Schimbarea în continuare a structurii economiei și modernizarea aparatului de producție vor determina și în etapa următoare creșterea numerică a forței de muncă ocupate în economia națională, în ramurile neagricole, precum și sporirea fondurilor fixe puse în funcțiune.

Experiența arată, însă, că un rol sporit în asigurarea creșterii economice trebuie să-l joace factorii intensivi, în primul rînd calitatea forței de muncă, a aparatului de producție și a metodelor de organizare, conducere și planificare. Așa cum se subliniază în Directivele Conferinței naționale a partidului nostru, stadiul actual al economiei românești, dezvoltarea ei în pas cu cerințele revoluției tehnice-științifice contemporane impun: îmbunătățirea substanțială a structurii pe ramuri; angajarea fiecărei unități în circuitul economic cu toate rezervele și resursele ei interne; creșterea gradului de pregătire, organizare și utilizare a forței de muncă; fundamentarea științifică a deciziilor economice, concomitent cu mărirea operativității în adoptarea și aplicarea lor; ridicarea gradului de adaptabilitate a întreprinderilor la cerințele tot mai diverse și în continuă schimbare ale producției și consumului; întărirea rolului stimulator al pîrghiilor economice, perfecționarea legăturilor între întreprinderi, astfel încît să sporească exigența, competența și răspunderea în tratarea și rezolvarea problemelor economice, în îndeplinirea obligațiilor lor contractuale.

În al treilea rînd, creșterea rolului și funcțiilor conducerii și planificării este determinată și de cerințele măririi inițiativei creatoare a maselor. În condițiile lărgirii autonomiei și competenței unităților econmoice, ale lărgirii democrației socialiste, activizarea maselor, creșterea inițiativei întreprinderilor în valorificarea optimă a potențialului de care dispun, depind în mare măsură de calitatea și eficiența formelor și metodelor de conducere.

Toți acești factori cer adaptarea mecanismului de conducere la exigențele etapei actuale a construcției socialiste, creșterea gradului său de suplețe și elasticitate, astfel încît să se realizeze o eficiență economică maximă.

Din analiza acestor factori, decurge însă și o altă concluzie și anume: conducerea și planificarea economiei naționale trebuie **în permanență să promoveze noul,** să înlăture elementele care, treptat, devin perimate. De unde rezultă că perfecționarea conducerii și a planificării nu poate avea caracterul unor acțiuni de campanie. Pentru ca formele și metodele să joace permanent un rol activ în dezvoltarea economiei naționale ele trebuie să țină **continuu** pasul cu cerințele etapei în care se află construcția socialistă. Ca urmare, nu reformele — aplicate la o anumită dată și urmate inevitabil de perioade mai mari sau mai mici de stagnare a structurilor economico-organizatorice — constituie calea de urmat în perfecționarea conducerii și planificării activității economice; întreruperile în această acțiune, neglijarea unor laturi, pot inevitabil duce la învechirea unor metode sau forme de conducere, la apariția unor contradicții în însuși sistemul relațiilor de producție. De aceea în concepția partidului nostru conducerea și planificarea economiei naționale trebuie să țină în permanență seama de cerințele noi și de schimbările care intervin în structura economiei. **„Este necesar** — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru a cadrelor din domeniul ideologiei — **să acționăm continuu pentru perfecționarea organizării, conducerii și planificării întregii activități sociale"** [6]).

Pe de altă parte, pentru ca formele și metodele de conducere și planificare să concorde mereu cu fenomenele și cerințele noi ale dezvoltării social-economice, toate momentele și sferele reproducției sociale, toate laturile mecanismului economic trebuie privite în **unitatea și continuitatea** lor, în strînsa lor **interdependență** rezultată din natura de sistem a societății noastre. De aceea perfecționarea conducerii și planificării are un caracter larg, **atotcuprinzător,** din sfera ei de acțiune neputînd scăpa nici una din laturile mecanismului de funcționare a economiei socialiste.

---

1) Nicolae Ceaușescu : Semicentenarul glorios al Partidului Comunist Român. Ed. Politică, 1971, pag. 39—40.

2) Marx-Engels : Opere vol. 18, Ed. politică, 1964, pag. 61

3) V. I. Lenin : Opere complete, vol. 36. Ed. politică, 1965, pag. 7.

4) Vezi motto-ul la cartea lui A. Loutfy : „La planification de l'economie", Geneve, 1964.

5) Gh. Bettelheim : „Planification et croissance accelerée. Paris, 1964, pag. 21.

6) Nicolae Ceaușescu : Expunere la Consfătuirea de lucru a activului de partid din domeniul ideologiei și al activității politice și cultural-educative. Ed. Politică, 1971, pag. 37.

CURIER

● Menținerea derogării

ILIE BUNDACHE, Constanța — Salariații care ocupau funcții de conducere (pe baza prevederilor **pct. 28 din anexa IX la H.C.M. 914/1968 cu modificările ulterioare)** pentru care la aplicarea Hotărîrii de mai sus indicatorul de studii și vechime a fost modificat, prevăzîndu-se numai condiția de studii sperioare, sînt considerați menținuți în funcție pe baza prevederilor Hotărîrii nr. 1053/1960, sau a altor acte normative. Ca urmare, și acești salariați pot fi ulterior trecuți în aceeași unitate sau transferați în altele pe funcții echivalente sau inferioare, pentru care, de asemenea, nu îndeplinesc condițiile de studii cerute de indicator. În toate cazurile, salariații aceștia sînt încadrați cu două clase de salarizare sub cele prevăzute la funcțiile pe care le ocupă. Așa cum rezultă din comunicarea ce ne-ați făcut, lucrînd ca șef sector economic puteți fi trecut, la cererea dv. determinată de starea sănătății, ca economist sau economist principal pe șantierul de construcții de gradul I unde lucrați. Clasele de salarizare pentru funcția de economist sînt — la șantierele de construcții — 20 pînă la 26 inclusiv, iar pentru funcția de economist principal 22—29 inclusiv. Aceste clase sînt prevăzute pentru salariații care au studii superioare. Ar urma să fiți deci salarizat, în cazul ocupării acestor funcții, cu două clase de salarizare mai puțin.

● Contabil principal

VICTOR SENCHEA, Săvinești — Perioadele lucrate ca șef popotă U. M., magazioner și calculator principal nu se includ în calculul vechimii pentru promovarea în funcția de contabil principal. Nu îndepliniți deci condiția de vechime minim necesară, de cel puțin 5 ani în funcții economice medii, pentru ocuparea funcției de contabil principal.

● Acordarea gradațiilor

IOSIF STEIER, Agnita — Opinia serviciului de specialitate din întreprinderea unde lucrați corespunde prevederilor **pct. 6 din anexa XI la H.C.M. nr. 914/1968**, cu modificările ulterioare (Indicații privind modul de acordare a gradațiilor la funcțiile tehnic-administrative). Potrivit acestor prevederi, salariatul promovat într-o funcție superioară de execuție are dreptul la o creștere a salariului tarifar echivalentă cu o clasă de salarizare, iar la promovarea într-o funcție de conducere — la o creștere echivalentă cu 1 sau 2 clase de salarizare. Trecerea de la funcția de contabil principal la aceea de șef birou se consideră promovare în funcții de conducere. Faptul că, înainte de transferarea, dv., în interesul serviciului, ați ocupat o funcție superioară nu poate determina o altă interpretare, deoarece, atunci cînd ați fost transferat la unitatea unde lucrați în prezent, ați consimțit la încadrarea în functia de contabil principal ,iar la data promovării în funcția de șef birou ocupați efectiv, de mai multe luni, funcția de execuție respectivă.

● Salarizarea absolvenților

ELENA PRELIPCEANU, Vatra Dornei — În anexa IX la H.C.M. 914/1968, cu modificările ulterioare. (Indicații cu privire la aplicarea noului sistem de salarizare) se prevede, la pct. 10, că salariații care ocupă o funcție pentru care se cer studii medii (tehnician, planificator, statistician, contabil, etc.) și care își iau diploma la o formă de învățămînt superior în specialitate, în cazul în care salariul tarifar pentru al doilea an de activitate este mai mic decît salariul avut la funcția medie, pot fi încadrați la funcția pentru care se cer studii superioare (inginer, economist, etc.) în specialitatea respectivă, la salariul tarifar de bază, sau la gradația care să le asigure salariul tarifar de încadrare avut sau o clasă de salarizare în plus.

Salariații care ocupă funcții de execuție de nivel superior (în cazul dv. economist) **prin derogare de la condițiile de studii, sînt încadrați, la absolvirea învățămîntului superior** cu diplomă de stat în specialitatea respectivă, la nivelul de bază sau la gradația pe care au avut-o pînă la absolvire, însă cu două clase de salarizare în plus. Nu trebuie confundată salarizarea din primul și al doilea an de activitate cu perioada de stagiu prevăzută de Decretul nr. 158/1970. Potrivit acestui Decret, absolvenții învățămîntului superior — cursuri de zi — au obligația să efectueze un stagiu de cel puțin 3 ani la unitatea unde au fost repartizați de comisiile instituite în acest scop. Fiind absolventă a învățămîntului superior la cursuri fără frecvență, dv. nu ați fost repartizată de comisia organizată în conformitate cu art. 5 din Decretul susmenționat. Ca atare nu vi se aplică cerința privitoare la efectuarea unui stagiu minim la unitatea unde lucrați în prezent.

● Încadrare

IDA BICESCU, Oradea — Potrivit reglementărilor în vigoare absolventul învățămîntului mediu, de specialitate, care provine din cîmpul muncii, avînd o vechime în munca salariată de peste 12 luni, indiferent de meseria sau funcția avută în această perioadă, se salarizează la încadrarea sa, după absolvirea învățămîntului, cu salariul prevăzut la nivelul de bază al funcției ocupate. În cazul dv., care aveți peste 12 luni de muncă salariată și ați fost încadrată în funcția de contabil, salariul de la data încadrării în muncă trebuie să fie cel prevăzut la nivelul de bază al funcției respective, astfel cum este stabilit în nomenclatorul de funcții și salarii tarifare care se aplică în unitatea unde lucrați și nu salariul tarifar al absolventului de studii medii, în primul an de activitate. Menționăm că perioada cît n-ați lucrat, avînd de îngrijit copii în vîrstă sub șapte ani, nu întrerupe vechimea în muncă, dar nu se ia în calculul acestei vechimi. În art. 39 (alin. 3) din legea nr. 27/1966, se prevede că pentru salariatele care, potrivit legii au fost încadrate în funcții cu jumătate de normă, pentru a crește copii în vîrstă sub 7 ani, se ia în considerare ca vechime în muncă o normă întreagă. Dv. nu sînteți în această situație deoarece în perioada la care v-ați referit n-ați lucrat nici o jumătate de normă.

★

● **TRAIAN MARCU, Brașov** — Fiind transferat în interesul serviciului, în condițiile prevăzute de art. 11 lit. a din legea nr. 1/1970, de pe o funcție de conducere, la care salariul tarifar este stabilit fără gradații, pe alta la care este diferențiat pe un nivel de bază și mai multe gradații, la stabilirea concretă a numărului de gradații în care puteați fi încadrat, conducerea unității trebuie să țină seama de prevederile pct. 6 din anexa XI la H.C.M. nr. 914/1968, cu modificările ulterioare. De asemenea, Precizările Ministerului Muncii nr. 170001/1970, în sensul că trebuia să aibă în vedere nivelul salariilor tarifare ale funcției ocupate prin transfer, atît în unitatea în care v-ați transferat, cît și în unitatea unde ați lucrat înaintea transferării.

● **IOAN TURCAN, MEDIAȘ** — Conform reglementărilor în vigoare perioada cît ați lucrat ca redactor (avînd studiile cerute pentru ocuparea unei funcții medii tehnice) se ia în considerare ca vechime în funcții tehnice medii, utilă pentru încadrarea într-un post de tehnician principal. Așa cum arătați această funcție ați și deținut-o anterior încadrării la unitatea unde lucrați în prezent.

● **PETRE ȘERBAN, Scăeni** — Considerăm că prevederile referitoare la luarea în calcul, ca stagiu în meserie, a perioadelor în care unii muncitori au lucrat în ateliere proprii, se pot aplica și ajutorilor acestor meseriași (probabil coproprietari ai atelierului) pe baza dovezilor eliberate de secțiile financiare. **(Această opinie aparține Departamentului salarizării din Ministerul Muncii).**

CREȘTEREA GRADULUI DE DOTARE TEHNICĂ A ÎNTREPRINDERILOR TREBUIE ÎNSOȚITĂ DE UTILIZAREA EFICIENTĂ A FONDURILOR FIXE

DEZVOLTAREA și modernizarea potențialului tehnic, opțiune de mare răspundere în angajarea banilor poporului, de mare importanță pentru destinele economiei noastr,e de mare actualitate, are multiple rațiuni atît de ordin economic cît și de ordin social. Constituind o coordonată statornică a politicii economice a partidului și statului nostru, repartizarea sistematică a unei părți însemnate din venitul național pentru acumulare a creat premisele unei dezvoltări impetuoase a economiei pe calea înfăptuirii unui amplu program de investiții, concretizat, în cea mai mare parte a sa, în noi, moderne și puternice capacități de producție afectate, cu deosebire, sferei producătoare de bunuri materiale.

Aceste mari sume de bani investite, concretizate în darea în exploatare a noi capacități și obiective industriale, în dezvoltarea și modernizarea celor existente și-au găsit și își găsesc materializarea, pe un alt plan, într-o creștere considerabilă a volumului fondurilor fixe, și, în special, al celor productive, în înnoirea și modernizarea lor continuă. Astfel, în anul 1970, volumul acestor mijloace fixe a ajuns să fie cu 51% mai mare decît cel existent în anul 1965, volumul celor productive crescînd cu 68%, iar al celor din industrie cu 86%.

Vastul program de dezvoltare și modernizare a bazei tehnico-materiale a economiei noastre continuă să se desfășoare cu pregnanță și în actualul cincinal. Prevederea pe mai departe a unei rate înalte a acumulării, izvor al progresului economic și social, va crea posibilitatea înfăptuirii amplului proces de înzestrare a economiei, industriei, într-un grad sporit cu mijloace tehnice moderne și de mare randament. Volumul fondurilor fixe productive va crește astfel în anul 1975 *) față de 1970 cu peste 74%, de cea mai mare parte din aceste fonduri urmînd să beneficieze ramurile hotărîtoare ale economiei, — industria, agricultura, (vezi grafic nr. 1).

Prin urmare, în ansamblul său, economia noastră este și va fi din ce în ce mai mult înzestrată cu o tehnică modernă, chemată și capabilă să valorifice la un nivel tot mai înalt resursele materiale și umane ale țării.

● Fiecare utilaj — folosit la nivelul său maxim

TOCMAI DE ACEEA utilizarea cu maximum de randament a tuturor fondurilor fixe și îndeosebi a mașinilor, agregatelor și instalațiilor trebuie să constituie pentru fiecare om al muncii — proprietar și totodată producător al acestor mijloace — o datorie permanentă. Subliniind însemnătatea acesteia pentru economia națională, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, arăta la Consfătuirea de lucru a activului de partid și a cadrelor de bază din industrie, construcții și transporturi că: „Printr-o bună organizare a muncii și așezare judicioasă a mașinilor, putem obține o producție substanțial sporită cu capacitățile existente. Prin folosirea întregii capacități a mașinilor din dotare putem să creștem cu 15—20% producția, fără nici o investiție suplimentară".

O asemenea sarcină se impune cu atît mai mult cu cît în unele ramuri se remarcă multiple posibilități neutilizate de creștere a eficienței utilizării fondurilor fixe.

Ca urmare, în actualul cincinal, prin măsurile preconizate în direcția intensificării laturilor calitative în economie, a sporirii eficienței economice în toate ramurile și sectoarele de activitate, s-a urmărit obținerea unei eficiențe tot mai ridicate a potențialului tehnic. Pe de o parte, perfecționarea continuă a mașinilor, lărgirea mecanizării și automatizării unor procese de producție, iar pe de altă parte, prevederile cu privire la mai buna folosire intensivă și extensivă a fondurilor fixe, organizarea superioară a producției și a muncii, incluzînd în această sferă și măsurile privind creșterea calificării forței de muncă, au determinat estimarea unor nivele de venit național, obținute la 1000 lei fonduri fixe, superioare celor din planul cincinal precedent.

În consecință, se prevede ca venitul național la 1 000 lei fonduri fixe productive, pe ansamblul economiei, să crească în anul 1975 față de anul 1970 cu peste 5%, ceea ce înseamnă și o reducere a necesarului relativ de fonduri fixe productive pentru creșterea cu un procent a venitului național.

O primă cale este drept — indirectă, dar deosebit de importantă — de obținere a unui randament ridicat de la fondurile fixe din dotare o constituie respectarea termenelor de dare în funcțiune și atingerea la timpul prevăzut a parametrilor proiectați a noilor capacități de producție. Pentru a răspunde necesităților unui astfel de deziderat vor trebui, pe de o parte, eliminate situațiile de neintrare în funcțiune la termenele prevăzute a capacităților noi de producție. Asemenea cazuri provoacă nerealizarea producției prevăzute și luată în calculul balanțelor economiei, a veniturilor și acumulărilor scontate, lipsind astfel economia de unele produse destinate nevoilor proprii sau exportului, de importante mijloace pentru acumulare. Pe de altă parte, este necesară respectarea termenelor de atingere a parametrilor tehnici și economici prevăzuți în proiecte.

Pe această linie putem menționa că se impun măsuri hotărîte din partea constructorilor și beneficiarilor, a forurilor de resort pentru a pune ordine în executarea lucrărilor de dezvoltare de la Combinatul de materiale de construcții din Aleșd — linia a III-a de ciment și fabrica de var, precum și la șantierul Fabricii de celuloză, semiceluloză și hîrtie din Tr. Severin; fără asemenea măsuri aceste obiective nu vor putea intra la timp în funcțiune, nu-și vor putea atinge parametrii proiectați (în special în cazul fabricii de var), ceea ce va produce dereglări în lanț la numeroase alte șantiere de construcții și fabrici de hîrtie, unde se contează deja pe producția acestora.

● Indici intensivi și extensivi ridicați pentru fiecare utilaj

ÎN AFARĂ DE PERFECȚIONAREA parametrilor funcționali ai mașinilor și utilajului, un rol hotărîtor în ridicarea eficienței utilizării fondurilor fixe îl constituie îmbunătățirea indicilor extensivi de funcționare a mașinilor și utilajelor, indici care caracterizează propriu zis gradul de folosire a utilajelor din dotarea fiecărei unități economice. Urmărind dinamica acestui indicator în comparație cu prevederile, la unele ministere și întreprinderi subordonate se constată că fondul de timp planificat al mijloacelor fixe poate fi mai bine folosit. O primă cauză a acestei situații este generată de numărul mare al întreruperilor accidentale, atît în secțiile de bază, cît și în secțiile auxiliare ale unităților economice. Cea mai mare parte a acestor întreruperi se datorează unor deficiențe existente încă în organizarea primară a procesului de producție, cum ar fi: întreținerea tehnică curentă a mașinilor și utilajelor care se face necorespunzător, lipsa la momentul oportun, a unor materii prime și materiale existente în magazie (cauză întîlnită în special în schimburile II și III, mai puțin supravegheate și asigurate cu cele necesare), abaterile de la disciplina tehnologică, lipsurile în pregătirea profesională a lucrătorilor.

Din aceste motive, în unitățile Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, bunăoară, ce dețin 56% din parcul total de mașini-unelte, s-au înregistrat în anul 1970, în secțiile de bază, întreruperi accidentale însumînd circa 420 ore pe mașină, cifră echivalentă cu 2 schimburi nefolosite în 26 de zile. Din lipsa unor prese necesare pentru pregătirea fierului vechi — neajuns organizatoric ce putea fi înlăturat cu ușurință — la Combinatul siderurgic din Hunedoara, timpul de încărcare a cuptoarelor s-a prelungit cu circa 6 minute la Oțelăria 1 și cu 13 minute la Oțelăria 2, timp în care, la nivelul unui an s-ar fi putut realiza peste 30.000 tone de oțel. Tot defecțiunile organizatorice din producție determină ca în secțiile de prelucrare ale întreprinderii „Marmura" din Simeria, să nu se utilizeze capacități de producție cu care s-ar putea realiza circa 50.000 m.p. dale mozaicate și 9.000 tone mozaic granulat.

Fondul de timp planificat al utilajelor nu se folosește la nivelul său maxim și din alte motive. Uneori, în întreprinderi, sarcinile planului de producție nu sînt corelate cu capacitățile de producție existente, această situație fiind generată sau de o lansare necorespunzătoare, neritmică a producției, sau de neconcordanța între specificul unor utilaje din întreprinderi și specificul fabricației, sau de existența unor locuri înguste de producție. La Combinatul de articole tehnice din cauciuc din Pitești, la Uzina de vagoane din Arad, asemenea cazuri sînt uneori întîlnite.

Pe de altă parte, timpul utilajelor este afectat de felul în care se asigură reparațiile asupra mijloacelor tehnice. În unele situații, invocîndu-se necesitățile de producție, de îndeplinire a planului, se trece cu vederea peste termenul la care o mașină sau un utilaj trebuie să intre în reparații planificate, pentru ca atunci cînd mașina „cade", timpul intervenției să se prelungească simțitor. În alte cazuri, datorită unei pregătiri necorespunzătoare, reparațiile planificate nu sînt executate la nivelul cerut, ceea ce aduce după sine numeroase întreruperi accidentale în funcționarea utilajelor. Este, deci, necesară aplicarea unor norme legale privind activitatea serviciilor mecanic șef, care prin stipulațiile lor, să prevină și să înlăture asemenea neajunsuri.

Gheorghe OBREJA
Dan POPESCU

Comitetul de Stat al Planificării

(Continuare în pag. 12)

Grafic nr. 1

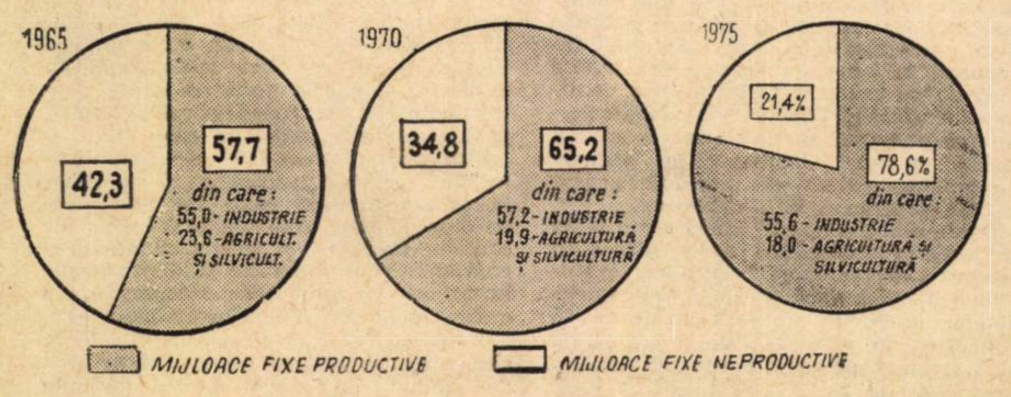

STRATEGII DE DEZVOLTARE

EXPANSIUNEA OŢELULUI CONTINUĂ

● Alinierea la tendințele ce se manifestă pe plan mondial
● Replica viitorului în confruntarea oțel—mase plastice
● 1 200 mărci de oțeluri...
● Ce așteaptă metalurgia de la cercetarea științifică?

IN CADRUL amplei și complexei opere de industrializare socialistă a țării, industria siderurgică va cunoaște în anii actualului cincinal — potrivit sarcinilor de plan — ritmuri înalte de producție, deoarece de această ramură depind în mod hotărîtor promovarea progresului tehnic, creșterea eficienței activității productive în industria constructoare de mașini, precum și în celelalte sectoare ale economiei naționale. Este semnificativ de relevat faptul că, în 1975, producția de oțel pe locuitor — unul din cei mai expresivi indicatori ai potențialului economic al unei țări — va atinge în țara noastră peste 450 kg — nivel apropiat de cel al unor state europene cu o siderurgie dezvoltată.

Principala caracteristică a industriei siderurgice în această perioadă o va constitui creșterea și diversificarea producției de oțel și laminate, sporirea ponderii oțelurilor aliate și înalt aliate — sarcini principale puse de partid în fața siderurgiștilor. **Din totalul de circa 9 milioane tone de oțel ce urmează să fie elaborate în anul 1975** (cu 50 la sută mai mult decît s-a obținut în 1970) **peste 1 milion tone vor reprezenta oțelurile aliate și înalt aliate.**

Pentru a cunoaște activitatea ce se desfăsoară pe multiple planuri în vederea atingerii acestor obiective majore, un redactor al revistei noastre a avut recent o convorbire cu dr. ing. A. CONSTANTINESCU, șeful secției utilizarea rațională a oțelurilor de la Institutul de cercetări metalurgice-București.

● *V-am ruga, în calitate de specialist, să ne precizați, la început, care sînt tendințele pe plan mondial în privința dezvoltării producției de oțel și dacă, în viitor, aceasta va rezista „asaltului" pe care-l dau materialele înlocuitoare.*

— Ținînd seama de diversitatea condițiilor de prelucrare și exploatare pe care trebuie să le satisfacă industria producătoare de oțel în vederea asigurării unei depline siguranțe în funcționare, de aspectele economice și de valorile impuse de rigiditatea și rezistența construcțiilor realizate, siderurgiștii din întreaga lume își orientează continuu activitatea spre diversificarea producției. Se apreciază că, în prezent, s-a pus la punct și se produce un bogat sortiment și calități de oțeluri, care se cifrează la circa 1 200 mărci.

Această bogată varietate de oțeluri demonstrează că, pe plan mondial, sînt create în mare măsură premisele pentru folosirea rațională a produselor siderurgice în cazul unei construcții date, cu respectarea — în anumite limite — a condițiilor tehnice și economice, asigurînd o durabilitate corelată cu uzura morală. Dar, în condițiile creșterii economice atît în țările industriale dezvoltate cît și în cele slab dezvoltate, se manifestă cereri de noi clase și calități de oțeluri, menite să ducă la ușurarea utilajelor și a construcțiilor, la creșterea parametrilor de funcționare a mașinilor, la ameliorarea durabilității diferitelor piese etc. De altfel, fiecărei puneri la punct al unei noi mărci de oțel, care are, în ansamblu, proprietăți tehnologice și de exploatare superioare celor cunoscute, îi corespunde, de regulă, o nouă etapă de dezvoltare a ramurilor producătoare de metal.

În ce privește răspunsul la partea a doua a întrebării, vă rog să-mi dați voie să apelez puțin la imaginație, căutînd să conturez viitorul pe baza tendințelor de progres ce se manifestă în prezent. De la început vreau să precizez că și în viitor, pentru foarte mulți ani, în orice caz pentru cel puțin 100, **oțelul va rămîne principalul material tehnic și că el va suporta nu numai cu succes „asaltul" pe care-l dau materialele înlocuitoare** (fie ele metalice, sau nemetalice), dar că în această luptă oțelul va fi acela care va cîștiga noi domenii de utilizare, în special în cel al ambalajelor, efectelor arhitecturale, operelor de artă, mobilierului industrial și civil etc. Motivul esențial, care face din oțel principalul material ingineresc, este acela că el se pretează la a i se modifica în limite foarte largi (practic după voie), proprietățile, acționînd fie asupra compoziției sale chimice, fie asupra structurii metalografice. Rezistența teoretică a corpului solid este situată în jurul a 1300 kgf/mm^2, în timp ce rezistența reală a metalelor tehnice este, în mod obișnuit, mult inferioară acestei valori, datorită existenței unor defecte în structura lor. Din punct de vedere tehnic, rezistența la rupere a oțelurilor industriale variază între 30 și 300 kgf/mm^2, depășind astfel cu mult pe cea a titanului, aluminiului și a materialelor sintetice. Dar limitele teoretice ale rezistenței la rupere în cazul aliajelor policristaline de fier se pot situa între 2 și 800 kgf/mm^2. În această concluzie rezidă mari rezerve de progres, ceea ce explică una din principalele tendințe ce se face simțită în domeniul producerii oțelurilor, aceea de a se fabrica oțeluri cu rezistență mecanică din ce în ce mai ridicată.

În viitorul mai îndepărtat, existența oțelurilor cu rezistența apropiată de valoarea teoretică și posibilitatea de a le combina cu alte materiale mai ușoare, va deschide noi perspective activității de proiectare în direcția realizării unor construcții cît mai ușoare. Încercările reușite din ultimii ani în ce privește realizarea unor materiale de construcție combinate (oțel-poliuretan, oțel-aluminiu etc.) au drept rezultat eliminarea principalului inconvenient al oțelului și anume greutatea lui specifică relativ ridicată. Apariția acestor noi materiale combinate permite realizarea unor construcții de o sveltețe de neimaginat în trecutul apropiat și este de așteptat ca, în viitor, producerea și utilizarea acestor materiale să se extindă din ce în ce mai mult.

În altă ordine de idei, este de așteptat o creștere continuă a producției de oțeluri inoxidabile care, datorită excepționalelor lor proprietăți, vor cîștiga noi domenii de utilizare, devenind un concurent serios pentru materialele lemnoase și cele pe bază de celuloză, cum ar fi hîrtia. Gîndiți-vă ce ar însemna, de exemplu, pentru civilizație și viitorul omenirii, realizarea unor cărți din asemenea oțeluri, care să nu se mai distrugă prin uzură sau alte cauze (de altfel începuturi în acest domeniu se fac simțite încă de pe acum în țările în care cantitatea produsă de oțeluri inoxidabile permite acest lucru). De asemenea, în aceeași ordine, vă puteți imagina ce ar însemna un mobilier extrem de plăcut la vedere și care, practic, să fie fără moarte.

Pe de altă parte, este adevărat, în lume se înregistrează salturi spectaculoase în producția a numeroși înlocuitori, îndeosebi a maselor plastice. După toate prognozele, producția acestora urmează să atingă, într-o perioadă relativ scurtă pe plan mondial, pe cea a producției de oțel. Fără îndoială că masele plastice, datorită proprietăților lor (greutate specifică și costuri de fabricație mai mici), pot fi utilizate în multe domenii, ele înlocuind cu succes lemnul, lîna, bumbacul etc. În domeniul construcțiilor de mașini, însă, nu pot concura, decît în anumite condiții oțelul și nu vor putea în nici un caz modifica poziția lui de material de bază pentru ramura respectivă. De altfel, acest lucru este pe deplin demonstrat de practică, cum este, de pildă, cazul industriei de automobile unde caroseriile din mase plastice se dovedesc economic avantajoase pînă la o producție de maximum 20 000 bucăți anual, cu precizarea că și în aceste condiții caroseriile metalice prezintă pînă în prezent o siguranță mai mare pentru pasageri.

Iată, de ce, socot că **oțelul este departe de a-și fi atins limitele în privința locului pe care-l ocupă în civilizația modernă, în plus fiind de așteptat noi succese pe linia extinderii posibilităților lui de folosire.**

● *În lumina celor relatate, care va fi caracteristica de bază a producției industriei noastre siderurgice în actualul cincinal?*

— Hotărît, dezvoltînd succesele dobîndite în cincinalul trecut, ea va tinde, în continuare, **să se alinieze tot mai accentuat tendințelor pe plan mondial atît în ce privește dezvoltarea volumului producției, cît și în direcția diversificării ei.** Trebuie menționat faptul că pentru creșterea și diversificarea producției s-au alocat, în perioada 1966—1970, investiții în valoare de 18 miliarde care au fost folosite pentru construirea de noi uzine, precum și pentru modernizarea și dezvoltarea celor existente.

În ce privește preocupările în direcția diversificării, ele au urmărit, în principal, îmbunătățirea calitativă a structurii producției de oțel în vederea satisfacerii în mai mare măsură a cerințelor consumatorilor interni și a diminuării importului de oțeluri de calitate și aliate. Ca rezultat al desfășurării unei activități susținute în toate compartimentele industriei metalurgice (coordonare, concepție și execuție), a fost asimilată fabricația a numeroase mărci noi, dintre care amintesc, în primul rînd, oțelurile pentru autoturisme, autocamioane și tractoare, cele sudabile cu granulație fină, ca și cele rezistente la coroziune atmosferică, oțelurile termorezistente pentru industria energetică și petrochimică, pentru conducte petroliere ș.a.

Prin acțiunile corelate ale specialiștilor din cercetare, proiectare și industrie, în urma asimilării celor 118 mărci noi de oțeluri aliate, slab aliate și carbon de calitate, precum și prin îmbunătățirea caracteristicilor mecanice și dimensionale la majoritatea produselor siderurgice, a crescut ponderea oțelurilor cu caracteristici superioare de la circa 32% în 1965 la circa 39% în 1970 și s-a extins livrarea de laminate la lungimi fixe și multiple pentru beneficiari interni de la circa 85 mii tone în 1966 la circa 450 mii tone în 1970.

Dar, cu toate aceste rezultate, industria siderurgică mai are multe de făcut în domeniul realizării unei structuri raționale a producției de oțel, structură care să asigure integral nevoile ramurilor consumatoare din țară și să creeze noi posibilități de rentabilizare a exporturilor noastre.

Avînd în vedere această situație, în perioada 1971—1975, ea are de înfăptuit sarcini mult sporite nu numai sub aspectul creșterii cantitative ci, mai ales sub cel al ridicării nivelului calității și al diversificării producției (fabricarea de tablă și profile din oțeluri inoxidabile, table de ambutisare normală și profundă, țagle din oțeluri înalt aliate pentru țevi etc.). Pentru realizarea acestor sarcini sînt alocate fonduri de investiții cu peste 60% mai mari decît în cincinalul precedent. Drept urmare, în totalul producției ce urmează a fi obținută la sfîrșitul acestui cincinal, produsele noi sau cele realizate după tehnologii noi, vor reprezenta circa 50% din totalul valorii producției.

Acest însemnat efort de reînnoire urmărește sporirea rentabilității, în primul rînd prin schimbarea structurii calitative a producției ce se cere realizată. Într-adevăr, la o creștere de circa 3 milioane tone a producției totale de oțel — așa cum se prevede în actualul cincinal — cea de oțeluri aliate va spori mult mai rapid (de peste 2,5 ori), ceea ce va face ca, în 1975, ponderea oțelurilor aliate în totalul producției de oțel realizată pe economie să reprezinte circa 11%. Această schimbare calitativă a structurii producției siderurgice se bazează pe realizarea unui complex de măsuri pe linie de investiții, cercetare, proiectare, tehnologie și în același timp, pe o mai strînsă legătură cu ramurile consumatoare. Pentru că producția și consumul care alcătuiesc o unitate dialectică indestructibilă, se condiționează și se influențează una pe alta, progresul în ambele direcții fiind decis și, în același timp, impulsionat reciproc.

În vederea corelării producției de oțel cu necesitățile ramurilor consumatoare, pregătirea dezvoltării producției de oțeluri aliate și stabilirea lucrărilor de investiții necesare în actualul cincinal a fost precedată de efectuarea unor anchete la principalii beneficiari și de elaborarea unor studii privind evoluția și acoperirea necesarului de laminate aliate în perspectivă. În același timp, s-au avut în vedere și sarcinile sporite privind exportul de laminate, în special al acelora cu prelucrare avansată sau valoare ridicată de întrebuințare, care să asigure eficiența producției siderurgice.

Au fost luate, de asemenea, în considerare posibilitățile de dezvoltare a capacităților existente de producție, precum și crearea unor noi capacități specializate în fabricarea oțelurilor aliate.

Paralel cu creșterea și diversificarea producției de laminate finite, **o atenție deosebită se va acorda creșterii ponderii produselor cu prelucrare metalurgică superioară.** Astfel, la o creștere de 1,52 ori a producției de laminate finite în 1975 față de 1970, producția de sîrmă și bare trase va înregistra o creștere de 1,68 ori. Aceste sporuri se vor obține atît prin dezvoltarea și modernizarea sectoarelor productive existente la Uzina de sîrmă și produse din sîrmă Buzău, Industria Sîrmei Cîmpia Turzii, Oțelul Roșu, cît și prin crearea de noi capacități la Uzina de oțeluri aliate Tîrgoviște. Pe seama dezvoltărilor prevăzute, industria siderurgică va fi în măsură ca, la nivelul anului 1975, să asigure din producția internă circa 92% din necesarul acestor produse, față de 89% cît s-au asigurat în 1970.

În cadrul dezvoltărilor prezente se vor crea, de asemenea, capacități corespunzătoare pentru a răspunde cerințelor de

(Continuare în pag. 8)

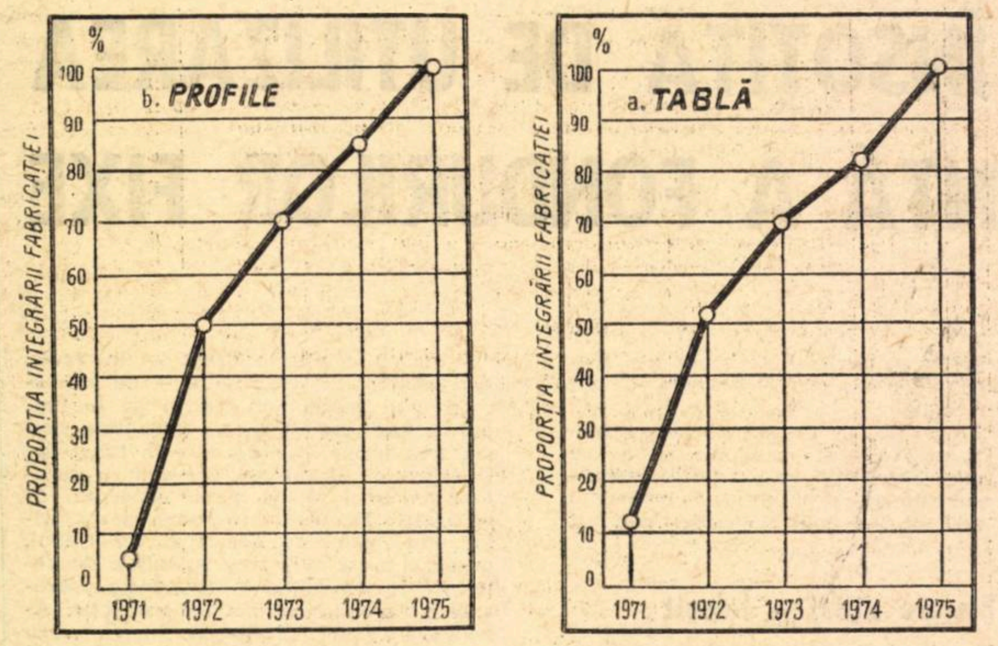

Asimilarea laminatelor aliate și de calitate pentru industria constructoare de mașini

CALITATEA

Calitatea este o rezultantă a eforturilor depuse în toate fazele procesului de obținere a produselor și, de aici, necesitatea urmăririi ei în fiecare etapă și pe ansamblul activității întreprinderii. Faptul că problema calității are un caracter complex, care include calitatea concepției tehnice, a execuției tehnologice, liabilitatea și fiabilitatea produselor, ne-a determinat să urmărim rezolvarea ei concretă în cadrul unei unități productive și anume Centrala industriei confecțiilor-București.

ÎN ÎNTREPRINDEREA MODERNĂ

C. T. C. – OCHIUL LUI ARGUS

ÎN ÎNTREAGA activitate depusă în scopul obținerii unor produse cu caracteristici tehnice și estetice superioare, conducerea centralei a plecat de la premisa că în seama organelor specializate în urmărirea nivelului calitativ al produselor — compartimentele de C.T.C. — cade o sarcină de mare răspundere, cu multiple aspecte.

Legea privind asigurarea și controlul calității produselor a creat cadrul necesar precizării răspunderilor în obținerea calității, determinînd transformarea controlului de calitate într-o pîrghie a conducerii științifice a proceselor de producție. Pe baza prevederilor sale controlul tehnic al calității produselor a fost abordat într-o concepție modernă vizînd extinderea lui asupra unor etape ale procesului de creație, etape care, așa cum practica a dovedit-o, au o influență hotărîtoare asupra calității. Controlul de calitate a fost astfel extins de la fazele de creație și cercetare, deci de la domeniul concepției constructive și tehnologice, pînă la urmărirea comportării produselor în exploatare, la beneficiar.

Inițiative interesante au luat naștere în activitatea de introducere a controlului în faza de documentare, proiectare și experimentare a prototipului. În acest fel s-au obținut rezultate pe linia asigurării controlului preventiv al calității producției de serie, prin urmărirea în cadrul unei stații pilot a justei aplicări a documentației tehnice și tehnologice, a corelării perfecte între prototip și mostra omologată de client, a economicității și esteticii în executarea tiparelor ș.a.

De asemenea în cadrul centralei s-a acordat o atenție sporită activității comisiei pentru **controlul materiei prime** (țesături), prin selecționarea în cadrul acesteia a celor mai buni controlori cu multă experiență în acest domeniu. Ținînd seama de faptul că funcția de controlor de calitate reclamă cunoștințe tehnice și tehnologice de specialitate, metode și tehnici moderne de control, care se cer mereu actualizate, au fost organizate, pe lîngă o școlarizare care cuprinde o problematică complexă și cursuri de reciclare cu o durată de 96 ore.

În acest fel, sondajul în lungime și lățime a țesăturilor, controlul masei, aprecierea fineței firului, a compoziției fibroase, a rezistenței vopsirilor ș.a. au devenit instrumente larg răspîndite, reprezentînd tot atîtea obstacole în calea unor materii prime necorespunzătoare. **Aceste activități sînt completate de folosirea unei aparaturi moderne de măsură și control, în cadrul căreia proiectarea unor mese de control automat realizate prin autoutilare** (care vor permite o accentuare a sondajului de la 6% la peste 10%) constituie o inițiativă valoroasă. Pe de altă parte, atragerea în această muncă și a unor controlori interfazici și de la verificarea producției finite, permite ridicarea competenței acestui colectiv de muncă în general, creînd posibilitatea cunoașterii aprofundate a noilor normative etc.

În procesul aprovizionării, desfășurarea unei activități „normale" este însă uneori perturbată de anumite practici care se mai manifestă în relațiile furnizor-beneficiar. Este vorba de nerespectarea ritmicității în livrarea unor materii prime, ceea ce conduce adesea la o muncă de recepție „în asalt", creînd greutăți în buna desfășurare a întregii activități.

Calitatea produselor fabricate depinde însă în principal de modul de respectare în secții a procesului tehnologic stabilit de organele tehnice pentru fabricarea produselor. În acest sens, important este **aportul executantului direct, conștiința și gradul lui de calificare profesională.** De aceea conducerea centralei a urmărit promovarea unui interes general pentru calitate în rîndul muncitorilor, stimulîndu-le inițiativa, preocuparea pentru ridicarea calificării și perfecționarea specializării, contribuind la crearea unei **opinii de masă** pentru calitate, împotriva neglijenței și lipsei de răspundere.

În cadrul CICB, s-a trecut de la forma inițială de control final — care facilita strecurarea unor produse de calitate necorespunzătoare — **la controlul interfazic** și la urmărirea comportării produselor la beneficiar. Astfel, în cadrul controlului interfazic la sălile de croit, se controlează modul de eliminare a defecțiunilor din șpan, a celor rezultate din modul de încadrare a tiparelor, eventuala corectare a pieselor croite efectuîndu-se în cadrul operației de rihtuit. De asemenea, s-au creat, **noi puncte de verificare a calității la operațiunile cheie,** în trei secții principale de confecții pentru bărbați la Fabrica de confecții și tricotaje București, care necesitau un grad înalt de exigență. De altfel, același grad înalt de exigență se manifestă și în cadrul controlului interfazic pe întreg circuitul de fabricație. În cadrul acestei forme de control se folosește metoda controlului volant și a verificării calității produselor la anumite puncte fixe. Controlul volant presupune deplasarea controlorilor la diferite subunități sau benzi pentru a verifica execuția unor operații importante, ca prinderea gulerului, a pieptilor, montarea mînecilor și a buzunarelor. Avînd drept scop realizarea unui control preventiv, care să împiedice pătrunderea la călcat a unor produse necorespunzătoare din punct de vedere calitativ, operație prin care o parte din greșelile de execuție „se netezesc", această metodă se impune ca o armă eficace pentru eliminarea defecțiunilor. El este completat cu controlul specializat pe operații efectuat în diferite puncte fixe ale benzii.

În aplicarea controlului interfazic din cadrul Fabricii de confecții și tricotaje București, am găsit o inițiativă interesantă, așa numitele **„aprecieri ale calității muncii"**, care au menirea să introducă operativ anumite perfecționări calitative. La termene fixe o brigadă din compartimentul C.T.C. face verificări și consemnează situația calității constatate, care este raportată în cursul aceleiași zile directorului tehnic sau inginerului șef al fabricii. Aceștia, la rîndul lor, convoacă pe loc creatorul, constructorul, tehnologul, C.T.C.-ul și pe șeful secției respective și imediat se iau de comun acord măsurile necesare pentru înlăturarea lor. Pe lîngă o precizare riguroasă a răspunderilor, inițiativa are avantajul că elimină pierderile de timp care s-ar fi înregistrat cu aprobările eventualelor modificări, solicitate în mod separat creatorului, constructorului și beneficiarului.

O concluzie la situația prezentată este aceea că organizarea acestei filiere de control ușurează mult munca ce trebuie depusă în faza de control final, în care se verifică nivelul calitativ al produselor bucată cu bucată, folosindu-se pentru aceasta copia omologată a modelului (etalonul).

În cazul în care se constată că unele produse prezintă totuși defecte de execuție (cusături întrerupte, tighele strîmbe, nasturi slab cusuți etc.) ele sînt înapoiate maistrului, de unde trec apoi la retușeri, pentru remedierea defecțiunilor, urmînd ca operația să fie anulată din realizările muncitorului respectiv.

În cele din urmă se efectuează controlul modului de etichetare, **de ambalare și de transport,** urmînd ca apoi, în cadrul dublei subordonări a C.T.C., atît conducerii întreprinderilor, cît și organele Inspectoratului General de Stat pentru controlul calității produsele să fie predate spre verificare acestora din urmă.

Dar, procesul de urmărire a nivelului calitativ al produselor nu se încheie încă. Întreprinderile centralei urmăresc și **comportarea produselor la beneficiari,** efectuînd deplasări periodice ale unor echipe speciale la magazinele de desfacere pentru a sesiza pe de o parte ulterioarele defecțiuni semnalate, iar pe de altă parte, pentru a se informa asupra sugestiilor provenite din masa cumpărătorilor.

Tot în acest sens și pentru o deservire complexă a clienților, se urmărește perfecționarea activității de „service", prin înființarea în cadrul acestor magazine a atelierelor de refrișat, care să execute prompt eventualele modificări solicitate de cumpărători.

În rezultatele obținute pe linia menținerii unei înalte exigențe în domeniul calității, un rol important l-au jucat și îl joacă analizele efectuate în cadrul Laboratorului central al Fabricii de confecții și tricotaje București care are o parte importantă a aparaturii sale realizată prin autoutilare. Se simte însă nevoia completării aparaturii existente în special pentru rezolvarea problemelor puse de verificarea rezistenței la lumină a vopsiri-

B. PĂDURE

(Continuare în pag. 8)

- **O problematică actuală: calitatea calității.**
- **Pulsul neregulat al livrării și „febra" recepției — simptome în boala calității.**
- **Stația pilot — un control preventiv al concepției.**
- **„Sprintul" controlului interfazic și „dimensiunile" saltului calitativ.**
- **„Aprecierile calității muncii" — o inițiativă... de calitate.**
- **În marile magazine, o prezență așteptată: atelierele de refrișat.**
- **Prestigiul „mărcii fabricii" confruntat cu beneficiarii.**

OȚELUL

(Urmare din pag. 6)

materiale în condițiile de calitate impuse de noile dotări în sectorul producției de organe de asamblare (șuruburi, piulițe, nituri etc.) și de rulmenți, bazate îndeosebi pe tehnologii moderne de prelucrare prin deformare la rece.

● *Făuritorii de scule s-au plîns nu o dată de insuficienta acoperire de către siderurgie a necesarului de oțeluri speciale de care au nevoie. Ce se va întreprinde în viitor pentru a îmbunătăți situația din acest domeniu?*

Într-adevăr, lucrurile au stat așa. În timp ce în anul 1970 s-au produs circa 2 900 tone de oțeluri aliate de scule (inclusiv rapide), consumul s-a ridicat în aceeași perioadă în jur de 7 700 tone. Și în acest domeniu este bine să vedem care este tendința pe plan mondial. De pildă, în Franța, între anii 1960—1970, ponderea oțelurilor aliate de scule în totalul producției de oțel a crescut de la 2,9% la 3,5%. Este drept că, în cadrul producției de oțeluri aliate ale acestei țări, ponderea a scăzut de la 6% la 5%, dar acest fapt se explică atît prin creșterea mai rapidă a producției altor categorii de oțeluri aliate, cît și prin micșorarea consumului de scule, ca urmare a ameliorării calității oțelurilor destinate acestei producții.

Avînd în vedere decalajul existent în țara noastră între consum și producție, pe de o parte, și între cerințele de calitate solicitate și cele realizate, pe de altă parte, precum și dezvoltarea în continuare, a ramurilor industriale consumatoare de astfel de oțeluri, s-a hotărît să se construiască o uzină specializată în producția de oțeluri aliate pe platforma industrială de la Tîrgoviște care, în prima etapă, se va limita la oțeluri aliate de scule (inclusiv rapide) și de oțeluri inoxidabile.

Firește, însușirea fabricației de oțeluri aliate de scule în această uzină presupune rezolvarea unei serii de probleme atît de ordin tehnologic, cît și calitativ și economic. De aceea, se va elabora un studiu privind optimizarea gamei de produse ce urmează a fi realizate.

● *Care va fi aportul cercetării în rezolvarea ansamblului problemelor privind dezvoltarea și diversificarea producției siderurgice?*

— Aș vrea să menționez că o unitate industrială sau chiar ramura economică care are ca obiectiv principal îmbunătățirea rentabilității, așa cum este cazul industriei noastre siderurgice, **trebuie să se bazeze, în primul rînd, pe activitatea de cercetare și dezvoltare a unor noi produse și procedee tehnologice și nu pe situațiile conjuncturale de moment; cu alte cuvinte trebuie abordată calea activă care are la bază ideea că noul este acela care impune mersul evenimentelor și eficiența diferitelor sale acțiuni.**

Plecînd de la aceste considerente, aș dori să relev cîteva din principalele direcții ale activității de cercetare în metalurgie. În primul rînd, **se vor intensifica eforturile în direcția rezolvării acelor probleme care, în prezent, solicită import de inteligență, prin aceasta crescînd eficiența activității proprii de cercetare.** Astfel, printr-o mai strînsă colaborare cu proiectanții, cercetătorii vor contribui la stabilirea unor tehnologii adecvate pentru noile obiective ce urmează a se construi, pentru a înlătura sau limita, pe cît posibil, importul de licențe privind fabricarea unor produse noi de mare tehnicitate, cum sînt tabla și profilele din oțeluri inoxidabile, laminatele din oțeluri aliate și de scule, a țevilor pentru forajul de mare adîncime etc. Ele vor urmări, în plus, pregătirea acestei fabricații în condiții care să asigure calitatea ridicată a produselor, precum și pregătirea corespunzătoare a cadrelor tehnice care vor conduce procesele tehnologice.

Planurile de perspectivă prevăd ca sfera de activitate a cercetării să fie extinsă în așa fel încît să cuprindă, pe lîngă lucrările rezultate din necesitatea imediată sau apropiată, și pe acelea de perspectivă mai îndepărtată privind **dezvoltarea producției de oțeluri speciale prin crearea de noi mărci cu proprietăți mult superioare celor care se produc azi.** Aceste cercetări, care vor urmări și amplifica unele tendințe existente pe plan mondial asupra influenței ultrapurificării oțelurilor, a densității dislocațiilor, martensitei îmbătrînite sărace în carbon și a anizotropiei asupra proprietăților mecanice, vor avea drept scop **punerea la punct a unor produse cu proprietăți superioare, capabile să dea noi impulsuri progresului tehnic în ramurile consumatoare.**

O altă direcție legată de dezvoltarea și diversificarea producției de oțeluri superioare, căreia i se va acorda o atenție sporită atît de către cercetătorii din cadrul institutului departamental, cît și din unitățile uzinale, este aceea a cunoașterii nivelului calitativ al producției fiecărei uzine. Se are în vedere ca, pe această cale, să se realizeze o diversificare accentuată a produselor siderurgice, care să asigure diferențiat întreaga gamă de metal solicitată de consumatori, în funcție de utilizările foarte diferite pe care trebuie să le acopere. Toate aceste acțiuni ale activității de cercetare vor trebui să contribuie, în final, la creșterea eficienței activității de producție în ramura proprie, la cunoașterea cît mai profundă și multilaterală a calității producției realizate, cu alte cuvinte, la asigurarea tuturor condițiilor de care depinde utilizarea economică a oțelurilor la consumatorii de metal.

● *Prin ce modalități socotiți că industria siderurgică poate influența utilizarea economică a oțelului?*

— Valorificarea superioară a metalului și utilizarea rațională a oțelurilor constituie un obiectiv major pentru fiecare țară cu industrie avansată pentru că aceste două acțiuni contribuie din plin la eficiența oricărei economii. **În țara noastră, principalul scop al sporirii producției de oțeluri aliate îl constituie tocmai valorificarea superioară a metalului**, mai ales dacă ținem seama, pe de o parte, de faptul că avem o bază relativ redusă de materii prime pentru siderurgie, iar pe de altă parte, de necesitatea de a asigura ramurilor consumatoare și, în special, industriei constructoare de mașini posibilitatea de a realiza utilaje și agregate cu consum minim de metal și siguranță deplină în exploatare.

În anii cincinalului trecut s-au făcut pași însemnați pe linia utilizării oțelului potrivit la locul potrivit, îndeosebi pe calea adoptării unor metode tehnologice moderne la prelucrarea acestora, cît și pe calea modernizării într-un însemnat grad a industriei siderurgice. Realizările dobîndite nu pot fi însă considerate decît un început, **dezvoltarea impetuoasă a economiei țării reclamînd imperios ca utilizarea rațională a oțelurilor să se facă simțită în toate ramurile conducînd, în final, la reducerea greutății construcțiilor și agregatelor, în condițiile sporirii durabilității și siguranței lor în exploatare.**

Utilizarea rațională a oțelurilor, condiționată în mod esențial de aplicarea hotărîtă a tuturor tehnicilor și procedeelor moderne în toate compartimentele, rezultă însă direct din colaborarea strînsă și necondiționată a tuturor părților implicate în realizarea unei construcții sau a unui agregat: **inginerul proiectant**, care elaborează proiectele tehnice, **inginerul siderurgic**, care asigură metalul necesar și **inginerul tehnolog**, care realizează prelucrarea metalului. **Această colaborare trebuie astfel efectuată încît să asigure eficiența optimă pe linia valorificării și utilizării superioare a oțelurilor nu numai în domeniul propriu fiecărui partener, ci și în domeniile celorlalți, avînd totdeauna în vedere eficiența pe ansamblu.**

De altfel, în scopul ajutării proiectanților la alegerea corectă a oțelurilor celor mai potrivite condițiilor de lucru, s-a organizat la ICEM o secție de cercetare, de a cărei activitate răspund, specializată pe problemele utilizării oțelurilor. **Principala noastră sarcină** (care are la bază spiritul colaborării ce trebuie să existe între producător și consumatori) **este aceea de a asigura legătura dintre siderurgiști și constructorii de mașini sau alți consumatori de oțel, în vederea asigurării unei valorificări superioare a metalelor la utilizare și, legat de aceasta, a obținerii unei eficiențe maxime.**

Noi, cercetătorii specializați pe problemele privind utilizarea oțelurilor, ne străduim să îndepărtăm deficiențele manifestate în acest domeniu în trecutul apropiat, propunîndu-ne să punem la dispoziția consumatorilor toate informațiile tehnice referitoare la produsele siderurgice necesare proiectării sau execuției și să acordăm — în același timp — consultații la alegerea oțelurilor celor mai potrivite, în funcție de condițiile de exploatare.

Promovînd utilizarea oțelurilor aliate acolo unde acestea atrag după sine avantaje din punct de vedere al consumului de metal și al costurilor de fabricație, ca reprezentanți ai unui minister care are și rolul de coordonator al balanței de metal pe economie, cercetătorii din cadrul Secției utilizare rațională a oțelurilor din ICEM, căutăm să convingem pe beneficiari de a nu folosi oțeluri superioare acolo unde condițiile nu le necesită, acest lucru fiind deopotrivă avantajos atît pentru ei, cît și pentru economia națională.

Convorbire consemnată de

L. ȚINTEA

C. T. C.

(Urmare din pag. 7)

lor, dat fiind faptul că Laboratorul Central al Ministerului Industriei Ușoare este supraaglomerat.

În această acțiune, ca și în general în întreaga muncă de control al calității, centrala a acordat un sprijin permanent și competent întreprinderilor sale. Acestea din urmă au înțeles că rolul de îndrumare și conducere care-i revine în această problemă compartimentului C.T.C. din centrală poate fi îndeplinit numai în cazul unei strînse colaborări, printr-o informare completă și „la zi" asupra situației constatate. De asemena, C.T.C.-urile din întreprinderi trimit lunar centralei Buletinul calității în care sînt analizate aspectele calității materiei prime, procentele de respingeri de produse necorespunzătoare calitativ, precum și măsurile luate în scopul preîntîmpinării apariției lor.

Trebuie menționat de asemenea că centrala a acordat permanent sprijin tehnic cu personal C.T.C., cu tehnologi unităților sale, în special fabricilor de la Călărași, Curtea de Argeș, Craiova ș.a., contribuind astfel la o mai bună organizare a controlului calității.

Analizînd cele prezentate este firesc să ne întrebăm: care sînt rezultatele concrete ale acestei munci organizatorice desfășurate de C.T.C. din cadrul C.I.C. București și în ce măsură reflectă ele recunoașterea muncii acestui colectiv?

Știind că oglinda unui standard ridicat al nivelului calitativ o reprezintă un procent mic de respingeri de produse necorespunzătoare, ilustrativ e faptul că numai în trei principale unități ale Centralei (F.C.T.B., fabricile de la Curtea de Argeș și Călărași) în primele 9 luni ale anului 1971, față de aceeași perioadă a anului 1970, procentul de respingeri (valoric) a scăzut de la 0,30% la 0,13%.

Faptul că „marca fabricii" este apreciată nu numai pe plan intern, dar și pe piața externă, reprezintă un motiv de mîndrie pentru colectivul centralei, motiv pe care comenzile sporite și scrisorile de mulțumire primite din partea unor firme ca Brenninkmeyer și Quelle (R.F. a Germaniei), Internationale Handel (Olanda), Foster Brothers (Anglia) ș.a. îl îndreptățesc pe deplin.

ÎNTÎLNIRILE ECONOMICE POLONEZE ÎN ROMÂNIA

BUCUREȘTI, 18.X — 20.X 1971
PALATUL REPUBLICII, ETAJ I, SALA OSTA,
INTRAREA PRIN STRADA LUTERANĂ

CONTRIBUȚIA POLONIEI LA MODERNIZAREA ȘI CONSTRUIREA DE NOI FABRICI DE ZAHĂR ÎN LUME

18.X.1971 orele 9,00 — 14,00. Referate:

1. **Contribuția Poloniei la modernizarea și construirea de noi fabrici de zahăr în lume;**
2. **Decalcifierea și colorarea sucului înainte de evaporare;**
3. **Metoda modernă de purificare corectă a sucului.**

19.X.1971 ora 9,00 — 14,00. Referate:

1. **Uscătorul — refrigerator — licența Dunford și utilizarea sa în cadrul a 139 produse diferite;**
2. **Aplicarea filtrelor cu vid, discoidale, Stellar, C-524 și avantajele economice aduse de acestea;**
3. **Mecanizarea în cadrul transportului sfeclei de zahăr.**

20.X.1971 ora 9,00 — 14,00. Referate:

1. **Pierderile de zahăr în cadrul procesului difuziei continue și a sucului crud, provocate de acțiunea microorganismelor și a invertazei;**
2. **Instalații pentru extragerea sucului din bucăți de sfeclă;**
3. **Avantajele economice obținute în urma uscării resturilor.**

Organizatori:

— Camera Poloneză de Comerț Exterior
— POLIMEX-CEKOP, Sp. z.o.o.
— Biroul Furnizorului general de instalații pentru industria zahărului — CHEMADEX

Pentru informații suplimentare și invitații adresați-vă Agenției Române de Publicitate Internațională — PUBLICOM, București, Bd. N. Bălcescu 22, telefon: 14 75 35; 15 47 07/95.

PUBLICOM

CUM ORGANIZĂM PRACTICA ÎN ÎNTREPRINDERI A STUDENȚILOR ECONOMIȘTI?

PROBLEMA legării învățămîntului superior de practică a fost subliniată din nou de tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită cu ocazia deschiderii noului an universitar: **„...este necesar să realizăm cu mai multă fermitate măsurile privind legarea strînsă a învățămîntului cu practica, cu producția“.** În realizarea acestei cerințe o importanță deosebită prezintă organizarea și desfășurarea practicii în producție a studenților. Animați de dorința de a găsi cele mai eficiente forme de organizare a practicii în producție a studenților economiști, vom exprima unele sugestii invitînd la discuție pe toți cei interesați în formarea economistului de care are nevoie economia noastră națională în actuala ei etapă de dezvoltare.

Potrivit planului de măsuri elaborat de Ministerul Învățămîntului, practica anuală a studenților din învățămîntul superior economic va avea o durată de 2 luni, astfel încît studenții să efectueze pe toată durata de școlarizare 8—10 luni de practică. Practica în producție face parte integrantă din procesul de învățămînt și se va desfășura în felul următor:

— în cursul anului universitar, cîte 15 zile în fiecare semestru, care se pot efectua fie săptămînal — cîte o zi, fie sub forma unor stagii cu durata de 1—2 săptămîni;

— în timpul verii, practica va avea o durată de o lună; studenții din anii I și II vor efectua practica atît în laboratoarele de tehnologie, de chimie, de fizică din instituțiile de învățămînt superior cît și în întreprinderi, iar cei din anii III și IV în întreprinderi și în laboratoarele unor discipline economice (organizarea producției și a muncii, cibernetica economică, marketing etc.).

Practica studenților se va face, pe cît posibil, prin angajare și se va eșalona astfel încît prezența studenților practicanți să nu stînjenească buna desfășurare a activității secțiilor de producție sau a serviciilor economice.

În timpul practicii, cadrele didactice și specialiștii din întreprinderi, vor îndruma activitatea studenților.

Transpunerea în viață a măsurilor privind practica în producție a studenților, amintite succint mai sus, presupune stabilirea unor reguli care să asigure crearea și funcționarea unui sistem de relații între instituțiile de învățămînt superior, studenți și întreprinderi. După opinia noastră, un astfel de sistem ar trebui să se bazeze pe următoarele reguli:

1. evitarea supraaglomerării întreprinderilor (serviciilor, secțiilor) cu un număr prea mare de studenți;

2. încadrarea studenților în programul de activitate și în disciplina muncii din întreprindere;

3. continuitatea practicii în același serviciu sau secție, cel puțin un semestru;

4. atașarea fiecărui student pe lîngă un cadru cu experiență în cursul practicii în același serviciu sau secție;

5. participarea efectivă a studenților la elaborarea unor lucrări, ca ajutoare ale cadrelor de specialitate pe lîngă care sînt atașați;

6. antrenarea unor specialiști din întreprindere ca asistenți asociați, la îndrumarea directă a studenților în timpul practicii.

Respectarea acestor reguli presupune acceptarea unor schimbări în modul în care a fost pînă acum concepută organizarea practicii în producție a studenților.

În primul rînd, îndrumarea și controlul studenților numai de către cadrele didactice ale catedrelor a dus la reducerea numărului bazelor de practică și, ca urmare, la supraaglomerarea acestor baze cu un număr prea mare de studenți. Spațiul și mobilierul de birou deveneau nesatisfăcătoare, incomodînd serviciile respective în funcționarea lor. Rareori studenții erau antrenați să lucreze efectiv la elaborarea unor lucrări sau analize. La aceasta a contribuit și faptul că studenții erau lăsați la un serviciu un număr prea mic de zile, rotindu-se de la un serviciu la altul, „pentru a le cunoaște pe toate“. Astfel, practica devenea în fapt o vizită de informare generală, neatingîndu-și scopurile ei majore de educare prin muncă și de consolidare a pregătirii profesionale.

Cea de a doua regulă, prezintă o mare importanță educativă. Programul aplicat pînă în prezent, conform căruia studenții prestau 6—7 ore de practică pe zi în perioadele de stagiu, nu era de natură să-i educe în spiritul disciplinei în muncă. Ori veneau mai tîrziu, ori plecau mai devreme decît personalul întreprinderii. Menajarea lor printr-un program redus nu are nici o justificare. Trebuie să ținem seama că sînt în vîrstă de 18—24 de ani, adică cu mult peste vîrsta de intrare în rîndurile populației apte de muncă. De aceea, sugerăm ca ziua de practică să fie completă, adică de 8 ore. În cazul cînd planul de învățămînt va menține numărul de ore prevăzut, sugerăm ca numărul total de ore pe semestru să fie transformat în zile complete de 8 ore. Dificultățile invocate de studenți în legătură cu neconcordanța dintre programul întreprinderii și programul cantinelor studențești, considerăm că pot fi depășite prin adaptarea programului cantinelor studențești la programul practicii în producție, pentru numărul corespunzător al studenților.

Continuitatea practicii într-un serviciu sau secție constituie o condiție a antrenării în lucrări și a educării în muncă a studenților. În felul acesta studentul respectiv ajunge să cunoască lucrările, modul lor de întocmire și să participe efectiv la activitate. Pe de altă parte, poate fi cunoscut în serviciul sau secția respectivă și poate fi ajutat să se formeze.

O altă condiție a succesului practicii este atașarea pe lîngă un cadru de experiență. Între acesta și student se creează o legătură profesională și educativă permanentă. Cadrul însărcinat cu îndrumarea devine interesat să folosească studentul la întocmirea lucrărilor care-i revin și ca acesta să le execute cît mai bine.

Prin aplicarea primelor patru reguli, în mod firesc decurge aplicarea celei de a cincea, respectiv „participarea efectivă a studenților la elaborarea unor lucrări, ca ajutoare ale cadrelor de specialitate pe lîngă care sînt atașați“.

Cea de a șasea regulă este strîns legată de modul cum înțelegem să se realizeze în viitor controlul și îndrumarea studenților la practică, în condițiile în care vor fi dispersați în mai multe întreprinderi, potrivit primului principiu, respectiv pentru evitarea supraaglomerării întreprinderilor.

După părerea noastră, studentul trimis la practică într-o întreprindere, trebuie să fie încredințat cadrelor de răspundere ale acesteia, respectiv șefilor de servicii, șefilor de secții, inginerilor, economiștilor, maiștrilor, desemnați de întreprindere. Considerăm că s-ar putea studia ipoteza ca aceștia, în cazul cînd li se încredințează un număr oarecare de studenți, de exemplu 3—10, să fie cooptați în catedre ca asistenți-asociați însărcinați cu practica studenților și retribuiți cu o indemnizație variabilă, după numărul studenților a căror practică o îndrumează efectiv și a numărului de zile de practică (studenți zile). Asistenții-asociați, devenind membri ai catedrelor, ar putea fi îndrumați de catedre și s-ar asigura o eficiență maximă a practicii în producție. Bineînțeles, indemnizația s-ar plăti numai pe zilele efective de practică, fără să fie considerată cumul, ca și în cazul plății cu ora, practicată în condițiile legale în vigoare.

În ceea ce privește practica de vară, opinia noastră este ca ea să se realizeze dispersat pe teritoriu. Forma angajării ca salariați temporari, ar rezolva problema antrenării în muncă, a controlului și a cazării, întrucît mulți studenți ar efectua practica în localitățile în care domiciliază. În cazurile în care nu este posibil acest lucru, ar fi de dorit ca studenții să efectueze practica de vară în aceleași întreprinderi în care au efectuat-o și în timpul anului, sub îndrumarea asistenților-asociați. În felul acesta vor ajunge să-și consolideze pregătirea.

★

Prin sugestiile pe care le-am prezentat, dorim să deschidem o discuție în această problemă, invitînd cadre din învățămîntul superior economic, din ministere și celelalte organe centrale, din aparatul consiliilor populare județene, din centrale și întreprinderi să-și exprime părerea și să vină cu noi sugestii pentru a putea selecționa pe cele mai eficiente.

conf. dr. Petre BURLOIU

MAI MULTĂ PREOCUPARE PENTRU

EXTINDEREA CONTULUI CURENT PERSONAL

PRINTRE înlesnirile aduse de C.E.C. populației este înființarea serviciului de „Conturi curente personale“. Oricine are interes poate cere unității C.E.C. unde locuiește deschiderea unui cont curent personal. La deschiderea contului, titularul primește un carnet de cecuri pentru efectuarea operațiunilor.

Titularul are posibilitatea ca prin contul său să-și păstreze în cont numerarul disponibil, fructificat cu dobîndă, să ceară persoanelor și întreprinderilor să depună în contul său, în numerar sau prin virament, orice drept bănesc (salariu, pensie, alocație pentru copii, prime, drepturi de autor, de colaborare etc.); persoana respectivă încasează automat, la timp și fără cheltuieli sau pierdere de timp, drepturile sale. În același timp, din disponibilul aflat în contul său, el poate face, prin cec sau dispoziție, să se plătească în numerar sau prin virament (dacă și beneficiarul este titular de cont CEC) sumele de bani dorite. Titularul poate da dispoziție unității unde are contul, ca, din disponibilul său, să se execute periodic, la anumite date, plăți curente pentru telefon, lumină, apă, căldură, chirie, impozite, abonamente etc., fără a fi nevoie să se deplaseze și economisind timp. Efectuînd plățile pe această cale, titularul are siguranța că sumele respective se vor achita la timp, fără a se expune la sancțiuni sau consecințe neplăcute.

Pentru operațiunile efectuate, titularul primește periodic, o dată cu documentele, un extras de cont după care verifică operațiunile. Extrasul poate servi ca document justificativ, putînd face oricînd dovada efectuării operațiunilor. Sistemul de plăți funcționează gratuit, fiind atît în avantajul titularilor, cît și al întreprinderilor beneficiare.

Casa de Economii și Consemnațiuni devine „administratorul“ venitului bănesc al titularului, în condițiunile stabilite prin instrucțiuni. Ca procedură, nimic nu ar fi mai simplu, decît ca titularul să ceară sau să dispună, acolo unde are de încasat sau de plătit iar cei interesați să se adreseze unității C.E.C. unde are contul, indicînd numărul contului. Practic însă, operațiunile nu au loc așa de simplu.

Titularul, pentru efectuarea acestor operațiuni, în loc să se adreseze unităților beneficiare, trebuie să se adreseze în scris unității C.E.C., care, la rîndul ei, lunar sau periodic, întocmește din timp, la epocile necesare, pentru fiecare întreprindere, liste sau borderouri de titularii pentru care plățile se fac prin virament. Întreprinderile urmează să aleagă dintre clienții săi, pe acei indicați de C.E.C. pentru a îndruma acolo chitanțele de plată. Procedura ni se pare greoaie, complicată și riscantă.

Ar fi mai simplu dacă titularii de cont ar anunța direct, o dată pentru totdeauna, întreprinderile interesate, că plățile pentru ei se fac prin C.E.C. Un marcaj distinct la partida abonatului ar indica solicitarea acestuia ca plata să se facă din disponibilul său la C.E.C.

Obiecțiunea că s-ar putea ca în cont să nu fie disponibilul necesar nu este concludentă. Lipsa de disponibil dă naștere restituirii chitanței, iar titularul neglijent va suferi consecințele, fiind sancționat, la fel cum aceeași neglijență este sancționată și în cazul cînd nu își satisface direct obligațiile.

În ultimul timp s-a mai introdus o măsură care vine să îngreuneze și să complice solicitarea acestui serviciu. De pildă, pentru primirea pensiei prin CEC se cere acum ca pensionarii titulari de cont curent, să se prezinte personal, pînă la data de 10 a fiecărei luni, pentru a semna o „listă de existență“. Organele care au dispus această măsură invocă riscul care apare datorită necunoașterii decesului unui pensionar titular de cont. Pentru această ipoteză există corectivul că titularul nemaiexistînd, nu poate să utilizeze disponibilul din pensia ce se varsă în cont. Ea se află în mîna unei instituții care, în momentul constatării unei asemenea situații, poate imediat s-o storneze (restituie) instituției de unde provine.

Pentru creditarea unui cont curent personal, prin virament cu salariu sau pensie, banii respectivi sînt ridicați de instituția plătitoare de la bancă, manipulați în numerar printr-un lanț de casieri, pentru ca, în cele din urmă, să ajungă tot în numerar la casieria CEC de unde se întorc iarăși la bancă. Consider că **ar fi mai simplu dacă ar circula direct numai documentele de virament între instituțiile interesate și C.E.C.**

În prezent, un neajuns este faptul că atît personalul interesat în efectuarea operațiunilor, cît și titularii, sînt lipsiți de un instructaj corespunzător despre tehnica de lucru. De asemenea, titularii sînt lipsiți de o „listă a titularilor“ (cum este lista abonaților la serviciul telefonic) din care să se cunoască cu cine se poate „vorbi“ prin C.E.C. pe calea viramentelor. De aceea, **Casa de Economii și Consemnațiuni trebuie să efectueze o largă popularizare a avantajelor folosirii conturilor curente personale, în vederea extinderii lor, să organizeze instruirea personalului de specialitate al C.E.C.-ului și al poștei pe baza unor instrucțiuni de lucru clare.**

prof. dr. Ștefan DUMITRESCU

CUM SĂ FOLOSI
EFICIENT PERSO

EFICIENȚA utilizării personalului tehnic-administrativ este caracterizată prin intermediul unor analize printre care se numără: studierea raportului între numărul cadrelor cu pregătire superioară și al celor cu pregătire medie; a raportului între nivelul de pregătire al ocupanților diverselor posturi și complexitatea muncii ce le revine; a raportului între specialitatea celui ce ocupă postul și cunoștințele de specialitate solicitate de postul respectiv; a indicelui de utilizare a fondului de timp disponibil ș. a.

Pornind de la date statistice și investigații concrete întreprinse în unități economice, economistul IOAN BRATU — cercetător la Institutul de cercetări economice al Academiei de Științe Sociale și Politice surprinde unele aspecte ale modului cum este utilizat în țara noastră personalul de specialitate.

O NOȚIUNE INOPERANTĂ

UTILIZĂM curent noțiunea de personal tehnic administrativ. Includem în ea întregul personal așa-zis neproductiv dintr-o întreprindere; intră aici portarul, contabilul cu 8 clase elementare, specialistul de înaltă calificare și directorul întreprinderii. Pentru ce facem această împărțire, cu ce scop, pe baza cărui criteriu?

Întrucît, după opinia noastră, nici scopul, nici criteriul grupării nu au o fundamentare științifică — aplicarea lui în practică putînd avea consecințe negative — fără a ne lansa într-o largă demonstrație teoretică, ne propunem să atragem atenția specialiștilor asupra cîtorva elemente care ni se par importante pentru activitatea practică:

1. Criteriul care stă la baza împărțirii amintite constă în caracterul mijlocit sau nemijlocit al participării la realizarea produselor sau serviciilor ce intră în obiectul de activitate al întreprinderii. Tradus, acest criteriu indică că dacă, de exemplu, o întreprindere produce frigidere, productivi sînt numai acei salariați care acționează manual sau cu mașinile asupra diverselor materiale ce se vor transforma în piese componente ale frigiderului, sau care asamblează piesele; restul personalului este neproductiv.

2. O primă observație este aceea că există inconsecvențe în aplicarea criteriului în practica de grupare a salariaților în cele două categorii. De exemplu, operatorii de la tablourile de comandă ale proceselor automatizate sînt considerați personal t.a., deși între materia de prelucrat, mașina care o prelucrează și lucrător nu se interpune nici un intermediar, deci respectivul lucrător este direct productiv.

3. Rațiunea de ordin practic ce stă la baza utilizării criteriului menționat este aceea că volumul producției (serviciilor) obținute de întreprindere depinde numai de numărul lucrătorilor direct productivi. Dacă așa stau lucrurile, este normal deci să împărțim totalul salariaților în cele două grupe. Pe planul acțiunii, aceasta înseamnă că în politica de personal trebuie să ne stabilim ca obiectiv mărirea pe cît posibil a numărului de personal direct productiv și micșorarea pe cît posibil a numărului de personal tehnic-administrativ.

4. Rațiunea nu se dovedește operantă. Cu excepția proceselor de producție pur manuale, volumul producției unei unități economice nu depinde numai de numărul lucrătorilor productivi, ci și de performanțele celorlalte elemente ale procesului de producție, performanțe care sînt realizate de către alți salariați ai întreprinderii decît cei direct productivi.

5. Cu atît mai puțin rațională se dovedește aplicarea criteriului menționat în condiția cînd nu „volumul producției", ci „volumul producției eficiente" (ce poate fi vîndută cu obținerea unui beneficiu) constituie obiectivul general al întreprinderii, așa cum este de fapt cazul cu unitățile noastre economice. În atingerea acestui obiectiv acționează **direct** *și cel care studiază piața și poate spune exact ce frigidere să se producă, și cel care concepe noi tipuri de frigidere care să corespundă cerințelor, și cel care cunoaște legislația și mecanismul financiar și poate spune ce posibilități financiare există pentru realizarea noilor tipuri de frigidere, și cel care plasează frigiderul produs exact pe piața unde el se cere, și cel care organizează producția contribuind la reducerea costurilor de producție etc.*

Constantin COJOCARU

(Continuare în pag. 12)

APRECIERILE GLOBALE SĂ LASE LOC DETERMINĂRILOR ȘTIINȚIFICO-ANALITICE!

ÎN ȚARA NOASTRĂ, potrivit datelor D.C.S. obținute în urma înregistrării salariaților din economia națională la 12 septembrie 1968, la un inginer reveneau 1,4 tehnicieni, în timp ce în R.D.G. revin 3 tehnicieni, iar în alte țări revin pînă la 5 tehnicieni. De asemenea, la un economist în țara noastră reveneau 2,2 cadre medii economice față de 4—6 cîte revin în unele țări dezvoltate din punct de vedere industrial [1].

La data înregistrării menționate, din totalul posturilor ocupate ce solicită studii superioare 78,5% erau ocupate de cadre cu un nivel corespunzător de pregătire, 19,3% de cadre cu studii medii și 2,2% de cadre cu studii elmentare. În același timp, aproape 3% din numărul total al cadrelor cu pregătire superioară ocupau posturi pentru care erau prevăzute studii medii.

Fără îndoială că în intervalul scurs de la această înregistrare, ca urmare a politicii de dezvoltare și restructurare a rețelei de învățămînt, a acțiunii de organizare științifică a producției și a muncii, situația rapoartelor menționate s-a îmbunătățit substanțial. Totuși din cercetările făcute de noi în unele întreprinderi industriale a rezultat că mai sînt încă rezerve importante în acest domeniu. Astfel, inginerii din cadrul serviciului tehnic — de exemplu — consumă între 10—30% din timpul lor de muncă pentru lucrări care nu corespund nivelului lor de calificare.

Datele relevă, de asemenea, că peste 9% din efectivul de cadre cu pregătire superioară și un număr apreciabil de cadre cu pregătire medie nu lucrează în specialitatea dobîndită prin studii și nici în grupe de specialități înrudite. Încadrarea unui număr destul de mare de cadre de specialitate în posturi necorespunzătoare specialității dobîndite prin studii sau nivelului lor de pregătire duce la sporirea nejustificată a cheltuielilor de școlarizare, la accelerarea procesului de uzură morală a cunoștințelor, la întreținerea fenomenului fluctuației cadrelor și-n final la frînarea ritmului de creștere a eficienței muncii.

Cercetarea noastră a evidențiat printre altele că personalul de specialitate nu folosește integral fondul de timp disponibil. Astfel, indicele mediu de utilizare a timpului de lucru a fost de 84% la serviciul organizarea și normarea muncii, 86% la serviciul tehnic, 88% la serviciul producție, 97% la serviciul aprovizionare, 89% la serviciul desfacere. Indicii individuali de utilizare a timpului de lucru variază între 55—105%. Ca urmare, unii salariați în cursul programului de lucru fac cu greu față sarcinilor încredințate, în timp ce alții nu au acoperit cu sarcini fondul de timp disponibil.

După opinia noastră, deficiențele evidențiate în utilizarea personalului de specialitate *) se datoresc în cea mai mare parte lipsei unei metodologii adecvate pentru determinarea corespondenței dintre volumul, gradul de complexitate și natura lucrărilor pe de o parte și numărul, nivelul de pregătire și specialitatea dobîndită prin studii pe de altă parte.

• 10—30% din timpul de muncă este consumat de ingineri și economiști pentru lucrări sub nivelul lor de calificare.

• 3—16% din fondul de timp disponibil al personalului de specialitate este inutilizat.

• principala cauză a deficiențelor: lipsa unei metodologii adecvate pentru determinarea necesarului de personal de specialitate.

În prezent, determinarea necesarului de personal de specialitate în întreprinderile noastre industriale se face folosind metode globale: metoda indicilor, metoda comparației și metoda corelației.

În întreprinderile noi determinarea numărului de persoane de specialitate se face prin aplicarea indicilor globali (obținuți din analiza ponderii cadrelor de specialitate în întreprinderi similare) asupra efectivului total de muncitori, iar structura pe baza nomenclatoarelor de funcțiuni. În întreprinderile în funcțiune necesarul suplimentar de personal se stabilește de regulă fără o analiză minuțioasă a obiectivelor de realizat, a sarcinilor și lucrărilor de executat și a volumului de muncă necesar pentru îndeplinirea lor, ceea ce nu permite determinarea necesarului real de personal de specialitate.

Utilizarea integrală și eficientă a competenței personalului tehnico-administrativ impune folosirea de metode analitice pentru determinarea necesarului. Aceste metode permit eliminarea lucrărilor inutile și paralele, reducerea pierderilor de timp și proiectarea unui proces de muncă rațional, fundamentarea necesității și eficacității introducerii mecanizării și automatizării proceselor de muncă, ceea ce creează condiții pentru creșterea productivității muncii.

Determinarea necesarului de personal de specialitate prin metode analitice într-o întreprindere în funcțiune, presupune parcurgerea următoarelor etape mai importante: a) analiza obiectivelor urmărite și precizarea activităților (atribuțiilor, sarcinilor, lucrărilor) necesare realizării lor; b) gruparea lucrărilor pe domenii de activitate și specialități; c) evaluarea complexității lucrărilor; d) repartizarea lucrărilor pe executanți; e) examinarea și stabilirea celor mai raționale metode și mijloace de execuție; f) determinarea volumului de muncă necesar realizării lucrărilor sau îndeplinirii sarcinilor; g) precizarea necesarului de personal; h) descrierea posturilor.

Parcurgerea tuturor acestor etape este necesară și eficientă îndeosebi pentru

„Concepție"

STUDII •

MATEMATICA ȘI DEZIDERATUL CONTROLULUI OPERATIV AL ÎNCĂRCĂRII PERSONALULUI

UN COLE
elaborat și
model pe b
optimă a sa
țională a se
respunzător
port a între
dicatori nece
site în ace
lucrate me
folosirea ace
lului tehnic-a

ÎN ELABORAREA modelului privind încărcarea personalului, specialiștii ISCE „Mașinimport" au pornit de la transpunerea matematică a corelațiilor existente între: timpul de muncă necesar pentru rezolvarea unei fișe tehnice (t), valoarea fișei tehnice (v), complexitatea produsului importat (c) și numărul de tranșe în care se livrează marfa respectivă (n).

Pentru operațiunile de contractare, timpul de muncă al personalului este o funcție determinată de variația mărimii lui „v" și „c":

$$t = f(v, c)$$

Pentru operațiunile de derulare, timpul de muncă al personalului este o funcție determinată de variația mărimii lui „v" și „n"

$$t = f(v, n)$$

Analiza statistică a unui mare număr de fișe tehnice în corelație cu timpul necesar rezolvării lor a relevat că legea statistică a acestui fenomen se manifestă

I

ALUL T.A.

lucrări cu caracter repetitiv și variabilitate redusă.

Cercetarea noastră relevă că ponderea lucrărilor cu caracter repetitiv variază pentru majoritatea compartimentelor de muncă între 70—80%. Aceasta înseamnă că cea mai mare parte din necesarul de personal de execuție (cel puțin 70%) poate fi determinat prin metode analitice de cercetare sau de calcul. Cealaltă parte (de 30%) care execută lucrări de concepție, precum și lucrări cu variabilitate mare și întîmplătoare rămîn a se determina cu ajutorul uneia din metodele globale menționate. În acest caz este necesar să se procedeze apoi la înregistrarea și analiza consumului de muncă pentru fiecare post.

Urmează apoi ca în funcție de colectivul de personal de execuție și de sistemul de organizare adoptat să se determine necesarul de personal de conducere.

Ioan BRATU

1) V. S. Rappoport — Organizația truda v tehniceskih slujbah predpiatii. Moskva, 1967, p. 32.

*) Prin personal de specialitate înțelegem acea categorie de salariați care posedă studii superioare sau medii de specialitate. În această grupă se includ atît cadrele care ocupă funcții de conducere (director, inginer șef și economist șef, adjuncții acestora, șefii de servicii și birouri, șefi de secții, sectoare, ateliere, maiștri), cît și cei cu funcții de execuție (ingineri, economiști, cadre medii tehnice și economice etc.).

EXPERIENȚE

TIV de specialiști din I.S.C.E. „Mașinimport" a elucrat la centrul de calcul al întreprinderii un za căruia se determină succesiv: încărcarea riaților din serviciile operative, încadrarea raviciilor și direcțiilor operative cu personal coarcinilor de serviciu, capacitatea totală de imrinderii la un moment dat, precum și alți inari urmăririi îndeplinirii planului. Au fost folo-op metode matematice — datele au fost pre-grafic — rezultatele obținute pledînd pentru tor instrumente în organizarea muncii personalministrativ.

astfel: timpul de muncă necesar rezolvării unei fișe tehnice este proporțional cu rădăcina de ordinul trei din valoarea de plan a acesteia.

Fie două fișe tehnice F^1 și F^2 cu valori de plan v^1 și v^2 pentru a căror rezolvare s-a prestat un timp de muncă t^1 și respectiv t^2, s-a constatat că în medie, dacă spre exemplu:

$v^1 = 1.000.000$; v^2 — 1000, timpii de muncă necesari rezolvării acestora vor fi într-un raport de forma

$$\frac{t^1}{t^2} = 10.$$ Rezultă relația:

$$\frac{t^1}{t^2} = \sqrt[3]{\frac{v^1}{v^2}} \quad \text{și respectiv} \quad t \sim \sqrt[3]{v} \qquad (1)$$

Pe baza acestei relații se deduc apoi coeficienții de repartizare:

λk — pentru activitatea de contracte
λd — pentru activitatea de derulare

care reprezintă instrumentul propriu-zis de calcul al tuturor datelor necesare. În relația (1) se presupune că e vorba de importul unor proudse foarte simple, ce se comandă într-un număr foarte mare și cu livrare unică.

În practică însă pe lîngă valoare, asupra timpului de muncă folosit pentru contractarea și derularea unei fișe tehnice influențează și complexitatea mărfii și numărul de tranșe de livrare.

Coeficientul de repartizare pentru activitatea de contractare va reflecta deci influența valorii fișei tehnice (v) și a complexității mărfii (c) asupra timpului de muncă necesar contractării respectivei comenzi:

$$\lambda k = c\sqrt[3]{v}, \text{ unde } c = 1 + \frac{1}{\sqrt[3]{p}},$$

iar p = mărimea partidei (comenzii) și este de regulă ca valoare invers proporțională cu complexitatea mărfii importate.

Coeficientul de repartizare pentru activitatea de derulare va reflecta influența valorii fișei tehnice și a numărului de tranșe din contract asupra timpului de muncă necesar derulării contractului respectiv:

$$\lambda d = \sqrt[3]{v.n} \ (3) \text{ unde } n = 1 \ldots\ldots n$$

Făcînd raportul între timpul de lucru al unui salariat pe o perioară Σ ti și valoarea coeficientului realizat $\Sigma \lambda i$ se ob-

Ioan GEORGESCU

(Continuare in pag. 12)

„Colaborare"

COLECTIVELE INTER-COMPARTIMENTALE

UNA DINTRE FORMELE organizatorice de utilizare eficientă a capacității profesionale a personalului tehnic administrativ — îndeosebi a celui de concepție — o reprezintă colectivele intercompartimentale, create pentru rezolvarea unor probleme a căror soluționare solicită cunoștintele mai multor categorii de specialiști din diferite compartimente ale întreprinderii. Investigațiile întreprinse de OVIDIU NICOLESCU — cercetător științific la Institutul de cercetări economice, al Academiei de Științe Sociale și Politice — evidențiază amploarea utilizării, natura problemelor abordate, componența profesională, subliniind unele aspecte de care depinde creșterea eficienței unor astfel de colective în întreprinderile noastre.

FORMĂ structural dinamică, în care elementele organizatorice formale se împletesc cu cele neformale, colectivele intercompartimentale sînt un element specific structurilor de tip participativ, caracteristice întreprinderilor moderne. Bazate pe promovarea muncii colective, grupele sau colectivele intercompartimentale cunosc în anii care au urmat Conferinței Naționale a Partidului Comunist Român din decembrie 1967 o răspîndire tot mai largă în întreprinderile și centralele din țara noastră, contribuind considerabil la creșterea eficienței activității acestora.

Caracteristici

ANALIZA organizării unităților industriale realizate pe baza materialului faptic cules din peste 20 de întreprinderi (construcții de mașini, chimie, materiale de construcții, alimentară, ușoară și poligrafică), a permis desprinderea unor elemente caracteristice, referitoare la utilizarea acestor colective.

Amploarea folosirii lor înregistrează variații apreciabile de la o unitate la alta. Astfel, în întreprinderile eșantionului examinat, numărul colectivelor intercompartimentale variază de la 1 la 25. Fără a exista o corelație nemijlocită, se constată totuși că de regulă, numărul lor crește o dată cu dimensiunea unităților. Situația este firească, întrucît, concomitent cu dimensiunea întreprinderilor, se amplifică și numărul și complexitatea problemelor de soluționat și, implicit, necesitatea constituirii de colective intercompartimentale.

Cu mici excepții, colectivele intercompartimentale sînt temporare. Cele create pentru o perioadă nelimitată reprezintă mai puțin de 6% din totalul lor. Perioada pentru care colectivele temporare au fost create variază de la 2—3 zile pînă la un an. Partajarea lor în două categorii: colective care-și desfășoară activitatea pe termen scurt — sub o lună — și cele pe termen mai lung — peste o lună — indică proporții aproximativ egale.

Domeniile mari în care se încadrează temele abordate de colectivele intercompartimentale pe ansamblu unităților investigate alcătuiesc o tematică care poate fi apreciată ca destul de echilibrată (vezi figura 1). Plusul de atenție acordat aspectelor economice este, după părerea noastră, pe deplin justificat de complexitatea și interferența lor cu aproape toate problemele întreprinderii și, implicit, de frecventa lor.

Examinarea mai detaliată a lărgimii frontului de probleme abordate de fiecare întreprindere, arată că o bună parte din ele se concentrează asupra unor categorii limitate de probleme. Așa cum rezultă din tabelul 1, cele mai frecvent tratate sînt problemele organizatorice, financiar-contabile și de producție.

Dintre temele mai des abordate menționăm: elaborarea planurilor anuale și de perspectivă, reducerea prețului de cost, introducerea de produse și sortimente noi, îmbunătățirea folosirii capacităților de producție.

Mărimea colectivelor intercompartimentale variază sensibil atît în cadrul fiecărei unități, cît și de la o întreprindere la alta. Alături de întreprinderi în care mărimea lor medie ajunge pînă la 12 componenți, există altele în care ea este de 3 salariați. Majoritatea întreprinderilor au instituit colective formate din 4—8 salariați. Numărul mediu al cadrelor cuprinse într-un colectiv din întreprinderile examinate este de 6,2.

Deosebirile dintre dimensiunile colectivelor care soluționează problemele economice, tehnice și organizatorice sînt minime. Diferențe mai mari există în ceea ce privește componența lor. Cu toate că în tipurile de colective menționate inginerii constituie profesiunea cea mai mult reprezentată, proporția față de celelalte categorii de specialiști variază sensibil, așa cum rezultă din tabelul 2. Preponderența personalului de formație tehnică este accentuată și de prezența a numeroase cadre tehnice cu pregătire medie.

Ovidiu NICOLESCU

(Continuare in pag. 12)

ERGONOMIA ȘI MUNCA DE BIROU

IN ORGANIZAREA muncii personalului t.a., un real sprijin pot aduce cunoștințele și principiile elaborate de ergonomie privind dimensionarea încăperilor de lucru, amplasarea în spațiu și construcția mobilierului de birou, iluminatul, culoarea etc. Toate acestea constituie factori de eficiență, sau ineficiență, atunci cînd nu sînt judicios utilizate. Rezultatele cercetărilor întreprinse la o centrală industrială clujeană vin să confirme această realitate.

ÎN DIMENSIONAREA spațiului încăperilor de birou, trebuie să se țină seama de caracterul activității care se desfășoară la locul respectiv de muncă. Sînt munci, ca cele de concepție sau de conducere, care cer o concentrare intelectuală deosebită, pe care încăperile mici le favorizează, după cum sînt munci în care caracteristica este concentrarea intelectuală medie, iar cheia succesului constă în asigurarea unor comunicații cît mai cursive și mai operative. Astfel, pentru munci cum sînt cele de contabilitate, financiar, salarizare, facturare, aprovizionare sau desen tehnic, cele mai indicate încăperi sînt cele de dimensiuni mari. În încăperile mici, spațiul este utilizat în proporție de circa 60%, iar în încăperile mari, în proporție de aproximativ 80%.

Concentrarea în aceeași încăpere a tuturor locurilor de muncă identice, asemănătoare sau strict legate funcțional, a

psih. T. LANGA
ing. I. MUREȘAN
dr. I. MOLDOVAN
Laboratorul de ergonomie al Combinatului industrial de morărit și panificație — Cluj

(Continuare in pag. 12).

O NOȚIUNE INOPERANTĂ

(Urmare din pag. 10—11)

Dintre consecințele adoptării criteriului amintit în gruparea salariaților unităților economice nu trebuie scăpată din vedere dezvoltarea necorespunzătoare a numărului cadrelor de concepție, conducere și organizare, cu repercusiuni asupra capacității de înnoire a produselor, a calității tehnologiilor și deci asupra costurilor de fabricație, a calității și deci a prețurilor de vînzare — și mai departe asupra competitivității pe piața externă și a puterii de cumpărare pe cea internă.

6. Salariații întreprinderii participă într-adevăr **diferit** *la realizarea obiectivului general al întreprinderii. Această diferență rezultă din caracterul specific al muncii lor, specificitate determinată de* **cunoștințe** *și* **aptitudini** *diferite și nu de caracterul mijlocit sau nemijlocit al participării, întrucît toți participă nemijlocit. Conducerea întreprinderii trebuie să-și propună și să reușească să cunoască exact de cîți muncitori strungari are nevoie, dar și de cîți ingineri de concepție și de ce specialități, de cîți economiști financiari, de cîți organizatori, de cîți desenatori, statisticieni, contabili etc.*

7. Specialitatea — definită printr-un cumul de cunoștințe și aptitudini specifice — rămîne, după opinia noastră, singurul criteriu de clasificare a personalului întreprinderii care poate asigura grupări operante, pe baza cărora pot fi concepute și desfășurate acțiunile de recrutare, selecție, formare și perfecționare a personalului.

MATEMATICĂ

(Urmare din pag. 10—11)

ține **norma medie de timp afectat unei unități valorice convenționale** $\overline{N}$:

$$\overline{N} = \frac{\sum_{i=1}^{n} t_i}{\sum_{i=1}^{n} \lambda_i}, \text{ unde } i = 1 \ldots n \quad (4),$$

mărime comparabilă atît în dinamică cît și între diferiți salariați, servicii, direcții.

Suportul tehnic al cifrelor necesare calculului acestor indicatori este **talonul fișei tehnice** ce se completează zilnic pentru fiecare operațiune efectuată la o fișe tehnică de către un salariat și se centralizează de către centrul de calcul.

Pentru fiecare operațiune se aplică o corecție procentuală, astfel ca după parcurgerea tuturor operațiunilor pe care le implică rezolvarea unei fișe tehnice să se acorde 100% din unitățile valorice convenționale aferente respectivei fișe, atît pentru derulare, cît și pentru contractare.

Fiecare talon este transpus la centrul de calcul pe o cartelă perforată și se prelucrează în continuare pînă la obținerea tabulogramelor care indică atît situația realizării planului, cît și gradul de folosire a timpului de muncă la diverse nivele.

Calculul indicatorului **norma medie de timp de muncă pe unitate valorică convențională** realizează dezideratul controlului operativ al încărcării personalului (individual, pe servicii și direcții) dînd astfel posibilitatea conducerii întreprinderii să redistribuie optim munca pe măsura intrării fișelor de plan în întreprindere.

Experiența pozitivă a colectivului ISCE Mașinimport în elaborarea și prelucrarea automată a unor modele ce vizează organizarea științifică a muncii în întreprindere poate fi folosită cu eventuale adaptări la specific și de alte întreprinderi de comerț exterior.

COLECTIVELE

(Urmare din pag. 10—11)

Ele reprezintă în medie 21% din salariații colectivelor economice, 18% din cele tehnice împreună cu normatorii 24% în cele organizatorice. În cazul colectivelor care se ocupă de probleme de personal majoritatea componenților sînt normatori, peste 70% din totalul salariaților care le alcătuiesc.

Această structură nu este, după opinia noastră necorespunzătoare, impunîndu-se o mai largă participare în colectivele intercompartimentale și a altor categorii de specialiști decît cei cu pregătire tehnică.

Modalități de funcționare

CONTRIBUȚIA colectivelor intercompartimentale la creșterea eficienței unităților industriale este condiționată de abordarea unor teme complexe, de mare actualitate, referitoare la principalele domenii de activitate. După cum a reieșit din analiza tematicii de lucru a colectivelor existente în întreprinderile eșantionului investigat, concomitent cu continuarea soluționării problemelor de producție, organizare, financiar-contabile sau de conducere generală este necesară

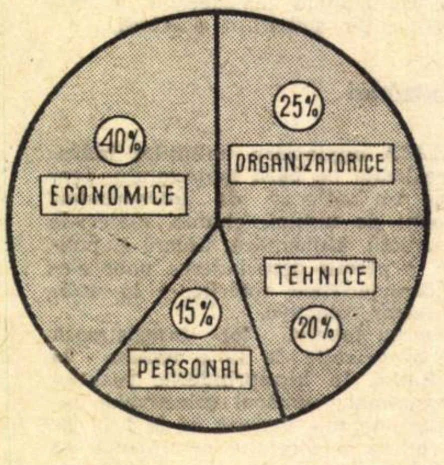

Fig. 1

abordarea într-o măsură crescîndă a activităților de cercetare-dezvoltare, comerciale sau de personal. În acest mod se creează condiții mai bune pentru valorificarea competențelor lărgite care le-au fost acordate unităților economice în ultimii ani.

Îmbunătățirea selecționării problemelor de soluționat trebuie însoțită și de precizarea cu mai multă grijă a obiectivelor. Cuantificarea lor trebuie efectuată ori de cîte ori este posibil. Subliniem acest aspect întrucît, în cazul întreprinderilor din eșantionul examinat, numai 6% din colectivele instituite planificaseră realizarea unei anumite eficiențe și evaluaseră rezultatele în funcție de exprimarea cantitativă a obiectivelor.

Creșterea eficienței colectivelor intercompartimentale este condiționată și de îmbunătățirea structurii profesionale a componenților. Întrucît în prezent se constată că inginerii constituie majoritatea componenților acestor colective, chiar și în cele care soluționează probleme economice sau de conducere, îmbunătățirea fundamentării economice necesită concomitent cu îmbogățirea cunoștințelor economice ale primilor și atragerea într-o proporție sporită a cadrelor cu pregătire economică. De asemenea, trebuie atrase într-o proporție sporită și cadrele care nu au pregătire superioară, îndeosebi pentru realizarea de lucrări cu complexitate mai redusă, corespunzătoare calificării și experienței lor.

Modificările de structură trebuie însoțite și de dimensionarea optimă a colectivelor în funcție de natura și complexitatea problemei, capacitatea cadrelor de conducere și termenele de rezolvare. Accentuarea acestui element este necesară întrucît — potrivit rezultatelor analizei grupelor intercompartimentale examinate — o bună parte din întreprinderi au colective excesiv de mari, unele cuprinzînd și zeci de salariați, ceea ce evident că perturbă desfășurarea altor activități și nu asigură atingerea obiectivelor fixate în condițiile economice.

Colectivele intercompartimentale se dovedesc a fi o formă eficientă de participare a specialiștilor la rezolvarea unor probleme complexe cu care sînt confruntate conducerile din unitățile economice. Ele pot să-și aducă întreaga lor contribuție numai în măsura în care se bucură de atenția conducerilor de unități, în măsura în care acestea le orientează și le organizează corespunzător activitatea.

Tabelul 1

Procentul întreprinderilor în care s-au constituit colective pe categorii de probleme	Probleme						
	Organizatorice	Producție	Financiar-contabile	Conducere generală	Cercetare dezvoltare	Comerciale	Personal
	64	59	59	54	30	13	13

Tabelul 2

Raportul între ingineri și economiști	Categoria colectivelor intercompartimentale în funcție de natura temelor abordate			
	personal	economic	organizatoric	tehnic
	1/1	4/3	3/1	43/1

ERGONOMIA

(Urmare din pag. 10—11)

diverselor operații care se succed în mod natural, prin înlăturarea pereților despărțitori, aduce următoarele **avantaje**: elasticitatea cu care poate fi considerat și plasat locul de muncă în funcție de necesități și preferințe; utilizarea mai bună a spațiului prin suprimarea zidurilor care lasă suprafețe nevalorificate; flexibilitate sporită și evitarea demolărilor de ziduri și a transformărilor cerute de eventualele reorganizări; posibilitatea împărțirii raționale a încăperilor, spațiile interne putînd fi realizate și delimitate prin pereți mobili, paravane decorative, suporturi de flori, fără a întrerupe legătura dintre locurile de muncă; posibilitatea îmbunătățirii comunicațiilor prin reducerea la minimum a traseelor, atît pe orizontală cît și pe verticală; cadru mai bun pentru optimizarea condițiilor de muncă; ameliorarea raporturilor de colaborare dintre șefi și subordonați; condiții mai bune pentru reducerea influenței negative a zgomotului.

La amplasarea în spațiu a **mobilierului de birou** trebuie să se aibă în vedere direcția de orientare față de sursa de lumină, de fluxul lucrărilor și asigurarea spațiilor de circulație.

În construcția și alegerea mobilierului trebuie să se țină seama de relația obligatorie dintre **datele antropometrice, specificul muncii** și **caracteristicile mobilierului.** Singurul criteriu general este cel al funcționalității, funcționalul fiind determinat de specificul muncii, al locului, al poziției optime și a economiei de efort și mișcare. Lucrările și materialele de birou, trebuie să fie astfel amplasate în spațiu încît ele să intre în perimetrul normal de activitate al brațului. Trebuie evitată o poziție incomodă, aplecarea accentuată a corpului și mai ales cea laterală. Pentru aceasta este necesar ca lucrările să fie executate în poziție șezîndă pentru reducerea consumului de energie solicitat de poziția „în picioare" și înrăutățirea circulației sîngelui.

În munca de birou, văzul fiind simțul cel mai solicitat, se impune a fi create condițiile pentru protejarea ochiului, optimizarea randamentului vizual. Calitatea unui **iluminat funcțional** este asigurată de suficiența luminii, uniformitatea iluminării planului de lucru, direcția fluxului luminos, gradul de difuziune a luminii și de structura spectrului de lumină utilizat.

Rolul **culorilor** este nu numai de ordin decorativ sau estetic, ci și fiziologic și psihologic. În cazul muncilor administrative, alegerea culorilor poate varia între ivoriu, crem, verde foarte deschis, nelipsind micile elemente decorative florale, sau de altă natură, în care portocaliul este necesar, pentru dinamismul și caracterul stimulativ care îi sînt specifice.

Principiile și soluțiile prezentate au fost aplicate și urmărite la două unități industriale de stat din municipiul Cluj. Pentru activitatea administrativă desfășurată în încăperi mici, experimentarea s-a făcut în cadrul Combinatului Industrial de Morărit și Panificație — Cluj, iar pentru încăperea mare funcțională, cadrul ne-a fost oferit de sala mare a Băncii de Investiții.

În urma cercetărilor efectuate s-a constatat că munca în încăperi mari, neamenajate corespunzător, s-a soldat în plus cu psihastenii și degradarea relațiilor în 13% din cazuri. Prin corectarea mobilierului s-a ajuns la reducerea efortului cu 31%. Iluminatul rațional a redus numărul de erori, în unele cazuri (dactilografe) cu 22%, iar culorile funcționale și repartizarea oamenilor după criterii psiho-sociale, a dus la ameliorarea considerabilă a relațiilor și moralului salariaților.

FONDURILE FIXE

(Urmare din pag. 5)

Sînt și alte cauze care aduc prejudicii bunei funcționări a utilajelor în întreprinderi, printre care avem în vedere, în primul rînd, coeficientul de schimburi încă scăzut în unele unități economice. În același timp, se impune îmbunătățirea ritmicității producției care elimină asaltul de producție permițînd folosirea rațională a utilajelor, creîndu-le posibilitatea unei vieți mai îndelungate; aprovizionarea unităților economice la timp cu materiile prime și materialele necesare, lucru care exclude în bună măsură „timpii morți" din activitate. În numeroase unități economice, existînd o continuă preocupare pentru eliminarea neajunsurilor, se preconizează obținerea unor importante sporuri de producție. Bunăoară, la uzina „Independența" din Sibiu s-a apreciat că prin organizarea corespunzătoare a schimburilor s-ar putea uitiliza suplimentar, pe un semestru, 50.000 ore-utilaj, timp în care se va obține o producție de circa 200 tone utilaj. La Întreprinderea de reparat utilaje și mecanisme din Reghin, pe aceeași cale, numai în secția a III-a s-ar putea produce suplimentar, pe an 40 de funiculare tip F.P.2.

Folosirea deplină a mașinilor și utilajelor este condiționată de asigurarea unei discipline riguroase a muncii, fapt ce stă integral în puterea și voința colectivelor de muncă din întreprinderi. Disciplina riguroasă a muncii presupune, înainte de toate, lichidarea absențelor nemotivate, a învoirilor și concediilor fără plată, obstacole subiective în calea folosirii optime a timpului de producție. În scădere față de ceilalți ani, ca urmare a consolidării unei opinii ferme a colectivului de muncă în această privință, absențele nemotivate, învoirile și concediile fără plată trebuie însă să fie în continuare în atenția comitetelor de direcție din întreprinderi pentru a fi prevenite în și mai mare măsură și eliminate.

Tot în scopul creșterii pe diverse căi a cointeresării unităților economice pentru mai buna folosire a mijloacelor fixe, pe lîngă cadrul favorabil creat prin aplicarea prevederilor legii privind amortizarea fondurilor fixe, din venitul net ce se preconizează a fi introdus în prețurile cu ridicata o dată cu reașezarea lor, o pondere însemnată este necesar să o reprezinte taxele asupra fondurilor de producție, implicit și asupra fondurilor fixe. Pe această cale, unitățile economice vor fi mult mai circumspecte în solicitarea de noi fonduri fixe, ceea ce evident că le va obliga la utilizarea superioară a celor existente.

---

*) În volumul fondurilor fixe productive pentru 1975 sînt incluse și fondurile fixe aferente transporturilor și telecomunicațiilor neproductive.

De vorbă
cu participanți
la seminarul
„Pentru
o locuire umană"

INDUSTRIALIZARE ȘI URBANIZARE

PUBLICĂM, ÎN CONTINUARE, convorbiri purtate cu participanții la seminarul cu tema de mai sus, care s-a desfășurat la București, între 28 septembrie și 3 octombrie a.c.

prof. dr. ROMAN MOLDOVAN

membru corespondent al Academiei R. S. România,

ROLUL STUDIILOR DEMOGRAFICE

● Vă rugăm să ne vorbiți în primul rînd despre modul în care este abordată în țara noastră problema locuințelor, despre eforturile și realizările noastre în acest domeniu?

— Gradul de satisfacere a nevoilor de locuință — ca una din cerințele fundamentale de viață — este condiționată atît de dezvoltarea economică a țării respective, cît și de natura orînduirii sociale, de natura relațiilor de producție. De aceea problema locuinței nu poate fi studiată izolat, ci în contextul cerințelor generale ale luptei pentru progres economic și social, al cărui obiectiv final este și trebuie să fie omul, satisfacția cît mai deplină a multiplelor sale nevoi, materiale și spirituale.

În această ordine de idei aș dori să evidențiez faptul că în țara noastră problema locuirii, ca unul din componentele de bază ale agregatului complex pe care-l caracterizăm sub denumirea de nivel de trai, constituie o parte și un obiectiv important organic integrat în programul de dezvoltare social-economic. Înfăptuirea prevederilor planului cincinal 1966—1970 — prin ritmul și proporțiile dezvoltării economice și sociale — situează ferm România pe calea progresului. În cadrul acestuia s-a acordat o atenție deosebită condițiilor de locuire. Astfel, în cursul celor cinci ani s-au construit la orașe peste 344 000 apartamente și la sate 260 000 de case; aproximativ 2 milioane de persoane s-au mutat în acest răstimp în locuințe noi, ceea ce situează țara noastră printre țările cu cel mai ridicat ritm de construcție de locuințe. Noul cincinal în curs, pe 1971—1975, prevede de asemenea un ritm susținut de construcții de locuințe. Urmează să se realizeze din fondurile statului sau cu sprijinul statului 520 000 de apartamente fizice; se preconizează de asemenea ca populația să construiască din veniturile sale aproximativ 270 000 de locuințe, mai ales la sate. Se vor crea condițiile necesare pentru ca aproximativ 2,5 milioane persoane să beneficieze de locuințe noi. Numai în București, de exemplu se vor da în folosință peste 120 000 de apartamente, ceea ce înseamnă că, în ansamblu, aproximativ 25% din populația actuală a orașului va locui pînă în 1975, în locuințe noi.

● După cum se știe evoluția demografică este unul din factorii care condiționează planificarea urbană și respectiv sistematizarea teritoriului și a localităților.
Ce ne puteți spune în acest sens?

— Profundele transformări politice și econmice care au avut loc în țara noastră în anii construcției socialiste au exercitat o puternică influență asupra mărimii, structurii și evoluției populației. În acest ansamblu de condiții social-economice și demografice trebuie văzută crearea Comisiei naționale de demografie, în martie 1971. Sarcinile ei sînt în principal de două feluri. În primul rînd — analiza problemelor demografice curente și formularea de propuneri legate de aceste probleme; în al doilea rînd laturile de perspectivă, problemele pe termen lung. Comisia se preocupă de evoluțiile demografice sub cele două laturi ale lor — pe de o parte ca fenomene biologice și pe de altă parte ca fenomene sociale. Sînt studiate implicațiile, cu viața economică, socială și culturală cu procesele de urbanizare, amenajarea localităților urbane și rurale care constituie mediul ambiant, natural și construit, pentru desfășurarea evoluțiilor demografice. De asemenea Comisia se preocupă de apărarea mediului natural precum și de crearea unui mediu construit de om cît mai corespunzător, în totalitatea sa și îndeosebi sub raportul localităților, a mediului de muncă, al locuințelor. Legat de problema în discuție este evident că acest nou organ național va răspunde sarcinilor date, între altele dacă va ști să facă față exigențelor sporite apărute în societatea noastră socialistă, ca urmare a desfășurării procesului de urbanizare, proces ce se dezvoltă activ sub implusul inovator al industrializării și modernizării economiei noastre.

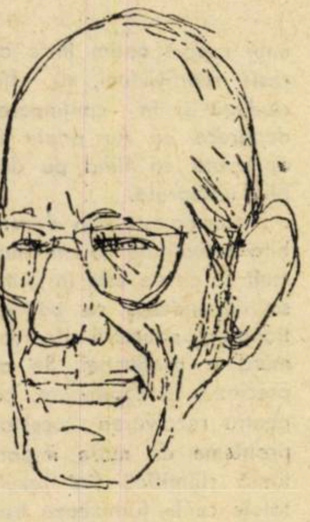

GEORGES LAMBERT—LAMOND

secretar general al Institutului Națiunilor Unite pentru dezvoltare socială (Franța)

ORAȘE LA SCARĂ UMANĂ

● Dat fiind caracterul preocupărilor dv. vă rugăm să ne vorbiți despre aspectele sociale și umane ale urbanizării.

— După cum se știe, orașul a jucat de obicei un rol foarte important în dezvoltarea economică și socială a umanității. De ce a jucat acest rol? Deoarece orașul este un motor, aici există posibilități mai mari de utilizare a forței de muncă, o mobilitate socială și economică sporită. Desigur, întotdeauna au existat în orașe categorii privilegiate și categorii dezavantajate care locuiau în condiții foarte grele și acest lucru este adevărat și astăzi, atît în țările în curs de dezvoltare, cît și uneori în țările industrializate. Dar în prima categorie de țări urbanizarea ridică probleme social-economice deosebit de grave. Atunci cînd, în țările astăzi industrializate, faimoasa revoluție industrială a dus la o migrație foarte importantă de la sat la oraș, oricare au fost condițiile penibile în secolul XIX sau chiar XX, migranții găseau de lucru și își îmbunătățeau treptat situația materială. Astăzi însă în țările în curs de dezvoltare întîlnim o rapiditate extraordinară a urbanizării, în timp ce baza economică a orașului și posibilitățile de utilizare a mîinii de lucru în industrie sau servicii, nu sînt suficiente. De fapt, în cazul țărilor în curs de dezvoltare, nu avem de-a face cu o atracție a orașului, ci mai curînd cu o fugă de la sate, unde condițiile sînt extrem de grele. Dar guvernele acestor țări nu dispun de resursele necesare pentru a face față problemelor. Se extind enorm cartierele periferice unde oamenii ocupă terenuri fără autorizație și își ridică adăposturi extrem de rudimentare, net inferioare locuințelor pe care le aveau la țară.

În ce privește țările industrializate, cred că, putem avea mai mult optimism. Creșterea populației va tinde să se stabileze la un nivel rezonabil și, deși cu multe dificultăți, timp și resurse, guvernele vor reuși probabil să atenueze treptat uriașele probleme pe care le pune creșterea orașelor.

● Considerați că există o dimensiune optimă a orașelor?

— Este foarte greu de dat un răspuns. Dimensiunea optimă diferă în funcție de țară. Este cert doar că orașele foarte mari, de peste 3 sau 4 milioane de oameni, creează greutăți uriașe, nu numai sociale și administrative, dar și financiare, care devin de nesoluționat. Este necesar ca orașul să furnizeze suficiente locuri de muncă, locuințe, spații verzi, mijloace de transport, astfel încît omul să nu piardă contactul cu natura. De asemenea să existe utilarea culturală, de învățămînt și de ocrotire a sănătății accesibile tuturor și cu posibilități de transport spre aceste centre, lucru care devine din ce în ce mai greu.

M-aș hazarda să apreciez că dimensiunea optimă ar fi de cel mult 2—3 milioane de locuitori pentru orașe la scară umană.

● Ce soluții se pot găsi pe planul structurii orașelor pentru a atenua tensiunile nervoase care apar în marile aglomerații?

— Într-adevăr aceasta este o problemă care devine foarte gravă. Pentru noii veniți la orașe ritmul vieții este atît de rapid încît adaptarea mentalității este foarte grea. Căci se știe că modul de gîndire se schimbă mai lent decît tehnologia. În foarte multe cartiere unde locuiesc oameni dezavantajați economic, care constituie minorități foarte importante în țările industrializate și majorități foarte mari în țările în curs de dezvoltare, ei se simt în orașe izolați și abandonați.

Distanțele de la locuință pînă la locul de muncă sau la locul de distracție sînt foarte mari și timpul necesar deplasării ocupă o pondere însemnată în bugetul total de timp — uneori pînă la 2 ore și mai mult. S-a mai constatat că radioul și televiziunea ocupă în general între 60 și 80% din timpul liber. Oamenii sînt obosiți după lucru și după transport și tind să rămînă acasă. De asemenea, ei nu au sentimentul de participare la viața orașului. În orașele vechi, de obicei mai mici, — oamenii aveau cu mult mai mult sentimentul că orașul le aparține, că ei nu sînt simpli anonimi. Cred că, în acest sens, descentralizarea administrativă pe cartiere și chiar imobile, duce la rezultate extraordinare. Oamenii au ocazia să se întîlnească, să stabilească relații amicale, să participe la rezolvarea problemelor zilnice. O sporire a sentimentului de participare se înregistrează probabil și la reprezentanții administrației care simt că populația se interesează de ceea ce ei fac. Cred că generalizarea acestei metode ar putea contribui mult la eliminarea senzației de izolare și singurătate din marile orașe.

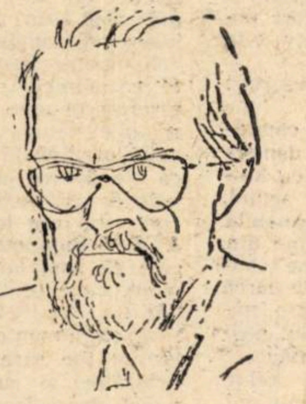

L. M. GIERTZ

Consilier al O.N.U.,
Comisia economică pentru Africa
(Suedia)

JALOANE ÎN PROGRAMARE

● După cîte știm, unele din preocupările dv. țin de programarea urbanizării. Vă rugăm să ne împărtășiți cîteva din concluziile dv. în această privință.

— Aș menționa, în primul rînd, că programarea procesului de urbanizare în detaliu poate fi dificilă, dar trebuie să se întocmească cel puțin un program de perspectivă al dezvoltării localităților urbane. Noi putem contribui la această parte a planificării cu conștiința că proiectarea produselor finale este lipsită de sens dacă nu se studiază simultan metoda de producție și programarea în timp a procesului de producție. Aici intervine „industrializarea". În ultimele două decenii am asitat în societățile industrializate nu numai la creșterea orașelor în jurul nucleelor constituite în orașe istorice, dar și la proiectarea și construirea unor orașe cu totul noi.

Pentru fiecare din acestea, organizația de producție este o înjghebare temporară. Producerea pe cale industrială a unui oraș este un proces cu început și sfîrșit. După el urmează întreținerea, reparațiile și restructurările.

Orașul poate fi comparat, în principiu, cu o navă mare! doar că macrostructura lui, după ce a fost produsă, durează mai mult. Ceea ce este mai important este însă că o organizație industrială alcătuită pentru construcții în oraș nu va mai avea ce face cînd orașul este gata. Orașele nu pleacă pe mare ca vapoarele, astfel că același șantier să poată produce alte nave. Dimpotrivă, o mare parte din utilajul care a servit la construcția orașului trebuie să plece după ce s-a construit orașul respectiv. Cum noi știm că nu este posibil să se obțină randamente economice în construcții decît dacă utilajul poate fi utilizat continuu pe toată durata vieții lui active, capătă o importanță esențială programarea calendaristică a construcției oricărui oraș. Este probabil mult mai economic să se clădească continuu în oraș în decursul unei perioade, care poate fi viața economică a utilajului folosit pentru producția lui, decît să se comprime această producție într-o perioadă foarte scurtă de timp.

● Care sînt criteriile programării în diferite faze de dezvoltare a unor țări?

Într-o primă fază de dezvoltare, cînd populația crește extrem de rapid (cu 50—150% pe generație) se înmulțesc orașele din respectivul stat. Într-o a doua fază de dezvoltare, cînd creșterea populației se încetinește mult (ea poate fi între 0 și 40%) și se termină procesul de urbanizare, nu este suficient să contăm pe extrapolarea tendințelor de dezvoltare constatate cu 10 ani în urmă, căci aceasta este o fază cu totul nouă.

Țările în curs de dezvoltare se află în prima fază; țările industrializate se află în faza a doua, iar unele din ele se apropie de o altă fază — a treia. În prima fază de dezvoltare, acțiunile care trebuie întreprinse urmează să aibă mai mult rolul unei canalizări generale a fluxului de tineri din mediul rural spre orașe. Se va acorda prioritate planificării naționale și regionale. Este recomandabil să se aloce terenuri noi pentru așezăminte umane și să se depună eforturi pentru a favoriza producția elementelor simple de construcție. Trebuie create infrastructuri. Dar această perioadă de dezvoltare are, în general, un caracter atît de di-

Interviuri realizate de
Irina VIANU

Desene de CIK DAMADIAN

(Continuare în pag. 15)

CONTRADICŢIILE UNEI APOLOGETICI „EVOLUATE" A CAPITALISMULUI CONTEMPORAN

CU GREU POT FI GĂSIŢI ideologi atît de consecvent ataşaţi perpetuării capitalismului ca „trio-ul în J" al gîndirii economice din ultima jumătate de secol — J. M. Keynes, J. A. Schumpeter, J. K. Galbraith *) — care se relevă, chiar şi la un examen prealabil, ca promontorii ale raţionalităţii de tradiţie burgheză. Scrupuloşi cercetători ai dezvoltării economice, în plan mai larg istoric sau mai restrîns, ei sînt, totodată, adevăraţi „novatori" în apologia capitalismului monopolist de stat din ultima jumătate de secol. Ţinînd seama de aceasta, am vrea să evidenţiem un nou unghi de abordare a apologeticii actuale.

Pentru înţelegerea demersului care se propune mai jos este însă necesară părăsirea poziţiei polemice simplificatoare care prezintă apologetica, inclusiv pe cea actuală, evoluată, ca pe o simplă banalitate, făcînd orice efort de descifrare apriori superflu. Or, s-ar putea replica dintru început unei asemenea simplificări, ea însăşi banală, că faţă de banalităţi nu-şi are justificare efortul critic! Iar dacă un efort polemic poate fi justificat, cîştigul lui cognitiv este relativ de scurtă durată.

Ne propunem să aducem mai întîi cîteva precizări prealabile:

1. Apologetica, în particular cea actuală a capitalismului monopolist de stat, reprezintă un demers teoretic complex, care încearcă să acrediteze, ca axiomă de bază, teza perpetuării capitalismului actual, ca ordine socială adecvată şi perfectibilă, capabilă să suporte cu succes examenul istoriei. Excluzînd din premise o apologetică rudimentară, se impune examenului critic marxist doar apologia care încearcă să fie raţională. „Apologetica raţională" poate părea o contradicţie în termeni, dar pentru studiul nostru ea este o ipoteză de lucru, supusă confruntării.

2. Prin forţa realităţilor istoriei, apologetica „celor 3 J" s-a impus ca o apologetică de vîrf: primii doi şi-au trăit apogeul creaţiei, iar al treilea J. K. Galbraith — îşi relevă acum notorietatea, cu toţii fiind însă confruntaţi cu evenimente majore.

3. Considerăm în gîndirea adversarului de idei, paradoxul ca o expresie a unei raţionalităţi bine conduse, în limitele permise de ideologia respectivă. Spre deosebire de negările banale, vulgare, şi, cu atît mai mult, spre deosebire de compunerile în genul petitio principii, paradoxurile din elaborările celor trei autori ne par a fi nu numai o dovadă de maturitate teoretică, evident în limitele orizontului tradiţional burghez, ci şi — ceea ce este la fel de important — o confirmare involuntară a unora din concluziile analizei ştiinţifice marxiste a capitalismului. Observaţiile critice ale „celor trei J" la adresa unor realităţi ale capitalismului monopolist de stat pot furniza şi gîndirii marxiste noi elemente de reflecţie.

Precizăm că definitivarea aprecierilor, inclusiv pe tema propusă, se poate cristaliza doar după un examen monografic marxist fundamentat al autorilor citaţi, al tuturor lucrărilor lor, ştiut fiind că fiecare dintre autorii amintiţi a parcurs largi sinusoide în abordarea problemelor pe care le dezbat. Or, noi nu dispunem încă decît parţial şi incomplet de astfel de studii monografice. Cu atît mai mult se complică cercetarea gîndirii economice a unui autor în viaţă, cum este cazul lui J. K. Galbraith.

Pentru a evita repetările vom adopta un demers problematic asupra unor particularităţi ale apologeticii capitalismului monopolist de stat din unele lucrări ale celor trei economişti.

Critica sistemului real al capitalismului monopolist de stat

J. M. KEYNES avusese prilejul să critice rînduielile capitaliste de după primul război mondial încă în „Consecinţele economice ale păcii", apărută în 1919. Pornind de la anumite consideraţii despre persoane, politici, ţări, J. M. Keynes avea de pe atunci intuiţia unei „sinucideri" a Europei capitaliste, ca urmare a sciziunilor de interese, mai ales economice, ce răbufniseră cu putere în stabilirea condiţiilor de încheiere a păcii. Încă de pe atunci J. M. Keynes îşi prevenea confraţii că „lumea liberă" este ameninţată de pericolul inflaţiei (obsesia inflaţiei îl stăpîneşte pe J. M. Keynes în anii '20 şi devine acută în anii '30, mai ales în legătură cu „marele dezastru" al crizei economice mondiale). Sintetizînd în „Încercarea de a convinge", apărută în 1931, „problema economică" (majoră) a lumii capitaliste, J. M. Keynes se referea totodată la mizerie şi sărăcie, la lupta de interese economice între clase şi naţiuni. Acestea erau însă doar elementele parţiale care au fost reunite în „Teoria generală", apărută în 1936, şi în care J. M. Keynes se referea la un nou şir de „defecte" şi „paradoxuri" ale sistemului capitalist, ca: folosirea incompletă a forţei de muncă, paradoxul sărăciei în condiţiile abundenţei, decalajul între capacităţi şi producţia efectivă, între venituri şi consum, paradoxul îmbogăţirii prin irosirea de avuţii, criza de încredere în monedă, în credit ş.a.

La rîndul său, J. A. Schumpeter supunea, de la începutul secolului, timp de 40 de ani, unui examen istoric şi logic aprofundat realităţile capitalismului şi conchidea în „Capitalism, socialism şi democraţie", apărută în 1942, asupra caracterului istoric-trecător al capitalismului, recunoscînd deci, în esenţă, una dintre concluziile fundamentale ale marxismului. Una dintre tezele sale cele mai importante era cea referitoare la „autodistrugerea creatoare" a capitalismului, datorată propriilor reuşite şi performanţe, mai ales prin inovaţie. Pentru a-şi demonstra teza, încercînd, totodată, să „depăşească" marxismul, J. A. Schumpeter postulează caracterul istoriceşte dinamic al economiei capitaliste, atît în plan micro, cît şi macro-economic. Apoi, el postulează că noile produse şi noile metode de producţie reprezintă calea pătrunderii progresului în societatea capitalistă, prin aceea că ele distrug pur şi simplu vechile produse şi metode de producţie. Pentru a explica însă, în plan social, cum are loc această „autodistrugere creatoare", J. A. Schumpeter relevă, pe lîngă fenomene şi procese ca şomajul, crizele, monopolul, respectiv oligopolul, concurenţa şi afectarea echilibrului, inegalităţile ş.a., conflictul dintre inovaţie şi rutină, concretizat socialmente în conflictul dintre iniţiativa inovatorului (pe care îl putem numi convenţional, întreprinzător) şi rutina clasei capitaliste, perimate din punct de vedere istoric. Este însă aici doar confirmarea tîrzie a uneia dintre tezele iniţiale şi fundamentale ale marxismului, după care burghezia seamănă cu vrăjitorul care nu mai poate stăpîni forţele pe care le-a dezlănţuit, ca şi confirmarea tezei marxiste a separării capitalului funcţiune, de capitalul-proprietate**), separare care conduce ineluctabil la parazitismul social-economic, în condiţiile capitalismului monopolist. Recent, teza aceasta a căpătat dezvoltare şi în lucrările lui J. K. Galbraith.

Descendent spiritual al celor doi „înaintaşi" în apologetică, J.K. Galbraith dezvăluie, de aproape un deceniu şi jumătate, în mod consecvent, iraţionalitatea sistemului capitalist, pe care îl disecă — de la nivelul întreprinderii, pînă la nivelul pe care-l numeşte subsistemul industriei, respectiv statul industrial — caracterizîndu-l ca o adevărată supersocietate! Încă în „Capitalismul american", apărut în 1956, apoi în „Societatea abundenţei", apărută în 1961, iar cu o vehemenţă sporită după publicarea „Noului stat industrial", în 1967, J. K. Galbraith relevă, uneori cu insistenţă obsesivă, vicii ale „superdezvoltării" şi „hipercivilizării" capitaliste, ca: inflaţia, jaful publicitar, deteriorarea „calităţii vieţii", ameninţarea libertăţilor, conflictul proprietate-decizie, inegalităţile sociale, mai ales discriminarea rasială, răsturnarea multiplană a suveranităţii consumatorului şi înlocuirea ei cu un arsenal, adesea sofisticat, de aservire a consumatorului-cetăţean faţă de necesităţile dezvoltării producţiei industriale moderne. Un capitol important al apologeticii galbraithiene a capitalismului monopolist de stat îl constituie contrapunerea, în sens schumpeterian, dintre imperativele sistemului industrial, care transformă inovaţia într-un scop în sine, şi deteriorarea mediului social şi natural.

Ar fi o naivitate să se creadă că asemenea referiri se fac fără conştiinţa clară a autorilor respectivi asupra consecinţelor reale şi spirituale ce le pot genera. Ce anume, însă, poate explica raţional aceste demersuri apologetice? Lăsînd de-o parte problemele strict subiective, care ar putea fi şi aici implicate, şi de care n-a fost scutit nici unul dintre autorii la care ne referim, este plauzibil să credem că ideile respective au fost emise şi ele într-o anumită logică internă a apologeticii.

Se ştie că, oricîtă franchete ar putea dovedi un apologet contemporan al capitalismului, el nu dezvăluie **nici totul**, pînă la capăt, despre viciile acestei societăţi şi mai ales nu dezvăluie **cauzele esenţiale**, factorii fundamentali care le generează. Nu vom găsi, de pildă, la un apologet, oricît de elevat, dezvăluirea contradicţiei fundamentale a capitalismului, care constituie cauza crizelor economice şi a inflaţiei, nu vom găsi dezvăluirea mecanismului legic al exploatării capitaliste, al stoarcerii plusvalorii — izvorul veniturilor exploatatorilor şi al inegalităţilor sociale, nu vom găsi condamnarea proprietăţii privat-capitaliste asupra condiţiilor şi rezultatelor activităţii economice, ca fundament al conflictelor social-economice. Mai presus de orice nu vom găsi la aceşti apologeţi recunoaşterea consecinţei fireşti a acestor stări de lucruri, premisa şi condiţia progresului social — revoluţia socială. Dar chiar şi dezvăluirea unor „vicii" ale capitalismului contemporan, pe fondul şi în sprijinul apologierii acestuia, constituie cel puţin un simptom. Un simptom, chiar pentru cei ce nu trăiesc respectivele realităţi. O verificare şi o confirmare, care totodată reclamă perfecţionarea şi aprofundarea analizei şi argumentaţiei marxiste în lupta de idei cu un adversar evoluat, cu o apologie perfecţionată.

Critica dogmaticii burgheze tradiţionale

ÎNCĂ IMEDIAT după primul război mondial J. M. Keynes observa o anumită criză de adaptare a gîndirii economice şi politice burgheze tradiţionale la realităţi. În legătură cu problemele monetare şi valutare ale anilor '20, J. M. Keynes respingea dogmele liberale şi declara aurul (monetar-valutar) o reminiscenţă a barbariei, orientîndu-se spre un demers cu implicaţii de psihologie de grup sau socială. În „Teoria generală", J. M. Keynes făcea o dublă tentativă teoretică, respectiv metodologică: de resurecţie a mercantilismului şi a unor teze „preclasice" împotriva teoriilor „clasice" tradiţionnale (în sensul în care înţelegea el „şcoala clasică", incluzînd doar pe discipolii lui D. Ricardo, în filiaţie nemarxistă — J. St. Mill, A. Marshall, F. Edgeworth şi A. C. Pigou, — dar şi de valorificare a unor teze „clasice", luate separat, împotriva premiselor generale ale teoriilor respective, pentru a-şi acredita propria teorie ca „generală"! Dar, mişcîndu-se în cadrul gîndirii economice burgheze, J. M. Keynes îşi păstra cîmpul de manevră teoretică, pentru a putea oricînd reveni la adagiul apologetic preferat: avantajele tradiţionale ale individualismului (descentralizare, jocul interesului personal, garanţia libertăţii personale, cîmpul de manifestare a preferinţelor personale — evident pentru exploatatori — ş.a.m.d.).

FIŞE

Analiza financiară în planificare

■ Sub titlul **Financement et planification** (Finanţare şi planificare), Raymond Courbis şi Pierre Vaida publică în revista ECONOMIE ET STATISTIQUE, nr. 24/971, un substanţial studiu despre modelul utilizat la elaborarea celui de al VI-lea plan şi perfecţionarea sa în vederea preparativelor pentru cel de-al VII-lea plan francez. Progresele făcute în analiza economică pentru nevoile producţiei pe termen mediu s-au materializat prin punerea la punct a modelului „fizico-financiar" (cunoscut sub denumirea prescurtată FIFI) utilizat pentru pregătirea celui de al VI-lea plan, un model special adaptat pentru o economie naţională larg deschisă spre exterior.

Dar dacă acest model merită calificativul de financiar pentru că ţine seama de fenomenele de autofinanţare, de repartizarea consum-acumulare şi de evoluţiile nominale ale preţurilor şi ale salariilor, el ignorează încă, în mare parte, problemele legate de finanţarea propriu-zisă. În acest studiu se tratează despre integrarea operaţiunilor financiare în modelul FIFI. Mecanismul central de integrare se realizează prin intermediul incidenţei posibilităţilor de finanţare externă pe termen lung asupra cotei de autofinanţare căutate de către întreprinderi. Rata dobînzii, a cărei influenţă se exercită direct asupra sarcinilor financiare, este considerată exogenă şi fixată de rata dobînzii a pieţei internaţionale de capitaluri. Limitele modelului sînt generate în principal de: a) absenţa luării explicite în consideraţie a politicii monetare; b) absenţa unei descrieri satisfăcătoare a operaţiunilor financiare internaţionale. Totuşi proiectul este considerat ca o etapă importantă în ameliorarea metodelor de analiză financiară în cadrul planificării franceze.

În atenţia cercetării economice

■ Academicianul T. Haciaturov semnează în revista VOPROSI EKONOMIKI nr. 8/1971 studiul; **Napravlenia ekonomiceskih issledovanii v novoi peatiletke** (Direcţiile cercetării economice în noul cincinal).

Printre problemele ce vor face obiectul cercetării, autorul acordă o deosebită importanţă determinării raportului optim dintre sectorul I şi II al producţiei socialiste. Datele concrete privind dezvoltarea industriei sovietice, arată Haciaturov, scot în evidenţă o intensificare a ritmurilor de creştere a grupei B a producţiei industriale, care, în actualul cincinal, depăşesc chiar pe cele ale grupei A. Simultan cu aceasta rămîne în vigoare teza creşterii cu precădere a sectorului I. Iată de ce, consideră autorul, că se impune ca problema ritmurilor de creştere a celor două subdiviziuni, inclusiv stabilirea unui raport optim între aceste subdiviziuni, să fie studiată şi în continuare, deoarece ea nu poate fi apreciată ca fiind pe deplin elaborată.

Problema este de o deosebită actualitate cu atît mai mult cu cît ea este în strînsă dependenţă cu perfecţionarea structurii de ramură a producţiei. Se apreciază, în continuare, că pentru rezolvarea acestor probleme de mare importanţă ştiinţifică sînt rezultatele ce le furnizează balanţele statistice şi de plan ale legăturilor dintre ramuri, tocmai pentru că ele scot în evidenţă interdependenţele şi influenţele reciproce din cadrul economiei naţionale.

Continuînd demersul istoric larg al „școlii istorice", J. A. Schumpeter încearcă la rîndu-i depășirea clasicilor economiei politice burgheze, demitizînd concurența, care era considerată de clasici instrument al maximizării producției, relevînd frînele puse de capital dezvoltării economice, dezvăluind perimarea istorică a clasei burgheze, care nu mai poartă, „cape vremuri", grija prosperității. Dezvoltînd aspecte noi ale democrației, birocratizării, proprietății, dinastiei burgheze ș.a., J. A. Schumpeter dovedește perimarea dogmelor despre „democrația" burgheză — devenită alienare și aservire, despre „supletea" mecanismului concurențial — devenit monopol birocratic, despre „caracterul veșnic" al proprietății privat-capitaliste — devenit domeniu al naționalizării capitaliste progresive, despre burghezia „luminată" — relevînd conflictul social dintre burghezie și o parte a intelectualității ș.a.

Cu asemenea antecedente, J. K. Galbraith încearcă, la rîndul său, să depășească și dogmatica liberală, dar și comodul panaceu keynesian, într-un efort de contestare sintetică. El contestă atît oportunitatea capitalistului întreprinzător (în orice accepțiune), mizînd pe „personalitatea de grup", reprezentată de tehnostructură, care ar considera depășită optica profitului, atunci cînd se pune problema mobilurilor activității economice, și respinge concepțiile clasice și neoclasice despre puterea consumatorului — cetățean în „societatea industrială" capitalistă. Împotriva celor doi mari mentori care l-au precedat, J. K. Galbraith consideră că inovația, devenită scop în sine, nu numai că nu servește scopurilor bunăstării, ci le subminează, iar statul capitalist actual, departe de a fi expresia păstrării avantajelor tradiționale ale capitalismului, le încalcă, transformînd — pentru apologetică — socialismul într-o expresie de audiență „curentă" !

Evident, în polemica lor cu dogmele tradiționale, dar nu mai puțin cu confrații lor, autorii noștri au simțit nevoia ca, într-un stil politic — angajat sau obiectivist-savant — să-și declare adversitatea față de marxism, față de socialism și comunism. Confesiunile lor de credință, oricît de radicale, împotriva unor aberații ale pozițiilor burgheze, se fac însă totdeauna împotriva oricăror posibile implicații cu caracter marxist-revoluționar autentic. Dacă J. M. Keynes considera în anii 20 și 30 marxismul și comunismul ca simple dogme și își exprima îndoiala că ele ar putea da ceva util în domeniul creației teoretico-economice, J. A. Schumpeter — cu autoritatea sa de savant — restabilea în anii '40, în unele puncte, de loc secundare, adevărul științific al marxismului și socialismului, iar J. K. Galbraith ajungea să confrunte în anii '50 și '60 de la egal la egal experiența reală a socialismului de circa jumătate de secol cu cea a capitalismului de peste patru secole.

Desigur respectivele demersuri se fac sub forța realităților. Acestea nu mai pot fi ignorate, sub presiunea conștiinței științifice a unei bune părți a opiniei publice, care pretinde un dialog de conținut cu marxismul, cu socialismul și comunismul științific.

O caracteristică a discursului teoretic, respectiv metodologic, al „celor trei J" este autocontestarea. Reamintim că nu considerăm acest paradox o dovadă a insuficienței de spirit a repectivilor autori, ci dimpotrivă: autorul care se autocontestă a ajuns la o maturitate de gîndire, care-i permite să facă „proba prin contestare" nu numai a altor teorii, ci și a celor proprii. În acest sens, ni se pare interesantă de amintit reconsiderarea la care a ajuns J. M. Keynes nu numai în ultimele clipe ale vieții sale de creație, dar chiar într-o singură lucrare: de la capitolul 1 la cap. 24 al „Teoriei generale". Cititorul poate compara afirmația din cap. 24, § III: „Dacă măsurile de control central preconizate de noi reușesc, atunci teoria clasică este restabilită în drepturi începînd de la acest punct", [1]) cu primele rînduri ale cărții, unde susținuse că postulatele teoriei „clasice" (burgheze) sînt aplicabile unui caz special, nu al societății timpului său, că învățătura teoriei clasice burgheze este înșelătoare și dezastruoasă dacă încercăm s-o aplicăm realității.

Este de asemenea interesantă deplasarea lui J. A. Schumpeter de la pozițiile clasice-liberale, respectiv neoclasice, legate de tradiția școlii vieneze, la pozițiile de contestare a virtuților economiei liberale, bazate pe concurență și profit, de adaptare a teoriei sale la evidențele ascensiunii și dominației monopolurilor, pentru a prevesti pînă la urmă chiar „statul industrial", bazat pe tehnostructură, prezentat mai tîrziu laborios de J. K. Galbraith.

În ce privește socialismul, J. A. Schumpeter a trebuit să-și conteste mai întîi mentorul contemporan, pe J. M. Keynes, împreună cu care a împărtășit la început iluzia deșartă a unui marxism-dogmă. J. A. Schumpeter a fost nevoit să renunțe apoi la propria sa încercare vanitoasă de a demonstra „savant" erorile de raționament ale marxismului despre socialism, demonstrînd el însuși, în ultimă analiză, că existența și funcționarea economiei socialismului sînt compatibile cu raționalitatea. Și J. K. Galbraith a fost nevoit să depășească liberalismul-democrat, afiliindu-se keynesismului, în anii '50, pentru a fi în anii '60 nevoit să depășească și keynesismul.

Desigur, în cele de mai sus am simplificat, în scopul dezvăluirii unui îndelung proces complex și contradictoriu, care s-a produs la autorii pe care-i discutăm pe terenul și în sprijinul apologeticii. Departe de a-l ignora sau trata cu ușurință, acest proces trebuie apreciat ca fiind o dovadă peremptorie a ariei destul de largi de manevră în care, pe perioade mai lungi sau mai scurte, poate acționa apologetica actuală. Și dacă, înțeles în sine, ca act creator, actul autocontestatar ne-a apărut ca fiind remarcabil, desigur nu putem da același certificat și finalității sale apologetice.

O autocontestare consecventă, dovedind forța spirituală și etică a autorului, ar trebui să permită reconsiderarea nu a unei idei sau a alteia, referitoare la un sistem economic cu atîtea vicii, sau la o ideologie dedicată unei cauze istoricește pierdute. Dar atunci istoria luptei n-ar mai fi cea care se manifestă ca reală, ci ar fi doar expresia intenționalității noastre, iar autocontestatarii — oricît de radicali ar fi ei — nu ar mai fi purtătorii ideologici ai intereselor capitalului. Chiar dacă autocontestarea poate fi considerată ca un gen de „ajutor" indirect în lupta de idei, provenind din cealaltă parte a baricadei, critica măruntă a gîndirii economice burgheze nu poate înlocui discernămîntul științific fundamentat asupra capitalismului, respingerea, în numele progresului istoric, deci și al gîndirii, a oricărei manevre, oricît de complexe și anevoioase, a apologeticii. Cu cît subtilitatea și dificultatea argumentației apar mai pregnante, cu atît interesul și intensitatea dezbaterii științifice adecvate trebuie să crească.

Viziunea viitorului

UNA DIN IDEILE călăuzitoare, fundamentale, ale apologeticii capitalismului monopolist de stat este cea a **convergenței** sistemelor social-economice. „Cei trei J" n-au rămas în afara acestei tendințe a apologeticii contemporane, desigur fiecare în felul său. Este desigur o diferență între „europenismul" afișat de J. M. Keynes imediat după primul război mondial [2]) și prezentarea de către același J. M. Keynes a „socialismului de stat" ca versiune modificată a individualismului sec. XIX, între pendularea acestuia de la liberalism, respectiv radicalism mic-burghez, spre laburism, între ceea ce reprezenta teoria keynesiană a convergenței în anii '30, și raționamentele rafinate ale lui J. A. Schumpeter, și mai ales ale lui J. K. Gralbraith, în această privință.

Postulînd „autodistrugerea creatoare" a capitalismului J. A. Schumpeter consideră că factorii acestei autodistrugeri pot fi orientați spre o nouă civilizație socială. Evoluția capitalistă însăși, continuă J. A. Schumpeter în „Capitalism, socialism și democrație", creează condiții pentru o nouă evoluție, spre noi transformări, și anume spre socialism. Așadar, „autodistrugerea capitalismului", dar **pe fondul acestuia**, dă naștere orînduirii socialiste ! Un reformism sui-generis proclamat la adăpostul unei cochetării savant-obiectiviste cu teoria științifică marxistă. Continuînd în aceeași manieră, J. A. Schumpeter adaugă un la fel de „obiectivist" refren: despre socialism nu știm nimic (în 1942 !) decît că este compatibil cu o varietate extremă de ipostaze economice și culturale, nu știm nimic despre capacitatea de a dura a socialismului; știm însă că motive de supraviețuire a capitalismului sînt multe ! Și astfel „mixturile" de socialism-monarhie burgheză, socialism-aristocratic, socialism-teoretic ș.a. devin varietățile „teoriei convergenței" a anilor '40.

Nu lipsesc nici afirmațiile insistente despre faptul că în logica „pură" a „socialismului" imaginat de el nu este nici o fisură. Evident, dacă regimul capitalist nu se transformă — prin el însuși — în regim socialist, dacă — nici materialmente și nici afectiv — în capitalism nu sînt pregătite condițiile pentru socializarea socialistă (idei lucide, în sensul dorit de J. A. Schumpeter, adică obiectivist-burghez), atunci „socialismul" imaginat de acest autor nu este altceva decît o simplă sofisticare a capitalismului ca realitate, acreditată ca rațională, sub o firmă care se poate erija în modern-progresistă.

De la acest nivel al sofisticării J. K. Galbraith putea pune direct problema că sistemul sau subsistemul industrial, imaginat de el, are în oricare dintre ipostazele sale social-economice, aceleași vicii structurale, aceleași greutăți și probleme de depășit, aceleași primejdii (mortale) de înfruntat ! Tehnologia modernă și organizarea superioară a producției și economiei, în particular planificarea, introduc, chipurile, comunitatea de destin istoric a celor două tipuri, categoric ireconciliabile, de orînduiri sociale: socialism și capitalism. J. K. Galbraith încearcă să-și convingă cititorii că în citadela capitalismului contemporan — S.U.A. — socialismul este deja de „folosință curentă", iar în plan conceptual-metodologic — că economia trebuie să fie înțeleasă ca o entitate globală, în care ceea ce „era" o dată capitalism nu mai suportă acum controlul capitalului, iar ceea ce „era" cîndva socialism nu mai suportă acum controlul societății !

Aplicarea ideii convergenței la evoluția societății omenești actuale, a cărei caracteristică este tocmai dinamica și diversificarea, reprezintă de bună seamă un artificiu, de felul celor matematice. Există, desigur, posibilitatea unor „reducții" între sistemele social-economice opuse, atunci cînd se discută, de pildă, indicii dezvoltării economice, dar, îndărătul acestor cifre, raționamentul trebuie să găsească **elementul specific, calitativ, generator. Acest element nu poate fi decît distinct, și chiar diametral opus.** O creștere economică de un anumit procent anual poate avea cele mai diferite, chiar cele mai opuse explicații cauzale-exploatarea și exterminarea omului de către om, folosirea rațională a resurselor materiale și umane în interesul edificării economice și spirituale a națiunii, satisfacerea mereu crescîndă a nevoilor materiale și spirituale ale poporului din propria țară și participarea liber-consimțită a fiecărei țări la obținerea avantajelor din colaborarea economică internațională. Se poate „trasa" o convergență între asemenea entități cauzale ? Evident, nu. Oricîte subtilități și artificii ar consuma apologetica, ea nu poate dovedi comunitatea de soartă a celor care au exploatat și exploatează de secole cu a celor care au suportat și suportă de secole această exploatare și, în pofida oricăror greutăți, construiesc o societate fără exploatatori și împotriva oricăror exploatatori. Aici nu mai este vorba de a căuta **elemente comune**, pentru a „demonstra" o comunitate de soartă, ci de a discerne **coordonate de opțiune** pentru popoare și societăți.

Desigur, nu este pentru prima dată în istorie cînd în rîndul claselor istoricește perimate (cum recunosc chiar „cei trei J" că este burghezia) își face loc sentimentul că societatea respectivă nu mai este un cristal solid, ci unul „îmbătrînit", „tensionat" de forțe interioare, **contradictorii**. Este posibil ca o asemenea viziune să-și fi făcut loc și în optica unor apologeți de felul lui J. M. Keynes, J. A. Schumpeter, J. K. Galbraith, care, despărțiți în timp, respectiv în spațiu, ne-au oferit posibilitatea de a descifra anumite trăsături comune — paradoxale doar aparent — pe terenul apologeticii capitalismului monopolist de stat.

Din exemplificarea de mai sus se mai poate desprinde și o concluzie finală secundară: definirea riguroasă a termenilor cu care operăm poate oferi valențe suplimentare criticii noastre de idei. Este cazul termenului de apologetică și al celorlalți derivați semantici din el. Nu ne propunem analize semantice, dar ne permitem să observăm că apologetica nu poate și nu trebuie identificată unilateral cu absurditatea teoretică vulgară sau cu un anume fanatism ideologic care exclude examenul rațional. O apologetică de felul aceleia pe care am trecut-o aici în revistă nu exclude raționalitatea. De aici decurge pentru examenul critic marxist cerința de a contrapune unei raționalități tot o raționalitate, menită să dezvăluie că, oricît de rafinate ar fi aserțiunile și chiar logicile unor autori, putem și trebuie să-i confruntăm pe probleme date — de pe pozițiile marxismului — între ei, cu ei înșiși, și cu realitatea, pentru a obține un corp de argumente de **raționalitate superioară, dialectică.**

dr. Ioan CRISTESCU

---

*) J. M. Keynes: 1883—1946, J. A. Schumpeter: 1883—1950; J. K. Galbraith n. 1908.

**) Teza se găsește și la J. M. Keynes în anii '30.

1) J. M. Keynes, Teoria generală a folosirii miinii de lucru, a dobînzii și a banilor, 1970, p. 380.

2) În prefața din 1920, a ediției în limba română a „Consecințelor economice ale păcii".

Un răspuns istoric

■ Abordînd problema revoluției științifico-tehnice contemporane în articolul **A propos de la révolution scientifique et technique,** apărut în CAHIER DU COMMUNISME, nr. 2/1971, Jean Pierre Meynard consideră că nu se pot nega semnele concrete ale unei astfel de revoluții. Totuși, susține autorul, nu poate fi vorba de o „revoluție tehnică", în sensul de revoluție industrială, atîta timp cît masa imensă a forței de muncă dintr-o formațiune socială dată se consacră unor sarcini repetitive cu caracter parcelar în cadrul marii industrii, fie ea și monopolistă.

Muncitorii se află, în fapt, în aceleași raporturi fundamentale cu clasa capitalistă. În final, problema politică esențială este de a ști dacă o oarecare „revoluție tehnică" (de exemplu, cea a automatizării, nu cere o modificare profundă a raporturilor de producție la scara socială, și de asemenea, sub ce forme politice și ideologice se va manifesta cerința unei asemenea modificări. Dar aceste chestiuni care necesită o aprofundare științifică și teoretică, conchide autorul, nu pot să fie puse numai dintr-un punct de vedere „intelectual". Lupta de clasă antimonopolistă pentru naționalizarea marilor forțe de producție, pentru schimbarea profundă a structurilor sociale și, în definitiv, pentru socialism, le dă și le va da un răspuns istoric.

Revirimentul micilor întreprinderi

■ Analizînd consecințele nivelului ridicat de concentrare a producției în siderurgia unor țări capitaliste industriale, ca S.U.A., Anglia, Franța, Italia și R.F.G., Jean Roume semnalează — articolul **Les grands de l'acier devant la „mini-usine"** (Marii producători de oțel în fața „mini-uzinei"), „L'USINE NOUVELLE,", nr. 19/1971 — apariția și înmulțirea în această ramură a întreprinderilor de proporții reduse, dar dispunînd de instalații moderne. Faptul că ele pot coexista cu marile societăți se datorează — după opinia autorului — capacității de a se adapta mai repede la cerințele progresului tehnic și la evoluția cererii de pe piață, precum și orientării lor spre satisfacerea unei piețe locale mai mult sau mai puțin restrînse. Aceste însușiri le oferă perspectiva de a fi competitive și în acele țări în curs de dezvoltare, în care consumul de oțel este scăzut, iar capacitatea de absorbție a pieței relativ limitată.

INDUSTRIALIZARE ȘI URBANIZARE

(Urmare din pag. 13)

namic încît orice palnificare fizică detaliată este inutilă. 87% din copiii din întreaga lume se nasc astăzi în condiții de viață subumane și cel puțin 80% din acești copii vor trebui să contribuie ei înșiși pentru a-și crea o locuință. Numai mizînd pe propriile lor forțe ei vor putea să rezolve în prima fază aceste probleme de ucenicie.

Situația se schimbă radical în a doua fază de dezvoltare. Această fază este caracterizată prin reducerea natalității și ridicarea accelerată a nivelului de viață. Probleme majore de urbanizare există și în această fază iar industria construcțiilor reușește cu greu să satisfacă necesitățile. În a doua fază putem începe să desființăm cocioabele. Putem să ne permitem standarduri mai ridicate și să începem să proiectăm construcții pentru întreaga populație la un nivel adecuat. În această perioadă o producție anuală de 10 locuințe la 1 000 de locuitori va suprima treptat lipsa de locuințe și va înlocui locuințele „subumane". Problema noastră este de a pregăti această producție în așa fel încît rezultatul final să nu trebuie să fie înlocuit prea repede ca urmare a unei planificări eronate sau necorespunzătoare. Este timpul în care sinteza planificării, a concepției arhitecturale și a metodelor de producție industrială dobîndește întreaga sa importanță.

Vorbeam și de o a treia fază. Aceasta va fi o perioadă în care creșterea populației se va stabiliza.

Procesul de urbanizare va fi, în general, terminat. Aproximativ 90% din populație va fi în întregime urbanizată. Locuința și mediul de viață vor fi obiectul unor îmbunătățiri continue, dar nu va fi nevoie de alocarea de noi terenuri pentru noi așezăminte. Această perioadă va pune, fără îndoială, noi probleme, dar pentru majoritatea dintre noi ar fi o lipsă de realism să începem de pe acum să discutăm o metodologie pentru soluționarea lor.

IRAN: TRADIȚIE ȘI VIITOR

PÎNĂ ÎN 1935 Iranul s-a numit Persia și pînă acum aproape un deceniu mulți dintre amatorii de „tradiții conservate", referindu-se la această țară, erau atît de solidari cu trecutul de glorie al persanilor încît cădeau în greșeala de a oferi un credit mai restrîns realităților contemporane ale Iranului. Este cît se poate de exact faptul că vizitatorul străin care parcurge Ispahanul sau Shirazul, Tabrizul sau Teheranul, fără a mai vorbi de Persepolis, se lovește la tot pasul de elementele tradiției persane (arhitectură, îmbrăcăminte, obișnuințe de viață). Dar nu este mai puțin adevărat că în matca tradițiilor milenare, atît de fervent respectate, se simte tot mai impetuos secolul XX cu întregul său cortegiu de realități, cu avalanșa sa de noutăți care, mai repede sau mai încet, se asimilează chiar și în acest spațiu de legendă.

Dacă m-ar întreba cineva, după ce am călătorit prin Iran, de la un capăt la altul, în ce constă accentul dominant al evoluției țării, i-aș putea răspunde fără ezitare: într-o hotărîtă pătrundere a progresului tehnic contemporan în viață și economie. Senzația cea mai covîrșitoare pe care o ai parcurgînd drumurile care leagă Golful Persic de Marea Caspică este că Persia, însetată de civilizația tehnică, și-a conectat toate „prizele" la voltajul științei și tehnicii actuale. De aceea nu am fost uimit cînd lîngă o moschee am văzut un building de 24 de etaje, lîngă un bazar o uzină de aparate electrice, lîngă un sat, parcă părăsit, o fermă mecanizată și, în primul rînd, în această țară a deșerturilor „veșnice" superba plasă a canalelor de irigație...

ÎNCĂ DIN VARĂ, întreaga țară s-a pregătit, cu o nedisimulată emoție, să întîlnească momentul celor 2 500 de ani de la înființarea statului persan. Evenimentul are o dublă semnificație: pe de o parte, poporul iranian are ocazia de a-și analiza soliditatea unei culturi de o rară originalitate și continuitate, pe de altă parte — de pe acest „prag" de vechime — să aprecieze perspectivele ce se deschid pe drumul dezvoltării societății și economiei iraniene moderne.

Capitala și celelalte centre urbane mai importante au trăit din plin „uvertura" marii sărbători. La Teheran, Shiraz, Ispahan sau Tabriz, noi hoteluri au fost date în funcțiune, rețelele de drumuri s-au ameliorat, parcurile și-au extins suprafețele și au fost decorate cu o tehnică ce a făcut celebritatea grădinarilor persani, noi biblioteci, obiective culturale, etc. și-au deschis porțile... Întreaga țară trăiește întîlnirea cu trecutul ei de glorie și cu prezentul înnobilat pas cu pas prin munca acestui popor harnic.

Printre personalitățile cu care am avut ocazia să discut la Teheran despre cea de-a 2500-a aniversare a existenței unitare a statului persan s-a aflat și Ghojaeddin Shafa, viceministrul Curții Imperiale, secretar general al Uniunii internaționale a iranologilor, care mi-a declarat: „Puține țări au o continuitate bazată pe o formațiune statală constituită ca Iranul. Toate înfăptuirile în domeniul culturii, filozofiei și științei, a dreptului chiar (este cunoscută „Charta drepturilor omului" elaborată de Cirus) ne determină să abordăm perspectiva dezvoltării poporului nostru dintr-un unghi profund umanist. Anul lui Cirus cel Mare nu este numai o comemorare festivă a Persiei, ci un moment de reflecție a întregii umanități. De aceea responsabilitățile noastre sînt deosebite". Într-adevăr, dincolo de fastul deosebit cu care se vor desfășura amplele manifestări de la Persepolis, Shiraz și Teheran, a parăzilor și spectacolelor, a acțiunilor științifice, artistice și sportive, ceea ce va rămîne înscris cu litere durabile în cronica milenară a țării sînt realizările multiple ale poporului iranian, angrenat în opera largă de dezvoltare a economiei și tehnicii, societății și culturii. Mi s-au părut, de aceea, pline de semnificație o serie de dialoguri pe care le-am avut la Teheran cu factori de răspundere ai vieții publice iraniene care s-au referit la stadiul actual și la perspectivele evoluției Iranului modern.

PÎNĂ ACUM aproape un deceniu Iranul era caracterizat ca o țară agricolă înapoiată, suprafețe întinse de pămînt fiind stăpînite de proprietari locali, care își impuneau voința sutelor de mii de iobagi conform unor structuri feudale dintre cele mai rigide. Cu atît mai elocvente apar realitățile de astăzi în zonele rurale unde, în urma unei serii de reforme avînd drept scop „aducerea la zi" a agriculturii și în general a vieții de la sate, poți remarca o serie de noi dimensiuni sociale și economice. „În cel de al patrulea plan cincinal (1968—1972) — remarca în cadrul unei discuții Iraj Vahidi, ministrul agriculturii — ne-am propus o intensificare a ritmului de creștere a producției agricole, în vederea sporirii produselor alimentare necesare populației, cît și a extinderii materiilor prime solicitate de industrie. În legătură cu aceasta avem în vedere, în primul rînd, amplificarea unui sector — de altfel tradițional pentru țara noastră — industria textilă. În contextul mai larg al prefacerilor vieții de la sate, și în acest cincinal rămîne în atenția noastră sporirea veniturilor personale ale agricultorilor. Vom atinge obiectivele incluse în plan prin extinderea mecanizării, diversificarea sistemelor de irigații, utilizarea de îngrășăminte chimice. Noi nu avem frontiere cînd este vorba să învățăm de la alții metodele cele mai eficiente pentru dezvoltarea agriculturii. De aceea, doresc să subliniez că între Iran și România există o excelentă cooperare. Tractoarele produse în colaborare cu țara dv. la Tabriz, prezența specialiștilor români în domeniul protejării plantelor și a vaccinării animalelor sînt cîteva exemple ale cooperării noastre, pe drumul progresului tehnic și economic".

De sigur, cele 8 000 de cooperative din 27 000 de sate, utilate cu mijloace de producție moderne au încă de înfruntat o serie de dificultăți, printre care ariditatea terenurilor nu este cea mai puțin importantă. De aceea, un întreg program prevede exploatarea rațională a suprafețelor de pămînt, extinderea pădurilor și pășunilor, organizarea unui sistem de irigații etc. În această ordine de idei, Nasser Golessorkhi, ministrul resurselor naturale, aprecia în cadrul unei convorbiri avute cu domnia-sa: „Se poate afirma că ministerul nostru lucrează pentru viitor. După naționalizarea pădurilor, apelor, pășunilor etc., s-a deschis posibilitatea de a aplica o politică a dezvoltării zonelor vegetale, atît de importante și prețioase în cadrul peisajului nostru extrem de arid. O exploatare rațională, după criterii științifice, a apelor, pădurilor și pășunilor reprezintă „piatra de încercare" a capacității noastre de a modifica peisajul și de a-l utiliza într-un scop economic. Desigur, pentru aceasta e nevoie de aplicarea tehnologiilor moderne. În legătură cu introducerea celor mai noi metode, la nivelul tehnicii mondiale, pot spune că realizăm o bună colaborare

Marius PETREANU

(Continuare în pag. 19)

REPERE

● **Recenta conferință** internațională din portul polonez Gdynia, cu participarea tuturor țărilor baltice, s-a ocupat de studiul balanței apelor respectivei mări pe anii 1951—1970. S-au examinat, de asemenea, mijloacele de studiere a resurselor de apă ale Mării Baltice pentru anul în curs și anii următori.

● **Potrivit unui raport** publicat de Confederația industriilor britanice, 67% din firmele și companiile engleze nu lucrează în prezent cu întreaga lor capacitate de producție, iar alte 78% din companii așteaptă în următoarele luni o reducere a producției, provocată de scăderea cererii.

● **Populația Boliviei** numără 5.062.500 de persoane. 78% din populație trăiește la sate.

● **Industria ușoară** a R. D. Vietnam și-a îndeplinit, în ansamblu, planul de producție pe primul semestru al anului în curs. Față de prevederile planului pe acest an, valoarea globală a producției a sporit cu 2,7%, productivitatea muncii lucrătorilor — cu 3,3%, prețul de cost a scăzut cu 2,9%. Producția articolelor destinate exportului a crescut cu 35,9%, în comparație cu primul semestru al anului precedent.

● **Șantierele navale** „Lockheed Shipbuilding an Construction Co" din SUA au început construcția unui spărgător de gheață gigant, cu o lungime de 122 metri, o lățime de 25,5 metri și un deplasament de 12 000 de tone. Nava va fi dotată cu un nou sistem de instalație motrică, cu o putere de 60 000 CP.

● **„O ofensivă** a marelui business asupra trezoreriei federale" —, astfel au calificat sindicatele americane proiectul de lege prezentat de Administrație și adoptat de Camera Reprezentanților a SUA în cadrul actualelor măsuri economice, prin care impozitele marilor firme urmează să fie reduse în viitorii trei ani cu 15,4 miliarde dolari.

● **În R. S. Cehoslovacă** va fi construită a doua centrală atomo-electrică în localitatea Dukovan, pe Morava. Prima parte a centralei, cu puterea de 440 000 kilowați, va începe să furnizeze energie electrică în anul 1979. A doua parte a centralei, cu aceeași capacitate, va fi gata în anul 1980.

● **Un grup de oameni** de știință din R. F. a Germaniei de la Institutul de oceanografie din Kiel, au început cercetări privind condițiile hidrologice, geologice și meteorologice pe litoralul Balticii, în apropiere de Gdansk. Oamenii de știință din R. F. a Germaniei, menționează agenția P.A.P. au stabilit legături de cooperare cu Institutul hidrometeorologic din Gdansk, cu care colaborează în studierea structurii Mării Baltice.

● **În Republica Populară Mongolă** se acordă o atenție deosebită irigării pășunilor. Pentru perioada următoare este prevăzută irigarea a încă 14 milioane de hectare de pășune, care se vor adăuga celor 18 milioane de hectare irigate în ultimii cinci ani.

VIZOR

RECVIEM PENTRU „LOOK"

MITURI au existat întotdeauna și pretutindeni. Legende, destine, explozii istorice, prejudecăți, bravuri umane, nostalgia unei lumi iluzorii — s-au topit cîndva și undeva în creuzetul fanteziei omenești pentru a se perpetua în mantia imponderabilă a mitului.

Dar nu o dată, banul a transformat „instituția" mitului într-o industrie, într-un produs de larg consum, vîndut la colțuri de stradă. Pe lîngă bunuri materiale incontestabile, America a creat, a excelat întotdeauna, în crearea unei fabuloase industrii de mituri prefabricate: mitul romanticei ascensiuni a vopsitorului de ghete — îndesat în paginile a sute de romane, mitul fabuloasei traiectorii a nostimei vînzătoare din Manhattan — care a saturat timp de decenii peliculele hollywoodiene, mitul unei existențe eterate, rupte de asprele realități cotidiene — alimentat de paginile revistelor frumos colorate, vîndute în milioane de exemplare.

Dar miturile, aceste frumos ambalate mituri, au început de mult să se destrame sub vînturile seismelor sociale și economice. Rînd pe rînd, ele au început să nu mai „facă bani", adică să fie nerentabile. Criză de încredere — ar spune politicienii economiști. Peste cîteva zile se va săvîrși din existență penultimul mastodont al revistelor americane ilustrate — „Look", al cărei ultim număr va apărea la 19 octombrie. „Look" urmează astfel destinul puzderiei de publicații care au sucombat din incapacitatea de a se adapta realităților, de a evada din propriile sale mituri. Pozele minunat colorate, istorioarele cu staruri angoasate sau cățeluși abandonați nu au mai fost suficiente pentru a capta atenția milioanelor de cititori. Lumea trăiește o viață mai puțin... tehnicoloră și a început să prefere culorile reale ale acestei vieți.

Și astfel, revista „Look" a înregistrat în ultimii doi ani un deficit de 10 milioane dolari. Anul trecut, tirajul său fabulos de 6,5 milioane exemplare a fost redus substanțial printr-o încercare de a imprima un profil mai puțin eterogen revistei, de a-i găsi un public mai bine definit. Tardiv. Nici licențierea a 200 de ziariști și 800 de funcționari nu a putut salva deficitul său bugetar. Lovitura de grație i-a fost dată însă de diminuarea vertiginoasă a rețetelor din reclame. Simțind degringolada, marile agenții publicitare au început să ocolească revista, preferînd atotputernica televiziune. Au mai intrat în joc și efectele recesiunii economice, s-au mai scumpit cu 156% tarifele poștale și, toate la un loc, au semnat... decesul revistei.

Evident, nu toate revistele mor, pentru că nu toate revistele sînt la fel. Au devenit însă tot mai precare șansele acelor publicații care l-au determinat cîndva pe Thomas Jefferson să afirme că „un om care nu citește nimic este în orice caz mai bine educat decît acela care citește numai reviste".

Nic. MAVRODIN

PLOVDIV XXVII

ÎNTRE 19—28 septembrie a.c. Plovdivul, orașul celor șapte coline de pe rîul Marița, oraș cu bogate și vechi tradiții comerciale, a cărui istorie se pierde în antichitatea îndepărtată, a găzduit cea de a XXVII-a ediție a tîrgului internațional. Ediția din acest an a tîrgului de la Plovdiv a reunit reprezentanți de seamă ai cercurilor de afaceri, ai instituțiilor și întreprinderilor de comerț exterior de pe toate continentele globului. Numărul țărilor participante la actuala ediție a tîrgului a fost de 43, mai mult decît la edițiile precedente. Și în acest an, ca și în anii trecuți, reprezentanții firmelor comerciale, ca și vizitatori veniți de peste hotare pentru a lua cunoștință de realizările economice ale diferitelor țări, s-au întîlnit aici sub semnul păcii și progresului. Demn de remarcat este faptul că fiecare dintre participanți a venit la această importantă manifestare economică pentru a releva, fiecare în felul și maniera sa, aspirația firească a spiritului uman către cunoașterea realizărilor științei și progresului tehnic.

Actuala ediție a tîrgului de la Plovdiv s-a remarcat nu numai printr-un număr sporit de țări și firme participante, dar și printr-o gamă mult mai variată de produse, ca și prin calitatea superioară a mărfurilor prezentate. Astfel, numărul exponatelor prezentate a depășit cu mult cifra de 4 000 sortimente, realizată la ediția de anul trecut a tîrgului. De asemenea produsele expuse au întrunit — sub raportul calității — indici și parametri situați la nivelul tehnicii mondiale, net superiori celor întîlniți la mărfurile similare prezentate la edițiile precedente.

O caracteristică generală a sortimentului de mărfuri, pe care diferitele țări și firme l-au înfățișat la ediția din acest an a tîrgului, o constituie ponderea ridicată a produselor furnizate de industriile electronică și electrotehnică. Desigur, industria constructoare de mașini, ca și industria chimică, au continuat și în acest an să dețină ponderea cea mai mare în sortimentul de mărfuri expuse în pavilioanele diferitelor țări și firme participante. Din relatările organizatorilor tîrgului a rezultat că și industriile ușoară și alimentară au avut la actuala ediție o prezență mult mai semnificativă atît sub raportul sortimentului, cît și al calității produselor prezentate.

Reprezentînd un puternic centru de expunere și prezentare de către diferitele țări de pe glob a realizărilor și rezultatelor economice, tîrgul de la Plovdiv s-a afirmat și la ediția din acest an ca un important centru al comerțului internațional. Zilnic au avut loc întîlniri între oamenii de afaceri și reprezentanții firmelor și întreprinderilor comerciale din diferite țări, s-au purtat discuții rodnice, s-au încheiat tranzacții și contracte de vînzări și cumpărări. Astfel, numai într-o singură zi — 20 septembrie — organizațiile bulgare de comerț exterior au încheiat cu diferite țări participante contracte de export în sumă de circa 10 milioane leva-valută. Contracte similare de import-export au fost încheiate, în condiții reciproc avantajoase, de către toate țările prezente la tîrg, inclusiv de către întreprinderile de comerț exterior din țara noastră.

Semnificația multiplă a tîrgului internațional de la Plovdiv este atestată și de programul amplu de manifestări tehnico-științifice și de marketing referitoare la informarea participanților. Astfel, în perioada de desfășurare a tîrgului, au avut loc numeroase conferințe de presă cu ziariști, s-au ținut referate, expuneri, și comunicări științifice pe probleme de specialitate, au avut loc dezbateri, s-au purtat discuții. De pildă, numărul expunerilor organizate pe secții de specialitate și ținute de către specialiști și experți din diferite țări a fost de peste 140. La acestea trebuie să mai adăugăm referatele și bogatul material documentar-informativ difuzat participanților, ca și numeroasele filme documentare de specialitate prezentate în timpul tîrgului. Toate aceste manifestări au adus o importantă contribuție la îmbogățirea cunoștințelor, lărgirea orizontului și ridicarea nivelului tehnico-științific al celor prezenți la tîrg, ca și la confruntarea ideilor și intensificarea schimbului de experiență.

Țara noastră, participantă pentru a 14-a oară la acest tîrg, s-a prezentat în acest an cu o expoziție de mărfuri mult mai bogată, variată ca sortiment și cu un număr de 19 întreprinderi care și-au expus produsele pe o suprafață de peste 1500 mp. Au fost prezentate cele mai noi produse cuprinse în nomenclatorul nostru de export, aparținînd diferitelor întreprinderi industriale. Un loc central în cadrul pavilionului românesc l-au ocupat produsele industriei constructoare de mașini, ramură de bază a industriei noastre socialiste, care numai în perioada 1966—1970 a asimilat în producția de serie circa 400 de tipodimensiuni de mașini, aparate și instalații, dintre care peste 60% produse noi, modernizate. Produsele acestei importante ramuri industriale au fost prezentate la tîrg de către „Mașinexport", „Mașinimport", „Mecanoexport", „Autotractor" și alte întreprinderi specializate de comerț exterior. Au fost expuse strunguri universale și carusel, mașini de găurit, mașini de frezat, polizoare, ferăstraie, scule de mînă, motoare asincrone, convertizoare și grupuri de sudură, bunuri metalice de larg consum etc.

Industria electronică și electrotehnică a fost reprezentată la tîrg și prin întreprinderea „Electronum", care a înfățișat vizitatorilor un sortiment de mostre din toate produsele cuprinse în nomenclatorul său de export, dintre care au reținut atenția vizitatorilor: elemente de automatizare, mașini electronice și electromecanice, echipament de telecomunicații, centrale telefonice, telefoane, aparataj de joasă tensiune, aparate de măsură și control etc. Întreprinderea de comerț exterior „Faur" a expus două locomotive diesel electrice de 450 și 1250 CP, un electrocompresor complet automatizat, o instalație de reglaj, un regulator centrifugal etc.

Activitatea vastă de construcții civile și industriale, desfășurată în țara noastră în ultimii 20 de ani, a fost prezentată la tîrg de întreprinderea „Aroconstruct", care, pe lîngă materiale de construcții, a oferit țărilor interesate și o mare varietate de servicii și studii de oportunitate a investițiilor, sistematizări orășenești, anteproiecte și proiecte de execuție, împreună cu toate serviciile rutiere și edilitare necesare.

Dezvoltarea în țara noastră a industriei materialelor de construcții a permis întreprinderii „Vitrocim" să-și îmbogățească nomenclatorul de mărfuri cu produse noi, cum sînt: geamuri securizate, emailate și ornament, oglinzi, cristal, dale, materiale pentru hidroizolații, plăci de faianță, placaje ceramice, placaje din marmură, plăci și tuburi din azbociment și altele.

Cu o bogată participare la tîrg s-a remarcat și industria chimică, a cărei gamă variată de produse a fost prezentată de către mai multe întreprinderi de comerț exterior, dintre care menționăm: „Chimimport", „Danubiana", „IMECO", „Color", „Azoexport" și „Fibrex".

Participarea bogată și variată a țării noastre la tîrgul internațional de la Plovdiv reflectă în mod concludent atît interesul întreprinderilor noastre de comerț exterior pentru piața bulgară, cît și dorința de a stabili contacte directe, de a încheia contracte reciproc avantajoase cu partenerii externi participanți la tîrg. Din discuțiile purtate cu Viorel Rada, directorul pavilionului românesc la tîrgul de la Plovdiv, ca și din constatările personale, am reținut interesul deosebit și aprecierea unanimă de care s-au bucurat produsele prezentate vizitatorilor de către diferitele întreprinderi de comerț exterior din țara noastră. De menționat că în ziua deschiderii festive a tîrgului, pavilionul țării noastre a fost vizitat de către conducerea de partid și de stat din Bulgaria, în frunte cu primul secretar al C.C. al P.C. Bulgar, președintele Consiliului de Stat al R. P. Bulgaria, — tovarășul Todor Jivkov. Remarcînd marea suprafață a standurilor noastre, conducătorul partidului și statului bulgar și-a exprimat satisfacția pentru realizările obținute și înalta calitate a produselor expuse, urînd totodată noi și multe succese industriei românești. Staționînd mai mult timp în fața strungului carusel, fabricat de F.M.U.A.-București, pe care l-a văzut în funcțiune, tovarășul T. Jivkov s-a referit la necesitatea dezvoltării în continuare a colaborării economice și tehnico-științifice dintre cele două țări prietene și vecine. Aprecieri deosebite la adresa poporului român a făcut și Stanco Todorov, președintele Consiliului de Miniștri, precum și alți membri din conducerea de partid și de stat a Bulgariei.

Reprezentînd o manifestare economică de prestigiu, cu multiple și ample semnificații, a XXVII-a ediție a tîrgului internațional de la Plovdiv a oferit timp de 10 zile vizitatorilor și oamenilor de afaceri posibilitatea cunoașterii ultimelor noutăți ale realizărilor economice din cele 43 de țări participante și a contribuit la dezvoltarea colaborării economice, la cunoașterea reciprocă, la apropierea și mai buna înțelegere între popoare.

conf. dr. Sabin NICA-SÎRBEȘTI

R. P. UNGARĂ

EXTINDEREA CONSTRUCȚIILOR DE LOCUINȚE ȘI MODERNIZAREA CĂILOR DE COMUNICAȚIE

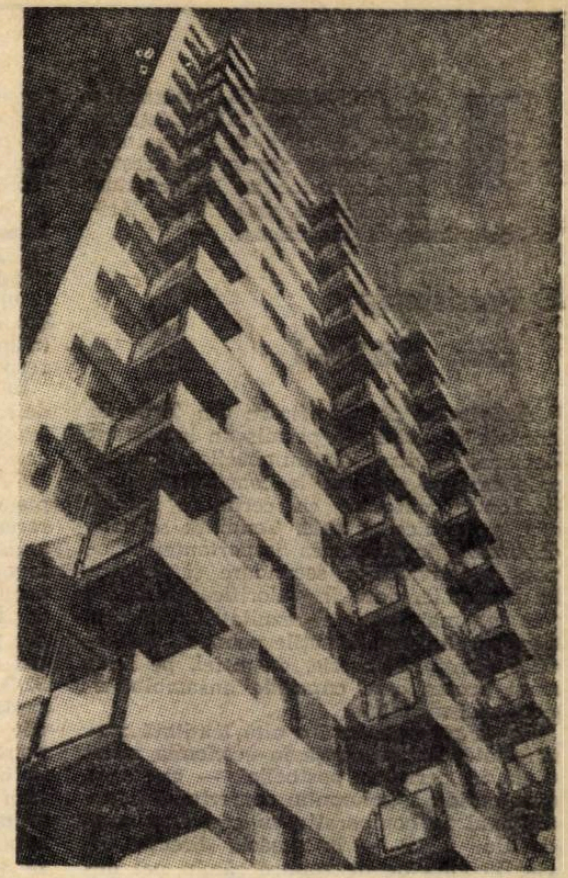

UNA DIN COMPONENTELE esențiale ale politicii promovate de Partidul Muncitoresc Socialist Ungar și guvernul R.P. Ungare în domeniul dezvoltării economiei naționale și ridicării nivelului de trai al populației o constituie ampla activitate urbanistică, extinderea continuă a construcțiilor de locuințe. Se află în curs de realizare un plan pe 15 ani (1956—1970) care prevede construirea unui milion de locuințe în orașele și satele R.P. Ungare. Pînă la sfîrșitul anului trecut au fost date în folosință 600 000 de locuințe, restul de 400 000 urmînd a fi construite în decursul actualului cincinal (din care 185 000 din fondurile statului, iar 215 000 cu mijloacele populației).

Pentru a se asigura înfăptuirea acestei sarcini sporite, s-au luat măsuri în vederea extinderii bazei tehnico-materiale a sectorului construcțiilor. Astfel, în 1970 a fost terminată construcția celui de al treilea combinat de case din Budapesta; la mijlocul acestui an intrase în funcțiune un combinat similar la Debrecen, se afla într-un stadiu avansat construirea combinatului de case din Szeged și începuse construcția celui de al patrulea combinat la Budapesta.

Cel de al treilea combinat de case din Budapesta produce panouri suficiente pentru construirea a 4200 de apartamente. pe an, iar capacitatea totală a întreprinderilor aflate în funcțiune și a celor care urmează a fi date în exploatare — exprimată prin producția de elemente prefabricate — va permite construirea, în perioada 1971—1975, a 106 000 de apartamente.

Se prevede că 65% din numărul total al locuințelor vor fi construite în zonele urbane. În același timp, însă, se consideră că, în urma demolărilor și a afluxului mai intens decît cel scontat, al populației spre oraș va persista un deficit de locuințe (evaluat la circa 160 000), îndeosebi în mediul urban. Ca atare, cu toată îmbunătățirea continuă a condițiilor de trai ale populației, obiectivul inițial stabilit în planul de 15 ani — asigurarea unei locuințe separate pentru fiecare familie, care are drept la aceasta — nu va putea fi atins decît după 1975.

Concomitent, în condițiile creșterii susținute a localităților urbane, o atenție deosebită se acordă soluționării problemelor edilitare, dotării serviciilor comunale cu o bază tehnico-materială modernă, adecvată. Pentru lărgirea și perfecționarea rețelei de canalizare și de alimentare cu apă potabilă, în perioada 1971—1975 urmează a fi alocate 12 miliarde forinți. Aceste investiții vor permite extinderea cu 4900 km a rețelei de alimentare cu apă potabilă și racordarea la ea a unui număr de 396 000 de locuințe, cu 1000 km a rețelei de canalizare și racordarea la ea a 334 000 de locuințe. Ca urmare, ponderea locuințelor racordate la rețeaua de alimentare cu apă va crește de la 55% la 64% (din totatul acestora), iar ponderea celor racordate la rețeaua de canalizare — de la 26% la 33%. Dar gradul de confort crește și prin extinderea rețelei de termoficare (care va cuprinde, în 1975, peste 11% din fondul locativ al țării).

Înfăptuirea sarcinilor planului cincinal 1971—1975 va conduce la sporirea cu 43% a capacității industriei construcțiilor.

AMPLE PREVEDERI conține planul cincinal și în domeniul înzestrării tehnico-materiale a unui sector atît de important al economiei naționale, cum sînt transporturile. În cadrul transporturilor rutiere, investițiile planificate și sarcinile stabilite (în varianta minimă și cea maximă) sînt redate în tabelul 1. Ritmul intens de lărgire și modernizare a rețelei șoselelor și autostrăzilor este impus de creșterea rapidă a parcului de autovehicule: se apreciază că acesta se va dubla în 1975 față de nivelul anului 1970. La fondurile investite pentru construirea de noi căi rutiere și modernizarea celor existente se adaugă alocațiile prevăzute pentru întreținerea drumurilor, însumînd 4030—6950 milioane forinți.

Pînă la sfîrșitul cincinalului urmează a fi construite 189 km de autostrăzi, ceea ce va facilita traficul internațional de mărfuri și călători, prin separarea lui — în unele sectoare — de traficul local; de asemenea, vor fi modernizate circa 1500 km de șosele magistrale, precum și 405 de poduri rutiere (cu o lungime totală de 5800 m).

Nu mai puțin elocvente pentru ritmul de dezvoltare a economiei R.P. Ungare sînt sarcinile legate de extinderea și modernizarea transporturilor feroviare. La 1.I.1968 lungimea totală a rețelei căilor ferate din țară (fără ramificațiile din gări) se ridica la aproape 10,9 mii km, din care aproape o mie de km de linie dublă.

La începutul acestui an lungimea căilor electrificate era de 1495 km, iar ponderea tracțiunii cu locomotive electrice era, în 1970, de 27,9% (față de 39,7% cît reprezentau locomotivele diesel-electrice, și 32,4% — ponderea tracțiunii cu abur). Investițiile prevăzute în cursul cincinalului actual vor fi orientate către sporirea ponderii tracțiunii electrice și diesel-electrice pînă la 90% din total, urmînd să se cheltuiască în acest scop 3,6 miliarde forinți.

(Urmare în pag. 19)

Tabelul nr. 1

Construcțiile rutiere (1971—1975)

	Investițiile (milioane forinți)		Lungimea totală (km)	
	limita inferioară	limita superioară	limita inferioară	limita superioară
Construirea de căi rutiere noi	2400	4000	489	645
Modernizarea căilor rutiere	6730	10500	3050	4870
Total	9130	14500	3539	5515

ECONOMIA ȚĂRILOR ÎN CURS DE DEZVOLTARE

COMERȚUL EXTERIOR ȘI PROGRESUL ECONOMIC

ÎN ANSAMBLUL măsurilor luate în momentul de față în țările în curs de dezvoltare în vederea accelerării creșterii economice, un loc crescînd îl ocupă în majoritatea țărilor, activitatea de planificare.

Persistența unor slăbiciuni

Activitatea de planificare din țările în curs de dezvoltare a permis un important demaraj în direcția schimbărilor structurale care să conducă la construirea unor economii conforme cu cerințele științifice și tehnice actuale. Tendința se concretizează în creșterea importanței relative a activităților secundare și terțiare în economie, deci, în valorificarea la nivel tot mai înalt a rezultatelor muncii desfășurate în activitățile primare. Această tendință se înscrie, de altfel, pe linia unui proces care cuprinde ansamblul economiei mondiale.

În ce privește însă o altă tendință manifestată cu pregnanță în economia mondială în perioada postbelică — creșterea mai rapidă a volumului comerțului internațional în comparație cu creșterea produsului social — în această direcție țările în curs de dezvoltare rămîn net deficitare, astfel încît participarea lor la comerțul mondial este în continuă scădere. Cauza principală constă în structura economiei care, cu toate că manifestă în unele țări efectele unui proces de îmbunătățire, nu permite încă decît o participare la comerțul mondial cu produse la care cererea evoluează mai lent: materii prime alimentare și nealimentare (în 1969 țările în curs de dezvoltare au participat la exporturile mondiale de produse alimentare și de materii prime — exclusiv combustibili — într-o proporție de 64,4%). Totuși, în structura comerțului exterior al țărilor în curs de dezvoltare au intervenit modificări, unele din ele de mai mare importanță, modificări care reprezintă o concretizare a evoluției lor economice și prefigurează evoluția viitoare a comerțului lor exterior.

Care au fost, în ultimul deceniu, aceste modificări? Cifrele din tabelul alăturat permit o serie de concluzii.

O mai mare valorificare a resurselor proprii

a) Atît la exporturi, cît și la importuri, scade importanța relativă a produselor alimentare și a materiilor prime (exclusiv combustibili).

În cadrul programelor de dezvoltare transpuse în practică, în țările în curs de dezvoltare importante eforturi au fost orientate în direcția valorificării propriilor resurse. Scopul imediat este satisfacerea unor cerințe de consum intern în condițiile reducerii importului de asemenea produse (care, în multe țări reprezintă o proporție importantă) și eventuala participare pe piața internațională cu produse prelucrate. Scopul mai îndepărtat, realizabil în timp — diversificarea economiei pentru a reduce gradul dependenței economice — a fost și este, de asemenea, avut în vedere.

Materializarea intențiilor exprimate în planurile economice de dezvoltare a condus la o reducere de amploare — de aproape 25% în perioada 1960/1969 — a ponderii produselor alimentare și a materiilor prime în exportul țărilor în curs de dezvoltare. Totuși, faptul că, luate împreună, cele două grupe de produse reprezintă încă o proporție de peste 40% în exportul total explică de ce creșterea volumului valoric al exporturilor țărilor în curs de dezvoltare (3,7% anual în perioada 1951—1960 și 7% în perioada 1961/1970) rămîne încă în urma creșterii volumului exporturilor țărilor dezvoltate (ritmuri anuale de creștere de 8,6% și respectiv 10%).

b) Crește, în totalul exporturilor, ponderea combustibililor (îndeosebi petrol brut), paralel cu o scădere a ponderii acestora în importuri.

Cererea crescîndă de combustibili pe piața mondială, coroborată cu împrejurarea că majoritatea producției este asigurată de țările în curs de dezvoltare, favorizează dezvoltarea deosebită a exporturilor cu aceste produse: în perioada 1960/1969 exporturile de combustibili ale țărilor în curs de dezvoltare au crescut de 2,1 ori și au reprezentat, în 1969, 32,7% din totalul exporturilor acestor țări și 65,2% din exporturile mondiale. În țările în curs de dezvoltare valorificarea petrolului este încă mai puțin evoluată în comparație cu valorificarea altor materii prime. Toate țările în curs de dezvoltare mari producătoare de petrol îl exportă exclusiv sau în mare proporție în stare brută; adesea, nici cererea internă de combustibili superiori derivați din petrol nu este satisfăcută pe baza prelucrării producției proprii de petrol, recurgîndu-se la import. Petrochimia, de asemenea, este o ramură nouă, în curs de formare în țările în curs de dezvoltare. Totuși, faptul că s-au creat și dezvoltat industrii de prelucrare a petrolului face să aibă loc o ușoară scădere a ponderii combustibililor în importul total al țărilor în curs de dezvoltare, de la 10,2% în 1960 la 8,4% în 1969.

c) Crește, atît la importuri cît și la exporturi, ponderea produselor chimice.

Țările în curs de dezvoltare sînt în primul rînd importatoare de produse chimice, fapt pe deplin firesc în condițiile date, concretizate prin slaba dezvoltare a industriei chimice în aceste țări și prin cererea crescîndă de asemenea produse determinată de dezvoltarea ramurilor consumatoare. Creșterea ponderii exporturilor, pondere care rămîne, totuși, deosebit de redusă — 1,7% în 1969 — se datorează participării pe piața internațională a unui număr mai mic de țări dispunînd de o industrie chimică ceva mai evoluată (Tunisia, Mexic, Salvador, Costa Rica).

d) Crește, atît la importuri cît și exporturi, ponderea mașinilor și utilajelor.

Spre schimburi de tip industrie — industrie

În gama deosebit de largă a produselor importate de țările în curs de dezvoltare, mașinile și utilajele ocupă ponderea cea mai ridicată — peste o treime din totalul importurilor în 1969. Creșterea permanentă a ponderii mașinilor și utilajelor în importul total este determinată de slaba dezvoltare a industriei producătoare de mijloace de producție (această industrie asigură doar 20—30% din instalațiile și utilajul necesar), și de amploarea procesului de dezvoltare economică.

În ce privește exportul de mașini și utilaje, această grupă de produse a avut evoluția cea mai dinamică; creșterea valorii absolute a exporturilor respective, în perioada 1960/1969, a fost de 570%. Ponderea acestor produse în totalul exporturilor este încă redusă — 2,2% în 1969 — însă cu mari perspective de creștere în viitor.

În exporturile acestor țări crește ponderea produselor prelucrate, paralel cu scăderea ponderii grupei respective în importurile lor. Această tendință, coroborată cu cele expuse anterior, este rezultatul evoluției cantitative și calitative a economiilor țărilor în curs de dezvoltare. În 1960, produsele prelucrate (bunuri de consum, produse intermediare pentru consum productiv etc.) ocupau, la importuri, o pondere egală cu cea a mașinilor și utilajelor. În decursul deceniului, importanța lor relativă s-a redus ușor.

Dezvoltarea industrială a țărilor în curs de dezvoltare a condus la un grad mai ridicat de autoaprovizionare astfel încît, la ora actuală, industria proprie asigură aproximativ două treimi din bunurile de consum și aproape jumătate din semifabricatele solicitate pentru consumul intern. Aceasta permite efectuarea unui schimb mai mult sau mai puțin echivalent pe piața internațională. În 1969, aproximativ 20% din totalul exporturilor au reprezentat produsele prelucrate ceea ce este o proporție apropiată de aceea înregistrată la importuri — 26,7%. De altfel, grupa respectivă de produse este singura care justifică aprecierea acestor schimburi ca fiind de tipul industrie — industrie.

Restul comerțului exterior al țărilor în curs de dezvoltare — aproximativ 70—75% — îl reprezintă schimbul de produse de tipul produse primare — produse industriale, schimb evident neechivalent.

Tendințe generale și deosebiri individuale

Incontestabil, la manifestarea tendințelor amintite, contribuția individuală a țărilor în curs de dezvoltare a fost diferită, în funcție de nivelul dezvoltării lor economice. Unele țări au ajuns la un grad mai ridicat de diversificare a comerțului lor exterior — India, Mexic, Argentina, Brazilia —, în timp ce exportul unor țări ca, spre exemplu, Ghana, Etiopia, Ecuador, Bolivia etc. se mai caracterizează prin preponderența accentuată a diferitelor materii prime.

Tendințele de modificare a structurii comerțului exterior al țărilor în curs de dezvoltare s-au repercutat și asupra gradului de participare la comerțul mondial cu diferite grupe de produse. În condițiile reducerii generale a participării la exporturile mondiale de la 21,5% în 1960 la 18,3% în 1969, iar la importurile mondiale de la 22,3% la 19,0%, a avut loc o intensificare a participării țărilor în curs de dezvoltare la exporturile mondiale de combustibil de la 60,5% în 1960 la 65,2% în 1969, la produsele prelucrate de la 9,7% la 12,4%, iar la mașini și utilaje de la 0,7% la 1,4%.

La importuri, reducerea gradului de participare a țărilor în curs de dezvoltare a avut loc la toate grupele de produse, cu excepția materiilor prime, la care a avut loc o creștere neînsemnată. Cea mai puternică scădere relativă a afectat grupa de produse prelucrate. Faptul că, paralel, a crescut importanța relativă a participării țărilor în curs de dezvoltare la exportul mondial de produse prelucrate, confirmă concluzia exprimată anterior și anume statornicirea, în ultimii 2—3 ani, pentru țările în curs de dezvoltare, a unui curent de schimburi comerciale de tipul industrie — industrie.

Avînd în vedere, pe de o parte, tendințele manifestate în deceniul trecut în comerțul exterior al țărilor în curs de dezvoltare, iar, pe de altă parte, tendințele evoluției lor economice viitoare preconizate prin planurile de dezvoltare, apare firească întrebarea în ce măsură și în ce direcție va evolua comerțul exterior al acestor țări și care vor fi implicațiile asupra comerțului internațional, dacă tendințele manifestate pînă acum se vor adînci sau nu, dacă ele își vor modifica sau nu sensul.

Încercarea de generalizare a tendințelor de dezvoltare economică ce se desprind din planuri, conturează un șir de aspecte mai importante posibile ale evoluției economice ale țărilor în curs de dezvoltare.

Evoluții comerciale posibile

a) Dezvoltarea prioritară a industriei, în general, și a industriei prelucrătoare, în special, constituie un obiectiv de bază în majoritatea țărilor în curs de dezvoltate. Investiții importante sînt afectate în acest scop. În Algeria, spre exemplu, 48% din totalul investițiilor în perioada 1970/1973 revin industriei, în Irak 28% (1970/1974), în Tunisia 27% (1969/1972), în Etiopia 26% (1968/1973) etc.

Obiectivul urmărit cuprinde aspecte multiple, începînd de la prospecțiunile și explorările geologice și terminînd cu unitățile industriale de valorificare superioară a resurselor naturale, inclusiv dezvoltarea ramurilor industriei grele (cuprinzînd și producția de mijloace de producție), ordinea de prioritate fiind funcție de situația concretă a fiecărei țări.

Țelul principal al dezvoltării producției industriale este creșterea gradului de autoaprovizionare cu diferite produse mai importante și crearea de disponibilități pentru export. În lumina acestei orientări și în măsura în care vor putea fi înlăturate o serie de bariere tarifare și netarifare care împiedică dezvoltarea mai rapidă a schimburilor comerciale ale țărilor în curs de dezvoltare, unele tendințe de modificare a structurii comerțului exterior al acestor țări se vor adînci. Este de presupus o creștere, în continuare, la exporturi, a ponderii produselor prelucrate mai ales că, în deceniul în curs, se vor transpune în practică o serie de acorduri (bilaterale sau multilaterale) de complementaritate industrială încheiate între țări în curs de dezvoltare în cadrul grupărilor regionale și care vor contribui la intensificarea schimburilor comerciale dintre aceste țări. La importuri, scăderea ponderii produselor prelucrate va fi mai puțin intensă sau va avea loc chiar o stagnare; se va adînci însă modificarea structurală din cadrul acestei grupe de mărfuri în sensul creșterii ponderii produselor semifinite și finite cu destinație productivă în detrimentul bunurilor de consum.

Creșterea exporturilor de mașini și utilaje care va fi antrenată de creșterea nivelului de dezvoltare industrială a unor țări (India, Argentina, Mexic etc.) nu va fi de natură să modifice importanța acestei grupe de produse care va continua să rămînă scăzută deoarece numai un mic număr de țări sînt și vor fi, în viitorul apropiat, exportatoare. În schimb, intensificarea procesului de industrializare în numeroase țări va determina continua creștere a importanței relative a importurilor de mașini și utilaje. Două aspecte ale dezvoltării industriale a țărilor în curs de dezvoltare vor avea putere de influență în acest sens: aspectul cantitativ — sporirea numărului de unități industriale și aspectul calitativ — creșterea complexității procesului de industrializare care solicită mașini și instalații de mare tehnicitate și finețe (și care, inevitabil, sînt mai costisitoare).

Procesul de industrializare din țările în curs de dezvoltare, desfășurat la diferite nivele, este de natură să influențeze destul de puternic exporturile de produse alimentare și de materii prime în sensul micșorării importanței lor relative. Nu există țară care să nu prevadă în planul său de dezvoltare obiective economice destinate valorificării resurselor naturale atît pentru nevoile de consum intern cît și în vederea diversificării exporturilor. Aceasta nu înseamnă însă că importante cantități de produse alimentare și materii prime nu vor face obiectul exportului, mai ales că țările mari producătoare și exportatoare de anumite produse „tradiționale" nu-și vor putea modifica, în timp scurt, structura exporturilor lor. Adesea, în cazul acestor țări, diversificarea exporturilor s-a realizat mai mult pe seama altor produse alimentare sau materii prime. În Brazilia, spre exemplu, minereul de fier va reprezenta, în anii următori, un important articol de export alături de cafea.

Pe linia dezvoltării industriale din țările în curs de dezvoltare devine posibilă creșterea mai puternică a importului de materii prime, întrucît o serie de țări au început să dezvolte unele ramuri industriale importante pentru evoluția economică însă pentru care nu au asigurată în țară întreaga bază de materii pime.

b) Intensificarea dezvoltării agriculturii care, în planurile în vigoare are o importanță deosebită, este în măsură să in-

Maria DESMIREANU
Valentina GHEORGHIU

⟶

Structura comerțului exterior al țărilor în curs de dezvoltare

%

	Exporturi		Importuri	
	1960	1969	1960	1969
Produse alimentare	29,5	23,7	16,4	13,3
Materii prime	27,9	19,5	7,5	6,3
Combustibili	28,0	32,7	10,2	8,4
Produse chimice	1,1	1,7	7,7	8,9
Mașini și utilaje	0,7	2,2	28,2	33,6
Produse prelucrate	12,3	19,9	28,4	26,7

Sursa: Calcule efectuate pe baza datelor din Monthly Bulletin of Statistics, martie 1964, și martie 1971.

fluenţeze în primul rînd dinamica importurilor de materii prime agricole în sensul încetinirii acesteia. Se ştie că, din cauza slabei dezvoltări a agriculturii din numeroase ţări, acestea sînt nevoite să recurgă la importul de produse alimentare pentru a asigura hrana populaţiei.

Evoluţia economică a ţărilor în curs de dezvoltare, preconizată în planurile de dezvoltare economică, reprezintă un temei pentru a aprecia ca posibilă concretizarea unor tendinţe de importanţă în structura comerţului exterior care să o apropie de structura economiei (se ştie că la ora actuală comerţul exterior nu corespunde structurii economiei; ţări cu un nivel de industrializare mai ridicat — în care industria a devenit o activitate preponderentă — au rămas, în ce priveşte schimburile externe, la relaţia produse primare — produse prelucrate).

Modificările destul de importante care se întrevăd în comerţul exterior al ţărilor în curs de dezvoltare nu vor fi însă în măsură să influenţeze esenţial, în viitorul apropiat, comerţul mondial. Nivelul actual al eforturilor depuse de aceste ţări, în ansamblu, pentru impulsionarea dezvoltării economice, este încă insuficient pentru a avea ca rezultat micşorarea decalajului care le separă de nivelul economic al ţărilor avansate (în puţine cazuri problema a devenit rezolvabilă într-un viitor mai apropiat), ceea ce ar permite o participare mai activă la schimburile comerciale internaţionale.

R. P. UNGARĂ

(Urmare din pag. 17)

Calculele de prognoză pînă în anul 1985 evidenţiază că pentru realizarea proiectelor de modernizare a reţelei feroviare, a materialului rulant şi a instalaţiilor de dirijare a circulaţiei vor fi necesare investiţii de 90—93 miliarde de forinţi. Ele vor contribui la sporirea capacităţii de trafic al liniilor şi la mărirea securităţii acestuia, în condiţiile creşterii vitezei de circulaţie a trenurilor. Astfel, de pildă, dacă în 1968 viteza maximă admisibilă era de 80—125 km/oră pe 37% din lungimea totală a reţelei feroviare, de 60—80 km/oră pe 21% din aceasta şi de 40—60 km/oră pe 23% (fiind încă mai redusă pe 19%), se prevede că în anul 1985 pe 17% din reţea se va putea circula cu viteze pînă la 140 km/oră, pe 32% cu viteze între 80—125 km/oră, pe 28% cu 60—80 km/oră, iar pe restul reţelei (23%) cu 40—60 km/oră.

Evident că orientarea investiţiilor cu precădere către mijloacele mai moderne şi mai economice de transport va determina mutaţii în structura transporturilor din R.P. Ungară (vezi tabelul nr. 2).

Din datele de mai jos rezultă că în traficul de mărfuri ponderea transporturilor feroviare va scădea cu o treime (rămînînd totuşi şi în 1985, pe primul loc), în condiţiile creşterii părţii ce revine transportului rutier şi mai ales celui prin conducte. În cadrul traficului de pasageri, va avea loc o reducere şi mai substanţială a ponderii transporturilor feroviare, paralel cu extinderea considerabilă a utilizării mijloacelor de transport auto şi aeriene — tendinţă ce se află în deplină concordanţă cu evoluţia pe plan mondial a sectorului transporturilor, în ultimele decenii.

G. P.

(Articol elaborat pe baza unor materiale primite din partea agenţiei **HUNGAROPRESS**)

Tabelul nr. 2

Evoluţia structurii traficului (în %)

Genul transportului	Traficul de mărfuri *)				Traficul de călători **)			
	1970	1975	1980	1985	1970	1975	1980	1985
Feroviar	70	61	54	47	51	41	34	28
Rutier	19	24	28	31	48	57	63	69
Naval (fără cel maritim)	7	7	7	8	—	—	—	—
Aerian	—	—	—	—	1	2	3	3
Prin conducte	4	8	11	14	—	—	—	—
TOTAL :	100	100	100	100	100	100	100	100

*) Calculat în tone-kilometri.
**) Calculat în pasageri-kilometri.

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

STATELE UNITE

TONUSUL RĂMÎNE NESATISFĂCĂTOR

REACŢIILE economiei americane la măsurile de asanare a situaţiei dolarului încă nu pot fi măsurate cu ajutorul indicatorilor conjuncturali curenţi, care se opresc în cazul cel mai bun la luna august. Bursa — barometru care răspunde mai rapid la impulsurile date de politica economică — a manifestat de curînd o tendinţă de corectare a optimismului iniţial, generat de programul prezidenţial de la 15 august. La mijlocul lunii septembrie au apărut indicii ale unui anumit scepticism, mai ales în legătură cu incertitudinile continuării programului după prima sa fază — perioada de 90 de zile de blocare a preţurilor şi a salariilor care expiră la 13 noiembrie. Indicele Dow-Jones al hîrtiilor de valoare industriale a înregistrat dări înapoi, şi nu este exclus ca Administraţia să fi fost determinată astfel să facă mai devreme declaraţii cu privire la intenţia sa de a menţine în continuare blocate salariile. Tabloul pe care îl oferă indicatorii conjuncturali cunoscuţi va fi contribuit, însă, şi el la sporirea eforturilor autorităţilor de a influenţa climatul, deoarece arată că tonusul economiei S.U.A. rămîne nesatisfăcător.

În luna august, indicele producţiei industriale a scăzut cu 0,8% în comparaţie cu nivelul din luna precedentă, după o evoluţie identică în iulie. Faţă de anul 1967 considerat egal cu 100 — noua bază de calcul a indicelui — producţia a reprezentat la sfîrşitul lunii august 105,1, deci cu 2,2% mai puţin decît în august 1970 şi cu 6,1% mai puţin decît în iulie 1969, cînd a fost atins nivelul cel mai înalt pînă acum al noii serii a indicelui. După păreri exprimate de experţi de la Federal Reserve Board, evoluţia s-ar datora înainte de toate situaţiei din industria oţelului, unde comenzile sînt nemulţumitoare ca urmare a stocurilor existente la clienţii întreprinderilor din această ramură.

Datele mai detaliate cu privire la producţia industrială pe care le publică **Federal Reserve Bulletin** şi care ajung pînă la jumătatea anului în curs, arată rolul diferit deţinut în evoluţia indicelui de către sectoarele mari ale producţiei industriale. Slăbirea activităţii de investiţii se reflectă în faptul că cele mai scăzute niveluri le înregistrează producţia de echipament, îndeosebi de maşini şi utilaje pentru industrie. Pe aceeaşi bază 1967 = 100, producţia de echipament pentru economie în general, care în medie pe 1970 se situase la nivelul 101,1, a scăzut în iunie 1971 la 94,2; din acest total, producţia de echipament industrial a ajuns în iunie la 90,6 (faţă de 98,8 în medie pe 1970), din care cea de echipament pentru construcţii şi minerit la 88,7 (faţă de 95,9 în 1970) şi cea de echipament destinat industriei prelucrătoare la 79,6 (faţă de 91,9 în 1970). Scăderi absolute faţă de 1970 şi sub nivelul anului de bază se constată şi în producţia de echipament pentru transporturi şi pentru agricultură, de piese de schimb ş.a. După o altă grupare, conform aceleiaşi surse, în cadrul industriei prelucrătoare sînt afectate ramurile care fabrică bunuri de uz îndelungat, mai ales construcţia de maşini — electrice, neelectrice, de transport ş.a.

În încercarea de a obţine mai rapid o imagine a conjuncturii care să nu se limiteze la producţia industrială, organele guvernamentale cu profil economic au alcătuit un indice lunar combinat, înglobînd opt indicatori conjuncturali importanţi ca preţurile, comenzile, durata săptămînii de lucru, cursurile principalelor hîrtii de valoare. Pe baza 1967=100, indicele combinat a scăzut în august cu 0,9%, situîndu-se la nivelul 125,9. Scăderea — a doua din acest an, prima fiind înregistrată în iunie — exprimă de fapt rezultatul evoluţiei divergente a unor indicatori foarte variaţi ca mod de comportare. În august, de pildă, au crescut preţurile la materiale industriale — fenomen care, cum arată experienţa ultimilor ani, nu este direct legat de recesiune — şi comenzile de utilaje — fenomen care ar putea să indice începutul unei tendinţe de ieşire din recesiune. Au scăzut însă durata medie a săptămînii de lucru în industrie, nivelul general al comenzilor la bunurile de uz îndelungat şi preţul mediu calculat pentru 500 acţiuni selecţionate — indicatori care oglindesc persistenţa tendinţei recesive în economia Statelor Unite. Indicele conjunctural combinat pe luna august demonstrează în final, după părerea observatorilor, că reacţia iniţială favorabilă a cercurilor de afaceri din S.U.A. la măsurile administraţiei pentru apărarea dolarului a făcut loc, la puţin timp după anunţarea acestor măsuri, unei noi atitudini de expectativă.

IRAN

(Urmare din pag. 16)

cu România. În programul nostru comun de cooperare primim asistenţă tehnică, cumpărăm maşini, unelte etc. din ţara dv., cu o bogată experienţă industrială în acest domeniu".

Am remarcat în Iran, avînd posibilitatea să vizitez o serie de obiective industriale, modificarea structurală a peisajului economic al ţării. De la an la an centre care altădată erau însemnate pe traseele turistice drept punct „de tradiţie istorică şi culturală" îşi leagă azi destinul de mai noua lor semnificaţie. Ispahanul îşi va lega în curînd numele de cel al oţelăriei aflate în construcţie. Tabrizul este cetatea producţiei de tractoare, Shirazul îşi dezvoltă, în pas cu complexul universitar, reţeaua uzinelor chimice. Exemple de acest gen pot fi date în continuare, ca o ilustrare elocventă a progresului tehnic contemporan ce îşi face tot mai simţită prezenţa în spaţiul legendelor persane. Desprinderea de trecutul nu foarte vechi, de simplu exportator de materii prime, a devenit o realitate mai mult decît evidentă în Iran. Am reţinut cuvintele domnului Houshangue Ansari, ministrul economiei, care îmi spunea: „Depăşind stadiul de simplu exportator de materii prime, Iranul devine o ţară producătoare de obiecte finite. Marile noastre resurse naturale intră astfel în noi circuite. Petrolul poate fi un exemplu: în loc de a-l exporta în formă brută, noi realizăm în prezent o industrie a derivatelor de petrol, capabilă prin produsele sale de a avea un acces superior pe pieţele străine. Pe acest drum, noi acordăm un interes deosebit României, unul din partenerii noştri comerciali proeminenţi. Relaţiile noastre bilaterale s-au dezvoltat în ultimii ani rapid şi profund, ca urmare a excelentelor legături existente între statele şi popoarele noastre. Vizita oficială în Iran, în toamna anului 1969, a preşedintelui Nicolae Ceauşescu, ca şi vizita efectuată în anul următor în România de Şahinşahul Iranului, Mohammad Reza Pahlavi Aryamehr, reprezintă evenimente memorabile în agenda legăturilor noastre".

În numeroasele dialoguri cu reprezentanţii vieţii economice din Iran, bunele sentimente la adresa ţării noastre, a preşedintelui Consiliului de Stat al R. S. România, Nicolae Ceauşescu, au căpătat o rezonanţă cu atît mai profundă cu cît de-a lungul itinerariului persan realizările economiei şi tehnicii româneşti erau prezenţe familiare intrate în circuitul curent al vieţii de fiecare zi. Îmi pare mai mult decît elocventă această punte a prieteniei şi colaborării, peste mii şi mii de kilometri, între două popoare dornice de progres şi pace, care potenţează de la altitudinea valorilor contemporane îndelungata tradiţie a unor bune legături.

GLOSAR

G. A. T. T.

Semnat la 30 octombrie 1947 şi intrat în vigoare la 1 ianuarie 1948, Acordul General pentru Tarife şi Comerţ (G.A.T.T.) reprezintă un acord internaţional care stabileşte reguli generale privind politica comercială a statelor membre şi oferă un cadru pentru negocieri comerciale internaţionale, în vederea reducerii obstacolelor tarifare şi netarifare din calea comerţului exterior. Obiectivul esenţial al G.A.T.T. îl constituie liberalizarea şi promovarea comerţului internaţional. Printre regulile de bază ale G.A.T.T. se numără: nediscriminarea în relaţiile comerciale externe, interzicerea în principiu a restricţiilor cantitative la import (aplicarea de restricţii cantitative la import este admisă numai pe baza unei derogări, în special în cazurile de dificultăţi ale balanţei de plăţi); limitarea şi eliminarea subvenţiilor; acordarea de concesii comerciale ţărilor în curs de dezvoltare fără a li se cere reciprocitate. În sensul celor de mai sus, o importantă prevedere este cuprinsă în articolul 1 al Acordului care se referă la clauza naţiunii celei mai favorizate. Potrivit acestei clauze, toate avantajele acordate de o parte contractantă la un produs originar din sau cu destinaţie spre orice altă ţară vor fi extinse imediat şi necondiţionat asupra oricărui produs similar originar din sau cu destinaţie spre teritoriile oricăror alte părţi contractante.

În prezent G.A.T.T.-ul include 78 de părţi contractante (membri cu drepturi depline) faţă de numai 23 în momentul constituirii sale. El cuprinde un membru provizoriu (Tunisia) şi 14 ţări membre „de facto" (foste colonii care, după cîştigarea independenţei, continuă să aplice prevederile acordului general). Celor 93 de ţări, care sînt membre ale G.A.T.T. sub diferite forme, le revin peste 85% din comerţul mondial. Dintre ţările socialiste sînt membre ale G.A.T.T. Cehoslovacia şi Cuba (membri fondatori), Polonia şi Iugoslavia. De asemenea Ungaria negociază aderarea sa la G.A.T.T. La 6 octombrie a.c. Consiliul G.A.T.T. a adoptat protocolul de aderare a României la G.A.T.T. Acest protocol este supus votului prin corespondenţă al ţărilor membre, urmînd a intra în vigoare în a 30-a zi după semnarea lui de către România. Pînă în prezent, sub egida G.A.T.T., au avut loc 6 runde de negocieri internaţionale pentru reducerea sau consolidarea la un nivel dat a taxelor vamale; la ultima dintre ele, cunoscută sub denumirea de „Runda Kennedy", s-a convenit reducerea cu circa o treime a taxelor vamale la produsele industriale. În prezent G.A.T.T.-ul este angajat în pregătirea unei noi runde de negocieri comerciale internaţionale care ar urma să se concentreze în special asupra diminuării şi eliminării obstacolelor netarifare din calea comerţului internaţional.

MONDORAMA

MAI BUN CA AURUL... NEGRU?

DOLARUL este la fel de bun ca aurul — aceasta este o axiomă pe care s-a întemeiat la începuturile sale actualul sistem monetar bazat pe etalonul aur și devize. După cum arată însă ultimele evenimente, nu numai că dolarul nu mai este la fel de bun ca aurul, dar nu mai este nici măcar la fel de bun ca aurul negru, cum este denumit deseori petrolul. Într-adevăr, pornind de la constatarea că dolarul s-a devalorizat în fapt, în timp ce aurul negru și-a păstrat neîntinată valoarea sa, OPEC va examina, la reuniunea din decembrie, măsurile ce se impun pentru a ajusta prețul petrolului în funcție de scăderea valorii unității de măsură — dolarul. Un studiu recent a arătat că, dacă se ține seama de veniturile realizate în 1970, pentru fiecare procent de reducere a cursului dolarului, țările semnatare ale acordurilor de la Teheran și Tripoli pierd 65,7 milioane dolari anual și pierd încă 20 milioane atunci cînd calculul se face ținînd seama de veniturile lor din 1971.

SPAȚIU VERDE

DUPĂ PĂREREA urbaniștilor, un oraș modern trebuie să dispună de cel puțin 10 metri pătrați de spațiu verde pe locuitor. Realitatea este însă foarte diferită de la țară la țară. În timp ce la Paris spațiul verde ce revine pe locuitor este de 8 mp, la Zürich de 10 mp, la Moscova de 11 mp, iar la Amsterdam de 20 mp, la Roma el reprezintă doar 2 mp, „cetatea eternă" situîndu-se în această privință pe ultimele locuri printre capitalele lumii, grădinile devenind un privilegiu al celor înstăriți.

MEANDRELE ASCENSIUNII LA SALARIU EGAL

INEGALITATEA între salarizarea bărbaților și cea a femeilor este departe de a fi lichidată în țările Pieței Comune europene. Această constatare nu aduce nimic nou în sine. Inedit este, poate, faptul că ea a fost inclusă în raportul din acest an al Comisiei pentru problemele sociale din cadrul Comunității.

Enumerînd măsurile legislative adoptate în sensul abolirii acestei diferențieri, autorii raportului evidențiază existența a numeroase lacune în aplicarea principiului salariului egal pentru muncă egală. Totodată, ei remarcă extinderea unor forme indirecte de discriminare cum ar fi:

— încadrarea sistematică a femeilor salariate la categorii inferioare de salarizare,

— tendința de a utiliza femeile, care posedă o calificare, în funcții care nu necesită vreo calificare,

— menținerea secretului asupra criteriilor de avansare și a încadrărilor tarifare,

— subestimarea aportului muncii feminine, prin mutarea accentului în apreciere pe efortul fizic necesar.

SAVANȚII LA MARE PREȚ

GUVERNUL ELVEȚIAN a hotărît emiterea unei bancnote noi. În legătură cu aceasta Banca Națională a Elveției a instituit un concurs, la care participă cei mai buni artiști plastici din țară. Preschimbarea bancnotelor are două cauze, scrie **Neue Zürcher Zeitung**: pe de o parte frecvența ridicată a falsificărilor, iar pe de altă parte, dimensiunile mari ale bancnotelor actuale. Pe noile emisiuni vor figura portretele unor iluștri oameni de știință elvețieni: pe bancnota de 10 franci — matematicianul Leonhard Euler din Basel, pe cea de 20 franci — geologul Ferdinand de Saussure, pe cea de 50 de franci medicul și naturalistul Conrad Gessner, iar pe cea de 100 de franci — arhitectul Francesco Burromini; pentru bancnota de 5000 de franci este propus portretul medicului Teofrast Paracelsus sau al psihologului Karl Gustav Jung.

ACTIVITATE MARITIMĂ

ACTIVITATEA INDUSTRIALĂ A JAPONIEI se bazează aproape exclusiv pe importul de materii prime. Producția internă la acest capitol fiind infimă, a fost stimulată dezvoltarea continuă a activității maritime: în ultimii treizeci de ani tonajul flotei naționale a sporit cu 400%. În prezent, flota japoneză ocupă, de fapt, locul întîi în lume (970 de nave cu 27 milioane de tone, dintre care 11,2 milioane revin petrolierelor), dacă ținem seama că Liberia și-a creat întîietatea prin „complezență remuneratorie".

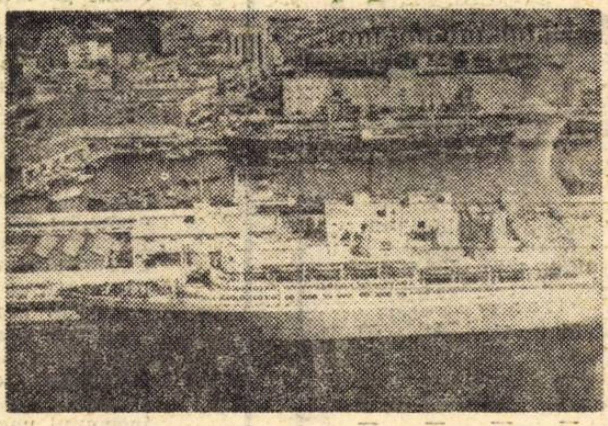

Unul din porturile cele mai active este Kobe (în fotografie), situat în apropiere de Osaka. Aici își au reședința 35 000 oameni de afaceri străini, reprezentanți ai companiilor de navigație și ai unor societăți industriale și comerciale din 50 de țări.

OFENSIVA AERULUI CONDIȚIONAT

UN NOU produs industrial tinde să devină în perspectivă un obiect de consum de folosință îndelungată la fel de răspîndit ca televizorul sau ca mașina de spălat rufe. Este vorba de instalațiile pentru aer condiționat. Intuind acest lucru și avansul pe care-l dețin, marile firme americane au pornit sistematic la cucerirea pieței externe. Cifrele privind micile instalații de climatizare vîndute de firmele americane în 1970 indică 100 000 în Italia și 20 000 în Franța, față de 700 000 în Japonia și 5 milioane pe propria piață. Piața instalațiilor amintite se află într-o rapidă extindere, de ordinul a 17% anual, ceea ce înseamnă că numai Piața Comună ar putea constitui un debușeu pentru 700—800 000 climatizoare în 1975. Instalațiile amintite rămînînd deocamdată inaccesibile ca preț cetățenilor de rînd, efortul de promovare a desfacerilor vizează într-o primă fază sectorul comerțului cu produse alimentare și al transportului acestora, hotelurile, restaurantele, halele industriale, birourile. Numai că este improbabil ca producătorii vest-europeni să rămînă ... reci în fața concurenței nord-americane.

APA FERTILIZEAZĂ DEȘERTUL

PÎNĂ LA SFÎRȘITUL actualului cincinal, hidrotehnicienii din R.S.S. Uzbekă trebuie să asigure irigarea a aproape 500 000 de hectare de pămînturi desțelenite, adică de două ori mai mult decît în cincinalul trecut. Astfel, în Valea Fergana, pe fluviul Karadaria se construiește cel mai mare lac de acumulare din Asia Centrală, lacul Andijan, care va fertiliza peste 50 000 ha de terenuri secetoase. În stepa Karșino se creează astfel o importantă zonă de cultivare a bumbacului. Îndeplinirea amplului program de construcții hidrotehnice în această republică din Asia Centrală, pentru care bugetul de stat alocă aproape patru miliarde de ruble, va permite țăranilor uzbeci să sporească recoltele de bumbac în decursul cincinalului la 5 milioane tone.

SCHIUL ÎN CIFRE

CEL MAI POPULAR dintre sporturile practicate în Elveția, schiul, se pregătește să reintre în drepturile sale. Motiv pentru Comisia elvețiană pentru prevenirea accidentelor să reamintească faptul că anual aproape 100 000 din cei 1 400 000 practicanți ai schiului sînt victimele unor accidente și că dintre ei circa un sfert necesită spitalizare. Costul acestor accidente — pentru companiile de asigurare — se ridică anual la 40—50 milioane de franci elvețieni. Pentru salariați, un accident de schi se traduce în medie în pierderea a 200 ore de muncă.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

DETERIORAREA RAPORTULUI DE SCHIMB

DIFICULTĂȚILE pe care le întîmpină comerțul exterior al țărilor în curs de dezvoltare, barierele care frînează extinderea exporturilor acestora au constituit unul din capetele de afiș ale dezbaterilor ce au avut loc, în ultimul deceniu, în cadrul diferitelor organizații și organisme internaționale. În ciuda eforturilor de dezvoltare a industriei în marea majoritate a acestor țări, exportul lor rămîne tributar agriculturii în proporție de trei cincimi, fiind puternic afectat de fluctuațiile cererii și ofertei pe piața mondială, de politica protecționistă și de subvenționare a propriei lor agriculturi (a se vedea cazul orezului, zahărului etc.) — aplicată de țările capitaliste dezvoltate, de concurența crescîndă din partea materiilor prime industriale (cauciucul sintetic, masele plastice ș.a.).

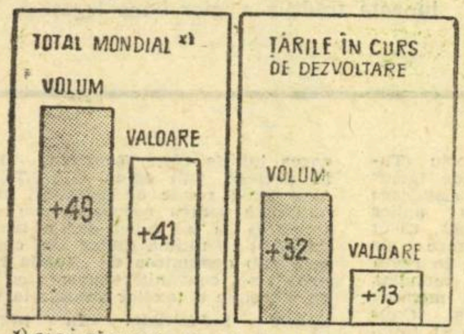

x) FĂRĂ ȚĂRILE SOCIALISTE DIN EUROPA ȘI R.P. CHINEZĂ

Creșterea exporturilor de produse agricole (în 1968—1969 față de 1955—1956).

Datele statistice evidențiază că, între anii 1955—1956 și 1968—69, exportul mondial capitalist de produse agricole a progresat — atît valoric, cît și ca volum — mult mai rapid decît cel al țărilor în curs de dezvoltare (vezi graficul 1). Dacă se ține concomitent seama de creșterea prețurilor la produsele finite (industriale), importate de țările în curs de dezvoltare, capacitatea de import a acestora din urmă n-a crescut deloc — apreciază, printre altele, revista „Cérès", editată de F.A.O.

După cum se poate urmări în graficul 2, cele mai afectate de scăderea prețurilor, în perioada 1953—54/1968—69, au fost ceaiul, cafeaua și cacaoa, precum și fibrele textile, urmate de cereale și grăsimi vegetale. Mai puțin s-au deteriorat prețurile la materiile prime minerale (pentru care există, în general, o cerere susținută pe piața mondială), în cazul minereurilor exportate de țările în curs de dezvoltare înregistrîndu-se chiar majorări de prețuri și un ritm de creștere superior celui cunoscut de exporturile similare ale țărilor capitaliste industriale.

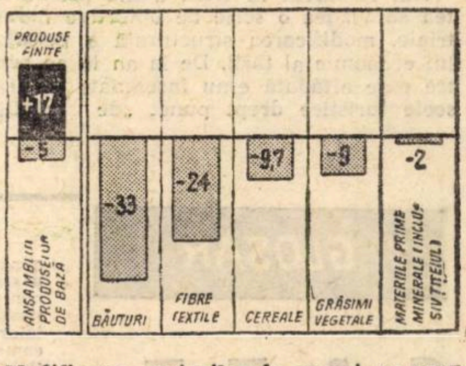

Modificarea prețurilor de export, pe grupe de mărfuri (în 1968—1969 față de 1953—1954).

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economica

ANUL IX NR. 43 (425)
VINERI 22 OCTOMBRIE
20 PAGINI 2 LEI

43

reciclare recalificare policalificare...

CINCINALUL 1971-1975 UN PLAN REALIST ȘI MOBILIZATOR, O ETAPĂ IMPORTANTĂ ÎN PROCESUL ISTORIC DE FĂURIRE A SOCIETĂȚII SOCIALISTE MULTILATERAL DEZVOLTATE

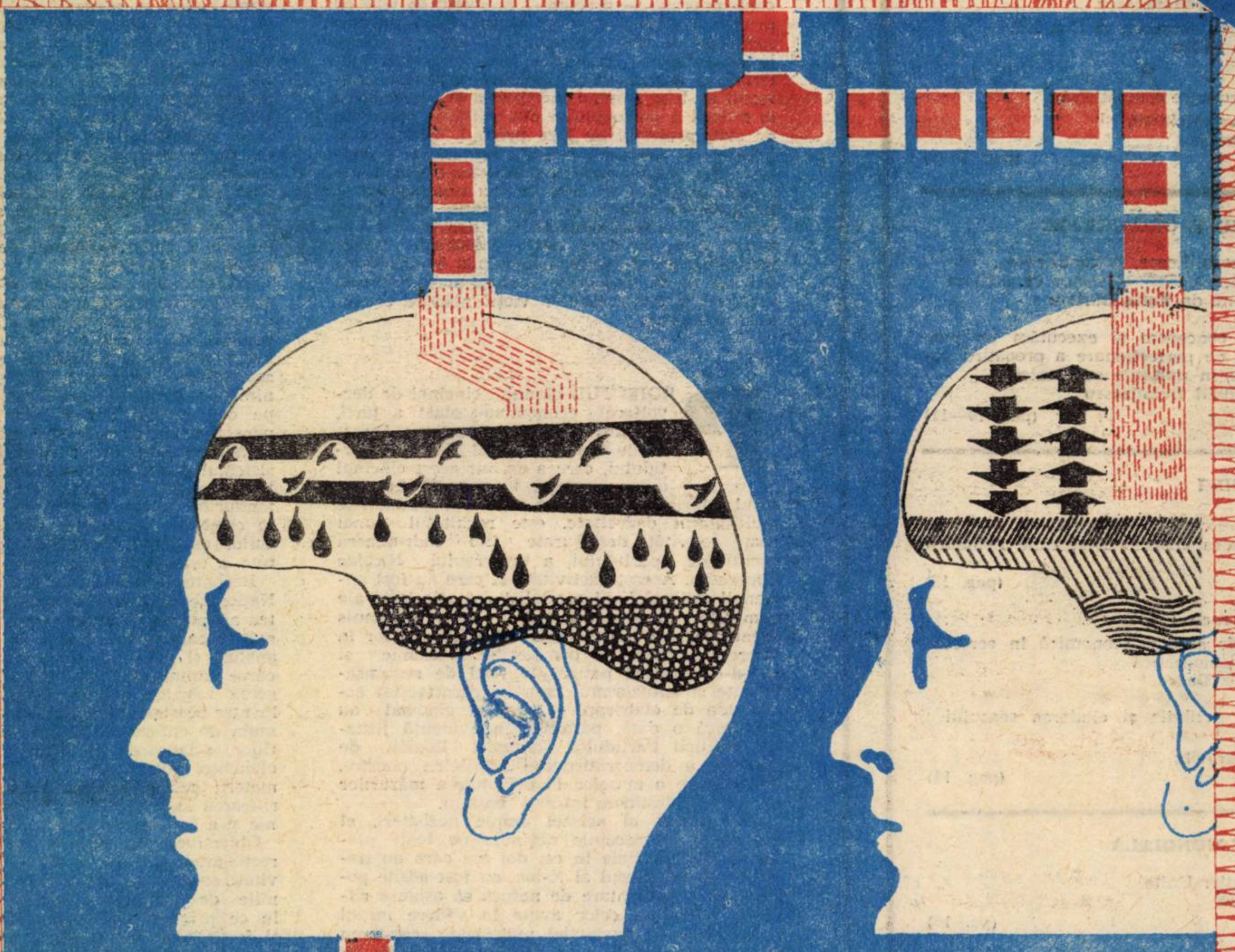

ANUL IX **viata economica**

Săptăminal editat de Societatea de Ştiinţe Economice din România

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA: str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11.78.76 • Bucureşti

SUMARUL

numărului 43 din 22 octombrie 1971

— Coordonate ale făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate
Creşterea nivelului de trai
de conf. univ. dr. **Ion Blaga** (pag. 3)

■ ECONOMIE NAŢIONALA

— Planul de investiţii pe 1972:
„O treabă bine pregătită este pe jumătate înfăptuită"
de **Al. Olteanu**, director Banca de Investiţii (pag. 5)

O unitate bancară operativă la lucru
de **Maria Ioniţă** (pag. 7)

Relaţii economice externe ale României:
• Colaborarea şi cooperarea cu ţările socialiste în domeniul industriei uşoare şi alimentare
de **Maria Ştefănescu**
• România membru al G.A.T.T.
de **V. Aldea**

★

• Confruntare competitivă
de **M. Postelnicu, Al. Deteşan** (pag. 8—9)

■ CONDUCERE ŞI ORGANIZARE

Reciclare, recalificare, policalificare...
• Prevederea legii — vector de acţiune
de conf. dr. **Petre Burloiu**
• Cum concepem şi executăm un program de perfecţionare a pregătirii cadrelor în unităţile economice
de **Mihail Dumitrescu** (pag. 10—11)

■ TEORII • IDEI

Dezbateri:
Subdezvoltarea economică şi căile lichidării ei (VIII) (pag. 13)

Puncte de vedere:
Conceptul de gîndire economică în cercetarea istoriografică
de dr. **Gh. Dobre**

„Viitorii posibili" şi eludarea sensului istoriei
de **M. Horovitz** (pag. 14)

■ ECONOMIE MONDIALA

Ziua Naţiunilor Unite
de **D. Vedea** (pa. 16)

Din presa ţărilor socialiste:
Cercetările de sociologie şi psihologie în sprijinul producţiei (pag. 17)

Documentar:
Ritmuri în deprecierea monedelor ţărilor capitaliste
de conf. univ. dr. **C. Bichi** (pag. 18)

Redactor şef: Gheorghe DOLGU

Tiparul: Intreprinderea Poligrafică „Informaţia" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

ACTUALITATEA

In dezbaterea Marii Adunări Naţionale

UN VAST PROGRAM DE ACTIVITATE

MAREA Adunare Naţională s-a reunit, din nou, în aceste zile în plenum-ul ei pentru a dezbate şi sancţiona documente care marchează noi trepte ale ascensiunii noastre pe drumul progresului şi civilizaţiei. Importanţa sesiunii rezidă desigur în însemnătatea cu totul deosebită a problemelor aflate pe ordinea sa de zi, probleme care ne privesc pe noi toţi, care privesc destinul României socialiste. Această amplă dezbatere la care participă reprezentanţii aleşi ai întregului popor constituie o vie expresie a procesului de adîncire continuă a democraţiei noastre socialiste, proces care se manifestă la toate nivelurile de activitate prin dezbaterea efectivă de către toţi oamenii muncii a problemelor care privesc destinul nostru.

Pe ordinea de zi a actualei sesiuni a Marii Adunări Naţionale se află, după cum se ştie, proiectul de lege pentru adoptarea planului de dezvoltare economico-socială a ţării în perioada 1971—1975 — **vast program care va orienta activitatea constructivă a poporului nostru, operă de ample dimensiuni consacrată propăşirii continue a României socialiste, progresului neîncetat, material şi spiritual, al societăţii noastre contemporane — precum şi proiectul de lege cu privire la organizarea şi conducerea unităţilor socialiste de stat, proiectul de lege cu privire la gospodărirea fondurilor fixe, resurselor materiale şi aprovizionarea tehnico-materială, proiectul de lege privind încadrarea şi promovarea în muncă a personalului din unităţile socialiste de stat, proiectul de lege privind producerea, folosirea şi controlul calităţii seminţelor şi materialului săditor pentru producţia agricolă vegetală, proiectul de lege pentru organizarea şi funcţionarea Consiliului Legislativ etc. După cum se poate deci constata, sînt dezbătute documente care, pe de o parte, jalonează liniile principale ale dezvoltării României în următorii ani, iar pe de altă parte vizează perfecţionarea continuă a mecanismelor vieţii noastre economice şi sociale.**

PROIECTUL planului cincinal de dezvoltare economico-socială a ţării, elaborat în concordanţă cu Directivele Congresului al X-lea al partidului, care a definit acest cincinal drept o etapă importantă în procesul istoric de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate, este rezultatul unei vaste activităţi desfăşurate sub îndrumarea conducerii partidului, a tovarăşului Nicolae Ceauşescu. Această activitate la care au fost antrenaţi cei mai buni specialişti, masele largi ale oamenilor muncii, întregul popor, a permis identificarea a noi resurse şi mobilizarea lor în interesul accelerării progresului economic şi social-cultural al patriei. Spiritul de responsabilitate şi entuziasmul care au caracterizat activitatea de elaborare a planului cincinal au scos încă o dată, puternic, în evidenţă justeţea politicii Partidului Comunist Român de adîncire a democratismului orînduirii noastre, de atragere a maselor la înfăptuirea măsurilor care decid destinele întregii naţiuni.

Ca rezultat al acestei ample dezbateri, al succeselor remarcabile obţinute pe toate planurile vieţii sociale în cei doi ani care au trecut de la Congresul al X-lea, au fost găsite posibilităţi suplimentare de natură să asigure ritmuri superioare celor avute în vedere iniţial în dezvoltarea producţiei materiale, creşterea eficienţei economice şi în ridicarea nivelului de trai.

Astfel, ritmul mediu de dezvoltare a producţiei industriale va fi de 11—12,2% faţă de 8,5—9,5% cît se prevăzuse în Directive, iar cel al producţiei agricole de 6,3—8,3% faţă de 5—5,5%. Venitul naţional urmează să fie la sfîrşitul cincinalului cu 68—82% mai mare decît în 1970, faţă de o creştere cu 45—50% cît se prevăzuse în momentul elaborării Directivelor. Volumul comerţului exterior va înregistra un spor de 61—72% faţă de 40—45% cît se prevăzuse anterior etc.

Astfel, deşi baza de pornire este incomparabil mai ridicată decît în trecut, ritmurile înalte rămîn o caracteristică fundamentală şi pentru actualul plan cincinal. Evident, sarcinile însufleţitoare stabilite în planul cincinal de dezvoltare economico-socială a României pe perioada 1971—1975 au devenit posibile ca urmare a progreselor remarcabile pe care le-a întregistrat ţara noastră în întreaga epocă a construcţiei socialiste şi îndeosebi în cursul cincinalului 1966—1970.

Un element fundamental al arhitecturii planului este menţinerea unei rate înalte a acumulării, asociată cu o politică de folosire chibzuită a fondurilor acumulate, ca premisă esenţială a progresului societăţii noastre, a ridicării cît mai rapide a României la nivelul ţărilor dezvoltate. Această opţiune decurge organic din politica partidului şi statului nostru de îmbinare a intereselor prezente cu interesele de perspectivă ale naţiunii noastre socialiste.

Planul cincinal pune un accent deosebit pe latura calitativă, pe factorii intensivi, pe toţi acei factori de care, în ultimă analiză, depinde sporirea eficienţei activităţii economice. Realizarea sarcinilor sale va permite modernizarea în continuare, a structurii economiei şi a fiecărei ramuri, ridicarea nivelului tehnic al producţiei şi al produselor, valorificarea mai înaltă a tuturor resurselor de care dispunem. Eforturile consacrate sporirii eficienţei activităţii economice vor avea drept rezultat creşterea mai rapidă a venitului naţional în raport cu produsul social total.

Cincinalul 1971-1975 asigură continuarea susţinută a operei de industrializare, pîrghia dinamismului şi modernizării întregii economii. **O trăsătură caracteristică dezvoltării industriale în acest cincinal constă în promovarea cu precădere a sectoarelor purtătoare de progres tehnic şi a fabricării de produse cu înalt grad de prelucrare a resurselor, cu valori de întrebuinţare cît mai ridicate. In acest context se înscriu orientările cu privire la creşterea mai rapidă a construcţiilor de maşini şi chimiei în ansamblul industriei, a unor sectoare moderne cum sînt energetica nucleară, metalurgia oţelurilor aliate, electrotehnica şi electronica, chimia de sinteză fină ca şi acţiunea vastă de înnoire a nomenclatorului de produse în toate ramurile industriei.**

Toate aceste orientări şi eforturi vizează, desigur, în primul rînd crearea condiţiilor materiale, sociale şi culturale pentru afirmarea plenară a personalităţii omului — ţelul suprem al întregii politici a partidului şi statului. Astfel, salariul real va creşte cu 20%, veniturile ţărănimii provenite din producţia agricolă, calculate pe o persoană activă, vor spori cu 22-30%, pensia medie de asigurări sociale de stat va fi mărită cu 18%, se va îmbunătăţi în continuare sistemul alocaţiei pentru copii. Ridicarea nivelului de trai pe calea retribuirii muncii şi a fondurilor sociale de consum îşi găseşte expresia în creşterea veniturilor totale reale pe un locuitor cu 37% în condiţiile promovării neabătute a criteriilor de echitate socialistă.

Dezbaterile din cadrul sesiunii Marii Adunări Naţionale pe marginea proiectului de lege pentru adoptarea planului cincinal au avut un pronunţat caracter de lucru, au prilejuit o amplă analiză şi reliefare a numeroase probleme a căror soluţionare optimă condiţionează atingerea marilor obiective înscrise în cincinal. Printre acestea se numără gospodărirea cu maximum de chibzuinţă şi de eficacitate a investiţiilor, asigurarea de cadre calificate, sporirea eficienţei fondurilor fixe, lărgirea bazei de materii prime, economisirea acestora şi valorificarea lor superioară, ridicarea nivelului tehnic şi a calităţii produselor etc.

Obiectivele pe care ni le-am propus în direcţia modernizării economiei, ridicării productivităţii sociale a muncii şi eficienţei în toate domeniile de activitate implică sarcini mari şi în ce priveşte dezvoltarea cercetării ştiinţifice şi învăţămîntului, a căror contribuţie la creşterea economică devine esenţială în societatea contemporană. Cercetarea tehnico-ştiinţifică este chemată să deschidă noi drumuri şi să creeze premisele pentru dezvoltarea bazei de materii prime, asimilarea de noi produse şi tehnologii, îmbunătăţirea parametrilor tehnico-economici ai producţiei, ridicarea calităţii produselor, soluţionarea problemelor complexe de organizare cît mai raţională a producţiei şi a muncii.

Poporul nostru a păşit deja la înfăptuirea practică a prevederilor noului cincinal. Sarcinile pentru primele nouă luni ale acestui an au fost îndeplinite şi depăşite la toţi principalii indicatori. In industrie sarcinile au fost realizate în proporţie de 102,1%, obţinîndu-se o producţie suplimentară de circa 5 miliarde lei; în agricultură s-au obţinut producţii sporite la toate culturile; s-a intensificat preocuparea pentru organizarea producţiei şi a muncii, pentru sporirea eficienţei în toate sectoarele. A-

(Continuare în pag. 4)

COORDONATE ALE FĂURIRII SOCIETĂŢII SOCIALISTE MULTILATERAL DEZVOLTATE

CREŞTEREA NIVELULUI DE TRAI

UNA DIN CARACTERISTICILE fundamentale ale modului de producţie socialist este satisfacerea tot mai deplină a nevoilor materiale şi culturale ale populaţiei, creşterea nivelului ei de trai. Aceasta este manifestarea subordonării producţiei şi a întregii activităţi economice, sociale, politice a societăţii şi statului socialist faţă de nevoile populaţiei — lege obiectivă, fundamentală a modului socialist de producţie şi ţelul suprem al politicii partidului nostru, expresia legitimităţii şi umanismului orînduirii socialiste.

Satisfacerea tot mai înaltă a nevoilor membrilor societăţii este asigurată de creşterea resurselor materiale şi umane ale economiei, de utilizarea lor tot mai eficientă, în pas cu posibilităţile tehnico-ştiinţifice ale timpului, de repartizarea lor raţională pe ramuri şi pe teritoriu. Din acest punct de vedere, creşterea nivelului de trai oglindeşte optimizarea economiei socialiste, mărirea eficienţei ei.

NIVELUL DE TRAI este o noţiune complexă care reflectă gradul de satisfacere a nevoilor materiale şi spirituale ale populaţiei. El depinde de volumul producţiei materiale, al venitului naţional, în ultimă analiză de mărimea fondului de consum, precum şi de volumul şi calitatea serviciilor nemateriale pe care societatea poate să le presteze membrilor săi. Corespunzător, deosebim **mai mulţi indicatori** ai nivelului de trai: **direcţi** — producţia şi consumul de bunuri materiale destinate satisfacerii nevoilor personale pe locuitor; venitul naţional şi fondul de consum (pe locuitor); volumul serviciilor (pe locuitor); salariul real şi salariul nominal; nivelul preţurilor şi tarifelor etc.; **indirecţi** (care reflectă rezultatele consumului de bunuri materiale de consum şi de servicii de către populaţie) — durata medie a vieţii; morbiditatea şi mortalitatea; nivelul cultural şi de instruire a populaţiei. Alţi indicatori pot fi consideraţi: gradul de ocupare a forţei de muncă, timpul liber etc.

În România, ca urmare a creşterii economice deosebit de înalte înregistrată în ultimele două decenii, toţi indicatorii nivelului de trai marchează îmbunătăţiri substanţiale şi rapide. Această realizare, care, în mod nejustificat, este adesea neglijată în activitatea ideologică — propagandistică, reprezintă cu adevărat o cucerire remarcabilă; cu atît mai mult, cu cît totul a fost obţinut într-o perioadă scurtă. Aşa cum arăta secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, **„...a obţine, într-un răstimp de circa 20 de ani, ridicarea condiţiilor de viaţă ale poporului la nivelul atins astăzi în ţara noastră, cunoscînd situaţia de înapoiere pe care am moştenit-o, este un lucru... ce constituie o vie ilustrare atît a justeţii politicii partidului nostru, cît şi o dovadă elocventă a superiorităţii socialismului..."** [1]).

În noua etapă — a făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate — nivelul de trai va cunoaşte creşteri importante, considerabil mai ample decît în perioada anterioară. Ridicarea nivelului de trai constituie o trăsătură fundamentală a construcţiei socialiste în actuala etapă. **„Avem în vedere, în procesul făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate,** spunea tovarăşul Nicolae Ceauşescu, **să asigurăm ridicarea nivelului de trai al întregului popor, crearea condiţiilor pentru a satisface tot mai amplu cerinţele tuturor membrilor societăţii"** [2]).

1. Condiţiile materiale ale creşterii nivelului de trai

ÎN TABELUL alăturat se poate constata evoluţia unor indicatori care reflectă, comparativ cu creşterea populaţiei, creşterea condiţiilor materiale ale nivelului de trai.

În România, venitul naţional, în ultimii 20 de ani a crescut foarte rapid; ritmul mediu anual de creştere a fost în acest răstimp de 9,4%. După ritmul de creştere a venitului naţional, România se situează printre ţările cu cea mai rapidă creştere. Astfel, în timp ce venitul naţional în ţara noastră a crescut între 1961 şi 1969 cu 109%, produsul intern brut a crescut în aceeaşi perioadă cu 48% în Austria cu 51% în Belgia, cu 66% în Franţa, cu 51% în R. F. a Germaniei, cu 56% în Olanda, cu 65% în Italia, cu 28% în Marea Britanie, cu 49% în S.U.A. etc. Comparaţiile sînt edificatoare şi pentru creşterile pe locuitor: între aceiaşi ani, venitul naţional pe locuitor a crescut în România cu 92%, în timp ce produsul intern brut pe locuitor a crescut, în Austria cu 40%, în Belgia cu 43%, în Franţa cu 51%, în R. F. a Germaniei cu 37%, în Italia cu 54%, în Olanda cu 39%, în Marea Britanie cu 21%, în S.U.A. cu 33%. Fireşte, în România volumul absolut al venitului naţional pe locuitor este în prezent substanţial mai mic decît în principalele ţări ale Europei occidentale, decît în S.U.A., în Japonia etc. Dar ritmul mai rapid de creştere la noi decît în alte ţări, ritm care oglindeşte superioritatea orînduirii noastre, ne permite ca în viitoarele cincinale să ajungem din urmă ţările mai dezvoltate.

Principalul factor de creştere a venitului naţional îl constituie mărirea productivităţii muncii, de asemenea foarte rapidă (oglindită în tabel de creşterea venitului naţional pe o persoană ocupată). Mărirea productivităţii muncii este obligatorie din punct de vedere al creşterii nivelului de trai, căci fără această mărire nu este posibilă în general, creşterea producţiei pe locuitor şi mai departe creşterea consumului.

Este semnificativ faptul că, o dată cu trecerea la făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate, venitul naţional, inclusiv venitul naţional pe locuitor şi pe o persoană ocupată, cunosc ritmuri mai înalte de creştere decît în perioadele precedente. Astfel, creşterea absolută a venitului naţional pe locuitor este în cincinalul 1971—1975, de 2,2—2,7 ori mai mare ca în cincinalul 1966—1970 şi de 3,1—4 ori mai mare ca în cincinalul 1961—1966. Această creştere are o explicaţie dublă: pe de o parte, mărirea în fiecare cincinal a bazei de pornire faţă de cincinalul anterior; pe de altă parte, ritmul mediu anual de creştere a venitului naţional de 11—12,7%, în cincinalul 1971—1975, este considerabil mai înalt decît în ultimii 10 ani (8,4%). Accelerarea ritmului de creştere a venitului naţional în actualul cincinal se datoreşte, în primul rînd, reducerii relative a ponderii cheltuielilor materiale în produsul total, de la 59,5% în 1970, la 54,4% în 1975; în al doilea rînd, creşterii mai rapide decît pînă acum a producţiei în agricultură, ramură în care ponderea venitului naţional în produsul global este mai mare decît în celelalte ramuri.

Creşterea în ritmuri înalte a venitului naţional a permis şi va permite şi în viitor mărirea rapidă a fondului de consum. Fondul de consum a crescut între 1951 şi 1970 de 5,1 ori; în 1975, fondul de consum va fi de 7,3 ori mai mare ca în 1950. Fondul de consum pe locuitor, care împreună cu serviciile reprezintă veniturile reale pe locuitor, a crescut şi creşte de asemenea foarte repede. Conform cifrelor din tabel, rezultă că în 1970 fiecare locuitor a avut la dispoziţie în medie de 4,1 ori mai multe bunuri ca în 1950 ,iar în 1975 va dispune de 5,5 ori mai multe. Şi în cazul acestui indicator, în cincinalul 1971—1975 creşterea absolută a bunurilor materiale pe locuitor este mai mare decît creşterile absolute din cincinalele anterioare. Astfel, această creştere este între 1971 şi 1975 de 1,7 ori mai mare decît în cincinalele 1961—1965 şi 1966—1970.

Evoluţia populaţiei şi a condiţiilor materiale ale nivelului de trai în România în perioada 1951—1975

1950 = 100

	1955	1960	1965	1970	plan 1975
1. Populaţia totală	106	113	117	125	132*)
2. Populaţia ocupată	112	114	116	118	120*)
3. Venitul naţional	192	268	413	599	1004—1094
4. Fondul de consum **)	190	262	375	510	729
5. Investiţii social-culturale	196	321	392	799	...
6. Venitul naţional pe locuitor	181	238	354	482	761—829*)
7. Fondul de consum pe locuitor **)	179	232	321	408	554
8. Investiţii social-culturale pe locuitor	185	284	335	639	...
9. Venitul naţional pe o persoană ocupată	171	235	353	508	837—913*)

*) cifre aproximate.

) Pînă în 1965, calculat pe baza datelor publicate de M. Florescu în **Probleme economice nr. 3/1970; între 1966 şi 1970 calculele s-au făcut pe baza **Comunicatului cu privire la îndeplinirea planului cincinal 1966—1970**, în **Scînteia** nr. 8695/12 februarie 1971; pentru planul 1971—1975, calculele au fost făcute pe baza cifrelor luate din Expunerea tovarăşului Nicolae Ceauşescu: **Semicentenarul glorios al P.C.R.**, E. P. 1971.

O condiţie, care are o importanţă din ce în ce mai mare pentru creşterea nivelului de trai, o reprezintă investiţiile cu caracter social-cultural. Aceste investiţii cunosc o creştere accentuată în toţi anii construcţiei socialiste; între 1951 şi 1970, volumul lor total a crescut de 8 ori, iar pe un locuitor — de 6,4 ori, depăşindu-se astfel dinamica indicatorilor fondului de consum.

2. Creşterea veniturilor băneşti ale populaţiei — principala cale de ridicare a nivelului de trai

ÎN GENERAL, în socialism, nivelul de trai este determinat de patru factori: nivelul salariului nominal şi, în general, al veniturilor băneşti ale populaţiei, nivelul preţurilor bunurilor de consum şi al tarifelor pentru servicii, nivelul cheltuielilor social-culturale ale societăţii şi volumul investiţiilor social-culturale. Căile de creştere a nivelului de trai, corespunzătoare primilor trei factori, sînt folosite pentru repartizarea fondului de consum material şi a serviciilor create în societate; ultimul factor reflectă utilizarea unei părţi a fondului de acumulare în scopul îmbunătăţirii condiţiilor social-culturale de trai ale populaţiei.

Dintre aceşti patru factori, principalul este nivelul veniturilor băneşti ale populaţiei, în primul rînd al salariului nominal, apoi al veniturilor băneşti ale ţărănimii cooperatiste. Aceasta pentru că folosirea creşterii veniturilor băneşti permite diferenţierea veniturilor reale ale diferitelor categorii de oameni ai muncii în funcţie de criteriile retribuţiei şi ale echităţii socialiste, spre deosebire de ceilalţi factori care, în general, nu permit asemenea diferenţieri.. Folosirea acestui factor este condiţionată de necesitatea aplicării cointeresării materiale.

Prima modalitate de mărire a veniturilor băneşti ale populaţiei o constituie în prezent, creşterea salariului nominal. Indicele acestuia (total salariaţi) a evoluat astfel: 1950 = 100; 1960 = 233; 1965 = 305: 1970 = 392; în 1975 valoarea acestui indice va fi de 494. O evoluţie ceva mai rapidă a cunoscut indicele salariului nominal al muncitorilor (1950 = 150; 1955 = 154; 1960 = 246; 1965 = 322; 1970 = 410). Aceste creşteri au avut loc în condiţiile măririi continue a numărului salariaţilor, inclusiv al muncitorilor. Ca urmare, fondul de salarii pe economie a crescut substanţial mai rapid. Astfel, în 1970, fondul de salarii total era de 9,5 ori mai mare ca în 1950. În 1975, fondul total de salarii va fi cu circa 53% (faţă de 26% creşterea salariului mediu), mai mare ca în 1970. O creştere, de asemenea rapidă, au cunoscut şi veniturile băneşti ale ţărănimii, principala sursă a acestora fiind creşterea producţiei agricole. În actualul cincinal, veniturile băneşti pe o persoană ocupată (calculate pe baza veniturilor reale planificate, corectate cu indicele costului veţii la salariaţi) vor creşte cu circa 36,5%.

Pensiile reprezintă cea de-a treia modalitate de mărire a veniturilor băneşti ale populaţiei. În ţara noastră, cu deosebire în cincinalul trecut, pensiile au crescut rapid. Astfel, fondurile alocate pentru plata pensiilor au fost în 1970 de 2,2 ori mai mari ca în 1965; în acelaşi interval, pensia medie pentru limită de vîrstă a crescut cu 32%. În actualul cincinal, fondul de pensii se va mări cu aproape 38%, iar pensia medie, cu peste 18%.

O importanţă din ce în ce mai mare pentru formarea veniturilor băneşti ale populaţiei au alocaţiile pentru copii, bursele în învăţămînt etc. Este semnificativă creşterea ajutorului de stat pentru copii în ultimele două decenii: de la 74,2 milioane lei în 1955, la 4232,5 milioane în 1970; în 1975, acesta va însuma 6,7 miliarde lei. .

Mărirea veniturilor băneşti ale populaţiei a avut loc în condiţiile creşterii substanţial mai rapide (îndeosebi în cincinalul precedent) a veniturilor mici. Ca urmare, de pildă, salariul minim a crescut mai repede decît cel mediu. Astfel, între 1965, şi 1970, salariul minim a crescut cu 40%, faţă de creşterea salariului mediu care a fost de 29%. O diferenţiere similară a creşterii veniturilor băneşti va avea loc şi în cincinalul actual: primul va creşte cu 37,5%, celălalt cu 26%. Această poli-

conf. univ. dr. Ion BLAGA

(Continuare în pag. 4)

COORDONATE ALE FĂURIRII SOCIETĂȚII SOCIALISTE MULTILATERAL DEZVOLTATE

(Urmare din pag. 3)

tică, echitabilă și justificată, urmărește ridicarea cu prioritate a condițiilor de trai ale păturilor cu venituri mai reduse ale populației.

Creșterea veniturilor bănești a fost pînă în prezent și va fi și în continuare decisivă pentru mărirea salariului real, care, în intervalul 1951—1970, a crescut astfel: 1950 = 100, 1955 = 125; 1960 = 165; 1965 = 226; 1970 = 271; în 1975 indicele salariului real va fi egal cu 325. După ritmul de creștere a salariului real, România s-a situat printre primele țări socialiste.

În România, au avut loc de-a lungul ultimelor două decenii numeroase reduceri de prețuri la bunurile de consum industriale. Așa cum se arată în „Comunicatul cu privire la îndeplinirea planului cincinal 1966—1970", în această perioadă au fost reduse prețurile la o serie de sortimente de țesături de bumbac, tricotaje, confecții, încălțăminte, mobilă, articole din mase plastice, articole electrotehnice, articole pentru copii etc.

În același timp, din necesități de așezare pe criterii economice și de rentabilizare a unor sectoare de activitate și pentru sporirea cointeresării producătorilor agricoli, au fost majorate prețurile cu amănuntul la unele produse, tarifele la unele servicii și chiriile etc.*). Indicele costului vieții (calculat de noi prin raportarea indicelui salariului nominal, la indicele salariului real) a înregistrat în ultimii 20 de ani o oarecare creștere. Astfel, în 1970 el reprezintă 143% față de 1950, ceea ce înseamnă o creștere de circa 1,5% în medie pe an (sub 1% în cincinalul 1966—1970), care poate fi considerat moderat în raport cu alte țări și cu dinamismul economiei noastre. În actualul cincinal, salariul real va crește cu 20%, în condițiile unei creșteri mai rapide a celui nominal.

Creșterea veniturilor bănești a fost hotărîtoare și pentru sporirea veniturilor reale ale țărănimii. În actualul cincinal, acestea din urmă, calculate pe o persoană activă, vor spori cu aproape 30%. Într-o asemenea creștere, nivelul de trai al populației țărănești se va apropia mai mult decît pînă în prezent, de cel al salariaților.

3. Cheltuielile social-culturale ale statului

CHELTUIELILE social-culturale ale statului au crescut continuu și rapid în țara noastră. Creșterea lor în ultimii 20 de ani a fost mai rapidă decît creșterea fondului de salarii. Iată cum au evoluat aceste cheltuieli.

Cheltuielile social-culturale de la bugetul de stat în perioada 1950—1970
— în milioane lei —

	1950	1955	1960	1965	1970
Total cheltuieli social-culturale	3445	6992	14103	22361	35942
din care:					
— învățămînt	...	2197	3496	6533	9253
— sănătate	...	1799	2955	4795	6930
— asigurări sociale de stat	...	1814	3540	5195	11263
Cheltuieli social-culturale pe o familie de 3,3 persoane în lei	700	1337	2532	3868	5544

Cheltuielile social-culturale au crescut continuu și în ritmuri înalte; în perioada 1951—1970 ele s-au mărit de peste 10 ori. Pentru cincinalul 1971—1975, se prevăd cheltuieli de 218 miliarde lei, adică cu 43% mai mult decît în cincinalul precedent. Pe o familie de 3,3 persoane aceste cheltuieli vor crește de la 5544 lei la aproape 7500 lei, adică cu peste 34% — mai rapid decît creșterea salariului mediu și aproape de creșterea veniturilor bănești pe o persoană ocupată în agricultură.

Mărirea foarte rapidă a cheltuielilor social-culturale a sporit ponderea bunurilor și serviciilor folosite gratuit de populație. Creșterea mai rapidă a acestor cheltuieli explică diferența dintre creșterea fondului de consum pe locuitor, pe de o parte, și creșterea salariului real și a veniturilor reale, pe de altă parte. În actualul cincinal ritmul de sporire a acestor cheltuieli este ceva mai lent decît în anii trecuți; în schimb, se mărește, după cum am văzut, ritmul veniturilor bănești — legate de repartiția după muncă. Aceasta în legătură cu creșterea importanței veniturilor din muncă în satisfacerea nevoilor celor ce muncesc.

Peste o pătrime din totalul cheltuielilor social-culturale o constituie cele destinate învățămîntului. Aceste cheltuieli reprezintă 4% din venitul național. Între 1956 și 1970 ele au crescut de peste 4 ori. Pe această bază și în condițiile creșterii bazei materiale a învățămîntului, a fost generalizat învățămîntul de 8 ani și apoi de 10 ani; creșterea cheltuielilor, în viitorii ani, va asigura generalizarea învățămîntului liceal. Indicele de școlarizare pentru populația în vîrstă de 7—19 ani este în România ridicat; el este aproape egal cu cel înregistrat în Japonia, S.U.A. și Canada și superior celui realizat în țările vest-europene. În 1970, din 10.000 de locuitori, 1820 erau elevi (față de circa 1030, în 1938), iar 75 erau studenți (față de numai 17 în 1938). În 1980, conform prognozelor, numărul studenților și cursanților în școlile de specializare postliceale va fi, raportat la 1000 locuitori, de peste 100, iar în 1990, de circa 150, față de 90, în anul 1970. Anul trecut, statul a cheltuit în medie pentru un elev în școala de cultură generală circa 1330 lei, pentru un elev în liceele de specialitate — 3600 lei, iar pentru un student — 13.200 lei.

În domeniul învățămîntului, lucrează peste 260.000 de persoane (1970), din care peste jumătate sînt cadre didactice. Numărul cadrelor didactice a crescut permanent; de la aproape 83.000 în anul școlar 1948—1949 la 188.000 în anul 1970—1971. În acest din urmă an, în școlile generale și liceele de specialitate, un cadru didactic revenea la 22 elevi, în liceele de artă — la 8 elevi, în învățămîntul profesional — la 17 elevi; în învățămîntul superior, un cadru didactic revenea la 11 studenți.

Circa o cincime din totalul cheltuielilor social-culturale ale statului o formează cele pentru ocrotirea sănătății. Aceste cheltuieli au crescut de aproape 4 ori în intervalul 1956—1970, manifestînd și în continuare o tendință netă de creștere. Creșterea cheltuielilor pentru ocrotirea sănătății, de asemenea, are loc paralel cu mărirea de la an la an a investițiilor pentru dezvoltarea bazei materiale în acest domeniu. În 1970, în țară existau aproape 168.000 paturi de asistență medicală în spitale, sanatorii T.B.C. și case de naștere și peste 41.000 de paturi de asistență profilactică în preventorii, casa copilului și stațiuni balneoclimaterice. La 1000 de locuitori existau 8,3 paturi de asistență medicală. În același an aproape 3,8 milioane persoane au fost tratate în spitale, totalizînd aproape 44 milioane zile-spitalizare; ambele cifre sînt de 10 ori mai mari ca acelea din 1938.

Tot în anul 1970, numărul medicilor era de aproape 30.000, iar al personalului medico-sanitar — de peste 100.000. Un medic revenea la 676 locuitori (față de 1895 în 1938), iar un cadru medical-sanitar la 201 locuitori. După numărul locuitorilor ce revin la un medic, România se situează înaintea Danemarcei (710 locuitori în 1967), Finlandei (1180 locuitori în 1967), Norvegiei (750 locuitori în 1967), Franței (850 în 1967), Greciei (680 în 1967), Japoniei (910 în 1966), Olandei (850 în 1967), Marii Britanii (860 în 1967). La un medic în România, în 1970, reveneau 3,37 cadre medii. În actualul cincinal și în anii următori este de așteptat creșterea în continuare a bazei materiale de ocrotire a sănătății și a numărului medicilor. Despre aceasta vorbește faptul că în anul universitar 1970—1971, în facultățile medicale erau înscriși circa 10.000 de studenți.

În afară de cheltuielile pentru învățămînt și pentru sănătate, precum și de pensii și ajutoare, în cadrul acțiunilor social-culturale, statul mai face cheltuieli pentru cultură, artă și știință, pentru educație fizică și sport, cheltuieli care în 1970 au însumat peste 3 miliarde lei. Aceste din urmă cheltuieli au crescut de asemenea de la un an la altul și manifestă tendințe evidente de creștere și în viitor.

Mărirea foarte rapidă și an de an a cheltuielilor social-culturale a făcut ca veniturile reale ale populației să crească mai rapid decît salariul real și veniturile reale pe o persoană ocupată în agricultura cooperatistă. În cincinalul 1966—1970, de exemplu, veniturile reale pe un locuitor au crescut cu 22%, în timp ce salariul real a crescut cu 20%, ceea ce indică continuarea tendințelor manifestate în întreaga perioadă a construcției socialiste în structura consumului total al populației.

(Va urma)

1) N. Ceaușescu, Expunere la consfătuirea de lucru a activului de partid din domeniul ideologiei și al activității politice și cultural-educative, 9 iulie 1971, Editura Politică, 1971, pag. 25.

2) Idem, pag. 37.

*) În lucrarea „Prețurile. Principii și politică socialistă" (Editura Politică, 1971), am demonstrat inevitabilitatea creșterii prețurilor în agricultură în condițiile în care productivitatea muncii în această ramură crește mai lent decît în industrie, precum și în condițiile în care prețurile mărfurilor industriale nu pot fi reduse pe măsura creșterii productivității muncii, dacă salariul mediu crește și el; tot cu acest prilej am explicat creșterea tarifelor pentru servicii, de asemenea, ca urmare a creșterii mai lente a productivității muncii.

UN VAST PROGRAM DE ACTIVITATE

(Urmare din pag. 2)

ceste prime rezultate sînt bogate în semnificații. Ele constituie o confirmare deplină a convingerii că stă în puterea noastră să îndeplinim toate sarcinile stabilite, că obiectivele complexe și îndrăznețe pe care ni le-am trasat sînt pe măsura posibilităților noastre mereu sporite, ele atestă realismul planului cincinal, atestă, în ultimă instanță, realismul și clarviziunea politicii Partidului Comunist Român, forța conducătoare a întregii societăți.

PROCESUL de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate presupune perfecționarea continuă, în raport cu exigențele etapei pe care o parcurgem, a organizării și conducerii economiei, a întregii vieți sociale a țării. În ultimii ani partidul și guvernul au adoptat măsuri importante de perfecționare a organizării, conducerii și planificării economiei naționale, cum sînt: crearea centralelor industriale, rolul conferit adunărilor generale ale oamenilor muncii și generalizarea conducerii colective pe toate treptele ierarhice, reglementările privind normarea și salarizarea, investițiile, aprovizionarea tehnico-materială, finanțarea, creditarea, relațiile contractuale dintre întreprinderi, activitatea de comerț exterior, perfecționarea pregătirii cadrelor etc.

În acest context se înscriu și celelalte proiecte de legi cu caracter economic pe care le dezbate în aceste zile sesiunea Marii Adunări Naționale. Astfel, proiectul de lege cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat se integrează organic în ansamblul măsurilor adoptate pînă în prezent, stabilind într-un cadru unitar, cuprinzător și sistematic, atribuțiile, drepturile și răspunderile ce revin întreprinderilor, centralelor și unităților socialiste asimilate acestora. Proiectul de lege — rezultatul sintetizării experienței acumulate, a unor investigații atente a realităților din economie, a unei largi confruntări de opinii — reglementează pentru prima dată, într-un singur act normativ, organizarea și conducerea tuturor unităților socialiste de stat, stabilind după principii unitare rolul acestora, atribuții și răspunderi, fondurile de care ele pot dispune, relațiile lor economice, financiare, juridice, modul cum își exercită gestiunea economică, consfințind totodată, principiul muncii și conducerii colective, la toate nivelele.

Proiectul de lege cu privire la gospodărirea fondurilor fixe, resurselor materiale și aprovizionarea tehnico-materială exprimă pregnant preocuparea pentru aspectele calitative ale activității economice, pentru utilizarea intensivă a tuturor resurselor de care dispunem. Documentul creează un cadru legislativ unitar, în concordanță cu cerințele actuale și de perspectivă ale economiei, cu privire la utilizarea judicioasă a mașinilor, utilajelor, instalațiilor, celorlalte fonduri fixe, a resurselor materiale și la aprovizionarea tehnico-materială. El stabilește atribuții și responsabilități precise pentru fiecare treaptă ierarhică din economie, creînd prin aceasta condiții pentru continua sporire a venitului național, factor primordial în ridicarea nivelului de trai al poporului.

Înfăptuirea sarcinilor de dezvoltare în ritm susținut a economiei naționale, introducerea celor mai noi realizări ale științei și tehnicii în toate domeniile de activitate, impun, ca o necesitate imperioasă, utilizarea cît mai judicioasă a cadrelor, în concordanță cu pregătirea, aptitudinile și experiența fiecăruia, sporirea rolului și competenței lor în organizarea și conducerea proceselor de producție. În contextul acestor preocupări se înscrie proiectul de lege privind încadrarea și promovarea în muncă a personalului din unitățile socialiste de stat. Acest document așează la baza activității de încadrare și promovare principiile echității socialiste, spiritul de înaltă exigență față de pregătirea profesională și rezultatele muncii fiecăruia, urmărește ca întregul proces de promovare a cadrelor să asigure îndeplinirea la un nivel calitativ superior a sarcinilor dezvoltării economico-sociale a țării. Stipulînd criteriile de încadrare și promovare a cadrelor proiectul de lege pornește de la poziția socială nouă pe care o au oamenii muncii din țara noastră — de producători și, în același timp de proprietari ai mijloacelor de producție. Această dublă calitate oglindește concludent transformările cruciale pe care socialismul le-a adus în viața poporului român — care a devenit stăpîn pe destinul său, pe destinul țării.

★

Legile aflate în dezbaterea Sfatului țării marchează o nouă etapă a drumului nostru continuu, ascendent, spre progres și civilizație, atestă în egală măsură amploarea victoriilor pe care le-am obținut și clarviziunea obiectivelor spre care tindem, ilustrează dinamismul, efervescența vieții politice, economice, sociale și culturale a României socialiste.

PLANUL
DE INVESTIȚII
PE 1972

„O TREABĂ BINE PREGĂTITĂ ESTE PE JUMĂTATE ÎNFĂPTUITĂ“

- **Modul în care se ia startul asigură succesul acțiunii.**
- **Asigurarea lucrărilor cu studii tehnico-economice a crescut de la 28,6% la peste 75%. Dar calitatea fundamentării economice?...**
- **Antrenarea atelierelor de proiectare de pe lîngă întreprinderi și centrale industriale.**
- **„PERT-ul" procesului de realizare al investițiilor — un instrument indispensabil.**

NE MAI DESPARTE relativ puțin timp pînă la începerea celui de-al doilea an al cincinalului, cînd volumul investițiilor prevăzute a se realiza este cu 15% mai mare decît cel planificat în 1971. Acest lucru cere din partea tuturor factorilor care își aduc, într-un fel sau altul, contribuția la realizarea lor, eforturi deosebite pentru îndeplinirea integrală **a planului pe acest an și exigență sporită, spirit de răspundere și chibzuință maximă pentru pregătirea temeinică și din timp a condițiilor de îndeplinire exemplară a planului pe anul viitor.**

S-ar putea ridica întrebarea: de ce o bună pregătire a planului pe 1972 impune ca investițiile pe acest an să fie realizate integral? Pentru că **numai asigurînd în acest an stadiile fizice de execuție avute în vedere la stabilirea planului de investiții pe 1972, există garanția că acestea vor fi realizate la termenele stabilite, iar economia națională va primi fondurile fixe luate în considerare pentru obținerea volumelor de producție prevăzute.**

Analizînd prin această prismă stadiul de îndeplinire a planului de investiții pe acest an, reiese că, față de realizările pe 9 luni — respectiv de 71,0% la total și 72,5% la construcții-montaj — se constată că acesta se îndeplinește cu succes. Multe ministere, cum ar fi Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, Ministerul Energiei Electrice, Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei, Ministerul Industriei Lemnului, Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor, au înregistrat procente de realizare peste media pe economie, ceea ce reflectă preocuparea sporită pentru îndeplinirea exemplară a planului pe acest an.

Pe multe șantiere, datorită faptului că lucrările s-au desfășurat în avans, a fost posibil ca mai bine de 40 capacități de producție să fie date în funcțiune cu mult înainte de termenele planificate, ceea ce înseamnă pentru economia națională plusuri de producție și acumulări.

Este însă necesar ca, în continuare, să se depună eforturi, întrucît în timpul ce a mai rămas din acest an mai este de realizat un volum important de investiții (respectiv 29% din plan) ceea ce înseamnă atingerea unui ritm mediu de 9,7% față de 7,9% cît s-a obținut în 9 luni ale anului. Eforturi sînt necesare îndeosebi la Ministerul Industriei Chimice (la care a mai rămas de executat 33,4% din planul anual), Ministerul Industriei Metalurgice (31,7%) etc.

Dacă la aceasta se mai adaugă faptul că, pînă la sfîrșitul anului, mai trebuie puse în funcțiune peste 50% din capacitățile de producție planificate, rezultă ce sarcini mari revin în egală măsură titularilor, beneficiarilor, constructorilor, proiectanților și furnizorilor de utilaje și materiale pentru îndeplinirea integrală a planului de investiții.

Rămînerile în urmă înregistrate pe unele șantiere sînt consecința directă a unei slabe pregătiri a investițiilor respective, îndeosebi în ce privește asigurarea din vreme a documentațiilor tehnico-economice și a utilajelor și instalațiilor necesare. La începutul lunii octombrie, de exemplu, nu era începută execuția la 59 lucrări (din care la 40 termenele stabilite au expirat) la Ministerul Industriei Metalurgice, Ministerul Industriei Chimice, Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, Ministerul Industriei Ușoare, Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Apelor. Din totalul acestora, pentru 21 lucrări studiile tehnico-economice se află abia în diverse stadii de elaborare, avizare și aprobare.

STADIUL de pregătire a investițiilor presupune, în afară de asigurarea stadiilor fizice corespunzătoare și a altor activități bine definite, coordonarea eforturilor cu mult înaintea anului de plan între cvartetul: proiectant, beneficiar, constructor și furnizor. Dar una din activitățile principale ce se cere rezolvată în perioada de pregătire, este **asigurarea lucrărilor a căror execuție este prevăzută să fie demarată în 1972 cu studii tehnico-economice.** Se poate spune că din acest punct de vedere situația este mult îmbunătățită față de anii precedenți. Cîteva cifre ne vor ajuta, de altfel, în susținerea acestei afirmații: dacă la 1 decembrie 1968 studiile tehnico-economice pentru lucrările prevăzute să înceapă în 1969 erau asigurate în proporție de 28,6%, în 1969 pentru 1970 în proporție de 42,8%, în 1970 pentru 1971, de 47,3%, la 1 octombrie 1971, pentru anul viitor — sînt asigurate în proporție de peste 75%.

Cu toate acestea, față de termenele stabilite, există o oarecare rămînere în urmă la Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Apelor, Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini și Industriei Metalurgice, ceea ce reclamă concentrarea eforturilor proiectanților și beneficiarilor pentru terminarea lor pînă la sfîrșitul anului.

Dacă întîrzierile în elaborarea studiilor tehnico-economice sînt determinate uneori de necunoașterea elementelor necesare proiectării, ca urmare a neprecizării și neclarificării de către titularii și beneficiarii de investiții a unor probleme legate de utilaje sau neelucidării diferitelor aspecte privind tehnologia de fabricație, în alte cazuri, ele au la bază o slabă fundamentare economică, ceea ce implică refaceri, completări și îmbunătățiri ale acestora. Nu este greu de presupus cît din capacitatea de proiectare este afectată de asemenea refaceri sau completări, **dacă se are în vedere că numai în semestrul I. a.c., organele în drept de a da avize la documentații, au redus valoarea investițiilor analizate cu circa 8% și au cerut îmbunătățirea indicatorilor de eficiență la circa 300 lucrări.** De aici necesitatea de a se lua măsuri eficace în ambele direcții, astfel încît faza de elaborare a studiilor tehnico-economice să poată fi mult scurtată — **element de seamă în demararea și grăbirea ritmului** lucrărilor de investiții.

PREGĂTIREA de către întreprinderile de construcții-montaj a lucrărilor de construcții, **presupune ca acestea să posede din timp proiectele de execuție atît pentru lucrările noi, cît și pentru cele a căror execuție continuă în anul de plan.**

Măsurile adoptate de partid și guvern cu privire la organizarea activității de proiectare (trecerea elaborării unor proiecte de execuție la atelierele de proiectare de pe lîngă unitățile economice beneficiare de investiții precum și a desenelor de execuție la organizațiile de construcții-montaj), au creat posibilitatea asigurării din timp a documentațiilor de execuție. Dovada este și faptul că proiectele pentru lucrările de construcții din planul pe anul 1972 sînt asigurate într-o proporție mai mare decît în anii anteriori — respectiv circa 56% la 1 septembrie a.c.

Asigurarea integrală, încă din acest an, a proiectelor de execuție are o importanță covîrșitoare, deoarece ușurează activitatea întreprinderilor de construcții-montaj privind organizarea execuției lucrărilor, încheierea din timp a contractelor economice pentru livrarea de materiale, optimizarea capacităților de producție ale acestora și pregătirea forței de muncă etc. De aceea, **încă de pe acum este necesar să se ia măsuri de către unii titulari de investiții, beneficiari și proiectanți pentru recuperarea unor rămîneri în urmă în elaborarea proiectelor de execuție, îndeosebi a celor pentru lucrările noi.** Subliniem în mod deosebit acest lucru, deoarece analizele efectuate la principalii titulari de investiții, au scos în evidență faptul că, **în timp ce pentru lucrările în continuare proiectele de execuție sînt asigurate, la principalii titulari de investiții, în proporție de peste 74%, la lucrările noi procentul este mult mai mic — 16%.**

Ministerul Industriei Chimice, Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini și Ministerul Industriei Metalurgice ar trebui, să desfășoare, în perioada scurtă ce a mai rămas pînă la finele anului, o activitate intensă pentru a elabora un volum sporit de proiecte de execuție. Printre măsurile ce se cer luate este și aceea a **antrenării atelierelor de proiectare de pe lîngă întreprinderi și centrale industriale** — beneficiare de investiții — **și degrevarea institutelor de proiectare de**

Alexandru OLTEANU
director
Banca de Investiții

(Continuare în pag. 6)

PLANUL DE INVESTIȚII PE 1972

(Urmare din pag. 5)

elaborarea acestora sau de documentațiile care nu intră în profilul lor. Institutul de proiectări pentru industria construcțiilor de mașini, de exemplu, a prevăzut în planul de proiectare pe anul 1971, să elaboreze documentații pentru lucrări care nu corespund profilului său, reprezentînd 11% din producția globală planificată.

O ALTĂ activitate ce se cere intensificată pentru buna pregătire a investițiilor, o constituie și **contractarea lucrărilor de construcții, instalații și montaje.** Dacă ținem seama de faptul că la 1 septembrie a.c. la principalele ministere, erau încheiate contracte pentru un volum de lucrări de construcții-montaj care reprezintă peste 98% din totalul celor prevăzute a se executa în anul 1972, față de numai 70%, cît s-a înregistrat la aceeași dată în 1970, se poate spune că situația este favorabilă. Este însă necesar ca greutățile pe care le mai întîmpină în prezent unele organizații de construcții în legătură cu asigurarea capacității de execuție pentru unele lucrări, să fie înlăturate pînă la sfîrșitul anului, astfel încît activitatea pe 1972 să se poată desfășura în bune condițiuni încă din primele zile ale anului.

O mare grijă trebuie dovedită pentru contractarea mașinilor, utilajelor și instalațiilor tehnologice necesare noilor obiective ce urmează să intre în funcțiune. Această activitate este cu atît mai complexă cu cît ea impune, în condițiile în care industria noastră constructoare de mașini este chemată să asigure cu preponderență mașinile, utilajele și instalațiile necesare investițiilor, să se cunoască din timp necesarul, pentru a da posibilitate întreprinderilor din țară să însușească fabricația acelora care urmează a le asimila.

Dacă ne referim la planul de investiții pe anul 1972, acesta este asigurat într-o proporție sporită cu contracte pentru utilje tehnologice față de anii anteriori. Din acest punct de vedere se poate spune că există o garanție în plus că pentru realizarea investițiilor din anul următor sînt create condiții mult mai bune față de perioadele precedente.

Deși aspectele esențiale ale contractării utilajelor sînt prea bine cunoscute — termenele de livrare să fie astfel eșalonate încît să coincidă cu cele de montaj și, respectiv, cu termenele de punere în funcțiune a obiectivelor planificate (pentru a nu se imobiliza pe șantiere valori materiale), furnizorii de utilaje să respecte întocmai clauzele contractuale privind termenele și calitate — insistăm din nou asupra lor pentru că situația din anii precedenți, și chiar din 1971, a arătat că nu întotdeauna se respectă aceste cerințe și, ca urmare, o serie de obiective nu pot intra în funcțiune la termenele prevăzute.

ETAPELE de pregătire a investițiilor nu pot fi privite izolat, **ci trebuie să existe o corelație perfectă între ele, fiecare necesitînd să fie încadrată în termene precise.** În ultimii ani s-a realizat, prin plan, asemenea corelări cu termene bine precizate în ce privește elaborarea studiilor tehnico-economice, proiectelor de execuție, cele privind contractarea utilajelor etc., fapt care a avut efecte favorabile asupra bunei pregătiri a lucrărilor de investiții.

Practica a demonstrat însă că **nu este suficient să avem stabilite durate numai pentru anumite faze, ci trebuie avut în vedere întregul proces de realizare a unei investiții, începînd de la elaborarea documențiilor tehnico-economice și de execuție, avizarea, aprobarea, contractarea utilajelor și a lucrărilor de construcții, instalații și montaje, execuția propriu-zisă, punerea în funcțiune și terminînd cu realizarea parametrilor proiectați, ceea ce înseamnă în fapt elaborarea unui veritabil „PERT" al întregului proces.** Luarea unor măsuri eficiente și în aceste ultime domenii, prin stabilirea de durate normate pentru fiecare fază în parte, ar avea darul să disciplineze și mai mult factorii răspunzători de pregătirea în bune condițiuni a realizării investițiilor.

Potrivit unui proverb popular, **„o treabă bine pregătită este pe jumătate înfăptuită".** Acesta este pe deplin valabil și în domeniul investițiilor, deoarece numai o pregătire temeinică dă garanția realizării lor în mod ritmic și cu o eficiență ridicată. De aceea, timpul ce a mai rămas pînă la sfîrșitul anului se cere folosit intens pentru desăvîrșirea amplei activități de realizare a investițiilor pe 1972.

CURIER

Alocația de stat pentru copii

DIRECȚIA JUDEȚEANĂ DE DRUMURI ȘI PODURI, Tîrgu Jiu — Salariații unităților de construcții modernizări drumuri și poduri, din subordinea organelor locale, domiciliați în mediul rural, beneficiază de alocația de stat pentru copii în cuantumul stabilit pentru ceilalți angajați din mediul unde ei locuiesc. Pentru cei domiciliați în satele considerate ca localități componente ale orașelor (municipiilor) alocația se acordă (dacă și celelalte condiții prevăzute de lege sînt îndeplinite), în cuantumul prevăzut pentru mediul urban. Dacă acești salariați domiciliază în sate ce aparțin de unele orașe sau municipii fără să fie considerate însă localități componente ale acestora, ei au dreptul la alocația prevăzută pentru mediul rural. La stabilirea cuantumului în funcție de localitatea de domiciliu se iau în considerare, în toate cazurile, mențiunile din buletinele de identitate privind domiciliul permanent al salariaților. Dacă unitatea consideră că aceste mențiuni sînt eronate, are obligația să se adreseze organelor competente pentru verificare și eventuală modificare a mențiunilor făcute.

★

FLORIAN NEDELCU, București — La majorarea salariului tarifar, ca urmare a trecerii în aceeași funcție la o unitate cu nivel de salarizare superior, încetează aplicabilitatea art 19 din H.C.M. nr. 914/1968. Se știe că prin această Hotărîre s-a stabilit menținerea dreptului la alocația de stat pentru salariații care la data aplicării noului sistem de salarizare și majorarea salariilor, au fost încadrați la un salariu ce depășește plafoanele instituite prin Decretul nr. 422/1965. Față de faptul că, la 1 septembrie 1971, plafonul de salarii tarifare, în funcție de care se acordă alocația de stat pentru copii, a fost majorat, urmează ca de la această dată să beneficiați din nou de acest drept.

Vechimea neîntreruptă

EDGAR NICOLAUS, Mediaș — În ipoteza în care v-ați reîncadrat în termen de 90 de zile după desfacerea contractului, pe baza H.C.M. 352/1968 se consideră vechimea neintreruptă in aceeași unitate. Funcția de merceolog principal nu este echivalentă cu aceea de șef de serviciu. În timp ce prima funcție este de execuție cea de a doua are caracterul uneia de conducere. Din scrisoarea dv. rezultă că, la aplicarea noului sistem de salarizare în unitatea unde lucrați, ocupați funcția de merceolog principal. În vederea stabilirii salariului tarifar de referință, în funcție de care s-a stabilit — în fiecare unitate — salariul tarifar majorat, era necesar să se ia în considerare cel pe care l-ați avut în luna anterioară aplicării noului sistem de salarizare, la care trebuia să se adauge și cota de premiere acordată, în condițiile reglementării atunci în vigoare la funcția pe care ați ocupat-o. Noul salariu tarifar, împreună cu sporul de vechime neintreruptă în aceeași unitate nu putea depăși 20% din salariul de referință, calculat așa cum v-am arătat.

Pensia suplimentară

F. SAVA, Rîmnicu Vîlcea — Potrivit art. 71 din legea nr. 27/1966, contribuția de 2% pentru constituirea fondului de pensie suplimentară, se calculează — în toate cazurile — asupra salariului tarifar lunar de incadrare. Această reglementare ține seama de faptul că salariul tarifar pe baza căruia se calculează, atît pensia de asigurări sociale, cît și pensia suplimentară, se stabilește pe baza mediei salariilor tarifare de incadrare din 60 luni consecutive din ultimii zece ani de activitate premergătoare incetării activității. Perioada de 60 luni include și lunile în care salariatul a fost în concediu de odihnă, în concediu medical, lunile cît a avut salariul tarifar diminuat ca urmare a nerealizării sarcinilor stabilite sau, dimpotrivă, o remunerare mai mare — fără caracter de salariu tarifar. Legea prevede că nu se reține contribuția de 2% asupra salariului tarifar de încadrare pe timpul cît salariatul se află în incapacitate temporară de muncă, în concediu de studii sau în concediu fără plată, dacă aceste concedii nu depășesc 30 zile într-un an calendaristic, aceste perioade considerîndu-se însă ca perioade de contribuție.

Concediu de odihnă

ION MUNTEANU, Arad — Dacă în anul 1971 n-ați beneficiat de concediu de odihnă în natură, la desfacerea contractului de muncă în urma pensionării urmează să vi se compenseze în bani concediul neefectuat, corespunzător perioadei dintre 1 ianuarie 1971 și data desfacerii contractului de muncă. De asemenea, față de faptul că din carnetul de muncă rezultă că de la data de 16 aprilie 1934 aveți vechime neîntreruptă în muncă, sînteți îndreptățit să vi se compenseze în bani și concediul de odihnă cuvenit pentru perioada lucrată între 16 aprilie — 31 decembrie pentru care — la timpul său — n-ați beneficiat de concediu de odihnă, în natură.

DESPRE REȚEAUA ALIMENTAȚIEI PUBLICE

DIRECȚIA generală comercială de pe lîngă Consiliul popular al municipiului București ne-a trimis o scrisoare în legătură cu articolul „Alimentația publică din Capitală — o situație ce poate fi îmbunătățită", apărut în numărul 36 al revistei noastre sub semnătura dr. I. Păunescu. Publicăm mai jos extrase din amintita scrisoare, întrucît, sînt infirmate unele afirmații cuprinse în articol :

O relație corectă între situația unităților de alimentație publică și creșterea numărului populației pe o anumită perioadă se poate stabili numai în condițiile cînd se au în vedere datele privind rețeaua unităților de alimentație publică pe total comerț socialist, întrucît la satisfacerea cerințelor de consum ale populației concură toate unitățile din raza orașului, indiferent de subordonare. Ca urmare, concluziile la care a ajuns autorul pe baza analizării numai a rețelei TAPL București, nu pot fi generalizate pe oraș, pentru sectorul de alimentație publică. De altfel, nici datele care se referă la suprafețele și numărul de locuri la mese, nu corespund celor înscrise în formularele statistice oficiale, astfel că și din această cauză în articol apar unele confuzii. De exemplu, pentru sălile de consumație ale TAPL București s-a avut în vedere pentru anul 1970 o suprafață de 41.867 mp, cînd în realitate acestea cuprind o suprafață de 43.470 mp, la care se mai adaugă 600 mp suprafață unităților sezoniere. De asemenea, s-a precizat că rețeaua TAPL București dispune de 30 924 locuri la mese față de 37 700 locuri cît figurează în formularele statistice pentru anul 1970. Asemenea diferențe se constată și la datele anului 1966.

Arătăm că sectorul de alimentație publică deținea la sfîrșitul anului 1970 o suprafață totală utilă de 138 540 mp, din care 70 578 mp spații în sălile de consumație, cu 60.896 locuri la mese. Raportînd numărul locurilor la mese la numărul populației rezultă că la 1000 locuitori revin 38 locuri, deci aproape de limita maximă a indicatorilor orientativi prevăzuți în reglementările în vigoare.

Gh. TEODORAȘCU
director general adjunct

SĂPTĂMÎNAL — UN GRAFIC COMENTAT

EFICIENȚA MECANIZĂRII ÎN INTREPRINDERILE AGRICOLE DE STAT

REALITATEA întreprinderilor agricole de stat — unități în ansamblul cărora mecanizarea lucrărilor a atins nivelul cel mai ridicat din agricultura noastră — ne arată că atît cheltuielile, cît și investițiile privind mecanizarea au cunoscut o creștere continuă în perioada ultimilor cinci ani. Corelarea acestor indicatori cu materializarea lor în producție pe linia eficienței economice — fonduri fixe în mașini și utilaje, costul unui cal putere complex (respectiv, tractor + setul de mașini aferent, inclusiv combinele) și costul exploatării unui cal putere complex, este edificatoare vădind rezervele exisente în acest domeniu (vezi graficul).

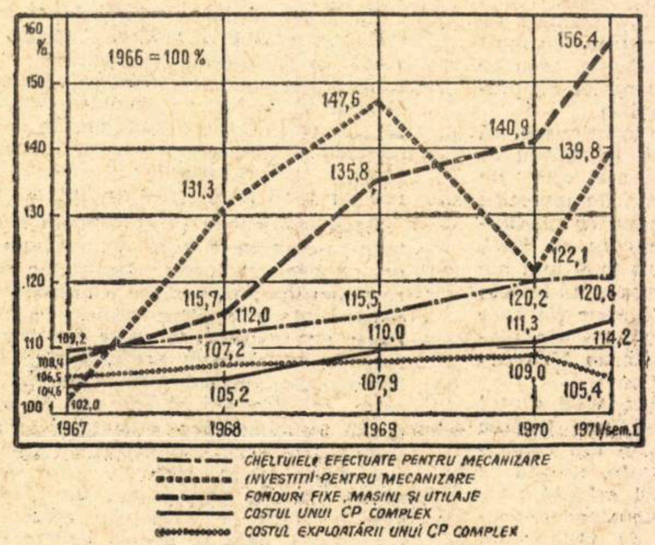

Rezultă clar că, perioada cercetată, a fost marcată prin creșterea atît a investițiilor alocate pentru dezvoltarea mecanizării, cît și a cheltuielilor aferente. Într-un ritm mai viu a crescut valoarea parcului de mașini și tractoare, fapt care subliniază materializarea investițiilor alocate în mijloace menite să contribuie direct la sporirea producției și a productivității muncii în agricultură. Creșterea costului unui CP complex este de natură să ne edifice asupra extinderii mecanizării, în sensul că, în decursul anilor, gama mașinilor agricole — implicit cea a lucrărilor agricole mecanizabile — acționate de tractor au crescut. Creșterea costului exploatării unui CP complex poate fi justificată, pînă la un punct, prin sporirea cheltuielilor solicitate de întreținerea și folosirea unui parc mai larg de utilaje; faptul că în sem. I al anului 1971, s-a înregistrat o reducere a prețului de cost al unui CP complex vădește însă că pe această linie, deosebit de importantă pentru realizarea unei eficiențe sporite în desfășurarea mecanizării, există încă multe rezerve. O primă — și, desigur, deloc neglijabilă — rezervă o constituie asigurarea unei mai raționale utilizări a tractoarelor. Astfel, în sem. I/1971, față de perioada corespunzătoare a anului trecut, s-a realizat, în medie pe IAS, cu peste 11% mai multe ore lucru/tractor. De asemenea, consumul de carburant și lubrifiant pe ora de lucru tractor a fost, în sem. I/1971, față de perioada corespunzătoare a anului 1970, cu circa 5,5% mai redus. Cheltuielile cu reparațiile au fost însă cu 4% mai mari, diminuîndu-se astfel eforturile depuse pe linia reducerii prețului de cost al unei ore tractor.

O UNITATE BANCARĂ OPERATIVĂ LA LUCRU

A TRECUT mai mult de un an de cînd noile metode de creditare și decontări au intrat în experimentare și mai bine de doi ani de cînd funcționează noile organisme economice. Noile reglementări pe linie de finanțare, creditare și decontări au creat posibilități mai largi organismelor economice și organelor bancare operative (sucursale și filiale), pentru folosirea cu eficiență sporită a fondurilor, pentru rezolvarea mai operativă a unor probleme financiare cu implicații asupra realizării sarcinilor prevăzute în planul de producție și financiar.

Cum se realizează în practică aceste condiții? Care sînt căile perfecționării în continuare a relațiilor dintre bancă și unitățile economice? Acestea sînt cîteva dintre problemele pe care le vom analiza mai departe, pornind de la experiența Sucursalei județene Argeș a Băncii Naționale.

O zi la ghișeele băncii

ÎN CONDIȚIILE economiei socialiste, Banca Națională apare în relațiile cu organismele economice ca organ de creditare și decontare și ca reprezentantul intereselor generale ale statului socialist. Acest dublu rol se realizează prin intermediul inspectorului bancar, care este chemat să rezolve operativ probleme de creditare și decontări, venituri de stat, plan de casă și fond de salarii. Dar să vedem cum se desfășoară acest contact nemijlocit, la ghișeu.

În ziua de 6 octombrie 1971, între orele 8 și 12, pe baza unui program dinainte stabilit, un număr mare de clienți s-au prezentat la ghișeele băncii pentru efectuarea diferitelor plăți. În ziua amintită, toate documentele prezentate au fost rezolvate. Operațiunile se îndeplinesc ritmic și într-un volum impresionant. Dar, acest mers normal este întrerupt din cînd în cînd, și anume atunci cînd ochiul atent al funcționarului de bancă descoperă documente care nu sînt întocmite corect, nelegale. Iată un exemplu. Cooperativa „Constructorul"-Slatina a remis sucursalei dispoziția de încasare nr. 543 în valoare de 3000 lei, care la rubrica „scopul plății" avea următoarea mențiune „sumă rezultată conform punctajului din 30 septembrie 1971". Inspectorul verifică și nu găsește extrasul de cont confirmat; operațiunea este fictivă. El cere unității bancare corespondente să analizeze conținutul economic al documentului și să aplice sancțiunile prevăzute de instrucțiuni. Cu semnul minus mai putem cita: „Întreprinderea ateliere și transport Bascov", Baza de aprovizionare și desfacere de pe lîngă Grupul de uzine de autoturisme-Colibași etc.

Sucursala băncii a militat pentru realizarea încasărilor în numerar, precum și pentru efectuarea plăților în concordanță cu nevoile justificate ale unităților economice, pentru încadrarea în circulația bănească planificată. De pildă, în sectorul comercial, încasările planificate au fost nu numai realizate, ci și depășite în fiecare trimestru din acest an: trim. I cu 10 milioane, trim. II cu 22 milioane, trim. III cu 25 milioane. În sectorul prestărilor de servicii, încasările în numerar au crescut în perioada 1 ianuarie — 30 septembrie a.c. cu 13,2% față de aceeași perioadă a anului 1970; în aceeași perioadă s-a pus în circulație un volum de numerar mai mic cu 5 milioane lei, fapt determinat de realizarea încasărilor în proporție de 100,4% iar a plăților de 100,2%.

Din această observare directă a muncii inspectorului am desprins răspunderea și operativitatea cu care acesta trebuie să lucreze. El trebuie să cunoască aprofundat instrucțiunile de lucru privind tehnica financiar-bancară, să-și însușească numeroase cunoștințe referitoare la planificarea economică și financiară, organizarea, evidența și remunerarea muncii, organizarea aprovizionării, producției și desfacerii. El este acela care trebuie să vegheze asupra respectării legalității pe linie financiară, să preîntîmpine deturnările și plățile neoportune. În același timp, am sesizat superficialitatea și lipsa de răspundere cu care lucrează și semnează acte și documente de plată unii șefi de serviciu și șefi contabili din unitățile productive.

Fermitatea organului bancar este concretizată în numărul destul de mare de sancțiuni aplicate, dar care nu sînt, se pare, suficient de drastice, întrucît se mai întîlnesc numeroase cazuri de abateri de la disciplina financiară.

Creditul — o pîrghie eficientă a muncii bancare

CEA MAI MARE PARTE a muncii aparatului bancar se desfășoară însă în întreprindere. Numeroși specialiști din unitățile industriale și comerciale, printre care cei de la Fabrica de stofe-Pitești, Combinatul pentru exploatarea și industrializarea lemnului-Pitești, Combinatul de articole tehnice din cauciuc, I.C.R.T.I.-Pitești etc. au relevat progresul pe care-l reprezintă trecerea de la simpla întocmire a actelor de control, cum se întîmpla în trecut, la efectuarea unor **analize economice complexe ale situației financiare a unităților**, la poziția activă, de sprijinire a acestora de către bancă.

Iată cum arată situația indicatorilor bancari la nivelul sucursalei (vezi tabelul).

Nr. crt.	Indicatori	U/M	La 31 dec. 1969	La 30 iunie 1970	La 31 dec. 1970	La 30 iunie 1971	La 30 sept. 1971
0	1	2	3	4	5	6	7
1.	Total credite acordate	milioane	1056	1508	1594	1741	1810
	din care:						
	a) credite curente	„	999	1443	1517	1677	1730
	b) credite anormale	„	57	65	77	64	80
	din care:						
	— credite restante	„	57	65	68	43	62
2.	Structura: (în procente față de total):		—	—	—	—	—
	a) credite curente	%	94,6	95,7	95,1	96,3	95,6
	b) credite anormale	„	5,4	4,3	4,8	3,7	4,4
	din care:						
	— credite restante		5,4	4,3	4,3	2,5	3,4
	— credite restrictive și în depășirea limitei	„	—	—	0,6	1,2	1,0

Rezultă că, în condițiile funcționării noilor principii de creditare au crescut volumul și sfera creditului în unitățile economice, reducîndu-se ponderea celor restante, restrictive și în depășirea limitei. Se poate conchide că intervenția organului bancar încă din faza de planificare a permis o activitate mai eficientă pe linia utilizării mijloacelor economice ale unităților.

Sprijin pentru folosirea judicioasă a fondurilor

ÎN ACEST SENS organele bancare au acționat în cîteva direcții și anume: stabilirea limitelor de creditare și verificare a circulante pe anul în curs, analiza trimestrială a propunerilor de credite și stabilirea limitelor de creditare și verificarea garanției creditelor. În toate aceste operațiuni, relația bancă-întreprindere este directă, nemijlocită, iar locul de desfășurare — sediul unității productive. Deplasarea organului bancar la locul unde se desfășoară activitatea economică constituie o metodă permanentă de muncă promovată de noul sistem de creditare și ea și-a dovedit eficiența în primul rînd în cadrul acțiunii de renormare a mijloacelor circulante desfășurată anul trecut și în cursul trimestrului III din acest an. Ca urmare, la o serie de unități economice s-a înregistrat o reducere sensibilă a normativului de mijloace circulante. Astfel, ca urmare a poziției active a organelor financiar-bancare, față de ultimul normativ aprobat prin recalcularea din trimestrul III a.c., s-au înregistrat următoarele diferențe în minus la Uzina mecanică Muscel (—18340 mii lei), la Grupul de uzine de autoturisme-Colibași (—11553 lei), la C.E.I.L.-Pitești (—1420 mii lei) etc.

Propunerile de credite au fost supuse trimestrial unor verificări la fața locului, care au constituit în același timp și analize asupra modului în care unitățile își gospodăresc fondurile.

Urmărirea garantării cu valori materiale corespunzătoare a creditelor acordate, pînă la rambursarea lor integrală, este una din laturile esențiale ale controlului bancar, care în condițiile creditării globale prin cont curent trebuie să capete un conținut nou, astfel încît să ofere posibilitatea reală de a aprecia diferențiat activitatea unităților economice, să permită aprecierea reală a nivelului de mijloace circulante efectiv necesare într-o perioadă dată. Părerile sînt însă împărțite. Lucrătorii bancari apreciază că această operațiune este completă și constituie un moment important de analiză financiară a unei întreprinderi.

Din discuțiile purtate cu unii specialiști din unitățile economice rezultă că această operațiune este complicată, reprezentînd pentru lucrătorii care o întocmesc un consum prea mare de timp; practic banca — după părerea lor — ajunge în final tot la rezultatele pe care le dorește. Din aceste motive, s-a propus ca această situație să fie întocmită de bancă. Punînd în discuția lucrătorilor sucursalei această apreciere a rezultat că documentele privind verificarea garanției creditelor nu sînt întocmite corect și la timp, ele necesitînd multe refaceri și noi date. Aceasta nu pentru că ar fi prea complicată pentru un șef contabil sau șef de serviciu, ci pentru faptul că dacă s-ar întocmi așa cum trebuie ea ar reflecta toate neajunsurile, mai ales cele de natură subiectivă, care s-ar sancționa prin trecerea valorilor respective la împrumuturi restante.

După părerea noastră, documentul necesar verificării garanției creditului trebuie să fie întocmit de cel care a cerut creditul, el avînd obligația să dovedească cum l-a folosit, în ce bunuri se află materializat. Documentul corect întocmit constituie, în primul rînd, pentru beneficiarul de credit un instrument de analiză a propriei sale activități, astfel că nu apare justificată propunerea ca această operațiune să fie efectuată de bancă.

Economii anihilate de penalizări

ÎN RELAȚIILE bancă-întreprindere inițiativa trebuie să caracterizeze activitatea ambelor părți. Sucursala județeană Argeș ne-a oferit suficiente exemple pozitive de unități care se preocupă îndeaproape de situația lor financiară. Așa este, de exemplu, cazul fabricii de stofe „Argeșana"-Pitești, care pe parcursul trimestrului III a.c. a analizat la timp mișcarea valorilor materiale, solicitînd băncii creditele necesare și modificarea corespunzătoare a graficului de rambursări pentru producția neterminată; de asemenea, unitatea a arătat băncii, la finele trimestrului, că a consumat mai puține materii prime ce se creditează neplafonat decît se prevăzuse, solicitînd și obținînd o reglare a împrumuturilor care se acordă neplafonat pentru lînă și fibre sintetice din import. Un alt exemplu îl formează „Textila"-Pitești pentru reflectarea justă în creditare a modului în care se realizează nivelul cheltuielilor de producție, solicitînd ca în calculul garanțiilor să nu se includă decît devierile nefavorabile aferente stocurilor produse în perioadele respective. Asemănător au procedat Combinatul de articole tehnice din cauciuc, Fabrica de încălțăminte, cooperativele meșteșugărești etc.

La alte unități însă, din practica de pînă în prezent, rezultă că, în anumite perioade organele care se ocupă de problemele financiare neglijează situația conturilor la bancă și îndeplinirea măsurilor stabilite pentru prevenirea formării imobilizărilor sau lichidarea acestora. Nu se acționează corespunzător, de regulă, în cursul lunii, astfel că la finele acestor perioade, cînd se raportează împrumuturile restante și cele din depășire de limită, se întocmesc documentații în pripă, care nu pot fi analizate la timp în mod corespunzător în vederea îmbunătățirii situației financiare.

Cheltuielile neeconomicoase din dobînzi la împrumuturi restante și din depășire de limită nu sînt analizate suficient, după părerea noastră, nici de către întreprinderi și nici de către organele tutelare. La cap. VII din anexa la bilanț „cheltuieli neeconomicoase", unitățile înscriu numai dobînzile aferente împrumuturilor restante, deși dobînzile la împrumuturile din depășire de limită sînt în fond tot cheltuieli neeconomicoase, iar suma acestora depășește, de regulă, suma dobînzilor la împrumuturile restante (de exemplu în primele trei trimestre ale anului în curs întreprinderea „Textila" a suportat dobînzi la împrumuturi din depășire de limită de 991 mii lei față de 707 mii lei dobînzi la împrumuturile restante).

Trebuie remarcat că uneori deși se plătesc aceste dobînzi, nivelul planificat al cheltuielilor de producție se realizează prin compensare cu economiile la alte articole de calculație. Este cazul Fabricii de stofe-Pitești, unde cu toate că la finele semestrului I a.c. s-au perceput, pe lîngă dobînzi la împrumuturi restante și din depășire de limită de 1 253 mii lei, și o sumă de 2 milioane lei, reprezentînd dobînzi pentru anul trecut, nivelul planificat al cheltuielilor s-a realizat pe total datorită economiilor obținute la alte capitole de cheltuieli.

Desigur economiile care au compensat această sumă (îndeosebi la consumurile de materii prime și la întreținerea utilajelor) pot să fie urmarea eforturilor pe linie tehnico-organizatorică, după cum pot să fie și consecința planificării largi a nivelului de cheltuieli. Pentru multe unități această a doua ipoteză este foarte reală. De aceea, lucrătorii sucursalei consideră că nu ar fi deloc rău dacă la controlul constituirii fondurilor de premiere organele bancare ar avea dreptul ca atunci cînd ar constata că economiile sînt de fapt consecința unei planificări largi a nivelului de cheltuieli să considere acest indicator nerealizat.

În cadrul dezbaterii organizate cu lucrătorii cu munci de răspundere din cadrul sucursalei a reieșit — așa cum a precizat și directorul sucursalei, tov. N. Hirizan —, că ideea de bază care a animat corpul de inspecție al sucursalei a fost mobilizarea unităților economice în gospodărirea mai bună, eficientă a mijloacelor materiale și bănești aflate la dispoziția acestora.

În acest spirit, pe lîngă metodele menționate mai sus, au fost utilizate și prevederile legale cu privire la răspunderea materială aplicîndu-se amenzi pentru contravenții la normele legale privind disciplina financiară unui număr de 303 salariați în valoare de 14 525 lei; s-au emis, totodată, 72 dispoziții obligatorii, s-a cerut unităților controlate să sancționeze disciplinar sau pecuniar 14 salariați ș.a.

Totodată din discuții a rezultat că pe linia controlului bancar mai există posibilitatea unor perfecționări. De pildă, specialiștii sucursalei au propus să se renunțe la verificarea concordanței înregistrărilor de la bancă cu cele de la întreprindere privind depunerile de numerar, sarcină care, avînd caracter gestionar, revine organelor de control financiar intern. De asemenea, se poate renunța la controlul prealabil al fondului de salarii nescriptic, pentru aceleași considerente, adresa semnată de conducerea titularului de cont fiind suficientă. S-a emis părerea că ar fi necesară o lărgire a competențelor inspectorului ca organ de dispoziție, precum și elaborarea unui îndrumar unic care să conțină toate sarcinile pe linia controlului bancar.

Discuția avută cu lucrătorii sucursalei județene Argeș a Băncii Naționale ne-a relevat și un alt aspect, demn de reținut și de lucrătorii cu munci economice și financiare din întreprinderi. Este vorba de disciplina întronată în unitățile bancare, de spiritul de abnegație și datorie cu care funcționarul privește și trebuie să privească importantele sarcini pe care conducerea partidului nostru le-a trasat tuturor oamenilor muncii în vederea obținerii unei eficiențe sporite în toate domeniile de activitate.

Maria IONIȚĂ

COLABORAREA ȘI COOPERAREA CU ȚĂRILE SOCIALISTE

în domeniul industriei ușoare și alimentare

SATISFACEREA nevoilor materiale, în continuă creștere, ale poporului presupune dezvoltarea susținută în primul rînd a producției bunurilor de consum — a agriculturii, industriei ușoare și alimentare, a altor ramuri care realizează asemenea produse. Pentru aceasta sînt alocate, an de an, însemnate fonduri de investiții, se construiesc întreprinderi și secții noi, se modernizează cele existente, are loc un proces continuu de creștere și diversificare a producției.

La rezolvarea unor probleme din domeniul industriei producătoare de bunuri de consum din țara noastră o contribuție crescîndă, însă, este menită să aducă colaborarea și cooperarea economică și tehnico-științifică cu toate țările socialiste, precum și cu alte țări ale lumii. Aceasta cu atît mai mult, cu cît diversitatea mare a producției moderne de produse ale industriei ușoare și ale industriei alimentare, ritmul deosebit de rapid al împrospătării sortimentului de fabricație, necesitatea asigurării unei perspective sigure și îndelungate a exportului, precum și alți factori accentuează importanța participării fiecărei țări la diviziunea internațională a muncii.

Realizările obținute în aceste ramuri au permis încadrarea activă a țării noastre în diviziunea internațională a muncii, prin lărgirea schimburilor economice de bunuri de larg consum industriale și alimentare cu țările socialiste, cît și prin organizarea de acțiuni de colaborare și cooperare industrială și tehnico-științifică.

Livrările de astfel de produse în țările socialiste, inclusiv în țările membre ale C.A.E.R., se efectuează pe baza acordurilor de lungă durată, ceea ce conferă un caracter stabil relațiilor economice externe. În cadrul acestor schimburi, exportul României de produse alimentare și mărfuri industriale de larg consum a crescut, în perioada 1966—1970, într-un ritm mediu anual de 12,2% în țările socialiste și de 11,9% în țările membre ale C.A.E.R.; în exportul total al țării noastre în țările socialiste, aceste mărfuri au avut o pondere de 31,8% în 1970 față de 25,3% în 1965, iar în exportul total în țările membre ale C.A.E.R. aceste ponderi au fost de 35,7% și, respectiv, 26,7%.

Exportul industriei ușoare românești în țările membre ale C.A.E.R. cuprinde însemnate cantități de tricotaje, confecții, textile și încălțăminte, cea mai mare parte a acestor produse fiind exportate în U.R.S.S., principalul partener comercial al țării noastre. O îmbunătățire a exportului României spre același grup de țări s-a înregistrat și la produsele industriei alimentare, prin creșterea ponderii produselor prelucrate; conserve de carne, de legume și fructe, ulei comestibil, produse lactate, produse zaharoase, vin și altele. În anul 1970, de pildă, cantități importante de conserve de legume au fost exportate în U.R.S.S. și R.D.G., de vin în U.R.S.S., R.D.G. și Cehoslovacia.

În cadrul colaborării cu țările membre ale C.A.E.R. țara noastră a achiziționat din R.D.G. instalații de pasteurizare pentru alimente lichide, mașini de preamblat, utilaje pentru panificație, utilaje pentru filaturi de bumbac și utilaje pentru finisarea țesăturilor de bumbac; din Polonia — utilaje pentru industria zahărului și traulere pentru pescuitul oceanic; din Cehoslovacia — utilaje pentru fabrici de încălțăminte, războaie hidraulice pentru țesut mătase și mașini de imprimat țesături, iar din U.R.S.S. s-au importat însemnate cantități de bumbac fibră, țesături de bumbac, pește și produse din pește.

O DEOSEBITĂ importanță pentru dezvoltarea relațiilor economice cu țările membre ale C.A.E.R. și cu celelalte țări socialiste are cooperarea economică și tehnică bilaterală. În cadrul comisiilor mixte guvernamentale, ca urmare a propunerilor făcute de România țărilor socialiste și de către acestea României, s-au convenit o serie de acțiuni de cooperare economică și tehnico-științifică bilaterală și s-au stabilit măsuri pentru finalizarea lor.

De exemplu, protocolul de cooperare economică și tehnică încheiat cu Polonia are în vedere măsuri privind cooperarea și specializarea în producție, lărgirea livrărilor reciproce de materii prime, semifabricate, produse finite și utilaje pentru industria ușoară, iar în domeniul industriei alimentare acțiunile de cooperare au în vedere construirea unor fabrici de zahăr în țara noastră.

În cadrul extinderii relațiilor economice cu Uniunea Sovietică, se examinează în prezent de către specialiștii români și sovietici posibilitățile de colaborare în aprovizionarea navelor și transportul peștelui colectat de navele românești care pescuiesc în Oceanul Atlantic. De asemenea, se are în vedere construirea în țara noastră (partea sovietică furnizînd instalațiile și utilajele) a unor capacități pentru producția de veselă din semiporțelan, în vederea livrării acestor produse în U.R.S.S.

Acțiuni importante de cooperare au fost realizate cu Ungaria, prin fabricarea în țara noastră a unor utilaje pentru industria alimentară, iar în viitor se prevede continuarea cooperării în producția de asemenea utilaje ca: instalații de tratarea apei, de spălat sticle, mașini de etichetat, precum și de linii tehnologice pentru abatoare și fabrici de prelucrarea cărnii.

În prezent sînt în curs de examinare acțiuni de cooperare și specializare cu Bulgaria, R.D.G. și Cehoslovacia în fabricarea de mașini și instalații pentru fabrici de zahăr, bere și drojdie furajeră, fabrici de lapte, mori și silozuri. Se are în vedere realizarea — prin cooperare cu R.D.G. și Ungaria — de antrepozite frigorifice și fabrici de ghiață.

În ceea ce privește cooperarea în domeniul industriei ușoare, se prevede folosirea capacităților de producție disponibile pentru prelucrarea materiilor prime furnizate de partener (cu Bulgaria, Cehoslovacia, R.D.G., Polonia, Ungaria și U.R.S.S.). Se preconizează, de asemenea, realizarea specializării între România, Bulgaria, Cehoslovacia, Polonia și Ungaria, în producția de accesorii pentru încălțăminte, confecții și marochinărie, precum și livrarea reciprocă de astfel de produse.

În scopul adîncirii activității de colaborare și cooperare economică și tehnică în domeniul industriei ușoare și industriei alimentare, s-au extins legăturile directe între ministere. Aceste legături au în vedere realizarea de obiective economice, acțiuni concrete de cooperare și specializare, schimbul de experiență.

CONCOMITENT cu activitatea de colaborare și cooperare pe baze bilaterale, România participă la colaborarea — pe baze multilaterale — în cadrul organelor Consiliului de Ajutor Economic Reciproc. În desfășurarea acestei activități un rol însemnat revine comisiilor permanente ale C.A.E.R. pentru industria ușoară și pentru industria alimentară.

Printre acțiunile întreprinse în cadrul acestor comisii, o pondere însemnată au avut consultațiile între țări, în cadrul coordonării planurilor lor de dezvoltare economică, consultații care au furnizat elemente privind posibilitățile de soluționare a unor probleme concrete de colaborare economică și tehnico-științifică din domeniul industriei ușoare și industriei alimentare, evidențiate de țări pe măsura conturării interesului în rezolvarea lor. Astfel, aceste consultații au confirmat necesitatea de a dezvolta colaborarea între țări în scopul asigurării bazei de materii prime și folosirii fibrelor sintetice în industria ușoară, al utilizării celor mai noi procedee tehnice și tehnologice pentru prelucrarea superioară a materiei prime în industria alimentară ș.a. Totodată, s-au elaborat recomandări de standardizare pentru unele ambalaje destinate produselor alimentare, care fac obiectul impor-

ROMÂNIA — MEMBRU AL G.A.T.T.

ROMÂNIA promovează în mod constant o politică de dezvoltare a schimburilor comerciale și a cooperării economice cu toate țările, indiferent de sistemul lor social-economic. Participarea țării noastre la activitățile instituțiilor internaționale, chemate să faciliteze dezvoltarea schimburilor economice internaționale se înscrie în această politică.

Una din cele mai importante și eficiente instituții internaționale, care are drept scop dezvoltarea comerțului internațional, îl constituie GATT-ul (Acordul General pentru Tarife și Comerț).

România a participat în calitate de observator la lucrările GATT din anul 1957. Avînd în vedere obiectivele GATT și contribuția importantă a acestuia la promovarea și liberalizarea comerțului internațional, la 22 iulie 1968, România și-a exprimat dorința de a negocia aderarea sa la Acordul General, în calitate de membru cu drepturi depline. La 11 noiembrie 1968. Consiliul GATT a acceptat examinarea cererii țării noastre și a hotărît crearea unui grup de lucru la care să participe și România, în vederea stabilirii condițiilor de aderare. Acest grup de lucru s-a reunit de șase ori în perioada 1969-1971, adoptînd la 23 iulie a.c. raportul său final și proiectul protocolului de aderare a României la GATT. La 6 octombrie a.c., Consiliul GATT a adoptat în unanimitate raportul grupului de lucru, însărcinat cu purtarea negocierilor de aderare a României la GATT, precum și protocolul de aderare, convenit în cadrul acestui grup. Conform practicii uzuale a GATT, protocolul de aderare a fost supus votului prin corespondență al țărilor membre și adoptat.

Acest protocol a fost semnat de către România la 15 octombrie a.c., urmînd a intra în vigoare la 14 noiembrie.

România va participa, în calitate de membru cu drepturi depline, la sesiunea a XXVII-a a părților contractante la GATT, care va avea loc între 15 și 27 noiembrie, la Geneva.

Aderarea României la GATT comportă o serie de avantaje importante sub raportul facilitării dezvoltării schimburilor comerciale ale țării noastre.

În primul rînd, calitatea de membru GATT implică consolidarea pe plan multilateral a aplicării față de România a clauzei națiunii celei mai favorizate, care este consfințită în articolul I al GATT. Pînă în prezent, România a beneficiat de această clauză din partea țărilor membre GATT (cu excepția S.U.A.), în baza acordurilor bilaterale sau „de facto". Potrivit clauzei în chestiune, concesiile vamale negociate în cadrul GATT s-au extins și asupra României, deși ea nu era membru GATT. O dată cu aderarea României la GATT, ea va beneficia însă de clauza națiunii celei mai favorizate și „de jure" din partea tuturor țărilor membre GATT (în afară de SUA, atît timp cît ele nu vor adopta legislația internă care să permită acordarea acestei clauze). În baza clauzei națiunii celei mai favorizate, consolidată pe plan multilateral în GATT, România va beneficia în mod automat de toate concesiile comerciale negociate în cadrul Acordului General.

În al doilea rînd, în cazul anulării unei concesii vamale, acordate de către un membru GATT, țara noastră va avea dreptul ca, în conformitate cu articolul II al GATT, să solicite compensații corespunzătoare. Evident, această posibilitate nu exista în situația în care România beneficia în mod indirect de concesiile vamale negociate în cadrul Acordului General, în virtutea clauzei națiunii celei mai favorizate aplicate pe plan bilateral de către membrii GATT în relațiile cu România.

În al treilea rînd, și acest lucru este deosebit de important, participarea la GATT comportă eliminarea restricțiilor cantitative discriminatorii aplicate încă la importul de produse românești. În acest sens, în Protocolul de aderare a României la GATT se prevăd următoarele: „Părțile contractante care mențin încă prohibiții sau restricții cantitative, incompatibile cu articolul XIII al Acordului General 1) nu vor agrava elementul discriminatoriu al acestor restricții, se angajează să suprime aceste restricții și își fixează ca obiectiv să le elimine înainte de sfîrșitul anului 1974. Dacă obiectivul astfel convenit nu ar fi atins și, pentru motive excepționale, un număr limitat de restricții ar fi încă în vigoare la 1 ianuarie 1975, Grupul de lucru, prevăzut în paragraful 5 2) le va examina, în vederea eliminării lor". În acest fel, se recunoaște în mod implicit caracterul nefondat al aplicării restricțiilor cantitative discriminatorii la importul din România și se asumă de către membrii GATT un angajament contractual privind eliminarea restricțiilor respective.

În al patrulea rînd, calitatea de membru GATT oferă posibilitatea participării directe, la negocierile comerciale internaționale, organizate sub egida Acordului General, în vederea reducerii și eliminării obstacolelor tarifare și netarifare, ceea ce permite promovarea intereselor proprii în cadrul acestor negocieri. Dacă înainte România beneficia în mod pasiv de rezultatul negocierilor comerciale din cadrul GATT, în momentul în care devine membru GATT ea are posibilitatea de a interveni activ în desfășurarea negocierilor, unindu-și eforturile cu cele ale altor țări membre GATT avînd probleme similare. În ipoteza introducerii unui tarif vamal, România va putea purta în cadrul GATT negocieri vizînd reducerea taxelor vamale la produsele care prezintă interes pentru exporturile sale.

În al cincilea rînd, participarea la GATT implică dreptul de a invoca regulile GATT și de a folosi mecanismul de consultări bilaterale și multilaterale din cadrul GATT în eventualitatea în care anumite măsuri de politică comercială ale partenerilor noștri din cadrul GATT ar prejudicia interesele economice ale României.

În al șaselea rînd, prezența în cadrul GATT permite o mai completă informare asupra tendințelor comerțului mondial și ale politicii comerciale internaționale, ceea ce este de natură să faciliteze adaptarea noastră la cerințele decurgînd din evoluția economiei mondiale.

tului și exportului între țările membre ale C.A.E.R.

În „Programul complex al adîncirii și perfecționării în continuare a colaborării și dezvoltării integrării economice socialiste a țărilor membre ale C.A.E.R.“, adoptat de Sesiunea a XXV-a a Consiliului, s-au convenit și direcțiile principale ale colaborării dintre țările membre ale C.A.E.R. în domeniul industriei ușoare și industriei alimentare. În acest cadru sînt prevăzute o serie de acțiuni care vor duce la extinderea în continuare a colaborării prin :

- elaborarea propunerilor privind asigurarea industriei textile și a industriei de pielărie-încălțăminte cu materie primă sintetică ;
- elaborarea propunerilor privind specializarea și cooperarea în producția mărfurilor de larg consum, inclusiv tipuri noi de produse care se fabrică în industria ușoară, de prelucrare a lemnului și poligrafică, precum și în industria sticlei și ceramicii ;
- specializarea producției unor tipuri de produse auxiliare de mic tonaj pentru industria alimentară și examinarea posibilităților de a crea, prin eforturile comune ale țărilor interesate, întreprinderi pentru producerea unor tipuri din produsele menționate ;
- examinarea posibilităților existente pentru crearea de către țările interesate a unor uniuni tehnico-științifice internaționale, grupe de proiectare și laboratoare comune, în scopul de a elabora noi tipuri de utilaje pentru industria alimentară, precum și de a realiza proiectarea în comun a unor întreprinderi din această industrie ;
- organizarea, prin specializare și cooperare, a producției de ambalaje și materiale de ambalat moderne ; crearea de către țările interesate a unor întreprinderi comune pentru producția unor materiale de ambalat deficitare.

Plecînd de la studierea aprofundată a acestor propuneri din Programul complex, organele de specialitate din țara noastră vor elabora studii și lucrări de sinteză pentru a determina interesul, modalitățile și condițiile de participare a României la diferitele metode, forme, căi și mijloace de dezvoltare a colaborării cu celelalte țări membre ale C.A.E.R.

În această direcție se impune studierea de către organele de resort a problemelor privind asigurarea industriei textile și a industriei de încălțăminte cu materie primă sintetică, avîndu-se în vedere caracterul deficitar al asigurării industriei ușoare cu materii prime naturale. Pornindu-se de la această situație, este necesar să se analizeze — pe baza unor lucrări de prognoză a necesarului de fibre chimice, îndeosebi sintetice — posibilitățile de colaborare și cooperare cu celelalte țări membre ale C.A.E.R. în vederea asigurării industriei textile cu astfel de materii prime. În același timp, în domeniul industriei de pielărie și încălțăminte apare oportună studierea posibilităților de participare a țării noastre la diferite forme de colaborare cu țări membre ale C.A.E.R., în vederea creării de capacități pentru producerea de piele sintetică.

Avînd în vedere că multe ramuri ale economiei naționale consumă cantități însemnate de produse ale industriei ușoare cu destinație tehnică — filtre pentru industria petrolului, a zahărului sau a uleiurilor vegetale ; țesături pentru industria cauciucului ; pînză inserție textolit pentru industria electrotehnică etc. — devine necesară examinarea posibilităților de specializare și cooperare a industriei noastre cu cea din țările membre ale C.A.E.R. în producția unor astfel de articole.

În domeniul industriei alimentare, pe lîngă elaborarea de noi tipuri de utilaje, posibilități de specializare și cooperare oferă de asemenea producerea de preparate enzimatice, de membrane proteice pentru mezeluri, pectine, acizi alimentari, coloranți și alte tipuri de produse de mic tonaj. Întrucît — după cum s-a menționat înainte — aceste produse sînt necesare în cantități relativ mici, participarea țării noastre la specializarea și cooperarea în domeniul respectiv ar contribui la reducerea importului lor.

În ceea ce privește asigurarea industriei alimentare cu ambalaje și materiale de ambalat moderne, este vorba în primul rînd de materiale polimerice, materiale auxiliare, tipuri speciale de hîrtie, carton, tablă, ambalaje de sticlă ; trebuie studiate posibilitățile de satisfacere atît a necesarului propriu cît și a celui al altor țări, precum și condițiile în care poate fi organizată această producție în țara noastră prin cooperare cu celelalte țări socialiste membre ale C.A.E.R., pe baze reciproc avantajoase.

Studierea aprofundată de către organele de specialitate din țara noastră a propunerilor privind industria ușoară și alimentară, incluse în Programul complex, creează condiții de desfășurare a unor lucrări utile pentru fundamentarea participării României la forme variate ale diviziunii internaționale a muncii, în scopul găsirii unui cadru organizatoric adecvat de pregătire și realizare a acțiunilor bilaterale și multilaterale de colaborare și cooperare reciproc avantajoasă.

Maria ȘTEFĂNESCU

În sfîrșit, dar nu pe ultimul loc ca importanță, este de notat că apartenența la GATT oferă posibilitatea de a beneficia de măsurile speciale pe care le adoptă părțile contractante pentru a sprijini pe plan economic și comercial țările mai puțin dezvoltate, potrivit prevederilor părții a IV-a GATT. În raportul grupului de lucru pentru aderarea României la GATT se menționează declarația delegației române, în sensul că România este o țară a cărei dezvoltare trebuie să fie sprijinită potrivit părții a IV-a a GATT și că ea înțelege să beneficieze de toate facilitățile oferite țărilor care se află la un nivel similar de dezvoltare economică.

Calitatea de membru GATT înseamnă, desigur, și asumarea obligațiilor care decurg din Acordul General, respectarea regulilor sale. În Protocolul de aderare se arată că „România, pe baza avantajelor reciproce, care sînt inerente Acordului General, va dezvolta și diversifica schimburile sale comerciale cu ansamblul părților contractante și are intenția fermă de a spori importurile sale provenind din ansamblul părților contractante într-un ritm care să nu fie inferior creșterii importurilor totale ale României, prevăzută în planurile sale cincinale“.

În raportul grupului de lucru pentru aderarea României la GATT, delegația română a precizat că punerea în aplicare a prevederii sus-menționate — care înseamnă că nu vor fi adoptate măsuri discriminatorii față de importurile din țările membre GATT — depinde de evoluția exporturilor României spre aceste țări. Totodată, ea a indicat că țara noastră se așteaptă ca exporturile românești spre părțile contractante vor spori, atunci cînd acestea din urmă vor aplica României dispozițiile GATT.

În protocolul de aderare se stipulează că, în cazul în care România va introduce un tarif vamal, ea va putea renegocia condițiile sale de aderare la GATT.

În vederea examinării evoluției schimburilor comerciale reciproce și a măsurilor luate în conformitate cu Protocolul de aderare, se prevede organizarea periodică de consultări între România și Părțile Contractante la GATT (de regulă, o dată la doi ani).

Este de menționat că, în ultimul deceniu, schimburile comerciale ale României cu țările membre GATT au cunoscut o dezvoltare însemnată. Astfel, comerțul țării noastre cu cele 93 de țări care participă, sub diferite forme, la GATT, inclusiv cu țările socialiste membre ale acestui Acord, au sporit de la 535 milioane lei valută în 1960 la peste 2 miliarde lei valută în 1970, adică de aproape 3,9 ori. În această perioadă, ponderea țărilor membre GATT în comerțul exterior român a crescut de la 39% în 1960 la 55% la 1970.

Aderarea României la GATT — expresie a politicii țării noastre de intensificare a participării sale la comerțul mondial, de lărgire a schimburilor cu toate țările, indiferent de sistemul lor social-economic — va facilita, fără îndoială, dezvoltarea în continuare a relațiilor noastre comerciale cu țările membre GATT, pe baza avantajului reciproc.

Victor ALDEA

1) Acest articol al G.A.T.T. interzice aplicarea de restricții cantitative discriminatorii la import.

2) Grupul de lucru în cadrul căruia vor avea loc consultări periodice între România și restul membrilor G.A.T.T.

Expoziția de echipament și utilaje pentru agricultură, industriile alimentară și de ambalaje,

CONFRUNTARE COMPETITIVĂ

ESTE desuet și inutil a demonstra importanța pe care aceste ramuri ale industriei, direct sau numai mijlocit legate de agricultură și subramurile sale, o au pentru societatea contemporană. Este evident că se fac eforturi pentru a mări randamentul mașinilor, pentru a le spori capacitatea de producție, pentru a înfățișa eventualilor cumpărători cît mai convingător echipamentul și utilajele, produsele ca atare. O preocupare deosebită se constată pentru modul lor de prezentare, iar în această direcție există o neîntreruptă competiție, pe plan mondial, din cadrul căreia țara noastră nu putea lipsi.

Iar dacă e vorba despre comerț exterior, se știe că această activitate nu poate fi asigurată fără o temeinică, aprofundată cunoaștere a pieței externe, a structurii și caracteristicilor sale. Deosebita atenție acordată astăzi în întreaga lume problemelor de ansamblu legate de vînzare în general și de export în special, pe toate direcțiile, își află explicația în impetuoasa dezvoltare a științei și tehnicii, în tendința generală de a depista și menține piețele de desfacere.

În această privință, participarea la tîrguri, expoziții, organizarea de demonstrații, oferă marele avantaj că pune în contact direct și nemijlocit pe producători cu eventualii cumpărători. Iar Expoziția despre care scriem aici răspunde acestui comandament al schimbului internațional de valori materiale.

Pe lîngă avantajul, greu de cîntărit, al specializării prezentării, există și acela al prezenței experților specializați și al oamenilor de afaceri de profil. Și aceasta mai oferă și prilejul acelor mult lăudate (și nu pe nedrept) „relații personale“ (greșit traduse uneori drept „relații cu publicul“) în care este vorba despre stabilirea, cultivarea, și menținerea unor raporturi și realizarea unui climat uman optim între cei interesați pentru promovarea reciprocelor interese comerciale.

● Participarea = oferta comercială românească

DUPĂ CUM SE ȘTIE, „Expoziția de echipament și utilaj pentru agricultură, industria alimentară și industria ambalajelor“ a fost un moment inaugural din programul expozițiilor internaționale românești pe anii 1971—1973. Organizată în vederea dezvoltării continue a schimbului de mărfuri între întreprinderile noastre de export și partenerii străini, această expoziție a constituit un mijloc de a face încă o dată cunoscut potențialul economic al României în aceste ramuri industriale, capacitatea lor competitivă.

Expoziția de echipament și utilaj pentru agricultură, industria alimentară și industria ambalajelor, prima manifestare de acest gen din cadrul programului amintit, s-a bucurat de o largă audiență din partea a numeroase firme și cercuri economice din străinătate.

Totodată, centralele industriale și grupurile de întreprinderi aparținînd unui număr de 8 ministere și organizații economice din România, au expus produsele lor pe o suprafață totală de peste 5 000 m.p.

PREZENȚA masivă și pregnantă a industriei românești scoate în evidență dezvoltarea ramurilor respective. Punerea în funcțiune a unor linii tehnologice, automatizarea completă a unor procese și procedee complexe de producție au permis firmei expozante românești de comerț exterior AUTO-TRACTOR afirmarea în peste 40 de țări cu produse de înaltă competitivitate. Expoziția a oferit firmei noastre prilejul de a prezenta o selecție din cele mai apreciate produse pe care le exportă, unele dintre acestea fiind expuse pentru prima oară la o manifestare internațională. Printre acestea : AUTOFRIGORIFICE, destinate transportului pe distanțe mari a produselor alimentare, perisabile, sub temperatură dirijată, cu agregat frigorific la bord ; CISTERNE LAPTE (CL. 113-2) cu o capacitate de 4 050 l. ; CISTERNE COMBUSTIBIL (CG 113) destinate transportului produselor petroliere cu densitate pînă la 0,9 kg/dm³ ; FURGONETE IZOTERME (FI-41 C) destinate transportului de produse alimentare perisabile, congelate sau refrigerate, pe distanțe mici (încărcătură utilă 800 kg) ; AUTOATELIER MOBIL (AM 114-2) cu utilaj complet de întreținere mecanică, destinat reparării tractoarelor, mașinilor agricole sau altor agregate ; TRACTOR UNIVERSAL (U-445), TRACTOR VITICOL, LEGUMICOL, DE MUNTE PE ȘENILE, UNIVERSAL și altele.

Impunătoare și remarcabilă este prezența organizației românești de comerț exterior IMAGREX, căreia îi consacrăm o pagină specială în acest număr al *Suplimentului.*

Un număr de 25 exponate din domeniul industriei laptelui, cărnii vinificației și tehnicii frigului, produse ale uzinei „TEHNOFRIG“ din Cluj au alcătuit pavilionul întreprinderii de comerț exterior „Industrialimport“.

Diversitatea utilajelor, de un înalt nivel tehnic, au atras un mare număr de specialiști. Iată cîteva dintre ele, realizări ale proiectanților, inginerilor și tehnicienilor români ; grupul de răcire pentru depozite frigorifice de 100.000 kcal/oră, limpezitorul centrifugal pentru vin cu o capacitate de 3 000 l/h, pompa centrifugală pentru lichide alimentare (15.000 l/h), agregatul de îmbuteliat lapte cu o capacitate de 2.500 sticle/h, centrifuga automată de laborator pentru extragerea grăsimilor din produse lactate.

O remarcabilă prezență la expoziție au avut-o întreprinderile Ministerului Industriei Chimice. Astfel, firma DANUBIANA a expus mase plastice sub formă de containere, saci de polietilenă, covoare de p.v.c., anvelope pentru tractoare, diverse accesorii de cauciuc ; AZOEXPORT — sorturi de îngrășăminte, utilizate în agricultură ; IMECO — biostimulatori și medicamente de uz veterinar; CHIMIMPORT — antidăunători — insecticide, fungicide ; COLOR — emailuri pentru echipamente utilizate în agricultură, vopsele pentru construcții, rășini poliesterice, cerneluri pentru industria de ambalaje

Intreprinderea de comerț exterior EXIMCOOP a oferit partenerilor produse realizate de unitățile Uniunii Centrale a Cooperativelor de consum : o linie completă pentru autoservire, utilaje de bucătărie (mașina pentru pregătit minuturi, masă caldă bain-marie, mașina pentru fiert și prăjit în ulei, mașină pentru tăiat legume, mașină de bătut albuș, malaxor pentru carne și cocă etc.), utilaj comercial pentru desfacere și prezentare (tonete cu vitrină pentru cofetărie, raft tronsonabil de cofetărie, stelaje de expunere pantaloni, fuste, cravate etc., utilaje frigorifice, de măcelărie etc.) cărucioare și lize pentru transportat mărfuri, containere, paletizate și altele.

Au trezit un interes deosebit un număr de exponate din categoria mașinilor și utilajelor pentru agricultură purtînd marca IMAGREX ca, de pildă, combina de cereale C-12 „Gloria“ sau grapa cu discuri stelate și diferite alte mașini și utilaje pentru cultivarea și fertilizarea pămîntului.

● 200 de firme din 20 de țări

MASIVA participare a firmelor de peste hotare, oglindită de aceste cifre, dovedește nu numai interesul pe care-l prezintă piața românească ci și prestigiul de care se prevalează prezența la o expoziție internațională românească. Interesul stîrnit de această importantă manifestare economică este recunoscut și mărturisit de către toți participanții.

Reproducem numai cîteva dintre spusele unor reprezentanți străini :

● ANNIBALE PETRELLI, directorul participării colective a firmelor italiene:
— „La Tîrgul internațional specializat în mașini agricole, mașini pentru indus-

Mircea POSTELNICU
Al. DETEȘAN

(Continuare în pag. 12)

Trebuie înțeles că în condițiile progresului actual al tehnicii, al revoluției tehnico-științifice, cunoștințele acumulate cu ani în urmă nu mai pot ajuta pe specialist să-și îndeplinească în bune condiții sarcinile. De aceea, împrospătarea periodică a cunoștințelor este una din problemele de bază ale asigurării progresului economiei, științei și culturii în țara noastră.

NICOLAE CEAUȘESCU

PREVEDEREA LEGII — VECTOR DE ACȚIUNE

AU TRECUT mai bine de șase luni de cînd Marea Adunare Națională a adoptat legea cu privire la perfecționarea pregătirii profesionale a lucrătorilor din unitățile socialiste. A fost o etapă de demaraj, de pregătiri, de constituire a colectivelor de organizare, de întocmire a programelor, de alocare a resurselor necesare etc. În prezent sistemul național de perfecționare a pregătirii cadrelor a intrat în faza de funcționare efectivă. Care sînt principalele caracteristici ale sistemului în acest moment, care sînt problemele ce se cer a fi rezolvate în perioada imediat următoare pentru funcționarea lui cu maximum de eficiență? La aceste întrebări își propune să răspundă conferențiarul universitar dr. Petre BURLOIU, membru al colectivului central de coordonare a activității de perfecționare a pregătirii profesionale a lucrătorilor din unitățile socialiste.

O PRIMĂ CARACTERISTICĂ ce trebuie urmărită în analiza modului în care funcționează sistemul național de perfecționare a pregătirii profesionale o constituie fără îndoială întocmirea programelor prin intermediul cărora se clarifică nevoile de perfecționare, formele utilizate, termenele, resursele etc. Din acest punct de vedere, trebuie observat că chiar în faza de elaborare a legii, s-a întocmit și proiectul planului cincinal (1971—1975) privind perfecționarea profesională a lucrătorilor. Pentru anul 1971 s-a prevăzut perfecționarea unui număr de 1297 mii de persoane, din care 1013 mii (78,1%) muncitori, 189 mii (14,6%) cadre cu studii medii și 95 mii (7,3%) cadre cu studii superioare.

Din sondajele efectuate pînă în prezent, rezultă că aceste sarcini, deși mari pentru primul an de funcționare a sistemului, vor fi integral îndeplinite.

Pe forme de perfecționare și pe categoriile mari de cadre, sarcinile planului pe anul 1971 se repartizează, procentual, astfel (vezi tabelul 1).

Datele cuprinse în tabel reflectă în linii mari o repartizare judicioasă a cadrelor pe formele de pregătire care le sînt mai potrivite și necesare. Perfecționarea la locul de muncă și cursurile de perfecționare sînt mai potrivite muncitorilor calificați și cadrelor medii, programele individuale de pregătire sînt mai potrivite cadrelor cu studii medii și celor cu studii superioare, care au obișnuința studiului individual; ponderea relativ mare a muncitorilor și a cadrelor medii la cursurile serale și fără frecvență, reflectă dorința acestora de a-și ridica nivelul de pregătire.

Prevederea legală de a se realiza perfecționarea profesională în primul rînd prin studiu individual al lucrătorilor, se realizează însă în mică măsură în acest an. La această formă de pregătire sînt prevăzute 11,9% din totalul cadrelor cu studii superioare, ceea ce, după opinia noastră, este foarte puțin. Este necesar să se acorde o atenție mai mare în anii viitori orientării cadrelor către această formă, organizării ei pe baza unor planuri individuale de pregătire judicios întocmite. Considerăm utilă organizarea unor instructaje metodice privind modul în care să se desfășoare studiul individual, deoarece și la aceste categorii de cadre sînt numeroase cazuri în care s-a pierdut obișnuința sau nu se stăpînește metoda de desfășurare a studiului individual.

O problemă foarte importantă, încă nerezolvată pînă în prezent, este urmărirea statistică periodică a activității de perfecționare. Este necesar ca Direcția Centrală de Statistică să includă în sistemul raportărilor statistice periodice și această activitate. În lipsa acestor raportări, unele ministere au urmărit situația prin corespondență sau telefonic, consumînd un mare volum de timp și energie, pe ansamblul economiei neputîndu-se totuși avea o imagine completă.

De o deosebită actualitate este elaborarea planului de perfecționare pe anul 1972. Unele ministere, de exemplu, Ministerul Comerțului Exterior, Ministerul Industriei Chimice, Ministerul Finanțelor, consideră că prevederile inițiale din planul cincinal, pentru anul 1972, sînt corespunzătoare și vor organiza activitatea de perfecționare pe baza lor. Cu toate acestea, considerăm că este foarte folositoare o reexaminare a prevederilor inițiale pentru anul 1972, chiar și de către aceste ministere, întrucît, așa cum au intervenit anumite evenimente în anul 1971, vor putea să intervină și în anul 1972, impunînd ameliorarea prevederilor inițiale.

După cum se știe, pentru a ajuta ministerele în activitatea de perfecționare și a evita repetarea unui volum de muncă în aceleași probleme, Legea trasează unor organe centrale sarcini de îndrumare și coordonare a activității de perfecționare în domeniile lor de specialitate. În cea mai mare parte acest sprijin s-a concretizat în întocmirea de tematici, bibliografii și unele materiale de sinteză, care au fost transmise tuturor ministerelor, celorlalte organe centrale și consiliilor populare județene.

Unele dintre organele centrale și-au asumat sarcina să organizeze direct perfecționarea cadrelor sau în colaborare cu ministerele interesate, de ex.: Ministerul Comerțului Exterior, Inspectoratul General pentru Controlul Calității Produselor și Comitetul de Stat pentru Energia Nucleară. Observăm că în toate aceste cazuri, fiind vorba de probleme de importanță deosebită, relativ puțin cunoscute, în care numărul specialiștilor este relativ mic, iar bibliografia de specialitate este restrînsă sau puțin accesibilă celor interesați, această formă centralizată de perfecționare s-a impus de la sine.

în procente — Tabel nr. 1

Categoriile de cadre	Total	Instruire la locul de muncă	Cursuri de perfecționare	Programe individuale de pregătire	Stagii de practică și specializare	Cursuri serale și f. frecv.	Învățăm. post univ.	Doctorat
Total	100,0	31,2	45,8	2,6	14,8	2,4	3,1	0,1
Muncitori calificați	100,0	35,3	45,4	—	18,2	1,1	—	—
Cadre cu studii medii	100,0	25,3	53,8	11,9	1,8	7,2	—	—
Cadre cu studii superioare	100,0	—	33,0	12,5	5,4	6,5	42,1	0,5

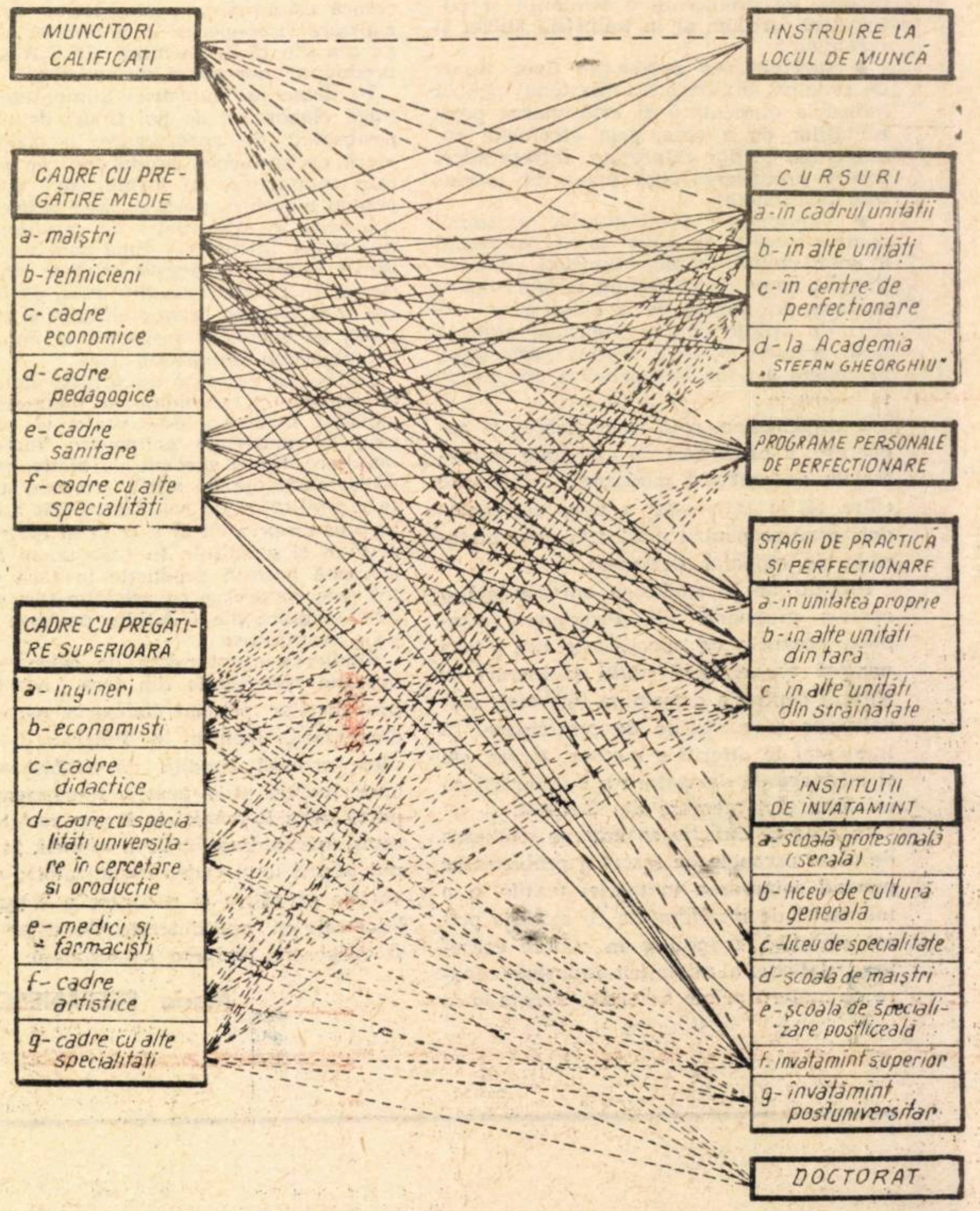

Sistemul național de perfecționare profesională a cadrelor

Astfel, Ministerul Comerțului Exterior a organizat mai multe serii de cursuri pentru perfecționarea cadrelor de conducere, pentru șefii agențiilor economice din străinătate, pentru șefii unităților vamale etc., în total peste 500 de cadre, din care circa 60% din activitatea de comerț exterior pe care o desfășoară întreprinderile subordonate altor ministere.

Inspectoratul General de Stat pentru Controlul Calității Produselor a organizat în acest an cursuri centrale în colaborare cu alte ministere care au fost urmate de aproape 30 mii de cadre, din care 22 mii de muncitori din compartimentele C.T.C., iar ceilalți inspectori de calitate din centrale și din întreprinderi, maiștri, tehnicieni și ingineri din compartimentele C.T.C., profesori care predau cunoștințe de controlul calității în școlile profesionale, școli de maiștri, licee de specialitate și școli de specializare postliceală.

Comitetul de Stat pentru Energie Nucleară a organizat direct cursuri postuniversitare cu durata de 11 luni în specialitățile: fizica și tehnica reactoarelor; materiale nucleare; centrale nucleare electrice, precum și un curs pentru tehnicieni cu durata de 3 luni în domeniul utilizării izotopilor și a radiațiilor. Prin pregătirea centralizată a cadrelor în aceste trei domenii se asigură totodată și un înalt grad de competență în specialitate.

O prevedere importantă a Legii este aceea care permite ministerelor și celorlalte organe centrale ale administrației de stat să înființeze, în funcție de necesități, centre de perfecționare.

Principalul rol care revine acestor centre este de îndrumător științific, metodic și didactic al tuturor formelor de perfecționare pe care le organizează ministerul sau organul central respectiv. În îndeplinirea acestui rol, ele elaborează tematici pe specialități, bibliografii, precum și unele prelegeri-model.

În cazul în care anumite forme de perfecționare nu se pot organiza în întreprinderi, fie din cauza numărului prea mic, fie din cauza nivelului prea ridicat de complexitate a problemelor, astfel de forme se pot organiza la centrele de perfecționare. Facem această precizare spre a sublinia că centrele de perfecționare trebuie să devină în primul rînd centre de coordonare și îndrumare științifică și metodico-didactică și numai în al doilea rînd instituții de învățămînt.

Pînă la această oră s-a și înființat un număr mare de centre de perfecționare pe lîngă ministere: Ministerul Energiei Electrice, Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei, Ministerul Industriei Chimice, Ministerul Industriei Lemnului, Ministerul Industriei Ușoare, Ministerul Industriei Materialelor de Construcții, Ministerul Construcțiilor Industriale, Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Apelor, Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor, Ministerul Comerțului Exterior, Consiliul Culturii și Educației Socialiste, Ministerul Sănătății, Ministerul Turismului, Comitetul de Stat pentru Economia și Administrația Locală, precum și Centrocoop și UCECOM.

În unele cazuri aceste centre s-au construit pe baza unor centre mai vechi, de exemplu, în agricultură la casele județene ale agronomului. În alte cazuri se folosește baza materială a unor școli, institute de cercetări, institute de proiectare, centre de documentare și chiar spații din cadrul ministerului. Este necesar, prin urmare ca în mod treptat să se asigure condiții

Petre BURLOIU

(Continuare în pag. 12)

ciclare
calificare
icalificare...

CUM CONCEPEM ȘI EXECUTĂM

UN PROGRAM DE PERFECȚIONARE A PREGĂTIRII CADRELOR ÎN UNITĂȚILE ECONOMICE

ÎN FIECARE UNITATE economică are loc un proces evolutiv permanent care-și pune amprenta și pe creșterea complexității problemelor cu care sînt confruntați toți lucrătorii, datorată în special cîtorva factori principali de influență cum ar fi: progresul tehnic, transformări în organizarea internă a întreprinderii, mediul de muncă, progresele în științele sociale, perfecționarea cadrului legislativ, izvorîtă din necesitatea de a pune în concordanță relațiile de producție cu dinamica forțelor de producție etc. Pornind de la acești factori, putem determina cerințele generale de perfecționare a pregătirii lucrărilor (vezi fig. 1).

Unor asemenea influențe trebuie să le facă față toți lucrătorii unei întreprinderi, avînd în vedere și faptul că principala lor calitate din punctul de vedere al perfecționării pregătirii începe să devină capacitatea de a se adapta la nou, și, mai mult, posibilitatea de a influența pozitiv desfășurarea în continuare a fenomenelor care au loc în întreprindere.

Ce observații principale decurg din procesul care are drept finalitate determinarea cerințelor generale de perfecționare:

- *abordarea complexului de probleme privind perfecționarea pregătirii lucrătorilor nu este de conceput decît intr-o întreprindere bine organizată, cu obiective precizate, care să-i permită valorificarea acestei investiții, cea mai eficientă dintre toate;*
- *pentru că mai sînt rămîneri în urmă sub raportul organizării, procesul de perfecționare a pregătirii nu trebuie însă amînat. El trebuie desfășurat cu un efort colateral de perfecționare a organizării și conducerii fiecărei întreprinderi.*
- *procesul de perfecționare a pregătirii este dinamic evolutiv, datorită caracteristicilor factorilor ce-l influențează.*
- *stabilirea cerințelor generale de perfecționare nu este numai o problemă a unui compartiment de muncă, a unui cadru de conducere, a specialiștilor din întreprinderea în cauză, ea trebuie să reprezinte rezultatul unei consultări largi în unitatea respectivă, a unei investigări a diferiților factori de influență în afara întreprinderii, a unui efort de cercetare permanent.*
- *cerințele generale de perfecționare stabilite în acest mod trebuie să fie finalizate într-un proiect care să traseze modul în care au fost definite aceste cerințe, cum se pot aplica în practică, care sînt factorii responsabili antrenați în acest proiect, ce termene se dau pentru realizarea diferitelor acțiuni, care este sistemul de control, urmărire și evaluare a rezultatelor.*

În acest cadru al cerințelor generale de perfecționare, făcînd parte din el și fiind elaborat în faza imediat următoare, este **determinarea cerințelor individuale de perfecționare a pregătirii lucrătorilor.**

O primă informație asupra acestei probleme rezultă din caracterizarea actuală și de perspectivă a forței de muncă necesare. Această caracterizare, în fapt un proces de analiză, trebuie să investigheze printre altele: statistica forței de muncă pe structură de pregătire, pe meserii, pe virstă, pe sex, pe nivel de calificare, pe compartimente de muncă, pe funcții de conducere și execuție; fenomenul de fluctuație și caracteristicile acestuia; rezerva de cadre în curs de pregătire; modul în care se desfășoară celelalte activități din cadrul funcțiunii de personal (recrutare, selecționare, încadrare, promovare, salarizare, social, protecția muncii etc.); nivelul productivității muncii.

● Forme și metode de perfecționare

ANALIZA formelor de perfecționare a pregătirii impune și o evidențiere în paralel a locului unde se desfășoară acest proces (vezi fig. 2).

Formele de perfecționare se pot desfășura atît în cadrul procesului de muncă, deci fără scoaterea din producție, fiind de preferat pentru majoritatea lucrătorilor, cît și în afara procesului de muncă, deci cu scoaterea din producție. Această alegere este necesar să aibă în vedere printre altele: posibilitățile de satisfacere a cerințelor de perfecționare; existența bazei materiale pentru procesul de perfecționare; caracteristicile și conținutul formei de pregătire; posibilitatea desfășurării pe o perioadă dată din cadrul procesului de producție fără perturbări în funcționarea acestuia.

Paralel sau independent de aceste forme de perfecționare a pregătirii, trebuie să existe pentru fiecare lucrător un program individual de perfecționare a pregătirii, organizat, continuu, cu obiective bine definite, care să conducă la o convergență a intereselor colectivității din care face parte cu cele personale.

Metodele de perfecționare au o importanță deosebită deoarece permit ca în cadrul diferitelor forme de perfecționare a pregătirii să se țină seama de caracteristicile individuale ale personalului, de personalitatea fiecăruia. Folosirea corectă, cu adresă, a metodelor de perfecționare este o asigurare în reușita acestui proces complex și de durată, care este perfecționarea pregătirii tuturor lucrătorilor.

Cîteva din metodele de perfecționare a pregătirii și din caracteristicile acestora sînt prezentate în cele ce urmează (vezi fig. 3).

În procesul de perfecționare a pregătirii este necesar să se acorde o atenție prioritară aplicării practice a cunoștințelor acumulate. În acest sens fiecare lucrător trebuie să primească un proiect, un studiu, o aplicație sau orice altă lucrare cu caracter practic, pe care să o elaboreze corespunzător cunoștințelor obținute, în așa fel încît acesta să se poată valorifica în producție.

● Elemente specifice în perfecționarea pregătirii diferitelor categorii de cadre

ESTE EVIDENT că în procesul de perfecționare a pregătirii lucrătorilor, în afara elementelor comune, cu caracter general, care țin în special de metodele și formele de perfecționare utilizate, une-

Mihail DUMITRESCU

(Continuare în pag. 12)

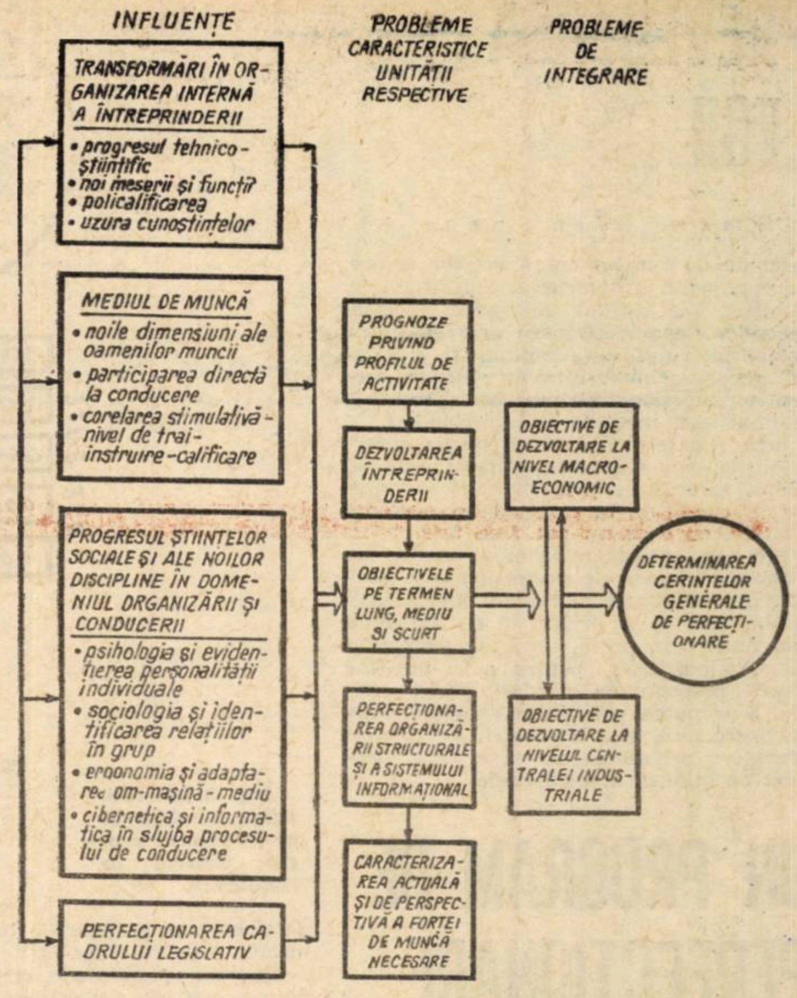

Fig. 1. Determinarea cerințelor generale de perfecționare a pregătirii cadrelor.

Locul de desfășurare a procesului de perfecționare a pregătirii.	Forma de perfecționare a pregătirii cea mai des întîlnită.	Factorii care determină utilizarea unei anumite forme de perfecționare a pregătirii.
1	2	3
a) În unitatea respectivă	Instruire la locul de muncă sub controlul șefului direct. Cursuri organizate în cadrul unității Programe personale de perfecționare cu tematică și cu verificarea periodică a cunoștințelor asimilate. Stagii de practică.	Legătura strînsă cu cerințele procesului de producție. Verificarea practică a obiectivelor procesului de perfecționare prin aplicarea acestora. Conducerea și supravegherea directă a procesului de perfecționare.
b) În afara unității		
— în universități, în învățămîntul superior postuniversitar.	Cursuri Seminarii Doctorat.	Legătura necesară dintre universitate și industrie. Necesitatea aprofundării sub raport teoretic a unor probleme
— în centre specializate de perfecționare a pregătirii.	Cursuri Seminarii	Necesitatea ieșirii din mediul de ocupație permanent. Posibilitatea predării unor metode și tehnici moderne. Existența unui contact multilateral cu alte cadre de aceiași sau de altă specialitate.
— în alte unități din țară sau din străinătate.	Stagii Seminarii Cursuri	Cunoașterea pe un plan mai general a experienței în diferite domenii de activitate.

Fig. 2. Forme de perfecționare a pregătirii profesionale.

Caracteristicile generale ale metodelor moderne de perfecționare	Metode de perfecționare	Caracterizare
1. adaptabilitate la: ● pregătire ● virstă ● funcția ocupată ● tipul și conținutul formei de perfecționare. ● instructori	a) Rotația postului	— lărgește orizontul lucrătorului — îmbunătățește cooperarea între compartimente de muncă. — clarifică potențialul lucrătorilor și evoluția lor viitoare.
2. caracterul lor activ, participativ.	b) Ajutor al șefului ierarhic sau înlocuitor al acestuia.	— completează volumul de cunoștințe. — permite manifestarea unei mai mari responsabilități. — stimuleaza perfecționarea în continuare.
3. Caracterul realist, exemplificativ.	c) Participarea în colective de lucru (studii, analize etc.).	— permite confruntarea de opinii. — favorizează asumarea de responsabilități. — permite un schimb larg de experiență.
4. gradul ridicat de motivare a participanților.	d) Metoda cazurilor, metoda incidentului, interpretarea de roluri, modele de întreprindere etc.	— stimulează activitatea de grup. — permite aprecierea modalităților de a acționa într-o situație dată. — activează intervențiile.

Fig. 3. Caracteristicile principalelor forme de perfecționare.

Muncitori	Tehnicieni	Maiștri	Specialiști (cadre de execuție)
— Analiza procesului de muncă. — Cunoașterea rezultatelor individuale raportate la cele ale muncitorilor cu experiență. — Însușirea de cunoștințe privind: ● operația executată ● ansamblul operațiilor. ● influențarea calității ● activitatea echipei și probleme de integrare. ● eficiența economică a activității desfășurate. — Însușirea deprinderilor generale și specifice meseriei și locului de muncă.	— Specificul domeniului de activitate, locul și importanța lui în structura unității. — Tehnologia activității. — Probleme de organizare, comunicare. — Interpretarea economică a fenomenelor. — Capacitatea de corelare a diferiți factori	— Cunoștințe tehnologice. — Tehnici de comunicații. — Metode de conducere. — Metode și tehnici de organizare. — Eficiența economică — Probleme ale integrării în colectivul de muncă. — Caracteristici ale autorității autentice.	a) Cunoștințe generale — asupra întreprinderii. — asupra activității de producție și corelarea cu celelalte activități. — metode și tehnici de organizare și conducere. — probleme ale sistemului informațional. b) Cunoștințe specifice. — metode și tehnici specifice — tehnologia activității desfășurate — direcții de eficiență. — noutăți în domeniu — perspective în dezvoltarea activității proprii

Fig. 4. Particularități ale programelor de perfecționare în funcție de categoria de cadre.

PREVEDEREA LEGII

(Urmare din pag. 10)

normale de funcționare a acestor centre. Recent, printr-o hotărîre a Consiliului de Miniștri, s-a acordat un sprijin esențial centrelor de perfecționare prin stabilirea nomenclatorului de funcțiuni și a salariilor personalului, întrucît pînă în prezent au funcționat cu personal detașat de la ministere, institute și întreprinderi.

Încă nerezolvată este problema direcțiilor de personal și învățămînt care au primit sarcina de perfecționare a cadrelor în condițiile în care au un personal restrîns, cu care nu pot face față.

Din cele prezentate în mod succint, rezultă că acțiunea de perfecționare a pregătirii profesionale a început bine. Considerăm însă că ar trebui să fie susținută mai mult prin presă, radio, cinematografie și televiziune, pentru a se menține trează preocuparea privind perfecționarea. S-ar putea populariza exemple bune de organizare, lua interviuri și organiza dezbateri, schimburi de experiență, deosebit de utile în această etapă.

UN PROGRAM DE PERFECȚIONARE

(Urmare din pag. 11)

ori și de conținutul anumitor tematici (lecții și conferințe) desfășurarea concretă a programelor de perfecționare are anumite caracteristici proprii diverselor grupe de lucrători. În cele ce urmează se subliniază cîteva din particularitățile, din punct de vedere al cunoștințelor, metodelor și tehnicilor predate, a capacităților care trebuie dezvoltate pentru perfecționarea pregătirii diferitelor categorii de cadre (vezi fig. 4).

Pentru cadrele de conducere elementele specifice în perfecționarea pregătirii rezultă din poziția acestora, responsabilitatea față de colectivul pe care-l conduc, din necesitatea perfecționării unor calități și capacități specifice așa cum se arată în fig. 2.

Sintetic prezentate cele mai importante responsabilități în procesul de perfecționare a pregătirii lucrătorilor sînt următoarele (vezi fig. 6).

Tratînd problemele responsabilităților în procesul de perfecționare a pregătirii este necesar să se sublinieze rolul și intervenția deosebită pe care o au instructorii în acest proces.

Instructorii folosiți de întreprinderi, centrale sau centre specializate, sînt de regulă fie cei cu o pregătire specială în acest domeniu, fie cadre de conducere care au urmat programe specifice de perfecționare.

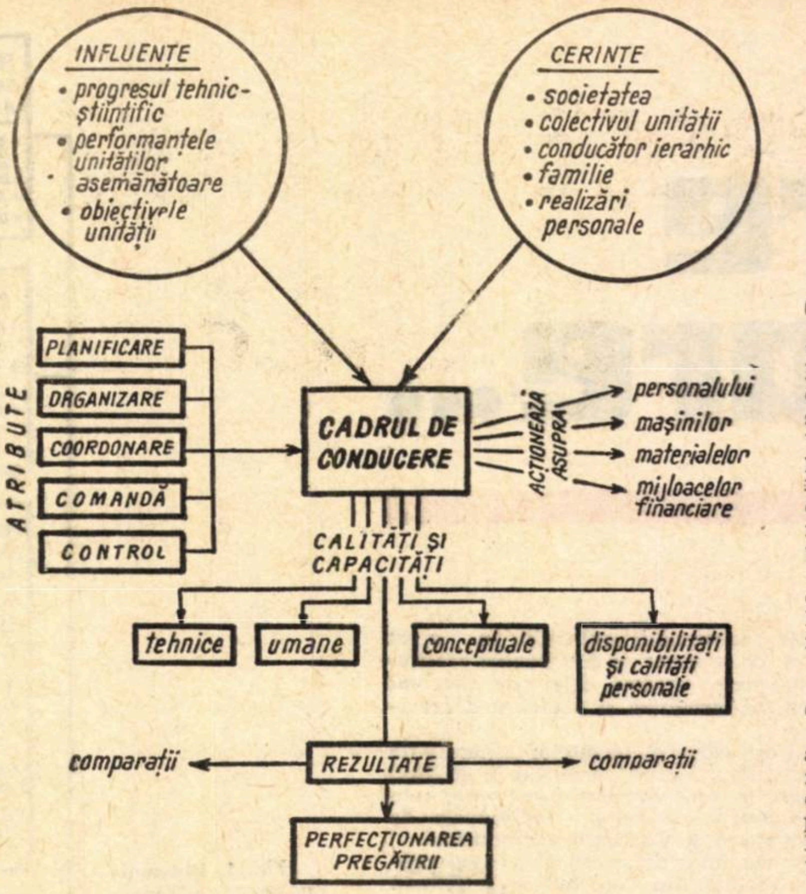

Fig. 5. Determinarea nevoilor de perfecționare pentru cadrele de conducere.

Concluzii — abordarea frontală a responsabilităților

FUNCȚIONAREA sistemului național de perfecționare a pregătirii lucrătorilor trebuie asigurată printr-o abordare mai responsabilă a sarcinlor în acest domeniu ținînd seama de: numărul mare de cadre care trebuie perfecționate și diversitatea domeniilor; necesitatea perfecționării atît a pregătirii profesionale cît și a aceleia în domeniul conducerii și organizării producției și a muncii; cuprinderea în procesul de reciclare, de împrospătare a cunoștințelor, a tuturor cadrelor după trecerea unei anumite perioade de timp; existența în proiect a unei prevederi după care toți directorii trebuie să fi urmat un curs de perfecționare în conducere și organizarea producției și a muncii pînă la 31 dec. 1973; capacitatea relativ redusă a centrelor specializate.

Ce trebuie făcut:

a) Sînt suficiente elemente pentru a nu mai aștepta recomandări, instrucțiuni și avize.

b) Organizarea de către ministere a centrelor de perfecționare a pregătirii profesionale și în probleme de conducere și organizare a producției și a muncii să devină o realitate.

c) Accelerarea pregătirii instructorilor, la CEPECA și la centrele ministerelor.

d) Continuarea programului metodologic de la CEPECA privind „Metode și tehnici moderne de perfecționare a pregătirii profesionale“ și extinderea lui la centrele ministerelor.

e) Trecerea imediată la determinarea cerințelor generale și individuale de perfecționare în fiecare unitate economică, elemente fundamentale în organizarea procesului de perfecționare a pregătirii.

f) Rezolvarea din mers a celorlalte probleme care concură la desfășurarea procesului de perfecționare a pregătirii lucrătorilor.

g) Stabilirea priorităților în procesul de perfecționare a pregătirii în raport de eficiența ce se scontează în producție, de posibilitatea desfășurării în cascadă a acestui proces.

Fiecare la rîndul său...

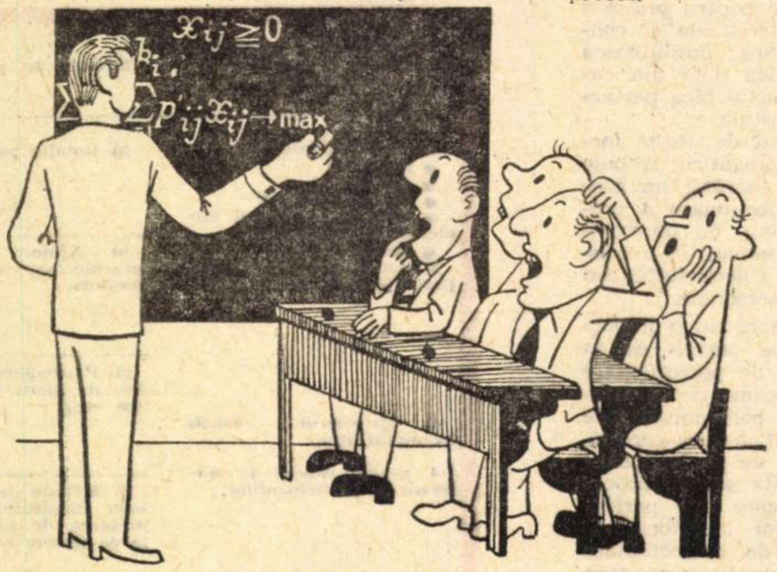

Primii pași sînt grei...

RESPONSABILITATE

Individuală	Șef direct	Compartiment specializat de personal-învățămînt	Colectivul de specialiști în perfecționarea pregătirii lucrătorilor.	Conducerea colectivă a unității.
● Preocuparea pentru însușirea cunoștințelor în probleme noi ce apar în tehnică, știință, cultură din domeniul propriu de specialitate. ● Participarea activă la procesul de perfecționare a pregătirii. ● Folosirea practică a cunoștințelor. ● Desfășurarea unui program individual de perfecționare a pregătirii. ● Participarea la descrierea postului și definitivarea cerințelor individuale de perfecționare.	● Îndrumarea și supravegherea directă, trezirea dorinței de perfecționare. ● Exemplul personal. ● Participarea la programul de perfecționare a pregătirii subalternilor. ● Urmărirea însușirii și aplicării cunoștințelor. ● Stimularea celor care obțin rezultate ca urmare a procesului de perfecționare a pregătirii. ● Organizarea timpului și crearea condițiilor de desfășurare a perfecționării pregătirii. ● Verificarea descrierii posturilor. ● Determinarea cerințelor individuale de perfecționare.	● Studierea diferitelor aspecte pentru determinarea cerințelor generale de perfecționare a pregătirii. ● Asistență metodologică la descrierea posturilor și la stabilirea cerințelor individuale de perfecționare. ● Conceperea formelor, programelor și metodelor de perfecționare a pregătirii. ● Asigurarea participării la programe. ● Propunerea de instructori, propunerea bazei materiale necesare pentru desfășurarea programelor proprii. ● Planificarea activității de perfecționare a pregătirii. ● Urmărirea, evidențierea rezultatelor, propuneri de măsuri. ● Pregătirea deciziilor în probleme de perfecționare a pregătirii.	● Sprijinirea organelor de conducere în elaborarea planului anual și de perspectivă pentru perfecționarea pregătirii lucrătorilor. ● Acordarea de asistență în stabilirea formelor, tematicii și metodologiei de desfășurare a programelor.	● Asigurarea personalului de instruire. ● Stabilirea concretă a obiectivelor și selecționarea participanților pentru programe sau stagii în străinătate. ● Urmărirea desfășurării activității de perfecționare a pregătirii și aplicării practice a cunoștințelor dobîndite.

Fig. 6. Responsabilități în procesul de perfecționare

CONFRUNTARE COMPETITIVĂ

(Urmare din pag. 9)

tria alimentară și ambalajelor, firmele italiene au participat cu un pavilion de circa 2.000 mp, acordînd un interes deosebit acestei manifestări. Expoziția colectivă italiană, din punct de vedere al suprafeței ocupate, a calității și numărului firmelor expozante, a valorii globale a exponatelor, a reprezentat una din cele mai importante participări de peste hotare.

Manifestarea din acest an va contribui desigur și mai mult la strîngerea relațiilor italo-române, relații ce au în față mari posibilități de dezvoltare“.

● dr. JÓZSEF RÉVÉSZ, director comercial al firmei KOMPLEX (Ungaria):

— „Încă din primele zile reprezentanți ai unor firme românești au început cu noi tratative pentru perfectarea unor contracte. Sperăm ca și această participare să contribuie la dezvoltarea relațiilor dintre țările noastre vecine și prietene”.

● IREVOR T. MARSH, director comercial al pavilionului firmelor britanice:

— „Noi englezii sîntem interesați să participăm în România cu cît mai multe exponate. Această dorință va fi îndeplinită, de altfel, în octombrie 1972 la a II-a Ediție a Tîrgului Internațional București, realizînd astfel și pe această cale, creșterea în ambele direcții a schimburilor comerciale româno-engleze“.

● JIRI VOGL, reprezentantul firmei cehoslovace TECHNOEXPORT:

„Aprecierile primite din partea specialiștilor ne îndreptățesc să afirmăm că participarea noastră în cadrul prezentei confruntări se va solda cu bune rezultate”.

● C. MOSCOVICH, directorul pavilionului firmelor din Israel:

— „Sperăm că participarea noastră în cadrul expoziției actuale a dat posibilitatea publicului român să cunoască mai îndeaproape posibilitățile industriei israeliene și că vom avea rezultate comerciale pozitive, atît imediat cît și în viitor.“

● OLE S. CARTENS, directorul pavilionului firmelor daneze.

— „Am fost deci pentru a 3-a oară în România și, socotind Tîrgul dv. drept o manifestare ce capătă din ce în ce mai mult un mare prestigiu, am hotărît să revenim și la a II-a ediție în octombrie 1972“.

Dialoguri precontractuale

AȘADAR, pavilioanele primei Expoziții internaționale românești de echipamente și utilaje pentru agricultură, industria alimentară și industria de ambalaje s-au închis. Lăsînd însă larg deschise ușile tratativelor și tranzacțiilor, contactărilor și contractelor. Evident, este prematur să se facă aprecieri cît de cît aproximative asupra rezultatelor finale ale recentei expoziții, întrucît se știe că unele dintre acestea pot apărea și după mai mulți ani.

Judecînd însă după interesul arătat de către specialiști și oameni de afaceri unor produse de ultimă oră — ca, de pildă, mașina pentru introducerea îngrășămintelor în vii, de curînd omologată, — se pot prevedea unele tranzacții depășind cu mult nivelul modestiei. Există și alte fenomene care atestă sporul de atenție de care se bucură exponatele românești. Reprezentanții firmei „IMAGREX“, de exemplu, au primit o serie de insistente oferte de la omologi din Suedia, Austria, Italia, R.F. a Germaniei pentru forme de cooperare oarecum inedite, privind lansarea unor mașini românești, împreună cu produsele proprii, pe diferitele piețe unde unul dintre viitorii parteneri este introdus. Și în această privință se întrevede un succes remarcabil. Precedente există și ele inspiră încredere.

Mașini românești ca aceea de împrăștiat îngrășăminte M.I.C.—1 a primit medalia de aur la Tîrgul internațional al inventatorilor de la Viena în 1970, aceeași mașină a fost atestată de către D.L.G. din R.F. a Germaniei, iar semănătoarea pneumatică M SPC-6 se exportă în cantități mari în U.R.S.S., R.S. Cehoslovacă, R.P. Ungară, R.D. Germană, R.P. Bulgaria, Iran și alte țări, fiind solicitată și în Austria, R.F. a Germaniei. Numeroase alte asemenea exemple îngăduie afirmația că în perioada următoare Expoziției, se va consemna încheierea unui volum apreciabil de tranzacții comerciale.

SUBDEZVOLTAREA ECONOMICĂ ȘI CĂILE LICHIDĂRII EI (VIII)

DEZBATERILE anterioare pe această temă — organizate de Academia „Ștefan Gheorghiu" pentru pregătirea cadrelor de conducere a activității de partid, social-politice, economice și administrației de stat și revista „Viața economică" — pot fi urmărite în numerele 21, 22, 24, 27, 30, 32 și 41 ale revistei noastre.

Disparități disimulate

Conf. Vasile COSMA : — Întrucît în intervențiile făcute s-a abordat și problema indicatorilor economici și sociali pentru exprimarea gradelor de subdezvoltare, mă voi referi la indicatorul venit național în cazul Americii Latine, deoarece în el se concretizează, după părerea mea, efortul acestor popoare pentru dezvoltare și de el depinde, la urma urmei, rezolvarea problemelor acumulării și consumului.

America Latină, în ansamblu, reprezintă 7% din populația mondială și deținea în 1967 aproximativ 5% din producția mondială. Venitul pe cap de locuitor este inferior cu o treime față de media din țările subdezvoltate. Americii Latine îi este caracteristică o creștere lentă, inegală și, în numeroase țări, chiar o scădere a venitului național pe locuitor. Astfel, media produsului intern brut a crescut de la 387 dolari în 1960 la 429 dolari în 1965 și la 470 dolari în 1969. După datele CEPAL, ritmul de creștere mediu anual al produsului intern brut pe locuitor a scăzut de la 2,2% în perioada 1950—1955, la 1,8% pentru perioada 1955—1960, la 1,7% pentru perioada 1960—1965 și la 1,6% în 1966—1968. Aceste medii disimulează însă marile disparități între țări, regiuni, sectoare de activitate. Astfel, produsul intern brut pe locuitor în Argentina se ridica în 1969 la 895 dolari, în timp ce pentru Haiti și Bolivia (89 respectiv 191 dolari) era inferior mediei africane.

Cauza nivelului redus al venitului național pe locuitor, ca și a ritmului extrem de lent de creștere rezidă în structurile economice și de producție existente. Din studiile economistului H. Chenery privind situația din 50 de țări, rezultă o corelație legică între structura producției pe ramuri a economiei și nivelul venitului național pe locuitor. Preponderența în structura producției a unei agriculturi extensive, de slabă productivitate, în care este ocupată majoritatea populației active (43,1% în 1965), existența unei industrii insuficient dezvoltate, mai mult extractivă decît de prelucrare, cît și a sectorului serviciilor hipertrofiat și a populației subutilizate (25,7% din populația activă) explică nivelul redus al venitului național pe locuitor. În plus, scurgerile de venit național în exterior, fără echivalent, rezultate din înrăutățirea raportului de schimb, a repatrierii profiturilor, dobînzilor, fugii capitalurilor etc., diminuează considerabil acumularea internă. Or, țările latino-americane trebuie să facă un efort considerabil pentru dezvoltare, pentru modernizarea structurilor pe baza industrializării, în scopul de a asigura folosirea deplină a brațelor de muncă și ridicarea nivelului de trai.

Pentru ca industria să ajungă să absoarbă 40% din forța de muncă, nivel atins în Argentina și Mexic, ar trebui mărit coeficientul de investiții, după R. Prebisch, de la 18,3% la 26,5% la sfîrșitul deceniului în curs, ceea ce reprezintă un efort foarte mare.

Luînd în considerare necesitatea creșterii producției de subzistență, A. Sauvy admite în calculele sale — pentru țările subdezvoltate — necesitatea unor investiții suplimentare din venitul național, peste rata necesară conservării nivelului de trai existent, după cum urmează : 3 pînă la 5% din venitul național pentru creșterea nivelului de trai cu 1% și tot atît pentru a face față creșterii populației cu 1%. Admițînd o creștere a populației de 2%, coeficientul de capital 4 și o ridicare a nivelului de trai cu 1%, investițiile suplimentare s-ar ridica la 12% din venitul național. Or, într-un anumit sens, aceasta reprezintă mult pentru o țară slab dezvoltată, dar, pe de altă parte, acest efort este insuficient pentru a realiza o dezvoltare susținută care să reducă decalajul față de țările dezvoltate. În cazul Americii Latine, trebuie luat în considerare că populația crește cu 2,9% anual, iar pentru unele țări foarte slab dezvoltate — cu 3,8% (Costa Rica), 3,4% (Columbia) etc.

În legătură cu corelația venit național-acumulare și consum, trebuie abordată și problema profundelor inegalități în repartiția venitului național, generată de structurile existente. Această inegalitate îmbracă, în țările subdezvoltate, caracter de lege (după Myrdal) în sensul că diferența dintre bogați și săraci este cu atît mai mare cu cît mai săracă este țara respectivă.

Luînd în considerare cifra de 190 dolari ca venit minim pentru America Latină, se apreciază că peste 100 milioane locuitori, de la țară și de la periferia orașelor, se află în stare de infraconsum, o populație care nu poate economisi și nici nu reprezintă putere de cumpărare pentru piața produselor industriale. La cealaltă extremitate, o minoritate cu venituri extrem de ridicate se bucură de consum parazitar, de lux, ceea ce îngustează, de asemenea, posibilitățile de acumulare. Efectuarea unor reforme structurale în acest domeniu este menită să asigure o justă redistribuire a venitului național, ceea ce ar crea noi posibilități de acumulare și consum, ar lărgi și piața internă pentru produsele manufacturate.

În condițiile în care posibilitățile de acumulare sînt reduse și complicate de situația asimetrică a comerțului exterior concretizată în creșterea deficitului comercial, în dezechilibrarea balanțelor de plăți și în creșterea datoriei externe, finanțarea externă este menită, în condiții echitabile, să complementeze efortul propriu de dezvoltare, să introducă în economie tehnica și tehnologia avansată.

O serie de măsuri politice radicale luate în unele țări latino-americane privind recuperarea bogățiilor naturale acaparate de monopolurile din S.U.A. cît și pentru îngrădirea sferei de acțiune a capitalului străin (în Peru, Bolivia, Chile, Columbia etc.) reflectă tot mai mult faptul că nu există altă alternativă pentru lichidarea subdezvoltării decît cea a înlocuirii structurilor social-economice existente.

O abordare complexă

Gheorghe BADRUS : — În ultima vreme se observă în literatura de specialitate, inclusiv în documente oficiale ale O.N.U., încercarea de a aborda în mod complex fenomenul subdezvoltării, de a nu reduce subdezvoltarea la aspectele economice, ci de a cuprinde și laturile ei politice, sociale, culturale. Aceasta ne dă posibilitatea să abordăm problema subdezvoltării cu forțele unite nu numai ale economiștilor, ci și ale cercetătorilor din alte domenii. Am reamintit această chestiune acum, pentru că am auzit o părere cu privire la situația din trecut a țării noastre. Îmi pare rău că n-am putut participa la dezbaterea noastră de la început, dar am înțeles că a fost emisă o opinie potrivit căreia România ar fi fost în trecut o țară subdezvoltată. Nu pot să împărtășesc o asemenea părere din mai multe considerente, între altele pornind tocmai de la ideea că subdezvoltarea este un fenomen complex, care nu se reduce la nivelul dezvoltării economice. Înainte de toate, dacă vrem să facem o apreciere a situației României, să spunem în ajunul celui de-al doilea război mondial, trebuie să aplicăm criterii care să o plaseze în perioada istorică respectivă. Ar fi greșit să comparăm România dinaintea celui de-al doilea război mondial cu, de pildă, R. F. a Germaniei sau Franța timpurilor noastre. Din punct de vedere al dezvoltării economice din acea perioadă, comparativ cu alte țări din Europa și cu țări de pe alte continente, de exemplu chiar cu țările Americii Latine din timpul respectiv — nu mai vorbesc de țările Asiei, Africii — România se situa pe o treaptă sensibil superioară față de aceste țări. Într-adevăr, nu era un nivel care să o situeze între țările dezvoltate ale lumii din acea perioadă, dar nici în categoria țărilor slab dezvoltate.

Cred că una din erorile care se fac în literatură este că țările sînt împărțite, de regulă, numai în două categorii : dezvoltate și subdezvoltate, omițîndu-se că există și țări cu un nivel mediu de dezvoltare — categorie care poate fi destul de largă, în funcție de indicatorii pe care îi luăm în considerație. Din punct de vedere economic, România antebelică se situa printre țările cu un nivel mediu de dezvoltare a capitalismului, avînd însemnate rămășițe feudale. La aceasta se adaugă faptul că avea o structură socială ceva mai avansată decît unele din țările Europei și în orice caz decît țările care în acea perioadă se aflau sub dominație colonială. La aceasta se adaugă un alt criteriu deosebit de important, după părerea mea, și anume faptul că România era în acea perioadă o țară independentă — este adevărat, o independență știrbită, datorită dominației capitalului străin și anumitor jocuri politice ale burgheziei. De asemenea, din punct de vedere cultural, România, deși avea un procent destul de ridicat de analfabeți, poseda totuși o cultură națională, cu tradiții, nu era într-un stadiu care să justifice caracterizarea de țară subdezvoltată.

După părerea mea, aplicînd cu obiectivitate criteriile sus amintite la dezvoltarea țării noastre în perioada respectivă, nu rezultă existența fenomenului de subdezvoltare, care era prezent în alte zone ale globului ; România era o țară înapoiată, rămasă în urmă față de celelalte, datorită particularităților dezvoltării sale pe drumul capitalismului, dominației capitalului străin.

Ivanciu NICOLAE-VĂLEANU : — Aprecierea marxistă în perioada antebelică în legătură cu stadiul dezvoltării României a fost aceea de țară mediu dezvoltată. Și Internaționala a III-a, cînd a făcut o schematizare a țărilor, considera că România face parte din a doua categorie : țări cu nivel mediu. Și marxiștii noștri de atunci tot așa apreciau.

Gheorghe BADRUS : — Doresc să mă refer acum la unele probleme ale situației contemporane a țărilor cu structuri subdezvoltate. După părerea mea, noi vorbim adesea despre țări subdezvoltate în ansamblu, punînd semnul egalității între această categorie economico-socială și țările Africii, Asiei, Americii Latine. Cred că țările din America Latină trebuie privite distinct de țările Asiei și Africii. Am mai discutat despre criteriile de definire a subdezvoltării în dezbaterea anterioară, de acum doi ani. Încă de atunci a fost expus punctul de vedere că între criteriile de definire a țărilor subdezvoltare trebuie să fie cuprins și cel al structurilor sociale ; chiar mai mult decît atît — trebuie ținut seama de ansamblul relațiilor politice.

Mi se pare că nu este bine să ne limităm la cîțiva indicatori pentru fotografierea situației unei țări și pe baza lor să spunem : aceasta este o țară subdezvoltată. Deși aceste țări sînt considerate în ansamblu și fiecare în parte ca subdezvoltate, totuși, privite în dinamica evoluției, între ele există foarte mari diferențe, sînt țări care prezintă o dinamică a creșterii economice sensibil accentuată față de altele în care se întîlnesc fenomene de stagnare, în care aproape nici reproducția simplă nu se realizează. Cred că fenomenul subdezvoltării trebuie privit în dinamica lui, nu numai static, la un anumit moment, pentru a caracteriza o țară sau alta.

În ceea ce privește situația actuală a României și opiniile după care ea ar putea fi categorisită ca o țară în curs de dezvoltare, după părerea mea ar trebui să găsim un alt termen care să caracterizeze mai bine situația în care ne aflăm ; cred că am putea aprecia că România este o țară în curs de modernizare, sau în plin proces de modernizare economică — termen la care se pot asocia și țările lumii a treia.

Nicolae IONESCU : — Noțiunea ar satisface și cerința despre care ați vorbit și stadiul dezvoltării economice a României. Însă, în curs de modernizare sînt toate țările lumii, inclusiv S.U.A. Dacă luăm cele două noțiuni : țări dezvoltate și în curs de dezvoltare, nu sîntem în grupa țărilor în curs de dezvoltare. Totodată situația României nu se suprapune nici accepției actuale a noțiunii de subdezvoltare pe care o discutăm noi.

Gheorghe BADRUS : — Aceasta se mai poate discuta. Cercetarea științifică a depășit stadiul discuțiilor despre criteriile subdezvoltării. Cred că problemele criteriilor subdezvoltării și definirii ei reprezintă o fază a trecutului, destul de apropiat este adevărat, dar nu aceasta este problema esențială în momentul de față din punct de vedere teoretic și din punct de vedere practic. După părerea mea, problema esențială care trebuie pusă în acest domeniu în centrul cercetării este aceea a găsirii de **soluții pentru lichidarea subdezvoltării.** Cred că și noi trebuie să ne îndreptăm mai mult atenția, chiar și în cadrul dezbaterii actuale, asupra acestui fapt.

Sînt de acord cu cele spuse de tov. conf. Constantin Mecu la prima întîlnire, că în momentul de față cele mai multe soluții sînt propuse de țări care nu sînt subdezvoltate sau, în orice caz de oameni, comitete, din țări care sînt dezvoltate, care vădesc o grijă foarte particulară față de aceste țări.

Acum cîțiva ani, noi, ca și alți cercetători din țările socialiste, spuneam că principalul pentru țările cu structuri subdezvoltate îl constituie cîștigarea independenței economice, de care depinde întreg progresul lor. Desigur, se poate spune că o asemenea formulare este acceptabilă, dar ea este mult prea generală. În afară de aceasta ea se referă totuși numai la una dintre laturile fenomenului complex al subdezvoltării : independența economică este esențialul, dar nu atinge celelalte aspecte ale dezvoltării acestor țări ; sînt unele dintre ele care au un grad mai avansat de independență economică și totuși se găsesc în stadiul de subdezvoltare și mai au multe de făcut pentru a-l depăși.

(Va urma)

PUNCTE DE VEDERE

CONCEPTUL DE GÎNDIRE ECONOMICĂ ÎN CERCETAREA ISTORIOGRAFICĂ

ÎN MAI BINE de un secol și jumătate de cînd disciplina noastră și-a căpătat autonomia față de alte discipline social-economice, denumirile sub care ea s-a înfățișat publicului au fost dintre cele mai diferite. La început, în mod curent, se vorbea de „istorie a economiei politice". Cu timpul, acesteia, în paralel, i s-a alăturat denumirea de „istorie a doctrinelor economice". Mai tîrziu, o largă răspîndire au avut istoriile de „idei economice", de „teorii economice", de „concepții economice". În vremea noastră, circulă lucrări de specialitate sub toate aceste denumiri, la care s-a mai adăugat și „istoria analizei economice". De cea mai mare popularitate se bucură însă denumirea de „gîndire economică". Există un anume consens, mai mult sau mai puțin unanim, printre cercetătorii specialiști, de a folosi acest concept într-o accepțiune largă și atotcuprinzătoare, în care înglobează mai toate denumirile folosite pînă acum în istoria disciplinei noastre.

La ultimul congres internațional de istorie economică (august 1970 — Leningrad) prof. T. W. Hutchison (Anglia), într-un amplu raport a propus ca bază de discuții o formulă enumerativ-sumativă a termenului de „gîndire economică" în care el include atît concepte deja cunoscute și uzitate curent în practica istoriografică de cercetare ca: teorii și idei economice, analiză economică ș.a., cît și concepte noi cum ar fi opinia economică. A surprins desigur faptul că din această enumerare lipseau concepte tradiționale ale disciplinei ca: doctrină economică, economie politică.

Formula propusă n-a fost însoțită însă și de o motivație majoră, de principiu. Folosirea unui asemenea concept ridică în fața istoriografului economist cîteva întrebări capitale: gîndirea economică este într-adevăr un concept categorial care acoperă, într-o expresie de sinteză, o realitate spirituală reală, obiectivă, sau reprezintă doar o simplă invenție lingvistică la care apelăm pentru a da un vestmînt de conveniență unor soluții insolubile prin natura lor? De ce alte concepte ca: teoria economică, doctrina economică, idei economice etc., pot fi însumate într-un concept atît de larg ca cel amintit de gîndire economică? Există oare vreo legătură necesară între ele pentru ca să justifice logic această însumare? Și dacă există o astfel de legătură mai pot ele oare să-și mențină în continuare determinările anterioare sau trebuie să fie redefinite în funcție de noul mediu de vecinătate în care sînt puse? O motivație de principiu a conceptului de gîndire economică fără doar și poate că ar înlesni găsirea răspunsurilor adecvate la atari întrebări.

DUPĂ CUM NE ARATĂ denumirea însăși, gîndirea economică ar reprezenta, înainte de toate, un proces, o activitate spirituală specifică omului și anume omului ca ființă socială determinată. Din acest punct de vedere privită, se poate spune că ea apare și se manifestă în istorie în cel puțin două mari ipostaze: ca **proces de cunoaștere** și ca **proces de acțiune** practică, socială.

Punerea în lumină a acestor ipostaze implică în mod necesar cel puțin două abordări posibile: **gnoseologică și sociologică.**

Sub aspect **gnoseologic,** ca oricare alt proces de cunoaștere conceptuală umană, gîndirea economică se realizează pe două mari niveluri: nivelul științific și nivelul comun. Între ele există o foarte strînsă legătură de interdependență și interacțiune. Cunoștințele științifice în domeniul economic, se știe, au apărut relativ tîrziu. Ele s-au născut pe fondul cunoașterii comune, acumulată de omenire într-o practică social-economică milenară și continuă și astăzi să se îmbogățească din acest fond. O dată apărute, cunoștințele științifice, la rîndul lor, pătrund în mase și, aplicate de oameni în activitatea lor socială zi de zi, devin elemente ale cunoștințelor lor comune. Cu timpul, mai ales cu cît ne apropiem de epoca modernă, granița care desparte aceste două niveluri unul de altul, devine tot mai relativă, fără însă ca pînă acum ea să fi dispărut cu totul.

Este un lucru dificil să semnalezi interferențele, dar este și mai greu să depistezi deosebirile între nivelurile de cunoaștere amintite. Operația însă este indispensabilă în orice demers critico-istoriografic. Căci fără ea nu se pot circumscrie, cît de cît, teme de cercetare, nu se pot selecta izvoarele, și mai ales nu se pot face aprecieri de valoare asupra aspectelor studiate.

Pentru fiecare moment istoric dat există indicii concrete după care se poate detecta existența fie a unor deosebiri, fie a unor trăsături distincte a ceea ce numim cunoaștere științifică și cunoaștere comună. Dar numai studiul concret al unei anumite epoci, perioade sau autor poate surprinde și releva astfel de indicii.

Privite în plan metodologic general — și numai așa vorbim în rîndurile de față — deosebirile, trăsăturile distincte respective privesc cel puțin trei aspecte mai importante: **sarcinile, structurile** și **formele de exprimare ale cunoașterii științifice** și **ale cunoașterii comune.**

ÎN DOMENIUL economic, cunoașterea științifică are loc, după cum se știe, în două mari forme: cunoaștere empirică și cunoaștere teoretico-abstractă. De reținut că în **cunoașterea empirică** (științifică, nu stihinică, comună), avem de-a face cu obiecte nemijlocite, reale, cu procedee de investigație de tipul observației și descrierii și, în final, cu formularea a ceea ce obișnuit se înțelege prin **legi empirice.** În cunoașterea **teoretico-abstractă** cercetătorul operează cu obiecte abstracte (ideale) adică mijlocit reale, folosind de regulă, procedeele abstracțiunii. În final, se obține formularea unor legi teoretice fundamentale.

Ca în multe alte domenii și în domeniul economic punctele de interferență sînt mult mai mari și mai numeroase decît diferențele semnalate. Pentru problema care ne preocupă, important este faptul că atît cunoașterea empirică, cît și cea teoretico-abstractă urmăresc, în fond, corespunzător caracteristicilor fiecăreia, sarcini cognitive menite să ducă la cel puțin două rezultate strîns legate între ele. În primul rînd, cunoștințele științifice furnizează informații noi despre legile și mecanismele care acționează în lumea economică în cadrul și prin intermediul cărora oamenii își produc și schimbă între ei produsele necesare traiului și, în al doilea rînd, oferă instrumente pentru dobîndirea de noi cunoștințe științifice. Rolul excepțional pe care îl joacă economia politică marxistă în realizarea unor asemenea sarcini o și impune, între celelalte științe economice ca disciplină fundamentală, conducătoare.

Ca și în alte ramuri ale științei, cunoașterea științifică a economiei se caracterizează printr-un înalt nivel de precizie și de rigurozitate. Acest nivel este asigurat, înainte de toate de faptul că, și în economie, cunoașterea științifică este organizată în structuri logice determinate și reglată de legi obiective care direcționează atît mișcarea elementelor care o compun cît și funcționalitatea lor. Ca oricare altă cunoaștere științifică și cea din economie nu poate fi concepută altfel decît ca sistem. Nivelul amintit este asigurat și prin aceea că sistemul respectiv se exprimă printr-un ansamblu de **semne** anumite. În decursul timpului, acest ansamblu de semne a îmbrățișat fie forma limbajului natural, fie cel al limbajului artificial; de regulă, însă, s-au folosit concomitent ambele limbaje.

În „cunoașterea comună" din domeniul economic, ca și în cea empirico-științifică, „obiectele" sînt nemijlocit reale. Numai că în cunoașterea comună sarcina care se urmărește este preponderent **operațională, de orientare practică,** cotidiană. Cum arătam, pe măsură ce cuceririle științei economice pătrund în colectivități de oameni și sînt însușite de aceștia, „cunoașterea lor comună" se îmbogățește cu elemente științifice. Pe ansamblul societății, cel puțin în orînduirile presocialiste, ea rămîne o cunoaștere cu o structură eterogenă, în care elementele rațional-logice se împletesc cu cele alogice și normative, neajungînd să se „coaguleze" într-o cunoaștere sistem. „Cunoașterea comună" nici în domeniul economic nu are menirea să ofere informații noi, cu atît mai mult nu este în stare să furnizeze instrumente pentru dobîndirea lor permanentă. Limbajul folosit este exclusiv cel natural. De unde decurge și lipsa de precizie și de rigurozitate a acestei cunoașteri. Pentru studiile de psihologie socială și de sociologie ea oferă însă un material util de cercetare.

Ca proces de cunoaștere, gîndirea economică se constituie în formațiuni speciale caracteristice fiecărui nivel și fiecărei forme, așa cum acestea au fost amintite mai sus. Reflectînd o varietate de caracteristici, formațiunile spirituale respective primesc și determinări conceptuale diferite: „observația", „descrierea", „noțiunea", „legea", „teoria" sînt cîteva dintre aceste concepte.

SUB ASPECT SOCIOLOGIC, gîndirea economică ca oricare alt proces de acțiune practică, socială, se realizează în și prin sfera ideologiei, a științei și a psihologiei sociale etc. adică în și prin sferele caracteristice conștiinței sociale. Specificitatea acestui proces constă în faptul că spre deosebire de procesul cunoașterii, relevante aci sînt funcțiile pe care le îndeplinește gîndirea economică și rolul pe care ea îl ocupă în viața practică socială.

La aceste enunțuri aducem două importante precizări. Formațiunile spirituale „gnoseologice", amintite mai sus, privite în plan sociologic, nu mai apar individualizate după nivel, formă etc., ci, ca într-o retortă, apar topite unele cu altele, acționînd spre practică, spre înfăptuirea în viață în și prin noi configurații spirituale ale conștiinței sociale. Ca elemente ale științei în general, formațiunile ideative arătate îndeplinesc, este adevărat, funcții cognitive, însă rezultatele lor, prin natura și caracterul lor, își asumă, de pildă, și funcții

---

„VIITORII POSIBILI" ȘI ELUDAREA SENSULUI ISTORIEI

— Pe marginea lucrării „The year 2000" de Herman KAHN și Anthony J. WIENER —

IMAGINEA societății umane în pragul celui de-al treilea mileniu al erei noastre preocupă oamenii de știință din numeroase țări, nu numai din considerente abstracte, pur teoretice, ci și pentru a oferi opțiuni raționale care să permită intervenția deliberată a omului. Probabilitatea ca doi din trei contemporani să fie prezenți la această aniversare sporește interesul pentru acest eveniment milenar.

Dintre cărțile consacrate anului 2000, apărute în Occident, se pare că cea mai controversată este cea elaborată de Herman Kahn și Anthony J. Wiener, cu concursul membrilor Institutului Hudson. Apărută în prima ediție americană acum 4 ani, ea continuă să fie luată ca punct de reper în orice cercetare a viitorului.

A fi prooroc în ultima treime a secolului al XX-lea nu mai este compatibil cu profesiunea de om de știință. De aceea, o trăsătură dominantă a futurologiei contemporane este acceptarea unanimă — în măsura în care nu este vorba de trăsăturile generale ale orînduirii social-economice — a postulatului **pluralității viitorilor posibili.** Care din acești viitori va deveni cîndva **prezentul** depinde și de cel ce ia cunoștință de prognoza respectivă. Această sfidare adusă fatalității este neîndoielnic o cucerire a științei contemporane, care este tributară, mai mult decît se admite în literatură și dezbaterile de futurologie, tocmai științei economice din țările socialiste —, baza teoretică a planificării economiei naționale.

Orientîndu-se după teza „viitorilor posibili", cartea lui Kahn și Wiener brodează o serie de „speculații" centrate în jurul unei variante standard, caracterizată ca „lume tip" și apreciată ca cea mai verosimilă, la care se adaugă „variații economice" cărora li se atribuie diferite grade de certitudine. Consecvenți cu acest principiu, autorii dau lucrării ca subtitlu: „O canava de speculații pentru următorii 32 de ani".

Imaginea lumii tip a anului 2000 este rezultanta unei **tendințe multiple de bază pe termen lung,** pe care autorii încearcă să o desprindă din analiza evoluției istorice de pînă astăzi. Elementele acestei tendințe sînt sistematizate în treisprezece rubrici diferite:

1. Culturi din ce în ce mai „sensualiste", empirice, „lumești", laice, umaniste, pragmatice, utilitare, „contractuale", epicuriene, hedoniste etc.; 2) Elite burgheze, birocratice, „meritocratice", democratice; 3) Acumulare de cunoștințe științifice și tehnice; 4) Instituționalizare a schimbării, în particular, a cercetării inovației și a difuzării; 5) Industrializare și modernizare pe scară mondială; 6) Abundență și (nu de mult) mai mult timp liber; 7) Creștere demografică; 8) Urbanizare și (în curînd) dezvoltare de megalopolis-uri; 9) Importanța descrescîndă a ocupațiilor primare și (recent) a celor secundare; 10) Învățămînt și alfabetizare; 11) Creșterea capacităților mijloacelor de distrugere masivă; 12) Ritm accelerat de schimbare; 13) Universalitatea din ce în ce mai evidentă a tendinței multiple.

Este neîndoielnic că majoritatea elementelor conținute în această sinteză sînt acceptabile, ele regăsindu-se în tabloul ascensiunii societății umane spre stadiul actual de civilizație și cultură, existînd probabilitatea ca ele să se intensifice în perspectivă; ne referim la asemenea elemente ca: progres științific și tehnic, industrializare, creștere demografică, urbanizare, învățămînt, accelerarea ritmurilor, schimbări structurale, pericol nuclear.

Ceea ce șochează în descrierea acestei tendințe este însă ignorarea procesului revoluționar care a dat o nouă orientare evoluției societății umane: victoria revoluției socialiste într-o serie întreagă de țări și scindarea lumii în două sisteme social-economice: socialismul și capitalismul. Or, ca urmare a înaintării acestui proces, probabilitatea creșterii numărului țărilor care formează sistemul mondial socialist în viitoarele decenii este foarte aproape de 1. Prin această eludare a sensului istoriei se explică și confuzia în definirea primelor două elemente ale „tendinței de bază" referitoare la caracterul culturii și al conducerii societății. Această optică reflectă influența **teoriei neștiințifice a convergenței** celor două sisteme social-economice opuse, care și-a pus amprenta în modelarea viitorului de către futurologia occidentală.

Evident că prin aceasta nu se diminuează valoarea științifică a părții din lucrare consacrată viziunii științei și tehnicii la finele secolului al XX-lea. Astfel, lista celor o sută de inovații tehnice foarte probabile în ultima treime a secolului al XX-lea este de mare interes. Dintre acestea semnalăm: aplicații multiple ale laserilor și maserilor; utilizarea efectivă a comunicației electronice directe prin stimularea creierului; alimente și băuturi sintetice, acceptabile și competitive; luni artificiale și alte metode pentru iluminarea marilor întinderi în timpul nopții; instalarea permanentă a omului pe Lună și pe sateliți; călătorii interplanetare; metode mecanice și chimice pentru a ameliora în mod mai mult sau mai puțin direct capacitățile umane de analiză intelectuală; „hibernarea" ființelor umane pentru perioade scurte; facultatea de a alege sexul copiilor înainte de nașterea lor; calculatoare individuale pentru controlul locuinței și comunicare cu lumea exterioară; stimularea, prevederea și poate chiar programarea viselor.

În general, spațiul acordat în lucrare previziunii tehnologice este relativ restrîns; aceasta s-ar putea explica prin dorința autorilor de a nu aluneca pe panta literaturii de anticipație; de altfel, oricît de detaliată ar fi lista probabilă a viitoarelor descoperiri, ea va fi depășită de „extraprevizuni"; o listă similară elaborată în anul 1937 ar fi omis calculatoarele

ideologice. Oglindind tocmai o astfel de realitate obiectivă, ele se cristalizează în primul rînd, în concepte adecvate specifice ca: ideologie economică sau doctrine economice, psihologie economică etc. În al doilea rînd, după cum atestă cercetările de specialitate ale conştiinţei sociale, formaţiunile ideative ce ţin de sfera acestei conştiinţe, la rîndul lor, acţionează nemijlocit în practica socială nu individual, ci ca un tot unitar.

Conceptul de bază sub care are loc această acţiune îl constituie **starea conştiinţei sociale**. Derivatele lui ar fi „opinia publică", „spiritul timpului", „atmosfera spirituală" etc. Prezenţa gîndirii economice în cuprinsul acestor noţiuni este de netăgăduit şi pentru a marca expres istoriografii economişti i-au dat diferite denumiri: **opinie economică. idei economice**, etc. Prin intermediul unor asemenea formaţiuni ideative se şi acţionează nemijlocit în practică la un moment dat.

Există o netăgăduită legătură între cele două abordări posibile: gnoseologică şi sociologică. Baza obiectivă a unei astfel de legături o constituie faptul că în ambele ipostaze, avem de-a face cu unul şi acelaşi „obiect" — gîndirea economică. Pe temeiul ignorării legăturii respective au şi apărut disputele în rîndurile unor istoriografi occidentali burghezi, împărţindu-se unii în susţinători ai „teoriei" sau „analizei economice", alţii în partizani ai „doctrinelor economice".

Ipostazele diferite ale gîndirii economice fac totodată cu neputinţă şi o identificare a celor două abordări amintite. Ipostazele arătate nu sînt convenienţe subiective ce ţin de unghiul de vedere personal al cercetătorilor ci îi sînt date în mod necesar şi obiectiv de varietatea de atribute pe care le are şi de multitudinea de legături în care intră gîndirea economică, atît în procesul de cunoaştere, cît şi în cel de acţiune practică, socială.

Confuziile şi greşelile pe care le mai întîlnim în multe cercetări de specialitate îşi au rădăcina şi în identificarea de care vorbeam a ipostazelor respective.

Cele spuse nu înseamnă că studiul istoriei gîndirii economice nu poate să se desfăşoare diversificat pe ipostaze, pe niveluri şi pe forme de cunoaştere, etc. Dimpotrivă, în funcţie de sarcina concretă care se urmăreşte într-o cercetare sau alta, gîndirea economică poate şi trebuie supusă celor mai detaliate investigaţii ştiinţifice. Căci aceasta este singura cale care ne duce la constituirea acelui tablou de ansamblu care se ascunde în spatele conceptului de „gîndire economică".

dr. Gh. DOBRE

FIȘE

Dolarul între alternative sumbre

■ Revista NEWSWEEK (11 octombrie 1971), publică articolul **Dollars or S.D.R.?** (Dolari sau drepturi speciale de tragere?) în care Henry C. Wallich se ocupă de evoluţia actualei crize valutare din lumea occidentală. El arată că opoziţia crescîndă faţă de poziţia privilegiată a dolarului, precum şi deteriorarea balanţei de plăţi a S.U.A., vor determina în curînd o reformă de structură a sistemului monetar occidental. Principala trăsătură a acestei reforme, spune Wallich, va fi transformarea dolarului într-o monedă ca toate celelalte, încetînd prin aceasta rolul său de monedă de rezervă. Se preconizează, continuă economistul american, înlocuirea dolarului cu aşa-numitele drepturi speciale de tragere, de fapt o monedă de rezervă emisă de F.M.I. Trecerea la acest nou sistem, subliniază Wallich, va ridica însă în S.U.A. grave probleme atît pe termen scurt, cît şi pe termen lung. Pe termen scurt S.U.A. vor putea fi puse în situaţia de a fi solicitate să convertească în S.D.R. cel puţin 60 miliarde de dolari aflaţi în circulaţie în lumea occidentală. Pe termen lung, ele nu-şi vor mai putea permite menţinerea unui deficit cronic al balanţei de plăţi fără consecinţe mai grave decît cele actuale.

Criterii şi indicatori ai eficienţei economice

■ La rubrica „Discuţii", revista sovietică MEMO Nr. 10/1971 publică articolul **Ekonomiceskaia effektivnosti: kriterii i pokazateli** (Eficacitatea economică: criterii şi indicatori) de B. Dobrovinski. Autorul semnalează faptul că pînă în prezent, la analiza eficienţei producţiei sociale în ţările capitaliste dezvoltate, atenţia cercetătorilor sovietici era concentrată cu precădere asupra aspectului tehnico-economic al problemei, iar aprecierile se făceau aproape exclusiv de pe poziţiile raportului dintre cheltuieli şi producţie. În felul acesta rămîneau nestudiate probleme ale interdependenţei, dintre eficienţă şi relaţiile de producţie, dintre eficienţă şi rezolvarea problemelor principale ale dezvoltării economice, condiţionate obiectiv, şi era îngreunată scoaterea în evidenţă a esenţei sociale a procesului. Autorul pledează pentru examinarea fenomenelor economice de pe poziţiile unităţii indisolubile a forţelor de producţie şi relaţiilor de producţie; el propune, în cadrul unui sistem unic, analizarea aspectelor politico-economice, social-economice şi tehnico-economice ale problemei.

Sub aspect social-economic, aprecierea eficienţei s-ar reduce în a stabili în ce măsură creşterea ei, în nişte condiţii istorice date, corespunde intereselor unor clase şi grupări sociale.

Următorul act al dramei

■ **Dans l'atente du cinquième acte** (În aşteptarea celui de-al cincilea act) este titlul sub care L'USINE NOUVELLE (nr. 34/1971) publică un comentariu asupra evoluţiei crizei sistemului monetar occidental. Din această tragedie, cum o numeşte revista, s-au consumat — din 1960 — trei acte şi este în curs de desfăşurare cel de-al patrulea, cu repercusiuni asupra comerţului mondial şi asupra conjuncturii economice din ţările capitaliste.

Măsurile aplicate în prezent stau însă sub semnul provizoratului, încît — opinează revista — este iminent un al cincilea act: instaurarea unei noi ordini monetare. În acest sens sînt posibile următoarele trei soluţii: a) reîntoarcerea la etalonul-aur; b) alegerea — dintre monedele existente — a uneia, care să servească drept etalon internaţional şi monedă de rezervă sau c) crearea unei monede vest-europene. Căci, conchide revista, chiar dacă îşi va recăpăta forţa, dolarul va rămîne totuşi suspect şi nu va mai fi niciodată rege.

Discuţii despre structura fondului de acumulare

■ Revista WIRTSCHAFTSWISSENSCHAFT publică în trei numere consecutive (iulie, august şi septembrie) materialele simpozionului „Intensificarea procesului de reproducţie a economiei naţionale şi acumularea socialistă" care a avut loc la Berlin între 21—24 mai 1971, cu participarea economiştilor de la Institutul central pentru ştiinţe economice al Academiei germane de ştiinţe de la Berlin şi de la Institutul de economie al Academiei de ştiinţe a Uniunii Sovietice.

În comunicarea lui W. I. Maievski **Akkumulationsrate und Verflechtungsbeziehungen** (Rata acumulării şi balanţa legăturilor interramuri) — publicată în nr. 8, 1971, se fac unele consideraţii teoretice şi practice privind structura fondului de acumulare, astfel cum rezultă din experienţa elaborării balanţei legăturilor interramuri în Uniunea Sovietică. Din datele actuale ar rezulta că creşterea fondurilor de bază provine, în principal, din trei ramuri: industria constructoare de maşini, industria construcţiilor şi agricultură. Contribuţia pentru acumulare a unor ramuri ca: metalurgia, industria combustibililor, energie electrică, chimie este foarte mică şi constă numai din mijloace circulante materiale. Or, în realitate, aceste ramuri joacă un rol important în aprovizionarea materială a celor trei ramuri mari susamintite. În consecinţă, autorul propune să fie clasificate în sfera de investiţii şi ramurile intermediare care produc pentru fondurile de investiţii.

PREMIUL NOBEL PENTRU ECONOMIE 1971 - SIMON KUZNETS

ÎN ACEST AN Premiul Nobel pentru economie a revenit economistului şi statisticianului american Simon Kuznets.

Născut în anul 1901, S. Kuznets şi-a făcut studiile la Universitatea Columbia. După terminarea studiilor a publicat numeroase cărţi şi studii şi a fost decenii de-a rîndul profesor la universităţile Johns Hopkins şi Harvard.

Întreaga sa operă este inspirată de convingerea că ştiinţa economică are scopul de a contribui nemijlocit la activitatea economică practică. Eforturile lui S. Kuznets s-au concentrat către crearea unor instrumente de analiză concretă şi de imediată utilitate.

Domeniile în care şi-a adus aportul sînt: teoria ciclurilor economice, analiza venitului naţional, istoria economică, teoria creşterii economice şi cercetarea economiilor în curs de dezvoltare.

În ceea ce priveşte ciclurile proprii economiei capitaliste, S. Kuznets a formulat şi studiat ciclurile ce-i poartă astăzi numele în literatura de specialitate. Contribuţia la dezvoltarea analizei venitului naţional se referă, atît la metodologia de calcul a venitului naţional, studiul repartizării venitului naţional între clase şi grupe sociale, cît şi la metodologia de comparare a veniturilor naţionale, calculate în diferite ţări, după diferite metode. În acest cadru el a rezolvat o serie de dificile probleme: calculul stocurilor de produse finite şi mijloace fixe, tratarea bunurilor durabile, în cadrul statisticii venitului naţional, metodologia separării produsului final de cel intermediar; tratarea cheltuielilor de stat în cadrul statisticii venitului naţional şi metodologia separării cheltuielilor de stat intermediare de cele finale. Pentru istorici, S. Kuznets se află printre cei ce au pus bazele „istoriei cantitative". El este acela care a pus la punct un aparat de măsurare a realizărilor agregate ale economiei în trecut şi de surprindere a unor tendinţe seculare.

Ocupîndu-se de creşterea economică, S. Kuznets a dezvoltat, în primul rînd, metodele de măsurare şi comparare a rezultatelor creşterii. El a optat pentru tratarea problemelor creşterii cu ajutorul mărimilor agregate şi a pus în centrul studiului asemenea parametri cum ar fi: produsul agregat, rata acumulării, ponderea în venitul naţional a cuantumului obţinut de diferite clase şi grupuri sociale, structura economiei, punînd la punct un întreg sistem de indicatori şi folosirea lor concretă.

Derivată din concepţia sa generală asupra creşterii economice este la Kuznets abordarea problemelor economiilor în curs de dezvoltare. El a căutat ca în lucrările sale referitoare la această problemă, să prezinte în mod sistematic factorii creşterii economice subliniind rolul important al ratei acumulării.

Principalele lucrări sînt:

Fluctuaţiile ciclice (1925); Tendinţele seculare ale producţiei şi preţurilor (1930), Venitul naţional şi formarea capitalului (1938), Circulaţia mărfurilor şi formarea capitalului (1938). Venitul naţional şi compoziţia sa (1941), Produsul naţional în timpul războiului (1945), Produsul naţional de la 1869 pînă în zilele noastre (1946). Schimbarea economică (1954). Creşterea economică şi evoluţia veniturilor (1955). Şase conferinţe despre creşterea economică (1959). Capitalul în America (1961). Creşterea economică postbelică (1964), şi Creşterea economică a naţiunilor (1971).

A. P.

electronice, energia atomică, antibioticele, radarul şi propulsiunea prin reactoare — sînt de părere Kahn şi Wiener.

Ceea ce preocupă pe autori urmărind evoluţia viitoare a ştiinţei şi tehnicii sînt mai curînd consecinţele şi alte implicaţii ale tehnologiei. Se profilează o temere faţă de puterea crescîndă a omului faţă de forţele naturii, o dată cu accelerarea ritmului progresului tehnic. Neliniştea futurologilor pentru destinul societăţii umane nu este lipsită de temei; într-adevăr se poate pune problema dacă „efortul neîncetat al omului l-ar putea conduce, asemeni lui Faust, să transforme condiţiile sale naturale — mediul său înconjurător, societatea şi psihobiologia sa — pînă la punctul de a se vedea dezumanizat sau de a deteriora situaţia sa politică şi ecologică fără a avea posibilitatea unei reveniri la situaţia anterioară". **Răspunsul la această problemă nu poate fi dat însă fără o înţelegere a sensului istoriei** — care, lipseşte cercetătorilor occidentali burghezi ai viitorului, oricît de bine intenţionaţi ar fi ei. Soluţia nu se găseşte însă în limitele societăţii capitaliste. Numai o conducere socială raţională, bazată pe cunoaşterea legilor obiective de dezvoltare a societăţii, va putea pune forţa ştiinţei şi tehnicii în slujba omului.

ECONOMIA anului 2 000 a „lumii standard" este previzionată pe baza unui scenariu considerat de autori „relativ optimist", elaborîndu-se o serie de proiecţii economice „fără surpriză", pornindu-se de la premisa că nu va avea loc nici o criză economică în această perioadă în nici o parte a lumii. Acceptîndu-se ipoteza că tendinţele economice actuale (înţelegînd prin „actuale" cele postbelice) se vor menţine pînă la sfîrşitul secolului, imaginea economiei anului 2 000 se obţine prin extrapolarea trecutului apropiat. Acolo unde s-a considerat că nu este probabil să persiste tendinţele actuale, au fost efectuate modificări. Faptul că asemenea proiecţii comportă anumite opţiuni arbitrare, precum şi o oarecare doză de „clarviziune" mai mult sau mai puţin elaborată nu este trecut cu vederea nici de către autorii lucrării. Totodată, s-a încercat să se ia în consideraţie şi abateri ale ritmurilor de creştere posibile din punct de vedere economic şi demografic, utilizîndu-se estimaţii superioare, medii şi inferioare.

Principala variabilă economică proiectată este produsul naţional brut pe locuitor, care rezultă dintr-o previziune demografică şi a ritmului de creştere a produsului naţional brut. Se fac previziuni la nivel mondial, pe regiuni ale globului, pe continente, pe ţări şi, în mod special, pentru Statele Unite, unele dintre ele pînă în anul 2 020.

După calculele autorilor, ar urma ca produsul naţional brut pe locuitor să ajungă pînă în anul 2 000 la următoarele cifre: 7 264 dolari pentru ţările scandinave, 7 120 pentru ţările care fac parte din O.C.D.E., 4 865 pentru ţările socialiste europene, 643 pentru America Latină, 215 pentru Asia de Sud-Est etc.

Rezervele preliminarii care trebuie făcute în legătură cu această previziune se referă la înseşi datele privind produsul naţional brut din anul de bază (1965). Metodologia de determinare a acestui indicator nu este uniformă în toate ţările; de asemenea, este discutabilă modalitatea transformării acestui indicator din moneda naţională în dolari americani. Precizarea că pentru ţările socialiste transformarea monedelor s-a făcut în funcţie de puterea lor de cumpărare nu este menită să clarifice problema, dat fiind arbitrariul care poate fi introdus în acest calcul. Totodată, se poate ridica obiecţia de ce pentru ţările nesocialiste, la convertirea monedelor lor în dolari s-a folosit cursul valutar oficial, deşi se recunoaşte că prin aceasta s-a subestimat nivelul produsului naţional brut.

La baza proiecţiei economice a stat un ritm mediu de creştere a populaţiei mai mult sau mai puţin probabil. Ceea ce comportă însă rezerve serioase este modul de apreciere a ritmului de creştere a produsului naţional brut. Se ştie că o trăsătură fundamentală a economiei contemporane este **dezvoltarea în ritmuri înalte a economiei ţărilor socialiste**, ritmuri superioare, de regulă, celor atinse de ţările nesocialiste. Or, această caracteristică majoră a dezvoltării economice nu se regăseşte în proiecţiile economice care sînt reflectate în acest tablou. Astfel, ritmul de creştere economică de 5% prevăzut pentru ţările socialiste reprezintă o subapreciere a dinamismului economiei acestor ţări. Această evaluare este cu atît mai neîntemeiată, cu cît ea contrastează cu ritmul nerealist de creştere economică de 4,5% prevăzut pentru Statele Unite. Dacă la acestea mai adăugăm şi neincluderea oscilaţiilor conjuncturale în traiectoria proiectată a economiei ţărilor capitaliste, devine pregnantă intenţia autorilor de a prezenta într-o lumină favorabilă capitalismul şi defavorabilă socialismul.

Din „scenariul cantitativ" elaborat în lucrare pentru economia anului 2 000, ceea ce poate incita la reflecţii este adîncirea decalajului dintre ţările dezvoltate şi ţările în curs de dezvoltare. Astfel, produsul naţional brut pe locuitor ar urma să crească pentru ţările în curs de dezvoltare de la 135 dolari în 1965, la 325 dolari în dolari, în timp ce pentru ţările dezvoltate, el ar trece de la 1 675 la 5 775 dolari.

În anul 1965, ţările în curs de dezvoltare au cuprins 63% din populaţia lumii şi nu au furnizat decît 14,5% din producţia mondială. În anul 2 000, ţările în curs de dezvoltare vor majora ponderea în populaţia lumii la 75%, dar vor furniza aproximativ aceeaşi proporţie din producţia mondială. Accentuarea decalajului dintre ţările dezvoltate şi cele în curs de dezvoltare — astfel cum se reflectă în previziunea privind produsul naţional brut pe locuitor — se măreşte cu 50% în favoarea lumii dezvoltate; astfel, dacă în anul 1965 produsul naţional brut pe locuitor al lumii industriale era de 12 ori în comparaţie cu „lumea a treia", în anul 2 000 se previzionează că această cifră se va ridica la 18.

Vom întrerupe aici cronica noastră. Impresia finală care se degajă după citirea lucrării este de insatisfacţie. Absenţa unei concepţii ştiinţifice despre dezvoltarea social-economică nu a permis o proiecţie verosimilă a societăţii umane în anul 2 000. Ceea ce merită să se reţină din lucrare sînt tehnicile de previziune utilizate. Aplicarea acestor tehnici, pornind de la alte premise teoretice, s-ar putea dovedi fertilă.

M. HOROVITZ

ZIUA NAȚIUNILOR UNITE

LA 24 OCTOMBRIE 1945 intra în vigoare Carta Organizației Națiunilor Unite, marcînd crearea celui mai important forum internațional contemporan. În fiecare an, data de 24 octombrie este sărbătorită pe toate meridianele globului ca „Zi a Națiunilor Unite", prilejuind momente de reafirmare a năzuințelor de pace, securitate și progres ale popoarelor și a încrederii lor în capacitatea O.N.U. de a contribui substanțial la împlinirea acestor deziderate ale omenirii.

Expresie a hotărîrii popoarelor de a izbăvi generațiile viitoare de flagelul războiului, O.N.U. a fost investită cu misiunea de înaltă răspundere de a menține pacea și securitatea internațională, de a promova relațiile de prietenie și colaborare dintre state pe temelia trainică a respectării principiilor fundamentale ale dreptului și moralei internaționale, de a favoriza progresul economic și social al popoarelor.

În cei 26 de ani care s-au scurs de la întemeierea sa, preocupările O.N.U. s-au extins și diversificat, astăzi cuprinzînd — dacă se are în vedere și ceea ce întreprind celelalte organizații din sistemul Națiunilor Unite — aproape toate domeniile activității umane, ale relațiilor dintre națiuni. Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită la 19 octombrie 1970, la sesiunea jubiliară a Adunării generale, O.N.U. a jucat un rol de seamă în viața internațională, cele mai importante evenimente din perioada postbelică aflîndu-se în atenția Organizației care, în multe cazuri, a avut posibilitatea să adopte hotărîri și rezoluții de mare însemnătate.

Organizația Națiunilor Unite constituie un mijloc de armonizare a eforturilor statelor membre pentru înfăptuirea dezarmării generale și, în primul rînd, a dezarmării nucleare, care rămîne în continuare o sarcină deosebit de acută a comunității internaționale.

În 1970, la inițiativa României, Adunarea generală a O.N.U. a hotărît efectuarea unui studiu asupra consecințelor economice și sociale ale cursei înarmărilor și ale cheltuielilor militare. Întocmit de un grup de experți numiți de Secretarul general al O.N.U., acest raport se găsește pe masa de lucru a actualei sesiuni a Adunării generale.

Îndeplinindu-și sarcinile de creare a condițiilor propice pentru menținerea păcii între popoare, O.N.U. a adoptat, în anul 1970, prin Adunarea sa generală, documente de o importanță deosebită, cum sînt: Declarația asupra principiilor de drept internațional privind relațiile prietenești și cooperarea între state, Declarația asupra securității internaționale, Programul de acțiune pentru aplicarea integrală a Declarației asupra acordării independenței țărilor și popoarelor coloniale.

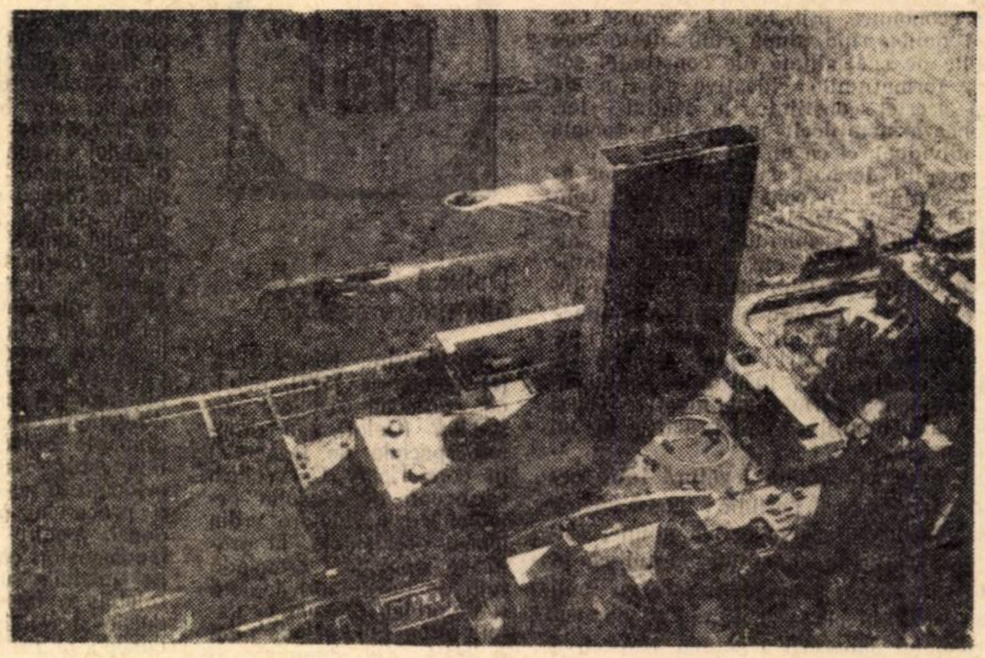

Lichidarea subdezvoltării se numără astăzi printre problemele cele mai arzătoare care își așteaptă rezolvarea. Organizația Națiunilor Untie consacră în prezent peste 85 la sută din resursele sale pentru programele vizînd dezvoltarea economică și socială a tuturor popoarelor. Strategia internațională a dezvoltării pentru cel de al doilea Deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare, adoptată în 1970, stabilește în mod detaliat obiectivele progresului economic și social de atins în actualul deceniu. Astfel, se prevede ca produsul național brut pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare să crească anual cu 6 la sută, creșterea anuală a produsului național brut pe cap de locuitor urmînd să atingă 3,5 procente.

Unul din principalele instrumente în activitățile O.N.U. în domeniul dezvoltării este Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD), la care cooperează 16 agenții și instituții specializate. Anul acesta, PNUD dispune, din contribuțiile voluntare ale statelor, de suma de 240 milioane dolari pentru executarea proiectelor sale în beneficiul a 90 de țări în curs de dezvoltare.

Membră a Națiunilor Unite de un deceniu și jumătate, România a luat parte activă la acțiunile acestei organizații mondiale, cu convingerea profundă că O.N.U. oferă un cadru favorabil pentru promovarea destinderii și înțelegerii între popoare, pentru dezvoltarea multilaterală a cooperării internaționale.

În toți acești ani, la O.N.U. au fost primite cu apreciere și aprobare inițiativele României vizînd consacrarea principiilor care să cîrmuiască relațiile dintre state, dezvoltarea cooperării și relațiilor pașnice între statele europene, educarea tineretului în spiritul înțelegerii între popoare, sporirea rolului O.N.U. în organizarea cooperării internaționale în domeniile mai noi ale activității umane, ca, de exemplu, în domeniul aplicării științei și tehnologiei moderne pentru accelerarea procesului de dezvoltare a națiunilor.

România militează pentru înfăptuirea universalității O.N.U., pentru restabilirea drepturilor legitime ale R.P. Chineze în cadrul acestei organizații, pentru creșterea contribuției O.N.U. la așezarea relațiilor dintre toate statele pe principiile Cartei, la excluderea forței și amenințării cu forța din relațiile internaționale, la dezvoltarea largă a colaborării dintre popoare.

D. VEDEA

REPERE

• **Ministerul Agriculturii** din Peru și întreprinderea iugoslavă „Energoprojekt" au încheiat un acord privind realizarea pînă la sfîrșitul anului 1975 a unui sistem de irigații în regiunea Chira Piura, pentru a pune în valoare 14 000 ha lovite de secetă și sprijini aplicarea reformei agrare. Agenția **Taniug** relevă că este vorba de unul din cele mai importante proiecte de acest fel din America Latină.

• **Balanța comercială** a S.U.A. a înregistrat în luna august, pentru a cincea oară consecutiv, un deficit, de 260 milioane dolari, în ciuda instituirii suprataxei de 10% asupra importurilor.

• **Flota dunăreană** a Ungariei a transportat anul trecut 2,3 milioane tone de încărcătură, în special minereu de fier, cocs, produse agricole. În același timp cargourile maritime ungare au transportat aproape 500 000 t de mărfuri, ancorînd în 25 de porturi ale lumii.

• **Institutul** austriac pentru America Latină a organizat între 12 și 16 octombrie la Eisenstadt cea de a patra ediție a „Zilelor Americii Latine", cuprinzînd conferințe și seminarii pe teme de etnologie, sociologie, economie.

• **În Franța** proporția femeilor căsătorite care au serviciu s-a majorat de la 32,4% în 1962 la 34,2% în 1968.

• **Prețurile** cu amănuntul la produsele alimentare și la mărfurile de primă necesitate au crescut în Elveția cu peste 20% față de 1966. Din septembrie 1970 pînă în septembrie a.c., costul vieții a crescut cu 6,7%.

• **„Tragerile"** la F.M.I., adică împrumuturile pe diferite termene obținute din partea Fondului, au atins în primele trei trimestre ale acestui an 1651 milioane dolari, din care 1302 efectuate de S.U.A.

• **În orașele din R. P.** Albania s-au construit în decursul cincinalului trecut cu 3 000 de apartamente mai mult decît în cele două cincinale anterioare. Peste jumătate din populația țării locuiește în prezent în case noi. În actualul cincinal este prevăzută construirea din fondurile statului a 40 000 de apartamente. Un număr egal de locuințe vor fi construite în mediul rural.

• **Potrivit statisticilor** oficiale, în Argentina s-a înregistrat o creștere a costului vieții cu 39,6% în comparație cu luna septembrie a anului trecut.

• **O nouă linie** de navigație directă s-a deschis între portul polonez Gdynia și porturile australiene. Pentru început vasele poloneze vor naviga pe noul traseu o dată pe lună, existînd însă perspectiva sporirii numărului acestor curse, relatează agenția P.A.P.

• **Ministrul** finanțelor al Columbiei, Rodrigo Llorente a declarat la Bogota că suprataxa de 10% asupra importurilor americane va aduce prejudicii însemnate exporturilor columbiene, care se vor reduce cu aproximativ 50%.

• **La 100 firme** străine implantate în Franța corespund 88 firme franceze instalate în străinătate. Olanda are instalate 187 întreprinderi în străinătate pentru fiecare o sută întreprinderi străine implantate pe teritoriul ei, iar R.F.G. 175.

• **Prezidiul guvernului** R. P. Polone a hotărît recent construirea primei centrale atomo-electrice din țară, cu o capacitate de 440 megawați. Primele agregate ale centralei vor intra în funcțiune în anii 1980—1982. De asemenea, s-a hotărît elaborarea unui program de construire a altor obiective similare, pînă în anul 2000.

VIZOR

LUPTA CU IGNORANȚA

POATE mai periculoasă decît foametea, poate mai devastatoare decît mizeria, este — prin implicațiile sale de perspectivă — ignoranța. Sigur, omenirea este conștientă de amploarea acestui pericol, sigur, se întreprind măsuri energice, pe plan statal și internațional, în vederea eradicării flagelului analfabetismului. Și totuși...

La mijlocul secolului nostru Națiunile Unite au proclamat obligativitatea școlarizării copiilor de ambele sexe. Douăzeci de ani mai tîrziu, dintr-o sută de copii de vîrstă școlară din țările în curs de dezvoltare, 43 nu frecventează școala. La acest bilanț de loc încurajator, situația analfabetismului în rîndul femeilor adaugă o doză suplimentară de descurajare. Tradiții discriminatorii, interpretări unilaterale și eronate ale concepției privind vocația de mamă a femeii — grevate pe precaritatea condițiilor economice — au făcut ca acest flagel al analfabetismului să atingă proporții incredibile în rîndul populației feminine. Într-o recentă lucrare editată la Paris — „Femeia în lumea modernă" — Evelyne Sullerot, sociolog de reputație și expertă pentru problemele feminine pe lîngă diverse organisme internaționale, dezvăluie o serie de cifre concludente în legătură cu această problemă. Din aproape un miliard de analfabeți, cîți există astăzi în lume (cantitativ, o cifră fără precedent), peste 700 de milioane sînt femei. În țările Africii, media analfabetismului în rîndul femeilor este de 90 la sută! În Bolivia, Ceylon, Iordania, Tailanda și în numeroase alte state din America Latină și Asia acest procent atinge, de asemenea, cote variind între 60 și 85 la sută, fiind deseori dublul celui indicînd analfabetismul în rîndul bărbaților. Dar chiar și în unele state europene situația se prezintă la fel de alarmantă. Potrivit studiului amintit, analfabetismul feminin este în Grecia de 30 la sută, în Portugalia de 44,6 la sută, în Spania 17,7 la sută etc.

Eforturile care se întreprind pe plan internațional pentru lichidarea analfabetismului și asigurarea accesului spre cultură sînt reflectarea unei necesități vitale în lumea contemporană. Fără educație în genere și fără educația femeilor în special progresul nu se poate transmite sau se transmite atît de lent încît este practic anulat. Educația a devenit o chestiune de viață sau de moarte fără de care lumea de mîine, va fi o lume care va adăposti simultan cu savanții și astronauții ei, o cantitate de mizerie și ignoranță fără precedent în această atît de bogată în precedente Istorie.

Nic. MAVRODIN

CERCETĂRILE DE SOCIOLOGIE ȘI PSIHOLOGIE ÎN SPRIJINUL PRODUCȚIEI

ÎN CADRUL PREOCUPĂRILOR pentru perfecționarea relațiilor în unitățile economice și utilizarea potențialului material și uman, o atenție crescîndă se acordă în țările socialiste problemelor de sociologie și psihologie a muncii. Perfecționarea relațiilor în cadrul colectivelor de muncă, stabilirea unui climat favorabil valorificării plenare — pe locul său de muncă — a capacității creatoare a fiecărui membru al societății socialiste, determinarea căilor de îmbunătățire a structurilor organizatorice și a implicațiilor acestora, integrarea în muncă, selectarea cadrelor etc., constituie tot atîtea obiective de prim ordin ale organizării și conducerii producției, la a căror soluționare trebuie să aducă o contribuție valoroasă cercetarea sociologică și cea psihologică. Multe dintre aceste aspecte sînt dezbătute pe larg în paginile presei economice din țările socialiste.

Obiect, metode

OCUPÎNDU-SE de rolul sociologiei marxist-leniniste în industrie, prof. dr. Rudhard Stollberg arată, în revista **Die Wirtschaft** (21 IV 1971), că „în orînduirea socialistă întreprinderea industrială nu este numai **o unitate producătoare**, ci și un important **domeniu social** de viață și activitate a celor ce muncesc. În întreprinderea industrială socialistă se realizează integrarea oamenilor în societate: activitatea lor eficientă în cadrul muncii profesionale, participarea la înfăptuirea obiectivelor sociale. Aici în primul rînd trăiește omul muncii democrația socialistă în acțiune, care formează esența climatului socialist în întreprindere și reprezintă o importantă formă a puterii clasei muncitoare în societatea noastră. Aici se dezvoltă conștiința sa de proprietar, atitudinea socialistă față de muncă. Aici se desfășoară, în colectiv, educarea și autoeducarea, precum și formarea unei personalități socialiste.

Din acestea se deduc sarcinile principale ale cercetării sociologice. În esență, este vorba de faptul că, în cadrul unui combinat industrial, pe baza unor analize științifice concrete, se poate influența în mod planificat asupra formării relațiilor sociale.

Tematica care trebuie să fie abordată de grupele de lucru sociologice este foarte variată. Teoretic, ea cuprinde întreaga viață a întreprinderii, pentru că aspecte sociologice se întîlnesc în orice domeniu. Ea depășește chiar granițele întreprinderii, deoarece condițiile de locuit sau situația familiară a celor ce muncesc sînt factori care influențează atît dezvoltarea personalității, în general, cît și atitudinea în muncă. Obiectivele care vor sta în fața sociologilor întreprinderii depind, firește, de problemele pe care combinatul le are de rezolvat".

După aprecierea autorului, studiile sociologice, efectuate în trecut în industrie, au avut o tematică destul de îngustă. În viitor „ele ar trebui să se ocupe de procese fundamentale și să procure informații care să stea la baza unor măsuri de perspectivă, cu o eficiență mai îndelungată. O astfel de orientare oferă, totodată, posibilitatea unei și mai strînse colaborări între industrie și diferite instituții care acționează în domeniul sociologiei.

Printre asemenea procese (și tematici corespunzătoare) se numără: dezvoltarea democrației socialiste în cadrul combinatului industrial; perfecționarea muncii socialiste în colectiv și a relațiilor socialiste colective dintre diferitele grupuri sociale de oameni ai muncii; dezvoltarea atitudinii socialiste față de muncă; problemele speciale ale unor grupuri sociale (femeile muncitoare, tineretul, muncitorii mai vîrstnici); complexul «muncă — timp liber — mod de viață — personalitate», a cărui asigurare revine combinatului și organelor teritoriale.

Aceasta nu exclude ca, în cadrul temelor amintite, să fie cercetate și problemele specifice întreprinderii, pornindu-se de la o situație dată; astfel ar fi: fluctuația și cauzele ei; atașamentul oamenilor muncii față de întreprindere și față de meserie; dorința de calificare și condițiile existente pentru aceasta; influența unor condiții concrete (activitate, mediul de muncă etc.) asupra atitudinii și comportamentului în muncă, ș.a.

Metodele de cercetare folosite în această privință **sînt foarte variate** — remarcă autorul. — **Ar fi o eroare să se creadă că cercetarea sociologică este identică cu efectuarea de anchete, cu toate că ancheta joacă, desigur, un rol important.** Dar, alături de ancheta de masă sub formă orală sau scrisă, ca metodă importantă pentru obținerea datelor, apar **interviul cu experții și discuțiile pe grupe, observarea, experimentul social, studiul documentelor și, în anumite condiții, testul sociometric.**

În revista cehoslovacă **Podniková organizáce** (nr. 2/1971), Marian Sarišsky relevă că cercetarea sociologică și psihologică în întreprindere trebuie să țină seama de nevoia ce o simte fiecare om de a se autorealiza în procesul muncii, fapt ce devine din ce în ce mai dificil în condițiile actuale ale diviziunii muncii. Necunoscînd, adeseori, raportul existent între munca pe care o efectuează și produsul finit, lucrătorul este privat de sentimentul satisfacției pentru rezultatul concret, final, al muncii sale.

Pe de altă parte, subliniază autorul, este important să se cunoască factorii care perturbează sau pot perturba relațiile formale (legate de structura organizatorică) și cele neformale din sînul colectivului de muncă. Este un lucru cunoscut că „eficiența și productivitatea muncii celor angajați direct în producție depind nu numai de utilarea tehnică a locului de muncă, dar și de organizare și de stilul muncii cadrelor de conducere. Problematica se concentrează în primul rînd în jurul conducerii colectivelor de muncă, stimulării acestora, în jurul formelor și metodelor care permit cunoașterea cauzelor obiective și mecanismelor activității și inițiativei lor, a moralei muncii, disciplinei, cantității și calității muncii efectuate. Un rol decisiv au în acest sens, printre altele, sociologia și psihologia, ca discipline științifice care — în întreprinderea industrială — se orientează cu precădere spre soluționarea următoarelor probleme practice:

— studiul relațiilor sociale în întreprinderea industrială, al atitudinii față de muncă și în viața personală, al gradului de identificare a omului cu munca efectuată, cu interesele întreprinderii în care lucrează;

— studiul întreprinderii ca organism social, al rolului și poziției indivizilor aparținînd diferitelor grupe sociale din structura întreprinderii;

— studiul aspectelor sociologico-psihologice ale conducerii, ale stimulării în muncă, ale activității micilor grupe de muncă, precum și al fluctuației;

— participarea la reglementarea relațiilor sociale și de muncă;

— participarea la influențarea și formarea mentalității și a stilului de viață a salariaților întreprinderii".

Pe aceeași temă, revista amintită publică investigațiile dr-ului Jan Godarsky asupra aplicării psihologiei în industria cehoslovacă. După el problematica psihologiei muncii în indusrrie cuprinde: „conducerea și organizarea colectivului de lucrători, problemele psihologice ale moralei muncii, relațiile dintre conducerea întreprinderii și salariați; problemele de muncă privind în special profesiunile cu grad mare de risc, cele ce implică o suprasolicitare fizică sau nervoasă și funcțiile de conducere; problemele alegerii profesiunii, fiind confirmat — în practica conducerii moderne — faptul că realizarea concordanței între munca prestată și satisfacția lucrătorului nu constituie numai indiciul unui organism echilibrat și sănătos, dar și o premisă a muncii eficiente; etc.

Activitatea colectivului de psihologi se concentrează asupra soluționării unor probleme de cercetare și a aplicării lor practice în industrie. Sfera lui de activitate include îndeosebi aspecte legate de selecționarea, pregătirea și repartizarea lucrătorilor, de conducerea întreprinderii, de crearea climatului psihic optim, precum și preocupări privind relațiile dintre oameni. El se ocupă, de asemenea, de condițiile mediului de muncă, de probleme privind profesiografia, securitatea și igiena muncii etc".

Referindu-se la metodologia cercetării, Boghici Knejevici consideră, într-un articol publicat de revista iugoslavă **Ekonomika Produzecea** (nr. 12/1970) că comportamentul omului în procesul muncii, în relațiile sale cu membrii colectivului din care face parte cît și pe un plan mai larg, se verifică cu succes prin **trei metode psihologice**: metoda experimentală, cea a aprecierii (sau a evaluării) și prin chestionar.

„Prin **metoda experimentală** se verifică reacția omului la diferite situații speciale. Cinstea se apreciază astfel încît să se stabilească dacă muncitorul își subliniază toate greșelile atunci cînd se pune singur la încercare. Sau, în psihologia industrială, reacția emoțională a omului poate fi măsurată cu mai mult succes cu ajutorul psiho-detectorului.

Prin **metoda evaluării** se poate folosi aprecierea opiniei publice (în special a opiniei colectivului unității economice respective) pentru cunoașterea eficientă a trăsăturilor personale ale producătorului.

Această metodă este eficientă prin faptul că, într-o perioadă scurtă și cu eforturi reduse, se poate aprecia un diapazon larg de trăsături umane și că această evaluare permite integrarea muncitorului cu succes într-o unitate economică concretă.

Metoda chestionării se aplică pentru examinarea unor persoane, în special datorită simplității și economicității ei".

Un domeniu special al cercetării psihologice, și anume psihologia inginerească, este abordat de un colectiv de autori în revista sovietică **Soțialisticeskii Trud** (nr. 5/1971); sînt delimitate, în acest cadru, **patru direcții de cercetare**: psihofiziologică, sistemotehnică, de exploatare și psihologică-pedagogică, insistîndu-se îndeosebi asupra primelor două.

Orientarea psihofiziologică a psihologiei inginerești elaborează metodele concrete de înregistrare obiectivă a caracteristicilor cantitative ale primirii și prelucrării informațiilor de către operator, în scopul de a determina încărcarea lui și a aprecia eficiența și siguranța în exploatare a verigii respective din cadrul sistemului.

Orientarea sistemotehnică este legată de aprecierea posibilităților oamenilor la proiectarea marilor sisteme. Această orientare cuprinde un mare cerc de probleme teoretice și aplicative: fundamentarea tehnico-psihologică a proiectării marilor sisteme, elaborarea principiilor, metodelor și criteriilor de optimizare a fluxurilor și structurii informațiilor, corelarea posibilităților omului cu caracteristicile tehnice ale subsistemelor, cercetarea metodelor și criteriilor de determinare a posibilității și oportunității automatizării funcțiilor îndeplinite de om etc... Pînă acum, — apreciază autorii — psihologia inginerească s-a ocupat doar de corelarea construcției mijloacelor tehnice de control și dirijare cu posibilitățile omului, pe baza unor date medii cu privire la receptivitate, memorie, gîndire etc. O astfel de cale, bazată pe concepția unui oarecare om «mediu», nu poate fi considerată justă, deoarece aptitudinile de care trebuie să facă dovadă un om depind de particularitățile activității sale, cu alte cuvinte este necesar să se aprecieze însușirile individuale ale oamenilor. Prin urmare **înainte de a se vorbi despre cerințele psihologice față de dispozitivele indicatoare sau pupitrele de comandă, trebuie creat un model privind activitatea operatorului care va lucra la dispozitivul sau pupitrul respectiv".**

Instrument de combatere a fluctuației

SÎNT EXAMINATE, de asemenea, o serie de cazuri și domenii concrete de aplicare a cercetării psihologice sau sociologice. Astfel, de exemplu, revista **Die Wirtschaft** (24,II,1971) publică, sub semnătura prof. dr. Hacker, un studiu asupra principiilor psihologice ale raționalizării socialiste. „Raționalizarea socialistă — afirmă autorul — nu înseamnă excluderea părților componente spirituale ale activității, așa cum se întîmplă de cele mai multe ori în raționalizarea capitalistă, ci invers — promovarea lor, cu un dublu scop: creșterea productivității muncii, concomitent cu micșorarea suprasolicitării și dezvoltarea personalității tuturor oamenilor muncii.

Aceste obiective ale raționalizării socialiste nu pot fi atinse fără metode științifice de analiză, de apreciere și de organizare tocmai a componentelor spirituale ale muncii. Sînt necesare, de pildă, **principii de descriere, calificare și apreciere a activității spirituale, normative privind volumul solicitărilor în cazul componentelor spirituale ale muncii sau metode ale determinării stărilor de oboseală cauzate de munca spirituală.**

Posibilitățile de contribuție, eficientă sub aspect productiv, ale psihologiei noastre marxiste sînt — în profida capacităților, deocamdată reduse, de învățămînt și cercetare — multilaterale. Este vorba aici de elaborarea structurilor optime ale colectivelor și conducerilor sau a unor materiale de exercițiu pentru conducători (prin intermediul psihologiei sociale), de dezvoltarea unor noi metode de predare, îndeosebi pentru calificarea cadrelor adulte prin psihologia pedagogică, de măsuri psihoigienice aplicate în condițiile suprasolicitării psihice cu ajutorul psihologiei medicale, precum și de rezultatele și metodele variate ale psihologiei muncii și psihologiei inginerești...

Posibilități ample de utilizare se deschid în fața principiilor, psihologic fundamentate, de raționalizare, inclusiv în domeniul organizării individuale a muncii — arată mai departe autorul. — Cu prilejul a numeroase cercetări în diverse ramuri industriale, am putut dovedi că **diferențele de productivitate dintre lucrătorii cei mai înaintați și cei mijlocii sînt datorate, în principal, modului de pregătire și de planificare personală a muncii.** Planificarea personală a muncii reprezintă principala cerință intelectuală față de activitatea muncitorului din producție. Cercetările privind munca la mai multe mașini au arătat că, în sistemul de lucru planificat (față de cel fără plan), timpul de stagnare se reduce la mai puțin de jumătate.

Prin ce anume determină planificarea o asemenea creștere a randamentului? Simplificînd mult lucrurile, se poate spune că strategia planificată se distinge printr-un grad foarte ridicat de participare a muncii spirituale, adică creatoare; ea se caracterizează prin analiză anticipativă și utilizarea rațională a posibilităților. Lucrătorul care planifică optim este în schimb mai puțin activ sub aspect manual decît cel care muncește neplanificat și, deci, cu un randament mai redus. Strategia mai eficientă se recunoaște prin urmare, printre altele, după faptul că activitatea manuală se desfășoară pe scară mai redusă, dar cu mai multă precizie".

„Caracterul relațiilor reciproce în cadrul colectivelor de muncă prezintă o deosebită importanță atît pentru activitatea de producție, cît și pentru crearea și dezvoltarea personalității lucrătorilor" — apreciază, la rîndul ei, Minka Radeva, în revista bulgară **Novo vreme** (nr. 2/1971).

De asemenea, susține autoarea, „însușirea de cunoștințe social-psihologice de către cadrele de conducere din întreprinderi constituie un factor de seamă pentru perfecționarea pregătirii lor în vederea conducerii relațiilor social-psihologice în cadrul colectivelor. De aceea, cursurile de calificare a cadrelor de conducere trebuie să includă și probleme de psihologie socială, tocmai în vederea prefecționării aptitudinii acestora de a influența stabilirea relațiilor respective.

Este absolut necesar — scrie în continuare M. Radeva — să se treacă neîntîrziat la sprijinirea întreprinderilor în elaborarea planurilor de dezvoltare socială a colectivelor, în condițiile utilizării concomitente și respectării absolute a actelor normative privind aplicarea mecanismului economic. Ceea ce impune ca de studiul acestor probleme să se ocupe institutele de cercetare de resort, care să ofere un ajutor metodologic și practic întreprinderilor și unităților economice, cît și consiliilor populare, ministerelor, organizațiilor de partid și sindicale în promovarea politicii partidului și statului de dezvoltare și perfecționare a conducerii proceselor sociale".

Cercetării sociologice și psihologice îi revine un rol important în reducerea fluctuației forței de muncă și a efectelor negative ale acesteia.

Analizînd situația de la Uniunea de producție „Svetlana" din industria ușoară în care ponderea femeilor și a tineretului este ridicată, revista **Soțialisticeskij Trud** (nr. 6/1971). menționează că „în anii 1968-1969 s-au făcut cercetări pe această problemă asupra tinerelor lucrătoare în vîrstă pînă la 20 de ani. Jumătate din ele și-au însușit meseria în școlile tehnico-profesionale, iar restul în producție. S-a urmărit felul cum muncesc noile angajate, s-au studiat condițiile și modul de organizare a muncii în secția unde lucrează.

Rezultatele cercetărilor au arătat că noile angajate se adaptează la caracterul

Grupaj realizat de
V. BRĂNEANU, M. MELNIC

(Continuare în pag. 18)

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

● R.P. Polonă — Țările Benelux

La Varșovia s-au încheiat convorbirile dintre delegațiile Poloniei și Uniunii vamale a Belgiei, Olandei și Luxemburgului, consacrate încheierii unui acord comercial pe anii 1971—1974. Textul acordului, parafat la Ministerul Comerțului Exterior al Poloniei, consemnează faptul că relațiile dintre Polonia și țările Benelux se întemeiază pe principiile GATT, toate statele participante fiind membre ale acestei organizații. Acordul stipulează, de asemenea, angajamentul guvernelor țărilor Benelux de a anula îngrădirile existente la importul de mărfuri poloneze. Sînt consemnate, totodată, hotărîri privind și dezvoltarea continuă a diverselor forme de colaborare industrială, inclusiv cooperarea în producție — relatează agenția PAP.

● R.P. Bulgaria — Franța

Într-un comentariu consacrat relațiilor economice dintre Bulgaria și Franța, agenția BTA relevă că, în 1970, schimbul de mărfuri dintre cele două țări s-a ridicat la 81,2 milioane de dolari, Franța ocupînd locul al treilea (după Italia și R.F.G.) în comerțul Bulgariei cu țările occidentale. Exportul bulgar în Franța a crescut în perioada 1960—1970 de 7,5 ori, structura sa suferind modificări însemnate în sensul sporirii ponderii produselor industriale. Astfel, ponderea produselor chimice și metalurgice a fost în 1970 de 21%, iar cea a mașinilor și instalațiilor de 2,7% din exportul bulgar în Franța. În 1970 importul din Franța a însumat 44,4 milioane de dolari, iar în primele șase luni ale acestui an el a atins 31 milioane de dolari; Franța livrează Bulgariei, în principal, instalații complete pentru întreprinderi industriale. În această privință, menționează BTA, Franța se află pe primul loc în ceea ce privește importul bulgar din Europa occidentală. În toamna anului 1970 a luat ființă Comitetul mixt bulgaro-francez pentru colaborarea economică și industrială.

● R.P. Polonă — Austria

La Viena au fost încheiate tratativele referitoare la perfectarea unui acord comercial bilateral între Polonia și Austria. Anul trecut, schimburile de mărfuri polono-austriece au însumat 120 milioane de dolari, triplîndu-se aproape în decursul ultimului deceniu. În prezent, Austria ocupă al cincilea loc în comerțul Poloniei cu țările occidentale.

● R.S.F. Iugoslavia — Belgia

La Belgrad a avut loc o primă rundă de convorbiri iugoslavo-belgiene, care s-au referit la dezvoltarea colaborării bilaterale pe plan economic, informează agenția Taniug.

În încheierea convorbirilor, menționează agenția, delegația economică belgiană, condusă de prințul Albert al Belgiei, a fost primită de Djemal Biedici, președintele Consiliului Executiv Federal al R.S.F. Iugoslavia. Cu acest prilej, menționează agenția, au fost relevate legăturile prietenești tradiționale dintre cele două popoare și însemnătatea actualei vizite a delegației economice belgiene pentru dezvoltarea pe mai departe a relațiilor bilaterale.

DOCUMENTAR

RITMURI ÎN DEPRECIEREA MONEDELOR ȚĂRILOR CAPITALISTE

CREȘTEREA costului vieții și scăderea puterii de cumpărare a banilor, fenomene economice specifice inflației, sînt întîlnite în prezent, într-o măsură mai mare sau mai mică, în economia tuturor țărilor occidentale. Astfel, conform datelor publicate de cotidianul vest-berlinez „Telegraph", costul vieții a fost în anul 1970 față de anul precedent cu 7,8% mai mare în Japonia, cu 7% în Suedia, cu 6,4% în Anglia, cu 6% în S.U.A., cu 5,3% în Franța, cu 5,1% în Italia, cu 4,4% în Olanda, cu 3,8% în R.F.G. și cu 3,6% în Elveția. Cifrele estimative pe 1971, prezentate de același cotidian, situează creșterile la nivelul de 8,5% în Anglia, de 8% în Suedia, de 7% în Japonia, de 6,5% în Olanda, de 6% în Elveția, de 5,5% în Franța, de 5% în S.U.A. și în Italia și de 4,5% în R.F.G.

Pe baza datelor oficiale referitoare la creșterea costului vieții sau a indicelui prețurilor cu amănuntul la bunurile de larg consum, publicate în perioada 1960—1971 de guvernele unor țări capitaliste, „First National City Bank" din New-York a stabilit gradul de depreciere a valorii monedelor în 48 de țări capitaliste din diferite părți ale lumii. Tabelul nr. 1 înfățișează evoluția monedelor în ordinea descrescîndă a puterii lor de cumpărare în 1970 față de 1960 în principalele țări capitaliste.

Datele din tabel reflectă faptul că țările capitaliste industrializate au trecut din domeniul unei inflații considerate ca minore, corespunzătoare unui procent de pînă la 20% în decurs de zece ani, la o inflație moderată ce cuprinde deprecieri monetare de ordinul a 20 pînă la 40%. În unele țări ca Japonia, Danemarca și Spania, inflația și gradul de depreciere a monedelor au depășit în decurs de zece ani proporția de 40%, ceea ce face pe experți să o considere drept galopantă.

În ceea ce privește ritmul mediu anual de depreciere a banilor în țările capitaliste industrializate, el a variat în perioada 1960—1970 între 2,4% pentru Lira australiană și 5,7% pentru peseta spaniolă și coroana daneză. În ciuda controlului asupra prețurilor și măsurilor antiinflaționiste întreprinse de guvernele țărilor Europei Occidentale, ritmul mediu anual de depreciere a banilor s-a situat în aceste țări în anii 1960—1970 la un nivel de peste 2,5%.

Dintre monedele țărilor Pieței Comune, cel mai ridicat ritm mediu de depreciere l-a înregistrat florinul olandez — 4%, urmat în ordine de francul francez și lira italiană —3,8%, francul belgian —2,9%, marca vest-germană —2,6% și francul luxemburghez —2,5%. Ritmuri pronunțate de depreciere au înregistrat și monedele utilizate cu prioritate în calitate de rezerve valutare. Astfel, dolarul S.U.A. a cunoscut un ritm mediu de depreciere de 2,6%, iar lira sterlină de 3,9%. Francul elvețian, considerat ca o monedă solidă în contextul monedelor capitaliste, mai puțin supus „furtunilor" care străbat sistemul valutar interoccidental, a avut o depreciere în decurs de zece ani de 28%, corespunzătoare unui ritm mediu anual de 3,2%. Pentru yenul japonez ritmul mediu anual de depreciere a fost de 5,4%.

În anul 1970, ritmul de depreciere a banilor a fost, aproape în toate țările capitaliste incluse în tabelul nr. 1, superior mediei din ultimii zece ani, ceea ce arată că eroziunea monetară a continuat într-un grad și mai accentuat în ciuda eforturilor întreprinse de guvernele statelor capitaliste de a stăvili inflația și creșterea prețurilor. Dolarul S.U.A. a cunoscut un ritm de depreciere de 5,6%, deci mai mult decît dublul mediei din ultimii zece ani. Ritmul de depreciere al lirei sterline a ajuns în anul 1970 la 6%, cel al yenului japonez la 7,1%, al francului francez la 4,9% al francului elvețian la 3,5% iar al mărcii vest-germane la 3,8%, niveluri net superioare mediei din perioada 1960—1970.

În anul 1971 indicele costului vieții a crescut aproape în toate țările, ceea ce dovedește că banii lumii capitaliste sînt într-un continuu proces de eroziune. Datele statistice pentru principalele monede dovedesc acest lucru. În perioada octombrie 1970 — septembrie 1971, ritmul de depreciere al francului elvețian a fost de 6,1%, al mărcii vest-germane de 4,4%, al lirei italiene de 5%, iar al lirei sterline de 8,4%. În comparație cu anul 1970, ritmul de depreciere a crescut ceva mai lent pentru dolarul S.U.A., francul francez și yenul japonez, deși nivelul deteriorării lor se situează cu mult peste media anilor 1960—1970.

Fenomenul inflației avînd un caracter continuu și nu temporar, incidental, face ca procentul anual de depreciere al monedelor să se cumuleze, astfel încît, într-o perioadă istorică scurtă, chiar și cele mai solide monede sînt afectate serios de această eroziune. Un exemplu edificator în această privință ni-l oferă dolarul S.U.A. care, depreciindu-se continuu, reprezintă astăzi doar aproximativ 30% din valoarea anului 1939. Nu este întîmplător, în acest context, că unele monede occidentale depreciate au fost totuși revalorizate în raport cu dolarul pe parcursul anilor (marca R.F.G., florinul olandez, schillingul austriac).

Ritmul de depreciere a banilor cunoaște un grad și mai accentuat în țările capitaliste în curs de dezvoltare. Tabelul nr. 2 înfățișează evoluția monedelor, în unele țări în curs de dezvoltare care au publicat asemenea date, în ordinea descrescîndă a puterii lor de cumpărare în anul 1970 față de 1960.

Monedele țărilor în curs de dezvoltare au suferit în perioada 1960-1970 o pierdere de valoare ce s-a situat între 6% și pînă la peste 100% (cazul rupiei indoneziene).

Urmărind gradul de depreciere a monedelor pe cele două grupe de țări se constată, în primul rînd că o serie de țări ca Salvador, Guatemala, Venezuela, au avut în perioada 1960—1970 ritmuri medii de depreciere a banilor sub 1%, ceea ce dovedește că monedele lor s-au bucurat de o stabilitate relativă. Această situație s-a schimbat însă în decursul anilor 1970 și 1971, ceea ce atestă că inflația și creșterea prețurilor cuprind un număr tot mai mare de țări. În al doilea rînd, se constată că inflația, creșterea prețurilor și scăderea puterii de cumpărare a banilor sînt mult mai intense în țările în curs de dezvoltare. Astfel, dacă în prima grupă de țări întîlnim numai 4 state cu un ritm mediu de depreciere a banilor cuprins între 5 și 10% și numai unul cu un ritm mediu de peste 10%, în cea de a doua grupă de state numărul țărilor ce depășesc ritmul mediu de depreciere a banilor de 10% este de 7, unele din ele avînd chiar ritmuri ce se situează peste 20%, 30% și chiar 50%.

În cadrul țărilor în curs de dezvoltare, cea mai înaltă creștere a costului vieții și, cel mai ridicat grad în deprecierea banilor l-a cunoscut în perioada 1960—1970 Indonezia cu un ritm mediu anual de depreciere de 57,6% urmată în ordine de Brazilia cu un ritm de 50,6%.

În anii 1970 și 1971 deprecierea monedelor în țările în curs de dezvoltare se prezintă foarte diferit. De pildă, în 1970, în 15 țări din cele cuprinse în tabelul nr. 2 ritmul de depreciere a banilor s-a intensificat față de ritmul mediu anual înregistrat în perioada 1960—1970 și numai în 8 țări el s-a redus, deși se menține la un nivel destul de ridicat. În anul 1971, 15 țări au reușit să reducă ritmul de depreciere a banilor față de anul 1970 iar în 8 țări el s-a accentuat. Față de ritmul mediu din perioada 1960—1970, în anul 1971 numai în zece țări ritmul de depreciere a banilor s-a redus în timp ce în 13 țări acest ritm s-a intensificat. Printre țările în curs de dezvoltare care au încă în 1971 un grad ridicat de depreciere a banilor se numără Argentina — cu un ritm de 22,9%, urmată în ordine de Brazilia — 17,2%, Indonezia — 15,2% etc.

(Urmare din pag. 17)

și condițiile de muncă în specialitatea aleasă deseori spontan, și prin urmare nu integral. Aceasta se manifestă prin faptul că unii muncitori tineri însușirea deprinderilor și cunoștințelor profesionale nu e însoțită de formarea dragostei pentru profesiune și de sentimentul de satisfacție pe care ți-l oferă.

În legătură cu aceasta sociologii au propus să se activizeze munca educativă în rîndul muncitorilor tineri intrați în producție după absolvirea școlilor tehnico-profesionale, să se îmbunătățească informarea muncitorilor nou angajați în legătură cu condițiile și caracterul muncii în viitoarea lor profesiune, iar învățămîntul în producție să fie organizat ținîndu-se seama de particularitățile psihofiziologice ale tineretului.

Studierea fluctuației cadrelor a arătat că stabilitatea unui colectiv depinde, în măsură însemnată, de relațiile în cadrul lui. S-a hotărît cercetarea a opt brigăzi și sectoare, folosindu-se diferite metode: observarea, discuții cu conducătorii și cu muncitorii, anchetele, metoda aprecierilor de grup, studierea documentației din secție, completarea de către maiștri a fișelor individuale ale lucrătorilor. Au fost cercetate 540 de persoane, rezultînd în cele din urmă că nu toți muncitorii sînt mulțumiți de relațiile lor cu maistrul. Ținînd seama de importanța climatului psihologic în viața colectivului, pentru maiștri au fost organizate cursuri la care se predau lecții de etică, pedagogie, psihologie socială. Înarmarea maiștrilor cu metode științifice de conducere a oamenilor și sporirea exigenței la promovarea în funcții de conducere (șef de secție, maistru, brigadier) n-au întîrziat să-și arate efectele. Dacă în trecut — remarcă revista — conflictele cu maiștrii îi determinau uneori pe muncitori să-și prezinte demisia, în prezent această cauză a dispărut practic din viața colectivului. În cursul cercetărilor s-a stabilit, de asemenea, că între muncitori și maiștri sînt de două ori mai puține conflicte decît între muncitorii înșiși. În legătură cu aceasta, au fost elaborate recomandări privind selecționarea și amplasarea oamenilor în brigăzi sau pe liniile în flux, în raport cu înclinațiile, vîrsta, interesele și capacitatea lor de a colabora cu tovarășii de muncă.

● Rolul psihologului și sociologului

REFERINDU-SE la experiența întreprinderii maghiare de nave și macarale, revista **Ipargazdaság** (nr. 4/1971) arată că grupa psihologică organizată în întreprindere face parte din direcția pentru problemele personalului și cele sociale; aici se înfăptuiește îmbinarea activității psihologice cu cea ergonomică. Cercetările grupei psihologice se desfășoară atît în unitățile întreprinderii cît și la sediul ei central. Pe baza lor se formulează propuneri, care se transformă — la nivelele corespunzătoare ale conducerii întreprinderii — în măsuri practice.

De problema integrării și subordonării judicioase a grupelor de lucru sociologice se ocupă și articolul din revista **Die Wirtschaft**, citat la început. „Sociologii industriali dintr-un combinat le revine sarcina de a elabora și a prezenta conducerii combinatului analize științifice". Ca atare, grupele de lucru „pot fi încadrate — scrie revista — la direcția «cadre și învățămînt» sau la direcția care se ocupă de condițiile de muncă și de viață. Ambele soluții ar veni în întîmpinarea orientării tematice principale a grupelor de studiu. Dacă, totuși, urmărim ca sociologia să devină eficientă, în sensul arătat anterior, adică să cuprindă tematic totalitatea evenimentelor din întreprindere și să fie orientată spre sarcinile economice și sociale fundamentale, se impune o încadrare mai centrală a grupelor de lucru, de pildă pe lîngă serviciul inginerului șef, ca organ instituționalizat de stat major al directorului general" — încheie revista, relevînd experiența utilă a activității grupelor de lucru sociologice de la Combinatul „Wilhelm Pieck" din Mansfeld.

Făcînd o succintă prezentare a unor dezbateri desfășurate acum cîteva luni la școala de pregătire a cadrelor de conducere de la Borsod (R. P. Ungară), revista maghiară **Figyelő** (nr. 16/1971) menționează că mai mulți participanți au atras atenția asupra faptului că specialiștii care dispun de o calificare sociologică sau psihologică pot fi folosiți nu numai în calitate de consilieri, ci sînt potriviți și pentru orientarea operativă a problemelor de muncă și personal în cadrul organului de conducere al întreprinderii".

În concluzia dezbaterilor s-a arătat că la pregătirea deciziilor din întreprindere trebuie cercetate și informațiile privitoare la factorii umani, iar metodele sociologice, psihologice verificate trebuie incluse în practica cotidiană a conducerii întreprinderii. Firește, realizarea acestui lucru este condiționată de desfășurarea, într-o măsură mai mare, a cercetărilor sociologice și psihologice, orientate spre problemele conducerii, ale organizării, fiind necesar ca rezultatele cercetărilor sociologice și psihologice să aibă un rol sporit în formarea concepției asupra conducerii.

(Urmare din pag. 18)

O expresie directă a procesului continuu de depreciere a monedelor țărilor capitaliste, a schimbărilor valorice interne a monedelor naționale, o constituie modificarea, în unele țări, a parităților lor monetare, adică devalorizarea oficială a monedelor acestor țări. Valul devalorizărilor monetare a atins apogeul în anul 1969 cînd au fost înregistrate aproximativ 60 de reevaluări monetare în 30 de țări. În 1970 și 1971 cel mai mare număr de devalorizări oficiale l-au cunoscut monedele țărilor latino-americane, unde procesul inflaționist, creșterea costului vieții și gradul de depreciere a monedelor au fost cele mai intense.

conf. univ. dr. C. BICHI

1) Calculat după „First National City Bank", Monthly Economic Letter, sept. 1971, p. 9.

Tabel nr. 1

Deprecierea monedelor în principalele țări capitaliste în perioada 1960—1970 1)

Indice 1960 = 100

Monede	Indicele valorii monedei		Ritmul anual de depreciere în procente		
	1965	1970	1960—1970*	1970	1971*
0	1	2	3	4	5
Lira australiană	91	78	2,4	3,7	4,7
Francul luxemburghez	90	78	2,5	4,4	4,2
Dolarul canadian	92	76	2,6	3,3	1,9
Marca vest-germană	87	76	2,6	3,8	4,4
Dolarul S.U.A.	94	76	2,6	5,6	4,4
Francul belgian	88	74	2,9	3,8	3,6
Francul elvețian	85	72	3,2	3,5	6,1
Schillingul austriac	83	70	3,5	4,2	4,0
Lira italiană	79	68	3,8	4,8	5,0
Francul francez	83	67	3,8	4,9	4,8
Coroana suedeză	84	67	3,8	6,6	7,2
Lira sterlină	84	67	3,9	6,0	8,4
Florinul olandez	84	66	4,0	4,2	6,6
Coroana norvegiană	82	64	4,3	9,7	6,5
Marca finlandeză	78	62	4,8	2,7	4,5
Yenul japonez	75	57	5,4	7,1	6,2
Coroana daneză	77	56	5,7	6,4	5,1
Peseta spaniolă	71	56	5,7	5,4	7,6

1) Ritmul mediu anual.
*) Ritmul a fost calculat prin compararea mediei cifrelor lunare disponibile pentru anul 1971 față de cele din perioada corespunzătoare a anului 1970.

Tabel nr. 2

Deprecierea monedelor în unele țări în curs de dezvoltare

Indice 1960 = 100

Monede	Indicele valorii monedei		Ritmul anual de depreciere în procente		
	1965	1970	1960—1970*	1970	1971**
0	1	2	3	4	5
Colonul salvadorian	99	94	0,7	2,8	1,1
Quetzalul guatemalez	99	92	0,8	2,3	0,3
Bolivarul venezuelan	99	92	0,9	2,1	2,7
Rialul iranian	91	84	1,7	2,1	1,9
Batul tailandez	93	82	2,0	2,3	0,9
Dirhamul marocan	82	80	2,2	1,3	3,2
Colonul costarican	89	79	2,3	4,5	3,4
Pesoul mexican	91	77	2,6	4,9	4,6
Rupia pakistaneză	88	71	3,4	5,1	4,5
Lira jamaicheză	87	67	3,9	8,9	6,7
Sucreul ecuadorian	82	65	4,2	4,9	8,9
Pesoul filipinez	78	58	5,2	14,7	4,3
Pesoul bolivian	78	58	5,2	3,8	2,9
Rupia indiană	74	54	5,9	4,9	3,0
Solul peruan	64	40	8,8	4,9	5,7
Pesoul columbian	56	35	10,1	6,4	6,2
Wonul sud-coreean	49	27	12,1	13,8	13,1
Pesoul argentinian	35	15	17,5	12,0	22,9
Piastrul saigonez	71	14	17,6	26,9	21,3
Noul-cruzeiro brazilian	9	3	30,6	16,0	17,2
Rupia indoneziană	2	***	57,6	11,0	15,2

*) Ritmul mediu anual.
**) Ritmul a fost calculat prin compararea mediei cifrelor lunare disponibile pentru anul 1971 față de cele din perioada corespunzătoare a anului 1970.

FLUCTUAȚIILE REZERVELOR VALUTARE

LICHIDITĂȚILE INTERNAȚIONALE, adică suma rezervelor monetare ale țărilor capitaliste sub formă de aur, devize, poziții în cadrul Fondului Monetar Internațional și drepturi speciale de tragere (DST) în același cadru, continuă să înregistreze modificări rapide de volum și structură. Totalul lor pe ansamblul țărilor pentru care se publică asemenea date a depășit probabil la ora actuală pragul celor 100 miliarde de dolari, spre care s-a îndreptat în cursul ultimelor 12 luni. Ultima cifră cunoscută (după UN Monthly Bulletin of Statistics pe septembrie) este de 99,4 miliarde de dolari în martie 1971, față de 92,5 miliarde la sfîrșitul anului trecut și 78,2 miliarde la finele anului 1969. Tendința cea mai remarcabilă în cadrul totalului rezervelor o înregistrează cele deținute sub formă de devize, precumpănitor în dolari: suma lor depășește actualmente 50 de miliarde de dolari (38,9 miliarde în septembrie 1970) și reprezintă jumătate din totalul lichidităților (o treime în 1963, două cincimi în 1969).

Datele de ansamblu și pe țări, publicate acum de statistica O.N.U. pentru prima jumătate a anului în curs, oferă, între altele, indicii cu privire la mișcările de capitaluri speculative din primăvara 1971 și la unele reziduuri ale lor în rezervele monetare ale țărilor capitaliste. La sfîrșitul lunii iunie, rezervele în devize străine ale R.F. a Germaniei — țintă principală a deplasărilor de capitaluri — se cifrau la 11,2 miliarde de dolari, cam tot atîta cît la sfîrșitul lui aprilie; dar între aceste două date se situează luna mai cu 13,6 miliarde, ca urmare a invaziei de dolari care a marcat cunoscutele evenimente din acea lună. Cifrele pentru sfîrșitul lunii nu permit, desigur, să se spună care a fost nivelul maxim atins în cursul ei. Reținem că în ianuarie rezervele în devize străine ale R.F.G. reprezentaseră 8,6 miliarde dolari. În cursul anului 1970, raportul între minima și maxima trimestrială a fost de 1:3, în 1969 de 1:2,6, iar în 1968 numai de 1:1,3. Evoluția este semnificativă pentru accentuarea dezechilibrelor valutare în lumea capitalistă în ultimii ani, reflectate în fluctuațiile rezervelor monetare ale uneia din principalele țări spre care s-au îndreptat capitalurile speculative.

În cazul Franței, care a rămas relativ ferită în aprilie—mai 1971 de invazia de dolari, luna iulie a adus o accentuare a presiunilor sub forma unui aflux de jumătate de miliard (nivelul atins: 2,28 miliarde dolari, față de 1,78 la finele lunii iunie și 1,5—1,6 în celelalte luni de la începutul anului). Date mai recente pentru această țară înfățișează următorul tablou: în luna august a avut loc un aflux net de 1,36 miliarde dolari, aproape exclusiv în prima jumătate a lunii, cînd Franța devenise o țintă preferată a capitalurilor speculative. Măsurile luate de autoritățile franceze au oprit afluxul și au dus în septembrie la ieșiri nete în sumă de circa 580 milioane de dolari sub formă de devize. (Ca și în cazul R. F. a Germaniei, rezervele de aur au rămas practic staționare în această perioadă).

O mișcare însemnată de devize străine s-a produs în direcția Japoniei, ale cărei rezerve monetare sub această formă s-au dublat de la începutul anului: 6,6 miliarde dolari în iulie față de 3,2 în ianuarie. Cu privire la situația Angliei în acest domeniu se pot face numai presupuneri pe baza totalului rezervelor, care au crescut între iunie 1971 și iulie 1971 cu 1 miliard de dolari, într-o perioadă cînd rezervele de aur ale țării au fost în scădere.

În ceea ce privește Statele Unite, datele pe luna august devenite acum cunoscute confirmă caracterul alarmant al scăderii rezervelor monetare, care a și contribuit la adoptarea măsurilor administrației Nixon. Totalul rezervelor a suferit în august o pierdere de 1115 milioane de dolari, ajungînd la nivelul cel mai scăzut din 1936 încoace — 12 128 milioane. Rezerva de aur a scăzut în luna august cu 244 milioane, ajungînd la 10 209 milioane dolari — cifră care înglobează obligații față de F.M.I. în sumă de 584 milione dolari. Față de august 1970, rezervele monetare totale ale S.U.A. s-au micșorat cu 3,8 miliarde de dolari, iar dacă se ține seama de alocarea de DTS de la începutul acestui an — chiar cu 4,4 miliarde. Pierderile suferite de S.U.A. au fost alcătuite din 1,6 miliarde dolari în aur, 1,7 miliarde sub forma de poziții de rezervă în F.M.I. și 400 milioane în devize străine convertibile.

GLOSAR

... MONETAR

ACORDUL DE LA BRETTON WOODS. În 1944, în localitatea cu acest nume din Statele Unite s-au întrunit reprezentanți și experți ai unui șir de state ce participau la războiul antifascist. Conferința a avut drept scop să pună bazele unui sistem monetar internațional al perioadei postbelice, care să corespundă situației monetare create de război: pe de o parte inflația generalizată în condițiile pierderii tezaurelor monetare ale multor state, și, pe de altă parte, acumularea celei mai mari părți din tezaurul monetar al lumii occidentale în miinile Statelor Unite. Rezultatul Acordului de la Bretton Woods a fost consfințirea sistemului etalonului aur-devize și renunțarea, cel puțin pe o perioadă de timp, la etalonul aur.

ETALONUL AUR (Gold Standard) este sistemul în care emisiunea monetară a unui stat se face pe baza unui tezaur de metal prețios, indiferent dacă moneda este pe hîrtie sau din aur sau argint. După cum se știe unii economiști occidentali, între care îndeosebi academicianul Jacques Rueff, preconizează revenirea la etalonul-aur ca soluție a crizelor monetare ce se succed de cinci ani încoace.

ETALONUL AUR-DEVIZE (Gold — Exchange Standard) este sistemul în care emisiunea monetară a statelor ce au monedă-cheie are loc pe baza tezaurului de aur, iar cea a statelor cu monedă „obișnuită" are loc pe baza tezaurului ce poate fi constituit și din monedă străină.

MONEDĂ-CHEIE sau monedă internațională este moneda națională a unui număr restrîns de state care garantau emisiunea de bani prin aur, moneda lor fiind convertibilă. Aceasta înseamnă că la prezentarea monezii, respectiva bancă de emisiune era obligată să o preschimbe în aur. Inițial, aceste monezi au fost liber convertibile atît în interiorul țărilor emitente cît și în afară. După Acordul de la Bretton Woods, convertibilitatea a fost redusă la operațiunile dintre băncile de emisiune ale statelor. În 1968, ca urmare a unor acorduri survenite între cele mai mari bănci de emisiune occidentale a încetat și această convertibilitate. În perioada postbelică, monezi-cheie au fost socotite dolarul și lira sterlină, fiind folosite în tranzacțiile economice dintre state pentru plata mărfurilor, serviciilor, a datoriilor externe etc.

PARITATEA exprimă cantitatea de aur echivalentă cu o unitate monetară de monedă-cheie, în funcție de ea făcîndu-se convertirea. Paritatea este stabilită de către guverne și poate fi recunoscută sau nu de alte state. Dolarul este egal cu 0,888671 g aur-fin; lira sterlină, în urma devalorizărilor postbelice succesive și-a redus paritatea de la 3,58134 g (în anii 1946—1949), la 2,13281 (începînd din 18.XI.1967). Faptul că dolarul nu și-a modificat paritatea din 1934, deși, între timp, puterea sa de cumpărare s-a redus, este considerat de către mulți experți ca una din cauzele crizelor de neîncredere în această monedă și, deci, unul din motivele valurilor speculative pe piața monetară.

MONEZI TRANSFERABILE sînt monezile emise de unele țări occidentale (de fapt, în principal, de către cîteva state vest-europene) care sînt folosite în tranzacțiile economice internaționale ca și monezile-cheie, dar fără să fie convertibile. Aceasta este situația, de exemplu, a mărcii vest-germane, francului francez, guldenului (florinului) olandez, lirei italiene etc. Unele țări cu monedă transferabilă năzuiesc de a-și trece propria monedă în categoria monezilor-cheie care rămîne privilegiul restrîns al S.U.A. și, într-o oarecare măsură, și al Angliei.

EURODOLARI, fonduri (depozite) de dolari aflate în miinile băncilor vest-europene și folosite pentru a fi împrumutate (sub formă de dolari) mai ales firmelor dintr-un stat străin — inclusiv firmelor nord-americane. Aceste fonduri provin îndeosebi din investițiile americane făcute în străinătate, ca și din depozitele în dolari — la băncile vest-europene — ale străinilor (nerezidenților). Aceasta face ca operațiunile cu eurodolari să nu fie supuse restricțiilor sau controlului exercitat de guvernele occidentale asupra creditelor (împrumuturilor) și dobînzilor aplicate lor. Autonomia față de guverne a pieței eurodolarilor face posibilă circulația rapidă și fără obstacole a unor importante sume de dolari dintr-o țară într-alta. Astfel, se și explică rolul mare pe care îl joacă eurodolarii în repetatele valuri speculative de pe piața monetară occidentală.

CURSUL DE SCHIMB reprezintă raportul în care sînt schimbate între ele monezile diferitelor state. Așa de pildă, putem spune că un dolar este egal cu 624 lire italiene sau cu 4 franci. În acest caz, exprimăm cursul de schimb al oricăreia dintre cele trei monezi. Acordul de la Bretton Woods a preconizat cursuri fixe și unice, care să poată fi modificate între limite foarte strîmte de către guverne (fără nici o consultare). Dacă se dorește o schimbare importantă, ea să fie posibilă numai cu aprobarea prealabilă a Fondului Monetar Internațional. Cursul fix presupune intervenția băncii de emisiune din țara respectivă pe piața monetară: cînd cererea este mare, amenințînd să „scumpească" o anumită monedă-cheie, modificîndu-i cursul, banca vinde moneda solicitată; cînd oferta este mare și există, deci, primejdia „ieftinirii" unei monezi-cheie atunci banca face operațiuni de cumpărare a monezilor respective.

CURSURILE FLOTANTE sînt cursurile ce se stabilesc sub presiunea cererii și ofertei de pe piața monetară. Ele pot varia deci, de la o zi la alta, după cum cererea sau oferta unei monezi sînt mai mari. Acordul de la Bretton Woods a luat poziție împotriva cursurilor flotante deoarece se consideră că ele primejduiesc stabilitatea sistemului monetar occidental. Cu toate acestea, Canada, de exemplu, a folosit cursuri flotante pe o perioadă de peste zece ani. Recent, R. F. a Germaniei și Olanda au apelat la asemenea cursuri pentru a stăvili valul speculativ.

DEVALORIZAREA, REVALORIZAREA sînt operațiuni de modificare a cursului oficial al monezii. Ele sînt efectuate de către banca de emisiune deobicei ca urmare a unei perioade de criză monetară. Devalorizarea schimbă cursul monezii proprii în raport cu monezile celorlalte state în sensul „ieftinirii" ei. Lira sterlină, care era egală cu 4 dolari în 1945—1949, a ajuns la mai puțin de 2,50 dolari după devalorizarea din 1967. Revalorizarea, în schimb, „scumpește" moneda proprie în raport cu restul monezilor. În perioada postbelică, au fost efectuate revalorizări de către Olanda, R. F. a Germaniei, Elveția și Austria.

MONDORAMA

LA PRORĂ: ASCUȚIREA CONCURENȚEI

DEZBATERILE adunării generale a Asociației constructorilor de nave din Europa occidentală care a avut loc nu demult la Wiesbaden (R.F.G.), au scos la iveală dificultățile poziției lor în fața ofensivei societăților japoneze de construcții navale.

Se apreciază că anual cererea pe piața mondială de nave maritime va crește la 23 milioane de tone în 1975 și la 30 milioane de tone în 1980. Șantierele navale japoneze, care se situează acum pe primul loc în lume în ceea ce privește tonajul navelor lansate, proiectează să-și dubleze capacitatea, îndeosebi prin punerea în funcțiune de noi docuri pentru nave de mare tonaj. Societăților vest-europene nu le rămîne decît să construiască, de asemenea, șantiere moderne, ceea ce ar putea să ducă la situația în care creșterea capacității totale a șantierelor navale ar devansa cererea de nave, ceea ce va accentua, desigur, lupta de concurență. Revista franceză „L'Usine Nouvelle" scria recent că este posibil ca în 1980 în lumea capitalistă să nu rămînă decît zece societăți mari de construcții navale, din care opt japoneze.

ECUAȚIA SAHARIANĂ

LA SFÎRȘITUL acestui an urmează să se încheie, conform planului, unul din cele mai interesante studii vizînd valorificarea continentului african. Este vorba de un amplu studiu interdisciplinar, elaborat sub egida UNESCO de către un grup de experți — hidrologi, geologi, pedologi și matematicieni — care cercetează potențialul hidraulic al Saharei și căile de a-l utiliza în mod rațional. În adevăr, se știe că deși la suprafața solului saharian apa lipsește cu desăvîrșire, împărăția nisipurilor mișcătoare este bogată în resurse de apă subterane. Două uriașe pături de apă — denumite de specialiști : „continental intercalară" și „complex terminal" — acumulate de-a lungul a zeci de mii de ani, în perioadele „umede" cunoscute de Sahara, însumează între 50 000 și 100 000 kilometri cubi. Cifră fantastică, dar care nu spune totul.

Aci intervine rolul matematicienilor din grupul de experți sus-menționați. Ei elaborează un mijloc de calcul rapid — un model matematic — pentru a determina efectul extragerii de apă subterană în funcție de diferite ritmuri de exploatare și pentru a preciza investițiile necesare (numărul și repartiția cea mai judicioasă a forajelor, adîncimea optimă a puțurilor, energia reclamată de pompe etc.). Datele brute au fost furnizate matematicienilor în special de inginerii petroliști care au condus lucrări de foraj în Sahara, în diferite zone. De acest studiu UNESCO de mari proporții — cost : 1 400 000 dolari — sînt legate multe speranțe. El poate trasa jaloanele unei viitoare cuceriri pașnice a Saharei.

ÎNVĂȚĂMÎNTUL TEHNIC PE PRIM PLAN

ALOCAȚIILE pentru educație în bugetul francez pe 1972 vor oglindi un efort sporit pentru promovarea învățămîntului tehnic, în special pentru dezvoltarea capacităților școlilor tehnice, pentru formarea de profesori noi și reciclarea celor mai vîrstnici. Acest efort face parte din acțiunea pentru transpunerea în fapt a prevederilor unei legi, adoptată în iulie trecut, pentru promovarea învățămîntului tehnic. Se scontează că va fi nevoie de 5 ani pentru a obține rezultatele depline de pe urma ei. Astfel, se prevede că în 1975 aproximativ 1 milion de elevi vor frecventa instituțiile de învățămînt tehnic de nivel mediu, pe lîngă cei care studiază în învățămîntul superior. Creditele totale afectate înfăptuirii acestei politici vor depăși 2 miliarde franci. Se speră că, drept urmare, numărul tinerilor care își încep viața activă fără nici o pregătire profesională se va reduce considerabil.

AUTOMATE PENTRU... AER

ÎN UNELE ZONE din Japonia poluarea a atins cote alarmante. La Tokio, Nagoya, Osaka aerul conține uneori o concentrație de gaze atît de ridicată, încît populația este nevoită să cumpere cîte o înghițitură de aer curat din automatele instalate pe străzi.

Pînă nu de mult nimeni nu s-a încumetat să tragă la răspundere marile corporații industriale pentru infestarea aerului și a apei. De curînd însă a intervenit ceva nou : s-a judecat procesul intentat firmei Mitsui, soldat cu o despăgubire în valoare totală de 700 milioane yeni către un grup de 514 persoane, victime ale otrăvirii cu cadmiu, care duce la distrugerea oaselor. Sursa de infecție a fost orezul care a absorbit din apa rîului reziduurile cu conținut de cadmiu aruncate de către firma respectivă.

UN NOU COLOS BANCAR FRANCO-VESTGERMAN

SUB ACEST TITLU revista italiană **Epoca** relatează despre acordul intervenit între a doua bancă franceză ca importanță, „Crédit Lyonnais" și „Commerz Bank", a treia din R.F.G. Acordul nu consfințește fuziunea dintre cei doi coloși, ci prevede, deocamdată, doar acțiuni în comun prin intermediul celor trei mii de birouri și sucursale de care dispun împreună. Băncile sus-menționate vor controla, împreună, 12 miliarde de dolari. După cum subliniază **Business Week**, aceasta este a doua operație de mare anvergură după uniunea băncilor engleze „Lloyds Bank Europe" și „Bank of London and South America", cu scopul de a crea în Europa occidentală organisme capabile să înfrunte giganții bancari americani.

REVISTĂ ÎN CASETE

GRUPUL DE PRESĂ american **Time-Life**, în colaborare cu revista economică **Fortune**, publică un magazin lunar, în care articolele apar sub formă de înregistrări conținute în casete. Publicația, ce poartă titlul „The Executive Voice", cuprinde expuneri și interviuri ale unor oameni de afaceri de prim plan, experți în economie etc. Abonamentul anual pentru 12 „numere" costă 70 de dolari. Magazinul are un tiraj de 6 000 exemplare, o durată de audiție de 60 de minute, comportînd 8—12 articole verbite. În prezent se pregătește încă o ediție a magazinului, destinată oamenilor de afaceri din vestul Europei.

„CĂUTĂTORII DE FERICIRE"

PESTE 5% din populația Portugaliei se află în Franța în căutare de lucru. Conform datelor oficiale, totalul acestor „căutători de fericire" în variantă vest-europeană a ajuns acum la 500 000, ca rezultat al saltului imigrației portugheze în Franța în ultimii ani : de la 35 000—50 000 anual în anii 1964—1968, la 80 000 în 1970 și 90 000 în 1971.

Ce loc în viață și-au găsit imigranții sub cerurile străine ? 50% din portughezii sosiți în Franța din 1968 pînă acum sînt folosiți ca mînă de lucru necalificată, 25% ca muncitori specializați și 25% ca muncitori calificați.

„FARFURII ZBURĂTOARE"... ADEVĂRATE

ARHITECTUL finlandez Matti Suuronen este creatorul unor „farfurii zburătoare" despre existența cărora nu se mai poate îndoi nimeni. Fotografia de față este cea mai bună dovadă. Un elicopter uriaș trece peste o pădure, ducînd la locul de instalare o... casă a cărei formă se aseamănă cu fantezistele farfurii care ar vagabonda prin spațiu. O astfel de casă, confecționată în întregime din fibre sintetice, poate adăposti patru persoane. Ea a fost concepută mai ales pentru nevoile micilor echipe de muncitori și de cercetători a căror activitate flotantă se desfășoară în locuri greu accesibile, de exemplu în munți. Mai poate fi folosită, de asemenea, în localități balneare sau climaterice.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

POTENȚIAL COMPARATIV ÎN DOMENIUL INVENȚIILOR

INVENȚIILE ȘI INOVAȚIILE au încetat de mult să reprezinte o problemă particulară a autorilor lor. Oglindind, în ansamblu, nivelul de dezvoltare a cercetării științifice într-o țară sau alta, potențialul creator al poporului respectiv, precum și eficiența concretizării descoperirilor în domeniul științei și tehnicii, al tehnologiei (cu aplicațiile lor în viața de toate zilele), mișcarea de invenții și inovații constituie în prezent un element important al politicii curente și de perspectivă a guvernelor, iar în lumea capitalistă — și a marilor monopoluri. Este îndeobște recunoscut că aplicarea unei politici raționale, chibzuite în domeniul achiziționării sau vînzării brevetelor și licențelor are o influență favorabilă, deloc neglijabilă, asupra indicatorilor cantitativi și calitativi ai dezvoltării economiei naționale a fiecărei țări.

Tabelul alăturat oferă în acest sens date comparative pentru o serie de țări capitaliste industriale. Desigur, nu toate cererile de brevete se traduc ulterior în aplicații concrete, de valoare, în industrie, agricultură, transporturi, telecomunicații sau în alte ramuri ale economiei naționale. Confruntarea cifrelor menționate evidențiază însă anumite tendințe.

Aparent, cea mai „confortabilă" situație în acest domeniu au Japonia și Statele Unite (cu peste 100 000 de cereri de brevete, fiecare), urmate de R.F.G. și Anglia. Dacă încercăm însă să raportăm la potențialul real al fiecărei țări (în cazul de față la 1000 de locuitori), rezultă că densitatea cea mai mare a brevetelor revine unor țări mici — Elveția și Suedia, — iar S.U.A. apar pe ultimul loc printre țările examinate.

Nu este lipsit de importanță nici aportul gîndirii științifice proprii la realizarea acestor brevete. Este instructiv, de pildă, cazul Japoniei ; după ce în primele decenii postbelice a achiziționat masiv brevete și licențe din alte țări, Japonia a reușit să aibă — în 1969 — cea mai ridicată pondere a brevetelor proprii (în totalul acestora), fiind urmată de S.U.A. La polul celălalt, se află țările mici (care nu au posibilitatea să dezvolte cercetarea în toate domeniile importante), precum și Franța. O situație echilibrată întîlnim în R.F.G., unde numărul cererilor de brevete depuse de autorii autohtoni echivalează aproape cu cel al cererilor provenind din străinătate.

Cereri de brevete depuse în 1969

Țara	Total: cifra absolută	Total: raportat la 1000 de locuitori	Din care: de solicitanți autohtoni	în % din total	de solicitanți străini	în % din total
Anglia	63614	1,1	25904	40,7	37710	59,3
Elveția	19524	3,3	5850	30,0	13674	70,0
Franța	45393	0,9	12974	28,6	32419	71,4
R.F.G.	67026	1,1	33094	49,4	33932	50,6
Japonia	105586	1,0	77132	73,1	28454	26,9
S.U.A.	101415	0,5	71008	70,0	30407	30,0
Suedia	18158	2,3	4333	23,9	13825	76,1

Sursa : United Nations, Monthly Bulletin of Statistics, august 1971, și L'Usine Nouvelle, suplimentul pe iunie 1971.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viata economica

ANUL IX NR. 44 (426)
VINERI 29 OCTOMBRIE
20 PAGINI 2 LEI

44

CINCINALUL 1971 – 1975

ANUL IX **Viața economică**

Săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA : str. Nicolae Iorga nr. 36 ● telefon 11.78.76 ● București

SUMARUL

numărului 44 din 29 octombrie 1971

— Coordonate ale făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate :
Creșterea nivelului de trai
de conf. univ. dr. **I. Blaga** (pag. 3)

■ ECONOMIE NAȚIONALĂ

— **Identificarea rezervelor de capacitate :**
Un scop în sine sau o sursă de creștere a producției ?
de ing. **D. Kiș**, ing. **H. Pincas** — C.S.P. (pag. 5)

— **I.A.S.**
Printr-o furajare rațională, echilibrată — producții sporite la prețuri din ce în ce mai mici
de dr. ing. **Eugen Jianu**

— „Săptămîna economiei"
de **E. Ionescu**, consilier în Centrala CEC (pag. 7)

— Pe marginea legii cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat :
Organizare, conducere, democratism
de dr. ing. **Cornel Hidoș**, adjunct al ministrului muncii (pag. 8—9)

— Cincinalul 1971—1975 Etapă importantă în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate
de **Ion Desmireanu** (pag. 10—11)

■ TEORII ● IDEI

— **Dezbateri :**
Subdezvoltarea economică și căile lichidării ei (IX) (pag. 12)

— „Economics"-ul contestat „la el acasă" sau semnificațiile reluării termenului de economie politică la unii economiști americani
de **Andrei A. Popper** (pag. 13)

■ ISTORIE ECONOMICĂ

— 100 de ani de învățămînt economic la Brăila
de **D. Gavriliu**, prof. liceul economic Brăila (pag. 14)

■ ECONOMIE MONDIALĂ

— Restabilirea drepturilor R.P. Chineze în O.N.U., o victorie a forțelor păcii și progresului, a lucidității politice și rațiunii
de **Barbu Mareș**

— **Corespondență din Lima :**
În sensul intereselor fundamentale
de dr. **N. S. Stănescu** (pag. 15)

— **Date de prognoză :**
De la butadienă la cauciuc sintetic
de dr. ing. **Paul N. Ștefănescu** (pag. 16)

— **Din țările socialiste :**
● U.R.S.S. :
Impetuosul avînt al siderurgiei
de **Ivan Kazaneț**, ministrul siderurgiei al U.R.S.S.
● Republica Cuba :
Noi abordări în industria „aurului dulce" (pag. 17)

— Delimitări și confruntări privind „societățile multinaționale"
de **Dinu Dragomirescu** (pag. 18)

Redactor șef : Gheorghe DOLGU

Tiparul : Intreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

ACTUALITATEA

COORDONATE ALE UNEI EVOLUȚII DINAMICE MULTILATERALE

AMPLELE dezbateri prilejuite de lucrările Marii Adunări Naționale au fost urmărite cu un deosebit interes de întregul nostru popor. Legiferarea vastului program de construcție a României moderne, de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate — planul cincinal de dezvoltare economico-socială pe perioada 1971—1975 — constituie un moment de importanță majoră în ascensiunea patriei noastre pe drumul progresului și civilizației.

Elaborat sub directa îndrumare a Comisiei centrale de partid și de stat, condusă de tovarășul Nicolae Ceaușescu, planul cincinal sintetizează concluziile unor ample și aprofundate analize și dezbateri desfășurate la scara întregii țări, la care au participat muncitori, țărani, ingineri, tehnicieni, economiști, oameni de știință, activiști de partid și de stat — într-un cuvînt, întregul popor, pe care orînduirea noastră socialistă l-a ridicat la rangul de stăpîn al propriilor sale destine. În urma acestei activități — care demonstrează strălucit democratismul societății noastre — s-a ajuns la o fundamentare realistă, științifică a planului, la o mai intensă mobilizare a resurselor materiale și umane ale țării, în interesul accelerării progresului economic și social. Au fost astfel identificate posibilități suplimentare capabile să asigure ritmuri de creștere a producției materiale, a eficienței economice și de ridicare a nivelului de trai superioare celor stabilite prin directivele Congresului al X-lea al partidului.

Am avut prilejul să semnalăm, în numărul trecut al revistei noastre, principalele direcții ale acestui însuflețitor program de dezvoltare care marchează o nouă etapă istorică în viața țării. Sarcinile și obiectivele esențiale ale planului cincinal converg spre realizarea unui dinamism susținut al creșterii producției materiale, modernizarea structurii întregii economii și accentuarea proceselor calitative ale dezvoltării, sporirea eficienței economice în toate domeniile și pe această bază, creșterea mai rapidă a venitului național. Aceste coordonate majore ale cincinalului, închegate într-o viziune unitară, creează concomitent condiții depline pentru dezvoltarea puternică a forțelor de producție, obținerea de efecte economice maxime, îmbunătățirea continuă a nivelului de trai al poporului.

Din dezbaterile prilejuite de lucrările Marii Adunări Naționale, din opiniile exprimate în paginile presei se desprinde clar concluzia că întregul nostru popor apreciază noul cincinal ca un program realist, profund științific, pe deplin realizabil, capabil să mobilizeze toate forțele noastre materiale, tehnico-științifice, toată energia, puterea de creație și dăruirea oamenilor muncii. Această concluzie este confirmată elocvent de entuziasmul și hotărîrea cu care întregul nostru popor a trecut deja la înfăptuirea sarcinilor primului an al acestui cincinal.

Bogata activitate legislativă din ultima săptămînă include adoptarea și altor documente care se înscriu în eforturile de perfecționare continuă a vieții noastre economice, reglementînd, printre altele, organizarea și conducerea unităților socialiste de stat, încadrarea și promovarea în muncă a personalului din unitățile socialiste de stat, gospodărirea fondurilor fixe, a resurselor materiale și aprovizionarea tehnico-materială.

CONSTRUIM o țară nouă, un destin nou. Dar preocupările noastre nu se îndreaptă numai spre coordonatele acestei construcții, ci și spre generația care va fi chemată să desăvîrșească și să ducă mai departe această operă. Cuprindem într-o singură privire prezentul și viitorul. Iar acest viitor ni se arată generator de încredere și optimism.

Cuvîntarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința națională a Organizației Pionierilor, care reunește în rîndurile sale peste 1.600.000 de școlari din România, a reliefat pregnant atenția și grija cu care partidul, statul nostru se preocupă de tînăra generație, îndrumă pașii ei spre împlinire. Măsurile vizînd îmbunătățirea condițiilor de trai ale fiecărei familii, ale fiecărui copil al patriei noastre, asigurarea accesului neîngrădit la cultură și civilizație care se materializează în generalizarea învățămîntului obligatoriu de 10 ani, în lărgirea și diversificarea liceului și a învățămîntului profesional și tehnic, în completa gratuitate a studiului din prima clasă a școlii generale pînă la încheierea studiilor universitare — sînt numai cîteva exemple care confirmă amploarea acestei preocupări. Pionierii au la dispoziția lor 139 de case ale lor și Palatul Pionierilor din Capitală, aproximativ 50.000 de cercuri cu cele mai diferite profiluri, reviste și publicații tipărite anual în milioane de exemplare. Aproape 100.000 de cadre didactice, pedagogi și educatori, comandanți de unități și detașamente de pionieri, conducători de cercuri și formații se dedică cu pasiune și competență misiunii nobile de formare și educare comunistă a tinerei generații.

Copiii de azi ai țării au fericirea de a se fi născut și de a crește într-o țară liberă și independentă, într-o societate care a lichidat pentru totdeauna exploatarea omului de către om, de a crește în anii celor mai profunde transformări înnoitoare din existența milenară a României. Țara întreagă este un nemărginit șantier pe care se ridică edificiul luminos al socialismului, ai cărui principali beneficiari vor fi ei, copiii de azi. „Întreaga politică promovată de partid și guvern pentru a asigura un trai material mai bun copiilor, tineretului, pentru a dezvolta și perfecționa posibilitățile de instrucție publică — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — oglindește grija neslăbită, primordială a statului nostru socialist pentru creșterea unor noi generații puternice, viguroase, sănătoase din punct de vedere fizic și spiritual. Aceasta este expresia înaltei răspunderi cu care partidul comunist acționează pentru a asigura însuși viitorul națiunii noastre socialiste, dezvoltarea ei ascendentă prin urmași în stare s-o ridice pe culmile luminoase ale socialismului".

DIN MULTITUDINEA evenimentelor ultimei săptămîni reține atenția deschiderea cursurilor Academiei „Ștefan Gheorghiu" pentru pregătirea cadrelor de conducere a activității de partid, social-politice, economice și administrației de stat. Organizată în conformitate cu prevederile recentei Hotărîri a Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R., Academia și-a început activitatea sub semnul marilor exigențe puse în fața cadrelor de partid, de stat, a organizațiilor de masă și obștești, sub semnul responsabilităților sporite cu care sînt investite activitatea politico-ideologică, munca de formare a unor cadre de conducere la nivelul solicitărilor actualei etape de dezvoltare a socialismului în țara noastră, al cerințelor exercitării la un nivel mai înalt a rolului conducător al partidului în întreaga viață socială. Pregătirea unor cadre de conducere capabile să aplice cu fermitate în viață linia politică a partidului impune legarea strînsă a întregului proces de învățămînt cu munca de cercetare, realizarea unității învățămîntului și cercetării cu viața, cu practica, cu bogata experiență a partidului.

CONTINUAREA în ritm intens a campaniei agricole de toamnă, conferirea „Ordinului Muncii" cl. I unor cooperative agricole de producție pentru contribuția adusă la înfăptuirea politicii partidului de dezvoltare a agriculturii socialiste și pentru participarea activă a țăranilor cooperatori, muncitorilor, mecanizatorilor, tehnicienilor și inginerilor la obținerea unor recolte bogate de grîu, publicarea — spre a fi supus dezbaterii publice — a proiectului Legii viei și vinului, îndeplinirea de către numeroase colective de producție a planului pe primele 10 luni ale anului — sînt alte cîteva puncte de referință ale efortului nostru cotidian de edificare.

CREŞTEREA NIVELULUI DE TRAI

(URMARE DIN NR. TRECUT)

4. Structura consumului populaţiei

DATELE pe care le avem la dispoziţie ne permit evidenţierea unor tendinţe generale privind structura consumului populaţiei. O asemenea tendinţă este creşterea continuă a ponderii serviciilor în totalul consumului populaţiei. Despre aceasta mărturiseşte, de pildă, faptul că cheltuielile statului pentru învăţămînt şi ocrotirea sănătăţii pe o persoană ocupată (învăţămîntul ca şi ocrotirea sănătăţii sînt în esenţă gratuite) cresc mai repede (de 4,0 şi respectiv de 3,7 ori în intervalul 1956—1970) decît salariul real (de 2,2 ori între 1956—1970) şi decît salariul nominal (de 2,7 ori). În 1970, cheltuielile statului pentru cultură şi artă, raportate la o persoană ocupată, erau de 3,5 ori, iar pentru cultura fizică şi sport de 3 ori mai mari.

Este semnificativă în această privinţă şi creşterea de la an la an a numărului persoanelor care merg anual la odihnă în staţiunile balneo-climaterice de 3,7 ori între 1956 şi 1970 *). O pondere din ce în ce mai mare în cheltuielile populaţiei o au cele pentru nevoi culturale. Astfel, numărul spectatorilor la cinematografe a crescut de aproape 4 ori între 1951 şi 1970 (salariul real de 2,7 ori), al abonaţilor la radio de peste 7 ori, iar al abonaţilor la televiziune, între 1966 şi 1970, de aproape 3 ori. Creşterea ponderii cheltuielilor pentru cultură ale populaţiei este ilustrată şi de creşterea ponderii desfacerilor de articole de librărie (de la 3,6% în 1958, la 4% în 1970) în totalul desfacerilor de mărfuri.

Merită atenţie dezvoltarea considerabilă a turismului.

Asemenea creşteri ale serviciilor de învăţămînt, sănătate, cultură, odihnă etc. vom constata şi în viitor ; probabil că ele se vor accentua în întreaga etapă a făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate. Sînt elocvente din acest punct de vedere prevederile actualului plan cincinal cu privire la creşterea serviciilor prestate populaţiei cu 55—61%, în timp ce volumul desfacerilor de mărfuri urmează să crească cu 40—47%.

Deplasări substanţiale au loc şi în structura consumului de bunuri materiale. În această privinţă ne vom servi de datele privind desfacerea mărfurilor prin comerţul socialist.

Structura desfacerilor prin comerţul cu amănuntul evidenţiază creşterea netă a consumului de bunuri nealimentare de folosinţă îndelungată. Astfel, vînzările de articole metalochimice şi electrotehnice, ca şi cele de mobilă şi-au mărit ponderea în totalul desfacerilor de mărfuri nealimentare de la 15,5% şi respectiv 2,9% în 1965, la 22,7% şi respectiv 6,6% în 1970. La unele mărfuri de folosinţă îndelungată, creşterile sînt şi mai rapide. Astfel, unei creşteri a desfacerilor totale de mărfuri cu 49% între 1966 şi 1970è îi corespund creşteri ale vînzărilor de maşini de aragaz de aproape 3 ori, de autoturisme de 2,8 ori etc.

În cadrul desfacerilor de mărfuri alimentare, oglindind îmbunătăţirea consumului alimentar al populaţiei, cresc foarte rapid desfacerile de alimente cu valoare nutritivă ridicată, paralel cu creşteri mai lente ale celorlalte. De exemplu, între 1956 şi 1970, vînzările de zahăr au crescut de 2,1 ori, vînzările de carne cu peste 93%, cele de preparate din carne de 3,2 ori, cele de peşte proaspăt de 2,7 ori, cele de lapte de aproape 5 ori, de brînzeturi de peste 3,4 ori etc., în timp ce vînzările de pîine de numai 1,6 ori, de paste făinoase de 2 ori, de cartofi de 2 ori etc.

În actuala etapă, vom asista la îmbunătăţirea în continuare a structurii consumului material al populaţiei. Astfel, va creşte mai rapid producţia de bunuri de consum de folosinţă îndelungată, ca şi producţia zootehnică, a viticulturii şi pomiculturii ce vor înregistra ritmuri în general superioare producţiei agricole în ansamblu.

Deplasările în structura consumului total al populaţiei, inclusiv în consumul de bunuri materiale, însoţesc, aşa cum se întîmplă şi în alte ţări, creşterea generală a consumului. Ele oglinesc apropierea consumului (nivel şi structură) în România, de consumul ţărilor mai dezvoltate decît ea, apropiere care, spre sfîrşitul etapei de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate, se va încheia cu atingerea şi depăşirea acestora.

5. Condiţiile de locuit şi serviciile comunale

O COMPONENTĂ decisivă a nivelului de trai şi, corespunzător, un factor de ridicare a acestuia sînt construcţiile de locuinţe. Asemenea construcţii în România, în anii postbelici, s-au dezvoltat foarte rapid, paralel cu dezvoltarea economiei, cu creşterea posibilităţilor de investiţii ale statului, cu mărirea resurselor băneşti ale populaţiei, cu dezvoltarea bazei materiale a industriei construcţiilor, cu creşterea industriei materialelor de construcţii. Investiţiile totale (de stat şi cooperatiste) pentru construcţii de locuinţe au crescut de la 2,7 miliarde lei între 1951—1955 la 5,4 miliarde lei între 1956—1960, la 12,1 miliarde între 1961—1965 şi la 16,6 miliarde lei între 1966—1970. O mare importanţă au, în perioada pînă în 1965, construcţiile de locuinţe din fondurile proprii ale populaţiei mai ales la sate şi, după 1965, inclusiv cele cu ajutorul creditelor de stat, cu deosebire la oraşe.

În total, numărul locuinţelor date în folosinţă, pe cincinale, au evoluat astfel: în cincinalul 1951—1955 — 250.618 ; între 1966 şi 1970 — 601.091 ; între 1961 şi 1965 — 782.682, iar între 1966 şi 1970—659.745. Scăderea numărului de locuinţe nou construite în cincinalul ultim faţă de cincinalul 1961—1965, se explică prin restrîngerea volumului construcţiilor la sate ca urmare, pe de o parte, a faptului că în perioada 1956—1966, nevoile de locuinţe în mediul rural au fost într-o mare măsură satisfăcute, iar, pe de altă parte, prin accelerarea procesului de urbanizare şi de reducere a populaţiei rurale, care după 1965 s-a accentuat. Este semnificativă creşterea construcţiilor de locuinţe din fondurile statului şi ale organizaţiilor cooperatiste. Astfel, între 1951 şi 1965, din asemenea fonduri au fost construite 372.016 apartamente, iar între 1966 şi 1970 — 308.744 apartamente. La acestea din urmă trebuie adăugate alte 36.042 apartamente construite cu sprijinul statului.

Anul 1970 este anul record al construcţiilor de locuinţe în România — 162 745 apartamente. Rezultă că la 1000 locuitori, anul trecut, au fost construite 8 apartamente, număr superior chiar şi ţărilor foarte dezvoltate din punct de vedere economic. Dacă considerăm că fiecare locuinţă adăposteşte în medie o familie de 3,3 persoane, atunci rezultă că în 1970, o treime din populaţia ţării locuia în apartamente noi (construite după 1955).

Un amplu program de construcţii de locuinţe a fost preconizat de Congresul al X-lea al P.C.R. Planul cincinal 1971—1975 prevede construirea a 522 000 de apartamente, din fondurile sau cu sprijinul statului ; se estimează că, în aceeaşi perioadă populaţia va construi din fonduri proprii alte 270 000 de apartamente. Ca urmare, alte 2,5 milioane persoane (12% din populaţie) se vor muta în case noi. Cu acest ritm al construcţiilor de locuinţe, într-un termen relativ scurt, în România se va rezolva problema locuinţelor (problemă veche de aproape 100 de ani). Se prevede ca în jurul anului 1980, în Bucureşti această problemă să fie rezolvată.

Foarte important este şi programul de dezvoltare a creşelor şi grădiniţelor pentru copii. Între 1971 şi 1975, se vor construi peste 72 000 de locuri în creşe (faţă de 28 000 existente în prezent), peste 50 000 locuri în grădiniţe şi 10 000 locuri în casele de copii. La aceasta trebuie adăugate creşele şi grădiniţele ce se vor construi la sate de către cooperativele agricole şi la oraşe, de către cooperativele meşteşugăreşti.

Începînd din 1966, majoritatea locuinţelor se construiesc în mediul urban. Ca urmare, mai mult decît pînă atunci, construcţiile de locuinţe devin un factor de dezvoltare a oraşelor şi de urbanizare. Programul de transformarea a unor comune în oraşe şi de creare a circa 250 de noi centre urbane este sprijint de măsurile de resistematizare a tuturor localităţilor, de dezvoltare a construcţiilor de locuinţe, de adaptare a vechilor locuinţe la condiţiile urbane, de creare şi dezvoltare a serviciilor comunale în noile oraşe etc.

Serviciile comunale au cunoscut în ultimii 20 de ani o amplă dezvoltare. Astfel, numărul localităţilor cu reţea de distribuire a apei s-a triplat între 1951 şi 1970, iar lungimea reţelei a crescut de la 3700 km la 9244 km ; apa potabilă distribuită a crescut de peste 7 ori. Numărul călătorilor transportaţi cu mijloace publice era în 1970 de aproape 4 ori mai mare ca în 1950. Numărul satelor electrificate era la sfîrşitul anului 1970, de 10 591, dintr-un total de 13 149 (1968). În anii 1971—1975 se va extinde cu circa 1900 km reţeaua de distribuire a apei, cu 1100 km reţeaua de gaze (adică cu aproape 20% faţă de lungimea totală în 1970). Parcul de vehicule de transport urban în comun va fi dotat în 1971—1975 cu circa 6 600 vehicule (faţă de circa 8 800 existente în 1970). În viitorii 2—3 ani, probabil, toate satele vor fi electrificate.

conf. univ. dr. I. BLAGA

(Continuare în pag. 4)

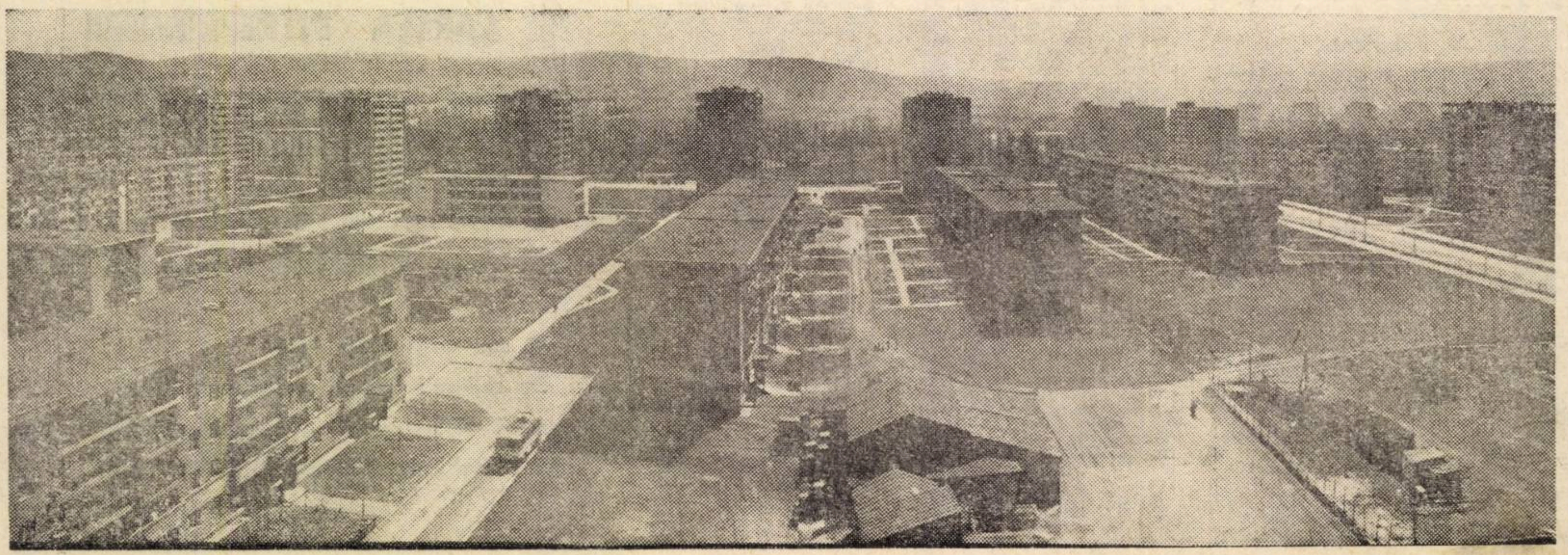

Pentru siderurgiştii Hunedoarei

COORDONATE ALE FĂURIRII SOCIETĂȚII SOCIALISTE MULTILATERAL DEZVOLTATE

(Urmare din pag. 3)

6. Alți indicatori ai nivelului de trai

UN INDICATOR este fără îndoială gradul de urbanizare a populației. Populația urbană, în România, și-a mărit continuu ponderea. Astfel, dacă la recensămîntul din 25 ianuarie 1948, populația urbană reprezenta numai 23,4% (21,4% în 1930), în 1970, aceasta reprezenta 40,8% din totalul populației. Calculele noastre bazate pe extrapolarea tendințelor din deceniul trecut, arată că prin 1980, ponderea minimă a populației urbane va depăși 50%. După 1975 și, îndeosebi, după 1980, ritmul de creștere a populației urbane se va intensifica probabil substanțial, astfel încît înainte de anul 2000, peste 4/5 din populație va beneficia de confortul orașelor bine dezvoltate și bine dotate din punct de vedere al serviciilor comunale. Concomitent se vor dezvolta serviciile comunale în mediul rural, astfel că deosebirile dintre oraș și sat, vor fi substanțial mai mici decît în prezent.

Modificarea raportului urban-rural are la bază modificarea structurii populației ocupate. Aceasta din urmă caracterizează, de asemenea, condițiile de trai ale populației. Dacă în 1950, în agricultură și silvicultură lucra 74,3% din populația ocupată, în industrie și construcții 14,2%, iar în sfera serviciilor 11,5%, în 1970, populația ocupată era astfel împărțită: 49,3% în agricultură și silvicultură (sectorul primar), 30,8% în industrie și construcții (sectorul secundar) și 19,9% în sfera serviciilor (sectorul terțiar). Deplasările sînt substanțiale și, mai ales, foarte rapide. Continuarea industrializării va face posibile, în continuare, deplasări și mai rapide. Astfel, în 1975 numai circa 40% din populație va lucra în agricultură; restul va fi împărțită între celelalte două sectoare. Conform unor calcule făcute de noi, prin 1990, în agricultură va lucra 20% din populația ocupată, în industrie și construcții peste 45%, iar în sfera serviciilor aproape 35% **). Ne vom apropia, astfel, substanțial de structurile din țările dezvoltate economicește.

Corespunzător, crește ponderea salariaților în totalul populației și al populației ocupate. Dacă în 1970, salariații au reprezentat 54% din populația ocupată și 24,8% din populația totală (față de 28,5% în Polonia în 1966, de 29,9 în Franța în 1965, de 35,8% în R. F. a Germaniei în 1966, de 40,3% în R. S. Cehoslovacă în 1966 și de 42,3% în Anglia în 1967) calculele noastre, bazate pe cifrele planului cincinal actual și pe prognozele citate de tovarășul Nicolae Ceaușescu în Expunerea la Semicentenarul partidului, arată că, în totalul populației aceștia vor reprezenta aproape 29% în 1975 și peste 32% în 1980; spre sfîrșitul deceniului al IX-lea, vom atinge cifrele caracteristice țărilor cu cel mai înalt procent de salariați.

Un indicator important al nivelului de trai este durata medie a vieții. Aceasta a crescut continuu în anii construcției socialiste: de la 63,2 ani în 1956 (42,01 în 1932) la aproape 66 ani în 1961 și la 68,5 ani, între 1964 și 1967. Indicii de mortalitate manifestă o tendință netă de scădere în întreaga perioadă postbelică. Au scăzut indicii de mortalitate, o serie de maladii au fost complet eradicate; procentul de îmbolnăviri este considerabil mai redus decît în trecut.

În aprecierea nivelului de trai trebuie luați în considerare și indicii de ocupare a brațelor de muncă. Resursele de muncă ale țării sînt practic integral ocupate. Dezagrarizarea populației ocupate a permis o folosire tot mai completă și mai eficientă a forței de muncă. Totuși în agricultură, care cuprinde aproape jumătate din totalul persoanelor ocupate, timpul total de muncă (la cooperatori, timpul ocupat în cooperative și în gospodăria personală) reprezintă ceva mai mult de 2/3 din timpul de muncă al salariaților. Viitoarele deplasări în cadrul populației neagricole vor reduce, pe ansamblu, timpul neutilizat în agricultură; concomitent, trebuie luat în considerare faptul că, pe măsura intensificării și industrializării producției agricole, se creează condiții superioare de extindere a timpului de muncă în cadrul anului calendaristic.

Paralel cu ocuparea tot mai completă a forței de muncă, în viitorii ani, se va trece la reducerea săptămînii de lucru.

Concediul minim de odihnă anual este de 16 zile lucrătoare, media concediului fiind de 20 de zile. Această medie se va mări în anii viitori, pe măsura creșterii vîrstei medii a populației salariate și respectiv, a măririi stagiului mediu în muncă.

Nivelul de trai trebuie apreciat și în funcție de gradul de calificare și instruire a populației. Acesta a crescut continuu pe măsura măririi necesităților societății noastre și, firește, pe măsură ce posibilitățile ei au crescut. Învățămîntul a avut, în această privință, un mare rol; din acest punct de vedere, generalizarea învățămîntului obligatoriu de 10 ani și trecerea preconizată în viitor la pregătirea liceală generală a tineretului sînt decisive. Recensămîntul salariaților din septembrie 1968 arată că în economia națională lucrau 275 mii de absolvenți ai școlii superioare și 625 mii absolvenți ai școlii medii; împreună ei au reprezentat aproape 19% din totalul salariaților. Este foarte important faptul că 82% din muncitori sînt calificați, dintre aceștia peste jumătate sînt încadrați în treptele superioare de calificare. Calculele noastre arată că în 1975, salariații cu studii medii și superioare vor număra peste 1350 mii persoane; ei vor reprezenta peste 22% din totalul salariaților, adică vor avea o pondere mai ridicată decît în cele mai dezvoltate țări ale Europei occidentale. Este de așteptat creșterea în continuare a ponderii muncitorilor calificați.

★

După cum cititorul a putut constata, România a obținut în domeniul nivelului de trai realizări remarcabile, de-a lungul anilor construcției socialiste.

Dezvoltarea noastră economică viitoare, inclusiv în actualul cincinal, va aduce îmbunătățiri substanțiale în domeniul consumului și, în general, al nivelului de trai. Cantitățile suplimentare de bunuri materiale pe care fiecare locuitor le va primi în medie, de exemplu, în actualul cincinal întrec întregul consum din perioada primului cincinal, iar volumul serviciilor suplimentare este cel puțin de două ori mai mare ca întreg volumul serviciilor din cincinalul 1951—1955. În decursul a 3—4 cincinale, vom atinge principalii parametri ai nivelului de trai din țările astăzi cele mai dezvoltate.

---

*) Nu sînt cuprinse persoanele care pleacă la odihnă pe cont propriu și al căror număr, probabil, crește și mai repede.

**) Calculele au fost făcute pe baza extrapolării tendințelor de creștere ale celor două sectoare în deceniul al 7-lea, corectate cu evoluția constatată în cîteva țări socialiste dezvoltate.

CURIER

● Gradații

ALEXANDRU LUCAN, Piatra Neamț — Potrivit prevederilor anexei XI la H.C.M. nr. 914/1968, cu modificările ulterioare, gradația este instrumentul prin care se diferențiază salariile tarifare de încadrare ale angajaților care ocupă aceleași funcții, în raport cu calitățile lor profesionale, caracterizate prin experiența în muncă, capacitatea profesională, spiritul de inițiativă și operativitate, conștiinciozitate în realizarea sarcinilor și calitatea lucrărilor efectuate, precum și contribuția la îmbunătățirea activității colectivului de muncă din care fac parte. Gradațiile se acordă pe baza caracterizărilor ce se întocmesc la finele anului. Acordarea gradațiilor celor care îndeplinesc condițiile de vechime în gradația anterioară (doi ani pentru trecerea de la nivelul de bază la gradația I și cîte trei ani, pentru fiecare gradație în parte, de la obținerea gradației anterioare) și care au obținut calificativul „foarte bun" sau „bun" este de competența conducerii unității, fiind condiționată și de posibilitatea încadrării în fondul de salarii planificat. În ipoteza promovării, vechimea necesară pentru acordarea gradației se calculează de la data încadrării în funcția la care salariatul a fost promovat. (Vedeți și răspunsurile date tovarășilor N. Soare și V. Velcu).

● Salarizare

NICOLAE SOARE, Tecuci — În ipoteza în care sînteți încadrat ca economist, într-un compartiment de muncă cu profil tehnico-economic, puteți fi salarizat, în condițiile prevăzute de pct. 3 din H.C.M. nr. 328/1967, (în vigoare) la aceleași clase de salarizare prevăzute pentru inginerii care lucrează în același compartiment (serviciu) din întreprindere. Spre a putea primi drepturile cuvenite pentru înlocuirea unui cadru de conducere în perioada cît acesta lipsește din întreprindere, în mod temporar unitatea avînd obligația să-i păstreze postul, este necesar ca salariatul înlocuitor să fie desemnat în acest sens printr-o decizie a organului competent. Dacă salariatul poate dovedi că, deși nu s-a emis o decizie expresă, în fapt i s-a trasat această sarcină și că a îndeplinit-o efectiv, el este îndreptățit să primească diferența de salariu corespunzătoare (în condițiile prevăzute de pct. 6 din anexa XI la H.C.M. 914/1968). Menționăm că ocuparea chiar temporară a unei funcții superioare se poate face numai de către salariații care îndeplinesc condițiile de stagiu și vechime prevăzute pentru funcția respectivă.

● Încadrări

VASILE VELCU, București — Salariații care, avînd aprobare de derogare de la condițiile de studii, absolvă învățămîntul superior fără frecvență și promovează examenul de diplomă, pot ocupa — în continuare — funcțiile deținute, cu majorarea salariului lor tarifar de încadrare (prevederile pct. 6 din anexa XI la H.C.M. 914/1968). Salariații care absolvă studiile cerute pentru ocuparea unor funcții superioare, pot fi promovați dacă există posturi vacante corespunzătoare. Promovarea lor nu se face „automat", încadrarea eventuală în funcțiile superioare fiind de competența exclusivă a conducerii unității. Absolventul școlii de contabilitate agricolă poate ocupa funcția de contabil numai la unitățile agricole pentru care s-a aprobat — la timpul său — organizarea școlilor respective, fără absolvirea învățămîntului mediu de cultură generală.

● Alocații

NICOLAE UȚĂ, București — Conform prevederilor art. 4 lit. C din Decretul nr. 285 republicat, dacă părintele căruia i s-a încredințat copilul se recăsătorește, dreptul la alocație se stabilește potrivit situației din noua familie, indiferent că copilul a fost sau nu înfiat și dacă pentru copilul respectiv se plătește sau nu pensie de întreținere. Părintele căruia nu i s-a încredințat copilul nu poate fi beneficiar de alocație. Reglementarea în vigoare stabilește că aceleași prevederi se aplică și în cazul copiilor născuți în afara căsătoriei, dacă au fost recunoscuți sau dacă li s-a stabilit filiația prin Hotărîrea judecătorească. Față de cele de mai sus, nu este posibil să se acorde de către unitatea la care tatăl lucrează, alocația de stat pentru copil, atunci cînd copilul a fost încredințat mamei, membră a cooperativei agricole de producție.

● Vechime

ING. NICOLAE MATEI, Ploiești — Perioada cît ați studiat în învățămîntul superior, fiind scos din producție, în acest scop primind bursă de la întreprinderea unde ați lucrat, se include în vechimea în muncă. Întrucît după primul an de învățămînt, nu v-ați mai încadrat însă în condițiile prevăzute — la timpul său — pentru această categorie de salariați și n-ați mai beneficiat nici de bursă-salariu acordată în perioada frecventării cursurilor, timpul cît ați urmat, în continuare, cursurile de zi ale facultății nu se consideră vechime în muncă și, cu atît mai puțin, vechime neîntreruptă în aceeași unitate. Întreruperea activității salariate face ca la calculul vechimii neîntrerupte în aceeași unitate, să se ia în considerare numai perioadele lucrate — fără întrerupere — după absolvirea învățămîntului superior și reîncadrarea dv. în muncă.

★

FĂNICA NECULA, Piatra Neamț — H.C.M. nr. 914/1968, prevede salarii tarifare fixe pentru primul și al doilea an de activitate a absolvenților învățămîntului superior. Aceste salarii sînt diferențiate pe funcții și pe grupe de ramuri, subramuri și activități din economie. După încheierea celui de al doilea an, absolvenții sînt salarizați la nivelul de bază al salariului tarifar prevăzut pentru funcția deținută în unitatea unde lucrează. Încadrarea la nivelul de bază nu este supusă nici unei alte condiții decît aceea privind prestarea efectivă a unei activități de doi ani în funcțiile la care au fost repartizați după absolvire.

● **ION D. SCOREI, Sadu** — Scrisoarea dv. a fost trimisă organelor competente pentru a analiza problema ridicată.

● **ALEXANDRU HALASZ, Oradea** — Salariatul care a călătorit în timpul nopții, venind din localitatea unde a fost trimis în delegație, are obligația să se prezinte la serviciu conform programului. Reglementarea în vigoare nu prevede o compensare a timpului în care s-a efectuat călătoria.

STIMAȚI CITITORI!

Pentru ca în anul viitor să dispuneți de

CARTEA INTREPRINDERII

reînnoiți-vă abonamentele la „Viața economică" și la Supliment.

Comenzile pot fi adresate:

● Direct redacției, : București, sector 1, str. Nicolae Iorga nr. 36, cont 64.03.01.03 S.M.B. — S.D.B.S.

● sau Oficiilor poștale

De reținut: fiecare abonament la „Viața economică" și Supliment dă dreptul la un Curier economic legislativ CARTEA ÎNTREPRINDERII.

IDENTIFICAREA REZERVELOR DE CAPACITATE:

UN SCOP ÎN SINE SAU O SURSĂ DE CREȘTERE A PRODUCȚIEI?

ÎN BAZA H.C.M. nr. 846 apărută în 1970, Ministerul Industriei Ușoare dispune în prezent de evidența capacităților de producție la principalele produse, la nivelul întreprinderilor și, în ansamblu, pe întregul minister. Cadrul metodologic unitar care a stat la baza evaluării capacitățior de producție a fost asigurat de „Normativele generale" elaborate în acest scop de către Comitetul de Stat al Planificării, Direcția Centrală de Statistică, în colaborare cu ministerele. Întrucît noțiunii de capacitate de producție i se dau interpretări diferite, unele chiar contradictorii, în lucrările de determinare a potențialului productiv, această noțiune a fost interpretată ca fiind **„producția maximă ce poate fi obținută într-o perioadă dată, pentru o anumită structură și calitate a producției, în condițiile folosirii depline — intensive și extensive — a fondurilor fixe productive, potrivit celui mai eficient regim de lucru și organizare rațională a producției și a muncii".**

Evaluarea capacității

DISPUNÎND de indicații metodologice specifice proceselor tehnologice din industria textilă, tricotajelor, confecțiilor, pielăriei și încălțămintei, sticlărie și porțelan, articolelor casnice și industriei de prelucrarea metalelor, unitățile productive din cadrul Ministerului Industriei Ușoare, au determinat — în trim. I. 1971 — mărimea capacităților medii anuale, la un număr de 30 de produse, a căror expresie valorică reprezintă circa 80% din cea a producției globale a ministerului, planificată pe anul 1971. În urma acestor evaluări, a rezultat un grad de folosire a capacităților totale de producție de 90,7%. **De remarcat faptul că pentru anul 1971, ca urmare a măsurilor asigurate de către întreprinderi, s-a prevăzut prin plan, sarcini sporite de producție, ceea ce a avut ca efect obținerea unui grad mai ridicat de utilizare a capacităților medii anuale** (de la 86,1% la 90,7%).

Un factor important la analiza modului în care sînt folosite fondurile fixe de producție, îl constituie structura capacităților medii anuale, precum și evoluția acestora de la an la an. În acest sens, sînt edificatoare ponderile pe care le prezintă structura potențialului productiv din industria ușoară — în anii 1970 și 1971 (vezi graficul nr. 1).

Din grafic rezultă că ponderea cea mai mare o dețin capacitățile de producție în funcțiune în întregul an, avînd parametri proiectați realizați și pentru care s-au întocmit calcule de determinare a potențialului productiv. De asemenea, reține atenția faptul că o parte dintre capacitățile medii anuale ale celor 30 de produse la care s-au făcut calcule de capacitate, revine unor utilaje și mașini a căror parametri de producție prevăzuți în documentațiile tehnice aprobate, sînt în curs de realizare.

Măsurile adoptate de către conducerea ministerului, precum și de către organele de partid și comitetele oamenilor muncii din întreprinderi, **au avut ca efect atingerea parametrilor de producție proiectați la termenele prevăzute, la majoritatea noilor capacități productive, ceea ce constituie un factor pozitiv.** O rezervă mare de capacități de producție prezintă unele unități noi puse în funcțiune, care își ating mai greu parametrii de producție proiectați, cum sînt: „Fabrica de articole de sticlă"-București, Fabrica de stofe „Argeșana"-Pitești, Țesătoria „Victoria"-Iași și „Fabrica de tricotaje"-Suceava.

Examinînd cu mai multă atenție posibilitățile de realizare a parametrilor de producție, înainte de termenele prevăzute prin grafice luînd măsuri de valorificare a lor, se poate obține o mai mare eficiență a fondurilor investite, se poate crea o resursă suplimentară de produse pentru consumul intern și export. Asemenea măsuri se impun și la capacitățile noi puse în funcțiune în anii 1970 și 1971, care — datorită încărcării lor mai slabe în perioada de realizare a parametrilor de producție — prezintă un grad de folosire redus, ceea ce împietează negativ asupra gradului de folosire mediu anual, a tuturor capacităților de producție.

O imagine edificatoare în ce privește modul cum sînt utilizate unele capacități din industria ușoară, este redată de cifrele din tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1

%

Produsul	Gradul de folosire a capacității 1970 (realizări)	1971 (plan)
Fire tip bumbac	94,9	96,1
Țesături tip bumbac	91,0	93,6
Țesături tip lînă	78,8	86,3
Țesături tip mătase	88,1	92,9
Tricotaje tip bumbac	80,2	91,0
Confecții textile	90,4	90,9
Sticlărie	72,2	91,1
Încălțăminte	89,6	93,3

Analizînd datele cuprinse în tabelul nr. 1, reține atenția faptul că la majoritatea produselor principale gradul de folosire are valori ridicate (peste 90% utilizare a capacităților) și care, pe produse și întreprinderi, se localizează astfel: **fire tip bumbac:** Întreprinderea „Bumbăcăria română Jilava" a avut în 1970 o utilizare de 96% și de 98,6% în 1971; **țesături de tip bumbac:** Întreprinderea „Textilă Lugoj", în 1970 o utilizare de 97,5% și de 98,3% în 1971, iar Întreprinderea „Țesătura", din Iași de 96,1% în 1970 și de 97,9% în 1971; **țesături tip mătase:** Țesătoria „Panduri" din București — de 95,5% în 1970 și de 98,7% în 1971; **confecții textile:** Fabrica de confecții „Flacăra" — Cluj de 93,4% în 1970 și de 93,5% în 1971; **încălțăminte din piele și înlocuitori:** Fabrica „Carmen" din București de 96,8% în 1970 și de 98,0% în anul 1971.

În alte cazuri însă, datorită unor mai slabe încărcări a utilajelor și folosirii mai puțin judicioase a fondului de timp disponibil, au rezultat utilizări mai scăzute a capacităților de producție — astfel: **fire tip lînă cardate:** la „Fabrica de postav Azuga" gradul de folosire a capacităților era de 88,4% în 1970 și de 87,8% în anul 1971; **fire tip lînă pieptănate și semipieptănate:** „Fabrica de covoare Dumbrava" — 70,4% în 1970 și 71,3% în 1971; **țesături tip lînă:** Întreprinderea „Industria lînii"-Timișoara gradul de folosire a capacităților era de 76,6% în anul 1970 și de 78,6% în anul 1971, iar la Fabrica de postav „Progresul" din Orlat — 67,1% în 1970 și 67,6% în anul 1971. Și asemenea exemple mai pot fi date.

Cauzele folosirii mai reduse a capacităților de producție la aceste întreprinderi se datoresc, în principal, insuficientei organizări a muncii și producției, concretizate prin reparații de slabă calitate a utilajelor, neasigurare a unei calități corespunzătoare a preparației în țesătorii și filaturi și insuficienta preocupare pentru executarea pieselor de schimb necesare.

Caracterul dinamic al noțiunii

ANALIZÎND ponderea principalelor cauze care au ca efect utilizarea incompletă a capacităților de producție la întreprinderile din industria ușoară, **rezultă că 48,1% în 1970 și 45,6% în 1971 se datoresc factorilor de natură intensivă, și 51,9% în 1970, respectiv 54,4% în 1971, factorilor de natură extensivă.** Pe produse, situația se prezintă așa cum rezultă din tabelul nr. 2.

Dacă în ce privește posibilitățile de folosire mai bună a capacităților de producție pe seama factorilor extensivi au un caracter limitat (utilizarea 100% a fondului de timp calendaristic reprezentînd limita maximă), **nu același lucru este valabil și pentru utilizarea intensivă a mașinilor și utilajelor.** Indicatorul care exprimă nivelul de utilizare intensivă a utilajelor, sintetizează totalitatea factorilor care se referă la gradul de perfecționare a tehnicii folosite, caracterul tehnologiei de fabricație, calificarea cadrelor, organizarea muncii și a producției. Din acest punct de vedere, nu se poate vorbi de o limită-plafon, orice îmbunătățire adusă în producție fiind reflectată prin acest indicator. Sporind mărimea indicatorului de

ing. D. KIȘ
ing. H. PINCAȘ
C.S.P.

(Continuare în pag. 6)

Graficul nr. 1

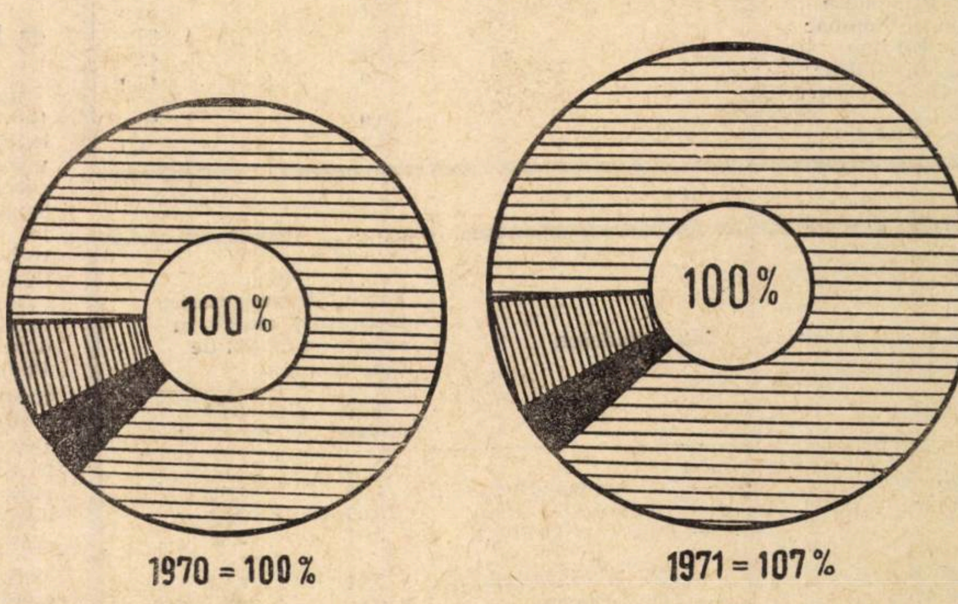

	1970	1971
CAPACITĂȚI CU PRODUCȚIA PROIECTATĂ REALIZATĂ	89.9	88,5
CAPACITĂȚI CU PRODUCȚIA PROIECTATĂ ÎN CURS DE REALIZARE	7,16	9,86
CAPACITĂȚI NOI PUSE ÎN FUNCȚIUNE ÎN CURSUL ANULUI (MEDII ANUALE)	2,94	1,64

IDENTIFICAREA REZERVELOR DE CAPACITATE

(Urmare din pag. 5)

utilizare intensivă, creşte potenţialul de producţie a utilajului respectiv, ceea ce **conferă noţiunii de capacitate un caracter dinamic.**

Analizînd, de exemplu, mărimea indicatorilor de utilizare intensivă avuţi în vedere la calculul capacităţilor de producţie realizaţi de către utilajele de bază conducătoare din filaturi şi ţesătorii (respectiv maşinile de filat cu inele şi războaiele de ţesut), **rezultă că în întreprinderile cu o bună organizare a producţiei şi a muncii, aceştia prezintă valori ridicate.** Astfel, Întreprinderea Textilă Galaţi — pe baza realizărilor de vîrf obţinute în anul trecut — a avut în vedere la calculul capacităţii un indicator de 716,9 KN/1000 fuse-ore la un număr mediu al firelor de 41,8 pentru anul 1970 şi de 720,0 KN/1000 fuse-ore la un număr mediu de 41,5 în anul 1971; Uzinele Textile „30 Decembrie"-Arad au avut în vedere la calculul capacităţii un indicator de 710 KN/1000 fuse-ore la un număr mediu de 32,2 în anul 1970 şi 714 KN/1000 fuse-ore la un număr mediu de 34,2 în anul 1971 etc.

Ridică semne de întrebare realizările unor întreprinderi care, deşi fabrică produse cu caracteristici tehnice apropiate, folosind utilaje cu parametri tehnici asemănători, prezintă indicatori cu valori scăzute. **Astfel, faţă de 3862 bătăi/război oră cit a luat în calculul capacităţii pentru anul 1971 Fabrica de postav Buhuşi, pentru aceeaşi perioadă Fabrica de stofe Braşov şi Fabrica de postav Prejmer au luat în calcul numai 3580 bătăi/război/oră şi, respectiv, 3530 bătăi/război/oră.**

Cauzele care generează asemenea diferenţe trebuie căutate în însăşi organizarea internă a producţiei şi a muncii, în gradul de calificare a celor care mînuiesc utilajele respective, în calitatea materiilor prime folosite în producţie etc.

● Împotriva „opririlor"

În ce priveşte utilizarea extensivă a maşinilor şi utilajelor, este necesar să fie analizate cauzele care împiedică folosirea integrală a fondului de timp disponibil. Desigur că unele din aceste cauze au un caracter obiectiv, fiind inerente desfăşurării normale a procesului de producţie. Ne referim la timpii afectaţi reparaţiilor, reviziilor şi opririlor cu caracter tehnologic (exemplu: schimbarea urzelilor, lipirea urzelilor în ţesătorii, sau schimbarea cursarilor, a fineţii firelor, a roţilor de laminor sau torsiune, a reţetei de amestec, curăţenie etc. în filaturi). Din păcate, **conducerile unor întreprinderi, în dorinţa de a obţine o oarecare producţie suplimentară, recurg la amînarea sau diminuarea excesivă a timpului normat pentru efectuarea reparaţiilor şi reviziilor planificate.** Consecinţa unor asemenea „iniţiative", constă în aceea că ceea ce se cîştigă pentru moment — ca volum de producţie — se pierde înzecit mai tîrziu, nu numai cantitativ, dar şi în ceea ce priveşte calitatea produselor fabricate. Aceasta se datoreşte în mare parte degradării utilajelor, creşterii frecvenţei şi duratelor opririlor accidentale, nesiguranţei în exploatarea parcului etc.

Reţin atenţia unele cifre raportate prin dările de seamă privind capacitatea de producţie de către o parte din întreprinderi şi la care se remarcă diferenţe mari între timpii consumaţi în 1970 pentru reparaţii — revizii, comparativ cu prevederile pentru anul 1971. De asemenea, apar ca nejustificate diferenţele de opriri pentru reparaţii şi revizii din diferite întreprinderi, care fabrică aceleaşi produse. Asemenea aspecte, sînt ilustrate în tabelul nr. 3.

Analizînd cifrele prezentate în tabelul nr. 3, se naşte întrebarea **dacă timpii prevăzuţi în actualele normative de reparaţii pentru industria uşoară nu sînt supradimensionaţi, precum şi faptul dacă ritmicitatea efectuării reparaţiilor este corespunzătoare.** În orice caz, o analiză mai atentă a modului cum se planifică şi se realizează reparaţiile şi reviziile de utilaje în întreprinderi ar fi bine venită.

În mod asemănător, **reparaţiile şi durata pentru opriri tehnologice realizată şi stabilită prezintă discrepanţe mari.** Astfel, întreprinderea „Dorobanţul" din Ploieşti a realizat la produsul „Fire tip lînă pieptănată" 4,4% opriri tehnologice în anul 1970 — faţă de fondul de timp nominal corespunzător anului respectiv — şi a prevăzut pentru anul 1971 9,3% opriri tehnologice, în condiţiile menţinerii unui volum de producţie apropiat de cel din anul precedent. Cauzele care provoacă asemenea diferenţe mari de la an la an, **pot fi motivate şi prin modul defectuos în care unele întreprinderi ţin evidenţa opririlor pentru utilaje.** Totuşi, existenţa unor normative care, ţinînd seama de unele condiţii comune întreprinderilor şi tipurilor de utilaje care fabrică produse cu caracteristici asemănătoare, ar putea ajuta serviciul mecanicului-şef pentru reglementarea pe o bază ştiinţifică a acestor categorii de opriri, de altfel de loc neglijabile ca mărime.

Tabelul nr. 2

%

Produsul	Ponderea rezervelor de producţie la nivelul anului 1970: Rezerve de natură intensivă	Ponderea rezervelor de producţie la nivelul anului 1970: Rezerve de natură extensivă
Fire tip bumbac	49,7	50,3
Fire tip lînă cardate	25,2	74,8
Ţesături din fire subţiri tip in-cînepă	24,5	75,5
Ţesături tip bumbac	42,9	57,1
Ţesături tip lînă	48,3	51,7
Ţesături tip mătase	37,1	62,9
Tricotaje tip bumbac	60,6	39,4
Tricotaje tip lînă	57,1	42,9
Tricotaje tip mătase	57,0	43,0
Încălţăminte piele şi înlocuitori	60,9	39,1
Sticlărie — total	96,0	4,0

Tabelul nr. 3

%

Produsul sau instalaţia	Întreprinderea	Fondul de timp pentru reparaţii şi revizii, în raport cu fondul de timp nominal: 1970 realizat	1971 prevăzut
Fire tip bumbac	— 7 Noiembrie-Bucureşti	1,55	1,90
	— Filatura Olteniţa	3,00	3,00
	— Intr. Textilă-Piteşti	0,34	0,34
Ţesături tip bumbac	— U.T. Moldova-Botoşani	0,24	0,23
	— Dacia-Bucureşti	0,6	2,1
	— U. Textile-Timişoara	2,10	3,00
Ţesături tip lînă	— Libertatea-Sibiu	0,7	1,9
	— F-ca de postav-Buhuşi	0,21	0,22
	— Proletarul-Bacău	1,4	6,5
	— F-ca de stofe-Braşov	1,30	1,30
	— Integrata de lînă-Constanţa	1,6	7,8
Ţesături tip mătase	— Panduri-Bucureşti	9,80	13,20
	— Garofiţa-Timişoara	0,60	0,50

Tabelul nr. 4

REPARTIZAREA REZERVELOR PE CAUZE

	% ANUL 1970	% ANUL 1971
Total rezerve din care:	100	100
Nerealizarea producţiei proiectate	23,3	19,3
Locuri înguste	11,4	13,8
Lipsă de desfacere	7,4	9,2
Aprovizionare	6,8	4,6
Lipsă forţă de muncă	9,2	8,0
Opriri accidentale	11,5	11,6
Alte cauze	30,4	33,6

O ALTĂ CAUZĂ care are ca efect diminuarea fondului de timp afectat producţiei, o constituie **aşa-zisele opriri accidentale, care pot fi întîlnite an de an, în evidenţele întreprinderilor cu mărimi variabile de la o perioadă la alta.** În această categorie se includ cele datorate absenţelor nemotivate de la serviciu, învoirilor, întîrzierilor de la program şi altor cauze care depind de disciplina muncii, precum şi întreruperilor în alimentarea cu energie şi combustibili, defectării utilajelor ca urmare a unei întreţineri necorespunzătoare etc. **Durata acestor opriri prezintă o pondere însemnată în balanţa utilizării fondului de timp, iar pierderile de producţie datorate acestor cauze, evaluate la nivelul anului 1970, au fost însemnate.** Numai la întreprinderea „Suveica"-Bucureşti s-au pierdut în 1970, datorită opririlor accidentale, 1015 mii m² ţesături bumbac, la Uzinele textile-Cisnădie producţia a fost mai mică cu 158 t. fire tip lînă cardate etc.

● Determinarea surselor

REZERVELE potenţiale de producţie determinate ca diferenţă între mărimea capacităţilor de producţie şi volumul producţiei realizate sau planificate, pot fi mai bine valorificate în măsura în care se cunosc cauzele care le dau naştere. În acest sens, întreprinderile au defalcat rezervele identificate, grupîndu-le pe principalele surse de formare şi care, la nivelul întregului minister, însumează produse valorînd mai multe miliarde de lei. Ponderea rezervelor, grupate pe surse de formare, este arătată în tabelul nr. 4.

După cum reiese din tabelul nr. 4, **circa 19% din rezervele pe anul 1971, au la bază capacităţile de producţie a căror parametri proiectaţi sînt în curs de realizare.** Valorificarea acestei categorii de rezerve încă din acest an, **va aduce un spor de producţie de peste 500 mil. lei, restul urmînd a se pune în valoare în perioada 1972—1973.**

Datorită existenţei unor verigi de producţie a căror capacităţi nu sînt corelate cu capacitatea utilajului de bază (conducător), apar aşa-numitele **locuri înguste în producţie,** care au ca efect nefolosirea integrală a potenţialului productiv. Rezerve de această natură apar pentru produsele: încălţăminte din piele şi înlocuitori, la întreprinderile: „Modern" şi „Banatul"-Timişoara, Dîmboviţa" şi „Progresul"-Bucureşti, însumînd 598 mii perechi în anul 1971; ţesături tip lînă la întreprinderile: „Libertatea"-Sibiu şi Fabrica de postav-Buhuşi, reprezentînd 1269 mii m² în anul 1971.

În cele mai multe cazuri, **fondurile de investiţii necesare pentru înlăturarea locurilor înguste sînt incomparabil mai reduse faţă de cele afectate pentru realizarea unor obiective noi, ceea ce justifică cu prisosinţă valorificarea unor asemenea rezerve de producţie.**

APROVIZIONAREA cu materii prime de calitate inferioară prescripţiilor tehnologice, neasigurarea unor stocuri normate, corespunzătoare procesului de fabricaţie, ritmicitate nesatisfăcătoare în recepţia materiilor prime şi materialelor auxiliare, sînt de asemenea, cauze importante care conduc la nefolosirea deplină a potenţialului productiv. **Existenţa unor asemenea lipsuri au avut ca efect diminuarea producţiei realizate în anul 1970 cu 1 255 mii buc. tricotaje tip bumbac, 564 mii buc. tricotaje tip lînă, 1 440 mii m² ţesături tip lînă, 1 139 mii m² ţesături tip bumbac, localizate la întreprinderile: „Tricotajul Roşu" Arad, „Moldova"-Iaşi, „Tricotex"-Satu Mare, „Industria Lînii"-Timişoara etc.**

Realizarea unei producţii de calitate presupune exigenţă sporită în toate problemele legate de aprovizionare, de crearea bazei tehnico-materiale a producţiei.

Introducerea tehnicii noi şi tehnologiilor avansate de fabricaţie, necesită folosirea unui personal cu o calificare ridicată, capabil să mînuiască cu competenţă utilajele şi maşinile respective. Neasigurarea forţei de muncă necesare, atît din punct de vedere numeric, cît şi calitativ, are ca efect realizarea unei producţii sub nivelul avut în vedere la proiectarea utilajelor respective.

DETERMINAREA potenţialului productiv şi identificarea rezervelor de producţie pînă la nivelul capacităţii, nu constituie un scop în sine, ci **una din metodele cele mai eficace pentru creşterea volumului producţiei materiale şi unei mai bune orientări în folosirea şi repartizarea fondurilor de investiţii.**

Prima evaluare sistematică a potenţialului tehnico-productiv care a avut loc în industria uşoară în trim. I 1971 a scos la iveală rezerve a căror valorificare trebuie să constituie o preocupare zilnică a tuturor cadrelor din întreprinderi, centrale şi minister. Orice leu investit pentru crearea unor noi capacităţi, atît timp cît cele în funcţiune nu sînt deplin utilizate, constituie o risipă. De aceea, este necesar ca institutul de proiectare, consiliul tehnico-ştiinţific al ministerului, consiliile şi comitetele oamenilor muncii să analizeze cu atenţie şi răspundere modul în care sînt utilizate capacităţile în funcţiune şi să avizeze favorabil proiectarea şi construirea altor capacităţi, numai în măsura în care se constată epuizarea tuturor rezervelor potenţiale existente, pentru profilul respectiv.

Capacitatea de producţie fiind unul din indicatorii cei mai importanţi în determinarea mărimii rezervelor interne de producţie, presupune existenţa în întreprinderi a unei evidenţe clare, cuprinzînd întregul potenţial aflat în dotarea unităţii, ţinută la zi cu toate modificările intervenite pe parcurs în structura utilajelor şi sortimentelor produse.

Folosirea deplină a capacităţilor de producţie existente în industria uşoară, asigură o eficienţă ridicată a activităţii întreprinderilor, realizarea unei producţii sporite şi la un preţ de cost scăzut, contribuie la obţinerea unor ritmuri ridicate în întreaga noastră industrie socialistă.

I.A.S.

Printr-o furajare raţională, echilibrată

PRODUCŢII SPORITE LA PREŢURI DIN CE ÎN CE MAI MICI

ASTĂZI este unanim recunoscut faptul că una din coordonatele majore ale intensificării producţiei în creşterea animalelor, respectiv a realizării unor producţii sporite de carne, lapte, lînă, ouă — cu repercusiuni nemijlocite pe linia îmbunătăţirii activităţii economico-financiare a unităţilor agricole de stat — o constituie asigurarea unei furajări raţionale, echilibrate. Într-adevăr, experienţa ţărilor cu o zootehnie avansată a dovedit că asigurarea unor raţii complete din punct de vedere nutritiv, variate şi pe măsura necesităţilor fiziologice ale animalelor, în funcţie de volumul şi potenţialul lor productiv, revenind la preţuri de cost din ce în ce mai mici, constituie principala pîrghie a situării producţiilor la nivelul capacităţilor reale ale efectivelor, în condiţiile unei eficienţe crescînde.

Pe măsura desfăşurării procesului de intensificare a producţiei, a dezvoltării tehnologiilor cu pregnante caracteristici industriale, a îmbunătăţirii calităţilor productive a animalelor şi a organizării combinatelor şi complexelor pe principiile concentrării şi specializării producţiei, se adevereşte, pe zi ce trece, că obţinerea de producţii mari, superioare calitativ, şi mai ieftine, în toate ramurile creşterii animalelor, presupune în mod imperios a avea furaje mai multe, mai bune şi mai ieftine, folosite raţional, gospodărite judicios. Furajarea constituie factorul dinamic al creşterii producţiilor şi reprezintă între 45—75% — în funcţie de specii şi de modalitatea de întreţinere şi exploatare — din totalul cheltuielilor de producţie.

Problema creşterii continue a eficienţei economice în producerea şi folosirea furajelor se ridică astăzi cu o deosebită acuitate, ţinînd seama de faptul că, dacă în trecut, în cadrul sitemelor agricole extensive, furajarea se baza, în proporţie de 50—80%, pe utilizarea nutreţurilor întîmplătoare, în condiţii rudimentare de ingerare; actualmente, în ansamblul complexelor şi a combinatelor de creştere şi întreţinere a animalelor, a tehnologiilor industriale de exploatare, baza furajeră organizată trebuie să acopere integral şi în condiţii superioare de administrare şi ingerare, cerinţele unor efective sporite şi selecţionate.

Creşterea eficienţei economice la producerea şi folosirea furajelor presupune:

- **asigurarea unor producţii sporite de UN şi AD pe hectar, pe temeiul creşterii producţiilor medii, a irigării, a extinderii culturilor duble şi succesive, a îmbunătăţirii pajiştilor naturale etc;**
- **înlăturarea pierderilor la recoltări, manipulări şi depozitări, precum şi îmbunătăţirea calităţilor nutritive ale furajelor prin prelucrări sau semiindustrializări (uscarea artificială, sărarea etc.);**
- **economisirea furajelor prin administrarea lor în funcţie de cerinţele normale ale producţiei;**
- **optimizarea raţiilor (în volum, cantitate, compoziţie şi structură, de asemenea, prin utilizarea largă a substituienţilor);**
- **folosirea maximală a produselor secundare, a reziduurilor, deşeurilor etc.;**
- **folosirea pe scară cît mai largă a nutreţurilor combinate;**
- **reducerea cheltuielilor de producţie a furajelor, de transport precum şi de păstrare, prelucrare şi administrare a acestora.**

ÎN DECURSUL ULTIMILOR ANI, atît suprafaţa bazei furajere, cît şi producţia totală de nutreţuri au cunoscut un proces de creştere continuă în ansamblul întreprinderilcr agricole de stat. Analiza evoluţiei acestora în perioada ultimilor ani vădeşte însă şi unele inegalităţi. Pe această linie, datele tabelului 1 sînt elocvente:

Apar evidente creşterile înregistrate la suprafaţa bazei furajere cît şi la producţia de nutreţuri; corelarea celor doi indicatori reliefează însă unele neconcordanţe. Astfel, numai în 1969 asistăm la o creştere superioară a producţiei de nutreţuri faţă de dezvoltarea bazei furajere. De remarcat este faptul că, în valorile revenind pe o UVM, creşterile sînt mult mai mici decît cele revenind în valori absolute, aceasta drept consecinţă a sporirii efectivelor de animale de producţie.

Rezultă aşa dar că, urmare a producţiilor medii, în general încă nesatisfăcătoare, producţia totală de nutreţuri n-a putut acoperi în întregime solicitările.

Analizînd structura producţiei de nutreţuri, trebuie să remarcăm faptul că, deficienţele cele mai mari le întîlnim în cadrul producţiei de proteine; carenţele producţiei de furaje cu valori proteice ridicate contribuie la un consum specific ridicat pe UVM şi în acelaşi timp, la o incompletă valorificare a potenţialului productiv al animalelor.

În domeniul producţiei, oscilaţiile cele mai pronunţate, în perioada cercetată, au fost înregistrate la pajiştile naturale şi cultivate. Astfel, este semnificativ să arătăm că producţia unui hectar de pajişte cultivată — exprimată în UN şi AD — a fost cu 34, respectiv, aproape 40% inferioară celei de pe hectarul cultivat cu porumb boabe. Datele desprinse din dările de seamă ale unităţilor atestă că, de fapt, în cei cinci ani cercetaţi, pajiştile naturale au avut o producţie stagnantă care nu s-a ridicat nici la jumătate din capacitatea reală de producţie a acestora.

APRECIIND prin media perioadei 1966—1970, rezultă că în structura consumului de furaje au precumpănit concentratele şi în special porumbul boabe. Fireşte, la o atare stare de fapt a contribuit şi extinderea tehnologiilor industriale, precum şi extinderea utilizării nutreţurilor combinate în cadrul marilor complexe în care au fost concentrate cea mai mare parte a efectivelor. O asemenea explicaţie nu poate ascunde însă că, în furajarea unor specii — ovine, bovine — în cazul cărora accentul pe furajele verzi, grosiere şi fînuri poate fi pus într-o mai mare măsură, în multe unităţi s-a mers pe linia mai facilă a sporirii consumurilor de furaje concentrate şi mai cu seamă de porumb boabe.

Astfel, analize recent efectuate au arătat că între unităţile crescătoare de vaci pentru lapte există diferenţieri de peste 50 kg în cazul consumului de porumb boabe pentru hectolitrul de lapte.

ÎN ANUL 1970 şi în primul semestru al anului 1971, normele consumurilor de furaje concentrate au fost depăşite la toate speciile. Astfel, în primul semestru al anului 1971, din 194 unităţi, doar 35 s-au încadrat în normele de consum, depăşirile însumînd, numai pentru trimestrul II/1971 peste 70 mii tone. De pildă, la vacile de lapte, consumurile au fost cuprinse între 12 şi 88 kg pe hectolitrul de lapte, iar la taurinele la îngrăşat, între 2 şi 9,1 kg/kg spor greutate vie. La ovine, consumurile înregistrate au fost cuprinse între 100 şi 1.360 g pe cap şi zi la oile matcă şi 50 — 680 g pe cap şi zi la tineretul ovin între 6—18 luni. La porcine, consumurile au variat între 3,6 şi 8,2 kg/kg spor greutate vie la porcii graşi, 2,4 — 6,0 kg/kg spor greutate vie la porcii din crescătorii şi 1,8—4,5 kg pe cap şi zi furajată la scroafele matcă.

Decalajele menţionate subliniază, prin ele însele, posibilităţile, rezervele şi resursele existente, pe linia economisirii furajelor concentrate. Faptul că în 1971 consumul mediu zilnic de concentrate pe cap, la principalele specii, a fost de 2,2 kg la vacile de lapte, 2,1 kg la taurinele la îngrăşat, 0,6 kg la berbecuţii la îngrăşat, 0,7 kg la porcinele din crescătorii şi 2,2 kg la porci graşi, este deosebit de grăitor în evidenţierea marilor rezerve de economisire a concentratelor prin alcătuirea unor raţii judicioase şi corelarea folosirii concentratelor cu necesităţile fiziologice raţionale ale diverselor specii. În această privinţă este de remarcat şi faptul că, în furajarea diverselor specii, concentratele au alcătuit, la taurine — 44% din consumul total de nutreţuri, la ovine — 60%, la păsări — 100%, iar la porcine — 78%.

ÎN PERIOADA CERCETATĂ, preţul de cost al principalelor furaje nu a variat în mod sensibil. De remarcat că cheltuielile de depozitare, manipulare şi administrare au cunoscut chiar un proces de creştere;

dr. ing. Eugen JIANU
Departamentul Agriculturii de Stat

(Continuare în pag. 9)

Tabelul nr. 1

Evoluţia bazei furajere şi a producţiei de nutreţuri în ansamblul unităţilor agricole de stat în perioada 1966—1970 — în % —

	1966	1967	1968	1969	1970
Suprafaţa bazei furajere *)	100	106	119	124	133
Suprafaţa bazei furajere revenind pe o UVM	100	99	104	103	106
Producţia de nutreţuri exprimată în boabe echivalent **)	100	104	112	127	126
Producţia de nutreţuri exprimată în boabe echivalent revenind pe o UVM	100	98	102	114	109

* au fost incluse pajiştile naturale şi cultivate, suprafeţele cultivate cu boabe pentru furaje, cele cultivate cu alte furaje precum şi cele puse în culturi duble;
** au fost echivalate producţiile obţinute în porumb boabe conform coeficienţilor internaţionali.

„SĂPTĂMÎNA ECONOMIEI"

CA O EXPRESIE a creşterii veniturilor oamenilor muncii, acţiunea de economisire a înregistrat în acest an indici superiori tuturor perioadelor anterioare.

În primele trei trimestre ale acestui an, Casa de Economii şi Consemnaţiuni a atras de la populaţie cu 30% şi respectiv 27% mai mult decît în perioada corespunzătoare a anilor 1969 şi 1970, obţinîndu-se chiar o depăşire substanţială a sarcinii îmbunătăţite ce i s-a atribuit. Cu toate că din atragerile de la populaţie s-au făcut importante plăţi prin virament pentru construirea de locuinţe proprietate personală şi pentru cumpărarea de autoturisme, dat fiind volumul deosebit de ridicat al acestora, indicatorul creşterii de sold a înregistrat un nivel cu mult superior perioadelor anterioare comparabile. Soldul general al economiilor băneşti ale populaţiei şi soldul mediu pe locuitor au fost la 1 octombrie a.c. cu peste 10% mai mari decît nivelul acestor indicatori la sfîrşitul anului trecut; soldul general al depunerilor la C.E.C. existent în prezent este dublu faţă de anul 1967.

Acţiunea de economisire s-a generalizat la nivelul întregii ţări cuprinzînd mase tot mai largi de oameni ai muncii de la oraşe şi sate: în fiecare familie există cel puţin un libret de economii sau foloseşte pentru economisire un instrument din cele puse la dispoziţia populaţiei de către C.E.C.; în prezent există la populaţie peste 7,2 milioane librete de economii dintre care aproape 500.000 emise în acest an, adică un libret de economii la 2,8 locuitori. În acţiunea de economisire, al cărui scop este mai mult educativ sînt cuprinşi de asemenea aproape o jumătate de milion de elevi care economisesc pe librete de economii şi alte sute de mii de elevi care economisesc pe timbre şi cecuri de economii şcolare.

Ca urmare a acordării de credite populaţiei pentru construirea de locuinţe proprietate personală, începînd cu anul 1970, Casa de Economii şi Consemnaţiuni şi-a extins substanţial sfera legăturilor cu depunătorii, stimulînd şi pe această cale acţiunea de economisire la C.E.C. care capătă pe calea creditului un caracter sistematic şi organizat. În acest an, volumul creditelor acordate de C.E.C. populaţiei va fi cu circa 50% mai mare decît în anul 1970, numărul celor care beneficiază de aceste credite sporind cu circa 100.000.

Una din preocupările de bază ale Casei de Economii şi Consemnaţiuni a fost şi în acest an îmbunătăţirea continuă a deservirii depunătorilor pe linia operaţiilor de economii, a celorlalte activităţi. În această direcţie a fost extinsă reţeaua unităţilor cu 146 noi unităţi, ajungînd în prezent la peste 1.700 unităţi proprii şi aproape 4.300 unităţi mandatare, ceea ce înseamnă că o unitate deserveşte în medie 3.363 locuitori.

Pentru reducerea timpului de aşteptare a depunătorilor în faţa ghişeelor C.E.C., la 50 de mari unităţi cu volum mare de operaţii, s-a trecut la efectuarea mecanizată a operaţiilor de ghişeu şi, de asemenea, un mare număr de unităţi au fost dotate cu aparate telex pentru efectuarea rapidă a confirmărilor de sold.

Pentru menţinerea în continuare a ritmurilor înregistrate în acest an în acţiunea de economisire, Consiliul de administraţie al Casei de Economii şi Consemnaţiuni este preocupat de aplicarea pe mai departe a măsurilor stabilite şi de găsirea de noi căi şi mijloace pentru impulsionarea stimulării acţiunii de economisire. În această idee se studiază posibilitatea folosirii mai eficiente a dobînzii în creşterea stabilităţii depunerilor şi efectuarea lor cu regularitate; îmbinarea într-o mai mare măsură a creditării cu acţiunea de economisire etc. O atenţie deosebită se va acorda perfecţionării cadrului organizatoric prin care se realizează formele de economisire existente, un loc important ocupînd perfecţionarea contului curent personal atît ca instrument de economisire cît şi ca mijloc eficient de plată.

Obiectivul principal al activităţii noastre — îmbunătăţirea continuă a deservirii depunătorilor se va realiza în continuare atît pe calea formelor şi mijloacelor cunoscute cît şi pe alte căi cum ar fi spre exemplu reorganizarea ghişeului, în sensul scurtării circuitului documentelor în cadrul efectuării operaţiilor care să ducă la reducerea substanţială a timpului de aşteptare a depunătorilor.

„Săptămîna economiei" constituie un bun prilej pentru trecerea în revistă a rezultatelor obţinute şi în acelaşi timp o acţiune amplă în cadrul căreia, prin mijloace şi metode multiple, se intensifică acţiunea de economisire la C.E.C., în vederea obţinerii atît a unor rezultate imediate pe linia atragerii economiilor băneşti, cît mai ales a unor rezultate în perspectivă.

Amplul program de măsuri şi acţiuni care se realizează în întreaga ţară în cadrul „Săptămînii economiei" cît şi ulterior, îşi va dovedi fără îndoială eficienţa, acţiunea de economisire la C.E.C. cunoscînd o perfecţionare şi dezvoltare continuă.

E. IONESCU
Consilier în Centrala C.E.C.

organizare, conducere, democratism

dr. ing. Cornel HIDOȘ
adjunct al ministrului muncii

Pentru prima dată un singur act normativ reglementează principii unitare de organizare și conducere a tuturor unităților socialiste de stat.

ÎN ANSAMBLUL măsurilor de perfecționare a întregii vieți economice și sociale, pe baza liniilor directoare stabilite de Congresul al X-lea al P.C.R. și în lumina principiilor de perfecționare a conducerii și planificării întregii economii aprobate de Conferința Națională, legea cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat reglementează, pentru prima dată, într-un singur act normativ, principii unitare în legătură cu funcționarea tuturor unităților din țara noastră.

Dînd viață indicațiilor prețioase date de conducerea partidului nostru și personal de tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, secretarul general al partidului, legea recent aprobată de Marea Adunare Națională exprimă rodul contribuției creatoare a masei largi de oameni ai muncii, care au făcut un număr însemnat de propuneri și au experimentat timp de peste doi ani unele prevedri ale acesteia.

Legea se referă la organizarea și funcționarea întreprinderilor, centralelor și altor unități economice cu și fără personalitate juridică, a ministerelor, celorlalte organe centrale și locale ale administrației de stat, precum și a diferitelor instituții subordonate acestora, punînd accentul îndeosebi pe organizarea și funcționarea unităților economice de stat.

Un loc de seamă se acordă organizării și funcționării organelor de conducere colectivă ale unităților socialiste de stat, expresie vie, concretă, a adîncirii democrației socialiste, a creșterii rolului maselor populare în viața economică a țării, în gospodărirea avuției naționale.

Principalele probleme care fac obiectul reglementării recent aprobate, se referă la caracterizarea diferitelor unități, stabilirea rolului, obiectului și principiilor pe baza cărora își desfășoară activitatea, precum și a modului lor de înființare, desființare sau reorganizare, precizează fondurile de care acestea pot dispune, prezintă principalele atribuții ale întreprinderii și ale centralei. De asemenea, legea caracterizează organele de conducere colectivă, stabilește rolul și obiectul activității lor, componența, modul de înființare și de lucru, precum și principalele atribuții ce le revin.

Legea își găsește originea în ampla acțiune de organizare științifică a producției și a muncii desfășurată în ultimii ani în țara noastră.

MODUL UNITAR, bazat pe criterii științifice, în care au fost concepute și sitematizate atribuțiile întreprinderilor și centralelor, pe principalele funcțiuni — planificare, cercetare - dezvoltare, producție, comercială, finaciar-contabilă și de personal — ca și conținutul unor atribuții noi, corespunzătoare etapei actuale de dezvoltare a economiei noastre, cum ar fi, de exemplu, elaborarea prognozelor, prospectarea piețelor interne și externe, organizarea producției și a muncii, a cercetării uzinale și altele, își găsesc originea în ampla acțiune de organizare științifică a producției și a muncii desfășurată în ultimii ani în țara noastră.

Unitatea de bază în care se desfășoară activitatea economică-socială, întreprinderea, este concepută să se organizeze și să funcționeze pe principiul gestiunii economice și avînd personalitate juridică. Totodată constituie, la dispoziția sa, fonduri pentru efectuarea de modernizări, îmbunătățiri ale tehnologiei producției, pentru tehnica nouă, acordare de premii, efectuarea unor lucrări de investiții sociale și protecția muncii.

Se asigură o răspundere sporită a colectivului pentru fundamentarea obiectivelor și stabilirea măsurilor realizării lor.

UNA din atribuțiile de bază ale întreprinderii se referă le elaborarea planului cincinal și a planurilor anuale pentru activitatea proprie. Se asigură astfel o răspundere sporită a întregului colectiv, pe de o parte pentru o temeinică fundamentare a fiecărui obiectiv, iar pe de altă parte pentru stabilirea măsurilor concrete de folosire maximă a tuturor capacităților de producție și a celorlalte resurse pe care le au la dispoziție, ținînd seama de toți factorii de influență. Întreprinderea are sarcina să organizeze pe baze științifice întreaga activitate și îndeosebi să asigure întreaga documentație de pregătire a producției, punînd accent pe pregătirea tehnologică și programarea producției, în vederea valorificării la maximum a mijloacelor ce i-au fost încredințate.

Crește rolul întreprinderii pentru cercetarea și dezvoltarea produselor și a tehnologiilor de fabricație și îndeosebi pentru aplicarea rezultatelor acesteia în producție. Un rol important revine întreprinderilor pentru elaborarea și aplicarea de norme de consum și de stoc pentru materii prime, materiale, combustibili, de norme și normative de muncă fundamentate științific. Devine mai elastică posibilitatea utilizării mijloacelor circulante, prin folosirea în cursul executării planului a unor disponibilități de fonduri bănești la unele elemente ale normativului, pentru acoperirea unor nevoi suplimentare temporare la alte elemente. Sînt mai bine conturate sarcinile întreprinderilor în legătură cu orientarea profesională, selecționarea, încadrarea, pregătirea și perfecționarea personalului. Se poate afirma că întreprinderile, pentru a face față răspunderilor ce le revin, au fost investite cu toate prerogativele necesare utilizării eficiente a capacităților de producție, a întregului lor potențial tehnic și uman.

Rezultatele obținute prin experimentare au permis precizarea clară a rolului și locului pe care centralele trebuie să-l ocupe în conducerea activității economice.

CEI PESTE doi ani care au trecut, de cînd se experimentează noile unități economice, centralele și celelalte unități similare, au permis precizarea clară a locului și a rolului pe care acestea trebuie să-l ocupe în conducerea activității economice. Centralele și celelalte unități similare se afirmă din ce în ce mai mult în conducerea nemijlocită a activității întreprinderilor subordonate și a celorlalte unități componente. Așa cum rezultă și din spiritul și litera legii, ele nu trebuie să se considere ca o verigă intermediară între unitățile în subordine și organul ierarhic superior, ci sînt și trebuie să se manifeste ca unități economice autonome de producție. Încă din perioada de experimentare, unele centrale, ținînd seama de specificul activității lor, privind natura produselor și a tehnologiilor de fabricație, amplasarea teritorială a unităților subordonate, relațiile de cooperare, sursele de aprovizionare, piețele de desfacere și alți factori caracteristici, au stabilit măsuri eficiente pentru gruparea unor activități comune sau pentru organizarea unor unități proprii de deservire generală cum sînt cele de proiectare, cercetare, aprovizinare, desfacere, întreținere și reparații, fabricația pieselor de schimb și altele. Pe baza experienței acumulate în acest domeniu, se prevede că centralele pot să cuprindă pe lîngă întreprinderi, fabrici, uzine și o serie de alte unități cum sînt cele de pregătire a personalului, de prelucrare automată a datelor, șantiere de construcții-montaj, unități proprii de transporturi și altele.

Un rol deosebit de important îl au centralele în domeniul aprovizionării și desfacerii produselor. În acest sens se evidențiază în mod deosebit sarcina centralei de a conduce întreaga activitate a întreprinderilor și a celorlalte unități componente și de a răspunde de organizarea procesului de producție, ce începe cu aprovizionarea tehnico-materială și se încheie o dată cu vînzarea produselor, cu valorificarea producției în țară sau în străinătate.

Centralele trebuie să organizeze și să asigure aprovizionarea întreprinderilor subordonate și a celorlalte unități componente, urmărind satisfacerea necesarului, în principal, cu materii prime și materiale din țară, extinderea folosirii înlocuitorilor și reducerea consumurilor specifice ; organizarea desfacerii produselor în țară și la export ; desfășurarea unor relații directe de aprovizionare și desfacere ; colaborarea permanentă cu coordonatorii de balanțe atît ca beneficiar cît și ca furnizor, avînd obligația să le pună la dispoziție toate datele necesare echilibrării și realizării balanțelor, precum și executarea măsurilor stabilite de acord cu aceștia și cu organele ierarhice superioare.

În lege s-au făcut completări importante și în legătură cu atribuțiile centralelor privind activitatea de comerț exterior, îndeosebi cu privire la prospectarea piețelor și asigurarea portofoliului de comenzi, organizarea producției destinată exportului, asigurarea valorificării superioare a mărfurilor pe piața externă; centralele au posibilitatea de a-și organiza compartimente profilate sau unități proprii de comerț exterior, posibilitatea de a participa sau de a avea diferite forme de reprezentare în străinătate, de a participa la tîrguri sau expoziții.

În condițiile actuale ale progresului tehnic rapid, centrala are posibilități sporite față de întreprinderi, pentru a asigura o rațională profilare a producției unităților din domeniul său de activitate și a-și adapta rapid producția la cerințele pieței interne și externe. Astăzi, cînd rezultatele cercetărilor științifice sînt de natură să schimbe, la intervale relativ scurte, produsele și tehnologiile de fabricație sau să le modernizeze neîncetat, centralei îi revin sarcini sporite. Viața a demonstrat că nu e nici rațional și nici posibil ca fiecare întreprindere, independent de mărimea și profilul ei, să poată desfășura o activitate de cercetare proprie în concordanță cu nevoile. Centrala are, în legătură cu aceasta, posibilități mult sporite și este necesar să știe să facă uz de ele. În acest sens, centrala trebuie să fie organismul prin care se realizează efectiv acea legătură strict necesară dintre cercetare-proiectare și producție, capabilă să asigure valorificarea rapidă a rezultatelor științei și tehnicii în continuă dezvoltare.

În același context se situează și o bună parte din problemele organizării științifice. Astfel, se constată că nu în toate cazurile este economic ca fiecare întreprindere sau altă unitate componentă să elaboreze studii de mare anvergură privind anumite laturi ale organizării. În acest sens, centrala trebuie să desfășoare, pe de o parte, o activitate de organizare a elaborării studiilor, în acest domeniu asigurînd o coordonare a planurilor tematice și o anumită prioritate celor mai eficiente și mai valoroase teme, iar pe de altă parte, să realizeze o selecție a unor studii pe care să le execute cu forțe proprii și de rezultatele cărora să beneficieze mai multe sau chiar toate unitățile sale.

Majorarea numărului reprezentanților salariaților și lărgirea atribuțiilor consiliilor și comitetelor oamenilor muncii - expresie a lărgirii democratismului socialist.

DEMOCRATISMUL socialist al conducerii colective își găsește exprimarea în proiectul de lege prin rolul și drepturile decizionale conferite comitetului, consiliului și adunării generale a oamenilor muncii la întreprinderi și centrale. Înseși denumirile acestor organe, adoptate la indicația conducerii de partid, exprimă caracterul lor larg democratic.

Prin lărgirea componenței comitetelor și consiliilor oamenilor muncii, ca urmare a majorării numărului reprezentanților aleși de adunarea generală, acestea devin mai reprezentative pentru opinia maselor, iar prin păstrarea în competența lor numai a deciziilor legate de o perspectivă mai largă, degrevîndu-le de cele operative, crește eficiența acestor organe.

Deciziile de importanță hotărîtoare, legate de rezolvarea unor probleme majore, cum sînt cele privind aprobarea planurilor anuale și cincinale, aprobarea balanțelor, încheierea contractelor economice, organizarea rațională a producției și a muncii, aprobarea unor documentații tehnico-economice pentru lucrări importante și de valoare mare, revin comitetelor oamenilor muncii la întreprinderi și, respectiv, consiliilor oamenilor muncii la centrale.

Deciziile cu caracter operativ, legate de rezolvarea unor probleme imediate ale acstor unități, sînt prevăzute în competența colectivului de conducere operativă la întreprinderi și a biroului executiv la centrale. Astfel, colectivul de conducere operativă și respectiv biroul executiv, organizează, urmărește și stabilește măsuri pentru realizarea sarcinilor de plan pe fiecare unitate, poate modifica în anumite limite unele sarcini de plan, poate aproba în limite stabilite lucrări de mică mecanizare, din credite bancare și altele.

Totodată s-a stabilit o ierarhizare a dreptului de decizie și o delimitare între diferitele organe colective de conducere atît la întreprinderi cît și la centrale. Astfel, s-au ierarhizat drepturile de decizie în legătură cu înființarea și gradarea secțiilor, șantierelor, atelierelor etc., numirea personalului pe categorii de funcții, aprobarea unor documentații de investiții și altele. Este necesar ca în continuare, ținînd seama de principiile și criteriile care stau la baza ierarhizării atribuțiilor, comitetele, respectiv consiliile oamenilor muncii, să stabilească și să aprobe, prin regulamente specifice, delimitarea concretă potrivit condițiilor în care își desfășoară activitatea.

Legea conferă consiliului oamenilor muncii dreptul de decizie în aplicarea celei mai potrivite repartizări a atribuțiilor și răspunderilor în cadrul centralei.

ȚINÎND seama de felul cum sînt sistematizate atribuțiile centralei în ansamblul său și de drepturile ce se acordă organelor de conducere colectivă, reiese în evidență faptul că legea conferă consiliului oamenilor muncii dreptul de decizie în aplicarea celei mai potrivite repartizări a atribuțiilor și răspunderilor în cadrul centralei, corespunzătoare tuturor factorilor de influență posibili. Aceasta reprezintă una din cele mai importante laturi ale activității consiliului oamenilor muncii. De felul cum organul de conducere colectivă va ști să facă uz de acest drept de decizie, depinde în mare măsură funcționarea întregului ansamblu, ca un tot unitar, fără paralelisme și cu maximum de operativitate pentru îndeplinirea și depășirea sarcinilor de plan. Viața demonstrează că o bună parte din neajunsurile existente în activitatea unităților economice se datoresc unor importante deficiențe de conducere, irosirii potențialului uman pentru acțiuni ce nu sînt necesare sau care se pot evita. Pentru aceasta este însă necesar să se treacă neîntîrziat și în mod hotărît la o justă distribuire a atribuțiilor și în cadrul acestora a sarcinilor și la o rațională repartizare a centrelor de decizie, la care bineînțeles trebuie să se alăture un sistem informațional suplu, ieftin și eficient.

În lege se prevede dreptul organelor de conducere colectivă de a aproba structura organizatorică a unității unde funcționează. Problema ce se pune însă este cum se va mînui această importantă pîrghie. Structurile organizatorice oferă o primă imagine asupra nivelului de organizare; ele pot și trebuie să sufere modificări pe parcurs în funcție de volumul și complexitatea activităților, mărimea unității, modificarea profilului sau a unor tehnologii etc. astfel încît să fie mereu în pas cu realitatea: ele nu pot fi șablonizate. A nu ține însă seama de anumite principii de elaborare a structurilor, poate duce la crearea de fărâmițări inutile, de trepte ierarhice suprapuse — uneori numai cu scopul de a asigura anumite nivele de salarii — ceea ce nu poate constitui nici pe departe un mod rațional de exercitare a acestei competențe. Cu toate că reglementarea răspunde cerințelor actuale de perfecționare a organizării structurale, reușita ei depinde în cea mai mare parte de modul de aplicare.

O formă superioară de aplicare a principiului muncii colective în conducere.

ADUNAREA generală a oamenilor muncii atît la întreprinderi cît și la centrale, ca formă superioară a conducerii colective, este forul prin care clasa muncitoare, masele de oameni ai muncii, participă în mod organizat la conducerea activității economice sociale, dezbate planul și măsurile ce se impun în vederea mobilizării rezervelor, aprobă angajamentele colectivului pentru depășirea indicatorilor de plan, aprobă contractul colectiv, analizează mersul îndeplinirii planului pe baza dărilor de seamă a organului colectiv de conducere și adoptă măsuri corespunzătoare. De asemenea, adunarea generală aprobă formele de remunerare a muncii, aprobă darea de seamă asupra activității și a organului de conducere colectivă.

În situația în care adunarea generală consideră nesatisfăcătoare activitatea consiliului, respectiv a comitetului oamenilor muncii sau a unor membri ai acestora, conducerea organului ierarhic superior este obligată să analizeze cauzele, să ia măsurile ce se impun și să informeze pe oamenii muncii.

Metode științifice de investigație în delimitarea atribuțiilor între ministere și unitățile subordonate.

ÎNTRUCÎT ministerele, celelalte organe centrale și locale ale administrației de stat și instituțiile subordonate lor, au atribuții specifice, legea stabilește numai competența de aprobare a înființării lor, urmînd ca prin actul de înființare să se precizeze atribuțiile ce le revin. Prevederile cuprinse în lege, cu privire la organele de conducere colectivă, se aplică la toate unitățile socialiste de stat, potrivit specificului fiecăreia.

Ministerelor, celorlalte organe centrale și locale ale administrației de stat, le revin sarcini importante în legătură cu crearea condițiilor pentru aplicarea întocmai a prevederilor legii. Ca urmare, este în primul rînd necesară o analiză bazată pe metode științifice de investigație a delimitării atribuțiilor dintre acestea și unitățile subordonate lor, care să fie însoțită de un sistem informațional corespunzător. Aceste organe trebuie să-și concentreze activitatea în cea mai mare parte pe probleme de directivă, pe cunoașterea temeinică a tendințelor progresului tehnic și științific, precum și pe cerințele ce decurg din participarea țării noastre la diviziunea internațională a muncii. De asemenea trebuie să asigure o orientare științific fundamentată a dezvoltării de perspectivă a ramurilor și a subramurilor.

Ministerele trebuie să exercite în continuare și poate în mai mare măsură, o activitate susținută de control. Pentru aceasta este însă necesar să se stabilească clar obiective și subobiective concrete, care să poată fi controlate, să se poată aprecia just cauzele și măsurile ce se impun.

★

Conținutul și măsurile cuprinse în lege urmăresc să asigure perfecționarea în continuare a relațiilor de producție în procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, în vederea concretizării prevederilor constituționale cu privire la exercitarea de către popor a dreptului de a administra proprietatea socialistă de stat.

Concluziile la care s-a ajuns, au permis să se degaje soluții bune, viabile, care corespund cerințelor dinamismului economiei socialiste și specificului din fiecare ramură sau subramură. Rezultatele ce se așteaptă acum depind, în cea mai mare parte, de înțelegerea și aplicarea corectă a reglementărilor aprobate. În acest sens, este necesară o intensă activitate de organizare a aplicării legii recent adoptată de Marea Adunare Națională, precum și o îndrumare și un control sistematic în acest domeniu.

PRODUCȚII SPORITE ÎN I. A. S.

(Urmare din pag. 7)

astfel, în 1970 față de 1966, pe tona de furaje consumate în ansamblul unităților agricole de stat aceste cheltuieli au fost cu mai bine de 65 lei mai ridicate. Deși primul semestru al anului 1971 marchează o diminuare, posibilitățile și rezervele în acest domeniu sînt mult mai mari.

Nu poate fi trecut cu vederea nici faptul că cheltuielile cu transporturile interne, în cadrul marilor unități specializate în creșterea animalelor — transporturi în ansamblul cărora furajele reprezintă circa 50% — se ridică la mai bine de 16% din cheltuielile directe de producție.

PROGRAMUL cuprinzător de dezvoltare și consolidare economică-organizatorică a unităților agricole de stat stabilit pentru perioada 1971—1975 include sarcini de mare amploare pe linia asigurării creșterii eficienței în producerea și folosirea furajelor. Numai prin traducerea lor în viață se va putea ajunge ca, în desfășurarea procesului de intensificare a creșterii animalelor, să putem realiza producții sporite cu prețuri de cost din ce în ce mai mici, asigurînd astfel sporirea rentabilității acestui însemnat sector al economiei noastre naționale.

Noua lege a producerii și folosirii furajelor, recent adoptată de Marea Adunare Națională stabilește obiective precise și răspunderi concrete pentru colectivele de lucrători ale tuturor fermelor și întreprinderilor agricole de stat.

Drept rezultat al amplelor analize efectuate în fiecare unitate, în acest domeniu, au fost concretizate programe de ansamblu a căror înfăptuire va asigura ca, în anii următori, și în acest sector de activitate să se ajungă la o simțitoare îmbunătățire a întregii activități economice.

CINCINALUL 1971–1975

E… IMPO… ÎN F… SOC… SOC… MULT… DEZV…

EXPRIMÎND adeziunea deplină a întregului nostru popor, angajat cu toată energia și forța sa creatoare la înfăptuirea politicii partidului, forul suprem al țării, Marea Adunare Națională, a investit recent cu putere de lege planul de dezvoltare economico-socială pe perioada 1971—1975 — amplu și cutezător program menit să asigure, prin orientările și sarcinile pe care le înscrie, realizarea unor noi pași înainte pe calea progresului multilateral al societății socialiste românești.

Elaborat în concordanță cu directivele Congresului al X-lea, cincinalul în care am intrat reflectă marile corelații macroeconomice proprii unor dinamici și deplasări structurale caracteristice creșterii intensive, vizează continuarea procesului de dezvoltare a unei economii moderne, bazată pe o industrie puternică și o agricultură înaintată, pe folosirea superioară a resurselor țării, pe cuceririle științei și tehnicii contemporane, pe o înaltă productivitate a muncii, care creează condiții de viață din ce în ce mai bune tuturor cetățenilor patriei. **„Înfăptuirea acestui vast program de construcție economică și socială** — *sublinia tovarășul* **Nicolae Ceaușescu — va ridica România pe o nouă treaptă de progres și civilizație, va marca parcurgerea unei noi și însemnate etape pe drumul apropierii țării noastre de statele avansate ale lumii".**

În forma în care a fost aprobat, planul cincinal constituie produsul unei ample și extrem de minuțioase investigații în cele mai variate domenii ale vieții noastre social-economice, efectuată timp de aproape doi ani de colective largi de specialiști, este rodul unor laborioase analize și dezbateri la scara întregii țări, la care au participat numeroși muncitori, ingineri, tehnicieni, economiști, oameni de știință, activiști de partid și de stat. În felul acesta, actualul plan cincinal este o sinteză a posibilităților și necesităților economiei naționale și, în același timp, o sinteză a înțelepciunii colective a oamenilor muncii din industrie și agricultură, din institute de cercetări și proiectări, din instituțiile de învățămînt, cultură și artă, din toate sectoarele producției materiale și spirituale. În această uriașă efervescență creatoare a ieșit o dată mai mult în relief democratismul orînduirii noastre socialiste, preocuparea partidului de a promova acele forme organizatorice și metode de lucru care asigură participarea largă, activă, a maselor la elaborarea, adoptarea și înfăptuirea hotărîrilor care privesc destinele națiunii.

Un rol hotărîtor, în întreaga activitate de elaborare a cincinalului, l-a avut Comisia centrală de partid și de stat care, sub conducerea nemijlocită a tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** *a organizat și îndrumat pe parcurs desfășurarea lucrărilor, a analizat, în repetate rînduri cu colegiile ministerelor, cu organele de conducere din marile unități economice, cu organele locale și instituțiile centrale de sinteză, cele mai importante probleme ale dezvoltării fiecărei ramuri și a economiei în ansamblu, stabilind căile și măsurile necesare înfăptuirii directivelor Congresului al X-lea al partidului. Au putut fi astfel identificate și mobilizate resurse suplimentare care au permis să se înscrie în plan ritmuri de creștere a producției, a eficienței economice și a nivelului de trai superioare celor avute în vedere inițial.*

● Ritmuri înalte de creștere și structuri moderne

CINCINALUL în care am intrat reprezintă o etapă importantă în procesul istoric de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate. Ținîndu-se seama de faptul că realizarea acestei societăți presupune, ca o primă și esențială condiție, sporirea considerabilă și perfecționarea neîntreruptă a forțelor de producție, întreaga construcție a planului a fost orientată spre o creștere economică dinamică, modernă și eficientă. **Una din trăsăturile caracteristice, definitorii, ale actualului cincinal constă în aceea că dinamismul creșterii economice a fost conceput în condițiile punerii în mișcare mai accelerată a factorilor calitativi, intensivi ai dezvoltării, capabili să determine o producție de mare eficiență și de calitate ireproșabilă, atingerea unor indici înalți ai productivității muncii.**

Ca urmare a măsurilor preconizate pentru folosirea mai rațională, superioară, a resurselor materiale și de muncă, pentru promovarea laturilor calitative ale activității în toate domeniile, au fost prevăzute **ritmuri înalte de creștere economică.** Exprimînd sintetic această orientare, **venitul național — unicul izvor al reluării pe scară tot mai largă a procesului de producție și al ridicării nivelului de trai al oamenilor muncii — va spori substanțial, în medie anual cu 11—12%, ritm superior mediei de 9,4% realizată în întreaga perioadă 1951—1970.** Este de subliniat faptul că, practic în toate ramurile se prevăd ritmuri înalte de creștere, care situează România în rîndul țărilor caracterizate printr-un puternic dinamism.

Centrul de greutate al eforturilor ce se fac pentru dezvoltarea producției materiale îl constituie și în acest cincinal asigurarea condițiilor necesare continuării în ritmuri susținute a procesului de industrializare socialistă a țării, pîrghie hotărîtoare a creșterii impetuoase și modernizării forțelor de producție. Prin sporurile de producție prevăzute, în medie 11—12% anual, **industria rămîne cea mai dinamică ramură a economiei.** În strînsă concordanță cu programul amplu de lărgire și modernizare a bazei tehnice-materiale de producție a economiei, cu cerințele asigurării mărfurilor necesare acoperirii veniturilor tot mai mari ale populației, cu creșterea accentuată a exportului și îmbunătățirea structurii acestuia, **s-a prevăzut ca industria mijloacelor de producție să se dezvolte cu un ritm mediu anual de 11,7—13%, iar producția bunurilor de consum cu 9,5—11%.**

Ritmurile ridicate de creștere, cantitativă și calitativă, vor da posibilitate industriei noastre să acopere circa 70% din necesarul de utilaje al țării, să furnizeze de aproape 1,5 ori mai multe mărfuri pentru fondul pieței și de 1,9 ori mai multe produse pentru export, să asigure noi locuri de muncă pentru circa 500 de mii persoane — jumătate din creșterea numărului de salariați pe economie în acest cincinal. **Producția pe locuitor la o serie de produse industriale importante cum sînt energia electrică, oțelul, îngrășămintele minerale, cimentul, țesăturile și zahărul, va fi apropiată de realizările obținute în ultimii ani în unele țări dezvoltate.**

Eforturile ce se fac în cincinalul 1971—1975 pentru modernizarea economiei în general și a industriei în special, sînt subliniate cu pregnanță de modificările structurale ce vor interveni în producția industrială ca urmare a accelerării procesului de dezvoltare a ramurilor și subramurilor purtătoare ale progresului tehnic — energetica, siderurgia, construcțiile de mașini și chimia.

Accentuarea modernizării tuturor ramurilor economiei naționale, ridicarea generală a gradului de cultură și bunăstare a poporului nostru, antrenează un consum tot mai mare de energie electrică. Corespunzător acestor necesități se prevede creșterea producției de energie electrică de la 35,1 miliarde kWh în 1970 la 58,0-60,8 miliarde kWh în 1975. Realizarea acestor prevederi se bazează pe sporirea cu 6000 MW a puterii instalate în centralele electrice, cu prioritate în centralele și termocentralele care folosesc cărbuni, precum și pe măsuri eficiente pentru evitarea avariilor, reducerea consumurilor specifice, creșterea randamentelor cu care se folosesc combustibilii, modernizarea instalațiilor, valorificarea resurselor energetice secundare.

Pornind de la rolul pe care îl are baza de metal într-o economie modernă, planul cuprinde prevederi de mare însemnătate în domeniul extracției și preparării minereurilor feroase și neferoase, sporirii producției de metal și îmbunătățirii structurii acesteia. În anul 1975 urmează să se realizeze o producție de oțel de 9,7 milioane tone, cu aproape 50% mai mult decît în 1970, o atenție deosebită acordîndu-se creșterii mai rapide a producției sortimentelor cu caracteristici superioare. În ce privește producția de laminate, care va crește de peste 1,5 ori, se va dezvolta cu prioritate fabricația produselor plate — table și benzi — precum și cea de profile, ce conferă un grad mai ridicat de prelucrare a metalului.

În industria construcțiilor de mașini, ramură-cheie a dezvoltării întregii economii naționale, se prevăd, în continuare ritmuri înalte de creștere a producției — în medie anual cu 14,1—15,6%. **În cadrul construcțiilor de mașini s-au elaborat o serie de programe speciale pentru dezvoltarea cu prioritate a ramurilor de vîrf.** Astfel, ținîndu-se seama de cerințele perfecționării utilajelor, introducerii și extinderii pe scara largă a automatizării proceselor de producție, satisfacerii într-o măsură mai mare a cererii de consum a populației, s-a prevăzut ca producția industriei electrotehnice și electronice să crească de aproape două ori și jumătate. Dezvoltarea puternică a industriei electronice va fi asociată cu modernizarea rapidă a structurii ei interne, reliefată prin creșterea ponderii electronicii industriale — aparate de măsură și control, mijloace de automatizare, tehnică de calcul. Industria de mecanică fină și optică, subramură care asigură un nivel înalt de valorificare a metalului și a potențialului nostru tehnic, se prevede să capete o poziție din ce în ce mai importantă în cadrul construcției de mașini, tendință ilustrată de dublarea greutății ei specifice în ansamblul ramurii.

Pe linia eforturilor ce se fac pentru satisfacerea într-o măsură mai mare a nevoilor interne și sporirea ponderii produselor livrate la export, este de reținut, ca obiective de mare însemnătate, **orientarea fabricației de mașini unelte spre realizarea unor produse de înaltă tehnicitate, cu parametrii funcționali superiori și eficiența ridicată,** precum și accentul care se pune, în ce privește producția de utilaje tehnologice, pe **realizarea de instalații și linii de fabricație complete de concepție proprie.** Ținînd seama de faptul că dezvoltarea în perspectivă a exportului și importului va determina o creștere însemnată a transporturilor fluviale și maritime și ca urmare cheltuieli mari de navlu, s-a prevăzut ca în perioada 1971—1975 să se tripleze producția de nave. De asemenea, pentru creșterea mai accentuată a gradului de înzestrare tehnică, ca urmare a indicațiilor date de conducerea superioară de partid, **fiecare minister trebuie să-și mărească contribuția la autodotarea unităților proprii prin utilizarea cît mai deplină a capacităților de producție și a cadrelor de care dispun.**

Prin modul în care este construit planul, **toate subramurile industriei constructoare de mașini sînt orientate cu fermitate în direcția modernizării continue a nomenclatorului de produse, concentrării eforturilor asupra fabricației unor mașini, instalații și utilaje cu parametrii tehnico-economici la nivelul celor mai bune realizări pe plan mondial.** La rezolvarea acestei probleme de importanță deosebită pentru dezvoltarea industriei noastre constructoare de mașini, o contribuție mult sporită urmează să aducă forțele proprii de cercetare și proiectare, precum și măsurile de perfecționare a cooperării între întreprinderi profilate mai rațional.

Industria chimică va înregistra și în acest cincinal cel mai înalt ritm de creștere a producției în raport cu celelalte ramuri industriale, factorul principal al dezvoltării rămînînd petrochimia. Prin dimensiunile producției și structura acesteia industria de fibre și fire chimice va constitui o bază proprie complexă atît pentru dezvoltarea industriei textile cît și pentru export, iar industria de mase plastice va cunoaște o asemenea creștere, încît România se va situa, prin producția pe locuitor în rîndul principalelor țări ale lumii. Concludent este și faptul că structura industriei chimice reflectă intensificarea puternică, în cincinalul actual, a acțiunii de chimizare a agriculturii prin sporirea considerabilă a producției de îngrășăminte și organizarea unei producții de masă în domeniul ierbicidelor.

Programul amplu de dezvoltare a capacităților în industria chimică este prevăzut să se realizeze concomitent cu o puternică diversificare a gamei de produse în toate ramurile și cu deosebire în industria coloranților, a medicamentelor, a produselor chimice intermediare și auxiliare de mic tonaj. În acest scop urmează să se intensifice eforturile pentru perfecționarea continuă a procedeelor tehnologice și elaborarea unor noi procedee de concepție românească, astfel încît să se poată realiza produse care valorifică superior resursele de materii prime.

Planul cincinal prevede ritmuri înalte de creștere a ramurilor producătoare de bunuri de consum, asigurîndu-se astfel cantități mult sporite de mărfuri pentru populație și totodată creșterea contribuției acestor ramuri la exportul de produse industrializate.

Dezvoltarea preconizată pentru industria ușoară are ca trăsături principale folosirea pe scară largă a materiilor prime sintetice fabricate în țară, diversificarea permanentă a sortimentului, ridicarea calității finisajului și a parametrilor funcționali ai produselor, realizarea unor mărfuri cu un aspect atrăgător, care să corespundă cerințelor tuturor categoriilor de consumatori. Sporuri însemnate de producție urmează să se înregistreze la articolele tehnice și bunurile de consum din fibre chimice, mase plastice și cauciuc, la țesături și tricotaje, încălțăminte, marochinărie și sticlărie.

Pentru industria alimentară caracteristică este în acest cincinal sporirea gradului de industrializare a produselor agricole, concomitent cu diversificarea producției și îmbunătățirea calității acesteia. Corelat cu baza de materii prime, se prevăd creșteri substanțiale la producția de carne, lapte și produse din lapte, la producția de pește, de conserve de legume și fructe.

Planul cincinal acordă un loc important dezvoltării industriei locale, de stat și cooperatiste, care a fost orientată spre extinderea producției de bunuri de consum prin valorificarea superioară a resurselor locale, astfel încît să aducă o contribuție sporită la îmbogățirea sortimentului de mărfuri, să satisfacă în măsură mai mare, cu produse specifice, cerințele populației din diferite zone ale țării.

Subliniind încă odată amploarea procesului de modernizare și de diversificare a sortimentului de produse, atenția deosebită ce se acordă îmbunătățirii structurii calitative a producției, trebuie arătat că, potrivit planului, **ponderea produselor noi sau modernizate va trebui să ajungă în 1975, pe ansamblul industriei, la 47%.** În unele ramuri această pondere urmează să fie și mai mare : **63% în construcția de mașini și 52% în industria metalurgică, iar în industria ușoară, pînă în**

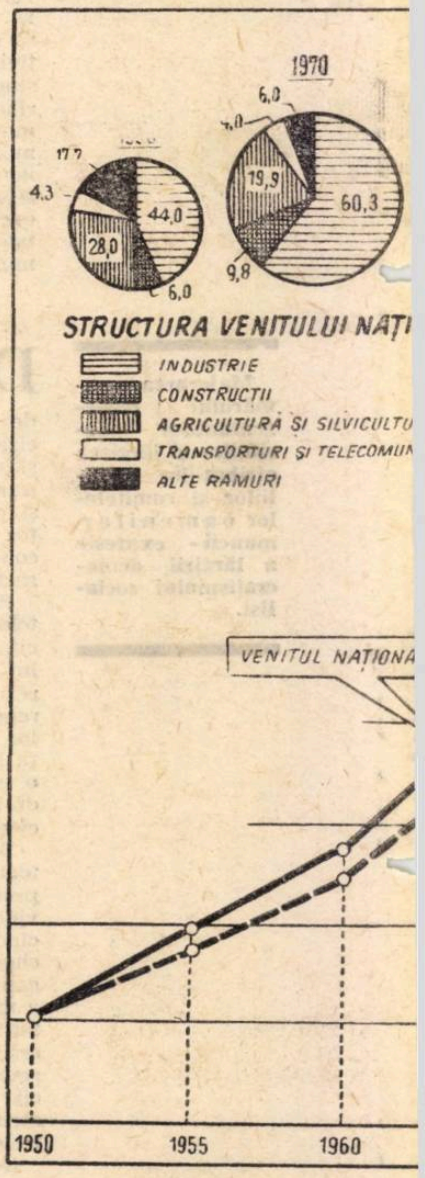

…APĂ …RTANTĂ …URIREA …ETĂȚII …ALISTE …LATERAL …OLTATE

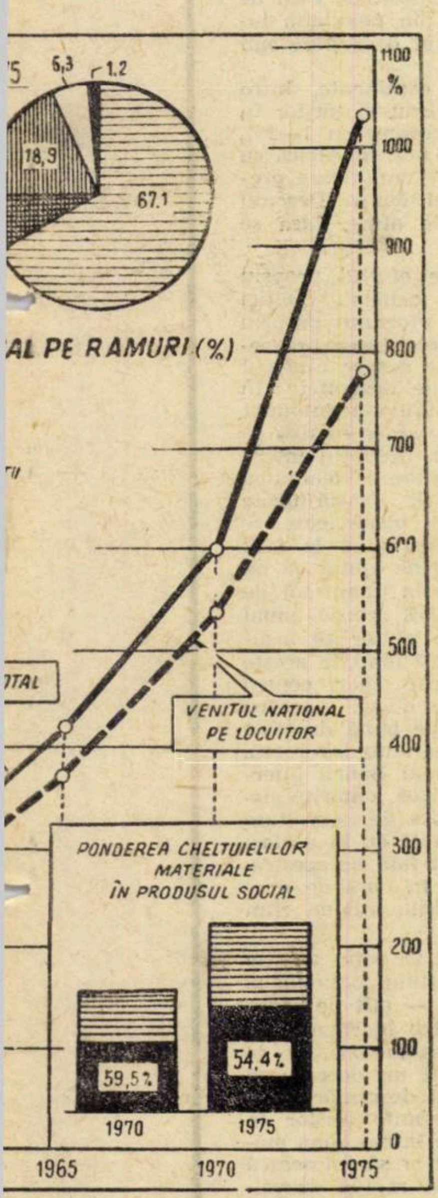

1975, se va reinnoi practic in intregime sortimentul de produse. Ținînd seama de faptul că, nivelul calitativ constituie un element decisiv pentru soarta vînzării oricărui produs, a fost elaborat un program special în acest domeniu, ale cărui obiective principale sînt concretizate în planul cincinal. **În etapa actuală de dezvoltare a economiei noastre, luarea din timp a intregului ansamblu de măsuri, care să asigure realizarea integrală a prevederilor in legătură cu ridicarea calității produselor, constituie o sarcină centrală a tuturor oamenilor muncii, un criteriu fundamental de apreciere a eficienței in toate sectoarele de activitate.**

Ținînd seama de cerințele dezvoltării în ansamblu a economiei, de importanța deosebită a agriculturii în condițiile țării noastre, planul cincinal are în vedere intensificarea valorificării resurselor mari de care dispune această ramură, sporirea aportului ei la creșterea venitului național și la ridicarea nivelului de trai al celor ce muncesc. În acest scop planul cincinal asigură mijloacele necesare lărgirii și modernizării bazei tehnice-materiale, realizării programelor naționale de extindere a lucrărilor de irigații și de ameliorații și de dezvoltare a zootehniei.

În cincinalul 1971—1975 producția globală agricolă urmează să fie cu 36—49% mai mare față de media anilor 1966—1970. În sectorul vegetal sarcina principală constă în creșterea producției de cereale, astfel încît să se atingă în medie anual 16,3—17,5 milioane tone, față de 12,7 milioane tone cît s-a realizat în medie în ultimii cinci ani. Va spori, de asemenea, producția de cartofi, sfeclă de zahăr, floarea soarelui, tutun, in, cînepă și alte plante tehnice și se acordă o atenție deosebită dezvoltării legumiculturii. Prin sporirea efectivelor de animale și a productivității acestora, se prevede ca în acest cincinal să se realizeze, în medie anual pe întreaga țară, 1,7—1,9 milioane tone carne în viu, 50—56 milioane hl lapte, 3,7—4,1 miliarde de ouă, producții care depășesc cu 30—50% pe cele din perioada 1966—1970.

Realizarea acestor obiective implică — așa cum rezultă și din legea de adoptare a planului cincinal — luarea unor măsuri care să asigure : folosirea cu maximum de eficiență a fondului funciar și în special a terenului arabil ; amplasarea judicioasă a culturilor pe teritoriu ; utilizarea rațională, deplină a suprafețelor amenajate pentru irigații, a mijloacelor de mecanizare și a îngrășămintelor chimice ; executarea la timp și de bună calitate a lucrărilor agricole ; respectarea riguroasă a tuturor regulilor agrotehnice ; producerea și folosirea pe scară largă a semințelor selecționate din soiuri superioare ; îmbunătățirea raselor de animale și furajarea rațională a efectivelor : însămînțarea de culturi furajere valoroase și cu producții ridicate la hectar.

În lumea contemporană, caracterizată, între altele, printr-o creștere continuă a relațiilor economice internaționale, dezvoltarea oricărei țări, dar mai cu seamă a celor mici și mijlocii, este tot mai mult condiționată de încadrarea intensă în schimbul mondial de valori materiale și spirituale. La elaborarea planului s-a avut în vedere participarea activă a României în Consiliul de Ajutor Economic Reciproc, dezvoltarea colaborării bilaterale și multilaterale cu țările care fac parte din această organizație ca și cu toate celelalte țări socialiste ; în legea de adoptare a cincinalului se subliniază că vor fi luate toate măsurile pentru realizarea prevederilor cuprinse în „Programul complex al adîncirii și perfecționării în continuare a colaborării și dezvoltării integrării economice socialiste a țărilor membre ale CAER", promovînd forme, căi și metode de lărgire continuă a colaborării economice și tehnico-științifice. În același timp, s-au luat în considerare posibilitățile intensificării schimburilor comerciale și a cooperării internaționale cu toate statele lumii, pe baza respectării principiilor independenței și suveranității naționale, deplinei egalități în drepturi, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc.

Planul cincinal prevede o creștere a volumului total al schimburilor de mărfuri cu străinătatea cu 61—72% față de 1966—1970, concomitent cu îmbunătățirea structurii și ridicarea eficienței acestuia. În ce privește exportul, **o atenție deosebită se acordă sporirii ponderii produselor cu un grad ridicat de prelucrare a materiilor prime, avînd însușiri tehnice și economice competitive.** Păstrarea echilibrului balanței de plăți implică desfășurarea ritmică a exportului și fructificarea în măsură sporită a posibilităților existente în țară de a fabrica o serie de produse, pentru a reduce importul la strictul necesar.

Ritmurile înalte de creștere, realizarea unor importante mutații în structura economiei, modernizarea producției în toate ramurile solicită mari eforturi materiale și financiare din partea statului. Fondurile de investiții necesare înfăptuirii amplului program de dezvoltare, economică și socială pentru perioada 1971—1975, au putut fi asigurate datorită creșterii substanțiale a venitului național și menținerii unei proporții între fondul de acumulare și fondul de consum care are în vedere atît nevoile imediate cît și țelurile de perspectivă ale societății noastre. **Repartizîndu-se pentru fondul de acumulare 30—32% din venitul național s-a avut în vedere faptul că, nu este posibil să se progreseze în ritmurile impuse și favorizate de revoluția tehnico-științifică contemporană fără a menține un timp suficient de îndelungat o rată corespunzătoare, înaltă a acumulării și a promova perseverent o politică de sporire continuă a eficienței fondurilor acumulate. Este una din opțiunile fundamentale ale politicii partidului și statului, de covîrșitoare însemnătate pentru sporirea rapidă a avuției naționale și îmbunătățirea condițiilor de trai ale poporului.**

În felul acesta va fi posibil ca volumul investițiilor din fondurile centralizate ale statului să ajungă la 470 miliarde lei. Separat, urmează ca sume importante să fie investite în unitățile de stat din fondurile descentralizate, lăsate la dispoziția lor, precum și de către cooperativele agricole de producție, cooperația de consum și meșteșugărească din resurse proprii.

Investițiile au fost orientate astfel încît să se asigure atingerea nivelurilor și proporțiilor dezvoltării economiei în ansamblu și fiecărei ramuri în parte, precum și îmbunătățirea, în continuare, a repartizării pe teritoriu a forțelor de producție. Industriei i s-au alocat din volumul total al investițiilor circa 60%, iar din acestea 3/4 vor fi folosite pentru dezvoltarea și modernizarea producției de energie electrică și combustibili, industriei metalurgice, chimiei și construcțiilor de mașini. Dimensiunile pe care le capătă volumul de investiții în actualul cincinal și rolul acestora în dezvoltarea viitoare a țării, cer în mod imperios să se intensifice preocupările pentru ridicarea eficienței economice a investițiilor.

● Indici inalți de eficiență in toate sectoarele

O COORDONATĂ fundamentală a dezvoltării economiei noastre naționale în cincinalul în care am intrat este sporirea eficienței economice în toate sectoarele de activitate. Prin însăși construcția sa, **actualul cincinal orientează ferm eforturile în direcția realizării unor indici înalți de eficiență.** Sporurile de producție prevăzute în plan sînt dimensionate avîndu-se în vedere o mobilizare intensă a rezervelor interne de folosire a capacităților de producție, de creștere a productivității muncii ; balanțele materiale sînt echilibrate în condițiile valorificării superioare a resurselor de materii prime, dimensionării consumurilor în spiritul unui regim de severe economii ; volumul de investiții a fost stabilit ținînd seama de necesitatea de a îmbunătăți simțitor indicatorii de eficiență.

Astfel, productivitatea muncii sociale va fi în 1975 de peste 1,7 ori mai mare decît în 1970, contribuind la creșterea venitului național cu aproape 95%. **Pentru prima oară intr-un plan cincinal se prevede, ca urmare a reducerii substanțiale a cheltuielilor materiale, o creștere mai rapidă a venitului național in raport cu produsul social : aproape un sfert din creșterea venitului național se va realiza pe seama reducerii ponderii cheltuielilor materiale în produsul social.** În industrie productivitatea muncii se prevede să crească cu cel puțin 42%, contribuind în proporție de aproape 7/10 la sporul producției industriale. Pe seama folosirii mai bune a capacităților de producție existente în 1970 urmează să se obțină aproape un sfert din creșterea producției industriale.

Aceste date demonstrează convingător faptul că **o trăsătură caracteristică a actualului cincinal este tocmai accentuarea laturilor calitative ale dezvoltării.** Pornind de la ideea că realizarea unei eficiențe superioare se manifestă în tot ceea ce poate contribui la creșterea rodniciei muncii sociale, s-au prevăzut, prin plan, măsuri care să conducă la o mai bună folosire a capacităților de producție, gospodărirea judicioasă a materiilor prime, utilizarea rațională a forței de muncă astfel încît, în ultimă analiză, să se obțină în toate ramurile o creștere însemnată a productivității muncii, reducerea substanțială a costurilor de producție, în condițiile modernizării produselor, ridicării continue a calității acestora.

În domeniul investițiilor, se va acționa cu și mai multă hotărîre, pe toate treptele procesului de realizare a acestora, pentru sporirea eficienței economice. Formularea cererilor de investiții va trebui să fie precedată de măsuri pentru folosirea completă a capacităților existente, de studii aprofundate de marketing care să fundamenteze necesitatea construirii unor noi obiective. Proiectarea poate contribui în mai mare măsură la realizarea unor obiective de investiții cu parametri tehnici și economici ridicați, comparabile cu cele mai bune realizări pe plan mondial. Constructorii vor trebui să acționeze mai eficient în direcția mobilizării tuturor rezervelor interne pentru realizarea investițiilor cu cheltuieli minime și punerea lor în exploatare într-un termen cît mai scurt. Beneficiarilor de investiții le revine sarcina de a conlucra cît mai strîns cu proiectanții și constructorii pe parcursul executării lucrărilor, de a asigura din timp toate condițiile pentru funcționarea, de la bun început, a noilor capacități de producție la parametrii tehnico-economici proiectați.

Realizarea prevederilor în legătură cu sporirea productivității muncii implică luarea unor măsuri care să asigure permanentizarea cadrelor, ridicarea continuă a calificării acestora, utilizarea deplină a mijloacelor tehnice, a timpului de lucru și întărirea disciplinei în muncă, folosirea avantajelor pe care le oferă sistemul îmbunătățit de salarizare și noile reglementări de încadrare și promovare în muncă a personalului.

O sursă importantă de sporire a eficienței economice a producției o constituie **reducerea cheltuielilor materiale.** Micșorarea cheltuielilor materiale este necesară și posibilă întrucît în cazul a numeroase produse consumurile de materii prime, combustibil, energie, sînt la noi mai ridicate decît în alte țări, chiar și în întreprinderi care dispun în prezent de o dotare tehnică și o tehnologie avansate. În această privință trebuie subliniat că conducerea partidului și statului a atras atenția asupra necesității de a conjuga măsurile pentru diminuarea substanțială a consumurilor specifice cu cele privind îmbunătățirea calității producției asimilarea de noi produse și scoaterea din fabricație a celor învechite, folosirea pe scară largă a înlocuitorilor, intensificarea valorificării deșeurilor.

Problematica vastă și complexă, pe care o ridică în acest cincinal obținerea unor rezultate maxime cu cheltuieli minime, oferă tuturor oamenilor muncii un cîmp larg de manifestare a inițiativei, a talentului și competenței, a capacității lor de creație.

● Cercetarea științifică, invățămintul, factori esențiali ai dezvoltării social-economice

REALIZAREA sarcinilor deosebit de importante pentru progresul economic și social al țării, cere eforturi tot mai mari în domeniul cercetării științifice, sporirea contribuției acesteia la rezolvarea multiplelor probleme practice pe care le ridică o creștere economică rapidă, modernă și eficientă.

Odată cu fondurile sporite prevăzute pentru dezvoltarea bazei materiale — de aproape 2,6 ori mai mari decît în cincinalul trecut — și cu creșterea numărului de cercetători, **potențialul nostru de cercetare este orientat îndeosebi spre abordarea unor teme din domeniile : construcții de mașini, electronică și electrotehnică, metalurgie ,industria chimică, materiale de construcții, științe agricole ,biologice și fizice, științe economice-sociale.** Potrivit legii pentru adoptarea planului cincinal cercetarea trebuie să aducă un aport substanțial la rezolvarea unor probleme cum sînt : lărgirea bazei de materii prime, prin introducerea în circuitul economic și valorificarea superioară a noi resurse naturale ; creșterea rezervelor geologice și identificarea de noi rezerve; realizarea de noi materiale înlocuitoare și extinderea utilizării lor în producție ; elaborarea de tehnologii noi și perfecționarea celor existente ; realizarea de noi mașini, utilaje și instalații moderne, cu performanțe tehnice și economice ridicate.

Pentru îndeplinirea acestor prevederi se cer a fi luate noi măsuri care să asigure folosirea mai bună a potențialului de cercetare, aplicarea neîntîrziată în producție a rezultatelor cercetării.

Ritmurile înalte de dezvoltare a economiei pe care ne propunem să le realizăm, amploarea și profunzimea mutațiilor structurale ce vor avea loc în viața economică și socială în anii viitori reclamă cadre bine calificate, cu un larg orizont cultural și de specialitate. Astăzi, această problemă este cu atît mai complexă cu cît ea nu mai poate fi redusă la simpla formare a unor noi cadre. Într-o lume în care progresul fără precedent al științei și tehnicii erodează continuu și rapid cunoștințele, se impun cu o deosebită stringență eforturi permanente pentru asimilare de către fiecare a tot ceea ce este nou în domeniul său de activitate. Este un fapt demonstrat pretutindeni că ridicarea permanentă a calificării profesionale constituie un factor de importanță excepțională al creșterii economice, al progresului oricărei țări.

Prin prevederile sale, planul cincinal asigură lărgirea și modernizarea bazei materiale a învățămîntului, alocîndu-se în acest scop investiții cu 32% mai mari decît în perioada 1966—1970. Vor fi luate măsuri pentru generalizarea pînă în anul 1973 a învățămîntului obligatoriu de 10 ani, pentru extinderea învățămîntului profesional și îmbunătățirea raportului dintre liceele de specialitate și cele de cultură generală. În actualul cincinal vor fi calificate prin școli peste un milion de cadre și se va îmbunătăți raportul dintre numărul muncitorilor calificați, al cadrelor medii de specialitate, și al celor cu studii superioare. Vor fi de asemenea

Ion DESMIREANU

(Continuare în pag. 13)

DEZBATERI

SUBDEZVOLTAREA ECONOMICĂ ŞI CĂILE LICHIDĂRII EI (IX)

(Urmare din nr. trecut)

Strategia dezvoltării — o strategie naţională

Gheorghe BADRUS: — Un fenomen remarcabil al grijii comunităţii internaţionale pentru progresul acestor ţări este faptul că s-a ajuns la elaborarea unor planuri de dezvoltare. Anul trecut a fost adoptat cel de-al doilea Deceniu al dezvoltării ; însuşi titlul documentului O.N.U. vorbeşte despre strategia internaţională a dezvoltării pentru cel de-al doilea Deceniu al Naţiunilor Unite pentru dezvoltare. Doresc să subliniez că adoptarea unui asemenea document este un lucru pozitiv şi de salutat. În acelaşi timp, cred că acest „al doilea Deceniu al dezvoltării" nu trebuie fetişizat. Însuşi acest document a fost adoptat după îndelungate pertractări. El cuprinde numai deziderate, nu are nimic obligatoriu pentru Naţiunile Unite, pentru statele membre.

În afară de acestea, eu nu văd posibilitatea de a elabora o strategie a dezvoltării cu caracter internaţional. Strategia dezvoltării trebuie să fie o strategie naţională, un obiectiv al politicii fiecărei ţări, pornind, în primul rînd, de la considerentul că fiecare ţară şi fiecare popor este chemat să-şi rezolve problemele pe care le are şi, în al doilea rînd, de la realitatea marilor deosebiri existente între ţările cu structuri subdezvoltate care fac cu neputinţă o strategie generală, valabilă pretutindeni în condiţiile atît de diferite ale acestor ţări. Rămîne să vedem la sfîrşitul actualului „Deceniu al dezvoltării" cum vor fi realizate obiectivele sale, care sînt net superioare faţă de cele ale primului „Deceniu al dezvoltării".

Mi se pare deosebit de pozitiv faptul că se caută soluţii pentru lichidarea subdezvoltării, că există abordări constructive aş spune, ale problemelor subdezvoltării. Numai în ultimii ani în organisme ale O.N.U., la Banca Mondială, au fost prezentate cîteva rapoarte ale unor comisii însărcinate să se ocupe de problemele ţărilor în curs de dezvoltare; astfel există raportul Tinbergen, raportul Pearson, raportul Jackson, denumite astfel după cei care au condus colectivele respective ; în Franţa există un centru de cercetare pentru problemele ţărilor în curs de dezvoltare. Au fost elaborate o serie întreagă de soluţii şi propuneri de către diverşi oameni de ştiinţă, economişti, oameni politici etc.

Aş încerca să fac o clasificare a soluţiilor propuse pentru lichidarea subdezvoltării, întîlnite în literatură, pe care le-aş categorisi, în primul rînd, după accentul pe care îl pun asupra unor factori sau a altora.

În primul rînd, este vorba de soluţiile pe care le-aş numi biologiste — soluţii care văd cauza subdezvoltării în fenomenele demografice din ţările lumii a treia, în explozia demografică. Desigur, explozia demografică este un fenomen important, care nu poate fi nicidecum ignorat sau subapreciat, dar ea nu este factorul determinant, sau cauza subdezvoltării. Subdezvoltarea se datoreşte dominaţiei anterioare a monopolurilor, a imperiilor coloniale, faptului că actualele ţări cu structuri subdezvoltate s-au aflat timp de sute de ani sub dominaţia colonialiştilor, suportă încă dependenţa faţă de capitalul străin care, în multe domenii, deţine în continuare poziţii importante.

Explozia demografică din ţările Asiei, Africii şi Americii Latine capătă proporţii îngrijorătoare tocmai pentru că are loc în ţări cu un nivel scăzut sau foarte scăzut de dezvoltare economică. Potrivit aprecierilor unui studiu al O.N.U. [1]), pînă în anul 2 000 populaţia regiunilor dezvoltate va creşte cu 412 milioane locuitori — sau cu 48% — faţă de 1960, iar cea a regiunilor subdezvoltate cu peste 2700 milioane locuitori — sau cu 127%. Şi mai remarcabil apare faptul că, potrivit aceleiaşi surse, populaţia va creşte în zonele urbane ale ţărilor subdezvoltate mai mult decît în ţările dezvoltate ; se prevede apariţia unor asemenea megalopolis-uri la Calcutta, la Sao Paulo, fapt ce adînceşte o serie de decalaje. Dacă în perioada 1962—1975 producţia de alimente creşte în medie anual — potrivit studiilor făcute de O.N.U. — în ţările capitaliste dezvoltate cu 2%, în cazul indicatorului inferior al produsului naţional brut, în ţările subdezvoltate ea sporeşte cu 2,8% ; în schimb, cererea de alimente va înregistra în ţările capitaliste dezvoltate o creştere medie anuală de 1,7%, iar în ţările în curs de dezvoltare cu 3,2%. Aceasta în variantele minime ; în variantele maxime discrepanţa este şi mai mare. Sînt calcule care arată că, datorită insuficientei creşteri a producţiei de alimente, ţările în curs de dezvoltare vor ajunge ca pînă în anul 1975 să aibă un deficit de circa 28 milioane tone grîu, (varianta minimă) sau 50 milioane tone grîu (varianta maximă) [2]), care va trebui acoperit prin import din ţările dezvoltate. Aceasta înseamnă o accentuare a dependenţei ţărilor în curs de dezvoltare faţă de ţările dezvoltate, determinată nu de creşterea populaţiei, ci de înapoierea, de starea rudimentară în care se află agricultura acestor ţări cu o slabă productivitate.

În al doilea rînd, au fost preconizate soluţii, pe care le-aş denumi economiste, care rezumă întregul fenomen al subdezvoltării la înapoierea economică şi, ca atare, consideră că lichidarea înapoierii economice este cheia pentru a lichida subdezvoltarea. Indiscutabil, factorul economic este elementul cel mai important şi accentul în general, în soluţiile preconizate trebuie să cadă pe el, însă nici aceasta nu trebuie exagerat, ci trebuie bine cumpănit.

Există între aceste soluţii unele, le-aş spune industrializante, care pun un accent deosebit pe industrializare, ca remediu eficient al subdezvoltării în orice fază a acesteia. Există şi alte soluţii, am putea să le spunem agrariene, care consideră că înfăptuirea unor reforme agrare reprezintă cheia dezvoltării acestor ţări, ţinînd seama de caracterul pronunţat agrar al economiei lor.

Nici unele, nici altele nu ne pot satisface, pentru că situaţia economică, socială, politică a ţărilor cu structuri subdezvoltate este cu totul deosebită de aceea pe care au avut-o actualele ţări socialiste. După părerea mea, nu ar fi ştiinţific şi nici util din punct de vedere practic să se încerce a se prescrie sau aplica ţărilor cu structuri subdezvoltate reţete folosite în unele sau altele dintre ţările socialiste. Experienţa acestora este deosebit de utilă forţelor progresiste din ţările lumii a treia, dar ea nu trebuie fetişizată, sau absolutizată unilateral, ci trebuie examinată în toată complexitatea ei, studiată creator, depunînd eforturi perseverente pentru găsirea soluţiilor celor mai adecvate condiţiilor din fiecare ţară. Aş vrea să arăt că inclusiv în rîndurile cercetătorilor nemarxişti din ţările capitaliste dezvoltate sînt oameni de ştiinţă care înţeleg că ţările cu structuri subdezvoltate au de urmat căi specifice în evoluţia lor. De pildă, americanul Alvin Toffler, autorul cărţii „Şocul viitorului", abordează problema viitorului lumii generalizînd asupra acesteia situaţia S.U.A., vorbeşte despre revoluţia superindustrializării care ameninţă S.U.A. şi celelalte ţări dezvoltate cu o serie de fenomene negative pe care el le constată în cea mai dezvoltată ţară capitalistă. Întrebat cum vede în viitor evoluţia ţărilor slab dezvoltate, el combătea părerea răspîndită în Occident că aceste ţări vor trebui să se dezvolte după tipicul S.U.A., al R.F.G. sau Japoniei. O asemenea viziune — spunea Toffler — este greşită, pentru că în ţările slab dezvoltate există cu totul alte condiţii, alt nivel de dezvoltare, alte structuri economice şi sociale care, evident, vor evolua altfel decît au evoluat actualele ţări dezvoltate din lumea capitalistă.

Prof. dr. Tudor POSTOLACHE: — A. Toffler are în vedere noţiunea de „tip istoric". El spune că datorită televiziunii şi altor mijloace Europa se americanizează, iar ţările subdezvoltate intră direct în contact cu ritmul istoric accelerat.

Gheorghe BADRUS: — Soluţiile preconizate pentru a realiza progresul accelerat al ţărilor cu structuri subdezvoltate, oricît de bine intenţionate sau radicale ar fi ele, nu pot ignora stadiul actual al economiei şi societăţii din aceste ţări. Viaţa arată că nu trebuie să absolutizăm anumite formule. Poate pentru unele din aceste ţări este necesar un stadiu de preindustrializare ; unele pot să înceapă cu dezvoltarea agriculturii şi a unei industrii de prelucrare a produselor agricole. În orice caz, este vital necesară diversificarea economiei lor naţionale, depăşirea stadiului actual de profilare unilaterală a economiei.

În al treilea rînd, există unele soluţii, le-aş zice „spiritualiste", care pun accentul pe factorii morali, pe factorii etici şi pe forţa tradiţiei spirituale locale. Cercetătorii care susţin asemenea soluţii consideră că particularităţile spirituale şi înapoierea culturală sînt cauza primordială a subdezvoltării şi de aceea văd remediul în ridicarea nivelului cultural al oamenilor din ţările în curs de dezvoltare. Cred că nu este nevoie să mă extind asupra inconsistenţei acestor concepţii care ignoră rolul primordial al factorilor materiali, economici, nu văd că însăşi înapoierea culturală a fost generată de colonialism şi imperialism, nu înţeleg că iluminismul cultural singur nu poate înlătura foametea, bolile, mizeria, nu poate înălţa uzine şi transforma relaţiile sociale.

În al patrulea rînd, am putea remarca acele soluţii care văd lucrurile în mod global, soluţii globaliste, care consideră că pentru lichidarea subdezvoltării trebuie avute în vedere toate domeniile vieţii sociale. Desigur, fenomenul subdezvoltării este complex, dar cred că trebuie stabilite, totuşi, unele priorităţi. Dacă unele ţări nu avansează în ritmul în care au nevoie, aceasta se datoreşte şi lipsei de discernămînt în elaborarea politicii lor economice, pentru că vor să realizeze din toate cîte puţin şi le lipseşte o viziune de ansamblu.

În sfîrşit, există soluţiile integraţioniste. În rîndul promotorilor acestora se numără cercetători ca Maurice Guernier şi Josué de Castro. Primul dintre aceştia, în cartea sa „Ultima şansă a lumii a treia", consideră că „independenţa naţională este un factor al menţinerii subdezvoltării" şi că „cooperarea supranaţională are prioritate asupra independenţei naţionale" [3]). El spune textual : „Lumea a treia nu va intra în procesul de dezvoltare decît în cadrul acordurilor regionale, al unor **pieţe comune**, care îi vor permite concomitent să depăşească cadrul steril al micronaţiunilor născute din colonialism şi să profite de virtuţile economiilor de mare spaţiu" [4]).

În legătură cu aceasta trebuie spus că este greşit a se contrapune independenţa naţională cooperării internaţionale ; numeroase exemple contemporane arată posibilitatea îmbinării lor cu rezultate bune pentru creşterea economică. Totodată, viaţa arată că întărirea independenţei este un factor ce favorizează progresul economic, în timp ce crearea de organe supranaţionale este incompatibilă cu dezvoltarea liberă, multilaterală, reciproc avantajoasă, a participanţilor la organisme integraţioniste.

Pentru ţările cu structuri subdezvoltate problema unirii forţelor, a resurselor economice şi a pieţelor reprezintă o posibilitate de accelerare a progresului economic, dar această soluţie nu poate fi absolutizată. De altfel, faptele dezmint previziunea lui Maurice Guernier care spunea că dacă pînă în 1970 nu vor fi create pieţe comune, ţările respective vor ajunge într-o stare de înapoiere groaznică. Popoarele din aceste ţări sînt ataşate de independenţa pe care au cucerit-o cu greu ; renunţarea la ea şi integrarea în mari complexe internaţionale ar însemna o serioasă pierdere şi nu ar fi neapărat un factor de accelerare a progresului lor.

Una dintre prevederile documentului referitor la „cel de-al doilea Deceniu al dezvoltării" este ca ţările în curs de dezvoltare să obţină în cursul actualului deceniu o creştere a venitului pe cap de locuitor de 3,5% în medie anual. Mi se pare că o asemenea cifră nu prea concordă cu posibilităţile medii reale, deoarece faptele arată că situaţia este cu totul alta, pledînd în favoarea unei abordări cît mai diferenţiate. Potrivit datelor raportului Pearson, ţările care au realizat o creştere a produsului intern brut pe cap de locuitor în medie de peste 2% cuprind numai 30% din populaţia lumii a treia, adică din cele 80 de ţări cercetate de raportul Pearson ; ţările care au realizat un ritm de creştere de 1—2% cuprind 50% din populaţia lumii a treia, iar ţările care au avut o creştere sub 1% cuprind 22% din populaţie.

Inegalităţi se constată şi pe continente. Între anii 1960—1967, produsul intern brut al ţărilor în curs de dezvoltare din Asia a crescut cu 1—2%, în America Latină a crescut cu 1,8%, în Africa cu 1,5%. Este vorba deci de obiective ambiţioase preconizate în programul pentru al doilea Deceniu al dezvoltării, destul de greu de atins, dacă se menţin actualele condiţii.

În legătură cu raportul dintre efortul propriu şi ajutorul extern, cercetătorii, oamenii politici subliniază pe drept cuvînt rolul efortului propriu ca element fundamental pentru realizarea progresului. În acelaşi timp, se vorbeşte despre ajutorul pe care trebuie să-l acorde ţările dezvoltate. În documentul O.N.U. adoptat în 1970 s-a subliniat necesitatea ca în actualul deceniu să se ajungă ca acest ajutor să reprezinte 1% din produsul intern brut al ţărilor capitaliste dezvoltate. Realitatea este însă că ajutoarele pe care le acordă ţările capitaliste dezvoltate sînt cu totul insuficiente, se încadrează într-un mecanism general ce le face să fie, practic, numai un ambalaj de ajutor, şi nu ajutor real. Ţările care participă la Comitetul de ajutor pentru dezvoltare din OCDE acordă anual ţărilor în curs de dezvoltare un ajutor ce însumează 6,3 miliarde dolari. În acelaşi timp, în aceste ţări se cheltuiesc anual 35 miliarde dolari pentru băuturi spirtoase şi 16 miliarde dolari pentru ţigări [5]). În afară de acest fapt, pe bună dreptate se vorbeşte despre ajutorul care se auto-devorează, după expresia fostului preşedinte al Băncii internaţionale, dl. E. Black, care arată că, datorită sistemului de dobînzi, statele în curs de dezvoltare finanţează practic pe cele dezvoltate şi, în acelaşi timp, se îndatorează tot mai mult faţă de acestea. Faptele arată că datoria ţărilor în curs de dezvoltare a crescut în ultimul deceniu într-un ritm de 17% pe an.

Ultima idee cu care aş dori să vă reţin atenţia este aceea că o bună parte a venitului naţional al ţărilor cu structuri subdezvoltate — atît de redus ca mărime — este cheltuită pentru înarmare. Nu întîmplător ţara noastră a propus la O.N.U. ca actualul deceniu să fie nu numai un deceniu al dezvoltării, ci, în acelaşi timp, al dezarmării, deoarece realizarea acesteia ar permite ţărilor în curs de dezvoltare să-şi degreveze într-o bună măsură o parte din venitul naţional şi să folosească mijloacele eliberate pentru o mai rapidă dezvoltare.

---

1) Growth of the world's urban and rural population, 1920—2000, în „Population studies" nr. 44, New York, 1969.

2) L. Bagramov : Problema alimentară astăzi şi mîine, în „Mirovaia ekonomika i mejdunarodnie otnoşenia" nr. 4/1970.

3) Maurice Guernier : La dernière chance du Tiers Monde, Ed. R. Laffont, 1968, p. 30.

4) Ibidem, p. 164—165.

5) René Delécluse : Bilanţ şi perspective în ajunul celui de al doilea Deceniu al dezvoltării, în „Développement et civilisations", nr. 2/1970, reprodus în „Problèmes économiques" nr. 1199.

★

Dezbaterea ştiinţifică pe tema „Subdezvoltarea şi căile lichidării ei", organizată de catedra de economie mondială a Academiei „Ştefan Gheorghiu" şi revista „Viaţa economică" va fi reluată la 12 noiembrie crt., ora 17, la sediul Academiei.

Cei interesaţi sînt invitaţi să participe.

„ECONOMICS"-UL CONTESTAT „LA EL ACASĂ"

sau semnificațiile reluării termenului de economie politică la unii economiști americani

NUMEROȘI exegeți ai fenomenului gîndirii economice americane au relevat în ultimii ani punerea sub semnul întrebării a premiselor ideologice și metodologice ale acesteia în însăși citadela sa, S.U.A. Au fost astfel înregistrate protestele individuale atît ale unor economiști cunoscuți — ca Galbraith și Boulding — cît și acelea ale unor economiști tineri mai puțin cunoscuți.

Ceea ce constatăm însă azi ca noutate este faptul că protestele au încetat să fie individuale și că începe să se formeze o nouă școală de gîndire aflată sub directa influență a ideilor unor proeminenți economiști americani de tendință radicală sau chiar de formație marxistă, printre care P. Baran și P. Sweezy. O asemenea evoluție s-a evidențiat cu deosebită acuitate la ultima întîlnire anuală a economiștilor americani, ale cărei lucrări au fost de curînd publicate[1]). Este vorba anume despre discuțiile purtate în jurul capitolului referitor la știința economică din cadrul unui raport mai larg privind științele sociale. S-a remarcat îndeosebi comentariul amplu prezentat de prof. John G. Gurley de la Stanford University[2]). Acesta a amintit mai întîi că în ultimii ani s-a constituit **Uniunea pentru economie politică radicală**, care grupează un larg număr de economiști și publică influenta **Revistă pentru economie politică**

CEEA CE își propun economiștii ce constituie amintita grupare este de a contesta înseși ipotezele și metodele fundamentale ale gîndirii economice oficial consolidate. Și aceasta — subliniază John Gurley — nu înseamnă nimic altceva decît **punerea sub semnul întrebării a capitalismului contemporan** pe care respectivii economiști îl consideră drept bază a unor majore inechități sociale.

Adoptarea sau, mai bine spus, reluarea termenului de ECONOMIE POLITICĂ, abandonat la un moment dat de anglo-saxoni, are în sine o semnificație programatică. P. Sweezy arată că economia politică se deosebește de „economics" prin aceea că **ea discută sistemul social existent și nu îl admite ca dat.** Pornind de la această premisă, economia politică radicală are la bază ideea că lumea capitalistă este dominată de conflicte de interese între clase și grupuri sociale și că ea nu se caracterizează printr-o tendință generală spre echilibru, așa cum susține gîndirea economică instituită sub numele de „economics".

Pe lîngă faptul că aderă la ideea mai sus pomenită a lui Sweezy, economiștii radicali — adaugă prof. Gurley — afirmă cu tărie alte două teze care aparțin, de asemenea, patrimoniului gîndirii marxiste. Este vorba despre necesitatea **abordării istorice** și despre **critica obiectivismului în științele sociale.** De aceea, noul curent de gîndire ce se afirmă tot mai mult în S.U.A. își propune, pe de o parte, studierea capitalismului industrial în evoluția sa istorică și prezentarea acestuia drept o orînduire perisabilă ce urmează să facă loc socialismului. Pe de altă parte, economiștii radicali se situează în mod deschis de partea celor săraci și exploatați și critică în mod conștient orînduirea ce generează sărăcie și exploatare.

O altă importantă trăsătură metodologică a noii orientări este — subliniază prof. Gurley — **abordarea antropologică** a tuturor problemelor economice. Astfel, este refuzată fetișizarea implicită propusă de doctrina economică consacrată. Economiștii radicali americani nu acceptă să pună în locul relațiilor dintre oameni relații între obiecte. De aceea reluarea termenului de economie politică înseamnă și reintegrarea conștientă a științei economice în cadrul **științelor umane.**

Alături de ideile de proveniență marxistă — arată prof. Gurley — economiștii americani radicali aderă și la unele teze progresiste avansate de economiști consacrați cum ar fi Galbraith și Boulding. Astfel, **ei nu sînt de acord ca întreaga idee de progres să fie redusă la rapiditatea creșterii produsului național brut.** Ei se pronunță împotriva unei creșteri economice ce se produce pe seama alterării tot mai grave a mediului ambiant și care nu are drept efect eliminarea sărăciei.

În acest spirit este întreprinsă apoi critica unor teorii burgheze consacrate. Un loc deosebit este acordat de prof. Gurley **teoriei relațiilor comerciale internaționale și privind țările în curs de dezvoltare.** În speță, el se referă la un studiu recent al lui H. Chenery pe care îl consideră ca fiind caracteristic. Pentru Chenery, arată Gurley, problema subdezvoltării este o problemă tehnică care are o rezolvare tehnică ; el ignoră, în consecință, atît relațiile neocolonialiste cît și problemele sociale interne. În contrast cu această orientare, se subliniază, economiștii radicali studiază **toate** barierele politice, sociale și economice puse în calea dezvoltării. Ei se întreabă care sînt **conflictele de clasă** caracteristice și cine are de profitat de pe urma stării de subdezvoltare. De asemenea, pentru ei problemele politicii neocolonialiste pe plan extern se pun în strînsă legătură cu dezvoltarea militarismului pe plan intern.

Pe lîngă critica anumitor capitole specifice ale gîndirii economice americane „ortodoxe", constată Gurley, economiștii radicali reproșează întregului corp de doctrină **excesiva sofisticare a instrumentului analitic** pe seama ignorării unor probleme fundamentale cum ar fi acelea ale sărăciei și mediului ambiant.

COMENTARIUL prezentat de prof. Gurley a provocat numeroase și interesante discuții. S-au remarcat în cadrul acestora două tendințe, reprezentată fiecare de economiști americani consacrați. Unii — printre care R. Solow și L. Heilbroner — au respins aproape în totalitate cele spuse de Gurley și au negat importanța problemelor ridicate de el. Alții — printre care Ch. Schultze[3]) — au recunoscut parțial justețea criticilor formulate de Gurley, dar au încercat să minimalizeze importanța lor.

Astfel, Ch. Schultze s-a arătat de acord, într-un limbaj mai moderat, cu majoritatea obiecțiilor ridicate la adresa teoriilor economice consacrate. El a căutat însă să acrediteze ideea unei posibilități de ameliorare a situației existente nu prin radicala modificare a abordării metodologice, ci prin simpla lărgire a sferei preocupărilor. Prof. Schultze a susținut, de pildă, că descoperirea și studierea unor **funcții sociale de producție** se pot dovedi o bază solidă în luarea unor decizii ce ar urma să combată eficient sărăcia și poluarea atmosferei. Cele susținute de Ch. Schultze, ar putea fi rezumate astfel : neajunsurile doctrinei consacrate pot fi remediate prin lărgirea sferei de cuprindere și prin perfecționarea instrumentului analitic ; o dată îmbunătățită, ea va deveni capabilă să facă față unor probleme economice și sociale caracteristice societății americane contemporane.

Punctul de vedere prezentat de Ch. Schultze merită analizat mai în detaliu. El cuprinde două aspecte. În primul rînd, este vorba despre observația justă că reorientarea ideologică și metodologică reprezentată de economiștii radicali nu implică nicidecum aruncarea peste bord a unui instrumentar analitic valoros. El dă astfel o replică celor ce interpretează, în mod straniu, critica gîndirii economice americane ca fiind o pretinsă pledoarie în favoarea renunțării la folosirea matematicii. În al doilea rînd, avem de-a face cu iluzia criticabilă că simpla rafinare a metodelor și lărgirea sferei preocupărilor ar putea modifica substanțial caracterul obiectului criticii economiștilor radicali. Aici, prof. Schultze dovedește, credem, o neînțelegere a fenomenului ce-l analizează. Pe de o parte el nu vede faptul că numai o regîndire temeinică a fundamentelor „economics"-ului poate da acestuia virtuțile ce le reclamă economiștii radicali. Pe de altă parte, el trece cu vederea un fenomen tot mai evident ce-l prezintă capitalismul contemporan și anume că oricît de perfecționate ar fi metodele de analiză și conducere puse la punct de economiști, ele nu pot fi aplicate cu succes unei economii capitaliste „rebele", caracterizate prin contradicții ireductibile.

Andrei A. POPPER
Institutul de cercetări economice

1) The American Economic Review, Papers and Proceedings, May 1971
2) Loc. cit. p. 53.
3) Loc. cit. pg. 45.

FIȘE

Matematica și... șomajul

■ Rata crescîndă a șomajului în țările capitaliste dezvoltate a determinat elaborarea unui mare număr de studii cantitative în care se încearcă stabilirea unor corelații economice generate de acest flagel. Aceste studii constituie o adevărată „economie a șomajului". În articolul lui Reuben Gronau INFORMATION AND FRICTIONAL UNEMPLOYMENT (Informația și șomajul fricțional), publicat în THE AMERICAN ECONOMIC REVIEW, vol. LXI, nr. 3, partea I, iunie 1971, a încercat descrierea unei politici optime de căutare a unei slujbe prin utilizarea unui model economico-matematic. În studiu se demonstrează că, în condițiile unei cunoașteri perfecte a evoluției viitoare a pieței forței de muncă, maximizarea venitului așteptat va conduce la o deteriorare a cererii căutătorului de slujbă pentru salariul său real pe măsură ce căutarea sa continuă. Somajul tinde să accelereze reducerea prețurilor căutătorului de slujbă, ceea ce poate conduce la o relație de tipul curbei lui Phillips între evoluția salariilor și șomaj, adică sensul divergent al acestor două coordonate. S-ar putea obiecta că și fără econometrie se pot deduce aceste concluzii... Este adevărat, totuși : demonstrația matematică înlătură controverse sterile.

Utilitatea finală

■ S. Nikitin și R. Mihailov semnează în M.E.M.O. nr. 9/1971 un amplu studiu intitulat **Proșloe i nastoiașcee teorii predelnoi poleznosti** (Trecutul și prezentul teoriei utilității finale) în care prezintă evoluția istorică a faimoasei teorii referitoare la valoare și utilitatea finală. Partizanii contemporani ai acesteia, menționează autorii, pretind că este posibilă aprecierea cantitativă a mărimii absolute a utilității. În acest sens, au fost elaborate mai multe metode dintre care cea mai cunoscută și folosită în anumite exemple convenționale este evaluarea utilității cu ajutorul unităților bănești. Drept exemplu, cei doi autori menționează sistemul axiomatic elaborat de G. Neuman și O. Morgenstern în lucrarea : „Teoria jocurilor si comportamentul economic". Utilitatea, după aprecierea autorilor burghezi, este nemijlocit legată de existența unei serii de situații din domeniul jocurilor, iar mărimea ei depinde de suma unor cîștiguri bănești posibile (sau a unor pierderi) și a situațiilor posibile să se creeze în aceste condiții. Astfel, arată S. N. și R. M., are loc o mutație în ceea ce privește sfera de aplicație a categoriei „utilitate", deoarece în viața reală un cumpărător care își alege o marfă este pus în condiții cu totul excepționale în fața alternativelor pe care le analizau Neuman și Morgenstern. Cei doi autori sovietici apreciază că presupunerile acestora pot fi valabile în cel mai bun caz într-o situație foarte apropiată de aceea a jocurilor, cum ar fi de pildă jocul la loterie etc.

ETAPĂ IMPORTANTĂ

(Urmare din pag. 11)

puse în aplicare măsurile de perfecționare continuă a tuturor categoriilor de cadre prin reciclare profesională.

De o deosebită însemnătate pentru ridicarea pe o treaptă superioară a învățămîntului, sînt măsurile ce se vor lua pentru apropierea învățămîntului de producție, la toate nivelurile de școlarizare, prin intensificarea pregătirii practice a elevilor și studenților și realizarea de ateliere-școală cu sprijinul unităților beneficiare de absolvenți.

● Ridicarea nivelului de trai — țelul suprem al politicii partidului

OBIECTIVELE și sarcinile privind amplificarea procesului de reproducție prin încorporarea rapidă și multilaterală a elementelor proprii unei economii moderne, sînt conjugate, într-o concepție unitară, cu ridicarea sitematică a nivelului de trai — țelul permanent, suprem al politicii partidului nostru.

Studiile și analizele efectuate în perioada de elaborare a cincinalului au urmărit ca din evantaiul tot mai larg al soluțiilor posibile să se desprindă acelea care pot contribui la obținerea unor efecte maxime, la îmbunătățirea traiului tuturor cetățenilor țării, la creșterea veniturilor lor, la mai buna satisfacere, cantitativă și calitativă, a nevoilor de consum ale populației ,la asigurarea unui volum sporit și diversificat de mărfuri și servicii, dezvoltarea rețelei de unități culturale, de ocrotire a sănătății, extinderea fondului de locuințe.

Accentuarea creșterii nivelului de trai, dimensiunile pe care le ia acest proces în următorii ani, sînt elocvent demonstrate de ritmul de creștere a fondului de consum care va fi în perioada 1971—1975 de 7,6%, superior ritmurilor realizate în ultimele două cincinale — 5,8% și respectiv 6,2%. Pentru acțiuni legate nemijlocit de ridicarea nivelului de trai au fost de asemenea alocate, din fondul de acumulare, investiții care însumează 52 miliarde de lei.

Veniturile din salarii vor crește în cincinal cu 53% ; în anul 1975 salariul nominal va ajunge în medie la 1805 lei, iar salariul minim se va majora la 1000 lei în 1972 și 1100 lei în anul 1975 ; paralel cu creșterea veniturilor din salarii, ca urmare a măririi numărului de salariați, se prevede o sporire a salariului real cu 20%. Veniturile reale ale țărănimii provenite din munca prestată în cooperativele agricole de producție și din gospodăriile personale, calculate pe o persoană activă, vor fi mai mari în 1975 față de 1970 cu 22—30%. Grija pentru pensionari își găsește reflectare în prevederea de a se mări pensia medie de asigurări sociale cu 18%. De asemenea, se majorează alocația pe un copil în medie cu 27% și se extinde plata acesteia pînă la vîrsta de 16 ani, începînd din anul 1971.

Prin prevederile sale, **planul asigură echilibrul între veniturile bănești ale populației și volumul de mărfuri și servicii, o structură sortimentală mai variată, mai apropiată cererii de consum. Volumul vînzărilor de mărfuri prin comerțul socialist va crește cu 40—47%, acordîndu-se totodată o atenție deosebită îmbunătățirii nivelului de servire a populației, promovării unor forme și metode superioare de vînzare în toate unitățile.** Pentru satisfacerea în mai bune condiții a cerințelor populației s-a prevăzut o creștere importantă a serviciilor, cu 55—61%, prin extinderea activităților existente și introducerea unor forme noi de servicii, paralel cu repartizarea mai judicioasă pe teritoriu a unităților prestatoare.

O amploare deosebită va căpăta în acest cincinal programul de îmbunătățire a condițiilor de locuit, de înfrumusețare și modernizare a orașelor și satelor. Astfel, pentru perioada 1971—1975 se vor construi de către stat 522.000 de apartamente, față de 340.000 în cincinalul trecut.

Este de asemenea de subliniat și faptul că pentru îmbunătățirea continuă a stării de sănătate a populației se vor lărgi acțiunile profilactice și de asistență medicală, va fi ridicată calitatea deservirii medicale, se va lărgi rețeaua sanitară și se va perfecționa baza materială a acesteia.

★

REZULTATELE bune din primele zece luni ale cincinalului, demonstrează convingător că prevederile cuprinse în plan au impulsionat inițiativa și capacitatea de creație a întregului nostru popor. Cu convingerea că planul cincinal concretizează politica înțeleaptă a **Partidului Comunist Român**, orientînd eforturile în direcțiile care asigură o creștere economică rapidă și crearea unor structuri moderne, de înalt randament, clasa muncitoare, țărănimea și intelectualitatea, toți oamenii muncii, își consacră întreaga energie pentru înfăptuirea prevederilor sale, pentru ridicarea României socialiste pe trepte tot mai înalte de prosperitate.

ISTORIE ECONOMICĂ

100 DE ANI DE ÎNVĂȚĂMÎNT ECONOMIC LA BRĂILA

La 30 octombrie a acestui an, Brăila, care de curînd și-a sărbătorit 600 de ani de existență documentară, adaugă la palmaresul tradițiilor sale spirituale, centenarul înființării învățămîntului economic local. Evenimentul se înscrie, alături de atîtea altele, în contextul valoroaselor tradiții progresiste ale școlii românești, pe care poporul nostru le sărbătorește cu respect, le dezvoltă și le amplifică în condițiile efervescenței creatoare a epocii socialismului.

NE-AM OBIȘNUIT în anii din urmă să întîlnim deseori în presa centrală și în periodicele cu conținut științific, cultural sau artistic, articole și reportaje închinate unui jubileu, eveniment memorabil asupra căruia cititorul se oprește interesat, nu numai pentru valoarea lui informativă, ci mai cu seamă, pentru valoarea de mesaj pe care generațiile trecute îl transmit prin timp urmașilor de astăzi. Poporul nostru, creator și păstrător de tradiții, a știut să cinstească întotdeauna tot ceea ce înaintașii noștri au creat valoros și ne-au încredințat oamenilor societății de astăzi, să continue pe un plan superior și într-un climat nou strădaniile și aspirațiile lor închinate progresului material și spiritual al patriei. Un asemenea act de cultură cu implicații multiple în dezvoltarea economică a țării l-a constituit apariția și dezvoltarea învățămîntului economic, la care învățămîntul brăilean și-a adus o importantă contribuție.

Înțelegerea mai deplină a sensului și necesității înființării în formă organizată a învățămîntului economic la Brăila obligă la cunoașterea condițiilor politice și economice concrete, care au caracterizat viața acestui oraș în cea de-a doua jumătate a secolului al XIX-lea.

La răscrucea drumurilor comerciale dintre Apusul și Răsăritul Europei și la confluența celor două brațe ale Dunării — Brăila a cunoscut din timpuri străvechi o viață politică și socială activă și o participare puternică pe plan economic, care i-au adus cu alternanță cînd perioade de înflorire, cînd perioade de regres. De cîteva ori obiectul unor confruntări sîngeroase și veșnic prilej de dispută între pretențiile stăpînitoare ale Imperiului Otoman și drepturile legitime ale țărilor române. Brăila a rămas întotdeauna orașul-port cu o viață comercială mereu vie și care s-a afirmat cu netăgăduită forță pe plan economic, național și internațional. Încă înainte de a cădea sub stăpînirea otomană, un act oficial turcesc din 1520 consemnează : „corăbii din Marea Neagră, venind de la Trebizonda, de la Caffa, de la Sinope, de la Samsun, de la Istanbul și din alte regiuni ale Imperiului Otoman vin pe Dunăre spre Brăila... cîteodată 70 pînă la 80 corăbii sosesc la Brăila din Marea Neagră, încărcate cu mărfuri". De asemenea un cronicar grec (Laonic Chalcocondil) afirmă că în expediția lui Mahomed al II-lea împotriva lui Vlad Țepeș a fost arsă „Brăila, oraș al dacilor, în care se face comerț mai mare decît în toate orașele țării".

Apariția și dezvoltarea relațiilor de producție capitaliste, încadrarea tot mai largă a României în circuitul schimburilor econmice internaționale, imprimă vieții noastre economice de atunci și implicit vieții economice a orașului Brăila, un și mai pronunțat caracter comercial.

În lucrarea sa „Istoricul orașului Brăila", Constantin C. Giurescu înfățișează un foarte bogat material informativ despre viața politică, economică, culturală și socială a orașului, din cele mai vechi timpuri și pînă astăzi. Aflăm din studierea acestei lucrări științifice, ca și din alte numeroase izvoare că, începînd cu de-a II-a jumătate a secolului al XIX-lea, datorită creșterii producției cerealiere, în urma extinderii suprafețelor cultivate, se intensifică exportul de grîne, fapt care determină un aflux tot mai puternic de vase în portul Brăila. Numai în anul 1860 cifra de afaceri a comerțului cu grîu se ridică la 3 000 000 de ducați, fiind folosite circa 2 000 de vase, după cum atestă un raport al viceconsulului austriac la Brăila înaintat autorităților din țara sa. Documentele aflate în Arhivele Statului din Brăila consemnază că numai în anul 1864, de pildă, valoarea totală a importurilor și exporturilor a fost de aproape 69 000 000 lei.

Viața comercială tot mai intensă determină la vremea respectivă apariția activității industriale, în care predomină industria morăritului și a pastelor făinoase, iar ca urmare a ancorării în portul Brăila a unui număr tot mai mare de vase, în anul 1864 ia ființă Șantierul pentru reparațiuni navale, se semnalează existența a două rafinării de petrol etc. Ca urmare apar spre finele secolului, 6 agenții străine de vapoare — austriacă, rusă, austro-ungară, italiană, și franceză. În aceeași perioadă se înființează Navigația fluvială română — instituție de stat.

Tot ca o consecință a comerțului înfloritor, se creează, într-un interval de timp relativ scurt, o seamă de societăți de asigurare ca de pildă : „Danubiul" (cu un capital de 50 000 de galbeni) și „Concordia" (cu un capital de 60 000 galbeni) în 1859 ; — „Unirea" în 1861, „Lealitatea" și „Societatea Brăila" în 1863. Înființarea în anul 1862 a societății pe acțiuni „Asociația agricolă română", iar în 1868 a Societății „Progresul" confirmă că relațiile capitaliste de producție capătă extindere.

În ceea ce privește transporturile și telecomunicațiile se obțin rezultate evidente : legături telegrafice cu alte centre urbane — ca linia telefonică București-Brăila, o vie activitate a poștei, dezvoltarea transportului maritim cu pacheboturi franceze și austriece pentru legarea orașului cu porturile din amonte și cu porturile Constantinopol și Odesa. Încă în anul 1868 orașul este încadrat în traseul căii ferate Roman-București-Turnu Severin-Vîrciorova. Acest fapt amplifică și mai mult exportul de cereale, pentru că prin folosirea unei atari căi de comunicație, rapidă și ieftină, crește cantitatea de cereale atrasă în circuitul pieței din zone agricole îndepărtate ale țării. Se modernizează și se dezvoltă gospodăria portuară prin construirea în 1872 a cheiurilor de piatră. Intensificarea activității comerciale și industriale în această perioadă reclamă în mod firesc înființarea Băncii Brăilei, instituție prin definiție chemată să satisfacă necesitățile de păstrare, decontare și creditare ale întreprinzătorilor capitaliști.

Acest complex de împrejurări istorice concrete a ridicat cu tot mai multă acuitate problema necesității pregătirii unui fond de cadre de specialitate care să satisfacă cerințele mereu crescînde ale unei activități economice ancorate puternic în circuitul capitalist, intern și internațional.

Pe fundalul unor atari realități istorice, la data de 1 septembrie 1871 ia ființă prima școală cu profil economic, așa cum atestă o seamă de documente ale vremii aflate în păstrare la Arhivele Statului din orașul Brăila. Cîteva date interesante din punct de vedere documentar rețin de la început atenția cercetătorului :

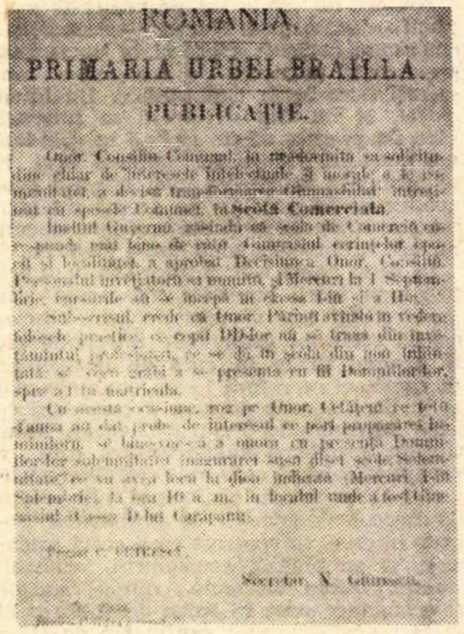

ROMANIA.

PRIMARIA URBEI BRAILLA.

PUBLICAȚIE.

— la data de 28 iulie 1871, Primăria urbei Brăila înaintează în copie Ministerului Cultelor și Instrucțiunii Publice, decizia Consiliului comunal nr. 76 și programul materiilor de studiu aplicabile claselor I și II din acești primi ani „la școala reală ce se va înlocui gimnaziul". Se precizează în acest document că viitoarea instituție școlară se va conduce după programul școlilor comerciale înființate de minister ;

— la 16 august 1871, Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice face cunoscut Primăriei urbei Brăila că „Consiliul permanet al Instrucțiunii a aprobat decizia locală de transformare în școală comercială a gimnaziului din Brăila".

Într-un prospect publicat de Primăria urbei Brăila (a se vedea mai sus) se menționează că „Școala de comerciu corespunde mai bine decît Gimnaziul cerințelor epocii și localității".

Această instituție școlară cu profil economic funcționează apoi, cu unele întreruperi și transformări, pînă în zilele noastre.

Transformările înnoitoare înfăptuite de poporul nostru sub conducerea partidului comunist în anii construcției socialismului, înseamnă pentru învățămîntul economic brăilean suportul ancorării sale într-o realitate nouă, viguroasă și plină de elan însuflețitor, realitatea triumfului cauzei celor ce muncesc, al progresului material și spiritual al țării noastre.

Pătrunse de răspunderea pe care o au față de partid și față de popor, cadrele didactice din Liceul economic Brăila, s-au străduit și se vor strădui și de acum înainte să consacre toată energia și priceperea lor pentru a face din școala pe care o slujesc, o școală a vieții, școală care trezește și promovează energia creatoare a omului de astăzi. Adaptînd-o la cerințele vitale ale zidirii societății socialiste multilateral dezvoltate ei vor ține seamă de specificul țării noastre și de tot ceea ce a fost valoros și progresist în școala românească, precum și de exigențele științei și tehnicii contemporane. Va fi acesta și un modest omagiu adus acelora care au făcut primii pași în organizarea și desfășurarea învățămîntului economic în orașul Brăila.

D. GAVRILIU
profesor, Liceul economic Brăila

ÎNSEMNĂRI DINTR-O MONOGRAFIE

Deși sub forma unei școli comerciale de sine stătătoare izvoarele istorice consemnează ca an de naștere a învățămîntului economic brăilean, anul 1871, preocupările pentru un astfel de învățămînt datează cu mult înainte.

O interesantă cercetare monografică — întreprinsă de un colectiv de profesori ai Liceului economic-Brăila închinată jubileului învățămîntului economic din acest oraș — scoate în lumină o serie de date și fapte inedite ce colorează peisajul activității educative pe tărîm economic desfășurate de precursori, în vechiul port al Țării Românești.

Am reținut pentru cititorii noștri cîteva secvențe din filmul acestei străvechi istorii, relevante nu numai prin interesul documentar, ci și prin încărcătura de experiență pe care o conține.

● Încă Regulamentul organic (1830) prevede înființarea în capitalele de județ a unor școli începătoare. La aceasta se adaugă cererea negustorimii brăilene, în plină înflorire economică, de a se crea o școală publică.

● La Școala Națională publică, devenită în 1840 școala centrală se introduc și **primele obiecte cu profil comercial,** în clase speciale de acest gen, în afară de cursurile normale pentru pregătirea învățătorilor. Motivația acestor cursuri o găsim exprimată într-o scrisoare adresată „Cinstitei Eforii a școalelor naționale" la 11 decembrie 1839 de Ion Penescu — directorul școlii și animator al vieții culturale a Brăilei. „Fiindcă acest oraș este un oraș de negoț unde toți locuitorii lui se îndeletnicesc într-această meserie și prin urmare copiii lor vor avea aceeași carieră de unde urmează să cunoască pe lîngă limba lor și limbă străină, spre a putea izbuti cu folos în relațiile ce vor avea cu alte neamuri".

● Deputăția mercantilă din Brăila (Camera de comerț) hotărește la 2 nov. 1841 adăugarea următoarelor învățături în școală : „limba greacă ancienă și modernă, limba italiană sau franceză și limba slovonească. Ca științe Dopia scriptura (doppia scrittura — respectiv contabilitatea) și de ne vor înlesni și naftica (naftica, adică știința plutirii)...". „Scoposul (întocmirii acestor clasuri) este foarte lesne de înțeles, nefiind altul decît acela al dezvoltării cunoștinței comerțului și deschiderea acestei cariere".

● Printre profesorii de la cursurile „adăugate" (comerciale) se află pe : N. Nenovici, Dimitrie Piso și Ioan C. Massim — cunoscutul latinist coautor al „Dicționarului Academic".

● În 1863 — la insistența oficialităților locale, ministerul comunică că „privește cu mulțumire silința membrilor municipali de a înzestra Comuna ce o reprezintă, cu mijloace de cultură mai dezvoltate și aprobă cererea celor două clase reale...". Această școală reală **poate fi considerată de fapt prima școală comercială din țară.**

● Programul școlii, cuprinzînd : limba română, istoria, geografia, științele naturale, matematica, științe comerciale și limbi străine, a fost elaborat de Aron Florian, A. Treboniu Laurian, I. Zalomit, P. Poenaru, O. Costaforu și B. Boieraru — personalități de frunte ale vieții culturale românești.

● Ce cuprindeau **științele comerciale ?** În programă găsim următoarea detaliere, pe ani de studiu : principie de comptabilitate, ținerea registrelor, subdiviziunea conturilor generale ținute în partidă dublă după specialitate ; corespondență comercială, facturi ; teoria contabilității, relațiunea comerciantului cu samsarii și cu agenții de scambă (cambie) ; elemente de economie națională, cu specială aplicațiune la comerciu și industrie ; drept comercial **cu explicări pe măsura cunoștintelor școlarilor și care pot servi la viața practică".**

De remarcat următoarea notă : **„comptabilitatea va merge in passă cu cunoștințele cîștigate în ramurile matematicii".**

● În iulie 1867 școala reală comercială este transformată în gimnaziu, cerîndu-se însă păstrarea catedrei de științe comerciale, deoarece „sînt de neapărată necesitate pentru înlesnirea comerciului român".

● La cererile repetate ale brăilenilor, în august 1871 se aprobă transformarea gimnaziului în Școală comercială, apreciat la solemnitatea deschiderii ca o „eră nouă pentru învățămîntul profesional al junimei studioase din această urbe".

F. C.

RESTABILIREA DREPTURILOR R. P. CHINEZE ÎN O.N.U. — o victorie a forțelor păcii și progresului, a lucidității politice și rațiunii

Restabilirea drepturilor legitime ale R. P. Chineze în O.N.U. se înscrie ca un moment de importanță istorică atît în viața acestei organizații, cît și în întreaga viață politică internațională. Înlăturarea obstacolelor ridicate artificial în calea participării marelui popor chinez la dezbaterea și soluționarea problemelor care confruntă astăzi omenirea constituie o victorie a forțelor care militează pe plan internațional pentru realism, pentru pace, destindere, colaborare și înțelegere între popoare, atestînd capacitatea lor crescîndă de a determina mersul evenimentelor istorice.

Organizația Națiunilor Unite a fost întemeiată — în zilele cînd nu se risipise încă fumul exploziilor ultimei conflagrații mondiale — pe năzuința popoarelor de a feri generațiile viitoare de spectrul unei noi conflagrații, de a milita pentru menținerea păcii și securității internaționale, de a dezvolta între state relații bazate pe principii ferme, inalienabile. Întreaga istorie a Națiunilor Unite demonstrează că eficiența organizației și capacitatea ei de a acționa s-au aflat întotdeauna în directă legătură cu gradul în care O.N.U. a tradus în viață principiile înscrise în Cartă, cu modul în care ea a asigurat tuturor statelor — mari, mici sau mijlocii — posibilitatea de a participa la dezbaterea și soluționarea problemelor vieții internaționale. După cum se știe, deși în activitatea acestei organizații s-au înregistrat numeroase aspecte pozitive, ea nu a putut să îndeplinească pe deplin, cu eficiență, scopurile pentru care a fost creată tocmai datorită faptului că a rămas datoare respectării unuia din principiile sale fundamentale și anume — universalitatea. Nesocotirea acestui principiu a adus prejudicii serioase O.N.U., i-a slăbit autoritatea și prestigiul, împiedicînd-o să acționeze și să ia hotărîri eficiente în probleme internaționale fundamentale.

Istoria a demonstrat concret nu numai cît de absurde și dăunătoare pentru interesele păcii și înțelegerii internaționale au fost tendințele de a menține Republica Populară Chineză în afara O.N.U., dar și cît de sterile și sortite eșecului au fost aceste tendințe. An de an — ca o consecință a afirmării tot mai puternice pe plan mondial a tendințelor spre destindere și colaborare — proiectele de rezoluție, printre autorii cărora s-a numărat întotdeauna și România, cerînd restabilirea drepturilor legitime ale R. P. Chineze la O.N.U., au cunoscut un sprijin crescînd.

Țara noastră, după cum se știe, a militat neabătut, alături de alte state, pentru a se pune capăt politicii de izolare a Chinei, pentru eliminarea obstacolelor prin care R. P. Chineză a fost împiedicată să-și ocupe locul ce-i revine în cadrul O.N.U. Pronunțîndu-se ferm pentru înfăptuirea principiului universalității organizației, guvernul român a sprijinit și sprijină, totodată, admiterea în O.N.U. a celor două state germane — Republica Democrată Germană și Republica Federală a Germaniei — precum și a altor state menținute, în mod arbitrar, în afara organizației.

În acest an, forțele păcii și progresului, luciditatea politică, realismul și rațiunea au triumfat în Organizația Națiunilor Unite. Aceasta este de fapt și o victorie a acestui înalt forum internațional care a reușit să înfrîngă manevrele de culise și obstacolele artificiale, adoptînd o hotărîre prin care O.N.U. își consolidează eficiența și prestigiul. Sesiunea XXVI-a a Adunării Generale marchează un moment crucial în istoria organizației. Prin adoptarea rezoluției prezentate de un grup de 23 de state, printre care și România, s-a hotărît reintegrarea R. P. Chineze în toate drepturile sale la O.N.U., în Consiliul de Securitate, în celelalte organisme ale Națiunilor Unite și excluderea din organizație a uzurpatorilor ciancaișiști.

Identificîndu-se pe deplin cu politica partidului și statului nostru îndreptată spre dezvoltarea relațiilor internaționale, afirmarea legalității internaționale, respectarea generală a principiilor Cartei O.N.U. și înrădăcinarea lor în practica relațiilor dintre state, opinia publică din România a primit cu o vie satisfacție recenta hotărîre a Adunării Generale, care înlătură o nedreptate istorică.

Republica Populară Chineză este un mare stat socialist care a obținut succese prestigioase în dezvoltarea economiei, științei și culturii, în întărirea și înflorirea patriei. Ea aduce o importantă contribuție la cauza păcii și cooperării, se pronunță ferm pentru participarea tuturor statelor, în condiții de deplină egalitate, la rezolvarea problemelor care preocupă întreaga omenire. Poporul și guvernul chinez manifestă solidaritatea activă cu lupta popoarelor pentru eliberarea națională și socială, pentru apărarea și întărirea independenței și suveranității lor naționale, împotriva imperialismului și colonialismului. Întreaga desfășurare a evenimentelor a scos puternic în evidență că fără participarea R. P. Chineze nu pot fi rezolvate cu succes problemele majore ale vieții internaționale.

După cum a subliniat reprezentantul țării noastre în cadrul dezbaterilor din Adunarea Generală, consacrate acestei probleme, o recunoaștere de netăgăduit a rolului ce revine Chinei în viața internațională o constituie interesul manifestat de un număr tot mai mare de state pentru normalizarea relațiilor cu R. P. Chineză. Aceasta ilustrează în mod concludent afirmarea viguroasă a forțelor socialismului, creșterea prestigiului și influenței sale în lume.

Prezența activă a R. P. Chineze pe plan mondial este de natură să contribuie la întărirea frontului antiimperialist, la eliminarea din viața internațională a practicilor politicii de forță și dominație, la statornicirea unor relații interstatale întemeiate pe egalitate în drepturi, respect și stimă reciprocă.

Barbu MAREȘ

REPERE

• **În raportul** anual al Comisiei Pieței Comune privind situația economică din statele membre ale organizației se arată că, anul trecut, economiile „celor șase" au înregistrat o reducere a ritmului de creștere, tendință care după toate probabilitățile, se va menține, ca urmare a incertitudinilor monetare și adoptării de către S.U.A. a măsurilor comerciale protecționiste.

• **Elveția** a hotărît să ceară intrarea în F.M.I., pentru a putea beneficia de drepturile speciale de tragere rezervate membrilor Fondului.

• **Costul vieții** a continuat să crească în Statele Unite în luna septembrie, în pofida hotărîrii președintelui Nixon privind înghețarea salariilor și prețurilor — informează Biroul american pentru statistica muncii.

• **În Ungaria** o pătrime a întregii producții agricole a fost furnizată anul trecut de gospodăriile agricole de stat. În prezent, în această țară există 172 de asemenea gospodării. În anii actualului cincinal volumul producției realizate de ele urmează să crească de 1,5 ori.

• **Investițiile** industriale vest-germane în străinătate s-au ridicat în ultimii trei ani la peste 53 miliarde mărci, din care 15,5 miliarde în țările Pieței Comune, fiind efectuate mai ales în industria chimică.

• **Ziarul „Times"** este de părere că sînt necesare concesii de preț pentru a putea vinde avionul Concorde. Se propune ca prețul să nu depășească 10 milioane lire. Pe de altă parte societatea „Japan Airlines" a dezmințit că ar fi optat pentru încă trei avioane Concorde în afara celor trei deja comandate.

• **Din cele 5 milioane** de locuitori ai Voltei Superioare, 460 000 migrează în fiecare an timp de cîteva luni pentru a lucra în statele vecine, în condițiile în care nivelul de dezvoltare economică al țării rămîne încă scăzut.

Corespondență din Lima

ÎN SENSUL INTERESELOR FUNDAMENTALE

CAPITALA Perului, Lima, trăiește o efervescență puțin obișnuită. După ce s-au desfășurat aici lucrările celei de-a XII-a sesiuni a Comisiei speciale de coordonare latino-americană, luni s-a deschis „Conferința grupului celor 77". Între cele două reuniuni există o legătură nemijlocită, prima fiind de natură să pregătească pozițiile comune ale țărilor Americii Latine în cea de-a doua întîlnire. Reprezentarea la nivele ministeriale a țărilor participante constituie un factor favorabil pentru o abordare temeinică și constructivă a problemelor dezbătute. Desigur, nimeni nu se așteaptă aici ca discuțiile să ducă la adoptarea unor hotărîri obligatorii pentru statele membre ale grupului, dar este cert că ajungerea la un numitor comun, care se va prezenta sub forma „Chartei de la Lima", ar putea aduce o contribuție de seamă la înțelegerea problematicii ce frămîntă la începutul deceniului al 7-lea așa-numita „lume a treia".

Conferința Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare, a cărei a treia sesiune se va reuni în primăvara anului 1972 în statul vecin — Chile — are în fața sa probleme complexe, iar actuala reuniune ce se desfășoară la Lima are ca scop elaborarea unei poziții comune a țărilor mai puțin dezvoltate.

Nimeni nu ignoră faptul „grupul celor 77" nu constituie o instituție internațională propriu-zisă, ci un simbol al eforturilor țărilor în curs de dezvoltare de a-și coordona pozițiile față de problemele economice internaționale cu care ele sînt confruntate. Includerea unei țări în acest grup are însă o profundă semnificație. Tocmai de aceea, participarea Cubei la actuala Conferință a „grupului celor 77" — ca urmare a acceptării oficiale de către membrii grupului, de a considera acest stat socialist ca o țară în curs de dezvoltare — a stîrnit un deosebit interes în rîndurile participanților. Prin acest gest, politica discriminărilor bazate pe diferențele de orînduiri social-economice și pe regimuri politice, a primit un răsunător vot de blam, înscriindu-se încă un important punct în favoarea destinderii internaționale.

Legate între ele prin același destin istoric de foste colonii sau semicolonii — țările în curs de dezvoltare se văd confruntate cu aceleași probleme generate de rămînerea în urmă a economiei lor naționale.

Din această cauză, interesele fundamentale ale respectivelor țări converg în aceeași direcție. Proiectul „Chartei de la Lima", supus dezbaterilor Conferinței, cuprinde o seamă de prevederi menite să instituționalizeze în relațiile internaționale principiile egalității și suveranității economice a statelor. Astfel, adoptarea textului care afirmă „dreptul suveran al fiecărei țări de a dispune liber de resursele sale naturale în eforturile pentru dezvoltare economică și bunăstarea poporului" poate juca un rol însemnat în lupta pentru transformarea într-un instrument al dezvoltării economice a unor importante surse ce alimentează astăzi profiturile marilor monopoluri internaționale.

În același context, capătă o forță cu totul excepțională prevederile proiectului „Chartei de la Lima" după care „orice presiuni economice sau politice din afară, menite să împiedice exercitarea deplină a dreptului țărilor în curs de dezvoltare, așa cum au fost ele definite la prima Conferință a Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare de la Geneva, violează principiile autodeterminării popoarelor și neintervenției, constituie o agresiune împotriva țării afectate". Pentru că, în fond, experiența mondială demonstrează că problemele asigurării și întăririi independenței și suveranității reprezintă cheia dezvoltării economice.

Numeroase țări au cucerit independența de stat, s-au smuls din robia politică specifică sistemului relațiilor coloniale. Și totuși, din cauza permanentizării pozițiilor dominante și privilegiate ale monopolurilor internaționale, țările respective sînt supuse unor sistematice presiuni economice și politice, nu au posibilitatea să-și hotărască de sinestătător destinele, căile de dezvoltare. Dacă țările latino-americane cunosc și astăzi înapoierea economică după mai mult de un secol și jumătate de independență de stat, nu este un secret pentru nimeni că acest lucru se datorește înrobirii lor economice de către monopolurile străine. Acestea au sprijinit întotdeauna forțele cele mai reacționare, au pus la cale lovituri de stat repetate, menite să asigure dominația lor în condițiile instabilității politice, au exploatat sistematic bogățiile respectivelor țări, împiedicînd din toate puterile orice proces de reală dezvoltare. Nu este însă întîmplător faptul că acele state latino-americane care au pășit pe calea dobîndirii și consolidării independenței economice sînt, totodată, și cele care au un nivel de dezvoltare economică mai înalt decît celelalte țări în curs de dezvoltare.

Conferința „grupului celor 77" abia a început. Este greu de spus cum vor evolua lucrările sale pentru că tocmai deosebirile existente între nivelele de dezvoltare economică a țărilor din acest grup generează nu numai poziții convergente, dar și diferențe sau chiar divergențe. Există însă aici unanima părere că aceste divergențe pot și trebuie învinse pentru că scopul comun — lichidarea subdezvoltării este un țel fundamental și de perspectivă.

dr. N. S. STĂNESCU

DATE DE PROGNOZĂ

DE LA BUTADIENĂ LA CAUCIUC SINTETIC

ÎN ZIUA în care chimiştii au utilizat acest produs pentru fabricarea diferitelor tipuri de cauciuc sintetic, cunoscute sub denumirea mărcii de „BUNA", butadiena a devenit o materie primă esenţială pentru industria elastomerilor de sinteză şi a materialelor plastice.

ANALIZÎND tehnologiile actuale de obţinere a butadienei pe plan mondial se observă, de exemplu, că în S.U.A. procedeul care domină este dehidrogenarea butilenei, iar procedeul Handry de dehidrogenare a butanului deţine, ca pondere, circa 35% din producţia totală. În Europa, unde producţia de etilenă se bazează pe piroliza benzinei, este o necesitate economică de a se extrage butadiena din fracţia C_4. Raportul butadienă/etilenă variază în mare măsură în funcţie de condiţiile de cracare şi de materia primă, aflîndu-se în mod obişnuit între 10 şi 30%. O altă explicaţie a acestei situaţii este şi faptul că în ţările vest-europene, spre deosebire de S.U.A., rafinăriile lucrează, în general, pe regim de combustibil şi nu pe regim de carburanţi pentru motoare şi astfel pun la dispoziţie relativ mai puţine olefine. Pentru separarea butadienei, se recurge la distilarea extractivă folosind unul din următorii solvenţi organici: acetonitril, furfurol, dimetilformamidă, dimetilacetamidă şi N-metilpirolidonă. Procedeul cel mai economic pare să fie în prezent procedeul japonez Geon cu dimetilformamidă, iar foarte apropiat de el, procedeul BASF (cu N-metilpirolidonă), permiţînd şi unul şi altul costuri de fabricaţie de 80,56 dol/tonă şi, respectiv, 81,89 dol./tonă.

Începînd din deceniul al cincilea al secolului nostru, rolul butadienei nu a încetat să crească, căci numai fabricarea cauciucurilor pe bază de butadienă destinate la utilizări din cele mai răspîndite a crescut, dar, pe **ansamblul mondial, producţia de cauciuc sintetic a depăşit-o pe cea a cauciucului natural** (vezi tabelul nr. 1).

Printre factorii principali care au determinat evoluţia producţiei de butadienă, se numără şi creşterea cererii de consum. Ca urmare a lipsei de cauciuc, lipsă care a început să se manifeste încă din timpul celui de al doilea război mondial, s-a dezvoltat industria de cauciuc sintetic (vezi tabelul nr. 1). Numărul mare de autocamioane, turisme şi maşini agricole la care se adaugă volumul considerabil de articole tehnice din cauciuc (benzi transportoare, furtunuri, curele trapezoidale, garnituri etc.), au determinat o creştere importantă a consumului de cauciuc natural şi sintetic.

Un alt factor care a contribuit la creşterea producţiei de cauciuc sintetic îl constituie **lărgirea bazei de materii prime.** În perioada premergătoare celui de al doilea război mondial şi în timpul acestuia, Uniunea Sovietică şi Statele Unite au obţinut peste 50% din butadiena produsă, plecînd de la alcool etilic de fermentaţie, în timp ce în Germania s-a utilizat în exclusivitate acetilena obţinută din carbid. După anul 1950, baza de materii prime s-a lărgit considerabil prin utilizarea fracţiunilor provenite de la prelucrarea şi chimizarea petrolului. Ca urmare, acetilena şi etanolul au fost abandonate treptat, iar petrolul şi gazele naturale au devenit sursele principale ale materiilor prime pentru fabricarea butadienei.

Însfîrşit, o contribuţie importantă a avut-o şi perfecţionarea proceselor tehnologice care au condus la obţinerea de produse de înaltă puritate („grad de polimerizare"), randament mare, consumuri specifice îmbunătăţite, realizări care au determinat, în final, o scădere a preţului de cost. Tot aici amintim şi majorarea capacităţii de producţie a instalaţiilor, fapt care concură la acelaşi efect arătat.

Sub influenţa factorilor amintiţi, **producţia de butadienă a prezentat o creştere susţinută în deceniul trecut, atingînd 3,7 milioane tone pe plan mondial, ceea ce corespunde unui ritm mediu anual de creştere de 10,2%.** Ca o primă caracteristică, referindu-ne numai la ţările capitaliste, subliniem faptul că producţia de butadienă revine unui număr relativ mic de ţări, care dispun în acelaşi timp de o puternică industrie chimică şi de prelucrare a ţiţeiului (vezi tabelul nr. 2).

După cum rezultă din tabel, pe primul loc între ţările capitaliste producătoare de butadienă se situează S.U.A., Japonia, R.F. a Germaniei şi Anglia, cu menţiunea că Statele Unite domină, deţinînd singure circa 50% din producţia mondială

Tabelul nr. 2

— în mii tone —

	1965	1967	1970
S.U.A.	1218	1320	1587
R. F. a Germaniei	115	179	290
Franţa	...	62	150
Anglia	109	112	170
Olanda	57	85	150
Italia	73	74	100
Japonia	150	196	400
Alte ţări occidentale	...	...	200

Tabelul nr. 3

— în mii tone —

	1970	1975	1980
S.U.A.	7000	11000	16000
Piaţa Comună	3600	6200	9100
A.E.L.S.	1450	2500	4100
Japonia	2350	4300	6600
Alte ţări capitaliste	1100	3000	7200
Ţări socialiste [1]	5560	9000	12575
Total	21060	36000	55575

1) Fără R.P. Chineză.

Tabelul nr. 4

— în mii tone —

	1975	1980
S.U.A.	1800	2600
Europa de Vest	1600	2200
Japonia	600	1000
Ţări socialiste	1200	1700
Alte ţări	300	500
Total	5500	8000

(producţia de cauciuc sintetic a fost de 2 231 mii tone în 1970).

Ţările socialiste europene au o producţie de butadienă apreciată la 800 mii tone în 1970. Principalii producători sînt U.R.S.S. şi R.D.G. care utilizează ca procedee, deopotrivă dehidrogenarea butanului şi extracţia din fracţia C_4 rezultată de la fabricarea etilenei.

După cum am mai arătat, butadiena este utilizată în prezent la fabricarea cauciului sintetic, răşini ABS, nylon 6 : 6, 6 : 10 şi 6 : 12 şi acid izosebacic. Dintre toate aceste utilizări, principala rămîne aceea a cauciucului sintetic. Astfel, din butadienă se obţin următoarele tipuri de cauciuc sintetic : stiren butadienic, nitrilic şi polibutadienic, peste 90% din consumul de butadienă revenind acestora. Cauciucul stiren-butadienic este întrecut în privinţa calităţilor de alte tipuri — cum ar fi de exemplu, cauciucul polibutadienic — dar, datorită tehnologiei accesibile şi a preţului de cost mai redus, acesta continuă să deţină o pondere importantă în producţia de cauciuc sintetic. În ultimii ani se remarcă unele modificări în structura de butadienă, în sensul creşterii ponderii deţinute de cauciucul polibutadienic, nitrilic şi răşinilor ABS. Aproximativ 96% din consumul de butadienă revine ţărilor capitaliste dezvoltate din America de Nord, Europa de Vest şi Extremul Orient (Japonia).

Comerţul internaţional cu butadienă, a prezentat în deceniul trecut, un volum relativ restrîns, apreciat la circa 5% din producţia mondială. Acest lucru se explică prin faptul că marii consumatori îşi satisfac în cea mai mare proporţie necesarul din producţie proprie, la aceasta contribuind şi dificultăţile legate de transport şi depozitare (butadiena are punctul de fierbere la —4,4°C).

Amploarea luată de producţia mondială a cauciucului sintetic şi a altor produse pe bază de butadienă a condus la creşterea numărului consumatorilor, determinînd delimitarea regiunilor excedentare de cele deficitare în producţia butadienei.

În aceste condiţii, comerţul internaţional cu butadienă a dobîndit o importanţă mai mare, fapt reflectat în dinamica susţinută a acestuia în ultimii ani. Piaţa mondială capitalistă este însă dominată de cîteva ţări. Astfel, exportul mondial de butadienă este dominat de R.F. a Germaniei, Japonia, Anglia şi Franţa, iar importul de S.U.A. şi unele ţări vest-europene.

După aprecierile unanime ale specialiştilor, principalii factori care vor determina evoluţia cererii de butadienă în următorii zece ani vor fi producţia de etilenă şi cererea de cauciuc sintetic. În ţările dezvoltate, aproximativ 50% din butadienă produsă în anul 1970 a fost obţinută prin cracarea cu abur şi se preconizează că acest procent să atingă 80—90% în 1980 (excepţie S.U.A. unde procentul va fi cu puţin mai mic, după unii autori).

Pe de altă parte, prognozele privind dinamica consumului de etilenă prezintă următorul aspect (vezi tabelul nr. 3).

Aşadar, în deceniul 1970—1980, ritmul mediu anual de creştere al consumului de etilenă pe plan mondial va fi de 10,1%, iar legat de aceasta, producţia de butadienă se va situa în 1980 la aproximativ 8,0 milioane tone.

Un al doilea factor important care va determina în mod hotărîtor cererea de butadienă va fi evoluţia consumului de cauciuc sintetic. Acesta, conform datelor din literatură, va prezenta o evoluţie dinamică (vezi tabelul nr. 1). De subliniat că ponderea cauciucului stiren-butadienic şi polibutadienic va fi de 72% din totalul consumului de cauciuc sintetic (1975). **Ritmul mediu anual de creştere al consumului de cauciuc sintetic în 1970—1980 va fi de circa 6,7% faţă de 9% în 1960—1970,** ceea ce rezultă că se va păstra un ritm destul de apropiat şi în acelaşi timp susţinut.

Sub aspectul repartizării pe ţări şi regiuni, producţia de butadienă se apreciază a fi următoarea (vezi tabelul nr. 4).

În privinţa balanţei se prevede că în cea de a doua jumătate a deceniului să se manifeste un excedent în Europa Occidentală şi în Japonia (apreciat la 3—400 mii tone/an) şi un deficit în America de Nord (apreciat la 250—300 mii tone/an). În ipoteza celor arătate — evoluţia etilenei şi a cauciucului sintetic — este de presupus că în anii următori să asistăm pe plan mondial la o echilibrare a balanţei butadienei, cu perioade de excedent pe unele pieţe.

În ceea ce priveşte evoluţia preţurilor butadienei, acestea vor reflecta, mai ales în Europa şi Japonia, schimbările de preţuri intervenite la petrol.

dr. ing. Paul N. ŞTEFĂNESCU
Institutul pentru studierea conjuncturii economice internaţionale

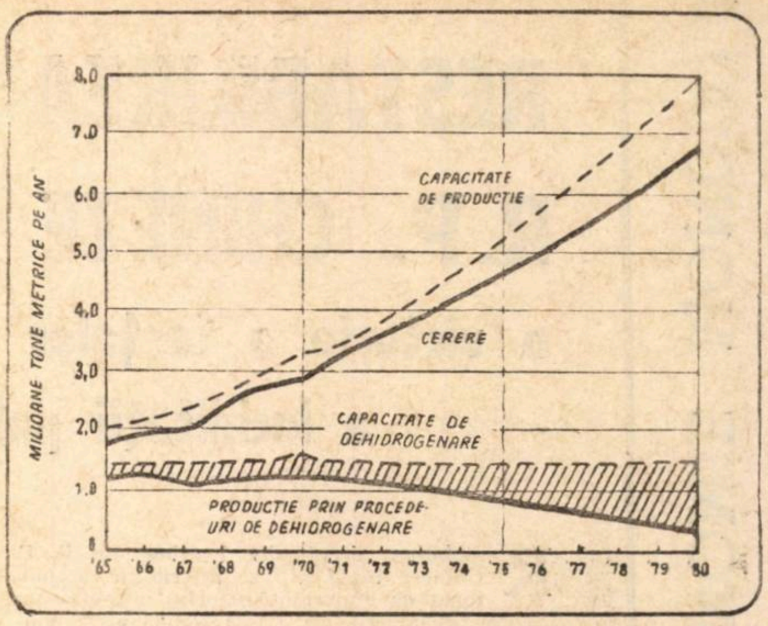

Pespectivele disponibilului de butadienă pînă în 1980

Tabelul nr. 1

— în mii tone —

	1940	1950	1955	1960	1965	1970	1975	1980	1985
Cauciuc natural	1400	1750	1920	2097	2422	2925	3550	4100	4700
Cauciuc sintetic	...	535	1229	1850	3072	4590	6400	8600	11450

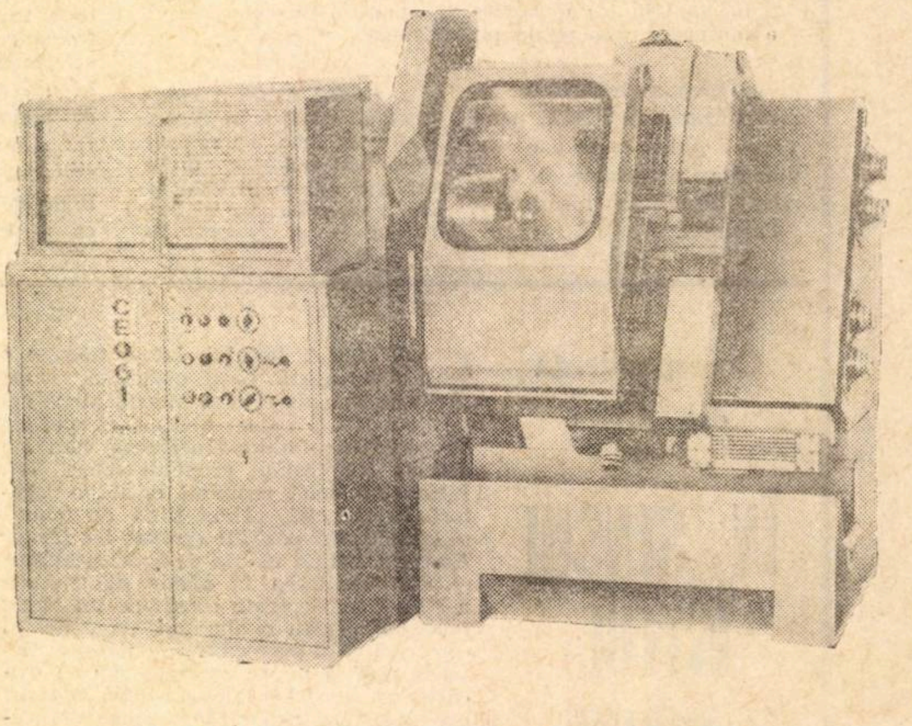

STRUNG SEMI-AUTOMAT MONOAX

CU COMANDĂ PROGRAM TIP: CE 061

Strungul semi-automat monoax cu comandă program CE 061 este destinat uzinajului de mare productivitate de bride, angrenaje volanturi, fulii, tamburi de frînă şi alte diverse piese în oţel, fontă şi metale neferoase, avînd diametre pînă la 120 mm şi lungimi pînă la 200 mm.

Maşina poate uzina suprafeţe exterioare şi interioare, cilindrice şi plane cu ajutorul a două cărucioare port-scule cu scule multiple, independente una de cealaltă, putînd să execute ciclurile cele mai variate de-a lungul axelor X şi Y.

Dispozitivul de comandă programat al maşinii permite prelucrarea consecutivă şi simultană a ambelor cărucioare.

Fixarea pieselor de uzinat se efectuează printr-o mandrină electromecanică cu forţă de strîngere reglabilă.

Această maşină posedă o mare productivitate şi o mare precizie de lucru.

EXPORTATOR : MACHINOEXPORT S.A.R.L.

5 Str. AKSAKOV, Sofia — BULGARIA
Telefon : 88 53 21
Telegrame : Machinoexport — Sofia
Telex : 22 425

PUBLICOM

U. R. S. S.

IMPETUOSUL AVÎNT AL SIDERURGIEI

Ivan KAZANEȚ
ministrul siderurgiei al U.R.S.S.

● Sporul de producție în cincinalul trecut — 25 milioane de tone ● 550 de noi mărci și profile din oțel. ● Mașinile electronice — „consilieri" în procesul tehnologic.

Producția metalelor feroase își accelerează ritmul. Într-un șuvoi neîntrerupt iese din întreprinderi metalul sub formă de tablă, țevi, grinzi, șine, sîrmă... În anii celui de al 8-lea cincinal, acest șuvoi a devenit și mai „substanțial" — a crescut cu o treime. Numai producția de oțel a anului 1970, în comparație cu cea a ultimului an al celui de-al șaptelea cincinal, a crescut cu 25 milioane de tone. Aceasta reprezintă mai mult decît a reușit să atingă — în aceeași perioadă, ca spor, — metalurgia S.U.A., R.F.G., Angliei, Franței și Italiei, luate împreună.

În anul 1970 țara a primit 116 milioane tone de oțel iar pînă la sfîrșitul anului 1975 producția de oțel va ajunge la 142—150 milioane tone. A crescut nu numai producția, ci s-a diversificat și sortimentul ei. În cincinalul trecut, în U.R.S.S. a fost asimilată producția a 250 de noi mărci de oțel și aliaje și a peste 300 profile economicoase de laminate. Cele mai importante dintre ele sînt: tablă subțire laminată la cald, tablă laminată la rece pentru construcția de automobile, oțel pentru transformatoare cu înveliș electroizolant și tablă albă electrolitică cositorită. În acest timp a crescut de trei ori producția de laminate cu prelucrare termică de durcisare, a crescut considerabil producția de oțel profilat tras la rece, de sîrmă și benzi de oțel.

Una din componentele succesului este aplicarea sistematică a tehnologiei moderne, introducerea în exploatare a unor agregate moderne și puternice. În producția de oțel ocupă poziții importante convertizoarele cu oxigen și cuptoarele electrice. Ponderea oțelului obținut în convertizoare cu oxigen — în producția totală de oțel — a crescut de patru ori, iar pînă la sfîrșitul cincinalului va reprezenta o treime. Acest procedeu de producție este mai eficient și economicos decît cu ajutorul cuptoarelor Martin. În al optulea cincinal au fost date în exploatare 19 convertizoare, dintre care, cele mai mari, cu o capacitate de 250—300 tone — funcționează la combinatul metalurgic din Karaganda.

Se dezvoltă susținut producția de oțel în cuptoare electrice, producția de oțeluri și aliaje de calitate.

O deosebit de largă aplicare capătă metoda retopirii electrice cu zgură, elaborată pentru prima oară în U.R.S.S., prin care se obțin oțel pentru rulmenți cu bile, oțel inoxidabil și oțel termostabil, precum și aliaje rezistente la temperaturi ridicate.

O mare atenție se acordă construirii de instalații pentru turnarea neîntreruptă a oțelului, care măresc productivitatea muncii, duc la economisirea metalului și îmbunătățesc calitatea oțelului. Utilizarea acestor agregate permite renunțarea la operația grea a turnării oțelului în lingotiere și a laminării lingourilor la bluminguri și la laminoarele de brame.

Aproximativ un sfert din toate instalațiile din lume pentru turnarea neîntreruptă a oțelului funcționează în U.R.S.S., licențele pentru construirea unor asemenea instalații au fost cumpărate din U.R.S.S. de către Japonia și India.

La uzinele metalurgice din Krivoi Rog, Cerepoveț și Nijni-Taghil au fost construite furnale cu un volum util de 2 700 m.c. La uzina din Novo-Lipețk se construiește un furnal de 3200 m.c., cu o producție anuală de peste două milioane de tone. Dar nici acesta nu constituie o limită. În prezent se lucrează la un proiect de furnal cu un volum de 5000 m.c. La noile furnale se aplică pe scară largă automatizarea proceselor.

Se înzestrează cu noi utilaje și producția de laminate. Au intrat în funcțiune laminorul continuu de brame al combinatului metalurgic Zapsib (Siberia occidentală), laminoarele de tablă din cadrul combinatului Karaganda și al uzinei Novo-Lipețk, secția de tablă trasă la rece de la Combinatul metalurgic din Magnitogorsk, laminorul de sîrmă și laminorul de profiluri ușoare din Krivoi Rog, precum și alte laminoare de profile și de țevi.

Pentru satisfacerea cerințelor sporite ale industriei, în actualul cincinal vor intra în funcțiune numeroase laminoare noi. În prezent, la „Azovstal" se construiește cel mai mare laminor de tablă groasă, executat la comanda noastră în Cehoslovacia. El va produce tablă cu lățimi pînă la 3300 mm pentru construcții navale, construcții industriale și pentru alte întrebuințări. Un laminor de tablă lată, de înaltă productivitate, va fi construit la uzina din Cerepoveț, un laminor de grinzi late la combinatul din Nijni-Taghil. Aceste mașini complexe sînt originale sub raport constructiv, ele sînt automatizate și mecanizate.

Un alt element component al succesului ramurii îl reprezintă oamenii. Pentru că nici o mașină nu poate lucra la întreaga capacitate atîta timp cît omul n-o cunoaște și n-o stăpînește temeinic. În prezent, lîngă furnale, cuptoare Martin, convertizoare, laminoare, se întîlnesc tot mai des oameni cu pregătire tehnică ,medie, iar uneori și superioară. Este vorba de asemenea profesiuni de bază, ca cea de furnalist, oțelar, laminorist, operator. Este un proces firesc.

Nivelul cultural mai ridicat, lărgirea continuă a orizontului tehnic, perfecționarea măiestriei au permis metalurgiștilor să obțină indicatori tehnico-economici ridicați și la funcționarea instalațiilor vechi, de mult asimilate. Se folosește cu mai multă eficiență volumul util al furnalelor, crește producția de oțel obținută pe metru pătrat de vatră și metru cub de convertizor, crește productivitatea laminoarelor.

În siderurgia U.R.S.S. lucrează în prezent peste o sută de mașini electronice de calcul. Ele transmit programele de lucru secțiilor, reglează regimul termic al furnalelor, dirijează șarjele la convertizoare sau diferite dispozitive la laminoare.

Mașini de calcul pentru reglarea regimului termic la furnale funcționează la uzina din Krivoi Rog, la „Azovstal", la uzina „Dzerjinski" de pe Nipru. Cu astfel de mașini vor fi înzestrate toate furnalele de mare capacitate în curs de proiectare.

La uzinele din Novo-Lipețk, Krivoi Rog și Enakievo, mașinile electronice de calcul conduc — în postura de „consilier-operator" — procesul de convertizare cu oxigen, ceea ce facilitează considerabil producția de oțel cu o anumită compoziție chimică. Una din sarcinile principale este aceea ca mașinile electronice să nu rămînă numai „consilier", ci să conducă în întregime procesul tehnologic.

Mașinile de calcul și-au găsit o deosebit de largă aplicare în dirijarea tăierii laminatelor, ceea ce permite sporirea considerabilă a producției finite. Astfel, la laminorul continuu de brame de la combinatul din Magnitogorsk folosirea mașinii electronice de calcul a permis obținerea suplimentară pe an a 22 mii tone de metal. Mașini analoge lucrează la uzinele Celeabinsk și Sverdlovsk, la uzina „Secera și ciocanul" și la uzina „Azovstal".

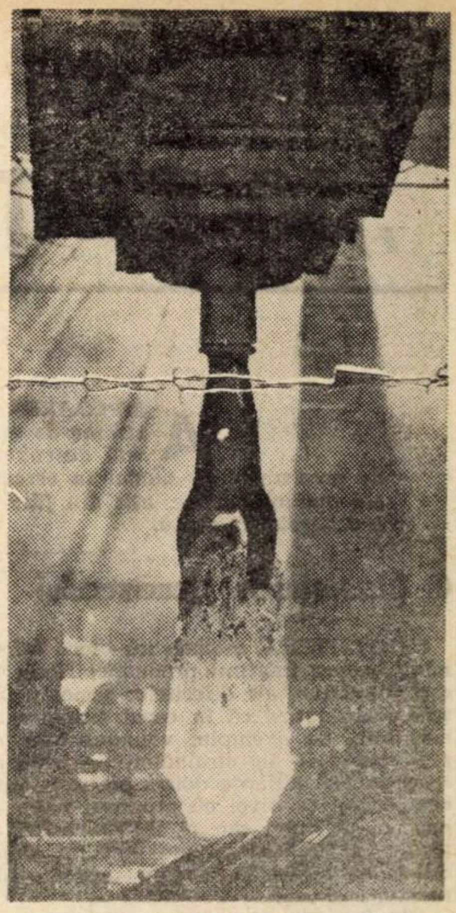

Uzina siderurgică „Octombrie Roșu" din Volgograd — una din cele mai mari întreprinderi de acest gen din Uniunea Sovietică, produce peste 350 de mărci de oțel aliat și numeroase feluri de laminate.

În fotografie: oțelul e gata pentru laminare.

În noul cincinal, mașinile de calcul își vor găsi o largă aplicare pentru automatizarea proceselor tehnologice în toate sectoarele principale ale siderurgiei. Se elaborează un sistem automatizat de conducere pe ramură, destinat planificării de perspectivă și operative.

În cadrul amplelor sale relații comerciale și tehnico-științifice cu numeroase țări, din lume, Uniunea Sovietică acordă asistență tehnică în construirea a 26 de întreprinderi siderurgice din 14 țări. Capacitatea totală a uzinelor construite sau în curs de construcție cu ajutorul U.R.S.S. reprezintă circa 30 milioane tone de oțel pe an.

În cincinalul trecut, metalurgiștii sovietici au primit circa trei mii de atestate de invenții, din care peste 600 au fost propuse spre brevetare și circa 250 au fost brevetate în alte țări. Firme din R.F. a Germaniei, Japonia, Franța, Anglia, Suedia, Italia, India, R.A. Egipt au cumpărat 18 licențe de invenții sovietice. Printre ele se numără procesul furnalelor în complex, sisteme și subansamble pentru răcirea furnalelor, prin evaporare, tehnologia laminării la cald a țevilor, un laminor de laminare la rece a țevilor, instalația — deja menționată — de turnare continuă a oțelului și altele.

REPUBLICA CUBA

NOI ABORDĂRI ÎN INDUSTRIA „AURULUI DULCE"

INDUSTRIA zahărului ocupă, în Cuba, un loc preponderent în formarea produsului social, furnizînd cea mai mare parte din producția destinată exportului și asigurînd astfel 85% din încasările în devize ale țării. Este explicabilă, în acest context, importanța pe care guvernul revoluționar o acordă găsirii soluțiilor a căror aplicare să contribuie la o mai rapidă și eficientă dezvoltare a ramurii.

S-a constatat — în cadrul consfătuirii naționale a lucrătorilor din industria zahărului — că producătorii de zahăr se află într-o situație favorabilă sub raportul cererii acestui produs pe piața mondială. Omenira consumă anual cu 3 milioane de tone de zahăr în plus, în timp ce producția nu crește în același ritm, ceea ce asigură Cubei debușee sigure de desfacere. Au fost menționate, totodată, atuurile trestiei de zahăr, care în condiții de cultivare optimă — întreținere, fertilizare, irigații, asigurarea de semințe bune — poate da o producție de 3—4 ori mai mare decît sfecla de zahăr. Numai introducerea unor noi varietăți de trestie, cu conținut ridicat de zahăr, ar duce la mărirea producției cu 10—20%.

Importante forțe de muncă mobilizează, în fiecare an, zafra, care începe de obicei în luna noiembrie și se termină în luna mai. Folosirea în ultimul an a metodei australiene la recoltarea trestiei, care constă în arderea frunzelor înainte de tăierea tulpinilor, a sporit considerabil randamentul la hectar al unui „machetero" — care a oscilat între 55—115 chintale pe zi. Totuși randamentul general rămîne scăzut. De aceea se tinde spre recoltarea mecanizată a unor suprafețe tot mai mari. Numărul combinelor de recoltat trestia va crește cu 120 la zafra anului 1972. Pentru a efectua mecanizarea în condițiuni mai bune, se preconizează unele măsuri speciale cum ar fi rezervarea, în fiecare provincie cultivatoare de trestie, a unor terenuri care se pretează recoltării cu combinele. Aceasta presupune alegerea terenului potrivit, lucrări speciale de plantare, întreținere, irigații și drenaj. Economisirea resurselor umane — pe calea mecanizării treptate a lucrărilor — ar permite dirijarea excedentului de brațe de lucru spre lucrările de montaj, de întreținere a mașinilor, spre alte ramuri ale econmiei naționale. De la 300 mii de persoane folosite în timpul zafrei anului 1970, numărul lor urmează să scadă în următorii ani la 100 de mii.

Această scădere numerică a forței de muncă urmează să fie suplinită, bineînțeles, prin acțiunea factorilor intensivi: extinderea mecanizării la recoltare, mărirea suprafețelor irigate, sporirea cantităților de îngrășăminte chimice incorporate. Iar în fabricile de zahăr — asigurarea reparațiilor la timp și în bune condițiuni, atingerea parametrilor proiectați la noile instalații, un ansamblu riguros de organizare a producției și transporturilor.

Printre sarcinile urgente și prioritare, care reclamă eforturi susținute, figurează formarea cadrelor calificate și continuarea cursurilor de perfecționare. În viitor se preconizează înființarea, în toate principalele regiuni cultivatoare de trestie, de institute politehnice, pe lîngă fabrici de zahăr, în care studenții să poată îmbina cunoștințele teoretice cu practica în producție.

Există în Cuba 152 de fabrici de zahăr și 200 noi centre mecanizate pentru prelucrarea primară a trestiei, construite sau în curs de amenajare, numărul lor urmînd să crească la 500 în viitorii ani. La numeroase fabrici se extind capacitățile de producție. Anul acesta, toate instalațiile noi, importate, au fost montate fără întîrziere și sînt în stare de funcționare.

În decursul acestui an, industria zahărului a fost înzestrată cu mașina electronică, de producție cubaneză, SID-202. Folosită la programarea regimului de funcționare a fabricilor de zahăr, la organizarea transportului, precum și la stabilirea perioadei optime de maturizare a trestiei, — ea și-a demonstrat din plin utilitatea în producție. Alte dispozitive de calcul, de producție cubaneză, cu un gabarit redus și ușor de manevrat, își vor găsi în curînd o largă aplicare în producție. A fost organizată și pregătirea specialiștilor pentru conducerea mașinilor electronice de calcul.

Se desfășoară vaste lucrări de infrastructură — construirea de baraje, sisteme de irigații, menite să anihileze efectele negative ale secetei din acest an. Se construiesc drumuri și șosele.

O atenție particulară se acordă problemelor sociale. În întreaga țară se desfășoară un amplu program de construcții de școli, internate, grădinițe de copii, spitale, locuințe pentru muncitori. Atribuirea de locuințe noi se face ținîndu-se seama și de contribuția muncitorilor în producție. Numai prin economisirea resurselor umane în industria zahărului — arată publicația Granma — s-ar creea posibiltatea construirii a 40 de mii de locuințe suplimentar pe an.

Toate aceste măsuri, a căror aplicare își găsește, treptat, concretizarea în numeroase acțiuni pe planul întregii țări și în care sînt mobilizate importante forțe umane și materiale, converg, în ultimă instanță, spre un reviriment în industria cubaneză a zahărului.

V. B.

DELIMITĂRI ŞI CONFRUNTĂRI PRIVIND „SOCIETĂŢILE MULTINAŢIONALE"

AMPLOAREA pe care au luat-o în ultimii ani investiţiile străine de capital în diverse ţări capitaliste, inclusiv în cele mai dezvoltate dintre ele, constituie o sursă tot mai mare de preocupări nu numai în cercurile guvernamentale, ci şi în pături mai largi ale opiniei publice, atît din ţările „gazdă" cît şi din ţările de provenienţă ale investiţiilor în cauză.

● Dimensiunile fenomenului

STATISTICILE oficiale nu oferă informaţii asupra mărimii producţiei filialelor din străinătate ale diferitelor societăţi. Se ştie astăzi totuşi că în cazul firmelor americane, de exemplu, volumul total al producţiei lor în străinătate — estimat la circa 200 miliarde dolari pe an — este comparabil ca nivel cu produsul naţional brut al Japoniei sau al R.F.G., adică al ţărilor capitaliste situate imediat după S.U.A. în ierarhia valorilor absolute ale acestui indicator.

Date furnizate de revista „Fortune", care alcătuieşte anual clasamentul celor mai mari societăţi din S.U.A. şi din afara lor, permit constatarea că la jumătatea deceniului trecut, 77 de firme din lista celor mai mari 500 de companii americane figurau în străinătate cu cel puţin un sfert din capitalul, cifra de afaceri sau numărul lor de salariaţi ; 199 de firme înregistrau la aceiaşi indicatori privind activitatea în străinătate un nivel de cel puţin 10%. După unele estimaţii, cele peste 1600 de filiale ale societăţilor americane şi întreprinderi cu capital mixt anglo-american din Anglia ocupau în 1965 circa 6% din forţa de muncă a industriei prelucrătoare, furnizînd 10% din producţia industrială şi 17,5% din exporturile vizibile ale acestei ţări.

Să mai menţionăm aici şi faptul că producţia filialelor din străinătate ale societăţilor engleze, olandeze sau americane întrece ca valoare exporturile totale ale ţărilor lor de origină, de 1,5 ori în cazul Angliei şi Olandei şi de peste 3,3 ori în cel al S.U.A. În schimb, o putere industrială de talia R.F.G. obţine în străinătate o producţie echivalînd cu numai 1/6 din volumul exporturilor sale, pentru a nu mai aminti de Japonia, a cărei pătrundere, pe piaţa mondială se bazează încă aproape în întregime pe export. Dat fiind însă faptul că marii industriaşi japonezi sînt pe cale de a-şi constitui propriile lor întreprinderi „multinaţionale", cercurile occidentale de afaceri au început să-şi exprime public îndoiala că guvernul acestei ţări va mai putea rezista multă vreme la presiunile pentru o participare majoritară cu capital la firme din Japonia, pe care pînă în prezent a refuzat-o în favoarea achiziţionării de brevete şi know-how.

În sfîrşit, nu este lipsit de semnificaţie faptul că unele filiale au ajuns să întreacă în dimensiuni însăşi societatea-mamă. Cazul lui „Brown-Boveri" este tipic în această privinţă: filiala sa din R.F.G. depăşeşte, ea singură, ca mărime societatea-mamă din Elveţia, care utilizează în ţară numai 16000 din efectivul său total cifrat la 88 000 salariaţi.

Pe ansamblul lumii capitaliste, investiţiile efectuate peste graniţă de societăţile din diferite ţări au depăşit — potrivit unor estimaţii ale cotidianului britanic **The Financial Times** — suma de 150 miliarde dolari, **producţia realizată de filialele lor în străinătate fiind mai mare decît volumul comerţului mondial.** Atrage de asemenea atenţia faptul că în ultimii douăzeci de ani volumul investiţiilor internaţionale şi al producţiei obţinute pe baza lor — estimată de unii comentatori, printre care Judd Polk, preşedintele Comitetului american pentru Camera internaţională de comerţ, la 400 miliarde dolari, dintre care circa jumătate din origine americană — a sporit de aproximativ două ori mai repede decît produsul naţional brut însumat al ţărilor lumii capitaliste.

Urmărind reţeaua filialelor în străinătate ale diferitelor societăţi, se poate observa că economiile tot mai multor ţări joacă un dublu rol : atît de investitor cît şi de gazdă pentru diferite filiale străine.

Sub raportul provenienţei, sursa majorităţii investiţiilor directe în diferitele ţări ale lumii capitaliste se află în Statele Unite ale Americii. Cifre globale furnizate de O.C.D.E. evidenţiază că în 1966 investiţiile directe în străinătate ale S.U.A. reprezentau circa 55 miliarde dolari, iar investiţiile celorlalte ţări industriale — 35 miliarde, din care jumătate efectuate de Anglia. Această preponderenţă americană se regăseşte în lista celor mai mari o sută de monopoluri internaţionale : 67 dintre acestea îşi au sediul în S.U.A., restul împărţindu-se între Anglia, Franţa, R.F.G., Elveţia, Olanda, Italia, Canada, Belgia, şi Suedia. Faptul că forţa economică a monopolurilor vest-europene este în general mai redusă decît a celor americane nu trebuie totuşi să ducă la concluzia că ele nu pot fi nişte concurenţi redutabili : societatea franceză „Pechiney" posedă 13 uzine în S.U.A., fiind ca mărime al patrulea producător de aluminiu primar din această ţară, şi tot acolo „Hoffman-La Roche" (Elveţia), instalată în S.U.A. încă acum 65 de ani, îşi dispută în prezent locul doi cu o firmă autohtonă. Poziţii solide deţin pe piaţa S.U.A. şi alte societăţi ca „Olivetti (Italia), „I.C.I." (Anglia), sau „Volkswagen" (R.F.G.). Grupul olandez „Philips", fondat în 1892 ca fabrică de becuri — în prezent a treia societate din afara S.U.A. din punct de vedere al cifrei de afaceri, după anglo-olandezele „Royal Dutch-Shell" şi „Unilever" — a început să investească în străinătate cu cîteva decenii în urmă. Azi „Philips" realizează 90% din cifra sa de afaceri în străinătate, unde deţine 160 uzine în peste 50 de ţări.

Privite sub unghiul destinaţiei, investiţiile internaţionale directe s-au efectuat în ultimii ani în proporţie de circa două treimi în ţările industrializate, între care o pondere în creştere revine Europei occidentale, iar în cadrul ei, statelor din Piaţa Comună, restul revenind ţărilor în curs de dezvoltare. În ţările dezvoltate, tot mai multe filiale ale societăţilor străine, contribuind în prezent cu circa trei sferturi din investiţiile internaţionale efectuate aici, activează în domeniul industriei prelucrătoare, cu o preferinţă bine conturată pentru ramurile de vîrf ale progresului tehnico-ştiinţific. În producţia industrială ponderea filialelor americane, pentru a ne limita la acestea, ajunge în ţările Pieţei Comune la 80% în cazul calculatoarelor şi 95% în cel al circuitelor integrate, produse ale unei ramuri de vîrf a progresului tehnic contemporan cum este electronica, dar nu depăşeşte 10—15% în producţia bunurilor de larg consum şi 29% în cea a automobilelor.

O dată cu creşterea numărului companiilor americane care-şi creează filiale în Europa, se observă şi o lărgire a gamei ramurilor în care pătrund acestea, incluzînd în mai mare măsură pe cele producătoare de bunuri de larg consum, ca şi o serie de activităţi terţiare : leasing, asigurări, turism, hoteluri etc.

În sfîrşit un element nou adus de valul de fuziuni din ultimii ani, este dependenţa unor filiale de aşa-numitele conglomerate, societăţi cu un profil mult mai diversificat decît monopolurile „clasice", figurînd adesea printre cele mai mari firme din mai multe domenii de activitate, adeseori fără nici o legătură între ele. Compensînd pierderile dintr-un sector cu beneficiile dintr-altul, ele pot elimina producători specializaţi de pe anumite pieţe, fără ca aceasta să fie urmarea unei superiorităţi industriale. Firme ca „General Electric", „International Telephone and Telegraph", „Westinghouse" „Leasco" sînt numai cîteva dintre conglomeratele bine implantate în afara graniţelor S.U.A. care pot fi menţionate ca exemplu.

Încercările de clasificare a societăţilor deţinătoare de filiale în străinătate, precum şi criteriile, denumirile şi definiţiile care decurg de aici sînt prea numeroase pentru a putea fi măcar enumerate în spaţiul restrîns al acestui articol. Reţinem totuşi delimitarea pe care o face profesorul american Jack N. Behrman de la Universitatea statului Carolina de Nord, în încercarea de a descifra în ce măsură aceste societăţi tentaculare, mai puternice decît multe din ţările în care acţionează, reprezintă un nou tip de întreprindere internaţională — societatea „multinaţională" — alături de formele existente anterior — investiţiile directe de tip „clasic" (sau „colonial") sau societăţile internaţionale de tip holding (**European Business** nr. 28/1971, reprodus în **Problèmes économiques** nr. 1219).

În accepţia prof. Behrman, investiţiile directe de tip „clasic" (sau „colonial") au în vedere crearea unei societăţi într-o ţară străină sau într-o colonie — alăturarea nu este lipsită de semnificaţii — cu scopul expres de a-i exploata resursele în vederea exportului lor în general ca materii prime către ţara societăţii-mamă. Vechimea acestui gen de sucursale, răspîndite în prezent mai ales în America Latină şi Canada, depăşeşte suta de ani, iar domeniile de implantare sînt în principal agricultura şi industria minieră. Societatea internaţională de tip holding are drept trăsături caracteristice orientarea esenţială către aprovizionarea pieţei locale şi independenţa în gestiune în raport cu societatea-mamă. Aceste trăsături sînt chemate să-i dea o coloratură mai atrăgătoare în ochii guvernului ţării gazdă, fără a o putea scoate totuşi din raza riscului de expropriere. Exemplele le furnizează acelaşi I.T.T. care dispune de peste 150 filiale în 57 ţări ale lumii, Unilever, Shell ş.a.

Filialele aşa numitei societăţi multinaţionale — spre deosebire de cele două tipuri amintite — sînt integrate atît între ele cît şi cu societatea-mamă, formînd o singură entitate, cu scopul bine definit al aprovizionării pieţei mondiale, după o strategie unică. Ca exemplu, autorul citează cazul unul model nou de automobil al companiei Ford, a cărui caroserie a fost produsă în S.U.A., motorul realizat de Ford Anglia, iar transmisia fabricată de o uzină Ford din R.F.G. Autorul recunoaşte în mod deschis faptul că deciziile societăţii-mamă, al căror cîmp de aplicare devine deosebit de întins, nu ţin seama de interesele vreunuia din guvernele ţărilor gazdă decît întîmplător, astfel încît **„întreprinderea multinaţională, pe măsură ce se dezvoltă, începe să reprezinte o sfidare evidentă la adresa suveranităţii economice a autorităţilor din toate ţările în care s-a instalat".**

● Între deziderate şi realităţi

PROMOTORII societăţilor multinaţionale exagerează interdependenţele generate de complexitatea vieţii economice contemporane pînă la a constata existenţa unui aşa-zis „sistem economic mondial total". Astfel, Peter F. Drucker susţine că „lumea se apropie de un sistem economic unic şi de o piaţă mondială unificată, cu aceleaşi dorinţe, cu aceleaşi reacţii, cu aceleaşi comportamente". La această „uniformizare" ar contribui în mare măsură circulaţia universală a informaţiilor.

Concluzia la care se poate ajunge pornind de la o asemenea premisă — avînd la bază un fapt real, dar exagerîndu-l pînă la denaturare — este previzibilă şi ea a fost concis formulată de Peter K. Warren : „Tehnologia modernă a transformat lumea noastră într-o societate interdependentă unică, în cadrul căreia orice întreprindere, pentru a supravieţui, va trebui să fie multinaţională" (citat în **Notes et études documentaires** nr. 3709-3710).

Afirmaţiile că societăţile multinaţionale reprezintă instituţia economică determinantă în lumea capitalistă de azi, împingînd pe planul al doilea comerţul şi cooperarea internaţională, nu sînt un fapt izolat. „Pare foarte probabil — declara într-o conferinţă Herbert C. Cornuelle, preşedintele companiei «United Fruit» — că peste cîţiva ani societatea multinaţională va apărea ca instituţia dominantă a lumii afacerilor. Ea va fi într-adevăr internaţională — în proprietatea sa ca şi în controlul exercitat asupra sa, — aparţinînd unor acţionari răspîndiţi în mai multe ţări, utilizînd muncitori şi cadre de conducere de toate naţionalităţile, lucrînd în toate colţurile lumii, ghidată de oameni pentru care lumea întreagă, într-un sens, nu va forma decît o singură entitate economică, dar care vor şti să ţină seama de frontierele naţionale ca de nişte originalităţi politice şi financiare" (**Industrie** nr. 11/1968).

Pornind de la devansarea actuală a ritmului creşterii economice de către cel al sporirii investiţiilor în străinătate şi considerînd că ea se va menţine, prognosticieni ca Herman Kahn de la Corporaţia Rand sau Howard Perlmutter de la Universitatea din Pennsylvania prevăd că spre sfîrşitul deceniului viitor două sau trei sute de corporaţii gigantice, cu filiale răspîndite în întreaga lume capitalistă, vor asigura mai mult de jumătate din producţia totală a acesteia. Societăţile respective vor fi de tip „geocentric", adică îşi vor organiza aprovizionarea, producţia şi desfacerea la scară planetară, acolo unde este cel mai avantajos pentru ele, fără a se preocupa prea mult de amplasarea cartierului lor general ; aceasta va face obiectul unei reexaminări periodice în funcţie de schimbările în conjunctura, reţeaua de transporturi, tratamentul fiscal şi juridic sau climatul politic din ţările în care operează. În goana după un profit cît mai mare, dacă nu imediat, cel puţin în perspectivă, strategia lor ignoră frontierele naţionale, considerîndu-le doar ca un „accident" care modifică gusturile şi obiceiurile. „Noi vrem ca angajaţii lui «Dow Chemical» şi în special managerii noştri — spunea Herbert D. Dean, preşedintele companiei — să-şi facă planurile şi să acţioneze pornind de la faptul că Dow este o companie mondială al cărei cartier general **se întîmplă să se găsească în Statele Unite** (subl. ns.). Iar R. E. Ludt, vicepreşedinte executiv al companiei americane „Celanese" declara fără echivoc că firma sa „ia hotărîri în funcţie nu de ce este mai bine pentru patria-mamă sau pentru un grup de produse sau altul, ci de ce este mai bine pentru corporaţie în ansamblul său pe o bază internaţională". (**Analyse et prévision** nr. 3/1969). Deciziile privind investiţiile companiei „Standard Oil" sînt adoptate, de cîţiva ani încoace, pe baza comparaţiilor efectuate de calculatoare între ratele profitului diferitelor sale activităţi, în diverse ţări.

Puterea de penetraţie ridicată a societăţilor americane are, aşadar, un suport nu numai financiar şi tehnologic, ci şi unul organizaţional şi de cunoaştere a pieţei, care asigură capitalului investit peste hotare o eficienţă reală mai ridicată decît cel autohton. Pe asemenea elemente se sprijină afirmaţiile acelor cercuri de afaceri, vest-europene mai ales, potrivit cărora economia ţărilor lor beneficiază de anumite avantaje de pe urma pătrunderii capitalului american.

Ca urmare a acestei penetraţii, scrie INDUSTRIE, revista Federaţiei industriilor belgiene (nr. 12/1966), „datele tehnologiei şi ale gestiunii întreprinderilor au fost modificate în ţările gazdă. Oferta se îmbogăţeşte prin noi produse îmbunătăţite. Metodele de producţie fundamentale influenţează mai devreme sau mai tîrziu procesele de producţie ale firmelor locale..." Unii economişti consideră chiar că avantajul ei cel mai manifest trebuie căutat nu pe plan tehnologic, ci în difuzarea tehnicilor moderne de gestiune.

Ca urmare, investiţiile străine în ţările dezvoltate au fost nu numai acceptate, dar adeseori chiar favorizate prin măsuri preferenţiale. Prezenţa lor — şi mai ales continuarea tendinţelor actuale în acest domeniu — comportă însă o serie de pericole, pe care le evidenţiază cercuri tot mai largi ale opiniei publice din ţările respective. Astfel, deşi o parte uneori importantă a conducătorilor filialelor din Europa ale firmelor americane sînt vest-europeni, obiectivele strategice, pe termen lung, ale acestor filiale sînt fixate de societatea-mamă. Iar aceste obiective strategice sînt, în genere, dacă nu întotdeauna contrare, cel puţin în majoritatea cazurilor opuse opţiunilor de politică economică ale ţărilor în care sînt implantate filialele. Riscul că filialele străine ar putea stînjeni realizarea unor măsuri sau proiecte de mare interes pentru ţările respective este cu atît mai mare cu cît pătrunderea lor are loc în primul rînd în ramurile de vîrf ale industriei.

Prilejul unui conflict de interese îl oferă şi faptul că hotărîrile de desfiinţare sau mutare în altă ţară a unor filiale străine, adoptate de un centru de decizie situat în afara hotarelor statului respectiv, îi pot provoca acestuia, mai ales în perioada de conjunctură nefavorabilă, grave dificultăţi economice şi sociale.

Un aspect legat de prezenţa filialelor străine, despre care s-a discutat mult în ultimii ani, îl constituie, pe lîngă transferarea beneficiilor, şi acela că prin intermediul lor marile societăţi americane au atras şi atrag încă numeroşi cercetători vest-europeni, fiind o sursă de „brain drain". Din punct de vedere al proprietăţii intelectuale, pierderea este egală dacă un cercetător este angajat de o filială americană din ţara sa sau de societatea-mamă din S.U.A. : în ambele cazuri, invenţiile acestuia vor fi brevetate în S.U.A.

Societăţile multinaţionale determină de asemenea apariţia unor noi curente comerciale, capabile să schimbe vizibil fizionomia comerţului mondial. Posibilităţi de divergenţă există în raporturile cu societatea-mamă, care se opune anumitor relaţii comerciale ale filialelor sale. Este cunoscut, de pildă, cazul filialelor americane din Canada acţionînd împotriva politicii guvernului canadian de lărgire a comerţului cu ţările socialiste, sau cel al filialei americane Fruehaf-France, pusă în situaţia să nu primească o comandă de la societatea Berliet, care avea nevoie de ea pentru un contract de export într-o ţară socialistă din Asia.

O influenţă negativă asupra relaţiilor cu autorităţile naţionale din ţările gazdă exercită şi mişcările subite de capitaluri speculative între filialele din diferite ţări în perioadele de febră monetară

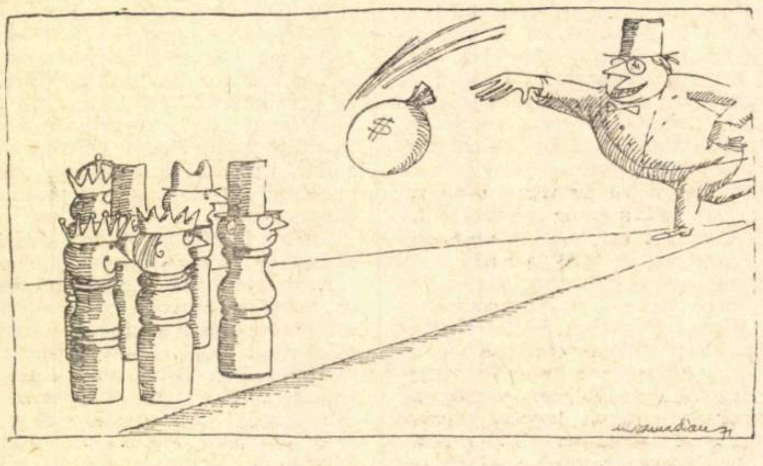

Desen de Cik DAMADIAN

⟶

←

Acesta este, în linii mari, terenul pe care se situează problema compatibilității sau incompatibilității investițiilor străine, americane în primul rînd, cu interesele naționale ale statelor care le găzduiesc, cu însăși independența lor economică.

Cu atît mai acut se pune această problemă în acele țări în curs de dezvoltare în care cîteva monopoluri internaționale dețin încă poziții hotărîtoare și o influență politică corespunzătoare. În Honduras, de exemplu, compania „United Fruit" — „monstrul verde" cum este ea denumită în America Latină — furnizează singură, după cum declară președintele ei, 11,2% din impozite, 7% din venitul național și 6% din comerțul exterior al acestei țări.

În cadrul luptei de cucerire a propriei lor piețe interne din mîinile acestor monopoluri, o serie de țări în curs de dezvoltare au procedat la naționalizarea filialelor de pe teritoriul lor sau au adoptat măsuri restrictive cum sînt: limitarea libertății de aprovizionare cu capital, paralel cu obligativitatea reinvestirii profiturilor, obligația ca o parte din personalul filialelor să fie format din cetățeni ai țării gazdă, cea de a se aproviziona cu anumite materii prime și produse semifinite de pe piața respectivă etc. În alte țări, ca Zambia, de exemplu, societățile miniere n-au fost naționalizate, dar au trebuit, în august 1969, să accepte ca partener majoritar (51% din acțiuni) statul.

Măsuri de apărare sînt adoptate și în țările dezvoltate. În Canada, de exemplu, guvernul a constituit un organism financiar care furnizează capital întreprinderilor aflate în dificultate, pe cale de a se adresa străinătății. În același timp sînt prevăzute degrevări de impozite pentru filialele în care participarea canadiană depășește 50%, ca și pentru firmele care acceptă să-și regrupeze activitățile.

Spre deosebire de situația din 1957, cînd din 2966 de întreprinderi vest-europene depinzînd de investiții directe americane, 2050 aparțineau în proporție de 95% unor societăți din S.U.A., în ultimii ani tot mai multe întreprinderi cu participare americană create în Europa occidentală au luat forma asocierii cu capital vest-european, în așa numite societăți mixte („joint ventures"). Deși prezentate ca o soluție mai acceptabilă pe plan politic, multe dintre ele au fost trecute treptat sub controlul deplin al societăților-mamă tocmai pentru că stînjeneau realizarea strategiei de ansamblu a acestora. Aceeași soartă au avut-o și multe întreprinderi subcontractante ale unor operații de producție sau servicii de întreținere din țările gazdă.

Societățile internaționale nu sînt privite de cercurile monopoliste numai ca un instrument care ar contribui în mod eficient la „o creștere economică echilibrată și la prosperitatea generală, permițînd utilizarea resurselor disponibile la scară internațională", așa cum sună una din concluziile congresului din 1969 de la Istanbul al Camerei internaționale de comerț, ci au de jucat — în viziunea unora — și un rol politic. Se are în vedere aici nu numai contribuția importantă pe care societățile transnaționale vest-europene ar putea-o aduce ca factor de integrare teritorială completă, adică de fuziune a țărilor Pieței Comune, dar și — așa cum scrie Christopher Layton — presupusa lor capacitate de „a servi de ciment pentru unitatea lumii atlantice" (Chr. Layton, „L'Europe et les investissements américains, Paris, Ed. Gallimard, 1968).

Date fiind obstacolele care stau azi în diverse țări în calea extinderii sferei de dominație a monopolurilor internaționale, fie și numai din cauza varietății legislațiilor și regimurilor fiscale, unii reprezentanți ai acestor monopoluri, cum ar fi președintele mai sus citat al companiei „United Fruit", nu ezită să preconizeze ca soluție ideală „modernizarea și lărgirea structurilor politice" în entități regionale mai largi, care ar fi, spun ei, „mai bine adaptate nevoilor lumii de azi". În fața societății multinaționale, „concept eminamente modern", statul suveran este depășit, afirmă ei.

Cum ei înșiși recunosc că evoluția preconizată spre o „sinteză" mondială, ar necesita foarte mult timp — nici un popor nefiind dispus să-și abandoneze independența și suveranitatea națională în favoarea intereselor monopolurilor, denumite de circumstanță nevoi ale lumii de azi — a fost propusă o altă formulă. Aceasta ar fi scoaterea monopolurilor internaționale de sub jurisdicția legislațiilor naționale, care uneori reprezintă un obstacol în calea expansiunii lor, și crearea pentru ele a unui statut aparte, recunoscut pe plan internațional, cu alte cuvinte consacrarea juridică a supremației monopolurilor internaționale asupra economiilor naționale.

În fața ascensiunii spectaculoase a monopolurilor „mondializate", delimitarea formelor cooperării economice internaționale reciproc avantajoase de acele forme de activitate economică — de genul celor arătate — de natură să submineze dreptul suveran al fiecărei țări de a dispune în mod liber de resursele ei naturale și de muncă, conform cu interesele ei proprii, se impune cu necesitate. Așa cum a arătat însăși viața, îmbrăcînd asemenea forme, anacronice prin natura lor, colaborarea devine pînă la urmă un izvor de conflicte.

Subliniind pericolul pe care dominația monopolurilor internaționale îl comportă pentru condițiile de viață și de muncă ale clasei muncitoare și ale altor pături ale populației, partidele comuniste și muncitorești din țările vizate evidențiază și amenințarea pe care ea o reprezintă pentru suveranitatea națională, pentru democrație și evoluția acesteia în fiecare țară.

Dinu DRAGOMIRESCU

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

ŞOMAJUL CÎŞTIGĂ TEREN

COMBINAȚIA DE FENOMENE care alcătuiesc stagflația caracteristică actualmente pentru situația conjuncturală din cîteva țări capitaliste dezvoltate, înglobează și o tendință de creștere a șomajului în diferite forme, inclusiv în aceea a stagnării numărului populației active.

Cifrele americane curente indică, pe lîngă menținerea la un nivel ridicat a mediei statistice a șomajului, evoluții agravante în structura sa. În luna august, ponderea șomerilor în totalul populației active a continuat să fie de peste 6% — plafon sub care nu a scăzut anul acesta decît în aprilie și mai (după statisticile O.N.U.). Se cere reamintit că în a doua jumătate a anului trecut ponderea (date lunare) nu a depășit 5,6%, că media pe tot anul 1970 a fost de 4,9% și că o medie anuală de peste 5% a fost atinsă ultima oară în 1964. Din datele pe care le dă publicității, cu întîrzierile inerente, organul Departamentului Muncii al S.U.A., „Monthly Labor Review", rezultă modificări de structură de un cert interes. Durata medie a șomajului a depășit 10 săptămîmni, apropiindu-se în unele luni de 11, față de 8,8 săptămîni, în medie, pe anul 1970 și 7,9 pe 1969. Ponderea șomerilor rămași inactivi timp de 15 săptămîni sau mai mult a ajuns la 1,3% din totalul populației active, față de 0,8% în 1970 și 0,5% în 1969. Față de acest din urmă an, ale cărui rezultate au fost în mai mică măsură afectate de recesiunea care începuse, șomajul de durată are deci o pondere aproape triplă în prezent. În cifre absolute, în 1969 au fost 375 000 de șomeri inactivi 15 săptămîni sau mai mult, în trim. II/1971 peste 1 milion; din aceștia în 1969 au fost 133 000 inactivi timp de 27 de săptămîni sau mai mult, iar în trim. II/1971 peste 400 000.

O altă caracteristică semnificativă este aceea a cauzei nemijlocite a șomajului. Dintre categoriile de cauze pe care statistica Statelor Unite le distinge în această privință, pierderea locului de muncă prin concediere și-a sporit apreciabil ponderea, ajungînd la peste 50% față de sub 40% în 1969 (alte cauze fiind reluarea căutării de lucru după o întrerupere sau prima apariție în rîndul solicitanților de posturi la birourile de plasare). Reluarea căutării de lucru este cauza predominantă printre femei, dar pentru bărbații de 20 de ani și peste această vîrstă concedierile reprezintă cauza șomajului în peste 70% din cazuri (circa 60% în 1969). Creșterea numărului și a ponderii șomerilor a afectat mai mult decît media anumitor categorii profesionale, de pildă pe muncitorii semicalificați, pentru care pondera în grupul respectiv din populația activă a ajuns la peste 8% în prima jumătate a acestui an (4,4% în 1969), și oarecum surprinzător pe tehnicieni, ingineri și profesiile înrudite (peste 3%, față de 1,3% în 1969). Ponderi ridicate, în unele cazuri dublate față de 1969, se înregistrează, de asemenea, la lucrătorii tineri, sub 24 de ani, și în special la cei între 16 și 19 ani (17—18%), precum și la negri (circa 10%).

Situația în domeniul folosirii forței de muncă este socotită preocupantă și în Anglia, unde la mijlocul lunii septembrie s-au înregistrat circa 930 000 de șomeri. Această cifră este media lunară cea mai ridicată din 1940 încoace și echivalează cu 3,9% din populația activă. Și în celelalte luni ale acestui an ponderea a fost de peste 3%, față de 2,7% în 1970, 2,5% în perioada 1967—1969 și sub 2% în anii precedenți. La peste 6% se ridica ponderea șomerilor în Canada la mijlocul anului (cu medii lunare între 550 000 și 650 000 de oameni). În statistici însă nu se oglindește intensificarea concedierilor într-o țară ca Italia, unde producția trece prin greutăți persistente, nici accentuarea reducerii timpului de lucru — echivalentă cu șomajul parțial pentru mulți lucrători — în R.F. a Germaniei ș.a. În Italia au trecut la orar redus, cu micșorarea corespunzătoare a cîștigului muncitorilor, mari firme cu multe mii de salariați, ca Pirelli, Zanussi, Snia-Viscosa, numeroase firme din construcția de mașini, industria textilă, a confecțiilor, iar recent și Fiat. În R.F.G., unde 30% din muncitorii ocupați lucrează pentru export, măsurile protecționiste americane au accentuat tendința de restrîngere a folosirii forței de muncă ale cărei dimensiuni încă nu pot fi evaluate statistic.

Drept semnal al tendinței de restrîngere menționate poate fi interpretat indicele folosirii forței de muncă în industria prelucrătoare, ramură pentru care există date mai recente decît pentru ansamblul economiei (chiar dacă se lasă la o parte agricultura). În Franța, bunăoară, indicele acesta — pe baza 1963 = 100 — s-a situat în primul trimestru al anului curent la nivelul 100, același ca în medie pe 1970. În Japonia indicele a avut o tendință de scădere de la începutul anului 1971, ajungînd în mai la nivelul 120, și în acest caz identic cu media anului 1970. O stagnare sau ușoare scăderi se înregistrează în Suedia, Danemarca, Norvegia, Canada. În Statele Unite indicele a fost în iulie 1971 de 111 pentru totalul salariaților din industria prelucrătoare, față de 114 în medie pe 1970, și de 105 pentru muncitorii ocupați în producție. Indiciile oferite de aceste cifre urmează firește să fie verificate ulterior, pe măsura apariției datelor mai complete privind numărul șomerilor. În țările deosebit de afectate de stagflație, ca Anglia sau Italia, prognozele pe termen scurt prevăd în orice caz creșterea în continuare a șomajului în lunile de iarnă.

RELAŢII ECONOMICE INTERNAŢIONALE

R.S. Cehoslovacă — Anglia

La Praga a fost semnat un protocol cehoslovaco-britanic privind colaborarea bilaterală și dezvoltarea acesteia în viitor — în cadrul acordului interguvernamental — în domeniul științelor aplicate și al tehnicii, informează agenția C.T.K.

R.P. Ungară — R.F. a Germaniei

La Budapesta a fost semnat recent, protocolul privind schimburile de mărfuri pe anul 1972 dintre R. P. Ungară și R. F. a Germaniei. A mai fost semnat, de asemenea, un document separat privind colaborarea tehnică și economică, menit să faciliteze cooperarea între întreprinderile celor două țări. Deosebit de favorabile sînt posibilitățile de lărgire a cooperării în industriile constructoare de mașini, chimică, farmaceutică, alimentară, precum și în agricultură și producția bunurilor de larg consum — relatează agenția M.T.I.

U.R.S.S. — Elveția

Au fost semnate acorduri de colaborare economică și tehnico-științifică între Comitetul de Stat pentru știință și tehnică de pe lîngă Consiliul de Miniștri al U.R.S.S. și firmele elvețiene „Brown Bovery", „Gebrüder Sulzer" și „BST" — consemnează revista **Vneșneaia Torgovlia** nr. 9/1971. S-a ajuns la o înțelegere asupra extinderii relațiilor de afaceri între cele două țări.

R.P. Polonă — Austria

La Varșovia, în urma tratativelor economice polono-austriece — anunță agenția P.A.P. — a fost semnat un protocol care reglementează schimburile economice dintre cele două țări pe anul 1972. Protocolul prevede lărgirea, în continuare, a procesului de liberalizare a exporturilor poloneze în Austria și mărirea unor contigente de mărfuri poloneze. Totodată, părțile au hotărît să devanseze cu trei luni introducerea în relațiile comerciale a decontărilor în clíring.

R.D. Germană — Țări capitaliste

Ekhart Pipow, șeful reprezentanței comerciale a R. D. Germane în Italia, a relevat, în cadrul unei întîlniri avute la Roma cu ziariștii italieni, că în prezent țara sa întreține relații economice cu peste 100 de state. Volumul total al comerțului exterior al R. D. Germane — a spus el — se cifra, în 1970, la aproximativ 40 miliarde mărci. E. Pipow a subliniat că „R.D.G. consideră dezvoltarea în continuare a relațiilor economice cu țările capitaliste drept o contribuție importantă la înfăptuirea principiului coexistenței pașnice a statelor cu sisteme sociale diferite".

GLOSAR

U.N.I.C.E.F.

„În modelarea lumii de mîine, nu avem vreo resursă mai prețioasă decît copiii noștri".

U THANT

Printr-o recentă hotărîre a Consiliului de Miniștri, a fost aprobată înființarea Comitetului Națonal Român pentru Fondul Națiunilor Unite pentru Copii. Acest comitet are drept scop dezvoltarea colaborării României cu UNICEF.

UNICEF — a fost constituit în 1946, pe baza unei decizii a Adunării generale a Națiunilor Unite și întrunește, în prezent, 118 țări. Scopurile statutare ale UNICEF sînt de a ajuta guvernele în eforturile lor de a întreprinde diferite programe în folosul copiilor și al tineretului. Astfel UNICEF se preocupă de îmbunătățirea ocrotirii sănătății, a alimentației și a educației celor aproximativ 1 miliard de copii din țările în curs de dezvoltare.

UNICEF acordă asistență guvernelor care solicită acest lucru pentru programe specifice. Solicitările sînt examinate de Consiliul Executiv care întrunește reprezentanți ai 30 de țări și este ales de Comitetul Economic și Social al O.N.U.

Asistența UNICEF ia forma unei cooperări reale cu țările în curs de dezvoltare, fiecărui partener revenindu-i un rol de îndeplinit. Guvernul care obține asistență administrează proiectul și efectuează unele investiții sub formă de personal, clădiri sau alte mijloace disponibile pe plan local. Pentru fiecare dolar cheltuit de UNICEF țările care primesc ajutor contribuie la programele respective cu 2,50 dolari. Astfel UNICEF stimulează efortul propriu, indispensabil dezvoltării.

Fondurile UNICEF sînt constituite în proporție de trei pătrimi din contribuții benevole ale guvernelor a peste 100 de țări. Multe din ele sînt țări în curs de dezvoltare care sînt și beneficiare ale programelor de asistență. Restul fondurilor provin de la organizații private.

În 1965 UNICEF-ului i-a fost decernat Premiul Nobel pentru pace.

MONDORAMA

PREȚUL PĂMÎNTULUI

O RECENTĂ ANCHETĂ a serviciului statistic al Ministerului Agriculturii din Franța permite constatarea — care nu poate trece neobservată într-o epocă de inflație — că un capital de 100 franci plasat în achiziționarea de aur în 1950 mai avea la sfîrșitul anului 1968 o putere de cumpărare de numai 57 franci. Același capital, convertit în obligațiuni, ar fi „valorat" 180 franci, în vreme ce un teren agricol cumpărat cu 100 franci în 1950 echivala în 1968 cu puterea de cumpărare a 270 franci. Ritmul actual al creșterii prețului pămîntului agricol se situează în jur de 7% în medie pe an, în condițiile unei eroziuni monetare de 5% anual.

De notat că prețurile hectarului de pămînt agricol în R.F.G., Belgia și Olanda sînt de două pînă la patru ori mai ridicate decît în Franța, unde prețul hectarului va ajunge după unele previziuni la 14 000—15 000 franci în 1980, față de 1100 franci în 1950.

ÎNTRE PENURIE ȘI SUPRAPRODUCȚIE

CELE MAI MARI societăți apusene producătoare de anvelope nu realizează din această activitate decît o parte adeseori mai mică de jumătate din cifra de afaceri așa cum rezultă din graficul alăturat referitor la anul 1970. Restul trebuie pus pe seama altor produse, ca de exemplu, în cazul lui Pirelli, a cablurilor electrice. Marile alocații necesare pentru cercetare și utilajele extrem de costisitoare fac ca gradul de concentrare a producției de anvelope să fie deosebit de ridicat. Practic această piață se află în mîinile a zece grupuri internaționale, bine ancorate din punct de vedere financiar. Între cele mai mari șapte societăți cuprinse în graficul alăturat, numai Dunlop-Pirelli și Michelin sînt europene, restul fiind americane. Din punct de vedere strict al producției de anvelope, ierarhia se prezintă astfel: Goodyear, Firestone, Dunlop-Pirelli, Michelin etc. Spre deosebire de grupul anglo-italian Dunlop-Pirelli, care trece printr-o fază dificilă, societatea franceză Michelin deține o poziție invidiată de concurență. Astfel, Michelin acoperă 55% din nevoile pieței interne de anvelope pentru autoturisme și 90% din cele pentru autocamioane și vehicule utilitare. În general, Michelin controlează 30% din piața vest-europeană a anvelopelor pentru autoturisme și 75% în cazul celor pentru autocamioane. Pentru a-și consolida această poziție, Michelin are pe șantier sau pe planșetă încă 15 uzine în Franța și în străinătate.

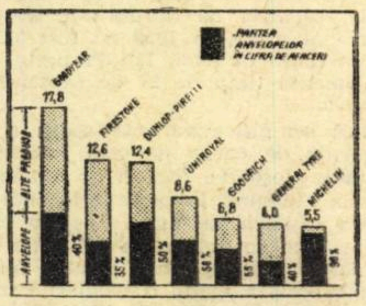

Cifra de afaceri în miliarde franci

(După LA VIE FRANÇAISE)

O necunoscută se menține totuși, scrie **La vie française**: noile investiții ale marilor societăți amintite nu vor transforma oare oferta insuficientă în supraproducție?

INEGALITATEA SALARIZĂRII

DATELE pentru anul 1969, furnizate de Oficiul de statistică al Comunităților europene evidențiază că, la mai bine de un deceniu de la crearea Pieței Comune se mențin discrepanțe sensibile între diferitele țări membre în ceea ce privește nivelul salariilor. Raportate la salariile muncitorilor și funcționarilor din Belgia, cifrele medii de mai jos indică (în %) situația cea mai favorabilă în Luxemburg; cele mai scăzute nivele ale salarizării în cadrul Pieței Comune se înregistrează — pentru muncitori — în Italia, iar pentru funcționari — în R.F.G. Se constată, de asemenea, că diferențierea veniturilor este mai pronunțată la muncitori, decît la funcționari.

Categoria salariaților	Belgia	Franța	Italia	Luxemburg	Olanda	R.F.G.
Muncitori (cîștigul orar)	100	88,4	84,4	117,5	101,3	104,1
Funcționari (salariul lunar)	100	103,6	94,8	108,4	94,7	88,9

PREFERINȚĂ PENTRU BĂUTURILE NEALCOOLICE

O PREJUDECATĂ cu largă răspîndire, întreținută probabil de anumite filme, îi vrea pe americani numai consumatori de whisky. Iată însă că publicațiile de specialitate din S.U.A. evidențiază creșterea deosebit de rapidă în ultimii ani a consumului de băuturi nealcoolice între lichidele consumate de americani. Cîteva cifre sînt elocvente în acest sens:

Se poate constata o evidentă scădere a consumului de băuturi tradiționale, tot mai mult înlocuite de băuturile nealcoolice, al căror consum pe locuitor a înregistrat anul trecut o creștere de circa 80% față de anul 1959. Două treimi din piața băuturilor nealcoolice le reprezintă băuturile Cola. Consumul de bere în S.U.A. a cunoscut și el o ușoară creștere în ultimii ani. Sucurile au înregistrat o creștere peste media consumului general de lichide. Alături de sucurile obținute din citrice, de o cerere destul de largă se bucură sucurile de legume, în special de roșii, precum și sucul de struguri.

În 1970, în industria băuturilor nealcoolice a S.U.A. erau ocupate 3400 firme și respectiv 130 400 persoane, vînzările acestei industrii totalizînd circa 4,8 miliarde dolari. Se apreciază că băuturilor nealcoolice li se deschid în continuare perspectivele cele mai favorabile în cadrul consumului de lichide. În următorii cinci ani, producția americană de băuturi nealcoolice va crește într-un ritm mediu anual de circa 8,7%, iar

Consumul anual de lichide

(în litri pe locuitor)

	1959	1970
Cafea	150,8	132,3
Băuturi nealcoolice	67,7	121,7
Lapte	107,4	85,4
Bere	57,1	69,5
Ceai	21,9	23,4
Sucuri	14,7	17,0
Băuturi alcoolice distilate	4,9	6,8
Total	424,5	456.1

consumul anual pe locuitor la această grupă de băuturi se așteaptă să depășească 150 litri în 1975. Băuturile nealcoolice vor ocupa poziții superioare în consumul de lichide, în defavoarea băuturilor tradiționale, calde sau reci, a băuturilor alcoolice distilate și chiar a... apei (consumul anual de apă este estimat în prezent la circa 227 litri pe locuitor).

SURPRIZE

DUPĂ TOTALIZAREA ultimelor date privitoare la încasările statului italian pe primul semestru al anului în curs, diriguitorii finanțelor n-au avut motive de jubilare: un deficit de 225,9 miliarde de lire (1927,4 miliarde — prevederi, 1701,5 miliarde — realizate). „Rămase în urmă" sînt vărsămintele provenite din impozitele pe venit și din cele pe cifra de afaceri, taxele pe bunuri de consum, vămi, monopolurile statului... Lista ar mai putea continua.

O singură rază de soare: loteriile au mers din plin, peste așteptări: 37,6 miliarde de lire prevăzute, 41,5 miliarde încasate.

CELE MAI MARI

SĂPTĂMÎNALUL iugoslav **Ekonomska politika** a publicat recent lista celor mai mari 200 întreprinderi iugoslave. Pe primul loc se situează întreprinderea petrolieră I.N.A. din Zagreb care utilizează 16 000 muncitori, realizînd o cifră de afaceri de 4,3 miliarde dinari pe an. Pe locurile imediat următoare se află întreprinderea asociată „Inkoteks" din Belgrad (cifră de afaceri 3,7 miliarde dinari) și întreprinderea „Jadranbrod", grupînd șantierele navale de pe litoral. De menționat că între cele mai mari 25 întreprinderi iugoslave figurează și cinci combinate agricole. Revista publică, de asemenea, date relative la sistemele de gestiune, planurile, veniturile, volumul producției întreprinderilor în cauză.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

ORIZONT '80 ÎN ENERGIA NUCLEARĂ

LA 16 SEPTEMBRIE a luat sfîrșit la Palatul Națiunilor din Geneva cea de a patra Conferință internațională asupra utilizării energiei atomice în scopuri pașnice. Pe vremea primei conferințe în 1955, nu funcționa în lume decît o singură centrală atomoelectrică, cea din U.R.S.S., cu o putere instalată de 5 MW. Potrivit datelor comunicate la actuala conferință, puterea instalată a celor 102 centrale existente în lume la sfîrșitul anului trecut depășea 19 000 MW. Estimațiile referitoare la anul 1980 vorbesc despre 300 000 MW, ceea ce va acoperi aproximativ 15% din consumul mondial de energie electrică.

Între țările capitaliste, principalele deținătoare de centrale nucleare sînt în ordine descrescîndă: S.U.A. (deși puterea instalată în asemenea centrale reprezintă numai 2,6% din totalul puterii instalate în această țară), Anglia (8,2%), Franța (4,4%), R.F.G. (1,7%) etc. Pînă în 1980 se prevede că totalul puterii instalate în centrale nucleare în R.F.G. și Japonia va fi mai ridicat decît în Franța, țară aflată actualmente pe locul al treilea (vezi graficul). În privința ponderii energiei de origine nucleară în totalul producției de energie electrică, aceasta va atinge 28% în Suedia și 25% în Anglia, situîndu-se între un sfert și o cincime în alte cîteva țări (vezi tabelul).

Ponderea puterii instalate în centrale nucleare

(în % din total)

Țara	1970	1975*)	1980*)
R.F.G.	1,7	11,0	22
Canada	0,6	4,3	7
Anglia	8.2	15,0	25
Franța	4,4	9,1	20
Suedia	3,0	18,0	28
S.U.A.	2,6	12,6	22
Japonia	2,2	7,8	17

*) Date de prognoză.

Puterea instalată în centrale nucleare — previziuni pînă în 1980

(după „La Recherche")

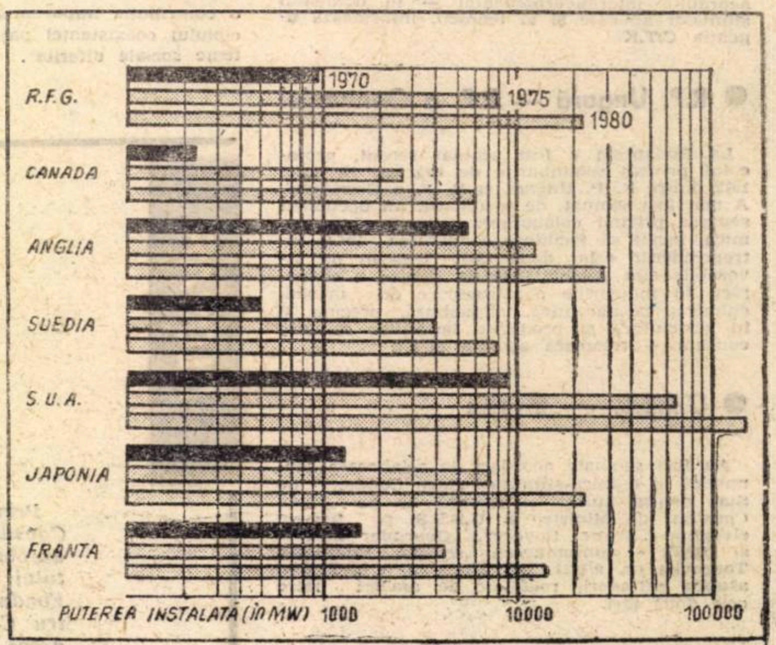

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL IX NR. 45 (427)
VINERI 5 NOIEMBRIE 1971
20 PAGINI 2 LEI

45

* structurile CINCINALULUI

economistul în întreprindere

viața economica ANUL IX

Săptăminal editat de Societatea de Științe Economice din România

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA : str. Nicolae Iorga nr. 36 ● telefon 11.78.76 ● București

SUMARUL

numărului 45 din 5 noiembrie 1971

■ ECONOMIE NAȚIONALA

— Modernizarea economiei românești în perioada 1971—1975 de ing. Constantin Caloianu, director, Direcția coordonării planului, C.S.P. (pag. 4—5)

— Dezbateri
Proiectul legii pentru organizarea producerii și folosirii raționale a resurselor de nutrețuri
În concordanță cu necesitățile actuale ale zootehniei
de dr. ing. Fl. Ciocoiu, Institutul de cercetări pentru economia agrară și organizarea întreprinderilor socialiste.

— De ce există rețineri în folosirea mașinilor românești de facturat ?
lect. univ. I. Negescu, asist univ. D. Porojan, A.S.E. (pag. 6)

— Legea cu privire la gospodărirea fondurilor fixe, resurselor materiale și aprovizionarea tehnico-materială
Avuția națională — gospodărită cu înaltă răspundere
de dr. D. Fundătură. (pag. 7)

— O convorbire despre :
Activități și atribuții financiar-contabile ale Combinatului industrial.
de Maria Ioniță. (pag. 9)

■ CONDUCERE ȘI ORGANIZARE

— O „prezență" sau o „investiție rentabilă" ?
de Ioniță Olteanu.

— Integrarea economistului în întreprindere
de V. Boescu, L. Țintea, B. Pădure. (pag. 10—11)

■ TEORII — IDEI

— Coordonate ale făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate
Apropierea dintre munca fizică și munca intelectuală — proces obiectiv și dirijat
de prof. univ. dr. F. Burtan. (pag. 13)

— Învățămînt și creștere economică
de N. Racoveanu, D. Grindea, N. Manolescu. (pag. 14)

— O lucrare americană despre știința economică experimentală :
Dresura subiecților infraumani sau ce se ascunde sub haina pretențioasă a unei „metodologii noi"
de dr. Iosif Anghel. (pag. 15)

■ ECONOMIE MONDIALA

— Drumul Angliei spre Piața Comună :
Sfîrșitul lungii traversări
de Irina Vianu.

— Corespondență din Lima
Nouă principii pentru dezvoltare
de dr. N. S. Stănescu. (pag. 16)

— U.R.S.S. : Știința și pregătirea viitorului
Orientarea și metodologia cercetărilor
de Djermen Gvisiani, membru corespondent al Academiei de științe a U.R.S.S., vicepreședintele Comitetului de Stat pentru știință și tehnică al Consiliului de Miniștri al U.R.S.S. (pag. 17)

— Dinamici ascendente în relațiile comerciale dintre țări cu sisteme social-economice diferite
de Victor Aldea. (pag. 18)

Redactor șef : Gheorghe DOLGU

Tiparul : Întreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

CONȘTIINȚA SOCIALISTĂ

EVENIMENT cu adînci semnificații în viața României socialiste, Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român a luat în dezbatere un însuflețitor program de acțiune, caracterizat printr-o largă viziune a perspectivei, pentru perfecționarea generală a muncii politice și ideologice a partidului, a întregii activități cultural-educative, în scopul formării și dezvoltării conștiinței socialiste a tuturor oamenilor muncii, în deplină concordanță cu marile realizări ale construcției socialiste și cu cerințele dezvoltării în continuare a societății noastre.

Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la Programul P.C.R. pentru îmbunătățirea activității ideologice, ridicarea nivelului general al cunoașterii și educația socialistă a maselor, pentru așezarea relațiilor din societatea noastră pe baza principiilor eticii și echității socialiste și comuniste — este un document de o excepțională valoare teoretică și practică, care cuprinde o analiză de înalt nivel a legităților dezvoltării societății noastre și enunță concluzii definitorii, programatice pentru politica partidului nostaru.

„În noile condiții de dezvoltare a țării noastre, activitatea ideologico-educativă devine o puternică forță" — sublinia secretarul general al partidului în cadrul lucrărilor plenarei. *„Formarea omului nou, cu o înaltă conștiință socialistă, cu un larg orizont de cultură reprezintă un factor de prim ordin în întreaga activitate de transformare revoluționară a societății, de edificare a socialismului și comunismului"*.

Desfășurarea unei permanente activități politico-ideologice și de educație socialistă reprezintă o necesitate obiectivă în întreaga perioadă de construire a socialismului și comunismului, o componentă esențială a procesului de făurire a noii societăți. Partidul nostru consideră că menirea istorică a socialismului este nu numai de a elibera omul de asuprire și exploatare, de a asigura bunăstarea lui materială, ci de de făuri o civilizație spirituală superioară, care nu se poate realiza decît prin formarea unui om nou, cu o înaltă conștiință și pregătire culturală și profesională, cu un profil moral-politic înaintat.

A trecut un timp relativ scurt de la prezentarea de către tovarășul Nicolae Ceaușescu a programului privind îmbunătățirea activității politico-ideologice, de educare marxist-leninistă a membrilor de partid, a tuturor oamenilor muncii, program aprobat de Comitetul Executiv al C.C. al P.C.R. Străbătut de înaltă răspundere comunistă față de destinele socialismului, față de interesele supreme ale națiunii, acest program s-a bucurat de o aprobare unanimă, fiind amplu dezbătut în adunările și plenarele organelor și organizațiilor de partid din întreaga țară, a impulsionat puternic întreaga activitate politică a maselor, a stimulat participarea tot mai activă a oamenilor muncii la realizarea și depășirea sarcinilor de plan.

După cum se sublinia în propunerile de măsuri prezentate de secretarul general al partidului nostru, ca rezultat al profundelor transformări ce s-au produs în anii de după eliberare, al victoriei orînduirii socialiste, al uriașei activități politico-educative desfășurate de partid, în țara noastră s-au obținut rezultate deosebit de importante în lărgirea orizontului cultural, în ridicarea nivelului politic și ideologic, în formarea conștiinței socialiste a celor ce muncesc. Toate acestea își găsesc expresia în faptul că întregul nostru popor, toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, înfăptuiesc neabătut, cu entuziasm, politica internă și externă a partidului, pe care o consideră drept propria lor politică, văzînd în ea garanția bunăstării și fericirii lor. *Țelul suprem al politicii partidului și statului nostru a fost și este creșterea bunăstării materiale și spirituale a maselor, asigurarea condițiilor pentru afirmarea plenară a personalității, făurirea omului nou, profund devotat socialismului și comunismului. Activitatea politico-educativă constituie o parte componentă inseparabilă a operei de edificare a noii orînduiri sociale, o preocupare de seamă a partidului și statului nostru.*

În acest context — ținînd seama de cerințele etapei actuale a construcției socialiste, de marile obiective care stau în fața partidului și poporului în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate — se înscriu propunerile strălucitului program propus de tovarășul Nicolae Ceaușescu.

După cum se știe, acesta cuprinde ample măsuri privind ridicarea continuă a rolului conducător al partidului în toate domeniile activității politico-educative, creșterea răspunderii și exigenței organelor și organizațiilor de partid în îndrumarea întregii munci de educare a maselor ; îmbunătățirea organizării învățămîntului de partid, a formelor de pregătire politică și ideologică a cadrelor și a membrilor de partid, a maselor largi de oameni ai muncii, în vederea dezvoltării spiritului partinic revoluționar, a ridicării nivelului muncii de partid ; extinderea și activizarea formelor muncii politice de masă, sporirea rolului adunărilor de partid în dezbaterea principalelor probleme ale vieții colectivelor de muncă, în promovarea poziției ferme împotriva fenomenelor negative, a atitudinilor necorespunzătoare față de muncă și avutul obștesc, de dezinteres față de cerințele oamenilor muncii, a manifestărilor de indolență și superficialitate ; crearea unui larg curent de masă pentru participarea tuturor cetățenilor, și în special a tineretului, la acțiuni de muncă patriotică ; intensificarea activității educative și de pregătire politică în școli și facultăți, a activității de educație politică desfășurată de organizațiile U.T.C. și asociațiile studențești ; sporirea rolului Academiei de științe sociale și politice, în dezbaterea problemelor ideologice actuale ale vieții noastre social politice, ale activității culturale și creației artistice, în ridicarea combativității ideologice față de influențele străine, în afirmarea puternică a filozofiei materialist-dialectice și a politicii partidului nostru ; creșterea rolului presei în propagarea largă a pozițiilor ideologice ale partidului, sporirea rolului educativ al tuturor emisiunilor de radio și televiziune ; o mai bună orientare a activității editoriale, a repertoriilor teatrelor și cinematografelor, asigurarea unui conținut pătruns de spiritul politicii partidului nostru al întregii creații literar artistice etc.

Desigur, în fața comuniștilor, a tineretului, a tuturor oamenilor muncii stau sarcini deosebit de importante ce decurg din acest definitoriu program. *Putem constata cu satisfacție că primele rezultate ale îmbunătățirii activității politico-ideologice s-au și făcut simțite.* Aceste realizări oferă nu numai imaginea unui însuflețitor început de cincinal, dar dau în egală măsură expresii superioare, corespunzătoare noii etape de dezvoltare a țării noastre, liniei continuu ascendente, coordonatelor fundamentale, ce definesc procesul construirii socialismului multilateral dezvoltat în țara noastră.

EDIFICAREA societății socialiste multilateral dezvoltate — obiectiv fundamental trasat de Congresul al X-lea al partidului — constituie un proces de o amploare și complexitate nemaiîntîlnită în evoluția anterioară a societății românești. Acest proces presupune, în mod obiectiv, pe lîngă crearea bazei tehnico-materiale, a noilor relații sociale, și dezvoltarea multilaterală a personalității umane, crearea omului nou, făurirea conștiinței socialiste. Construirea socialismului nu poate fi decît opera milioanelor de oameni ai muncii, operă care se înfăptuiește în mod conștient, sub conducerea partidului marxist-leninist al clasei muncitoare.

În ultimii ani au fost luate numeroase măsuri privind perfecționarea organizării, conducerii și planificării întregii vieți sociale. A fost introdus în toate domeniile de activitate și la toate nivelele principiul muncii colective. S-a pus și se pune un accent deosebit pe creșterea rolului clasei muncitoare, pe participarea reprezentanților clasei muncitoare la conducerea organelor economice, sociale și de stat, la conducerea societății noastre. Au fost create comitetele și consiliile oamenilor muncii, s-au instituționalizat adunările generale prin care oamenii muncii participă nemijlocit la conducerea unităților economice socialiste de stat. S-au luat măsuri pentru prezența mai puternică în conducerile sindicatelor a clasei muncitoare, a oamenilor care lucrează nemijlocit în producție. *În toate măsurile de perfecționare a conducerii societății noastre pe prim plan stă clasa muncitoare, clasa cea mai avansată a societății.*

ASIGURAREA acestui cadru larg, cuprinzător, de afirmare a puterii de creație a oamenilor muncii din țara noastră ar rămîne, desigur, ineficientă dacă fiecare dintre noi nu am avea pe deplin clară conștiința responsabilității acțiunii sociale pe care sîntem chemați s-o îndeplinim, nu ne-am strădui să cunoaștem și să folosim cu pricepere acțiunea legilor obiective ale făuririi noii orînduiri. Cunoașterea acestor legi constitue unul din factorii de prim ordin pentru înfăptuirea cu succes a sarcinilor trasate de Congresul al X-lea al partidului. Numai pe temeiul științei marxist-leniniste, care oferă cheia cercetării, înțelegerii și explicării veridice a proceselor, fenomenelor și raporturilor dintre natură și societate, a descifrării tendințelor și legităților principale ale evoluției viitoare, se poate asigura conducerea științifică a activității sociale. Temeinica pregătire marxist-leninistă a membrilor de partid, a tuturor oamenilor muncii este o condiție pentru ca aceștia nu numai să îndeplinească în mod corect hotărîrile partidului, ci și să participe activ, nemijlocit, cu inițiativă proprie, la elaborarea liniei politice generale a partidului de construire a socialismului.

Iată de ce sarcina dirijării activității politice de masă și cultural educative spre ridicarea nivelului de conștiință socialistă a întregului popor este de o mare însemnătate. Legătura dintre conștiință și edificare este indisolubilă. O societate nouă se construiește de către oameni noi. Așa cum arăta secretarul general al partidului, în condițiile socialismului noi nu trebuie să ne mulțumim cu constatarea că dezvoltarea conștiinței se realizează mai încet, rămîne de multe ori în urma dezvoltării forțelor de producție, ci trebuie să acționăm cu toată fermitatea pentru a nu se ajunge la această rămînere în urmă, pentru a asigura ridicarea continuă a conștiinței maselor de oa-

ȘI EDIFICARE SOCIALISTĂ

meni ai muncii, deoarece numai așa clasa muncitoare își va putea îndeplini rolul său de clasă conducătoare, numai așa poporul, stăpîn pe destinele sale, își va putea construi în mod conștient viitorul, numai așa participarea maselor largi la conducerea societății va deveni o realitate ,iar democrația socialistă se va afirma ca o forță dinamizatoare a societății noastre.

Hotărîtor în înfăptuirea tuturor obiectivelor pe care ni le propunem este *ridicarea continuă a rolului conducător al partidului în toate sectoarele de activitate.* Experiența pe care am dobîndit-o în construcția socialismului demonstrează că fără conducerea de către partid nu este posibilă făurirea noii orînduiri, că aceasta este de neconceput fără o forță de avangardă înarmată cu o ideologie clară, marxist-leninistă, cu o ideologie revoluționară de transformare a societății omenești.

MĂSURILE prezentate de tovarășul Nicolae Ceaușescu cuprind un vast și multilateral program de acțiune în această direcție. Se prevede, astfel, *întărirea conducerii și controlului de partid în orientarea activității politico-educative spre promovarea largă în masă a ideologiei partidului nostru, a politicii sale marxist-leniniste, spre creșterea combativității împotriva influențelor ideologiei burgheze, a mentalităților retrograde, străine principiilor eticii comuniste și spiritului de partid.* Munca de partid capătă astfel un conținut mult mai bogat. În forme multiple, printr-o activitate de zi cu zi organele și organizațiile de partid sînt chemate să dezvolte preocuparea pentru asigurarea condițiilor în vederea participării tot mai largi a maselor la elaborarea și înfăptuirea politicii partidului și statului, la întreaga viață economică, socială, ideologică și culturală, să acționeze hotărît împotriva oricăror manifestări de indisciplină, de încălcare a normelor de conviețuire socială, în direcția dezvoltării respectului față de avutul obștesc, față de legile țării.

Activitatea de ridicare a nivelului muncii ideologice, educative se înscrie într-un *proces continuu* și nu poate fi privită ca o acțiune de campanie. Sîntem chemați să dezbatem cu profunzime problemele politicii partidului și statului nostru, diferitele fenomene noi care apar în viața socială, astfel încît ele să fie înțelese de toți membrii de partid, de toți cetățenii patriei noastre. Munca de însușire a unei educații înaintate, comuniste, este vastă, multilaterală, ea însemnînd însușirea a tot ce a creat mai bun, mai valoros cunoașterea umană.

STADIUL actual de dezvoltare a economiei, științei și culturii, a întregii vieți sociale, problemele tot mai complexe pe care le ridică în fața organelor de partid și de stat procesul de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, au scos în evidență *necesitatea perfecționării continue a cadrelor, îmbunătățirea muncii de formare a cadrelor de conducere, creșterea nivelului lor de pregătire corespunzător sarcinilor sporite ce le revin în toate domeniile de activitate.* Partidul nostru a adoptat o serie de măsuri cuprinzătoare pentru a răspunde acestor necesități, cum sînt : organizarea pe planul întregii țări a acțiunilor de perfecționare continuă a pregătirii profesionale și politice, organizarea pe baze noi a Academiei „Ștefan Gheorghiu" pentru pregătirea cadrelor de conducere a activității de partid, social-politice, economice și administrației de stat.

Aceste măsuri vizează formarea de cadre de conducere capabile să aplice cu fermitate în viață linia politică a partidului, să contribuie la dezvoltarea și îmbogățirea creatoare a teoriei și practicii revoluției și construcției socialiste, înarmarea acestora cu știința conducerii, cu temeinice cunoștințe privind planificarea, organizarea și conducerea economiei și a vieții sociale. *„Oricît de bun specialist ar fi cineva — și noi avem nevoie de specialiști și trebuie să insistăm pentru ridicarea cunoștințelor de specialitate — nu va putea fi conducător de partid și de stat acela care nu se preocupă de ridicarea nivelului său ideologic-politic,* sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la consfătuirea de lucru a activului de partid din domeniul ideologiei și al activității politice și cultural educative. *El poate fi un bun specialist, poate fi un bun funcționar, dar nu un conducător politic. Or, noi avem nevoie de conducători politici, cu o temeinică pregătire marxist-leninistă, ideologică, teoretică, oameni în stare nu numai să aplice hotărîrile partidului, deoarece pentru un conducător aceasta nu este suficient, ci în stare să contribuie la elaborarea tezelor teoretice, a liniei generale politice a partidului de construire a socialismului în țara noastră".* Reiese clar, din aceste cuvinte ,că ridicarea nivelului ideologic al cadrelor de conducere, al activului de partid este o problemă fundamentală pentru asigurarea mersului înainte al societății noastre

În lumina măsurilor adoptate de conducerea partidului nostru, pe baza propunerilor secretarului general, se desprinde și importanța impulsionării energice a cercetării științifice *economice. Economiștilor li se cere — și acest lucru se referă din plin și la revista noastră — să-și aducă o mai mare contribuție la soluționarea problemelor cu care este confruntată societatea noastră.* Este o sarcină de onoare și în același timp de o deosebită responsabilitate a cărei îndeplinire presupune un înalt nivel politico-ideologic și legarea efortului teoretic de problemele practicii, ale vieții reale.

După cum a relevat conducerea partidului nostru, în activitatea teoretică, în fundamentarea ideologică și teoretică a multor probleme care apar în societatea noastră s-au manifestat lipsuri, a existat o timiditate în abordarea fenomenelor noi. Nu s-a făcut suficient pentru a se explica schimbările intervenite în societate, rolul clasei muncitoare, problema raportului dintre fondul de consum și cel de acumulare, problemele repartiției în socialism, ale cointeresării materiale, ale noii calități a oamenilor muncii — de proprietari și producători în societate. În fața cercetătorilor economiști stau deci obiective importante a căror elucidare poate oferi concluzii în legătură cu felul cum trebuie acționat pentru soluționarea problemelor mersului nostru înainte.

Sarcini de aceeași complexitate stau și în fața celorlalte cadre de conducere și de specialiști din economie. Un conducător din economie, un specialist trebuie să fie în primul rînd un om politic, un om înarmat cu învățătura partidului, cu capacitatea de a o aplica creator. Educația comunistă trebuie să se manifeste și în eficiența hotărîrilor adoptate, dar și în intrasigența față de orice manifestări negative, față de risipă, indolență, incompetență.

PROGRAMUL de îmbunătățire a activității politico-ideologice, de educare marxist-leninistă a membrilor de partid, a tuturor oamenilor muncii este îndreptat spre făurirea unei societăți în care clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea, întregul popor, participă în mod conștient la făurirea propriei istorii, a propriului viitor. Aceasta presupune a făuri oameni cu o înaltă conștiință politică, în stare să înțeleagă problemele care apar în dezvoltarea economico-socială, națională și internațională, să contribuie la găsirea căilor pentru a asigura mersul ascendent al societății noastre.

În lumina acestui program, organelor de presă le revin sarcini de o deosebită însemnătate în propagarea largă a pozițiilor ideologice ale partidului, a principiilor noastre etice de conviețuire socială, în combaterea fermă a influențelor ideologiei burgheze și a mentalității retrograde de orice fel, în prezentarea mai susținută a figurii înaintate a muncitorului, a producătorului de bunuri materiale devotat trup și suflet cauzei socialismului, propășirii patriei. Revistei noastre, ca publicație economică, îi incumbă totodată răspunderi deosebite în reflectarea dinamismului dezvoltării patriei noastre socialiste, în ridicarea nivelului politico-ideologic al materialelor publicate, în stimularea aspectelor noi, generatoare de progres, din economie, în situarea pe primul plan al preocupărilor noastre a clasei muncitoare, clasa conducătoare a întregii noastre națiuni, în inserarea unor studii de înalt nivel teoretic și practic, care să abordeze problemele cu adevărat noi și importante care apar în evoluția noastră ascendentă pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate.

„Avem în fața noastră — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu în expunerea prezentată în cadrul lucrărilor plenarei Comitetului Central — *o măreață perspectivă izvorîtă din realitățile lumii contemporane. Să muncim în așa fel încît să transformăm perspectiva în realitate vie. Avem toate condițiile pentru aceasta și în primul rînd avem un partid puternic, un popor minunat care înfăptuiește cu fermitate politica internă și externă a partidului. Poporului să-i închinăm întreaga noastră activitate, întreaga noastră viață. Să muncim neobosit pentru a asigura poporului român un loc demn în rîndul națiunilor socialiste, în rîndul tuturor națiunilor lumii, o viață liberă, independentă, tot mai fericită, un viitor luminos comunist".*

HIDROCENTRALA DE LA „PORȚILE DE FIER" PRODUCE CU ÎNTREAGA PUTERE INSTALATĂ

CONSTRUCTORII HIDROCENTRALEI „PORȚILE DE FIER" au înregistrat recent un remarcabil succes : conectarea la Sistemul energetic național a turbinei nr. 6, avînd o putere de 175 MW — turbină realizată în întregime de către Uzina de mașini — Reșița, în colaborare cu Uzina de mașini grele din București.

Prin conectarea acestui ultim hidroagregat la Sistemul energetic național, Centrala hidroelectrică de la Porțile de Fier a intrat în fază de producție industrială cu un avans de 62 de zile față de termenul stabilit prin planul de stat cu întreaga putere instalată de 1050 MW conform proiectelor. Cu cele 6 turbine de mare capacitate cu care este înzestrată, Centrala hidroelectrică de la Porțile de Fier va furniza anual economiei naționale 5 miliarde și jumătate kWh energie electrică.

Succesul înregistrat de constructorii acestui mare obiectiv industrial, ca și realizările remarcabile dobîndite în toate ramurile economiei naționale în înfăptuirea planului din primul an al cincinalului, atestă din plin entuziasmul cu care oamenii muncii din țara noastră traduc în viață politica partidului de făurire a unei economii multilateral dezvoltate, baza ridicării nivelului de trai, material și spiritual al poporului.

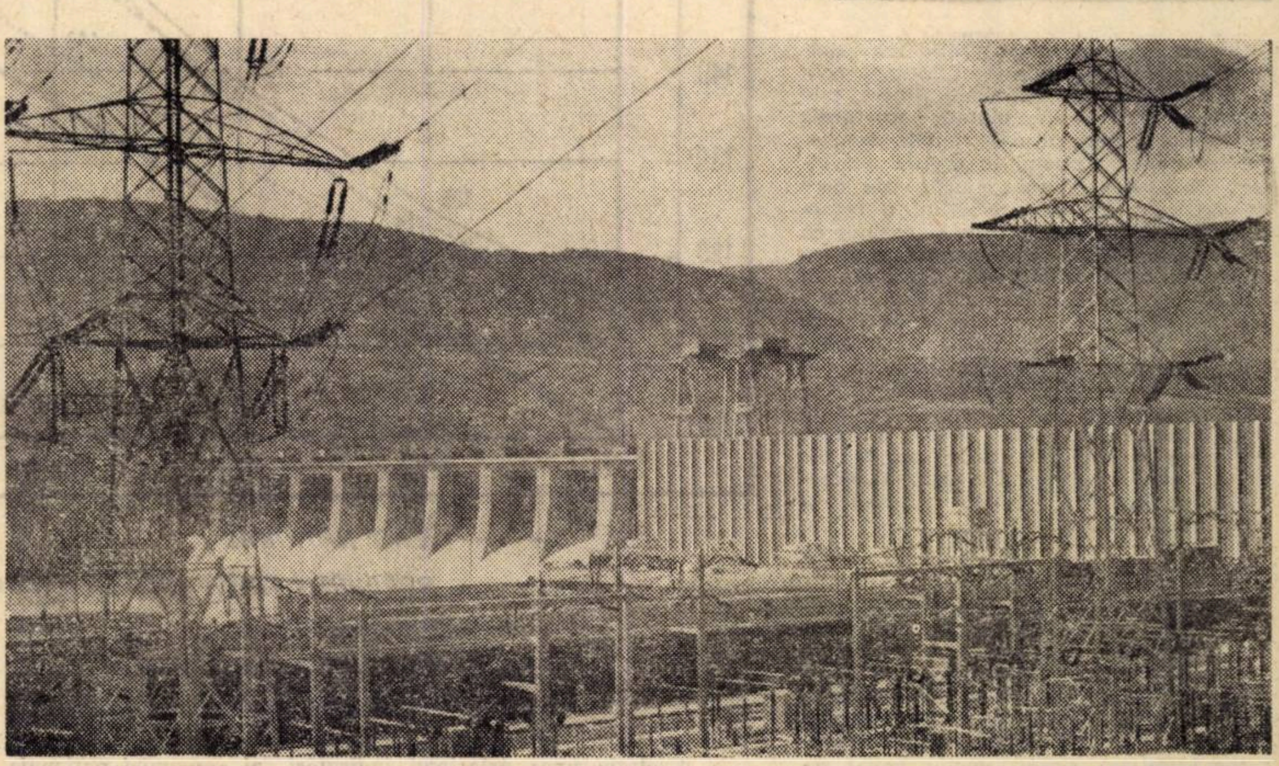

(Foto : V. GODEANU)

MODERNIZAREA ECONOMIEI ROMÂNEŞTI ÎN PERIOADA 1971–1975

PREVEDERILE actualului plan cincinal îl definesc ca o etapă de dezvoltare economică intensă, bazată pe ritmurile înalte de creştere, pe orientarea industriei spre domeniile tehnicii de vîrf şi realizarea unei agriculturi intensive, pe sporirea productivităţii muncii şi reducerea cheltuielilor de producţie în general şi a celor materiale, în special. Toate aceste mutaţii şi orientări accentuează laturile calitative ale dezvoltării, ceea ce conferă eficienţă şi un caracter modern economiei ţării noastre (vezi graficul de mai jos) angajată în amplul proces de construcţie a societăţii socialiste multilateral dezvoltate.

Continuarea consecventă a procesului de industrializare socialistă a ţării, reflectat în creşterea în ritm susţinut a producţiei globale industriale, 11—12%, una din opţiunile constante şi majore ale politicii partidului nostru, ţine seama de aportul pe care această ramură îl aduce în valorificarea superioară a resurselor materiale şi de muncă ale ţării, în modernizarea structurilor economiei, de implicaţiile pozitive pe care dezvoltarea acestei ramuri le are asupra societăţii în ansamblu.

Sporind simţitor contribuţia la crearea venitului naţional, de la circa 62% în anul 1970 la circa 67% în anul 1975, şi la acoperirea principalelor consumuri finale — ramura industriei va asigura aproximativ 70% din maşinile, utilajele şi instalaţiile solicitate de programul de investiţii, va livra de 1,5 ori mai multe mărfuri pentru fondul pieţei şi de 1,9 ori pentru export — industria **îşi consolidează în şi mai mare măsură rolul său conducător în economie.**

Tabel nr. 1

STRUCTURA PRODUCŢIEI INDUSTRIALE	1970	1975
Total industrie din care:	100	100
Ind. energiei electrice şi termice	3,2	3,1
Ind. combustibilului	5,5	4,4
Ind. metalurgiei feroase	8,7	7,8
Ind. metalurgiei neferoase	3,1	2,8
Ind. construcţiilor de maşini	25,3	29,4
Ind. chimică	10,4	13,0
Ind. celulozei şi hîrtiei	1,4	1,2
Ind. materialelor de construcţii	3,2	3,5
Exploatarea şi prelucrarea lemnului	6,5	4,4
Ind. uşoară	14,3	13,0
Ind. alimentară	16,6	15,4

Semnificativ pentru consolidarea poziţiei industriei în ansamblul întregii economii este faptul că acest proces este **însoţit de importante mutaţii structurale în interiorul ramurii,** determinate de priorităţile pe care planul le acordă dezvoltării ramurilor şi subramurilor de care depind valorificarea superioară a resurselor naturale, introducerea şi extinderea progresului tehnic în economie, sporirea eficienţei întregii industrii. Creşterea în ritmuri diferenţiate a ramurilor industriei şi în acest cadru locurile de frunte pe care se situează industria construcţiilor de maşini şi industria chimică, determină ca aceste două industrii să asigure la sfîrşitul cincinalului circa 42% din întreaga producţie industrială faţă de 35,7% în 1970 (vezi tabel nr. 1). Ele devin astfel principalul suport al dinamismului industrial, al diversificării şi modernizării industriei.

IMPORTANTE schimbări calitative intervin în acest cincinal în industrie şi ca urmare a **dezvoltării mai rapide a ramurilor prelucrătoare,** în comparaţie cu cele producătoare de materii prime. Este semnificativ astfel că ritmul mediu anual de creştere al industriei constructoare de maşini devansează pe cel al industriei metalurgice cu circa 5,4%. Industria de prelucrare a lemnului creşte în acest cincinal cu 26%, în timp ce volumul activităţii de exploatare forestieră este mai mic în 1975 faţă de 1970 cu circa 5%.

Desigur că toate aceste prevederi sînt nemijlocit legate de măsurile pe care

Tabel nr. 2

	Creştere în 1975 faţă de 1970 — în % —
TOTAL INDUSTRIE	176
— Industria metalelor feroase	162
din care:	
— oţeluri aliate	258
— Industria construcţiilor de maşini	206
din care:	
— industria electronică	329
— industria electrotehnică	213
— mecanică fină şi optică	426
— maşini unelte	394
— construcţii navale	235
—Industria chimică	224
din care:	
— fire şi fibre sintetice	335
— mase plastice şi cauciuc sintetic	279

ministerele le vor lua pentru valorificarea cît mai bună a materiilor prime şi materialelor cît şi pentru realizarea de produse cu valoare de întrebuinţare superioară.

Procesul de modernizare a industriei este însă mult mai profund. Conţinutul acestui proces este generat şi de **creşterea accelerată în cadrul ramurilor, a subramurilor şi sectoarelor definitorii pentru o producţie industrială modernă.** Au fost prevăzute astfel ritmuri deosebit de ridicate pentru dezvoltarea industriei electronice şi electrotehnice, de mecanică fină, maşini unelte, construcţii de nave, fibre şi fire sintetice, mase plastice şi cauciuc sintetic, oţeluri aliate. În toate aceste sectoare, creşterile de producţie depăşesc de cele mai multe ori în mod substanţial, pe cel al ramurilor din care fac parte (vezi tabel nr. 2).

Şi în celelalte ramuri ale industriei, creşterea în volum este însoţită de un dinamism mai accentuat în direcţia promovării şi consolidării unei structuri moderne şi eficiente. Bunăoară în domeniul materialelor de construcţii se prevăd creşteri mari la sortimentele superioare de ciment sau de geam prelucrat; în industria bunurilor de consum planul pune un accent deosebit pe diversificarea continuă a sortimentelor de mărfuri, astfel încît să fie satisfăcute pe deplin cerinţele consumatorilor.

Adîncirea procesului de modernizare şi diversificare se oglindeşte sintetic în **creşterea însemnată a proporţiei produselor noi.** La nivelul anului 1975, în construcţia de maşini şi metalurgie produsele noi vor reprezenta 63% şi respectiv 52%.

Această acţiune intensă de modernizare şi de ridicare a calităţii producţiei este strîns legată de asimilarea permanentă în fabricaţia uzinelor şi întreprinderilor industriale a unor noi produse, de punerea la punct a noi tehnologii de producţie şi de perfecţionare a celor existente, de scoaterea din fabricaţie a produselor învechite şi depăşite sub aspectul nivelului tehnic şi funcţional.

Dintre produsele noi prevăzute a fi însuşite în acest cincinal în construcţia de maşini se remarcă utilajele şi instalaţiile de capacităţi şi caracteristici tehnico-constructive la nivelul actual al tehnicii pe plan mondial cum ar fi: turbogeneratoarele de 330 MW, cazanele de aburi de 1 035/tone/oră, utilajele şi instalaţiile pentru fabricile de îngrăşăminte chimice de 300 mii tone/an, liniile de ciment de 3 000 tone/24 ore; locomotivele Diesel electrice de putere sporită, familiile de noi autocamioane şi autobuze de mare capacitate, acţionate cu motor Diesel, noile tipuri de mineraliere şi cargouri, toate acestea fiind rezultatul unei activităţi complexe realizată în cadrul fabricaţiei de mijloace de transport feroviare, rutiere şi navale. În industria chimică va fi însuşită fabricaţia cauciucului poliizoprenic, a anvelopelor cu carcasă radială, a unor noi sortimente de catalizatori, reactivi, coloranţi, medicamente şi mase plastice, produse de mare utilitate pentru economia naţională şi de eficienţă ridicată.

Procesul de îmbunătăţire a structurii producţiei industriale, de reînnoire continuă a gamei de produse fabricate de această ramură are în vedere, ca o opţiune de prim ordin, susţinerea importantelor sarcini stabilite în cincinal pentru creşterea nivelului de trai al populaţiei. În această direcţie industria urmează să asimileze noi tipuri de televizoare, aparate de radio de clasă superioară, magnetofoane, frigidere şi maşini automate de spălat rufe, tipuri noi de mobilă, de ţesături, tricotaje, încălţăminte, produse ce vor veni în întîmpinarea cererii consumatorilor şi care, prin caracteristicile lor funcţionale ridicate, vor putea să satisfacă cele mai pretenţioase exigenţe.

La baza întregii acţiuni de modernizare, de înnoire şi creştere a calităţii producţiei industriale un aport esenţial îl va aduce **valorificarea potenţialului ştiinţific,** de gîndire şi inteligenţă românesc, concretizată în cercetarea şi proiectarea proprie, activităţi a căror contribuţie la dezvoltarea economică şi socială a ţării va spori substanţial. Planul cincinal are astfel în vedere că prin valorificarea temelor înscrise în programul de cercetare să se obţină pe economie valori de producţie de aproape 66 miliarde lei şi reduceri ale cheltuielilor de producţie de circa 16 miliarde lei.

Dezvoltarea şi ridicarea nivelului tehnic al industriei, creează premisele necesare pentru modernizarea şi a celorlalte ramuri ale economiei. Dacă ne referim la **agricultură,** spre exemplu, ritmul de creştere de 6,3—8,3% în perioada 1971—1975 se bazează în mare măsură pe aportul pe care îl vor aduce unele ramuri industriale cum sînt chimia şi construcţiile de maşini la sporirea producţiei acestei ramuri. Cîteva cifre sînt grăitoare. În perioada 1971—1975 agricultura urmează să primească 7—7,4 mil. tone îngrăşăminte chimice şi va ajunge să folosească la sfîrşitul cincinalului **200 kg. substanţă activă la hectar comparativ cu 67 kg. în 1970;** prin dotările prevăzute vor reveni **88 ha teren arabil pe tractor** (98 ha în 1970), iar prin materializarea măsurilor stabilite prin programul naţional referitor la extinderea lucrărilor de hidroamelioraţii şi de îmbunătăţiri funciare se va ajunge ca în 1975 **mai mult de 21% din suprafaţa arabilă să fie irigată.** Iată deci reuniţi factorii esenţiali — chimizare, mecanizare, irigaţii — care vor oferi agriculturii noastre un caracter modern şi intensiv.

În transporturile feroviare, pe baza mijloacelor moderne puse la dispoziţie de industria noastră constructoare de maşini, va scădea continuu ponderea tracţiunii cu abur (de la 20,7% în 1970 la 5% în 1975) în timp ce ponderea tracţiunii Diesel se va majora de la 73,6% la 77% şi cea electrică de la 5,7 la 18%.

Sînt prevederi care dublate de măsurile ce vor fi luate pentru repartizarea judicioasă a volumelor de transport pe diferite categorii de mijloace, optimizarea legăturilor dintre punctele de producţie şi cele de consum, creşterea gradului de mecanizare şi automatizare a operaţiilor de încărcare-descărcare, precum şi extinderea sistemelor moderne de transport pe palete şi în containere, vor oferi activităţii de transporturi un grad înalt de eficienţă.

Programul de dezvoltare a producţiei materiale şi de modernizare a structurilor economice în acest cincinal este susţinut de un **efort de investiţii care însu-**

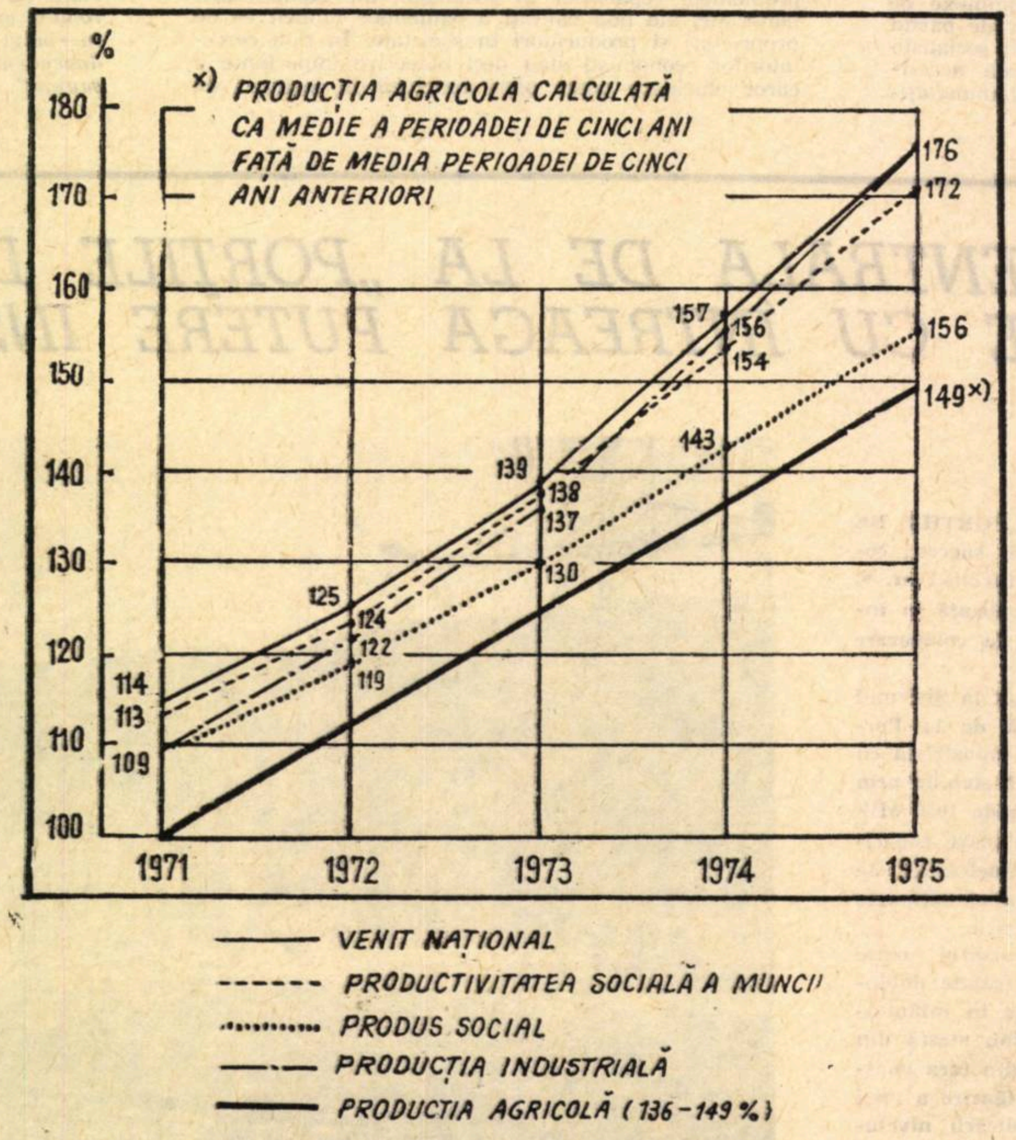

Evoluţia unor principali indicatori ai economiei naţionale

mează — pe economie — peste 540 miliarde lei. Acest efort financiar și material de circa 1,7 ori mai mare decît cel făcut în perioada anterioară de 5 ani a fost posibil de conceput numai în condițiile menținerii unei rate înalte a acumulării (30—32% din venitul național), opțiune fundamentală a politicii partidului nostru care ține seama de satisfacerea optimă a necesităților atît pentru prezent cît și de perspectivă ale țării.

Prioritățile în repartizarea fondurilor de investiții reflectă, pe un alt plan, aceleași mutații calitative ce vor interveni în structura economiei, a ramurilor acesteia. Partea principală, **281,2 miliarde** lei din totalul de 470 miliarde cît reprezintă investițiile centralizate din fondurile statului, revine **industriei**. Dezvoltarea prevăzută a producției din sectoarele Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, Energiei Electrice și Industriei Metalurgice, necesită peste 76% din investițiile industriale.

Agriculturii, ramură pentru care planul cincinal prevede ca directivă principală intensivitatea producției, concepută prin materializarea unui vast program de îmbunătățiri funciare, de creștere a gradului de mecanizare a lucrărilor agricole etc., **statul alocă 81,4 miliarde lei, de 2 ori mai mult decît în cincinalul trecut.** Dacă se ține seama și de investițiile ce urmează a fi efectuate din fondurile cooperativelor agricole de producție rezultă că în această ramură se vor realiza în perioada 1971—1975 lucrări de investiții de circa 100 miliarde lei.

Desigur, toate aceste prevederi ce se vor concretiza în noi capacități productive implică răspunderi deosebite în realizarea obiectivelor de investiții și obținerea aportului scontat în termene cît mai scurte. În această direcție este necesară o pregătire minuțioasă a studiilor tehnico-economice și a proiectelor, alegerea judicioasă a tehnologiilor și soluțiilor constructive, o conlucrare strînsă între beneficiari, constructori și furnizorii de utilaje.

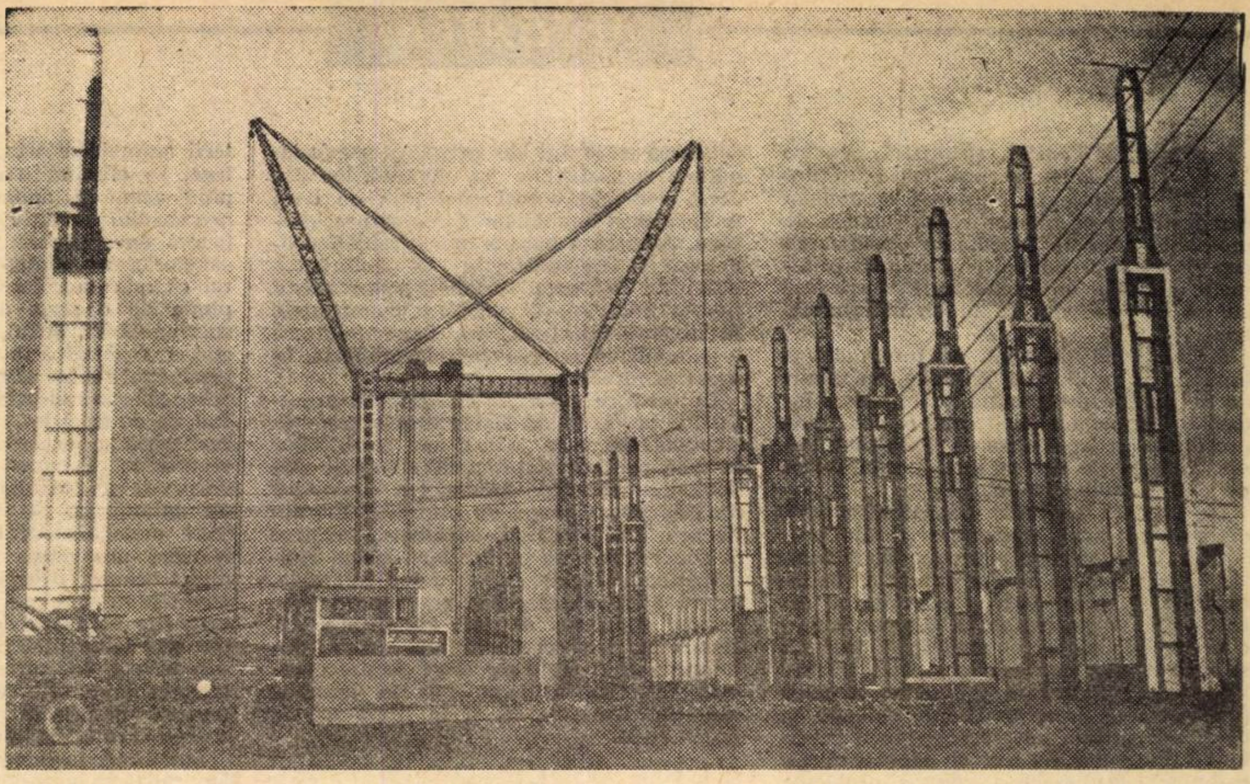

Deocamdată sînt numai niște piloni aliniați militărește... Ei jalonează însă locul unde se construiește unul dintre cele mai importante obiective ale acestui cincinal. Uzina de oțeluri situată pe platforma industrială a Tîrgoviștei, alături de uzina de strunguri și fabrica de lămpi fluorescente „Romlux". În final, noua uzină va cuprinde opt secții principale: oțelăria electrică nr. 1, cuplată cu o forjă de blocuri și bare, care va produce oțeluri greu deformabile pentru matrițe și scule; oțelăria nr. 2 pentru oțeluri aliate și înalt aliate cu 5 laminoare: bluming, continuu de semifabricate, de profile mijlocii, de profile fine și altul de table subțiri electrotehnice și înalt aliate. A opta secție este o turnătorie de bare. Prin profilul, tehnologia și dotarea sa, această uzină va fi cea mai modernă de acest fel din țară.

SCHIMBĂRILE ce vor interveni în nivelul și structura economiei noastre pînă în 1975 se repercutează pozitiv în întreaga viață socială a țării. Dezvoltarea rapidă și multilaterală în condițiile difuzării pe scară largă a progresului tehnic în toate ramurile industriei, mecanizarea, chimizarea, și electrificarea lucrărilor agricole, modernizarea construcțiilor și transporturilor contribuie încă de pe acum la reducerea deosebirilor dintre activitatea productivă a țăranului și cea a muncitorului, la micșorarea decalajului dintre sat și oraș. Aceste procese de creștere calitativă vor determina **mutații importante în structura forței de muncă**, un număr din ce în ce mai mare de oameni fiind ocupați cu executarea muncilor complexe, ce solicită un nivel mai ridicat de pregătire, remunerate corespunzător.

Ca o problemă cu profunde semnificații calitative, generată de schimbările și perfecționările din economie, trebuie relevată crearea în cincinalul actual de **locuri noi de muncă pentru un 1 milion de persoane**. Această creștere masivă a numărului de salariați implică, desigur, deplasarea unei însemnate părți din forța de muncă din agricultură către industrie și ramurile neagricole. Ca urmare, **ponderea forței de muncă ocupată în agricultură, va scădea de la 49% în 1970 la 40,4% în 1975.** Procentul este cu atît mai grăitor pentru transformările pozitive din viața țării cu cît ne vom aminti că în 1950 lucra în agricultură 73% din populație și că pentru saltul pe care noi îl facem în 25 de ani, unor țări, considerate astăzi dezvoltate, le-au trebuit perioade mult mai lungi de timp. Franța, bunăoară, a avut nevoie de circa 100 ani pentru ca numărul agricultorilor să scadă de la 75% la 40% iar Statele Unite de aproape 75 ani.

Această schimbare în structura populației ocupate, care reprezintă unul din succesele remarcabile obținute de partidul nostru în politica de utilizare a forței de muncă, are profunde implicații pozitive atît asupra productivității sociale a muncii cît și asupra nivelului de trai și veniturilor populației. În același timp, înzestrarea întreprinderilor cu echipamente și tehnologii noi, modificările care vor interveni în structura produselor determinate de dezvoltarea ramurilor și subramurilor care valorifică la un nivel superior resursele materiale, înnoirea producției, creează și ele puternice premise necesare pentru realizarea și depășirea sarcinilor stabilite în domeniul sporirii productivității muncii, cu 42% în industrie, 35% în activitatea de construcții-montaj, reducerii cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă industrială cu 11—12%.

Se poate spune, deci, că pe un plan general, toate influențele pe care modernizarea economiei, a industriei le are asupra productivității muncii și a construcțiilor, asupra structurii populației ocupate se **reflectă sintetic în creșterea cu peste 70% a productivității muncii sociale, definită ca venit național creat de o persoană din sfera producției materiale.**

PLANUL cincinal sintetizează într-o viziune realistă, științifică perspectiva dezvoltării și modernizării României socialiste în următorii ani. Înfăptuirea acestui vast program de construcție economică — spunea secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu — va ridica România pe o nouă treaptă, va marca parcurgerea unei noi și însemnate etape pe drumul apropierii țării noastre de statele avansate ale lumii. În prezent, în toate unitățile din economie se depun eforturi susținute pentru încheierea cu succes a primului an al noului cincinal. Rezultatele obținute pînă acum demonstrează elocvent că sarcinile de plan pentru anul 1971 vor fi realizate. Este un început promițător, de bun augur, care ne oferă certitudinea că vastul program stabilit de partid va fi îndeplinit și depășit.

ing. Constantin CALOIANU

directorul Direcției Coordonării planului din C.S.P.

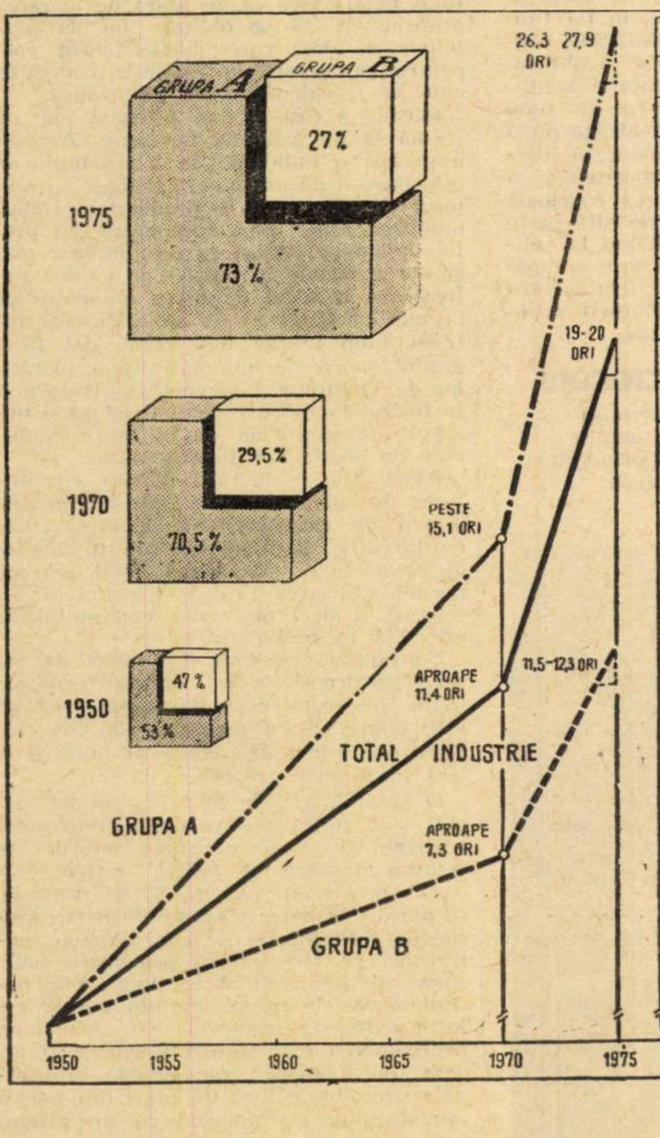

Producția globală industrială

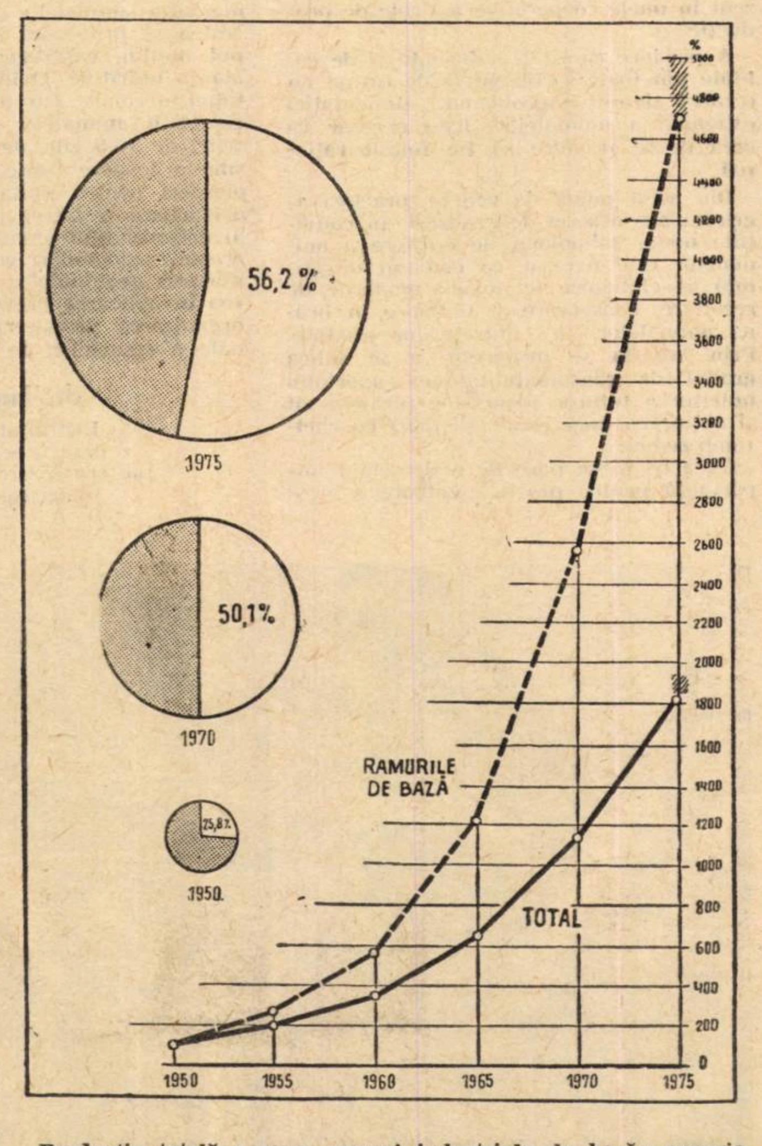

Producția totală a unor ramuri industriale de bază: energia electrică, metalurgia, construcțiile de mașini și chimia — pondere și dinamică

Proiectul legii pentru organizarea producerii și folosirii raționale a resurselor de nutrețuri

ÎN CONCORDANȚĂ CU NECESITĂȚILE ACTUALE ALE ZOOTEHNIEI

CERCETAREA științifică, analiza economică și practica unităților fruntașe în creșterea animalelor demonstrează că intensificarea ramurii de producție animală presupune organizarea superioară a producției și a muncii pe temeiul aplicării unei tehnologii de creștere cu un caracter din ce în ce mai industrial.

O problemă deosebit de însemnată a organizării producției animale, în lumina cerințelor progresului tehnic și a folosirii tehnologiei moderne, o constituie profilarea și specializarea unităților cooperatiste și de stat ca mari producătoare de carne, lapte, ouă etc.

Dezvoltarea continuă a producției animaliere pe calea modernizării sale presupune o organizare a producerii și folosirii resurselor de furaje științific fundamentată, care să asigure dezvoltarea armonioasă, proporțională a tuturor ramurilor de producție zootehnică pe țară cît și a unităților agricole socialiste situate în diferite condiții de producție, să ducă la realizarea unor producții ridicate și de bună calitate necesare creșterii continue a nivelului de trai al populației. De rezolvarea rațională a acestor probleme depinde în cea mai mare măsură eficiența economică a acțiunilor ce se vor întreprinde în viitor pe linia dezvoltării și modernizării creșterii animalelor, a intensificării producției animaliere, precum și a eficienței investițiilor ce se vor face pentru sporirea producției.

ÎN ACESTE CONDIȚII, problema producerii de nutrețuri devine de mare actualitate și capătă un caracter complex deoarece pe de o parte este necesar să se satisfacă anumite cerințe ale fiecărei specii și categorii de animale, iar pe de altă parte să fie folosit la maximum efectul conjugat al resurselor de furaje cu caracterele biologice și fiziologice ale speciilor și raselor de animale care se cresc la noi în țară.

Din cele de mai sus rezultă că se impune ca preocupările privind producerea necesarului de furaje și folosirea rațională a acestora să fie aprofundate sub aspectul fundamentării teoretice a acestei probleme, al studierii condițiilor și factorilor ce influențează realizarea pe teritoriu a producției de furaje și al determinării unor cerințe nutritive diferențiate în raport de specie și categorie de animale cît și de orientarea producției.

Noua lege pentru organizarea producerii și folosirii raționale a resurselor de nutrețuri, care constituie o însumare creatoare a tradiției și experienței pozitive existente în țara noastră în producerea furajelor și o aplicare în practică a unor cercetări științifice îndelungate în domeniul nutriției animalelor, vine să completeze o serie de măsuri tehnice și organizatorice care se iau pentru dezvoltarea intensivă și multilaterală a agriculturii noastre socialiste.

PROFILAREA și specializarea producției animale în întreprinderile agricole socialiste din țara noastră au impus modificări substanțiale și în tehnologia de creștere a animalelor. Prin aceasta s-a urmărit a se realiza cerințele necesare obținerii unei producții ritmice, în cantitate mare, de calitate bună și la un preț de cost scăzut.

Schimbarea tehnologiei de creștere a diferitelor specii și categorii de animale a impus aplicarea unui sistem de hrănire rațională a animalelor, pe bază de norme fundamentate științific, precum și folosirea celor mai moderne metode de pregătire și administrare a furajelor. Din acest punct de vedere este de subliniat faptul că au loc modificări importante nu numai în ceea ce privește sistemul de furajare a animalelor, dar se modifică însăși concepția de bază în problema producerii și folosirii resurselor de nutrețuri.

Deși în decursul anilor s-au produs schimbări radicale în ceea ce privește baza ereditară a raselor de animale din țara noastră, s-au îmbunătățit condițiile de adăpostire, s-au luat măsuri pentru ridicarea gradului de pregătire profesională a specialiștilor și lucrătorilor din acest domeniu, totuși concepția de bază în furajarea animalelor a rămas neschimbată. Aceasta a produs mari greutăți economice și organizatorice în activitatea unităților agricole socialiste; specialiștii nu au putut să-și valorifice cunoștințele la nivelul cerințelor, iar baza ereditară a animalelor nu s-a putut manifesta în toată plenitudinea ei.

În ceea ce privește clasificarea nutrețurilor proiectul de lege aduce o serie de îmbunătățiri care corespund realităților actuale precum și practicii mondiale din domeniul nutriției animalelor. În afară de cele patru grupe de nutrețuri folosite în practică (fibroase, suculente, grosiere și concentrate) se evidențiază grupa substanțelor energetice și a celor minerale, grupa aditivilor furajeri și grupa preparatelor furajere. Această clasificare definește în mod precis fiecare grupă, eliminîndu-se o serie de erori de interpretare care se întîlneau atît în practica unităților agricole cît și în literatura de specialitate.

REALIZAREA unei alimentații raționale a animalelor din unitățile agricole socialiste impune luarea unor măsuri eficiente pentru organizarea producerii nutrețurilor. Este necesar ca suprafețele de teren afectate bazei furajere să fie folosite cît mai rațional nu numai prin realizarea unei structuri a culturilor corespunzătoare condițiilor specifice unităților de producție, dar și prin executarea tuturor lucrărilor agrotehnice la un înalt nivel calitativ și în termenul optim de realizare.

Deoarece în practică unele unități agricole nu dau suficientă atenție suprafeței arabile prevăzută pentru baza furajeră, considerăm că ar fi necesar ca în lege să se prevadă obligația ca aceste suprafețe să fie rezervate din solele cu grad ridicat de fertilitate și nu din ceea ce nu se poate folosi pentru culturile de bază așa cum se mai întîlnește în prezent în unele cooperative agricole de producție.

A produce cantități suficiente și de calitate din toate sortimentele de furaje nu rezolvă definitiv problema alimentației raționale a animalelor. Este necesar ca ceea ce se produce să fie folosit rațional.

Din acest punct de vedere, practica agricolă are o serie de realizări. În condițiile noilor tehnologii de creștere a animalelor este necesar ca oamenii de știință să elaboreze tehnologii moderne de recoltare, conservare și utilizare în hrana animalelor a nutrețurilor produse. Prin aceasta se urmărește a se ridica gradul de consumabilitate și a aportului nutritiv a tuturor resurselor furajere cît și obținerea unor producții mari cu cheltuieli reduse.

Ceea ce ni se pare de o deosebită importanță pentru practica viitoare a creșterii animalelor este faptul că, prin noua lege, se elimină o mare lipsă frecventă pînă acum și anume aceea a stabilirii necesarului nutritiv fără a cunoaște valoarea energetică a rației pentru fiecare categorie de animale. Este cunoscut faptul că mărimea necesarului de hrană depinde de o serie de factori cum sînt: specia, vîrsta, sexul, greutatea corporală, starea fiziologică a animalelor, nivelul producției etc. De aceea este firesc și necesar ca hrana animalelor să fie normată în funcție de cele de mai sus. Prin aceasta se realizează o serie de avantaje tehnice și economice. În acest fel se poate dirija creșterea și dezvoltarea animalelor către un anumit tip de animal, se îmbunătățește metabolismul bazal și se pot crea însușiri productive noi, se influențează direct asupra nivelului producției, realizîndu-se o creștere a acesteia, se evită urmările nefavorabile ale subalimentației, ale supraalimentației sau ale alimentației incomplete în principii nutritivi și se creează premisele necesare pentru organizarea planificată a bazei furajere și o valorificare economică a nutrețurilor.

Stabilirea în mod științific a cerințelor nutritive și a normelor medii de consum în hrana diferitelor specii și categorii de animale, pe baza rezultatelor îndelungate a cercetărilor științifice din domeniul alimentației animale, constituie elementul esențial al proiectului de lege pentru organizarea producerii și folosirii raționale a resurselor de nutrețuri.

CONSIDERĂM că ar fi necesar, ca, pe baza prevederilor din proiectul de lege Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Apelor să elaboreze recomandări detaliate pentru aplicarea în practică a cerințelor nutritive și a normelor medii de consum în hrana animalelor. Aceste recomandări trebuie să constituie un ghid pentru orientarea specialiștilor și lucrătorilor din ramura creșterii animalelor.

Recomandările respective trebuie să ajute pe specialiști ca să organizeze alimentația animalelor în așa fel încît acestea să primească în rație, în tot timpul anului, cantitatea necesară de substanțe nutritive. O întrerupere a alimentației normale sau o alimentație insuficientă a animalelor, chiar pe un timp scurt de 3—5 zile, de regulă atrage după sine o scădere bruscă a producției, deci pierderi pentru unitatea respectivă și o perturbare a întregului proces fiziologic al organismului animal. Pe de altă parte aceste recomandări vor contribui la eliminarea eventualelor greșeli care ar apărea în aplicarea prevederilor legii pentru organizarea producerii și folosirii raționale a resurselor de nutrețuri.

dr. ing. Fl. CIOCOIU
Institutul de cercetări
pentru economia agrară
și organizarea întreprinderilor
agricole socialiste

La recoltatul porumbului siloz

DE CE EXISTĂ REȚINERI ÎN FOLOSIREA MAȘINILOR ROMÂNEȘTI DE FACTURAT?

ÎN ULTIMII ANI, un număr tot mai mare de întreprinderi au fost dotate cu mașini de calcul moderne, fabricate în țara noastră. După cum se știe, încă din 1969 a început producția mașinilor de facturat electronice Felix FC-15 la „Fabrica de elemente pentru automatizări" — București.

Caracteristicile tehnice superioare ale mașinii au determinat obținerea unor bune rezultate în prelucrarea datelor. Fiind o mașină electronică, viteza de calcul este foarte ridicată, rezultatele fiind redate aproape instantaneu. Numărul de 9 memorii de acumulare și 3 memorii de lucru ale mașinii Felix FC-15 sînt, de asemenea, elemente ce demonstrează superioritatea ei față de mașinile existente în prezent în exploatare la întreprinderile din țara noastră. Superioritatea din punct de vedere constructiv poate fi apreciată și după modul de stabilire a comenzilor automate. Astfel, mașina de facturat românească dispune de un număr mai mare de instrucțiuni automate, precum și de un sistem mai bun de fixare a comenzilor (conexiune mobilă). La aceasta se poate adăuga faptul că mașina dispune de 10 teste programe și 6 teste selectoare, ceea ce dă posibilitatea sporirii gradului de automatizare în prelucrarea datelor prin împărțirea lucrării în secvențe de programe și respectiv, de realizare cu multă ușurință a cazurilor reprezentînd excepții de la prelucrarea de bază.

Dotarea mașinii cu dispozitiv de perforat bandă face ca, în afară de lucrarea propriu-zisă, să se obțină un purtător tehnic de date care să fie folosit apoi pentru prelucrare la mașinile complexe cum ar fi calculatoarele electronice.

Mașina a fost și este utilizată mai cu seamă la lucrările de facturare. Aceasta a permis o îmbunătățire a sistemului de întocmire a documentelor primare în sectorul de desfacere a produselor. Îmbunătățirea reiese prin comparație cu prelucrarea manuală, ori cu posibilitățile mașinilor existente în prezent în exploatare. Însușirea metodei de lucru a operațiilor la mașina Felix FC-15 se realizează într-un timp relativ mai scurt, dat fiind gradul sporit de automatizare a lucrărilor de facturare. Intervenția operatorului în timpul lucrului fiind mai redusă și numărul de probleme ce trebuiesc cunoscute de acesta vor fi mai puține.

Avantajele prelucrării datelor cu mijloace de calcul nu sînt însă determinate numai de caracteristicile tehnice, ci și de lucrările și variantele de prelucrare alese, acestea din urmă fiind cele ce permit utilizarea tuturor caracteristicilor tehnice și deci obținerea maximului de eficiență în prelucrare.

Considerăm că dacă din punct de vedere constructiv s-au obținut rezultate foarte bune (cu excepția faptului că nu este dotată și cu dispozitiv de introdus fișă), din punct de vedere al folosirii ei sînt încă unele rezerve.

O îmbunătățire în folosirea acestei mașini s-ar putea obține dacă prelucrarea realizată cu ocazia întocmirii facturilor ar fi dusă mai departe. Astfel, ar fi necesar ca în programul mașinii să se prevadă, în afara calculelor pentru întocmirea facturilor, posibilitatea de a se efectua centralizări pe zile pentru principalii indicatori ai desfacerii. Acest lucru este posibil, deoarece mașina are un număr relativ mare de memorii de acumulare, programarea este simplă (adunare și redare din memorie), iar sumele centralizate s-ar obține fără un efort din partea operatorului, ele apărînd ca un produs

lector univ. I. NEGESCU
asist. univ. D. POROJAN
A.S.E.

(Continuare în pag. 8)

Legea cu privire la gospodărirea fondurilor fixe, resurselor materiale și aprovizionarea tehnico-materială

AVUȚIA NAȚIONALĂ — GOSPODĂRITĂ CU ÎNALTĂ RĂSPUNDERE

ÎN ETAPA ACTUALĂ de edificare în țara noastră a societății socialiste multilateral dezvoltate, realizarea unei eficiențe cît mai înalte în toate domeniile de activitate economică și socială reprezintă o necesitate majoră. În acest context, o importanță deosebită revine acțiunilor legate de gospodărirea cu grijă a bunurilor materiale, de asigurarea unui volum cît mai mare de resurse de materii prime și materiale, îmbunătățirea continuă a calității produselor și creșterea gradului de utilizare a acestora, astfel încît să poată fi satisfăcute în condiții tot mai bune cerințele mereu crescînde impuse de înfăptuirea sarcinilor și obiectivelor fundamentale ale economiei naționale.

Ținînd seama de măsurile cu privire la perfecționarea conducerii, organizării și planificării economiei naționale, stabilite de Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1967 și de Directivele Congresului al X-lea al P.C.R., „Legea cu privire la gospodărirea fondurilor fixe, resurselor materiale și aprovizionarea tehnico-materială" stabilește cadrul general de desfășurare a acestor activități, accentuează măsurile care se impun cu privire la gospodărirea fondurilor fixe, valorificarea superioară și folosirea rațională a resurselor materiale și precizează, totodată, atribuțiile și răspunderile ce revin tuturor organizațiilor economice antrenate în procesul aprovizionării tehnico-materiale.

● Potențialul fondurilor fixe — cît mai bine valorificat

O ASEMENEA corelație de tipul fonduri fixe — aprovizionare, este pentru prima oară statuată în țara noastră. Ea ține seama de legătura obiectivă ce se naște în procesul producției materiale între baza tehnică și cea materială, de intercondiționările diferitelor elemente componente ale mijloacelor de producție. De fapt planificarea și aprovizionarea tehnico-materială nici nu pot fi desprinse de modul în care se asigură și se gospodăresc capacitățile de producție, întrucît îndeplinirea sarcinilor de producție înseamnă și realizarea în mod corespunzător a aprovizionării.

În această privință apare semnificativ faptul că **analiza cu privire la gradul de utilizare a capacităților de producție a evidențiat o rezervă pentru anul 1971 echivalentă unei producții de peste 30 miliarde lei.** Aceasta înseamnă că:

a) un volum însemnat de materii prime și materiale nu a putut fi prelucrat, lipsind procesul de aprovizionare tehnico-materială și, deci, economia națională de cantități însemnate de produse necesare consumului productiv sau individual;

b) totodată, pentru producerea unor noi capacități de producție s-au consumat resurse materiale și forță de muncă, deși o parte din aceste capacități existau în economie, ceea ce a făcut ca materialele aferente acestora să nu poată fi canalizate de procesul de aprovizionare către ramurile, sectoarele sau consumatorii care aveau stringentă nevoie de ele;

c) în sfîrșit, utilizarea într-un grad mai scăzut a capacităților de producție a afectat ritmicitatea aprovizionării tehnico-materiale, datorită avariilor și întreruperilor în funcționarea continuă a mașinilor, utilajelor și instalațiilor.

● Folosirea rațională a materiilor prime și...

IMPORTANȚĂ deosebită prezintă și prevederile din lege referitoare la dezvoltarea bazei de materii prime și utilizarea judicioasă a resurselor materiale. Ea stabilește măsurile care trebuie luate cu privire la: **lărgirea și diversificarea bazei interne de materii prime; recurgerea la importuri numai în cazuri de strictă necesitate; asimilarea în producție a înlocuitorilor care să asigure economisirea materiilor prime și materialelor deficitare; recondiționarea sau regenerarea unor materiale ce pot fi utilizate în procesul de producție.**

Grija legiuitorului pentru clarificarea și statuarea unor probleme care în etapa actuală sînt de o importanță majoră pentru economia țării noastre, este pe deplin justificată; ponderea cheltuielilor materiale în prețul de cost al producției industriale reprezintă peste 73%, ceea ce înseamnă că o reducere cît de mică a acestora se concretizează în valori materiale foarte mari. În același timp avînd în vedere faptul că, în prezent, cantitățile de resurse materiale supuse prelucrării sînt de ordinul a 100 milioane tone anual numai la materii prime de bază, **este normal ca îmbunătățiri chiar de proporții mici în consumul acestora să atragă efecte însemnate, care se pot concretiza în valori de miliarde de lei anual.**

Cum era și firesc, accentul principal în utilizarea judicioasă a resurselor materiale se pune pe **stabilirea unor norme de consum cu fundamentare tehnico-economică în strînsă corelare cu schimbările ce intervin în producție, în gradul de dotare, în calitatea produselor, astfel încît să se asigure consumul cu economie a materiilor prime și materialelor, extinderea folosirii înlocuitorilor, utilizarea cu precădere a materiilor prime indigene.** Totodată, dinamica procesului de dezvoltare, implicațiile profunde și atît de dese ale progresului tehnic, cer o revizuire și **îmbunătățire continuă atît a tehnologiilor de fabricație cît și a normelor de consum** pentru a putea reflecta și pe planul gospodăririi raționale a resurselor materiale, eficiența economică scontată.

În ce privește normele și normativele de stoc, **în lege se definește rolul și importanța pe care le au stocurile de materii prime și materiale pentru asigurarea continuității aprovizionării producției, cu imobilizări cît mai mici de resurse materiale și financiare.** Reglementările ce se aduc în regimul de utilizare a stocurilor curente și de siguranță au scopul să lege mai strîns obiectivele prevăzute prin plan cu baza materială ce se asigură prin contractele economice, ținînd seama de prioritățile macro și microeconomice în asigurarea necesarului fundamentat al beneficiarilor din economie.

Gospodărirea resurselor materiale nu poate fi desprinsă nici de procesul de circulație a acestora, unde pot avea loc pierderi — cantitative și calitative — de materiale care îngustează forțat și neeconomic volumul consumului productiv. În acest scop se impune **aplicarea unui complex de măsuri care să conducă la evitarea pierderilor în transport, manipulare și depozitare și la diminuarea corespunzătoare a coeficienților de perisabilitate admisibili, reîmprospătarea stocurilor de produse industriale și agroalimentare pentru a se evita degradarea acestora prin depozitare îndelungată, asigurarea unor condiții superioare de conservare și păstrare a materialelor și produselor.** Legat de acestea sînt stabilite și măsurile cu privire la activitatea de depozitare propriu-zisă — parte integrantă a procesului de aprovizionare tehnico-materială — cu privire la circulația rațională în depozite și utilizarea judicioasă a spațiilor de depozitare, mecanizarea și automatizarea operațiunilor de manipulare, creșterea gradului de dotare cu mecanisme, aplicarea soluțiilor moderne privind optimizarea întregii activități a depozitelor de materiale și produse finite.

Ca un corolar a ansamblului de măsuri privitor la utilizarea rațională a resurselor materiale, prin lege se stabilește principiul acordării de stimulente materiale salariaților care obțin economii în acest domeniu, respectiv celor care realizează consumuri specifice mai mici decît cele stabilite prin normele aprobate, în condițiile respectării structurii sortimentelor și a normelor de calitate admise; totodată se stabilește modul de antrenare a răspunderii pentru angajații care, prin slaba gospodărire a resurselor de materii prime și materiale, aduc pagube întreprinderii.

● ...a resurselor energetice

PROBLEMELE COMPLEXE pe care le ridică balanța energetică de perspectivă a țării au condus la necesitatea particularizării aspectelor privind asigurarea cu combustibili și energie a beneficiarilor din economie. Diversificarea bazei de combustibili și energie, multiplicarea și diversificarea consumului, creșterea gradului de prelucrare industrială au generat probleme deosebite de cele ale materiilor prime și materialelor în general. Pentru aceasta în lege este stipulată prevederea care subliniază faptul că **în asigurarea resurselor energetice primare trebuie să se pornească de la valorificarea resurselor din țară a cărbunilor, energiei hidro și nuclerare,** ținînd seama de folosirea judicioasă a combustibililor lichizi și gazoși, în scopul extinderii prelucrării industriale a acestora.

Se stabilesc în acest sens măsurile pentru ridicarea randamentelor de utilizare, întocmirea și actualizarea bilanțurilor energetice, stabilirea normelor de consum de combustibili și energie pe fiecare instalație, grup de mașini și utilaje, care să asigure utilizarea resurselor energetice cu randamentele prescrise, reducerea pierderilor și eliminarea risipei, valorificarea resurselor energetice secundare.

Totodată se stabilesc măsuri pentru asigurarea, prin proiectare, asimilare, omologare și fabricare a noilor instalații și utilaje care consumă sau transformă resurse energetice de orice fel, a unor randamente termoenergetice ridicate, la nivelul celor mai bune realizări obținute pe plan mondial.

● Asigurarea cu utilaje și piese de schimb

REALIZAREA unor ritmuri înalte de dezvoltare economică, solicită sporirea considerabilă și perfecționarea neîntreruptă a forțelor de producție, creșterea permanentă a eficienței lor, strîns corelat cu rezultatele practice obținute ca urmare progresului tehnic. Ținînd seama de această premisă, legea acordă o mare atenție îmbunătățirii aprovizionării cu utilaje și piese de schimb, care să asigure înzestrarea agriculturii, a unităților de construcții-montaj, dezvoltarea transporturilor și celorlalte activități, corespunzător obiectivelor înscrise în planurile de dezvoltare a economiei naționale; totodată legea stabilește obligațiile și răspunderile ce revin în acest sens atît unităților economice producătoare, cît și institutelor de cercetări și proiectări, punîndu-se un accent deosebit pe obținerea unor parametri tehnici și economici ridicați, îmbunătățirea calității produselor, intensificarea acțiunilor de cooperare, folosirea intensivă a capacităților existente și ridicarea eficienței economice.

În mod cu totul special în lege sînt reglementate problemele stringente ale pieselor de schimb care să asigure întreținerea și repararea mașinilor și instalațiilor în vederea funcționării lor la parametrii proiectați, utilizării complete a fondului de timp stabilit. Iată de pildă, principalele probleme reglementate de lege în legătură cu asigurarea pieselor de schimb necesare economiei:

a) stabilirea, în cadrul sarcinilor de plan globale de piese de schimb, a unor sarcini fizice pe diferite ansamble, subansamble și piese, astfel ca prin aceasta să fie îngrădită tendința unor furnizori de a produce un volum mare de piese de schimb pe tonaj, în dauna unor sortimente de piese pe care beneficiarii le solicită și nu găsesc soluția asigurării necesarului lor;

b) stabilirea regulei generale conform căreia producătorul de un anumit utilaj are sarcina asigurării pieselor de schimb pe toată durata existenței în funcțiune a acelui utilaj;

c) obligația deținătorilor de utilaje de a-și dezvolta, în unități proprii, capacități de confecționare a pieselor de schimb pentru utilajele cu caracter de unicate, mașini, utilaje și instalații din import etc. În același timp, se stabilesc măsuri pentru coordonatorii de balanțe pentru ca, împreună cu ministerele și celelalte organe centrale și locale, să organizeze recondiționarea pieselor de schimb uzate, în cazurile în care aceasta se justifică din punct de vedere economic și se pot obține piese de schimb recondiționate de calitate corespunzătoare, pe baza unor normative ce urmează a fi elaborate.

Întregul capitol al aprovizionării cu utilaje și piese de schimb răspunde preocupărilor actuale de orientare a fabricației și a acoperirii necesarului economiei cu mașini și utilaje de înaltă tehnicitate, cu parametri superiori și eficiență ridicată. De asemenea, pentru utilizarea rezervelor ce există în economie și pentru creșterea mai accentuată a gradului de înzestrare tehnică, se prevede **intensificarea în toate întreprinderile a acțiunilor de autodotare și autoutilare, crearea unor activități de producție în atelierele mecanice proprii, în secțiile sau atelierele de întreținere, reparații și altele.**

● Ambalaje în cantități sporite și de calitate corespunzătoare

PARTE INTEGRANTĂ a obiectului aprovizionării tehnico-materiale, ambalajele reprezintă un element necesar, inseparabil al produsului pe care-l asigură sau îl prezintă, nelipsit în cele mai multe cazuri în operațiunile de transport, manipulare, depozitare și obligatoriu în operațiunile de export al mărfurilor. Atenția insuficientă ce s-a acordat acestui sector s-a făcut resimțită în crearea unor ambalaje necorespunzătoare ca aspect, utilitate, cerințe de igienă, rezistență, ceea ce a condus la pierderi cantitative și calitative a produselor ambalate.

În vederea așezării pe un plan nou a acestei probleme, corespunzător etapei noastre de dezvoltare și condițiilor actuale de desfășurare a activității economice, prin lege se stabilesc principalele direcții de urmat în asigurarea cu ambalaje a economiei:

— dezvoltarea producției de ambalaje în unități sau secții specializate, precum și organizarea de cooperări cu alte unități;

— diversificarea producției de ambalaje, cu deosebire prin extinderea tipurilor de ambalaje refolosibile;

— utilizarea unor materiale eficiente înlocuitoare a materialelor clasice, care să asigure realizarea unor ambalaje moderne, atrăgătoare, igienice, rezistente la transport, manipulare și depozitare;

— extinderea preambalării produselor atît în sfera bunurilor de larg consum, cît și în sfera consumului industrial.

Răspunzînd unor necesități urgente legate de intensificarea transporturilor de produse și de creșterea volumului lor, sînt stabilite măsurile ce revin organelor de resort pentru introducerea și extinderea containerizării și paletizării și pentru adaptarea corespunzătoare a mijloacelor existente de transport feroviar, naval și auto, astfel încît să se simplifice și să se mecanizeze operațiunile de încărcare-descărcare, depozitare și livrare a mărfurilor, evitîndu-se pierderile și degradările de produse în tot acest timp.

● Planificarea și realizarea aprovizionării tehnico-materiale

ȚINÎND SEAMA că planul de aprovizionare, ca parte componentă a planului de stat, trebuie să asigure concordanța dintre resursele economiei și nevoile de consum în condițiile valorificării complete a potențialului tehnic-productiv, dimensionării necesarului prin norme și normative de consum și de stoc și prevederii unor rezerve economice care să permită desfășurarea continuă a proceselor productive, se statuează prin lege **obligativitatea elaborării de balanțe pentru principalele materii prime, materiale, combustibili, energie, utilaje și alte produse hotărîtoare pentru îndeplinirea sarcinilor stabilite prin planurile de dezvoltare a economiei naționale.**

Sarcina elaborării și echilibrării balanțelor materiale, răspunderea executării balanțelor aprobate și luarea sau propunerea de măsuri în cursul echilibrării și realizării acestora, revine coordonatorilor de balanțe stabiliți de Consiliul de Miniștri. În activitatea de elaborare a planului de stat, răspunderea corelării prin balanțele materiale a sarcinilor prevăzute cu posibilitățile reale de aprovizionare tehnico-materială, revine — potrivit legii — Comitetului de Stat al Planificării, Mi-

dr. D. FUNDĂTURĂ

(Continuare în pag. 8)

GOSPODĂRIREA AVUȚIEI NAȚIONALE

(Urmare din pag. 7)

nisterului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, ministerelor și celorlalte unități economice, potrivit atribuțiilor și competențelor stabilite. Totodată, legea subliniază atribuțiile și răspunderile ce revin organelor centrale de sinteză, ministerelor, centralelor, întreprinderilor, în domeniul gospodăririi fondurilor fixe, resurselor materiale și aprovizionării tehnico-materiale și creează condiții pentru rezolvarea operativă a problemelor ce apar în cursul desfășurării aprovizionării, astfel încît prin conjugarea eforturilor tuturor unităților economice antrenate în acest domeniu și delimitarea precisă a sarcinilor ce le revin, această importantă latură a activității economice să se ridice la nivelul cerințelor etapei actuale.

Prin lege se consacră, de asemenea, un principiu de bază în organizarea relațiilor de aprovizionare, care să asigure **condiții optime pentru desfășurarea livrărilor de materiale între furnizori și beneficiari,** și anume realizarea aprovizionării cu materii prime, materiale, combustibili și alte produse în cantități vagonabile prin livrări directe de la producători la consumatori, iar pentru materialele de uz general în cantități nevagonabile prin întreprinderile teritoriale de aprovizionare. Aplicarea acestui principiu are în vedere eliminarea neajunsurilor actuale generate de modul greoi și costisitor în care se realizează aprovizionarea prin rețeaua de baze și întreprinderi existentă, slab dezvoltată și neuniform răspîndită pe teritoriu. În același timp, depărtarea sursei de aprovizionare de consumatori nu asigură o aprovizionare ritmică a acestora, ceea ce duce la întreruperea fluxului normal, la stagnări în producție și la deficiențe în lanț cu consecințe negative în îndeplinirea sarcinilor de plan și a obligațiilor asumate prin contractele economice.

Trecerea la nivel teritorial a relațiilor de livrare a produselor, pe lîngă înlăturarea lipsurilor arătate prezintă și avantajul, de care a ținut seama legiuitorul, că prin aceasta se creează legături permanente între parteneri care au posibilitatea rezolvării operative a unor probleme de aprovizionare ivite pe parcurs, precum și prevenirii din timp a influenței unor factori negativi care pot întrerupe ritmul asigurării producției cu materiale necesare acesteia.

Atribuții, sarcini, răspunderi

CONCRETIZÎND ANSAMBLUL DE MĂSURI prevăzut în tot cuprinsul legii, se stabilesc în final atribuțiile, sarcinile și răspunderile ce revin ministerelor și organelor centrale de sinteză sau economice, centralelor industriale și întreprinderilor în procesul de aprovizionare tehnico-materială și în gospodărirea fondurilor fixe.

În principal, sarcinile și atribuțiile stabilite diferitelor organe centrale sau unităților economice au în vedere următoarele aspecte:

- delimitarea precisă, pe fiecare treaptă organizatorică, a sferei de acțiune și de răspundere în activitatea de aprovizionare și desfacere;
- instituirea unui control sistematic, la nivel central precum și pe trepte asupra modului în care se gospodăresc fondurile fixe, se utilizează resursele materiale, se încheie și se realizează contractele economice;
- extinderea competențelor și răspunderilor ce revin centralelor industriale și întreprinderilor în planificarea și realizarea aprovizionării tehnico-materiale; exemplul cel mai semnificativ în această direcție îl constituie generalizarea la nivelul centralelor industriale a funcției de coordonator de balanță și organizarea rețelei de întreprinderi teritoriale de aprovizionare cu tot ansamblul de sarcini ce revin acestora.

Problematica bogată implicată de acest domeniu de activitate a condus la necesitatea înființării și organizării Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe care să realizeze în mod coordonat, împreună cu celelalte ministere și organe centrale, principalele activități care cer o supraveghere și o îndrumare unitară. În același timp acest minister este și organul principal de exercitare a controlului în întreaga economie asupra modului în care se utilizează și se gospodăresc capacitățile de producție, se realizează normele de consum și de stoc, se încheie și se îndeplinesc contractele economice, se realizează întregul proces de aprovizionare și desfacere.

Cumulînd probleme de planificare și de sinteză cu probleme de realizare a aprovizionării, noul minister va avea totodată posibilitatea unei vederi de ansamblu și de perspectivă în acest domeniu, dar și instrumente decizionale pentru aplicarea de măsuri operative pe tot parcursul derulării planului, atît în concretizarea relațiilor de aprovizionare și desfacere dintre parteneri și în desfășurarea lor, cît și în mersul livrărilor.

ANSAMBLUL atît de vast și de complex de reglementări pe care îl cuprinde Legea cu privire la gospodărirea fondurilor fixe, resurselor materiale și aprovizionarea tehnico-materială, răspunde unor imperative ale vieții economice actuale. Totodată el creează condiții superioare care pot să favorizeze din plin dinamica dezvoltării noastre economice în perspectivă, corespunzător dimensiunilor noi pe care le vor căpăta toate ramurile, subramurile și sectoarele din economie, asigurînd realizarea creșterii eficienței întregii noastre activități economice și sociale.

MAȘINILE DE FACTURAT ROMÂNEȘTI

(Urmare din pag. 6)

derivat al procesului de întocmire al facturilor.

Faptul că mașina este denumită mașină de facturat, nu trebuie să limiteze utilizarea ei numai la întocmirea facturilor, ea putînd fi folosită și la alte lucrări de calcul: întocmirea listelor de inventar, a stocurilor de materiale, evidența analitică a materialelor și produselor finite, calculul amortizării mijloacelor fixe, repartizarea cheltuielilor indirecte pe comenzi sau produse și alte operațiuni.

Considerăm că nu este recomandabilă utilizarea ei la întocmirea unor lucrări care cer calcule bazate numai pe operațiuni de adunare și scădere, deoarece astfel nu s-ar asigura o utilizare a întregii capacități de calcul, ci ar fi foarte util ca ele să conțină și operațiuni de înmulțire.

O altă rezervă o reprezintă folosirea mai largă a dispozitivului de perforat bandă cu care este dotată mașina. În majoritatea cazurilor, mașina este utilizată pentru întocmirea documentelor primare și situațiilor simple, ceea ce dă posibilitatea creării unei baze pentru prelucrări ulterioare, prin întrebuințarea purtătorului tehnic de date (banda perforată) obținut ca produs secundar al primei prelucrări. Soluția constă în determinarea indicatorilor ce trebuie perforați în bandă, întocmirea programului pentru dispozitivul de perforat și utilizarea apoi a purtătorului de informații obținut, la prelucrări complexe cu calculatoare electronice.

Întrucît utilizarea eficientă a mașinilor de calcul nu constă numai în folosirea lor cît mai îndelungată, ci și a întregii capacități de lucru, alegerea variantelor optime de prelucrare trebuie să constituie o preocupare atît pentru întreprinderile care au în dotare aceste mașini, ca și pentru cele care le vor primi în viitor. Pregătirea din vreme a lucrărilor ce vor fi întocmite mecanizat reprezintă o cale de reducere a perioadei de timp în care mașinile lucrează sub posibilitățile lor reale.

Față de cele arătate mai sus, este necesară precizarea că nevalorificarea unor rezerve în utilizarea mașinii Felix FC-15 pentru prelucrarea datelor se datorește și fabricii constructoare. Mașina este livrată cu un număr redus de casete program, de regulă una, ceea ce limitează încă de la început posibilitățile utilizării sale la mai multe lucrări. Ar fi de dorit ca unitatea constructoare să livreze mașina cu 3—4 casete program și, de asemenea, să se creeze posibilitatea ca întreprinderile să-și poată procura separat casete, în vederea lărgirii gamei lucrărilor întocmite mecanizat. Livrarea mai multor casete program ar crea posibilitatea de reducere a numărului de mașini necesare, prin folosirea intensivă a celor existente. Efortul făcut de întreprinderea constructoare pentru producerea mai multor casete-program ar fi pe deplin compensat de eficiența obținută în prelucrarea datelor la diferite întreprinderi beneficiare.

Livrarea mașinilor de facturat fără dispozitiv de introdus fișe contribuie, de asemenea, la limitarea gamei lucrărilor ce pot fi întocmite mecanizat și în special a acelora care necesită utilizarea simultană a mai multor formulare (de exemplu, evidența analitică a materialelor și produselor finite).

Se poate afirma deci că producția și folosirea mașinilor de facturat Felix FC-15 reprezintă un succes pe linia dotării întreprinderilor cu tehnica modernă de calcul și a perfecționării procesului de prelucrare a datelor. Lichidarea unor neajunsuri ce mai persistă, atît din punct de vedere constructiv, cît și din punct de vedere al exploatării, poate contribui la sporirea eficienței utilizării acestor mașini în procesul de prelucrare a datelor economice.

CURIER

Salarizare

ING. M. COSTINESCU, București. — Problema sesizată de dv. este rezolvată prin Precizările Ministerului Muncii nr. 170052 din 18 noiembrie 1970, potrivit cărora „la transferarea în interesul serviciului a unui salariat, pe aceeași funcție pe care era încadrat sau pe o alta echivalentă, dar la o unitate în care are un nivel de salarizare superior, conducerea unității, ținînd seama de calitățile și aptitudinile sale profesionale, precum și de vechimea în specialitate ale acelui salariat, îi poate acorda un număr de gradații, fără însă a o depăși pe cea avută la unitatea de unde a provenit". În scrisoarea dv. vă referiți, în mod greșit, la „o penalizare" de 5% cu caracter permanent. O asemenea „penalizare" nu este prevăzută de noul sistem de salarizare. Din precizările sus-menționate rezultă însă că o dată ce vi s-a asigurat salariul tarifar avut, conducerea unității nu avea obligația de a vă reîncadra la același număr de gradații. Această reîncadrare constituia numai o posibilitate lăsată la aprecierea unității.

Inovații

IOAN SCHWEMLEIN, Orțișoara. — Potrivit prevederilor art. 46 combinat cu art. 80 din H.C.M. nr. 2250/1967, recompensa pentru o inovație aplicată în țară se stabilește și se plătește de întreprinderea unde s-a realizat. Din relatarea dv. rezultă că utilajul ce formează obiectul inovației, se construiește în atelierul unei întreprinderi de mecanizare a agriculturii care îl livrează cooperativelor agricole de producție unde se realizează economii. În această situație, recompensa urmează să fie stabilită și achitată de întreprindere, pe baza datelor comunicate de C.A.P.-urile care au primit și folosesc utilajul respectiv și nu pe baza beneficiului realizat de unitate.

Alocația de stat

IGNAȚIE GERÉD, Tîrgu Mureș. În ipoteza în care fiul dv. este sub 16 ani, ați recăpătat dreptul la alocație pentru primul copil. Plafonul de salarii tarifare în funcție de care se acordă acest drept a fost majorat la 2500 lei pentru personalul care ocupă funcții tehnice, economice, de altă specialitate și administrative, cu începere de la 1 septembrie a.c. Prevederile de excepție ale Decretului nr. 285/1960, cu privire la acordarea alocației, indiferent de cuantumul salariului tarifar al muncitorilor și maiștrilor au fost menținute și după emiterea Decretului 275/1971.

Delegare

ION SCOREI, Sadu — Salariatul care beneficiază de sporul prevăzut de H.C.M. nr. 1836/1968, este îndreptățit să-l primească și pe timpul delegării sale în interesul serviciului, conform H.C.M. nr. 822/1959, la o unitate unde nu se plătește acest spor. În cazul în care se aprobă de conducerea unității ca un salariat să întrerupă delegația din cauza decesului unui membru de familie apropiat sau a unei boli grave a acestuia, el este îndreptățit la compensarea cheltuielilor de transport din localitatea unde a efectuat delegarea. Dacă salariatul revine în această localitate în vederea îndeplinirii sarcinii de serviciu pentru care a fost delegat inițial, el are dreptul și la compensarea cheltuielilor de transport determinate de înapoierea sa — după terminarea misiunii — în localitatea unde are sediul unitatea în care este încadrat. Cheltuielile de transport determinate de întreruperea delegației din alte motive decît cele de serviciu se suportă de salariatul respectiv.

VASILE PASCU, Tîrgu Mureș. — Dat fiind faptul că înainte de absolvirea învățămîntului superior economic, cu examen de diplomă, ați prestat peste 12 luni o activitate salariată, la reîncadrarea în muncă sînteți îndreptățit să fiți salarizat, așa cum arătați — de la 13 august a.c. — cu salariul tarifar prevăzut pentru funcția de economist în al doilea an de activitate. Aceasta indiferent dacă în perioada cît ați lucrat la Fabrica de sticlă Turda, ați fost încadrat într-o funcție de specialitate, ați fost muncitor, sau funcționar. Vechimea în munca salariată avută înainte de reîncadrare se ia în considerare la stabilirea duratei concediului de odihnă și mai tîrziu și la stabilirea dreptului la pensie.

Erată

În nr. 43 pag. 13 col 3 par. 6 rîndul 4 de jos se va citi „nu sîntem în nici un caz în grupa țărilor dezvoltate".

ABONAMENTE LA

viața economică

PE ANUL 1972

Anunțăm pe cititorii noștri că a început reînnoirea abonamentelor pentru anul 1972.

Abonați-vă din timp pentru a vă putea asigura continuitatea în primirea revistei.

Prețul unui abonament anual este de lei 104, iar pentru revistă și suplimentul publicitar — de 208 lei.

Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R. și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții, sau direct la redacție: București, sectorul I, str. Nicolae Iorga nr. 36. Cont: 64 030 103, SMB — S.D.B.S.

O CONVORBIRE DESPRE

ACTIVITĂȚI ȘI ATRIBUȚII FINANCIAR-CONTABILE ALE COMBINATULUI INDUSTRIAL

ÎN RAMURA industriei lemnului activitățile de exploatare, transport, industrializare și prelucrare erau organizate distinct în întreprinderi specializate. Cu începere de la 1 octombrie 1969 aceste întreprinderi au fost integrate în 26 de combinate de exploatare și industrializare a lemnului, activitatea acestora fiind organizată pe întregul flux tehnologic, de la materia primă pînă la produsul finit.

Prin constituirea combinatelor industriale s-a urmărit, între altele, apropierea conducerii de locul de producție și sporirea operativității în luarea deciziilor, o mai judicioasă specializare și cooperare în producție, concentrarea unor activități ce se justifică economic a fi realizate la nivelul combinatelor, lărgirea atribuțiilor și implicit sporirea răspunderii conducerilor pentru rezultatele întregii activități.

Pentru a cunoaște mai îndeaproape felul în care combinatele din industria lemnului au preluat de la întreprinderi unele activități și atribuțiile corespunzătoare pe linie financiară, cum s-au delimitat atribuțiile între combinate și unitățile componente și cum a influențat noua structură organizatorică realizarea sarcinilor economice și a indicatorilor financiari, un redactor al revistei noastre a purtat o convorbire pe această temă cu tov. **Ion DAMIAN,** *directorul economic al Combinatului pentru exploatarea și industrializarea lemnului-Pitești.*

• C.E.I.L.-Pitești datorită apropierii unităților de sediul combinatului și dotării cu mașini de calcul și contabilizat a putut concentra cea mai mare parte din atribuțiile financiare la nivelul combinatului într-o perioadă relativ scurtă de timp, încît la 1 ianuarie 1970, în linii mari, acest proces era încheiat. Ce criterii au stat la baza preluării atribuțiilor financiare și cum au fost delimitate competențele în acest domeniu între combinat și unitățile componente ?

— Combinatul nostru are în structura sa organizatorică 7 unități de producție provenite din fostele întreprinderi și 6 secții de producție din vechea unitate, pe structura căreia a fost constituit noul organism economic. Cele 7 unități sînt amplasate pe raza a două județe : Argeș și Dîmbovița, la distanțe de pînă la 80 km. Ele au competențe mai largi decît secțiile sus-amintite. Combinatul funcționează pe principiul gestiunii economice proprii, fiind titular de plan și răspunzînd de îndeplinirea tuturor indicatorilor ; el repartizează unităților componente sarcinile ce le revin spre executare, încheie contracte cu furnizorii, beneficiarii și executanții lucrărilor de investiții. Fondurile fixe și mijloacele circulante cu care este dotat se folosesc global pe combinat. Combinatul efectuează controlul asupra fondului de salarii, beneficiază de credite bancare și asigură corelația cu bugetul statului, conform planului, cu privire la beneficii, impozite și alte vărsăminte. Bilanțurile și dările de seamă contabile periodice sînt întocmite la nivelul combinatului, care organizează sistemul informațional la unitățile din structura sa și controlează activitatea economică — financiară și gestionară a acestora.

Unitățile și secțiile subordonate combinatului au gestiune economică internă, revenindu-le, în principal, următoarele sarcini economice-financiare și contabile: îndeplinirea sarcinilor de plan stabilite de combinat referitoare la recepția materiilor prime și materialelor ; executarea producției și livrarea produselor ; întocmesc evidența tehnic-operativă stabilită de combinat, precum și evidența contabilă pentru toate operațiunile efectuate ; efectuează inventarierea bunurilor aflate în administrarea lor, asigurînd păstrarea și integritatea acestora ; exercită controlul preventiv, pe bază de delegație dată de combinat, pentru consumurile materiale, cheltuielile și alte operațiuni economice pe care le efectuează.

Compartimentele financiar-contabile au fost organizate în funcție de sarcinile ce derivă pentru fiecare element al acestei structuri organizatorice. Astfel, la centrala combinatului funcționează două servicii : **serviciul de contabilitate și dări de seamă contabile și serviciul financiar,** la nivelul celor 7 unități subordonate funcționează un **serviciu financiar-contabil,** iar la nivelul celor 6 secții funcționează cîte un **compartiment contabil** (vezi organigrama).

• Ce condiții apreciați că trebuie create pentru a se realiza o cît mai judicioasă delimitare a atribuțiilor financiar-contabile între combinat (centrală) și unitățile componente ?

— Preluarea în cadrul combinatului a unor sarcini financiare și de evidență contabilă cum sînt : corelația cu bugetul și organul tutelar, finanțarea producției și investițiilor, evidența produselor facturate, a producției încasate, a rezultatelor și alte lucrări de evidență contabilă a fost posibilă în cazul nostru, și datorită mijloacelor de calcul și mecanizare a evidenței contabile existente la data organizării. Mecanizarea evidenței și automatizarea calculelor într-un grad sporit au permis un control eficient atît al activității de producție, cît și gestionar, creșterea calității și operativității informației financiar-contabile și a deciziilor.

• Cum colaborează compartimentele economice-financiare cu cele tehnice pe linia controlului financiar, în vederea asigurării folosirii eficiente a fondurilor și evitării imobilizărilor ?

— Delimitarea atribuțiilor și sarcinilor în cadrul secțiilor, unităților și combinatului pentru activitățile de cercetare-dezvoltare, producție, comerciale, financiară, contabilă și de personal a înlesnit după părerea mea organizarea corespunzătoare, a controlului financiar. Așa de exemplu, la unități, controlului financiar i s-au stabilit, în mod deosebit, sarcinile cu privire la folosirea eficientă a mijloacelor materiale și bănești în procesul de producție, respectarea integrității proprietății socialiste și a legalității și altele.

Controlul financiar are în vedere aprovizionarea și desfacerea la nivelul combinatului, relațiile combinatului cu bugetul, organul tutelar, cu furnizorii, cu clienții, creditul bancar, exportul, activitatea tehnico-economică în cele 6 secții conduse direct de centrala combinatului și alte obiective și se exercită de cadre de specialitate (contabile și tehnice), potrivit cadrului și planului de organizare sub cele trei forme ale sale : preventiv, ierarhic operativ-curent și financiar intern. Ca urmare a acestei practici de colaborare cazurile de încălcare a disciplinei financiare au scăzut atît ca număr, cît și ca valoare, cu peste 80%.

Contractarea și realizarea planului de aprovizionare intră în atribuțiile combinatului ; unitățile nu au competențe privind aprovizionarea, decît în măsura acoperirii unor necesități accidentale, iar secțiile de producție n-au niciun fel de competență. Prin controlul financiar preventiv exercitat la nivelul combinatului asupra realizării planului de aprovizionare s-a reușit să se evite imobilizările în acest sector și au fost lichidate în cea mai mare parte stocurile supranormative și de prisos. La aceste realizări au contribuit într-o mare măsură și organele de inspecție ale Sucursalei Argeș a Băncii Naționale și ale filialelor sale.

• Ce criterii au fost avute în vedere la defalcarea indicatorilor economici și financiari pe unități ?

— La stabilirea indicatorilor economici și financiari pe unități și secții am avut în vedere atribuțiile și sarcinile stabilite prin regulamentele elaborate pe baza statutului și limitele de competențe și răspunderi acordate de combinat. De pildă, am stabilit indicatori care să caracterizeze cît mai bine activitatea economică a acestora, cum sînt : indicatorii de producție (producția globală, producția marfă fabricată, valoric și fizic), indicatori de calitate, indicatori de muncă și salarii, de utilizare a capacităților de producție și indicatorii de folosire eficientă a mijloacelor materiale și bănești (nivelul cheltuielilor la 1000 lei producție marfă fabricată, din care nivelul cheltuielilor materiale). După cît se poate observa, nu li s-au defalcat indicatori privind producția marfă vîndută și încasată, planul de export, de beneficii, de impozit pe circulația mărfurilor, vărsăminte și prelevări, indicatori cu privire la viteza de rotație a mijloacelor circulante, planul de credite, planul de casă, finanțarea investițiilor etc., indicatori care au fost reținuți la nivelul combinatului.

Sarcinile de plan se repartizează pe baza cunoașterii condițiilor și mijloacelor existente în fiecare unitate și secție, a măsurilor prevăzute privind valorificarea rezervelor existente și a cerințelor îndeplinirii sarcinilor de plan ale combinatului. Pînă în prezent gama indicatorilor repartizați s-a dovedit corespunzătoare pentru caracterizarea activității economice a unităților și secțiilor.

Principalii indicatori la 30 septembrie 1971

1. Producția globală	103,0%
2. Producția marfă fabricată	105,2%
3. Producția marfă vîndută și încasată	101,2%
4. Livrări export	107,2%
5. Productivitatea muncii	100,0%
6. Economii peste plan	916 mii lei
7. Beneficii	106,4%
8. Impozitul pe circulația mărfurilor	104,1%
9. Investiții	89,5% din planul anual
din care : — construcții-montaj	96,7%

• Ați asigurat realizarea integrală și ritmică a sarcinilor de beneficii și impozit pe circulația mărfurilor (I.C.M.) și repartizarea acestora pe destinațiile prevăzute de normele legale ?

— Măsurile stabilite încă din trimestrul IV al anului 1970 privind contractarea producției și în mod deosebit a producției nenominalizate, prevăzută în planul anual 1971, cele referitoare la crearea condițiilor pentru îndeplinirea producției și în special cele privind calitatea și exportul au creat premisa îndeplinirii ritmice a sarcinilor de producție și implicit de beneficii și I.C.M. La acestea s-au adăugat măsurile privind reducerea cheltuielilor de producție și în mod special a cheltuielilor materiale.

• În ce a constat sprijinul organelor bancare locale în mobilizarea rezervelor de creșterea rentabilității. Ce măsuri comune au fost luate pentru asigurarea îndeplinirii și depășirii beneficiului planificat ?

— Organele de inspecție bancare au participat la majoritatea acțiunilor noastre întreprinse în vederea îndeplinirii sarcinilor de plan, inclusiv a beneficiilor. Pînă în anul 1969, combinatul plătea dobînzi penalizatoare pentru împrumuturile restante, care însumau 1000—1200 mii lei anual. Datorită măsurilor stabilite împreună cu organele bancare pentru lichidarea stocurilor supranormative de materii prime și materiale, prevenirea și lichidarea refuzurilor, pentru accelerarea decontărilor și altele, C.E.I.L. Pitești în actuala structură organizatorică n-a mai plătit în anul 1971 asemenea dobînzi.

• Ce măsuri ați luat pentru accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor circulante ?

— Încă de la început s-a ridicat problema dacă organizarea și repartizarea atribuțiilor și sarcinilor pe combinat, unități și pe secții, așa cum a fost concepută, poate asigura o îmbunătățire a accelerării vitezei de rotație a mijloacelor circulante. Concluzia a fost că este posibilă o accelerare a vitezei de rotație, bineînțeles dacă vor fi respectate indicațiile privind organizarea și dacă vor fi luate măsurile stabilite. Pe lîngă aspectele organizatorice amintite, s-au luat măsuri privitoare la facturarea centralizată a livrărilor prin mijloacele mecanizate din dotarea combinatului și stabilirea unui circuit rapid al documentelor. Măsurile luate s-au concretizat într-o accelerare a vitezei de rotație a mijloacelor circulante cu 5 zile, corespunzător eliberîndu-se peste 10 milioane lei.

Convorbire consemnată de
Maria IONIȚĂ

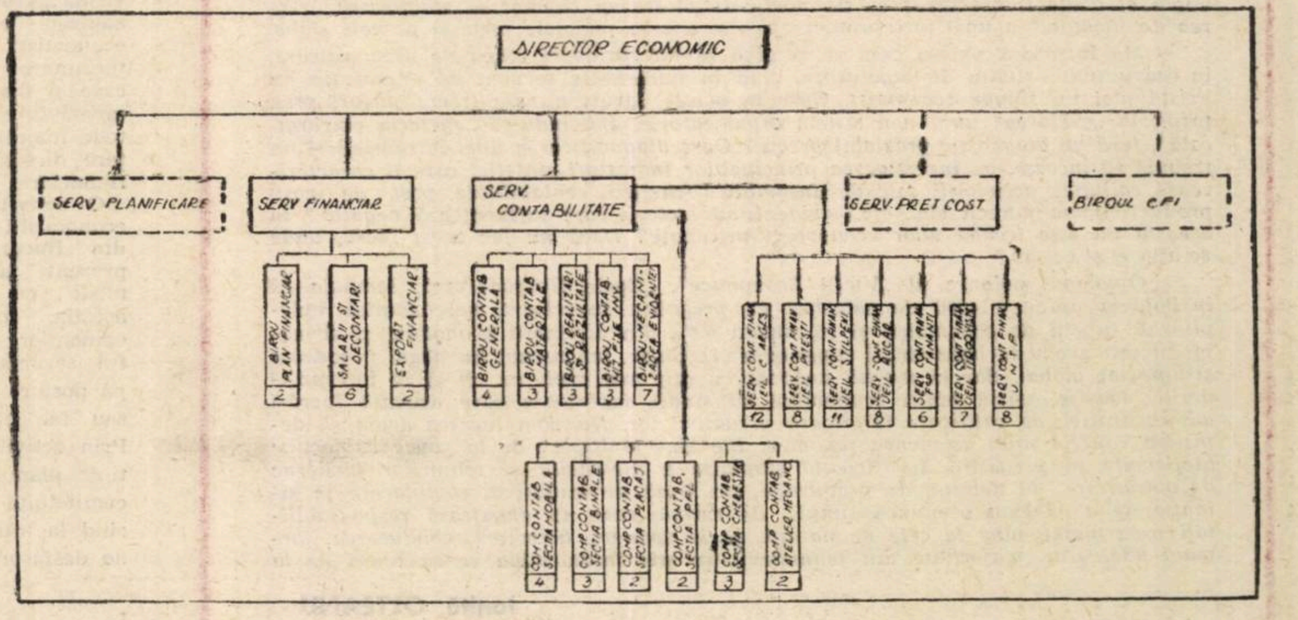

Organizarea compartimentului financiar contabil

INTEGRAREA ECONOMISTULUI IN INTREPRINDERE

- Cum utilizăm cei peste 35 0
  planificatori, contabili, statistic
- Acționează economiștii ca „a
  activității ?
- Cine îndeplinește și cine ar t
  economist în întreprindere ?
- Cum să asigurăm o legătură
  tică a studenților economiști ș
  derilor ?
- Colaborarea permanentă între
  rior, cercetare și economiștii di
- Reciclarea — o necesitate pe
  teoretice și generalizarea expe

O „PREZENȚĂ" SAU O „INVESTIȚIE RENTABILĂ"?

Cu două, trei decenii în urmă, economistul nu figura în organigramele majorității întreprinderilor din lume. Astăzi el poate fi întîlnit însă aproape în fiecare unitate economică. Cum se explică expansiunea rapidă a acestei meserii ? Cine este de fapt **economistul de întreprindere** *și ce așteptăm de la el ?*

Explicația poate fi găsită, în principal, în exigențele sporite cu care este confruntată întreprinderea, în nevoia de a găsi răspunsurile cele mai potrivite pentru a face față noilor solicitări. Creșterea economică accelerată, progresul științific și tehnic rapid modifică, uneori chiar „răstoarnă", condițiile producției și în aceste împrejurări procesul de adaptare la schimbare devine o necesitate stringentă pentru fiecare întreprindere, care este obligată să-și perfecționeze nu numai aparatul de producție, ci și pe cel de conducere și modul de luare a deciziilor.

Realizarea amplului program de dezvoltare economică și socială preconizat de conducerea partidului nostru pentru următorii cinci ani accentul pus pe transformări calitative, va produce fără îndoială schimbări profunde. Condițiile de mîine vor fi altele decît cele de azi și soluțiile valabile astăzi nu au decît puține șanse să fie valabile peste cîțiva ani, dacă ele nu au în vedere perspectiva. În aceste împrejurări **economistului de întreprindere îi revine sarcina dificilă de a supraveghea atent mediul pentru ca să discearnă și să măsoare consecințele schimbărilor asupra întreprinderii, să distingă modificările accidentale, temporare sau tranzitorii de cele esențiale și astfel, descifrînd viitorul, să fie capabil să preconizeze modalitățile cele mai potrivite pentru inserarea întreprinderii în mediu.**

Privit din această perspectivă poate fi considerat pe bună dreptate că el joacă rolul unui „liant", indispensabil între micro și macroeconomie, solicitat să asigure integrarea armonioasă a întreprinderii în economia națională. Astfel, dacă, de exemplu, inginerul este chemat să-și concentreze atenția pe **inovație**, *pe introducerea unor noi tehnologii, a unor noi produse,* **economistului îi este solicitată capacitatea de a se ridica de la optica unui produs la optica pieței,** *adică să judece acțiunile întreprinse ținînd seama și de mediul exterior, de finalitatea și eficiența lor. O asemenea concepție, coroborată cu o viziune de perspectivă, este singura în măsură să permită întreprinderii, centralei industriale să-și elaboreze o strategie de dezvoltare. Acest proces presupune efortul de a trece de la o viziune vagă asupra perspectivei la una globală, organizată a tuturor aspectelor implicate.*

Din cele expuse nu trebuie însă să se înțeleagă nici de cum că singura sarcină a economistului de întreprindere este să reflecteze asupra viitorului. Jucînd numai acest rol s-ar putea găsi în situația de a fi considerat doar o prezență în economia modernă, un produs al acesteia, ori prin activitatea pe care o desfășoară, prin rezultatele ce le obține, el trebuie să fie apreciat ca o **investiție rentabilă.**

O funcție este definită, de regulă, prin rolul pe care este chemată să-l joace, prin serviciile pe care le furnizează, prin modul în care se integrează în structură. Din acest punct de vedere, serviciile pe care le furnizează un economist trebuie să aibă în vedere cel puțin în egală măsură și prezentul, adică modul în care întreprinderea lucrează. Lui îi revine, în primul rînd, sarcina de a depista căile menite să ducă la sporirea eficienței economice a întregii activități. Privit din acest unghi el poate fi asemănat cu un medic-diagnostician chemat să stabilească „starea de sănătate" a unei întreprinderi, să-i precizeze punctele forte și pe cele slabe.

Mă întrebam uneori cum se rezolvă în întreprinderi etapa de diagnosticare, în cadrul unui studiu de organizare, cînd în numeroase servicii de organizare nu există nici un singur economist. Oare în aceste cazuri nu s-a trecut uneori prea pripit la „grefarea" unui nou sistem organizatoric, aplicîndu-se „operația chirurgicală", fără un diagnostic prealabil precis ? Oare diagnosticarea unei întreprinderi nu trebuie să înceapă cu investigarea principalilor indicatori sintetici care îi caracterizează calitatea activității sale de ansamblu (beneficii, rentabilitate, preț de cost, productivitatea muncii etc., etc.) evidențiind factorii care influențează negativ ? Și aceasta nu este treaba unor economiști **pricepuți ?** *Dacă nu fac acest lucru, unde se află ei și ce fac ?*

Omologul polonez al „Vieții Economice", „Zycie Gospodarcze", semnala că în Polonia aproape 4000 de salariați cu pregătire superioară neeconomică îndeplineau funcții de economiști și că numai 69% din directorii economici și economiștii șefi aveau la bază studii superioare (1). Sigur, fenomenul nu poate fi judecat și apreciat global, dar el merită analizat cu atît mai mult cu cît și în întreprinderile noastre există mulți economiști cu studii superioare care execută lucrări administrative de calificare inferioară pregătirii lor. Nu vom încerca acum să depistăm cauzele unui asemenea fenomen. Ele sînt multiple : de la cauze subiective (deficiențe în pregătire, insuficientă stăpînire a metodelor și tehnicilor moderne de optimizare, de decizie, de previziune etc. lipsă de inițiativă, complacere în situația de a executa o muncă simplă, de rutină, care nu angajează responsabilități prea mari), pînă la cele de natură, să le spunem, obiectivă (conducerea, formată adesea în majoritate din tehnicieni, nu știe întotdeauna ce să ceară de la

Ioniță OLTEANU

(Continuare în pag. 12)

APRECIEM rezultatele unităților noastre economice nu numai funcție de cantitatea și nivelul tehnico-funcțional al produselor o ținute, ci și prin prisma eficienței întregii lor activități. Și e fire să fie așa.

Problemele complexe și variate pe care le ridică în permanen dezvoltarea economiei noastre naționale, sarcinile ce revin fiecă unități pe linia ridicării eficienței, operativitatea cu care trebuie sesizate di ritele fenomene în procesul de dezvoltare a activității economice, impun **preze ța activă a economiștilor,** *cadre cu o înaltă calificare, specialiști cu multi valențe. An de an, sute și sute de absolvenți ai facultăților de economie compl tează rîndurile celor din practică, contribuind la studierea diferitelor fenome la nivel macro și micro-economic, la găsirea unor forme superioare de organiz re și de valorificare a potențialului existent în unitățile economice.*

Date fiind locul, rolul și răspunderea tot mai ridicată ce-i revin economist lui din întreprindere, revista noastră a întreprins recent o investigație în m multe unități industriale, în scopul de a cunoaște în principal : cum sî folosiți economiștii ? ; ce loc ocupă ei în angrenajul general al întreprinderii? probleme curente și de perspectivă îi preocupă? ; dacă nivelul de pregătire al ace tora satisface cerințele ?! în ce direcții trebuie acționat pentru ca activitatea ansamblu ce o desfășoară să se concretizeze în rezultate din ce în ce mai bune

• Prestigiul este dat nu de diplomă, ci de rezultate!

PRIN PREGĂTIREA SA, **economistul este considerat un specialist, dispunînd nu numai de o pregătire teoretică care să-i permită să cunoască modul de funcționare a mecanismului macro și microeconomic, să-și formeze o concepție economică materialist-dialectică prin care să abordeze realitățile, ci și una practică, stăpînind instrumente de lucru specifice profesiunii.** În genere el trebuie să fie capabil să aprecieze realitățile într-o perspectivă economică, să gîndească întotdeauna soluțiile și implicațiile lor economice în alternativa mai multor variante aducîndu-și astfel contribuția la optimizarea deciziilor.

Sînt multe unități în care se vorbește cu stimă și respect despre activitatea unor economiști tocmai datorită contribuției pe care aceștia o aduc în permanență la bunul mers al activității. La **Combinatul siderurgic** — Hunedoara, economiștii au găsit căi de a evidenția operativ consumurile specifice pe șarje de metal, au întreprins studii, pe bază de calcul mecanizat, de valorificare mai eficientă a agregatelor principale. Propunerile lor aplicate în practică, s-au soldat numai în timpul ce a trecut din acest an, cu realizarea a mii de tone de metal peste prevederi, cu beneficii suplimentare de peste 40 milioane lei și economii la prețul de cost de mai bine de 20,4 milioane lei. De asemenea, la **Uzina „Tractorul" din Brașov,** au fost organizate de către colective de ingineri și economiști, cercetări și studii privind determinarea variantei optime de diversificare și însușire a unor produse noi, de introducere în toate secțiile a unor metode înaintate de urmărire și de influențare directă a rezultatelor economice și financiare.

O activitate prodigioasă desfășoară și economiștii de la **Uzinele „Timpuri Noi" din București.** Aici sînt angajați în prezent un număr de 15 economiști cu studii superioare. Dintre aceștia, doi fac parte din comitetul oamenilor muncii (contabil șef și șeful serviciului planificare), ceilalți ocupă posturi de conducere ale unor servicii sau fac parte din colectivele acestora. Prin activitatea ce o desfășoară pe multiple planuri, ei sînt de un real sprijin comitetului oamenilor muncii. Răspunzînd la întrebarea : ce activități concrete au desfășurat și desfășoară, ținînd seama de pregătirea pe care o au economist **Iancu Marin,** contabil șef, ne-a relat între altele :

„În momentul cînd comitetul oamenil muncii a luat cunoștință de sarcinile plan pe 1971, s-au ivit nenumărate ne de întrebare în special cu privire posibilitățile de reducere cu 40 lei che tuielile la 1000 lei producție marfă. asemenea sarcină uzina noastră nu a m primit în trecut, reducerile încadrîndu-s între 10—20 lei. Economiștii și cadre tehnice au fost chemate să dea răspur problemei, în sensul de a depista căi care să ducă la diminuarea cheltuielil de producție la nivelul prevăzut pri plan. Am făcut analize și studii diverse variante pe care le-am prezent comitetului oamenilor muncii. Soluția doptată la propunerea noastră de a s folosi toate resursele, care să ducă depășirea sarcinilor de plan la indicat rii producției globale, producție marfă productivitatea muncii (prin aceasta re partizîndu-se cheltuielile constante al secțiilor și generale ale întreprinderii p un volum sporit de produse) s-a doved pe deplin eficientă. Firește, au fost găsit și soluții pentru aprovizionarea suplimen tară a întreprinderii cu materii prime materiale, pentru sporirea capacității d producție (prin generalizarea schimbul II în unele secții și extinderea schimbu lui III în altele), și pentru desfacere produselor. Analize și studii au mai fos întreprinse, tot în acest an, în direcți îmbunătățirii încărcării utilajelor, pregă tirii planului pe 1972, reducerii consumu rilor specifice și altele".

A releva activitatea complexă desfășu rată de economiștii de la „Timpuri Noi" în multe cazuri alături de cadrele tehnic ale întreprinderii, ne-ar cere un spați foarte larg. Merită reținută însă preocu parea asiduă pentru **organizarea unui sis tem informațional,** prin intermediu căruia s-a ajuns ca la nivelul în treprinderii să se cunoască zilnic situați plăților pe natura cheltuielilor, a încasă rilor pe surse, a consumului de materi prime și cheltuielile de manoperă, ono rarea contractelor economice etc. Datori tă sistemului informațional operativ, a putut fi luate măsuri pentru perfecțio narea activității, ajungîndu-se la o des fășurare ritmică a producției pe luni ș decade, la o bună situație financiară — în ultimii ani întreprinderea nemaifo sind credite.

Competența, inițiativa, munca pasionan tă depusă în întreprinderi, determină c economiștii să se bucure de o înaltă apre ciere, să fie solicitați pentru a-și spun cuvîntul în toate problemele care prives bunul mers al unității. Despre aceast ne-au vorbit mulți interlocutori. Am re ținut una din părerile exprimate, ea sin tetizînd într-un fel aprecierile majorității

de economişti şi 140 000 de
, merceologi, cu studii medii ?
eratori" ai creşterii eficienţei

ui să îndeplinească funcţia de

strînsă între pregătirea teore-
ievoile practice ale întreprin-

stituţiile de învăţămînt supe-
ntreprinderi.

împrospătarea cunoştinţelor
nţei înaintate.

„Nu este suficient să ia o diplomă de economist, pentru a te bucura de prestigiu în faţa colectivului unei întreprinderi — spunea economistul **Petre Roşca,** şeful Centrului de calcul mecanografic de la Fabrica de maşini-unelte şi agregate — Bucureşti. Trebuie să munceşti cu sîrguinţă, să ai iniţiativă, să ajuţi colectivul în învingerea unor greutăţi şi în obţinerea de rezultate cît mai favorabile în procesul de producţie — pentru a-i cîştiga stima şi respectul pentru munca ce o prestezi.

Economiştii din fabrica noastră au reuşit, în decursul ultimilor ani, să schimbe optica potrivit căreia producţia trebuie să îi servească cu informaţii şi documente complexe elaborate în secţie, pe care apoi ei să le înregistreze numai şi să le îndosarieze, înţelegînd că menirea lor principală este aceea ca să servească producţia, să contribuie la bunul mers al întregii activităţi. Cu ajutorul staţiei de calcul mecanografic, am reuşit să îmbunătăţim documentaţia existentă, datorită codificării informaţiilor şi prelucrării lor mecanizate. Sistemul ce îl practicăm, ne-a dat putinţa să stabilim o bună evidenţă a necesarului de materii prime şi materiale precum şi a consumurilor, a costurilor de manoperă, a necesarului şi consumului de SDV-uri etc. Toate acestea au adus întreprinderii importante economii, care au contribuit la reducerea continuă a costurilor de producţie".

● De ce substituim economistul cu inginerul ?

REALITATEA, activitatea multilaterală ce se desfăşoară azi într-o întreprindere, arată că sînt numeroase funcţiile ce reclamă prezenţa economistului. Din investigaţia întreprinsă a rezultat că la unele servicii cum sînt : planificare, contabilitate, financiar, salarizare, normare, aprovizionare-desfacere — economiştii ocupă posturi de conducere, ca de altfel, şi funcţii de execuţie — economist preţ de cost, economist statistician, economist merceolog etc. Totodată, la serviciile de proiectări au fost constituite în unele întreprinderi grupe de economişti care au menirea de a face studii şi calcule de eficienţă la noile produse ce urmează să fie asimilate, sau la cele ce urmează a fi modernizate.

Situaţia însă diferă de la o întreprindere la alta. Dacă, spre exemplu, la **Uzinele „Timpuri Noi" din Bucureşti** a fost organizată, din necesitate, o grupă de economişti pe lîngă serviciul constructorului şef, în alte unităţi — **„Steaua Roşie" — Bucureşti, „Automecanica" — Mediaş, „Hidromecanica" — Braşov, Combinatul de industrializare a lemnului din Turnu Severin** — nu există aşa ceva, problemele tehnice cît şi cele economice fiind rezolvate de către inginerii proiectanţi. În acelaşi timp, dacă în unele întreprinderi în componenţa serviciilor de organizare a producţiei şi a muncii sînt, pe lîngă cadrele tehnice şi economişti, în altele („Timpuri Noi") nu sînt decît ingineri şi tehnicieni.

Sînt şi cazuri — destul de numeroase — cînd conducerea unor servicii cu specific economic concret, este ocupată de ingineri şi tehnicieni. La **Combinatul Siderurgic — Galaţi,** la **Uzinele de autocamioane — Braşov, Uzina de piese auto — Sibiu** şi **Uzina de construcţii de maşini — Reşiţa,** posturile de director comercial, şef serviciu desfacere sau de export sînt ocupate de ingineri. Ne punem întrebarea : de ce ? Nu există suficienţi economişti cu o pregătire corespunzătoare ? Oare inginerii nu ar putea fi utilizaţi mai eficient angrenîndu-i în activităţile de concepţie tehnică ?

„Dintr-o analiză făcută — ne semnala tov. **Alexandru Adamek,** director al Cabinetului judeţean Maramureş pentru problemele de organizare ştiinţifică a producţiei şi a muncii — a rezultat că în cele 50 de unităţi industriale din judeţ (inclusiv cooperativele meşteşugăreşti) la un număr de 23 nu este încadrat nici un economist, iar la 16 este angajat cîte unul. La Uzina metalurgică de metale neferoase — Baia Mare, la un număr de 78 ingineri se află doar 4 economişti cu studii superioare (3 la munci contabile şi financiare şi 1 la salarizare). În serviciile de planificare, preţ de cost, organizarea producţiei şi a muncii, nu lucrează nici un economist cu studii superioare".

Pe de altă parte, aşa cum rezultă din situaţiile constatate, multe din posturile de conducere a serviciilor de organizare a producţiei şi a muncii sînt ocupate de ingineri. În numeroase servicii de organizare nu există nici un singur economist. La întrebarea pusă : „Cum se rezolvă unele probleme care privesc îmbunătăţirea programării producţiei, a sistemului informaţional, a determinării efectului economic al unor resurse ce urmează a fi valorificate" ? — ni s-a răspuns: „Pentru calculele de eficienţă sau lucrări specifice economice, apelăm la economiştii din alte servicii sau unele se efectuează de către ingineri care au căpătat rutină".

Unii dintre interlocutorii noştri, chiar ingineri fiind, sînt deplin conştienţi de necesitatea prezenţei economistului în diferite compartimente şi activităţi.

„Astăzi — sublinia ing. **Ionel Caraman,** directorul Uzinei „Steaua Roşie" — aproape toate acţiunile importante ale unei întreprinderi reclamă prezenţa unui economist. Nu putem să iniţiem diferite acţiuni oricum, fără a şti dacă ele sînt sau nu rentabile, dacă posibilităţile sau nivelul de dotare pe care îl avem, ne permit să avansăm unele cheltuieli pe care să le recuperăm şi, în plus, să obţinem şi un anumit cuantum de beneficii. De aceea, tehnicul şi economicul trebuie privite în strînsă conexiune".

Am solicitat în cadrul investigaţiei noastre şi părerea altor conducători de întreprinderi, ingineri şi economişti în legătură cu munca ce o prestează economiştii în diferite servicii, contribuţia pe care o aduc ei la îndeplinirea sarcinilor de plan, la buna gospodărire a întreprinderii, constatînd cît este de fructuoasă munca desfăşurată în echipe complexe la care participă specialişti de formaţie economică şi tehnică.

„În unitatea noastră (reluăm exemplul Uzinei „Timpuri Noi") — ne spunea inginerul şef **Viorel Badea** — activităţile cu caracter de studiu, de analiză, de prognoză etc., sînt efectuate de către colective formate din specialişti — ingineri, proiectanţi, economişti, maiştri etc. Asemenea colective se organizează pentru depistarea rezervelor interne în scopul fundamentării planurilor anuale, pentru aplicarea celor mai potrivite forme de organizare şi metode tehnologice în vederea creşterii eficienţei procesului de producţie.".

„Nu putem vorbi de succesele întreprinderii noastre — spunea ing. **I. Căpăţînă,** directorul Uzinelor „Semănătoarea" — Bucureşti, fără a avea în vedere şi aportul economiştilor. Dacă, de pildă, reuşim să valorificăm mai bine materiile prime, să utilizăm cu randament sporit capacităţile de producţie şi forţa de muncă, apoi aceasta se datorează şi studiilor făcute de economişti. Ei, în colaborare cu celelalte cadre de specialişti din întreprindere, pun mereu în evidenţă noi şi noi resurse şi căile de fructificare a lor, fac propuneri de perfecţionare a proceselor de producţie, organizare superioară a locurilor de muncă etc. Trebuie să adaug faptul că, ori de cîte ori se pun în discuţia comitetului oamenilor muncii probleme ale vieţii întreprinderii, participă pe lîngă cei ce fac parte de drept şi cadre cu profil economic cu multă experienţă. Există la noi o strînsă colaborare între cadrele cu pregătire tehnică şi cele cu pregătire economică".

Aşadar, putem conchide că economistul este necesar să fie prezent în toate acţiunile care au implicaţii asupra rezultatelor economice ale întreprinderii.

LOCURI DE MUNCĂ UNDE PREZENŢA ECONOMISTULUI ESTE SOLICITATĂ DE PRACTICĂ

— consiliul sau comitetul oamenilor muncii
— biroul executiv sau colectivul de conducere operativă
— colectivele intercompartimentale
— serviciul de planificare
— serviciul de contabilitate şi financiar
— serviciile de aprovizionare şi desfacere (comercial)
— serviciul de organizare a producţiei şi a muncii
— serviciul de personal sau de salarizare
— serviciul de investiţii
— serviciul de prognoză şi dezvoltare
— grupe de economişti pe lîngă serviciul de concepţie (proiectări) şi tehnologie.
— biroul de autoutilare etc.

PROPUNERI

- Economiştii cu studii superioare să fie „solicitaţi" conform specializării lor.
- În serviciile specifice activităţii economice să aibă prioritate angajarea de economişti cu pregătire profesională corespunzătoare cerinţelor.
- Repartizarea absolvenţilor din facultăţile economice să se facă potrivit specialităţii în care au fost pregătiţi.
- Studenţii din facultăţile economice să facă practică în întreprinderi din primul an de studiu, ajungînd în anii III şi IV la o perioadă de 3—4 luni.
- Stabilirea unor contacte mai strînse între cadrele didactice din învăţămîntul superior cu întreprinderile. Înfiinţarea unor „staţii-pilot" în întreprinderi în care specialiştii din practică şi cadrele didactice să experimenteze diferite metode.
- Înfiinţarea unei Asociaţii profesionale a economiştilor, care să organizeze dezbateri cu masele de economişti, să acorde consultaţii de specialitate, să dezvolte colaborarea cu oamenii de ştiinţă etc.

● Simbioza economic – tehnic

ÎN UNELE ÎNTREPRINDERI se mai întîlnesc oameni (din păcate unii chiar cu munci de răspundere), care consideră că economistul — este numai un fel de observator care înregistrează, clasifică şi grupează, după anumite criterii şi reguli, rezultatele procesului de producţie, ale activităţii economico-financiare etc., destinat să desfăşoare o muncă „periferică" faţă de nivelul calificării sale. Asemenea „aprecieri" sînt evident înguste, neţinînd seama de aportul real pe care este chemat să-l aducă economistul în întreprindere.

Îmbinarea celor două laturi — economic şi tehnic — este o necesitate obiectivă în activitatea de conducere şi organizare. **Economistul, prin pregătirea sa, stăpînind procedee, metode şi instrumente**

Anchetă realizată de

V. BOESCU
L. ŢINTEA
B. PĂDURE

(Continuare în pag. 12)

Confruntarea variantelor de soluţii...

Foto : Ion CUCU

„PREZENȚĂ" SAU „INVESTIȚIE RENTABILĂ"?

(Urmare din pagina a 10-a)

economist, copleșindu-l uneori cu lucrări administrative care nu-i mai lasă timp pentru analiză și reflecție).

Revista amintită arăta cu repros într-un alt articol („Regrete, speranțe și dură necesitate") (2) că, în întreprindere, prima vioară o reprezintă inginerul, mai ales atunci cînd se urmărește cu predilecție realizarea cantitativă a planului, dar că rolul economistului trebuie să crească în condițiile în care se pune tot mai mult problema valorificării rezervelor interne, a reducerii costurilor și a sporirii eficienței producției. Dacă privim această problemă dintr-un punct de vedere mai pragmatic după părerea noastră, în mod normal, nu se pune întrebarea cine trebuie să fie vioara întîia, ci cum poate fi realizată o colaborare cît mai fructuoasă între tehnic și economic, care în orice proces de producție reprezintă două laturi inseparabile ce se intercondiționează. Se poate admite că rezultatele activității unui inginer, o tehnologie nouă, un produs nou, sînt mai ușor de măsurat, decît implicațiile unui bun studiu de piață sau unei bune strategii elaborate de un economist, dar aceasta nu trebuie să conducă la o apreciere superficială a contribuției fiecăruia dintre acești specialiști chemați să lucreze în echipă.

Prestigiul unui specialist nu depinde de titlul pe care-l poartă, ci în primul rînd de rezultatele activității sale. Din această cauză economistul de întreprindere trebuie să înceapă prin a-și clarifica „statutul", pentru a ști precis ce ar putea să facă și apoi să-și găsească resursele de inițiativă și forța de „străpungere" pentru a-și îndeplini mandatul (3). O atitudine pasivă, care să-l limiteze la înregistrarea fenomenelor în situații care adesea nu mai folosesc nimănui este cea mai păgubitoare pentru prestigiul său, dar și pentru întreprindere. El trebuie să fie conștient de însemnătatea rolului ce-i revine, de aportul ce se așteaptă de la el în opera de construire a noii societăți. Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în expunerea sa cu privire la Programul P.C.R. pentru îmbunătățirea activității ideologice, ridicarea nivelului general al cunoașterii și educația socialistă a maselor, pentru așezarea relațiilor din societatea noastră pe baza principiilor eticii și echității socialiste și comuniste „menirea istorică a socialismului este nu numai de a elibera omul de asuprire și exploatare, de a asigura bunăstarea lui materială, ci de a făuri o civilizație spirituală superioară, care nu se poate realiza decît prin formarea unui om nou, cu o înaltă conștiință și pregătire culturală și profesională, cu un profil moral-politic înaintat". Această conștiință este capabilă să-i sporească dinamismul, inventivitatea și randamentul. Să nu aștepte să fie solicitat, ci să aibă ambiția să se regăsească ca un factor imposibil de eludat în procesul de luare a deciziilor: să intervină cu un spirit de analist în procesul de selecționare a informației, s-o îmbogățească și să-i amelioreze calitatea, s-o obiectivizeze, s-o prelucreze și să-i extragă semnificațiile și, pe această bază, să fie capabil să elaboreze o sinteză, într-o viziune largă a lucrurilor, care ține seama de produse, tehnologii, piață, costuri, prețuri, rentabilitate etc. și pe care s-o supună atenției factorilor de decizie.

Prin stăpînirea tehnicilor și metodelor de optimizare, economistul este chemat să aducă „lumină" și rigoare în decizii. Este însă evident că el va putea juca acest rol numai în măsura în care este conștient de misiunea ce-i revine și în măsura în care este înarmat cu cunoștințele, tehnicile, metodele care să-i permită să intervină eficace. Din acest punct de vedere, posibilitățile sale de integrare în întreprindere depind în cel mai înalt grad de pregătirea pe care o posedă. Nu ezităm nici-o clipă să credem că în perspectivă o formulă de colaborare cît mai strînsă a universitarilor și practicienilor în procesul de formare a viitorilor economiști, concomitent cu adîncirea specializării este o soluție care le va modifica „statutul", locul și rolul lor.

Poate ar merita să reflectăm mai mult și asupra oportunității de a face o distincție în pregătirea viitorilor economiști între cei cu profil microeconomic și macroeconomic. Deși cunoștințele lor teoretice trebuie să fie foarte apropiate, atunci cînd se trece la însușirea tehnicilor și metodelor poate ar fi totuși necesar să se insiste în fiecare caz pe cele specifice profilului (de exemplu macromodelare și micromodelare, balanța imput-output, cercetări operaționale etc.).

Deși ne este dificil să ne imaginăm acum cu suficientă claritate cum ar trebui să se desfășoare în viitor procesul de formare a economiștilor de întreprindere, sîntem tentați să credem că peste 10 ani, de exemplu, el va fi cu totul altceva decît este astăzi. Cooperarea industrie- universitate, învățămîntul activ, pe cazuri concrete, activitatea în laboratoare și uzine „etalon", cercetarea în echipe complexe vor completa studiul individual și conferințele, aducînd învățămîntul mai aproape de nevoile practicii.

Actualitatea discuțiilor privind locul și rolul economistului în întreprindere explică și frecvența mare a prezenței acestei problematici în revistele economice din țările socialiste și, în ultimul timp, în măsura crescîndă și în unele publicații de specialitate din occident.

Conștienți fiind de faptul că în cadrul unor succinte reflecții ca cele de față, problematica pusă în discuție nu ar putea fi nici cel puțin semnalată în întregime, ne-am propus doar să punctăm unele aspecte care să incite la căutarea unor soluții menite să conducă la utilizarea cît mai eficientă a miilor de economiști de care dispunem. Numai analizele, dezbaterile ne-ar putea permite să identificăm: Unde se găsesc economiștii? Ce fac ei în realitate? Ce ar trebui să facă? De ce nu fac în practică ceea ce ar trebui să facă? Pentru ca, în final, să putem desprinde ce ar trebui făcut pentru ca ei să-și îndeplinească mandatul.

---

1) Vezi M. Misiak „Intensificarea și economiștii", în Zycie Gospodarcze, nr. 1/1970.

2) Vezi dezbaterea asupra profesiunii de economist, în Zycie Gospodarcze, nr. 29/1970, pag. 6—7.

3) Cînd spunem economist ne referim numai la cei care au absolvit un institut economic de învățămînt superior și posedă o diplomă corespunzătoare, cei cu studii medii — statisticieni, planificatori, contabili, etc — asimilîndu-i tehnicienilor cu calificare medie. Uneori chiar din această cauză, nefăcînd o distincție clară între specialiștii cu studii medii și economiști, aceștia nu erau utilizați în mod corespunzător pregătirii lor.

INTEGRAREA ECONOMISTULUI

(Urmare din pag. 11)

de analiză și optimizare, are posibilitatea să măsoare calitatea activității economice a întreprinderii, să elaboreze previziuni, să optimizeze deciziile. O dată cu creșterea experienței practice, economiștii din întreprindere reușesc să stăpînească mai bine specificul tehnologiei, diferitele metode și procedee utilizate, lărgindu-și astfel cîmpul de acțiune, posibilitățile de intervenție. La rîndul lor, inginerii și tehnicienii care stăpînesc cunoștințele tehnice își îmbogățesc în practică și pe cele economice. Dar aceasta nu înseamnă că ei trebuie să abandoneze răspunderea directă ce le revine pentru nivelul tehnic și calitativ al produselor pentru a se ocupa de rezolvarea unor cerințe strict economice. În practică, cel mai adesea, rezolvarea unei probleme nu se poate face separat pentru laturile ei tehnice și economice, ci numai abordate în intercondiționarea lor. Iată, de ce, simbioza „economic-tehnic" este o necesitate obiectivă, vitală.

● Ce trebuie să facă și ce fac în realitate...

EVIDENT, unul este volumul de cunoștințe și aptitudini pe care trebuie să le cumuleze cineva pentru a îndeplini o funcție economică mai simplă și altul pentru a îndeplini o funcție economică complexă. Or, cum se prezintă lucrurile în realitate în unele întreprinderi?

Cînd am analizat activitățile pe care le desfășoară economiștii, am întîlnit numeroase cazuri contradictorii în care economiști cu studii superioare efectuau munci de complexitate redusă care, în mod normal, trebuiau să fie efectuate de cadre cu o pregătire medie și invers. Nu este normal, de pildă, ca un economist cu studii superioare să fie utilizat în funcția de casier, simplu gestionar de materiale sau pentru activități de evidență în cadrul secțiilor (Fabrica „Partizanul" — Bacău, Fabrica de geamuri — Buzău etc.), în timp ce cadre cu pregătire medie să fie încadrate pe posturi de șefi de serviciu planificare, contabil-șef, etc.

— „Urmărind repartizarea pe funcții a economiștilor cu studii superioare — ne relata tov. **Al. Adamek** — am desprins că aceștia au, în marea lor majoritate, sarcini și execută lucrări cu mult sub nivelul lor de pregătire, în timp ce salariații cu pregătire medie și elementară se află în posturi de conducere (șefi servicii, șefi de birou, șefi contabili, etc. pentru care se cere o pregătire superioară. În timp ce 72 de economiști cu studii superioare, de pildă, se află angajați în diferite servicii, 400 de cadre medii, dețin posturi de conducere, cu sau fără derogare".

Problema fiind extrem de importantă, merită să stea în atenția organelor de decizie, elucidarea ei trebuind să ducă, de fapt, la elaborarea descrierii fiecărui post de unde să rezulte clar ce atribuții îi revin și, în funcție de acestea, ce pregătire și ce aptitudini sînt necesare pentru ocuparea lui.

La ora actuală pare neclară și problema celor ce ar trebui de fapt să se ocupe în întreprinderi de studii și analize. Sînt economiști care la nivelul unor servicii (planificare sau financiar) elaborează studii cu caracter limitat; lipsește însă cu desăvîrșire economistul care să aibă o viziune de ansamblu asupra întreprinderii, asupra mersului ei în prezent și în perspectivă, acel economist care să analizeze modul în care se realizează diferiți indicatori, fenomenele economice ce se desprind. Economistul de concepție, analist-omul care, prin pregătirea și răspunderea sa, să fie capabil în orice moment să facă comitetelor oamenilor muncii propuneri menite să ridice gradul de organizare și gospodărire a întreprinderilor, să prevină fenomenele economice negative — iată ce întîlnești rar în unitățile productive.

— „Este necesar, după părerea mea — susținea inginerul **Eugenius Hankievici**, șeful serviciului organizarea producției și a muncii de la Uzinele „Timpuri Noi", ca în întreprinderile mari — așa cum există la centralele industriale — să se prevadă și funcția de economist șef. Acesta ar avea rolul de a coordona serviciile cu specific economic și, în același timp, de a concentra cadrele cele mai pregătite în efectuarea de studii și cercetări, în elaborarea diferitelor variante de valorificare eficientă a unor resurse etc. Din această activitate ar avea de cîștigat secțiile, întreprinderea în ansamblu, prin reducerea unor pierderi, rentabilizarea unor produse, sporirea volumului de economii și beneficii, lărgirea debușeelor de desfacere a produselor și altele".

În legătură cu necesitatea instituirii funcției de economist șef la întreprinderile mari — ne-au vorbit și numeroși alți conducători de fabrici și uzine, unele cadre tehnice și, bineînțeles, economiștii. Este o chestiune care merită să stea în atenția cadrelor de decizie — întrucît problemele complexe ale activității economice din fabrici și uzine solicită și astfel de răspunderi.

● Dialectica teorie – practică

PREGĂTIREA TEORETICĂ, bazele competenței economistului se pun în facultate. Și pentru că mulți dintre cei cu care am stat de vorbă s-au referit adesea la pregătirea economistului în facultate, la practica acestuia în întreprindere, la necesitatea continuei sale pregătiri teoretice și practice, vom reda pe scurt, cîteva din aceste reflecții:

● Dacă economiștii care au fost repartizați în ultimii ani în întreprinderea noastră au dovedit cunoștințe generale teoretice, în schimb au cunoscut în mai mică măsură viața întreprinderii, nevoile ei, problemele de natură tehnică. Insuficienta legătură cu practica în anii studenției, făcea ca de la angajare și pînă la integrarea lor în viața întreprinderii, să treacă o perioadă de 3—5 ani. De aceea apreciem că măsura luată recent ca studenții din facultățile economice să facă practică în întreprinderi din primul an de studiu, este foarte bine venită. (**Mihai Saulea**, șeful serviciului salarizare Uzinele „Timpuri Noi" — București).

● Unitățile noastre productive au tot mai multă nevoie de economiști cu temeinică și multilaterală pregătire pentru a putea fi folosiți în domenii de analiză, de informatică, de calcul mecanizat al evidenței, de introducere a unor sisteme moderne de programare a producției etc. Or, mulți dintre economiștii veniți în întreprindere, neposedînd cunoștințe suficiente de specialitate în aceste domenii, se mulțumesc să desfășoare activități de calificare inferioară, funcționărești. De aceea socot că ar fi indicat ca viitoarele cadre de economiști să aibă, încă de pe băncile școlii, o mai strînsă legătură cu unitățile unde vor activa, să posede cunoștințe nu numai de natură economică generală, ci și de specialitate concretă. Mă gîndesc ca studenții din anii III și IV să lucreze în întreprinderi cîte 3—4 luni din an, să pregătească lucrări de specialitate pentru care să primească note. S-ar înlătura astfel formalitatea ca un student să viziteze o întreprindere — în așa-zisa perioadă de practică — și apoi să răspundă doar la unele întrebări specificate în chestionarul dat de facultate. Contactul mai îndelungat cu întreprinderea va pune pe viitorul economist în situația de a alege în cunoștință de cauză activitatea ce o va avea de desfășurat în perspectivă și într-un fel s-ar asigura și pre-angajarea sa. (**ing. L. Hubner**, șeful serviciului plan - Uzinele „Steaua Roșie"- București).

● O mare greșeală se face, după părerea mea, atunci cînd, la repartizarea studenților, nu se ține seama de specialitatea lor. Astfel, pe considerentul că o unitate sau alta a solicitat un economist, comisia îl repartizează — fără a ști unde va fi pus să lucreze. Din această cauză, se ajunge uneori ca un economist finanțist să fie pus să lucreze la evidența materialelor, ca un economist statistician să-și desfășoare activitatea în domeniul financiar, ca un economist merceolog să fie repartizat la contabilitate sau la serviciul de muncă și salarii etc. Aș propune, deci, ca la repartizarea absolvenților facultăților economice să se țină seama de specialitatea în care s-au pregătit, așa cum se procedează, de altfel, cu cadrele tehnice (**I. Popescu - Mehedinți**- economist).

● După absolvirea facultății, un proaspăt economist, nu trebuie să fie pus în situația de a lucra într-un singur serviciu. Ar fi indicat ca, în perioada de stagiatură, el să treacă periodic prin toate secțiile și serviciile cu profil economic, căci numai astfel se va putea identifica cu specificul întreprinderii și alege, în funcție de cunoștințele pe care le posedă, locul în care ar putea da rezultatele cele mai bune. (ing. **Ionel Caraman**, directorul Uzinei „Steaua Roșie" — București).

Evident, legarea mai organică a învățămîntului cu practica presupune un contact strîns nu numai a studenților cu întreprinderea, ci și a cadrelor didactice care îi pregătesc. Cunoașterea mai cuprinzătoare și aprofundată a practicii economice de către corpul profesional al facultăților este impusă, pe de o parte, de ridicarea nivelului calitativ și al eficienței muncii de cercetare, iar pe de alta, de cerințele actuale ale procesului instructiv și educativ. Aceasta ar permite, în același timp, restructurarea și îmbunătățirea programelor și a disciplinelor incluse în planurile de învățămînt.

În mai toate unitățile cuprinse în investigație, directorii, inginerii și economiștii ne-au vorbit și de necesitatea organizării, prin intermediul facultăților economice, a unor stații-pilot în întreprinderi, în care să se experimenteze diferite metode și tehnici economice, care apoi, pe măsură ce se dovedesc eficiente, să fie generalizate. Legătura cadrelor didactice cu întreprinderile ar ajuta și la organizarea unor cursuri de reciclare, care să urmărească, în principal, îmbogățirea nivelului de cunoștințe teoretice a economiștilor din practică, informarea și înarmarea lor cu tot ceea ce apare nou în știința economică.

Nu mai puțin lipsită de interes este și propunerea de a se organiza o Asociație a economiștilor. Pe lîngă stabilirea unor contacte directe dintre economiștii din întreaga țară, ea ar înlesni și un larg schimb de experiență, ar constitui un mijloc de promovare mai activă a gîndirii economice românești, ar sprijini orientarea unitară spre problemele majore ale economiei moderne. Paralel, ea s-ar ocupa și de popularizarea și dezbaterea cu masele largi de economiști a problemelor legate de dezvoltarea economică a țării, a documentelor de partid, legilor, actelor normative. Pe de altă parte, acordarea de consultații de specialitate, dezvoltarea relațiilor de colaborare cu oamenii de știință și practicienii din disciplinele conexe, strîngerea legăturilor cu economiștii și cu organizațiile lor profesionale din alte țări, sînt obiective pe care și le-ar putea propune viitoarea Asociație a economiștilor.

NOTA REDACȚIEI — Materialul publicat în numărul de azi al revistei cu privire la economistul din întreprindere nu epuizează nici pe departe problematica. De aceea, invităm economiștii din întreprinderi să-și exprime, în continuare, opiniile și să vină cu noi propuneri pentru a cristaliza cît mai bine măsurile ce se impun a fi luate, în vederea îmbunătățirii permanente a activității lor.

Am fi bucuroși dacă la dezbaterea acestei probleme ar lua parte și ingineri, directori de întreprinderi și de centrale, specialiști din ministere și organe de sinteză, cadre din învățămîntul economic ș.a. Opiniile și sugestiile lor, ar avea darul să întregească problematica, să contribuie la găsirea soluțiilor optime pentru ca economiștii să-și poată îndeplini cu succes sarcinile mari ce le revin în acțiunea de ridicare pe o treaptă superioară a eficienței economice a întregii activități, în opera de făurire a României socialiste multilateral dezvoltată.

APROPIEREA DINTRE MUNCA FIZICĂ ȘI MUNCA INTELECTUALĂ – PROCES OBIECTIV ȘI DIRIJAT

TRANSFORMĂRILE înnoitoare pe care le cunoaște România în actuala etapă a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate privesc înainte de toate omul și sînt înfăptuite pentru el. Omul societății noastre nu poate fi conceput decît în ansamblul social în care își desfășoară activitatea, ansamblu care îl conturează și îl definește. La rîndul său, formația lui individuală contribuie, ca element al mulțimii, la dezvoltarea și modelarea orînduirii sociale.

Pentru prima dată în istoria omenirii nu mai există limite în calea dezvoltării complexe și multilaterale a omului. Acum întregul ansamblu de cunoștințe științifice și tehnice, culturale și artistice, ideologice și politice ca și mijloacele materiale necesare însușirii și folosirii lor îi stau la dispoziție. Desigur și aici există încă anumite limite, ce se diminuează treptat, limite determinate de nivelul de dezvoltare a forțelor de producție, de rămășițele vechii diviziuni sociale a muncii, de stările moștenite de la vechea orînduire socială, și constatate în educația și volumul redus de cunoștințe însușite de o parte a membrilor societății. Se acționează intens pentru reducerea și înlăturarea acestor limite, vizîndu-se permanent nu numai scopul întregii activități sociale, dar și mijlocul înfăptuirii acestui scop. Făurirea bazei tehnico-materiale a societății socialiste multilateral dezvoltate și folosirea ei sînt de neconceput fără o forță de muncă cu pregătire corespunzătoare. Pe de altă parte, omul nu este numai principalul element al producției materiale, ci și principalul consumator al bunurilor rezultate. Dar satisfacerea necesităților crescînde, materiale și culturale, ale oamenilor muncii, cantitatea și calitatea bunurilor materiale și spirituale, structura lor, nu îndeplinesc numai o funcție economică prin aceea că influențează direct evoluția forței de muncă, capacitatea ei fizică și intelectuală, ci constituie totodată însăși rațiunea activității productive în socialism.

Se apreciază, pe bună dreptate, că în socialism mai există deosebiri esențiale între munca fizică și munca intelectuală, deosebiri care vor dispărea în comunism. Date fiind însă importantele schimbări structurale care apar în însuși procesul dezvoltării societății socialiste, această caracterizare generală este insuficientă. Situația nu poate fi aceeași în fiecare moment al construcției socialiste și nici comuniste. De altă parte, separațiunea între aceste categorii de muncă apare adesea în mod absolutizant accentuată și de faptul că munca fizică este considerată, de regulă, activitatea muncitorului iar munca intelectuală — ocupația lucrătorului de concepție sau, mai general, a celui care, în mod obișnuit, nu exercită o muncă fizică. De asemenea, aici, de obicei, nu se evidențiază capacitatea forței de muncă.

Forța de muncă este definită de K. Marx ca fiind totalitatea aptitudinilor fizice și intelectuale care există în organismul, în persoana vie a omului și pe care el le pune în funcțiune atunci cînd produce valori de întrebuințare. Munca reprezintă tocmai folosirea acestor aptitudini, activitatea conștientă a omului, desfășurată pentru producerea de bunuri materiale și spirituale necesare vieții. Capacitatea forței de muncă este pregătită, formată în timp, fără ca aceasta să însemne că orice îndemînare, pricepere etc. este semnificativă pentru forța de muncă. La fel de adevărat este însă că potențialul forței de muncă este influențat puternic, uneori determinant, și de celelalte însușiri ce caracterizează personalitatea posesorului acestei forțe, și invers. Orice program complet de pregătire a forței de muncă nu poate să vizeze numai formarea strictă a deprinderilor necesare în procesul muncii.

De asemenea, nu orice activitate este muncă, dar munca propriu-zisă, în toate contururile și rezultatele ei, este determinată de capacitatea forței de muncă și este influențată de toate celelalte activități, iar acestea din urmă sînt influențate la rîndul lor de procesul muncii. Munca nu poate fi desprinsă de ansamblul vieții sociale și personale, forța de muncă nu poate fi tratată izolat de întreaga formație și educație a individului. Desconsiderarea întregului, neîmplinirea lui este una din cauzele diferențelor ce pot exista între rezultatele cantitative și calitative ale muncii și cele superioare ce ar rezulta dintr-o folosire normală a forței de muncă de o anumită pregătire. Munca va deveni, treptat, rezultatul unei cheltuieli a forței de muncă complexe, pregătite fizic și intelectual și mereu mai complet față de stadiul de dezvoltare a științei și tehnicii, o muncă materializată în rezultate tot mai înalte. Măsurile luate de partid pentru îmbunătățirea întregii activități de formare politico-ideologică și cultural-educativă a oamenilor muncii, pentru perfecționarea învățămîntului de cultură generală, profesional și superior, pentru completarea permanentă a sistemului de cunoștințe profesionale vin să răspundă acestor necesități obiective.

Desigur, în timp, au apărut anumite separațiuni între munca fizică și munca intelectuală, între forța de muncă pregătită pentru o activitate fizică și forța de muncă pregătită pentru activitate intelectuală. Dar deosebirile nu înseamnă exclusivitate. Nu se poate concepe (decît în cazuri foarte rare) o muncă fizică fără elemente intelectuale. Orice pregătire a forței de muncă pentru o activitate fizică include și o pregătire intelectuală, însușirea unui sistem de cunoștințe. Și pregătirea forței de muncă intelectuale necesită, la rîndu-i, o pregătire fizică.

Rezultat al unui proces legic, pe o anumită treaptă a dezvoltării societății omenești, diviziunea muncii este completată și consolidată de o diviziune în clase antagoniste. Apărute încă în sclavagism, deosebirea și separațiunea dintre munca fizică și intelectuală, ajung la cea mai puternică opoziție în capitalism. Alături de relațiile de producție, nivelul dezvoltării forțelor de producție și evoluția lor au determinat acest proces. Pe anumite trepte de dezvoltare socială, într-un mod propriu de înțelegere, se impuneau o anumită disciplină, supunerea necondiționată, funcția de comandă etc. Fiecărei funcții i se pretindea un anume cadru de execuție, iar executantului o pregătire limitată. Se foloseau foarte mult calitățile proprii ființei umane și nu se cheltuia pentru pregătirea acesteia nimic peste ceea ce era strict necesar.

În societatea capitalistă munca intelectuală se transformă într-un instrument al exploatării muncii de către capital, fiind totodată și ea supusă aceleiași exploatări.

În socialism dispare opoziția dintre munca fizică și munca intelectuală. Munca intelectuală este descătușată de înjositoarea funcție atribuită de capital. Apare posibilitatea apropierii și, în timp, a contopirii ei efective cu munca fizică în procesul de creare a bunurilor materiale și spirituale.

În ultima instanță, capacitățile fizice și intelectuale, muncile fizice și intelectuale alcătuiesc un tot. Uimitoarele realizări științifice, tehnice, bunurile materiale de o complexitate mereu sporită sînt rezultatul acestui tot. Tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta de curînd, pe bună dreptate, că *„rezultatele cele mai bune se obțin acolo unde omul de știință, cercetătorul lucrează împreună cu tehnicianul, cu muncitorul de înaltă calificare“*.

APROPIEREA dintre munca fizică și munca intelectuală, și, în final, ștergerea deosebirilor — numite de obicei esențiale — reprezintă în socialism un proces obiectiv, condus și dirijat în mod conștient. Revoluția tehnică-științifică obligă, iar relațiile de producție socialiste favorizează dezvoltarea capacității intelectuale a muncitorului, participarea lui directă la executarea unor operațiuni și supravegheherea unor procese mereu mai complexe, la crearea unor modele de bunuri materiale și apoi la producerea lor în masă, în care latura intelectuală a activității este tot mai mult solicitată și unde practic nu se mai poate face mare lucru — ca să nu spunem că nu se mai poate face nimic — numai pe baza deprinderilor fizice și intelectuale înnăscute sau formate printr-o pregătire minimă. Această solicitare presupune ca posesorul forței de muncă, mai precis muncitorul, așa cum este el înca conturat ,să aibă pregătirea intelectuală cerută de procesul în care este antrenat. Pe de altă parte, în socialism, muncitorul nu este, după cum se știe, numai producător al bunurilor materiale, dar și proprietar al mijloacelor de producție și, prin urmare, participant la conducerea întregii economii. Această nouă calitate implică o lărgire a orizontului și a responsabilității sale sociale, însușirea cunoștințelor legate de conducerea vieții sociale.

Deosebirile esențiale între munca fizică și munca intelectuală se vor atenua treptat și vor dispărea. Dar în primul rînd se vor atenua și vor dispărea deosebirile esențiale dintre capacități. Pregătirea cerută astăzi atît forței de muncă fizice cît și celei intelectuale, tot mai complexe și complete în viitor, confirmă caracterul obiectiv al procesului ștergerii deosebirilor dintre munci.

Producția modernă, mecanizarea, automatizarea, cibernetizarea solicită o tot mai puternică intelectualizare a forței de muncă. Se ridică continuu nivelul mediu al muncii simple. Și spunem *muncă simplă* pentru a determina nivelul minim existent în fiecare moment. Așa cum a fost definită de K. Marx, munca simplă (forța de muncă posedată în medie în organismul său fizic de orice om obișnuit, fără vreo formare specială), se reduce treptat pînă la dispariție. Chiar Marx arăta că munca medie simplă își schimbă caracterul după țări și epoci de civilizație. Este din ce în ce mai greu să vorbești de o forță de muncă fără o formație specială. Nivelul acestei pregătiri nimime este în condițiile noastre mereu mai înalt. După cum se știe, în țara noastră s-a trecut la generalizarea învățămîntului de zece ani, proces ce se va încheia în anii 1973—1974, iar după 1980—1985 se vor crea condiții ca întregul tineret să urmeze un învățămînt echivalent liceului. Astăzi aproape un sfert din populația țării învață în sisteme organizate, iar peste 20% din totalul salariaților au studii superioare.

În actualul cincinal vor fi formați prin școli 700 000 muncitori calificați, 235 000 cadre cu pregătire medie de specialitate, 140 000 cadre cu pregătire superioară. Ritmul pregătirii cadrelor tehnice în general, ca și a intelectualității tehnice va fi superior celui de pregătire a restului cadrelor. La toate acestea se adaugă măsurile pentru reciclarea tuturor categoriilor de salariați, reciclare în cadrul căreia se vor aprofunda cunoștințele necesare exercitării profesiei și funcției, se va facilita însușirea elementelor științei organizării și conducerii societății.

prof univ. dr. F. BURTAN

(Va urma)

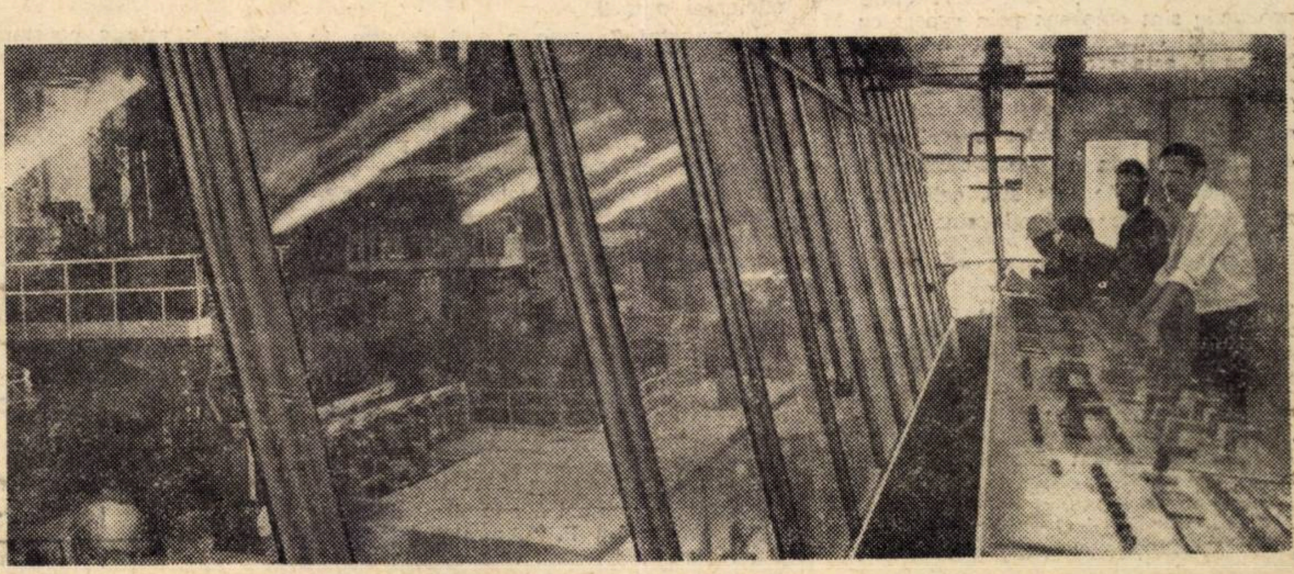

La pupitrul de comandă

ÎNVĂŢĂMÎNT ŞI CREŞTERE ECONOMICĂ

DESPRINDEREA influenţei învăţămîntului asupra producţiei constituie o problemă deosebit de dificilă nu numai datorită legăturii indirecte dintre cele două procese, dar si complexităţii relaţiilor economice ce se interferează în desfăşurarea lor. Din această cauză am considerat necesară acceptarea unei scheme simplificate care, făcind abstracţie de momentele clasice ale reproducţiei şi de intercondiţionarea lor, să redea însă, în esenţă, principalii factori ce au o influenţă directă asupra rezultatelor producţiei.

Precizînd drept factori cu acţiune nemijlocită asupra producţiei măsura mijloacelor de producţie (M) şi măsura forţei de muncă (F), am introdus în schemă condiţiile ce amplifică forţa productivă a acestora şi anume: dezvoltarea ştiinţei (S) şi gradul de instruire al producătorilor (I). In acest mod am reuşit să prindem direct sau indirect o serie de relaţii ce ne vor permite să elucidăm influenţa procesului educaţional asupra creşterii economice. Întrucît în literatura mondială de specialitate, pentru desemnarea creşterii economice se foloseşte cu predilecţie „gross national product" — indicator inexistent în ţările socialiste — am socotit util, pentru a avea posibilitatea unor confruntări internationale, să folosim produsul social final (P).

A fost elaborată următoarea schemă:

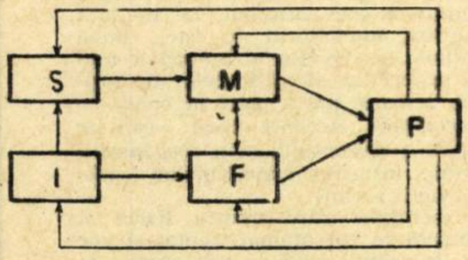

Fig. 1

Relaţiile din această figură vor fi analizate separat, referirile fiind notate după cum urmează: $I \longrightarrow F$

reprezintă relaţia învăţămînt — forţă de muncă. De asemenea

$$(M,F) \longrightarrow P \quad (1)$$

reprezintă relaţia dintre mijloacele şi forţele de producţie, considerate împreună, şi produsul social final.

Relaţia (1) a fost studiată în numeroase lucrări, fiind considerată o funcţie cu următoarele proprietăţi:

$$M, F, P, > O \quad (2)$$

ceea ce este normal, deoarece M, F, şi P se exprimă prin numere pozitive;

$$\frac{\partial P}{\partial M}, \frac{\partial P}{\partial F} > O \quad (3)$$

Această proprietate exprimă faptul că produsul social final creşte cînd M şi/sau F cresc.

$$\frac{\partial^2 P}{\partial M^2}, \frac{\partial^2 P}{\partial F^2} < O \quad (4)$$

Aceasta este ipoteza eficienţei marginale descrescătoare, în următorul sens: o aceeaşi creştere absolută dată a lui M sau F are un efect cu atît mai mic, cu cît M sau F sînt mai mari în valori absolute. Cu alte cuvinte, la un nivel dat al lui M şi F nu este indiferent, sub aspectul eficienţei, mărimea cu care urmează să fie sporite. Cu cît valorile absolute sînt mai mari, cu atît creşterile absolute trebuie să fie mai mari, dacă se are în vedere o menţinere a ritmului de dezvoltare.

Se admite de asemenea că funcţiile de producţie sînt omogene prin raport cu M şi F. Din omogenitate rezultă că dacă M sau F este zero, atunci P este şi el zero. Desigur că această ipoteză se referă la cazuri extreme şi are mai mult o semnificaţie matematică; uneori această condiţie nu se ia în considerare.

Cu notaţiile de mai sus, cele mai uzuale funcţii de producţie sînt:

1) Cobb-Douglas $P = F^{\alpha} M^{1-\alpha}$

şi funcţia corespunzătoare cu „progres tehnic":

$$P = A F^{\alpha} M^{1-\alpha}$$

unde A este o funcţie de timp, denumită „progres tehnic".

2) CES (Constant Elasticity Substitution):

$$P = [\alpha F^{-\rho} + (1-\alpha) M^{-\rho}]^{-1/\rho}$$

Aceeaşi funcţie cu progres tehnic:

$$P = A [\alpha F^{-\rho} + (1-\alpha) M^{-\rho}]^{-1/\rho}$$

Aceste funcţii de producţie sînt frecvent utilizate în studii econometrice asupra creşterii şi optimizării în economie.

Funcţia Cobb-Douglas va fi utilizată în continuare în cercetarea relaţiei.

$$I \longrightarrow F \longrightarrow P$$

IN STUDIUL acestei relaţii vom considera că sistemul de învăţămînt influenţează direct asupra forţei de muncă, prin eficienţa muncii (E). La rîndul ei, eficienţa muncii depinde de o serie de factori ca: nivelul calificării, productivitate, cointeresare, organizare şi conducere, planificare etc. Măsurarea acestora comportă, cel puţin pentru unii dintre ei, un anumit grad de convenţionalitate. In studiul nostru vom introduce ipoteza că un factor important de care depinde eficienţa muncii este sistemul de învăţămînt, al cărui efect se regăseşte în aproape toţi ceilalţi factori.

Pornim deci de la ideea că pentru obţinerea unui anumit produs social final, se cere o anumită relaţie între M şi E pe care o vom denumi „concordanţa eficienţei muncii cu mijloacele de producţie".

Presupunînd că există o măsură E a eficienţei muncii, se poate analiza legătura: $M \longleftrightarrow F$

sub aspectul eficienţei. Ideea unui indicator calitativ pentru forţa de muncă există în literatura economică, precum şi ideea măsurării ei prin cîştigul cumulat pe o anumită perioadă.

Pentru economia socialistă, s-ar putea accepta ipoteza că principala componentă a eficienţei muncii o constituie cîştigul mediu realizat de o persoană, pe un anumit interval de timp, corelat cu ridicarea calificării.

In ceea ce priveşte introducerea unui indicator similar de calitate pentru mijloacele de producţie, considerăm că acesta este conţinut în măsurarea mijloacelor de producţie prin fondurile fixe productive; într-adevăr, în general utilajele cu o tehnicitate avansată sînt mai scumpe. De asemenea se poate considera, la nivelul macroeconomic, că înzestrarea tehnică a forţei de muncă, luată ca raport între fondurile fixe productive şi numărul populaţiei considerate forţă de muncă, exprimă şi calitatea mijloacelor

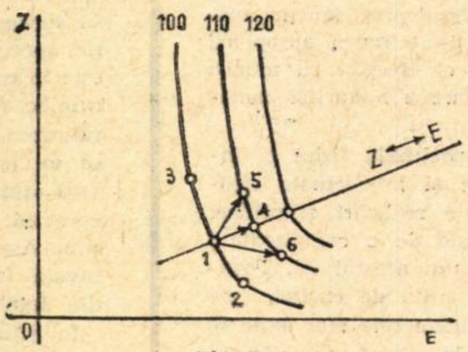

Fig. 2

de producţie. In consecinţă, introducem următoarele variabile:

E = o măsură a eficienţei muncii,

Z = înzestrarea tehnică a forţei de muncă (raportul dintre fondurile fixe productive şi numărul populaţiei active).

Acum putem, corelînd aceste notaţii cu cele din figura 1, să analizăm concordanţa $M \longleftrightarrow F$ prin relaţia $E \longleftrightarrow Z$. Pentru aceasta, reprezentăm într-un sistem de axe de coordonate pe E şi Z şi trasăm o curbă care reprezintă produsul social final, per capita, luat ca referinţă (în procente). Astfel, în punctul 1 din figura 2 avem o situaţie în care Z şi E concordă, în sensul că la un anumit nivel de înzestrare tehnică a forţei de muncă, corespunde un anumit nivel al eficienţei muncii.

In punctul 2 avem o altă situaţie, în care eficienţa muncii este mai mare decît cea necesitată de înzestrarea muncii, în sensul că la un nivel de instruire mai ridicat, economia nu dispune de o înzestrare tehnică corespunzătoare. Reciproc, în punctul 3 eficienţa muncii este inferioară celei care ar concorda cu înzestrarea tehnică. In toate cele trei cazuri considerate, produsul social final, per capita, este acelaşi. La diverse nivele ale produsului social final per capita se poate trasa o curbă care uneşte toate punctele în care eficienţa muncii concordă cu înzestrarea muncii. In figura 2 s-au trasat izocuantele corespunzătoare la o creştere de 10%, şi traiectoria pe care există concordanţă. Această traiectorie defineşte o strategie de creştere economică, în sensul menţinerii permanente a concordanţei dintre Z şi E (curba $Z \longleftrightarrow E$ din fig. 2), corespunzător unei anumite dinamici planificate a lui P. Această strategie, după părerea noastră, este o strategie de tip mini-maxim. Pentru explicitarea acestei idei, presupunem că economia se află la un anumit moment dat în punctul 1 din fig. 2, luat ca referinţă, şi că, pornind din acest punct, dezvoltarea poate avea loc după trei variante:

din 1 în 4, în care caz Z şi E concordă permanent;

din 1 în 5, în care caz „predomină înzestrarea tehnică a forţei de muncă;

din 1 în 6, în care caz predomină eficienţa muncii. Analiza acestor trei variante ne permite formularea următoarelor ipoteze:

Ipoteza 1: dezvoltarea pe traiectoria $Z \longleftrightarrow E$ asigură un ritm maxim de creştere economică (varianta 1—4). Această ipoteză este cea mai corespunzătoare legităţilor economice, deoarece economia se dezvoltă optim numai atunci cînd eficienţa muncii şi înzestrarea tehnică concordă.

Ipoteza 2: dezvoltarea pe traiectoria $Z \longleftrightarrow E$ (varianta 1—4) asigură în acelaşi timp un minim de efort economic. Această ipoteză este justificată în modul următor: pe varianta 1—5 predomină înzestrarea muncii, prin urmare, datorită unei eficienţe scăzute a muncii produsul social final este sub nivelul corespunzător acestei înzestrări. Pe varianta 1—6 s-a obţinut o creştere mai mare a eficienţei muncii, deci o calificare care nu-şi găseşte utilizarea imediată, iar înzestrarea muncii a rămas inferioară. Singura cale deci, care nu implică cheltuieli inutile (deci scuteşte de efort neproductiv) este varianta 1—4.

În concluzie, traiectoria $Z \longleftrightarrow E$ reprezintă o strategie cu un maxim de creştere, la un minim de efort, adică o strategie de tip mini-maxim.

O CONSECINŢA directă este faptul că sistemul de învăţămînt are o acţiune regulatoare asupra dezvoltării economice, prin intermediul căruia, alături de alţi factori, se poate menţine în permanenţă dinamica economiei pe traiectoria optimală $Z \longleftrightarrow E$.

Iată o ilustrare pe un exemplu tratat matematic:

notăm cu N numărul populaţiei care constituie forţa de muncă şi interpretăm eficienţa muncii E drept un factor multiplicator, după cum urmează: F = EN Acest mod de a pune problema corespunde progresului tehnic în sensul lui Harrod.

Înzestrarea tehnică a forţei de muncă are expresia: $Z = M/N$ (6) Considerăm o funcţie de producţie de tip Cobb-Douglas:

$$P = aF^{\alpha}M^{1-\alpha} = aE^{\alpha} N^{\alpha} M^{1-\alpha}; 0<\alpha<1 \quad (7)$$

unde a este un coeficient de proporţionalitate, care depinde de alegerea unităţilor de măsură ale lui M şi F.

Pentru produsul social final per capita rezultă:

$$P/N = aE^{\alpha} (M/N)^{1-\alpha} = aE^{\alpha} Z^{1-\alpha} \quad (8)$$

Dacă luăm ca referinţă un anumit an în care avem P_0 N_0 şi M_0, raportînd (8) la acest an se obţine:

$$(P/N) / (P_0 / N_0) = (E/E_0) (Z/Z_0)^{1-\alpha} \quad (9)$$

Pentru comoditate, introducem notaţiile:

$$z=(P/N) / (P_0 / N_0) ; x = E/E_0 ; y = Z/Z_0$$

şi avem mai departe: $z = x^{\alpha} y^{1-\alpha}$ (10)

Interpretăm acum pe z ca un cîmp scalar, definit în cadranul I al unui sistem rectangular de coordonate.

Ecuaţiile liniilor de cîmp sînt date de:

$$dy / dx = z_y / z_x = [(1-\alpha) / \alpha] x/y \quad (11)$$

Integrînd se obţine:

$$y^2 = \frac{1-\alpha}{\alpha} x^2 + k \quad (12)$$

unde k este o constantă arbitrară.

Calculăm modulul gradientului:

$$G^2 = z^2 [\alpha^2 / x^2 + (1-\alpha)^2 / y^2]$$

După cum este cunoscut, modulul gradientului exprimă maximul vitezei de

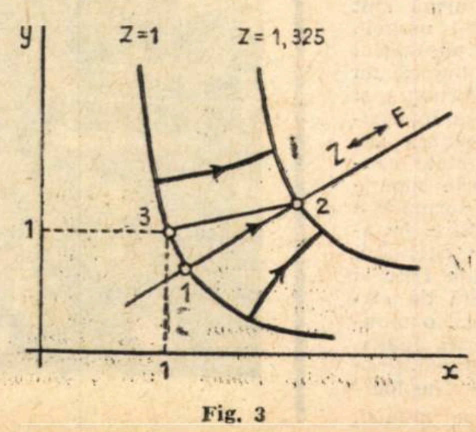

Fig. 3

creştere a cîmpului scalar, care are loc pe direcţia liniilor de cîmp, în sensul indicat de săgeţi în fig. 3.

Să arătăm acum că există o linie de cîmp (deci cu proprietate de ritm maxim), pentru care gradientul (în modul) este minim. Pentru aceasta, punem z = constant, calculăm derivata modulului gradientului şi o anulăm. După efectuarea calculului, una din soluţii este:

$$y = \sqrt{\frac{1-\alpha}{\alpha}} x \quad (13)$$

care reprezintă un minim al lui G. Se observă că (13) este totodată şi linia de cîmp care rezultă din (12) pentru k=0. Aceasta este o traiectorie în genul unei „legi de aur" şi are o proprietate de maxim (deoarece este linie de cîmp), dar şi o proprietate de minim (deoarece pentru toate punctele de pe o izocuantă, această traiectorie dă un minim al vitezei de creştere).

O reprezentare geometrică intuitivă este următoarea: reprezentăm pe z ca o suprafaţă, pe care se trasează o linie de nivel constant, faţă de planul xOy. Gradientul considerat în orice punct al acestei cote de nivel reprezintă panta suprafeţei în acel punct. Pentru punctul situat pe linia de cîmp dată de (13), rezultă o pantă minimă (această linie de cîmp este proiecţia „crestei" în planul xOy).

Pentru traiectoria dată de (13), x, y, şi z variază proporţional, deoarece:

$$z = \left(\frac{\alpha}{1-\alpha}\right)^{\frac{\alpha}{2}} y = \left(\frac{1-\alpha}{\alpha}\right)^{\frac{1-\alpha}{2}} x \quad (14)$$

Principial, faptul că concordanţa eficienţei muncii cu înzestrarea tehnică, reprezintă o lege de proporţionalitate, este o aproximare în primă etapă. În scopul găsirii unui model mai fin, sînt necesare date experimentale şi verificări practice. Pentru moment, observăm că dacă luăm în considerare o funcţie omogenă de un grad oarecare: $z = x^{\alpha} y^{\beta}$

proprietăţile de mini-maxim se păstrează, traiectoria respectivă fiind dată de:

$$y = \sqrt{\frac{\beta}{\alpha}} x$$

adică tot o lege de proporţionalitate.

În final, pentru o ilustrare numerică, prezentăm cîteva tabele cu calcule. În tabelul 1, calculul este făcut pentru $\alpha = 2/3$, pe varianta 1—2 din figura 3. Avem:

$$z = \sqrt[3]{2}\, y = \frac{1}{\sqrt[6]{2}} x \quad (15)$$

z	x	y
1	1,123	0.793
1,08	1,224	0.856
1,188	1.347	0.942
1,293	1.465	1,025
1,448	1,631	1,148

Să calculăm acum valorile pentru un caz care ar corespunde variantei 3—2 din figura 3, pornind din punctul iniţial x=1, y=1, z=1. Se menţine acelaşi ritm de creştere al lui z.

z	x	y
1	1	1
1,08	1,1	1.04
1,188	1,237	1.08
1,293	1.375	1.11
1,448	1,631	1,148

Se observă că pentru y rezultă o dinamică de creştere cu o viteză mai redusă, pentru a ajunge în punctul 2. Această variantă corespunde cazului în care înzestrarea tehnică iniţială a forţei de muncă este superioară eficienţei iniţiale a muncii, după care urmează o creştere preponderentă a eficienţei muncii, efectuată în special prin sistemul de învăţămînt.

Unele calcule la care s-au adus mici corecturi, au dus la concluzia că aportul învăţămîntului a fost în anul 1964 de 12—13% iar în anul 1968 de 14—15%. Aceasta reprezintă o dinamică a influenţei învăţămîntului de circa 16% (creştere) în cei patru ani.

Pentru a putea stabili traiectoria care corespunde acestor date în planul xOy, acceptăm ipoteza că în anul 1968 s-a realizat concordanţa între eficienţa muncii şi înzestrarea tehnică, deci datele anului 1968 determină un punct pe traiectoria $Z \longleftrightarrow E$; calculînd datele din anul 1964 în valori relative, corelate cu cele ale anului 1968, rezultă:

	z	y	x	x%
1964	1	0,896	1,095	100
1968	1,325	1,052	1,493	136,3

Din analiza acestor date rezultă că la o creştere de 32,5% a produsului social final per capita, înzestrarea tehnică a forţei de muncă a contribuit cu circa 17%, iar eficienţa muncii cu 36,3%. În acest procent de 36,3% trebuie considerată şi contribuţia de 16% a sistemului de învăţămînt, restul fiind atribuit altor factori care determină eficienţa muncii.

N. RACOVEANU
D. GRINDEA
M. MANOLESCU

FIŞE

Studiul costurilor.

■ Sub acest titlu în Editura didactică şi pedagogică-Bucureşti a apărut recent lucrarea prof. C. Olariu. Privind costul ca unul dintre cei mai importanţi indicatori sintetici ce caracterizează activitatea economico-financiară a întreprinderii, creşterea eficienţei acesteia, autorul întreprinde un studiu amplu al costurilor, axat pe programa analitică a facultăţii de studii economice din Timişoara, programă elaborată, după cum se arată în prefaţa lucrării, într-o concepţie proprie de tratare a problemei costurilor în ţara noastră. Astfel, autorul a considerat necesară abordarea teoriei costurilor, a teoriei calculaţiei costurilor, a calculaţiei costurilor şi a informaţiei costurilor, în cadrul general al costurilor şi ca elemente componente ale acestuia. Aceasta — susţine autorul — e necesar întrucît a trata numai tehnicile de calculaţie a costurilor, fără a prezenta conceptele teoriei costurilor, nu este suficient pentru cunoaşterea şi înţelegerea calculaţiei costurilor; de asemenea a ne limita numai la calculaţia propriu-zisă, fără a prezenta rolul acesteia ca sursă principală a informaţiilor asupra costurilor necesară fundamentării deciziilor, înseamnă a neglija însăşi esenţa calculaţiei costurilor.

O distincţie necesară

■ Revista marxistă americană **Science and Society** (nr. 2, 1971) publică articolul lui F. Stirton Weaver intitulat **Positive Economics, Comparative Advantage and Underdevelopment** (Ştiinţa economică pozitivă, avantajul comparativ şi subdezvoltarea) în care autorul îşi propune să analizeze critic teoriile burgheze despre ţările în curs de dezvoltare. Ideea centrală susţinută de autor este aceea că trebuie făcută o netă distincţie între abstracţiile teoretice oferite de acestea, pe de o parte, şi instrumentele analitice, pe de altă parte. F. S. Weaver exprimă părerea că economistul marxist trebuie să respingă categoric abstracţiile apologetice, dar poate folosi cu succes instrumentele analitice. Dînd o serie de exemple de instrumente ce pot fi preluate în contextul unei analize marxiste, el citează costurile alternative şi alte concepte legate de alocarea raţională a resurselor. În continuarea studiului, Weaver consideră că însăşi controversata teorie a costurilor comparative, în forma ei modernă şi folosită cu anumite precauţii, poate fi pusă în slujba analizei marxiste a fenomenului subdezvoltării. După părerea sa această teorie atunci cînd este privită într-o justă perspectivă oferă argumente valabile în favoarea industrializării şi împotriva tezelor neocolonialiste.

Iluzii destrămate

■ Academicianul István Friss a publicat într-o ediţie engleză o selecţie din studiile sale apărute în perioada 1964—1969 sub titlul **Economic Laws, Policy, Planning** (Legi economice, politică, planificare) Akadémiai Kiado, Budapest, 1971, 160 pag. Problematica volumului este concentrată asupra aspectelor privind măsurile de perfecţionare a sistemului de conducere şi de planficare a economiei naţionale a R. P. Ungare, ceea ce este denumit „noul mecanism economic". István Friss încearcă să destrame iluzia întreţinută de unii economişti, după care metodele perfecţionate, utilizate în programarea matematică, însoţite de o asistenţă extensivă a computerelor, ar putea oferi cheia unei politici economice juste, făcînd posibilă elaborarea unor decizii economice infailibile. În realitate, problemele importante, care sînt implicate în majoritatea deciziilor economice majore, sînt mai curînd de natură politică decît matematică. Este adevărat că, după găsirea unei decizii corecte din punct de vedere politic, matematica este necesară pentru a găsi calea cea justă de transpunere a deciziei în practică. În primul rînd, însă, trebuie formulată în mod clar sarcina de către aceia care au fost autorizaţi de către societate să facă aceasta şi numai după aceea apare problema de optimizare prin metode matematice.

Dezbateri ştiinţifice

■ În ziua de 28 octombrie 1971, secţia de Istorie a gîndirii economice a Institutului de Cercetări Economice de pe lîngă Academia de Ştiinţe Sociale şi Politice, a organizat o nouă şedinţă de dezbateri ştiinţifice cu teme de gîndire economică contemporană şi de metodologie a acestei ştiinţe. S-au susţinut următoarele comunicări: Modelul de progres tehnic al lui J. Robinson (de E. Cosmescu); Irving Fischer şi „iluzia monetei stabile" (V. Popescu); Aurul — o prejudecată (M. Ciumara) şi Opera economică — obiect de cercetare instoriografică (dr. G. Dobre). Comunicările au stîrnit un real interes, fiind urmate de discuţii la care au participat: dr. V. Axenciuc, dr. I. Cristescu, dr. I. Lemnij, L. Ionescu, V. Popescu, V. Pilat, I. Măleanu, M. Ciumera.

Lucrările şedinţei, condusă de dr. Gh. Dobre, vor apărea într-unul din viitoarele numere ale caietului „Studii de istorie a gîndirii economice".

Colocviu româno-sovietic

În zilele de 1—3 noiembrie a.c. s-au desfăşurat, la Bucureşti, lucrările Colocviului româno-sovietic pe tema „Colaborarea economică şi tehnico ştiinţifică între ţări cu sisteme social-politice diferite"; acest colocviu a fost organizat de Asociaţia de Drept Internaţional şi Relaţiile Internaţionale (A.D.I.R.I.), în colaborare cu Institutul de Economie Mondială şi Relaţii Internaţionale din Moscova.

Din partea română au prezentat comunicări prof. dr. docent Ion Rachmuth, membru corespondent al Academiei R.S. România (despre colaborarea economică şi tehnico-ştiinţifică a R.S. România cu ţări avînd sisteme social-politice diferite) şi Marian Chirilă, economist (cu privire la poziţia României faţă de aspectele economice ale înfăptuirii securităţii europene), iar din partea sovietică — prof. dr. Iuri Iudanov, şef de sector la Institutul de Economie Mondială şi Relaţii Internaţionale (cu privire la posibilităţile şi perspectivele colaborării economice şi tehnice între ţări cu orînduiri social-politice diferite) şi dr. Boris Haloşa, cercetător principal în cadrul aceluiaşi institut (despre colaborarea economică şi tehnico-ştiinţifică Est-Vest şi securitatea europeană). Comunicările au fost urmate de discuţii.

O lucrare americană despre ştiinţa economică experimentală

DRESURA SUBIECŢILOR INFRAUMANI

sau ce se ascunde sub haina pretenţioasă a unei „metodologii noi"

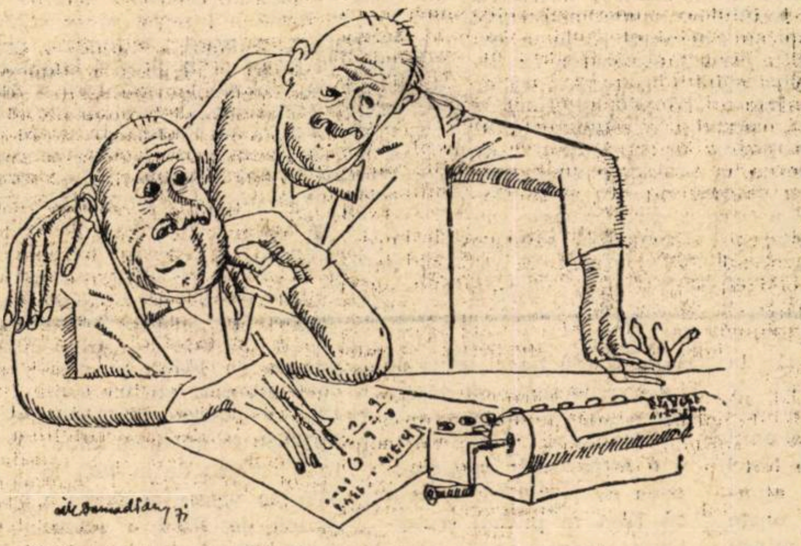

Desen de CIK DAMADIAN

MĂRTURISESC că am un sentiment de jenă. Nu pentru că nu aş crede că ştiinţa economică ar putea deveni într-o zi, o ştiinţă experimentală — într-o oarecare măsură ea a şi devenit, dacă avem în vedere reuşitele sau eşecurile unei politici economice, întemeiate pe ştiinţa economică, aplicată în „laboratorul" macro sau micro-economic al societăţii omeneşti —, ci pentru că nu mi-aş fi putut închipui niciodată că laboratorul de experienţe ar putea fi coborît la nivel „infrauman", adică la nivelul porumbeilor, şobolanilor sau maimuţelor. Este, într-adevăr, jenant să constaţi că un asemenea dispreţ faţă de raţiunea umană poate fi etalat, în haina pretenţioasă a unei metodologii ştiinţifice noi, în paginile unei reviste de reputaţie în lumea occidentală [1]).

Este jenant şi incredibil şi, totuşi, este adevărat. Sînt departe de a putea considera că articolul celor doi autori americani ar fi caracteristic pentru ştiinţa economică burgheză din zilele noastre. Dar, el este caracteristic pentru o anumită neputinţă, pentru o anumită exasperare, pentru anumite eşecuri. Altminteri, articolul nici nu ar fi putut apărea. Şi de aceea ne este şi îngăduit să ne ocupăm de el.

Nu avem de-a face nici cu o teorie, nici cu o metodologie, care să merite osteneala de a fi criticate. Ci, pur şi simplu, cu o elucubraţie, care se autodistruge din chiar momentul în care a fost emisă. Şi, pentru că împotriva ideilor aberante nu se poate, nu are sens să se discute, va fi suficient să le redăm aici, fără altă ambiţie decît aceea de a informa. Informarea aceasta ar putea fi utilă, cel puţin pentru a ne diversifica părerile despre gîndirea economică burgheză din zilele noastre.

Autorii articolului „Spre o ştiinţă economică experimentală" îşi propun „să explice maniera în care tehnicile experimentale pot fi aplicate în mod sistematic la analiza comportamentului economic fundamental". Ei îşi limitează „cercetarea" la relaţia dintre experienţa economică individuală şi decizia economică individuală care urmează experienţei. Tipurile de decizii analizate includ: decizia de a munci pentru un anumit salariu sau de a rămîne şomer, decizia de a cumpăra la un anumit preţ sau de a economisi şi, în sfîrşit, decizia de a investi la o anumită rată a dobînzii sau de a tezauriza.

ESTE REGRETABIL, în concepţia celor doi autori, că experimentul economic sugerat şi, în unele cazuri, chiar efectuat de cîţiva economişti, „a fost limitat exclusiv la subiecţi umani". Această restricţie ar fi impus serioase limitări în experimentul economic, printre care şi pe aceea care constă în imposibilitatea de a se evita denaturările rezultînd din conştiinţa subiectului experimental cu privire la natura artificială a situaţiei experimentale. Asemenea limitări nu ar putea fi însă atribuite însăşi metodei experimentale ca atare, ci „mai curînd restrîngerii acestei metode la subiecţi umani".

Dacă, însă, această restricţie ar fi abandonată, s-ar putea utiliza şi în economie tehnicile psihologiei experimentale cu aplicare asupra animalelor. În primul rînd, ar fi necesară distincţia dintre procesul muncii şi actul cumpărării, specifică economiei. Animalul, supus experimentului, ar trebui să execute, în serie, două acte, înainte de a-şi putea primi recompensa: primul act, adică cel al muncii, ar trebui să fie privit ca act al dobîndirii unui credit sau drept de cumpărare sau a unei unităţi monetare; al doilea act este cel al „cumpărării", adică al deciziei de a cumpăra, care ar trebui să fie urmat de o recompensă sub forma unei mărfi. Animalul „nu poate cumpăra fără credit şi el nu va primi credit dacă nu munceşte". Aşadar, distincţia între muncă şi actul cumpărării s-ar realiza printr-o dublă performanţă a animalului: prin cea dintîi, el ar dobîndi credit pentru munca depusă (salariu), iar prin cea de-a doua — credit pentru consum (preţ). Cu această procedură, economiştii ar putea construi funcţii experimentale ale cererii, curbe experimentale muncă-ofertă etc.

Creditul pentru consum (cumpărare) ar fi o formă a banilor şi, ca atare, el ar constitui trăsătura centrală a modelului experimental în analiza economică. Sînt citaţi diverşi psihologi şi experimentele lor; doi autori au „obţinut" de la cimpanzeii lor (nu se spune că şi i-au **dresat**) să execute anumite munci pentru a cîştiga fise de poker şi le-au cerut să restituie fisele atunci cînd maimuţele se hotărau să consume anumite bunuri; un alt psiholog a utilizat, în acelaşi scop, mingi de cauciuc în experienţele lui cu pisici etc.

Salariul ar putea fi definit în diferite feluri: pentru un număr fix de performanţe, animalul „cîştigă" un salariu fix (o recompensă); salariul poate fi obţinut şi după o perioadă fixă de timp, independent de numărul performanţelor (actelor de muncă) etc. Subiecţii infraumani ar putea face distincţia între diferitele aranjamente salariale posibile. Astfel, un psiholog a demonstrat că porumbeii au putut învăţa să facă trecerea de la un aranjament la altul, preferat, prin aceea că au executat un număr determinat de performanţe, recompensate numai printr-o creştere a salariului.

Există motive suficiente — spun cei doi autori — pentru a crede că dispoziţia subiecţilor de a reacţiona în diferite chipuri la structuri particulare între salariu şi preţ va fi condiţionată de salariile şi preţurile din trecut, de relativa dificultate şi de durata muncii din trecut şi de încasările anterioare. Constatările generale ale psihologiei experimentale ar permite să se presupună că această dispoziţie ar fi o funcţie combinată de contingenţele economice curente şi trecute. Este citat un psiholog care a constatat că performanţele unor subiecţi (animale) s-au efectuat la un nivel mai coborît — dacă aceştia au cunoscut anterior recompense mai mari — decît cel realizat de animalele care au cunoscut, o anumită bucată de vreme, o recompensă uniformă.

EXPERIMENTELE economice care ni se propun, bineînţeles cu subiecţi infraumani, ar consta în a se utiliza un anumit raport între salariu şi preţ, respectiv în a se executa variaţii atît ale „salariilor băneşti", cît şi ale „preţurilor băneşti". S-ar putea, astfel, examina — printre altele — natura „iluziei băneşti", care constă în înclinaţia spre o reacţie pozitivă la salarii băneşti mai mari, ca recompensă mai mare, dacă preţurile cresc în aceeaşi proporţie, iar salariul real rămîne constant, sau chiar dacă preţurile cresc mai repede decît salariul bănesc (nominal), iar salariul real scade.

Autorii conchid că referirile lor la un număr de experimente, comunicate în literatura psihologică, „ilustrează nu numai posibilitatea operaţională a metodei propuse, ci şi semnificaţia economică a rezultatelor dobîndite... Noi nu am presupus că generalizarea de la subiecţii neumani la subiecţii umani sau de la condiţii de laborator la condiţii de viaţă reală nu ar prezenta dificultăţi practice. Totuşi, dificultăţiie pe care le implică cercetarea experimentală dobîndesc, probabil, o compensaţie mult mai mare prin extraordinara creştere a controlului pe care o creează experimentul". Se adaugă că modelul experimental propus este restrîns la cercetarea comportării unor organisme izolate puse pe de-a-ntregul sub controlul experimentatorului. Dar, o asemenea restrîngere este potrivită numai stadiului actual al ştiinţei economice experimentale. „Este, totuşi, posibilă şi o analiză experimentală a sistemelor economice. Dezvoltarea unei asemenea analize ar cere ca experimentatorul să nu mai controleze în mod direct asemenea variabile ca cele discutate în acest studiu (de exemplu nivelurile de salarii şi de preţuri). În locul acestora, variabilele ar fi produsul comportamental al unor subiecţi aflaţi în interacţiune reciprocă în cadrul unui sistem economic elementar".

Ne-am propus să nu facem comentarii. Dar, două întrebări am putea, totuşi, să formulăm. Ce fel de gîndire economică este aceasta care ridică dresura animalelor la înălţimea unor reflectări ale legilor economice obiective care guvernează societatea omenească? Şi: ce soartă ar avea un asemenea tip de experiment economic dacă un dresor abil ar obţine ca o colectivitate de cimpanzei, de pildă, să simuleze moartea pentru a demonstra pieirea sistemului capitalist pe care au fost presupuse a-l întruchipa?

dr. Iosif ANGHEL
Institutul de cercetări economice

1) Vezi: Barry Castro, Kenneth Weingasten, Toward Experimental Economics, în Journal of Political Economy, vol. 78, no. 3, May/June 1970.

Drumul Angliei spre Piața Comună

SFÎRȘITUL LUNGII TRAVERSĂRI

CĂLĂTORIA a durat 10 ani. De la 31 iulie 1961, dată la care nava britanică a pornit în lungul său voiaj peste Canalul Mînecii, și pînă la 28 octombrie 1971, dată la care a ancorat, ca urmare a votului din Camera Comunelor, au trebuit să fie depășite obstacole numeroase, interne și externe. În sfîrșit, zarurile au fost aruncate și a fost luată o hotărîre de principiu : la 1 ianuarie 1973 Anglia va deveni membră în Comunitatea Economică Europeană.

O nouă configurație a puterii

MEANDRELE drumului străbătut sînt semnificative pentru profundele modificări economice și politice care au avut loc în lumea capitalistă postbelică și care s-au oglindit în evoluția consecutivă a pozițiilor participanților la tratative. În ce privește Anglia, cererea ei de aderare a fost rezultatul unei reconsiderări dureroase a locului său în lume. După aproape 20 de ani de încercări de a-și menține poziția pe baza vechilor relații înnodate în perioada imperială, Anglia a devenit treptat conștientă de imposibilitatea de a păstra „superba izolare" și „superba indiferență" față de restul lumii, în condițiile destrămării imperiului și a pierderii resurselor financiare care îi alimentau puterea, convingîndu-se că nu va putea face față singură concurenței industriale a celorlalte puteri capitaliste.

Treptat s-a conturat și s-a accentuat un puternic decalaj față de țările din Europa occidentală în ce privește ritmul creșterii produsului național brut, productivitatea, locul în comerțul mondial. Ca urmare, după ce, încă la sfîrșitul anilor '50 Anglia respinsese ideea formării unei grupări economice vest-europene, începutul deceniului al șaptelea este martorul unui reviriment hotărît spre Piața comună. În această parte a lumii speră Anglia să găsească de aci înainte „efectul dinamic" pe care îl poate furniza o piață mai largă cît și posibilitatea de a se afirma pe plan politic.

Contrar opiniei publice

DECIZIA în Parlament a urmat dezbaterii furtunoase, timp de mai mulți ani, în rîndul partidelor politice, al economiștilor, strategilor. Opinii diferite au fost exprimate vehement în Parlament, în presă și chiar pe stradă, la vestitul „colț al vorbitorului" din Hyde Park. Și pe măsură ce, dintr-un deziderat abstract, integrarea devenea o posibilitate concretă, au reieșit mai mult dificultățile, povara uriașă a politicii comune agricole pentru balanța de plăți a Angliei, implicațiile asupra creșterii costului vieții. Cunoscutul economist profesorul Kaldor — prevenea că libera circulație a capitalurilor ar putea accentua rămînerea în urmă a industriei și creșterea șomajului și ar transforma Anglia într-o „Irlandă de Nord a Europei" : în sfîrșit, implicațiile integrării asupra suveranității naționale ar lipsi Anglia de posibilitatea de decizie în probleme de însemnătate vitală pentru viitorul ei, cum ar fi planificarea economiei naționale, devalorizarea sau revalorizarea, orientarea comerțului exterior etc.

Opunîndu-se aderării în condițiile stabilite la negocieri, laburiștii au cerut organizarea unor noi alegeri înaintea votului din Camera Comunelor, cerere care a întîmpinat însă o opoziție fermă din partea guvernului, cu atît mai mult cu cît rezultatele alegerilor parțiale recente nu prevesteau nimic îmbucurător pentru conservatori ; la fel a fost respinsă cererea de a organiza un referendum popular în problema aderării, cu atît mai mult cu cît sondajele de opinie oglindeau o pronunțată răcire a opiniei publice față de această idee. Edificator în acest sens este rezultatul unui sondaj Gallup publicat în ziarul **The Daily Telegraph** : la numai o săptămînă înainte de dezbaterea din Parlament, 51% din populație era împotriva aderării, 32% pentru și 17% indeciși, ceea ce a determinat ziarul american **The New York Herald Tribune** să comenteze : „Victoria Pieței comune în Parlament nu înseamnă aprobarea opiniei publice engleze". Este însă de menționat că, departe de a însemna o lipsă de dorință din partea oamenilor de rînd din Anglia pentru colaborare, sondajele de opinie exprimă mai curînd faptul că ceea ce se dorește este o colaborare reală, bazată pe respectarea suveranității naționale și pe strîngerea legăturilor cu toate țările lumii, fără bariere și discriminări.

Schimbare de optică

DACĂ POZIȚIA engleză față de aderare s-a modificat în perioada amintită, același lucru se poate arăta și în ce privește poziția Franței.

După cum se știe, într-o primă fază — și cea mai îndelungată — a negocierilor, Franța nu s-a arătat prea grăbită să împartă cu altcineva poziția pe care o deținea în Comunitate, fapt exprimat în cele două vetouri — din 1963 și 1967 — față de primirea Angliei. Cu vreo doi ani în urmă a început să se contureze însă o schimbare a acestei atitudini, pe măsură ce balanța forței economice a înclinat spre R.F.G. și pe măsură ce această țară a trecut la afirmarea punctului său de vedere independent și diferit de cel al Franței, în unele probleme internaționale, în primul rînd monetare. Cea mai recentă hotărîre unilaterală de acest fel a fost aceea de a trece la cursul fluctuant al mărcii și refuzul de a adopta o poziție comună cu Franța în dezbaterile monetare de la sesiunea anuală a F.M.I. privind urcarea prețului aurului și revenirea la un curs fix al valutelor. Acestea sînt condițiile în care Franța, a devenit dispusă să facă loc unui nou interlocutor la masa dezbaterilor comunitare.

O „tăcere asurzitoare"

ÎN STATELE UNITE vestea despre votul din Camera Comunelor a fost primită, după cum se exprimau unii comentatori, cu o „tăcere asurzitoare". Motivul poate fi găsit probabil în incertitudinea crescîndă privind implicațiile pentru Statele Unite ale lărgirii Comunității Economice Europene.

Intr-adevăr, dacă acum 10 ani Administrația, din considerente politice, se pronunța neechivoc pentru primirea Angliei în Piața Comună, urmărind formarea pe continentul european a unei puteri economice și politice care să servească drept „tampon" între lumea socialistă și Statele Unite, în prezent, starea de spirit este cu mult mai puțin categorică.

Pe măsură ce lărgirea Comunității Economice Europene a devenit o posibilitate concretă, americanii au început să se preocupe mai puțin de scopul politic și mai mult de apărarea intereselor lor comerciale. Este de așteptat că această poziție se va accentua în actuala conjunctură de înrăutățire a situației balanței de plăți a S.U.A. și de intensificare generală a protecționismului. În acest sens, Clarence Palmby, secretar de stat adjunct la Ministerul Agriculturii al S.U.A., a declarat că „lărgirea acestui bloc comercial este una din problemele cele mai serioase care vor confrunta agricultura americană în deceniul următor". Aderarea Angliei, cu implicațiile ei serioase pentru exportul american de grîne și tutun (Anglia fiind principala piață de desfacere pentru tutunul american), va agrava situația, a adăugat Palmby.

Ezitările sînt cu atît mai puternice cu cît nici atingerea obiectivului politic nu mai pare atît de certă, dînd naștere unor interpretări diferite Dacă unii comentatori în țările vest-europene continuă încă să privească cu suspiciune participarea Angliei la blocul vest-european, considerînd că ea ar putea juca rolul unui cal troian al Statelor Unite și să urmărească concordanța politicii comunitare cu obiectivele generale ale Statelor Unite, alți comentatori se îndoiesc de acest lucru. Ei înclină mai curînd să creadă că Piața Comună ar putea deveni o a treia forță care va trata independent cu țările socialiste, conform propriilor sale interese, în timp ce importanța alianței nord-atlantice va scădea treptat. În sprijinul acestui din urmă punct de vedere ei invocă recenta declarație a ministrului finanțelor al Angliei, în care acesta a arătat că Anglia și „cei șase" au interese comune de apărat în fața ofensivei protecționiste a Statelor Unite.

Accentuînd astfel aprehensiunile economice, dar și politice ale Statelor Unite, lărgirea Pieței Comune vest-europene adaugă încă o necunoscută la ecuația relațiilor internaționale capitaliste postbelice, care devine treptat o tablă de șah cu figuri numeroase, în care jocul este mereu mai complicat și mișcările mereu mai greu de prevăzut.

Irina VIANU

REPERE

• **În Anglia** există în prezent 929 000 șomeri, adică 3,7% din populația activă, față de 670 000 anul trecut. În Irlanda de Nord proporția șomerilor ajunge la 8,8%, iar în unele regiuni din Scoția atinge 15%. 40 000 tineri ieșiți de pe băncile școlii nu găsesc de lucru.

• **Importurile** vest-europene de petrol au crescut cu 7,9% în primul semestru al acestui an, în comparație cu 10,5% în perioada corespunzătoare din 1970. Ponderea Orientului Mijlociu în importul amintit a crescut de la 49% la 58%, în vreme ce aceea a Africii de Nord a scăzut de la 37% la 27%.

• **În masivul** Rodopi din Bulgaria au fost descoperite importante zăcăminte de minereu de plumb și zinc. În prezent Bulgaria se numără printre țările cu cea mai ridicată producție de metale neferoase pe cap de locuitor. În anul 1970, întreprinderile din această ramură au produs printre altele 98 600 t plumb și 76 100 t zinc. O parte însemnată a producției ia calea exportului.

Corespondență din Lima

NOUĂ PRINCIPII PENTRU DEZVOLTARE

ZIARISTUL acreditat la Conferința „celor 77" își împarte timpul de obicei între impozanta și moderna clădire a hotelului Crillon, unde se află biroul presei, și sala în care au loc dezbaterile plenarei grupului de țări participante, sperînd să afle cît mai multe, și bineînțeles cît mai curînd, despre pozițiile delegațiilor. Așa se explică faptul că, după deschiderea oficială a conferinței, gazetarii parcurgeau cu nerăbdare drumul dintre cele două edificii în așteptarea textului aprobat abia atunci de către comisia specială de coordonare latino-americană — CECLA, text ce poartă numele „Acordul de la Lima". Acesta urmează să fie supus discuțiilor împreună cu declarațiile anterior adoptate de grupurile african și asiatic la Addis Abeba și Bangkok.

Interesul deosebit pentru acest document își are rațiunile sale. In primul rînd, cercurile informate de aici afirmă că acordul de la Lima nu a fost aprobat prea ușor de către participanții la lucrările CECLA și că au existat reale divergențe în această privință. Totodată, discursul inaugural al președintelui Perului — Juan Velasco Alvarado, caracterizat printr-o analiză foarte nuanțată a realităților lumii în curs de dezvoltare, a suscitat atenția firească a tuturor participanților datorită vigorii cu care a fost pusă în discuție problematica fundamentală a țărilor aparținînd acestui grup.

Reafirmind principiile anterior adoptate în documentele UNCTAD, Acordul de la Lima formulează nouă principii concepute ca bază a politicii menite să schimbe locul țărilor în curs de dezvoltare în economia mondială contemporană, să găsească modalități pentru o nouă încadrare a acestor țări în diviziunea mondială a muncii.

Un astfel de principiu fundamental este acela al dreptului și îndatoririi tuturor națiunilor de a se dezvolta economicește. Formularea acestui principiu denotă o evidentă schimbare de optică în „lumea a treia". „Dezvoltarea economică este atît un drept cît și o datorie. Țările în curs de dezvoltare își iau solemn angajamentul de a-și mobiliza toate forțele pentru a-și schimba structurile economice și sociale... Dezvoltarea economică este totodată un drept : țările în curs de dezvoltare au dreptul să solicite comunității internaționale să elimine orice piedici din calea dezvoltării și să contribuie la crearea unui context economic mondial care să ducă la promovarea și accelerarea dezvoltării".

Modificarea concepției esențiale în ce privește resorturile dezvoltării și rolul diferitelor țări ale lumii contemporane este cît se poate de limpede. Dacă pînă acum accentul se punea pe solicitarea de ajutoare financiare din partea țărilor avansate, acum efortul propriu este pus în centrul politicii de dezvoltare, subliniindu-se că este vorba nu pur și simplu de un efort de investiție din partea țărilor în curs de dezvoltare, ci de schimbări în structura economică și socială a țărilor în curs de dezvoltare, în acele resorturi interne care împiedicau procesul dezvoltării pînă acum.

Una din frînele interne cele mai puternice o reprezintă faptul că obținerea independenței de stat de către fostele colonii nu a fost dublată pretutindeni de obținerea unei reale independențe economice, monopolurile continuînd să dețină poziții cheie în economia respectivelor țări. În aceste condiții, formularea celui de-al doilea principiu al acordului de la Lima ca un principiu al „suveranității asupra resurselor naturale" existente în diferitele țări reprezintă un punct central al înțelegerii faptului că dezvoltarea economică a acestor state va fi împiedicată atita vreme cît sursele de materii prime vor continua să se afle în proprietatea sau sub controlul marilor monopoluri. Adoptarea unui asemenea principiu are o explicație politică specifică aici : țările Americii Latine trăiesc în momentul de față efervescența deciziilor luate de unele din guvernele acestor țări în direcția exercitării suveranității naționale asupra resurselor naturale, respingînd cu fermitate presiunile și sancțiu-

dr. N. S. STĂNESCU

Lima, 3 noiembrie 1971

⟶

←

nile politice, economice și financiare cu care sînt confruntate sau amenințate în prezent de către monopolurile străine prin intermediul aparatelor de stat ale unor puteri capitaliste dezvoltate.

Cunoscînd faptul că pentru țările în curs de dezvoltare comerțul internațional nu are întotdeauna efecte pozitive asupra progresului economic din cauza multiplelor obstacole puse în calea exporturilor acestor state de către țările capitaliste dezvoltate, acordul de la Lima reafirmă solicitarea acordării unui sistem generalizat de preferințe vamale nereciproce și nediscriminatorii. Elementul nou adus de către acord este doleanța țărilor latino-americane ca preferințele să se aplice nu numai produselor prelucrate sau semifinite, dar și materiilor prime și comerțului invizibil, inclusiv transporturilor și transferului de tehnologie.

De altfel, alte două principii ale acordului se referă la dreptul de informare tehnologică și științifică și la participarea crescîndă a țărilor în curs de dezvoltare la totalitatea operațiunilor de comerț invizibil pe plan mondial. Este clar pentru toți observatorii că reafirmarea acestor probleme, care și-au găsit locul cuvenit și în alte documente anterioare ale UNCTAD, este generată de măsurile discriminatorii ale Statelor Unite îndreptate deopotrivă împotriva țărilor dezvoltate ca și a celor în curs de dezvoltare.

În același context se situează și principiul participării țărilor în curs de dezvoltare la deciziile internaționale ce afectează dezvoltarea lor economică și socială (principiul al 5-lea) precum și cel referitor la efectele negative ale situației balanțelor de plăți ale țărilor dezvoltate asupra relațiilor comerciale internaționale și îndeosebi asupra comerțului țărilor în curs de dezvoltare (principiul al 9-lea). Excluse pînă acum de către țările capitaliste dezvoltate de la discuțiile referitoare la problemele sistemului monetar internațional, țările în curs de dezvoltare au căpătat conștiința că o reformă a acestui sistem poate însemna noi dificultăți în calea progresului lor economic. De aceea, indiferent de forumul care va discuta măsurile pentru o reașezare a relațiilor valutare mondiale, se consideră obligatorie prezența țărilor lor.

Acordul de la Lima, așa cum este el astăzi formulat, reprezintă punctul de vedere al țărilor latino-americane. El este acum discutat împreună cu celelalte două documente „surori", adoptate pe celelalte continente ale subdezvoltării, căutîndu-se consensurile în punctele de vedere ale tuturor țărilor participante, aici, la conferință. Luările de cuvînt de pînă acum demonstrează dorința unității, scoțînd în evidență și nuanțe diferite de poziții. Este prematur din această cauză să se prevadă cum va arăta documentul final al conferinței. Este sigur însă că el va oglindi eforturile țărilor în curs de dezvoltare de a se asigura în relațiile internaționale egalitatea partenerilor ca bază a păcii și securității în lumea în care trăiește generația actuală.

U. R. S. S.

ȘTIINȚA ȘI PREGĂTIREA VIITORULUI

ORIENTAREA ȘI METODOLOGIA CERCETĂRILOR

Djermen GVIȘIANI
membru corespondent al Academiei de științe a U.R.S.S., vicepreședintele Comitetului de stat pentru știință și tehnică al Consiliului de Miniștri al U.R.S.S.

ASTĂZI se poate afirma, fără exagerare, că elaborarea și înfăptuirea unei politici naționale unitare în domeniul științei este o funcție a statului nouă, dar foarte precisă. Este firesc, deci, că pe specificul înfăptuirii politicii naționale în domeniul științei își pune amprenta caracterul orînduirii de stat al unei țări. Conținutul concret al problemelor politicii științifice este determinat de sarcinile care stau în fața țării, într-o perioadă sau alta, precum și de cerințele științei însăși. Știința nu este un obiectiv pasiv al politicii, ea exercită o influență activă asupra acesteia.

Politica în domeniul științei se modifică o dată cu dezvoltarea științei, cu modificarea funcțiilor sale sociale. În condițiile actuale, în țările socialiste, unde știința este pusă pe deplin în slujba societății, se poate remarca un șir de probleme actuale ale politicii în domeniul științei :

— perfecționarea mecanismului de conducere a științei în legătură cu perfecționarea conducerii și planificării economiei în curs de înfăptuire, întărirea cointeresării morale și materiale a oamenilor de știință în înfăptuirea cercetărilor și elaborărilor științifice, în aplicarea lor în practică ;

— perfecționarea sistemului de conducere a științei, condiționată de creșterea rapidă a numărului de instituții științifice și de complicarea structurii lor, de creșterea nivelului de calificare a cadrelor științifice, de accelerarea ritmurilor de dezvoltare a științei ;

— specializarea și cooperarea lucrărilor de cercetări științifice care să asigure accelerarea ritmurilor de dezovltare a științei ; folosirea rațională a posibilităților specializării și diviziunii muncii și, pe baza lor, organizarea colaborării multilaterale ;

— amplasarea rațională în teritoriu a centrelor științifice, în funcție de cerințele dezvoltării economice, politice și culturale.

În condițiile economiei socialiste planificate, politica în domeniul științei acționează ca un instrument eficient în conducerea dezvoltării forțelor de producție, atît în perspectiva apropiată, cît și în perspectiva îndepărtată. Capitolele respective ale politicii în domeniul științei pot fi denumite tactica și strategia activității științifice.

Statul socialist dispune de o vastă experiență în domeniul conducerii diferitelor ramuri economice și a economiei naționale în ansamblu. Aceasta creează o bază bună pentru elaborarea unor forme juste de activitate în ce privește dezvoltarea științei. În general, formele de activitate ale statului în sfera științei se află astăzi încă în stadiul de perfecționare. Unele din aceste forme se aplică de zeci de ani, altele au apărut relativ recent.

Experiența pe care am acumulat-o ne permite să subliniem următoarele aspecte. O mare însemnătate are **sistemul finanțării cercetărilor științifice.** Aceasta se înfăptuiește din două izvoare : primul izvor este finanțarea din bugetul de stat ; al doilea — finanțarea pe seama fondurilor proprii ale întreprinderilor și organizațiilor, care se include în prețul de cost al producției industriale, al lucrărilor de construcții și montaj, în planurile cheltuielilor de exploatare și în planurile privind cheltuielile de circulație.

Trebuie arătat că planurile de stat ale principalelor lucrări de cercetări științifice și experimentare în proiectare cuprind doar cele mai importante probleme care determină perspectiva dezvoltării. Pentru elaborarea lor se alocă circa 30% din cheltuielile pentru știință. Cealaltă parte a alocațiilor bugetare se repartizează între ministere și Academia de științe a U.R.S.S., care elaborează de sine stătător problematica cercetărilor științifice. De fapt și la acest nivel se repartizează pe cale centralizată numai o parte din fonduri. Pe lîngă tematica generală de stat și de ramură, aprobată pe plan central, instituțiilor științifice li se oferă posibilitatea să aleagă singure o parte din problemele ce urmează a fi cercetate.

O parte importantă a activității în ce privește dezvoltarea științei este **sistemul de stat al informaticii tehnico-științifice.** În prezent, în rețeaua informatică tehnico-științifică a Uniunii Sovietice se află 82 de organe de informatică centrale, de ramură. Există institute republicane de informatică și peste 60 de centre de informatică teritoriale. În afară de aceasta, peste 8000 de birouri și secții de informatică tehnico-științifice există în marile uzine, fabrici, în institutele de cercetări științifice și de proiectare. În total, în sistemul de informatică tehnico-științifică lucrează peste 130 000 de oameni. Funcționează 7 institute unionale de cercetări științifice de informatică. Cel mai mare dintre acestea este Institutul unional de informatică științifică și tehnică (VINITI). Aici, pe lîngă salariații cuprinși în statele de plată, participă în activitatea informațională ca referenți — colaboratori externi, peste 23 000 de oameni de știință și specialiști.

În ultimii ani, în activitatea organelor de stat pentru dezvoltarea științei se acordă o mare atenție **organizării prognozei progresului științific și tehnic.** Prognozele reprezintă, am putea spune, prima etapă a întregii activități de conducere a științei. La început se elaborează prognoze pe secțiuni, pe principalele ramuri ale științei și tehnicii. Ele constituie elementele prognozelor globale ale întregii economii naționale. Prognozele tehnico-științifice se corectează permanent, în funcție de noile date, de noii factori.

Trebuie arătat că o sporire a atenției față de problemele prognozei a ridicat problema elaborării unei metodologii fundamentate a prognozei.

În prezent se cunosc peste 100 de diferite metodologii care își găsesc aplicarea în practică. Este absolut evident că nu toate problemele dezvoltării științei și tehnicii pot fi supuse prognozei, în special în sfera cercetărilor fundamentale unde, în general, se poate vorbi despre acest lucru cu totul convențional. Dar analiza tendințelor de dezvoltare a științei și tehnicii este principala condiție a programării și planificării fundamentate a progresului tehnico-științific.

Un important sector al activității de stat pentru dezvoltarea științei este **planificarea activității de cercetare științifică de către stat** — curentă și pe termen lung — care determină atît orientările principale, cît și acțiunile bazate pe inițiativa organizațiilor științifice și ale unor oameni de știință. O formă a planificării științei în U.R.S.S. o constituie planurile cincinale de stat, în care se fixează principalele sarcini științifice care urmează a fi rezolvate, precum și rezultatele concrete ce se preconizează.

Țelul principal al planurilor de perspectivă este de a stimula orientările cercetărilor științifice pe o problematică considerată drept cea mai actuală și de perspectivă. Principala sarcină a planurilor de perspectivă este crearea unui stoc de lucrări științifice, lichidarea paralelismului inutil, asigurarea unei specializări judicioase a instituțiilor științifice.

Bazîndu-se pe planurile de perspectivă, planificarea curentă în domeniul științei devine mai concretă și mai operativă. Ea se realizează, de regulă, nemijlocit la nivelul organizațiilor de cercetări științifice. Planurile curente pot include, pe lîngă cele mai apropiate schițe detaliate ale planului de perspectivă, și temele propuse de cercetătorii înșiși sau temele propuse lor de întreprinderi sau client.

Planificarea activității într-o astfel de sferă cum este știința constituie un lucru dificil și datorită faptului că nu e posibil să prezici rezultatele marilor cercetări fundamentale. Gradul de nesiguranță, care este cel mai mare în stadiul cercetărilor fundamentale sau al așa-numitelor cercetări „pure", poate limita reglementarea planificată a alegerii celor mai de perspectivă orientări (cu precădere a celor de joncțiune) și crearea de condiții favorabile pentru activitatea unor oameni de știință și specialiști competenți.

În stadiul aplicativ, în care cheltuielile cresc considerabil, nesiguranța scade la minimum și planificarea se apropie foarte mult de planificarea producției materiale.

Punctul de pornire al planificării activității științifice îl reprezintă nu țelurile pe termen scurt, ci cele pe termen lung. În legătură cu aceasta planificarea curentă se îmbină întotdeauna cu planificarea de perspectivă. Oricît de importantă ar fi, planificarea reprezintă doar un stadiu al conducerii. Deosebit de importantă este activitatea operativă a tuturor organelor de stat la realizarea planurilor. Existența unui mare număr de instituții care participă la elaborarea unor probleme complexe face necesară alcătuirea, pe fiecare problemă, a unor planuri coordonatoare și a unui control permanent al realizării lor. În această direcție se folosesc larg metodele planificării și conducerii cu ajutorul graficului în rețea.

Experiența Uniunii Sovietice dovedește convingător posibilitatea și necesitatea conducerii de către stat a dezvoltării științei, care se îmbină cu larga inițiativă și independență a colectivelor științifice și a unor oameni de știință.

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

● R.P. Polonă — Franța

Cu prilejul vizitei în Polonia a lui François Xavier Ortoli, ministrul dezvoltării industriei și științei al Franței, a fost semnat un protocol de colaborare. Cu acest prilej — relatează agenția P.A.P. — a fost abordat un cerc larg de probleme privind colaborarea bilaterală în domeniile economic, științific și tehnic. Părțile au relevat existența unor perspective favorabile pentru colaborarea în domeniile metalurgiei, construcției de mașini, producției de mijloace de transport auto, electrotehnicii, electronicii și chimiei. A fost examinată posibilitatea livrării în comun pe terțe piețe a unor obiective industriale complete.

● R.S. Cehoslovacă — Spania

La Praga a fost semnat, la 5 octombrie, acordul comercial pe anii 1972—1976, între guvernele R. S. Cehoslovace și Spaniei, anunță agenția C.T.K. Acordul reglementează relațiile comerciale bilaterale pe baza clauzei națiunii celei mai favorizate. Pînă în prezent relațiile comerciale dintre Cehoslovacia și Spania se întemeiau pe acordul interbancar bilateral semnat în anul 1958. Revista cehoslovacă **Svet Hospodarstvi** arată că, în primii zece ani care au trecut de la semnarea acestui acord, volumul schimburilor de mărfuri între cele două țări a crescut de peste trei ori.

● U.R.S.S. — Austria

La cea de-a IV-a sesiune a Comisiei mixte sovieto-austriece de colaborare economică și tehnico-științifică s-a constatat că acordul pe termen lung semnat între U.R.S.S. și Austria în august 1970, care prevede sporirea comerțului reciproc și trecerea la sistemul de plăți în valută liber convertibilă, a deschis posibilități mai largi pentru dezvoltarea relațiilor comerciale și economice. La sesiune a fost dezbătută activitatea grupelor de lucru ale Comisiei pe probleme de gaze și conducte, mașini și utilaje, patente și licențe, economia forestieră. Au fost examinate perspectivele colaborării bilaterale, creîndu-se o grupă de lucru permanentă în probleme de standardizare, metrologie și controlul calității — arată revista **Vneșneaia Torgovlia**, nr. 9/1971.

● Iugoslavia — Panama

La Panama a fost semnat acordul privind schimburile comerciale și asistența tehnică între Iugoslavia și Panama. Acordul prevede participarea întreprinderilor iugoslave la dezvoltarea industriei și agriculturii acestei țări.

● U.R.S.S. — S.U.A.

Ivan Semiceastnov, adjunct al ministrului comerțului exterior al U.R.S.S., a primit pe membrii unei misiuni comerciale a constructorilor de mașini-unelte din S.U.A. — informează agenția TASS. I. Semiceastnov a relevat că această vizită „va contribui la elaborarea unui program concret de relații de afaceri între organizațiile sovietice de comerț exterior și firmele din S.U.A.". Evocînd rezultatele unei vizite anterioare la Moscova, James Gray, vicepreședinte al Asociației naționale a constructorilor de mașini-unelte din S.U.A., a arătat că ea a prilejuit începutul unui masiv schimb de informații de specialitate. „Sperăm, a adăugat el, să obținem licențe pentru exportul și importul de mașini-unelte în comerțul cu partenerii sovietici".

● U.R.S.S. — Marea Britanie

Liderul Partidului laburist britanic, Harold Wilson, a avut la 14 septembrie o convorbire cu ministrul comerțului exterior al U.R.S.S., Nikolai Patolicev, în legătură cu relațiile comerciale sovieto-engleze, menționează agenția TASS.

Comerțul bilateral a crescut în ultimii cinci ani de 1,5 ori, ajungînd în anul 1970 la 640 milioane ruble, Anglia ocupînd în prezent primul loc în comerțul U.R.S.S. cu țările Europei occidentale.

ROMÂNIA CUNOAŞTE O DEZVOLTARE EXTREM DE RAPIDĂ

TIMP de şase zile s-a aflat într-o vizită în ţara noastră o delegaţie economică guvernamentală din Republica Mali, condusă de ROBERT N'DAW, ministrul dezvoltării industriale. La încheierea vizitei, un colaborator al redacţiei noastre s-a adresat conducătorului delegaţiei economice guvernamentale din Republica Mali:

• Vă rugăm, domnule ministru, să faceţi cunoscute cititorilor noştri cîteva aspecte ale economiei ţării dv., preocupări şi tendinţe în consolidarea independenţei economice a Republicii Mali.

— Ţara mea are o suprafaţă foarte mare — 1 234 000 km², în schimb este puţin populată — circa 6 milioane de locuitori. Este, de altfel, una din cele mai întinse ţări din Africa de Vest. Economia noastră se caracterizează printr-un nivel de pornire scăzut. De 11 ani ne străduim să ne consolidăm independenţa economică şi de aceea, noi căutăm, pe toate căile, să beneficiem de ajutorul, de priceperea şi experienţa ţărilor avansate. Predominante în economia noastră sînt agricultura, şi zootehnia iar produsele de bază care sînt destinate şi exportului sînt bumbacul, carnea, peştele, orezul, arahidele şi altele. Avem un potenţial extrem de puternic în zootehnie, de vreme ce dispunem de aproape 5 milioane de bovine şi peste 8 milioane de ovine şi caprine.

După cum spuneam, pornind, încă de la început cu un nivel scăzut al industriei, eforturile noastre se concentrează, în principal, spre dezvoltarea sectorului rural, trecîndu-l pe căile moderne de dezvoltare. Este un lucru foarte greu şi care cere timp. Dar noi am şi înregistrat, în ultimii trei ani, rezultate foarte bune în cultura bumbacului, arahidelor, orezului. Încercăm să promovăm o dezvoltare industrială bazată, în primul rînd, pe prelucrarea şi valorificarea complexă a materiilor prime din agricultură şi zootehnie.

• Scopul turneului pe care îl întreprindeţi în Europa este de a prospecta posibilităţile de schimburi reciproce. În acest context consideraţi că discuţiile avute cu oficialităţile româneşti întrevăd ceva concret ?

— Misiunea noastră este, într-adevăr, de a studia căile şi mijloacele de dezvoltare a schimburilor, a colaborării şi cooperării economice şi tehnice. În ţara dumneavoastră am purtat discuţii, deosebit de interesante, cu conducerile Ministerului Comerţului Exterior, Ministerului Industriei Construcţiilor de Maşini, Ministerului Construcţiilor Industriale, Ministerului Minelor, Petrolului şi Geologiei, Ministerului Energiei Electrice şi Ministerului Industriei Uşoare. Am abordat, cu acest prilej, probleme care vizează tocmai schimburile economice, iar rezultatele noi le considerăm mulţumitoare. Atitudinea extrem de cordială a oficialităţilor dumneavoastră şi, în general, atmosfera prietenească în care s-a desfăşurat întreaga noastră vizită constituie — după opinia mea — premise ale dezvoltării viitoare a legăturilor economice reciproce, ale unei foarte bune înţelegeri între ţările noastre. Pot afirma că raporturile dintre popoarele român şi malian au frumoase perspective de dezvoltare. De altfel, eu, împreună cu colaboratorii mei, am simţit sinceritatea sentimentelor de prietenie ale poporului român faţă de poporul meu.

• Aţi avut prilejul, d-le ministru, să vizitaţi, în aceste zile, cîteva obiective economice şi astfel să cunoaşteţi ceva din potenţialul industrial al României. Care sînt impresiile dumneavoastră ?

— Ceea ce trebuie remarcat este faptul că România, graţie eforturilor, hărniciei şi talentului poporului său, priceperii şi înţelepciunii conducătorilor săi, cunoaşte o dezvoltare extrem de rapidă. Am văzut pretutindeni unde am fost — la Braşov şi Ploieşti sau la Rîmnicul Vîlcea — mari uzine şi fabrici, multe dintre ele de talie şi importanţă europeană, îndeosebi în domeniile construcţiei de maşini, chimiei şi petrochimiei, ceea ce face ca ţara dv. să se evidenţieze tot mai mult pe plan internaţional. De produsele pe care le-am văzut, ce să mai spun, sînt de primă calitate, la nivelul celor de pe piaţa mondială.

Interviu consemnat de
Tudose NIŢESCU

REALIZĂRI DIN R.P. ALBANIA

• Priorităţi

Ramurile din industria mijloacelor de producţie urmează să se dezvolte — potrivit prevederilor Directivelor celui de-al VI-lea Congres al P.M.A., într-un ritm mai rapid decît industria în ansamblu. Astfel, dacă producţia globală industrială în anul 1975 va fi cu 60—65% superioară celei din 1970, producţia mijloacelor de producţie — grupa „A" — va creşte cu 77—81%. În cincinalul 1971—1975 extracţia petrolului va creşte cu circa 68%, cea de gaze — de aproximativ 2,8 ori, producţia de crom cu 93%, cea de huilă de peste două ori, producţia de energie electrică — de peste două ori.

• Tînăra industrie siderurgică

Industria siderurgică albaneză a fost creată şi s-a dezvoltat în anii puterii populare. În această perioadă au fost construite turnătoria de cupru de la Kukes, flotaţia de minereu de cupru de la Rubik, trefileria de la Shkodra şi altele. O dată cu ridicarea şi darea în funcţiune, în anii celui de-al 5-lea plan cincinal, a marelui combinat de la Elbasan, practic se vor pune bazele siderurgiei în Albania. Totodată, se dezvoltă industria metalelor neferoase. În 1975, producţia de cupru pur va spori cu 63% faţă de 1970, iar cea de sîrmă şi cabluri din acelaşi metal, cu 37%. Vor fi realizate, de asemenea, o serie de subproduse de cupru, importante pentru satisfacerea necesităţilor economiei naţionale şi pentru export. În cursul actualului cincinal, se va construi combinatul siderurgic de fero-nichel, care va permite dezvoltarea producţiei de oţeluri şi laminate şi impulsiona industria constructoare de maşini.

• Bilanţul primelor 9 luni

În primele nouă luni ale acestui an, întreprinderile industriei petroliere au îndeplinit planul de producţie la extracţia ţiţeiului în proporţie de 101%. De asemenea, a fost depăşită producţia planificată la gaze, benzină, bitum. Colectivele întreprinderilor din industria extractivă au realizat, în aceeaşi perioadă, în proporţie de 101% planul la producţia de huilă, de minereu de fier şi de nichel şi în proporţie de 102% la producţia de minereu de crom. Planul a fost, de asemenea, îndeplinit şi depăşit în industriile chimică, metalurgică şi energetică. Rezultate bune au înregistrat, în aceeaşi perioadă, lucrătorii din sectorul comercial, care au depăşit cu 3% planul de desfacere a mărfurilor

• Korcea azi...

Districtul Korcea a devenit, în anii puterii populare, un important centru industrial al Albaniei. Întreprinderile de aici realizează, în prezent, de trei ori mai multe produse decît întreaga industrie albaneză a anului 1938. Vechile ateliere de sticlă şi faianţă — existente în trecut — au devenit, în ultimii ani, întreprinderi industriale. Printre noile obiective se remarcă fabrica de instrumente de precizie şi o modernă termocentrală, care va asigura şi termoficarea unei părţi a oraşului Korcea. Schimbări majore s-au produs şi în domeniul învăţămîntului. Recent a fost inaugurat, în oraşul menţionat, noul Institut agricol care, în 1975, va avea 800 de studenţi.

DINAMICI ASCENDENTE

ÎN RELAŢIILE COMERCIALE DINTRE ŢĂRI CU SISTEME SOCIAL-ECONOMICE DIFERITE

ÎN ULTIMUL TIMP, secretariatul UNCTAD a elaborat studii ample şi interesante privind tendinţele dezvoltării relaţiilor comerciale între ţări cu orînduiri diferite în ultimii ani şi perspectivele lor *). În rîndurile de faţă dorim să ne oprim asupra unor evoluţii semnificative în acest domeniu, care sînt examinate în studiile susmenţionate. Un element pozitiv îl constituie faptul că schimburile comerciale între ţări cu orînduiri sociale diferite se înscriu pe o curbă ascendentă. Astfel, în 1970 faţă de 1965, exporturile ţărilor socialiste din Europa spre ţările în curs de dezvoltare au sporit cu 72,7%, iar importurile cu 45,8%; în aceeaşi perioadă, exporturile primelor spre ţările capitaliste dezvoltate s-au mărit cu 66,9%, iar importurile lor cu 78,9%.

În perioada 1965—1970 ponderea ţărilor în curs de dezvoltare şi a ţărilor capitaliste dezvoltate în comerţul total al ţărilor socialiste a înregistrat o creştere. Greutatea specifică a ţărilor în curs de dezvoltare în schimburile comerciale ale ţărilor socialiste a sporit mai net în ce priveşte exporturile acestor din urmă ţări (de la 13,5 la 15,3%). Achiziţiile pe scară largă de tehnică modernă de către ţările socialiste au condus la sporirea sensibilă a ponderei ţărilor capitaliste dezvoltate în importurile lor (de la 21,9% la 26,1%).

Tabelul nr. 1

Ponderea principalelor grupe de ţări în comerţul ţărilor socialiste din Europa
(în procente)

	Ţări capitaliste dezvoltate		Ţări în curs de dezvoltare		Ţări socialiste	
	1965	1970	1965	1970	1965	1970
Exporturi	19,3	22,1	13,5	15,3	67,2	62,6
Importuri	21,9	26,1	10,8	11,8	67,3	62,1

Sursa: Documentul TD/B/359 din iulie 1971.

EVOLUŢIA recentă a relaţiilor economice dintre ţările socialiste şi ţările în curs de dezvoltare se caracterizează prin dinamica susţinută a schimburilor reciproce, diversificarea structurii lor, în special prin creşterea exporturilor de produse manufacturate din ţările în curs de dezvoltare, precum şi prin intensificarea cooperării economice, industriale şi tehnice între aceste două grupe de ţări.

Raporturile comerciale dintre ţările socialiste şi ţările în curs de dezvoltare s-au intensificat în ultimii doi ani, ceea ce se explică prin eforturile depuse în acest sens de către cele două grupe de ţări. Potrivit estimaţiilor, în 1970, volumul total al schimburilor între aceste grupe de ţări s-a mărit faţă de anul precedent cu aproape 21%, exporturile ţărilor în curs de dezvoltare progresînd cu circa 29%, iar cele ale ţărilor socialiste din Europa cu aproximativ 15%.

Tabelul nr. 2

Evoluţia schimburilor comerciale ale ţărilor socialiste din Europa cu ţările în curs de dezvoltare în perioada 1966—1970

	1966	1967	1968	1969	1970
Exporturi					
A 1)	3227	3497	3710	4126	4734
B 2)	—	8,4	6,1	11,2	14,7
Importuri					
A 1)	2442	2401	2473	2754	3561
B 2)	—	1,7	3,0	11,4	29,3
Total					
A 1)	5669	5898	6183	6880	8295
B 2)	—	4,0	4,8	11,3	20,6

1) Valoarea în milioane dolari.
2) Creşterea în procente faţă de anul precedent.
Sursa: documentul TD/B/359.

Deşi relaţiile comerciale între ţările socialiste şi ţările în curs de dezvoltare au cunoscut o expansiune remarcabilă în ultimii ani, ponderea lor în comerţul mondial este încă relativ redusă. Astfel, în ansamblul exporturilor mondiale din 1970, ponderea exporturilor ţărilor socialiste spre ţările în curs de dezvoltare a reprezentat 1,6%, iar curentul invers, al importurilor — 1,1%.

În ce priveşte repartizarea geografică a schimburilor între aceste două grupe de ţări este de remarcat intensificarea relaţiilor comerciale ale ţărilor socialiste îndeosebi cu ţările africane, a căror pondere a sporit în cadrul ansamblului acestor schimburi de la 26,9% în 1965 la 30,4% în 1970.

Tabelul nr. 3

Schimburile comerciale totale între ţările socialiste din Europa şi ţările în curs de dezvoltare din Africa, Asia şi America Latină

(procentajul în raport cu ansamblul comerţului cu ţările respective)

	1965 %	1966 %	1967 %	1968 %	1969 %	1970 %
Africa	26,9	26,2	27,2	25,8	27,2	30,4
Asia	39,8	39,3	37,7	39,9	41,2	40,1
America Latină	33,3	34,5	35,1	34,3	31,6	29,5
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Sursa: Documentul TD/B/359.

Dacă ponderea ţărilor socialiste în comerţul ţărilor în curs de dezvoltare rămîne încă, în general, destul de modestă (în 1970 această pondere a reprezentat în exporturile ţărilor în curs de dezvoltare 5,8%, iar în importurile lor 5,5%), se înregistrează însă o tendinţă de creştere a participării ţărilor socialiste la comerţul

⟶

U.N.E.S.C.O.-25

LUNA ACEASTA se împlinesc 25 de ani de la crearea Organizației Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (U.N.E.S.C.O.) Potrivit convenției pentru crearea ei, „Organizația își propune să contribuie la menținerea păcii și securității, strîngînd legăturile de colaborare dintre națiuni prin educație, știință și cultură spre a asigura respectul universal pentru justiție, lege, drepturile omului și libertățile fundamentale pentru toți, fără deosebire de rasă, sex, limbă sau religie, pe care Carta Națiunilor Unite le recunoaște tuturor popoarelor".

Pentru realizarea acestui obiectiv organizația își propune să favorizeze cunoașterea și înțelegerea reciprocă între popoare, acordînd concursul său organelor de informare a maselor; să imprime un puternic impuls învățămîntului și răspîndirii culturii, în direcția realizării idealului ca accesul la educație să fie deschis în mod egal tuturor; să ajute la păstrarea, progresul și răspîndirea științei. Cucerirea independenței de către un mare număr de state a impus ca o necesitate stringentă diversificarea cooperării internaționale în domeniile care fac obiectul activității U.N.E.S.C.O. Astfel, ea a întreprins o serie de acțiuni în favoarea țărilor în curs de dezvoltare: campania mondială pentru lichidarea analfabetismului, promovarea aplicării științei și tehnicii în folosul dezvoltării etc.

Țara noastră, profund atașată principiilor cooperării internaționale, s-a afirmat de-a lungul anilor ca un factor activ în materializarea obiectivelor U.N.E.S.C.O., numărîndu-se printre inițiatorii mai multor acțiuni pe linia cooperării intelectuale europene.

La sfirșitul lunii octombrie, Consiliul Executiv al UNESCO a hotărît, cu o mare majoritate de voturi, restabilirea drepturilor legitime ale R. P. Chineze în această instituție specializată a O.N.U., care își întărește astfel prestigiul și eficacitatea.

Directorul general al UNESCO, René Maheu, care ocupă acest post de zece ani, a vizitat în mai multe rînduri țara noastră, fiind din 1966 doctor honoris causa al Universității din București.

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

PIERDERE DE VITEZĂ

ÎNCĂ ÎNAINTE de ultima fază acută a crizei valutare occidentale, și mai net de atunci încoace, s-a conturat o încetinire clară a comerțului internațional capitalist. Recentul raport al G.A.T.T., publicat în ultima decadă a lunii septembrie, dar încheiat încă în iulie, deci înainte de măsurile protecționiste americane, constată că în 1970 exportul mondial a crescut ca volum fizic cu 8,5%, față de 10% în 1969 — evoluție însoțită și de o accelerare a creșterii prețurilor la export: 5,5% în 1970, în comparație cu 4% în 1969. Pentru primele luni ale anului în curs raportul nu a degajat o tendință clară, subliniind diversitatea mișcării schimburilor în diferitele țări industriale. Fără luarea în considerare a măsurilor administrației S.U.A., s-a apreciat că pe ansamblul anului în curs volumul comerțului internațional va crește cu 5—7%, față de +8,5% în 1970. Calcule efectuate ulterior în afara Secretariatului GATT (citate de *Neue Zürcher Zeitung* din 23 septembrie), cu înglobarea efectelor de pe urma programului Nixon, au conchis că sporul schimburilor comerciale se va rezuma la 3—4%. Această prezumtivă pierdere de viteză se întrevede încă în indici pe prima jumătate a anului în curs, publicate acum de Buletinul statistic lunar al O.N.U. pe octombrie, și în datele pentru principalele țări prezentate de aceeași revistă.

Indicele volumului fizic al exportului țărilor capitaliste dezvoltate, care în primul trimestru 1971 a crescut față de aceeași perioadă din 1970 cu circa 8%, și-a văzut redus sporul în trimestrul al doilea la 5,7%. Înăuntrul grupului acestor țări evoluțiile au fost foarte inegale. Pentru America de Nord (Statele Unite și Canada), indicele pe trim. II/1971 a scăzut cu un punct față de trim. II/1970, după ce în trim. I se înregistrase o creștere de sub 4%. S-a redus de asemenea (cu 5 puncte, sau circa 3%) indicele pe trim. II/1971 al țărilor din Nordul Europei membre ale AELS. Pe ansamblul Asociației europene a liberului schimb cît și pentru Comunitatea economică europeană, s-au înregistrat creșteri de diferite proporții, tendința de încetinire a volumului schimburilor manifestîndu-se însă și aici. Cît privește grupul țărilor în curs de dezvoltare, indicele volumului fizic al exportului lor a scăzut în trim. II/1971 cu 2 puncte față de aceeași perioadă din 1970, după ce în primul trimestru al anului cunoscuse un spor de 5,3% (în 1970 față de 1969: + 6.8%).

La capitolul importuri, pe ansamblul țărilor capitaliste dezvoltate se remarcă scăderea ritmului de creștere al indicelui volumului fizic de la 8,4% în trim.I/1971 (raportat la aceeași perioadă din 1970) la 5,6% în trim.II. Inegalitățile de dezvoltare se prezintă aici altfel. America de Nord cunoaște o simțitoare accelerare a creșterii importurilor — peste 11% în trim.II/1971, după + 4,4% în trim.I —, în timp ce în Europa occidentală ritmul se încetinește de la 9,2% în primul trimestru al anului la 4,2% în trimestrul al doilea. Alt fapt demn de atenție se referă la Japonia, care, menționînd un ritm susținut de creștere a exporturilor în prima jumătate a anului în curs, își încetinește sporirea importurilor de la 8,7% în trim.I/1971, față de trim.I/1970, la 2,3% în trim. II. Indicele volumului fizic al importurilor țărilor în curs de dezvoltare s-a mărit cu un singur punct, sau cu 0,6%, în trim.II/1971, după ce în primul trimestru a crescut cu 9,5%.

Dintre evoluțiile pe țări (date în prețurile curente), reține din nou atenția schimbarea care a intervenit în poziția Statelor Unite față de cea existentă încă acum un an. În primul semestru 1970, balanța comercială a S.U.A. așa cum rezultă ea din statistica O.N.U. s-a încheiat cu un excedent de aproape 2000 milioane de dolari (export 21 400 milioane, import 19 463 milioane). În prima jumătate a anului în curs excedentul a dispărut practic (export 22 468 milioane de dolari, import 22 440 de milioane), iar în luna iulie schimburile externe se încheie cu un deficit de peste 300 milioane de dolari (export 3 352 milioane, import 3 678 milioane). În contrast cu aceasta, Japonia, care în prima jumătate a anului trecut încheia schimburile comerciale externe cu un deficit de peste 300 milioane de dolari, consemnează în 1971 un excedent semestrial de aproape 1 100 milioane.

GLOSAR

BAN

BANUL este: 1. denumirea generică pentru instrumentul monetar și 2. subunitatea monetară românească.

Ca denumire generică, banul este utilizat pentru toate felurile de instrumente monetare. Astfel, se vorbește despre bani principali (unități monetare și multipli) și bani divizionari (subunități). Bani sînt monedele de metal prețios — aur sau argint — cu valoare proprie deplină (a căror valoare nominală corespunde valorii reale a metalului cuprins) sau cu valoare proprie inferioară valorii nominale. Bani sînt de asemenea instrumentele monetare fără valoare proprie, denumite și semne bănești, cum ar fi: banii de credit (bancnotele, cecurile, cambiile); banii de tezaur (biletele emise de Ministerul Finanțelor); banii de cont, denumiți și bani scripturali (disponibilitățile aflate în conturile bancare și circulînd între aceste conturi prin operațiile de virament între conturi); banul de calcul, adică banul fictiv utilizat ca numitor comun în cazul circulației paralele a mai multor feluri de bani sau în acela al circulației unor bani supuși din cauza inflației unei deprecieri progresive de mari proporții; banul de război, emis de o putere străină ocupantă pe teritoriul țării ocupate. Din punctul de vedere al materiei din care sînt confecționați, există bani de metal (cu valoare proprie deplină sau fără valoare proprie deplină), bani de hîrtie (bancnote, bani de tezaur), bani fără existență materială (bani de cont, bani de calcul).

Emisiunea banilor cu valoare proprie și a biletelor de bancă sau de tezaur se efectuează potrivit normelor legale care constituie în ansamblu sistemul bănesc al unei țări.

În vorbirea curentă, pentru toate noțiunile de mai sus se utilizează și termenul de monedă: monedă principală, monedă divizionară, monedă de credit, monedă de cont, sistem monetar, etc. Această utilizare nu este corectă, deoarece, spre deosebire de ban, moneda nu este un termen generic, ci unul care se referă la un anumit fel de bani și anume la piesele metalice cu valoare proprie. (vezi termenul **monedă** în cadrul glosarului din 22 X 1971).

Ca subunitate monetară românească, banul a apărut la adoptarea sistemului zecimal în cadrul reformei monetare din 1867. De atunci, unitatea monetară a României, leul, se împarte în o sută de părți denumite bani.

Termenul ban derivă din dinarul **banal**, emis de banii Slavoniei în perioada 1255—1349. Această monedă a avut o largă răspîndire pe teritoriul României îndeosebi în Transilvania, unde denumirea ei a fost extinsă asupra tuturor dinarilor cu o greutate apropiată de aceea a dinarilor din Slavonia, indiferent de locul baterii. În felul acesta, dinarul banal a devenit o noțiune generală, care caracterizează moneda cu o anumită greutate și calitate.

Extinderea mai departe a acestei denumiri asupra oricărui instrument monetar, indiferent de proveniența lui, de formă și de conținut, este un proces încă obscur. Ea ar putea fi pusă în legătură cu faptul că tocmai în secolul al XIV-lea, circulația bănească s-a intensificat simțitor în țările române, dovadă apariția în acel secol a monedelor feudale proprii.

C. K.

←

exterior al unor țări în curs de dezvoltare. De exemplu, U.R.S.S. a devenit principalul partener comercial al R.A. Egipt și al Afganistanului. În 1969—1970, India a orientat spre țările socialiste 21,7% din ansamblul exporturilor sale (față de 16,8% spre S.U.A., 26,7% spre alte țări din Asia și 20,1% spre Europa occidentală); în același timp, 17,9% din importurile totale ale Indiei au provenit din țările socialiste (față de 29,4% din S.U.A., 16,6% alte țări ale Asiei și 19,1% din Europa occidentală). Țările socialiste din Europa și-au ameliorat, de asemenea, poziția lor în comerțul exterior al Iranului. U.R.S.S. a trecut de la locul al optulea în 1968—1969 pe locul al cincilea în 1969—1970 printre furnizorii Iranului, revenindu-i 7,6% din importurile totale ale acestei țări. Celelalte țări socialiste din Europa au dezvoltat, de asemenea, comerțul lor cu Iranul, mărindu-și ponderea pe piața iraniană.

Structura schimburilor dintre cele două grupe de țări se caracterizează prin ponderea importantă a materiilor prime în exporturile țărilor în curs de dezvoltare și prin cea, de asemenea însemnată, a mașinilor și utilajelor în exporturile țărilor socialiste. În același timp, se înregistrează o tendință tot mai accentuată de diversificare a structurii schimburilor reciproce. Astfel, are loc o creștere a ponderii produselor manufacturate și semifinite în importurile țărilor socialiste provenind din țările în curs de dezvoltare. De exemplu, cota-parte a articolelor manufacturate în importurile Poloniei din țările în curs de dezvoltare s-a ridicat în 1970 la mai mult de 35%, cifrîndu-se la aproximativ 97 milioane dolari. Importurile poloneze de produse manufacturate din aceste țări s-au accelerat considerabil în ultimii ani, rata lor de creștere anuală fiind de circa 36% în 1969 și 1970. Principalele grupuri de produse manufacturate cumpărate în 1970 de către Polonia din țările în curs de dezvoltare au fost: produsele chimice, produsele industriei mecanice, produsele din metal, textilele și articolele din piele (inclusiv încălțăminte). Valoarea articolelor manufacturate importate din țările în curs de dezvoltare de către Cehoslovacia a sporit în ultimii ani într-un ritm mediu anual de circa 10%, atingînd în 1970 suma de 137 milioane dolari. Cele mai importante grupe de produse importate în 1970 au fost: produsele industriei mecanice și produsele în metal, produsele chimice, textilele, confecțiile, articolele din lemn și mobila. Cota-parte a articolelor manufacturate și semifinite în importurile U.R.S.S. provenite din țările în curs de dezvoltare s-a ridicat la 33% în 1969, iar, potrivit estimațiilor, a sporit în continuare în 1970. În cadrul importurilor ungare din țările în curs de dezvoltare, ponderea articolelor manufacturate a reprezentat 26% în 1969, atingînd un procentaj și mai ridicat în 1970.

Tendința de diversificare a exporturilor țărilor în curs de dezvoltare spre țările socialiste rezultă și din acordurile și protocoalele comerciale încheiate recent între aceste țări. Iată cîteva exemple în acest sens. India și Pakistanul au încheiat cu U.R.S.S. acorduri pe termen lung, potrivit cărora articolele manufacturate vor reprezenta aproximativ 50% din exporturile lor spre această țară. În cursul viitorilor cinci ani Iranul va începe să livreze în U.R.S.S. o serie de noi articole, printre care articole în aluminiu și diverse articole textile și din piele, care și-au și făcut apariția, într-o anumită măsură în programele de export ale Iranului spre țările socialiste. Ceylonul va exporta spre Republica Democrată Germană baterii de automobile și baterii uscate, produse farmaceutice și medicamente. Spre U.R.S.S. va exporta unele articole finite confecții, încălțăminte și conserve alimentare.

O trăsătură dominantă a exporturilor țărilor socialiste în țările în curs de dezvoltare o constituie creșterea livrărilor de materiale și mașini necesare executării proiectelor întreprinse în aceste din urmă țări, în conformitate cu prevederile acordurilor de cooperare încheiate (instalații industriale complete, produse necesare pentru construcția de porturi, centrale electrice, căi ferate etc.).

În cazul țărilor în curs de dezvoltare care au creat industrii tributare, în diferite grade, importului de materii prime, piese de schimb și alte articole semimanufacturate necesare funcționării lor normale, pe lista exporturilor țărilor socialiste au început să figureze și produse de care au nevoie aceste industrii. De exemplu, noul acord pe cinci ani încheiat între U.R.S.S. și India prevede că prima va furniza materii prime și articole semimanufacturate necesare industriei indiene. Livrările sovietice de oțel laminat în India, prevăzute pentru 1971, vor atinge 72 000 tone; U.R.S.S. va furniza, de asemenea, Indiei cantități crescînde de cupru zinc, nichel, platină și kerosină.

În 1970—1971, țările socialiste și țările în curs de dezvoltare au încheiat noi acorduri comerciale și de plăți, care au asigurat cadrul juridic pentru schimburile lor reciproce. Relațiile comerciale dintre aceste țări tind să se bazeze din ce în ce mai mult pe acorduri pe termen lung. O serie de acorduri comerciale pe termen lung au fost reînnoite, iar în unele cazuri s-au încheiat acorduri comerciale pe termen lung care au înlocuit acordurile anterioare pe termen scurt. Noile instrumente de schimb prevăd sporirea comerțului între statele semnatare.

Cooperarea economică și tehnică, sub toate formele sale, a devenit principalul mijloc de intensificare a relațiilor comerciale reciproce. În 1970—1971, s-au încheiat între țările în curs de dezvoltare și țările socialiste noi acorduri interguvernamentale de cooperare economică și tehnică, care s-au adăugat numeroaselor acorduri existente de acest tip. De exemplu, Republica Africii Centrale a semnat noi acorduri cu U.R.S.S., România și R.D.G.; Sudanul cu Ungaria; India cu R.D.G., iar Malaiezia cu România și R.D.G.

La începutul anului 1971, U.R.S.S. avea semnate cu țări în curs de dezvoltare 40 de acorduri de cooperare economică și tehnică. Aceste acorduri au fost încheiate, în majoritatea lor, în ultimii ani, la începutul deceniului trecut neexistînd decît 14 acorduri între U.R.S.S. și țările în curs de dezvoltare. Pînă la începutul anului 1971, Ungaria a încheiat, de asemenea, cu țările în curs de dezvoltare 40 de acorduri de cooperare economică și tehnică.

Acordurile de cooperare economică și tehnică încheiate între țările socialiste și țările în curs de dezvoltare pun primele jaloane ale unei noi diviziuni internaționale a muncii între aceste țări. În baza acordurilor încheiate, în 1970—1971 cooperarea economică și tehnică între țările socialiste și țările în curs de dezvoltare s-a intensificat, cuprinzînd sectoare din cele mai variate.

Cooperarea economică și tehnică dintre cele două grupe de țări vizează realizarea de proiecte în țările în curs de dezvoltare în domenii ca: valorificarea resurselor naturale (prospectarea și prelucrarea petrolului, industria petrochimică, prospectarea, extragerea și prelucrarea minereului etc.), industria grea (dezvoltarea industriei siderurgice, navale, a celei constructoare de mașini-unelte, tractoare etc.), industria ușoară (crearea de uzine textile, de prelucrare a pieilor, fabricarea conservelor alimentare etc.), sectorul agricol (irigații, organizarea de exploatări agricole moderne etc.), lărgirea infrastructurii (construirea de căi ferate, porturi, electrificare etc.).

Victor ALDEA

(Va urma)

*) „Studii asupra relațiilor comerciale între țări cu sisteme sociale-economice diferite" (document TD/B/359 din 19.VII.1971 și „Cooperarea industrială în comerțul dintre țările socialiste din Europa Răsăriteană și țările în curs de dezvoltare" (document TD/B350 din 17.V.1971.

MONDORAMA

CONSTATĂRI ȘI PERSPECTIVE ÎN INFORMATICĂ

PENTRU PRIMA OARĂ după 27 ani de la debut livrările de calculatoare mari ale S.U.A. au marcat în ultimul an și jumătate o scădere cu 10%, reflectînd conjunctura economică nefavorabilă și reducerea comenzilor statului. O altă noutate o constituie apariția șomajului în rîndul informaticienilor : estimații recente, citate de **La vie française**, vorbesc de 20 000 șomeri. Unii dintre ei au fost nevoiți să se expatrieze în Europa, unde piața calculatoarelor se caracterizează prin dinamism.

Afectată de această recesiune, IBM a continuat totuși în 1970 să furnizeze 57% din producția de calculatoare a lumii capitaliste. O urmau **Honeywell-Bull** (9%), **Univac** (6%), **Burroughs** (6%), **NCR** (5,2%), **ICL** (2,4%) etc. În total, firmelor americane le revine 83% din producția amintită.

În privința calculatoarelor instalate, S.U.A. se situează în frunte cu 68 120. În urma lor se află R.F. a Germaniei (6330), Franța (5969), Japonia (5950), Anglia (4880). Dar ritmul de creștere a parcului estimat pentru perioada imediat următoare se anunță mai rapid în Europa. În 1975 parcul american ar urma să însumeze 110 000—150 000 calculatoare, cel vest-european între 63 000 și 90 000, cel japonez 17 000—25 000. Pentru comparații, cifrele globale trebuie privite cu o anumită rezervă, dată fiind structura și destinația diferită a parcului. Spre exemplu, parcul francez actual constă din 3958 calculatoare de dimensiuni „mici", 1791 „mijlocii" și 220 „mari". Contează, de asemenea, gradul lor de întrebuințare. O anchetă recentă scotea în evidență cu surpriză că în Franța timpul de utilizare efectivă a unui calculator nu depășește 64% și că numai 48% din orele-mașină disponibile sînt folosite în scopuri productive.

BOGĂȚIILE ANTARCTICEI

CONFORM PROGRAMULUI pe cinci ani al Uniunii Sovietice de explorare a Antarcticei, program aprobat de Comitetul pentru știință și tehnică al U.R.S.S., în viitoarele expediții sovietice va crește considerabil numărul geologilor și specialiștilor pentru studierea bogățiilor piscicole ale zonei din apropierea țărmurilor. Se consideră de asemenea că în Antarctica este posibilă existența unor rezerve considerabile de cărbune, minereuri feroase și neferoase. Un grup special de medici și psihologi va studia posibilitatea activității îndelungate a unor colective în condiții de izolare. Aceasta va ajuta la crearea unor stații mari pentru valorificarea bogățiilor continentului. Se vor dezvolta în continuare și cercetările antarctice tradiționale. Printre altele va continua sondarea atmosferei cu ajutorul rachetelor, acțiune importantă pentru prognozele meteorologice globale. La cercetări vor participa și oameni de știință din alte țări.

IMPLICAȚIILE UNEI GREVE

GREVA, recent încheiată, a celor 2 300 conductori de metro parizieni, care revendicau condiții mai bune de muncă și majorarea salariilor a avut și implicații de altă natură decît neutralizarea a 7 milioane de ore de lucru datorită întîrzierilor, scăderea vînzărilor marilor magazine din centru cu circa 30% și reducerea cu 35% a numărului obișnuit al vizitatorilor la Salonul automobilului. Printre aceste implicații, presa franceză citează nivelul record pentru actualul sezon al vînzărilor de benzină, activitatea febrilă a taxiurilor și cantitățile industriale de cafea servite celor cîteva milioane de pietoni suplimentari.

PE „DUNĂREA ALBASTRĂ"

MINISTERUL austriac al transporturilor a elaborat proiectul unei noi legi privind amenajarea Dunării pentru navigație corespunzător recomandărilor Comisiei Dunării și ținînd seama de nevoile producției de electricitate cît și de perspectivele industriei în zona fluviului. Proiectul are în vedere construirea unei serii de baraje, care în amonte de Viena vor trebui terminate pînă în 1989, iar în aval pînă în 1995. Costul total al acestor amenajări, dintre care unele sînt de pe acum realizate, este estimat la 25 miliarde șilingi (la cursul oficial 24,75 șilingi egal 1 dolar).

UN PARADOX... LOGIC

ITALIENII merg din ce în ce mai puțin la cinema — probabil ca urmare a „concurenței televiziunii" — dar plătesc din ce în ce mai mult pentru bilete! Iată cifrele, extrase dintr-un studiu recent „ITA, Rassegna di informazioni":

	Spectatori (milioane)	Încasări (miliarde de lire)
1955	819	116,7
1960	745	121,0
1965	660	160,0
1969	550	179,2

Secretul acestor cifre nu e greu de pătruns. În ultimii ani, prețul biletelor de cinematograf a crescut continuu...

BLĂNURILE SIBERIEI

SIBERIA furnizează 80% din totalul blănurilor prețioase din U.R.S.S., respectiv 3,5 milioane blănuri de veverițe, samuri, jderi, vulpi polare, hermine, vulpi argintii. Sînt foarte apreciate blănurile de nurci roșietice, cenușii, sidefii, de culoarea safirului. Numai baza de achiziții de la Omsk trimite la licitațiile internaționale de la Leningrad și Londra blănuri a căror valoare echivalează cu aceea a 3 000 kg de aur.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

EVOLUȚII ÎN COOPERAȚIA AGRICOLĂ FRANCEZĂ

PRODUCĂTORII AGRICOLI din numeroase țări capitaliste industriale, îndeosebi cei cu proprietăți mici și mijlocii, întîmpină greutăți crescînde în realizarea produselor lor pe piață. Concurența pe piața internă și mai ales pe cele externe (unde producătorul individual este handicapat de dominația marilor societăți specializate în export-import), decalajul tot mai pronunțat între prețurile la care sînt achiziționate materiile prime agricole și prețurile obținute la articolele rezultate din prelucrarea acestor materii prime, oscilațiile conjuncturale ale cererii și ofertei etc., toate acestea determină pe numeroși producători agricoli să-și îndrepte speranțele spre cooperație. Chiar dacă diferitele forme de cooperare — de producție, desfacere sau aprovizionare — nu pot scăpa de strînsoarea relațiilor de producție capitaliste, dominante, ele oferă totuși o serie de avantaje pentru membrii lor.

Datele din tabelul alăturat, referitoare la evoluția cooperării agricole din Franța, în perioada 1965—1969, evidențiază un proces de concentrare a cooperativelor, concomitent cu înmulțirea acestora în unele domenii, cum este producția de nutrețuri pentru animale sau sacrificarea animalelor și comercializarea cărnii. Un sector al activității de prelucrare a materiei prime agricole, în care — în Franța — cooperarea se afirmă puternic, este vinificația.

Paralel se desfășoară un proces de acumulare a fondurilor deținute de cooperative, volumul investițiilor crescînd chiar și în acele sectoare de activitate în care numărul cooperativelor este în scădere. O dinamică vie cunoaște cifra de afaceri a cooperativelor agricole, ea sporind — pe ansamblu — cu aproape trei pătrimi în decurs de patru ani.

Sectorul de activitate	Numărul cooperativelor			Cifra de afaceri (milioane franci, rotunjit)			Investițiile **) (milioane franci, rotunjit)		
	1965	1969	variația (în %)	1965	1969	variația (în %)	1965	1969	variația (în %)
Stocajul sau comercializarea cerealelor	763	599	—21,5	7582	11219	+ 47,9	279	339	+21,8
Fabricarea zahărului și distilarea alcoolului	241	222	— 7,9	409	606	+ 48,3	43	49	+ 14,4
Vinificație	1254	1291	+ 3,0	1765	2562	+ 45,1	148	123	+ 17,0
Colectarea și transformarea laptelui	1062	1019	— 4,0	4478	9236	+106,2	194	291	+ 49,6
Abatoare, comerț en-gros cu vite, carne și conserve din carne	122	185	+ 51,6	744	3051	+310,0	22	41	+ 89,5
Colectarea, condiționarea, transformarea și comercializarea fructelor	489	499	+ 2,0	1106	1913	+ 72,9	101	104	+ 3,7
Producția de nutrețuri pentru animale	81	152	+87,7	514	1089	+111,9	21	72	+237,4
Aprovizionarea cu îngrășăminte, antidăunători, mașini etc.	1441	771	—46,5	2948	3793	+ 28,6	65	84	+ 29,5
Altele *	264	333	+26,1	401	1154	+180,6	18	49	+172,2
Total	5717	5071	—11,3	19947	34623	+ 73,5	891	1148	+ 26,6

*) Morărit, panificație, producția avicolă, producția și comercializarea plantelor și semințelor, depozite frigorifice, activități forestiere ș.a.

**) Pentru 1965 — investiții productive, pentru 1969 — total investiții. Sursa : Union agriculture, septembrie 1971.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL IX NR. 46 (428)
VINERI 12 NOIEMBRIE 1971
20 PAGINI 2 LEI

46

FEMEIA în universul industrial

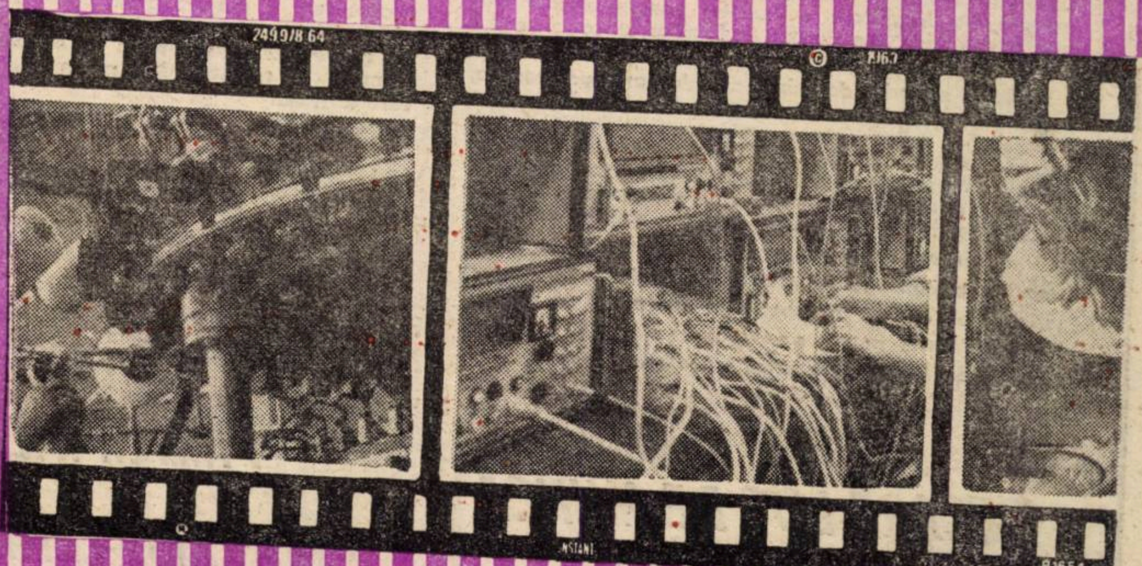

PROGRAM VAST, DE LARGĂ PERSPECTIVĂ PENTRU FORMAREA OMULUI NOU

Documentele adoptate de Comitetul Central al Partidului Comunist Român în şedinţa plenară din 3—5 noiembrie

PROGRAM VAST, PENTRU FORMAREA

RECENT ŞI-A INCHEIAT LUCRARILE Plenara C.C. al P.C.R. la care a fost adoptat într-o totală adeziune Programul P.C.R. pentru îmbunătăţirea activităţii ideologice, ridicarea nivelului general al cunoaşterii şi educaţia socialistă a maselor, pentru aşezarea relaţiilor din societatea noastră pe baza principiilor eticii şi echităţii socialiste şi comuniste.

Lucrările Plenarei, expunerea secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, adoptată de plenară ca un document programatic de înaltă ţinută şi importanţă politică covîrşitoare, sînt o mărturie vie a capacităţii partidului nostru de a explora noul, de a converti în concepte şi programe de lucru concrete imperativele pe care construcţia societăţii socialiste multilateral dezvoltate le pune în faţa întregului popor.

Lucrările Plenarei, pătrunse de umanismul şi spiritul revoluţionar proprii partidului nostru, conferă un rol activ muncii susţinute de educaţie comunistă, de modelare a conştiinţei oamenilor pe temeiul principiilor marxism-leninismului, în contextul propriu al realităţilor ţării noastre, de dezvoltare a înaltelor comandamente morale şi spirituale, ale omului făuritor al socialismului şi comunismului.

Ideile şi măsurile deschizătoare de vaste perspective, cuprinse în expunerea tovarăşului Nicolae Ceauşescu, răspunsurile adînci, corespunzătoare cerinţelor şi exigenţelor actuale şi de viitor ale societăţii noastre, au trezit un larg ecou în rîndul întregului nostru popor. Ne facem o datorie din a publica în coloanele revistei unele din scrisorile primite la redacţie, scrisori ce exprimă adeziunea profundă a făuritorilor bunurilor materiale şi spirituale la Programul înfăţişat de partid, hotărîrea lor de a-l transpune în fapte, de a depune toate eforturile pentru perfecţionarea întregii activităţi politico-ideologice şi cultural-educative.

FIECARE LOC DE MUNCĂ UN NUCLEU DE EDUCAŢIE COMUNISTĂ

NU SE POATE să nu găseşti în fiecare pasaj din vastul program de educaţie comunistă adoptat de Comitetul Central la recenta sa Plenară, o idee care să-ţi fie apropiată, care să fie legată de propria-ţi viaţă, de năzuinţele şi aspiraţiile tale. Spun acest lucru din experienţa mea practică. În zilele Plenarei, la noi, în secţia turnătorie, ca şi în întreaga uzină, fiecare om al muncii, exprimîndu-şi recunoştinţa faţă de partid, faţă de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, pentru măreaţa cartă a eticii şi echităţii, căuta să pătrundă profundele ei semnificaţii, să desprindă idei şi referiri la realităţile cu care avem de-a face zilnic în munca noastră, în familie, în întreaga viaţă socială.

Am găsit cu toţii, atît în măsurile adoptate în luna iulie de Comitetul Executiv, cît şi în expunerea secretarului general al partidului şi cuvîntarea finală la Plenară, o inepuizabilă sursă de îndrumări, menite să ne călăuzească în orice muncă, în orice funcţie ne-am afla. Eu, ca maistru, am apreciat mult accentul pus în aceste documente pe opera de consolidare în întreaga noastră viaţă socială a principiilor eticii şi echităţii socialiste. În plenară s-a spus: „Desigur, partidul nu este o noţiune abstractă. El este format din oameni şi de felul cum muncesc şi se comportă membrii săi depinde şi felul de a fi al partidului". Voi răspunde prin fapte la acest apel, care îndeamnă la înaltă răspundere şi exigenţă partinică.

Zicala „a fi comunist de omenie" este o expresie concentrată a întregii politici a partidului nostru şi sînt sigur că tovarăşul Nicolae Ceauşescu, cînd a rostit-o, s-a gîndit că ea va merge la inima fiecărui om din această ţară — român, maghiar, german sau de altă naţionalitate, — că toţi ne vom strădui să fim comunişti de omenie. La locul meu de muncă am toate posibilităţile, dar şi obligaţia să muncesc în aşa fel încît fiecare membru al colectivului secţiei să tindă şi să capete o asemenea calitate.

Pentru a atinge însă un asemenea deziderat, rolul maistrului nu trebuie să se mai rezume doar la partea tehnică. Sigur că şi în viitor el rămîne răspunzător de buna pregătire a lucrului, de soarta producţiei. **Dar tot atît de răspunzător trebuie să se considere şi faţă de dezvoltarea conştiinţei socialiste a celor pe care îi conduce, care sînt permanent cu ochii la faptele lui, la comportarea lui.** Acei conducători ai locurilor de muncă care cer oamenilor să fie disciplinaţi, iar ei încalcă asemenea norme, se înşeală amarnic crezînd că oamenii mai au încredere în ei. Am ridicat această problemă pornind de la ideea că ceea ce trebuie să facă acum un maistru, în primul rînd, este ca el să fie un exemplu demn de urmat pentru cei din jurul său. Educaţia se face prin fapte.

Gîndindu-mă la chemarea ca fiecare dintre noi să ducă o muncă de zi cu zi pentru formarea convingerilor tinerilor, a sentimentului de abnegaţie şi de respect pentru muncă, de devotament pentru colectivul din care face parte, socot că este de datoria mea să-mi perfecţionez metodele aş zice, de pedagog. Educarea tinerilor este un proces extrem de migălos, de complex şi comportă, pe lîngă talent, răspundere, pasiune. Dar înainte de toate înţelegere, multă înţelegere. Mi-am dat foarte bine seama de acest lucru de nenumărate ori. E uşor să ceri sancţionarea pe linie administrativă a unui tînăr pentru că a lipsit nemotivat, sau a rebutat o piesă. Mai greu este însă să afli cauzele care au generat asemenea neajunsuri şi să ajuţi ca ele să nu se mai repete. Bunăoară am obţinut rezultate bune în combaterea absenţelor (de la începutul anului şi pînă acum absenţele nemotivate au fost cu 350 ore/om mai puţine decît în aceeaşi perioadă a lui 1970) stînd de vorbă cu fiecare tînăr în parte, ascultîndu-l atent, descifrînd ceea ce ţinea „secret". Aceasta m-a convins că şi în viitor trebuie să fiu cît mai aproape de tineri şi la bine şi la greutăţi, să găsesc metodele cele mai potrivite pentru a-i ajuta să depăşească unele neajunsuri vremelnice.

În spiritul Hotărîrilor Plenarei C.C. al partidului nostru este o datorie pentru noi de a depune toate eforturile pentru a face ca locul nostru de muncă să fie cu adevărat un nucleu de educaţie comunistă, de formare a conştiinţelor pe măsura vremurilor pe care le trăim.

Vasile BUCURICĂ
maistru
Uzina mecanică-Cîmpina

ÎNALTĂ ŢINUTĂ PRINCIPIALĂ, MARXIST-LENINISTĂ

DEZVOLTAREA ECONOMIEI NAŢIONALE reprezintă — după cum ştim — fundamentul dezvoltării societăţii noastre socialiste. În realizarea acestui obiectiv major, omul formează scopul activităţii societăţii noastre şi principala forţă motrică a făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate. În elaborarea amplului Program, adoptat de Plenara C.C. al P.C.R. din 3—5 noiembrie, pentru îmbunătăţirea activităţii ideologice, ridicarea nivelului general al cunoaşterii şi educaţia socialistă a maselor, pentru aşezarea relaţiilor din societatea noastră pe baza principiilor eticii şi echităţii socialiste şi comuniste, partidul porneşte de la teza marxist-leninistă că oamenii formează principala forţă de producţie a societăţii, al cărei randament este cu atît mai mare cu cît gradul de conştiinţă corespunde cerinţelor sporite puse de societatea noastră socialistă. Sarcinile mari ce derivă din planul de dezvoltare a economiei naţionale pe anii 1971—1975 şi în continuare pînă în 1985—1990 atestă necesitatea multiplicării eforturilor de ridicare a conştiinţei socialiste a oamenilor muncii, a nivelului general de cultură, educaţie şi calificare, fără de care nu ne mai putem imagina realizarea ritmului înalt al transformărilor sociale, economice şi politice pe care le presupune edificarea orînduirii socialiste multilateral dezvoltate. În noile condiţii de dezvoltare a ţării noastre — a subliniat tovarăşul Nicolae Ceauşescu în Expunerea la plenară — activitatea ideologico-educativă devine o puternică forţă; formarea omului nou, cu o înaltă conştiinţă socialistă, cu un larg orizont de cultură, reprezintă un factor de prim ordin în întreaga activitate de transformare revoluţionară a societăţii, de edificare a socialismului şi comunismului. Această teză a marxism-leninismului amplu analizată şi aprofundată în Expunerea secretarului general al partidului nostru capătă o rezonanţă deosebită în etapa actuală a societăţii noastre.

În legătură cu aceasta aş dori să subliniez însemnătatea deosebită a tezelor expuse de secretarul general la plenară cu privire la raportul existenţă socială-conştiinţă socială. Existenţa socială a fost şi rămîne factorul primar, determinant al conştiinţei sociale, dar absolutizarea şi abordarea unilaterală a acestui raport vine în profundă contradicţie cu litera şi spiritul marxism-leninismului. În condiţiile economiei planificate a socialismului acest raport capătă noi trăsături caracteristice, printre care aş menţiona faptul că societatea — deci oamenii, plecînd de la realităţi şi de la legile dezvoltării sociale prospectează, prevăd şi modelează evoluţia existenţei sociale — producţia materială, progresul tehnic, mutaţiile cantitative şi calitative în dezvoltarea forţelor de producţie. A justifica astăzi că evoluţia conştiinţei sociale trebuie să aştepte evoluţia existenţei sociale nu ar însemna altceva decît condamnarea la stagnare a existenţei, însăşi. Socialismul este orînduirea care în cel mai înalt grad confirmă teza exprimată de clasicii marxism-leninismului conform căreia ideile devin o puternică forţă materială atunci cînd cuprind masele.

Dar, în acelaşi timp, avem multe cazuri de gospodărire necorespunzătoare a fondurilor materiale şi băneşti, de folosire iraţională a capacităţilor de producţie, de daune în avutul obştesc, care de cele mai multe ori îşi au sursa în factori subiectivi, cum sînt iresponsabilitatea, neglijenţa, indolenţa, iar uneori chiar şi necinstea. Toate acestea subliniază cu mare forţă de convingere necesitatea intensificării activităţii politico-educative, intensificare determinată, atît de particularităţile raportului existenţă socială — conştiinţă socială din socialism, cît şi de unele fenomene de ordin subiectiv care au devenit o frînă în dezvoltarea societăţii noastre, a „existenţei sociale" însăşi.

În ţara noastră avem o linie politică generală şi programe de acţiune clar elaborate de partid şi însuşite de oamenii muncii; avem o reţea de educaţie capabilă să promoveze în mase ideile marxist-leniniste ale partidului nostru; avem cadre devotate cauzei socialismului şi pregătite de a fi propagandişti activi şi perseverenţi ai politicii interne şi externe a partidului; avem obiective nobile şi însufleţitoare; există toate premisele de a ridica pe o treaptă superioară activitatea ideologico-educativă.

Raportul prezentat de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, ca şi lucrările Plenarei, atrag atenţia asupra abordării materialist-dialectice a dezvoltării societăţii noastre, asupra necesităţii cercetării contradicţiilor în socialism în vederea unei acţiuni eficiente pentru accelerarea progresului social şi economic. În cercetarea filozofică şi economică, problema contradicţiilor în socialism deseori este abordată în mod simplist şi se exemplifică prin unele fenomene negative. În realitate, contradicţia nu este numai acolo unde întîlnim neajunsuri, lipsuri sau disproporţii, care nu sînt altceva decît forme de manifestare a cunoaşterii insuficiente a contradicţiilor interne ale proceselor economice şi sociale. V. I. Lenin sublinia în „Caiete filozofice" teza conform căreia"... contradicţia nu trebuie să fie considerată ca o simplă anomalie, care se întîlneşte numai pe alocuri: ea este... principiul oricărei automişcări, care nu este altceva decît o manifestare a contradicţiei. Însăşi mişcarea exterioară, sensibilă, este nemijlocită fiinţare în fapt a contradicţiei". În socialism dispare inevitabilitatea unor contradicţii antagoniste, dar nu dispar contradicţiile. Cercetarea şi conducerea vieţii sociale au sarcina de a le cunoaşte pentru a elabora modul în care trebuie acţionat pentru a nu împiedica dezvoltarea. „Este deci necesar — arată tovarăşul Nicolae Ceauşescu — nu să afirmăm că în socialism nu sînt contradicţii, ci, recunoscînd existenţa lor, să acţionăm pentru a le înţelege, să stabilim cele mai potrivite căi în vederea soluţionării lor în mod conştient, în concordanţă cu interesele făuririi societăţii socialiste". Măsurile adoptate de partidul nostru, de perfecţionare continuă a organizării şi conducerii societăţii, de ridicare a calificării cadrelor, de fundamentare ştiinţifică a deciziilor la diferite eşaloane este răspunsul practic al comuniştilor români la problema filozofică a contradicţiilor şi rezolvării lor în socialism.

Educaţia marxist-leninistă a tuturor oamenilor muncii reprezintă o necesitate a formării omului corespunzător cerinţelor societăţii socialiste multilateral dezvoltate pe care o edificăm. Recenta plenară a C.C. al P.C.R. demonstrează încă o dată că marxism-leninismul — ca ideologie călăuzitoare a partidului şi poporului nostru — este o învăţătură vie, care se reînnoieşte continuu, se îmbogăţeşte permanent cu toate concluziile ştiinţifice ale dezvoltării sociale.

conf. dr. C. MOISUC

LA BAZA ÎNTREGII NOASTRE ACTIVITĂŢI — PRINCIPIILE ETICII ŞI ECHITĂŢII SOCIALISTE

AM URMĂRIT cu deosebit interes lucrările Plenarei C.C. al P.C.R., care a avut la ordinea de zi Programul P.C.R. pentru îmbunătăţirea activităţii ideologice, ridicarea nivelului general al cunoaşterii şi educaţia socialistă a maselor, pentru aşezarea relaţiilor din societatea noastră pe baza principiilor eticii şi echităţii socialiste şi comuniste.

Din expunerea amplă, de înaltă ţinută partinică, prezentată în faţa plenarei de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, care constituie o elocventă analiză dialectică, ştiinţifică, a realităţilor materiale şi spirituale ale ţării, se degajă o mare bogăţie de idei, printre care cea mai importantă este înalta concepţie a partidului nostru despre profilul politico-moral al constructorilor socialismului. Făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate — etapa în care ţara noastră a intrat odată cu trecerea la înfăptuirea planului cincinal 1971—1975 — implică, în optica partidului nostru, nu numai o puternică dezvoltare şi modernizare a forţelor de producţie, atingerea unui nivel de trai ridicat, dar şi crearea unui om nou, cu o conştiinţă superioară, călăuzit de cele

DE LARGĂ PERSPECTIVĂ OMULUI NOU

mai înalte etici elaborate pînă astăzi de omenire — etica comunistă.

Ca membru al Partidului Comunist Român, ca director al unei mari unități economice, care prin activitatea ei este chemată să aducă o contribuție mereu mai mare la opera de industrializare socialistă a țării, la echiparea principalelor ramuri ale economiei naționale cu tehnica de prim rang, sînt convins că măsurile adoptate de recenta plenară a C.C. al P.C.R. — la care îmi exprim adeziunea deplină — vor avea darul să ridice țara noastră spre noi culmi ale civilizației și progresului.

Însuși faptul că în anii de după eliberare s-au petrecut în țara noastră uriașe transformări în toate domeniile vieții politice, economice și sociale, că în primele 10 luni ale primului an al noului cincinal au fost dobîndite pe întreaga economie succese strălucite în îndeplinirea sarcinilor de plan, este un rezultat al deosebitei activități politico-educative desfășurate de partid pentru formarea conștiinței socialiste a celor ce muncesc, pentru lărgirea continuă a orizontului lor cultural, pentru ridicarea nivelului lor politic și ideologic.

Acest lucru este pe deplin valabil și pentru colectivul uzinei noastre. În cursul acestui an, au fost făcute pregătiri intense pentru însușirea în fabricație a noi produse, de înaltă tehnicitate, ultima expresie a tehnicii. Aceasta ne va permite ca, încă la începutul anului 1972, să punem în fabricație un nou tip de strung Carusel-SC 1250 — echipat cu comandă numerică și a mașinii de alezat și frezat AF 100, dotată, de asemenea, cu comandă numerică. Este și aceasta o dovadă a patriotismului muncitorilor și tehnicienilor din uzina noastră, o demonstrație vie a înaltei lor conștiințe partinice.

Relevînd sintetic realizările dobîndite în înfăptuirea sarcinilor de plan de către colectivul nostru, nu pot trece însă cu vederea și unele neajunsuri care se mai manifestă pe diferite planuri, care se materializează uneori în încălcări ale disciplinei în producție și în tehnologie, în calitatea nu la nivelul dorit a unor produse, în risipa unor materii prime și materiale. Deși izolate, aceste fapte denotă că munca politică, ideologică și cultural-educativă în fabrica noastră nu ține întotdeauna pasul cu cerințele puse de partid, că ea nu se ridică permanent la nivelul exigențelor impuse de mersul înainte al țării pe drumul făuririi unei economii puternice, baza ridicării nivelului de trai al celor ce muncesc.

Încă în luna iulie a.c., cînd au apărut documentele programatice elaborate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, au avut loc largi dezbateri în organizațiile noastre de partid în care comuniștii, evidențiind faptele pozitive, munca pasionată depusă de colectivul nostru pentru realizarea sarcinilor de plan la toți indicatorii, au analizat, totodată, în spirit critic și autocritic și asemenea fenomene negative. Prin măsurile adoptate, ei și-au manifestat hotărîrea de a le lichida, de a face ca activitatea uzinei noastre să se ridice, sub toate aspectele, la un nivel mereu mai înalt.

Pentru întronarea la fiecare loc de muncă — începînd de la muncitor și pînă la director — a moralei comuniste, pentru formarea omului nou, apt să se ridice la înălțimea misiunii sale de constructor al noii societăți, pledează strălucit măsurile adoptate de recenta plenară a C.C. al P.C.R. — măsuri care au suscitat un larg interes în rîndurile întregului nostru colectiv. Avem în prezent în fața noastră nu numai un program vast pe tărîm economic — cuprins în planul cincinal — dar și un document de excepțională însemnătate practică și principială adoptat de plenară pe baza expunerii secretarului general al partidului, de formare a omului cu o înaltă conștiință și responsabilitate, capabil să înfăptuiască, cu entuziasm și abnegație, marile noastre idealuri. Spre acest tărîm își vor îndrepta toate forțele comuniștii, toți salariații uzinei, sub conducerea organizației noastre de partid.

ing. Aurel BOZGAN
director
Fabrica de mașini-unelte și agregate
București

RESPECTAREA RIGUROASĂ A LEGILOR ȚĂRII – UN EXAMEN DE CONȘTIINȚĂ SOCIALĂ

AM URMĂRIT și urmăresc cu interes deosebit activitatea consecventă, neobosită, profund umană a conducerii partidului nostru, a tovarășului Nicolae Ceaușescu personal, pentru perfecționarea continuă, într-un ritm accelerat a relațiilor de producție socialiste, a tuturor relațiilor din societatea noastră. Văd în ea grija comunistă a secretarului general al partidului nostru pentru bunăstarea, viitorul fericit al tuturor oamenilor muncii, indiferent de naționalitate, pentru înlăturarea a tot ceea ce e vechi și împiedică afirmarea noului. Acest profil reprezintă de altfel strategia, chintesența etapei actuale de dezvoltare a României, — definită magistral la Congresul al X-lea al partidului, ca etapă a construcției societății socialiste multilateral dezvoltate. Trecerea la această etapă, ca și înfăptuirea obiectivelor ei, a fost îndelung studiată și pregătită. Conducerea partidului și statului nostru a luat o serie de măsuri pentru perfecționarea conducerii și organizarea activității sociale și, în primul rînd, a economiei. Studierea atentă în lumina învățăturii marxist-leniniste a legilor economice obiective specifice actualei etape de dezvoltare a țării a permis elaborarea unei politici economice științifice și a unui cadru organizatoric și legislativ care să permită folosirea eficientă a tuturor forțelor umane, tehnice și materiale în vederea atingerii scopului propus.

Crearea centralelor industriale, instituționalizarea adunărilor generale ale oamenilor muncii, adoptarea de legi pentru perfecționarea sistemului financiar și de credit, cointeresării materiale, relațiilor contractuale, a pregătirii și promovării cadrelor și toate celelalte acte normative, adoptate în special după cel de-al IX-lea Congres al partidului, au asigurat un cadru propice pentru sporirea eficienței, optimizarea întregii noastre activități economice. Ele s-au bucurat de o aprobare unanimă și mai mult decît atît, la elaborarea lor și-au adus aportul numeroși oameni ai muncii, cadre de specialitate.

Aș dori să mă opresc asupra unui alt aspect, relevat de altfel în expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la recenta plenară a C.C. al P.C.R., și anume, **a necesității cunoașterii și respectării legilor țării de către toți cetățenii și, în special, de către salariații din economie.** Pe noi, economiștii, ne-a bucurat foarte mult adoptarea de către forul legislativ suprem al țării a Legii contractelor economice. Ea venea să asigure un cadru propice pentru perfecționarea, așezarea pe baze economice a relațiilor între întreprinderi, înlăturarea unor neajunsuri în aprovizionarea tehnico-materială, care diminuau, pînă nu demult, destul de substanțial, eficacitatea activității economice, în general, și pulsul calității producției, în special. Fără îndoială că aplicarea acestei legi contribuie la îmbunătățirea ritmicității fabricației și desfacerii produselor, fapt ce se poate ilustra și cu exemplul Fabricii de șuruburi din Brașov, unde, în ultimul timp, în prima decadă, se realizează mai mult decît cota matematică planificată. Relațiile directe între unitățile economice, stabilirea unor clauze contractuale ferme, de durată, au dus la perfecționarea activității noastre.

Dar, din păcate — așa cum s-a relevat și la recenta Plenară a C.C. al P.C.R. — Legea contractelor economice nu e cunoscută și aplicată în întregimea ei în toate unitățile economice. Drumul deschis de noul cadru legislativ este barat de spiritul conservator care mai dăinuie, pe alocuri, de persistența unor metode rutiniere de muncă sau chiar de tendințe de încălcare a prevederilor acestei legi.

În timpul dezbaterii documentelor din iulie i-am întrebat și noi pe lucrătorii din compartimentul de aprovizionare și pe cei din Centrala noastră industrială de ce manifestă o asemenea atitudine lipsită de răspundere, de ce nu apelează la rigorile Legii pentru sancționarea actelor de indisciplină contractuală? Răspunsul lor suna cam astfel: „Nu putem să cerem sancționarea furnizorilor indisciplinați pentru că, pînă la urmă, vom rămîne fără materiale" sau „Nu putem să-i supărăm pentru că, la rîndul lor, nu vor accepta comenzile noastre ce depășesc termenele stabilite prin Legea contractelor". Studiind documentele din iulie și ale recentei Plenare a C.C. al P.C.R., m-am întrebat și eu: cum se explică aceste contradicții? Răspunsul l-am găsit în cuvintele pline de semnificație ale secretarului general al partidului la recenta Plenară a Comitetului Central al P.C.R. despre lupta dintre vechi și nou. Rutina sau toleranța, despre care aminteam mai sus, constituie și ele o formă de manifestare a luptei dintre vechi și nou, dintre vechile mentalități dominate de inerție și noua concepție dominată de dinamism. Faptul că uneori vechiul cedează cu greu teren noului se datorește tocmai golurilor din conștiința noastră, lipsei de combativitate față de superficialitate și neglijență.

Tocmai de aceea se impune o muncă educativă susținută, atît din partea organizațiilor de partid, cît și a întregului colectiv. Numai dacă fiecare dintre noi va căuta să afle cauzele neajunsurilor greutăților și va milita activ pentru înlăturarea lor definitivă, dacă fiecare își va face datoria și va cere același lucru celui care muncește alături de el, vom putea spune cu adevărat că conștiința socialistă se afirmă ca un adevărat propulsor al activității economice în atingerea obiectivelor societății socialiste multilateral dezvoltate.

Ottokar HÖRER
șef contabil
Fabrica de șuruburi - Brașov

UN COD AL EDUCAȚIEI PARTINICE, AL MUNCII ȘI VIEȚII COMUNISTE

PENTRU fiecare comunist, programul adoptat de Comitetul Central al P.C.R. în plenara din 3—5 noiembrie reprezintă un cod al educației partinice, al modului de a trăi și munci în chip comunist. Eu, ca muncitoare, mi-am notat și port în minte multe probleme din bogatul buchet de sensuri al programului și mă simt îndemnată, să aștern cîteva din ele.

Cînd vorbea tovarășul Nicolae Ceaușescu despre măsurile necesare afirmării principiilor socialiste și eticii comuniste în viața poporului nostru, cînd clarifica probleme de fond privind organizarea activității ideologice și politice de masă și definea direcțiile majore ale programului de educație socialistă, eu mă gîndeam la modul cum lucrez eu și muncitoarele din brigada pe care o conduc fie că sînt tinere, fie că sînt vîrstnice. Și-mi ziceam: „Muncesc profesional bine. Și alții la fel. Dar de educație, de felul cum se comportă în muncă și în viață cei din jurul meu, mă ocup mai puțin. Nu-i bine, mi-am zis!" Chiar dacă nu sînt, în ultimă instanță, decît o simplă muncitoare, tot trebuie, ca membră de partid să contribui la activitatea de educație. Dacă un asemenea lucru se cere acum unui director, cu atît mai mult ni se cere nouă celor care sîntem în orice moment în mijlocul oamenilor. Or, așa cum spuneam, nu mă pot declara mulțumită, întru totul, din acest punct de vedere.

Evident, dacă la locul nostru de muncă se mai înregistrează un nivel scăzut al calității, dacă mai există fenomene de risipă, absențe nemotivate, acestea se datoresc insuficienței muncii de educație. Considerînd că educația trebuie s-o facă doar organizația de partid, de sindicat sau de U.T.C., unii comuniști cu experiență n-au luat parte suficient la acțiunile organizate pe această linie. Comuniștii sînt exemple în muncă, pe ei îi întîlnești unde e mai greu, ei sînt totdeauna alături de cei ce întîmpină greutăți în realizarea normelor; acest lucru acum se cere mai mult. Se cere o poziție fermă, combativă față de orice abateri, începînd de la întîrzierea la serviciu și pînă la ținuta necorespunzătoare. Se cere să ne ocupăm cît mai bine de cultivarea dragostei față de profesie, față de fabrică, de sporirea simțului de răspundere față de execuția ireproșabilă a operațiilor. Se cere să fim exemple demne de urmat la locul de muncă și în viața de familie.

Brigada pe care o conduc are 43 de muncitoare. Fabrica are însă 1800. În brigadă n-au fost cazuri care să determine desfacerea contractului de muncă pentru diferite abateri. Pe fabrică au fost însă. Și încă abateri grave. Că au fost rare asemenea cazuri este un adevăr. Dar nu frecvența lor e aceea care arată dacă ne preocupăm bine sau nu de munca de educație. Este deajuns un singur caz de sustragere din avutul obștesc, sau de nerespectare a legilor pentru a umbri realizările. A întrona la fiecare loc de muncă morala comunistă — iată ce ni se cere. Și stă în puterea noastră, a comuniștilor, a fiecărui om al muncii ca, sub conducerea organizației de partid, să contribuim la ridicarea conștiinței socialiste.

Avem în față un amplu program de formare a omului nou. Eu m-am referit doar la obligația ce-mi revine în munca de educație, tocmai pentru că am înțeles acum, cît se poate de clar, că secretarul general al partidului în expunerea sa amplă și cuprinzătoare a pledat și pentru ideea ca munca de educație în întreprindere să fie considerată o sarcină de răspundere, de la director și pînă la șeful de echipă sau de brigadă. Toți trebuie să contribuie la această muncă.

Florica CHIVU
șefă de brigadă la I.I.S. „Adesgo"
București

viata economica ANUL IX

Săptămînal editat de Societatea de Ştiinţe Economice din România

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA: str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11.78.76 • Bucureşti

SUMARUL

numărului 46 din 12 noiembrie 1971

■ ECONOMIE NAŢIONALĂ

— Cincinalul 1971—1975
Coordonate principale ale energeticii româneşti
de ing. **Gheorghe Stoica**, adjunct al ministrului energiei electrice
(pag. 4—5)

— Accelerarea vitezei de rotaţie cu o singură zi echivalează cu:
O producţie suplimentară de 4 miliarde lei.
de **Gh. Obreja, Dan Popescu**, C.S.P.
(pag. 6)

— Înnoirea produselor.
„Viteza de progres" contra „Viteza de învechire"
de ing. **I. Crişan**, director general al Direcţiei de dezvoltare a ramurii şi investiţii
(pag. 7)

— Construcţii:
Normativele de calitate — lege, nu... simple deziderate!
de arh. **Florentin Cosimbescu, Petre Gheorghiu**
(pag. 6—7)

■ CONDUCERE ŞI ORGANIZARE

— Criterii ştiinţifice de încadrare şi promovare în muncă
de **Nicolae Mitrofan**, director adjunct în Ministerul Muncii
(pag. 9)

— **Femeia în universul industrial**
• **Progresul îşi impune forţa**
de prof. univ. ing. **Suzana Gâdea**, preşedinta Consiliului Naţional al Femeilor
■ Rezultatele unei cercetări sociologice: Motivaţia şi satisfacţia muncii
de **Ana Gogoneaţă**, Institutul de filozofie
■ La baza succesului integrării
de econ. **Grigore Grama**, Direcţia pentru problemele de muncă şi ocrotiri sociale - Tg. Mureş
• Cărţi:
Selecţia şi orientarea profesională
de **Ion Petrescu**
(pag. 10—11)

■ TEORII • IDEI

— **Coordonate ale făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate**
Apropierea dintre munca fizică şi munca intelectuală — un proces obiectiv şi dirijat
de prof. univ. dr. **F. Burtan**
(pag. 13)

— **Profitul şi exploatarea — permanenţe ale capitalismului. Teze apologetice privind mobilul activităţii economice în societatea burgheză contemporană**
de conf. dr. **N. Dobrotă**
(pag. 14)

— **Colocviu româno-sovietic despre lărgirea relaţiilor economice dintre ţări cu orînduiri social-politice diferite**
de prof. **I. Rachmuth**, membru corespondent al Academiei R. S. România
(pag. 15)

— Introducerea într-o nouă disciplină: cercetarea ştiinţifică
de dr. **T. Schatteles**
(pag. 16)

■ ECONOMIE MONDIALĂ

— Declaraţia de la Lima
de dr. **N. S. Stănescu**
(pag. 17)
R.P. Ungară: Strategii şi priorităţi în dezvoltarea regională
de **V. Petrescu**
Corespondenţă de la Sofia:
Îmbinarea activităţii de cercetare cu cea de proiectare şi dezvoltare
de **G. Amariţei**
(pag. 18)

Redactor şef: Gheorghe DOLGU

Tiparul: Întreprinderea Poligrafică „Informaţia" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

CINCINALUL 1971-1975

COORDONATE PRINCIPALE ALE ENERGETICII ROMÂNEŞTI

ing. Gheorghe STOICA
adjunct al ministrului energiei electrice

DEZVOLTAREA SUSŢINUTĂ a economiei şi vieţii sociale din ţara noastră a necesitat crearea unui puternic sistem energetic naţional, capabil să satisfacă cerinţele tot mai mari de energie electrică şi termică.

În perioada construcţiei socialiste, ca urmare a politicii elaborate de Partidul Comunist Român de dezvoltare a industriei energiei electrice într-un ritm mai înalt decît al celorlalte ramuri industriale, **producţia de energie electrică şi puterea instalată în Sistemul energetic s-au dublat la fiecare 5—6 ani, ajungînd în anul 1971 la circa 40 miliarde kilowat ore şi, respectiv, la peste 8000 MW putere instalată.** *S-a dezvoltat corespunzător reţeaua de transport şi distribuţie a energiei electrice, care totalizează în prezent peste 160 000 km. Nivelul tehnic al instalaţiilor a crescut an de an, fiind astăzi comparabil cu cel realizat în ţările cu energetică avansată. S-a mărit ponderea grupurilor cu puteri unitare mari de 200 şi 300 MW cum sînt cele de la Borzeşti, Brazi, Luduş, Craiova, Porţile de Fier, Rovinari şi altele.*

Realizări deosebit de fructuoase au fost înregistrate în planul cincinal 1966—1970. Faţă de un ritm mediu anual de creştere a producţiei industriale globale pe ţară de 12%, **producţia de energie electrică şi termică destinată consumului intern a înregistrat un ritm mediu anual de 16,9%.** *Ca urmare directă a creşterii dinamice a industriei şi, deci, a necesităţilor sporite de energie electrică şi termică, au crescut în mod corespunzător şi capacităţile de producere respective. Au fost puse în funcţiune noi centrale hidro şi termoelectrice aşa cum sînt: Porţile de Fier, cu o putere instalată de 1050 MW, salba de centrale de pe rîul Bistriţa cu Hidrocentralele Gîrleni, Vaduri, Bacău I şi Bacău II, Hidrocentrala de la Argeş-Corbeni, cu o putere instalată de 220 MW, salba de centrale de pe rîul Argeş cu Hidrocentralele Oieşti, Albeşti, Valea Iaşului, Centralele electrice de termoficare Craiova, cu o putere instalată de 980 MW, Borzeşti — 480 MW, Galaţi — 160 MW, Oradea — 150 MW, Bucureşti Sud — 150 MW, Palas Constanţa — 100 MW, Govora — 100 MW, precum şi Centralele termoelectrice Mintia, cu o putere instalată de 840 MW şi Luduş — 500 MW.*

Corespunzător creşterii capacităţilor de producere, s-au dezvoltat în aceeaşi perioadă şi reţelele electrice pentru transportul şi distribuţia energiei electrice. **Lungimea totală a liniilor electrice a crescut cu 63%, numărul de abonaţi care beneficiază de avantajele oferite de energia electrică a crescut cu 57%, iar satele au fost electrificate în proporţie de 80,5%.** *S-a trecut, în aceeaşi perioadă, la construirea primelor magistrale de 400 kV.*

Un succint istoric făcut de-a lungul anilor dă următoarele cifre rezumative: **consumul total de energie electrică în ţara noastră a crescut de la 2,1 miliarde kWh în anul 1950, la 7,6 miliarde în 1960 şi la 32,2 miliarde kWh în anul 1970;** *în acelaşi timp, ca urmare a dezvoltării producerii combinate de energie electrică şi căldură prin termoficare, prin care se realizează economii importante de combustibil, se poate preciza că,* **faţă de o cantitate de căldură de 8,5 milioane Gcal realizate în 1960, căldura livrată în anul 1970 a atins 43,7 mil. Gcal.**

Corespunzător creşterii consumului de energie electrică, au fost dezvoltate şi instalaţiile de transport şi distribuţie din ţara noastră. **De la o singură linie de 110 kV, în lungime de 127 km, existentă în anul 1950, s-a ajuns în 1970 la peste 10700 km linii din care 3100 km construite pentru tensiuni superioare de 220 şi 400 kV.** *În acelaşi ritm a crescut şi numărul de staţii de transformare de 110 kV de la 119, existente în anul 1965, la 262 în anul 1970. Au fost construite şi 20 staţii de 220 kV.*

Dezvoltarea impetuoasă a instalaţiilor de producere, a reţelelor de transport, cît şi a celor de distribuţie din ţara noastră se reflectă în volumul de fonduri alocat pentru lărgirea bazei energetice a ţării noastre. Faţă de 4,3 miliarde lei investiţii în perioada 1956—1960, reprezentînd 9,6% din fondurile alocate pentru industrie, în perioada 1961—1965 acestea au crescut la 12,4 miliarde lei, adică 13,5%, ajungînd în cincinalul 1966—1970 la 24,4 miliarde lei, reprezentînd 14,6%.

NOUA ETAPĂ, începută cu planul cincinal 1971-1975, etapă de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate prin toate elementele care o caracterizează — orientează principalele direcţii de dezvoltare ale sistemului energetic naţional. Sporirea producţiei globale a industriei socialiste într-un ritm mediu anual de 11—12% prin asigurarea unor dezvoltări masive a industriei chimice, care creşte de 2,3 ori, a măririi de peste două ori a producţiei ramurii constructoare de maşini, a dublării producţiei de ciment, precum şi a creşterii într-un ritm susţinut a industriei de extracţie şi metalurgice, alături de creşterile tuturor celorlalte ramuri, îşi găseşte corelarea prin dezvoltările corespunzătoare a capacităţilor de producere a energiei electrice şi termice şi instalaţiilor de transport şi distribuţie aferente. Aceeaşi contribuţie substanţială trebuie s-o aducă sectorul energetic şi la asigurarea energiei electrice necesare mecanizărilor din agricultură şi dezvoltării suprafeţelor irigate, în vederea realizării producţiei globale agricole care, în acest cincinal, urmează să atingă o creştere de pînă la 49%.

Această corelare, realizată prin planul cincinal, asigură sectorului energetic fonduri în valoare de 37,6 miliarde lei, necesare creşterii de noi capacităţi şi extinderii celor existente de producere şi de transport a energiei electrice în vederea alimentării industriei şi agriculturii noastre socialiste. Astfel se vor construi unităţi noi, de puteri mari, cum sînt: Centrala termoelectrică — Rovinari, cu o putere instalată de 1720 MW, Centralele electrice de termoficare Brăila-650 MW, Bucureşti Vest-250 MW şi Piteşti-112 MW, Centrala hidroelectrică Lotru-510 MW, două centrale hidroelectrice pe rîul Someş însumînd 260 MW, trei centrale hidroelectrice pe rîul Olt cu o putere instalată totală de 128 MW, precum şi continuarea salbei de hidrocentrale de pe rîul Argeş cu încă 118 MW instalaţi. Se vor extinde, de asemenea centralele electrice de termoficare Brazi — cu 660 MW, Bucureşti Sud cu 250 MW, Palas-Constanţa cu 120 MW, Galaţi cu 105 MW, Borzeşti, Iaşi, Oradea, Govora, fiecare cu cîte 100 MW precum şi Craiova cu 50 MW.

În perioada 1971—1975 se prevede, de asemenea, o creştere importantă a instalaţiilor de foarte înaltă tensiune pentru

- ***La fiecare 5 – 6 ani o producție dublă***
- ***Grupuri cu puteri unitare mari de 200-300 MW***
- ***Căldura livrată în 1970 a atins 43,7 mil. Gcal.***
- ***În perioada 1971 — 1975, peste 37 miliarde lei fonduri de investiții***
- ***Îmbunătățirea calității energiei electrice, o sarcină permanentă***

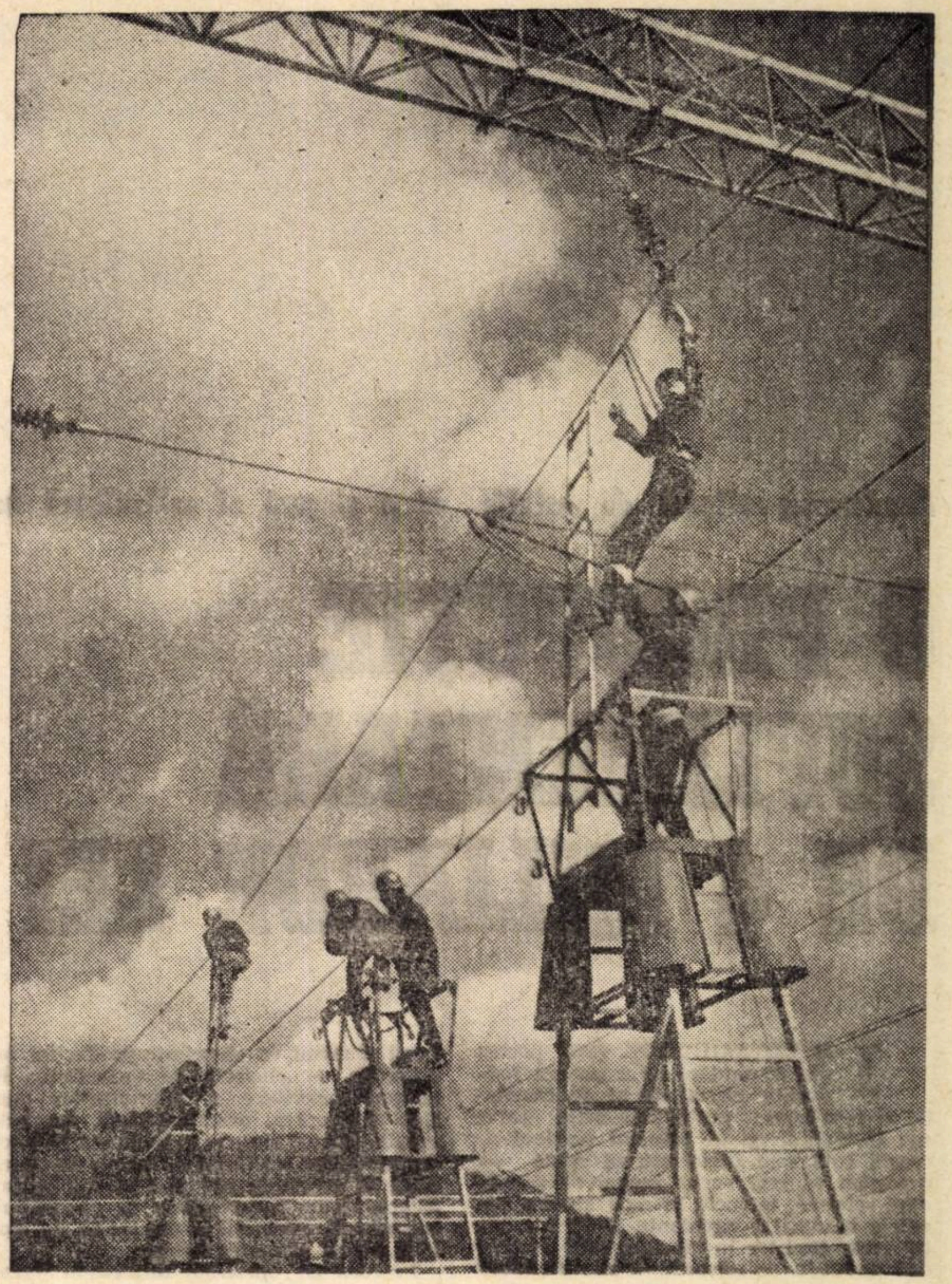

transportul energiei electrice dinspre centrele producătoare înspre centrele consumatoare. Vor fi construite circa 2300 km linii de 220 și 400 kV, 11 stații de transformare de 400 kV cu o putere instalată de 5 000 000 KVA. Merită amintit faptul că, pînă în anul 1970, exista o singură stație de transformare de 400 kV.

În viitorul apropiat, suprarețeaua de 400 kV, din care o parte funcționează în prezent la 220 kV, va începe să fie trecută treptat la o tensiune superioară, în așa fel încît, la sfîrșitul cincinalului, majoritatea acestor rețele să funcționeze la 400 kV. În aceeași perioadă, se prevede ca numărul de stații de transformare de 200 kV să se dubleze, ajungînd la 43 stații, cu o putere instalată per total de peste 3 ori mai mare.

Același ritm de dezvoltare se prevede și la instalațiile de 110 kV, pe parcursul actualului cincinal urmînd să se construiască încă 5000 km linii și peste 260 stații de transformare. Rețeaua de 110 kV va căpăta în acest context, tot mai mult caracterul de distribuție a energiei electrice, transportul ei urmînd a fi preluat treptat de rețelele de 220 și mai ales de 400 kV.

O primă caracteristică a actualului cincinal o constituie creșterea ponderii consumului de energie electrică de către marii consumatori. În balanța consumului de energie electrică, ramurile industrie, construcții și transporturi depășesc în prezent 2/3 din total. Dacă în anul 1969 existau numai 13 unități industriale a căror putere absorbită la vîrf, pe unitate, depășea 30 000 KW și care însumau circa 1 milion KW absorbiți, în anul 1975 numărul acestora va crește de aproape 3 ori, puterea totală absorbită de acestea urmînd să ajungă la 3 600 000 KW.

O a doua caracteristică, o reprezintă dezvoltarea cooperării între producător și consumator. În cazul producerii, transportului, distribuției și consumului de energie electrică, cooperarea capătă un caracter deosebit față de celelalte ramuri. Dacă, de pildă, oricare produs poate fi înmagazinat, stocat și livrat în aceleași condiții, după un timp oarecare, energia electrică se consumă, practic, imediat, în momentul producerii ei, fără a permite deocamdată înmagazinarea. În aceste condiții, o întrerupere în alimentare cu energie electrică reprezintă, evident, o pierdere efectivă care, chiar dacă este ulterior recuperată sub aspectul îndeplinirii unei cifre de plan, nu va putea fi însă niciodată recuperată sub aspect fizic. De aceea, cooperarea, colaborarea între furnizor și consumatori, trebuie să fie mult mai strînsă decît în cazul oricărei alt gen de cooperări, cu atît mai mult cu cît influențele negative pot fi și inverse — dinspre consumator spre furnizor — în sensul producerii de perturbări în sistemul energetic național de genul regimurilor deformante, fenomene de flecker etc.

O a treia caracteristică a actualului cincinal, o reprezintă introducerea tot mai largă a mecanizării, automatizării și ciberneticii. În acest context un rol important revine energiei electrice ca factor motor de acționare al aparatelor și echipamentelor respective, indiferent de ramura sau procesul de producție în care acestea sînt introduse. În afară de aceasta, introducerea mecanizării, automatizării și ciberneticii trebuie extinse și aplicate pe scară cît mai largă în procesele de producere, transport, distribuție și consum al energiei electrice și termice.

În sfîrșit, **ridicarea continuă a nivelului de trai, caracteristică de bază a etapei de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, își are unul din suporți în utilizarea extensivă și intensivă a energiei electrice.** Îmbunătățirea proceselor de instruire, care nu pot fi lipsite de radio, televiziune, cinematografie, laboratoare și ateliere școală etc., nu se poate practic desfășura în bune condițiuni fără prezența energiei electrice. Peste tot, unde este prezentă, energia electrică influențează puternic ridicarea nivelului de trai, sub toate aspectele. **Planul cincinal 1971—1975 prevede ca în această perioadă să se termine electrificarea satelor.** Alături de această acțiune se cere extinsă, din ce în ce mai mult, electrificarea gospodăriilor din mediul urban și rural. Apariția unor aparataje electro-casnice, venite în ajutorul oamenilor, în ușurarea muncii fizice, în crearea condițiilor corespunzătoare sub toate aspectele, trebuie să fie susținute din plin de prezența continuă a energiei electrice și la parametri normali.

ÎNFĂPTUIREA TUTUROR acestor prevederi cere lucrătorilor din sistemul energetic național să desfășoare o activitate intensă pentru **îmbunătățirea permanentă a calității energiei electrice și termice furnizate consumatorilor,** să pună în viitor un accent și mai mare pe latura calitativă a muncii lor, încît să fie evitate unele neajunsuri care se mai produc încă în activitățile de producere, transport și distribuție a energiei electrice. În decursul anilor, prin munca harnică depusă de colectivele din întreprinderi, au fost obținute rezultate pozitive atît în ceea ce privește satisfacerea cerințelor interne cantitative de energie eletcrică, cît și în respectarea obligațiilor de export. Este suficient să arătăm că **exportul de energie electrică a crescut an de an, ajungînd în prezent la o livrare anuală de 3 167 000 MWh, ceea ce înseamnă o creștere de peste 3 ori față de anul 1966.**

De ce este nevoie de a asigura o calitate corespunzătoare a energiei electrice, prin menținerea unor parametri normali ai tensiunii și frecvenței, alături de ritmicitatea livrării? Pentru că o creștere sau o scădere de tensiune peste sau sub limitele admise, poate pune în pericol însăși integritatea aparatelor receptoare, conducînd în unele cazuri la o înrăutățire a funcționării lor. Astfel, o scădere cu 15% a tensiunii față de valoarea ei nominală produce la motoarele asincrone o micșorare a eficacității lor cu 26%, crescînd în mod considerabil uzura. De asemenea, becurile cu incandenscență își scad fluxul luminos cu 48%.

În industria energiei electrice au fost luate, în special în ultima perioadă, măsuri pentru menținerea în limitele normale a nivelului de tensiune. Dacă în anul 1967 un număr de 20,2% abonați erau alimentați la orele de vîrf ale sistemului cu energie electrică de calitate necorespunzătoare, în 1970 acest procent a scăzut la 7,3 și va scădea în continuare, deși numărul de abonați este în continuă creștere.

Variația frecvenței energiei electrice alternative are, de asemenea, influențe negative asupra funcționării principalelor aparate receptoare. Scăderea cu 1% a frecvenței, conduce la o scădere a turației motoarelor asincrone și sincrone cu 15% și înrăutățirea în consecință a randamentului mașinilor-unelte antrenate.

În prezent se poate spune că aceste variații ale frecvenței în sistemul energetic național au dispărut în întregime, îndeosebi ca urmare a creșterii puterii instalate în centralele electrice și a consolidării rețelei de transport a energiei electrice.

Dezvoltarea în ritm accelerat a sistemului energetic național necesită însă, în continuare, organizarea exemplară a tuturor activităților, astfel încît să se înlăture unele neajunsuri, cauzate în special de întreruperi în alimentarea cu energie electrică și termică a consumatorilor, ceea ce poate avea urmări negative care impietează atît asupra desfășurării unor procese tehnologice, cît și asupra realizării unor volume planificate de producție în unele ramuri industriale sau agricole. Cîteva cifre sînt elocvente în acest sens. O întrerupere pe timp de o oră, de exemplu, a numai 100 kV, ar echivala cu neproducerea a 7 750 kg cărbune spălat sau neextragerea a 8 150 kg minereu feros, sau neprelucrarea a 52 500 kg minereu feros, sau neproducerea a 32 t. fontă, sau neproducerea a 180 mp țesături bumbac, sau neprelucrarea a 135 kg cauciuc.

Dintr-o analiză amplă a rezultat că avariile ce se mai produc și care conduc la întreruperea proceselor tehnologice, provin în esență din două cauze principale:

a) **deficiențele calitative în executarea unor instalații, materiale sau echipamente fabricate în țară sau aduse din import.** (pe parcursul unui an, din circa 26 000 avarii și evenimente nedorite, petrecute în sistemul energetic, 10 000 au avut drept cauze tocmai asemenea deficiențe).

b) **pregătirea profesională insuficientă a cadrelor — inginerești și muncitorești — ca urmare a lipsei de exigență și a unor deficiențe existente în recrutarea, selecționarea, formarea, perfecționarea și instruirea lor, precum și a unei discipline relativ reduse în procesul de muncă.** (tot pe parcursul unui an s-a constatat că 5% din avariile înregistrate s-au datorat acestei cauze).

Fără îndoială că, alături de activitatea pe care trebuie s-o desfășoare conducătorii proceselor de producție din industria energiei electrice și termice pentru formarea personalului, în sensul însușirii din partea acestuia a unor înalte cunoștințe profesionale, extrem de importantă este și intensificarea muncii politice și ideologice, în vederea creșterii conștiinței socialiste a cadrelor și sporirii spiritului de răspundere față de munca prestată.

ȚINÎND SEAMA de situația existentă în sistemul energetic național, conducerea de partid și de stat a hotărît **instituirea unei Comisii de Stat pentru analiza funcționării acestuia și stabilirea măsurilor de luat pentru îmbunătățirea lui în continuare.** Această comisie, formată din cadre de specialitate ale Ministerului Energiei Electrice, ale principalelor ministere consumatoare de energie electrică și termică, cadre de învățămînt superior, din instituțiile de cercetări și activiști de partid, condusă de un vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, are sarcina de a propune măsuri imediate și de perspectivă. Aceste măsuri se referă, în special, la perfecționarea funcționalității sistemului energetic național, îmbunătățirii concepției de proiectare, atît în ceea ce privește alegerea tipurilor de echipamente cît și amplasarea rațională în teritoriu a acestora; îmbunătățirea calității echipamentelor, materialelor și uleiurilor destinate sectorului energetic; asimilarea în țară a unor produse electrice de performanțe superioare; o mai bună organizare a recepțiilor; activizarea și dezvoltarea cercetărilor pe teme energetice; îmbunătățirea organizării activităților de exploatare și reparații în industria energiei electrice și termice; asigurarea pregătirii calificării și stabilității cadrelor, precum și raționalizarea consumului de energie electrică. Propunerile și măsurile ce vor fi preconizate, vor avea în vedere atît unitățile care produc, transportă și distribuie energie electrică, cît și cele consumatoare.

Măsurile de perspectivă ce vor fi luate pe multiple planuri de comisie, dar mai ales înfăptuirea lor exemplară vor avea darul să ridice la un nivel mai înalt activitatea energeticii românești, astfel încît ea să corespundă cît mai bine sarcinilor mari pe care le pune acest cincinal în fața întregii economii naționale.

Metalul — avuție gospodărită cu grijă

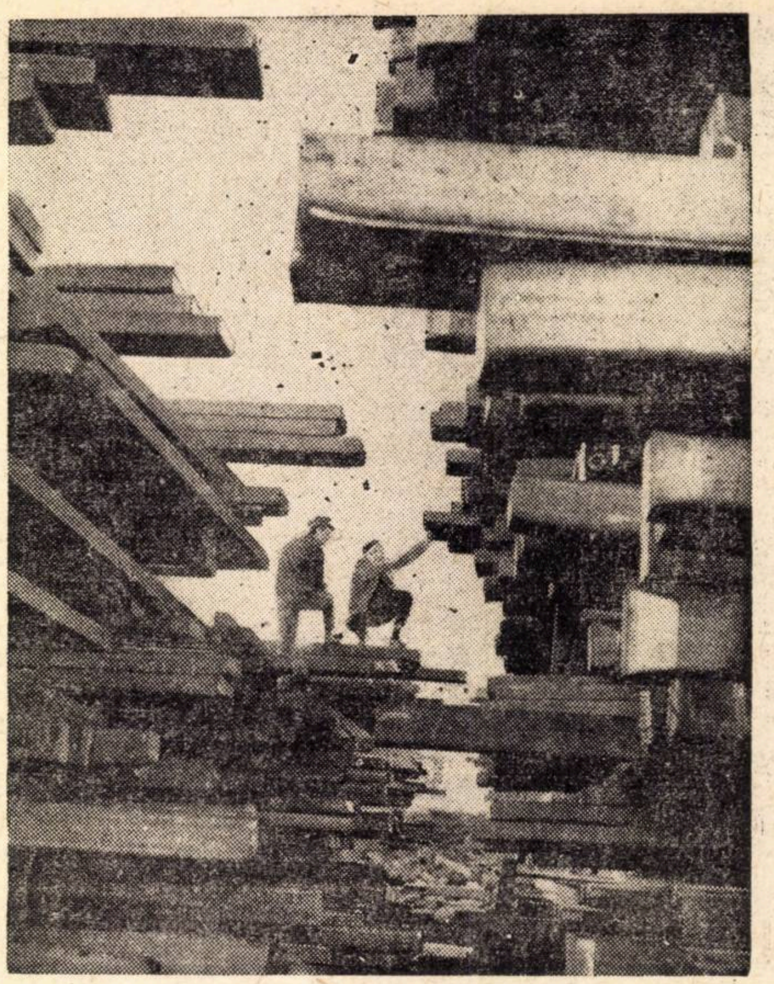

Accelerarea vitezei de rotație cu o singură zi echivalează cu

O PRODUCȚIE SUPLIMENTARĂ DE 4 MILIARDE LEI

ÎN ULTIMII ZECE ANI, partea din acumulare ce a revenit fondurilor circulante și de circulație a reprezentat peste 20% (vezi grafic nr. 1). Faptul că în actualul cincinal această cotă este prevăzută să scadă — precizăm că este vorba numai de o scădere relativă, întrucît, în mod absolut nivelele fondurilor circulante și de circulație cresc simțitor în cincinal față de cele din perioada anterioară — este urmarea luării în considerare, la asigurarea echilibrului material al planului, a sporirii eficienței mijloacelor circulante. **Satisfacerea nevoilor tuturor unităților economice, din industrie, agricultură, construcții, comerț sau alte ramuri ale economiei a fost concepută atit prin alocarea mijloacelor circulante necesare cît și prin creșterea randamentului utilizării lor.** Prin urmare elementul calitativ nou în dezvoltarea țării din ultimii ani, sporirea eficienței economice, este reliefat cu pregnanță în acest domeniu atît de important pentru echilibrarea balanțelor materiale ale economiei.

Procesul gospodăririi raționale a mijloacelor materiale stă la baza unor importante prevederi din plan strîns legate între ele, privind **diminuarea cheltuielilor de producție** la 1 000 lei producție marfă în industria republicană cu 11—12%, ceea ce va genera un volum de economii de circa 110 miliarde lei, din care 90 miliarde lei numai pe seama reducerii cheltuielilor materiale; **reducerea ponderii cheltuielilor materiale** în produsul social, de la 59,4% în anul 1970 la 54,4% în anul 1975, va permite să se realizeze aproape un sfert din creșterea planificată a venitului național.

Dimensionarea rațională a stocurilor materiale

PE PLANUL CEL MAI GENERAL, modificările ce urmează a interveni în acest cincinal în structura producției industriale — generate de dezvoltarea în ritmuri prioritare a subramurilor cum sînt electronica, mecanica fină, mașinile unelte, fibrele sintetice, producția chimică de mic tonaj, oțelurile aliate, — **vor conduce la creșterea gradului de prelucrare a produselor industriale, la o utilizare superioară, eficientă a resurselor de materii prime și materialelor.**

În ceea ce privește mijloacele circulante prevederile planului au luat în considerare o dimensionare cît mai rațională a acestor fonduri. Stabilirea de stocuri normate pentru unitățile economice se bazează pe un studiu minuțios al necesităților, mărimea unor astfel de stocuri fiind calculată în funcție de nevoile reale, determinate de elemente hotărîtoare cum ar fi specificul procesului de producție, ritmicitatea producției, posibilitățile de aprovizionare. Ținînd seama de aceasta, la uzine ca „23 August" și „Vulcan" din Capitală, „Unirea" din Cluj sau „Unio" din Satu Mare în acest an cît și pe întregul cincinal, s-au prevăzut unele stocuri normate mai mici ca cele din anul trecut cu valori de zeci și sute de mii de lei.

Pe de altă parte, avîndu-se în vedere existența încă a unor consumuri specifice ridicate comparativ cu cele similare realizate de alte țări în condiții asemănătoare de dotare tehnică, prevederile planului au în vedere reducerea a numeroase consumuri de materiale pe unitate de produs, cu urmări directe asupra diminuării greutății produselor și ca o consecință a necesarului de fonduri materiale. Fundamentată pe ample acțiuni de modernizare și îmbunătățire a structurii producției, de reproiectare a produselor, de aplicare a unor tehnologii noi, de folosire a înlocuitorilor, de organizare superioară a producției și a muncii — concepute și realizate atît la nivelul ministerelor, cît și la cel al centralelor și întreprinderilor — **reducerea consumurilor specifice se preconizează a se materializa în industrie, bunăoară, în circa 1,25 milioane tone cocs de furnal, 9 milioane tone combustibil convențional, în 3,3 milioane tone metal numai în subramura construcțiilor de mașini, 7 100 mii tone de ciment, în 500 mii de mc de cherestea rășinoasă.** Aceste economii de materiale sînt deosebit de importante pentru economie și pentru echilibrul material al planului în ansamblul său, întrucît au fost luate în considerare în echilibrarea resurselor cu necesitățile.

Urmărind obținerea unei eficiențe sporite a mijloacelor circulante, **prevederile planului,** în strînsă legătură cu dimensionarea rațională a stocurilor și consumurilor, **au preconizat și accelerarea continuă a vitezei lor de rotație:** bunăoară, **în industrie, viteza de rotație a fondurilor circulante normate va crește cu aproape 11 zile, iar în construcții cu circa 5 zile.** Influențele favorabile ale acestui proces în stabilirea necesarului de mijloace circulante noi este sugestiv ilustrată de faptul că numai **o zi cîștigată în rotația mijloacelor circulante oferă fonduri pentru o producție suplimentară de circa 4 miliarde lei.**

Printre direcțiile care asigură o completare a resurselor de materiale necesare producției în continuă creștere, planul are în vedere extinderea și intensificarea activităților de **colectare** și **valorificare cît mai largă a deșeurilor textile,** de hîrtie și saci de hîrtie, de lemn industrializabil, fier vechi, de fontă veche, cupru, plumb, zinc, de uleiuri minerale și altele. Pe această cale urmează ca importurile să fie degrevate de unele cantități de materii prime și materiale, însumînd sute de mii de lei valută. Acest proces impune însă, pe de o parte, o preocupare susținută din partea ministerelor pentru asigurarea colectărilor la nivelul prevăzut, iar pe de altă parte, aplicarea unor tehnologii de fabricație care să permită folosirea în cantități sporite a deșeurilor fără a fi afectată cu nimic calitatea producției.

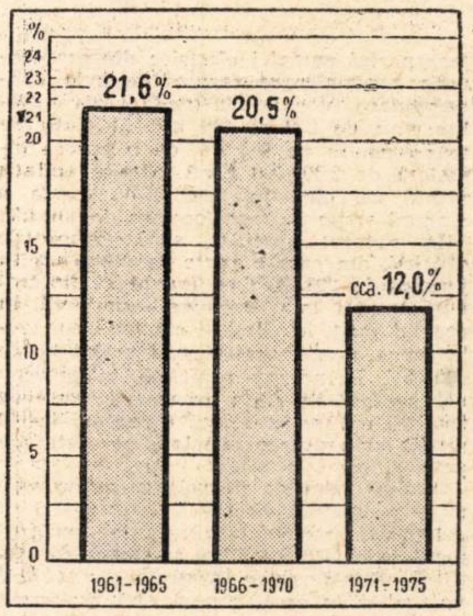

Acumularea destinată creșterii fondurilor circulante și de circulație.

Atragerea materiei prime în circuitul economic

PE PARCURSUL desfășurării activității de producție se mai **creează și se formează încă importante stocuri materiale** care nu sînt utilizate în procesul de producție, grevînd rezultatele economico-fi-

Gh. OBREJA
Dan POPESCU
Comitetul de Stat al Planificării

(Continuare în pag. 12)

CONSTRUCȚII

NORMATIVELE DE CALITATE — LEGE, NU... SIMPLE DEZIDERATE!

ÎNTREPRINDERILE de execuție aparținînd de Direcția generală de construcții-montaj a Consiliului popular al Municipiului București au de realizat în acest an 18 266 apartamente, la care se adaugă importante obiective social-culturale. *În primele 9 luni au fost terminate și predate Direcției generale de gospodărie comunală și Oficiului de construcții de locuințe proprietate personală 11 171 de apartamente.* **În aceeași perioadă au mai fost realizate o serie de obiective importante printre care: Hotelul Intercontinental, Parcajul subteran din Piața N. Bălcescu de la Teatrul Național cu 950 locuri parcare, Pasajul pietonal Bălcescu, 13,1 km de artere și rețele de apă. 3,3 km de canalizări, 25 000 mp de drumuri și modernizări de drumuri, 158 noi săli de clasă, 360 locuri în grădinițe și cămine, corpul de filmare de la Centrul de televiziune - București și multe altele.**

Am prezentat succint aceste realizări pentru a ilustra volumul important de lucrări efectuate. Dar acest lucru nu-i scutește pe constructori de o minuțioasă analiză privind latura calitativă a muncii lor. De altfel, însăși creșterea impetuoasă, de la an la an, a planului de construcții, implică un grad sporit de responsabilitate pentru calitatea lucrărilor și, implicit, pentru luarea unui șir de măsuri pe multiple planuri.

DIRECȚIA generală de construcții-montaj a luat o serie de măsuri menite să faciliteze obținerea unei calități superioare a construcțiilor executate. Aceste măsuri s-au materializat în transportul betonului cu atomalaxoare Cifarom, dotarea șantierelor cu mașini de tencuit Turbocom, eliminarea degradării fațadelor (în special la demontare) prin introducerea schelelor autoridicătoare. Un pas înainte au făcut specialiștii și tehnicienii din D.G.C.M. și în direcția conteinerizării și paletizării materialelor de construcții, îndeosebi cărămida, pentru evitarea manipulării repetate și degradării acestora.

Totuși, stăruie încă numeroase deficiențe privind calitatea unor lucrări de construcții. Reclamațiile și sesizările celor ce se mută în case noi se referă, în special, la infiltrațiile de apă prin terase, pereți, rosturi de îmbinare și pe lîngă ferestre. Aceste deficiențe s-au manifestat mai pregnant la lucrările executate de șantierele întreprinderilor 1 și 5, ale Întreprinderii de construcții din prefabricate București (la blocurile prefabricate) și la șantierele I.C.M. 2 (la blocurile glisante).

Din neglijență și superficială supraveghere tehnică Întreprinderea de construcții-montaj nr. 1, de exemplu, a dat în folosință blocuri în care armătura balcoanelor a fost deplasată de pe poziția ei, fapt ce a impus executarea imediată a unor noi lucrări de consolidare. De asemenea, la unele blocuri montate de Întreprinderea de panouri mari prefabricate - București, s-au constatat abateri de la tehnologia de execuție și, mai ales, de montaj.

„VITEZA DE PROGRES" CONTRA „VITEZA DE ÎNVECHIRE"

UNA DIN PRINCIPALELE caracteristici ale planului cincinal, aprobat recent de Marea Adunare Națională, o constituie **dinamismul excepțional pe care îl marchează evoluția industriei constructoare de mașini.** Ritmul mediu de creștere a producției în industria republicană a construcțiilor de mașini, înregistrat în cincinalul trecut — de aproape 16% pe an — ritm aflat la limita superioară a realizărilor pe plan mondial, va fi sporit în continuare. Curba producției globale rămîne încă departe de „punctul de inflexiune" care precede, prin diminuarea ritmurilor, etapa de așa zisă „saturație economică". Consecință evidentă a tezei consecvent susținută de partidul nostru cu privire la importanța construcțiilor de mașini în efortul de industrializare, acest fenomen demonstrează caracterul profund științific al modului în care s-au selecționat și evaluat țelurile edificării complexe a economiei viitorului.

Dar noțiunea de „dinamism" trebuie înțeleasă într-un sens mult mai complex decît cel care s-ar referi exclusiv la creșterile **cantitative** ale producției de mașini și utilaje. În perioada în care ne găsim, factori interni — în principal nivelul atins de forțele de producție de care dispune ramura — și factori externi — în principal accelerarea vădită a progresului tehnic — atribuie o importanță majoră aspectelor **calitative** ale acestei noțiuni. Să reflectăm, în cele ce urmează, asupra modalităților de a măsura ceea ce am putea numi **„dinamismul calitativ"** al ramurii, precum și asupra perspectivelor acestei evoluții în actualul cincinal.

Precizarea unor noțiuni operaționale: innoire, diversificare, modernizare

ESTE EVIDENT că orice încercare de a cuprinde într-un indicator sintetic aspecte atît de eterogene ca cele care caracterizează performanțele de natură tehnică sau economică, de producție sau de exploatare, ale multitudinii de produse ale ramurii, nu poate duce decît la rezultate cu totul aproximative. Sîntem încă departe de a fi identificat un sistem de indicatori care să permită — prin intermediul unor calcule de pertinență — o apreciere complexă, multilaterală a progresului tehnic înregistrat. Totuși, în cadrul unor astfel de încercări, **indicele exprimînd „ponderea produselor noi, modernizate și cu tehnologie îmbunătățită în ansamblul producției ramurii", prezintă un interes deosebit.** Folosit pentru prima dată în lucrările de fundamentare a actualului cincinal, el a fost calculat în diferite ipoteze de plan, ajungîndu-se, în final, la prevederea ca — în 1975 — această pondere să reprezinte circa 63%. Cu alte cuvinte, **la finele cincinalului, aproape două treimi din produsele fabricate vor fi diferite de cele aflate în programul de fabricație al anului 1970.**

Utilizarea corectă a acestui indicator presupune, în primul rînd, o definiție cît mai clară a noțiunii de „produs nou, modernizat și cu tehnologia îmbunătățită". Desigur că, de la ramură la ramură, aceste definiții pot suferi diferențieri. Astfel, apreciem că **în industria constructoare de mașini, categoria „produse cu tehnologie îmbunătățită" nu trebuie luată în considerare, decît în măsura în care noua tehnologie aduce cu sine ameliorări efective ale „calității" produsului, deci ale valorii sale de întrebuințare, definită prin performanțe sau prin comportament în timp**; dar în acest caz e vorba de fapt de un produs nou sau modernizat, deci de una din primele două categorii menționate în denumirea indicatorului.

O circumscriere mai exactă a indicatorului în cauză ar putea avea la bază o clasificare a căilor de promovare a progresului tehnic în următoarele trei categorii:

— asimilarea de produse noi — diversificarea producției — modernizarea produselor

Înțelegem prin produs nou abordarea unei tehnici care diferă de tehnica însușită la marea majoritate a caracteristicilor și soluțiilor constructive ale produsului. Astfel, fabricarea pentru prima dată în țară a unor locomotive electrice magistrale, mașini-unelte cu comandă numerică, autoturisme sau circuite electronice integrate, reprezintă fără îndoială asimilare de produse noi.

Diversificarea producției se referă la rezolvarea unei cereri din partea beneficiarilor prin livrarea unui produs fabricat pentru prima dată, însă la a cărui concepție se refolosesc o bună parte din soluțiile constructive ale unor produse apropiate, rezultînd unele caracteristici similare cu cele ale acestora din urmă, precum și altele noi. În practica de fiecare zi diversificarea se realizează prin:

— derivarea unui produs nou din altul (sau altele) preexistent, refolosind elemente componente. Exemplu: tractorul de 45 CP pentru viticultură, derivat din tractorul agricol de aceeași putere.

— concepția „Baukasten": se proiectează de la început un produs cu o gamă de elemente componente, care, combinate în diferite feluri, dau produse diferite. Exemplu: familia de freze portal fabricată de FMUAB în circa 20 variante constructive.

— concepția în „serii unitare": se proiectează de la început o întreagă serie de produse, similare din punct de vedere constructiv, în interiorul căreia fiecare tipodimensiune se așează într-o ierarhie bine stabilită de caracteristici și mărimi. Exemplu: seria unitară de electromotoare normale de la 0,6...100 kW; tipurile „reprezentative" ale acestei serii sînt „produse noi"; celelalte tipuri reprezintă diversificarea producției.

În fine, **prin modernizare înțelegem realizarea unui produs îmbunătățit, care înlocuiește un altul fabricat anterior, în condițiile obținerii unor caracteristici similare și a menținerii principalelor soluții constructive.** Modernizarea unui produs urmărește fie îmbunătățirea valorii de întrebuințare a produsului, de exemplu prin creșterea randamentului, a puterii, a fiabilității, fie reducerea prețului de cost prin redimensionarea unor piese, simplificarea unor soluții constructive de detaliu ș.a.

Dificultatea aplicării practice a definițiilor respective constă în imposibilitatea trasării unor frontiere ferme între cele trei categorii. Astfel, produsul „nou" prezintă diferențe față de produsele curente la „marea majoritate" a caracteristicilor și soluțiilor constructive, în timp ce produsul „diversificat" refolosește „o bună parte" din acestea; dar în ce unitate se măsoară cota parte de „soluții refolosite"? Socoteala în număr de repere (piese diferite) e total neconcludentă, deoarece un reper — cheie contează mult mai mult decît o multitudine de repere secundare. Ar fi mai concludent calculul în unități de greutate sau de valoare? Nici unul din aceste criterii nu dă satisfacție în toate împrejurările care survin în practică.

În mod analog apar dificultăți la separarea „diversificare-modernizare". Într-adevăr, în unele cazuri modernizarea echivalează cu o diversificare, de exemplu sporirea puterii cu o treaptă la motoarele electrice, prin utilizarea unei izolații de clasă superioară, cu menținerea în paralel a fabricației de motoare mai ieftine, cu izolație clasică. E greu de stabilit „a priori" (pentru a continua exemplele) dacă tranzistorizarea unui aparat electronic reprezintă o „modernizare" sau „asimilarea unui produs nou". Ar fi de precizat, de asemenea, care e cuantumul minim de modificări care permite să afirmăm că un produs a fost „modernizat" și în ce se măsoară acest cuantum.

Iată, prin urmare, o serie de probleme a căror elucidare în viitorul apropiat va trebui să mărească precizia de măsurare a progresului tehnic cu ajutorul indicatorului de care ne ocupăm. În favoarea valorii practice a indicatorului de pondere acționează totuși faptul că dificultățile precizării unor soluții univoce la nivelul definițiilor valabile pentru întreaga ramură, se diminuează mult atunci cînd se caută conturarea acestora, pentru un grup restrîns de produse.

Industriile „statice" și „dinamice"

O ALTĂ PROBLEMĂ care se pune în legătură cu utilizarea practică a indicatorului care exprimă „ponderea produselor noi" o constituie aprecierea mărimii lui absolute; cu alte cuvinte să căutăm răspuns la întrebările: cît trebuie să fie valoarea acestui indicator? este satisfăcătoare ponderea de 63% adoptată pentru actualul cincinal?

E limpede că valoarea acestui indicator trebuie să varieze de la produs la pro-

ing. I. CRIȘAN
director general al Direcției de dezvoltare a ramurii și investiții
M.I.C.M.

(Continuare în pag. 12)

dinamice

— mașini-unelte
— aparate de măsură
— scule
— echipament hidropneumatic
— turbine cu abur
— utilaj tehnologic pentru industria chimică
— utilaj tehnologic pentru industria alimentară
— utilaj pentru construcții
— elemente de automatizare
— aparate electrocasnice
— componente electronice
— aparate electronice industriale
— mașini de calcul
— aparatură de telecomunicații
— echipamente nucleare
— echipamente aerospațiale

statice

— mașini agricole
— autovehicule
— rulmenți
— mașini de ridicat
— material rulant
— turbine hidraulice
— utilaj petrolier și minier
— utilaj tehnologic pentru industria metalurgică
— locomotive
— nave
— motoare termice
— mașini electrice
— cabluri electrice
— aparate electrice pentru instalații

O pondere de loc neglijabilă în solicitarea remedierilor o au și infiltrațiile de la subsol, de regulă din cauza executării incorecte a ecranului de argilă și neasigurării scurgerii apelor de la construcții spre exterior (sistematizarea pe verticală). Nu puține au fost situațiile cînd neetanșeizarea pătrunderilor prin pereți și a conductelor, sau pierderea de apă prin locul de montare, au avut drept rezultat apariția infiltrațiilor prin subsoluri. Datorită omiterii, sau montării incorecte la turnare a stratului de beton autoclavizat pentru izolarea termică a pereților, unele clădiri au căpătat fenomenul de condens (apariția umezelei în pereții camerelor).

În ce privește sesizările locatarilor privind infiltrațiile de apă prin și în jurul tîmplăriei, principala sursă a defecțiunilor de execuție constă în recepționarea de către Întreprinderea de produse din lemn pentru construcții a D.G.C.M., a unor materiale pe care furnizorii nu le livrează în conformitate cu prevederile STAS-ului 799/1966. Pe de altă parte, un alt STAS — 465 din 1966 — cu privire la concepția constructivă a ferestrelor se dovedește depășit. Deși constructorii au semnalat de nenumărate ori acest aspect, totuși nici pînă în prezent nu s-au luat măsurile cuvenite de îmbunătățire a lui. De asemenea, multe neajunsuri provoacă calitatea necorespunzătoare a feroneriei, care, prin defectuoasa ei funcționalitate, contribuie la sporirea intervențiilor în montaj și conduce implicit la remedieri. În afară de faptul că aspectele menționate au nemulțumit și nemulțumesc, pe drept cuvînt, pe unii locatari, ele au repercusiuni negative și asupra economicității lucrărilor efectuate. Numai în primul semestru al acestui an, valoarea remedierilor s-a ridicat la 2 148 000 lei.

Calitatea lucrărilor de construcții este legată direct de modul în care își fac datoria cei ce sînt chemați să o traducă în fapte. La prima vedere, s-ar părea că ar fi de acționat numai asupra factorilor aflați direct în procesul de producție, adică al executanților. Fără îndoială că sporirea exigenței proprii față de munca prestată, se impune cu acuitate. Dar tendința manifestată uneori de a se trece în exclusivitate răspunderea acestora față de calitatea lucrărilor și de a nu se ține seama și de alți factori, nu este de loc de natură să ducă la elucidarea și rezolvarea favorabilă a problemei. De aceea, tocmai de acești factori și de implicațiile ce decurg din activitatea lor — cu influență directă asupra calității construcțiilor — își propune să se ocupe, în continuare, articolul de față.

SE ȘTIE că proiectarea ocupă un loc primordial în activitatea de construcții **nu numai prin calitatea documentației elaborate, ci și prin indicarea într-o anexă la proiecte a tuturor materialelor ce urmează să fie folosite** (extrasul de materiale). Or, îndeobște, această anexă a proiectelor de execuție în care sînt extrase doar cîteva materiale de bază sau de masă — operație efectuată nu de puține ori cu greșeli de calcul și cu o doză exagerată de rotunjiri — folosește cel mult la calculul cheltuielilor de transport al materialelor. Dacă extrasul de materiale ar fi corelat cu necesitățile de execuție, altfel s-ar prezenta construcțiile din punct de vedere al calității.

Așa stînd însă lucrurile, maistrul de șantier este pus în situația de a întocmi necesarul de materiale, hotărînd în acest fel implicit și calitatea lucrării. De aici, decurg două consecințe: a) **maistrului i se răpește mult timp, sustrăgîndu-l astfel de la una din îndatoririle sale principale și anume aceea de supraveghere a felului în care se execută lucrările; b) proiectantul nu-și poate materializa concepția pe care a avut-o dacă materialele încorporate în lucrare nu corespund gîndirii și calculelor făcute.**

Firește, întocmirea extrasului de materiale pînă la amănunt, pe articole de deviz, reclamă un volum mare de muncă din partea proiectantului. De aceea, pledăm pentru folosirea, în acest caz, a mașinilor de calcul. Trebuie însă înțeles că

arh. Florentin COSIMBESCU
Petre GHEORGHIU

(Continuare în pag. 12)

SCRISORI

CATALOGUL PRODUSELOR ROMÂNEȘTI

SÎNT inginer proiectant la Centrul de proiectare al Grupului de uzine constructoare de vagoane din Arad. În activitatea mea am întîmpinat multe greutăți datorită faptului că nu știam dacă anumite materii, materiale, instalații etc. se fabrică sau nu la noi în țară. Am încercat să formăm o colecție de prospecte și cataloage, dar ele prezintă multe deficiențe pentru că unele uzine nu răspund la solicitarea noastră, altele sînt noi sau își schimbă sortimentul pe care îl fabrică.

Revista „Viața economică" a avut o contribuție lăudabilă și de o foarte mare importanță practică publicînd suplimentul care interesează serviciile de aprovizionare.

Cred că propunînd editarea unui catalog centralizat cu toate întreprinderile din țară din care să se poată afla tot ce se produce, cu caracteristicile importante, s-ar umple un mare gol în activitatea de proiectare, aprovizionare etc. În el ar trebui înregistrate și serviciile institutelor de cercetări și proiectări, ale laboratoarelor centrale sau institutelor tehnice din învățămîntul superior care ar putea să efectueze anumite încercări, cercetări, consultații tehnice de specialitate. Pentru înlesnirea întocmirii catalogului întreprinderile ar urma să întocmească liste cu produsele și serviciile oferite.

ing. Ion GORICI
Arad

AUTOUTILARE

DE NECESITATEA și eficacitatea autoutilării s-au convins și specialiștii din cadrul fabricii de zahăr din Craiova. Folosind resursele proprii, ei au realizat și dat în folosință o instalație de descărcare, spălare, depozitare și ventilare a sfeclei. Ea permite asigurarea unui stoc-tampon de sfeclă de circa 20 000 de tone pentru minimum 10 zile. Tot aici a fost realizată o instalație pentru decolarea clorelor pe baza schimbului ionic, care este construită cu echipament indigen și apreciată ca fiind unică în țara noastră.

Cunoscînd însă faptul că autoutilarea nu se poate realiza fără o serie de materiale, cred că este necesar ca, în cadrul actualelor baze de aprovizionare, să existe un stoc tampon separat de materiale de calitate ce se procură prin repartiții, care să fie puse la dispoziția beneficiarilor, la cerere, pe baza unei documentații judicios întocmite. Concomitent cu creșterea răspunderii profesionale a specialiștilor pentru valorificarea resurselor interne, consider că este necesar să se găsească o modalitate de stimulare. Resursele necesare pot fi asigurate din diferența ce rezultă între costurile utilajelor sau instalațiilor realizate în întreprinderi cu posibilități locale, și costurile acelorași utilaje aduse din import.

Carol BORA
economist-Craiova

UN CURS DE INFORMATICĂ

TEMATICA cursului de informatică care a avut loc sub egida Societății de științe matematice a abordat o serie de teme stringente ca: sisteme de prelucrare automată a datelor (SPAD), introducere în programare, scheme logice, limbaje universale, organizarea centrelor de calcul etc. Utilitatea acestora, prin problematica abordată, s-a dovedit deosebită sub aspectul necesităților izvorîte din înființarea nucleelor de informatică în învățămîntul nostru, încadrate în contextul general al preocupărilor actuale ale politicii partidului și statului nostru.

Acest curs, este în pas cu prevederile recentului Program privind perfecționarea sistemului informațional economic-social adoptat de ședința Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R.

În numele absolvenților acestui curs transmit organizatorilor calde mulțumiri pentru utilele învățăminte predate, ca și pentru perfecta organizare de care am beneficiat.

Vifor STĂNESCU
analist

CURIER

● Vechime în specialitate

VALERIU BERCEA — Timișoara. — Fiind absolvent al școlii medii de cultură generală cu examen de bacalaureat și încadrat ca merceolog din luna martie 1966, ați îndeplinit condiția de vechime minimă necesară pentru promovarea în funcția de merceolog principal în luna martie 1971. În cazul dv. nu se aplică cerința ca înainte de încadrarea în funcția de merceolog să fi lucrat cel puțin 2 ani în funcții de casier, facturist, calculator etc. — întrucît această cerință se pune numai absolvenților învățămîntului mediu de cultură generală încadrați în funcții economice medii după 1 martie 1967. Faptul că îndepliniți condiția de vechime minim necesară nu constituie însă o obligație pentru conducerea unității de a vă încadra ca merceolog principal. Această încadrare trebuie să aibă la bază aprecierea rezultatelor obținute în muncă, precum și existența fondului de salarii corespunzător.

● Ore suplimentare

M. TULEA, Ploiești. — Munca prestată peste durata normală a zilei de lucru, se remunerează, pe lîngă salariul tarifar cuvenit, conform reglementării în vigoare, cu un spor de 50% din salariul tarifar de încadrare pentru primele două ore de depășire și de 100% pentru orele următoare. În cazul muncitorilor care lucrează ore suplimentare, în acord, aceștia au dreptul la salariu în raport cu gradul de realizare a normelor de muncă. La acest salariu se adaugă sporul aferent orelor suplimentare. Potrivit art. 39¹ din Codul Muncii, sporul pentru plata orelor suplimentare se calculează la salariul tarifar de regie (în ramurile unde se practică nivele diferențiate de acord-regie).

● Penalitățile de nelivrare

IOAN CAMIL, București. — Penalitățile de întîrziere, prin natura lor, sînt stabilite „pro rata temporis", născîndu-se pe fiecare zi de întîrziere. Deci, pe fiecare zi, se naște o altă penalitate. În consecință, termenul de prescripție de 6 luni nu se împlinește în același timp pentru penalitățile curse pe perioada întîrziată, ci în mod succesiv, la împlinirea pentru fiecare în parte a termenului de 6 luni, ceea ce înseamnă că, în exemplul indicat, dreptul la acțiune al creditorului pentru penalitățile curse pe perioada de 6 luni anterioară introducerii acțiunii nu este prescris. În conformitate cu H.C.M. nr. 306/1970, penalitățile de întîrziere curg pe fiecare zi de întîrziere pînă în momentul stingerii obligației, ca urmare a executării ei, a intervenirii unui caz de forță majoră, a expirării valabilității contractului. Deci, creditorul este îndreptățit a solicita penalități numai pe perioada de la expirarea termenului de executare și pînă în momentul stingerii obligației. Ca atare, dacă în momentul introducerii acțiunii a expirat termenul de 6 luni calculat de la stingerea obligației (iar nu de la nașterea obligației) creditorul nu mai poate cere nici un fel de penalități.

(Răspunsul a fost primit de la Arbitrajul Central de Stat).

● **ING. CONSTANTIN PĂUNESCU, Brașov.** — Trecerea dintr-o funcție în alta nu poate fi calificată drept destituire. Pentru a vă răspunde la întrebare avem nevoie de o copie după decizia de trecere în funcția de inginer principal la investiții. Ați făcut contestație ?

● **CRISTEA VOICU, Brașov** — Față de normativele în vigoare, modul de aplicare decis de unitate este cel corect. Ca urmare a modificării Decretului nr. 285/1960, veți beneficia de alocația de stat pentru al doilea copil.

● **PETRE DANCIU, Cluj** — Propunerile dv. privind simbolul originei românești pe produse au fost trimise organelor competente.

● **VIORICA CUȚITOIU, Turnu Severin** — Răspunsul către grupul de șantiere este întocmai cu prevederile legale. În adresa unității am avut toate elementele înscrise în cartea de muncă, pe cînd din scrisoarea dv. am desprins altele. De pildă, că în 8 mai 1964 ați susținut un examen pentru postul de merceolog și că la ICRA ați ocupat funcțiile de merceolog etc., fără să specificați perioadele. Luînd drept bun ce ne-ați scris, v-am dat un răspuns favorabil. Cel valabil este însă răspunsul dat grupului de șantiere.

● **ING. GHEORGHE DUMITRESCU, Baia Mare** — Reducerea consumului de lemn de mină și influența ce o are acest lucru asupra prețului de cost ar fi o temă. Articolul să nu omită rezervele care sînt încă insuficient valorificate.

● **CONSTANTIN POPA, Slatina** — Fără completările solicitate nu vă putem răspunde la întrebare.

● **I. BĂDESCU, contabil șef, Fabrica de ștofe „Argeșana", Pitești** — Era normal ca, în urma modificărilor intervenite în regimul cupoanelor de țesături, să ne fi informat.

● **ING. M. CIUBOTARU, Timișoara** — „Metode pentru verificarea realizării intefierului la electromotoare" — redus la două pagini — ar putea apărea. Dacă sînteți de acord...

● **CONSTANTIN PORTASE, Vișeu; GEZĂ BUZÖGANY, Miercurea Ciuc ; ILIE ENESCU, Galați; VIRGIL VASILOIU ȘI NICOLAE CIOBANU — București ; VASILE BOGDAN, Turda; IOSIF TOVISI, Tîrgu Mureș; ION CRĂCIUN, Arad; ROCSANA IONESCU, Ploiești; GHEORGHIȚA BARBU, Craiova.** Am primit scrisorile. Vă vom răspunde la această rubrică.

ABONAMENTE LA „VIAȚA ECONOMICĂ"

Anunțăm pe cititorii noștri că a început reînnoirea abonamentelor pentru anul 1972.

Abonați-vă din timp pentru a vă asigura continuitatea în primirea revistei.

Prețul unui abonament anual este de lei 104, iar pentru revistă și suplimentul publicitar — de 208 lei.

Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R. și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții, sau direct la redacție : București, sectorul 1, str. Nicolae Iorga nr. 36, Cont : 64030103, S.M.B.—S.D.B.S.

ECOURI

DEFINIȚII

ÎN nr. din 22 octombrie a.c. al „Vieții economice" la rubrica „Glosar... monetar", se scrie: „devalorizarea, revalorizarea sînt operațiuni de modificare a cursului oficial al monezii. Ele sînt efectuate de către banca de emisiune, de obicei ca urmare a unei perioade de criză monetară..."

Definiție inexactă. Devalorizarea și revalorizarea sînt operațiuni prin care se schimbă conținutul în aur al monedei unei țări, adică paritatea oficială a monedei respective. Modificarea parității atrage după sine modificarea cursului de schimb al monetei, cursul de schimb reprezentînd prețul cu care se poate procura, în moneda națională, o unitate, sau o cantitate de unități monetare străine.

Devalorizarea și revalorizarea sînt operațiuni care sînt de competența guvernului țării, iar în unele cazuri, cum a fost cazul Elveției pînă la sfîrșitul lunii martie a.c., de competența parlamentului. Deci aceste probleme nu sînt de competența băncii de emisiune, cum se afirmă în glosarul amintit, aceasta avînd cu totul alte sarcini în legătură cu moneda.

Ar mai trebui, de asemenea, revizuite și clarificate și alte capitole ale glosarului și, în primul rînd, cele referitoare la eurodolari, moneda-cheie, etalonul aur-devize, etalonul aur precum și justificarea revalorizării și devalorizării.

Teodor GIURGIU

PRACTICA ÎN PRODUCȚIE A STUDENȚILOR ECONOMIȘTI

GRIJA PERMANENTA de a lega pregătirea teoretică de cerința activității practice pentru cei ce urmează să lucreze în calitate de economiști-analiști, necesită confruntarea cu anticipație a acestora cu toate cerințele de calificare. În sensul celor de mai sus, apreciind în principiu ca foarte bine gîndite cele șase reguli sugerate de conf. dr. Petre Burloiu în nr. 42 al revistei „Viața economică" doresc să exprim unele păreri în legătură cu desfășurarea practicii.

Consider că, pentru a se asigura o înaltă pregătire, ar fi necesar ca atît în cursul anului universitar cît și în timpul verii, practica să se desfășoare numai sub forma unor stagii. În această perioadă, studenții ar urma să fie eliberați de participarea la cursuri, pentru a se încadra în activitatea și disciplina muncii din întreprindere. În cursul anului universitar, efectuarea acestor stagii să se facă înaintea sesiunilor de examene. Studenții ar avea astfel posibilitatea ca, în această perioadă, să-și completeze cunoștințele teoretice cu cele practice.

Efectuarea practicii în cîte o zi pe săptămînă, nu va da rezultatele scontate, pe de o parte datorită faptului că ziua respectivă va fi considerată de student fără obligații concrete, cadrele de specialitate din întreprinderi însărcinate cu îndrumarea nu ar avea posibilitatea ca în acea zi să se dedice numai acestei activități, iar pe de altă parte nici studentului nu i s-ar putea încredința lucrări cu o importanță mai deosebită. Sînt, deci, de părere ca și în cursul anului universitar practica să se efectueze sub formă de stagii, fapt ce va contribui la o eficiență reală a pregătirii viitorilor economiști.

Ioan PODEA
economist-șef serviciu
Combinatul de celuloză și hîrtie — Dej

„În stadiul de dezvoltare în care ne găsim, mersul înainte depinde în mod hotărîtor și nemijlocit de calitatea și competența oamenilor, de capacitatea lor de a stăpîni mijloacele de producție mereu mai perfecționate, de priceperea de a administra bogățiile țării, avuția națională, de receptivitatea lor la ce este nou și înaintat, de puterea lor de a ține pasul cu progresul mondial".

NICOLAE CEAUȘESCU

CRITERII ȘTIINȚIFICE DE ÎNCADRARE ȘI PROMOVARE ÎN MUNCĂ

ÎN CONTEXTUL măsurilor întreprinse de partid pe linia perfecționării organizării și planificării economiei, se înscrie și legea votată recent de Marea Adunare Națională, privind încadrarea și promovarea în muncă a personalului din unitățile socialiste de stat. Elaborarea noii legi constituie o dovadă grăitoare a preocupării consecvente a partidului și statului nostru pentru perfecționarea tuturor domeniilor vieții economice și sociale, corespunzător cerințelor dezvoltării societății noastre socialiste. În ansamblul ei, legea reflectă concepția partidului nostru privind necesitatea așezării pe baza unor criterii strict științifice a întregii activități de încadrare și promovare a cadrelor, prin care să se asigure, și în acest domeniu, înfăptuirea echității socialiste, să fie promovat spiritul de înaltă exigență față de pregătirea profesională și rezultatele muncii fiecăruia, să permită aprecierea cît mai realistă a aptitudinilor și capacității cadrelor, comportării lor în societate.

Ceea ce caracterizează noua lege, este abordarea pe baze principiale noi a întregului sistem de încadrare și promovare în muncă, criteriile și metodele științifice de apreciere a oamenilor. Prin noua lege se realizează, pentru prima oară în țara noastră, reglementarea unitară a tuturor problemelor legate de încadrarea și promovarea în muncă a tuturor categoriilor de personal.

Democrație și responsabilitate

INSTRUMENT eficient de adîncire a democratismului, propriu orînduirii noastre socialiste, noua lege este ea însăși un produs al climatului democratic al vieții noastre sociale. Supus unei largi dezbateri publice, potrivit practicii promovate consecvent de conducerea partidului nostru, proiectul acestei legi a format obiectul unor vii discuții purtate în toate colectivele de muncă. Analizate cu toată atenția de către conducerea de partid și de stat, cele peste 1 000 de propuneri făcute de oamenii muncii din întreaga țară, au contribuit la îmbunătățirea proiectului care a devenit lege. Un aport deosebit la inițierea și elaborarea noii legi l-a avut secretarul general al partidului nostru, care, bazat pe o profundă cunoaștere a realităților din țara noastră a urmărit în permanență activitatea de elaborare a noii legi, dînd indicații prețioase pentru transpunerea în practică a principiilor promovate de partidul nostru.

Spiritul de echitate care caracterizează prevederile noii legi se degajă cu pregnanță din textele referitoare la drepturile și obligațiile oamenilor muncii încadrați în unitățile socialiste de stat. Încă din primul său articol, legea precizează că cetățenii își pot alege locul de muncă, încadrarea pe posturi făcîndu-se în funcție de pregătirea profesională, de nevoile societății și ale colectivului. De la data încadrării cetățeanul devine membru al colectivului de muncă respectiv, cu toate drepturile și îndatoririle prevăzute de codul muncii, în deplină egalitate cu ceilalți membri ai colectivului.

Drepturile multiple de care beneficiază orice angajat reflectă cuceririle obținute de oamenii muncii din patria noastră. De la dreptul de a lucra în profesia pentru care s-a pregătit, pînă la dreptul de a participa la conducerea unității, angajatul beneficiază de o serie de drepturi, dintre care merită subliniate drepturile referitoare la retribuția după cantitatea și calitatea muncii prestate, promovarea în categorii și trepte superioare, respectiv în funcții și gradații, în raport de pregătirea și capacitatea profesională, de calitățile personale și rezultatele obținute în muncă, la burse și concedii de studii pentru perfecționarea pregătirii profesionale, la repaus săptămînal, pensie, alocație de stat pentru copii, concediu de odihnă, protecția muncii etc. Aceste drepturi au la bază posibilitățile oferite de societatea noastră, potențialul economiei noastre naționale în plin avînt.

Încadrarea oricărui cetățean într-o unitate socialistă de stat este însoțită de obligații sociale care trebuie să stea permanent în atenția colectivelor de muncă respective. De îndeplinirea cu înalt spirit de răspundere a îndatoririlor este legată însăși dezvoltarea societății noastre socialiste și, implicit, exercitarea drepturilor conferite de lege.

Îndeplinirea sarcinilor profesionale, realizarea unor lucrări de bună calitate, respectarea ordinei și disciplinei la locul de muncă, folosirea integrală și cu maximum de eficiență a timpului de muncă, pentru îndeplinirea obligațiilor de serviciu, utilizarea deplină a capacităților de producție sînt numai unele dintre obligațiile ce revin fiecărui membru din cadrul unui colectiv de muncă, ele mergînd pînă la răspunderea pentru bunul mers al treburilor în unitate și valorificarea superioară a bogățiilor țării. Participarea la conducerea unității constituie un titlu de mîndrie, oglindind profundul democratism al orînduirii noastre.

Echitate și obiectivitate

PREVEDERILE noii legi creează condiții ca încadrarea și promovarea în muncă a personalului să se facă corespunzător necesităților dezvoltării economice a unităților socialiste de stat, ale creșterii rolului și răspunderii individuale și colective pe diferite nivele ierarhice. Acest lucru este cu atît mai necesar cu cît creșterea permanentă a complexității activității economice și sociale a unităților impune sporirea importanței pe care decizia o capătă pe fiecare treaptă ierarhică, de la șeful de echipă pînă la organul de conducere colectivă a unității. În aceste condiții, ocuparea în special a funcțiilor de conducere presupune o grijă sporită pentru cunoașterea nu numai a calităților profesionale, ci și a celor politice și organizatorice, o preocupare deosebită pentru dezvoltarea acestor calități prin forme adecvate de perfecționare.

O atenție deosebită a fost acordată stabilirii condițiilor de vechime necesare promovării în categorii sau funcții, care să garanteze acumularea unei experiențe în muncă, însușirea în timp a unor deprinderi și cunoștințe necesare îndeplinirii în cele mai bune condiții a sarcinilor noi, mai complexe, corespunzătoare categoriei sau funcției superioare.

Pentru cadrele care au obținut rezultate deosebite în activitatea profesională, legea prevede posibilitatea reducerii, într-o anumită proporție, a stagiului cerut pentru acordarea treptelor sau gradațiilor. Această măsură constituie o recunoaștere a meritelor celor cu activitate deosebită și totodată reprezintă un stimulent pentru îmbunătățirea muncii, pentru valorificarea cît mai deplină a calităților personale, a capacității de muncă.

Una dintre prevederile de mare importanță cuprinsă în actuala lege o constituie obligativitatea susținerii unui examen sau concurs la încadrarea și promovarea în muncă. Instituirea examenelor sau concursurilor pentru încadrarea sau promovarea într-o funcție tehnică, economică, de altă specialitate sau administrativă de execuție sau de conducere, creează condițiile necesare pentru o mai justă și exigentă selecționare a cadrelor în toate unitățile socialiste de stat. Examenele și concursurile vor asigura ca încadrarea și promovarea în muncă să aibă un caracter cît mai echitabil și obiectiv. Legea asigură examenelor și concursurilor un caracter deschis, democratic, prin stabilirea obligației de a se afișa sau publica în presă posturile vacante.

În scopul cunoașterii calităților și aptitudinilor fiecăruia, așa încît să se asigure înfăptuirea cerinței „omul potrivit la locul potrivit", legea prevede posibilitatea, ca, în afara examenelor sau concursurilor care atestă pregătirea profesională, să fie folosite și unele teste privind însușirile native : inteligență, atenție, percepție, memorie, reflexe etc. din care să rezulte dacă cel testat este indicat să ocupe postul respectiv.

Aprecierea colectivului

ESTE FOARTE IMPORTANT faptul că pentru cadrele de conducere nu este suficientă numai reușita la examene sau concursuri. După ținerea examenului sau concursului, organul de conducere colectivă, sau, după caz, conducătorul unității va încadra sau promova în postul vacant pe acela dintre candidații reușiți care, pe lîngă rezultatele obținute, are recomandări favorabile din partea colectivului unde și-a desfășurat activitatea și a primit cele mai bune aprecieri și calificative în ultimii doi ani. Activitatea desfășurată într-un colectiv de muncă permite acestuia formarea unei păreri precise privind pregătirea profesională a membrilor săi, puterea lor de muncă, comportarea acestora în activitatea de producție și societate, păreri care pot completa pe cele rezultate în urma susținerii examenului sau concursului.

Legea prevede de asemenea, că încadrarea în muncă a oricărei persoane se aduce la cunoștința colectivului din compartimentul în care acesta urmează să lucreze. În cazul în care o persoană încadrată în muncă desfășoară o activitate necorespunzătoare sau nu respectă ordinea sau disciplina la locul de muncă, colectivul din compartimentul respectiv poate cere aplicarea de sancțiuni disciplinare, inclusiv desfacerea contractului de muncă.

O asemenea modalitate de ocupare a posturilor vacante constituie o frînă serioasă în calea tendințelor de subiectivism și favoritism, tendințe combătute cu toată ferminatea de către partidul nostru.

Decurgînd din dubla calitate pe care o au astăzi oamenii muncii — de proprietari ai mijloacelor de producție și de producători — legiferarea dreptului lor de a-și spune părerea în privința promovării în unitatea respectivă a celor mai bune cadre în funcții de conducere, are în vedere și faptul că în mod cert colectivul în mijlocul căruia lucrează este cel mai în măsură să aprecieze calitățile și rezultatele obținute în muncă și dacă este eficient să nu să li se încredințeze o muncă de răspundere.

Pentru promovarea în funcții de conducere, legea prevede drept criterii esențiale o temeinică pregătire profesională, experiență în muncă, corespunzătoare sarcinilor ce urmează să fie încredințate acestor cadre, aptitudini pentru munca de conducere și de organizare, slujirea intereselor generale ale societății, toate acestea pe fondul unui nivel politic și ideologic ridicat, o comportare morală corectă, calități de bun conducător politic la locul de muncă.

Acordînd o importanță deosebită problemei promovării cadrelor, în conformitate cu principiile partidului nostru, recenta plenară a C.C. al P.C.R. a hotărît ca la promovarea în muncă criteriul de bază trebuie să-l constituie calitățile moral-politice, rezultatele obținute în activitatea practică, hotărîrea și devotamentul cu care fiecare militează pentru înfăptuirea politicii partidului, pentru continua înflorire a patriei.

Dezvoltarea competenței

UNUL DINTRE ELEMENTELE noi pe care le cuprinde legea, de mare însemnătate pentru cunoașterea posibilităților și a perspectivelor de dezvoltare și promovare a cadrelor se referă la introducerea sistemului de apreciere anuală și de acordare a calificativelor, pentru personalul tehnic, economic, de altă specialitate și administrativ, sistem care va putea fi extins și la unele categorii de muncitori. Aprecierile urmează să reflecte sintetic activitatea desfășurată, avîndu-se în vedere rezultatele obținute în îndeplinirea sarcinilor de serviciu, nivelul pregătirii profesionale și de cultură generală, preocuparea pentru îmbogățirea cunoștințelor de specialitate, spiritul de inițiativă, disciplină în muncă, conștiinciozitatea și perseverența în îndeplinirea sarcinilor, comportarea în cadrul colectivului de muncă, în familie și societate etc. Aprecierile vor conține un calificativ în raport cu modul în care fiecare persoană corespunde cerințelor postului pe care îl ocupă.

Important este și faptul că aceste aprecieri și calificative nu sînt secrete, ele fiind aduse la cunoștința celui în cauză, în cadrul colectivului din care face parte. Cei nemulțumiți pot face contestație la organul colectiv de conducere al unității respective, urmînd ca acesta să analizeze cu toată atenția fiecare caz în parte și să comunice concluzia în termen de 30 zile de la data primirii contestației. Precizarea criteriilor de apreciere și aplicarea lor cu maximă exigență și răspundere constituie un ajutor de preț în cunoașterea cadrelor, contribuind la înlăturarea unor tendințe de subiectivism, superficialitate și arbitrariu.

Procesul intens de dezvoltare pe care îl cunoaște țara noastră în etapa actuală, dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale, solicită eforturi susținute pentru formarea de cadre competente de toate gradele, la toate nivelurile.

În acest context, rolul și însemnătatea noii legi apar cu atît mai pregnante cu cît prevederile pe care le cuprinde au menirea de a stimula pregătirea superioară a cadrelor, de a asigura utilizarea lor cît mai judicioasă, în concordanță cu pregătirea, aptitudinile și experiența lor.

Faptul că, prin prevederile sale, noua lege obligă personalul încadrat în unitățile socialiste de stat de a-și ridica necontenit nivelul pregătirii profesionale, de a urma și absolvi cursurile de perfecționare ce se organizează în unități, răspunde unei nevoi reale. O asemenea prevedere obligă continuu cadrele la pregătire, la asimilarea de noi cunoștințe, la autodepășire.

Legea privind încadrarea și promovarea se adresează direct milioanelor de salariați din unitățile socialiste din țara noastră. Aplicarea ei corectă depinde în mare măsură de cunoașterea ei amănunțită, de concursul pe care toți îl vor da traducerii ei în viață, aplicării ei în practică în spiritul care se degajă din prevedrile pe care le cuprinde.

Nicolae MITROFAN
director adjunct
Ministerul Muncii

PROGRESUL ÎŞI IMPUNE FORŢA

prof. univ. ing. Suzana GÂDEA
preşedinta Consiliului Naţional al Femeilor

FOLOSIREA forţei de muncă feminine în industrie constituie un fenomen obiectiv cu tendinţă de generalizare în toate ţările de pe glob. Dezvoltarea ştiinţei şi tehnicii, industrializarea, urbanizarea, modernizarea agriculturii determină schimbări profunde în vechea diviziune a muncii între bărbaţi şi femei.

Experienţa istorică demonstrează că problemele economice şi sociale ale femeilor pot fi rezolvate numai în cadrul luptei generale a maselor sub conducerea partidului revoluţionar, pentru eliberarea de asuprire şi exploatare a celor ce muncesc. Cucerirea puterii politice şi trecerea la făurirea economiei socialiste nu generează însă automat realizarea egalităţii de fapt a femeilor cu bărbaţii. Este un proces complex politic, social, cultural, ideologic, un proces de durată, în care progresele se acumulează treptat pe măsura dezvoltării bazei materiale şi spirituale, în care noul se confruntă cu vechiul, învingînd tradiţii, deprinderi, mentalităţi. În toate ţările socialiste, există o vie preocupare pentru utilizarea tot mai eficientă a resurselor de muncă. Or, după cum se ştie, femeile reprezintă aproape jumătate din aceste resurse. Participarea femeilor la producţia socială constituie o condiţie fundamentală a emancipării lor sociale. Se înregistrează un proces de progresivă şi adîncă schimbare a locului femeii în colectivitate şi implicit în familie, îndeplinirea rolului pedagogic-educator realizîndu-se în condiţii superioare prin plusul de cunoştinţe, experienţă, autoritate, pe care i le dă prezenţa în activitatea economică, politică, socială.

Numărul femeilor salariate între anii 1960 şi 1969. în ţara noastră a crescut cu 68%, ponderea lor în totalul salariaţilor ajungînd în 1969 la 30,8%. Cu toată această creştere trebuie să observăm că ponderea femeilor în totalul salariaţilor este încă destul de redusă. Această situaţie s-ar putea explica prin faptul că s-a moştenit un număr mic de femei salariate, că multe femei sînt ocupate în agricultură, dar şi printr-o slabă preocupare a organelor economice de a antrena femeile în ramurile aşa-zis netradiţionale, unde mecanizarea şi automatizarea permit folosirea muncii lor. Dacă analizăm structura participării femeilor pe ramuri ale economiei vedem că din numărul total al femeilor salariate peste 40% lucrează în industrie. Pe ramuri ale industriei proporţia femeilor este cea prezentată în graficul nr. 1.

După părerea noastră nici nu este posibil ca femeile să lucreze absolut în toate ramurile industriei şi în aceeaşi proporţie ca bărbaţii. Unele locuri de muncă — în siderurgie, industrii extractive — nu sînt indicate structurii biofiziologice a femeilor. Considerăm însă că prezenţa femeilor în industria constructoare de maşini ar fi putut fi mai mare — ţinînd seama de gradul de înzestrare tehnică a acestei industrii şi de existenţa unor subramuri ca mecanica fină, optica, electrotehnica, electronica.

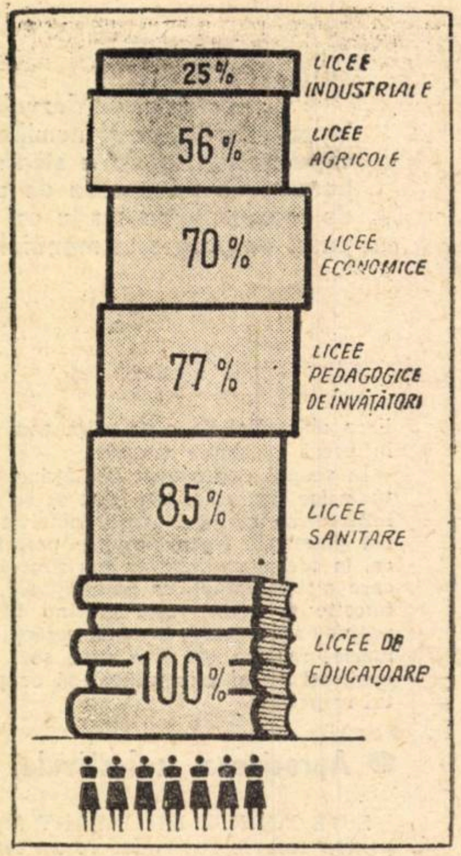

Grafic nr. 2
Ponderea elevelor în totalul cursanţilor pe diferite tipuri de licee.

În repartizarea pe meserii şi profesiuni întîlnim aspecte care denotă o rămînere în urmă a tinerelor, o persistenţă a orientării spre aşa-zisele ramuri tradiţionale feminine. Rădăcinile acestor stări de lucruri le găsim în modul cum e organizată calificarea tinerelor fete. În anul şcolar 1969—1970 ponderea lor în totalul elevilor din învăţămîntul profesional a fost în jur de 15% (în construcţia de maşini de 2%). Nivelul de calificare a muncitoarelor este mai scăzut decît al muncitorilor bărbaţi, deoarece forma predominantă pentru ele a fost calificarea la locul de muncă şi nu prin şcoli profesionale. Aşa de exemplu, din totalul muncitoarelor calificate numai 9,9% au trecut prin şcoli profesionale. Poate că şi aceste stări de lucruri au determinat în ultimii ani tendinţa tinerelor de a ocoli munca în industrie, îndreptîndu-se spre alte sectoare ale economiei. Ponderea elevelor din ţara noastră în învăţămîntul mediu de specialitate şi în învăţămîntul superior este însă destul de ridicată (55% în liceele de specialitate şi 45% în învăţămîntul superior), dar, analizînd situaţia pe profile, remarcăm că procentele în sectoarele care pregătesc pentru meserii şi profesiuni de tip industrial sînt sensibil sub media de ansamblu (vezi graficele nr. 2 şi nr. 3).

În învăţămîntul tehnic superior ponderea studentelor diferă în funcţie de ramura pentru care se pregătesc. La facultăţile care formează ingineri pentru industria uşoară aproape 65% sînt studente, în cele cu profil de industrie alimentară — 59%, chimică — 56%, industria lemnului — 38%, electrotehnică — 15%, mine — 22%.

Concluzia ce se desprinde din analiza datelor statistice care ne-au stat la îndemînă este aceea că trebuie să se acorde mai multă atenţie orientării profesionale a tinerelor, popularizării, în rîndurile lor şi ale părinţilor, a întregii game de profesii ce le sînt accesibile. Descrierea meseriei şi a aptitudinilor pe care aceasta le solicită ar trebui însoţită de propagarea noului statut social al muncitoarei, a condiţiilor din industria modernă unde componenţa intelectuală a muncii capătă din ce în ce o importanţă mai mare. În cadrul prognozelor ce se fac pentru o perioadă mai îndelungată va trebui să ţinem seama de o mai justă repartizare a forţei de muncă feminine pe ramuri ale economiei şi ale industriei. Politica partidului de dezvoltare armonioasă a tuturor judeţelor ţării asigură condiţii pentru o absorbţie a forţei de muncă feminine din mediul rural în proporţii mai apropiate de cea masculină, ceea ce va contribui, desigur, la asigurarea unei structuri mai echilibrate în utilizarea forţei de muncă.

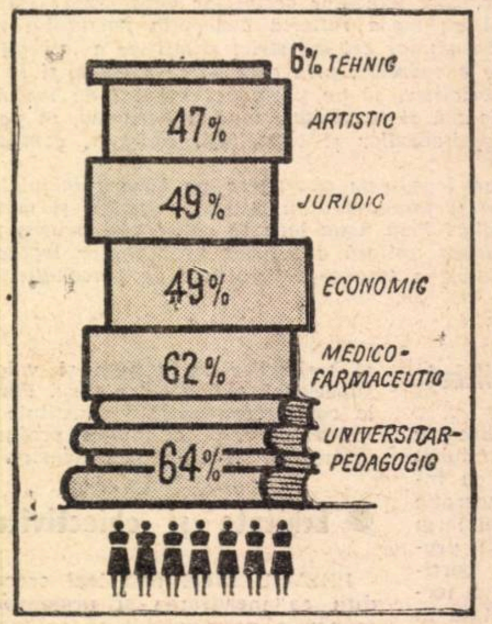

Grafic nr. 3
Ponderea studentelor în totalul cursanţilor în învăţămîntul superior.

În lucrările de prognoză privind folosirea resurselor de muncă feminine cred că trebuie să se pornească de la criterii ştiinţifice, obiective şi nu de la împărţirea „clasică" a meseriilor şi profesiilor în „feminine" şi „masculine", care nu ţin seama de timp şi spaţiu, de evoluţia tehnologiilor, de explozia tehnico-ştiinţifică. Prezenţa femeii în universul industrial este determinată nu numai de factori obiectivi — industrializare, legislaţie — ci şi de factorii subiectivi. Anumite atitudini sociale care rezidă din concepţii învechite despre rolul femeilor în viaţă pot constitui o frînă în calea afirmării lor. A acţiona asupra conştiinţei oamenilor — atît a bărbaţilor, cît şi a femeilor — înseamnă a ne aduce contribuţia la realizarea egalităţii între bărbaţi şi femei.

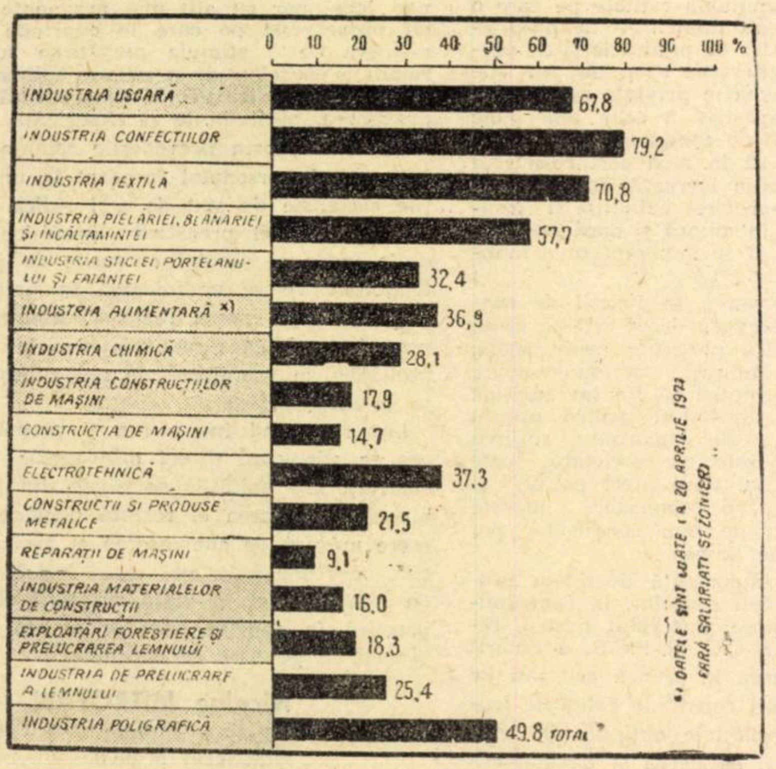

Grafic nr. 1
Ponderea femeilor în numărul total al salariaţilor, pe ramuri ale industriei.

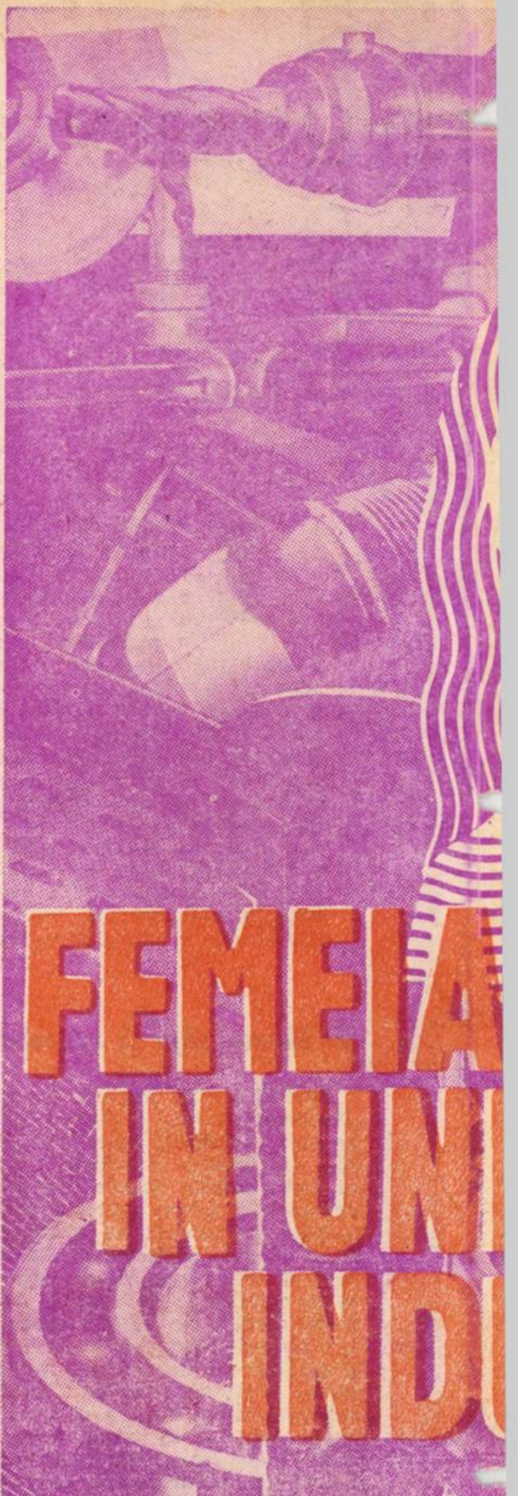

Rezultatele unei cercetări sociologice

MOTIVAŢIA ŞI SATISFACŢIA MUNCII

ÎNCEPÎND cu anul 1969 au fost întreprinse o serie de cercetări sociologice concrete privind unele aspecte ale muncii femeii, cum sînt: motivaţia şi satisfacţia muncii, nivelul de calificare şi dorinţa de autoperfecţionare, atitudinea faţă de muncă, absenteismul şi intenţia de fluctuare, dubla solicitare a femeii şi problema timpului liber etc. Cercetarea s-a desfăşurat pe un eşantion de 433 subiecţi — muncitori şi muncitoare — selectaţi din 10 întreprinderi de profil diferit din Bucureşti. Căile principale de adunare a materialului faptic folosit au fost chestionarul de opinie, ghidul de interviu cu maiştri, ingineri, directori, şefi serviciu personal, observaţia directă şi informaţiile indirecte.

Din multitudinea aspectelor asupra cărora am cules informaţii în cele ce urmează abordăm numai cel ce priveşte integrarea femeii în munca industrială, cu momentele motivaţie-satisfacţie, ca etape ale integrării.

Deplasarea forţei de muncă feminine spre munca industrială presupune de la început conturarea anumitor mobiluri, motivaţii ale hotărîrii de încadrare în cîmpul muncii. Interesele, motivele, idealurile, atitudinea şi comportamentul femeii în muncă depind fără îndoială de natura ei specifică dar sînt permanent supuse şi influenţei şi mediului social înconjurător. Cunoscînd o evoluţie diferită de cea a bărbatului, natura feminină implică şi ea interese, idealuri, motivaţii etc. diferite. Chiar dacă diferenţele nu sînt contradictorii, după cum vom vedea şi din datele cercetării noastre, ele pot fi şi trebuie sesizate, începînd cu planul ideal-motivaţional şi terminînd cu planul comportamental-profesional şi familial.

Cercetarea noastră şi-a propus să depisteze care sînt motivele personale ale femeilor intervievate, ce le determină să profeseze o activitate productivă, industrială şi nu punctul lor de vedere asupra muncii femeilor în general. Pentru a cunoaşte aceste motive, a fost prevăzută în chestionar întrebarea: „Care sînt principalele cinci motive ale angajării dumneavoastră în muncă", cu următorul evantai de răspunsuri: a) dorinţa de emancipare economică, de in-

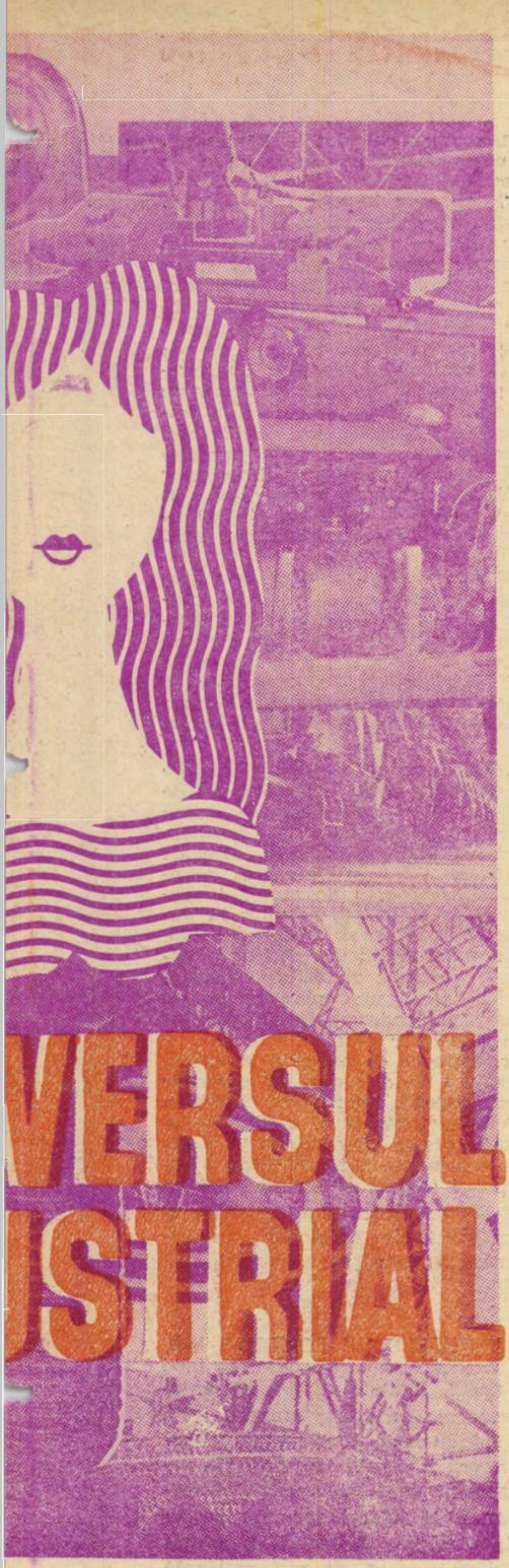

dependență materială, b) posibilitatea de a utiliza cunoștințele profesionale, c) pentru a desfășura o activitate utilă, d) înclinații, aptitudini pentru această muncă, e) lipsa copiilor sau copiii sînt mari, f) soțul (soția) bolnav sau infirm, g) pentru a realiza venituri stabile mai mari, h) munca — o completare provizorie a venitului (casă, automobil, studiile copiilor), i) în dorința de a realiza un nivel material mai ridicat, j) soțul nu cîștigă suficient, k) pentru asigurarea unei pensii la bătrînețe, l) alte motive, care ?... Am obținut în urma prelucrării materialului anchetei, datele pe care le prezentăm în graficul alăturat.

Dacă privim graficul, observăm cota foarte ridicată a motivului g., acesta situîndu-se pe primul loc la ambele sexe. Pe locul doi, mai accentuat la femei întîlnim motivul asigurării unei pensii. Este foarte vădită tendința femeilor spre independență, spre emancipare economică, cu atît mai evidentă, cu cît ele declară că doresc să contribuie la îmbunătățirea situației materiale a familiei, la asigurarea unui nivel de viață superior, care, în condițiile vieții moderne, depinde în mare măsură de activitatea profesională a ambilor soți.

Prin încadrarea în cîmpul muncii, femeile se emancipează nu numai din punct de vedere economic, ci și intelectual. Ele au necesități și posibilități necunoscute de generațiile anterioare; ele tind să învețe să-și dezvolte capacitățile personale, să-și utilizeze cunoștințele dobîndite. Aceasta se manifestă în sfera motivațională a muncii, prin ponderea de 27% pe care o deține posibilitatea de a utiliza cunoștințele profesionale dobîndite. Diferența la ponderea acestui motiv, între bărbați și femei, cred că se poate explica prin nivelul încă relativ scăzut al cunoștintelor profesionale la femei. Dacă femeile indică mai puțin acest motiv decît bărbații ele o fac nu pentru că nu ar dori să utilizeze și să valorifice cunoștințele dobîndite, ci pentru că ele posedă în general un nivel mai scăzut de calificare decît bărbații. **Subliniez că în sfera motivației personale, care determină femeile să se îndrepte spre o activitate profesională, motivele asigurării unor venituri stabile prezente și viitoare provenite din munca și dorința de îmbunătățire și de ridicare a nivelului de viață al familiei, ocupă locul principal.** În același timp trebuie subliniat faptul că motivațiile economice nu trebuie privite în mod simplist. Motivațiile economice sînt mai complexe, ele nu se reduc la o simplă reușită materială, ele sînt determinate și de nevoile culturale ale femeii. De la interesul economic al asigurării existenței sale și de la contribuția sa la veniturile familiei, **femeia se ridică în cadrul noilor relații socialiste de muncă și de viață la un nou mod de a privi realitățile din jurul său, la noi cerințe materiale și spirituale, care se răsfrîng asupra ei și a familiei sale.** În funcție de nivelul dezvoltării individuale al femeii, schimburile pe care le întreține cu mediul social, cunoștințele dobîndite, sînt de natură foarte diversă și modifică la rîndul lor continuu motivele activității feminine.

Presupunînd că satisfacția în desfășurarea unei munci poate constitui o etapă și un indicator al integrării individului, care depinde de o diversitate de factori, am încercat să depistăm măsura în care femeile angajate în întreprinderile cercetate sînt satisfăcute de munca lor și de condițiile în care aceasta se desfășoară. Astfel am prevăzut în chestionar o baterie de nouă întrebări care solicitau subiecților să răspundă prin da sau nu, dacă sînt satisfăcuți de profesiunea pe care o dețin; de întreprinderea în care lucrează; de relațiile cu șefii; de modul cum este organizată munca, de posibilitățile de calificare și avansare și de serviciile sociale din întreprindere (creșe, cămin, cantină, cabinet medical).

Încercînd o ierarhizare a motivelor la care se răspunde da, pe care le-am considerat în cazul de față că produc satisfacții, am constatat că cel mai mare procent îl deține satisfacția produsă femeilor de relațiile cu colegii (78,7%) urmată de satisfacția produsă de întreprinderea unde lucrează (76,2%) de profesiunea pe care o deține (69%) de relațiile cu șefii (56%). Un procentaj mic îl dau satisfacțiile produse de serviciile sociale din întreprindere.

Încercînd unele comentarii la datele respective, nu ne surprind deloc în cazul femeilor unele situații. Știm din practică marea importanță pe care o acordă femeile relațiilor din colectivul de muncă, prieteniilor stabilite în întreprinderi etc. De remarcat că femeile se declară mulțumite într-o proporție destul de mare de profesiunea pe care o exercită. La prima vedere aceasta ne apare ca un fapt pozitiv, dar nu și dacă avem în vedere procentul mare de femei necalificate (26%) și slab calificate (48,8%) din eșantion. Femeile par mai puțin interesate de formarea unei cariere profesionale stabile și cu o calificare superioară. Ca urmare a dublei lor solicitări (pe care o invocă continuu) ele ignorează aproape total autoperfecționarea lor, și se declară mulțumite de propria stare de lucruri. De asemenea însuși procentul de 28% femei nesatisfăcute de posibilitățile de calificare și avansare, ne relevă interesul scăzut al unei părți din forța de muncă feminină față de profesiune, calificarea.

Pe baza răspunsurilor obținute, putem conchide că în cadrul mediului de muncă dat, relațiile interioare grupului de muncă constituie un factor de importanță deosebită pentru buna integrare a femeii, urmată la mică diferență, de întreprinderea unde lucrează și de profesiunea pe care o exercită. De asemenea, organizarea serviciilor sociale din întreprindere și condițiile de muncă, constituie factori, care pot contribui la o rapidă și armonioasă integrare a femeii în munca industrială, cu consecințe deosebite în comportamentul profesional al femeii.

Asigurarea de către organele de conducere din întreprinderi a unor condiții de muncă corespunzătoare, ridicarea nivelului de calificare al femeilor care determină o mai mare satisfacție morală și materială în muncă, îmbunătățirea organizării serviciilor sociale în întreprinderi sînt factori care conduc pe planul comportamental al femeilor la diminuarea considerabilă a absenteismului, la creșterea stabilității în muncă, la reducerea fluctuației, la desfășurarea cu rezultate bune, a carierei profesionale.

Ana GOGONEAȚĂ
cercetător științific
Institutul de filozofie

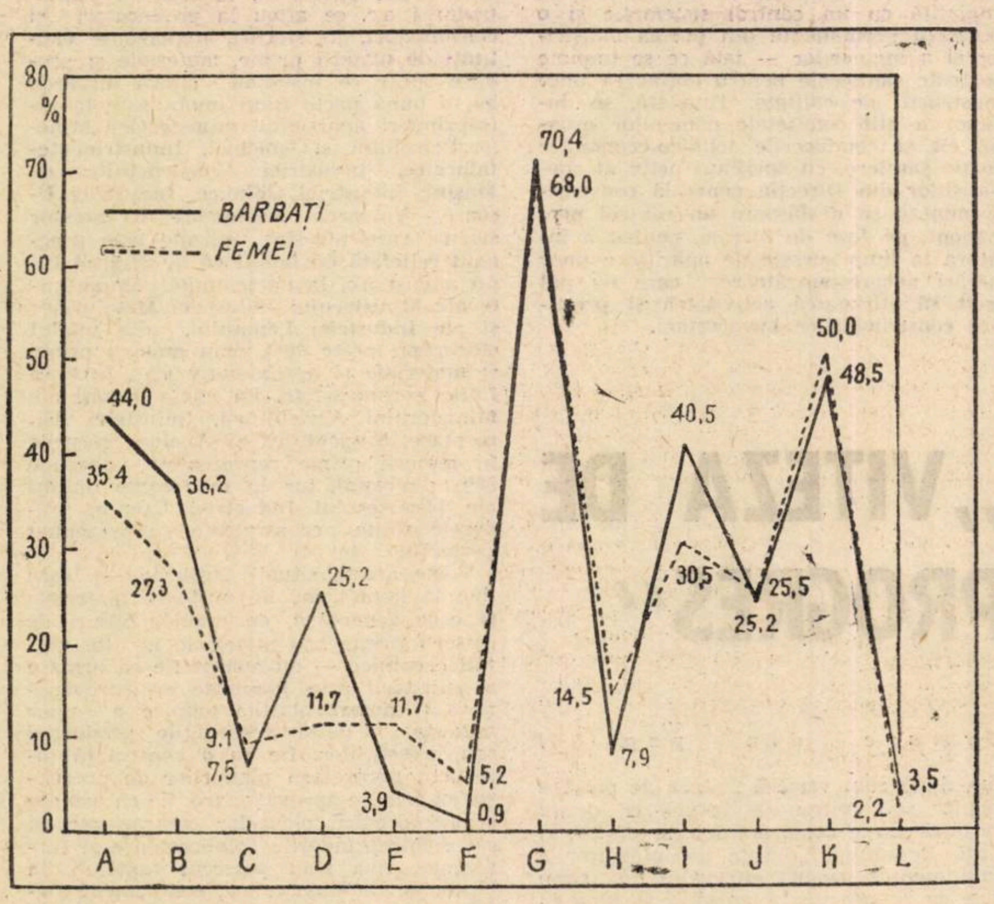

Motivele integrării în muncă

a) dorința de emancipare economică, de independență materială;
b) posibilitatea de a utiliza cunoștințele profesionale;
c) pentru a desfășura o activitate utilă;
d) înclinații, aptitudini pentru această muncă;
e) lipsa copiilor sau copiii sînt mari;
f) soțul (soția) bolnav sau infirm;
g) pentru a realiza venituri stabile mai mari;
h) munca — o sursă de completare provizorie a venitului;
i) în dorința de-a realiza un nivel material mai ridicat;
j) se consideră că soțul (soția) nu cîștigă suficient;
k) pentru asigurarea unei pensii;
l) alte motive.

LA BAZA SUCCESULUI INTEGRĂRII

PROCESUL dezvoltării intensive și multilaterale a economiei județului Mureș a condus în mod firesc la crearea unui mare număr de locuri de muncă, amplificînd participarea resurselor umane la crearea bunurilor materiale și spirituale. Deși gradul de ocupare a resurselor de muncă s-a îmbunătățit radical și forța productivă a oamenilor este utilizată cu o eficiență mereu sporită, se constată că nivelul atragerii în producție a femeilor din orașe se menține încă destul de scăzut. Pornind de la această constatare Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale de pe lîngă Comitetul executiv al consiliului popular al județului Mureș și-a îndreptat în mod deosebit în ultimii ani atenția spre **identificarea acelor meserii și locuri de muncă din industrie, unde bărbații pot fi înlocuiți cu femei, fără ca aceasta să influențeze negativ activitatea economică și productivă** sau starea de sănătate a femeilor atrase în munca industrială. Cu sprijinul nemijlocit al Comitetului județean de partid, cu contribuția unor cadre de specialitate din întreprinderi s-a trecut la **analiza posibilităților de calificare a femeilor în meserii specifice industriei construcțiilor de mașini și prelucrării metalelor**, profesiuni exercitate prin tradiție de către bărbați, reușindu-se ca, în ultimii doi ani, peste 400 de tinere să se califice ca strungari, frezori, rectificatori, lăcătuși, montatori de mașini de calcul etc.

Pentru a vedea în ce măsură acțiunea întreprinsă a condus la rezultate pozitive și dacă este necesar ca ea să fie continuată, recent s-a efectuat un studiu asupra modului de integrare a femeilor în

Grigore GRAMA
economist
Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale — Tîrgu Mureș

(Continuare în pag. 16)

CĂRȚI

SELECȚIA ȘI ORIENTAREA PROFESIONALĂ

PÎNĂ ÎN PREZENT, literatura noastră psihologică a fost lipsită de o lucrare care să studieze problemele adaptării optime între om și profesiunea sa, prin orientarea și selecția profesională. În asemenea împrejurare, o lucrare scrisă la nivelul noilor rezultate obținute în domeniul selecției și orientării profesionale era mult așteptată de cititorii interesați. Este tocmai ceea ce prof. dr. Constantin Botez, cercetător principal, Maria Mamali și conf. dr. Petre Pufan au căutat să realizeze prin recenta lucrare editată de către Centrul de documentare și publicații al Ministerului Muncii. *)

Judecată în ansamblu, lucrarea se afirmă, în primul rînd, prin tematica sa bogată. Cercetarea unui material bibliografic cuprinzător și folosirea îndelungatei experiențe personale au permis autorilor să sintetizeze procedee și tehnici de selecție și orientare profesională elaborate de practica mondială, acordînd o atenție deosebită experienței românești. Avînd drept obiectiv principal sprijinirea efectivă a practicii organizării orientării,

Ion PETRESCU

(Continuare în pag. 16)

*) Prof. dr. Constantin Botez, cercetător principal Maria Mamali, conf. dr. Petre Pufan; Selecția și orientarea profesională. Centrul de documentare și publicații al Ministerului Muncii, 1971, 213 pag.

NORMATIVELE DE CALITATE

(Urmare din pag. 7)

numai în măsura în care extrasul de materiale va deveni cu adevărat o piesă de proiect va exista garanția obținerii unei calități corespunzătoare potrivit concepției avute la proiectarea construcției. Același lucru este valabil și pentru materialele de tîmplărie, de prefabricate din beton armat, confecții metalice și chiar pentru semifabricate.

O altă cerință a unor construcții de calitate este ca **proiectantul să predea șantierelor un număr suficient de exemplare din documentația de execuție, încît să nu mai fie nevoie de multiplicarea acestora pentru efectuarea comenzilor de materiale, prefabricate sau semifabricate.** Nu o dată s-a dovedit că operația de multiplicare este generatoare de greșeli și erori, constituind astfel surse de abateri de la calitatea execuției.

DUPĂ CUM SE ȘTIE, proiectele tip aduc o mare contribuție la grăbirea ritmului lucrărilor, fără a mai menționa că, prin folosirea lor, se economisește un mare volum de muncă de proiectare. Sînt cunoscute meritele proiectanților ca și ale constructorilor în utilizarea proiectelor și execuției tipizate în domeniul prefabricării, semifabricării și utilizării elementelor tip.

Diversificarea gradului de confort, a procedeelor tehnice de execuție, impun însă, după părerea noastră, o reconsiderare a noțiunii de proiect tip. De ce? Pentru că aceeași clădire este realizabilă în diferite variante (beton monolit, cofraje spațiale plane, tunel, zidărie portantă etc.) fiecare din aceste posibilități de execuție deosebindu-se doar prin unele detalii de realizare potrivit metodei respective. **De aici necesitatea ca orice proiect tip sau secțiune refolosibilă să fie prezentată în cîteva variante de execuție.** Numai în acest fel proiectele tip își vor putea îndeplini cu adevărat rolul lor, oferind executantului posibilitatea de a alege pe acelea care corespund cel mai bine posibilităților și bazei sale materiale, condițiilor specifice de lucru și de a selecta metodele care, pe răspunderea sa, să prezinte parametrii optimi de realizare. Procedîndu-se în acest mod, s-ar putea obține și o înaltă calitate a lucrărilor executate.

O ALTĂ PROBLEMĂ, a cărei rezolvare favorabilă ar condiționa în mod hotărîtor calitatea construcțiilor, o constituie **predarea la termen a documentațiilor de execuție.** Cum se prezintă lucrurile din acest punct de vedere?

Potrivit H.C.M. 750 și H.C.M. 900/1970, documentațiile lucrărilor ce urmau să fie atacate și executate în 1971 trebuiau să fie predate executantului pînă cel tîrziu la 1 decembrie 1970 în vederea pregătirii din timp a frontului de lucru — factor cu implicații directe asupra calității lucrărilor. Dar oare în toate cazurile au fost respectate aceste obligații? Faptele demonstrează că nu.

Documentația de canalizare, de exemplu, a fost predată de către Direcția generală de gospodărie comunală — în intervalul martie — mai a.c., iar cea pentru rețelele de apă idem; cea de rețele de încălzire (tot de către D.G.G.C.) în lunile martie-mai, cu excepția microraionului 4 din Drumul Taberei, unde ea se predă eșalonat pînă la sfîrșitul anului. În ce privește drumurile orășenești, **beneficiarii de la Direcția de Drumuri și Spații Verzi, au depus abia la 17 iulie a.c. planurile de coordonare avizate pentru lucrările edilitare în quartale!** Sînt multe asemenea exemple.

Fie că constructorul începe activitatea fără lucrările edilitare, fie că le intercalează pe parcursul execuției, concomitent cu construcțiile aferente, se înregistrează întîrzieri care nu pot să nu influențeze negativ calitatea. Se impune, așadar, **o răspundere sporită pentru predarea la termen a tuturor documentațiilor executantului, căci altfel lucrările de construcții nu se pot desfășura în bune condițiuni, fără „asalturi".** Acest adevăr, trebuie înțeles de către toți beneficiarii dacă vrem să obținem lucrări de calitate.

RELIEFÎND aceste aspecte care, fără îndoială, își pun amprenta pe calitatea lucrărilor, nu putem să trecem cu vederea și unele tendințe manifestate de constructori. Este vorba mai ales de **urmărirea realizării unor lucrări de volum mare de construcții, generată de o serie de factori** (pentru recuperarea rămînerilor în urmă, pentru asigurarea unui cîștig sporit muncitorilor, din dorința de a preda cît mai multe apartamente sau de a ataca părți de lucrări mai rentabile etc.). Oare acest lucru nu constituie tot atîtea surse care dăunează calității?

Mai sînt și alte aspecte, care merită menționate. În Drumul Taberei, de pildă, lucrează toate întreprinderile aparținînd de Direcția generală construcții-montaj. De asemenea în Titan, au front de execuție mai multe întreprinderi. **O zonificare a activității întreprinderilor, făcută cu discernămînt, ar ajuta în mod efectiv la organizarea, pregătirea și, mai ales, urmărirea, controlul și executarea calitativ superioară a lucrărilor.**

Și în execuție se manifestă destul de frecvent deficiențe serioase: lucru de mîntuială din partea unor formații de lucru, lipsă de control din partea maiștrilor, insuficientă asistență tehnică din partea inginerilor și tehnicienilor. Toate acestea își pun adesea pecetea fie pe unele faze de lucrări, fie pe întreaga construcție.

Desigur că în acest din urmă domeniu se pot găsi soluții de îndreptare a situației. În primul rînd, se cere **desfășurată o intensă muncă politico-educativă** în rîndurile constructorilor în vederea întăririi răspunderii pentru lucrul efectuat; apoi **nu trebuie uitat că principiul socialist de remunerare se bazează nu numai pe cantitate, ci și pe calitatea muncii prestate** și, deci, cei care nesocotesc această latură a activității, trebuie să suporte și consecințele corespunzătoare. Întărirea răspunderii în muncă, împletită cu un control sistematic și o asistență permanentă din partea maiștrilor și a inginerilor — iată ce se impune pe toate șantierele pentru obținerea unor construcții de calitate. Totodată, se impune ca atît comitetele oamenilor muncii, cît și conducerile tehnico-economice de pe șantiere, cu sprijinul activ al specialiștilor din Direcția generală construcții-montaj, să desfășoare un control permanent, pe faze de lucrări, pentru a înlătura la timp sursele de apariție a unor lucrări necorespunzătoare, care nu pot decît să știrbească activitatea și prestigiul constructorilor bucureșteni.

A APĂRUT
ALMANAHUL ZIARULUI „SATUL SOCIALIST" 1972

AVÎND un cuprins variat, almanahul răspunde preocupărilor și specificului activităților din agricultura țării noastre. Semnalăm din sumar articolele: Neuitata primăvară a anului 1962; Primele zece pietre kilometrice pe drumul belșugului; Agricultura într-o etapă esențială; Pe aceste mașini serie: fabricat în România; Ghidul liceelor agricole; Istoria agriculturii pe... nerăsuflate; Pămîntul, ploaia și recoltele; Calendarul crescătorilor de oi; Monografia sociologică; Legumele ca medicament; Ce trebuie să știm despre sare; Poșta și telecomunicațiile, prezențe moderne în satul românesc contemporan; Bolile transmisibile de la animale; Ocrotiți pădurile; Ana Lugojana: mit sau realitate? Omul și apărarea echilibrului biologic în natură; precum și o serie de rubrici de interes larg: curiozități, rememorări, umor, ghiduri cu adrese practice; evocări; sfaturi medicale; sfaturi gospodărești; enciclopedie practică; concursuri populare. Almanahul publică și un supliment detașat cuprinzînd un mare număr de articole și materiale cu un bogat conținut informațional și de utilitate practică.

„VITEZA DE PROGRES"

(Urmare din pag. 7)

dus, după cum variază „viteza de progres tehnic" sau „viteza de învechire" de la un domeniu al construcțiilor de mașini, la altul. Denumind „durata de înlocuire" a unui anumit produs intervalul de timp care se scurge de la apariția și pînă la eliminarea lui din programele de fabricație ca urmare a uzurii morale, respectiv a înlocuirii lui cu produse „noi" sau „modernizate", este evident că această „durată de înlocuire" este mult mai scurtă în electronică, de exemplu, decît în construcția de nave. **Acele cazuri în care „durata de supraviețuire" e mai mică decît o anumită „medie", sînt caracteristice domeniilor așa zise „dinamice", în timp ce valorile relativ mari ale duratelor de supraviețuire se întîlnesc în domeniile** „statice". Domeniile „dinamice" se disting, de asemenea, prin ponderea mare a cheltuielilor de cercetare în ansamblul cheltuielilor de producție, între cheltuielile de cercetare și viteza de progres tehnic trebuind să se mențină o corelație directă.

O împărțire a subramurilor industriei construcțiilor de mașini în „dinamice" și „statice" e greu de făcut și poate fi oricînd contestată. Iată o astfel de încercare, care face abstracție de nuanțe: (vezi tabelul de mai jos).

Revenind la „durata de înlocuire", putem aproxima că ea variază de la 6—10 ani la produsele pe care le-am denumit „statice" și de la 3—5 ani la cele „dinamice". În mod corespunzător rezultă pentru produsele „statice" o „pondere de produse noi și modernizate" de 10—17% pe an (50—85% în 5 ani) și pentru produsele „dinamice" o pondere de înnoire de 20—33% pe an (100—160% în 5 ani).

Trebuie să ținem seama de faptul că duratele menționate variază sensibil în timp, reflectînd cuceririle tehnicii, precum și „transferurile tehnologice" din domeniile de vîrf. Astfel, în ultimul timp, este remarcabilă tendința de creștere a vitezei de progres tehnic în unele domenii considerate „statice" ca, de exemplu, construcția de nave, motoarele termice, autovehiculele.

Evident că valoarea medie pe ramură a „duratei de înlocuire" depinde de structura producției ramurii, respectiv de ponderea pe care produsele „dinamice" o dețin în ansamblul producției ramurii. În acest sens trebuie apreciat că în evoluția industriei noastre constructoare de mașini în actualul cincinal, ponderea produselor noi și modernizate va trebui să marcheze o sporire accentuată în a doua parte a cincinalului, pe măsura creșterii ponderii unor domenii prioritare, deosebit de dinamice, ca fabricația de mașini-unelte, mecanică fină, utilaje tehnologice, electronică industrială, utilaje de calcul ș.a.

În acest context apare necesar să se adîncească calculele de fundamentare a valorii absolute a acestei ponderi la finele cincinalului, ținînd seama de modificările în structura producției care vor interveni ca urmare a creșterii prioritare a unor subramuri, conform programelor stabilite în ultimul timp. Rezultatele acestor calcule vor arăta probabil că valoarea menționată poate și trebuie să fie depășită.

O PRODUCȚIE SUPLIMENTARĂ

(Urmare din pag. 6)

nanciare atît ale întreprinderilor, cît și ale economiei în ansamblul său. După unele date operative, la sfîrșitul semestrului I a.c. se aflau la producători și consumatori, în stocuri, importante cantități de materii prime, materiale și produse finite ce însumau cîteva miliarde lei, o bună parte fiind imobilizate la întreprinderi aparținînd ministerelor Minelor, Petrolului și Geologiei, Industriei Metalurgice, Industriei Construcțiilor de Mașini, Industriei Chimice, Industriei Ușoare. Valoarea economică a acestor stocuri care nu sînt utilizate este pregnant reliefată de faptul că la sfîrșitul lunii august a.c. la unele unități importante ale Ministerului Industriei Metalurgice și ale Industriei Lemnului, din totalul stocurilor, peste 38% erau materii prime și materiale și aproximativ 62% produse finite necontractate. La unele unități ale Ministerului Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Apelor, stocurile în materii prime reprezentau aproape 58% din total, iar la numeroase unități ale Ministerului Industriei Ușoare, produsele finite necontractate reprezentau peste 70%.

Toate aceste situații întîlnite — care duc la imobilizări de mijloace materiale și care generează, de regulă, lipsuri de materii prime sau materiale în alte unități econmice — au apărut fie ca urmare a solicitării prin planurile de aprovizionare și documentațiile tehnice a unor materiale peste necesitățile producției sau investițiilor, fie ca o consecință directă a necorelării planurilor de producție cu cele de aprovizionare, fie ca urmare a nerespectării clauzelor contractuale de către întreprinderile colaboratoare și furnizoare. Așa s-au petrecut faptele la Uzina de radiatoare, băi, echipament metalic și armături din Capitală, unde, la cocs metalurgic pentru piese brut turnate, s-a luat în considerare, pe anul în curs, o normă de consum de 20 kg/tonă, (majorată față de cea realizată în 1970), ceea ce a însemnat la nivelul prevăzut al producției pe acest an o cantitate de peste 600 tone cocs metalurgic ce nu a intrat operativ în producție; la Combinatul de industrie chimică din Tr. Măgurele pentru acid sulfuric, amoniac și acetilenă, la Combinatul chimic din Craiova etc.

În alte cazuri, stocurile nejustificate constituite în întreprinderi se datoresc reducerii unor sarcini de producție, deselor modificări de plan, fabricării unor produse de calitate necorespunzătoare, fără desfacere asigurată, cauze care la rîndul lor prezintă efecte nocive asupra rezultatelor producției întreprinderilor, asupra economiei. Astfel, în trim. I a.c., respectiv în luna martie, s-au respins pentru remediere, fiind stocate apoi o perioadă relativ lungă de timp, peste 1 000 tone policlorură de vinil, fabricate de Grupul industrial de petrochimie din Borzești. Numai într-un singur trimestru din acest an s-au calculat la 100 unități economice penalizări pentru întîrzieri în executarea obligațiilor contractuale, în valoare de aproape 10 milioane de lei.

Fondurile materiale puse la dispoziție unităților noastre economice, nu sînt gospodărite rațional de multe ori și ca urmare a faptului că **se mai înregistrează rebuturi** generate de neatenție în producție, a folosirii derogărilor pentru materiale cu abateri dimensionale față de prevederile proiectului, ș.a. Bunăoară, numai din cantitățile de metal consumate din aceste motive, peste prevederi, în primul semestru al acestui an, de 12 mari uzine constructoare de mașini printre care „Tractorul" Brașov, „Progresul" Brăila, Uzina mecanică Mîrșa, s-ar fi putut realiza 12 000 tractoare U—650 M sau 560 combine autopropulsate sau 1 250 autocamioane de 5 tone.

Este, așadar, evident că avem de-a face cu rezerve care se constituie fie în procesul de aprovizionare, fie în timpul desfășurării procesului de producție. Asupra materializării lor în practică trebuie să se îndrepte prioritar atenția consiliilor și comitetelor oamenilor muncii, a tuturor colectivelor de muncă și a fiecărui om al muncii.

Planul, prin prevederile sale, măsurile inițiate recent de către conducerea de partid și de stat pentru perfecționarea proceselor de aprovizionare tehnico-materială, îmbunătățirea activității centrale de coordonare a întregului sistem de aprovizionare, acordarea de atribuții sporite centralelor și întreprinderilor în domeniul aprovizionării și desfacerii, folosirea eficientă a pîrghiei creditelor și dobînzilor — constituie un cadru organizatoric și legislativ care permite acțiuni precise pentru încadrarea în procesul de producție a acestor rezerve.

Desigur, acțiunea de atragere în circuitul economic a unor fonduri de materiale presupune exigență sporită în stabilirea normativelor de stocuri și creditarea acestora, cunoașterea cît mai exactă a necesităților producției și investițiilor, a cerințelor pieței interne și externe, măsuri operative de distribuire a materialelor și produselor constituite în stocuri, urmărirea sistematică a situației acestor stocuri.

RESURSELE DE FONDURI MATERIALE ale țării sînt, în mod firesc, limitate și tocmai de aceea satisfacerea cerințelor economiei s-a conceput luîndu-se în considerație folosirea superioară a acestor resurse. Ca urmare, organelor de conducere din ministere, centrale și întreprinderi le revine sarcina de a asigura și urmări în permanență o dimensionare cît mai rațională a stocurilor, de a întreprinde măsuri pentru accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor circulante, respectiv pentru optimizarea normelor de stoc și de consum, pentru lichidarea imobilizărilor de fonduri în stocuri, pentru gospodărirea judicioasă a materiilor prime și materialelor.

Consfătuire privind înființarea compartimentelor de marketing în centralele și întreprinderile din București

În ziua de 10 noiembrie 1971 a avut loc o consfătuire organizată de Ministerul Comerțului Exterior, Comitetul Municipal București al Partidului Comunist Român și Asociația Română de Marketing, care a dezbătut unele probleme privind înființarea compertimentelor de marketing în centralele și întreprinderile din municipiul București. Au participat cadre de conducere din ministere, din centrale și întreprinderi, activiști de partid, specialiști.

Evidențiindu-se sarcinile importante pe linia comerțului exterior, trasate de recenta Lege privind adoptarea Planului cincinal de dezvoltare a economiei naționale și indicațiile date de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea privind activitatea de comerț exterior din februarie a.c., participanții au subliniat necesitatea existenței în unitățile economice (centrale, uzine mari) a unor compartimente de marketing, judicios orientate și dotate cu personal, capabile să sprijine conducerile de unități în luarea unor decizii optime și întreprinderea de acțiuni eficace în domeniul promovării exporturilor.

COORDONATE ALE FĂURIRII SOCIETĂȚII SOCIALISTE MULTILATERAL DEZVOLTATE

APROPIEREA DINTRE MUNCA FIZICĂ ȘI MUNCA INTELECTUALĂ – PROCES OBIECTIV ȘI DIRIJAT

(Urmare din nr. trecut)

FORȚA de muncă fizică, ca și munca fizică, sînt noțiuni foarte cuprinzătoare. Se includ aici categorii care îndeplinesc operații pur fizice, exclusiv manuale — avem în vedere înainte de toate forța de muncă necalificată — și categorii la care începi să ai rețineri în a le încadra în această grupă, deoarece prin pregătire și activitate trebuie mai curînd incluse în munca intelectuală. Se diminuează efortul fizic. Procesul a fost cunoscut și pînă acum, însă astăzi, în condițiile noastre sociale, este mult accentuat. Noile condiții ale muncii, cadrul deosebit apropie munca fizică de cea intelectuală, o fac pentru unii chiar mai agreabilă decît cea a multor categorii ale acesteia din urmă.

Important este și faptul că orice activitate, considerată încă fizică, presupune în măsură din ce în ce mai mare un sistem de cultură specifică, de cunoștințe intelectuale format în procesul muncii, cunoștințe pe care nu le putem întîlni la multe categorii de intelectuali. Deci, la cultura generală, tehnico-profesională formată de școală — și care caută să se apropie tot mai mult de necesitățile practice — se adaugă o cultură dobîndită în timpul activității.

Din toate aceste puncte de vedere, munca fizică se apropie de munca intelectuală. Procesul nu presupune imobilismul muncii intelectuale și nici copierea, la toți cetățenii, a acelorași cunoștințe, aptitudini și trăsături. De aceea este greșit să ne închipuim că în comunism fiecare va avea un asemenea volum de cunoștințe și o asemenea structură a lor — aceleași pentru toți cetățenii — care să-i dea posibilitatea schimbării activității, a profesiilor cu cea mai mare ușurință. Dacă ar fi așa, atunci ar dispărea meseriile, profesiile și ar rămîne numai funcțiile, ceea ce este foarte greu de imaginat și, fără îndoială, ar fi neeficient. Menționăm acest lucru deoarece, nu de puține ori, pornindu-se de la o apreciere a lui Fr. Engels, se insistă pe posibilitatea viitoare a schimbării, cu ușurință, a profesiilor devenite „plictisitoare". Este adevărat, o meserie, și acum ca și în viitor, poate deveni „plictisitoare", dar această posibilitate nu poate fi prezentată ca o trăsătură a societății comuniste. Desigur societatea comunistă va oferi o mai mare posibilitate de alegere a profesiei, sistemul de cunoștințe va ușura trecerea de la o profesie la alta. Dar mutația profesională, în toate timpurile, va trebui să aibă o motivație economică și nu va putea depăși fără greutăți un anumit cadru corespunzător pregătirii. Și în prezent ea este posibilă și necesară, în sprijinul efectuării ei venind policalificarea. In plus, în procesul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, și apoi a celei comuniste, se urmărește crearea tuturor condițiilor ca munca să devină o plăcere.

Împărțirea societății în clase s-a grefat pe diviziunea socială a muncii, așa cum aceasta a apărut și a evoluat în decursul istoriei. De aci nu rezultă însă că dispariția antagonismului dintre clase și a deosebirilor esențiale dintre ele nu este posibilă decît pe baza înlăturării diviziunii sociale a muncii. După cum se știe, antagonismul a dispărut încă în condițiile socialismului, o dată cu lichidarea exploatării omului de către om. In comunism va dispărea actuala diviziune socială a muncii, dar nu diviziunea socială a muncii ca atare. Ocupîndu-se de procesul dispariției treptate a deosebirilor esențiale dintre munca intelectuală și cea manuală, proces care se va intensifica pe măsura creșterii gradului general de cultură a oamenilor muncii, a dezvoltării forțelor de producție, a introducerii cuceririlor științei și tehnicii în toate ramurile de activitate, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că în noua clasă muncitoare se vor uni, se vor contopi treptat toate celelalte categorii sociale. Și, în continuare, referindu-se la deosebirile ce vor mai exista spunea: *„In fond, va fi vorba nu atît de mari deosebiri în ce privește nivelul de cunoștințe, ci de diviziunea rațională a muncii în procesul producției sociale, pentru că muncitorul de mîine se va apropia mult de intelectualul de mîine, din toate punctele de vedere"*.

In actuala etapă în care a pășit țara noastră, schimbările din structura socială au o puternică influență asupra procesului de apropiere dintre munca fizică și munca intelectuală. Aceasta deoarece schimbările de structură converg spre sectoarele economice în care munca fizică se apropie mai mult de munca intelectuală, este o muncă de o complexitate superioară. Punctul de convergență îl reprezintă industria și, în special, ramurile moderne, cele mai dinamice ale acesteia. Se știe că în anul 1975 ponderea populației ocupate în industrie și în celelalte ramuri neagricole ale economiei va fi de aproape 60%, iar în 1990 de 80%. Aceste modificări vor avea repercusiuni profunde în nivelul productivității muncii sociale, în nivelul de dezvoltare a condițiilor de viață materială și culturală a poporului. Transformarea clasei muncitoare în clasă majoritară a societății va fi însoțită de creșterea capacității sale de influențare a mersului întregii societăți, a capacității sale de inovație și creație. Creșterea numerică a clasei muncitoare va fi grefată pe dezvoltarea bazei materiale de producție și cercetare, pe condiții de muncă și viață care o vor apropia mult de munca intelectuală.

Intregul proces ca și în acțiunea de apropiere se desfășoară, în special, de la munca fizică la munca intelectuală. Avem în vedere, înainte de toate, procesul obiectiv cu conținut economic, proces căruia întreaga activitate de instrucție trebuie să-i răspundă, dar care nu este izolat și are profunde implicații de ordin social.

PE TĂRÎM social-politic și moral, apropierile și chiar contopirea diferitelor clase și grupuri sociale capătă întrucîtva un alt sens. Clasa muncitoare — principala reprezentantă a muncii fizice — este forța socială animată de cele mai înaintate idealuri, are rolul politic conducător, iar principiile ei sînt însușite de toate celelalte grupări sociale. Această recunoaștere și însușire, această apropiere se face, bineînțeles, la un nivel mereu mai înalt de cultură. Activitatea de conducere economică, politică și socială este prin excelență o activitate intelectuală. Participarea clasei muncitoare la conducerea societății o apropie de activitatea intelectualilor. Dar este valabilă și reciproca: participarea intelectualilor, alături de clasa muncitoare, la conducere îi apropie de activitatea intelectuală a clasei muncitoare.

Atenția deosebită ce se acordă pregătirii tehnico-profesionale și de cultură generală a muncitorilor nu exclude, ci, dimpotrivă, presupune o permanentă modificare a volumului, calității și structurii cunoștințelor intelectuale și practice ale intelectualilor. Ne referim, în mod deosebit, la intelectualitate tehnică. Nivelul pregătirii acesteia influențează activitatea economică de producție nu numai prin cercetarea tehnico-științifică, prin organizarea și îndrumarea producției, ci și prin transmiterea de cunoștințe teoretice și practice muncitorilor. In ultima instanță, muncitor și intelectual tehnic, cercetător alcătuiesc un tot în care părțile se condiționează, se completează și influențează reciproc. In acest sens tovarășul Nicolae Ceaușescu arată că trebuie pornit *„de la necesitatea de a considera învățămîntul, cercetarea și producția ca un proces unitar, inseparabil în formarea specialistului de mîine"*, iar *„la terminarea cursurilor învățămîntului superior absolvenții să posede și cunoștințe practice la nivelul unui tînăr muncitor calificat"*.

Caracterul obiectiv al procesului de apropiere dintre munca fizică și munca intelectuală nu implică desfășurarea sa de la sine. Intregul program elaborat de partid pentru formarea multilaterală a omului societății noastre, măsurile luate pentru înfăptuirea lui sînt edificatoare. In nici un caz obiectivul ștergerii deosebirilor esențiale dintre munca fizică și intelectuală nu trebuie să fie redus la un mod de sinteză și rezumare a unor cunoștințe intelectuale și a cărui realizare la nivelul muncitorului să determine concluzia arbitrară a înfăptuirii acestui obiectiv. Procesul este deosebit de complex și multilateral, înfăptuirea lui solicită toate forțele din domeniile învățămîntului, științei, tehnicii, producției, cultural-artistic, politic și social, presupune crearea în timp, dar cu consecvență, a condițiilor realizării obiectivului propus.

prof. univ. dr. F. BURTAN

FIȘE

Mijloc sau scop?

■ Insatisfacția față de situația actuală a economiei matematice occidentale este puternic reliefată în comunicarea lui Maurice Allais **Les théories de l'équilibre économique général et de l'efficacité maximal, impasses recents et nouvelles perspectives** (Teoriile echilibrului economic general și ale eficacității economice maxime; impasuri recente și noi perspective) prezentată la Congresul economiștilor de limbă franceză de la Lausanne din iunie 1971, consacrat operei lui Léon Walras (a se vedea în REVUE D'ECONOMIE POLITIQUE, nr. 3, mai—iunie 1971). M. Allais constată că adeseori economia este pur și simplu considerată ca un pretext pentru a face matematică și că frumusețea demonstrațiilor este preferată concordanței cu realitatea. Ceea ce nu este decît un mijloc pare adeseori a fi devenit un scop în sine. Paradoxal, din punct de vedere științific, incomparabil mai multă grijă se acordă elaborării matematice a modelelor decît discutării structurii lor și a ipotezelor lor din punct de vedere al analizei faptelor. Un val imens de matematici tinde să pună pe planul al doilea discutarea ipotezelor esențiale și prea mulți autori par mai preocupați de enunțarea termenelor de matematică pură decît de analiza faptelor reale. În acest sens, M. Allais reamintește o idee a lui Pareto: „Chiar din punct de vedere pur teoretic, folosirea matematicii nu adaugă nimic la rigoarea demonstrațiilor; și dacă premisele sînt eronate, matematica va trage concluzii tot atît de eronate ca și cele pe care le-ar trage logica obișnuită".

SEMINAR INTERNAȚIONAL AL ZIARIȘTILOR ECONOMIȘTI

Nu de mult s-a ținut la Moscova un seminar internațional al ziariștilor economiști care a avut ca temă prezentarea în presă a problemelor privind adîncirea și perfecționarea colaborării, ale dezvoltării integrării economice socialiste a țărilor membre ale CAER. La seminar au luat parte ziariști de la reviste economice, ziare centrale, agenții de presă și radio-televiziune din următoarele țări socialiste: Bulgaria, Cehoslovacia, Cuba, R. D. Germană, Mongolia, Polonia, România, Ungaria, Uniunea Sovietică, R. D. Vietnam. Din țara noastră au participat: prof. dr. Vasile Rausser, redactor șef al revistei „Probleme economice", prof. dr. Gheorghe Crețoiu, redactor șef adjunct al revistei „Viața economică" și Ion Erhan, șef adjunct de secție la „Scînteia".

După cuvîntul introductiv rostit de V. I. Cernișev, secretarul Uniunii Ziariștilor a U.R.S.S., în cadrul seminarului au fost prezentate referate și informări ale unor cadre de conducere din Secretariatul CAER pe următoarele teme: însemnătatea Sesiunii a XXV-a a CAER; bazele integrării economice socialiste și deosebirea ei principială față de integrarea capitalistă; colaborarea economică a țărilor membre ale CAER în domeniile: planificării, relațiilor financiar-valutare, comerțului exterior, activității științifico-tehnice, construcțiilor de mașini, chimiei, geologiei, standardizării etc. Totodată, participanții au făcut un schimb de opinii cu privire la oglindirea în presă a colaborării economice și tehnico-științifice între țările socialiste.

La încheierea seminarului participanții au avut o întîlnire cu M. A. Lesecîko, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., președintele în funcțiune al Comitetului Executiv al C.A.E.R.

Optimizare

■ În studiul **„Criterii economice pentru dimensionarea optimă a instalațiilor de alimentare cu combustibil la o centrală electrică de termoficare"**, apărut în STUDII ȘI CERCETĂRI DE CALCUL ECONOMIC ȘI CIBERNETICA ECONOMICĂ, nr. 5/1971, C. Moțoiu și A. Gheorghe, analizează o centrală electrică de termoficare care funcționează cu două feluri de combustibil (unul principal — cărbune — și al doilea secundar — păcură). Ca ipoteze acoperitoare s-au prevăzut: centrala funcționează în mod continuu cu sarcina maximă electrică; buncărele pentru cărbune din sala cazanelor reprezintă, din punct de vedere al siguranței, o cale paralelă de alimentare pentru o durată limitată de timp; golirea accidentală a unui buncăr nu influențează funcționarea unităților alimentate din celelalte buncăre; nu există restricții în apelarea la combustibilul secundar, pentru cantitățile anuale, în vederea suplinirii întreruperilor de alimentare cu combustibil principal; fiecare stație de pompare a păcurii este asimilată cu o linie alimentară; prețul daunelor pentru nesatisfacerea construcțiilor a fost presupus direct proporțional cu cantitatea de energie nelivrată. Urmărind determinarea optimului atît din punct de vedere al siguranței în funcționare, cît și din punct de vedere economic, autorii prezintă o metodologie de calcul precum și schema logică a calculului propus. Un exemplu concret dovedește utilizarea metodologiei preconizate.

FIȘE

Echilibru sau deficit?

■ Sub titlul **Le Budget, Keynes et nous** (Bugetul, Keynes și noi), revista EXPANSION (octombrie 1971) publică o discuție purtată de Valéry Giscard d'Estaing asupra interpretării doctrinei keynesiste. Giscard d'Estaing consideră că cei care văd în menținerea unui deficit bugetar permanent aplicarea consecventă a metodelor keynesiste nu au înțeles de fapt semnificația ideilor lui Keynes. După părerea sa, trebuie distinsă analiza pusă la punct de Keynes, de remediile recomandate de el, pe baza acestei analize aplicate la condițiile timpului său. Aceeași analiză, susține interlocutorul, arată că, în condițiile Franței contemporane, caracterizată de o puternică inflație, trebuie menținut echilibrul bugetar și nu deficitul. Giscard d'Estaing arată, în continuare, că simpla politică bugetară nu reprezintă o pîrghie suficientă în asigurarea creșterii economice, alături de ea fiind necesare o politică de control a creșterii masei monetare și o politică a veniturilor. Insistînd asupra faptului că inflația pare a fi principala problemă economică actuală, el a relevat și dificultățile planificării în condiții de inflație, în care reacțiile mecanismelor economice sînt „falsificate".

PROFITUL ȘI EXPLOATAREA — PERMANENȚE ALE CAPITALISMULUI

ÎN LITERATURA de specialitate din ultimul timp se pune cu tot mai mare frecvență problema formei concrete de manifestare a mobilului reproducției capitaliste în condițiile revoluției științifice și tehnice contemporane și ale capitalismului monopolist de stat.

IN GENERAL, procesul reproducției capitaliste lărgite intensive și extensive — a avut și are drept mobil fundamental tendința „de a produce, cu minimum de capital avansat, maximum de plusvaloare sau de plusprodus" [1]). În prezent însă, cele două laturi ale acestui mobil se manifestă în forme tot mai complexe și mai voalate, ceea ce favorizează într-o anumită măsură apariția unor teze burgheze apologetice care pledează pentru ideea că în societatea capitalistă mobilul activității economice ar fi încetat să fie profitul.

Prima latură a mobilului nemijlocit al reproducției capitaliste constă în tendința permanentă a întreprinderilor de a produce diferitele valori de întrebuințare cu cheltuieli de capital cît mai mici. Prin aceasta progresul tehnic este împins înainte tocmai pe baza tendinței spre folosirea economicoasă a capitalului. Omenirea învață, astfel, „să-și cheltuiască economicos forțele și să-și atingă scopul producției, cu o cît mai mică cheltuire de mijloace" [2]).

Cea de a doua latură a mobilului nemijlocit al reproducției capitaliste se concretizează în perspectiva riscului de a lipsi de mijloace pe producătorii direcți și în presiunea reală continuă asupra mijloacelor de subzistență ale acestora. Într-adevăr, în condițiile în care concurența dintre capitaluri are o valabilitate generală, „muncitorii apar drept ceea ce și sînt de fapt în producția capitalistă: simple mijloace de producție și nu un scop în sine sau un scop al producției" [3]). De aceea, forței de muncă i se aplică din partea capitalistului același tratament ca și altor elemente ale producției, tinzîndu-se spre economisirea capitalului necesar cumpărării ei. Mobilului nemijlocit al reproducției capitaliste îi incumbă deci și teama pentru existență, nesiguranța majorității populației, teama muncitorilor de a nu-și procura zi de zi mijloacele necesare reproducerii normale a capacității lor de muncă.

Analiza datelor statistice oficiale permite concluzia că ritmurile anuale de creștere a masei profitului sînt mai înalte decît cele ale sporirii veniturilor nominale și reale ale producătorilor direcți, adevărații creatori ai întregii avuții naționale.

Astfel, în perioada 1960—1969, profiturile încasate de corporațiile americane s-au dublat, în timp ce salariile nominale ale lucrătorilor productivi au crescut cu circa 17%. Dacă această creștere a salariilor nominale este corelată cu creșterea costului vieții (circa 18% în aceeași perioadă) se poate constata că în cei zece ani salariile reale au bătut pasul pe loc. Într-adevăr, și alți autori consemnează că salariul mediu real al unui lucrător american (noțiune care cuprinde atît muncitori cît și funcționari) a înregistrat în ultimul timp o oarecare scădere (87,21 de dolari pe săptămînă în anul 1969, față de 88,06 de dolari în anul 1960) [4]).

Aceste tendințe se înregistrează tocmai în S.U.A., într-o perioadă în care boom-ul economic a durat mai mulți ani consecutiv. Este adevărat că acești ani au fost caracterizați și printr-o intensificare fără precedent a militarizării.

PROFITUL ca mobil al reproducției capitaliste nu leagă creșterea economică direct de mișcarea pentru sporirea continuă a productivității muncii sociale. Atît masa profitului, cît și rata lui pot crește și în condițiile cînd nu se realizează o creștere a eficienței muncii sociale, deși nu aceasta este caracteristica principală în etapa actuală. Posibilitatea respectivă este dată de menținerea condițiilor de existență ale majorității populației sub cele socialmente necesare.

Mai mult, dinamica mobilului reproducției capitaliste nu permite aprecierea exactă a creșterii productivității muncii sociale în ansamblul ei; numai o parte din dezvoltarea generală a forțelor de producție se realizează și se poate realiza sub formă de profit. Cealaltă parte a creșterii absolute a productivității muncii sociale se concretizează în creșterea ponderii capitalului care nu produce direct plusvaloare, în creșterea absolută și relativă a capitalului constant.

Creșterea compoziției organice a capitalului, adică cheltuirea unei părți din ce în ce mai mari a capitalului folosit sub formă de capital constant și, corespunzător, a unei părți descrescînde pentru capitalul variabil, este unanim recunoscută în literatura de specialitate. Apar, ce-i drept, o seamă de dificultăți în ce privește determinarea exactă a acesteia și, de aci, și aprecieri diverse cu privire la nivelul ei pe diferitele trepte ale dezvoltării capitalismului, inclusiv în perioada actuală. Urmărind însă procesul în evoluția sa pe termen lung constatăm creșterea evidentă a compoziției organice a capitalului.

De exemplu, în industria prelucrătoare a S.U.A. în anul 1889 capitalul constant era mai mare decît capitalul variabil de 5,4 ori, în anul 1929 de 7,10 ori, în anul 1939 de 7,48 ori, iar în ultimii ani raportul a ajuns la circa 8,2/1. O influență hotărîtoare în direcția creșterii compoziției organice a capitalului o are automatizarea producției.

În unele cazuri, aprecierea nivelului real al compoziției organice a capitalului este îngreunat de faptul că sporirea acesteia este însoțită de tendința de reducere a capitalului constant ce revine pe unitatea de produs.

Modificările în structura capitalului, în sensul creșterii compoziției sale organice, pot să apară și apar în realitate drept o devalorizare a capitalului în funcțiune. Principala formă de manifestare a limitelor mobilului reproducției capitaliste este deci tendința de scădere a ratei profitului ca urmare a creșterii compoziției organice a capitalului.

TEZE APOLOGETICE PRIVIND MOBILUL ACTIVITĂȚII ECONOMICE ÎN SOCIETATEA BURGHEZĂ CONTEMPORANĂ

CU CÎT PROGRESUL TEHNIC este mai intens, cu atît mai mult provoacă el îngrijorare în rîndul deținătorilor de capital pentru asemenea modificări structurale ale lui care adîncesc, de fapt, prăpastia dintre interesele încasatorilor de profit și dezvoltarea forțelor de producție. În cazul dominației monopolurilor această prăpastie este deosebit de vizibilă. De altfel, o asemenea contradicție a capitalismului contemporan se manifestă și în acele adversități dintre oamenii de afaceri (dominați de interesul pentru profit) și oamenii de știință, inginerii și tehnicienii (preocupați de introducerea în producție a rezultatelor cercetării științifice și tehnice).

În condițiile revoluției științifico-tehnice contemporane, dubla latură contradictorie a mobilului nemijlocit al reproducției capitaliste se resimte cu mai mare intensitate decît în trecut. Economia politică burgheză reflectă aceste aspecte bivalente ale profitului și, respectiv, atitudinea controversată a capitalului față de progresul tehnic actual: „Trebuie să învățăm cum să asimilăm progresul tehnic, cum să-l utilizăm și cum să-l frînăm, — scria un ideolog al burgheziei — iar în caz de nevoie cum să apărăm societatea noastră împotriva progresului tehnic" [5]). Pentru sublinierea aceleiași teze este demnă de reținut grija unor economiști și sociologi pentru faptul că orînduirea capitalistă stimulează acum doar acele activități care pot aduce un profit ridicat și neglijează pe acelea care pot spori bogăția în general și care asigură condiții de viață mai bune.

CU TOATE CĂ O MULȚIME de împrejurări au dus și duc în continuare la eroziunea generală a profitului ca mobil al producției moderne, există încă suficiente căi prin care mobilul respectiv este adaptat la nivelul actual al dezvoltării tehnicii. Una din aceste căi este intervenția statului burghez în economie.

Prin existența proprietății monopoliste de stat, prin amploarea bugetelor de stat, se creează condiții pentru funcționarea și dezvoltarea acelor ramuri și activități, care, prin ele însele, nu aduc un profit maxim, dar care sînt absolut necesare pentru asigurarea profitului în general. „Etatizarea profitului" (pe baza creșterii considerabile a bugetelor de stat), redistribuirea plusvalorii între capitaliști, pe baza unor mecanisme la care statul burghez participă din plin, capătă în ultimul timp o semnificație deosebită în procesul complex și contradictoriu care explică raportul dintre progresul tehnic contemporan și mobilul reproducției capitaliste. Pe baza acestuia, unii economiști afirmă că repartizarea plusvalorii are o importanță mai mare decît producerea ei, atunci cînd este vorba de extinderea producției capitaliste și de progresul tehnic.

Este demonstrat rolul predominant al producției asupra repartiției, inclusiv, rolul hotărîtor al producției plusvalorii, comparativ cu procesul repartizării ei. Aici, vom adăuga că în țările capitaliste cu sector de stat dezvoltat se insistă în ultimul timp asupra necesității ca întreprinderile aparținînd acestui sector să producă mai mult profit, să devină rentabile, să obțină o rată de profit asemănătoare cu cea a firmelor private.

INTERVENȚIA statului în economie este extrem de semnificativă pentru sublinierea limitelor profitului ca mobil al producției moderne. Statul burghez sprijină tocmai acele sectoare în care se manifestă pregnant știința ca forță nemijlocită de producție, adică acele domenii de activitate, care, prin natura lor nu admit cadrul îngust al relațiilor de producție burgheze, profitul ca mobil al producției. În același sens acționează și politica statelor burgheze în domeniul amortizărilor accelerate, al impozitelor și creditelor, măsurile de ridicare artificială a cererii solvabile, inclusiv pe calea sporirii cheltuielilor militare. În aceste condiții, monopolurile pot să obțină asemenea profituri încît să ducă la o inversare a tendinței obiective de scădere a ratei profitului. Factorii cu acțiune opusă scăderii ratei profitului — sporul productivității muncii fără o creștere corespunzătoare a capitalului, repartizarea valorii nou create în favoarea capitalului — au dus la creșterea ratei profitului în economia privat-capitalistă.

În condițiile societății burgheze actuale, lipsa de interes a muncitorilor pentru progresul tehnic se încearcă a fi compensată prin asemenea metode cum sînt: „premierea" celor cu contribuții superioare în producție; sistemul „participațiilor la profit"; al „acțiunilor populare"; prin intervenții de stat în sprijinul consumului etc. Pe baza acestui ultim aspect, unii economiști sînt tentați să creadă că nesiguranța existenței nu mai constituie în prezent cea de a doua latură a mobilului reproducției capitaliste. În realitate, intervenția statului burghez în economie nu afectează baza mobilului fundamental, nemijlocit al producției capitaliste, nu vizează desființarea profitului. Noutatea manifestării mobilului respectiv constă în sprijinul acordat de puterea publică prin întărirea eficienței lui.

Media ratelor profit net-capital investit este, în general, mai înaltă în marile întreprinderi capitaliste, în marile monopoluri, ceea ce înseamnă că acestea au posibilități tehnico-economice suplimentare în lupta cu tendința de scădere a ratei profitului. Comparațiile noastre, în acest sens, se vor limita doar la primele două serii de 500 mari corporații industriale americane (în S.U.A. sînt înregistrate circa 200 000 de firme industriale). Astfel, în cadrul primelor 500 mari corporații industriale rata medie profit-net-capital investit a fost în anul 1969 de 12,4%, comparativ cu 12,1% cît a fost aceasta în cadrul celei de a doua serii de 500 mari corporații industriale. Dacă ne referim la anul 1960, situația arătată este și mai evidentă. Rata medie profit net-capital investit a fost după cum urmează: 14,8% pe ansamblul industriei prelucrătoare; 17,4% în cadrul corporațiilor industriale avînd active de peste 1 miliard de dolari fiecare; 8,2% la firmele industriale cu active între 1 milion și 5 milioane de dolari.

În același timp, ratele profit net-capital investit manifestă în cazul marilor corporații o pronunțată tendință de convergență și stabilitate, comparativ cu firmele mai mici.

Astfel, în cazul corporațiilor cu capitaluri investite în volum mai mare de un miliard de dolari ratele profit net-capital investit s-au înscris în ultimii 3—4 ani între 10,5—17,7%. Cele mai înalte rate s-au înregistrat în cadrul unor firme mai mici. De pildă, în anul 1969, cea mai înaltă rată a profitului net (174,6%) a fost obținută de firma Ocean Spray Cramberries, firmă care se afla pe locul al 830-lea după mărimea capitalului investit în ierarhia marilor corporații industriale americane. Explicația rezidă în principal, în faptul că marile monopoluri industriale, bancare, comerciale etc. realizează o anumită egalizare a ratei profitului în chiar sînul uniunii monopoliste.

În condițiile contemporane, limita istorică a modului de producție capitalist se manifestă mai pregnant, deși, ea nu este și nu pare să se transforme într-o pîrghie a pieirii automate a orînduirii burgheze.

conf. dr. N. DOBROTĂ

(Continuare în pag. 19)

COLOCVIU ROMÂNO—SOVIETIC

LĂRGIREA RELAȚIILOR ECONOMICE DINTRE ȚĂRI CU ORÎNDUIRI SOCIALE-POLITICE DIFERITE

prof. I. RACHMUTH
membru corespondent al Academiei R. S. România

RECENT s-au desfășurat la București lucrările colocviului româno-sovietic, avînd ca temă „Colaborarea economică, tehnico-științifică între țări cu sisteme social-politice diferite". Colocviul a fost organizat sub auspiciile „Asociației de Drept Internațional și Relații Internaționale" din România și ale Institutului de Economie Mondială și Relații Internaționale" din Moscova.

Lucrările colocviului au fost animate de un spirit științific constructiv și s-au desfășurat într-o atmosferă de colaborare colegială și cordialitate. Cele două delegații au putut constata o largă coincidență a punctelor de vedere exprimate în problemele supuse discuției. Atît în referatele prezentate de membrii delegațiilor, cît și în dezbaterile care au avut loc, au fost expuse idei și poziții care au întrunit acordul unanim.

S-a subliniat astfel, înainte de toate, că revoluția științifică-tehnică contemporană, împreună cu dezvoltarea impetuoasă a forțelor de producție pe care o antrenează, face ca lărgirea relațiilor economice dintre țări să fie, în perioada actuală, o necesitate inexorabilă. Nici o țară, mare sau mică, nu poate să rezolve singură toate problemele economice, tehnice și științifice, puse de realizările grandioase ale spiritului uman.

Pe primul plan al activității sale economice externe, fiecare țară socialistă pune relațiile cu celelalte țări socialiste. Aceste relații frățești se află în centrul politicii externe — deci și în centrul politicii economice externe — a Partidului Comunist Român. Orientarea relațiilor noastre economice în primul rînd spre aceste țări reprezintă deci o aplicare consecventă a acestei politici.

În același timp toți participanții la colocviu au subliniat necesitatea încadrării țărilor socialiste în diviziunea mondială a muncii, necesitatea adîncirii și lărgirii relațiilor economice cu țările avînd orînduiri social-politice diferite. După cum a subliniat delegația română, această extindere a colaborării internaționale trebuie să se bazeze pe respectarea principiilor suveranității, independenței și egalității în drepturi a tuturor statelor, ale neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc.

Ambele delegații au fost de acord în a considera că din punct de vedere economic, lărgirea relațiilor cu țări avînd altă orînduire social-politică este menită să contribuie la dezvoltarea economică a tuturor țărilor, la răspîndirea cuceririlor științei și tehnicii, la mai buna acoperire reciprocă a nevoilor de materii prime și produse finite. Intensificarea relațiilor economice externe este apreciată în mod unanim ca unul din factorii importanți ai creșterii economice.

În ceea ce privește implicațiile politice ale lărgirii activității economice internaționale, aceasta reprezintă — după opinia participanților la colocviu — un factor de slăbire a încordării internaționale, de întărire a securității, un factor de asigurare a păcii. În mod deosebit s-a subliniat de către participanții la colocviu importanța pe care adîncirea colaborării economice dintre statele cu orînduiri social-politice diferite din Europa o are pentru convocarea conferinței europene, propusă de țările socialiste. Pe de altă parte, au fost exprimate argumente convingătoare în susținerea ideii că, la rîndul ei, desfășurarea cu succes a acestei conferințe va avea urmări deosebit de stimulative asupra relațiilor economice dintre Estul și Vestul Europei.

S-a constatat de comun acord că o piedică majoră care stă în calea desfășurării largi a relațiilor economice Est-Vest o reprezintă măsurile de discriminare și îngrădire pe care o serie de țări capitaliste dezvoltate le mai practică încă în comerțul cu țările socialiste. Au fost analizate și „fundamentările teoretice" cu care unii economiști burghezi caută să justifice aceste discriminări, pledînd pentru menținerea la un nivel scăzut a relațiilor cu țările socialiste. Astfel s-a arătat inconsistența tezelor privitoare la așa-numita „asimetrie" structurală dintre țările cu orînduiri diferite, care ar împiedica extinderea relațiilor economice dintre ele, precum și a tezei cu privire la faptul că deosebirea dintre economia planificată și economia „de piață" ar constitui, de asemenea, o piedică în calea extinderii acestor relații. Chiar dacă există asemenea deosebiri, ele nu sînt de natură a împiedica relațiile economice dintre țările respective. Dimpotrivă, unele din ele pot constitui un factor de stimulare. S-a subliniat necesitatea înlăturării tuturor discriminărilor de orice natură, în vederea unui schimb liber de produse, combătîndu-se formarea și menținerea unor organisme internaționale închise, care împiedică circulația liberă a valorilor materiale și spirituale.

S-a subliniat de către ambele părți importanța deosebită a convențiilor economice de lungă durată, precum și faptul că înțelegerile dintre țări pot avea caracter atît bilateral cît și multilateral. Delegația română a subliniat faptul că acordurile bilaterale, prin elasticitatea lor, prezintă mari posibilități de adaptare la cerințele reciproce ale partenerilor, ele rămînînd o cale de bază a legăturilor economice interstatale.

O ATENȚIE deosebită a fost acordată în cursul colocviului analizării formelor în care se desfășoară relațiile țărilor socialiste cu țări avînd altă orînduire social-politică. Forma tradițională a acestor relații, anume comerțul exterior, își menține în întregime importanța. Atît partea sovietică cît și partea română au menționat faptul că, în ultimii ani, relațiile comerciale ale țărilor lor cu țările în curs de dezvoltare cît și cu țările capitaliste dezvoltate au sporit simțitor. Această sporire cantitativă a fost însoțită în țara noastră de o modificare a structurii comerțului, prin creșterea exportului de utilaje și alte produse finite. Ambele părți au subliniat în același timp necesitatea lărgirii acestui comerț, și, în mod deosebit, necesitatea deschiderii piețelor occidentale pentru mașinile, utilajele și produsele finite provenind din țările socialiste. Partea sovietică a accentuat și asupra posibilităților de a lărgi exportul de combustibil în țările din Europa occidentală.

Formele noi de colaborare economică între țări, anume cooperarea economică, tehnică și științifică, capătă — în concepția ambelor părți participante la colocviu — o importanță tot mai mare, alături de formele tradiționale ale schimburilor comerciale dintre țări. Departe de a se reduce, acestea din urmă sînt stimulate prin promovarea cooperării economice și tehnice.

Delegația română a arătat că convențiile de cooperare încheiate cu țările dezvoltate ale Europei occidentale se referă în cele mai multe cazuri la construirea în comun a unor obiective economice, țările occidentale livrîndu-ne utilajele necesare, iar rambursarea făcîndu-se prin livrări de produse ale întreprinderii respective sau în alt mod. O altă formă de cooperare economică a țării noastre cu țări capitaliste dezvoltate este participarea la construirea unor obiective în aceste țări. De asemenea, există convenții încheiate de țara noastră cu firme din țările capitaliste dezvoltate în vederea construirii în comun a unor obiective în terțe țări.

Delegația sovietică a arătat, de asemenea, formele variate de cooperare economică cu țările capitaliste din Apusul Europei, pe care le are în vedere Uniunea Sovietică. Astfel, este vorba în primul rînd de cooperare în construcția unor obiective industriale și energetice pe teritoriile ambelor țări. Unele acțiuni de asemenea natură au și fost înfăptuite pe teritoriul Uniunii Sovietice. Se consideră ca fiind avantajoasă și avînd perspective de viitor participarea țărilor din Europa occidentală la valorificarea resurselor naturale ale unor țări socialiste. După părerea delegației sovietice, țările din Răsăritul și Apusul Europei pot construi împreună obiective industriale și energetice în terțe țări. Și în această privință există deja o experiență. Se propune de asemenea, cooperarea și specializarea în construcția de mașini și utilaje. O asemenea cooperare permite ieșirea în comun pe piețele terțe.

Cele două delegații au putut deci constata o largă unitate de vederi și în ceea ce privește diferitele forme de cooperare economică cu țările Europei occidentale.

În cadrul discuțiilor purtate, s-au bucurat de un interes deosebit și problemele cooperării tehnico-științifice, subliniindu-se importanța acesteia în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane. Delegația română a prezentat formele specifice pe care le ia această cooperare atunci cînd partenerul este o țară în curs de dezvoltare. În ceea ce privește cooperarea tehnico-științifică cu țările capitaliste dezvoltate, este vorba de schimburi între institute de cercetare și instituții de învățămînt etc. S-a subliniat preocuparea conducerii noastre de partid și de stat pentru valorificarea mai deplină a realizărilor științifice și tehnice din țara noastră.

Ca obiecte posibile ale unor preocupări largi în domeniul colaborării economice dintre Răsăritul și Apusul Europei, delegațiile au menționat: protecția mediului înconjurător, exploatarea resurselor mărilor și oceanelor, construirea de căi navigabile și canale continentale, construirea unui sistem unic de transporturi, construirea unui sistem energetic unic.

OCUPÎNDU-SE de implicațiile pe plan politic ale lărgirii relațiilor economice dintre țările cu orînduiri social-politice diferite, delegațiile și-au exprimat în mod unanim convingerea că adîncirea acestor relații va avea urmări binefăcătoare asupra relațiilor politice dintre state. S-a subliniat în mod deosebit legătura organică ce există între lărgirea colaborării internaționale, pe de o parte, și destinderea încordării internaționale și întărirea securității, pe de altă parte. Cooperarea economică nu se poate realiza în toată plenitudinea ei în absența securității. În ceea ce privește relațiile dintre țările Europei, s-a evocat marea importanță pe care o va avea convocarea conferinței europene pentru dezvoltarea relațiilor economice între cele două părți ale continentului. De pe acum lărgirea importantă a relațiilor economice dintre Apusul și Răsăritul Europei este o ilustrare a faptului că tendința spre destindere și realizarea securității a început să-și arate efectele și pe plan economic. Au fost făcuți pași hotărîți în direcția normalizării relațiilor dintre țări cu orînduiri social-politice diferite. În legătură cu aceasta trebuie judecată și înviorarea tot mai accentuată a relațiilor economice dintre cele două părți ale Europei. Ambele delegații au subliniat importanța faptului că ordinea de zi propusă pentru conferința europeană cuprinde și punctul „cu privire la lărgirea legăturilor comerciale, economice, tehnico-științifice și culturale pe baza egalității în drepturi, în scopul dezvoltării colaborării politice între statele europene". De asemenea, s-a insistat asupra faptului că tratatul încheiat la Moscova între U.R.S.S. și R.F.G. prevede în preambulul său că părțile contractante își exprimă hotărîrea de a îmbunătăți și lărgi colaborarea dintre ele, inclusiv în domeniul relațiilor economice, precum și al legăturilor tehnico-științifice și culturale. Este deci justificată concluzia că viitorul colaborării eco-

(Continuare în pag. 16)

Tehnica înaintată și folosirea forței de muncă

■ Economiștii britanici F. Stewart și P. Streeten sînt autorii studiului **Conflicts between Output and Employment in Developing Countries** (Conflicte între producție și folosirea deplină a forței de muncă în țările în curs de dezvoltare) publicat de OXFORD ECONOMIC PAPERS (iulie 1971). Ei pornesc de la ideea că în țările în curs de dezvoltare pot exista anumite conflicte între obiectivele generale ale dezvoltării și acelea ale utilizării complete a forței de muncă. Aceasta se datorează, arată ei, pe de o parte lipsei unor suficiente resurse materiale și excesului de forță de muncă, pe de altă parte. Astfel, țările în curs de dezvoltare, arată autorii, se pot afla în situația în care achiziționarea unei tehnici înaintate nu asigură folosirea deplină a forței de muncă existente. O asemenea situație, consideră Stewart și Streeten, nu trebuie să ducă însă la concluzia adoptării unei tehnici învechite. În momentul în care optează pentru o anumită tehnică, țările în curs de dezvoltare, arată autorii, trebuie să țină seama de efectele pe termen lung. Astfel, în general, tehnica înaintată care garantează o producție mare asigură un înalt nivel viitor al necesarului de forță de muncă. Optînd pentru o tehnică avansată se pun fundamentele unei dezvoltări rapide care asigură, în ultimă instanță, folosirea completă a forței de muncă.

FIȘE

Un nou concept

● Pentru prima oară în literatura de specialitate vest-europeană Jean Klein, economist francez format la Massachusetts Institute of Technology, introduce noțiunea de „secțiune de piață" prin lucrarea **Les fluctuations des parts de marchê de l'entreprise**, (Fluctuațiile secțiunilor de piață în întreprindere) Paris, 1970, 134 pag. La prima vedere, noțiunea de „secțiune de piață" pare a fi foarte simplă deoarece prin ea se înțelege ponderea ce-i revine unei firme sau întreprinderi din totalul desfacerii (pieței) unui produs sau a unui grup de produse. Dificultățile apar, după cum precizează J. K., din momentul în care se pune problema determinării acestei ponderi. Se apreciază însă că aceste dificultăți merită să fie învinse deoarece este vorba, în fond, de o nouă metodă de a prevedea evoluția unei întreprinderi în condițiile unei „economii de piață". Concretizînd această idee, autorul prezintă un model de determinare a secțiunii de piață pornind de la teoria proceselor stohastice într-o ipoteză restrictivă (aceea a staționării matricei probabilităților de tranziție), modelul complicîndu-se progresiv prin faptul că probabilitățile de trecere nu mai sînt considerate constante, ci afectate de nivelul prețurilor relative (elasticitatea prețurilor) a secțiunii de piață și de intensitatea publicității.

INTRODUCERE ÎNTR-O NOUĂ DISCIPLINĂ: ECONOMIA CERCETĂRII ŞTIINŢIFICE

ROLUL ECONOMIC al ştiinţei şi desigur al cercetării ştiinţifice este o temă la ordinea zilei, dezbătută pe larg în scris şi cuvînt viu — dar din păcate puţin riguros. De fapt **economia cercetării ştiinţifice** a depăşit de mult faza unei teme periferice pentru economist, iar rolul în viaţa economică pe care-l are obiectul său — adică cercetarea ştiinţifică însăşi — o îndreptăţeşte să-i acordăm atenţia, respectul şi statutul unei discipline de **economie de ramură.** Dar tocmai importanţa subiectului şi pretenţiile pe care pe drept i le putem asocia, reclamă de urgenţă precizie, gîndire clară şi definiţii riguroase. Şi există deja o importantă literatură de pionierat urmărind să dea o fundaţie solidă noii discipline, noţiunilor, tehnicilor şi metodelor sale.

Nu este întîmplător — deşi nici lege — faptul că ţările care, datorită dimensiunii şi avuţiei lor, desfăşoară o largă activitate de cercetare ştiinţifică, au avut şi preocupările cele mai timpurii în privinţa abordării riguroase a economiei ştiinţei. Remarcabila lucrare a lui Edwin Mansfield (The Economics of Technological Change — New York 1968) este un indicator al unor astfel de preocupări în Statele Unite. Din numeroasele produse ale unei evoluţii paralele în Uniunea Sovietică avem acum ocazia, prin grija Editurii ştiinţifice, s-o citim în româneşte pe aceea scrisă de Konson şi Sominski. [1]) Această carte va fi probabil multă vreme şi pe bună dreptate o lucrare standard pentru cei preocupaţi la noi de economia ştiinţei. Cartea este de un volum mic şi, după cum se arată, autorii urmăresc iniţierea unui public nou într-o disciplină nouă. Dar dimensiunile sale mici şi faptul că tematica sa nu acoperă sfera largă a domeniului de titlu, nu-i scade valoarea.

Lucrarea este — după cum e şi firesc — axată pe problemele economice ale cercetării ştiinţifice şi proiectării tehnice aşa cum sînt puse în economia socialistă, deşi cu un considerabil accent pe probleme de administrare a ştiinţei, cîteodată în detrimentul unor probleme de principiu. Cartea lui Konson şi Sominski rămîne totuşi un factor important de pionierat.

Justificarea dată cărţii de autori este convingătoare: „în Uniunea Sovietică există peste 700 mii de lucrători ştiinţifici, reprezentînd circa 25% din detaşamentul oamenilor de ştiinţă din întreaga lume", şi ca atare nu este întîmplătoare preocuparea pentru maximizarea eficienţei acelor investiţii care, în ultima instanţă, sînt manipulate de aceşti oameni. Şi cum „sînt insuficient clarificate problemele economice legate de creaţiile ştiinţifice" (pag. 5) o astfel de carte răspunde unui imperativ al dezvoltării. Cheltuielile de cercetare sînt considerate de autori ca o investiţie cu caracter economic care trebuie să fie orientate în direcţii definite, pentru a asigura şi maximum de randament economic. Aceste direcţii sînt stabilite de tendinţele dezvoltării şi cererii de tehnică nouă. Capitolul I: „Prognoza perfecţionării parametrilor produselor şi a cererii de tehnică nouă" e consacrat acestei probleme. Autorii nu trec sub tăcere dificultăţile inerente acestui domeniu de studiu dat fiind şi faptul că „prognoza cererii este un domeniu foarte tînăr al ştiinţelor economice" (pag. 17). De aceea, este şi atît de dificil de răspuns la întrebările pe care ei le formulează în felul următor: „Care sînt factorii cei mai importanţi ce determină cererea? Cum să se calculeze în perspectivă, pe întreaga economie necesarul de diferite produse?" Desigur, nu încape îndoială că „cererea de tehnică nouă depinde în mod esenţial de eficienţa economică a acesteia" (pag. 19) care a fost atît de interesant analizată de unul din autori (Konson) într-o lucrare mai veche publicată de asemenea în româneşte. Studiul acestei eficienţe începe în capitolul de faţă prin contrapunerea funcţiilor de cerere (descrescînde) cu funcţiile de „ofertă" (crescînde) ale întreprinderilor ce intervin în cercetare şi apoi aplică noua tehnică. În general punctul de interferenţă al celor două funcţii e considerat determinant al nivelului producţiei. O mutare a funcţiei de „ofertă" depinde în interpretarea autorilor de reducerea costului „tehnicii noi" care, între altele, este tratat ca depinzînd de factorul „timp" în care se asimilează noul produs. De fapt Konson şi Sominski aplică în analiza lor **„curba de învăţare"** (learning curve), pe care o ilustrează cu diferite exemple din literatura tehnică economică internaţională. Semnificaţia economică a curbelor de învăţare nu este totdeauna corect înţeleasă de economişti. Uneori, comparîndu-se cu necesitatea concentrării asupra elaborării a două produse cu totul noi, se confruntă costurile de cercetare plus costurile **iniţiale** de asimilare. Or, curbele de învăţare ale celor două obiective pot evolua în timp astfel încît varianta cu costurile de lansare mai ridicate să se dovedească mai avantajoasă. **Acest tip de analiză prezintă o importanţă cu atît mai mare cu cît uneori produsul nou nu poate fi corect comparat cu produse mai vechi.**

Toate aceste studii preliminare sînt chemate să fundamenteze „tematica cercetării" cu care se ocupă capitolul II. De aici incolo autorii intră în substanţa propriu-zisă a temei lor. Şi, deşi lucrarea este esenţialmente economică, nu se uită a se preciza: „Baza cercetărilor ştiinţifice o constituie lucrările cu caracter teoretic ...Teoriile originale, ipotezele, formularea de principii noi, necunoscute în trecut, toate acestea sînt rezultate şi consecinţe ale cercetărilor teoretice ... Importanţa uriaşă a lucrărilor teoretice este îndeobşte cunoscută. Cu toate acestea este foarte complicată trecerea de la cercetările teoretice la realizarea concluziilor obţinute pe baza acestora". (pag. 58-59). Dar, deşi nu-şi fac nici o iluzie în privinţa aplicării imediate a oricărui fel de descoperire, autorii ştiu că „una din particularităţile cele mai semnificative ale revoluţiei ştiinţifico-tehnice contemporane" constă în scurtarea intervalului dintre descoperire şi aplicare. Şi, desigur, ei înţeleg că numărul mare de descoperiri şi, ca atare, procentul mare de aplicaţii depinde strîns de numărul mai mare de „centre de descoperire". În acest sens, se critică „monopolizarea lucrărilor ştiinţifice de către un singur institut sau organizaţie care, aşa cum se cunoaşte, ar exclude desigur orice progres în ştiinţă" (pag. 67). Drept exemplu pentru susţinerea acestei teze sînt citate însemnatele succese ale aeronauticii sovietice, unde „şcolile constructorilor O. Antonov, A. Tupolev, A. Iakovlev ş.a. se găsesc într-o permanentă competiţie creatoare pentru soluţionarea unor probleme asemănătoare sau chiar a aceloraşi probleme. Se scoate în evidenţă că eforturile de cercetare s-au dovedit foarte rentabile în economia sovietică, şi se citează în acest sens academicianul Trapeznikov care arată că „fiecare rublă investită în ştiinţă şi în aplicarea rezultatelor ei are un aport în venitul naţional de 1 rublă şi 45 copeici" (pag. 68).

În legătură cu menţinerea şi stimularea eficienţei acestor investiţii se pun probleme similare cu cele legate de alte activităţi economice. Astfel, stimularea economică a cercetărilor ştiinţifice este considerată de autori ca realizabilă dacă (a) se include în costul lucrărilor de cercetare şi proiectare, şi o cotă de acumulare; (b) dacă instituţiile ştiinţifice beneficiază de o cotă-parte din beneficiul produs de realizările lor şi (c) dacă aceleaşi instituţii vor beneficia de o parte din încasările valutare realizate de pe urma cercetărilor. Dar se mai adaugă: „Sursele enumerate privitoare la stimularea economică a organizaţiilor ştiinţifice nu exclud finanţarea de la buget" (pag. 77). Se poate discuta mult despre aceste opinii, dar că o preocupare în acest sens priveşte **economia cercetării ştiinţifice** e în afara oricărei discuţii.

Tot atît de justificată (şi din aceleaşi motive) este şi planificarea calendaristică (cap. III) a lucrărilor de cercetare şi a ciclului de cercetare-producţie (cap. IV). Aici sînt articulate cu multă perspicacitate trăsăturile comune ale cercetării cu alte activităţi economice. Este interesant şi edificator modul în care este prezentată utilizarea metodei PERT în planificarea cercetării ştiinţifice. Ceea ce, desigur, nu înseamnă că autorii ar adopta un punct de vedere rigid în planificarea muncii oamenilor de ştiinţă. Ei îşi dau seama de marile diferenţe de productivita a cercetătorilor determinate de diferenţele în personalitatea acestora. Referindu-se la fizicianul W. Sheckley (On the Statistics of Individual Variations of Productivity in Research Laboratories), ei arată că ordinea diferenţelor este de la 1 la 50 (pag. 164). De aceea (cap. VII) este considerat „climatul psihologic" atît de important din punctul de vedere al cercetării. Şi, de fapt, analiza economică propriu-zisă se termină cu aceasta. Dar utilitatea acestei cărţi poate fi recunoscută abia după ce ai citit-o pînă aici. Şi tocmai pentru a recomanda aceasta am insitat asupra ei.

dr. T. SCHATTELES

1) A. S. Konson, V. S. Sominski: Economia cercetării ştiinţifice, Editura ştiinţifică, 1971.

LĂRGIREA RELAŢIILOR ECONOMICE

(Urmare din pag. 15)

nomice în Europa depinde în mod hotărîtor şi de acţiunea factorilor politici.

Subliniind faptul că în calea destinderii şi lărgirii colaborării între ţările cu sisteme social-politice diferite se mai aşează încă acţiunea potrivnică a cercurilor imperialiste şi retrograde, precum şi obstacolul serios pe care îl reprezintă cursa înarmărilor, delegaţia română şi-a exprimat convingerea că forţele democratice şi progresiste vor reuşi — prin acţiunea lor unită — să impună un curs hotărît spre destindere, securitate, colaborare şi pace.

Lucrările colocviului româno-sovietic despre „Colaborarea economică, tehnico-ştiinţifică, între ţări cu sisteme social-politice diferite" au demonstrat încă o dată cu toată evidenţa marea utilitate a unor întîlniri şi dezbateri între oameni de ştiinţă şi cercetători din diferite ţări. Ele sînt menite să clarifice poziţiile respective în diferite probleme mari şi importante ale vieţii contemporane. Nu încape nici o îndoială că ambele părţi participante la acest colocviu s-au despărţit cu sentimentul de satisfacţie de a fi constatat unitatea lor de vederi în ceea ce priveşte principalele aspecte şi implicaţii ale relaţiilor economice cu ţări avînd sisteme social-politice diferite.

CĂRŢI

(Urmare din pag. 11)

selecţiei şi repartizării profesionale, lucrarea tratează diferenţiat componentele acestor activităţi, oferind cititorului soluţii care şi-au dovedit deja eficacitatea. Trebuie relevată, de asemenea, vastitatea datelor luate în discuţie, minuţiozitatea analizelor, numeroasele aplicaţii concrete, în diferite variante.

Volumul se deschide cu studiul introductiv în care sînt multilateral înfăţişate rolul organizării ştiinţifice a muncii în condiţiile economiei moderne, importanţa factorului uman în procesul de producţie şi locul orientării şi selecţiei profesionale în organizarea ştiinţifică a muncii.

În primul capitol al lucrării se face o prezentare a profesiunii, subliniindu-se faptul că în societatea contemporană profesiunea devine principalul mod de realizare a personalităţii. În cadrul acestui capitol se tratează aspectul uman al activităţilor profesionale, din punctul de vedere al exigenţelor diferitelor profesiuni şi se analizează critic diferitele clasificări ale profesiunilor.

Capitolul II prezintă evoluţia profesiunilor şi influenţa exercitate de modificările tehnologice asupra criteriilor de orientare, selecţie şi repartizare profesională.

În cadrul capitolului III se înfăţişează metodele de analiză a muncii şi de elaborare a monografiilor profesionale, care reprezintă instrumentul principal şi indispensabil al orientării şi selecţiei profesionale.

În capitolul IV se arată că, alături de pregătirea profesională, factorii de temperament, de aptitudine şi de caracter care determină comportamentul, ca şi trăsăturile globale de personalitate, caracteristice fiecărui individ reprezintă componentele favorizante ale succesului profesional.

Un loc important în lucrare deţine tratarea în capitolul V a metodelor de investigare a trăsăturilor psihice: testele psihologice, observaţia, analiza datelor biografice, interviul, chestionarele, metodele de apreciere, tehnicile proiective, testele de grup pentru trăsăturile psihosociale cerute în muncile de conducere. În continuare, se expun metodele de etalonare şi de interpretare a testelor.

Nu mai puţin interes ştiinţifico-practic prezintă următoarele capitole în care sînt tratate metodele de orientare profesională şi principalele ei etape; metodologia selecţiei profesionale; organizarea ştiinţifică a uceniciei şi integrarea profesională a tinerilor muncitori. Autorii subliniază că orientarea trebuie să aibă darul de a-l convinge pe fiecare individ în ceea ce priveşte capacităţile sale de muncă, stimulîndu-i voinţa pentru ca acesta să poată face faţă eforturilor cerute de calificare.

În capitolul final al lucrării sînt abordate problemele legate de utilizarea raţională a factorului uman în producţie, aspectele ergonomice ale sistemului om-maşină, prevenirea accidentelor de muncă şi combaterea oboselii premature.

Volumul ne apare ca un valcros îndreptar pentru abordarea pe baze riguros ştiinţifice a orientării şi selecţiei profesionale.

LA BAZA INTEGRĂRII

(Urmare din pag. 11)

meserie şi în viaţa de uzină. Ne-am oprit asupra **Fabricii de utilaje şi piese de schimb „Metalotehnica" din Tîrgu Mureş,** unde s-au calificat cele mai multe femei în meserii specifice ramurii şi unde timpul lucrat după obţinerea calificării (în medie un an şi jumătate) face ca elementele de integrare sau neintegrare profesională să se contureze mai pregnant.

Eşantionul chestionat a fost constituit din cele 116 muncitoare aflate la lucru în schimbul I, într-o zi luată la întîmplare. Pentru completarea datelor furnizate de subiecţi chestionaţi s-au folosit **evidenţele întreprinderii, opiniile conducătorilor grupelor de muncă, ai organizaţiilor de partid, sindicat şi tineret.**

Gruparea subiecţilor după caracteristicile studii de stat, meseria însuşită şi timpul lucrat în meserie după obţinerea calificării ne arată că 22,4% din totalul femeilor calificate sînt absolvente ale liceului de cultură generală şi că meseria de strungar este cea mai solicitată. Demn de reţinut este faptul că ponderea femeilor admise la cursurile de calificare a înregistrat o creştere continuă, de la 12,9% în prima serie, la 28,5% în seria următoare, pentru ca la ultima serie să ajungă la 58,6% din totalul cursanţilor.

Întrebate **dacă sînt mulţumite de faptul că şi-au însuşit o meserie productivă, dacă doresc s-o schimbe, cu care anume şi în ce mod, 87% din muncitoare au răspuns că îşi iubesc meseria aleasă şi că nu vor să o schimbe.** Merită analizate motivaţiile prezentate de 19 din subiecţi care şi-au manifestat dorinţa de a schimba meseria. Astfel, în 9 cazuri s-a exprimat dorinţa de a învăţa o altă meserie specifică fabricii, în 5 cazuri schimbarea meseriei este condiţionată de absolvirea unor forme superioare de pregătire, şi numai în 5 cazuri s-au dat răspunsuri care pot fi considerate ca aspecte de neintegrare în meserie.

Unul din obiectivele urmărite prin studiul efectuat s-a referit la **modul cum tinerele muncitoare reuşesc să-şi realizeze — cantitativ şi calitativ — sarcinile de producţie.** Evidenţele secţiilor de producţie ne-au arătat că doar 8 lucrătoare nu-şi îndeplinesc normele de muncă, adică 0,07% din total, ceea ce nu indică o situaţie necorespunzătoare dacă avem în vedere timpul scurt de practicare a meseriei.

Cele de mai sus îşi găsesc o reflectare sintetică în **nivelul veniturilor medii realizate sub formă de salarii** şi care se situează deasupra salariilor lor tarifare de încadrare.

Important este, după părerea noastră faptul că aceste rezultate bune au fost obţinute şi în urma aplicării unei **selecţii profesionale riguroase,** pe baze ştiinţifice a tuturor candidatelor la calificare. Pe lîngă verificarea cunoştinţelor generale, s-a procedat la testarea memoriei şi imaginaţiei tehnice, a deprinderilor specifice viitoarei meserii, folosindu-se în acest scop teste, grafice şi aparate simulatoare de mînuire.

În scopul descoperirii cauzelor care frînează creşterea numărului de femei salariate în industrie, s-au cercetat **condiţiile de muncă şi viaţă** ale acestora, atît pe baza răspunsurilor formulate de subiecţi, cît şi a aprecierilor factorilor de răspundere (profesionali, politici şi obşteşti) din fabrică. În general, condiţiile de muncă sînt socotite corespunzătoare (75% din femei le apreciază în acest fel). S-au ridicat însă unele probleme care trebuie să stea în atenţia comitetului oamenilor muncii al acestei întreprinderi. Astfel, dotarea igienico-sanitară a secţiilor în care lucrează femei este încă insuficientă, fiind necesară mărirea capacităţii vestiarelor şi amenajarea unor spaţii pentru servitul mesei. Unitatea va trebui dotată cu cămin pentru nefamilişti, creşă şi cămin pentru copiii salariaţilor.

Dacă rezolvarea problemei de mai sus presupune investiţii suplimentare, precum şi aprobări ale forurilor superioare, analiza întreprinsă a evidenţiat neajunsuri care pot fi şi trebuie înlăturate de către conducerea întreprinderii. O bună parte din femei au semnalat faptul că, datorită deficienţelor în organizarea producţiei şi a muncii, la începutul lunii locurile de muncă nu sînt asigurate cu comenzi pentru ca apoi la sfîrşit să fie nevoite să lucreze peste program şi cu o intensitate sporită a muncii pentru recuperarea rămînerilor în urmă şi realizarea sarcinilor de producţie. Cunoscute fiind consecinţele muncii prelungite şi în asalt asupra gradului de oboseală şi calităţii producţiei **se impune o mai judicioasă programare a activităţii productive** în această unitate economică. Alte propuneri vizează **mai buna aprovizionare cu materiale, semifabricate şi scule, necesitatea organizării unor forme de perfecţionare în meseria aleasă.**

DE LA TRIMISUL NOSTRU SPECIAL

DECLARAȚIA DE LA LIMA

TEXTUL Declarației de la Lima se remarcă prin acordul la care au ajuns cele 95 de țări în curs de dezvoltare participante la conferință, în ce privește poziția lor în problema resurselor naturale, independenței economice, lichidării tarifelor vamale discriminatorii, reformei sistemului monetar internațional, în problemele țărilor mai puțin avansate din rîndul țărilor în curs de dezvoltare.

Documentul final, rezultat al unor discuții profunde și nu de puține ori contradictorii, reflectă în mod evident hotărîrea țărilor în curs de dezvoltare de a se prezenta unite la lucrările celei de a 3-a sesiuni UNCTAD din primăvara viitoare. Și nu numai la această sesiune, dat fiind că documentul final concretizează, într-un anumit sens, mult discutata propunere a instituționalizării „grupului celor 77". Dacă reuniunile ministeriale ale celor 77, de felul celor de la Lima, vor avea loc la fiecare patru ani, la Geneva va funcționa un oficiu permanent al țărilor în curs de dezvoltare.

Așa cum se prezintă ea acum, Declarația de la Lima reprezintă în primul rînd o declarație politică de mare importanță pentru țările în curs de dezvoltare, subliniind voința de unitate a acestora, identitatea intereselor lor fundamentale. Ea pledează pentru o participare echitabilă a tuturor țărilor lumii a treia la avantajele obținute prin negocieri și acorduri internaționale.

Totodată ea reafirmă dreptul tuturor țărilor la dezvoltarea economică, la exercitarea deplinei suveranități asupra resurselor lor naturale, respingînd orice presiune economică sau politică pe care o denumește „agresiune de natură să amenințe pacea și securitatea internațională". În acest sens se include în Declarație și dreptul suveran al fiecărei țări de a folosi resursele mărilor în limitele apelor naționale fixate de sine stătător. Înțelegerea reciprocă a intereselor și necesităților străbate întregul document, ceea ce are o mare însemnătate dacă ținem seama cît de diferite se prezintă în realitate de multe ori interesele țărilor în curs de dezvoltare.

Urmînd a fi prezentată Națiunilor Unite de către ministrul de externe peruan Mercado Jarrin, documentul va înfățișa punctul de vedere al țărilor în curs de dezvoltare cu privire la o serie de probleme fundamentale ale lumii a treia. Printre acestea figurează aspectele comerțului cu materii prime, produse industriale finite și semifinite, problemele finanțării internaționale, ale transporturilor maritime, turismului etc.

Întărirea cooperării internaționale și în genere a relațiilor economice dintre țări cu sisteme sociale diferite, ca și a legăturilor de cooperare dintre țările în curs de dezvoltare ocupă un loc important în document.

În intenția participanților la conferința de la Lima, Declarația urmează să fie în același timp un program de acțiune, motiv pentru care ea prevede o serie de direcții de activitate a țărilor în curs de dezvoltare, program despre care vom informa în mod detaliat cititorii noștri într-un articol viitor.

Declarația de la Lima, semnată de reprezentanții celor 96 de țări participante la lucrările conferinței, constituie fără îndoială un document important. El demonstrează hotărîrea evidentă de a se efectua schimbări în economia mondială contemporană în sensul unei noi diviziuni a muncii care să avantajeze toate țările participante la ea. Desigur, așa cum subliniau unii delegați, pentru ca aceste modificări să se realizeze este nevoie de intensificarea eforturilor proprii ale țărilor în curs de dezvoltare și, totodată, de lărgirea cooperării internaționale.

Documentul de la Lima apare, în aceste condiții, ca o însemnată declarație de principii a țărilor în curs de dezvoltare și un apel la înțelegere și cooperare adresat țărilor dezvoltate ale lumii.

dr. N. S. STĂNESCU

Lima, noiembrie

REPERE

• **În Japonia** au dat faliment în cursul lunii octombrie a.c. 865 firme industriale, cu 19,5% mai multe decît în luna precedentă. Fiecare dintre aceste firme a lăsat neachitate datorii de cel puțin 10 milioane yeni.

• **Pentru a concura** aerobuzul european, compania McDonnel Douglas intenționează să construiască un avion similar. Se apreciază că pînă în 1980 companiile aeriene occidentale vor avea nevoie de circa 700 avioane de acest tip.

• **Suprafața** magazinelor cu autoservire din Olanda a crescut anul trecut cu 61 000 m.p. Paralel cu apariția a 170 supermagazine organizate pe acest principiu modern, au dispărut 253 magazine cu autoservire mai mici. Spațiile necesare supermagazinelor se dovedesc însă tot mai greu de obținut.

• **Indicele** costului vieții a sporit în Italia în anul 1970 cu 9%, ceea ce constituie un record pentru această țară. În comparație cu anul 1956, indicele prețurilor a ajuns în prezent la 175.

• **În Filipine** va fi construită o uzină „Ford". Ea va furniza 92% din materialul produs de compania amintită în Asia de sud-est, în special modelele Escort și Cortina. Investiția necesară: 100 milioane dolari.

• **Între Belgia și Japonia** a fost inaugurat serviciul telefonic complet automat. Belgia este prima țară din lume care pune acest serviciu la dispoziția oricărui abonat. În 1970 numărul convorbirilor telefonice dintre cele două țări a depășit 13 000.

• **Conferința de la Lausanne** a principalelor companii aeriene occidentale, inițiată în vederea soluționării problemei tarifelor aeriene pe rutele Atlanticului de nord, s-a încheiat fără a se fi ajuns la un acord. Există perspectiva ca, în cazul nerealizării unei înțelegeri pînă la sfîrșitul anului, între companiile aeriene occidentale să se declanșeze un adevărat „război al tarifelor".

• **O gospodărie piscicolă** modernă va fi creată în Ungaria cu contribuția de 50 milioane forinți a F.A.O. În următorii cinci ani, scrie „Magyar Hirlap", consumul anual de pește pe locuitor va crește de la 2 kg la 3 kg.

• **În pofida** politicii oficiale a înghețării prețurilor și salariilor, costul vieții continuă să crească în Statele Unite. După cum informează un comunicat al Ministerului Agriculturii, în perioada 15 septembrie — 15 octombrie a.c., prețurile majorității produselor agroalimentare au crescut, deși costul producției a cunoscut o scădere.

• **În perioada** august 1970 — august 1971 prețul produselor alimentare a crescut în Irlanda cu 14%, la legume creșterea fiind chiar de 34%. În același interval, prețurile la combustibil și tarifele poștale au sporit cu circa 20%. Au crescut de asemenea tarifele în transportul urban.

• **Guvernul Ugandei** își propune pentru anul viitor dublarea producției agricole. Vorbind în fața factorilor responsabili, președintele țării, Idi Amin, a chemat totodată la lichidarea monoculturii.

• **Penetrația** capitalului american în economiile statelor occidentale se intensifică. Potrivit datelor publicate de Departamentul Comerțului al S.U.A., investițiile directe de capital american în străinătate au atins anul trecut nivelul record de 7,1 miliarde de dolari. Totalul investițiilor americane în străinătate se ridica astfel, la 31 decembrie 1970, la 78,1 miliarde dolari.

• **Potrivit** datelor recensămîntului efectuat în acest an, populația Finlandei numără în prezent 4 710 000 locuitori.

VIZOR

OH, CÎT SÎNT DE DRĂGUȚI...

„IUBIM PE OAMENI nu atît pentru binele pe care ni-l fac ei nouă, cît pentru binele pe care li-l facem noi lor". Dacă ar fi să acceptăm această cunoscută butadă, am ajunge inexorabil la concluzia că indienii din America de nord nutresc o nemărginită afecțiune pentru semenii lor albi cărora le-au cedat un binecuvîntat pămînt, cu păduri și cîmpii, cu munți și ape și cu multe alte bogății care au ieșit mai tîrziu la iveală. Și tot în virtutea acestei logici ar trebui să credem că populația albă a noului continent poartă în dreptul buzunarului de la piept o neîmpăcată ură împotriva acestor aborigeni cărora numai bine nu le-a făcut pînă acum în viață — adică în mai multe vieți, cîte s-au săvîrșit de la Columb încoace.

Și totuși, adevărurile mari nu sînt întotdeauna atît de simple. Dacă în ce privește sentimentele „pieilor roșii" lucrurile nu sînt încă pe deplin lămurite, în ce privește sentimentele americanilor adevărul este cu totul altul. Animozitatea s-a stins de mult în sufletele acestora, de cînd tot ce era de luat, a fost luat. Este deja multă vreme de cînd indienii se bucură de o mare simpatie în S.U.A.: sînt, doar, atît de drăguți cu penele acelea frumos colorate, cu veșmintele lor sumare, cu chipurile lor veșnic tăcute și impenetrabile. Oh, cît sînt de drăguți !!

Dar dincolo de această admirație muzeistică nu mai rămîne nimic decît o cinică și imperturbabilă indiferență. Cei 500 000 de supraviețuitori ai unui legendar popor trăiesc astăzi, în cea mai bogată țară din lume, în cele mai autentice muzee ale mizeriei și disperării. Indiferența autorităților față de destinul acestei populații, refugiată — pe măsură ce marile companii descopereau noi bogății subterane — în rezervații sterpe și aride, a făcut din problema indienilor una din cele mai acuzatoare realități ale societății americane. „Împărțită în 282 de rezervații, împrăștiate în 26 de state din estul și vestul S.U.A. — scria zilele trecute ziarul Tribune de Nations, *— vechea populație aborigenă a Americii are venitul pe cap de locuitor cel mai scăzut din S.U.A., vîrsta medie nu depășește 44 de ani. Dintre membrii triburilor, mulți sînt cei care își pun singuri capăt zilelor ; de altfel, indienii dețin în Statele Unite tristul record al sinuciderilor. Subnutriția și bolile fac adevărate ravagii. Meningita, tuberculoza sînt maladii frecvente, ca și ciroza și chiar ciuma".*

...În fiecare an, spre rezervațiile din Munții Albi se îndreaptă cohorte de turiști romantici, dornici să descopere imaginea, conservată nealterat, a războinicilor indieni încremeniți în istorie. Dar „pieile roșii", care au populat legendele atîtor generații de copii, își pun tot mai rar penele lor frumos colorate. Se retrag, tăcuți ca întotdeauna, din istorie pentru a intra — pentru a aminti că au intrat — în contemporaneitate bolnavi și flămînzi.

Nic. MAVRODIN

STRATEGII ȘI PRIORITĂȚI ÎN DEZVOLTAREA REGIONALĂ

IN cele mai multe țări socialiste, constructorii noii orînduiri au moștenit de la societatea capitalistă rămîneri în urmă și disproporții nu numai în ce privește dezvoltarea economiei naționale și a ramurilor acesteia, ci și la nivel regional. Înlăturarea acestor disproporții, dezvoltarea regională, reprezintă un proces extrem de complex, cu o multitudine de implicații, care nu poate fi înfăptuit decît într-o perioadă relativ îndelungată pe baza unor cercetări ample și concluzii bine fundamentate. O asemenea preocupare este deosebit de evidentă în ultimul timp și în R. P. Ungară, atît în documentele de partid și de stat, cît și în presa de specialitate.

Liniile principale ale dezvoltării regionale au fost trasate de Hotărîrea C.C. al P.M.S.U. din primăvara anului 1970, iar direcțiile acestei dezvoltări — de hotărîrile Consiliului de Miniștri din martie 1971, care cuprind principiile acestei politici și se referă la modul cel mai rațional de dezvoltare regională a tuturor ramurilor economiei naționale; atingerea unor proporții teritoriale mai judicioase între forța de muncă și mijloacele de producție; diminuarea treptată a deosebirilor existente, sub aspect teritorial, în veniturile și deservirea populației. Sînt prevăzute, de asemenea: instrumentarul necesar realizării scopului (sistemul de planificare în profil teritorial la nivelul economiei naționale, al capitalei și județelor), elaborarea de planuri de perspectivă, pe termen mijlociu și de lungă durată etc.

După cum se menționează în aceste documente, organele locale vor avea atribuții sporite în domeniul dezvoltării teritoriale ceea ce corespunde concepției noului sistem de conducere și planificare a economiei naționale. Înainte de adoptarea noului sistem de conducere, dezvoltarea regională era, în mare măsură, dependentă de decizii centrale. Se menționează că un anumit centralism se menține și în noile condiții. Hotărîrile din martie a.c. stabilesc chiar că un organ guvernamental — este vorba de Ministerul construcțiilor și al dezvoltării urbane — va răspunde de dezvoltarea regională ca de o problemă de ramură. Deciziile centrale se limitează însă la stabilirea amplasării marilor obiective. Referitor la deciziile ce incumbă întreprinderilor sau organelor locale de stat și ating probleme de dezvoltare regională, statul poate influența și deci interveni prin reglementări directe sau indirecte: fondurile puse la dispoziție, diverse avantaje create, politica de credit, instrumente juridice (de ex.: restrîngeri privind stabilirea în unele zone) etc.

CARE sînt principalele trăsături ale noului mod de abordare a problemei dezvoltării teritoriale? Așa cum reiese din presa de specialitate care dezbate acum această problemă, planificarea teritorială este concepută ca parte organică a planificării economiei naționale, servind fundamentării teritoriale a acesteia și, în același timp, concretizării ei, creării unei baze reale pentru activitatea socială operativă, conștientă, respectiv pentru planurile și reglementările pe termen mai scurt. Se subliniază că pînă acum planul teritorial era, de fapt, o defalcare pe regiuni a planului general, fiind un instrument special, teritorial, al planificării economiei naționale. Consecințele teritoriale erau un fel de „produse secundare". În prezent, planul economiei naționale pe termen mediu și lung cuprinde un capitol privind dezvoltarea regională în care se statornicesc scopurile, mijloacele și resursele aflate la îndemînă.

O altă caracteristică a actualului sistem de dezvoltare teritorială: se consideră, ca punct de plecare, nu stabilirea unei singure concepții posibile, ci se caută direcții și căi alternative, pornindu-se de la ideea că, oricum, pînă la urmă variantele contribuie la o mai bună fundamentare a activității de planificare și desigur, a soluției alese.

În discuții, un loc de seamă îl ocupă criteriul strategic care trebuie să stea la baza politicii de dezvoltare regională. Acest criteriu, avînd drept coordonată majoră făurirea unei structuri teritoriale eficiente, urmărește satisfacerea a două cerințe, ce se influențează reciproc: creșterea economică pe scara întregii țări și rezolvarea unor necesități politico-sociale. De aici sarcina primordială a planificării: în ce condiții concrete și în ce măsură pot fi aduse la același numitor cele două cerințe. Se menționează că dezvoltarea teritorială în general, apropierea economică dintre diferitele regiuni în special, au în faza inițială mai de grabă cauze social-politice, decît economice; abia pe parcurs acestea din urmă devin preponderente.

Din discuțiile de pînă acum — se subliniază — nu a reieșit cu claritate în ce dimensiuni concentrarea așezărilor este cu adevărat eficientă sub aspect economic și de dorit, sub aspect social. Au apărut și asemenea concepții extreme, cum este, de pildă, conceptul „satul și fabrica" sau, la extrema cealaltă — părerea că o activitate economică eficientă, dezvoltarea unei industrii competitive își găsesc teren numai în capitală și, cel mult, în cîteva orașe mari.

Pe baza unor studii și calcule se apreciază că în Ungaria diferențele dintre regiuni (județe) în ce privește veniturile personale, nu sînt deosebit de mari, dacă se iau drept comparație nivelele internaționale. Mult mai mare este inegalitatea în ce privește deservirea infrastructurală, culturală sau sanitară. Din studiile efectuate reiese că nu în toate cazurile se confirmă părerea, aproape general acceptată, după care nivelul diferit de industrializare este principala cauză a inegalității veniturilor pe scară regională. De aceea, — se afirmă — în abordarea condițiilor de viață, sarcina principală revine atenuării importantelor diferențe de nivel din domeniul infrastructural (locuințe, servicii comunale, învățămînt public, îngrijirea medicală, rețeaua comercială, transporturi în comun). De altfel, în ultimii ani, în aceste privințe s-a afirmat o tendință de egalizare, activitatea social-culturală și sectorul prestărilor de servicii din regiunile mai puțin dezvoltate crescînd mai rapid decît în regiunile cu o economie mai avansată.

Dezvoltarea diviziunii sociale a muncii, specializarea teritorială și cooperarea deschid un drum larg creșterii forțelor de producție în locurile în trecut rămase în urmă. Se arată însă că o uniformizare a structurii social-economice a teritoriului nu se justifică. Dimpotrivă, fiecare regiune trebuie să tindă la valorificarea rațională a resurselor sale existente și viitoare, pentru a se ajunge la o diviziune eficientă a muncii dintre regiuni, la specializarea și cooperarea lor cea mai adecvată.

PROBLEMA cheie, elementul dinamic al dezvoltării regionale este industrializarea. Există o influență reciprocă între creșterea industrială și creșterea orașelor. În materialele citate [1]) se subliniază că, exceptînd industria minieră, industria energetică și siderurgia (legate strîns și condiționate de bazele de materii prime), problema este în ce anume structură trebuie realizate diferitele amplasări pentru ca, pe scara întregii țări, ea să fie cea mai eficientă? Ca rezultat al dezvoltării structurii economice, în general, și a structurii industriei, în particular, are loc o serioasă diminuare a condiționării amplasării obiectivelor de către factorii naturali. Progresul tehnic și schimbările în structura consumului, fac să crească în toate țările importanța industriei prelucrătoare față de cea a producției materiilor de bază (sectorul primar). Dezvoltarea transporturilor contribuie la depășirea, într-o anumită măsură, a distanțelor, înlesnindu-se legăturile pentru asigurarea materiei prime și a energiei și o mai mare mobilitate a forței de muncă. În condițiile concrete ale Ungariei — se subliniază — acești factori se manifestă din plin.

Consecință a acestor schimbări intervenite în domeniul repartizării forțelor de producție, într-un șir de ramuri, întreprinderile cele mai moderne iau ființă în provincie, parțial în regiuni în trecut nedezvoltate, ceea ce are ca efect o deplasare a ponderilor, o desconcentrare a industriei.

În Ungaria acest proces de desconcentrare a început mai de mult. După cel de-al doilea război mondial, peste o jumătate din cei ocupați în industria țării lucrau la Budapesta. Odată cu trecerea la planificarea socialistă a economiei, situația a început să se schimbe. Ponderea Budapestei în întreaga producție industrială ungară a scăzut continuu și sensibil: de la peste 50% în 1949 la 35,5% în 1969. Efectivul forței de muncă ocupate în întreaga țară a crescut între anii 1965—1969 cu 2,9% pe an. În provincie creșterea a fost mult mai rapidă. În marile centre industriale, a fost sub cifra medie, iar în Budapesta, numărul celor ocupați aproape a stagnat (în 4 ani a crescut în total cu numai 1,6%). Din celelalte orașe cu peste 30 mii de locuitori ocupați în industrie, numai la Debrețin s-a depășit media.

În această ordine de idei, în dezbaterile din presa economică ungară, unii autori exprimă părerea că în orașele mici și în așezările pe cale de urbanizare nu sînt create toate condițiile pentru amplasarea eficientă a unor ramuri, cum este, de pildă, cea a construcțiilor de mașini, și în general, a ramurilor și subramurilor dinamice ale industriei, acestea presupunînd permanente înnoiri, creativitate, forță de muncă de o multilaterală și ridicată calitate, o rețea largă de cooperare cu alte întreprinderi specializate, centre de cercetare și, în general, o „bază spirituală" care nu pot fi asigurate decît în sau în apropierea unor orașe mari. Dar — se dă replica — există aici și un revers: în centrele mai mari, rezervele de forță de muncă sînt pe cale de epuizare, iar atragerea de noi forțe de muncă ridică numeroase probleme (construirea de locuințe, extinderea rețelei comerciale etc.).

PARALEL cu dezbaterile teoretice și ținînd pasul cu ele, continuă elaborarea practică a planurilor de dezvoltare regională pe perioade medii și lungi (pînă în 1985). Ele vor prevedea măsurile pentru intensificarea procesului de apropiere a regiunilor sub aspectul dezvoltării economice, al nivelului de trai și al condițiilor de viață.

După o muncă de peste doi ani, au fost elaborate mai multe variante de dezvoltare regională.

Au fost diferențiate normativele de deservire după categorii de așezări, ținîndu-se seama de specificul categoriei. O coordonată de care s-a ținut seama, de asemenea, în primă linie, a fost adaptarea proiectelor la gradul real de reproducere a forței de muncă.

Pe scară națională există variante „concentrate" și „desconcentrate", care diferă, în parte, după măsura în care se va dezvolta capitala țării. Toate variantele prevăd însă reducerea deosebirilor mari dintre provincie și capitală, dintre orașele din provincie (îndeosebi între cele de aceeași categorie), îmbunătățirea serviciilor în localitățile rurale. În ce privește provincia, diferența principală dintre variante o constituie faptul dacă se scontează pe mai multe sau mai puține centre de dezvoltare. În varianta „concentrată", 33 de centre de dezvoltare ar urma să primească 90% din capacitățile industriale noi ce vor fi repartizate. În varianta „desconcentrată", în cadrul celor 112 amplasări teritoriale luate ca bază, o parte sensibil mai mare ar reveni unor centre mai mici. În ce privește Budapesta, variantele manifestă un anumit consens: nu se poate considera ca fiind realistă o scădere importantă a populației apte și inapte de muncă, dar nici creșterea populației peste limita de 2,3 milioane. O asemenea concentrare ar întîrzia procesul de intensificare a economiei budapestane, în plus ar îngreuna rezolvarea unor probleme acute, inerente de altfel celor mai multe metropole moderne (probleme de locuire, edilitare, de poluare a aerului, apei, zgomotul, dificultăți de transport etc.). Pe de altă parte, o creștere a populației pînă la 2,3 milioane locuitori, avînd în vedere structura demografică a capitalei, s-ar produce pe seama deplasării din provincie a 400—450 mii de oameni (ceea ce corespunde cu 60% din sporul de populație prevăzut pentru întreaga țară și ar fi egal cu sporul populației apte de muncă din provincie).

Menținerea la un nivel constant a efectivului forței de muncă ocupate în industrie la Budapesta corespunde de altfel prevederilor planurilor (în capitolul VIII al Legii planului celui de al IV-lea Cincinal se arată: „...numărul celor ocupați în industrie la Budapesta și în regiune în linii mari nu va crește"). El va înregistra o creștere sub medie și în celelalte mari centre, în jurul mediei în alte orașe, în schimb mult peste medie în comune. Extrapolînd această tendință ipotetică pe 15 ani, se ajunge la următoarele alternative, presupunînd o creștere de 20% a efectivului forței de muncă între 1970—1985: în Budapesta nu s-ar înregistra nici o creștere; în centrele mai mari — 10—20%; în alte orașe — 20—30%, iar în comune 64—37%.

Din discuțiile purtate se impune concluzia că oricare dintre variante va fi adoptată, este necesară și posibilă o repartizare mai rațională a forțelor de producție și aceasta nu numai din considerente social-politice, culturale, ci și economice.

V. PETRESCU

1) Vezi: Cukor György: Dezvoltarea regională și industrializarea (Közgazdasági Szemle nr. 6); Köszegi Lászlo; Planificarea teritorială pe termen lung a economiei naționale (K. Sz. nr. 7—8). Dr. Koródi lózsef; Politică economică și dezvoltare teritorială (Figyelő, nr. 34).

CORESPONDENȚĂ DIN SOFIA

ÎMBINAREA ACTIVITĂȚII DE CERCETARE CU CEA DE PROIECTARE ȘI DEZVOLTARE

ÎNCĂ din anul 1968 după Plenara C.C. al P.C.B. din luna iulie, în R. P. Bulgaria se desfășoară un amplu proces de concentrare a activității de cercetare științifică și de integrare a ei cu necesitățile producției. A fost, astfel, creat sistemul centrelor activității de cercetare științifică al cărui principal scop este de a corela potențialul științific al țării cu dezvoltarea prioritară a ramurilor economiei bulgare. Recent, Plenara C.C. al P.C.B. din 4—6 octombrie a.c., apreciind că sînt create condițiile necesare pentru a se duce la capăt restructurarea întregului front științific național și procesul de integrare a științei cu producția și instituțiile de învățămînt superior, a hotărît adoptarea unei noi structuri și conduceri a activității științifice și de învățămînt superior în conformitate cu sarcinile edificării societății socialiste dezvoltate și cerințele revoluției tehnico-științifice. În esență, restructurarea frontului științific urmărește să asigure concentrarea pe mai departe a activității științifice și integrarea ei cu producția, cu sferele principale ale vieții sociale, unitatea activității științifice și a pregătirii cadrelor cu studii superioare pentru toate sferele activității sociale, inclusiv pentru știință, o conducere unica a întregului front științific, a progresului tehnic și învățămîntului superior, cele mai favorabile condiții de colaborare internațională în domeniul științei și învățămîntului.

În conformitate cu noua structură, perfecționată, a frontului științific, forma organizatorică de bază a activității științifice va fi Uniunea științifică. Asemenea uniuni științifice vor funcționa ca centre ale activității de cercetare științifică, proiectare și experimentare, pe lîngă uniunile economice de stat.

Pentru multe centre de cercetare și experimentare din R. P. Bulgaria, înființate pe lîngă uniunile economice de stat, anul 1971 înseamnă primul an de activitate. Apariția lor în economia bulgară a fost determinată de necesitatea imperioasă de a se scurta substanțial ciclul „cercetare-pro-

PERMANENȚE ALE CAPITALISMULUI

(Urmare din pag. 14)

Această limită constă în faptul că dezvoltarea forței productive a muncii face din scăderea ratei profitului o lege care la un anumit punct se opune direct propriei dezvoltări a societății burgheze, trebuind să fie mereu învinsă prin diferite pîrghii. Limita modului de producție capitalist rezultă, de asemenea, din faptul că „profitul și raportul dintre acest profit și capitalul întrebuințat, deci un anumit nivel al ratei profitului, decide asupra extinderii sau restrîngerii producției, în loc ca raportul producției față de nevoile sociale, față de nevoile unor oameni socialmente dezvoltați să fie acela care decide"[6]. Este demn de reținut că limita pusă de rata profitului se poate manifesta și în condițiile unei anumite extinderi a producției.

Prin urmare, profitul cît mai ridicat continuă să rămînă mobilul producției capitaliste. Se modifică doar formele sale de manifestare sub influența revoluției tehnico-științifice contemporane și a relației monopolist-statale. Totodată, legea tendinței de scădere a ratei profitului — rezultatul social al luptei individuale a tuturor capitaliștilor pentru sporirea profitului — exprimă mai concret decît legea plusvalorii și legea generală absolută a acumulării capitaliste profundele contradicții ale modului de producție capitalist. Această lege arată că, chiar și creșterea bogăției, este un proces profund contradictoriu, că masa crescîndă a profitului se poate exprima într-o rată scăzîndă a sa, că reproducția lărgită a bogăției sub forma acumulării de capital conține o serie de contradicții, a căror rezolvare cu mijloace specifice capitalismului, înseamnă de fapt reproducția acestora pe o scară lărgită.

Punerea în mișcare a revoluției tehnico-științifice contemporane și mai ales valorificarea pînă la capăt a potențelor ei necesită alte mobiluri decît cele proprii societății burgheze oricît de prelucrate și evoluate ar fi ele. Creșterea continuă și maximă a productivității muncii sociale pe baza revoluției tehnico-științifice contemporane necesită statornicirea unității intereselor colectivității umane și ale fiecărui individ în parte, unitate care se poate realiza numai în socialism.

1) K. Marx, Teorii asupra plusvalorii, partea a II-a, E.S.P.L.P., București, 1960, pag. 464.
2) Ibidem.
3) Op. cit., pag. 465.
4) Eric Gaument, Le Mythe Americain, Paris, 1970, pag. 7; vezi și revista „Fortune", octombrie 1969, pag. 97.
5) J. R. Brights — Opportunity and Threat in Technological Change. In „Harvard Business Review", dec. 1963.
6) K. Marx, Capitalul, vol. III, Partea I, E.S.P.L.P. 1956, pag. 257.

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

Piețele de materii prime:
SUB EFECTUL CRIZEI VALUTARE

TENDINȚA depresivă care s-a manifestat pe piețele de materii prime în semestrul I al anului în curs sub forma scăderilor de prețuri s-a accentuat în trimestrul III ca urmare a programului american de protejare a dolarului și a pieței interne a S.U.A. Măsurile administrației Nixon nu au afectat în același fel toate produsele. Alimentele și materiile prime care nu se produc în S.U.A. au fost, în principiu, exceptate de la suprataxa americană de 10%. Pentru celelalte însă producătorii din afara S.U.A. au fost puși în situația de a micșora prețurile pentru a rămîne competitivi față de cei americani. Pe de altă parte, creșterea cursului de schimb al altor monede în raport cu dolarul a făcut mai competitive produsele din surse americane, ceea ce a dus la scăderi de prețuri în Europa și pe piețele apropiate. Aceasta și ca urmare a creșterii ofertei americane de produse care pe piața S.U.A. sînt supuse blocării prețurilor. În sfîrșit, dar fără ca acesta să fie factorul cel mai important, tendința depresivă este întreținută de faptul că, în continuare, nu emană influențe stimulatorii de la conjunctura economică generală din țările capitaliste dezvoltate, unde factorii de redresare întîrzie să se manifeste.

Efectul conjugat al acestor evoluții l-a constituit o accelerare a tendinței de scădere a prețurilor în trimestrul III. Indicele englez Reuter se afla la sfîrșitul lunii septembrie cu 4,5% sub nivelul de la finele lunii iunie, iar indicele american Moody — cu 2,7%. Ambii indici au atins nivelul cel mai scăzut din cursul acestui an. Față de septembrie 1970, reducerea indicelui Reuter a reprezentat 10%, iar cea a indicelui Moody 9%. Scăderea a atins practic toate grupele de mărfuri, cu excepția parțială a fibrelor industriale unde cererea de bumbac a permis menținerea nivelului anterior. Slăbirea cererii a fost mai pronunțată decît media pe piețele metalelor.

La materiile prime vegetale se anticipează înainte de toate recolte simțitor sporite de cereale; ca urmare, în timp ce în 1970/1971 comerțul mondial cu aceste produse a sporit cu circa 10% față de 1969/1970, pentru 1971/1972 se așteaptă o reducere apreciabilă a importurilor. Situația pe piața uleiurilor alimentare se caracterizează prin stocuri foarte scăzute, inclusiv la floarea soarelui, cu toate că aici se contează pe o producție mondială mărită. O reducere a stocurilor se întrevede și la zahăr: pînă la circa 15 milioane tone, ceea ce ar corespunde la mai puțin de 1/5 din necesarul mondial. Cu privire la recolta de cafea, prognozele vorbesc despre o creștere considerabilă a ei — la circa 73 milioane de saci (de 60 kg), atingîndu-se nivelul cel mai ridicat din 1965/1966 încoace. Stocurile acestui produs vor putea astfel să crească. Perspectiva unei recolte bune de cacao, chiar în comparație cu cea satisfăcătoare obținută în anul agricol precedent, a făcut ca la finele lunii septembrie prețurile să se reducă pe piața londoneză la cel mai scăzut nivel din 1966. În sezonul 1970/1971 producția mondială a fost superioară cu 13% mediei pe ultimii cinci ani, în timp ce consumul crește în ritmuri inferioare celor scontate. La bumbac prețurile au continuat să crească în ultimele luni, și, cu toate că recolta mondială în sezonul 1971/1972 va crește probabil simțitor, se întrevede concomitent o nouă reducere a stocurilor, care ar putea să atingă nivelul cel mai scăzut din ultimii 20 de ani.

Indicele de prețuri al grupei „metale", publicat de revista londoneză „The Economist", a scăzut de la nivelul 184,1 la sfîrșitul lunii iunie la 171,1 la finele lunii septembrie, ceea ce este nivelul cel mai scăzut din primăvara anului 1967. Evoluția prețurilor la aceste materii prime, care sînt mai puternic legate de consumul productiv decît cele vegetale, indică înrîurirea situației conjuncturale generale din majoritatea țărilor capitaliste. Deosebit de accentuat s-au redus de exemplu prețurile la plumb: de la 110,5 l.st. per tonă pe piața londoneză la sfîrșitul lunii iunie, la 89,5 l.st. pe data de 5 octombrie. Cu toate că producția de plumb rafinat a țărilor capitaliste a scăzut în primele 7 luni ale anului în curs cu 10%, reducerile de stocuri plănuite de producători nu s-au realizat decît în mică măsură deoarece, concomitent, livrările au scăzut și ele cu 7% în virtutea consumului stagnant. Oscilații considerabile, cu o tendință de descreștere au înregistrat prețurile la cupru și cositor, produse ale căror stocuri se măresc în ciuda restrîngerii producției. În timp ce prețul zincului s-a dovedit mai stabil, oferta este excedentară în continuare la aluminiu și nichel. Reducerea producției de aluminiu în lumea capitalistă cu circa 10% de la începutul acestui an (cu 630 000 tone în America de Nord, 150 000 tone în Europa occidentală, 100 000 tone în Japonia și Australia) nu a putut opri pînă acum scăderea prețurilor pe piața liberă londoneză; 174—182 l.st. per tonă la sfîrșitul lunii iunie, 161—165 l.st. la finele lunii septembrie.

GLOSAR

MONEDĂ

SPRE deosebire de ban, care este o denumire generică pentru instrumentul monetar, **monedă**, este numai piesa de metal — aur, argint, iar prin extindere și nichel, cupru etc. — care se prezintă sub formă de disc plat și servește ca mijloc de circulație, de plată și, uneori, de tezaurizare.

Moneda are greutatea și aliajul (titlul) stabilite de legea monetară a țării emitente. Pe față (denumită avers) și pe verso (revers), moneda are relief și inscripții, iar pe muche, de obicei, zimți, toate acestea fie pentru a preciza emitentul, fie pentru a apăra integritatea materială a piesei de deteriorările prin tăiere sau roadere, pe care falsificatorii particulari le efectuau în scopul extragerii unei părți din conținutul de metal prețios.

Baterea de monedă este în general un atribut al independenței și suveranității statului. În calitate de monedă — arată Karl Marx — banii „vorbesc limbi diferite și poartă uniforme naționale diferite". Cu toate acestea, monedele de metal prețios au o circulație care depășește granițele țării emitente, întrucît „uniforma națională" ascunde de fapt o valoare reală — aceea a metalului — iar această valoare este universal recunoscută. Atîta vreme deci cît în circulație s-au aflat monede de metal prețios, cu o valoare nominală corespunzătoare valorii metalului din care erau confecționate, ele au putut servi ca mijloc de circulație, de plată și de tezaurizare în regiuni foarte îndepărtate de locul de origine. Descoperirile arheologice, de exemplu, atestă această largă circulație a monedelor de aur și de argint încă din timpuri îndepărtate.

Moneda poate avea o valoare proprie deplină, sau o valoare proprie inferioară valorii nominale (datorită falsificărilor suferite în procesul circulației, sau chiar de la origine, ca urmare a interesului de cîștig al emitentului).

Moneda principală care constituie unitatea monetară a țării respective, și, ca atare, servește ca etalon al prețurilor, se numește **monedă de bază**. Aceea care corespunde mai multor unități monetare este denumită monedă **multiplă**.

Primele monede din Europa au fost bătute în statul elen antic Lidia (sec. VII î.e.n.). Înainte de acestea, instrumentele monetare aveau forma de obiecte-monedă (inele, vîrfuri de săgeată etc.), sau de lingouri (bare), ceea ce necesita verificarea conținutului prin cîntărire și probarea titlului. Denumirea de monedă provine de la monetăria romană instalată lîngă templul Juno Moneta. Un timp, monedele au fost emise de preoți, apoi de regi sau de orașe. În Evul Mediu, ele au fost emise de regi, de căpeteniile feudale și de unele orașe. Prin crearea statelor naționale, baterea de monedă a revenit puterii centrale.

Pe teritoriul României, primele monede autohtone cunoscute au fost drahmele bătute din argint de orașul pontic Histria în sec. V—IV î.e.n. Geto-dacii au emis monede proprii imitate după monedele macedonene. Statele feudale românești au avut sisteme monetare proprii, primele emisiuni fiind, în Țara Românească, ale lui Vladislav — Vlaicu (1364—1377), în Moldova, ale lui Petru Mușat (1374—1392), iar în Transilvania, sub stăpînirea lui Ioan I Zapolya (1538—1540) și în perioada autonomiei (1541—1690). Emisiunea de monedă proprie în țările române a fost adeseori întreruptă, în general ca urmare a ocupației sau dependenței străine. După primul război mondial, baterea de monedă de aur și argint cu valoare proprie deplină a încetat.

În prezent, cu excepția monedelor divizionare cu valoare proprie inferioară cele nominale, monedele nu mai sînt folosite ca mijloc de circulație și de plată, locul lor luîndu-l alte feluri de bani, îndeosebi banii de credit (bancnotele) și banii de cont („moneda" scripturală).

C. K.

ducție" și de a se evita situațiile de îmbătrînire morală a multora dintre noile creații.

Studiile inițiate în acest domeniu de specialiștii bulgari au condus repede la concluzia insuficientei legături dintre activitatea de cercetare științifică și proiectare cu producția, dublată și de o prea mare împrăștiere a verigilor de cercetare în întreaga economie. Analiza complexă a activității de cercetare științifică și de proiectare din Bulgaria, cauzele și tendințele descoperite ca și comparația cu unele realizări similare din străinătate, au stat la baza cursului adoptat spre concentrarea și perfecționarea conducerii în acest important domeniu al activității economice.

Centrele cuprind organizațiile științifice de bază ale uniunii respective și ale sucursalelor ei, precum și alte institute și baze de dezvoltare tehnică, al căror obiect de cercetare este legat de profilul producției uniunii. Pe lîngă acestea, centrele integrează total sau parțial activitatea organizațiilor din cadrul sistemelor Academiei Bulgare de Științe, Academiei de Științe Agricole și a catedrelor de pe lîngă institutele de învățămînt superior.

Conducerea centrelor este asigurată de un consiliu în fruntea căruia se află un director și din care fac parte conducătorii sucursalelor centrului, ai tuturor verigilor integrate și ai unităților productive. Consiliul de conducere al centrului adoptă planurile, repartizează mijloacele, definește planurile tehnico-științifice și controlează realizarea lor.

Între centre și uniunile economice de stat există o dublă legătură. Pe pe o parte, centrele participă activ la elaborarea planurilor de dezvoltare economico-socială a uniunii, iar pe de altă parte îndeplinesc sarcini incluse în aceste planuri. Pe lîngă ele funcționează colective care elaborează prognozele tehnico-științifice și economice, se ocupă de problemele eficienței economice, de activitatea de cercetare științifică și de proiectare, de accelerarea procesului aplicării în producție a noutăților tehnice și științifice, de perfecționarea cadrelor din cadrul uniunii etc. Astăzi, marea majoritate a uzinelor constructoare de mașini din economia bulgară au, datorită activității acestor centre, programe de dezvoltare pînă în anul 1975 și chiar pînă în 1980.

Se modifică radical și finanțarea, acest instrument-cheie al conducerii, executarea tuturor sarcinilor pe care le primește centrul de la uniune fiind subvenționată de aceasta. Organizația științifică de bază și sucursalele ei, precum și verigile integrate pot îndeplini și sarcini în afara uniunii, dar aceasta numai în condițiile existenței unor contracte și numai cu acordul uniunii. Ceea ce înseamnă că o asemenea aprobare se acordă numai atunci cînd în organizațiile respective există o capacitate de cercetare excedentară față de nevoile uniunii sau cînd verigi strict specializate deservesc ramuri de producție dintr-o altă uniune.

Pe lîngă fiecare centru se creează baze puternice pentru utilaje nestandardizate și echipament instrumental, ca și pentru execuția prototipurilor. Scopul acestor baze este ca documentațiile respective să se execute și „în metal" înainte de a fi livrate beneficiarilor și, o dată cu aceasta, centrul să răspundă de introducerea rapidă în producție — în „faza seriei zero" — a noilor creații. Astfel, unitățile producătoare vor fi eliberate de activitatea de pregătire tehnică a producției și își vor putea concentra mai mult atenția și forțele asupra organizării științifice a producției și a muncii.

Specialiștii bulgari apreciază că noua formă organizatorică de concentrare și integrare a activității de cercetare științifică și de proiectare va asigura acesteia o eficiență superioară. Legat direct de noua organizare, a fost revizuit și întregul sistem de stimulare materială și morală a cercetătorilor. Se prevede, astfel, o stimulare deosebită pentru folosirea experienței străine, pentru reducerea ciclului „cercetare-producție", pentru ridicarea nivelului calitativ al soluțiilor adoptate, pentru accelerarea procesului de aplicare în producție etc. Paralel, se cointeresează prin aceleași pîrghii economice și personalul din producție, pentru ajutorul dat la aplicarea operativă a noutăților.

Perioada de organizare a noilor centre de cercetare și experimentare din economia bulgară s-a încheiat. Treptat, rezultatele pe care le obține fiecare centru în parte atît în crearea de noi produse și tehnologii, cît și în aplicarea lor operativă în producție, vin să confirme avantajele noii organizări a activității de cercetare.

C. AMARIȚEI

MONDORAMA

PESTE 60% PENTRU EXPORT

CEA MAI IMPORTANTĂ dintre ramurile industriale olandeze, avînd la activul său realizări tehnice de seamă, în ciuda dimensiunilor mici ale acestei țări cunoscută pînă nu demult poate mai ales pentru lupta sa curajoasă cu marea, este electrotehnica. În această ramură își desfășoară activitatea 270 întreprinderi, utilizînd în total 123 000 salariați. Mai mari ca în alte domenii de activitate, alocațiile pentru cercetare-dezvoltare se situează aici în jur de 10% din cifra de afaceri. Mai mare ca în alte ramuri este și ponderea producției destinate exportului — 64% în 1970, față de 57% în industria metalurgică și 51% în construcțiile navale. Gama acestei producții este surprinzător de diversă, de la mari motoare electrice, generatoare și transformatoare pînă la minuscule diode, tranzistori și circuite integrate, de la sisteme de comutare pentru 380 000 V și pînă la lămpile miniaturale pentru stomatoscopie.

Din totalul de 3 518 milioane florini al exporturilor industriei electrotehnice olandeze din 1970, 51% au revenit țărilor Pieței Comune și în primul rînd R.F.G., ea însăși mare producătoare la acest capitol, 20% țărilor A.E.L.S. și 5% Statelor Unite.

COSTUL ÎNVĂȚĂMÎNTULUI

LA Institutul interuniversitar de cercetări din Varșovia s-a efectuat o analiză a cheltuielilor învățămîntului superior în perioada 1955—1967. În acest interval cheltuielile curente ale tuturor instituțiilor de învățămînt superior au crescut de trei ori și anume de 1,4 miliarde zloți la 4,2 miliarde zloți. Împreună cu cheltuielile pentru reparații capitale și investiții, aceste costuri au crescut de la 1,7 miliarde zloți la 5,1 miliarde zloți. Cheltuielile alocate în decurs de 10 ani (1957—1967) pentru pregătirea unui absolvent au suferit astfel importante modificări. În 1957 costul mediu al pregătirii unui absolvent la cursul de zi a fost de peste 83 mii zloți. Zece ani mai tîrziu această sumă depășea 162 mii zloți.

Cea mai mare creștere a costurilor pregătirii se remarcă în învățămîntul agricol, urmat de facultățile de medicină, iar cea mai mică — în rețeaua învățămîntului economic. Costul pregătirii absolvenților școlilor tehnice a crescut de peste două ori, la fel și cel al școlilor cu profil artistic. De peste 2,5 ori au crescut costurile în învățămîntul seral și aproape de 2 ori în învățămîntul fără frecvență — arată Zycie Gospodarcze.

CENTRALELE NUCLEARE ÎN ANUL 2000

GRAFICUL de mai jos, reprodus după o publicație a Agenției Internaționale pentru energia atomică, înfățișează perspectivele dezvoltării producției de energie electrică furnizată de centrale nucleare pînă în anul 2 000. Dacă în 1970 puterea instalată totală a acestor centrale a fost de 19 000 MW, se estimează că

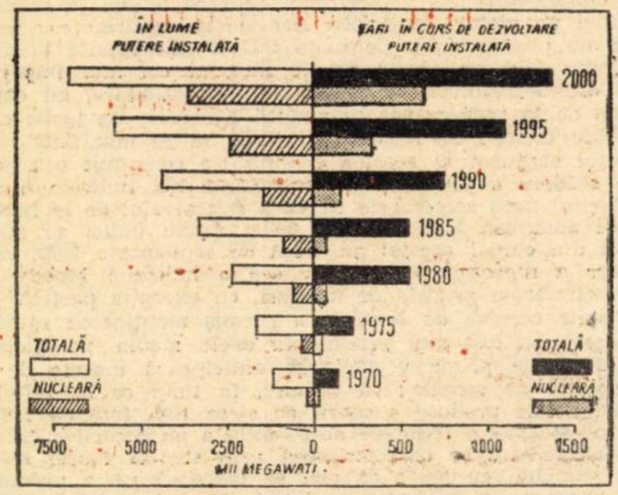

în 1980 ea va fi de peste 300 000 MW sau 15% din puterea instalată totală, iar la sfîrșitul secolului va ajunge la 3 milioane MW, reprezentînd jumătate din totalul puterii instalate.

CEEA CE NU SE CÎȘTIGĂ... SE PIERDE

SUB ACEASTĂ FORMULĂ concentrată, revista L'Usine Nouvelle atrage atenția cititorilor săi asupra pierderilor pe care le suportă economia franceză de pe urma concentrării concediilor de odihnă în luna august. În 1970, de pildă, în această lună indicele producției industriale globale a scăzut cu 45% față de luna iulie, ceea ce echivalează cu o pierdere de circa 15 miliarde franci. Fără a mai vorbi de majorarea unor costuri, determinată de dereglarea procesului de producție sau chiar de necesitatea de a închide temporar unele secții ori întreprinderi.

Dar pagubele nu se limitează la industrie, scăderea ritmului producției avînd repercusiuni și asupra îndeplinirii contractelor în domeniul comerțului exterior al Franței, acesta din urmă înregistrînd cel mai ridicat deficit tocmai în luna august. O altă ramură afectată sînt transporturile în comun, căile ferate, de exemplu, fiind nevoite să întrețină o cantitate suplimentară de material rulant și să efectueze anumite amenajări pentru a putea face față vîrfului de solicitări din această lună (material și amenajări, care — de regulă — stau neutilizate în restul anului).

FINAL TRAGIC

SENTIMENTUL DE FRUSTRARE și dorința de evadare din realitate a tineretului din țările capitaliste se exprimă, de exemplu, în comportarea sa în traficul automobilistic, cînd setea de senzații tari, în speță beția vitezei, are adesea un final tragic. Date publicate zilele acestea de Consiliul Național al S.U.A. pentru securitatea transporturilor arată că în această țară aproximativ jumătate din decesele tinerilor în vîrstă între 15 și 27 ani se datorează accidentelor rutiere. Deși alcătuiesc numai 21% din conducătorii de autovehicule, ei au fost implicați în 34% din accidentele fatale și în peste 34% din toate accidentele din anul 1969. Numărul total al tinerilor care și-au pierdut viața în accidente de trafic în acel an a fost de 17 700.

„SANITARII" MĂRILOR

ȘANTIERELE navale sovietice au început construcția unei serii de nave speciale destinate purificării de petrol și de alte impurități a zonei din apropierea țărmurilor mărilor Baltică, Neagră și Caspică. Primele nave din această serie au și sosit la Leningrad, Riga, Odesa, Baku și în alte porturi sovietice. Aceste nave pot lichida cu rapiditate petele de petrol care apar pe suprafața mării în cazul avarierii unor tancuri. În afara navelor pentru combaterea poluării mărilor, în toate porturile sovietice au fost create stații fixe de purificare prin care trec în mod profilactic toate navele maritime care sosesc în porturi.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

ASCENSIUNEA RAPIDĂ A PRODUCȚIEI DE OȚEL

ÎN MAI PUȚIN DE UN DECENIU ȘI JUMATATE, respectiv în perioada 1957—1970 producția mondială de oțel brut s-a dublat, crescînd de la 287 milioane la 573 miloane de tone[1]). Această evoluție a fost determinată de dinamica susținută — în perioada respectivă — a producției de oțel în țările socialiste (o creștere de peste 11 ori în Bulgaria, de aproape 8 ori în R.P.D. Coreeană, de 3,6 ori în România, de circa 2,2 ori în U.R.S.S., Ungaria, Polonia și Cehoslovacia), într-o serie de țări capitaliste dezvoltate (de 7,4 ori în Japonia, de 4,2 ori în Olanda, de 2,5 ori în Italia, de 2,4 ori în Canada etc.), precum și în unele țări în curs de dezvoltare. Pentru primele cincisprezece țări producătoare din lume această dinamică poate fi urmărită în graficul de mai jos (în milioane tone).

Corespunzător evoluției amintite, s-a modificat și producția de oțel, raportată pe locuitor, în țările respective; în anul 1970 în frunte se situa Belgia cu 1303 kg, urmată de Japonia cu 901 kg, de Cehoslovacia cu 794 kg, de R.F.G. cu 756 kg., S.U.A. — 580 kg., Australia — 543 kg., Canada — 523 kg, Anglia — 508 kg, U.R.S.S. — 477 kg, Franța — 468 kg, Polonia — 363 kg, România — 322 kg, Italia — 321 kg, Spania — 223, India — 11 kg.

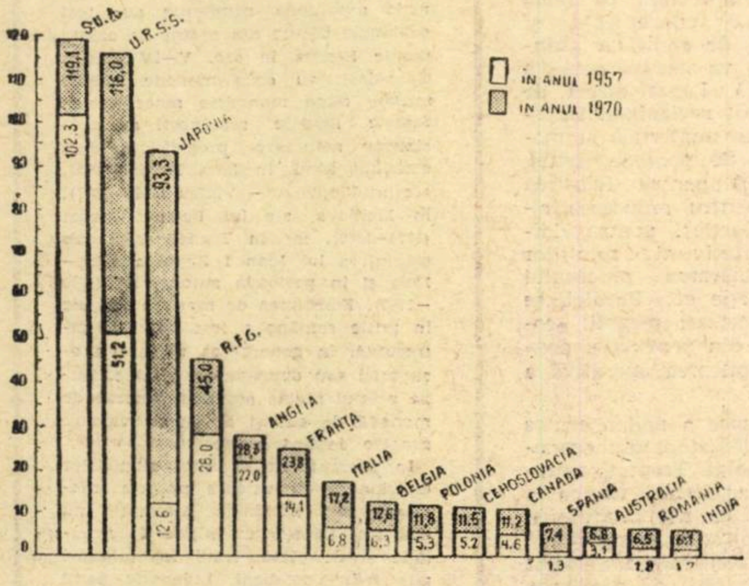

Sursa : Statisticile O.N.U.

În ceea ce privește consumul de oțel pe cap de locuitor, conform revistei „La vie française" (24/IX. 1971), anul trecut pe primul loc s-a aflat Japonia (cu 714 kg), urmată de R.F.G. (712 kg), S.U.A. (605 kg), Anglia (478 kg), Franța (465 kg) ș.a.

Nu mai puțin semnificative sînt schimbările intervenite în structura producției de oțel, aceasta orientîndu-se către procedeele tehnologice mai moderne (vezi tabelul).

Alte procedee de elaborare a oțelului (îndeosebi Thomas) au furnizat — în 1970 — doar 4,3% din producția mondială de oțel. O anchetă realizată în cursul acestui an de revista americană „33 Magazine" a permis să se evalueze că în 1980 circa 600 milioane tone de oțel (respectiv 60% din producția mondială) vor fi elaborate prin insuflare de oxigen pur.

1) Conform statisticilor O.N.U. (Revista „Stahl und Eisen" apreciază că în 1970 producția mondială de oțel, fără R.P. Chineză, a însumat 575 milioane de tone).

Repartiția producției de oțel după procedeele tehnologice (în %)

Țara	Prin insuflare de oxigen pur 1960	Prin insuflare de oxigen pur 1970	Procedeul Martin 1960	Procedeul Martin 1970	Cuptoare electrice 1960	Cuptoare electrice 1970
Belgia	—	52,6	8,6	2,2	6,1	3,6
Franța	0,5	29,0	29,7	18,7	8,7	11,0
Italia	—	31,5	54,4	28,0	40,3	40,5
Luxemburg	—	37,7	—	—	2,0	1,8
Olanda	32,6	77,6	56,7	15,8	10,8	6,6
R.F.G.	2,5	55,8	47,2	26,2	6,4	9,8
Total Piața Comună	2,2	45,9	37,7	20,3	10,7	13,7
Anglia	—	32,2	84,5	47,2	6,9	19,5
Austria	56,1	71,6	31,3	16,3	12,6	12,1
Canada	22,7	30,0	65,0	53,0	12,3	17,0
Cehoslovacia	—	18,0	84,5	67,0	11,9	13,0
Japonia	11,9	79,1	68,0	4,1	20,2	16,7
Polonia	—	12,3	92,0	80,0	7,7	7,4
Spania	—	37,3	70,8	27,4	15,3	35,3
Suedia	3,9	34,8	33,9	23,2	48,5	41,5
S.U.A.	3,3	47,1	86,0	37,4	9,5	15,5
U.R.S.S.	3,8	15,8	84,4	73,9	8,9	9,2
Total mondial	4,1	40,9	71,8	40,2	11,0	14,5

Sursa : L'Usine Nouvelle, nr. 35/1971.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL IX NR. 47 (429)
VINERI 19 NOIEMBRIE 1971
20 PAGINI 2 LEI

47

● PROGRAMUL DE DEZVOLTARE A CONȘTIINȚEI SOCIALISTE — PROGRAMUL ÎNTREGULUI POPOR ● VENITUL NAȚIONAL ÎN CINCINALUL 1971—1975 ● Consultație: BAZA TEHNICO-MATERIALĂ A SOCIALISMULUI

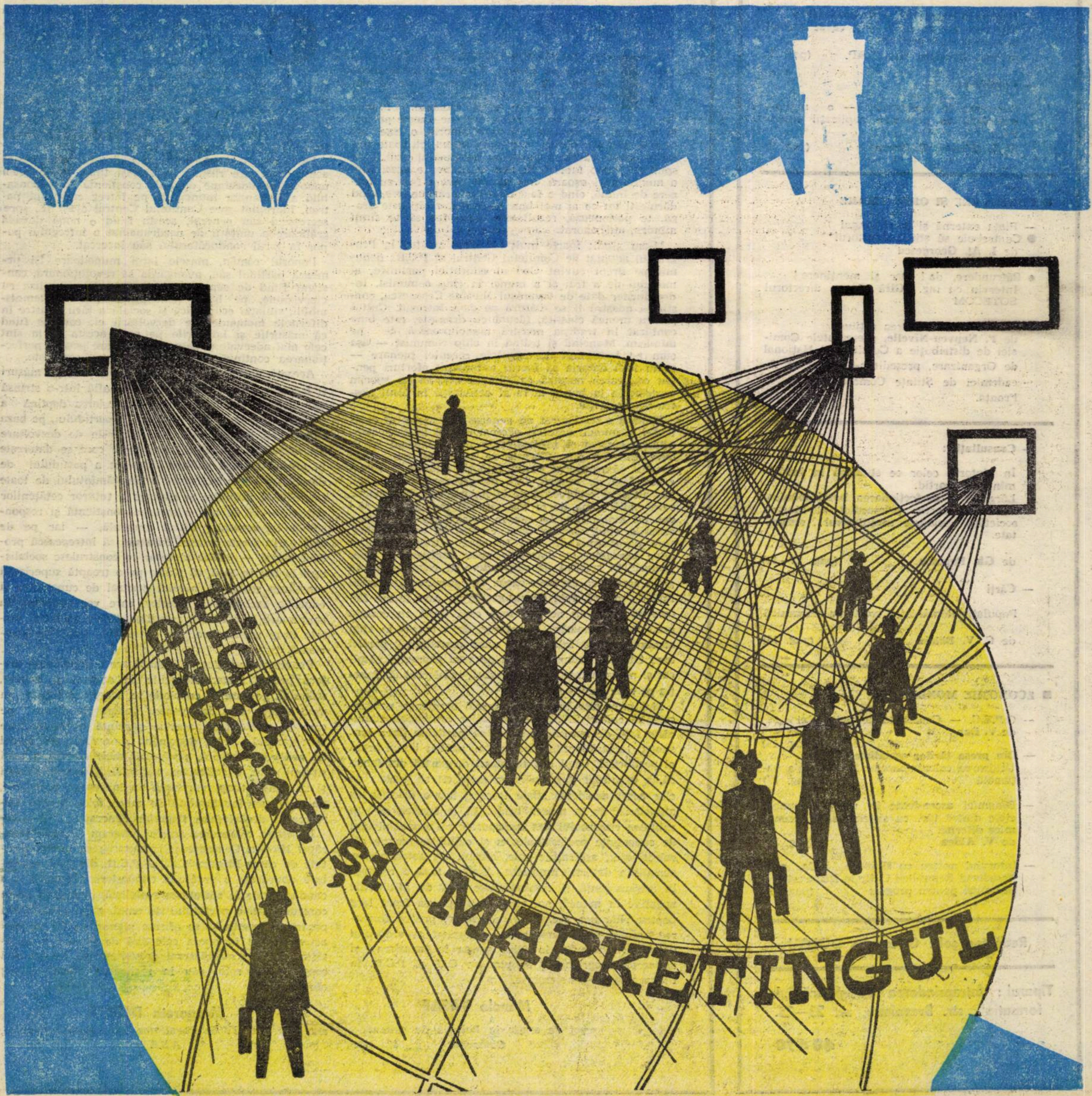

viata economica ANUL IX

Săptămînal editat de Societatea de Ştiinţe Economice din România

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA: str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11.78.76 • Bucureşti

SUMARUL

numărului 47 din 19 noiembrie 1971

■ **ECONOMIE NAŢIONALA**

— **Cincinalul 1971—1975:**
Creşterea rapidă şi folosirea judicioasă a venitului naţional
de dr. **A. Rosen**, CSP. (pag. 4—5).

— **Dezbateri**
Determinante economice ale producţiei viti-vinicole
de dr. ing. **N. Braşoveanu** (pag. 6).

— **Utilizarea capacităţilor de producţie:**
Din nou despre milioanele ce se ascund în spatele unor procente...
de ing. **Dumitru Kiş**, C.S.P. (pag. 7)

— **Calitatea:**
Siguranţa în funcţionare — o noţiune complexă cu profunde implicaţii economice
de **L. Tövissi, T. Baron** (pag. 9)

■ **CONDUCERE ŞI ORGANIZARE**

— Piaţa externă şi marketingul
• Ce trebuie să ştie „negustorul"
de **I. Al. Georgescu**

• Pătrundere, da! Dar şi menţinere!
Interviu cu ing. **Gică Iaru**, directorul SOTECOM

• **Înainte de declanşarea acţiunii**
de **F. Nepveu-Nivelle**, preşedintele Comisiei de distribuţie a Comitetului Naţional de Organizare, preşedinte-fondator al Academiei de Ştiinţe Comerciale din Franţa. pag. 10—11

— **Consultaţie:**
În ajutorul celor ce studiază în învăţămîntul de partid.
Lărgirea şi perfecţionarea bazei tehnico-materiale, factor primordial al făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate.
de **Gh. Popescu** (pag. 13—14)

— **Cărţi**
Populaţia României şi creşterea economică
de **C. V. Băloiu** (pag. 15)

■ **ECONOMIE MONDIALA**

— O.P.E.C. — Confruntările petrolului
de **V. Dan** (pag. 16)

— **Din presa ţărilor socialiste:**
Utilizarea calculatoarelor în economia naţională (pag. 17)

— Dinamici ascendente în relaţiile comerciale dintre ţări cu sisteme social-economice diferite.
de **V. Aldea** (pag. 18)

— Interviul nostru cu **Homero Julio**, ambasadorul Republicii Chile la Bucureşti: Structuri pentru progres (pag. 19)

Redactor şef: Gheorghe DOLGU

Tiparul: Întreprinderea Poligrafică „Informaţia", str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

DOCUMENTELE ADOPTATE DE COMITETUL CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN ÎN ŞEDINŢA PLENARĂ DIN 3-5 NOIEMBRIE 1971

CADRU PENTRU MANIFESTAREA PLENARĂ A DEMNITĂŢII ŞI INTRANSIGENŢEI MUNCITOREŞTI

ÎMI DESFĂŞOR ACTIVITATEA într-o fabrică de ciment. Un liant care nu poate lipsi de la nici o fundaţie, de la nici o construcţie, aşa cum nici munca nu poate lipsi din viaţa nimănui. Munca este şi ea un liant, care ne uneşte pe toţi în procesul de producţie. Este o datorie, o lege de fier să muncim cinstit, din toată inima, cu toate puterile pentru făurirea viitorului luminos al ţării. Unii spun că într-o fabrică de ciment munca e grea. Nici o muncă nu-i uşoară. Dar atunci cînd o faci cu tragere de inimă, cînd o faci cinstit, cu răspundere, cînd dăruieşti tot ce ai mai bun societăţii, ea îţi este dragă, te pasionează, rezultatele ei te fac să te simţi mîndru, util, onorat.

M-am gîndit foarte mult în zilele acestea la Programul adoptat de Comitetul Central al P.C.R., denumit pe drept cuvînt Cod al educaţiei partinice, al modului de a trăi şi a munci în chip comunist. Îndemnurilor date de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, conştiinţa noastră li se alătură pe de-a întregul. Cultul pentru muncă cinstită, făcută cu dragoste, este bine conturat în tradiţia noastră muncitorească. Şi ne mîndrim. Muncind şi trăind în chip comunist — aşa cum ne îndeamnă documentele recentei plenare — avem însă datoria să facem necontenit eforturi pentru edificarea noastră ca oameni noi, să ne sporim contribuţia la bunul mers al activităţii la locul nostru de producţie.

Plenara a configurat un generos cod moral al existenţei şi muncii noastre, a creat cadrul în care demnitatea, cinstea şi intransigenţa muncitorească să se manifeste din plin. Tocmai de aceea, nu mai avem dreptul să rămînem pasivi faţă de atitudinile retrograde faţă de muncă, faţă de cei care, într-un fel sau altul, se eschivează de la îndatoririle de serviciu, care caută să ia de la societate cît mai mult şi să-i dea cît mai puţin. La noi în fabrică nu sînt puţine cazurile cînd oprirea unui cuptor de ars clincher, care paralizează de fapt întreaga activitate, sau a altor agregate, se datoreşte unor neglijenţe, unor „goluri" în spiritul de răspundere al celor ce au în grijă asemenea sectoare-cheie. Or, asemenea atitudini faţă de muncă, faţă de obligaţiile pe care le are fiecare în societate nu pot face casă bună cu cerinţa pusă în faţa noastră, a tuturor, de a munci în chip comunist. Spre înlăturarea unor asemenea piedici care frînează munca noastră ne vom pronunţa răspicat şi nu vom face nimănui rabat, indiferent de funcţia pe care o deţine.

Mai greu este însă ca să previi asemenea neajunsuri, să cultivi în rîndul oamenilor convingeri comuniste faţă de muncă, să-i faci să participe liber consimţit, la strădaniile colectivului pentru bunul mers al producţiei. Unul din agitatorii de partid din fabrică, a exprimat după părerea mea, cît se poate de clar acest deziderat zilele trecute, într-o discuţie cu muncitorii de la moara brută. El le spunea că în calitatea cimentului sînt încorporate nu numai nivelul de cunoştinţe profesionale, ci şi calităţile umane ale colectivului, aspiraţiile sale, efortul de autodepăşire, conştiinţa datoriei împlinite. Aşadar, fără a renunţa la intransigenţă şi combativitate faţă de atitudinile negative în muncă, noi vom milita pe un front larg pentru ridicarea conştiinţei socialiste, pentru formarea omului nou, constructor entuziast al viitorului patriei, contribuind în felul acesta la însuşirea şi aplicarea Programului adoptat de C.C. al P.C.R. în Plenara din 3—5 noiembrie.

Manole VASILE

şef de secţie la Fabrica de ciment Comarnic

PROGRAM AMPLU DE EDUCARE ÎN SPIRIT COMUNIST A TINEREI GENERAŢII

CITESC ZILNIC ÎN PRESA, aud zilnic la emisiunile de radio şi televiziune, gînduri şi opinii, impresii şi aprecieri ale oamenilor de cele mai variate profesii, vîrste şi preocupări în legătură cu amplul Program al P.C.R. pentru îmbunătăţirea activităţii ideologice, ridicarea nivelului general al cunoaşterii şi educaţiei socialiste a maselor, pentru aşezarea relaţiilor din societatea noastră pe baza principiilor eticii şi echităţii socialiste şi comuniste, expus de către tovarăşul Nicolae Ceauşescu la ultima Plenară a C.C. al P.C.R.

Este impresionant, este de-a dreptul emoţionant acest ecou care răsună în acelaşi timp, acest şuvoi unanim de adeziune deplină, conştientă şi responsabilă a oamenilor muncii de pe întreg cuprinsul patriei, îndreptat spre Comitetul Central al P.C.R., spre secretarul său general, acesta fiind o nouă dovadă grăitoare a unităţii de nezdruncinat a întregului popor în jurul conducătorului său încercat.

Poporul român, masele largi muncitoare îşi urmează partidul său, avangarda sa revoluţionară, conştient fiind de capacitatea acestuia de a analiza cu clarviziune, pe baza principiilor marxism-leninismului, situaţia economică şi socială a ţării noastre în diferitele momente ale dezvoltării ei, convins fiind că măsurile şi hotărîrile pe care acesta le ia sînt cele mai adecvate şi cele mai necesare pentru perfecţionarea continuă a societăţii noastre socialiste.

Această unitate în jurul partidului şi noile măsuri şi hotărîri adoptate de Plenară se află într-o strînsă interacţiune. Pe de o parte, pătrunderea deplină a politicii interne şi internaţionale a partidului, pe baza cunoaşterii legilor celor mai generale de dezvoltare ale naturii şi societăţii, cunoaştere care se datoreşte în ultimă analiză politicii înţelepte a partidului de dezvoltare şi perfecţionare a învăţămîntului de toate gradele, de instruire şi educare a tuturor cetăţenilor patriei, — şi de aici adeziunea conştientă şi responsabilă la această politică generală, — iar pe de altă parte aceste măsuri care vin să întregească profilul moral — politic al celor ce construiesc socialismul la noi în ţară, să ridice pe o treaptă superioară conştiinţa socialistă, nivelul general de cunoaştere şi educaţie socialistă a maselor, care vor contribui în continuare la aşezarea relaţiilor dintre partid şi masele largi muncitoare pe o treaptă calitativ superioară.

Programul adoptat la Plenară are o importanţă majoră pentru toate categoriile de oameni ai muncii, măsurile pe care le cuprinde se adresează tuturor ca unui singur om, dar pentru generaţiile tinere pe care le creşte ţara, acestea prezintă o însemnătate excepţională. Acest document reprezintă un model de analiză ştiinţifică, profundă, multilaterală a unei situaţii date, o reflectare adecvată a acestei situaţii şi în acelaşi timp reprezintă un îndreptar, o călăuză, un izvor de învăţăminte de mare folos pentru formarea şi desăvîrşirea tinerelor generaţii.

De aceea, elaborarea acestui program de către tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi adoptarea sa în unanimitate de către Plenara C.C. al P.C.R. din 3—5 noiembrie dovedeşte o profundă cunoaştere a omului şi a condiţiei sale în societatea socialistă, dovedeşte că în centrul politicii partidului stă omul, grija permanentă pentru ca acesta să se afirme plenar, să fie tot mai activ angajat în opera colectivă de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate, să fie tot mai conştient de rolul său în realizarea acestui măreţ obiectiv.

Margareta DORILĂ

studentă anul IV la Facultatea de economie politică, A.S.E.

PROGRAMUL DE DEZVOLTARE A CONŞTIINŢEI SOCIALISTE — PROGRAMUL ÎNTREGULUI POPOR

SEMNIFICAŢIILE ACTIVITĂŢII POLITICO-IDEOLOGICE ÎN LUMEA SATELOR

PROGRAM COMPLEX şi multilateral de îmbunătăţire a activităţii ideologice la nivelul întregii naţiuni, expunerea tovarăşului Nicolae Ceauşescu la Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român din 3—5 noiembrie a.c. cuprinde un mănunchi bogat de teze de interes general, cu aplicabilităţi în agricultură, sau chiar vizînd direct viaţa socială a satelor. Aşa fiind, este greu să te hotărăşti la ce problemă să te opreşti mai întîi, din acest tezaur de bogăţie spirituală. Fiecare dintre tezele, principiile, îndemnurile şi preocupările secretarului general al Partidului îşi găseşte reflectare şi în activităţile umane din satele patriei noastre. Totuşi va trebui să mă limitez doar la cîteva aspecte pe care le consider deosebit de proprii şi mediului nostru rural, în această etapă nouă de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate.

Cooperativa noastră agricolă, situată în inima Bărăganului, a cunoscut în perioada de după încheierea cooperativizării un proces continuu de dezvoltare, un ritm susţinut de intensificare, de specializare şi concentrare a producţiei agricole, de întărire, lărgire şi modernizare a bazei tehnico-materiale — factori care au avut ca efect creşterea avutului obştesc şi al nivelului de trai al cooperatorilor.

Considerăm însă că ridicarea nivelului conştiinţei, membrilor cooperatori, a tuturor cadrelor care activează în această unitate agricolă ar putea constitui un factor motor de mobilizare a energiilor, a talentelor, a aptitudinilor, a spiritului de iniţiativă, de inovaţii — capabil să fructifice mai deplin condiţiile vieţii materiale existente, mijloacele de producţie de care dispunem. În acest sens, în spiritul documentului de partid amintit, apreciem că un element de mare importanţă îl reprezintă educarea tuturor cooperatorilor — şi îndeosebi, a tineretului — în spiritul dragostei faţă de muncă — izvor de bunăstare şi de autoperfecţionare morală.

În cadrul aceluiaş proces de ridicare a nivelului conştiinţei socialiste este necesar să înţelegem unitatea deplină între interesele personale ale cooperatorilor, ale unităţilor agricole socialiste în care lucrăm şi cele generale ale întregii societăţi, dat fiind faptul că asigurînd dezvoltarea generală a ţării şi a avutului obştesc al cooperativelor agricole, punem astfel bazele ridicării nivelului de trai al fiecărui cooperator în parte. Pe acest fond de punere a problemei se remarcă legătura dintre contribuţia unităţilor agricole socialiste la crearea bunurilor vieţii materiale necesare societăţii noastre socialiste, elementele noi care apar în politica economică a statului privind îmbunătăţirea nivelului de viaţă a celor ce muncesc în lumea satelor şi efectul direct privind potenţialul economic al cooperativelor agricole şi ale membrilor lor.

Grija faţă de modul de gospodărire a mijloacelor de care dispunem, astfel încît ele să satisfacă atît exigenţele prezentului dar şi ale viitorului constituie o altă latură care trebuie să marcheze dimensiunile şi bogăţia conştiinţei noastre socialiste. Spunînd acestea am în vedere în primul rînd modul de folosire a pămîntului — principalul mijloc de producţie din agricultură, ridicarea nivelului lui productiv, amplasarea diferitelor categorii de folosinţă, sistemul de cultură adoptat etc. Înlăturarea favoritismului, a nepotismului, în comensurarea muncii şi în promovarea în muncă a celor ce activează în agricultură, ca şi a furtului — tare ale vechii societăţi frecvente mai de mult şi în viaţa satelor şi nedispărute complet nici astăzi —, constituie alte obiective pe care ni le fixăm în cadrul cerinţelor eticii şi echităţii socialiste.

Evident că aceste măsuri, conjugate cu lupta contra speculei vor constitui factori generatori a ridicării conştiinţei socialiste, a întăririi alianţei dintre clasa muncitoare şi ţărănime.

ing. Gheorghe TACHE
preşedintele C.A.P. Sineşti jud. Ilfov

UN STIMULENT PENTRU CERCETAREA ECONOMICĂ

EXPUNEREA tovarăşului Nicolae Ceauşescu la recenta plenară a Comitetului Central, reprezintă aşa cum se arată şi în Hotărîrea adoptată în unanimitate de participanţii la plenară, un document programatic de înaltă ţinută teoretică şi de o însemnătate practică excepţională, consacrat îmbunătăţirii activităţii politico-ideologice, de educare marxist- leninistă a membrilor de partid, a tuturor oamenilor muncii. Ea reprezintă o strălucită aplicare creatoare a marxism-leninismului la cerinţele etapei făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate în ţara noastră, constituind o contribuţie importantă la îmbogăţirea tezaurului teoriei şi practicii construirii socialismului şi comunismului. Multiple aspecte şi bogăţia de idei cu privire la generalizarea experienţei construcţiei noii orînduiri sociale, cu privire la exigenţele pe care procesul conştient de edificare a socialismului îl ridică în faţa activităţii instructiv-educative de făurire şi transformare a conştiinţei oamenilor — constituie elemente importante de reflecţie şi gîndire matură pentru cei ocupaţi nemijlocit în domeniul teoriei economice şi al educării în spirit marxist-leninist a tinerei generaţii, cărora le oferă o probă evidentă de marxism-creator.

De o excepţională însemnătate îmi apare definirea locului istoric al societăţii socialiste multilateral dezvoltate în procesul general al construirii socialismului şi comunismului. Este de însemnătate deosebită teza că această etapă se întinde pe o perioadă îndelungată şi cunoaşte diferite stadii de dezvoltare. Făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate este parte integrantă a procesului revoluţionar de trecere a ţării noastre spre comunism. O astfel de concepere în trepte succesive a construirii noii societăţi decurge inevitabil din caracterul specific al primei faze a orînduirii comuniste. „Avem de-a face aici — scria K. Marx — nu cu o societate comunistă care s-a dezvoltat pe propria-i bază, ci dimpotrivă, cu una care abia se naşte din societatea capitalistă şi care, de aceea, mai poartă din toate punctele de vedere — economic, moral, spiritiual — pecetea vechii societăţi din sînul căreia s-a născut“.

Partidul nostru concepe făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate ca un proces complex care necesită dezvoltarea şi perfecţionarea întregului sistem al forţelor de producţie, al relaţiilor de producţie şi al relaţiilor sociale în general, al întregului sistem al suprastructurii pentru făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate. După cum s-a exprimat cu fermitate în Expunere, partidul nostru respinge cu hotărîre concepţia simplistă, unilaterală, vulgarizatoare asupra construirii socialismului şi comunismului. Construirea socialismului şi a comunismului este un proces dialectic care necesită dezvoltarea unitară, armonioasă a tuturor laturilor vieţii economice, politice şi social-culturale.

Tocmai de aici rezultă marea însemnătate a programului partidului nostru cu privire la îmbunătăţirea activităţii ideologice, ridicarea nivelului general al cunoaşterii şi educaţia socialistă a maselor, aşezarea relaţiilor din societatea noastră pe baza principiilor eticii şi echităţii socialiste şi comuniste.

De un mare interes şi deosebită valoare teoretică este şi concepţia exprimată cu privire la rolul activ, revoluţionar al conştiinţei în dezvoltarea ascendentă a societăţii şi a amplificării acestui rol în etapa făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate. Partidul nostru respinge teza despre rămînerea în urmă a conştiinţei faţă de dezvoltarea vieţii materiale. Acceptarea acestei teze ar încuraja o atitudine pasivă, defetistă, cu profunde repercusiuni negative asupra dezvoltării societăţii. „Fără a nega cîtuşi de puţin rolul esenţial al forţelor de producţie în dezvoltarea societăţii — arată tovarăşul Nicolae Ceauşescu — noi pornim de la teza, de asemenea marxistă, că la rîndul ei conştiinţa poate exercita o puternică înrîurire asupra mersului înainte al societăţii, că ideile înaintate, cucerind masele, devin o uriaşă forţă materială a progresului.

Transpunerea în viaţă a programului stabilit de partid — la care trebuie să contribuim cu toţii — va ridica rolul conştiinţei socialiste pe o treaptă superioară.

conf. dr. N. NICHITA

CONCEPŢIE CLARĂ ŞI UNITARĂ ASUPRA ETICII COMUNISTE

CU CÎT APROFUNDEZI mai mult expunerea tovarăşului Nicolae Ceauşescu la Plenara Comitetului Central al P.C.R. din 3—5 noiembrie cu atît îţi dai seama mai bine de importanţa ei teoretică şi practică pentru perfecţionarea moral-politică a omului societăţii noastre socialiste. Eu, la fel ca toţi comuniştii, ca toţi oamenii muncii, văd în acest document profund marxist-leninist o concepţie clară şi unitară cu privire la triumful deplin al nobilelor principii ale eticii şi echităţii socialiste şi comuniste în relaţiile dintre oameni, o concepţie corespunzătoare cerinţelor reale ale vieţii noastre, întrucît acţionează asupra factorilor care condiţionează mersul nostru înainte spre făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate, spre comunism.

În calitate de inginer, dar şi de activist politic am datoria să răspund la chemările partidului la autoperfecţionare morală, la autodepăşire, printr-o pregătire politico-ideologică intensă, să fiu atît din punct de vedere partinic, cît şi din punct de vedere profesional, un exemplu în activitatea pe care o desfăşor. Or, o autoanaliză pe care mi-am făcut-o în zilele de după plenară m-a dus la concluzia că, preocupat de sarcinile ce-mi revin ca inigner, am acordat mai puţin decît puteam pregătirii mele politice, ceea ce s-a resimţit în modul cum am acţionat ca secretar al comitetului de partid. Aş vrea să fiu bine înţeles. Nu-i vorba de faptul că nu mi-am însuşit profund politica internă şi externă a partidului, ci de propriul meu stil de muncă. Pentru că, sincer vorbind, în dubla calitate pe care o am, port pe umeri răspunderi, atît profesionale, cît şi politice. Oamenii m-au ales şi trebuie să le răsplătesc prin fapte cinstea ce mi-au acordat-o, să fiu cît se poate de apropiat de ei, să le cunosc şi bucuriile şi necazurile, să le fiu un sfătuitor de nădejde, un exemplu de conduită prin întreaga mea activitate. Am înţeles acest lucru cît se poate de bine din cuvîntarea rostită de secretarul general al partidului la sfîrşitul plenarei, care a constituit pentru noi toţi o lecţie de modestie, de sentiment care se transformă în acţiune.

Şi, ca mine, gîndesc în întreprinderea noastră şi alţii. Fie că sînt sau nu membri de partid. Aşa şi numai aşa se explică de ce comitetul nostru de partid, întreaga organizaţie, întregul colectiv s-a înrolat cu pasiune şi dăruire la aplicarea în viaţă a măreţului program de educaţie comunistă. Aveam şi înainte rezultate economice bune, care se măsoară în nivelul calitativ al panourilor şi instalaţiilor de automatizare pentru toate gamele de maşini-unelte, pentru cazanele cu abur, pentru podurile rulante ce se fabrică în ţară şi altele.

Cartea de vizită a priceperii şi hărniciei colectivului nostru poate fi întîlnită în toate colţurile ţării : la Combinatul siderurgic din Galaţi, la Porţile de Fier, la aeroportul internaţional Otopeni. Exportăm produse şi în multe ţări. Avem însă de onorat, în continuare, comenzi a căror realizare cere, pe lîngă o perfectă stăpînire a tehnicii, entuziasm, abnegaţie, corectitudine, spirit creator, emulaţie, înaltă responsabilitate, într-un cuvînt o etică superioară la fiecare om al muncii. Altfel nu poate fi vorba de o contribuţie individuală conştientă şi activă a fiecărui membru al societăţii la înfăptuirea sarcinilor ce-i revin.

Pentru înfăptuirea acestui deziderat am luat o seamă de măsuri, din care aş cita atenţia deosebită pe care o acordă comitetul nostru de partid cuprinderii tuturor comuniştilor în învăţămîntul de partid şi, mai ales, a unor cadre cu funcţii de conducere care, din motive insuficient de temeinice, nu erau înscrise, repartizării pe organizaţii a celor mai pregătiţi activişti cu sarcina de a acţiona ori de cîte ori trebuie informat colectivul asupra problemelor privind politica internă şi externă a partidului, organizării unui punct de informare şi documentare, perfecţionării metodelor muncii politice de masă, căreia îi imprimăm un pronuţat caracter combativ.

Desigur, este doar începutul unei vaste acţiuni şi colectivul întreprinderii noastre nu va precupeţi nici un efort pentru a duce la bun sfîrşit sarcinile ce-i revin.

ing. Mircea PUŞCĂ
secretarul comitetului de partid de la întreprinderea „Automatica"-Bucureşti

CREȘTEREA RAPIDĂ ȘI FOLOSIREA JUDICIOASĂ A VENITULUI NAȚIONAL

PRIN SEMNIFICAȚIILE social-economice pe care le dobîndește în orînduirea socialistă, venitul național — expresie de maximă generalizare a rezultatelor activității depuse în sfera muncii productive — devine categoria economică centrală a desfășurării procesului reproducției și din această cauză capătă o importanță deosebită în activitatea de conducere și planificare a economiei naționale. După cum se știe, venitul național constituie unicul izvor al lărgirii proporțiilor în care se reia producția și, pe această bază, al creșterii nivelului de trai.

În mod sintetic, ansamblul prevederilor planului cincinal pe perioada 1971—1975 privind dezvoltarea în ritmuri înalte a economiei, în condițiile orientării întregii activități spre realizarea unei eficiențe sporite, se reflectă în creșterea și repartizarea venitului național pentru consum și acumulare.

● Ritmuri înalte de creștere

CEEA CE CARACTERIZEAZĂ procesul creșterii economice în actualul cincinal este faptul că el înscrie în dezvoltarea planificată a economiei românești ritmuri dintre cele mai înalte ale venitului național, de 11—12%, în medie anual, fiind astfel posibil ca în 1975 volumul venitului național să fie cu 68—76% mai mare decît cel obținut în anul 1970. Este de relevat că ritmul de creștere a venitului național prevăzut în planul cincinal este cu mult superior celui realizat în perioada 1951—1970 (9,5%), precum și celui stabilit prin Directivele Congresului al X-lea al Partidului Comunist Român (7,7—8,5%), consemnînd rezultatele remarcabile ale vastei și prodigioasei activități desfășurate în întreaga țară pentru elaborarea cincinalului, pentru mobilizarea mai intensă a resurselor materiale și umane de care dispunem. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, o caracteristică definitorie a noului plan cincinal constă în faptul că el **„orientează economia spre o creștere mai rapidă a eficienței în vederea realizării unui spor mai mare de venit național, ceea ce se va reflecta pozitiv în ridicarea nivelului de trai al populației“.**

În creșterea planificată a venitului național se îmbină efectele orientării stabilite de conducerea partidului și statului nostru pentru dezvoltarea în ritm înalt a producției materiale, respectiv a produsului social, în condițiile realizării unor mutații calitative din structura acestuia, în sensul diminuării părții care reprezintă valoarea cheltuielilor materiale de producție și sporirii corespunzătoare a acelei părți care constituie valoarea nou creată, venitul național.

În această privință, în perioada 1971—1975, dinamica produsului social este influențată de prevederile planului cincinal referitoare la creșterea producției industriale (68—76%), cît și a celei agricole (36—49%) *), **întrucît aceste două ramuri contribuie cu peste patru cincimi la formarea produsului social.** Dar, ceea ce constituie un element calitativ nou al actualului plan cincinal este faptul că **el prevede realizarea volumului produsului social cu un consum relativ mai mic de muncă materializată decît în perioada precedentă, ponderea cheltuielilor materiale de producție în produsul social urmînd să se reducă la 54,4% în 1975, față de 59,4% cît a fost în anul 1970.**

Importanța realizării acestei prevederi — strîns legată de îmbunătățirea aspectelor calitative ale planului, de sporirea eficienței economice în toate ramurile — rezultă din aceea că **reducerea cu 5% a ponderii cheltuielilor materiale în cincinal echivalează cu un plus de circa 40 miliarde lei, pe această cale urmînd să se obțină aproximativ o pătrime din sporul venitului național în perioada 1971—1975.**

Reducerea preconizată a cheltuielilor materiale ține seama de faptul că planul cincinal orientează producția în cea mai mare măsură spre sortimente cu un grad mai înalt de prelucrare a materiilor prime, de posibilitățile și rezervele mari existente în toate unitățile productive în ceea ce privește folosirea cu mai mult spirit gospodăresc a resurselor materiale, cît și a capacităților de producție. Ea presupune însă adoptarea unor măsuri mai hotărîte pentru reducerea consumurilor specifice, care sînt încă ridicate în raport cu dotarea tehnică a producției noastre și comparativ cu cele realizate la produsele similare fabricate în alte țări.

Efectul general al economisirii muncii materializate (reflectat de reducerea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social), cît și cel al economisirii muncii vii (reflectat de prevederile planului cincinal privind creșterea productivității muncii cu cel puțin 42% în industrie, 35% în activitatea de construcții-montaj, 33% în transporturile feroviare) sînt reliefate sintetic de **creșterea cu peste 70% a productivității sociale a muncii — factor determinant al sporirii în ritmuri înalte a venitului național în cincinalul actual.** Circa 95% din sporul venitului național se va obține în acest cincinal pe seama creșterii productivității sociale a muncii. La creșterea productivității sociale a muncii vor contribui și mutațiile ce vor avea loc în repartizarea forței de muncă pe ramuri și, în primul rînd, majorarea — în cadrul creșterii cu 1 milion a salariaților din economie — a numărului celor ocupați în ramurile neagricole și diminuarea numărului celor ocupați în agricultură.

Obiectivele cincinalului de ridicare pe o nouă treaptă a preocupărilor pentru obținerea unei eficiențe superioare a activității economice, pentru sporirea rodniciei muncii sociale, sînt reliefate de faptul că, **pentru prima dată într-un plan cincinal, s-a prevăzut creșterea mai rapidă a venitului național (76%) decît a produsului social (56%).** (grafic nr. 1).

Realizarea unui ritm înalt al creșterii venitului național în cincinalul viitor va fi însoțită de modificări în structura pe ramuri a acestuia, (grafic nr. 2), în sensul sporirii contribuției industriei la formarea venitului național (67% în 1975 față de circa 62% în 1970), ceea ce întărește și amplifică poziția conducătoare a acestei ramuri în economie. In agricultură, a cărei pondere în crearea venitului național va fi de peste 18% în 1975 (circa 17% în 1970), urmează să se realizeze o producție netă cu circa 50% mai mare față de perioada 1966—1970. Cît privește celelalte ramuri productive (construcții, transporturi, comerț etc.), cu toate că aportul lor la formarea venitului național va fi mai mic în 1975 față de 1970, totuși producția netă va înregistra însemnate creșteri absolute.

● Corelația optimă între acumulare și consum

ȚINÎND SEAMA de obiectivele dezvoltării social-economice a țării în etapa pe care o străbatem, de potențialul economic la care am ajuns și pe care urmează să-l atingem în viitor, Legea pentru adoptarea planului cincinal pe perioada 1971—1975 prevede să se repartizeze 30—32% din venitul național pentru fondul de acumulare și 68—70% pentru fondul de consum (grafic nr. 3). Prevederea unei rate înalte a acumulării în perioada 1971—1975 reprezintă o opțiune fundamentală a planului cincinal, constituind un factor determinant al progresului economic și social. Au fost asigurate astfel condițiile realizării unor ritmuri înalte de creștere a producției materiale, a venitului național și, bazat pe aceasta, pentru alocarea unor resurse sporite pentru ridicarea nivelului de trai. În același timp, dezvoltarea în ritmuri înalte a economiei favorizează participarea tot mai activă a țării noastre la schimbul de valori materiale pe plan internațional, creșterea economică fiind însoțită atît de sporirea exporturilor cît și a importurilor. Opțiunea pentru o rată înaltă a acumulării constituie nu numai o necesitate pentru progresul general al societății, pentru creșterea vertiginoasă a forțelor de producție și a nivelului de trai, dar ea reprezintă, totodată, singura cale pentru ca țara noastră să poată recupera, într-un timp relativ scurt, rămînerea în urmă față de alte țări mai dezvoltate din punct de vedere economic, în condițiile influențelor și consecințelor revoluției științifico-tehnice ce se desfășoară în lumea contemporană. Mergînd pe această cale, se consideră posibil ca, în decurs de cîteva cincinale, să putem ajunge la un nivel al venitului național pe locuitor comparabil cu cel din țările dezvoltate; în anul 1990, venitul național se întrevede că va putea fi de 50 mii lei pe locuitor, de aproximativ cinci ori mai mult decît s-a realizat în anul 1970, ceea ce, desigur, se va reflecta și într-un grad superior al nivelului de viață și de civilizație.

Repetatele analize ale raportului dintre acumulare și consum, care au fost făcute în cadrul lucrărilor de elaborare a actualului plan cincinal, au scos în evidență faptul că pentru stabilirea optimului între aceste fonduri nu este suficientă analiza numai pe o perioadă de 5 ani, ci trebuie avut în vedere un interval mai mare, de preferință 10—15 ani. Din calculele efectuate a reieșit că adoptarea unei rate a acumulării mai mică cu 3—5% față de aceea prevăzută în planul cincinal 1971—1975 ar fi condus la majorarea întrucîtva a fondului de consum în primii ani ai perioadei, însă, pe parcursul întregului deceniu (1971—1980), s-ar fi realizat un volum mai mic al fondului de consum cu 35—50 miliarde lei. Prin urmare, o pondere mai ridicată a acumulării în perioada 1971—1975 creează condițiile pentru ca, în perspectiva nu prea îndepărtată, să se realizeze un nivel mai ridicat al venitului național și al consumului populației. Este deosebit de important de relevat, totodată, că prevederea unei rate înalte a acumulării în actualul cincinal asigură concomitent creșterea nivelului de trai al populației în anii 1971—1975, într-un ritm chiar mai accentuat decît în perioadele precedente, cînd acumularea a reprezentat o parte relativ mai mică din venitul național. În acest sens următoarele cifre sînt concludente (Tabel nr. 1).

Reiese că ponderea fondului de acumulare nu trebuie judecată în sine, și static, ci în strînsă dependență de alți factori, de influențele pe care ea le determină. Dintre aceștia amintim influența asupra ritmului mai înalt de creștere a venitului național, respectiv un nivel absolut mai ridicat al acestuia și prin urmare și un fond de consum mai mare.

Grafic nr. 1

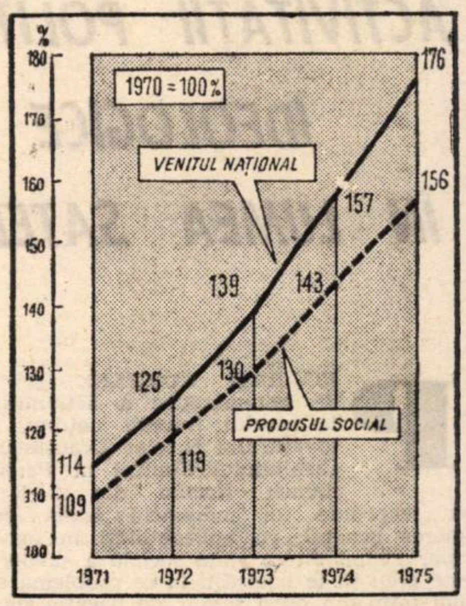

Dinamica produsului social și a venitului național

● Eficiența sporită a acumulării

PE BAZA ORIENTĂRII stabilite de Congresul al X-lea al Partidului, utilizarea venitului național în proporția arătată este concepută în condițiile realizării unei **eficiențe cu mult sporite a fondurilor alocate acumulării** și, în același timp, avîndu-se în vedere adoptarea în perioada actualului cincinal a unor măsuri care să conducă la **folosirea fondului de consum în condițiile unei repartizări mai echitabile a veniturilor între membrii societății.**

Într-o formă generală, ansamblul prevederilor planului cincinal, care contribuie la sporirea eficienței fondului de acumulare față de perioadele precedente, poate fi redat prin așa-numitul „coeficient al acumulării“, coeficient care arată cîte procente din venitul național sînt necesare să fie alocate pentru constituirea fondului de acumulare în scopul creșterii cu 1 procent a venitului național. În perioada actualului cincinal, comparativ cu perioada precedentă de cinci ani, evoluția coeficientului acumulării se prezintă astfel. (Tabel nr. 2).

Din datele prezentate rezultă că, în perioada 1971—1975 coeficientul acumulării va fi sensibil redus față de cincinalul anterior, ceea ce, altfel exprimat, înseamnă că va fi posibil ca sporul de venit național în actualul cincinal raportat la fondul de acumulare să fie cu circa 45% mai mare decît în perioada 1966—1970. Aceasta reflectă sintetic efectul tuturor direcțiilor preconizate în plan pentru creșterea eficienței în diverse compartimente ale activității economice, cît și rezultatele multiplelor analize întreprinse pe parcursul elaborării planului pentru sporirea eficienței pe ramuri, subramuri, a investițiilor etc.

Tabel nr. 1

— în procente —

	Realizat			PLAN
	1956-1960	1961-1965	1966-1970	1971-1975
Ponderea acumulării în venitul național	17,3	25,7	30,5	30-32
Creșterea fondului de consum	26,7	32,5	35,0	44,0
— ritm mediu anul	4,8	5,8	6,2	7,6

În legătură cu aceasta menționăm că, din indicația conducerii partidului și sub directa îndrumare a acesteia, în perioada care a urmat după aprobarea Directivelor de către Congresul al X-lea al Partidului, s-a acționat, atît pe linia sporirii în mai mare măsură a venitului național, cît și pentru folosirea mai eficientă a acumulării, direcții care au contribuit la realizarea coeficientului arătat al acumulării. Bunăoară, venitul național a sporit în mai mare măsură decît se prevedea în Directive atît datorită majorării producției, cît și faptului că ponderea cheltuielilor materiale în produsul social în 1975 este prevăzută în planul cincinal să scadă mai mult decît se preconiza anterior. Pe aceste căi a fost posibil ca sporul venitului național în cincinal să se mărească cu 35—43 miliarde lei.

În ceea ce privește fondul de acumulare, prevederile planului cincinal sînt rezultatul analizelor întreprinse pentru mai buna folosire a fondurilor alocate creșterii fondurilor fixe, cît și a celor circulante. Astfel, în domeniul investițiilor s-a acționat pe linia sporirii eficienței prin micșorarea investiției specifice, reducerea ponderii lucrărilor de construcții-montaj, scurtarea duratei de execuție a lucrărilor, acțiuni conjugate cu folosirea mai judicioasă a capacităților de producție existente, prin creșterea gradului lor de utilizare, în condițiile în care a fost sporit și coeficientul de schimburi. **La folosirea mai eficientă a fondului de acumulare in actualul cincinal contribuie și modificările ce intervin în structura acestuia.** Comparativ cu realizările din perioada 1966—1970, principala modificare constă în majorarea părții destinate investițiilor nete de la circa 74% la peste 80% în 1971—1975 și micșorarea părții din acumulare rezervată pentru creșterea stocurilor materiale în economie, care au fost dimensionate mai judicios, luînd în considerare posibilitatea sporirii vitezei de rotație a acestora (cu 11 zile în industrie, cu 5 zile în construcții etc.).

În aceste condiții a fost posibil să se prevadă efectuarea unui volum de investiții pe total economie de peste 540 miliarde lei, din care 470 miliarde lei din fondurile centralizate ale statului, ceea ce reprezintă de aproximativ 1,7 ori mai mult decît volumul de investiții realizat în cincinalul anterior. Trebuie avut în vedere că scurtarea prevăzută a duratei de execuție a lucrărilor de investiții va avea o influență favorabilă asupra raportului dintre investiții și volumul de fonduri fixe pus în funcțiune. Astfel, acestea din urmă vor reprezenta în 1971-1975 peste 95% din volumul investițiilor ce se materializează în fonduri fixe, comparativ cu circa 92% în 1966—1970, micșorîndu-se deci corespunzător partea din acumulare destinată investițiilor neterminate, ceea ce, de asemenea, constituie un element caracteristic al sporirii eficienței fondului de acumulare.

Este de relevat, totodată, ca o trăsătură caracteristică a utilizării fondului de acumulare în cincinalul actual că, **în cadrul sumelor destinate investițiilor, o parte relativ mai mare decît în perioadele precedente a fost dirijată către ramurile productive,** asigurîndu-se astfel condițiile pentru creșterea fondurilor fixe necesare ritmurilor înalte prevăzute în dezvoltarea producției materiale și structurarea modernă a economiei ; peste 76% din investițiile centralizate ale statului vor fi destinate ramurilor : industrie, agricultură și construcții, în timp ce în perioada 1966—1970 le-a revenit circa 72%.

Sintetizînd cele de mai sus, se poate spune că, coeficientul acumulării în actualul cincinal reflectă obiectivul central al planului — sporirea eficienței, intensificarea laturilor calitative ale activității. În legătură cu aceasta, arătăm că, în condițiile în care s-ar fi menținut în plan eficiența realizată în perioada anterioară, pentru a atinge ritmul mediu anual de creștere a venitului național prevăzut în planul cincinal (11—12%), ar fi trebuit să se aloce pentru acumulare o rată de aproape 50%.

Cele arătate reliefează necesitatea și datoria tuturor cadrelor din economie pentru realizarea an de an a sarcinilor prevăzute în planul cincinal în domeniul ridicării eficienței, pentru folosirea cu mai mult spirit gospodăresc a resurselor destinate acumulării

● Fondul de consum crește cu 44%

DUPĂ CUM S-A SUBLINIAT mai înainte, menținerea unei rate înalte a acumulării în perioada 1971—1975 asigură nu numai un ritm susținut al reproducției socialiste lărgite, ci permite, în același timp, majorarea resurselor destinate îmbunătățirii nivelului de trai al populației, prin creșterea an de an a fondului de consum. (grafic nr. 4). Pentru a avea o imagine mai completă asupra sumelor din venitul național destinate acțiunilor legate de nivelul de trai al populației în actualul cincinal, trebuie să se țină seama și de volumul investițiilor — cuprins în fondul de acumulare — destinat construcției de locuințe, unor noi spații de învățămînt, teatre, spitale, creșe, grădinițe, cămine și altor obiective social-culturale, pentru care se atribuie peste 52 miliarde lei. Ca urmare, totalitatea resurselor venitului național destinate acțiunilor legate de nivelul de trai se ridică în cincinalul actual la 71—73%.

Cît privește fondul de consum se prevede nu numai un ritm anual de creștere (7,6%) mai rapid decît în perioadele precedente, dar și măsuri pentru repartizarea acestuia în conformitate cu principiile echității socialiste. Referitor la aceasta, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia în expunerea la recenta plenară a Comitetului Central al Partidului din 3-5 noiembrie ; **„o însemnătate de prim ordin are realizarea judicioasă a repartiției venitului național, astfel încît să se evite atît tendințele egalitariste cît și crearea unor diferențe nejustificat de mari între cîștigurile diferitelor categorii sociale“.** În această direcție, urmărind realizarea orientării stabilite de conducerea partidului și statului nostru pentru micșorarea discrepanțelor dintre veniturile oamenilor muncii, planul cincinal prevede creșteri mai accentuate a veniturilor acelor categorii de salariați care au salarii relativ mai mici. Astfel, salariul minim se va mări de la 800 lei, cît este în prezent, la 1100 lei, în anul 1975, respectiv cu peste 37%, creștere mult mai accentuată decît aceea a salariului mediu nominal pentru toți salariații din economie, care va fi de circa 26%. De asemenea, majorarea alocației de stat pentru copii, care se aplică de la 1 septembrie a.c. afectează îndeosebi familiile cu venituri mai mici și cu mai mulți copii. Aceeași orientare va sta la baza stabilirii diferențiate a creșterii pensiilor, acțiune prevăzută să se aplice în anul viitor.

Tabel nr. 2

Perioada	Ponderea fondului de acumulare în venitul național	Ritmul mediu anual de creștere a venitului național	Coeficientul acumulării (2 : 3)
1	2	3	4
1966—1970	30,5	7,7	3,96
1971—1975 (plan)	30—32	11—12	circa 2,70

În mod sintetic, creșterea veniturilor populației din retribuirea muncii și din fondurile sociale de consum, este reflectată în Legea pentru adoptarea planului cincinal prin indicatorul „Veniturile totale reale ale populației“ înscris pentru prima dată într-un plan cincinal — și care urmează să se majoreze în 1975 cu 40—46% față de anul 1970. În acest context, arătam că principala cale de sporire a veniturilor populației o va constitui și în cincinalul actual, creșterea veniturilor provenite din retribuirea muncii, menținîndu-se, în același timp, un ritm susținut de creștere și a veniturilor provenite din fondurile sociale de consum. Pe baza creșterii salariului mediu și a numărului de salariați, veniturile din salarii se vor majora în 1975 față de 1970 cu 53%. Cît privește salariul real, acesta va spori cu 20%, iar veniturile reale ale țărănimii provenite din munca în cooperativele agricole de producție și din gospodăriile personale calculate pe o persoană activă, se vor majora cu 22—30%.

În afara veniturilor repartizate direct după munca depusă, populația va beneficia în actualul cincinal de importante sume prin intermediul fondurilor sociale de consum. În acest scop, de la bugetul statului se vor cheltui pentru acțiuni în domeniul învățămîntului, ocrotirii sănătății, culturii, artei, sportului etc. fonduri ce însumează 48,7 miliarde lei în 1975, pe întregul cincinal acestea reprezentînd mai mult decît venitul național din anul 1970 ; în medie pe locuitor revin 2260 lei în 1975, cu 35% mai mult decît în anul 1970.

În concordanță cu veniturile sporite ale populației și cu schimbările previzibile în structura cheltuirii acestora, planul cincinal prevede creșterea mai rapidă a sumelor alocate pentru servicii (volumul serviciilor prestate populației va crește cu 55—61%), decît a celor pentru mărfurile cumpărate din comerț (volumul desfacerilor va crește cu 40—47%). Ca urmare, în structura fondului de consum, cumpărările de mărfuri și servicii pe seama veniturilor din bugetul populației vor reprezenta circa 88% în 1975 (86,7% în anul 1970), iar partea din fondul de consum ce urmează să se realizeze prin bugetul instituțiilor și organizațiilor din sfera neproductivă, va fi de circa 12%.

Datele prezentate cu privire la creșterea nivelului de trai în cincinal evidențiază cu pregnanță că numai pe baza sporirii în ritm înalt a venitului național se pot crea resursele necesare pentru asigurarea unui nivel de viață și de civilizație ridicat. Ele arată totodată că opțiunea pentru o rată înaltă a acumulării, conjugată cu folosirea cu maximum de eficiență a resurselor materiale și umane, reprezintă calea sigură pentru sporirea potențialului economic al țării și a nivelului de trai.

Realizările obținute în dezvoltarea economiei în acest prim an al cincinalului demonstrează realismul prevederilor planului, hotărîrea fermă a întregului popor de a îndeplini programul stabilit de partid pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră.

dr. A. ROSEN
Comitetul de Stat al Planificării

Grafic nr. 2

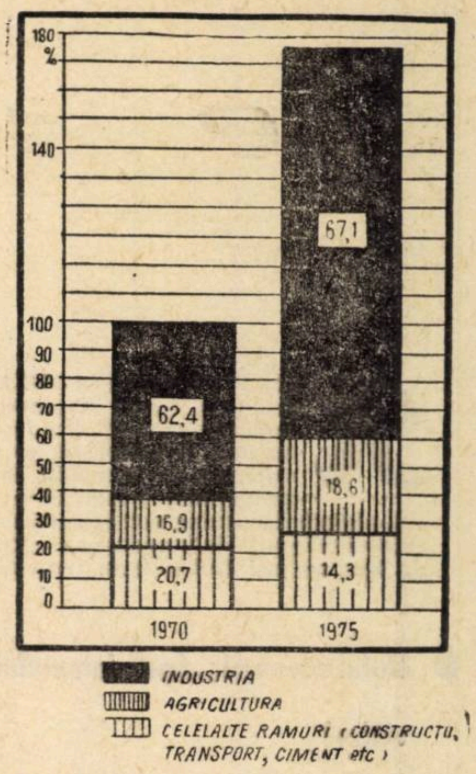

Structura pe ramuri a venitului național (în prețuri comparabile 1963).

Graficul nr. 3

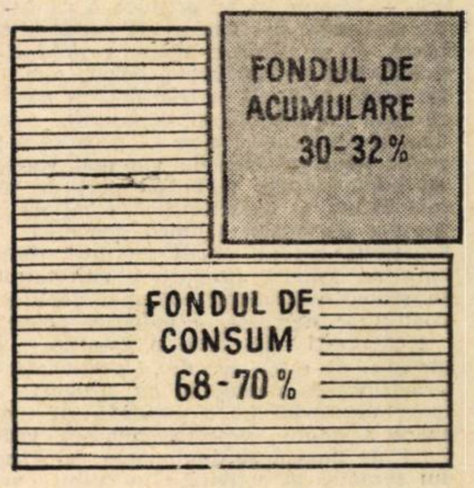

Proporția consumului și acumulării în venitul național, în perioada 1971—1975.

Graficul nr. 4

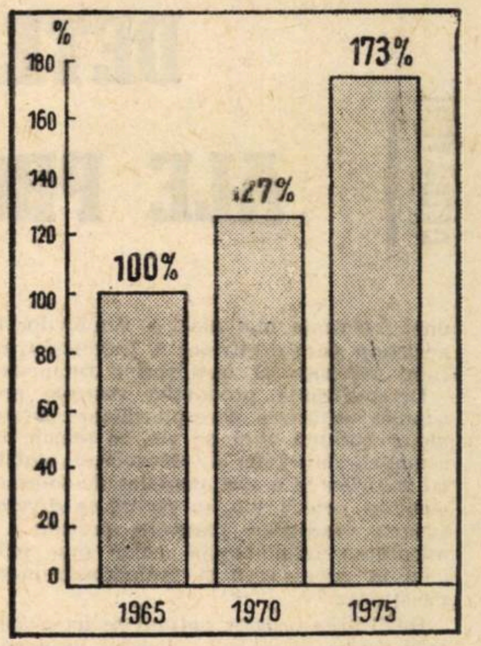

Creșterea fondului de consum pe locuitor față de anul 1965.

*) în 1971—1975 față de perioada precedentă de cinci ani.

DEZBATERI

DETERMINANTE ECONOMICE ALE PRODUCȚIEI VITI-VINICOLE

RECENTUL PROIECT DE LEGE a viei și a vinului, consemnează cadrul economic, tehnic și organizatoric privind producția viti-vinicolă în țara noastră, jalonind coordonatele amplasării, concentrării și specializării acesteia și complexul de măsuri tehnologice *în vederea ridicării eficienței acestor activități. În cele ce urmează ne propunem să evidențiem principalele implicații economice ale procesului dezvoltării producției viti-vinicole în lumina noii reglementări. Menționăm că încă din 1968 unele aspecte privind direcțiile de dezvoltare a culturii viei în țara noastră, prevăzute în proiectul de lege, au fost dezbătute în repetate rînduri în paginile revistei*[1].

Rolul economic al patrimoniului viticol

CONTRIBUȚIA producției viticole și vinicole în procesul diviziunii sociale a muncii constă în satisfacerea cu struguri și vin a consumului populației și a unor solicitări pentru export. În acest scop — se precizează în actul normativ menționat — trebuie să se producă o cantitate tot mai mare de struguri de masă de calitate, cu o pondere mare a producției marfă, într-un sortiment bogat, eșalonat în timp, rezistenți la transport și păstrare mai îndelungată și depozitare, precum și de struguri care să permită obținerea unor produse de vin mai variate, de bună calitate și la un preț de cost mai redus. O caracteristică esențială a acestor parametri tehnico-economici o constituie gradul înalt de diversificare care se solicită producției viti-vinicole, în scopul valorificării cît mai depline a condițiilor naturale, a materiei prime.

Eșalonarea în timp a soiurilor de struguri de masă are drept consecință aprovizionarea populației cu struguri în stare proaspătă pe o perioadă cît mai mare a anului, descongestionarea vîrfurilor de muncă și diminuarea caracterului sezonier al activității în cultura viei, folosirea mai completă a mijloacelor de producție și a forței de muncă, sporirea veniturilor producătorilor, asigurarea unei frecvențe mai mari a veniturilor în perioada de valorificare a producției, un rulaj superior al mijloacelor financiare.

Diversificarea producției vinicole presupune utilizarea corespunzătoare a arealelor culturii viței de vie, în sensul desemnării direcțiilor de dezvoltare, stabilirii soiurilor și a sortimentelor de soiuri de struguri pentru vin, în raport cu diversificarea condițiilor naturale, precum și adoptarea tehnologiilor celor mai indicate în producerea și prelucrarea materiei prime.

Realizarea acestor opțiuni se axează pe exercitarea unui alt obiectiv economic al culturii viei și anume acela privind contribuția acestei ramuri a agriculturii la folosirea cît mai completă și eficientă a fondului funciar. În acest sens, — așa cum se arată în proiectul de lege — destinarea pentru cultura viței de vie a terenurilor colinare, în pantă și nisipoase, evidențiază aportul acesteia la valorificarea maximă a condițiilor naturale de climă și sol, improprii pentru alte culturi.

Funcția antierozională a viței de vie pe terenurile cu o orografie frămîntată și de fixare a nisipurilor completează tabloul rolului economic și tehnic al patrimoniului viticol, în procesul dezvoltării agriculturii.

Amplasare, concentrare și specializare

PROBLEMA AMPLASARII pe teritoriu trebuie pusă în contextul nivelului de intensivitate a culturii viței de vie. Sub acest aspect, pe plan mondial, alături de sistemul obișnuit de cultură, se practică și cultura viei în sistem intensiv, în condiții de fertilizare intensă și irigații. Numai că, în acest caz, se solicită utilizarea unor terenuri relativ plane, deosebit de favorabile altor culturi — ceea ce nu corespunde orientării date prin proiectul de lege.

Pornind de la faptul că plantațiile viticole se caracterizează printr-o perioadă lungă de funcționare și că ele se amplasează pe teritorii cu altă destinație anterioară, dat fiind proiectarea și efectuarea în trecut a plantațiilor de vii și pe terenuri plane, ar fi fost necesar ca, în calculul eficienței acestora, comparativ cu varianta amplasării pe terenuri improprii culturilor de cîmp, să se introducă nu numai cheltuielile cu investiții și de producție, dar și venitul net al folosinței anterioare. O astfel de modalitate de calcul ne duce la concluzia superiorității culturii viei pe terenurile neproductive, improprii pentru alte culturi.

De menționat că, chiar în condițiile în care eficiența economică a producției viticole ar fi mai redusă pe terenurile în pantă, datorită faptului că, într-o astfel de ipoteză de amplasare, la nivelul fiecărei întreprinderi terenurile mai fertile sînt utilizate de culturile de cîmp, iar cele mai puțin productive de plantațiile viticole, pe total teritoriu se obțin efecte economice superioare, deoarece, în acest caz, are loc o valorificare avantajoasă a terenurilor slab productive, obținîndu-se o masă de valori de întrebuințare de valoare economică sporită de pe terenuri cu o capacitate redusă de producție pentru alte destinații. Aceste considerente subliniază caracterul realist, științific fundamentat, al prevederilor recentei legi pentru amplasarea viei pe terenuri colinare, în pantă și nisipuri, care întrunesc condițiile corespunzătoare.

În scopul obținerii unei producții ridicate, de calitate și la un preț de cost redus, la amplasarea viilor pe terenurile în pantă este necesar însă să se determine limita geografică pînă la care se întrunesc condițiile plantării și exploatării acestora în condiții economice corespunzătoare, evitîndu-se astfel culturi care s-au dovedit ineficiente. În același sens concură și indicația din proiect cu privire la necesitatea aplicării unor tehnologii moderne la plantațiile de vii pe terenuri în pantă, care să permită extinderea la maximum a mecanizării lucrărilor.

Concentrarea culturii viței de vie pe fondul delimitării podgoriilor, centrelor viticole și a includerii în perimetrele acestora a plantațiilor ocupate, a terenurilor defrișate care fac trup compact cu plantațiile existente, precum și a terenurilor în pantă și a nisipurilor care întrunesc condiții favorabile, reprezintă cea de a doua coordonată care caracterizează dezvoltarea producției viticole în țara noastră în concepția noului act normativ. Delimitarea teritorială a culturii viței de vie presupune concentrarea acesteia pe teritorii corespunzătoare și precizarea ordinei necesare în ceea ce privește utilizarea fondului funciar în acest scop, creindu-se premisele înlăturării exceselor cu privire la amplasarea viei peste limitele cadrului natural adecvat, în sensul depășirii limitelor orografice atît spre zonele mai înalte cît și în sens invers, spre terenurile mai plane — situații care și-au făcut loc uneori în procesul extinderii culturii viței de vie.

Un alt avantaj al fenomenului concentrării culturii viei, asupra căruia se insistă în proiectul de lege, îl reprezintă economicitatea amenajărilor tehnice a teritoriilor respective vizînd îndeosebi eficiența tehnică și economică a unor lucrări de îmbunătățiri funciare, de atenuare a torenților, de consolidare a terenurilor, de combatere a eroziunii solului — care se pot astfel executa în complex pe masive integrate, în cadrul bazinelor hidrografice date.

Delimitarea teritorială a producției viticole și concentrarea acesteia în areale relativ compacte vor permite dimensionarea și amplasarea mai riguroasă a unor obiective de investiții conexe necesare pentru păstrarea, conservarea și desfacerea ulterioară a producției, sau a combinatelor pentru prelucrarea și valorificarea producției brute. Va deveni astfel posibilă o mai bună folosire a fondurilor și a obiectivelor de investiții privind capacitățile de vinificare, depozitare, condiționare.

Specializarea producției viticole constituie una dintre direcțiile importante spre care este orientată, în cadrul recentei reglementări, dezvoltarea culturii viței de vie și a prelucrării materiei prime. În acest scop se preconizează precizarea direcțiilor de dezvoltare a producției, a soiurilor, a sortimentelor de soiuri și a sistemelor de cultură pentru fiecare podgorie, și stabilirea în cadrul acestor suprafețe a vinurilor cu denumire de origine.

În interesul producătorilor și al economiei naționale, stabilirea acestor parametri va contribui la folosirea corespunzătoare a cadrului natural, perfectarea structurilor de producție pe arealele date, cu repercusiuni pozitive în diversificarea producției, asigurarea sortimentelor necesare pentru nevoile consumului intern și pentru export. Se creează deci premisele corectării unor tendințe de aglomerare a structurilor viticole cu soiuri necorespunzătoare din punct de vedere al producției și îndeosebi al calității, în condițiile naturale respective.

În producția vinicolă se va putea trece la vinuri tipizate, specifice zonelor de cultură date — fapt de o deosebită importanță pentru satisfacerea la un nivel corespunzător a exigențelor actuale privind solicitarea în cantitățile necesare a unei game de categorii distincte de vinuri, pentru consumul intern și export.

Un complex de măsuri

ÎN ACEST CADRU, reținem caracterul obligatoriu și dirijat a unor acțiuni tehnice cu deosebite implicații economice. Astfel, asigurarea materialului săditor de calitate și în proporțiile necesare pe sortimente pentru fiecare areal de producție reprezintă una dintre verigile cele mai importante în cadrul procesului dezvoltării producției viticole — în care scop s-au înscris o serie de măsuri organizatorice. Aceste prevederi reprezintă una din premisele realizării unor plantații reușite și a structurilor viticole preconizate pe teritoriu.

Obligativitatea completării golurilor în primii trei ani de la înființarea plantației prevăzută în proiect se înscrie în cadrul aceluiași deziderat privind obținerea unei plantații compacte, evitîndu-se astfel în viitor situații similare cu cele existente în unele podgorii, în care procentul mare de goluri determină folosirea incompletă a terenului și diminuarea producției.

Prevederea din proiect de ordin strict tehnic privind tipizarea pe soiuri și podgorii a tăierilor în uscat are un important revers economic, dat fiind faptul că nivelul producției viilor poate fi mult influențat de astfel de lucrări. Se vor înlătura în acest fel unele practici nejudicioase în executarea acestor lucrări, care fie că forțează fie că nu folosesc suficient capacitatea de producție a viței de vie.

Amploarea viilor în zonele colinare și pe terenuri în pantă, cu soluri cu o fertilitate naturală scăzută și în condițiile în care precipitațiile abundente generează frecvent procesul de levigare a substanțelor nutritive din sol, reclamă cu stringență prezența îngrășămintelor. În acest scop, în perspectiva perioadei 1975-1980, se prevede administrarea unor cantități însemnate de îngrășăminte chimice și organice.

Necesitatea combaterii bolilor și a dăunătorilor, după indicațiile stațiilor de avertizare, reprezintă încă o verigă în complexul de măsuri tehnice, cu implicații economice evidente.

Subliniem de asemenea importanța care se acordă prin proiectul de lege recoltării strugurilor la maturitatea lor tehnologică în raport cu produsul ce urmează să se obțină, prevederi de o mare importanță, dat fiind faptul că această lucrare finalizează întreg procesul anual de producție.

Limita economică de menținere în cultură a viilor

PORNIND de la particularitatea biologică a viței de vie de a înscrie în timp un declin tot mai accentuat al nivelului de producție, se pune, evident, problema defrișării plantațiilor respective și a înlocuirii lor cu plantații noi. În acest sens, în actul normativ la care ne referim, se fac precizări privind rigurozitatea necesară în efectuarea unei astfel de acțiuni. În acest cadru subliniem faptul că oportunitatea înlocuirii unei plantații vechi poate fi justificată numai în condițiile fundamentării bazei de comparație, respectiv a variantei care reprezintă situația existentă. Nu este suficient să se ia în considerație numai rezultatele obținute, ci, pe baza unei analize tehnico-economice aprofundate, să se evalueze rezultatele previzibile în perspectiva unei exploatări și organizări raționale, a unei agrotehnici adecvate. Este posibil ca o plantație să intre într-un declin de producție prematur, datorită aplicării incomplete și necorecte a complexului de măsuri agrotehnice și nu unor cauze obiective de degenerare. În acest caz introducerea în calcul a rezultatelor existente, fără a se întreprinde normalizarea bazei de comparație în confruntarea cu varianta concurentă, are ca rezultat supraevaluarea eficienței economice a noilor plantații.

Implicații socio-economice

COMPACTAREA arealelor de cultură a viei, prin integrarea în cadrul acestora a terenurilor cu vii defrișate și a altor terenuri în pantă, pretabile acestei culturi, intensificarea procesului de producție și perspectivele mari privind industrializarea tot mai diversificată a materiei prime în cuprinsul zonelor respective de cultură, deschid un orizont larg posibilității de utilizare mai deplină a forței de muncă la lucrări de o tehnicitate și o complexitate mai ridicată — premisă a realizării unor venituri corespunzătoare.

Pe fondul caracterului intensiv al producției viticole și al procesului de industrializare a acesteia peisajul satelor din zonele viticole se va îmbogăți cu elementele noi de urbanizare, de civilizație și progres.

dr. ing. N. BRAȘOVEANU

1) Economia agriculturii din zona de deal, „Viața economică", nr. 5, 1968. Coordonate ale deciziilor de investiții, „Viața economică" nr. 17, 1971. Dezvoltarea agriculturii — componentă a avîntului economic, „Viața economică" nr. 41, 1971.

UTILIZAREA CAPACITĂŢILOR DE PRODUCŢIE

DIN NOU DESPRE MILIOANELE CE SE ASCUND ÎN SPATELE UNOR PROCENTE...

AVÎND în vedere rolul determinant pe care îl are industria constructoare de maşini în promovarea progresului tehnic, în dotarea, reutilarea şi modernizarea celorlalte sectoare ale economiei naţionale, an de an această ramură a beneficiat de însemnate fonduri de investiţii pentru dezvoltare, însuşirea de produse noi şi diversificarea acestora. Aceste măsuri au contribuit **nu numai la creşterea absolută a parcului de utilaje specifice ramurii, dar şi la modernizarea lui, la îmbunătăţirea fundamentală a structurii producţiei.** Pentru a ilustra acest fapt, este suficient să arătăm că au fost construite, dezvoltate sau reutilate exclusiv pentru fabricarea de tipodimensiuni de complexitate ridicată şi cu performanţe tehnice superioare noi capacităţi specializate în producţia de maşini-unelte ca, de exemplu, Fabrica de maşini-unelte şi agregate Bucureşti, Uzinele Înfrăţirea-Oradea, Uzinele de strunguri — Arad etc.

De altfel, fiecare întreprindere deţine un parc de maşini-unelte suficient ca număr şi grad de complexitate pentru satisfacerea nevoilor proprii de producţie şi întreţinere. Parcul total pe economie*) este repartizat după cum urmează: aproximativ 40% din maşini-unelte revin Ministerului Industriei Construcţiilor de Maşini, 8% Ministerului Industriei Uşoare, 10% întreprinderilor din industria locală ale Consiliilor populare judeţene, 7% Ministerului Transportului şi Telecomunicaţiilor, 4%, Ministerului Industriei Metalurgice, 4% Ministerului Industriei Lemnului etc. **Aproape 70% din întregul parc de maşini-unelte aflat în dotarea întreprinderilor industriale are o vechime mai mică de 10 ani** — din care circa 35% sub 5 ani — **ceea ce denotă un grad ridicat de înnoire.** Acest proces de creştere continuă şi de permanentă modernizare a potenţialului productiv are în vedere atît secţiile de bază (în care se realizează producţia destinată nevoilor interne şi exportului), cît şi cele auxiliare, respectiv de întreţinere a parcului în funcţiune şi sculărie.

● Schimbarea... coeficientului de schimburi

ŢINÎND SEAMA de necesităţile mereu crescînde ale economiei noastre de maşini-unelte şi de faptul că asemenea produse sînt cerute din ce în ce mai mult pe piaţa externă **se impune pretutindeni o mai bună folosire a utilajelor respective, obţinerea unei producţii superioare în comparaţie cu nivelele actuale, bazată în primul rînd pe sporirea indicilor de utilizare a fondului de timp disponibil, respectiv şi a coeficientului de schimb.**

Potrivit indicaţiilor date la Plenara C.C. al P.C.R. din decembrie 1969 de tovarăşul Nicolae Ceauşescu de a se asigura o încărcare medie a maşinilor de cel puţin 2,2—2,4 schimburi, ministerele deţinătoare de maşini-unelte au luat o serie de măsuri menite să ducă la generalizarea schimbului II şi extinderea schimbului III. Aceasta ca urmare a faptului că în majoritatea întreprinderilor cu profil de construcţii de maşini, regimul de lucru practicat este — în medie — de 2 schimburi pe zi. Avînd în vedere amploarea unor asemenea măsuri, care presupun recrutarea şi şcolarizarea corespunzătoare a muncitorilor şi cadrelor necesare, asigurarea condiţiilor de cazare etc., statul a alocat importante fonduri pentru realizarea în condiţiuni cît mai bune a obiectivelor propuse.

Roadele acestor măsuri s-au putut remarca încă din anul 1970, materializate în creşterea sensibilă a indicilor de utilizare a fondului de timp la întregul parc de maşini-unelte şi, respectiv, a coeficientului de schimburi, în comparaţie cu realizările din perioada precedentă — aşa cum rezultă din tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1

	% Indici de utilizare a fondului de timp disponibil (realiz.)		Coeficientul schimburilor (realizări)	
	1969	1970	1969	1970
Secţii de bază	68,1	70,7	2,04	2,12
Secţii auxiliare	49,5	54,4	1,49	1,63

Realizările obţinute în 1970 puteau fi mai mari, dacă unele ministere care deţin un număr important de maşini-unelte şi-ar fi realizat indicii de utilizare planificaţi. Or, în acest domeniu au fost înregistrate şi unele minusuri: la Ministerul Industriei Metalurgice (59,6% faţă de 61,7% planificat), Ministerul Industriei Chimice (59,5%, faţă de 61,8%), Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii şi Apelor (71,8% faţă de 72,2%) etc.

Creşterea coeficientului numărului de schimburi din anul 1970 este departe de a fi considerată mulţumitoare, dacă avem în vedere faptul că 29,3% (în secţiile de bază) şi respectiv 45,6% (în secţiile auxiliare) din fondul de timp disponibil a rămas neutilizat. **În spatele acestor procente se ascund rezerve a căror mărime este de ordinul a zeci de milioane de ore-maşină nelucrate, timp în care puteau fi realizate cantităţi importante de produse.**

● „Zile inactive" diminuate real, nu formal

ANALIZÎND structura timpului neutilizat, în raport cu fondul de timp disponibil, rezultă că aproape 80% din timpul ce revine secţiilor de bază şi 90% din cel corespunzător secţiilor auxiliare, se datoresc schimburilor neprogramate ca rezultat al faptului că nu se fabrică produse cerute pe piaţă şi, într-o măsură mai redusă, lipsei de forţă de muncă (9,9% în secţiile de bază şi 5,9% în cele auxiliare), aşa cum reiese din tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2

	Structura timpului neutilizat % (realizări)		
	Trim. II 1970	Anul 1970	Trim. II 1971
Secţii de bază			
— schimburi neprogramate	78,2	78,6	75,6
— lipsă de forţă de muncă	9,9	9,9	11,0
— reparaţii accidentale	5,0	5,4	6,2
Secţii auxiliare			
— schimburi neprogramate	88,6	89,0	88,8
— lipsă de forţă de muncă	5,7	5,9	6,9
— reparaţii accidentale	1,0	—	1,2

De asemenea, pierderi importante de producţie s-au datorat reparaţiilor accidentale, care deşi ca pondere au deţinut în anul 1970 un procent relativ scăzut (5,4% la secţiile de bază), totuşi ele au însumat un număr important de zile inactive. Astfel, la Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini, care deţine aproape jumătate din totalul parcului de maşini-unelte, mărimea întreruperilor în funcţionarea utilajelor (datorate cauzelor de natură accidentală), a reprezentat în anul 1970 peste 420 ore pe o maşină, echivalînd cu circa 26 zile a 2 schimburi neutilizate.

În legătură cu judecarea elementelor care compun structura timpului neutilizat, este bine să avem în vedere concepţia metodologică folosită la prezentarea datelor — şi anume: timpul de nefuncţionare a maşinilor, datorită reparaţiilor accidentale, a lipsei forţei de muncă şi altor cauze, reprezintă ponderi aparent reduse datorită faptului că raportarea se face la fondul de timp disponibil, rezultat din fondul de timp calendaristic (365 zile an × 24 ore/zi), mai puţin timpul pentru întreruperi normale (reparaţii, revizii şi sărbători). În cazul cînd raportarea acestor categorii de opriri s-ar face faţă de timpul de lucru în care s-a realizat producţia planificată (respectiv fondul de timp disponibil, mai puţin durata schimburilor neprogramate), desigur că ponderea reparaţiilor accidentale, a lipsei forţei de muncă şi altor cauze ar fi reprezentată prin cifre mult mai mari. În acest fel se evidenţiază mai clar numărul de maşină-ore pierdute din fondul de timp afectat realizării planului de producţie, datorită unor cauze accidentale care depind de modul de organizare a producţiei şi a muncii.

● „Oscilaţiile barometrului" pe grupe de utilaje...

REALIZĂRILE din primul semestru al acestui an arată că **măsurile preconizate de ministere, consiliile de administraţie ale centralelor industriale şi comitetele de direcţie din întreprinderi nu au reuşit să dea peste tot şi pentru toate grupele de utilaje rezultatele scontate, în unele unităţi productive cu pondere însemnată în economia naţională, înregistrîndu-se oscilaţii în realizarea indicilor de utilizare a fondului de timp, de la un trimestru la altul** (vezi tabelul nr. 3).

Tabelul nr. 3

	Secţii	
	Bază	Auxiliare
— Indicii de utilizare a fondului de timp disponibil % (realizări)		
1970	70,7	54,4
trim. I	69,5	52,4
trim. II	70,7	54,2
1971		
trim. I	71,6	57,3
trim. II	70,9	56,9
— Coeficientul numărului de schimburi (realizări)		
1970	2,12	1,63
trim. I	2,09	1,57
trim. II	2,12	1,63
1971		
trim. I	2,15	1,72
trim. II	2,13	1,71

Este pozitiv faptul că, faţă de anul 1970 şi de perioadele corespunzătoare din anul precedent, realizările pe primele trimestre ale anului 1971 prezintă valori superioare. Totuşi, acestea nu sînt la nivelul prevederilor planului pe anul 1971 care, în fond, exprimă nevoile economiei naţionale pentru perioada respectivă. Asemenea nerealizări există la întreprinderile aparţinînd de Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini. (75% plan/1971 — realizat 72,0% în sem. I.1971, în secţiile de bază), Ministerul Industriei Metalurgice (78% plan/1971 — realizat 75,2% în sem. 1 1971, în secţiile de bază), Ministerul Industriei Materialelor de Construcţii (72,0% plan/1971 — realizat 68,2% în sem. 1, 1971, în secţiile de bază) etc.

Realizările obţinute în trim. II.1971 apar mai semnificative dacă le analizăm pe categorii de utilaje. Astfel, la unele grupe de maşini-unelte din secţiile de bază, indicii realizaţi (deşi nu exprimă încă o utilizare satisfăcătoare în raport cu rezervele existente), prezintă totuşi valori superioare mediei obţinute la categoria respectivă de maşini. Asemenea realizări sînt de remarcat la strunguri paralele (84,2% la Ministerul transporturilor şi Telecomunicaţiilor, 82,2% la Ministerul Industriei Metalurgice), strunguri Carusel (80,7% la Ministerul Industriei Uşoare, 79% la Ministerul Industriei Materialelor de Construcţii, 71% la Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini) şi altele. De asemenea, rezultate bune au fost obţinute la unele ministere şi în secţiile auxiliare la strunguri paralele, strunguri Carusel, maşini de alezat şi frezat orizontale, maşini de rectificat.

La alte grupe însă, realizările din tr. II a.c. au influenţat în mod negativ media rezultată, datorită nivelelor scăzute a indicilor obţinuţi, ceea ce a condus şi la unele nerealizări de plan, în întreprinderile aparţinînd unor ministere. Asemenea exemple — corespunzătoare secţiilor de bază — pot fi remarcate, la maşinile de rectificat (47,5% la Ministerul Industriei Lemnului, 48,6% la Ministerul Minelor, Petrolului şi Geologiei), la maşinile de frezat orizontale (63,8% la Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini) etc.

În secţiile auxiliare, indici cu valoare scăzută se înregistrează la unele ministere la strunguri paralele, maşini de alezat şi frezat orizontale, maşini de prelucrat roţi dinţate, maşini de rectificat etc.

Ţinînd seama de faptul că grupele respective de utilaje fac parte din categoriile cele mai solicitate în procesele de prelucrări metalice, ne putem da seama ce importante rezerve de capacitate n-au fost fructificate deplin.

● Asaltul împotriva staţionărilor

DESIGUR, insuficienta utilizare a unor maşini-unelte este determinată şi de unele condiţii obiective care, în parte, vor fi menţinute un timp şi în viitor. Este cazul, de exemplu, cu maşinile unicale de mare precizie, incluse în liniile tehnologice, care însă prin destinaţia lor, nu pot fi încărcate la nivelul capacităţii. În această direcţie, ar fi oportun ca organele de specialitate ale Ministerului Industriei Construcţiilor de Maşini să studieze posibilitatea construirii şi dotării întreprinderilor cu maşini-agregate (specializate, mono şi multioperaţii) pentru a înlocui treptat maşinile-unelte universale cu grad redus de utilizare.

Referitor la structura timpului neutilizat, aceasta reflectă creşterea coeficientului numărului de schimburi, fapt ilustrat prin reducerea ponderii indicilor care exprimă „schimburile neprogramate" (în special în secţiile de bază).

În legătură cu opririle accidentale din secţiile de bază, se constată şi la nivelul trim. II.1971, importante pierderi de producţie. Astfel, la Ministerul Industriei Chimice ponderea acestor opriri reprezintă — faţă de timpul de lucru programat pentru producţie — 27% (echivalentul a 423 ore/maşină, ceea ce corespunde cu 26 zile lucrătoare nefolosite — în 2 schimburi), la Ministerul Industriei Metalurgice — 17,2% (echivalent 281 ore/maş. respectiv 18 zile în 2 schimburi), la Ministerul Industriei Uşoare — 10,3% (echivalent 145 ore/maş., respectiv 9 zile în 2 schimburi).

La Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini, care deţine ponderea cea mai însemnată din parcul de maşini-unelte, opririle accidentale reprezintă 8,8% din fondul de timp programat, echivalînd cu 122 ore/maşină, respectiv cu 7 zile nefolosite în două schimburi, ceea ce constituie un progres faţă de trim. IV.1970, cînd aceste opriri reprezentau 427 ore/maşină (26 zile nefolosite a două schimburi) şi o înrăutăţire faţă de trim. I.1971 cînd opririle respective scăzuseră la 106 ore-maşină (6 zile nefolosite în două schimburi). Durata opririlor accidentale pe trim. II.1971, la acest minister, ar fi putut fi mai mică, dacă unele întreprinderi ar fi acordat o mai mare atenţie acestor categorii de staţionări şi dacă se asigurau măsuri preventive corespunzătoare, care să împiedice apariţia lor; de exemplu Fabrica de frigidere Găeşti (40,2%), Fabrica de şuruburi Bacău (41,1%), Uzina de maşini grele Bucureşti (29,8%), Şantierul Naval Galaţi (19,5%), Independenţa-Sibiu (16,4%) etc.

Asigurarea executării la timp a reparaţiilor şi reviziilor planificate, respectiv periodicitatea acestora potrivit prevederilor din grafic, precum şi respectarea timpului stabilit în normative, pot avea drept efect micşorarea substanţială a opririlor accidentale, datorită cărora se înregistrează şi în prezent importante pierderi de producţie.

● Eliminarea tuturor „locurilor înguste"

ÎNTRUCÎT completarea actualului parc de maşini-unelte nu ar fi justificată atîta timp cît cele existente prezintă încă un grad redus de folosire, **principala atenţie**

ing. Dumitru KIŞ
C.S.P.

(Continuare în pag. 12)

SCRISORI

DATE PENTRU O VIITOARE CRONICĂ

NUMEROASE unități socialiste au împlinit mai bine de 20 de ani de existență. Dacă într-un simplu registru, cu mai multe coloane, s-ar nota, la sfîrșitul fiecărui an, date considerate ca esențiale pentru unitatea respectivă, după un număr de ani am putea constata că dispunem de puncte de reper importante pentru reconstituiri. Din dările de seamă anuale se pot însă extrage date sintetice referitoare la capacitatea tehnică și economică a producției, precum și la principalii indicatori obținuți. Înregistrarea lor nu comportă prea mult timp. În prezent, pot fi reconstituite cu ușurință datele cele mai importante privind ultimele două decenii. În total, numărul elementelor înregistrate ar trebui să fie între 15—30, pentru a putea fi consemnate în coloanele unui registru deschis. După cîteva decenii aceste registre ar trebui copiate, iar originalul sau copia depusă spre păstrare la arhivele statului.

Astfel de evidențe ar trebui făcute și la primării, pentru fiecare localitate, pentru a se putea urmări mai ușor evoluția demografică, ocuparea forței de muncă, numărul de case, suprafețele deținute și modul de folosință, efectivele de animale, unități productive și capacitatea acestora. Elementele de mai sus, pot constitui puncte de plecare pentru monografii sau studii amănunțite, care nu se pot scrie în majoritatea cazurilor tocmai din lipsa unor date certe înregistrate sistematic.

Petre DANCIU
cercetător științific
Cluj

FINANȚAREA UNOR INVESTIȚII NECENTRALIZATE

ÎN CONFORMITATE cu prevederile Legii nr. 62/1968, și H.C.M. nr. 859/1970, centralele industriale și combinatele constituie fonduri din amortizarea calculată la fondurile fixe complet amortizate (25%) și din beneficii, din care au dreptul să execute și unele investiții necentralizate. În conformitate cu decretul nr. 59/1971, art. 19, finanțarea acestor lucrări se face astfel: pînă la 100 000 lei prin Banca Națională; peste 100 000 lei prin Banca de Investiții.

Dat fiind că fondurile pentru investiții necentralizate sînt constituite în cea mai mare parte din beneficii și că Banca Națională urmărește îndeaproape îndeplinirea, repartizarea și vărsarea beneficiilor, propun ca finanțarea acestor lucrări să se facă prin această bancă, pînă la limita de 1 000 000 lei, corespunzător, de altfel, și cu limita competenței, ce o are în ceea ce privește finanțarea lucrărilor de mică mecanizare prevăzute de instrucțiunile nr. 7.

În conformitate cu Instrucțiunile Băncii Naționale nr. 1/1970, beneficiarul poate refuza plata produselor livrate de furnizor, care nu concordă cu clauzele prevăzute în contracte. În asemenea situații, beneficiarul este obligat să comunice în scris furnizorului, motivele pentru care a refuzat plata și să depună la bancă o copie de pe scrisoarea înaintată furnizorului.

În majoritatea cazurilor (se poate dovedi cu acte), clienții refuză produse pentru anumite motive și comunică prin bancă cu totul altele, încadrîndu-le în gama celor prevăzute în instrucțiuni. Sînt perturbate, astfel, sectorul de producție, desfacerea, sînt provocate frecvente nereguli gestionare, confuzii în evidența contabilă și imobilizări de fonduri. Propun ca instrucțiunile Băncii Naționale să prevadă: în cazurile în care produsele au sosit la beneficiar, refuzul total sau parțial al plății să se primească de bancă numai dacă beneficiarul prezintă procesul verbal de recepție, din care o copie să se înainteze prin bancă furnizorului. Consider că beneficiarul, în cazul de mai sus, nu mai poate fi obligat să depună alte documente pentru formularea refuzului, procesul verbal de recepție fiind astfel singurul document în circulație.

Ion DAMIAN
director economic C.E.I.L.
Pitești

DENUMIRI

CRED că denumirea de inginer-șef este adecvată mai mult unităților industriale și mai puțin celorlalte. Socot că cel care răspunde de partea tehnică a unei unități economice trebuie să se numească tehnician-șef, înțelegînd prin aceasta inginerul șef — la unitățile industriale, constructorul-șef — la unitățile de construcții, agronomul-șef — la unitățile agricole, merceologul-șef — la unitățile comerciale, proiectantul-șef — la cele de proiectare, sau cercetătorul-șef — la unitățile de cercetare. Aceste funcții ar exprima specificul unităților respective.

Mihai CONSTANTIN
șef sector economic
Institutul „Dr. I. Cantacuzino"

CALCULUL INDEMNIZAȚIEI DE CONCEDIU

CONFORM dispozițiunilor cuprinse în Legea nr. 26/1967, angajații au dreptul, în fiecare an calendaristic, la un concediu de odihnă plătit în raport cu vechimea lor în muncă. Drepturile bănești ce revin unui angajat în concediu de odihnă, în general, sînt cel puțin la nivelul retribuțiilor primite în lunile cînd lucrează în mod normal. Sînt, totuși, unele excepții cînd cuantumul indemnizației de concediu este inferior drepturilor de salariu cuvenite pe timpul cînd muncesc efectiv. Această afirmație este valabilă pentru lunile ianuarie-mai și august.

Angajații programați să efectueze concediul de odihnă în aceste luni primesc o sumă mai mică față de colegii lor care prestează efectiv munca. Această situație provine din faptul că, angajaților care rămîn la serviciu în cursul lunii august, de pildă, li se plătește și cele două zile de sărbătoare legală, pe cînd celor care pleacă în concediu nu li se ia în calcul zilele respective.

Pentru înlăturarea acestei situații aș propune ca și angajaților aflați în concediu de odihnă în lunile ianuarie, mai și august să li se plătească și cele două zile de sărbătoare legală.

Iosif SURULESCU
economist — jurist
Timișoara

CURIER

• Salarii

UZINA „AUTOBUZUL", București — Acordarea salariului tarifar integral pentru personalul cu funcții de conducere și de execuție tehnică, economice și de altă specialitate, din unitățile producătoare de mărfuri pentru export, se face și în raport cu realizarea integrală a planului trimestrial de export — pe relații — exprimat valoric, la prețuri efective. La analiza realizării acestui indicator se ia în considerare valoarea exportului trimestrial, realizată efectiv, corespunzătoare prețurilor externe obținute.

Dacă prevederile de plan pe trim. III al anului în curs au fost realizate integral, angajații au dreptul la salariile tarifare integrale cuvenite pentru acest trimestru, chiar dacă în trimestrele anterioare aceste prevederi n-au fost realizate. În ipoteza că s-ar fi recuperat și nerealizările din trimestrele anterioare, acești salariați ar fi fost îndreptățiți să primească și o parte din sumele cu care li s-au diminuat în acele trimestre salariile respective, parte care variază între 90 și 70%, în funcție de data recuperării acestora. Dacă planul pe trim. III nu este realizat, însă o parte din sarcinile corespunzătoare trimestrului respectiv au fost îndeplinite prin devansare, nivelul de realizare a indicatorului" planul trimestrial de export exprimat valoric pe relații, „cumulat de la începutul anului fiind superior celui îndeplinit în trimestrul respectiv, se poate ține seama de acestea procedîndu-se astfel: rezultatele nete obținute peste plan în întreaga perioadă, de la începutul anului pînă în trimestrul anterior celui pentru care se face plata salariilor, se adaugă la cele obținute în trimestrul respectiv și se raportează apoi la indicatorul de export. Diminuarea salariilor se face în acest caz, corespunzător gradului de nerealizare a indicatorului, determinat conform celor arătate mai înainte.

• Concedii

MINA CHELARU, Iași — Recomandarea medicală ca un salariat să urmeze un anumit tratament într-o stațiune balneo-climaterică nu este echivalentă cu certificatul medical eliberat conform H.C.M. nr. 880/1965, în cazul incapacității temporare de muncă, astfel că nu constituie un temei legal pentru acordarea concediului medical. Tratamentul balneo-climateric urmează a fi realizat în perioada concediului de odihnă. Prin excepție, atunci cînd zilele de tratament balnear sau preventorial depășesc durata concediului de odihnă, la care se adaugă 2—3 zile pentru transport și pentru readaptarea la condițiile de viață de la domiciliu, se poate acorda concediul medical numai pentru aceste zile. Certificatele se eliberează de către medicii de întreprindere sau de circumscripție teritorială. (citiți și răspunsul dat tov. (Nicolae Untaru).

★

NICOLAE UNTARU, Constanța — Dacă un salariat a beneficiat de concediu de odihnă și ulterior — în cursul aceluiași an calendaristic — i se recomandă tratament într-o stațiune balneo-climaterică, el poate solicita — în vederea realizării acestei recomandări — concediu fără plată, care i se acordă de conducerea unității, în măsura în care interesele serviciului permit aceasta. Concediul medical se poate acorda numai în condițiile prevăzute de art. 2 din Hotărîrea susmenționată precum și la punctele 1 și 2 din Instrucțiunile Ministerului Sănătății și ale Consiliului Central al Uniunii Generale a Sindicatelor din 1 septembrie 1965, cu privire la eliberarea certificatelor de concediu medical. Potrivit ultimului aliniat al art. 2 din Hotărîrea 880/1965, dacă incapacitatea temporară de muncă se ivește în timpul concediului de odihnă sau fără plată, salariatul are dreptul la ajutorul material acordat pe linia asigurărilor sociale de stat numai dacă a fost internat într-o unitate medico-sanitară, sau dacă organul medical i-a prescris un concediu mai mare de 7 zile.

INSTRUIREA PROFESIONALĂ A GESTIONARILOR

...începe în toată țara, la 1 decembrie 1971.

Pentru a veni în ajutorul unităților interesate, „Viața economică" publică în paginile „Suplimentului", lecții în sprijinul instruirii profesionale a gestionarilor.

Tematica acestor lecții —, în număr de 22 —, este axată pe programa analitică stabilită de Ministerul Finanțelor.

Pentru a vă asigura numărul corespunzător de exemplare din publicația noastră — difuzată pe bază de abonament — este necesar să înaintați, în timp util, pe adresa redacției comanda-formular, publicată în nr. 47 al „Suplimentului".

ECOURI

ÎNTRE TEORIE ȘI PRACTICĂ

DINTRE ECOURILE primite pe marginea articolului „Un experiment văzut cu ochii a 200 de studenți" am reținut pentru acest număr pe următorul:

În 1958, terminînd facultatea de comerț și merceologie, am fost repartizată ca economist-merceolog la O.C.L. Comerț Mixt Lugoj unde îndeplinesc funcția de director comercial încă din anul 1965.

S-ar putea crede, la prima vedere, că am ajuns ușor la această poziție ierarhică. Realitatea, însă, este că am parcurs un drum spinos încă de la primii pași făcuți în activitatea comercială, căci mi-am dat seama de lipsa de pregătire în domeniul mărfurilor comercializate, cunoștințele mele fiind pur teoretice. Nu eram în stare să deosebesc un articol de altul, să stabilesc o anume calitate, lucru pe care orice vînzător cu experiență era capabil să-l facă. Vă imaginați descurajarea mea. Am depășit, atunci, impasul printr-o muncă perseverentă, direct la unitatea de desfacere, în depozit. Am participat la toate inventarele, la vînzare în toate unitățile, ca să pot cunoaște direct manifestările cumpărătorilor. Numai așa am reușit să „fur meseria".

În zilele noastre, la nevoile noastre, absolventului i se cere o mai rapidă integrare în atribuțiile profesionale. Iată de ce, fac o propunere: studiul individual, seminariile, atragerea specialiștilor etc., se cer completate printr-o practică în producție care să se desfășoare tot în lumina caracteristicilor experimentului, practică îndrumată și condusă de facultățile respective. În această perioadă, pentru o orientare mai bună a studenților, să se elaboreze tematici corespunzătoare, iar conducerea întreprinderii să le asigure condițiile necesare unei pregătiri profesionale necesare și să-i treacă, pe rînd, prin toate secțiile.

Consider că fără pregătire practică nu se poate ajunge la o îmbunătățire a învățămîntului economic. De altfel, aceleași lacune în pregătirea practică se constată și în cazul absolvenților școlilor tehnice postliceale. De asemenea, consider că nu ar fi lipsită de interes organizarea unei consfătuiri cu cîțiva din absolvenți din diverse promoții și actuali studenți pentru a le împărtăși din experiența noastră, pentru a le explica ce mare importanță are pentru ei o pregătire teoretică temeinică, strîns legată de activitatea practică ce urmează s-o desfășoare după absolvire.

Paraschiva PETRUȚIU
Lugoj

CALITATEA

O NOȚIUNE COMPLEXĂ CU PROFUNDE IMPLICAȚII ECONOMICE

SIGURANȚA ÎN FUNCȚIONARE

INDUSTRIALIZAREA, care a reprezentat un propulsor al dezvoltării societății noastre socialiste, s-a realizat simultan cu introducerea în producție a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii. Aceasta a determinat îmbunătățirea sistematică a nivelului tehnic și sporirea continuă a complexității mijloacelor de producție și în primul rînd a mijloacelor de muncă (mașini, utilaje, instalații, aparatură de diferite feluri) cu care s-au dotat unitățile productive. Ridicarea nivelului tehnic este asigurată prin parametrii calitativ superiori ai acestora, prin randamentul mult sporit, prin complexitatea lor manifestată în creșterea numărului de operații pe care le execută etc. Deoarece calitatea mijloacelor de muncă se manifestă în procesul de exploatare, în ultimele decenii, datorită dinamizării extraordinare a calității, ca urmare a progresului tehnico-științific contemporan, s-a impus, ceea ce se numește, **siguranța în funcționare** ca unul din parametrii principali prin care se poate caracteriza calitatea mașinilor, utilajelor, instalațiilor etc. avînd o structură complexă.

Primele începuturi ale teoriei și practicii siguranței în funcționare au apărut la începutul celui de al cincilea deceniu al secolului nostru. Îndeosebi în ultimii 20 de ani au fost dezvoltate teorii, metode de calcul și procedee de testare care permit formularea unor aprecieri calitative și cantitative cu privire la siguranța în funcționare a unor elemente constructive, aparate, sisteme și instalații. Teoria siguranței în funcționare s-a constituit ca o disciplină de graniță, avînd la bază o fundamentare matematică izvorîtă din necesitățile tehnologiei moderne și ale economiei calității. Constituirea acestei teorii, cu aplicații imediate și deosebit de eficiente, se datorează unor oameni de știință ca: A. Hincin, W. Feller, W. Weibull, B. Gnedenko, I. von Neumann, C. Shannon, Z. Birnbaum, F. Proshan și alții. Teoria siguranței în funcționare apare astăzi ca un instrument puternic al inginerilor, economiștilor, chimiștilor, matematicienilor etc., în acțiunea de ridicare a nivelului calitativ al produselor.

În condițiile în care se lucrează cu mașini și instalații moderne, complexe, importanță primordială prezintă asigurarea unei utilizări eficiente și cît mai complete a acestor mijloace de muncă pe întreaga durată a lor de serviciu. **Deci, dacă prin calitatea produselor înțelegem gradul sau nivelul prin care acestea corespund necesităților economice** (necesităților de consum productiv sau consum individual), **atunci siguranța în funcționare, înseamnă pe lingă acestea, folosirea lor la parametrii proiectați, exploatarea lor sigură și continuă, realizarea unui randament care să asigure o eficiență economică superioară în decursul întregii vieți de serviciu a acestor mașini.**

Așadar, noțiunea de siguranță în funcționare este strîns legată de o gospodărire judicioasă a acestor mașini moderne în sensul folosirii intensive a capacității lor de producție — cale principală de realizare a unui randament superior al mașinilor de creștere a productivității muncii și, în ultimă instanță, de obținere a unui volum cît mai mare de bunuri materiale. Rezultă că siguranța în funcționare este o noțiune mai cuprinzătoare decît aceea a calității produselor, fiind în fapt manifestarea acesteia în timpul utilizării. De aceea și factorii care concură la realizarea unei siguranțe în funcționare ridicate sînt mai numeroși și mai complexi. La obținerea unei siguranțe mai ridicate a unui produs trebuie să concure deopotrivă proiectarea produsului, fabricarea (execuția, construcția), condițiile de exploatare a produsului, repararea și întreținerea acestuia.

Datorită politicii consecvente de ridicare a nivelului calității produselor și a creșterii competitivității lor pe plan internațional, s-au luat o serie de măsuri pe linia transpunerii în viață a hotărîrilor Congresului al X-lea al partidului, care a formulat ca unul din obiectivele principale ridicarea calității produselor românești. Între aceste măsuri se încadrează și recentul decret al Consiliului de Stat privind siguranța în funcționare a mașinilor, utilajelor, instalațiilor, cazanelor, aparaturii de măsură, control și automatizare din organizațiile socialiste de stat. Ansamblul de măsuri elaborate stabilește sarcini pentru toți factorii care contribuie la realizarea unei mai bune siguranțe în funcționare. Sînt prevăzute sarcini precise privind asigurarea condițiilor materiale necesare pentru ca în procesul proiectării, executării, punerii în funcțiune și exploatării să se obțină o siguranță în exploatare sporită. Se prevăd elaborarea și îmbunătățirea sistematică a normativelor tehnice privind exploatarea, repararea și întreținerea mașinilor etc. Dat fiind faptul că o siguranță superioară înseamnă și un randament superior, se prevede stabilirea unor sarcini de plan care să asigure încărcarea optimă a capacităților de producție și folosirea rațională în condiții de siguranță a mașinilor, utilajelor etc. O atenție deosebită se acordă factorului uman care este chemat, printr-un sistem organizat de calificare și perfecționare a pregătirii profesionale, să asigure în toate etapele în care se realizează, obținerea unor produse cu siguranță în funcționare sporită. Problema exploatării raționale pe tot parcursul funcționării, a unui sistem științific fundamentat de reparații și întrețineri, asigurării pieselor de schimb, respectarea și perfecționarea continuă a tehnologiei de fabricație constituie, de asemenea, factori importanți în obținerea unei siguranțe în exploatare cît mai ridicată.

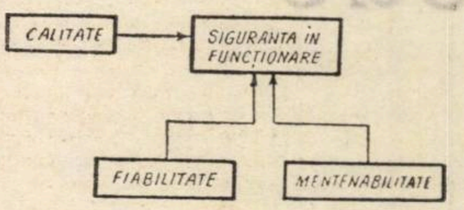

Fig. 2

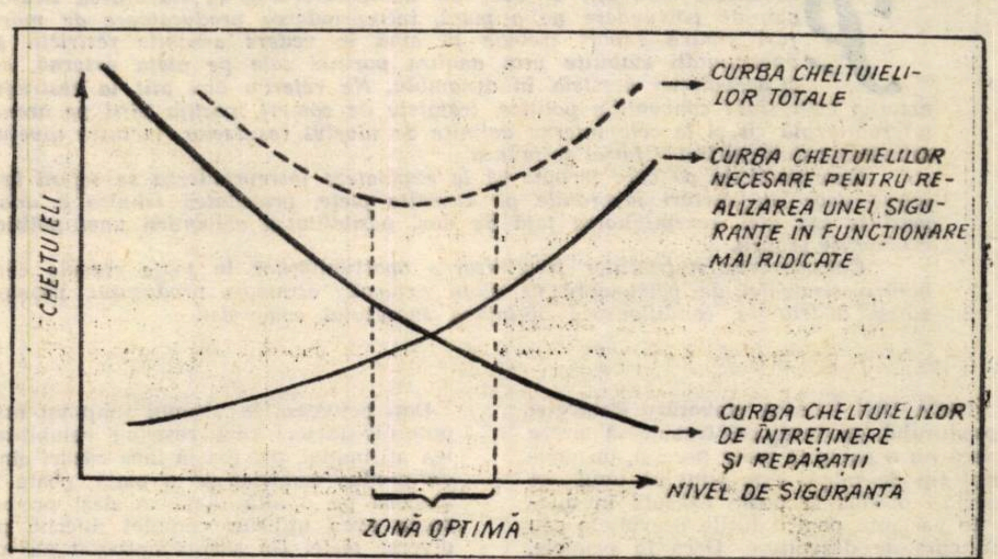

Fig. 3

Prin schema operațională din figura 1, pentru o percepere cît mai intuitivă, am încercat să punem în evidență etapele de realizare a unei siguranțe sporite a mașinilor, utilajelor, agregatelor etc., precum și factorii care concură la realizarea acestui obiectiv.

Spațiul nu ne permite să insistăm asupra laturilor practice ale problemei. Considerăm însă că din schema operațională rezultă cu claritate factorii asupra cărora trebuie să se acționeze, precum și direcțiile principale ale planului de măsuri, îndreptat spre ridicarea gradului de siguranță în funcționare a mașinilor și utilajelor.

Așa cum precizam mai înainte, siguranța în funcționare a mașinilor, instalațiilor, agregatelor etc. este o noțiune complexă care include atît calitatea produselor, cît și fiabilitatea și mentenabilitatea acestora. Dacă prin calitatea unui produs se înțelege gradul său de utilitate, măsura în care proprietățile acestuia satisfac o anumită necesitate a societății, prin fiabilitate se înțelege capacitatea produsului de a funcționa fără avarii (căderi, defecțiuni) în timpul exploatării, în timp ce prin mentenabilitate înțelegem capacitatea unui produs de a putea fi repus în stare de bună funcționare într-un timp minim.

Schematic parametrii care caterizează gradul de siguranță al unui produs (mașini, aparate, instalații etc.) se redau în fig. 2.

Desigur, ridicarea nivelului de siguranță în funcționare a mașinilor, utilajelor și instalațiilor necesită cheltuieli de produc-

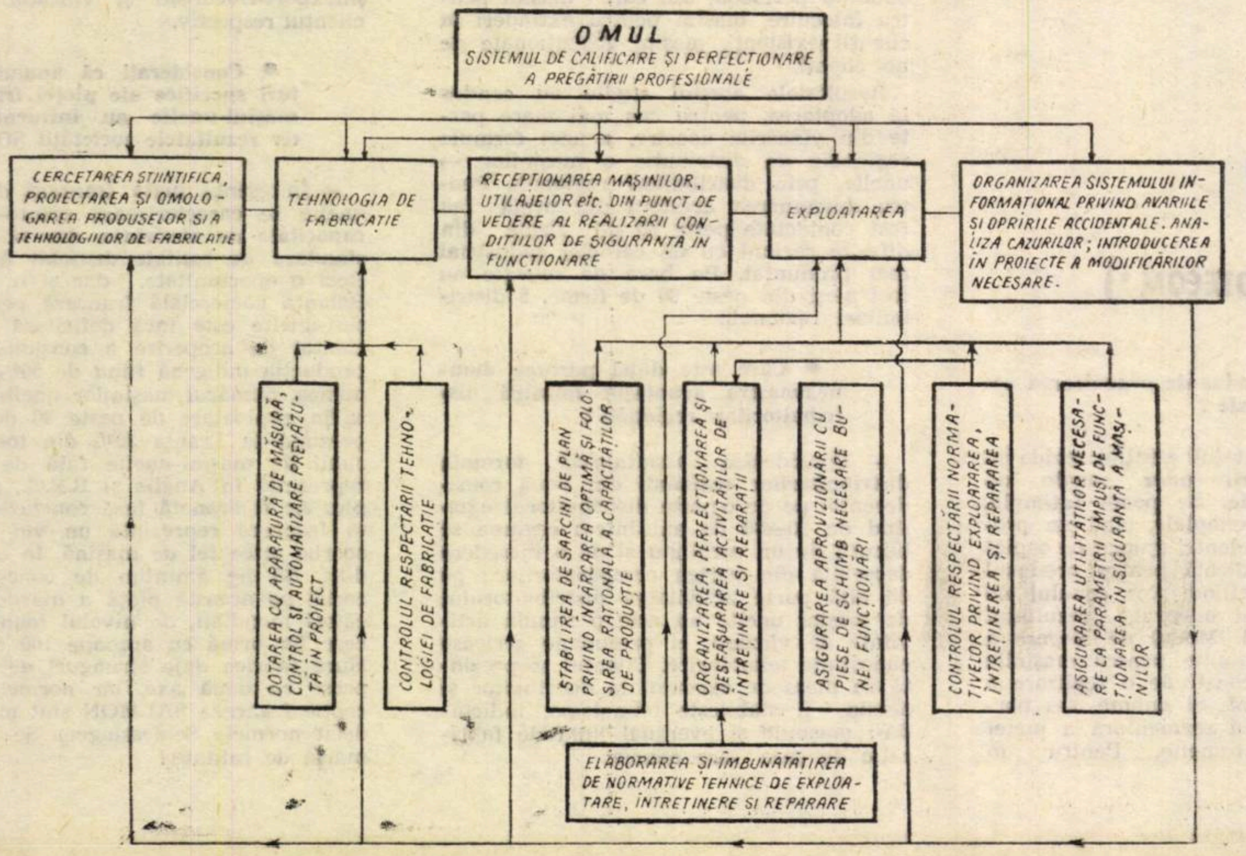

Fig. 1

L. TOVISSI
T. BARON

(Continuare în pag. 12)

CONDUCERE ŞI ORGANIZARE

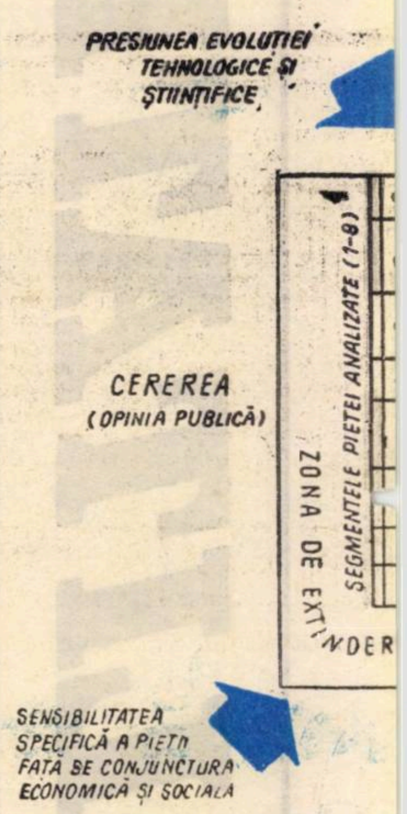

Elemente con

CE TREBUIE SĂ ŞTIE „NEGUSTORUL"

PE LÎNGĂ ELEMENTE ca prețul, calitatea mărfii și service-ul, ce constituie motivații de bază ale cumpărătorului, în elaborarea strategiei de pătrundere pe o piață, întreprinderea producătoare de mărfuri pentru export trebuie să aibă în vedere anumite restricții și oportunități stabilite prin analiza poziției sale pe piața externă, ca și a evoluției acesteia în ansamblu. Ne referim aici atît la restricții externe cum sînt: convențiile politice, tratatele de comerț, poziția țării pe arena internațională cît și la cele interne definite de nivelul resurselor, inclusiv nivelul tehnologic și al calificării forței de muncă.

Oportunitățile pe care trebuie să le exploateze întreprinderea se referă la ivirea unor conjuncturi favorabile pe anumite piețe, prioritatea tehnică a unor produse sau idei, receptivitatea față de nou, posibilitatea elaborării unei politici economice proprii.

Considerarea restricțiilor și utilizarea oportunităților în toate etapele elaborării strategiei de pătrundere pe piața externă: strategia produsului, promovarea, distribuția, condiționează obținerea succesului comercial.

ÎNCĂ DIN ETAPA **elaborării strategiei produsului,** producătorul trebuie să vizeze dacă nu o anumită piață precisă, un anumit tip de piață. Este știut că unul și același produs se poate executa în diferite variante pentru țările dezvoltate sau în curs de dezvoltare. Dacă în primele, spre exemplu, accentul la bunurile de consum se pune pe economia de timp în celelalte importantă este economia de bani. La fel în ceea ce privește echipamentul industrial, dacă primele solicită în special echipamente automatizate, care pot fi acționate cu consum minim de forță de muncă, țările în curs de dezvoltare solicită în primul rînd utilaje care permit folosirea forței de muncă disponibile, un service simplu, cu piese ușor accesibile.

Deși activează în ultimul timp tot mai puternic factori care restrîng valabilitatea afirmației, pot exista încă cazuri cînd un produs demodat pe o piață, poate fi modern pe o altă piață. Același produs poate avea utilizări complet diferite pe diverse piețe. Un succes nesperat au înregistrat, spre exemplu, cuverturile electrice în seicatele arabe din Golful Persic, unde deși clima este tropicală, posesiunea unei astfel de cuverturi, indică prosperitatea familiei.

Delimitarea sferei de utilizare a produsului permite așadar elaborarea unei strategii adecvate a produsului.

În etapa promovării produsului, succesul este condiționat de modul în care se concepe această acțiune, de flexibilitatea cu care producătorul se adaptează situațiilor concrete de pe piață.

Flexibilitatea se manifestă în restructurarea planului de producție în conformitate cu cererea clientului, în adaptarea ambalajului și literaturii de propagandă comercială la solicitările pieței și clientului, l posibilitatea purtării tratativelor comerciale de preferință personal sau prin cît mai puțini intermediari și în limba cumpărătorului, în acordarea unor rabaturi de introducere.

Este indicat ca pentru introducere să se folosească practicile de comerț din țara importatoare. indiferent dacă acestea sînt sau nu cele mai recomandabile forme din punct de vedere al teoriei de marketing. De exemplu, dacă într-o țară se uzitează prezentarea mărfii prin show-room și contractarea pe bază de mostră, oricîtă corespondență sau reclamă în ziare se va face pentru introducerea unei mărfi, aceasta nu va avea succes pînă nu va fi adusă și prezentată mostra. Contactul cu autoritățile, cunoașterea reciprocă, este de natură să aducă un real folos atît în etapa de introducere pe piață, cît mai ales în perspectiva lărgirii activității în țara respectivă. Corespondența, spre exemplu, cu vama locală este, întotdeauna absolut necesară pentru a afla prompt modificările survenite în politica vamală.

Din păcate, mulți producători nu cunosc nici datele elementare ale situației concurențiale pe piețele străine. Un vechi precept comercial cerea ca „Negustorul să cunoască teritoriul pe care acționează". Unul din lucrurile pe care le subînțelegea era că respectivul să cunoască ce face concurența. Se impune deci **statornicirea unor canale informaționale de marketing,** care să lucreze sistematic, să poată transmite mesajele în timp util.

Organizarea fluxului informațional de marketing trebuie adoptată specificului pieței. Ritmul schimbărilor pe o piață poate fi derutant, în timp ce pe alta poate fi imperceptibil. Astfel, un director de marketing mutat din America în Europa, la o filială dintr-un punct cu activitate intensă, se va adapta ușor. În schimb într-un punct cu activitate relativ lentă își va irosi timpul cerînd rapoarte după ritmul de acasă.

Nu lipsită de importanță este și **corelarea informațiilor primite de pe diverse piețe** la sediul întreprinderii, centralei, schimbul de experiență între diverse filiale, din diverse țări, ale aceleiași întreprinderi. În acest sens, este elocvent exemplul unei firme americane care a introdus cu mare succes în Brazilia, Venezuela și Columbia o băutură ce se prepară prin dizolvare în apă. La încercarea de introducere în Mexic, s-au întîmpinat greutăți, motivate de faptul că apa era poluată în multe regiuni. Această explicație nu a fost însă admisă de conducerea firmei, care analizînd acțiunile precedente a văzut că și în celelalte țări existase astfel de cazuri, și totuși, produsul s-a introdus. Continuarea acțiunii de introducere s-a soldat cu succes apoi și în Mexic.

Un alt avantaj ce derivă din corelarea informațiilor de pe diferite piețe, este posibilitatea stabilirii unor asemă-

PĂTRUNDERE, DA! DAR ŞI MENȚINERE!

Interviu cu ing. Gică IARU, directorul SOTECOM*)

● Într-un număr recent al revistei noastre, directorul general al I.C.E. Mașinexport a prezentat societatea mixtă ca o formă de comerț exterior, deosebit de eficace în desfacerea produselor. Ca director al unei astfel de societăți, care, din cîte cunoaștem, repurtează succese pe piața franceză cu mașini-unelte românești, v-am ruga să ne spuneți care este, după opinia dv. principalul avantaj adus de organizarea societăților mixte?

— Cred că avantajul esențial rezidă în posibilitatea **alegerii unor canale de distribuție adecvate.** Se poate întîmpla, și nu sînt rare exemplele, cînd un produs cu calități excelente, ajunge pe o piață cu o cerere ridicată pentru produsul respectiv, însă, nefiind ales canalul de distribuție cel mai adecvat, rezultatul comercial este nul. Modul de alegere a canalelor de distribuție pentru mașinile unelte românești constituie o realizare a societății SOTECOM. Și anume, s-a pornit de la o analiză segmentară a pieței franceze de mașini-unelte. Pentru un grup de clienți luați în studiu s-a urmărit, pe tipuri de mașini, indicatorii: numărul de mașini-unelte pe care le au în dotare și procentajul de achiziții pe o anumită perioadă, din care: mașini pentru înlocuire, mașini pentru extinderi la clienții existenți, mașini achiziționate de noi clienți.

Rezultatele acestui studiu au condus la adoptarea, pentru cea mai mare parte din vînzările noastre, a unei formule regionale de distribuție a mașinilor — unelte, prin distribuitori regionali. Pentru desemnarea acestora din urmă au fost contactate peste 80 de firme din diferite regiuni cu un caracter industrial mai pronunțat. Pe bază de selecție au fost aleși din peste 80 de firme, 5 distribuitori regionali.

● Care este după părerea dumneavoastră avantajul folosirii distribuitorilor regionali?

— Considerăm avantajoasă **formula distribuitorilor regionali** din două considerente: pe de o parte distribuitorul existînd de 20—30 de ani într-o regiune se bucură de un prestigiu și de o încredere deosebită din partea cumpărătorilor; pe de altă parte activitatea distribuitorului de mașini unelte nu este o simplă activitate de vînzare, ci presupune serioase cunoștințe tehnologice. Clientul se prezintă cu piesa de executat la distribuitor și acesta îi stabilește tehnologia, indicîndu-i mașinile și eventual linia de fabricație de care are nevoie.

În afară de distribuitori regionali societatea noastră are clienți cu care lucrează direct, acționînd în aceste cazuri în calitate de cumpărător față de Mașinexport-București și vînzător față de clientul respectiv.

● Considerați că anumite trăsături specifice ale pieței franceze de mașini-unelte au influențat pozitiv rezultatele societății SOTECOM?

— În esență **piața franceză** de mașini unelte se caracterizează printr-o **mare capacitate de absorbție,** dar și printr-un **standard de calitate deosebit de ridicat.** Deci o oportunitate, dar și o restricție. Balanța comercială franceză pentru mașini-unelte este încă deficitară — coeficientul de acoperire a consumului din producția indigenă fiind de 55%. De asemenea, numărul mașinilor unelte existente în exploatare de peste 20 de ani reprezintă în Franța 30% din totalul parcului de mașini-unelte față de 20% cît reprezintă în Anglia și R.F.G., de exemplu. Ar fi eronată însă concluzia că piața franceză reprezintă un vid care absoarbe orice fel de mașină, în orice condiții. Să ne amintim de concurența acerbă pe această piață a marilor producători mondiali, de nivelul tehnicii franceze (în urmă cu aproape 100 de ani P. Huré fabrica deja strunguri de filetat și prese cu două axe, iar normele de recepție franceze SALMON sînt mai severe decît normele Schlessinger). Se cere deci marfă de calitate!

PIAŢA EXTERNĂ ŞI MARKETINGUL

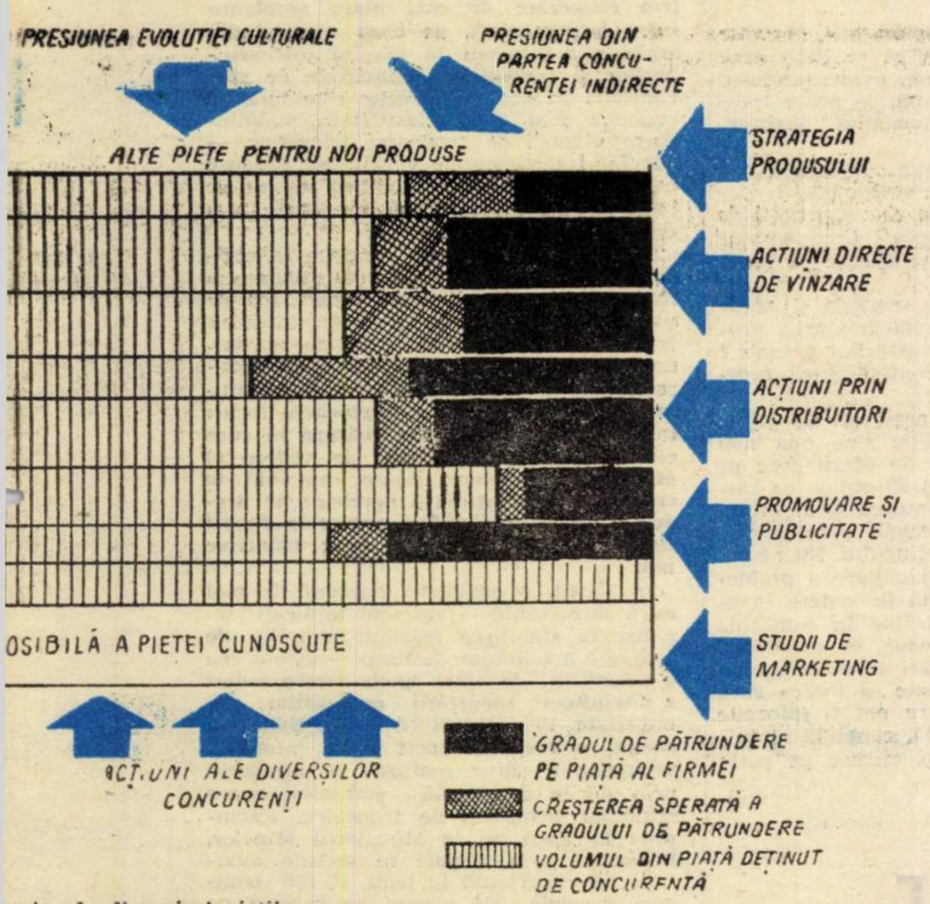

ente ale dinamicei pieţii

nări de fond între diferitele pieţe, ce permit elaborarea de acţiuni tipizate. Este cazul firmei Pepsi-Cola care operează în peste 50 de ţări. Pentru facilitatea acţiunilor de publicitate ea a efectuat o grupare a ţărilor beneficiare în patru categorii mari stabilite pe baza unor trăsături comune ale ţărilor respective. Astfel, în loc de 50 de campanii specifice de publicitate, se efectuează anual numai patru mari companii, cu o economie de circa 8 milioane dolari.

Din acţiunile de promovare a produsului **nu poate lipsi nici reclama**, sub multiplele sale forme. Şi aici, trebuie respectat însă un principiu. O reclamă bună vinde odată un produs, indiferent dacă este el bun sau rău. Continuarea însă a reclamei pentru un produs necorespunzător, nu numai că nu vinde şi pe al doilea, dar compromite pentru totdeauna pe producător.

Eforturile promoţionale trebuie să tintească spre o conjunctură favorabilă de durată. Nu trebuie să fie angrenată întreprinderea exportatoare în acţiuni care nu vor rezista şi în perioade de recesiune. Trebuie evitată însă şi cealaltă extremă de a trage concluzii pripite cu privire la realizările modeste ale perioadei de introducere şi a renunţa prea repede la o acţiune de pătrundere pe o piaţă. **De regulă o piaţă abandonată se poate recîştiga foarte greu.**

Succesul în pătrunderea pe piaţă **este asigurat într-o măsură copleşitoare de nivelul tehnic al produsului.** Dar cum acesta **este o noţiune foarte dinamică**, mai ales, în timpurile noastre, capătă o semnificaţie deosebită sesizarea momentului oportun cînd este indicat să acţionezi. Întîrzierea în lansarea produsului pe piaţă la momentul cînd deţine atu-ul supremaţiei tehnice, face ca ulterior să fie riscant să te mai aventurezi.

Aşa cum sublinia tovarăşul Nicolae Ceauşescu la Consfătuirea privind acti-

I. Al. GEORGESCU

(Continuare în pag. 12)

ÎNAINTE DE DECLANŞAREA ACŢIUNII

ÎN ELABORAREA strategiei de pătrundere pe pieţele străine, pentru un viitor nu prea îndepărtat trebuie să se pornească de la un **element-cheie**: consumatorii ce vor constitui piaţa din ale căror caracteristici rezultă consecinţele pentru **producători.**

● Consumatorul de mîine

TREBUIE să avem în vedere că **numărul, puterea de cumpărare, cunoştinţele şi informaţiile, personalitatea şi mobilitatea** consumatorului de mîine vor fi mult sporite în comparaţie cu ale celui de astăzi. Evident, aceşti parametrii vor diferi încă de la o ţară la alta. În ansamblu însă se face simţită o tendinţă generală de evoluţie pozitivă a tuturor acestor parametrii, indiferent despre ce ţară este vorba.

Studiile demografice arată că consumatorii vor fi **din ce în ce mai numeroşi,** dar şi din ce în ce mai **concentraţi** în aglomeraţii urbane, cu tendinţa unor vaste descentralizări periodice, consecinţă a măririi timpului liber.

Consumatorul mediu de mîine va fi mai bine informat, datorită accesului general la un învăţămînt prelungit, reciclărilor periodice, dezvoltării mijloacelor de informare şi pătrunderii lor tot mai profunde. Devenind mai conştient de realităţi, de problemele şi nevoile acesteia, consumatorul va şti mai bine să aleagă, şi din acest motiv va deveni mai **„dificil"** şi mai exigent. El va dori să-i fie asigurat maximum de **serviciu** înainte, în timpul şi după cumpărare.

Ridicarea nivelului de viaţă şi a nivelului cultural va avea drept consecinţă o afirmare tot mai puternică a personalităţii, a aspiraţiilor şi caracterului fiecăruia. Serviciile şi produsele vor trebui clasate şi ierarhizate tot mai nuanţat, în funcţie de aceste aspiraţii şi caractere. Diversificarea aspiraţiilor o va antrena pe aceea a **nevoilor**, de unde necesitatea de a asigura o varietate mereu mai mare de produse bine adaptate, însoţite de servicii de tot mai bună calitate.

Mai trebuie adăugate însă două elemente de tendinţă. Omul de mîine va avea o mobilitate mai mare, de aici rezultînd accentuarea fenomenului de **atracţie comercială** spre centrele comerciale sau punctele de vînzare importante şi, în paralel, fenomenul crescînd de **evaziune** comercială a marilor ansambluri, în care, paradoxal, omul se simte singur şi tinde să se deplaseze în centrele urbane unde regăseşte viaţa plină de animaţie care-l distrează.

Alături de aceste tendinţe de evoluţie generală, care pun în evidenţă o diversificare crescîndă a nevoilor, trebuie de asemenea să se ţină seama de factori de remanenţă care vor accentua diversificarea: limba, caracteristici regionale, obiceiuri legate de tradiţii, de muncă sau de climat.

● Problematica prealabilă

ÎN CONDIŢIILE în care aceste trăsături vor fi tot mai mult caracteristice consumatorilor din diverse ţări ale lumii, problemele de **export** se vor transforma în probleme de **pătrundere** pe pieţe, fenomen care angajează în tot mai mare măsură competenţa şi responsabilitatea întreprinderii.

În aceste condiţii este necesar un efort sistematic pentru precizarea unor elemente care asigură eficienţa pe termen lung a acţiunii de pătrundere. Iată, de exemplu, genurile de întrebări la care trebuie date răspunsuri înainte de a lua decizia de pătrundere pe o piaţă străină:

● care poate fi interesul şi importanţa debuşeelor pentru cutare produs sau serviciu, în cutare ţară, regiune sau sector geografic ce înglobează părţi sau mai multe ţări vecine?

F. NEPVEU-NIVELLE
preşedintele Comisiei de Distribuţie a Comitetului Naţional de Organizare
preşedinte-fondator al Academiei de Ştiinţe Comerciale din Franţa

(Continuare în pag. 12)

— Putem deci presupune că succesul comercial al firmei SOTECOM reprezintă implicit o confirmare a calităţii maşinilor-unelte de fabricaţie românească?

— Cred că **cel mai convingător răspuns** la această întrebare îl constituie **reacţiile clienţilor.** D-l Paul, Meurant, director la firma Renson & Cie — uzina din Landrecies (Nord) afirma, de exemplu, că exploatează de cinci ani un strung universal românesc de care este foarte mulţumit şi pe acest motiv a mai achiziţionat trei maşini de găurit şi un strung universal SN — 400. D-l George Lopato — director general al societăţii Amtec-France — unde avem în funcţiune un strung carusel fabricat în România, după ce a vizitat Fabrica de maşini-unelte şi agregate din Bucureşti, şi-a exprimat intenţia de a executa prototipurile pentru strungurile sale multi-ax în această uzină românească. Lista ar putea fi lungă şi chiar am întocmit o astfel de „listă de referinţă" pentru uzul clienţilor noştri.

● Dacă în „pătrundere" un rol esenţial revine canalelor de distribuţie, ce elemente trebuie avute în vedere pentru menţinerea pe piaţă a unei mărfi?

— Cîştigarea şi menţinerea unui client francez necesită strădanie, atenţie, **seriozitate** („un client nu trebuie niciodată înşelat").

Trebuie însă precizat că odată cîştigat un client francez, chiar dacă apar dificultăţi apoi, pe parcurs, relaţiile rămîn excelente. Francezul este un partener sentimental. **Un factor esenţial al succesului în acest sens este şi activitatea de service.** Am organizat în Franţa un depozit de piese de schimb şi o echipă de tehnicieni români, dotaţi cu scule şi dispozitive în stare să depaneze în 24 de ore orice defecţiune. Sub acest aspect putem spune că tehnicienii noştri şi-au adus un aport direct şi substanţial la promovarea maşinilor-unelte româneşti pe această piaţă.

● O ultimă întrebare: ce perspective avem pe piaţa franceză de maşini-unelte?

— În perspectiva apropiată, 1971—1975, autorităţile franceze intenţionează măsuri speciale, în cadrul celui de al VI-lea plan cincinal pentru sprijinirea industriei constructoare de maşini autohtone. Cu toate acestea rămîne posibilitatea asigurării unui debuşeu pe piaţa Franţei în cazul în care noi vom prezenta maşini-unelte complexe, cu comanda numerică, de un înalt nivel tehnic.

G. IOAN

*) SOTECOM — Societatea mixtă franco-română.

O COLECŢIE UTILĂ

Colecţia „Biblioteca exportatorului", publicată de Institutul pentru studierea conjuncturii economice internaţionale, oferă întreprinderilor de comerţ exterior, centralelor industriale şi tuturor întreprinderilor producătoare titulare de plan de export, informaţii preţioase privind activitatea de marketing.

Pînă în prezent, în această colecţie au apărut următoarele titluri:

1. Cum lucrează pe piaţă întreprinderile capitaliste.

2. Practici de marketing pentru promovarea exporturilor.

3. Ambalajul, marcarea şi etichetarea mărfurilor de export.

4. Fişierul principalelor firme — petrol şi utilaj petrolier.

5. Uzanţe, norme şi reglementări comerciale internaţionale

6. Dicţionar uzual de termeni comerciali şi unităţi de măsură folosite în comerţul internaţional.

7. Fişierul principalelor firme — chimie (2 vol.).

SIGURANȚA ÎN FUNCȚIONARE

(Urmare din pag. 9)

ție (execuție, construcție etc.) suplimentare. De regulă, aceste cheltuieli cresc într-un ritm accelerat în comparație cu creșterea nivelului de siguranță în funcționare. Cheltuielile suplimentare făcute în acest scop se echilibrează însă prin reducerea cheltuielilor de exploatare și îndeosebi a celor de întreținere și reparații, precum și ale celor cauzate de înlăturarea avariilor accidentale. Suprapunînd cele două curbe de cheltuieli (ca în fig. 3) rezultă o valoare minimă a curbei cheltuielilor totale căreia îi corespunde un nivel de siguranță justificat și fundamentat din punct de vedere economic. Întrucît în jurul acestui punct optim curba cheltuielilor totale înregistrează variații mici, pentru necesitățile practice se acceptă o zonă optimă a valorilor funcției cheltuielilor totale și, în mod corespunzător, o zonă similară pentru nivelul de siguranță. Dacă parametrul siguranței în funcționare se găsește în această zonă, atunci, din punct de vedere practic, acest nivel se consideră acceptabil din punct de vedere economic.

În procesul cercetării - proiectării — pe baza unor studii aprofundate asupra celor mai avansate modele realizate pe plan mondial, precum și a unor studii de prospectare a tendințelor dezvoltării tehnicii și tehnologiei — este de dorit să se găsească pentru noile mașini, instalații, utilaje, dar și pentru liniile tehnoolgice, construcțiile, uzinele și combinatele care se proiectează, soluții optime din punct de vedere tehnico-economic care, în același timp, să permită desfășurarea proceselor de producție în condiții de siguranță maximă.

Precizăm că, în urma măsurilor luate de conducerile întreprinderilor pe linia ridicării continue a nivelului de siguranță în funcționare a mașinilor, agregatelor, instalațiilor etc., an de an s-au obținut succese remarcabile. Așa de exemplu: electromotoarele auxiliare pentru locomotive electrice de 5100 kw realizate de Electromotorul Timișoara, instalațiile de foraj tip 4 LD realizate de Uzina 1 Mai Ploiești, agregatele de cimentare produse de aceeași uzină, frezele universale fabricate de Înfrățirea Oradea, sînt apreciate unanim la scară mondială, dovedind o siguranță în funcționare ridicată.

Acționînd cu multă chibzuință, în perspectivă, în toate fazele din care se compune procesul de obținere a unor produse cu siguranță în funcționare mai ridicată — cercetarea științifică, proiectarea, fabricația, exploatarea — se va asigura cadrul corespunzător transpunerii în viață a prevederilor actualului decret privind siguranța în funcționare a mașinilor, utilajelor, instalațiilor, cazanelor, aparaturii de măsură, control și automatizare din organizațiile socialiste de stat.

CE TREBUE SĂ ȘTIE „NEGUSTORUL"

(Urmare din pag. 11)

vitatea de comerț exterior din februarie, **„Am avut licențe pe care le-am ținut cîte 7—8 ani de zile pînă le-am valorificat; mai există și astăzi licențe cumpărate cu 4-5 ani în urmă, dar care încă nu sînt puse în producție. Se poate pune în mod firesc întrebarea: ce valoare mai au asemenea licențe, cînd este știut că, de regulă, cel care vinde o licență are pregătit în prealabil un produs nou, îmbunătățit"** [1]). De aceea este absolut necesar ca în prealabil să afli dacă pe piața externă mai este cerere pentru produs în forma în care el va fi realizat și apoi să se achiziționeze licența. Numai astfel centrala își va asigura fondurile în valută necesare pentru plata importului.

Și, în sfîrșit, **alegerea sistemului de distribuție.** Ca principiu, el trebuie să păstreze un echilibru fin între progres și tradiție. Dacă ritmul schimbărilor pe o piață este rapid, poate fi oportună ignorarea tradiției și găsirea unor noi și eficiente metode de distribuție. Dacă acest ritm este însă slab, o nouă metodă de distribuție poate fi dezastruoasă întrucît clienții nu se vor putea adapta ei.

Trebuie spus aici că forma de **cooperare în producție și vînzare,** pe lîngă alte numeroase avantaje, constituie și o alternativă recomandabilă de distribuție a produselor. Aceasta elimină investițiile costisitoare implicate de organizarea unei rețele proprii de vînzări, tarifele protecționiste pentru limitarea importurilor, dificultățile operațiunilor financiare prin băncile locale etc. Se elimină totodată necesitatea folosirii agenților, care atunci cînd vînzările merg bine și cîștigă substanțial, au tendința de a se separa în desfășurarea de operațiuni pe cont propriu, iar atunci cînd acestea merg prost cer despăgubiri.

Prin trecerea principalelor atribuții de comerț exterior în competența centralelor, s-au creat condiții organizatorice propice pentru elaborarea unor programe suple de abordare a piețelor străine, bazate pe principiile general valabile ale practicii internaționale. A **apărut posibilitatea unei corelări mai strînse a activității de cercetare-dezvoltare a producătorului cu studiul pieței,** care în trecut era făcut, de regulă, de exportator. Cunoașterea tendințelor pe termen lung ale piețelor, a previziunilor de piață, permite proiectarea unui ciclu de viață al produselor cu o curbă cu alura cît mai apropiată de cea a prognozei conjuncturale.

Centrala, ca for de decizie în activitatea comercială curentă, poate aplica o **politică de specializare pentru producția de export a unor fabrici, uzine din subordine,** ceea ce face ca pe lîngă creșterea responsabilității pentru realizarea contractelor externe, să se realizeze și flexibilitatea necesară adaptării la cerințele pieței ca sortiment, termene de livrare etc. Greutățile pe care le implică efectuarea service-ului la multe mii de kilometrii depărtare de uzina producătoare, pot fi parțial eliminate printr-o producție specializată, de un nivel tehnic deosebit. Simultan se creează și renumele, tot atît de prețios ca și calitatea mărfii în anumite împrejurări.

Centrala a căpătat și libertatea organizării și dezvoltării rețelei proprii de distribuție pe piețele externe. Aceasta permite o mai mare mobilitate în forme, posibilitatea adaptării cu ușurință la specificul pieței. Este necesar acum să ne concentrăm atenția pe întregul arsenal de instrumente și tehnici pe care să le utilizăm în cunoașterea cît mai „fină" a piețelor, a concurenței, a potențialului propriu și în elaborarea unor strategii concertate de studiu al pieței, de proiecte de cercetare-dezvoltare, de lansare și promovare a produselor. Compartimentele de export din cadrul centralelor industriale trebuie să devină cît mai curînd posibil niște veritabili „acceleratori" ai exportului, factori de seamă în orientarea efortului de cercetare și dezvoltare al „firmei" respective.

---

1) N. Ceaușescu „Cuvîntare la consfătuirea privind activitatea de comerț exterior", Ed. Politică, 1971 pag. 24

ÎNAINTE DE DECLANȘAREA ACȚIUNII

(Urmare din pag. 11)

- pentru această categorie de produse, care este situația actuală și evoluția viitoare a acestei piețe: expansiune, saturație, regresie?
- dacă această piață apare interesantă, se poate ocupa un loc, care anume, cu ce caracteristici, cu ce preț poate fi vîndut produsul? În ce regiune, la ce categorii de populație, în ce termen, cu ce eforturi și dificultăți și, mai ales, cu ce rentabilitate?
- în această piață, care sînt condițiile legislative legate de produs, de marca sa, de preț, de condiționare, de publicitate. Și, bineînțeles, care sînt reglementările valutare?
- în cadrul consumatorilor potențiali ai produsului, care sînt nevoile consumatorilor și mentalitatea lor, obiceiurile, motivațiile? Ce imagine au ei față de țara de proveniență a produsului? Există posibilități de adaptare a produsului la nevoile concrete și care este costul acestei adaptări?
- în cadrul distribuției, cum este distribuit acest produs de către producătorii autohtoni? Care este situația și importanța rețelelor de vînzare, a diverselor categorii de distribuitori, a societăților de distribuție? Ce posibilități de utilizare a acestora există? Ce metode practică alți producători străini: agenți importatori, birouri de vînzare, grupări de export, utilizarea rețelelor de vînzare a producătorilor autohtoni neconcurenți, canale de distribuție, angrosiști, concesionari etc.?
- dacă răspunsurile la întrebările precedente sînt favorabile, ce politică comercială trebuie elaborată în ceea ce privește piața, clientela, produsul, prețul și condițiile de vînzare, promovare, publicitate, service?
- care va fi rentabilitatea globală a acțiunii?

Dacă aceste studii exploratorii, centrate pe produs, au permis să se delimiteze debușeele ce pot fi alese, evidențiindu-se o rentabilitate acceptabilă, se poate trece la unele **precizări în domeniul acțiunii.** De exemplu:

- ce gen de organizație comercială trebuie constituită și care este costul?
- pe ce oameni și pe ce organizații de distribuție se poate conta? Cum trebuie acestea alese, formate și ajutate să funcționeze?
- prin ce mijloace, metode și argumente să se asigure implementarea produsului și dezvoltarea vînzărilor actuale? Care va fi costul și rentabilitatea acestor eforturi?

Răspunsul corect la acest set de întrebări constituie o condiție sine qua non a reușitei unei acțiuni de pătrundere pe o piață străină. Evident că obținerea răspunsului presupune mînuirea unui întreg arsenal de tehnici și metode puse la dispoziție pe știința marketingului. Nu ne-am propus însă decît o evidențiere a **problematicii** ce trebuie avută în vedere în abordarea unei piețe străine în condițiile vieții economice moderne, să subliniem necesitatea unei cercetări științifice prealabile, singura care poate să indice dacă exporturile întîmplătoare pot fi înlocuite de o implantare hotărîtă, capabilă să asigure o poziție solidă și eficace pe piața anvisajată.

MILIOANELE DIN SPATELE UNOR PROCENTE...

(Urmare din pag. 7)

ar trebui îndreptată spre recrutarea și școlarizarea numărului de muncitori necesar, în special de strungari, frezori, rectificatori etc.

O altă măsură care poate conduce la creșterea gradului de utilizare a parcului de mașini-unelte, **este în strînsă legătură cu actuala lor distribuire.** O analiză mai atentă din acest punct de vedere, în deplină corelație cu indicii de utilizare realizați și cu sarcinile de plan curente, precum și cele de perspectivă la nivelul cincinalului, ar putea avea drept rezultat rămînerea disponibilă a unui important număr de mașini-unelte. Cu acestea, ar putea fi dotate întreprinderile care își dezvoltă capacitatea de producție sau unitățile noi, cel puțin pentru acele operațiuni care nu necesită precizii deosebite (pentru degroșări etc.).

La întocmirea unei asemenea analize ar fi bine să se aibă în vedere și efectuarea unor reprofilări în producție prin înlocuirea acelor sortimente de produse la care cererile pieței interne și externe arată, în urma unor studii de marketing, o scădere.

Sporirea gradului de folosire a parcului de mașini s-ar putea obține și **printr-o cooperare de mai mare amploare între întreprinderi, pe baza unui studiu amănunțit întocmit la nivelul întreprinderilor și centralelor industriale de specialitate.** În această direcție este bine să existe o mai mare elasticitate, stabilindu-se planuri de cooperare operative — dat fiind sortimentele variate de produse care se fabrică și se modifică uneori de la trimestru la trimestru sau chiar mai des.

Una din cauzele care conduce la obținerea unor indici scăzuți de utilizare a fondului de timp la unele categorii de utilaje, se datorește și existenței locurilor înguste la diversele grupe de mașini-unelte, ceea ce are drept efect neutilizarea deplină a capacității celorlalte utilaje. **Înlăturarea unor asemenea locuri înguste din producție, în măsura în care ele se justifică din punct de vedere al eficienței economice, poate contribui la creșterea substanțială a nivelelor de producție, investind fonduri reduse în raport cu cele necesare creării unor obiective noi.**

În sfîrșit, o problemă aparent de mai mică importanță — dar cu implicații serioase în stabilirea mărimii indicelor de utilizare a fondului de timp — este aceea a **respectării de către unele întreprinderi a disciplinei raportării realizărilor trimestriale.** Prin faptul că nu în toate cazurile se respectă acest lucru, numărul utilajelor a căror realizări se urmăresc prin dările de seamă statistice, apare schimbat trimestru de trimestru. Exemplu: în acest an la Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei în secțiile auxiliare, se raportează în trim. II 786 strunguri paralele, 204 mașini de rabotat cu cuțit mobil, 170 mașini de frezat universale și 11 mașini de alezat și frezat orizontale; în schimb, în trim. I, au fost raportate 875 strunguri paralele, 217 mașini de rabotat cu cuțit mobil, 130 mașini de frezat universale și 5 mașini de alezat și frezat orizontale; la Ministerul Industriei Metalurgice în secțiile auxiliare, în trimestrul I, au fost raportate 130 mașini frezat universale și 170 în trimestrul II, 470 strunguri paralele în trim. I și 605 în trim. II.

Desigur, neraportarea corectă a situației la toate utilajele precizate în nomenclator, are influențe asupra mărimii datelor sintetice, ducînd la o informare deformată a organelor de decizie economică, care au sarcina de a lua măsuri pe baza situațiilor primite.

Legat de această ultimă problemă, stabilirea unui nomenclator restrîns de mașini-unelte, care să cuprindă utilajele cele mai reprezentative și cu pondere însemnată — și să fie raportate lunar — ar contribui la o informare operativă a gradului lor de utilizare, a măsurilor care se impun pentru mai buna folosire a acestor categorii de utilaje.

---

*) Conform inventarului de la 1.VI.1969.

TÎRGUL INTERNAȚIONAL AL BUNURILOR DE CONSUM

BRNO

28 aprilie — 5 mai 1972

Produsele întreprinderilor cehoslovace și ale numeroaselor societăți din lumea întreagă vor fi prezentate în cadrul următoarelor sectoare profesionale:

— sticlă, ceramică, porțelan
— produse din piele și imitații de piele
— diverse articole textile și de confecții
— mobilă, țesături pentru mobilă și diferite obiecte pentru casă
— instrumente muzicale
— produse chimice de întreținere, parfumuri și cosmetice
— produse alimentare și băuturi
— produse ale industriei ușoare
— materiale de construcție și vile
— radiouri, televizoare, magnetofoane.

O nouă ocazie pentru Dv. de a stabili relații de afaceri.

Înscrieri și informații suplimentare:

DIRECȚIA TÎRGURILOR ȘI EXPOZIȚIILOR DIN BRNO

Výstaviště 1, Brno

Ambasada Republicii Socialiste Cehoslovace, Secția comercială, str. Oțetari 3, București

PUBLICOM

terminã nu numai apariţii noi în domeniul materiilor prime, materialelor etc. ci şi îmbunătăţirea calităţii şi proprietăţilor obiectelor muncii existente. De aceea, ridicarea calităţii obiectelor muncii este şi ea, alături de preocuparea pentru crearea de noi materii prime un imperativ la ordinea zilei. Producţia unor subramuri moderne (electronica, electrotehnica etc.) presupune nu numai un sortiment bogat de materiale ci şi proprietăţi deosebite ale acestora, în primul rînd de oţeluri superioare. Revoluţia în tehnică şi ştiinţă facilitează totodată şi exploatarea unor minereuri în condiţii altă dată dificile, duce la descoperirea de noi materii prime minerale, îmbogăţind gama acestora. [7])

Perfecţionarea uneltelor de producţie sub influenţa actualei revoluţii se află în interdependenţă nu numai cu obiectele muncii, ci şi cu **baza energetică** Aceasta cunoaşte modificări importante. Sporeşte tot mai mult condiţionarea nivelului tehnic al producţiei de gradul de electrificare al acesteia. Se restructurează raportul dintre sursele energetice clasice şi are loc trecerea la noi resurse (energia electronucleară), a căror importanţă va creşte mult în viitor, datorită avantajelor lor.

Introducerea tehnicii noi este strîns legată de dezvoltarea **ştiinţei,** ceea ce impune realizarea în economie a unei simbioze ştiinţifice — tehnice. Astăzi, ştiinţa se dezvoltă într-un ritm fără precedent, ea este omniprezentă în viaţa societăţii, forţa sa de impulsie de prim rang, cu caracter exploziv, a devenit o realitate palpabilă. Ea dezvoltă nemăsurat încrederea oamenilor în forţele şi capacitatea lor de creaţie. [8])

Pătrunderea intensă şi masivă a ştiinţei în domeniul tehnicii — creaţia tehnică însăşi luînd tot mai mult un caracter riguros ştiinţific — face ca cercetarea tehnico-ştiinţifică să devină unul din factorii hotărîtori ai creşterii economice. Pe acest temei ea stă la baza mersului înainte al economiei şi culturii, al întregii societăţi. Pe măsura dezvoltării marii industrii, crearea unei adevărate bogăţii depinde din ce în ce mai mult de starea generală a ştiinţei.

Aşadar, între progresul tehnic şi ştiinţă există o relaţie directă. Mărimea şi ritmul modificărilor în tehnică sînt strîns legate de schimbările ce au loc în domeniul ştiinţei. Rolul acesteia în dezvoltarea societăţii socialiste creşte considerabil. Ştiinţa, stînd la baza construcţiei socialiste — subliniază tovarăşul Nicolae Ceauşescu — poate şi trebuie să-şi aducă contribuţia la întărirea forţelor economice ale patriei.

Ştiinţa, ca forţă nemijlocită de producţie, se exteriorizează asupra producţiei sociale prin schimbările petrecute în tehnică însăşi, în organizarea ştiinţifică a producţiei, în gradul de calificare a forţei de muncă etc., potenţînd componentele forţelor de producţie. Ea duce astfel, la perfecţionarea mijloacelor de producţie şi la schimbări calitative în ceea ce priveşte gradul de dezvoltare intelectuală a forţei de muncă. Sub influenţa pătrunderii ei intense în producţie, pe fondul unei accentuate concentrări şi socializări a producţiei, se produc mutaţii rapide în tehnică, în diversificarea ramurilor economice, în sortimentul produselor. Are loc adîncirea specializării. Relaţiile de cooperare devin mai complexe. Cresc în amploare şi complexitate fenomenele şi procesele legate de reproducţia lărgită etc.

Baza tehnico-materială se dezvoltă într-o strînsă legătură cu perfecţionarea forţei de muncă. Pe această bază are loc dezvoltarea întregului sistem al forţelor de producţie.

Prin caracterul lor dinamic, forţele de producţie provoacă, la rîndul lor, perfecţionări în domeniul relaţiilor economice. Deoarece producţia bunurilor materiale este baza existenţei societăţii, în mod legic, dezvoltarea ei reprezintă factorul determinant al progresului social. Această teză materialistă, potrivit căreia dezvoltarea producţiei bunurilor materiale are rol determinat în progresul social, constituie un element definitoriu al politicii partidului nostru. Dezvoltarea intensă a forţelor de producţie, crearea unei economii avansate cu o structură modernă se situează, de aceea, pe primul plan în ansamblul măsurilor luate de partid în vederea făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate.

Cunoaşterea acţiunii legilor economice, descifrarea şi fundamentarea tendinţelor progresului social, evaluarea în fiecare etapă a resurselor şi nevoilor sociale şi, pe această bază, abordarea unitar-dialectică a sarcinilor curente şi de perspectivă ale societăţii, conferă politicii partidului nostru un caracter riguros programatic, cu o uriaşă forţă de propulsie. Caracterul creator, profund ştiinţific al liniei partidului, se sprijină pe aplicarea conştientă a dialecticii dezvoltării sociale.

În domeniul dezvoltării bazei tehnice-materiale a socialismului, partidul nostru ţine seama, în primul rînd, de amplificarea rolului şi funcţiilor industriei şi de cerinţele modernizării structurii acesteia în condiţiile revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane. Planurile de dezvoltare economică, măsurile practice pentru organizarea cercetării ştiinţifice pornesc de la tendinţele actuale şi de perspectivă pe care progresul tehnico-ştiinţific contemporan le imprimă forţelor de producţie. Modernizarea continuă a producţiei, diversificarea nomenclatorului de produse, ca şi imprimarea unui curs unitar şi ferm politicii în domeniul cercetării ştiinţifice şi tehnice fac, de asemenea, parte organică din concepţia unitară şi de lungă perspectivă care caracterizează în general politica Partidului Comunist Român de dezvoltare a forţelor de producţie, de promovare consecventă a industrializării ţării în etapa actuală.

Gheorghe POPESCU
Universitatea Bucureşti

1) N. Ceauşescu, România pe drumul desăvîrşirii construcţiei socialiste, vol. II, Ed. Pol., Buc. 1968, p. 523.
2) V. I. Lenin, Opere, vol. 32, p. 344.
3) V. I. Lenin, op. vol. 27 ESPLP, Buc. 1955, p. 240.
4) Ibidem.
5) K. Marx — Capitalul, vol. I, ediţia 1948, p. 497—498.
6) E. Dobrescu, Ritmul creşterii economice, Ed. pol. 1968, p. 17.
7) Statistica internaţională a extracţiei a cuprins în anul 1964 un număr de elemente cu 28 mai multe decît cuprindea cu 35 de ani în urmă. Vezi „Eficienţă, ritm şi progres în economie — Studii şi Comunicări", Ed. did. şi ped., Buc. 1969, p. 100.
8) Congresul al X-lea al P.C.R. Ed. pol., Buc. 1969, p. 107.

Rugăm pe cititorii noştri, încadraţi în diferite forme ale învăţămîntului de partid, cursanţi sau propagandişti, să ne trimită sugestii în legătură cu această rubrică şi întrebări referitoare la unele probleme ivite în cursul studiului, la care ar dori un răspuns din partea noastră.

CONSULTAŢIE

ÎN AJUTORUL CELOR CE STUDIAZĂ ÎN ÎNVĂŢĂMÎNTUL DE PARTID

LĂRGIREA ŞI PERFECŢIONAREA BAZEI TEHNICE-MATERIALE — FACTOR PRIMORDIAL AL FĂURIRII SOCIETĂŢII SOCIALISTE MULTILATERAL DEZVOLTATE

FĂURIREA societăţii socialiste multilateral dezvoltate presupune înainte de toate, aşa cum a subliniat tovarăşul Nicolae Ceauşescu la Consfătuirea de lucru a activului de partid din domeniul ideologiei, dezvoltarea multilaterală a forţelor de producţie, a industriei, agriculturii şi a celorlalte ramuri ale economiei naţionale. Numai pe această bază trainică sînt posibile creşterea continuă a potenţialului economic şi sporirea productivităţii sociale a muncii, perfecţionarea relaţiilor socialiste de producţie, ridicarea neîntreruptă a nivelului de trai, crearea premiselor pentru trecerea treptată la comunism.

Pornind de la teza marxist-leninistă că dezvoltarea forţelor de producţie constituie factorul esenţial al progresului, al creării condiţiilor pentru făurirea comunismului, Partidul Comunist Român pune în centrul politicii sale de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate perfecţionarea continuă a bazei tehnice materiale a socialismului. **„Obiectivul fundamental al acestui program** — *sublinia secretarul general al partidului nostru la Congresul al X-lea, referindu-se la programul de dezvoltare economică-socială în etapa actuală* — **este lărgirea şi perfecţionarea continuă a bazei tehnice-materiale a ţării, făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate".** *Aceasta este legată, înainte de toate, de continuarea consecventă a industrializării pe baza cuceririlor revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane.*

BAZA TEHNICĂ-MATERIALĂ este reprezentată prin **totalitatea mijloacelor de producţie şi a elementelor materiale ale ştiinţei în legătura lor organică, necesară procesului de producţie.** Formarea şi dezvoltarea bazei tehnice materiale sînt strîns legate de progresul **mijloacelor de muncă, al surselor de energie** folosite în proporţii de masă, precum şi al **obiectelor muncii,** cu alte cuvinte de elementele materiale ale forţelor de producţie.

Forma **socială** a bazei tehnice materiale este dată de relaţiile de producţie cu legităţile lor specifice. Forma-

țiunilor sociale precapitaliste le era caracteristică munca manuală, iar capitalismului — crearea și dezvoltarea marii producții bazate pe mașini. Dar, în capitalism, datorită contradicțiilor antagoniste care-i sînt proprii, marea producție bazată pe mașini n-a devenit dominantă în toate regiunile și mai ales în toate țările. Numai un număr restrîns de țări a reușit să-și creeze o industrie puternică. Din punct de vedere economic aceste țări sînt despărțite față de cele rămase în urmă printr-un decalaj izbitor, dovedindu-se astfel incapacitatea capitalismului de a asigura progresul și prosperitatea tuturor popoarelor. De aceea orînduirii socialiste îi revine **„...misiunea de a accelera dezvoltarea forțelor de producție, de a crea baza tehnico-materială care să permită înflorirea multilaterală a vieții sociale și spirituale“.** [1])

În făurirea noii orînduiri, baza tehnico-materială este concepută ca un **summum a tot ceea ce a creat mai bun omenirea în decursul îndelungatei sale istorii.** Ca treaptă superioară în istoria omenirii, socialismul nu poate fi conceput — spunea Lenin — fără tehnica bazată pe ultimul cuvînt al științei moderne. [2]) Clasa muncitoare, venită la putere, găsește un anumit nivel de dezvoltare a forțelor de producție. Aceasta nu înseamnă că noua orînduire moștenește baza tehnico-materială de-a gata de la capitalism. Dimpotrivă, activitatea de creare a noii baze tehnice-materiale pornește de la nivelul existent în momentul cuceririi puterii politice de către clasa muncitoare. Situațiile pot fi de aceea diferite. Pentru țările care au deja o bază tehnică relativ înaintată, se pune problema reorganizării și dezvoltării acesteia potrivit cerințelor legice ale construcției socialiste. Pentru țările care nu dispun de o astfel de bază tehnică, este necesară crearea ei.

Noua bază tehnico-materială, specifică socialismului prin caracteristicile sale, trebuie să devanseze sub toate aspectele, pe cea anterioară.

ÎN PRIMUL RÎND, **prin modul specific de creare și perfecționare.** Existența proprietății socialiste, activitatea, pe această bază, a factorului conștient, creează posibilitatea cunoașterii și folosirii acțiunii legilor economice potrivit cerințelor progresului social. Din aceste condiții decurg și particularitățile creării bazei tehnico-materiale de producție a socialismului. **Crearea și perfecționarea acesteia se desfășoară conștient, planificat, sub influența activă și în continuă creștere a factorului subiectiv, în primul rînd, a partidului marxist-leninist, al cărui rol este în continuă creștere, precum și a activității desfășurate de statul socialist.** Folosind planificarea, factorul subiectiv asigură proporționalitatea rațională și corelațiile obiective între elementele componente ale bazei tehnice-materiale atît la nivelul întregii economii cît și al ramurilor. La nivelul economiei naționale corelațiile obiective dintre sfera **productivă și neproductivă, dintre ramurile și subdiviziunile producției sociale,** dintre acestea și sistemul **transporturilor. al circulației mărfurilor** etc., reflectă caracterul unitar al bazei tehnice-materiale a socialismului. Tocmai unitatea acesteia, pe baza proprietății socialiste, presupune, în toate ramurile economiei naționale, **un nivel și o structură rațională între elementele materiale ale forțelor de producție, ceea ce permite o utilizare adecvată a bazei tehnico-materiale de producție.**

Realizarea și permanentizarea acestor corelații nu exclude, ci, dimpotrivă presupune caracterul lor **dinamic.** Dinamismul lor oglindește mișcarea dialectică a diferitelor laturi ale bazei tehnico-materiale. Diferite laturi (elemente componente) își modifică sub influența progresului tehnic, caracteristicile tehnice care, la rîndul lor, se răsfrîng asupra celorlalte laturi, își modifică ponderea lor în cadrul unității. În acest sens, bunăoară, însușirile calitative superioare, în continuă schimbare, ale mijloacelor de muncă trebuie să-și găsească corespondent în noile proprietăți ale materiilor prime utilizate. Calitatea superioară a mijloacelor de muncă : productivitate mai înaltă, siguranța sporită în exploatare, rezistența, durabilitatea etc. permite prelucrarea unui volum sporit de materii prime și materiale pe ansamblul economiei. În aceste condiții, desfășurarea normală a producției solicită, la rîndul său, o aprovizionare tehnico-materială corespunzătoare. Aceasta atrage după sine adaptări și perfecționări atît în domeniul bazei de materii prime și materiale, cît și în cel al tehnicii, transporturilor etc.

Totodată, este necesară ridicarea continuă a calificării cadrelor, știut fiind că oricît de perfecționate ar fi mașinile și utilajele, fără forța de muncă a omului ele rămîn, cum spunea Marx, o masă inertă de muncă trecută.

ÎN AL DOILEA RÎND, **sub raportul funcționalității sociale.** În socialism, funcția productivă a bazei tehnice-materiale este subordonată intereselor membrilor societății, progresului acesteia în totalitatea ei. Cum se explică schimbarea radicală a funcției sociale a bazei tehnice-materiale ? Aceasta nu poate fi înțeleasă fără schimbările petrecute în baza economică a societății. În noile condiții, unirea pe plan superior, în persoana aceluiași individ, a calității de proprietar și de producător — pe baza proprietății obștești — exclude munca pentru alții. În dubla calitate de proprietar și de producător, oamenii dezvoltă rapid baza tehnico-materială a socialismului, organizează producția și munca în interesul general. Baza tehnică-materială a socialismului, crearea ei reprezintă, de aceea, acea treaptă, acel proces în dezvoltarea laturii materiale a forțelor de producție, în care dispar constrîngerea și monopolul dezvoltării sociale exercitate de către o parte a societății în dauna celeilalte. Lichidarea acestora, decurgînd din funcționalitatea specifică a bazei tehnice-materiale a socialismului, constituie totodată o condiție importantă în vederea înlăturării stigmatelor vechii diviziuni sociale (capitaliste) a muncii.

ÎN AL TREILEA RÎND, **ea trebuie să fie superioară sub raportul funcționalității tehnico-economice, exprimate în indicatori de înaltă eficiență.** Acestei probleme V. I. Lenin i-a acordat o atenție deosebită. În orice revoluție socialistă, spunea el, după ce a fost îndeplinită sarcina cuceririi puterii de către proletariat și pe măsură ce în principal și în esență se îndeplinește sarcina exproprierii expropriatorilor și a sfărîmării rezistenței lor, se impune în mod necesar, pe primul plan, sarcina fundamentală a creării unui sistem social **superior capitalismului,** și anume : sporirea productivității muncii, iar în legătură cu aceasta (și în acest scop) o organizare superioară a muncii. [3]) Sporirea productivității muncii necesită în primul rînd, asigurarea bazei materiale a marii industrii.

Dacă pe plan social noua orînduire își demonstrează superioritatea într-un timp relativ scurt, din punct de vedere economic ea trebuie să depășească o serie de greutăți care oglindesc particularitățile concret istorice în care învinge revoluția socialistă. „Fără îndoială, spunea Lenin, caracterul de lungă durată a muncii care trebuie depusă în această direcție este determinat de împrejurări obiective“ [4]) și, în primul rînd, de nivelul forțelor de producție moștenite.

În cele mai multe țări, inclusiv România, baza tehnico-materială de producție era insuficient dezvoltată, decalajul ce ne despărțea de țările avansate fiind apreciabil. De aceea, durata în timp pentru crearea unei baze tehnice adecvate, care să devanseze și sub raport economic pe cea a capitalismului este relativ mai lungă decît cea pentru făurirea bazei economice a socialismului. Aceasta este o expresie a contradicției neantagoniste dintre conținutul bazei economice a socialismului înaintată și baza sa tehnică-materială, insuficient maturizată. Ea se manifestă în procesul maturizării societății socialiste ca expresie a luptei dintre vechi și nou. Măsurile consecvente de îmbunătățire a structurii, de ridicare a caracteristicilor tehnice, a capacității de asimilare și adaptare rapidă a bazei tehnico-materiale a țării în etapa actuală, la cerințele implacabile ale revoluției tehnico-științifice, răspund necesității obținerii unor indicatori tehnico-economici superiori.

Ridicarea nivelului indicatorilor bazei tehnico-materiale a constituit, încă de la începutul revoluției socialiste în țara noastră, un obiectiv esențial al politicii economice a partidului și statului. Acesta este un proces deosebit de complex. Răspunzînd cerințelor creării bazei tehnico-materiale de producție a socialismului, programul edificării noii orînduiri în țara noastră a pornit de la problemele pe care le ridicau nivelul și particularitățile structurale ale economiei. Trăsăturile economiei antebelice și imediat postbelice reclamau nu doar simple ajustări sau perfecționări parțiale ale bazei tehnico-materiale, ci schimbarea caracterului ei, care să permită valorificarea superioară a resurselor naturale și umane ; realizarea unei înalte productivități a muncii etc. Implicațiile acestui proces tehnic profund revoluționar în domeniul forțelor de producție își găsesc rezolvarea numai în contextul exigențelor multiple și acute ale revoluției tehnico-științifice contemporane.

Baza tehnico-materială a socialismului are o serie de trăsături caracteristice, printre care :

a) atît în industrie și agricultură, cît și în celelalte ramuri ale economiei naționale domină marea producție mașinistă, caracterizată printr-un grad înalt de mecanizare și automatizare, de concentrare, specializare și combinare a producției ;

b) o structură modernă a producției, în care se îmbină armonios industria, ca ramură conducătoare, cu agricultura, ramurile extractive cu cele prelucrătoare ale industriei, producția mijloacelor de producție, cu producția bunurilor de consum etc. ;

c) promovarea largă și neîntreruptă a progresului tehnic ;

d) valorificarea superioară a resurselor naturale ;

e) amplasarea rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării etc.

REVOLUȚIA ȘTIINȚIFICO—TEHNICA determină crearea unei baze tehnico-materiale calitativ noi a societății care reprezintă o etapă nouă în dezvoltarea producției mașiniste.

Revoluția în știință și tehnică și baza tehnico-materială se găsesc în relații de interferență și intercondiționare. Schimbările în baza tehnico-materială sînt cerute, între altele, de realizările în domeniul tehnico-științific, acestea, la rîndul lor, nu pot fi valorificate și dezvoltate fără o bază tehnică modernă, dinamică și în plină perfecționare. Introducerea mijloacelor mecanice și, în general, a principiilor științifice constituie, spunea încă Engels, forța motrice a progresului. Revoluționarea tehnică are în vedere, printre altele, extinderea automatizării, utilizarea mașinilor electronice în activitatea economică etc. Acestor sarcini le poate răspunde numai o bază tehnică în plină mobilitate, capabilă la recepțiuni și asimilări rapide pe măsura exigențelor în domeniul tehnic. De aceea, în accepțiunea marxistă, baza tehnică este revoluționară : **„...industria modernă nu consideră și nu tratează niciodată forma existentă a unui proces de producție ca fiind ceva definitiv. Cu ajutorul mașinilor, al proceselor chimice și al altor metode ea transformă continuu baza tehnică a producției.** [5])

Incidențele revoluției în știință și tehnică cu procesul formării unei baze tehnice corespunzătoare, afectează — sub raport tehnic, structural și al indicilor de calitate — forțele de producție în toată complexitatea lor. În acest sens, revoluția în știință și tehnică reprezintă o schimbare radicală, calitativă în dezvoltarea și producerea mijloacelor și obiectelor muncii, a surselor de energie, în tehnologie etc.

În cadrul laturii materiale a forțelor de producție locul prioritar îl ocupă **perfecționarea mijloacelor de muncă.** Creșterea și diversificarea producției sociale în totalitatea ei este continuu condiționată de îmbunătățirea caracteristicilor funcționale ale mijloacelor de muncă. Actuala revoluție modifică substanțial caracterul mijloacelor de muncă, determină ample prefaceri în sortimentul de fabricație al industriei constructoare de mașini, cu serioase schimbări în toate ramurile industriale. Mecanizarea, dar mai ales automatizarea, expresia cea mai caracteristică a noii revoluții, se impune tot mai mult, desigur cu prioritate, în acele sectoare și domenii care oferă condițiile exploatării tehnice optime. Perfecționarea tehnicii mașiniste s-a dovedit una din cele mai de seamă legități ale evoluției mijloacelor de muncă. [6])

Această legitate revoluționează domeniul obiectelor muncii, provocînd în structura acestora modificări care sînt accelerate de revoluția în știință și tehnică. Au loc schimbări relativ rapide în baza de materii prime, caracterizate prin utilizarea tot mai largă a celor sintetice. Masele plastice, rășinile și fibrele sintetice au un rol tot mai important în sistemul forțelor de producție. Noile materii prime, superioritatea lor economică determină, la rîndul lor, între altele, creșterea rapidă a chimiei, accentuarea proceselor de producție intensive etc. Perfecționarea tehnicii mașiniste de-

CĂRȚI

POPULAȚIA ROMÂNIEI ȘI CREȘTEREA ECONOMICĂ

OPTIMIZAREA raportului dintre creșterea venitului național și numărul populației, stabilirea criteriilor optimizante ale ambilor termeni ai acestei ecuații, determinarea sistemului de interdependențe existente între fenomenele social-economice și cele demografice sînt domenii în care activizarea cercetării se reclamă cu tot mai multă insistență. Motivul este ușor de bănuit : întreaga problematică a creșterii economice constituie parte indestructibilă a programului construcției societății socialiste multilateral dezvoltate.

Abordarea simultană a problemelor demografice și economice s-a dovedit însă anevoioasă ; ceea ce și explică o relativă — nu și justificată — rămînere în urmă față de aceleași probleme însă tratate independent. Dificultățile de ordonare a operațiilor de calcul — sau și mai precis, de stabilire a sistemului algoritmic — sînt provocate, printre altele, de două împrejurări. Prima : „zona" de investigat și, ulterior, de optimizat, cunoaște o extrem de mare întindere. A doua : ea este supusă unui sistem de influențe și intercondiționări discrete și anevoios de cuantificat. Dacă mai notăm că multe din variabilele manifeste în această zonă au un caracter aleatoriu și se modifică sub acțiunea unor cauze exogene — avem imaginea ceva mai completă a cauzelor pentru care există mai puține studii avînd ca obiect surprinderea tabloului general al relațiilor demo-economice.

Împlinirea golurilor manifestate în domeniul investigării impactului produs în procesul creșterii economice și al evoluției parametrilor fixînd amploarea și profunzimea evoluției demografice Vladimir Trebici a înțeles-o ca o sarcină primordială a specialiștilor în materie și, el însuși specialist, a încercat să-i răspundă cu maximum de promptitudine și spirit de răspundere. **Populația României și creșterea economică** *), lucrare apărută recent in Editura Politică, se înscrie ca o contribuție remarcabilă la evaluarea și aprecierea realităților economice și sociale românești, supuse unui continuu și profund proces de reînnoire și transformare calitativă. Legat de lucrare, ceea ce am vrea să subliniem, în primul rînd, este că autorul și-a propus nu o simplă descriere a prezentului și o succintă (dar consistentă) prefigurare a viitorului, ci mai ales explicitarea elementelor de „detaliu" și a „țesăturii" formînd tabloul de ansamblu al realității noastre demo-economice.

Dacă procedeul nu este nou, oricum el a fost bine fundamentat și pus, într-o bună măsură, pe baze înnoitoare. Remarcăm sub acest raport elaborarea și aplicarea unor metode proprii de cuantificare și analiză, ca și sesizarea „detaliilor" rămase, din cauze obiective, neexplicate încă.

Dintre metodele de evaluare și analiză constituind o contribuție originală și valoroasă a autorului, am remarca tabela de activitate în optică probabilistă, măsurarea efectelor produse de modificarea structurii pe grupe de vîrstă a populației și tipologia județelor țării, realizată după criterii demografice și economice. Remarcabil este și aportul la circumscrierea mai exactă a unor concepte teoretice și la „primenirea aparatului conceptual și metodologic al analizei macroeconomice" din țara noastră. Paradoxal, deși atît de frecvent folosite, conceptele de creștere economică și de demografie economică au încă nevoie de precizări care să le definească cu maximum de rigurozitate. Realitatea a dovedit că, în absența unor astfel de preciziuni ale însușirii esențiale — sau și mai exact, în prezența anumitor imprecizinui conceptuale — este imposibilă evidențierea deosebirilor față de celelalte „noțiuni-specii ale genului proxim". Avem în vedere noțiunile de creștere și de dezvoltare economică, de optim economic în general și de optim demo-economic în principal. Nu este locul aci să ne angajăm într-o discuție epistemologică, dar într-adevăr definiția pe care autorul „Populației României..." o dă creșterii economice în socialism pare mai cuprinzătoare decît multe altele din cele puse în circulație. În concepția autorului „creșterea economică în socialism este creșterea venitului național **pe locuitor** (s.n.) în condițiile creșterii numărului populației ca tendință fermă și de lungă durată, a utilizării depline a resurselor de muncă, creștere însoțită în primele faze de schimbări în structura economiei naționale și a populației" (p. 47).

Rezerva pe care am exprima-o ar privi exclusiv asertiunea din partea finală a definiției legată de una din notele esențiale ale acesteia. Creșterea economică este un proces permanent, el aflîndu-și prima rațiune în ameliorarea continuă a condiției umane. Or, o astfel de ameliorare nu considerăm că va presupune sau că va ajunge vreodată la „înghețarea" structurii economice și cu atît mai mult a celei demografice, cum se înțelege din ultima parte a definiției citate. De altfel, însuși autorul își încheie lucrarea cu următoarea reflecție : „creșterea continuă a bunăstării materiale și a nivelului cultural al populației nu vor fi cu putință fără salturi calitative în creșterea economică însoțite de schimbări fundamentale în structura populației..." (p. 340).

Sub acest raport, mult mai nimerită ar fi părut o referire la faptul că „în primele faze" creșterea economică se bazează pe folosirea cu precădere a factorilor extensivi, treptat trecîndu-se la utilizarea celor intensivi ; ceea ce în lucrare autorul a și pus în evidență cînd a tratat problemele populației ocupate, ale acumulării și consumului ș.a.m.d. În schimb, considerăm extrem de prețioasă înțelegerea creșterii economice ca o creștere a venitului național pe cap de locuitor.

Am reținut ca fiind la fel de prețioasă includerea în definiție a populației totale și a resurselor de muncă. La noi, ca și în alte țări, mulți teoreticieni ai modelării creșterii economice au dovedit insuficiente preocupări sau, pur și simplu, au făcut abstracție de variabilele demografice, înțelese ca populație totală. De aci un alt merit al lucrării : tot timpul populația este tratată în corelația sa indestructibilă cu economia. În același timp s-a manifestat o mare grijă în legătură cu aspectele și implicațiile economice ale fenomenelor demografice.

Este un fapt sesizat și recunoscut de tot mai mulți specialiști din țările socialiste că teoria populației a înregistrat, din păcate, o anumită rămînere în urmă ; mai ales în domeniul generalizării teoretice abstracte din realitățile în contextul și sub impulsul cărora au evoluat parametrii fundamentali ai dezvoltării economice și sociale de ansamblu. Investigarea unui mare număr de „materiale faptice" se impune ca singură modalitate și posibilitate de a transforma teoria marxistă a populației într-o teorie activă și creatoare. Imperativ deplin înțeles de autorul lucrării la care ne referim.

Fixîndu-se în „interiorul" unei perioade, pe de-o parte surprinzător de bogată în transformări structurale și mutații sociale, economice, politice și culturale și pe de altă parte suficient de întinsă pentru a desprinde sensuri și a determina tendințe, autorul a cules și analizat un număr impresionant de mare de fapte și fenomene. Mai mult : indicatorii agregați ai economiei — venit național, investiții (economice și demografice), populația (totală și pe diferite structuri) etc. — au fost analizați în atîtea „posturi" — unele concrete, altele simulate, unele dorite, altele dimpotrivă — încît explicarea raportului dintre populație și economie și în general a legăturilor de cauză și efect i-au apărut autorului ca ceva natural, ca un adevăr dedus din adevărul incontestabil al premiselor. Pe aceeași bază — a informației empirice — autorul a realizat abstractizări cuprinzătoare și determinări calitative ale trăsăturilor fundamentale ale „clasei" de obiecte și fenomene demo-economice. Sînt elemente care reprezintă o certă contribuție științifică — originală și pozitivă — la imprimarea a noi valențe teoriei populației.

Dar lucrarea a căpătat un plus de raționalitate și prin aceea că au fost subliniate — și nu numai o dată — consecințele diferitelor evoluții de ansamblu și eforturile cărora societatea — pusă într-o alternativă sau alta — va trebui să le facă față. Așa, de exemplu, limitarea fertilității și reducerea natalității ar reclama un volum redus de investiții demografice, creîndu-se astfel posibilități de a mări investiția economică, la aceeași rată a acumulării. Dar autorul pune în evidență și reversul „medaliei" : o fertilitate scăzută produce fenomenul de îmbătrînire a populației — inclusiv a celei ocupate — cu tot cortegiul de consecințe negative. Sau, un alt exemplu : ridicarea indicelui de participare a femeii la activitatea de producție ar fi o cale de sporire a venitului național. Dar autorului nu-i scapă observația că „participarea largă a femeii la activitatea economică (...) ridică problema necesității analizei influenței sale asupra fenomenelor demografice, în special asupra fertilității" (p. 236). În foarte numeroase cazuri întîlnim asemenea alternative, cu sublinierea implicațiilor imediate sau în perspectivă.

Cînd autorul nu a avut posibilitatea să le „inventarieze" exhaustiv, el a pus în evidență necesitatea elaborării unor studii și cercetări ample, reclamînd efortul conjugat al specialiștilor din domenii diferite, dar conexe. Două exemple din multitudinea celor ce ar putea fi date. Primul : elucidarea factorilor determinanți ai fertilității căsătoriei nu poate fi realizată decît extinzînd „anchetele de opinie demografică și cele asupra fertilității populației feminine" și „incluzînd un număr mare de variabile care să permită caracterizarea comportamentului demografic și modificărilor acestuia" (p. 133). Dar împlinirea unei asemenea cerințe este o problemă încă prematură căci „studiile și cercetările în problema fertilității din țara noastră sînt vădit insuficiente" (ibid.). Al doilea : implicațiile demografice ale creșterii economice — la care am adăuga și aprofundarea implicațiilor economice ale creșterii demografice — necesită încă o serie de clarificări, unele ținînd de teoria cunoașterii, altele de lărgirea informației statistice, care să întregească tabloul „situației concrete" și al celei prefigurînd viitorul.

Abordînd de o asemenea manieră într-o astfel de optică fiecare din cele cinci capitole, natural, aportul autorului la descifrarea raporturilor populație-creștere economică și la formularea unor observații și concluzii pentru raționalizarea continuă a evoluției parametrilor fundamentali ai acestora se înscrie ca o contribuție valoroasă la îmbogățirea teoriei marxiste a populației.

„Populația României și creșterea economică" se adresează deopotrivă specialiștilor în problemele demografiei economice, cît și cadrelor didactice, studenților și tuturor celor ce urmăresc problemele construcției socialiste. Și nu am putea încheia această succintă prezentare fără evidențierea lăudabilei inițiative a Editurii Politice de a întregi colecția „Creșterea economică" cu astfel de lucrări de mare actualitate pentru teoria și practica construcției socialiste.

C. V. BALOIU

Institutul de cercetări economice

*) Vladimir Trebici, **Populația României și creșterea economică**. Editura Politică. București 1971 — (384 p).

FIȘE

Sistemul economiei politice a socialismului

■ Profesorul N. A. Țagolov, șeful catedrei de economie politică a Facultății de economie a Universității din Moscova, își reafirmă, cu ocazia celei de-a II-a apariții a „Cursului de economie politică" sub redacția sa, în articolul **Problemî politiceskoi ekonomii soțializma,** (Probleme ale economiei politice a socialismului), apărut în VESTNIK MOSKOVSKOGO UNIVERSITATEA nr. 1/1971, cunoscuta opinie cu privire la sistemul economiei politice a socialismului. Asemenea metodei lui Marx, spune N.A.T., esența economiei politice a socialismului poate fi dezvăluită numai pe calea ridicării dialectice de la abstract la concret. În acest sistem, nu s-ar justifica desprinderea unei categorii aparte a proprietății socialiste în general sau chiar numai asupra mijloacelor de producție și, cu atît mai puțin, considerarea ei ca „celulă inițială", după cum este de cele mai multe ori prezentată. Dacă este adevărat că proprietatea socialistă exprimă natura orînduirii socialiste, esența și conținutul ei nu pot fi dezvăluite decît prin analiza progresivă a formelor ei concrete de existență. Instaurarea proprietății socialiste este un act politic și juridic — spune autorul — ea nu poate exista însă ca obiect al economiei politice atîta timp cît nu s-a stabilit economicește și nu a început să se reproducă în mod independent. Autorul își apără, de asemenea, punctul de vedere că planicitatea și nu relațiile marfare reprezintă caracteristica inițială a producției socialiste. Necesitatea conducerii economiei naționale ca un tot este una din tezele fundamentale ale economiei politice a socialismului.

Disparități

■ REVUE ÉCONOMIQUE consacră integral numărul 2/1971 problemei salarizării, avînd ca subtitlu **Les disparités de salaires** (Disparitățile de salarii). Sub semnătura lui Serge Christoph Kolm este publicat studiul **Positions de classe sur les variations de prix ou effets de „l'Europe verte" ou du „Kennedy Round" sur la distribution des revenus** (Poziții de clasă asupra variațiilor de preț sau efectele „Europei verzi" sau ale „Rundei Kennedy" asupra repartiției veniturilor), în care se încearcă a se determina elasticitatea salariilor reale în raport cu prețul produselor agricole. Studiul se bazează pe teoria echilibrului general descris de modelul lui Leon Walras, în care toate prețurile și toate cantitățile de pe toate piețele se influențează și se determină reciproc cu auto-reglare printr-un proces de tatonare. Dar modelul echilibrului general este comparat de S. Kolm cu o cutie goală : rezultatele practice sînt neînsemnate dacă structura sa nu este specificată mai înainte. În lipsa unei informații complete, S. Kolm susține că este suficient a se studia sensul variației variabilelor în funcție de variația parametrilor. Deși el denumește această cercetare economie calitativă, în opoziție cu economia cantitativă, rezultatele se pot exprima numeric.

CONFERINȚĂ DE PSIHOLOGIE

ÎN ZILELE de 25—27 noiembrie a.c., în aula Academiei R. S. România se vor desfășura lucrările Conferinței de psihologie — 1971, organizată de Academia de Științe Sociale și Politice, Ministerul Învățămîntului și Asociația psihologilor din țara noastră. Dezbaterile pe marginea celor 40 de comunicări vor avea loc în cadrul a trei grupe de lucru : problemele psihologice ale orientării școlare și profesionale ; contribuția psihologiei la organizarea muncii industriale și dezvoltarea gîndirii științifice și a aptitudinilor creatoare. În cadrul fiecărei grupe de lucru va fi organizată și cîte o masă rotundă pe problemele specifice.

Dintre temele abordate în comunicări rețin în mod deosebit atenția : pregătirea psihologică și profesională a profesorului orientator ; educarea și îndrumarea tineretului pentru alegerea profesiunii în concordanță cu cerințele sociale și aptitudinile personale ; problemele sociologice ale orientării profesionale ; nevoile sociale de cadre și orientarea profesională ; cerințele actuale ale selecției, orientării și pregătirii profesionale în industrie ; rolul psihologului în echipa ergonomică; parametrii psihosociali ai integrării profesionale industriale ; probleme psihologice ale organizării întreprinderilor industriale etc.

O.P.E.C. — CONFRUNTĂRILE PETROLULUI

NEGOCIERILE purtate la Teheran în prima parte a lunii noiembrie între țările membre ale O.P.E.C. și societățile petroliere s-au încheiat cu o importantă concesie din partea societăților : acestea au recunoscut dreptul țărilor producătoare la compensații pentru devalorizarea de facto a dolarului, devalorizare ce a afectat raportul de schimb la petrol, prețurile fiind stabilite în dolari. După calcule ale secretariatului O.P.E.C., țările producătoare au pierdut în perioada august—septembrie 1971 echivalentul a 570 milioane dolari ca urmare a scăderii cursului dolarului la bursele occidentale.

Principiul compensațiilor o dată admis, vor urma negocieri — fără îndoială spinoase — cu privire la sumele efective pe care companiile le vor rambursa. Aceste negocieri vor fi reluate la 8 decembrie a.c. la Abu Dhabi.

Reuniunea de la Teheran a fost doar unul din momentele cele mai notabile ale acestui an remarcabil, pe care unii observatori l-au numit „anul bătăliei pentru petrol". Fundalul bătăliei este acela al unei creșteri dramatice a necesităților de petrol în lume. Consumul a crescut în lumea capitalistă de la 10 milioane barili pe zi în 1950 la 39 milioane în 1970 și este calculat a ajunge la 67 milioane în 1980. Cei mai mari consumatori sînt Statele Unite, cu 15 milioane barili pe zi în 1970, Europa de vest — cu 12 milioane și Japonia cu 3,7 milioane pe zi în același an.

Ponderea covîrșitoare în satisfacerea acestor necesități o au țările O.P.E.C. (Arabia Saudită, Abu-Dhabi, Algeria, Iran, Irak, Kuweit, Libia, Qatar, Nigeria, Indonezia și Venezuela), care în 1970 au produs 22 milioane barili pe zi și ale căror exporturi reprezintă peste 90% din comerțul total cu petrol al lumii capitaliste.

În aceste condiții confruntările au avut loc în ritmuri și cu intensități încă neîntîlnite. Un prim obiectiv al țărilor producătoare a fost obținerea unor venituri mai importante din exploatarea zăcămintelor petrolifere, venituri pe care să le poată folosi pentru dezvoltarea lor economică. După cum se știe, aceste venituri sînt alcătuite din redevențe, calculate la tona de țiței extras, și din impozitele asupra profitului brut al trusturilor. Dat fiind că atît redevențele cît și impozitele sînt calculate pornindu-se de la prețul petrolului, societățile caută să stabilească prețuri de referință cît mai mici (așa numitele „prețuri afișate" ; prețurile reale la care se vinde petrolul pe piețele de desfacere sînt însă net superioare „prețurilor afișate") ; din aceste considerente, cele mai multe revendicări au urmărit, ca și în trecut, urcări ale „prețurilor afișate", și sporirea ratei impozitului pe veniturile trusturilor. În această direcție, în anul care a trecut capitulările societăților s-au ținut lanț : **Tripoli** în septembrie 1970 — urcări de prețuri pentru petrolul libian, cu 30 cenți de baril și cu încă 2 cenți anual în perioada 1971—1975, însoțite de urcarea ratei impozitului pe veniturile societăților — la 55% ; din nou **Tripoli** și **Teheran** în februarie 1971, cînd prețul afișat al petrolului din golful Persic a fost urcat și el cu 35 cenți și cu încă 2,5% anual, pînă în 1975, pentru a compensa rata inflației, alături de o urcare a impozitului pînă la proporțiile percepute în Libia ; **Beirut**, în septembrie, unde au fost formulate noi revendicări legate de perturbările valutare din lumea occidentală, revendicări ce au dus la acordul abia recent încheiat la **Teheran** (noiembrie 1971).

Simultan cu cererile privind efectul perturbărilor valutare, rezoluțiile adoptate în septembrie la Beirut au formulat însă un nou obiectiv, privit în Occident ca „o adevărată bombă cu efect întîrziat" : participarea. Rezoluțiile amintite cheamă toate țările O.P.E.C. să poarte negocieri cu companiile petroliere pentru „trecerea la o participare efectivă a țărilor producătoare de petrol în concesiunile existente".

Ideea participării, la care se raliază în principiu toate țările O.P.E.C. este abordată diferențiat de ele în funcție de condițiile concrete existente. Astfel, **țările Golfului Persic**, unde concesiunile au fost obținute în perioada colonială, în condiții deosebit de avantajoase pentru trusturi, și unde aceste trusturi sînt deosebit de puternice, fiind concentrate pe plan orizontal și vertical la scară mondială, intenționează să avanseze treptat spre recucerirea bogățiilor naționale. Obiectivul este deocamdată o participare de 20% la capital, rezultatul fiind doar o sporire a veniturilor obținute din exploatarea petrolului. Celelalte țări O.P.E.C., și în primul rînd **Libia**, optează pentru versiunea participării în proporție de 51%, scopul fiind controlul asupra tuturor operațiunilor firmelor respective — a ritmului producției, a metodelor de exploatare, a proporției de beneficii ce urmează a fi reinvestite, etc. Faptul că Banca Națională a Libiei deține la Washington depuneri superioare valorii investițiilor americane în Libia facilitează realizarea răscumpărării celei mai mari părți a capitalului străin. Poziția Libiei este cea mai radicală în prezent, ea fiind mai apropiată de cea a **Algeriei**, care a naționalizat în acest an zăcămintele de gaze naturale și rețeaua trasportului de hidrocarburi și a transformat companiile franceze în companii mixte, în care Algeria deține 51% din capital.

Alte țări se pronunță de asemenea pentru o participare masivă. În **Nigeria** decretul din noiembrie 1969 prevede că guvernul va obține participări la toate concesiunile noi, mai întîi în proporție de 35%, apoi în proporție de 51% ; **Venezuela** a adoptat și ea o lege care anunță că în 1983 concesiunile acordate societăților străine vor fi retrase fără compensații.

Dintre toate revendicările formulate pînă acum, participarea este socotită de către monopoluri a fi „cea mai periculoasă" după cum aprecia revista americană **Foreign Affairs**, care afirma că astfel se profilează perspectiva unei „aserviri a trusturilor față de guvernele țărilor producătoare" care le-ar putea folosi chiar împotriva intereselor țărilor capitaliste industriale în care aceste trusturi își au reședința. Trecînd în revistă strategia companiilor petroliere și a statelor consumatoare, revista americană amintește direcțiile principale ale acesteia : diversificarea surselor de aprovizionare cu petrol, măsuri protecționiste pentru încurajarea producției naționale, alcătuirea unor stocuri mai mari de petrol (se preconizează stocuri pentru 90 de zile care să întărească pozițiile țărilor capitaliste dezvoltate în negocierile viitoare), o intervenție sporită din partea statului pentru sprijinirea trusturilor și, în același timp, o colaborare economică sporită generală cu țările producătoare pentru dezvoltarea economiei lor, pentru a le cointeresa în menținerea armistițiului cu trusturile.

Indiferent de mijloacele — mai dure sau mai maleabile — la care se va recurge în confruntările viitoare, este neîndoielnic că presiunile se vor intensifica deoarece sînt în joc interese importante. În aceste confruntări, anul 1971 a însemnat un punct de cotitură care a arătat că faza revendicărilor, vizînd doar ameliorarea regimului concesiunilor este pe terminate, și că a început o nouă fază, caracterizată prin lupta pentru trecerea treptată a proprietății asupra petrolului din mîna trusturilor în mîna popoarelor, atît de îndelungat spoliate de roadele muncii lor.

V. DAN

REPERE

• **Balanța comercială a S.U.A.**, deficitară din aprilie pînă în august, a redevenit excedentară în septembrie (+285 milioane dolari). Faptul este interpretat mai curînd ca o consecință a grevei docherilor, care a frînat importurile, decît ca un efect al măsurilor președintelui Nixon.

• **Potrivit unei prognoze a F.A.O.**, consumul mondial al produselor de celuloză și hîrtie va crește de la 123 milioane tone în 1969 la 285 milioane tone în 1985. În această perioadă, consumul de hîrtie de ziar va crește cu 94%, iar în cazul celorlalte sortimente de hîrtie pentru presă — cu 154%. În țările Africii, Asiei, Orientului Apropiat și Americii Latine se va înregistra o accentuare a penuriei de produse din celuloză și hîrtie.

• **Blocarea** prețurilor și a veniturilor în Statele Unite nu se aplică, evident, și beneficiilor firmelor americane, care, potrivit datelor publicate de First National City Bank, au fost cu 8% mai mari în primele nouă luni ale anului curent față de perioada corespunzătoare a anului trecut.

• **Ponderea** studenților în grupa de vîrstă a populației franceze între 20 și 24 ani a atins în prezent 16,54%, față de 5,25% în 1952—1953 și 12—13% în Anglia, R.F.G. și Japonia zilelor noastre. „Rămîne numai, comentează **La vie Française**, ca toți acești viitori licențiați să găsească de lucru !". De remarcat că, dacă în Franța ponderea studenților în științe exacte și tehnice este de 34,5%, în Anglia ea se ridică la 44,4%, iar în R.F.G. la 46,5%.

• **Guvernul federal al Nigeriei** a trecut la înfăptuirea unui program de electrificare, care prevede asigurarea cu energie electrică necesară a locuințelor și întreprinderilor industriale din 132 de localități. În prezent, puterea instalată totală a centralelor electrice nigeriene este de aproximativ 1,5 milioane kW. Pentru dezvoltarea acestei capacități energetice se prevede, printre altele, utilizarea apelor Nigerului și ale afluenților săi.

„ÎN CULISELE PREMIULUI NOBEL"

SUB ACEST TITLU, cam uzat poate de atîta întrebuințare, revista franceză **La Recherche** (octombrie 1971) publică un interesant interviu cu prof. Erik Rudberg, care din 1959 este secretar perpetuu al Academiei Regale de Științe a Suediei. Inițial membru al Comitetului Nobel pentru fizică, el este de opt ani președintele acestuia.

Potrivit Statutului Fundației Nobel, instituită în virtutea dispozițiilor testamentare din 1895 ale inginerului Alfred Bernhard Nobel, cele cinci premii purtînd numele său sînt decernate unor personalități care au adus servicii deosebite umanității, indiferent de naționalitatea lor, după cum urmează : pentru fizică și chimie, de către Academia Regală de Științe a Suediei ; pentru medicină sau fiziologie, de către Institutul Karolinska din Stockholm ; pentru literatură, de către Academia suedeză ; pentru pace, de către Parlamentul (Stortingul) norvegian. Explicația faptului că un organism norvegian de stat este însărcinat să decearnă acest din urmă premiu se găsește în uniunea care a existat între Suedia și Norvegia din 1815 și pînă în 1905. Ruperea acestei uniuni n-a afectat însă hotărîrea inițială a Fundației Nobel...

După cum se știe, de cîtiva ani se acordă și un premiu Nobel pentru economie. Laureații lui au fost pînă acum olandezul Jan Tinbergen și norvegianul Ragnar Frisch (1969) și americanii Paul Samuelson (1970) și Simon Kuznets (1971). Reproducem din interviul amintit, realizat de Janine Rondest, partea referitoare la acest nou premiu.

„Acest premiu — declară prof. Rudberg — creat de foarte puțină vreme, nu trebuie numit „premiu Nobel". Premiile Nobel sînt acelea menționate în testamentul lui Alfred Nobel. Titulatura exactă a premiului pentru economie este aceea de „premiu în memoria lui Alfred Nobel".

Rep. Dar lumea îl consideră ca un premiu Nobel.

E. R. Da, desigur, pentru că el este atribuit în același mod ca și celelalte. Există o secție de economie a Academiei de Științe, un comitet și un președinte ; ei fac propuneri de candidați. Cred de altfel că ei și-au orientat foarte bine alegerile.

Rep. Credeți că economia este o știință și că economiștii se pot considera oameni de știință ?

E. R. Da, părerea mea este că ei au acest drept. În mod deosebit cei care au obținut premiul. Econometria utilizează o abordare științifică a problemelor.

Rep. Dar econometria nu este decît o parte foarte specializată a economiei. În viitor acest premiu ar putea fi atribuit și unor economiști „literari" ?

E. R. Nu știm.

Rep. Cărei nevoi i-a răspuns crearea acestui premiu ?

E. R. De fapt, inițiativa a venit din partea Băncii Suediei și a d-lui Asbrink, directorul ei. Cu ocazia sărbătoririi tricentenarului Băncii Suediei, el s-a gîndit că ar fi foarte bine să existe un premiu de acest gen. El a supus această idee Fundației Nobel. S-au purtat multe discuții, unele persoane nefiind pe deplin de acord. Pînă la urmă, academicienii au acceptat cînd au avut certitudinea că Banca garanta valoarea premiului și libertatea de alegere, avînd la bază criterii exclusiv științifice."

D. D.

UTILIZAREA CALCULATOARELOR ÎN ECONOMIA NAȚIONALĂ

MAȘINILE ELECTRONICE DE CALCUL capătă astăzi o extindere tot mai largă în economie. Utilizarea lor eficientă reclamă însă elaborarea unor sisteme cuprinzătoare, mergînd de la întreprindere pînă la economia națională în ansamblul ei. Condițiile necesare pentru aceasta și dificultățile care trebuie învinse, posibilitățile practice actuale și cele de perspectivă, măsurile organizatorice ce se cer adoptate pentru perfecționarea sistemului informațional, criteriile de apreciere a eficienței utilizării calculatoarelor electronice — iată o serie de probleme dezbătute larg în presa economică din țările socialiste.

• Premisele eficienței

PRESA scoate în evidență, în primul rînd, marile avantaje economice ce decurg din utilizarea calculatoarelor electronice, printre care: se reduce ponderea participării omului la procesul informațional; prelucrarea datelor poate servi concomitent mai multor scopuri diferite, ceea ce creează condiții pentru o și mai bună integrare a activităților din diferite domenii ale economiei; într-o perioadă scurtă pot fi prelucrate cantități imense de date. (Aceasta contribuie la reducerea intervalului dintre momentul elaborării datelor și cel al utilizării lor, ceea ce mărește operativitatea și eficiența deciziilor economice).

Introducerea calculatoarelor cere, însă, modificări — uneori chiar radicale — în structura și metodele de conducere a organizației economice, modificări care să facă eficientă conducerea cu ajutorul mașinilor electronice. De aceea, specialiștii subliniază că **trebuie început cu elaborarea proiectului noului sistem de conducere.**

Țelul introducerii de sisteme automatizate constă în optimizarea conducerii organizațiilor economice. Acest lucru se obține prin asigurarea unui flux coordonat și continuu de informații (în volumul optim necesar) în toate ciclurile informaționale la diferite nivele de conducere, ceea ce se realizează prin organizarea sistematică a tuturor operațiunilor de conducere și prin automatizarea lor. Prelucrarea datelor provenite din diferite cicluri informaționale se concentrează — în măsura în care acest lucru este realizabil și eficient — la centrul de calcul electronic. În acest fel se creează premisa ca datele primare să fie introduse o singură dată în calculator și să se obțină o integrare maximă a prelucrării acestora.

Abordînd această temă Miroslav Pospisil, remarcă în revista cehoslovacă **Hospodarske noviny** (nr. 30/1970), că eficiența economică a automatizării conducerii unei întreprinderi este determinată nu numai de pregătirea organizatorică corespunzătoare, de alegerea celui mai adecvat tip de calculator și de nivelul calificării celor chemați să lucreze cu calculatorul, dar și de o serie de alți factori, și anume: volumul datelor destinate a fi prelucrate, frecvența repetării datelor ce se cer prelucrate, constanța metodelor în muncă. „Volumul datelor depinde — scrie autorul — de mărimea organizației economice, de complexitatea și caracterul de serie a producției și de profunzimea urmăririi procesului de producție și a fluxului informațional.

Repetarea frecventă a datelor contribuie la creșterea eficienței lucrărilor de programare, căci este deosebit de rațional să se utilizeze la maximum un program odată stabilit, acest lucru permițînd reducerea relativă a cheltuielilor pentru lucrările de programare. Este o problemă care merită o deosebită atenție, deoarece cheltuielile reclamate de programare sînt destul de ridicate.

Stabilirea metodelor de muncă este o cerință care, de asemenea, influențează măsurile de raționalizare în cadrul programării. Programele elaborate ar trebui să fie, pe cît posibil, invariabile pentru ca cheltuielile costisitoare pentru programare și elaborarea proiectului de automatizare să fie eficiente. Elaborarea conceptului de proiect se consideră încă a fi una din cele mai dificile lucrări legate de automatizarea lucrărilor administrative, în general. De aceea, se cere ca încă în prima fază a elaborării să se soluționeze problemele cu caracter organizatoric și metodologic și să se pregătească prelucrarea schemelor-bloc-globale. Aceste lucrări reclamă, în general, 70—75% din fondul total afectat lucrărilor de pregătire, rămînînd doar 30—25% pentru transformarea schemelor-bloc-globale în operații succesive, pentru codificarea programului".

La rîndul ei, revista sovietică **Soțialisticeskii Trud** (nr. 10/1971) semnalează că, în prezent, se profilează **mai multe căi de realizare în întreprinderi a sistemului automatizat de conducere a producției.** Prima cale o constituie crearea sistemului automatizat de conducere **pe baza instalațiilor electronice proprii de calcul.** Pe această cale merg, în general, întreprinderile care dispun de centre de informatică și de calcul — cele mari (cu un efectiv de peste 8000 de persoane) și cele medii (cu un efectiv de salariați între 2 și 8 mii de persoane). Dar asemenea întreprinderi nu sînt atît de numeroase. Pentru întreprinderile mici și mijlocii mai potrivit se consideră a fi un alt sistem de conducere, bazat pe **folosirea mașinilor electronice de calcul teritoriale, iar în unele cazuri și a centrelor de calcul create în cadrul ramurii pentru un grup de întreprinderi.** Această tendință este confirmată și de experiența altor țări. Prin urmare, **o a doua cale este crearea unui sistem automatizat de conducere a producției pe baza centrelor de informatică și de calcul deservind un grup.**

A treia cale constă în realizarea unor sisteme automatizate de conducere a întreprinderilor care intră în componența uniunilor de producție, pe baza centrelor de informatică și de calcul ale uniunilor.

În sfîrșit, **a patra cale este închirierea timpului de lucru al mașinilor electronice de calcul** din întreprinderile mari și mijlocii, precum și din uniunile de producție și alte organizații care au propriile lor mașini electronice de calcul.

Abordînd problema creării unui sistem automatizat de conducere pe plan național, acad. V. Glușcov scrie în ziarul **Pravda** (28/X.1971), că pentru ca mașinile electronice să devină instrumente eficiente ale analizei economice și conducerii economiei e necesar să existe, în primul rînd, o **puternică bază de informații,** cu alte cuvinte o masă de date, în continuă înnoire, cu privire la situația producției, la resursele materiale și de muncă existente, cu privire la plan, la normative etc. Iar evidența tuturor acestor date nu trebuie ținută în forma tradițională, ci cu ajutorul așa-numiților purtători mecanici — de pildă benzi de magnetofon sau discuri.

În același timp, sistemul de centre de calcul se va transforma numai atunci într-un sistem de conducere, cînd va fi **automatizată circulația documentelor.** Iar aceasta va atrage după sine, inevitabil, modificarea procedurilor tradiționale în conducere, va genera noi forme organizatorice. **Autorul pledează pentru proiectarea întregului sistem de conducere, pe ansamblu, iar nu a unei rețele dispersate de centre de calcul,** deși recunoaște că această problemă e mult mai complicată decît — pur și simplu — de a instala o mașină electronică de calcul și a vinde unor organizații interesate timpul de lucru al acesteia. Problema poate fi rezolvată — după opinia lui V. Glușkov — numai prin unirea eforturilor tuturor ramurilor economiei naționale. „Se ridică involuntar următoarea întrebare: nu ne-am putea atunci limita la crearea de centre de calcul pe ramuri sau departamente, care — în totalitatea lor — să reprezinte sistemul automatizat de conducere a economiei? Principalele rezerve ale creșterii eficienței conducerii economiei naționale sînt însă concentrate tocmai la joncțiunea diferitelor sisteme departamentale". Tocmai punerea în valoare a acestor rezerve prezintă cele mai mari dificultăți, conchide autorul.

„Principala sarcină la crearea sistemului automatizat de conducere pe plan național constă **în unificarea sistemelor departamentale, pe baza unor mijloace tehnice speciale și ținînd seama de niște proceduri de conducere aparte.** În același timp, de o deosebită însemnătate este asigurarea **elasticității maxime** a sistemului unificat, care să permită totala descătușare a inițiativei locale. Cu alte cuvinte, principalul constructor al sistemului trebuie să rezolve în primul rînd problemele procedurilor de «joncțiune» și să nu intervină fără motiv în elaborarea sistemelor de conducere ale ministerelor și departamentelor.

Astfel, sistemul automatizat de conducere — în sensul larg al noțiunii — trebuie să reprezinte unirea tuturor sistemelor departamentale, inclusiv a sistemelor automatizate de conducere din întreprinderi. În sens îngust, acesta este un sistem de centre naționale, teritoriale, de calcul și informatică, care unesc toate centrele de calcul într-un ansamblu organic, pe baza comunicării prin intermediul mașinilor. Eficiența funcționării sistemului automatizat de conducere pe plan național va depinde, în mare măsură, de asigurarea schimbului de informații între mașinile electronice aparținînd tuturor centrelor departamentale (inclusiv cele ale întreprinderilor). Din punct de vedere tehnic această sarcină se reduce la unificarea formei informațiilor înscrise pe purtătorii mecanici, la standardizarea conexiunii mașinilor la canalele de comunicație".

În continuare, autorul atrage atenția că „proiectanții unui sistem automatizat de conducere pe întreaga țară vor avea de-a face cu diferite tipuri de centre de calcul și informatică, teritoriale și departamentale. În rîndul acestora intră centrele marilor întreprinderi și uniuni, sistemele deservind anumite grupuri, construite pe principiul teritorial și de ramură (de pildă, centrele de calcul și informatică intercolhoznice, avînd menirea să conducă micile întreprinderi comerciale)". Un rol important vor avea de jucat — după părerea autorului — sistemele de conducere a gospodăriei comunale, centrele regionale, precum și centrele de calcul și informatică ale diferitelor organe de conducere pe plan republican și unional (inclusiv cele din ministere, din Comitetul de Stat al Planificării, Comitetul de Stat pentru aprovizionarea tehnico-materială și Direcția Centrală de Statistică).

„Pentru a le uni într-un sistem unic, vor trebui rezolvate multe probleme tehnice. De asemenea, acest sistem automatizat de conducere va trebui investit cu funcția de dispecer al tuturor centrelor departamentale. Ca urmare, informația operativă va ajunge la timpul oportun în verigile de ramură și teritoriale ale sistemului de conducere. La rîndul lor, diferitele organe de conducere vor putea formula — prin intermediul centrelor lor de calcul și informatică — diferite cereri către sistemul automatizat pe economia națională. De pildă, ele vor putea cere date cu privire la existența în uzine sau depozite a unor stocuri de materiale sau la fluctuația de cadre în întreprinderile unui anumit departament. Sistemului automatizat de conducere pe plan național îi va reveni sarcina să stabilească prioritatea acestor cereri, să organizeze conlucrarea cu centrele de ramură corespunzătoare în ceea ce privește culegerea și sintetizarea informațiilor".

Într-un articol semnat în publicația **Les Nouvelles Yougoslaves** (nr. 2/1971), D. Miloslavlevici consideră că una din condițiile pentru introducerea „creierelor electronice" în economie o constituie formarea unui număr suficient de cadre specializate, atît pentru capacitățile actuale, cît și pentru nevoile viitoare. Pentru a răspunde exigențelor „invaziei electronice", — relatează autorul — institutele de învățămînt superior din Iugoslavia s-au pregătit din timp, încît vor putea face față primului ei val. Majoritatea lor și-au reorientat activitatea cu aproape 6 ani în urmă, pe baza unor planuri precise de formare a specialiștilor. În acest sens sînt citate Institutul de Expertize Economice și Școala superioară de cibernetică economică din Belgrad. Aceasta din urmă pregătește în prezent cea de-a doua promoție de experți cu o înaltă specializare. În majoritatea facultăților economice se predă, în anul III, cibernetica economică și — în cadrul ei — programarea pentru calculatoarele electronice; această din urmă disciplină figurează și în programul de învățămînt al Facultății de Energetică și Tehnologie din Ljubljana.

Industria, care consideră utilizarea calculatoarelor drept un mijloc de a se apropia de productivitatea țărilor avansate, sprijină din punct de vedere financiar realizarea acestui obiectiv. În afara burselor acordate celor mai buni studenți, numeroase întreprinderi trimit la specializare — în țară și străinătate — cadre deja formate.

Grupaj realizat de
V. BRĂNEANU, M. MELNIC, N. POPOV

(Va urma)

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

• R. P. Ungară — Franța

Albin Chalandon, ministru pentru problemele locuințelor al Franței, a făcut o vizită la Budapesta la invitația ministerului ungar al construcțiilor, Jozsef Bondor, cu care a avut convorbiri referitoare la dezvoltarea colaborării bilaterale în domeniul construcțiilor — relatează agenția M.T.I.

De asemenea, la Budapesta a avut loc prima ședință a subcomisiei pentru problemele construcțiilor a Comisiei mixte ungaro-franceze de colaborare economică și industrială. În cursul convorbirilor a fost elaborat un program de perspectivă, privind colaborarea economică între cele două țări în domeniul respectiv.

• R. P. Polonă — Suedia

La sfîrșitul lui octombrie s-au încheiat manifestările legate de „Zilele poloneze" de la Göteborg (Suedia) — anunță agenția PAP. Organizată de Camera de Comerț a R.P. Polone, expoziția economică din cadrul „Zilelor poloneze" a reprezentat una din cele mai importante prezențe de acest gen a Poloniei în țările nordice, menționează agenția citată. Cu această ocazie 23 de întreprinderi producătoare de bunuri de larg consum din Polonia, prezente la expoziție, au încheiat contracte de export.

• R. S. Cehoslovacă — Austria

În capitala R.S. Cehoslovace s-a desfășurat ședința comisiei mixte cehoslovaco-austriace, la încheierea căreia a fost semnat un protocol privind schimbul de mărfuri între cele două țări pe anul 1972. După cum informează agenția CTK, părțile au hotărît ca — cu începere de la 1 ianuarie 1972 — plățile dintre cele două țări să fie efectuate în devize liber convertibile.

• R.D. Germană — R.P.D. Coreeană

Între guvernele R.D. Germane și R.P.D. Coreene a fost semnat la Berlin protocolul cu privire la schimbul de mărfuri reciproc pe anul 1972. Cu prilejul semnării protocolului, menționează agenția ADN, ministrul pentru problemele economice externe al R.D.G., Horst Sölle, l-a primit pe conducătorul delegației guvernamentale a R.P.D. Coreene, Han Su Gil, adjunct al ministrului comerțului exterior. Au fost discutate probleme ale dezvoltării în continuare a relațiilor comerciale dintre cele două țări.

• R. P. Bulgaria — R. P. Albania

Recent a fost semnat la Sofia protocolul privind schimburile de mărfuri între Bulgaria și Albania pe anul 1972. Documentul prevede o creștere cu 10% a livrărilor reciproce de mărfuri, în raport cu nivelul anului în curs.

• R. S. Cehoslovacă — Franța

După cum informează agenția C.T.K., la Praga a fost semnat un acord de colaborare tehnico-științifică, pe termen de cinci ani, între compania „Gas de France" și trustul industriei cehoslovace de gaze naturale.

• R. P. Ungară — Canada

La Ottawa a fost semnat acordul comercial ungaro—canadian pe perioada 1971—1975. Acordul prevede promovarea schimburilor comerciale dintre cele două țări, a colaborării tehnico-științifice, precum și explorarea posibilităților de cooperare în alte domenii.

• U.R.S.S. — Italia

Perspectivele colaborării în domeniul dirijării producției și informației au fost abordate la Moscova de specialiști sovietici și italieni, informează agenția TASS. Delegația italiană a fost condusă de Elserino Piol, unul dintre conducătorii firmei „Olivetti", ai cărei ingineri efectuează un schimb de experiență cu colegii lor sovietici în domeniul proiectării și producerii de utilaje și instalații de dirijare automată cu program a strungurilor de așchiere a metalelor.

Uniunea Sovietică, menționează agenția, colaborează în prezent cu 30 de firme și organizații italiene. Astfel, ingineri de la firmele „Arigoni" și „Star" au început, împreună cu specialiștii sovietici, proiectarea unor fabrici de conserve. Firma „Rimoldi" participă la reconstruirea unor fabrici de tricotaje din Moscova și Bielorusia. Se lărgește, de asemenea, colaborarea în domeniile construcțiilor, economiei, medicinei, standardizării și metrologiei.

În decursul ultimilor cinci ani, precizează agenția TASS, schimburile de mărfuri sovieto—italiene s-au dublat, atingînd 472 milioane de ruble.

DINAMICI ASCENDENTE

în relaţiile comerciale între ţări cu sisteme social-economice diferite

(Urmare din nr. 45)

DIN FORMELE de cooperare economică cea mai frecventă şi mai importantă o constituie cooperarea industrială. Spre deosebire de operaţiunile comerciale tradiţionale, care implică relaţii pur comerciale, acest tip de activitate se caracterizează printr-o cooperare care se exercită în domeniul producţiei industriale, graţie diferitelor moduri de coordonare şi integrare a ciclurilor tehnice şi a programelor de producţie a partenerilor. Deoarece cooperarea industrială presupune, în general, o acţiune pe termen lung, ea generează un curent sporit şi stabil de schimburi între ţările interesate (piese detaşate, articole semifinite, produse finite, cunoştinţe tehnice), fiind, deci, un factor de intensificare a raporturilor economice reciproce. Deşi este dificil de stabilit o distincţie netă între cooperarea industrială şi alte forme de cooperare economică, întrucît ele fac în general obiectul unor aranjamente globale, se apreciază că la începutul anului 1971, circa 200 de acorduri de cooperare industrială erau în vigoare între ţările socialiste din Europa şi ţările în curs de dezvoltare. Dintre aceste din urmă ţări, cele mai multe acorduri de cooperare industrială le-a încheiat India, urmată de R.A. Egipt şi Algeria. Printre ţările socialiste, cele mai active în acest domeniu sînt R.D.G., Cehoslovacia şi România.

Cooperarea industrială între ţările socialiste şi ţările în curs de dezvoltare se efectuează, în principal, în următoarele domenii: industria extractivă, chimică şi farmaceutică, petrochimie, construcţii de maşini, metalurgie, industria uşoară şi alimetară.

Principalele tendinţe care se manifestă în prezent în ce priveşte această cooperare pot fi rezumate după cum urmează:

- lărgirea geografică a reţelei de acorduri şi diminuarea concentrării tranzacţiilor de cooperare într-un număr mic de ţări în curs de dezvoltare;
- diversificarea producţiei realizate în cadrul acordurilor de cooperare industrială;
- participarea mai activă şi mai complexă, pe plan tehnic, a partenerilor din ţările în curs de dezvoltare la acordurile de cooperare;
- importanţa sporită acordată aspectelor cooperării interesînd comercializarea, inclusiv exportul, în special în cazul coproducţiei;
- practicarea de acorduri de cooperare industrială „triunghiulare", încheiate între parateneri din ţări socialiste, ţări în curs de dezvoltare şi ţări capitaliste dezvoltate.

Este de remarcat că organizaţii din ţări socialiste şi ţări în curs de dezvoltare au creat pe teritoriul acestora din urmă întreprinderi mixte pentru exploatări miniere, producţie industrială, transporturi etc.

Un corolar al acordurilor comerciale şi de cooperare economică încheiate între ţările socialiste şi ţările în curs de dezvoltare îl constituie adeseori acordurile de credit. Pentru a da posibilitatea ţărilor în curs de dezvoltare să plătească livrările de maşini şi instalaţii complete, precum şi asistenţa tehnică, ca şi alte exporturi provenind din ţările socialiste, în 1970—1971 au intervenit un număr crescînd de acorduri de credit între ţările în curs de dezvoltare şi ţările socialiste. Condiţiile în care sînt acordate aceste credite de către ţările socialiste sînt deosebit de favorabile (dobîndă redusă, termene îndelungate, rambursarea în mărfuri etc.).

Nu există decît date parţiale asupra sumei creditelor acordate ţărilor în curs de dezvoltare de către ţările socialiste. Potrivit unei estimări, suma globală a creditelor deschise de U.R.S.S. ansamblului ţărilor în curs de dezvoltare depăşea în 1970 cifra de 5 miliarde ruble.

Tabelul nr. 4

Acorduri de cooperare industrială, încheiate între ţările socialiste din Europa şi ţări în curs de dezvoltare *)

Parteneri	Bulgaria	Cehoslovacia	Ungaria	RDG	Polonia	România	URSS	Total
India	3	18	10	42	13	2	4	92
R. A. Egipt	—	7	2	3	3	3	5	23
Algeria	1	2	—	1	—	1	3	8
Guineea	1	—	1	—	—	1	2	5
Iran	—	—	—	—	—	2	2	4
Pakistan	—	—	1	—	2	—	1	4
Columbia	—	1	—	—	1	1	—	3
Nigeria	—	—	3	—	—	—	—	3
Maroc	1	—	—	—	—	2	—	3
Altele	2	9	2	—	1	10	2	26
TOTAL	8	37	19	46	20	22	19	171

Sursa: Cooperarea industrială în comerţul dintre ţările socialiste din Europa Răsăriteană şi ţările în curs de dezvoltare (document TD/B/350 din 17 mai 1971).

*) S-au reţinut numai acordurile comportînd o diviziune parţială a muncii şi integrarea pe termen lung a ciclurilor de producţie ale partenerilor, excluzîndu-se proiectele comportînd acordarea de licenţe şi proiectele „la cheie", care, în lipsa unei definiţii precise şi recunoscute pe plan internaţional, sînt considerate uneori ca intrînd, de asemenea, în cadrul noţiunii de cooperarea industrială.

Deşi s-au lărgit considerabil, relaţiile comerciale dintre ţările socialiste şi ţările în curs de dezvoltare sînt încă sub nivelul posibilităţilor reale. Evident, fructificarea acestor posibilităţi necesită eforturi sporite, ale ambelor părţi.

● Evoluţia relaţiilor economice între ţările socialiste şi ţările capitaliste dezvoltate

ÎN ULTIMII ANI, dezvoltarea relaţiilor economice dintre ţările socialiste şi ţările capitaliste dezvoltate se caracterizează prin ritmul relativ ridicat de creştere a schimburilor reciproce, tendinţa de liberalizare a acestor schimburi, precum şi prin practicarea tot mai largă de noi forme de cooperare economică, industrială şi tehnico-ştiinţifică.

În 1970, schimburile comerciale între ţările socialiste din Europa şi ţările capitaliste dezvoltate au sporit cu 13,3% faţă de o medie de 11,8% în perioada 1966—1970. Între 1969 şi 1970, exporturile ţărilor socialiste din Europa spre ţările capitaliste dezvoltate au sporit într-un ritm relativ mai lent decît exporturile lor totale, în timp ce importurile lor provenind din ţările capitaliste dezvoltate au progresat într-un ritm mult mai rapid decît importurile lor totale.

Tabel nr. 5

Schimburile comerciale dintre ţările socialiste din Europa şi ţările capitaliste dezvoltate în perioada 1966—1970
(valorile în milioane dolari)

Anii	Exporturi: Valoarea	Exporturi: Creşterea în % faţă de anul precedent	Importuri: Valoarea	Importuri: Creşterea în % faţă de anul precedent
1966	4671	—	5200	—
1967	5057	8,3	5482	5,4
1968	5345	5,7	5912	7,8
1969	6148	15,0	6696	13,3
1970	6820	10,9	7863	17,4

*Sursa: documentele TD/B/359 şi TD/B/359/Corr.1.

Întrucît importurile ţărilor socialiste din Europa provenind din ţările capitaliste dezvoltate au sporit mai mult decît exporturile lor spre aceste ţări, deficitul balanţei lor comerciale cu ţările în cauză aproape s-a dublat, crescînd de la 548 milioane dolari în 1969 la 1043 milioane dolari în 1970. Singura ţară socialistă care a avut un excedent comercial în 1970 în relaţiile cu ţările capitaliste dezvoltate a fost Polonia.

În 1970, R.F. a Germaniei — urmată de Italia, Franţa şi Anglia şi-a menţinut poziţia de cel mai mare exportator spre ţările socialiste, deşi cota-parte a exporturilor sale destinate acestor ţări în exporturile sale totale s-a diminuat uşor, reducîndu-se de la 3,9% la 3,8%. În acelaşi an S.U.A., Australia şi Elveţia au sporit sensibil volumul schimburilor cu ţările socialiste din Europa. Deşi comerţul S.U.A. cu aceste ţări s-a mărit cu aproape o treime în 1970, nivelul schimburilor rămîne încă foarte redus; ponderea ţărilor socialiste din Europa în comerţul exterior total al S.U.A. reprezintă numai 0,7% faţă de 3,3% pentru alte ţări occidentale.

În perioada 1966—1970, ponderea comerţului ţărilor socialiste din Europa cu ţările capitaliste dezvoltate în comerţul exterior total al primelor a crescut de la 23,6% la 24%; în acelaşi timp, ponderea comerţului ţărilor capitaliste dezvoltate cu ţările socialiste din Europa în comerţul lor exterior total s-a redus de la 3,0% la 2,8%. În decursul ultimilor cinci ani, comerţul mondial a progresat mai rapid decît schimburile comerciale între ţările socialiste din Europa şi ţările capitaliste dezvoltate. Dacă se face însă apel la statisticile comerciale pe ultimii zece ani, se constată un fenomen invers.

În ultimul timp, s-au încheiat numeroase noi acorduri comerciale pe termen lung între ţări socialiste şi ţări capitaliste dezvoltate. Majoritatea acestor acorduri sînt valabile pe perioada 1971—1975, coincizînd cu durata actualelor planuri cincinale ale ţărilor socialiste.

Una din principalele caracteristici ale noilor acorduri pe termen lung o constituie acordarea unei importanţe sporite dezvoltării cooperării industriale. Numeroase acorduri pe termen lung prevăd că livrările care se efectuează în cadrul tranzacţiilor de cooperare industrială nu sînt supuse restricţiilor cantitative de import.

Acordurile pe termen lung sau protocoalele anuale, încheiate în baza lor, prevăd dispoziţii privind liberalizarea schimburilor. Este important de notat că, în ultimii ani, se constată tendinţa ţărilor capitaliste dezvoltate de a apropia politica lor comercială faţă de ţările socialiste de cea aplicată faţă de alte ţări. Astfel, ţările occidentale au adoptat măsuri vizînd liberalizarea comerţului cu ţările socialiste, şi în special eliminarea restricţiilor cantitative discriminatorii aplicate încă faţă de aceste ţări.

În majoritatea cazurilor, procentul de liberalizare nu oferă o imagine exactă a deschiderii efective a pieţelor ţărilor occidentale, dată fiind structura specifică a exporturilor diverselor ţări socialiste. Totuşi, este de menţionat că R.F. a Germaniei a liberalizat mai mult de 80% din importurile sale de produse industriale din ţările socialiste, Danemarca — 95% din totalul importurilor sale din aceste ţări, iar Norvegia 96%.

Este demn de notat că multe din noile acorduri comerciale conţin declaraţii de intenţii ale ţărilor occidentale semnatare, privind suprimarea restricţiilor cantitative la importurile din ţările socialiste partenere.

În ce priveşte reglementarea exporturilor spre ţările socialiste de către unele ţări capitaliste dezvoltate, este de menţionat că S.U.A. au redus substanţial numărul de produse pentru care cer licenţe de export; de asemenea, filalele firmelor americane în străinătate nu mai sînt obligate să obţină o licenţă americană pentru a exporta în ţările socialiste.

Cu toate progresele obţinute în direcţia liberalizării, exporturile ţărilor socialiste în unele ţări occidentale sînt încă împiedicate prin obstacole care nu se aplică importurilor din alte provenienţe sau care afectează în mod mai sensibil importurile din ţările socialiste: contingente insuficiente la produsele neliberalizate, măsuri speciale de control al importurilor însoţite de clauze speciale de salvgardare, durata procedurii de eliberare a licenţelor de import, interdicţia completă a unor importuri etc. Chiar dacă restricţiile de import sînt aplicate într-o manieră liberală, însăşi existenţa lor conduce la creşterea cheltuielilor, termenelor şi a incertitudinilor.

De asemenea, protecţionismul agricol al unor ţări sau grupări economice occidentale afectează în mod deosebit exporturile ţărilor socialiste, întrucît acestea, în majoritatea cazurilor, sînt formate într-o măsură însemnată din produse agricole brute sau prelucrate.

În 1970—1971 a avut loc o lărgire a reţelei de acorduri de cooperare industrială între ţările socialiste şi ţările capitaliste dezvoltate. Acest fenomen conduce în mod treptat la o nouă fizionomie a diviziunii internaţionale a muncii între aceste ţări.

Majoritatea acordurilor de cooperare industrială s-au încheiat în domeniul industriei mecanice, chimică, farmaceutică, electrică şi electronică şi a mijloacelor de transport.

În perioada 1970—1971 au fost înregistrate progrese în sensul trecerii de la forme mai simple de cooperare industrială, ca, de pildă, subcontractarea, spre forme mai complexe implicînd o veritabilă împărţire a producţiei.

În domeniul finanţării schimburilor comerciale între ţările socialiste şi ţările capitaliste dezvoltate, se constată anumite ameliorări, în special prin lărgirea facilităţilor de credit.

În această privinţă este de menţionat, între altele, faptul că Congresul S.U.A. a votat recent o lege, potrivit căreia se abrogă dispoziţia care interzice Băncii de Export—Import a S.U.A. de a finanţa exporturile americane spre ţările socialiste. Prin noua lege, preşedintele S.U.A. este împuternicit să autorizeze această bancă de a finanţa exporturile în cauză, în situaţiile în care consideră că acest lucru ar fi în interesul naţional.

Este de remarcat că s-au stabilit noi relaţii între băncile din Estul şi Vestul Europei, sub forma înfiinţării de instituţii bancare comune. Şapte bănci din Europa Occidentală şi banca poloneză „Handlowy" au creat o nouă instituţie, denumită „Centrofin"; „Credit Lyonnais" şi „Banca română de comerţ exterior" au creat „Banca franco-română"; în Austria s-a creat o nouă bancă de către şase bănci din Europa occidentală şi o bancă poloneză; banca americană „Philadelphia National" s-a asociat cu o bancă din Europa socialistă pentru a crea o întreprindere bancară comună în Austria.

Deşi comerţul dintre ţările socialiste şi ţările capitaliste industrializate se dezvoltă în mod dinamic, volumul său este încă evident inferior posibilităţilor. Este suficient de arătat că ţările socialiste şi ţările capitaliste dezvoltate, luate împreună, deţin potrivit datelor Secretariatului UNCTAD, peste 85% din P.N.B. mondial, dar comerţul dintre aceste două grupe de ţări reprezintă numai circa 3% din comerţul internaţional. Este de remarcat însă că tendinţele de normalizare a comerţului dintre ţările cu sisteme social-economice diferite — tendinţe favorizate de ameliorarea climatului politic internaţional — precum şi dezvoltarea rapidă a economiei şi comerţului exterior al ţărilor socialiste sînt de natură să creeze premise propice pentru intensificarea relaţiilor economice reciproc avantajoase între cele două grupuri de ţări. Dezvoltarea acestor relaţii corespunde cerinţelor adîncirii diviziunii mondiale a muncii, în condiţiile actualei revoluţii tehnico-ştiinţifice.

Organizarea în viitorul apropiat a unei conferinţe europene pentru securitate şi colaborare ar putea contribui, fără îndoială, la îmbunătăţirea relaţiilor comerciale între ţările europene cu sisteme social-economice diferite, la eliminarea restricţiilor discriminatorii care frînează încă dezvoltarea acestor relaţii.

Problema schimburilor comerciale între ţări cu orînduiri sociale deosebite va figura şi pe ordinea de zi a celei de a treia Conferinţe a Naţiunilor Unite pentru comerţ şi dezvoltare, care va avea loc în aprilie — mai la Santiago de Chile. Această importantă conferinţă ar putea aduce contribuţii substanţiale în domeniul promovării schimburilor dintre ţările socialiste şi cele nesocialiste, în interesul cauzei păcii şi colaborării între popoare.

Victor ALDEA

Interviul nostru cu HOMERO JULIO

ambasadorul Republicii Chile la București

STRUCTURI PENTRU PROGRES

CU PRILEJUL împlinirii unui an, la începutul acestei luni, de la instaurarea guvernului Allende, ca urmare a victoriei în alegeri a Frontului Unității Populare din Chile, ne-am adresat excelenței sale Homero Julio, ambasadorul acestei țări la București, cu rugămintea de a acorda un interviu pentru revista „Viața economică", interviu pe care îl publicăm mai jos.

• După cum se știe, guvernul Allende a inițiat în Chile un vast program de modificare a structurilor economice și sociale îndreptat spre întărirea independenței economice și progres social general. Care considerați că au fost principalele măsuri adoptate în acest sens ?

— Problema principală pe care guvernul lui Salvador Allende își propunea să o rezolve era modificarea structurii economice a unui regim capitalist în cadrul căreia imperialismul nord american controla o mare parte a principalelor bogății naționale și care permitea unei oligarhii, reduse numeric, să controleze în totalitate producția agricolă. Pentru atingerea acestui obiectiv, sarcina principală a fost modificarea structurii economice prin trecerea controlului asupra celor mai importante mijloace de producție din mîna capitaliștilor naționali, a oligarhiei naționale și a imperialismului străin în mîna guvernului chilian, a statului chilian.

Statul și-a propus, în primul rînd, naționalizarea principalelor bogății ale subsolului. Pe acest plan, se impunea naționalizarea minelor de cupru aflate în mîna companiilor nord americane Anaconda și Kennecott. După ce această măsură a fost realizată, pe baza unei prevederi constituționale care permitea acest lucru s-a trecut la naționalizarea industriei fierului, care a fost realizată în întregime zilele acestea. Pe de altă parte, salpetrul, și el exploatat de companii străine, a trecut în mîinile statului, precum și industria cărbunelui, foarte importantă prin numărul mare de angajați. Naționalizarea cuprului a adus cu sine naționalizarea molibdenului, subprodus al cuprului, iar naționalizarea salpetrului — pe aceea a iodului. Astfel, întreaga mare industrie extractivă a țării a devenit proprietate de stat. A fost deasemenea naționalizată aproape în întregime industria textilă, care are o dezvoltare remarcabilă în țara noastră, industria pescuitului, a cimentului, a hîrtiei și o dată cu aceasta din urmă — cea mai importantă editură din țară. Mai amintim de trecerea în mîinile statului a companiei de telefoane care a fost și ea proprietate străină.

În ce privește capitalul financiar-bancar, s-a înfăptuit și aici naționalizarea sau etatizarea imensei majorități a băncilor (83% din băncile chiliene sînt astăzi ale statului și peste 90% sînt controlate de stat).

Paralel cu aceste acțiuni, s-a dus mai departe și s-a aprofundat reforma agrară. Au fost transformate în proprietate de stat 1300 de proprietăți particulare, totalizînd 2 400 000 hectare.

În concluzie, trecerea în proprietatea statului a tuturor acestor ramuri a modificat substanțial structura economică a țării. Practic s-a produs o adevărată cotitură. Nu considerăm că, în prezent, se poate afirma că s-a realizat deja o structură economică socialistă, dar toate înfăptuirile de pînă acum permit crearea și dezvoltarea unei structuri economice care va conduce țara pe drumul socialismului.

• Care sînt direcțiile în care se va dezvolta economia și care vor fi sursele de finanțare ?

— Avem un plan anual de dezvoltare industrială, elaborat de Biroul național de planificare. În cadrul planului general am stabilit o ordine de priorități, vizînd în primul rînd rezolvarea chestiunilor celor mai urgente. În ce privește problemele finanțării, avem nevoi foarte mari. Prin simplul act de naționalizare a industriei extractive și a altor monopoluri industriale și agrare, guvernul investește sume importante. În același timp ne-am propus nu numai asigurarea dezvoltării economice a țării, dar și alocarea de fonduri mai mari pentru realizarea unor obiective sociale. În domeniul învățămîntului, de exemplu, bugetul a fost mărit cu peste 40%, în cel al sănătății cu peste 13%. Salariile au fost urcate în anul acesta cu un procentaj ce depășește creșterea costului vieții, care a fost de 34,9% în 1970.

Guvernul chilian se preocupă de obținerea unor credite externe care să permită procesul industrializării. În mod tradițional guvernul chilian s-a caracterizat prin exactitatea onorării datoriilor. Avem dificultăți în ce privește obținerea de credite de la anumite organisme financiare internaționale cum ar fi Banca interamericană de dezvoltare sau Banca Mondială. Căutăm în prezent noi canale de credit și purtăm în acest sens tratative cu Franța, Italia, R. F. a Germaniei, Anglia, precum și cu guvernele țărilor socialiste, țări prietene, în relațiile cu care am inaugurat o colaborare bilaterală și multilaterală.

Pe de altă parte, veniturile furnizate în prezent de companiile naționalizate sînt în continuă creștere. Bogățiile care în trecut erau scoase din țară sînt folosite astăzi în interesul poporului. Pentru a ne da seama de importanța acestor bogății, aș aminti doar suma pe care capitaliștii nord-amenicani au scos-o din țară în timp de 50 de ani de exploatare a minelor de cupru : 10 800 milioane de dolari. Totalitatea avuției naționale acumulată în țara noastră în decurs de mai bine de patru secole însumează 10 500 milioane de dolari. Se poate afirma deci că într-un timp de 8 ori mai scurt, imperialismul străin a scos din țară echivalentul a încă unui Chile.

O altă sursă importantă de valută pentru noi sperăm că va fi comerțul exterior căci posedăm o industrie textilă și o industrie a pielei și încălțămintei foarte competitivă. Lîna chiliană se vinde mult în Europa, chiar Anglia cumpără lînă de la noi. Încălțămintea chiliană se vinde de asemenea mult în Europa și în Statele Unite.

• Care sînt obiectivele generale ale Republicii Chile în relațiile economice internaționale ?

— Pe plan internațional ne orientăm către stabilirea unei colaborări și a unor schimburi comerciale cu toate țările. Considerăm că în lumea de azi nu mai sînt admisibile bariere în calea comerțului. Punctul nostru de vedere este că relațiile comerciale dintre toate țările lumii trebuie să se bazeze pe avantajul reciproc. În aceste condiții acționăm în direcția dezvoltării relațiilor comerciale cu toate țările.

Avem schimburi economice intense cu țările vecine și dezvoltăm în mod special relațiile cu țările socialiste. În acest sens dorim să dezvoltăm relațiile economice dintre România și Chile. Deși există anumite dificultăți, derivate din faptul că cele două țări au în oarecare măsură economii paralele și nu complementare, se fac eforturi importante pentru stabilirea listelor de produse care vor constitui obiectul unor schimburi cu caracter stabil, ferm și în continuă creștere.

Între cele două țări există posibilități excelente de cooperare industrială. România dispune în multe domenii de o tehnologie avansată și cadre calificate. În acest sens se fac studii, se poartă tratative pentru concretizarea unor proiecte. Avem certitudinea că, pe planul relațiilor economice, posibilitățile de colaborare între țările noastre își vor găsi forma concretă într-un viitoare foarte apropiat.

Interviu realizat de
Irina VIANU

GLOSAR

Sistem bănesc, sistem monetar

PRIN sistem bănesc se înțelege forma de organizare legală a circulației bănești dintr-o țară, determinată de stadiul de dezvoltare economică și politică a țării și de corelația cu alte sisteme bănești. Definiția privește așadar sistemul bănesc național. De altfel, în lume nu există pînă în prezent decît sisteme bănești naționale: un sistem bănesc internațional nu a fost creat încă, deși s-au făcut o serie de propuneri în acest sens, în diferite etape de dezvoltare economică a societății.

Prin sistemul bănesc se reglementează următoarele aspecte ale circulației bănești : 1. alegerea metalului monetar care servește ca bază a circulației bănești, îndeplinind funcția de măsură a valorii, de echivalent general ; 2. fixarea unității monetare, adică a cantității din metalul monetar care, sub o anumită denumire — leu, liră sterlină etc. — servește ca etalon al prețurilor ; 3. stabilirea mijloacelor de circulație și de plată (monede principale, bani divizionari, bancnote etc.); 4. reglementarea baterii monedelor cu valoare deplină și a banilor divizionari metalici; 5. reglementarea emisiunii și circulației bancnotelor și a altor semne de valoare; 6. reglementarea decontărilor fără numerar.

După cum la baza circulației bănești se află un singur metal, aurul sau argintul, ori amîndouă împreună, sistemul bănesc este cu bază monometalistă aur, monometalistă argint sau bimetalistă. Spre sfîrșitul sec. al XIX-lea, bimetalismul și monometalismul argint au fost înlocuite cu monometalismul aur.

Monometalismul aur a trecut la rîndul său prin diverse etape. Prima etapă a constat în așa-numitul etalon aur-monede, caracterizat prin circulația liberă a monedelor de aur. După primul război mondial s-a trecut la etalonul aur-lingouri și etalonul aur-devize, în care aurul nu mai este monetizat și nu mai circulă pe piață. Etalonul aur-devize este predominant în lumea capitalistă contemporană (termenul etalon aur-devize va fi tratat separat în acest glosar).

Un alt tip de sistem bănesc este cel bazat pe circulația banilor de hîrtie, sub forma bancnotelor neconvertibile și a banilor de tezaur. Asemenea sisteme bănești se întîlnesc de asemenea frecvent în lumea capitalistă.

În sistemul bănesc bazat pe etalonul aur-monede, stabilitatea puterii de cumpărare a banilor este asigurată spontan, în măsura în care, bineînțeles, „prețul" aurului rămîne și el stabil. În sistemele bănești bazate pe etalonul aur-lingouri și aur-devize, precum și în cele ale banilor de hîrtie, stabilitatea sau instabilitatea puterii de cumpărare a banilor sînt în funcție de activitatea conștientă a băncilor de emisiune.

În țările socialiste, sistemul bănesc are la bază aurul, fără însă ca bancnotele să fie convertibile. Stabilitatea banilor derivă din echilibrul planificat între masa banilor în circulație și mărfurile aflate la dispoziția statului și puse în vînzare la prețuri fixe sau controlate. La stabilitatea puterii de cumpărare a banilor contribuie monopolul de stat al comerțului exterior și monopolul valutar. Băncile de emisiune din țările socialiste dispun și de o rezervă de aur și valute.

Sistemul monetar este acel sistem bănesc care prevede o circulație de monede cu valoare proprie deplină. Prin extindere, termenul poate fi utilizat pentru sistemele care definesc unitatea monetară printr-o cantitate de aur. Cu alte cuvinte, este greșit să se numească sistem monetar, de exemplu, acela bazat pe etalonul muncă.

C. K.

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

INFLAȚIA: PRESIUNE NESLĂBITĂ

INDICII PREȚURILOR la bunurile de consum și indicii costului vieții (incluzînd costul serviciilor, chiriilor ș.a.) continuă să arate că presiunile inflaționiste rămîn neslăbite în țările capitaliste dezvoltate. La începutul lunii octombrie, secretarul general al O.C.D.E., von Lenuep, preciza că, după ultimele date disponibile, creșterea prețurilor bunurilor de consum pe ansamblul zonei O.C.D.E., după ce păruse a se încetini în prima jumătate a anului, s-a accelerat din nou și a atins un ritm anual de aproape 5.5%. O caracteristică importantă a urcărilor de prețuri o constituie, în continuare, lipsa lor de simetrie față de faza conjuncturii economice din diferitele țări și relativa lor autonomie față de poziția externă a monedei respective.

Yenul japonez, de pildă, care a înregistrat din septembrie încoace o revalorizare de facto pe piețele internaționale, se depreciază în ritm accelerat pe piața internă. Indicele prețurilor bunurilor de consum a crescut puternic în septembrie, atingînd un nivel cu 10,3% mai ridicat decît în aceeași lună din 1970. În iulie 1971, după date ONU, indicele fusese cu 6,9% mai ridicat față de luna corespunzătoare a anului precedent. În economia Japoniei se constată, în afară de aceasta, dintre țările capitaliste dezvoltate, cea mai mare discrepanță între dinamica prețurilor cu amănuntul ale bunurilor de consum și prețurile cu ridicata. Indicele acestora din urmă a fost în septembrie cu 0,8% mai scăzut decît în aceeași lună din 1970.

În R. F. a Germaniei, unde conjunctura se caracterizează prin regresul unor indicatori ca producția industrială, carnetele de comenzi ș.a., indicele costului vieții a continuat să crească în ritm susținut, depășind în septembrie cu 5,9% nivelul din aceeași lună a anului trecut (în august : + 5,4%). Dintre indicii parțiali, care alcătuiesc tabloul de ansamblu al costului vieții, cel al produselor alimentare a fost cu 5,4% mai ridicat decît în septembrie 1970, al altor bunuri de consum cu 5,0%, al serviciilor cu 7,6% al chiriilor cu 6,3%.

Conjunctura economiei franceze este pînă în prezent una din cele mai puțin afectate de tendințele recesive care se manifestă în economia mondială capitalistă. Intensitatea presiunilor inflaționiste nu este însă mai mică decît în celelalte țări industriale din Occident. În septembrie, indicele costului vieții s-a urcat din nou cu 0,5%, astfel că nivelul atins s-a situat cu 5,7% peste cel din aceeași lună a anului trecut. „Planul anti-hausse", în virtutea căruia industria și comerțul ar urma să-și limiteze strict libertatea de mișcare în domeniul prețurilor, încă nu și-a putut verifica eficacitatea și rezultatele eventuale nu vor putea fi constatate înainte de decembrie sau chiar ianuarie. Urcările din septembrie ale costului vieții au reprezentat 0,7% la produsele alimentare și 0,4% la cele industriale și la servicii. De la începutul anului costul vieții a crescut cu 4,5%.

Din punct de vedere general—conjunctural, situația din Italia este în momentul de față una din cele mai grele din vestul Europei. In ceea ce privește dinamica prețurilor, ea nu iese însă din limitele tendințelor comune țărilor vest-europene în acest domeniu. În septembrie, prețurile bunurilor de consum au crescut cu 0,7%, indicele lor fiind astfel cu 5% mai ridicat decît în aceeași lună din 1970. Indicele costului vieții a cunoscut o creștere ceva mai rapidă și anume cu 5,2% față de luna septembrie a anului trecut.

În Anglia ritmul scumpetei se menține în continuare în limitele sporului anual de circa 10%, pe care îl înregistrează indicele prețurilor de mai multe luni. Datele pe septembrie arată o ușoară încetinire, dar a trage de aici concluzii asupra evoluției viitoare este prematur. Încetinirea s-a exprimat în faptul că indicele prețurilor din comerțul cu amănuntul (1962 = 100) s-a urcat numai cu 0,2 puncte — la 155,5 față de 155,3 în august; în septembrie 1970 nivelul a fost însă de 141,5.

Pe baza statisticii ONU a prețurilor bunurilor de consum, rezultă următoarele sporuri într-o serie de alte țări : august 1971 față de aceeași lună din 1970 — Austria 5,2%, Belgia 4,4%, Norvegia 6,1%, Elveția 6,6%; iulie 1971 față de iulie 1970 — Finlanda 7,0%, Olanda 7,7%, Suedia 6,3%. In Danemarca, pentru care datele se referă la luna iunie, ritmul scumpetei a fost de 7,1%.

MONDORAMA

BOOM-UL CONGRESELOR

ÎN 1970 peste 2,5 milioane de persoane au trecut frontierele pentru a participa la mai mult de 5000 congrese internaționale în lumea întreagă. Estimații prudente arată că pînă în 1985 numărul congreselor va atinge cel puțin 19 000, cu 10 milioane de participanți. Un număr crescînd dintre ele se vor desfășura în Europa, deși proporția celor organizate în S.U.A. va rămîne predominantă.

Între orașele europene nou lansate ca gazde ale congreselor se numără și capitala Suediei. În acest scop Camera de Comerț din Stockholm a luat inițiativa creării unei societăți specializate în organizarea de congrese, cu 44 acționari printre care se numără companii hoteliere, restaurante, companii de transport, mari magazine și alte societăți prestatoare de servicii. Prima reuniune organizată de noua societate este simpozionul asupra radioactivității inițiat pentru luna în curs de Asociația Internațională pentru Energia Atomică și Organizația Mondială a Sănătății.

SE ASIGURĂ ORICE

ASIGURAREA este un pariu controlat, un risc foarte precis calculat, iată definiția dată asigurării de către cunoscuta companie Lloyd's. Astăzi asistăm la o tot mai variată paletă a asigurărilor contractate în mod curent. În regiunea pariziană, spre exemplu, o serie de industriași și comercianți s-au trezit acasă cu scrisori prin care li se oferea să contracteze polițe de asigurări contra riscurilor de... grevă.

Cînd pictura „Mona Lisa" de Leonardo da Vinci a fost expediată din Franța în S.U.A., ea a fost asigurată la o companie americană pentru 500 milioane franci, după ce s-a respins o ofertă mai scumpă a companiei Lloyd's. Un pianist sau un chirurg își asigură miinile. Un avocat și o cîntăreață, vocea. E firesc ! Marlene Dietrich și-a asigurat gambele, iar cîntăreții francezi Juliette Greco și Michel Polnareff, coafurile. Este, de asemenea, aproape firesc !

Dar companiile americane au asigurat recent femei contra riscului de... a naște sau a naște gemeni, pe celibatari contra riscului de a se căsători (cu condiția să fie înscriși în societățile de celibatari), au asigurat femei în căutare de soți contra riscului de a rămîne necăsătorite, după cum au asigurat și bărbați împotriva pericolului de chelie.

În Suedia tinerii căsătoriți se pot asigura contra unei taxe de 50 coroane împotriva divorțului. În Anglia se pot contracta asigurări împotriva ruperii logodnei sau împotriva fugii iubitului. Iubitul înșelat primește 100 lire, iar dacă e italian sau spaniol, chiar 200 lire...

CÎT COSTĂ ENERGIA NUCLEARĂ

Dacă investițiile necesare construirii centralelor nucleare sînt în general mai ridicate decît în cazul centralelor pe bază de combustibili tradiționali, acest lucru este compensat prin cheltuielile mult mai mici de întreținere, ceea ce poate duce la o scădere a costului per kWh. În același timp, cheltuielile inițiale pe unitate de energie produsă scad mai repede în cazul centralei nucleare decît al celei clasice, creșterea dimensiunii avînd în acest caz un efect mai important asupra economicității. Graficul de mai sus înfățișează costurile comparative de construire și funcționare în cazul centralei clasice și în cazul centralei nucleare.

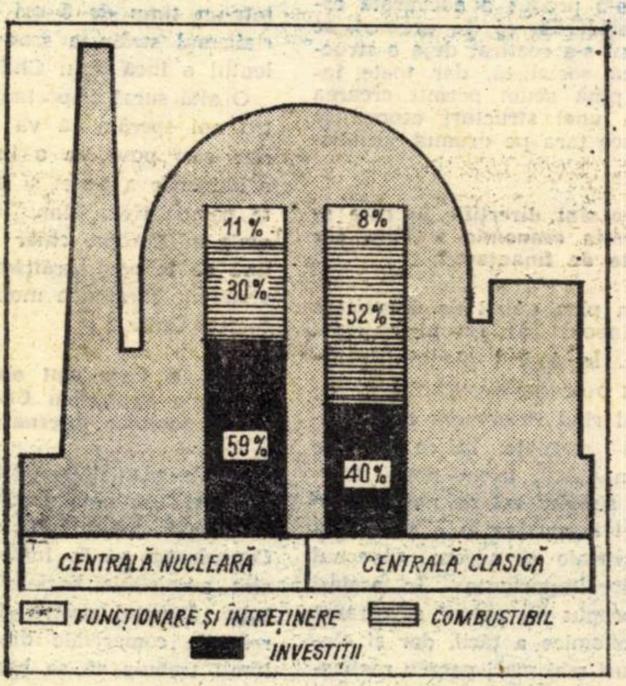

MECANIZAREA POȘTEI

PENTRU a face față traficului poștal care progresează într-un ritm de 5—7% pe an, autoritățile de resort franceze vor institui începînd cu anul viitor un cod poștal cu cinci cifre : primele două vor reprezenta indicativul departamentului, iar următoarele trei, cel al biroului de distribuție din cadrul fiecărui departament. Introducerea acestui cod va permite prelucrarea mecanizată a corespondenței, într-un ritm de șapte scrisori pe secundă. În prezent trierea ei se face manual, într-un ritm de 2 000 scrisori pe persoană și pe oră.

NEDUMERIRE...

ZIARUL londonez „Evening Standard" notează nedumerirea unui turist american care, aflîndu-se la Londra, a ținut cu tot dinadinsul să ia un dejun tipic englezesc. Ziarul precizează că turistul a fost servit cu șuncă din Irlanda, ouă din Danemarca, roșii din Italia, pîine prăjită importată din Franța și unt din Noua Zeelandă. Serviciul a fost asigurat de... un italian.

MILIARDE DE YENI PENTRU CĂILE FERATE

ÎN JAPONIA a fost lansat anul acesta un plan de extindere și modernizare a rețelei căilor ferate. Pînă în 1985 urmează a fi construite noi linii magistrale însumînd 9 000 km, proiect al cărui cost este evaluat la circa 11 300 miliarde yeni. Pe noua rețea de magistrale trenurile vor circula cu viteze de pînă la 250 km/oră, față de viteza maximă de 210 km/oră utilizată în prezent doar pe traseul Tokyo—Osaka. Ca urmare, distanța de aproape 1 000 de km care separă Tokyo de orașul Sapporo va fi străbătută în numai 5 ore și 50 de minute, față de 17 ore și 21 de minute în prezent. Totodată, se apreciază că pînă în 1985 traficul pe căile ferate japoneze va spori — față de nivelul atins în 1965 — de 3—4 ori la transportul de pasageri și de 2,1—2,4 ori la cel de mărfuri.

COLOR

ÎN Anglia erau instalate la sfîrșitul anului trecut 670 000 televizoare în culori. După estimări „conservatoare", numărul lor va ajunge la cel puțin 6 milioane în 1975, ceea ce va reprezenta circa 35% din toate aparatele, nivel atins deja în Japonia și S.U.A.

După cum scrie **The Economist**, o mare parte dintre televizoare, și în special cele color, sînt închiriate și nu cumpărate, din cauza costului lor ridicat și a reviziilor frecvente pe care le necesită. Lărgirea în continuare a unei producții care a și atins 1 milion de televizoare în culori pe an ridică în mod serios problema finanțării societăților care se ocupă cu închirierea, a căror capacitate de cumpărare s-a redus în ultima vreme.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

SECHELE ALE DISCRIMINĂRII

PARE PARADOXAL, dar Statele Unite ale Americii — țară care avea, acum aproape două secole, cea mai democratică constituție din lume — cunosc, în zilele noastre, cel mai complex sistem de relații sociale discriminatorii dintre toate țările dezvoltate ale lumii. În cele ce urmează, ne vom opri numai la exemplul discriminării între sexe în ceea ce privește remunerarea (la o calificare egală și pentru o muncă echivalentă).

Statisticile oficiale arată că în S.U.A. femeile reprezintă 51% din totalul populației ; 43% dintre cele în vîrstă de șaisprezece ani și mai mult erau angajate anul trecut în servici. Ca atare, în 1970 în țară se numărau 31,5 milioane de salariate, reprezentînd 38% din ansamblul forței de muncă. În ciuda diferitelor acțiuni legislative, desfășurate îndeosebi în ultimul deceniu sub presiunea opiniei publice, a organizațiilor sindicale și altor organizații progresiste, această uriașă armată de lucrătoare în diverse profesiuni continuă să cîștige mult mai puțin decît angajații bărbați, care prestează o muncă similară.

După recunoașteri oficiale, amplitudinea discriminării în salarizare este pronunțată. Dacă în cadrul profesiunilor liberale, al categoriilor „funcționari de birou" și „personal tehnic" remunerațiile femeilor ating 65% din cele ale bărbaților, în rețeaua comercială decalajul este mult mai evident : vînzătoarele nu realizează decît 41% din cîștigul vînzătorilor. Situația medie pe țară, pentru salariații ocupați în tot cursul anului, este prezentată — în evoluția ei pe un deceniu și jumătate — în tabelul alăturat.

Apare evident că, din 1955 și pînă în ultimii ani ai deceniului trecut, raportul dintre cîștigul femeilor și cel al bărbaților n-a încetat să se deterioreze. Efectele prevederilor legislative antidiscriminatorii — amintite mai sus — au fost minime. Aceasta se datorează, pe de o parte, faptului că prevederile (ale legii din 1963 asupra egalității salariilor) nu au fost extinse asupra unor numeroase categorii de salariați, cum sînt : personalul casnic de serviciu, muncitorii agricoli angajați pe proprietățile rurale mici, salariații stabilimentelor sezoniere, persoanele angajate în unitățile mici din rețeaua comercială sau de prestări de servicii etc. Pe de altă parte, este vorba de frecventele eludări ale prevederilor legale. Ca o confirmare a acestui fapt, numai numărul cazurilor de încadrare sub nivelul salariului legal, depistate de inspectorii Departamentului muncii din S.U.A. în perioada 1964 — ianuarie 1971, s-a ridicat la circa 70 000, salariații respectivi (în majoritatea lor femei) fiind păgubiți cu peste 26 milioane de dolari.

Anul	Raportul între cîștigul femeilor și cel al bărbaților (în %)
1955	63,9
1956	63,3
1957	63,8
1958	63,0
1959	61,3
1960	60,8
1961	59,4
1962	59,5
1963	59,6
1964	59,6
1965	60,0
1966	58,0
1967 *)	57,8
1968 *)	58,2
1969 *)	60,5

*) Datele din acești ani nu sînt întru totul comparabile cu cele din anii precedenți, întrucît includ și cîștigurile lucrătorilor independenți.

Sursa : Revue internationale du Travail, iunie 1971.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economica

ANUL IX NR. 48 (430)
VINERI 26 NOIEMBRIE 1971
20 PAGINI 2 LEI
48

viata economica ANUL IX

Săptămînal editat de Societatea de Ştiinţe Economice din România

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA: str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11.78.76 • Bucureşti

SUMARUL

Nr. 48 din 26.XI.1971

Pe marginea documentelor adoptate de C.C. al P.C.R. în şedinţa plenară din 3—5 noiembrie 1971
Stăpînirea contradicţiilor — premisă a perfecţionării activităţii în domeniul preţurilor de **Gh. Gaston Marin**, preşedintele Comitetului de Stat pentru Preţuri (pag. 3)

■ ECONOMIE NAŢIONALA

— **Cincinalul 1971—1975**
Valenţele sociale şi umane ale creşterii economice rapide
de **Lucian Drăguţ**, secretar general al Consiliului Economic (pag. 4)
— **Valorificarea materiilor prime de bază:**
Gazele naturale
de **ing. Ilie Smarandache** (pag. 6)
La uzinele „Tractorul"-Braşov:
Calitatea şi economicitatea produselor — rezultantă a concepţiei constructive şi tehnologice
de **Marin Stoianovici**, secţia economică, Comitetul judeţean P.C.R.-Braşov (pag. 7)
— **Relaţiile economice externe ale României**
Evoluţia ascendentă a colaborării economice româno-sovietice.
Interviul nostru cu
dr. **Ion Stoian**, adjunct al ministrului comerţului exterior (pag. 9)

■ CONDUCERE ŞI ORGANIZARE

— **În microcosmosul producţiei: Locul de muncă**
• Obiective şi strategie
de **Virgiliu Anghelescu**
• Studii • experienţe
La I.I.S. Automatica: O acţiune complexă, judicios organizată
de **Stere Popescu:**
La întreprinderea poligrafică — Cluj: Noutăţi în munca zeţarului
de ing. **A. Morar** (pag. 10—11)

■ TEORII • IDEI

— O analiză originală a creşterii economice
de **I. Şerbănescu**
Al doilea simpozion: „Din istoria agriculturii în România".
de **V. Bozga**, A.S.E. (pag. 12)
— **Consultaţie**
În ajutorul celor ce studiază în învăţămîntul de partid
Promovarea consecventă a industrializării ţării — factor hotărîtor al politicii P.C.R. de dezvoltare şi perfecţionare a bazei tehnice-materiale
de conf. dr. **Ştefan Diamandescu**
— **Răspunsuri la întrebări:**
Clauza naţiunii celei mai favorizate
de **Nicolae Ionescu** (pag. 13—14)
„Ecuaţia Tsuru" şi condiţia acumulării capitalului
de **N. I. Văleanu** (pag. 15)

■ ECONOMIE MONDIALA

— Comitetul C.E.E. — O.N.U. pentru dezvoltarea comerţului:
Stadiul actual şi perspective ale colaborării
de **Victor Aldea** (pag. 16)
— R.S.F. Iugoslavia:
Dinamică înaltă a producţiei şi schimbări în balanţa energetică.
de **V. Brăneanu**
— R. P. Albania:
Coordonate contemporane la Durres
de **E. Ionescu**
— R. P. Mongolă:
Fiecare al patrulea cetăţean — în proces de calificare
de **Gh. Ciobanu** (pag. 17)
— Tendinţe în politicile economice ale unor ţări capitaliste dezvoltate (II)
de **G. Marin** (pag. 18)

Redactor şef: Gheorghe DOLGU

Tiparul: Întreprinderea Poligrafică „Informaţia", str. Brezoianu, nr. 23—25.
40 470

ACTUALITATEA

SUB SEMNUL PRIETENIEI ŞI AL COLABORĂRII RODNICE

CRONICA evenimentelor ultimei săptămîni consemnează momente semnificative în procesul de dezvoltare a legăturilor de prietenie şi colaborare multilaterală ale ţării noastre cu toate statele socialiste, proces care se înscrie ca o componentă fundamentală a politicii externe a României socialiste.

Vizita întreprinsă în ţara noastră de tovarăşul Iosip Broz Tito, preşedintele Republicii Socialiste Federative Iugoslavia, preşedintele Uniunii Comuniştilor din Iugoslavia, ca răspuns la invitaţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, constituie o nouă expresie a relaţiilor de strînsă prietenie şi colaborare tovărăşească, a stimei şi preţuirii pe care le nutresc reciproc partidele, statele şi popoarele noastre.

Un aspect important al desfăşurării legăturilor tradiţionale de prietenie şi colaborare dintre România şi Iugoslavia îl prezintă relaţiile economice dintre cele două ţări, a căror dezvoltare amplă, alături de alte probleme de interes comun, a fost examinată în cursul convorbirilor prilejuite de această vizită. Succesele remarcabile obţinute de România şi Iugoslavia în construirea socialismului, în dezvoltarea în ritm susţinut a economiilor naţionale, creşterea impetuoasă a potenţialului industrial, ridicarea nivelului tehnico-ştiinţific al producţiei, calitatea competitivă a produselor din ambele ţări au creat largi posibilităţi pentru amplificarea şi adîncirea pe multiple planuri a conlucrării bilaterale, conferind în acelaşi timp stabilitate şi perspective clare relaţiilor noastre economice care cunosc, în ultimii ani, o dezvoltare tot mai accentuată.

O ilustrare elocventă, în acest sens, o constituie ascendenţa rapidă a schimburilor comerciale. În cadrul Acordului comercial de lungă durată pe perioada 1966—1970, volumul schimburilor de mărfuri a crescut de 2,7 ori faţă de perioada corespunzătoare precedentă, iar Acordul comercial pe anii 1971—1975 prevede o nouă sporire de 2,2 ori. Anul acesta, potrivit previziunilor, schimburile comerciale vor creşte cu 45 la sută faţă de 1970, iar în 1972 este prevăzută o nouă creştere cu încă 50 la sută. Ca o expresie a atingerii unor cote tot mai înalte de dezvoltare industrială a celor două ţări, în ultimii ani s-a înregistrat o amplificare şi diversificare a nomenclatorului produselor ce formează obiectul schimburilor dintre ţările noastre, o creştere continuă cunoscînd ponderea industriei constructoare de maşini. Participarea maşinilor şi utilajelor la schimburile totale a cunoscut o creştere de la 18% în 1970 la 25% în 1971. În perioada 1971—1975, contingentele de maşini şi utilaje vor reprezenta 35 la sută din volumul total al schimburilor de mărfuri.

Rezultate importante au fost obţinute de asemenea în promovarea şi realizarea a numeroase proiecte de colaborare şi cooperare. O mărturie grăitoare şi, totodată, o încununare a conlucrării fructuoase dintre cele două ţări o constituie construirea în comun şi intrarea în funcţiune a grandiosului complex hidroenergetic şi de navigaţie de la Porţile de Fier, o realizare tehnică de prestigiu, care atestă capacitatea creatoare a constructorilor români şi iugoslavi.

Animate de dorinţa comună de a extinde continuu colaborarea economică şi tehnico-ştiinţifică, în folosul ambelor popoare, al cuazei socialismului şi păcii, România şi Iugoslavia acordă o deosebită atenţie descoperirii şi punerii în valoare a unor noi şi diversificate forme şi metode în cooperarea de lungă durată. O atenţie sporită se acordă extinderii şi adîncirii colaborării economice directe între ministere, centrale industriale şi alte organizaţii economice, cuprinderii în procesul de cooperare în producţia industrială a tuturor etapelor — începînd cu cercetarea, proiectarea şi asimilarea în producţie şi pînă la livrările reciproce sau pe terţe pieţe.

În evoluţia ascendentă a colaborării româno-iugoslave pe toate planurile de activitate o însemnătate esenţială au avut-o întîlnirile, devenite tradiţionale, dintre conducătorii de partid şi de stat ai celor două ţări. Vizita din aceste zile a preşedintelui Iosip Broz Tito în România, convorbirile ample şi cordiale avute cu tovarăşul Nicolae Ceauşescu, au constituit o nouă şi remarcabilă contribuţie la adîncirea conlucrării rodnice dintre ţările noastre, în interesul reciproc şi al cauzei păcii, progresului şi socialismului în lume.

ÎN CONTEXTUL extinderii colaborării economice externe multiple dintre România şi U.R.S.S. se înscrie vizita în ţara noastră a ministrului sovietic al comerţului exterior, Nikolai Patolicev. Convorbirile purtate cu acest prilej, acordurile semnate reprezintă un nou pas pe calea întăririi prieteniei dintre poporul român şi poporul sovietic, dintre cele două state.

Cu prilejul primirii oaspetelui de către tovarăşul Nicolae Ceauşescu au fost discutate probleme ale relaţiilor economice reciproce, subliniindu-se cursul lor ascendent, dorinţa comună de a extinde şi diversifica în continuare schimburile reciproce de mărfuri, cooperarea bilaterală în conformitate cu posibilităţile largi create de avîntul economiilor naţionale ale celor două ţări socialiste prietene.

Protocolul comercial pe anul 1972 încheiat cu ocazia vizitei ministrului sovietic exprimă elocvent ritmul dinamic al dezvoltării relaţiilor economice bilaterale, prevăzînd pentru anul viitor o creştere a schimbului de mărfuri dintre România şi Uniunea Sovietică de circa 17% faţă de volumul prevăzut pentru anul 1971. Este semnificativ faptul că prin noul protocol se depăşesc prevederile menţionate pentru perioada respectivă în Acordul comercial de lungă durată, precum şi faptul că, în conformitate cu noul document, a crescut considerabil schimbul de maşini şi utilaje, au fost introduse mărfuri noi. Aşa cum sublinia, cu prilejul ceremoniei semnării protocolului, ministrul român al comerţului exterior, Cornel Burtică, acest protocol se înscrie pe linia dezvoltării ascendente şi diversificării relaţiilor reciproce de colaborare economică şi contribuie la întărirea prieteniei frăţeşti între popoarele şi ţările noastre. La rîndul său, Nikolai Patolicev releva că, prin acest document, s-a fixat pentru prima dată un volum anual de schimburi de mărfuri între Uniunea Sovietică şi România care depăşeşte un miliard de ruble. Exprimînd aprecierea deosebită pentru stadiul actual al relaţiilor economice şi comerciale bilaterale, ministrul sovietic a subliniat că, în cadrul convorbirilor pe care le-a avut, a fost evidenţiată existenţa unor noi posibilităţi pentru lărgirea comerţului sovieto-român, a căror fructificare serveşte intereselor dezvoltării economiilor Uniunii Sovietice şi României.

Realizările remarcabile ale celor două ţări, obţinute în construirea noii orînduiri, au oferit şi oferă an de an condiţii tot mai propice extinderii şi adîncirii colaborării economice şi tehnice, diversificării relaţiilor reciproce, U.R.S.S. fiind, după cum se ştie, principalul partener comercial al ţării noastre. Folosind posibilităţile pe care le oferă economiile lor în plină dezvoltare, ţările noastre contribuie astfel la întărirea prieteniei lor frăţeşti, izvorîtă din comunitatea orînduirii sociale, din ideologia comună marxist-leninistă, din ţelurile comune ale construirii socialismului şi comunismului, ale apărării păcii în lume.

CALENDARUL evenimentelor ultimei săptămîni consemnează, de asemenea, vizita în ţara noastră a ministrului afacerilor externe al Republicii Populare Ungare, Péter János, care a constituit o nouă expresie a relaţiilor de prietenie ,alianţă şi colaborare statornicite între ţările noastre socialiste.

Convorbirea care a avut loc cu prilejul primirii oaspetelui de către tovarăşul Nicolae Ceauşescu a evidenţiat cu satisfacţie evoluţia pozitivă a relaţiilor dintre România şi Ungaria, relevîndu-se totodată posibilităţile largi ce există pentru dezvoltarea lor.

Dinamismul economiilor celor două ţări, potenţialul lor în continuă creştere prin introducerea cuceririlor ştiinţei şi progresului tehnic creează premise favorabile pentru dezvoltarea şi adîncirea colaborării reciproc avantajoase. An de an a crescut volumul schimburilor comerciale, s-a diversificat nomenclatorul de mărfuri. Rezultate pozitive au fost obţinute în realizarea acţiunilor de colaborare, creîndu-se condiţii pentru încheierea unor contracte de lungă durată, îndeosebi în domeniul construcţiilor de maşini. În cadrul sesiunii a IX-a a Comisiei mixte guvernamentale ungaro-române, care a avut loc în prima jumătate a acestui an la Bucureşti, s-a căzut de acord să se lărgească în continuare colaborarea în domeniul construcţiei de maşini, al industriilor chimică, petrolieră, energetică, a construcţiilor şi materialelor de construcţii, precum şi în alte domenii. S-a căzut, de asemenea, de acord asupra dezvoltării relaţiilor în domeniul cooperării şi specializării în producţie.

În acest context dinamic s-a înscris şi vizita ministrului de externe ungar care a prilejuit o nouă reafirmare a hotărîrii comune de a acţiona şi în viitor pentru dezvoltarea relaţiilor prieteneşti pe toate planurile dintre cele două ţări şi popoare.

★

Aceste momente semnificative ale evenimentelor ultimei săptămîni reliefează pregnant dinamismul care caracterizează întreaga viaţă, internă şi externă a României socialiste. Dezvoltarea legăturilor de prietenie, alianţă şi colaborare multilaterală cu toate ţările socialiste frăţeşti este, după cum se ştie, piatra unghiulară a politicii externe a ţării noastre, la baza căreia stă respectarea fermă, neabătută a principiilor independenţei şi suveranităţii naţionale, egalităţii în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc şi într-ajutorării tovărăşeşti. În acest context, evenimentele ultimei săptămîni se înscriu ca o contribuţie importantă la dezvoltarea colaborării şi promovarea cauzei unităţii şi coeziunii ţărilor socialiste, la întărirea forţelor mondiale progresiste, antiimperialiste, la cauza păcii.

PE MARGINEA DOCUMENTELOR ADOPTATE DE COMITETUL CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN ÎN ȘEDINȚA PLENARĂ DIN 3–5 NOIEMBRIE 1971

STĂPÎNIREA CONTRADICȚIILOR, PREMISĂ A PERFECȚIONĂRII ACTIVITĂȚII ÎN DOMENIUL PREȚURILOR

Gh. Gaston MARIN
președintele Comitetului de Stat pentru Prețuri

EXPUNEREA prezentată de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din 3—5 noiembrie, dezbaterea amplă a măsurilor necesare îmbunătățirii activității politico-ideologice, marchează un moment de mare însemnătate în activitatea partidului nostru, a întregii noastre societăți, prin crearea unui puternic avînt al vieții spirituale pe temeiurile concepției marxist-leniniste, prin pătrunderea și întărirea eticei și educației comuniste în toate domeniile vieții sociale.

Problemele puse în discuție completează în mod armonios sfera marilor probleme de politică internă și externă, abordate în decursul ultimilor ani din inițiativa conducerii noastre de partid, tratarea cărora a sporit autoritatea, prestigiul și respectul de care se bucură partidul nostru pe plan intern și internațional.

Întărirea spiritului militant comunist în activitățile ideologice, culturale și educative, este o cerință mai presantă ca oricînd. Într-adevăr în împrejurările actuale, caracterizate prin proliferarea nemaiîntîlnită a lucrărilor ideologice-teoretice, de literatură și artă, exprimate în forme și stiluri tot mai variate, este cu neputință ca un partid, ca al nostru, care și-a asumat răspunderea pentru destinele societății, să nu-și întărească rolul de conducător în elaborarea criteriilor de valori ale acestor activități, în deplină concordanță cu interesele generale pe care partidul nostru le reprezintă.

În domeniile teoretice ale științelor sociale, ale artei și literaturii, ca și în orice activitate de altfel, este absolut necesară selecționarea și ierarhizarea valorilor pe baza unor criterii obiective, ce nu pot fi găsite decît în lumina **unei anumite** concepții ideologice care cuprinde și înțelegerea **într-un anumit fel** a rolului teoriei și ideilor ca factor de promovare ai orînduirii sociale.

Cred că nu este lipsit de importanță să subliniem accentul pus de conducerea partidului nostru pe combaterea concepțiilor economice burgheze potrivnice și incompatibile cu socialismul. Este cunoscută insistența cu care propaganda burgheză critică planificarea socialistă, în timp ce pe de altă parte recunoaște falimentul său în a dezvălui cauzele și a tămădui manifestările din ce în ce mai virulente ale bolii incurabile a capitalismului.

Criteriile obiective la care ne-am referit, fondate pe o solidă concepție ideologică, pe cunoașterea temeinică a mecanismului economiei socialiste, pot constitui un filtru de netrecut în calea soluțiilor insuficient verificate, în rezolvarea unor greutăți obiective sau generate de deficiențele din activitatea economică.

Concepțiile și rezolvările în economie au în mod legic un caracter dinamic și nu pot fi valabile pe termen lung în țări, etape și situații diferite.

Măsurile și reglementările adoptate în alte țări, care la prima vedere par interesante, atrăgătoare, pot fi aplicate numai după o verificare minuțioasă deoarece — în economie — interdependența factorilor este mai riguroasă și mai plină de consecințe decît în oricare alt domeniu, o soluție fiind bună numai dacă se încadrează în sistemul de ansamblu și nu îi aduce perturbări. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat în toate împrejurările că planul reprezintă instrumentul esențial prin care partidul își exercită acțiunea conștientă de dezvoltare a forțelor de producție și de făurire a noii orînduiri.

Opera de construire a socialismului nu poate fi dirijată prin transferarea funcțiilor de conducere și atribuțiilor de decizii unor mecanisme autoregulatoare sau unor factori incontrolabili. În acest cadru ferm conturat de conducerea partidului are loc perfecționarea metodelor de conducere, organizare și planificare a economiei, corespunzător etapei de dezvoltare a tehnologiei și a informaticii, nivelului de pregătire a cadrelor și altor condiții generale în care se desfășoară construcția economică. Experiența construcției economice în țările socialiste arată că greșelile și fenomenele negative din economie sînt determinate întotdeauna de nesocotirea legităților obiective în alcătuirea planului, de slăbirea într-o formă mai directă sau indirectă a rolului planului ca instrument de conducere conștientă a economiei naționale.

Acum cînd metodele matematice moderne și mașinile din ce în ce mai puternice de calcul ne oferă posibilități nebănuite cu cîteva decenii în urmă de a cunoaște și analiza fenomenele economice, interdependența lor din ce în ce mai complexă și a lua decizii din ce în ce mai fundamentate, orientarea consecventă a P.C.R. de conducere conștientă prin plan a economiei spre scopurile esențiale definite de partid pentru fiecare etapă își găsește nu numai o confirmare strălucită dar noi și importante mijloace de înfăptuire.

În ce privește aspectele de etică, nu încape îndoială că în lupta hotărîtă împotriva formelor de incorectitudine, abuz de putere și alte manifestări care stîrnesc o profundă și justificată indignare din partea maselor largi, aplicarea hotărîrilor recentei Plenare a C.C. al P.C.R. va permite înregistrarea de noi progrese deoarece — în orice condiții — cinstea, corectitudinea, au fost și sînt determinate de educație și de puterea influenței exercitată de ideologie asupra conștiinței oamenilor. Sporirea accentului pe factorul conștiinței nu exclude bineînțeles, atunci cînd este necesar, utilizarea mijloacelor coercitive ale orînduirii sociale.

ÎNTRE tezele teoretice cuprinse în Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la recenta plenară o însemnătate deosebită, cu rezonanțe practice o are analiza contradicțiilor în socialism, cu referire la aspectele raportului de prețuri între industrie și agricultură; tezele conținute în Expunere vor constitui o călăuză în abordarea de pe poziții științifice a măsurilor de perfecționare a unor pîrghii economice în etapele următoare.

Este necesar, de asemenea, să subliniem unele concluzii ale dezbaterilor Plenarei care privesc activitatea ce se desfășoară în domeniul prețurilor. Pot fi date numeroase exemple care dovedesc că prețurile existente nu concură întotdeauna la înfăptuirea politicii economice a partidului.

Unul dintre acestea îl constituie modul de calcul al costurilor și prețurilor interne la producția destinată reducerii importurilor. O analiză mai atentă dovedește că în prezent este necesară și posibilă o apreciere mai corectă a eficienței măsurilor în vederea eliminării din import a tot ceea ce este posibil de realizat în țară. Desigur acest „posibil" este foarte elastic din punct de vedere tehnic, dar se poate demonstra că și din punct de vedere economic sfera acestui „posibil" este cu mult mai largă decît cea pe care o admitem astăzi. De aceea, consider că am făcut prea puțin pentru a evidenția consecințele pe care prețurile le determină în economia națională, în scopul de a supune conducerii măsuri care să împiedice manifestarea unor fenomene negative.

Un alt aspect important al activității noastre se referă la modul în care ne ducem la îndeplinire sarcina privind controlul și stăpînirea prețurilor.

Dezvoltarea economiei noastre socialiste planificate se fundamentează pe cunoașterea realităților, posibilităților și necesităților în vederea parcurgerii în ritmuri cît mai înalte posibile a drumului fixat pentru atingerea țelului final al partidului. Acesta presupune printre altele, o cunoaștere și stăpînire perfectă a prețurilor.

Fără o disciplină desăvîrșită în ce privește formarea și aplicarea prețurilor în economie poate fi grav alterată înfăptuirea ritmurilor și proporțiilor prevăzute în plan, pot fi compromise sau parțial golite de conținut opțiunile admise la aprobarea planului, ceea ce poate avea consecințe negative asupra nivelului de trai, a acumulării și a monedei.

După cum este cunoscut, unele prețuri nu sînt stabilite și aplicate în mod corespunzător. În multe cazuri, antecalculațiile de prețuri ale produselor noi prevăd consumuri de materiale și cheltuieli pentru salarii cu mult mai mari decît cele necesare, iar uneori chiar și materiale ce nu se consumă sau operațiuni care în realitate nu se efectuează.

În alte cazuri se degradează calitatea prin substituiri inadmisibile de materiale, încălcarea tehnologiei, a normelor și rețetelor de fabricație, practicîndu-se în continuare prețurile inițiale.

Se manifestă destul de frecvent tendința de a pune în fabricație unele sortimente noi care se deosebesc prea puțin sau de loc de cele existente și care sînt realizate de fapt numai pentru a obține fără eforturi rentabilități mai mari. Or, umflarea artificială a prețurilor are consecințe dăunătoare asupra economiei naționale. În domeniul prețurilor cu ridicata aceasta duce la scumpirea producției în ramurile consumatoare, la creșterea costului investițiilor, la slăbirea interesului pentru economii reale de materiale și de forță de muncă, la denaturarea eficienței producției destinate consumului intern și exportului. În domeniul prețurilor cu amănuntul se aduc prejudicii aplicării în practică a politicii partidului de creștere a nivelului de trai, afectînd negativ realizarea în proporțiile prevăzute a veniturilor reale ale populației.

Tendințele unor întreprinderi de a realiza mai ușor indicatorii de plan, profitînd de încordarea unor balanțe, de inexistența sau deficiențele normativelor de cheltuieli și de corelare își pot croi drum și datorită unor organe tutelare care nu iau măsuri hotărîte de lichidare a acestor măsuri, precum și a lipsei de fermitate a Comitetului de Stat pentru Prețuri în sesizarea și combaterea acestor stări de lucruri.

Toate acestea constituie exemple ale posibilității apariției unor contradicții care-și au sursa nu în condițiile obiective, ci în factori de ordin subiectiv. Apariția lor poate să fie preîntîmpinată prin perfecționarea continuă a activității economice.

Dacă în dezbaterile Plenarei C.C. din 3—5 noiembrie s-a pus un accent pe deplin justificat asupra profilului moral al omului nou, al comunistului, cu atît mai mult este necesară condamnarea hotărîtă a manifestărilor de incorectitudine deliberată sau tolerată din ignoranță sau superficialitate din partea unor oameni investiți cu atribuții de conducere în unităților și organele economice.

Ținînd seama de ritmul înalt de înnoire a producției, de apariția unui număr însemnat de produse noi cărora va trebui să li se fixeze prețuri corespunzătoare, vom lua împreună cu ministerele măsuri hotărîte pentru a se evita deturnarea eforturilor pentru creșterea reală a producției materiale spre creșterea artificială a valorii ei.

Sarcinile mobilizatoare ale planului cincinal trebuie înfăptuite pe căi economice-organizatorice, prin asigurarea condițiilor ca toate organele și unitățile să înfăptuiască întocmai politica partidului în domeniul prețurilor.

Pentru cei care activăm în domeniul prețurilor apare evidentă răspunderea ce o purtăm pentru conținutul politic al muncii noastre. Realizarea sarcinilor care ne revin este condiționată în principal de pregătirea noastră politică-profesională, de nivelul teoretic și ideologic, de gradul de combativitate și exigență de care dăm dovadă în primul rînd față de noi înșine.

Să dăm dovadă de mai multă inițiativă și spirit creator în găsirea soluțiilor celor mai indicate pentru aplicarea în viață a politicii partidului.

CINCINALUL 1971–1975

VALENȚELE SOCIALE ȘI UMANE ALE CREȘTERII ECONOMICE RAPIDE

Lucian DRĂGUȚ
secretar general
al Consiliului Economic

SINTEZĂ a unei vaste munci colective la care a participat practic întregul nostru popor, cincinalul 1971—1975 se înscrie ca o etapă deosebit de însemnată în procesul istoric de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră. Corespunzător cerințelor și țelurilor fundamentale ale noii etape istorice de dezvoltare a țării, sarcinile și obiectivele esențiale ale planului cincinal, încadrate într-o viziune de lungă perspectivă, converg **spre realizarea unei creșteri impetuoase a producției materiale, modernizarea structurii economiei și accentuarea proceselor calitative ale dezvoltării, ridicarea eficienței în toate domeniile și sectoarele de activitate, sporirea însemnată a venitului național și ridicarea pe această bază a nivelului de trai al poporului.**

Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, referindu-se la planul cincinal 1971—1975 : **„Înfăptuirea acestui vast program de construcție economică și socială va ridica România pe o nouă treaptă de progres și civilizație, va marca parcurgerea unei noi și însemnate etape pe drumul apropierii țării noastre de statele avansate ale lumii. O dată cu dezvoltarea forțelor de producție, cu creșterea producției de bunuri materiale și spirituale se va ridica și mai mult nivelul de trai al poporului, se va îmbunătăți viața fiecărui cetățean, înfăptuindu-se astfel obiectivul central al construcției socialiste, țelul suprem al întregii politici a partidului nostru comunist — bunăstarea și fericirea omului".**

Aceste coordonate majore, definitorii pentru actualul cincinal, se încadrează organic într-o **concepție unitară, care, plecînd de la factorul esențial, determinant al progresului social — dezvoltarea puternică a forțelor de producție ale țării, urmărește ca această dezvoltare să contribuie, prin toate roadele sale, la ridicarea nivelului de viață al tuturor celor ce muncesc.**

Prin întreaga sa construcție, prin toate prevederile sale, cincinalul 1971—1975 reflectă **concepția conducerii partidului și statului nostru de a cuprinde în plan ca un tot unitar activitatea economică și socială**, pentru coordonarea unitară a întregului proces al reproducției socialiste lărgite, distribuirea rațională a resurselor materiale, umane și financiare pentru sfera productivă și cea neproductivă, pe ramuri, pe unități, în profil teritorial și pe sectoare social-economice. Constituind unul din instrumentele principale de conducere conștientă a procesului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, **planul cincinal cuprinde sarcini și indicatori care se referă atît la producția materială, cît și la activitatea de cercetare științifică și cea social-culturală** — învățămînt și pregătirea cadrelor, ocrotirea sănătății, cultură, asistență socială.

Această sferă largă de cuprindere în plan ca un tot inseparabil a activității economice și sociale are în vedere legătura strînsă, influența din ce în ce mai puternică pe care o exercită asupra ritmului de creștere economică, cercetarea științifică, activitatea de învățămînt și pregătirea cadrelor, cultura și ocrotirea sănătății.

Concepția unitară care a stat la baza elaborării actualului cincinal se reflectă pregnant și în modul de dimensionare a nivelelor, proporțiilor și ritmurilor de dezvoltare a economiei, probleme care au preocupat în mod deosebit conducerea partidului și statului nostru, făcînd obiectul unor analize și studii aprofundate în funcție de toate implicațiile pe care acestea le au în economie și viața socială. În cadrul acestor preocupări un loc deosebit l-a ocupat proporția dintre industrie și agricultură, **proporție care concretizează, așa după cum se știe, nu numai raporturile cantitative dintre aceste două ramuri principale ale producției materiale cu rol hotărîtor în asigurarea reproducției lărgite, ci și structura și profilul economiei naționale, cadrul general al relațiilor dintre oraș și sat, dintre clasa muncitoare și țărănime.**

Ritmurile înalte de creștere prevăzute pentru industrie și agricultură ca și a celorlalte ramuri ale producției materiale, stabilite în urma analizei amănunțite a mai multor variante de plan, asigură creșterea intensă a forțelor de producție în ansamblul lor, crearea unei economii avansate, a unei industrii și agriculturi moderne, în stare să satisfacă cerințele mereu sporite ale societății, situează țara noastră în rîndul statelor cu cea mai dinamică economie din lume. În același timp, aceste ritmuri înalte de dezvoltare, mutațiile structurale din economie ilustrează amplul proces prin care țara noastră lichidează rămînerea în urmă din trecut și se apropie treptat de țările avansate din punct de vedere industrial. Actualul cincinal marchează un pas însemnat în acest proces. La o serie de produse importante cum sînt energia electrică, oțel, îngrășăminte minerale, ciment, țesături, carne, zahăr, nivelele pe un locuitor prevăzute pentru 1975 se vor apropia de realizările obținute în anii 1967—1968 de Cehoslovacia, U.R.S.S., Italia, Franța, Republica Federală a Germaniei.

În proiectarea dezvoltării economice și sociale s-a urmărit ca obiectiv principal **armonizarea nevoilor imediate ale societății cu țelurile de perspectivă**, asigurarea unei unități organice între prezentul și viitorul patriei noastre socialiste. Concret, acest lucru se reflectă în modul de dimensionare, în actualul cincinal, a raportului dintre acumulare și consum, dintre partea din venitul național destinată dezvoltării economiei și a celei destinate satisfacerii nevoilor populației. Această dimensionare a avut în vedere faptul că în condițiile economiei socialiste, oamenii muncii, în dubla lor calitate, de producători și proprietari ai bunurilor materiale sînt vital interesați într-o astfel de utilizare a venitului național, care să asigure atît dezvoltarea rapidă a forțelor de producție cît și ridicarea progresivă a nivelului de trai.

Datorită unei rate înalte a acumulării se creează, în acest cincinal, posibilități materiale pentru a asigura sporirea simțitoare a numărului de salariați din economie, în special în industrie și celelalte ramuri neagricole, unde se realizează o productivitate a muncii ridicată și un nivel de salarizare mai înalt. Imprimînd, prin politica de acumulare, un ritm rapid de creștere pentru întreaga economie, se asigură în același timp sporirea substanțială a venitului național și avuției naționale, factor determinant, pentru asigurarea unui nivel de trai ridicat pentru toți oamenii muncii. Merită să subliniem în această privință faptul că tocmai datorită ratei înalte a acumulării, a eforturilor pe care le face poporul nostru pentru dezvoltarea forțelor de producție, **în actualul cincinal partea din venitul național destinată fondului de consum depășește întregul venit național realizat în perioada 1966—1970.**

ASIGURAREA **unității de acțiune a întregului popor, coordonarea conștientă a tuturor eforturilor care se fac pentru dezvoltarea armonioasă, echilibrată a întregului teritoriu național au impus ca planul cincinal 1971—1975 să se elaboreze — pentru prima oară în țara noastră — nu numai pe ansamblul economiei și pe ramuri, dar și în profil teritorial, pe județe.** Aceasta a dat posibilitatea investigării aprofundate a condițiilor concrete din fiecare județ, identificarea și mobilizarea unor importante rezerve de sporire a producției și eficienței economice, de amplasare mai bună pe localități și județe a obiectivelor de investiții, de îmbinare judicioasă a criteriilor economice cu necesitatea ridicării tuturor zonelor țării ca o condiție de bază pentru valorificarea superioară a potențialului material și uman al patriei.

Politica de repartizare a forțelor de producție în perioada 1971—1975 asigură, în condițiile dezvoltării susținute a întregii economii naționale, un ritm mai rapid de creștere a industriei și a numărului de salariați în județele mai puțin dezvoltate. Astfel, dacă pe ansamblul industriei ritmul mediu anual de creștere este de 11—12%, în județe ca Olt, Sălaj, Vîlcea, Bistrița-Năsăud, Buzău, Vaslui, Mehedinți, acesta este cuprins între 20—26%.

Partidul nostru concepe economia socialistă ca o economie de înaltă eficiență, cu o organizare superioară, competitivă pe plan internațional, capabilă să asigure un standard de viață ridicat pentru întregul popor. Materializată în prevederile cincinalului, aceasta se reflectă în accentul care s-a pus în toate sectoarele de activitate pe **laturile calitative** ale creșterii economice. Desigur, factorii calitativi ai activității economice, sporirea eficienței muncii sociale, nu apar pentru prima oară în aria problematică a unui plan cincinal. Pentru prima oară însă aceste probleme se regăsesc în prevederile de plan ca sarcini concrete, temeinic fundamentate pe baza unor programe speciale, elaborate de întreprinderi, centrale, ministere și la nivel național.

Creșterea productivității muncii, folosirea cît mai deplină a capacităților de producție, îmbunătățirea calității produselor, reducerea cheltuielilor de producție și îndeosebi a celor materiale, valorificarea superioară a resurselor materiale, creșterea eficienței investițiilor, a fondurilor fixe, a comerțului exterior, fiecare în parte, ocupă în construcția planului un loc deosebit de însemnat, realizarea lor condiționînd în mare măsură atingerea nivelului prevăzut al venitului național și asigurarea bazei materiale pentru îmbunătățirea nivelului de trai.

Expresie a plasării ferme a economiei noastre pe drumul unei dezvoltări de tip intensiv, în care pe prim plan se situează problemele calitative ale creșterii economice, pentru **prima oară în întreaga perioadă de economie planificată, în acest cincinal, ritmul de creștere a venitului național** (11—12% în medie pe an) — indicatorul cel mai concludent al calității unei dezvoltări, al resurselor, energiei și capacității unui popor — **devansează pe cel al produsului social.** Semnificația acestui proces devine și mai concludentă dacă avem în vedere că prin sporirea mai rapidă a venitului național se creează resursele materiale pentru accelerarea dezvoltării forțelor de producție, pentru creșterea avuției naționale și totodată pentru ridicarea bunăstării materiale și spirituale a întregului popor. Se dă în același timp un răspuns elocvent concepțiilor și teoriilor care, abordînd dintr-un punct de vedere exclusiv cantitativ economia socialistă, simplifică în mod arbitrar problematica dezvoltării acesteia, reducînd-o la principiul „cît mai mult" dar nu „și cît mai ieftin, cît mai bun".

MOBILIZAREA intensă a întregului potențial al țării, orientarea fermă a resurselor materiale și de muncă în direcțiile care asigură progresul rapid, multilateral al economiei, sînt subordonate țelului suprem al politicii și activității partidului și statului nostru, asigurarea unor condiții mai bune de muncă și de viață pentru toți oamenii muncii.

Fără a ne propune o examinare exhaustivă a prevederilor cincinalului privind ridicarea nivelului de trai, **trebuie să subliniem faptul că aceste prevederi — superioare, la majoritatea indicatorilor, celor stabilite prin directivele Congresului al X-lea al partidului, vizează ansamblul factorilor care concură la asigurarea unor condiții tot mai bune, materiale și spirituale, pentru populația de la orașe și sate :** sporirea gradului de ocupare a resurselor de muncă ca sala-

„...o industrie și o agricultură moderne, în stare să satisfacă cerințele mereu sporite ale societății..."

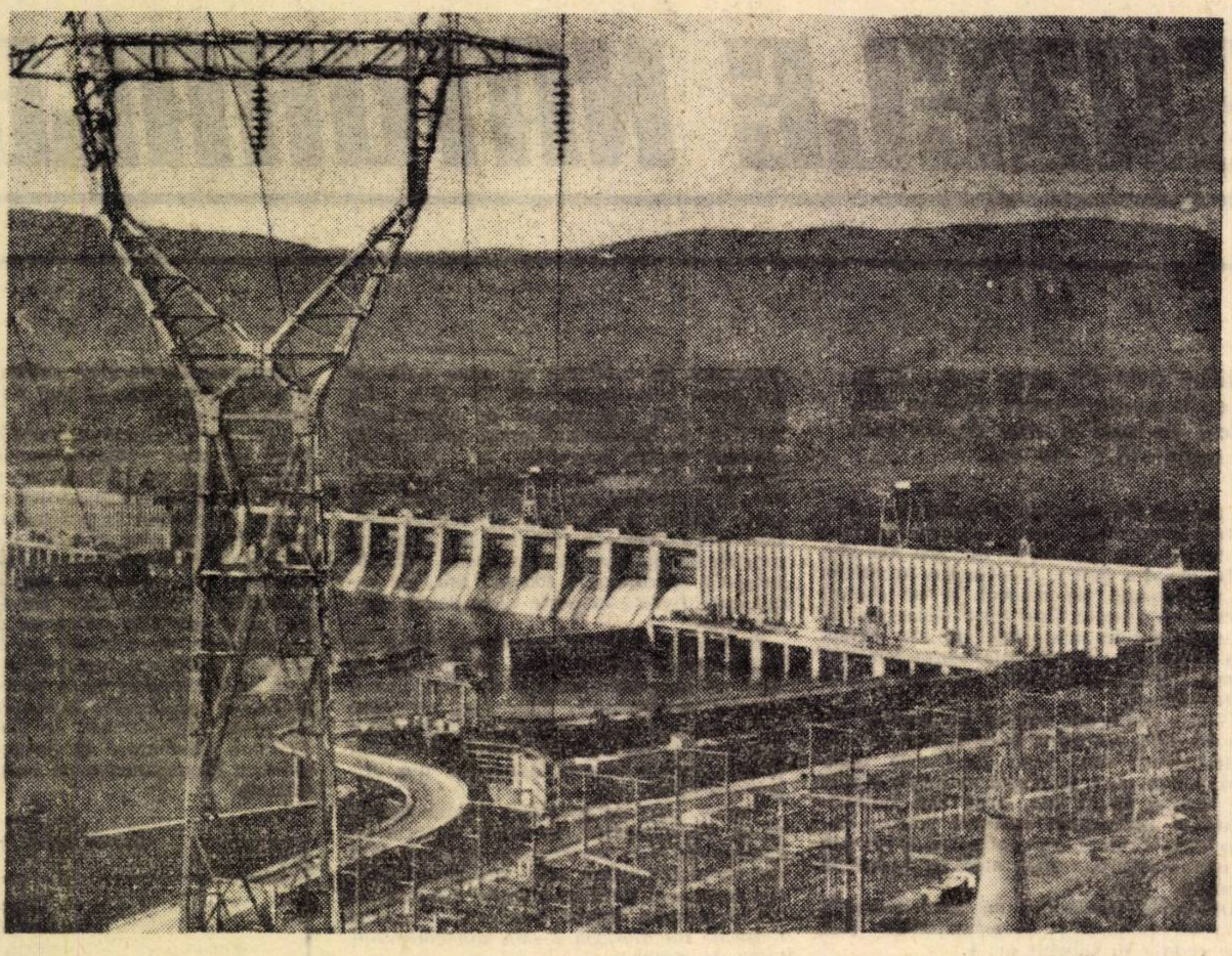

Complexul hidroenergetic și de navigație Porțile de Fier — rod al colaborării frățești între Republica Socialistă România și Republica Socialistă Federativă Iugoslavia

riați și în primul rînd în industrie, creșterea salariului real, a veniturilor reale ale întregii populații, și promovarea principiului echității socialiste, sporirea consumului de produse și servicii, creșterea gradului de înzestrare a gospodăriilor cu bunuri de folosință îndelungată, îmbunătățirea condițiilor de muncă, de odihnă și de locuit, ridicarea gradului de cultură, instruire și dezvoltarea învățămîntului, de ocrotirea sănătății populației și asistența socială.

O INFLUENȚA pozitivă asupra nivelului de trai va avea **sporirea în perioada 1971—1975 a numărului de salariați cu circa 1 milion persoane, astfel încît la sfîrșitul cincinalului vor reveni 285 salariați la 1.000 persoane față de 252 în 1970.** Concomitent cu sporirea numărului salariaților sînt prevăzute măsuri de ridicare a salariului mediu nominal lunar care va ajunge în 1975 la 1805 lei față de 1.435 lei în 1970, depășind în suma absolută cu 16% creșterea salariului mediu din perioada 1966—1970. Corespunzător prevederilor de sporire a salariilor nominale și a evoluției previzibile a prețurilor, salariul real va crește în 1975 comparativ cu 1970 cu 20%. Creșteri mai accentuate sînt prevăzute pentru salariile mici: **salariul tarifar minim se va ridica treptat,** astfel că în 1975 acesta va ajunge la 1.100 lei lunar, fiind cu peste 37% mai mare ca în 1970. Sporirea mai rapidă a veniturilor celor cu salarii mici reflectă concludent politica partidului nostru de promovare cu consecvență, în toate domeniile vieții sociale, a principiilor echității socialiste.

Măsurile de ridicare a nivelului salariilor, conjugate cu cele de sporire a numărului de salariați, vor face ca în 1975 **veniturile populației din salarii să fie cu peste 50% mai mari decît în 1970.**

Corelat cu creșterea producției agricole, **veniturile țărănimii** provenite din munca în cooperativele agricole de producție și gospodăriile personale **sînt prevăzute să depășească — pe o persoană activă — cu 22—30% pe cele realizate în 1970.**

Ca urmare a sporirii veniturilor din salarii, a celor din agricultură și a fondurilor destinate acțiunilor social-culturale, **veniturile totale reale pe un locuitor vor crește cu 38%** respectiv într-un ritm mediu anual de 6,5%; ritm superior celui realizat în perioada 1966—1970.

Semnificația eforturilor care se fac în acest cincinal pentru ridicarea standardului de viață al poporului reiese și mai mult în evidență dacă avem în vedere că numai **sporul veniturilor reale pe o persoană în 1975 față de 1970 va fi aproximativ egal cu întregul venit mediu anual realizat pe o persoană în primul cincinal.**

Un element important care caracterizează îmbunătățirea nivelului de trai îl constituie **creșterea consumurilor de mărfuri și servicii.** Schimbările prevăzute în domeniul veniturilor se răsfring nu numai asupra volumului consumurilor, cît mai ales asupra structurii sale. Acest lucru este reflectat de faptul că în condițiile creșterii cu 40—47% a desfacerilor de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist, **sporuri mai însemnate sînt prevăzute la produsele alimentare cu valoare nutritivă ridicată** (carne și produse din carne, lapte, legume și fructe), **la confecții și încălțăminte și la bunurile de folosință îndelungată.** Această dinamică este susținută atît de ritmul creșterii producției industriale de bunuri de consum, care în acest cincinal este mai ridicat decît în perioada anterioară de cinci ani cît și de măsurile prevăzute pentru ridicarea calității și diversificarea gamei de sortimente.

Serviciile prestate populației de către unitățile socialiste sînt prevăzute să sporească cu 55—61%, atît pe seama extinderii serviciilor existente cît și prin introducerea unor noi forme de servicii și a unei răspîndiri teritoriale mai judicioase a unităților prestatoare. În concordanță cu evoluția previzibilă a cererilor populației **se are în vedere** dublarea prestațiilor legate de întreținere și repararea bunurilor de folosință îndelungată, îndeosebi a celor electrotehnice mecanice și auto, precum și sporirea simțitoare și diversificarea gamei prestărilor de servicii în mediul rural.

Corespunzător volumului sporit de mărfuri și servicii sînt prevăzute măsuri pentru dezvoltarea bazei tehnice-materiale a acestor activități. Astfel, investițiile din fondurile centralizate ale statului pentru comerț, hoteluri, baze de depozitare vor însuma 13,2 miliarde lei.

În mod pozitiv asupra nivelului de trai al oamenilor muncii de la orașe și sate se vor reflecta veniturile obținute din **fondurile sociale de consum**; în 1975 cheltuielile bugetare ale statului pentru acțiuni social-culturale vor ajunge în medie pe o familie la suma de 7250 lei.

Prevederile actualului plan cincinal asigură resurse financiare necesare sporirii **veniturilor pensionarilor,** pensia medie de asigurări sociale de stat urmînd a fi mărită cu peste 18%; o creștere simțitoare vor înregistra și veniturile pensionarilor din agricultură. Este cunoscut faptul că încă din acest an, pe baza hotărîrii Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. și a Consiliului de Miniștri, **s-a îmbunătățit sistemul de acordare a alocației de stat pentru copii,** extinzîndu-se vîrsta pînă la care se acordă alocația, concomitent cu majorarea cuantumului alocației și a plafonului de venit care condiționează acordarea acesteia. Tot în scopul sprijinirii familiilor cu mulți copii, în perioada 1971—1975 capacitatea grădinițelor cu cămin va fi sporită cu 50,1 mii locuri, a caselor de copii cu 10 mii locuri, iar a creșelor cu 72,1 mii locuri.

O atenție deosebită se acordă învățămîntului, mijloc principal de ridicare a nivelului de instruire a întregului popor. În actualul cincinal se va încheia generalizarea școlii de 10 ani, iar prin diversificarea și extinderea unor forme de învățămînt, **ponderea populației cuprinse în școli și universități, în populația totală a țării, va fi la sfîrșitul cincinalului de peste 24% față de circa 22% în 1970,** cifră care depășește pe cele înregistrate în majoritatea țărilor europene.

În cadrul politicii partidului și statului nostru de ridicare continuă a standardului de viață, un loc deosebit îl ocupă **îmbunătățirea condițiilor de locuit** — componentă esențială a nivelului de trai al populației. Sporirea eforturilor materiale și financiare pentru îmbunătățirea condițiilor de locuit este ilustrată de faptul că în perioada 1971—1975 sînt prevăzute a se construi din fondurile și cu sprijinul statului 520 mii apartamente, adică tot atîtea cît s-au construit în perioada 1961—1970. Separat de acestea, se estimează că vor fi construite încă aproape 270 mii locuințe noi de către populație îndeosebi în mediul rural.

Desigur, prezentarea chiar succintă a amplului program vizînd ridicarea generală a nivelului de trai atestă faptul că **obiectivul fundamental al politicii partidului și statului nostru îl constituie omul, preocuparea constantă ca, pe măsura dezvoltării economice, a creșterii potențialului economiei noastre socialiste, nevoile materiale și spirituale ale oamenilor muncii să fie satisfăcute cît mai deplin.**

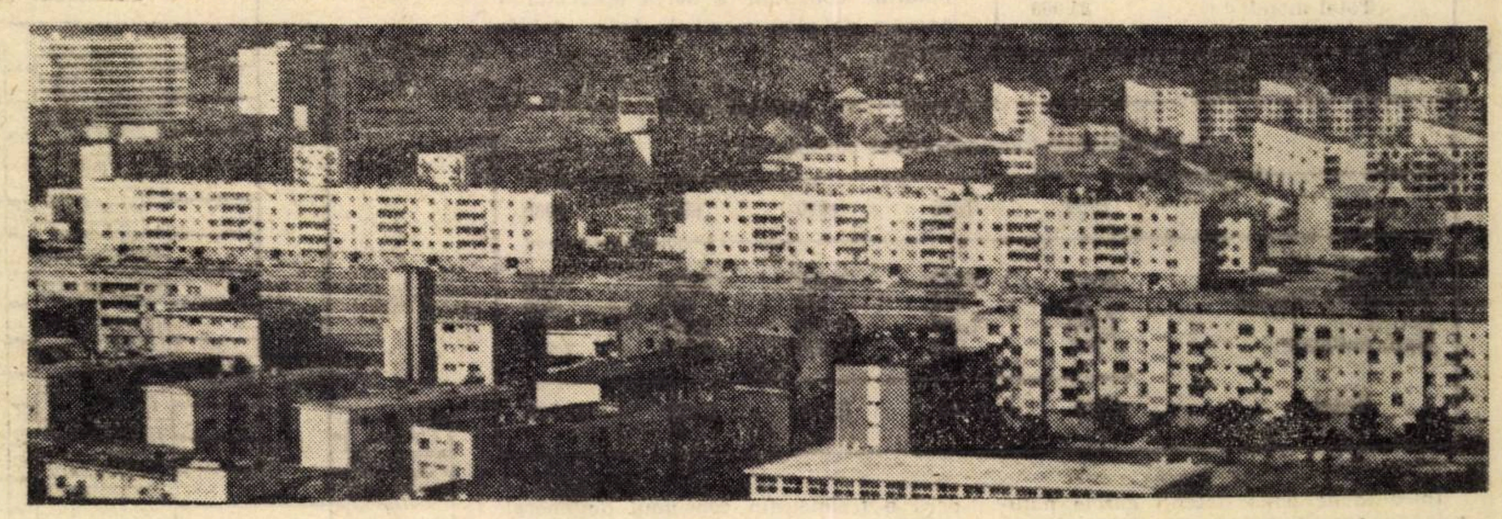

„...Imbunătățirea condițiilor de locuit — componentă esențială a nivelului de trai..."

VALORIFICAREA MATERIILOR PRIME DE BAZĂ

GAZELE NATURALE

● La ce valori se ridică astăzi zăcămintele de gaze naturale în lume ● În România, — gaz metan cu o puritate unică ● Prin chimizarea gazelor — produse cu valori de zeci şi sute de ori mai mari ● Tendinţe ale valorificării în următorii 5—10 ani.

IN PROCESUL revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane, chimia joacă un rol deosebit de important. Ea contribuie din plin la valorificarea complexă a bogăţiilor naturale, a materiilor prime şi a deşeurilor industriale, transformîndu-le într-un număr variat de produse necesare celorlalte ramuri ale economiei şi într-o gamă largă de bunuri destinate consumului.

Printre bogăţiile naturale de bază, alături de petrol, se numără şi gazele naturale. Ele se găsesc în diferite regiuni ale globului, compoziţia lor variind în funcţie de poziţia geografică şi de tipul zăcămîntului. În general, gazele naturale sînt formate din metan amestecat cu alte hidrocarburi şi gaze inerte; deci ele pot fi „asociate" sau „neasociate". **Gazele asociate** se găseso împreună cu petrolul şi se separă din amestec în instalaţii adecvate; compoziţia gazelor asociate variază în funcţie de presiunea la care ele sînt eliberate din petrol. Conţinutul în metan se diminuează pe măsură ce se reduce presiunea amestecului. Spre deosebire de acestea, **gazele neasociate** provin direct din zăcăminte, iar în compoziţia lor predomină metanul şi urme de etan şi alte hidrocarburi.

Gazele naturale conţin de regulă între 60—90% metan şi 4—40% etan şi alte hidrocarburi din seria parafinică (propan, butan etc.), hidrogen sulfurat, bioxid de carbon, heliu, aer, praf etc. Impurităţile şi hidrogenul sulfurat trebuie îndepărtate înainte ca gazelor să li se dea o întrebuinţare, mai ales în industria chimică.

Dinamica producţiei de gaze naturale pe plan mondial şi în principalele ţări este redată în tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1

— în milioane m³ —

	1950	1960	1965	1969
MONDIAL	...	468.400	705.100	890.600 1)
din care:				
Argentina	754	1.383	4.222	5.328
Austria	470	1.469	1.724	1.488
Brazilia	3	535	684	1.248
Canada	...	14.521	40.925	62.424
Columbia	510	404	906	1.338
Franţa	246	2.846	5.048	6.516
R. F. a Germaniei	51	448	2.798	8.910
Indonezia	791	2.431	3.156	4.284 1)
Iran	...	950	1.230	2.784
Italia	510	6.447	7.802	11.976
Iugoslavia	14	53	330	730
Japonia	69	676	1.726	2.160
Mexic	1.793	9.665	13.965	17.220
Olanda	6	330	1.743	21.825
R. P. Polonă	183	549	1.378	3.922
S.U.A.	...	359.673	454.198	584.628
Trinidad şi Tobago	475	766	1.174	1.606
R. P. Ungară	381	342	1.108	13.235
U.R.S.S.	5.761	45.303	127.666	181.121
Venezuela	1.117	4.606	6.538	7.980

1) 1968.

Rezervele mondiale sigure de gaze naturale sînt apreciate la 25 109 miliarde m³ (vezi tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

— în miliarde m³ —

America de Nord	9.190
America Centrală şi de Sud	1.760
Europa Occidentală	2.300
Africa	1.910
Orientul Mijlociu	5.850
Asia	820
Ţări socialiste	3.230
Total mondial:	25.060

În 1975, rezervele de gaze naturale vor fi sensibil mai mari decît în prezent şi tehnicile de producere offshore şi de transport vor permite o exploatare în orice punct al globului.

DATORITĂ proprietăţilor lor, gazele naturale sînt utilizate în două mari sectoare consumatoare: ca sursă de energie şi ca materie primă în industria chimică.

a. **Utilizarea gazelor naturale ca sursă de energie:** datorită avantajelor pe care le prezintă şi a unei puteri calorifice apreciabile (8.500—9.500 kcal/m³ N), gazele naturale constituie o sursă apreciată de energie pe plan mondial (vezi tabelul nr. 3).

Tabelul nr. 3

— în milioane tone echivalent cărbune —

	1960	1965	1970	1975	1980
Cărbune	2.193	2.140	2.300	2.700	3.100
Energie hidraulică	86	110	175	350	700
Petrol	1.369	2.150	3.000	3.850	4.800
Gaze naturale	622	900	1.300	1.750	2.400
Total:	4.270	5.300	6.775	8.650	11.000

În ultimele două decenii gazele naturale au constituit factorul principal în modificarea aprovizionării cu energie pe plan mondial. Imediat după război, gazele naturale nu reprezentau decît 14% din energia consumată în S.U.A., în restul lumii consumul lor fiind aproape neglijabil. În prezent gazele naturale acoperă o treime din consumul de energie al S.U.A. şi aproape o cincime din consumul de energie pe plan mondial.

Importanţa gazelor naturale folosite drept combustibil este recunoscută pe plan mondial şi aceasta este pusă în valoare. Principalul dezavantaj al gazelor naturale îl constituie costul ridicat de transport. O conductă de gaze naturale nu poate transporta decît 25—30% din energia utilă transportată pe o conductă de ţiţei de dimensiuni egale. Cheltuielile ridicate pentru investiţii în domeniul transportului gazelor naturale fac necesar ca industria gazelor să dispună de pieţe foarte concentrate şi relativ stabile. Spre exemplu, reţeaua de conducte magistrale de gaze naturale din S.U.A. măsoară aproximativ 400 mii km, iar gazele sînt livrate la peste 38 milioane consumatori.

Producţia U.R.S.S. va creşte pînă la 700 miliarde m³ în 1980. În Europa de vest se observă tendinţa de înlocuire a gazelor tradiţionale, fabricate, cu gaze naturale, datorită în special recentelor descoperiri din Olanda, Marea Nordului şi din zonele relativ apropiate din Algeria şi Libia.

Ţinînd cont de rezervele locale sigure, ca şi de importuri, se poate aprecia că Europa de vest va dispune în anul 1975 de circa 126 mlrd m³, acoperind 11% din necesarul total de energie. La începutul deceniului trecut ponderea gazelor naturale nu depăşea 2—3% din consumul total de energie.

Canada are o producţie mare de gaze naturale şi o vastă reţea de conducte, răspîndite în întreaga ţară. Producţia Japoniei este scăzută, dar în viitor se vor importa mari cantităţi de gaze naturale lichefiate din Alaska, Brunei şi U.R.S.S. În Australia, va începe în curînd exploatarea bogatelor zăcăminte marine descoperite în sud.

În unele ţări gazele naturale prezintă o importanţă locală foarte mare, cum este cazul în Argentina, Mexic, Pakistan. Progrese importante au fost realizate în ultimii ani în ultilizarea locală cel puţin a unei părţi din gazele asociate în ţările producătoare de ţiţei în special din Golful Persic.

b. **Utilizarea gazelor naturale ca materie primă în industria chimică.** O valorificare mult mai eficientă este utilizarea gazelor naturale în industria chimică. **Consumul de gaze naturale ca materie primă a înregistrat, mai ales în ultimii zece ani, o dezvoltare rapidă.** Disponibilitatea acestei materii prime foarte convenabilă ca preţ a stimulat elaborarea unor procedee petrochimice (vezi fig. 1). Dar şi în acele ţări în care industria chimică se baza pe zăcămintele proprii de cărbune, s-au impus gazele naturale ca materie primă pentru sinteze chimice.

Consumurile de gaze naturale în industria chimică a cîtorva ţări sînt specificate în tabelul nr. 4.

Procedeele tehnologice noi elaborate pe bază de gaze naturale prezintă faţă de cele pe bază de cărbune o productivitate mai mare a muncii, necesită investiţii mai reduse şi conduc la preţuri de cost mai mici. Dezvoltarea chimiei gazelor naturale este orientată asupra perfecţionării continue — tehnice şi economice — a procedeelor tehnologice. Pe lîngă obţinerea unor cantităţi suficiente şi la preţuri convenabile de produse de bază pentru sinteze, ponderea acestei dezvoltări rezidă în elaborarea unor procedee pentru obţinerea produselor necesare industriei de materiale plastice, de fibre sintetice, proteine alimentare şi de produse agrochimice (îngrăşăminte cu azot şi antidăunători).

Tabel nr. 4

Ţara	Consumul de gaze în industria chimică în %
Belgia	6
R. S. Cehoslovacă	10
Franţa	25
Anglia	12
Italia	27
R.S.F. Iugoslavia	37
R. P. Polonă	16
U.R.S.S.	9
R. P. Ungară	18
R. F. a Germaniei	21

TRADUCEREA în viaţă a hotărîrilor Partidului Comunist Român privind rolul industriei chimice de a crea materii prime şi auxiliare pentru celelalte sectoare economice, cît şi necesitatea de a acoperi domenii variate de utilizare, a condus la **punerea bazelor în ţara noastră a unei puternice şi moderne industrii petrochi-**

ing. Ilie SMARANDACHE

(Continuare în pag. 19)

Tabelul nr. 5

—în mii mc —

	1960	1965	1966	1967	1968	1969	1970
Producţie	6707	13308	14252	16036	17226	19066	19971
Consum	6503	12108	14252	15836	16998	18866	19771
Export	204	200	200	200	228	200	200

Sursa: Anuarul Statistic al R.S.R. 1971.

Utilizarea gazelor naturale în industria chimică

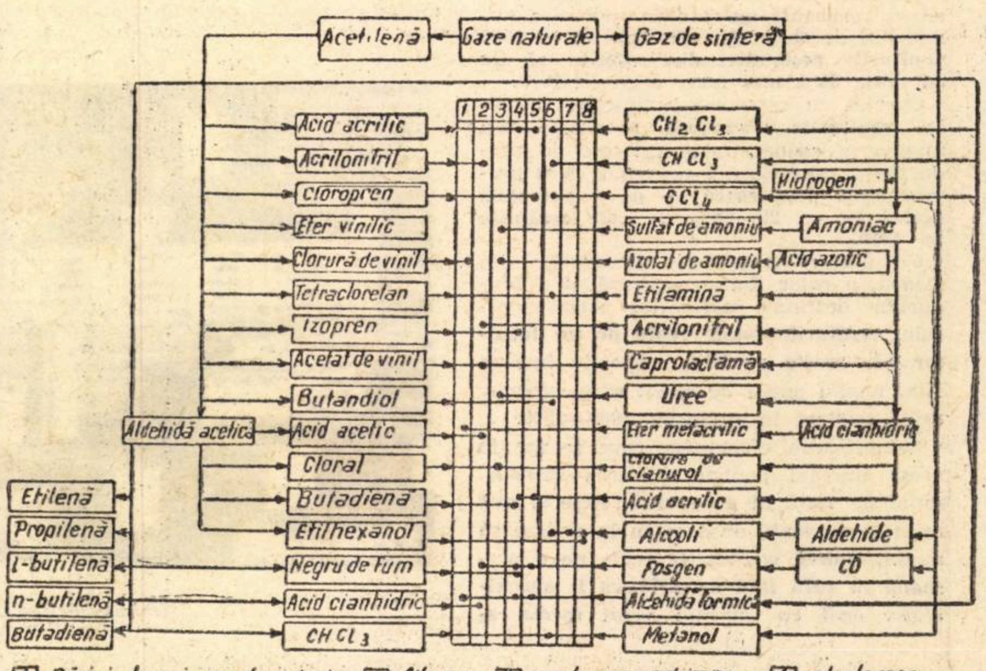

1 Răşini, lacuri, vopsele, adezivi; 2 fibre; 3 produse agrochimice; 4 elastomeri 5 materiale plastice; 6 solvenţi; 7 detergenţi; 8 plastifianţi

LA UZINELE „TRACTORUL" — BRAȘOV

CALITATEA ȘI ECONOMICITATEA PRODUSELOR — rezultantă a concepției constructive și tehnologice

- **Modelul de referință: greutatea specifică a tractoarelor din țările cu o industrie avansată.**
- **Reproiectarea constructivă și tehnologică —acțiune de mare eficacitate.**
- **Pe cînd un volum mai mare de înlocuire a metalului cu materiale plastice?**
- **Rebutul atîrnă încă greu în balanța... cheltuielilor materiale.**

ODATĂ cu sporirea volumului producției, colectivul Uzinei „Tractorul" din Brașov diversifică, an de an, nomenclatorul de produse. **Uzina fabrică în prezent peste 20 tipuri de tractoare în circa 200 de variante.** Fiecare nou tip are caracteristici tehnico-funcționale perfecționate, ceea ce îl face competitiv atît pe piața internă, cît și la export. Acum se găsesc în stadii avansate sau pentru asimilarea în perspectivă noi tipuri — U 800 și U 801, pe roți de 80 C.P., S. 800 pe șenile, U. 1800 și U 1801 și altele — toate înglobînd ceea ce este mai nou și mai modern pe plan internațional.

În activitatea pe care o desfășoară, colectivul uzinei se străduiește pe toate căile ca, paralel cu obținerea unor produse de înalt nivel calitativ, să ridice eficiența economică — sarcină principală pusă de partid în fața tuturor oamenilor muncii din țara noastră — îndreptîndu-și atenția, îndeosebi, **spre reducerea consumului de metal, care are o pondere mare în elementele de cheltuieli ale prețului de cost.** Ca urmare, în primul semestru al acestui an, cheltuielile cu materiile prime și materialele de bază au fost reduse cu 2,6% față de cele planificate la producția fabricată.

Privite în perspectiva unei perioade mai lungi de timp cifrele sînt mai concludente: față de 1965, în 1970 consumul de metal a fost redus cu 100 kg la tractorul U 650 cu simplă tracțiune, iar la același tractor, cu dublă tracțiune — 187 kg. La alte tipuri — S 650 și S 1300 cu 1100 kg și, respectiv, cu 680 kg/tractor. Exemple asemănătoare pot fi date și la alte tipuri. Pe această bază, în 1970, a fost obținută o economie de 425 tone metal față de normele de consum planificate.

Micșorarea, în decursul anilor, a greutății proprii a tractoarelor a avut drept efect îmbunătățirea masei lor specifice în comparație cu tractoarele similare produse în alte țări cu industrie avansată. Merită relevat, de pildă, faptul că familia de tractoare de 40 C.P. (care se fabrică după licență FIAT), au o masă specifică de 42,5 kg/C.P., față de media mondială de 45,5 kg/C.P. De asemenea, familia de tractoare de 65 C.P. pe șenile are o masă specifică de 86 kg/C.P., față de 90 kg/C.P. cît se înregistrează pe plan mondial la produse similare.

Sursa principală de reducere a greutății specifice a tractoarelor și de obținere, pe această bază, a unor importante economii de metal, a constituit-o **reproiectarea constructivă a produselor și îmbunătățirea tehnologiei de fabricație.** Numai prin reproiectarea tehnologiei de forjare a bielei și trecerea la matrițarea pe maxiprese a acesteia, se obține o economie anuală de oțel laminat de 60 tone, iar prin extinderea procedeului de execuție a miezurilor în cutii calde la blocul motor, la chiulasă și carter ambreiaj pentru tractorul U.650 — se realizează o economie anuală de circa 200 tone de metal.

RELEVÎND activitatea fructuoasă în domeniul reducerii cheltuielilor materiale ale producției, ca factor principal de realizare de economii și beneficii peste plan, nu se poate afirma nici pe departe că resursele în acest domeniu au fost pe deplin epuizate. Aceasta cu atît mai mult cu cît în primul semestru al anului, la unele tipuri de tractoare nu numai că nu s-a respectat consumul specific planificat, dar acesta a fost chiar depășit (la tipul de tractor S 1500 — cu 48 tone, la U 401 — cu 24 tone, la U—650 M. cu 21 tone etc.). Datorită acestor depășiri a normelor de consum și a altor cauze, economiile de metal obținute în primul semestru au fost diminuate cu cîteva zeci de tone.

Analiza făcută încă de la începutul acestui an de către colectivul de conducere al Uzinei din care a reieșit pregnant faptul că în domeniul utilizării metalului nu s-a acționat corespunzător asupra tuturor produselor — **s-a soldat cu elaborarea unui cuprinzător plan de măsuri tehnico-organizatorice concrete** (în număr de 168), **în care au fost stabilite direcțiile principale spre care se vor îndrepta atît eforturile serviciilor de concepție ale uzinei, cît și cele ale secțiilor productive.**

Printre măsurile stabilite, multe se referă la **reproiectarea constructivă a unor produse.** Astfel, prin modificarea capotajelor mască, radiator și suspensie și prin executarea unor repere de oțel turnat, în loc de laminate, modificarea tehnologiei de matrițare a altora, ca și prin modificarea planului de croire a tablei și altele, se prevede reducerea greutății specifice a tractorului S 1500 cu 18 kg. La tractorul U. 650 M s-au prevăzut în afara reproiectării podelelor și ansamblului cutiei de acumulator și înlocuiri de repere și organe de asamblare, care vor avea drept efect o economie de circa 700 tone de metal anual. Și la tractorul U 401, motorul Diesel de 65 C.P., s-au prevăzut măsuri cu privire la reproiectarea și modificarea tehnologiei de forjare a unor repere, reducerea consumului de tablă și oțel etc.

În afară de acestea, s-a mai prevăzut adaptarea osiei motoare de la tractorul U. 401 la tractorul U. 651 M, reproiectarea apărătorilor la tractorul S. 1300, precum și trecerea turnării unor piese din oțel la fontă nodulară, care permite reducerea grosimii pereților și a consumului de manoperă și scule. De altfel, în uzină se fac în prezent intense pregătiri în vederea executării din fontă nodulară a traversei din față (la executarea trompelor tractoarelor de 65 C.P. s-a și trecut parțial), urmînd ca, în cel mai scurt timp, numărul acestor repere să crească; în plus, se va trece la utilizarea aluminiului în cazul pieselor slab solicitate.

O altă rezervă de economisire a metalului — insuficient fructificată pînă acum — o constituie **extinderea înlocuitorilor în special cu materialele plastice.** Deși la o serie de tipuri de tractoare s-au obținut unele rezultate, la altele s-a realizat puțin în comparație cu tractoarele similare din străinătate. Așa, de pildă, greutatea pieselor din masă plastică la tractoarele de 65 C.P. reprezintă 1,35 kg/tractor (față de 2,56 kg/tractor la cele de 45 C.P.), deși sînt destule repere ce se pretează a fi înlocuite cu materiale plastice (capacul bateriei de la tractoarele de 65 C.P., grătarul măștii tractoarelor S. 650, furtunele sau unele cabluri ale unor tractoare etc.). E adevărat că în această problemă, nu este suficientă numai dorința uzinei și eforturile ei. Aici trebuie avute în vedere mai multe aspecte și anume existența materiei prime și a calității ei, dar mai ales posibilitatea de prelucrare. Pentru rezolvarea acestor probleme este nevoie de mai multă preocupare din partea cadrelor tehnice ale uzinei, dar și de un ajutor efectiv din partea Centralei industriale, a Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini și a Ministerului Industriei Chimice.

UN INDICATOR important în industria constructoare de mașini care arată în ce grad este folosită materia primă, îl constituie **coeficientul de utilizare a metalului.** Se poate spune că, din acest punct de vedere, Uzina „Tractorul" a făcut în ultimii ani pași însemnați înainte, în sensul că la unele produse aflate în fabricație, indicii de utilizare a metalului sînt cuprinși între 0,65—0,79. Dacă în 1965, indicele de utilizare a metalului la tractoarele U. 650 a reprezentat 0,72, în 1970 el s-a ridicat la 0,79, iar la tractoarele S. 650 de la 0,71 la 0,75.

Dar și în acest domeniu, rezervele nu sînt fructificate la maximum. Astfel, la un tractor S.1300 greutatea netă încorporată efectiv în produs este cu 7 tone mai mică decît norma de aprovizionare. Așadar, o însemnată cantitate de metal se pierde în diferitele faze ale procesului de producție (debitare, prelucrare, finisare), deși unele deșeuri sînt utilizate pentru efectuarea unor repere mici. Dar această situație este valabilă nu numai în cazul unor tipuri de tractoare, ci și în cel al unor repere.

În vederea îmbunătățirii acestei situații, **serviciile de specialitate ale uzinei** (metalurg șef, tehnolog șef, constructor șef), **precum și secțiile de fabricație, au întocmit o situație cu reperele al căror coeficient de utilizare a metalului se situează sub 0,50, cuprinzîndu-le într-un plan de măsuri care prevede ca, prin reproiectări și îmbunătățiri de tehnologii, să crească coeficientul de utilizare a metalului și, în final, să ducă la realizarea de economii substanțiale.**

La turnătoria de fontă, **procedeul de execuție a miezurilor în cutii calde,** permite sporirea preciziei dimensionale a pieselor, reducerea rebutului și, implicit, realizarea unor economii de metal. De aceea, se pune un accent deosebit pe extinderea acestui procedeu la cît mai multe repere. Dacă în 1969, au fost executate după acest procedeu miezuri pentru circa 50 repere, în anul 1971 sînt prevăzute măsuri de extindere la peste 70, urmînd ca, în viitor, numărul acestora să crească, ținînd seama că piesele executate de turnătorie depășesc cifra de 700. Perfecționări de tehnologii, se pot face și la oțelărie, secțiile de prelucrare la rece și chiar la forjă.

Sînt însă și alte resurse ce pot fi puse în valoare, dar care necesită sprijinul siderurgiștilor. Printre acestea se află și **mult discutata problemă a nelivrării de către diverși furnizori a unor materiale la lungimi fixe și multiple.** Numai din această cauză Uzina „Tractorul" a consumat în plus, în primul semestru al anului, 768 tone metal. Socotim că atît Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini cît și Ministerul Industriei Metalurgice, trebuie să acorde acestei probleme o mai mare atenție.

CÎND SE VORBEȘTE de utilizarea mai bună a metalului și, în general, de reducerea cheltuielilor de producție într-o uzină constructoare de mașini, nu se poate face abstracție de **nivelul la care se situează procentul de rebuturi,** în special în sectoarele calde — turnătorie de fontă, cea de oțel, forjă etc. Din punctul de vedere al calității pieselor se poate spune că la Uzina „Tractorul" s-au făcut progrese însemnate. Au fost luate măsuri atît pentru pregătirea profesională a muncitorilor, pentru sporirea spiritului de răspundere în muncă cît și pentru execuția cu grijă a desenelor și tehnologiilor de fabricație, asigurarea la timp a locurilor de muncă cu materii prime de bună calitate și cu S.D.V-uri. În urma acestor măsuri, cantitatea de piese rebutate s-a diminuat mult. Totuși, procentul de rebuturi se menține încă, pe ansamblul uzinei, la un nivel care afectează în bună măsură cheltuielile de fabricație. De aceea, conducerea uzinei a transformat într-o practică curentă evidențierea cauzelor care determină rebuturile, analizarea lor periodică cu toți factorii de răspundere (șeful de secție, tehnologul, C.T.C.-ul, reprezentantul sindicatului, maistrul și muncitorul în cauză) pentru ca, împreună, să înlăture neajunsurile care determină obținerea unor piese de calitate necorespunzătoare.

Din evidențierea cauzelor care au determinat rebuturile ce au fost înregistrate în primele 6 luni ale anului curent, la sectoarele calde (fontă, oțel, forje, neferoase), s-au desprins următoarele:

- — nerespectarea tehnologiei de fabricație 20%
- — utilaje sau S.D.V.-uri necorespunzătoare 19%
- — materiale de calitate inferioară 24%
- — neglijență, neatenție, slabă calificare 29%
- — desene modificate sau greșite, tehnologii greșite, condiții improprii de muncă 8%

Faptul că aproape 50% din cantitatea de rebuturi se datoresc executanților (20% din cauza nerespectării tehnologiei de fabricație și 29% ca urmare a neglijenței, neatenției și slabei calificări), implică nu numai imprimarea unei răspunderi sporite pentru munca prestată de fiecare muncitor, ci și întărirea asistenței tehnice din partea maiștrilor și tehnicienilor din fiecare schimb. De asemenea, este necesar ca factorii răspunzători să ia măsuri eficiente pentru eliminarea cauzelor care fac ca utilajele sau S.D.V.-urile să fie necorespunzătoare, ca materia primă care intră în circuitul producției să nu se ridice la nivelul calității prescrise. Căci trebuie clar înțeles că rebuturile afectează direct cantitățile de metal (chiar dacă o bună parte se recuperează prin retopire sau se remaniază) și, în plus, ridică volumul de cheltuieli de manoperă care, toate, încarcă pînă la urmă costurile de producție.

În pregătirea planului pe anul 1972 este necesar să se țină seama de îmbunătățirile ce trebuie aduse în toate domeniile de activitate menționate, dar îndeosebi de perfecționările constructive și tehnologice care își aduc contribuția cea mai de seamă la modernizarea produselor, a producției, la economicitatea lor.

Marin STOIANOVICI
economist
secția economică a Comitetului județean P.C.R. — Brașov

SCRISORI

DOI ECONOMIŞTI DESPRE STOCURI

METODELE folosite pînă în prezent şi de unitatea noastră, în prevenirea apariţiei stocurilor supranormative şi valorificarea celor existente s-au dovedit deosebit de eficiente. Printre acestea, enumăr urmărirea sistematică, pe bază de grafic, a lichidării stocurilor fără mişcare asigurată, precum şi publicarea în suplimentul revistei „Viaţa economică" a listelor cu piesele şi materialele „predispuse" a deveni supranormative.

Deoarece stocurile apar şi datorită unei gestionări necorespunzătoare, precum şi lipsei controlului, trebuie întreprinse măsuri în acest sens Controlul la raft şi identificarea pe fişa de evidenţă duce la stabilirea situaţiei exacte pe teren şi la prevenirea stocurilor de prisos. Se ştie, de asemenea, că unele stocuri îşi au provenienţa din schimbările în procesul tehnologic, al producţiei. În asemenea cazuri trebuie să se facă renunţări, în termen la materialele ce urmau a fi procurate.

T. ION
Ploieşti

★

ÎN INTERVALUL unui trimestru, o unitate cu profil de construcţii-montaj rulează materii şi materiale de zeci de milioane de lei. Normal şi, în acelaşi timp, legal ar fi ca întreaga gamă de materiale contractate să fie livrată conform graficelor şi termenelor, fără ca pe parcurs să intervină dereglări şi litigii. În realitate, însă, lucrurile se petrec altfel ; o serie de furnizori nu-şi onorează contractele în totalitate, alţii trimit produse de slabă calitate ş.a.m.d. După părerea mea, cauzele reale care produc stocuri supranormative sînt şi schimbările de soluţii tehnice şi suplimentările de planuri. Din păcate, uneori, ambele foarte apropiate de datele iniţiale ale stabilirii documentaţiilor sau planurilor.

De aceea, propun ca schimbările de soluţii tehnice să se facă în cazuri excepţionale, iar suplimentările de planuri de producţie să fie aprobate numai după ce s-a constatat posibilitatea acoperirii sau procurării de materiale fără cheltuieli suplimentare.

Gheorghe CRUCEANU
economist
Piteşti

S. O. S. — UL FOLIILOR DE POLIETILENĂ

CANTITĂŢI tot mai mari de folii de polietilenă se utilizează în legumicultură, la acoperirea solariilor. În condiţiile în care ele costă atît de mult (13—20 lei kg) şi nu sînt se pare, prea reuşite calitativ — nu rezistă mai mult de un ciclu, la primul vînt mai puternic transformîndu-se în fîşii — este bine să fie folosit în continuare acest sistem ? Oricum, nu mă pot opri, însă, să gîndesc că s-ar putea găsi o metodă de a recupera ceva din tonele de resturi de folie depozitate : există aproximativ 5 tone la C.A.P. Giurgiţa, peste 40 tone la Asociaţia întreprinderilor sere-solarii Berca, 10—15 tone la cele două C.A.P.-uri din comuna Bîrca etc.

Înainte de-a scrie aceste rînduri, am apelat la D.C.A. Băileşti şi Craiova, Ministerul Industriei Chimice U.J.C.A.P.-Dolj, Uzina de Mase Plastice-Iaşi etc. De nicăieri nici un răspuns. Foliile de polietilenă şi-au transmis S.O.S.-ul lor. Oare nimeni nu-l va recepţiona ?!

ing. I. PERŞINARU
C.A.P. Giurgiţa-Dolj

PAGINĂ DETAŞABILĂ

Propun publicarea săptămînal, bilunar sau lunar în raport cu posibilităţile materiale, a unei pagini detaşabile (care se va putea împături sub formă de broşură) pe teme teoretice şi practice în sprijinul învăţămîntului politico-ideologic şi învăţămîntului profesional economic pentru cadrele de conducere din economie şi economişti.

Revista a publicat permanent materiale deosebit de folositoare, însă credem că o pagină specială ar ajuta în mod şi mai direct pregătirea cadrelor de conducere şi a economiştilor. Avem toată încrederea că propunerea va avea un efect pozitiv în activitatea revistei şi a noastră a tuturor cadrelor de conducere şi economiştilor.

I. TIRIBOI
I.A.P.S. Ploieşti

N.R. După cum aţi putut constata, propunerea dv. s-a şi realizat, începînd încă din numărul trecut al revistei.

CONSFĂTUIRE CU CITITORII „VIEŢII ECONOMICE" LA BRAŞOV

UN SCHIMB UTIL DE PĂRERI

PENTRU A AVEA o cît mai fidelă imagine asupra satisfacerii cerinţelor cititorilor, pentru a mijloci un larg schimb de opinii în vederea îmbunătăţirii permanente a conţinutului şi formei revistei, redacţia „Vieţii" economice" organizează periodic consfătuiri în diverse judeţe ale ţării. Recent a avut loc o asemenea consfătuire la Braşov — organizată cu sprijinul Comisiei economice a Comitetului judeţean de partid — la care au participat conducători din unităţi economice, ingineri şi economişti, cadre din învăţămîntul economic din judeţ.

Cu acest prilej, cei prezenţi au apreciat ajutorul efectiv pe care publicaţia noastră îl aduce la dezbaterea principalelor probleme economice ale dezvoltării ţării în lumina sarcinilor trasate de partid, la antrenarea economiştilor şi a celorlalte cadre de specialişti pentru sporirea contribuţiei lor la înfăptuirea planurilor economice de stat, în condiţiile unei eficienţe ridicate ; pentru mijlocirea cunoaşterii experienţei înaintate din ţările socialiste privind construcţia economică, cît şi diferitele activităţi economice desfăşurate în toate ţările lumii, în combaterea teoriilor burgheze economice etc. Totodată, participanţii au făcut numeroase propuneri care vizează iniţierea de noi rubrici, lărgirea tematicii revistei, în aşa fel încît să fie cuprinse mai larg problemele privind comerţul exterior, agricultura, reciclarea economiştilor, prestaţiile către populaţie etc.

LUCRAREA DE DIPLOMĂ SĂ ÎNCEAPĂ ÎNCĂ DIN ANUL III

PRACTICA STUDENŢILOR economişti să se facă în întreprinderi, organizaţii economice de stat şi obşteşti, instituţii şi consilii populare. S-ar lărgi astfel sfera unităţilor în care să se facă practică şi posibilităţile de plasare a absolvenţilor. Pornind de la necesitatea asigurării continuităţii şi eficienţei maxime a practicii în unităţi, consider necesar ca, în cursul anului universitar, practica să se efectueze sub forma unor stagii cu durata de 2 săptămîni în fiecare semestru. Pentru îmbogăţirea şi consolidarea cunoştinţelor teoretice şi legarea învăţămîntului de practică, ar fi bine ca, în timpul verii, studenţii să facă practica în unităţi cu acelaşi profil în toţi anii de studii, de preferinţă în localităţile unde aceştia îşi au domiciliul stabil. Acest lucru ar duce la cunoaşterea mai profundă a sistemelor de organizare, a fluxurilor tehnologice, a metodelor de lucru.

Obligativitatea studenţilor de a întocmai o lucrare scrisă după fiecare perioadă de practică, susţinerea acesteia în cadrul unor colocvii obligatorii, precum şi antrenarea lor la efectuarea lucrărilor în cadrul unităţilor, ar avea efecte pozitive asupra pregătirii lor. Lucrările de diplomă să fie alese în strînsă corelaţie cu profilul unităţilor socialiste şi din cadrul lor, iar la repartizarea absolvenţilor în cîmpul muncii să se ţină seama de unităţile în care au făcut practica şi întocmit lucrările de diplomă.

Pornind de la importanţa lucrărilor de diplomă în formarea tinerilor specialişti, propun ca tema să fie cunoscută la începutul anului III, iar studenţii să pregătească şi să asambleze piesele în acest an, urmînd ca în anul IV să facă completări şi finisări. Acordarea asistenţei de specialitate în timpul întocmirii lucrării de diplomă să se facă de către cadrele didactice şi specialiştii din unităţi, însărcinaţi cu acest lucru. În schimbul serviciului prestat, aceştia să fie remuneraţi cu o indemnizaţie care să varieze în funcţie de numărul de studenţi şi zile prestate.

Gheorghe ŞULIC
directorul administraţiei financiare a judeţului Botoşani

CURIER

● Transferări

INDUSTRIA LAPTELUI, Cîmpulung Moldovenesc — Potrivit art. 16[2] lit. d. din Codul Muncii, angajatul transferat în interesul serviciului în altă localitate, are dreptul şi la o indemnizaţie egală cu o pătrime din salariul (cîştigul) său mediu lunar, pentru fiecare membru de familie care se deplasează. În Instrucţiunile Ministerului Finanţelor şi ale fostului Comitet de stat pentru probleme de muncă şi salarii cu nr. 7 000/1964, şi în prezent în vigoare, se prevede că indemnizaţia se cuvine numai salariatului transferat în altă localitate care îşi mută definitiv atît domiciliul său, cît şi cel al familiei sale. Salariatul a cărui soţie a fost repartizată de comisia guvernamentală în localitatea unde el a fost transferat în interesul serviciului, este îndreptăţit la primirea indemnizaţiei dacă dovedeşte că sînt îndeplinite condiţiile prevăzute în Instrucţiuni. Nici o dispoziţie normativă nu face distincţie în acordarea acestor drepturi pentru soţia repartizată în muncă în aceeaşi localitate şi care nu beneficiază de indemnizaţie ca salariată, ci ca membră de familie.

● Diurna de deplasare

ZOLTAN VERESS, Carei — Îndrumătorii sectoarelor industriei alimentare (ca şi ceilalţi angajaţi cu sarcini similare) deplasîndu-se, de regulă, pe un teritoriu limitat, care constituie raza lor de activitate, trebuie să-şi organizeze munca în aşa fel încît să poată îndeplini sarcinile de serviciu în timpul normal de lucru de 8 ore şi să se întoarcă înainte de 12 ore în localitatea unde au domiciliul. Drept urmare, angajaţilor respectivi nu li se decontează diurna şi cheltuielile de cazare. În ce priveşte angajaţii menţionaţi la pct. II din sesizare, normele de decontare şi control pentru cheltuielile de deplasare şi detaşare nr 11850/1963, prevăd că „diurna de delegare nu se poate acorda în cazul cînd, deşi deplasarea se face la distanţă mai mare de 10 km., condiţiile de muncă şi de transport permit totuşi angajatului să se înapoieze în mai puţin de 12 ore de la plecare, aprecierea îndeplinirii acestor condiţii fiind de competenţa conducerii unităţii".

● Contractul de muncă

AUGUSTIN PODARU, Tîrgu Mureş — Potrivit art. 51 din Decretul nr. 468/1957, contractul de muncă al salariatului care a fost încorporat, se desface de către conducerea unităţii la împlinirea unui termen de 60 zile de la data prevăzută în ordinul de chemare. Salariatul care a fost lăsat la vatră înlăuntrul acestui termen, este obligat să se prezinte la locul de muncă în cel mult 10 zile de la data lăsării lui la vatră, fără însă a depăşi termenul de 60 zile. Cel chemat la comisariatul militar fără să fie încorporat, are obligaţia să se prezinte la locul de muncă în termen de 5 zile de la data la care i s-a comunicat aceasta. Ţinînd seama de cele de mai sus, în carnetul de muncă al salariatului chemat pentru satisfacerea stagiului militar se înscrie ca dată a desfacerii contractului de muncă data corespunzătoare împlinirii termenului de 60 zile menţionat mai înainte. Această soluţie are în vedere faptul că, în perioada de 60 zile cît salariatul n-a fost prezent în unitate, contractul de muncă a continuat să fie în vigoare, fiind însă suspendat în aplicaţiunea clauzelor lui.

● Ocuparea funcţiei de maistru

IOSIF TÖVISI, Tîrgu Mureş — Din scrisoarea dv. rezultă că, după absolvirea liceului şi a şcolii tehnice de personal tehnic, aţi fost încadrat ca tehnician, neprestînd o activitate nemijlocită în producţie, ca muncitor calificat. Potrivit legii privind încadrarea şi promovarea în muncă a personalului din unităţile socialiste de stat, pot fi încadraţi în funcţia de maistru absolvenţii şcolilor de maiştri, de specialitate, muncitorii de înaltă calificare cu 8 ani în producţie, precum şi tehnicienii cu cinci ani în funcţii tehnice care sînt absolvenţi ai liceelor de specialitate cu profil tehnic sau ai liceelor de cultură generală, dar cu 5 ani vechime ca muncitori calificaţi. Nici reglementarea în vigoare pînă la sfîrşitul acestui an, nici reglementarea stabilită prin legea încadrării şi promovării personalului, ce va intra în vigoare la 1 ianuarie 1972, nu prevede posibilitatea ocupării funcţiei de maistru de către salariaţii, absolvenţi ai liceului de cultură generală care n-au o vechime efectivă ca muncitori.

Erată

La articolul **Învăţămînt şi creştere economică**, apărut în nr. 45, pag. 14, în col. 1, rîndurile după relaţia (1) se vor citi „reprezintă relaţia dintre mijloacele de producţie şi forţa de muncă..." ; în col. 3, formula (9) se va citi

$$(P/N)/(P_0/N_0) = (E/E_0)^{\alpha}(Z/Z^0)^{1-\alpha}$$

RELAŢIILE ECONOMICE EXTERNE ALE ROMÂNIEI

EVOLUŢIA ASCENDENTĂ A COLABORĂRII ECONOMICE ROMÂNO – SOVIETICE

INTERVIUL NOSTRU
cu
dr. Ion STOIAN
adjunct al ministrului comerţului exterior

— Recent a fost semnat la Bucureşti, în urma convorbirilor care au avut loc între ministrul comerţului exterior al României, Cornel Burtică şi ministrul comerţului exterior al U.R.S.S., Nikolai Patolicev, Protocolul privind schimbul de mărfuri pe anul 1972 între România şi Uniunea Sovietică. Cum aţi putea caracteriza acest document şi care este semnificaţia lui în ansamblul relaţiilor de colaborare pe planuri multiple dintre cele două ţări vecine şi prietene ?

— După cum este cunoscut, Uniunea Sovietică este principalul partener comercial al ţării noastre, ponderea sa în schimburile economice externe ale României fiind în anul trecut de aproximativ 27%. Protocolul comercial încheiat la 18 noiembrie a.c. prevede pentru anul 1972 o creştere a schimburilor de mărfuri dintre cele două ţări de circa 18% în comparaţie cu prevederile pe anul în curs. În anul viitor comerţul româno-sovietic va depăşi pentru prima dată 1 miliard de ruble. Aceasta constituie o nouă dovadă a posibilităţilor deosebite care există pentru extinderea şi diversificarea colaborării economice şi a schimburilor comerciale dintre cele două ţări, legate între ele printr-o prietenie tradiţională. De altfel, o dezvoltare în ritm susţinut a schimbului de mărfuri dintre România şi U.R.S.S. este prevăzută şi prin Acordul comercial de lungă durată pe perioada 1971—1975, potrivit căruia în cincinalul actual se vor efectua livrări reciproce cu 40% mai mari în comparaţie cu realizările din cincinalul precedent. Majorarea schimburilor stabilită pentru 1972 este un pas important pe calea realizării şi — în mod sigur — a depăşirii prevederilor Acordului pe termen lung.

Aş dori să fac aprecierea că protocolul încheiat recent, reflectînd succesele înregistrate de economiile naţionale ale ambelor ţări, constituie în acelaşi timp o expresie a colaborării multilaterale ascendente statornicite între două ţări prietene, angajate în opera de construire a socialismului şi comunismului, în interesul popoarelor român şi sovietic.

— Vă rugăm să exemplificaţi cu elemente concrete direcţiile principale ale dezvoltării schimburilor comerciale româno-sovietice şi modificările calitative intervenite în lumina prevederilor Protocolului încheiat pentru 1972 ?

— Doresc să menţionez că majorarea schimburilor în anul 1972 se va obţine pe seama sporirii livrărilor reciproce, atît în domeniul produselor de bază — am în vedere materiile prime, materialele, semifabricatele şi alte produse din această categorie — cît şi în cel al produselor finite.

O creştere însemnată înregistrează schimburile reciproce în sectorul de maşini şi utilaje — aproximativ 50% faţă de realizările pe anul 1971 — ceea ce scoate în evidenţă locul tot mai important al acestui domeniu în comerţul româno-sovietic şi resursele care pot fi utilizate în măsură şi mai mare în viitor, în vederea extinderii livrărilor. Creşteri importante se înregistrează în 1972 faţă de anul în curs la livrările din România de strunguri paralele cu diametrul de prelucrare 320 şi 400 mm (de 5 ori), cazane de aburi transportabile cu debit 4 tone abur/oră (de 3 ori), motoare electrice asincrone cu puterea de la 0,25 la 7,5 kw (21%), transformatoare de forţă (10%), posturi de transformare (de 3 ori), unităţi de pompaj UP-9T şi UP-12T (33%), capete de erupţie (50%), semănători universale tip SPC-6 cu dispozitiv pentru împrăştierea îngrăşămintelor (25%), remorci basculante de tractor capacitate 4 tone, tip 2PTS-4A cu acţionare hidraulică (25%) etc.

Este ştiut că Uniunea Sovietică are o industrie puternică, ceea ce îi permite să exporte o gamă largă de maşini, utilaje şi instalaţii destinate celor mai diferite sectoare economice. Acest lucru se reflectă şi în livrările U.R.S.S. către ţara noastră, convenite pentru 1972 în volume majorate faţă de acest an ; pot fi menţionate printre altele diverse maşini-unelte pentru prelucrarea metalelor, utilaje electrotehnice şi miniere, utilaje de ridicat şi transportat şi pentru construcţii de drumuri, echipament de telecomunicaţii, aparatură de măsură şi control, diverse maşini agricole, automobile, nave şi utilaj naval, avioane şi echipament de aviaţie, precum şi instalaţii complete pentru unele ramuri ale economiei (metalurgie, chimie, industria hîrtiei etc.). Trebuie subliniată în mod deosebit majorarea de peste 3 ori a livrărilor din U.R.S.S. de maşini-unelte pentru prelucrarea metalelor, în condiţiile lărgirii gamei cu noi tipuri perfecţionate.

În anul următor vor apare în comerţul reciproc o serie de produse noi. Urmare diversificării producţiei în construcţia de maşini a ţării noastre la exportul românesc vor apare, între altele : diferite tipuri de maşini-unelte, batoze de porumb, depănuşătoare de ştiuleţi de porumb, vagoane autodescărcătoare pentru minereu de fier şi alte utilaje de o complexitate şi tehnicitate sporită. La rîndul său, Uniunea Sovietică va spori livrările sale de utilaje folosite cu succes de beneficiarii din ţara noastră, cum sînt : maşini electrice de sudură, macarale auto cu capacitatea de 16, 25 şi 40 tone, o gamă largă de excavatoare, autogredere şi buldozere, combine de recoltat sfeclă SKD-2 şi alte maşini agricole, autocamioane de mare capacitate tip KRAZ şi Belaz, cargouri de mărfuri generale şi nave frigorifice, avioane AN-24 şi IL-62, autoturisme Moskvici şi Volga etc.

O dezvoltare importantă vor cunoaşte în anul 1972 livrările reciproce de bunuri de consum. La exportul nostru către U.R.S.S. am în vedere o gamă de sortimente tot mai bogată la mobilă, confecţii, textile, tricotaje, încălţăminte, articole de marochinărie şi galanterie şi altele, capabile să satisfacă cerinţele de gust şi calitate ale cumpărătorilor sovietici. De o bună apreciere printre cumpărătorii din România se bucură autoturismele, frigiderele, aparatele foto, ceasurile şi celelalte bunuri de consum importate din U.R.S.S., care vor fi prezente pe piaţa noastră şi în 1972. Dacă adăugăm la cele menţionate marea varietate a materiilor prime ce se livrează reciproc, se poate afirma că nu există domeniu al activităţii economice în care să nu fie prezente produsele care fac obiectul schimburilor dintre România şi Uniunea Sovietică.

Din aceasta rezultă importanţa deosebită pe care o acordăm dezvoltării în continuare a comerţului şi colaborării economice cu Uniunea Sovietică. De altfel, hotărîrea celor două ţări şi popoare de a dezvolta şi mai mult colaborarea şi prietenia dintre ele a fost subliniată la întîlnirile şi convorbirile din ultimii ani dintre conducătorii de partid şi de stat din România şi Uniunea Sovietică şi este consfinţită în noul Tratat de prietenie, colaborare şi asistenţă mutuală între R. S. România şi U.R.S.S., încheiat la Bucureşti în 1970. În acest context trebuie privit şi noul Protocol comercial recent semnat pentru anul 1972.

— Ce ne puteţi spune despre colaborarea şi cooperarea economică şi în producţie dintre România şi Uniunea Sovietică, în prezent şi în perspectivă ?

— Vorbind despre posibilităţile de dezvoltare a cooperării şi specializării în producţie, trebuie să amintim mai întîi rolul deosebit de important pe care îl are în această privinţă Comisia interguvernamentală româno-sovietică de colaborare economică, creată în anul 1966.

Dacă ne referim la cincinalul actual, putem arăta că a fost încheiat un număr de acorduri privind livrarea din U.R.S.S. în România de utilaje şi instalaţii pentru industria metalurgică, chimică, constructoare de maşini, a hîrtiei şi celulozei. Tot pe linia adîncirii colaborării româno-sovietice, trebuie menţionat Acordul de cooperare încheiat în luna septembrie 1970, potrivit căruia România va participa cu mijloacele sale la dezvoltarea în U.R.S.S. a producţiei de minereu de fier, urmînd ca pe această bază să sporească livrările sovietice la acest produs. De menţionat că în combinatul ce se va construi în U.R.S.S. va rezulta un minereu cu un conţinut mai bogat în fier (60%), ceea ce va da o eficienţă economică mai mare la utilizarea acestuia. Pentru plata minereului de fier şi în contul participării la această cooperare, România va livra în U.R.S.S. diverse maşini şi utilaje, vagoane autodescărcătoare pentru transportul minereului de fier, diverse bunuri de larg consum şi alte mărfuri.

Sîntem de părere că s-ar putea adînci şi mai mult cooperarea economică şi industrială dintre cele două ţări. Una din căile care ar putea fi folosite în acest sens într-o măsură tot mai mare ar fi cooperarea în construcţia de maşini pe bază de specializare. Avem în vedere, printre altele, cooperarea dintre România şi Uniunea Sovietică în construcţia de utilaje navale, maşini agricole, autocamioane de mare tonaj, maşini unelte cu comandă program, utilaj energetic etc. Pentru toate aceste utilaje uzinele din ţările noastre au o experienţă bogată şi socotim că prin unirea eforturilor ar rezulta echipamente industriale de înaltă tehnicitate, atît pentru satisfacerea nevoilor României şi Uniunii Sovietice, cît şi pentru livrarea pe terţe pieţe. O altă cale a lărgirii cooperării o vedem în construirea de combinate, cu participarea bilaterală sau multilaterală, în România sau în U.R.S.S., precum şi prin participarea la realizarea unor obiective pe terţe pieţe.

Aş putea da unele exemple care să ilustreze aceste posibilităţi. Se ştie că ţara noastră dispune de rezerve importante de sare, pe baza exploatării lor s-ar putea extinde fabricaţia de produse sodice şi alte mărfuri chimice cu o largă sferă de întrebuinţare şi cu un debuşeu sigur. La rîndul său, Uniunea Sovietică are resurse mari de lemn pentru celuloză şi de azbest — domenii în care apare posibilă participarea ţării noastre, alături de alte state interesate, la lărgirea capacităţilor de producţie, obţinîndu-se în acest fel unele cantităţi din produsele respective. Acest lucru s-ar putea extinde şi în ceea ce priveşte extragerea şi prelucrarea ţiţeiului şi gazelor naturale, sectoare în care ţara noastră are experienţă şi ar fi în măsură să-şi aducă contribuţia la valorificarea zăcămintelor de care dispune U.R.S.S. Se înţelege că aceste acţiuni de cooperare ar fi în măsură să genereze livrări reciproce sporite.

Am enumerat numai cîteva din sectoarele în care dezvoltarea viitoare a relaţiilor de colaborare economică româno-sovietică îşi găseşte un larg cîmp de aplicare. Este sigur că această colaborare se va adînci şi diversifica în continuare, contribuind la întărirea prieteniei şi întrajutorării tovărăşeşti dintre România şi Uniunea Sovietică, spre binele celor două popoare.

50 de ani de activitate

SĂRBĂTOAREA CONSTRUCTORILOR DE AUTOCAMIOANE DIN BRAŞOV

1921—1971 — semicentenarul fostei întreprinderi „Astra" din Braşov, azi Uzina de autocamioane. 50 de ani de activitate a unui harnic colectiv cu semnificaţii multiple : organizarea unei industrii autohtone de mijloace de transport pe cale ferată în condiţiile existenţei regimului burghezo-moşieresc ; schimbarea structurală a producţiei, în condiţiile eliberării ţării şi trecerii la economia planificată — de la fabricarea de vagoane de marfă şi cisternă, rulmenţi, maşini-unelte, la făurirea autocamioanelor româneşti.

Drumul parcurs în cele cinci decenii reliefează pe de o parte lupta dîrză dusă de muncitorimea de aici, sub conducerea partidului, împotriva exploatării, pentru lichidarea grelei moşteniri preluate de la capitalişti, iar pe de altă parte, activitatea fructuoasă, plină de iniţiativă pentru înfăptuirea planurilor de stat în scopul continuei dezvoltări a economiei socialiste, a înfloririi patriei.

Constructorii de autocamioane se prezintă la marea lor sărbătoare cu un bilanţ bogat : pînă la finele anului 1970 numărul autocamioanelor furnizate parcului naţional a depăşit cifra de 200 mii. In prezent, uzina execută 37 tipuri de autovehicule în 506 variante constructive. Peste 29% din producţia de autocamioane şi piese de schimb auto sînt exportate în 20 de ţări ale lumii. Anul acesta — primul din cincinalul 1971—1975 — a fost asimilat un nou tip de autocamion modern, de mare tonaj, după licenţa MAN, care va fi produs în serie începînd din 1972.

OBIECTIVE ŞI STRATEGIE

ÎNTREGUL proces de organizare a muncii reprezintă, în fapt, un ansamblu de soluţii fondate pe cunoştinţe, legi, principii ale ştiinţelor tehnice, economice şi umanistice care vizează perfecţionarea tuturor elementelor procesului de muncă, astfel ca, prin armonizarea forţei de muncă cu mijloacele şi obiectele muncii, rezultatele acesteia să sporească calitativ şi cantitativ. Înţelegînd procesul de organizare prin însuşi sensul său etimologic [1]), organizarea locului de muncă ne obligă la un acord deplin între posibilităţile şi cerinţele oamenilor.

Organizarea raţională a locului de muncă este în fapt o activitate de creaţie socială la care pot şi trebuie să participe nu numai specialiştii în organizare, ci înşişi muncitorii, şefii de echipă, maiştrii — în general cei care sînt direct legaţi de muncă. Ea nu trebuie să fie privită ca o acţiune cu dată şi termen scadent anumit, ci trebuie acceptată, prin însăşi concepţia lucrătorilor de la toate nivelele conducerii şi execuţiei, ca un proces permanent, continuu.

Există însă şi situaţii cînd organizarea locului de muncă se regăseşte ca o etapă — ca o parte dintr-un studiu de ansamblu de organizare. În orice caz, privită ca atare, ca muncă de studiu propriu-zis, organizarea locului de muncă nu trebuie să se regăsească decît ca o componentă în cadrul unui studiu complex de organizare a unui atelier, proces, flux, a producţiei unui produs, a activităţii unui laborator, serviciu etc.

Chiar şi în acest cadru — al unui studiu complex — activitatea de studiu şi organizare a unui loc de muncă nu trebuie făcută la întîmplare, la orice loc de muncă. Atacarea prioritară a unuia sau altuia dintre locurile de muncă trebuie stabilită ţinînd seama de criteriul general economic, în care scop ne pot orienta o serie de parametri sau considerente reflectate de indicatori economici, tehnici şi sociali. Deci alegerea locului de muncă în funcţie de criteriul economic este prima etapă a oricărui studiu de organizare a locului de muncă.

Parcurgînd ciclul procesului de producţie, preocupările pentru organizarea locului de muncă se îndreaptă, sau ar trebui să se îndrepte, spre locul de muncă doar după ce s-a dovedit că activitatea ce se desfăşoară la fiecare loc de muncă este o activitate riguros necesară. Deci stabilirea rolului şi poziţiei locului de muncă în ansamblul procesului sau activităţii în care se află încadrat este a doua etapă a organizării locului de muncă.

În această etapă se stabilesc toate legăturile ierarhice funcţionale şi de colaborare ale locului de muncă: de subordonare, de dependenţă, de condiţionare şi de interdependenţă. În această etapă se studiază, de fapt, cadrul social al locului de muncă nu numai din punct de vedere al legăturilor formale şi psihosociale, ca: interesul, colaborarea, satisfacţia, consideraţia, ordinea — toate acestea atît cu privire directă la executantul ce deserveşte locul de muncă respectiv cît şi privindu-l pe acesta în ansamblul colectivului din care face parte.

Există unii practicieni, dar şi cercetători care, în mod deliberat şi din înclinaţia şi pasiunea pentru detaliu şi elemente demonstrative, atacă direct şi izolat probleme de organizare a locurilor de muncă, fără a se fi analizat în ce măsură fiecare loc de muncă existent constituie într-adevăr o verigă indispensabilă în ansamblul respectivului proces de producţie, sacrificînd în acest fel ansamblul în favoarea parţialului. La ce bun să ne străduim a organiza minuţios un loc de muncă, cînd activitatea respectivă poate fi înlocuită cu alta sau combinată cu cea prestată la un alt loc de muncă?! Merită oare să ne irosim în detalii şi demonstraţii de o eficacitate redusă, renunţînd la rezervele nevalorificate ale întregului?!

Acţiunea de organizare a locului de muncă, o dată demarată, trebuie să se îndrepte spre studierea echilibrului dintre gradul răspunderilor şi dreptul de decizie ale executantului locului de muncă respectiv. Aceasta ar fi cea de a treia etapă a organizării locului de muncă peste care — din păcate — mulţi specialişti trec cu prea multă uşurinţă sau o neglijează cu desăvîrşire.

Cantitatea răspunderilor şi limitele posibilităţilor de decizie sînt cele care determină, la rîndul lor, nu numai gradul de instruire şi de cunoştinţe cerute lucrătorului, dar condiţionează — ceea ce mulţi organizatori omit să ia în seamă — în mod direct şi indubitabil toţi (dar absolut toţi) factorii de natură fizică caracteristici locului de muncă, începînd cu zona de lucru şi uneltele de muncă necesare şi mergînd pînă la ecologia acestuia, influenţînd deosebit de mult şi latura psiho-socială a executantului.

Organizarea locului de muncă ar putea continua după metodologia generală, cunoscută şi recomandată a fi practicată în studiul muncii, pentru cele două laturi ale acestuia — studiul metodelor şi măsurarea timpului — bineînţeles adăugînd etapele discutate şi pe care le considerăm indispensabile.

Dar şi în ceea ce priveşte restul etapelor practicate în metodologia de studiul muncii se impun a fi aduse unele modificări, prin completarea practicii şi metodologiei existente [2]) cu unele etape distincte sau prin individualizarea unor etape insuficient demarcate, care pot — din această cauză — să fie prea uşor trecute cu vederea şi să pericliteze prin aceasta succesul şi eficacitatea studiului de organizare a muncii. În legătură cu acestea, considerăm de o deosebită importanţă demarcarea unor etape ca:

— **studiul metodelor**: alegerea instrumentelor şi tehnicilor de studiu; proiectarea variantelor noi; alegerea variantei optime; elaborarea instrucţiunilor de muncă; crearea condiţiilor tehnico-materiale; instruirea maiştrilor şi şefilor de echipă; instruirea executanţilor; verificarea metodei şi instrucţiunilor; introducerea efectivă şi completă a noi metode de muncă; calculul eficacităţii studiului;

— **măsurarea timpului**: alegerea instrumentelor şi tehnicilor de măsurare; măsurarea timpului în variantele noi de lucru; alegerea variantei optime; calculul duratei ciclului în metoda nouă; verificarea **duratei ciclului**: introducerea definitivă a noii metode de muncă.

Nu vom argumenta în detaliu necesitatea acestor noi etape, unele probleme fiind deja dezbătute [3]). În orice caz argumentul esenţial este necesitatea de a alinia studiul muncii în cadrul ştiinţelor aplicative şi, în acest context, se impune structurarea şi organizarea etapizată a desfăşurării sale metodologice pentru a corespunde celor mai exigente cerinţe.

În acest scop nu este lipsită de importanţă nici forma de reprezentare schematică a metodologiei de studiu. Schemele existente în prezent au ca dezavantaj insuficienta demarcaţie a legăturilor de intercondiţionare şi o inegală detaliere a etapelor, pe lîngă faptul că nu pot folosi ca un „schelet-cadru" pentru eşalonarea în timp, programarea şi diviziunea muncii de studiu propriu-zisă.

Considerăm că folosirea metodei de programare liniară „Metra" şi reprezentarea schemei oricărei metodologii ştiinţifice şi implicit a studiului muncii pe structura graficului Metra, aduce un plus de atribute utile ştiinţei aplicative în general şi studiului muncii în special, indiferent dacă acesta se referă la ansamblul unui proces de producţie sau la un loc de muncă.

Adoptarea graficului „Metra" poate fi folosită după metodologia specifică cu reprezentarea activităţilor şi calculul elementelor „legături", „durate" şi „momente" sau poate fi înscrisă şi într-un cadru de coordonate, pe abscisă, înscriindu-se momentele şi duratele, pe ordonată executanţii, iar în interiorul acestor coordonate figurînd activităţile şi legăturile, aşa după cum rezultă şi din figura alăturată în care se regăseşte schema metodologică propusă pentru studiul unui loc de muncă.

Considerăm că această schemă metodologică este, în acelaşi timp, şi schema metodologică generală a studiului muncii, putînd fi extinsă, prin adaptări corespunzătoare, la majoritatea ştiinţelor aplicative.

În legătură cu organizarea locului de muncă, amintim că, în acest cadru de preocupări, ergonomia îşi găseşte locul de aplicare cel mai propice. Ergonomia poate şi trebuie considerată — cel puţin cea aplicativă — ca o latură distinctă a studiului muncii, ceea ce ar conduce la o generală restructurare a însuşi conceptului general al conţinutului studiului muncii.

În actuala structură şi metodologie, preocupările de ergonomie se regăsesc în cadrul studiului metodelor, atît în ce priveşte metoda existentă cît şi privind metoda îmbunătăţită. Rezultatele preocupărilor de ergonomie în acest cadru trebuie să asigure un plus de eficacitate fiecărui loc de muncă, bineînţeles înţelegînd prin eficacitate nu numai rezultatul direct măsurabil prin indicatorii valorici la nivel micro, ci şi macroeconomic. Există unii autori care neagă necesitatea ca în socialism ergonomia să asigure întotdeauna un plus de eficienţă, aceasta desigur din insuficienta înţelegere a noţiunii de eficienţă şi a modului în care se reflectă elementul social şi psihic prin rezultate economice. La aceasta vom ajunge doar dacă vom structura studiile de ergonomie pe scheletul întregului sistem „om-maşină-om".

DIAGRAMA METODOLOGIEI ORGANIZARII LOCULUI DE MUNCA

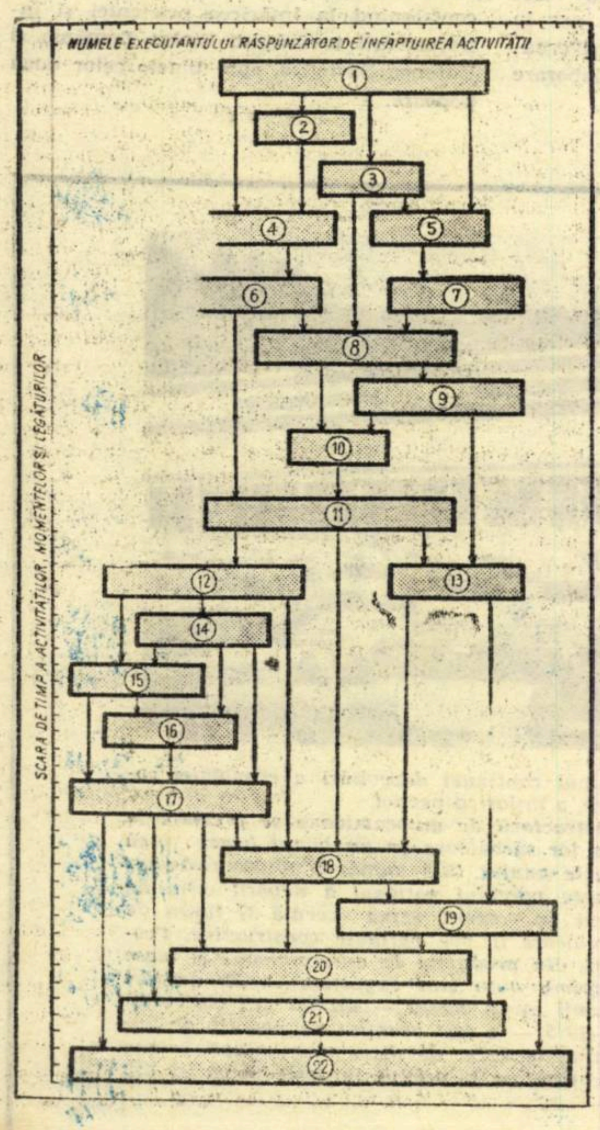

1 — alegerea locului de muncă; 2 — stabilirea poziţiei locului de muncă; 3 — studierea echilibrului răspunderi — drept de decizie; 4 — alegerea instrumentelor şi tehnicilor de studiu a metodelor; 5 — alegerea instrumentelor şi tehnicilor de măsurare a timpului; 6 — studiul metodei existente; 7 — măsurarea timpului pentru metoda existentă; 8 — proiectarea variantelor pentru metodele noi; 9 — măsurarea timpului pentru variantele metodei noi; 10 — alegerea variantei optime; 11 — stabilirea exactă a metodei noi de muncă; 12 — elaborarea instrucţiunilor de muncă; 13 — calculul duratei ciclului în metoda nouă; 14 — crearea condiţiilor tehnico-materiale pentru aplicarea metodei; 15 — instruirea şefilor de echipă şi a maiştrilor; 16 — instruirea executanţilor; 17 — aplicarea noii metode de muncă; 18 — verificarea noii metode, a instrucţiunilor şi duratei; 19 — stabilirea normei de muncă (de timp); 20 — introducerea efectivă şi definitivă a noii metode de muncă; 21 — calculul eficacităţii studiului şi a noii metode; 22 — urmărirea aplicării noii metode şi a obţinerii rezultatelor.

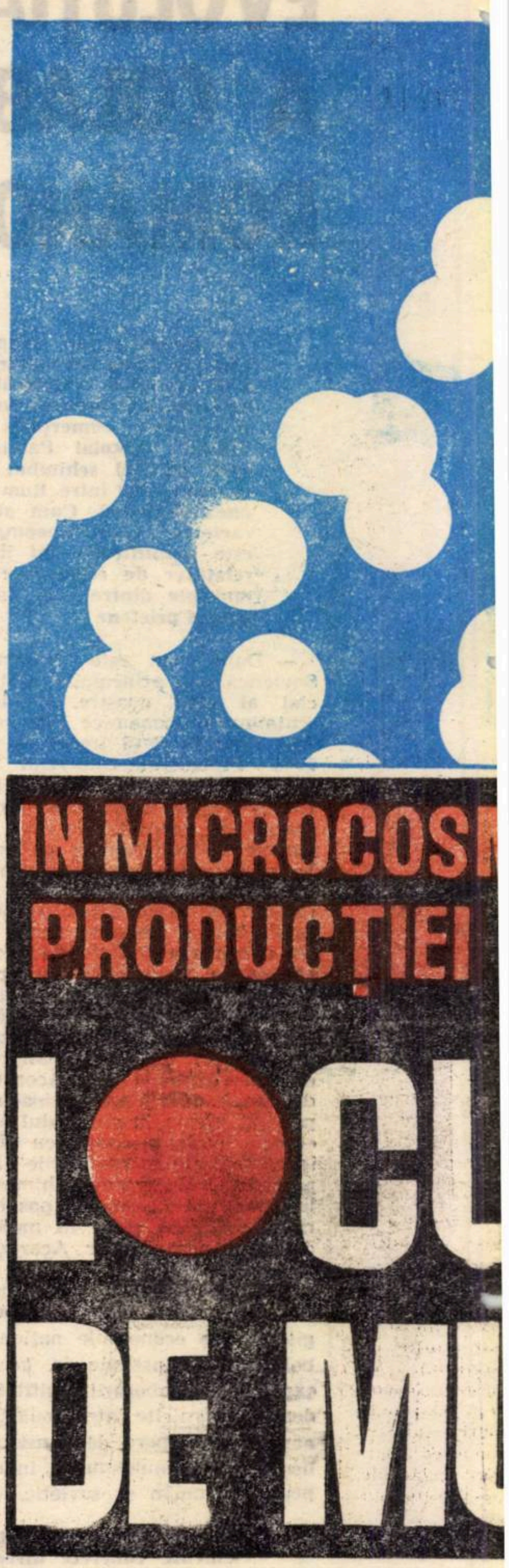

OSUL

L

UNCĂ

în legătură cu organizarea locului le muncă, o deosebită importanță o pre-zintă instruirea și educarea fiecărui mun-citor pentru ca fiecare om al muncii să ie antrenat permanent în această acțiu-ne, prin însăși activitatea pe care o de-pune zi de zi la locul său de muncă. De fapt trebuie să tindem ca fiecare loc de muncă să fie un model de organizare, iar fiecare executant să știe să-și conceapă permanent o metodă mai simplă, dar mai eficientă. Organizarea științifică a locului de muncă nu trebuie să rămînă apanajul unor specialiști și al unor compartimente, aceștia avînd menirea conceperii unor locuri noi de muncă pentru noi activități sau pentru procese complexe.

În această direcție o sarcină importantă revin școlilor de toate gradele — generale, profesionale, licee, școli tehnice și universități. În toate școlile trebuie sădită concepția generală de „organizare a muncii", concepție care trebuie să intre în conștiința oamenilor cu toată plenitudinea. Școlile trebuie să formeze oamenii pentru muncă iar munca trebuie să desăvîrșească formarea oamenilor. Practica de producție, locul de muncă și atelierul trebuie să constituie pentru elev și muncitor un model de funcționare și de existență.

Virgiliu ANGHELESCU
economist

1) În limba greacă organicos = armonizare.
2) Cornel Hidoș și Petre Isac (coordonatori) — Studiul muncii, Editura tehnică, București — 1971, vol. I, pag. 20—29 și 57—66.
3) V. Anghelescu, „Momente de bază în calculul eficienței economice în dinamica studiului muncii", Buletin CEPECA nr. 8/1969, București.

STUDII • EXPERIENȚE

LA I. I. S. „AUTOMATICA"

O ACȚIUNE COMPLEXĂ, JUDICIOS ORGANIZATĂ

URMĂRIND creșterea eficienței economice a activității I.I.S. „Automatica" din București, un colectiv de specialiști din cadrul serviciului de organizare a producției și a muncii de la această întreprindere și de la CEPECA a elaborat cîteva studii care au vizat îmbunătățirea organizării locurilor de muncă, corelată cu o susținută acțiune de autoutilare, studii a căror aplicare a început la sfîrșitul anului trecut și începutul acestui an.

Studiile au urmărit: reorganizarea procesului de producție la atelierul de echipare electrică a elementelor de automatizare unicate, vizînd în special rezolvarea problemelor ridicate de operațiunea de cablaj, scăderea ponderii muncii manuale, aplicarea principiilor ergonomice în organizarea locurilor de muncă; organizarea sectorului de construcții metalice, care a avut ca obiect o mai judicioasă amplasare a utilajelor; reorganizarea atelierelor de vopsitorie, termostate și scheme sinoptice.

Specialiștii au sesizat, pe baza experienței dobîndite, că acțiunea de organizare nu poate fi separată de cea de autoutilare. Pentru realizarea locurilor de muncă după noile concepții organizatorice, a fost necesară proiectarea și construirea în uzină a unor utilaje, scule, dispozitive specifice. Comitetul oamenilor muncii din întreprindere a hotărît ca responsabilitatea pentru realizarea acțiunii de organizare, de la faza de elaborare a studiilor, pînă la cea de aplicare a lor să aparțină aceluiași serviciu, cel de organizare a producției și a muncii. Înseși problemele de autoutilare sînt rezolvate de o grupă de proiectanți din cadrul serviciului de organizare, iar atelierul de autoutilare este subordonat acestui serviciu, care, la rîndul lui, este subordonat directorului întreprinderii.

Unul din studiile complexe de organizare aplicate a fost cel care a avut ca temă reorganizarea procesului de producție în atelierul de echipare electrică a elementelor de automatizare unicate — secția 3-a.

Specialiștii au pornit în elaborarea acestui studiu de la **analiza generală a secției**, a factorilor tehnico-economici ai activității sale. Această secție era organizată pe 6 ateliere, fiecare din ele fiind divizată în două brigăzi, în cadrul cărora lucrul era organizat pe echipe, muncitorii din această secție lucrînd într-un schimb. Secția dispunea de magazii pentru materiale și produse, stand C.T.C., stație de străpungere, utilaje și linii de acces. În secție lucrau 11 șefi de brigadă, 175 muncitori electricieni și 6 maiștri. Utilajele folosite erau mașinile de găurit fixe, cele portabile și foarfecele de tăiat bare. Transportul intern se realiza cu ajutorul cărucioarelor și podului rulant cu o sarcină de cîrlig de 3,2 t.f.

Studiul locurilor de muncă a început cu **analiza utilizării timpului de muncă, folosindu-se metoda observărilor instantanee.** S-a determinat gradul de ocupare al executanților: electricienii, maiștrii și șefii de brigadă, pregătitorii de materiale din cele șase ateliere, transportatorii din secție, dispecerii și controlorii C.T.C.

Activitățile și numărul de executanți pentru fiecare din funcțiile stabilite au fost trecute în formularul denumit **fișa de observări instantanee.** Apoi au fost determinate **amplasarea locurilor de muncă și circuitele urmate de către observatori** prezentate într-o serie de schițe atașate la studiu.

Din centralizatoarele finale ale fișei de observări instantanee au rezultat următoarele grade de ocupare a timpului pe executanți: muncitori electricieni — 85,5%, pregătitori — 46%, transportatori — 30%, șefi de brigadă și maiștri — 84,1%, dispeceri — 19%. Aceste cifre au arătat specialiștilor că, înainte de reorganizarea atelierului, existau mari rezerve în privința folosirii timpului de muncă la toate categoriile de salariați analizate.

Rezervele identificate în utilizarea timpului de muncă i-au determinat pe specialiștii în organizare să recalculeze **normele de personal,** în vederea creșterii productivității muncii și realizării de economii la fondul de salarii. Prin recalcularea normelor de personal, efectivul de muncitori electricieni din secție s-a redus cu 10 salariați. Ținînd seama de faptul că studiul de ansamblu a stabilit organizarea secției pe trei ateliere, cît și de faptul că peste 25% din gradul de ocupare al maiștrilor constă în activitatea de a da indicații, s-au menținut cei 12 șefi de brigăzi, reducîndu-se cu 3 numărul posturilor de maiștri. De asemenea, s-a redus cu 3 numărul de pregătitori.

Deoarece activitatea dispecerilor nu se desfășoară numai în atelier sau secțiile imediat apropiate, ci ei se deplasează și în cadrul altor servicii, norma de personal pentru dispeceri s-a redus numai cu un singur post. Organizarea secției pe trei ateliere, în structura ei îmbunătățită, a permis reducerea numărului controlorilor de calitate de la 12 la 6, mărindu-se astfel gradul de ocupare al acestora.

În cadrul fiecărui atelier, locurile de muncă au fost organizate astfel: în mijlocul atelierului au fost amplasate mesele de lucru, iar dulapurile și rafturile pentru materiale — de o parte și de alta a atelierului și nu în lungul liniilor de acces, cum erau înainte. Noua amplasare permite o folosire mai rațională a spațiului productiv din ateliere.

Analiza locurilor de muncă din punct de vedere **ergonomic** a pornit de la necesitatea asigurării unor condiții optime de muncă, utilizîndu-se chestionarul ergonomic pentru procesul de muncă studiat. În acest **chestionar** era prezentată atît vechea situație cît și **măsurile de îmbunătățire a condițiilor de muncă** din care amintim cîteva. Atelierele au fost dotate cu scaune ergonomice și cu mese de lucru cu plan variabil. Dispozitivul de comandă al podului rulant a fost fixat cu o centură de corpul manipulantului pentru a facilita rapiditatea execuției comenzilor și eliminarea efortului fizic depus pentru menținerea în mîini a aparatului. Ferestrele au fost acoperite cu perdele de culoare deschisă pentru diminuarea radiațiilor solare, a fost diminuat zgomotul provocat de podurile rulante; atelierul a fost dotat cu grinzi rulante și cărucioare specializate pentru transportul intern.

Studiul de reorganizare a procesului de producție la echiparea electrică a elementelor de automatizare la I.I.S. „Automatica" are o eficiență economică anuală de circa 2 900 000 lei datorită beneficiilor suplimentare obținute, economiilor la fondul de salarii și la prețul de cost.

Stere POPESCU

LA INTREPRINDEREA POLIGRAFICĂ—CLUJ

NOUTĂȚI ÎN MUNCA ZEȚARULUI

LA ÎNTREPRINDEREA poligrafică-Cluj, al cărei profil este producția de carte, s-a pus un accent deosebit pe **organizarea locului de muncă al zețarului.**

Făcînd un studiu asupra mișcărilor lucrătorului s-a constatat că față de zona normală și maximă de lucru analizată în plan orizontal și vertical, sînt efectuate **mișcări suplimentare** care obosesc organismul prin consumul mare de energie. Din graficul analizei procesului de producție, în urma studierii unui număr de 48 de cazuri, reiese că un zețar în timpul de lucru de 8 ore parcurge o distanță de 421 m.

Pentru a reduce efortul fizic al zețarului și a obține o productivitate ridicată, după un studiu efectuat pentru prima dată în țară la Întreprinderea poligrafică din Cluj, a fost proiectat și realizat un **mobilier tehnologic adecvat** pentru operația de montat tabele și formule, la construcția căruia au fost aplicate principiile ergonomiei. La masa de lucru este anexată o **măsuță mobilă** pe care sînt așezate șpalturi cu materie culeasă, necesară executării tabelelor și formulelor matematice, chimice etc. Măsuța mobilă poate să fie montată în funcție de lungimea brațelor lucrătorului, astfel ca acesta să aibă o poziție cît mai comodă. Pentru îmbunătățirea poziției lucrătorului s-a amplasat un tip de **scaun,** care poate fi adaptat la datele antropometrice ale lucrătorului.

Prin organizarea locului de muncă al zețarului se obțin o serie de avantaje:

a) crearea unor posibilități de dispunere a literelor, semnelor speciale și a materialelor de albitură care asigură identificarea și utilizarea rapidă a acestora, în condițiile folosirii raționale a spațiului total;

b) din poziția șezînd, zețarul poate executa toate lucrările complexe, într-o zonă maximă de deservire, fără a fi necesară ridicarea și deplasarea, utilizînd cele patru căsuțe cu semne matematice, chimice și întregul material de albitură, linii și regleți;

c) la locul de muncă nou creat se poate lucra în picioare sau șezînd, cu aceeași rapiditate. Oboseala este redusă, iar randamentul zețarului crește cu 20%;

d) suprafața ocupată de mobilier este mult mai mică, însă cu o utilitate mult mărită. Locul de muncă permite o folosire totală a spațiului de lucru. Zona de deservire a zețarului este cu 75% mai mare față de locul de muncă inițial;

e) noul loc de muncă creat asigură condiții de igienă cu mult mai bune;

f) locul de muncă, avînd o suprafață de 128×131 cm, asigură o concentrare mare de material tehnologic în cantități suficiente pentru desfășurarea procesului de producție timp de 8 schimburi. Casetele cu semne diferite permit o împărțire corespunzătoare a lucrărilor ce se execută.

Față de vechiul sistem, la trei locuri de muncă, în condițiile noi, se realizează o producție suplimentară pe un an în valoare de 74 300 lei și un beneficiu de 11 000 lei.

ing. A. MORAR
Întreprinderea poligrafică-Cluj

FIȘE

O sursă de inechități sociale

■ O utilă sinteză privind istoricul sistemului financiar internațional al lumii capitaliste, critica funcționării sale și propuneri de reformă a acestuia găsim în studiul **Fonctionnement du systéme monétaire international** (Funcționarea sistemului monetar internațional) de Cristian Borromée, apărut în REVUE d'ECONOMIE POLITIQUE, iulie — august 1971. Sînt analizate cauzele actualei crize, punîndu-se în centrul atenției rolul privilegiat al dolarului, de care Statele Unite au profitat, emițînd cantități uriașe de dolari. El apreciază că numai euro-dolarii se cifrează la suma de 40 miliarde. Dezvoltarea unor lichidități proprii în Europa, arată Borromée, a determinat refluxul euro-dolarilor și a atras diminuarea rapidă a rezervelor de aur ale S.U.A. La acestea, spune autorul, s-au adăugat și speculațiile cu aur făcute de unele bănci, inclusiv cele americane. Consecința cea mai gravă a actualului sistem este inflația generalizată, arată Borromée. Inflația este definită, în mod ironic, ca o încercare de a diviza produsul național în părți, a căror sumă să fie mai mare decît întregul. Inflația, spune autorul, este o sursă de înavuțire pentru puțini și de dezavantaje pentru majoritate, o sursă de adîncire a unor inechități sociale.

Keynes și urmașii săi

■ În studiul **Suscinosti i protivorecia neokeinsianskoi doctrini** (Esența și contradicțiile doctrinei neokeynesiene) apărut în revista MEMO nr. 10/1971, I. Osadceaia trece în revistă dezvoltarea doctrinei lui Keynes în teoriile creșterii economice și scoate în evidență contradicțiile dintre neokeynesieni cu privire la rolul intervenției statului în economie. Referindu-se la felul cum este interpretat Keynes de către urmașii săi, autoarea face precizarea că el întotdeauna și-a manifestat atașamentul față de orînduirea capitalistă și aversiunea față de marxism. I. Osadceaia, consideră totodată că aportul lui Keynes la dezvoltarea economiei politice burgheze constă în: extinderea cercetării economice burgheze la nivelul economiei naționale, respectiv la nivelul macroeconomic; scoaterea în evidență a necesității creării „cererii" solvabile ca o condiție a realizării producției și asigurării mișcării în ansamblul procesului de reproducție; elaborarea unei teorii a venitului național după care dezvoltarea economică reflectată în dinamica venitului național, este determinată de mișcarea cheltuielilor pentru consum și acumulare; recunoașterea faptului că șomajul poate fi rezultatul nu a unui nivel prea ridicat al salariilor, cum considera economia politică burgheză prekeynesiană, ci consecința desfășurării procesului de reproducție capitalist, caracterizat de un nivel nesatisfăcător al „cererii solvabile".

MANIFESTARE ȘTIINȚIFICĂ STUDENȚEASCĂ

CU ÎNCEPERE de azi, timp de trei zile, la Academia de Studii Economice — București se vor desfășura lucrările celei de a XI-a Conferințe naționale a cercurilor științifice studențești, secția a VII-a: Economie politică, cibernetică — calcul economic și economie de ramură. În cele patru subsecții, studenții de la institutele economice din Capitală și din țară vor prezenta circa 100 de lucrări elaborate în domeniul economiei politice a țărilor socialiste și capitaliste, al calculului economic și ciberneticii precum și al economiei de ramură (industrială, agrară, construcții-transporturi). Cea mai mare parte a lucrărilor subsecției I sînt consacrate analizei teoretice a diferitelor procese și fenomene ale construcției socialiste în țara noastră.

În subsecțiile cibernetică-calcul economic și economie de ramură lucrările reprezintă rezultatele unor cercetări concrete întreprinse de studenți în unități economice (calcule de optimizarea procesului de producție, desfacere, transport, aplicarea metodelor și a tehnicilor moderne de calcul economic în vederea creșterii producției și a celorlalți indicatori cantitativi și calitativi ai acesteia).

Lucrările conferinței vor lua sfîrșit duminică 20 noiembrie cînd va avea loc și premierea celor mai bune dintre lucrări.

AL DOILEA SIMPOZION: „DIN ISTORIA AGRICULTURII ÎN ROMÂNIA"

CONTINUÎND SERIA unor prestigioase manifestări științifice inaugurate acum doi ani la Cluj *), în zilele de 5—7 noiembrie 1971 a avut loc la Iași al doilea simpozion național „Din istoria agriculturii în România", organizat de Academia de Științe Sociale și Politice, prin Institutul de istorie și arheologie „A. D. Xenopol" din Iași cu concursul Ministerului Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Apelor.

În timp ce simpozionul de la Cluj a avut parțial un caracter de evaluare a forțelor și de stimulare a cercetărilor de istorie agrară, de astădată organizatorii pășeau pe un teren dinainte cunoscut, iar afluența comunicărilor i-a obligat să opereze și o selecție înainte de a le include în program. În ședința plenară de deschidere și în cele patru secțiuni au fost prezentate 93 de comunicări de o mare varietate tematică și de un real interes științific.

În ședința plenară au fost prezentate cinci comunicări, majoritatea cu un caracter metodologic. În comunicarea „Unele probleme actuale privind istoria agriculturii. Anchetă internațională", de pildă, Eugen Mewes a făcut un larg tur de orizont al preocupărilor existente în acest domeniu pe plan internațional. Stăruind îndeosebi asupra definirii obiectului istoriei agriculturii — în legătură cu care a prezentat și o schemă de clasificare a ramurilor și domeniilor de studiu ce trebuie avute în vedere — autorul a subliniat că din această definiție nu trebuie să lipsească preocuparea pentru istoricul producției agricole, cu diversele ei ramuri, inclusiv evoluția uneltelor, pentru relațiile agrare, precum și pentru reflectarea acestora pe plan politic și doctrinar. Bazat pe răspunsurile primite la ancheta întreprinsă în rîndul unor specialiști de peste hotare, autorul a prezentat și cadrul instituțional (societăți, institute, catedre universitare etc.) în care sînt cuprinse aceste preocupări în alte țări. A reieșit cu claritate ideea că tot mai numeroase studii românești de istorie agrară se înscriu într-un context internațional caracterizat prin aceeași tendință.

Comunicarea prezentată de V. Liveanu s-a referit la „Aplicarea matematicii la istoria relațiilor agrare". Comunicarea a reținut atenția participanților prin metodologia de determinare a influenței diverșilor factori asupra variației arenzii la finele veacului trecut. În acest scop s-au utilizat statistica matematică, iar calculele au fost efectuate la calculator.

Comunicările lui I. Corfus, St. Olteanu și D. Șandru au întregit programul primei ședințe. Ni se pare de reținut din comunicarea lui I. Corfus în special propunerea unui nou mod de lucru în editarea documentelor de istorie agrară, urmînd ca depistarea și selectarea lor să meargă în paralel, fapt ce ar accelera simțitor și tipărirea lor. Totodată, în mod întemeiat, autorul vede în această operație de editare a documentelor, în special a catagrafiilor din secolul al XIX-lea, condiția prealabilă a aplicării metodelor cantitative la studiul istoriei.

În continuare, lucrările simpozionului s-au desfășurat pe patru secții: istorie veche și medie; istorie modernă; istorie contemporană; istoriografie, etnografie, muzeografie.

În ansamblu tematica abordată în secții a evidențiat diversitatea cercetărilor de istoria agrară: probleme privind evoluția uneltelor agricole, a producției și productivității agricole, a relațiilor agrare în diverse epoci, a exportului de produse agricole, a viticulturii, silviculturii, pomiculturii legumiculturii și agriculturii, a politicii economice relative la agricultură, a ideologiei și concepțiilor diverselor partide și personalități în problema agrară, cercetarea etnografică a diferite tipuri de agricultură, a îmbunătățirilor funciare în România, a industrializării produselor agricole.

În secția întiia au fost inserate rezultatele cercetării arheologice ale epocii prefeudale și feudale, ale unor investigații de arhivă privind feudalismul, relevîndu-se îndeosebi numărul mare de teme din istoria agriculturii transilvane. În secția a doua, secție cu un program din cele mai dense, s-a impus grupul de comunicări privitoare la evoluția producției și a exportului agricol, precum și cele axate pe cercetarea relațiilor agrare din perioada descompunerii feudalismului și îndeosebi din jurul momentului Regulamentului Organic. Discuții vii, animate, s-au purtat mai ales în legătură cu problema, încă destul de controversată, a dimensiunilor rezervei feudale.

În ceea ce privește istoria agrară contemporană (secția a III-a), un grup însemnat de comunicări s-au referit la reformele agrare din 1921 și 1945, precum și la reflectarea lor pe plan politic și ideologic, relevîndu-se poziția avansată, revoluționară a partidului comunist în problema agrară. Dezvoltarea agriculturii românești între 1922 și 1928 și problema crizei agrare interbelice au fost tratate, de asemenea, în alte două comunicări. Un deosebit interes a prezentat comunicarea lui I. Bold privind „Evoluția ideii de integrare verticală în agricultura românească", precum și comunicările cu subiect de îmbunătățiri funciare.

Dacă ar fi să facem observații critice la tematica secției a III-a, trebuie să spunem că pentru viitor se impune o mai largă abordare istorică propriu-zisă a perioadelor de după 1945, perioade bogate în transformări, probleme și realizări.

Prin însuși profilul său (istoriografie, etnografie, muzeografie), programul secției a patra, a fost mai eterogen, dar nu lipsit de interes. Un grup de comunicări au tratat despre rolul unor personalități în dezvoltarea agriculturii românești, despre aportul lor la crearea și promovarea unor concepții de doctrină și politică agrară. „Concepția agrară a lui Lucrețiu Pătrășcanu" a făcut de asemenea obiectul unei interesante comunicări (autor Aneta Spiridon). Un număr de patru comunicări s-au referit la subiecte cu caracter etnografic, relevîndu-se mai ales cele despre „Forme tradiționale de agricultură în Țara Bîrsei" și despre procesul de restrîngere treptată a utilizării plugului de lemn pe teritoriul României pînă la al doilea război mondial.

Ședința finală a dezbătut probleme metodologice și organizatorice, prezentîndu-se participanților și concluziile simpozionului. S-a făcut propunerea ca pe viitor lucrările unor astfel de reuniuni științifice să aibă un număr mai restrîns de teme dinainte stabilite, care să permită o mai aprofundată și multilaterală tratare, precum și ca desfășurarea discuțiilor să aibă loc nu în secții fixate cronologic, ci în secții pe probleme.

În încheiere, participanții au aprobat călduros textul unei telegrame adresate Comitetului Central al Partidului, tovarășului Nicolae Ceaușescu, prin care își exprimă hotărîrea de a munci neobosit pentru ca cercetările de istorie agrară să răspundă cît mai bine atît dezideratului de cunoaștere și aprofundare a istoriei poporului nostru, cît și necesității ca din experiența trecutului să se tragă învățăminte utile pentru știința și practica agricolă prezentă și viitoare.

V. BOZGA
Academia de Studii Economice

*) Vezi „Viața economică" nr. 44/1969

O ANALIZĂ ORIGINALĂ A CREȘTERII ECONOMICE

„Analize macroeconomice" *) își propune — după cum afirmă autorii înșiși — să determine și să analizeze fenomene și procese economice noi, pe care le cunoaște actuala dezvoltare a capitalismului monopolist de stat, sub influența unei serii de factori și condiționări, în primul rînd sub înrîurirea profundă a revoluției contemporane în știință și tehnică. „Analize macroeconomice" este, însă, ceva mai mult: o încercare reușită de **măsurare** a unora din aceste fenomene și procese, a efectelor lor.

„Materia primă" prelucrată în cadrul studiului este venitul național, indicator complex care, în sine și mai ales în evoluția lui, cuprinde principalele manifestări ale capitalismului monopolist statal actual, unele din cele mai importante coordonate ale mecanismului său de funcționare. În aceste condiții, măsurările făcute — în mare parte pe baza unor metode originale și indicatori proprii — prind în obiectiv aspecte esențiale, de fond. Rezultatele nu se lasă așteptate. În general, ele aduc confirmări cifrice în ce privește manifestarea și sensul unor mutații intervenite în mecanismul capitalismului contemporan, după cum, în unele cazuri, ele duc la concluzii care nu par a corespunde în totalitate cu ceea ce ne-am obișnuit a crede sau afirma despre unele fenomene. Ambele grupuri de rezultate ni se par, însă, deosebit de interesante, cu atît mai mult cu cît în ambele situații concluziile autorilor se conturează într-o permanentă dispută principială, „la obiect" cu economiști burghezi, într-o utilă comparație cu rezultatele cercetărilor unor economiști marxiști, și cu atît mai mult cu cît au la bază analize științifice, calcule, care sînt folosite cu scopul evident de a se obține o mai mare apropiere de adevăr. În primul caz, aceste rezultate confirmă justețea unor aprecieri și analize făcute. În al doilea caz, ele pot constitui punctul de referință, prilejul deschiderii unor largi dezbateri care, prin noi investigații, să elucideze pe deplin respectivele fenomene și procese economice, sensul lor.

Una din principalele probleme asupra căreia autorii își îndreaptă cercetarea este cea legată de importanța, semnificația și implicațiile dezvoltării „serviciilor". Această problemă prezintă, desigur, o însemnătate deosebită, avînd în vedere dezvoltarea acestui sector în principalele țări capitaliste avansate din punct de vedere economic. Producînd mutații importante în structura venitului național, în dinamica productivității muncii, în utilizarea forței de muncă, în raportul producție-consum, în raporturile dintre muncă și capital, în însăși mecanismul reproducției capitaliste, dezvoltarea sectorului serviciilor are legătură, directă sau indirectă, cu o serie de alte fenomene a căror manifestare caracterizează capitalismul contemporan. O abordare teoretică este, desigur, indispensabilă. În principal, o asemenea abordare teoretică trebuie să răspundă întrebării: este justificată sau nu, includerea serviciilor în venitul național al unei țări capitaliste? Care este în acest sens răspunsul autorilor?

Premisele de bază de la care aceștia pornesc sînt următoarele: „1. Cele două concepte — muncă productivă și muncă neproductivă — sînt specifice modului de producție capitalist; ele nu reflectă realități ale modurilor de producție precapitaliste sau ale socialismului și nu ar putea fi utilizate aici decît cu un alt conținut decît cel care le-a fost atribuit de K. Marx; 2. Chestiunea de a se ști dacă în venitul național al unei țări capitaliste includerea serviciilor ar fi sau nu ar fi justificată — teoretic — nu poate fi soluționată prin referiri la cele două concepte pomenite mai înainte și cu atît mai puțin pe baza lor" (pag. 43). Supunînd unei minuțioase analize textele marxiste referitoare la această problemă, și apoi folosindu-le ca bază pentru propria argumentație, autorii formulează concluzia: „Imaterialitatea serviciilor nu anulează caracterul lor de mărfuri, mărfuri imateriale, este adevărat, dar totuși mărfuri, adică produse ale unei activități umane utile pentru nonproducătorii lor și destinate, deci, a fi vîndute pe piață (...) Așadar, chestiunea de a se ști dacă **serviciile marfă**, create o singură dată, ar putea sau nu ar putea fi incluse în venitul național al unei țări capitaliste, se reduce, în ultimă instanță, la o soluție **practic-convențională**, determinată de obiectivul statistic urmărit. **Dacă nu le includem, vom avea un indicator al fondului național material de subzistență și al adausului net material la capitalul constant material. Dacă le includem, primul indicator se mărește cu fondul imaterial de existență al societății și se transformă, prin chiar acest adaus, într-un indicator al forței productive și al avuției unei națiuni, pentru că dezvoltarea producției materiale, ea însăși depinzînd de creșterea productivității muncii, este condiția primordială a dezvoltării fondului imaterial". (pag. 47—48)**

Se pune, în context, problema utilității celor două concepte. Din punctul de vedere al unei analize corelate, calcularea venitului material se poate dovedi utilă, cu alte cuvinte tocmai pentru a compara tendințele din cadrul venitului național ca „fond material" și ca „forță productivă". Dar numai din acest punct de vedere. De pildă, o comparație internațională numai pe baza venitului material — dacă în cazul altor țări, în afară de S.U.A. statisticile ar permite o calculare a acestuia — ar duce la concluzii deformate. De la un anumit nivel de dezvoltare economică, cu cît o țară va fi mai dezvoltată cu atît venitul său material va fi comparativ mai mic. Ce semnificație va mai avea, de exemplu, o comparație între S.U.A. și Franța, pe baza veniturilor materiale, atîta timp cît acestea ar fi relativ apropiate ca valoare? De altfel, tocmai datorită dezvoltării serviciilor, venitul material singur, ar da o imagine restrictivă asupra nivelului de dezvoltare al unei țări (cu cît ea va fi mai dezvoltată), o imagine care nu ar ilustra dimensiunile reale ale acestui nivel.

În schimb, după cum arătam, calculul venitului material își poate dovedi utilitatea comparîndu-l permanent cu venitul național în accepție globală. Este, de fapt, vorba de utilitatea celui din urmă care, prin el însuși, după părerea noastră, reușește, cel puțin în cazul țărilor capitaliste industriale avansate, să dea o dimensiune mai reală nivelului de dezvoltare a unei țări, iar, prin comparație cu cel material, să scoată în evidență tocmai posibilitatea și necesitatea dezvoltării serviciilor. Din acest punct de vedere, concluzia că accepția „globală" dă expresie forței productive ni se pare valoroasă pentru că, într-adevăr, așa cum afirmă autorii studiind ritmurile venitul material și PNN (primul încetinindu-se, al doilea accelerîndu-se), „diferențele dintre cele două ritmuri indică o asemenea creștere a forței productive care a permis — și a făcut în

Ilie ȘERBĂNESCU

(Continuare în pag. 15)

*) **I. Anghel, S. Sava, E. Cosmescu: „Analize macroeconomice. S.U.A., Anglia, Republica Federală a Germaniei, Franța", Ed. științifică, Buc., 1970.**

se presupun, a fi asigurate reciproc partenerilor care negociază în baza clauzei națiunii celei mai favorizate.

Ce semnificație și ce avantaje are folosirea clauzei națiunii celei mai favorizate în relațiile economice internaționale, în condițiile actuale ?

CLAUZA națiunii celei mai favorizate a jucat și continuă să joace un rol însemnat, deoarece prin ea s-a introdus în comerțul internațional principiul egalității de tratament aplicabil tuturor partenerilor comerciali ai unei țări, și, implicit, principiul nediscriminării.

În legătură cu aplicarea ei în practică experiența istorică indică însă o serie de limite. Unele dintre aceste limite decurg implicit din poziția economică diferită în care se află partenerii care negociază în baza acordării reciproce a clauzei națiunii celei mai favorizate. Tratamentul egal nu înseamnă automat și avantaje egale pentru toți partenerii străini pe o anumită piață, după cum nu înseamnă avantaje egale pentru părțile care negociază direct. Partenerul mai slab economicește nu poate beneficia în aceeași măsură de efectul aplicării reciproce a clauzei națiunii celei mai favorizate și nici nu are la dispoziție mijloacele necesare pentru a determina obținerea unor consolidări ale clauzei. Efectul aplicării clauzei este, de asemenea, diferit pentru partenerii care negociază pe o asemenea bază și datorită structurii diferite a tarifului vamal, nivelului diferit al taxelor vamale, clasificării diferite a mărfurilor etc.

De altfel, în G.A.T.T. se recunoaște într-un anumit fel această situație inegală care apare prin aplicarea reciprocă a clauzei națiunii celei mai favorizate. În acest sens, la capitolul IV al Acordului, s-a introdus o formulare care indică țărilor dezvoltate „să nu aștepte reciprocitate pentru angajamentele asumate de ele în negocierile comerciale de a reduce sau înlătura taxele vamale și alte bariere în calea comerțului părților contractante mai puțin dezvoltate“.

Se exceptează, de asemenea, de la principiul reciprocității avantajele pe care țările în curs de dezvoltare și le acordă reciproc în cadrul negocierilor între aceste țări, care au loc în cadrul G.A.T.T. G.A.T.T.-ul consideră însă toate aceste situații ca o excepție de la clauza națiunii celei mai favorizate.

Practica comercială internațională a scos la iveală și alte posibilități și mijloace de limitare a aplicării clauzei națiunii celei mai favorizate, cum sînt : construcția juridică a clauzei și, în consecință, interpretarea diferită a acesteia ; listele de mărfuri anexă la acorduri, contingentarea schimburilor ; măsurile anti-dumping ; măsurile cu caracter sanitar etc.

Considerăm că merită să ne concentrăm ceva mai mult atenția asupra a două din aceste probleme ; măsurile anti-dumping și contingentările. În legătură cu măsurile anti-dumping, trebuie arătat că noțiunea de „concurență neloială“, prin care se încearcă, de regulă justificarea acestora, este prea vagă pentru a putea preveni arbitrariul, intervenția unui anumit interes economic din partea statelor care le instituie. Primele de export, de exemplu, n-ar trebui să conducă la limitarea tratamentului națiunii celei mai favorizate, acordat unui stat care utilizează o astfel de metodă de încurajare a exporturilor, deoarece ele nu constituie nici un element de discriminare între țări, aplicîndu-se în „detrimentul“ tuturor țărilor străine fără distincție. În ce privește „dumping-ul social“ (salariile mai mici sau cheltuielile mai scăzute cu forța de muncă în unele țări), G.A.T.T.-ul lămurește foarte bine lucrurile, neadmițînd nici un fel de discriminare pentru produsele provenind din țări unde cheltuielile de muncă încorporate în prețul produselor sînt mai reduse decît în alte țări.

O problemă controversată în literatura de specialitate, apărută în special după crearea sistemului socialist mondial, se referă la utilitatea înscrierii clauzei națiunii celei mai favorizate în acordurile comerciale pe care țările socialiste le încheie cu celelalte țări. Unii autori occidentali consideră că monopolul de stat asupra comerțului exterior instaurat în țările socialiste ar limita sau ar înlătura efectul practic al clauzei națiunii celei mai favorizate care, chipurile, ar fi caracteristică doar în relațiile comerciale dintre țările cu „economie de piață“. Asemenea aprecieri sînt însă nefondate din următoarele considerente : 1. monopolul de stat asupra comerțului exterior există în multe alte țări, nu numai în cele socialiste ; 2. un control din partea statelor în privința schimburilor comerciale externe a existat și există în aproape toate țările ; 3. clauza nu se limitează, chiar dacă în practică s-a întîmplat în general așa, numai la taxele vamale de import-export ; deci, inexistența tarifului vamal ca principal instrument de politică comercială într-o serie de țări socialiste nu înseamnă neapărat și imposibilitatea pentru aceste țări de a negocia acorduri pe baza clauzei națiunii celei mai favorizate ; 4) întreprinderile de stat pentru comerțul exterior din țările socialiste se bucură de o largă autonomie în relațiile lor cu partenerii străini ; 5) taxele vamale, deși se mențin în foarte multe țări, nu mai prezintă un obstacol major în calea schimburilor economice internaționale ; 6) un mare număr de țări folosesc în relațiile lor comerciale externe asemenea instrumente juridice cum sînt acordurile comerciale bazate pe „clearing“ sau acordurile „barter“, cu precizarea mărfurilor care se schimbă, a prețurilor utilizate și chiar a cantităților.

Contrar spiritului G.A.T.T., numeroase țări au sporit numărul obstacolelor administrative și de altă natură în calea schimburilor economice internaționale. Tendinței de reducere a taxelor vamale, promovată cu consecvență de G.A.T.T., i-a urmat (sau s-a dezvoltat paralel cu aceasta) o tendință de sporire a obstacolelor netarifare, acestea apărînd sub cele mai rafinate forme, de multe ori fiind foarte greu de depistat. Acest lucru a făcut ca, atît în cadrul G.A.T.T., cît și în cadrul altor organizații economice internaționale, să se intensifice preocupările pentru abordarea acestor obstacole, începîndu-se cu identificarea și inventarierea acestora. În categoria obstacolelor netarifare intră, de exemplu, **prescripțiile tehnice obligatorii** sau „normele obligatorii“ care privesc securitatea publică, securitatea muncitorilor, protecția proprietății, protecția consumatorilor etc. Aceste prescripții sînt însoțite uneori de dispoziții privind inspecția obligatorie, încercarea, aprobarea și marcarea produselor sau a materialelor (cu scopul de a asigura că ele au fost respectate), care diferă foarte mult de la o țară la alta, de la un produs la altul, ca și în privința modului în care prescripțiile respective sînt aplicate.

Cu toate limitările menționate, utilizarea clauzei națiunii celei mai favorizate (așa cum este ea definită astăzi) în acordurile comerciale bi și multilaterale are o mare însemnătate, atît din punct de vedere economic, cît și din punct de vedere politic, pentru țările care au pășit mai tîrziu pe calea dezvoltării economice. Obținerea clauzei necondiționate prin acordurile comerciale pe care aceste țări le negociază cu alte țări mai dezvoltate prezintă, în primul rînd, importanță de ordin principial, deoarece **intronează principiul egalității și nediscriminării între parteneri.**

Cît privește avantajele practice care rezultă din înscrierea clauzei în acordurile comerciale, acestea depind în foarte mare măsură (așa cum arată experiența istorică) de condițiile în care ea se negociază. Bineînțeles că nu este suficientă enunțarea generală a clauzei în negocieri, chiar dacă formularea ei este completă din punct de vedere al conținutului teoretic ; este necesar ca pe baza cunoașterii exacte a interesului de export în perspectivă pe piețele partenerilor, să se obțină precizări pentru fiecare din elementele cuprinse în noțiunea clauzei. Prezintă o deosebită importanță pentru succesul negocierilor de acest gen cunoașterea exactă a piețelor externe, în special a obstacolelor pe care le întîmpină pe piețele respective produsele de export al unei anumite țări, precum și evaluarea cît mai exactă a concesiilor pe care părțile și le acordă reciproc.

Clauza națiunii celei mai favorizate rămîne un factor de liberalizare a schimburilor comerciale internaționale și, probabil, că o definire a ei mai precisă în viitor, ținînd seama de noile elemente care au apărut pe scena economică mondială, va avea darul să-i întărească și mai mult acest rol.

Nicolae IONESCU

---

1) Un stat se obliga a recunoaște unui alt stat avantajele pe care le acordase sau urma să le acorde în viitor țărilor terțe, dar avantajele viitoare nu puteau fi dobîndite gratuit de celălalt stat parte la acord, decît dacă acestea au fost concedate gratuit țărilor terțe, altfel, statul respectiv trebuind să ofere, la rîndul său, avantaje echivalente.

CONSULTAȚIE

PROMOVAREA CONSECVENTĂ A INDUSTRIALIZĂRII ȚĂRII – FACTOR HOTĂRÎTOR AL POLITICII P.C.R. DE DEZVOLTARE ȘI PERFECȚIONARE A BAZEI TEHNICE-MATERIALE

CREAREA bazei tehnico-materiale a socialismului presupune folosirea celor mai perfecționate mijloace de producție, aplicarea tehnicii celei mai înaintate, în conformitate cu cerințele noii orînduiri. Dezvoltarea și necontenita sa perfecționare trebuie să se înfăptuiască în raport direct cu avîntul forțelor de producție, cu progresul științei și tehnicii.

Proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție face posibilă organizarea conștientă și conducerea planificată a întregului proces de făurire, dezvoltare și perfecționare a bazei tehnice-materiale și așezarea tuturor ramurilor economiei naționale (industrie, agricultură, construcții, transporturi etc.) pe fundamentul marii producții mașiniste.

În elaborarea politicii de creare și dezvoltare a bazei tehnice-materiale a socialismului, partidul nostru a pornit de la premisa că rolul hotărîtor în realizarea acestei sarcini îl joacă industrializarea țării.

„Istoria civilizației omenești — *a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu* — **reliefează rolul primordial pe care l-a jucat și îl joacă industria în dezvoltarea bazei tehnice-materiale a societății, în înflorirea multilaterală a economiei, a științei și culturii, în ridicarea nivelului de trai al poporului, în apărarea și consolidarea independenței naționale a fiecărui stat, în asigurarea participării active a fiecărui, popor la progresul general al umanității, la schimbul de bunuri materiale și spirituale pe plan mondial“ [1]).**

PRIN INDUSTRIALIZARE, în general, se înțelege crearea și dezvoltarea unei mari industrii mecanizate, avînd ca fundament o puternică industrie grea, producătoare de mijloace de producței.

Cu toate că marea industrie mecanizată apare în capitalism, datorită legităților acestei orînduiri ea nu a fost creată decît într-un număr restrîns de țări, majorității țărilor lumii rezervîndu-li-se rolul de surse de materii prime și piețe de desfacere Dacă pentru țările dezvoltate din punct de vedere industrial, după cucerirea puterii politice de către clasa muncitoare, se impune ca o cerință imediată problema reorganizării pe baze socialiste a industriei existente, pentru țările care moștenesc o stare de înapoiere economică industrializarea socialistă constituie o necesitate obiectivă. **„Singura bază reală pentru asigurarea resurselor, pentru crearea societății socialiste este marea industrie, și numai ea... fără o mare industrie bine organizată** — sublinia V. I. Lenin — **nici nu poate fi vorba de socialism în general, și mai cu seamă într-o țară cu caracter țărănesc“ [2]).**

Industrializarea socialistă reprezintă procesul de creare și dezvoltare planificată a unei industrii moderne — corespunzătoare nivelului atins de dezvoltarea forțelor de producție pe plan mondial și al ultimelor cuceriri ale științei — pe calea dezvoltării cu precădere a industriei grele, cu pivotul ei industria constructoare de mașini, capabilă să reorganizeze întreaga economie națională pe baza marii producției mecanizate și a tehnicii celei mai înaintate în condițiile existenței proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție.

Industralizarea socialistă se impune ca o necesitate vitală pentru țările care se angajează pe drumul construirii socialismului. Înainte de toate aceasta se impune datorită rolului hotărîtor pe care îl joacă existența unei industrii grele proprii pentru făurirea, dezvoltarea și perfecționarea continuă a bazei tehnico-materiale a socialismului, pentru asigurarea mijloacelor de muncă necesare realizării dominației marii producții mecanizate în toate ramurile economice. Numai crearea și dezvoltarea susținută a unei asemenea industrii poate asigura condițiile materiale obiective pentru transformarea socialistă a agriculturii, pentru extinderea, consolidarea și perfecționarea neîntreruptă a relațiilor de producție socialiste. Mai mult decît atît, de progresul multilateral al industriei în ansamblu și îndeosebi a industriei constructoare de mașini depinde în măsură hotărîtoare introducerea pe scară largă a tehnicii avansate în toate ramurile producției materiale, iar pe această bază devine posibilă înfăptuirea unei reproducții lărgite intensive, sporirea necontenită a productivității muncii sociale, creșterea constantă a venitului național și ridicarea permanentă a nivelului de trai al întregii populații.

Înfăptuirea unei industrii moderne bazată pe tehnica înaintată permite valorificarea superioară, eficientă, în interesul propriului popor, a tuturor bogățiilor țării, iar dezvoltarea în ritm rapid a ramurilor industriale favorizează atragerea în producție a populației apte de muncă, ridicarea gradului de folosire a forței de muncă pe plan național.

Dezvoltarea intensă a industriei, în general, cu prioritate a ramurilor industriei prelucrătoare, reprezintă totodată singura cale ce oferă posibilități reale de participare activă și echitabilă la schimburile economice internaționale, pentru lichidarea decalajului față de țările puternic industralizate și ridicarea economiei

naționale la nivelul statelor dezvoltate din punct de vedere economic. Pe baza studierii cerințelor legilor obiective ale dezvoltării societății și pornind de la realitățile din țara noastră privind nivelul de dezvoltare a forțelor de producție și structura industrială moștenită de la vechiul regim, baza de materii prime existentă, necesitățile interne de dezvoltare rapidă și multilaterală a economiei, P.C.R. a elaborat și dezvoltat programul industrializării socialiste a țării — obiectiv de importanță vitală pentru construirea victorioasă a socialismului în România. Acest program a fost îmbogățit mereu cu noi teze și concluzii elaborate în funcție de realizările etapelor parcurse, de cerințele majore de modernizare a economiei naționale și de cele mai noi tendințe manifestate pe plan mondial.

Într-o concepție unitară și de amplă perspectivă partidul nostru înțelege industralizarea socialistă ca un proces continuu menit să asigure crearea și perfecționarea unui asemenea mecanism economic în care se îmbină armonios industria, agricultura, transporturile și celelalte ramuri ale activității sociale.

CONGRESUL AL X-LEA al partidului, stabilind programul de dezvoltare a țării în perioada 1971—1975 — cincinal ce va avea un rol hotărîtor pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate — a direcționat începutul unei noi etape istorice în evoluția societății noastre. Esența acestei etape, ce se va desfășura pe parcursul a două decenii, include printre elementele ce o definesc, pe prim plan, construirea unei economii avansate înzestrată cu o industrie modernă și o agricultură intensivă de înalt randament.

Stadiul la care ne aflăm în prezent și vertiginoasa dezvoltare pe care o cunoaște producția materială contemporană, cerințele și implicațiile economice ale tehnicii moderne în întreaga economie, ridicarea gradului de bunăstare a poporului nostru fac obiectiv necesară continuarea consecventă a industralizării țării, ridicarea acesteia pe o treaptă calitativ superioară, corespunzătoare nevoilor interne ale economiei naționale și necesităților de lărgire a relațiilor economice internaționale.

Experiența mondială contemporană evidențiază ca o concluzie esențială faptul că revoluția științifică-tehnică, exercitînd o influență deosebită asupra tututuror elementelor materiale ale forțelor de producție, amplifică considerabil necesitatea industrializării. Cu cît o țară este mai dezvoltată din punct de vedere industrial, cu atît ea poate beneficia mai mult de avantajele cuceririlor științifice și tehnice moderne. Aceasta, pe de o parte, datorită faptului că industria constituie ramura capabilă să furnizeze mijloacele de producție perfecționate — caracteristice unei baze tehnice-materiale moderne — indispensabile înfăptuirii reproducției sociale în condițiile calitativ superioare cerute de progresul tehnico-științific contemporan. Pe de altă parte, pentru că țările cu o industrie puternică au și posibilități materiale pentru asigurarea acumulărilor necesare impuse de aplicarea cuceririlor științifice contemporane.

Revoluția științifică-tehnică, desfășurîndu-se pe un front larg, exercită o puternică înrîurire asupra bazei tehnice-materiale, ridicînd substanțial exigențele față de industrie, prin schimbările calitative ce le determină privind: a) mijloacele de producție, b) structura industriei, c) gradul de industralizare a celorlalte ramuri“ [3]).

Înainte de toate, dinamica deosebită a progresului tehnic contemporan determină tendința de creștere însemnată a necesităților de mijloace de muncă și a exigențelor față de nivelul tehnic al produselor industriale. O asemenea tendință își găsește explicația în solicitările sporite de mașini și instalații din partea tuturor ramurilor productive o dată cu extinderea gradului de mecanizare și automatizare a producției, în uzura morală accelerată a mijloacelor de muncă, în eficiența multilaterală a produselor cu parametri tehnico-economiei superiori. În condițiile acestei revoluții noțiunea de calitate superioară capătă ea însăși un caracter foarte dinamic, stimulînd înnoirea rapidă a produselor și amplificarea competitivității produselor care se disting prin caracterul lor modern, preciziune și siguranță în funcțiune.

Corespunzător unor asemenea tendințe, sarcinile actualului plan cincinal prevăd pentru construcțiile de mașini un ritm de dezvoltare comparabil cu cele mai dinamice realizări pe plan mondial.

În același timp, calitatea produselor — criteriu esențial pentru aprecierea rezultatelor într-o economie modernă — constituie în prezent pentru industria modernă factorul fundamental de care depinde cîștigarea și menținerea unor poziții trainice pe piața externă. Pe baza unor asemenea considerente a fost elaborat un **program special de ridicare a nivelului tehnic și a calității produselor,** iar planul pe 1971—1975 orientează toate ramurile spre introducerea în fabricație a noi produse cu parametri superiori, modernizarea unora dintre cele existente, creșterea ponderii produselor de calitate superioară și sistarea producției celor cu un nivel tehnic scăzut.

Se conturează, astfel, ca o caracteristică dominantă a industrializării noastre socialiste, în această perioadă, accelerarea ritmului de înnoire a producției, îndeosebi pe seama rezultatelor activității proprii de cercetare, și extinderii masei de produse ce încorporează un volum sporit de muncă superior calificată. Drept urmare, se prevede ca la nivelul anului 1975 aproximativ jumătate din producția industrială să fie reprezentată de produsele noi sau modernizate în cursul acestui cincinal, 63% din volumul producției industriei constructoare de mașini să fie obținut prin fabricarea de mașini și utilaje noi sau modernizate și reînnoirea aproape integrală a sortimentului de mărfuri produse în industria ușoară.

În condițiile revoluției științifice-tehnice **importanța obiectelor muncii capătă noi dimensiuni,** iar realizările științifice și tehnice contemporane au creat premisele necesare pentru apariția și dezvoltarea rapidă a noi ramuri industriale. Astfel, descoperirile din domeniul chimiei au făcut posibilă trecerea la fabricarea masivă a produselor de sinteză: mase plastice și rășini sintetice, fire și fibre sintetice, cauciuc sintetic, în vederea satisfacerii necesităților crescînde de materii prime ale producției materiale contemporane, determinînd o dezvoltare considerabilă a industriei petrochimice.

Reflectarea acestor cerințe contemporane față de industrie, precum și participarea crescîndă a petrochimiei românești la asigurarea premiselor necesare dezvoltării și perfecționării bazei tehnice-materiale se concretizează în avîntul deosebit pe care îl cunoaște în prezent industria petrochimică. Dezvoltarea impetuoasă a producției de sinteză, îndeosebi a materialelor plastice de înaltă rezistență necesare construcțiilor moderne, va determina o creștere substanțială a ponderii petrochimiei, apropiată de realizările pe plan mondial, la sfîrșitul prezentului cincinal producția petrochimică urmînd să dețină aproximativ jumătate din totalul volumului de produse chimice.

Un alt aspect al implicațiilor revoluției științifice tehnice îl constituie **îmbunătățirea substanțială a calității și proprietăților unor obiecte ale muncii,** clasice. Corelat intim cu exigențele actuale privind parametrii tehnico-economici ai mașinilor și instalațiilor, construcțiile moderne de mașini solicită tot mai insistent o gamă largă de materiale metalice cu însușiri superioare, fără de care producția subramurilor promotoare ale progresului tehnic devine astăzi practic imposibilă. În aceste **condiții crearea și asigurarea unor cantități sporite de oțeluri și laminate speciale,** de exemplu, favorizează dezvoltarea într-un ritm înalt a industriei constructoare de mașini, în general, intensificarea producției subramurilor moderne.

Într-un asemenea context general, partidul și statul nostru prevăd ca una din sarcinile centrale ale metalurgiei, pentru acest cincinal, lărgirea și îmbunătățirea structurii sortimentelor, prin realizarea unor noi mărci de oțeluri speciale și de calitate, noi tipuri de laminate caracterizate printr-un grad superior de prelucrare a metalului și calități tehnice solicitate de industria modernă, în special construcțiile de mașini. Semnificativ pentru concretizarea acestei tendințe moderne în industria țării noastre este creșterea de peste 2,5 ori a producției de oțeluri aliate, prevăzută pentru perioada 1971—1975, și ridicarea ponderii acestora, la sfîrșitul cincinalului, pînă la 9,5—10,8% din totalul producției de oțel a României.

În același timp, revoluția științifică-tehnică determină în prezent o **amplificare a eforturilor pentru asigurarea necesităților crescînde de materii prime clasice.** Mai mult decît atît, datorită decalajului ce apare în prezent între cerințele sporite de materii prime și descoperirea de noi resurse naturale, se conturează ca o tențință actuală pe plan mondial, atragerea în producție a unor zăcăminte de minerale utile mai sărace, neexploatate în trecut.

Luînd în considerare asemenea cerințe impuse de producția materială contemporană, România alocă și în actualul plan cincinal însemnate fonduri pentru investițiile menite a intensifica lucrările geologice, concentrează aceste eforturi atît spre obiective ce vor permite atragerea, într-un termen cît mai scurt, a unor resurse naturale în circuitul economic, cît și spre extinderea cercetărilor care să asigure rezerve pentru o perioadă îndelungată de timp.

Evaluînd în mod realist implicațiile acestui aspect important al industrializării, statul nostru orientează astăzi tot mai insistent activitatea geologică spre cercetări care să asigure noi rezerve de hidrocarburi în formațiunile sedimentare de la mari adîncimi, noi zăcăminte de minereuri neferoase, creșterea rezervelor de minereu de fier la zăcămintele în exploatare. Vom intensifica lucrările menite să stabilească posibilitățile și tehnologiile de valorificare eficientă a substanțelor din zăcămintele mai sărace sau cu condiții naturale deosebit de grele.

Diversificarea continuă a necesităților pentru mijloace de muncă și creșterea exigențelor față de nivelul lor tehnic, folosirea largă a mașinilor și extinderea automatizării și chimizării producției, descoperirea a noi materiale și a noi surse de energie modifică neîntrerupt și fac mai completă structura industriei contemporane. Mobilitatea structurii producției industriale, adaptarea rapidă a acesteia la cerințele progresului tehnico-științific actual, se impune tot mai mult ca o trăsătură de bază a economiei moderne.

conf. dr. Ștefan DIAMANDESCU

(Va urma)

---

1) Nicolae Ceaușescu: România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste, vol. 2, Ed. politică, București, 1968, pag. 310.

2) V. I. Lenin, Opere complete, vol. 43, Ed. politică, Buc. 1966, pag. 313—314.

3) Pentru aceste probleme vezi: Dr. Gh. Crețoiu ș.a.: Incidența revoluției tehnico-științifice contemporane asupra procesului de industrializare. Eficiență, ritm și progres în economie. Ed. didactică și pedagogică, Buc. 1969 și Dr. M. Părăluță: Caracterul științific al politicii economice a P.C.R. de lărgire și perfecționare a bazei tehnico-materiale a socialismului, Probleme economice nr. 2/1970.

RĂSPUNSURI LA ÎNTREBĂRI

CLAUZA NAȚIUNII CELEI MAI FAVORIZATE

LA 14 NOIEMBRIE a.c. a intrat în vigoare, după cum se știe, protocolul de aderare a României la Acordul General pentru Tarife Vamale și Comerț. Pe această bază țara noastră a devenit membru cu drepturi depline al acestui Acord. În legătură cu aceasta, mai mulți cititori ai revistei au solicitat lămuriri mai ample despre clauza națiunii celei mai favorizate, cuprinsă în primele articole ale Acordului General pentru Tarife Vamale și Comerț.

Pe măsura dezvoltării producției de mărfuri și a antrenării în sfera relațiilor economice internaționale a tot mai multe state s-a ridicat tot mai acut problema reglementării schimburilor comerciale între țări. În practica comercială internațională, au apărut două feluri de tratament: **tratamentul egalitar** (tratamentul națiunii celei mai favorizate) și **tratamentul preferențial,** care creează avantaje numai pentru anumite țări.

Majoritatea autorilor care au cercetat acest domeniu atestă existența clauzei națiunii celei mai favorizate înaintea apariției tratatelor de comerț. De precizat, că, formulele utilizate într-o primă epocă nu se refereau încă la egalitatea de tratament în ce privește materia tarifară. Abia mai tîrziu tratatele de comerț au început să extindă aplicarea clauzei dincolo de libertatea generală a comerțului și protecția legală a comercianților, adică și la domeniul impunerii vamale. Primele stipulații în acest sens le găsim în tratatele de comerț din secolul al XVII-lea. Clauza națiunii celei mai favorizate aplicată la taxele vamale avea însă să triumfe definitiv în tratatele de comerț din secolul al XIX-lea, ca urmare a dezvoltării producției de mărfuri și a comerțului internațional, aceasta fiind inserată în majoritatea convențiilor comerciale internaționale. În general, clauza națiunii celei mai favorizate a fost aplicată cu efecte largi în perioada 1860—1914, cînd taxele vamale erau singurele bariere notabile în comerțul internațional. Remarcăm însă și în această perioadă numeroase tentative de restringere a aplicării ei, în special din partea S.U.A., apărînd concepția clauzei națiunii celei mai favorizate „condiționate“[1]).

După primul război mondial clauza condiționată a națiunii celei mai favorizate a fost abandonată de S.U.A., dar în practica schimburilor internaționale au apărut și alte procedee care limitau aplicarea ei, cum a fost sistemul contingentărilor. Clauza necondiționată a rămas însă principiul normal al reglementării internaționale a schimburilor de mărfuri între națiuni. **Aceasta presupune, în esență, angajamentul unei țări de a acorda produselor importate de la un partener un tratament nu mai puțin favorabil decît cel acordat produselor similare ale oricărui alt partener.**

În cursul celui de-al doilea război mondial devenise tot mai evident că măsurile protecționiste excesive vor impieta asupra relațiilor economice internaționale, dacă nu se iau măsuri hotărîte pentru înlăturarea lor. Acordul general pentru tarife și comerț (G.A.T.T.) este rezultatul eforturilor îndreptate în această direcție.

G.A.T.T.-ul a reinstaurat pentru prima dată clauza necondiționată a națiunii celei mai favorizate, pe o bază multilaterală. (Părțile contractante s-au obligat să aplice clauza națiunii celei mai favorizate atunci cînd iau măsuri de ordin vamal și administrativ la importul și exportul mărfurilor; protejarea industriilor naționale să se facă numai prin taxe vamale, folosirea contingentelor la import, ca mijloc de protecție, fiind în principiu interzisă).

Abordarea multilaterală introdusă în practica internațională după al doilea război mondial, prin crearea G.A.T.T., prezintă avantajul că, în loc să limiteze angajamentele la diverse circumstanțe și țări luate individual, fixează un număr de reguli acceptate de toate guvernele participante la acord. **Folosită inițial în sensul permisiunii generale a intrării și ieșirii mărfurilor și negustorilor în și dintr-o țară, iar ulterior în domeniul tarifelor vamale, clauza națiunii celei mai favorizate s-a extins treptat la numeroase aspecte ale legăturilor economice dintre națiuni cum sînt:** transportul, tranzitul, impozitele și taxele locale aplicate asupra mărfurilor și cifrei de afaceri, exercitarea de profesiuni, protecția proprietății industriale, diferite prestări de servicii. Totuși, **tarifele vamale au rămas principalul domeniu de aplicare al clauzei.** În practică, cluaza n-a fost aplicată însă la fel în toate cazurile, formularea ei fiind modificată în funcție de interesele economice și de poziția partenerilor, precum și în funcție de alți factori

În alte cazuri, clauza este enunțată, ca regulă generală, dar este însoțită de o serie de alte prevederi care îi diminuează sau îi anulează efectul practic. Se ridică, de asemenea, unele probleme în legătură cu avantajele care

„ECUAŢIA TSURU"
ŞI CONDIŢIA ACUMULĂRII CAPITALULUI

ÎNCĂ DE CÎND s-a conturat economia politică ca un domeniu de sine stătător, s-a pus problema definirii ei ca o ştiinţă a calculului economic, a moralei sau şi a uneia şi a alteia. Originile unei şcoli matematice în ştiinţa economică sînt căutate adesea în „Political Arithmetic" a lui W. Petty, „Traité des richesses" (1781) a lui Isnard, „Principes d'Economie politique" (1801) a lui N. F. Canard, „Mathematical exposition of some doctrines of political economy" (1830) a lui W. Whewell, după care urmează scrierile lui A. Cournot, von Thünen, S. Jevons, L. Walras, V. Pareto, apoi întemeietorii econometriei contemporane şi vajnicii ei susţinători de azi. O menţiune aparte merită contribuţia lui Marx pe linia utilizării matematicii în cercetarea economică.

Astăzi întreaga ştiinţă economică, indiferent de nivelul micro sau macro la care-şi fixează obiectul, este îmbibată de matematică; ea nu mai poate face paşi serioşi înainte fără utilizarea copioasă a instrumentului matematic, fără a-şi pune în propriul serviciu cuceririle recente ale matematicii.

Legile, categoriile, agregatele cu care operează ştiinţa economică au laturile lor calitative legate de cantităţi sau materializate în acestea; ele se pretează, adesea, foarte bine, la traducerea în limbaj matematic. Ştiinţa economică asimilează tot mai mult instrumentarul matematic modern. O contribuţie importantă în această direcţie au adus-o marxiştii japonezi. Pînă la apariţia unor studii mai ample asupra lucrărilor acestora, socotim necesar să supunem atenţiei cititorilor, îndeosebi pe baza apreciatei lucrări a lui Jacques Nagels* — competent cercetător al gîndirii economice în Japonia — cîteva realizări ale marxiştilor japonezi.

Începem cu „ecuaţia Tsuru". S. Tsuru este unul din economiştii japonezi de vază, cu contribuţii îndeosebi în teoria reproducţiei. Încă înaintea celui de-al doilea război mondial îşi conturase contribuţia la o formulă a condiţiei acumulării capitalului, şi anume la transformarea inegalităţii fundamentale (V + P din sect. I > C sect. II) a reproducţiei lărgite într-o ecuaţie. În 1956** S. Tsuru publică studiul „Marx's Tableau Economique and Underconsumption Theory" (în „Essays on Marxian economics", The Science Council of Japan. Economic series, nr. 8, Tokyo 1956) unde, pornind de la ecuaţia devenită clasică şi acceptată de mulţi economişti $V_1 + Pv_1 + Pk_1 = C_2 + Pc_2$ ajunge, introducînd o seamă de rate, la formula ce-i poartă numele:

$$p'x_1 + p'hx_2 - (1 + p' - r_2h) = 0.$$

Contribuţia lui Tsuru şi sensul ecuaţiei sale pot fi înţelese mai bine prin explicarea drumului parcurs de la inegalitatea fundamentală formulată de Marx, la ecuaţia clasică, şi apoi la ecuaţia de mai sus care în unul din termeni este zero.

Reamintim împărţirea de către Marx a produsului social total după valoare şi după forma materială:

$$I: C_1 + V_1 + P_1 = K_1$$

$$II: C_2 + V_2 + P_2 = K_2$$

Condiţia reproducţiei lărgite este ca $V_1 + P_1 > C_2$; aceasta şi este inegalitatea fundamentală a reproducţiei lărgite. O problemă importantă a reproducţiei lărgite este, după cum se cunoaşte, realizarea plusvalorii. Deci trebuie urmărită scindarea plusvalorii în cele trei părţi funcţionale: a) partea acumulată pentru surplusul de capital constant în fiecare din cele 2 sectoare (notate cu Pc, 1, sau Pc, 2, după sector); b) partea acumulată pentru plusul de forţă de muncă (Pv, 1 sau Pv, 2); c) partea consumată de capitalişti (Pk, 1 sau Pk, 2) şi se obţine:

$$I: C_1 + V_1 + P_{c.1} + P_{v.1} + P_{k.1} = K_1$$

$$II: C_2 + V_2 + P_{c.2} + P_{v.2} + P_{k.2} = K_2$$

Cum este cunoscut, produsul global al primului sector (K_1) trebuie să acopere atît capitalul constant consumat în ambele sectoare ($C_1 + C_2$), cît şi necesarul suplimentar ($P_{c.1}$ şi $P_{c.2}$) de mijloace de producţie pentru lărgirea reproducţiei. Deci $K_1 = C_1 + C_2 + P_{c.1} + P_{c.2}$. Dacă înlocuim în formulă pe K_1 cu componentele sale valorice, aşa cum este mai sus, se ajunge la egalitatea:

$$C_1 + V_1 + P_{c.1} + P_{v.1} + P_{k.1} = C_1 + C_2 + P_{c.1} + P_{c.2}.$$

Prin simplificare se ajunge la ecuaţia clasică fundamentală: $V_1 + P_{v.1} + P_{k.1} = C_2 + P_{c.2}$ pe care S. Tsuru a avut-o de-a gata.

Transformarea inegalităţii fundamentale a reproducţiei lărgite în ecuaţie, prejudiciază cu ceva analizei problemei? Nicidecum! Dar nici la acest stadiu, ajuns, nu rezolvă mare lucru. Ea de abia deschide posibilităţi de relevare a rolului unora sau altora dintre sectoarele reproducţiei şi de surprindere în formule matematice exacte a acestui rol. Tsuru a înţeles foarte bine acest lucru şi de aceea a plecat de la această ecuaţie introducînd în raţionament următoarele cinci rate: a) *rata plusvalorii* $p' = \frac{P}{V}$ presupusă de el a fi egală în ambele sectoare şi deci $p' = p'_1 = p'_2$;

b) *compoziţia organică a capitalului* $r = \frac{C}{V}$, pe care-o socoteşte mai mare în sectorul 1 decît în 2 şi deci: $r_1 > r_2$; $r < r_1$; $r > r_2$;

c) *rata de investire* $q = \frac{P_c + P_v}{P}$ (medie în ambele sectoare dar care poate fi luată şi pe fiecare sector, iar în acest caz avem $q_1 = \frac{P_{c.1} + P_{v.1}}{P_1}$ sau $q_2 = \frac{P_{c.2} + P_{v.2}}{P_2}$). Rata de investire reprezintă partea din plusvaloarea investită productiv atît în capital constant, cît şi în forţă de muncă, raportată la întreaga plusvaloare a ambelor sectoare sau a fiecărui sector în parte; d) *rata cererii de capital constant suplimentar* $a = \frac{P_c}{P_c + P_v}$ (în cazul ansamblului, iar pe sectoare formulele sînt: $a_1 = \frac{P_{c.1}}{P_{c.1} + P_{v.1}}$; $a_2 = \frac{P_{c.2}}{P_{c.2} + P_{v.2}}$) care exprimă raportul între partea de plus valoare acumulată şi destinată capitalului constant şi întreaga plusvaloare destinată a fi cheltuită productiv. Acest raport este determinat în mod hotărîtor de compoziţia organică a capitalului pe care am notat-o cu r; e) *rata capitalurilor variabile a celor două sectoare* $h = \frac{V_2}{V_1}$ care, atunci cînd nivelul general al salariilor este acelaşi în ambele sectoare, exprimă repartizarea numărului muncitorilor între cele două sectoare. Se impune, în continuare, să vedem cum au fost introduse cele cinci rate în raţionament, pornind de la ecuaţia clasică şi cum s-a ajuns la ecuaţia Tsuru.

Întrucît ecuaţia fundamentală ($V_1 + P_{k.1} + P_{v.1} = C_2 + P_{c.2}$) ne pune faţă în faţă elemente din cele două sectoare, urmărirea introducerii ratelor în raţionament poate fi făcută pe fiecare sector. Se începe cu sectorul 1, unde se caută să se dea expresie lui $P_{k.1}$ şi $P_{v.1}$ în funcţie de V_1 pentru a avea în primul termen al ecuaţiei numai rate şi termeni în V_1.

Se introduce mai întîi rata plusvalorii (p'_1), avînd la numărător plusvaloarea descompusă în cele trei părţi funcţionale iar la numitor capitalul variabil al sectorului 1.

$$p'_1 = \frac{P_{c.1} + P_{v1} + P_{k1}}{V_1}.$$

Dacă-l înmulţim pe p'_1 cu numitorul fracţiei obţinem: $p'_1 \cdot V_1 = P_{c.1} + P_{v.1} + P_{k.1}$ sau $P_{v.1} + P_{k.1} = p'_1 \cdot V_1 - P_{c.1}$. Dacă în ecuaţia fundamentală se înlocuieşte $P_{v.1} + P_{k.1}$ cu echivalentul său din ultima formulă, se obţine: $V_1 + p'_1 \cdot V_1 - P_{c.1} = C_2 + P_{c.2}$. S-a reuşit astfel să se introducă în ecuaţia fundamentală o rată şi anume rata plusvalorii (p'_1).

Succesiv se introduc şi celelalte rate, exprimîndu-l pe $P_{c.1}$ în funcţie de V_1. La rînd urmează rata de investire (q).

Pentru sectorul 1 reamintim că rata de investire $q_1 = \frac{P_{c.1} + P_{v.1}}{P_{c.1} + P_{v.1} + P_{k.1}}$ care poate fi scrisă şi în felul următor dacă-l înmulţim pe q_1 cu numitorul: $q_1(P_{v.1} + P_{k.1}) + q_1 \cdot P_{c.1} = P_{c.1} + P_{v.1}$. O dată ce s-a ajuns la această formă, rata de investire poate fi introdusă în ecuaţia fundamentală cum se va vedea mai jos.

În continuare este introdusă în ecuaţie ceea ce s-a numit rata cererii de capital constant suplimentar, notată cu a. Pentru sectorul 1,

$$a_1 = \frac{P_{c.1}}{P_{c.1} + P_{v.1}}$$

formulă care mai poate lua şi forma

$$P_{c.1} + P_{v.1} = \frac{P_{c.1}}{a_1}.$$

Din ecuaţiile transformate ale ratei plusvalorii, ratei de investire şi ratei cererii de capital constant suplimentar rezultă că $\frac{P_{c.1}}{a_1} = q_1 \cdot (p'_1 \cdot V_1 - P_{c.1}) + q_1 \cdot P_{c.1}$ iar $P_{c.1} = a_1 \cdot q_1 \cdot p'_1 \cdot V_1$. Înlocuindu-l pe $P_{c.1}$ cu valoarea sa din ecuaţia transformată a ratei plusvalorii se obţine: $V_1 + p'_1 \cdot V_1 - a_1 \cdot q_1 \cdot p'_1 \cdot V_1 = V_1 + p'_1 \cdot V_1(1 - a_1 \cdot q_1)$. Dacă este înlocuit primul termen al ecuaţiei fudnamentale ($V_1 + P_{v.1} + P_{k.1} = C_2 + P_{c.2}$ cu valoarea celui de-al doilea termen al ultimei ecuaţii se obţine: $V_1 + p'_1 \cdot V_1(1 - a_1 \cdot q_1) = C_2 + P_{c.2}$.

Procedeul este identic şi în cazul sectorului 2, cînd se ajunge ca $P_{c.2}$ să fie egal cu $a_2 \cdot q_2 \cdot p'_2 \cdot V_2$. În acest caz, înlocuindu-l pe $P_{c.2}$ din cel de-al doilea termen al ecuaţiei clasice, aceasta va arăta în felul următor:

$$V_1 + p'_1 \cdot V_1(1 - a_1 \cdot q_1) = C_2 + a_2 \cdot q_2 \cdot p'_2 \cdot V_2.$$

În continuare este nevoie să fie introduse în ecuaţie şi celelalte două rate: compoziţia organică a capitalului (r) şi rata capitalurilor variabile ale celor două sectoare (h). Prin înmulţirea ecuaţiei la care s-a ajuns cu $\frac{1}{V_1}$ ajungem la formula:

$$1 + p'_1 - p'_1 \cdot a_1 \cdot q_1 = \frac{C_2}{V_1} + a_2 \cdot q_2 \cdot p'_2 \cdot \frac{V_2}{V_1}.$$

În formulă a apărut rata capitalurilor variabile din cele două sectoare $\left(h = \frac{V_2}{V_1}\right)$ şi compoziţia organică a capitalului în care intră capitalul constant din sectorul 2 raportat la capitalul variabil din sectorul 1 $\left(\frac{C_2}{V_1}\right)$. Această compoziţie organică a capitalului, formată din elemente combinate din ambele sectoare, este egală cu compoziţia organică a capitalului din sectorul 2 înmulţită cu rata capitalurilor variabile ale ambelor sectoare adică:

$$\frac{C_2}{V_1} = \frac{C_2}{V_2} \cdot \frac{V_2}{V_1} = r_2 \cdot h.$$

Dacă înlocuim în formula $1 + p'_1 - p'_1 \cdot a_1 \cdot q_1 = \frac{C_2}{V_1} + a_2 \cdot q_2 \cdot p'_2 \cdot \frac{V_2}{V_1}$, pe $\frac{C_2}{V_1}$ cu valoarea sa ($r_2 \cdot h$) iar pe cea a lui $\frac{V_2}{V_1}$ cu h obţinem:

$$1 + p'_1 - p'_1 \cdot a_1 \cdot q_1 = r_2 \cdot h + a_2 \cdot q_2 \cdot p'_2 \cdot h$$

sau

$$1 + p'_1 - p'_1 \cdot a_1 \cdot q_1 - r_2 \cdot h - a_2 \cdot q_2 \cdot p'_2 \cdot h = 0.$$

Reamintim că Tsuru a considerat rata plusvalorii egală în ambele sectoare ($p' = p'_1 = p'_2$) şi atunci formula de mai sus poate lua următoarea înfăţişare: $p' \cdot a_1 \cdot q_1 + p' \cdot h \cdot a_2 \cdot q_2 - (1 + p' - r_2 \cdot h) = 0$. Dacă produsului dintre rata cererii de capital constant suplimentar (a) şi rata de investire (q) îi dăm valoarea x, pentru fiecare sector în parte, vom avea $a_1 \cdot q_1 = x_1$ şi $a_2 \cdot q_2 = x_2$. Înlocuind în ultima formulă cu x_1 şi x_2 produsul celor două rate amintite ajungem la ecuaţia finală a lui Tsuru şi anume:

$$p' \cdot x_1 + p' \cdot h \cdot x_2 - (1 + p' - r_2 \cdot h) = 0,$$

care redă condiţia necesară a acumulării sau legea generală a acesteia.

Pasul înainte făcut de Tsuru faţă de ecuaţia clasică constă, cum remarcă J. Nagels, în aceea că, introducînd cele cinci rate despre care s-a vorbit, a relevat dependenţa dintre două variabile (x_1 şi x_2) şi trei parametri importanţi ai reproducţiei lărgite: rata plusvalorii (p'), compoziţia organică a capitalului (r) şi raportul dintre forţa de muncă întrebuinţată în sectorul 2 şi cea întrebuinţată în sectorul 1. Tratată în chip marxist, această dependenţă deschide posibilitatea unei investigări mai ample şi mai precise a reproducţiei capitaliste şi îndeosebi a condiţiilor acumulării. Prin prisma dependenţei şi corelaţiilor amintite, S. Tsuru tratează problemele dezvoltării ciclice şi ale instabilităţii capitalismului contemporan. În lumina lor vestitele „înclinaţii" keynesiene spre consum, investiţii sau valori lichide primesc riposte ştiinţifice corespunzătoare.

I. Nicolae-VĂLEANU

*) Vezi „Viaţa economică" nr. 25 din 18 iunie 1971.

**) Cu un an înainte S. Tsuru publicase, pe aceeaşi problemă studiul: „Keynes versus Marx: The Methodology of Agregates" în culegerea „Post-Keynesian Economics", pag. 320—345.

O ANALIZĂ ORIGINALĂ A CREŞTERII ECONOMICE

(Urmare din pag. 12)

acelaşi timp necesară — creşterea mai accentuată a fondului imaterial de existenţă a societăţii" (pag. 97).

Interesante ni se par şi concluziile (sau ipotezele) autorilor în legătură cu mutaţiile intervenite în structura venitului naţional, în dinamica productivităţii muncii, în utilizarea forţei de muncă, în raportul producţie-consum. Rezultatele cercetărilor şi calculelor în aceste domenii par să fundamenteze — dîndu-le o dimensiune cifrică — punctele de vedere exprimate în legătură cu semnificaţia de „forţă productivă" a accepţiunii „globale" a venitului naţional. Folosind o grupare proprie deosebită în ce priveşte structura venitului naţional — grupa **„mărfurilor materiale"** — M — (agricultură, silvicultură, pescuit, industrie extractivă, electricitate, gaz, apă, construcţii, industrie prelucrătoare) şi grupa **„serviciilor"** — S — (transporturi, comunicaţii, comerţ de gros şi de detaliu, finanţe, imobile, servicii propriu-zise, statul fără întreprinderile de stat) — autorii constată că, de la un anumit nivel de dezvoltare economică în sus, „un raport S/M ridicat, poate însemna că, într-o formă foarte generală, structura pe ramuri a venitului naţional este, alături de venitul naţional pe cap de locuitor, indicatorul principal al gradului de productivitate, de dezvoltare economică şi al avuţiei unei naţiuni" (pag. 156).

Confirmarea cu adevărat cifrică pare s-o aducă măsurările pe baza unui indicator original, „coeficientul demografic de productivitate" (g) care, fiind exprimabil printr-un număr şi nefiind alterat deci de relaţii valorice, se arată a avea o putere de reflectare mai precisă a relaţiei de productivitate decît productivitatea muncii însăşi, dînd o expresie concretă creşterii considerabile a numărului de salariaţi angajaţi în grupa serviciilor. „S-ar putea presupune — spun autorii în urma comparării ritmurilor de creştere a coeficientului g cu cele ale productivităţii muncii — că pentru a se putea produce o creştere a coeficientului g nu este suficientă o oarecare creştere, fie ea chiar şi relativ rapidă, a productivităţii muncii, ci este necesară atingerea unui nivel anumit de productivitate" (pag. 242).

Abordarea problemei serviciilor **din** punctul de vedere expus încă de la început permite autorilor concluzia că tocmai în faptul că participă la consumul material dar nu şi la producţia materială serviciile au putinţa de a modifica raportul producţie-consum, modificare ce devine deosebit de importantă în condiţiile puternicei dezvoltări a acestui sector: dacă salariaţii din grupa S ar produce şi ei mărfuri materiale, oferta ar fi considerabil sporită fără a exista o corespondentă creştere a cererii — ceea ce ar produce o gravă criză de supraproducţie —, criză care s-ar produce şi în cazul în care salariaţii din servicii ar fi şomat. Cu alte cuvinte, dezvoltarea serviciilor limitează oferta potenţială de produse materiale. Concluzia se dovedeşte a căpăta o însemnătate aparte, pentru că, într-adevăr, în aceasta pare a se afla una din cauzele noilor manifestări ale contradicţiilor dintre cerere şi ofertă şi, implicit, una din cauzele fenomenului inflaţionist care a pus stăpînire pe economia capitalistă.

Ceea ce ni se pare foarte valoros este faptul că, întotdeauna, în legătură cu oricare din problemele studiate, sînt prezentate şi analizate şi efectele şi implicaţiile sociale ale fenomenelor respective. Mai mult, într-un capitol aparte se încearcă — cu ajutorul măsurării ratei plusvalorii, determinării coeficientului salariului real, coeficienţilor de elasticitate ai salariului la produsul naţional brut — o „anumită situare economică a proletariatului în ansamblul efectelor pe care revoluţia ştiinţifică şi tehnică le produce asupra mecanismelor reproducţiei capitaliste". Calculele scot în evidenţă tendinţe care par, într-adevăr, să fie caracteristice perioadei actuale: creşterea din punct de vedere absolut a salariului real este însoţită şi subminată comparativ de creşterea gradului de exploatare în producţia materială, după cum în condiţiile participării substanţiale a proletariatului la ritmurile în care creşte productivitatea muncii, are loc un declin al participării acestuia la creşterea absolută a productivităţii muncii. Iar tocmai exigenţele producţiei în condiţiile revoluţiei ştiinţifice-tehnice, impunînd folosirea unor muncitori calificaţi, cultivaţi — care **să vrea** să-şi utilizeze cunoştinţele dobîndite — „oferă astăzi clasei muncitoare o **forţă nouă** în raporturile ei cu clasa capitaliştilor, în formularea şi impunerea revendicărilor ei economice" (pag. 283). O documentare „la obiect" însoţeşte aprecierile cu privire la pauperismul actual în ţările capitaliste dezvoltate. S-ar fi impus, însă, după părerea noastră, ca această problemă, ca şi alte efecte sociale ale revoluţiei ştiinţifice-tehnice actuale în ţările capitaliste, sau ale fenomenului inflaţionist, al extinderii dominaţiei capitalismului monopolist statal, să fie analizate mai în adîncime.

În cadrul unei aprecieri de ansamblu, considerăm că „Analize macroeconomice" este o lucrare foarte utilă, atît prin concluziile pe care le desprinde în legătură cu unele aspecte şi fenomene ale capitalismului monopolist statal actual cît şi prin ipotezele pe care le emite în legătură cu alte fenomene şi care ar putea furniza idei, prilejuri de dezbatere şi, deci, de elucidare deplină. Într-un cuvînt, „Analize macroeconomice" este o lucrare despre capitalismul monopolist-statal în condiţiile revoluţiei ştiinţifico-tehnice. Ceea ce ni se pare a emana din această lucrare — de fapt ceea ce autorii reuşesc să sugereze cititorului şi, după părerea noastră, să-l convingă — este sensul de fond al mutaţiilor profunde pe care le cunoaşte capitalismul actual. Sens care dovedeşte esenţa neschimbată a capitalismului, bazată pe exploatare şi asuprire, incapacitatea lui de a asigura echilibrul economic, sens care demonstrează că dezvoltarea capitalismului monopolist de stat pregăteşte înseşi premisele materiale ale propriei sale negări.

COMITETUL C.E.E. - O.N.U. PENTRU DEZVOLTAREA COMERȚULUI

STADIUL ACTUAL ȘI PERSPECTIVE ALE COLABORĂRII

RECENT s-au încheiat la Geneva lucrările sesiunii a XX-a a Comitetului pentru dezvoltarea comerțului din cadrul Comisiei economice O.N.U. pentru Europa (C.E.E. — O.N.U.).

Studiul Secretariatului C.E.E.-O.N.U. privind evoluția recentă a comerțului european a constituit unul din principalele documente care au servit drept bază pentru dezbaterile Comitetului. Datele din studiu relevă că, în timp ce în Europa Occidentală a survenit în ultimul timp o încetinire a creșterii comerțului exterior, volumul schimburilor comerciale ale țărilor membre C.A.E.R. a sporit mai rapid în 1970 decît în 1969. În anul trecut, ritmul de creștere a volumului importurilor țărilor membre C.A.E.R. (12%) a depășit pe cel al importului mondial (8,5%). Referindu-se la comerțul exterior român, studiul constată că, în 1970 și în semestrul I.1971, a intervenit o accelerare a creșterii exporturilor și importurilor țării noastre.

Cifrele furnizate de studiu ilustrează evoluția ascendentă a schimburilor comerciale dintre țările Europei occidentale și Europei orientale. În 1970, comerțul dintre aceste două grupe de țări, a înregistrat un ritm mai rapid de creștere decît în 1969; în primul semestru 1971, sporirea schimburilor reciproce a continuat.

Studiul Secretariatului C.E.E.—O.N.U. evidențiază, între altele, îmbunătățirea în 1970 a balanței comerciale a României cu țările din Europa occidentală, ca urmare, în special, a creșterii accelerate a exporturilor românești spre aceste țări.

Dezbaterile din cadrul Comitetului au reliefat pregnant faptul că posibilitățile de dezvoltare a comerțului între țările europene cu sisteme social-economice diferite nu sînt pe deplin valorificate, datorită obstacolelor care se opun încă acestui comerț.

Participanții la sesiunea Comitetului au subliniat că actualul climat de cooperare și destindere care domină în Europa creează premise favorabile pentru dezvoltarea colaborării economice europene. În acest sens, s-a relevat necesitatea sporirii eforturilor vizînd suprimarea barierelor tarifare și netarifare care frînează expansiunea schimburilor comerciale pe plan european. Reprezentanții țărilor socialiste au arătat caracterul nejustificat al restricțiilor cantitative discriminatorii aplicate încă de unele țări occidentale la importul din țările socialiste și au cerut ca aceste restricții să fie eliminate. De asemenea, acești reprezentanți au atras atenția asupra faptului că măsurile de integrare economică din Europa occidentală și în special perspectiva lărgirii Pieței Comune, creează noi incertitudini în ce privește viitorul comerțului intra-european. S-a reliefat faptul că în aceste condiții se impune adoptarea de măsuri adecvate în vederea evitării prejudicierii intereselor comerciale ale țărilor terțe.

Lucrările sesiunii Comitetului au scos în relief necesitatea ca, paralel cu eforturile vizînd suprimarea obstacolelor tarifare și netarifare, să se intensifice măsurile destinate să promoveze și să diversifice comerțul european. În această privință s-a arătat importanța deosebită a cooperării industriale, factor de natură să stimuleze schimburile comerciale și să asigure stabilitatea lor. Participanții la sesiune au menționat că reuniunea experților în domeniul cooperării industriale, care urmează să aibă loc în februarie 1972, sub egida C.E.E.—O.N.U., oferă prilejul examinării posibilității adoptării de măsuri pentru facilitarea acestei cooperări, de exemplu în ce privește taxele vamale. Totodată s-a relevat interesul pe care-l prezintă organizarea în anul viitor, de asemenea sub egida C.E.E.—O.N.U., a seminarului privind promovarea comerțului, comercializarea și contactele de afaceri între țările din Est și Vest.

Comerțul țărilor din Europa occidentală cu țările din Europa socialistă în perioada 1968—1970 [1])

	Valoarea în 1970 (în mil. dolari)	Creșterea în procente față de anul precedent			
		1968	1969	1970	Semestrul I 1971 [2])
Importuri c.i.f.	6021	6	11	14	12
Exporturi f.o.b.	5925	7	11	13	3

Sursa: Bulletin Economique pour l'Europe, vol. 23, Nr. 2 (Texte Preliminaire).
1) Comerțul dintre R.D.G. și R.F.G. nu este inclus.
2) Cifre fondate în parte pe estimații.

Comitetul a examinat raportul Secretarului Executiv al C.E.E.—O.N.U. cu privire la reuniunea neoficială a experților în materie de comerț exterior, consacrată problemelor de politică economică generală și politică comercială, care a avut loc la Geneva, la sfîrșitul lunii septembrie 1971. În acest raport, Secretarul Executiv prezintă propuneri concrete vizînd elaborarea de recomandări practice pentru favorizarea lărgirii comerțului european. Raportul Secretarului Executiv și propunerile pe care le-a formulat în acest raport au fost primite cu viu interes de către Comitet. S-a convenit ca raportul în cauză să fie supus, spre examinare, viitoarei sesiuni plenare a Comisiei economice pentru Europa, în scopul adoptării de hotărîri corespunzătoare. S-a exprimat convingerea că la această sesiune a Comisiei, care va coincide cu aniversarea a 25 de ani de existență a C.E.E.—O.N.U., se vor putea realiza progrese semnificative în ce privește elaborarea de recomandări practice, atît în vederea eliminării obstacolelor care se opun încă dezvoltării comerțului european, cît și pentru promovarea și diversificarea acestui comerț.

Delegația română a subliniat interesul constant al țării noastre față de intensificarea colaborării economice pe plan european și s-a pronunțat în favoarea adoptării de măsuri concrete în acest scop. Ea a subliniat importanța preocupărilor Comitetului, și a Comisiei Economice pentru Europa, în ansamblu, în ce privește sprijinirea eforturilor țărilor europene mai puțin dezvoltate, pentru soluționarea problemelor comerciale cu care sînt confruntate.

Victor ALDEA

REPERE

● **În regiunea Kosovo** din Iugoslavia urmează să fie realizat marele sistem hidroenergetic și de irigații „Ibar-Lepenaț". Proiectul prevede construirea a două baraje pe rîul Ibar precum și a unui canal de irigații lung de 150 km. Proiectul mai cuprinde o hidrocentrală care va furniza anual 100 miliarde kWh energie electrică.

● **Noul plan cincinal** de dezvoltare a economiei ceyloneze (1972-1976) prevede investiții care vor toaliza 15 miliarde de rupii. Vor fi construite importante complexe industriale și se va proceda la reorganizarea a numeroase întreprinderi. Se preconizează, de asemenea, ca guvernul să preia peste 51% din acțiuni în toate întreprinderile industriale și comerciale.

● **Într-un raport** prezentat de ministrul muncii al Turciei se arată că în țară există, în prezent 1 783 000 de șomeri. Populația activă a Turciei este de 15 623 000 de persoane, iar economia națională poate asigura locuri de muncă numai la 13 840 000 de locuitori, se menționează în raport.

● **Din 1955**, anul în cursul căruia au început prospecțiunile petroliere în Libia, au fost forate 2 720 de puțuri. Dintre acestea, 1 506 se află în prezent în plină exploatare.

● **Revista „Canadian Forum"** a publicat un studiu cu privire la proprietățile și capitalurile străine din Canada, în care se subliniază necesitatea imperioasă de revizuire a politicii economice a țării, aservită din ce în ce mai mult capitalului străin: 62,8% din industria minieră a Canadei este controlată de capitalul străin, în special de cel american.

● **Japonia** a trecut la sfîrșitul lunii septembrie în fruntea țărilor capitaliste din punct de vedere al rezervelor de devize, cu 11,9 miliarde dolari, depășind R.F.G., care are 11,3 miliarde. Urmează Elveția cu 3,6 miliarde, Canada cu 3,5, Italia cu 3,2 etc.

● **Din cele 340 fuziuni** care au avut loc anul trecut în Olanda, 265 au avut loc între firme olandeze, 28 cu firme din Piața Comună, 21 cu firme din S.U.A., 18 cu firme din Anglia etc.

● **Deficitul** căilor ferate luxemburgheze, a căror rețea măsoară... 312 km, reprezintă în prezent 8% din bugetul național.

● **A început construcția** centralei atomoelectrice de la Kursk, pe locul cunoscutei anomalii magnetice — cel mai mare zăcămînt de fier din lume. În cursul celui de al noulea plan cincinal, extracția de minereu de fier va ajunge la aproximativ 40 de milioane tone pe an. Centrala atomoelectrică va asigura energia electrică necesară noilor exploatări.

VIZOR

MULTE DIN CÎTE AU FOST...

Dacă am avea suficient timp să însoțim istoria în răbdătoarea și neexaltata ei glisare prin destinele lumii, am fi martorii unor neîntrerupte metamorfoze și mutații și am vedea că multe-din-cele-cîte-au-fost nu mai sînt și multe-din-cele--cîte-sînt... nu au fost. Dar cum nu avem suficient timp, sau mai bine zis cum timpul nostru este infinit mai scurt, recuperăm condensat din filele cronicilor mileniile scurse în absența noastră și însoțim apoi istoria în contemporaneitate cît putem, pînă la halta de la care ea pleacă mai departe cu alți pasageri.

Cu toată efemeritatea prezenței noastre fizice în istorie, avem deci suficient timp să descoperim acest secret al lui Polichinelle: multe din cele cîte au fost nu mai sînt, și invers...

Corăbiile lungi ale neîmblînziților vikingi erau arse cînd acostau pe un țărm temut astfel încît războinicii să privească în luptă numai înainte. Drumul de întoarcere putea fi reclădit numai prin victorie. Dar romantismul nordicilor cuceritori a părut desuet celor care mai tîrziu s-au lansat în „prospectarea" lumii. Încă înainte de a-și compune mozaicul imperiului, Anglia și-a construit corăbii solide și încăpătoare care odată ajunse pe țărmuri străine — departe de gîndul de a fi incendiate — erau, încărcate meticulos cu bogățiile care au contribuit la sporirea puterii economice a Marii Britanii. Corăbiile și imperiul sau imperiul și corăbiile și-au pus timp de secole pecetea pe economia insulară.

Uriașele parcuri de vînătoare, pajiștile acelea idilice de un verde debordant, pitoreștile castele izolate în mijlocul unor întinderi neatinse de rigorile subordonării naturii luptei pentru existență — sînt consecința nu numai a unei pronunțate afecțiuni pentru puritatea peisajului natural, ci și a acelei conjuncturi economice care i-a scutit pe englezi să scormonească în propriul lor pămînt după materiile prime necesare industriei. Ele soseau din belșug, la prețuri binecuvîntate, în calele navelor care se înapoiau din coloniile imperiului.

Dar iată că în ultima vreme se remarcă, dincolo de Canalul Mînecii, o febrilă activitate a companiilor miniere. Peste 80 de regiuni sînt în prezent explorate de geologi trimiși de 28 de firme, și numai în toamna acestui an au fost depuse peste 70 de cereri la Ministerul Industriei pentru eliberarea de noi permise de prospectări. De la un capăt la altul al țării, epatantul gazon britanic este răvășit de diferitele instalații ale firmelor Rio Tinto Zinc, Charter Consolidated, Noranda Kerr, British Steel și multe altele care intenționează să pună în exploatare zăcăminte de nichel, cupru, uraniu, plumb, zinc etc.

Într-adevăr, multe-din-cele-cîte-au-fost nu mai sînt și multe-din-cele-cîte-sînt nu au fost!

Nu mai sînt, printre altele, generoasele și răscolitele pămînturi ale imperiului. Sau, mai bine zis, ele mai sînt, dar nu mai este imperiul.

Nic. MAVRODIN

R.S.F. IUGOSLAVIA

DINAMICĂ ÎNALTĂ A PRODUCȚIEI ȘI SCHIMBĂRI ÎN BALANȚA ENERGETICĂ

DIN MULTITUDINEA de preocupări care conturează ansamblul construcției economice a Iugoslaviei, cea privind sporirea potențialului energetic se situează ferm pe un loc de frunte.

Primele pagini din capitolul electrificării intensive a țării s-au scris încă în urmă cu circa un sfert de veac. S-a pornit, la înfăptuirea acestei opere capitale, făcîndu-se recensămîntul tuturor cursurilor de apă, apte de a fi folosite pentru construirea de hidrocentrale. Rezultatul recensămîntului a fost revelator : puține zone geografice ale lumii concentrează, pe o suprafață relativ nu prea mare, atîtea rîuri cu cursuri repezi. În ciuda obstacolelor naturale și dificultăților pe care trebuie să le învingă construcția barajelor, salba de hidrocentrale înălțate de atunci pe rîurile cu nume atît de edificatoare pentru istoria construcției socialiste iugoslave, ca Naretva sau Drina, precum și pe alte rîuri, punctează drumul parcurs de industria iugoslavă a energiei electrice ; producția hidrocentralelor reprezintă azi 23 miliarde kWh, fără a include în această cifră cele 5 miliarde kWh furnizate, în faza finală, de partea iugoslavă a Porților de Fier. Această cifră de 23 miliarde kWh este de 50 de ori mai mare decît producția de energie electrică furnizată de hidrocentralele iugoslave în anul 1939. Iar producția furnizată în 1970 de toate centralele electrice a fost de 25 miliarde kWh.

Ilustrativă pentru drumul parcurs de această importantă ramură este creșterea ponderii sale în totalul industriei — de la 12,9% în 1965 la 13,2% în 1970, și se prevede să ajungă la 13,7% în 1975 ; aceasta se explică prin devansarea ritmului de dezvoltare a ramurii față de cel al întregii industrii. Dacă industria pe ansamblu s-a dezvoltat într-un ritm mediu anual de 5,9% în perioada 1966-1970 și i se preconizează un ritm de 7,7% pentru 1971-1975, pentru energia electrică cifrele respective sînt de 6,4% pentru cincinalul precedent și 8,5% pentru cel actual.

Pe baza planului de dezvoltare economică și a unor calcule globale, reiese că pînă în 1975 producția de energie electrică ar putea atinge 40-44 miliarde kWh, cu care s-ar putea asigura un ritm de creștere a producției industriale de 7-7,5%.

Balanța energetică a anilor 1970—1975

Energia	Consumul în 1970	Cerințele interne în 1975	Producția asigurată în 1975	Estimarea necesarului neacoperit în 1975
Energie electrică (mlrd. kWh)	26,0	40—44	38	2—6
Cărbune (mil. tone)	28,4	38—42	36	2—6
Țiței (mil. tone)	7,1	12	4,5	7,5
— propriu	2,9	4,5	4,5	—
— din import	4,2	7,5	—	7,5
Gaz natural (mlrd. m.c.)	1,0	3,0	2,5	0,5
— propriu	1,0	2,5	2,5	—
— din import	—	0,5	—	0,5

Modificările care se vor produce în structura energeticii în anii 1971-1975 reies din tabelul alăturat, publicat în revista „Ekonomska Politika" (nr. 1014/1971) :

Sub aspectul evaluării viitoarelor cerințe, se constată dependența pronunțată a extinderii ramurii energetice de dezvoltarea industrială în ansamblu a unor republici, respectiv a ramurilor cu consum mare de energie, și viceversa — a dezvoltării acestor ramuri în funcție de baza energetică. Astfel, unitățile energetice din Bosnia și Herțegovina au apreciat că în anul 1975 printre marii consumatori de electricitate se vor număra : Combinatul de aluminiu din Mostar (2 500 milioane kWh), fabrica de azot din Lukaveț (100 milioane) și combinatul metalurgic din Prijedor (50 milioane). Pentru a satisface necesarul de energie electrică se prevede construirea a trei noi hidrocentrale (Salakovaț, Grabovița și Ciapljina) și a două termocentrale (Kakanj IV, Gaciko). În Muntenegru — potrivit prevederilor planului republican — combinatul de aluminiu din Titograd va avea în 1975 un consum anual de 1 630 milioane kWh, iar fabrica de ciment și flotație a zincului încă 130 mil. kWh, ceea ce necesită, pe lîngă terminarea hidrocentralei Mratinje, extinderea celei de la Perucițe și construirea termocentralei Plevlja. În Croația au apărut noi mari consumatori — fabrica de electroliză a aluminiului din Radjin (1 500 milioane kWh) și de piroliză din Rijeka (600 mil.). Pe lîngă terminarea construcției a două hidrocentrale (Orlovaț, Varajdin), se prevede construirea a încă două (Zabuciaț și Djale), a unei centrale pe bază de gaz metan și participarea la construirea unei termocentrale pe teritoriul Bosniei și Herțegovinei sau al Serbiei.

În Macedonia, cea mai mare pondere la consumul de electricitate o vor avea întreprinderile producătoare de fero-nichel (600 milioane kWh), siliciu (300), mangan (120), precum și furnalul din Zletovo, ceea ce necesită asigurarea terminării hidrocentralelor Kalimanți și Mavrovo II, construirea a două noi (Gradeț și Kozjak I) și a termocentralei Oslomej, precum și participarea la construirea unei termocentrale mai mari pe teritoriul altei republici. În Slovenia se prevede trminarea construirii termocentralelor Șoștanj III și Șoștanj IV, apoi a hidrocentralei Kobarid și generatorului hidraulic de la Pohorje. În Serbia, pe lîngă terminarea construcției hidrocentralei de la Porțile de Fier (partea iugoslavă — n.n.), a termocentralelor Kosovo IV și Kosovo V, se prevede construirea termocentralei Obrenovaț III și hidrocentralei Vlasina II.

Toate acestea ar putea predetermina, în mare măsură, soarta unui alt domeniu al industriei energetice, industria cărbunelui, ca purtător primar de energie. Pe de o parte, s-ar putea modifica structura prin extinderea directă a utilizării altor combustibili ; o altă problemă care se ridică este „concentrarea" producției de cărbune, în special a lignitului, în bazine unde acesta poate fi transformat în tipuri sau surse superioare de energie — electricitate, gaz ; se prevede reducerea producției de huilă și creșterea neînsemnată a producției de cărbune brun ca urmare a închiderii unor mine mici și mai puțin eficiente, cu exploatarea în subteran ; totodată însă, vor fi deschise noi exploatări la zi și modernizate unele mine.

Cea mai semnificativă extindere în ramura energeticii, potrivit planului pe anii 1971—1975, se referă la petrol și gaze naturale. Ținînd seama de prevederile referitoare la creșterea producției interne de petrol — în Croația la 3,5 mil. tone și în Serbia la 1 milion tone — satisfacerea necesarului de produse petroliere se va baza în continuare pe import, care ar urma să crească de la 4,2 milioane de tone în 1970 la 7,5 milioane de tone

V. BRĂNEANU

(Continuare în pag. 18)

R.P. ALBANIA

COORDONATE CONTEMPORANE LA DURRES

LA DURRES, vizitatorul are prilejul unui contact direct cu istoria, arta și cultura de milenii ale strămoșilor skipetarilor de azi. Pentru Albania contemporană, însă, Durres-ul înscrie una dintre cele mai glorioase pagini de realizări ale poporului albanez pe calea construcției socialiste.

„Apariția și dezvoltarea Durres-ului ca port la Marea Adriatică — ni se spunea la comitetul orășenesc de partid cu prilejul unei recente călătorii pe meleagurile albaneze — poartă pecetea ultimelor două decenii. În 1944, aici nu exista, practic, decît un mic debarcader unde acostau cîteva bărci din Italia care aduceau apă potabilă. Șomajul era în floare. O adevărată luptă se isca între șomeri ca să apuce rînd la descărcarea bărcilor". Astăzi orașul se mîndrește cu un port modern în care operațiunile de încărcare-descărcare sînt, în proporție de circa 80% mecanizate. Întreaga flotă comercială albaneză este nouă, vasele fiind achiziționate în străinătate. Pe orice anotimp, ziua sau noaptea, activitatea nu contenește în port.

Importanța economică actuală a orașului de pe țărmul Adriaticii nu se rezumă doar la activitatea portuară. Ca pondere economică, Durres ocupă locul al doilea pe țară, după Tirana. Alături de zecile de întreprinderi de interes local, în orașul și districtul Durres funcționează numeroase obiective industriale de interes național, cum ar fi fabrica de mase plastice „Plastik", uzina de mașini agricole, fabrica de aparate de radio și de asamblare a televizoarelor, fabrica de țigări etc.

Industria chimică albaneză este o ramură foarte tînără. Printre primele ei vlăstare se numără și fabrica de mase plastice „Plastik" din Durres, care a intrat în funcțiune în ianuarie 1971. Cei 350 de muncitori, ingineri și tehnicieni — dintre care majoritatea sînt tineri sub 20 de ani — mînuiesc mașini moderne, străduindu-se să-și însușească tehnologia de fabricație și să dea produse de calitate. Shpresa Saliu, directoarea fabricii, ne spunea

E. IONESCU

(Continuare în pag. 18)

R.P. MONGOLĂ

FIECARE AL PATRULEA CETĂȚEAN — ÎN PROCES DE CALIFICARE

SEMNATARUL acestor rînduri a vizitat, nu de mult Republica Populară Mongolă, unde a avut întîlniri cu conducători din diferite domenii de activitate din această țară ; în cele de mai jos sînt consemnate unele aspecte ale convorbirilor purtate cu **D. IȘȚEREN**, *ministrul învățămîntului din R.P. Mongolă și cu* **D. ȚEVEGMID**, *rectorul Universității din Ulan-Bator.*

„Aniversarea în acest an a împlinirii unei jumătăți de secol de la victoria Revoluției Populare Mongole, — a menționat D. Ișțeren — a prilejuit un amplu bilanț asupra realizărilor remarcabile obținute de poporul nostru în toate domeniile de activitate, al transformării sale într-un stat socialist prosper, cu o agricultură și o industrie în continuă dezvoltare. Unul din domeniile în care saltul realizat în cei 50 de ani este considerat spectaculos îl reprezintă, învățămîntul, domeniu spre care a fost orientată preocuparea Partidului Popular Revoluționar Mongol imediat după cucerirea puterii.

Dacă, în întreaga țară, existau înainte de revoluție doar trei școli cu 45 de elevi, astăzi fiecare al patrulea cetățean frecventează o instituție de învățămînt ; a fost generalizat sistemul învățămîntului elementar obligator pentru toți copiii de vîrstă școlară și se află în curs de înfăptuire trecerea la învățămîntul mediu general incomplet, de 8 clase.

Numai în ultimii cinci ani, numărul specialiștilor cu o calificare medie și superioară s-a ridicat la 21 700, inclusiv promoția de absolvenți ai Institutului politehnic, inaugurat cu 3 ani în urmă".

Ni s-a relatat în cursul convorbirilor că în ultimii ani, în școli se acordă o atenție deosebită problemei educării tineretului studios în spiritul tradițiilor revoluționare de luptă și muncă ale poporului, aceasta constituind una din formele principale ale educației comuniste. De asemenea, se întărește continuu legătura școlii cu viața, prin participarea elevilor la procesul de producție. În felul acesta se extind

Gheorghe CIOBANU

(Continuare în pag. 18)

BALANȚA ENERGETICĂ

(Urmare din pag. 17)

în 1975. Consumul de produse petroliere va spori cel mai mult în industrie (cu 46%) apoi în transporturi (cu 36%), în cadrul consumului populației (12,7%) etc. Utilizarea gazului natural va cunoaște o extindere și mai mare: o creștere de 3 ori în industrie (pînă la 2,5 miliarde m.c.) și de două ori pentru consumul din afara industriei (0,5 miliarde m.c.).

O asemenea structură a bazei energetice — menționează „Ekonomska Politika" — va reprezenta forța motrice a îmbunătățirii structurilor în dezvoltarea economică pe ansamblu. Se pune însă problema găsirii căilor optime de transformare a bazei energetice a economiei iugoslave. Astfel, creșterea prevăzută a producției de energie electrică reclamă să se pună un accent mai mare decît pînă în prezent pe concentrarea mijloacelor (de pildă, în ce privește participarea bugetului federal la finanțare). Pe de altă parte, rezolvarea problemelor potențiale ale balanței de plăți, pe care le ridică acoperirea din import a deficitului crescînd de energie, va putea fi ușurată prin utilizarea la maximum a resurselor energetice interne.

COORDONATE CONTEMPORANE

(Urmare din pag. 17)

că, în numai 6 luni, colectivul de muncă pe care îl conduce a reușit să asimileze circa 80% din operațiile impuse de procesul tehnologic. In acest fel, a fost posibilă depășirea planului pe primul semestru al acestui an cu 27%. Referindu-se la perspectivele fabricii în actualul cincinal, directoarea ne informa că în 1975 producția va fi cu 14% superioară anului 1971. La această creștere vor concura mai mulți factori: intrarea în funcțiune, cu întreaga capacitate a tuturor mașinilor și instalațiilor, ridicarea nivelului de calificare a muncitorilor, folosirea materiei prime indigene (în prezent asigurată din import).

În trecut o regiune înapoiată din punct de vedere economic, Durres a devenit astăzi o zonă în plin proces de înflorire a Albaniei populare. Mutațiile importante care au survenit în structura economică a districtului în ultimul deceniu, se vădesc în următoarele cifre: în potențialul industrial al districtului industria mecanică are azi o pondere de 16%, industria ușoară — 25,5%, industria alimentară — 43,8%, industria lemnului și hîrtiei — 6,2%. În ultimii patru ani au fost construite, printre altele, o uzină de articole electrotehnice, una de produse chimice, combinatul de insecticide și ierbicide, o întreprindere de articole metalice, peste 70 de ateliere mecanice. Districtul Durres concentrează 45% din întregul volum al transportului de mărfuri din Albania.

Schimbări înnoitoare au avut loc și în sectorul agricol, astăzi în întregime cooperativizat. Producția globală agricolă a crescut în 1970 de peste 4 ori față de 1938. În ceea ce privește gradul de mecanizare a lucrărilor agricole, acesta este ilustrat de faptul că — în timp ce în 1939 în întreaga Albanie existau doar 3 tractoare, astăzi, numai pe ogoarele districtului Durres lucrează 1 015 tractoare convenționale (de 15 C.P.). Sistemul de irigații deservește o suprafață de 27 000 ha de pămînt agricol.

Realizările dobîndite în districtul Durres sînt caracteristice, de altfel, pentru toate regiunile R. P. Albania. În trecut o țară cu relații feudale dominante, cu o industrie aproape inexistentă și bogății naturale acaparate de exploatatori străini, Albania contemporană a devenit — în cei 27 de ani care au trecut de la eliberare — un stat socialist independent, cu o economie în continuă dezvoltare. Industrializarea socialistă, electrificarea întregii țări, cooperativizarea agriculturii, progresele însemnate care s-au obținut în construcția de locuințe, în domeniile învățămîntului și culturii, al ocrotirii sănătății și ridicării nivelului de trai al poporului constituie dovezi de netăgăduit ale eforturilor rodnice pline de abnegație, ale muncitorilor, țăranilor și intelectualilor, mobilizați și conduși de comuniști, în lichidarea grelei moșteniri a trecutului, în ridicarea patriei pe treptele civilizației.

Făcînd bilanțul bogatelor realizări înfăptuite în decursul celui de al 4-lea plan cincinal de dezvoltare a economiei naționale, recentul Congres al Partidului Muncii din Albania a dezbătut și aprobat directivele noului cincinal, care deschide în fața țării noi perspective. Pînă în anul 1975, producția industrială a Albaniei va crește cu 61—66% față de anul 1970. Se va pune accent pe dezvoltarea și modernizarea industriei grele (îndeosebi cea extractivă), se vor construi o serie de întreprinderi noi, cum ar fi hidrocentrala de la Fierza, un combinat siderurgic, o rafinărie pentru prelucrarea complexă a petrolului, uzine de înnobilare a minereurilor, numeroase mine de nichel, crom, fosforiți și cărbune. Se prevede satisfacerea, din producția proprie, a necesităților agriculturii în îngrășăminte chimice și mașini agricole. De asemenea, se preconizează aplicarea pe scară mai largă în producție a rezultatelor obținute de cercetarea științifică. Vor fi luate noi măsuri în direcția creșterii nivelului de trai material și spiritual al oamenilor muncii de la orașe și sate.

PROCESUL DE CALIFICARE

(Urmare din pag. 17)

funcțiile sociale ale sistemului de învățămînt.

În același timp s-a menționat că, pe măsură ce intră în exploatare noi capacități industriale, pe măsura introducerii treptate a mecanizării și electrificării în agricultură, se va ridica tot mai acut problema sporirii numărului de cadre calificate. „Pentru a asigura o pregătire calitativ superioară a acestor cadre — a subliniat interlocutorul — în fața organelor învățămîntului popular se pune sarcina îmbunătățirii sistematice a nivelului învățămîntului general, care constituie fundamentul oricărei pregătiri pentru profesiunea aleasă. După cum am arătat înainte, în cursul actualului cincinal se va trece treptat la generalizarea învățămîntului mediu incomplet. Ca urmare, dacă în cincinalul trecut au absolvit învățămîntul mediu incomplet 42 300 de tineri, la sfîrșitul actualului cincinal numărul lor se va tripla. În fața tinerilor care au absolvit învățămîntul mediu incomplet se vor deschide perspective mai largi pentru continuarea studiilor în rețeaua de școli medii de cultură generală, școli medii de specialitate și școli cu profil tehnico-profesional. Sarcina principală a instituțiilor de învățămînt constă nu numai de a asigura ca cei care studiază să-și însușească cunoștințele necesare în domeniul științelor de bază, ci și de a educa omul nou al societății socialiste".

Un rol deosebit în formarea cadrelor de specialiști cu o înaltă calificare revine Universității din Ulan Bator, care a luat ființă la 5 octombrie 1942, — ne-a declarat rectorul acesteia **D. Țevegmid.** Înființarea sa a constituit un eveniment de seamă în viața culturală a poporului mongol. În momentul inaugurării, universitatea avea doar trei facultăți — de pedagogie, de medicină și zootehnie, cu un total de 95 de studenți. După 28 de ani, acest centru dispune de 12 facultăți, cu un număr total de 3 000 de studenți și 300 de cadre didactice. O atenție deosebită este acordată facultăților de fizico-matematici, de chimie și biologie, unde funcționează o serie de secții care pregătesc specialiști în fizica nucleară, fizica corpurilor solide, biofizică, geofizică, precum și ingineri meteorologi, specialiști în chimie organică și biologie. De asemenea, merită a fi remarcat aportul facultății de economie la formarea de specialiști în domeniul planificării economiei naționale sau în comerț, de statisticieni și contabili.

Pe lîngă cele 12 facultăți ale Universității avînd cursuri de zi, funcționează și o serie de secții cu curs seral, sau fără frecvență, care au drept țel perfecționarea cadrelor din domeniul conducerii economice. La dispoziția studenților se află laboratoare moderne, cu aparatură care facilitează desfășurarea procesului de învățămînt și cercetare. S-a subliniat că una din funcțiile de seamă ale Universității, o constituie planificarea organizării activității de cercetare științifică. Profesori, cercetători științifici și studenți ai universității participă activ la soluționarea problemelor actuale ale economiei naționale. În cadrul a 37 de catedre specializate ale universității se desfășoară lucrări de cercetare cu caracter teoretic și practic în diverse domenii ale științei și tehnicii. În ultimii ani, în practica vieții științifice a univesității a fost introdus sistemul organizării unor cercetări științifice pe bază de contracte încheiate cu diferite întreprinderi și instituții. A devenit o tradiție organizarea, anual, a unei sesiuni științifice la care participă sute de cadre didactice și studenți. În continuare, D. Țevegmid a subliniat că Universitatea din Ulan Bator întreține permanent contacte științifice cu centre similare, în primul rînd din țările socialiste, precum și din alte țări. În cadrul acestor contacte sînt realizate schimburi de studenți, de aspiranți, schimburi de experiență. În condiții bune se desfășoară colaborarea dintre Universitatea din Ulan Bator și Universitatea din București.

TENDINȚE ÎN POLITICILE ECONOMICE ALE UNOR ȚĂRI CAPITALISTE DEZVOLTATE (II)

Elemente noi în forme tradiționale

PE PLAN EXTERN, în condițiile creșterii rolului și influenței socialismului în viața internațională, ale afirmării tot mai energice a hotărîrii noilor state de a-și apăra independența, ale luptei a numeroase forțe sociale din țările capitaliste pentru schimbări progresiste în societate, împotriva monopolurilor, pentru promovarea unei politici de apărare a intereselor naționale, cînd pe arena internațională se accentuează tendințele de colaborare între popoare, politica economică a țărilor capitaliste dezvoltate cunoaște modificări atît în privința obiectivelor, cît și a mijloacelor de acțiune.

Elemente noi sînt de semnalat în formele „tradiționale" de folosire a statului în scopul expansiunii economice externe.

În vederea susținerii exportului monopolist de mărfuri, spre exemplu, în cadrul așa-zisei „intensificări a agresivității politicii de export", concomitent cu constituirea de noi organe de stat — Comitetul pentru strategia exportului în S.U.A., Centrul național de comerț exterior în Franța, Organizația japoneză pentru comerțul exterior „Jetro", Direcția informațiilor economice și de promovare a exporturilor în Olanda ș.a. —, se observă intensificarea sporită a eforturilor pentru atragerea unui cerc tot mai larg de factori interni și externi în susținerea exporturilor. În Franța, Centrul național de comerț exterior și-a creat „delegații regionale" (în număr de peste 40), în Australia guvernul a lansat adevărate campanii destinate a trezi interesul pentru export. Pe plan extern, aproape toate țările își măresc numărul misiunilor economice speciale, al consilierilor și birourilor comerciale, societăților de tot felul, intensifică activitatea de propagandă.

În domeniul folosirii statului pentru acapararea unor surse de materii prime străine, progresul tehnic-științific aduce pe prim plan și un asemenea obiectiv cum ar fi acapararea teritoriilor submarine care ascund bogății incalculabile. Este cunoscut că în regiunile Mării Nordului sute de firme din diferite țări desfășoară lucrări de prospectare și exploatare. În R.F. a Germaniei a fost creat un puternic consorțiu alcătuit din zece mari firme vest-germane și străine în scopul de a beneficia de condiții mai favorabile. Între monopoluri se desfășoară o luptă acerbă pentru dreptul de prospectare și exploatare a platformei continentale în care au fost antrenate și guvernele. Acestea înclină să obțină în mod unilateral cît mai mult din regiunile fundului mării care sînt accesibile și au valoare economică. Astfel, S.U.A. permit exploatarea fundului oceanului la o distanță de 100 mile de țărmurile sale, Australia a permis exploatarea într-o regiune aflată la 200 mile etc.

Sub influența aceleiași revoluții tehnico-științifice, un rol tot mai mare revine atragerii statului în sprijinirea luptei de acaparare a invențiilor și descoperirilor, a oamenilor de știință și specialiștilor, centrelor de cercetări științifice dotate cu laboratoare unice și cu utilajul cel mai complex.

În ceea ce privește antrenarea statului pe calea înarmărilor și a agresiunilor militare, pe lîngă procesele cunoscute ale militarizării, asistăm la intensificarea traficului cu arme în scopul obținerii unor profituri cît mai mari. Concurența comercială de pe piața armelor, rezultat al rivalității tehnico-militare și al condițiilor interne și internaționale, a dus la continue modificări în ierarhia principalilor furnizori. Dacă în primii ani de după război S.U.A. și Anglia au contribuit din plin la reînarmarea Europei Occidentale, Anglia fiind și principalul furnizor de avioane în Orientul Mijlociu, Asia și America Latină, începînd din al doilea deceniu postbelic, situația s-a schimbat. Franța, îndeosebi în domeniul aeronautic, dar și în cel al tancurilor grele, al șalupelor și al navelor de război, a început să concureze cu tot mai mult succes pe englezi și americani. Italia, Suedia, R.F. a Germaniei, Belgia au apărut și ele pe piața mondială a acestui tip de mărfuri.

Deși condus și controlat de marile monopoluri, comerțul cu materiale de război atrage de multe ori în dispută reprezentanții oficiali ai guvernelor. Este cunoscut conflictul franco-american legat de vînzarea avioanelor „Mirage V" Perului și Braziliei.

În prezent, știrile despre posibilitatea unor progrese în tratativele sovieto-americane pentru limitarea armelor nucleare strategice sau în privința reducerii forțelor armate în Europa readuc în actualitate o dezbatere, care a avut loc în S.U.A. în ajunul escaladării războiului din Vietnam, asupra unei probleme aparent paradoxale: pot oare S.U.A. să-și permită „luxul" dezarmării sau este capabilă economia americană să suporte, fără zguduiri de fond și fără căderea în criză, măsuri de dezarmare care să reducă cheltuielile militare? Care sînt consecințele pe planul politicii economice interne și externe?

Dintre fenomenele apărute în perioada postbelică care au polarizat în jurul lor numeroase dispute, trebuie amintită, în primul rînd, atragerea statului în mecanismele înfăptuirii înțelegerilor monopoliste internaționale [1]).

Inspirîndu-se din așa-zisele „concepții mondialiste", care acreditează ideea că ar fi necesară instituirea unuia sau mai multor suprastate, urmînd ca suveranitatea statelor să fie înlocuită cu suveranitatea unor „autorități politice internaționale" [2]), făuritorii politicii economice a țărilor capitaliste dezvoltate încearcă să conchidă și să justifice „necesitatea iminentă" a contopirii în viitor a diferitelor economii naționale într-o economie supranațională, coordonată de organisme suprastatale, care chipurile ar șterge diferențele dintre ele, ar asigura lichidarea oricărei concurențe economice și social-politice internaționale, ar asigura „armonizarea" intereselor tuturor națiunilor.

Practica demonstrează, însă, așa cum preciza tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al P.C.R., că „organismele suprastatale la care recurg cercurile imperialiste nu pot împiedica lupta de concurență între monopoluri, ciocnirea de interese între țările capitaliste" [3]), ceea ce, pe planul politicilor economice externe, determină noi convulsiuni, măsuri practice foarte diferite. Deși pe planul Comunității Economice vest-europene se discută de tot felul de progrese, în realitate, așa cum aprecia prof. dr. Hans Willgerodt, aceasta „practică o politică economică care scoate în evidență prezența autorităților supranaționale în economie și ca atare, și înăuntrul statelor membre. Aceasta necesită fără îndoială reglementări ale atribuțiilor care ar putea să intre în conflict cu principiile fundamentale ale economiei de schimb". [4]) Chiar și în politica comerțului exterior, care intră în competența organelor Pieței Comune, „comportarea acesteia — spunea Willgerodt — este încă și astăzi rezultanta tratativelor duse individual de unele țări membre, care se comportă ca state suverane și nu renunță la regula unanimității". Chiar extinderea Comunității, prin aderarea Angliei, aduce pe agenda relațiilor intra și extracomunitare noi elemente de tensiune.

Viața a relevat că forțarea unor idei care ar fi trebuit să se transforme în măsuri de politică economică a dus la situații de deplin crah. Amintim, spre exemplificare, eșecul programului de acțiune „Cinci pași spre Europa" lansat în iunie 1969 de către Partidul Democrat Creștin din R.F. a Germaniei condus de Kurt Georg Kiesinger, program care preconiza întărirea competenței organelor comunității, crearea unei uniuni politice europene cu o politică externă coordonată și intensificarea coordonării politicii de apărare și înarmări.

Deși continuă să se exprime păreri, în legătură cu evoluția pe calea organizării relațiilor dintre state în ca-

GAZELE NATURALE

(Urmare din pag. 6)

mice, acordîndu-se o deosebită grijă valorificării superioare a resurselor naturale.

Gazele naturale se găsesc în cantități importante în zăcămintele din bazinul Transilvaniei. Gazele de sondă conțin într-o proporție însemnată gaz metan și ar putea constitui de asemenea materie primă de chimizat, printr-o mai justă repartiție geografică a unităților de prelucrare. Situația exploatării gazelor naturale și a valorificării este prezentată în tabelul nr. 5.

Puritatea unică în lume a gazului metan din zăcămintele țării noastre, permite ca chimizarea să se realizeze în condiții optime. Valorificarea pe cale chimică a gazelor naturale cu conținut maxim de metan cunoaște o veche tradiție în țara noastră, dacă ne referim la formaldehidă și negru de fum. Aceste produse nu reprezintă o treaptă superioară de valorificare și abia în ultimii 10—15 ani s-a trecut la obținerea altor produse mai valoroase.

Astfel, gazele naturale se utilizează la fabricarea acetilenei, care, la rîndul ei, constituie materia primă pentru alte produse importante la Combinatul Chimic-Craiova, unde se obține acidul acetic, care se utilizează la fabricarea maselor plastice și a solvenților butanol și octanol. La Combinatul Chimic-Victoria se fabrică metanol și formaldehidă din gaze de sinteză obținute din gaze naturale.

Alte instalații care fabrică produse organice pe bază de gaze naturale sînt cele de solvenți clorurați din cadrul Combinatului chimic-Borzești și al Uzinelor chimice-Turda, instalațiile de acid cianhidric de la Fabrica de fibre sintetice-Săvinești, Uzina „Carbosin"-Copșa Mică și altele.

O mare parte din gazele naturale consumate în industria chimică se folosește la fabricarea îngrășămintelor cu azot și a negrului de fum. Prin prelucrarea gazelor naturale în industria chimică, valoarea acestora crește de la cîteva ori pînă la zeci de ori și chiar de sute de ori, cum este cazul fibrelor sintetice.

Pentru cincinalele următoare, orientarea în privința producției de gaze naturale constă în utilizarea cît mai rațională a rezervelor. În chimizarea gazelor naturale, dezvoltarea în perspectivă ține seama de condițiile specifice țării noastre, de tendințele manifestate în industria mondială a gazelor naturale, de avantajele obținute prin diversele scheme de chimizare realizate în alte țări. Printre măsurile care stau la baza acestei dezvoltări se numără :

- **extinderea schemelor moderne de chimizare a gazelor naturale care să asigure calea cea mai avantajoasă ;**
- **extinderea tehnicii noi, bazate pe automatizarea și mecanizarea operațiilor ;**
- **alocarea unei cote mai mari din consum industriei chimice ;**
- **obținerea de produse chimice cu valoare mare ;**
- **construirea în continuare a unor capacități mari cu procese combinate în același bloc sau cuplate.**

Se vor pune în evidență noi rezerve de gaze naturale, iar pentru asigurarea industriei se vor construi noi capacități de transport, conducte magistrale și stații de compresoare. Astfel, industria românească de gaze naturale va aduce în continuare o contribuție importantă la dezvoltarea întregii economii naționale.

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

FRANȚA :

INCERTITUDINI INTERNE ȘI INTERNAȚIONALE

ECONOMIA franceză se dovedește pînă în prezent, în Europa occidentală, una din cele mai puțin afectate de valul de tendințe recesive care a precedat și apoi a fost accentuat de deciziile americane de politică economică din august. Cu toate acestea, în cercurile de afaceri și-a făcut loc un anumit pesimism în ceea ce privește perspectivele apropiate ale conjuncturii, legat atît de profitabilitatea proiectelor de investiții pentru 1972 cît și de influența încetinirii creșterii într-o seamă de țări partenere ale Franței în domeniul schimburilor comerciale. Revista „l'Usine Nouvelle", de exemplu, vorbește de „o anumită degradare a climatului general" (nr. 43 din 28 octombrie) și de faptul că „Franța nu se poate sustrage riscului de încetinire" (nr. 41 din 14 octombrie). O anchetă întreprinsă de serviciile specializate ale Băncii Franței printre conducătorii de întreprinderi a dus la concluzia că cererea se menține oarecum susținută, dar pe termen relativ scurt. În ramurile industriale producătoare de bunuri de investiții, carnetele de comenzi continuă să se descompleteze ca urmare a încetinirii ritmului de intrare a comenzilor de pe piața internă și a scăderii comenzilor din străinătate.

Factorii responsabili de politică economică pun accentul pe faptul că, în contrast cu pesimismul conjunctural, o serie de indicatori atestă menținerea creșterii economice. În acest sens se citează îndeosebi cifre cu privire la producția industrială. Indicele cu baza 1962 = 100 (fără construcții) a înregistrat în septembrie — după eliminarea asociațiilor sezoniere — nivelul 170, față de 169 în medie pe lunile iulie și august, iar față de aceeași lună din 1970 a marcat o creștere cu 6,3%. Pentru comparație s-a arătat că, în același interval de timp, producția industrială a progresat în Anglia numai cu 2,4% și în R. F. a Germaniei cu 1,9%, iar în Italia a scăzut cu 7,3%. Situația mai precară a partenerilor comerciali vest-europeni ai Franței este însă totodată unul din elementele care întrețin prudența și incertitudinile în evaluarea perspectivelor conjuncturale franceze, avînd în vedere că locurile de muncă a 3 milioane de salariați depind în Franța de export. Datele pe prima jumătate a anului, publicate în ultimul Buletin statistic al O.N.U. (octombrie), permit să se deducă pentru producția industrială globală a Franței o creștere de numai 3% față de primul semestru 1970 ; pentru producția industriei prelucrătoare sporul a fost de același ordin de mărime (3,1%), în timp ce referitor la industria construcțiilor rezultă un regres al indicelui de circa 5% (dacă se ia în considerație numai trim. II — 4%).

Anticipările oficiale ale rezultatelor pe întregul an 1971, date publicității la mijlocul lunii octombrie o dată cu proiectul de buget pe 1972, indică o creștere a produsului intern brut cu 5,6% față de 6,1% cît s-a înregistrat în 1970. Pe ramuri, se contează pe un spor de 6,3% la producția industrială, în comparație cu 6,9% anul trecut, și pe creșterea cu 2,4% a producției agricole, față de 5,6% anul trecut. În ceea ce privește formarea brută de capital, sporul anticipat de contabilitatea națională franceză pe anul în curs este de 5,7%, comparativ cu cel de 6,8% efectiv înregistrat în 1970. Încetinirea creșterii investițiilor este mai accentuată în sectorul privat al economiei : 5,5%, în comparație cu 7,3% în cursul anului trecut. O evoluție diferențială este așteptată pe ansamblul anului 1971 în domeniul comerțului exterior. Ritmul de creștere scontat al exportului este de 8,6%, față de 15,9% în 1970 ; la import, dimpotrivă, se așteaptă o creștere cu 8,2%, față de 6,5% anul trecut. Cifrele arată deci că, dintre pilonii pe care se sprijină mersul economiei, descrește aportul piețelor externe și al acumulării interne. Pentru evoluția pieței interne are importanță faptul că creșterea prețurilor este mai accentuată decît cea scontată de oficialități. Prețurile cu ridicata înregistrează anul acesta, conform contabilității naționale, un spor de 5,2%, în timp ce previziunile indicaseră + 3,1%. Indicele costului vieții era în august cu 6% mai ridicat decît în aceeași lună a anului trecut.

Prognoza pe 1972 se caracterizează în această situație, potrivit ultimei variante publicate, printr-o revizuire în jos a obiectivelor ce ar urma să fie atinse. Pentru produsul intern brut se prevede o creștere cu 5,2%, față de 5,6% cît se preconizase în primăvară și 6% în cel de-al VI-lea plan. Cifra — comentează săptămînalul „l'Usine Nouvelle" — „se poate dovedi a fi încă prea optimistă dacă, așa cum este de temut, combinarea măsurilor protecționiste în Statele Unite și a celor antiinflaționiste în alte țări va duce la o încetinire a expansiunii și la o concurență sporită pe piețele de export". „Cel puțin hazardate" sînt privite și prognoza cu privire la sporul exporturilor (8,1%) și cea referitoare la creșterea prețurilor (3,9%), prima în sensul că este supraevaluată, iar a doua în sensul unei subevaluări în lumina rezultatelor pe 1971 și a tendințelor actuale. „Este evident, scrie revista menționată, că în împrejurările de față aceste ipoteze trebuie primite cu și mai mare prudență decît de obicei".

drul unor grupări închise, tendințele tot mai puternice ale popoarelor, acțiunile lor concrete pentru a ieși de sub dominația marilor puteri imperialiste, de a-și apăra și întări suveranitatea națională, de a se dezvolta de sine stătător, exercită în lumea de azi o influență tot mai hotărîtoare. Atitudinea fermă împotriva uniunilor monopoliste multinaționale constituie de asemenea o dovadă a înțelegerii pericolului pe care acestea îl comportă pentru interesele ca și pentru condițiile de viață și de muncă ale clasei muncitoare și ale altor pături ale populației, pentru suveranitatea națională, pentru democrație și evoluția acesteia în fiecare țară.[5])

Chiar în interesul manifestat de statul capitalist față de capitalul privat, în limitele politicii economice, se remarcă intensificarea unor tendințe. Ținînd seama de imperativele concurenței pe plan internațional, statul stimulează concentrarea și centralizarea capitalului, constituirea unor întreprinderi de „talie mondială", orientarea investițiilor către ramurile în care aplicarea progresului tehnico-științific deschide largi perspective și pentru alte ramuri etc. În acest scop sînt create instituții speciale sau sînt „perfecționate" instituții mai vechi. Cele mai recente încercări sînt cele ale guvernului francez: crearea I.D.I., institut care să sprijine întreprinderile îngrădite de insuficiența capitalurilor în efectuarea mutațiilor necesare, impuse de dezvoltarea industrială și legislația pentru crearea unei „Corporații pentru dezvoltarea Canadei, destinată să sprijine dezvoltarea și menținerea unor puternice societăți controlate și administrate de canadieni.

Intervenția insistentă a statului în procesul reproducției, influența sa în direcția întăririi și sporirii potențialului întreprinderilor mari monopoliste, a capacității lor competitive se exercită într-o asemenea măsură, încît se poate considera că are loc nu numai o confruntare între întreprinderile monopoliste în diferite domenii, dar și o confruntare a efectelor politicii economice a statelor capitaliste.

Tendințele de sporire a rolului coordonator al statului în economie, determinate de condițiile tehnico-economice și sociale ale capitalismului monopolist de stat, se lovesc însă de fiecare dată de funcția de clasă a statului burghez contemporan, de contradicțiile dintre diferite grupuri monopoliste în exercitarea influenței asupra organelor de stat, cît și de numeroase alte contradicții specifice fazei capitalismului monopolist de stat.

G. MARIN

1) Deși are loc și o camuflare a acestora în spatele unor uniuni de ramură ale întreprinzătorilor, institute de cercetare, birouri de informare (Institutul internațional de potasiu creat la Berna de cele mai mari sindicate din R.F.G., Franța, Spania și Israel ; Centrul pentru cercetarea azotului creat la Geneva de cele mai mari societăți chimice din Europa apuseană ; Asociația pentru extinderea folosirii cuprului etc.).

2) Vezi, spre exemplu : B. A. Appadorai, „Une autorité politique mondiale" (Comprendre, nr. 28, 1965) : Jan Tinbergen, „Shaping the World Economy" New York, 1962; I. Sladek „Schiță a noțiunii de integrare economică" (Politicka economie, nr. 9, 1965).

3) Nicolae Ceaușescu, Raport la cel de-al X-lea Congres al P.C.R., București, Ed. Politică, 1969, pag. 102.

4) Neue Zürcher Zeitung, 20 și 24, iunie 1970.

5) Vezi Comunicatul Conferinței reprezentanților partidelor comuniste și muncitorești din 15 țări capitaliste vest-europene (Scînteia, 15 ianuarie 1971).

GLOSAR

Leu

Denumirea monedei naționale a României derivă probabil de la talerul-leu, monedă de argint din Țările de Jos. Prima mențiune documentară cunoscută privind circulația talerilor-leu olandezi pe teritoriul țării noastre datează din anul 1581. Ulterior, acești taleri au predominat în circulația monetară din țările române, bucurîndu-se de o largă popularitate.

Spre mijlocul sec. al XVIII-lea, talerii-leu dispar din circulație, nemai fiind emiși în țara de origine. Denumirea însă rămîne, leul devenind un ban fictiv, de calcul, folosit în vederea stabilirii cursului diferitelor monede străine care circulau pe teritoriul țării. El este utilizat ca atare și în actele normative, iar socotelile visteriei se țin de asemenea în lei.

Reapariția leului ca monedă reală s-a produs în 1868, prin efectul legii din 4 mai 1867 prin care a fost adoptat primul sistem monetar național al României moderne, cu leul ca unitate monetară. Întrucît acest sistem avea la bază bimetalismul, leul a fost definit printr-o cantitate de 5 g argint cu titlul 835‰ și de 0,32258 g aur cu titul 900‰ (0,29032 g aur fin). Totodată, legea monetară divide leul în 100 de bani, renunțîndu-se la împărțirea leului de calcul în 40 de parale. Un proiect din 1866 a prevăzut punerea în circulație, alături de leii metalici, a unor bani de hîrtie, „bilete de tezaur", cu valoare nominală exprimată în lei. Asemenea bani au fost însă emiși mai tîrziu, pe baza unei legi din 1877, și au purtat denumirea de „bilete ipotecare". Sistemul monetar din 1867 a fost completat în 1880 prin punerea în cirulație a bancnotelor exprimate în lei și emise de Banca Națională a României, înființată de asemenea în 1880. Bancnotele erau convertibile în aur și argint. În 1890, sistemul monetar național a fost trecut pe bază monometalistă aur. Leul a fost definit numai în aur și anume prin aceeași cantitate ca în legea din 1867.

În cursul primului război mondial au rămas în circulație numai bancnotele — devenite neconvertibile — și banii divizionari, ca urmare a tezaurizării monedelor de aur și argint. La bancnotele Băncii Naționale s-au adăugat banii de război emiși de ocupanții germani în teritoriul ocupat și puși în circulație de ei tot sub denumirea de lei.

După primul război mondial, ca urmare a încheierii procesului de formare a statului național unitar, circulația leilor a fost extinsă asupra întregului teritoriu al României prin operațiunea unificării monetare (1920—1921).

În februarie 1929, deprecierea leului determinată de război și de urmările lui, a fost recunoscută oficial printr-o operațiune de stabilizare. Leul a fost definit printr-o cantitate de 9 mg aur fin, adică de 32.258 ori mai puțin decît în definiția din 1867. Totodată a fost restabilită — pentru puțin timp, pînă în 1932 — convertibilitatea bancnotelor.

Deprecierea progresivă a leului în perioada dintre cele două războaie mondiale (stabilizarea din 1929 s-a prăbușit sub loviturile crizei economice din 1929—1933) a dus la acordarea de prime valutare și la majorarea corespunzătoare a prețului aurului, care au constituit tot atîtea devalorizări camuflate ale leului. În 1935—1936 s-a acordat o primă de 38% la valutele „forte", iar în 1940 prima valutară a fost majorată la 107%, pentru ca în 1941 ea să fie stabilită la 90%.

Inflația din timpul celui de al doilea război mondial și din anii următori a fost lichidată prin reforma monetară din 15 august 1947, efectuată de guvernul Dr. Petru Groza. Conținutul de aur al leului a fost stabilit la 5,94 mg aur fin. Ca urmare a reformei monetare din 1952, leul a primit o nouă definiție, cuprinzînd 79,346 mg aur fin, iar la 31 ianuarie 1954, conținutul de aur al monedei naționale a fost din nou majorat la 113,112 mg aur fin.

Ca urmare a diferitelor definiții în aur date leului în trecut, raportul valoric între leul actual și cel dinaintea lui, bazat pe paritatea aur, este următorul :

— Un leu tip 1890 este egal cu 1,96 lei actuali, sau 100 000 lei tip 1890 sînt egali cu 196 000 lei actuali ;

— un leu tip 1929 este egal cu 0,06075 lei actuali, sau 100 000 lei tip 1929 sînt egali cu 6.075 lei actuali ;

— un leu tip 1947 este egal cu 0,04010 lei actuali, sau 100 000 lei tip 1947 sînt egali cu 4,016 lei actuali ;

— un leu tip 1952 este egal cu 0,5357 lei actuali, sau 100 000 lei tip 1952 sînt egali cu 53,570 lei actuali.

Trebuie să atragem atenția că unele dintre conținuturile de aur de mai sus au un caracter convențional, astfel încît între paritățile aur și raportul valoric real dintre diferitele tipuri de lei există diferențe. Întrucît valoarea unui ban de credit, cum este leul, se determină prin calcularea puterii de cumpărare, raportul valoric real dintre tipurile de lei poate fi stabilit numai printr-un asemenea calcul.

Consolidarea relațiilor de producție socialiste în întreaga economie națională, ritmul ridicat al dezvoltării planificate a producției materiale, caracterul echilibrat al bugetului de stat și conducerea circulației bănești pe bază de plan asigură leului actual stabilitatea pe care nu a cunoscut-o în perioadele presocialiste.

C. K.

MONDORAMA

QUIPROQUO

UN FAPT cu totul neobişnuit la uzinele Fiat: în plicul cu salariul lor pe luna octombrie muncitorii au găsit un formular în care pot cere retragerea automată a cotizaţiilor sindicale din salariul lor. Faptul exprimă unul din paradoxurile noii politici sociale a firmei. Într-adevăr, după aproape doi ani de greve „tîrîtoare", în care firma s-a văzut în imposibilitate de a stăpîni întreruperile de lucru pe care muncitorii le făceau „cu rîndul", întreruperi în urma cărora în anii 1969—1971 s-au produs cu 540 000 automobile mai puţin, direcţia a ajuns la concluzia că preferă dialogul cu întreg sindicatul.

Acordul de la Torino, la care s-a ajuns în urma acestei concluzii, acceptă pentru prima oară intervenţia sindicatelor în organizarea procesului de muncă şi a muncii pe bandă rulantă, a ritmului şi pauzelor. Acordul este privit în mod diferit de fiecare partener: dacă patronatul speră să introducă o cogestiune cu sindicatele, cointeresîndu-le astfel în „pacea socială", sindicatele, dimpotrivă, speră să construiască o strategie alternativă celei patronale şi să folosească acordul de la Torino ca un pas spre autogestiune.

„LEUL" PE MARE

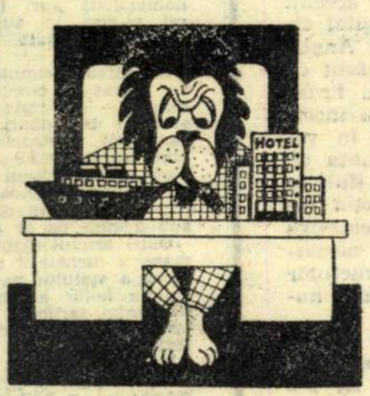

CUNOSCUTA casă de filme americană Metro-Goldwyn - Mayer şi-a anunţat intenţia de a se lansa în noi domenii de activitate: transporturile maritime şi industria turismului. Preşedintele firmei, James Aubrey, a declarat că sînt în curs de construire trei pachebotuiri de croazieră, fiecare cu 400 cabine, costînd în total 54 milioane de dolari, şi un hotel cu 2 000 camere şi cu un cazinou, cel mai mare hotel de acest fel din lume. Metro-Goldwyn se aventurează astfel din lumea filmelor în lumea realităţii, dar, după cum afirmă chiar preşedintele firmei, scopul este de a obţine doar venituri mai sigure şi a continua producţia viselor.

O SALĂ POLIVALENTĂ

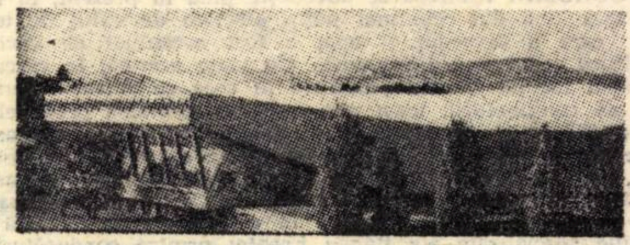

UNA DIN MARILE realizări arhitecturale ale Vienei contemporane — modernul Palat al sporturilor cunoscut sub numele de Stadthalle — nu se poate plînge de inactivitate şi nici de monotonie. Programele variate pe care le găzduieşte o dovedesc: 20 noiembrie — campionatele naţionale de dans, 25—28 noiembrie — tradiţionalul concurs hipic internaţional, 17—19 decembrie — un turneu de fotbal, iar de la 23 decembrie la 30 ianuarie 1972 celebrul ansamblu vienez de revistă pe gheaţă va prezenta cel mai recent spectacol al său, intitulat „Melodii de neuitat".

Construită după proiectul prof. dr. Roland Rainer, cîştigătorul unui concurs la care au participat 16 arhitecţi din şase ţări, şi inaugurată în 1958, sala principală, lipsită de orice coloană de susţinere, poate adăposti 15 000 spectatori, fiind astfel amenajată încît evacuarea lor în caz de pericol necesită mai puţin de 4 minute. Trei săli secundare, destinate gimnasticii, jocurilor cu mingea şi patinajului artistic, completează acest ansamblu, căruia i se vor mai adăuga două bazine acoperite de 50 metri.

RECICLARE „DIN MERS"

NEVOIA DE RECICLARE a cadrelor se resimte pe toate meridianele. Căutînd să îmbine realizarea acestui deziderat cu cel al valorificării timpului pe care numeroşi slujbaşi din regiunea new-yorkeză îl pierd cu deplasările din zona suburbană în marea metropolă şi îndărăt, două companii feroviare americane au hotărît să organizeze cursuri speciale de administraţie pe două din liniile suburbane deservite de ele. Cadrul acestei acţiuni: vagoane transformate în săli de clasă.

METROUL PRAGHEZ

LA DIMENSIUNILE din proiectul aprobat pentru prima etapă, metroul praghez urmează să fie terminat în anul 1985. Arhitecţii şi constructorii l-au conceput sub forma unor trasee dispuse radial, toate intersectîndu-se într-un punct ce corespunde centrului oraşului. Primele patru linii măsoară în total 25 km. De-a lungul lor se vor construi 32 de staţii. Vagoanele ce vor circula pe prima linie, ce urmează a fi dată în exploatare în 1974, vor transporta între 9 000 şi 11 000 de călători pe oră.

DEŞEURILE SOCIETĂŢII MODERNE

DEŞEURILE INDUSTRIALE ŞI MENAJERE în continuă creştere formează obiectul unor serioase preocupări în mai multe ţări industriale ale lumii, cele mai confruntate cu această spinoasă problemă. Astfel, în Suedia, volumul deşeurilor menajere, care era de circa 190 kg pe locuitor prin 1940, atinsese 300 kg în 1962 pentru a ajunge la 470 kg în prezent. Pentru 1980 se prevăd circa 600 kg, oricum mai puţin decît actualul nivel din S.U.A., de 1 000 kg. În cadrul acestor deşeuri un loc tot mai important îl ocupă ambalajele, repartizate după cum urmează: 41% din hîrtie, 25% din metal, 21% din plastic şi 13% din sticlă. Evident, problemele cele mai mari le creează ambalajele din metal şi din material plastic. Utilizarea crescîndă a celor din ultima categorie stimulează cercetările în vederea realizării unui material plastic uşor destructibil în natură. Asemenea cercetări se află într-un stadiu avansat în mai multe centre din Suedia, Anglia, Canada, Japonia şi S.U.A.

STATISTICĂ INTERNAŢIONALĂ

TENDINŢE SPRE STAGNARE ALE UNEI INDUSTRII DINAMICE

UN STUDIU, elaborat recent de societatea internaţională „Eurofinance" asupra situaţiei şi evoluţiei industriei constructoare de maşini-unelte din ţările Europei occidentale, oferă date interesante, mai ales în comparaţie cu alţi mari producători.

Astfel, statele din Europa occidentală, luate la un loc, sînt primul producător — cu 37,4% din producţia mondială în 1970. Pe ţări însă, primul loc revine Statelor Unite ale Americii (18,7%), urmate de R.F.G. (16%), (U.R.S.S. (15,3%), Japonia (14,1%) ş.a. În ceea ce priveşte ritmul de creştere a producţiei de maşini-unelte în Europa occidentală, acesta — după cum se poate vedea din tabelul nr. 1 — a atins amplitudinea maximă în 1970, încetinindu-se (sau chiar inversîndu-se, în cazul Italiei) în cursul anului curent. Previziunile sînt destul de pesimiste pentru următorii doi ani, scontîndu-se pe o redresare a situaţiei abia după anul 1974.

Exporturile de maşini-unelte din ţările Europei occidentale au înregistrat, în deceniul trecut, un ritm de creştere superior celui al exportului mondial, ponderea lor în acesta din urmă crescînd de la circa 50% în 1960—1961 la circa 60% în 1968—1969 (îndeosebi pe seama scăderii participării S.U.A. — de la 24% la 11%). De remarcat, că cea mai rapidă creştere a fost înregistrată, în perioada menţionată, de exporturile italiene şi cele franceze, fapt care a consolidat sensibil poziţia acestor ţări pe piaţa mondială de maşini-unelte (de la 4,5% la 8,0% în cazul Italiei şi de la 4% la 6% în cazul Franţei).

Studiul amintit examinează şi structura acestei ramuri a construcţiilor de maşini din Europa occidentală şi S.U.A., ajungînd la concluzia existenţei unui grad relativ scăzut de concentrare în cadrul ei. În 1969, ponderea întreprinderilor mici (avînd sub 100 de salariaţi) era de 77,2% în S.U.A. faţă de 64,9% în medie pe Europa occidentală (între 26,7% în Anglia şi 85% în Olanda). Pe de altă parte ponderea întreprinderilor mari era — în acelaşi an — de 2,8% în S.U.A. faţă de 2,6% în medie pe Europa occidentală (în Belgia, Italia, Olanda şi Suedia neexistînd, la acea dată, nici o întreprindere constructoare de maşini-unelte cu peste 1000 de salariaţi).

Ţinînd seama de dinamicile şi ponderile arătate, industria de maşini-unelte din ţările Europei occidentale nu pare a fi într-un raport de inferioritate faţă de cea din S.U.A. Şi totuşi, după calculele experţilor, valoarea medie a producţiei pe un salariat furnizată de întreprinderile americane (20 000 de dolari pe an) depăşea — 1969 — de mai bine de două ori pe cea care revine pe un salariat în întreprinderile vest-europene din această ramură (în medie, 9 400 de dolari pe an).

Tabelul nr. 1

Evoluţia producţiei de maşini-unelte

Ţara	Ponderea în producţia mondială, în 1970 (%)	Valoarea producţiei în 1970 (mlrd. dolari)	Creşterea medie anuală în anii 1960—69 (%)	Dinamica producţiei (în %) 1970	1971	1972	1974
Europa occidentală	37,4	2,90	6,2	21	5	— 8	15
— R.F.G.	16,0	1,25	5,4	22	6	—10	16
— Anglia	6,0	0,47	4,9	15	5	—12	13
— Italia	5,1	0,40	8,5	33	—3	—13	16
— Franţa	4,5	0,33	7,5	15	6	2	18
S.U.A.	18,7	1,46	10,4	...	...	...	...
Japonia	14,1	1,10	...	...	...	...	...

Tabelul nr. 2

Dinamica exporturilor de maşini-unelte

Ţara	Creşterea medie anuală (în %), în anii 1960—1969	Ponderea în exportul mondial de maşini-unelte (1968—1969)
Europa occidentală	9,5	60,0
— R.F.G.	8,0	27,5
— Anglia	9,5	9,0
— Italia	15,0	8,0
— Franţa	13,0	6,0
— Elveţia	7,0	8,0
S.U.A.	...	11,0
Total mondial	7,0	100,0

Sursa datelor din tabele: „L'Usine Nouvelle", suplimentul pe octombrie 1971.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viata economica

ANUL IX NR. 49 (431)
VINERI 3 DECEMBRIE 1971
20 PAGINI 2 LEI

49

agricultura în cincinalul 1971 - 1975

vizorul întreprinderii

viata economica ANUL IX

Săptăminal editat de Societatea de Științe Economice din România

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11.78.76 • București

SUMARUL

Nr. 49 din 3.XII.1971

■ **ECONOMIE NAȚIONALĂ**

— **Cincinalul 1971—1975:**

Etapă hotărîtoare în procesul de modernizare și intensificare a producției agricole
de ing. **C-tin Iftodi,** vicepreședinte al Comitetului de Stat al Planificării. (pag. 3)

— În unitățile industriei lemnului:

Eforturi conjugate, un singur scop: reducerea cheltuielilor materiale
de **P. Cioclu**
economist principal C.S.P. (pag. 5)

— **Integrarea economistului în întreprindere:**

Prezent de la investigarea pieței pînă la comercializarea produselor. Interviu cu **O. Straciuc,** directorul fabricii de încălțăminte „Solidaritatea"-Oradea
de **Maria Ioniță**

— **Economie și administrație locală:**

Servicii: Creșterea volumului dar și diversificarea prestărilor

de **Gh. Ciulbea, M. Airinei** (pag. 7)

■ **ISTORIE ECONOMICĂ**

— Uzina de autocamioane din Brașov — 5 decenii

de **V. Boescu, L. Țintea** (pag. 9)

■ **CONDUCERE ȘI ORGANIZARE**

— Pe marginea lucrărilor Consfătuirii privind înființarea compartimentului de marketing:
Pentru orientarea producției și promovarea vînzărilor

de **Ștefan Mâșu, Ioan Georgescu**

Dimensiunile marketingului
(Interviul nostru cu prof. **Guy Serraf**)
de **I. Vianu** (pag. 10—11)

■ **TEORII, IDEI**

— **Consultație în ajutorul celor ce studiază în învățămîntul de partid:**

Promovarea consecventă a industrializării țării — factor hotărîtor al politicii P.C.R. de dezvoltare și perfecționare a bazei tehnico-materiale
de conf. dr. **Ștefan Diamandescu** (pag. 13—14)

O valoroasă analiză de pe poziții marxiste a conducerii unităților economice

de **Mihail Dumitrescu**
De la „frumoasele principii liberaliste" la o predică în favoarea inflației.
de **Barbu Zaharescu** (pag. 15)

■ **ECONOMIE MONDIALĂ**

Însemnări despre economia peruană
de dr. **N. S. Stănescu** (pag. 17)

Din presa țărilor socialiste:

Utilizarea calculatoarelor în economia națională (pag. 18)

R. P. Polonă: Orientări în dezvoltarea economiei
de **Marek Misiak** (pag. 19)

Redactor șef: Gheorghe DOLGU

Tiparul: Întreprinderea Poligrafică „Informația", str. Brezoianu, nr. 23—25.
40 470

ACTUALITATEA

CERTITUDINEA ÎMPLINIRILOR

INTRĂM ÎN ULTIMA LUNĂ A ANULUI cu un sentiment viguros de satisfacție față de drumul pe care l-am parcurs în acest început de cincinal, cu certitudinea împlinirilor și realizărilor noastre.

Ultimele zile ale săptămînii trecute au fost marcate de vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, la Institutul Politehnic „Traian Vuia" din Timișoara. Prezența secretarului general în mijlocul studenților și cadrelor didactice universitare din acest important centru economic, social și cultural al țării constituie o nouă și elocventă expresie a grijii și prețuirii statornice de care se bucură din partea partidului și statului învățămîntul superior din țara noastră, căruia îi revine un rol tot mai important în opera de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Împlinind recent 50 de ani de existență, școala politehnică din Timișoara a cunoscut, în condițiile socialismului, o dezvoltare fără precedent. Acum o jumătate de veac existau aici 89 de studenți, 15 cadre didactice și două secții de specializare. Institutul de astăzi are cinci facultăți — mecanică, electrotehnică, construcții, chimie industrială, mecanică agricolă — cu 23 de secții și cu un număr de aproape 6 000 de studenți și 530 cadre didactice. Astăzi, într-un singur an, institutul este absolvit de un număr de studenți egal cu numărul tuturor absolvenților politehnicii timișorene de la înființare și pînă în anul 1944. În ultimii ani au luat ființă noi secții de mare importanță pentru economia națională, cum sînt: calculatoare, căi ferate, drumuri și poduri, îmbunătățiri funciare, electrotehnică aplicată și arhitectură.

Toate acestea ilustrează grăitor faptul că, alături de alte centre universitare din țară, învățămîntul superior din Timișoara a cunoscut importante înnoiri atît sub aspectul bazei sale materiale cît și al conținutului. Noile clădiri destinate învățămîntului, puse la dispoziția studenților, laboratoarele didactice și de cercetare, modernele instalații, utilaje și aparate științifice cu care au fost dotate cele patru institute de învățămînt superior din localitate au determinat o și mai pronunțată conturare a Timișoarei ca una din cele mai dezvoltate și moderne dintre cetățile universitare ale României socialiste.

Vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu a scos în evidență climatul de puternică efervescență creatoare cu care studenții timișoreni, ca și studenții întregii țări, au început actualul an de învățămînt ca urmare a însuflețitorului program de măsuri, elaborat de partid, privind îmbunătățirea activității politico-ideologice și cultural educative, în vederea unei mai strînse legături a învățămîntului cu producția, cu activitatea de cercetare, cu viața. Programul Partidului Comunist Român adoptat de Plenara Comitetului Central din luna noiembrie a întrunit adeziunea entuziastă a tineretului studios, a întregului corp didactic din învățămîntul superior, care, asemenea tuturor oamenilor muncii din țara noastră acționează neabătut pentru traducerea lui în viață.

După cum arăta secretarul general al partidului cu prilejul întîlnirii cu studenții și cadrele didactice din Timișoara, „măsurile privind mai buna organizare a învățămîntului nostru pe baza hotărîrilor Comitetului Central și a Legii învățămîntului dau rezultate bune. Sigur, sîntem numai la început. Dar și din ce ați relatat dumneavoastră și din ceea ce cunosc din alte centre universitare, se pare că am pornit pe un drum mai bun pentru înfăptuirea directivelor Comitetului Central privind învățămîntul (...). Desigur, procesul de învățămînt trebuie perfecționat continuu, trebuie ținut seama că în această epocă a uriașei revoluții tehnico-științifice este necesar să ne preocupăm permanent de ridicarea nivelului general al învățămîntului, de dezvoltarea cercetării științifice, de o strînsă legătură cu producția, pentru că numai așa vom putea ține pasul cu noile cuceriri, numai așa învățămîntul nostru, oamenii de știință, cercetătorii noștri vor putea să-și îndeplinească menirea lor".

PRINTRE EVENIMENTE de o deosebită semnificație ale ultimei săptămîni se desprinde ședința Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R., care a examinat proiectul de lege privind gospodărirea apelor, proiectul de lege cu privire la regimul de stabilire a prețurilor și tarifelor, precum și alte documente.

Comitetul executiv a hotărît reducerea, de la 1 decembrie, a prețurilor cu amănuntul la aparatele de radio din producția internă în medie cu 22 la sută și la televizoare în medie cu 18 la sută, trasînd Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini sarcina de a elabora un program de măsuri pentru reducerea prețului de cost, diversificarea producției de aparate de radio și televizoare, pentru mai buna organizare a centrelor de reparații în acest domeniu.

Totodată, Comitetul executiv a adoptat hotărîri cu privire la principalii indicatori tehnico-economici ai unor lucrări de investiții care urmează să fie puse în funcțiune în actualul cincinal și a stabilit măsurile ce trebuie luate de către ministere, centrale industriale și întreprinderi pentru folosirea mai bună a capacităților de producție, pentru pregătirea forței de muncă necesare și asigurarea condițiilor tehnico-organizatorice pentru extinderea schimbului doi și trei de lucru în industrie.

ÎNTREAGA ENERGIE creatoare a oamenilor muncii din țara noastră este îndreptată în aceste zile spre realizarea integrală a sarcinilor primului an al cincinalului.

În săptămîna care a trecut, pe întreg cuprinsul țării au fost obținute succese remarcabile. Numeroase unități economice au anunțat de pe acum îndeplinirea planului pe întregul an. O serie de județe au raportat cu mîndrie onorarea cu mult înainte de termen a angajamentelor asumate în întrecerea socialistă pe 1971, iar în primele 10 luni din acest an (pentru care există pînă acum date definitive) toate ministerele și-au realizat sarcinile de plan — pe ansamblu sarcinile producției globale industriale fiind îndeplinite în proporție de 102,2 la sută.

Dintre problemele dezbătute pe larg în aceste zile în colectivele de oameni ai muncii, în paginile presei, se remarcă reliefarea importanței utilizării depline a capacităților de producție din industrie. Potrivit actualului plan cincinal, pe baza folosirii mai bune a potențialului productiv existent în 1970 va trebui să se realizeze aproape un sfert din sporul producției industriale prevăzut pentru perioada 1971—1975. Printre căile îndeplinirii eficiente a acestui deziderat sînt menționate, în dezbaterile de care vorbeam, creșterea coeficientului de schimburi (sporirea cu numai 0,1 a acestui coeficient poate determina obținerea neîntîrziată, fără nici o investiție, a unei producții industriale suplimentare de circa 10 miliarde lei), preîntîmpinarea întreruperilor accidentale a proceselor de producție, stimularea cooperării interuzinale atît pe plan local, cît și pe plan departamental sau interdepartamental, analiza riguroasă a modului în care sînt folosite fiecare mașină, fiecare agregat prin prisma timpului de funcționare și de încărcare a acestora etc.

În spiritul preocupării pentru ridicarea calității producției au fost remarcate, în ultimele zile, o serie de inițiative valoroase cum este aceea a cercurilor de calitate care au fost create în mai multe întreprinderi: cei mai buni muncitori și tehnicieni s-au constituit în echipe de control voluntar al calității. Acțiunile sînt urmate de măsuri de corectare luate pe loc, cu sprijinul tuturor muncitorilor.

O ATENȚIE deosebită este acordată și în cursul acestei săptămîni muncii în agricultură, lichidării tuturor rămînerilor în urmă la recoltare și pregătirea producției anului viitor. Hotărîrea comuniștilor, a tuturor oamenilor muncii din agricultură de a pune și mai bine în valoare rezervele importante de care dispune agricultura României socialiste, de a îndeplini sarcinile trasate de Congresul al X-lea și prevederile cincinalului — este atestată elocvent de recenta inițiativă a organizației de partid a județului Argeș care a hotărît să înceapă o largă acțiune patriotică pentru eliminarea cu mijloace locale, simple, la îndemîna oricui, a apei ce băltește pe ogoare, pentru combaterea eroziunii solului pe suprafețe cît mai mari, pentru înlăturarea efectelor negative ale excesului de umiditate etc. Chemînd la întrecere, în acest domeniu, toate organizațiile județene de partid, pe toți oamenii muncii din agricultură, comuniștii și lucrătorii de pe ogoarele județului Argeș își exprimă hotărîrea fermă „să facă totul, să nu-și precupețească nici un efort pentru a da viață prețioaselor indicații ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, care ne cere să folosim cu maximum de randament fiecare palmă de pămînt, să asigurăm sporirea rodniciei acestuia".

★

O privire retrospectivă asupra evenimentelor ultimei săptămîni ne oferă tabloul unei activități dinamice, ferme, științific programate, îndreptată spre îndeplinirea sarcinlor însuflețitoare pe care ni le-am trasat. Este tabloul unui vast și bine organizat șantier de construcție.

CINCINALUL 1971–1975

ETAPĂ HOTĂRÎTOARE ÎN PROCESUL DE MODERNIZARE ȘI INTENSIFICARE A PRODUCȚIEI AGRICOLE

AGRICULTURA ocupă și va ocupa în continuare un loc de seamă în economia țării noastre datorită atît necesităților stringente de consum al produselor agroalimentare cît și ponderii populației ocupate în această ramură, chiar în condițiile dinamismului deosebit pe care îl înregistrează industrializarea României. La acestea mai trebuie adăugat că avem un cadru natural deosebit de propice ca în interiorul granițelor țării să obținem toate produsele agricole de bază necesare consumului curent al populației. În acest context, partidul și guvernul au acordat și acordă în continuare o atenție deosebită agriculturii, ca o pîrghie importantă în materializarea țelului suprem al politicii partidului de îmbunătățire continuă a condițiilor de viață ale poporului.

Actualul cincinal reliefează locul de frunte ocupat de agricultură în structura investițiilor — cea mai sintetică și elocventă dirijare a eforturilor societății. Dacă în perioada 1966—1970 agricultura a beneficiat de 12,8% din investițiile centralizate ale statului, în perioada 1971—1975 acest procent crește la peste 17%. Cincinalul pe care l-am început marchează un aflux de investiții și mijloace materiale din partea întregului popor către agricultură și, în același timp, stabilește o contribuție substanțială a acestei ramuri la dezvoltarea multilaterală a societății românești în următorii ani. (vezi graficul nr. 1).

După cum se vede, în următorii cinci ani, ritmul dezvoltării bazei materiale este substanțial superior ritmului pe care îl cunoaște producția globală la limita maximă, ceea ce se explică prin aceea că o mare parte din investițiile din acești cinci ani vor influența favorabil producția și după 1975. Totodată, ritmul mediu anual de creștere a producției agricole în perioada 1971—1975 este de 6,3—8,3% cu mult peste media înregistrată pe plan mondial.

Este necesar să analizăm aceste ritmuri și în legătură cu nivelurile producțiilor medii ce ne-am propus a realiza pentru 1975 și să considerăm ritmurile ca o derivată a acestora, un calcul adiacent care, fără a fi neglijat, nu trebuie socotit ca primordial. Într-adevăr, producțiile medii anuale la hectar de 2 470 kg la grîu, 3 000 kg la porumb 16 000 kg la legume, 1 900 kg la floarea-soarelui, 2 255 litri lapte pe vacă sau 12 600 kg carne în viu la 100 ha teren agricol sînt nivele realiste dacă le conjugăm cu 200 kg îngrășăminte substanță activă la hectarul arabil vii și livezi, cu o putere a tractoarelor și combinelor însumînd 32 C.P. la 100 ha și cu densitatea de 83 U.V.M. la 100 hectare teren agricol. De asemenea, să reținem că în 1975 mai mult de jumătate din suprafața deținută de sectorul socialist va beneficia de lucrări hidroameliorative, care vor diminua influența nefastă a lipsei sau excesului de apă.

Ceea ce trebuie subliniat în mod deosebit este faptul că la elaborarea planului s-a avut în vedere ca această bază materială să fie coroborată cu aportul uman tot mai susținut, indispensabil în orice proces de producție. Mai mult, ca în oricare domeniu de activitate, agricultura are nevoie de o participare creatoare și atentă a omului care să-și manifeste competența și pasiunea în mod diferențiat, în funcție de varietatea situațiilor ce apar în producția agricolă, cu mult mai diferite și neprevăzute ca în alte ramuri.

DEOSEBIT de important și determinant în creșterea producției agricole este structura acesteia, direcțiile în care se vor dezvolta principalele subramuri agricole. La această repartizare un deosebit ajutor am primit din partea conducerii de partid — personal a tovarășului Nicolae Ceaușescu — care, în repetate analize și consfătuiri, a indicat direcțiile de urmat. De asemenea, pentru lucrările de îmbunătățiri funciare și pentru dezvoltarea creșterii animalelor, programele naționale aprobate în primăvara anului 1970 de Plenara C.C. al P.C.R. au constituit un îndreptar valoros în munca de planificare.

Comparativ cu cincinalul 1966—1970 la principalele subramuri, în actualul cincinal, vor avea loc însemnate sporuri ale bazei materiale și producției.

Ramura de producție care va înregistra o dezvoltare viguroasă este **zootehnia**, căreia i se asigură prin plan și cea mai mare creștere a investițiilor. Această impetuoasă dezvoltare se explică prin două elemente la fel de importante: zootehnia este atributul agriculturilor evoluate, întrucît în acest fel

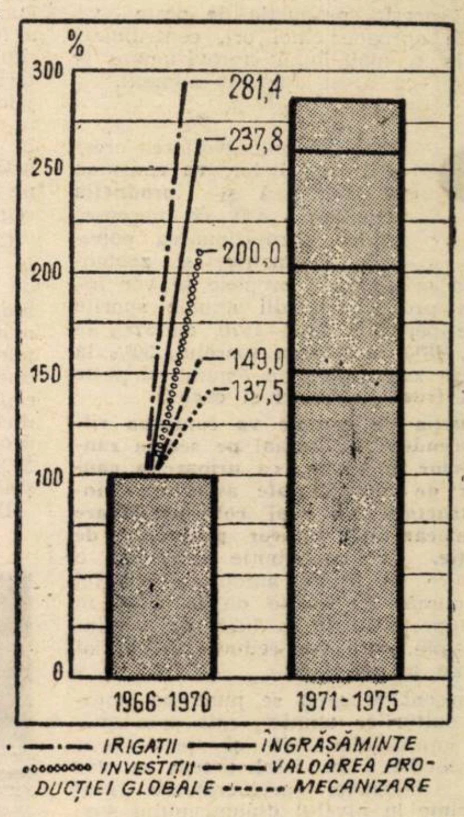

se valorifică superior produsele și subprodusele vegetale și, în același timp, consumatorul timpurilor noastre are nevoie și solicită tot mai mult produse de origine animală cu proteine valoroase mult mai corespunzătoare unei rații alimentare echilibrate. Sporul de producție zootehnică apare ridicat și datorită faptului că în I.A.S., dar mai ales în C.A.P., rezultatele de pînă acum nu reprezintă tot ceea ce agricultura noastră poate da și ca atare se impune accelerarea ritmului de dezvoltare.

Evoluția de pînă acum a șeptelului și a producțiilor medii animale a făcut obiectul unor analize la nivelul ramurii și, ca urmare, s-a stabilit programul național privind dezvoltarea zootehniei și creșterea producției animaliere prin care s-au prevăzut căile de redresare a acestei subramuri. Fără a intra în amănunte tehnico-organizatorice este necesar totuși a aminti de preocuparea ce va trebui acordată prolificității, reducerii pierderilor prin mortalitate și sacrificării de necesitate, precum și unei îngrijiri și furajări corespunzătoare și economice. Proiectul de lege pus în dezbaterea maselor cu privire la organizarea și folosirea rațională a resurselor de nutrețuri are drept scop o îmbunătățire a furajării printr-o raționalizare a consumului de concentrate și o mai mare participare în rație a fibroaselor, suculentelor și grosierelor. Prin plan se prevede o structură a furajelor cultivate mult îmbunătățită, dîndu-se prioritate lucernei, trifoiului, soiei, bostănoaselor, și altor culturi cu conținut valoros.

O sursă ieftină de furaje o reprezintă pășunile și fînețele naturale, pentru îmbunătățirea cărora s-au prevăzut îngrășăminte, utilaje și alte mijloace care să le mărească capacitatea de producție la potențialul de care dispun. O extindere deosebită o vor lua instalațiile de deshidratat, uscat și brichetat furaje verzi ca și producția furajelor combinate, al căror volum va crește de 2,7 ori și, pentru care sînt alocate peste 2,6 miliarde lei. Un aport însemnat la îmbunătățirea furajării vor avea industriile: chimică, a lemnului și alimentară, care vor asigura cantități mult sporite de biostimulatori, medicamente, drojdie furajeră, lapte praf și alte principii nutritive. Pentru echilibrarea rațiilor sînt prevăzute, de asemenea, importuri însemnate de supernuclee și furaje proteice ce nu le putem realiza în țară.

Toate acestea, îmbinate cu o muncă științifică de selecție și reproducție, vor asigura zootehniei românești un loc principal în producția agricolă, concretizat prin producții medii anuale ridicate care, comparativ cu media anuală realizată în cincinalul precedent vor fi mai mari cu 47% la carne în viu, cu 50% la lapte de vacă, 31% la ouă.

Un alt sector care va marca îmbunătățiri substanțiale este cel al pisciculturii, pentru dezvoltarea căruia vor spori amenajările interioare, iar numărul vaselor oceanice va ajunge în 1975 la 35, față de 15 cîte sînt în prezent.

(Continuare în pag. 4)

Constantin IFTODI
vicepreședinte al Comitetului de Stat al Planificării

(Urmare din pag. 3)

În felul acesta, producția de pește va spori de aproape cinci ori, contribuind astfel la o mai bună aprovizionare a populației cu acest apreciat aliment.

PARALEL cu dezvoltarea creșterii animalelor, va continua să sporească și **producția vegetală,** atît de necesară pentru aprovizionarea populației, industriei și zootehniei. La principalele produse se vor înregistra producții medii anuale sporite față de perioada 1966—1970, cu 37% la cereale, 48% la floarea soarelui, 30% la sfeclă de zahăr, 83% la legume și peste 50% la fructe, struguri și cartofi.

Producția de cereale va continua ritmul ascendent în special pe seama randamentelor la hectar, ca urmare a cantităților de îngrășăminte asigurate într-o structură tot mai corespunzătoare și a mecanizării tuturor proceselor de producție. O contribuție deosebită o vor aduce combinele autopropulsate (al căror număr va crește de la 2 530 în 1971 la peste 12 000 în 1975) cu folosință multiplă, care vor reduce substanțial pierderile la recoltare.

Un accent deosebit se pune pe producția culturilor tehnice, atît prin sporirea suprafețelor cît și prin producția medie. În felul acesta se vor asigura industriei prelucrătoare materii prime la nivelul dinamismului susținut pe care-l va înregistra industria noastră alimentară și textilă. În același timp, există preocupări pentru îmbunătățirea conținutului în substanță activă a produselor culturilor tehnice: zahăr, ulei, fibră etc. Culturile tehnice îmbină dezvoltarea industriei bazată pe resurse autohtone cu cîștigurile mari la hectar pe care le obțin producătorii agricoli.

La cartofi, legume, fructe și struguri obiectivul urmărit prin plan este ca, pe lîngă crearea unui belșug de asemenea produse, să se realizeze o eșalonare pe o perioadă cît mai lungă din an, atît pentru consumul în stare proaspătă cît și pentru folosirea mai deplină a capacităților de producere a spirtului, conservelor, vinului și a celorlalte prelucrări care, în prezent, cunosc vîrfuri de producție și funcționează un număr limitat de zile. Cantitatea sporită și diversitatea sortimentelor vor permite ca în anul 1975 populația să aibă la dispoziție produse în cantități mai mari, în stare proaspătă și prelucrată cu 60% la legume, 190% la fructe și 50% la struguri și băuturi față de anul 1970, ajungînd astfel la un consum pe locuitor la nivelul țărilor evoluate sub aspectul structurii alimentației.

În ansamblul agriculturii, așa cum este și normal, cele mai susținute ritmuri se vor înregistra în întreprinderile agricole de stat și cooperativele agricole de producție, acestea fiind cele mai avansate forme organizatorice și, în același timp, beneficiind de priorități în ce privește folosirea condițiilor materiale puse la dispoziția agriculturii. Aceasta nu înseamnă însă neglijarea producției agricole din gospodăriile personale ale cooperatorilor și a locuitorilor din zona necooperativizată, care dețin un potențial însemnat, îndeosebi în creșterea animalelor, și care asigură cu produse specifice unele consumuri tradiționale, localizate în anumite zone.

În noul cincinal, pe lîngă dezvoltarea industriei alimentare de stat, se remarcă o creștere a industrializării unor produse agricole în I.A.S. și C.A.P., asigurîndu-se astfel o folosire mai bună a forței de muncă și o diversificare a produselor alimentare. Prelucrarea materiilor prime agricole (exclusiv furajele) va marca o creștere de 2,9 ori în unitățile socialiste. În același timp, în cooperativele agricole de producție, activitățile anexe și de deservire, bazate pe materii și materiale locale, vor înregistra o mare dezvoltare.

Creșterea dotării agriculturii cu utilaje și mașini moderne reclamă o bază de producere a acestora pentru care industria republicană constructoare de mașini și-a prevăzut capacități corespunzătoare. În același timp, uzinele producătoare de mașini agricole, montaj și reparații din agricultură, pe lîngă producția de piese de schimb, își vor spori producția de utilaje de serie mică cu 202%, avînd asigurate materialele și mașinile-unelte necesare.

Dimensionarea producției agricole a

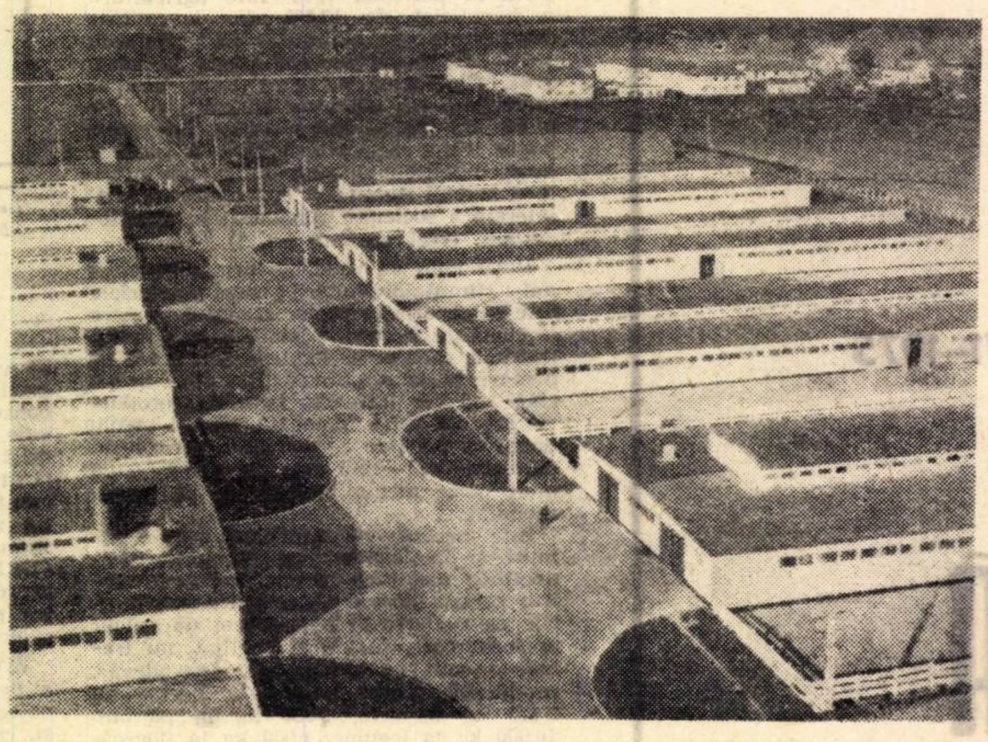

Noi construcții zootehnice (I.A.S. Sf. Gheorghe)

fost subordonată în primul rînd nevoilor pieței interne, care va primi prin comerțul socialist, în anul 1975, mărfuri alimentare într-un volum sporit cu 47% față de anul 1970, procent ce depășește creșterea produselor neagricole. La principalele produse care se vor desface pe această cale, creșterile ce se vor înregistra la finele cincinalului, față de perioada precedentă, vor fi de 64% la carne și produse din carne, 137% la produse din pește, 79% la lactate etc. **Toate acestea vor genera o creștere a ponderii produselor de origine animală, a legumelor și fructelor, în timp ce la produsele din cereale și băuturi alcoolice vom înregistra o scădere a greutății specifice.**

Ca o componentă de bază în ansamblul economiei naționale, agricultura își va spori, în următorii ani, contribuția la schimburile comerciale pe care țara noastră le întreține și le dezvoltă pe plan mondial. Produsele agro-alimentare care vor prisosi consumului intern vor fi destinate exportului, înlesnind astfel importul altor bunuri care nu le putem obține încă în țară. Accentul pus pe prelucrarea materiilor prime agricole se va reflecta și în structura exportului prin aceea că ponderea produselor brute va scădea de la 48%, cît reprezentau în anul 1970, la 37% în anul 1975.

Tot în preocupările agriculturii intră și asigurarea și protejarea apei necesare consumului uman, industriei cît și nevoilor agriculturii, acțiune pentru care sînt alocate fonduri de șase ori mai mari decît în cincinalul precedent. În vederea acoperirii necesarului de apă, care se va dubla în următorii cinci ani, s-a prevăzut realizarea unui important număr de lacuri de acumulare cu folosință complexă și care vor contribui și la atenuarea neuniformității debitului pe cursurile interioare de ape, cît și la diminuarea pericolului de inundații. Deosebit de importantă este lupta împotriva poluării apei și a mediului înconjurător, pentru care vor trebui concentrate eforturi materiale și de concepție care să răspundă acestei complexe și tot mai actuale probleme.

Silvicultura constituie o ramură ce se interferează în multe privințe cu agricultura și care furnizează produse deosebit de valoroase pentru economia națională. În afară de furnizarea de masă lemnoasă, silvicultura va oferi largi posibilități în creșterea potențialului economic prin fructele de pădure, vînatul și peștele din apele de munte, bunuri deosebit de apreciate atît în consumul intern cît și la export. În același timp, această ramură contribuie la realizarea unui echilibru natural în domeniul precipitațiilor și curenților de aer, fenomene deosebit de importante pentru agricultură. De aceea, planul cincinal pune accentul pe îmbunătățirea structurii fondului forestier prin împăduriri cu specii valoroase, repede crescătoare, cu potențial economic ridicat.

CA ȘI ÎN CELELALTE RAMURI ale producției materiale, sarcinile de plan pentru agricultură se referă la o îmbunătățire deosebită a aspectelor economice care să asigure o creștere substanțială a eficienței. **Productivitatea muncii, cheltuielile materiale și de circulație sînt domenii în care rezervele existente vor trebui valorificate într-o măsură mult mai mare, în așa fel, încît, aceste elemente, alături de creșterea producțiilor, să facă posibilă participarea agriculturii la formarea venitului național într-o proporție sporită și anume cu 18,6% în 1975 față de 16,9% cît reprezenta la sfîrșitul cincinalului trecut.**

Prevederile planului cincinal cuprind, printre altele și aplicarea unor tehnologii moderne. Pentru aceasta este necesar ca toți lucrătorii din agricultură să posede cunoștințe temeinice cu privire la aspectele tehnice și economice. Pregătirea cadrelor și reîmprospătarea periodică a cunoștințelor este o condiție sine qua non pentru îndeplinirea planului și care trebuie tratată și urmărită cu aceeași grijă ca și ceilalți factori de producție. Un rol de seamă revine cercetării științifice chemată să răspundă tot mai prompt multitudinii de probleme mari pe care le ridică producția agricolă. Academia de Științe Agricole și Silvice dispune de cadre și de o bază materială pe măsura nevoilor, avînd asigurate toate condițiile să-și îmbunătățească aportul la propășirea agriculturii românești.

Nivelurile producției stabilite prin plan au în vedere efectuarea lucrărilor la timp și de calitate. Procesul de producție din agricultură presupune folosirea deplină și rațională a cadrelor de mecanizatori, cooperatori și a celorlalți lucrători, făuritorii direcți și nemijlociți ai tuturor bunurilor agro-alimentare. Rolul acestora crește și mai mult în condițiile în care se prevede ca ponderea persoanelor ocupate în agricultură să scadă la 40% din totalul populației active pe economie față de 49% cît reprezenta anul trecut.

În același timp, ca o rezultantă a creșterii producției și a productivității muncii, veniturile reale ale țărănimii vor înregistra creșteri de 22—30%, ceea ce va contribui la ridicarea standardului de viață materială și spirituală a oamenilor muncii de la sate, va diminua substanțial decalajul între oraș și sat. Un aspect calitativ al retribuției cooperatorilor este creșterea ponderii plății în bani la peste 45% față de 37% cît reprezintă în prezent.

Îndeplinirea planului cincinal din agricultură este o problemă cardinală pentru dezvoltarea economiei noastre în ansamblul ei pe direcțiile stabilite de Congresul al X-lea al P.C.R. pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltată. Complexitatea și tehnicizarea producției agricole face ca la realizarea acestui vast program agricol să fie necesară, pe lîngă munca asiduă a lucrătorilor ogoarelor, și de contribuția oamenilor muncii din sectoarele ce furnizează cele necesare agriculturii. În felul acesta clasa muncitoare, țărănimea și intelectualitatea, într-o strînsă colaborare, făuresc edificarea economiei socialiste, asigurîndu-și astfel progresul și bunăstarea, la care agricultura este chemată să-și aducă o tot mai mare contribuție.

CĂRȚI

EFICIENȚA INVESTIȚIILOR ÎN AGRICULTURĂ

CELE PESTE 480 miliarde lei, ce se vor investi în economia națională în actualul cincinal, trebuie utilizate în așa fel ca dezvoltarea economică generală să profite în cel mai înalt grad. Pentru atingerea acestui scop, analizei economice de alegere a variantelor de investiții îi revine un rol însemnat. Tocmai acestei probleme îi răspunde lucrarea „Determinarea și analiza eficienței economice a investițiilor în agricultură" — autori V. Baghinschi, V. Candelă, I. Cămășoiu, C. Iacobovici-Boldișor — recent apărută, în cadrul Editurii Ceres. Deși se referă la agricultură, prin metodele pe care le dezbate, lucrarea poate fi folosită și în celelalte ramuri ale economiei.

Lucrarea, concepută pe 7 capitole, definește în prima parte conceptul de investiție și etapele deciziei privind investițiile. Prima etapă corespunde macroeconomiei, în funcție de nevoile dezvoltării generale a societății, celelalte 2 etape avînd drept centru de investigație întreprinderea agricolă. Desfășurarea proceselor decizionale la nivelul întreprinderii se face în strînsă legătură, pe de o parte, cu perspectiva de ansamblu a întreprinderii și implicațiile care se produc în cadrul procesului de producție între ramuri și activități, iar pe de altă parte, ținînd cont de criteriile și indicatorii de eficiență. Aceste din urmă probleme, de altfel, constituie cel de-al II-lea capitol al lucrării, distingîndu-se în cadrul lui, indicatorii eficienței economice a producției și cei ai eficienței economice ai investițiilor. Analizîndu-se indicatorii cei mai specifici și corelația dintre ei, se ajunge la eliminarea unora ca nereprezentativi, cărora în literatura noastră li s-au făcut prezentări prea importante față de conținutul lor, așa cum a fost cazul acumulărilor echivalente,

Dacă în acest capitol eficiența este caracterizată în mod static, în capitolul al III-lea se pune problema creșterii eficienței economice a investițiilor, aceasta bazîndu-se pe faptul că, în cazul efectuării unui obiectiv, nu este indiferent dacă venitul net pe care îl dă o variantă de investiții se realizează de exemplu după 5 sau 10 ani. În acest capitol, pornindu-se de la rolul amortismentului, precum și de la ultimele cercetări pe plan mondial în domeniul investițiilor, se ajunge pentru întîia oară la un model al creșterii economice a investițiilor.

Originalitatea modelului are drept efect fundamentarea într-o manieră deosebită a tehnicilor de actualizare folosite în calculul investițiilor, probleme ce fac obiectul capitolului IV. Capitolul este împărțit în mai multe părți, insistîndu-se îndeosebi, asupra calculului de actualizare în perioada de funcționare, asupra coeficientului de actualizare și influența sa la alegerea variantei de investiții, precum și asupra modalităților de aplicare a acestor tehnici. Un capitol (V) se referă la baza de comparație în determinarea eficienței, care, de altfel, este supusă unei analize atente pentru ca eficiența ce rezultă să fie cît mai apropiată de realitate, și pentru a aduce la același numitor diversele obiective de investiții.

Dar producția unei investiții se va realiza în viitor, ceea ce denotă că evaluarea producției viitoare trebuie să se realizeze în strînsă legătură cu variația prețurilor viitoare, probleme ce se discută în capitolul VI al lucrării. Criteriile de alegere a prețurilor se bazează pe posibilitățile de desfacere a producției de către investitori, pe perspectiva evoluției lor, cît și pe evoluția prețurilor mondiale.

In capitolul VII se prezintă o serie de tabele de calcul, efectuate cu ajutorul calculatorului electronic DACCIC 200, tabele foarte utile institutelor și serviciilor de proiectare. După o scurtă explicație a utilizării acestora, se dau pentru o durată de pînă la 100 ani și pentru coeficient de eficiență cuprins între 2% și 40%, valorile fructificării investițiilor, a actualizării investițiilor și veniturilor anuale ce se obțin. O altă serie de tabele se referă la calculul duratei optime de funcționare a investițiilor și a coeficientului de eficiență care trebuie să-l aibă investiția în condițiile în care se cunosc veniturile anuale și mărimea investiției.

Lucrarea constituie o îmbinare armonioasă a cercetărilor efectuate pînă în prezent pe plan mondial și în țara noastră cu cele ale cercetărilor personale ale autorilor. Este o lucrare meritorie ce poate fi utilizată cu succes în activitatea practică atît de institutele agriculturii, cît și de celelalte institute aparținînd altor ramuri ale economiei naționale. Ar fi deosebit de folositor pentru practică dacă în viitor, colectivul de cercetători susmenționați se va ocupa de stabilirea metodologiilor de calcul al eficienței investițiilor pe obiective (mașini, construcții, irigații), precum și de calculele operaționale privind înlocuirea fondurilor fixe, probleme ce nu sînt tratate în lucrare.

conf. dr. Nica SABIN-SÎRBEȘTI

ÎN UNITĂȚILE INDUSTRIEI LEMNULUI

EFORTURI CONJUGATE, UN SINGUR SCOP: REDUCEREA CHELTUIELILOR MATERIALE

1 Modelul de referință: normele de consum la nivelul țărilor avansate

2 Peste un miliard lei economie prin utilizarea rațională a forței de muncă

3 Căile rentabilizării activităților forestiere

4 Degrevarea prețului de cost de cheltuielile neeconomice

IN EFORTUL general de ridicare a activității economice pe o treaptă calitativ superioară sînt angrenate și ramurile și unitățile productive ale Ministerului Industriei Lemnului. Nivelele cheltuielilor totale la 1000 lei producție marfă stabilite în acest cincinal pentru minister prevăd o scădere a lor la 96,5% față de 1970. În unele subramuri se prevede ca cheltuielile totale la 1 000 de lei producție marfă să scadă și mai mult decît media pe minister. De exemplu în subramura celulozei și hîrtiei ele vor trebui să scadă în 1975 la 95,1% față de 1970.

1

DINTR-O ANALIZĂ a structurii cheltuielilor de producție în cadrul Ministerului Industriei Lemnului rezultă că în subramurile ce intră în componența sa cheltuielile cu materiile prime și materialele au o pondere ridicată. Astfel, în subramura de exploatare și industrializare a lemnului, ele au o pondere de circa 50%, iar în cea a celulozei și hîrtiei de circa 60%. Este, deci, firesc ca în preocuparea pentru reducerea cheltuielilor materiale **un loc important să-l ocupe micșorarea sistematică a normelor de consum, fie din planul de stat, fie din planul departamental sau uzinal.**

În acest sens, pornindu-se de la nivelul consumurilor specifice obținute pe plan internațional și luîndu-se în considerare perfecționările ce pot fi aduse tehnicii de prelucrare a lemnului și a celorlalte materiale, s-au prevăzut în plan norme de consum strînse, dar realiste. Astfel, la norma de consum privind debitarea buștenilor de rășinoase în cherestea, realizările din anul 1970 indică un consum specific de 1,266 m³/m³. Dar în același an, în Suedia, de exemplu — țară mare producătoare de cherestea de rășinoase — consumul specific a fost mai redus și anume 1,130 m³/m³. Nivelul prevăzut pentru minister în anul 1975 este de 1,200 m³/m³. În acest fel, în următorii **cinci ani, se va putea obține o economie totală de bușteni de rășinoase de circa 500 000 m³.**

La producția de PAL și PFL, alături de lobde, se consumă într-o anumită proporție deșeuri de la industrializarea lemnului și se tinde să se introducă în consum și deșeuri de la exploatarea lemnului. **Interesul economiei naționale este ca proporția de deșeuri să crească continuu, iar cea de lobde să scadă, bineînțeles în limitele prescrise de rețetele tehnologice, fără a dăuna calității produselor.** Interesul economiei naționale se conjugă de altfel cu interesul ministerului, deoarece diferența prețului de achiziție dintre lobde și deșeuri de industrializare este de circa 60 lei/m³ în favoarea deșeurilor.

Pe plan internațional procentul de deșeuri din totalul materialului lemnos utilizat la producția de PFL era, în anul 1967, în Austria de 91%, Elveția 90%, R.S.C. 86%, Norvegia 83%, Suedia 82%, Finlanda 60% etc., iar media europeană la un număr de 14 țări era de 59%. În țara noastră, în anul 1970, ponderea era de circa 50%. Aceeași situație se constată și la producția de PAL, la care proporția deșeurilor în unele țări (S.U.A., Anglia, Olanda), depășea pe cea din fabricile noastre. De aceea, în planul pe anul 1975 se urmărește atingerea următoarelor proporții de deșeuri în structura materiei prime lemnoase: la PFL circa 55%, iar la PAL circa 47%, putîndu-se astfel economisi o cantitate totală de circa 700 mii m³ lobde, cu o diferență favorabilă la prețul de cost de circa 40 milioane lei.

În producția de lăzi de fag, prețul unitar al materiei prime — cherestea de fag — este ridicat. Pe de altă parte, producția de lăzi de fag este în prezent și se va menține și în următorii ani — cu toată creșterea de ambalaje din înlocuitori — la un nivel ridicat, spre a se satisface necesarul economiei naționale în plină dezvoltare. Ca urmare, **orice procent de reducere a normei de consum de cherestea de fag pentru lăzi, înseamnă un volum foarte însemnat de economii la prețul de cost.** De aceea, se recomandă o **atenție deosebită analizării posibilităților de reducere a pierderilor de prelucrare a materiei prime** (diminuarea numărului de tăieturi, a grosimii și a lățimii lor), **găsirii celor mai raționale modele de tăiere repetată a cherestelei** pentru obținerea lamelor necesare lăzilor, **reproiectării tipurilor de lăzi.**

În anul 1969 consumul specific la acest produs a fost de 2,231 m³/m³, iar în anul 1970 a coborît la 2,187 m³/m³. **Pentru 1975 s-a prevăzut o normă de consum de 2,100 m³/m³, ceea ce va permite reducerea în cinci ani a consumului de cherestea de fag cu cantitatea totală de circa 60 mii m³.**

Ca urmare a reducerii normelor de consum din planul de stat, departamentale și uzinale, cheltuielile cu materiile prime și materialele ale ministerului în anii 1971—1975, vor putea fi reduse cu sumele ce rezultă din graficul nr. 1.

Firește, rămîne ca organele tehnice și economice din unitățile productive ale ministerului să analizeze posibilitățile concrete de realizare a fiecărui produs în condițiile încadrării în consumurile specifice de materiale stabilite pentru fiecare an de plan.

2

UN LOC IMPORTANT în structura prețului de cost îl ocupă cheltuielile cu munca vie. În decursul anilor, ponderea cheltuielilor cu munca vie în structura cheltuielilor de producție pentru întreaga producție marfă din industria republicană, precum și din subramurile cuprinse în Ministerul Industriei Lemnului, a scăzut continuu în ritm rapid (vezi graficul nr. 2).

Dar rezervele existente în acest domeniu, respectiv de creștere a productivității muncii, n-au fost nici pe departe epuizate. De aceea, **în perioada 1971—1975 productivitatea muncii pe salariat la acest minister este prevăzut să crească: cu 22% în subramura de exploatare și industrializare a lemnului, cu 26% în cea a celulozei și hîrtiei, cu 6% în subramura construcțiilor de mașini.** În consecință, ponderea cheltuielilor cu salariile în structura cheltuielilor de producție va scădea cu circa 6% față de realizările anului 1970, în condițiile în care salariul mediu va crește.

Creșterea productivității muncii prevăzută va fi obținută îndeosebi pe baza introducerii tehnicii moderne, a extinderii mecanizării și automatizării, a perfecționării proceselor de producție, a utilizării mai din plin a capacității mașinilor. Astfel, la producția de PFL, prin măsurile care se vor lua la fabricile respective, consumul de om-ore la tona de PFL pentru muncitorii din secțiile de bază, va trebui să scadă în următorii cinci ani de la 9,5 la 7,4 la Fabrica din Bacău, de la 6,6 la 5,7 la Fabrica din Comănești, de la 6,6 la 5,6 la Fabrica din Pitești, de la 6,3 la 5,6 la Fabrica din Blaj, de la 6,2 la 5,4 la Fabrica din Suceava ș.a. La producția de PAL, consumul de muncă pentru muncitorii din secțiile de bază va trebui să fie diminuat de la 9,2 om-ore la 7,6 om-ore la Fabrica din Brăila, de la 12,8 la 9,3 la Fabrica din Gherla, de la 7,5 la 6,3 la Fabrica

Petre CIOCLU
economist principal C.S.P.

(Continuare în pag. 6)

Graficul nr. 1

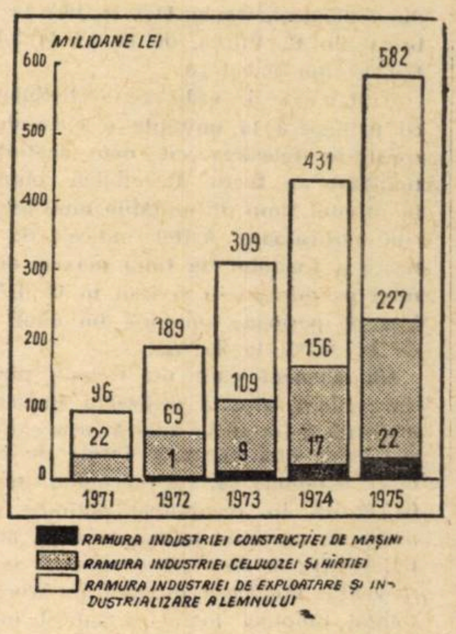

Volumele de economii în urma reducerii normelor de consum față de realizările din anul 1970

Graficul nr. 2

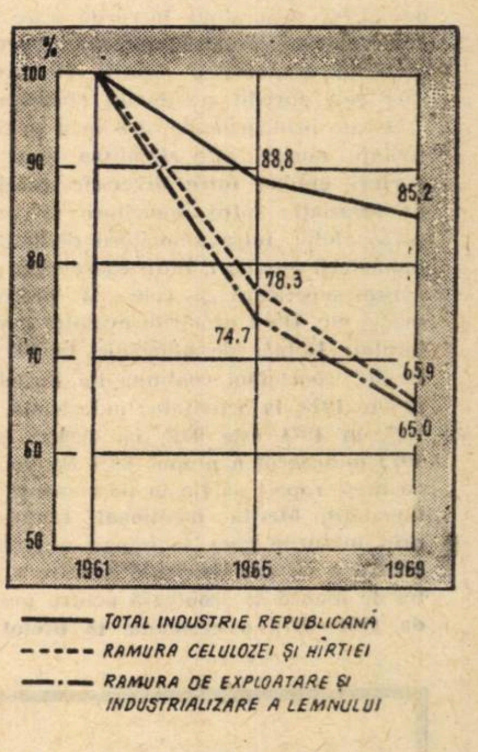

Scăderea ponderii cheltuielilor cu munca vie la Ministerul Industriei Lemnului, în totalul cheltuielilor de producție, față de anul 1961 luat ca bază.

Graficul nr. 3

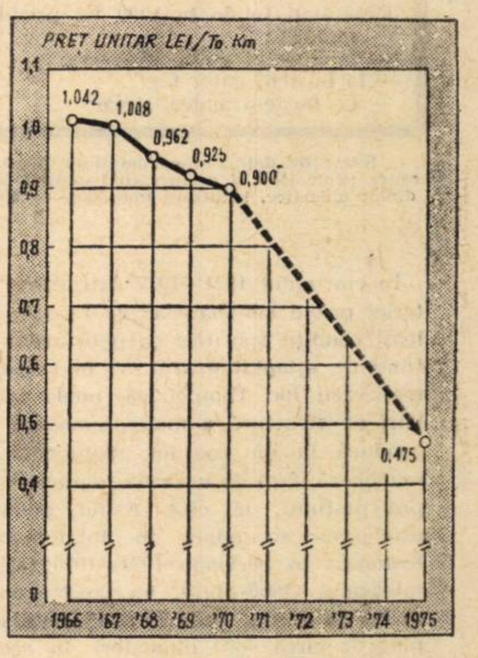

Evoluția prețului de cost unitar la activitatea de transport auto în exploatările forestiere

Sursa de date: „Programul de perspectivă privind intensificarea acțiunii de mecanizare a lucrărilor din exploatările forestiere, transporturi și întreținerea drumurilor" — M.I.L.

(Urmare din pag. 5)

din Gălăuțași, de la 11,5 la 10,5 la Fabrica din R. Vîlcea, de la 6,7 la 5,7 la Fabrica din Sighet ș.a.

O altă cale de reducere a cheltuielilor cu manoperă la unitățile ministerului o constituie **folosirea cît mai deplină a timpului de lucru**. Rezultatele obținute în ultimul timp de unitățile ministerului, sînt edificatoare. Astfel, indicele de utilizare a fondului de timp maxim disponibil pe minister a crescut în tr. II/1971 față de perioada similară din anul 1970 de la 94,3% la 95,8%.

Un element care nu trebuie pierdut din vedere, vizează **utilizarea judicioasă, eficientă a forței de muncă prin extinderea celor mai adecvate forme de retribuire a muncii ca, de exemplu, munca în acord.** În rezultatele obținute pînă acum de unitățile ministerului în această direcție, se constată o anumită inconsecvență. Ponderea lucrului în acord în totalul timpului lucrat, a suferit în ultimii 3 ani o variație nejustificată : în subramura industriei de exploatare și prelucrare a lemnului a fost în tr. II/1969 de 77,6%, în tr. II/1970 de 79%, iar în tr. II/1971 de 78,9% ; în subramura celulozei și hîrtiei în tr. II/1970 a fost de 19,7%, iar în tr. II/1971 de 18,7%. Pe minister, în tr. II/1969 a fost de 77,6%, în tr. II/1970 de 73,8%, iar în tr. II/1971 de 73,5%. Așa stînd lucrurile, **este necesar ca ministerul să promoveze cu consecvență organizarea muncii în acord, care și-a dovedit pe deplin eficacitatea.**

O cale principală de sporire a productivității muncii este **stabilirea unor raporturi optime între diversele categorii de salariați** : între muncitori și restul personalului, între muncitorii de bază și muncitorii auxiliari, între cadrele cu pregătire superioară și cele cu pregătire medie etc. **Dacă** urmărim evoluția indicatorului „Număr de muncitori la 100 salariați" constatăm continua lui înrăutățire : **în 1970, la activitatea industrială, era 90,7, în 1971 este 90,2,** iar pentru anul 1972 ministerul a propus 89,5. Se impune ca acest raport să fie în permanență îmbunătățit. **Merită menționat faptul că prin măsurile care se impun a fi luate pentru o cît mai eficientă folosire a forței de muncă se scontează pentru perioada 1971—1975 o economie la prețul de cost al producției** — cu toată creșterea salariului mediu — **cu peste un miliard lei.**

3

EXPLOATĂRILE forestiere constituie subramura care asigură extragerea materiei prime lemnoase necesare prelucrării în celuloză, cherestea, placaj, PAL, PFL ș.a., precum și a unor sortimente utilizate în construcții (bile, manele, lemn construcții rurale), la lucrările miniere (lemn de mină), liniile telefonice (stîlpi), încălzire (lemn de foc) etc.

O caracteristică a activității acestei subramuri este preponderența lucrărilor grele, în condiții naturale dificile, cu volum mare de muncă. Pentru atenuarea acestei situații, s-a urmărit an de an creșterea gradului de mecanizare în toate fazele de lucru. **La sfîrșitul anului 1970 în pădurile noastre funcționau peste 15 000 utilaje și instalații, care ușurează munca și ridică productivitatea ei.**

Paralel cu preocuparea pentru înzestrarea sectorului cu tehnica avansată s-a amplificat și grija pentru folosirea mai bună a utilajelor, pentru creșterea randamentului lor. În perioada 1966—1970, la principalele utilaje au fost obținuți indici mai înalți de utilizare. Relevînd eforturile depuse în această direcție, nu trebuie uitat nivelul redus de la care s-a pornit și, mai ales, rezervele mari care au existat și există în domeniul utilizării utilajelor și mecanismelor.

Procesul de producție în exploatările forestiere se desfășoară în anumite condiții fortuite, specifice, de mediu natural, care determină dependența în mare măsură de condițiile meteorologice, dispersarea locurilor de producție, greutatea accesului. La acestea se adaugă și unele elemente care contribuie la accentuarea dificultăților, cum ar fi fluctuația și instabilitatea forței de muncă, schimbarea structurii masei lemnoase, doborîturile de vînt ș.a. **Toate acestea au contribuit ca indicatorii calitativi în exploatările forestiere să aibă o dinamică nefavorabilă :** cheltuielile de exploatare a lemnului au crescut continuu și pe metru cub de masă lemnoasă totală și pe metru cub pe sortimente, așa cum reiese din tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1

— în % —

	1963	1965	1966	1967	1968	1969
Cheltuieli la scos-apropiat, transport și cheltuieli pentru instalații pasagere :						
— la bușteni gater rășinoase	100	106,8	115,7	121,4	128,1	141,3
— la bușteni gater fag	100	107,3	111,8	113,9	123,0	128,2
— la bușteni gater stejar	100	106,2	111,8	121,3	126,0	120,9
Cheltuieli totale la 1000 lei producție marfă :						
— la bușteni gater rășinoase	100	107,8	113,3	116,6	122,3	130,3
— la bușteni gater fag	100	106,5	116,6	112,3	155,8	121,0
— la bușteni gater stejar	100	111,9	117,7	119,8	122,5	126,1

Sursa de date : „Considerațiuni privind perfecționarea metodologiei de planificare în ramura exploatării și prelucrării lemnului" de Jean Negulescu. A XII-a sesiune științifică a cadrelor didactice, Institutul Politehnic — Brașov.

În cincinalul 1971—1975 extragerea materiei prime lemnoase se va face în aceleași condiții specifice ca pînă acum, nefiind de așteptat modificări în sensul ameliorării lor. Dimpotrivă, unele schimbări de structură a masei lemnoase, vor conduce la un consum suplimentar de manoperă, fapt ce va avea implicații asupra prețului de cost. Astfel, ponderea produselor secundare în totalul masei lemnoase în perioada 1971—1975 față de intervalul 1966—1970, va crește de la 17,9% la 22,4%, ceea ce va necesita un plus de circa 4000 muncitori. În această situație, **calea principală de creștere a eficienței economice în activitatea de exploatare forestieră, de diminuare a cheltuielilor de producție, o constituie mecanizarea unor lucrări care, în prezent, se execută manual și cu consum mare de muncă și ridicarea gradului de mecanizare a lucrărilor insuficient mecanizate.**

În programul de asimilări și modernizări de utilaje ale ministerului, un loc important vor trebui să-l ocupe tipurile de utilaje destinate lucrărilor care în prezent se execută cu mijloace manuale și hipo, sau a acelora mecanizate într-un procent redus (corhănitul și cojitul lemnului de rășinoase ș.a.). Printre utilajele necesare a se asimila cu prioritate și fabrica în serie în perioada 1971—1975 se numără : cojitoare mobile și fixe, tractoare forestiere de 40 CP pentru colectarea lemnului din produse secundare, tocătoare mobile pentru crăci, funiculare pentru apropiatul lemnului din rărituri ș.a. **Eficiența economică a utilizării unor astfel de utilaje iese și mai mult în evidență dacă arătăm că introducerea, de exemplu, a cojitorului mecanic mobil, poate reduce costul cojirii unui metru cub de lemn cu 3,34 lei față de cojirea manuală.** În anii 1971—1975 folosirea cojitoarelor mecanice va permite o economie totală de 5 milioane lei. **Pe toată grupa de utilaje care se va asimila și fabrica în serie pînă în anul 1975, economiile vor putea ajunge la 12 mil. lei.** O altă preocupare a ministerului va trebui să **fie cea a îmbunătățirii performanțelor utilajelor** din fabricația curentă, pentru menținerea acestora la nivelul tehnicii pe plan mondial.

Extinderea mecanizării lucrărilor, precum și obținerea unor indici înalți la utilaje, vor schimba proporția lucrărilor mecanizate în exploatările forestiere, așa cum rezultă din tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2

— în % —

Fazele de lucru	UM luată în considerare	1965	1970	1975
Doborîtul și secționatul lemnului	mii m^3	59	92	95
Scosul și apropiatul lemnului	mii t km	50,6	65	74
Încărcatul lemnului	mii m^3	36,9	65	82

Această intensificare a mecanizării lucrărilor din pădure va permite reducerea substanțială a cheltuielilor unitare (la doborît-secționat cu 0,50 lei/m^3, iar la încărcat cu 0,80 lei/m^3, diferențiat pe mecanisme și utilaje), **rezultînd economii totale de peste 100 mil. lei pe seama reducerii cheltuielilor pentru combustibil și lubrifianți, cote de amortizări etc.**

La operațiunea de scos-apropiat, prețul de cost unitar va putea fi redus cu 4 lei/m^3 pînă în anul 1975 prin înlocuirea în mare măsură a atelajelor particulare de la care revin costuri unitare cu mult mai mari ca în cazul mecanismelor : funicularele, tractoarele cu troliii etc. **Se va putea obține astfel economii apreciate la peste 300 mil. lei.**

Aceste acțiuni legate de ridicarea gradului de mecanizare a lucrărilor din exploatările forestiere **vor trebui să fie completate cu unele măsuri privind modernizarea transportului materialului lemnos de la pădure la locul de prelucrare sau de încărcare în vagoane, cu reducerea continuă a costurilor unitare de transport.**

În unele țări europene avansate se constată folosirea curentă în sectorul forestier a unor autovehicule cu capacități de 15—20 tone, fapt ce se înscrie în tendința generală de sporire a capacității autovehiculelor în transporturile moderne. În sectorul nostru forestier, autovehiculele folosite au o capacitate maximă de 5—10 tone. Ministerul Industriei Lemnului va trebui să-și sporească preocuparea pentru introducerea unui număr sporit de autotrenuri (pînă la dublare în anul 1975), care să ducă la creșterea tonajului nominal de la 6 la 9,4 tone/auto.

Pe linia utilizării cît mai raționale a puterii motoarelor cu care sînt echipate mijloacele de transport, trebuie arătat că **în timp ce în unele țări puterea specifică a mijloacelor de transport, au valori între 4,6 și 5,7 CP/tonă, în sectorul nostru forestier se înregistrează valori cuprinse între 8,5—15,8 CP/tonă, deci o supradimensionare neeficientă.**

Creșterea tonajului mediu și punerea în valoare a rezervei de putere menționată, conjugate cu repararea și modernizarea corespunzătoare a drumurilor forestiere, **vor permite o reducere a costurilor unitare în mod substanțial** (vezi graficul nr. 3), **care vor însuma pe total sute de milioane lei economii.**

4

ÎN COSTURILE de producție, în întreprinderi se înregistrează frecvent unele cheltuieli care, prin natura lor, ar putea fi evitate.

Cauzele care generează apariția unor cheltuieli neeconomice țin de proastă gospodărire, deficiențe organizatorice etc. Un gen de asemenea cheltuieli prezintă **cele legate de remedierea deficiențelor calitative la unele produse sau cauzate de rebuturi.** Pentru evitarea acestor situații, în întreprinderi va trebui pus un accent deosebit pe sporirea răspunderii în muncă în toate verigile producției, precum și pe întărirea controlului de calitate pe tot fluxul ciclului de producție — de la aprovizionarea materialelor, pînă la ambalarea și manipularea produselor înainte de expediere.

O deficiență care continuă să stăruie în activitatea economică a unor întreprinderi din cadrul ministerului o reprezintă **amenzile și penalizările.** Deși ele au scăzut, se ridică totuși anual la sume importante : **38 mil. lei în anul 1969, 27 mil. lei în anul 1970 (ceea ce pentru acest an ar însemna 75 000 lei zilnic !).** Printre unitățile care în anul 1970 au înregistrat sume mai mari se numără CEIL Ploiești, CEIL Suceava, CEIL Tg. Jiu, CCH Călărași, ș.a. Amenzile și penalizările au drept cauză principală deficiențele organizatorice care duc la depășirea unor termene, la încălcarea unor norme sau normative obligatorii. Ele pot fi eliminate numai prin măsuri hotărîte și eficace luate de conducerile unităților atît pentru desfășurarea ritmică și corelată a diverselor compartimente de lucru, cît și pentru întărirea răspunderii personale la toate locurile de muncă. O penalizare specifică la unitățile ministerului o constituie **taxa forestieră suplimentară plătită pentru masa lemnoasă neexploatată în termen.** În anul 1970 s-a plătit suma de 7,4 mil. lei, iar în 1971 (pînă la 31 august), suma de 5,8 mil. lei (CEIL Tg. Jiu, CEIL Tr. Severin ș.a.). După cum se vede sume de milioane care încarcă prețul de cost.

Întreruperile de activitate, stagnările sînt, de asemenea, o sursă de cheltuieli neeconomice, care se ridică anual la milioane de lei. **Volumul pierderilor din întreruperi la activitatea industrială a fost în 1968 de aproape 3 mil. lei, în 1969 peste 3 mil. lei, iar în anul 1970 circa 2,5 mil. lei.** (CEIL Constanța peste 300 mii lei, CEIL Ploiești peste 350 mii lei ș.a.). O cauză frecventă a întreruperilor în producție o constituie lipsa, la un moment dat, a unor materiale de bază : bușteni la fabricile de cherestea sau de placaj, paie sau stuf la fabricile de celuloză, lacuri sau adezivi la fabricile de mobilă etc. Vina pentru o asemenea situație nu este — cum s-ar părea la o primă privire — exclusiv a furnizorilor. De multe ori întocmirea unui plan de aprovizionare necorelat cu sarcinile de producție, lipsa stocului de siguranță, pot duce la stagnări în producție.

Din aceste exemple rezultă legătura strînsă care trebuie să existe între toate sectoarele de activitate ale unei întreprinderi, deoarece deficiențele ca și rezultatele bune se reflectă nemijlocit în nivelul și structura cheltuielilor care intră în prețul de cost al producției.

PREZENT DE LA INVESTIGAREA PIEȚEI PÎNĂ LA COMERCIALIZAREA PRODUSELOR

Interviu cu **Orest STRACIUC**
directorul fabricii de încălțăminte „Solidaritatea" — Oradea

• Răspundeți de activitatea unei întreprinderi cu o veche tradiție în industria noastră ușoară, a cărei marcă de fabrică se bucură de prestigiu atît în țară, cît și peste hotare. Ce contribuție au avut economiștii la dobîndirea acestui prestigiu ?

— Calitatea mărfurilor face ca acestea să poată fi vîndute. Indiferent dacă produsele de larg consum ale industriei ușoare sînt destinate exportului sau consumului intern, ele sînt menite să asigure direct și nemijlocit nevoile consumatorilor. În acest scop, producția de încălțăminte trebuie să satisfacă unele cerințe și anume: diversitate mare de modele, sortimente, culori și desene, ținînd seama de gustul cumpărătorilor și de dorința lor de a poseda modele unice; rezistență deosebită, adaptare permanentă după modă și în raport cu inovațiile apărute; costuri reduse. Aceste aspecte particulare cu excepția costurilor, depind ca realizare de tehnicieni. Rolul economistului în întreprinderea noastră este hotărîtor, îndeosebi în problema costurilor, el trebuind să fie prezent și activ și în alte servicii cheie: plan, organizarea și normarea muncii și comercial.

Dacă produsele sînt de calitate, ele se vînd, iar indicatorii de plan economici și financiari se realizează. Pentru aceasta, prezența economistului este utilă în investigarea pieței, a gustului consumatorilor, în orientarea producției noi, în analiza eficienței economice și în comercializarea produselor, deci în etapele de contractare.

• Vă rugăm să ne spuneți din cine este formată comisia care asigură contractările ?

— Comisia este formată din economiști (din serviciul plan, desfacere, prețuri) și din tehnicieni, îndeosebi creatori de modele. În cadrul procesului de contractare un cuvînt greu au economiștii, și pînă în prezent trebuie să spun că am fost mulțumit de felul cum și-au îndeplinit sarcinile, întrucît fabrica s-a putut încadra în indicatorii de plan aprobați. Dacă pătrundem în intimitatea acestui proces, rolul vital al economistului ni se dezvăluie și mai mult, și anume **numai el ne poate spune dacă variantele pe care mergem la contractare sînt viabile sau nu, dacă se pot face modificările cerute de organizațiile comerciale, dacă costurile ne permit aceste modificări. În acest moment, economistul are drept de veto.** Dacă creatorul de model înclină spre unele modele costisitoare, economistul este suveran; indică costul maxim pe care-l poate avea un anumit produs și rămîne ca creatorul să poată stabili dacă se va putea încadra în acest cost; numai în măsura în care produsul este rentabil, economistul își dă avizul pentru producerea lui.

• Se poate înțelege că prin acest rol economistul se opune noului, că el ar putea bara introducerea modelelor noi.

— Este numai o aparență. În realitate există o colaborare între creator și economist. Au fost și unele divergențe, dar prin colaborare, ele au putut fi depășite. Pentru modelele anului 1972, economiștii au propus creatorilor unele chei de calcul pentru fiecare sortiment în parte, un fel de fișă în care au fost trecute consumurile admisibile de materii prime și manoperă; deci costurile. Prin această metodă se înlătură veto-ul economistului de la serviciul prețuri, dar intră în funcțiune părerea economistului de la desfacere; el știe sau ar trebui să știe dacă se poate vinde produsul respectiv; el este acela care trebuie să cunoască pulsul pieței. După părerea mea, piața internă este încă insuficient studiată.

• Necesitățile și cerințele pieței externe sînt cunoscute economiștilor dv. ?

— Centrala de care aparținem are sarcina să prospecteze piața externă; noi acționăm pe baza concluziilor transmise de aceasta. Dacă s-ar stabili o legătură directă între fiecare fabrică și beneficiarii externi, aceasta ar împieta asupra echilibrului planului economic. Politica economică pe plan extern trebuie să se facă coordonat și să fie aplicată unitar. Din punct de vedere tehnic însă sînt pentru contacte directe cu beneficiarul extern prin intermediul reprezentanților firmelor străine (creatori de modele, voiajori comerciali), care sînt desemnați să ne solicite anume calapoade, colorit, tocuri etc.

• Ce rol are economistul în perioada dintre cele două contractări? Simțiți nevoia ca fabrica să aibă și un economist analist ?

— După ce am contractat, trebuie lansată producția în fabricație. În acest moment, rolul determinant revine corpului tehnic. Dar, după ce producem 2—3 luni, începe să se profileze etapa următoare de contractare; între cele două etape de contractare trebuie să se facă unele analize cu caracter economic, din care să rezulte concluzii necesare pentru viitoarele decizii. De pildă, trebuie să cunoaștem dacă s-au obținut rezultatele scontate la contractare și dacă acestea nu sînt pe măsura cerințelor să ni se arate unde am greșit, care sînt fisurile. Numai o asemenea analiză economică ne poate spune dacă din cele 3—4 variante cu care am mers la contractare, noi am ales-o pe cea mai bună. La ora actuală organigrama întreprinderii nu cuprinde un serviciu pentru asemenea analize, astfel încît operațiunea de analiză nu se desfășoară organizat, la nivelul cerințelor actuale. Este necesar să se creeze un asemenea nucleu, care, în urma unor analize economice aprofundate, să propună conducerii fabricii variantele cele mai bune pe care trebuie să mergem la viitoarea contractare. Asemenea analize și concluzii trebuie să constituie primul instrument în luarea deciziilor.

• Din felul în care mi-ați prezentat lucrurile rezultă că, colaborarea dintre tehnicieni și economiști este vitală. Așa este ?

— Lipsa de colaborare dintre aceste cadre ar duce întreprinderea într-un impas economic și financiar. Economiștii trebuie să-și însușească bine tehnologia de fabricație, particularitățile acestei industrii, iar tehnicienii trebuie să-și însușească elemente economice fundamentale, printre care să cunoască aspectele concrete ale acțiunii legilor economice. Fără colaborarea dintre tehnicieni și economiști întreprinderea noastră nu ar putea progresa.

• Cum apreciați că trebuie făcută pregătirea studenților economiști pentru a corespunde exigențelor practice ?

— După părerea mea, absolventul nu se va putea încadra, în condiții satisfă-

Interviu consemnat de
Maria IONIȚĂ

(Continuare în pag. 12)

Într-una din secțiile fabricii

ECONOMIE ȘI ADMINISTRAȚIE LOCALĂ

În planul cincinal se prevede ca pînă în 1975 volumul serviciilor pentru populație să sporească cu 55—61%. Acest lucru este condiționat de existența unei rețele corespunzătoare de unități prestatoare, rațional distribuite pe teritoriul țării, dar și de diversificarea prestărilor și continua îmbunătățire a calității lor. Este tocmai ceea ce se subliniază în articolul de față, evidențiindu-se totodată necesitatea existenței unui plan unic de perspectivă la nivel de județ, coordonat de către consiliul popular, spre a se evita unele suprapuneri și paralelisme care mai persistă.

SERVICII: CREȘTEREA VOLUMULUI DAR ȘI DIVERSIFICAREA PRESTĂRILOR

SATISFACEREA, în tot mai mare măsură, a nevoilor de consum ale populației, cît și valorificarea complexă a resurselor locale — materiale și umane — este legată, după cum se știe, și de activitatea prestatoare de servicii, de existența unei rețele corespunzătoare de astfel de unități, rațional distribuite pe teritoriul țării.

În anii construcției socialiste, rețeaua acestor unități s-a lărgit considerabil. Numai în subordinea consiliilor populare funcționează în prezent 259 unități ale industriei locale prestatoare de servicii și 96 întreprinderi de gospodărie comunală și locativă. Cu toate acestea, rețeaua unităților prestatoare de servicii este încă insuficientă și mai ales încă necorespunzător repartizată în profil teritorial. Constituie o lacună însemnată, și faptul că în numeroase localități din țară, care dispun de suficiente resurse naturale și umane, și în care se resimte lipsa unor servicii pentru populație, nu sînt amplasate unități prestatoare de servicii. În același timp, în unele localități unde există asemenea unități, ele sînt concentrate în centrul municipiilor, orașelor și comunelor, astfel încît zonele periferice ale acestora, comune și sate întregi, sînt, de fapt, lipsite de deservire.

De asemenea, deși au fost obținute mari progrese pe calea industrializării rapide și a urbanizării localităților țării, un număr de județe nu dispun încă de nici o întreprindere de prestări în construcții, de transporturi comunale etc.

Față de această situație, comitetele executive ale consiliilor populare au stabilit o serie de măsuri menite să concure la realizarea unei creșteri considerabile a volumului prestațiilor de servicii care se efectuează prin unitățile prestatoare de servicii, prevăzînd ca în anul 1975 să se realizeze un nivel valoric ce va însuma circa 6005,5 milioane lei, față de 4 531 milioane lei în 1971. Sporul va fi realizat, în primul rînd, prin lărgirea gamei prestărilor de servicii, prin diversificarea activității de servicii, extinderea celor existente și introducerea unor forme noi de deservire a populației.

DUPĂ CUM SE ȘTIE, una din problemele foarte importante — pentru satisfacerea cerințelor tuturor locuitorilor, la orașe și la sate, o constituie repartizarea teritorială mai judicioasă a unităților prestatoare. Aceasta presupune coordonarea atentă a stabilirii activităților și a unităților prestatoare, astfel încă suprapunerile, amplasarea nerațională a unităților să fie evitate. În acest scop, **la nivelul județului ar fi necesar să existe un plan unic de perspectivă, coordonat de consiliul popular care, potrivit legii, trebuie să asigure dezvoltarea complexă și multilaterală economică, social-culturală și edilitar-gospodărească pe plan local, plan menit să înmănuncheze într-un tot prevederile uniunii județene a cooperației meșteșugărești, ale uniunii județene a cooperației de consum, ale industriei locale și gospodăriei comunale și ale altor întreprinderi care prestează servicii către populație.**

Corespunzător nevoilor reale de servicii ale populației (și uneori chiar independent de acestea, prin influențarea consumului de către producție), prestările de servicii se amplifică și se diversifică într-un ritm poate tot atît de rapid ca și în cazul bunurilor materiale.

În condițiile actualei revoluții științifice și tehnice, produsele materiale se perimează rapid și se înlocuiesc cu altele noi, într-un ritm necunoscut în trecutul nu prea îndepărtat. Într-o situație asemănătoare se află și serviciile, mai ales acelea care privesc întreținerea sau repararea produselor de folosință îndelungată, care se perimează, la cîte 3—4 sau 6 ani.

Trebuie reținut, însă, că raportul tehnologie-necesitate nu este suficient pentru a lansa un nou produs sau serviciu; pe lîngă aceasta, este de mare însemnătate și luarea în considerare a veniturilor, a puterii de absorbție de către consumatori a produselor sau serviciilor noi. De aceea, diversificarea serviciilor se bazează pe o multiplă motivație: progresul științific și tehnologic; dificultatea de ameliorare a serviciilor existente; atracția consumatorului către noutate; creșterea puterii de cumpărare; specificul local; timpul liber.

O mare importanță pentru populație o prezintă serviciile casnice. Dezvoltarea și diversificarea acestora ar fi menite să comprime cît se poate de mult timpul afectat diverselor activități casnice, care, după unele calcule, răpesc circa 18% din fondul total de timp al femeilor și peste 6% din cel al bărbaților. În condițiile în care femeia este atrasă în activitatea economică, ca și în diferite alte activi-

Gh. CIULBEA
M. AIRINEI

(Continuare în pag. 12)

SCRISORI

ASCENSIUNEA PANIFICAȚIEI

INDUSTRIA PANIFICAȚIEI din țara noastră a evoluat în mod deosebit în ultimii ani. S-au creat premisele necesare înlocuirii muncii manuale prin mecanizarea fluxului tehnologic; pe tot cuprinsul țării au apărut noi unități productive.

O ascensiune continuă în această privință se poate asigura prin: perfecționarea și uniformizarea utilajelor asimilate, cum sînt cuptoarele (în același mod trebuie să se procedeze și cu alte utilaje tehnologice: ridicătorul - răsturnător de cuve, dospitorul, divizorul, mașina de modelat); prin omologarea unor utilaje care concură nemijlocit în procesul de producție și de care depinde respectarea rețetei de fabricație (dozatorul de apă și dizolvatorul de sare a căror construcție s-a lăsat exclusiv la latitudinea industriei construcțiilor de mașini); prin profilarea industriei autohtone pe utilaje de panificație specifice și de un singur tip.

Autoutilarea ar trebui să constituie un examen permanent de inițiativă pentru colectivele de muncă. Ar fi necesar, pentru aceasta, să se înființeze nuclee de modernizare care să reanalizeze fluxurile tehnologice, să reconsidere întreaga activitate productivă. Înființarea unor școli profesionale și tehnice pentru pregătirea de muncitori multicalificați, în special electromecanici, ar influența favorabil activitatea în sectorul nostru.

Totodată trebuie să fie mereu prezentă preocuparea pentru optimizarea funcționalității utilajelor înainte de a se fabrica în serie (în modul acesta s-ar preveni perpetuarea unor defecțiuni care duc la uzuri premature); pentru extinderea liniilor tehnologice automatizate în scopul reducerii la minimum a producției manufacturate și semimecanizată; precum și pentru creșterea aportului feminin în procesul de producție, ar răspunde problemelor actuale din ramura panificației.

Nicolae MANAFU
șeful serviciului mecanic-șef-investiții
I.I.L. Panificație - Tîrgoviște

UNDE VOM GĂSI?

RELATEZ un fapt care vine să contrazică unele materiale ce apar în presă cu privire la noul sistem de aprovizionare tehnico-materială, relațiile directe furnizor — beneficiar și responsabilitatea producătorilor și a verigilor de aprovizionare în îndeplinirea obligațiilor ce le revin în accelerarea aprovizionării.

Deși lanțurile cu role și zale scurte nu figurează în lista produselor din balanța Consiliului de Miniștri, Uzina „Independența" — Sibiu „onorează" în mod original comenzile ce-i sînt înaintate pentru anul 1972. Pentru exemplificare: în baza adresei nr. 3416 din 26 ianuarie 1971 a acestei uzine, am înaintat la 12 februarie comenzile noastre pe 1972, pentru 118 metri de lanțuri. La insistențe am primit un răspuns — la 3 noiembrie 1971 — prin care eram anunțați că nu putem aproviziona de unde vom... găsi.

Luca IGNAT
economist — șeful serviciului de aprovizionare a fabricii „Muntenia"-București

CONSFĂTUIRE CU CITITORII „VIEȚII ECONOMICE" LA DEVA

ÎN URMĂ cu cîteva zile a avut loc la Deva o consfătuire cu cititorii și colaboratorii revistei. Organizată de redacție cu sprijinul Comisiei economice a Comitetului județean de partid Hunedoara, consfătuirea a reunit conducători din unități economice, ingineri și economiști de la Combinatul siderurgic-Hunedoara, Uzinele „Călan", de la Exploatările carbonifere din Valea Jiului, Exploatările miniere Gura-Barza, Deva, Ghelar și Teliuc, Centrala electrică Mintia, din exploatările forestiere, din unitățile comerciale și din filialele Băncii Naționale, de investiții etc.

Întîlnirea s-a dovedit fructuoasă prin schimbul de opinii și numeroasele sugestii făcute. Cei ce au luat cuvîntul au relevat ajutorul pe care îl primesc din partea revistei, prin materialele teoretice și cu caracter practic ce se publică. În același timp, numeroși participanți au subliniat că revista mijlocește nu numai un larg schimb de experiență între economiștii din țară, ci și cunoașterea îndeaproape a construcției economice din țările socialiste, a realităților economice din țările în curs de dezvoltare și a celor occidentale.

Apreciind activitatea desfășurată de revistă, mulți participanți, au făcut, în același timp, propuneri și sugestii privind necesitatea lărgirii tematicii în sensul cuprinderii în mai mare măsură a unor probleme din domeniul industriei miniere și siderurgice, a dezvoltării economice a județelor țării, precum și a unor domenii ca cel al prestațiilor către populație, al reciclării cadrelor economice, probleme ale dezvoltării turismului și altele.

Asemenea consfătuiri au avut loc și la Timișoara, Cluj și Tîrgu Mureș.

MESAGERII LA DOMICILIU

DOREAM ca o lucrare să ajungă neîntîrziat la București. Depășind în greutate și volum minimum acceptat pentru trimiterile poștale, am fost îndrumat la secția de mesagerii. Destinatarul de la București fiind ocupat, a pierdut din vedere să ridice micul colet. După cîteva zile, oficiul poștal respectiv, a scris pe avizul de expediție că destinatarul refuză coletul. Drept urmare, am reprimit lucrarea și am fost nevoit să achit o taxă pentru înmagazinare.

Propun ca serviciul de mesagerii să ducă la domiciliul destinatarilor acele colete pentru care expeditorii ar achita anticipat o taxă. Realizarea sugestiei mele nu ar crea complicații prea mari oficiilor poștale, și le-ar aduce o nouă sursă de venituri prin extinderea sferei de servicii făcute populației.

Petre DANCIU
Cluj

CURIER

• Condiții de contractare

GHEORGHE MORUZI, Baia Mare. — Dispozițiile Legii nr. 71/1969, se referă la condițiile de contractare și executare a contractului economic. În respectarea obligațiilor contractuale dintre furnizor și beneficiar, interpunîndu-se și executarea contractului de transport ce se încheie între furnizor ca expeditor și cărăuș, evident că intervine aplicarea prevederilor H.C.M. nr. 941/1959. Spețele ce se pot ivi pe parcursul executării contractului economic sînt multiple și variate, încît prin natura lor și condițiile în care se produc se rezolvă de la caz la caz pe baza hotărîrilor arbitrajelor de stat și departamentale. Prin urmare, o corelare a interpretării diferitelor acte normative pe spețe sub forma unei precizări de principiu nu se poate face. Totuși, pentru determinarea unei linii de principiu a interpretării unor dispoziții legale în vigoare, exactă pe speța sesizată de dv. dar în cadrul unei corelări a prevederilor respective, ne vom adresa forurilor competente a elucida asemenea probleme.

• Promovare

GHEORGHIȚA BARBU, Craiova. — Întrucît aveți o vechime în funcția de calculator principal de peste doi ani (în scrisoare arătați că sînteți încadrată de la 1 ianuarie 1965) și sînteți absolventă a învățămîntului mediu de cultură generală, puteți fi încadrată în funcții de contabil, planificator, statistician, merceolog sau altele similare, așa cum prevede anexa IV b elaborată la aplicarea H.C.M. nr. 328. O reglementare similară este prevăzută și în anexa 2 la legea încadrării și promovării personalului din unitățile socialiste de stat (condiții minime de studii și vechime necesare pentru ocuparea funcțiilor tehnice, economice, de altă specialitate și administrative) în care — la pct. 69 lit. c — se prevede posibilitatea ocupării funcțiilor sus menționate de către absolvenții liceelor de cultură generală care și-au însușit în practică (cel puțin 2 ani) cunoștințele economice de strictă necesitate.

• Derogare de la condițiile de studii

GH. MARCU, București. — Personalul încadrat în unitățile socialiste de stat, înainte de apariția legii privind încadrarea și promovarea în muncă, care nu îndeplinește condițiile de studii sau vechime prevăzute de această lege, poate ocupa — în continuare — aceleași funcții sau altele echivalente, dacă îndeplinește corespunzător sarcinile ce îi revin. Întrucît, așa cum rezultă din scrisoarea dv., ocupați o funcție de tehnician, avînd studii medii tehnice de specialitate, nu este posibilă promovarea cu derogare de la condițiile de studii, în funcția de inginer.

• Salarizare

VICTOR MOLDOVAN, Tîrgu Mureș. — Muncitorii, care fără a fi încadrați ca specialiști execută (în unitățile de construcții montaj) lucrări de construcții și instalații prevăzute în lista celor de complexitate deosebită, care depășesc nivelul din indicatoarele tarifare de calificare din ramura construcții-montaj (stabilită de Ministerul Construcțiilor cu avizul fostului Comitet de stat pentru probleme de muncă și salarii și în prezent în vigoare), sînt salarizați — pe timpul cît execută astfel de lucrări — cu nivelele tarifare aprobate pentru muncitorii specialiști. Atunci cînd lucrările se execută în acord, ele sînt tarifate cu salariile aprobate pentru muncitorii specialiști I sau II, după caz.

★

DUMITRU FILIPOAIA, Ploiești. — În urma întreruperii activității, consecință a desfacerii contractului în temeiul art. 20, lit. g din Codul muncii, la reîncadrare veți fi salarizat la nivelul de bază al funcției respective. Vechimea în aceeași unitate a fost întreruptă și sînteți considerat ca nou încadrat. În asemenea situații, este posibil ca salariul tarifar ce vi s-a stabilit la nivelul de bază, conform prevederilor H.C.M. nr. 914/1968, să fie mai mic decît cel avut în funcția deținută înainte de desfacerea contractului. Neîndeplinind condițiile de studii nu puteți ocupa — nici temporar — funcția pentru care se prevede condiția studiilor superioare.

ECOURI

RECICLARE, RECALIFICARE, POLICALIFICARE,

nr. 43

ÎNTR-UNUL din articolele grupajului cu acest titlu se arată că în multe ministere s-au înființat centre de perfecționare a pregătirii profesionale a cadrelor. Legat de aceasta, apreciem că un astfel de centru ar trebui înființat și în cadrul Ministerului Comerțului Interior.

În comerțul de stat lucrează economiști care au absolvit cu ani în urmă facultatea. În acest interval au apărut probleme noi în organizarea rețelei comerciale, a căror rezolvare solicită concepte, tehnici și metode noi, cunoscute în mică măsură practicienilor. De aceea, ne permitem să facem propunerea ca pentru cadrele cu studii superioare economice să fie organizat, în colaborare cu facultatea de comerț de la Academia de studii economice, cursuri de perfecționare pe un termen de 1—2 luni. Pentru cadrele cu studii medii să fie organizate cursuri la centrele școlare comerciale din țară. Facem această propunere deoarece numai cu ajutorul studiilor individuale nu se pot împrospăta și îmbogăți eficient cunoștințele profesionale, dat fiind și lipsa materialelor de specialitate.

Ștefan MOLDOVAN
Zoltan BALINT
Aurel MUT
economiști — Oradea

PRACTICA STUDENȚILOR ECONOMIȘTI

Nr. 41

CONF. UNIV. Petre Burloiu analiza în articolul respectiv modul cum s-a desfășurat pînă în prezent practica studenților economiști. Asupra unor puncte din articolul respectiv doresc să fac cîteva precizări necesare în organizarea acestei activități.

În ceea ce privește angajarea temporară a studenților, aceasta să fie făcută pentru întreaga perioadă de practică, adică și în timpul anului. Angajarea temporară ar atrage după sine responsabilitatea studenților asupra calității lucrărilor ce le-au fost încredințate. Un alt factor de care depinde eficiența practicii este și persoana la care sînt repartizați studenții. Și eu sînt de părere că acest cadru de îndrumare trebuie să fie cooptat pe lîngă catedrele de la facultăți și să fie retribuit ca atare. În felul acesta cel în cauză este nu numai un salariat al întreprinderii, dar și profesor și trebuie să-și exercite din plin și atribuțiile ce derivă din această calitate.

Mă asociez propunerii cu privire la neintroducerea practicii în timpul anului școlar în cîte o zi pe săptămînă. Va fi un timp pierdut atît la teorie cît și la practică.

Toader IFROSE
economist — București

UZINA DE AUTOCAMIOANE DIN BRAȘOV – 5 DECENII

UNA din cele mai mari unități constructoare de mașini din țară — Uzina de autocamioane-Brașov, sărbătorește 50 de ani de existență. Asemenea tuturor uzinelor cu vechi state în economia românească, uzina a cunoscut în decursul anilor un proces adînc de luptă, de transformări. În cele 5 decenii, salariații au participat intens la transformările structurale ale uzinei, au luat parte direct la acțiunile social-politice, s-au înrolat în marile bătălii revoluționare pentru libertate și dreptate socială, au urcat, călăuziți de partid, treptele cincinalelor, realizînd mărețele sarcini ale edificării socialismului.

„ACTUL DE NAȘTERE"

PRIMUL război mondial produsese o dezorganizare generală a economiei și o distrugere masivă a aparatului de producție și a forței de muncă. Țara trebuia reconstruită. În interesul constituirii unor surse de profit și marea burghezie autohotonă era interesată în reconstruirea acelor obiective care le asigura realizarea acestui scop. În aceste condiții ia ființă, la Brașov, Fabrica românească de locomotive și vagoane S.A. Punerea în funcțiune a fabricii s-a făcut prin crearea, în prealabil, a unei societăți anonime pe acțiuni, pachetul cel mare de acțiuni fiind deținut de „Banca Românească".

La 23 februarie 1921, consiliul de administrație examinează și aprobă proiectul de construcție al atelierului de reparat locomotive, după care încep lucrările pentru instalarea pe terenul de la Noua, de lîngă Brașov, a unei porțiuni a atelierelor de reparat locomotive și vagoane, destinat a forma sîmburele unei întregi industrii pentru materialul rulant. În martie 1927 se propune modificarea numelui societății prin adăugirea înaintea denumirii întreprinderii a cuvîntului „ROMLOC".

Societatea face primul pas spre realizarea obiectivului principal: fabricarea în țară de locomotive și vagoane, prin primirea, la 29 martie 1927, a unei comenzi de 25 vagoane-cisterne pentru societatea petrolieră Creditul Minier-București, care au fost executate ținîndu-se seama de îmbunătățirile aduse în ultimul timp acestui fel de vagoane pe plan mondial. Pentru construirea vagoanelor noi, fabrica și-a extins capacitatea de producție.

În anul 1928 se manifestă o tendință generală de slăbire a activității industriale. Și marea criză economică începe să-și semnaleze declanșarea inevitabilă. Societatea ROMLOC primește din partea Căilor Ferate tot mai puține comenzi. Ritmul se încetinește, capitaliștii intră în panică. Născocesc măsuri disperate de supreviețuire. În 1930, prin raționalizarea fabricilor similare — ASTRA-Arad, Vulcan-București și Romloc-Brașov, — toate comenzile C.F.R.-ului, așa puține cum erau, se transferă la Astra-Arad. Fabrica de Locomotive și Vagoane din Brașov simte din ce în ce mai puternic zguduirile crizei. Se încearcă soluții, dar lupta împotriva efectelor crizei nu a mai putut fi dusă și ROMLOC — Fabrica Românească de Locomotive și Vagoane S.A. — concediază pe cei aproape 1 000 de muncitori. Porțile fabricii se închid.

În Brașovul acelor ani, muncitorimea inițiază o serie de acțiuni. Revendicările economice se completează cu obiective politice. Se țin adunări conspirative, se răspîndesc manifeste, se declară luptă hotărîtă împotriva șomajului, împotriva pregătirilor de război, împotriva măsurilor odioase ale aparatului represiv al statului burghez. Se organizează și se desfășoară marile bătălii de clasă ale anului 1933, conduse de partid. Din mărturiile vremii reiese că și la fabrica ROMLOC s-au desfășurat o serie de acțiuni revoluționare. Muncitorii de aici se organizează, în februarie 1929, în sindicatul unitar și luptă pentru drepturi economice și politice.

Către sfîrșitul anului 1934 și începutul anului 1935, activitatea industrială începe să se revitalizeze: se reia producția, sporesc profiturile, cresc acumulările de capital, se intensifică procesul de concentrare și centralizare a capitalului.

Un efect al acestui proces este fuziunea Societății „Astra" cu Societatea „Romloc". Fabrica din Brașov încetează să se mai numească ROMLOC, numele ei devenind din anul 1936 — „Astra" — Prima Fabrică Română de Vagoane și Motoare — Societate Anonimă.

Începînd din 1 936 Societatea „Astra" își extinde activitatea la Brașov. Potrivit programului stabilit, de acord cu administrația C.F.R., a început pe terenul fostei fabrici ROMLOC construcția unor uzine moderne pentru fabricarea vagoanelor de toate tipurile.

Folosind conjunctura politică, pregătirile de război, deținătorii destinelor Uzinei din Brașov dau acestei uzine — care se profila ca o mare întreprindere industrială pentru fabricarea vagoanelor de toate tipurile — o altă destinație, mai „rentabilă" pentru ei: fabricarea de armament și muniții. Din 1938 ia ființă în cadrul Societății „Astra" Direcția armamentului fiind mutate la Brașov de la U.D.R. mașinile specializate pentru fabricarea de armament, precum și personalul calificat, care le deservea.

Ca urmare a militarizării uzinei, condițiile de muncă și de viață se înăspresc. Crește exploatarea și implicit se înmulțesc nemulțumirile și protestele. Se introduc carcerele ca mijloc de constrîngere, iar gărzile militare de pază sînt utilizate de comandantul militar al uzinei, ca organ de supraveghere și opresiune împotriva muncitorilor. Acțiunile pentru apărarea libertăților, pentru obținerea drepturilor legitime rezultate din muncă, încep să se înmulțească, să ia amploare. Forța care-i unește, îi organizează și este mereu în fruntea acțiunilor este celula de partid care activează în această uzină de armament, cu toate măsurile de represiune și de constrîngere aplicate.

Insurecția armată inițiată și condusă de partid de la 23 August 1944 înseamnă începutul unor timpuri noi. Această dată se înscrie cu majuscule în istoria nouă și adevărată a poporului român, și prin aceasta și în istoria uzinei.

„FABRICAT ÎN ROMÂNIA"

BIRUINȚA din August a marcat începutul unor transformări revoluționare, de înfăptuiri ale unor idealuri de libertate, de dreptate socială și națională, luptă în care s-au încadrat cu elan și muncitorii de la „Astra"-Brașov.

Refacerea uzinei, bombardată în două rînduri era o problemă a întregului colectiv. S-au unit eforturile, au sporit forțele, uzina a fost refăcută, a început din nou să funcționeze. Țara întreagă, devastată de războiul hitlerist, trebuia refăcută. Și uzina s-a înscris ca uzină de șoc în refacerea țării. **În 1945 se începe la „Astra"-Brașov, fabricarea de vagoane-cisterne, de scule pneumatice, ciocane de nituit de diferite mărimi, perforatoare, mașini de găurit** etc. necesare refacerii transporturilor, industriei miniere, construcțiilor. Se fac, de asemenea, reparații de vagoane și automotoare. Se construiesc hale noi. Se extinde turnătoria. Cuptorul Siemens-Martin intră în funcțiune la 1 mai 1947. **E primul cuptor din lume cu gaz metan.**

La 21 august 1948, prin decizia M.I.C.M. nr. 4714 **„Astra"-Brașov primește numele de Uzina „Steagul roșu".** Actul naționalizării creează premisele descoperirii și valorificării unor imense posibilități de dezvoltare a uzinei. Se produc vagoane de diferite tipuri, utilaje pentru industria minieră și siderurgică, mașini-unelte și, pentru prima dată în țară, rulmenți. Rulmenții românești realizați în 1949 la Uzina „Steagul roșu", reprezintă o biruință a priceperii și talentului inventiv al colectivului de muncă. Din 1959 secția devine unitate producătoare de sine stătătoare și se dezvoltă an de an, devenind ceea ce este astăzi, Uzina „Rulmentul"-Brașov (care în anul 1970 a ajuns la performanța de a produce anual 20 milioane rulmenți).

În 1947 a fost pusă în funcțiune turnătoria de oțel și astfel s-au putut turna în uzină piesele necesare atelierelor de vagonaj. S-au turnat pentru prima dată în țară boghiuri și cuple pentru vagoane. În iunie 1948 cînd uzina „Steagul Roșu" a fost naționalizată ea a moștenit de la foștii ei patroni, o datorie de 316 milioane lei. Bilanțul la 31 decembrie 1947 se încheiase cu o pierdere de 82 milioane lei, iar socotelile, încheiate definitiv cu patronii în 1948, au mai înregistrat o pierdere de un milion și jumătate lei. Nu au fost necesari însă decît doi ani de muncă avîntată pentru ca muncitorii uzinei — acum producători, dar și proprietari — să lichideze total această „moștenire".

După naționalizare s-au creat condițiile pentru planificarea producției începută în anul 1949.

În primii ani de planificare uzina a realizat noi produse, de care economia națională avea nevoie și care se fabricau pentru prima dată în țară: sape cu role, transmisii intermediare, carotiere și capete de carotiere, macarale, cutii de viteze pentru trolii, instalații complete de pompaj și mașini-unelte etc. În cursul primilor doi ani de economie planificată s-a produs cu 28 de sortimente mai mult ca în 1948, producția globală a crescut față de 1948, în 1949 cu 27,1% și în 1950 cu 74%, iar productivitatea în 1949, cu 63,5% și în 1950 cu 75,7%.

Plenara C.C. al P.C.R. din 19—20 august 1953, a trasat ca sarcină uzinei „Steagul roșu" realizarea în serie mare a primelor autocamioane românești. **În a doua jumătate a anului 1953 începe pregătirea fabricației de autocamioane, iar la 1 Mai 1954, un lot de autocamioane românești defilează la demonstrația oamenilor muncii.** Primul cincinal se încheie cu un spor de producție de 1503 autocamioane SR-101 peste plan.

Fabricarea de autocamioane, prin trecerea la o producție specializată, a însemnat o etapă importantă în dezvoltarea uzinei. Aceasta a condus la ridicarea nivelului tehnic și la cristalizarea unei concepții unitare în dezvoltarea ulterioară a uzinei.

37 TIPURI, 506 VARIANTE

CERINȚELE CRESCÎNDE pe plan intern și solicitările tot mai accentuate din partea partenerilor străini, constituie pentru constructorii de autocamioane din Brașov atu-uri puternice nu numai pentru sporirea continuă a producției, ci și pentru larga ei diversificare. **După 1954 an care a marcat realizarea autocamionului SR-101 — au urmat, în 1962, asimilarea altui tip — „Carpați" — creație originală a tehnicii românești.** Prin intrarea în fabricație a acestui tip de autocamion, uzina brașoveană a urcat noi culmi, situîndu-se în rîndul marilor întreprinderi constructoare de autocamioane din lume.

După punerea în fabricația de serie a autocamionului SR-131, urmează apoi, în ordine cronologică — în 1963 — autocamionul SR-132, iar **în 1964 iese de pe banda de montaj autocamionul de 5 tone „Bucegi".** În sfîrșit, îl succed apoi derivatele sale: autotractorul cu șa SR-115, autobasculanta SR-116, și, în sfîrșit, în 1966, autocamionul cu două diferențiale SR-114. **Autocamioanele SR-131 „Carpați" și SR-113-„Bucegi", precum și derivatele lor, s-au impus printr-o serie de parametri tehnici superiori, printr-o calitate ireproșabilă și printr-un preț competitiv pe piața mondială.**

Creșterea și diversificarea producției a permis colectivului uzinei să aducă o contribuție substanțială și mereu sporită la dotarea parcului național cu autocamioane. **Față de 1954, cînd s-au realizat primele 700 de autocamioane, producția a crescut, în 1955, la 3003 bucăți; în primii trei ani ai șesenalului s-au produs 17.339 autocamioane. Pînă la finele anului 1970 numărul de autocamioane furnizate parcului național a depășit cifra de 200.000.**

În prezent, uzina execută 37 tipuri de autovehicule în 506 variante constructive. Peste 29% din producția de autocamioane și piese de schimb auto sînt exportate în 20 de țări ale lumii. **Anul acesta** — primul din actualul cincinal — **a fost asimilat un nou tip de autocamion modern, de mare tonaj, după licența MAN, care va fi produs în serie începînd din 1972.** În 1975, producția de autocamioane se va apropia de 40 000 bucăți din care aproape jumătate vor fi autocamioane cu motor Diesel și cabină avansată după licența MAN.

LA 6 MINUTE, UN AUTOCAMION

DATORITĂ INVESTIȚIILOR masive acordate de stat, uzina de autocamioane din Brașov se prezintă — la o jumătate de secol de existență — cu toate atributele definitorii ale unei unități moderne, specializată în fabricația de autocamioane și încadrată într-un sistem riguros de cooperare și colaborare.

În prezent uzina se întinde pe o suprafață de 830.000 m.p. din care 237.311 m.p. suprafață construită. Ea are 23 hale principale, fiecare din ele fiind dotată cu tehnică de prim rang. Acum se află în construcție noi suprafețe productive a căror linii vor asigura un grad de tehnicitate la cel mai înalt nivel.

Punînd în practică sarcina trasată de conducerea partidului de a se intensifica și extinde acțiunea de autoutilare, echiparea cu utilaje a fluxului tehnologic va fi realizată, în cea mai mare parte, prin autoutilare. De altfel, merită remarcat faptul că valoarea agregatelor, a utilajelor diverse și a mecanizărilor realizate de uzină pînă în prezent se ridică anual la 25—30 milioane lei.

Dotarea tehnică înaltă, organizarea superioară a producției și a muncii în toate compartimentele, promovarea largă a tehnicii și tehnologiei moderne, creșterea calificării și specializării cadrelor de toate gradele, au permis uzinei să impulsioneze ritmul producției. În această direcție sînt semnificative următoarele cifre de la montajul general: dacă primele autocamioane se montau pe capre, cu o manoperă de 50 ore pe autocamion, în prezent, actualele tipuri de autocamioane aflate în fabricația de serie, se montează pe conveiere, cu o manoperă de circa 11 ore și într-un ritm al benzii de 6 minute.

Pentru a ne da seama de creșterea potențialului productiv al uzinei, în decursul anilor de construcție socialistă, este suficient să arătăm următoarele: **dacă luăm în calcul volumul mediu zilnic al producției realizate, în 1970 se constată că producția anului 1954 se putea realiza în numai 12,6 zile, iar cea a anului 1938, în... 8 zile.**

Crearea și dezvoltarea impetuoasă a uzinei de autocamioane din Brașov constituie încă o dovadă grăitoare a justeței politicii marxist-leniniste a partidului, aplicată în mod creator la condițiile specifice ale țării noastre, privind industrializarea socialistă a țării.

RESURSE...

CONSTRUCTORII DE AUTOCAMIOANE se străduiesc să îmbine activitatea desfășurată pentru realizarea unor produse de înalt nivel tehnic, cu aceea de a obține o înaltă eficiență economică — sarcină de prim ordin pusă de partid în fața tuturor oamenilor muncii din țara noastră. Principala lor preocupare în această direcție, o constituie **acțiunea de reducere a greutății specifice a autocamioanelor** — principala sursă de economii de metal și de reducere, pe această bază, a costului produselor. Rezultatele dobîndite pînă în prezent sînt revelatorii: dacă se analizează consumul de metal pe autocamion se constată că, față de 1965, el a scăzut la autocamionul SR-131 — „Carpați" de la 2 929 kg/bucată la 2 530 kg/buc, în 1971, iar la SR-113 — „Bucegi", de la 3 911 kg/buc., la 3 120 kg/buc.

La obținerea acestor rezultate a contribuit nu numai faptul că în secțiile productive, pe întreg fluxul producției se manifestă o grijă mereu sporită pentru utilizarea judicioasă a metalului, ci și activității serviciilor de concepție și a laboratorului central al uzinei pentru introducerea pe scară tot mai largă a înlocuitorilor acestuia. Numai prin înlocuirea a 25 repere metalice, cu materiale plastice s-au economisit 7,3 kg metal/autocamion, adică 222 tone anual.

O altă cale promovată de colectivul uzinei pentru sporirea eficienței economice a intregii activități a constituit-o și o constituie **creșterea productivității muncii.** Acest indicator a marcat, în decursul anilor, sporuri spectaculoase, **în anul 1970 el fiind de 9,2 ori mai mare față de 1954.** Și aici o cifră care merită consemnată:

V. BOESCU
L. ȚINTEA

(Continuare în pag. 12)

PE MARGINEA LUCRĂRILOR CONSFĂTUIRII PRIVIND ÎNFIINŢAREA COMPARTIMENTELOR

PENTRU ORIENTAREA PRODUCŢI ŞI PROMOVAREA VÎNZĂRILOR

MODELUL UNUI PROGRAM DE PROMOVARE

Produsul **Ţara**

1. **Depistarea clienţilor potenţiali — termen...**
2. **Pregătirea documentaţiei adecvate (prospecte, pliante, afişe, etc.) — termen...**
3. **Informarea largă prin inserţii, anunţuri, articole etc. — termen...**
4. **Oferte de principiu — termen.. (simultan cu acţiunea 3)**
5. **Participarea la un tirg organizat in ţara... — termen...**
6. **Emisiune sau ciclu de scurte emisiuni radio sau televiziune — termen... (de preferat, simultan cu acţiunile 5 şi 9).**
7. **Anunturi publicitare prin cinematograf — termen...**
8. **Lansare de oferte firmelor descoperite prin acţiunile precedente — termen...**
9. **Organizarea unei expoziţii proprii in... — termen...**
10. **Trimitere de mostre, inchiriere de produse la clienţi potenţiali — periodic.**
11. **Vizitarea clienţilor de către reprezentanţii intreprinderii — termen...**
12. **Invitarea in ţară a unor clienţi importanţi — termen...**
13. **Cointeresarea materială a cumpărătorilor prin acordarea de prime sau rabaturi — cind vinzările au atins un nivel propus.**

Volum estimat de vinzări
Fonduri necesitate

Observaţie : **După cum se poate observa, modelul de program prezentat, nu se referă la un produs specificat ; în aplicarea sa concretă, la un produs, pe o anumită piaţă, se poate renunţa la unele din acţiunile indicate, pot fi introduse altele, în funcţie de particularităţile cazului real.**

● O etapă care se cere depăşită

CU MAI MULTE LUNI în urmă, în cadrul Consfătuirii privind activitatea de comerţ exterior, tovarăşul Nicolae Ceauşescu sublinia necesitatea ca în fiecare întreprindere — nu numai în cele care exportă direct — să ia fiinţă compartimente capabile să urmărească sistematic evoluţia conjuncturii externe, să orienteze producţia în deplină concordanţă cu cerinţele pieţei externe şi interne, să promoveze vînzările, să cunoască în permanenţă ultimele noutăţi pe plan mondial.

Pentru a urmări modul în care această sarcină a fost transpusă în viaţă, Ministerul Comerţului Exterior, Comitetul Municipal Bucureşti al P.C.R. şi Asociaţia Română de Marketing au întreprins o analiză a situaţiei de fapt, angajînd şi consultarea unui număr mare de specialişti, cadre cu munci de răspundere pe linie de partid şi administrativă, dintr-o serie de organizaţii economice şi instituţii din Bucureşti.

Rezultatele acestor analize şi consultări prezentate în expunerea tovarăşului Ion Stoian, adjunct al ministrului comerţului exterior, ca şi în luările de cuvînt ale celorlalţi participanţi la consfătuire, evidenţiază că, cu cîteva excepţii, în marea majoritate a cazurilor, marketingul nu şi-a găsit încă locul cuvenit în preocupările conducerilor de unităţi economice. Astfel, cea mai mare parte a centralelor şi întreprinderilor nu au — în structura lor organizatorică — compartimente care să desfăşoare activităţi de marketing. În cazul centralelor şi întreprinderilor, care au înfiinţat sectoare sau servicii de marketing, acestea nu efectuează activităţi de marketing ci, de cele mai multe ori, este vorba despre servicii cu funcţiuni de dispecerat, de urmărire a derulării exporturilor.

S-a subliniat că previziunile de export ale centralelor şi întreprinderilor, pentru anul viitor, sau perioada 1971—1975, nu au la bază analize economice ale unor posibilităţi, cerinţe şi tendinţe ale pieţelor externe, ci sînt elaborate pe baza realizărilor din trecut, corectate cu ritmul de creştere a planului de export ; conducerile de centrale şi întreprinderi cunosc ce vor fabrica anul viitor sau în perioada 1971—1975, dar nu cunosc cui vor fi vîndute cantităţile prevăzute în planul de export; ministerele, centralele, întreprinderile, nu au încă programe de promovare a exportului pe produse şi ţări, care să ilustreze ansamblul de măsuri ce trebuie luate şi executate pentru dezvoltarea exportului unui anumit produs, pe o anumită ţară; publicitatea se face, de multe ori, la întîmplare, dispersat, nu se verifică dacă mesajele publicitare ajung sau nu la destinaţie; planul asimilării de produse noi are, de regulă, la bază, ideea introducerii în fabricaţie a unui produs pe care în momentul de faţă îl importăm; nu se cunoaşte, întotdeauna, dacă produsul este nou, pentru că nu l-am mai produs noi, sau este nou pe plan mondial şi are perspective de dezvoltare; serviciile însărcinate cu studiul pieţei — serviciile de conjunctură — din întreprinderi de comerţ exterior şi alte organizaţii unde asemenea servicii există, nu sînt întotdeauna înzestrate cu personal corespunzător; există practica repartizării în serviciile de conjunctură şi propagandă a salariaţilor care nu corespund în serviciile operative; de asemenea, acestor servicii li se încredinţează, de foarte multe ori, sarcini ce nu ţin de obiectul lor de activitate: centralizări, multiplicări, situaţii, evidenţe etc.

Toate acestea creează situaţia anacronică în care, pe de o parte, în centrale şi întreprinderi nu există compartimente însărcinate cu activităţi de marketing şi acolo unde există nu funcţionează corespunzător, iar pe de altă parte, în elaborarea planurilor de export, a planurilor de asimilare etc., studiul temeinic şi aprofundat al cererii este înlocuit cu aprecieri şi aproximări.

Pornind de la aceste constatări, participanţii la consfătuire au fost cu toţii de acord asupra necesităţii creării unor condiţii organizatorice prealabile ca : existenţa unui compartiment distinct, specializat ; exercitarea de către acest compartiment a unor activităţi specifice

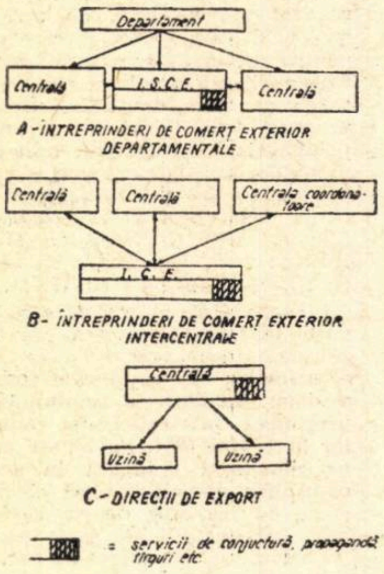

Fig. 1. — **Locul unde se desfăşoară în prezent activităţi de marketing.**

DIMENSIU MARKETIN

INTERVIUL *nostru*

În luna noiembrie Guy Serraf, profesor de ştiinţe economice şi organizare, vicepreşedinte al Asociaţiei Naţionale pentru dezvoltarea tehnicii de marketing din Franţa a vizitat România şi a ţinut în faţa specialiştilor noştri mai multe conferinţe. Cu acest prilej i-am solicitat cîteva opinii cu privire la aplicarea marketingului în întreprindere.

● Aţi avea amabilitatea să evidenţiaţi pentru cititorii noştri, elementele care definesc deosebirea dintre a „face comerţ" şi „a face „marketing"?

— În trecut, în întreprindere, exista un director comercial şi eventual un birou de studii comerciale. Acesta lucra de cele mai multe ori pe baza statisticilor firmei privind clientela existentă. Analizele făcute se refereau mai ales la trecut. Nu exista preocuparea de a cuceri noi pieţe, de a anticipa şi de a diversifica activitatea. Pe baza comparaţiei datelor statistice se constata dacă într-o anumită perioadă s-au înregistrat succese sau dacă în alta activitatea a regresat. Analiza clarifica situaţia trecută şi actuală, dar nu ajuta deloc la pregătirea activităţii viitoare.

O dată cu aplicarea conceptului de marketing, care introduce cu prioritate cercetările asupra consumatorului actual sau potenţial, pentru a încerca să se definească nevoile acestuia şi a le răspunde cît mai prompt, biroul de studiu al pieţei a devenit un birou de studii şi cercetări comerciale.

Acesta constituie un prim element care indică saltul de la comerţ la marketing, iar transformarea biroului de studii într-un birou de cercetări care oferă anticipări, constituie o primă modalitate valabilă de aplicare a marketingului în înprindere.

Ar mai fi de adăugat că marketingul este cu adevărat marketing numai atunci cînd el se transformă într-o componentă a definirii strategiei întreprinderii. Planul reiese din confruntarea cunoştinţelor despre „mediul exterior" al firmei, cu mijloacele de care dispune firma pentru a face faţă cerinţelor din acest mediu. În funcţie de această corelaţie se decid structura generală a intervenţiei firmei, obiectivele sale ; pornind de la obiective — principalele direcţii de atac, acţiunile pe parcurs şi mijloacele pentru realizarea fiecărei acţiuni. Astfel se elaborează treptat planul strategic al firmei.

● Care credeţi că ar trebui să fie calităţile şi pregătirea acelora care se ocupă de marketing, avînd în vedere actualul său rol în întreprindere?

— În ce priveşte pregătirea, aceasta trebuie să asigure în primul rînd cunoştinţe generale despre economia şi organizarea întreprinderii. Cursanţii şcolilor de comerţ sau aşa-numitele „Business Schools", din care sînt selecţionaţi şi specialişti ce vor lucra în domeniul marketingului studiază probleme de relaţii umane, de structuri şi organizare : cum se construieşte un serviciu, cum se articulează un serviciu, cum se organizează comunicaţiile în cadrul unui serviciu, care sînt problemele informării într-o firmă etc. Se studiază şi dreptul comercial, gestiunea financiară, problemele pieţelor externe, dreptul internaţional, organizarea comercială. Printre materii figurează de asemenea matematica, statistica, utilizarea calculatoarelor, psihologia, sociologia, ştiinţele politice.

Desen de CIK DAMADIAN

● Cum trebuie făcut pentru ca informaţiile de marketing să fie folosite eficient, să ducă la decizii optime?

— Se întîmplă, desigur, să avem dificultăţi în acest sens. Din experienţa pe care o am în calitate de consultant în probleme de marketing, vă pot spune că nu întotdeauna din studiul statisticilor şi datelor conjuncturale obţii cu claritate soluţia. O pondere, deloc neglijabilă. în luarea deciziei de marketing, o are abordarea complexă a problemelor, inclusiv cunoaşterea motivaţiei consumatorului. Şi

E MARKETING

I

ÎN LUNA NOIEMBRIE a.c. s-au desfășurat lucrările Consfătuirii organizate de Ministerul Comerțului Exterior, Comitetul Municipal București al P.C.R. și Asociația Română de Marketing, privind înființarea compartimentelor de marketing în unitățile economice.

Au participat cadre de conducere din ministere, centrale și întreprinderi, activiști de partid și specialiști din Capitală.

Dezbaterile s-au purtat pe baza unui amplu material de analiză prezentat de tovarășul Ion STOIAN, *adjunct al ministrului comerțului exterior. La discuții au participat:* Mihai BĂICUȘI, *director general al ICE Mașinexport,* Gheorghe LUNGU, *director export, Centrala Industrială Confecții,* Vasile NEGRESCU, *director general al ISCE Metalimport. În încheiere a luat cuvîntul tov.* Dimitrie ANCUȚA, *secretar al Comitetului Municipal București al Partidului Comunist Român.*

Întrucît problematica abordată în cadrul consfătuirii din Capitală privește în egală măsură unitățile economice din toate județele țării, considerăm oportună prezentarea principalelor idei și soluții evidențiate în cadrul acestei consfătuiri.

marketingului (se impune ca viitoarele compartimente să fie utilizate în exclusivitate pentru astfel de activități). Evident, simpla constituire a compartimentului, fără așezarea studiului pieței la baza orientării și organizării producției nu înseamnă marketing.

Subliniindu-se falsitatea tezei că în condițiile lipsei concurenței dispare necesitatea marketingului, s-a accentuat asupra faptului că cerințele actuale și de perspectivă ale economiei și ale populației, trebuie temeinic cunoscute, întrucît satisfacerea lor cît mai deplină constituie obiectivul central al politicii partidului nostru.

● Atribuțiile viitorului compartiment

PLECÎND de la premisa că sarcinile noului compartiment nu vor fi deloc ușoare, ci dimpotrivă foarte complexe și de mare răspundere, în cadrul consfătuirii s-a încercat o sintetizare a atribuțiilor, pe principalele direcții ale activității compartimentului: **studiul pieței orientarea producției, promovarea vînzărilor, contractarea** și **derularea contractelor**.

a) **pe linia studiului pieței:** este necesar să se studieze permanent piața, stabilind produsele pentru care există cerere, caracteristicile lor, cuantumul cererii, tendințele tehnologice, evoluția prețurilor, formele de comercializare etc.; să se studieze politica vamală, fiscală, financiară a țărilor importatoare sau care sînt vizate a deveni importatoare; să se studieze produsele oferite de concurență, sortimente, parametrii, cantități, preț, servicii, organizare pe piață, forme de distribuție, programe sau intenții de viitor etc.; să se întreprindă cercetări motivaționale pentru a determina cauzele pentru care se cumpără sau nu un anumit produs și pentru a depista factorii favorabili sau nefavorabili de natură psihologică; să se întocmească fișe pentru principalele firme producătoare, exportatoare și importatoare ale produsului respectiv; să se întocmească de asemenea, fișe pe produse, pentru programul de export al întreprinderii, cuprinzînd: producția mondială, principalii producători, exportatori, importatori, evoluția prețului, forme de comercializare, tendințe conjuncturale, forme și metode de prezentare etc.; să se studieze tehnicile de comercializare folosite de alte firme, formele de promovare etc.; să prelucreze informațiile, constatările realizate prin anchete, sondaje, demonstrații, participări la tîrguri și expoziții etc.; să creeze și actualizeze sistemul informațional al întreprinderii în care scop centralizează informațiile primite de la delegații temporari, permanenți, tehnicienii de service, clienți, întreprinderi sau servicii importatoare, institutele de conjunctură, alte institute de studii și cercetări, informațiile din presa de specialitate, studii și publicații ale unor instituții internaționale etc.

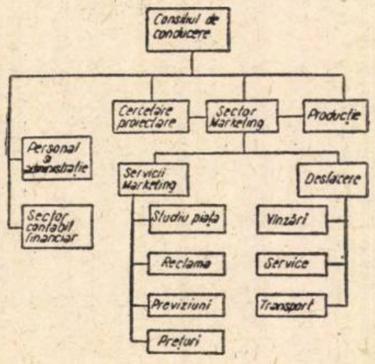

Fig. 2. — **Locul și structura compartimentului de marketing în practica mondială.**

b) **pe linia orientării producției:** trebuie să indice tendințele de perspectivă ale produsului și ale cererii pentru produsul respectiv; propune structura sortimentului în cadrul planului de producție; face propuneri pentru asimilarea de produse noi; informează operativ asupra modificărilor apărute în comportamentul consumatorilor, asupra apariției unui produs nou, mai competitiv, asupra diverselor acțiuni ale concurenței etc.; organizează verificarea, testarea modelelor, mostrelor prototipurilor etc.; comunică serviciilor tehnice modificările constructive solicitate de consumatori sau concluziile rezultate din reclamații, service etc. cu privire la adaptarea permanentă la exigențele consumatorilor;

c) **pe linia promovării vînzărilor:** urmărește organizarea activității de propagandă comercială, în mod adecvat naturii produsului și particularităților pieței; editează materiale publicitare corespunzătoare și diferențiate în funcție de natura produsului și a pieței; prospecte, broșuri, pliante, mostre, cadouri publicitare, filme, diapozitive, afișe, cataloage etc.; asigură nivelul de prezentare și ambalajul corespunzător; organizează participarea la tîrguri, expoziții; inițiază demonstrații, probe, conferințe, experiențe; explică cercurilor largi de consumatori modul de utilizare a produsului, îi evidențiază calitățile etc.; efectuează activitatea de protocol și „relații publice" a întreprinderii; elaborează și îndeplinesc programul de promovare pe produse, care re-

Ștefan MĂȘU
Ioan GEORGESCU

(*Continuare în pag. 12*)

MODELUL UNUI PROGRAM DE MARKETING DE EXPORT

1. Selectarea piețelor potențiale
termen...

2. Analiza piețelor selectate (**se analizează cerințele consumatorilor, oferta cantitativă și calitativă a concurenței, politica comercială, legislația etc.) și determinarea segmentelor de piață.
(vezi tematica studiului de piață)
termen...**

Surse:
— delegați permanenți la agenții;
— delegați temporari;
— întreprinderile noastre importatoare;
— Institutul pentru studierea conjuncturii economice internaționale;
— cărții, studii, publicații de specialitate;
— organizații internaționale.

3. Proiectarea **și fabricarea (în cazul produselor noi) și modificarea (în cazul produselor existente) în raport cu cerințele pieței sau segmentului de piață.**
— proiectarea
termen...
— executarea și verificarea
termen...
— determinarea posibilităților de plasare
(volum, estimat) prin sondaje, oferte, contracte cadru, analiza reacțiilor la trimiterea de mostre, efectuarea de demonstrații etc.
termen...
— producerea în serie
termen...

4. Evaluarea produsului
— stabilirea prețului intern
— analiza prețului concurenței
— analiza tendințelor
— stabilirea prețului extern (în funcție de prețul intern, prețul concurenței, tendințe, interesul întreprinderi etc.) termen...

5. Program de promovare
— întocmirea programului (vezi modelul programului de promovare)
— fixarea bugetului de promovare a produsului pe piețele solicitate

Obs: programul de promovare începe chiar înainte de sfîrșitul activităților de la punctul 3 al programului de marketing.

6. Program de distribuție **(conceput și înfăptuit paralel cu programul de promovare). Se propune, în funcție de produs:**
— vînzarea prin reprezentant
termen...
— magazine mixte sau proprii
termen...
— dacă este cazul, societate mixtă
termen...
— program de contractare
termene intermediare (pe cantități)

Precizări:

a) — **pentru fiecare activitate se stabilesc responsabilități precise;**

b) — **termenele, apreciate cu competență, se respectă cu strictețe;**

c) — în condițiile respectării **condițiilor de la punctul a și b, întreprinderea beneficiază de următoarele avantaje:**

— are o imagine clară asupra viitorului produsului;

— poate comunica termene de livrare și poate pregăti din timp contractările:

— are un program concret de realizare a activităților curente;

— își poate pregăti programe de perspectivă;

d) — activitățile cuprinse în program și termenele de realizare a lor sînt în funcție de natura produsului.

ILE
ULUI

prof GUY SERRAF

vă dau un exemplu. Cu cîțiva ani în
mă mi s-a cerut să studiez o problemă
marketing la o bancă de credit care
orda împrumuturi unor familii pentru
părare de locuințe. În acest scop ban-
trebuia să cunoască amănunțit situația
aterială a familiei respective. De obicei
licitanții erau primiți într-o sală foarte
are unde aproximativ 20 de funcționari
scutau cu clienții la birouri alăturate.
ncționarii erau amabili, deci nu aceasta
a dificultatea, dar 60% din clienții po-
nțiali nu mai reveneau. De ce oare?
au organizat discuții cu acești solicitanți
s-a constatat că ei erau foarte jenați să

solicite un împrumut — lucru considerat în general oarecum rușinos în Franța — cu atît mai mult în condițiile în care trebuiau să-și povestească toată viața personală cînd alți oameni îi auzeau. De aceea adesea preferau să renunțe, după o primă convorbire. La sfatul nostru sala a fost divizată în birouri mici, separate, unde fiecare client era primit individual. Situația s-a ameliorat îndată considerabil.

● A fost emisă ideea că marketingul nu este rentabil pentru o întreprindere decît dacă ea depășește anumite dimensiuni. Ce părere aveți?

— Dacă întreprinderea are mai puțin de un om **atunci ea poate să nu se ocupe de marketing.** Marketingul este o atitudine, o stare de spirit. Dacă mergi pe stradă, preferi să mergi cu ochii închiși, sau deschiși? A face marketing înseamnă a merge cu ochii deschiși. Deci dimensiunea întreprinderii nu poate avea implicații asupra necesității marketingului, ci numai asupra modalității de organizare a acestei activități. În întreprinderile mari se va crea un departament special, alcătuit din mai mulți oameni, și se vor achiziționa în plus, din exterior, studii de la organisme cu funcții consultative.

● Care sînt informațiile pe care o firmă mică le poate obține ea însăși și care este indicat să le solicite de la alt organism exterior?

— Dacă o firmă mică se organizează bine ea poate aduna date care să-i permită să aibă un „tablou de bord" al activității sale, pe baza unui număr de indicatori selectați prin metoda cercetării în birou. Ca surse externe de informare firmele mici ar trebui să utilizeze mult mai mult decît o fac în prezent diferite publicații, nu numai din ramura respectivă, ci și din ramuri înrudite. Dacă știi că evoluția privind conjunctura, cererea, prețurile, etc. la un produs antrenează după sine, la un anumit interval, o evoluție asemănătoare pentru alt produs sau ramură, atunci poți evita diferite pericole sau poți utiliza diverse posibilități care apar pe piață.

În concluzie aș spune că marketingul nu cere neapărat mijloace financiare, ci în primul rînd o preocupare. În orice caz el nu este un lux. Ar fi complet greșit să se creadă despre firmele mari că ele fac marketing pentru că sînt bogate. Dimpotrivă ele sînt bogate pentru că fac marketing. În ce privește firmele mai mici aș spune nu că marketingul este o necesitate, ci că este o necesitate vitală. **Pentru ele nu există decît alternativa: a face marketing sau a pieri.**

Interviu realizat de
Irina VIANU

INTEGRAREA ECONOMISTULUI

(Urmare din pag. 7)

cătoare în producție, oricît de bine s-ar desfășura practica în producție în timpul studenției, dacă nu parcurge o lungă perioadă de stagiu direct în producția de bunuri materiale, pentru a învăța toate elementele de tehnologie și de evidență primară, pentru a cunoaște ce se produce, cum se produce, din ce se produce, unde și cum se vinde. Apoi văd necesar un stagiu în cadrul compartimentului în care se va specializa. Fără aceste două etape pregătirea lui va fi superficială și ruptă de obiectul asupra căruia va trebui să-și concentreze gîndirea economică, tînărul absolvent putînd efectua bine operațiuni curente, dar nu prognoze și analize economice aprofundate.

• Cum ar trebui să se realizeze reciclarea economiștilor din fabrica pe care o conduceți ?

— La obiect ; pe teme concrete legate de realitățile din întreprindere. Nu este necesar să li se predea generalități, ci să fie puși să-și construiască „momente", „cazuri" pentru rezolvare. În plus, văd necesitatea lărgirii orizontului lor politic, pentru a înțelege mai bine sensul politicii partidului în domeniul industrializării socialiste, al noii legislații.

• La nivelul fabricii dv. care credeți că ar fi raportul optim între cadrele economice cu studii superioare și cele cu studii medii ?

— Ca inginer, ar trebui să vă răspund repede la această întrebare, dar... nu știu. Cred că raportul interesează mai puțin. Eu mă gîndesc mai mult la capacitatea acestora, la cît suflet pun în ceea ce fac, la răspunderea pe care o simt atunci cînd își îndeplinesc sarcinile, la rezultatele muncii lor. Dacă voi avea audiență în legătură cu propunerea pe care am făcut-o de a se crea un serviciu de analiză, vă promit că mă voi gîndi și la un asemenea raport optim. **Acum raportul este de 3 la 1 în favoarea economiștilor cu studii superioare.** În încheiere vreau să subliniez că pentru a putea menține toate funcțiile mărcii de fabrică, de garanție a calității și cea de valorificare, trebuie să mă gîndesc la toate, să mă perfecționez ca inginer și să mă formez ca economist. Renumele fabricii mă obligă.

SERVICII

(Urmare din pag. 7)

tăți sociale, dezvoltarea și diversificarea serviciilor casnice constituie o cerință obligatorie, căreia trebuie să-i răspundă organele centrale și locale care organizează activități prestatoare de servicii.

Astfel, în afara dezvoltării și diversificării deservirii comerciale, populația solicită astăzi o paletă bogată de servicii pentru întreținerea și repararea aparatelor electro-casnice și autovehiculelor, de servicii igienico-sanitare (spălătorii, curățătorii a articolelor vestimentare, a covoarelor sau altor obiecte etc.), pentru curățenia locuinței, repararea instalațiilor sanitare, sau pentru diverse închirieri de bunuri mobile.

ANALIZÎND recent stadiul diversificării serviciilor, Comisia Marii Adunări Naționale pentru consiliile populare și administrația de stat a ajuns la concluzia că, în țara noastră, acest indicator al gradului de civilizație, de satisfacere a nevoilor materiale și spirituale ale populației, este necorespunzător cerințelor actuale ale acesteia.

Fără îndoială că diversificarea serviciilor presupune rezolvarea unor probleme complexe și, în primul rînd, este vorba de logistica acestui sector în continuă dezvoltare.

În multe județe consiliile populare utilizînd importante fonduri de investiții vor crea noi unități de spălătorii și curățătorii chimice (Bacău, Botoșani, Ialomița, Vaslui, Olt, Sălaj, Teleorman, Ilfov, Bistrița-Năsăud), în altele, vor fi date în funcțiune în acest cincinal noi stații auto-service, vor fi organizate unități de reparații și întreținere de obiecte metalice și articole mărunte de uz casnic și gospodăresc, unități de reparații de mobilă și tapițerie etc.

Și dacă la toate acestea se vor adăuga măsurile corespunzătoare, de funcționare a unor ateliere mobile, agenții de comision etc., vom putea aprecia că unitățile subordonate consiliilor populare își vor aduce o contribuție deosebită la dezvoltarea sectorului serviciilor către populație.

DIVERSIFICAREA continuă a serviciilor pentru populație va putea înregistra un ritm și mai accentuat **— dacă această activitate va fi mai clar diferențiată de diferitele forme ale producției materiale.** Este depășită metodologia folosită în prezent, prin care în categoria serviciilor sînt incluse activități specifice producției materiale, cum sînt, de pildă, confecțiile de îmbrăcăminte sau încălțăminte, producția de obiecte de artizanat etc. Problema reprezintă nu numai un real interes practic, dar și teoretic. De aceea o supunem analizei forurilor competente, ca și cercetătorilor științifici care studiază caracterul muncii prestatoare de servicii și influența acesteia asupra venitului național. Între altele, se pare că încadrînd în categoria serviciilor un sector însemnat al muncii sociale eminamente producătoare de bunuri materiale, diminuăm artificial volumul produsului social și al venitului național.

În afară de diversificare, ceea ce ar trebui avut în vedere în mod deosebit în activitatea unităților prestatoare de servicii aparținînd consiliilor populare este problema calității deservirii populației. Cincinalul actual este cincinalul calității. Este de aceea necesar de menționat, că atît în comparație cu rezultatele ramurilor producției materiale, cît și cu exigențele consumatorilor, prestările de servicii manifestă serioase rămîneri în urmă. Obținerea unor rezultate economice superioare depinde, după cum se știe, în primul rînd, de volumul și calitatea prestațiilor, de folosirea optimă a resurselor materiale și umane de care dispun întreprinderile prestatoare de servicii. Experiența dovedește că în județele în care se manifestă o preocupare constantă față de acești parametri, eficiența economică a unor categorii de servicii nu implică îmbunătățirea tarifelor.

Acționînd în spiritul cerințelor actualului cincinal, a indicațiilor conducerii superioare de partid, unitățile economice din subordinea consiliilor populare vor contribui permanent la dezvoltarea unui sector care se impune tot mai mult în viața economică cotidiană, prestațiile de servicii.

5 DECENII

(Urmare din pag. 9)

dacă în 1970 s-ar fi lucrat cu productivitatea muncii realizată în 1954, ar fi fost nevoie de 134 000 de salariați, față de numai 14 541, cu cît s-a îndeplinit producția anului respectiv.

Sînt cifre care atestă că largile rezerve interne ale producției au fost și sînt mereu mai bine valorificate, că sporirea productivității muncii reprezintă unul din principalele obiective de bază ale întregului colectiv.

ÎN UZINĂ ȘI DINCOLO DE EA...

ODATĂ CU amplificarea dimensiunii uzinei, cu creșterea producției și diversificarea ei, cu sporirea eficienței economice, alături de toți oamenii muncii din țara noastră, salariații uzinei au început să se bucure de binefacerile societății noastre noi. Încă din anul 1949, au fost puse temeliile primelor 10 blocuri de locuințe pentru muncitori, totalizînd 450 apartamente. În prezent, cartierul „Steagul roșu" este un adevărat micro-oraș. În cincinalul trecut mai bine de 2 000 de salariați s-au mutat în locuințe noi, iar alți 1 473 și-au construit locuințe proprietate personală cu credite de la stat. În prezent uzina dispune de 6 blocuri pentru tineret cu o capacitate de 1 794 de locuri.

Dacă în anul 1947 exista o singură grădiniță și o creșă pentru copiii salariaților, cu un număr restrîns de locuri, în prezent grădința dispune de 110 locuri, iar creșa de 52 locuri. Pentru anii 1972—1973 este prevăzută construirea unei noi creșe cu o capacitate de 200 locuri și a unei grădinițe cu 250 locuri. Uzina dispune de o cantină modernă, iar asistența medicală este asigurată de un serviciu medico-sanitar care numără 30 de medici și 79 cadre medico-sanitare medii. Tot în uzină există un staționar atît pentru angajații uzinei, cît și membrii familiilor acestora, deservit de 11 medici și 43 cadre medico-sanitare medii.

O mare atenție se acordă în uzină ridicării nivelului tehnic și cultural al salariaților. Peste 800 de salariați frecventează în prezent cursurile serale ale învățămîntului mediu de cultură generală, mediu tehnic și superior. Uzina dispune, de asemenea, de un club compus din 30 de încăperi profilate și dotate corespunzător, constituind un adevărat edificiu de cultură. Biblioteca are un fond de peste 50 000 de volume, iar numărul celor ce o frecventează se ridică la 8—9 000 de cititori etc.

★

La a 50-a aniversare a existenței uzinei, întregul colectiv se află angrenat în marea bătălie pentru realizarea sarcinilor ce-i revin din planul cincinal, fiind hotărît să dezvolte succesele dobîndite pînă acum, să înscrie, în opera de făurire a României socialiste multilateral dezvoltate, noi și bogate file de istorie...

PENTRU ORIENTAREA PRODUCȚIEI

(Urmare din pag. 10—11)

prezintă ansamblul de măsuri, detaliate, cu termene precise, ce vizează, prin utilizarea diferențiată a mijloacelor de promovare, să facă cunoscut produsul, să-l impună ; elaborează și îndeplinesc programul de promovare pe țări, care reprezintă ansamblul de măsuri, ce vizează pătrunderea pe o anumită piață, consolidarea poziției, atingerea unei anumite ponderi etc.; propun fondurile necesare desfășurării activităților de marketing ;

d) **pe linia contractării și derulării contractelor :** urmăresc contractarea la timp a cantităților și sortimentelor planificate, în cazul centralelor care vînd prin întreprinderi intercentrale sau departamentale și asigură contractarea, prin participarea nemijlocită, în cazul centralelor cu direcții de export; urmăresc îndeplinirea obligațiilor contractuale, livrarea și încasarea contravalorii mărfurilor.

Evident, în aplicarea la situația concretă a uneia sau alteia dintre tipurile de centrale, funcțiunile menționate pot fi detaliate și concretizate.

• O structură deschisă perfecționării

STRUCTURA organizatorică a compartimentului de marketing va urmări bineînțeles funcțiile sale specifice. Întrucît însă experiența își va spune cuvîntul hotărîtor în definitivarea acestei structuri este indicat ca aceasta să fie deschisă unor perfecționări ulterioare, unor adaptări la specificul întreprinderii.

Indiferent însă de obiectul activității întreprinderii, se poate spune că un compartiment de marketing trebuie să cuprindă : o grupă (sau serviciu, sau birou) **de prospectare,** analiză conjuncturală etc.; o grupă (sau serviciu, sau birou) **de promovare;** o grupă (sau serviciu, sau birou) **de contractare și derulare;** o grupă (sau serviciu, sau birou) pentru diverse **alte activități specifice.**

În încadrarea cu personal a acestor grupe sau servicii, nu pot exista rețete, conducerile de centrale și întreprinderi fiind singurele în măsură să determine volumul de activitate și necesarul de salariați.

În discuții s-a făcut, de asemenea precizarea, că o înființare formală, simbolică a compartimentelor de marketing, fără încadrarea cu personal corespunzător din punct de vedere numeric și profesional, nu va constitui o soluționare eficientă a problemei, ci va genera, mai curînd, pierderi de timp, energie și mijloace materiale.

Este cunoscut că, și pînă acum, au fost desfășurate de către întreprinderile noastre anumite activități de marketing. Dar, așa cum se poate desprinde din fig. 1-A și 1-B, serviciile de conjunctură, reclamă, tîrguri etc., amplasate în exclusivitate în întreprinderile de comerț exterior departamentale și intercentrale, nu pot fi în măsură să asigure un studiu corespunzător al piețelor și o promovare intensă a produselor pentru un program de fabricație aparținînd mai multor centrale care, la rîndul lor, coordonează mai multe uzine. Aceste activități sînt efectuate departe de producător și compartimentele care le prestează sînt departe de nivelul ierarhic la care se iau deciziile referitoare la programul de fabricație și export.

Un avantaj îl prezintă, din acest punct de vedere, direcțiile de export din cadrul centralelor industriale (fig. 1-C), care comercializează un număr restrîns de produse, ale unei singure centrale și se situează la un nivel ierarhic corespunzător, sub aspectul capacității de decizie.

Schematic, a fost prezentată și structura clasică a unui sector de marketing ce funcționează în cadrul întreprinderilor producătoare din străinătate (fig. 2). Modelul este comparabil ca structură cu direcțiile de export din cadrul unora din centralele noastre.

Inițiativa organizării unei consfătuiri pe tema marketingului în întreprindere, prin dezbaterea problemei înființării compartimentului de marketing, ca o necesitate stringentă pentru creșterea eficienței întregii activități de comerț exterior, pentru perfecționarea aprovizionării pieței interne, a fost binevenită și credem că ea va găsi ecou în toate județele țării, la toate filialele AROMAR.

TEMATICA UNUI STUDIU DE PIAȚĂ

(micromonografii pe țară)

1. Țara și populația :

— limba vorbită, standard de viață, de cultură, mentalități, obiceiuri, particularități ;

— forma de guvernămînt, situația politică, particularități și tendințe regionale și naționale ;

— structura economică (resurse naturale, industrie, agricultură, comerț, bănci, asigurări etc.).

2. Condiții de import și desfacere :

— licențe de import, procedee de import, contingențe, regim vamal, facturi vamale, facturi consulare, certificate de origină, legi antidumping etc. ;

— norme de măsură și control ;

— dispoziții juridice, fiscale, impozite ;

— servicii de transport maritim, terestru, navlu, asigurări, taxe portuare, tarife transport intern etc.

3. Beneficiarii :

— cercul clienților, ramurile, mărimea întreprinderilor, profilul lor, eventual fișe pe firme ;

— repartiția teritorială a clientelei ;

— analiza necesarului acestora (sortimente, cantități, parametri etc.).

4. Concurența :

— producția internă a țării importatoare ;

— concurența externă : firmele, caracteristicile produselor, politica de preț și distribuție a concurenților ; rețea de desfacere, servicii etc.

5. Canale de circulație, rețea de desfacere :

— comisioane, reprezentanți, reprezentanți generali, agenți intermediari alți comercianți ;

— depozite, depozite pentru consignații pentru piese schimb, pentru tranzit ;

— service ;

— practici comerciale.

6. Reclama :

— tipărituri (costul efectuării unei tipărituri) ;

— tîrguri și expoziții (tarife, taxe etc.) ;

— ziare și reviste de specialitate cotidiene etc. (tarife de publicitate) ;

— filme, diapozitive etc. ;

— particularități ale reclamei naționale și locale.

7. Concluzii :

— compatibilitatea produsului oferit cu cerințele pieței ;

— posibilități și perspective de vînzare în funcție de evoluția cererii și acțiunile concurenței.

Valorificarea superioară a resurselor naturale

PRIN valorificarea superioară a resurselor naturale se înțelege, în general, procesul de obținere a unei producții cu valoare cît mai ridicată, din aceeași cantitate de materie primă — datorită sporirii volumului valorilor de întrebuințare și producerii unor produse cu indici tehnico-economici din ce în ce mai înalți — pe baza prelucrării tot mai complexe a materiilor prime. O condiție esențială pentru înfăptuirea valorificării superioare este consumarea cît mai eficientă a muncii sociale afectată în acest scop.

Drept principale căi de valorificare superioară a resurselor naturale se pot menționa creșterea gradului de prelucrare industrială a materiilor prime, accentuarea modernizării produselor și ridicarea nivelului lor calitativ, diversificarea producției și reducerea consumurilor specifice.

Evoluția procesului de valorificare superioară a resurselor naturale, nivelul la care sînt valorificate materiile prime, prin folsirea diverselor produse, dinamica valorii producției — pozitiv influențată de prelucrarea tot mai complexă a materiilor prime — pot fi evidențiate cu ajutorul anumitor indicatori meniți a reflecta intensitatea acestor efecte.

Indicatorii valorificării superioare[6]) sînt numeroși în funcție de gradul de sinteză al efectelor pe care le exprimă, de particularitățile resurselor naturale și implicit ale produselor fabricate pe baza acestora, de modalitățile sau unitățile în care sînt redați. Dintre aceștia menționăm pe cei mai importanți.

Indicele de valorificare a materiilor prime reprezintă unul dintre indicatorii valorici, cel mai frecvent utilizat în literatura economică din țara noastră. Acest indicator exprimă raportul dintre valoarea produsului finit și cea a materiilor prime efectiv utilizate. Nivelul său se determină pe baza următoarei formule:

$$Ivmp = \frac{Mpf}{Mmp}$$

în care

Ivmp = indice de valorificare a materiilor prime.
Mpf = valoarea produsului finit.
Mmp = valoarea materiilor prime.

Acest indicator poate fi determinat pe diferite trepte de extindere a producției; a) pentru **fiecare produs finit**; în acest caz nivelul său exprimă cît mai real gradul de valorificare al unei anumite resurse naturale; b) el se calculează pentru **întreaga cantitate de produse finite** în condițiile unei producții eterogene, cînd consumul efectiv de materii prime pe unitate de produs finit nu poate fi stabilit[7]); c) la un grad mai mare de generalizare dar cu o putere de exprimare mai redusă, acest indicator poate fi determinat și la nivelul unei **întregi ramuri industriale.** În acest caz se raportează valoarea întregii producții a industriei prelucrătoare la cea a industriei extractive din ramura dată, formula respectivă căpătînd următoarea expresie:

$$Ivmp = \frac{P}{E}$$

în care:

P = valoarea producției din industria prelucrătoare
E = valoarea producției din industria extractivă.

Se impune a fi menționat faptul că nivelul acestui indicator este afectat, atît de modificările de preț care pot amplifica sau diminua gradul real de valorificare, cît și de schimbările survenite în structura bazei de materii prime în sensul raportului dintre materiile prime proprii și cele importate.

Valorificarea superioară a principalelor resurse naturale a cunoscut în țara noastră următoarea evoluție[8]).

Resurse	1950	1955	1960	1965	1970
Țiței	1,27	1,09	1,40	1,70	2,00
Lemn	1,25	1,34	2,12	2,56	4,33
Metal	1,84	3,50	3,26	2,20	2,72

Calculat pe baza datelor publicate în Anuarul statistic al R.S. România 1971, pag. 184—185.

Datele prezentate reflectă, pe de o parte, tendința generală de valorificare din ce în ce mai înaltă a materiilor prime în țara noastră, pe de altă parte, intensitatea deosebită a acestui proces privind masa lemnoasă. Scăderea înregistrată de valorificarea metalului în anii 1960 și 1965 comparativ cu anul 1955 are drept principală cauză modificarea structurii bazei de materii prime, determinată de majorarea proporției importurilor.

Valoarea produselor obținute dintr-o unitate (t m³ etc.) de materie primă constituie un alt indicator al valorificării superioare a resurselor naturale. Nivelul acestui indicator se determină cu ajutorul formulei:

$$Q_u = \frac{q_{p1-n} \cdot pr_{1-n}}{q_{m.p}}$$

în care Qu = valoarea produselor obținute dintr-o unitate de materie primă; qp = cantitatea fiecărui produs finit obținută în urma prelucrării; pr = prețul unitar al fiecărui produs finit; qmp = cantitatea totală de materie primă supusă prelucrării.

Indicele de devansare a extracției de către prelucrare, determinat ca un raport între dinamica producției din industria prelucrătoare la cea a producției în extracție sau exploatare — a aceleiași resurse naturale — este folosit de asemenea drept un indicator al valorificării superioare. Formula utilizată pentru stabilirea acestui indice este următoarea:

$$id = \frac{Pn}{P_0} : \frac{En}{E_0}$$

în care: Id = indice de devansare; Pn și Po = valoarea producției globale din industria prelucrătoare, în anul analizat și cel de referință; En și Eo = valoarea producției globale în industria extractivă.

Evoluția indicelui de devansare reflectă intensitatea procesului de prelucrare industrială a materiilor prime și implicit a procesului de valorificare a unei anumite resurse naturale, în perioada analizată.

Valorificarea superioară a resurselor naturale constituie o caracteristică a industralizării socialiste în țara noastră, în acest domeniu obținîndu-se importante succese.

Cerințele de ordin cantitativ și calitativ, tot mai ridicate, ale dezvoltării și perfecționării bazei tehnice-materiale în țara noastră, îmbinate organic cu necesitatea valorificării din ce în ce mai înalte a resurselor naturale impun cu stringență, pentru perioada ce urmează, accentuarea diversificării și îmbunătățirii tehnice a producției industriale, intensificarea dezvoltării ramurilor și subramurilor ce valorifică superior materiile prime și materialele, reducerea substanțială și respectarea cu strictețe a consumurilor specifice de materiale, normate științific, extinderea utilizării înlocuitorilor, scăderea consumului de petrol și gaze pentru energie electrică în vederea prelucrării lor de către petrochimie.

conf. dr. Ștefan DIAMANDESCU

4) Vezi Emilian Dobrescu, Ritmul creșterii economice, Editura Politică, București, 1968, pag. 6 și în continuare.

5) Nicolae Ceaușescu: Cuvîntare la plenara C.C. al P.C.R. din decembrie 1970, Scînteia Nr. 8641, 18 dec. 1970.

6) Pentru indicatorii valorificării superioare vezi și: Alexandru Puiu: Valorificarea superioară a resurselor naturale. Ed. Academiei R.S.R., Buc., 1969, pag. 76—90.

7) În industria de prelucrare a petrolului, de exemplu, nu se poate stabili exact cît din totalul țițeiului supus prelucrării a fost consumat pentru benzină și cît s-a consumat pentru motorină, parafină sau alte produse derivate.

8) Datele din tabel se referă la indicele de valorificare a materiilor prime determinat pe baza formulei menționată la cazul c. Pentru metal s-a raportat valoarea producției din industria constructoare de mașini, minus reparațiile, la valoarea producției din metalurgia feroasă.

O altă trăsătură caracteristică a procesului de industrializare din țara noastră — repartizarea rațional-științifică a forțelor de producție — va constitui obiectul unei consultații speciale.

ÎN AJUTORUL CELOR CE STUDIAZĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL DE PARTID

PROMOVAREA CONSECVENTĂ A INDUSTRIALIZĂRII ȚĂRII — FACTOR HOTĂRÎTOR AL POLITICII P.C.R. DE DEZVOLTARE ȘI PERFECȚIONARE A BAZEI TEHNICE-MATERIALE

(Urmare din nr. trecut)

PRIN MULTIPLELE incidențe privind dezvoltarea industrială, revoluția științifică tehnică amplifică necesitatea creșterii cu precădere a producției mijloacelor de producție și ridică cu intensitate sporită, pe prim plan, în cadrul industriei, acele ramuri care prin proporțiile și nivelul lor tehnic, determină ritmul și nivelul progresului tehnic pe ansamblul economiei naționale.

În strînsă concordanță cu tendințele actuale pe plan mondial, trebuie menționată ca o caracteristică a industrializării noastre socialiste în acest cincinal — cu profunde implicații ce vizează perfecționarea bazei tehnice-materiale — intensificarea procesului de modernizare a structurilor pe ramuri și subramuri. Atenția sporită ce se acordă diversificării susținute a producției, devansarea substanțială a ritmului de creștere a întregii producții industriale de către dinamica industriilor constructoare de mașini și chimice, promovarea prioritară a unor sectoare moderne — purtătoare de progres tehnic — și fabricarea de produse cu un înalt grad de prelucrare a resurselor, cum sînt metalurgia oțelurilor aliate, electrotehnica și electronica, mecanica fină și optica, chimia de sinteză fină ș.a., ilustrează pregnant orientarea actuală dată de partid industrializării în România, corespunzător cu cele mai noi tendințe pe plan mondial.

Incidența revoluției științifice-tehnice asupra bazei tehnice materiale se concretizează și în creșterea gradului de industrializare a activității din celelalte ramuri ale economiei naționale. Experiența mondială evidențiază faptul că în prezent toate ramurile economiei naționale trec din ce în ce mai mult pe baze industriale.

Însemnătatea primordială a producției mijloacelor de producție se manifestă astăzi tot mai pregnant în domeniul agriculturii, sporind deosebit de mult solicitările de produse industriale din partea acestei ramuri. Semnificative pentru această tendință sînt atît creșterea însemnată a populației ocupate în ramurile și subramurile industriale care lucrează pentru agricultură, cît și amploarea pe care o cunoaște în zilele noastre mecanizarea și chimizarea producției agricole însăși.

Partidul Comunist Român a folosit și folosește drept pîrghie principală a dezvoltării bazei tehnice-materiale a agriculturii, industrializarea socialistă. Acordînd un loc important, în cadrul procesului de industralizare a țării, ramurilor legate de necesitățile agriculturii, orientînd o parte însemnată a investițiilor spre dezvoltarea și modernizarea producției agricole, au fost asigurate, în proporții sporite, mijloacele necesare mecanizării agriculturii, înzestrarea tehnică a acestei ramuri.

În actualul cincinal, dublarea eforturilor de investiții pentru agricultură, intensificarea dotării acestei ramuri cu mijloace de producție avansate, dezvoltarea și modernizarea parcului de tractoare și mașini — menite să asigure premisele necesare ca să poată fi terminată mecanizarea complexă a tuturor lucrărilor agricole — creșterea mai mult decît dublă a cantității de îngrășăminte chimice ce sînt prevăzute a-i fi destinate, ilustrează din plin rolul hotărîtor al industralizării ca factor al dezvoltării și perfecționării bazei tehnico-materiale și pentru acest sector de activitate, accentuarea continuă a gradului de industralizare a proceselor de producție din agricultură.

Amplificarea solicitărilor de mijloace tehnice avansate se manifestă și din partea **transporturilor.** Aportul susținut al industriei noastre, în prezent, la modernizarea de drumuri și la construcția de autostrăzi, la intensificarea procesului de dotare a transportului la creșterea gradului de mecanizare și automatizare a proceselor de transport, precum și la extinderea sistemelor moderne de transport pe palete și în containere reflectă atît ridicarea gradului de industrializare a activității în respectivul sector al economiei naționale, cît și rolul crescînd al industriei în țara noastră.

În același sens trebuie menționată și contribuția crescîndă a industriei la dotarea tehnică a activităților desfășurate în comerț, alimentație publică și servicii. Legitățile și tendințele ce decurg din desfășurarea revoluției științifice-tehnice, menționate mai sus, determină în prezent creșterea continuă a rolului industriei ca ramură conducătoare în economia națională și amplificarea funcțiilor sale în economia modernă, în procesul de creare, dezvoltare și perfecționare a bazei tehnice-materiale a societății.

Din analiza experienței de pînă acum, rezultă că procesul de industrializare în România are o serie de trăsături, între care mai importante sînt următoarele:

Ritmul înalt de creștere a producției industriale

ACEASTĂ CARACTERISTICA este determinată, pe de o parte, de esența și rolul industrializării socialiste pentru dezvoltarea economică generală, pe de altă parte, de condițiile concrete în care s-a impus și se desfășoară acest proces în țara noastră.

Ritmul creșterii economice reprezintă în general un indicator de maximă sinteză[4]), în nivelul căruia se reflectă acțiunea concentrică a numeroși factori dintre care pe prim plan se situează eforturile făcute de societate

pentru investiții, progresul tehnic și eficiența acumulărilor productive, amploarea și eficiența utilizării resurselor materiale și de muncă, structura economiei naționale în ansamblu și a industriei în mod deosebit.

Înainte de toate un asemenea ritm asigură și **consolidează rolul conducător al industriei în economia națională.** Astfel, drept urmare a ritmurilor rapide în care s-a dezvoltat industria noastră socialistă, ponderea producției acestei ramuri în produsul social total s-a ridicat în anul 1970 la 64,1% față de numai 46,6% în anul 1950.

Ritmul înalt al industralizării în ansamblu și diferențierea lui pe ramuri și subramuri contribuie la **realizarea unei structuri tot mai moderne a economiei naționale, precum și în cadrul industriei.** În țara noastră creșterea mai rapidă a industriei și îndeosebi a ramurilor sale hotărîtoare a avut drept rezultat ridicarea substanțială a greutății specifice a acestora, imprimînd industriei românești o structură tot mai modernă. Prezența constantă a acestei tendințe în România a făcut ca în anul 1970 ponderea construcțiilor de mașini, chimiei, energiei electrice și metalurgiei să reprezinte 50% din totalul producției industriale, față de numai 26,3% cît reprezenta în 1950.

Ritmul susținut de dezvoltare a industriei **influențează pozitiv creșterea venitului național,** prin sporirea mai rapidă a valorii nou create în industrie. Spre exemplu în perioada 1951—1970 întregul venit național a crescut de 5,99 ori în timp ce partea creată în industrie s-a mărit de 13 ori. Drept consecință, participarea industriei la crearea venitului național a crescut de la 44% în 1950 la 60,3% în 1970.

Dezvoltarea în ritm intens a industriei contribuie la **ridicarea gradului de folosire a forței de muncă pe plan național.** Astfel, în perioada 1951—1970, numărul mediu al salariaților ocupați în industrie a crescut de peste 2,54 ori. În același timp, atragerea unui număr sporit de forțe de muncă în industrie asigură folosirea mai eficientă a muncii sociale.

Ritmul înalt de creștere a producției industriale, corelat cu mărirea absolută, în proporții însemnate, a acesteia, favorizează **apropierea de nivelul statelor înaintate din punct de vedere economic,** asigurînd un grad mai ridicat de civilizație și bunăstare a poporului corespunzător cerințelor societății socialiste multilateral dezvoltate.

Expresie a puternicului dinamism și a vitalității economiei noastre socialiste, producția industrială s-a dezvoltat în țara noastră în perioada 1950—1970 într-un ritm mediu anual de 12,9%. Asigurarea în continuare a unui ritm înalt de creștere economică constituie una din cele mai importante caracteristici ale actualului plan cincinal, în perioada 1971—1975 producția globală a industriei socialiste urmînd a se dezvolta în medie cu 11—12% pe an. Această creștere, superioară prevederilor Congresului al X-lea, a fost stabilită de conducerea partidului nostru pe baza unei temeinice analize a nivelului actual al economiei noastre naționale, a posibilităților create de dezvoltarea sa pînă în prezent, a exigențelor revoluției științifice tehnice și implicațiilor marii competiții ce se desfășoară astăzi pe plan internațional.

Dezvoltarea cu prioritate a industriei grele

ȚINÎND seama de rolul pe care îl are pentru dezvoltarea tuturor ramurilor economiei naționale și asigurarea progresului tehnic rapid și multilateral, partidul și statul nostru au asigurat, în întreaga perioadă de industrializare a țării, creșterea prioritară a industriei grele. Astfel, în perioada 1950—1970, față de o creștere de 11 ori a întregii producții industriale, producția grupei A s-a mărit de 15 ori iar cea a grupei B de peste 7 ori. Drept rezultat ponderea grupei A în totalul producției industriale a crescut de la 45,5% în 1938 la 70,5% în anul 1970.

Totodată partidul nostru consideră că prioritatea industriei grele nu implică neglijarea sau subaprecierea producției bunurilor de consum. Constatîndu-se o rămînere în urmă a industriei bunurilor de consum față de cerințele oamenilor muncii, în ultimii ani au fost stabilite o serie de măsuri menite a accentua dezvoltarea producției ramurilor grupei B. Drept urmare, față de o creștere cu 9,4—9,9% în medie pe an a producției din industria ușoară, pe perioada 1950—1965, în cincinalul recent expirat ritmul mediu anual de dezvoltare înregistrat de această industrie a fost de 11,4%. Pentru actualul cincinal sînt preconizate multiple sarcini privind diversificarea și îmbunătățirea sensibilă a calității produselor industriei alimentare, rdicarea calității și îndeosebi a finisajului producției în industria ușoară, adaptarea sporită a activității acestor industrii la gustul și exigențele consumatorilor.

În cadrul industriei grele ritmurile cele mai dinamice sînt înregistrate de ramurile sale hotărîtoare ca energetica, chimia, construcțiile de mașini și metalurgia.

Industria energetică prezintă o importanță esențială pentru promovarea susținută a progresului tehnic și făurirea unei economii moderne. Ea constituie baza introducerii și extinderii rapide a mecanizării și automatizării producției industriale, a dezvoltării electronicii, radiotehnicii și a tuturor mijloacelor menite să asigure ridicarea nivelului tehnic al producției. Dezvoltarea susținută a bazei energetice și a producției de energie electrică condiționează intensificarea mecanizării producției agricole, extinderea lucrărilor de irigație, ridicarea nivelului tehnic și mecanizarea proceselor de muncă în zootehnie, modernizarea transporturilor etc. Energia electrică a devenit astăzi indispensabilă aproape tuturor domeniilor tehnicii contemporane. Totodată ea joacă un rol însemnat în consumul edilitar și casnic al orașelor și satelor influențînd ridicarea standardului de viață și cultural al populației.

În perioada 1950—1970 producția de energie electrică și termică s-a mărit în țara noastră de 23 ori, asigurîndu-se în permanență o devansare a creșterii producției industriale în ansamblu. În ultimul deceniu ritmul mediu anual de creștere a potențialului energetic în România s-a situat la un nivel ce reprezintă dublul creșterilor anuale înregistrate pe plan internațional. Drept urmare, puterea instalată în întreaga economie națională a crescut de la 740 MW în 1950 la 7.300 MW în 1970, iar producția anuală de energie electrică pe cap de locuitor de la 130 kWh în 1950, la 1.700 kWh în 1970. Avansul producției de energie electrică se va asigura și în viitor. Pe această bază vom ajunge la un consum intern de energie electrică pe cap de locuitor ce se va ridica la 2500 kWh în 1975 și aproximativ 3000—3400 kWh în 1980, ceea ce va situa România în rîndul țărilor cu o înaltă dezvoltare economica.

Industria construcțiilor de mașini joacă un rol vital în înfăptuirea politicii de industrializare și aduce o contribuție hotărîtoare la crearea și dezvoltarea bazei tehnice-materiale de producție a socialismului. Rolul deosebit al construcțiilor de mașini este determinat de faptul că ele creează mijloacele de muncă necesare înzestrării tuturor ramurilor economiei naționale cu tehnica modernă. Totodată, această ramură industrială face posibilă perfecționarea continuă a bazei tehnice materiale asigurînd elementele materiale pentru extinderea mecanizării, mecanizării complexe și automatizării proceselor de producție în întreaga industrie, intensificarea mecanizării lucrărilor agricole și creșterea gradului de industrializare a proceselor de muncă din agricultură, ridicarea continuă a gradului de mecanizare și industrializarea crescîndă a activității din construcții, pentru permanenta modernizare a transporturilor.

În același timp, pe baza progresului tehnic asigurat ramurilor producției materiale, construcțiile de mașini creează premisele necesare pentru valorificarea din ce în ce mai înaltă a tuturor bogățiilor materiale ale țării.

Prin toate aceste funcții, industria construcțiilor de mașini se afirmă tot mai mult drept un factor dinamic, de primă însemnătate, pentru dezvoltarea economiei naționale.

În anul 1970 industria noastră constructoare de mașini a acoperit mai mult de 70% din totalul investițiilor în utilaje și instrumente, față de 50,8% în 1950, și aceasta în condițiile unei asemenea activități de investiții ce depășește de 20 ori nivelul anului de referință.

Contribuția construcțiilor de mașini la perfecționarea bazei noastre tehnice-materiale este demonstrată, atît de apariția a noi subramuri cum sînt: industria de tractoare și autocamioane, cea a mașinilor unelte, industria de utilaj petrolier, chimic, energetic, minier ș.a., cît și de dezvoltarea accentuată a sectoarelor de înaltă tehnicitate — ale căror produse se caracterizează printr-o complexitate ridicată și mare finețe — capabile să asigure modernizarea și extinderea tehnologiilor înaintate în întreaga economie națională. Semnificative pentru acest ultim aspect sînt evoluțiile înregistrate în cincinalul 1966—1970, cînd, față de o creștere de 2,09 ori a întregii producții constructoare de mașini, producția mașinilor unelte s-a mărit de 2,48 ori, cea electrotehnică de 2,5 ori iar producția electronică de 2,75 ori.

Rolul vital al acestei ramuri-cheie pentru menținerea dinamismului general al industrializării și modernizarea permanentă a întregii economii naționale face necesară dezvoltarea prioritară a industriei constructoare de mașini și în viitor.

Printre cele mai importante direcții care solicită o atenție deosebită în acest plan cincinal, în vederea perfecționării bazei tehnice-materiale a industriei, se înscriu: mărirea producției de utilaje tehnologice complexe pentru acoperirea majorității consumului intern; amplificarea programului de dezvoltare a producției de mașini-unelte, punîndu-se un accent deosebit pe mașinile-unelte care au la export un curs de revenire mai favorabil; dezvoltarea susținută a subramurilor electronică, electrotehnică și mecanică fină; intensificarea fabricării de aparatură pentru automatizarea proceselor de producție.

Dezvoltarea și perfecționarea cît mai eficientă a bazei tehnice-materiale a agriculturii fac deosebit de actuală cerința ca în viitor construcțiile de mașini să execute comenzile exprese date de această ramură, producînd acele tipuri de tractoare și mașini efectiv necesare mecanizării tuturor culturilor, inclusiv legumiculturii, pomiculturii și zootehniei.

Îmbunătățirea structurii industriei constructoare de mașini și implicit creșterea rolului acestei ramuri în perfecționarea bazei tehnice materiale de producție în țara noastră va cunoaște pași importanți o dată cu trecerea în anul 1971 la fabricația de serie a primelor tipuri de mașini-unelte cu comandă numerică, realizarea industrială a componentelor de clasă profesională, producerea de calculatoare electronice cu posibilități sporite de memorizare.

Industria metalurgică constituie principala sursă de materii prime pentru construcțiile de mașini, condiționîndu-le în bună măsură dezvoltarea.

Atenția acordată de Partidul Comunist Român acestei ramuri încă din momentul fundamentării politicii de industrializare socialistă a țării, consecvența și eforturile depuse pe linia dezvoltării unei baze metalurgice proprii, promovarea atentă a principalelor tendințe manifestate pe plan mondial, au situat și situează industria metalurgică printre ramurile de vîrf ale economiei noastre naționale. Urmare a unei asemenea politici economice, producția de oțel a României socialiste a depășit în anul 1970 de aproape 12 ori nivelul realizat în 1950, iar în ceea ce privește producția de fontă depășirea a fost de peste 13 ori. În această perioadă metalurgia românească a înregistrat și însemnate îmbunătățiri calitative, fapt ilustrat de creșterea tot mai accentuată a producției oțelurilor speciale și a laminatelor finite aliate.

Producția de oțel — indicator de bază pentru caracterizarea potențialului economic al unei țări — ne situează astăzi pe locul 14 în ierarhia mondială a producătorilor acestui produs. Dacă se ia însă în considerație producția realizată pe cap de locuitor (325 kg. în 1970) România apare în prezent drept al șaptelea producător de oțel al lumii.

În anul 1967 s-a întocmit un plan special de măsuri — în ce privește producția de oțeluri speciale și a construcțiilor de mașini — menit să asigure condițiile necesare modernizării bazei tehnice-materiale, apropierea și mai accentuată a economiei noastre de nivelul statelor avansate.

Industria chimică constituie una din cele mai dinamice ramuri industriale în condițiile revoluției științifice-tehnice. Factorul determinant al dinamismului și diversificării producției chimice în țara noastră îl constituie industria petrochimică, subramură esențială și de cea mai înaltă eficiență a industriei chimice moderne.

Rolul major al industriei chimice în dezvoltarea bazei tehnice-materiale constă în faptul că ea asigură producția a noi materii prime și materiale, valorificarea superioară a resurselor naturale, face posibilă valorificarea complexă a materiilor prime, aduce un aport substanțial la dezvoltarea intensivă a agriculturii furnizîndu-i îngrășăminte chimice și antidăunători. Totodată, prin fabricarea produselor de sinteză chimică, ea contribuie în bună măsură la economisirea a o serie de materii prime agricole, vegetale și animale, permițînd îmbunătățirea balanței fondului alimentar, joacă un rol însemnat în ceea ce privește mărirea și diversificarea producției bunurilor de consum.

Înaltul dinamism al industriei chimice s-a concretizat într-o creștere de 54 ori a producției globale realizate în anul 1970, față de 1950. În aceeași perioadă producția de îngrășăminte chimice s-a mărit considerabil, au apărut și s-au amplificat intens industria firelor și fibrelor sintetice precum și cea a cauciucului sintetic.

Reflecînd tendințele ce se manifestă pe plan mondial, sub impulsul revoluției științifice-tehnice, și cerințele majore ale perfecționării bazei tehnice-materiale a agriculturii noastre, accentul va cădea și în viitor asupra industriei petrochimice care își va mări considerabil producția, pe prim plan impunîndu-se satisfacerea integrală a necesarului de îngrășăminte chimice, antidăunători și biostimulatori pentru agricultură. In același timp se prevede o dublare a producției de materiale plastice și rășini sintetice, de cauciuc sintetic, în vederea asigurării într-o măsură crescîndă a înlocuitorilor unor materii prime și materiale deficitare.

Eforturile făcute de țara noastră pentru făurirea unei baze tehnice-materiale moderne au avut drept efect importante schimbări calitative în structura industriei. Caracteristica dominantă a acestor mutații o constituie creșterea substanțială a ponderii producției mijloacelor de producție și o îmbunătățire considerabilă a poziției ramurilor industriale hotărîtoare.

Lărgirea bazei de materii prime

POTRIVIT orientării generale existente în țara noastră de utilizare intensă și cît mai eficientă a bogățiilor țării, partidul și guvernul au acordat și acordă o atenție deosebită asigurării și dezvoltării unei baze proprii de materii prime. În acest scop a fost organizată o largă acțiune pentru inventarierea, descoperirea și gospodărirea rațională a tuturor resurselor naturale, pe întreg întinsul țării. Concomitent au fost făcute eforturi însemnate pe linia investițiilor destinate cercetării și prospectării geologice.

În anii construcției socialismului în România au fost descoperite însemnate rezerve de resurse naturale. Pe această cale a fost lărgită baza de materii prime pentru industria chimică și metalurgică, a crescut aportul industriei extractive la dezvoltarea bazei tehnice-materiale a socialismului în țara noastră. Și în actualul cincinal se va pune un accent deosebit pe lărgirea bazei de materii prime ca și pe valorificarea superioară a acesteia.

În contextul puternicului dinamism al economiei românești și al tendințelor actuale pe plan mondial, intensificarea atragerii în circuitul economic a resurselor proprii de materii prime și materiale apare ca deosebit de stringentă. „De punerea în valoare a resurselor interne, chiar a zăcămintelor cu conținut mai sărac de substanțe utile — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — depind realizările viitorului cincinal, crearea unei baze solide pentru activitatea viitoare" [5]).

O VALOROASĂ ANALIZĂ DE PE POZIȚII MARXISTE A CONDUCERII UNITĂȚILOR ECONOMICE*)

Costin MURGESCU
„Echipa de conducere în unitățile economice"

Desen de CIK DAMADIAN

PORNIND de la cîteva teze principale care fundamentează instituționalizarea conducerii colective în toate domeniile și la toate nivelurile în țara noastră, autorul arată chiar în cuvîntul său înainte, că socialismul este de neconceput fără democrație și subliniază originalitatea experienței noastre în acest domeniu al științei conducerii în contextul teoriei și experienței practice mondiale.

Această idee este prezentă încă din primul eseu al lucrării — **Promovarea activității de grup în întreprinderea capitalistă contemporană.** După ce menționează că decizia de grup a apărut în întreprinderea capitalistă în momentul cînd proprietatea n-a mai aparținut unei persoane, sînt prezentate elementele care au impus utilizarea formelor de conducere colectivă specific capitaliste, făcînd în cadrul fiecărui element o analiză științifică a teoriilor emise, a valabilității acestora și mai ales prezentînd puncte de vedere proprii, de esență marxistă, care clarifică de pe poziții de clasă, adevăratele sensuri ale acțiunilor întreprinse.

Autorul pornește pe bună dreptate de la ideea că dimensiunea firmelor capitaliste exprimată cantitativ — prin numărul mare de salariați și cifra de afaceri impresionantă — și calitativ — prin cuprinderea unei game de produse și servicii rezultată dintr-o integrare verticală și orizontală a producției — este primul element care a determinat utilizarea metodelor colective de conducere.

Dimensiunea gigant a firmelor capitaliste a introdus și un alt factor de complicare a procesului de conducere și anume „mondializarea întreprinderilor". O asemenea firmă ca „Ford Motor" care dispune de uzine proprii în 20 de țări și are în afara granițelor S.U.A., peste 110 000 salariați este imposibil de condus fără promovarea formelor de muncă în echipă.

Alături de dimensiunea gigant și de complexitatea proceselor economice mereu în creștere, ca o necesitate de rezolvare pe planuri mereu mai evoluate a problemelor în activitatea întreprinderilor, cercetarea, ca factor de succes, este prezentată în lucrare drept *„poarta de onoare prin care ideea de echipă a pătruns în viața întreprinderii moderne".*

Citînd pe Philippe de Woot, autorul evidențiază legătura între procesul de căutare și inovare și activitatea în grup : *„Cercetarea tinde deci să devină o parte integrantă a direcției, definită ca un grup de oameni care dau întreprinderii orientarea și dinamismul său"* (pag. 39).

Analiza elementelor favorizante ale procesului activității de grup, în întreprinderea capitalistă, au determinat **concluzii de sinteză** ca acestea : *„schimbările care intervin în organizarea și viața întreprinderii capitaliste nu pot fi înțelese decît ca expresia unui efort de adaptare, unui efort de a ține pasul cu transformările social-economice, transformări care au loc independent de „strategia dinamică" a diferitelor firme. Schimbările în organizarea, filozofia și metodele de conducere alcătuiesc, în ultimă instanță, reacții de autoconservare în fața presiunilor impetuoase exercitate asupra lor de pretutindeni"* (pag. 45).

Nci chiar adeziunea la conceptul de „planificare", alături de eforturile de a prezenta activitatea în grup ca o manifestare a „armoniei organizaționale" nu pot împiedica concluzia după care *„dincolo de declarații și experimente, relațiile de muncă din întreprinderea capitalistă rămîn relații conflictuale între capital și muncă, ele nu pot să nu exprime, indiferent de forme, această esență".*

Continuîndu-și analiza, foarte atentă, bazată pe surse documentare, pe discuții directe cu cadre de conducere ale unor mari firme, cu specialiști, Costin Murgescu continuă să prezinte descifrări ale filozofiei conducerii întreprinderii capitaliste. Pornind de la teza marxistă după care capitalul este un raport social și în această situație el reprezintă nu o forță individuală ci una socială, autorul pătrunde esența conceptelor celor mai recente de „capitalism popular" și „capitalism colectiv" care vehiculează falsa teorie a posibilității exercitării „puterii fără proprietate" de către echipele profesionale de conducere.

De o deosebită importanță pentru modul în care sînt interpretate teorii, metode și tehnici proprii conducerii întreprinderii, provenite din țările capitaliste, de modul în care trebuie acestea analizate critic atunci cînd constituie elementele de informare pentru noi este sublinierea autorului : *„Sistemul de selectare, de salarizare, de promovare profesională și de afirmare socială a managerilor în societatea occidentală este organizat astfel, încît să pună mărirea profitului capitalist în centrul profesiunii managerilor"* (pag. 69).

După explorarea critică, de pe poziții marxiste, a problemelor ridicate de conducerea întreprinderilor capitaliste și evidențierea adevăratelor sensuri ale „deciziilor colective" în cadrul acestor întreprinderi, în lucrare sînt prezentate în cel de al doilea eseu — **„Principiul conducerii colective în România"**, concepțiile proprii socialismului, experiența țării noastre, care așezînd pe o nouă temelie raporturile în societate a dat o nouă dimensiune permeabilității umane, ansamblului mișcării sociale.

Manifestarea principiului muncii și conducerii colective la toate nivelurile, instituționalizarea cadrului în care cetățenii țării noastre pot participa la conducerea treburilor statului, dialogul critic la toate nivelurile asupra diferitelor aspecte sociale, sînt prezentate în lucrare ca reflectînd adîncirea democrației socialiste și perfecționarea întregii vieți sociale.

După ce prezintă instituționalizarea principiului muncii și conducerii colective la scara întregii societăți, autorul se oprește, cum era și firesc, la unitatea economică — întreprindere și centrală —, unde descifrează mai amănunțit, pornind de la dubla calitate a oamenilor muncii de proprietari asupra mijloacelor de producție și producători ai bunurilor materiale, sensurile participării active a acestora la procesul de conducere în or-

Mihail DUMITRESCU

(Continuare în pag. 16)

*) Costin Murgescu : Echipa de conducere în unitățile economice, Biblioteca organizării și conducerii științifice, Editura Politică, București, 1971.

DE LA „FRUMOASELE PRINCIPII LIBERALISTE" LA O PREDICĂ ÎN FAVOAREA INFLAȚIEI

Barbu ZAHARESCU

CRIZA în care se zbate sistemul monetar internațional al țărilor capitaliste este în fond cauzată de lipsa pe piața mondială a unui sistem de schimb bazat pe un echivalent de valoare intrinsecă. În locul unui asemenea echivalent a fost luat dolarul de hîrtie care, în ciuda tuturor afirmațiilor optimiste, s-a dovedit pînă la urmă a nu fi chiar „tot așa de bun ca și aurul". Ar fi, desigur, greșit să ne închipuim că această criză ar fi datorată unei optici greșite a factorilor politici care decid politica economică a țărilor capitaliste, deși nu încape îndoială că și lipsa de previziune științifică poate juca un anumit rol.

Reflecțiile de mai sus ne-au fost sugerate, pentru a nu știm cîta oară, de lectura lucrării „Inflație și sisteme monetare" a cunoscutului economist american Milton Friedman, șeful unui curent economic care a primit denumirea de „școala din Chicago". Din punctul de vedere al concepțiilor economice autorul este un neoliberalist, partizan al libertății comerțului, al neamestecului guvernelor în viața economică și în raporturile dintre „indivizi", și desigur al neamestecului sindicatelor în raporturile dintre muncitori și patroni, în fixarea unui salariu minimal garantat, în combaterea șomajului etc. În ce privește teoriile monetare M. F. este un neonominalist, adept al teoriei cantitative a monedei care susțin că prețurile mărfurilor sînt determinate de cantitatea de monedă aflată în circulație, indiferent dacă această monedă ar fi de aur sau de hîrtie.

În introducerea lucrării sale autorul arată că economiștii sînt adeseori siliți să susțină puncte de vedere cu care ca specialiști nu sînt de acord dar pe care le impun condițiile politice. În ceea ce îl privește personal, Milton Friedman se consideră „economist de profesie și om politic amator", de aceea declară că este preferabil ca punctul de vedere al profesionistului să prevaleze asupra celui al amatorului, chiar dacă propunerile făcute se vor lovi de piedici politice. Lectura cărții ne încredințează însă că nimeni nu se poate situa, oricît ar dori el, în afara considerațiunilor politice. Nu vrem să punem la îndoială sinceritatea autorului, dar lucrarea sa este o pledoarie sută la sută, în favoarea marilor monopoluri. În lumina recentelor evenimente de pe piața monetară internațională considerentele lui Friedman cu privire la sistemele monetare capătă o actualitate deosebită.

Autorul respinge etalonul aur și se declară pentru liberalizarea cursului aurului și al dolarului în raport cu celelalte monede. Etalonul aur, după cum se știe, este practic desființat cam de multișor. În ce privește liberalizarea cursului monedelor, ea s-a și realizat prin stabilirea cursurilor fluctuante a unora din ele. M. F. consideră că prin această liberalizare s-ar înlătura inflația, căci cursul monedelor s-ar adapta — recte ar oscila — după cerere și ofertă. Desigur, conchide autorul, este mai comod să faci să varieze un singur bun, moneda, decît să păstrezi moneda la un curs fix iar în schimb prețurile tuturor celorlalte bunuri să varieze mereu. De ce, exclamă el cu umor, să nu lăsăm cîinele să dea din coadă, în loc de a sili coada să dea din cîine ? Căci, după Friedman, cursurile de schimb fluctuante nu înseamnă devalorizarea monedei. Dimpotrivă, la cursuri de schimb fixe toate monedele au fost devalorizate la anumite intervale.

Dacă reluăm însă imaginea plastică prezentată de autor, sîntem și noi îndreptățiți să întrebăm : în raportul dintre monedă și mărfuri unde-i coada și unde-i cîinele ? Milton Friedman susține că moneda e coada și că numai aceasta ar trebui „să se gudure". Dar în raport cu ce fluctuează moneda ? Nu în raport cu mărfurile ? Dacă autorul se gîndește la variații de curs în raport cu alte monede, atunci pînă la urmă tot la prețuri ajungem ; la prețurile de pe piața mondială care nu pot rămîne fără influență asupra pieței interne. Atîta timp cît pe piață funcționează un semn al valorii fără va-

(Continuare în pag. 16)

FIȘE

Japonia — fenomenul economic

■ În Editura științifică a apărut de curînd volumul **Japonia — fenomenul economic,** de Sorica Sava. Atribuind noțiunii de „fenomen" semnificația de fapt rar, surprinzător, autoarea își propune să descifreze, să determine și, în măsura posibilităților, să cuantifice influența principalilor factori care au determinat creșterea economiei nipone în perioada postbelică, ritmurile înalte de creștere a acesteia, care au permis ca, într-un interval istoric relativ scurt, Japonia să se situeze ca putere economică pe locul al doilea din lumea capitalistă contemporană. După o scurtă prezentare a condițiilor generale, — geografice, naturale, demografice și istorice — pe fundalul cărora s-a dezvoltat economia Japoniei, autoarea întreprinde o „luare de contact" cu principalele curente, teorii, orientări ale gîndirii economice japoneze și cu explicațiile pe care aceasta le acordă fenomenului economic nipon. În următoarele capitole, stabilind ritmurile creșterii economice și, prin aceasta, punctul de plecare și obiectivul general ai lucrării, sînt analizate principalele influențe care s-au exercitat asupra venitului național din partea creșterii numărului de salariați și a productivității muncii, a investițiilor de capital și a eficienței lor economice, din partea dezvoltării industriei și a modificărilor intervenite în structurile economice.

De asemenea sînt analizați astfel de factori ca raportul dintre profit și salarii, comerțul exterior, reforma agrară precum și o serie de factori extraeconomici.

Substituire

■ În revista WIRTSCHAFTSWISSENSCHAFT nr. 10/octombrie 1971, Günter Krause publică articolul **Zur Entwicklung der bürgerlicher Marktformen-Lehre in der B.R.D.** (Evoluția teoriei burgheze a formelor de piață în R.F.G.) în care se analizează funcțiile teoriei formelor de piață în economia politică burgheză contemporană și se combat tendințele ei actuale. Monopolul modern — susține G. Krause — nu este considerat de această teorie ca un rezultat al acțiunii legilor economice ale capitalismului, ci ca un oarecare fenomen al relațiilor de piață, ca o formă organizatorică a întreprinderii capitaliste, eliminîndu-se conținutul social concret al existenței și dominației monopolurilor. Evoluția acestei doctrine este caracterizată prin substituirea teoriei „morfologice" a formelor de piață prin teoria comportării economice și dezvoltarea teoriei jocurilor, încercîndu-se o simbioză între doctrina formelor de piață, teoria comportării economice și teoria matematică a jocurilor strategice, însoțită de o puternică expansiune a cercetărilor operaționale și de marketing cu caracter empiric.

FIŞE

Întreprinderea românească a anilor '70

■ Prestigioasa revistă de specialitate MANAGEMENT FRANCE, în deschiderea numărului său din octombrie a.c., publică articolul **La Centrale industrielle ou l'Entreprise moderne Roumaine des années 70** (Centrala industrială sau întreprinderea românească modernă a anilor '70), sub semnătura lui Ioniţă Olteanu.

Pornind de la ideile cuprinse în documentele Conferinţei Naţionale a P.C.R. din decembrie 1967 şi ale celui de al X-lea Congres al P.C.R., autorul expune pe larg modul în care au fost sintetizate şi exprimate în **conceptul de centrală industrială** unele fenomene esenţiale, caracteristice economiei moderne: impulsul dimensional, impulsul informaţional, impulsul inovaţional, evoluţia conceptelor de întreprindere, de conducere şi de structuri organizatorice care, alături de alte schimbări intervenite în mediul economic intern (exemplu modul de rezolvare a problemei centralizare — descentralizare, a relaţiei plan — piaţă etc.), constituie premisele noului concept.

În partea a doua a studiului, autorul prezintă obiectivele, principiile, tipurile de centrală, ca şi problemele integrării centralelor industriale în sistemul economiei naţionale, anexînd, sub forma unui tablou sinoptic, principalele funcţiuni şi atribuţii ale centralei industriale.

În preambulul articolului, scris de redacţia revistei „Management France", se arată că în motivele şi obiectivele inovării mecanismului economic, expuse de autor, se regăsesc şi preocupările şi ambiţiile industriilor occidentale. Interesul pe care redacţia speră că-l va suscita articolul în rîndul specialiştilor se desprinde din întrebarea cu care se încheie preambulul: „Nu trebuie, oare, să vedem în această arhitectură (n.r. — cea prezentată în articol) o evoluţie, pe scară mondială, spre acele forme de organizare, de care sînt atîta preocupaţi sociologii şi economiştii din ţările din vest ?"

Academia de Ştiinţe Sociale şi Politice a Republicii Socialiste România editează

„VIITORUL SOCIAL"

Revistă de sociologie.

Va apărea trimestrial, începînd din ianuarie 1972.

Abonamentele se fac prin oficiile P.T.T.R., factorii poştali şi difuzorii de presă din întreprinderi şi instituţii.

Preţul unui exemplar este de lei 10, iar abonamentul anual de lei 40.

Obstacole

■ În articolul intitulat **On exchange rate unification** (Despre unificarea ratei de schimb), THE ECONOMIC JOURNAL, septembrie 1971, economistul american J. M. Fleming analizează amănunţit efectele negative şi pozitive posibile ale unificării cursurilor valutare ale unui grup de ţări, atrăgînd atenţia asupra necesităţii unei cîntăriri foarte atente a argumentelor, deşi, spune el, o cuantificare precisă este cu neputinţă. Într-o zonă de măsuri valutare unificate, b a z a t e pe C.E.E. în forma ei actuală sau într-una cu un număr mai mare de membri, este greu de ocolit concluzia că tendinţa de formare a unor dezechilibre interne şi dificultatea de a concilia un nivel înalt de ocupare a forţei de muncă cu o stabilitate rezonabilă a preţurilor va fi mai mare decît în S.U.A. Acest lucru pare adevărat nu numai pentru cazul în care integrarea economică şi centralizarea vor ajunge la nivelul la care se aşteaptă în viitorul previzibil. Chiar cu numărul actual de membri zona va fi mare. Mobilitatea forţei de muncă, deşi favorizată de o mai mare densitate a populaţiei şi de un mai mare grad de omogenitate decît în Statele Unite, va fi influenţată un timp în mod negativ de dificultăţi de limbă. Este probabil că flexibilitatea salariilor şi a preţurilor va fi mai scăzută decît în S.U.A., într-o Europă cu un înalt nivel de organizare sindicală şi cu o mentalitate monopolistă, pronunţată, socoteşte autorul. Iarăşi din motive lingvistice va fi greu de a se obţine gradul de centralizare a organizării sindicale şi de coordonare a tratativelor colective obişnuite în S.U.A. Dacă un control centralizat asupra creării de bani poate fi conceput în cadrul C.E.E., centralizarea puterii de impulsionare, a puterii de cheltuire în acest cadru este greu de imaginat şi, implicit, este greu de imaginat o eficienţă a dirijării centrale a cererii.

O VALOROASĂ ANALIZĂ

(U r m a r e d i n p a g. 15)

ganisme ca adunarea generală a oamenilor muncii, comitetul oamenilor muncii şi colectivul de conducere operativă la întreprinderi, adunarea generală a oamenilor muncii, consiliul oamenilor muncii şi biroul executiv la centrala industrială.

Scrisă în perioada de analiză critică a reglementărilor care vizau organizarea şi conducerea unităţilor socialiste de stat, lucrarea nu a putut cuprinde unele perfecţionări ce au fost aduse ulterior în materializarea principiului conducerii colective. Acestea ţin de o creştere a atribuţiilor conferite adunării generale a salariaţilor, de o îmbunătăţire a componenţei celorlalte organe de conducere colectivă.

În cel de al treilea eseu — **Procesul complex de formare a echipei**, Costin Murgescu face o analiză atentă, fundamentată a unor perechi de valori ca acestea: **responsabilitate individuală — responsabilitate colectivă, conducător — echipă, decizie colectivă — decizie individuală**, care-i permite să ajungă la unele concluzii cu o mare putere de caracterizare: **„Nici un conducător nu poate reuşi dacă nu se bucură de sprijinul permanent şi total al colectivului... Conducătorul dobîndeşte această încredere (încrederea colectivului) treptat şi numai în procesul muncii comune, după cum tot în procesul muncii comune echipa poate să-i retragă creditul iniţial acordat" (pag. 133).**

Sînt desprinse pentru echipa de muncă în general şi pentru colectivul de conducere în special, sensuri majore cum sînt acelea de „echipă de creaţie comună", „echipă a muncii comuniste" etc.

În această parte a lucrării, **toate problemele tratate sînt umanizate, reflectînd concepţia noastră socialistă că omul reprezintă cea mai importantă resursă existentă în societate şi trebuie tratat ca atare.** Nu poate scăpa nimănui care parcurge lucrarea următoarea remarcă, pornită de la o parafrazare a lui George Călinescu, cu un mare conţinut de umanitate: *„Cînd elaboraţi o organigramă şi un plan de producţie, ar putea exclama colegii noştri, gîndiţi-vă ca economişti marxişti ce sînteţi că organizaţi viaţa tovarăşilor voştri de muncă şi făuriţi destinul oamenilor"* (pag. 142).

Întreg acest eseu este o pledoarie cu argumente care să determine scurtarea drumului între ceea ce se poate denumi: **o — sumă — de oameni — muncind — împreună şi o ECHIPA.**

Este analizat pe multiplele sale planuri de manifestare, conducătorul de întreprindere, ca factor principal în organizarea echipei. Este radiografiat timpul acestuia, se fac reflectări care merită să fie reţinute, nu cred că exagerez, de **toţi** conducătorii de întreprinderi şi centrale.

Comentînd în continuare munca de conducere cred că nu putem subscrie la părerea lui H. Luijk care defineşte această muncă în principal ca avînd caracter de coordonare, opinînd că „marea artă este de a avea dintr-un unghiu strategic o bună vedere de ansamblu asupra interdependenţei activităţilor de dezvoltat...".

Munca de conducere nu poate fi pentru noi simplă muncă de coordonare, pentru că ea se exercită în colectiv şi în aceste condiţii poartă caracterul de creaţie, de participare conştientă şi motivată la decizii şi la realizare.

Pledoaria autorului pentru acordarea de responsabilităţi individuale şi colective precise, pentru delegarea de autoritate, exemplele practice ce se aduc în argumentaţie, merită să fie reţinute.

Atrage atenţia prin problematica ridicată capitolul care se referă la personalizarea fiecărei funcţii. Pornind de la aceste consideraţii cred că trebuiau continuate argumentările în favoarea personalizării colectivelor de muncă, a unităţilor economice chiar.

În susţinerea procesului de formare a echipei autorul mai aduce ca argument de fond utilizarea unor metode moderne de conducere, cum ar fi conducerea prin obiective, ca şi conceperea şi urmărirea desfăşurării organizate a programelor de formare şi de promovare a cadrelor. Combătînd tezele burgheze care prezintă deformat concepţia care stă la baza perfecţionării pregătirii cadrelor, ca necesitate individuală şi socială, autorul lucrării susţine ideea că *„permanentizarea programului de perfecţionare are rolul de a potenţa bucuria muncii libere şi de a-i maximiza eficienţa socială"*, ceea ce *numai în socialism este de conceput.*

În cel de al patrulea eseu şi ultimul — **Şedinţa, leagăn al gîndirii colective** — pornind de la ideia utilităţii acestei forme şi mai ales a finalităţii pozitive a desfăşurării şedinţei, autorul tratează tipologia şedinţelor şi tehnicile evoluate în sporirea gradului lor de eficienţă.

O satisfacţie autentică o dă referirea la primul tratat de „artă a conducerii" reprezentat de vestitele învăţături ale lui Neagoe Basarab către fiul său la începutul veacului XVI-lea (pag. 249).

Sînt minuţios şi „tehnologic" tratate în această parte, problemele pregătirii şedinţelor, conducerii acestora, toate în ideia utilizării totale şi eficiente a contribuţiei colective a membrilor care participă la astfel de reuniuni.

Lucrarea **Echipa de conducere în unităţile economice** reprezintă o nouă contribuţie de prestigiu a autorului în analiza de pe poziţii marxiste a unor probleme de mare actualitate în economia ţării noastre. Ea poate fi apreciată în acelaşi timp ca o reuşită în preocupările constante ale Editurii Politice pentru abordarea unor subiecte deosebit de importante ale economiei ţării noastre.

Cartea apărută recent sub semnătura lui Costin Murgescu face apel la un vast material documentar, este deosebit de argumentată, scrisă într-un stil care atrage la citit. Dar mai presus de orice, ea **este o invitaţie la reflexie pentru toate cadrele de conducere,** asupra fondului activităţii pe care o desfăşoară, asupra coordonatelor umane pe care această muncă le are, asupra eficienţei finale a unei activităţi ce trebuie să devină cu adevărat o profesie.

(U r m a r e d i n p a g. 15)

loare intrinsecă, este indiferent cine oscilează, moneda sau marfa. Pînă la urmă tot preţurile oscilează.

De altfel, administraţia americană a urmat „à rebours" sfaturile lui Milton Friedman în iunie 1971. În loc de a lăsa cursul dolarului să oscileze, a silit alte valute să crească în raport cu dolarul. Cu alte cuvinte a silit coada să dea din cîine!

DEŞI Friedman se declară adversarul inflaţiei, din cartea sa rezultă că în fond el predică o inflaţie controlată. Or, se ştie că această aşa-zisă „inflaţie rampantă" este de fapt singurul remediu pe care l-au descoperit monopolurile împotriva creşterii salariilor. Astfel, pornind de la teoria cantitativă a monedei pe care o susţine în cartea sa, economistul american arată că o creştere generală a preţurilor este întotdeauna efectul şi nu cauza creşterii masei monetare. Adevărul acesta este incontestabil atunci cînd se aplică nu aurului, ci hîrtiei monetare neconvertibile şi în general acesta este cazul în zilele noastre. Dar făcînd o legătură rigidă între preţuri şi cantitatea de semne monetare, Milton Friedman lansează mai întîi o foarte hazardată teorie cu privire la cantitatea de monedă cerută de nevoile circulaţiei. După dînsul, aceasta ar depinde de numărul săptămînilor în care oamenii ar dori în medie să aibă bani lichizi asupra lor. Iar acest număr variază de la ţară la ţară. Pentru economistul nostru banii nu constituie un mijloc de plată ci o „promisiune de plată". În cantitatea de monedă aflată în circulaţie el include banii aflaţi la cetăţeni, depunerile la vedere şi pe termen din bănci, care dau naştere unui nou gen de „promisiuni de plată", denumite de dînsul „cvasi-monedă" sau „lichidităţi". Această cantitate determinînd preţurile mărfurilor, Friedman se lansează într-o serie de calcule pentru a determina care este cantitatea de monedă pe care publicul doreşte să o păstreze asupra sa într-o formă lichidă. El ajunge pe această cale la vestita dogmă a lui Adam Smith, criticată încă de Marx, după care suma totală a preţurilor mărfurilor, sau totalitatea tranzacţiilor încheiate într-o anumită perioadă, se confundă cu totalitatea veniturilor.

Deoarece produsul total brut creşte de regulă în fiecare an, Milton Friedman consideră că băncile centrale ar trebui să se îngrijească de o creştere regulată şi moderată a emisiunii de hîrtie monedă pusă în circulaţie, de 4—6% pe an, pentru a face faţă cerinţelor pieţei şi nu pentru acoperirea cheltuielilor statului. Cum în realitate nu numai suma totală a preţurilor determină cantitatea de monedă în circulaţie, iar mecanismul economic capitalist a introdus numeroase metode de substituire a banilor ca mijloace de circulaţie şi de plată, este clar că practic propunerea autorului se reduce la aceea de a se realiza o inflaţie controlată care să permită patronilor să controleze la rîndul lor creşterea salariilor.

Am putea fi bănuiţi în această observaţie a noastră că facem proces de intenţie. Căci, ce-i drept, M. F. nu se ocupă aici de problema salariilor. Dar nu e ciudat pentru un economist care se proclamă singur adept al neo-liberalismului să renunţe cu bună ştiinţă la acesta şi să recomande băncilor de emisiune o creştere regulată a cantităţii de hîrtie-monedă tipărită, fără să ţină seama dacă viaţa economică cere sau nu această emisiune? Pentru că în economia capitalistă liberală există un mecanism cvasi-automat al circulaţiei monetare. Cînd este nevoie de bani pentru diverse tranzacţii ei sînt retraşi din bănci de către oamenii de afaceri pentru a reveni în seifurile băncilor imediat ce nu mai sînt necesari. Nevoia de emisiuni noi de hîrtie-monedă apare şi ea automat îndată ce vin poliţe reale la reescont şi banca centrală şi-a epuizat stocul emis. Şi această operaţie nu poate produce inflaţie, dacă este vorba de tranzacţii reale, nu fictive. Totul este valabil, bineînţeles, cu condiţia ca banca centrală să fie întotdeauna în situaţia să poată oferi alte valori reale în schimbul biletelor de credit care nu mai sînt necesare circulaţiei. Acesta este mecanismul circulaţiei monetare capitaliste şi orice înlocuire a lui cu o punere anuală „moderată" de noi bilete în circulaţie, reprezintă o renunţare de fapt la frumoasele principii liberaliste şi o predică în favoarea inflaţiei, e drept nu în folosul statului, ci al marilor monopoluri.

ÎN MOMENTUL cînd se pregătea ediţia franceză a lucrării lui Milton Friedman, pe piaţa monetară internaţională a apărut un nou produs al teoriei şi practicii economice burgheze; aşa-zisele Drepturi Speciale de Tragere (D.S.T.) care trebuiau să permită Fondului Monetar Internaţional să sporească lichiditatea în suferinţă pe piaţa capitalistă internaţională.

Într-un epilog al cărţii, scris special pentru această ediţie, economistul american contestă cu vehemenţă acestor DST dreptul de a fi considerate ca un panaceu al sistemului monetar internaţional. Mai înainte de semnarea acordului cu privire la DST, el însă făcuse prezicerea că nu se va reuşi să se încheie acordul, pentru că fiecare ţară va voi să dea puţin şi să ia mult cu împrumut. Deoarece însă prezicerea nu s-a realizat şi acordul cu privire la aşa-zisul „aur-hîrtie" a fost realizat la sfîrşitul anului 1969, M.F. arată că acesta va fi ineficace, punct în care a avut, fără îndoială, dreptate. Cu multă vehemenţă el califică explicarea crizei sistemului monetar internaţional ca fiind datorată „lipsei de lichiditate" drept „panaceul universal al celor incapabili să-şi conducă afacerile" (op. cit., pag. 291).

Cum vedem, Milton Friedman nu-şi menajează expresiile la adresa conducătorilor băncilor centrale sau internaţionale pe care îi acuză că iau măsuri numai ca să se afle în treabă şi să-şi justifice postul pe care-l ocupă. Iată încă o mostră: „S-a spus că un comitet este o adunare de persoane în care nimeni nu ştie ce este de făcut dar toţi se înţeleg pentru a afirma că nu este nimic de făcut. Un guvern formează o ilustraţie excelentă a unui organ luat într-un sens larg, care se arată practic incapabil să procedeze prin îmbunătăţiri uşoare şi progresive" (id. p. 289—290).

Drepturile speciale de tragere (D.S.T.) sînt — după autor — unităţi de plată internaţională despre care nu se ştie prea bine cine le garantează, pentru că nu există un guvern internaţional care să răspundă de emisiunea lor. Fără îndoială, M.F. are aci perfectă dreptate. Dar dacă ar exista un asemenea guvern şi ar încerca să reglementeze circulaţia bănească internaţională după teoriile adepţilor nominalismului, rezultatele nu ar fi cu mult diferite.

Drepturile Speciale de Tragere, scrie autorul în continuare sînt „o creaţie artificială care... se sprijină pe baze fragile, deoarece cooperaţia dintre naţiuni suverane este subordonată unor conflicte de interes serioase. Astăzi, eu prezic că D.S.T. se vor solda printr-un eşec, dar nu printr-o catastrofă" (id. pag. 295).

Depinde, ce se înţelege prin eşec şi ce prin catastrofă! La mai puţin de doi ani de la data cînd M.F. a scris aceste rînduri, acordul de la Bretton Woods este pe dric. Se discută numai care va fi ceremonia de înmormîntare. Şi a doua prezicere a lui Friedman s-a arătat deci ne-exactă. Nu Drepturile Speciale de Tragere au suferit un eşec, ci întregul sistem monetar capitalist internaţional. Dar e numai un eşec? Nu este cumva o catastrofă? Noi nu facem preziceri. Dar, în definitiv, ce să prezici la căpătîiul unui mort?

ÎNSEMNĂRI DESPRE ECONOMIA PERUANĂ

PESTE 15 000 KM de zbor despart România de Peru, îndepărtata ţară a Americii Latine, situată pe ţărmul Pacificului. Evoluţia din ultimii ani a economiei şi politicii acestui stat trezesc însă un interes justificat, cunoscînd imensele posibilităţi de dezvoltare a cooperării româno-peruane.

Reforma agrară — o mişcare a maselor

TRĂSĂTURA dominantă a economiei Perului este subdezvoltarea, exprimată, printre altele, în venitul său naţional pe locuitor, situat la un nivel de 373 dolari în anul 1970. Raportat la alte state sud-americane, nivelul său este mediu, bucurîndu-se de un evantai de resurse minerale pe care puţine ţări ale lumii le întrunesc pe teritoriul lor. De altfel, peruanii obişnuiesc să spună că subsolul ţării lor este replica naturală a tabelului elementelor chimice ale lui Mendeleev, întrucît — fie chiar şi în cantităţi mici —, toate componentele acestui tabel pe care l-am învăţat în anii de şcoală se găsesc aici.

Cu o suprafaţă de aproape 5,3 ori mai mare decît a României, Peru nu are decît 13,6 milioane de locuitori, adică aproximativ două treimi din cea a ţării noastre. Totuşi, Peru înregistrează o adevărată explozie demografică, populaţia sa crescînd în ultimii zece ani cu nu mai puţin de 35%, într-un ritm mediu anual de circa 3%, rezultat dintr-o rată înaltă atît a natalităţii cît şi a mortalităţii (în primul rînd a celei infantile). Deşi rară, abia 10 locuitori pe km.p., populaţia Perului suferă efectele subdezvoltării economice — migraţie masivă către aglomerările urbane, şomaj şi subfolosire a forţei de muncă ţărăneşti şi orăşeneşti etc.

Stat independent de peste 150 de ani, Peru a rămas multă vreme în sistemul relaţiilor de dependenţă economică şi politică, relaţii care i-au menţinut nu numai înapoierea economiei, dar şi o orientare precumpănitor furnizoare de materii prime pe piaţa mondială. Mari monopoluri, îndeosebi nord-americane, obţinuseră importante concesiuni de terenuri petroliere, mine de cupru, aur, argint, plumb, zinc pe care le exploatau prin intermediul unor firme subordonate sau aflate exclusiv în proprietaea lor, astfel încît dispuneau practic de puterea de decizie efectivă asupra orientărilor şi destinelor întregii economii peruane.

Angrenat într-un proces de reală dezvoltare economică, Peru de astăzi este conştient că acţiunile sale trebuie să fie orientate simultan în direcţia eliberării economiei din sistemul relaţiilor cu marile monopoluri străine ca şi în cea a diversificării ramurilor de producţie. Industrializarea reprezintă, din această cauză, o opţiune fundamentală care a şi început să se materializeze într-o modificare a structurii economiei naţionale, după cum naţionalizarea resurselor sau trecerea sub control peruan a pîrghiilor de decizie constituie o componentă esenţială a politicii economice a guvernului actual.

PROCESUL DEZVOLTĂRII economiei peruane se exprimă, printre altele, în creşterea în deceniul 1960—1970 cu o rată medie anuală de 4,9% în preţuri constante, sau 9,6% în preţuri curente, a produsului naţional brut (P.N.B.) Exprimat în dolari, P.N.B. total a crescut de la 2,03 miliarde în 1960 la 5,06 miliarde în 1970, cu oscilaţii ce ating punctul minim în 1968 (4,18 miliarde dolari). Raportat la numărul de locuitori, P.N.B. sporeşte de la 201 dolari în 1960 la 373 în 1970.

Semnificativă este însă modificarea structurii P.N.B. reflectată în raportul diferitelor ramuri la producerea sa. Ponderea agriculurii a scăzut în ultimul deceniu de la 20,8% la 14,9%, cea a mineritului şi extracţiei petroliere de la 7,1% la 5,6%. În schimb, partea industriei prelucrătoare a sporit de la 16,5% la 21,2% în aceeaşi perioadă, iar cea a pescuitului (materializat mai ales în producţia făinei de peşte) de la 1,6 la 2,2% (vezi tabelul de mai jos).

Urmînd o politică de stimulare a producţiei industriale, Peru, după cum se vede, şi-a dublat în ultimul deceniu aportul industriei la P.N.B., ceea ce ne poate duce la concluzia că această ţară are o dezvoltare dintre cele mai dinamice în America Latină. Cifrele cele mai recente în ce priveşte ponderea Perului în producţia industrială a ţărilor latino-americane pun în evidenţă că această ţară este mai dezvoltată din punct de vedere industrial decît Uruguayul, Bolivia, Paraguayul, Ecuadorul, dar apreciabil mai puţin industrializată decît Argentina, Brazilia, Mexicul, Venezuela, fiind apropjată de nivelul unor ţări cum sînt Chile sau Columbia. Astfel, Peru dă aproximativ 3,1% din totalul producţiei industriale extractive şi miniere a Americii Latine, respectiv 3% din producţia industriei alimentare, 3,1% din cea de textile, confecţii şi încălţăminte, 24% din cea a cărbunelui, petrolului şi chimicalelor, 8,5% din producţia de metale şi minereuri metalifere, 3,9% din cea a produselor prelucrate din metal.

Dezvoltarea industriei prelucrătoare se înscrie ca o coordonată majoră a evoluţiei economiei peruane în ultimul deceniu, valoarea producţiei sale crescînd în această perioadă de peste două ori. Trebuie remarcat că, după o relativă stagnare în 1969, în special datorită reţinerii de care au dat dovadă capitaliştii peruani în primul an de după preluarea puterii de către actualul guvern, ritmul creşterii producţiei industriale s-a accentuat, fiind cu 13% mai mare decî producţia din primul semestru al lui 1971 faţă de perioada corespunzătoare a anului precedent, care înregistrase şi el un ritm identic.

Eforturile către industrializare, materializate în primul rînd în creşterea producţiei industriei bunurilor de consum, energie electrică şi asamblarea de automobile au început să-şi dea efectele asupra pieţei interne. Nu se poate ignora însă faptul că mărfurile respective sînt produse la preţuri ridicate şi că ele exercită o puternică presiune inflaţionistă asupra costului vieţii.

ORIENTĂRILE guvernului actual merg spre industrializare mai rapidă, spre punerea accentului pe crearea unei industrii grele pentru a putea începe o prelucrare superioară a materiilor prime de care dispune Peru în momentul de faţă — şi pe care le exportă în stare brută sau sumar prelucrată. Pentru aceasta se duce o politică sistematică de stimulare a investiţiilor interne de capital precum şi de atragere a capitalului străin.

În ce priveşte capitalul străin, metoda principală este aceea a participării la societăţi mixte, în care 51% din fonduri să fie peruane. Investiţiile de capital peruan au manifestat o tendinţă de frînare absolută şi relativă după anii 1966/1967 — cînd atinseseră punctul maxim (circa 43 miliarde soles în preţurile actuale). Dacă din punct de vedere absolut ele sînt în 1970 mai mari decît în 1960 (29,3 mil. faţă de 19,3 mil. soles), ponderea investiţiilor brute a scăzut de la 22% din P.N.B. în 1960 la numai 14% în 1970. Se remarcă însă o creştere masivă a depozitelor băneşti la bănci : de la 11,3 mild. soles în 1960 la 53,1 în 1970, din care depozitele la bănci străine de la 3,1 la 16,2 mild. soles. Se poate remarca şi faptul că investiţiile efectuate de către băncile comerciale ca şi împrumuturile acordate de acestea cu destinaţia investiţii au sporit în acelaşi interval de la 6,8 la 29,8 mild. soles, ceea ce arată, o dată în plus, faptul că deţinătorii de capital, temători de eventuale naţionalizări şi în industrie, preferă să-şi orienteze fondurile către bănci sau uneori spre construcţii — îndeosebi de locuinţe — şi nu către dezvoltarea producţiei industriale. Tocmai de aceea, statul peruan a anunţat că va plăti imediat bonurile de tezaur latifundiarilor expropriaţi prin reforma agrară dacă ei vor investi sumele respective în industrie.

În ciuda tuturor dificultăţilor inerente — dintre care nu cele mai puţin însemnate sînt cele legate de insuficienţa forţei de muncă şi, în primul rînd, a celei calificate —, industria a reuşit treptat să devină ramura principală de producţie. Valoarea producţiei industriale prelucrătoare este astăzi de circa patru ori mai mare decît cea a industriei extractive. Cu toate acestea, produsele industriale constituie abia 2% din totalul exporturilor Perului.

Motivele esenţiale ale unei asemenea situaţii sînt legate atît de creşterea continuă a cererii pieţei interne cît şi de faptul că industria ţărilor Americii latine s-a dezvoltat aproximativ în aceleaşi ramuri şi subramuri, ceea ce diminuează posibilităţile schimburilor reciproce. Eliminarea pe viitor a unor asemenea situaţii este prevăzută de aşa numitul „Pact Andin", în care cele cinci ţări participante şi-au luat angajamente de specializare neconcurenţială a industriilor. Cert este însă că pînă în momentul în care postulatele pactului vor fi transformate în realitate, posibilităţile de export industrial se vor dovedi relativ restrînse pentru fiecare dintre cele cinci ţări, inclusiv deci şi pentru Peru.

Structura în 1970 a exporturilor peruane întăreşte această concluzie : mineralele şi metalele au reprezentat 48% din total, 32% — făină de peşte, 6% — zahăr, 5% — bumbac, 4% — cafea şi 5% toate celelalte produse, inclusiv cele industriale. În ce priveşte importul, situaţia se prezintă astfel : 25% — maşini şi piese de schimb, 20% — alimente, băuturi şi tutun, 12% — chimicale, 11% — metale şi produse din metal, 10% — vehicule şi echipament de transport, 6% — celuloză şi hîrtie, 5% — cauciuc şi mase plastice, cîte 3% — combustibili şi textile, 5% — alte produse.

Dacă vom compara structura exporturilor şi importurilor din 1970 cu cea din 1960 nu vom constata diferenţe sensibile. Volumul absolut al comerţului exterior a crescut însă apreciabil : exportul de la 433,1 mil. dolari în 1960 la 1047,8 mil. în 1970 ; importul de la 374,8 la 618,3 mil. dolari. Balanţa comercială, ca şi cea de plăţi sînt excedentare, iar rezervele monetare totale (aur şi devize) au sporit de la 151,7 mil. dolari în 1966 la 318,3 mil. dolari în 1970.

dr. N. S. STĂNESCU

(Continuare în pag. 19)

Suprafaţa Perului se întinde pe 1 285 216 km², iar populaţia sa depăşeşte 13,6 milioane. **Industria sa extractivă** a produs în 1970 peste: 170 mii t cărbune; 9,3 mil t minereu de fier (locul 11 în lume); 200 mii t minereu de cupru (conţinut — locul 7 în lume); 700 t antimoniu (locul 13 în lume); 2 500 kg aur (locul al 15-lea); 1 120 t argint (locul 3); 180 mii t minereu de plumb (conţinut — locul al 5-lea); 100 t mercur (locul 11); 800 t minereu de molibden (conţinut — locul 6); 330 mii t zinc (conţinut — locul 5); 500 mil mc gaze naturale; 3,5 mil t petrol; importante cantităţi de: fosfaţi naturali, sare, magnezită etc. **Industria prelucrătoare** a produs peste: 5,3 miliarde kwh electricitate; 750 mii t zahăr; 2 mil t făină de peşte; 2,5 mii t margarină; 80 mii hl vin; 2,5 mil hl bere; 2,8 miliarde ţigarete; 20 mii t fire bumbac; 76 mil m ţesături bumbac; 4 mii t fire lînă; 6 mil m ţesături lînă; 450 mii anvelope de cauciuc; 50 mii t acid sulfuric; 13 mii t acid clorhidric; 35 mii t acid nitric; 26 mii t sodă caustică; 25 mii t îngrăşăminte azotoase; 1 mil t ciment; 90 mii t oţel; 110 mii t fontă; 190 mii t cupru lingouri; 10 mii vehicole asamblate. **Agricultura** a produs peste: 170 mii t orz; 600 mii t porumb; 1,7 mil t cartofi; 400 mii t orez; 150 mii t grîu; 52 mii t cafea; 2,2 mii t cacao; 100 t bumbac brut; 400 mil ouă; 480 mii t lapte; 5 mii t tutun; 13 mii t lînă. **Pescuitul**: peste 10 mii t peşte.

Dinamica şi structura P.N.B.

Ramura	1960	1970	1960	1970
	miliade soles *)		în %	
agricultură	13,38	15,32	20,8	14,9
pescuit	1,04	2,31	1,6	2,2
industria prelucrătoare	10,64	21,98	16,5	21,2
minerit şi extracţia petrolului	4,58	5,83	7,1	5,6
construcţiii	2,67	3,49	4,1	3,3
Total P.N.B.	64,17	103,74	100,0	100,0

*) Cursul actual este de 43,38 soles = 1 dolar S.U.A. faţă de 27,30 soles = 1 dolar în 1960.

UTILIZAREA CALCULATOARELOR ÎN ECONOMIA NAȚIONALĂ

(Urmare din nr. 47)

• Cum utilizăm calculatoarele ?

ÎN REVISTA polonă **Ekonomika i organizacja pracy** (nr. 4/1970), A. Kierczynski subliniază că pentru extinderea utilizării calculatoarelor se cer rezolvate următoarele probleme : 1) Crearea de centre (întreprinderi) de programare, organizate pe principiul gestiunii economice proprii, care să elaboreze programe privind diferitele probleme din toate ramurile economiei naționale. 2) Organizarea de centre de programare cu o specializare îngustă, pe lîngă diferitele instituții de învățămînt superior, utilizîndu-se cadrele științifice existente. Este necesar ca aceste cadre să fie supuse unei școlarizări prealabile în problematica generală, legată de tehnica electronică de calcul, și totodată să fie precizate sarcinile concrete pe care urmează să le realizeze. În cadrul învățămîntului economic ar urma să se creeze posibilitatea de specializare în programarea calculatoarelor. 3) În vederea coordonării acțiunilor legate de dezvoltarea industriei de «software», este necesar să se înființeze — la nivel național — o bibliotecă centrală de programe. 4) În scopul ușurării programării trebuie limitată varietatea tipurilor de calculatoare importate (la cel mult două).

Analizînd experiența dobîndită în domeniul utilizării mașinilor electronice de calcul de către Uzinele siderurgice „Klement Gottwald" din R.S. Cehoslovacă, ing. F. Marek scrie — în nr. 2/1970 al revistei **Hospodarske noviny** — că introducerea calculatoarelor a fost orientată, în primul rînd, spre automatizarea următoarelor lucrări administrative ; lucrările privind salariile, inclusiv evidența personalului, calculul chiriei, al reținerilor pentru împrumuturi, al penalizărilor, al cotizațiilor pentru organizațiile de masă, statistica salariilor ; lucrările legate de aprovizionarea materială ; evidența contabilă din întreprindere inclusiv evidența mijloacelor fixe, calculul automat al vărsămintelor la buget și al cotelor de amortizare; lucrările legate de desfacere (vînzări) ; lucrările serviciului care se ocupă de transportul feroviar (evidența vagoanelor, sosiri și expediții, calculul chiriei pentru vagoane, a locațiilor); evidența operativă a producției de oțel.

Avantajele rezultate au constat, în primul rînd, în economia absolută de forță de muncă (salarii, evidențe etc.) și cea relativă (în relațiile cu alte întreprinderi economice, la închirierea mijloacelor de transport etc.).

Formarea de agende informaționale pe benzi magnetice ale calculatorului a creat — apreciază în continuare autorul — premisa pentru trecerea la cea de a doua etapă în utilizarea calculatoarelor, în care acestea prezintă rapid cadrelor de conducere informații obiective, necesare pentru adoptarea deciziilor. În prezent calculatoarele se folosesc pentru : decizii privind politica salariilor și altor plăți; conducerea și adoptarea deciziilor în domeniul desfacerii (îndeosebi pe baza informațiilor obținute în sectorul marketing, în legătură cu elementele fundamentale ale formării prețurilor, cu evoluția lor pe piața internă și externă); decizii în activitatea de aprovizionare și achiziție (în ceea ce privește atît evoluția stocurilor, cît și formarea și evoluția prețurilor); conducerea reparațiilor capitale și curente la principalele agregate utilizate în siderurgie și a unor investiții (prin utilizarea drumului critic); decizii în legătură cu eficiența efectuării de reparații capitale la mijloace fixe sau a înlocuirii lor (prin evidența automată a mijloacelor fixe); decizii privind introducerea de tehnologii noi. Investițiile alocate pentru instalarea calculatorului mijlociu LEO 360 care funcționează în trei schimburi — menționează autorul — au fost amortizate în decurs de un an și jumătate.

Abordînd problema creării unui sistem automatizat de conducere în domeniul construcțiilor, ing. S. Popov menționează în revista bulgară **Ikonomiceski jivot** (nr. 1/1971) că în forma sa finală, sistemul trebuie să asigure automatizarea culegerii, prelucrării, păstrării și transmiterii informațiilor. Elementul său de bază este subsistemul informațional ; schematic, acesta poate fi reprezentat — în sistemul de coordonate în spațiu — în trei direcții: subsisteme informaționale pe etape și perioade, pe nivele de conducere și pe funcții. La baza modelării proceselor s-au folosit graficele în rețea, ca cele mai corespunzătoare pentru dinamica proceselor în sectorul construcțiilor și prin posibilitățile pe care le oferă de a fi actualizate și reînnoite periodic cu ajutorul calculatoarelor.

Subsistemele din prima grupă tratează problemele tacticii și strategiei conducerii în perspectiva a doi, cinci și mai mulți ani. Aceste subsisteme sînt folosite exclusiv la nivele superioare de conducere, lucru impus de imposibilitatea obiectivă de a acționa la un nivel mai scăzut — raion sau întreprindere, — în condițiile actualei revoluții tehnico-științifice. După cum rezultă din practică, la aceste din urmă nivele nu se pot soluționa independent complexele probleme, legate de studiul consumului, de adaptarea producției la cerințele sale și de introducerea rapidă a progresului tehnic, a produselor noi etc.

Subsistemele din cea de-a doua grupă tratează problemele privind elaborarea planurilor anuale de producție, optimizate, ținîndu-se seama de utilizarea unei baze tehnologice și de normare înaintate. Anul trecut, Institutul de cibernetică pentru construcții a elaborat pe această bază modelul, algoritmul și programul de determinare a capacității organizațiilor de construcții, în condițiile utilizării raționale a resurselor.

Subsistemele din cea de-a treia grupă soluționează problemele privind conducerea operativă a activității organizațiilor de construcții la diferite nivele de conducere, în anul în curs, bazîndu-se pe rezultatele obținute de subsistemele precedente. Subsistemul automatizat pentru conducerea operativă a construcțiilor a fost elaborat în cadrul Institutului de cibernetică pentru construcții și se află în curs de experimentare într-o serie de organizații de construcții. El se bazează pe un grafic în rețea generalizat, prevăzînd repartiția automatizată a resurselor și evidența valorică automatizată a realizărilor. Ultima poate să cuprindă activitatea unei organizații de construcții cu un grafic în rețea general, incluzînd pînă la 80 000 de lucrări pentru care se repartizează pînă la 100 feluri de resurse".

Căutînd să sintetizeze experiența acumulată în R. D. Germană în problema utilizării — pe plan departamental și teritorial — a calculatoarelor electronice, revista **Die Wirtschaft** (nr. 40/1971) înfățișează aspecte din activitatea Întreprinderii regionale de prelucrare a datelor VEB Maschinelles Rechnen Berlin.

„Direcția comercială și de aprovizionare a municipalității Berlin obține zilnic date, sub formă de informații privind aprovizionarea, care îi permit — prin compararea cu normativele de aprovizionare stabilite — să observe abaterile de la normă și să intervină (prin dirijarea în cea de-a doua tură zilnică de livrare) pentru a completa golurile în aprovizionare. Baza pentru această informare permanentă o constituie un proiect de desfacere, elaborat în strînsă colaborare cu Întreprinderea regională de prelucrare a datelor VEB Maschinelles Rechnen Berlin. Proiecte asemănătoare se elaborează în vederea optimizării sarcinilor de aprovizionare pentru industria de panificație, industria de produse din carne, pentru sectorul de fructe și legume, ca și cel de produse lactate și ouă, în scopul de a asigura o aprovizionare nestînjenită a populației cu produse alimentare de necesitate zilnică".

Analiza condițiilor reale de colaborare a Întreprinderii cu clienții săi permite revistei să conchidă asupra utilității de a se dezvolta capacitățile de prelucrare existente, sub forma unor **centre districtuale** pentru prelucrarea datelor care — colaborînd strîns cu instituțiile de învățămînt superior — „să fie în măsură să elaboreze rațional și rapid soluții pentru întreprinderile industriei de subordonare centrală și districtuală, pentru organizațiile locale de aprovizionare, pentru sectorul comunicațiilor, întreținerea fondului locativ, pentru agricultură și industria alimentară, pentru organele puterii de stat etc. (soluții care să fie reutilizabile). Ele ar putea fi eficiente pentru multe domenii pe plan districtual, atît în faza de pregătire, cît și în faza propriu-zisă a prelucrării datelor ; prin acordarea de consultații și sprijinirea la timp a beneficiarilor, ar putea să contribuie la asigurarea priorității în rezolvarea acelor probleme, de la care se așteaptă un efect înalt".

În continuare, revista semnalează că, în condițiile actuale, capacitățile de prelucrare sînt fărîmițate și o parte deloc neglijabilă din fondurile fixe de care dispun centrele de calcul este insuficient întrebuințată. „La o conferință privind prelucrarea datelor, ținută în primăvară în districtul Rostock, s-a demonstrat, de exemplu, că centrele de calcul din district ating un grad de exploatare de cel mult 65%. În multe centre de calcul din republică timpii de staționare sînt prea lungi.

• Factori ai rentabilității

INVITÎND la o dezbatere asupra modalităților de concentrare a mijloacelor tehnice de prelucrare a datelor, concentrare care să permită utilizarea lor cît mai rentabilă, aceeași revistă insistă asupra următoarelor două aspecte :

„Primo : După cum se știe, în curînd va apărea o nouă tehnică de prelucrare a datelor. Într-un interval de timp previzibil ne vor sta la dispoziție mașini mai productive, dar care vor determina — atît la achiziționare, cît și în procesul prelucrării datelor — cheltuieli mai ridicate. Acesta este un motiv suficient pentru a cerceta și a alcătui balanța exactă a cheltuielilor și posibilităților de exploatare, înainte de a decide unde pot fi folosite cel mai eficient mașinile. Rămîne deschisă întrebarea dacă aici nu devine necesară o concentrare a tehnicii, care să depășească limitele combinatelor și întreprinderilor.

Prelucrarea datelor pentru o întreprindere nu înseamnă deloc că calculatorul trebuie să stea în acea întreprindere. Hotărîtor este, în primul rînd, ca sistemul de organizare din întreprindere — precum și proiectele și programele de prelucrare a datelor, incluse în acest sistem — să corespundă cerințelor, să fie culese (pe cît posibil complet și pe aspecte unitare) datele primare necesare pentru planificarea și dirijarea producției, pentru controlul și contabilizarea ei, cît și pentru pregătirea ei. Decizia asupra locului unde să fie ele prelucrate, adică într-un centru de calcul al întreprinderii, al ramurii industriale sau în întreprinderea teritorială de calcul, trebuie adoptată — în cazul existenței unei tehnici moderne de transmisie — în primul rînd în funcție de aspectele economice.

Secundo: Ducem lipsă de programatori, organizatori și de personal de întreținere. În anii următori, numărul lucrătorilor care se vor putea ocupa de prelucrarea datelor nu va crește peste măsură. Este neapărată nevoie ca și în acest domeniu să se introducă folosirea rațională a forței de muncă a cărei pregătire este și costisitoare. Concentrarea forțelor și elaborarea unor proiecte și programe reutilizabile constituie o cale importantă pentru a face față sarcinilor cu un număr de programatori și organizatori adecvat economiei naționale și corespunzător posibilităților. Concentrarea tehnicii permite economisirea personalului de întreținere și folosirea mai eficientă a celui de deservire".

Tratînd aceeași problemă — utilizarea rentabilă a tehnicii electronice de calcul — R. Ronkowski, scrie în nr. 8/1971 al revistei **Ekonomika i organizacja pracy**, că în calculul eficienței tehnicii electronice de calcul adesea se au în vedere numai efectele nemijlocite, rezultate din înlocuirea muncii manuale cu cea efectuată de mașini, neglijîndu-se efectele economice rezultate din faptul că conducerii îi sînt furnizate noi stocuri de informații, care permit să se prevină unele pierderi posibile sau să se obțină rezultate financiare mai bune. Dacă nu se ține seama de ele, rezultă o imagine incompletă a avantajului aplicării tehnicii noi. Totuși aceste efecte sînt greu sesizabile și se simte lipsa unei metode care să permită includerea lor în calculul eficienței generale. După părerea autorului, „analiza economică a eficienței tehnicii electronice de calcul trebuie să includă următoarele elemente : precizarea costurilor privind utilizarea tehnicii electronice de calcul; determinarea efectelor economice ale utilizării acesteia ; compararea costurilor și efectelor aplicării tehnicii electronice de calcul, față de tehnica folosită anterior ; precizarea influenței diferitelor condiții asupra eficienței tehnicii electronice de calcul.

Autorul grupează efectele utilizării mașinilor electronice de calcul în următoarele categorii : efecte tehnice (economia de muncă vie), care constituie baza aprecierii eficienței ; efecte organizatorice, rezultînd din introducerea celor mai noi concepții de organizare (datorită obținerii de date calitativ noi, utilizate în conducere, în normarea muncii etc.); efecte economice exprimate prin îmbunătățirea indicatorilor economici (ca reducerea prețului de cost, creșterea acumulărilor, depășirea sarcinilor de producție etc.).

— Autorul precizează că efectele nu se văd imediat și nici prea curînd. Ele apar abia după 4—6 ani de la introducerea calculatorului.

Grupaj realizat de
**M. MELNIC,
V. BRĂNEANU,
N. POPOV**

REPERE

• **Un raport** F.A.O. precizează că producția agricolă mondială a crescut anul trecut cu 2%. Se apreciază că valoarea totală a exporturilor principalelor produse agricole a sporit cu peste 4 miliarde dolari față de nivelul anului 1969 ; tendințele inflaționiste au redus însă mult din avantajele obținute de producători de pe urma acestei creșteri.

• **În anul 1970** Anglia a primit vizita unui număr de 6 751 000 de turiști străini, ceea ce reprezintă o creștere de 16% față de 1969. În același timp clădirile și monumentele istorice din Anglia au fost vizitate de aproape 28 milioane de persoane, dintre care doar 15% erau turiști străini.

• **Zilnic** aproape 90 000 oameni măresc rîndurile populației urbane din întreaga lume. Ritmul de creștere a acestei populații, mai ales în țările în curs de dezvoltare, întrece eforturile care se fac în prezent pentru a-i asigura condiții de viață decente, ceea ce începe să constituie sursa unor serioase preocupări.

• **Între** 5 și 15 noiembrie a.c., cetățenii elvețieni au fost chemați să boicoteze produsele mai puțin esențiale pentru traiul cotidian, în semn de protest împotriva creșterii costului vieții.

• **Un sondaj** de mari proporții a permis constatarea că 70% din tinerii americani între 15 și 21 ani nu doresc să lucreze pentru o uzină care deteriorează mediul înconjurător. 90% din cei anchetați s-au pronunțat în favoarea unei legi prin care firmele care poluează mediul să fie penalizate.

• **Ghana** este cea de a 41-a țară care a creat un Comitet național pentru O.N.U.D.I., conform recomandării Colocviului internațional asupra dezvoltării industriale din 1967. Rolul său este pe de o parte de a informa guvernul și diferitele instituții naționale despre activitățile organizației, iar pe de alta de a face sugestii guvernului asupra formei de de asistență care ar trebui solicitată O.N.U.D.I.

• **Cooperarea** operațională dintre companiile aeriene Austrian Airlines și Swissair va fi menținută. Contractul existent între compania austriacă și cea elvețiană prevede aprovizionarea comună cu piese de schimb, distribuția lucrărilor de întreținere a aparatelor de zbor etc.

• **În orașul** Caibaren din provincia cubaneză Las Villas a început construcția unei uzine de motoare pentru locomotive. Noua întreprindere va fi dotată cu linii de montaj automate și panouri pentru dirijarea de la distanță a producției.

• **În ultimii** cinci ani producția industriei construcțiilor din R. P. Ungară a crescut cu 62%, în special ca urmare a intrării în funcțiune a unor noi combinate. În cursul actualului cincinal trei sferturi din creșterea producției în această ramură urmează să fie realizată pe calea sporirii productivității muncii.

• **Producția industrială** a Uniunii Sovietice a înregistrat o creștere de 8% în primele nouă luni ale acestui an, în comparație cu aceeași perioadă a anului trecut, iar productivitatea muncii în industrie a sporit cu 6,5%, comunică Direcția Centrală de Statistică a U.R.S.S. Planul de producție pe perioada menționată la principalele produse industriale a fost îndeplinit.

R.P. POLONĂ

ORIENTĂRI ÎN DEZVOLTAREA ECONOMIEI

DUPĂ CUM SE SUBLINIAZĂ în documentele Partidului Muncitoresc Unit Polonez, care se referă la liniile directoare ale politicii actuale și de perspectivă în domeniul dezvoltării economico-sociale obiectivul esențial al măsurilor preconizate îl constituie „sporirea constantă a consumului, precum și ameliorarea sistematică a condițiilor de existență, a condițiilor sociale și culturale de viață ale populației". Acestui țel îi servesc ridicarea productivității muncii și a eficienței gestiunii economice, remodelarea și modernizarea structurii economiei, progresul științific și tehnic, precum și perfecționarea întregului sistem economic.

Atît căutarea unor forme și metode mai eficiente de acțiune cît și amploarea acestora constituie o mărturie a dorinței de modernizare în perspectivă a structurii și mecanismului de funcționare a economiei din Polonia. În activitatea economică se atribuie o importanță sporită analizei economice obiective și corecte, în care se ține seama de elementul timp.

PROBLEMA SATISFACERII în condiții superioare a cerințelor asupra căreia este concentrată acum o atenție sporită în Polonia, prezintă o importanță centrală dată fiind modernizarea structurii și schimbările în mecanismul economic. Se pune problema de a analiza nivelul și structura producției și consumului, perspectivele de dezvoltare și mecanismele care-i schimbă caracterul.

A acorda însemnătatea cuvenită consumului înseamnă a aborda posibilitățile de accelerare a progresului tehnic și economic al țării, a îmbunătăți eficiența investițiilor, a moderniza structura comerțului exterior, fără a se neglija eficiența acestuia.

Noile proporții în domeniul dezvoltării economice țin seama de rolul progresului tehnic și al structurii. Așa cum se atrage atenția în documentele de partid, extinderea mai rapidă a consumului pe o perioadă mai îndelugată nu poate avea loc decît pe baza progresului dinamic al economiei, fapt care depinde — la rîndul lui — de punerea în funcțiune a unor noi pîrghii de dezvoltare și de micșorarea costului social al acestei dezvoltări.

În Polonia se apreciază că, în prezent, una din căile care duc spre modernizarea structurii economiei constă într-o specializare mai nuanțată a producției, observație ce se referă mai întîi la construcțiile de mașini. S-a ajuns la concluzia că, dorind să dezvoltăm industria navală, nu înseamnă că trebuie să producem toate tipurile de nave; dacă dorim să extindem producția de material rulant feroviar, nu înseamnă să dezvoltăm întreaga gamă de produse. Același lucru s-ar putea spune de industria electronică sau a mașinilor de calcul.

Se va dezvolta, de asemenea, producția de mașini și echipamente, dintre care unele vor favoriza dezvoltarea industriei bunurilor de consum.

În industria chimică se prevede dezvoltarea producției de mase plastice și de produse chimice moderne, iar în industria ușoară — a producției de tricotaje. O parte importantă a fondurilor de investiții este alocată dezvoltării agriculturii și industriei de produse agroalimentare.

MODIFICAREA STRUCTURII producției prevăzută pentru perioada 1971—1975 permite să se sconteze pe o accelerare a creșterii productivității muncii și eficienței muncii, comparativ cu cincinalul precedent. Deși s-a obținut o depășire a planului în ceea ce privește valoarea producției globale, nu ne putem declara satisfăcuți de indicii de creștere a randamentului muncii.

În directivele Congresului al IV-lea s-a prevăzut că productivitatea muncii va contribui cu 63% la creșterea producției, însă ea a participat numai în proporție de 54%. Această creștere insuficientă a productivității muncii și tendința către sporirea exagerată a efectivelor de muncă s-au repercutat în mod negativ asupra unor numeroase domenii ale economiei poloneze. În perioada 1971—1975 productivitatea muncii urmează să crească cu circa 31% și, drept urmare, 70% din creșterea producției industriale se va realiza pe seama acestui factor de creștere a producției.

Lupta pentru utilizarea rațională a investițiilor reprezintă un alt domeniu de măsuri menite să îmbunătățească situația economiei. Ca și în domeniul angajărilor, și aici au fost înregistrate depășiri însemnate în decursul primilor patru ani ai cincinalului trecut. Trebuie subliniat că în Polonia combaterea investițiilor insuficient justificate din punct de vedere economic prezintă o importanță mai mare decît în alte țări, ca R.D.G., Ungaria sau Cehoslovacia, pentru simplul motiv că fondurile de investiții destinate locurilor de muncă sînt mai mari (calculînd pe un lucrător nou angajat) decît în aceste țări.

În ceea ce privește fondurile ce urmează să fie investite în cincinalul 1971—1975, se prevede ca volumul acestora să fie de ordinul a 1400 miliarde zloți. Ca urmare a repartiției investițiilor, se va accelera dezvoltarea producției de bunuri de consum (un spor de cel puțin 42%, față de circa 36% în cursul cincinalului trecut); pentru producția de mijloace de producție se prevede o creștere de 52%.

PROBLEMELE viitorului cincinal nu se limitează numai la fixarea unor proporții judicioase între creșterea productivității muncii, a numărului de angajați și a fondurilor de investiții. Este vorba, totodată — și aici se află problema cheie — să se elaboreze mecanisme economice care vor permite atingerea proporțiilor stabilite în cadrul politicii economice. Se prevede în special crearea de stimulente economice pe plan financiar și organizatoric, care să permită optimizarea dezvoltării economice.

Îmbunătățirea și modernizarea conducerii economiei se va baza pe întărirea rolului planificării centrale în ceea ce privește principalele orientări ale dezvoltării sociale și economice, concomitent cu sporirea eficienței conducerii și a supleței măsurilor aplicate la nivelul tuturor verigilor. Totodată, se va urmări o mai bună valorificare, decît pînă în prezent, a capacităților creatoare ale poporului, prin consolidarea rolului clasei muncitoare în ansamblul conducerii economiei și statului.

Căile și mijloacele fundamentale prin care se va realiza perfecționarea sistemului de conducere a economiei și statului urmează a fi dezbătute și aprobate de cel de al VI-lea Congres al Partidului Muncitoresc Unit Polonez. Desigur că în elaborarea principiilor se ține seama atît de propria noastră experiență acumulată în domeniul conducerii economiei, cît și de rezultatele obținute de alte țări socialiste în perfecționarea sistemului lor de planificare și conducere economică.

Această reformă va avea un caracter cuprinzător, ea urmînd să se extindă nu numai asupra problemelor propriu-zise ale conducerii economiei și statului, ci și asupra planificării, asupra calculului economic, principiilor remunerării forței de muncă și elaborării prețurilor, asupra domeniului științei, cercetărilor și aplicațiilor progresului tehnic, asupra metodelor de organizare și gestiune pe toate treptele sistemului economic. Ea va constitui un impuls viguros pentru accelerarea dezvoltării regionale. În sfîrșit, ea va permite ca — pe baza colaborării strînse cu celelalte țări socialiste membre ale C.A.E.R. — să se determine cu precizie locul Poloniei în cadrul diviziunii internaționale a muncii.

Marek MISIAK

(articol primit prin agenția polonă Interpress)

ECONOMIA PERUANĂ

(Urmare din pag. 17)

O problemă cu puternice implicații atît în viața economică internă a Perului cît și în schimburile sale cu străinătatea este cea a inflației căreia trebuie să i se facă față. Indicele oficial al prețurilor la consumatori a crescut cu 46% între 1966 și 1970, iar comparat cu cel din 1960 sporul este de aproape 2,4 ori. Ritmul mediu anual de depreciere a puterii de cumpărare a fost, deci, între 1960 și 1970 de 9,1% ceea ce situează Peru între țările cu proporțiile cele mai mari de creștere a inflației. Ca urmare, paritatea monezii naționale cu dolarul s-a modificat de la 27,30 soles dolarul în 1960 la 30,85 în 1966 și la 43,38 în 1970 și 1971.

JUDECATĂ ÎN ANSAMBLU, situația economică actuală a Perului se dovedește a fi economia unei țări decisă să învingă subdezvoltarea și să-și asigure independența deplină. Confruntată cu interesele egoiste și antinaționale ale oligarhiei, care a primit grele lovituri prin efectuarea reformei agrare, naționalizarea băncii de emisiune, instituirea controlului asupra activității tuturor celorlalte bănci ca și asupra tranzacțiilor cu străinătatea, prin constituirea comunităților agricole și industriale, revoluția peruană are în față probleme extrem de complexe și contradictorii. Aceste probleme sînt și mai mult complicate prin multiplele presiuni exercitate din exterior de către acele monopoluri care au suferit efectul naționalizării resurselor sau de către cele care se așteaptă la noi măsuri peruane de apărare a independenței și suveranității naționale asupra resurselor naturale. Este evident că succesul depinde în primul rînd de fermitatea și unitatea forțelor angrenate în această revoluție cu atîtea particularități și caracteristici proprii.

GLOSAR

ETALON AUR-DEVIZE

ETALONUL aur-devize este una dintre cele trei forme ale etalonului aur, celelalte două fiind: etalonul aur-monede (așa-zisul etalon aur clasic și etalonul aur-lingouri). Trăsăturile lui distinctive rezultă cel mai bine din compararea cu celelalte forme.

Etalonul aur propriu-zis, „clasic", a fost adoptat ca bază a sistemelor monetare naționale de Anglia în 1819, de țările Europei continentale după 1870 și de S.U.A. în 1900. El a fost înlăturat în urma primului război mondial.

Etalonul aur se caracterizează prin: stabilirea unui conținut de aur pentru unitatea monetară națională și baterea liberă de monede de aur în funcție de acest conținut; convertibilitatea liberă și nelimitată a altor feluri de monede naționale (îndeosebi a bancnotelor) în aur; circulația liberă a aurului între țări. Ca urmare a definiției în aur a monedelor naționale, raportul valoric dintre monedele diferitelor țări este invariabil. Balanțele de plăți externe se echilibrează printr-un mecanism automat: dacă balanța este excedentară, aurul intră în țară, pe baza lui crește circulația bănească, provocînd o urcare a prețurilor; din această cauză, exportul scade, reducînd intrarea aurului pînă se restabilește echilibrul — și invers. Etalonul aur impune o disciplină internațională fără subordonare față de o autoritate străină. În România, etalonul aur-monede a fost adoptat în 1867 (în cadrul bimetalismului) și în 1890 (în cadrul monometalismului aur).

După primul război mondial, din cauza concentrării majorității aurului monetar în principalele state capitaliste, precum și a piedicilor puse, implicit, în calea circulației interne și internaționale a aurului, unele țări (Anglia, Franța) au trecut la etalonul aur-lingouri, în care aurul circulă numai ca lingouri (bare), iar convertibilitatea se efectuează tot prin lingouri, fapt care limitează dreptul de convertibilitate numai la deținătorii de sume mari. Firește, și circulația aurului se restrînge.

Tot după primul război mondial s-a adoptat, îndeosebi în urma recomandărilor Conferinței de la Genova (1922), etalonul aur-devize care mai funcționează și în prezent în țările capitaliste. El se caracterizează prin: lipsa circulației de aur; definirea unității monetare naționale printr-o cantitate de aur; convertibilitatea are loc în valutele convertibile ale altor țări și îndeosebi în dolari S.U.A. (după 1944, dolarul a devenit valuta de rezervă a sistemului valutar capitalist, la cursurile valutare fixe stabilite pe baza conținutului de aur al monedelor naționale. S.U.A. s-au angajat să convertească dolarii în aur, la prețul invariabil de 35 dolari uncia (31,1 g) de aur fin. România a adoptat etalonul aur-devize în 1929, înlăturîndu-l în 1947.

Cu prilejul Conferinței monetare internaționale de la Bretton Woods, (1944), etalonul aur-devize a fost pus la baza sistemului valutar internațional, (capitalist), continuînd bineînțeles, să fie și la baza sistemelor monetare naționale din țările capitaliste.

Acest etalon a asigurat supremația S.U.A. în domeniul furnizării mijloacelor de rezervă și de plată pe plan internațional, ceea ce i-a asigurat avantajele unilaterale, printre care și pe acela că sumele de dolari aflate în străinătate ca rezerve constituie, de fapt, împrumuturi obținute de S.U.A. de la țările deținătoare de dolari. O parte din aceste împrumuturi — involuntare — servesc la investițiile S.U.A. în străinătate, ceea ce înseamnă că infiltrarea monopolurilor nord-americane în alte țări se finanțează chiar de țările în cauză, cu consecințe economice și politice. Numeroasele neajunsuri ale etalonului aur-devize au dus la crize valutare și la proiecte de înlocuire a lui.

În prezent, opinia unanimă în Occident este favorabilă unei înlocuiri a etalonului aur-devize și trecerii sistemului valutar capitalist pe alte baze, încă neprecizate.

C. K.

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

● R. P. Bulgaria — Grecia

Acordul de la Sofia, privind crearea Comisiei mixte de colaborare economică între cele două țări, semnat de ministrul comerțului exterior al R. P. Bulgaria, Ivan Nedev, și de ministrul economiei naționale al Greciei, Gheorghios Pezopoulos, prevede — după cum informează agenția B.T.A. — extinderea colaborării și cooperării bilaterale în domeniile economic, industrial, tehnico-științific și al turismului.

● R. P. Polonă — Australia

La Varșovia, au avut loc recent consultări comerciale polono-australiene, la care au fost discutate probleme ale schimburilor comerciale reciproce și posibilitățile de dezvoltare a acestora. În cadrul acestor consultări, relatează agenția PAP, conducătorul delegației australiene, R.F. Livingstone, adjunct al ministrului comerțului și industriei, a purtat discuții cu Ryszard Karski, adjunct al ministrului comerțului exterior al R.P. Polone. În protocolul semnat cu acest prilej este relevată dorința reciprocă de dezvoltare a schimburilor comerciale, precum și a colaborării economice dintre întreprinderile industriale și de comerț din cele două țări.

● R. S. Cehoslovacă — Franța

La Praga a fost semnat protocolul de cooperare în domeniul industriei între R.S. Cehoslovacă și Franța — transmite agenția CTK, precum și protocolul comercial în cadrul acordului pe termen lung dintre cele două țări. Documentele stabilesc volumul schimburilor de mărfuri și proporțiile cooperării industriale cehoslovaco-franceze pe anul 1972.

● U.R.S.S. — Japonia

La Moscova s-a deschis reprezentanța firmei japoneze „Sumitomo Sedzi Kajsia". Valoarea tranzacțiilor încheiate de firma japoneză menționată cu întreprinderile de comerț exterior din Uniunea Sovietică a ajuns la aproximativ 100 milioane de ruble.

Japonia ocupă locul întîi în comerțul U.R.S.S. cu țările capitaliste, menționează agenția TASS. Schimburile bilaterale de mărfuri au depășit anul trecut 650 milioane ruble.

● R. P. Ungară — Franța

La Budapesta s-au încheiat lucrările celei de-a patra sesiuni a Comisiei mixte ungaro—franceze pentru colaborare economică și industrială. Cu această ocazie, a fost aprobat acordul dintre băncile de comerț exterior ungară și franceză, pentru acordarea de sprijin întreprinderilor din cele două țări care produc pentru terțe piețe.

● R. P. Bulgaria — Algeria

La Sofia, după încheierea recentei sesiuni a Comitetului bulgaro—algerian de colaborare economică și tehnico-științifică, a fost semnat un protocol cu privire la schimburile de mărfuri pe 1972, în baza acordului comercial pe termen lung existent între cele două țări. După cum menționează agenția B.T.A., anul viitor schimburile comerciale dintre Bulgaria și Algeria vor atinge valoarea de aproximativ 50 milioane de dolari.

MONDORAMA

COMERȚUL CU PORUMB

ÎNTRE MARII exportatori de porumb, așa după cum rezultă din graficul alăturat, pe primul loc se situează S.U.A., urmate de Argentina. Deși Argentina consacră porumbului o suprafață crescîndă, din cauza lipsei instalațiilor de stocare, majoritatea cantităților exportabile sînt aduse pe piață în-

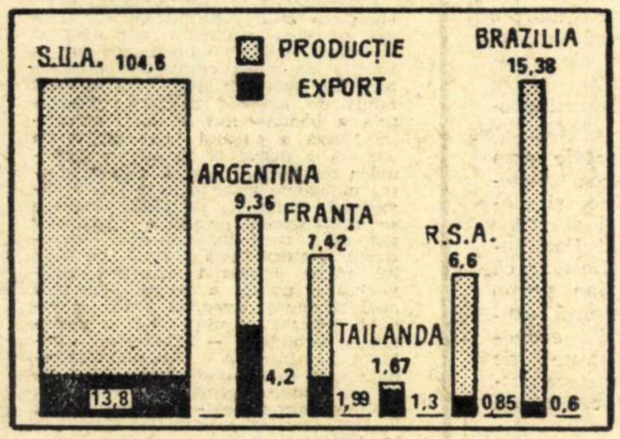

Principalii exportatori de porumb în 1970
(în milioane tone)
(după LA VIE FRANÇAISE)

tr-un interval de cîteva luni următoare recoltei, din martie pînă în iunie. Thailanda exportă în special în Japonia, iar R.S.A. în Anglia. Lărgirea Pieței Comune, și în prezent mare importatoare de porumb, este de natură să întărească poziția exportatoare a Franței.

PE TREPTELE PROGRESULUI

VENITUL NAȚIONAL pe locuitor al R.S.F. Iugoslavia va atinge 2129 dolari în 1985, apropiindu-se astfel de nivelul înregistrat în 1968 în Anglia, Franța și R.F.G. Aceasta este concluzia documentului intitulat „Scopurile strategice și orientările politicii de dezvoltare a Iugoslaviei pînă în 1985", elaborat de un important grup de oameni de știință de diferite specialități din țara vecină, însărcinat cu elaborarea de previziuni pe termen lung.

În Austria, Portugalia, Ungaria — 11 pînă la — 15%
în Bulgaria, Grecia, Italia,
Iugoslavia, România, Spania și
Turcia —25 pînă la —33%.

APĂ... DE LA GHEAȚĂ

ASTĂZI NUMEROASE STATE din lume au încă de făcut față unor complexe probleme generate de lipsa de apă potabilă. În următoarele decenii, ținînd cont de multiplele cauze care vor contribui la sporirea vertiginoasă a consumului, penuria de apă va deveni o problemă de interes mondial.

Pe lîngă alte soluții avute în vedere, oamenii de știință avansează ideea folosirii ghețarilor. Soluția sugerată, de exemplu, de cercetătorii francezi, este extrem de simplă: se „remorchează" un iceberg pînă la țărmurile țării interesate și este consumat apoi felii, felii... Cheltuielile de transport — pe o distanță de 20 000 km — sînt evaluate la aproximativ 6 centime pentru 100 de tone.

COSTUL VACANȚEI

LA începutul verii trecute Automobil-clubul din R. F. a Germaniei a efectuat o serie de calcule privind costul comparativ al vacanței petrecute de cetățenii vest-germani în diferite țări. Luîndu-se drept bază costul aceleiași vacanțe în cadrul R.F.G. (egal cu 100), au rezultat următoarele diferențe:

În S.U.A. + 38%
În țările scandinave, Anglia,
Irlanda și Elveția + 9 pînă la + 21%

CALCULATORUL DIN SUPERMAGAZIN

SPECIALIȘTII JAPONEZI în electronică au creat primul supermagazin în întregime automatizat. Orice client intrat în magazin își poate alege produsul dorit dintr-o serie de mostre miniaturale ale mărfurilor existente. Cumpărătorul extrage fișele magnetice corespunzătoare pe care le introduce în calculator. La rîndul său, calculatorul transmite ordinele sale depozitului automat, de unde pe scări rulante sînt aduse produsele comandate. În timp de cîteva miimi de secundă ordinatorul întocmește factura, pe care cumpărătorul o achită la o stație de plată automată.

O altă sarcină a calculatorului este de a supraveghea stocul magazinului.

SEMN AL TIMPULUI

COMBATEREA POLUĂRII mediului înconjurător — fenomen care frămîntă cercuri tot mai largi ale opiniei publice din numeroase țări — își găsește reflectarea și pe plan organizatoric: Prefectura Parisului și-a anunțat intenția de a crea în cadrul său un birou specializat de luptă împotriva factorilor poluanți. Noul specialiști vor examina plîngerile ce le vor fi adresate — inclusiv împotriva zgomotului excesiv — și vor iniția anchete în consecință.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

ȘOMAJUL URBAN ÎN AFRICA NEAGRĂ

EXODUL POPULAȚIEI rurale către orașe și centre industriale, permanentizarea unei rate ridicate a șomajului în zonele urbane nu constituie o problemă numai pentru numeroase țări capitaliste dezvoltate. Ca un corolar al nu prea îndepărtatei dominații coloniale, care a frînat ori a unilateralizat dezvoltarea economică, aceleași fenomene — și încă în proporții sporite — se întîlnesc în cvasitotalitatea țărilor în curs de dezvoltare. Ritmul actual de dezvoltare a industriei, construcțiilor, transporturilor, comerțului și a diferitelor forme de prestări de servicii în țările respective face ca numărul de locuri de muncă ce se creează să rămînă în urma afluxului de brațe de muncă disponibile din regiunile rurale. Insuficiența datelor statistice pe această temă, neomogenitatea lor de la țară la țară, îngreuiază realizarea unui tablou general; totuși, un studiu publicat recent de revista **Revue internationale du Travail** aruncă o lumină asupra situației respective din Africa neagră.

După cum se poate urmări în tabelul nr. 1, în marea majoritate a orașelor africane de la sud de Sahara populația a crescut — în ultimele decenii — într-un ritm alert, sporul mediu anual fiind de peste 5% și ajungînd pînă la 13,6%. Se apreciază, în general, că principalul motiv al migrației populației rurale la orașe îl constituie speranța de a realiza venituri mai mari decît cele obținute din agricultură. La aceasta contribuie și decalajul crescînd între veniturile medii ale populației urbane și celei rurale. O anchetă efectuată acum cîțiva ani în Kenya a evidențiat că, în timp ce venitul mediu al unui salariat african din sectoarele neagricole a crescut de la 97 lire în 1960 la 180 lire în 1966, venitul unei familii țărănești n-a sporit decît de la 57 la 77 de lire sterline.

Mulți dintre cei veniți în căutare de lucru la orașe ajung, în cele din urmă, să îngroașe rîndurile șomerilor. Pe de altă parte, în unele țări și perioade se constată chiar o restrîngere a efectivului total al forței de muncă ocupate în sectoarele neagricole; astfel, de pildă — comparativ cu anul 1958 (considerat egal cu 100) — în 1964 acest efectiv era în Uganda de 89% în Rhodesia de 90%, în Zambia de 91%, în Camerun de 92%, în Tanzania de 95%.

Ca atare, în țările Africii negre șomajul urban cunoaște, în general, un nivel ridicat, fapt ilustrat de exemplele din tabelul nr. 2.

Printre măsurile studiate sau aflate în curs de aplicare în diferite țări se numără ridicarea nivelului agriculturii (care să permită o creștere mai susținută a veniturilor populației rurale și mărirea gradului de ocupare a acesteia), aplicarea unei politici de acumulare și de orientare a investițiilor îndeosebi către industrie, dezvoltarea acelor activități care reclamă o utilizare mai largă a forței de muncă ș.a. Totodată, experții subliniază necesitatea colaborării și cooperării internaționale, în condițiile avantajului reciproc, mijloc care permite țărilor Africii negre (și nu numai lor) de a beneficia de sprijinul tehnic și financiar, atît de necesar pentru valorificarea resurselor lor naturale și de forță de muncă.

Tabelul nr. 1

Dinamica populației urbane

Orașul	Populația				Sporul mediu anual (%)
	anul	mii persoane	anul	mii persoane	
Abidjan (Coasta de Fildeș)	1955	127	1964	282 *)	9,3
Addis-Abeba (Etiopia)	1951	400	1967	644	3,0
Bamako (Mali)	1945	37	1965	165 *)	7,8
Bulawayo (Rhodesia)	1946	53	1966	240 *)	7,8
Dar es-Salam (Tanzania)	1948	69	1967	273	7,5
Douala (Camerun)	1954	118	1965	200 *)	4,9
Fort-Lamy (Ciad)	1955	29	1964	99 *)	13,6
Kinshasa (Zair)	1946	110	1966	508	8,0
Khartum-Omdurman (Sudan)	1948	210	1967	390	3,3
Kumasi (Ghana)	1955	75	1968	340 *)	12,3
Lubumbashi (Zair)	1950	103	1966	233	5,2
Lusaka (Zambia)	1950	26	1966	152 *)	11,7
Mombasa (Kenya)	1948	85	1968	234 *)	5,2
Nairobi (Kenya)	1948	119	1968	479 *)	7,2
Salisbury (Rhodesia)	1946	69	1966	330 *)	8,1
Yaoundé (Camerun)	1955	38	1965	101	10,3

*) Inclusiv suburbiile.
Sursa: Revue internationale du Travail, noiembrie 1971.

Tabelul nr 2

Orașul	Anul	Rata șomajului (%)	Orașul	Anul	Rata șomajului (%)
Abidjan (Coasta de Fildeș)	1963	20,0	Zonele urbane din Tanzania	1965	12,6
Abeokuta (Nigeria)	1963	34,6	Douala (Camerun)	1966	13,0
Kaduna (Nigeria)	1963	30,8	Yaoundé (Camerun)	1966	17,0
Onitsha (Nigeria)	1963	26,3	Opt zone urbane din Kenya	1969	17,4
Ife (Nigeria)	1963	19,7			
Lagos (Nigeria)	1963	15,5			

Sursa: Revue internationale du Travail, noiembrie 1971.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL IX NR. 50 (432)
VINERI 10 DECEMBRIE 1971
20 PAGINI 2 LEI
50

- Cincinalul 1971–1975: – INVESTIȚIILE –
- Reformele agrare în țările „LUMII A TREIA"

RELAȚIILE BANCĂ - INTREPRINDERE

credite
decontări
plan–casă
control salarii
realizarea veniturilor de stat

viata economica ANUL IX

Săptăminal editat de Societatea de Științe Economice din România

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11.78.76 • București

SUMARUL

nr.-ului 50 din 10 decembrie 1971

■ ECONOMIE NAȚIONALĂ

— **Cincinalul 1971—1975:**

Orientare optimă și eficiență maximă în realizarea investițiilor
de dr. **Radu Mănescu**, vicepreședinte al Consiliului de administrație al Băncii de Investiții (pag. 3)

— **Date de prognoză:**

Producția de etilenă în perspectiva anului 1980
de dr. ing. **Paul N. Ștefănescu**, Institutul pentru studierea conjuncturii economice internaționale (pag. 4)
În dezbatere: Proiectul de lege cu privire la regimul prețurilor și tarifelor

• Criterii complexe de stabilire a cheltuielilor sociale de producție în agricultură de conf. dr. **Sandu Costache** (pag. 5)

— Este legitimă folosirea indicatorului cheltuieli recalculate (echivalate) simple? (pag. 7)

— Relațiile bancă-întreprindere de **Maria Ioniță** (pag. 9)

■ CONDUCERE ȘI ORGANIZARE

— **Compartimentul de organizare — o investiție rentabilă**. Din experiența unui serviciu de O.S.M.P.

• Rezultatele — cel mai bun avocat al organizatorului.
Convorbire cu ing. **Walter Graef**, șef al serviciului O.S.M.P. al G.I.P.B.

• Concret: Cum se „scot" șapte milioane sau o pledoarie convingătoare pentru organizare

• Cum definim nevoia de reciclare a cadrelor?

• Condiții ale implementării „conducerii prin excepție"
(grupaj realizat de **Const. Cojocaru**) (pag. 10—11)

■ ISTORIE ECONOMICĂ

— Politica vamală în lupta dintre interesele economice ale capitalului în perioada interbelică
de lector univ. **Georgeta Macarie** (pag. 13)

■ TEORII • IDEI

Cooperarea și integrarea agro-industrială de **A. Goian** (pag. 14)

— Coordonate ale făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate
Dubla calitate a oamenilor muncii, rolul cointeresării materiale și sarcinile ridicării conștiinței socialiste
de lector univ. **Pătru Dumitru**, Iași (pag. 15)

■ ECONOMIE MONDIALĂ

— Comerțul invizibil și finanțarea de **B. Ion** (pag. 16)
— Reformele agrare în țările „lumii a treia" de acad. **V. Malinschi.** (pag. 17)

— U.R.S.S.
Modelul planului de perspectivă de acad. **A. Aganbeghian** (pag. 18)

— Dilemele Alaskăi
de ing. **Gheorghe Mandarin Onofrei** (pag. 19)

Redactor șef: Gheorghe DOLGU

Tiparul: Întreprinderea Poligrafică „Informația", str. Brezoianu, nr. 23—25.
40 470

ACTUALITATEA

UN SPIRIT NOU, O PARTICIPARE CONȘTIENTĂ

SÎNTEM CU TOȚII martorii profundelor și multiplelor prefaceri pe care socialismul le-a adus în destinele țării și ale poporului. Zilnic sîntem autorii și beneficiarii acestui proces de înălțare continuă a României pe treptele progresului, de edificare a noii orînduiri. Despre toate acestea s-au scris, s-ar putea scrie și se scriu cronici inepuizabile — adevărate epopei ale unui eroism cotidian, tenace, perseverent, conștient.

Printre crucialele prefaceri pe care le-a sădit socialismul în pămîntul țării și în sufletele oamenilor este și una ale cărei coordonate scapă înregistrărilor statistice, dar ale cărei influențe sînt nemijlocit legate de tot ce am înfăptuit și înfăptuim. Este vorba despre **atitudinea nouă față de muncă**. Socialismul a redat muncii demnitatea, onoarea și prestigiul pe care orînduirile precedente le înlocuiseră cu un stigmat al umilinței și exploatării. Munca a căpătat în România socialistă dimensiunile nu numai ale unei îndatoriri de onoare, ci și cele ale unui act conștient de participare a întregului popor la edificarea propriului destin.

La sfîrșitul săptămînii trecute, oamenii muncii de la Uzina de autocamioane din Brașov — și împreună cu ei întreaga noastră clasă muncitoare — au sărbătorit jubileul unei jumătăți de secol de prestigioasă activitate. Această sărbătorire, alături de numeroase altele care au avut loc fie în acest an, fie în anii trecuți, scoate în evidență cinstirea pe care statul nostru socialist o acordă muncii, tradițiilor de activitate creatoare și de luptă revoluționară ale clasei noastre muncitoare. Prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, a tovarășului Ion Gheorghe Maurer și a altor conducători de partid și de stat în mijlocul muncitorilor brașoveni a conferit totodată acestui jubileu dimensiunile unui dialog viu, creator, între conducătorii partidului și statului nostru și oamenii muncii, a însemnat o nouă expresie elocventă a unității indestructibile dintre partid și popor.

Un moment crucial l-a constituit hotărîrea partidului și statului de a încredința acestui colectiv de muncă misiunea de înaltă responsabilitate de a produce autocamioane. Este deosebit de semnificativ faptul că de la 800 de salariați în 1928 și 6 000 — în momentul naționalizării, uzina a ajuns în prezent la 15 000 de salariați, care realizează întreaga producție a anului 1938 în numai 8 zile. În actualul cincinal, prin extinderea capacităților de producție, prin asimilarea de produse noi, Uzina de autocamioane din Brașov își va dubla aproape volumul producției.

Vizita secretarului general al partidului în această prestigioasă unitate industrială, discuțiile purtate nemijlocit cu muncitorii, maiștrii și inginerii de aici, cuvîntarea rostită la mitingul consacrat aniversării a 50 de ani de existență a întreprinderii au prilejuit abordarea a numeroase probleme concrete și de perspectivă. **„Dorim ca în următorii ani** — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — **să intensificăm participarea clasei noastre muncitoare, a tuturor oamenilor muncii la conducerea întregii activități economice, sociale și politice".** Arătînd că numai în măsura în care fiecare om al muncii participă cu deplină răspundere și conștiință la soluționarea tuturor problemelor, putem asigura mersul nostru înainte, că participarea conștientă a întregului popor la opera de făurire a societății socialiste, la conducerea destinelor țării constituie esența însăși a democrației socialiste reale, secretarul general al partidului a spus: **„Fără îndoială că făurirea unei opere atît de vaste — care presupune dezvoltarea rapidă a economiei, științei, culturii, învățămîntului — cere în același timp o activitate intensă de lichidare a unor mentalități înapoiate, a unor stări de lucruri vechi. Uzinele, după cum vedeți, am reușit să le construim ușor; ridicăm acum, în doi-trei ani de zile, uzine dotate cu tehnica cea mai avansată. Dar se impune ca în același ritm să transformăm și omul, care să fie în stare să stăpînească tehnica nouă, să o și producă și, în același timp, să gîndească într-un spirit nou".**

ACEST APEL al partidului la participare conștientă la procesul edificării socialiste, la un spirit nou în gîndire și în muncă are ecouri pregnante în întreaga noastră viață politică și economică. Exemplele sînt inepuizabile. Recent a fost publicat — spre a fi supus dezbaterii publice — proiectul de lege cu privire la regimul prețurilor și tarifelor. Elaborarea lui se înscrie în contextul preocupării consecvente a partidului și statului nostru pentru aplicarea în practică a măsurilor de perfecționare continuă a conducerii, organizării și planificării economiei naționale. Proiectul de lege răspunde necesității perfecționării și statornicirii unor reguli și criterii de bază pentru stabilirea și aplicarea prețurilor în economie, precum și a cadrului organizat în care se desfășoară întreaga activitate în acest domeniu.

În spiritul practicii democratice încetățenite profund în societatea noastră, acest proiect de lege a stîrnit un larg interes în rîndurile specialiștilor din întreprinderi, centrale industriale, ministere, din toate organizațiile socialiste, interes concretizat în exprimarea a numeroase puncte de vedere, sugestii și propuneri inserate în paginile presei.

În întreaga țară se desfășoară în aceste zile o vastă acțiune de propagandă agricolă, de instruire profesională a oamenilor muncii de la sate. Este vorba de un program care, într-o viziune largă și cuprinzătoare, prevede îmbunătățirea activității de propagare a cunoștințelor tehnico-economice în rîndurile țăranilor cooperatori, muncitorilor din unitățile agricole de stat și țărănimii din zonele necooperativizate, informarea specialiștilor și cadrelor de conducere din agricultură asupra celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii. Astfel, pregătirea profesională a oamenilor muncii din agricultură, îmbinată strîns cu dezvoltarea conștiinței socialiste, a responsabilității pentru muncă, vor contribui la progresul mai rapid al agriculturii, la dezvoltarea multilaterală, economică și socială a satelor.

O MANIFESTARE a spiritului de responsabilitate sporită față de problemele construcției socialismului în țara noastră, o constituie și larga acțiune declanșată în întreprinderi vizînd fructificarea rezervei productive a extinderii schimburilor II și III. Dezbaterea, inserată în paginile a numeroase ziare sub titlul sugestiv „24 ore = 8+8+8 sau trei zile într-o zi", scoate în evidență preocuparea oamenilor muncii din numeroase întreprinderi în direcția îmbunătățirii coeficientului de schimburi, a valorificării acestei importante rezerve productive a industriei noastre.

Sarcina generalizării schimbului II și extinderii schimbului III de lucru în întreprinderi izvorăște din profunde rațiuni economice, din necesitatea de a folosi mai bine potențialul productiv. Aceasta constituie o mare rezervă de a cărei intensă fructificare depinde îndeplinirea sarcinii ca, în actualul cincinal, aproape un sfert din sporul producției industriale să se realizeze pe seama utilizării mai bune a capacităților de producție existente.

Într-o serie de întreprinderi s-au și întreprins acțiuni pe linia traducerii în viață a acestei importante sarcini trasată de conducerea partidului. Din acțiunile întreprinse pînă acum, din dificultățile întîmpinate, din dezbaterile și sugestiile oamenilor muncii se desprinde concluzia că trebuie să se acționeze cu mai multă hotărîre în toate întreprinderile pentru a se obține, cu capacitățile existente, un spor substanțial de producție. În aceasta un rol deosebit revine organizațiilor de partid, comitetelor și consiliilor oamenilor muncii din întreprinderi și centrale industriale care sînt chemate să intervină energic și să mobilizeze conducerile tehnico-administrative, cadrele de specialiști pentru ca această sarcină de mare răspundere, trasată de conducerea partidului, să fie înfăptuită întocmai, așa cum cer interesele economiei naționale.

★

Numeroase alte probleme au stat de asemenea, în ultima săptămînă în atenția noastră a tuturor. Probleme pe care ne-am obișnuit să le considerăm „ale noastre" — fie că este vorba de dezbaterea privind criteriile pe baza cărora planul întreprinderii poate fi considerat cu adevărat îndeplinit, fie că este vorba de utilajele tehnologice, aparatajele și dispozitivele a căror livrare întîrziată determină amînări ale încheierii lucrărilor de construcții-montaj pe diferite șantiere, fie că este vorba de scoaterea terenurilor agricole de sub efectul excesului de umiditate, al băltirii apelor sau de sub influența secetei. Și este firesc să fie așa.

ECONOMIE NAȚIONALĂ

CINCINALUL 1971–1975

ORIENTARE OPTIMĂ ȘI EFICIENȚĂ MAXIMĂ ÎN REALIZAREA INVESTIȚIILOR

dr. Radu MĂNESCU
vicepreședinte al Consiliului de adminis trație al Băncii de Investiții

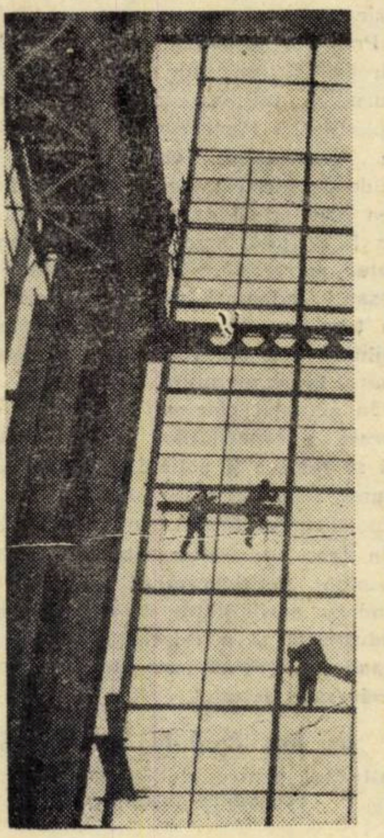

ANALIZA planului de investiții adoptat prin lege de Marea Adunare Națională pentru anii 1971—1975 scoate în evidență creșterea mare, cantitativă și calitativă, a sarcinilor prevăzute în acest domeniu pentru actuala etapă de dezvoltare a țării noastre. Volumul investițiilor ce vor fi înfăptuite în cursul acestui cincinal însumează 540 miliarde lei, din care 470 miliarde lei vor fi realizate din fondurile centralizate ale statului, iar restul din banii organizațiilor cooperatiste și ai populației. Aceste sume reprezintă o creștere sensibilă față de prevederile Directivelor Congresului al X-lea, fapt care a devenit posibil prin adîncirea studiilor efectuate, prin analizele și discuțiile purtate cu muncitorii, economiștii și tehnicienii fiecărei unități productive, precum și cu specialiștii și conducerea ministerelor economice.

Pentru aprecierea volumului investițiilor ce trebuie realizate în acest cincinal și mai ales a capacității crescînde a țării de acumulare, arătăm situația comparativă a volumului de investiții prevăzute a fi realizate în anii 1971—1975 față de volumul investițiilor realizate în cincinalele trecute (vezi tabelul nr. 1)

Tabelul nr 1

Investiții totale în economia națională

Anii	Miliarde lei	Ponderea cincinalelor în totalul investițiilor din anii 1951—1975
1951—1955	61,9	5,0
1956—1960	100,2	8,1
1961—1965	199,7	16,2
1966—1970	330,8	26,9
1971—1975	540,0	43,8
TOTAL:	1232,6	100,0

În actualul cincinal se realizează deci 43,8% din totalul investițiilor înfăptuite în cei 25 ani de economie planificată.

Creșteri și schimbări importante au loc și pe ramurile economice în comparație cu cincinalul precedent (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

	Miliarde lei 1966—1970	Miliarde lei 1971—1975	Creștere plan 1971—1975 față de planul 1966—1970 în %
Total	286,5	470,0	64,0
din care:			
— Industrie	161,2	281,2	74,4
— Industria construcțiilor	12,4	18,5	49,2
— Agricultura (inclusiv silvicultura, gospodărirea apelor și alte activități din cadrul agriculturii)	35,8	81,4	127,4
— Transporturi și telecomunicații	33,4	53,6	60,5
— Comerț, alimentație publică, hoteluri, silozuri și baze de depozitare	7,4	13,2	78,4
— Învățămînt, cultură, ocrotirea sănătății	8,4	9,6	14,3
— Știință	1,9	4,5	136,8
— Gospodărie comunală	6,9	8,1	17,4

Investirea în sectorul industrial a circa 60% din totalul fondurilor de investiții centralizate ale statului a fost determinată de necesitatea dezvoltării prioritare a principalelor ramuri ale industriei grele — care impulsionează progresul tehnic al întregii economii — modernizării ramurilor industriei prelucrătoare — care asigură un grad mai ridicat de prelucrare a materiilor prime — extinderii industriei chimice — care permite valorificarea superioară a bogățiilor noastre subterane — asigurării necesarului de energie, petrol, gaze, minereuri etc.

În aceste condiții creșterea cantitativă a planului de investiții devine și o creștere **calitativă** care se reflectă în structura și conținutul său.

DIRECTIVELE Congresului al X-lea al P.C.R. cu privire la planul de dezvoltare social-economică în anii 1971—1975 indică drept **principal obiectiv sporirea eficienței economice a investițiilor.** Analiza planului de investiții, adoptat de Marea Adunare Națională, evidențiază că la baza alcătuirii planului au stat criterii care toate converg spre asigurarea unei maxime eficiențe economice. Valoric, sporirea acestei eficiențe s-ar măsura pe întreaga economie prin plusul de venit național ce se va realiza pe baza intrării în funcțiune a noilor obiective de investiții.

Dezvoltarea resurselor proprii de energie, folosirea optimă a bogățiilor naturale, ridicarea nivelului tehnic al producției industriale și agricole, valorificarea întregului potențial uman, toate acestea determină o sporire a venitului național.

Rata creșterii sale în diverse sectoare economice depinde, evident, nu numai de volumul investițiilor efectuate, ci și de corelațiile stabilite în decursul anilor prin sistemul de prețuri, care determină o redistribuire a venitului național între ramurile economice, corelații care n-ar putea fi modificate fără repercusiuni asupra echilibrului financiar și monetar.

Problema asigurării surselor de energie la nivelul cerințelor unei economii în plină creștere constituie una din problemele cheie ale elaborării planului de investiții. Cei 130 kWh cît reprezenta producția de energie electrică pe locuitor în 1950, înainte de punerea în aplicare a planului de electrificare a țării, ne plasau în rîndul țărilor slab dezvoltate. Azi, se știe că numai televizoarele consumă mai multă energie electrică decît întreaga industrie românească din anii antebelici. Este de la sine înțeles că cele 35 miliarde kWh pe care le-am produs în 1970 și care au făcut să crească consumul pe locuitor la peste 1700 kWh e și el departe de acoperirea necesarului. S-au prevăzut deci investițiile necesare pentru ca producția de energie electrică să crească pînă la 58—60 miliarde kWh în 1975.

Capacități importante vor intra în funcțiune la Hidrocentrala Lotru (510 MW) și pe rîurile Someș și Olt. Vor începe construcții de noi hidrocentrale pentru valorificarea potențialului energetic al rîurilor Sebeș, Siret, Cerna, Argeș. Vor fi investite circa 10 miliarde lei pentru construcția a 13 termocentrale, din care menționăm cea de la Rovinari (990 MW) și de la Brăila (630 MW).

O problemă tot atît de importantă e și asigurarea producției planificate de țiței, gaze naturale și cărbune pentru a fi asigurate materiile prime necesare industriei noastre chimice (cunoscînd că în 1975 petrochimia va livra aproape jumătate din valoarea întregii producții chimice a țării). Investițiile alocate extragerii țițeiului au fost determinate de necesitatea producției planificate, realizîndu-se la sondele noi o producție superioară celei realizate la cele vechi, repunerii în funcțiune a unor sonde considerate neproductive, diminuării pierderilor de țiței etc.

Pentru aprovizionarea principalelor obiective industriale care au ca obiect prelucrarea **gazului metan,** se vor realiza peste 1 000 km conducte.

În industria **cărbunelui** au fost planificate investiții importante pentru deschiderea unor noi cariere de cărbuni care, împreună cu exploatările din subteran, în perioada 1971—1975, vor asigura creșterea capacității de producție de la 22 mil. tone cărbune în 1970 la 38,4 mil. tone în 1975, din care : la lignit de la 14 mil. tone în 1970 la 27,4 mil. tone în 1975 și la huilă de la 8 mil. tone la 11 mil. tone. **Ponderea cărbunilor (huilă și lignit) în totalul resurselor energetice primare va crește astfel de la 18,7% în 1970 la 22,3% în 1975, permițînd valorificarea superioară a hidrocarburilor și lemnului.**

Și extracției **minereurilor neferoase** i s-a acordat aceeași atenție, prevăzîndu-se însemnate fonduri pentru dezvoltarea capacităților de producție la principalele mine cuprifere și de minereuri complexe de la Moldova Nouă, Bălan, Leșul Ursului și de la cele din bazinul minier maramureșean precum și deschiderea și punerea în exploatare a unor noi zăcăminte (Tarna Mare, Valea Blaznei, Novăț-Novicior etc.).

Este important de reținut că eficiența investițiilor efectuate în sectorul extractiv nu rezultă numai din aceea că ele limitează dependența producției noastre naționale de sursele străine de aprovizionare ; valorificarea bogățiilor noastre subterane e rentabilă și ca activitate de sinestătătoare. Producția realizată costă mai ieftin decît cea pe care am importa-o pentru a satisface cererile industriei sau cea pe care am vinde-o la export, permițînd realizarea unei rente diferențiale de loc neglijabile.

Prelucrarea superioară a țițeiului, gazului metan, cărbunelui presupune dezvoltarea în ritm accelerat a industriei chimice. Prin investiții prevăzute în planul cincinal se asigură un ritm mediu anual de creștere a producției chimice de 16,2—17,5%.

VOLUMUL INVESTIȚIILOR planificate **industriei chimice,** în actualul cincinal, reprezintă mai mult decît dublul celui realizat în cincinalul trecut (11,4 miliarde față de 5,1 miliarde în 1965—1970) iar volumul lucrărilor de construcții-montaj e cu 76,8% mai mare. Eficiența investițiilor prevăzute în industria chimică a fost calculată pentru fiecare obiectiv în parte. Dar privită prin prisma economiei naționale nu poate fi făcut abstracție de faptul că marfa realizată în acest sector constituie materie primă pentru celelalte sectoare economice iar efectele economice favorabile întrebuințării sale se resimt și în aceste ramuri.

Îngrășămintele, insecticidele, ierbicidele, etc. care se vor produce la combinatele de îngrășăminte de la Tg. Mureș, Arad, Craiova, Tg. Măgurele și la instalația de biostimulatori de la Iași etc. sînt menite să ajute în mod substanțial agricultura țării, pentru sporirea producției vegetale și animale la nivelul pe care putem și trebuie să-l atingem : producția de înlocuitori de metal, de piele, de lemn, de lînă și bumbac de la Săvinești, Iași, Buzău sau cea de cauciuc sintetic de la Borzești, de sodă de la Govora, vor asigura acoperirea cererilor consumului productiv pentru astfel de materii prime, dînd putința reducerii importurilor, prelucrării superioare a lemnului sau pieilor și asigurării unor mărfuri cerute la export.

Se știe că unul din indicatorii cei mai semnificativi ai gradului de industrializare a unei țări îl constituie și **producția anuală de metal.** Sporirea cu peste 60%, față de cincinalul trecut, a investițiilor prevăzute pentru dezvoltarea și diversificarea producției în industria metalurgică va permite realizarea unei producții la nivelul cerințelor economiei noastre. Producția de fontă va crește cu 2 550 mii tone/an prin punerea în funcțiune a două furnale : la Combinatul siderurgic Galați și la Combinatul siderurgic Hunedoara.

În legătură cu dezvoltarea siderurgiei este de subliniat atenția ce se acordă în cincinalul actual dezvoltării secțiilor producătoare de oțeluri electrice — aliate și de calitate superioară — la Uzina de oțeluri aliate Tîrgoviște, Combinatul siderurgic Galați, Industria sîrmei — Cîmpia Turzii. Fabricația de laminate va asigura, cantitativ, întregul necesar al economiei naționale, crescînd substanțial volumul și ponderea laminatelor plate din oțel, table și benzi — realizate pentru prima oară la noi în țară.

În sectorul **construcțiilor de mașini,** aproape jumătate din investițiile alocate sînt destinate dezvoltării **industriei electronice, electrotehnice, mecanicii fine și de mașini unelte. Astfel, va intra în funcțiune prima fabrică de calculatoare electronice românești și o fabrică de aparatură electronică industrială și de măsură ; vor fi dezvoltate o serie de capacități de producție la unități existente (Uzina de mașini electrice București, Fabrica de motoare electrice Pitești etc.). Pentru producția de mașini unelte se va dezvolta Fabrica de mașini unelte și agregate București, Uzina de strunguri — Arad etc.**

Pentru lărgirea producției și modernizarea bazei tehnico-materiale a **agriculturii** au fost prevăzute din fondurile centralizate ale statului investiții de peste 80 miliarde lei, la care se adaugă circa 20 miliarde lei din fondurile proprii ale cooperativelor agricole de producție.

Va fi irigată, în sisteme mari, o suprafață de 1,2 milioane ha., executîndu-se în lunca Dunării și pe rîurile interioare noi lucrări de indiguiri și desecări. Fondurile alocate lucrărilor de îmbunătățiri funciare și de gospodărire a apelor depășesc de 2,6 ori pe cele cheltuite în cincinalul trecut.

În zootehnie investițiile sînt orientate în special pentru concentrarea selecționării, creșterii și îngrășării animalelor în complexe de tip industrial. Astfel, în întreprinderile agricole de stat se vor realiza complexe cu o capacitate totală de 3,7 mil. porci grași pe an, 165 mii tone carne de pasăre și 490 mii locuri pentru creșterea vacilor de lapte.

(Continuare în pag. 6)

PRODUCȚIA DE ETILENĂ în perspectiva anului 1980

- Multiplele valențe ale etilenei
- În zece ani producția mondială a crescut de peste 4 ori.
- Industria de etilenă din țara noastră — la nivel mondial

ETILENA și-a cucerit în ultimii 25—30 ani o poziție importantă, devenind unul din cele cîteva produse de bază ale industriei chimice de sinteză organică. De fapt, ascensiunea acesteia este legată de trei momente importante : declinul acetilenei din carbid, creșterea consumului de materiale plastice și posibilitatea obținerii ei din petrol și gaze naturale în cantități mari și la prețuri tot mai reduse.

Servind la nenumărate sinteze industriale de produse chimice, etilena a devenit o materie primă indispensabilă pentru o industrie modernă. Domeniile de aplicație sînt mult mai variate și vaste decît acelea ale acetilenei. Aceste considerații, ca și ușurința de depozitare și transport pe distanțe lungi, precum și dimensiunile instalațiilor, fac ca etilena să fie tot mai preferată în ciuda faptului că acetilena este mai reactivă.

Alternative tehnologice

PRINCIPALELE procedee — cinci la număr — care se utilizează pentru obținerea etilenei, reprezintă de fapt tot atîtea etape în evoluția tehnologiei care stă la baza obținerii sale :

a) deshidratarea alcoolului etilic (obținut din cereale), procedeu care este pe cale de dispariție. Astăzi s-a ajuns să se procedeze la calea inversă, etilena servind la obținerea alcoolului etilic ;

b) hidrogenarea acetilenei — procedeu foarte scump și care l-a înlocuit pe precedentul pentru o perioadă scurtă în cîteva situații ;

c) separarea etilenei din gazele de cocserie, procedeu ce a fost legat de evoluția industriei cocso-chimice și la care în prezent tinde să se renunțe ;

d) dehidrogenarea etanului provenit din gazul natural. Acest procedeu, utilizat pe scară largă în America de Nord (40—50%) și în Franța într-o oarecare proporție (10%), a prezentat în ultimii ani o tendință de a fi tot mai puțin folosit, nefiind în măsură să acopere în întregime creșterea consumului. Ca urmare a factorilor conjuncturali interveniți în cursul anului 1971 — creșterea prețurilor la țiței pe de o parte, iar pe de altă parte, perspectivele epuizării rezervelor de petrol în viitorii 25—30 ani — există părerea că utilizarea gazelor naturale va fi aleasă ca o soluție și în viitor, mai ales de țările care au rezerve de gaze naturale și nu dispun de petrol;

e) cracarea produselor petroliere, procedeu care cunoaște în ultimii zece ani o dezvoltare impresionantă.

Costurile un criteriu de opțiune

IMPORTANȚA benzinei ca materie primă pentru producția de etilenă a crescut considerabil, mai ales în Europa și în Japonia, unde a existat o supraproducție de benzină. Rafinarea țițeiului a fost legată în Europa mai mult de piețele de desfacere ale motorinei și distilatelor medii decît de piețele benzinei. Ca urmare benzina grea s-a bucurat de rezerve relativ mari și a putut fi procurată la prețuri avantajoase pentru petrochimie. Situația din Japonia nu a fost mult deosebită.

Această tedință de trecere de la etan la materii prime lichide pentru producerea de etilenă are ca urmare o creștere a consumului de energie și, deci, a prețului de cost al ei. La aceasta s-a mai adăugat și faptul creșterii în ultimii ani a cererii de benzină auto și necesarul uriaș de materii prime petrochimice, lucru care a îngreuiat aprovizionarea cu benzină, conducînd în final la majorarea prețurilor. Acest dezavantaj este în parte compensat de lărgirea sortimentului de produse care se pot valorifica foarte bine : propilenă, butilenă, butadienă, aromatice etc.

O importanță deosebită asupra valorii consturilor de producție și, respectiv, asupra prețului etilenei, o prezintă materia primă folosită, capacitatea instalației și severitatea cracării. Există posibilitatea construirii instalațiilor de cracare capabile să folsească o întreagă gamă de materii prime, de la etan la motorină. O creștere a dimensiunilor instalației tinde să reducă costurile fixe dependente de investiții. În prezent, multe instalații au o capacitate ce variază între 300—500 mii t/an etilenă, dar există și instalații de 800—1.000 t/an. Totuși se constată și o tendință inversă ; adică costurile materiilor prime ca o parte a costului total de producție a etilenei sînt în creștere. Aceasta a dus la dezvoltarea și utilizarea unor cuptoare de severitate mare care permit astăzi obținerea unor randamente sporite de etilenă, dar trebuie să nu uităm că pe măsura creșterii severității, producția de produse secundare se reduce corespunzător ; or, tocmai aceste produse, după cum am mai arătat, au o contribuție importantă, prin valorificarea lor, la scăderea prețului de cost al etilenei.

În ultimii zece ani s-a observat pe plan mondial și în special în țările dezvoltate, o creștere considerabilă a produselor pe bază de etilenă : polietilenă, clorură de vinil, acetaldehidă, oxid de etilenă, stiren, etanol, dicloretan etc. **Dacă în 1960, producția mondială de etilenă era de 4,0 milioane tone, în 1970 ea a atins 17,6 milioane tone. La această cifră, contribuția Americii de Nord a fost de 7,5 milioane tone, Europa de Vest 6,0 milioane tone și Japonia 2,4 milioane tone.** Un accent deosebit pe dezvoltarea producției de etilenă îl pun și țările socialiste, în special U.R.S.S. Țările în curs de dezvoltare au o producție minoră (de exemplu, întreg continentul african în anul 1970 a produs și consumat 190 mii tone).

„Familia" etilenei

PRINCIPALELE utilizări ale etilenei în industria chimică revine fabricării următoarelor produse : polietilenă, clorura de vinil, oxidul de etilenă, acetatul de vinil, acidul acetic, alcoolul etilic, stiren, acetaldehidă, dicloretilenă etc. Ne vom opri asupra celor mai importante.

— **Polietilena** de joasă și înaltă presiune, deține ponderea cea mai mare în consumul de etilenă : 50% în Europa de Vest și 56% în S.U.A. Pentru 1975 se apreciază că consumul mondial va fi de circa 12,0 milioane tone ;

— **Clorura de vinil** este monomerul care servește la prepararea policlorurii de vinil. Producția mondială de PVC a fost în anul 1970 de 5,9 milioane tone, în 1975 se apreciază că va fi de 10,0 milioane tone, iar în 1980 de 15,0 milioane tone, ceea ce corespunde unui ritm de creștere de 9,8% ;

— **Oxidul de etilenă** : consumul acestuia a fost în Europa (inclusiv țările socialiste) 950 mii tone în 1970 și se prevede pentru 1975 că va atinge 1.795 mii tone. Pentru deceniul 1970—1980 se prevede pe plan mondial un ritm de creștere al consumului de 9%, iar în Japonia de 15% ;

— **Acetatul de vinil** : producția mondială (exclusiv a țărilor socialiste) a fost de 1,2 milioane tone în 1970. Pentru deceniul actual se prevede o creștere a consumului cu un ritm de 10%. Utilizările principale sînt polivinilacetatul și alcoolul polivinilic. Polivinilacetatul în emulsie este un intermediar important pentru industria de lacuri, servind la fabricarea vopselelor în emulsie, pentru prelucrarea hîrtiei și textilelor și, de asemenea, pentru obținerea copolimerilor și ca solvent pentru alți polimeri.

— **Acidul acetic** este utilizat în numeroase sectoare ale industriei chimice : preparate farmaceutice, coloranți și pigmenți, precum și în industria alimentară și textilă. Structura consumului de acid acetic se prevede a fi următoarea în 1975 :

	Piața comună	S.U.A.
acetat de celuloză	48,0	47,5
acetat de vinil	25,0	25,1
acid monocloracetic	3,0	3,7
esteri	13,0	15,7
acetați		1,7
diverse	11,0	6,3
	100,0	100,0

Ca ritm mediu anual de creștere al consumului de acid acetic în țările capitaliste dezvoltate se prevede 3,8—4,0% în deceniul actual;

— **Alcoolul etilic** este produs tot mai mult prin sinteză, mai ales pentru scopuri industriale. Se prevede un ritm de creștere al consumului de 5,0%.

Cum vor fi dimensionate capacitățile?

DEZVOLTAREA vertiginoasă a produselor din etilenă și necesitatea de a reduce cheltuielile de fabricație în deceniul trecut au dus la o înzecire a capacității instalațiilor față de deceniul 1950—1960. **Totuși unii producători se întreabă dacă este rațională menținerea ritmului actual al construcțiilor de etilenă. Se consideră că există doi factori care vor determina supracapacitatea producției de etilenă în Europa de Vest : construirea unor instalații mari, care după cum am mai arătat, duc la cheltuieli mai mici de fabricație, dar numai în cazul în care cea mai mare parte a capacității de producție a unor asemenea instalații este exploatată.**

Ținînd seama de evoluția principalelor sectoare consumatoare, se apreciază pentru deceniul actual următoarele niveluri ale consumului de etilenă pe plan mondial capitalist (vezi tabelul nr. 1.).

Tabel nr. 1

— în mii tone —

	1975	1980
S.U.A.	11.000	16.000
Piața Comună	6.200	9.100
Alte țări vest-europene	2.500	4.100
Japonia	4.300	6.600
Alte țări capitaliste	3.000	7.200
TOTAL :	27.000	43.000

Sporirea importantă a capacității de producție ca urmare a construirii de instalații mari se produce mai degrabă în salturi decît în mod treptat și aceste salturi sînt într-adevăr foarte mari atunci cînd mai mulți producători decid în același timp extinderea instalațiilor. Spre deosebire de capacitatea de producție, piața crește numai treptat, iar crearea unei capacități suplimentare este, deci, inevitabilă, chiar dacă numai pe perioade limitate.

O mare parte a instalațiilor mari în curs de construcție în Europa de Vest nu vor putea să funcționeze decît cu o parte a capacității de producție timp de mai mulți ani. **Rentabilitatea unor instalații foarte mari exploatate în asemenea condiții nu va fi cu mult mai bună decît cea asigurată de două instalații de dimensiuni medii construite succesiv.** Cu toate că în cazul instalațiilor mari riscul economic este mare, totuși au fost preferate pentru a asigura obținerea etilenei la prețul cel mai mic posibil pe o perioadă de cîțiva ani.

În Europa de Vest producția de etilenă va fi sporită de la 6,0 milioane tone în 1970 la 13,2 milioane tone în 1980 ; sporirea producției se va face numai dacă prețurile vor manifesta o tendință de creștere, deci numai dacă producătorii vor fi interesați în efectuarea unor noi investiții. Prețul mediu actual de pe piața vest-europeană de 84,0—88,0 dol/tonă va trebui să se ridice la aproape 99,0 dol/tonă în 1973—1974 și la circa 110,0 dol/tonă în 1975. Această tendință poate fi infirmată de evoluția ulterioară a condițiilor de pe piață, totuși există dovezi concrete că unii producători amînă intrarea în funcțiune a unor instalații planificate pentru 1973—1974. Creșterea cererii și a capacităților de etilenă în Europa de Vest vor fi peste media industriei chimice.

În condițiile existenței unor instalații de etilenă cu capacități de peste 3—400 mii tone/an în Europa de Vest și a căror rentabilitate impune un grad de utilizare ridicat, cît și a faptului că se dispune de o capacitate redusă de depozitare a etilenei în domuri de sare, producătorii s-au orientat spre crearea unui sistem de conducte interconectate pentru a echilibra fluctuațiile operațiilor zilnice. Sistemul de conducte — Franța, Olanda, Belgia, R. F. a Germaniei — Anglia, va permite stabilirea costurilor între producători și va înlătura unele dintre motivele desfacerii la costuri limită.

Care este „alimentarea" cea mai indicată?

ÎN CEEA CE PRIVEȘTE materia primă utilizată la fabricarea etilenei, examinînd randamentul obținut cu diverse materii prime, se poate trage concluzia că în viitor, în condițiile europene, benzina **de distilare primară** — nafta cum se obișnuiește să i se mai spună, sau la noi în țară benzină pentru piroliză — **este alimentarea cea mai indicată.** Avantajul alimentării cu fracții lichide față de cea cu gaze este însă influențată de valoarea produselor secundare care pot fi utilizate ca produse intermediare în industria chimică sau ca adaos în combustibili.

Debutul nostru la Ploiești...

PRODUCȚIA de etilenă de natură petrochimică a debutat în țara noastră la jumătatea deceniului trecut, odată cu construirea Fabricii de olefine din cadrul **Combinatului petrochimic — Ploiești.** Instalația produce etilenă cu un înalt grad de polimerizare, folosind ca materie primă etanul și propanul din gazele de sondă și de rafinărie. Soluțiile tehnice adoptate pentru realizarea unor temperaturi ridicate și scoborîte, cît și concepția tehnolcgică în care predomină recuperatoarele de căldură și răcitoarele cu aer, duc la **obținerea unor indicatori tehnico-economici ridicați, la o capacitate de producție relativ mică.** Etilena produsă servește la obținerea în cadrul combinatului a polietilenei de joasă densitate și a oxidului de etilenă.

La începutul anului 1970 a intrat în producție **Complexul de piroliză din cadrul Combinatului petrochimic-Pitești**, care produce o mare cantitate de etilenă. Instalația de olefine (etilenă și propilenă) cuprinde următoarele faze de fabricație mai importante : piroliza materiei prime, comprimarea, spălarea cu alcalii și uscarea gazelor de piroliză ; separările la rece și la cald și purificarea produselor principale.

Produsul principal al Complexului de piroliză îl constituie etilena (99,9% vol. puritate), utilizată intern la fabricarea polietilenei. Parte din etilenă va fi trimisă la **Combinatul chimic-Rîmnicu-Vîlcea**, unde constituie materia primă la fabricarea policlorurii de vinil, iar o altă parte va fi dirijată, spre instalațiile **Combinatului petrochimic-Brazi. O soluție interesantă, adoptată pentru prima dată în țara noastră, o constituie depozitarea etilenei într-un rezervor cu capacitate mare, la temperatura de —100°C.**

În actualul cincinal se prevede o majorare a capacităților existente, urmînd să se fabrice și polietilenă de joasă presiune. Prin soluțiile tehnice adoptate și valorificarea făcută, industria chimică din țara noastră se situează la nivelul mondial. **Considerăm că ar fi util să se studieze posibilitățile de obținere pe cale industrială și a celorlalți derivați principali din etilenă care oferă un grad de prelucrare avansat.**

dr. ing. Paul N. ȘTEFĂNESCU
Institutul pentru studierea conjuncturii economice internaționale

ÎN DEZBATERE:

PROIECTUL DE LEGE CU PRIVIRE LA REGIMUL PREȚURILOR ȘI TARIFELOR

TAXA PENTRU FONDURI SĂ FIE PREVĂZUTĂ PE ÎNTREAGA PERIOADĂ DE FUNCȚIONARE

PROIECTUL DE LEGE privind prețurile și tarifele reglementează, în mod unitar, în concordanță cu obiectivele politicii partidului și statului în această etapă, o serie de probleme de o însemnătate deosebită pentru economia noastră națională. Din principiile prevăzute în proiectul de lege, mă opresc, în primul rînd, asupra celui referitor la prețul de cost ca bază a stabilirii oricărei categorii de prețuri.

În ce privește conținutul prețului de cost, trebuie subliniat că elementele prevăzute în proiectul de lege asigură reflectarea în prețul de cost a tuturor cheltuielilor legate de obținerea și desfacerea producției. Reglementarea, pe baze principiale, a conținutului prețului de cost capătă o importanță deosebită întrucît, după cum se știe, există și părerea că unele elemente, cum ar fi cheltuielile pentru introducerea tehnicii noi, trebuie eliminate din prețul de cost, urmînd a se suporta din venitul net. În rezolvarea acestei probleme considerăm că s-a ales soluția care corespunde cel mai bine interesului economiei, ca prețul de cost și în consecință și prețurile cu ridicata să reflecte cît mai deplin toate cheltuielile care, prin natura lor, sînt cheltuieli de producție sau desfacere, că s-a ținut seama de greutățile și implicațiile care apar în situația „amputării" prețului de cost. Respectînd cu strictețe principiul mai sus arătat, **considerăm că prevederile referitoare la conținutul prețului de cost ar trebui completate cu elementul „comision de export", deoarece cheltuielile respective sînt în esență cheltuieli pentru realizarea producției.** În acest fel se întărește răspunderea unităților economice în realizarea producției, indiferent dacă aceasta este destinată consumului intern sau exportului, sarcină de mare răspundere prevăzută de documentele de partid.

Un element nou pentru economia noastră națională îl constituie introducerea taxei asupra fondurilor de producție ca mijloc de stimulare a întreprinderilor în utilizarea cît mai rațională a acestora. În proiectul de lege **se prevede că taxa respectivă se calculează pentru durata normată de funcționare a fondurilor fixe, prevedere care, apreciez că, ar putea determina unele unități să nu înlocuiască fondurile fixe depășite, realizînd în acest fel un oarecare avantaj pentru ele, avantaj care ar intra în conflict cu interesele generale ale economiei. De aceea, consider că problema respectivă mai poate fi reexaminată prin luarea în considerare a interesului economiei de a se stimula, pe toate căile, introducerea progresului tehnic, deci și prin intermediul taxei asupra fondurilor de producție.**

Dezvoltarea în ritm accentuat a economiei noastre, participarea tot mai activă la schimburile internaționale, creșterea cerințelor industriei și ale populației pentru produse calitativ superioare, impun, ca o necesitate obiectivă, diversificarea și îmbunătățirea calității producției. În acest context, **apreciem că prevederile din proiectul de lege trebuie să facă o delimitare mai precisă între tendința unor unități de a „diversifica" producția fără a aduce nimic nou, ci numai din dorința de a realiza beneficii mai mari, fără o justificare economică și procesul real de diversificare și îmbunătățire a calității producției care trebuie stimulat în continuare.**

Respectarea cu strictețe a legilor țării, impune o activitate sporită în domeniul controlului prețurilor și tarifelor și pentru organele Ministerului Finanțelor și ale băncilor, care vor trebui să urmărească la ministere, centrale industriale și întreprinderi, modul cum se aplică legea și să tragă la răspundere pe cei care se fac vinovați de încălcarea acesteia.

Emil HATOS
adjunct al ministrului finanțelor

PENTRU TEHNICA NOUĂ — UN FOND SPECIAL CONSTITUIT DIN BENEFICII

PREȚURILE ȘI TARIFELE ca măsurător al valorii bunurilor create de societate, au o însemnătate deosebit de importantă în etapa actuală de dezvoltare a economiei noastre socialiste, pentru aprecierea corespunzătoare a contribuției și eforturilor fiecărei ramuri și întreprinderi în parte.

În acest sens, proiectul de lege precizează cu toată claritatea criteriile ce trebuie să stea la baza determinării obiective a nivelului prețurilor și tarifelor. Astfel, se stipulează că prețurile și tarifele trebuie să reflecte cheltuielile sociale de producție și să țină seama de valoarea de întrebuințare a produselor, contribuind prin aceasta la înfăptuirea politicii partidului și statului de dezvoltare în ritm înalt a economiei naționale, valorificarea rațională a resurselor materiale și de muncă, promovarea progresului tehnic, îmbunătățirea calității produselor și creșterea nivelului de trai al întregului popor.

Proiectul de lege cuprinde prevederi deosebit de importante pentru stimularea introducerii în fabricație a produselor noi, de un înalt nivel tehnic și cu eficiență sporită. În același timp, el creează și un cadru stimulator pentru perfecționarea continuă și la termenele prevăzute a mărfurilor, condiții de o excepțională importanță în etapa actuală a revoluției științifice și tehnice pentru a conferi produselor românești performanțe superioare, eficiență sporită și competitivitate pe piețele externe.

Această orientare în așezarea prețurilor, în strînsă concordanță cu politica economică a partidului de industrializare socialistă a țării, de dezvoltare intensivă a agriculturii, lărgirea schimbului intern și extern de mărfuri va contribui la folosirea mai rațională a rezervelor interne de materii prime și materiale, stimularea producției și consumului mijloacelor de producție fabricate în țară, dezvoltarea exportului.

În urma studierii atente a proiectului de lege, doresc, ca în cadrul și în spiritul prevederilor acesteia să fac unele propuneri care după părerea mea ar contribui la îmbunătățirea așezării și stabilirii prețurilor și tarifelor.

De pildă, la art. 5 cu privire la elementele de cheltuieli sînt incluse taxa asupra fondurilor de producție (lit. e) și cheltuielile pentru introducerea tehnicii noi (lit. g). **După părerea mea, aceste cheltuieli nu ar trebui incluse în prețul de cost, întrucît ele nu sînt direct legate de fabricația produselor respective în momentul dat și nici individualizarea și repartizarea lor concretă și totală nu ar fi posibilă pe fiecare produs din fabricația curentă.**

Aceste cheltuieli care privesc recuperarea fondurilor investite și asimilarea unor produse sau procedee tehnologice pentru fabricația viitoare trebuie să se reflecte în venitul net, adică în beneficiul întreprinderii producătoare.

În acest sens, **propun ca cheltuielile sus amintite să fie scoase din structura prețului de cost și să fie acoperite dintr-un fond special creat pe seama beneficiilor producătorilor.**

Cu privire la limitele maxime ale prețurilor și tarifelor, mi se pare că în proiectul de lege există un paralelism. **Astfel,** la art. 21, lit. c se precizează **că** prețurile produselor noi destinate lărgirii sortimentelor nu pot depăși prețul cel mai mare al grupei sau subgrupei respective din care face parte noul sortiment. În același timp, la art. **88**, lit. b, art. **89** lit. c și art. **94**, se menționează stabilirea limitelor maxime de prețuri și tarife pe grupe și subgrupe de produse și servicii de către organele ierarhic superioare celor care aprobă prețurile și tarifele concrete din grupa și subgrupele respective.

În această situație unele grupe și subgrupe de produse s-ar putea să aibă două limite maxime, una conform art. **21** și una conform articolelor **88, 89** și **94**. Practic însă, limita maximă ar constitui-o limita cea mică din cele două limite, cealaltă limită nemaiavînd, astfel, funcția stabilită.

După părerea mea, **ar trebui să se renunțe la limitele prevăzute la art. 21, rămînînd numai cele ce se stabilesc potrivit articolelor 88, lit. b, 89 lit. c și 94.**

ing. Kozak LUDOVIC
director adjunct în Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini

CRITERII COMPLEXE DE STABILIRE A CHELTUIELILOR SOCIALE DE PRODUCȚIE ÎN AGRICULTURĂ

SISTEMUL de prețuri practicat în relațiile de schimb dintre oraș și sat prezintă o pîrghie de o deosebită importanță prin care statul influențează orientarea activității economice a cooperativelor agricole. Prin politica de stabilire a prețurilor la produsele agricole se înfăptuiesc o serie de obiective economice și social-politice importante ca de pildă, compensarea cheltuielilor de producție prin luarea în considerație a condițiilor economice și naturale, a specializării producției; redistribuirea unei părți din plusprodusul creat în agricultură destinat altor ramuri ale economiei naționale și, în primul rînd, industriei grele; stimularea sporirii producției agricole și cointeresarea producătorilor în dezvoltarea anumitor ramuri sau culturi, creșterea veniturilor reale ale populației etc.

Determinarea prețurilor la produsele agricole este o problemă extrem de complexă. Baza de stabilire a nivelului lor, așa cum se arată și în proiectul de Lege cu privire la regimul prețurilor și tarifelor, trebuie să o constituie cunoașterea **cheltuielilor sociale de producție.** În agricultură, datorită existenței monopolului asupra pămîntului ca obiect al economiei, precum și a faptului că producția obținută pe terenurile foarte bune și bune nu poate satisface necesitățile societății, valoarea socială a produselor este dată nu de cheltuielile medii **ci de cheltuielile de muncă de pe terenurile mai slabe, dar necesare.** Dar, nu orice cheltuială de muncă pe aceste terenuri reprezintă cheltuială socială de producție. Pentru a întruni calitatea de cheltuială de muncă socialmente necesară, ele trebuie să exprime condițiile sociale de producție din punct de vedere al înzestrării, al aplicării raționale a regulilor agro-zootehnice, al organizării și conducerii corespunzătoare a activității economice. Desigur, la stabilirea cheltuielilor sociale de producție se au în vedere și condițiile de desfacere, de transport, eficiența folosirii fondurilor productive în unitățile agricole etc.

Pe baza acestor cheltuieli sociale de producție, luîndu-se în considerație modificările care vor interveni în creșterea productivității muncii, atît în cadrul agriculturii, cît și în celelalte ramuri ale economiei naționale și, înainte de toate, în industrie trebuie fixate asemenea prețuri care să asigure compensarea cheltuielilor de producție și o anumită rentabilitate. În condițiile existenței rentei diferențiale, la stabilirea lor este necesar să se aibă în vedere și mărimea acesteia. Deci, **determinarea mărimii prețurilor trebuie să se fundamenteze pe trei elemente: prețul de cost, venitul net al cooperativei agricole de producție și venitul net destinat societății.**

Așa cum se precizează și în proiectul de Lege, la baza stabilirii oricărei categorii de prețuri trebuie să stea prețul de cost al produsului respectiv. **Dar, după părerea noastră, structura prețului de cost înscrisă în proiectul de Lege ridică următoarele două întrebări. PRIMA: de ce oare, în structura prețului de cost se includ contribuțiile asupra salariilor și dobînzile cînd este evident pentru toți că, după natura lor economică, acestea ar trebui suportate din venitul net?** Invocarea argumentelor aduse de fapt de practicieni potrivit cărora includerea lor în prețul de cost ar fi impusă de necesitatea cunoașterii tuturor cheltuielilor ocazionate cu producerea produselor sau a sporirii cointeresării unităților economice pentru folosirea cît mai eficientă a creditelor acordate este, după părerea noastră, nefundamentată. Din contră, o asemenea situație nu permite reflectarea mărimii reale a fondului de înlocuire, ea fiind artificial sporită pe seama diminuării venitului net. Mai mult, referitor la dobînzi, se difuzează răspunderea materială a celor care prin activitatea lor nu se preocupă și de folosirea eficientă a mijloacelor împrumutate. **A DOUA ce cuprinde „alte cheltuieli bănești?" Nu cumva se deschide o portiță de a include alte cheltuieli neproductive ca de pildă pierderi și scăzăminte peste limitele legale, amenzi și alte penalizări cauzate de diferite persoane? Cred că ar trebui precizate, aceste elemente ale „altor cheltuieli bănești", pentru a nu da posibilitatea cuprinderii unora care nu au justificare economică.**

Problema principală care se ridică în legătură cu determinarea prețului este următoarea: care preț de **cost trebuie să stea la baza calculului** în condițiile în care, în prezent, există mai multe categorii de gospodării: întreprinderile agricole de stat, cooperativele agricole de producție, gospodăriile personale ale cooperatorilor și gospodăriile țăranilor individuali? Fără îndoială, nivelul prețului de cost diferă de la o categorie la alta, ca urmare a condițiilor de fertilitate, de înzestrare tehnică a muncii și de organizare și conducere. Evident, într-o asemenea situație trebuie să avem în vedere cunoscuta teză marxistă, potrivit căreia condițiile sociale de producție sînt date de unitățile care produc marea masă a producției unui anumit produs. După părerea noastră, aplicabilitatea acestei teze în condițiile socialismului **necesită aducerea unui corectiv și anume luarea în considerație și a ponderii unităților respective în formarea fondului central de produse agricole.** În acest sens, ar însemna ca pentru determinarea prețurilor la produsele vegetale și la unele produse animale ca de pildă, carnea de ovine, lapte, lînă, să se folosească ca bază de calcul cheltuielile de producție din cooperativele agricole; pentru unele produse ca struguri pentru consum, carne porcine, păsări și ouă, prețul de cost din întreprinderile agricole de stat; în fine, pentru altele, cum ar fi fructele, carne bovine etc., pe baza cheltuielilor de producție din gospodăriile populației.

O asemenea dispersare a bazei de determinare a prețului, după părerea noastră, ar complica sistemul de prețuri practicat în relațiile economice dintre oraș și sat. Mai mult, nu ar ține seama nici de perspectivele dezvoltării diferitelor categorii de gospodării agricole. În consecință, opiniem ca **pentru toate produsele să se aibă drept bază de calcul prețul de cost obținut în cooperativele agricole de producție.**

În prezent, o astfel de fundamentare nu este posibilă deoarece încă nu s-a generalizat calculul prețului de cost la toate unitățile cooperatiste problemă care, în intenția forurilor competente, urmează a se rezolva în anul 1973. Oricum, apare încă odată în evidență necesitatea stringentă a calculului prețului de cost în agricultura cooperatistă.

Nivelul prețurilor la produsele agricole trebuie să asigure fiecărei unități cooperatiste posibilitatea recuperării cheltuielilor de producție și a asigurării unui anumit volum de venit net, iar cele care dispun de condiții mai avantajoase față de alte cooperative să contribuie la nevoile generale ale economiei naționale cu o parte din renta diferențială obținută. Aceasta se realizează prin **diferențierea**

conf. dr. Sandu COSTACHE

→

INVESTIȚIILE ÎN CINCINAL

(Urmare din pag. 3)

În ramura **transporturilor** au fost prevăzute investiții pentru modernizarea drumurilor naționale (peste 1 000 km), electrificarea și dublarea unor linii de căi ferate (peste 1 600 km), pentru construcții de porturi noi (Galați și Tulcea) și extinderea portului Constanța, pentru dotarea parcului de mijloace de transport pe toate căile de transport.

Investițiile prevăzute în ramurile industriale producătoare de **bunuri de consum** și cele care privesc **activități social-culturale** sînt corespunzătoare sarcinilor de producție și de satisfacere a cerințelor populației la nivelele prevăzute în plan.

PLANIFICAREA condițiilor de realizare a investițiilor a fost făcută luîndu-se în considerare și necesitatea **sporirii eficienței lor economice nu numai prin îmbunătățirea structurii planului ci și prin mai buna executare a obiectivelor și acțiunilor cuprinse în plan.**

Volumul investițiilor a fost stabilit pe baza unor calcule în care investiția specifică a fost mai scăzută decît cea realizată în trecut la unități similare (pentru ca să se poată realiza cu aceiași bani, capacități de producție mai mari), iar duratele de execuție și cele de realizare a indicatorilor tehnico-economici la capacitățile noi au fost scurtate, (pentru ca ele să dea mai repede producție marfă și venit bănesc).

Pe ansamblul planului de investiții, măsurile luate se concretizează în primul rînd în **tendința de scădere continuă, în anii cincinalului, a ponderii lucrărilor de construcții-montaj în totalul investițiilor și în cea de creștere a ritmului de punere în funcțiune a obiectivelor realizate** (vezi tabelul nr. 3).

Din tabel rezultă că ponderea medie a lucrărilor de construcții-montaj va fi în actualul cincinal de 41,9% (față de 47,5% cît a fost în cincinalul trecut), ajungînd în anul 1975 ca ea să reprezinte numai 39%, lucru care va contribui la realizarea unei mai bune structuri în anii viitorului cincinal.

În ceea ce privește ponderea fondurilor fixe ce se pun în funcțiune față de totalul fondurilor imobilizate în lucrări de investiții, trebuie subliniat saltul ce se va realiza, începînd cu anul 1973, adică atunci cînd măsurile luate în ultimii ani pentru pregătirea temeinică și din timp a investițiilor vor începe să se facă simțite.

Tabelul nr. 3

	1971—1975	1971	1972	1973	1974	1975
Investiții din fondurile centralizate ale statului (miliarde lei) din care:	470	75,8	87,2	97,8	103,4	105,8
construcții-montaj (mil. lei).	197	35,6	38,3	40,6	41,2	41,3
a) Ponderea lucrărilor de construcții-montaj în totalul investițiilor (%)	41,9	47,0	43,9	41,5	39,8	39,0
Fonduri fixe ce se pun în funcțiune (mil. lei).	436,0	64,4	70,8	96,5	102,0	102,3
b) Ponderea fondurilor fixe ce se pun în funcțiune în totalul investițiilor (%).	92,8	85,0	81,2	98,7	98,6	96,7

Analizele efectuate de Comitetul de Stat al Planificării, Ministerul Finanțelor și băncile finanțatoare împuternicite să avizeze documentațiile tehnico-economice ale obiectivelor proiectate, au evidențiat, în multe cazuri, supradimensionarea unor obiecte destinate producției de bază, a celei auxiliare sau a rețelelor de căi ferate, drumuri, apă sau canalizare. Hale de înălțimi nejustificate sau de suprafețe mai mari decît cele impuse de gabaritele utilajelor au fost identificate în diverse proiecte de investiții. Duratele de execuție a lucrărilor și cele pentru realizarea indicatorilor tehnico-economici, prevăzute în documentațiile prezentate spre avizare, au putut fi reduse de foarte multe ori, întrucît perioadele luate în considerare de proiectanți depășeau timpul strict necesar.

Am amintit aceste constatări pentru că ele întăresc aprecierea că structura de construcții-montaj și termenele de înfăptuire a investițiilor prevăzute în plan sînt deplin realizabile și că prin modul cum au fost ele stabilite s-a vădit rolul mobilizator al planului pentru creșterea eficienței investițiilor.

Legislația în vigoare atribuie Băncii de Investiții — în afara obligațiilor inerente unei instituții de credit — și sarcini legate de executarea controlului de stat în sectorul investițiilor.

Pentru o cît mai bună executare a operațiilor de bancă și o cît mai eficientă activitate de control, munca aparatului bancar trebuie astfel îndrumată încît atribuțiile ce-i revin pentru servirea clientelei pe linia finanțării, decontării și operațiunilor de casierie să se împletească cu cele ale controlului pe care îl execută în cadrul și în afara acestor operațiuni.

Experiența din ultimii doi ani a muncii de avizare a documentațiilor tehnico-economice ale proiectelor de investiții a dovedit utilitatea acestei activități de control preventiv. Nu numai pentru că prin avizare a putut fi evitată aprobarea unor investiții care, privite prin prisma intereselor generale ale statului, s-au dovedit a fi inutile sau neoportune; nu numai pentru că au putut fi diminuate cheltuieli exagerat calculate; ci și pentru că însăși existența unui control preventiv obligă proiectanții, constructorii, titularii și beneficiarii de investiții, să verifice din punct de vedere al economicității lor, soluțiile tehnice propuse; să rezolve încă înainte de aprobarea proiectului, probleme legate de asigurarea aprovizionării și desfacerii producției planificate, a realizării ei cu minimum de cheltuieli etc.

Existența unor organe de control care verifică economicitatea din punct de vedere al celui care le finanțează, dă putință depistării cauzelor de ordin general care, într-un sector sau altul, împiedică realizarea unei maxime eficiențe. De aceea, în planul de muncă al Băncii de Investiții, activității de avizare a indicatorilor tehnico-economici a investițiilor, i s-a acordat întreaga atenție, luîndu-se măsuri organizatorice pentru cunoașterea din vreme de către tehnicienii și economiștii băncii, a sectoarelor în care sînt ele planificate, pentru o cît mai bună documentare și o mai competentă avizare.

Urmărirea pe parcursul executării a unei investiții aprobate, a condițiilor în care este respectat graficul de eșalonare a lucrărilor, pentru ca termenul de punere a ei în funcțiune să poată fi respectat, constituie, de asemenea, una din atribuțiile organelor Băncii de Investiții. Sigur că în acest context, trebuie exercitat și controlul pentru prevenirea risipei în gospodărirea fondurilor materiale și bănești în sectorul construcțiilor, a prevenirii imobilizărilor în producție neterminată — construcții și utilaje ce așteaptă inutil pe șantiere — a prevenirii executării unor lucrări de proastă calitate și a respectării valorii de plan a fiecărui obiectiv în parte.

Rolul important pe care conducerea de partid și de stat l-a atribuit băncilor finanțatoare de investiții, implică pentru aparatul acestora răspunderi deosebite, ce derivă din însăși contribuția pe care el o poate aduce la progresul și prosperitatea țării, contribuție pentru înfăptuirea căreia nici unul din lucrătorii Băncii de Investiții nu-și va precupeți eforturile.

←

prețurilor produselor agricole. Pentru cooperativele agricole care beneficiază de condiții de producție mai favorabile se stabilesc prețuri de cumpărare mai mici, iar pentru unitățile care-și desfășoară activitatea în condiții mai puțin favorabile, prețuri mai mari, care tind să se apropie de valoarea socială a produselor.

LUAREA în considerație a multitudinii de factori care influențează nivelul prețurilor asigură determinarea lor pe baza cheltuielilor sociale de producție. Totodată, se poate determina mărimea abaterii prețurilor produselor agricole de la valoarea socială, care sintetizează aportul principal al agriculturii cooperatiste la satisfacerea necesităților întregii societăți. Cu alte cuvinte, așezarea prețurilor pe baza cheltuielilor sociale de producție va permite cunoașterea mai precisă a nivelului și structurii produsului global și venitului național create în agricultură, nivelul prețului de cost și al plusprodusului, participarea unităților cooperatiste la progresul general al țării. Odată stabilite, pe baza cheltuielilor sociale de producție, ele trebuie practicate în relațiile de schimb cu toate categoriile de gospodării agricole, **avînd un caracter unic** și, în același timp, **stabil,** pe o anumită perioadă.

Regimul de prețuri la principalele produse agricole a fost stabilit în anul 1957, adică într-o perioadă cînd procesul cooperativizării agriculturii era în plină desfășurare. În consecință, el reflectă condițiile de producție, importanța produsului pentru economia națională și proporțiile de participare la fondul central de produse agricole a diferitelor categorii de gospodării agricole, din perioada respectivă.

În perioada ce s-a scurs, ca urmare a promovării consecvente de către partid a principiului cointeresării materiale au avut loc majorări de prețuri la o serie de produse agricole, ca de pildă, legume, carne, lapte, fructe, rachiuri naturale etc. Ele au dus la stimularea producătorilor în sporirea producției și a livrărilor la fondul central, la consolidarea unităților cooperatiste și la creșterea veniturilor țărănimii. În acest context, se înscriu măsurile de majorare a unor prețuri la produsele animaliere, luate prin Hotărîrea Comitetului Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român din iunie 1970.

Cu toate acestea mai există încă fenomene de necorelare a prețurilor, nu se iau în suficientă măsură în seamă schimburile intervenite în condițiile de producție, în structura producției agricole și a cererii de produse agricole, în structura și nivelul cheltuielilor de producție etc. Astfel, la anumite produse, ca de pildă, grîu, porumb și floarea-soarelui prin actualele prețuri de contractare se asigură o rentabilitate ridicată, care ajunge uneori de 40—60%, în timp ce la alte produse, ca de pildă, carne bovine, orez, tutun, in fuior etc. prețurile de contractare sînt stabilite sub nivelul cheltuielilor de producție sau asigură o rentabilitate scăzută; diferențierea prețurilor pe zone ține seamă într-o măsură prea mică de gradul de favorabilitate a diferitelor zone, de corelație dintre nivelul producției și al cheltuielilor de producție; sporurile de preț practicate la anumite produse nu mai îndeplinesc rolul de stimulent, ele transformîndu-se într-un adaos la preț.

În proiectul de Lege se arată că în stabilirea prețurilor în agricultură, trebuie să se țină seama de corelațiile cu prețurile produselor industriale destinate aprovizionării tehnico-materiale a agriculturii, cu cele ale bunurilor de larg consum de proveniență industrială, precum și între prețurile diferitelor produse agricole, să asigure stimularea producătorilor în sporirea producției agricole, a ridicării calității produselor, creșterea participării la fondul central. Totodată, perfecționarea prețurilor vizează o mai bună diferențiere a lor pe zone, județe, bazine de producție, localități.

Așezarea prețurilor pe baza cheltuielilor de producție și a fundamentării corelațiilor dintre prețurile diferitelor produse trebuie să țină seamă de ansamblul aspectelor ce caracterizează relațiile economice dintre oraș și sat. O reașezare a prețurilor în agricultură impune, înainte de toate, un proces de redistribuire a plusprodusului între diferitele produse agricole fără a omite însă și o redistribuire a acestuia și între agricultură și ramurile industriale care prelucrează produse agricole. Astfel, la produsele cu o rentabilitate ridicată, ca de pildă, grîu și porumb prin anularea totală sau parțială a sporului prevăzut și prin reașezarea prețurilor pe zone sau chiar în condițiile menținerii actualului nivel mediu pe țară, s-ar redistribui o parte al plusprodusului pe care-l cuprind în prezent în favoarea altor produse a căror preț este fie sub nivelul cheltuielilor de producție, fie asigură o rentabilitate scăzută.

Pe linia perfecționării sistemului de prețuri se impune și **revederea diferențierii** acestora în funcție de condițiile de producție pe zone, anotimpuri etc. Actuala diferențiere a prețurilor la principalele culturi cerealiere — grîu și porumb — se menține încă din anul 1957. Principala diferență constă în aceea că prețurile pe zone nu sînt corelate, în măsura necesară, cu condițiile de fertilitate din diferitele zone ale țării. De pildă, prețurile de contractare la grîu și porumb sînt mai mari în unele județe din Banat și Transilvania decît în Moldova. Or, situația ar trebui să fie tocmai inversă, avîndu-se în vedere că recoltele medii la hectar în Moldova sînt mai mici decît în Banat și Transilvania. Nivelul recoltei influențează mărimea cheltuielilor, în unitățile din Moldova fiind mai ridicate decît în cele din Transilvania și Banat. În județul Timiș, în perioada 1966—1970 s-a obținut la grîu o producție medie la hectar cu 44,2 la sută mai mare decît în medie pe județul Bacău. Cu toate acestea, prețul pe o tonă de grîu din județul Timiș a fost cu peste 20 la sută mai mare decît în județul Bacău. Înlăturarea acestor deficiențe impune o revizuire a sistemului actual de diferențiere a prețurilor în funcție de condițiile de producție și interesele economiei naționale pentru anumite produse, asigurîndu-se astfel o rentabilitate rațională în cooperativele agricole, atragerea la bugetul statului a rentei diferențiale.

Menționăm, în același timp că nu sîntem de acord cu opiniile exprimate în literatura economică de specialitate privind lichidarea sistemului de prețuri zonale. Ar însemna privarea practicii de un instrument eficient de consolidare a unităților economice și de prelevare la fondurile bănești ale statului a unei părți din plusprodusul creat în agricultură și care îmbracă forma de rentă diferențială. Revenirea la o politică de impozite pe venit diferențiată așa cum preconizează unii economiști ar însemna reîntoarcerea la unele metode care s-au dovedit ineficiente și inechitabile din punct de vedere social.

Tot pe linia perfecționării sistemului de prețuri, în condițiile sporirii exportului de produse agroalimentare, este necesar să se țină seamă de nivelul prețurilor pe piața mondială. Măsurile întreprinse pentru asigurarea exportului trebuie să cuprindă, înainte de toate, acele produse agricole care aduc un aport valutar maxim pe unitatea de suprafață și la un curs de revenire corespunzător. Ele trebuie să vizeze și stabilirea unui raport optim între prețurile produselor agricole și cele din industria alimentară și ușoară, luarea în considerație într-o mai mare măsură a calității produselor.

În fine, în noile condiții trebuie revăzută și politica **sporurilor de preț.** Sporul nu trebuie să reprezinte un adaos la prețul de bază în vederea asigurării unor corelații între prețurile diferitelor produse, ci din contră să constituie o pîrghie economică stimulatorie în creșterea producției agricole, a dezvoltării anumitor culturi sau specii animale. În acest context, sporurile de prețuri pentru cantitate ar trebui să fie stabilite numai pentru **anumite produse,** care într-o perioadă sau alta prezintă importanță deosebită pentru economia națională; în schimb, **sporurile de preț pentru calitate ar trebui mai bine fundamentate și extinse la toate produsele agricole.**

Perfecționarea prețurilor la produsele agricole contribuie la consolidarea unităților cooperatiste, dar nu este singura și, cu atît mai mult, principala cale a dezvoltării agriculturii. **Calea principală** care asigură consolidarea economică a cooperativelor agricole și ridicarea bunăstării țărănimii cooperatiste, așa cum se arată și în proiectul de Lege, este **creșterea continuă a producției agricole.** Chiar și în ceea ce privește perfecționarea sistemului de prețuri la produsele agricole, sarcina principală constă în reducerea cheltuielilor de producție prin creșterea continuă a productivității muncii.

ESTE LEGITIMĂ FOLOSIREA INDICATORULUI CHELTUIELI RECALCULATE (ECHIVALATE) SIMPLE?

ÎN TEORIA și practica alegerii variantelor de investiții din țara noastră, indicatorul cheltuielilor recalculate simple este aproape necunoscut. Nici indicatorul eficienței investițiilor suplimentare, din care derivă aceste cheltuieli recalculate, nu-și găsește un loc corespunzător în instrucțiunile metodologice de calcul al eficienței investițiilor în vigoare. Ing. I. Iliescu [1] consideră că este „profund eronată" aplicarea în condițiile țării noastre a indicatorilor $c+i.r$ (în care c este prețul de cost unitar, i — investițiile specifice și r — coeficientul normat de eficiență economică). Aceasta, deoarece s-ar înlocui valoarea r din formula economistului V. V. Novojilov (care ar fi eficiența normată optimă pe economia națională) cu coeficientul eficienței absolute și relative normat pe ramură (q_x și q_z).

După părerea noastră însă ignorarea și respingerea acestui indicator este nejustificată. Și iată de ce:

Folosirea în cadrul indicatorului a unui normativ pe ramură — și nu cel optim pe economia națională, utilizat de renumitul teoretician al cheltuielilor diferențiale — nu reprezintă o „transpunere mecanică" cum se afirmă în articolul citat anterior. Există posibilitatea mai multor forme principale ale indicatorului cheltuieli recalculate, indicator menit să echivaleze într-un anumit fel fondurile utilizate (sau cele avansate) cu fondurile consumate, exprimate prin prețul de cost (în baza recalculării plus-produsului la unitățile inferioare): cheltuielile recalculate simple (sau unitare, totale și anuale), preț de producție unitar și cheltuielile recalculate optime. Coeficientul normat r sau q reprezintă, în unele forme, coeficientul eficienței medii pe economia națională (fie în trecut, cum susține P. Vaag, fie în viitor, cum preconizează S. Strumilin), ori pe ramuri, în altele este un coeficient optim pe economia națională legat de planul optim, după cum în unele forme este eficiența minimă, iar în altele rata dobînzii.

Se știe că indicatorul cheltuielilor recalculate este o mărime marginală, deoarece derivă din transformarea indicatorului influenței investițiilor suplimentare asupra economiilor sau sporului de beneficii. Ca urmare, respingerea sa înseamnă implicit și respingerea indicatorului din care derivă. Or, în literatura noastră economică [2], pe bună dreptate s-a recunoscut necesitatea folosirii concomitente a indicatorului investițiilor suplimentare cu cel al investițiilor totale, **ca a doua „sită"**, mai fină, în alegerea variantelor de proiect în cazul eficienței descrescînde; aceasta înseamnă, implicit, și admiterea cheltuielilor recalculate care sînt de natură derivată și care, în plus, prezintă avantajul unei ușurințe în alegerea variantelor atunci cînd se prezintă un număr mai mare de variante pentru o investiție. Este adevărat că, în actuala practică din țara noastră, nu se întocmesc decît 2—3 variante ale unei investiții și ca urmare nu se simte nevoia unui indicator, care să fie mai ușor de calculat decît cel al eficienței investițiilor suplimentare. Poate că lipsa obligativității de a întocmi un număr mai mare de variante explică într-o oarecare măsură de ce în instrucțiunile practice nu se acordă locul cuvenit indicatorului bazat pe investițiile suplimentare.

Folosirea indicatorului cheltuieli recalculate simple presupune că trecerea la o variantă de tehnică și organizare mai avansată, cu investiții specifice mai mari, se poate admite numai dacă această trecere asigură cheltuieli recalculate mai mici. În cazul formei răspîndite de mai sus a acestor cheltuieli, admiterea trecerii se exprimă prin inegalitatea (derivată) dintre cheltuielile recalculate la varianta cu un nivel tehnico-organizatoric mai mare (x) și cea precedentă cu un asemenea nivel mai scăzut (x—1)

$c_{rx} < c_{r(x-1)}$, adică $c_x + i_x \cdot q < c_{x-1} + i_{x-1} \cdot q$.

Este demonstrat de mult că această inegalitate derivă din inegalitatea primară: $q_x > q$. Deoarece se știe că

$$\frac{c_{rx-1} - c_x}{i_x - i_{x-1}} = q_x \text{ înseamnă că } \frac{c_{x-1} - c_x}{i_x - i_{x-1}} > q.$$

Se poate arăta ușor proveniența aceluiași indicator și din cel al investițiilor suplimentare, bazat pe diferența de beneficii sau plus-produs, adică $b_2 = b_1$, dacă în procesul unor transformări, se simplifică prețul.

Din articolul tov. Iliescu rezultă că indicatorul pe care-l analizăm nu poate fi folosit din cauză că lipsesc normativele optime presupuse de cheltuielile diferențiale ale lui V.V. Novojilov. Dar mai întîi, existența normativelor de eficiență, independent dacă sînt optime sau aproape de acestea, este necesară și în cazul folosirii indicatorului eficienței investițiilor totale sau cel al investițiilor suplimentare. Lipsa unor normative din instrucțiunile existente reprezintă un neajuns principal al acestor instrucțiuni. În literatura economică este demonstrată necesitatea [3] acestor normative, legată organic de o trăsătură esențială a eficienței economice, în sensul restrîns al cuvîntului: concordanța sau compatibilitatea raportului de eficiență cu nevoile economiei naționale, ale acumulării și consumului. **De aceea, orice intîrziere în elaborarea de normative este de natură să împiedice alegerea judicioasă din punct de vedere al economiei naționale a variantelor de proiect.**

Apoi, normativele pot fi utile și dacă au numai un caracter experimental, bineînțeles dacă sînt mai mari de cît zero. Acest lucru este recunoscut chiar și în cazul elaborării unui plan optim"... oricare ar fi norma nenegativă de eficiență a investițiilor, variantele alese în baza ei formează o combinație potrivit căreia investițiile în ansamblu dau... economia de muncă cea mai mare [4]).

Vom arăta pe două exemple (tabel 1 — eficiență crescătoare, tabel 3 — eficiență descrescătoare) că indicatorul este un instrument simplu în stabilirea eficienței optime în variantele de tehnică și organizare.

Tabelul nr. 1

Cheltuieli recalculate la variantele unei investiții cu diferite normative, în condiții de eficiență crescătoare

Variante	Chel recalc. c_r	q% 5	8	12	15	18	21	24	q_x %	q_t %
1.	120 + 70.q	**124,5**	125,6	128,4	130,5	**132,6**	**134,7**	136,8	0	0
2.	119,5+580.q	123,5	125,4	129,1	131,5	133,9	136,3	138,7	5	0,6
3.	119,2+90.q	123,7	126,4	130,0	132,7	135,4	138,1	140,8	8	0,9
4.	118+100.q	**123,0**	126,0	130,0	133,0	136,0	139,0	142,0	12	30
5.	116,5+110.q	122,0	**125,3**	129,7	133,0	136,3	139,6	142,9	15	3,2
6.	114,7+120.q	120,7	124,3	129,1	132,7	136,3	139,9	143,5	18	4,4
7.	112,6+130.q	119,1	123,0	**128,2**	132,1	136,0	139,0	143,8	21	5,2
8.	110,2+140.q.	**117,2**	**121,4**	**127,0**	131,2	135,4	139,6	143,8	24	7,0
9	107,5+150.q	115,0	119,5	125,5	**130,0**	134,5	139,0	143,0	27	8,3
10.	104,5+160.q	112,5	117,3	123,7	128,5	133,3	138,1	142,9	30	9,7
11.	101,2+170.q	109,7	114,8	121,6	126,7	**131,8**	136,9	142,0	33	11,4
12.	97,6+180.q	106,6	112,0	119,2	124,6	130,0	135,4	140,8	36	12,5
13.	93,6+190.q	103,1	108,8	116,4	122,1	127,8	**133,5**	139,2	40	13,9
14.	89,3+200.q	99,3	105,3	113,3	119,3	125,3	131,3	137,3	43	15,3
15.	84,7+210.q	95,2	101,5	109,9	116,2	122,5	128,8	135,1	46	16,8
16.	79,8+220.q	**90,8**	**97,4**	**106,2**	**112,8**	**119,4**	**126,9**	**132,6**	49	19,0

SE POATE OBSERVA că dacă se prezintă numai primele 8 variante, apare ca optimă, adică cu cheltuieli recalculate minime, pentru fiecare normativ, varianta în cifre îngroșate (varianta 8 în cazul normativelor de 5 sau 8 sau 12% și varianta 1 în cazul celorlalte normative). Dacă mărim însă numărul variantelor, apare ca optimă ultima variantă (varianta 16) pentru orice mărime a normativului (cu cifre încadrate). În tabelul 2, au fost confruntate diferențele dintre cele două grupuri de cheltuieli care se modifică în sens contrar.

Tabelul nr. 2

Urmărirea egalității $\Delta c = \Delta i.q$ din variantele tabelului 1 (prima parte)

Variante	q% Δc	Δ i.q = spor de inv. specifice corectate 5	8	12	15	18	21	24	q_x
1.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.	0,5	0,5	0,8	1,2	1,5	1,8	2,1	1,4	5
3.	0,8	0,5	**0,8**	1,2	1,5	1,8	2,1	2,4	8
4.	1,2	0,5	0,8	**1,2**	1,5	1,8	2,1	2,4	12
5.	1,5	0,5	0,8	1,2	**1,5**	1,8	2,1	2,4	15
6.	1,8	0,5	0,8	1,2	1,5	**1,8**	2,1	3,4	18
7.	1,1	0,5	0,8	1,2	1,5	1,8	**2,1**	2,4	21
8.	2,4	0,5	0,8	1,2	1,5	1,8	2,1	**2,4**	24

Rezultă că varianta optimă, care are cheltuieli recalculate minime, este identică cu varianta ce are coeficientul de eficiență a investițiilor suplimentare cel mai mare (varianta 16) ceea ce face ca eficiența optimă după indicatorul analizat să fie și eficiența maximă, considerată din punct de vedere al indicatorului investiții suplimentare, indiferent de mărimea normativului de eficiență; aceasta se poate exprima astfel: optim = q max. și optim = c' minim (aici c' reprezintă cheltuielile recalculate simple). Constatarea este în concordanță cu regula eliminării variantelor intermediare ale investițiilor succesive pe porțiunea cu eficiență crescătoare, utilizate de V. V. Novojilov [5], și deci cu folosirea unei baze constante, în locul bazei în lanț. Și varianta cu coeficientul individual de eficiență încadrat inferior (q_{x-1}) indică acest prag sau limită.

De asemenea, egalizarea coeficientului individual al investițiilor suplimentare cu cel normat (în tabelul 2 varianta unde se face egalarea a fost încadrată cu o linie punctată), $q_x = q$ nu indică varianta optimă, ci numai pragul de trecere în domeniul variantelor admisibile, sau limita minimă a eficienței [6]. Acest lucru este relativ bine cunoscut în domeniul calculelor de eficiență, numai că nu este circumscris numai la eficiența crescîndă. Este interesant că aceeași limită admisibilă a variantelor este indicată și de egalitatea economiilor unitare la prețul de cost (sau beneficiilor) cu investițiile specifice suplimentare corectate cu normativul de eficiență, adică $\Delta c = \Delta i.q$, sau,

$$\frac{\Delta c}{\Delta i.q} = 1, \text{ ori, } \frac{\Delta c}{\Delta i.q} - 1 = 0$$ [6]), așa cum rezultă din tabelul 2.

Cunoașterea acestui prag apare foarte importantă deoarece obligă la întocmirea mai multor variante pentru a $^{-e}$; se putea depăși și, pe de altă parte, permite să se aleagă nu orice variantă cu cheltuieli recalculate minime; de exemplu, nu variantele cu cifre îngroșate (varianta 8 și varianta 1), ci acea variantă care se găsește dincolo de pragul amintit în rîndul celor admise. După cum reiese din tabel, se pare că numărul minim de variante ar trebui să fie atît cît permite, la un normativ dat, să se asigure cheltuielile recalculate mai mici decît varianta cu aceleași cheltuieli sau reduse din domeniul celor neadmisibile (o asemenea limită a numărului de variante este indicată în tabelul 1 prin sublinierea cheltuielilor). Acest lucru se poate exprima prin inegalitatea: $c'_{min} < c'_{min\ neadmis}$. Fără considerarea acestei limite, în cazul normativelor 5 sau 8 sau 12% nu s-ar trece mai departe de varianta 8, iar în cazul celorlalte normative, dacă s-ar întocmi numai primele 8 variante, ar trebui aleasă varianta 1, la care indicatorul are o valoare minimă, renunțîndu-se a se mai face orice investiție suplimentară. E poate curios, dar varianta-prag are aproape întotdeauna și cheltuielile recalculate cele mai mici, din variantele admise.

În domeniul variantelor admisibile, condiția admiterii unei variante cu investiții suplimentare mai mari este ca **economiile (sau beneficiile)** aduse să fie mai mari decît sporul corespunzător de investiții specifice corectate. Această condiție generală de admisibilitate se poate scrie în domeniul investițiilor suplimentare nu numai sub forma mai obișnuită $\Delta c < \Delta i.q$, ci și sub alte două forme:

$\frac{\Delta c}{\Delta i.q} > 1$ și $\frac{\Delta c}{\Delta i.q} - 1 > 0$. Condiția nu apare valabilă în trecerea de la varianta 1 la prima variantă admisibilă.

Alegerea variantei optime, din cele întocmite, se poate face, în cazul eficienței crescătoare și după indicatorul eficienței investițiilor totale q_t; deoarece varianta cea mai bună are un coeficient mai mare. Dar, o asemenea alegere, fără compararea cu un normativ de eficiență corespunzător, nu ține seama de concordanța cu nevoile economiei naționale ale acumulării și ale consumului. Modificînd puțin datele din tabelul 1, vom avea o eficiență descrescătoare.

Și aici se poate urmări ce anume reprezintă egalitatea sporului de cheltuieli care se modifică în sens contrar prin intensificarea acțiunii tehnice și organizatorice, calculînd modificarea de cheltuieli într-un tabel special.

Din tabelele 3 și 4 se desprind reguli de optim care diferă de acelea întîlnite în cazul eficienței crescătoare.

Constatăm că se verifică regula Novojilov, anume că varianta optimă, cu cheltuieli recalculate minime, corespunde nu cu varianta ce are o eficiență maximă după coeficientul investițiilor suplimentare, ci cu varianta cu un coeficient de eficiență individual egal cu cel normat (sau imediat superior acestuia), adică optim = x' min și optim = qx=q. Această egalitate nu indică deci numai pragul variantelor admisibile, așa cum s-a văzut la eficiența crescătoare. Același lucru este valabil și pentru egalitatea economiilor (sau beneficiilor) la prețul de cost cu investițiile suplimentare specifice, corectate cu coeficientul normativ de eficiență: $\Delta c = \Delta i.q$. sau,

$$\frac{\Delta c}{\Delta i.q} = 1, \text{ ori } \frac{\Delta c}{\Delta i.q} - 1 = 0,$$

care de asemenea exprima.

P. JICA
Iași.

(*Continuare în pag. 14*)

Tabelul nr. 3

Cheltuieli recalculate la variantele unei investiții în condiții de eficiență descrescătoare a investițiilor suplimentare

Varianta	Chel. recalc.	q% 5	8	12	15	18	21	24	q_x %	q_t %
1.	120 + 80.q	124,0	126,4	129,6	132,0	**134,4**	136,8	139,2	0	0
2.	117,6+ 90.q	122,1	124,8	128,4	131,0	133,8	136,5	**139,2**	**24**	2,6
3.	115,5+100.q	120,5	123,5	127,5	130,5	133,5	136,5	139,5	24	4,5
4.	113,7+110.q	119,2	122,5	126,9	130,2	**133,8**	136,4	140,0	18	5,1
5.	112,2+120.q	118,2	121,8	**126,9**	**130,2**	133,8	137,4	141,0	15	6,5
6.	111 +130.q	117,5	**121,4**	**126,6**	130,5	134,8	138,3	142,2	12	7,0
7.	110,2+140.q	117,2	**121,4**	127,0	131,2	135,4	139,6	143,8	8	7,0
8.	109,7+150.q	**117,2**	121,7	127,7	132,2	135,7	111,2	145,7	5	7,3

SCRISORI

MICA MECANIZARE ŞI TERMENUL DE EXECUŢIE

SE ŞTIE că o parte din lucrările de mică mecanizare necesită utilaje ce trebuie executate în alte uzine din ţară. Contractarea utilajelor intervine după ce Banca Naţională a aprobat finanţarea, iar furnizorii unor astfel de utilaje le contractează cu termene posibile de realizare în uzinele lor, fără să se poată corela aceste termene cu cel de un an prevăzut pentru executarea întregii lucrări. Cauzele sînt multiple, se reţine însă una ca principală: executarea utilajului în uzină intervine peste sarcinile de plan, dat fiind caracterul neplanificat al lucrărilor de mică mecanizare.

În unele cazuri furnizorul utilajelor solicită, invocînd cauze obiective, decalarea termenelor de livrare (de la 1—4 luni în cazul nostru). În ambele situaţii şi în majoritatea cazurilor de acest fel, nu se mai poate asigura executarea lucrării de mică mecanizare în timp de un an. Pentru aceasta propun să se acorde sucursalelor judeţene ale Băncii Naţionale competenţa analizării unor asemenea cazuri pentru prelungirea termenului de execuţie corespunzător modificărilor intervenite în contractele cu furnizorii de utilaje.

În conformitate cu H.G.M. nr. 306/1970, art. 1 alin. g clienţii care întîrzie plata preţului produselor sînt supuşi penalizărilor de 0,10%, 0,20% şi 0,30%, după caz, pe zi de întîrziere, calculate la suma neachitată în termen legal. Hotărîrea susmenţionată nu prevede însă expres cine constată şi calculează asemenea penalizări, procedura de executare, etc. pentru ca partea păgubită să-şi încaseze operativ penalitatea. Se înţelege din textul Hotărîrii că furnizorul, în asemenea situaţii, îşi formulează pretenţiile către beneficiar, iar acesta apreciază dacă acceptă sau refuză penalitatea. În cazul refuzului, furnizorul îşi revendică drepturile, pretinse legal, printr-o acţiune arbitrală, respectînd, bineînţeles, procedura legal cunoscută.

Apreciem că în cazurile în care beneficiarul, din diferite motive, nu achită furnizorului, în termen, produsele contractate şi recepţionate în condiţiile prevederilor contractuale (nerefuzate ca necorespunzătoare) nu ar fi motivat ca furnizorul să-şi încaseze drepturile prevăzute de H.C.M. nr. 306, prin acţiuni arbitrale. Propun ca în toate cazurile în care beneficiarul, din cauza lipsei de disponibilităţi în cont, finanţări nedeschise pentru anumite lucrări de investiţii, sau orice alte cauze ce nu ar avea legătură cu furnizorul şi ar amîna plata produselor recepţionate conform condiţiilor contractelor semnate, banca finanţatoare să calculeze penalizările în raport cu art. 1 g, din H.C.M. nr. 306, să reţină aceste penalizări în contul furnizorului şi să le remită acestuia după ce bineînţeles ar păstra un comision ce s-ar cuveni legal din cuantumul penalizărilor calculate.

Ion DAMIAN
director economic C.E.I.D. Piteşti

CALCUL INECHITABIL

VALOAREA totală a producţiei globale stabilită prin planul de producţie şi financiar pe anul 1971 al cooperativei noastre este de 22 662 000 lei, din care 14 583 000 lei producţie vegetală şi diferenţa producţie animală. Din valoarea producţiei vegetale 5 801 485 lei reprezintă furaje produse în cooperativă, care se consumă integral în sectorul zootehnic. Deşi, în totalul producţiei noastre globale furajele sînt calculate mai întîi la producţia vegetală şi apoi, ca spor de carne, lapte, lînă, la producţia animală.

Părerea noastră este că acest sistem de calcul măreşte în mod nejustificat valoarea totală a producţiei globale şi, prin aceasta, obligaţiile legate de acest indicator de plan. Comparînd situaţia cu o altă cooperativă din zona noastră, care nu are sector de porcine, deci care valorifică prin vînzare porumbul, orzul, mazărea, rezultă că pe această cale sîntem dezavantajaţi.

Alexandru BARBU
preşedinte

Sandu CONSTANTIN
contabil şef
C.A.P. Mostiştea, comuna Gurbăneşti, Judeţul Ilfov.

DECONTAREA AUTOMATĂ A UNOR PENALIZĂRI

ÎN CONFORMITATE cu prevederile art. 1, litera g din H.C.M. nr. 306/1970, privind unele măsuri pentru aplicarea legii contractelor economice, furnizorii au obligaţia să calculeze şi să urmărească recuperarea de la beneficiari a penalizărilor pentru întîrzierea plăţii produselor livrate, lucrărilor executate sau serviciilor prestate. Este reglementat, de asemenea şi modul pentru determinarea mărimii penalizărilor în funcţie de perioadele de întîrziere în efectuarea plăţilor.

Modalitatea de recuperare de la beneficiari este greoaie şi implică, totodată, nişte cheltuieli suplimentare; în multe cazuri, ele depăşesc chiar valoarea penalizărilor: corespondenţă cu beneficiarii de la care sînt solicitate penalizările, revenirile (mulţi refuză plata invocînd diverse motive) întocmirea dosarelor şi înaintarea lor la arbitrajul de stat, antrenarea salariaţilor de la oficiile juridice ale ambelor părţi, deplasări ale delegaţilor, etc...

De aceea, ar fi mai simplu ca în momentul efectuării operaţiunilor de decontare, unităţile băncii să calculeze şi să deconteze în mod automat, o dată cu valoarea produselor livrate sau serviciilor prestate, şi penalizările pentru plata cu întîrziere a documentelor de decontare. Numai eventualele penalizări superioare prevăzute în contracte să fie recuperate de furnizori pe calea arbitrajelor.

Dumitru UNGUREANU
contabil şef Uzina metalurgică Iaşi

CURIER

● Încadrare

ELENA URSU, Doiceşti — Fiind absolventă a învăţămîntului mediu de cultură generală şi avînd peste 5 ani vechime în funcţii economice medii, îndepliniţi condiţiile pentru promovarea în funcţia de contabil principal. În cazul salariaţilor care ocupau la data de 1 martie 1967, o funcţie economică medie nu se aplică prevederile anexei IV B elaborată la aplicarea H.C.M. nr. 328/1967. Acordarea unei gradaţii cu reducerea vechimii minime necesare, a avut un caracter de excepţie şi s-a putut aplica numai în cazul salariaţilor cu rezultate deosebite în muncă, care au obţinut calificativul foarte bun la aprecierile anuale.

★

● **ROCSANA IONESCU, Ploieşti** — Pentru a putea fi încadrată pe funcţia de statistician sau de contabil este necesar ca, avînd ca studii absolvirea învăţămîntului mediu de cultură generală, să aveţi o vechime de cel puţin doi ani în funcţii de calculator, casier, facturist sau altele similare, astfel încît, pe baza practicii, să vă însuşiţi cunoştinţele economice minim necesare. Din scrisoarea dv. rezultă că nu îndepliniţi această condiţie, aşa că nu este posibilă încadrarea în funcţiile sus-menţionate.

● Cumulul pensiei cu salariul

M. CONSTANTINESCU, Ploieşti — Conform precizărilor Ministerului Muncii cu nr. 170056 din 3 decembrie 1970, emise de acord cu Consiliul Central al Uniunii Generale a Sindicatelor, salariatului reîncadrat în muncă, după pensionare, în aceeaşi categorie tarifară, respectiv funcţie, i se poate acorda un număr de trepte de salarizare, respectiv de gradaţii, fără să le depăşească pe cele avute anterior pensionării şi desfacerii contractului de muncă. Celui reîncadrat după pensionare într-o altă funcţie i se aplică şi prevederile referitoare la modul de acordare a gradaţiilor în cazul salariaţilor trecuţi pe alte funcţii. Pensionarul care în timpul activităţii n-a fost salarizat conform noului sistem, poate fi reîncadrat la un număr de trepte sau gradaţii pe baza aceloraşi principii după care s-a făcut încadrarea salariaţilor la data aplicării noului sistem de salarizare.

● An de activitate

GHEORGHE VIZI, Tîrgu Mureş — În nomenclatoarele de funcţii şi salarii tarifare aprobate ca anexe la H.C.M. 914/1968, cu modificările ulterioare, se prevăd — pentru absolvenţii învăţămîntului mediu respectiv pentru absolvenţii învăţămîntului superior de specialitate — salarii tarifare pentru primul şi — în cazul absolvenţilor învăţămîntului superior — pentru al doilea an de activitate. Termenul folosit „activitate" în loc de „vechime în muncă" precizează necesitatea ca pentru încadrarea cu salariul prevăzut la nivelul de bază al funcţiei deţinute (planificator, merceolog în primul caz) sau economist, inginer etc. (în al doilea) este necesar ca activitatea să fi fost efectivă. O asemenea cerinţă nu este îndeplinită cînd absolventul lipseşte din unitate peste 4 luni de zile — în cazul concediului de maternitate — sau cînd absolventul lipseşte din unitate şase luni pentru efectuarea stagiului militar. Aceeaşi reglementare s-a aplicat şi înainte de noul sistem de salarizare, absolvenţii fiind obligaţi, conform H.C.M. 918/1960, să lucreze efectiv, în anul de stagiu, pentru a putea fi încadraţi la salariile tarifare — între limite — ale funcţiei deţinute.

● Menţinere în funcţie

IOAN CRACIUN, Arad — Atît conform reglementării în vigoare, cît şi prevederilor pct. 6 din Note la anexa nr. 2 la Legea privind încadrarea şi promovarea personalului în unităţile socialiste de stat, persoanele care ocupă funcţii de conducere pentru care îndeplinesc condiţiile prevăzute în indicatoarele de studii şi vechime, pot ocupa, în continuare acele funcţii şi în cazul cînd unitatea unde sînt încadrate este trecută la un grad mai mare, la care, pentru funcţia respectivă, se cer condiţii superioare. Menţinerea dv. ca şef contabil în condiţiile schimbării gradului secţiei, corespunde reglementărilor în vigoare. În măsura în care se consideră că funcţia pe care o deţineţi este echivalentă cu aceea în care ar urma să fiţi trecut, în cadrul unităţii, deoarece are condiţii de studii şi de vechime precum şi atribuţii şi răspunderi similare, o asemenea încadrare este posibilă din punctul de vedere al cerinţelor legii.

● Salarizare

VIRGIL VASILOIU şi NICOLAE CIOBANU, Bucureşti — În cazul dv. sînt aplicabile prevederile art. 3 din H.C.M. 328/1967, şi în prezent în vigoare. Potrivit acestora, în situaţia cînd, în cadrul direcţiilor, oficiilor, serviciilor sau birourilor cu caracter tehnico-economic, economiştii efectuează aceleaşi lucrări ca şi inginerii, conducătorii organelor centrale şi comitetelor executive ale consiliilor populare judeţene şi al municipiului Bucureşti au dreptul să aprobe ca la salarizarea economiştilor să se utilizeze limitele salariilor tarifare stabilite pentru funcţia de inginer.

Această prevedere se aplică şi în cazul absolvenţilor învăţămîntului superior economic, în anul întîi şi al doilea de activitate.

★

● **NICOLAE GANSARI, Bistriţa** — Condiţiile pentru plata integrală a salariilor tarifare pentru absolvenţii învăţămîntului superior economic, din primul respectiv al doilea an de activitate, sînt cele stabilite în unitatea unde lucrează pentru economiştii care îndeplinesc funcţii de execuţie.

● Depoluare

Prof. dr. Ion I. Ghelase răspunde mai multor cititori care ne-au adresat unele întrebări în legătură cu combaterea poluării atmosferei.

„Numeroşi specialişti depun eforturi intense în studierea remediilor pentru neutralizarea coproduşilor toxici rezultaţi în cantităţi uriaşe. În momentul de faţă, în laboratoarele specializate, se face selecţionarea unor microorganisme „mîncătoare" de toxicităţi chimice şi materiale împotriva pericolului intoxicării. Există forme de microorganisme extrem de rare în natură care pot transforma poluanţi nocivi în compuşi nepericuloşi. Există, de asemenea, forme bacteriene care consumă cu predilecţie fenol, cianură, bioxid de sulf. Pentru a se ajunge însă la o rezolvare practică a problemei depoluării, se cer măsuri stricte în reducerea la minimum posibil a poluării, prin reglementări legislative.

● **MARIN BLEJAN, Turnu Măgurele** — Aşteptăm hotărîrea forului de resort.

● **VASILE MIHOC, Satu Mare** — Condiţiile de acordare integrală a salariilor prevăzute în reglementarea aplicată în unitatea unde lucraţi pentru cadrele cu studii superioare care deţin funcţii de execuţie, se aplică şi absolvenţilor învăţămîntului superior economic în primul şi în al doilea an de activitate.

● **NICOLAE NEGURA, Ploieşti** — Răspunsul primit de la Ministerul Muncii rămîne cel mai autorizat.

● **RADU DUMITRU, Ploieşti** — Forul de resort nu s-a pronunţat încă asupra situaţiei prezentate de dv.

ECOURI

CONSULTAŢIE REUŞITĂ

Nr. 47

SÎNT UN CONSECVENT cititor al revistei „Viaţa economică". Pentru mine, lectura ei, a constituit un instrument excelent atît teoretic cît şi practic în timpul frecventării cursurilor facultăţii de studii economice, cît şi în prezent, cînd m-am încadrat în munca practică.

Recent, a apărut consultaţia „Lărgirea şi perfecţionarea bazei tehnico-materiale, factor primordial al făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate". Consider că este o consultaţie reuşită şi răspunde la multe întrebări. Cred că este de mare folos pentru noi cititorii ca aceste consultaţii să fie publicate în continuare. Personal aş dori să arăt că ar fi bine venită o tratare concret istorică şi analitică a creării, dezvoltării şi perfecţionării bazei tehnice materiale a socialismului în ţara noastră.

Virgil ORHA
economist — Satu Mare

DICŢIONAR UZUAL

Nr. 47

ÎN REVISTA „Viaţa economică" se anunţă apariţia, printre altele, în Biblioteca exportatorului a unui dicţionar uzual de termeni comerciali şi unităţi de măsură folosite în comerţul internaţional. Cred că un asemenea dicţionar ar interesa un cerc mai larg de cititori ai revistei. De aceea, îmi iau îngăduinţa să propun „Vieţii economice" să republice acest dicţionar sub formă de pliant, eventual în mai multe numere.

E. VICTOR
Craiova

RELAȚIILE BANCĂ – ÎNTREPRINDERE

ÎN CADRUL măsurilor de perfecționare a conducerii și planificării economiei naționale, se experimentează, de aproape un an și jumătate, un nou sistem de creditare și decontări. Ca orice experiment, pe lîngă aspectele pozitive, care de altfel, caracterizează noul sistem, au ieșit în evidență și greutăți atît datorită unor imperfecțiuni ale mecanismului tehnic cît și înțelegerii, uneori insuficiente, a ideilor novatoare, care țin de esența noului sistem de lucru, de către partenerii chemați să realizeze procesul de creditare. Aplicarea cu rezultatele scontate a noului sistem de creditare depinde într-o măsură hotărîtoare de modul de a acționa al lucrătorilor bancari și al celor din întreprinderi, de felul în care aceștia au înțeles noile principii de creditare, spiritul actualei legislații financiar-bancare. În același timp, practica arată că este necesar ca în activitatea de creditare și decontări să se realizeze o sincronizare perfectă între preluarea atribuțiilor financiare de către noile organisme economice și măsurile de lărgire a competențelor organelor operative ale băncii, în așa fel încît aceste relații să fie nemijlocite, elastice, cît mai eficiente.

Pentru a releva experiența obținută în timpul ce s-a scurs de la intrarea în rigoare a noilor prevederi, ca și căile perfecționării activității, redacția noastră a organizat la Oradea, cu sprijinul **Sucursalei județene Bihor a Băncii Naționale**, *o discuție la care au participat atît lucrătorii sucursalei, cît și cadre cu muncă de răspundere din unitățile economice ale județului. În dialogul care s-a purtat între cele două părți s-au făcut aprecieri, observații și propuneri de îmbunătățire în legătură cu noul sistem de creditare și decontări, pe care le-am consemnat succint în prezentul articol.*

PRODUCȚII SPORITE CU ACELEAȘI FONDURI

ANALIZA rezultatelor obținute de către unitățile economice din județul Bihor, pe primele trei trimestre ale acestui an, a scos în evidență o serie de aspecte pozitive. Cu aproximativ același volum de credite s-a obținut o creștere a producției globale industriale cu 12,1% iar a volumului desfacerii mărfurilor cu 7%, față de aceeași perioadă a anului 1970. Aceste rezultate reliefează îmbunătățirea gospodăririi fondurilor, prin folosirea lor cu un grad sporit de răspundere. Din analiză a reieșit că în acest an conducerile unităților economice au acordat o atenție mai mare folosirii creditelor, ele acționînd pentru reducerea continuă a creditelor cu dobîndă majorată. În industria județului Bihor, în totalul cheltuielilor reprezentate de dobînzi, ponderea sumelor plătite ca dobînzi majorate scade de la 0,16 în anul 1970 la 0,12 în anul 1971. Acest lucru a avut loc în condițiile în care s-a extins sfera creditului, care cuprinde acum aproape toate laturile activității economice.

În noile condiții, creditul s-a dovedit într-o măsură mai mare a fi un instrument de sesizare la timp a aspectelor negative care apar în activitatea întreprinderilor, dezvăluind pe de o parte, abaterile care au loc de la îndeplinirea sarcinilor economice și financiare, iar pe de altă parte imobilizările de fonduri. În intervențiile lor, din cadrul dezbaterii de la Oradea, unii participanți au evidențiat rezervele serioase care mai există în întreprinderile bihorene de a spori acumulările bănești prin reducerea cheltuielilor neeconomicoase care, din păcate, în unele unități economice au încă un nivel destul de ridicat. La nivelul județului, la 30.IX a.c. cheltuielile neeconomicoase însumau peste 17 milioane lei.

Aceste aspecte negative în activitatea economică sînt legate și de unele imperfecțiuni ale sistemului de creditare și decontări, demonstrînd că **unele pîrghii ale mecanismului tehnic nu sînt suficient de active și eficiente,** că unele cadre, atît din întreprinderi cît și bancare nu acționează cu suficientă fermitate. Iată de ce se impune exercitarea unui control bancar exigent, în toate fazele procesului de creditare.

NECESARUL DE CREDITE ÎN FUNCȚIE DE SARCINILE PLANIFICATE

UNA DIN IDEILE **dominante ale noilor metode de creditare este ca fiecare întreprindere să-și desfășoare activitatea cu ajutorul unui volum de fonduri strict determinate în funcție de sarcinile prevăzute în planul economic.** Este vorba de stabilirea unei anumite capacități de plată și de răspundere ce revine conducerii întreprinderilor, care trebuie să ia măsuri pentru desfășurarea normală a activității economice, astfel încît la termenele scadente să poată dispune de sumele necesare efectuării plăților, întreprinderile fiind obligate să se încadreze în limitele de creditare stabilite. Numeroasele exemple prezentate în cadrul dezbaterii au scos la iveală că, pe lîngă greutățile inerente oricărui început, există și cauze subiective; am aminti, printre acestea, insuficienta fundamentare a cererilor de către unele cadre de conducere din întreprinderi, care au solicitat credite mai mari decît necesitățile reale. Au fost cazuri cînd nici organele coordonatoare (centrale, ministere), n-au sprijinit în suficientă măsură acțiunea de planificare a creditelor. Asemenea exemple sînt date de unitățile din cadrul ministerelor industriei chimice, construcțiilor de mașini, minelor etc. Analiza propunerilor de credite pe trimestrul IV. a.c., la 18 unități din județ, a evidențiat faptul că din volumul total al creditelor solicitate 20,5% reprezentau credite la care unitățile economice nu aveau dreptul. Dintre unitățile care au formulat cereri de credite necorespunzătoare sarcinilor economice menționăm: Combinatul cărbunelui, Uzina „Sinteza“, Uzina „Înfrățirea“, Fabrica de confecții-Oradea, fabrica „Miorița“, fabrica textilă „Crișana“ etc.

În legătură cu creditarea și decontările au fost evidențiate și greutățile pe care le întîmpină întreprinderile care produc pentru export. Acestea, în cele mai multe cazuri nu participă la încheierea contractelor cu beneficiarii externi și îndeosebi, nici nu cunosc clauzele contractuale cu privire la decontare. Banca Națională acordă credite pentru documente de decontare pentru export pe termen de 60 zile, (în cazurile excepționale pe timp de 90 zile), de la data depunerii facturii externe la Banca Română de Comerț Exterior. Or, în foarte multe cazuri, sumele cuvenite nu se încasează în cadrul acestor termene, datorită și unor condiții de plată speciale stipulate în contractul extern. Întreprinderile producătoare fie că nu cunosc aceste condiții, fie că le cunosc dar nu pot face nimic; greutățile financiare datorită excluderii de la creditare a facturilor care nu s-au încasat în termen de maximum 90 de zile se răsfrîng negativ asupra întreprinderilor, deși acestea și-au îndeplinit angajamentele ce le reveneau în calitate de producător.

Desigur, organizațiile de comerț exterior ar avea posibilitatea să obțină credite în asemenea cazuri de la Banca Română de Comerț Exterior din care ar putea achita sumele cuvenite întreprinderilor producătoare, dar nu au nici un interes să facă acest lucru, știut fiind că ar trebui să suporte dobînzile respective. Mai mult, uneori organizațiile de comerț exterior încasează valuta de la partenerii externi, dar își achită obligațiile față de întreprinderile producătoare cu mare întîrziere și în multe cazuri numai după insistențe repetate.

Asemenea practici fac ca principiul tratării diferențiate a întreprinderilor care nu se încadrează în fondurile planificate să fie viciat în scop, deoarece se aplică și unor unități care au greutăți financiare, dar nu din cauza neajunsurilor ce provin din activitatea lor. Situația actuală reprezintă o inechitate, deoarece întreprinderile producătoare care și-au îndeplinit sarcinile ce le reveneau trebuie să acționeze la arbitraj întreprinderile debitoare, ceea ce reprezintă muncă în plus, cheltuieli de judecată, timp îndelungat pînă la încasarea sumelor care li se cuvin de drept.

Considerăm că trebuie să se prevadă o metodă prin care lipsurile în activitatea întreprinderilor pentru comerț exterior să se reflecte în situația lor financiară și care să le cointereseze atît în încasarea cît mai rapidă a valutei, cît și în plata către întreprinderile producătoare a contravalorii mărfurilor livrate.

PLANIFICAREA CREDITULUI SĂ ȚINĂ SEAMA DE TERMENELE CONTRACTUALE

ACORDAREA creditelor se face în general cu mult discernămînt, în limitele stabilite. Din discuții a rezultat că se manifestă însă la unele unități din județ, îndeosebi la cele din industria chimică și constructoare de mașini, o tendință de aprovizionare peste necesar. A reieșit o neconcordanță între termenele de planificare a creditelor și cele de încheiere a contractelor în domeniul aprovizionării.

Nu puține sînt cazurile cînd întreprinderile mai încheie contracte pentru o „presupusă“ producție care o vor realiza peste 6 luni, fapt care angajează fondurile întreprinderii. În momentul însă în care se analizează propunerile de credite apare o situație mult mai apropiată de realitate, unele din prevederile inițiale fiind confirmate, altele infirmate, dar acest lucru nu influențează procesul de aprovizionare care se desfășoară potrivit contractelor încheiate anterior. Rezilierea sau renunțarea la unele contracte în domeniul aprovizionării este încă o problemă destul de complicată, după părerea unor participanți, cu implicații, formalități, concilieri etc.

O problemă mult discutată a fost reducerea limitei de creditare la contul curent cu suma creditelor restante; specialiștii din întreprinderi consideră această practică o dublă sancționare. Apreciem însă că măsura diminuării limitei de creditare cu suma creditelor este justificată, fiind firesc ca unităților care folosesc o parte din creditul primit în alte scopuri, creîndu-și astfel imobilizări, să nu li se întregească fondurile decît pe măsură ce lichidează imobilizările respective.

Specialiști din cadrul Sucursalei județene Bihor a Băncii Naționale au relatat că unitățile care își epuizează limita de creditare și au posibilitatea continuării plăților pe maximum 15 zile calendaristice nu înțeleg acest lucru în sensul că li se acordă posibilități mai largi pentru a lua măsuri în vederea încadrării în limita stabilită; cu alte cuvinte ele nu consideră acest fapt un semnal de alarmă. Acest aspect se datorează insuficientei preocupări a unor responsabili de sectoare financiare și chiar necunoașterii în amănunțime de către aceștia a cauzelor care produc dezechilibre financiare. Este negativ și faptul că după ce obțin credite suplimentare în cadrul celor 15 zile, întreprinderile nu vin la bancă pentru a regulariza situația acestor credite, pentru a arăta ce măsuri înțeleg să ia în vederea încadrării în volumul planificat al fondurilor.

Cert este că măsura de a se admite timp de 15 zile depășirea limitei de creditare, ilustrează, acolo unde se justifică decalajul temporar dintre încasări și plăți, elasticitatea creditului bancar, înlesnind, totodată, eliminarea operațiunilor mărunte, incidentale, care se pot ivi, îndeosebi în activitatea întreprinderilor mici.

GARANTAREA CREDITULUI BANCAR – MIJLOC DE ASIGURARE A FOLOSIRII LUI EFICIENTE

NOUL SISTEM **de creditare a menținut principiile de bază ale creditului pe termen scurt: caracterul planificat, garantarea cu valori materiale și rambursarea într-un anumit termen, efectuată în strînsă legătură cu perioadele în care se consumă fenomenul economic care a determinat acordarea creditelor.**

Respectarea principiului garantării materiale presupune ca fiecare unitate economică beneficiară de credit să dețină, efectiv, într-un anumit stadiu al circuitului economic, valorile materiale pentru care a primit creditul, pe întreaga perioadă de folosire a acestuia. O importanță deosebită prezintă respectarea principiului garantării creditului și pentru rambursarea lui în concordanță cu durata planificată a circulației valorilor materiale.

Lucrătorii sucursalei județene Bihor a Băncii Naționale au militat pentru ca această operațiune să capete caracterul unei profunde analize economice și financiare a întregii activități a întreprinderilor economice, urmărind atît stabilirea valorilor materiale care se admit în garanție, cît și punerea de acord a volumului creditului cu cel al garanțiilor.

Prin intermediul acestei operațiuni, organele bancare au depistat cazurile de reducere a valorilor materiale, care constituie garanția creditelor, sesizînd la timp devierile de la plan ale întreprinderilor și procedînd neîntîrziat la rambursarea creditelor.

Pentru a ușura această operațiune s-a făcut propunerea, care considerăm că ar putea fi reținută de organele în drept, ca întocmirea situației garanției creditelor și verificarea lor să se facă cel mult o dată pe trimestru la unitățile care au o situație financiară bună, reducîndu-se, astfel, consumul de muncă atît în întreprindere cît și în bancă.

Dialogul organizat de redacție între cei doi parteneri — bancă-întreprindere — a reliefat că mai există încă posibilități de perfecționare a mecanismului de creditare-decontări, că mai există neconcordanțe între legislație și formele concrete, particulare în care, fenomenele economice se manifestă; s-a subliniat, totodată, că mai sînt situații pentru care instrucțiunile de lucru nu dau soluții suficient de precise, făcînd posibilă interpretarea lor necorespunzătoare. **Controlul bancar ar fi necesar să urmărească atît destinația, asigurarea garanției și rambursarea creditului, cît și eficiența folosirii acestuia. Noile norme de creditare ar trebui să cuprindă chiar unii indicatori, cu caracter obligatoriu, cu ajutorul căror să se aprecieze eficiența creditelor acordate.** Totodată, s-a desprins faptul că mai este necesar să se explice economiștilor din întreprinderi și chiar din unitățile bancare sensul și concepția noului sistem de creditare, scopurile urmărite și mijloacele cu care trebuie realizate aceste scopuri. N-ar fi lipsit de interes dacă între specialiștii din bancă și economiștii din întreprinderi și centrale s-ar organiza periodic dialoguri asupra anumitor probleme importante ale modului în care sînt gospodărite fondurile și cum se realizează în fapt mobilizarea acestor fonduri, dialoguri la care ar putea participa chiar cadre din Centrala Băncii Naționale și Ministerul Finanțelor. Se pare că pentru a spori rolul economiștilor în influențarea activității întreprinderilor, pentru realizarea unei bune gospodăriri a fondurilor, trebuie creată o optică comună a acestora indiferent dacă lucrează în bancă sau în întreprindere.

Maria IONIȚĂ

ECONOMIȘTI!

În Almanahul „Scinteia“ – 1972 puteți găsi rubrici și articole deosebit de interesante pentru dv.

Iată cîteva din ele:

- Mic dicționar economic
- Orașele României
- Compendiu de economie comparată
- Breviar juridic

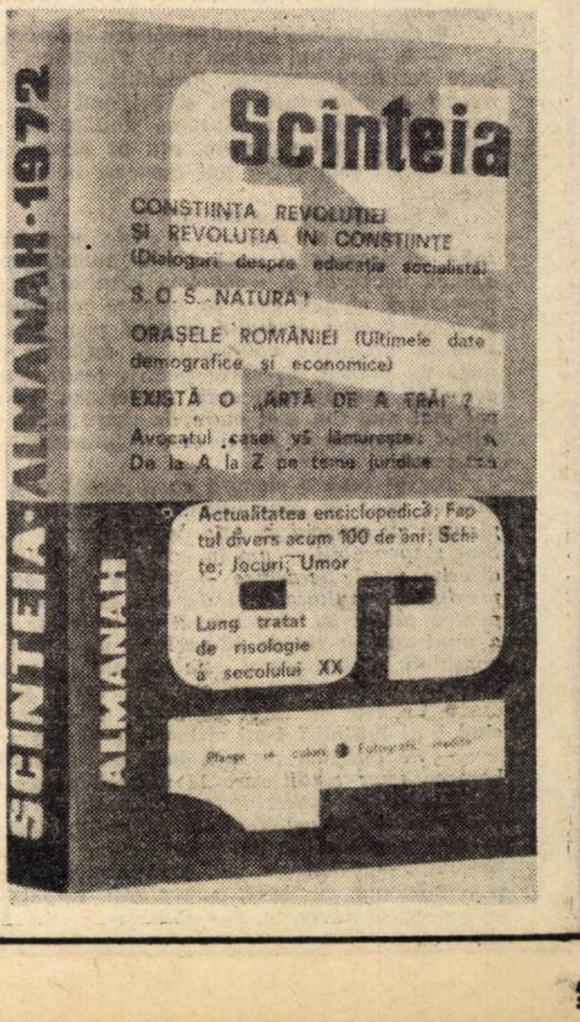

COMPARTIM...

DESPRE ACȚIUNEA de organizare, despre activitatea compartimentelor de organizare din unitățile economice s-a scris în repetate rînduri în coloanele revistei noastre. Au fost făcute analize asupra mersului acțiunii de organizare științifică, au fost semnalate și prezentate numeroase studii elaborate și aplicate, s-au exprimat puncte de vedere asupra modului cum trebuie concepută activitatea compartimentelor. Cu aceste ocazii s-a evidențiat că hotărîrea de înființare a compartimentelor de organizare, investiția făcută pentru formarea acestora, a constituit o opțiune justă, verificată de rezultatele bune obținute de marea majoritate a compartimentelor.

Ne-am propus de data aceasta să surprindem la fața locului (la Grupul Industrial de Petrochimie-Borzești — G.I.P.B.), pe exemplul unuia dintre compartimentele care au reușit să se impună, factorii care asigură succesul activității organizatorului în unitatea economică.

REZULTATELE — CEL MAI BUN AVOCAT AL ORGANIZATORULUI

Convorbire cu inginerul Walter GRAEF, șef al serviciului O.S.M.P. al Grupului Industrial de Petrochimie — Borzești

● Scopul pe care-l urmărim luîndu-vă acest interviu este de a evidenția factorii de care depinde succesul unui compartiment de organizare într-o unitate economică și, evident, a atrage atenția asupra lor. Care sînt deci, după dv., acești factori?

— *Cred că nu greșesc afirmînd că doi sînt esențiali:* forța compartimentului — *direct dependentă la rîndul ei de competența, numărul și organizarea celor ce-l compun și* dorința tuturor salariaților, *îndeosebi a cadrelor de conducere, de a desfășura o activitate eficientă,* încrederea acestora în organizare ca mijloc, ca izvor de eficiență.

De observat că între cei doi factori există o relație de interdependență; forța compartimentului de organizare depinde de dorința de succes a conducerii unității economice și de încrederea ei în organizare; conducerea este aceea care în ultimă instanță asigură numărul de organizatori și gradul de competență, de calificare profesională a acestora. Pe de altă parte, de forța compartimentului de organizare, de capacitatea lui de a realiza performanțe, rezultate, depinde încrederea în organizare a conducerii, a tuturor salariaților.

● În legătură cu primul factor: cum a acționat el în cazul dv.?

— *Am avut șansa ca în persoana directorului general al grupului industrial să avem un conducător care nu numai că n-a opus rezistență față de organizare, dar a constituit în permanență un centru de impuls, de împingere a noastră, a tuturor spre organizare. El a făcut parte dintre absolvenții primei serii a programului CEPECA de perfecționare în conducerea generală a întreprinderilor. Nu de puține ori în ședințe ale consiliului oamenilor muncii, ale biroului executiv, sau în alte ocazii de desfășurare a activității de conducere în colectiv, directorul general a deschis o carte sau o revistă de conducere spunîndu-ne: „Uite cum am putea face și noi"...*

Consecința este aceea că noi am putut constitui un colectiv puternic de organizare, s-a folosit orice prilej pentru a fi trimiși specialiștii noștri la cursuri de perfecționare, *că în ansamblu, s-a imprimat o atitudine favorabilă organizării la întregul personal al grupului.*

● O astfel de atitudine față de metodele și tehnicile de organizare a caracterizat întregul personal al grupului industrial?

— *Nu tocmai...*

● Întrucît uneori se vorbește și se scrie despre lipsa de receptivitate, în special a cadrelor de conducere, față de organizare, v-aș ruga, tovarășe inginer, să ne spuneți care sînt după opinia dv., cauzele acestui fenomen?

— *Ignoranța și comoditatea. Trebuie spus că rezistența generată de comoditate este incomparabil mai greu de înfrînt decît aceea ce rezultă din ignoranță.*

● Cum trebuie luptat împotriva ignoranței?

— *În nici un caz nu prin discursuri și lozinci despre organizare. Trebuie rezultate concrete. Rezultatul este cel mai bun orator, cel mai bun avocat al organizatorului și cel mai bun profesor de organizare. Nu o să convingi niciodată conducerea unității că organizarea îi este utilă dacă îi soliciți mai multe resurse, sau pe executant, dacă îi faci munca mai grea. Trebuie să faci și să pui oamenii în fața faptelor, a rezultatelor practice, concrete.*

● Și împotriva comodității?

— *Pentru a răspunde, trebuie, mai întîi, să atrag atenția asupra faptului că oriunde și oricînd s-ar aplica, organizarea urmărește și trebuie să ajungă neapărat la următorul rezultat: o astfel de îmbinare a elementelor procesului muncii care să asigure minimizarea volumului acestor elemente și maximizarea efectului obținut prin consumarea lor. Concret aceasta înseamnă reducerea volumului de mijloace fixe, de materii și materiale, de forță de muncă, necesare pentru realizarea unei unități de produs, a unei activități sau operații date. Direct sau indirect, imediat sau după un interval mai mic sau mai mare de timp, acest rezultat trebuie obținut neapărat. Altfel organizarea și cei care o practică — organizatorii — nu-și justifică existența.*

Există însă o singură componentă a interesului personal cu care organizarea vine în contradicție: comoditatea, lipsa sentimentului de angajare plenară a capacității sale în realizarea obiectivelor ce-i sînt încredințate. Sînt responsabili — am în vedere în primul rînd cadrele de conducere de pe diferite nivele ierarhice — pentru care scopul urmărit nu este acela de a maximiza rezultatele, ci de a obține un volum cît mai mare de mijloace pentru atingerea obiectivului încredințat. Aceasta reprezintă o manifestare a unui anumit tip de educație, a unei anumite concepții. Pentru acești responsabili, organizatorul este un om ce trebuie evitat; în ochii lor organizatorul nu este decît un om care „taie" posturi și mărește normele.

● Ce este de făcut cu astfel de oameni, sau, ce ați făcut dv. atunci cînd i-ați întîlnit? I-ați cîștigat de partea organizării și dacă da, cum?

— *Pe unii da, pe alții încă nu. Discuțiile directe, atragerea lor la elaborarea unor studii care le vizează direct activitatea, în dezbateri în care se evidențiază consecințele nefavorabile ale activității din sectorul lor asupra rezultatelor generale ale grupului, sînt mijloace care mi se par a avea destulă eficiență. În orice caz, chiar și în acest domeniu unde problemele sînt mult mai delicate, mai complexe și dificile,* trebuie „lucrat" cu seriozitate și competență, cu fapte, cu realități, *singurele care au darul să convingă, să antreneze, să motiveze, să mobilizeze.*

CUM DEFINIM NEVOIA DE RECICLARE A CADRELOR

PRINTRE ACȚIUNILE întreprinse de compartimentul de organizare din cadrul Grupului Industrial Petrochimic-Borzești se numără și efectuarea unei largi anchete de opinie prin care s-a urmărit studierea unor aspecte legate de modul în care sînt abordate și rezolvate problemele de conducere de către cadrele care activează în cadrul a ceea ce numim „funcțiunea de producție" (adică din secțiile de producție). Rezultatele obținute, care au stat la baza definirii nevoilor de perfecționare profesională a cadrelor de conducere, ni se par deosebit de interesante și apreciem că **modalitatea în care a fost concepută și executată această acțiune ar putea sta în atenția specialiștilor și din alte unități economice.** Este motivul pentru care o prezentăm succint în cele ce urmează.

Acțiunea a fost concepută și desfășurată în următoarele **etape**: elaborarea, distribuirea și colectarea chestionarelor; prelucrarea datelor, elaborarea concluziilor vizînd nevoile de perfecționare a pregătirii profesionale a cadrelor.

Este ușor de sesizat importanța deosebită a primei etape, a elaborării conținutului chestionarelor. De judicioasa alegere și definire a indicatorilor, a caracteristicilor studiate, depinde în mare măsură succesul unei astfel de acțiuni.

Potrivit scopului propus, datele solicitate, deci întrebările formulate în chestionarul utilizat de serviciul de organizare de la G.I.P.B. au vizat cunoașterea unor factori sociali — endogeni și exogeni ai procesului de muncă: integrarea în muncă, atitudinea față de muncă, stabilitatea, condițiile sociale etc.; sistemul de relații ierarhice; preocuparea pentru organizarea muncii și pentru relațiile de muncă; conținutul activității personalului chestionat. Toate aceste date au fost grupate într-o fișă de sondaj (vezi fig. 4).

De menționat că metoda de investigare utilizată a fost cea indirectă, scrisă. Această metodă elimină posibilitatea orientării subiecților de către cel ce cercetează. În plus, pentru sporirea gradului de obiectivitate nu s-a cerut celor ce au completat fișa

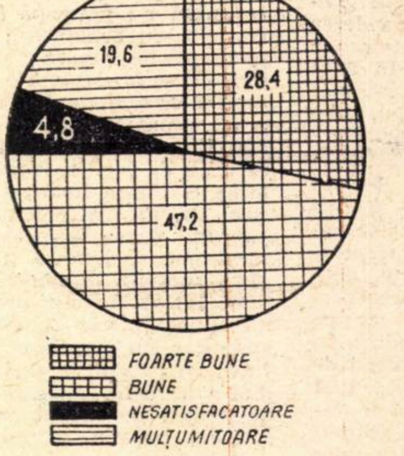

Fig. nr. 1

Gruparea răspunsurilor la întrebarea: relațiile cu șeful dv. direct (%).

LA NIVELUL întregului grup industrial s-au întocmit în primele 8 luni ale acestui an un număr de 26 studii. Din acestea, 14 au fost realizate direct de către serviciul O.S.M.P., restul fiind elaborat de alte compartimente ale grupului. Iată, pe scurt, conținutul principalelor studii elaborate de serviciul O.S.M.P.

A. În domeniul organizării conducerii

1. Organizarea serviciului „control instalații"

Comasarea serviciilor de coordonare plan reparații și controlul instalației în urma studiului **„Organizarea activității de reparații"** a impus o analiză detaliată a acestui sector, cu o activitate foarte complexă, în a cărui sferă de acțiune intră întreaga activitate de planificare, pregătire și urmărire a reparațiilor și reviziilor, activitatea de prevenire a accidentelor tehnice care conduc la avarii și opriri neplanificate, activitatea de verificări IMSPIR, cît și activitatea de cunoaștere a stării de uzură a diferitelor subansamble sau utilaje prin coroziune sau eroziune.

Studiul se axează pe o analiză a structurii organizatorice, a gradului de ocupare a colectivului, precum și pe o analiză detaliată a fluxului informațional și evidenței tehnico-economice a acestei activități.

Scopul urmărit prin elaborarea studiului a constat în stabilirea unei structuri organizatorice optime — pe baza unui plan decizional rațional stabilit.

Ca eficiență obținută pot fi menționate:

● îmbunătățirea structurii organizatorice a serviciului, printr-o resectorizare care a condus la reducerea sectoarelor de la 7 la 5;

● concentrarea nucleelor de muncă prin redistribuirea conținutului activităților pe profile distincte, astfel încît numărul acestora a fost redus de la 14 la 11;

● redistribuirea personalului pe baza identificării

ENTUL DE ORGANIZARE-
ESTIE RENTABILĂ

DIN EXPERIENȚA UNUI SERVICIU DE O.S.M.P.

daj să-și decline identi-

fost cuprinși în acțiunea etare un număr de 395 de de conducere din secțiile ducție: șefii de secții, ții șefilor de secții, șefii alații, maiștrii principali, i mecanici și tehnologi, r tehnologi care ocupă de șef de schimb. Ți- se seama de scopul urmă- fost excluse toate cadrele cuție, indiferent de ni- or de pregătire.

mănunt deloc lipsit de nță este acela că aproa- eime din cei cărora li s-a t fișa de sondaj n-au răs- chestionar. În cea mai arte, aceștia și-au motivat nea prin aceea că nu-și prima opinia în mod sin- trucît ar putea fi identi- i ar avea neplăceri. A- im rezultat a constituit n semnal de alarmă.

reținut, de asemenea, că fișe au fost anulate, dato- dului defectuos de com- Aceasta atrage atenția necesității pregătirii cu a acțiunii de către cei ițiază.

ipalele rezultate ale son- sînt redate în fig. 1, 2

încerca să evidențiem dintre semnificațiile a- late pentru activitatea de oare a pregătirii cadre- conducere.

tările psihologice între- atît în țara noastră cît lte țări au relevat încă importanța deosebită pe capătă în condițiile vieții ice moderne motivațiile in superior ale integrării în muncă: satisfacția proprii (plăcerea de a ra o anumită muncă) a- ea socială (concret, a șe- olegilor și subalternilor). rea de la G.I.P.B. relevă în această unitate există ăr relativ mare de cadre ducere care consideră că pe care ei o prestează

inuare în pag. 12)

CONDIȚII ALE IMPLEMENTĂRII „CONDUCERII PRIN EXCEPȚIE"

PUBLICĂM, în rezumat, unele opinii privind conducerea prin excepție primite ca urmare a întrebărilor adresate de către colectivul redacțional al buletinului informativ OSMP din cadrul G.I.P.B. unor cadre de conducere (directorul direcției mecano-energetice, inginerul șef și șeful serviciului producție al unei uzine, un șef de sector și un șef de instalații). O facem cu dublu scop: de-a evidenția utilitatea editării unui astfel de buletin în marile unități economice și pentru că problemele ridicate de cei chestionați au un caracter general, ele putînd deci intra în atenția organizatorilor din alte unități economice.

INTREBARE : Cum vedeți posibilă eliberarea cadrului de conducere de hotărîrile de rutină care pot fi rezolvate de colaboratorii săi (subalterni) ?

DIRECTOR : — Pentru ca să se poată aplica cu succes metoda „conducerii prin excepție", trebuie mai întîi ca atît șefii cît și subalternii să fie disciplinați, în sensul că subalternii **să nu informeze șefii la întîmplare cu chestiuni sau probleme numai de dragul de a arăta că au greutăți.** Consider că un subaltern trebuie să fie considerat capabil de șeful respectiv cu cît rezolvă mai multe probleme și ia mai multe decizii. Șefii să nu facă din proprie inițiativă munca subalternilor și să nu-i ocolească, lucrînd direct cu celelalte nivele. La această anomalie poate conduce fie lipsa de încredere în capacitatea subalternilor, fie o supraevaluare a capacității proprii, fie amîndouă.

INGINER ȘEF UZINĂ : — Eliberarea cadrelor de conducere de o serie de sarcini de rutină se poate face numai pe măsura creșterii competenței cadrelor la toate nivelele.

ȘEF SERVICIU PRODUCȚIE : — Prima condiție : existența unor subalterni care să poată face față „cazurilor de rutină". În prezent serviciile noastre sînt „echipate" cu personal numeros (datorită lipsei mașinilor de calculat, de multiplicat etc.). Un mare pericol îl reprezintă categoria salariaților așa ziși „rutinați" (autoapreciați), în general cu o vîrstă de peste 35 ani, care rezolvă totul „din experiență".

Se impune trierea științifică a acestor „subalterni" (unii din ei fiind în același timp și „șefi"), în vederea redistribuirilor, conform aptitudinilor și pregătirii, a necesităților obiective de cadre (în dotarea diferitelor sectoare).

Este necesară realizarea la scara întregului G.I.P.B. a „descrierilor de post", reale, apoi însușirea lor, căci numai atunci conducătorul va putea să deosebească „excepțiile" de „rutină" din noianul încurcat de sarcini al sectorului pe care-l conduce. Sînt astăzi sectoare mari de activitate din G.I.P.B. în care toată activitatea curentă este o sumă de „situații neobișnuite". Atunci ce mai rămîne pentru subaltern ? În situația uneori neclară în care „plutim" din punct de vedere al delimitării sarcinilor diferitelor compartimente, și în interiorul acestora nu poate fi plantată „conducerea prin excepție".

De ce excepții poate fi vorba, cînd „secretarele" (suficient să amintim numai de cele ale directorilor) nu sînt secretare adevărate. Poate oare unul din directorii noștri să cheme secretara să-i indice numele cutărei întreprinderi cu care colaborăm și foarte pe scurt ce ar dori să comunice acesteia și secretara să redacteze scrisoarea ? Nu poate. O scrie singur sau o dă inginerului șef sau unui șef de serviciu etc.

ȘEF SECȚIE : — De competența sau incompetența subalternilor depinde în cea mai mare măsură degrevarea conducătorului de probleme de rutină și preocuparea acestuia de problemele mai importante ale unității.

De asemenea, asigurarea promptă cu piese de schimb și înlocuirea imediată a celor uzate în procesul de fabricație ar spori considerabil timpul pe care conducătorul de uzină i-ar putea afecta problemelor majore și ar putea evita să se piardă în lucruri mărunte, dar imposibil de ocolit.

ȘEF INSTALAȚII : Utilizarea oamenilor bine pregătiți profesional, precum și stabilitatea personalului sînt primele două condiții care, îndeplinite, pot degreva conducătorul de hotărîrile de rutină.

Aș mai propune ca, chiar de la angajare, fiecărui salariat, să i se pună în vedere, sub semnătură, sarcinile ce le are la locul de muncă pe linia calității producției și a grijii față de utilajele cu care lucrează, cu menționarea că orice prejudiciu adus va fi imputat.

INTREBARE : Admițînd că sînteți adeptul metodei „conducerii prin excepție" și ca atare sînteți dispus să delegați subalternilor dv. sarcini, competențe și răspunderi, care este punctul dv. de vedere privind delegarea sarcinilor :

— delegați numai sarcinile și competențele la care nu mai puteți face față singur, sau

— preluați de la compartimentele subordonate problemele pe care acestea nu le pot rezolva ?

INGINER ȘEF UZINĂ : — Noi ne asumăm să rezolvăm pentru compartimentele subordonate problemele pe care acestea nu le pot rezolva, îndeosebi probleme de perspectivă. Cred că aceasta este linia cea mai corectă, cu toate că în unele sectoare, la anumite perioade, cînd cadrele sectorului respectiv erau insuficient formate, ajungeau foarte multe probleme mărunte la conducerea superioară. De obicei, acest fenomen are loc la instalațiile noi pentru care nu s-a selecționat și pregătit personalul din timp sau în cazul unor procese noi și dificile. În aceste condiții este normal ca „excepțiile" să fie multe și variate și să ocupe mult timp din activitatea conducătorilor la diferite nivele.

ȘEF SERVICIU PRODUCȚIE : — Din însăși definiția sistemului de „conducere prin excepție", rezultă că a doua variantă este cea logică. Dar și aceasta ar trebui altfel formulată : conducătorul nu preia de la subalterni ceea ce ei nu mai pot rezolva, ci conducătorul repartizează acestora numai ceea ce consideră că le intră în competență, pentru că logic este ca sarcinile respectivului sector de activitate să „intre" în sector prin capul său și nicidecum prin nivelele inferioare.

DIRECTOR : Sînt pentru ambele soluții, în funcție de felul sarcinilor și problemelor.

Un buletin informativ intern în probleme de organizare

ÎN PREOCUPAREA de a sensibiliza întregul personal al unității economice pentru organizare, de a suscita interesul și a antrena un număr cît mai mare de salariați la depistarea și soluționarea problemelor organizatorice, conducerea GIPB a luat hotărîrea editării unui buletin informativ O.S.M.P. Elaborat de compartimentul de organizare, buletinul apare trimestrial. Iată — în loc de prezentare — sumarul celui de al doilea număr al buletinului, apărut în 1971.

I. PROBLEME DE ORGANIZARE.
1. Metode și forme de conducere : conducerea prin excepție.
2. Modelele de programare.
3. Studiul metodelor de muncă.
II. PUNCTE DE VEDERE
1. Principiile care condiționează eficiența unei organizări.
2. Studiu de caz : veșnicul întîrziat.
III. DIN ACTIVITATEA NOASTRĂ DE O.S.M.P.
1. Organizarea serviciului „control instalații".
2. Prelucrarea automată a datelor.
3. Fundamentarea normelor de muncă pentru laboratorul instalației „Monoclorbenzen".
IV. DICȚIONAR O.S.M.P.
Ce înseamnă și ce trebuie înțeles prin :
1. Ergonomie.
2. Cercetare operațională.
3. Cibernetică economică.
V. RECENZII — BIBLIOGRAFIE
VI. BREVIAR
VII. DE VORBĂ CU CITITORII

Interesul cu care a fost primit, ca și utilitatea buletinului, sînt excelent ilustrate de conținutul rubricii „De vorbă cu cititorii" din ultimul număr (vezi caseta „Condițiile implementării conducerii prin excepție").

făşurate de acesta și îmbunătățirea gradu- e, rezultînd o economie de 3 salariați care tribuiți, imediat la „serviciul proiectări mb" — mărindu-se capacitatea de lucru a ;

țirea sistemului de evidență tehnico-ope- nularea a 22 documente (29%) și impri- grad sporit de operativitate, claritate și nformațiilor — ceea ce a dus la o reducere de hîrtie cu circa 22 500 coloane format ucerea muncii de evidență cu 2300 ore/an. de asemenea o delegare a autorității prin

- optimizarea etapelor de planificare, producție și raportare ;
- o sporire a gradului de răspundere (decizie — organizare — coordonare — execuție — control) ;
- raționalizarea procesului de muncă privind asigurarea cu materiale-debitare ;
- reducerea documentelor cu 16 — ceea ce reprezintă 47% ;
- scurtarea circuitului informațional ;
- micșorarea consumului de hîrtie cu 17 500 coale format A-4.

De menționat că pe baza acestor studii și a studiului privind organizarea activității de reparații a fost întocmită o **metodologie a activității mecanice care definește și descrie clar și precis întreaga activitate** — prezentînd schema logică a fluxului informațional — documentele purtătoare de informații (92 față de 150 cît erau înainte de analiză), precizînd cine face, de unde ia date, cînd face, în cîte exemplare, cine aprobă, unde merg datele, la ce folosesc și unde se arhivează. Această metodologie a fost înaintată la minister în vederea avizării ei pentru generalizare.

B. În domeniul organizării producției

1. Studiu privind îmbunătățirea organizării activității atelierului de debitare în scopul folosirii raționale a consumului de materiale metalurgice, a utilajelor în dotare și reducerea prețului de cost.

Studiul face o analiză critică a situației de fapt privind această activitate în domeniul: dotării cu mașini-unelte; schemă om-utilaj; circuitul comenzilor; relațiile cu depozitul de materiale; relațiile cu serviciul aprovizionare; relațiile cu serviciul transporturi, scoțînd în evidență modul defectuos de lucru și risipa de material metalurgic.

Soluțiile propuse de studiu sînt: trecerea atelierului de debitare din cadrul direcției comerciale — serviciul aprovizionare, în cadrul direcției mecano-energetice — serviciul mecanic; înființarea unei singure magazii pentru materialele metalurgice la uzina de petrol și desființarea tuturor magaziilor intermediare de la secții și ateliere.

Aceste măsuri conduc la: eliminarea stocurilor supranormative de materiale metalurgice la atelierele uzinale și atelierele secțiilor; economisirea de material în special la cele deficitare și din import; scăderea prețului de cost al lucrărilor și pieselor confecționate — nemaifiind cazul ca întregul material să fie suportat de o comandă ;

Economiile totale de circa 3 mil. lei/an.

2. Mecanizarea încărcării și descărcării gunoaielor.

Acest studiu a fost realizat în scopul: de a ușura munca oamenilor; a reduce timpul de staționare a mijloacelor de transport la încărcare și descărcare ; a reduce numărul de mijloace de transport folosite în acest scop; a crește productivitatea muncii în acest sector de activitate.

Studiul analizează în mod critic sistemul actual de lucru în cele 3 uzine — și propune soluții practice

NCRET: CUM SE „SCOT" ȘAPTE MILIOANE
u o pledoarie convingătoare pentru organizare

lului decizional la un număr de 11 do-

ițirea organizării și evidenței tehnico-eco- activității de piese de schimb.

diului : stabilirea unei metodologii unice cele 3 uzine ale grupului în ceea ce pri- rea planului necesar de piese de schimb, procesului de producție și perfecționarea rmațional și al documentelor purtătoare

rea acestui studiu **s-a obținut :**

Grupaj realizat de
Constantin COJOCARU

→

RECICLAREA CADRELOR

(Urmare din pag. 10)

nu este apreciată așa cum se cuvine (aproape o treime din total). Interesant este că această nemulțumire se înregistrează în lanț — începînd cu șefii de secții și terminînd cu maiștrii. În plus, 12,4% dintre cei chestionați afirmă că nu sînt mulțumiți de calitatea muncii pe care o depun. Nu este lipsit de importanță că cei mai nemulțumiți de calitatea muncii sînt cadrele superioare ale conducerii producției: șefii de secții și șefii de instalații.

Utilizarea insuficientă a acestor motivații iese și mai mult în relief dacă avem în vedere că aproape **15% dintre subiecți apreciază că propunerile pe care ei le fac pentru îmbunătățirea muncii nu sînt luate în considerație.**

Fără îndoială că un cadru de conducere al producției trebuie să fie înzestrat cu cunoștințe și aptitudini privind exploatarea utilajelor, programarea și organizarea producției și a muncii. Mai presus de acestea însă, astăzi, conducătorului producției îi trebuie formată în primul rînd **aptitudinea de a crea, de a inova, de a gestiona inovația.**

Inovația nu țîșnește din neant. **Ea este generată dintr-un mobil interior, din dorința puternică de a face mereu ceva nou, ceva care să fie util cuiva, să fie apreciat ca atare de către cineva.** Dorința de realizare este menținută și mereu alimentată de satisfacția pe care o dă aprecierea celor din jur. Această apreciere nu este neapărat și nu în primul rînd de natură materială. Procentele de mai sus sînt cît se poate de convingătoare în acest sens.

Cum era logic și firesc, analiza răspunsurilor la acest prim set de întrebări duce la **concluzia necesității introducerii în programele de perfecționaree a pregătirii profesionale a cadrelor, a unor cunoștiințe de psihosociologie organizațională, de motivația muncii, de relații umane.**

Un al doilea aspect asupra căruia dorim să ne oprim — deasemenea strîns legat de capacitatea de inovație, de dezvoltare a unui colectiv creator — este cel privind **cunoașterea și aplicarea tehnicii delegării de atribuții.** Este cunoscută eficiența utilizării acestei tehnici în fructificarea spiritului de inițiativă și, mai ales, în formarea și perfecționarea cadrelor. În esență ea constă în a oferi unor cadre — îndeosebi cele tinere — posibilitatea să exercite responsabilități care nu intră încă sub formă organizată în atribuțiile lor. Prin intermediul ei, cel ce delegă cîștigă timp — pentru a se concentra asupra unor probleme mai dificile, mai complexe — iar cel căruia i se delegă cîștigă experiență, își dezvoltă competența profesională.

La întrebarea „ați delegat din sarcinile dv. subalternilor ?", mai mult de jumătate din eșantionul cercetării de la Borzești răspunde „NU". Dacă la aceasta adăugăm constatarea că numai 12,4% declară că n-ar putea decide în locul șefilor direcți, desprindem cu ușurință necesitatea introducerii în programele de perfecționare a acestei categorii de cadre a unor aprofundate cunoștințe privind tehnica delegării atribuțiilor.

Cîteva cuvinte despre răspunsurile obținute la întrebările privind **utilizarea timpului de lucru al cadrelor de conducere.** Acestea vizează însăși esența procesului de conducere, respectiv **CE TREBUIE SĂ FACĂ** un conducător și **CUM** trebuie să-și organizeze el munca pentru a face ceea ce trebuie să facă.

Răspunsurile primite sînt revelatoare atît pentru modul în care este concepută structura organizatorică a unei unități, respectiv modul în care sînt distribuite atribuțiile pe compartimente și sarcinile pe oameni dar și pentru formarea, pentru pregătirea profesională a oamenilor.

Din ambele puncte de vedere rezultatele investigației sînt deosebit de semnificative. Astfel, ancheta a relevat că unii șefi de secții, de instalații, și **maiștri consumă peste 25% din timpul zilnic de lucru pentru rezolvarea unor probleme de birou,** respectiv întocmirea de situații cu caracter informațional. În unele cazuri, acest timp este egal sau mai mare decît cel consumat pentru perfecționarea proceselor tehnologice și a metodelor de muncă. Dacă la aceasta se adaugă constatarea că, în medie, 5% din timpul diferitelor funcții este consumat pentru informarea directă a șefului direct și, în unele cazuri, 10—15% în diverse ședințe, că în medie peste 25% din timp este afectat pentru informarea personală asupra producției, rezultă limpede importanța problemei cocunicațiilor în formarea și exercitarea atribuțiilor funcțiilor de conducere cercetate. De aici se desprind două concluzii importante: în elaborarea structurilor organizatorice trebuie să se acorde o atenție deosebită sistemului informațional (simplificarea lui și degajarea conducătorilor, alimentarea acestora cu informații strict necesare); în procesul de formare și perfecționare a pregătirii cadrelor de conducere problema comunicațiilor trebuie să aibă o pondere însemnată. **Conducătorul are misiunea să planifice** (timpul acordat acestei activități de cei chestionați oscilează în jurul lui 5%) **să organizeze și să antreneze oamenii la realizarea obiectivelor și nu să întocmească dări de seamă și raportări.** Pentru aceasta îi trebuie aptitudini adecvate.

Cu titlu exemplificativ, iată cîteva dintre temele propuse de către cei care au efectuat sondajul: pentru programul de perfecționare a șefilor de secții, adjuncților acestora și șefilor de instalații: **informarea conducerii și procesul luării deciziilor, delegarea și descentralizarea; stilul de muncă al cadrelor de conducere; despre creativitate; ergonomia și factorii de ambianță; psihologia muncii; primirea și integrarea personalului; aprecierea personalului; rolul și importanța relațiilor om-om; comunicațiile în întreprindere; zece reguli ale bunei comunicații etc.** Astfel de probleme ocupă o pondere însemnată în ansamblul programului propus, pondere justificată de rezultatele sondajului efectuat.

Cîteva idei de sinteză pe marginea acțiunii întreprinse de compartimentul de organizare de la G.I.P.B. se impun:

1. **Elaborarea programelor de perfecționare a cadrelor din unitățile economice trebuie să aibă la bază o cercetare concretă, sistematică a nevoilor de perfecționare ale diferitelor categorii de cadre și funcții, ale fiecărui cadru.**

2. **Nevoia de perfecționare diferă de la un om la altul, de la o funcție la alta, de la o unitate la alta; ea nu poate fi deci definită prin considerații generale asupra atributelor conducerii și nici satisfăcută cu tematici și programe cu caracter general.**

3. **În procesul de perfecționare, elaborarea de programe, personale, individuale, capătă o importanță excepțională.** Numai acestea pot indica precis cunoștințele și aptitudinile concrete cerute fiecăruia, iar în formarea lor, studiul individual **este esențial.**

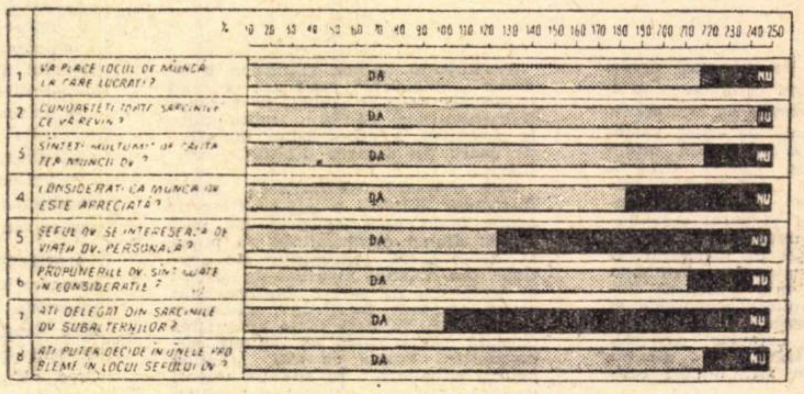

Fig. 3

Cum sînt „abordate" unele probleme de conducere.

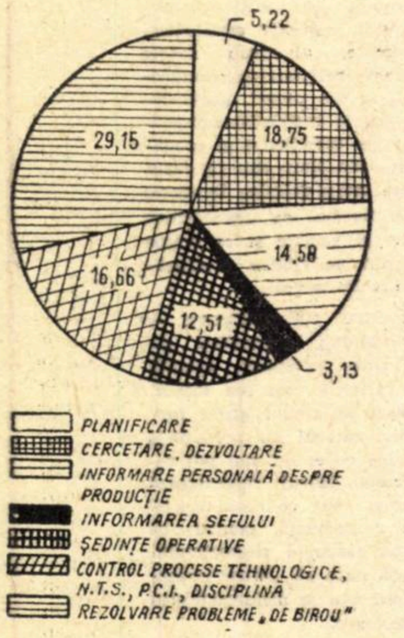

Fig. 2

Cum își consumă un șef de secție ziua de muncă (%).

UZINA . . . .
SECȚIA . . . .
INSTALAȚIA . . . .
FUNCȚIA *) . . . .
NIVEL PREG. **) . . . .
VECHIMEA ÎN FUNCȚIE . . . .

RUGĂM RĂSPUNDEȚI LA ÎNTREBĂRILE DE MAI JOS CU OPINIA DV. PRIN SEMNUL „X"
VĂ RUGĂM ÎNSEMNAȚI DOAR UN SINGUR RĂSPUNS

	DA	NU
1. Vă place locul de muncă la care lucrați ?	. . . . . .	. . . . . .
2. Cunoașteți toate sarcinile care vă revin ?	. . . . . .	. . . . . .
3. Sînteți mulțumit de calitatea muncii dv. ?	. . . . . .	. . . . . .
4. Considerați că munca dv. este apreciată ?	. . . . . .	. . . . . .
5. Șeful dv. se interesează de viața dv. personală ?	. . . . . .	. . . . . .
6. Propunerile dv. sînt luate în considerație ?	. . . . . .	. . . . . .
7. Vă simțiți legat de colectivul în care lucrați ?	. . . . . .	. . . . . .
8. Aveți intenția să plecați din uzină ?	. . . . . .	. . . . . .
9. Vă preocupă problemele de perfecționare a muncii ?	. . . . . .	. . . . . .
10. Vă preocupă problemele de perfecționare a producției ?	. . . . . .	. . . . . .
11. Ați delegat din sarcinile dv. subalternilor ?	. . . . . .	. . . . . .
12. Ați putea decide în unele probleme în locul șefului dv. ?	. . . . . .	. . . . . .
13. Apreciați că salariul dv. corespunde pregătirii și sarcinilor pe care le aveți ?	. . . . . .	. . . . . .
14. Relațiile cu șeful dv. direct sînt:		
— foarte bune	________	
— bune	________	
— mulțumitoare	________	
— nesatisfăcătoare	________	
15. Vă preocupați mai mult de:		
a) organizare, disciplină, control	________	
b) menținerea relațiilor bune între oameni	________	
Se va răspunde în procente 100%		

*) SS = șef secție
AS = adj. șef secție
SI = șef instalație
MPT = maistru principal tehnolog
MPM = maistru principal mecanic
MM = maistru mecanic

**) S = Superior
M = mediu

Fig. 4 Macheta primei părți a fișei de sondaj utilizată în ancheta desfășurată la GIP Borzești

O PLEDOARIE CONVINGĂTOARE

(Urmare din pag. 11)

care asigură îmbunătățirea acestei activități.

Prin aplicarea propunerilor se pot obține: 392 000 lei economii — prin reducerea cheltuielilor de transport; devin disponibile 4 mijloace auto; devin disponibili 23 muncitori necalificați care pot fi redistribuți.

C. **În domeniul organizării și normării muncii**

1. **Elaborarea de norme de timp pentru reparat aparate de măsură mărimi electrice.**

Acest studiu normează pentru prima dată lucrările pentru: contori electrici cu inducție nouă și trifazică; ampermetre electromagnetice și magnetoelectrice; voltmetre electromagnetice și magnetoelectrice.

Prin studiu se calculează norma de persoane pentru această activitate — se organizează atelierul respectiv centralizat la nivelul grupului industrial — și se obține o eficiență de 2 muncitori — care au și fost redistribuiți.

Eficiența: 39 000 lei/an.

2. **Studiul privind revizuirea normelor de muncă la laboratorul monoclorbenzen.**

Studiul face o analiză amplă a procesului tehnologic și a graficului de analize existent, studiind frecvența analizelor și eficiența acestora în conducerea procesului tehnologic, ținînd cont de inerția sistemului și de independența indicatorilor calitativi.

Desfășurarea activității după noul grafic propus de specialiști asigură un control interfazic corespunzător și posibilitatea redistribuirii a 3 laboranți.

Eficiența: 43 000 lei/an.

3. **Studiul privind îmbunătățirea normelor de muncă la activitatea de bază din instalația Detoxan.**

Studiul analizează critic procesul tehnologic, necesitatea fazelor care trebuie continuu urmărite și formația de lucru existentă. Analizînd consumul real de timp pentru conducerea procesului tehnologic — și stabilind gradul de ocupare al fiecărui operator — s-a putut propune o reîmpărțire a sarcinilor — fixînd zone de deservire și sfera de atribuțiuni în concordanță cu necesitățile reale.

Asigurînd folosirea rațională a forței de muncă se vor putea redistribui 24 posturi de muncitori;

Eficiența este de circa 220 mii lei/an, fără a se lua în calcul și economiile ce se vor realiza prin renunțarea la serviciile cooperativei „Flacăra" în ceea ce privește reambalarea produselor.

4. **Studiul privind reambalarea clorurei de var în saci de polietilenă cu valvă.**

Acest studiu tratează reorganizarea locului de muncă, ambalarea clorurei de var în comparație cu situația actuală cînd varul se ambalează în butoaie de lemn de fag.

Încă în anul 1970 — s-a aprobat prin C.T.S. — înlocuirea ambalajului — butoi de fag — cu sac de polietilenă.

Analizînd procesul de muncă vechi — și cel nou, propus, se stabilesc fazele procesului de muncă, durata acestora, și formația de lucru necesară în noile condiții de lucru.

Procesul de muncă nou asigură pe lîngă mecanizarea procesului și o substanțială creștere de productivitate.

După experimentarea ambalajului nou — care este în curs — și aprobarea acestuia din partea beneficiarilor se vor putea redistribui 19 muncitori la noile obiective care vor intra în producție anul viitor.

Pe lîngă **eficiența** de peste 730 000 lei — pe seama procesului de muncă îmbunătățit — se va realiza totodată o economie rezultată din schimbarea ambalajului care este de peste 8 milioane lei/an.

5. **Studiu privind elaborarea normelor de muncă pentru instalația de alcooli grași — (extindere).**

Plecînd de la proiectul de extindere — dublarea capacității — care prevede suplimentarea cu 22 muncitori — studiul analizează zonele și sferele de personal existente, gradul de ocupare al acestora și proiectează noile locuri de muncă pentru instalația în situația nouă cu capacitatea dublată. Urmărind folosirea integrală a forței de muncă se ajunge la concluzia că suplimentarea este necesară doar cu 11 muncitori, obținîndu-se o eficiență efectivă de 11 posturi, cu economii de 200 000 lei/an.

Trebuie evidențiat că în primul semestru al acestui an la grupul industrial din Borzești s-au aplicat 16 studii întocmite de compartimentul de OSMP în anii 1968—1970, avînd o eficiență post calculată de peste 7 milioane lei. Cifra vorbește de la sine.

Colocviu privind metode și tehnici de previziune, decizie și organizare

IERI, 9 decembrie a.c., în aula Academiei de Studii Economice-București, a avut loc colocviul cu tema: „Metode și tehnici de previziune, decizie și organizare", desfășurat sub egida Institutului de cercetări **economice al Academiei de Științe Sociale și Politice, Centrului de studii pentru organizarea și normarea muncii din Ministerul Muncii și Centralei industriale de anvelope și articole tehnice din cauciuc.**

In cadrul colocviului au avut loc dezbateri pe marginea a 17 comunicări privind metodele și tehnicile de previziune și decizie, de organizare structurală și de raționalizare a activității personalului tehnic-administrativ și modalitățile de evaluare, selecție și promovare a cadrelor. Autorii comunicărilor au fost cercetători **din cadrul Institutului de cercetări economice, Centrului de documentare al Academiei de Științe Sociale și Politice, Centrul de studii pentru organizarea și normarea muncii, Centrul de calcul economic și cibernetică economică,** cadre didactice **de la Academia de Studii economice, Institutul Politehnic București și CEPECA, și** specialiști **de la Fabrica de mașini unelte și agregate, Centrala Industrială de anvelope și articole tehnice din cauciuc și Grupul Industrial de detergenți și săpunuri București.**

POLITICA VAMALĂ ÎN LUPTA DINTRE INTERESELE ECONOMICE ALE CAPITALULUI ÎN PERIOADA INTERBELICĂ

ÎN PERIOADA care a urmat primului război mondial, a avut loc o accentuare a luptei de concurență pe piața mondială capitalistă. In fața ofensivei monopolurilor din țările capitaliste dezvoltate, burghezia dintr-o serie de țări mai puțin sau slab dezvoltate a luat o serie de măsuri pentru apărarea industriei naționale, acțiuni în care cele de ordin vamal au jucat un rol deosebit de important. Nu trebuie pierdut, bineînțeles, din vedere caracterul contradictoriu și limitele acestor măsuri, ele ducînd, pe de o parte la o anumită protejare a industriei autohtone, iar, pe de altă parte, la intensificarea exploatării clasei muncitoare și a țărănimii.

În anii următori primului război mondial s-a manifestat o politică aproape generală de protejare a economiilor naționale prin tarife vamale de import și prin acorduri comerciale încheiate între diferite state.

În România aceste măsuri au avut o aplicare relativ largă în primul deceniu de după război. Este interesant de remarcat însă că țările capitaliste cele mai dezvoltate, în timp ce duceau o politică de apărare prin protecționism, cereau insistent pentru celelalte țări o politică liber-schimbistă. Pe această linie s-au înscris adunările anuale ale Conferinței parlamentare internaționale pentru comerț, Conferința economică internațională de la Geneva din mai 1927, unele reuniuni neoficiale ale finanței internaționale sau lucrări ale reprezentanților acestora. Toate manifestările menționate au fost unanime în a denatura sensul protecționismului și a recomanda micșorarea restricțiilor vamale de import pînă la desființarea lor, liberalizarea comerțului.

Protecția vamală împiedica, într-o anumită măsură, pătrunderea mărfurilor produse de monopolurile din țările industriale pe piața țărilor slab dezvoltate, favorizînd — bineînțeles, nu în virtutea unei politici naționale, ci a propriilor interese ale marii burghezii industrial-bancare — evoluția industrială a acestora din urmă. Deosebit de semnificativ pentru politica promovată de puterile imperialiste și pentru dedesubturile ei este documentul neoficial intrat în istorie sub denumirea „Manifestul bancherilor". Acest document, pe numele lui adevărat „Pledoarie pentru suprimarea obstacolelor comerțului Europei pentru principalii bancheri, comercianți și industriași ai Europei și S.U.A.", a fost emis la 20 octombrie 1926 de reprezentanții oamenilor de afaceri din 16 țări, reuniți din inițiativa și sub conducerea unui grup de bancheri englezi. „Este greu să privim fără groază — se spune în Manifest — pînă unde se permite barierelor vamale, tarifelor, permiselor speciale și prohibițiunilor, să intervină de la război încoace în comerțul internațional și să-l împiedice să-și urmeze căile firești". Scopul Pledoariei, redat expres.

Ideile manifestului și-au găsit o expresie oarecum oficială în Conferința economică internațională de la Geneva din mai 1927. Preocupîndu-se de o gamă mai largă de probleme ale relațiilor economice internaționale, Conferința a pus totuși în centrul discuțiilor chestiunea schimburilor și în special a tarifelor vamale din zona centrală, dunăreană a Europei. Sub vechiul și cunoscutul pretext al costurilor comparative, folosit și în Manifestul bancherilor, Conferința cere reîntoarcerea la libertatea absolută a comerțului internațional, la „schimbul internațional de articole produse de diverse țări în condițiunile cele mai satisfăcătoare și cele mai economice".

România, care prezenta un mare interes economic pentru monopolurile internaționale, era direct vizată. În primii ani de după război protecția vamală pentru economia românească era mai mică decît în perioada antebelică, dar treptat s-a accentuat, atingînd punctul maxim prin tariful vamal din 1927. Chiar la acea dată, protecția vamală pentru produsele industriale era inferioară celei stabilite de alte state. Exagerînd realitatea, memoriul Camerei de Comerț din Viena, adresat Conferinței de la Geneva, desprinde concluzia că textele vamale românești ar întrece de peste două ori pe ale celorlalte țări europene. În fapt, era vorba de o metodă de calcul greșită. Cu excepția textilelor, care aveau o protecție de 294,3%, pentru toate celelalte mărfuri protecția era sub 50% și totuși, memoriul menționat ajungea la concluzia unei protecții generale de 98,4%. Dacă Manifestul bancherilor și Conferința de la Geneva nu au nominalizat România, deși au făcut referiri vizibile la ea, raportul comisiei Ligii Națiunilor din septembrie 1928 cerea direct reducerea taxelor vamale din tariful românesc.

Delegații români la asemenea manifestări internaționale — care erau de regulă desemnați de UGIR și exprimau interesele marii burghezii industrial-bancare autohtone — s-au plasat pe poziția apărării protecționismului și, respectiv, a industriei autohtone. În 1928 delegatul român arăta că „Ar fi de dorit ca Societatea Națiunilor să ajute dezvoltarea industriei în țările cărora le cere micșorarea taxelor prohibiționiste, cel puțin în aceeași măsură". Alegîndu-și delegatul la Congresul Internațional Parlamentar pentru comerț de la Londra din 1926, UGIR i-a dat mandat să arate că „Industria națională română are dreptul să se apere contra concurenței ce s-ar încerca să i se facă, tot așa cum și celelalte industrii ale altor țări se apără... — Deci nimeni nu are dreptul să se supere pentru aceasta.

CONTEXTUL EUROPEAN permite să se înțeleagă mai bine sensul politicii vamale a marii burghezii industrial-bancare din România în cadrul general al politicii industriale. Elaborarea și evoluția politicii vamale a României au fost rezultatul ciocnirilor dintre protecționism și liberul schimb, atît pe plan intern, cît și pe plan internațional. În ce a constat această politică?

Imediat după război s-au elaborat un număr mare de decrete legi și decizii ministeriale, multe dintre ele contradictorii. Regimul importului a fost reglementat, pentru prima dată la 11 iulie 1919. Reflectînd situația grea a economiei naționale acest tarif lăsa libere la import numai mărfurile de primă necesitate.

Tariful din 1919 nu și-a propus și nici nu a realizat protecția industriei naționale. Taxele vamale în vigoare erau cele din 1913. În aprilie 1920 ele se măresc cu 500%, încercîndu-se astfel să fie aduse la nivelul dinainte de război.

Primul tarif vamal care stabilea o protecție mai accentuată decît cea antebelică a fost tariful vamal din 1 iulie 1921 (N. Titulescu). Acesta era primul tarif elaborat pe baza reformei din octombrie 1920, prin care se lăsa modificarea taxelor de import și export pe seama guvernului. Industriile protejate erau: alimentară, textilă, tăbăcărie și încălțăminte, industria săpunului, a mobilei, a hîrtiei, a cimentului, industria ceramică și a sticlei, industria petrolieră, chimică, metalurgică și constructoare de mașini, mai ales agricole. El nu permitea burgheziei autohtone să se apere în măsură suficientă de concurența mărfurilor străine, întrucît se baza pe sistemul general convențional, neavînd taxe maximale și minimale. Pe baza acestui tarif nu puteau fi majorate taxele față de acele țări care ar fi aplicat mărfurilor românești tariful lor vamal maximal.

Necesitatea unei protecții mai accentuate și a înlăturării dependenței taxelor vamale de fluctuația monetară a dus la aplicarea unui nou tarif vamal, începînd cu 1 august 1924. În locul sistemului general convențional, se introducea sistemul tarifar maximal și minimal. Sistemul maximal consta în majorarea taxelor vamale din tariful minimal cu 300% și se aplica tuturor țărilor care impuneau la rîndul lor mărfurilor românești un tarif mai mare decît altor state, sau care nu acordau României clauza națiunii celei mai favorizate. Stabilitatea protecției era asigurată prin fixarea taxelor vamale în aur, iar protecția cea mai mare se acorda ramurilor industriei ușoare, reflectînd prin aceasta stadiul în care se afla industria românească în acel moment.

Tariful vamal din 1924 împărțea industria în trei categorii. Prima categorie cuprinde acele ramuri industriale pentru care existau materii prime din abundență în țară și care satisfăceau complet necesitățile de consum intern. Lor nu li se acorda nici o protecție vamală datorită condițiilor de care dispuneau. Asemenea ramuri erau cele de prelucrare a produselor agricole, de petrol și forestiere. A doua categorie, cuprindea ramurile industriale care acopereau complet sau parțial consumul intern, bazîndu-se pe prelucrarea materiilor prime din țară, dar care erau insuficient consolidate sau chiar în stare incipientă. Printre ele se numărau: industria textilă, a tăbăcăriei, hîrtiei, a sticlei și a cimentului. Acestea erau singurele ramuri protejate, cu o protecție medie de 15—20% din valoarea mărfurilor. Din cea de-a treia categorie făceau parte industriile care erau necesare apărării naționale sau altor ramuri de activitate și anume: metalurgia fierului, construcția de mașini, construcții metalice. Industriile cuprinse în ultima categorie nu erau protejate prin tarife vamale, ci erau încurajate prin asigurarea pieței interne de desfacere, mai ales pe seama statului.

Protecția în aur, prevăzută de tariful vamal din 1924, nu ajunsese la nivelul antebelic și nici la nivelul protecției aplicate de țările cu o industrie mai dezvoltată, ceea ce nemulțumea burghezia industrial-bancară autohtonă. Referitor la regimul vamal existent în România după aplicarea tarifului din 1924, într-un memoriu al UGIR se arăta că „În special ceea ce ne jenează mai mult din acest punct de vedere este lipsa de protecție vamală în primul rînd și prohibițiunea exportului în al doilea rînd". Un alt studiu al UIMMR din 1925, vădind aceeași nemulțumire, sublinia că „Tariful vamal din 1924 permite tuturor străinilor să-și plaseze în România toate mărfurile lor"). Darea de seamă a UGIR pe 1924 califică tariful vamal elaborat în acel an ca „un pas foarte timid pe calea protecției" și solicită sporirea tarifelor vamale de import pentru produsele industriei metalurgice cu anexele ei, ale industriei pielăriei și confecțiilor din piele și ale industriei textile, în scopul de a rezerva piața internă industriei autohtone. Cerînd revizuirea tarifului vamal din 1924, UGIR-ul arăta că la adăpostul unui tarif vamal protector Reșița singură ar fi putut acoperi necesitățile economiei în fier laminat, iar Reșița împreună cu alte trei fabrici puteau satisface toate necesitățile de pluguri, grape și părți ale acestora.

Tariful vamal din 1924 nu putea să asigure o protecție mai accentuată industriei autohtone și pentru faptul că, păstrînd nomenclatura antebelică, nu corespundea structurii industriale a țării, create în urma formării statului național unitar român și a dezvoltării economice din anii postbelici. De asemenea, el nu conținea măsuri împotriva dumpingului. Ușoara protecție acordată unor ramuri industriale a fost aproape desființată de continuarea deprecierii monetare.

Pentru a spori gradul de protecție acordat unor industrii, tariful vamal din 1924 suferă unele modificări în 1925 și 1926. Astfel, în sept. 1925 taxele vamale pentru importul cărbunilor de pămînt au sporit de 6 ori, iar în martie 1926 pentru metalurgie și țesătorii s-au prevăzut 354 articole noi și s-au majorat taxele cu 50—100% față de cele anterioare. Aceste modificări veneau în întîmpinarea cererilor marii burghezii industriale autohtone, dînd un pronunțat caracter protecționist tarifelor vamale pentru industria metalurgică și a țesătoriei. Ele apărau cele două ramuri împotriva concurenței și dumpingului străin. Măsura era parțial necesară, întrucît jumătate din totalul importului din acea perioadă era constituită din produse metalurgice și textile. Taxele s-au dovedit excesiv de mari chiar în funcție de structura și necesitățile economiei românești. Ca urmare, în același an tarifele respective au fost reduse. La reacția țărilor industriale, tot în 1926 a fost redus și tariful maximal de la triplu la dublul celui minimal.

Un nou tarif vamal (Manoilescu), cu un accent vădit de protejare, intră în vigoare la 10 aprilie 1927. Că acest tarif urmărea dezvoltarea industrială, rezultă din multiple aspecte. Gradul de protecție superior tarifului precedent era asigurat prin stabilirea unor taxe vamale de import mai ridicate și mai puternic diferențiate pe genuri de mărfuri. Erau libere la import, fiind supuse unor taxe statistice de 1—10%, materiile prime care nu se găseau în țară, dar care erau necesare producției industriale interne. În ordine, cu o ușoară protecție de 10—20% veneau semifabricatele, mașinile, uneltele, instalațiile și organele de mașini necesare creării unor noi întreprinderi, subramuri sau ramuri industriale, precum și modernizării celor existente. Pentru produsele complet fabricate necesare consumului, gradul de protecție era mult mai mare fiind cuprins între 20—30%, iar peste această limită se stabileau taxele de import la produsele de lux. Cota maximă era folosită și pentru produsele necesare apărării naționale, ca un mijloc mai eficace de ocrotire a acestei industrii împotriva concurenței străine.

Sprijinirea capitalului industrial autohton era urmărită și prin modificarea concepției de alcătuire a tarifului vamal, introducîndu-se măsuri contra dumpingului. Noul tarif vamal consta de fapt într-un triplu tarif: minimal autonom, general autonom și rezervat. Primul era menit să stimuleze încheierea de acorduri comerciale, de convenții, și să favorizeze acordarea unor avantaje de către diverse țări României. Cel de-al doilea se aplica în general țărilor cu care nu existau încheiate convenții comerciale. Tariful rezervat constituia o noutate în legislația vamală a vremii. El reprezenta forma prin care industria din țară încerca să-și apere unele produse împotriva dumpingului. Pentru mărfurile așa-zis rezervate, 48 din totalul de 1893 articole ale tarifului vamal, supuse uneia din taxele precedente, se lăsa guvernului latitudinea să modifice aceste taxe oricînd s-ar fi manifestat dumpingul din partea pieței mondiale. Mărfurile rezervate nu puteau forma obiectul convențiilor comerciale.

În sfîrșit, tariful vamal din 1927 stimula capitalul național și prin mărirea nomenclatorului tarifar în concordanță cu o serie întreagă de mărfuri noi care se produceau, asigurîndu-le protecție nominalizată, precum și prin sporirea coeficientului de transformare a taxelor aur în lei hîrtie conform devalorizării reale a monedei.

Tariful vamal din 1927 rămîne în vigoare pînă la 1 august 1929, cînd este înlocuit cu un alt tarif vamal, clădit pe concepția țărănistă asupra structurii economiei românești. Caracterul accentuat protecționist al tarifului vamal din 1927 a fost impus de necesitatea apărării industriei autohtone împotriva tendințelor liber schimbiste care se accentuau pe plan mondial. Avantajele vamale care s-au acordat în România produselor industriale și în special industriei metalurgice, nu au depășit protecția practicată de alte țări, iar măsurile contra dumpingului s-au dovedit insuficiente.

Pentru a stimula dezvoltarea industriei, tariful vamal a fost completat de măsuri cu privire la prohibirea exportului și instituirea taxelor vamale de export pentru unele mărfuri necesare industriei autohtone. Taxele vamale de export, introduse în 1920, au fost completate în martie 1926 pentru încă circa 60 de mărfuri, iar în 1928 mai erau prohibite la export 28 de categorii de mărfuri, alte 6 putînd fi exportate numai cu autorizație specială.

Politica vamală din primul deceniu interbelic a contribuit la dezvoltarea unor ramuri de producție. Astfel, taxele mari pe importul de cărbuni au avut menirea să stimuleze folosirea unor capacități de producție neutilizate în industria carboniferă. Taxele de export ca și prohibirea exportului unor materii brute au contribuit la creșterea gradului de prelucrare a bogățiilor naturale și la asigurarea industriei autohtone cu unele materii prime deficitare. În 1928, printre mărfurile prohibite la export se întîlneau alama, arama, fierul vechi, necesare industriei metalurgice. Necesitățile de fontă veche ale uzinelor metalurgice din România se ridicau în 1928 la 875 vagoane anual. La adăpostul barierelor vamale burghezia industrială și-a asigurat piața de desfacere, atît de dificilă pentru industria capitalistă, a recurs la majorarea prețurilor mărfurilor sporindu-și considerabil profiturile și acumulările. Remarcăm însă faptul că în stabilirea politicii vamale, ocrotirea industriei autohtone nu a fost singurul și uneori nici principalul criteriu. În general interesele industriei s-au împletit cu alte considerente de ordin economic, politic și social. Pentru marea burghezie industrial-bancară protecția vamală era concepută doar ca un sprijin secundar acordat industriei și menit să o pună la adăpost față de concurența străină. Calea principală de stimulare și dezvoltare a activității industriale trebuia să fie acordarea de comenzi din partea statului. Aceste măsuri de protejare se răsfrîngeau desigur, înainte de toate asupra nivelului de trai al maselor, ducînd la stabilirea unor prețuri ridicate pe piața internă, iar capitalul autohton întîlnind o concurență, relativ slabă, din partea celui străin.

lector univ. Georgeta MACARIE
Iași

FIȘE

Prețul de cost în industrie

■ Sub titlul **Prețul de cost în industrie**, în Editura Academiei R. S. România (Buc., 1971, 702 pag.) a apărut o amplă monografie, la elaborarea căreia au contribuit conducători de ministere și departamente economice, lucrători din aparatul de stat, sub redacția generală a prof. univ. Vasile Rausser.

Pornind de la ideea că reducerea prețului de cost constituie calea principală a creșterii eficienței economice, factorul hotărîtor al sporirii acumulărilor socialiste, al progresului continuu al economiei, în prima parte a lucrării sînt analizate atît raportul dintre prețul de cost și eficiență, principalii factori de reducere a prețului de cost (creșterea productivității muncii, economisirea materialelor) cît și probleme legate de perfecționarea evidenței și calculației prețului de cost și planificarea și analiza acestuia. În partea a II-a, lucrarea înfățișează problemele specifice ale prețului de cost, structura și căile reducerii lui pe ramuri ale industriei : energia electrică, industria petrolului, industria minieră, siderurgie, construcții de mașini, chimie, lemn, materiale de construcții, industria ușoară și alimentară.

Eficacitatea socială a investițiilor

■ În articolul **L'analyse coutes-avantages des diverses techniques de production et la création d'emplois** (Analiza costurilor și avantajelor diferitelor tehnici de producție și crearea de locuri de muncă), publicat în **REVUE INTERNATIONALE DU TRAVAIL** (iulie-august 1971), Ozay Mehmet, își propune să demonstreze că — în țările în curs de dezvoltare — s-ar realiza progrese sensibile în crearea de noi locuri de muncă, dacă diferitele tehnici de producție avute în vedere ar fi supuse unei evaluări prealabile, pe baza analizei costurilor și avantajelor sociale respective. O. M. se pronunță în favoarea utilizării metodelor micro-economice în planificarea folosirii forței de muncă disponibile, în care accentul să se pună mai mult pe studierea unor proiecte bine determinate, decît pe evaluarea — în perspectivă — a necesităților de muncă ale întregii economii sau ale unor sectoare economice. Stabilirea unei serii de relații „costuri-avantaje", reflecînd fiecare particularitățile unei anumite tehnici de producție, permite să se descopere — pe baza comparării lor — care anume tehnică se impune prin eficacitatea ei socială. Dacă relația „costuri-avantaje", obținută pentru o tehnică cu un grad ridicat de utilizare a forței de muncă, este superioară celei a altor tehnici, este necesar să se opteze pentru această primă variantă — opinează autorul.

Avatarurile conglomeratelor

■ The **AMERICAN JOURNAL OF ECONOMICS AND SOCIOLOGY** (iulie 1971) publică studiul **Conglomerate Mergers, Concentration and Competition** (Fuziunea în conglomerate, concentrarea și concurența) semnat de J. R. Felton în care autorul își propune să discute formele și consecințele celei mai noi forme de concentrare monopolistă — conglomeratele. Autorul consideră că cea mai caracteristică cale de formare a acestora este fuziunea și nu „creșterea internă" după cum încearcă unii exegeți să prezinte fenomenul studiat. J. R Felton se oprește asupra consecințelor creării conglomeratelor asupra întregii economii. El arată că formarea acestora răspunde exclusiv unor interese private și nu are ca rezultat realizarea unor avantaje sociale. Conglomeratele, subliniază autorul, reprezintă mari concentrări de forță economică și folosesc această forță în scopul obținerii unor profituri ridicate. Ultima parte a studiului este consacrată punerii în aplicare a legislației antitrust împotriva fuziunilor. Felton arată care sînt dificultățile de care se lovește urmărirea în justiție a conglomeratelor și pledează pentru o mai strictă aplicare a legilor existente. Economia americană, încheie el, este amenințată de o tot mai gravă concentrare a resurselor și centrelor de decizie.

FOLOSIREA INDICATORULUI CHELTUIELI

(Urmare din pag. 7)

atît pragul menționat, cît și varianta cu eficiență optimă. Condiția generală de admisibilitate a unei variante și de trecere la investiții suplimentare sporite pînă la cea optimă rămîne însă aceeași :

$$\Delta c > \hat{\imath}.q, \text{ sau } \frac{\Delta c}{\Delta \hat{\imath}.q} > 1, \text{ ori } \frac{\Delta c}{\Delta \hat{\imath}.q} - 1 > 0$$

Tabelul nr. 4

Urmărirea egalității Δ c = Δ î.q din variantele tabelului nr. 3.

Varianta	q‰ Δc	Δ î.q = investiții specifice suplimentare corectate: 3	8	13	15	18	21	24	q_x
1.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2	2,4	0,5	0,8	1,2	1,5	1,8	2,1	2,4	24
3	2,1	0,5	0,8	1,2	1,5	1,8	2,1	2,4	21
4	1,8	0,5	0,8	1,2	1,5	1,8	1,1	2,4	18
5	1,5	0,5	0,8	1,2	1,5	1,8	2,1	2,4	15
6	1,2	0,5	0,8	1,2	1,5	1,8	2,1	2,4	12
7	0,8	0,5	0,8	1,2	1,5	1,8	2,1	2,4	8
8.	0,5	0,5	0,8	1,2	1,5	1,8	2,1	2,4	5

De asemenea, constatăm că la eficiența descrescătoare, coeficientul de eficiență a investițiilor totale, bazat pe economii (sau beneficii), nu permite aflarea variantei optime, așa cum este cazul cu eficiența crescătoare, unde varianta optimă era cea maximă, atît după coeficientul investițiilor suplimentare, cît și din cel al investițiilor totale. Această limitare a coeficientului investițiilor totale rămîne chiar dacă există normative corespunzătoare de eficiență și se face comparația cu ele. Chestiunea este foarte importantă, pentru ca reprezintă un **element de superioritate a coeficientului investițiilor suplimentare și al indicatorului cheltuieli recalculate, față de indicatorul eficienței investițiilor totale. Superioritate care uneori este ignorată în literatura noastră economică.** Acest lucru nu este de mică importanță dacă se ține seama de faptul că în multe cazuri de creștere a cheltuielilor specifice, intensificarea progresului tehnic și organizatoric presupune o eficiență marginală descrescîndă (aceasta nu exclude o eficiență globală sau totală, crescîndă, așa cum, de altfel, se vede și în tabel). Din acest punct de vedere, în instrucțiunile metodologice privitoare la determinarea eficienței investițiilor este loc pentru îmbunătățiri.

Rezultă din aceste considerații că o parte din tehnica alegerii variantelor de investiții în baza indicatorului cheltuielilor diferențiale minime, este valabilă și pentru indicatorul cheltuieli recalculate simple, chiar în condițiile unor normative experimentale, aproximative și fără ca neapărat să reprezinte o „transpunere mecanică". Am realiza și unele aspecte noi în legătură cu tehnica optimizărilor în baza indicatorului analizat, de natură să-i mărească utilitatea.

---

1) **Viața economică**, nr. 9/1970: „O transpunere mecanică a indicatorului „cheltuieli echivalente".

2) Vezi : Eficiența economică a investițiilor. Ed. Academiei R.S. România, Buc. 1967, capitol II, pag. 83—102.

3) Idem, pag. 238 ; a se vedea și V.V. Novojilov „Măsurarea cheltuielilor și rezultatelor în planificarea optimă", Ed. șt. Buc. 1969, pag. 237.

4) Idem, pag. 124 și 158.

5) Idem pag. 3 subsol, 101 și 113.

6) din pag. 6 subsol.

COOPERAREA ȘI INTEGRAREA AGRO-INDUSTRIALĂ

NU DE MULT a avut loc la Budapesta o conferință internațională în problemele științei cooperatiste, organizată de Institutul ungar de cercetări cooperatiste. La această conferință au participat economiști dintr-o serie de țări socialiste. Unul din subiectele aflate la ordinea de zi l-a constituit problemele integrării pe verticală și pe orizontală a agriculturii în cadrul economiei agro-alimentare unitare a fiecărei țări. În cele ce urmează vom reda cîteva teze mai importante care au fost formulate la această conferință și care reflectă, în general, stadiul în care se află cercetarea științifică și practică privind această problemă în țările socialiste participante.

În cursul discuțiilor s-a manifestat părerea unanimă ca un rezultat important al proceselor care caracterizează dezvoltarea economică contemporană (creșterea impetuoasă a forțelor de producție, adîncirea diviziunii sociale a muncii, concentrarea producției, intensificarea interdependenței dintre ramurile economiei) îl constituie faptul că agricultura, ca parte inseparabilă a unui organism național-economic unitar, se încadrează tot mai mult în procesul reproducției socialiste În literatura economică fenomenele respective îmbracă două forme de bază : integrare orizontală, adică diferite forme de legătură între întreprinderile agricole, în scopul concentrării și specializării, deci a perfecționării producției, și integrarea verticală, reprezentînd un stadiu mai avansat al acestui fenomen, caracterizată prin apariția diferitelor forme de legătură între ramuri, cuprinzînd diferite stadii de producție și prelucrare a produselor precum și realizarea lor. Se întîmplă destul de des ca întreprinderile care se integrează orizontal pe o anumită zonă a țării să fie legate totodată cu industria alimentară și comerțul pe linie verticală.

Concepția potrivit căreia deplina integrare se va înfăptui prin contopirea întreprinderilor agricole cu cele industriale a fost în general contestată pentru motivul că în etapa actuală contopirea întreprinderilor agricole cu cele industriale ar contrazice cerințele concentrării și specializării producției limitînd posibilitățile introducerii progresului tehnic în agricultură. Aceasta ar duce, totodată, la descentralizarea industriei produselor agro-alimentare, la descentralizarea conducerii ei, care pot avea rezultate negative. După părerea referenților bulgari Bogdanov și Lagadinova, principalul factor al accelerării procesului de apropiere a condițiilor de existență dintre oraș și sat îl constituie reorganizarea însăși a agriculturii pe baze industriale, a transformării muncii agricole într-o varietate a muncii industriale.

În cadrul economiei socialiste procesul de perfecționare a legăturilor între agricultură și industrie este favorizat de existenta marilor organizații socialiste specializate atît în domeniul industriei, cît și al agriculturii. În condițiile relațiilor de producție socialiste — scrie economistul maghiar V. Marillai — toate ramurile economiei (inclusiv economia alimentară) ca și organizațiile care acționează pe diferitele trepte ale verticalei, pot realiza pe calea unei cooperări armonioase trăsăturile unui mecanism complex de întrepătrundere, în vederea organizării forțelor de producție la nivelul cerințelor economiei contemporane.

La conferința de la Budapesta s-a accentuat că procesul de integrare nu trebuie considerat ca un simplu proces tehnologic, el avînd în primul rînd un caracter economic și corespunzînd legilor economice obiective. S-a subliniat că alături de fenomene comune, fenomenele de integrare din diferitele țări socialiste prezintă caracteristici și stadii diferite determinate de trăsăturile specifice ale procesului producției agricole în fiecare țară. Luarea în considerare a acestor particularități constituie cel mai important principiu care trebuie respectat în dezvoltarea procesului de integrare a producției agro-alimentare din fiecare țară.

În procesul formării complexului agrar-industrial are loc o interacțiune activă a celor două forme de proprietate, deoarece industria se bazează în principal pe proprietatea de stat, iar agricultura pe proprietatea cooperatistă. Proprietatea de stat determină ritmul și nivelul tehnic al acestui proces pe scara economiei naționale, constituind baza producției mijloacelor de producție hotărîtoare atît pentru agricultură, cît și pentru ramurile industriale care prelucrează materiile prime agricole. Ca rezultat al interacțiunii și a întrepătrunderii celor două forme de proprietate socialistă, se creează noi condiții pentru apropierea acestor două forme (din punctul de vedere al condițiilor de producție, al caracterului și formelor retribuirii muncii etc.). În dezbateri s-a remarcat că dezvoltarea proceselor de integrare agricolă accelerează procesul de înlăturare a diferențelor esențiale dintre oraș și sat, le apropie în ce privește condițiile de muncă și de existență. Pe de altă parte, construirea la sate de întreprinderi de altă natură decît cea agricolă, permite creșterea gradului de folosire a forței de muncă în localitățile rurale, lucru foarte important pentru țările socialiste cu o pondere încă mare a populației rurale.

Realizarea acestor procese necesită o coordonare planificată a dezvoltării fiecăreia din ramurile ce formează complexul economic. Economistul Marillai Vilmos afirmă că principalul scop al acestei cooperări constă în asigurarea eficienței economice pe calea coordonării planice a verigilor pe care le cuprinde verticala. După părerea sa este necesar să se stabilească o ordine rațională a stimulării verigilor, ținînd seama de faptul să verigile agricole suportă influența factorilor naturali și alte limitări inerente acestei ramuri.

Avînd în vedere faptul că forma principală și predominantă a integrării producției agro-alimentare în etapa actuală și chiar într-o perioadă mai îndepărtată o constituie legăturile care se creează între organizații economice separate bazate pe gestiune economică, rezultă că aceste legături se vor înfăptui pe bază de contracte anuale sau de lungă durată. Paralel cu contractele privind producția, prelucrarea și desfacerea produselor agro-alimentare, este necesară existența unor legături contractuale sistematice cu organizațiile integrate și organizațiile pentru aprovizionarea tehnico-materială.

După părerea majorității economiștilor, este necesar ca conținutul acestor contracte să aibă la bază avantajul reciproc. „Legăturile fixate în contracte — remarca economistul cehoslovac Kozma Damian — ... se pot înfăptui numai pe baza avantajului reciproc al tuturor subiectelor de drept contractante". În acest sens o deosebită importanță o prezintă politica de prețuri. Astfel, nivelul prețurilor de achiziție la produsele agricole trebuie să asigure reproducția lărgită și introducerea progresului tehnic în întreprinderile agricole. Economistul maghiar Marton J. arăta că, în actualele relații de prețuri care avantajează industria, întreprinderile industriale nu manifestă suficient interes față de integrare pentru a nu-și asuma unele dezavantaje și riscuri ale întreprinderilor agricole.

FORMELE organizatorice pe care le îmbracă procesele integraționiste prezintă particularități determinate de condițiile specifice ale fiecărei țări. De altfel, cu unele excepții, integrarea în agricultură este încă în fază incipientă, formele organizatorice neavînd încă un caracter definitiv. Pentru același motiv, rezultatele integrării în țările socialiste nu au fost încă amănunțit studiate, fapt care s-a reflectat la conferință, unde nu s-au prezentat prea multe date asupra rezultatelor obținute de întreprinderile integrate.

Referindu-se la această problemă V. N. Starodubrovskaia consideră că în condițiile economiei planificate agricultura este legată organic de industrie, producția mărfurilor agro-alimentare reprezentînd un complex agro-industrial pe scara întregii economii naționale. După cum a rezultat din referatul prezentat, cooperarea dintre agricultură și industrie în U.R.S.S. îmbracă treptat forme variate stimulate prin măsurile de perfecționare a conducerii și planificării economiei.

În R. P. Bulgaria, după cum s-a remarcat în referatul prezentat de V Bogdanov și D. Lagadinova, forma de integrare recent introdusă o constituie marile complexe care reunesc resursele materiale și de muncă ale cooperativelor agricole și întreprinderilor agricole de stat, această asociere efectuindu-se după criterii teritoriale. Acest proces de unificare constituie o bază pentru dezvoltarea ulterioară a integrării atît în interiorul agriculturii (integrare orizontală), cît și între agricultră și industrie (integrare verticală). Cooperarea dintre cele două ramuri economice este coordonată de 9 organizații de stat constituite pe baza principiului de ramură, care, sub conducerea nemijlocită a Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare dirijează procesul de achiziționare și prelucrare a producției agricole în întreprinderile pentru industria alimentară din subordinea lor și realizează cea mai mare parte a producției agricole din R. P. Bulgaria. Prin rolul pe care îl dețin, aceste organizații reprezintă veriga principală sau integratorul principal al producției, prelucrării și realizării produselor din ramura respectivă.

În R. P. Ungară, procesul de integrare are loc : a) la nivelul cooperativelor : asocierea temporară a cooperativelor pentru folosirea mașinilor, mijloacelor de transport etc. ; verticalizarea procesului de producție a cooperativelor prin extinderea activităților acestora de la activități pur agricole la activități industriale[1] ; integrarea gospodăriilor personale în procesul de producție și desfacere al cooperativelor[2] ; b) la nivelul superior (prin constituirea de uniunii de cooperative cu caracter permanent pentru înființarea și exploatarea unor întreprinderi comune).

Potrivit relatărilor lui Ludwik Spyrk, în R. S. Cehoslovacă în anul 1968 a început înființarea de întreprinderi intercooperatiste al căror număr în anul 1970 ajunsese la 383. Dintre acestea, circa 100 întreprinderi desfășoară o activitate exclusiv agricolă, al cărei obiect îl constituie în special producția de ouă, păsări și carne. Restul sînt întreprinderi pentru prestarea a diferite activități auxiliare ca : lucrări de ameliorare, construcții, depozitarea de fructe etc. Sînt în curs de formare și întreprinderi comune în domeniul producției vegetale. De asemenea, se desfășoară un proces de cooperare între cooperativele agricole și întreprinderile de stat. În ce privește integrarea verticală — agricultură-industrie — aceasta se află încă într-o fază incipientă.

Economiștii polonezi (de ex. H. Cholaj) menționau că în R. P. Polonă pot fi considerate elemente de integrare orizontală crearea de întreprinderi intercooperatiste pentru prelucrarea produselor agricole, servicii, organizarea activității sportive, recreației etc. și organizarea de către cercurile agricole a activității gospodăriilor agricole individuale (mașini, semințe, servicii etc.).

În R. S. F. Iugoslavia, în ultimii 10 ani se desfășoară procesul integrării întreprinderilor în domeniul agriculturii, industriei alimentare și desfacerii mărfurilor agro-alimentare. Această integrare se înfăptuiește pe calea contopirii mai multor întreprinderi autonome în unități mai mari sau a alipirii întreprinderilor mici la cele mari. Această integrare, denumită de economiștii iugoslavi integrare totală, îmbracă în general forma combinatelor agro-industriale prin care se integrează agricultura cu industria alimentară și sfera circulației. Aceasta este forma predominantă a activității de integrare din Iugoslavia, economiștii iugoslavi considerind că viitorul agriculturii iugoslave constă în generalizarea combinatelor și complexelor agro-industriale. O altă formă de integrare, este așa-zisa cvasi-integrare constînd din asocierea temporară, prin contract, a întreprinderilor în vederea aprovizionării cu anumite produse, prestarea de servicii etc., dar cu păstrarea completei autonomii economice și juridice a întreprinderilor asociate. La procesul de integrare a agriculturii iugoslave participă și o bună parte din gospodăriile individuale.

În referatele și intervențiile delegaților români a fost înfățișată experiența țării noastre în organizarea relațiilor economice dintre agricultură și industrie, în crearea asociațiilor și consiliilor intercooperatiste, precum și a relațiilor dintre întreprinderile agricole de stat și cele cooperatiste.

A. GOIAN

Institutul de cercetări economice

---

1. În Ungaria sînt circa 460 cooperative în care există asemenea elemente de integrare.

2. Economistul Denes Antal dă ca exemplu cooperativa agricolă din Baksa unde producția de păsări și de ouă din gospodăriile personale ale cooperatorilor a devenit parte integrantă a activității cooperativei.

DUBLA CALITATE A OAMENILOR MUNCII, ROLUL COINTERESĂRII MATERIALE ȘI SARCINILE RIDICĂRII CONȘTIINȚEI SOCIALISTE

ATRĂGÎND atenția asupra necesității explicării științifice, marxist-leniniste, a rolului cointeresării materiale și al conștiinței socialiste în procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, tovarășul Nicolae Ceaușescu releva, în expunerea la Consfătuirea de lucru a activului de partid din domeniul ideologiei și al activității politice și cultural-educative, că : **„Se obișnuiește mai cu seamă în ultimii ani să se vorbească foarte mult despre rolul cointeresării materiale — și pe bună dreptate, întrucît problema unei repartiții juste a fondului de consum între membrii societății, deci a cointeresării materiale a producătorilor, are o importanță mare. Dar s-a uitat aproape complet de către unii tovarăși — mai cu seamă din domeniul economic, dar și din sfera activității de partid — de rolul conștiinței oamenilor în realizarea programului partidului"** [1]). O consecință a unei astfel de neglijări a rolului conștiinței în activitatea economică — observă secretarul general al partidului — este obiceiul ca, atunci cînd se realizează unele sarcini sporite, dar care constituie obligația normală de muncă, să se solicite o plată suplimentară, deci un plus de venituri peste cele cuvenite potrivit sistemului de repartiție după muncă în vigoare, ca și cînd acesta din urmă nu ar avea nimic comun cu cointeresarea materială. Această mentalitate poate deveni dăunătoare pentru dezvoltarea gîndirii și concepției atît a unor cadre, cît și a unor oameni ai muncii, pentru formarea conștiinței socialiste.

Din concepția partidului nostru rezultă că prin **cointeresarea materială** trebuie să înțelegem un proces economic, al cărui conținut esențial este dat de interacțiunea dialectică dintre interesele economice[2]), sub forma legăturii dintre **stimularea materială** și **răspunderea sau aportul în producția materială și în alte domenii de activitate economică**, interacțiune care se manifestă în cadrul relațiilor economice bazate pe proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție. Acest proces economic este reflectat sistematic în politica economică, constituind esența cointeresării materiale. Astfel, în Directivele adoptate de Conferința Națională a partidului nostru în decembrie 1967 se subliniază judicios faptul că **„unitatea indisolubilă, proprie socialismului, între recompensarea materială pentru rezultatele bune obținute și răspunderea materială pentru neîndeplinirea sarcinilor se înfăptuiește prin aplicarea consecventă a principiului cointeresării materiale"** [3]). Această unitate privită la nivelul fiecărui om al muncii se concretizează în primul rînd prin legătura indisolubilă dintre salariul tarifar și norma de muncă sau atribuțiile de serviciu de la fiecare loc de muncă în parte.

ÎNȚELEGEREA CORECTĂ și aplicarea consecventă a legăturii organice și optime din punct de vedere economic dintre stimularea materială și răspunderea sau aportul în producția materială și în alte domenii de activitate socială poate asigura echitatea economică și socială. Echilibrul economic dintre cuantumul stimulentelor materiale și cerințele răspunderii în producția materială trebuie să caracterizeze relațiile economice dintre oamenii muncii, unitățile economice și statul socialist. În acest sens, dimensionarea aportului în producția materială trebuie să reflecte mobilizarea maximă a tuturor resurselor materiale și umane, asigurîndu-se astfel atingerea nivelului maxim al productivității muncii sociale ; în același timp, dimensionarea stimulentelor, a veniturilor (personale, ale unităților și ale statului), trebuie să reflecte cît mai fidel posibilitățile nivelului atins în dezvoltarea forțelor de producție, să asigure necesitățile reproducției lărgite a condițiilor materiale de producție și a forței de muncă, dezvoltarea multilaterală a societății noastre socialiste.

Cele două laturi contradictorii ale procesului economic de cointeresare materială se reflectă în **principiul** de politică economică al cointeresării materiale. Nu putem deci împărtăși punctul de vedere exprimat uneori în literatură că numai principiul cointeresării materiale ar presupune cele două laturi, dar nu și cointeresarea materială ca proces real din viața economică socialistă [4]). De asemenea, considerăm că nu corespunde realității nici tendința de a limita cointeresarea materială la stimularea materială, tendință care, din păcate, este prezentă în presa cotidiană și în publicații de specialitate. Din această limitare a sferei de cuprindere a cointeresării materiale rezultă, după opinia noastră, într-o mare măsură chiar subaprecierea rolului conștiinței socialiste în activitatea economică, întrucît izolarea artificială a stimulentelor materiale de contribuția adusă la dezvoltarea economiei determină de fapt nesocotirea cerințelor generale ale societății, îngustarea orizontului oamenilor muncii la nevoile personale, dezvoltarea unei conștiințe individualiste, egoiste.

PENTRU ANALIZA științifică a cointeresării materiale are o însemnătate fundamentală luarea în considerație a dublei calități a oamenilor muncii în economia noastră socialistă. **„Preocupîndu-ne de cointeresarea materială** — precizează tovarășul Nicolae Ceaușescu —, **să nu uităm nici un moment de esența nouă a clasei muncitoare din țara noastră, de faptul că ea este atît proprietară cît și producătoare, că în această calitate ea are obligația de a gospodări bine mijloacele ce-i stau la îndemînă spre a asigura dezvoltarea continuă a societății".**

S-ar putea spune că înțelegerea situației noi a oamenilor muncii în economia socialistă — manifestarea lor ca producători și proprietari ai avuției naționale — stă la baza cunoașterii naturii sociale specifice a proceselor economice și a celor suprastructurale din societatea noastră în general, deci și a naturii cointeresării materiale și a conștiinței oamenilor muncii. În acest sens, rezultă că procesul cointeresării materiale poate fi interpretat ca fiind forma socialistă de manifestare a procesului istoric general al **interesării economice,** formă care a luat locul acelor modalități ale interacțiunii contradictorii a intereselor economice caracteristice orînduirilor bazate pe proprietatea privată asupra mijloacelor de producție. Ca urmare deci a faptului că oamenii muncii au cucerit calitatea de proprietari asupra mijloacelor de producție, s-a reușit ca exploatarea omului de către om — formă de interesare economică prin care interesele materiale ale oamenilor muncii erau **subordonate** față de interesele proprietarilor — să fie înlocuită cu cointeresarea materială — formă a interesării economice în care interacțiunea dialectică dintre interesele materiale din societate se caracterizează prin **convergența** către scopul fundamental al societății socialiste —omul muncii cu nevoile sale materiale și spirituale personale și generale ; în acest fel, baza obiectivă a antagonismelor din viața social-politică națională a fost radical schimbată cu un factor economic favorabil colaborării și ajutorului reciproc, atît în producția materială cît și în viața social-politică.

Privit în mod larg, procesul economic al cointeresării materiale îndeplinește rolul de **resort propriu socialismului** pentru atingerea scopului fundamental al producției socialiste, dependent desigur de nivelul dezvoltării forțelor de producție. Deci, rolul cointeresării materiale în dezvoltarea societății noastre socialiste este printre cele mai de seamă și mai profunde, fiind legată organic de acțiunea legii economice fundamentale a socialismului. Către o astfel de interpretare a rolului cointeresării materiale poate duce și analiza mecanismului de înfăptuire a intereselor economice în societatea socialistă, dacă avem în vedere concepția marxist-leninistă asupra interesului și rolului său în viața socială. [5]) În aceste condiții devine mai clar că sistemul intereselor economice din societatea noastră socialistă este într-adevăr mecanismul prin care se înfăptuiește acțiunea legilor economice obiective. [6]) Caracteristic pentru structura acestui sistem de interese economice este manifestarea cointeresării materiale.

SITUAȚIA NOUĂ a oamenilor muncii din societatea noastră se concretizează nu numai în procesele economice, pe planul relațiilor dintre oameni în activitatea economică, ci și în întreaga activitate suprastructurală, în viața politică, în dreptul socialist, în știință și în conștiință. Mai mult decît oricînd, în istoria societății omenești se manifestă în societatea socialistă rolul activ al conștiinței membrilor societății. [7])

Conștiința socialistă este cea mai înaltă formă de **reflectare a relațiilor social-economice în mintea oamenilor** ce alcătuiesc societatea socialistă. Relațiile dintre oameni în procesul muncii constituie factorul esențial care determină nașterea și dezvoltarea conștiinței. Sistemul relațiilor socialiste de producție determină reflectarea sistematică în mintea tuturor oamenilor muncii a situației noi în care aceștia acționează în viața economică și social-politică a țării.

Hotărîtor pentru conținutul conștiinței socialiste a tuturor membrilor societății noastre este înțelegerea cît mai fidelă a realității că oamenii muncii sînt în același timp atît producători, cît și proprietari.

Calitatea de **producători** a oamenilor muncii este atributul primordial pentru existența socială, acesta fiind ridicat pe plan calitativ superior pe măsura perfecționării condițiilor materiale de producție. Esența acestui atribut constă în manifestarea efici tă a capacității creatoare de avuție națională, contribuind la creșterea potențialului material și spiritual al dezvoltării societății. Calitatea de producător este un atribut care aparține cu preponderență forțelor de producție. Măsurile întreprinse de partidul și statul nostru pentru perfecționarea sistemului de învățămînt (la toate nivelele), pentru ridicarea nivelului de pregătire profesională a cadrelor (prin acțiuni de reciclare) contribuie în mod efectiv la întărirea atributelor de producător ale tuturor oamenilor muncii.

Calitatea de **proprietari** a oamenilor muncii este principalul atribut al acestora ca subiecți în relațiile economice, avînd rolul de element fundamental al bazei economice a societății noastre. Oamenii muncii au **cucerit** acest atribut prin revoluția socialistă, îl dezvoltă și perfecționează continuu o dată cu înaintarea pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate. O expresie a întăririi calității de proprietari o reprezintă administrarea cu eficiență ridicată a tuturor mijloacelor de producție (utilaje, materii prime, combustibili) încredințate spre utilizare la fiecare loc de muncă, legînd veniturile personale de rezultatele efective obținute în activitatea depusă (de contribuția adusă la crearea venitului național).

Pentru dezvoltarea conștiinței socialiste a oamenilor muncii se impune în continuare atît **amplificarea atributelor de producători, cît și perfecționarea calității de proprietari.** De o mare importanță socotim că este în prezent întărirea convingerii că oamenii muncii sînt **proprietari cointeresați economicește,** adică de ei depinzînd în egală măsură atît crearea avuției naționale, cît și conducerea economiei și a întregii vieți sociale. Ca proprietari cointeresați economicește, oamenii muncii sînt deci participanți deplini atît la orientarea și dirijarea activității economice și social-politice, cît și la înfăptuirea efectivă a proceselor productive și cultural-spirituale din cadrul național. Într-adevăr, dubla calitate — de producători și proprietari — implică pentru oamenii muncii atît **obligații** de conducător și executant al activităților economico-sociale, cît și **drepturi** de beneficiar al rezultatelor materiale și spirituale ; această dublă calitate este baza îmbinării cointeresării materiale cu cointeresarea morală într-un tot organic, acționînd ca un factor complex pentru ridicarea eficienței economice, favorizînd întărirea disciplinei socialiste în muncă a fiecărui membru al societății noastre socialiste. [8])

Unitatea organică dintre calitatea de producător și cea de proprietar la oamenii muncii este determinantă pentru transformarea caracterului muncii în nemijlocit socială, asigură manifestarea muncii ca relație hotărîtoare pentru existența materială și spirituală a fiecărui om al muncii și a întregii noastre societăți.

FIIND esențialmente dependentă în primul rînd de unitatea organică a calităților de producători și proprietari cointeresați, conștiința socialistă a oamenilor muncii are un rol crescînd în viața socială și mai ales în activitatea economică. Creșterea rolului conducător al Partidului Comunist Român în viața socială, ca purtător fidel al intereselor economice și spirituale ale întregii noastre națiuni, adîncirea democratismului socialist în orientarea și înfăptuirea cerințelor dezvoltării economiei și culturii, instituirea comitetelor și consiliilor oamenilor muncii și a adunărilor generale ale salariaților ca organe de conducere ale unităților și organizațiilor economice, afirmarea și concretizarea tot mai amplă a spiritului creator al tuturor oamenilor muncii în făurirea avuției naționale și în organizarea și conducerea activității economico-sociale — iată doar cîteva din aspectele prin care se poate remarca rolul crescînd al factorului conștient, al conștiinței socialiste în procesul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate. În acest sens acționează sistematic Partidul Comunist Român, la aceasta contribuind și înfăptuirea programului de ridicare a nivelului de conștiință socialistă a oamenilor muncii — parte componentă a programului general de înaintare a țării noastre pe făgașul dezvoltării sale multilaterale.

Analiza rolului cointeresării materiale și al conștiinței socialiste nu poate fi redusă la aspectele menționate în rîndurile anterioare. În abordarea acestei probleme însă nu trebuie pornit de la minimalizarea importanței nici a conștiinței socialiste, nici a cointeresării materiale, ci se impune luarea în considerație a realității că în ultimă instanță viața economică are rolul determinant în procesul social, dar că în societatea noastră devine primordială influența conștiinței oamenilor muncii asupra înfăptuirii cerințelor obiective ale progresului social. De aceea, la realizarea programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate se impune ca, pe lîngă asigurarea manifestării cointeresării materiale într-o măsură optimă, să sporească capacitatea oamenilor muncii de a înțelege și de a acționa ca singurii realizatori și stăpîni ai avuției naționale.

lector univ. Pătru DUMITRU
Iași

1) Nicolae Ceaușescu, **Expunere la Consfătuirea de lucru a activului de partid din domeniul ideologiei și al activității politice și cultural-educative,** 9 iulie, 1971, Ed. politică, București, 1971, pag. 45–46.

2) Moisuc Constantin, **Unele considerații cu privire la conceptul de cointeresare materială în socialism,** „Lupta de clasă", 2, 1968.

3) **Directivele C.C. al P.C.R., cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economiei naționale corespunzător condițiilor noii etape de dezvoltare socialistă a României.** Ed. politică, București, 1967.

4) Ioana Lupaș, **Cointeresarea materială,** „Viața economică", 51, 1970, p. 17.

5) A. Negucioiu, **Interesele economice,** „Studia Universitatis Babeș Bolyai. Series oeconomica", 2, 1970 (Cluj).

6) Dr. N. N. Constantinescu, **Cu privire la mecanismul general al acțiunii legilor economiei socialiste,** „Probleme economice", 2, 1968.

7) Gheorghe Badrus, **Rolul activ și valoarea economică a conștiinței socialiste,** „Viața economică", 32, 1971.

8) **Dubla calitate a oamenilor muncii de producători și proprietari ai mijloacelor de producție — o puternică realitate a orînduirii noastre socialiste,** „Viața economică", 20, 1971.

COMERȚUL INVIZIBIL ȘI FINANȚAREA

ACTUALA SESIUNE a Comisiei pentru invizibile și finanțarea legată de comerț a UNCTAD are o semnificație deosebită, dat fiind că este o ultimă etapă importantă înaintea Conferinței Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare (UNCTAD III), care va avea loc la Santiago de Chile în aprilie-mai 1972. Din această cauză, lucrările comisiei sînt dominate de problemele financiare internaționale aflate pe ordinea de zi a viitoarei Conferințe pentru comerț și dezvoltare. Un loc important îl vor ocupa desigur incidențele actualei crize monetare occidentale asupra comerțului mondial și a dezvoltării economice a țărilor în curs de dezvoltare. Se știe că această chestiune a fost discutată, în termeni generali, la ultima reuniune a Consiliului pentru comerț și dezvoltare din toamna acestui an. Marea majoritate a delegațiilor participante la lucrările Consiliului UNCTAD au arătat implicațiile vulnerabilității și instabilității unor monede de rezervă internaționale asupra disponibilităților lor de plăți externe și a dezvoltării lor economice.

Pornind de la această situație, Consiliului pentru comerț și dezvoltare a cerut în rezoluția sa 84/XI din 20 septembrie a.c. ca „toate țările interesate și în special țările în curs de dezvoltare să participe pe deplin la consultările și negocierile cu privire la reforma sistemului monetar internațional". Prin aceeași rezoluție, Consiliul a solicitat Secretarului general al UNCTAD să studieze, cu concursul FMI și al altor organisme financiare, modul în care o reformă a sistemului monetar internațional ar putea contribui la promovarea comerțului mondial și a dezvoltării economice, în special a țărilor în curs de dezvoltare.

Comisia examinează în același context, un raport al Secretariatului UNCTAD cu privire la posibilitatea stabilirii unei legături între drepturile speciale de tragere, create în cadrul FMI, și ajutorul pentru dezvoltare. După părerea țărilor în curs de dezvoltare este necesar să se accepte de urgență stabilirea unei astfel de legături, avînd în vedere apropiata nouă emisiune de drepturi speciale de tragere, la începutul anului 1972. O parte din drepturile speciale de tragere consideră ele, ar trebui să fie virate Asociației internaționale pentru dezvoltare (IDA) și băncilor regionale de dezvoltare în vederea suplimentării posibilităților acestor instituții financiare de a acorda credite pentru dezvoltare. Actuala sesiune a Comisiei va prilejui noi luări de poziții atît din partea țărilor în curs de dezvoltare cît și a celor dezvoltate.

Discuțiile se referă totodată la curentul de resurse financiare spre țările în curs de dezvoltare și la problema liberalizării condițiilor de acordare a ajutorului. Se știe, de pildă, că deși curentul global de resurse financiare din țările dezvoltate spre cele în curs de dezvoltare a crescut de la 8,8 miliarde dolari în 1965 la aproape 11 miliarde dolari în 1970, transferul net a scăzut, în aceeași perioadă, de la 5,4 miliarde dolari la sub 5 miliarde. În acești 5 ani (1965-1970), vărsămintele efectuate de țările în curs de dezvoltare pentru restituirea împrumuturilor anterioare și plata dobînzilor au sporit, în medie cu 9% pe an, de la 3,4 miliarde dolari la 5,9 miliarde, respectiv de la 39% față de totalul sumelor primite în 1965 la peste 50% în 1970. Drept consecință, datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare s-a mărit de la 37,5 miliarde dolari în 1965 la peste 60 miliarde dolari în 1970. De altfel, în perioada ultimilor zece ani, datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare a sporit în medie cu 14% pe an, astfel încît în 1970 ea era de aproape 3 ori mai mare decît în 1960.

De asemenea beneficiile transferate din țările în curs de dezvoltare au crescut de la 3,5 miliarde dolari în 1965 la 5,4 miliarde dolari în 1969. În ansamblul lor, ieșirile totale de resurse financiare din țările în curs de dezvoltare au însumat 10,4 miliarde dolari în anul 1969, ceea ce a redus volumul transferului net la numai 3,7 miliarde dolari.

Referindu-se la obiectivele strategice pentru cel de al doilea deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare ,raportul secretarului general al UNCTAD relevă un fenomen alarmant și anume că în loc să se apropie de 1% din produsul social, procentul transferului de resurse financiare din țările dezvoltate spre cele în curs de dezvoltare manifestă o tendință de scădere, el fiind în 1970 de numai 0,71% față de 0,73% în 1968. Tot în strategia internațională pentru al 2-lea deceniu al dezvoltării s-a prevăzut ca transferul public să reprezinte cel tîrziu la mijlocul deceniului 0,70% din produsul social total al țărilor dezvoltate. Și în această privință se constată un fenomen negativ. Acest procent a scăzut în 1970, la 0,33% față de 0,35% în 1969, — cu mult sub 0,70%.

Atenția delegațiilor în cadrul sesiunii Comisiei se concentrează în mod firesc și asupra mobilizării resurselor interne. Într-un document consacrat acestei chestiuni Secretariatul UNCTAD examinează modul în care țările în curs de dezvoltare au reușit în ultimii ani să finanțeze dezvoltarea lor economică din resurse interne și constată că 80% din totalul investițiilor au fost finanțate din asemenea resurse. Un rol important este atribuit, după cum este și de așteptat, finanțării prin sporirea exporturilor țărilor în curs de dezvoltare. Dar, așa cum sublinia raportul secretarului general al UNCTAD, prezentat actualei sesiuni a Comisiei un important număr de țări „sînt serios afectate de faptul că serviciul datoriei lor externe le limitează capacitatea de import, în timp ce exporturile lor nu cresc decît într-un ritm insuficient, iar ajutorul financiar pe care îl primesc în condiții favorabile rămîne neschimbat".

Delegația română la actuala sesiune a Comisiei UNCTAD reafirmă poziția României, de sprijinire a cerințelor legitime ale țărilor în curs de dezvoltare pentru liberalizarea condițiilor de acordare a creditelor, pentru îmbunătățirea funcționării sistemului monetar internațional, pentru îndeplinirea obiectivelor financiare ale celui de al 2-lea deceniu al dezvoltării, pentru întreprinderea de acțiuni care să favorizeze dezvoltarea economică a țărilor în curs de dezvoltare. În același timp delegația română va sublinia interesul României, ca țară în curs de dezvoltare, de a beneficia de facilitățile și măsurile convenite pe plan internațional în favoarea țărilor în curs de dezvoltare.

B. ION

REPERE

● **În primele** nouă luni ale anului curent au avut loc în Canada 406 greve, la care au participat peste 200 000 de oameni ai muncii.

● **60%** din exportul Uniunii industriale finlandeze „Convert", care reunește întreprinderi producătoare de articole din hîrtie și carton, revine Uniunii Sovietice. Astfel, pînă la sfîrșitul anului în curs, Finlanda va livra în Uniunea Sovietică produse de acest gen în sumă de circa 35 milioane ruble, cu 25% mai mult decît în anul 1970 — relatează agenția TASS.

● **Autoritățile** italiene au adoptat o serie de măsuri pentru frînarea mișcărilor speculative de capital. Între altele, aceste măsuri prevăd că schimburile de devize străine în lire italiene nu vor putea fi efectuate decît dacă sînt justificate prin operațiuni de reglementare a schimburilor de mărfuri, de servicii și de capitaluri.

● **Subvențiile** acordate în Piața Comună industriei carbonifere s-au redus în 1971 cu 8,3% în raport cu cele din 1970, ajungînd la 496 milioane dolari. În vreme ce consumul total de cărbune al „celor șase" s-a redus cu 10 milioane t, importurile (circa 32 milioane t) au marcat o tendință de creștere.

● **Industria** vest-germană a automobilului prevede pentru 1972 o producție cu 4—5% mai scăzută decît în 1971. Numărul muncitorilor afectați de o reducere a orarului de muncă va atinge 20 000.

● **Cele 90 000** mici ateliere meșteșugărești particulare care funcționează în prezent în R. P. Ungară, grupînd în total 150 000 lucrători (meseriași și membrii familiilor lor, ucenici și angajați), realizează anual, potrivit Agenției Budapres, o activitate evaluată la 6,3 miliarde forinți, din care 85% reprezintă servicii pentru populație și 15% producție destinată exportului.

● **Firma** torineză FIAT va investi 300 miliarde lire în mai multe orașe din sudul Italiei pînă la sfîrșitul anului 1972. Suma reprezintă 60% din investițiile totale ale firmei în perioada 1970—1972 și va permite angajarea a 20 000 noi salariați.

● **Portul** francez Le Havre va fi amenajat pentru a putea primi încă în 1972 petroliere de pînă la 600 000 dwt. Amenajările vor necesita investiții de 350—400 milioane franci.

● **Între Statele Unite** și Suedia, a fost inaugurată prima linie de videofon — un telefon care are un mic ecran de televiziune, ce poate să transmită și să redea imaginile interlocutorilor. Legătura este asigurată prin intermediul unui satelit de telecomunicații din seria „Intelsat".

● **Exporturile** japoneze către America Latină au sporit de la mai puțin de 200 milioane dolari în 1958 la peste un miliard în 1970. Principalii importatori sînt Brazilia, Mexic, Peru și Chile.

● **Compania** americană Ford va prelua controlul asupra firmei Richier, principalul constructor francez de utilaje pentru lucrări publice avînd o cifră de afaceri de 550 milioane franci.

● **Întreprinderea** de stat austriacă VOeEST din Linz a achiziționat secția constructoare de turbine a firmei americane Baldwin-Lima-Hamilton din Philadelphia, cu care colaborase în ultimii ani în producerea de turbine.

● **În școlile** primare din Zambia au fost introduse oficial, în acest an, manuale elaborate de profesori zambieni, în locul manualelor engleze, după care studiau pînă acum elevii. Potrivit statisticilor oficiale, numărul elevilor din școlile primare din Zambia s-a dublat în ultimii șapte ani, fiind în prezent de 700 000.

VIZOR

ISTORIE NEAGRĂ

FIECARE are necazurile și nefericirile sale și de cele mai multe ori acestea i se par mai dure și mai nedrepte decît oricare altele. Fiecare popor are filele sale de restriște și nedreptate în istorie și, nu de puține ori, acestea i se par mai crîncene și mai insuportabile decît oricare altele. Și totuși...

Și totuși, istoria oamenilor și a popoarelor este un fără de sfîrșit exemplu de solidaritate cu suferințele și nefericirile altora. O astfel de solidaritate se manifestă în prezent, pe plan mondial, cu poporul negru al Africii de sud. Istoria acestui popor adună, parcă, laolaltă toate vicisitudinele destinelor africane. Timp de secole bogățiile acestui continent au fost literalmente zmulse, peste 20 de milioane de africani — cei mai viguroși, cei mai utili, au fost vînduți ca sclavi și puși să clădească prosperitatea altor țări. Iar peste cei care au rămas, peste cei care au supraviețuit, au venit stăpîni din afară care — cum este cazul Africii de sud, și nu numai al ei — n-au plecat nici pînă astăzi.

Efectele politicii de apartheid asupra populației de culoare a acestei țări sînt de mult bine cunoscute. Recent ele au fost demascate viguros, chiar din interior, de către un profesor alb de la Universitatea din Capetown. Într-un studiu consacrat condițiilor de salarizare ale muncitorilor de culoare, profesorul F. Wilson constată că puterea de cumpărare a muncitorilor negri din minele sud-africane a fost în anul 1968 egală cu cea din... 1911. Disproporția salariilor muncitorilor albi și ale celor negri era în 1966 de 3 215 ranzi față de 182 ranzi. Este drept că în industria constructoare de mașini, care simte o pronunțată nevoie de mînă de lucru calificată, situația negrilor este mult îmbunătățită: salariul unui muncitor alb este de numai... 6 ori mai mare decît cel al unui muncitor negru.

Regimul „permiselor speciale" aplicat populației de culoare are, printre alte efecte, deplasarea permanentă a maselor de muncitori negri și amplasarea lor în bidonviluri, în apropierea marilor centre industriale. Recrutați pe baza unei selecții riguroase, ei sînt angajați pe baza unor contracte pe o durată limitată de la 9 la 12 luni și care îi privează de orice drepturi sindicale.

Este cunoscută violența cu care autoritățile rasiste înăbușă orice activitate vizînd înlăturarea apartheidului și a asupririi rasiale. Răspunsul la revendicările cu caracter economic se înscriu în aceleași coordonate ale violenței: 600 000 de muncitori negri au fost arestați în ultimul an, în întreg teritoriul sud-african, pentru că au cutezat să formuleze revendicări de ordin profesional.

...Sigur, fiecare om are necazurile și nefericirile sale! Dar parcă unele dintre acestea sînt mai mult decît poate îndura omenirea.

Nic. MAVRODIN

REFORMELE AGRARE

ÎN ȚĂRILE „LUMII A TREIA"

acad. V. MALINSCHI

ÎN ULTIMELE DECENII asistăm la o tot mai vădită actualizare a problemei agrare și a reformelor agrare în țările în curs de dezvoltare din Asia, Africa și America de Sud. O realitate tot mai extinsă și mai evidentă este aceea a reformelor agrare, spre care se ațintește tot mai mult atenția oamenilor de știință, a guvernelor și chiar a unor foruri internaționale. Nu este, desigur, întîmplător faptul că această problemă revine mereu în discuția diferitelor congrese științifice, a organelor de stat și chiar a Organizației Națiunilor Unite, sub egida căreia s-au ținut patru conferințe mondiale, consacrate problemei reformelor agrare. Este o dovadă peremptorie a faptului că problema agrară, și, în consecință, problema reformelor agrare, apărute și soluționate sporadic în trecut pe plan național sau zonal, a devenit o problemă de interes și de importanță internațională.

Atenția sporită acordată în ultimul timp acestei probleme, își are cauze multiple și bine determinate.

În primul rînd, este tot mai evidentă creșterea considerabilă a populației globului, fapt care pune pe un prim plan problema dezvoltării corespunzătoare a agriculturii, chemată să asigure nevoile alimentare tot mai sporite, lucru deosebit de actual și de important pentru țările slab dezvoltate.

În al doilea rînd, procesul de destrămare și de lichidare a sistemului colonial mondial, asigurînd noi condiții pentru o dezvoltare economică și socială independentă a unei mari părți din populația globului, a pus la ordinea zilei cu acuitate problemele lichidării înapoierii economice și sociale a tinerelor state independente. Aceste probleme nu pot fi însă atacate fără soluționarea radicală a problemei agrare, atît sub raportul organizării pe baze moderne a producției agricole, cît și sub raportul transformării actualelor relații de producție, a structurilor agrare.

Pentru toate aceste țări a devenit tot mai evident faptul că lichidarea relațiilor de producție anacronice din agricultură și trecerea la o agricultură modernă constituie pasul hotărîtor spre asigurarea condițiilor de dezvoltare multilaterală a întregii economii naționale.

În al treilea rînd, revoluția tehnică-științifică, în curs de desfășurare pe plan mondial, a scos în evidență în mod deosebit de concludent necesitatea și posibilitatea aplicării cuceririlor realizate în toate sferele producției materiale, punînd agriculturii sarcinci noi în domeniul extinderii în proporții largi a bazei tehnico-materiale și a organizării științifice a producției.

În fond soluționarea problemei agrare în țările „lumii a treia" condiționează nu numai dezvoltarea lor social economică generală, ci și însăși independența și suveranitatea acestor țări, participarea lor tot mai activă la întreaga viață internațională.

După aprecierea experților FAO, „din actuala populație mondială, între 10 și 15% este subalimentată, iar aproape jumătate suferă într-o măsură sau alta de foame, de alimentație proastă sau de ambele"[1]. Această constatare se referă, bineînțeles, la mai toate țările subdezvoltate din Asia, Africa și America Latină, deși acuitatea problemei pentru fiecare dintre ele este diferită. Populația globului s-a dublat în perioada 1850—1950, în timp ce dublarea ei în perioada anterioară a necesitat un timp mai îndelungat (1700—1850). Ca urmare a acestui ritm, se prevede ca la sfîrșitul secolului nostru populația lumii să ajungă la peste 6 miliarde de oameni[2]. De aici necesitatea stringentă de a se mări considerabil producția agricolă, care în numeroase țări este departe de a satisface cerințele alimentare ale populației.

Față de „presiunea demografică" crescîndă, ritmul de dezvoltare a agriculturii mondiale pe ansamblu rămîne lent, și această tendință se menține. Dacă se ia drept bază de comparație indicele producției agricole mondiale pentru perioada 1925—1929, cînd se încheie procesul de refacere de pe urma primului război mondial, iar criza economică încă nu izbucnise, pentru 1959, adică mult timp după terminarea celui de-al doilea război mondial și după lichidarea în bună măsură a urmărilor sale nefaste, am avea un indice de 170%. Aceasta înseamnă că ritmul mediu de creștere a producției agricole anuale nu a depășit cu mai mult de 1% creșterea medie anuală a populației.

Ceea ce este și mai grav e faptul că un ritm de creștere a producției agricole mult mai redus decît cel mediu (absolut și relativ — în comparație cu ritmul de creștere a populației), se înregistrează tocmai în țările mai slab dezvoltate, unde consumul actual pe locuitor este încă scăzut. Disparitățile regionale între acești doi indicatori sînt mari, situîndu-se în defavoarea țărilor relativ mai slab dezvoltate. Așa, de pildă, Extremul Orient și Sud-Estul Asiei unde locuiește mai bine de 50% din populația globului, nu furnizează decît 27% din producția agricolă. Pentru continentul Africii, raportul dintre ponderea populației și cea a producției agricole se menține de asemenea nefavorabil, fiind de 7% și, respectiv 4%. În schimb, pentru America de Nord, cifrele corespunzătoare sînt de 7% și, respectiv, 22%[3].

Importanța deosebită a problemei agrare în țările slab dezvoltate este legată și de faptul că în aceste țări ponderea populației agricole este în majoritatea cazurilor precumpănitoare. După unele date mai recente, peste 1,7 miliarde de oameni trăiesc de pe urma agriculturii. Populația agricolă are o pondere diferită, însă ca regulă generală ea este mult mai mare în țările relativ slab dezvoltate și mai redusă în țările industriale. Amplitudinea variației este foarte mare, oscilînd între 6—8% (ponderea populației agricole în țările mai avansate) și 60—80% (ponderea în unele țări agrare, slab dezvoltate). Un caracter pronunțat agrar îl păstrează Asia, Africa și, în bună parte, și America de Sud[4]. În Africa și Asia sînt ocupați în agricultură 75%, respectiv 64% din totalul populației active a acestor continente. Destul de mare este procentul și în continentul Americii de Sud, (44%).

DINTRE PRINCIPALELE COORDONATE ale agriculturii, pe lîngă populație — factor activ al producției materiale, — primul loc revine pămîntului. Din totalul suprafeței agricole de peste 4 miliarde ha, suprafața arabilă reprezintă doar ceva mai mult de 1,3 miliarde ha, adică mai puțin de 30%, în schimb pășunile naturale ocupă o suprafață dublă. Suprafețele neutilizate sau neutilizabile se concentrează în cea mai mare măsură în Africa și în America de Sud. În ceea ce privește zonele agricole, un tablou relativ mai uniform îl aflăm în Europa și în America de Nord. În același timp, în Asia, în Africa și în bună parte în America de Sud, repartiția teritorială a agriculturii este foarte inegală, iar condițiile pedoclimatice prezintă și ele o largă varietate, deseori, contrastantă. În aprecierea de ansamblu trebuie însă să ținem seama și de calitatea pămîntului arabil și a pășunilor naturale, știut fiind că fertilitatea naturală a solului și calitatea pășunilor diferă foarte mult nu numai de la un continent la altul, ci și de la o țară la alta.

Pentru agricultura mondială este caracteristică disparitatea mare dintre randamentele la hectar obținute la aceeași cultură în diferite țări. La grîu, de pildă, randamentul la hectar (media pe perioada 1961—1963) vădește un mare decalaj în defavoarea țărilor slab dezvoltate. În Olanda s-au obținut — 42,5 chintale la hectar, în Belgia — 35,9, în R. F. a Germaniei — 32,9, în Franța — 27,3, în Japonia — 22,0 chintale, în timp ce în Peru randamentul era de numai 9,9 chintale, în India — de 8,4, în Algeria de — 7,1, în Maroc — de 6,6 și în Brazilia — de 6,4 chintale.[5] Diferența dintre randamentele la hectar obținute la grîu, care oscilează între 6 : 1 și 3 : 1, se observă și la celelate plante alimentare de extindere largă : orez, porumb, orz, secară, plantele leguminoase.

Pe lîngă cultivarea pămîntului, un rol important în agricultură revine creșterii animalelor. Dar și aci se observă o mare deosebire între zone și țări sub aspectul ponderii zootehniei în agricultură și a destinației producției zootehnice. În timp ce în țările avansate creșterea animalelor are drept scop principal și uneori aproape exclusiv obținerea de materii prime de calitate superioară pentru industria alimentară (carne, lapte, ouă) sau pentru cea ușoară (piei, lînă), în multe dintre țările slab dezvoltate pe primul loc se plasează animalele de muncă.

În general se remarcă un contrast izbitor între țările înaintate și cele slab dezvoltate. În primele, un producător agricol ajunge să obțină produse agroalimentare suficiente pentru satisfacerea nevoilor a 10—15 oameni, pe cînd în celelalte un producător abia ajunge să facă față cu ceea ce obține din munca sa nevoilor sale și ale familiei. Randamentele în agricultură, ca și în orice altă ramură a producției de bunuri materiale, sînt condiționate înainte de toate, de nivelul forțelor de producție, adică de nivelul de dotare cu mijloace de producție moderne și de metodele de organizare a producției. Din acest punct de vedere, țările slab dezvoltate, cu tot caracterul lor pronunțat agricol, sînt dezavantajate în ceea ce privește dotarea cu tractoare și mașini agricole moderne, folosirea îngrășămintelor chimice etc.

Din cele peste 12.772.000 de tractoare și 2.030.600 de combine care se foloseau mai acum cîțiva ani în agricultura mondială, în țările Africii se foloseau doar 259.800 de tractoare și 22.600 de combine, în Asia 285.900 de tractoare și 19.100 de combine, iar în America de Sud 311.800 de tractoare și 6.700 de combine de toate felurile.[6] Asemănătoare este situația și în ceea ce privește alte mașini agricole mai perfecționate (semănători, cultivatoare, secerători, batoze etc.).

Nu mai puțin inegală este și situația diferitelor regiuni ale globului în ceea ce privește folosirea îngrășămintelor chimice. După datele consumului de îngrășăminte chimice pe anul agricol 1967/1968, se constată că, din cantitatea totală de 56 000 000 de tone folosită în agricultura mondială, pe seama țărilor Africii, Asiei și Americii de Sud revin doar 11 500 000 de tone, din care peste 6 000 000 de tone se foloseau în țările Asiei unde consumul de îngrășăminte în țări ca Japonia, Birmania, și Filipine este destul de ridicat[7].

În aprecierea importanței economice a agriculturii și implicit a rolului agricultorului trebuie avut în vedere și faptul că agricultura are de satisfăcut nevoi de primă necesitate sau nevoi primare a căror elasticitate în comparație cu altele este extrem de redusă. Necesitățile alimentare sînt resimțite într-o măsură apropiată de toți oamenii, indiferent de vîrstă, gust sau de venit. Chiar în țările avansate, cheltuielile pentru alimente în bugetele familiilor cu venituri relativ mai mici reprezintă 30—40%. Caracterul extrem de puțin elastic al cererii de produse agroalimentare conferă agriculturii o poziție deosebită comparativ cu alte ramuri ale producției materiale.

Problema satisfacerii cerințelor de produse agroalimentare pe scară mondială a trecut de la stadiul preocupărilor izolate ale unor economiști, sociologi sau statisticieni la cel al unor cercetări mai sistematice și cuprinzătoare întreprinse de unele foruri internaționale. Sub acest aspect se remarcă înainte de toate studiul despre „Perspectivele agriculturii", elaborat și dat publicității de către Organizația Mondială pentru Agricultură și Alimentație (F.A.O.).

După aprecierile acestui for pentru anii 1970—1975—1985, populația mondială, care în 1962 era de aproape 3,158 miliarde de locuitori, va crește de la 3,690 miliarde în 1970 la 4,087 miliarde în 1975. În 1985 populația mondială va fi de peste 4,766 miliarde de locuitori în varianta minimă și de 4,984 miliarde în varianta maximă. Chiar în cazul variantei minime, creșterea față de nivelul din 1962 va reprezenta 50,9% (în al doilea caz ea va fi de 57,8%). Cele mai mari creșteri se prevăd a se înregistra în ambele variante în țările Americii Latine (71,5% și, respectiv, 77,7%), în Africa (75,3% și, respectiv 78,5%) și în unele țări ale Asiei[8]. Astfel, în țările din Orientul Apropiat ea va fi de 75,5% și, respectiv, 85,5% iar în India și Pakistan va fi de 63,8%—67,9% și respectiv, de 70,1—74,8%[9]. Rezultă că tocmai în țările din regiunile în care nici în prezent nu se satisfac necesitățile de consum ale populației se vor înregistra noi „explozii demografice".

În ceea ce privește producția de cereale, se prevede că în 1975, chiar în varianta maximă, ea nu va înregistra decît o creștere de 66,9% pentru țările Americii Latine, de 57,3% pentru țările Africii (din care pentru Republica Arabă Egipt numai 31,9%) și de 63,0% pentru India[10].

La orez, care constituie baza alimentației pentru o mare parte a populației din țările din sud-estul Asiei creșterea maximă previzibilă este de 52,1%. La cereale secundare, dintre care unele (mei, sorg, porumb) ocupă un loc important în alimentația populației țărilor Africii, creșterea maximă se estimează la 55,0%[11].

Perspectiva este și mai grea în ceea ce privește asigurarea cu produsele animaliere. La carne de vită, de pildă creșterea ce se prevede a se obține în 1975 față de consumul pe locuitor realizat în perioada 1961—1963 va fi de 8,6% pentru țările Americii Latine și de 26,4% pentru țările Africii, unde consumul de produse animaliere, mai în toate țările este extrem de scăzut.

ATÎT SITUAȚIA ACTUALĂ A AGRICULTURII din marea majoritate a țărilor „lumii a treia", cît și perspectivele ei apropiate considerate în lumina creșterii populației și deci a necesităților în primul rînd de produse agroalimentare în aceste țări, reclamă imperios promovarea unor măsuri urgente în domeniul agriculturii. Este tot mai evidentă necesitatea modernizării agriculturii în aceste țări, prin asigurarea unei baze tehnico-materiale, corespunzătoare, a folosirii unor metode agrotehnice adecvate. Aceasta implică măsuri ample și susținute de ordin organizatoric și financiar, măsuri de ridicare a nivelului profesional al cultivatorilor pentru a-i face cît mai receptivi la însușirea și aplicarea metodelor moderne de cultivare a pămîntului, de creștere a animalelor, de prelucrare, conservare și valorificare a produselor agricole.

Dar premisa majoră, condiție primordială a tuturor acestor transformări rezidă în modificarea radicală a structurilor agrare tradiționale, în efectuarea unor reforme agrare în folosul maselor largi ale țărănimii și a muncitorilor agricoli. Este adevărat că în perioada de după cel de-al doilea război mondial au fost inițiate reforme agrare în numeroase țări ale „lumii a treia". S-au elaborat și adoptat legi de reformă agrară în India, Indonezia, Filipine, Birmania, Pakistan, Siria, Irak, Iran, Turcia, Egipt, Algeria, Etiopia, Bolivia, Brazilia, Chile, Columbia, Ecuador, Honduras, Guatemala, Mexic, Peru, Venezuela etc. Dar în majoritatea cazurilor aceste reforme au avut un caracter parțial, iar altele se aplică extrem de încet. Cu toate acestea, chiar în aceste condiții, efectul lor este pozitiv în ceea ce privește ameliorarea relațiilor agrare, deschizînd perspective mai bune dezvoltării forțelor de producție și a creșterii producției agricole.

Experiența de pînă acum a reformelor din țările

(Continuare în pag. 18)

U.R.S.S.

MODELUL PLANULUI DE PERSPECTIVĂ

Abel AGANBEGHIAN
membru corespondent al Academiei de ştiinţe a U.R.S.S., directorul Institutului de economie şi organizare a producţiei industriale de la Secţia siberiană a Academiei de ştiinţe a U.R.S.S.

PRIN EFORTURILE comune ale unor oameni de ştiinţă de diferite specialităţi, în Uniunea Sovietică se elaborează cu succes metodele planificării optime şi sistemul automatizat de conducere. Se folosesc balanţele interramuri ale producţiei şi ale repartiţiei producţiei. Toate acestea permit să se verifice echilibrarea legăturilor materiale în economia naţională, să se îmbunătăţească proporţionalitatea dezvoltării diferitelor ramuri. La alcătuirea planului pe anii 1971—1975, în această activitate au fost antrenate 80 de ramuri şi subramuri ale industriei sovietice.

● Calcule economico – matematice

ŞTIINŢA economică contemporană se sprijină tot mai ferm pe matematică. Astfel, nu de mult, a fost rezolvată o importantă problemă economică — aceea a încărcării optime a laminoarelor şi a legăturii lor cu consumatorii (circa 30 de uzine produc laminate pentru 132 de raioane ale ţării). Se ştie că între trei producători şi trei beneficiari apar zeci şi sute de variante de legături, între patru şi patru — apar sute şi mii... De aceea, în cursul rezolvării acestei sarcini a fost înregistrat un original record mondial: au trebuit calculate cîteva milioane de mărimi, aşa zise variabile, (tot felul de combinaţii de tipuri de produse, de puncte în care ele sînt fabricate şi unde sînt expediate) şi circa 1 000 de limite (capacitatea uzinelor, necesarul consumatorilor, termene, resurse etc.). În trecut, specialiştii calculau manual felul laminatelor pentru fiecare laminor, bazîndu-se pe experienţa anilor trecuţi şi pe intuiţie. În prezent, oamenii de ştiinţă au demonstrat precis că este mai util să se limiteze profilele laminatelor fiecărui laminor şi să nu se dubleze produsele. Efectul specializării s-a exercitat neîntîrziat asupra creşterii productivităţii muncii. S-au redus considerabil cheltuielile de transport, produsele au început să fie transportate, în general, la distanţe mai mici. În felul acesta s-au obţinut economii anuale de 9 milioane ruble, fără reorganizarea sistemului de producţie şi fără alocaţii suplimentare, numai datorită metodelor economico-matematice.

Cu ajutorul calculelor economico-matematice, utilizîndu-se tehnica electronică de calcul, se reuşeşte găsirea variantelor la planul de dezvoltare şi amplasare a întreprinderilor unei ramuri pe 5—10 ani înainte. Iar la indicatorii economici, aceste variante sînt, de obicei, cu 10—15% mai bune decît variantele elaborate fără utilizarea acestor metode.

Se aplică larg metodele economico-matematice la rezolvarea sarcinilor de aprovizionare tehnico-materială, la stabilirea unor fluxuri raţionale de mărfuri, la asigurarea unei activităţi eficiente a transportului auto. Un rol important în aceste lucrări îl are Institutul central economico-matematic al Academiei de ştiinţe a U.R.S.S.

Metodele economico-matematice se aplică la stabilirea programelor de producţie optime ale întreprinderilor, la modelarea modificărilor survenite în salarizarea, în veniturile şi consumul populaţiei, la prognozarea modificărilor numărului şi compoziţiei populaţiei.

În ultimii ani, pentru rezolvarea unor probleme speciale de planificare şi conducere, se trece la crearea sistemului automatizat de planificare şi conducere. În prezent, asemenea sisteme se introduc în sute de întreprinderi ; la sfîrşitul cincinalului 1971—1975, numărul lor va fi de 1 600. Ele înglobează întregi ramuri şi ministere.

Oamenii de ştiinţă ai Institutului de economie şi organizare a producţiei industriale de la Secţia siberiană a Academiei elaborează sisteme de modele economico-matematice pentru planificarea de perspectivă a economiei naţionale a U.R.S.S. În primul rînd avem în vedere crearea metodelor de verificare experimentală şi de introducere treptată a unor modele care intră în sistem. Noi am reuşit să îmbogăţim considerabil metoda balanţei interramuri, elaborînd şi aplicînd în calculele privind economia naţională modelul dinamic pentru 30 de ramuri industriale. Cu ajutorul acestui model maşinile electronice de calcul vor putea calcula pe 5—10—15 ani diferite variante ale ritmurilor şi proporţiilor de dezvoltare a economiei, vor putea analiza condiţiile şi factorii care determină creşterea economică. Pentru calcule şi mai diferenţiate, la Institut a fost creat şi verificat experimental modelul balanţei capacităţilor pentru 600 de ramuri, cu elemente de optimizare. Acest model complex este menit să calculeze producţia echilibrată a unor grupe de produse interşanjabile. Calculele operează cu cifre privind capacităţile de producţie în funcţiune şi noile capacităţi, a căror intrare în funcţiune este planificată.

● Sistemul modelelor optime

TOATE ACESTE MODELE reprezintă doar „etajul superior" al sistemului modelelor optime în planificarea de perspectivă. Sarcina este ca de la indicatorii pe economia naţională în ansamblu şi pe ramurile ei, să se treacă la indicatorii de plan pe raioane economice. În acest scop, la institut a fost elaborat un model optim de legături interraionale. Cu ajutorul lui, pornindu-se de la interesele întregii economii naţionale pe o perioadă determinată, se pot obţine schemele amplasării forţelor de producţie pe raioanele ţării. Creşterea proiectată a producţiei şi dimensiunea investiţiilor într-o oarecare ramură pe raioane, schema relaţiilor interraionale, balanţa consumului, indicatorul utilizării resurselor de muncă — iată datele pe care le furnizează pe această cale maşina electronică de calcul.

Următoarea verigă a sistemului de modele economico-matematice, propus, este grupul de modele optime de ramură. Institutul participă la rezolvarea a circa 20 de probleme pentru determinarea perspectivelor de dezvoltare a ramurilor industriei şi agriculturii pe perioada 1975—1980. Experienţa acumulată de noi a fost generalizată în „Principii metodologice privind planificarea optimă de ramură în industrie". Aceste metode au fost elaborate atît de detaliat şi temeinic, încît astăzi se poate trece la aplicarea lor generală.

În prezent ne străduim să trecem de la rezolvarea diferitelor sarcini pe ramuri, la variantele de plan pe un complex întreg de ramuri legate între ele. Începem această muncă încercînd să împărţim economia naţională în grupe de ramuri şi sfere, în interacţiunea lor. De pildă, ramurile de combustibil şi energetica.

În sfîrşit, ultima verigă a sistemului de modele optime o constituie modelele dezvoltării de perspectivă a diferitelor raioane. Cu participarea institutului au şi fost alcătuite balanţe interramuri pe 10 ţinuturi, regiuni şi republici autonome din Siberia şi Extremul Orient. De cîţiva ani lucrăm la modelele de formare a complexelor energo-industriale din Siberia răsăriteană, scoţînd în evidenţă problema complexelor industriale şi de combustibili de la Bratsk şi Saian. După părerea noastră calculele obţinute la aceste modele, au de pe acum o însemnătate practică.

● Planificarea de perspectivă pe termen lung

ÎN RAPORTUL prezentat de L. I. Brejnev la cel de-al XXIV-lea Congres al P.C.U.S. s-a evidenţiat problema planificării de perspectivă, pe termen lung, a dezvoltării economiei naţionale a U.R.S.S. Posibil că acesta va fi planul general de dezvoltare a economiei naţionale a ţării pe anii 1976—1990. Prin urmare, următorul plan cincinal, al X-lea, (1976—1980), va constitui o parte organică a acestei planificări pe termen lung. Organizaţiile de cercetări ştiinţifice se preocupă pentru o cît mai largă aplicare a metodelor economico-matematice moderne la elaborarea acestor planuri.

Cel de-al XXIV-lea Congres a formulat, pentru prima dată, ideea creării unui sistem automatizat, pe întreaga ţară, pentru culegerea şi prelucrarea informaţiilor în vederea evidenţei, planificării şi conducerii economiei naţionale pe baza sistemului de stat al centrelor de calcul şi a reţelei automate unice de comunicaţii.

În primul rînd trebuie relevată oportunitatea şi caracterul grandios al acestei idei. Sistemul automatizat de conducere pe scara întregii ţări va permite realizarea mai deplină a avantajelor sistemului economic socialist.

Sistemul automatizat, pe întreaga ţară, pentru culegerea şi prelucrarea datelor ni-l putem imagina în felul următor. La un centru general de informatică şi de calcul se unesc, în primul rînd, sistemele automatizate de conducere ale ministerelor şi departamentelor. La rîndul lor sistemele automatizate de ramură unesc şi coordonează pe cele de la uniuni de întreprinderi şi de la întreprinderi.

O altă verigă a comunicaţiilor se bazează pe principiul teritorial : se creează centre de informatică şi calcul (C.I.C.) în fiecare republică, iar în cadrul republicii, pe raioane şi alte oraşe. Întregul sistem se orientează, de asemenea, spre C.I.C. central.

În sfîrşit a treia verigă este automatizarea informaţiei tehnico-ştiinţifice.

Un asemenea sistem pe întreaga ţară va fi creat, desigur, treptat. În prima etapă el va putea prelua informaţia de la sistemul automatizat de evidenţă şi analiză a informaţiei de bilanţ, trimiterea planurilor la executanţi. Relativ lipsite de dificultate, vor fi organizarea şi controlul automat al îndeplinirii sarcinilor de la organizaţia superioară, pe baza unui algoritm prestabilit. În a doua etapă se poate crea o compatibilitate tehnică şi programatică a tuturor centrelor de calcul cuprinse în sistem, folosindu-se maşinile electronice de calcul. Posibilităţile sistemului general de stat se vor extinde considerabil. El va putea prelua funcţiile calculării corelate a planurilor, de sus în jos, atît a celor de perspectivă cît şi a celor curente, precum şi controlul înfăptuirii lor.

Vor putea fi automatizate total asemenea funcţii ca evidenţa contabilă, calculele de bilanţ, aprovizionarea tehnico-materială şi altele. În acelaşi timp, se va putea înfăptui automatizarea căutării şi prelucrării diferitelor informaţii tehnico-ştiinţifice şi de altă natură cu ajutorul limbajului matematic.

Desigur cele expuse mai sus reprezintă doar schema cea mai apropiată. Organizaţiile ştiinţifice au de înfăptuit o muncă importantă şi încordată. Dar rezultatele ei vor răsplăti toate eforturile.

RELAŢII ECONOMICE INTERNAŢIONALE

● R. P. Ungară — Italia

Matias Timar, vicepreşedinte al guvernului ungar, a avut la Budapesta un schimb de păreri cu ministrul comerţului exterior al Italiei, Mario Zagari, referitor la relaţiile economice ungaro-italiene. Au fost examinate cu acest prilej posibilităţile dezvoltării cooperării şi schimburilor comerciale dintre cele două ţări.

Totodată — menţionează agenţia M.T.I. — Mario Zagari a discutat şi cu reprezentanţi ai unor ministere industriale ungare perspectivele lărgirii colaborării economice bilaterale.

● R. P. Polonă — Chile

După cum transmite agenţia P.A.P., în urma convorbirilor chiliano-poloneze, a fost semnat un acord în baza căruia Chile va achiziţiona din R. P. Polonă, în condiţii de credit, obiective industriale şi utilaje în valoare de 25 milioane de dolari. Suplimentar, a fost încheiat un acord bancar pentru achiziţionarea unor maşini şi utilaje poloneze în sumă de 10 milioane de dolari.

● R. S. Cehoslovacă — Austria

La Praga a fost semnat protocolul privind planul de exploatare în 1972 a zăcămintelor de petrol şi gaze naturale aflate în zona de frontieră dintre cele două ţări, relevă agenţia C.T.K.

● R. P. Polonă — R. D. Germană

La Varşovia a fost semnat protocolul cu privire la direcţiile concrete de dezvoltare a colaborării dintre Polonia şi R. D. Germană, în domeniul industriei grele, informează agenţia P.A.P.

● R. P. Bulgaria — Olanda

La Sofia au avut loc lucrările celei de-a doua sesiuni a Comisiei mixte bulgaro-olandeze de colaborare economică, industrială şi tehnică. Cu acest prilej, Jean Seraris, preşedintele părţii olandeze din comisie, a avut o întrevedere cu Anghel Anghelov, prim-adjunct al ministrului comerţului exterior al R. P. Bulgaria, cu care a discutat probleme privind dezvoltarea în continuare a colaborării economice şi a cooperării între cele două ţări, informează agenţia B.T.A.

REFORMELE AGRARE

(Urmare din pag. 17)

în curs de dezvoltare demonstrează clar faptul că prin însăşi natura lor social-economică şi prin implicaţiile de ordin politic ele au un pronunţat caracter de clasă. Ele pot fi reforme consecvente şi efective numai în măsura în care sînt îndreptate spre lichidarea tuturor rămăşiţelor de exploatare şi, în primul rînd a celor feudale, dacă au ca scop satisfacerea intereselor vitale ale maselor largi ale ţărănimii muncitoare, ale muncitorilor agricoli, dacă au în vedere reorganizarea unităţilor agricole pe noi temelii, dotarea şi modernizarea lor agrotehnică, de natură să asigure creşterea continuă a producţiei agricole şi deci creşterea nivelului de trai al populaţiei.

Considerate în acest context social-economic, reformele agrare nu pot fi cercetate, înţelese şi apreciate izolat. Ele constituie o parte componentă a tuturor transformărilor social-economice dintr-o ţară sau alta, iar politica agrară reprezintă o parte integrantă a politicii economice generale din diferite ţări. Este, bunăoară, evidentă legătura care există între reformele agrare ca premisă a dezvoltării agriculturii şi dezvoltarea industrială a unor ţări. În această privinţă, experienţa ţărilor socialiste este cît se poate de concludentă.

În sens invers este edificatoare şi experienţa unor ţări în curs de dezvoltare în care au fost iniţiate reforme agrare. Trăsătura caracteristică a celor mai multe dintre aceste reforme stă înainte de toate în caracterul lor de reforme limitate, parţiale, moderate şi în bună parte neîncheiate, întrucît problema esenţială a unei adevărate reforme agrare, aceea a pămîntului, rămîne nesoluţionată. În majoritatea cazurilor, şi aceasta în mod deosebit se vădeşte în unele ţări ale Americii de Sud, pămîntul continuă să rămînă în mîinile marilor proprietari funciari, latifundişti. Ei au cedat porţiuni neînsemnate din marile lor domenii, de regulă suprafeţe slab productive, iar uneori chiar aproape necultivabile, dar şi acestea în schimbul unor importante despăgubiri. În plus, peste povara despăgubirilor, beneficiarii prezumtivi ai legilor de reformă agrară au de suportat şi cheltuielile legate de aplicarea acestora, iar sprijinul financiar şi agrotehnic rămîne insuficient.

Cu toate acestea, ţinînd seama de complexitatea problemei, de data relativ recentă a abordării soluţiilor, apreciind lucrurile real, trebuie recunoscut — şi acest lucru este adeverit de întreaga istorie a relaţiilor agrare — că chiar cea mai modestă reformă agrară, care nu este abandonată sau anulată prin măsuri ulterioare, reprezintă în fond un fapt salutar sau, în orice caz, declanşează un proces social-economic fie numai parţial, dar totuşi pozitiv. În orice caz, începutul fiind făcut, acest proces poate fi întîrziat, uneori deturnat şi temporar deformat, dar nici într-un caz el nu poate fi oprit pe o perioadă istorică mai îndelungată.

Această împrejurare actualizează interesul cel mai larg pentru cercetarea mai atentă a conţinutului social-economic, a orientării şi implicaţiilor reformelor agrare, de care depinde într-o mare măsură viitorul celor mai multe din ţările „lumii a treia".

1) FAO, The State of Food and Agriculture, Rome, 1965, pag. 6.
2) Ibidem, pag. 18.
3) Ibidem, pag. 21.
4) Ibidem
5) FAO. Produits agricoles. Projections pour 1975 et 1985, vol. I, Rome, 1967, pag. 109—112.
6) U.N. Statistical Yearbook, 1968, New York, 1969, p. 112—115.
7) Ibidem, p. 512—517.
8) FAO, Produits agricoles, Projections pour 1975, et 1985, vol. I, pag. 95.
9) Ibidem, pag. 101—102.
10) Ibidem, pag. 106—108.
11) Ibidem, pag. 121—123.
12) Ibidem, pag. 162.

DILEMELE ALASKĂI

DINCOLO de cercul polar, în Alaska, se află golful Prudhoe, regiune în care în ultimii ani au fost descoperite unele dintre cele mai importante zăcăminte de ţiţei şi gaze din lume.

Abia se stinseseră ecourile goanei după aur din secolul trecut, şi iată Alaska răscolită din nou de cercetători, aventurieri, oameni de afaceri, de această dată în goană după hidrocarburi.

La 21 septembrie 1969 a avut loc la Anchorage, în Alaska, o licitaţie pentru concesionarea a 179 parcele, însumînd peste 431 000 de acri, în zona Prudhoe Bay. Au fost adjudecate de diferite societăţi şi grupuri 164 parcele la preţul de 900 040 000 dolari — în medie cu circa 2 180 dolari pe acru. Pe uscat, cea mai scumpă a fost parcela 57, concesionată grupului Amerada-Hess-Getty, care pentru 2560 acri a plătit 72 277 133 dolari adică 28 233 dolari per acru! Preţul cel mai ridicat în zona marină s-a plătit pentru parcela 48, cu o suprafaţă de 2 560 acri, concesionată grupului Union Pan American cu 2 510 dolari per acru.

În privinţa rezervelor zonei Prudhoe Bay, estimările variază. După Thomas R. Marshall jr., geolog şef la „Division of Oil and Gas", luîndu-se în considerare rezultatele celor 48 de sonde săpate aici pînă în 1970, rezervele de ţiţei brut ar fi de 1,7—2,2 miliarde tone, iar cele de gaze de circa 285 miliarde m.c. Estimările altor specialişti merg mult mai departe: circa 14 miliarde tone ţiţei şi circa 7 000 miliarde m.c. gaze.

Depistarea în Alaska a unora dintre cele mai mari cîmpuri petrolifere şi gazeifere — nu numai din America de Nord — s-a făcut într-un moment în care producţia de ţiţei a „izvoarelor tradiţionale" din Statele Unite ale Americii era în scădere. În acelaşi timp rezervele certe de gaze naturale din S.U.A. sînt considerate a fi în declin. În această situaţie, dependenţa Statelor Unite de aprovizionarea din străinătate s-a mărit, eventuala lor capacitate de a-şi procura noi surse de energie de pe propriul teritoriu fiind apreciată ca îndoielnică.

Aşadar, motivarea intenţiei valorificării prompte a acestor noi şi vaste cîmpuri de hidrocarburi este evidentă. Unele aspecte ale acestei dezvoltări continuă însă să ţină de domeniul incertitudinii. Incertitudinile ţin atît de lipsa de experienţă în privinţa exploatării hidrocarburilor şi a construirii de conducte în zone îngheţate, cît şi de pericolul distrugerii echilibrului ecologic.

Paralel cu delimitarea zonelor productive şi aprecierea, chiar aproximativă, a rezervelor s-a pus problema transportului hidrocarburilor din zona Prudhoe Bay, care nu îndeplineşte condiţiile necesare construirii unor mari obiective industriale de prelucrare, spre alte centre. În acest sens au fost propuse trei soluţii: transportul pe apă cu petroliere gigant, transportul pe calea ferată şi cel prin conducte magistrale.

Soluţia transportului pe apă a fost încercată cu petrolierul-spărgător de gheaţă „Manhattan" (150 000 tdw), a cărui „odisee" a fost prezentată în presa noastră. Soluţia aceasta pare a fi fost definitiv abandonată.

S-a recurs apoi la soluţia prelungirii pînă în golful Prudhoe a căii ferate legînd Anchorage (port la golful Cook-Inlet din Alaska de sud) de Fairbanks. Această cale ferată urma să fie utilizată nu numai pentru transportul hidrocarburilor, ci şi al altor minereuri utile, de pildă de cupru, cu un procent foarte ridicat de metal. Dar din considerente economice s-a renunţat şi la această posibilitate.

Ultima şi cea mai interesantă rezolvare a problemei transportului a fost găsită în construirea conductelor magistrale. Dintre soluţiile propuse au fost alese două.

Prima ar fi o conductă pentru transportul gazelor traversînd Canada, aşa numita „Mountain Pacific Pipeline". Un prim tronson ar urma să lege zona Golfului Prudhoe de Fort Liard (Canada) pe o lungime de aproape 1 800 km. La Fort Liard conducta s-ar bifurca, o parte transportînd gazele spre estul Canadei către Marile Lacuri, iar cealaltă ar continua spre sud, pe o distanţă de circa 1 500 km pînă la Kingsgate (Canada) de unde s-ar face racordarea cu centrele de rafinare din nord-vestul Statelor Unite.

A doua ar fi conducta pentru transportul ţiţeiului din zona golfului Prudhoe pînă la Valdez (port în Alaska de Sud) cunoscută sub numele de „Trans-Alaskan Pipeline System" (T.A.P.S.). Conducta TAPS ar urma să aibă o lungime de circa 1 300 km şi să coste 900 milioane dolari. După estimările aceluiaşi T. R. Marshall jr., 32 din cele 48 sonde forate ar fi capabile, pentru început, să dea o producţie de peste 71 000 tone/zi, respectiv circa 26 milioane tone/an. În timpul cît va fi construită conducta TAPS, s-ar putea atinge o producţie de 285 000 tone/zi, respectiv circa 100 milioane tone/an, corespunzînd capacităţii maxime a conductei. Prin analogie s-au făcut calcule şi pentru transportul gazelor. Pentru început ar urma să fie transportat un volum de circa 4 miliarde mc/an, ajungînd treptat la capacitatea maximă a conductei de peste 16 miliarde mc/an.

Construcţia conductei de ţiţei TAPS ridică încă serioase dificultăţi, ceea ce a condus la amînarea materializării proiectului. O combinaţie de temperaturi joase cu vînturi puternice constituie condiţii de lucru dintre cele mai dificile. Dacă viteza vîntului atinge 80 km/oră, orice activitate în aer liber încetează complet, indiferent de temperatură. Condiţiile climatice aspre şi solul îngheţat ridică probleme speciale pentru orice amenajare sau construcţie, fie ea clădire, conductă sau şosea. În plus, întreaga discuţie legată de extinderea forajului şi de construirea sistemului de transport al hidrocarburilor are loc într-o perioadă în care necesitatea protejării mediului înconjurător nu mai poate fi trecută cu vederea. Astfel, la începutul anului 1971, în cadrul unei audieri în Senatul S.U.A., secretarul Departamentului internelor, R.C.B. Morton a criticat autorităţile statului Alaska pentru faptul că au acordat concesiuni în valoare de peste 900 milioane dolari fără să obţină unele garanţii, declarînd că nevoia crescîndă de petrol nu trebuie să însemne aprobarea automată a construirii conductei în orice condiţii. Prin activitatea petroliştilor s-ar putea ajunge la un dezechilibru ecologic care ar putea avea consecinţe din cele mai grave nu numai pentru economia statului, dar şi direct pentru localnici, şi aşa destul de strîmtoraţi în privinţa veniturilor.

Acest proiect este aşadar „ostatecul" a două mari bătălii politice. Una este legată de accesul la surse sporite de energie, conservînd în acelaşi timp mediul înconjurător. Alta priveşte colonizarea terenurilor concesionate din Alaska cu localnici, ale căror drepturi trebuie să fie promulgate de Congresul S.U.A. înainte ca Administraţia să elibereze permisul de liberă trecere a conductei. Ambele sînt strîns legate din punct de vedere politic de campania prezidenţială din 1972, una dintre arene fiind Senatul S.U.A. unde există, după cum se ştie, o majoritate democrată.

Perspectiva unor importante beneficii face ca societăţile angajate în Alaska să-şi asume riscuri neobişnuit de mari. Întîrzierea construcţiei T.A.P.S. se soldează deocamdată cu serioase pierderi, care trebuie şi ele incluse în calcul. Astfel, proprietarii T.A.P.S. au şi achiziţionat ţevile pentru cei 1 300 km ai conductei, iar mai mult de jumătate din acestea au fost livrate încă de anul trecut în Alaska la Valdez, Fairbanks şi Prudhoe Bay. Industria plăteşte unul din cele mai mari preţuri din istoria sa pentru operaţiile din Alaska. Numai transportul unei instalaţii pe Povîrnişul Nordic costă în jur de 3 milioane dolari. O coloană de tubaj costă 75 000 dolari transportată pe vas şi 165 000 dolari transportată cu avionul. Societatea ARCO a cheltuit în perioada 1969—1970 circa 7 milioane dolari pentru noi cantonamente în zona Prudhoe Bay. Aceste construcţii, materialele cît şi oamenii trebuie menţinuţi aici, chiar dacă începerea lucrărilor a fost amînată. După F. K. Rickwood, preşedintele lui British Petroleum-Alaska, valoarea totală a lucrărilor executate aici din 1958 pînă în 1971 se ridică la circa 1,5 miliarde dolari.

O comparaţie între costurile lucrărilor în condiţiile unei activităţi normale — în alte regiuni ale Statelor Unite — şi cele executate în zona Prudhoe Bay nu este lipsită de interes. Astfel, în zona Prudhoe Bay lucrările seismice costă 300 000 dolari faţă de numai 60 000 dolari pe echipă-lună în Texasul de vest. Costul mediu al forajului pe Povîrnişul Nordic este de 150 dolari pe picior, comparativ cu 15 dolari în Texasul de vest, iar costul exploatării unei instalaţii este de 23 000 dolari, comparativ cu 3 700 dolari pe zi în Texas; timpul de montare al unei instalaţii este aici de 18 zile, faţă de numai 5 zile în Texas. Mai ridicate sînt şi cheltuielile cu forţa de muncă.

Presiunea din partea societăţilor petroliere care au investit şi investesc în continuare sume fabuloase, fără să aibă deocamdată vreun profit şi fără măcar să fi început să recupereze cheltuielile efectuate este lesne de închipuit. De aceea este aşteptată cu deosebit interes hotărîrea Administraţiei în legătură cu începerea unor lucrări de anvergură pe Povîrnişul Nordic, pentru că în condiţiile amintite numai o exploatare intensivă şi de lungă durată poate conduce la rentabilitate. Or tocmai această hotărîre, prin implicaţiile pe care le are, întîrzie să fie luată.

ing. Gheorghe MANDARIN ONOFREI

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

ANGLIA:

STAGFLAŢIA ATACĂ BALANŢA COMERCIALĂ

O ANUMITĂ DUALITATE în evoluţia conjuncturii economiei engleze a prilejuit pînă de curînd încercări variate de explicare. Fenomenele de stagflaţie pe plan intern erau în contrast pronunţat cu rezultatele înregistrate în schimburile internaţionale — balanţa comercială, balanţa de plăţi, poziţia lirei sterline. Explicaţia cea mai răspîndită a constituit-o optimismul cercurilor de afaceri şi al responsabililor politicii economice a Angliei în ceea ce priveşte perspectivele conjuncturii. Acest optimism continuă să fie afirmat de responsabili, dar în domeniul schimburilor externe au apărut recent indicii ale unei schimbări.

Cifrele privind comerţul exterior al Angliei în luna octombrie arată că în cursul ultimelor trei luni soldul excedentar al acestuia s-a redus la jumătate. De la 74 milioane de lire sterline în luna august, care a reprezentat în această privinţă o lună record, soldul activ al balanţei comerciale s-a micşorat la 59 milioane l. st. în septembrie şi 34 milioane l. st. în octombrie (toate cifrele — după eliminarea influenţei oscilaţiilor sezoniere). Rezultatul pe octombrie nu afectează deocamdată evoluţia de ansamblu de la începutul anului. Pe primele 10 luni din 1971, soldul activ al balanţei comerciale se cifrează la 234 milioane l. st. Împreună cu balanţa invizibilelor, care are un excedent mediu lunar de circa 50 milioane l. st., în primele 10 luni ale anului, balanţa comercială prilejuieşte pe această perioadă un sold activ al balanţei plăţilor curente de 734 milioane l. st., superior celui pe întregul an 1970, în sumă de 597 milioane l. st. Observatorii conjuncturii engleze apreciază în această situaţie că, chiar dacă noua tendinţă în balanţa comercială a Angliei se va accentua în continuare pînă la sfîrşitul anului 1971, soldul ei activ pe acest an se va putea situa între 750 şi 800 milioane l. st. Aceiaşi observatori consideră însă că ultimele solduri lunare sînt mai importante decît cel anual, pentru evaluarea evoluţiei imediate a conjuncturii engleze.

Exportul englez s-a cifrat în octombrie la 772 milioane l. st., în regres cu 26 milioane l. st. faţă de septembrie, cînd s-a înregistrat nivelul lunar cel mai ridicat de la începutul anului, ca urmare a unei creşteri cu 27 milioane l. st. faţă de august. Scăderea exporturilor s-a datorat mai ales unei micşorări a livrărilor cu destinaţia S.U.A. şi s-a manifestat aproape la toate categoriile de mărfuri, cu excepţia produselor industriei chimice şi ale metalurgiei. Importul englez a scăzut şi el, şi anume cu 4 milioane l. st. — ajungînd la 735 milioane l. st. —, după ce în luna precedentă cunoscuse un spor de 42 milioane l. st. În cadrul evoluţiei importului apar două tendinţe distincte. Pe de o parte, la materii prime şi semifabricate ele au crescut, ceea ce poate să denote că industria engleză începe să-şi completeze stocurile şi nu este exclus să ducă într-un viitor apropiat, dacă tendinţa se menţine, la pasivizarea balanţei comerciale a ţării. Pe de altă parte, reducerea importurilor de produse alimentare şi de produse industriale finite poate să denote că industria autohtonă încă nu este pe cale să iasă din faza actuală de stagnare şi că înviorarea consumului neproductiv intern, pe care se contează în prognozele optimiste ale oficialităţilor, încă nu se conturează în proporţiile dorite. Măsurile de stimulare a economiei engleze, luate la începutul verii, întîrzie să dea efectele scontate, mai ales în domeniul investiţiilor de capital care rămîn la un nivel relativ scăzut. Numărul şomerilor tinde să depăşească actualmente pragul de 4% din populaţia activă totală. Indicele preţurilor din comerţul cu amănuntul (1962=100) s-a situat în septembrie la 155,5, depăşind în continuare cu circa 10% nivelul din luna corespunzătoare a anului trecut. După opinia Institutului naţional de cercetări economice şi sociale (N.I.E.S.R.), şi pentru 1972 este de aşteptat creşterea indicelui preţurilor cu 7—8%.

GLOSAR

PARITATE

PARITATE înseamnă echivalenţă. Paritatea monetară înseamnă deci echivalenţa între două monede, însă nu orice echivalenţă ci numai aceea care se stabileşte prin compararea conţinutului de aur al unităţilor monetare. Astfel, în cazul cînd moneda ţării A este definită, să zicem, printr-o cantitate de 1 g de aur fin, iar moneda ţării B printr-o cantitate de 2 g aur fin, echivalenţa, deci paritatea, se stabileşte luînd două monede A pentru o monedă B. Avînd la bază conţinutul de aur al unităţii monetare, aşa cum este stabilit de legea monetară a fiecărei ţări, paritatea mai este cunoscută şi sub denumirea de paritate **metalică** sau **paritate aur**.

Ca ordin de mărime, paritatea este sinonimă cu cursul oficial al valutelor, deoarece cursul oficial este fixat în funcţie de conţinutul de aur al valutelor comparate. Pe cîtă vreme însă paritatea este o noţiune abstractă, definitorie, cursul oficial este o noţiune utilizată în viaţa economică, preschimbarea unei valute într-alta efectuîndu-se la cursul oficial (sau la alte cursuri valutare, aşa cum se va arăta în glosar la termenul **curs valutar**).

Întrucît de cele mai multe ori conţinutul de aur al unei monede nu exprimă puterea ei de cumpărare, ci este o mărime convenţională, paritatea metalică mai este denumită şi paritate **teoretică**.

Paritatea metalică poate fi stabilită atît între monedele naţionale ale ţărilor socialiste, cît şi între monedele ţărilor capitaliste, atît unele cît şi celelalte fiind definite de legea monetară respectivă printr-o cantitate de aur. Implicit, există parităţi metalice şi între monedele ţărilor socialiste şi cele ale ţărilor capitaliste. Paritatea monedelor naţionale din ţările sistemului mondial socialist are la bază cantităţi de aur fixate în mod independent de fiecare ţară pentru unitatea monetară respectivă. Paritatea monedelor naţionale din ţările capitaliste are la bază cantităţile de aur definitorii pentru unităţile monetare respective, stabilite de fiecare ţară în parte şi aprobate de Fondul Monetar Internaţional, la care ţările nesocialiste (plus Iugoslavia) participă ca membri.

Avînd în vedere că definiţia în aur a unei monede este menţinută în general multă vreme nemodificată, paritatea aur este o mărime fixă. Astfel, paritatea aur a leului a rămas neschimbată din 1867 pînă în 1929, iar paritatea aur din 1929 a rămas neschimbată pînă în 1947, deşi în aceste perioade puterea de cumpărare a leului a suferit mari schimbări.

De altfel, fixitatea parităţilor (şi a cursurilor valutare) a fost înscrisă ca principiu fundamental al sistemului valutar capitalist, organizat prin acordurile internaţionale de la Bretton Woods (1944), în scopul aşezării relaţiilor comerciale şi valutare dintre ţările membre ale sistemului pe o bază stabilă, generatoare de ordine şi încredere. Actuala criză valutară capitalistă a dovedit între altele inconsistenţa acestei baze în condiţiile crizei generale a capitalismului.

Modificarea parităţilor poate avea loc prin reforme monetare, fie în sensul devalorizării (în acest caz, conţinutul de aur al unităţii monetare se micşorează), fie în acela al revalorizării (al măririi conţinutului de aur). În cazul unor asemenea reforme, toate parităţile se modifică în mod corespunzător

Criza sistemului valutar occidental a pus în discuţie utilitatea parităţilor fixe, unii economişti burghezi susţinînd că relaţiile valutare interoccidentale ar putea fi puse pe baze mai sănătoase prin înlocuirea parităţilor fixe prin parităţi variabile. S-a născut astfel noţiunea de **paritate glisantă**, propunîndu-se ca definiţia în aur a unităţii monetare să fie ajustată periodic în funcţie de cotarea liberă a valutei respective pe piaţă, deci în funcţie de cerere şi ofertă. O politică valutară bazată pe parităţi glisante duce în prezent Brazilia.

Alte propuneri de reformă a actualului sistem valutar capitalist caută să acrediteze ideea unor **parităţi mobile** (a nu se confunda cu parităţile glisante). Soluţia propusă constă într-o uşoară modificare anuală a parităţii unei monede (de ordinul, să zicem, a 2% peste sau sub paritatea anterioară), în conformitate cu tendinţele care s-au manifestat în cursul anului pe piaţă în legătură cu moneda respectivă.

Asemenea propuneri tind să sublinieze necesitatea ca parităţile metalice să reflecte modificările intervenite curent în puterea de cumpărare a banilor, ca urmare a fluctuaţiei preţurilor, cu alte cuvinte să creeze parităţi fundamentate din punct de vedere economic. Se susţine în continuare că micile ajustări de paritate sînt preferabile marilor modificări (devalorizări sau revalorizări) la care autorităţile monetare sînt constrînse, ca urmare a evoluţiei preţurilor într-o perioadă mai îndelungată şi a mişcărilor speculative: în timp ce primele nu ar afecta ritmul dezvoltării economiei, ultimele reprezintă adevărate comoţii economice şi financiare.

În cele de mai sus ne-am referit la paritatea metalică. În conformitate cu statutul Fondului Monetar Internaţional, o monedă naţională (capitalistă) poate fi definită nu numai în raport cu aurul, ci şi în raport cu dolarul S.U.A. În acest caz, unitatea monetară nu mai are un conţinut de aur, ci un raport valoric faţă de dolar, fixat prin legea monetară. Pe cale de consecinţă, parităţile unei asemenea monede nu mai sînt parităţi metalice, ci **parităţi valutare**.

C. K.

MONDORAMA

SPEZELE REVALORIZĂRII

O ANCHETĂ efectuată de Deutsche Bank în rîndul unor firme cu care are legături strînse a arătat că acestea au înregistrat în ultimul timp o reducere a beneficiilor, simultan cu o creştere a preţurilor la fel de puternică. Toate firmele au decis să reducă investiţiile, lucru ce ar putea provoca o reacţie în lanţ. „Există un risc neîndoielnic de recesiune pentru anul 1972", conchidea preşedintele băncii, Franz Ulrich. El adăuga că, după părerea sa, economia vest-germană plăteşte acum spezele revalorizării de facto a mărcii, revalorizare ce nu are o justificare economică. Scumpind produsele vest-germane la export, revalorizarea a redus corespunzător posibilităţile de desfacere.

CLASAMENTUL ANUAL AL CELOR MAI MARI FIRME

ANUAL, UNIUNEA BĂNCILOR elveţiene publică un clasament privind cele mai mari întreprinderi din lumea capitalistă. În 1970, vînzările globale ale primelor 100 întreprinderi capitaliste au totalizat 1499 miliarde franci elveţieni (+9% faţă de 1969). Din aceste 100 întreprinderi 59 realizează vînzări globale mai mari de 1 miliard franci elveţieni fiecare. Cea mai mare dintre ele, cu o cifră de afaceri de 82 miliarde fr. elv., este firma americană General Motors (automobile), urmată de alte două companii americane: Standard Oil of New Jersey (petrol), cu 72 miliarde fr. elv., şi Ford Motor (automobile), cu 65 miliarde fr. elv. Pe locul patru se clasează prima întreprindere neamericană — firma anglo-olandeză Royal Dutch/Shell (petrol), cu 46 miliarde fr. elv. Următoarea firmă neamericană din clasament ocupă abia locul 9: este vorba de anglo-olandeza Unilever (alimentaţie, detergenţi) cu 30 miliarde fr. elv.

De remarcat că, cu excepţia celor două firme anglo-olandeze amintite, primele 14 întreprinderi din lumea capitalistă sînt americane. Pe locul 15 se situează cunoscuta firmă vest-germană Volkswagen (automobile), cu 18,8 miliarde fr. elv. Prima firmă japoneză, Nippon Steel Corp (oţel) ocupă în acest clasament locul 24, cu 15,7 miliarde fr. elv. Locul 40 revine primei întreprinderi franceze. Renault (automobile), cu 12,3 miliarde fr. elv. Prima întreprindere italiană, Fiat (automobile), ocupă locul 45, cu 11,9 miliarde fr. elv. Cea mai mare întreprindere elveţiană, Nestlé (industrie alimentară) cu 10,2 miliarde fr. elv. ocupă locul 58.

Din totalul de 100 firme prezente în clasament, 63 sînt americane, 11 vest-germane, 7 engleze, 2 anglo-olandeze, 7 japoneze, 3 franceze, 3 italiene, 2 olandeze, 1 elveţiană şi 1 austriacă. Numărul cel mai mare de muncitori îl deţine General Motors (696 000); Ford are 431 700, General Electric 396 600, Telephone and Telegraph 392 000.

CÎT DIN TURISMUL INTERNAŢIONAL

74 ÎNTREPRINDERI de construcţii iugoslave, dispunînd de peste 18 500 muncitori cu înaltă calificare, ingineri şi tehnicieni, realizează în prezent investiţii în 42 ţări din Europa, Africa, Asia şi America Latină. Obiectul activităţii lor îl constituie construirea de centrale electrice, uzine, şosele, case de locuit. Aportul valutar al acestei activităţi se va ridica anul acesta la circa 350 milioane dolari, faţă de numai 26 milioane în 1963. Dacă, aşa cum lasă să se întrevadă contractele încheiate pînă în prezent, activitatea de construcţii în străinătate a respectivelor întreprinderi va continua să se extindă în ritmul din ultimii ani, aportul ei valutar îl va egala în 1972 pe cel rezultat din turismul internaţional în Iugoslavia.

COLOCVIU PENTRU DEZVOLTAREA INDUSTRIALĂ

ÎN KUWEIT a avut loc între 10 şi 17 octombrie cel de al doilea colocviu pentru dezvoltarea industrială în ţările arabe, organizat sub auspiciile Centrului de dezvoltare industrială pentru ţările arabe (IDCAS), statului Kuweit şi O.N.U.D.I. Reunind 240 delegaţi şi observatori din 43 ţări, ca şi reprezentanţi ai organizaţiilor arabe specializate şi ai unor instituţii din sistemul O.N.U., colocviul a examinat, între altele, aspectele particulare ale dezvoltării industriale: strategii şi politici de dezvoltare, planificare, finanţare, investiţii, promovarea exporturilor, gestiune, pregătirea cadrelor şi schimbul de informaţii.

Raportul principal a evidenţiat că economia majorităţii ţărilor arabe rămîne în mare măsură tributară producţiei de materii prime agricole sau extracţiei de minereuri şi că industriile lor prelucrătoare nu joacă decît un rol secundar în crearea venitului naţional, în ocuparea forţei de muncă şi procurarea de devize. Industria arabă, care produce mai ales bunuri de consum de folosinţă imediată, se ocupă foarte rar de prelucrarea unor materii prime care abundă în lumea arabă. Subliniind că dezvoltarea economică în general şi cea industrială în special reprezintă o „condiţie indispensabilă supravieţuirii ţărilor arabe", colocviul a scos în evidenţă necesitatea întăririi cooperării economice între aceste ţări, cu sprijinul instituţiilor specializate ale O.N.U.

PE PLAN LOCAL

ANUL ACESTA, în întreaga Chină au fost date în folosinţă numeroase obiective industriale. Numai în provincia Kiansi, au intrat în funcţiune, în primele 8 luni, peste 130 obiective: uzine metalurgice, de automobile şi tractoare, fabrici de îngrăşăminte chimice, ciment, hidrocentrale şi mine de cărbuni. Volumul construcţiilor a fost cu 11% mai mare în raport cu perioada corespunzătoare a anului trecut.

În provincia Yunnan au fost date în folosinţă, în aceeaşi perioadă, peste 100 obiective: mine de cărbuni şi de fier, termocentrale, uzine metalurgice, de îngrăşăminte chimice, de rulmenţi.

Oamenii muncii din provincia Şansi, preocupaţi de sporirea producţiei de fontă şi oţel, au început lucrările de extindere a capacităţii de producţie la 5 mine mari. În primele 9 luni ale anului, producţia totală de minereu de fier a înregistrat o creştere cu 89,6% faţă de aceeaşi perioadă a anului trecut.

RULMENŢI ÎN FLUX CONTINUU

ÎN TREI UZINE NOI ale grupului suedez SKF, din Franţa, Italia şi R.F.G., se experimentează în prezent trecerea la producţia de rulmenţi în flux continuu, în serii mari, mai ales a celor destinaţi industriei automobilului. Fiecare linie de fabricaţie integrează procesele de strunjire, tratare termică, rectificare, alezare etc., pentru a ajunge la asamblarea şi călirea rulmentului. Fiecare din cele trei uzine a pus în practică soluţii diferite, adaptate cerinţelor pieţei respective. Grupul SKF produce anual 520 milioane de rulmenţi, reprezentînd 20% din producţia mondială. Cifra sa de afaceri este de 5,1 miliarde franci francezi, iar personalul folosit este de 67 mii persoane.

DESTINELE D. S. T.

DOLARUL îşi va menţine încă mult timp rolul de monedă interoccidentală, a apreciat Otmar Emminger, vicepreşedintele Bundesbankului, într-un interviu acordat recent unei reviste hamburgheze. O. Emminger consideră că dolarul nu a fost desemnat ca monedă principală a lumii capitaliste numai ca urmare a acordului de la Bretton Woods, ci şi pentru că el reprezenta un potenţial economic real. Ca atare, el nu va putea fi înlocuit prin drepturile speciale de tragere, ci mai curînd de o altă monedă. În ce priveşte D.S.T. ele nu sînt potrivite pentru a fi un instrument de tranzacţii internaţionale şi nici de intervenţie pe piaţă, dar pot fi utilizate în rezolvarea unor dificultăţi temporare ivite pe piaţa valutară occidentală.

FRANŢA ÎN 1980

DEZVOLTAREA INEGALĂ a ţărilor capitaliste promite noi surprize pentru sfîrşitul acestui deceniu. Astfel, dacă sub raportul forţei economice principalele ţări industriale din Europa apuseană se situează în ordinea R.F.G., Franţa, Anglia, Italia, după părerea ministrului francez al economiei şi finanţelor, Valéry Giscard d'Estaing, în anul 1980 ţara sa se va situa „la egalitate cu vecinul de peste Rin". Aceasta, a declarat domnia sa, judecînd după ritmul probabil al dezvoltării industriei franceze în anii următori.

STATISTICĂ INTERNAŢIONALĂ

CONTRASTE STRUCTURALE

CUNOAŞTEREA structurii producţiei agricole — mondiale, pe regiuni şi pe ţări — s-a îmbogăţit cu un nou studiu, referitor la ponderea diferitelor grupuri de produse în producţia globală brută. Aceste ponderi au fost calculate de experţii F.A.O., luîndu-se ca bază întreaga producţie agricolă, din anul 1968, indiferent de destinaţia sa. În tabelul alăturat sînt prezentate ponderile (valorice) ale principalelor grupe de produse agricole alimentare.

Pe plan mondial, pe primul loc se situează producţia cerealieră (în cadrul căreia cerealele furajere reprezintă aproximativ două cincimi). Ea este urmată — la distanţă nu prea mare — de producţia de carne (inclusiv cea de pasăre), în timp ce fructele şi legumele au contribuţii valorice similare, dar reduse.

Dacă se compară structura producţiei agricole din regiunile dezvoltate ale lumii şi din cele aflate în curs de dezvoltare se observă diferenţieri apreciabile. În cazul primelor regiuni, producţia de carne echivalează cu cea cerealieră, depăşind-o în numeroase ţări (în Olanda, de pildă, ponderea producţiei de carne era — în 1968 — de 37%, faţă de 7% cît reprezenta producţia cerealieră; în Belgia-Luxemburg cifrele respective erau 40% şi 12%, în Elveţia — 36% şi 8%; în Noua Zeelanda — 29% şi 3%; S.U.A. — 32% şi 27%; în R. D. Germană — 29% şi 21% etc.).

În ceea ce priveşte regiunile în curs de dezvoltare, aici — cu excepţia Americii Latine — producţia de carne rămîne cu mult în urma celei cerealiere (ponderile respective ajungînd la 7% şi 67% în Nepal; 14% şi 67% în Cambodgia; 3% şi 45% în India; 10% şi 74% în Laos; 10% şi 58% în Thailanda; 10% şi 45% în Malawi; 11% şi 46% în Maroc; 5% şi 42% în Sierra Leone; 13% şi 58% în Zambia etc.). De notat că într-o serie de ţări în curs de dezvoltare din Africa sau America Latină, cu o climă secetoasă sau cu o veche tradiţie în creşterea animalelor, ponderea valorii producţiei de carne depăşeşte considerabil pe cea a producţiei cerealiere (64% şi 1% în Gabon; 53% şi 7% în Somalia; 51% şi 8% în Mauritania; 41% şi 13% în Uruguay; 38% şi 9% în Paraguay etc.). Se observă, de asemenea că în regiunile în curs de dezvoltare este mai ridicată ponderea producţiei de fructe, iar în zona Orientului Apropiat — şi a celei de legume.

Datele şi exemplele menţionate ilustrează în mod evident că o structură dezechilibrată a agriculturii, extinderea excesivă a unei singure ramuri a acesteia, are efecte nefavorabile asupra eficienţei economiei, iar în cazul ţărilor în curs de dezvoltare — şi asupra profilului alimentaţiei populaţiei din ţara sau regiunea respectivă.

Ponderea în producţia agricolă brută (în %)

Regiunea	Cereale total	Cereale furajere	Carne	Fructe total	Fructe citrice	Legume
Europa occidentală	23	12	30	5	1	5
America de Nord	29	19	31	3	1	4
Oceania	20	4	21	4	1	2
Pe ansamblul regiunilor dezvoltate	27	14	26	3	1	4
America Latină	20	11	21	7	1	3
Orientul Apropiat	28	8	11	7	2	11
Extremul Orient *)	43	7	8	5	1	5
Africa	25	17	14	11	2	3
Pe ansamblul regiunilor în curs de dezvoltare	32	10	12	6	1	5
Pe întreaga lume	29	13	22	4	1	4

*) fără R. P. Chineză
Sursa: F.A.O., Bulletin mensuel — Économie et statistique agricoles, nr. 5/1971.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL IX NR. 52 (433)
VINERI 17 DECEMBRIE 1971
20 PAGINI 2 LEI

51

ROLUL COGNITIV ȘI EDUCATIV AL ȘTIINȚELOR SOCIALE

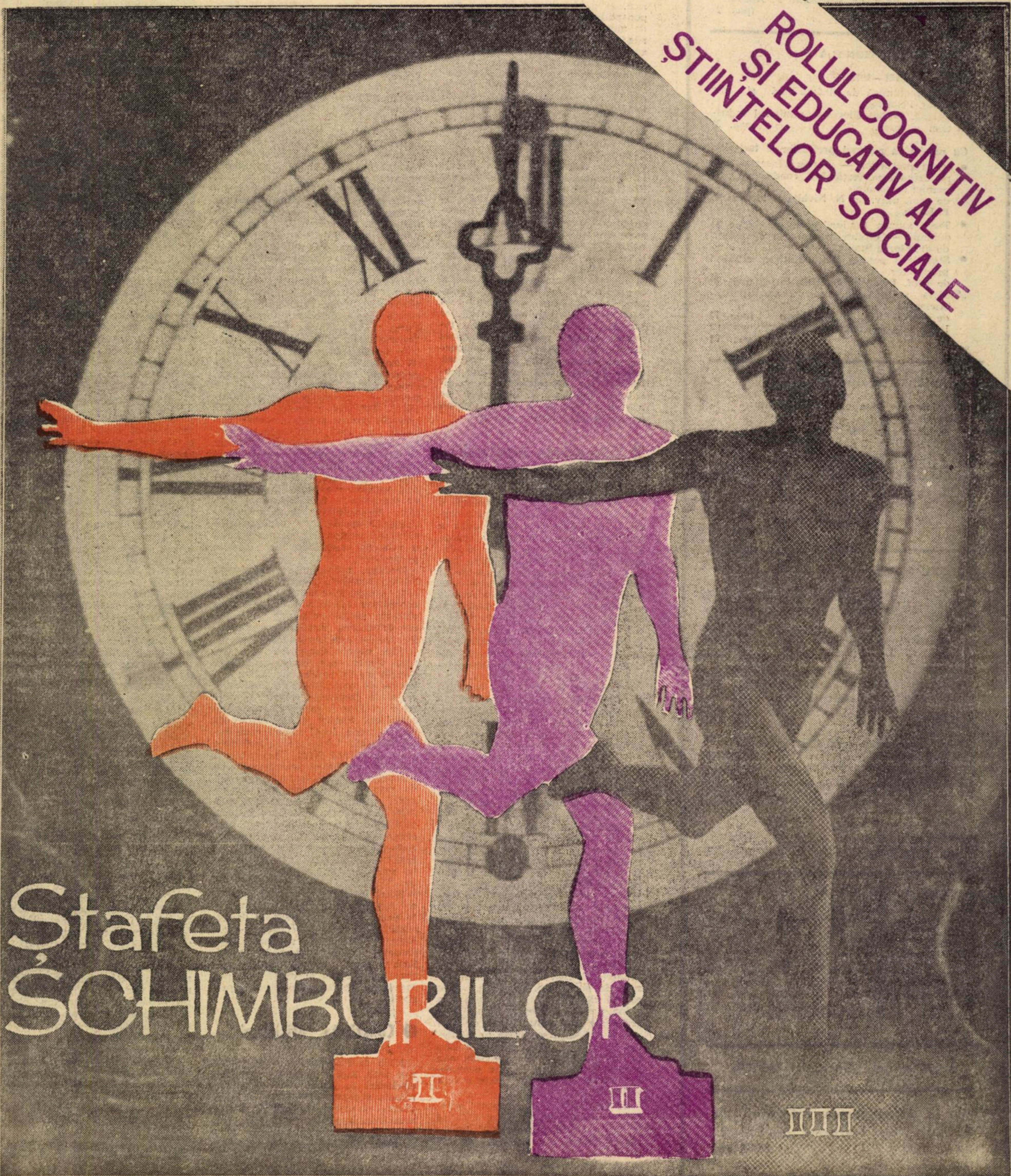

viata economica ANUL IX

Săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11.78.76 • București

SUMARUL

numărului 51 din 17.XII.1971

Pe marginea documentelor adoptate de Comitetul Central al Partidului Comunist Român în ședința plenară din 3—5 noiembrie 1971.
Rolul cognitiv și educativ al științelor sociale
de prof. univ. dr. **Gheorghe P. Apostol** (pag. 2)

■ ECONOMIE NAȚIONALĂ

Cincinalul 1971—1975:
Industria chimică de sinteză fină și mic tonaj. Priorități.
de ing. **Mihail Florescu**, ministrul industriei chimice. (pag. 3)

Cu privire la regimul prețurilor și tarifelor.
- Legea prețurilor — un nou și însemnat pas pe drumul perfecționării conducerii economiei naționale.
de conf. univ. dr. **N. Nichita** și lect. univ. **P. Iosub.**
- Taxa asupra fondurilor de producție și dobîndă — pîrghii ale sporirii eficienței.
de dr. **Florea Staicu.**
- Stimulent pentru îmbunătățirea calității produselor.
de prof. **Iordachi Dimitriu**-Iași (pag. 5)

„Ștafeta schimburilor" sau „cursa" pentru eficiență.
de ing. **D. Kiș, T. Iorgulescu** (pag. 7)
Integrarea economistului în întreprindere (pag. 9)

■ CONDUCERE ȘI ORGANIZARE

Reciclarea in faza post-demarajului
- Tandemul: Nou și util.
de **A. Dumitrache**, secretar al Comitetului județean Iași al P.C.R.
- Factori de dinamizare
Interviu cu **Cristea Stan**, director de personal și învățămînt în Centrala industrială de utilaj energetic
- Două fațete ale aceleiași probleme
de **Constantin Cojocaru** (pag. 10—11)

■ TEORII • IDEI

Consultație în ajutorul celor ce studiază în învățămîntul de partid:
- Acțiunea legilor economice în socialism și folosirea lor în politica economică a partidului și statului.
de prof. **I. Rachmuth**, membru corespondent al Academiei R. S. România
- Forme superioare ale schimbului de activități dintre muncitori și țărani.
de lector univ. **Gavrilă Horja** (pag. 13—14)

Dezbateri:

Subdezvoltarea economică și căile lichidării ei (x) (pag. 15)
Formarea prețurilor pe piața mondială capitalistă.
de dr. **Ivo Fabinc**, director prim adjunct al Institutului de comerț exterior-Belgrad

Cărți:
Studiul costurilor.
de **Iosif Surulescu** (pag. 16)

■ ECONOMIE MONDIALĂ

Calculatoarele — instrument al dezvoltării independente.
de **N. Alexandru** (pag. 17)
R. D. Germană:
Esteticul și economicul în construcția urbană.
de **N. Popov.**
R. D. Vietnam:
Cadre pentru economia națională. (pag. 18)

Redactor șef: Gheorghe DOLGU

Tiparul: Întreprinderea Poligrafică „Informația", str. Brezoianu, nr. 23—25.

40470

Pe marginea documentelor adoptate de Comitetul Central al Partidului Comunist Român în ședința plenară din 3-5 noiembrie 1971

ROLUL COGNITIV ȘI EDUCATIV AL ȘTIINȚELOR SOCIALE

CREȘTEREA rolului științelor sociale în pregătirea cadrelor, în cercetarea științifică, în întreaga viață social-economică și ideologică constituie o necesitate adînc resimțită de societatea noastră aflată într-un multilateral proces de înnoire și perfecționare. Socialismul și comunismul se pot construi numai cu oameni stăpîni pe știința și tehnica modernă, care și-au însușit tot ceea ce a creat mai bun, mai valoros omenirea în dezvoltarea istorică, și au conștiința înaltei responsabilități față de societate, față de mersul ei înainte. Urcînd piscurile mereu mai înalte ale edificării societății socialiste, apare mai pregnant decît oricînd cerința ca fiecare om al muncii, fiecare specialist să-și cunoască temeinic meseria și să posede, totodată, cunoștințele sociale și politice pentru a participa activ la elaborarea și înfăptuirea politicii partidului.

În expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din 3—5 noiembrie a.c. cu privire la Programul Partidului Comunist Român pentru îmbunătățirea activității ideologice, ridicarea nivelului general al cunoașterii și educația socialistă a maselor, pentru așezarea relațiilor din societatea noastră pe baza principiilor eticii și echității socialiste și comuniste, se subliniază importanța deosebită a însușirii marxism-leninismului în procesul făuririi unei înalte conștiințe socialiste, imensul rol cognitiv și educațional al științelor sociale: **„Numai însușindu-și temeinic această concepție, metoda de analiză dialectică a fenomenelor, cadrele de partid și de stat vor putea înțelege bine atît legile obiective ale dezvoltării sociale, cît și noile tendințe și forțe care se afirmă și sînt în stare să asigure progresul societății omenești".**

● Componente inseparabile

PREDAREA științelor sociale trebuie să cunoască schimbări radicale, adînc înnoitoare, să exercite o înrîurire mai profundă asupra formării și pregătirii pentru viață a tineretului. Linia politică a partidului nostru, poziția sa în problemele interne și internaționale trebuie să fie mai bine cunoscute și mai temeinic însușite de către elevi și studenți. Este necesar să crească combativitatea revoluționară și spiritul militant, partinic în predarea științelor sociale. Acestea sînt principalele direcții care călăuzesc în prezent eforturile cadrelor didactice, ale organelor și organizațiilor de partid și de tineret, ale conducerilor de școli și instituții de învățămînt superior pentru a da viață noilor exigențe care jalonează predarea științelor sociale.

Așezarea predării științelor sociale pe temelii trainice este o cerință esențială a vieții noastre politice și ideologice, a procesului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate. Congresul al X-lea al partidului, continuînd pe o treaptă superioară orientarea Congresului al IX-lea, a generat o uriașă infuzie de spirit înnoitor, de gîndire originală, creatoare, chemînd la confruntarea permanentă a teoriei cu practica, la înlăturarea hotărîtă a tot ceea ce se dovedește anacronic, depășit, la aprecierea și interpretarea fenomenelor nu după clișee sau tipare sclerozate, ci numai pe baza analizei marxist-leniniste a realității, în dinamismul și întreaga multilateralitate și bogăție a aspectelor ei. Științele sociale sînt nemijlocit vizate de aceste noi exigențe, care capătă dimensiuni neobișnuite în etapa pe care o parcurgem, exigențe ale procesului unitar de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, care nu poate lăsa în afara lui nici un domeniu sau sector de activitate fără a prejudicia însăși realizarea obiectivelor stabilite.

Se cunoaște că la începutul acestui an școlar Secretariatul C.C. al P.C.R. a aprobat programul îmbunătățit al predării științelor sociale propus de Ministerul Învățămîntului după o amplă consultare a școlilor și facultăților, ținînd seama de opiniile exprimate de numeroși specialiști, cadre didactice, activiști de partid și de stat. Acest program, prin implicațiile lui adînci asupra întregului proces instructiv-educativ, se înscrie ca un moment de mare importanță în viața școlii românești, reprezentînd **un element esențial al ansamblului de măsuri privind perfecționarea învățămîntului de toate gradele.**

Merită subliniată această dublă legătură a noului sistem al predării științelor sociale — cu cerințele etapei pe care o parcurge în prezent țara noastră și cu exigențele învățămîntului în ansamblul lui — nu numai pentru a marca locul și rolul important al disciplinelor prin care se asigură pregătirea politico-ideologică a tineretului, dar și pentru a evidenția **unitatea organică dintre procesul instructiv și cel educativ.** Aceste componente intrinsece ale noului sistem al predării științelor sociale impun accentuarea **laturilor calitative,** sporirea preocupărilor pentru ridicarea pe o treaptă mai înaltă a conținutului de idei.

Științele sociale sînt în concepția modernă nu un simplu adaos la cunoștințele de specialitate, de natură să contribuie la sporirea informării sau culturii generale, ci un fertilizant, **un mijloc de cunoaștere și investigație absolut necesar exercitării oricărei profesiuni.** În acest sens, Henry W. Riecken scrie în articolul „Social Sciences and Social Problems" (publicat în „Social Science Information", Paris, U.N.E.S.C.O., 8, nr. 1, februarie 1969, pag. 114) că „...științele sociale pot ajuta inginerului să devină un «om complet», conștient de responsabilitățile sociale, economice și politice pe care le presupun funcțiile sale profesionale". Tot așa, raportul comisiei speciale pentru științele sociale din S.U.A. pe 1969 menționează funcția cognitivă a științelor sociale printre factorii majori care permit exercitarea ideală a oricărei profesiuni. „Comisia — se spune în acest raport — a ajuns la concluzia că predarea în facultăți a principiilor, cunoștințelor și metodologiei științelor sociale are o importanță esențială pentru dezvoltarea optimă a viitorilor specialiști în diferite profesiuni".

Desigur, noțiunile de „responsabilități sociale", „funcții profesionale", „dezvoltare optimă" nu au o accepțiune identică în state cu orînduiri social-economice diferite, iar orientarea ideologică a științelor sociale este corespunzătoare relațiilor sociale dominante în societate. Pentru noi, responsabilitățile sociale au în vedere societatea eliberată de exploatare, de dominația de clasă burgheză, conștiința că totul se face în interesul societății socialiste. Pentru țările capitaliste ea înseamnă, însă, subordonare necondiționată față de proprietatea privată. Alfred Neal, președintele Comitetului pentru dezvoltarea economică din S.U.A. scria, acum cîțiva ani, că în această țară economiștii trebuie să fie „oameni formați din punct de vedere intelectual pentru a gîndi așa cum cere economia privată, și, pe lîngă aceasta (spre deosebire de mulți intelectuali aparținînd altor domenii), în armonie filozofică cu patronii lor...".

Științele sociale au, așadar, un rol cognitiv și educațional istoricește determinat, legat organic de ansamblul relațiilor sociale, de ideologia dominantă în societate. Spre deosebire de capitalism, în socialism științele sociale, slujind formarea ideologiei și conștiinței noi, revoluționare, servesc totodată, progresul.

● Conștiința eficienței

NICI O PERIOADĂ din istorie n-a trăit mai intens **sub semnul eficienței** ca epoca noastră, multiplicată și diversificată la scară națională și internațională. Nu numai producția bunurilor materiale, tehnica și tehnologia, dar și toate „producțiile" spirituale se aliniază acestei cerințe, realizează o ierarhie a valorilor în funcție de aceste exigențe. **Sporirea rolului cognitiv și educațional al științelor sociale se înscrie în climatul de creativitate și eficiență specific societății românești pe toate planurile,** în toate domeniile. Așa cum rezultă și din noul sistem al predării științelor sociale, fie că este vorba de învățămînt fie că se referă la cercetarea științifică, se cere investigarea atentă a noului, aprofundarea proceselor și fenomenelor înaintate și de perspectivă. A repeta lucruri arhicunoscute, a umple memoria cu amănunte inutile, a pune accent pe însușirea mecanică a unor teze, formule, definiții, înseamnă a acționa, de fapt, în contratimp cu cerințele epocii noastre.

Rămînerile în urmă în domeniul predării științelor sociale, criticate de conducerea partidului, nu se referă numai la măsura greșită, luată în urmă cu mai mulți ani, de a se reduce numărul de ore la unele dintre aceste discipline. Dacă ar fi așa, neajunsurile ar trebui să fie considerate de domeniul trecutului, pentru că noul sistem al predării științelor sociale are ca una dintre caracteristici tocmai creșterea numărului de ore și a ponderii științelor sociale. De exemplu, în învățămîntul superior ponderea științelor sociale crește de la 7—8%, cît era în medie anterior, la 10—12% în prezent, cu excepția învățămîntului pedagogic, filologic, artistic, juridic și economic, unde ponderea acestor discipline ajunge la aproximativ 20%, și a facultăților de filozofie, economie politică și istorie — între 27,6—56%. Criticile s-au referit însă și la tendința de tehnicizare a predării științelor sociale, la insuficiența și timiditatea cu care au fost abordate problemele politice și ideologice actuale, la insuficienta receptivitate față de tot ceea ce este nou în practica activității economice și tehnico-științifice, în viața social-politică. Tocmai aceste scăderi au redus rolul cognitiv și educațional al științelor sociale, au dus la o anumită minimalizare a importanței lor.

Partidul nostru se bazează în întreaga gîndire și acțiune pe concepția materialist-dialectică despre lume. Acest fapt are o importanță hotărîtoare pentru analiza științifică a proceselor și fenomenelor din lumea contemporană, pentru a trage concluzii eficiente, necesare activității practice. Sporirea rolului cognitiv și educațional al științelor sociale este organic legată de accentuarea laturii social-politice, de integrarea organică în sistemul de concepte și în analiza proceselor și fenomenelor economice și social-politice, a noilor tendințe. Altfel totul rămîne o învățătură „a zilei de ieri", neeficientă, cu o uzură morală ridicată chiar din momentul lansării ei.

Noul sistem al predării științelor sociale, punînd accentul pe conținutul teoretic, politico-ideologic și creșterea rolului educativ al științelor sociale, subliniază necesitatea de a lărgi sfera de cuprindere a problematicii disciplinelor de marxism-leninism. În scopul cunoașterii și prețuirii de către elevi și studenți a tradițiilor glorioase de luptă ale partidului și poporului, în cadrul cursurilor de istoria patriei și de socialism științific vor fi mai larg abordate momentele importante din istoria mișcării muncitorești și democratice din România, principalele etape ale istoriei Partidului Comunist Român. Capătă o importanță deosebită problemele conducerii politice a societății socialiste, care formează un element central al cursurilor de socialism științific. La specialitățile tehnice și din domeniul științelor naturii vor fi mai larg abordate problemele filozofice ale disciplinelor respective. S-au introdus sau se vor introduce — acolo unde nu s-a făcut pînă acum — teme și cursuri de etică și estetică, menite să asigure cunoașterea de către tineri a normelor moralei socialiste, a principiilor de echitate socială promovate de partidul nostru, a politicii Partidului Comunist Român în domeniul culturii și creației literar-artistice.

prof. univ. dr. GH. P. APOSTOL

(Continuare în pag. 19)

CINCINALUL 1971–1975

INDUSTRIA CHIMICĂ DE SINTEZĂ FINĂ ȘI MIC TONAJ

PRIORITĂȚI

ing. Mihail FLORESCU
ministrul industriei chimice

DEZVOLTAREA industriei chimice și a altor ramuri industriale, în condițiile tehnologiei moderne, este condiționată în mare măsură de utilizarea unor produse chimice cu structuri moleculare complexe, a căror fabricare presupune o tehnică specială de sinteză chimică fină. Pînă în prezent o mare parte din aceste produse fine au fost aduse din import. Deoarece ele reprezintă o valoare destul de însemnată în prețul de cost al produselor chimice de masă, sau a celor din alte domenii de activitate economică, **realizarea produselor de sinteză fină apare ca o necesitate pregnantă impusă de stadiul actual al dezvoltării tehnicii din țara noastră.**

● Suita reacțiilor chimice...

SINTEZA FINĂ, spre deosebire de sinteza de bază, larg aplicată în producția de masă a produselor chimice și petrochimice, presupune o tehnică complicată din punct de vedere chimic, cu procese tehnologice în care suita reacțiilor chimice poate fi pînă la 20—25 operații din cele mai complicate. Fabricarea produselor chimice care fac obiectul sintezei fine, presupune instalații de mici dimensiuni, cu caracter universal, care necesită însă o **mînă de lucru foarte calificată**, începînd cu operatorii chimiști, pînă la cercetători. Pentru realizarea acestor produse este necesar un **control sever al proceselor de fabricație** cu multe analize complexe și o tehnică de laborator care merge de la analiza chimică simplă, pînă la cea fizico-chimică de structură, prin spectrometrie de rezonanță magnetică nucleară, sau spectrometria de masă. Pentru acest control de îndrumare a fabricației în toate fazele tehnologice, se cere o înaltă calificare în domeniul chimiei analitice și fizico-chimice, concomitent cu dotarea tehnică de analiză și control.

În general, **prin sinteza fină se urmărește un înalt grad de valorificare a materiilor prime și o mare diversificare în fabricarea produselor chimice.** Trebuie menționat că aceste produse, foarte numeroase, se folosesc de obicei în tonaje mici și, în general, condiționează marea industrie. Realizarea industrială a lor presupune o intensă muncă de cercetare pentru stabilirea numeroaselor tehnologii, complexe, precum și o înaltă calificare la proiectare, în sensul conceperii de instalații elastice și cu un caracter cît mai universal. Deși utilajele folosite în domeniul respectiv nu sînt prea complicate, se cere ca ele să se comporte bine în medii agresive și să corespundă la variate condiții de temperatură, presiune, medii corosive, condiții de înaltă puritate etc.

Așa cum am amintit, în **stadiul actual al tehnicii se impune realizarea unui spectru mai larg din aceste produse,** urmînd să se satisfacă necesarul economiei naționale de catalizatori, reactivi, săruri diferite, substanțe pure, spectral pure, grad electronic, precum și stabilizatori, aditivi, antioxidanți, albitori optici, alcătuind o gamă întreagă de auxiliari pentru mase plastice, cauciuc, pielărie și textile. Domeniul sintezei fine se extinde firesc și în domeniul medicamentelor, cosmeticelor, coloranților, intermediarilor pentru acestea, lacurile și vopselele.

● Un salt calitativ în structura producției

ȚINÎND SEAMA de necesitatea dezvoltării unor astfel de industrii la noi în țară, prin Directivele Congresului al X-lea al P.C.R. privind planul de dezvoltare economic al României pe anii 1971—1975 și 1980 se precizează că „paralel cu creșterea industriei chimice de bază este necesar să se dezvolte și să se intensifice chimia fină și de mic tonaj". In cadrul acestei sarcini, a unei linii noi de dezvoltare a industriei chimice, de realizarea unui salt calitativ al structurii producției sale, **în cincinalul 1971—1975 s-a acordat prioritate programelor de dezvoltare ale sectoarelor de sinteză fină și producției produselor de mic tonaj.** Prin acestea se va asigura creșterea eficienței activității productive prin sporirea gradului de prelucrare și obținerea unor produse de purități avansate sau produse de sinteză fină și foarte fină, al căror aport economic este mult superior față de produsele de sinteză medie sau mare tonaj. De asemenea, se va realiza diversificarea producției produselor de mic tonaj, asigurîndu-se necesarul intern printr-o gamă largă de produse, ceea ce va conduce la reducerea importului atît pentru sectoarele proprii cît și pentru alte ramuri ale economiei naționale.

Pentru stabilirea programelor detaliate privind cercetarea, investițiile și producția grupelor de produse de sinteză fină și mic tonaj, au fost elaborate în anii 1970 și 1971 studii pentru dezvoltarea industriei de medicamente, pentru valorificarea superioară a plantelor medicinale din țara noastră, pentru dezvoltarea industriei de coloranți, pentru dezvoltarea industriei de reactivi, a produselor cosmetice și a altor produse de mic tonaj. Astfel, se preconizează ca, în 1975, să se realizeze, față de anul 1970, următoarele creșteri de producție pentru grupele menționate:

— Medicamente	47%
— Coloranți și pigmenți organici	28%
— Produse chimice auxiliare și mic tonaj	165%
— Cosmetice	45%
— Reactivi	23%

Ceea ce caracterizează sporurile de producție nu reprezintă numai o reluare a sortimentelor existente la capacități sporite, ci o înnoire sistematică a acestora, ținîndu-se cont de tendințele pe piața mondială, dar mai ales de satisfacerea necesarului intern, tendințele de consum, reducerea importului.

● Chimia în sprijinul sănătății

ÎN PRODUCȚIA DE MEDICAMENTE, caracterizată printr-o mare diversitate a sortimentelor, utilizate în terapeutică, s-a acordat prioritate acelor grupe solicitate de Ministerul Sănătății, pentru care se prevede o perioadă mai îndelungată de utilizare. **Principalele grupe de medicamente prevăzute pentru asimilare vor contribui la mărirea numărului de antibiotice de biosinteză și semisinteză, în special cele cu spectru larg de acțiune, folosite în combaterea infecțiilor** (micoze, infecții ale căilor respiratorii și ale căilor urinare etc.).

Programul prevede, de asemenea, asimilarea de noi produse cardiotonice și cardiovasculare indicate în tratamentul anghinei pectorale și a afecțiunilor cardiace în general, produse pentru tratamentul tuberculozei, produse antireumatice, neuroleptice, tranchilizante și înlocuitori de plasmă. Concomitent cu asimilarea formelor condiționate se prevede și asimilarea în țară a unui număr cît mai mare de substanțe active, în vederea eliminării importului acestora. În programele elaborate sînt incluse teme privind tehnologiile pentru obținerea principiilor active din plantele medicinale și prelucrarea acestora în continuare prin semisinteză pentru obținerea unor medicamente cu valori mari.

La prelucrarea plantelor se urmărește extragerea principiilor active conținute în acestea și valorificarea superioară a extractelor prin condiționarea lor în diverse forme farmaceutice prin livrare ca atare la export sau prelucrarea în continuare pentru obținerea medicamentelor care actualmente se importă.

Rentabilitatea prelucrării plantelor medicinale poate fi ilustrată prin valoarea ridicată a produselor obținute din acestea. Astfel, **valoarea unei tone de Degețel, crește de 6,5 ori prin valorificarea ca substanță activă, de aproximativ 35 de ori ca produs semisinteză și de 65 ori ca produs condiționat.** Este demn de menționat și programul de cercetare și industrializare a produselor din grupa hormonilor steroizi, produse de sinteză fină, utilizînd ca bază de materie primă Solasodina obținută din planta Solanum.

● Ce determină extinderea producției de coloranți?

PENTRU INDUSTRIA DE COLORANȚI la care diversificarea sortimentului folosit este de asemenea foarte mare, numărul produselor importate în 1970 fiind aproximativ de 880, s-au efectuat analize de structură a importurilor, analize pe baza cărora s-a elaborat programul de cercetare și industrializare în cincinalul 1971—1975.

Programul prevede concentrarea eforturilor pentru realizarea claselor de coloranți destinate vopsirii firelor și fibrelor sintetice care cunosc atît pe plan mondial, cît și în țara noastră, o puternică dezvoltare. Astfel, în perioada 1972—1975 cercetarea este orientată în special spre asimilarea coloranților de dispersie pentru fibre poliesterice, poliamidice, acetat și triacetat, a coloranți-

(Continuare în pag. 4)

(Urmare din pag. 3)

lor bazici, speciali destinați vopsirii fibrelor poliacrilonitrilice.

Pînă în anul 1975 cînd se va realiza instalația complexă în care se vor produce coloranții menționați parte din ei se vor asimila în instalațiile existente, în măsura în care acestea sînt adaptabile noilor procese tehnologice elaborate. Prin finalizarea acțiunilor de cooperare, în special cu țările socialiste, în această perioadă se preconizează realizarea coloranților bazici speciali pentru fibre poliacrilonitrilice, a coloranților complecși, coloranților de cadă, pigmenților pentru imprimare textilă, coloranților de dispersie.

Planurile anuale de cercetare, atît cele ale ICECHIM cît și a laboratoarelor uzinale, vor cuprinde cercetarea coloranților din diverse clase, de mare pondere în importul industriei noastre textile, care vor completa gama și paleta coloristică a sortimentelor ce se produc curent, ca de exemplu coloranți de sulf, pigmenți organici pentru lacuri și vopsele, coloranți acizi cu rezistențe superioare, coloranți direcți rezistenți etc.

Ținînd cont de variațiile mari ale cererii pieței, se preconizează realizarea prin investiții a unei instalații complexe, cu caracter universal care să permită asimilarea industrială a unui mare număr de coloranți, pe lîngă clasele propuse a se realiza în aceasta, coloranți de dispersie și coloranți bazici speciali pentru fibre poliacrilonitrilice, asigurîndu-se astfel o mai mare mobilitate în producție.

● Diversificarea catalizatorilor

ACESTOR PRODUSE li se acordă importanță deosebită, ținînd seama de faptul că selectivitatea proceselor și parametrii de funcționare a instalațiilor sînt influențați de natura și caracteristicile catalizatorilor și că modernizarea tehnologiilor și îmbunătățirea performanțelor de exploatare nu se pot realiza fără ei.

Producția de catalizatori va fi diversificată în vederea realizării catalizatorilor de mic tonaj, destinați marilor producții industriale. **În planul perioadei 1971—1975 se prevede realizarea catalizatorilor de nichel-molibden și cobalt-molibden pentru hidrofinarea motorinelor și a distilatelor petroliere, a catalizatorilor polimetalici pentru reformarea fracțiilor petroliere și a celor pentru hidrotratarea uleiurilor.** Programul de asimilare cuprinde, de asemenea, realizarea catalizatorilor pentru sinteza clorurii de vinil prin oxiclorurarea etenei, catalizatori pentru sinteza acrilonitrilului, a N-metilpirolidonei pentru oxidehidrogenarea butenelor, pentru sinteza metanolului, a formaldehidei, catalizatori pentru reducerea nitrobenzenului și dinitrobenzenului la amine, catalizatori pentru oxidehidrogenarea butenelor, pentru sinteza alchilaminelor, precum și realizarea de site moleculare.

● Polimerii și copolimerii

POLIMERII și copolimerii cu utilizări speciale, ambalaje pentru produsele alimentare etc., precum și produse auxiliare pentru industria textilă, pielărie, poligrafie, de mase plastice și cauciuc vor cunoaște dezvoltări prioritare.

Pentru industria electrotehnică și industria frigotehnică se vor realiza diferite sortimente de copolimeri ABS (acrilonitril butan stiren) cu proprietăți speciale adecvate pieselor ce urmează a fi realizate din aceștia (cuve pentru frigidere, casete radio și televizor etc.), din care motiv acest produs a fost denumit „oțelul sintetic". Gama de sortimente pentru aceste produse va fi completată cu policarbonați mase plastice cu bună rezistență termică și mecanică, copolimeri etilenă-propilenă, diverse sortimente de poliamidă ș.a., produse cu utilizări speciale în construcția de mașini, în electrotehnică și tehnica de calcul.

În acest cincinal se va începe fabricația vulcacitelor și antioxidanților pentru cauciuc, se va extinde fabricația de stabilizatori pentru mase plastice, producția de peroxizi organici, acid boric și borax, pentru industria electronică și industria sticlăriei.

Cosmeticele — mijloace cotidiene de igienă și frumos

SECTORUL DE COSMETICE care prezenta la nivelul anului 1970 un număr de 350 produse (însumînd 973 sortimente), va cunoaște de asemenea în acest cincinal o creștere importantă, urmînd a se realiza pînă în 1975 o dezvoltare a producției globale cu 42% mai mare decît cea a anului 1970. Utilizarea produselor cosmetice se extinde mereu datorită nivelului actual de civilizație, care determină includerea cosmeticelor pentru mijloacele cotidiene de igienă și frumos.

Industria noastră dispune de vaste surse indigene, care deschid perspective mari de valorificare în domeniul florei, apelor minerale și marine, nămolurilor active, alge, esența naturală de sidef și diferitelor materii prime de origină animală. Pentru a păstra cît mai bine calitatea materialelor naturale proaspete, sînt necesare tehnologii și metode de condiționare speciale.

În gama produselor de întreținere s-a extins concepția fabricării și comercializării lor în serii complete, diferențiate după tipuri de epidermă, evitîndu-se în felul acesta acțiunile antagoniste sau cumulările de substanțe active. Fotocosmetica trebuie ridicată pe o treaptă superioară ; se consideră că, spre deosebire de substanțele chimice active, care au o acțiune brutală, plantele conțin complexe bine armonizate cu efect blînd compatibil cu funcțiunile pielii în ansamblu. Astfel sînt mult apreciați ca biostimulatori fitohormonii din plantele bogate în extrageri.

Realizarea diversificării sortimentelor ca problemă de bază a acestui sector, impune realizarea unor ambalaje de calitate deosebită, **forme de prezentare atractive modernizate și o reclamă susținută prin magazine proprii de prezentare a produselor noi,** astfel încît industrializarea să se facă la sortimentele cerute în proporții care să satisfacă pe deplin gustul cumpărătorului.

Modul de prezentare al produselor atît pe piața internă cît și pe cea externă, ridică în sectorul producției de medicamente și cosmetice probleme deosebite, pe de o parte datorită naturii produselor care necesită lucrări speciale de omologare la beneficiari, cît și problemelor deosebite ridicate la export de concurența marilor firme de specialitate. În această direcție, Ministerul Industriei Chimice a alcătuit nuclee de propagandă specializate pentru medicamente și cosmetice.

● Tehnica modernă cere „puritate"

TENDINȚELE DE CERCETARE și industrializare pentru reactivi trebuie să fie **axate în acest cincinal pe realizarea unor produse cu grad înalt de puritate,** urmînd să se asigure un important sector al economiei naționale cu materii prime foarte pure, pentru industria electronică. Concomitent cu cercetarea și industrializarea produselor de uz electronic **se urmărește satisfacerea necesarelor industriei optice** care folosește solvenți de înaltă puritate, produse cu grad mare de puritate pentru spectrofotometrie și asigurarea cu chimicale fine a diverselor sectoare de sinteză. Cercetarea și industrializarea urmărește de asemenea realizarea ca precădere a unor produse noi cu sortimentul **de reactivi organici care se realizează prin sinteză și nu prin simple purificări.**

Astfel, din grupa produselor destinate industriei electronice se vor cerceta și industrializa produsele tricloretilenă, acetona, alcool ipropilic, xilen, acid azotic, alcool metilic, benzen, alcool etilic, etc. Pentru satisfacerea cerințelor interne de reactivi din diverse clase pînă la finele anului 1975 se vor cerceta peste 100 noi sortimente, urmărindu-se realizarea în industrie anual a 15—20 noi sortimente.

● Ce caracteristici se cer instalațiilor ? Atenție deosebită producției de mic tonaj

CALITATEA DEOSEBITĂ care se cere producției de mic tonaj și cantitățile mici în care se realizează, ridică probleme dificile pentru rezolvarea cărora ministerul le-a acordat prioritate în planurile de cercetare proprii. Astfel, în planul pe 1972 pentru sectorul de sinteză fină și mic tonaj figurează 107 teme ce se realizează în majoritate prin institutele de cercetare proprii, coordonate de Institutul central de cercetări chimice.

Gradul mare de diversificare al producției și ritmul de înnoire al producției sporit, caracteristic acestui sector impune **realizarea unor instalații cu grad mare de universalitate, flexibil în utilizare,** care să permită schimbarea fabricației în funcție de cerințe, cu cheltuieli materiale minime. Varietatea largă a tehnologiilor ce sînt necesare și dificultățile de ordin tehnic ce le ridică realizarea sintezelor fine, precum și gradul înalt de puritate ce se cere pentru sortimentul destinat terapeuticii cosmetice și industriei electronice, ridică probleme de aparatură deosebită, de spații industriale delimitate pentru evitarea impurificărilor și în această direcție s-au elaborat, pentru cincinalul 1971—1975, programe care să asigure condiții satisfăcătoare realizării dezideratelor enunțate.

● Cum concepem specializarea și cooperarea

DIVERSITATEA foarte mare a producției pentru sectoarele de medicamente, coloranți, reactivi, cosmetice, produse auxiliare, ridică de asemenea probleme de specializare și cooperare atît la nivelul industriei chimice și economiei naționale, cît și la nivelul internațional, al colaborării, în primul rînd, cu țările socialiste și alte țări cu o industrie chimică dezvoltată.

Pentru rezolvarea unor astfel de probleme complexe a fost înființată organizația „INTERCHIM", avînd ca obiect dezvoltarea în continuare a specializării, cooperării și coordonării între țările socialiste membre CAER a producției de produse de mic tonaj, a ridicării nivelului tehnic și economic al producției de coloranți sintetici și produse intermediare pentru fabricarea acestora, substanțe auxiliare pentru industria textilă, de pielărie și hîrtie, chimicale (adaosuri) pentru polimeri, produse chimice pentru protecția plantelor (pesticide) și altele.

● Exigențe ale asigurării unei eficiențe ridicate

EFICIENȚA economică a produselor industriei de sinteză fină justifică pe deplin importanța ce se acordă acestei ramuri și prioritatea în dezvoltare. **Este suficient să arătăm că valoarea unei tone de antibiotice este de mii de ori mai mare decît valoarea unei tone de uree, pentru a ilustra înaltul grad de valorificare a produselor din această categorie.**

Asigurarea necesarului intern și vinderea prin export a acestor produse va aduce un aport valutar considerabil în balanța de plăți a economiei naționale. Pentru rezolvarea sarcinilor de export se impune asigurarea unor produse care să se încadreze în exigențele deosebite ale farmacopeelor de uz internațional pentru medicamente și în exigențele de calitate cerute pe piață pentru produsele cosmetice, reactivi, auxiliari, coloranți. Programele de îmbunătățire a calității sînt axate, în principal, pe aducerea produselor noastre la nivelele calitative solicitate.

Realizarea unui program atît de divers impune măsuri deosebite și în ce privește asigurarea bazei de materii prime care prezintă un grad de diversificare cu mult mai mare decît acela al producției finite. Pentru asigurarea corelărilor și ritmicităților necesare, în atenția Ministerului Industriei Chimice au stat în permanență adoptarea celor mai noi metode de conducere și organizare ; în actualul cincinal se va pune accentul pe îmbunătățirea sistemului informațional, prin introducerea tehnicilor de calcul electronic, a ordinatoarelor de procese pe lîngă cele de gestiune. Se va realiza de asemenea perfecționarea structurii organizatorice și se va îmbunătăți simțitor pregătirea, specializarea și perfecționarea cadrelor din activitățile economice și tehnice din producție, cercetare și proiectare.

În centrale industriale și întreprinderi, îndeplinindu-se planul pe 1971

SE FAC PREGĂTIRI INTENSE PENTRU PRODUCȚIA ANULUI VIITOR

CA URMARE a mai bunei folosiri a potențialului tehnic și uman, a organizării superioare a producției și a muncii, numeroase colective de întreprinderi din întreaga țară consemnează realizarea cu mult înainte de termen a sarcinilor anuale de plan și a angajamentelor asumate în întrecerea socialistă, obținerea unor însemnate cantități de produse peste sarcinile planificate.

O dată cu aceasta, în fabrici și uzine, centrale industriale se fac intense pregătiri pentru producția anului 1972 — al doilea din actualul cincinal — prin încheierea acțiunii de contractare a materiilor prime și materiale, prin pregătirea în avans în secțiile primare, a pieselor și subansamblelor necesare unei bune demarări a producției chiar din primele zile ale anului viitor etc.

Consemnăm, în cele ce urmează, cîteva din aceste activități.

● Trustul de construcții industriale din municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej și-a îndeplinit planul de producție cu 25 de zile mai devreme. Au fost predate beneficiarilor, în acest an, 42 de obiective industriale în 4 județe ale Moldovei, din care 11 cu mult înainte de termen. În prezent, au fost luate măsuri speciale, pentru asigurarea frontului de lucru în timp de iarnă, atacîndu-se numeroase obiective ale anului viitor.

● Cu 21 de zile înainte de termen și-au îndeplinit planul anual și colectivele Fabricii de încălțăminte „Solidaritatea" și al Fabricii de cărămidă „Crișana" din Oradea. Și aici, au fost luate numeroase măsuri, menite să asigure încă de pe acum condiții favorabile îndeplinirii și depășirii planului pe 1972 : s-au încheiat contracte pentru aprovizionarea cu materii prime cît și pentru desfacerea produselor. Au loc în prezent, analize și studii pentru depistarea de noi rezerve interne — în scopul valorificării lor în viitor.

● Întreprinderea de electrocentrale „Palas" din județul Constanța — a opta din județ — și-a realizat planul anual cu peste 3 săptămîni înainte. Pînă la sfîrșitul lunii ea va livra în plus economiei naționale circa 100 milioane kWh energie electrică.

● Colectivul Trustului de construcții din Galați — deținător al „Steagului roșu" și al Diplomei de unitate fruntașă pe 1970 în întrecerea socialistă — a raportat realizarea planului anual la toți indicatorii. În acest fel, au fost create premisele devansării altor lucrări, respectiv 16—20% din obiectivele cuprinse în planul pe 1972 au putut fi începute în prezent.

● Îndeplinind de pe acum sarcinile planului anual, unitățile din cadrul CEIL-Piatra Neamț, vor realiza, pînă la sfîrșitul lunii, o producție suplimentară în valoare de 59 milioane lei.

● Realizînd cu mult înainte de termen planul anual, colectivul salinei „Praid" din județul Harghita va extrage în plus, pînă la sfîrșitul anului, peste 5 000 tone de sare. De asemenea, aici au fost stabilite măsurile tehnico-organizatorice necesare pentru îndeplinirea ritmică a sarcinilor de plan pe 1972.

CU PRIVIRE LA REGIMUL PREȚURILOR ȘI TARIFELOR

LEGEA PREȚURILOR — UN NOU ȘI ÎNSEMNAT PAS PE DRUMUL PERFECȚIONĂRII CONDUCERII ECONOMIEI NAȚIONALE

ÎN VASTA ACȚIUNE de perfecționare a conducerii și planificării economiei naționale în etapa actuală, partidul nostru acordă o mare atenție folosirii mai largi a pîrghiilor economice, menite să contribuie la punerea deplină în valoare a tuturor rezervelor de dezvoltare pe cale intensivă a economiei naționale. **„Punem accentul** — a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea consacrată sărbătorii semicentenarului partidului — **pe o mai bună folosire conștientă a factorilor economici, a acțiunii legilor economice obiective, inclusiv a legii valorii, pe studierea cerințelor pieței, pe dezvoltarea largă a inițiativei de jos".**

Un rol hotărîtor în această direcție este chemat să-l joace sistemul prețurilor care constituie o latură esențială a mecanismului de funcționare a economiei naționale, cu implicații profunde asupra principalelor ei procese și fenomene; acestuia îi revine un rol de seamă în orientarea activității economice în direcțiile prevăzute în plan, în dezvoltarea schimburilor dintre ramuri și întreprinderi, în asigurarea stabilității monetare, în exprimarea proporțiilor sintetice ale reproducției sociale. Dar, pentru a răspunde acestor cerințe, sistemul de prețuri se cere și el perfecționat, ceea ce urmează a se realiza prin aplicarea prevederilor proiectului de lege cu privire la un nou regim de stabilire a prețurilor și tarifelor. El urmează, după aprobarea de către M.A.N., să reglementeze modalitățile de stabilire a prețurilor și tarifelor, principiile fundamentale de care trebuie ținut seama, delimitarea mai strictă a atribuțiilor diferitelor organisme economice și crearea cadrului juridic propice pentru eliminarea arbitrariului și subiectivismului în domeniul elaborării și aplicării prețurilor și tarifelor. Astfel, articolul 1 din proiectul de lege precizează că „În Republica Socialistă România, prețurile și tarifele trebuie să reflecte cheltuielile sociale de producție, să țină seama de valoarea de întrebuințare a produselor și să contribuie la înfăptuirea politicii partidului și statului de dezvoltare în ritm înalt a economiei naționale, de creștere continuă a productivității muncii... și creșterea nivelului de trai al întregului popor".

Printre prevederile care jalonează cadrul în interiorul căruia organele economice își pot manifesta inițiativa creatoare în domeniul stabilirii prețurilor, mai importante ni se par cele din articolul 12, potrivit cărora mărimea beneficiului inclus în prețuri urmează a se stabili în jurul unei rate medii care rezultă din raportarea masei venitului net al societății la prețul de cost total al ramurii sau subramurii. **Principial nouă** și de o **utilitate practică remarcabilă** este precizarea obligației ca, o dată cu ratele rentabilității pe ramuri și subramuri, să se stabilească și **limitele maxime** ale acestora. **Credem, însă, că efectul pozitiv scontat al acestei prevederi ar fi mai mare dacă în articolul 13 — care se referă la ratele rentabilității medii pe ramuri — și mai ales în articolul 14 — care se referă la rata rentabilității medii pe produse — s-ar include precizări și cu privire la amplitudinea oscilațiilor beneficiului în jurul ratei medii. Ne referim la faptul că este profund științific să se asigure — în sensul în care o face conținutul articolului 14 — posibilitatea de a se utiliza variația ratei beneficiului ca o puternică pîrghie a politicii economice, cu condiția ca elongația acestei variații să nu permită îndepărtarea prețurilor față de cheltuielile sociale de producție și să nu altereze echivalența de principiu a schimburilor, nu numai la nivelul ramurilor și al economiei naționale dar nici la nivelul produselor.** Prin precizarea maximului admisibil al amplitudinii variațiilor în jurul mediilor s-ar răspunde mai hotărît cerinței — profilate în decursul a numeroase dezbateri teoretice — de a nu se aborda principiul echității socialiste doar „în ansamblu", doar ca tendință la nivelul macro-economic, ci, **în mod concret,** la nivelul intereselor economice ale colectivelor de producători, dat fiind că acestea, în ansamblul sistemului de interese ale societății socialiste, ocupă un loc distinct.

APRECIEM că proiectul de lege va aduce o contribuție hotărîtoare în direcția situării pe baze științifice a sistemului prețurilor, prin luarea în calcul a prețurilor de cost care să reflecte condițiile de producție ale tuturor unităților care produc aceleași produse (cf. art. 6 din pro-

conf. univ dr. N. NICHITA
lect. univ. P. IOSUB

(Continuare în pag. 6)

STIMULENT PENTRU ÎMBUNĂTĂȚIREA CALITĂȚII PRODUSELOR

PREVEDERILE Conferinței Naționale a Partidului Comunist Român din decembrie 1967 cu privire la faptul că unitățile economice vor putea fixa prețuri diferențiate, pe sortimente și calități, își găsește cadrul juridic în noua Lege cu privire la regimul prețurilor și tarifelor. Chiar din conținutul primului articol rezultă că prețurile și tarifele trebuie să țină seama de valoarea de întrebuințare a produselor și să contribuie la îmbunătățirea calității produselor. Deci, se precizează, de la început, că, la diferențierea prețurilor după calitate, se are în vedere valoarea de întrebuințare a mărfurilor și nu numai valoarea lor. Corelarea prețurilor cu valoarea de întrebuințare apare ca un leit-motiv în textul Legii, cunoscînd că ideea este reluată și în art. 16, 21, 44 și 46.

Pornind de la necesitatea unei interdependențe între ridicarea calității produselor și eficiența economică a noilor produse, atît la producător, cît și la beneficiar, art. 6 al Legii prevede că stabilirea prețurilor va fi precedată în toate cazurile de **analiza critică a costurilor** pe fiecare întreprindere și respectiv de verificarea documentațiilor privind calitatea produselor. Aceasta presupune o colaborare perfectă între creatorii de produse noi și economiștii din unitatea producătoare, care au sarcina de a urmări realizarea de produse noi de calitate superioară la un preț de cost cît mai scăzut. **Considerăm totuși, că atunci cînd este vorba de lansarea unor produse noi de o calitate superioară să se aibă în vedere nu numai prețul de cost, ci și prețul de livrare, adică să se aibă în vedere și plusprodusul ce se realizează, precum și creșterea valorii de întrebuințare într-un nivel mai mare decît creșterea costurilor.** Obținerea de economii la cheltuieli materiale de producție planificate nu ar trebui să se facă în detrimentul calității.

Fără a neglija așa-numita „analiză de valoare", studiile întreprinse în țările dezvoltate au arătat că, de regulă, îmbunătățirea calității contribuie la creșterea rentabilității chiar și atunci cînd necesită o mărire a costurilor pentru produsul respectiv, datorită cheltu-

prof. Iordachi DIMITRIU
Iași

(Continuare în pag. 6)

TAXA ASUPRA FONDURILOR DE PRODUCȚIE ȘI DOBÎNDA — PÎRGHII ALE SPORIRII EFICIENȚEI

PROIECTUL de lege cu privire la regimul de stabilire a prețurilor și tarifelor — supus dezbaterii publice — aduce îmbunătățiri substanțiale sistemului de prețuri din țara noastră, menite să sporească rolul și eficacitatea acestui instrument al planificării și conducerii economiei naționale. Prin măsurile ce se prevăd, prețul va ajunge să exprime mai adecvat cheltuielile sociale de producție, să contribuie în mai mare măsură la stimularea folosirii cu spirit gospodăresc a mijloacelor de producție, să cointereseze întreprinderile la sporirea producției și a beneficiului etc. În cele ce urmează vom face unele considerații și propuneri în legătură cu taxa asupra fondurilor de producție și dobîndă ca elemente ale prețului de cost. Aceste elemente contribuie la dirijarea cointeresării materiale a întreprinderilor în direcția creșterii eficienței economice a activității lor. Proiectul de lege precizează că în prețul de cost, se include, pe lîngă acele elemente „clasice", și taxa asupra fondurilor de producție. Deși sursa de acoperire a acestei taxe este venitul net creat de întreprindere, ea este concepută ca o **cheltuială de producție**, calculată în raport cu volumul fondurilor de producție, pentru a determina, în principiu, o mai rațională folosire a acestora. Cu cît activitatea întreprinderii va fi mai bună, cu atît se va realiza o producție mai mare, se va reduce prețul de cost și va crește beneficiul peste cel planificat. Astfel, după achitarea taxei asupra fondurilor de producție, întreprinderii îi rămîne un beneficiu net, care depinde într-o mare măsură de efortul propriu.

Taxa asupra fondurilor de producție este un fel de dobîndă pe care întreprinderile industriale trebuie să o plătească statului pentru folosirea fondurilor cu care sînt dotate. Perceperea ei micșorează în mod corespunzător beneficiul brut al întreprinderii, devenind un important venit bugetar, în vederea finanțării reproducției lărgite.

Obținerea venitului net în volum sporit este de o mare însemnătate pentru dezvoltarea economiei socialiste, fără însă ca realizarea acestui venit să constituie scopul producției socialiste, fără ca el să regleze proporțiile repartizării resurselor pe muncă și materiale, implicit a investițiilor, între diferitele ramuri. Dar, societății socialiste nu-i este indiferentă creșterea volumului venitului său net, deoarece de aceasta depinde posibilitatea dezvoltării continue a producției și ridicarea nivelului de trai al populației.

Taxa asupra fondurilor de producție urmează să fie plătită pe **durata normată** a funcționării acestora, calculîndu-se asupra valorii fondurilor fixe și a mijloacelor circulante create pe seama resurselor bugetare. „Taxa asupra fondurilor de producție, menită să stimuleze utilizarea cît mai rațională a acestora, se arată în proiectul de lege, se calculează pentru durata normată de funcționare asupra valorii fondurilor fixe și a mijloacelor circulante ale unităților socialiste economice, cu excepția celor creditate și a celor procurate din fonduri proprii".

În legătură cu calcularea taxei asupra fondurilor fixe se ridică problema dacă se are în vedere valoarea de inventar (de achiziție) a acestora, sau valoarea rămasă după scăderea amortizării anuale. După părerea noastră, taxa asupra fondurilor fixe ar trebui să se aplice la valoarea rămasă, pentru a reflecta astfel și gradul de uzură al fondurilor respective. O dată cu apropierea sfîrșitului duratei de funcționare se micșorează valoarea rămasă neamortizată, deci se micșorează și taxa calculată asupra ei, fiind în concordanță astfel cu mișcarea potențelor tehnico-economice ale fondurilor fixe respective. Facem această propunere ținînd seama și de inegalitățile ce ar putea să apară, în cazul luării în calcul a valorii de inventar a fondurilor fixe, între întreprinderile care folosesc fonduri fixe mai vechi și întreprinderile noi. Desigur, veniturile unităților economice sînt influențate nu numai de starea de uzură fizică și morală a fondurilor fixe, ci de o sumă de alți factori. Dintre aceștia, însă, cel care joacă un rol deosebit de important în condițiile actualei revoluții tehnico-științifice în sporirea veniturilor este gradul de perfecționare al mijloacelor de muncă.

Modul de folosire a fondurilor de producție este reflectat în activitatea întreprinderii nu numai de taxa asupra fondurilor de producție, ci și de dobînda ce se plătește la creditele primite. Plata dobînzii este concepută în activitatea întreprinderii ca o chel-

dr. Florea STAICU

(Continuare în pag. 6)

UN NOU ȘI ÎNSEMNAT PAS PE DRUMUL PERFECȚIONĂRII CONDUCERII PLANIFICATE

(Urmare din pag. 5)

iect); mai mult, obligativitatea extinderii prețului de cost la toate organizațiile agricole cooperatiste (cf. art. 30) constituie începutul rezolvării uneia dintre cele mai spinoase probleme ale stabilirii prețurilor și crearea unei premise fundamentale pentru perfecționarea aplicabilității principiilor teoriei valorii-muncă și asigurarea unor baze **unitare** ale evaluării nivelului cheltuielilor de muncă socialmente necesare. În această arie se înscrie în mod justificat și interdicția de a se lua în considerare, la stabilirea prețului de cost antecalculat, cheltuielile legate de rebuturi, amenzi, penalizări și alte cheltuieli neproductive (cf. art. 5). În același timp, însă, **credem că prevederea restrictivă de a nu se lua în calcul „costurile mai mari determinate de repartizarea nerațională între unități a fabricării unui produs..." — prevedere conținută în articolul 7 — nu se înscrie cu consecvență pe linia reflectării în prețuri a condițiilor de producție ale tuturor producătorilor și nici pe linia asigurării, prin prețuri, a cointeresării materiale a tuturor întreprinderilor**; neluarea în calcul a costurilor unei astfel de întreprinderi ar afecta — în ultimă analiză — nivelul rentabilității sale, iar prin intermediul acelei părți din beneficiu care este destinată constituirii fondului de premiere etc. s-ar răsfrînge negativ asupra membrilor colectivului respectiv, cu toate că întreprinderea nu ar fi vinovată de situația creată prin decizia eșaloanelor superioare cu privire la repartizarea între unități a fabricării produselor.

În sfîrșit tot în legătură cu cea mai importantă funcție a prețurilor — aceea de a reflecta cu maximă fidelitate cheltuielile sociale de producție — încă din preambulul proiectului de lege rezultă că spiritul în care aceasta a fost elaborată țintește către „menținerea concordanței prețurilor cu cheltuielile sociale, prin modificarea prețurilor în raport cu schimbările ce intervin în factorii care au stat la baza stabilirii lor". **Aceasta ar elimina caracterul rigid al prețurilor,** imobilitatea care a generat în trecut multe defecțiuni ale sistemului de prețuri. **Dar trebuie să remarcăm că aliniatul al doilea al articolului 6 nu pare să susțină cu suficientă fermitate înfăptuirea acestui deziderat, dat fiind că, din conținutul său, rezultă că, în cazul apariției unei rentabilități care depășește limita maximă ca urmare a reducerii cheltuielilor de producție, se poate recurge, în egală măsură, fie la reducerea prețurilor de producție, fie la transformarea unei părți din beneficiu în impozit pe circulația mărfurilor, fie — chiar — la menținerea lor; or, principiul enunțat în preambulul proiectului de lege cere, pe baza unor criterii a căror forță științifică, teoretică și practică a fost unanim recunoscută, ca în aceste cazuri, soluția adoptată să fie în mod preponderent, reducerea prețurilor, atît a celor cu ridicata, cît și a celor de vînzare cu amănuntul — în cazul bunurilor de consum.**

După cum se știe Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român a subliniat necesitatea întreprinderii de măsuri pentru a se pune capăt practicii unor ministere și întreprinderi care, pe seama majorării prețurilor sau stabilirii arbitrare a unor prețuri, urmăresc să realizeze beneficii nejustificat de mari și, pe această cale, și venituri nejustificate. În acest sens, este salutară interdicția, prin articolul 8 al proiectului de lege, a creării de rezerve, sub orice formă, în prețul de cost antecalculat. Obiectivul formulat de conducerea superioară de partid este urmărit și prin prevederile articolului 20 care cer ca adoptarea în producție a noilor produse și sortimente să asigure — la un efect util egal — **prețuri mai mici sau cel mult egale cu cele ale produselor similare existente.** În aceeași direcție converg și prevederile articolului 21, al. a și b; credem că astfel de reglementări răspund unora dintre cele mai reale necesități ale creșterii eficienței economice a producției sociale. **De aceea propunem ca, prin această prismă, să fie încă o dată analizate prevederile art. 44, al. b, privitoare la determinarea prețurilor cu amănuntul ale bunurilor de consum care, din acest punct de vedere, nu par să fie supuse aceleiași idei conducătoare ca prețurile mijloacelor de producție.**

Într-adevăr, potrivit articolului 44, la produsele de serie mică — cu caracter de noutate — prețurile vor include beneficii și impozit pe circulația mărfurilor **mai mari.** Există desigur, temeiuri ale unei astfel de reglementări; apreciem de asemenea, importanța clauzei potrivit căreia „pe măsură ce producția acestor bunuri de consum se transformă în producție de serie mare sau de masă, prețurile se vor reduce corespunzător". Dar, pe de altă parte, privind lucrurile în perspectivă mai îndelungată, nu trebuie să fie cîtuși de puțin neglijat caracterul întrucîtva relativ al „noului" în cazul a numeroase bunuri de consum și nici faptul că reducerea ulterioară a prețurilor nu poate fi, din punct de vedere tehnic, în așa fel controlată încît să fie cu adevărat corespunzătoare, cantitativ, cu plusul de preț atribuit într-o perioadă precedentă. Marea importanță a acestui aspect al lucrurilor constă în faptul că din tendința de a se atribui prețuri mai mari „noutăților" izvorăște una dintre cele mai însemnate cauze ale evoluției divergente a productivității muncii sociale față de evoluția prețurilor.

O PROBLEMĂ fundamentală a metodologiei prețurilor o constituie, după cum se știe, adoptarea criteriului potrivit căruia un volum dat al venitului net al societății se repartizează în prețuri. În această chestiune, din proiectul de lege rezultă că, dintre mai multele criterii posibile (fiecare criteriu corespunzînd unui anumit „tip" de preț), pentru economia noastră se va adopta — deși nu în mod absolut — criteriul fondurilor de producție. Considerăm că dacă acest criteriu este privit în interacțiunea sa cu alte pîrghii economice (cum ar fi repartizarea și utilizarea beneficiului, sistemul repartiției după muncă etc.), precum și corelat cu alte reglementări privind elaborarea prețurilor, el este corespunzător. Avem în vedere faptul că îndelungatele discuții, în care s-au adus nenumărate argumente pro- și contra în legătură cu fiecare dintre criteriile posibile nu au dus la concluzii certe și unanim acceptate. Pornind, însă, de la cerințele teoriei valorii-muncă, **propunem o îmbinare mai largă a criteriilor repartizării venitului net în prețuri.** De altfel, o precizare făcută în cuprinsul articolului 13 din proiectul de lege cuprinde o asemenea posibilitate: „În cazul ramurilor și subramurilor în care cheltuielile pentru materii prime și materiale au o pondere ridicată în prețul de cost, beneficiul poate fi stabilit în raport cu cheltuielile de prelucrare". Extinderea principiului îmbinării mai multor criterii de repartizare a venitului net nu este, însă, posibilă decît dacă se precizează, **chiar în cuprinsul legii,** valabilitatea unora și acelorași criterii pentru toate ramurile și subramurile economiei naționale, precum și cuantumul din volumul total al venitului net care se repartizează în raport cu fiecare dintre criteriile date; în caz contrar se alterează caracterul unitar al metodologiei stabilirii prețurilor. Este știut că la o astfel de concluzie s-a ajuns și în alte țări socialiste în care s-au desfășurat ample acțiuni de îmbunătățire a sistemului de prețuri.

În aceeași ordine de idei, apreciem **că includerea în prețuri a unor taxe asupra fondurilor de producție va avea un efect pozitiv asupra creșterii eficienței utilizării bazei tehnico-materiale a societății noastre, dar credem că suportarea acestor taxe nu prin intermediul prețului de cost (cum se prevede în articolul 5), ci din beneficiul total al întreprinderii ar fi de natură să antreneze mai direct și mai viguros interesele întreprinderilor în raționalizarea intensă a fondurilor utilizării de producție.**

Din punctul de vedere al clarității reglementării regimului prețurilor și, în primul rînd, a bazelor metodologice ale elaborării lor, **credem că ar fi util să se examineze dacă este oportună utilizarea, în numeroase articole ale legii, a denumirii de „prețuri de producție".** Această denumire desemnează, în mod curent, **un tip de preț** care nu se realizează prin simplul fapt că, **la nivelul ramurilor,** masa venitului net se repartizează în raport cu fondurile de producție. El ar deveni o realitate numai în cazul cînd criteriul fondurilor de producție ar putea fi aplicat și pentru repartizarea venitului net **în prețul fiecărui produs. De aceea, în scopul înlăturării oricărei ambiguități, credem că ar fi de dorit ca în tot cuprinsul legii să se utilizeze doar noțiunile folosite în articolul 2, în care pentru a se desemna vechile categorii de prețuri cu ridicata, a fost introdus termenul de „prețuri ale producătorilor".**

În ansamblu, credem că virtuțile pe care le întrunește proiectul de lege cu privire la regimul prețurilor și tarifelor trebuie analizate și apreciate în contextul actual al dezvoltării forțelor de producție ale țării noastre, al sarcinilor privitoare la perfecționarea conducerii planificate a economiei naționale, dar și în lumina posibilităților încă limitate pe care le oferă în momentul de față sistemul de evidență a cheltuielilor de producție, tehnicile de calcul permise de gradul de dezvoltare a ciberneticii, precum și în raport cu gradul de dezvoltare a cercetării științifico-teoretice în domeniul mecanismelor funcționării economiei naționale socialiste. Sîntem convinși că prin însăși aplicarea acestei legi se vor da noi impulsuri

(Continuare în pag. 12)

TAXA ASUPRA FONDURILOR DE PRODUCȚIE

(Urmare din pag. 5)

tuială efectivă pentru mijloacele împrumutate. **După părerea noastră includerea dobînzii în prețul de cost al producției are menirea de a face întreprinderea cît mai interesată în folosirea cu grijă a creditelor, de a se gospodări cît mai judicios în vederea creării condițiilor favorabile de rambursare a împrumutului și de achitare a dobînzii aferente.**

Taxa asupra fondurilor de producție și dobînda sînt elemente înrudite ale prețului de cost; trăsătura lor comună constă în aceea că întreprinderile plătesc pentru mijloacele utilizate, ceea ce micșorează venitul lor. Deosebirea dintre ele constă în categoriile de fonduri cărora li se aplică: taxa asupra fondurilor este legată de folosirea mijloacelor provenite din surse bugetare centralizate, iar dobînda, de folosirea creditelor, a mijloacelor împrumutate. Faptul că resursele provenite din credite sînt exceptate de la plata taxei, are în vedere tocmai această deosebire. Trebuie menționat că este doar o deosebire formală faptul că taxa asupra fondurilor este o prelevare la bugetul de stat, în timp ce dobînda este încasată de bancă.

Proiectul de lege menționează că sînt scutite de plata taxei acele fonduri create prin creditare și cele procurate din fonduri proprii. **Sîntem de părere însă că proiectul de lege ar trebui să precizeze că mijloacele provenite din credite, pentru care se plătește dobîndă, vor fi scutite de plata taxei asupra fondurilor fixe nu numai pe perioada rambursării creditului, ci pe întreaga durată a funcționării fondurilor fixe respective.** În acest fel unitățile economice vor ști precis că o dată cu achitarea tuturor ratelor de împrumut, cînd încetează și obligația de a plăti dobîndă, fondurile respective nu sînt supuse taxei. Această problemă se ridică pentru situațiile în care durata de rambursare a creditelor este mai mică decît durata normală de funcționare a fondurilor fixe respective.

În cazul în care întreprinderea ar trebui să plătească taxă asupra fondurilor fixe provenite din credite, după terminarea achitării ratelor, ele nu ar manifesta destul interes în contractarea de împrumuturi pe termene cît mai scurte, ci vor căuta să stabilească termene cît mai lungi pentru rambursarea creditelor, mai ales dacă dobînda este mai scăzută decît taxa. Or, prelungirea rambursării creditului nu este nici în avantajul economiei naționale și nici al întreprinderilor în cauză. **Merită să fie studiată problema dacă după rambursarea ratelor de credit nu este cazul să se aplice taxa, ținînd seama de extinderea creditului și la unele investiții finanțate pe baza resurselor bugetare centralizate.** Se pune întrebarea dacă este suficientă plata dobînzii pentru măsurarea utilizării fondurilor de producție, deși ponderea creditelor va crește mult, deci și a fondurilor care sînt încărcate de plata dobînzii aferente creditelor.

STIMULENT PENTRU ÎMBUNĂTĂȚIREA CALITĂȚII

(Urmare din pag. 5)

ielilor de „cost quality". Aceasta nu înseamnă că realizarea unor produse de calitate superioară necesită întotdeauna costuri sporite. Printr-un control total în cadrul gestiunii calității se pot obține produse de calitate superioară la un cost cît mai redus. De aceea, este foarte indicată prevederea de la art. 46 prin care se legiferează obligația unităților producătoare să ridice calitatea bunurilor de consum existente în cadrul prețurilor în vigoare. **Totuși, apreciem că ar trebui reformulat textul de la art. 8 care prevede că „este interzisă luarea în calcul a cheltuielilor suplimentare determinate de folosirea unor materii prime și materiale de calitate mai ridicată și a unor forțe de muncă cu o calificare superioară celor care sînt necesare pentru executarea normală a produsului".** Considerăm **că această „interzicere" ar trebui să se refere numai la produsele care nu contribuie la creșterea rentabilității la producător și a eficienței economice la beneficiar.**

Legătura axiomatică între creșterea beneficiului și ridicarea calității produselor ar trebui prevăzută și în Secțiunea I a Legii (eventual la art. 12 al. d), așa cum este prezentată foarte limpede în Secțiunea II, în contextul art. 17 unde se face referire atît la asigurarea unor beneficii mai mari pentru produsele de calitate superioară (al. f) la luarea în calcul a unei rentabilități mai mari la produsele de un înalt nivel tehnic (al a), cît și reducerea rentabilității pentru produsele învechite menținute în fabricație, măsuri care vor duce la cointeresarea întreprinderilor în modernizarea producției și creșterea eficienței economice. În legătură cu determinarea beneficiului realizat destinat constituirii fondului de premiere și altor fonduri la dispoziția întreprinderii sau centralei industriale în cadrul acțiunii de autofinanțare, concomitent cu preocuparea permanentă pentru îmbunătățirea calității produselor, apreciem ca foarte bună prevederea de la art. 152 din Lege, ca atunci cînd se constată o creștere nejustificată a rentabilității, ca urmare a abaterilor de la normele de calitate, unitățile economice de stat să verse la buget beneficiul suplimentar astfel realizat în anul curent ca fiind necuvenit. **Considerăm că această măsură restrictivă ar trebui aplicată și unităților cooperatiste.**

Pentru ca întreprinderile care fabrică produse la care standardele sau normele interne prevăd mai multe calități să fie într-adevăr stimulate în realizarea producției de calitate superioară (art. 44, al. c), **sîntem de părere ca, beneficiul realizat peste plan ca urmare a schimbării greutății specifice a sortimentelor de calitate superioară față de planul de producție inițial, precum și primele de export pentru calitate (art. 69) să constituie la nivelul unității producătoare sau a centralei industriale un „Fond pentru stimularea calității".** Din acest fond, care ar putea să aibă și alte surse, ar urma să se acopere cheltuielile cu modernizarea utilajelor și rambursarea creditelor de mică mecanizare care se referă la acțiunea de îmbunătățire a calității produselor, precum și acordarea de premii lunare pentru calitate, problemă foarte debil conturată în legislația actuală a sistemului premial.

Referindu-ne la atribuțiile în domeniul controlului prețurilor și tarifelor, menționăm că organele financiar-bancare, prin atribuțiile statutare de control asupra activității economico-financiare a întreprinderilor și organizațiilor economice au sarcina verificării legalității prețurilor, așa cum prevede noua Lege la art. 114 și 115. **Ar trebui ca aparatul financiar și de credit să aibă și sarcina legală de a controla și concordanța dintre calitatea produselor vîndute și serviciile prestate și prețurile și tarifele aplicate, așa cum se prevăd astfel de sarcini la art. 117, 120 și 121 pentru alte ministere și organe centrale ale administrației de stat. În acest sens ar urma să se completeze și art. 147 privitor la dreptul organelor financiare și bancare de a constata și sancționa contravențiile la prezenta lege.**

În sfîrșit, prevederile de la cap. XIII se referă și la infracțiuni și contravenții în legătură cu încălcarea normelor privind corelarea între calitatea produselor și prețul de vînzare.

Față de numeroasele referiri și precizări cu privire la asigurarea, controlul și stimularea îmbunătățirii calității produselor, putem considera că noua Lege cu privire la regimul prețurilor și tarifelor face parte și din legislația calității.

- Eficiența merge mînă-n mînă cu organizarea...
- Cum pot fi „dezghețate" milioane de lei?
- Măsuri sau acțiuni?
- Semnificațiile unor oscilații
- „Porii" fondului de timp...
- Schimbul II și III în dauna schimbului I?
- Rolul și locul atelierelor „satelit"

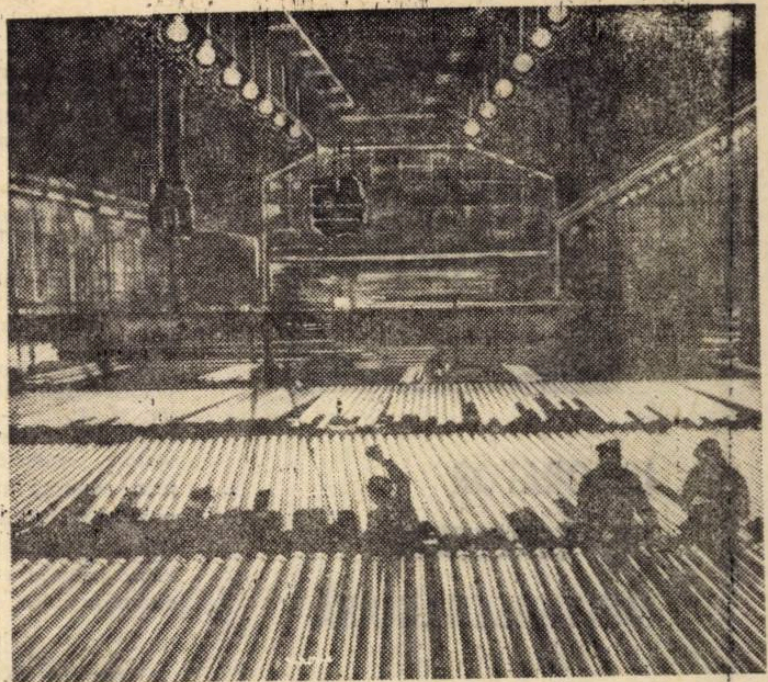

„ȘTAFETA SCHIMBURILOR" SAU „CURSA" PENTRU EFICIENȚĂ

UN SFERT din sporul de producție industrială prevăzută în acest cincinal este preconizat să se obțină pe seama mai bunei folosiri a capacităților de producție existente și a forței de muncă. Este firească o asemenea sarcină, dacă avem în vedere faptul că astăzi, în aproape toate ramurile economiei naționale, există rezerve de capacități de producție insuficient folosite. O însemnată rezervă potențială o reprezintă **creșterea coeficientului de schimb, prin extinderea schimbului II și III.**

În vederea valorificării acestor rezerve au fost trasate sarcini speciale tuturor ministerelor productive, centralelor industriale și întreprinderilor.

Comitetul Executiv al C.C. al P.C.R. — în ședința sa din 30 noiembrie 1971 — a atras atenția din nou ministerelor, centralelor industriale și întreprinderilor asupra necesității impulsionării măsurilor pentru asigurarea condițiilor tehnico-organizatorice în vederea extinderii schimburilor II și III de lucru în industrie, în care scop au fost adoptate și măsurile ce se impun. Oportunitatea valorificării cît mai rapide și mai depline a întregului potențial productiv din industrie izvorăște din profunde rațiuni economice, dacă ținem seama de faptul, pe de o parte, că în acest mod se economisesc însemnate fonduri de investiții, iar pe de altă parte, se asigură cu utilajele existente o mai înaltă productivitate a muncii și, implicit, reducerea simțitoare a costurilor de producție, se recuperează mai rapid valoarea utilajelor și deci crește posibilitatea înlocuirii lor mai rapide.

Care este stadiul actual de înfăptuire a măsurilor privind generalizarea schimbului II, și extinderea schimbului III, în diferitele ramuri ale economiei naționale? Ce măsuri se impun a fi luate, în continuare, pe această linie, astfel încît în anul ce urmează sarcinile sporite de plan să fie nu numai realizate dar și substantial depășite? Iată ce își propun să dezbată autorii articolului de față.

Sint satisfăcători primii pași?

DATORITĂ GRIJII deosebite acordate de partid și de stat dezvoltării ramurilor industriale, a alocării de fonduri de investiții, în prezent circa 70% din întregul parc de mașini-unelte aflate în dotarea unităților productive are o vechime sub 10 ani — din care peste 35% cu un stagiu în producție mai mic de 5 ani. Existînd o asemenea bază materială puternică, este normal să se acorde o atenție sporită folosirii depline a utilajelor și suprafețelor de producție existente, obținerii unei producții superioare în comparație cu nivelele actuale și prin **creșterea coeficientului numărului de schimburi.**

Ca urmare a indicațiilor date la Plenara C.C. al P.C.R. din decembrie 1969 de tovarășul Nicolae Ceaușescu de **a se asigura o încărcare medie a mașinilor de cel puțin 2,2—2,4 schimburi**, comitetele oamenilor muncii din întreprinderi, cu sprijinul centralelor industriale și al ministerelor, au stabilit măsuri speciale tre-

Tabelul nr. 1

	Coeficientul numărului de schimburi (realizări)	
	1969	1970
Secții de bază	2,04	2,12
Secții auxiliare (sculărie, întreținere etc.)	1,49	1,63

cînd totodată la aplicarea lor în vederea generalizării schimbului II și extinderii schimbului III.

O sumară trecere în revistă a primelor rezultate obținute în diferite ramuri ale economiei pe linia îmbunătățirii coeficientului numărului de schimburi în 1970, indică o situație mai favorabilă comparativ cu anul precedent (vezi tabelul nr. 1).

Printre factorii care au contribuit la sporirea coeficientului numărului de schimburi sînt de remarcat preocupările de care au dat dovadă unele întreprinderi în urmărirea și **aplicarea concretă a planurilor de măsuri** elaborate în acest scop, în crearea condițiilor pentru **recrutarea și calificarea cadrelor, în întreținerea corespunzătoare a mașinilor-unelte, asigurarea aprovizionării tehnice-materiale, a cooperării între întreprinderi și centrale, a sculelor, dispozitivelor și verificatoarelor** necesare. De asemenea, un factor important l-a constituit și preocuparea pentru **autoutilarea** secțiilor și atelierelor cu unele mașini și utilaje, pentru diferite locuri de muncă care deveneau „înguste" prin extinderea lucrului în trei schimburi.

Desigur, față de perioada precedentă, realizările obținute în 1970 au fost mai bune, ele neridicîndu-se totuși la nivelul condițiilor existente prin faptul că unele întreprinderi nu și-au realizat pe deplin sarcinile de plan încredințate. Asemenea nerealizări s-au înregistrat, în anul 1970, la Ministerul Industriei Chimice (1,87 schimburi planificate — 1,80 schimburi realizate), Ministerul Industriei Metalurgice (1,87 schimburi planificate— 1,80 schimburi realizate), Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Apelor (2,20 schimburi planificate — 2,17 schimburi realizate).

Tabelul nr. 2

Coeficientul numărului de schimb	Secții de bază		Secții auxiliare	
	1970	1971	1970	1971
Media anuală	2,12	—	1,63	—
din care:				
— Trim. I	2,09	2,15	1,57	1,72
— Trim. II	2,12	2,13	1,63	1,71
— Trim. III	2,12	2,13	1,65	1,72

De ce numai 2,13...

SITUAȚIA ÎNCHEIATĂ, pe primele trei trimestre ale anului 1971, deși indică unele creșteri ale coeficientului numărului de schimburi față de perioadele corespunzătoare din anul precedent (vezi tabelul nr. 2), ea nu poate fi considerată totuși mulțumitoare, dacă avem în vedere faptul că — în unele cazuri — coeficientul se situează sub nivelul prevederilor de plan stabilite pentru anul 1971.

Printre ministerele care înregistrează nerealizări de plan la coeficientul de schimburi în secțiile de bază sînt: Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini (95,5%), Ministerul Industriei Metalurgice (95,7%), Ministerul Industriei Chimice (86,9%). În ce privește secțiile auxiliare, trebuie arătat că realizările depășesc nivelul planificat pe anul 1971, rezultate mai bune în această direcție obținînd întreprinderile tutelate de Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini (112%), Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei (115%), Ministerul Energiei Electrice (107%).

La un număr însemnat de întreprinderi, creșterea coeficientului numărului de schimburi de la un trimestru la altul are loc într-un ritm scăzut (vezi tabelul 3) sau chiar există fluctuații, ceea ce denotă o preocupare insuficientă pentru ridicarea gradului de utilizare a capacităților existente.

Faptul că în prezent, 0,87 schimburi în secțiile de bază și 1,28 schimburi în secțiile auxiliare continuă să fie încă neutilizate, constituie pierderi însemnate pentru economie, dacă avem în vedere faptul că fiecare zecime din coeficientul numărului de schimburi echivalează cu produse însumînd zeci de milioane lei.

Ce indică „radiografiile de detaliu"

REALIZĂRILE obținute pe trim. III a.c. apar mai semnificative dacă le analizăm pe categorii de utilaje. Astfel, la unele grupe de mașini-unelte din secțiile de bază, coeficientul numărului de schimburi realizat, deși nu exprimă încă o utilizare satisfăcătoare a fondului de timp disponibil — în raport cu rezervele existente — prezintă totuși valori superioare mediei obținute la categoria respectivă de mașini. Asemenea realizări sînt de remarcat la **strunguri paralele** (coeficient de schimburi **2,73** la Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Apelor, **2,50** la Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor, **2,37** la Ministerul Industriei Metalurgice); **strunguri**

ing. D. KIȘ
C.S.P.
T. IORGULESCU

(Continuare în pag. 12)

SCRISORI

LABORATOR DE CERCETARE MULTIDISCIPLINARĂ

DIN INIȚIATIVA Comitetului județean Brașov al P.C.R. și cu sprijinul efectiv al Academiei de științe sociale și politice, în prezența tovarășului prof. univ. Miron Constantinescu, președintele Academiei de științe sociale și politice, a avut loc constituirea Laboratorului județean de cercetare multidisciplinară în domeniul economic și social-politic. Caracterul multilateral al laboratorului se reflectă în modalitatea lui de structurare, fiind alcătuit din patru mari colective, corespunzătoare domeniilor principale de cercetare și anume: științe economice, științe politice, filozofie și științe juridice, sociologie, psihologie și pedagogie, istorie și arheologie. Astfel, se elimină acea dispersare a forțelor legată de caracterul individual al cercetării care s-a manifestat pînă în prezent în cercetarea științifică din domeniul științelor social-politice, caracter care a determinat ca multe din cercetările efectuate pînă acum să aibă o arie restrînsă de investigație cu o durată mare în timp și o eficiență finală relativ redusă.

În domeniul științelor economice, temele luate în studiu pentru perioada curentă și de perspectivă caută să amplifice preocupările individuale lărgind aria investigațiilor și eliminînd paralelismele existente. Prin includerea în planul de cercetare a noi teme, cu o sferă mai cuprinzătoare cum ar fi de exemplu „Studiul complex privind activitatea noilor organe colective de conducere și participarea oamenilor muncii la conducerea vieții social-politice"; „Utilizarea forței de muncă în industria și agricultura județului"; „Optimizarea unor domenii din sfera serviciilor" etc., se creează posibilitatea unei abordări multilaterale a fenomenelor, implicînd aportul simultan al mai multor cercetători cu specialități diferite. În același timp se va continua și extinde experiența acumulată în anumite domenii noi ale investigației științifice din sfera științelor sociale din cadrul județului (de exemplu experiența Laboratorului de psiho-sociologie de la Combinatul chimic Făgăraș, experiența colectivului de ergonomiști de la Uzina Tractorul). Aceleași considerente au stat și la baza elaborării tematicii de cercetare pentru celelalte cercuri. Teme luate în studiu ca: „Dezvoltarea mișcării muncitorești din Orașul Brașov și Țara Bîrsei", „Integrarea socio-profesională a tineretului din județul Brașov" implică eforturile cumulate ale mai multor categorii de specialiști.

O atenție deosebită se va acorda valorificării rezultatelor cercetărilor efectuate — una din rațiunile înființării laboratorului. Se are în vedere valorificarea rezultatelor prin punerea acestora la dispoziția organelor locale de partid și de stat în scopul fundamentării deciziilor privind conducerea vieții social-economice a județului.

I. OPREI
dr. în științe economice
Institutul Politehnic
Brașov

PROMOVAREA ȘI SALARIZAREA GESTIONARILOR

PROMOVAREA GESTIONARILOR sau trecerea lor de la o gestiune mai mică la alta cu volum relativ dublu este nerezolvată. De pildă, dacă un salariat din ramura construcții, este în funcția de magaziner și primește un salariu de 1 280 lei lunar (gradația II), prin trecerea la o gestiune de rulaj dublu nu i se poate acorda 1 340 lei, decît după 1 an și 6 luni sau 3 ani. Cred că ar trebui legiferat ca, prin hotărîrea conducerii unității, salariatul respectiv să primească o gradație.

Deoarece eu consider rezolvată parțial încadrarea gestionarilor din ramurile de bază, cred că ar fi logic ca magazinerii, magazinerii principali, șefii de depozit, casierii, să fie încadrați în funcțiile de bază după un grafic, care să reprezinte rulajul valoric cît și complexitatea bunurilor gestionate, condiții, etc. Aceste criterii să fie valabile și în cazul transferului în interesul serviciului.

În cazuri excepționale, cînd gestiunea are un volum care depășește limitele valorice din grafic, iar gestionarul (șef de depozit) a atins salariul maxim, avînd condițiile de studii și vechime, stimulentul material poate fi reglementat printr-o indemnizație lunară, la aprecierea conducerii unității.

Gheorghe LAZANU
economist — Cluj

„PRECIZĂRI" CONTRADICTORII ÎN ACTIVITATEA DE INVESTIȚII

ÎN ACTIVITATEA de investiții mai sînt greutăți care contravin spiritului operativ, dar exigent, concretizat în prevederile H.C.M. nr. 900/1970. Ne propunem să semnalăm cîteva dintre acestea.

În hotărîrea menționată mai sus, se precizează că în prima parte a devizului general pot fi prevăzute cheltuieli pentru asistența tehnică străină sau din țară. Cu toate acestea, în instrucțiunile nr. 1/1970 ale Băncii de Investiții se arată că „asistența tehnică din țară cerută de unitatea de execuție nu se acceptă la decontare".

Contractul de proiectare se întocmește în baza prevederilor H.C.M. nr. 1002/1964 și precizează că „proiectantul va preda beneficiarului studiul tehnico-economic în 5 exemplare și proiectele de execuție — piese scrise și desenate — în 7 exemplare". Pentru nevoile beneficiarului, se pot comanda în plus piesele necesare în baza unui nou contract pe care, însă, Banca de Investiții nu-l mai acceptă la decontare motivînd că orice cheltuială suplimentară bine justificată se face prin act adițional la contractul inițial, iar proiectantul consideră contractul inițial încheiat în clipa predării exemplarelor precizate. Considerăm necesar ca în contractul de proiectare să se înscrie obligația proiectantului de a preda 8 exemplare, precum și documentația tehnică în 3 exemplare pentru obținerea autorizației de construcții — aceasta din urmă, imediat după avizarea studiului tehnico-economic.

Unele ministere au dispus ca beneficiarii să efectueze cu constructorii analize decadale pentru lucrările în curs de execuție. Cu toate acestea se cer beneficiarilor — atît de forurile tutelare și banca finanțatoare, cît și de direcțiile de statistică, informări intermediare (uneori cu anticipație de o lună) completări de machete, situația achiziționării utilajelor, descrierea stadiilor fizice, preliminarea economiilor ce se vor realiza la sfîrșitul lucrării și altele. Aceste lucrări suplimentare deregleazä ritmul de lucru al serviciilor de investiții și, în general, le obligă la predarea unor date imposibil de verificat temeinic. Termenele la care se cer sînt foarte scurte, practic, greu de respectat.

Gheorghe GRIGORESCU
Centrala de producție industrială
București

ASOCIAȚIA ECONOMIȘTILOR

ÎN ULTIMUL TIMP, în tot mai multe scrisori, se propune cu insistență înființarea asociației economiștilor. Publicăm mai jos cîteva opinii extrase din aceste scrisori:

● Avînd în vedere că în țara noastră sînt peste 33 000 titrați în științele economice, înființarea unei Asociații a economiștilor constituie o necesitate. H.C.M. nr. 2740/1969, acordă absolvenților învățămîntului economic superior diploma de licență în științele economice. Propun ca înainte de înființarea asociației să se acorde legal titlul de „economist".

Iosif SURULESCU
economist — jurist
Timișoara

● Susțin propunerile de a se organiza o asociație a economiștilor în țara noastră. Sigur că în această situație se impune și înființarea — în întreprinderi și instituții — de cabinete economice sau tehnico-economice care să-și aducă contribuția la creșterea nivelului de cunoștințe în rîndurile salariaților.

Gheorghe IONESCU
economist
Curtea de Argeș

● Necesitatea obiectivă a organizării asociației economiștilor derivă din condițiile concrete create în țara noastră. A crescut considerabil rolul economiștilor atît în conducerea cît și în execuția activităților economice; în pas cu dezvoltarea economică și problemele noi, economiștii au nevoie de o pregătire profesională permanentă; complexitatea de informații impune o pregătire permanentă atît individuală cît și colectivă. Necesitatea obiectivă este determinată și de alte scopuri ale asociației cum ar fi de pildă realizarea schimbului de experiență între economiști, asigurarea documentațiilor de specialitate, organizarea de cercuri științifice etc.

T. ION
economist
Ploiești

● Sînt convins că o asociație a economiștilor ne-ar uni și mai mult, ne-ar ajuta în perfecționarea cunoștințelor acumulate în facultate. A sosit timpul ca cei în drept să ne dea un răspuns favorabil în legătură cu înființarea asociației.

C. BORA
economist
Craiova

CURIER

● Încadrare

MIHAI TÖRÖK, Satu Mare — Dacă din datele existente în unitate rezultă că, la aplicarea noului sistem, salariul lunar de referință a fost stabilit la 1 710 lei, încadrarea inițială la gradația a șasea minus 5%, deci la 1 900 lei la care se adaugă 7% sporul de vechime, corespunde prevederilor art. 13 din H.C.M. nr. 914/1968. În situația relatată de dv. nu era obligatorie încadrarea la gradația a cincea. În acest sens sînt făcute precizări exprese (Precizările Ministerului Muncii cu nr. 3 463/1969, și în prezent în vigoare).

● Salarizare

IOAN DASCALESCU, Buzău — Fiind absolvent al învățămîntului superior tehnic, promoția 1968—1969, nu vă sînt aplicabile prevederile Decretului nr. 158/1970, cu privire la salarizarea absolvenților care n-au promovat examenul de stat (diplomă). Pentru absolvenții din promoția dv., precum și din promoțiile mai vechi, se aplică reglementarea stabilită pe baza H.C.M. nr. 914/1968. Trebuia să fiți încadrat pe o funcție medie în specialitatea corespunzătoare studiilor absolvite și salarizat între limitele salariilor tarifare ale acestei funcții, însă nu mai puțin decît salariul avut în primul an de activitate.

● Retrogradare

CONSTANTIN PĂUNESCU, Brașov — Schimbarea din funcția de conducere — șef secție adjunct — într-una de execuție, inginer principal, se poate face numai cu respectarea prevederilor art. 20^3 din Codul Muncii potrivit cărora dacă salariatul nu corespunde postului pentru care a fost angajat, dar corespunde — în cadrul aceleiași calificări profesionale — unei alte funcții vacante în unitate, acela care angajează poate să-i propună trecerea în această funcție. Sarcina de a dovedi „necorespunderea" în muncă revine celui care angajează. Desigur, atunci cînd se desființează postul ocupat — în speță postul de șef adjunct de secție — conducerea unității poate propune salariatului o altă funcție vacantă în unitate, iar dacă acesta refuză îi poate desface contractul de muncă. Din Decizia nr. 3 542/1971, nu rezultă motivele pentru care s-a luat măsura retrogradării dv., precum și temeiul juridic al măsurii luate. În asemenea situație, aveți posibilitatea să solicitați comisiei de judecată din întreprindere să examineze legalitatea acestei măsuri.

IOAN LUCAN, Suceava — Trecerea unui brigadier silvic pe postul de tehnician principal se consideră promovare în funcție de execuție, astfel că se aplică prevederile pct. 6 din anexa nr. IX la H.C.M. nr. 914/1968, cu modificările ulterioare. La încadrarea în funcția de dactilografă a unei calculatoare se asigură, de asemenea, creșterea salariului avut cu o clasă de salarizare.

● Vechime în specialitate

CONSTANTIN PUIU, Iași — Absolvenții școlii tehnice de telecomunicații, încadrați ca muncitori calificați, fac parte din această categorie de personal. Perioada cît lucrează în această calitate se ia în considerare ca vechime în producție ca muncitori. Ca urmare a faptului că aveți studii medii tehnice, vechimea minim necesară pentru promovarea în categorii tarifare superioare este cu mult mai mică decît a muncitorilor calificați la locul de muncă.

În principiu, muncitorii salarizați în regie trebuie să execute lucrări corespunzătoare încadrării lor. Prin excepție, atunci cînd interesele serviciului o cer, acești muncitori pot fi trimiși să execute și lucrări din alte categorii, ei fiind salarizați, în continuare, conform încadrării ce li s-a stabilit. Muncitorii salarizați în regie, care execută lucrări superioare categoriei lor de încadrare și care au vechimea minim necesară promovării într-o categorie superioară, pot solicita prezentarea lor la proba practică în fața comisiei tehnice de încadrare. Dacă această cerere este respinsă în mod nejustificat, ei au dreptul la diferența dintre salariul lor tarifar și salariul prevăzut la categoria pentru care au cerut să fie admiși la proba practică.

COSTICA ZLAT, Ghidigieni — Conform reglementării în vigoare, pentru elevii școlilor profesionale, statul suportă integral cheltuielile de întreținere. Nu se acordă deci și alocația de stat.

● Expuneri

În ziua de 9 decembrie a.c., la Grupul școlar cooperatist Rîmnicu-Vîlcea, răspunzînd unei invitații ce ne-a fost adresată, un redactor al „Vieții economice" a făcut o expunere pe tema „Coordonate ale făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate". O expunere cu aceeași temă a fost făcută și la Călimănești, la Filiala CEPECOOP-București.

AU MAI RĂMAS PUȚINE ZILE...

...pentru încheierea abonamentelor la „Viața economică". Prețul unui abonament anual este de 104 lei, iar pentru revistă și „Suplimentul" publicitar — de 208 lei.

Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R. și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții, sau direct la redacție: București 22, sectorul I, str. Nicolae Iorga nr. 36. Cont: 640 30 103 S.M.B. — S.D.B.S.

INTEGRAREA ECONOMISTULUI ÎN ÎNTREPRINDERE

ARTICOLUL publicat în numărul 45 din noiembrie 1971 intitulat: „Integrarea economistului în întreprindere" a stîrnit un larg interes în rîndurile cititorilor noştri — economişti, cadre tehnice şi conducători de unităţi economice. Prin scrisorile adresate redacţiei, mulţi cititori, plecînd de la aprecierea celor cuprinse în articolul menţionat, relevă noi aspecte din munca lor practică, dar mai ales fac propuneri concrete atît în legătură cu pregătirea economiştilor, cît şi în ce priveşte creşterea aportului, a calităţii muncii în funcţiile pe care le deţin.

În numărul de faţă, publicăm o parte din scrisorile primite la redacţie.

DE CÎND DOUĂ FELURI DE ECONOMIŞTI ?

ÎN ULTIMA VREME literatura noastră de specialitate a acordat şi acordă un spaţiu din ce în ce mai larg prezenţei economistului în întreprindere. Aşa cum se arată, sarcinile ce-i revin fiecărei unităţi pe linia ridicării eficienţei sînt tot mai ridicate şi diferitele fenomene economice care apar în procesul de dezvoltare trebuie sesizate cu tot mai multă promptitudine ceea ce solicită în măsură crescîndă aportul unor economişti cu înaltă calificare.

Atunci cînd vorbim despre rolul şi profilul economistului nu facem altceva decît să încercăm o caracterizare pentru prezent şi viitor a conţinutului muncii acestuia în societate. Or, conţinutul muncii şi activităţii economistului este legat de exigenţele social-economice generale, de cerinţele locului de muncă, exigenţe care, prin natura lor, sînt extrem de variate şi variabile în timp.

Profilul general profesional al economistului nu poate fi conturat decît judecîndu-l în sistemul de profesii, alături de celelalte, în raport cu cerinţele legate de această profesiune.

Economistul trebuie să fie capabil să folosească teoria pentru fundamentarea practicii concrete. Ea trebuie să permită economistului să acţioneze pe baza unei ipoteze clare, cu privire la natura şi starea instituţiilor principale ale societăţii şi ale ambianţei în care lucrează.

Din păcate, în literatura noastră economică există unele confuzii, care sînt atît de des întîlnite încît din nefericire sînt adesea acceptate drept adevăruri economice. De pildă, în ultimii ani, se vehiculează tot mai des expresia „economist cu studii superioare". Considerăm că aceasta a făcut ca să se dea naştere la unele confuzii încît la unităţi se vorbeşte despre două feluri de economişti: unii cu studii medii şi alţii cu studii superioare. Oare dacă se spune economist mai este necesar să se spună cu studii superioare? De ce nu s-ar spune atunci şi inginer cu studii superioare sau cu studii medii, medic cu studii superioare, sau cu studii medii etc.?

Nu putem înţelege pentru ce este necesar să se spună economist cu studii superioare şi nu economist. Se ştie ca atunci cînd spunem economist ne referim la cei care au absolvit un institut economic de învăţămînt superior şi posedă o diplomă corespunzătoare (V.E. 45/71). Dacă ar fi să admitem punctul de vedere că şi absolvenţii şcolilor medii (indiferent de profil) sînt tot economişti, de ce nu am admtie acelaşi lucru şi pentru alte specialităţi. Considerăm că este de datoria noastră şi, în special, a literaturii de specialitate de a nu da ocazie să se strecoare astfel de confuzii care, în practica economică, dau naştere la înţelesuri diferite.

Anton SOARE
şef Serv. Plan I. I.L.S. Progresul-Piteşti

CUM SĂ PARTICIPĂM LA DECIZIE ?

AVÎND în vedere interesul ce-l port dezbaterii acestei probleme şi a faptului că am un stagiu de specialitate de mai bine de 20 de ani, aş dori ca să-mi exprim punctul de vedere în ce priveşte activitatea economistului în contextul actual al unei întreprinderi.

În primul rînd se pune problema, în ce măsură economistul din întreprindere practică ştiinţa economică. Pentru a aborda această problemă, în sensul de a limpezi modul cum trebuie înţeleasă o activitate ştiinţifică, mă refer la celebrele cuvinte ale lui Leonardo da Vinci, care acum 500 de ani a făcut următoarea remarcă: „Nu există nici o certitudine acolo unde nu se poate aplica o ramură a ştiinţelor matematice". În acest context, cînd economistul nu aplică metode matematice moderne el este dezavantajat profund lipsindu-i rigurozitatea concluziei care este privită cu neîncredere, fiind considerată ca o analiză subiectivă, ca un punct de vedere strict personal, uneori chiar ca o improvizaţie pentru că trebuie să fie prezent. Înfăţişarea opiniilor în acest fel, creează impresia că în raport cu celelalte ştiinţe, în cea economică se poate pricepe oricine. Concluzia mea este că un economist poate fi **considerat drept cadru de specialitate, în măsura în care este în stare să aplice matematica atît în domeniul analizei cît şi în fundamentarea deciziilor.** Fără de aceste cunoştinţe, economiştii devin salahorii meseriei.

Pentru a putea face faţă amplului program de dezvoltare economică cînd condiţiile de mîine vor fi altele decît cele de astăzi şi soluţiile necesare astăzi, au puţine şanse să fie valabile peste cîţiva ani dacă nu se anticipează viitoarele schimbări de structură, sarcina imediată şi fundamentală a economistului trebuie să fie analiza şi cercetarea operaţională a laturii economice din activitatea întreprinderii, dirijarea operativă a muncii sub aspect economic — bineînţeles prin motivarea matematico-economică a deciziilor. În vederea îndeplinirii acestor deziderate, fac următoarele propuneri:

— perfecţionarea economiştilor din întreprinderi prin cursuri, studiu individual etc. şi sensibilizarea lor la ideea că în luarea deciziilor este necesară fundamentarea lor prin matematizarea problemei;

— în cadrul facultăţilor să se pretindă matematizarea problemelor, în special în cadrul proiectelor de diplomă;

— sprijinirea economiştilor în scopul dezvoltării cunoştinţelor lor în domeniul matematicii prin publicarea în revistele de specialitate a ultimelor aplicări ale matematicii în domeniul calculelor economice, cu exemplificări;

— asigurarea unui cîmp mai larg de activitate economiştilor din întreprinderi, cu alte cuvinte reducerea fluxului de circulare şi precizări ale diferitelor organe, acordînd deplină încredere muncii lor în rezolvarea problemelor întreprinderii;

— creşterea exigenţei faţă de economişti din partea conducerii întreprinderilor şi a colectivelor din care fac parte.

Francisc KARMAZSIN
economist

CINE SĂ FIE DIRECTOR ECONOMIC ?

ÎNCERCÎND să răspund invitaţiei făcute de redacţia revistei „Viaţa economică" de a veni cu propuneri privind îmbunătăţirea activităţii economiştilor din întreprinderi, vreau să spun de la început că aducerea în discuţie a rolului econmistului în întreprindere a fost primită cu un deosebit interes de economişti, de ingineri şi de cadre de conducere.

Atît din ancheta realizată de revistă, cît şi din viaţa practică a întreprinderilor, rezultă că foarte mulţi „specialişti" şi chiar cadre de conducere lucrează şi deţin funcţii pe posturi a căror cerinţe de pregătire şi calificare n-au aproape nimic comun cu pregătirea dobîndită în anii de studiu.

Pentru argumentarea acestei afirmaţii aş vrea să mă folosesc doar de un singur exemplu: ca urmare a înfiinţării Centralelor industriale, Trusturilor, Combinatelor etc., în statul de funcţiuni al acestora a apărut şi funcţia de director economic, funcţie care a substituit, în majoritatea cazurilor, pe cea de contabil-şef. A fost însă suficient ca funcţia contabilului şef să fie transformată în funcţie de director economic, că s-au găsit suficienţi pretendenţi pentru ocuparea acestei funcţii, chiar dacă în multe cazuri aceştia nu au idee ce este aceea contabilitate, ce este un cont, ce este un plan finaciar, control financiar etc. Aşa se face că, în prezent, în multe întreprinderi, centrale industriale, combinate, în conducerea unor direcţii economice din ministere, funcţii pur economice în care trebuie desfăşurată o muncă economică, care prin natura ei este o activitate de concepţie, aşa cum este şi funcţia de director economic, sînt deţinute de oameni fără a fi pregătiţi pentru asemenea funcţii. Sînt numeroase întreprinderi, centrale şi combinate în care funcţia de director economic este deţinută de ingineri. Pe bună dreptate, nu numai economiştii, dar oricine se poate întreba: dacă îndrumarea pe care o dă un cadru fără pregătire economică serviciilor contabilitate, finaciar, de plan, salarizare, etc. poate fi considerată satisfăcătoare?

Spunînd aceasta, este departe de mine ideea de a ignora munca inginerilor şi a specialiştilor în tehnică. Dimpotrivă, ea condiţionează în foarte mare măsură rezultatele economice ale oricărei întreprinderi. În nici într-un caz însă, nu se poate admite ideea că inginerul sau cadre cu alte specialităţi decît cea de economist pot să substituie pregătirea şi munca acestuia, şi viceversa. Asemenea idei ar putea fi dăunătoare. Pentru evitarea unor asemenea situaţii fac următoarele propuneri:

1. pe posturi şi funcţii economcie pentru care se cer studii superioare economice, să fie încadraţi numai economişti cu pregătirea corespunzătoare, neadmiţîndu-se nici un fel de asimilare sau derogare;

2. repartizarea în producţie pe posturi a absolvenţilor învăţămîntului economic să se facă corespunzător cu specialitatea secţiei pe care a urmat-o în anii de studiu.

Consider că aplicarea acestor propuneri va determina multe cadre să se îndrepte spre acele judeţe ale ţării care în prezent duc lipsă de specialişti cu pregătire superioară în diverse domenii de activitate.

Ioan PODEA
economist, şef serviciu
Combinatul de Celuloză şi Hîrtie Dej

DE CE SE SUBSTITUIE INGINERUL ECONOMISTULUI ?

SÎNT întrutotul de acord cu cele ridicate în articolul publicat în „Viaţa economică" nr. 45 din noiembrie 1971. Susţin ideea că în unele compartimente cum sînt: plan-normare, aprovizionare, şef serviciu desfacere, director comercial, şef serviciu investiţii, tehnic etc. sarcinile se cer încredinţate economiştilor. Inginerii care ocupă actualmente aceste posturi pot fi utilizaţi mai eficient în activităţile de concepţie tehnică.

După opinia mea, pentru a se obţine o integrare a personalului economic în toate compartimentele funcţionale ale vieţii economice, sînt necesare unele schimbări în planul de învăţămînt economic şi anume:

— economiştii să fie specializaţi nu numai la nivelul principalelor ramuri ale sferei producţiei materiale, ci şi pe subramurile respective (ex: industria chimică, industria materialelor de construcţii, alimentară etc.);

— în cadrul disciplinelor prevăzute în programul de învăţămînt, un loc important să-l ocupe „Tehnologia şi fazele procesului de producţie", „Organizarea procesului de producţie" etc.

Cunoştinţele legate de procesul de producţie, fazele lui, materiile prime necesare, capacitatea de producţie, indicatorii tehnico-economici ai acestuia, structura forţei de muncă, sînt cunoştinţe absolut necesare fiecărui economist, indiferent de funcţia pe care o deţine — de execuţie sau de conducere.

Astăzi, în mare măsură economiştii consemnează activitatea economică, o analizează şi interpretează, dar participă prea puţin la luarea unor decizii optime (cînd e vorba de o aprovizionare cu materii prime, achiziţionarea unor utilaje, introducerea în fabricaţie a unor produse noi etc.), din lipsa unor cunoştinţe de natură tehnică, care trebuie să se ridice cel puţin la nivelul cadrelor de subingineri. Numai în asemenea condiţii, după părerea mea, cadrele economice ar putea să preîntîmpine luarea unor decizii ineficiente în executarea unor activităţi, ori explicarea rezultatelor economice prin prisma folosirii integrale a capacităţii de producţie, unei bune aprovizionări cu materiale etc.

Conducerea activităţii de producţie trebuie împărţită în două:

— una care vizează aspectele tehnico-ştiinţifice ale unei activităţi, ale unui proces de producţie;

— alta care vizează economicitatea rezultatului procesului sau activităţii respective.

Rezultă, deci, că pregătirea economistului trebuie astfel realizată încît în desfăşurarea activităţii economice să poată spune, că un produs, proces tehnologic sau de muncă este sau nu economic şi în caz negativ de ce. Dacă nu vor fi realizate aceste cerinţe, după părerea noastră, va continua să dăinuie ideea că economiştii nu contribuie în măsură suficientă la desfăşuraea producţiei, sînt cadre funcţionăreşti cu vederi înguste care nu pot să demonstreze contrariu unei activităţi de execuţie tehnică neeconomică. Economiştii, trebuie să ajungă să fie încadraţi ca specialişti tehnico-economici.

ec. Ion GRECU
şef sector economic, I.C.H. Şantier Căi Comunicaţii Constanţa

RECICLAREA ÎN FAZA POST-DEMARAJULUI

REACȚIE *la cerințele impuse de dinamismul și complexitatea vieții sociale moderne, acțiunea de reciclare, de formare și perfecționare continuă a pregătirii profesionale a cadrelor se evidențiază ca o măsură de importanță cardinală pentru atingerea obiectivelor etapei de construcție a societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră. Legea nr. 2, adoptată în primăvară, are meritul de a fi precizat elementele esențiale ale sistemului de perfecționare a pregătirii cadrelor. Este nevoie acum să-l definitivăm și — lucru hotărîtor, capital — să-l punem în mișcare, să-l facem să funcționeze.*

Analiza situației din unitățile economice semnalează că nu peste tot cadrele responsabile se ridică la nivelul cerut. Este adevărat că mai sînt de pus la punct încă multe lucruri de natură organizatorică, metodologică etc. Esențial, în acest moment, este ca fiecare să facă efortul de a înțelege pe deplin importanța, semnificațiile și necesitatea procesului de perfecționare, ca și aceea de a se angaja imediat în acțiune, cu forțele de care dispune, de a nu mai aștepta crearea de condiții „ideale", „perfecte", care de fapt, în practică, nu există niciodată.

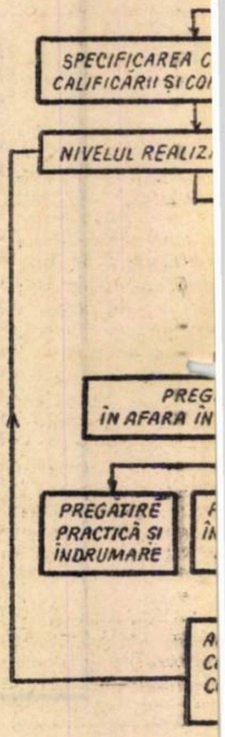

Procesul de pregătire pentru funcția de conducere

TANDEMUL: NOU ȘI UTIL

A. DUMITRACHE
secretar al Comitetului județean Iași al P.C.R.

O analiză efectuată recent de comisia economică a Comitetului județean Iași al P.C.R. a relevat că, în cele mai multe unități acțiunea de perfecționare a pregătirii profesionale a demarat, o mare parte a salariaților fiind încadrați într-o formă sau alta de perfecționare, potrivit cu specificul întreprinderilor, cu pregătirea fiecăruia, cu perioada care a trecut de cînd s-a calificat etc.

Prevederile legii au început să prindă viață și — ceea ce ni se pare foarte important — aplicarea lor are efecte pozitive asupra rezultatelor obținute de unitățile economice. Cea mai mare parte a unităților dispun deja de un contingent numeros de cadre care au absolvit o formă sau alta de perfecționare a pregătirii profesionale; preocuparea în continuare pentru această acțiune este evidentă la conducerile unităților — concretizată în existența unor planuri pe un termen destul de lung. Acțiunile de sensibilizare desfășurate de organizațiile obștești sub îndrumarea organelor și organizațiilor de partid au creat și mențin o stare de spirit favorabilă perfecționării.

Pe cît de utilă ni se pare evidențierea factorilor care au avut rolul de a dinamiza activitatea de perfecționare a pregătirii profesionale a salariaților din județul nostru, pe atît de necesară este sublinierea unor neajunsuri și dificultăți a căror ocolire poate lipsi de realism acțiunile noastre viitoare.

Aceasta cu atît mai mult cu cît în prezent ne paște următorul dublu pericol: 1) să ne lăsăm legănați de rezultate și să omitem golurile; 2) să formalizăm întreaga acțiune. Într-adevăr, o privire atentă și responsabilă arată că **rezultatele obținute sînt încă departe de cerințe și posibilități;** că preocuparea **îmbracă deseori un caracter formal, conținutul unor cursuri și tematici fiind departe de cerințele reale** de perfecționare ale diferitelor categorii de cadre. Dar să concretizăm.

Un prim aspect asupra căruia am dori să ne oprim privește atenția ce a fost acordată **conținutului,** respectiv stabilirii **tematicilor,** cunoscut fiind că **neconcordanța** între nivelul cursanților și nivelul tematicii (indiferent în ce sens), imprimarea unui caracter **prea mult teoretic, prea abstract,** în dauna aspectului practic, și invers, **poate diminua sau chiar anula eforturile** ce se fac pentru perfcționarea pregătirii. Din acest punct de vedere, considerăm pozitiv faptul că **la aproape toate formele s-au stabilit tematici diferențiate** nu numai pe meserii, cît și în funcție de nivelul de cunoștințe al diferitelor categorii în cadrul aceleiași meserii. La Uzina mecanică „Nicolina", Întreprinderea „Țesătura", Fabrica de ulei, Fabrica de antibiotice și în alte întreprinderi, diferențierea tematicilor și, mai ales, axarea acestora în direcția preocupărilor actuale ale muncitorilor — atît pentru instruirile la locul de muncă cît și pentru cursurile de perfecționare din unități — a condus la **menținerea unui interes constant** al cursanților față de problemele care au făcut obiectul instruirii.

Aspectul practic al perfecționării nu a fost neglijat nici în cazul salariaților cu studii superioare. La Uzina metalurgică, Uzina mecanică „Nicolina", Fabrica de antibiotice și Întreprinderea „Țesătura", pentru fiecare inginer și economist inclus la forma „program personal de perfecționare" **s-a stabilit, spre studiere și rezolvare, o problemă tehnică sau economică concretă:** proiectarea unui utilaj pentru autodotare, introducerea unui procedeu tehnologic nou, îmbunătățirea parametrilor unei instalații, organizarea științifică a unui loc de muncă etc. Acest procedeu ni se pare deosebit de valoros și credem că el **poate fi extins** la toate unitățile economice.

Nu este mai puțin adevărat însă că **multe din formele de perfecționare** urmate de cadrele cu pregătire superioară **nu se desfășoară la un nivel corespunzător,** nu sînt abordate probleme realmente noi, la nivelul tehnicii mondiale, în care scop considerăm că este necesar ca unitățile economice să apeleze mai mult la sprijinul cadrelor didactice și a cercetătorilor cu o înaltă competență și pregătire teoretică și practică. Dacă unitățile din industria chimică și-au creat legături fructuoase pe această linie cu institutele de cercetări și facultatea de profil, nu același lucru se poate spune despre unitățile din industria ușoară, deși la Iași funcționează singura facultate de profil din țară. Nu s-a apelat nici la alte cadre de specialiști de la celelalte facultăți.

Probleme aparte ridică perfecționarea acelor categorii de cadre care, fie datorită numărului mic în care ele există în unități fie datorită nivelului înalt de pregătire, solicită efectuarea ei în afara unităților. În această direcție, pe baza unei hotărîri a secretariatului Comitetului județean de partid s-a organizat în cadrul cabinetului județean de organizare științifică a producției și a muncii, mai multe cursuri de pregătire și perfecționare. Astfel, s-a desfășurat un **curs de pregătire a programatorilor și analiștilor** — cu 35 cursanți în prima serie — care, întorcîndu-se în întreprinderile lor, participă la introducerea metodelor moderne de calcul electronic și perfecționarea sistemului informațional; **curs de „studiul muncii",** pentru normatori, absolvit de 48 de cursanți; un curs pentru perfecționarea cadrelor economice, axat pe problemele **aplicării sistemului automat de prelucrare a datelor,** absolvit de 40 economiști; curs de **„introducere în problematica aplicării SPAD",** la care au participat 96 cursanți — cadre de conducere, ingineri și economiști din întreprinderi; curs de **„cercetare operațională și aplicarea statisticii matematice în controlul calității producției",** urmat de șefii compartimentelor C.T.C.

De asemenea, în cadrul Inspectoratului județean pentru controlul calității produselor funcționează un curs de perfecționare a cadrelor cu pregătire medie și superioară din serviciile C.T.C. ale întreprinderilor.

Au rămas însă pînă acum în afara formelor de perfecționare, sau se perfecționează în alte direcții decît cele care fac obiectul preocupărilor lor cotidiene, unele cadre care, prin funcțiile și atribuțiile lor, sînt puține în fiecare unitate (cei de la protecția muncii, din sectorul mecanic șef, investiții, **comerț exterior** etc.). Pentru aceștia se impune organizarea unor cursuri la nivel de județ, sau alocarea unui număr mai mare de locuri la cursurile organizate de ministere.

O latură de cea mai mare importanță a întregii acțiuni de perfecționare a pregătirii profesionale o **constituie urmărirea cu atenție a eficienței** diferitelor cursuri și programe. Pozitivă în această direcție ni se pare experiența de la „Țesătura"-Iași, Fabrica de tricotaje, Fabrica de ulei, Uzina metalurgică, Uzina mecanică din Pașcani, unde evoluția cursanților, îndeosebi a celor înscriși la „instruirea la locul de muncă", se urmărește lunar, prin prisma evoluției în realizarea normelor de producție și a indicatorilor calitativi ai acestora, precum și a altor indici: reducerea defecțiunilor la utilaje (în special unde se lucrează în flux continuu și nu se pot urmări normele individuale), înlăturarea defectelor ce apar etc.

La sfîrșitul perioadei de instruire, se trag concluzii asupra evoluției generale a nivelului profesional al fiecărui mun-

DOUĂ
ALE ACELEIA

I. Cum ar trebui
II. Cum se face î

I

1. Se pornește de la studierea **descrierii posturilor** tuturor salariaților din unitatea economică, cunoașterea precisă a atribuțiilor, a cunoștințelor și aptitudinilor cerute de îndeplinirea respectivelor atribuții, evident privite în perspectivă dinamică.

2. Investigarea și cunoașterea cît mai precisă a **cunoștințelor, aptitudinilor și posibilităților de dezvoltare ale fiecărui salariat.**

3. Pornindu-se de la descrierile de posturi și de la planurile de dezvoltare ale fiecărui salariat se determină **nevoia de perfecționare,** respectiv cunoștințele și deprinderile ce trebuie formate și dezvoltate la diferite categorii de salariați;

4. Studiul sistematic al **posibilităților** și **restricțiilor** de care depinde activitatea de perfecționare: numărul de locuri ce pot fi obținute la diferitele institute de învățămînt, centre de perfecționare ale ministerelor, locale; posibilități de organizare a unor cursuri în unități — cadre de instructori, spațiu, material didactic, timp etc.; asigurarea desfășurării normale a activității de producție în întreprindere;

5. Prin confruntarea nevoilor cu posibilitățile și restricțiile se definește concret **planul de perfecționare** a cadrelor din unitatea economică în care se indică **cine, ce, cînd, unde, cu ce mijloace învață și de către cine** este învățat;

6. **Organizarea** propriu-zisă a activității de perfecționare: asigurarea necesarului de cadre de instructori; spațiul și materialul didactic necesar etc.

7. În sfîrșit, **controlul,** verificarea continuă și sistematică a măsurii în care au fost atinse obiectivele stabilite în planul de perfecționare.

II

1. Nu există descrieri de posturi; există regulamente de organizare și funcționare, elaborate conform unui cadru general primit de la minister și care este de regulă învechit, fiind întocmit cu mulți ani în urmă; oricum, nu este luat în considerație la elaborarea planului de perfecționare;

2. Nu se întreprind acțiuni de investigare a potențialului și a posibilităților de dezvoltare ale salariaților; nu există planuri de dezvoltare individuale ale salariaților în perspectiva următorilor 3—5—10 ani;

3. Nu se face nici cel mai mic efort de definire concretă a nevoilor de perfecționare ale diferitelor categorii de cadre; singurul criteriu întîlnit este acela că au nevoie de perfecționare cei care nu-și îndeplinesc normele sau atribuțiile, un criteriu necorespunzător obiectivelor pe care le urmărim prin acțiunea de perfecționare;

4. De posibilități și restricții se aduce aminte nu atunci cînd se întocmește planul, ci atunci cînd se încearcă justificarea nerealizării lui.

5. În esență metodologia de întocmire a planului de perfecționare este următoarea; se pornește cu stabilirea obiectivului că pînă la sfîrșitul anului 1973, de

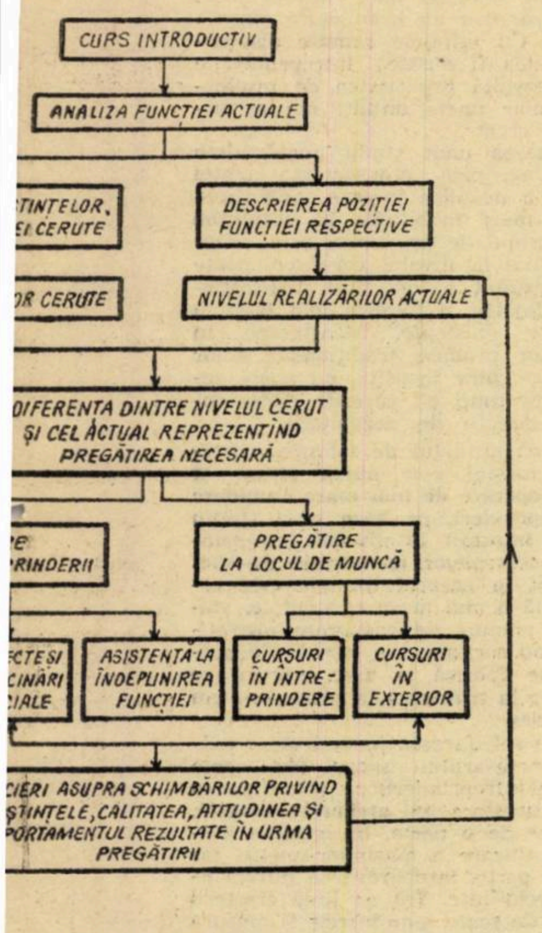

citor, iar cei care n-au înregistrat progrese sînt incluși și în seria următoare. În alte unități, **se susțin examene,** dar uneori aceste examene **îmbracă aproape exclusiv un caracter teoretic** (la Uzina „Nicolina", de exemplu), deși nu întotdeauna nivelul cunoștințelor teoretice este în raport direct cu gradul de rezolvare practică a sarcinilor. Este un aspect asupra căruia va mai trebui reflectat, pentru a se aduce corectivele ce se impun.

Nu putem încheia înainte de a atrage atenția asupra faptului că în aproape toate întreprinderile **se resimte lipsa bazei materiale** care să asigure desfășurarea în condiții normale a diferitelor forme de perfecționare. La lipsa de spațiu, se adaugă, peste tot, insuficiența materialului bibliografic — mai ales, pentru muncitori — lipsa unor aparate de multiplicat, absolut necesare în fiecare unitate, pentru a asigura cursanților tematici, extrase din reviste de specialitate etc. (xerox), totala lipsă de aparatură modernă (epidiascoape, aparate de filmat etc.).

Evident, acestea sînt dificultăți reale, însă credem că prin eforturile concertate ale unităților economice și ale celorlalți factori responsabili ele pot și trebuie să fie surmontate.

FACTORI DE DINAMIZARE

Interviu cu **CRISTEA STAN,** *directorul de personal și învățămînt din Centrala industrială de utilaj energetic*

— Analiza realizărilor de pînă acum, ca și a programului pentru perioadele imediat următoare, permit afirmația ca în unitatea dv. acțiunea de reciclare a pornit „cu dreptul". V-aș ruga deci să aveți amabilitatea să-mi spuneți cum ați conceput cadrul organizatoric al acțiunii, care sînt organele responsabile și cu ce se ocupă fiecare?

— De la început, în centrala noastră a fost constituită o comisie pentru perfecționarea pregătirii profesionale a cadrelor la nivelul centralei, care a fost aprobată de organul colectiv de conducere. Din această comisie fac parte directorii centralei, o parte din șefii de serviciu, cît și unii lucrători cu funcție de execuție cu o temeinică pregătire și o bogată experiență. Această comisie a întocmit planul de măsuri pe linia perfecționării pregătirii profesionale care după ce a fost aprobat de consiliul oamenilor muncii a fost difuzat la unitățile componente împreună cu programul cadru aprobat de colectivul M.I.C.M.; la nivelul unităților s-a procedat în mod similar, comisiile constituite și aprobate de organele colective de conducere întocmind planuri de perfecționare a cadrelor, și stabilind măsurile necesare pentru realizarea acestor planuri.

Pe baza datelor furnizate de unități și în urma analizelor efectuate, comisia de perfecționare a pregătirii profesionale din centrală a definitivat planul centralizat de perfecționare a pregătirii profesionale pe perioada 1971—1975.

În vederea realizării concrete a planurilor aprobate, comisiile au mobilizat toate cadrele de conducere din unități pînă la șeful de atelier inclusiv, în acțiunea de precizare a **salariaților care vor începe** perfecționarea în anul 1971, **a formelor** adecvate fiecărui sector de activitate și a **tematicilor** pe baza cărora să se desfășoare în mod concret perfecționarea pregătirii profesionale.

— În ultima instanță, tematica este cea care conferă conținut procesului de perfecționare a pregătirii. Cum ați conceput tematicile pentru diferitele categorii de cadre?

— Tematicile au fost întocmite pornindu-se de la cerințele esențiale actuale și de perspectivă ale serviciilor din care fac parte salariații din grupa respectivă.

Astfel, la forma de perfecționare pe bază de program personal pentru salariații cu funcții de conducere, accentul principal la întocmirea tematicii s-a pus pe probleme privind conținutul muncii de conducere (structuri organizatorice, centralizare-descentralizare, delegarea de atribuții — cine, cînd, cum se deleagă, decizii etc.), eficiența muncii de conducere, funcțiile și locul întreprinderii în ansamblul economiei naționale.

Pentru salariații care lucrează în serviciile **dezvoltare, C.T.C., livrări complexe, investiții-producție** sau **organizare,** ponderea cea mai mare în cadrul tematicilor o au problemele referitoare **la metodele moderne utilizate** în construcția și exploatarea utilajului energetic, elemente de **informatică, analiza drumului critic** etc. La salariații din serviciile **de planificare, financiar-contabilitate-prețuri,** problemele cărora li s-a acordat cea mai mare atenție se referă la **optimumul economic și criteriile de optimizare, balanța legăturilor dintre ramuri** și sisteme de analiza și planificare a cheltuielilor de producție. Și exemplele ar putea continua. În general două criterii au fost esențiale: 1) — să se prevadă **cunoștințe de specialitate** și 2) — cunoștințele să fie **cît mai noi.**

— Multe dintre conducerile de unități în care s-a demarat mai greu acțiunea de reciclare, sau în care programele nu sînt realizate, invocă ca una dintre cauzele de netrecut lipsa spațiului. Cum v-ați „descurcat" dv.?

— Într-adevăr o problemă dificilă, dar nu de nesoluționat. În ceea ce ne privește, întîmpinăm și unele dificultăți suplimentare generate de faptul că în paralel pregătim un mare număr de muncitori prin cursuri de calificare. Încercăm însă să folosim toate posibilitățile, dacă vreți... posibile. Astfel la Uzina de mașini grele, unde o mare parte din anexele sociale nu sînt date în folosință decît parțial, unele cursuri se desfășoară în săli de ședințe sau chiar în ateliere. La uzina „Vulcan" pentru o parte din cursurile de perfecționare ale muncitorilor inclusiv cursurile de calificare gradul I s-a recurs la închirierea localului școlii generale nr. 15, din apropierea uzinei, care este folosit în timpul după amiezii, cînd elevii școlii respective nu au program.

De asemenea pentru asigurarea unei participări corespunzătoare la cursuri, la uzina de mașini grele s-a luat măsura ca în zilele cînd au loc cursuri pe linia activității de perfecționare, o parte din mașinile care transportă naveniștii să plece mai tîrziu cu circa 3 ore.

— Cum ați soluționat problema lectorilor?

— În selecționarea lectorilor pentru aceste cursuri s-a făcut apel cu precădere și în limita posibilităților existente la cadre care au urmat diferite cursuri de perfecționare în țară sau străinătate, personalul de conducere și specialiștii și la cadre de la diferite instituții de învățămînt superior (Institutul Politehnic București, Universitate, etc.) sau de cercetare (Institutul de cercetări și proiectări echipamente termoenergetice).

— Și în ceea ce privește materialul bibliografic necesar procesului de învățămînt?

— Trebuie să recunoaștem că inițial prin asigurarea cu material bibliografic s-a înțeles a se indica cărți sau articole, a le achiziționa și a le difuza participanților la acțiunea de perfecționare, ceea ce fără îndoială **nu este de loc suficient.** Ulterior am făcut unele demersuri și am obținut ceva material bibliografic, folosind și disponibilul existent la CEPECA. N-am acoperit însă nici pe departe necesitățile de material bibliografic. Față de această situație unele tematici întocmite inițial au fost revăzute și adaptate pe cît posibil lucrărilor existente în librării.

— Deci învățăm ceea ce există în librării, sau ceea ce ne trebuie?

— Sigur că această soluție — de a porni de la existent la necesar — nu reprezintă, de fapt, o soluție. În găsirea adevăratei soluții cred că, avînd în vedere și faptul că Legea nr. 2/1971 prevede în mod expres la art. 3 că „perfecționarea pregătirii profesionale se bazează în primul rînd pe studiul individual al lucrătorilor" **este absolut necesară o acțiune conjugată a ministerelor economice cu Ministerul Învățămîntului și alte instituții centrale pentru selecționarea materialelor de bază necesare în procesul de perfecționare și editarea lor în tiraj de masă.**

— Rămînînd ca factorii responsabili din fiecare unitate să aleagă materialele ce-i sînt realmente necesare...

— Evident. Dar trebuie să ai din ce alege.

— În încheiere, v-aș ruga să-mi spuneți care este, după opinia dv. pîrghia esențială pe care trebuie apăsat pentru dinamizarea acțiunii de perfecționare a pregătirii profesionale?

— Cred că nu greșesc afirmînd că această importantă acțiune **depinde în primul rînd de capacitatea cadrelor de conducere** din unitățile economice, începînd cu maistrul și pînă la directorul general, de a ajunge nu numai să spună, ci să și fie convinși că succesul lor și al colectivelor pe care le conduc depinde nemijlocit de calitatea oamenilor din subordine. Aceștia creează mașinile, materialele, organizarea și toți ceilalți factori de eficiență.

FAȚETE ȘI PROBLEME

să se facă reciclarea unele unități...

exemplu, toți salariații uzinei trebuie să fie reciclați; se împarte numărul total de salariați aproximativ în două părți: o jumătate se perfecționează în 1972, cealaltă în 1973; se împart apoi salariații pe formele de perfecționare stipulate în lege (instruire la locul de muncă; programe personale de perfecționare; cursuri de perfecționare în unități; cursuri de perfecționare în centrele ministerelor, cursuri serale și fără frecvență, alte forme), ținîndu-se seama că cea mai mare parte a muncitorilor participă la forma instruire la locul de muncă, iar cadrelor medii și superioare la programe personale; se cunoaște numărul aproximativ al celor înscriși la cursuri serale și fără frecvență; ce mai rămîne, se împarte pe celelalte forme. Cam așa se definește CINE și UNDE învață.

În ceea ce privește CE se învață, se așteaptă să se primească tematicile de la minister, al căror grad de concret suferă adesea. CÎND se începe depinde de asemenea de momentul cînd vin tematicile sau cînd centrul de perfecționare al ministerului solicită 2—3 oameni pentru cursul de... marketing de la Snagov (și atunci va fi trimis adesea cineva de care serviciul de aprovizionare sau desfacere se va putea dispensa 2—3 săptămîni). Cu CE-ul nu interesează în faza planificării, ci numai la ora justificărilor.

6. Din lipsă de spațiu și material didactic forma cursurilor de perfecționare în unitatea economică se reduce la cîteva conferințe, ținute la întîmplare, pe unde și cînd se apucă, în funcție de cum sînt „prinși" unii oameni care mai știu cîte ceva și unii care mai vor să știe cîte ceva. În schimb se apasă cu toată forța pistoanele: instruire la locul de muncă și program personal de perfecționare. Maistrul primește sarcina să vorbească, muncitorilor săi despre o tehnologie pe care cei de la centrul de documentare al ministerului o găsesc ca fiind nouă și care uneori nu se referă la specificul uzinei în cauză; la fel cei cu pregătire medie primesc și ei o tematică, și sînt obligați să alerge după materialul bibliografic, care adesea este deficitar.

7. Controlul se face adesea numai la dispoziția organelor ierarhice superioare de a se analiza chestiunea în cauză sau cu ocazia unei vizite în unități a unui reprezentant al respectivelor organe ierarhice. Cu această ocazie se arată că planul (adică numărul) a fost realizat în mare parte, eventualele nerealizări fiind datorate sprijinului insuficient acordat de minister și lipsei bazei tehnico-materiale.

Se promite că se vor face eforturi pentru a se elimina aceste lipsuri și... morișca formalismului și iresponsabilității își continuă rotirea.

Ținînd seama de importanța covîrșitoare a perfecționării cunoștințelor, a aducerii lor la zi, pentru ca activitatea să se desfășoare la nivelul exigențelor actuale este necesar să fie înlăturate fără cruțare toate aspectele de formalism care mai dăinuie sau ar putea apărea. Trebuie să înțelegem cu toții activitatea de reciclare ca o necesitate stringentă a zilelor noastre, într-o viziune **pragmatică,** care să vizeze și să urmărească atingerea scopului final: o activitate tot mai eficientă.

Constantin COJOCARU

„ȘTAFETA SCHIMBURILOR“

(Urmare din pag. 7)

Carusel (2,35 la Ministerul Industriei Ușoare, 2,35 la Ministerul Industriei Materialelor de Construcții, 2,14 la Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini); **mașini de alezat și frezat orizontale** (2,36 la Ministerul Industriei Metalurgice, 2,15 la Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini); **mașini de prelucrat roți dințate** (2,49 la Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor, 2,8 la Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii, și Apelor) etc.

De asemenea, rezultate bune au fost obținute de unele ministere la diferite categorii de mașini și în secțiile auxiliare. La obținerea acestor rezultate pozitive au contribuit în bună măsură întreprinderile **„Tehnofrig“-Cluj** (coeficient de schimb 2,15 la strunguri paralele din secțiile de bază), **Fabrica de șuruburi-Sibiu** (coeficient de schimb 2,43 la mașini de filetat) etc.

La alte grupe de mașini, realizările au influențat în mod negativ media rezultată, datorită nivelelor scăzute a coeficienților obținuți, ceea ce a condus și la unele nerealizări de plan într-o serie de întreprinderi aparținînd unor ministere. Asemenea exemple — corespunzătoare secțiilor de bază — pot fi remarcate la **mașinile de rectificat** (1,39 la Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei, 1,83 la Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor), **mașinile de filetat** (1,47 la Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei, 1,73 la Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini), **strungurile frontale** (1,67 la Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei, 1,81 la Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini).

În secțiile auxiliare, coeficienți cu valori scăzute s-au obținut la unele ministere la strunguri paralele, mașini de alezat și frezat orizontale, mașini de prelucrat roți dințate, mașini de rectificat etc.

Pe întreprinderi, realizări mai slabe în ce privește folosirea unor grupe de utilaje s-au făcut simțite la **Șantierul Naval-Brăila**, care realizează în trim. III.a.c., în secțiile de bază, un coeficient de schimb de 1,56 și la **Fabrica de scule-Brașov** — de 1,98. Ținînd seama de faptul că una din principalele cauze care duce la o mai slabă încărcare a mașinilor-unelte o constituie și lipsa de scule, ne putem da seama de importantele rezerve care își așteaptă folosirea cît mai deplină, în special la fabricile producătoare de scule.

Deci, pentru o concluzie parțială putem reține ideea că acolo unde există preocupări coeficientul se apropie chiar de cifra 3. Și dacă ne gîndim că diferența între coeficientul de 2 și 3 ascunde producții de sute și sute de milioane de lei devine evident că orice efort este din plin justificat.

Tabelul nr. 3

	1970 media anuală	Coeficientul numărului de schimburi (secții de bază) 1971 Trim. I	Trim. II	Trim. III
Ministerul Industriei Metalurgice	2,12	2,21	2,30	2,20
Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini	2,16	2,18	2,14	2,14
Ministerul Industriei Chimice	2,11	2,01	1,97	2,01
Ministerul Industriei Lemnului	1,93	1,88	1,89	2,31
Ministerul Industriei Ușoare	2,03	2,08	2,14	2,10

● Împotriva „schimburilor neprogramate“ și a „opririlor accidentale“

DIN ANALIZA structurii fondului de timp neutilizat în trim. III.1971, comparativ cu fondul de timp disponibil, reiese că circa 76% din timpul ce revine secțiilor de bază și peste 85% din cel corespunzător secțiilor de sculărie, întreținere etc. — se datoresc **schimburilor neprogramate** și, într-o măsură relativ mai redusă, lipsei de forță de muncă — ca urmare a absențelor nemotivate, învoirilor de la serviciu etc. — ceea ce reprezintă circa 10,7% în secțiile de bază

Tabelul nr. 4

	structura timpului neutilizat % 1970 Trim. III	1971 Trim. III
Secții de bază:		
Total	100,0	100,0
din care:		
— schimburi neprogramate	77,5	75,9
— lipsă forță de muncă	11,0	10,7
— reparații accidentale	5,6	6,4
Secții auxiliare		
Total	100,0	100,0
din care:		
— schimburi neprogramate	88,2	88,6
— lipsă de forță de muncă	6,6	7,1
— reparații accidentale	0,9	1,3

și circa 7,1% în cele auxiliare (vezi tabelul nr. 4).

O altă cauză care contribuie la utilizarea încă slabă a potențialului productiv, se datorește **opririlor denumite „accidentale“, care conduc la diminuarea însemnată a fondului de timp productiv însumînd un număr important de zile.** Spre exemplu, la Ministerul Industriei Chimice ponderea acestor opriri reprezintă — față de timpul de lucru programat pentru producție — 25,5% (echivalentul a 419 ore/mașini ceea ce corespunde cu 26 zile lucrătoare nefolosite — în 2 schimburi), la Ministerul Industriei Metalurgice 19,8% (echivalent 320 ore/maș., respectiv 20 zile în 2 schimburi), la Ministerul Industriei Ușoare 9,4% (echivalent 132 ore/maș, respectiv peste 8 zile în 2 schimburi).

La Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, care deține ponderea cea mai însemnată din parcul de mașini unelte, opririle accidentale reprezintă 6,8% din fondul de timp programat, echivalînd cu 124 ore/maș, respectiv cu 8 zile nefolosite în 2 schimburi; aceasta constituie un progres față de trim. IV.1970, cînd aceste opriri reprezentau 427 ore/mașină (26 zile nefolosite a 2 schimburi), dar în același timp o înrăutățire față de trim. I.1971, cînd realizările erau de 106 ore/mașină (6 zile nefolosite în 2 schimburi). Durata opririlor accidentale pe trim. III. 1971, la acest minister, ar fi putut fi mai mică, dacă unele întreprinderi ar fi acordat mai mare atenție cauzelor care le generează și ar fi luat măsuri pentru preîntîmpinarea lor — exemplu: **Fabrica de frigidere — Găești** (42,2%), **Fabrica de șuruburi—Bacău** (41,1%), **Uzina de mașini grele — București** (29,8%), **Șantierul Naval-Galați** (19,5%), **Uzina Independența — Sibiu** (16,4%) etc.

O reducere a opririlor accidentale poate fi obținută pe calea executării la timp a reparațiilor și reviziilor, respectiv respectarea duratei și frecvenței acestora prevăzute prin normative. De asemenea, **creșterea responsabilității** celor însărcinați cu efectuarea reparațiilor și **calificarea** corespunzătoare a acestora, poate contribui la evitarea deselor întreruperi în funcționarea mașinilor-unelte.

● Anul 1972: sincronizarea mecanismului

SARCINILE DE PLAN **aprobate pentru anul 1972** prevăd coeficienți ai numărului de schimburi superiori celor din 1971, a căror realizare trebuie pregătită din timp și în condițiuni temeinice.

Întrucît completarea actualului parc nu ar fi justificată atîta timp cît mașinile unelte existente prezintă încă importante rezerve de capacitate (fondurile alocate în acest scop putînd fi orientate în alte direcții), socotim că principala atenție ar trebui îndreptată spre mărirea în mai mare măsură a coeficientului de schimburi. Sînt multe căi care pot fi utilizate în acest scop.

● Este necesar, în primul rînd, să se ia măsuri care să asigure completarea cu cadre de muncitori calificați și specialiști toate schimburile, în așa fel încît realizările să devină dinamice de la o perioadă la alta. Trebuie combătută ideea ce și-a făcut loc la unii conducători de întreprinderi care, îndeplinind formal sarcina de a ridica coeficientul de schimburi, **au diminuat** numărul celor care lucrează în **schimbul I**, distribuindu-i în schimburile II și III. Această măsură, de fapt, nu a avut și nu putea avea efectul dorit, întrucît ea s-a soldat cu scăderea realizărilor din schimbul I. Este, deci, necesar ca măsurile ce se iau să conducă la creșterea coeficientului de schimburi, concomitent cu ridicarea realizărilor schimbului II și III, la nivelul celui I.

● Se știe că generalizarea schimbului II și extinderea schimbului III necesită cadre cu o bună pregătire profesională. De aceea, este în interesul fiecărei întreprinderi să ia măsuri din timp pentru recrutarea și pregătirea lor. În școlile profesionale, la cursurile de scurtă durată, trebuie pregătiți muncitori în principalele profesii deficitare, în care scop se cer îndrumate un număr cît mai mare de cadre care să-și însușească aceste meserii. Legat de acest aspect trebuie avut în vedere, mai mult decît pînă în prezent, ca fiecare întreprindere, să-și realizeze la timp planul de construcții de cămine muncitorești, de organizare și funcționare a cantinelor, de asigurare a unei asistențe tehnice la locurile de muncă ș.a.

● O inițiativă care merită a fi studiată și aplicată de către întreprinderi este cea a **Uzinelor „Strungul“-Arad și „23 August“** din București privind crearea **atelierelor satelit**, în comunele situate pe o rază de circa 40—50 km. de sediul întreprinderilor. În acest fel, recrutarea forței de muncă ar fi mult ușurată, s-ar asigura o mai mare stabilitate a acesteia, iar costurile de producție, precum și unele investiții, s-ar reduce substanțial.

● O altă măsură care ar putea conduce la **creșterea gradului de utilizare a parcului de mașini-unelte** este legată de **actuala distribuire** a acestora. O analiză mai atentă din acest punct de vedere, în deplină corelație cu indicii de utilizare realizați și cu sarcinile de plan curente precum și cu cele de perspectivă, la nivelul cincinalului, **ar putea avea ca rezultat evidențierea unor excedente de utilaje** existente în dotarea unor întreprinderi sau a unora care au o utilizare extrem de redusă. Cu utilajele rămase disponibile, ar putea fi dotate întreprinderile care își dezvoltă capacitatea de producție, sau chiar unele unități noi ce urmează a fi create.

● Efectuarea unor studii aprofundate de marketing, prin prospectarea pieței externe și a nevoilor interne, asigurarea unei mai mari mobilități în stabilirea nomenclatorului de producție, prin adaptarea acestuia la nivelul cererilor, poate avea ca rezultat o încărcare mai rațională a utilajelor, o folosire mai bună a capacităților existente. Menținerea în plan a unor produse tradiționale, chiar cu tehnologie bine însușită, nu apare rațională atîta timp cît cererile pieței indică alte direcții de dezvoltare.

● Sporirea gradului de folosire a parcului de mașini s-ar putea obține și printr-o **cooperare de mai mare amploare** între întreprinderi, pe baza unui studiu amănunțit întocmit la nivelul întreprinderilor și centralelor industriale de specialitate. Și în această direcție este recomandabilă o mai mare elasticitate, stabilindu-se planuri de cooperare operative, dat fiind sortimentele variate de produse ce se fabrică și care, uneori, se modifică de la trimestru la trimestru, sau chiar mai des.

● Pentru satisfacerea în mai mare măsură a necesarului sporit de **scule** (SDV-uri) al întreprinderilor, introducerea fabricării acestora în **atelierele proprii**, ar duce, pe de o parte, la sporirea gradului de utilizare a mașinilor-unelte, iar pe de altă parte, la degrevarea întreprinderilor specializate. Tot pe linia creșterii producției de scule, s-ar înscrie și măsura urgentării trecerii la regimul de trei schimburi în întreprinderile cu profil specializat.

● Locurile înguste existente în producție fie la nivelul unor utilaje productive, fie la nivelul utilajelor de deservire, auxiliare sau chiar în ceea ce privește nevoile de abur, aer comprimat, energie au drept efect neutilizarea deplină a capacității utilajelor de bază. **Înlăturarea locurilor înguste** de producție, în măsura în care aceasta se justifică din punct de vedere al eficienței economice, poate contribui la creșterea substanțială a nivelelor de producție, prin investirea unor fonduri incomparabil mai reduse în raport cu cele necesare creării unor obiective noi, sau dezvoltării capacităților existente.

● În sfîrșit, pentru că randamentul schimbului II și mai ales III să fie la nivelul schimbului I este necesar ca ele să aibă asigurate condițiile de bază privind buna organizare, asistența tehnică de specialitate.

Sarcinile deosebite care stau în fața ramurii industriei construcțiilor de mașini justifică cercetarea atentă a tuturor căilor care pot contribui la o mai deplină folosire a parcului de mașini-unelte mai ales pe calea generalizării schimbului II și III.

Din rațiuni economice profunde, ținînd seama de tendința de creștere a costului tehnicii de producție, de accelerare a uzurii ei morale, de necesitatea înnoirii frecvente a tehnologiilor de producție, a produselor, este necesar ca „ștafeta schimburilor“ să funcționeze cu precizia unui mecanism de ceasornic, pentru a utiliza cît mai deplin, extensiv și intensiv, capacitățile de producție.

UN NOU ȘI ÎNSEMNAT PAS

(Urmare din pag. 6)

nu numai creșterii eficienței activității economice de ansamblu, ci se vor crea situații care vor impune cu o nouă vigoare aprofundări ale cercetării unor categorii economice, ca de exemplu „cheltuielile sociale de producție“, „timpul de muncă socialmente necesar“, „costurile sociale“ etc., precum și ale cercetării unor teze și principii ca de exemplu cele privitoare la dublul nivel al prețurilor, luarea în calcul a cheltuielilor efective de producție sau, dimpotrivă, a unor normative de consum, teza privitoare la existența și semnificația egalității sumei prețurilor cu suma valorilor mărfurilor pe ansamblul economiei naționale, corelația dintre evoluția salariilor și evoluția prețurilor etc.

În încheiere, ținem să apreciem importanța care se acordă, în cuprinsul proiectului de lege, delimitării cît mai corespunzătoare a atribuțiilor diferitelor organisme economice în domeniul elaborării prețurilor și controlului aplicării lor. Diferitele clauze ale legii, în această privință, sînt de natură să înlăture, pe viitor, dificultățile și întîrzierile în stabilirea operativă a prețurilor noilor produse. **În legătură cu aceasta, propunem chiar să se studieze posibilitățile amendării capitolelor X și XI, privitoare la atribuțiile în domeniul stabilirii și modificării prețurilor, precum și în cel al controlului lor. Avem în vedere necesitatea de a se porni de la ideea că — spre deosebire de celelalte laturi ale activității economice, în care se profilează tot mai limpede necesitatea unui proces de descentralizare a atribuțiilor — în domeniul prețurilor este necesară, așa cum s-a subliniat în repetate rînduri de către conducerea superioară de partid, continuarea unei politici coordonate în mod centralizat.** Coordonarea centralizată a politicii de prețuri, controlul riguros al elaborării și evoluției lor constituie chiar una dintre premisele trecerii a unei serii de atribuțiuni de alt ordin în sfera de competență a întreprinderilor și organelor locale. **În acest sens, considerăm că elaborarea metodologiilor și normativelor de stabilire a prețurilor și tarifelor, controlul aplicării principiilor fundamentale ale politicii de prețuri, precum și pregătirea măsurilor de perfecționare a activității informaționale privitoare mai ales la dinamica cheltuielilor de producție ar trebui concentrate mai vizibil în mîinile unui singur organism economic central și anume la Comitetul de Stat pentru Prețuri. Ca o primă măsură, legată de o astfel de optică, propunem ca în cadrul ministerelor, departamentelor, centralelor industriale, consiliilor populare și chiar în cadrul marilor întreprinderi să funcționeze servicii de prețuri care să fie subordonate direct Comitetului de Stat pentru Prețuri.**

numeroase mașini agricole, a cantității de îngrășăminte chimice livrate (substanță activă) la 1955—2115 mii tone, ca și amenajarea pentru irigații a unei suprafețe de 1 250 mii hectare, corespund necesității progresului nostru economic și social actual.

Creșterea cantitativă și mai ales calitativă a forțelor de producție din agricultură a impus și va impune și de acum înainte adoptarea de noi structuri și forme organizatorice adecvate, care să asigure folosirea cît mai rațională, complexă și eficientă a bazei tehnice-materiale. Astfel, în lumina Directivelor Conferinței Naționale a P.C.R., fostele S.M.T.-uri au fost reorganizate în I.M.A., pe principiul gestiunii economice proprii și S.M.A., cu gestiune economică internă, acestea din urmă funcționînd în cadrul unui grup (microzonă) de C.A.P. pentru care s-a constituit cîte un Consiliu intercooperatist.

Reunind pentru exploatare și întreținere într-un tot organic, atît mijloacele de muncă proprii (ale statului), cît și cele din proprietatea cooperatistă, aceste secții, cu funcția de sectoare mecanice ale cooperativelor agricole, încetează de a fi simple unități prestatoare de servicii pentru sectorul cooperatist și constituie părți integrante ale procesului productiv din C.A.P. În aceste condiții, schimbul de activități dintre țărani și mecanizatori, în procesul producției, se desfășoară în cadrul unor formații permanente de muncă, alcătuite din muncitori și tehnicieni ai S.M.A., pe de o parte, și țărani cooperatori, pe de alta. Aceste formații de lucru complexe răspund de întregul ciclu de producție pe anumite suprafețe de teren, de la semănat pînă la recoltarea și depozitarea recoltei.

Stațiunile de mecanizare a agriculturii și secțiile acestora au ca obiect nu numai executarea mecanizată a lucrărilor din sectorul vegetal și zootehnic, ci o gamă largă și variată de lucrări, cum sînt: transporturile, construcțiile, irigațiile, întreținerea și repararea utilajelor din dotare proprie și a celor din patrimoniul cooperativelor.

Grupul de C.A.P. din cadrul unui consiliu intercooperatist împreună cu S.M.A. aferentă constituie o formă superioară de creștere a gradului de concentrare și socializare a agriculturii cooperatiste, de adîncire a profilării și specializării acesteia, potrivit nevoilor sociale.

Lărgirea autonomiei pe verticală din sistemul mecanizării agriculturii (I.M.A. — în fiecare județ, S.M.A. — în cadrul consiliilor intercooperatiste; secțiile de mecanizare în C.A.P.), ca și întrepătrunderea dintre cele două forme ale proprietății socialiste, prin intermediul unui schimb direct, permanent și tot mai intens, în procesul producției, între muncitori și țărani, conferă noi valențe caracterului social al proprietății cooperatiste, de maturizare și perfecționare a relațiilor socialiste din agricultura românească.

Pe această linie, a ridicării pe un plan superior a schimbului de activități dintre clasa muncitoare și țărănime devin, în etapa actuală, semnificative o serie de trăsături și tendințe noi ce se conturează din ce în ce mai pregnant:

1. o împletire și integrare, pe scară largă, și în toate stadiile producției, a muncii țăranilor cooperatori cu cea a lucrătorilor din sistemul de mecanizare;

2. o extindere a ariei schimbului de activități dintre muncitori și țărani, prin diversificarea lucrărilor executate de S.M.A. (atît la culturile de cîmp și zootehnie, cît și în sectoarele viticole, pomicole, legumicole, transporturi, aprovizionare tehnico-materială, reparații, construcții, irigații etc.)

3. o integrare tot mai complexă a proprietății cooperatiste cu proprietatea de stat, care, deși se mențin distincte se îmbină în cadrul diverselor organisme economice unitare (C.A.P. care include și secțiile de mecanizare, consiliile intercooperatiste cu S.M.A., sau diverse asociații productive între C.A.P. și I.A.S.).

4. asigurarea unei conduceri comune (de stat și cooperatistă), în cadrul organismelor menționate, prin elaborarea și executarea în comun, de către unitățile cooperatiste și cele de stat, a unor planuri (sarcini, acțiuni) de producție agroindustrială.

Intensificarea și amplificarea, prin noile forme, a schimbului de activități dintre muncitori și țărani prefigurează, în cadrul microzonelor din raza consiliilor intercooperatiste, alcătuirea, în perspectivă, a unor complexe agroindustriale, cu un înalt grad de concentrare și integrare a unor activități productive din microzona respectivă. Stațiunea de mecanizare cu secțiile sale din C.A.P., ca și organizarea în cadrul unui grup de unități cooperatiste a unor sectoare industriale de prelucrare primară a produselor agrare sau a unor alte materii prime locale, precum și măsurile de sistematizare rurală apropie imaginea satelor noastre și, în genere, trăsăturile muncii agricole de caracteristicile orașelor și ale muncii industriale.

O trăsătură actuală a schimbului de activități productive dintre CAP și IMA este aceea că el se întemeiază, cu precădere, pe principii și metode economice ce decurg din interesele convergente ale celor două tipuri de unități, pe răspunderile comune pentru obținerea producțiilor planificate. Colaborarea economică între mecanizatori și țărani conduce, în același timp, la creșterea gradului de cointeresare pentru calitatea lucrărilor efectuate, folosirea rațională a bazei tehnice, eliminarea timpilor neproductivi și în genere, reducerea cheltuielilor de producție.

Prin pătrunderea pe o scară tot mai largă a activităților industriale în domeniul agrar, preluarea de către industrie a unor operații și procese ale producției agricole, industria contribuie la sporirea eficienței activității agricole, la creșterea aportului acesteia la potențialul economic național. În acest sens, sînt concludente rezultatele obținute prin metodele industriale de preparare a furajelor combinate, sortarea, însilozarea, tratarea și conservarea pe cale industrială a produselor agrare, precum și prin zootehnia de tip industrial.

Procesul de industrializare a agriculturii, de ridicare pe această bază a standardului de viață al țărănimii, va conduce, în etapa actuală, la apropierea condițiilor de muncă și de trai de la sat de cele de la oraș și, în perspectivă, **„la lichidarea deosebirilor esențiale dintre cele două clase, la transformarea lor** — cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — **în unica clasă muncitoare a națiunii".**

Pe baza factorilor obiectivi și subiectivi ai dezvoltării economico-sociale, schimbul de activități productive dintre clasa muncitoare și țărănime capătă, în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, o amploare și profunzime crescîndă. El îndeplinește atît o funcție economică în efectuarea în condiții optime a reproducției lărgite, cît și una social-politică, de îmbinare armonioasă a intereselor celor două clase, de înlăturare a deosebirilor și contradicțiilor dintre ele, de ridicare pe un plan mai înalt a alianței muncitorești-țărănești — coloana vertebrală a unității indestructibile a întregii națiuni socialiste.

lector univ. Gavrilă HORJA
Academia de studii economice

ACȚIUNEA LEGILOR ECONOMICE ÎN SOCIALISM ȘI FOLOSIREA LOR ÎN POLITICA ECONOMICĂ A PARTIDULUI ȘI STATULUI

prof. univ. I. RACHMUTH
membru corespondent al Academiei R. S. România

ATÎT ELABORAREA conceptului societății socialiste multilateral dezvoltate, devenit obiectiv programatic de bază prin hotărîrile Congresului al X-lea al P.C.R., cît și opera vastă și laborioasă de transpunere a determinațiilor sale în viața noastră socială au implicat și implică cunoașterea cerințelor obiective ale dezvoltării noastre concret-istorice. Studierea și cunoașterea legilor economice obiective constituie suportul științific al politicii partidului și statului nostru. Partidul Comunist Român are o experiență bogată în utilizarea justă, științifică a legilor economice obiective în opera de edificare a economiei socialiste, de conducere planificată a acesteia pe drumul socialismului și comunismului.

Legile economice și caracterul lor

LEGILE naturii și legile sociale reprezintă legături esențiale, constante, generale între fenomene. În cazul legilor economice este vorba de astfel de legături între fenomene economice. Întrucît orînduirile economico-sociale nu sînt date o dată pentru totdeauna ci se schimbă și se succed în timp, legile economice se împart, în ceea ce privește durata lor, în legi **generale**, care acționează în toate orînduirile sociale, în legi **comune** mai multor orînduiri și în legi **specifice** unei anumite orînduiri. Din prima categorie face parte, de pildă, legea creșterii productivității muncii, din cea de-a doua categorie face parte legea valorii, iar în cea de-a treia categorie se numără legea plusvalorii în capitalism sau legea dezvoltării planice proporționale a economiei naționale în socialism. Legi specifice de o importanță deosebită sînt legile economice fundamentale ale diferitelor orînduiri sociale.

În ceea ce privește **modul lor de acțiune**, legile economice pot fi împărțite în legi de **succesiune**, care arată direcția în care are loc mișcarea în timp a fenomenelor și legi de **simultaneitate** sau **de funcționare** care exprimă legătura dintre fenomene care se manifestă în mod concomitent. Pentru a exemplifica legile de succesiune, vom menționa legea concordanței relațiilor de producție cu caracterul forțelor de producție. Această lege exprimă o legătură de succesiune îndelungată în timp între modificările care intervin în forțele de producție și modificările pe care aceste transformări le antrenează în mod obligatoriu în caracterul relațiilor de producție. În această categorie de legi mai intră și legea creșterii productivității muncii și legea generală a acumulării capitaliste, care exprimă, amîndouă, tendințe de lungă durată ale dezvoltării economice.

Legile de simultaneitate sau de funcționare se împart la rîndul lor în mai multe categorii: a) Legile **cauzale** care exprimă o legătură cauzală directă între două fenomene sau grupe de fenomene. De pildă, creșterea productivității muncii necesare pentru producerea unei anumite mărfi are ca urmare obligatorie reducerea valorii mărfii respective. Este una din cerințele legii valorii. Sau: creșterea cantității banilor de hîrtie peste nevoile circulației duce la devalorizarea banilor. Este o lege a circulației bănești. b) Legile **funcționale** care exprimă o legătură de influențare reciprocă între două fenomene sau grupe de fenomene. O modificare în starea cererii și ofertei unui produs antrenează modificarea prețului produsului respectiv. Invers, modificarea prețului modifică starea cererii și ofertei. Este vorba de legea cererii și ofertei. c) Legile de **condiționare**, în virtutea cărora existența unui fenomen sau a unui grup de fenomene reprezintă condiția indispensabilă a existenței altui fenomen sau grup de fenomene. Fără conducerea planificată a economiei naționale, economia socialistă nu este posibilă. De asemenea, aceasta presupune neapărat, repartiția după muncă. Este vorba, respectiv, de legea dezvoltării planice, proporționale a economiei naționale și de legea repartiției după cantitatea și calitatea muncii depuse.

Toate aceste legături pe care le exprimă diferitele categorii de legi economice reprezintă tendințele legilor respective.

Raportul obiectiv-subiectiv în socialism

LEGILE economice au un caracter **obiectiv.** Oamenii se nasc în cadrul unei societăți preexistente, cu viața ei economică, caracterizată prin anumite relații permanente și prin alte relații cu caracter istoric trecător. Omul, cînd se naște, găsește gata instalate atît relațiile din prima categorie cît și cele din a doua categorie. În plină funcțiune el găsește și legile economice, adică legăturile permanente, esențiale și generale dintre fenomenele economice. Nu omul creează deci aceste legi. Ele există în mod obiectiv. Omul nu poate nici să le creeze, nici să le desființeze și nici să le modifice. Ele există și acționează independent de conștiința și voința oamenilor. Tendințele legilor economice au deci caracter obiectiv.

→

Dar dacă legile economice acţionează independent de conştiinţa şi de voinţa oamenilor, **aceasta nu înseamnă că ele acţionează în afara conştiinţei şi voinţei lor.** Ca legi ale vieţii sociale, legile economice au de-a face cu activitatea conştientă a oamenilor. Nu putem să ne închipuim acţiunea legilor economice fără actele conştiente ale oamenilor în cadrul relaţiilor lor economice, Oamenii produc, cumpără, vînd, consumă; ei dezvoltă tehnica, explorează subsolul pentru noi obiecte ale muncii, îşi califică propria lor forţă de muncă; oamenii dezvoltă cercetarea ştiinţifică, amplifică procesul de producţie, caută să-şi sporească rezultatele producţiei şi să economisească munca. Fără toată această activitate cu caracter subiectiv, acţiunea legilor obiective ar fi inimaginabilă. **Fără să fie determinată** de activitatea subiectivă a oamenilor, acţiunea legilor economice **presupune** această activitate.

În acelaşi timp, caracterul obiectiv al legilor economice se manifestă indiferent dacă în activitatea lor oamenii ţin seamă de tendinţele legilor sau le încalcă. În primul caz rezultatele activităţii oamenilor sînt pozitive, în al doilea caz caracterul obiectiv al legilor economice se manifestă prin efecte negative. De aici necesitatea studierii multilaterale şi luării în considerare a legilor economice de către agenţii economici de la toate nivelurile. **„Este imperios necesar** — arată secretarul general al P.C.R., tovarăşul Nicolae Ceauşescu — **ca în activitatea lor, organele de conducere şi planificare a economiei să ţină permanent seama de cerinţele legilor obiective care acţionează în societatea noastră, cum sînt legea valorii, legea dezvoltării planice proporţionale a economiei naţionale, legea economică fundamentală a socialismului. Ignorarea sau neglijarea lor atrage după sine greşeli grave, dăunează dezvoltării armonioase a economiei întregii societăţi".**

În ceea ce priveşte raportul dintre activitatea subiectivă a oamenilor şi legile economice obiective, există deosebiri esenţiale între orînduirea capitalistă şi orînduirea socialistă. În economia capitalistă actele subiective ale oamenilor sînt dominate de legile obiective. Fărîmiţarea proprietăţii asupra mijloacelor de producţie între producători diferiţi şi izolaţi împiedică o utilizare conştientă şi de ansamblu a legilor economice. Nenumăratele acte economice individuale sînt necoordonate şi contradictorii. Însăşi cunoaşterea legilor economice este o cunoaştere fragmentată şi de suprafaţă.

În economia socialistă, proprietatea obştească asupra mijloacelor de producţie permite statului socialist, ca reprezentant al întregului popor, să exercite o acţiune de utilizare conştientă a legilor economice pe ansamblul economiei naţionale, să desfăşoare o activitate de coordonare a tuturor actelor economice ce au loc în economia naţională. Cunoaşterea legilor economice de către organele de stat şi economice este o cunoaştere **în esenţă** şi **de ansamblu.** Rolul factorului subiectiv se manifestă deci într-o formă cu totul nouă în economia socialistă.

● Principii de activitate economică

UN ASPECT de cea mai mare importanţă al acţiunii conştiente a partidului şi statului în utilizarea legilor economice în socialism este elaborarea şi adoptarea, pe baza acestor legi, a unor principii de activitate economică. Acestea sînt reguli pe care statul le fixează pentru organele sale şi pentru unităţile economice pe baza cerinţelor legilor obiective.

Principiile de activitate economică pot fi **principii generale** şi **principii cu caracter special.**

Principiile **generale** privesc ansamblul activităţii economice şi se întemeiază pe caracteristicile generale ale economiei socialiste. Un astfel de principiu cu caracter general este, de pildă, principiul **muncii colective.** El rezultă din caracteristicile cele mai generale ale economiei socialiste care se întemeiază pe proprietatea comună asupra mijloacelor de producţie şi pe colaborarea şi ajutorul reciproc atît pe planul întregii societăţi, cît şi pe planul unor anumite colective de muncă, Din aceste trăsături fundamentale ale societăţii socialiste rezultă în mod firesc necesitatea aplicării principiului muncii colective la toate nivelurile.

Principiul centralismului democratic rezultă, de asemenea, din existenţa proprietăţii obşteşti asupra mijloacelor de producţie. Forma superioară a proprietăţii socialiste este exercitată de statul socialist ca reprezentant al întregului popor. Din acest fapt rezultă necesitatea conducerii centralizate a economiei naţionale şi în acelaşi timp a desfăşurării largi a iniţiativei de jos a membrilor societăţii. Principiul **eficienţei întregii activităţi** economice se deduce din acţiunea unor legi obiective ce acţionează în economia socialistă, Tendinţele legii economiei de muncă, ale legii creşterii continue a productivităţii muncii, ale legii valorii sînt îmbinate în necesitatea unei eficienţe mereu crescînde a activităţii în toate compartimentele economiei naţionale şi la toate nivelurile.

De asemenea, aplicarea principiului **cointeresării materiale** leagă satisfacerea intereselor oamenilor muncii şi a intereselor colective ale unităţilor economice de îndeplinirea sarcinilor de ridicare a productivităţii muncii, de reducere a preţului de cost, de sporire a venitului naţional. Sînt astfel legate cerinţele legii fundamentale a socialismului, ale legii repartiţiei după muncă, ale legii creşterii continue a nivelului de trai cu cerinţele legii creşterii continue a productivităţii muncii, ale legii valorii. Prin aplicarea justă a principiului cointeresării materiale partidul şi statul nostru obţin o funcţionare cu rezultate bune a legilor menţionate mai sus, o utilizare a lor în direcţia progresului continuu al societăţii socialiste.

Principiile cu caracter **special** au o sferă de acţiune mai limitată. Ele reprezintă de obicei oglindirea în activitatea practică a cerinţelor uneia din legile ce acţionează în economia socialistă. Vom da ca exemplu **principiul repartiţiei după muncă.** Acest principiu este oglindirea, sub forma unei reguli de activitate practică, a cerinţelor legii repartiţiei după cantitatea şi calitatea muncii. Un principiu avînd de asemenea un caracter special este principiul **schimbului echivalent.** Acest principiu care îşi găseşte aplicarea în domeniul circulaţiei, precum şi în domeniul formării preţurilor, este oglindirea uneia din cerinţele obiective ale legii valorii. În cadrul activităţii de repartizare teritorială a forţelor de producţie, guvernată de acţiunea legii dezvoltării planice, proporţionale a economiei naţionale, se aplică o serie de **principii de amplasare,** elaborate de ştiinţa economică.

În mecanismul de utilizare a legilor economice, principiile de activitate economică ocupă deci un loc esenţial.

● Forme şi metode corespunzătoare de conducere

UN ALT ASPECT al activităţii conştiente a statului socialist în utilizarea legilor economice obiective este elaborarea şi adoptarea unor forme organizatorice şi metode de lucru în desfăşurarea activităţii economice. În raportul la Congresul al X-lea al P.C.R., tovarăşul Nicolae Ceauşescu arăta că „o importanţă fundamentală are stabilirea celor mai corespunzătoare forme organizatorice şi metode de lucru, care să ţină seama de cerinţele fiecărei etape prin care trece societatea noastră, de problemele arzătoare ridicate de viaţă".

Pentru utilizarea legii dezvoltării planice, proporţionale a economiei naţionale este nevoie de anumite forme şi metode concrete, cum este de pildă metoda balanţelor, cu ajutorul cărora se stabileşte necesarul de produse pentru perioada de plan şi sursele de acoperire a nevoilor respective. În aplicarea principiului, respectiv a legii repartiţiei după cantitatea şi calitatea muncii se utilizează anumite instrumente concrete de acţiune, cum este normarea muncii, indicatoarele tarifare etc. În agricultura cooperatistă a fost utilizată

⟶

mult timp metoda zilei-muncă. Astăzi, în efectuarea repartiţiei după muncă în agricultură se utilizează metoda acordului global.

În acţiunea de ridicare a nivelului de trai al oamenilor muncii, statul socialist poate utiliza atît metoda sporirii salariului nominal cît şi cea a reducerii preţurilor bunurilor de consum. Se ştie că partidul nostru utilizează în ultima perioadă mai ales prima metodă, care permite o justă aplicare a principiului cointeresării materiale, cît şi diferenţierea judicioasă a îmbunătăţirilor efectuate.

Mecanismul de acţiune şi de utilizare a legilor economice cuprinde deci, pe lîngă tendinţele obiective ale acestor legi şi activitatea factorului subiectiv, un aspect esenţial al acestei din urmă activităţi fiind elaborarea şi adoptarea de către statul socialist a principiilor corespunzătoare, a formelor organizatorice şi a metodelor celor mai potrivite de lucru. Dacă tendinţele obiective ale legilor economice nu pot fi modificate prin acţiunea oamenilor, principiile, formele şi metodele de activitate — rezultat al activităţii lor conştiente — pot fi modificate şi înlocuite. Partidul nostru nu consideră aceste principii, forme şi metode ca fiind date o dată pentru totdeauna. Atunci cînd ele nu mai corespund noilor etape de dezvoltare ele sînt înlocuite.

Perfecţionarea continuă a mecanismului de utilizare a legilor economice este o preocupare constantă a conducerii noastre de partid şi de stat. Congresul al IX-lea al partidului, Conferinţa Naţională şi Congresul al X-lea au hotărît o serie de măsuri care urmăresc îmbunătăţirea acestui mecanism. Un principiu de conducere care nu mai era considerat corespunzător, anume principiul conducerii unice, a fost înlocuit cu principiul conducerii colective. Anumite forme organizatorice, cum au fost direcţiile generale din ministere, au fost înlocuite cu altele noi, înfiinţîndu-se centralele industriale (şi celelalte mari unităţi cu statut de centrală) mai adecvate nevoilor actuale de conducere a industriei. S-au luat măsuri de perfecţionare a metodelor de planificare. A fost sporită autonomia unităţilor economice, perfecţionîndu-se aplicarea principiului centralismului democratic. S-au introdus metode şi forme noi de aplicare a principiului cointeresării materiale a oamenilor muncii din industrie şi agricultură, perfecţionîndu-se formele în care se face repartiţia după muncă. O serie de măsuri privitoare la modul de împărţire a beneficiului întreprinderilor industriale şi la modalităţile de utilizare a creditului sînt menite a perfecţiona cointeresarea întreprinderilor industriale în îmbunătăţirea activităţii lor. Aplicarea justă a principiului eficienţei economice este unul din obiectivele cele mai importante urmărite de partidul nostru.

Toate măsurile de perfecţionare luate în ultimii ani în domeniul conducerii planificate a economiei naţionale urmăresc deci ridicarea pe un plan superior a mecanismului de utilizare a legilor economice în scopul realizării marilor obiective puse de partidul nostru în faţa oamenilor muncii din România, obiectivele construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate.

BIBLIOGRAFIE

K. Marx, Fr. Engels. Opere vol. 23, pag. 26, 89, 101, 595, 640.

Fr. Engels. Anti-Dühring, ed. a II-a, 1955, pag. 413.

V. I. Lenin. Opere, vol. 38, Ed. pol. 1959, pag. 142—144.

Congresul al X-lea al P.C.R., Ed. pol., pag. 742—743.

Nicolae Ceauşescu. Raportul C.C. la Congresul al X-lea al P.C.R., în volumul **Congresul X,** pag. 52—57, 64—74.

Nicolae Ceauşescu. Expunere cu privire la Programul P.C.R. pentru îmbunătăţirea activităţii ideologice, ridicarea nivelului general al cunoaşterii şi educaţiei socialiste a maselor, pentru aşezarea relaţiilor din societatea noastră pe baza principiilor eticii şi echităţii socialiste şi comuniste, Ed. pol., Buc. 1971, pag. 28—57.

FORME SUPERIOARE ALE SCHIMBULUI DE ACTIVITĂŢI DINTRE MUNCITORI ŞI ŢĂRANI

FĂURIREA societăţii socialiste multilateral dezvoltate presupune în contextul dezvoltării accelerate a forţelor de producţie în toate ramurile producţiei de bunuri materiale, schimbări calitative în însuşi procesul muncii, în combinarea şi schimbul de activităţi dintre participanţii la producţia socială.

Îndeplinirea amplului program de modernizare şi intensificarea producţiei agricole, de obţinere în perioada 1971—1975 a unei producţii globale agricole medii cu 36—49% mai mari decît media anilor 1966—1970, necesită modificări deosebite în procesul muncii agricole, noi forme de împletire a acesteia cu munca industrială, un schimb tot mai amplu de activităţi productive între clasa muncitoare şi ţărănimea cooperatistă.

DAT FIIND că „mijloacele de muncă — după cum arăta K. Marx — indică nu numai gradul de dezvoltare a forţei de muncă omeneşti, ci şi relaţiile sociale în cadrul cărora se munceşte", rolul decisiv în mutaţiile din procesul muncii agricole, în transformarea acesteia într-o varietate a muncii industriale, revine înzestrării tehnice a acestei ramuri, mecanizării ei complexe, aplicării în procesele producţiei a cuceririlor tehnicii şi ştiinţei.

Privite în acest context, al perfecţionării bazei tehnice, investiţiile din fondurile statului destinate agriculturii în actualul cincinal, în sumă de 81,4 miliarde lei, creşterea pînă în 1975 a parcului de tractoare la 118—120 mii de bucăţi, al celui de combine autopropulsate la 11,8—12,1 mii, de semănătoare la 46 mii şi de alte

⟶

SUBDEZVOLTAREA ECONOMICĂ ŞI CĂILE LICHIDĂRII EI (X)

Dezbaterile pe care le publicăm azi reprezintă continuarea celor organizate de revista noastră împreună cu Academia „Ştefan Gheorghiu", apărute în numerele 21, 22, 24, 27, 30, 32, 41, 43 şi 44 ale revistei noastre. Următoarea dezbatere va avea loc la Academie, vineri, 17 decembrie, ora 17.

● Decalajele continuă să crească

DR. A. B. GUHA: — În ultimul timp s-a discutat şi se discută mult în întreaga lume despre criteriile de definire precum şi de clasificare a ţărilor în curs de dezvoltare, despre problemele şi fenomenele sociale, economice şi politice. Discuţiile unor economişti din diferite ţări au fost concentrate spre teoretizarea acestor probleme prin generalizarea particularităţilor lor, în ciuda condiţiilor sociale, economice, politice, geografice, etnice etc. extrem de diferite. Alţi economişti au depus eforturi în cercetarea aplicată şi mai practică, prin studierea mai aprofundată a particularităţilor, problemelor şi fenomenelor sociale, economice şi politice ale fiecărei ţări în curs de dezvoltare sau ale unui grup de trei-patru ţări cu condiţii sociale, economice, istorice, etnice asemănătoare şi aşezare geografică mai apropiată. După părerea mea, ar fi mai bine să ne concentrăm eforturile de cercetare la varianta a doua. Încă nu a venit timpul potrivit pentru a încerca o teoretizare generală a subdezvoltării şi dezvoltării, deoarece fenomenele şi procesele lor economice sînt diferite de cele din ţările capitaliste dezvoltate şi din ţările socialiste. De aceea, cred eu, pentru moment ar trebui să acordăm atenţie studierii separate şi speciale a problemelor pe baza situaţiei economice actuale şi pe baza materialelor primite din surse indigene, deoarece sursele secundare pot să ne conducă la erori şi subestimări.

După părerea mea, o definiţie mai acceptabilă a ţărilor slab dezvoltate ar fi aceea de „ţări în curs de dezvoltare economică", deoarece prin dezvoltarea şi modernizarea industriei, agriculturii şi a celorlalte ramuri economice, ele tind spre dezvoltarea economică generală şi spre ridicarea nivelului de trai al popoarelor lor. Dar termenul de „slab dezvoltat" este un termen relativ. De exemplu, după părerea economiştilor japonezi, toate ţările socialiste — în afară de Uniunea Sovietică, R.D.G. şi Cehoslovacia — sînt ţări slab dezvoltate sau ţări în curs de dezvoltare, iar dacă luăm în considerare nivelul de trai, ele nu sînt ţări slab dezvoltate, ci ţări aflate la un nivel mediu de dezvoltare, comparativ cu scara mondială. Unele ţări în curs de dezvoltare au devenit chiar concurente principale ale unor ţări dezvoltate pe piaţa mondială.

Pentru a defini ţările în curs de dezvoltare şi ţările dezvoltate din punct de vedere economic, experţii O.N.U. au acceptat criteriul „produsul intern brut pe cap de locuitor". Pentru ţările în curs de dezvoltare a fost fixat cuantumul pînă la 299 dolari S.U.A. pe cap de locuitor pe an, iar pentru ţările dezvoltate acela de peste 300 dolari pe cap de locuitor pe an. La rîndul lor, ţările în curs de dezvoltare sînt grupate în două categorii: a) ţări mai dezvoltate în cadrul ţărilor în curs de dezvoltare şi b) ţări mai puţin dezvoltate în cadrul ţărilor în curs de dezvoltare.

Din cele 158 de ţări studiate de către O.N.U., 69 de ţări au P.I.B. mai mare de 300 dolari pe locuitor, iar 89 de ţări au sub 300 dolari pe cap de locuitor. Dintre ele un număr de 53 de ţări au P.I.B. între 100 şi 299 dolari pe cap de locuitor, iar 36 de ţări cu pînă la 90 dolari pe cap de locuitor. De aici rezultă că 56% din ţările lumii totalizînd o suprafaţă de 64 milioane kmp şi cuprinzînd 70% din populaţia globului, sînt ţări în curs de dezvoltare. Decalajul dintre ţara cea mai avansată din punct de vedere al P.I.B. adică S.U.A., şi a 158-a ţară, Malawi, este de aproape o sută de ori. Acest decalaj continuă să crească. Preocupările noastre de cercetare şi studiile trebuie să fie, de aceea, îndreptate spre prospectarea perspectivelor de dezvoltare economică maximă a fiecărei ţări sau grup de ţări.

Din părerile exprimate aici de mai mulţi tovarăşi despre viitorul ţărilor în curs de dezvoltare am desprins că unii sînt pesimişti. Eu personal sînt însă optimist. Deşi decalajul dintre ţările dezvoltate din punct de vedere economic şi ţările în curs de dezvoltare creşte, totuşi dezvoltarea economică reală a acestora din urmă, în ciuda neproporţionalităţii ei, precum şi nivelul real de trai mai ridicat faţă de anii colonialismului şi de perioada de după obţinerea independenţei arată voinţa şi eforturile lor de a lichida înapoierea economică. După părerea mea, aceste ţări au nevoie de o planificare integrală a economiei naţionale, de folosirea mai raţională şi optimală a potenţialului economic şi dinamizarea tuturor resurselor umane existente, din care părţi importante sînt încă nefolosite.

După cum am mai arătat, criteriul P.I.B. pe cap de locuitor nu poate fi unicul criteriu de măsurare a gradului dezvoltării sau al subdezvoltării economice. Trebuie să ţinem cont şi de ceilalţi factori importanţi care au efecte pozitive şi negative asupra stării de dezvoltare economică. Unii dintre aceşti factori sînt: puterea comparativă de cumpărare a monedei naţionale, adică paritatea reală şi nu oficială, costul de producţie şi preţul de vînzare al mărfurilor, factorii climaterici şi problema consumului industrial şi alimentar, cheltuielile pentru chirie şi locuinţe, cheltuielile sociale: transport, sănătate, asigurări sociale etc. Altfel, cum ar putea măcar supravieţui un cetăţean din statul Malawi din Africa cu un venit de 40 dolari pe cap de locuitor sau din India cu un venit de 75 dolari pe cap de locuitor în 1970 (după devalorizarea monedei naţionale sub presiunea S.U.A.)?

În plus, datorită lipsei de experţi şi calculului necorespunzător, statisticile difuzate de majoritatea acestor ţări în curs de dezvoltare sînt incomplete. Dacă ne referim la calculul P.I.B. al acestor ţări, putem să vedem că acesta nu cuprinde produsul populaţiei supusă parţial şomajului şi nici produselor efectuate de către membrii familiei. De aceea, nu putem spune că P.I.B.-ul lor este aşa de scăzut cum arată statistica, fără a putea nega totuşi starea lor de subdezvoltare. Trebuie să încercăm să facem studii comparative ale nivelului de trai din ţările dezvoltate şi ţările în curs de dezvoltare nu numai în domeniul bănesc, ci şi în domeniul material, pînă acum nesocotit în calcule. Majoritatea ţărilor în curs de dezvoltare încă nu au terminat prospectarea potenţialului lor economic intern şi de aceea nu au reuşit să întocmească planuri de dezvoltare cuprinzînd toate ramurile economiei naţionale pentru valorificarea maximă a resurselor interne ale ţării. Putem spune deci că potenţialul lor economic intern încă nu le este bine cunoscut.

● Contraste sociale

DE ASEMENEA, în cadrul discuţiilor despre fenomenul subdezvoltării şi despre procesul lichidării lui, este necesar să luăm în considerare şi unii

DEZBATERI

factori contradictorii existenţi în aceste ţări, ca de pildă volumul mare al consumului parazitar alături de subnutriţie şi lipsa unor bunuri de consum strict necesare; existenţa belşugului la un pol (la un număr redus) şi a sărăciei şi a lipsei de putere de cumpărare la celălalt pol (reprezentînd majoritatea populaţiei); existenţa unui număr mare de specialişti de renume mondial în unele domenii şi lipsa lor acută în altele, existenţa neconcordanţei între plan şi realizarea lui; existenţa unei diferenţe foarte mari între cererea şi oferta de cadre tehnice şi de specialişti datorită neproporţionalităţii dintre necesităţile naţionale şi prevederile planurilor, care determină sporirea numărului şomerilor şi migraţia unui număr mare de specialişti din ţările în curs de dezvoltare în ţările dezvoltate; lipsa de capital pentru dezvoltarea economiei naţionale alături, uneori, de exportul de capital etc. Acestea sînt cîteva din fenomenele paradoxale existente în ţările în curs de dezvoltare.

Pentru a evita complexitatea categorisirii după prea multe criterii, toate ţările din lumea actuală, după nivelul dezvoltării lor economice, pot fi încadrate în trei grupe: ţări dezvoltate din punct de vedere economic, ţări mediu dezvoltate, ţări în curs de dezvoltare.

Majoritatea ţărilor în curs de dezvoltare economică din Asia, Africa şi America Latină, în programul lor de dezvoltare urmează concepţia economiei mixte, care se bazează pe crearea şi dezvoltarea sectorului de stat alături de cel particular. Conducerea unora dintre aceste state este legată mai mult de capitalul din ţările capitaliste dezvoltate, în vreme ce conducerile altor state au o orientare independentă. Totuşi, ţinta acestor conducători este dezvoltarea economiei naţionale şi, cred eu, nu putem denumi calea lor de dezvoltare drept capitalistă sau socialistă. Aceasta este o cale nouă bazată pe fenomene neîntîlnite mai înainte, apărute în ultimele două decenii. Pentru studierea căilor de dezvoltare trebuie luate în considerare raporturile forţelor de clasă existente înainte şi a celor nou apărute, precum şi concepţiile liderilor lor, care aspiră la demararea economiei naţionale respective.

După părerea mea, instituţiile de cercetare economică din fiecare ţară au datoria de a efectua o cercetare aplicată şi practică pentru interesul şi folosul ţării respective, în afara cercetărilor teoretice. În cadrul unei călătorii în Japonia am avut prilejul de a studia la Institutul pentru economiile în curs de dezvoltare (Institute of Developing Economies) sistemul japonez de cercetare a ţărilor în curs de dezvoltare. Pe baza resurselor şi a cadrelor de care dispune, acest institut se ocupă de cercetarea aproape a fiecărei ţări şi zone în curs de dezvoltare din Asia, Africa şi America Latină. Aceşti cercetători sînt sistematic consultaţi de organele superioare de stat şi de către monopolurile japoneze, în vederea extinderii relaţiilor economice cu ţările amintite. De asemenea şi organele superioare de stat şi marile firme au grijă de a aproviziona institutul cu materiale de cercetare necesare pentru fiecare ţară, zonă sau regiune în curs de dezvoltare, ca şi cu statistici privind economia niponă. Bineînţeles că România nu poate acorda încă resurse financiare şi cadre în aceeaşi măsură în care o face Japonia, totuşi cred că România ar putea crea un institut sau un centru de cercetare care să se ocupe sistematic de fiecare zonă slab dezvoltată sau măcar de principalele zone. Politica partidului comunist şi a statului român de a extinde colaborarea economică şi comercială cu ţările în curs de dezvoltare face ca necesitatea înfiinţării unui astfel de institut să devină tot mai stringentă. Cercetarea economiei ţărilor în curs de dezvoltare are încă un caracter ocazional.

Aş vrea acum să mă refer la cooperare. Înainte de toate m-aş opri la unele probleme generale ale colaborării apărute în etapa actuală:

a) Concurenţa în colaborare. Ca şi în comerţ, a apărut concurenţa şi în domeniul colaborării şi cooperării. În vederea construirii unor obiective industriale în ţările în curs de dezvoltare, ele cer licitaţii globale, adică oferte globale. Ele vor accepta oferta cea mai avantajoasă din punct de vedere al costului de construcţie, al termenului de rambursare, al ratei dobînzii etc.;

b) Factorul progres tehnic. Va fi acceptată oferta de construcţie a unei unităţi industriale care conţine specificaţii tehnice mai avansate, permiţînd astfel obţinerea unui randament superior sau a unui produs cu un preţ de cost comparativ mai mic, chiar dacă costul iniţial de instalare al acestei unităţi este ceva mai ridicat;

c) Condiţiile de rambursare. Cînd prin condiţiile ofertei se cere rambursarea în valută forte, în loc de moneda naţională sau produse indigene, va fi preferată, de obicei, oferta care acceptă plata în monedă şi produse autohtone, chiar dacă este eventual mai mare costul ofertei respective;

d) Perfecţionarea cadrelor şi transferarea treptată a conducerii tehnice a unităţii respective în mîna ţării primitoare de ofertă. Dacă oferta conţine şi obligaţia ofertantului de a specializa şi de a perfecţiona cadrele tehnice din ţara respectivă în curs de dezvoltare în scopul transferării conducerii tehnice cît mai curînd în mîna ţării respective, ea va avea prioritate.

Acestea sînt cîteva consideraţiuni generale de care nu se poate însă să nu se ţină seama cînd se abordează problema colaborării şi cooperării cu ţările în curs de dezvoltare.

Existenţa unor acorduri bilaterale cu ţările în curs de dezvoltare, termenele avantajoase de rambursare a creditelor pe bază de înţelegeri reciproce, modalitatea efectuării rambursărilor în produse şi moneda ţării respective, ca şi asigurarea specializării şi perfecţionării unor cadre tehnice din ţările în curs de dezvoltare, toate acestea au făcut ca schimburile României cu aceste ţări să fie avantajoase şi stabile. Comerţul este o formă importantă şi eficientă a cooperării, dar colaborarea industrială şi tehnico-ştiinţifică se vădeşte a fi baza colaborării şi cooperării României cu aceste ţări în deceniul actual.

În condiţiile accelerării dezvoltării industriale a ţărilor lumii a treia, se apreciază că importul lor de produse prelucrate, în special de maşini şi utilaje, produse chimice, petrochimice, electronice şi electrotehnice va constitui aproximativ 75% din importul total în anul 1980, faţă de aproximativ 65% în 1965, în ciuda dificultăţilor financiare. În acelaşi timp, la baza politicii lor comerciale stă principiul sporirii livrărilor de produse industriale, care vor atinge o pondere de aproximativ 25% pînă în 1980, faţă de 15% cît era în 1960. Acestea ne determină să considerăm că deceniul actual va fi deceniul extinderii relaţiilor de cooperare economică şi industrială cu ţările în curs de dezvoltare, alături de diversificarea multilaterală şi multidirecţională a colaborării.

(Va urma)

ERATĂ. În nr. 43/1971, la pag. 13, coloana 1, rîndul 23, în loc de „media din ţările subdezvoltate" se va citi „media mondială şi de două ori mai mare decît media din ţările în curs de dezvoltare".

FORMAREA PREȚURILOR PE PIAȚA MONDIALĂ CAPITALISTĂ

MARILE schimbări care au avut loc în baza materială și în sistemul de conducere ale țărilor capitaliste au determinat o renunțare tot mai accentuată, în teoria economiștilor occidentali, la idila despre automatismul absolut al pieței și la concurența pură și perfectă ca bază a sistemelor de prețuri, naționale și mondiale.

În urma crizei mondiale din anul '30 au crescut eforturile pentru depășirea aparaturii teoretice învechite. Această aparatură a fost atacată în trei segmente importante ale sale: sistemul concurenței, conducerea economiei naționale și mecanismul suprastructurii financiare.

Încă din perioada interbelică noua interpretare a tezelor fundamentale în teoria prețurilor a dus, înainte de toate, la înțelegerea unor noi categorii ale concurenței imperfecte, iar în perioada postbelică pînă la dezvoltarea schemelor concurenței oligopolice, iar apoi pînă la concepțiile pragmatice ale așa-zisei concurențe eficiente sau operative. Această recunoaștere a morfologiei pieței ca una din relațiile fundamentale în economie a mers mînă în mînă cu ignorarea practică a vechii legislații așa-zis antimonopoliste, unilateral orientată, și cu introducerea politicii de concurență în concepția generală a politicii economice. O dată cu aceasta, cu o mare întîrziere, a fost recunoscută justețea analizei lui K. Marx în momentul în care diferențierea în morfologiile pieței nu avea nici măcar aproximativ acuitatea actuală.

În perioada de după cel de-al doilea război mondial tratarea teoretică a intervenționismului de stat a fost dezvoltată, mai ales înainte de elaborarea teoretică a politicii economice, iar apoi și înainte de metodele moderne de conducere a sistemelor economice. Cu aceasta în mod treptat a fost părăsită credința în automatismul exclusiv al pieței în repartizarea resurselor economice, precum și credința în justețea tezei despre caracterul dăunător al oricărei intervenții organizate în viața economică. Morfologia complexă a pieței în microsferă a atras într-un anumit fel după sine necesitatea conducerii economiei la nivel macroeconomic. Aceste fapte trebuiau să-și găsească reflectarea pe plan teoretic.

Sînt relativ întîrziate și încă neîncheiate încercările de reformulare teoretică a mecanismului suprastructurii financiare. Au rămas mai puțin înțelese legăturile reciproce ale zonelor bănești. Multe dileme din sfera sistemului bănesc internațional de tipul Bretton Woods își au originile în relații financiare de bază nelămurite.

CONSTRUCȚIA teoretică a rămas neterminată: pînă acum sinteza n-a fost elaborată; sarcina consta tocmai în necesitatea de a determina, pe un drum nou, esența și sensul dezvoltării economice și sociale. Tot ceea ce amintește echilibrul general static walrasian cedează în fața cerințelor unei viziuni dinamice asupra lumii. Această atracție justificată este limitată atît de realitatea relațiilor politico-sociale în diferite țări și de polarizarea forțelor și intereselor politico-economice, cît și de slăbiciunile cu care este încărcată gîndirea teoretică a economiștilor occidentali.

Această judecată teoretică, deși neterminată, trebuia să influențeze și concepția privind căile de formare a prețurilor interne și de comerț exterior și, ceea ce este mai important, formației comportamentul celor care participă la adoptarea deciziilor în economia țărilor capitaliste. Nouă ni se pare că tot acest proces al gîndirii teoretice a dus la relativizarea însemnătății autonome a prețurilor în favoarea comportării organizate și dirijate a tuturor subiecților economici. Această apreciere este strîns legată de schimbările motivaționale ale adoptării deciziilor economice.

Probabil că alături de motivele clasice în luarea hotărîrilor privind politica de producție și politica de investiții a întreprinderilor apar și importante motive noi. Maximizarea profitului poate fi înțeleasă ca motivul fundamental și nicidecum ca un indicator de scurtă durată al adoptării deciziei. De exemplu, soliditatea întreprinderii poate constitui un factor hotărîtor față de realizarea unui profit nemijlocit; motivele creșterii întreprinderii pot în multe cazuri să fie factorii dominanți în adoptarea hotărîrilor. Realizarea unui anumit dever poate fi mai importantă decît obținerea unui anumit preț; combinațiile devin și mai complexe în condițiile unei politici de prețuri diferențiate în abateri și ale unei structuri multilaterale a producției. Nu întîmplător remarcă Marx că în anumite condiții ale producției capitaliste întreprinderea nu trebuie să tindă spre un profit maxim.

Schimbările motivaționale intervin și la nivel macroeconomic. La nivelul economiilor naționale începe să predomine așa-zisa politică activă a prețurilor, în spatele cărora se ascunde, în esență, în cazul ideal politica complexă a acelor elemente care determină situația particulară a pieței și situația economică generală. Politica activă a prețurilor înseamnă schimbări în motivele de adoptare a soluțiilor la nivel macroeconomic în favoarea sistemului scopurilor sociale care se deosebește tot mai mult de sistemul clasic din timpurile laissez-faire-ului. Așa cum la nivel micro factorul determinant de bază nu trebuie să fie beneficiul maxim, tot astfel la nivel macroeconomic eficiența maximă a producției independent de alte scopuri sociale (de exemplu, gradul de ocupare a forței de muncă, lichiditatea financiară externă) nu poate să fie țelul de bază.

S-ar putea aproape spune că în centrul atenției se află criteriile noi ale reușitei la nivel macro și micro, care numai pe o cale indirectă fac legătura cu sistemul prețurilor naționale și de comerț exterior. Altă problemă constă în aceea în ce măsură sînt realizabile aceste criterii noi în limitele orînduirii social-politice existente în economia capitalistă.

CEA MAI BUNĂ ilustrare a situației schimbate în ce privește categoriile de prețuri în sistemul capitalist de economie o reprezintă fenomenul inflației. Inflația tîrîtoare combinată cu posibilitatea stagnării economice simultane constituie confirmarea unor noi realități în economia capitalistă, dar și a rolului esențial schimbat al prețurilor în sistemul criteriilor de producție. Este caracteristic că tocmai economia americană, fiind cea mai puternică economie a lumii occidentale, reprezintă purtătorul bacilului inflației pe scară mondială. Politica activă a prețurilor, care tinde spre strunirea inflației trebuia să folosească instrumente ce se aflau în afara politicii clasice monetare și fiscale.

Pe plan internațional, rigiditatea sistemului parităților fixe — în spatele cărora nu se mai află inconvertibilitatea esențială a mijloacelor de plată și stabilitatea economică absolută ipotetică — cedează sub influența unor rupturi temporare și în salturi și în unele puncte ale sistemului bănesc sub formă de devalorizare și reevaluare pentru ca la urma urmei în zilele noastre întregul sistem conceput pentru alte condiții economice să ajungă la o tensiune internă periculoasă.

Întregul complex de probleme privind prețurile mondiale este atît de complicat încît linia deplasărilor generale ale nivelului prețurilor se sprijină și pe curba creșterii prețurilor în unele sectoare cu tendință de stagnare a produselor primare și cu sfera de servicii într-o expansiune accentuată. Alături de aceasta, în sectorul conducător al complexului industriei prelucrării metalelor, fenomenele se caracterizează prin repetarea oligopolică sau monopolistă a unor întregi structuri de producție, iar nivelul scăzut al adaptării în baza de producție (mai ales în producția metalurgică) atrage după sine noi rigidități în sfera prețurilor.

PROBLEMELE prețurilor mondiale într-adevăr nu pot să mai primească o tratare corespunzătoare fără o abordare teoretică, bine elaborată, în ceea ce privește dezvoltarea producției în era revoluției tehnologice și a unor însemnate schimbări politico-sociale. Aceste schimbări nu pot să rămînă fără influență asupra comportării subiecților economici ai țărilor socialiste pe piața mondială.

Morfologia pieței și noile metode de adoptare a deciziilor pe aceste piețe îndreptățesc într-adevăr o poziție cu totul activă a întreprinderilor economice în crearea cu ajutorul mijloacelor marketingului contemporan a unor dimensiuni noi dinamice pe piață. Dimensiunile schimbului de mărfuri pur se cer mărite în vederea găsirii unor forme totdeauna noi și active ale combinării factorilor de producție în relațiile internaționale microeconomice.

La nivelul macroeconomic se degajă tot mai mult noi modalități ale politicii comerciale, iar cu acestea și dependența de politicile economice naționale protecționiste. Fosta concentrare asupra problemelor vamale a fost de mult înlocuită cu cerința cunoașterii determinanților reali ai întregii politici de apărare comercială și pe această bază se elaborează treptat — în limitele posibilului — noi sisteme ale relațiilor economice reciproce.

Dependența sistemului de prețuri naționale și de comerț exterior pe piața capitalistă de evenimentele internaționale financiare complexe prezintă un interes nemijlocit pentru relațiile economice externe ale țărilor socialiste. Limitele acestei teme nu ne permit subdivizarea problemei dar probabil că noi ne găsim în pragul unui proces îndelungat al căutărilor intensive de noi hotărîri în care țările socialiste nu pot să rămînă observatori pasivi, nu numai din interese proprii, dar și din considerentele rolului într-adevăr important în evenimentele economice mondiale.

dr. Ivo FABINC
director prim-adjunct al Institutului de comerț exterior din Belgrad

CĂRȚI

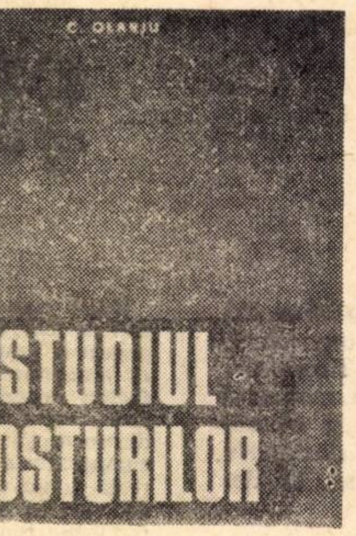

Nu de mult a apărut lucrarea „Studiul costurilor" *, elaborată de dr. Cornel Olariu, profesor la Facultatea de studii economice a Universității din Timișoara.

Lucrarea se ocupă pe larg în primul rînd de definirea categoriilor cu care operează, delimitînd noțiunea de „cheltuială" de cea de „costuri". Este binevenită punerea la punct privind noțiunea de „costuri", cu atît mai mult cu cît Ministerul de Finanțe în Instrucțiunile de aplicare a planului de conturi pentru industrie, în vigoare de la 1 ian. 1971, folosește în mod frecvent termenul „cheltuieli" pentru noțiunea de „costuri", ceea ce produce confuzii mai ales că în facultate s-a introdus aceasta din urmă. Ar fi cazul ca practica să țină cont de progresele realizate și să adopte limbajul adecvat.

În împărțirea pe feluri de „costuri", prof. Olariu distinge o primă grupă, aceea a costurilor legate direct de procesul tehnologic, denumite costuri tehnologice sau costuri de bază. Cea de-a doua grupă cuprinde costurile care nu sînt legate direct de procesul tehnologic, ocazionate de organizarea, administrarea și deservirea producției, denumite costuri de regie sau costuri de organizare și conducere. Din punctul de vedere al omogenității și conținutului consumațiunilor de producție la nivelul de întreprindere, se disting costuri simple sau primare, care au un conținut omogen, în sensul că în această categorie se grupează elemente de același fel, formate dintr-un singur fel de cost. De aceea se mai numesc și costuri monoelementare, și aici se cuprind cosumul de materii prime, materii auxiliare, salarii, amortizări etc. Spre deosebire de acestea, avem costurile complexe sau polielementare, care au un conținut eterogen, fiind formate din mai multe costuri simple, și ele se colectează în anumite conturi colectoare. Cît privește unitatea de produs, care în final suportă toate costurile, denumită de autor „purtător de costuri", se distinge o grupă a costurilor directe și o altă grupă a costurilor indirecte. Considerăm că denumirea „purtător de costuri" folosită de autor nu este fericit aleasă, întrucît, după părerea noastră, nu exprimă perfect adevărata semnificație a termenului. Propunem utilizarea termenului de „titularul costurilor", care este mai sugestivă, mai cuprinzătoare, fiind și mai încetățenită în limbajul economic românesc.

În lucrare se expune pe larg clasificarea calculației costurilor. După momentul în care se efectuează calculația față de perioada în care are loc procesul de producție, se disting antecalculații și postcalculații. În funcție de particularitățile procesului tehnologic, se disting calculații pe faze și calculații pe comenzi, iar față de modul de formare al costurilor, se disting calculații pe feluri de costuri, calculații pe locuri generatoare de costuri și calculații pe purtători de costuri. Asupra noțiunii de „locuri de costuri" am face obiecțiunea că nu redă în mod fidel și suficient de clar delimitarea teritorială pe care o urmărește cuvîntul german „Kostenstelle", care s-ar putea exprima mai corect prin „zone de costuri", sau mai bine „sectoare de costuri", așa cum preconizau de altfel și profesorii I. N. Evian și I. V. Tarția în lucrările lor.

În lucrare se enumeră metodele clasice folosite de contabilitate pentru repartizarea costurilor efective sau așa-numite „reale". Întrucît nici una din metodele de calculație a costului efectiv nu reușește să prezinte un cost real, deoarece folosesc atît elemente de cost efective cît și elemente de cost prezumate, în literatura de specialitate așa-numitul cost efectiv este considerat și denumit ca un „cost istoric". Reacția la costurile istorice s-a concretizat în promovarea calculului previzional al costurilor, bazat atît pe experiența trecută, cît și pe elaborarea unor unități convenționale elaborate științific. Sînt tratate pe larg, cu exemplificări practice, cele mai importante metode de calcul previzional, folosite pe plan mondial: metoda normativă, metoda costurilor standard, metoda costurilor directe — direct costing, metoda PERT, metoda THM, metoda G.P.

Lucrarea se încheie cu o vastă bibliografie, în limba română și limbi străine, însă constatăm că au fost omiși doi autori români care au ostenit pe tărîmul costurilor industriale, în urmă cu circa 30—35 ani, fiind considerați precursori în materia costurilor în țara noastră. Ne gîndim, în primul rînd, la prof. dr. V. M. Ioachim, care a scris o broșură intitulată „Prețul de cost", iar în „Tratatul de contabilitate cu aplicație la industrie", se ocupă pe larg de problema costurilor industriale. În al doilea rînd, trebuie amintit și prof. dr. I. V. Tarția, de la Facultatea de Studii Economice a Universității din Cluj, care în anul 1940 a publicat sub forma unei teze de doctorat o lucrare intitulată „Costurile industriale și calculația lor".

Considerăm întemeiată propunerea autorului (pag. 148), făcută în sensul de a se unifica sectorul costurilor (antecalculul) din cadrul serviciului planificare cu cel al postcalculului de la contabilitate, într-un singur compartiment funcțional al întreprinderii, deoarece din activitatea practică se constată că de multe ori aceste sectoare nu colaborează și în actuala situație nu există o concepție unitară de lucru, ceea ce este numai în dauna bunului mers al unităților economice.

Lucrarea recenzată constituie o remarcabilă contribuție la studiul costurilor și deschide un cîmp nou de cercetări în acest domeniu.

Iosif SURULESCU
Timișoara

*) Prof. dr. Cornel Olariu. Studiul costurilor Editura didactică și pedagogică. București 1971 (Un fragment din această lucrare a fost publicat în nr. 25/1971 al revistei noastre).

FIȘE

Conducerea instrumentală și expresivă

■ Robert D. Rossel, în studiul **Instrumental Expresive Leadership in Complex Organizations** (Conducerea instrumentală și expresivă în organizările complexe), publicat în **Administrative Science Quarterly**, din septembrie 1970, desprinde pe baza analizei activității a 8 întreprinderi, două tipuri de activități de conducere. Orientarea instrumentală axată în principal pe realizarea eficacității întreprinderii, care consideră integrarea organizatorică internă și asigurarea de satisfacții salariaților drept aspecte secundare, derivînd din organizarea muncii. Această modalitate de conducere urmărește cu precădere facilitarea realizării obiectivelor referitoare la producție. Orientarea expresivă, potrivit căreia conducerea se preocupă de eliminarea fricțiunilor interpersonale care apar în procesul realizării obiectivelor. În concepția promotorilor ei integrarea organizatorică este o funcție a conducerii și un mijloc de asigurare a eficacității întreprinderii. Caracteristicile care definesc modalitatea concretă în care se prezintă aceste tipuri de activități de conducere în întreprinderi sînt rezultante ale valorilor pe care le iau o serie de variabile independente — gradul de control al muncitoritor privind calitatea producției, măsura în care dispunerea mijloacelor de muncă facilitează interacțiunile dintre muncitori, adaptarea organizatorică etc. și dependente — calitatea producției, eficiența, responsabilitatea, calificările conducerii etc.

Variantele în prognoză

■ Este o cerință fundamentală a oricărei activități prognostice ca în procesul de elaborare a programelor să se ajungă la alternative adevărate ale dezvoltării viitoare, scrie Günter Feldmann și Roland Polled în articolul **Hauptprobleme der Erarbeitung von Varianten in Prognosen** (Problemele principale ale elaborării variantelor în prognoze), apărute în WIRTSCHAFTS-WISSENSCHAFT nr. 9/1971. Aceasta presupune elaborarea în măsură mai intensă a variantelor privind dezvoltarea complexelor de nevoi, sistemelor de producție și a liniilor de producție. Dar o analiză a variantelor cuprinse în prognoze arată în mod frecvent că ele nu conțin alternative ale dezvoltării complexului respectiv, ci numai limitele de toleranță ale aprecierii prognostice. Pentru ca prognozele să devină instrumente eficiente ale planificării, autorii recomandă elaborarea unor variante de tipul cel mai potrivit pentru complexul respectiv.

O veche dispută

■ Articolul **Un budget interventionniste** (Un buget intervenționist) apărut sub semnătura lui E. C. Didier în revista L'USINE NOUVELLE nr. 38 din septembrie 1971, reia una din vechile dispute dintre dirijism și liberalism în activitatea economică vest-europeană. Concretizînd problema la economia franceză și la bugetul pe exercițiul 1971—1972, autorul scoate în evidență efectele unei intervenții considerate a fi prea exagerate în activitatea economică pe această perioadă. Totuși, subliniază el acest lucru are consecințe atît pozitive cît și negative. Pozitiv este apreciat a fi faptul că bugetul devine o pîrghie prin care statul intervine și sprijină activitățile economice, iar negativ faptul că bugetul prevede o sarcină fiscală (impozite) în creștere. Cîntărind aceste două aspecte, autorul înclină să creadă că prin aceasta se dă cîștig de cauză partizanilor intervenționismului și chiar dirijismului de stat pe care în calitatea sa de purtător de cuvînt al patronatului, (respectiv al liberalismului) e înclinat să-l respingă.

CALCULATOARELE — INSTRUMENT AL DEZVOLTĂRII INDEPENDENTE

CÎND ÎN 1968 CALCULATOARELE ELECTRONICE aveau să constituie obiectul unor dezbateri mai largi în cadrul Organizației Națiunilor Unite, ele beneficiau în țările avansate de o importantă opțiune ca instrumente eficiente de accelerare a progresului în sectoare vitale ale dezvoltării economice și sociale. Este meritul unei rezoluții a Adunării Generale, adoptată la inițiativa României, de a fi atras pentru prima dată atenția asupra oportunității unor acțiuni internaționale de anvergură care să asigure accesul tuturor țărilor la realizările din acest domeniu de vîrf al științei și tehnologiei moderne și de a fi formulat ca temă de studiu căile și modalitățile practice de cooperare în domeniul utilizării calculatoarelor electronice în scopul dezvoltării.

● O condiție a micșorării decalajelor...

RAPORTUL, pe această temă [1]) — elaborat de un grup de experți, internaționali printre care și români întrunit la București în aprilie 1970 și înaintat actualei sesiuni a Adunării Generale spre aprobare și concretizare — are la bază datele comunicate O.N.U. de 51 de state, dintre care 39 în curs de dezvoltare.

El evidențiază discrepanța dintre posibilitățile uriașe oferite de progresul tehnicilor electronice de calcul și capacitatea diferitelor țări de a profita în modul cel mai eficient de ele. Rămînerea în urmă care caracterizează cele mai multe dintre țările în curs de dezvoltare în ce privește asimilarea și utilizarea acestor tehnici, valabilă și pentru alte domenii de vîrf, este de natură să accentueze decalajul general care separă aceste țări de statele dezvoltate. Din date referitoare la anul 1969 rezultă că numai 16% din țările în curs de dezvoltare foloseau în acel an calculatoare electronice, în timp ce 68% nu foloseau deloc aceste tehnici, iar 16% se găseau abia la începutul unui asemenea proces. Disproporțiile sînt confirmate de o serie de indicatori cum sînt numărul și mărimea calculatoarelor în serviciu, timpul de utilizare efectivă a unui calculator în scopuri productive, numărul de cadre naționale calificate (analiști, programatori, tehnicieni). Astfel, în 1969, India dispunea de 111 calculatoare, Chile de 33, Nigeria de 10, în timp ce în țări dezvoltate ca Japonia, Canada numărul calculatoarelor în funcțiune depășea 5660 și respectiv 2000.

O altă serie de dificultăți cu care sînt confruntate țările în curs de dezvoltare țin de procesul asimilării și utilizării tehnicilor de calcul electronice. În această ordine de idei, pe prim plan se situează absența mîinii de lucru calificate autohtone, motiv pentru care pregătirea teoretică și practică a cadrelor este considerată a constitui o necesitate dintre cele mai stringente. De asemenea, este indispensabil ca țările în curs de dezvoltare să aibă un acces cît mai larg la instalațiile și serviciile de calcul electronic. Pentru a se recupera rămînerile în urmă din acest domeniu, raportul grupului de experți amintit mai sus consideră indicat ca țările în curs de dezvoltare să folosească experiența dobîndită pe plan mondial pentru a sări peste unele etape în procesul trecerii de la stadiul inițial la cel avansat, de utilizare a calculatoarelor electronice. Astfel, se recomandă ca țările în curs de dezvoltare să folosească pe cît posibil calculatoare electronice din generația actuală, avînd în vedere costul lor mai redus și suplețea în funcționare.

În acest context reține în mod deosebit atenția propunerea de a se crea în cadrul O.N.U. un Consiliu consultativ internațional pentru aplicarea tehnicilor electronice de calcul la dezvoltare, conceput ca un instrument practic care să favorizeze o largă cooperare internațională în acest domeniu.

● ...și asigurării dezvoltării de sine stătătoare

EXAMINÎND recomandările din Raportul prezentat la actuala sesiune a Adunării generale a O.N.U., delegații țărilor în curs de dezvoltare au evidențiat importanța punerii în aplicare a măsurilor preconizate în contextul realizării obiectivelor prevăzute în cadrul strategiei internaționale pentru cel de al II-lea Deceniu al dezvoltării. Respingînd opinia după care tehnicile electronice de calcul ar fi prea complexe pentru a putea răspunde nevoilor „simple“ ale țărilor în curs de dezvoltare, discuțiile au relevat potențialul deosebit al acestor tehnici pentru modernizarea și accelerarea progresului social-economic al țărilor în cauză, pentru eliberarea lor — așa cum sublinia reprezentantul chilian — din starea de dependență economică față de țările dezvoltate.

Convergența opiniilor exprimate în cadrul dezbaterilor din Adunarea generală au facilitat degajarea unui acord larg asupra oportunității continuării preocupărilor O.N.U. în acest domeniu și elaborării de noi măsuri de întreprins în acest cadru, luîndu-se ca punct de plecare recomandările din raportul amintit. Propunerile s-au concretizat sub forma unei rezoluții elaborată de delegația română în colaborare cu delegațiile altor țări interesate.

Rezoluția [2]) prezentată de România împreună cu alte 20 de țăr. coautoare reprezentînd toate regiunile geografice ale lumii a fost adoptată în unanimitate de Adunarea Generală.

Recunoscînd necesitatea întăririi cooperării internaționale pentru ca toate popoarele să poată beneficia de cuceririle științei și tehnologiei moderne pentru accelerarea progresului lor economic și social și reducerea decalajelor, rezoluția formulează o serie de recomandări vizînd utilizarea calculatoarelor. Acestea scot în evidență necesitatea elaborării de către fiecare țară în curs de dezvoltare a liniilor principale ale unei politici naționale de aplicare a tehnicilor calculatoarelor electronice și a pregătirii personalului capabil să le utilizeze. În termenii rezoluției, guvernele sînt invitate totodată să acorde o atenție specială promovării unei mai largi cooperări internaționale bilaterale și multilaterale în acest domeniu, explorînd noi mijloace de intensificare a acestei cooperări.

Adoptarea acestui document trebuie apreciată ca o etapă semnificativă pentru procesul extinderii cooperării internaționale într-un domeniu de interes vital în condițiile actuale : utilizarea calculatoarelor electronice în folosul dezvoltării.

N. ALEXANDRU

1) „Les techniques d'informatique au service du développement“ (publication des Nations Unies, E/4800, New York, 1971).

2) Application des techniques d'informatique au développement (doc. ONU A/C-2/L. 1156 din 20 oct. 1971).

REPERE

● **Cele mai mari** două bănci comerciale finlandeze concentrează în prezent 73% din activitatea acestui sector. În Danemarca primelor trei bănci le revine 60%, iar în Norvegia 55%.

● **„Aglomerația pariziană“** sporește cu 150 000 persoane pe an, urmînd să atingă 14 milioane locuitori în anul 2000, față de 9 milioane în prezent. Totodată, se anunță că traversarea completă a capitalei de către metroul expres va fi realizată pînă în 1978.

● **Corporația sudaneză** pentru mecanizarea producției agricole a contractat de la Banca Africană de Dezvoltare un împrumut în valoare de 4,5 milioane dolari, destinat finanțării unui proiect care prevede înființarea unor ferme de stat. Agenția sudaneză de știri a anunțat, totodată, că Banca Mondială a aprobat acordarea unui împrumut de 22 milioane dolari Sudanului, în scopul finanțării mecanizării lucrărilor agricole din această țară.

● **În Polonia** funcționează în prezent 243 calculatoare electronice. În anul 1975 numărul lor va ajunge la 700. Sumele alocate informaticii în intervalul 1971—1975 vor depăși 25 miliarde zloți. În același timp, se consideră că în cursul anului viitor economiile rezultate din folosirea calculatoarelor vor reprezenta numai în industria constructoare de mașini, circa 260 milioane zloți.

● **Oțelul** obținut prin procedeul austriac LD a depășit pentru prima oară cantitativ pe plan mondial pe cel obținut în cuptoare Siemens-Martin : cele 235 milioane tone oțel realizate prin procedeul LD reprezentau anul trecut 41% din producția mondială, față de 40% în cuptoare Siemens-Martin, 14,5% în cuptoare electrice și 4% în convertizoare Thomas.

● **Automobilele** importate acoperă în Franța 20% din totalul pieței. De remarcat, în același timp, că la un automobil importat revin 5,25 automobile exportate.

● **Valoarea** contribuțiilor voluntare puse la dispoziția O.N.U.D.I. pentru anul 1972 a depășit 1,9 milioane dolari, față de 1,8 milioane pentru anul în curs. Numărul țărilor care au anunțat asemenea contribuții a crescut la 69, între ele numărîndu-se și România.

● **În anul 2000** capitala Cehoslovaciei va ocupa un teritoriu de zece ori mai mare decît cel de azi. În jurul centrului actual, ale cărui monumente de arhitectură vor fi ocrotite, vor fi construite orașe-satelit pentru 100 000—200 000 locuitori. În aceeași perioadă se prevede înlocuirea totală a încălzirii cu lemne și mai ales cu cărbuni, ceea ce va permite curățirea zidurilor Pragăi de straturile de funingine care s-au depus pe ele de-a lungul secolelor.

● **În întreprinderile** industriei chimice din R. D. Germană lucrează aproximativ 325 000 muncitori, ingineri și tehnicieni. În intervalul 1965—1970 volumul total al producției obținute în uzinele și combinatele chimice ale țării a sporit cu 45%.

VIZOR

6 + 1 = 10

DUPĂ votul din Camera Comunelor prin care parlamentarii britanici și-au dat adeziunea de principiu în ce privește aderarea Angliei la Piața Comună, mulți comentatori vest-europeni au început calculele de anticipație, ajungînd la concluzia că 6 și cu 1 fac... 10. Raționamentul nu este totuși lipsit de oarecare logică. Intr-adevăr, intrarea Marii Britanii în clubul „celor șase" va facilita probabil soluționarea favorabilă a altor trei candidaturi — ale Danemarcei, Irlandei și Norvegiei, cunoscut fiind faptul că, depinzînd într-o extrem de mare măsură, în schimburile lor comerciale, de Regatul Unit, aceste țări sînt practic împinse să urmeze Londra în „aventura ei comunitară". Deci 6 și cu 1 ar putea face 10. Cu condiția însă ca acest 1 să se „adune“ intr-adevăr cu cei șase.

Pentru că, în fond, ceea ce trec sub tăcere mulți comentatori este faptul că votul din Camera Comunelor s-a referit la principiul aderării și nu la căile concrete de realizare a acesteia. Cu alte cuvinte, „bătălia comunitară" a guvernului Heath, departe de a se fi încheiat, abia începe. Speranțele oponenților insulari la aderare — și sondajele au arătat că aceștia reprezintă o proporție de loc liniștitoare pentru cabinetul conservator — se leagă tocmai de viitoarele etape ale acestei bătălii. Astfel, în intervalul „anului preparativelor", guvernul va avea de supus parlamentului un voluminos dosar de texte legislative menite să autorizeze aderarea și să alinieze legislația britanică la cea a Pieței Comune. O primă lege este necesară pentru ratificarea Tratatului de la Roma. O a doua va trebui să armonizeze fiscalitatea, politica agricolă, convențiile de aplicare reciprocă a hotăririlor adoptate în diferite domenii, dreptul comercial, condițiile de admitere a străinilor în Marea Britanie etc. — în total aproape o mie de clauze care vor zgudui serios legislația britanică și care — avînd în vedere binecunoscutul tradiționalism insular — nu vor avea nicidecum drumul presărat cu petale de flori și sloganuri festive. Deputații care se împotrivesc aderării vor avea astfel numeroase prilejuri de contra-atac. In cercurile parlamentare britanice se anticipează de pe acum o înfruntare necruțătoare în jurul fiecărui text, a fiecărui cuvînt, a fiecărei virgule. În plus, guvernul Heath nu poate fi de fel sigur că va putea conta în continuare pe sprijinul „rebelilor" laburiști care au votat în favoarea sa în luna octombrie. De-a lungul maratonului legislativ care urmează, conducerea partidului laburist va găsi mai mult decît probabil modalitățile de a-i readuce la ordine.

Pe drumul aderării continuă deci să fie prezente destule obstacole. Doar surmontarea acestora va putea decide dacă șase și cu unu fac intr-adevăr zece.

Nic. MAVRODIN

R.D.GERMANĂ

ESTETICUL ȘI ECONOMICUL ÎN CONSTRUCȚIA URBANĂ

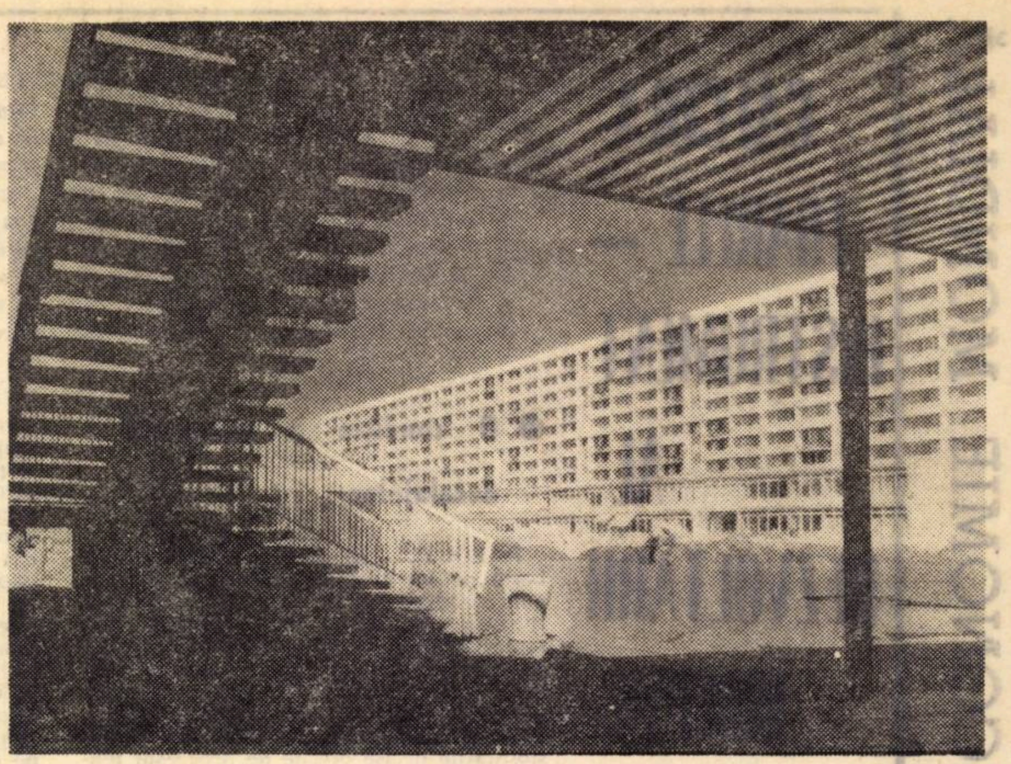

Halle-Neustadt : construcții noi într-un oraș nou

ÎNCĂ UN ȘANTIER ! O observație care-ți revine frecvent, involuntar, cînd iei pentru prima oară contact cu peisajul socio-geografic al Republicii Democrate Germane și care exprimă, totodată, una din pregnantele sale realități cotidiene. Aproape în fiecare centru urban mai răsărit te întîmpină imaginea pastelată a cartierelor noi de locuințe sau schelele blocurilor în curs de înălțare, concurînd cu siluetele sobre, dantelate ale bisericilor sau catedralelor gotice. Iar permanenta confruntare între vechi și nou are darul de a spori valențele creațiilor valoroase din trecut și de a ridica ștacheta exigenței față de calitățile estetice și funcționale a ceea ce se construiește în zilele noastre.

Înlăturarea golurilor lăsate în perimetrul multor orașe de război, precum și necesitățile populației urbane în continuă creștere au condiționat desfășurarea an de an a unei activități constructive tot mai largi. Și în repetate rînduri am avut senzația că realizările recente ale arhitecților și constructorilor din R. D. Germană — în căutarea lor permanentă de a satisface cerințele sporite ale făuritorilor și beneficiarilor orînduirii socialiste în această țară, în ceea ce privește confortul locuințelor sau amenajarea și dotarea rațională a noilor cartiere — te proiectează în perspectiva urbanistică și edilitară a viitorului.

O asemenea imagine îți oferă, de pildă, Berlinul, capitala Republicii Democrate Germane, oraș care număra la mijlocul acestui an 1.085.000 de locuitori (fără Berlinul occidental). Războiul distrusese complet 185.000 de locuințe, iar circa 400.000 de locuințe suferiseră grave stricăciuni. Populația Berlinului a trebuit să demoleze și să curețe 75 milioane m^3 de dărîmături și moloz, pentru transportul cărora a fost nevoie de mijloace echivalente cu 7 milioane vagoane de cale ferată. A urmat o susținută muncă de reconstrucție, numai în cursul anului trecut fiind date în folosință 6 900 de apartamente, numeroase magazine și obiective social-culturale. Remodelarea urbanistică a capitalei vizează o suprafață de 750 ha, absorbind zilnic, în ultimii ani, investiții de un milion de mărci.

Turnul de televiziune, hotelul Stadt Berlin (cu 39 de etaje), marele magazin universal „Centrum" (cu o suprafață de desfacere de 15 000 m^2), Palatul Congreselor ș.a. se numără printre cele mai reprezentative construcții moderne, care au îmbogățit complexul arhitectonic Alexanderplatz, inima capitalei R. D. Germane.

Dacă pe celebrul bulevard Unter den Linden clădirile noi s-au integrat armonios într-un cadru preexistent, în cartiere întregi din centrul capitalei ele predomină absolut. Astfel se înfățișează ansamblul rezidențial și comercial axat pe Liebknechtstrasse sau cel străbătut de Karl-Marx-Allee : artere largi, mărginite de blocuri cuprinzînd locuințe, magazine sau instituții (în majoritatea cazurilor, clădiri compuse din parter, plus zece etaje). Se remarcă efortul proiectanților de a extinde fondul de spații verzi din zona centrală a Berlinului, de a oferi locatarilor prezenți sau viitori un acces sporit la aer și lumină, la esteticul peisajului cotidian privit pe fereastra apartamentului. Fațadele decorate, în general, cu plăci glazurate, în culori deschise, caută — parcă — să amplifice potențialul solar, paleta naturală de culori, mai sărace sub aceste latitudini.

Nu departe, microansamblul din jurul lui Leninplatz — de pildă — stă mărturie a căutărilor pe planul diversificării arhitectonice. Alături de blocurile „tip" amintite, pe o latură a pieței se desfășoară o amplă clădire de locuit al cărei contur superior urcă în trepte (din patru în patru etaje) pînă la nivelul maxim de 24 de etaje. Latura opusă a aceleiași piețe o constituie o altă clădire de locuit, realizată (în secțiune transversală) sub forma aplatizată a infinitului matematic. Departe de a contrasta sau a șoca, aceste particularisme se contopesc într-o imagine mereu nouă, proaspătă, a pieței, în raport cu direcția din care pătrunzi în ea.

Imagini similare, distanțate doar prin proporțiile lor și modalitățile concrete de concepție și soluționare arhitectonică, se întîlnesc și în alte orașe ale țării, ca Leipzig, Dresda, Karl-Marx-Stadt, Halle etc.

LA MICĂ DISTANȚA de orașul Halle (270 000 de locuitori), centrul administrativ al unui district cu o accentuată dezvoltare a industriei chimice, a început — în vara anului 1964 — construcția unui oraș nou care a căpătat chiar numele de Halle-Neustadt. După cum ni s-a relatat la centrul de informații al tînărului oraș și la redacția ziarului districtual „Freiheit", edificarea acestui centru urban a reprezentat o necesitate economică, constituind totodată o interesantă experiență, sub numeroase aspecte. „Ursitoarele" acestui nou născut al socialismului din R. D. Germană, care numără în prezent peste 45 000 de locuitori, iar în perspectivă va avea 120 000—150 000 de locuitori, au fost... două mari combinate chimice : Leuna (circa 38 000 de salariați) și Buna (aproape 20 000). În continuă extindere, aceste combinate întîmpinau dificultăți în recrutarea, calificarea, transportarea zilnică și mai ales fixarea forței de muncă necesare, provenită îndeosebi din zona rurală învecinată. Amplasamentul lui Halle-Neustadt a fost ales într-o zonă cu climat sănătos (cu atmosferă nepoluată), la circa 11 km de Buna și 18 km de Leuna, distanța pînă la locul de muncă pentru salariații celor două combinate fiind parcursă — cu trenul electric — în 10 și, respectiv, 20 de minute. Conceput ca o îmbinare armonioasă a unor complexe (cartiere) de locuințe, grupate în jurul unui centru, orașul va cuprinde blocuri cu 5, 11 și 14 nivele, precum și mai multe blocuri turn cu 18 nivele. În apropiere de el se construiește și un centru universitar (profilat pe științe economice, arhitectură, medicină, pedagogie).

Cartierele de locuințe sînt prevăzute cu complexe comerciale, școli de 10 ani (cu profil politehnic) și alte instituții, inclusiv un spital pentru copii și chiar un „sat" al copiilor (care poate primi zilnic, circa 1 000 de copii).

Grija pentru timpul și confortul cetățeanului este dublată de alte preocupări nu mai puțin importante. Paralel cu măsurile care urmăresc, printre altele, să facă posibilă participarea cît mai largă a femeilor în cîmpul muncii (penuria de forță de muncă, mai ales calificată, fiind o problemă stringentă), se caută soluții concrete pentru calificarea sau recalificarea forței de muncă feminine, corespunzător cerințelor sectorului chimiei. Totodată, în oraș funcționează o universitate populară, unde muncitorii chimiști își pot perfecționa cunoștințele și ridica gradul de calificare. Nu este lipsit de semnificație nici faptul că fiecare bloc de locuințe dispune de o cameră-club, destinată activității culturale în timpul liber al locatarilor. Asemenea preocupări și realizări sînt cît se poate de naturale într-un oraș în care vîrsta medie a locuitorilor este de circa 24 ani și jumătate.

CLĂDIRILE din Halle-Neustadt se realizează din panouri și plăci prefabricate. Înaltul grad de mecanizare a operațiunilor și organizarea în flux a lucrărilor (de pildă, cînd brigada de montori realizează etajul III al unui bloc, în pivniță încep să lucreze brigăzile de finisaj), permit scurtarea termenelor de execuție. Un „loc îngust" rămîne — după cum au relatat interlocutorii noștri — execuția lucrărilor de finisaj ; din această cauză, deși întreprinderea de prefabricate din Halle-Neustadt ar putea să producă prefabricate pentru 3 500 de apartamente, anual se montează în oraș doar circa 2 800.

Constructorii caută să asigure o diversitate de finisaje exterioare blocului-tip de locuințe, folosind aceleași elemente moderne, dar — pe cît posibil — fără monotonie. La blocurile de 11 etaje fațadele exterioare sînt finisate cu elemente de ceramică și apoi montate. La blocurile de 5 etaje, o asemenea fațadă fiind considerată prea scumpă (costul planificat al apartamentului într-un bloc de 11 etaje este cu circa 30% mai ridicat decît într-un bloc de 5 etaje), ea se execută din beton simplu și apoi se zugrăvește.

Se preconizează extinderea maselor plastice (policlorură de vinil, polietilenă ș.a.) în construcții, printre altele și pentru economisirea lemnului sau a metalelor. În Halle-Neustadt s-a realizat — experimental — un bloc de 11 etaje, unde masele plastice (din producția internă și din import) au fost larg utilizate atît la finisarea fațadei cît și pentru diferite elemente, iar în prezent se urmărește comportarea lor. Dar, deși teoretic problemele extinderii utilizării maselor plastice în construcții au fost soluționate, prețul de cost încă ridicat al acestora constituie o piedică în calea trecerii la producția în serie a elementelor respective.

Aspectele legate de raționalizarea și modernizarea activității în domeniul construcțiilor, de ridicarea eficienței sale — concretizată în reducerea prețului de cost al locuințelor, preocupă intens pe constructorii și economiștii din R. D. Germană.

Actualitatea acestor preocupări apare deosebit de pregnantă pe fondul majorării substanțiale, în actualul cincinal, a investițiilor statului destinate construcției de locuințe. Volumul lor urmează să crească cu 43-50% față de nivelul atins în perioada 1966—1970, ceea ce le situează — ca dinamică — pe locul al doilea, după alocațiile pentru dezvoltarea învățămîntului.

N. POPOV

R.D.VIETNAM

CADRE PENTRU ECONOMIA NAȚIONALĂ

IN ANUL IZBUCNIRII revoluției din august 1945, Vietnamul se număra printre țările cele mai înapoiate ale lumii în ce privește știința de carte : 95% din populație era analfabetă. Prin organizarea învățămîntului popular, în condițiile dificile moștenite din epoca dominației colonialismului — lipsa unor săli de clasă, manuale, cadre didactice etc. — poporul vietnamez a pornit cu hotărîre la înlăturarea acestui flagel al trecutului.

În intervalul 1946—1954, numărul celor care au învățat să scrie și să citească în afara școlii a sporit cu 10 milioane, iar alte 2 milioane de persoane au terminat primele două clase ale învățămîntului general, prin frecventarea orelor de curs în afara timpului de muncă.

Ulterior, în R. D. Vietnam a fost pus în aplicare un plan bienal (1956—1957) vizînd eliminarea treptată a analfabetismului. Eforturi deosebite, încununate de succes, în domeniul creșterii nivelului învățămîntului au fost depuse în cursul primului plan cincinal de dezvoltare a economiei și culturii (1961—1965). În perioadele următoare, în ciuda dificultăților provocate de agresiunea S.U.A., învățămîntul de toate gradele s-a desfășurat din plin ; numai în cadrul cursurilor care funcționau în afara orelor de lucru au continuat să învețe peste un milion de adulți. În prezent, se trece la punerea în aplicare a unui nou plan trienal de dezvoltare a învățămîntului, în cadrul căruia se preconizează îmbunătățirea calității procesului de pregătire a cursanților prin îmbinarea strînsă a studiilor cu activitatea productivă, a teoriei cu practica. Nu de mult Școala Superioară de Economie și Planificare a înmînat diplome unui număr de 386 de absolvenți din cea de-a doua promoție (1967—1971), care au urmat cursuri la diferite discipline : Economia industriei, Economia agrară, Planificare națională, Statistică, Prețuri, Economia muncii, Economia materialelor.

Pentru ilustrarea dezvoltării în ansamblu a învățămîntului în R D. Vietnam, exemplul unei singure regiuni este concludent. Inainte de eliberare, pe întinsul regiunii autonome Viet Bac se aflau doar 100 de școli elementare și numai una secundară. În prezent, peste 345 000 de elevi frecventează cursurile a 1 573 școli de cultură generală, iar numărul cadrelor didactice se ridică la aproape 11 600 de persoane. În regiune se mai află 12 școli profesionale, un institut pedagogic, un institut de silvicultură și unul de medicină, în cadrul cărora se formează, în fiecare an, sute de specialiști cu pregătire medie și superioară.

V. B.

ROLUL COGNITIV ŞI EDUCATIV AL ŞTIINŢELOR SOCIALE

(Urmare din pag. 2)

Economia politică, cu accent pe problemele actuale ale politicii economice a P.C.R., formează obiect de studiu în toate ciclurile de învăţămînt şi în toate tipurile de şcoli. Ca şi la alte discipline de ştiinţe sociale, pentru învăţămîntul de cultură generală, profesional şi tehnic au fost pregătite noi programe de ştiinţe sociale; manualele vor fi scoase în curînd la concurs. Pentru învăţămîntul superior programele de economie politică, economie mondială şi istoria doctrinelor economice au fost substanţial revăzute şi îmbunătăţite de colectivele de catedră, iar într-un număr viitor revista „Viaţa economică" le va publica şi, ca şi celelalte publicaţii de specialitate, invită pe toţi cei interesaţi la o amplă dezbatere. Este şi aceasta o manifestare a preocupărilor pentru sporirea rolului cognitiv al acestor discipline, al creşterii responsabilităţii sociale pentru orientarea corespunzătoare a acestor discipline, a conştiinţei eficienţei care trebuie să ne călăuzească permanent.

● Acta, non verba!

VIITORUL aparţine unei şcoli deschise, cutezătoare şi integratoare de valori selective în deplină concordanţă cu cerinţele societăţii, ale progresului social multilateral. Este o teză care nu necesită multe comentarii, dar care obligă la foarte mult. Pe acest principiu modern se bazează întregul proces de perfecţionare a structurii, organizării şi funcţionării şcolii româneşti, legarea ei mai strînsă de viaţă, de cerinţele construcţiei socialiste. În jurul acestei teze au loc în prezent cele mai largi dispute referitoare la modernizarea procesului instructiv-educativ.

Şcoala este prin statutul ei firesc o instituţie predominant prospectivă. Tinerii aflaţi astăzi pe băncile şcolilor şi universităţilor trebuie să-şi aducă contribuţia, potrivit cerinţelor societăţii, mîine — adică peste un număr de ani. Rezistă oare conţinutul procesului instructiv-educativ „probei timpului"? Aceasta este o coordonată majoră a modernizării învăţămîntului şi o preocupare intensă pe toate meridianele. Ştiinţele sociale trebuie aşezate pe o astfel de temelie încît să reziste confruntării cu exigenţele timpului şi ale evoluţiei extrem de dinamice a societăţii noastre.

După ce a fost creat cadrul organizatoric, figura centrală a realizării acestor exigenţe şi a creşterii rolului cognitiv şi educaţional al ştiinţelor sociale îl constituie cadrul didactic. De el depinde ca dorinţele, cerinţele, intenţiile să prindă viaţă, de el depinde conţinutul şi forma creaţiei didactice — pînă acum prea puţin cunoscută — cu atît mai mult cadrul didactic din ştiinţele sociale nu poate să fie un simplu recitator al unor teze, un simplu transmiţător de cunoştinţe pe care elevul sau studentul le poate citi şi singur. Tot aşa, tînărul aflat pe băncile şcolii, la anii deplinei sensibilităţi nu trebuie redus la rolul de „consumator de concepte", de factor receptor, pentru că toate acestea predispun la o stare de pasivitate. Îndrăzneala în gîndire şi spiritul creator nu pot să apară la elevi sau studenţi dacă nu există mai întîi, suficient de bine conturate la profesorii lor. Or, să recunoaştem deschis, există încă multe neajunsuri, sînt încă multe lucruri de făcut în această privinţă.

Din discuţiile purtate cu unii elevi, precum şi din întrebările pe care le pun ei, rezultă că trebuie să se intensifice preocupările pentru formarea şi însuşirea de către fiecare tînăr a sistemului de valori — politice, economice, etice şi juridice — pe care se întemeiază societatea noastră. Să se organizeze discuţii în legătură cu trăsăturile şi forţele motrice ale societăţii socialiste mutlilateral dezvoltate, în legătură cu importanţa aportului fiecărui cetăţean al ţării la edificarea socialismului. Este necesar să se dezbată pe concret motivaţiile teoretice şi practice ale măsurilor de politică economică, prevederile legilor statului nostru, pentru că numai astfel se creează deplina încredere şi convingere în justeţea drumului pe care mergem. De curînd s-a publicat în presă proiectul de lege pentru preţuri şi tarife. Nu ar trebui aşteptată lecţia despre preţuri, de pe semestrul al doilea, pentru a menţiona semnificaţiile acestei măsuri, trăsăturile caracteristice ale acestui act normativ. Elevul sau studentul să fie învăţat să citească cu ochii omului care cunoaşte legităţile dezvoltării social-economice toate măsurile pe care le ia societatea noastră.

Cabinetele de ştiinţe sociale, a căror organizare şi punere în funcţiune ar trebui grăbită, fără să se aştepte alte acte normative şi... critici trebuie să se sprijine pe activitatea **tuturor** cadrelor didactice; accentul principal urmează să cadă pe stimularea gîndirii creatoare a tinerilor, fiecare cadru didactic făcîndu-şi o datorie de onoare din sarcina de a explica aprofundat, convingător politica partidului şi statului nostru. Desigur, cabinetele de ştiinţe sociale nu trebuie transformate în „expoziţii de hîrtie" şi nici să înlocuiască bibliotecile sau sălile de lectură, dar tînărul ar fi bine să găsească aici materialul social-politic necesar. Cabinetele trebuie să aibă o deplină funcţionalitate, iar panourile, planşele şi schemele, diagramele să fie permanent împrospătate.

S-ar părea că sînt lucruri pe deplin înţelese, care se subînţeleg. Dar iată că practic ne lovim de cîteva greutăţi: formalismul şi superficialitatea; şablonismul — desfiinţăm anumite şabloane şi canoane, dar trebuie să ne ferim să apară altele tot atît de dăunătoare; lipsa de „adresă", de finalitate — rudă bună cu formalismul şi rigiditatea; inerţia, pasivitatea, tendinţa de a aştepta ca alţii de regulă „pe plan central", să rezolve totul sau aproape totul, să elaboreze programele anuale şi, desigur, să poarte răspunderea pentru ele; tendinţa de a mima — „mă fac că fac ceva"! Sînt minusuri care apasă greu în balanţa acţiunilor ce se întreprind şi care fac ca anumite aspecte care puteau să fie soluţionate repede, să treneze vreme îndelungată, iar eficienţa dorită să întîrzie. Acestea sînt aspecte ale discordanţei dintre vorbă şi faptă.

„Acta, non verba!" înseamnă pentru noi toţi, cei care lucrăm în domeniul ştiinţelor sociale, mai multă pasiune, cutezanţă, spirit creator, preocupări mai intense pentru perfecţionarea propriei pregătiri. Multe concepte, care formează osatura predării ştiinţelor sociale, se cer regîndite.

Multiple procese şi fenomene social-economice şi politice actuale rămîn nestudiate şi, ca atare, se continuă folosirea unor teze depăşite. Se încheagă destul de greu colaborarea cu cercetarea ştiinţifică, cu instituţiile specializate, deşi învăţămîntul dispune de un serios potenţial uman; sînt de părere că zidurile despărţitoare dintre învăţămînt şi cercetare în domeniul ştiinţelor sociale trebuie să dispară dacă vrem să înaintăm eficient şi să sporim rolul cognitiv al acestor ştiinţe. Este pe deplin posibilă o „rotaţie" în care cei ce şi-au concentrat, un număr de ani, eforturile spre activitatea de cercetare, ar urma să-şi expună concluziile în faţa studenţilor. Cercetarea şi învăţămîntul sînt în zilele noastre componente organic legate între ele, fără de care nu mai este de imaginat mersul înainte.

Trebuie să studiem ştiinţele sociale nu numai pentru frumuseţea lor, ca atribut intrinsec al omului cult, dar şi ca armă în lupta revoluţionară. **„Nu trebuie să uităm nici un moment** — a spus tovarăşul Nicolae Ceauşescu la mitingul consacrat deschiderii actualului an universitar — **că sîntem comunişti, că am pornit la transformarea revoluţionară a lumii şi că aceasta ne cere să veghem permanent la afirmarea în toate domeniile de activitate a concepţiilor şi principiilor comuniste".** Dar ca să trăieşti şi să lupţi în mod comunist trebuie să gîndeşti cu adîncă convingere, în mod comunist! Ştiinţele sociale, oricît de savant ar fi predate, nu-şi merită locul în planul de învăţămînt dacă nu ajung la această finalitate. Aceasta este, totodată, şi „măsura" îndeplinirii rolului lor cognitiv şi educaţional.

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

R.F. a GERMANIEI

ADÎNCIREA TENDINŢELOR RECESIVE

ANALIZA LUNARĂ a situaţiei conjuncturale, întreprinsă în noiembrie de experţii Ministerului federal al economiei şi finanţelor, arată că primele luni ale toamnei au adus cu sine noi manifestări ale încetinirii creşterii în economia vest-germană. Indicele producţiei industriale globale, care în trimestrul II al anului scăzuse cu 1,7% (după eliminarea oscilaţiilor sezoniere), s-a redus cu încă 0,6% în trim. III. Pe luna septembrie, în comparaţie cu august, indicele a scăzut cu 0,9%, iar faţă de aceeaşi lună a anului precedent s-a înregistrat o creştere de numai 1,8%. Potrivit testului conjunctural pe care îl elaborează institutul IFO din München, gradul de folosire a capacităţilor de producţie a reprezentat în octombrie 87%; se fac analogii cu anul de recesiune 1966, cînd acest indicator s-a situat în primul semestru la un nivel de acelaşi ordin de mărime. În industria construcţiilor volumul producţiei a crescut în septembrie în proporţiile obişnuite pentru această parte a anului, dar rămînînd în urmă cu 1,7% faţă de aceeaşi lună din 1970. La sfîrşitul lunii octombrie, numărul şomerilor a fost de 170 100, cu 59 300 mai mare decît în octombrie 1970. Indicele costului vieţii a înregistrat în octombrie o nouă urcare cu 0,5%, fiind astfel cu 5,9% mai ridicat decît în aceeaşi lună a anului precedent.

În legătură cu perspectiva imediată a conjuncturii este considerată în continuare preocupantă situaţia carnetelor de comenzi ale industriei. După eliminarea influenţelor sezoniere, intrările de comenzi noi — atît interne cît şi externe — au fost cu 1,2% mai scăzute în septembrie faţă de nivelul din luna august. Faţă de luna corespunzătoare din 1970, volumul comenzilor în expresie reală a fost în septembrie cu 3,5% mai scăzut. Raportul dintre intrările de comenzi şi cifra de afaceri a industriei a fost de 93,3% în septembrie, după ce a fost de peste 100% în anii precedenţi şi încă în luna mai 1971. Raportul actual denotă că rezerva de comenzi a industriei se restrînge; după testul conjunctural efectuat de institutul IFO, această rezervă se află astăzi la nivelul de la finele anului 1965 şi începutul anului 1966. Diferenţierea comenzilor după provenienţa lor — internă sau externă — este interesantă mai ales pentru industriile care produc bunuri de investiţie. Comenzile interne, se arată în analiza menţionată a Ministerului federal ale economiei şi finanţelor, nu indică o evoluţie mai pozitivă decît pînă acum a „înclinaţiei spre investiţii" a întreprinzătorilor vest-germani. Intrările de comenzi din partea industriei R.F.G. s-au redus în septembrie cu 1,3% (după eliminarea influenţelor sezoniere) faţă de august, iar pe întreg trimestru III cu 3% faţă de trim. II. În ceea ce priveşte comenzile externe, ele s-au micşorat în trim. III faţă de trim. II cu 5,5%, dar mai ales ca urmare a evoluţiei lor din august, cînd au scăzut cu 8% faţă de luna precedentă; în septembrie a intervenit o uşoară redresare sub forma sporirii indicelui lunar cu 1,2%. Se remarcă totuşi, faptul că regresul comenzilor plasate industriei constructoare de maşini — ramură deosebit de reprezentativă pentru tendinţa generală a „înclinaţiei spre investiţii" — a reprezentat în trim. III circa 13% la cele de provenienţă internă şi 11% la comenzile din străinătate. Evoluţia exportului vest-german în septembrie, cînd a crescut cu 10% faţă de aceeaşi lună din 1970, şi în primele 9 luni ale anului, cînd a fost cu 11% mai ridicat decît în aceeaşi perioadă a anului trecut, contrastează la prima vedere cu dinamica regresivă a comenzilor. Observatorii (de exemplu Frankfurter Allgemeine Zeitung din 13 noiembrie) consideră însă că nu se poate aprecia deocamdată în ce măsură exportul este încă influenţat de comenzile intrate înainte de trecerea la cursul fluctuant al mărcii.

Prognoza pe anul 1972, întocmită de Consiliul experţilor economici, este pentru toate aceste motive cel puţin rezervată. Dezvoltarea cererii globale va fi tocmai suficientă, după estimările Consiliului, pentru a se putea evita o dare înapoi de la nivelul atins al produsului social. În industrie producţia va fi în scădere, pe ansamblul produsului social însă se va înregistra o creştere reală de 1%, faţă de 3% cît se anticipează pe tot anul 1971. Consiliul experţilor consideră că elementul crucial al conjuncturii din 1971 va fi slăbirea investiţiilor în utilaje şi instalaţii pentru care se prognostichează o scădere cu 5,5%. Ansamblul investiţiilor private se va micşora cu 7%. Decalajul dintre cerere şi ofertă, care s-a conturat în 1971, se va mări totuşi în 1972 deoarece potenţialul productiv îşi va continua creşterea — cu circa 4,5% — pe baza investiţiilor exterioare. Preţurile bunurilor consumului privat vor creşte cu 4,5%, dar experţii adaugă că menţinerea urcărilor în aceste limite s-ar putea să fie posibilă numai printr-o extindere a şomajului.

GLOSAR

CONVERTIBILITATE

PRIN CONVERTIBILITATE se înţelege însuşirea unei bancnote de a fi preschimbată de emitentul ei în aur sau valute la cursul oficial.

În accepţia clasică, convertibilitatea bancnotelor se efectua în aur (sau argint, în cazul etalonului argint). Sistemele monetare bazate pe monometalismul aur sau argint, precum şi pe bimetalism, aşa cum funcţionau înainte de 1914, prevedeau obligaţia necondiţionată a băncii de emisiune de a achita prezentatorilor de bancnote, oricare ar fi fost ei — domiciliaţi în ţară sau în străinătate — suma în metal corespunzătoare valorii nominale a bancnotelor prezentate şi conţinutului de metal preţios stabilit prin lege pentru unitatea monetară respectivă.

Este de la sine înţeles că, în condiţiile etalonului aur clasic, moneda naţională avea şi o convertibilitate în valute, în sensul că deţinătorul putea cere preschimbarea ei în valuta oricărei alte ţări, la cursul oficial, paritar, adică la raportul între conţinuturile de aur ale monedelor în cauză.

Convertibilitatea, în cadrul etalonului aur, nu avea numai scopul de a asigura populaţia că bancnota era echivalentă cu aurul, ci înainte de toate o funcţie economică. Ea menţinea, în linii mari, echilibrul dintre masa monetară şi nevoile circulaţiei. Dacă masa monetară depăşea la un moment dat aceste nevoi, bancnotele se depreciau, deci provocau o pagubă deţinătorilor. Pentru a o evita, aceştia converteau bancnotele în aur. Masa monetară se reducea, adaptîndu-se nevoilor efective de numerar, iar aurul era tezaurizat. Invers, dacă numerarul se rărea, o parte din aurul tezaurizat era scos şi predat băncii de emisiune care îl plătea cu bancnote, iar bancnotele intrau în circuit completînd lipsurile de numerar.

O dată cu prăbuşirea etalonului aur şi cu trecerea la etalonul aur-devize, convertibilitatea în aur a devenit o raritate. Conţinutul termenului de convertibilitate s-a modificat, în sensul că prin el s-a înţeles de atunci înainte îndeosebi dreptul deţinătorului de bancnote de a cere băncii de emisiune valută străină la cursul oficial, precum şi de a dispune liber de valuta astfel obţinută.

Modificarea conţinutului noţiunii de convertibilitate a fost însoţită de schimbarea raţiunii pentru care aceasta se adoptă. O ţară cu monedă convertibilă poate face comerţ cu toate celelalte ţări, avînd capacitatea de a preschimba liber moneda proprie cu orice altă monedă, deci de a cumpăra şi vinde pe orice piaţă, mai precis pe acea piaţă unde obţine cel mai mare avantaj.

Concomitent, convertibilitatea s-a restrîns din punct de vedere geografic, cît şi în timp. Astfel, în perioada interbelică, numeroase ţări au renunţat la convertibilitate. România, de exemplu, nu a avut moneda convertibilă în această perioadă decît timp de trei ani; între 1929 şi 1932. După cel de al doilea război mondial, convertibilitatea a devenit unul din principiile pe care s-a sprijinit sistemul valutar capitalist iniţiat la Bretton Woods: ţările membre ale sistemului urmau să aibă monedele convertibile între ele, iar dolarul ca valută cheie a sistemului urma să fie convertibil şi în aur, în felul acesta făcîndu-se legătura tuturor monedelor naţionale cu aurul. Realitatea este că numeroase ţări capitaliste nu au restabilit nici pînă azi convertibilitatea monedelor şi nici nu manifestă dorinţa să o facă. Din totalul de 118 ţări membre ale Fondului Monetar Internaţional, numai 35 aveau moneda convertibilă (înainte de actuala criză valutară, care a afectat între altele şi convertibilitatea).

Lipsa de convertibilitate dovedeste că în ţările respective nu sînt întrunite condiţiile pentru adoptarea acesteia, cum ar fi: existenţa unor cursuri valutare reale, corespunzătoare puterii de cumpărare a monedei naţionale; realizarea unui nivel şi a unei structuri a preţurilor interne cît mai apropiate de nivelul şi structura preţurilor mondiale; o producţie de mărfuri care să satisfacă nu numai cerinţele interne, dar şi pe cele externe etc.

Ţările socialiste, inclusiv România, nu au adoptat principiul convertibilităţii, ca urmare a monopolului de stat al comerţului exterior şi a monopolului valutar, precum şi a desfăşurării planificate a schimburilor economice, în general pe baza compensaţiei bi — şi multilaterale.

În ultimii ani, ca urmare a dezvoltării schimburilor economice şi a preocupărilor sporite pentru creşterea eficienţei economice a acestor schimburi, a crescut şi preocuparea ţărilor membre ale C.A.E.R. pentru îndeplinirea condiţiilor trecerii la convertibilitate ca problemă de perspectivă. Începînd cu cea de-a XXI-a sesiune a C.A.E.R. din 1967, această problemă s-a pus în mod sistematic, iar în Programul complex adoptat la sesiunea de la Bucureşti din vara anului 1971 s-a prevăzut eventualitatea introducerii în perspectivă a convertibilităţii valutei colective (a rublei transferabile) faţă de valutele ţărilor membre şi a acestora între ele.

C. K.

MONDORAMA

UNICA REZERVĂ

ÎN ELVEȚIA femeile au reușit în sfîrșit anul acesta să-și vadă realizată dorința de a obține drept de vot. Totuși, chiar și acum în trei cantoane din nordul țării femeile nu au încă drept de vot pe plan local, deși pot vota în alegerile federale. Ca urmare a noii legi, la alegerile din 1 noiembrie a.c. 11 femei au putut fi alese deputați. Aceasta este de fapt și o reflectare a rolului important al femeilor în viața economică și socială a țării. Conform unei statistici publicate de revista **La Suisse**, numărul femeilor ocupate în sectorul bancar a crescut în anul 1971 cu 15,3%, în construcții și lucrări publice cu 8,5%, în sectorul întrețineri auto cu 7,3% etc. Se consideră că anii viitori vor aduce un număr din ce în ce mai mare de femei în rîndurile populației active. Într-un studiu asupra aspectelor esențiale previzibile ale vieții economice în Elveția pînă în anul 2000, prof. F. Kneschaurek arată că este strict necesar să se ofere femeilor aceleași șanse de promovare profesională ca și bărbaților, cu atît mai mult cu cît femeile constituie unica rezervă de mîine a națiunii sub aspectul forței de muncă.

4,5 MILIARDE RUBLE ZILNIC

ACTIVITATEA BĂNCII DE STAT a U.R.S.S., care a împlinit 50 ani de existență, este strîns legată de succesele economiei sovietice. În prezent, banca amintită dispune de peste 4100 de filiale și 78 000 case de economii. La Banca de Stat efectuează operații de casă, de decontare și de creditare 568 000 întreprinderi, organizații și instituții, care au deschise peste 4 milioane de conturi. Totodată, cetățenii au deschise la casele de economii peste 80 milioane de conturi. Creditele pe termen scurt acordate de Bancă în 1970 au însumat 934 miliarde ruble, iar cele pe termen lung reprezentau 12,5 miliarde ruble la 1 ianuarie 1971. Volumul decontărilor fără numerar efectuate prin Bancă s-a ridicat în 1970 la 1480 miliarde ruble, ceea ce înseamnă că zilnic prin unitățile Băncii de Stat a U.R.S.S. se efectuează plăți în valoare de 4,5 miliarde ruble.

CONSUMUL ITALIAN DE ALIMENTE CONGELATE

ÎN 1970 CONSUMUL ITALIAN de alimente congelate a atins 33 000 tone, față de 25 000 tone în anul precedent și 1 100 tone în 1961. Creșterea consumului italian de alimente congelate se datorește mai multor factori: mai întîi dispariția rezervei consumatorilor față de astfel de alimente, căreia i se adaugă dezvoltarea rețelei întreprinderilor de tehnică a frigului, care a cuprins zone și localități noi, astfel că alimentele congelate sînt puse azi la dispoziția cumpărătorilor în mai mult de 30 000 puncte de vînzare. În 1970, consumul de produse congelate pe cap de locuitor a fost de 0,6 kg. Paralel s-a lărgit gama produselor congelate. Pe produse, structura consumului italian de alimente congelate se prezenta anul trecut astfel: produse de pescărie 51%, legume 30%, mîncare gătită 10%, păsări 7%, fructe și alte produse 2%.

BONNUL ȘI CALCULATOARELE

GUVERNUL VEST-GERMAN a decis, după numeroase studii preliminare, să-și modernizeze sistemul informațional. Oficiul său de presă și informații a fost dotat de curînd cu un calculator care furnizează la cerere toate datele cunoscute despre un anumit subiect, facilitînd astfel adoptarea hotărîrilor politice. Bonnul va fi prima capitală vest-europeană care utilizează informatica în acest scop. Calculatorul stochează numai informațiile politice. Folosirea lui se va baza pe un cod ultrasecret, pentru a evita utilizarea lui de persoane neautorizate.

ÎNTRE SCYLLA ȘI CHARYBDA

CERCETĂRI EFECTUATE în ultima vreme evidențiază că fosfații conținuți de unii detergenți sînt un element destructiv pentru pești, prin aceea că odată ajunși în apă ei provoacă o proliferare anormală a unor alge microscopice care absorb oxigenul din apă, împiedicînd astfel peștii să trăiască. De aceea, unele țări au și promulgat interdicții sau restricții în folosirea fosfaților. Specialiștii americani au descoperit însă că înlocuitorii fosfaților ca, de exemplu acidul nitrilotriacetic, sînt cancerigeni. În prezent, laboratoarele caută alte soluții care să evite riscurile de genul celor amintite.

REZULTATUL UNEI ANCHETE

ÎN 19 DIN CELE MAI MARI întreprinderi chimice din Ungaria a fost solicitată opinia economiștilor și a cadrelor tehnice cu privire la nivelul calitativ al produselor, al tehnologiei, al organizării producției și a muncii și al fluxului informațional din fiecare unitate, comparativ cu exigențele existente pe plan mondial.

În privința calității produselor, 65% din cei chestionați apreciază că ea se apropie de cerințele nivelului mondial. Aprecieri similare fac 46% dintre cei chestionați în privința tehnologiei. În schimb, în ce privește organizarea producției și a muncii, numai 26% din cei chestionați vorbesc de un nivel apropiat. De remarcat că lucrătorii tineri, sub 30 ani, sînt deosebit de exigenți. Ei consideră că deși calitatea produselor atinge adeseori nivelul mondial, în ceea ce privește tehnologia, organizarea producției și a muncii, sistemul informațional intern mai sînt necesare perfecționări.

RAPORTUL ANUAL AL C. E. A.

COMISARIATUL FRANCEZ pentru energie atomică (CEA) și-a publicat raportul anual. Conform datelor prezentate, producția franceză de uraniu natural a fost în 1970 de 1925 t față de 1267 t în 1969 necesitînd extragerea a 532 000 t minereu. În Gabon, exploatarea zăcămîntului de la Mounana, ale cărui rezerve sînt evaluate la 15 000 t metal, a furnizat Franței 400 t metal. În ceea ce privește rezervele de pe teritoriul Franței, ele erau evaluate la 1 iulie 1970 la 51 600 t.

CERCETĂRI FEROVIARE

CENTRUL EXPERIMENTAL al căilor ferate britanice de la Derby a reușit să finalizeze, după doi ani de cercetări, prototipul unui „supertren". Aerodinamic, el va avea numai patru elemente: 2 locomotive și 2 vagoane, putînd atinge 240 km pe oră. O suspensie revoluționară și folosirea unor materiale de construcție foarte ușoare vor asigura călătorilor un confort și o liniște fără precedent. Un alt avantaj constă în faptul că liniile ferate existente nu vor trebui modificate, ci cel mult refăcute unele curbe. Primul supertren va deservi linia Londra-Glasgow din 1974 și va permite reducerea timpului de transport cu o treime, de la 6 la 4 ore.

Companiile americane de căi ferate și-au manifestat de pe acum interesul pentru această inovație.

BORDEAUX — 1971

MARELE parc al expozițiilor din orașul francez Bordeaux cuprinde, între altele, și un pavilion cu o întindere deosebită. Este vorba de o construcție de 847 metri lungime și 60 metri lățime, care acoperă o suprafață de teren de peste cinci hectare. Fiind prevăzut cu toate instalațiile necesare și cu încălzire centrală, pavilionul expozițional poate funcționa permanent, în orice sezon. Construcția este realizată pe o osatură de oțel și dispune de propria sa uzină electrică. Pe terenul din jurul pavilionului pot fi parcate 10 000 de automobile.

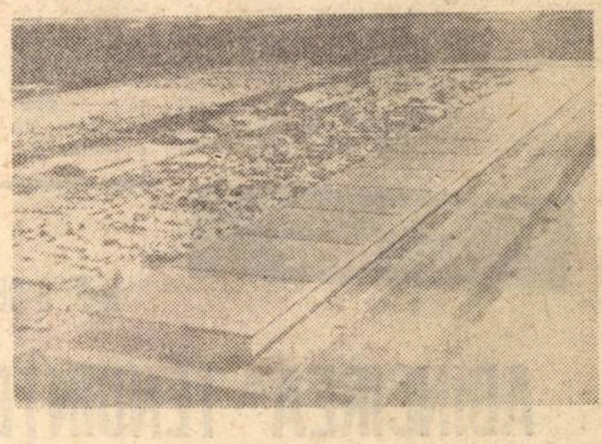

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

UN BILANȚ AL ACTIVITĂȚII TURISTICE

UN RAPORT al O.C.D.E. asupra dezvoltării turismului internațional în cadrul acestui grup de țări (care deține o pondere importantă în fluxurile turistice mondiale) relevă că, anul trecut, a avut loc o creștere dinamică a activității în sectorul respectiv. După date incomplete, cheltuielile turiștilor plecați din țările O.C.D.E. au sporit cu 19% (față de 1969), iar încasările pe seama turiștilor sosiți în aceste țări — cu 16%. În ansamblu, balanța turismului a fost favorabilă în 1970, încheindu-se cu un sold activ de peste 300 milioane de dolari (în scădere sensibilă, totuși, față de anul precedent).

Datele din tabelul alăturat evidențiază că pentru o serie de țări, ca Spania, Italia, Austria, Elveția ș.a., turismul internațional reprezintă o pîrghie importantă pentru echilibrarea balanței lor de plăți externe, precum și o sursă principală de venituri pentru numeroși locuitori. În alte țări, ca S.U.A., R.F.G., Suedia sau Canada, turismul internațional determină transferuri însemnate de devize în străinătate. În sfîrșit, o serie de țări cu o activitate turistică tradițională, cum sînt Franța, Anglia, Grecia sau Danemarca, au reușit să încheie anul turistic 1970 cu excedente la încasări față de plăți; acest rezultat se datorează, în primul rînd, creșterii numărului vizitatorilor străini — cu 13,2% în Franța, cu 16% în Anglia, cu 23,2% în Grecia etc.

Rezultatele activității turistice din țările O.C.D.E. în 1970

Țara de destinație sau de reședință a turiștilor	Încasări		Cheltuieli		Sold
	milioane dolari	creșterea (în %) față de 1969	milioane dolari	creșterea (în %) față de 1969	milioane dolari
Anglia	1040	+ 21	931	+ 20	+ 109
Austria	999	+ 27	323	+ 9	+ 676
Belgia-Luxemburg	348	+ 11	492	+ 8	— 144
Canada	1204	+ 20	1437	+ 21	— 233
Danemarca	314	+ 21	273	+ 10	+ 41
Elveția	733	+ 14	309	+ 12	+ 424
Finlanda	120	+ 43	86	+ 4	+ 34
Franța	1192	+ 11	1057	+ 2	+ 135
R. F. a Germaniei	1024	+ 12	2493	+ 31	— 1469
Grecia	194	+ 30	55	+ 15	+ 139
Italia	1639	—	727	+ 48	+ 912
Japonia	238	+ 57	315	+ 31	— 77
Norvegia	156	+ 22	140	+ 22	+ 16
Olanda	421	+ 26	598	+ 11	— 177
Portugalia	222	+ 33	98	+ 32	+ 124
Spania	1681	+ 28	113	+ 31	+ 1568
S.U.A.	2318	+ 16	3916	+ 15	— 1598
Suedia	143	+ 13	481	+ 32	— 338
Total O.C.D.E.	14173	+ 16	13849	+ 19	+ 324

Sursa = T.I.D. — Informationsdienst, septembrie 1971.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL IX NR. 52 (434)
VINERI 24 DECEMBRIE 1971
20 PAGINI 2 LEI

52

viata ANUL IX economica

Săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11.78.76 • București

SUMARUL

numărului 52 din 24.XII.1971

■ **ECONOMIE NAȚIONALĂ**

Cincinalul 1971—1975

— Mesajul unei expoziții (pag. 3)

— Planul de dezvoltare economică și socială pe anul 1972 — o etapă importantă în realizarea cincinalului
de ing. **Constantin Caloianu,** director C.S.P. (pag. 4)

— Pregătirea planului pe 1972: Îndeplinirea contractelor condiționează funcționarea „mecanismului" economic
de **L. Țăranu, S. Popescu** (pag. 5)

— Cum să acționăm eficace în exploatarea zăcămintelor de țiței
de ing. **N. Pantilie** (pag. 6)

— Cerințe ale practicii sociale cărora le răspunde legea cu privire la regimul prețurilor și tarifelor
de prof. dr. docent **Roman Moldovan** (pag. 7)

— Sesiunea a V-a a Comisiei interguvernamentale româno-sovietice
Cursul ascendent al colaborării economice
de **Radu Constantinescu** vicepreședinte al Comisiei Guvernamentale de Colaborare și Cooperare Economică și Tehnică (pag. 9)

■ **CONDUCERE ȘI ORGANIZARE**

— **Ancheta noastră:**

Centralele industriale: Integrare-profilare-specializare, exigențe ale industriei moderne

• Un proces obiectiv, necesar
de ing. **Gh. Trică,** director general Centrala industrială pentru autocamioane și tractoare-Brașov

• Specificul impune măsuri „specifice"
de ing. **Costache Trotuș,** director general, Centrala industrială Hunedoara (pag. 10—11)

■ **ISTORIE ECONOMICĂ**

— Nu numai cu pana, ci și cu fapta. Ion Ionescu de la Brad — promotor al științelor economice.
de conf. dr. **C. Niculicioiu**, Universitatea Al. I. Cuza-Iași (pag. 12)

■ **TEORII • IDEI**

În dezbatere: Programele cursului de economie politică (pag. 13—14)

— Inflația ca formă de manifestare a legii circulației bănești în capitalismul contemporan
de doctorand **Teofil Bolchiș** (pag. 15)

■ **ECONOMIE MONDIALĂ**

— Dolarul devalorizat = reforma sistemului?
de dr. **N. S. Stănescu** (pag. 16)

— Factorii interni și externi în progresul economic al țărilor în curs de dezvoltare
de **Gh. Marcu, Traian Silea** (pag. 17)

— Corespondență din Praga:
Orientările fundamentale ale economiei în actualul cincinal
de **Iaroslav Pešta** (Pag. 19)

Redactor șef: Gheorghe DOLGU

Tiparul: Întreprinderea Poligrafică „Informația", str. Brezoianu, nr. 23—25.
40479

ACTUALITATEA

PERFECȚIONARE CONTINUĂ

CONSTRUIREA societății socialiste multilateral dezvoltate presupune — și impune — perfecționarea continuă a tuturor proceselor vieții noastre economice și sociale, a cadrului organizatoric și legislativ în care se desfășoară întreaga noastră activitate creatoare.

Lucrările Sesiunii Marii Adunări Naționale, importantele documente adoptate cu acest prilej se înscriu organic în acest proces de perfecționare, constituie o reflectare a profundului democratism instaurat ferm în viața României Socialiste. Înainte de a ne referi la conținutul ultimelor documente adoptate de înaltul for legislativ al țării, se impune sublinierea că toate aceste legi sînt rezultatul unor elaborări minuțioase, științific fundamentate, al unor ample și cuprinzătoare dezbateri în cadrul cărora au făcut propuneri, și-au făcut auzită părerea toți factorii interesați, cercurile cele mai largi ale opiniei publice din țara noastră.

Planul de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România pe anul 1972 ca și bugetul de stat pe același an, adoptate în cadrul lucrărilor recentei sesiuni a Marii Adunări Naționale, constituie noi momente semnificative, noi trepte pe drumul îndeplinirii prevederilor planului cincinal 1971—1975, noi jaloane în ascensiunea patriei noastre spre progres și civilizație.

Sarcinile pe care ni le propunem pentru anul viitor au desigur ca punct de plecare realitățile anului 1971. Or aceste realități oferă suficiente temeiuri de încredere și optimism. Încheiem anul 1971 cu rezultate bune. Potrivit ultimelor bilanțuri, venitul național va crește în acest an cu 12% iar productivitatea muncii sociale cu peste 11%; producția industrială va depăși prevedrile planului cu aproape 7 miliarde lei, înregistrînd astfel o creștere de 11,2% față de 1970; în agricultură producția globală depășește pe cea a anului 1970 cu peste 18%; exportul prezintă față de anul precedent o creștere de circa 17%; pe întreaga industrie productivitatea muncii va spori, față de anul trecut, cu 6%, iar economiile obținute prin reducerea cheltuielilor de producție vor reprezenta aproape 4 miliarde lei, se realizează volumul de investiții planificat și se creează 250.000 noi locuri de muncă; salariul real se va situa la nivelul prevăzut și va fi depășit volumul planificat al desfacerilor de mărfuri și al serviciilor; rezultate remarcabile s-au obținut în construcția de locuințe și de obiective social-culturale, în înzestrarea tehnico-edilitară a orașelor.

Prevederile planului pentru cel de-al doilea an al cincinalului asigură realizarea ritmurilor și proporțiilor de bază stabilite în planul pe 1971—1975, reflectă — prin indicatorii săi principali și corelațiile sale fundamentale — dinamismul riguros al dezvoltării economiei naționale, concentrează energia și capacitatea creatoare ale oamenilor muncii spre valorificarea mai intensă a potențialului producției, a resurselor materiale și umane ale țării, spre creșterea substanțială a eficienței economice, a venitului național, în scopul accelerării progresului economic și social al României Socialiste. Încrederea și optimismul cu care întregul nostru popor a primit planul pe anul 1972 izvorăsc din caracterul realist și științific al acestuia, din certitudinea posibilităților îndeplinirii prevederilor sale. Dezbaterile din parlamentul țării au scos în evidență — în lumina experienței anului pe care îl încheiem, a deficiențelor care s-au mai manifestat în unele sectoare — necesitatea intensificării eforturilor generale în direcția îndeplinirii depline și punctuale a sarcinilor de producție, de investiții, export și import, aprovizionării tehnico-materiale ritmice, respectării riguroase a contractelor, a normelor de consum, imprimării în activitatea economică, pe toate treptele organizatorice, a unei stricte discipline de plan, punerii în lumină și valorificării tuturor rezervelor interne.

Marea Adunare Națională a adoptat de asemenea, la sfîrșitul săptămînii trecute, legea privind unele măsuri pentru îmbunătățirea utilizării fondului de salarii planificat pentru unitățile socialiste de stat, legea cu privire la regimul prețurilor și tarifelor, legea organizării contribuției bănești și în muncă pentru efectuarea unor lucrări de interes obștesc, legea viei și vinului, legea pentru organizarea producerii și folosirii raționale a resurselor de nutrețuri etc.

Noile legi, de o deosebită însemnătate pentru munca și viața poporului, se încadrează în preocupările statornice pentru perfecționarea neîntreruptă a întregii activități economice, social-culturale și de stat.

Adoptarea acestor documente, care se adaugă la numeroase altele votate în sfatul țării în ultimele luni și în ultimii ani, scoate în evidență și preocuparea fermă a partidului și statului nostru pentru a asigura în toate compartimentele vieții economice, sociale, spirituale cadrul unei depline legalități.

UN EVENIMENT de seamă în viața întregii noastre țări îl constituie Conferința pe țară a secretarilor comitetelor de partid și a președinților Consiliilor populare comunale. Această conferință face parte din ansamblul de măsuri stabilit de conducerea partidului și statului pentru sporirea rolului organelor locale de partid și de stat, crearea cadrului organizatoric pentru participarea tot mai amplă a maselor largi populare la conducerea economiei, a vieții politice și sociale, pentru înfloriea tuturor localităților și progresul României Socialiste. Conferința — la care sînt prezenți peste 5 000 de reprezentanți ai organelor comunale de partid și de stat — este chemată să facă o largă și multilaterală analiză, să stabilească — pe baza unei ample consultări cu gospodarii satelor, a generalizării experienței pozitive dobîndite pînă acum, a lichidării lipsurilor care mai dăinuie — căile pentru continua stimulare a inițiativei locale, sporirea rolului și răspunderii comitetelor comunale de partid și a consiliilor populare, a primarilor, în dezvoltarea de viitor a așezărilor rurale.

Din însăși ordinea de zi a lucrărilor se desprinde semnificația deosebită a acestora. Sînt, astfel, luate în dezbatere probleme ca rolul organizațiilor de partid și al consiliilor populare comunale în conducerea activității economico-sociale; sarcinile organizațiilor de partid și ale consiliilor populare comunale în domeniul muncii de educare și formare a conștiinței socialiste a țărănimii; măsuri pentru înfăptuirea hotărîrilor Conferinței Naționale a partidului privind sistematizarea și dezvoltarea economico-socială a comunelor și satelor, precum și orice alte probleme care apar în viața satelor. Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntul de deschidere a Conferinței, **„reuniunea secretarilor de partid și primarilor comunali este determinată de necesitatea de a face o largă și multilaterală analiză a activității organizațiilor de partid și consiliilor populare comunale și de a stabili căile pentru ridicarea rolului lor în viața satelor, a oamenilor muncii din comune. Apelez la toți participanții la conferință să fie cît mai activi, să-și spună părerile lor asupra activității de pînă acum, să critice ce consideră că a fost greșit și să facă propuneri pentru îmbunătățirea activității viitoare".**

O NOUĂ confirmare a entuziasmului și abnegației cu care oamenii muncii din agricultură răspund sarcinilor trasate de partid privind folosirea și valorificarea tuturor posibilităților și rezervelor în vederea sporirii producției și a avuției țării, o constituie și inițiativa locuitorilor din comuna Unirea, județul Ialomița, care și-au asumat angajamentul să sporească producția animală și să livreze statului, în anul viitor, o cantitate dublă de carne. În chemarea adresată de ei tuturor comitetelor de partid, consiliilor populare comunale, tuturor gospodăriilor populației de la sate se subliniază: „Convinși fiind că în toate comunele și satele există condiții bune pentru dezvoltarea creșterii animalelor, chemăm pe toți țăranii cooperatori, pe locuitorii cu gospodărie individuală, pe lucrătorii din unitățile agricole de stat să ne urmeze exemplul, contribuind pe această cale la o mai bună aprovizionare a populației țării noastre".

Tot în sfera problemelor agriculturii — care, după cum se poate constata, domină evenimentele acestei săptămîni — s-a înscris și ședința Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. care a examinat activitatea economico-financiară a cooperativelor agricole de producție. Hotărîrile adpotate cu acest prilej, ajutorul important acordat unui mare număr de cooperative vor constitui fără îndoială un nou imbold pentru toți cooperatorii de a-și intensifica eforturile în vederea executării la timp a tuturor lucrărilor, sporirii producției și a veniturilor cooperativelor, aducînd astfel o și mai mare contribuție la realizarea hotărîrilor Congresului al X-lea al partidului, la înflorirea patriei noastre socialiste.

ECONOMIE NAȚIONALĂ

CINCINALUL 1971–1975

MESAJUL UNEI EXPOZIȚII

Înfăptuirea acestui vast program de construcție economică și socială va ridica România pe o nouă treaptă de progres și civilizație, va marca parcurgerea unei noi și însemnate etape pe drumul apropierii țării noastre de statele avansate ale lumii. Odată cu dezvoltarea forțelor de producție, creșterea de bunuri materiale și spirituale, se va ridica și mai mult nivelul de trai al poporului, se va îmbunătăți viața fiecărui cetățean, înfăptuindu-se astfel obiectivul central al construcției socialiste, țelul suprem al întregii politici a partidului nostru comunist, bunăstarea și fericirea omului

NICOLAE CEAUȘESCU
(Din expunerea la adunarea solemnă din Capitală cu prilejul semicentenarului P.C.R.)

EXPOZIȚIA „Dezvoltarea economico-socială a Republicii Socialiste România în perioada 1971—1975", *organizată de Comitetul de Stat al Planificării în noua și moderna clădire a Academiei de studii economice, depășește limitele unei simple acțiuni de popularizare, impunîndu-se atenției prin amplele sale coordonate științifice și educative.*

Programul însuflețitor de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, sarcinile cutezătoare și realiste pe care ni le-am definit în actualul cincinal, își găsesc o oglindire sugestivă, elocventă în această expoziție. Cu forța de convingere a cifrelor, panourile, graficele și hărțile expuse permit o înțelegere sintetică a principalelor coordonate ale cincinalului, a profundelor transformări și innoiri pe care această nouă etapă de edificare socialistă le va aduce în viața țării, a întregului popor.

Pe unul din panourile prezentate în expoziție, privind dezvoltarea industrială a țării, pot fi văzute principalele obiective ale cincinalului așa cum vor îmbogăți ele, la sfîrșitul acestei etape, harta industrializării României. O altă hartă, trasează viitoarele magistrale ale sistemului energetic național și amplasarea noilor cetăți ale luminii — centralele hidroelectrice, termoelectrice și centralele nucleare. Îmbunătățirile funciare și gospodărirea apelor își găsesc ilustrarea grafică pe o altă hartă străbătută de rețeaua viitoarelor canale de irigații, indiguiri, desecări, lacuri de acumulare.

Multe, foarte multe hărți sînt necesare pentru a cuprinde uriașele edificii și transformări pe care cincinalul le va implanta pe pămîntul României Socialiste. Ele atestă grăitor, sugestiv, că ritmurile înalte de creștere prevăzute pentru industrie, agricultură, ca și pentru celelalte ramuri ale producției materiale, asigură creșterea intensă a forțelor de producție în ansamblul lor, crearea unei economii avansate, a unei industrii și agriculturi moderne, situează țara noastră în rîndul statelor cu cea mai dinamică economie din lume.

Numeroasele grafice și panouri din expoziție cuprind, de asemenea, transformările pe care le va aduce cincinalul în cercetarea științifică, progresul tehnic, transporturi, comerțul exterior, forța de muncă, creșterea eficienței economice, creșterea nivelului de trai ș.a.m.d. Se desprind, astfel, pregnant, caracteristicile și coordonatele principale ale planului dezvoltării economiei naționale pe anii 1971-1975, cum sînt **armonizarea nevoilor imediate ale societății cu țelurile de perspectivă ; imprimarea unui ritm rapid de creștere pentru întreaga economie,** *prin care se asigură în același timp sporirea substanțială a venitului național și avuției naționale — factor determinant pentru asigurarea unui nivel de trai ridicat pentru toți oamenii muncii ;* **dezvoltarea armonioasă, echilibrată a întregului teritoriu național ; accentul pus pe laturile calitative, pe eficiență,** *pe o organi-*

(Continuare în pag. 4)

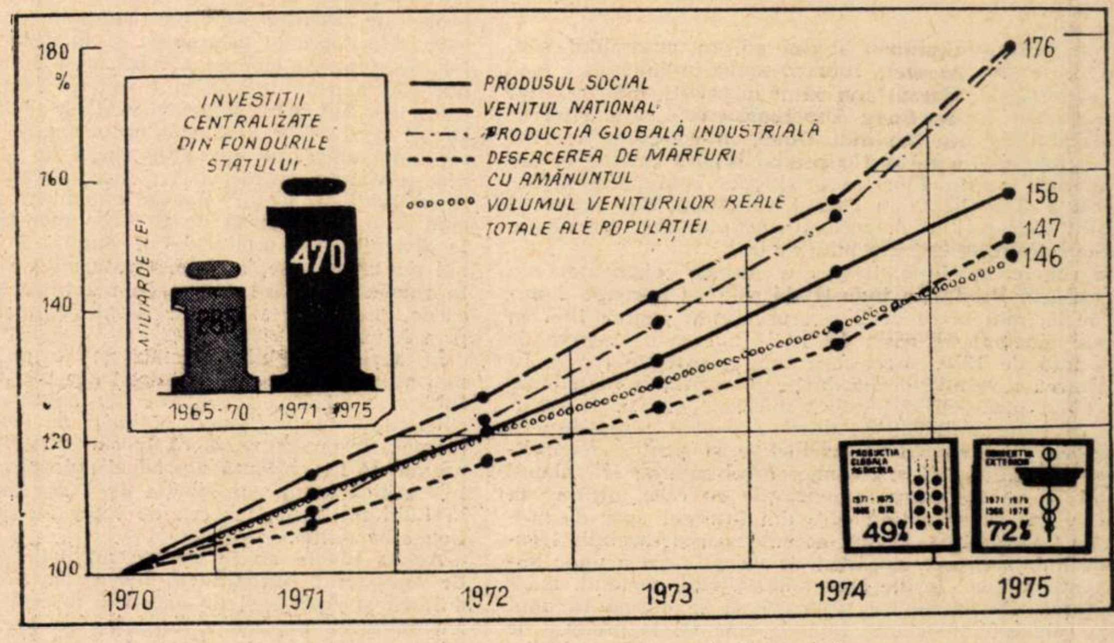

Principalii indicatori ai dezvoltării economiei naționale

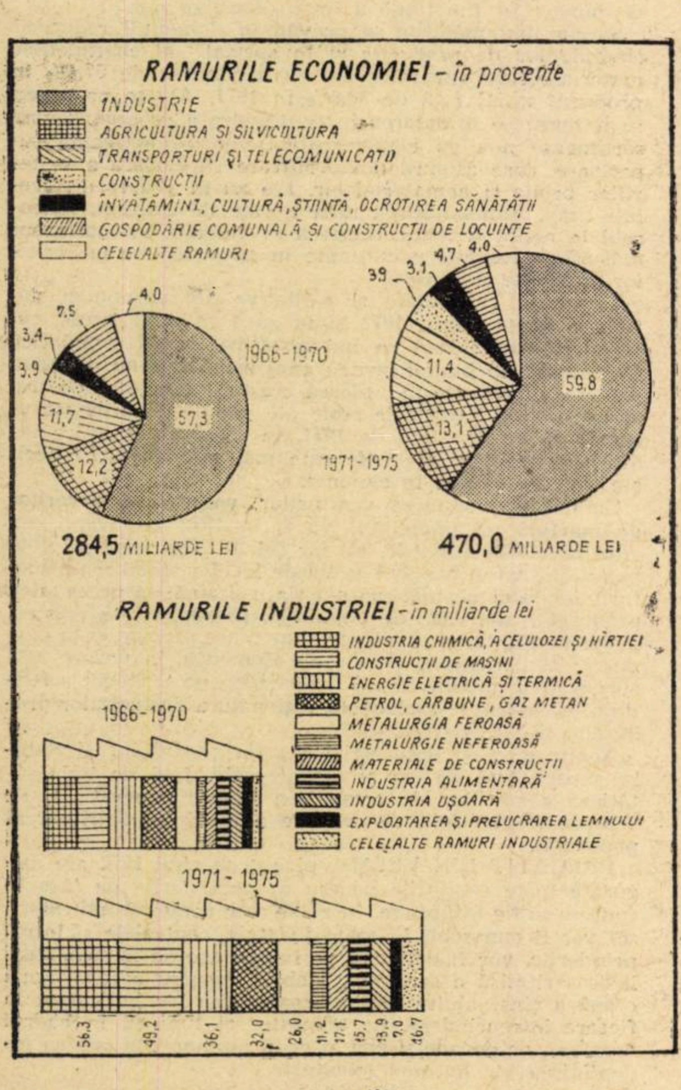

Investiții

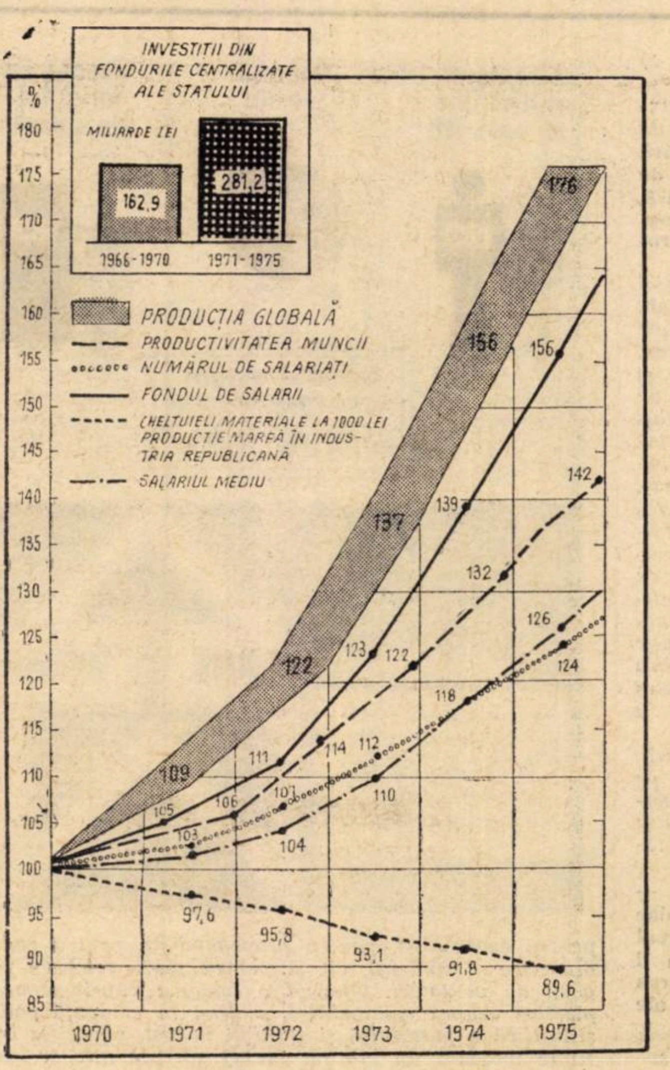

Principalii indicatori ai industriei

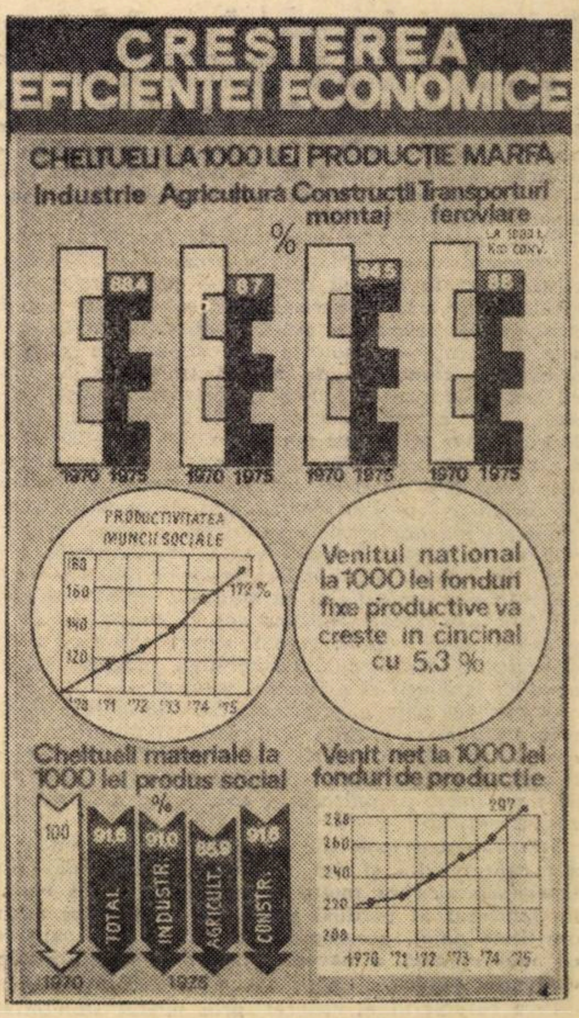

PLANUL DE DEZVOLTARE ECONOMICĂ ȘI SOCIALĂ PENTRU ANUL 1972

O ETAPĂ IMPORTANTĂ ÎN REALIZAREA CINCINALULUI

POTRIVIT practicii statornicite de Conferința Națională a partidului din decembrie 1967, prevederile planului cincinal se îmbunătățesc și se actualizează în fiecare an în funcție de posibilitățile și rezervele noi apărute. În acest context se înscriu analizele și lucrările ce au avut loc recent în cadrul Comitetului Executiv și al Plenarei C.C. al P.C.R. și, în final, în Marea Adunare Națională, privind aprobarea planului de dezvoltare economică și socială a țării noastre pentru anul viitor.

SARCINILE STABILITE pentru anul 1972 reflectă rezultatele analizelor și dezbaterilor ce au avut loc în întreprinderi, centrale și ministere și se fundamentează pe studiile și soluțiile indicate de conducerea superioară de partid, referitoare la valorificarea intensă și eficientă a întregului potențial productiv de care dispunem. Ele țin seama, în același timp, de faptul că în primul an al cincinalului economia noastră a înregistrat însemnate succese, concretizate într-o producție suplimentară de aproape 7 miliarde lei, în creșterea producției agricole față de 1970 cu peste 18% și a exportului cu circa 17%. Sporirea producției materiale a determinat ca venitul național să înregistreze un ritm înalt de creștere — 12%, ceea ce a asigurat îndeplinirea programului de investiții și, totodată, înfăptuirea sarcinilor stabilite în domeniul creșterii salariului real și al desfacerilor de mărfuri, înregistrarea unor importante succese în construcția de locuințe și de obiective social-culturale.

Studiile și analizele pentru îmbunătățirea și actualizarea planului pe anul viitor au urmărit, de asemenea, concretizarea unor soluții de accelerare a creșterii producției industriale și de îmbunătățire a structurii acesteia, care să compenseze unele resurse mai mici de materii prime agricole din recolta anului 1971 precum și nerealizarea în acest an a exportului unor produse industriale.

Este demn de relevat faptul că, în ansamblul său, planul de stat pe anul 1972 prezintă îmbunătățiri față de prevederile cincinalului la majoritatea indicatorilor, concretizate în creșterea suplimentară a producției și exportului de produse industriale, în condițiile sporirii într-o mai mare măsură a productivității muncii și ale diminuării cheltuielilor de producție. Toate acestea urmează a fi realizate în cadrul volumului de investiții stabilit inițial și al respectării activităților prevăzute în domeniul creșterii nivelului de trai.

Să concretizez însă cîteva din aceste elemente ale dezvoltării. **Producția industrială** este cu aproape 2 miliarde lei mai mare decît cea prevăzută pentru 1972 în planul cincinal, în acest fel realizîndu-se o creștere de 23% față de 1970, superioară celei prevăzute (22%). În realizarea nivelului de producție planificat o contribuție deosebită urmează să-l aducă măsurile ce vor fi stabilite în toate unitățile productive pentru intensificarea utilizării fondurilor fixe productive și pentru generalizarea schimbului II și extinderea schimbului III, planul avînd în vedere ca pe capacitățile cu care intrăm în anul viitor să se obțină 45% din întregul spor de producție față de 1971. Planul accentuează și sarcinile legate de îmbunătățirea gradului de valorificare a unor importante materii prime cum sînt : țițeiul, metalul, masa lemnoasă. Pe aceste căi urmează să se obțină în anul viitor plusuri importante față de cincinal la produse de bază cum sînt : energia electrică (+ 0,7 miliarde kWh), țiței (+ 77 mii tone), oțel (+ 30 mii tone), mașini unelte (+ 18 milioane lei), fibre și fire chimice (0,78 mii tone), cauciuc sintetic (1,0 mii tone), mobilă (+ 127 milioane lei), țesături (14 mii m^2), tricotaje (4,7 mil. buc.), încălțăminte (490 mii perechi).

În realizarea producției de mașini și utilaje o contribuție importantă o va aduce extinderea acțiunilor de autodotare. Ministerele vor asigura astfel în măsură cît mai mare necesarul din posibilitățile proprii. Îndeplinirea acestei prevederi impune însă ca centralele și întreprinderile care elaborează tehnologii de fabricație să se preocupe mai îndeaproape de realizarea prin forțe proprii a proiectelor și mașinilor respective, precum și a pieselor de schimb necesare.

O problemă majoră, asupra căreia ministerele, centralele și întreprinderile trebuie să-și concentreze atenția și de care depinde în măsură hotărîtoare desfășurarea normală a activității productive și folosirea deplină și eficientă a potențialului productiv, o constituie perfecționarea continuă a aprovizionării tehnico-materiale. Va trebui avut în vedere că planul are baza materială asigurată în condițiile respectării cu strictețe de către toate unitățile a normelor și indicilor de consum, a gospodăririi cu grijă a tuturor resurselor. Un element esențial îl reprezintă îndeplinirea obligațiilor contractuale statornicite între furnizori și consumatori, ale căror prevederi vor trebui să fie respectate ca ori și care altă sarcină de plan.

În planul pentru anul 1972 se pune un accent deosebit pe măsurile ce vor trebui luate pentru îmbunătățirea calității și ridicarea performanțelor tehnice ale produselor ce vor fi fabricate, în concordanță cu nivelul actual al tehnicii, cu cerințele beneficiarilor interni și ale pieței externe. Se prevede astfel ca în 1972 peste 29% din producția Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, 22% din cea a Ministerului Industriei Metalurgice, 18% din cea a Ministerului Industriei Materialelor de Construcții să fie reprezentată de produse noi și reproiectate. Printre sarcinile nominalizate în planul de stat, referitoare la asimilarea și modernizarea produselor, se remarcă începerea fabricației curente a unor tipuri de mașini, utilaje și instalații (grupul turbogenerator de 330 MW, autocamionul de 8 tone cu motor Diesel de 135 CP, tractorul universal pe roți de 55 CP etc.), noi mărci de oțeluri și tipuri de aliaje de aluminiu, anvelope de turism cu carcasă radială, celofibră supraondulată, sorturi noi de cimenturi superioare precum și o gamă largă de produse menite să contribuie la diversificarea producției de bunuri de consum (tipuri noi de televizoare, mobilă, țesături de fibre poliesterice în amestec cu fibre polinozice, noi tipuri de conserve de carne, preparate și semipreparate culinare conservate prin frig).

În **agricultură** planul stabilește o producție globală mai mare cu aproape 21% decît cea preliminată pe anul 1972 și realizarea efectivelor de animale prevăzute în cincinal și în programul național de dezvoltare a zootehniei. Se preconizează ca în condițiile unui an agricol normal să fie obținută o producție de cereale de aproape 16,3 milioane tone, producția de carne în viu să ajungă la 1.676 mii tone, iar cea de lapte la aproape 47,3 milioane hectolitri.

Aceste nivele au în vedere măsurile ce vor fi luate de Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Apelor și de organele agricole județene pentru folosirea deplină a suprafețelor agricole, a bazei tehnico-materiale și a forței de muncă care lucrează în agricultură. Ele țin seama de faptul că în 1972, statul va aloca, în continuare, mijloace însemnate pentru mecanizarea și chimizarea agriculturii, aceasta urmînd să dispună la sfîrșitul anului de 113,6 mii tractoare și 4 450 combine autopropulsate și să primească 1.050,7 mii tone îngrășăminte în substanță activă. În același timp, suprafața amenajată pentru irigații va ajunge la 1.244 mii ha și se vor executa îndiguiri și desecări de 109,4 mii ha și de combatere a eroziunii solului pe 56,5 mii ha.

O atenție deosebită va trebui să fie acordată producției animaliere care urmează să sporească cu 17% față de 1971. Se are în vedere ca nivelele stabilite să fie atinse prin utilizarea deplină a capacităților în complexele de tip industrial, printr-o mai bună îngrijire a animalelor, care să ducă la creșterea natalității și reducerea mortalității și la sporirea greutății medii la tăiere, prin sprijinirea creșterii animalelor în gospodăriile populației.

Sarcini importante sînt prevăzute în domeniul **cercetării științifice,** în plan fiind nominalizate un număr de 747 teme, desprinse, în principal, din Programul cercetării științifice pe perioada 1971—1980 și care țin seamă de îmbunătățirea adusă acestuia pe baza acțiunilor desfășurate în cursul anului 1971 referitoare la intensificarea aportului cercetării românești la punerea în valoare a resurselor naturale, la perfecționarea și diversificarea produselor și tehnologiilor. În acest cadru se remarcă cercetările referitoare la valorificarea complexă a bauxitelor, șisturilor bituminoase din Banat precum și investigarea complexă a platformei centrale a Mării Negre.

Importanța pe care o reprezintă realizarea unor astfel de teme pentru economia națională implică măsuri pentru concentrarea eforturilor de cercetare, pentru aplicarea în practică a rezultatelor în termen cît mai scurt.

Potrivit posibilităților sporite ale economiei, în anul viitor se vor lărgi, în continuare, schimburile cu străinătatea, **volumul comerțului exterior** urmînd să sporească cu peste 20% față de 1971. Această creștere însemnată este strîns legată de măsurile ce vor fi luate pentru prospectarea din timp a pieței externe și realizarea produselor destinate exportului în calitățile și sortimentele solicitate de parteneri.

Dezvoltarea susținută a tuturor ramurilor productive ale economiei naționale în anul 1972 și sporirea eficienței economice sînt reliefate în modul cel mai sintetic de creșterea cu 11—12% a venitului național. Pe această bază, în condițiile respectării raportului dintre acumulare și consum stabilit prin cincinal (31,8 : 68,2) se asigură realizarea celor **87,2 miliarde lei** investiți ce vor fi executate din fondurile statului, precum și mijloacele necesare înfăptuirii prevederilor legate de creșterea nivelului de trai al populației.

Este de remarcat saltul mare ce trebuie făcut în anul viitor în domeniul **investițiilor** (14% față de anul în curs), creștere ce depășește în măsură însemnată atît pe cea a venitului național cît și a producției industriale. Aceasta impune din partea tuturor ministerelor și în special a Ministerului Industriei Chimice, Ministerului Industriei Metalurgice, Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, la care în anul viitor ritmurile sînt deosebit de ridicate, măsuri hotărîte pentru asigurarea proiectelor și documentațiilor de investiții, utilizarea judicioasă a forței de muncă și a utilajelor, concentrarea lucrărilor pe șantiere, astfel încît să se asigure realizarea ritmică a volumelor prevăzute și darea în funcțiune la termenele planificate a celor 380 noi capacități industriale și agrozootehnice.

Amploarea dezvoltării economice în anul viitor a creat condițiile pentru creșterea prevăzută a numărului de salariați. Acesta va fi în anul 1972 cu 205 mii mai mare decît în 1971, spor prevăzut prin planul cincinal și care este corelat cu sarcinile stabilite în domeniul producției și creșterii productivității muncii. Cerința mai bunei folosiri a forței de muncă a determinat accentuarea sarcinii de creștere a productivității muncii în industria republicană la 8%, față de 7,8% în 1972 comparativ cu 1971 cît era stabilit prin planul cincinal. Această prevedere se fundamentează pe măsurile ce vor fi luate în scopul îmbunătățirii permanente a organizării producției și a muncii, utilizării raționale a forței de muncă și realizării programului de pregătire a cadrelor, folosirii mai bune a capacităților și scurtării termenelor de punere în funcțiune a unor obiective noi.

Sarcini îmbunătățite se prevăd în domeniul reducerii cheltuielilor de producție și în special al cheltuielilor materiale care vor interveni cu o pondere de 57,4% în produsul social față de 58,8% în 1971. Aceste prevederi se bazează pe orientarea în continuare a producției spre sortimente noi, cu caracteristici tehnico-funcționale superioare, care asigură o valorificare superioară a materiilor prime și a materialelor. Ele au în vedere, în același timp, îmbunătățirea unor norme de consum, îndeosebi la metal și lemn, punerea în valoare, în mai mare măsură, a resurselor existente în gospodărirea mijloacelor materiale și bănești.

Creșterile cantitative și calitative ale economiei naționale pentru anul 1972 și-au găsit în mod firesc, reflectarea nemijlocită în îmbunătățirea vieții populației. Ca urmare, în planul pentru anul următor s-au prevăzut resurse importante în vederea creșterii nivelului de trai al populației. Veniturile reale ale populației urmează să sporească cu 8% față de 1971, în condițiile în care indicele de prețuri și tarife este mai mic cu 0,2% decît s-a avut în vedere în cincinal.

Corelat cu creșterea veniturilor, **volumul desfacerilor de mărfuri** cu amănuntul va fi în 1972 la nivelul din cincinal (108,8 miliarde lei) iar cel al serviciilor prestate populației va atinge 20,1 miliarde lei. La stabilirea structurii fondului de mărfuri s-a ținut seamă de necesitatea produselor solicitate de populație, prevăzîndu-se creșteri însemnate la toate produsele alimentare precum și la produsele nealimentare. Se au, de asemenea, în vedere măsuri pentru îmbunătățirea repartizării pe teritoriu a fondului de marfă și eșalonarea rațională a desfacerilor produselor în tot cursul anului.

Aceste cifre și date reflectă grija partidului și statului nostru față de om și nevoile sale, față de îmbunătățirea condițiilor de creștere a tinerei generații și de ocrotire a sănătății, de creștere a nivelului spiritual al poporului.

PREGĂTIT DIN VREME, planul pe anul 1972 are asigurate toate condițiile pentru ca prevederile pe care le conține să fie înfăptuite. În zilele care urmează indicatorii săi vor fi cunoscuți în toate județele, centralele și întreprinderile, vor fi defalcați pe fiecare loc de muncă. Realizarea ritmică a sarcinilor stabilite pentru această nouă etapă a cincinalului implică eșalonarea lor judicioasă în fiecare întreprindere, pe trimestre și luni și, în cadrul acestora, pe decade și zile, o grijă permanentă pentru îndeplinirea lor în mod exemplar.

ing. Constantin CALOIANU
director în C.S.P.

(Urmare din pag. 3)

zare superioară, pe o economie competitivă pe plan internațional, capabilă să asigure un standard de viață ridicat pentru întregul popor. **O expresie a orientării ferme a economiei noastre pe drumul unei dezvoltări de tip intensiv o constituie faptul că pentru prima oară, în acest cincinal, ritmul de creștere a venitului național — 11-12% în medie pe an — devansează pe cel al produsului social.**

O deosebită atenție este acordată în cadrul expoziției — în deplină concordanță cu amplele preocupări ale cincinalului în această direcție — problemelor ridicării nivelului de trai, asigurării unor condiții tot mai bune, materiale și spirituale, pentru populația de la orașe și sate. Graficele și panourile reflectă sporirea gradului de ocupare a resurselor de muncă (numărul de salariați va crește cu circa 1 milion de persoane), creșterea salariului real, a veniturilor reale ale întregii populații (salariul tarifar minim va ajunge în 1975 la 1 100 lei lunar, iar veniturile populației din salarii vor fi cu peste 50% mai mari decît în 1970), promovarea principiului echității socialiste, sporirea consumului de produse și servicii, creșterea gradului de înzestrare a gospodăriilor cu bunuri de folosință îndelungată, îmbunătățirea condițiilor de muncă, de odihnă și de locuit (520 mii de apartamente din fondurile și cu sprijinul statului și aproape 270 mii de locuințe noi ce vor fi construite de către populație îndeosebi în mediul rural), ridicarea nivelului de cultură, instruire și dezvoltarea învățămîntului, a ocrotirii sănătății și asistenței medicale.

O întreagă sală a expoziției este consacrată ilustrării, prin panouri și grafice, a dezvoltării multilaterale pe care o vor cunoaște toate județele țării în anii cincinalului, în conformitate cu politica constantă a partidului de dezvoltare armonioasă și echilibrată a întregului teritoriu național.

Din întreaga expoziție se degajă ferm concluzia — așa cum rezultă și din citatul tovarășului Nicolae Ceaușescu ales ca motto al expoziției — că obiectivul fundamental al politicii partidului și statului nostru îl constituie omul, preocuparea constantă spre satisfacerea cît mai deplină a nevoilor materiale și spirituale ale oamenilor muncii.

Prin caracterul ei concret, prin modul sintetic și sugestiv în care redă dimensiunile și profunzimea programului de edificare socialistă în următorii cinci ani, prin impactul ei vizual asupra vizitatorilor, această expoziție se dovedește a fi de un sprijin real, prețios atît

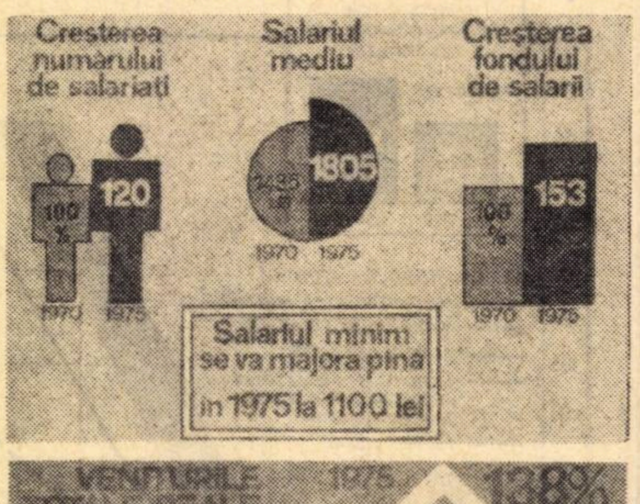

pentru economiști, pentru propagandiști, pentru cadrele didactice și studenți, cît și pentru toate celelalte categorii de vizitatori. Oferind o imagine cuprinzătoare și plastică asupra cincinalului, scoțînd în evidență politica științifică a partidului și statului nostru, expoziția constituie totodată un vibrant mesaj adresat tuturor celor angajați în această temerară și realistă operă de edificare a României Socialiste. Un mesaj îndemn spre amplificarea și concentrarea tuturor eforturilor noastre pentru înfăptuirea acestui măreț program.

PREGĂTIREA PLANULUI PE 1972

ÎNDEPLINIREA CONTRACTELOR CONDIȚIONEAZĂ FUNCȚIONAREA „MECANISMULUI" ECONOMIC

PENTRU DEMARAREA în bune condițiuni a producției chiar din primele zile ale lui 1972, astfel încît să fie folosit din plin și în mod eficient întregul potențial productiv, este imperios necesar ca, pe lîngă o temeinică pregătire a producției, **toate unitățile economice să aibă asigurate materiile prime și materialele necesare, să fie terminată acțiunea de încheiere a contractelor economice, să se respecte strict obligațiile înscrise în ele.**

Pentru a cunoaște în mod concret cum stau lucrurile, redacția noastră a întreprins o investigație în trei întreprinderi bucureștene — **„Uzina de mașini electrice", Uzina „Grivița Roșie"** *și* **Uzina „Vulcan".** *Iată, succint, cele constatate :*

- **Progrese, dar cu lipsuri...**
- **Lista justificărilor — un „document" subiectiv**
- **„Bilanțul" penalizărilor**
- **Contractul sacrificat pe altarul „bunelor relații" ?**
- **Cum se explică flagranta disproporție între acoperirea cu contracte a desfacerii și a aprovizionării ?**

● Obligații onorate dar și... restanțe

DIN SITUAȚIILE concrete constatate la cele 3 uzine, se poate spune că activitatea desfășurată în 1971 atît în ce privește încheierea contractelor economice, cît și respectarea obligațiilor contractuale, situația este mai bună decît în anii anteriori. **Uzina de mașini electrice,** de exemplu, a livrat în acest an, în avans, peste 600 de motoare electrice, unele din acestea chiar în contul obligațiilor contractuale asumate pentru 1972 Grupului de uzine pentru aparataj și mașini electrice-Craiova, Uzinei de pompe și Fabricii de ventilatoare din București. Uzinele „Grivița Roșie" și „Vulcan" au depus și ele eforturi pentru a se achita într-o măsură cît mai mare de obligațiile contractuale ce le reveneau.

Relevînd unele progrese față de anul 1970, nu putem trece cu vederea faptul că, în cele 11 luni scurse din acest an, toate cele 3 uzine au înregistrat minusuri în îndeplinirea integrală a obligațiilor privind livrările de produse. Astfel, Uzina de mașini electrice, avea o restanță la valoarea contractelor scadente la 1 decembrie anul curent, de 2,6%, Uzina de utilaj chimic „Grivița Roșie" — de 3%, iar Uzina „Vulcan" de 19% !

Se înțelege că restanțele înregistrate în livrare au afectat și afectează nefavorabil activitatea productivă și economică a numeroși beneficiari. Astfel, **Uzina de mașini electrice** a rămas datoare Combinatului cărbunelui din Petroșeni cu 85 motoare electrice față de termenele stabilite prin contractele încheiate, Uzinei Neptun Cîmpina — cu 74 motoare, Grupului de Uzine utilaj minier Satu Mare — cu 40 de motoare, Uzinei „Progresul" Brăila — cu 22 motoare etc. **Uzina „Grivița Roșie"** n-a livrat la termenele prevăzute, printre altele, coloanele de înaltă presiune pentru Combinatul de îngrășăminte azotoase din Slobozia, cojitoare-tamburi pentru Combinatele de celuloză și hîrtie de la Bacău și Dej. Uzina „Vulcan" a rămas și ea restanțieră Industriei materialelor de construcții cu două cazane de 45 tone abur/oră, Combinatului de îngrășăminte azotoase Roznov cu unele utilaje (părți din schimbătoarele de căldură, filtre de căldură, filtre de praf, alimentatoare etc.), căilor ferate cu generatoare de aburi pentru încălzirea trenurilor de pasageri ș.a.

Întotdeauna pe „lista" justificărilor apar cauze mai obiective și mai subiective, dar cel mai adesea cele obiective pentru uzina beneficiară sînt subiective pentru furnizor și, în cele din urmă, în majoritatea cazurilor „lanțul slăbiciunilor" își găsește izvorul în lipsuri organizatorice, lipsă de prevedere, o decizie defectuoasă etc. Va trebui să înțelegem că contractul, o dată încheiat, trebuie respectat cu orice preț pentru ca angrenajele mecanismului economic să funcționeze fără perturbații.

● „Lanțul slăbiciunilor"

HOTĂRÎT, în cazurile amintite cauzele neîncadrării în termenele contractuale de către cele 3 uzine rezidă, adesea, în deficiențele proprii privind organizarea fabricației, asigurarea ritmicității producției sau uneori în greutățile provocate fie de furnizorii de documentații tehnice, fie de cei de materii prime și materiale. La **Uzina de mașini electrice,** de exemplu, un volum de producție-marfă de peste 4 milioane lei n-a putut fi livrată la termen, deoarece a intrat cu întîrziere în depozitul de produse finite, datorită neritmicității producției ! Asemenea situații sînt cu totul inadmisibile.

La **Uzina Grivița Roșie,** la deficiențele proprii manifestate în producție, s-au adăugat și greutățile provocate de unii proiectanți și beneficiari. Astfel, Combinatul chimic Rm. Vîlcea a predat cu întîrziere, față de graficele-cadru, documentația tehnică pentru celula de electroliză ce trebuia livrată o parte pînă la sfîrșitul acestui an, iar restul în 1972. La rîndul său, Institutul de cercetări și proiectări pentru industria lemnului a transmis o documentație tehnică incompletă pentru executarea cojitoarelor tamburi destinate combinatelor de celuloză și hîrtie de la Bacău și Dej.

Serioasele neajunsuri, care s-au reflectat negativ în toate cele 3 uzine, atît în producție cît și în livrarea la termen a comenzilor contractate, au fost determinate și de unii furnizori de materiale prin nelivrarea la termen a comenzilor.

Astfel, Uzina de mașini electrice n-a primit în termen de la Uzina de construcții de mașini-Reșița, 95 bucăți carcase de oțel pentru motocompresoare necesare locomotivelor Diesel electrice și 132 tone diferite piese turnate din fontă, iar Uzinei „Vulcan", tot Uzina din Reșița nu i-a expediat la timp 3 electromotoare de mare putere.

Uzina de utilaj chimic, „Grivița Roșie" n-a primit, potrivit termenului stabilit prin contract, 60 m.c. grinzi de stejar de la Combinatul de exploatare și industrializare a lemnului Rm. Vîlcea. Uzina de țevi-Roman a rămas restantă față de Uzina „Vulcan", cu peste 200 tone de țevi.

Firește, lista restanțelor din partea furnizorilor de materii prime și materiale, este mult mai mare. Nu ne-am propus însă să epuizăm toate exemplele, ci să subliniem în mod deosebit faptul că **în aplicarea întocmai a prevederilor contractelor economice se manifestă încă serioase carențe care, prin consecințele lor, produc pagube însemnate nu numai direct întreprinderilor beneficiare, ci printr-un întreg lanț, economiei naționale în ansamblu.** Ce măsuri au fost luate pentru prevenirea unor astfel de practici dăunătoare...

● Penalizări, dar în contul cui ?

NU SE POATE spune că în relațiile furnizor-beneficiar, n-au acționat pîrghiile economice create de Legea contractelor economice. Dimpotrivă. Toate cele 3 întreprinderi, care nu au livrat la termenele stabilite produsele comandate, au plătit penalizări, după cum au primit, la rîndul lor, de la furnizorii de materiale restanțieri, despăgubiri pentru daunele provocate. Iată sumele plătite și încasate în acest an :

În calitate de furnizori :	
— Uzina „Vulcan"	509.000 lei
— Uzina de utilaj chimic — „Grivița Roșie"	300.000 lei
— Uzina de mașini electrice	245.000 lei
În calitate de beneficiari	
— Uzina „Vulcan"	757.000 lei
— Uzina de utilaj chimic „Grivița Roșie"	50.000 lei
— Uzina de mașini electrice	107.000 lei

Cifrele arătate prezintă două aspecte distincte :

a) **în unele situații sumele plătite de uzinele respective drept daune provocate în calitate de furnizori, sînt sensibil mai mari decît cele încasate, în calitate de beneficiar ;**

b) **lăsînd la o parte acest aspect, deși este foarte grăitor, se pune întrebarea : din banii cui s-au plătit aceste daune ?**

Fără îndoială sumele plătite drept penalizări, în afară de faptul că n-au acoperit nici pe departe pagubele reale provocate de nelivrarea la termen a unor produse, au afectat serios gestiunea economică a întreprinderilor, prin cheltuielile neeconomicoase, care au grevat nejustificat costurile de producție.

În general, se observă că în calitatea lor de beneficiari, două uzine, respectiv Uzina de utilaj chimic „Grivița Roșie" și Uzina de mașini electrice, au primit de la furnizorii de materiale, sume cu mult inferioare celor pe care le-au plătit drept despăgubiri. În orice caz o întreprindere nu poate să se declare satisfăcută numai pe simplul motiv că a încasat din penalizări sume mai mari decît a plătit, pentru că chiar dacă prețul ei de cost nu este afectat, economia în ansamblu resimte acest „bilanț" nedorit de încasări și plăți de penalizări.

Contractele economice pot fi negociate, înainte de încheiere nu după încheierea lor. Faptul că, adeseori, atît întreprinderile furnizoare cît și cele beneficiare, se „menajează" reciproc, pe considerentul profund antieconomic să nu-și strice „bunele relații" între ele este reprobabil. Această atitudine de toleranță reciprocă, de trecere cu vederea a lipsurilor, creează însă nu numai un climat nefavorabil aplicării prevederilor Legii contractelor economice, dar atrage după sine și serioase neajunsuri în gestiunea economică proprie a unităților productive. De aceea, **este imperios necesar ca în relații dintre furnizor-beneficiar să fie aplicate cu strictețe prevederile Legii contractelor economice, atunci cînd între părțile contractante sînt eludate unele stipulații fie în ce privește termenele, fie în ce privește calitatea sau dimensiunile comandate.** Numai în acest fel, s-ar putea pune capăt abaterilor în acest domeniu care trebuie să funcționeze cu precizia unui mecanism de ceasornic ; privite pe un plan mai larg am putea spune conștiința și rigurozitatea ar putea instaura și în acest important domeniu etica și echitatea — principii de bază ale orînduirii noastre socialiste atît în relațiile dintre oameni, cît și în cele dintre unitățile economice.

● Semnificațiile unor procente

LUATE fiecare în parte, uzinele analizate au de realizat în 1972, sarcini sporite la toți indicatorii de plan. În vederea îndeplinirii lor, au fost făcute din vreme intense pregătiri tehnice și organizatorice, în scopul valorificării într-un grad mai înalt decît în acest an, a resurselor materiale și umane de care dispun.

În cadrul pregătirii producției pe anul viitor, un mare volum de muncă a fost depus în uzine pentru încheierea în bune condițiuni a contractelor economice atît cu beneficiarii de produse, cît și cu furnizorii de materii prime și materiale. Din păcate, aceste eforturi nu s-au concretizat însă în perfectarea de contracte economice bilaterale. Iată cum se prezenta situația la 1 decembrie a.c.

%

Unitatea	Acoperirea cu contracte pe 1972 a	
	producției marfă planificată	necesarului de aprovizionat cu materiale
— Uzina de mașini electrice	75	55
— Uzina de utilaj chimic „Grivița Roșie"	82	35
— Uzina „Vulcan"	92	17

Așa cum rezultă din tabel, **nici una din cele 3 uzine nu se prezintă, cu puține zile înainte de începerea noului an de muncă, cu contractele bilaterale încheiate în întregime.** Doar într-un singur caz — respectiv Uzina Vulcan", se prezintă mai bine sub aspectul acoperirii cu contracte a producției marfă planificată pe 1972, celelalte două, avînd încă restanțe — Uzina de mașini electrice — 25%, iar Uzina de utilaj chimic „Grivița Roșie" — 18%.

Mult mai nefavorabilă se prezintă situația în ce privește acoperirea cu con-

L. ȚĂRANU
S. POPESCU

(Continuare în pag. 9)

CUM SĂ ACŢIONĂM EFICACE ÎN EXPLOATAREA ZĂCĂMINTELOR DE ŢIŢEI

OBIECTIVELE dezvoltării industriei extractive de ţiţei în anii cincinalului actual au un pronunţat caracter calitativ. Avînd în vedere că rezervele cunoscute şi de perspectivă de hidrocarburi sînt limitate, precum şi necesitatea asigurării unui raport raţional între rezerve şi producţie, **extracţia de ţiţei va fi de 13,7—14,4 milioane tone anual.** În aceşti ani se va urmări cu maximă atenţie perfecţionarea metodelor de exploatare, în scopul ridicării coeficientului de recuperare a ţiţeiului din zăcăminte, ca şi folosirea întregului fond de sonde, a tuturor mijloacelor materiale şi băneşti, în vederea creşterii eficienţei în utilizarea acestora.

CA ŞI ÎN ALTE RAMURI INDUSTRIALE, rezultatele economice ale schelelor extractive de ţiţei depind într-o măsură însemnată de scăderea cheltuielilor de producţie, a preţului de cost al produselor. Dinamica indicatorului cheltuieli la 1000 lei producţie marfă — prezentat în tabelul nr. 1, incluzînd şi cheltuielile pentru producerea gazolinei şi a gazelor asociate — prezintă însă şi în aceşti ani aceeaşi curbă uşor ascendentă, determinată, cu deosebire, de declinul natural al producţiei, de cheltuielile şi investiţiile suplimentare ce trebuie făcute pentru menţinerea nivelului producţiei în limite care să asigure în cea mai mare măsură cerinţele industriei prelucrătoare şi petrochimice. Se resimte, de asemenea, influenţa unor factori exteriori, în special a generalizării noului sistem de salarizare.

Tabelul nr. 1

Dinamica cheltuielilor la 1000 lei producţie marfă

Lei/1000 lei producţie marfă	1970 realizat	1971	1972	1973	1974	1975
Total:	935,7	955,5	960,6	961,4	968,0	974,8
din care — cheltuieli materiale	804,1	807,5	807,5	796,1	805,0	807,0

Aşa cum rezultă din tabelul nr. 1, industria petroliferă îşi desfăşoară activitatea cu un nivel ridicat al cheltuielilor la 1000 lei producţie marfă, din care **aproximativ 86% reprezintă cheltuieli materiale de producţie.** Analiza dinamicii acestor cheltuieli, pe ansamblu şi distinct a celor cu munca vie şi a celor materiale, precum şi a structurii preţului de cost pe tona de ţiţei, ne permite să desprindem cîteva concluzii asupra posibilităţilor existente pentru creşterea rentabilităţii economice în această importantă ramură.

Principalul „generator" de eficienţă: sporirea productivităţii muncii

CREŞTEREA permanentă a productivităţii muncii a ocupat şi ocupă, în continuare, un loc important în diminuarea preţului de cost şi mărirea acumulărilor în industria extractivă de ţiţei. Pe măsura sporirii productivităţii muncii, se reduce consumul de muncă vie iar pe această bază, **ponderea salariilor care reprezintă în acest an, împreună cu contribuţiile asupra salariilor 14,3% din totalul cheltuielilor de producţie.** Această pondere a fost în anul 1965 aproximativ de 16,7%, iar în 1975 (cu toate majorările de salarii ce vor avea loc între timp), ea va reprezenta numai 14,8%, scăderea fiind determinată, în mod covîrşitor, de creşterea productivităţii muncii, dar şi de cheltuielile materiale suplimentare ce trebuie făcute pentru realizarea producţiei planificate, pentru intensificarea afluxului de ţiţei în sonde.

Productivitatea muncii în tone pe un salariat ocupat în extracţia ţiţeiului va trebui să atingă în 1975 un nivel de 10,3%, faţă de realizările din 1970, astfel ca, practic, întregul spor de producţie urmează, a se realiza pe această bază, fără a creşte numărul mediu scriptic al salariaţilor.

Creşterea productivităţii a fost facilitată mult în ultimii ani de acţiunea desfăşurată în direcţia organizării superioare a producţiei şi a muncii, care a prilejuit punerea în valoare a importante rezerve interne în fiecare din cele cinci grupuri industriale pentru forajul sondelor şi extracţia ţiţeiului. În cadrul acţiunii, au fost vizate, în principal, raţionalizarea unor parcuri de separatoare din unităţile unde producţia a scăzut, reducerea sau desfiinţarea unor staţii de compresoare, de injecţie, de apă, depozite de ţiţei etc. Semnificativ este faptul că prin asemenea măsuri, ca şi prin încărcarea raţională cu sarcini a personalului care lucrează în regie şi tehnico-administrativ, prin îmbunătăţirea normării muncii la personalul salarizat în acord, **numărul mediu de salariaţi pe o sondă a scăzut de la 4,0 în 1965 la 2,7 în 1970.** Se preconizează ca acest număr să se reducă în continuare, **urmînd să se situeze, în 1975 la 2,2 salariaţi pe sondă.**

Pentru ridicarea, în continuare, a productivităţii muncii în unităţile industriei extractive de ţiţei s-au preconizat numeroase măsuri de natură tehnică şi organizatorică. Eforturile vor fi orientate îndeosebi spre modernizarea echipamentelor şi proceselor tehnologice de extracţie a ţiţeiului, creşterea ponderii muncitorilor direct productivi în totalul salariaţilor, extinderea cumulului de funcţiuni înrudite şi policalificarea muncitorilor, raţionalizarea spaţiilor şi locurilor de muncă, îmbunătăţirea utilizării timpului de lucru, creşterea coeficientului de schimburi în secţiile şi atelierele cu caracter electromecanic etc. Cît de important este să se finalizeze în toate schelele de extracţie a ţiţeiului măsurile preconizate, rezultă din următorul calcul: **pentru realizarea producţiei globale industriale planificate pe ansamblul ramurii în 1975 cu productivitatea muncii din 1970, ar fi nevoie, în ultimul an al cincinalului, de 3400 de salariaţi în plus.** Cheltuielile suplimentare cu manopera ar fi încărcat astfel costurile ocazionate de extracţia ţiţeiului cu multe zeci de milioane lei pe an

O orientare prioritară: reducerea cheltuielilor materiale

UN ALT ELEMENT specific al industriei petrolifere este ponderea foarte ridicată a cheltuielilor materiale de producţie care prezintă, în general, o tendinţă staţionară în actualul cincinal, însă de creştere în valori absolute în preţul de cost pe tona de ţiţei. Acest fenomen este specific industriilor extractive de combustibili şi materii prime, datorită condiţiilor naturale mai dificile de exploatare a zăcămintelor.

Este evident că, **dată fiind ponderea mare pe care o au cheltuielile materiale în structura preţului de cost, ca şi în valoarea producţiei, precum şi tendinţa de menţinere a lor la un nivel ridicat, gospodărirea judicioasă a resurselor materiale apare ca principala cale de reducere a cheltuielilor de producţie, de mărire a rentabilităţii extracţiei ţiţeiului.** Calculele şi studiile efectuate în acest scop au scos în evidenţă faptul că eforturile se cer orientate, cu prioritate, spre diminuarea cheltuielilor cu amortizarea fondurilor fixe, care reprezintă circa 55% din volumul cheltuielilor materiale. **Amortizarea inclusă în costurile pentru realizarea unei producţii marfă de 1000 lei se ridică în acest an la 445 lei, iar în 1975 va creşte la 484,9 lei.**

Prin specificul său, în condiţiile unei exploatări raţionale a zăcămintelor, producţia de ţiţei nu poate fi mărită decît prin sporirea capacităţilor de producţie, adică prin mărirea numărului de sonde. În aceasta se regăseşte o deosebire structurală între industria de petrol şi alte ramuri ale economiei, în care utilizarea intensivă a capacităţilor de producţie poate şi trebuie să abia o curbă ascendentă. Exploatarea intensivă a zăcămintelor de ţiţei, care depăşeşte limitele raţionale determinate prin studiile de fundamentare a proiectelor de extracţie, poate avea efecte deosebit de negative şi anume să ducă la degradarea zăcămintelor, la micşorarea factorului final de recuperare a ţiţeiului.

În aprecierea posibilităţilor de diminuare a cheltuielilor materiale, în special a amortizărilor, trebuie avut în vedere că cea mai mare parte din producţia sondelor noi de ţiţei este destinată pentru compensarea declinului natural al producţiei sondelor aflate în exploatare. De relevat că sondele programate a se săpa după 1 ianuarie 1971 vor participa într-o proporţie de numai 3,3—16,7% la reproducţia lărgită în anii 1972—1975, din care cauză contravaloarea cantităţii de ţiţei destinată pentru acoperirea declinului nu se va regăsi într-un plus de producţie globală şi marfă. **Pentru realizarea nivelelor de producţie prevăzute în plan, este necesar să se sape în fiecare an un număr mare de sonde.** În cele mai multe cazuri, forajul acestora se face la adîncimi medii mai mari şi pe structuri cu grad de dificultate sporit în timpul lucrului astfel că valoarea fondurilor fixe nou create pentru realizarea aceleeaşi capacităţi de producţie este mai mare, influenţînd prin amortizarea lor preţul de cost pe tona de ţiţei. Iată în tabelul nr. 2 cum evoluează în aceşti ani investiţiile destinate forajului de exploatare pentru ţiţei, adîncimea sondelor şi ponderea amortizărilor în preţul de cost.

Noul regim de amortizare a fondurilor fixe stabileşte pentru industria extractivă de ţiţei, ca şi pentru extracţia gazului metan, o metodologie aparte de amortizare a fondurilor investite în construcţia sondelor, prin excepţie de la regula generală utilizată pe economie, care constă în cote procentuale prevăzute pe grupe de fonduri fixe. Pornindu-se de la experienţa practică de pînă acum, sondele de ţiţei şi gaze se amortizează pe o perioadă de 10 ani, indiferent de timpul cît produc. Deşi prezintă încă unele lacune, această metodologie asigură recuperarea fondurilor investite în sonde şi reproducerea lor, stimulînd schelele extractive de ţiţei să urmărească permanent mai buna utilizare a fondului de sonde, atît extensiv (prin ridicarea coeficientului de exploatare), cît şi intensiv (prin realizarea unui debit optim de sondă).

Din considerentele arătate, la care se adaugă faptul că sondele ocupă cea mai mare pondere în valoarea fondurilor fixe, **reducerea cheltuielilor cu amortizarea este posibilă, în primul rînd, prin ieftinirea investiţiilor pentru forajul noilor locaţii.** În acest scop, micşorarea duratei de demontaj, transport şi montaj (prin aplicarea metodelor moderne de organizare a muncii la aceste operaţii, unitarizarea şi simplificarea instalaţiilor şi schemelor de montaj, extinderea utilizării prefabricatelor din beton la fundaţii şi drumuri de acces ş.a.), îmbunătăţirea continuă a tehnologiilor de săpare, îndeosebi la forajul de mare adîncime, investigarea cît mai completă şi cu precizie sporită a sondelor în timpul lucrului pentru micşorarea cheltuielilor cu probele de producţie etc., sînt acţiuni ce pot fi întreprinse în cadrul fiecărui grup industrial pentru forajul sondelor şi extracţia ţiţeiului.

Tabelul nr. 2

(%)

Indicatori	Realizat 1965	Realizat 1970	Plan 1975
1. Fonduri de investiţii pentru forajul de exploatare	100	100,0	127,4
2. Adîncimea medie a sondelor	100	108	124,5
3. Ponderea amortizărilor în preţul de cost	49,8	45,5	46,9

Parcurile de separatoare, staţiile de pompare, conductele de colectare şi transport, staţiile de dezbenzinare şi tratare, depozitele, echipamentele de intervenţii la sonde completează ansamblul fondurilor fixe din activitatea de extracţie a ţiţeiului. Amortizarea acestora se recuperează, de asemenea, prin preţul de cost al ţiţeiului. Din acest motiv, **se cer continuate măsurile pentru raţionalizarea acestor mijloace fixe, redistribuirea lor pe alte şantiere cînd devin disponibile în urma scăderii ritmului producţiei.** Un mare interes prezintă reutilarea cu mijloace tehnice moderne de lucru a schelelor de extracţie în care scop este nevoie ca industria petrolului să primească un sprijin sporit din partea industriei construcţiilor de maşini, prin asimilarea şi fabricarea de utilaje în ritmul necesităţilor reale ale producţiei. De exemplu, utilizarea instalaţiilor de colectare, transport, tratare şi depozitare în sistem închis a ţiţeiului, care va căpăta extindere şi în industria noastră petroliferă în anii viitori, va influenţa în mod favorabil reducerea preţului de cost al ţiţeiului, chiar dacă investiţiile necesare în acest scop sînt importante. Efecte pozitive poate avea şi pe mai departe acţiunea de a se clarifica în termene cît mai scurte situaţia sondelor ce nu produc, prin repararea şi punerea în exploatare a celor cu potenţial de producţie sau abandonarea sondelor care nu mai au nici un fel de perspectivă.

Diminuarea consumurilor specifice

ÎN ACEST SECTOR, consumurile materiale reprezintă la un loc doar 14—15% din preţul de cost pe tona de ţiţei, din care aproape jumătate o constituie energia şi combustibilul. Totuşi, calculele arată că **prin reducerea cu numai un**

⟶

procent al acestor cheltuieli, se poate obține în actualul cincinal în extracția țițeiului o economie de circa 27 milioane lei. Și în acest domeniu sînt preconizate măsuri pentru utilizarea rațională a materialelor ce intră în componența echipamentelor de fund la sondele în pompaj, experimentarea și extinderea folosirii unor inhibitori de calitate superioară și a unor procedee moderne pentru combaterea coroziunilor și a efectelor abrazive ale viiturilor de nisip, micșorarea consumului de curele trapezoidale ș.a. Economii însemnate se pot obține prin utilizarea unor desemulsionanți de mare randament pentru reducerea cheltuielilor cu tratarea țițeiului, în care scop este nevoie de o conlucrare strînsă cu industria chimică pentru asimilarea și fabricarea în țară a acestora. Găsirea celor mai adecvate procedee și rețete de tratare contribuie, în egală măsură, la îmbunătățirea calității țițeiului livrat rafinăriilor, care poate fi valorificat superior.

Referindu-ne la cheltuielile pentru energia electrică, trebuie spus că încadrarea în sarcinile de plan solicită serios capacitatea tehnică și inițiativa cadrelor din unități. Afirmația se bazează pe faptul că aceste cheltuieli s-au planificat menținîndu-se consumul specific actual de 2,6 kWh/1000 lei producție globală. În anii următori se majorează volumul lichid extras, în urma creșterii continue a impurităților, ceea ce implică un consum suplimentar de energie pentru extracția prin pompajul de adîncime. De asemenea, se modifică sensibil comportarea zăcămintelor în exploatare — apreciindu-se că prin scăderea nivelului de lichid în sonde, adîncimea medie de fixare a pompelor crește cu aproximativ 100 metri — și intră în funcțiune noi consumatori de energie, care nu se reflectă într-un spor de producție: instalații pentru injectarea apelor reziduale, pentru comprimarea la presiuni mai ridicate a gazelor ș.a.

În aceste condiții, **reducerea consumurilor specifice de energie electrică va fi posibilă prin folosirea unor motoare electrice riguros dimensionate la sondele în pompaj, echilibrarea corespunzătoare a unităților de pompare, extinderea extracției țițeiului cu pauze la sondele avînd un debit scăzut** (sub o tonă pe zi), **raționalizarea iluminatului la sonde.** Nu pot fi neglijate nici măsurile pentru ridicarea factorului de putere, prin montarea de baterii de condensatori, îndeosebi în acele unități unde sînt perioade în care se plătesc penalizări pentru neîncadrarea în factorul de putere planificat. Sînt necesare, totodată, intervenții la sondele ce produc cu procent ridicat de impurități, fie prin localizarea și închiderea canalizărilor, fie prin oprirea sondelor atunci cînd valoarea țițeiului este mai mică decît costul energiei utilizate pentru extracția lui.

Cîteva cuvinte despre **cheltuielile pentru descoperirea rezervelor,** care se recuperează, potrivit metodologiei actuale, printr-o cotă fixă pe tona de țiței. În aceste cheltuieli se includ, de regulă, toate cheltuielile privind prospecțiunile geologice și geofizice, ca și forajul geologic. Dat fiind că în anii 1971—1975 o mare parte din planul de rezerve este fundamentat pe cercetări care urmează a fi efectuate pe structuri situate la adîncimi mai mari decît cele de pînă acum, s-au alocat pentru descoperirea de rezerve fonduri sporite față de cincinalul trecut. **Aceasta impune intensificarea măsurilor pentru creșterea eficienței activității geologice, prin prospectarea atentă a zonelor cu perspective de a conține acumulări de hidrocarburi, investigarea mai bună a sondelor de cercetare geologică, ca și prin organizarea superioară a muncii în acest sector.**

Calculele arată că cheltuielile pentru descoperirea rezervelor, incluse ca o cotă fixă în prețul de cost al țițeiului extras — de 40 lei pe tonă — nu mai asigură recuperarea integrală a fondurilor investite în activitatea geologică. Din acest motiv, **sîntem de părere că va trebui reconsiderată mărimea acestei cote atît în prețul de cost, cît și în prețul cu ridicata al țițeiului, avîndu-se în vedere dificultățile tot mai mari, în perioada următoare, în activitatea de identificare și punere în valoare a noi rezerve de hidrocarburi.** De altfel, socot că reașezarea prețurilor cu ridicata în industria extractivă de țiței, ca și în întreaga economie, va trebui să aibă la bază cheltuielile sociale de producție, renunțîndu-se la practica din trecut de a se menține prețurile produselor din ramurile extractive la un nivel scăzut, necorelate cu prețurile produselor din ramurile care prelucrează materiile prime respective. Neîndoielnic, problema în discuție prezintă multe alte fațete.

Concluzia care se desprinde din cele arătate este că cheltuielile de producție în industria extractivă de țiței sînt planificate în actualul cincinal în limite foarte strînse. Rezultatele din acest prim an al cincinalului **(în nouă luni s-au obținut în industria petroliferă economii suplimentare la prețul de cost în valoare de 24 milioane lei),** demonstrează însă că sarcinile stabilite sînt pe deplin realizabile, atunci cînd se acționează eficace pentru exploatarea rațională a zăcămintelor de țiței, pentru gospodărirea rațională a resurselor materiale și umane din fiecare grup industrial și schelă în parte.

ing. Nicolae PANTILIE

CERINȚE ALE PRACTICII SOCIALE CĂRORA LE RĂSPUNDE LEGEA CU PRIVIRE LA REGIMUL PREȚURILOR ȘI TARIFELOR

prof. dr. docent Roman MOLDOVAN
membru corespondent al Academiei R. S. România

CONFERINȚA Națională din 1967 și Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român din 1969 au trasat un vast program de perfecționare a conducerii și planificării economiei naționale — în strînsă interdependență cu cerințele actuale ale intensificării atenției față de procesele calitative în dezvoltarea noastră economică, în cadrul cărora un loc important revine și sistemului financiar și, implicit, prețurilor.

Sensul perfecționării regimului prețurilor, trăsătura sa cea mai caracteristică ne sînt date de concepția partidului și statului nostru cu privire la locul și rolul prețurilor ca parte componentă, în cuprinzătorul sistem al conducerii planificate a economiei naționale. Mecanismul spontan al pieței și, implicit, mișcarea liberă a prețurilor — bazate pe ipoteticele virtuți ale oscilațiilor cererii și ofertei, virtuți care s-au dovedit a fi vicii chiar și în capitalismul contemporan — sînt incomtibile cu natura economiei socialiste; planul de stat este cadrul normativ, de referință, al dezvoltării social-economice, iar piața socialistă — un mijloc complimentar de adîncire a cunoașterii cerințelor specifice ale consumului productiv și al populației și de adaptare — în desfășurarea îndeplinirii planului de producție, la schimbările în timp, conjuncturale, ale acestuia.

Dat fiind conținutul complex al legii cu privire la regimul prețurilor și tarifelor recent aprobate de Marea Adunare Națională, examinarea ei, se poate face din multe puncte de vedere. Un astfel de punct de vedere poate fi și **analizarea măsurii în care conținutul legii răspunde, rezolvă unele cerințe principale pe care le pune practica socială a construcției noastre socialiste,** cerințe subliniate în documentele de partid cu caracter de directivă. Adoptînd acest punct de vedere, examinez în cele de mai jos, conținutul legii în raport cu 3 atari cerințe.

PRIMA DINTRE ACESTEA privește modul în care legea reușește să asigure **concomitent, interdependent și echilibrat cele două funcțiuni principale și contradictorii ale oricărui sistem de prețuri,** pe de o parte, **prețurile ca măsură, ca expresie a cheltuielilor sociale de producție,** ca expresie bănească a valorii — și, pe de altă parte, — prețurile **ca instrument al politicii economice,** funcție în care prețurile pot și, în fapt, trebuie să se abată de la valoare. Pentru a exercita prima funcție — reglementările legii precizează modul de determinare a prețului de cost, ca element de bază, constitutiv, potențial, pentru nivelul prețurilor. Se definește prețul de cost la nivel de ramură — nu costuri individuale — luîndu-se în calcul cheltuielile de producție ale tuturor unităților planificate a produce. Legea se ocupă de condițiile în funcție de care se determină prețul de cost, specificînd că trebuie plecat de la cheltuielile necesare și justificate din punct de vedere economic. Reglementarea aceasta corespunde tezei teoretice că munca cheltuită peste cea necesară, în condițiile obiective existente în producție, deși efectivă, nu poate fi considerată socialmente necesară și deci nu este creatoare de valoare; tot în legătură cu funcția prețurilor ca măsură și expresie a cheltuielilor sociale de producție, de o deosebită importanță pentru lucrările de elaborare și cele de urmărire a desfășurării planului de stat, mi se pare a fi modul în care în prevederile legii este preconizat a fi determinat beneficiul pe ramuri și subramuri — și, concomitent, taxa asupra fondurilor de producție. Subliniez, îndeosebi, că aplicarea acestei ultime prevederi aduce un element nou, asigurîndu-se un instrument în plus, în economie care ne semnalează abaterile în minus de la eficiența medie pe economia națională, oferindu-ne un criteriu de apreciere macro și microeconomică în calculele de eficiență economică.

Stabilită ca o mărime medie la nivelul economiei naționale, este implicit o mărime de referință pentru ramurile, subramurile și întreprinderile economice, caracterizîndu-le eficiența activității și participarea pozitivă — sau invers — la crearea plusprodusului.

În ceea ce privește asigurarea funcției prețurilor ca instrument de politică economică, ca mijloc de susținere a acestor măsuri, menționăm prevederile conform cărora se creează posibilitatea diferențierii rentabilității pe produse, în funcție, pe de o parte, de cerințele politicii economice și, pe de altă parte, de necesitățile de corelare între prețuri, bineînțeles cu condiția asigurării ratei medii a rentabilității la nivel de ramură sau subramură. Pentru a se stimula introducerea în fabricație a produselor noi, de un înalt nivel tehnic și cu eficiență sporită, se prevede luarea în calcul a unei rentabilități diferențiate. Sînt, de asemenea, prevederi menite să promoveze valorificarea resurselor naturale chiar și atunci cînd exploatarea și folosirea lor se face în condiții mai grele, valorificarea superioară a unor materii prime, precum și folosirea înlocuitorilor. În vederea extinderii cooperării și specializării în producție, — se prevede posibilitatea reducerii periodice a prețurilor pieselor, subansamblelor și ansamblelor livrate în cadrul acestei atribuții. Este creată posibilitatea diferențierii prețurilor pe calități și asigurarea unui beneficiu mai mare la produsele de calitate superioară; se stimulează sporirea producției pieselor de schimb; de asemenea prevederile legate de formarea prețurilor cu amănuntul pentru bunurile de larg consum, permit o largă accesibilitate a consumatorilor la aceste produse.

În sfîrșit, felul în care legea asigură, în mod echilibrat, dubla funcție a prețurilor — poate fi evidențiat prin delimitarea ce c face între categoriile de prețuri care acționează în economie: **prețul de producție** — partea ce revine producătorului pentru acoperirea cheltuielilor de producție și asigurarea unui beneficiu normal — **caracterizează prețul ca măsurător al cheltuielilor,** al efortului de producție — **și prețul de livrare,** care conține impozitul pe circulația mărfurilor sau alte elemente ce sînt cerute de politica economică — **caracterizează prețul cu componentele sale care determină mărimea abaterilor de la valoare** — repartizarea diferențiată a plusprodusului în funcție de cerințele, de opțiunile politice, sociale, economice, imediate și de perspectivă.

A DOUA CERINȚĂ a practicii la care vreau să mă refer, privește modul în care legea rezolvă problema **raportului între necesitatea stabilității prețurilor și necesitatea adaptării lor în timp, în funcție de cerințele politicii social-economice.** Desigur că avem în vedere, în principal, stabilitatea prețurilor, ca un principiu de bază al sistemului de prețuri în economia socialistă. Prevederile din lege privind introducerea unor limite maxime de prețuri, nominalizarea prin planurile de stat anuale a principalelor mărfuri de larg consum, aprobarea prin plan a prețurilor medii pentru grupele de produse cu pondere importantă în consumul populației etc. ne dau răspuns la această problemă; în aceeași ordine de preocupări se înscriu și prevederile privind concentrarea la nivelul Consiliului de Stat și al Consiliului de Miniștri a competenței de stabilire a prețurilor pentru cele mai importante produse din economia națională — consumul productiv și consumul populației, ca și prevederea unei sfere mai reduse a competențelor — la nivelul ministerelor și a altor organe centrale și a organelor locale — în ceea ce privește dreptul de a modifica prețurile, în raport cu drepturi mai largi în ceea ce privește stabilirea prețurilor.

Legea creează posibilități de adaptare a prețurilor în funcție de cerințele politicii economice, asigură un anumit grad de elasticitate sistemului de prețuri, compatibil cu economia noastră planificată. Astfel, se prevede posibilitatea reexaminării prețurilor de producție în cazul cînd este depășită limita maximă a rentabilității medii; stabilirea de prețuri de livrare cu impozit pe circulația mărfurilor; reducerea treptată a prețurilor și a beneficiilor la mijloacele de producție învechite din punct de vedere tehnic; reducerea periodică a prețurilor pentru piese, subansamble și ansamble livrate în cadrul cooperării în producție; stabilirea unor prețuri stimulative pentru produsele destinate autoutilării; reducerea prețurilor în cazul transformării producției de serie mică în producție de serie mare și altele. Din exemplificarea de mai sus, rezultă că legea cuprinde prevederi menite să asigure stabilitatea prețurilor și, concomitent, posibilități de adaptare a lor, — de modificare planificată în interdependență cu necesitățile procesului dezvoltării economice.

ÎN SFÎRȘIT, a treia cerință a practicii sociale față de regimul de prețuri la care vreau să mă refer, privește **cadrul normativ creat pentru soluționarea problemelor legate de stabilirea prețurilor la produsele care fac obiectul activității de import-export,** modul în care, prin prețuri, se reglementează raporturile, relațiile între valoarea națională și internațională, sau modul în care sînt folosite prețurile, pe de o parte, ca instrument de cunoaștere și pe de altă parte de influențare a participării și folosirii avantajelor diviziunii internaționale a muncii.

O economie integrată în circuitul mondial al schimbului de valori, așezînd nivelul prețurilor în funcție de cheltuielile sale sociale de producție — valoarea națională — trebuie să cunoască concomitent și prețurile mondiale — valoarea internațională — și, totodată, să orienteze propriul sistem de prețuri în așa fel ca să folosească, cît mai din plin, avantajele participării sale la diviziunea internațională a muncii, la adîncirea acesteia. Un întreg capitol al legii — capitolul VIII — se ocupă de aceste probleme. Cerințelor din acest domeniu — creșterea competitivității mărfurilor românești pe piețele externe, un aport valutar ridicat și raționalizarea importurilor și sporirea eficienței comerțului exterior — li se răspunde prin prevederea conform căreia stabilirea prețurilor la produsele din import se face, de regulă, prin corelare cu prețurile produselor interne, ținînd seamă și de necesitatea recuperării costului valutei cheltuite; în ce privește produsele de export, prețul acestora urmează a se stabili pe bază de criterii unitare valabile și pentru produsele de consum intern, ținîndu-se seamă și de corelația cu prețurile existente pe piața externă.

Se poate aprecia că prevederile legii răspund și celei de a treia cerințe și că aplicarea lor va contribui la fundamentarea unor măsuri de politică economică imediată și de perspectivă, a unor opțiuni în producție și investiții, sistemul de prețuri fiind un instrument, în acest sens, pentru calculele ce indică comparații internaționale și, în același timp, un mijloc de influențare în a folosi tot mai activ avantajele comparative în schimburile comerciale externe.

Se face astfel un pas important pe linia promovării unui instrument care se dovedește tot mai necesar, într-o economie ca a noastră, aflată în plină modernizare și definire a profilului activităților sale industriale economice, în care sporește continuu cota parte a muncii complexe, pentru a asigura României un loc nou — mai avantajos — în diviziunea mondială a muncii.

SCRISORI

EXPERIENȚE ÎN CALCULUL EFICIENȚEI LA EXPORT

CREȘTEREA volumului exportului și aplicarea reglementărilor legale obligă întreprinderile producătoare să cunoască modul în care se valorifică la export produsele lor și să ia măsuri pentru diversificarea, în continuare, a exportului în condiții de eficiență cît mai ridicată. În această situație rezultatele pe piața externă se reflectă direct în gestiunea economică-financiară a unităților producătoare de mărfuri pentru export.

Printre indicatorii de eficiență la export, cursul de revenire brut pe tipodimensiuni, țări și relații exprimă, prin comparație, care sînt țările unde produsele noastre se valorifică cel mai eficient, respectiv unde cursul de revenire brut este cel mai scăzut.

În cadrul Centralei industriale de anvelope și articole tehnice din cauciuc, s-a simțit nevoia ca, la tratativele cu partenerii externi, să se poată cunoaște, pe lîngă cursul de revenire brut, și limitele orientative ale prețurilor în devize sub care încheierea contractelor de livrare a anvelopelor ar fi dezavantajoasă. În acest scop s-au întocmit antecalculații ale prețului de cost intern pentru fiecare tipodimensiune în diferite profile. Materiile prime din import au fost evaluate în lei valută pe baza prețurilor externe, iar cele din țară — exportabile — cu prețurile obținute la export; restul materialelor neexportabile, plus cheltuielile cu salariile și cele de regie, au fost, de asemenea, transformate în lei valută, folosind un curs de convertire mediu.

Folosirea unor asemenea calculații cu caracter orientativ, care s-au dovedit a fi apropiate de realitate, a permis Direcției de export-import „Danubiana" și Centralei să compare prețurile oferite de partenerii străini cu prețul de cost intern transformat în lei valută. Concomitent se poate determina rentabilitatea și aportul în devize pentru fiecare produs exportat. În cazul în care se constată că prețurile cu care s-au livrat în trecut unele tipodimensiuni au rentabilitate minimă, se atrage atenția organelor de contractare asupra acestui aspect, în vederea renunțării la noi contracte; sau dacă tipodimensiunea respectivă este solicitată împreună cu altele, în cadrul unui sortiment complex, să se limiteze la minimum oferta noastră în ce privește respectivele tipodimensiuni.

De altfel, se poate constata din practica firmelor noastre de comerț exterior că, la exportul unor produse, s-au putut obține prețuri superioare celor contractate anterior, iar la alte sortimente prețurile inițiale oferite de partenerul extern au putut fi majorate, reflectînd astfel mai corespunzător cheltuielile reale făcute în producerea mărfurilor destinate vînzării lor în străinătate.

I. BERMAN
Centrala industrială de anvelope și articole tehnice de cauciuc-București

REZERVELE MONETARE

CITESC cu mult interes rubrica **Glosar** pe teme monetare. Apreciez, de asemenea, conținutul ultimei pagini a revistei care publică date inedite și interesante.

Îmi permit să sugerez revistei să trateze cîteva teme de actualitate printre care menționez: rezervele monetare — ce cuprind, cum se stabilesc, ce raport există între ele și producția națională de aur — balanța de plăți — de ce este uneori deficitară, ce reflectă acest lucru, ce elemente cuprinde. Uneori acești termeni sînt utilizați greșit.

prof. Ion BĂRBULESCU
București

DE CE DUBLĂ DECONTARE ?

ÎN CONFORMITATE cu tariful local de mărfuri, expedițiile pe C.F.R. ale produselor de carieră și balastieră, sînt supuse francării obligatorii „din cauza valorii lor reduse, sau a naturii lor și nu garantează suficient acoperirea taxelor". Această operațiune angajează o serie întreagă de înregistrări contabile și financiare inutile, atît pentru furnizor și beneficiar, cît și pentru unitățile bancare care sînt nevoite să deconteze aceste cheltuieli de două ori. De altfel și motivarea acestei prevederi este depășită. După părerea mea, nu mai există întreprindere beneficiară care ar putea refuza să achite taxele de transport aferente materialului primit, făcîndu-și socoteala că valoarea acestuia ar fi mai mică.

Fiind vorba de materiale cu un volum mare de livrări anuale (numai la unitatea noastră 2000 tone) este ușor de imaginat cîtă muncă se depune pentru întocmirea unor documente care se pot simplifica prin modificarea tarifului local de mărfuri. Noua reglementare ar urma să stabilească ca beneficiarul să achite direct C.F.R.-ului taxele de transport, eliminînd în felul acesta obligativitatea ca furnizorul să execute operațiuni financiare inutile.

Dumitru BÎRĂ
șef serviciu desfacere-livrări „Extraceram"-Timișoara

CARTEA ÎNTREPRINDERII

CU CÎTVA TIMP în urmă am vizionat la televizor un program al cărui subiect era axat pe probleme de comerț exterior. Lucrînd în acest domeniu, trebuie să spun că mi-am îmbogățit cunoștințele cu o serie de noțiuni. Cu același prilej am văzut cum unul dintre interlocutori a arătat un volum — supliment la revista „Viața economică" — axată pe probleme de comerț exterior. De atunci o caut peste tot, dar în zadar. În București și în provincie, la toate librăriile, răspunsul este același: epuizat. Probabil că nu la toate librăriile s-a difuzat un număr suficient de exemplare. Solicit cu insistență un exemplar.

Gh. RĂDULESCU
Pitești

CURIER

● Acordarea gradației

O. M. POP, Cluj — După absolvirea învățămîntului superior cu examen de diplomă, ați fost încadrat corespunzător cu reglementarea în vigoare la salariul tarifar prevăzut pentru funcția de economist în al doilea an de activitate, întrucît proveniți din cîmpul muncii. Stagiul prevăzut de Decretul nr. 158/1970 nu se referă la modul de salarizare a absolvenților cu examen de diplomă, ci la obligația acestora de a lucra cel puțin trei ani la unitatea unde au fost repartizați de Comisia Guvernamentală. Din scrisoarea dv. rezultă că această perioadă se va încheia la 31 iulie 1973. Încadrarea la gradația întîia se poate face la doi ani de la încadrarea la nivelul de bază, dacă în această perioadă se obține calificativul „foarte bun" sau „bun".

● Condiția de studii

ION MARCIOIU, Arcani-Gorj — Încadrarea dv. — la 27 mai 1967 — ca șef birou preț cost corespunde reglementării în vigoare numai în măsura în care în anul 1960 s-a aprobat de organul ierarhic superior să ocupați în continuare o funcție echivalentă, fără îndeplinirea condițiilor de studii necesare. Dacă nu s-a dat o asemenea aprobare, nu sînt aplicabile prevederile pct. 11 din anexa XI la H.C.M. nr. 914/1968, cu modificările ulterioare. Aceste prevederi se referă exclusiv la personalul menținut în funcții pe care le ocupă cu respectarea prevederilor legale, iar în cazul celor care nu îndeplinesc condițiile de studii, numai dacă au o aprobare de derogare. Lipsa studiilor nu poate fi acoperită prin vechimea în muncă sau printr-un concurs.

● **ING. A. DUMITRU, Cluj** — Din materialul dv. am înțeles că specialiștii de la Trustul de construcții-montaj și de la Facultatea de construcții au contribuții însemnate la cristalizarea unor probleme de cercetare, ultima fiind aceea a unui obiectiv experimental executat din beton cu granulit. Așteptam de la dv. materiale axate pe profilul revistei noastre.

● **MIHAIL POPEANGA, București** — Nu, nu este vorba de greșeală. Răspunsul dat în nr. 41 este corect și se referă la tinerii absolvenți.

● **CONSTANTIN BAROI, Vatra Dornei** — Perioada cît ați urmat cursurile de zi ale învățămîntului superior nu se consideră vechime în muncă, astfel că nu se poate lua în considerare la stabilirea duratei concediului de odihnă. Perioada 1 august 1952—25 septembrie 1965, cît ați fost în producție și ați efectuat stagiul militar se include în calculul acestei vechimi.

● **VALENTIN GABRIELESCU, București** — În cadrul cooperativelor meșteșugărești, munca la domiciliu se desfășoară pe baza unor reglementări proprii cu membrii cooperatori și pe bază de contract pentru executarea unor produse și lucrări, cu alte persoane stabilite prin regulament. Ca urmare a recomandării prevăzute de art. 10 din H.C.M. nr. 1956/1970 (H.C.M. nr. 1991/1968 este abrogat) și a unor constatări ale organelor de specialitate, se vor aduce modificări actualului regulament, modificări care vor ține seama de unele elemente specifice cooperației meșteșugărești.

ING. VASILE BOGDAN, Turda — Salariații pot ocupa anumite funcții cu contracte de muncă pe durată determinată, numai dacă îndeplinesc aceleași condiții de studii și vechime prevăzute pentru ocuparea posturilor respective pe baza contractelor pe durată nedeterminată. Dacă totuși, prin abatere de la dispozițiile în vigoare, conducerea unității v-a delegat să îndepliniți o funcție de conducere pentru care nu aveți condițiile de vechime, sînteți îndreptățit — în baza art. 15 și 33 din Codul Muncii — la salariul tarifar al funcției ocupate temporar, pînă la desemnarea titularului. La stabilirea acestuia în perioada cît ați ocupat funcția superioară, se aplică prevederile pct. 6 din anexa XI la H.C.M. nr. 914/1968, potrivit cărora la promovarea într-o funcție de conducere se asigură salariatului o creștere echivalentă cu 1 sau 2 clase de salarizare.

● **MALINA IONESCU, Iași** — Așteptăm un telefon urgent pentru a vă răspunde la întrebare.

ECOURI

Nr. 47 FINANȚAREA UNOR INVESTIȚII NECENTRALIZATE

1) LIMITA de 100 mii lei pînă la care se pot finanța lucrările de investiții necentralizate prin Banca Națională nu a fost modificată prin noile acte legislative. Această măsură a ținut seama că Banca Națională nu dispune de cadre tehnice inginerești care să asigure controlul articolelor de deviz, precum și controlul tehnic ulterior. Din aceleași motive, chiar în cazul unor lucrări de mică mecanizare, în instrucțiunile nr. 7/1971, s-a prevăzut posibilitatea consultării tehnice a Băncii de Investiții pentru lucrări cu un grad de tehnicitate mai ridicat. Menționăm că virarea fondurilor de investiții necentralizate, este o operațiune contabilă simplă a cărei evitare nu ar justifica modificarea limitei de finanțare a lucrărilor prin Banca Națională.

2) REFUZUL de plată formulat de debitor asupra facturilor talon sau dispozițiilor de încasare, se prezintă unităților bancare în trei exemplare și se admite dacă motivele invocate se încadrează în art. 26 din H.C.M. nr. 858/1970, respectiv pct. 131 din Instrucțiunile nr. 1/1970 ale Băncii Naționale. Întrucît motivele stabilite de reglementările menționate și invocate de debitori (produse necomandate, neprimite, cu prețuri sau sume stabilite eronat etc.) nu implică existența unui proces verbal de recepție, nu este posibil ca admiterea refuzului la bancă să fie condiționată de acest act. În conformitate cu prevederile art. 1 lit. h din H.C.M. nr. 306/1970, pentru refuzul nejustificat, debitorul este pasibil de plata unei penalizări de 0,30% pe zi de întîrziere, astfel că, după părerea noastră, măsura propusă nu este de natură să contribuie la o creștere a răspunderii în această materie.

Șt. PETCU
director adjunct
Gh. MARCU
șef serviciu
Banca Națională a R. S. România

Nr. 50 APLICAREA AUTOMATĂ A PENALITĂȚILOR

PRACTICAREA refuzurilor a devenit un fenomen ce produce mari dificultăți creditorilor, în marea majoritate a cazurilor nesancționate, tocmai pentru că nu se uzează de procedura legală de a se pretinde penalități pe calea acțiunilor arbitrale. Țin totuși să arăt că renunțarea la formula din vechile instrucțiuni nr. 1/1964, se justifică cel puțin pe două considerente:

— potrivit legii de organizare și a statutului de funcționare banca este numai mandatara titularilor de conturi și nu are calitatea de a dispune de fonduri, așa cum s-ar întîmpla dacă ar aplica penalități pentru refuzuri de plată în cadrul relațiilor economice de livrare, prestare etc;

— aprecierea culpei ca element esențial în aplicarea penalităților nu poate fi făcută de către mandatar, ci de un organ de stat cu atribuțiuni jurisdicționale.

Pe lîngă aceste motive, ce constituie piedici legale în realizarea dezideratelor exprimate de scrisorile din nr. 50, din revista „Viața economică" mai amintesc tendința firească de a se limita la minimum posibil decontările fără accept, tocmai pentru a se da posibilitatea organizațiilor economice să hotărască singure și să dispună asupra fondurilor în limitele conferite de lege.

Trebuie combătut energic procedeul unor organizații socialiste de a întîrzia decontarea facturilor creditorilor. Cheltuielile de arbitrare fiind suportate de răii platnici, constituie un motiv în plus de reflecție, fenomenul fiind posibil de înlăturat numai prin antrenarea răspunderii acestora prin aplicarea întocmai a legii.

Iulian LASCU
arbitru de stat șef
Arbitrajul de stat interjudețean Constanța

ÎNDEPLINIREA CONTRACTELOR

(Urmare din pag. 5)

tracte a necesarului de materiale, **restanțele fiind la Uzina de mașini electrice de 45%, la Uzina de utilaj chimic „Grivița Roșie" de 65%, iar la Uzina „Vulcan" de... 83% ! !**

Dacă analizăm cauzele care au determinat neacoperirea în întregime cu contracte a producției-marfă pe 1972, distingem, în afara unor aspecte specifice determinate de profilul de fabricație, unii factori comuni, cum sînt :

- **necomunicarea la termen de către forurile coordonatoare — centrale industriale — a balanțelor privind produsele ce urmează a fi fabricate ;**
- **nenominalizarea, în timp util, a necesarului de utilaje pentru obiectivele de investiții, deși acestea sînt cunoscute fiind stabilite în planul cincinal ;**
- **ritmul lent de contractare, existînd un număr important de contracte neperfectate cu beneficiarii interni, datorită nerezolvării încă a litigiilor precontractuale aflate în conciliere.**

Desigur, nu avem de loc pretenția de a fi enumerat toate cauzele care au dus la situația ca, în 11 luni, numărul contractelor încheiate privind livrările de produse să fie, în unele cazuri, atît de redus. Dar cele menționate au o importanță deosebită, fapt ce poate fi ilustrat și numai printr-un singur exemplu. Prin faptul că Centrala industrială de mașini și materiale electrotehnice nu a transmis la vreme balanța motoarelor electrice ce urmează a fi produse în 1972, Uzina de mașini electrice a fost pusă în imposibilitate să contracteze pentru anul viitor o producție de motoare electrice de peste 90 milioane lei. De asemenea, deși cunosc obiectivele care urmează să intre în funcțiune sau să fie dezvoltate în perioada cincinalului, unele combinate chimice — cele de îngrășăminte azotoase de la Slobozia și Tg. Mureș, Grupul industrial de petrochimie Borzești, Grupul industrial de chimie Rm. Vîlcea, Uzina chimică Valea Călugărească — nu și-au nominalizat încă necesarul de utilaje, fapt ce a împiedicat Uzina de utilaj chimic Grivița Roșie să perfecteze cu aceste unități contractele de livrare pe 1972.

Dacă comparăm în cazul fiecărei uzine procentul de acoperire cu contracte a producției-marfă planificată cu cel privind necesarul de materiale de aprovizionat, observăm că cel de al doilea este mult mai mic.

De ce se prezintă astfel lucrurile ?

Și în acest domeniu cauzele sînt multiple. Iată cîteva desprinse în urma discuțiilor purtate cu șefii serviciilor de aprovizionare din uzinele respective :

- **nenominalizarea din timp, în unele cazuri, a planului de producție pe sortimente, fapt care face ca necesarul real de aprovizionat să nu poată fi determinat pe baza unor consumuri specifice riguros determinate, ci doar pe baza unor cifre statistice estimative ;**
- **primirea cu întîrziere de către întreprinderi de la centralele industriale din care fac parte, a extraselor de programe de fabricație pe 1972 ;**
- **refuzuri din partea unor producători de a contracta diferite materiale solicitate.**

Să exemplificăm unele din aceste cauze : Uzina de mașini electrice, de pildă, a încheiat pentru anul 1972, mii de contracte de aprovizionare cu materiale, fără să aibă nominalizat pe sortimente planul de producție. Aceasta va avea drept efect apariția fie a unor stocuri supranormative — deci sustragerea din circuitul economic a unor materiale necesare altor întreprinderi — fie lipsa altor materiale strict necesare producției. Ea n-a putut înainta în termen necesarul de materiale feroase și neferoase din cauza că Centrala industrială din care face parte nu a transmis întreprinderii programele de fabricație pentru semestrul II.

În ce privește Uzina „Vulcan", trebuie spus că a întîmpinat numeroase refuzuri din partea unor furnizori de materiale de a încheia contracte pe 1972.

Indiferent de natura greutăților întîmpinate, un fapt rămîne cert : **producția pe anul 1972 la cele 3 uzine cuprinse în analiză, nu a fost pînă la 1 decembrie integral acoperită nici cu comenzi de produse, dar nici cu contracte privind achiziționarea de materiale.** Această situație impune ca să se depună eforturi serioase pentru ameliorarea acestei stări de lucruri.

Partidul și guvernul au creat toate condițiile ca uzinele, centralele industriale, ministerele economice, să cunoască din vreme sarcinile de plan pe anul 1972, și să ia măsuri în consecință pentru buna demarare a producției. Rămâne ca aceste condiții să fie valorificate din plin cu **maximum de exigență și responsabilitate profesională.**

Sesiunea a V-a a Comisiei interguvernamentale româno-sovietice

CURSUL ASCENDENT AL COLABORĂRII ECONOMICE

Radu CONSTANTINESCU
Vicepreședinte al Comisiei Guvernamentale de Colaborare și Cooperare Economică și Tehnică

IN CONTEXTUL politicii externe a României — în centrul căreia se situează ferm întărirea prieteniei și colaborării cu țările socialiste frățești — dezvoltarea continuă a legăturilor multilaterale cu Uniunea Sovietică ocupă un loc de prim plan. Referindu-se la relațiile româno-sovietice, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, a subliniat că **„Partidul și guvernul României vor acționa și în viitor cu toată hotărîrea pentru dezvoltarea relațiilor dintre partidele și țările noastre cu convingerea că aceasta corespunde intereselor ambelor popoare, servește cauzei întăririi unității țărilor socialiste, mișcării comuniste internaționale, cauzei progresului și păcii".**

Lucrările recentei sesiuni a Comisiei interguvernamentale româno-sovietice de colaborare economică, constituie o vie ilustrare a cursului ascendent al relațiilor economice dintre România și Uniunea Sovietică. Făcînd bilanțul activității de colaborare și cooperare dintre cele două țări pe perioada anului care a trecut sesiunea a constatat cu satisfacție faptul că, în urma eforturilor depuse de ambele părți în scopul fructificării posibilităților de care dispun economiile lor naționale, în anul 1971, relațiile economice și tehnico-științifice dintre România și Uniunea Sovietică au cunoscut o nouă dezvoltare. Amploarea acestei dezvoltări este reflectată în primul rînd în creșterea de la un an la altul a schimburilor reciproce de mărfuri, Uniunea Sovietică fiind principalul partener al României cu o pondere de peste 26% din volumul total al comerțului nostru exterior. Din realizările de pînă în prezent se prelimină că volumul schimburilor reciproce de mărfuri pe anul în curs va fi superior celui prevăzut în protocolul comercial pe acest an.

Creșterea cantitativă a volumului schimburilor comerciale româno-sovietice este însoțită de însemnate modificări ale structurii comerțului reciproc. Se remarcă îndeosebi creșterea continuă a ponderii produselor finite, cu un grad înalt de prelucrare, în special a mașinilor și utilajelor. O dezvoltare continuă în cadrul schimburilor de mărfuri dintre România și U.R.S.S. au cunoscut-o schimburile de produse siderurgice atît în ceea ce privește volumul cît și sortimentele. Totodată, o pondere însemnată în schimburile de mărfuri româno-sovietice, o constituie livrările de materii prime și materiale importante ca. de exemplu, minereu de fier, cocs, produse petroliere, produse sodice și altele.

În anul 1971 a cunoscut o dezvoltare ascendentă colaborarea economică și tehnică, îndeosebi în asemenea ramuri importante ale industriei cum sînt construcțiile de mașini, metalurgia, industria chimică, industria lemnului, industria ușoară ș.a.

O contribuție însemnată în abordarea de acțiuni de colaborare și cooperare economică și tehnică au avut-o întîlnirile dintre conducerile unor ministere de ramură din cele două țări ; pot fi menționate îndeosebi întîlnirile care au avut loc între ministrul industriei construcțiilor de mașini din R. S. România și conducerile ministerelor de resort din URSS, miniștrii industriei chimice din cele două țări, ministrul industriei chimice din R. S. România și ministrul industriei prelucrării țițeiului și petrochimiei din URSS, ministrul minelor, petrolului și geologiei din țara noastră și ministrul industriei petrolului, precum și ministrul geologiei din URSS. In cadrul acestor întîlniri au fost convenite o serie de acțiuni importante de cooperare în domeniile respective.

În urma convorbirilor fructuoase care au avut loc între Consiliul Național al Apelor și Comitetul de Stat pentru Relații Economice Externe al Consiliului de Miniștri al URSS, la 16 decembrie a.c. a fost semnat Acordul privind construirea în comun, în zona Stînca-Costești pe rîul Prut, a unui important nod hidrotehnic, a cărui destinație este atenuarea viiturilor în lunca Prutului în aval de baraj, regularizarea debitelor necesare irigării unor importante suprafețe agricole de pe teritoriul celor două țări, asigurarea debitelor necesare pentru alimentarea cu apă, în perspectivă, a localităților și industriilor din zonă, pentru piscicultură, precum și producerea de energie electrică. Nodul hidrotehnic Stînca-Costești va cuprinde ca obiective principale : lacul de acumulare cu un volum total de circa 1.000 mil. mc. și o centrală hidroelectrică.

În cursul anului 1971, au fost perfectate și alte acțiuni noi de colaborare și cooperare economică între cele două țări în ramurile construcțiilor de mașini, industriei chimice, metalurgiei, industriei alimentare și ușoare, în industria lemnului și celulozei.

BILANȚUL activității de colaborare și cooperare pe perioada care a trecut de la precedenta sesiune a Comisiei interguvernamentale româno-sovietice de colaborare economică (decembrie 1970) atestă dezvoltarea și adîncirea continuă, pe toate planurile, a colaborării economice dintre țările noastre. Faptul cel mai ilustrativ în acest sens îl constituie prevederile Protocolului privind schimburile de mărfuri pe anul 1972, al căror volum de ambele părți, depășește pentru prima dată, sub raport valoric, nivelul de 1 miliard de ruble, ceea ce reprezintă o creștere cu peste 17% față de volumul prevăzut prin Protocolul comercial pe anul 1971. Este de menționat că sporul respectiv se realizează îndeosebi pe seama majorării volumului livrărilor de mașini și utilaje, cu peste 50% față de anul precedent.

Desigur, ținînd seama de dezvoltarea și diversificarea economiilor celor două țări, există încă posibilități pentru creșterea în continuare a schimburilor de mărfuri dintre România și U.R.S.S. Pornind de la acest fapt, la recenta sesiune a Comisiei interguvernamentale româno-sovietice s-a recomandat organelor de comerț exterior din cele două țări să continue activitatea pentru găsirea de noi posibilități suplimentare de lărgire a livrărilor reciproce peste prevederile protocolului comercial pe anul 1972.

Examinînd modul de îndeplinire a recomandărilor adoptate anterior și avînd în vedere rolul din ce în ce mai important pe care îl vor avea acțiunile de cooperare și specializare în producție, Sesiunea a V-a a Comisiei interguvernamentale româno-sovietice a recomandat organelor competente din cele două țări să urgenteze finalizarea problemelor de cooperare și specializare în producție aflate în curs de examinare. Este de remarcat faptul că, în prezent, se găsește în curs de examinare de către ministerele de resort din cele două țări un important număr de acțiuni de cooperare în domeniile : construcțiilor de mașini unelte, mașini agricole, industriei de automobile, industriei energetice, industriei chimice și petrochimice, industriei celulozei și hîrtiei, siderurgiei ș.a.

O activitate pozitivă în acest sens au desfășurat grupele mixte de lucru constituite în cadrul Comisiei interguvernamentale româno-sovietice de colaborare economică. În cadrul acestor grupe au fost examinate numeroase probleme de colaborare economică și tehnico-științifică în industria chimică și petrochimică, în construcțiile de mașini, industria energetică, siderurgie etc.

Sesiunea a V-a a Comisiei interguvernamentale româno-sovietice a dat sarcină grupelor mixte de lucru să sporească operativitatea în examinarea și realizarea propunerilor reciproce, îndeosebi din domeniul cooperării și specializării în producție și să asigure realizarea acțiunilor convenite în termenele stabilite. De asemenea, s-a dat sarcină grupelor mixte de lucru să intensifice activitatea în domeniul colaborării tehnico-științifice pe calea soluționării în comun a problemelor care prezintă interes reciproc, folosind cele mai noi realizări tehnico-științifice și experiența înaintată în producție, în scopul accelerării progresului tehnic. Totodată, sesiunea a trasat sarcină grupelor mixte de lucru, să elaboreze în cursul anului 1972 propuneri concrete privind cooperarea și specializarea în producție în ramurile industriale respective, îndreptate spre rezolvarea sarcinilor stabilite în Programul complex al adîncirii și perfecționării în continuare a colaborării și dezvoltării integrării economice socialiste a țărilor membre ale CAER, care corespund intereselor reciproce ale celor două țări.

După cum este cunoscut, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, a primit în cursul sesiunii pe președintele părții sovietice în Comisia interguvernamentală româno-sovietică de colaborare economică, M. A. Leseciko, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al U.R.S.S. Convorbirea care a avut loc cu acest prilej, precum și întreaga activitate care a avut loc în cursul sesiunii pun în evidență preocuparea comună a ambelor părți de a dezvolta și diversifica schimburile reciproce, de a căuta căi, forme și metode noi, moderne, de cooperare în diferite domenii, de a explora și fructifica în mod cît mai eficient posibilitățile crescînde pe care le creează dezvoltarea în ritm accelerat a economiilor celor două țări.

O RODNICĂ activitate s-a desfășurat, de asemenea, în domeniul colaborării tehnico-științifice bilaterale, în cadrul căreia și-au găsit soluționarea o serie de probleme legate de cunoașterea reciprocă a realizărilor în producție și de organizarea producției unor tipuri de produse industriale. Cele două părți au efectuat schimburi de rezultate ale lucrărilor de cercetări științifice și de proiectări finalizate, precum și de experiență înaintată în producție. La ultima sesiune a Comisiei româno-sovietice de colaborare tehnico-științifică care a avut loc în noiembrie 1971, la București, a fost convenit un număr important de noi teme de colaborare tehnico-științifică între cele două țări.

Este de menționat faptul că, în ultimii ani au început să fie practicate forme noi de colaborare, mai eficiente între cele două țări cum sînt : schimburi de rezultate ale lucrărilor de cercetare științifică, proiectare și experimentare, delegarea reciprocă de specialiști în cadrul temelor convenite prin planurile de lucru de colaborare, consultații reciproce în diferite probleme științifice și tehnice de interes reciproc, coordonarea unor lucrări de cercetări științifice și tehnice de interes reciproc și altele. Aceste forme au în vedere desfășurarea colaborării tehnico-științifice atît pe bază de gratuitate cît și pe baze contractuale.

Cu prilejul ultimei sesiuni a Comisiei româno-sovietice de colaborare tehnico-științifică s-a evidențiat faptul că există numeroase posibilități pentru dezvoltarea în continuare a colaborării și în acest domeniu între cele două țări, iar rezultatele obținute pînă în prezent creează noi premise pentru dezvoltarea și adîncirea în continuare a acestei colaborări, servește intereselor fundamentale ale popoarelor noastre, contribuie la accelerarea progresului în cele două țări, la întărirea prieteniei dintre popoarele român și sovietic, la întărirea cauzei generale a socialismului și păcii.

ANCHETA NOASTRĂ

CENTRALELE INDUSTRIALE

INTEGRARE — PROFILARE — SPECIALIZA
EXIGENȚE ALE INDUSTRIEI MODERNE

AU TRECUT mai bine
melor centrale indust
dimentat unele exper
măsurile care fac ca
mari și puternice uni
Fiind concepute ca
țiile conferite centralelor urmăre
simple verigi intermediare de
nistrativă, ci să le orienteze
fundamentale — de conducere
întregii activității economice din
Realizarea acestor obiective m
CENTRALELE SĂ INTEGREZE U
PRINDERILOR — DE CERCETARE-
APROVIZIONARE TEHNICO-MAT
DUCȚIEI. De asemenea, în scopul
tențialului productiv, CENTRALEI
PROFILAREA ȘI SPECIALIZAREA
ORGANIZEZE RELAȚII STABILE
TREPRINDERILE LOR, CÎT ȘI CU
ar fi extrem de util să se stud
capacități de producție, care ar
nomicitate mai înaltă, nevoile c
sau chiar a mai multor centrale
Înfăptuirea tuturor acestor sar
în procesul de făurire a unor s
bile să asigure mobilitatea de
schimbare ale pieței, un nivel su
calității și rentabilității producț
mai înalte eficiențe economice a
În dorința de a contribui la
dite pe linia activității de int
a mijloci, totodată, un larg sch
ce se ridică în diferite sectoare
întreprins o anchetă în mai m
răspunsul cadrelor de conduce
trebări :

1 **În ce măsură este**
ritelor funcțiuni al
Centralei?

2 **Care este stadiul**
funcțiuni (cercet
financiar-contabilă, de

3 **Cum se concreti**
centrale privind
unităților componente?

Publicăm în acest număr un

UN PROCES OBIECTIV, NECESAR

ing. Gh. TRICĂ

director general, Centrala industrială pentru autocamioane și tractoare — Brașov

1 PENTRU A STABILI în ce măsură este necesară integrarea unor funcții ale întreprinderii trebuie să ne sprijinim pe o profundă cunoaștere teoretică și practică a modului în care se produc fenomenele din sfera producției industriale. Cunoașterea și interpretarea corectă a fenomenelor determină o anumită organizare și, respectiv, un anumit grad de integrare. Integrarea nu poate fi acceptată ca o regulă generală, care să se aplice în orice condiții. Consider că este important a stabili în ce condiții și în ce stadiu de dezvoltare trebuie să intervină procesul de integrare și în ce măsură. **Gradul de integrare a fabricației sau altor activități în centrală trebuie să fie astfel conceput încît să conducă la obținerea unor avantaje economice maxime.**

În cazul centralei noastre, de pildă, care cooperează cu zeci de întreprinderi în domeniul producției, integrarea completă a fabricației nu se justifică, întrucît produsele electrotehnice, chimice, din lemn ș.a., se realizează în condițiile unei economicități mai ridicate în cadrul unităților specializate din centralele profilate pentru astfel de produse. În domeniul altor funcțiuni ; cum sînt de exemplu, **cercetarea-dezvoltarea, planificarea, aprovizionarea, desfacerea** ș.a. integrarea trebuie să se realizeze astfel încît să conducă la simplificarea operațiilor, creșterea operativității de realizare a obiectivelor, la o substanțială economie de muncă vie și materializată, să permită optimizarea deciziilor și, deci, în ultimă instanță, să conducă la creșterea eficienței economice.

2 INTEGRAREA presupune — așa cum am arătat — existența unor condiții ce apar într-un anumit stadiu de dezvoltare a activităților din sfera producției industriale. După cum se știe, într-o întreagă etapă, producția industrială s-a desfășurat exclusiv în întreprinderi independente. Relațiile dintre acestea s-au dezvoltat treptat, însă în limitele unei cooperări de „aprovizionare“ și **în afara unei concepții unitare privind construcția produselor, concentrarea și specializarea producției.**

O dată cu profilarea și adîncirea specializării întreprinderilor și diversificarea produselor, a apărut necesitatea creării unor complexe industriale — grupuri și centrale — care să concentreze și să specializeze fabricația produselor înrudite din punct de vedere constructiv și tehnologic. Trecerea de la existența unui mare număr de întreprinderi independente la gruparea acestora în centrale profilate marchează o etapă nouă în cadrul căreia procesele de integrare au devenit posibile și necesare. În aceste condiții a devenit posibilă **promovarea unor concepții unitare privind construcția, tehnologia, fabricația și desfacerea produselor**. Or, aplicarea concepțiilor unitare **presupune** în anumite cazuri **și concentrarea activităților și mijloacelor de concretizare în producție a acestor concepții.**

Centrala noastră a fost constituită după criteriul cooperării întreprinderilor componente la realizarea unor produse complexe cum sînt : autocamioane, tractoare, autobuze, autoutilitare, diferite autovehicule speciale, remorci și semiremorci. În condițiile dezvoltării izolate a actualelor întreprinderi componente, lipsa unei concepții unitare în construcția acestor produse, a condus la proiectarea și fabricarea, uneori în serii mici, a unui număr foarte ridicat de piese și subansamble, cu toate că omogenitatea lor constructivă și tehnologică ar fi permis aplicarea cu succes a unificării și tipizării.

Este știut că unificarea și tipizarea trebuie aplicate astfel încît cu un număr cît mai restrîns de elemente și subansamble comune să se realizeze un număr mare de produse.

Înnoirea produselor se realiza în salturi, fără nici o continuitate între produsul părăsit și cel nou asimilat. Fiecare înnoire a produselor a însemnat o părăsire completă fără discernămînt a unui produs și asimilarea altuia complet diferit. Această practică, contrară unei evoluții logice, a făcut ca piesele, subansamblele și agregatele să nu poată acumula calitățile rezultate în urma unei experimentări îndelungate. În aceste condiții, duratele de asimilare au depășit cu mult pe acelea realizate în alte țări, iar cheltuielile pentru pregătirea fabricației au atins valori considerabile.

Această situație ne-a determinat să adoptăm o concepție nouă în construcția produselor pe baza căreia să atingem următoarele obiective importante :

- **restrîngerea, prin unificare și tipizare, a numărului de piese și subansamble și realizarea diversificată a produselor cu elemente unificate ;**
- **concentrarea producției pieselor și subansamblelor unificate în secții sau uzine specializate ;**
- **înnoirea evolutivă a produselor prin perfecționarea continuă a subansamblelor componente.**

Pentru promovarea unitară a acestei concepții a fost necesară orientarea corespunzătoare a întregii activități de cercetare și proiectare a produselor și a dezvoltării. În același timp, s-a trecut la integrarea treptată a unor activități din sfera **funcțiunii de cercetare - dezvoltare.** Dat fiind faptul că Centrala noastră are în componența sa un institut de cercetare și proiectare, s-a stabilit ca integrarea să se realizeze la nivelul acestei unități specializate. Institutului îi revine sarcina importantă de a proiecta dezvoltarea uzinelor, de tipizare și înnoire a produselor și de promovare a unificării.

Este necesar totuși să precizăm că, deși activitatea de concepție constructivă a produselor se realizează de către institut, în uzine se va desfășura, în continuare, programul de perfecționare constructivă a produselor din fabricația curentă, precum și adaptarea acestora potrivit cerințelor beneficiarilor.

La nivelul institutului **a fost integrată și activitatea de proiectare a dezvoltării uzinelor.** Integrarea s-a realizat prin concentrarea compartimentelor specializate pentru proiectarea lucrărilor de construcții-montaj de la Uzina de autocamioane și Uzina „Tractorul“ din Brașov, cît și prin preluarea majorității lucrărilor pe care le execută „Institutul de proiectări pentru construcții de mașini“ (I.P.C.M.) pentru centrala noastră. Prin această concentrare, **propriul nostru institut a devenit proiectantul general al dezvoltării capacităților de producție pentru întreaga centrală ceea ce ne permite să aplicăm o concepție unitară și în acest domeniu.** Trebuie să precizez însă că am ținut seama și de unele realități. Astfel, am considerat că elaborarea proiectelor tehnologice nu trebuie integrată în cadrul institutului și aceasta pentru faptul că tehnologia de fabricație este stăpînită cel mai bine de cei care o practică zi de zi, adică de colectivele din uzine. Aceasta nu înseamnă însă că, în viitor, nu vom integra și dezvolta în cadrul institutului un compartiment pentru cercetarea și proiectarea metodelor de fabricație, care să elaboreze metode raționale unificate rezultate din experiența acumulată în uzine și din concluziile cercetărilor efectuate de institut.

În etapa actuală, am considerat oportună integrarea unor activități din cadrul **funcțiunii comerciale.** După cum se știe, desfacerea produselor reprezintă o activitate de cea mai mare însemnătate. Întrucît nevoile pieței interne și condițiile de conjunctură de pe piața externă condiționează, determină producția. Prin preluarea de competențe de la Comitetul de Stat al Planificării și ministerul de resort, Centrala a devenit coordonatoarea balanței produselor pe care le fabrică și a intrat în contact nemijlocit cu beneficiarii săi. Prospectarea prealabilă a cererilor interne și asigurarea portofoliului de comenzi, permit adaptarea producției și asigurarea bazei materiale cu 6 luni înainte de începerea perioadei de plan. Echilibrarea și definitivarea balanței pe resurse și destinații, oferă Centralei și întreprinderilor posibilitatea de a cunoaște nemijlocit capacitățile de producție necesare pentru satisfacerea nevoilor economiei naționale și capacitățile reținute pentru producția destinată exportului.

Desfacerea produselor pe piața externă a presupus desfășurarea susținută a unor activități de prospectare, de adaptare la cerințele pieței, de reclamă comercială, de asigurare a pieselor de schimb și servicii, a unor acțiuni de cîștigare și menținere pe piață. Caracterul comun al acestor activități este subliniat și de înrudirea produselor fabricate de întreprinderi, ceea ce determină participarea în comun și într-un mod unitar la efectuarea operațiunilor de comerț exterior.

Este evident că a acționa izolat în acest domeniu este extrem de neeconomicos chiar și pentru o mare întreprindere, iar în cazul întreprinderilor mici — desfășurarea izolată a acestor activități este practic imposibilă. În aceste condiții, integrarea s-a impus cu prioritate, iar schimbările intervenite în ultimul timp în desfășurarea activităților de comerț exterior, reflectă acest lucru. În cadrul Centralei noastre, integrarea activităților de comerț exterior s-a realizat prin înființarea întreprinderii „AUTOTRACTOR“ — BRAȘOV.

Desigur, integrarea oricărei activități trebuie precedată de o pregătire riguroasă și de crearea condițiilor corespunzătoare. Unele condiții pot fi create o dată cu adoptarea deciziei de a integra o anumită activitate, altele însă sînt legate nemijlocit de dezvoltarea întreprinderilor sau, mai precis, de un anumit stadiu al dezvoltării. În această ultimă categorie se includ, de exemplu, toate condițiile privind **perfecționarea sistemului informațional și prelucrarea automată a datelor.** Elaborarea unui sistem informațional modern și dotarea cu echipament de prelucrare necesar se va realiza în viitorul apropiat. Dar doreso să subliniez importanța deosebită pe care o acordăm de pe acum acestei probleme. Volumul din ce în ce mai mare de informații a căror prelucrare se realizează încă cu metode și mijloace clasice, face ca adoptarea unor decizii importante să nu se poată realiza cu suficientă operativitate, iar precizia datelor prelucrate în condițiile actuale este nesatisfăcătoare.

Pornind de la aceste realități, am ajuns la concluzia că nu avem încă toate condițiile create pentru a integra o serie de activități. Un exemplu îl constituie activitatea de **aprovizionare.** Datorită faptului că nomenclatura pe care o avem de aprovizionat este extrem de largă, integrarea în condițiile lipsei unui sistem informațional corespunzător, ar conduce la complicarea și nu la simplificarea activității de aprovizionare.

Din aceste considerente, am ajuns la concluzia că integrarea activităților de aprovizionare va trebui realizată într-o etapă viitoare. Dacă ne referim la integrarea în perspectivă a activităților de planificare sau a celor financiar-contabile, atunci trebuie arătat că aplicarea informaticii moderne reprezintă o premisă esențială fără de care nici nu poate fi pusă problema integrării acestor activități.

3 AM AVUT PRILEJUL în cursul acestui an să-mi expun pe larg punctul de vedere în legătură cu profilarea și specializarea întreprinderilor în coloanele revistei „Viața economică“ (nr. 15 din 9 aprilie 1971). De aceea mă voi rezuma numai la menționarea principalelor direcții pe care le urmăm în acest domeniu.

În scopul profilării și specializării ne preocupăm în mod deosebit de unificarea și tipizarea pieselor și subansamblelor. Acțiunea de unificare și tipizare constituie, aș putea spune, veriga principală în ansamblul măsurilor menite să adîncească concentrarea și specializarea. Aceasta se explică prin faptul că numai în condițiile adîncirii unificării și tipizării este posibilă o concentrare efectivă a producției. Nu poate fi vorba de concentrare și, respectiv, specializare atunci cînd piese și subansamble similare se realizează, fără nici o justificare tehnică, în mai multe variante constructive, cu

RE,

de doi ani de la constituirea pri-
triale — timp în care s-au se-
imente, au fost aplicate, treptat,
noile organisme să acționeze ca
tăți economice.
mari unități economice, atribu-
sc să evite transformarea lor în
ordonare sau îndrumare admi-
.. spre îndeplinirea sarcinii lor
ectivă și cu eficiență sporită a
ectorul ce le-a fost încredințat.
jore implică, printre altele, ca
NELE DIN FUNCȚIUNILE ÎNTRE-
ZVOLTARE, DE PROIECTARE, DE
IALA ȘI DE DESFACERE A PRO-
folosirii cît mai raționale a po-
SÎNT CHEMATE SĂ REALIZEZE
UNITĂȚILOR COMPONENTE, SĂ
COOPERARE ATÎT ÎNTRE ÎN-
ALTE CENTRALE. În acest context
eze posibilitatea asigurării unor
utea satisface, în condiții de eco-
mune a mai multor întreprinderi
industriale.
ini constituie obiective principale
ucturi industriale moderne, capa-
daptare la cerințele în continuă
erior al productivității muncii, al
i, într-un cuvînt obținerea unei
întregii activități.
generalizarea experienței dobîn-
grare-profilare-specializare și de
mb de opinii privind problemele
de activitate, revista noastră a
lte centrale industriale, urmărind
a acestora la următoarele în-

necesară integrarea dife-
întreprinderilor în cadrul

actual al integrării unor
e-dezvoltare, comercială,
personal etc.)?
ează măsurile luate de
rofilarea și specializarea

e din răspunsurile primite:

tehnologii și costuri diferite. Doresc să subliniez că problema costurilor, care diferă pentru un același reper de la o întreprindere la alta, reprezintă chiar o frînă în calea concentrării producției.

Etapa următoare **unificării și tipizării constă în concentrarea pieselor și subansamblelor în secții sau uzine specializate.** Pe seama unificării și tipizării subansamblelor — mai ales a celor preluate prin licență — vom realiza și diversificarea produselor. Astfel, unele tipuri viitoare de tractoare vor fi echipate cu subansamble specifice fabricației de autocamioane.

Acordăm o atenție deosebită profilării și adîncirii specializării întreprinderilor componente și, îndeosebi, a Uzinei de piese auto din Sibiu, a Uzinei „Automecanica" din Mediaș și Uzinei Mecanice din Mîrșa. Realizăm această profilare și adîncire a specializării prin lărgirea producției specializate și elaborarea judicioasă a planurilor de cooperare dintre uzine.

În încheiere, doresc să arăt că, în concepția noastră, **integrarea funcțiunilor întreprinderii în centrală este un proces obiectiv și necesar** pe care îl dezvoltăm pe măsură ce dobîndim convingerea că vom obține rezultate optime din punct de vedere economic și că evoluția acestui proces este în concordanță cu stadiile de dezvoltare a diferitelor domenii de activitate. Dacă, dimpotrivă, integrarea s-ar aplica în mod arbitrar, numai din dorința de a „organiza" cu orice preț, atunci am obține efecte contrare, ajungîndu-se de fapt la dezorganizare.

SPECIFICUL IMPUNE MĂSURI „SPECIFICE"

ing. Costache TROTUȘ
director general,
Centrala industrială Hunedoara

1 CONSIDERĂM că integrarea este o noțiune largă, reflectînd în primul rînd relațiile economice dintre întreprinderi, eficiența muncii sociale, ca și laturile organizatorice. Din acest punct de vedere, considerăm că prevederile Legii nr. 11/1971 creează perspective noi, posibilități largi în vederea unei dimensionări mai bune atît a centralelor industriale, cît și a întreprinderilor componente.

Prin această prismă se impune astăzi o analiză mai complexă a criteriilor după care sînt organizate centralele, a structurilor tehnico-productive, a legăturilor existente în ramură și în afara ramurii. Potrivit legii, centralizarea unor activități de la întreprinderi la nivelul centralei industriale se efectuează de fiecare centrală, numai în măsura în care aceasta se justifică din punct de vedere economic, repectiv numai în măsura în care ea creează un sistem mai eficient de lucru, duce la îmbunătățirea deciziilor. **Nivelul de integrare a activităților depinde de specificul fiecărei centrale industriale și nu poate fi dată o linie de demarcație exactă pentru toate.** Centralizarea activităților depinde de mai mulți factori: dispersarea teritorială a întreprinderilor de centrală, omogenitatea tehnologiilor de fabricație și a produselor, nomenclatura materiilor prime, a materialelor utilizate și a produselor fabricate, numărul și cantitatea de informații care circulă între centrală și întreprinderi, posibilitățile de intervenție operativă a centralei pentru prevenirea și înlăturarea lipsurilor și deficiențelor etc.

Considerăm că întreprinderilor din centrală trebuie să li se lase o anumită autonomie funcțională în afara activității de producție — în domeniul aprovizionării și desfacerii producției, a organizării producției și a muncii, a stimulării și cointeresării salariaților, a lucrărilor de reparații și investiții, a urmăririi perfecționării și selecționării personalului, precum și în domeniul gospodăririi fondurilor fixe și circulante pentru că aceasta creează o mai mare operativitate în rezolvarea problemelor, angajează răspunderea colectivului din întreprinderi și ajută efectiv producția. Centrala industrială **trebuie să preia problemele de perspectivă.**

Procesul de integrare mai puternic a activității întreprinderilor în centrală este, deci, necesar, aceasta conducînd în fond la repartizarea judicioasă a muncii între colectivul centralei și colectivele de muncă din întreprinderi și la crearea unui sistem de lucru care să aibă drept efect folosirea mai eficientă a potențialului tehnic, material și uman al întreprinderilor. În acest context, noi, ca adepți ai integrării raționale și eficiente a întreprinderilor în centrale, considerăm că este necesară o reconsiderare a organizării întreprinderilor în centrale și uneori cînd este cazul și între centrale. Spre exemplu, în Centrala noastră, Fabrica de produse refractare Baru-Mare și-ar găsi o mai bună așezare prin transformarea ei într-o unitate perfect integrată în centrală, preluînd toate problemele tehnice și organizatorice privitoare la producția și consumul de produse refractare într-un compartiment specializat. De asemenea, Uzina metalurgică Grivița-București a cărei materie primă este furnizată integral de Combinatul Siderurgic-Hunedoara și-ar găsi o mai bună utilitate prin trecerea ei la Centrala Industrială-Hunedoara.

În același timp, aplicarea principiului integrării trebuie să treacă peste interesele înguste, locale, ale unor întreprinderi, care conduc la fărîmițarea activității într-un număr ridicat de centrale.

Realizarea integrării trebuie să constituie obiectul analizelor de structură a activităților unităților componente ale unei centrale (volumul, natura proceselor, cooperarea la același produs sau produse înrudite, amplasarea teritorială, structura forței de muncă). Consider că forma de organizare a unităților productive sau a unor compartimente de execuție, este secundară în această problemă.

Integrarea nu presupune desființarea întreprinderilor și transformarea lor în simple secții, ateliere, șantiere, în cadrul centralei. Procesul de integrare a întreprinderilor în centrale presupune ca acestea să-și păstreze autonomia funcțională, să aibă atribuții și competențe în toate domeniile de activitate în care ele pot asigura mai operativ și mai bine decît centrala, deservirea și îmbunătățirea activității de producție. Centralele trebuie să preia activități de importanță deosebită și probleme care sînt legate de dezvoltarea în perspectivă a întreprinderii: planificarea activității, investiții, cercetare, proiectare, organizare, de creștere cantitativă și calitativă a producției, utilizarea capacităților de producție, perfecționarea sistemului informațional și de decizie, asigurarea bazei tehnico-materiale a producției și altele, de folosirea eficientă a fondurilor cu care a fost dotată centrala; concentrarea rezultatelor financiare, controlul utilizării fondurilor, analize privind reducerea cheltuielilor materiale de producție și economisirea resurselor de muncă și altele.

Procesul de integrare pe aceste probleme se realizează treptat, printr-o conlucrare permanentă la început între compartimentele din centrală și cele din întreprinderi, precum și în funcție de procesul de introducere a specialiștilor din centrală pe probleme concrete și specifice a întreprinderilor. Fără o cunoaștere precisă a activității întreprinderilor de către compartimentele centralei nu este posibilă nici o centralizare de activități și nici exercitarea cu eficiență a sarcinilor de conducere. Această cunoaștere specifică se realizează prin participarea nemijlocită a specialiștilor și cadrelor de conducere ale centralei, la rezolvarea problemelor caracteristice și concrete ale întreprinderilor, precum și prin studii și analize pe probleme.

2 CENTRALA NOASTRĂ a preluat pînă în prezent problemele de cercetare, proiectare, de investiții și de utilizare rațională și economicoasă a fondurilor, de asigurare a bazei tehnico-materiale a producției, de importuri descentralizate, de export și de planificare a activității întreprinderilor. În continuare, avem în vedere preluarea în întregime de către Centrală a problemelor sistemului informațional și de decizie pe obiectivele majore ale întreprinderilor (prin înființarea unui centru de calcul al centralei), a problemelor privind calitatea producției, precum și a celor privind evidența și utilizarea mai bună a fondurilor fixe și a capacităților de producție.

Ca greutăți în centralizarea unor activități ale întreprinderilor la Centrală am menționa faptul că acestea se fac fără personal. Personalul Combinatului siderurgic-Hunedoara care asigură în primul rînd executarea lucrărilor pentru unitatea din care face parte, trebuie să-și organizeze de o asemenea manieră munca încît să asigure acoperirea și a activităților centralei. Pînă în prezent, personalul Combinatului siderurgic-Hunedoara a preluat cu succes aceste sarcini și este animat în continuare de dorința de a-și perfecționa activitatea.

La actualul nivel de dotare tehnică, schimbul de informații între Centrală și întreprinderi se face foarte anevoios, ceea ce nu permite exercitarea unui control mai operativ și eficient asupra activității întreprinderilor și nici luarea în mod corespunzător a unor decizii adecvate. Acest fapt, evident, creează greutăți pentru centralizarea mai puternică a unor activități la centrală și va putea fi îmbunătățită substanțial după introducerea sistemelor pentru prelucrarea automată a datelor cu ajutorul calculatoarelor electronice. Desigur, ca o etapă tranzitorie îmbunătățirea legăturilor prin telefonie, telexuri etc., ar constitui o soluție.

3 ÎN PRIVINȚA PROFILĂRII ȘI SPECIALIZĂRII întreprinderilor — activitate importantă în atenția colectivului — trebuie să spunem că problema este puțin specifică siderurgiei. În fond, un furnal reprezintă o unitate de producție la cel mai înalt grad de specializare, după cum fiecare laminor, prin însăși caracteristicile sale constructive, impune domenii de specializare și de profilare. Poate că în condițiile noastre această problemă care își găsește expresia încă de la punerea în funcțiune a obiectivului, ar trebui tratată mai mult prin prisma optimizării, respectiv a eficienței maxime în cadrul specializării existente.

În cadrul specializării actuale se ridică, de pildă, probleme de **optimizare a programării** și executării producției de laminate, pe loturi, în scopul creșterii gradului de utilizare a capacităților de producție la laminoare. Desigur, acest lucru presupune încă unele schimbări în economie privitor la programarea aprovizionării cu metal a beneficiarilor interni și la desfășurarea activității de import-export a metalului.

O anumită specializare în cadrul Centralelor siderurgice se poate efectua în ceea ce privește producția de piese de schimb și utilaje pentru necesitățile interne. Astfel, Centrala Industrială Hunedoara s-ar putea specializa pe producția unor anumite tipuri de cilindri pentru laminoare. Asemenea probleme stau în atenția noastră și, împreună cu forul nostru tutelar, respectiv cu Ministerul Industriei Metalurgice, le urmărim îndeaproape și căutăm să le dăm o soluționare cît mai adecvată.

Anchetă organizată de:

V. BOESCU
L. ȚINTEA

PERFECȚIONAREA CADRELOR DE CONDUCERE

LA Institutul central de pregătire a cadrelor de conducere din economia și administrația de stat al Academiei „Ștefan Gheorghiu", în cadrul cursului cu durata de 2 ani, la care participă peste 200 de directori, ingineri șefi și asimilați ai acestora, din unități economice și din administrația de stat, s-a deschis luni 20 decembrie a.c. ciclul de prelegeri privind economia, conducerea și organizarea ramurilor și unităților economice.

Programa cursului prevede cca. 60% din totalul fondului de timp de școlarizare afectat, să fie destinat lucrărilor practice în producție, lucrărilor de control, întocmirii proiectului de absolvire a examenelor. Restul timpului va fi destinat prelegerilor și seminariilor de pregătire politico-ideologică, economică, de conducere în organizare și de prezentare a noutăților tehnologice. Cursul creează totodată posibilitatea unui schimb util de experiență între cursanți.

ISTORIE ECONOMICĂ

ION IONESCU DE LA BRAD, PROMOTOR AL ŞTIINŢELOR ECONOMICE

NU NUMAI CU PANA, CI ŞI CU FAPTA...

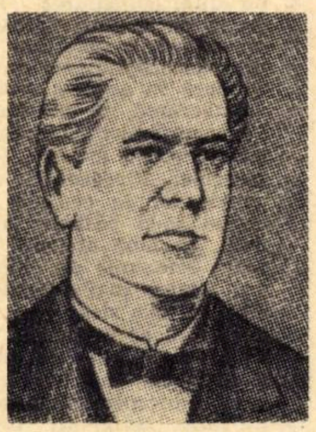

PRINTRE CEI MAI LUMINAŢI gînditori, care s-au identificat cu lupta poporului pentru dreptate socială şi economică, pentru neatîrnarea patriei, Ion Ionescu de la Brad — de la a cărui moarte se împlinesc 80 de ani — ocupă un loc important. Prin patriotismul său înflăcărat, prin poziţia sa consecventă în sprijinul aspiraţiilor sociale şi naţionale ale poporului, prin remarcabilele sale calităţi de om de acţiune pe tărîmul vieţii social-economice, Ion Ionescu de la Brad şi-a înscris pentru totdeauna numele în galeria ilustră a luptătorilor pentru făurirea României moderne.

CONTEMPORAN aproape unui veac de adînci prefaceri social-economice în ţara noastră — a trăit în perioada 24 iunie 1818 — 16 decembrie 1891 — Ion Ionescu de la Brad a fost confruntat cu marile evenimente ale secolului al XIX-lea. Opera lui Ion Ionescu de la Brad — făurită cu pana şi cu fapta — ilustrează profunda lui erudiţie, o însuşire creatoare a cuceririlor de pînă atunci ale ştiinţelor agronomice şi economice, purtînd totodată o puternică amprentă a originalităţii, trăgîndu-şi seva din realităţile patriei noastre. Revendicată cu egală îndreptăţire de către ştiinţele agricole şi cele economice, opera lui Ion Ionescu de la Brad se impune nu numai prin caracterul său enciclopedic, prin nivelul său ştiinţific, comparabil cu cel existent pe plan mondial în epoca respectivă, ci şi prin bogatul său fond de idei nealterate de vreme.

În întreaga sa activitate social-economică, Ion Ionescu de la Brad a fost călăuzit de o concepţie înaintată cu privire la **rolul ştiinţei în promovarea progresului social.** El concepe ştiinţa ca o operă de interes social, izvorîtă din practică şi pentru nevoile acesteia. Tocmai acest lucru îl avea el în vedere cînd scria : *„Ştiinţa nu este opusă practicii ; ştiinţa nu este altceva decît explicaţia şi generalizarea multor fapte care vin din practică“* [1]).

Trăinicia operei sale rezidă în permanenta legătură pe care el a avut-o cu practica. Criteriul practicii a stat întotdeauna la baza activităţii pe care a desfăşurat-o, pe multiple planuri, activitatea nemijlocită, concretă fiind filtrul prin care şi-a trecut atît ideile proprii, cît şi pe cele ale altora. El a înţeles că scopul ultim, oricît de îndepărtat, al ştiinţei îl reprezintă aplicarea rezultatelor ei în viaţă.

În mai toate lucrările elaborate de Ion Ionescu de la Brad este subliniată unitatea indestructibilă dintre teorie şi practică. Ilustrarea cea mai elocventă a acestei concepţii o constituie următoarea consemnare pe care el a făcut-o după o îndelungată activitate social-economică şi care trebuie interpretată ca o adevărată profesiune de credinţă : *„Noi sîntem din şcoala aceea care reduce toată învăţătura la practică şi care de la practică se ridică la teorie şi care nu admite decît teoria eşită din practică şi rezemată pe practică* [2]).

DIN STUDIEREA atentă a întregii activităţi sociale şi economice desfăşurate de distinsul economist şi agronom român într-o perioadă de peste o jumătate de secol, se desprind aspecte remarcabile privind aportul acestuia în domeniul teoriei şi practicii ştiinţelor economice din ţara noastră. Pe bună dreptate s-a apreciat în literatura de specialitate că Ion Ionescu de la Brad este fondatorul unei adevărate şi mari şcoli de gîndire economică românească. El este **întemeietorul economiei agrare** şi un mare **precursor al sociologiei rurale** în România. Pregătirea sa agronomică şi economică, înţelegerea utilităţii unei cît mai strînse legături a teoriei cu practica, convingerea sa intimă asupra necesităţii de a ţine seama — în întreaga sa activitate teoretică şi practică — de condiţiile concret-istorice existente în ţara noastră, au dat consistenţă şi eficienţă contribuţiilor aduse de Ion Ionescu de la Brad în domeniul economiei agrare.

Remarcăm principiile clarvăzătoare, patriotice şi democratice pe care el le aşează la baza activităţii de organizare a agriculturii din ţara noastră, îmbunătăţirea agriculturii româneşti în aşa fel ca aceasta să fie **„îmbogăţitoare nu numai pentru timpul de faţă, dar şi pentru acel viitor“...„fără a sărăci pămîntul şi fără a asupri pe muncitorii lui“** [3]).

Cu o autentică perspicacitate de economist el exprima încă în 1847, în introducerea scrisă pentru lucrarea sa „Ferma modelă şi Institutul de agricultură din Moldavia“ (Iaşi, 1847) un deziderat major şi permanent al economiei agrare : **„...a dobîndi producturi mai multe, mai bune şi mai ieftine decît acele ce avem astăzi“** [4]). Se cuvine subliniată profunzimea cu care aborda el problemele de organizare raţională a producţiei agricole. „Fiecare cultivator, scria el în 1861, trebuie să aibă planul său de cultură. Aceasta se face alegînd plantele ce au să se semene şi potrivindu-le cu firea pămîntului, cu împrejurările climei, cu întrebarea cumpărătorului şi mai ales cu preţul productelor“ [5]).

Una dintre cele mai consistente sinteze a bogatei activităţi teoretice şi practice desfăşurate de Ion Ionescu de la Brad timp de peste 30 de ani în domeniul organizării producţiei agricole — o constituie lucrarea sa „Lecţiuni elementarii de agricultură“ (1870). În această lucrare, considerată pe drept cuvînt ca lucrarea de bază, ştiinţifică şi practică pentru întreaga agricultură românească din secolul trecut, fiind concepută ca un manual complet, sînt tratate într-o formă unitară, probleme de economie rurală.

Din aprecierile pe care le făcea Ion Ionescu de la Brad asupra obiectului economiei rurale, se desprind idei valoroase, de mare interes şi astăzi pentru ştiinţele economice. Între acestea demnă de subliniat ni se pare aceea că pentru practicarea unei agriculturi ştiinţifice şi rentabile nu sînt suficiente numai cunoştinţele agro-zootehnice, ci se cer cunoscute şi folosite **principiile economici rurale.** De asemenea, fără să minimalizeze rolul factorilor naturali, I. Ionescu de la Brad remarca, încă în urmă cu 100 de ani, importanţa deosebită a organizării producţiei, a conducerii acesteia pe bază de calcul economic, de rentabilizare a producţiei agricole.

În întreaga sa activitate economică, socială şi politică, gînditorul român a adus un vibrant elogiu muncii, în care a văzut izvorul prosperităţii sociale. Din studierea operei sale se desprinde convingerea sa intimă că numai prin muncă se poate realiza omul ca personalitate şi se asigură însăşi dezvoltarea societăţii. Totodată, el a manifestat o permanentă grijă pentru luminarea cultivatorilor agricoli, pentru formarea cadrelor necesare agriculturii.

ION IONESCU DE LA BRAD este un mare precursor al sociologiei rurale româneşti. Fructificînd experienţa existentă pînă atunci în acest domeniu, el a pus bazele cercetării social-economice a vieţii rurale în ţara noastră, cercetări concretizate în trei monografii de judeţe (Dorohoi, Mehedinţi şi Putna). Prin conţinutul lor, monografiile de judeţe elaborate de Ion Ionescu de la Brad depăşesc sfera unor monografii agrare, întrunind trăsăturile unor lucrări monografice complexe, în care analiza economică şi sociologică se îmbina competent.

Abordînd analiza realităţilor social-economice în dinamica lor, Ion Ionescu de la Brad îşi exprima astfel convingerea cu privire la scopul practic al cercetărilor monografice : **„A cerceta ceea ce este şi a propune ceea ce trebuie să fie, iată, într-un cuvînt, îndoitul scop ce l-am urmărit în tot cursul investigaţiilor ce le prezentăm în această carte, cu privirile aţintite către scopul cel mai înalt, către îmbunătăţirea agriculturii noastre, către creşterea civilizaţiei poporului român“**.

DOVEDIND un larg orizont de cuprindere a problemelor generate de cerinţele vieţii economice, Ion Ionescu de la Brad se numără printre primii gînditori români care au adus contribuţii preţioase la îmbogăţirea teoriei şi îmbunătăţirea practicii contabilităţii în ţara noastră. Din studierea lucrărilor elaborate şi tipărite, din cercetarea corespondenţei sale, rezultă permanenta sa informare în literatura de specialitate a timpului, cît şi faptul că el a fost un consecvent promotor al teoriei şi practicii contabilităţii.

În concepţia lui Ion Ionescu de la Brad, contabilitatea nu consemnează numai mişcările de valori, ci permite şi analiza economică, oferind producătorului cunoaşterea situaţiei economice prezente şi perspectiva dezvoltării gospodăriei (întreprinderii) sale. Încă în 1854, dovedind o viziune largă, prospectivă, el consemna: **„Cu cifrele rezultatelor generale furnizate de contabilitate se pot face numeroase calcule pentru a obţine învăţăminte asupra celor petrecute în anul expirat, precum şi indicaţii asupra ceea ce trebuie făcut în viitor pentru cunoaşterea veniturilor producţiei“** [6]).

Ion Ionescu de la Brad a intuit — încă din 1845 — posibilitatea bilanţului permanent, exprimînd dezideratul ca prin contabilitate să se poată cunoaşte, nu numai la sfîrşitul fiecărui an, ci „chiar în fiecare minut“, rezultatele activităţii în diferite compartimente economice şi administrative. Remarcăm şi faptul că Ion Ionescu de la Brad a subliniat rolul contabilităţii ca factor educativ în economia popoarelor în general, a ţărănimii în special. El se numără printre pionierii folosirii calculului contabil în activitatea economică — fiind cel dintîi autor român preocupat de aplicarea contabilităţii în agricultură — aducînd reale contribuţii, cu multe elemente de permanenţă, în dezvoltarea acestei importante ştiinţe economice.

MĂSURILE de politică financiară şi de credit preconizate de Ion Ionescu de la Brad se circumscriau în ansamblul preocupărilor sale referitoare la organizarea instituţiilor care să răspundă cerinţelor vremii şi prin care să se promoveze elemente de progres social, economic şi politic. Ca şi întreaga sa concepţie economică, opiniile sale cu privire la finanţe şi credit, poartă amprenta originalităţii, a contribuţiilor sale personale, în care se reflectau realităţile şi necesităţile social-economice specifice perioadei în care se făurea România modernă.

Ţinînd seama de influenţa fenomenelor sociale, economice şi politice asupra evoluţiei finanţelor statului român de după Unire, Ion Ionescu de la Brad a abordat şi analizat bugetul statului pe baza unei profunde cunoaşteri a realităţilor social-economice din ţara noastră. În concepţia sa, bugetul statului nu era o simplă listă de „luaturi“ şi de „daturi“, ci îl considera ca expresie financiară a puterii economice a ţării.

Respingînd categoric impunerea în cote fixe, el se pronunţa pentru introducerea impunerii proporţionale, afirmînd, în 1860 că : **„...dreptatea este în impozitul proporţional“** [7]). Fără să depăşească în fond înţelegerea burgheză a egalităţii în suportarea sarcinilor fiscale, revendicarea principiului echităţii impunerii avea un caracter progresist, democratic. El a fost adeptul impozitului consimţit. Preocupările sale cu privire la izvoarele care să alimenteze veniturile statului, vizau, în special, valorificarea superioară a bogăţiilor naţionale.

Observator atent al fenomenelor social-economice care aveau loc în ţara noastră, Ion Ionescu de la Brad a abordat competent multiple aspecte cu privire la rolul creditului — privit ca o categorie valorică — şi al băncilor, mai cu seamă în economia rurală. Combătînd cu fermitate camăta, pe care o considera „robie prin bani“, demascînd caracterul ei spoliator, el milita pentru organizarea creditului cu o dobîndă mică accesibilă micilor producători.

Intuind rolul statisticii în cercetarea mişcărilor ce se produc în lumea fenomenelor colective, cu toate implicaţiile privind creşterea, descreşterea, diversificarea şi modificările structurale ale acestor fenomene, Ion Ionescu **a adus contribuţii meritorii în teoria şi practica statisticii.**

Consemnînd concepţia sa asupra obiectului statisticii — pe care o considera ca o ştiinţă socială de sine stătătoare, care studiază acele fapte sociale ce pot fi prezentate sub formă numerică — remarcăm totodată şi aprecierile pe care el le-a făcut cu privire la raportul statisticii cu economia politică. Privind statistica în funcţiile ei auxiliare faţă de economia politică, el sublinia rolul ei de a ilustra legile formulate de economia politică, sau de a le fundamenta cu material faptic [8]).

Un interes deosebit găsim la gînditorul român pentru problemele metodologice. Metodologia preconizată de Ion Ionescu de la Brad cu privire la recensăminte dă temei ca el să fie considerat întemeietor al metodologiei ştiinţifice la noi în acest domeniu. Totodată, remarcăm contribuţia sa la formarea terminologiei ştiinţifice româneşti în statistică.

Om din popor, trăind în mijlocul poporului şi luptînd pentru promovarea intereselor acestuia, Ion Ionescu de la Brad a subliniat mereu că singura cale pe care se poate promova progresul social şi economic în ţara noastră este valorificarea eficientă a resurselor noastre proprii, prin munca perseverentă a poporului. Deşi Ionescu de la Brad s-a ocupat cu precădere de problemele dezvoltării agriculturii, nu poate fi ignorată poziţia sa de militant al industrializării ţării noastre. Sesizînd interdependenţa dintre ramurile economiei naţionale, el concepea dezvoltarea economică a ţării noastre ca un tot armonios, în care toate ramurile producţiei materiale să fie stimulate, în funcţie de condiţiile concret-istorice existente, în scopul promovării intereselor vitale ale naţiunii române.

Încă în 1847, I. Ionescu sublinia necesitatea dezvoltării atît a agriculturii cît şi a industriei şi comerţului. Iar cu un an mai tîrziu, el remarca rolul industriei în dezvoltarea economiei, considerînd că ţara noastră va putea ajunge în rîndul ţărilor avansate din punct de vedere economic numai pe calea industrializării.

PROBLEMA fundamentală a epocii în care s-a format şi s-a afirmat gîndirea economică a lui Ion Ionescu de la Brad a fost cea a înlocuirii modului de producţie feudal cu cel capitalist. Problema agrară — care ocupa un loc central în problematica aşa de complexă a gîndirii economice româneşti din secolul al XIX-lea — se punea pe acest fond. Accepţiunea şi sensul esenţial al rezolvării problemei agrare în condiţiile secolului al XIX-lea în România era împroprietărirea ţăranilor. Şi Ion Ionescu de la Brad a fost unul dintre cei mai de seamă militanţi pentru emanciparea ţăranilor prin împroprietărire.

Fiind unul din cei mai reprezentativi gînditori ai şcolii noastre naţionale de gîndire economică, Ion Ionescu de la Brad rămîne un autentic economist care s-a situat în mod consecvent pe poziţii democratice în lupta pentru progres economic în patria noastră. În esenţă, gîndirea şi activitatea social-economică a lui Ion Ionescu de la Brad poartă caracteristica fundamentală a democratismului revoluţionar : promovarea nemijlocită a aspiraţiilor legitime ale ţărănimii pe calea emancipării social-economice, a progresului şi civilizaţiei.

Opera economică a lui Ion Ionescu de la Brad constituie o parte importantă a patrimoniului culturii româneşti. Prin consistenţa sa, prin vasta arie de cuprindere a problemelor economice, prin umanismul său şi prin bogatul fond de idei cu multe elemente de permanenţă, opera economică a lui Ion Ionescu de la Brad se bucură de o înaltă preţuire.

Pionier în domeniul de activitate de importanţă vitală pentru dezvoltarea social-economică a patriei noastre, patriot legat de poporul său, Ion Ionescu de la Brad se înscrie în istoria social-politică a României, a dezvoltării ştiinţelor în ţara noastră, ca o figură luminoasă a secolului al XIX-lea, ca unul dintre înaintaşii de ieri cărora generaţiile de azi din România socialistă, îi aduc toată cinstirea şi preţuirea.

conf. dr. C. NICULICIOIU
Universitatea Al. I. Cuza-Iaşi

1) Antologia gîndirii româneşti. Secolele XV—XIX, partea I-a, Editura politică, Bucureşti, 1967, p. 333
2) Ion Ionescu (de la Brad), Agricultura română de la Brad, Roman, 1866, p. 150.
3) Ion Ionescu de la Brad, Opere agricole, vol. I. Editura Academiei R. S. România, Buc., 1968, p. 44
4) Ibidem, p. 43
5) Ion Ionescu, Calendar pentru bunul cultivator, 1861, p. 40
6) Ion Ionescu de la Brad. Compte-rendu de l'administration des domaines de Son Altesse le Grand Vezir Rechid-Pacha, depuis le I-er Mars 1853 jusqu-au 1-ar Mai 1854, Bucureşti, 1866, p. 9
7) I.I. Un nou sistem financiar, în „Texte din literatura economică în România. Secolul XIX“, vol. I, Edit. Academiei R.S.R., Buc. 1970, p. 169.
8) Povăţuiri pentru catagrafia Moldovei..., Iaşi, 1859, p. 2—3

←

3.1. Munca socială și produsul muncii în socialism. Procesul diviziunii muncii. Forma marfă a produsului muncii. Productivitatea muncii în socialism.

3. 2. Valoarea și prețul în economia socialistă. Legea valorii și mecanismul prețurilor. Folosirea legii valorii și a prețurilor în stabilirea optimului economic și a echilibrului economic dinamic în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

3. 3. Planicitatea economiei naționale.

3. 4. Folosirea eficientă a mijloacelor materiale de producție.

3. 5. Utilizarea deplină și eficientă a forței de muncă. Pregătirea și perfecționarea cadrelor.

3. 6. Cheltuielile de producție.

3. 7. Plusprodusul și formele sale. Renta funciară în socialism.

3. 8. Producerea produsului social și a venitului național.

4. Mecanismul procesului de repartiție.

4. 1. Repartiția produsului social și a venitului național. Optimul corelației dintre acumulare și consum.

4. 2. Acumularea socialistă. Rata înaltă a acumulării. Investițiile și eficiența lor economică.

4. 3. Fondul de consum și repartiția după muncă. Cointeresarea și răspunderea materială în socialism.

5. Mecanismul procesului de circulație.

5. 1. Piața, comerțul și prestările de servicii. Raportul plan-piață. Piața internă și piața externă.

5. 2. Sistemul prețurilor.

5. 3. Circulația bănească și creditul.

6. Consumul în socialism.

7. Procesul reproducției sociale.

7. 1. Procesul de ansamblu al reproducției și creșterea economică în socialism.

7. 2. Creșterea nivelului de trai material și spiritual al oamenilor muncii, scopul fundamental al producției sociale, al întregii politici a P.C.R.

8. Organizarea, planificarea și conducerea științifică a economiei naționale.

8. 1. Organizarea și conducerea unitară a economiei naționale.

8. 2. Planificarea economiei naționale. Planul și bugetul de stat.

8. 3. Gestiunea economică proprie.

9. Eficiența întregii activități economice în socialism.

10. Circuitul economic mondial.

10. 1. Sistemul mondial socialist.

10. 2. Relațiile economice dintre țările cu sisteme sociale diferite. Relațiile de cooperare economică internațională.

10. 3. Participarea R.S. România la circuitul economic mondial.

11. Socialismul și comunismul.

UNIVERSITATEA „BABEȘ - BOLYAI - CLUJ"

Cursul pentru studenții Facultății de studii economice

A. OBIECTUL ȘI METODA ECONOMIEI POLITICE MARXIST - LENINISTE

Cap. I. Modul de producție
Cap. II. Legile economice
Cap. III. Definirea economiei politice ca știință
Cap. IV. Metoda economiei politice marxist-leniniste

B. MODUL DE PRODUCȚIE CAPITALIST

Cap. V. Marfa - celulă economică a societății burgheze
Cap. VI. Mecanismul producerii și sporirii plusvalorii
Cap. VII. Circuitul și rotația capitalului
Cap. VIII. Profitul și prețul de producție
Cap. IX. Capitalul comercial și profitul comercial
Cap. X. Capitalul de împrumut și dobînda
Cap. XI. Societățile pe acțiuni. Capitalul fictiv
Cap. XII. Renta funciară capitalistă
Cap. XIII. Reproducția capitalului individual
Cap. XIV. Concentrarea și centralizarea producției și a capitalului. Formarea și evoluția monopolurilor capitaliste
Cap. XV. Capitalul monopolist financiar
Cap. XVI. Profitul monopolist și prețul de monopol
Cap. XVII. Transformarea capitalismului monopolist în capitalism monopolist de stat. Esența capitalismului monopolist de stat.
Cap. XVIII. Venitul național
Cap. XIX. Modelul marxist al realizării produsului social total
Cap. XX. Proprietatea de stat în condițiile capitalismului contemporan și tendințele evoluției ei
Cap. XXI. Contradicțiile reproducției capitaliste. Crizele economice. Particularitățile reproducției capitalului social în condițiile capitalismului monopolist de stat
Cap. XXII. Programarea și prognozarea economiei capitaliste. Mecanismul spontan și reglarea dirijată a proceselor economice
Cap. XXIII. Finanțele de stat și reproducția capitalului social
Cap. XXIV. Militarizarea economiei capitaliste în principalele țări capitaliste
Cap. XXV. Circulația bănească în condițiile capitalismului contemporan. Politica monetară — instrument de reglare monopolist-statală
Cap. XXVI. Formarea sistemului economic mondial al capitalismului
Cap. XXVII. Piața capitalistă mondială și comerțul internațional
Cap. XXVIII. Relațiile valutare internaționale în condițiile capitalismului contemporan
Cap. XXIX. Exportul de capital
Cap. XXX. Monopolurile internaționale. Integrarea imperialistă
Cap. XXXI. Neocolonialismul
Cap. XXXII. Situația clasei muncitoare și a celorlalte pături de oameni ai muncii și evoluția ei în condițiile capitalismului
Cap. XXXIII. Locul istoric al capitalismului monopolist de stat
Cap. XXXIV. Criza generală a capitalismului

C. MODUL DE PRODUCȚIE SOCIALIST

Cap. I. Necesitatea și inevitabilitatea istorică a trecerii la socialism
Cap. II. Conținutul și trăsăturile economiei de tranziție
Cap. III. Crearea bazei tehnico-materiale a socialismului
Cap. IV. Conținutul și trăsăturile etapei și procesului de făurire a societății multilateral dezvoltate
Cap. V. Proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție
Cap. VI. Scopul nemijlocit al producției socialiste. Legea economică fundamentală
Cap. VII. Munca socială și produsul ei în socialism. Forma marfă a produsului muncii în socialism
Cap. VIII. Acțiunea legii valorii în economia socialistă
Cap. IX. Planicitatea — forma generală de mișcare și funcționare a economiei socialiste. Structura funcțională și organizatorică a economiei socialiste
Cap. X. Economicul și politicul în socialism. Rolul economic al statului socialist
Cap. XI. Fondurile întreprinderilor socialiste. Circuitul și rotația lor
Cap. XII. Repartiția după muncă. Formele produsului necesar
Cap. XIII. Structura și nivelul cheltuielilor de producție. Căile de reducere a acestora
Cap. XIV. Plusprodusul și principalele lui forme. Rentabilitatea unităților economice socialiste
Cap. XV. Formarea prețurilor. Tipurile de prețuri în socialism. Sistemul de prețuri existent în țara noastră
Cap. XVI. Productivitatea muncii și eficiența economică. Factorii de creștere ai acestora
Cap. XVII. Gestiunea economică și principalele ei trăsături
Cap. XVIII. Relațiile financiare și de credit
Cap. XIX. Circulația mărfurilor în socialism. Raportul plan-piață
Cap. XX. Producerea și repartiția produsului social și a venitului național în socialism
Cap. XXI. Acumularea în economia socialistă. Creșterea economică și factorii ei
Cap. XXII. Consumul în socialism
Cap. XXIII. Reproducția forței de muncă
Cap. XXIV. Modelul realizării produsului social în socialism
Cap. XXV. Sistemul proporțiilor economice. Optimul economic
Cap. XXVI. Formarea sistemului economic mondial socialist
Cap. XXVII. Conținutul și trăsăturile diviziunii internaționale socialiste a muncii. Formele legăturilor economice dintre țările socialiste. Integrarea socialistă
Cap. XXVIII. Relațiile economice dintre țări cu sisteme social-economice deosebite. Locul României în diviziunea mondială a muncii
Cap. XXIX. Trecerea de la socialism la comunism.

(Va urma)

PROGRAMELE CURSULUI DE ECONOMIE POLITICĂ

PROGRAMUL elaborat de P.C.R. privind ridicarea nivelului de pregătire politico-ideologică a maselor pune sarcini deosebite în fața catedrelor de științe sociale, din învățămîntul superior. Acestea trebuie să asigure formarea la tînăra generație a concepției revoluționare, marxist-leniniste, despre lume și societate. Elaborat în lumina acestor sarcini Programul unitar al predării științelor sociale, introdus în acest an în învățămîntul superior, a dus la extinderea rolului economiei politice, prin cuprinderea ei în planul de învățămînt al tuturor facultăților și prin mărirea, în multe cazuri, a numărului de ore afectate studiului acestei discipline.

Eficiența cognitivă și educațională a predării acestui curs depinde într-o măsură hotărîtoare de pregătirea cadrelor și de îmbunătățirea conținutului și a metodelor de predare și seminarizare a economiei politice.

Un rol important în acest sens îl joacă perfecționarea programelor, pe baza cărora se predă cursul de economie politică. Publicăm, într-o formă concisă, programele elaborate la începutul anului școlar de catedrele de economie politică (sau de științe sociale) de la Academia de Studii Economice, Universitățile din București, Cluj, Timișoara, Iași, de la Institutul medico-farmaceutic din Cluj, precum și programa pentru învățămîntul tehnic și agronomic, cu scopul de a mijloci un schimb de opinii cu privire la căile perfecționării în continuare a predării economiei politice, ținînd seama mai ales de sarcina elucidării ample și profunde a problemelor etapei actuale ale construcției socialiste din țara noastră, precum și a proceselor și fenomenelor noi din economia capitalistă.

Cadrele didactice, cercetătorii științifici, precum și toți cei care au contingență cu predarea economiei politice sînt invitați a participa la această dezbatere.

ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE

1. **Obiectul și metoda economiei politice.**
Critica definițiilor burgheze date economiei politice. Contribuția P.C.R. la dezvoltarea economiei politice marxist-leniniste.

I. ECONOMIA POLITICĂ A CAPITALISMULUI

Secțiunea întîi : **Stadiile dezvoltării capitalismului.**

2. **Capitalismul liberei concurențe. Geneză și caracterizare.**

3. **Capitalismul monopolist.**
Locul istoric al capitalismului și criza generală a capitalismului. Capitalismul monopolist de stat — formă de existență a capitalismului monopolist.

Revoluția tehnico-științifică contemporană și economia capitalistă. Combaterea teoriilor burgheze despre „revitalizarea capitalismului".

Secțiunea a doua : **Mecanismul exploatării capitaliste în epoca contemporană.**

4. **Producerea și realizarea valorii în capitalismul contemporan.**
Critica teoriilor burgheze contemporane cu privire la valoare și bani. Factorii care influențează mișcarea prețurilor în capitalismul contemporan. Contradicțiile mărfii. Acțiunea legii valorii.

5. **Plusvaloarea în capitalismul contemporan.**
Producerea plusvalorii. Rata și masa plusvalorii în condițiile revoluției tehnico-științifice. Esența de clasă și critica teoriei „relațiilor umane".

6. **Acumularea capitalistă și situația clasei muncitoare în condițiile actuale.**
Situația economică a clasei muncitoare în capitalismul contemporan. Lupta economică și politică a oamenilor muncii împotriva exploatării și dominației monopoliste.

7. **Circuitul și rotația capitalului.**
Efectele revoluției tehnico-științifice contemporane asupra rotației și reînnoirii capitalului fix.

8. **Concurența și profitul industrial în capitalismul contemporan.**
Statul și profitul de monopol. Prețul de monopol. Importanța politică a teoriei marxiste a profitului.

9. **Renta funciară în capitalismul contemporan.**
Tendințe și particularități ale rentei sub influența revoluției tehnico-științifice. Unitatea de interese fundamentale ale maselor țărănești și ale proletariatului.

10. **Capitalul comercial în perioada postbelică.**
Monopolurile în comerț. Sistemul exploatării în comerț.

11. **Băncile și operațiunile lor.**
Monopolurile bancare și profitul bancar. Circulația bănească. Inflația și consecințele ei social-economice.

Secțiunea a treia : **Dominația monopolistă-statală în epoca postbelică.**

12. **Capitalul financiar — categorie specifică capitalismului monopolist.**
Căile extinderii oligarhiei financiare. Combaterea teoriei burgheze a difuziunii proprietății capitaliste.

13. **Cauzele dezvoltării capitalismului monopolist de stat în perioada postbelică și principalele lui forme de manifestare.**
Contradicțiile și limitele intervenției statului capitalist în economie. Critica teoriei convergenței sistemelor social-economice.

Secțiunea a patra : **Creșterea economică în capitalismul contemporan.**

14. **Venitul național în capitalismul contemporan.**
Critica teoriilor burgheze contemporane cu privire la producerea, repartizarea și utilizarea venitului național.

15. **Reproducția lărgită în capitalismul contemporan.**
Intervenția crescîndă a statului în procesul reproducției. Complexul militar-industrial și influența lui asupra reproducției.

16. **Contradicțiile reproducției capitaliste în epoca contemporană.**
Ciclul economic postbelic și particularitățile lui.

17. **Creșterea economică în capitalism.**
Conținutul apologetic al unor modele burgheze ale creșterii economice.

Secțiunea a cincea : **Sistemul mondial capitalist.**

18. **Trăsăturile caracteristice ale sistemului mondial capitalist.**
Decalaje tehnico-economice în sistemul mondial capitalist.

19. **Comerțul internațional capitalist în perioada postbelică.**
Prețurile pe piața mondială capitalistă.

20. **Exportul de capital în perioada postbelică și implicațiile sale social-economice.**

21. **Piața internațională a forței de muncă.**
Cauzele și consecințele social-economice ale migrației internaționale a forței de muncă.

22. **Relațiile valutare și de credit internațional capitaliste.**
Balanța de plăți externe. Forme actuale ale crizei relațiilor valutare.

23. **Integrarea monopolistă și contradicțiile interimperialiste.**

24. **Adîncirea dezvoltării inegale a țărilor imperialiste în perioada postbelică;**
Efecte social-economice ale dezvoltării inegale.

→

Secţiunea a şasea : **Economia ţărilor în curs de dezvoltare.**

25. **Formarea economiei ţărilor în curs de dezvoltare.**
Locul ţărilor în curs de dezvoltare în sistemul mondial capitalist. Neocolonialismul şi formele lui de manifestare.
Legităţile transformărilor social-economice în ţările în curs de dezvoltare. Relaţiile economice ale României cu ţările în curs de dezvoltare.

II. ECONOMIA POLITICĂ A SOCIALISMULUI

1. **Economia politică a socialismului şi însemnătatea ei în opera de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate.**
Locul economiei politice în sistemul ştiinţelor economice.
2. **Obiectiv şi subiectiv în construcţia economică. Rolul conducător al Partidului Comunist Român în construirea şi dezvoltarea economiei socialiste.**

Secţiunea întîi : **FUNDAMENTELE ECONOMIEI SOCIALISTE.**

3. **Formarea economiei socialiste.**
Raportul dintre naţional şi internaţional în construcţia economică. Trăsăturile caracteristice ale societăţii socialiste multilateral dezvoltate.
4. **Structura economiei naţionale. Baza tehnică-materială a socialismului şi perfecţionarea ei.**
Industrializarea socialistă — temelie a progresului economico-social al ţării. Dezvoltarea intensivă şi multilaterală a agriculturii.
5. **Sistemul socialist al relaţiilor de producţie.**
Proprietatea socialistă — relaţie economică primordială şi bază a democratismului în întreaga viaţă economică şi socială.
6. **Munca socială.**
Procesul socialist de producţie şi cel de valorificare.
7. **Legea economică fundamentală a socialismului. Creşterea bunăstării materiale şi spirituale a poporului — ţelul suprem al politicii partidului nostru.**
8. **Legea dezvoltării planice, proporţionale a economiei naţionale. Echilibrul economic.**
9. **Producţia de mărfuri, banii şi legea valorii.**
Folosirea pîrghiilor valorice în conducerea planificată a economiei naţionale.
10. **Productivitatea muncii şi rolul ei decisiv în ridicarea eficienţei economice.**

Secţiunea a doua : **MECANISMUL DE FUNCŢIONARE A ECONOMIEI SOCIALISTE.**

11. **Mecanismul general al acţiunii legilor economice obiective.**
Sistemul de nevoi, de interese şi de stimulente materiale. Contradicţiile economice şi modul lor de rezolvare. Eficienţa întregii activităţi economice în socialism.
12. **Rolul economic al statului socialist şi creşterea lui.**
Principiile fundamentale ale conducerii economiei naţionale. Teoria deciziei în economia socialistă.
13. **Concentrarea şi centralizarea producţiei şi structura organizatorică a economiei.**
14. **Gestiunea economică proprie.**
Contractele economice. Pîrghiile economico-financiare şi cointeresarea materială a unităţilor.
15. **Fondurile unităţilor socialiste şi modalităţile de sporire a eficienţei cu care sînt utilizate.**
16. **Preţul de cost în economia socialistă.**
17. **Sistemul de preţuri în socialism şi direcţiile de perfecţionare a lui.**
18. **Repartiţia după muncă.**
Sistemul stimulării şi răspunderii materiale a lucrătorilor. Raportul dintre cointeresarea materială şi stimularea morală.
19. **Venitul net şi rentabilitatea în economia socialistă.**

Secţiunea a treia : **CREŞTEREA ECONOMICĂ ÎN SOCIALISM.**

20. **Creşterea economică, tipurile şi factorii ei.**
21. **Venitul naţional.**
Producerea şi repartiţia lui în socialism.
22. **Acumularea şi consumul.**
Optimizarea raportului dintre fondul de acumulare şi fondul de consum.
23. **Reproducţia socialistă.**
Caracterul dinamic al corelaţiilor fundamentale ale economiei naţionale.
24. **Modelarea şi prognoza creşterii economice în socialism. Optimul economic.**
25. **Piaţa internă şi externă în economia socialistă.**
Rolul marketing-ului. Balanţa comercială.
26. **Relaţiile financiare şi de credit şi rolul lor în procesul dezvoltării şi creşterii economice. Balanţa de plăţi.**
27. **Circulaţia monetară şi problemele stabilităţii monedei în socialism.**

Secţiunea a patra : **SISTEMUL ECONOMIC MONDIAL SOCIALIST.**

28. **Trăsăturile sistemului economic mondial socialist.**
Principiile fundamentale ale raporturilor dintre statele socialiste.
29. **Raporturile economice dintre statele socialiste ; formele şi dinamica lor.**
Colaborarea şi cooperarea economică şi tehnică. C.A.E.R. Rolul activ al României în promovarea şi dezvoltarea colaborării şi cooperării economice cu toate ţările socialiste.
30. **Relaţiile dintre ţările socialiste şi ţările cu alte orînduiri sociale — parte componentă a circuitului economic mondial.**

★

31. **Caracteristicile fundamentale ale procesului de făurire a economiei comuniste.**

UNIVERSITATEA DIN BUCUREŞTI

Programa pentru Facultatea de Filozofie

INTRODUCERE : Obiectul şi metoda economiei politice. Însemnătatea studierii economiei politice pentru formarea conştiinţei revoluţionare, marxist-leniniste, a maselor.

A. CAPITALISMUL CONTEMPORAN

Secţiunea I. **Trăsăturile fundamentale şi evoluţia modului de producţie capitalist**

1. Capitalismul — formă dezvoltată a producţiei de mărfuri. Caracterizarea generală a capitalismului.
2. Capitalismul monopolist. Criza generală a capitalismului.
3. Esenţa şi formele capitalismului monopolist de stat.
Formele proprietăţii în capitalismul contemporan.
4. Concentrarea producţiei şi monopolurile.
5. Capitalul financiar şi oligarhia financiară. Sistemul de credit în capitalismul contemporan.
6. Concurenţa şi formele ei în capitalismul contemporan.
Piaţa şi dirijismul economic.

Secţiunea II. **Sistemul exploatării în capitalismul contemporan**

7. Procesul de producere a plusvalorii şi creşterea complexităţii relaţiilor de exploatare în condiţiile dominaţiei monopolurilor şi ale capitalismului monopolist de stat.
8. Profitul mediu şi profitul de monopol : esenţa şi căile obţinerii profitului de monopol.
9. „Relaţiile umane“, sistemul participării etc. şi locul lor în ansamblul relaţiilor capitaliste contemporane.
10. Legea valorii şi preţurile în condiţiile capitalismului contemporan. Inflaţia şi consecinţele ei social-economice.
11. Relaţiile agrare în ţările capitaliste dezvoltate în perioada actuală.
12. „Politica veniturilor“ şi conţinutul ei social-politic. Discrepanţele sociale şi inconsistenţa teoriei „revoluţiei în venituri“.

Secţiunea III. **Economia mondială capitalistă şi contradicţiile ei în etapa actuală**

13. Etapele şi factorii constituirii sistemului mondial al economiei capitaliste. Trăsăturile sistemului mondial capitalist. Critica teoriilor burgheze despre relaţiile economice internaţionale.
14. Monopolurile internaţionale. Integrarea capitalistă şi trăsăturile ei.
15. Dezvoltarea inegală şi decalajele economice în lumea capitalistă.
16. Comerţul exterior şi piaţa mondială capitalistă.
17. Sistemul valutar capitalist şi contradicţiile sale în etapa actuală.
18. Locul ţărilor în curs de dezvoltare în economia mondială capitalistă. Căile obţinerii şi consolidării independenţei economice a tinerelor state.

Secţiunea IV. **Reproducţia capitalistă şi factorii care o influenţează în perioada actuală**

19. Producţie şi reproducţie. Venitul naţional. Reproducţia capitalistă lărgită şi contradicţiile ei.
20. Revoluţia tehnico-ştiinţifică şi dezvoltarea contradictorie a forţelor de producţie.
21. Acumularea capitalistă şi trăsăturile ei actuale.
22. Statul burghez şi formele intervenţiei sale în economie.
Limitele intervenţiei statului ; critica teoriilor burgheze privitoare la capitalismul monopolist de stat.
23. Militarizarea şi consecinţele ei economico-sociale ; complexul militar-industrial şi trăsăturile lui.
24. Ciclul capitalist şi formele lui de manifestare în perioada postbelică. Critica teoriilor burgheze cu privire la ciclul capitalist şi la factorii creşterii economice.
25. Schimbări intervenite în structura socială şi lupta de clasă în capitalismul contemporan. Procesul revoluţionar mondial şi tendinţa istorică a orînduirii capitaliste.

B. SOCIALISMUL

Secţiunea I. **Introducere.**

1. Formarea economiei socialiste în România. General şi particular în construirea socialismului.
2. Caracterizarea generală a societăţii socialiste multilateral dezvoltate.

Secţiunea II. **Producţia, repartiţia, circulaţia**

3. Sistemul relaţiilor socialiste de producţie ; direcţiile perfecţionării relaţiilor de producţie în etapa actuală.
4. Baza tehnico-materială a socialismului. Industrializarea socialistă. Formarea unei agriculturi moderne. Repartiţia teritorială a forţelor de producţie.
5. Forţa de muncă ; pregătirea şi utilizarea ei raţională.
6. Procesul de producţie în socialism ; proces de muncă şi proces de valorificare. Scopul producţiei socialiste în socialism.
7. Dezvoltarea planică, legitate a economiei socialiste.
8. Repartiţia fondului de consum în socialism. Stimulente morale, stimulente materiale şi echitate socialistă.
9. Valoarea şi preţul în socialism.
10. Circulaţia mărfurilor. Piaţa în socialism şi căile studierii ei. Contractele economice.
11. Relaţiile financiare şi de credit. Circulaţia bănească în socialism.

Secţiunea III. **Conducerea şi planificarea activităţii economice**

12. Conducerea unitară a economiei — trăsătură esenţială a socialismului.
13. Conţinutul şi principiile planificării socialiste. Rolul planului de stat în conducerea unitară a economiei naţionale.
14. Metodele planificării. Prognozele, balanţele şi sistemul informaţional.
15. Întreprinderile şi centralele în noul sistem de conducere în ţara noastră. Gestiunea economică. Structurile organizatorice ale întreprinderii şi factorii îmbunătăţirii lor.

Secţiunea IV. **Eficienţa întregii activităţi economice**

16. Productivitatea muncii sociale şi căile ridicării ei continue.
17. Calitatea produselor.
18. Fondurile de producţie ; eficienţa utilizării lor.
19. Reducerea cheltuielilor materiale şi a preţului de cost.
20. Venitul net şi rentabilitatea întreprinderilor socialiste.

Secţiunea V. **Procesul de ansamblu al producţiei socialiste. Acumularea şi consumul.**

21. Produsul social şi venitul naţional.
22. Acumularea socialistă şi rolul ei în dezvoltarea economico-socială. Politica de investiţii.
23. Consumul populaţiei ; ridicarea nivelului de trai obiectiv suprem al polticii P.C.R.
24. Reproducţia socialistă. Creşterea economică şi factorii ei în socialism. Echilibrul şi optimul economic.

Secţiunea VI. **Economia socialistă şi circuitul mondial**

25. Relaţiile economice dintre ţările socialiste.
Principiile care stau la baza relaţiilor între ţările socialiste.
26. Relaţiile economice între ţările cu orînduiri sociale diferite.
27. Legităţile trecerii de la socialism la comunism.

UNIVERSITATEA DIN TIMIŞOARA

Ştiinţa economiei politice

Rolul economiei politice marxist-leniniste în transformarea revoluţionară a societăţii, în formarea conştiinţei revoluţionare a maselor.

I. ECONOMIA POLITICĂ A CAPITALISMULUI

1. **Stadiile dezvoltării modului de producţie capitalist.**
2. **Mecanismul exploatării în capitalismul contemporan.**
2. 1. Producţia şi realizarea valorii.
2. 2. Producţia şi realizarea plusvalorii. Producerea plusvalorii în condiţiile revoluţiei tehnico-ştiinţifice şi dominaţiei monopolist-statale. Forme actuale de existenţă şi de manifestare ale capitalului. Acţiunea legii plusvalorii şi împărţirea plusvalorii între diferite categorii de capitalişti în condiţiile capitalismului monopolist de stat. Rolul cercetării ştiinţifice în sporirea profiturilor monopoliste. Exploatarea în unităţile de cercetare.
2. 3. Acumularea capitalului şi situaţia clasei muncitoare. Efectele şi formele noi ale concentrării şi centralizării capitalului în perioada postbelică. Adîncirea procesului înstrăinării şi a procesului de proletarizare a maselor. Situaţia intelectualităţii. Raporturile între salariu şi capital.
3. **Reproducţia capitalului social în perioada postbelică.**
3. 1. Producerea şi utilizarea venitului naţional. Bugetul de stat — instrument al dominaţiei monopolist-statale.
3. 2. Reproducţia lărgită în capitalismul contemporan. Complexul militar-industrial şi reproducţia capitalistă.
3. 3. Ciclul economic postbelic şi particularităţile lui. Conţinutul şi efectele contradictorii ale măsurilor de dirijare a economiei, ale folosirii prognozelor economice, ale politicii monetare, fiscale şi de credit.
3. 4. Creşterea economică în capitalismul contemporan. Critica modelelor capitaliste ale „creşterii economice“.
4. **Sistemul mondial capitalist.**
4. 1. Caracterizarea generală a economiei mondiale capitaliste contemporane.
4. 2. Exportul de capital în perioada postbelică.
4. 3. Comerţul internaţional şi politici comerciale. Tendinţa preţurilor pe piaţa mondială capitalistă.
4. 4. Piaţa internaţională a forţei de muncă. Migraţia specialiştilor cu înaltă calificare.
4. 5. Relaţiile valutare şi creditul internaţional.
4. 6. Împărţirea economică a lumii capitaliste între marile puteri şi uniuni monopoliste. Concentrarea şi centralizarea capitalului monopolist internaţional. Blocurile militare imperialiste şi rolul lor în împărţirea economică a lumii capitaliste. Integrarea capitalistă şi consecinţele ei asupra raporturilor economice internaţionale.
4. 7. Dezvoltarea economică şi politică, inegală şi în salturi a ţărilor capitaliste în perioada postbelică.
5. **Economia ţărilor în curs de dezvoltare.**
5. 1. Caracterizare generală a dinamicii şi structurii social-economice a ţărilor în curs de dezvoltare.
5.2. Legităţile generale ale dezvoltării susţinute social-economice a ţărilor în curs de dezvoltare.
5.3. Participarea ţărilor slab dezvoltate la circuitul economic mondial. Rolul colaborării noilor state cu ţările socialiste în dezvoltarea lor independentă şi suverană.

II. ECONOMIA POLITICĂ A SOCIALISMULUI

1. **Economia politică a socialismului, — parte integrantă a teoriei revoluţionare marxist-leniniste, instrument de formare a conştiinţei socialiste, revoluţionare a maselor.**
Locul economiei politice în sistemul de conducere ştiinţifică a societăţii socialiste multilateral dezvoltate. Ştiinţa economică — forţă de producţie. Contribuţia originală a P.C.R. la dezvoltarea economiei politice marxist-leniniste a socialismului.
2. **Caracterizarea generală a modului de producţie socialist.**
2. 1. Forţele de producţie în societatea socialistă. Făurirea bazei tehnice-materiale a socialismului.
Industrializarea socialistă. Resursele naturale ale economiei naţionale. Resursele de forţă de muncă. Progresul tehnico-ştiinţific. Unitatea între repartizarea teritorială, dezvoltarea şi folosirea deplină şi raţională a forţelor de producţie cu maximum de eficienţă economică. Utilizarea deplină şi eficientă a forţelor proprii — elementul fundamental al făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate.
2. 2. Relaţiile de producţie socialiste.
Proprietatea socialistă. Funcţiile relaţiilor socialiste în sferele reproducţiei sociale — producţia nemijlocită, repartiţia, schimbul şi consumaţia. Relaţia fundamentală în socialism. Unitatea dialectică a calităţii de producător şi de proprietar a omului muncii în socialism. Perfecţionarea relaţiilor de producţie în etapa făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate. Legile economice şi contradicţiile economiei în socialism. Economicul şi politicul în socialism. Rolul crescînd al factorului conştient în organizarea şi conducerea producţiei sociale. Rolul conducător al P.C.R. în viaţa social-economică a României socialiste. Rolul economic al statului socialist.
2. 3. Formarea şi dezvoltarea sistemului economic socialist în România. Legităţile generale ale revoluţiei şi construcţiei socialiste. General şi particular în construcţia economică. Construirea socialismului în condiţiile concret-istorice ale României. Victoria deplină şi definitivă a socialismului în România. Etapa făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate.
3. **Mecanismul procesului producţiei sociale.**

INFLAȚIA CA FORMĂ DE MANIFESTARE A LEGII CIRCULAȚIEI BĂNEȘTI ÎN CAPITALISMUL CONTEMPORAN

EVOLUȚIA economiei mondiale capitaliste din perioada postbelică evidențiază complexitatea și interdependența economiilor naționale, interferențele de o intensitate mai mare sau mai mică între procesele, fenomenele economice și cele social-politice. Amploarea desfășurării revoluției științifice-tehnice contemporane, a dezvoltării capitalismului monopolist de stat, își pune amprenta asupra întregului proces de reproducție capitalistă, provocînd fenomene noi, forme noi de manifestare a legilor economice ale producției și circulației capitaliste. Aceste modificări în mecanismul economic capitalist se reflectă în noi fenomene sociale și politice, provoacă schimbări în evoluția sistemului de contradicții ale capitalismului.

Pentru economiștii marxiști, studierea complexității economiei capitaliste contemporane reprezintă o sarcină de prim ordin. Referindu-se la aceasta, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat la consfătuirea de lucru a activului din domeniul ideologiei și al activității politice și cultural-educative: **„Este necesar, să analizăm capitalismul, imperialismul de astăzi, pentru că nu ne mai putem mulțumi numai cu repetarea tezelor vechi, deoarece au avut loc schimbări serioase — și dacă nu ținem seama de ele, ajungem, cîteodată, la concluzii greșite“ 1).**

Dezvăluirea schimbărilor cantitative și calitative din economia capitalistă actuală, implică cercetarea conținutului legilor economice, ale formelor noi de manifestare a acestora. Una dintre aceste legi, asupra căreia vrem să ne oprim în continuare este legea circulației bănești care are o mare influență asupra mecanismului reproducției capitaliste.

„Legile circulației bănești reale apar puse cu capul în jos“

EFECTUÎND o profundă analiză a economiei capitaliste premonopoliste, K. Marx a fundamentat o teorie științifică a banilor, dezvăluind conținutul legii circulației bănești — atît pentru monedele de aur, respectiv pentru circulația reală a banilor, cît și pentru circulația semnelor valorii, al banilor de hîrtie. Analizînd necesitatea unei corelații dintre cantitatea de bani emisă în circulație și nevoile reale ale acesteia, K. Marx preciza că **„statul... poate să arunce în circulație orice cantitate de bilete de hîrtie cu orice denumiri monetare, dar odată cu acest act mecanic încetează și controlul său“ 2.** În acest sens, Marx ajunge la concluzia că circulația biletelor de hîrtie trebuie să se desfășoare în anumite limite obiective, cerute de însăși legea circulației bănești. Nerespectarea acestei limite a cantității de bani necesară circulației, reprezintă o încălcare a legii circulației bănești, care se manifestă în scăderea valorii banilor de hîrtie, în fenomenul inflație. Marx privește cantitatea banilor de hîrtie în circulație în strînsă corelație cu valoarea acestora... **„În circulația semnelor valorii, toate legile circulației bănești reale apar răsturnate și puse cu capul în jos. La o valoare de schimb dată a mărfurilor, cantitatea aurului aflat în circulație depinde de propria lui valoare, valoarea banilor de hîrtie depinde de cantitatea în care ei se află în circulație“ 3).**

Din punct de vedere metodologic, analiza conținutului și formelor de manifestare a legii capitaliste a circulației bănești, trebuie să țină seama, după părerea noastră, de sistemul bănesc adoptat în țara respectivă și implicit de relațiile monetare internaționale. Deși în esență conținutul legii circulației bănești exprimă necesitatea existenței unei anumite cantități de monedă în circulație, în perioada postbelică acțiunea acesteia a suferit o serie de modificări față de perioada etalonului-aur. Această modificare este determinată de condițiile funcționării etalonului aur-devize (Gold Exchange Standard), ale dezvoltării pieței mondiale a capitalurilor și mărfurilor, de creșterea varietății mijloacelor utilizate de politica monetară a statului monopolist, precum și de rolul jucat de organismele monetare internaționale. În ansamblul lor, aceste condiții și-au pus amprenta asupra volumului cantității de monedă din circulație.

Una din aceste forme modificate de acțiune o constituie mecanismul inflației. În perioada premonopolistă, cînd a funcționat etalonul-aur, creșterea accelerată a **prețurilor** avea loc mai ales în perioade de calamități naturale sau războaie. În S.U.A., de pildă, prețurile cu ridicata în perioada 1790—1910, au oscilat în medie în jurul valorii indicelui din preajma primului război mondial, exceptînd perioada războiului din 1812, și a războiului civil 4), cînd amplitudinea prețurilor aproape s-a dublat.

Dezvoltarea reproducției capitaliste din perioada postbelică, însă, a fost însoțită permanent de fenomenul inflației, caracterizat prin creșterea prețurilor la nivelul economiei mondiale capitaliste.

Subtilități și mărturisiri mai sincere ale teoriei burgheze

ASUPRA CONȚINUTULUI și cauzelor inflației există în literatura economică puncte de vedere diferite. Școala monetară din Chicago, reprezentată de Milton Friedman și discipolii săi, prezintă inflația ca... „o creștere regulată și susținută a prețurilor“ 5). Acest conținut dat inflației, ține seama de ideea promovată de economiștii burghezi, că o țară care încearcă a-și stimula dezvoltarea sa economică, efectuează o puternică presiune asupra resurselor disponibile, ceea ce afectează cererea de mijloace de producție, influențînd mișcarea prețurilor relative într-o direcție mereu ascendentă. Friedman consideră că resursele statului capitalist nu pot fi amplificate alături de împrumuturi și impozite și prin emisiunea de monetă... „guvernul nu poate obține resurse decît numai în două moduri: prin impozite și prin împrumuturi. Nu există trei căi“ 6). În acest mod identificîndu-se sursa de sporire a masei monetare (emisiunea de monedă) cu căile de realizare a acesteia, se evită analiza scopurilor urmărite de statul monopolist de sporire a profiturilor pe calea inflației.

Creșterea prețurilor, în contextul sporirii impozitelor pe veniturile persoanelor este prezentată doar ca o redistribuire a venitului național între aceste persoane. Se susține în acest mod existența unor interese „comune“ dintre muncitori și statul capitalist... „Guvernul nu trage profit în timp ce colectează impozite, atunci el însuși poate fi interesat ca însuși muncitorul“ 7). Este astfel, direct, dar nu fără subtilități, prezentat substratul apologetic al concluziilor școlii monetare din Chicago în teoria monetară. Inflația este „întotdeauna și pretutindeni un fenomen monetar, inflația nu este inevitabilă în perioada de dezvoltare“ 8).

Determinarea inflației ca fenomen monetar sau economic implică delimitarea **factorilor** ce influențează asupra volumului masei monetare în circulație, de **efectele** încălcării legii circulației bănești. Aceasta va evidenția inflația ca un fenomen inevitabil, o trăsătură caracteristică economiei capitaliste contemporane.

În concepția profesorului Paul Samuelson conținutul inflației cuprinde noi elemente. „Prin inflație, noi înțelegem perioada de creștere generală a prețurilor mărfurilor și factorilor de producție — creșterea prețurilor pîinii, a mașinilor, creșterea salariilor, a chiriilor etc.“ 9). În acest mod creșterea prețurilor este alăturată creșterilor de salarii fără să se precizeze decalajul dintre cele două dinamici. Se știe că inflația antrenează anumite creșteri de salarii, dar devansarea serioasă a ritmului acestora de către dinamica prețurilor afectează puterea de cumpărare a maselor muncitoare, ceea ce constituie elementul fundamental, esențial al efectelor sociale provocate de inflație asupra nivelului de trai al maselor. Ținînd seama de acest element, se poate pune în evidență inflația care a însoțit economia țărilor capitaliste în perioada postbelică. Scăderea puterii de cumpărare a monedelor, în 1970, față de 1950 în principalele țări capitaliste, caracterizează acest fenomen. În R.F. a Germaniei puterea de cumpărare a mărcii era în 1970 de 62% din cea pe care o deținea în 1950, a dolarului S.U.A., de 60%, a lirei sterline de 48%, a lirei italiene de 46%, a yenului de 37%, a francului francez de 36% 10).

În concepția altor economiști burghezi, se subliniază caracterul **dinamic** al inflației, mișcarea de auto-alimentare a proceselor inflaționiste, fără să se reliefeze înrăutățirea puterii de cumpărare a maselor muncitoare. Analizînd conținutul acesteia Emille James arată că „inflația constă într-un exces de fluxuri de cerere de bunuri în raport cu posibilitățile ofertei, exces ce provoacă o mișcare auto-întreținută și ireversibilă de ridicare a prețurilor, astfel că epuizează progresiv resursele naționale de devize străine“. 11).

Deși autorul nu se referă la nici un exces de emisiune monetară, la inflatia ca formă de manifestare a nerespectării cerinței legii circulației bănești, trebuie subliniate elementele pozitive ale acestei definiții. În primul rînd, autorul nu identifică inflația cu o creștere generală a prețurilor, ci numai cu creșterea prețurilor, aceasta deoarece nu orice sporire a prețurilor este de natură inflaționistă. În al doilea rînd, caracterul dinamic al inflației conturează mișcarea continuă a acestui fenomen în cadrul economiei capitaliste, afectînd stabilitatea monedei nu numai în interior, ci și pe piețele externe.

doctorand Teofil BOLCHIȘ
Universitatea din Craiova

(Va urma)

---

1) Nicolae Ceaușescu — Expunere la Consfătuirea de lucru a activului de partid din domeniul ideologiei și al activității politice și cultural-educative, 9 iulie 1971 — Editura politică, București, pag. 57.
2) K. Marx, Fr. Engels — Opere, vol. 13, Ed. politică, București, 1962, pag. 108, din lucrarea „Contribuții la critica economiei politice“.
3) K. Marx, Fr. Engels — Op. citat, pag. 110.
4) Vezi: P. Samuelson — L'Economique — Techniques modernes de l'analyse économique — Armand Colin — Paris, 1968, pag. 279.
5) Milton Friedman — Inflation et systèmes monétaires Calman-Levy — Paris, 1969, pag. 49.
6) M. Friedman — op. citat, pag. 74.
7) Ibidem — op citat, pag. 77.
8) Ibidem — op. citat, pag. 80.
9) P. Samuelson — op. citat, pag. 279.
10) L'Expansion — nr. 33, sept. 1970.
11) Emmile James — Problèmes monétaires d'aujourd'hui, ed. Sirey, Paris, 1963, pag. 150.

FIȘE

Automatizarea se reorientează

■ În articolul **The hard road to soft automation** (Calea aspră spre automatizarea fină), apărut în FORTUNE (iulie 1971), Tom Alexander, evidențiind creșterea foarte înceată în ultimii 5 ani a productivității muncii în S.U.A., (în medie 2,1%), explică acest fapt printr-o scădere a interesului pentru genul de automatizare pînă în prezent preponderent. În întreprinderea americană tipică, automatizarea s-a sprijinit pînă acum pe mașini scumpe, cu operații fixe, concepute pe termen lung, realizînd un volum mare de produse identice. Este automatizarea de tip „hard" specifică pentru industria automobilelor din Detroit. Nu este exagerat să se afirme — spune autorul — că o bună parte din automatizarea actuală are izul secolului al 19-lea. Acest tip de automatizare și-ar fi atins limitele sale economice. În prezent, volumul vînzărilor nu se mai extinde într-un ritm care să favorizeze mecanizarea bazată doar pe o economie de scară, pe creșterea volumului producției. Apare o tendință opusă, în sensul unei creșteri constante a cererii de varietate în calitate și stil. Spre deosebire de automatizarea „Detroit", computerele au capacitatea potențială de a oferi ceva din versatilitatea artizanală a omului care confecționează doar articole de comandă. Aceasta ar putea să transforme în termen scurt un cabinet plin de componente electronice într-o mașină nouă. Noile mașini programabile (roboți) vor distribui piesele fie prin conveiere, fie prin propria lor rotire diferitelor tipuri de mașini-unelte, care vor efectua operații programate. Autorul consideră că va fi totuși nevoie de un deceniu sau mai mult pînă cînd roboții vor fi suficient de abili pentru a deveni un factor major al tehnicii industriale.

O variantă a „capitalismului popular"

■ Revista MEMO nr. 11/1971 publică studiul lui V. Senaev **Mesto doctrinî „soțialnogo rînocinogo hozeaistva" v teorii i practicke, kapitalizma** (Locul doctrinei „economia socială de piață" în teoria și practica capitalismului). Autorul pleacă de la considerația că natura capitalismului monopolist de stat este aceeași în toate țările capitaliste. Procesul de formare, evoluția metodelor și a limitelor intervenției în economie diferă însă de la țară la țară, în funcție de specificul fiecărei țări. În această situație, arată autorul, nu trebuie să mire faptul că economiștii burghezi, partizanii unor anumite „modele naționale", cu toate că au trăsături comune, elaborează concepții teoretice ce diferă între ele. Una din acestea este aceea a „economiei sociale de piață" elaborată de teoreticienii vestgermani. Ocupîndu-se de evoluția și esența acestei doctrine, care gravitează în jurul ideii realizării unei conduceri globale a economiei în condițiile unei economii de piață, V. S. scoate în evidență faptul că ea este în fond o variantă vestgermană a doctrinei „capitalismului popular" sau a „democratizării capitalului". În final autorul demonstrează inconsistența acestei doctrine și în R.F.G unde proprietatea capitalistă este deținută de un procent infim din populația țării (aproximativ 1% din numărul de familii din R.F.G. dețin peste 90% din totalul acțiunilor).

Modelarea proceselor tehnico-economice în industria petrolului

În colecția **Bibliotheca oeconomica** a Institutului de cercetări economice a apărut lucrarea **Modelarea proceselor tehnico-economice în industria petrolului** de dr. Rudolf Dootz (Editura Academiei Republicii Socialiste România, Buc. 1971, 234 pag). Principalele capitole ale lucrării se referă la: modelarea activității de transport în industria petrolului, procesele tehnologice din rafinării și unele posibilități de folosire a calculatoarelor în acest domeniu, folosirea modelării matematice și a calculatoarelor în conducerea unor instalații parțiale, utilizarea programării matematice și a calculatoarelor numerice în optimizarea amestecurilor de produse petroliere, programarea liniară și calculatoarele utilizate în simularea și conducerea întregului proces tehnologic din cadrul unei rafinării. În încheiere, autorul face unele considerații asupra posibilităților și limitelor de folosire actuală a programării matematice și a calculatoarelor în țara noastră.

În această privință — susține autorul — utilizarea calculatorului este deosebit de eficientă în optimizarea transportului de produse petroliere și a amestecurilor de produse petroliere. Oricît de apropiate de optimul absolut ar fi organizate transporturile și efectuate amestecurile pe baza experienței empirice — care incontestabil se pot găsi, în unele cazuri, foarte aproape de acest optim — calculatorul va veni aproape întotdeauna să găsească o combinație mai bună, chiar dacă acest „mai bun“ este reflectat de o cifră de numai cîteva procente. Dacă folosirea unor echipamente electronice în vederea optimizării transporturilor și a amestecurilor de produse petroliere este o problemă de viitor foarte apropiat, folosirea ca ultimă etapă a unor calculatoare de mare capacitate, care să fie integrate fluxului tehnologic e o problemă a unui viitor mai îndepărtat, ea presupunînd pregătirea prealabilă a tuturor elementelor necesare.

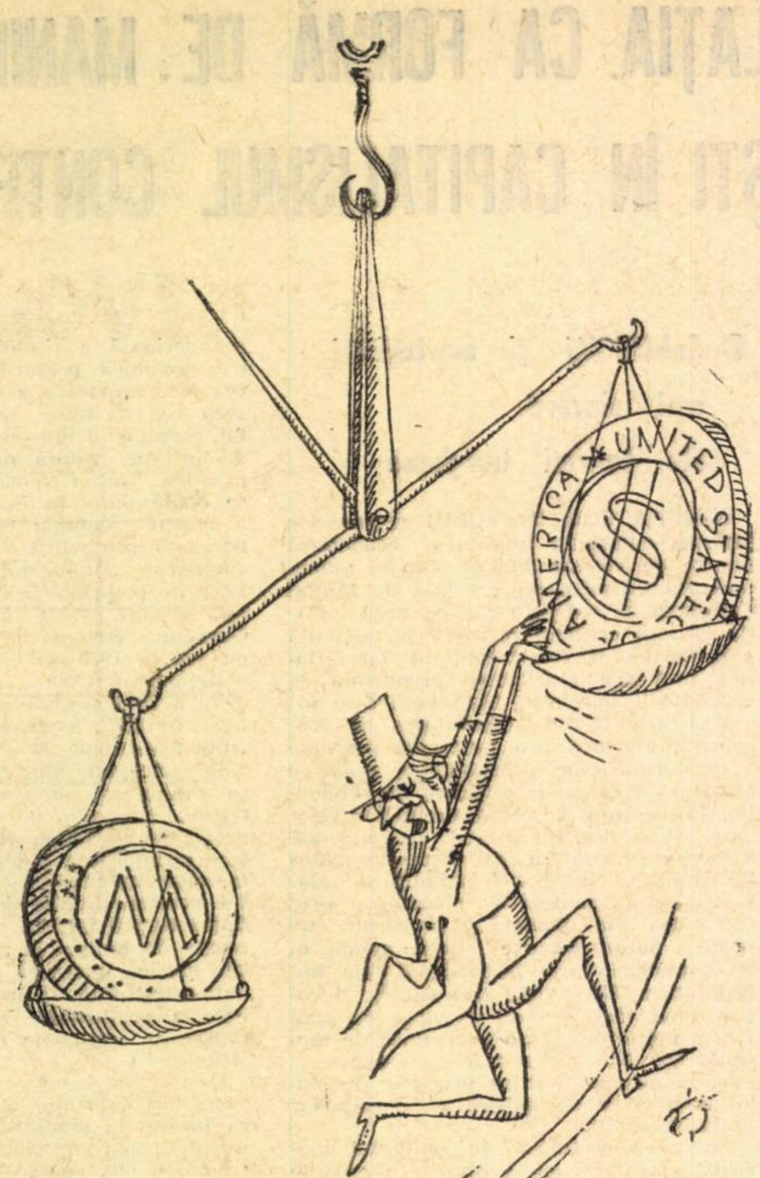

Desen de Cik Damadian

DOLARUL DEVALORIZAT = REFORMA SISTEMULUI?

ZIUA DE 14 DECEMBRIE a anului 1971 va rămîne o dată memorabilă în istoria monetară postbelică, ea consfințind acordul Statelor Unite de a devaloriza dolarul. Operațiunea aceasta a fost atît de repetat solicitată și, respectiv, atît de repetat respinsă în ultimul deceniu, încît mulți experți occidentali ajunseseră să creadă că o reformă a sistemului monetar al lumii capitaliste va fi posibilă chiar și fără o modificare a parității în aur a dolarului. Și totuși, S.U.A., într-un moment — de fapt neașteptat — au acceptat operațiunea asupra căreia s-a insistat fără nici un succes o vreme destul de îndelungată și, în plus, au acceptat lărgirea fluctuației cursurilor pe piața monetară ca un mijloc de realiniere treptată a parităților dintre diversele devize.

Reuniunea „clubului celor zece de la Washington a concretizat proporțiile fluctuațiilor „admisibile" (sporindu-le o dată și jumătate), ca și ale devalorizării dolarului și revalorizării celorlalte monezi occidentale. Ele nu vor intra însă în vigoare pînă ce nu vor fi întrunite o serie de condiții ce nu se pot realiza imediat. Totuși este de reținut faptul că în urma unor dure confruntări s-a ajuns la un consens.

Un asemenea acord are explicația sa : schimbarea raportului de forțe în lumea capitalistă, inclusiv în domeniul valutar.

Sistemul monetar interoccidental, așa cum ni se înfățișa el prin Acordurile de la Bretton Woods era rezultanta unui anumit raport de forțe din lumea capitalistă la sfîrșitul celui de al doilea război mondial. Privilegiul monezilor-cheie (în practică tot mai mult dolarul, ca urmare a slăbirii tot mai rapide a rolului lirei sterline) se explica în primul rînd prin forța economică — și nu numai economică — pe care o dobîndiseră în acel moment statele a căror monedă națională fusese investită cu funcții de monedă internațională.

Principiul de bază al întregului sistem era acela că în vreme ce monezile-cheie erau socotite a fi „la fel de bune ca și aurul", printre altele pentru că erau convertibile în metal prețios, celelalte monezi își exprimau „valoarea" prin intermediul monezilor-cheie. Monezile-cheie devin monezi de rezervă pentru celelalte țări, servind garantării emisiunilor de monedă. Așadar, emisiunea monetară a diverselor țări occidentale avea, din această cauză, rezerve monetare multiple : aur, monezi-cheie, cotele de participare la F.M.I., credite obținute de la F.M.I.

În prima perioadă postbelică, rezervele monetare ale Statelor Unite s-au compus numai din aur, ele cunoscînd un proces de creștere apreciabilă. Dacă în 1937 totalul rezervelor de aur ale S.U.A. erau de 12,79 miliarde dolari, ele au sporit la 24,4 în 1948 și la 24,56 miliarde în 1949, anul punctului maxim. În schimb, rezervele monetare ale celorlalte țări occidentale s-au compus exclusiv din devize-cheie (făceau excepție unele țări care fuseseră neutre în timpul celui de-al doilea război mondial).

Acceptarea necondiționată a devizelor-cheie și emiterea de monedă națională pe această bază era regula generală în condițiile imediat postbelice. Țările vest-europene cunoșteau o gravă penurie de mărfuri datorită păgubirii de către război a potențialului de producție ; exista o imensă masă monetară fără acoperire, iar inflația bîntuia cu o deosebită vigoare. În plus, pe parcursul războiului se acumulase o importantă datorie externă. Profitînd din plin de privilegiile oferite monezii lor, Statele Unite au reușit să-și întărească pozițiile în lumea capitalistă, să instaureze o adevărată hegemonie economică — inclusiv monetară și financiară —, politică, militară etc.

Refacerea economiilor naționale ale țărilor vest-europene și, apoi, și a Japoniei a adus o primă schimbare — încep să fie plătite datoriile către S.U.A. și apar primele rezerve monetare bazate pe exporturi. Din această cauză, politica monetară a statelor occidentale este pusă în fața unei opțiuni esențiale : pe viitor rezervele monetare vor continua să fie constituite exclusiv — sau măcar precumpănitor — din devize-cheie sau trebuie să se depună eforturi pentru revenirea la tezaurul de aur, astfel încît, într-o perioadă mai îndelungată să se poată reveni chiar la etalonul-aur ?

Experții monetariști, ca și guvernele occidentale, s-au scindat în două tabere, menținute pînă astăzi. Unii vorbesc despre „demonetizarea aurului" și pierderea funcțiilor sale monetare, iar adepții acestei orientări par a fi mai numeroși și tocmai în statele cu monedă-cheie. Alții, dimpotrivă, afirmă că stabilitatea sistemului monetar internațional nu poate să fie asigurată pe lungă durată fără o repunere a aurului în toate drepturile sale monetare. Între corifeii cei mai cunoscuți ai acestei orientări se înscriau, între oamenii de stat, Charles de Gaulle, iar între economiști academicianul francez Jacques Rueff.

Tabelul nr. 1

Rezervele monetare în aur (mil. dolari)

Țara	1950	1954	1963	1970	sem. I. 1971
1. S.U.A.	22820	21793	15596	11072	10507
2. R.F.G.	—	626	3844	3980	4046
3. Franța	662	708	3175	3532	3523
4. Italia	256	346	2343	2887	2884
5. Elveția	90	265	2820	2732	2857
6. Olanda	311	796	1601	1787	1867
7. Belgia	587	778	1371	1470	1584
8. Anglia	2862	2530	2484	1349	1124*
9. Canada	580	1073	817	791	792
10. Austria	50	62	536	714	747
11. Japonia	7	21	289	532	641
12. Suedia	...	265	182	200	200

Tabelul nr. 2

Evoluția rezervelor monetare totale (mil. dolari)

Țara	1954	1963	1970	sem. I 1971
1. R.F.G.	2579	7652	13610	16696
2. S.U.A.	22978	16843	14487	13504
3. Japonia	930	2058	4839	7800
4. Italia	927	3619	5299	6114
5. Franța	1264	4908	4960	5665
6. Elveția	543	3074	5133	5083
7. Canada	2029	2613	4679	4852
8. Anglia	3034	1347	2827	3620
9. Olanda	1278	2102	3234	3492
10. Belgia	1098	1970	2847	3196
11. Austria	425	1229	1757	1886
12. Suedia	543	758	761	965

Sursa tabelelor 1 și 2 : U.N. Statistical Yearbook (colecția) și U.N. Monthly Bulletin of Statistic.

Din anul 1950 și pînă în prezent, rezervele monetare în aur au scăzut numai în cazul Statelor Unite și Angliei. În schimb, rezervele monetare în aur ale celorlalte state capitaliste dezvoltate au sporit mai mult sau mai puțin sistematic, după cum se poate vedea din tabelul nr. 1.

Este interesant de constatat că a existat în practica unor țări capitaliste o discrepanță față de teza afirmată oficial. Astfel, Republica Federală a Germaniei și-a manifestat întotdeauna fidelitatea față de teza neconvertirii dolarilor în aur și păstrării rezervelor în devize-cheie. În practică, astăzi R. F. a Germaniei are rezerve de aur ce reprezintă 40% din cele americane și depășesc de aproape patru ori pe cele britanice. Important este de remarcat și faptul că rezervele monetare de aur ale Angliei sînt acum mai mici nu numai decît cele ale Franței și Italiei, dar și ale Elveției, Olandei și Belgiei.

Creșterea tezaurelor monetare de aur a avut loc paralel cu sporirea depozitelor monetare în devize a cotelor de participare la F.M.I. Acest proces se poate urmări din tabelul nr. 2.

Compararea acestui tabel cu cel precedent este deosebit de interesantă prin modificările de poziții. În ce privește totalul rezervelor R. F. a Germaniei a ajuns la sfîrșitul semestrului I al anului 1971 pe primul loc în lumea capitalistă, în vreme ce rezervele sale de aur se situau încă pe locul al doilea. Mai important : Japonia, care la depozite de aur este abia pe locul al II-lea, este pe locul al III-lea în ce privește totalul rezervelor monetare. Anglia, țară a cărei monedă figurează încă în rîndul monezilor-cheie, este în ambele cazuri abia pe locul al 8-lea.

Mutațiile de poziții sînt foarte importante dacă punem alături cifrele din 1954 și cele din 1971. Astfel, Anglia era pe locul 2 atît la rezervele totale cît și la cele de aur, iar R. F. a Germaniei era abia pe locul al 3-lea la rezervele totale și pe al 7-lea în privința celor de aur.

Se poate deduce ușor că aceste modificări, petrecute în mod treptat și-au transmis efectele în întregul sistem de relații economice interoccidentale și, în primul rînd, în cele monetare. Una din implicațiile cele mai directe s-au făcut simțite pe de o parte în convulsiile repetate prin care a trecut sistemul valutar capitalist, iar pe de altă parte, în creșterea rolului internațional al altor monezi occidentale. Statele Unite au refuzat în mod continuu să recunoască un astfel de rol, printre altele prin menținerea rezervelor sale monetare în devize la un nivel foarte scăzut. Astfel, la sfîrșitul semestrului I al anului 1971 rezervele S.U.A. în devize erau de 322 mil. dolari, adică aproape jumătate din cele deținute de Olanda și de trei ori mai mici decît cele austriece.

Cu tot refuzul îndelungat al S.U.A. de a participa la o reformare radicală a sistemului valutar inteoccidental, creșterea rezervelor monetare ale partenerilor lor și-a pus în mod stabil amprenta pe întregul eșafodaj. Crizele de încredere — în lira sterlină și apoi în dolar — s-au succedat cu o profunzime crescîndă, determinînd importante deplasări de capitaluri speculative, transferări de imense sume din dolari în alte monezi vest-europene și îndeosebi în mărci vest-germane. Astfel de operațiuni au căpătat o amploare deosebită și pe parcursul anului 1971 și au influențat din nou negativ cursul dolarului.

Știrea devalorizării dolarului, paralel cu revalorizarea celorlalte monezi occidentale, a reprezentat, pe acest fond, o hotărîre cu vaste implicații, menită, desigur, să restabilească raporturile de paritate într-un mod mai corespunzător.

Operațiunea nu este însă atît de simplă cît pare la prima vedere. Dolarul devalorizat va reflecta, poate, scăderea puterii de cumpărare a monedei americane ca și prețul modificat al aurului. Căci, se știe, unul din motivele cele mai des invocate în ultimii ani a fost acela că dolarul tot mai slăbit a păstrat aceeași paritate din anul 1934 și-anume, de 35 de dolari uncia de aur, acesta fiind singura marfă din lume care a avut un preț constant, în vreme ce toate celelalte au sporit. Devalorizînd dolarul, greutatea de aur care-i corespunde va scade. Dar, o problemă rămîne : devalorizarea sa în raport cu celelalte monezi occidentale va reflecta prețurile de cumpărare reale ale tuturor acestor componente ale sistemului ? Și apoi, dramatică prin rezonanțele sale, se mai pune o întrebare : reajustarea parităților monezilor este echivalentă cu o reformă a sistemului valutar occidental ?

dr. N. S. STĂNESCU

(Continuare în pag. 18)

1786 Dolarul devine unitatea monetară a Statelor Unite

1794 Este bătut pentru prima dată pe teritoriul S.U.A. Sistemul este bimetalist, aurul fiind în raport de 1/15,99 cu argintul. În California circulă dolari de aur.

1864/1867 În timpul războiului de Secesiune dolarul este cotat cu 25—65% mai puțin decît aurul ceea ce determină Congresul să adopte Legea sistării operațiilor pe piața liberă a aurului.

1869 Prețul aurului crește din nou peste paritatea oficială. Se suspendă convertibilitatea.

Din istoria dolarului

1874 Stabilizarea dolarului dată fiind intrarea masivă de capitaluri europene în S.U.A.

1879 Reluarea convertibilității în aur a dolarului.

1934 În ianuarie este promulgată legea rezervelor de aur care devalorizează dolarul sporind prețul metalului prețios de la 20,67 la 35 dolari uncia.

1968 În martie este suspendată convertibilitatea dolarului în aur.

1971 La 15 august se anunță intenția de a se menține neconvertibilitatea dolarului. La 14 decembrie se ajunge la un acord de principiu în ce privește devalorizarea dolarului.

După : Fr. Diwok, „Monnaie, or, dollar, mark, franc". Paris 1932.

FACTORII INTERNI ŞI EXTERNI ÎN PROGRESUL ECONOMIC AL ŢĂRILOR ÎN CURS DE DEZVOLTARE

ISTORIA deceniilor postbelice, a arătat popoarelor „lumii a treia" că obţinerea unor rezultate favorablie în lupta cu subdezvoltarea, presupune îmbinarea armonioasă a factorilor interni cu acţiunea celor externi. În acest sens, găsirea soluţiilor celor mai judicioase, a căror aplicare să conducă, într-un timp cît mai scurt, la diminuarea şi, treptat, la lichidarea rămînerii în urmă faţă de ţările industrializate, se defineşte ca obiectivul economic fundamental pentru ţările în curs de dezvoltare. În cele ce urmează vom evoca doar cîteva probleme care se pun în legătură cu efortul propriu al acestor ţări, precum şi cu influenţa economică şi politică a unora din factorii externi, mai precis — a resurselor financiare externe.

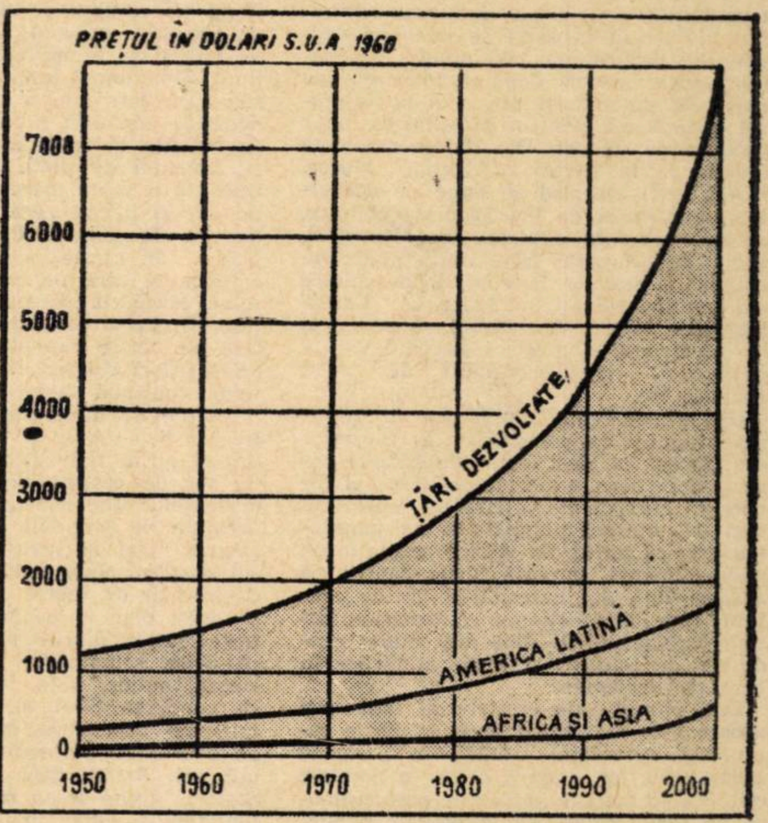

Creşte decalajul (P.N.B.) pe locuitor)

După: Barbara Ward, The Widening Gap, Columbia university Press, 1971

STRUCTURILE economice moştenite de la fostul regim colonial şi — implicit — structurile sociale înapoiate, complexitatea situaţiei pe aceste planuri, pun probleme foarte dificile factorilor de răspundere, atunci cînd sînt chemaţi să definească obiective, să stabilească priorităţi, să traseze căi proprii de dezvoltare.

Desigur că dezvoltarea puternică a forţelor de producţie, menită să mişte din loc înapoierea seculară generată de stăpînirea colonialistă, reclamă crearea, sau consolidarea continuă a unei industrii naţionale, capabilă să fie motorul transformărilor în economie. Dar, orice abordare pripită, schematică, lipsită de simţul realităţii, care — deci — nu ar ţine seama, în primul rînd, de specificul atît de complicat şi de diversificat al fiecărei ţări, ar duce, inevitabil, la eşec. Cercetarea datelor publicate de către diferite organisme internaţionale, sau de către unele din ţările în curs de dezvoltare, arată, de pildă, cît de mare este rolul pe care îl are agricultura în evoluţia acestora. Ea deţine, îndeobşte, o pondere deosebit de importantă în economia naţională; adeseori partea covîrşitoare a populaţiei are drept principala (sau singura) ocupaţie îndeletnicirile cu caracter agrar.

Deşi aşezată pe o tehnică înapoiată, încorsetată de structuri economice-sociale vechi şi străvechi, agricultura reprezintă încă, în nenumărate cazuri, **ramura principală, care poate constitui, în anumite condiţii, unul din izvoarele esenţiale ale creşterii economice.**

Evident, aceasta presupune „deţelenirea" ei, aşezarea ei pe alte baze, înfăptuirea unor reforme agrare, schimbări structurale profunde, sprijin din partea statului ş.a.m.d.

Dezvoltarea agriculturii în ritmuri tot mai susţinute este o cerinţă stringentă a cărei realizare facilitează atît aprovizionarea unei populaţii care se înmulţeşte rapid cît şi obţinerea materiilor prime necesare industriei prelucrătoare. Ea asigură exportul de produse agroalimentare şi, implicit, procurarea unor importante mijloace băneşti, atît de necesare ţărilor respective, ocuparea forţei de muncă, şi eliberarea unei părţi a forţei de muncă pentru alte sectoare de activitate ş.a.m.d.

Măsurile întreprinse în cadrul acestui sector, atunci cînd au fost eficiente, şi-au găsit oglindirea în creşterea veniturilor populaţiei rurale şi, în consecinţă în crearea sau extinderea unei pieţe de desfacere pentru produsele industriale de consum, într-o particpare mai consistentă la finanţarea dezvoltării economiei naţionale etc.

Tocmai de aceea, ni se pare că accentul pe care îl pun unele din tinerele state asupra dezvoltării agriculturii reprezintă o orientare pozitivă, menită să faciliteze creşterea industriei, a întregii economii. După cum, neglijarea acestui sector, sau întreprinderea unor măsuri neadecvate, pot aduce consecinţe profund negative pentru întreaga dezvoltare. Este de altfel notoriu că o serie de neajunsuri ale Guatemalei, Marocului, Tunisiei, Indoneziei, Kenyei, Boliviei, Venezuelei etc. în acest domeniu au antrenat o anumită scădere a ritmului de creştere economică.

Este demn de menţionat că într-o serie de ţări s-au efectuat reforme agrare, uneori promovîndu-se proprietatea mare, colectivă, autofinanţată (de exemplu Peru), se caută să se utilizeze mai deplin terenurile disponibile pentru agricultură, se alocă fonduri mai mari de investiţii în această ramură ş.a.m.d.

Pe măsură ce îşi dezvoltă agricultura, sau concomitent cu aceasta, majoritatea ţărilor la care ne referim **nu încetează să considere industria ca pe unul din factorii primordiali, care concură la modificarea vechilor structuri economice, ca bază a progresului economic general.** Politica de dezvoltare a industriei este favorizată între altele — de existenţa unor însemnate bogăţii ale subsolului.

UNA DIN PROBLEMELE importante care se pun în legătură cu creşterea puterii industriale a ţărilor în curs de dezvoltare este aceea a ritmurilor. Sînt ritmurile de creştere a industriei corespunzătoare? Pentru primul deceniu al dezvoltării s-a prevăzut de către UNCTAD ca cifră orientativă, o creştere medie anuală de 7%; realizările au fost de 6,5%. În perioada 1963—1969 ţările latino-americane, în ansamblu, au înregistrat un ritm mediu anual de creştere de 6,1% în industrie în general şi de 6,5% în industria prelucrătoare. În Asia ritmurile au fost mai mari (7,8 şi respectiv 7,4%). Dezvoltarea în ritmurile menţionate, a dus la o anumită majorare a ponderii industriei acestor ţări, în producţia industrială mondială; **dar aceasta s-a datorat în principal creşterii medii de 9,4% pe an a producţiei extractive, petroliere**, comparativ cu 3,7% cît a reprezentat acest spor în ţările capitaliste dezvoltate.

Cifrele de mai sus, superioare valorilor atinse de ţări puternic dezvoltate, trebuie privite cu discernămîntul necesar. În perioada cercetată, deşi ritmul a fost relativ înalt, deşi **unele schimbări în cadrul industriei au avut loc, nu s-a produs totuşi în general nici o transformare spectaculoasă în ce priveşte structura, orientarea spre ramurile moderne, forţa competitivă, productivitatea muncii ş.a.m.d.** Limite sensibile sînt puse procesului de industrializare de persistenţa dependenţei economice (şi adesea şi politice) faţă de ţările capitaliste dezvoltate, de structurile sociale neadecvate, şi de alţi factori de primă însemnătate care îşi exercită acţiunea coercitivă. Este, de pildă, vorba despre sărăcia surselor de acumulare, despre povara şi efectele negative exercitate de apelul la finanţarea externă, îngustimea pieţei interne, lipsa de competitivitate a produselor industriale, lipsa avantajului reciproc în relaţiile economice externe ş.a.m.d.

În privinţa industrializării distingem 2 categorii de ţări în curs de dezvoltare: unele cu industrie relativ dezvoltată (Brazilia, Argentina, Mexic, India, RAE etc.) capabile să producă echipamente de investiţii, şi altele cu industrie slab dezvoltată în care se urmăreşte valorificarea produselor primare şi sprijinirea ramurilor industriale care concură la dezvoltarea agriculturii.

Cu toate piedicile întîlnite şi încetineala cu care se produc, au avut loc şi modificări pozitive în structura industriei. În unele ţări ale Africii, de pildă, cunosc un anumit avînt ramurile care concură la substituirea importurilor; în altele, cele în care se realizează mărfuri pentru export. În statele din nordul Africii se constată o diversitate mai largă a producţiei industriale (de la bunurile de consum la cele de investiţii) comparativ cu estul şi vestul continentului, ş.a.m.d.

Industria cu cea mai mare extindere rămîne cea extractivă. Ea deţine în prezent o pondere de aproximativ 25% în structura industrială a ţărilor menţionate. În ultimii 9 ani producţia ei a crescut cu 90%, faţă de sporul de 24% înregistrat în ţările capitaliste dezvoltate. Obiectivele stabilite de către unele state pentru anii viitori, prevăd o continuă dezvoltare a sectorului extractiv, cu scopul de a asigura venituri sporite la export, precum şi baza de materii prime necesară industriei prelucrătoare autohtone. Se vor dezvolta capacităţile de producţie pentru obţinerea **cărbunelui** cocsificabil şi a **minereului de fier**, îndeosebi în India, Argentina, Brazilia şi Algeria. Sînt prevăzute investiţii sporite pentru punerea în valoare a bogăţiilor subsolului, în Tanzania, Siria, Iran, Indonezia etc.

Pe ansamblu, **industria prelucrătoare** cunoaşte o evoluţie ascendentă. Interesant de menţionat că industria grea avansează într-un ritm mai rapid decît cea uşoară. Cu toate aceste ritmuri, producţia prelucrătoare a statelor din Asia, Africa şi America Latină nu a ajuns încă să depăşească 10% din producţia mondială de bunuri prelucrate. Încercarea de accelerare a ritmurilor medii anuale în perioada care urmează (între 13—15% în Tanzania, Algeria, Coasta de Fildeş, Iran etc., între 8—10% în Brazilia, India, Ecuador etc.) ar putea să amelioreze, într-o anumită măsură, situaţia existentă.

Siderurgia, una din subramurile de bază ale industriei grele este doar în stadiul de început în cele mai multe din ţările Africii (cu excepţia RAE), din cauza îngustimii pieţelor interne, a lipsei posibilităţilor de exploatare a resurselor naturale, a dificultăţilor mari întîmpinate în transportul materiilor prime etc. Totuşi se depun eforturi pentru depăşirea acestui stadiu. Astfel, în Uganda s-au cheltuit aproape 20 milioane de dolari pentru construirea unui complex siderurgic cu o capacitate de 100 mii tone oţel anual. În ţările Americii Latine se înregistrează o creştere a industriei siderurgice. În ce priveşte industria de prelucrare a minereurilor neferoase producţia a fost orientată în special spre pieţele externe (cererea internă fiind insuficientă). Ţările în curs de dezvoltare exportă 70—100% din metalul lor brut şi rafinat.

Construcţia de maşini are în totalul industriei prelucrătoare o pondere de peste două ori mai mică decît în ţările capitaliste dezvoltate. În producţia mondială (exclusiv ţările socialiste) **ponderea acestei ramuri,** care implică un volum mare

Gh. MARCU
Traian SILEA
I.S.C.I.N.

(Continuare în pag. 18)

Exportul aduce progres sau dependenţă?

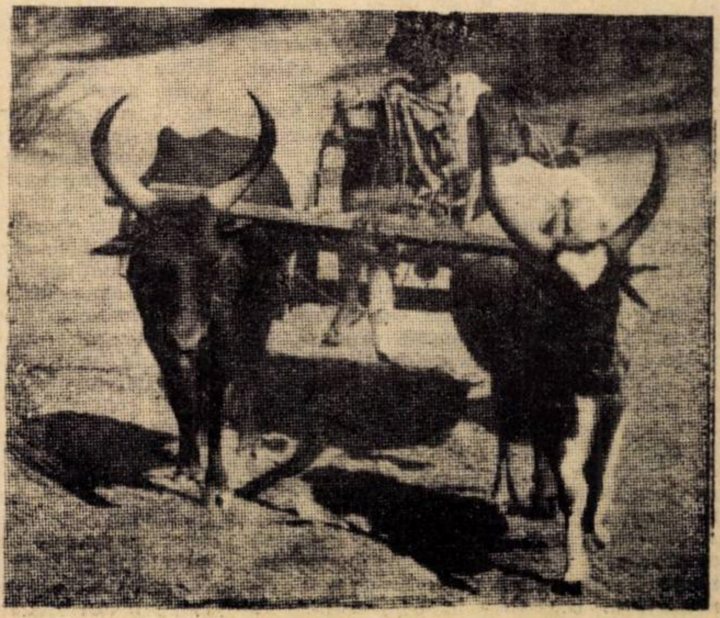

Adevărata problemă e sărăcia...

←

de capital, tehnologie avansată și mînă de lucru calificată, reprezintă aproximativ 6%. Sînt puține țările în curs de dezvoltare care reușesc în momentul de față să producă unele utilaje necesare înzestrării fabricilor lor. Printre acestea pot fi amintite doar India, Brazilia, Argentina, Mexic și RAE. Cota repartizată pentru investiții în industria prelucrătoare are o pondere mai mare în țările Americii Latine.

Pentru necesitățile agriculturii ca și a unor sectoare ale industriei (metalurgia de bază, construcțiile de mașini, industria textilă, de pielărie, industria lemnului) un accent deosebit se pune pe dezvoltarea petrochimiei. Volumul producției acestei ramuri depinde îndeosebi de rezervele de materii prime și de interesul manifestat pentru substituirea unor produse de import. Din datele analizate rezultă că în Africa (Algeria, Maroc, R.A.E. etc.) accentul se pune pe dezvoltarea industriei de îngrășăminte chimice, pe producția de anvelope etc.; în Asia, India deține peste 50% din producția chimică a statelor în curs de dezvoltare ale continentului; în America Latină (Brazilia, Mexic, Argentina) se remarcă, de asemenea, o creștere accentuată a producției de îngrășăminte, de sodă caustică etc.

Un aspect semnificativ pentru definirea gradului de valorificare a resurselor este faptul că, deși, dețin importante resurse forestiere, exportul de hîrtie al țărilor în curs de dezvoltare nu reprezintă decît 1% din cel mondial; și mai paradoxal este că țările din Africa acoperite de păduri imense, importă hîrtie pentru a acoperi 70% din necesitățile lor de consum. Este de menționat că America Latină furnizează 50—60% din totalul producției de celuloză și hîrtie al țărilor în curs de dezvoltare.

Deși ritmul de creștere al **industriei ușoare** este mai rapid decît în țările capitaliste dezvoltate (3,7% în perioada 1960—1969), iar ramura deține o pondere de 52% în totalul industriei prelucrătoare (în țările capitaliste dezvoltate ponderea este de 34%), surplusurile care se obțin de la an la an sînt absorbite de piața internă, ca urmare a expansiunii demografice. Datele arată că industria alimentară, în cadrul căreia întreprinderile mici dețin un loc deosebit de important, contribuie, în cea mai mare măsură, la realizarea ponderii menționate. Dezvoltarea acestei ramuri este însă determinată mai mult de cererea internă decît de cea externă. Un alt sector de bază în cadrul industriei ușoare este cel al textilelor; dar aici se simte pretutindeni nevoia acută de introducere a unei tehnologii moderne de fabricație care să dea posibilitatea realizării unei producții rentabile și substituirii importului.

O parte — uneori însemnată — din investițiile care se preconizează a fi realizate în țările slab dezvoltate este alocată transporturilor. Activitatea ramurei este considerată de unele țări ca un principal obiectiv economic, care urmează să contribuie la dezvoltarea mai echilibrată a regiunilor țării, la exploatarea judicioasă a zonelor forestiere, a terenurilor agricole, la reducerea costurilor transportului prin scurtarea distanțelor și la o mai bună legătură între țările învecinate. Se remarcă tendința unor țări în curs de dezvoltare de a se uni pentru construirea de căi ferate (Tanzania și statele vecine ei) sau șosele (Columbia, Ecuador, Peru, Bolivia).

EXTINDEREA RELAȚIILOR dintre țările în curs de dezvoltare și restul lumii, participarea mai intensă a acestora la circuitul economic mondial, reprezintă cerințe obiective, impuse de actualele interdependențe economice internaționale. Iar în perioada 1960—1969, din acest punct de vedere a avut loc chiar un regres. În decursul ultimului deceniu, ponderea lor în comerțul mondial a fost în continuă scădere, ajungînd de la 20,4% în 1960 la 17,9% în 1969. Aceasta s-a datorat unor factori multipli, dintre care menționăm cîțiva mai însemnați: calitatea deficitară a produselor, în genere, o mai slabă forță competitivă, barierele comerciale și diferite alte discriminări.

Ponderea mai scăzută în comerțul internațional nu înseamnă însă că țările în curs de dezvoltare nu au obținut anumite progrese în unele ramuri. Astfel, începînd cu anul 1960 exportul lor de produse manufacturate înregistrează o creștere mai rapidă decît cea atinsă de comerțul mondial cu aceste produse, cu toate că gama sortimentelor la export este foarte limitată. Creșterea exportului de manufacturate (produse finite și semifinite) reprezintă 1/3 din creșterea valorică totală a exportului țărilor în curs de dezvoltare, în condițiile în care aceste produse dețin o pondere de numai 15% în exportul total al respectivelor țări. Aceste cifre scot în evidență importanța exportului de produse manufacturate pentru realizarea valutei necesare economiei, în condițiile în care mijloacele finaciare pentru acoperirea importului nu pot fi realizate numai din veniturile valutare obținute din exportul tradițional de materii prime.

DEZVOLTAREA, iar în unele cazuri crearea industriei, modernizarea agriculturii, silviculturii și transporturilor solicită mari resurse finaciare, necesare pentru plata mașinilor, utilajelor și altor mărfuri importate precum și a serviciilor prestate de specialiștii străini, a patentelor și licențelor cumpărate din străinătate etc. Țările în curs de dezvoltare resimt însă o lipsă acută de resurse financiare și de valută, penurie agravată, în mare măsură, de faptul că, în multe din ele, s-a menținut din timpul regimului colonial, o structură deficitară a balanței de plăți, o depășire sensibilă a încasărilor de către cheltuielile curente. În scopul echilibrării balanței de plăți, nu o dată a fost utilizată o parte însemnată din rezervele de aur și devize ceea ce a dus — evident — la slăbirea lichidităților lor valutare. În aceste condiții, majoritatea statelor la care ne referim recurg, pe scară largă, la surse externe de finanțare. În decursul anilor, datoria externă față de țările capitaliste dezvoltate a atins valori ridicate și după datele existente, continuă să crească.

Înainte de a cerceta care sînt sursele finanțării externe și efectele lor, socotim că nu ar fi lipsit de interes să facem un tur de orizont asupra provenienței mijloacelor financiare, asupra ponderii deținute de diversele state capitaliste în afluxul total al investițiilor etc. Interesul evocării unor astfel de aspecte este determinat de faptul că ele oglindesc — pe acest plan — evoluția raporturilor de forțe dintre marile țări capitaliste, deplasările, schimbările petrecute în decursul anilor. Este, astfel, caracteristic că ponderea SUA în afluxul total de mijloace financiare spre țările în curs de dezvoltare s-a redus simțitor în ultimii ani. Astfel, dacă în anii 1960—1967 Statelor Unite le-au revenit aproximativ jumătate și chiar mai mult din mijloacele respective, în anul 1969 ponderea SUA în volumul total al resurselor financiare externe era doar de 35%. Desigur, aceasta nu trebuie interpretat ca o diminuare categorică și absolută a dominației SUA asupra unor zone ale „lumii a treia". De altfel, din punct de vedere al valorii absolute, sumele provenite din Statele Unite se situează însă pe primul loc, lăsînd cu mult în urmă volumul mijloacelor financiare acordate de celelalte mari state capitaliste. Este de subliniat însă locul însemnat ocupat de Franța, și, mai ales, ascensiunea R.F. a Germaniei și Japoniei, care se afirmă ca importante exportatoare de capital către „lumea a treia". R. F. a Germaniei se situează pe locul al doilea după SUA, fluxul de mijloace financiare provenit din această țară crescînd considerabil în ultimii ani (15% în 1969). Urmează apoi Franța și Japonia cărora le revin 13,9% și 9%. Volumul „ajutorului" financiar (guvernamental și particular) acordat de unele țări capitaliste țărilor în curs de dezvoltare este oglindit în următoarele date:

(în milioane dolari)

	1957	1965	1969
S.U.A.	4100	5521	4645
R.F.G.	523	724	1190
Franța	1229	1299	1742
Japonia	111	486	1263
Anglia	961	1028	918
Italia	209	266	848
Canada	132	169	364
Olanda	145	239	360
Belgia	37	221	248

Sursa: Development Asistance Efforts and Policies, 1969, Review O.E.C.D., 1969.

Unul din aspectele negative ale „ajutoarelor" acordate de statele capitaliste dezvoltate, este creșterea continuă, în progresie geometrică, a datoriilor externe și, respectiv, a plăților pentru stingerea acestora. În ultimul deceniu, suma totală a datoriilor externe de stat ale țărilor în curs de dezvoltare a crescut în medie cu aproape 15—20% pe an, ceea ce a determinat dublarea lor la fiecare cinci ani (începînd din 1955).

Cele mai mari datorii contractate pînă acum sînt cele rezultate din împrumuturile de stat pe termen lung (54,2% din totalul datoriilor de la sfîrșitul anului 1968). in această categorie fac parte obligațiile care au apărut în urma acordării de împrumuturi și credite de către guverne, instituții specializate de stat și bănci centrale pe baza acordurilor bilaterale.

În legătură cu aceasta se impun cîteva constatări: creditele directe au devenit unul din cele mai importante mijloace de expansiune economică externă a statelor capitaliste dezvoltate; ponderea creditelor și împrumuturilor din aceste resurse acordate direct guvernelor și organelor guvernamentale ale acestor țări, are tendința de creștere, în dauna sectorului particular; termenele de stingere a împrumuturilor și creditelor de stat au tendința să se mărească; ca urmare, aceste datorii se vor menține timp mai îndelungat.

O particularitate a mișcării capitalurilor în ultimii ani, o constituie **reducerea valorii totale a împrumuturilor și subvențiilor guvernamentale și creșterea investițiilor particulare, precum și a creditelor de export, mult mai împovărătoare.** Împrumuturile și subvențiile guvernamentale, care în 1967 reprezentau 62,7% din suma totală a mijloacelor financiare, au ajuns în anul 1969 doar la circa 54%.

Una din sursele de bază pentru finanțarea comerțului exterior al țărilor lumii a treia, **o constituie creditele de export** care includ de obicei împrumuturile acordate de firme și bănci pe termen de cel puțin un an. Creșterea volumului acestora a determinat majorarea rapidă a datoriilor totale ale țărilor în curs de dezvoltare.

O parte importantă a datoriilor externe ale țărilor în curs de dezvoltare o constituie obligațiile pe termen scurt, ponderea lor ridicată indicînd, de regulă, o situație financiar valutară nefavorabilă.

În condițiile înapoierii și dependenței economice, pătrunderea investițiilor străine directe în țările subdezvoltate prezintă pe lîngă unele avantaje și serioase influențe negative asupra eforturilor de înnoire a structurilor și de dinamizare a economiei. În lipsa unui control eficient din partea factorilor de răspundere, investitorii străini acordă prioritate dezvoltării acelor ramuri care promit beneficii mai mari, fără să țină seama de cerințele și interesele țării importatoare de capital. În acest sens, este de reținut faptul că investițiile țărilor dezvoltate se îndreaptă cu precădere spre industria extractivă.

Din cercetările întreprinse rezultă că sporirea volumului investițiilor străine în economia țărilor în curs de dezvoltare se produce atît pe seama noilor capitaluri cît și sub forma reinvestirii unei părți din beneficii. Între anii 1956—1966 investițiile făcute de industriașii particulari din țările membre ale OECD (practic, din toate statele capitaliste dezvoltate, cu excepția Elveției) în țările în curs de dezvoltare au crescut la 28,8 miliarde dolari (7,3 miliarde dolari — adică mai mult de un sfert — provenind din beneficiile reinvestite).

Datoriile externe influențează în mod diferit situația financiară-valutară a țărilor în curs de dezvoltare, în funcție de stadiul creșterii lor economice. Sînt cazuri cînd volumul datoriilor nu este chiar atît de ridicat încît să le zdruncine prea mult, economia națională sau să le frîneze vizibil dezvoltarea. Această remarcă este valabilă, în primul rînd, pentru țările producătoare de petrol (Kuweit, Libia, Irak, Arabia Saudită etc.), care dispun de importante rezerve de aur-valută.

În genere însă, **acumularea continuă de datorii către țările capitaliste dezvoltate reprezintă o grea povară pentru economia națională.** Obligațiile contractate, cresc atît de mult și de rapid încît se naște tendința ca valoarea totală a plăților pentru stingerea datoriei de bază și pentru dobînzi, să crească în același ritm cu datoria însăși. Încasările provenite din export destinate acoperirii acestor datorii reprezintă în cazul Argentinei 27,8%, al Mexicului 26,8%, Tunisiei 24,0%, Braziliei 22,5%, Perului 20,9%, Pakistanului 19,4% etc. Dacă în anul 1965 circa 28% din fondurile obținute din exterior a fost destinată stingerii creditelor acordate anterior și dobînzilor aferente, în anul 1966 aceste sume reprezentau aproape jumătate. **Unele țări sînt nevoite să utilizeze întreaga valută obținută în urma acordării de noi credite pentru stingerea datorilor acumulate.**

Echilibrarea balanței de plăți este una din problemele cele mai stringente care se pun astăzi în fața țărilor în curs de dezvoltare.

Partea cea mai însemnată a deficitului balanței de plăți este generată de transferurile de venituri provenite din investiții și de dobînzile mari la datoria externă în folosul țărilor capitaliste dezvoltate. Pasivul (doar la această poziție a balanței) depășește 4,5 miliarde dolari pe an. Conform unor date oficiale, industriașii americani de exemplu, obțin din investițiile lor în țările în curs de dezvoltare beneficii de 2,2—2,3 miliarde dolari pe an. Deficitul este sporit și ca urmare a pierderilor provenite din „comerțul invizibil" (în țările Americii Latine, Orientul Apropiat și Africii), precum și datorită balanțelor comerciale pasive (din țările Asiei).

Prognozele asupra situației financiare pentru anii următori nu sînt favorabile. Într-un studiu efectuat de Secretariatul UNCTAD intitulat „Perspectivele comerciale și necesitățile financiare ale țărilor în curs de dezvoltare" deficitul balanței de plăți pînă în 1975 este evaluat la o sumă între 15 și 24 miliarde dolari, din care 3—10 miliarde dolari vor reprezenta soldul pasiv la schimbul de mărfuri, iar restul va reveni transferurilor veniturilor provenite din investiții și „comerțului invizibil".

Unele state în curs de dezvoltare pun accentul pe mobilizarea resurselor interne, iau măsuri pentru limitarea investițiilor particulare străine și, mai ales, pentru dirijarea acestora către ramurile esențiale dezvoltării industriei proprii. O serie de țări nu numai că limitează investițiile, dar tind să reducă exodul mijloacelor financiare sub forma transferurilor de beneficii și a repatrierii investițiilor prin stabilirea unor limite.

Pentru echilibrarea balanței lor de plăți multe din țările în curs de dezvoltare duc o politică de încurajare cu prioritate a producției pentru export, luînd măsuri de protejare a unor industrii față de concurența străină pe propriile lor piețe de desfacere. Unele foruri guvernamentale din țările „lumii a treia", sau unele organisme internaționale (UNCTAD ș.a.) acționează pentru acceptarea unui program de preferințe în favoarea exportului de produse finite și semifinite pe piețele țărilor dezvoltate, militează pentru desființarea barierelor tarifare și netarifare, pentru îmbunătățirea raporturilor de schimb etc. Dat fiind faptul că țările în curs de dezvoltare dețin însemnate rezerve de materii prime, politica lor economică se orientează spre restrîngerea sau menținerea în limitele strict necesare a importului de materii prime, în favoarea creșterii importurilor de produse industriale semifinite și finite, solicitate în procesul industrializării. Substituirea importurilor s-a impus pînă acum în anumite perioade mai ales în acele țări care vor să se angajeze în activitatea de industrializare, dar nu au posibilități suficiente de sporire a venitului lor în devize. Pentru realizarea unei asemenea politici s-au creat industrii (dar aceasta nu a fost posibil în toate țările în curs de dezvoltare) pentru a se realiza produse care să le înlocuiască pe cele importate, s-au stabilit taxe vamale protecționiste etc.

Cercetarea modului și direcțiilor în care acționează factorii interni și externi de dezvoltare, descoperirea cauzelor care împiedică acțiunea corelată și eficientă a acestora poate contribui la reducerea și lichidarea treptată a decalajelor existente între nivelurile de dezvoltare a țărilor lumii.

DOLARUL DEVALORIZAT

(Urmare din pag. 16)

Răspunsurile la ambele probleme înclină să fie negative. Căci, în fond, criza sistemului valutar nu decurgea din discrepanțele dintre parități ci mai ales din privilegiile unilaterale ale monezilor-cheie care își pierduseră, între timp, pozițiile inițiale. Nu trebuie uitat că dacă aceste monezi fuseseră învestite cu funcțiile cu totul deosebite ale monezilor internaționale, aceasta își avea rațiunea în convertibilitatea lor, adică în acea operațiune care pare să dea garanția stabilității și a ponderațiunii în relațiile valutare. Lira sterlină nu mai este de mult convertibilă în aur, iar dolarul a fost declarat oficial neconvertibil încă după criza din 1968 prin suspendarea temporară (așa se anunța atunci) a transformării sale în aur chiar și pentru băncile de emisiune străine. După criza monetară din august 1971, principiul neconvertibilității a fost reafirmat de către administrația americană, iar acum, după anunțarea știrii devalorizării nimeni nu-și face iluzii prea mari în occident asupra revenirii la acele timpuri „fericite" cînd aurul putea fi scos din tezaurele de la Fort Knox pe baza prezentării dolarilor la sistemul Federal de Rezerve.

Pe de altă parte, situația nu poate fi considerată, în nici un caz, satisfăcătoare pentru țările în curs de dezvoltare care și-au văzut permanent ignorate interesele și deteriorate pozițiile. Într-adevăr, rezervele monetare ale tuturor țărilor în curs de dezvoltare din lumea capitalistă au crescut din 1954 pînă în 1971 (trim.I) de la 12,1 la 18,9 miliarde dolari. Dar, ponderea acestor rezerve în totalul mondial capitalist a scăzut în respectivul interval de la 21,9 la sută la circa 18 la sută.

Desigur, o reformă a sistemului ar trebui să reflecte nu numai schimbările reale de forțe din domeniul valutar dar și interesele țărilor în curs de dezvoltare. Dar sînt oare statele capitaliste pregătite pentru o astfel de situație? Indiciile toate par să arate că nu. De aceea, nori negri continuă să se adune deasupra sistemului monetar capitalist, nelăsînd să se întrevadă momentul în care complexele sale probleme vor putea fi rezolvate.

ORIENTĂRILE FUNDAMENTALE ALE ECONOMIEI ÎN ACTUALUL CINCINAL

ÎN ULTIMELE DOUĂ DECENII în economia cehoslovacă s-au petrecut importante modificări structurale, în special în industrie. A crescut esențial ponderea industriei chimice și celei a materialelor de construcții. În actualul cincinal se pun bazele pentru noi schimbări și se accelerează ritmul realizării lor.

Industria - temelia dezvoltării

INDUSTRIA va rămîne în continuare fundamentul dezvoltării forțelor de producție. Se pune numai problema ca această dezvoltare să fie cît mai eficientă, să se bazeze pe creșterea productivității muncii și pe o mai bună utilizare a mijloacelor fixe. De aceea, directivele cuprind un mare număr de sarcini și măsuri privind modificările absolut necesare sub aspect calitativ, tehnic și economic în diferitele ramuri și domenii ale economiei.

Sarcini deosebit de dificile au fost prevăzute în legătură cu dezvoltarea **bazei energetice și de combustibili**, unde — alături de creșterea producției și a importurilor — accentul se pune pe îmbunătățirea eficienței economice. Ponderea combustibililor înnobilați, a petrolului și gazului natural în balanța energetică va crește pînă în 1975 de la 21%, cît reprezintă acum, la 31%.

Prin construirea de noi centrale electrice se prevede sporirea pînă în 1975 a producției de energie electrică cu 39%. Începe, de asemenea, construirea a două centrale atomo-electrice.

În **siderurgie** se are în vedere introducerea de procese tehnologice noi, mai eficiente, accentul fiind pus pe producția de oțeluri de calitate superioară, de tablă, de țevi și de profile fine. În cursul cincinalului actual consumul de cocs metalurgic se va reduce cu aproximativ 13%, ceea ce va duce în 1975 la economisirea a aproape 750 mii tone de cocs, față de anul 1970. Va crește esențial ponderea oțelului elaborat în convertizoare și în cuptoarele electrice, pe seama cuptoarelor Martin.

Industria constructoare de mașini rămîne în continuare baza materială decisivă a dezvoltării și modernizării tuturor celorlalte ramuri ale economiei naționale; de aceea, **producția acestei ramuri va crește mai repede decît producția industrială globală.**

Creșterea planificată a productivității muncii în economia națională, ca și nevoia de sporire a eficienței exportului reclamă introducerea de noi utilaje, cu randament sporit și consum redus de materiale și energie, un necesar mai mic de forță de muncă și siguranță mărită în funcționare. Printre programele de dezvoltare se numără în primul rînd cele privind domeniul electrotehnicii, tehnicii de calcul și automatizării, al tehnicii agricole, producției de automobile și autocamioane; apoi, producția de mașini-unelte, în care o pondere ridicată vor avea cele cu comanda program, sistemele de aparate pentru lucrările mecanizate și automatizate de montaj, ca și aparatele de măsură și control. O sarcină deloc neglijabilă este înzestrarea industriei alimentare și a agriculturii cu utilaje și mașini moderne.

În concordanță cu dezvoltarea de pînă acum, producția **industriei chimice** va crește mai repede decît a tuturor celorlalte ramuri industriale. În plus, în chimie se preconizează importante modificări de perspectivă privind structura. Este vorba aici de un vast program de investiții în domeniul prelucrării țițeiului, al petrochimiei și în producția de materiale sintetice. Dezvoltarea complexelor petrochimice trebuie să asigure în primul rînd necesarul de sortimente de materiale plastice pentru construcția de mașini, construcții și pentru celelalte ramuri, să ofere suficiente materii prime pentru producția de fibre sintetice și să contribuie la diminuarea dependenței de importul de cauciuc sintetic. De asemenea, nevoile în continuă creștere în agricultură implică extinderea producției de îngrășăminte artificiale.

În **economia forestieră și prelucrarea lemnului** se contează atît pe sporirea capacității de producție a pădurilor, cît și pe valorificarea complexă a materialului lemnos. În industria lemnului va crește esențial producția de mobilă, aceasta urmînd să satisfacă în măsură mai mare exigențele beneficiarului și să reacționeze mai sensibil la schimbările survenite în structura cererii, precum și producția de hîrtie și celuloză, vor fi mai bine valorificate deșeurile lemnoase.

Un ritm dinamic va cunoaște și dezvoltarea **industriei materialelor de construcții.** Va crește ponderea produselor care prezintă o deosebită importanță pentru introducerea unor tehnologii moderne și sporirea productivității muncii. Se prevede, de pildă, utilizarea unor materiale neclasice, a prefabricatelor, sistemelor moderne de alimentare cu apă, canalizare și termoficare etc. Urmează să se acorde atenție sistematică și producției de materiale clasice, al căror deficit continuă să frîneze dezvoltarea construcțiilor. Se prevede construirea de noi fabrici de ciment, de cărămidă, de ceramică ș.a.

Producția de bunuri de consum urmează să se dezvolte în concordanță cu programul de creștere a nivelului de trai. S-a trecut la modernizarea unei serii de domenii de producție, ca industria textilă, a confecțiilor și încălțămintei, urmînd ca — pînă în 1975 — producția să crească în aceste ramuri cu aproximativ 25%.

În **industria sticlei și a ceramicii** se va pune accentul pe satisfacerea completă a cerințelor construcției de locuințe, pe lichidarea insuficienței producției de sticlă de ambalaj pentru industria alimentară și farmaceutică, pe acoperirea cererii în continuă creștere din industria automobilelor, pe sporirea producției de vată de sticlă.

În ultimul cincinal, în industrie au fost realizate o serie de importante produse noi, ca rezultat al cercetării științifice. Prin amploarea sa, baza științifică de cercetare este comparabilă cu cea din țările industriale dezvoltate și ocupă 14 000 de lucrători, din care 12 500 de cercetători științifici. Ea este, însă, foarte dispersată, ajungîndu-se uneori la fărîmițarea forțelor și mijloacelor de cercetare. În ultima perioadă s-a căutat să se reducă numărul programelor de stat privind cercetarea și dezvoltarea tehnică, în așa mod încît ele să se lege rațional de orientările economice decisive din cel de-al cincilea cincinal. Se va continua procesul de concentrare, alegîndu-se cu mai multă precizie domeniile decisive.

Transporturile și agricultura

DEZVOLTAREA economiei Cehoslovaciei în cel de-al cincilea cincinal va spori exigențele și față de **ramura transporturilor.** Sarcini mari revin mai ales transportului rutier; de aceea, se prevede sporirea parcului de mașini cu 60 mii de autocamioane și 10 mii de autobuze. Va continua construcția de magistrale, reconstrucția unor drumuri și șosele, se va acorda importanță deosebită modernizării transportului urban, în special în orașul Praga. În transportul feroviar va scade pînă în 1975 cu o optime consumul de combustibil solid, tot mai multe garnituri de trenuri urmînd a fi înzestrate cu locomotive electrice și Diesel-electrice. De asemenea, livrările crescînde de țiței de către U.R.S.S. reclamă extinderea corespunzătoare a transportului prin conducte. În transporturile aeriene se prevede completarea și înnoirea parcului de avioane cu tipuri noi și moderne. Totodată, se va moderniza rețeaua de porturi fluviale și parcul de nave.

Nivelul **producției agricole** exercită o influență fundamentală asupra dezvoltării economiei noastre, asupra creșterii nivelului de trai al producției. Agricultura asigură țării aproximativ 80% din necesarul de alimente. În cel de-al cincilea cincinal sarcina sa fundamentală va consta în acoperirea din producție proprie a extinderii consumului la alimentele de bază și ameliorarea calității alimentelor și a structurii lor sortimentale. Aceasta reclamă sporirea producției agricole în cursul cincinalului cu cel puțin 13—14%, a producției marfă pentru fondul de stat cu 18—19%.

Pentru realizarea acestor scopuri există o singură cale — în condițiile date din Cehoslovacia — și anume: **practicarea constantă și eficientă a unei agriculturi intensive atît în producția vegetală cît și în cea animalieră.** Se prevede extinderea suprafețelor însămînțate și sporirea producției în medie cu cel puțin 4 q/ha. În acest fel vom atinge în 1975 o recoltă de pînă la 8,9 milioane tone de cereale, cu aproximativ 1,7 milioane tone mai mult față de 1970.

Experiența Cehoslovaciei, ca și cea a altor țări socialiste, demonstrează că relațiile de cooperare constituie cea mai avantajoasă cale spre specializarea și concentrarea producției agricole. În practică s-a și trecut la construirea de **întreprinderi comune** în producția de ouă, de carne de pasăre și porc, în condițiile unui înalt grad de concentrare. Una din cele mai importante forme o vor constitui **uniunile de întreprinderi agricole, asociate pe principiul cooperării,** care urmează să organizeze și să dezvolte planificat producția vegetală și animalieră, ca și alte activități din domeniul serviciilor tehnice din agricultură. În acest fel se ajunge treptat la reconstruirea întregii baze tehnico-materiale din agricultura noastră socialistă.

De creșterea preconizată a agriculturii depinde, în mod logic, dezvoltarea industriei alimentare, a cărei producție va crește în acest cincinal cu 18%. Alături de acest indicator cantitativ se prevede îmbunătățirea calității produselor, extinderea sortimentelor și perfecționarea ambalajelor. Se prevăd construcții de întreprinderi, noi, pentru care în acest cincinal se investește cu 38% mai mult față de cincinalul precedent.

Orientarea investițiilor

ÎN FIXAREA volumului investițiilor s-a pornit de la principiul stabilizării acestora la nivelul existent, urmărindu-se menținerea concordanței între nevoile de investiții, capacitatea de a le realiza și resursele materiale și financiare disponibile. Se prevede ca ponderea investițiilor în venitul național brut să atingă 29—30%. Aceasta înseamnă că în cel de-al cincilea cincinal vom investi 520 miliarde de coroane, cu 35—37% mai mult față de cincinalul precedent. Modificarea structurii investițiilor are drept scop să asigure acoperirea nevoilor decisive ale economiei naționale și îmbunătățirea proporțiilor în cadrul acesteia. De aceea, se prevede dezvoltarea cu prioritate a unor ramuri ca: energetica și industria combustibililor (un volum de investiții cu 70% mai mare), industria materialelor de construcții (cu 86%), sectorul construcțiilor de locuințe (cu 63%), transporturile și telecomunicațiile (cu 50%) etc. Totodată, se urmărește ca prin aceste investiții să se realizeze și programele de înnoire și raționalizare a producției.

Creșterea prevăzută a lucrărilor de construcții urmează să se realizeze în primul rînd pe seama ridicării productivității muncii. La realizarea acestui țel vor concura modernizarea tehnologiei și tehnicii de construcție, perfecționarea conducerii la toate nivelele, extinderea capacității de executare a lucrărilor de finisaj, introducerea ordinii în aprovizionarea tehnico-materială, întărirea disciplinei în muncă ș.a.

Dezvoltarea dinamică a relațiilor economice externe

REALIZAREA prevederilor celui de-al cincilea plan cincinal este de neconceput fără o mai intensă angrenare a economiei Cehoslovaciei în diviziunea internațională a muncii, a cărei expresie o constituie dezvoltarea dinamică a relațiilor sale economice externe: în timp ce venitul național crește aproximativ cu 28%, volumul comerțului exterior crește cu 38%. Rolul decisiv revine aici relațiilor economice ale Cehoslovaciei cu țările socialiste, în primul rînd cu U.R.S.S.; volumul schimburilor comerciale reciproce va crește cu aproape 45%.

Importanța colaborării cu țările socialiste se manifestă practic în toate sectoarele decisive ale economiei naționale a R.S. Cehoslovace. În perioada 1971—1975 aproape 90% din sporul necesarului de resurse energetice va fi acoperit din import, din care cea mai mare parte în cadrul colaborării noastre economice cu Uniunea Sovietică. Se prevede, de asemenea, să se importe cărbuni din Polonia și electricitate din România.

Partea decisivă a necesarului de materii prime deficitare — între care, de metale neferoase — va fi acoperită pe baza acordurilor pe termen lung de colaborare economică cu țările socialiste — în primul rînd cu U.R.S.S., Polonia și Iugoslavia.

Poziția cea mai dinamică în comerțul cu țările socialiste vor avea produsele industriei constructoare de mașini. Comparativ cu perioada 1966—1970 exportul de mașini va crește cu 55%, iar importul cu 65%.

JAROSLAV PEȘTA
„Hospodarské Noviny"

GLOSAR

ACOPERIRE MONETARĂ

Acest termen este legat de volumul bancnotelor în circulație sau, într-o variantă, de acela al angajamentelor la vedere ale băncii de emisiune (acestea cuprind, pe lîngă bancnotele în circulație, și disponibilitățile aflate în conturile statului, întreprinderilor etc. existente la banca de emisiune).

În vechea accepție a termenului, acoperirea monetară consta din rezervele de aur sau de valute liber convertibile în aur pe care banca de emisiune era obligată să le dețină și care erau stabilite de legea monetară într-un anumit procent față de bancnotele în circulație (așa numita **acoperire tehnică**). Astfel, prin legea de înființare a Băncii Naționale a României, din 1880, stocul de acoperire al băncii a fost stabilit la o treime din suma biletelor emise și consta din aur și argint.

Atît mărimea, cît și structura stocului de acoperire au variat în timp, în România ca și în alte țări. La noi, de ex., în legea din 28 decembrie 1946 pentru etatizarea și organizarea Băncii Naționale, a fost prevăzută obligația băncii de a-și forma o acoperire în aur de cel puțin 25% din suma totală a angajamentelor la vedere, iar în mod facultativ, banca putea să adauge devize convertibile în aur pînă la atingerea unei proporții de 35% din suma totală a angajamentelor la vedere. În legea de stabilizare din 1947 — ultima din țara noastră unde a mai figurat obligația unei acoperiri procentuale a emisiunii — se prevede ca această acoperire, constînd din aur, să reprezinte 25% din totalul angajamentelor la vedere ale băncii.

Stocul metalic de acoperire a bancnotelor în circulație, care în fond este sinonim cu tezaurul metalic al statului, îndeplinește în principiu, așa cum a arătat K. Marx, trei funcții și anume: 1. aceea a unui fond de rezervă pentru plățile internaționale, adică a unui fond de rezervă de bani mondiali; 2. a unui fond de rezervă pentru circulația internă, în ipoteza, curentă pe vremea lui Marx, a unei circulații efective de aur pe teritoriul țării; 3. a unui fond de rezervă pentru asigurarea convertibilității bancnotelor.

O dată cu dispariția treptată a circulației interne a aurului și a convertibilității în aur, acoperirea cu aur a bancnotelor în circulație a rămas de fapt să servească exclusiv ca o rezervă de bani mondiali, îndeosebi pentru echilibrarea balanței de plăți externe a țării.

Proporția acoperirii față de volumul bancnotelor în circulație a făcut obiectul unor vii discuții în Anglia la mijlocul secolului trecut, între adepții școlii „monetare" **(Currency School)** și ai școlii „bancare" **(Banking School).** Prima susținea că bancnotele în circulație trebuie să aibă o acoperire integrală în aur, cu excepția unei sume strict limitate, de care economia nu se poate dispensa în nici un caz și care din această cauză nu are nevoie de acoperire. Acest „principiu" a fost adoptat de Banca Angliei în 1944—1945 pe baza legii inițiate de Robert Peel. Dimpotrivă, școala bancară, adoptată pe continent, considera că garanția reală a bancnotelor nu poate consta în aurul din acoperire, deci în „acoperirea tehnică", ci în mărfurile existente pe piață („acoperirea economică"). În practică, bancnotele urmează — potrivit acestei școli — să fie puse în circulație pe baza creditelor de scont, cambiile prezentate la banca de emisiune spre scontare reprezentînd mărfuri pe piață. O dată cu consumarea mărfurilor, creditele sînt achitate, astfel încît în circulație rămîne numai cantitatea de bancnote care reprezintă valoarea de piață a mărfurilor existente și care este acoperită prin aceste mărfuri.

În prezent, băncile de emisiune din țările capitaliste continuă să dețină rezerve de aur și valute, însă, în general, aceste rezerve nu mai pot fi considerate drept acoperire, deoarece legătura dintre ele și circulația bănească a fost ruptă. Astfel, rezervele nu mai sînt stabilite într-o anumită proporție față de volumul bancnotelor în circulație, iar bancnotele nu mai sînt convertibile în aur, ci în cel mai bun caz în valute. Rațiunea lor este exclusiv aceea de a fi folosite în caz de nevoie pentru echilibrarea balanței de plăți externe.

În țările socialiste nu există o acoperire monetară în sensul strict al termenului. Băncile de emisiune dispun de o rezervă de aur și valută convertibilă, ca mijloace de plată internaționale, fără însă ca aceasta să fie prevăzută de legea monetară într-o anumită proporție față de volumul circulației de bancnote. Înseamnă oare aceasta că banii în socialism sînt lipsiți de „acoperire"? Desigur că nu. S-a considerat însă că acoperirea cea mai sigură și mai rațională în socialism este aceea a mărfurilor, aflate în mîinile statului și puse în vînzare la prețuri fixe. Stabilitatea banilor nu este deci în funcție de existența unei acoperiri metalice și a convertibilității, ci în funcție de acoperirea cu mărfuri și de corelarea planificată a veniturilor bănești ale populației cu stocurile de mărfuri disponibile pentru consum. Cu alte cuvinte, aurul în economia socialistă nu are o utilizare directă în asigurarea stabilității interne a banilor, ci una derivată, în sensul utilizării lui pentru eventuale importuri de mărfuri.

C. K.

MONDORAMA

ÎNARMAREA — UN MONSTRU INSAȚIABIL

DIN 1900 pînă în 1971 cheltuielile pentru înarmare au crescut în întreaga lume cu 5% pe an. Din 1948 creșterea a fost de 6%, ceea ce înseamnă că de la acea dată și pînă în 1968 cheltuielile reale s-au triplat. În cazul în care creșterea va continua în ritmul actual, sumele respective se vor dubla din nou pînă în 1980. Dacă va continua o creștere similară, de 5% pe an, la începutul secolului XXI vor fi consacrate eforturilor militare resurse egale cu totalul venitului realizat în țările lumii în 1968. Lucrul nu este atît de greu de crezut precum pare: în prezent se consacră eforturilor militare resurse superioare venitului total al lumii din anul 1900.

Datele, în termeni reali, sînt cuprinse în Anuarul mondial al înarmării și dezarmării, publicat de Institutul de Cercetare a Păcii din Stockholm.

ESTE NEVOIE DE INFORMATICIENI

SE CONSTATĂ în R. F. a Germaniei că posibilitățile tehnice de aplicare a informaticii nu pot fi utilizate decît în prea mică măsură din cauza numărului insuficient de specialiști: în prezent în R.F.G. se numără 100 de mii informaticieni, dar după estimări ale experților, în 1978 necesarul lor ar putea ajunge la 400 000.

Pentru a remedia această deficiență, guvernul federal a adoptat un program de aplicare a informaticii în știință, economie și administrația de stat, al cărui scop principal va fi formarea de informaticieni.

GREVA SE TERMINĂ, NEMULȚUMIRILE RĂMÎN

PENTRU prima oară din luna iulie, în Statele Unite funcționează toate porturile din nou. Docherii de pe coasta Atlanticului au reluat temporar lucrul, ca urmare a unei dispoziții a autorităților bazate pe legea Taft-Hartley care, după cum apreciază revista „Business Week", a pus capăt unor greve, dar nu și unor divergențe fundamentale. Numai în portul New York, datorită neîncărcării și nedescărcării celor 85 vapoare care așteptau sfîrșitul conflictului s-au înregistrat în fiecare zi pierderi de 5 mii dolari.

PIAȚA FINANCIARĂ A RĂMAS ACTIVĂ

ÎN PRIMELE NOUĂ LUNI ale anului curent piața financiară a furnizat economiei franceze 22,7 miliarde franci, sub forma emisiunii de acțiuni și obligațiuni, cu 29% mai mult decît în perioada corespunzătoare din 1970. Totuși, în vreme ce datorită conjuncturii nefavorabile, subscripțiile la sporirea

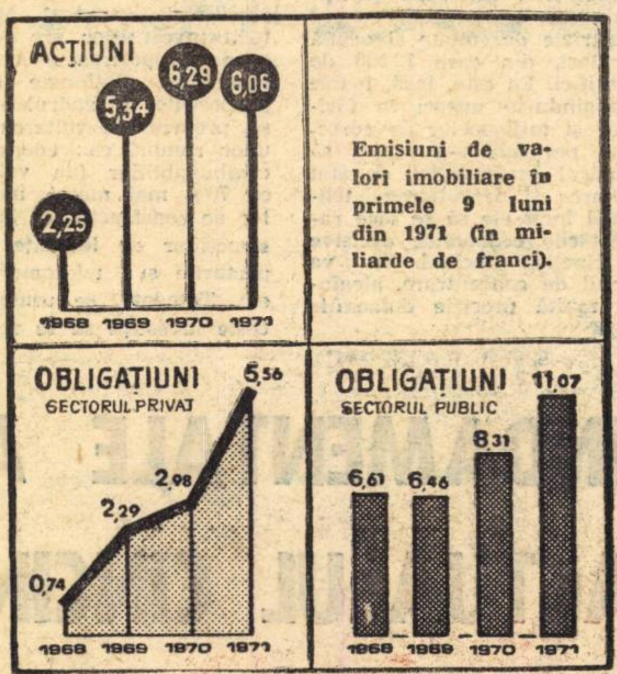

Emisiuni de valori imobiliare în primele 9 luni din 1971 (în miliarde de franci).

capitalului (6 060 milioane franci) au scăzut cu 2,7%, emisiunile de obligațiuni (16,6 miliarde franci) au sporit cu 46%, reprezentînd trei sferturi din capitalurile colectate (vezi graficul). Explicația preferării obligațiunilor rezidă în faptul că în vreme ce dividendul unei acțiuni variază de la un an la altul, în primul rînd în funcție de mărimea profitului, venitul nominal adus de o obligațiune are o mărime fixă, care chiar dacă este adeseori mai scăzută, este mai sigură.

PERSPECTIVELE A. M. K.

SITUATĂ în centrul părții europene a U.R.S.S., zona „Anomaliei Magnetice de la Kursk" (A.M.K) are o lungime de 850 de km și o lățime de circa 220 km. Ca suprafață, zona A.M.K. este de 100 de ori mai mare decît bazinul de minereu de fier de la Krivoi Rog. Cămările subterane ale zonei A.M.K. tăinuiesc resurse uriașe: rezervele de minereu de fier prospectate și luate în evidență pînă acum reprezintă peste 50 miliarde tone. Ele pot asigura activitatea siderurgiei sovietice pe o perioadă de 150 de ani, în condițiile unei producții anuale de 250 milioane tone de metal. Dacă în prezent minereul extras în A.M.K. reprezintă 9% din totalul extras pe țară, ponderea acestuia în anii 1990—2000 se va ridica la cel puțin o treime. Începînd din 1976, se prevede construirea în zonă a trei combinate de înnobilare cu o capacitate totală de 48 milioane tone de minereu anual.

REDUCEREA DEPENDENȚEI DE RESURSELE STRĂINE

UN OBIECTIV principal al celui de al treilea plan cincinal — 1973—1977 — de dezvoltare economică a Turciei va fi reducerea dependenței de resursele financiare străine, relatează Economic News Digest din Ankara. Pentru anul 1978 se prevede că Turcia se va putea lipsi complet de asistență externă. Pînă atunci, volumul acesteia ar urma să descrească treptat, de la 150 milioane dolari în 1973 la 30 milioane în 1977. Pentru ca atingerea acestui obiectiv să nu impieteze asupra realizării ritmului de creștere prevăzut (8% pe an), rata acumulării interne va trebui să ajungă la 34,1%.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

REALITĂȚI ȘI PROIECȚII ÎN PRODUCȚIA ALIMENTARĂ

ÎN POFIDA OSCILAȚIILOR inevitabile de la an la an, provocate îndeosebi de condițiile climatice favorabile sau defavorabile din sezonul agricol respectiv, producția agricolă — și deci și cea alimentară — au înregistrat succese remarcabile pe plan mondial în ultimele decenii. Astfel, după cum se poate vedea din tabelul alăturat, producția mondială de alimente a crescut în 1970 cu 54% față de nivelul mediu pe anii 1952—1956. Chiar dacă sporul natural al populației pe glob a determinat o majorare mai lentă a disponibilului de alimente pe locuitor, respectiv cu 12% în aceeași perioadă, realitatea progresului nu poate fi negată.

Mai puțin optimist apare însă tabloul repartiției progresului menționat pe diferitele regiuni ale lumii. Cifrele pe anul 1970 relevă că cea mai ridicată creștere (globală și pe locuitor) a înregistrat producția de alimente în țările socialiste din Europa, fapt care vine să ilustreze o dată în plus avantajele reorganizării socialiste a agriculturii în aceste țări. Pe ansamblul țărilor dezvoltate sporul global al producției alimentare s-a situat (procentual) sub cel înregistrat pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare; aceasta se explică prin creșterea lentă a producției alimentare în Europa occidentală și mai ales în America de Nord.

Cu totul altfel se prezintă situația în regiunile în curs de dezvoltare. Creșterea cu 59% a producției alimentare în perioada examinată a fost aici în cea mai mare parte anihilată de dinamica susținută a populației. Ca urmare, tocmai în regiunile în care alimentația majorității populației prezintă carențe cantitative sau calitative, cu repercusiuni asupra dezvoltării fizice și intelectuale a indivizilor, sporul producției de alimente pe locuitor a fost de numai 6%. Iar în Africa, acest indicator — după ce a atins nivelul maxim în 1960 (+2% față de 1952—1956) — a oscilat în ultimul deceniu, scăzînd treptat.

Ce ne rezervă viitorul în această cursă între creșterea producției agro-alimentare și sporul natural al populației? Un studiu publicat de revista „Ceres" (nr. 4/1971) examinează această problemă în perspectiva secolului următor, considerînd că în anul 2070 populația globului va însuma circa 36 miliarde de oameni.

Studiul semnalează, printre altele, că în prezent este cultivată doar aproximativ 1/10 din suprafața uscatului. Or, dacă în deceniile viitoare s-ar realiza — în condiții economicoase — irigarea deșerturilor și semideșerturilor, s-ar defrișa jungla, s-ar deseca zonele mocirloase etc., întinderea terenurilor cultivabile ar putea spori de 4—5 ori. De aceste măsuri ar beneficia în primul rînd Africa, America de Sud și Australia, unde — față de un potențial cultivabil de 47 milioane km² — se cultivă în prezent doar 3 milioane km². Alte 12 milioane km² de terenuri ar putea fi puse, în același mod, în valoare pe întinderea Asiei și Americii de Nord. Această extindere a culturilor, paralel cu aplicarea pe scară tot mai mare a metodelor moderne, științifice de cultură, care să asigure sporirea substanțială a recoltelor medii la hectar, ar permite — după opinia specialiștilor — îndestularea nevoilor alimentare ale populației globului în cursul secolului următor. Iar într-o perspectivă și mai îndepărtată, un cuvînt din ce în ce mai greu va avea de spus, fără îndoială, producția de alimente sintetice pentru hrana omului.

Dinamica producției alimentare

Regiunea	Producția totală de alimente (1952-56=100)				Producția de alimente pe locuitor (1952-56=100)			
	1955	1960	1965	1970	1955	1960	1965	1970
Regiunile dezvoltate	103	120	133	151	101	111	116	125
— Europa occidentală	102	118	130	146	101	113	118	128
— Țările socialiste din Europa	104	133	149	179	103	122	128	147
— America de Nord	101	111	122	130	99	100	102	102
— Oceania	104	121	136	164	101	106	107	117
— Alte țări dezvoltate	111	123	140	173	110	114	122	141
Regiunile în curs de dezvoltare	102	120	136	159	100	104	103	106
— America Latină	102	117	140	164	99	99	103	104
— Orientul Apropiat (exclusiv Israelul)	100	122	141	160	98	105	106	104
— Extremul Orient (exclusiv Japonia)	103	123	134	163	101	107	104	110
— Africa (exclusiv R.S.A.)	101	117	128	141	98	102	99	95
Pe ansamblul lumii *)	102	120	134	154	101	107	108	112

*) Fără R. P. Chineză.
Sursa: F.A.O., Bulletin mensuel — Économie et statistique agricoles, nr. 7/8, 1971.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL IX NR. 53 (435)
VINERI 31 DECEMBRIE 1971
24 PAGINI 2 LEI

NUMĂR SPECIAL DE ANUL NOU

LA MULȚI ANI 1972

viata economica ANUL IX

Săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11.78.76 • București

SUMARUL

numărului 53 din 31 decembrie 1971

■ ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Componente ale dezvoltării: Creștere, modernizare, perfecționare
de dr. **N. S. Stănescu** (pag. 3)

— Preocupare majoră a P.C.R.: Creșterea substanțială și repartizarea echitabilă a fondului de consum
de **Cornel Iuga**, Consiliul Economic (pag. 4)

— **Date de prognoză:** Competitivitate, azi și mîine
de ing. **I. Crișan** (pag. 5)

— „Viața economică" văzută de cititori (pag. 7)

■ CONDUCERE ȘI ORGANIZARE

— Ancheta V.E. Cum să perfecționăm organizarea (I) 400 de intervievați răspund prin „intermediul" calculatorului
de **C. Cojocaru, I. Georgescu, S. Popescu** (pag. 8—9)

■ TEORII • IDEI

— Egalitatea socială — sursă a coeziunii și progresului societății socialiste
de **Gheorghe Badrus**

— Premiere editoriale '72
de **Fl. Costin** (pag. 10—11)

— **România își făurește viitorul**

• Tîrgoviște 1971—1975. De la cetate de scaun la cetatea oțelului
de **Gh. Filimon**

• Pe platforma industrială a Tîrgului Secuiesc: În 2 ani: 3 întreprinderi noi = 3 premiere județene
de **M. Postelnicu**

• Bucureștiul anului 2000
de arh. **Florentin Cosimbescu, Petre Gheorghiu** (pag. 12—13)

■ ȘTIINȚĂ ȘI SOCIETATE

— Știință, ecologie, etică
Causerie în prag de an nou
de **Dinu Hervian** (pag. 15)

— „Știința mare" și perspectivele sale
de **Tiberiu Schatteles** (pag. 16)

■ ECONOMIE MONDIALĂ

— Avîntul continuu al economiei țărilor socialiste — aport esențial la întărirea sistemului mondial socialist
de **Gheorghe Crețoiu** (pag. 17)

— Însemnări de călătorie din Cuba: Insula Pinilor pe coordonate noi
de **Dan Munteanu** (pag. 18)

— Economia mondială capitalistă, șocul valutar și altele
de **I. Pădureanu** (pag. 19)

— 1971 — Suită a confruntărilor și contradicțiilor lumii capitaliste (pag. 20—21)

— **Documentar:**
Aurul-nodul gordian al relațiilor valutare interoccidentale
de dr. **Costin Kirițescu** (pag. 22—23)

Redactor șef: Gheorghe DOLGU

Tiparul: Întreprinderea Poligrafică „Informația", str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

SEMNE BUNE ANUL ARE

DEMULT, de cînd oamenii acestui Pămînt au învățat să-și măsoare faptele după dimensiunea Timpului, cele 12 bătăi ale orologiului diseminează, o dată pe an, rezonanțe cu semnificații aparte.

Ne luăm rămas bun, în miez de noapte, de la timpul pe care ultima filă a calendarului îl desparte de noi, clasîndu-l conștiincios în rafturile memoriei sau în dosarele istoriei, și privind înainte, pășim pragul Noului An cu un neclătinat sentiment de optimism, speranță, încredere. Acest moment de cumpănă a anilor constituie pentru fiecare dintre noi un prilej de bilanțuri și de scrutare a viitorului. Iar, „material de referință" avem din belșug.

Urarea „La mulți ani!" pe care am moștenit-o din generație în generație are în acest an semnificații bogate, profunde. „Semne bune anul are" — conchid tonifiant colindele care învăluie în ecouri de voci cristaline sărbătoarea ultimei nopți a anului. Mai mult ca oricînd altădată, sensul acestor cuvinte se suprapune astăzi unor realități care le justifică pe deplin.

Am încheiat anul cel vechi cu plămădiri care dau nešovăielnic temeiul unui glorios jubileu l-am sărbătorit sub cerul primăverii. Bilanțul anului 1971 atestă convingător forța economiei noastre socialiste, posibilitățile ei largi de dezvoltare și perfecționare, atestă, mai presus de orice, unitatea noastră, a tuturor cetățenilor patriei, în jurul partidului — partid al comuniștilor, sub flamurile căruia clădim o eră nouă în destinul milenar al României.

Am încheiat primul an al unui nou deceniu. Deceniu de la care toți oamenii Pămîntului așteaptă cu încredere sau disperare (acolo unde disperarea se numește subdezvoltare, malnutriție, asuprire și exploatare!) — așteaptă cruciale performanțe științifice și tehnologice. Noi am pășit în acest deceniu cu conștiința vie, activă, a progresului tehnic și științific, a perfectibilității umane, cu repere ascensionale bine precizate, a căror escaladare o pregătim și o efectuăm metodic, lucid, pas cu pas. Dar și cu o mare doză de romantism: căci romantismul nostru se numește voință, tenacitate, dăruire de sine.

Am încheiat, totodată, primul an al cincinalului. Mărețul program de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate ne prilejuiește, încă din acest an, satisfacția conștientă a unui mare pas înainte în perfecționarea noastră, a conștiinței noastre de constructori ai socialismului. Plenara din noiembrie a Comitetului Central al partidului a definit un însuflețitor program de acțiune, caracterizat printr-o largă viziune a perspectivei, pentru perfecționarea generală a muncii politice și ideologice a partidului, a întregii activități cultural educative, în scopul formării și dezvoltării conștiinței socialiste a tuturor oamenilor muncii, în deplină concordanță cu marile realizări ale construcției socialiste și cu cerințele dezvoltării în continuare a societății noastre.

Edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate constituie un proces de o amploare și o complexitate nemaiîntîlnite în evoluția anterioară a societății românești. Acest proces presupune, în mod obiectiv, pe lîngă crearea bazei tehnico-materiale, a noilor relații sociale, și dezvoltarea multilaterală a personalității umane, crearea omului nou, cu o înaltă conștiință socialistă, cu un larg orizont de cultură. Construirea socialismului nu poate fi decît opera milioanelor de oameni ai muncii, operă care se înfăptuiește în mod conștient, sub conducerea partidului marxist-leninist al clasei muncitoare

mei de mîndrie și satisfacție, care dau conținut real urării de a ne bucura de mulți asemenea ani, bogați în înfăptuiri și mai mari. Intrăm în anul cel nou de pe cota trainicelor noastre împliniri și avem în față perspectiva unui drum îndrăzneț însuflețitor, așezat pe pilonii certitudinii. „Semnele bune" ale drumului ce străbate anul 1972 noi le-am așezat, prevăzători, odată cu edificiile anului ce l-a premers.

Departe de a fi simple figuri de stil, aceste cuvinte au o densă, concretă acoperire în fapte. Cele 12 bătăi de orologiu încheie un an în care România — sărbătorindu-și pentru a 24-a oară noul său destin de republică populară, socialistă — și-a afirmat plenar, multidimensional vocația ei socialistă, atașamentul ei total față de cauza păcii și colaborării între popoare, contribuția ei viguroasă la statornicirea unui climat internațional bazat pe încredere, pe primatul forței dreptului asupra dreptului forței, pe respectarea principiilor fundamentale care trebuie să călăuzească relațiile dintre toate statele. Un an în care România a participat activ la schimburile de valori materiale și spirituale între toate țările lumii. Un an în care țara noastră și-a adus întreaga sa contribuție la întărirea și dezvoltarea relațiilor de sinceră prietenie și colaborare între toate statele socialiste, la coeziunea mișcării comuniste și muncitorești internaționale, la consolidarea forțelor socialismului și progresului în întreaga lume.

Aici, la noi, între fruntariile sacre ale patriei, am înălțat în anul evolut noi monumente memorabile ale civilizației socialiste, care stau mărturie muncii creatoare, pline de abnegație, a întregului nostru popor — liber și stăpîn pe destinul său. Remarcabilele înfăptuiri obținute în acest an, ca de altfel, toate realizările din anii construcției socialiste, sînt rodul activității neobosite, pline de eroism, a clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, a tuturor oamenilor muncii fără deosebire de naționalitate, care înfăptuiesc cu hotărîre și entuziasm politica Partidului Comunist Român al cărui glorios jubileu

confruntării planurilor noastre cu realitatea, iar rezultatul acestei confruntări îl putem admira în edificiile industriale, intrate în funcțiune pe întreg cuprinsul țării, în sporirea avuției naționale, în ridicarea nivelului de trai al întregului popor. Potrivit primelor estimații, venitul național a crescut în 1971 cu 12%, iar productivitatea muncii sociale cu peste 11%, producția industrială a depășit prevederile planului cu aproape 7 miliarde lei, înregistrînd astfel o creștere de 11,2% față de anul precedent, producția globală agricolă a depășit pe cea a anului 1970 cu peste 18%, productivitatea muncii pe întreaga industrie a sporit cu 6%, iar economiile obținute prin reducerea cheltuielilor de producție au reprezentat aproape 4 miliarde lei, s-a realizat volumul de investiții planificat și s-au creat 250.000 noi locuri de muncă, salariul real s-a situat la nivelul prevăzut și a fost depășit volumul planificat al desfacerilor de mărfuri și al serviciilor, s-au obținut rezultate remarcabile în construcția de locuințe și de obiective social-culturale, în înzestrarea tehnico-edilitară a orașelor, în dezvoltarea învățămîntului, științei și culturii.

„Pe baza rezultatelor obținute în primul an al cincinalului — subliniа tovarășul Nicolae Ceaușescu — **putem afirma că avem toate condițiile pentru a realiza sau chiar depăși programul de dezvoltare economico-socială elaborat de Congresul al X-lea al partidului. Aceste rezultate confirmă pe deplin realismul prevederilor planului cincinal, adeveresc încă o dată justețea liniei politice a partidului nostru care — studiind legitățile fundamentale ale dezvoltării economico-sociale, realitățile lumii contemporane și ale țării noastre — aplică în mod creator adevărurile generale ale marxism-leninismului la condițiile concrete ale României, asigurînd astfel desfășurarea cu succes a edificării noii orînduiri sociale".**

Acum, la ceasul bilanțurilor nu trebuie să uităm că în anul care a trecut nu am construit numai fabrici și uzine, numai mașini moderne, numai edificii impunătoare, ci am făcut

...Iată-ne deci la porțile Noului An! Împlinirile ne dau temei de satisfacție. Dar privirile noastre se îndreaptă mereu înainte. Iar „înainte" se transcrie cifric — 1972. Acum peniţa mai ezită încă, neobișnuită, în dreptul 2-ului din coadă. Curînd, însă, de mîine, chiar, el va intra în cotidian, în acel cotidian care pentru noi înseamnă noi năzuinți, noi planuri, noi împliniri. Țelurile pe care ni le propunem pentru 1972 au ca punct de plecare realitățile lui 1971. Din acestea izvorăsc „semnele bune" ale Noului An. Sentimentele de certitudine și optimism cu care întregul nostru popor a primit planul de dezvoltare economico-socială a României pe anul 1972, adoptat recent în sfatul țării, își găsesc explicația în caracterul realist și științific al acestuia, în certitudinea posibilităților îndeplinirii prevederilor sale. Prin indicatorii săi principali și corelațiile sale fundamentale, planul reflectă dinamismul dezvoltării economiei naționale, concentrează energia și capacitatea creatoare ale oamenilor muncii spre valorificarea mai intensă a potențialului producției, a resurselor materiale și umane ale țării, spre creșterea substanțială a eficienței economice, a venitului național, în scopul accelerării progresului economic și social al României socialiste.

Anul cel nou ne găsește, deci, pregătiți. Opera în care sîntem angajați nu este ușoară. Ea revendică mobilizarea tuturor energiilor, a tuturor capacităților de care dispunem. Profundul democratism care caracterizează viața întregii țări, participarea activă a întregului popor la elaborarea și transpunerea în viață a deciziilor care privesc destinele țării — sînt chezășiile progresului nostru continuu, inexorabil. Edificarea României socialiste este opera întregului popor, a tuturor oamenilor muncii care și-au cucerit prin luptă, sub conducerea Partidului Comunist, dreptul de a fi realizatorii și beneficiarii tuturor înfăptuirilor lor. De aceea, acum, la cumpăna anilor, privind în urmă spre ceea ce am realizat și privind înainte, spre ceea ce ne propunem, simțim din plin bucuria urării: „La mulți ani!".

COMPONENTE ALE DEZVOLTĂRII:

CREŞTERE, MODERNIZARE, PERFECŢIONARE

URCĂM TREPTELE cincinalului 1971—1975, mergînd pe calea care transformă societatea noastră într-o societate socialistă multilateral dezvoltată. Privind înapoi drumul parcurs, putem constata cu mîndrie că poporul nostru a înfăptuit o profundă revoluţie socială care a asigurat victoria deplină şi definitivă a socialismului în România, ireversibilitatea realizărilor în această direcţie fiind incontestabilă. În acelaşi timp nu putem să nu ţinem seama că revoluţia socialistă a avut de rezolvat în condiţiile ţării noastre o sarcină dublă: pe de o parte să lichideze relaţiile capitaliste de producţie şi să instaureze relaţii socialiste, iar pe de altă parte, să ridice nivelul general al dezvoltării economice la nivelul atins de ţările avansate ale lumii.

Construirea unei societăţi socialiste multilateral dezvoltate care să fie superioară din toate punctele de vedere capitalismului, presupune aşadar nu numai făurirea relaţiilor socialiste de producţie şi perfecţionarea lor necontenită, dar şi realizarea unei asemenea dezvoltări a forţelor de producţie încît baza tehnico-materială a societăţii să fie mai înaltă decît cea atinsă de societatea capitalistă. Desigur, nu putem uita nici o clipă că în raport cu ceea ce obţinuse capitalismul în ţara noastră — inclusiv ca nivel de dezvoltare economică — putem spune că socialismul şi-a dovedit pe deplin superioritatea. Dar, în acelaşi timp, nu putem ignora faptul că, prin nivelul său actual de dezvoltare economică, România este încă o ţară în curs de dezvoltare. Este fără îndoială că ea nu poate fi comparată din multe puncte de vedere, cu alte ţări în curs de dezvoltare ale lumii: relaţiile de producţie la noi se deosebesc radical de cele existente în majoritatea ţărilor în curs de dezvoltare; forţele de producţie în România cunosc o dinamică rapidă şi ascendentă cu un accent pe ramurile cele mai propulsive pentru progresul ştiinţific şi tehnic; structura economiei pe ramuri ca şi structura populaţiei active înregistrează mutaţii puternice. Dacă, totuşi, afirmăm că în momentul de faţă România este încă o ţară în curs de dezvoltare, o facem pe baza volumului venitului naţional pe locuitor, al producţiei şi consumului de energie, oţel ş.a. pe locuitor, al bunurilor de consum pe locuitor etc. După cum se ştie, din punct de vedere al venitului naţional pe locuitor ne mai desparte încă o distanţă apreciabilă de ţările socialiste şi capitaliste avansate.

Propunîndu-ne să construim o societate multilateral dezvoltată, ne propunem, deci, implicit, să atingem indici înalţi în ce priveşte nivelul dezvoltării economice. Aceasta nu înseamnă însă o repetare aidoma a structurii economice a celorlalte ţări.

Experienţa a arătat că dezvoltarea economică în diversele ţări ale lumii nu poate îmbrăca forme identice chiar dacă esenţa relaţiilor economice este una şi aceeaşi. Din această cauză, Partidul Comunist Român porneşte de la concepţia că în dezvoltarea ţării noastre trebuie avute în vedere condiţiile sale specifice, dimensiunile sale, numărul şi structura populaţiei sale, resursele naturale de care dispunem, posibilităţile de angrenare în diviziunea mondială a muncii. Acest adevăr izvorăşte, aşadar, în primul rînd, din baza concretă a dezvoltării ţării noastre. În acelaşi timp, ea este generată şi de faptul că întregul proces al dezvoltării României contemporane se desfăşoară pe fundalul unei ample revoluţii tehnice şi ştiinţifice mondiale. Această împrejurare înlesneşte, pe de o parte, scurtarea perioadei de transformare a economiei ţării într-o economie avansată, dar, pe de altă parte, imprimă noi caracteristici procesului de dezvoltare care nu mai poate fi similar cu cel pe care l-au parcurs actualele ţări avansate ale lumii. Procesul industrializării în anii '70, al dezvoltării agriculturii, transporturilor etc. nu mai este posibil să se orienteze în aceleaşi direcţii în care s-a desfăşurat el în altă perioadă istorică.

În acest context, sarcinile puse de partid în faţa economiei nu pot fi reduse la creşteri cantitative menite să se atingă anumiţi indicatori sintetici sau pe produse. Ele cuprind în mod firesc astfel de creşteri, dar le integrează organic într-un proces profund de modernizare a economiei. Or, modernizarea implică mutaţii calitative în structura economiei, a forţei de muncă, în structura pe ramuri, subramuri şi sectoare ale industriei şi agriculturii, dinamism şi echilibru dinamic exprimate într-o dezvoltare armonioasă, eficienţă economică superioară în valorificarea tuturor resurselor materiale şi umane.

Modernizarea economiei apare deci nu numai ca un mijloc de adaptare la progresul ştiinţific şi tehnic contemporan, dar şi ca un proces de creare a unor structuri, care să asimileze permanent inovaţia ştiinţifică şi tehnologică astfel încît nu numai să fie micşorate şi, în cele din urmă, lichidate decalajele ce ne mai despart de ţările avansate, dar şi să facă imposibilă apariţia altor decalaje pe viitor.

Din acest punct de vedere, România contemporană a atins un asemenea nivel de dezvoltare încît, într-o perioadă istorică relativ scurtă, de cîteva cincinale, să poată trece în grupul ţărilor avansate ale lumii. Partidul Comunist Român a pus tocmai în acest moment în faţa poporului nostru ţelul construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate pentru că această sarcină este nu numai o necesitate determinată istoriceşte de mersul nostru către comunism, dar şi o posibilitate virtuală a epocii pe care o trăim. În esenţa sa, procesul atingerii nivelului general de dezvoltare economică al ţărilor avansate va însemna ridicarea venitului naţional pe locuitor, ceea ce va permite satisfacerea la un grad înalt a necesităţilor consumului productiv şi neproductiv în condiţiile unor structuri moderne ale producţiei sociale şi ale consumului populaţiei.

Particularităţile şi, în acelaşi timp, avantajele socialismului fac posibilă nu numai atingerea unui nivel înalt al bazei tehnico-materiale şi, deci al economiei în ansamblul său, dar şi realizarea unei serii de perfecţionări ale celorlalte laturi ale vieţii sociale. În această ordine de idei, perfecţionarea relaţiilor socialiste de producţie — sub toate laturile lor — reprezintă un proces fundamental; perfecţionarea formelor de proprietate, a schimburilor de activităţi, a formelor de repartiţie, alături de continua perfecţionare a formelor de conducere şi organizare a economiei şi societăţii în ansamblul său.

Una din trăsăturile calitative deosebit de importante ale etapei în care am intrat, o reprezintă lărgirea şi adîncirea democraţiei socialiste. Avem de a face cu dezvoltarea democraţiei reprezentative cît şi cu lărgirea democraţiei participative legate de participarea nemijlocită a maselor la conducerea societăţii, a economiei.

Experienţa istorică demonstrează că răsturnarea dictaturii burgheze şi înlocuirea ei cu dictatura proletariatului este o necesitate obiectivă pentru garantarea desfăşurării procesului revoluţionar însuşi. Această dictatură a proletariatului, exercitată de detaşamentul cel mai înaintat al clasei muncitoare în numele întregii clase, ca şi al tuturor celorlalte pături muncitoare, este în acelaşi timp o largă democraţie pentru foştii asupriţi. De aceea, nu există nici o contradicţie între faptul că se exercită o dictatură a proletariatului şi simultan ea este o formă specifică de democraţie.

Evoluţia concretă a democraţiei socialiste diferă, după cum este uşor de dedus, de la ţară la ţară, în funcţie de o multitudine de particularităţi, apărute de-a lungul istoriei respectivei naţiuni.

În România, procesul dezvoltării şi adîncirii democraţiei socialiste poate fi urmărit de-a lungul întregii perioade de după cucerirea puterii politice de către clasa muncitoare şi aliaţii săi. Democraţia socialistă apare în primul rînd sub forme reprezentative. Apoi, pe măsură ce clasele exploatatoare sînt lichidate iar statul îmbracă tot mai mult caracterul unui stat al întregii populaţii, democraţia socialistă, alături de formele sale reprezentative, îşi multiplică şi lărgeşte formele sale participative. Cu alte cuvinte, puterea se exercită tot mai mult nu numai în numele poporului muncitor, dar şi prin participarea sa nemijlocită la conducerea societăţii, la luarea deciziilor şi aplicarea lor.

Desigur, dezvoltarea democraţiei socialiste reprezintă un proces complex şi contradictoriu. Ea trebuie să îmbine, în mod necesar, larga participare şi reprezentare cu unele măsuri represive împotriva elementelor antisociale. Căci, ar fi o naivitate să ne închipuim că revoluţia schimbă în mod spontan şi automat conştiinţa tuturor cetăţenilor ţării. Dacă majoritatea populaţiei acţionează pe baza unei conştiinţe înaintate, unele persoane sau uneori chiar grupuri, manifestă o profund greşită înţelegere a esenţei şi evoluţiei orînduirii socialiste şi ale democraţiei socialiste. Furtul, indiferenţa, abuzul, sînt cîteva din comportamentele ti-

dr. N. S. STĂNESCU

(Continuare în pag. 6)

Construcţii de maşini. Structura producţiei

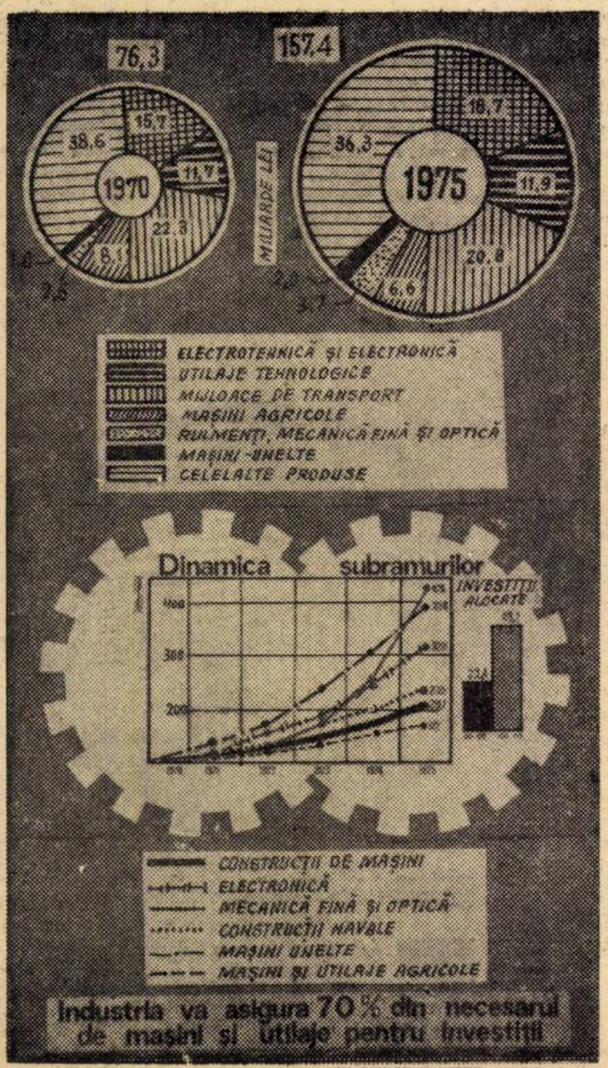

Produsul social. Venitul naţional

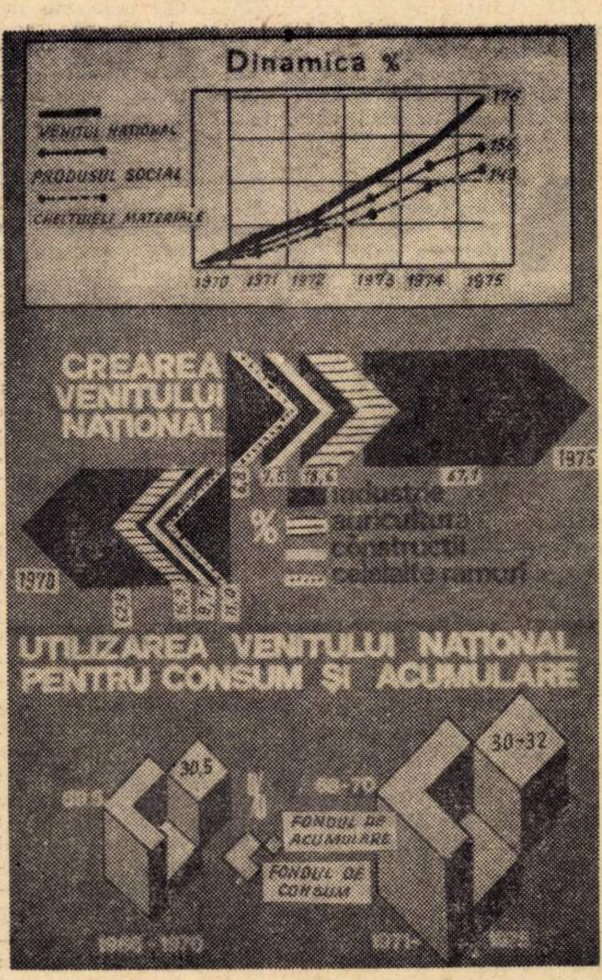

Cheltuielile statului pentru finanţarea acţiunilor social-culturale

Din expoziţia „Dezvoltarea economico-socială a Republicii Socialiste România în perioada 1971—1975", organizată de Comitetul de Stat al Planificării la Academia de studii economice-Bucureşti

PREOCUPARE MAJORĂ A P.C.R.

CREŞTEREA SUBSTANŢIALĂ ŞI REPARTIZAREA ECHITABILĂ A FONDULUI DE CONSUM

„O dată cu dezvoltarea forţelor de producţie, cu creşterea producţiei de bunuri materiale şi spirituale se va ridica şi mai mult nivelul de trai al poporului, se va îmbunătăţi viaţa fiecărui cetăţean, înfăptuindu-se astfel obiectivul central al construcţiei socialiste, ţelul suprem al întregii politici a partidului nostru comunist — bunăstarea şi fericirea omului".

NICOLAE CEAUŞESCU

Cheltuieli social-culturale de la bugetul de stat pe o persoană

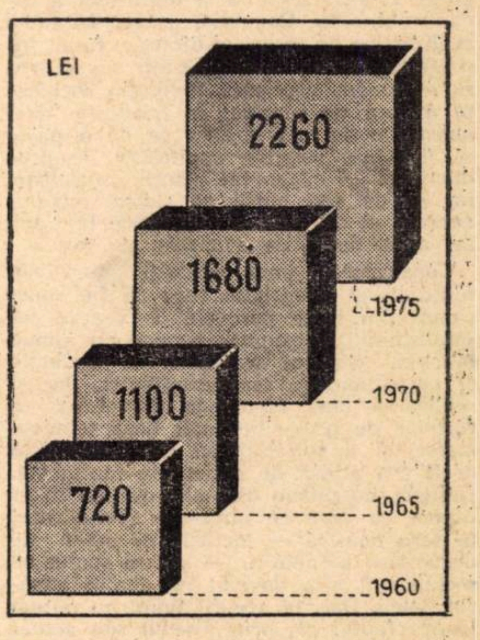

CU FIECARE an, pe care îl încheie, poporul nostru întăreşte şi consolidează tot mai mult, prin noi realizări, edificiul nostru socialist. Creşterea potenţialului economic al ţării se răsfrînge pozitiv asupra vieţii noastre de fiecare zi, prin mărirea veniturilor, creşterea consumului şi îmbunătăţirea structurii lui, prin îmbunătăţirea condiţiilor de muncă şi de locuit. Ridicînd construcţia economică şi socială pe o nouă treaptă, actualul cincinal marchează noi progrese de seamă şi în domeniul ridicării nivelului de trai al poporului.

În modul cel mai sintetic aceste prevederi sînt oglindite în faptul că **în decursul actualului cincinal veniturile totale reale pe un locuitor urmează să sporească cu** 38%, înregistrînd un ritm mediu anual de creştere de 6,5%, ritm superior celui realizat în cincinalul 1966—1970 (4,1%). În unele ţări socialiste, în aceeaşi perioadă, veniturile reale pe un locuitor cresc cu: 5,4% în U.R.S.S., 4,5—5,4% în R. P. Bulgaria, 5% în R. S. Cehoslovacă, 4,0—4,3% în R. D. Germană, 4,5—4,9% în R. P. Ungară [1]).

Suportul material al înfăptuirii acestui amplu program vizînd îmbunătăţirea generală a standardului de viaţă al întregului popor îl constituie dezvoltarea viguroasă a forţelor de producţie pe întreg cuprinsul ţării, modernizarea intensă a structurilor economice şi organizatorice, creşterea eficienţei întregii activităţi şi sporirea rapidă a venitului naţional. **Ritmul creşterii noastre economice şi cel al ridicării nivelului de trai sînt indisolubil legate de opţiunile şi soluţiile adoptate privind modul de folosire a venitului naţional.** Practica ţării noastre ca şi experienţa altor state demonstrează elocvent că fără alocarea unei însemnate părţi din venitul naţional pentru acumulare, pentru asigurarea unui ritm înalt de reproducţie lărgită, nu este posibilă crearea unei industrii şi agriculturi moderne, a unei puternice baze tehnico-materială, sporirea avuţiei naţionale, premise esenţiale pentru satisfacerea intereselor individuale, pentru ridicarea nivelului de trai.

Rata înaltă a acumulării nu constituie în concepţia partidului şi statului nostru un scop în sine; ea răspunde necesităţii istorice de a realiza într-un timp relativ scurt o astfel de dezvoltare economică încît să se asigure un venit naţional şi un consum pe locuitor comparabil cu al ţărilor dezvoltate.

Influenţa pozitivă a ratei înalte a acumulării asupra creşterii venitului naţional şi a fondului de consum se poate vedea din următoarele date:

în procente

	1956—1960	1961—1965	1966—1970	1971—1975
— Rata acumulării	17,3	25,7	30,5	30—32
— Creşterea medie anuală a venitului naţional	6,7	7,0	7,8	11—12
— Creşterea medie anuală a fondului de consum	4,8	5,8	6,2	7,6

Calculele făcute cu ocazia elaborării actualului cincinal au arătat că o pondere mai mică cu trei pînă la cinci procente a fondului de acumulare decît cea luată în considerare în plan ar fi dus într-adevăr la o creştere a fondului de consum în primii ani ai perioadei, însă, într-o perspectivă nu prea îndepărtată — pînă la sfîrşitul acestui deceniu — fondul de consum s-ar fi diminuat cu 35—50 miliarde lei faţă de varianta adoptată. De altfel, tocmai rata înaltă a acumulării a creat premisele materiale pentru ca **fondul de consum din anul 1975 să fie de două ori mai mare decît întregul venit naţional realizat în 1960.** Dacă la aceasta se mai adaugă şi faptul că circa 10% din fondul de acumulare este destinat investiţiilor social-culturale, construcţiilor de locuinţe, învăţămîntului, culturii, ocrotirii sănătăţii, lucrărilor edilitare — rezultă că, în mod practic, populaţia va beneficia de resurse reprezentînd 71—73% din venitul naţional.

Una din căile importante de ridicare a veniturilor, a bunăstării populaţiei, indisolubil legată de politica acumulării, o constituie **sporirea cu un milion a noilor locuri de muncă din economie.** Creşterea numărului locurilor de muncă va asigura cuprinderea în cadrul salariaţilor a întregului spor natural al populaţiei apte de muncă de la oraşe şi sate, din perioada 1971—1975, atragerea în rîndul salariaţilor a circa 400 mii persoane din populaţia ocupată în prezent în agricultură va da posibilitatea valorificării mai bune a potenţialului şi capacităţii creatoare a poporului român. Ţinînd seama de faptul că, datorită unei productivităţi a muncii mai ridicate, veniturile salariaţilor sînt superioare şi au un caracter mai constant decît al celorlalte categorii ale populaţiei, creşterea, în decursul cincinalului, cu un milion de persoane a numărului de salariaţi se va resfrînge favorabil asupra nivelului general de viaţă al întregului nostru popor. Remarcăm faptul că în timp ce la noi în ţară în anul 1971 numărul salariaţilor din economie a crescut cu 250 mii persoane, în ţările capitaliste se înregistrează o creştere a numărului celor care caută de lucru. Astfel, în S.U.A. la începutul anului 1971 numărul şomerilor depăşea cifra de 5 milioane, iar în Anglia se estimează ca la finele acestui an numărul şomerilor să fie de circa 900 mii persoane.

Sporirea numărului de salariaţi constituie numai o latură a programului de ridicare a standardului de viaţă, material şi cultural al oamenilor muncii. Alături de aceasta, **un loc central în cadrul planului cincinal îl ocupă măsurile menite să asigure creşterea veniturilor reale ale populaţiei ca şi cele referitoare la promovarea consecventă a principiilor eticii şi echităţii socialiste în domeniul repartiţiei. În acest sens, legea de aprobare a planului cincinal stabileşte pentru perioada 1971—1975 creşterea cu 20% a salariului real şi 22—30% a veniturilor reale ale ţărănimii, provenite din munca în cooperativele agricole de producţie şi din gospodăriile personale.** În acelaşi timp, se prevede **repartizarea mai echilibrată între membrii societăţii,** a venitului naţional, astfel încît să se evite atît tendinţele egalitariste cît şi crearea unor diferenţe nejustificat de mari între cîştigurile diferitelor categorii sociale. Acţiunile de majorare a salariilor prevăzute pentru perioada 1972—1975 vor începe cu cele ale oamenilor muncii cu salarii mici, salariul minim ajungînd în 1975 la 1.100 lei lunar faţă de 800 lei în 1970, ridicîndu-se, de asemenea, nivelul veniturilor garantate membrilor cooperativelor agricole de producţie care participă cu regularitate la muncă.

În acest scop, Marea Adunare Naţională **prin legea de adoptare a planului de stat pe anul 1972 a stabilit ridicarea cu 25% a nivelului salariului minim din economie, acesta ajungînd în anul viitor la 1 000 lei lunar.**

NIVELUL de trai se oglindeşte cel mai bine în bunurile pe care le consumă populaţia. **Sporirea proiectată a veniturilor reale totale va antrena după sine nu numai o modificare cantitativă a consumului cît mai ales schimbări în structura acestuia, orientarea cerinţelor populaţiei spre mărfuri alimentare şi industriale de calitate superioară,** creşterea gradului de înzestrare a familiilor cu bunuri de folosinţă îndelungată. Aceste mutaţii calitative în structura consumului populaţiei se reflectă în faptul că în anul 1975 comparativ cu anul 1965, consumul de carne şi produse din carne pe un locuitor va spori cu peste 46%, cel de lapte cu 65%, creşteri însemnate sînt prevăzute şi în ce priveşte bunurile de folosinţă îndelungată.

Pentru a răspunde în bune condiţiuni acestor cerinţe, **planul cincinal prevede sporuri substanţiale în industria bunurilor de consum.** Producţia industriei alimentare va creşte de la 54,6 miliarde lei la 78,1—82,1 miliarde lei, iar cea a industriei uşoare de la 46,5 miliarde lei la 65,6—69,2 miliarde lei, creşteri însoţite de importante schimbări calitative în structura mărfurilor, varietatea şi calitatea sortimentelor. Cîteva cifre sînt concludente în acest sens. Dacă în ansamblu volumul de produse realizat de industria alimentară va spori, în 1975, comparativ cu anul 1970, cu 64%, la sortimentele cu valoare nutritivă ridicată creşterile sînt mult mai mari: 2,2 ori la carne şi lapte, 4,8 ori la peşte, 2,6 ori la conserve de legume şi fructe. Sînt prevăzute creşteri substanţiale şi la zahăr, ulei comestibil, etc. De asemenea, în domeniul industriei uşoare cele mai însemnate creşteri se localizează la ţesături (64—72%), tricotaje (61—70%), confecţii, încălţăminte.

Alături de industria uşoară şi alimentară, o contribuţie mai mare la satisfacerea cerinţelor populaţiei îşi vor aduce şi celelalte ramuri ale industriei şi în mod deosebit industria construcţiilor de maşini. Potrivit planului, în următorii cinci ani producţia unor bunuri de folosinţă îndelungată va spori de peste 3,3 ori la autoturisme de oraş, de aproape 2 ori la televizoare şi de 2,2 ori la frigidere.

Pavilionul de mostre din 1971 a demonstrat din plin marile posibilităţi ale industriei noastre de bunuri de consum de a realiza şi răspunde în condiţii tot mai bune cerinţelor cumpărătorilor, de a asimila produse de o tehnicitate şi calitate superioară, într-o structură sortimentală mereu îmbunătăţită.

Corelat cu sporirea veniturilor populaţiei, desfacerile de mărfuri prin comerţul socialist vor cunoaşte o dinamică susţinută ajungînd ca în 1975 să depăşească nivelul realizat în 1970 cu 40—47%.

Semnificativ pentru creşterea puterii de cumpărare, determinată de sporirea veniturilor este şi faptul că numai în anul 1975 cu venitul suplimentar realizat ca urmare a creşterii salariului mediu real, un salariat va putea achiziţiona — după calculele făcute de noi — în plus, faţă de 1970, de exemplu următoarele produse considerate laolaltă: o maşină de spălat Alba-Lux 9, un costum bărbătesc din tergal, o rochie din stofă pentru femei, cîte o pereche de pantofi pentru bărbaţi, femei şi copii, un costum P.N.A. pentru copii, 10 kg zahăr, 15 kg carne, 10 kg ulei, 20 kg lapte, 20 kg legume şi 10 kg fructe.

Reflectînd schimbările calitative care vor interveni în procesul ridicării nivelului de trai, **actualul cincinal prevede o dezvoltare susţinută a prestărilor de servicii** — domeniu în care se va înregistra un ritm mediu anual de creştere de 9,2 — 10% — **concomitent cu diversificarea acestora şi repartizarea mai raţională pe teritoriu a unităţilor de deservire.** Astfel, pentru recuperarea, într-o măsură cît mai mare a rămînerilor în urmă din mediul rural, se prevede ca la sate ritmul mediu anual de creştere a prestărilor de servicii să fie de aproape 19%.

→

Structura cheltuielilor social-culturale suportate din bugetul de stat în 1975 (%)

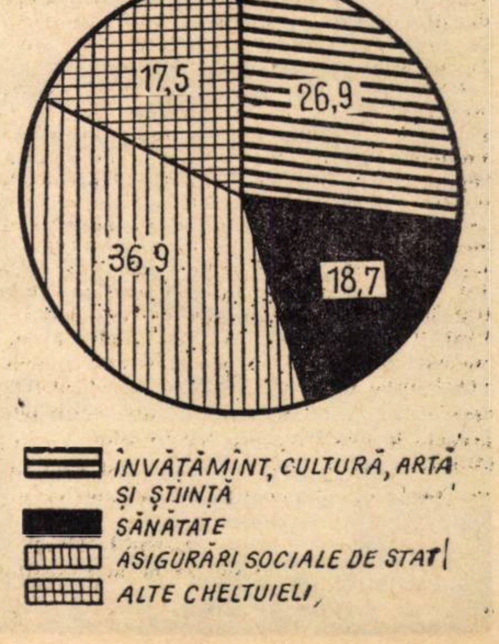

←

Îmbunătățirea laturii calitative și a structurii serviciilor este ilustrată de faptul că unele activități vor cunoaște, în cursul cincinalului, o dezvoltare susținută. Între acestea se remarcă creșterile în domeniul turismului și îndeosebi **turismul extern** (în domeniul excursiilor externe ale turiștilor români se prevede o creștere de 2,3 ori), **activitatea hotelieră** — de 3 ori, **transportul aerian** — 2 ori, în activitatea de **spălătorie și curățătorie chimică** — 1,45 ori, **prestările în construcții** — 2,2 ori. Pentru asigurarea întreținerii în bune condițiuni a bunurilor de folosință îndelungată, se prevede o dezvoltare substanțială și diversificarea serviciilor legate de întreținerea și repararea aparatelor de radio, televizoarelor, frigiderelor, autoturismelor și a celorlalte aparate electrocasnice de uz personal.

ALĂTURI de creșterea veniturilor obținute direct de populație ca retribuție a muncii, o contribuție însemnată la ridicarea nivelului de trai material și spiritual al oamenilor muncii o au **fondurile sociale de consum.** În acest domeniu este de remarcat faptul că în **perioada 1971—1975 statul va cheltui pentru finanțarea învățămîntului, culturii, sănătății, asigurărilor și prevederilor sociale, educației fizice și sportului suma de 218 miliarde lei.** Semnificația acestei sume devine și mai evidentă dacă avem în vedere că la nivelul anului 1975 volumul cheltuielilor social-culturale suportate din bugetul de stat, va reprezenta în medie pe o familie 7 250 lei.

Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră presupune o puternică dezvoltare a învățămîntului și culturii — factori de bază ai progresului și civilizației. **Generalizarea școlii obligatorii de 10 ani, care se va înfăptui în cursul actualului cincinal, va constitui un moment cu adevărat crucial pe drumul ridicării gradului de cultură și civilizație al poporului nostru,** moment a cărui semnificație poate fi apreciată pe deplin dacă avem în vedere că în urmă cu un sfert de secol România număra milioane de analfabeți.

O dezvoltare simțitoare se va înregistra în învățămîntul profesional, cel liceal și în special cel de specialitate, învățămîntul superior. În 1975 fiecare al patrulea locuitor al țării va fi cuprins într-o formă de învățămînt. Amplitudinea acestei acțiuni impune o minuțioasă pregătire a tuturor condițiilor începînd cu baza materială, asigurarea cadrelor didactice corespunzătoare și pînă la modernizarea procesului instructiv-educativ. Construirea în perioada 1971—1975 a peste 10 mii noi săli de clasă, a unei suprafețe de peste 220 mii mp în învățămîntul superior, a noi cămine, cantine, internate, laboratoare și ateliere, dotarea unităților cu aparatură modernă etc., arată dimensiunea eforturilor materiale și financiare pe care statul nostru le face în acest cincinal pentru dezvoltarea învățămîntului.

În domeniul culturii, cincinalul actual va consemna darea în folosință a noilor edificii ale Teatrului Național din București, Teatrului Național din Craiova, a teatrului din Tg. Mureș, a 29 cinematografe și case de cultură, noi tipografii, astfel încît în 1975 toate județele vor dispune de tipografii proprii, noi cluburi și cămine culturale.

Grija pentru îmbunătățirea stării de sănătate a populației se reflectă pe multiple planuri în prevederile cincinalului. Rețin atenția în acest sens cîteva cifre. Capacitatea spitalelor va spori cu aproape 21 mii locuri, se vor construi 37 noi policlinici, centre stomatologice cu 340 de cabinete, capacitatea creșelor va crește de peste 3 ori, ajungînd în 1975 la 100 mii locuri, la care se vor adăuga circa 160 mii noi locuri în creșele sezoniere de la sate. Eforturile din investiții nu se vor limita numai la sectoarele amintite. Urmează a se da în folosință opt noi stații de salvare, cinci centre de recoltare a sîngelui, numeroase farmacii, dispensare medicale, după cum echipamentele moderne de investigații și tratament vor intra în dotarea sau vor reînnoi echiparea unui număr important de unități sanitare. În repartizarea teritorială a fondurilor de investiții s-a avut în vedere dezvoltarea bazei materiale a ocrotirii sănătății în toate județele și îndeosebi în cele care prezintă o anumită rămînere în urmă (Alba, Satu Mare, Tulcea, Bistrița-Năsăud, Buzău, Ialomița). În actualul cincinal urmează să sporească cu 8 mii numărul medicilor și farmaciștilor și cu 32 mii numărul cadrelor medii și auxiliare sanitare. Se are, de asemenea, în vedere ca toate județele țării să fie arondate centrelor universitare, cadrele didactice universitare deplasîndu-se periodic în județele arondate pentru a sprijini rezolvarea unor cazuri mai dificile și pentru îndrumarea tehnică.

REFLECTÎND grija pe care partidul și statul nostru o poartă pentru îmbunătățirea condițiilor de viață ale întregului popor, prețuirea contribuției aduse în edificarea orînduirii socialiste în patria noastră, planul cincinal prevede **măsuri pentru majorarea veniturilor pensionarilor.** Pensia medie de asigurări sociale va fi în 1975 cu peste 18% mai mare decît în 1970, la nivelul unui an întreg fondurile alocate majorării pensiilor de asigurări sociale însumează 1,9 miliarde lei. După cum se cunoaște, legea pentru adoptarea planului de dezvoltare economico-socială pe anul 1972 prevede ca încă din anul 1972 pensiile de asigurări sociale să fie majorate în medie cu 16%.

Avînd în vedere importanța pe care o au condițiile de locuit în ridicarea nivelului de trai, influența pe care o are locuința asupra dezvoltării fizice și spirituale a omului, asupra capacității sale de muncă și stării de sănătate, **prin planul cincinal sînt prevăzute resurse materiale și financiare pentru construirea, din fondurile și cu sprijinul statului a 520 mii apartamente, cu 180 mii mai multe decît în perioada 1966—1970.** Merită subliniat faptul că **suprafața locuibilă construită în plus în actualul cincinal față de cel precedent este echivalentă cu spațiul locativ ce ar corespunde populației municipiilor Cluj, Timișoara, Iași și Deva luate la un loc.** De asemenea, pentru prima dată, în acest cincinal, va începe construirea din fondurile statului de apartamente pentru specialiștii care lucrează la sate, contribuindu-se prin aceasta la modernizarea localităților, la creșterea stabilității cadrelor în mediul rural. Înfăptuirea programului de construcții de locuințe va permite ca în cursul actua-

Cornel IUGA
șef de sector în Consiliul Economic

(Continuare în pag. 6)

DATE DE PROGNOZĂ

COMPETITIVITATE, AZI ȘI MÎINE

- **Noi criterii de măsură a competitivității industriale.**
- **Selecția ca element al prognozei tehnologice.**
- **Cercetarea științifică și progresul societății.**
- **„Gospodărirea" capacității de creație inginerească.**

DETERMINÎND **direcțiile posibile de evoluție** a produselor și metodelor de fabricație, **prognoza tehnologică** permite o **selecție** a diferitelor variante, stabilirea unor **opțiuni,** anticiparea unor **măsuri** care să îndrepte dezvoltarea tehnologică în mod preferențial spre variantele alese. Merită de subliniat deci faptul că între diferitele etape ale studiului de prognoză — **selecția** este faza de trecere de la **speculații calitative** la **determinarea cantitativă,** care stă la baza adoptării deciziilor.

Selecția trebuie apreciată ca una dintre cele mai dificile laturi ale prognozei ; de aceea mi se pare oportună fixarea cîtorva idei în legătură cu mecanismul general al selecției în prognoza tehnologică. Să pornim de la faptul că problema alegerii unor obiective de evoluție tehnologică, dintre mai multe variante posibile, nu diferă de problema bine cunoscută a alegerii variantei optime dintre mai multe soluții care se analizează comparativ pentru a stabili modul de construire sau confecționare a unui mecanism oarecare. Alegerea se oprește asupra aceleia dintre variante care corespunde cel mai bine unor anumite criterii. În cazul general aceste condiții sînt : (a) preț de cost minim (b) investiții minime.

Evident că în cazuri particulare apar și alte condiții, ca de exemplu, (c) folosirea unor materii prime preferate sau evitarea folosirii altora deficitare, (d) termen minim de livrare etc., dar se poate afirma că una din primele condiții (a sau b) orientează în cele mai multe cazuri alegerea variantei optime. Întrebarea care se pune în legătură cu prognoza tehnologică pe termen lung este **dacă actualele criterii de optimizare vor rămîne sau nu valabile pentru viitorul considerat.** Este evident că nu poate fi acceptată „a priori" ideea stabilității acestor criterii, ci că — dimpotrivă — pare probabil că evoluția generală a societății va determina evoluția condițiilor de competitivitate în industrie.

DOUĂ FENOMENE la care asistăm în ultimii ani, ne fac să înțelegem mai bine sensul în care aceste mutații tind să se manifeste. Primul, constă în **importanța din ce în ce mai mare a cercetării tehnologice în progresul societății.** Ne putem aștepta ca identificarea cercetării ca forță de producție să fie urmată în scurt timp de recunoașterea priorității absolute a acesteia față de ceilalți factori care contribuie la producția bunurilor materiale. Putem conchide că — în aceste condiții — cerințele de optimizare a cercetării vor influența în măsură hotărîtoare structura organizatorică viitoare a industriei.

Al doilea fenomen se referă la **poziția statului față de cercetare.** Evoluția istorică a acestei poziții ar putea fi rezumată astfel :

Faza 1	Pasivitate totală	Statul nu se ocupă de cercetare
Faza 2	Pasivitate interesată	Statul apare ca un Mecena, subvenționînd unele idei, în special în domenii de interes public (apărare, transporturi, telecomunicații).
Faza 3	Participare activă	Statul inițiază, coordonează și finanțează cercetări în anumite domenii.
Faza 4	Conducere	Dirijarea cercetării devine o latură a politicii statului.

În momentul actual, majoritatea țărilor economicește dezvoltate se află în faza 3-a, existînd organisme de stat prin intermediul cărora se promovează cercetări în domenii ale tehnicii de vîrf sau de importanță deosebită : energie atomică, telecomunicații, spațiu cosmic, informatică, poluarea mediului. Chiar în țările care ridică la rang de principiu liberalismul economic, se consolidează opiniile corespunzător cărora integrarea politicii în domeniul științei pe de o parte, și politică economică, socială și educativă, pe de altă parte, ridică probleme de planificare extrem de complexe, care vor face necesară adoptarea unui cadru nou pentru elaborarea deciziilor la nivelul statului și în industrie. În același timp unele țări socialiste, printre care și țara noastră, au trecut cu hotărîre în faza 4-a, prin locul important pe care cercetarea științifică îl ocupă în planurile de dezvoltare a economiei.

Putem aprecia că într-un viitor apropiat, în următorii 5—10 ani, toate țările dezvoltate vor trece în faza 4-a. Consecința acestei evoluții va consta în faptul că majoritatea deciziilor care se vor lua cu privire la orientarea și promovarea cercetării vor fi determinate de opțiuni politice. Trebuie să admitem că și reciproca acestei prognoze se va dovedi adevărată, în sensul că opțiunile politice, pe plan intern și internațional, vor influența în măsură hotărîtoare potențialul de cercetare științifică al unei națiuni.

FENOMENELE DESCRISE vor avea — cu siguranță — **repercusiuni însemnate asupra tehnologiei viitorului.** Este foarte probabil că vom asista în continuare la **creșterea vitezei progresului tehnologic,** înțelegînd prin aceasta atît scurtarea timpului între descoperirea unor fenomene sau legi naturale necunoscute și valorificarea industrială a lor, cît și acumularea unui volum cît mai mare de cunoștințe noi — valorificabile industrial — în unitatea de timp, ca urmare a mijloacelor materiale și umane din ce în ce mai importante afectate activității de cercetare.

Este de asemenea unanim acceptată părerea că progresul tehnologic va determina în continuare **diversificarea** din ce în ce mai largă a cerințelor diferitelor ramuri ale economiei. Este de așteptat ca, în viitoarele decenii, procesul de diversificare a cerințelor să se accelereze din cauza pătrunderii civilizației umane moderne în zone ale pămîntului caracterizate prin condiții de ambianță deosebite (de ex. zone glaciare sau submarine), precum și ca urmare a cuceririi spațiului cosmic. Diversificării acestor cerințe va trebui să-i vină în întîmpinare o gamă din ce în ce mai largă de mașini și echipamente specializate. De unde putem deduce că — paralel cu sporirea producției de mașini și echipamente — va spori de asemenea, diversitatea tipurilor fabricate, astfel încît în industria mondială de mașini **fabricația în serie mică sau de unicate va continua să dețină o poziție importantă.**

Tendința generală **de automatizare** a producției va înregistra în următorii ani succese spectaculoase chiar în fabricația de serie mică. Dar reducerea la minimum a manoperei direct productive va aduce cu sine **creșterea ponderii muncii de concepție inginerească,** în cercetare-dezvoltare, în organizarea procesului de producție, în asigurarea asistenței tehnice în exploatare. În același sens va acționa și diversificarea producției precum și creșterea vitezei de învechire a mașinilor și utilajelor, care va determina scurtarea perioadelor de modernizare a utilajelor fabricate. Această afirmație extrapolează constatările unei cercetări întreprinse de Ministerul Tehnologiei britanic în industria constructoare de mașini, corespunzător căreia, în cursul ultimelor șapte decenii, productivitatea muncii în fabricație a crescut cu circa 1000%, în timp ce în domeniul proiectării constructive și tehnologice nu s-a putut identifica decît o creștere de circa 20%.

DIN CONSIDERENTELE arătate rezultă că este posibil, în perioada următoare, **ca pe lîngă criteriile indicînd economia de muncă socială (preț de cost minim — investiție minimă) alte criterii să joace un rol însemnat în stabilirea gradului de eficiență a industriei** și anume :

- posibilitatea de însușire rapidă a tehnicii noi ;
- economia de muncă de pregătire tehnică.

Posibilitatea de promovare a progresului tehnic tinde astfel să devină o condiție prioritară de competitivitate. Ea se traduce practic prin capacitatea unei unități in-

ing. I. CRIȘAN

(Continuare în pag. 6)

COMPETITIVITATE

(Urmare din pag. 5)

dustriale de a satisface în minimum de timp cerințele beneficiarilor, prin livrarea unei mașini noi sau modernizate, cu performanțe de exploatare superioare. Asistăm, de altfel, chiar în etapa actuală la o continuă creștere a influenței indicatorilor calitativi asupra competitivității mașinilor și utilajelor. Pe piața mondială a mașinilor și echipamentelor industriale, competitivitatea este asigurată în mai mare măsură de nivelul de performanțe ale produselor și de fiabilitatea acestora, decît de prețul de vînzare. Asistăm de asemenea, la o continuă mutație a marii industrii capitaliste spre domeniile cele mai dificile ale tehnicii, spre domeniile de „vîrf", domenii „dinamice", bazate pe cele mai recente cuceriri științifice, „cedînd" industriei din țările în curs de dezvoltare fabricația produselor convenționale, produse „statice", mai puțin sensibile la efectele progresului tehnologic.

În condițiile progresului tehnologic accelerat, **gospodărirea optimală a capacității de creație inginerească** devine o condiție prioritară de competitivitate. **„A pregăti mai bine și mai repede" fabricația unui produs nou, va deveni o cheie a eficienței industriale.** Aceasta, în primul rînd, datorită dificultăților obiective în sporirea fondului de cadre de specialitate ; în al doilea rînd, datorită greutății de a „concentra" un număr mare de oameni în jurul unui anumit obiectiv afectat de urgență, ca urmare a caracterului „secvențial" al muncii de pregătire. Rapiditatea în proiectarea constructivă sau în proiectarea metodelor de fabricație se obține mai puțin prin sporirea forțelor alocate unui proiect și mai mult pe seama capacității de a dezvolta idei noi, pornind de la realizări anterioare bine studiate și verificate.

Este de la sine înțeles că apariția acestor **noi criterii de măsură a competitivității industriale** este de natură să influențeze în mod hotărîtor opțiunile care se vor face în cadrul studiilor de prognoză, precum și concluziile care se vor trage în legătură cu modul de valorificare al acestora.

NUMEROASE DATE statistice confirmă faptul că **abordarea unor domenii „dinamice" ale tehnicii creează condiții favorabile pentru asigurarea competitivității, pentru pătrunderea produselor pe piața internațională.** Astfel din tabelul nr. 1 rezultă că — în perioada 1955—1965 — creșterile cele mai importante ale exportului de mașini și aparate al S.U.A. s-au realizat în sectoare industriale caracterizate prin dinamism tehnologic accentuat și — implicit — prin cheltuieli specifice ridicate pentru cercetarea științifică, ca de exemplu

Tabel nr. 1

Indicii de creștere a exportului S.U.A. la principalele grupe de mărfuri

	1960	1965	1955 1965
I. Mărfuri cu cheltuieli specifice mari pentru cercetarea științifică (peste 4% din cifra de afaceri).	1,70	1,35	2,29
— din care :			
Construcția de aparate	2,18	2,28	4,97
Echipament de birou	1,93	2,27	4,37
Industria electrotehnică	1,39	1,55	2,15
II. Mărfuri cu cheltuieli medii pentru cercetarea științifică (2—4% din cifra de afaceri).	1,06	1,50	1,58
— din care :			
Automobile	0,92	1,59	1,46
Mașini generale	1,22	1,59	1,93
III. Mărfuri cu cheltuieli reduse pentru cercetarea științifică (sub 2% din cifra de afaceri).	1,26	1,18	1,50
Total grupele I+II+III	1,31	1,34	1,77

construcția de aparate, de echipament de birou, industria electrotehnică, la care indicele de creștere a exportului **a variat între 2,15 și 4,97. În aceeași perioadă la alte mărfuri cu caracter mai „static" exportul nu a crescut decît de 1,50 pînă la 1,58 ori.**

Toate acestea confirmă justețea orientării imprimate de conducerea partidului nostru în dezvoltarea industriei pe linia abordării în mod prioritar a unor domenii „de vîrf", creșterii hotărîte a unui potențial propriu de cercetare tehnologică, precum și necesitatea menținerii acestei orientări în perspectiva următoarelor cincinale.

FONDUL DE CONSUM

(Urmare din pag. 5)

lului cincinal circa 3 milioane de cetățeni să beneficieze de apartamente noi realizate din fondurile și cu sprijinul statului sau de locuințe construite în regie proprie de către populație.

Examinarea prevederilor cincinalului vizînd ridicarea nivelului de trai al populației ar fi incompletă dacă nu am menționa și pe cele referitoare la sporirea eforturilor pentru sprijinirea familiilor cu mulți copii, prevederi care au început să fie transpuse în practică încă din acest an. Este cunoscut faptul că de la 1 septembrie a.c. alocația de stat pentru copii a fost majorată în medie cu 27%, concomitent cu extinderea plății acesteia pînă la vîrsta de 16 ani. Ca urmare a acestei măsuri, populația va beneficia de venituri suplimentare, care însumează, pe perioada cincinalului, peste 9 miliarde lei.

În final, am dori să menționăm încă o cale avută în vedere în ansamblul măsurilor de ridicare a nivelului de trai și anume reducerile de prețuri. Recenta hotărîre a Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. de reducere cu 18—20% a prețurilor aparatelor de radio și televizoarelor, aplicată de la 1 decembrie a.c. va permite obținerea de către populație, în anul viitor a unei economii de circa. 360—370 milioane lei.

NE AFLĂM la sfîrșitul primului an al cincinalului, în pragul unui nou an. În această perioadă s-au luat sau sînt prevăzute măsuri care să asigure transpunerea în viață a sarcinilor stabilite prin planul cincinal. În anul 1971, salariul real se situează la nivelul stabilit prin planul cincinal, s-au majorat alocațiile de stat pentru copii și s-a trecut la acordarea de ajutor lunar de 50 lei pentru fiecare copil în vîrstă de pînă la 16 ani pentru țăranii cooperatori, s-a introdus venitul lunar minim garantat pentru membrii cooperativelor agricole de producție, s-a introdus asigurarea gratuită a spitalizării, medicamentelor și materialelor sanitare pe timpul internării în spitale și în tratamentul ambulatoriu pentru membrii cooperativelor agricole, s-au redus prețurile de vînzare cu amănuntul la unele bunuri de consum.

Planul de stat pe anul 1972 recent adoptat de Marea Adunare Națională asigură fondurile și resursele necesare înfăptuirii sarcinilor stabilite prin planul cincinal privind ridicarea nivelului de trai. Veniturile reale ale populației vor crește cu 8%, se va ridica nivelul salariului minim la 1000 lei lunar concomitent cu majorarea salariilor sub 1 400 lei, astfel încît salariul mediu lunar să ajungă la 1 500 lei lunar ; din fondurile și cu sprijinul statului se vor construi 94 mii apartamente, transportul orășenesc de călători va fi dotat cu 1 600 noi vehicule, se va da în folosință Teatrul Național din București și teatrele din Craiova și Tîrgu Mureș, 4 noi cinematografe cu o capacitate de 1 850 locuri, șapte spitale noi, se vor construi peste 8 000 locuri în creșe.

DESIGUR, cifrele nu guvernează societatea dar ilustrează elocvent modul cum aceasta este guvernată. Asigurarea unei astfel de creșteri a nivelului de trai pentru oamenii muncii ca cea prevăzută prin actualul cincinal ar fi cerut, în alte condiții social-istorice dacă nu secole, în orice caz decenii întregi. Este meritul conducerii partidului și statului, personal al secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a orienta întreaga politică de dezvoltare multilaterală a țării spre obiectivul cu cea mai înaltă semnificație umanitară — creșterea nivelului de trai material și cultural al oamenilor muncii, crearea unor condiții mereu mai favorabile pentru împlinirea personalității umane în sensul cel mai deplin al cuvîntului.

---

1) Cu excepția Republicii Socialiste România, datele sînt luate după Leslaw Skilnski „Țările CAER în perioada 1971—1975 ; programul de îmbunătățire a nivelului de trai" **Zycie Gospodarcze** nr. 34/1971, Polonia.

COMPONENTE ALE DEZVOLTĂRII

(Urmare din pag. 3)

pic antisocialiste. Tot astfel, exercitarea despotică a conducerii încredințate într-un loc de muncă, ignorarea punctelor de vedere ale colectivului respectiv de oameni ai muncii, înăbușirea criticii, frînarea participării maselor la conducerea societății, întreprinderii etc. sau reducerea acesteia la un cadru pur formal, constituie încălcări grave ale funcțiilor și țelurilor democrației socialiste.

Creșterea caracterului participativ al democrației socialiste este însă nu numai necesară, dar și posibilă pe măsură ce masele cele mai largi capătă acces la cunoștințele fără de care societatea nu poate fi condusă. Experiența arată că în condițiile actuale — și cu atît mai mult în cele de mîine — nu mai este suficientă intuiția, oricît de bine intenționată ar fi ea. Conducerea societății are nevoie de un sistem de cunoștințe științifice în domenii din cele mai variate — începînd cu cele din științele naturii și terminînd cu cele sociale. Țelul pentru care militează, ca și caracterul reprezentativ al acestei avangărzi ce cunoaște legile de dezvoltare ale societății reprezintă garanții ale progresului. Democrația socialistă are însă, în același timp și o latură care o deosebește profund de democrația burgheză : participarea maselor la conducere.

Adîncirea democrației socialiste apare deci, din acest punct de vedere, nu ca o cerință conjuncturală, generată de necesități momentane, ci ca o componentă esențială a procesului revoluționar de înlăturare a vechii orînduiri și a sechelelor moștenite de la ea. Treptata dar continua adîncire a democrației socialiste îi și asigură, în fond, superioritatea față de orice democrație burgheză.

Sentimentul frustrării și realității înstrăinării pe care societatea burgheză le sădește în conștiința maselor datorită împărțirii societății în clase antagoniste, li se poate pune capăt, istoricește vorbind, prin adîncirea continuă a democrației socialiste. Fundamentul lichidării acestor realități îl reprezintă înlăturarea proprietății particulare asupra mijloacelor de producție. Aceasta creează fundalul pe care se desfășoară apoi procesul de adîncire a democrației socialiste, materializat în participarea crescîndă a maselor la luarea deciziilor, la conducerea efectivă a societății. În acest fel, încetează să mai existe un zid despărțitor între oameni și mecanismele de conducere ale societății, omul începe să considere societatea nu ca pe un corp străin care îl oprimă și-l frustrează, ci, dimpotrivă, ca pe un organism viu din care face parte indisolubil. Procesul paralel — nu însă întotdeauna și simultan — care se petrece este acela al schimbărilor în structura societății și al modificărilor conștiinței oamenilor. Nu negarea factorului de putere politică este cel care garantează ieșirea din matca profund săpată de capitalism în structurile societății, ci folosirea puterii sub toate formele sale, deci inclusiv a democrației participative. Exercitarea rolului de conducător al partidului garantează dezvoltarea întregii societăți în interesul poporului muncitor.

Accentuarea importanței democrației socialiste nu este întîmplătoare : ea reflectă rolul crescînd al factorilor conștienți, al politicii economice în dezvoltarea societății socialiste. Căci procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate este opera maselor înseși care, înțelegînd țelurile către care sînt conduse de către partid, participă la viața socială în dubla lor calitate de proprietari ai mijloacelor de producție și de producători. Dezvoltarea democrației socialiste pe fondul identității acestei duble calități, reprezintă o trăsătură fundamentală a societății socialiste multilateral dezvoltate.

SCRISOARE DIN BERNA

VINUL ROMÂNESC ÎN ȚARA LUI WILHELM TELL

ROMÂNIA SE NUMĂRĂ printre marii producători de vinuri din lume, iar vinul românesc cucerește în fiecare an nenumărate medalii și diplome la concursurile internaționale. Totuși în unele țări europene vinul nostru atît de apreciat rămîne încă necunoscut marelui public. De aceea în anul 1971 întreprinderea de comerț exterior „Fructexport" în colaborare cu firma elvețiană Prodorom a pus la punct un program de introducere a vinului îmbuteliat românesc pe piața elvețiană, cunoscută prin exigența ei. Pentru o primă etapă alegerea s-a oprit la șase vinuri roșii și două vinuri albe.

În fiecare toamnă în orașele Zürich și Geneva își deschide porțile expoziția internațională „Expovina", manifestare la care participă țări de pe toate meridianele. Participant pentru prima dată la această expoziție, vinul românesc a fost prezentat în cadrul unei conferințe de presă (vezi fotografia alăturată) la care au fost invitați alături de o comisie de degustare, ziariști de la principalele cotidiene. Vinurile prezentate au întrunit aprecierile specialiștilor urmate apoi de articole favorabile apărute în presă. În mod sugestiv **Neue Zürcher Zeitung** și-a intitulat articolul „Noroc, România !", în final exprimîndu-și speranța că vinurile românești vor deveni o permanență a expoziției. Făcînd și o trecere în revistă a realizărilor viticulturii românești, **Tages Anzeiger** din Zürich aprecia că vinurile românești se situează la nivelul concurenților prezenți de mulți ani pe piața elvețiană, corespunzînd întrutotul gusturilor locale.

În continuarea acestei manifestări în perioada 12—18 noiembrie a fost organizată o expoziție cu degustări și vînzare, atractiv decorată cu obiecte de artizanat, la sediul firmei Prodorom. Vînzările importante au confirmat aprecierile anterioare.

Moment din timpul conferinței de presă

Succesul acțiunii întreprinse de „Fructexport" și Centrala viei și vinului nu este decît un început bun. Colaborarea strînsă între producător și exportator va trebui să determine în viitor mărirea numărului de sortimente în funcție de cerințele pieței și să asigure menținerea calității pe termen lung. Sperăm că înalta apreciere acordată vinului românesc în Elveția va reprezenta un stimulent pentru dezvoltarea exporturilor noastre și pe alte piețe.

Delia POPESCU

„VIAŢA ECONOMICĂ" VĂZUTĂ DE CITITORI

În dorinţa de a-şi mări supleţea, pentru a se adapta în măsură mai mare unor cerinţe ale practicii, ale cititorilor „Viaţa economică" consideră deosebit de utilă şi confruntarea cu cititorii şi colaboratorii săi. În ultimele luni ale anului 1971, au avut loc consfătuiri cu cititorii, organizate cu sprijinul consiliilor economice ale Comitetelor judeţene de partid în mai multe centre ale ţării, (Braşov, Deva, Tîrgu Mureş, Cluj, Timişoara şi Iaşi).

Publicăm unele din opiniile exprimate de cititorii revistei în cadrul consfătuirilor de la Deva şi Braşov.

REMUS PĂŢAN, director financiar-contabil — Centrala industrială-Hunedoara :

TEMATICA şi modul de abordare a diferitelor probleme de către „Viaţa economică" a determinat lărgirea numărului de cititori nu numai economişti, ci şi ingineri, proiectanţi, maiştri, activişti de partid, cadre de conducere din întreprinderi şi instituţii centrale. Sensibilizarea diferitelor categorii de cititori spre cunoaşterea şi însuşirea de cunoştinţe economice — constituie, după părerea mea, succesul principal al revistei. Continuîndu-şi drumul, revista ar trebui să îmbrăţişeze pe viitor mai larg probleme şi din domeniul evidenţei contabile în întreprinderi, ale căilor de ridicare a eficienţei economice (stocarea mijloacelor circulante întreţinerea şi reparaţiile utilajelor, structura producţiei, folosirea pîrghiilor economice etc.

Ing. I. DOBRIN, director comercial Centrala Industrială Hunedoara

SÎNT nu numai un vechi cititor, dar şi un colaborator activ al „Vieţii economice". Revista s-a integrat în problematica generală a economistului şi a preocupărilor sale.

Ar trebui în viitor să se facă eforturi pentru abordarea în mai mare măsură a unor aspecte ale practicii nemijlocite.

TOMA CAZACU, director. Sucursala judeţeană a Băncii de investiţii-Hunedoara :

ÎN „Viaţa economică", găsesc foarte multe probleme ce răspund preocupărilor mele. Ar fi necesar să se lărgească spaţiul dedicat problemelor care privesc înfăptuirea programului de investiţii, utilizarea eficientă a fondurilor alocate de stat în acest domeniu, reciclarea economiştilor.

ILIE MOTÎNTAU, director adjunct — Direcţia teritorială nr. 9-Deva :

„VIAŢA ECONOMICĂ" este un ghid permanent în activitatea mea şi mulţumesc revistei pentru ajutorul ce ni-l dă în aplicarea corectă a noii legislaţii în vigoare. Din acest punct de vedere evidenţiez articolele îndrumătoare din „Suplimentul" Vieţii economice. Dorim ca, în viitor, în coloanele revistei să găsim mai multe materiale despre gospodărirea eficientă a fondurilor materiale şi băneşti, apărarea integrităţii avutului obştesc, despre organizarea şi funcţionarea controlului financiar operativ la toate nivelele.

GRIGORE MISCHIU, contabil şef — Exploatarea minieră Lonea:

INIŢIATIVA ce o manifestă pentru abordarea problemelor noi, informaţia complexă care poate fi găsită în paginile sale, împărtăşirea experienţei unor colective, mijlocirea schimburilor de opinii sînt atuurile care m-au făcut un cititor consecvent al revistei. Lărgirea tematicii, prezentarea progreselor economice ce se obţin în ţările socialiste, va face revista să fie căutată şi citită şi mai mult.

ONICA GHEORGHE, director personal — Centrala industrială-Hunedoara :

CONSIDER pozitivă preocuparea din ultima vreme a revistei în legătură cu dezbaterea problemei — integrarea economiştilor în întreprindere. Citesc, de asemenea, cu plăcere problemele ce se dezbat la rubrica economie naţională, organizare şi conducere, teorii-idei. Aşteptăm ca revista să fie mai receptivă la probleme care privesc aplicarea legislaţiei în vigoare, din domeniul cointeresării materiale, repartizarea raţională a tinerilor specialişti în centrele industriale ale ţării, în explicarea diferitelor acte normative nou elaborate. Sugerez ideea reluării paginei „Agenda economistului".

EUGEN ŞERBĂNESCU, contabil şef — Exploatarea minieră Aninoasa :

REVISTA economiştilor a făcut serioşi paşi înainte, fiindu-ne de un real folos în muncă. O citesc cu deosebit interes, urmărind îndeaproape rubrica „Economia naţională", „Mondorama". Revista ar trebui să abordeze în viitor mai larg probleme concrete ale economiei întreprinderilor.

GH. TODEA, director financiar — Centrala minereurilor neferoase-Deva :

MANIFEST un interes deosebit pentru a citi fiecare nou număr al revistei, întrucît multe din problemele ce le abordează sînt comune pregătirii şi sarcinilor mele ca economist. Remarc, în mod deosebit anchetele, dezbaterile, fişele, notele de drum etc Revista ar fi şi mai mult urmărită dacă unele probleme ce le abordează ar fi duse pînă la capăt, în sensul publicării de concluzii în urma încheierii unor dezbateri, anchete etc.

IVAN LUCIAN, contabil şef — Întreprinderea minieră Barza :

DORESC ca „Viaţa economică" să publice mai multe materiale pentru reciclarea economiştilor care au intrat în producţie în urmă cu 15—20 ani. Nivelul de abordare a problemelor să nu fie prea teoretic sau academic, ci mai aproape de nivelul mediu al cititorilor.

Ing. ŞTEFAN CORNEA, şeful secţiei economice — Comitetul judeţean P.C.R. Hunedoara.

REVISTA este citită cu interes nu numai de economişti, ci şi de ingineri, de activişti de partid. Ea aduce în dezbatere probleme cu caracter larg, legate de viaţa şi preocupările economiştilor, conducătorilor de unităţi, tuturor cadrelor tehnice. Doresc ca în viitor să se publice mai multe materiale din domeniul comerţului exterior, al dezvoltării economiei regionale, al turismului, consultaţii pentru economişti, cît şi pentru cei încadraţi în învăţămîntul de partid.

AUREL DRUGOCI, director economic, Trustul de construcţii industriale-Braşov :

SÎNT de aproape 9 ani cititor al revistei. An de an, am simţit creşterea sa, ajutorul ce ni-l dă nouă, economiştilor. Nu fac aprecieri pe rubrici, le consider utile. Totuşi, am impresia că, în ultimii ani, revista publică prea multe materiale teoretice şi în mai mică măsură din activitatea practică. „Agenda economistului", care este prezentă în „Supliment", ar fi bine să fie reluată în coloanele revistei de bază.

AUREL RADU, contabil-şef — Fabrica de cauciuc-Braşov :

MATERIALE cum sînt, Conducătorul întreprinderii, Aplicarea legii contractelor economice, Conceptul de organizare şi conducere a producţiei şi a muncii, Reducerea cheltuielilor materiale etc., publicate în revistă, constituie pentru noi, economiştii, un preţios ajutor. De asemenea, Suplimentul „Viaţa economică" reprezintă un sprijin în lichidarea stocurilor supranormative, în îndrumarea economiştilor din diferite sectoare de muncă ale întreprinderilor. Dorim ca, în viitor, revista să publice mai multe informaţii cu privire la dezvoltarea economică a diferitelor ţări ale lumii, mai multe materiale de specialitate în legătură cu activitatea de comerţ exterior.

ION DRĂGHICI director, Direcţia teritorială de control şi revizie-Braşov :

REVISTA a devenit mult mai receptivă ca în trecut la problemele ce frămîntă economia noastră — lucru ce dorim să-l continue. Solicităm o mai mare contribuţie însă la dezbaterea unor probleme legate de înfăptuirea programului de investiţii, materiale din activitatea şi experienţa noilor organisme economice — centrale industriale, grupuri de uzine, trusturi.

ARITON CIOBANU, contabil şef, Uzina „Tractorul"-Braşov :

CONTRAR unor păreri eu apreciez că revista publică materiale pentru toate nivelele — şi constituie pentru noi un ajutor în soluţionarea practică a diferitelor sarcini economice. Socot că ar trebui să-şi lărgească spaţiul pentru tratarea problemelor de comerţ exterior, de prognoze şi prospectare a pieţelor externe, pentru lămurirea unor aspecte de aplicare concretă a legislaţiei noi.

NICOLAE ŞANDRU, director adjunct — Fabrica de stofe-Braşov :

APRECIEZ eforturile colectivului redacţional pentru a da cît mai multe materiale teoretice în sprijinul ridicării nivelului economiştilor. Continuînd publicarea unor astfel de materiale, nu trebuie să scape din vedere nici pe cele de experienţă practică. Solicit mai multă informaţie economică — atît din ţară cît şi de pe plan mondial.

dr. ION OPREI, conf. Universitatea Braşov :

REVISTA şi-a îmbogăţit mult conţinutul de idei, şi şi-a îmbunătăţit forma de prezentare. Noi, cadrele didactice de specialitate, o apreciem. Menţinînd nivelul la care a ajuns, ar fi necesar ca ea să-şi sporească numărul de pagini, pentru a putea cuprinde, număr de număr, mai multe probleme din disciplinele economice.

dr. ing. GH. CRUŢU, directorul Centrului de calcul-Braşov :

REVISTA este de un real sprijin cadrelor care lucrează în economie. Ca specialist în domeniul calculului cibernetic, apreciez materialele publicate de revistă despre informatică, cît şi pe cele care se ocupă de diferite aspecte ale dezvoltării economiei naţionale şi mondiale. Aştept ca şi pe viitor să se publice mai multe materiale din domeniul mecanizării evidenţei, al perfecţionării şi utilizării pe plan mondial a maşinilor de calcul, consultaţii în sprijinul ridicării calificării atît pentru economişti, ingineri, cît şi pentru cadrele de conducere.

ŞTEFAN VICTOR, director economic, Centrala de autocamioane şi tractoare-Braşov :

ÎMI PLACE mult actualul conţinut al revistei. Tematica sa este diversă şi cuprinde probleme ce interesează pe economiştii şi cadrele de conducere. Ar trebui pe viitor să existe o proporţie mai redusă a materialelor teoretice — extinzîndu-se spaţiul pentru articolele economice cu caracter practic, de experienţă.

MARIN STANCIU, contabil şef, Uniunea judeţeană a cooperativelor de consum-Braşov :

CA CITITOR vechi şi constant al revistei, îi apreciez tematica, conţinutul, ideile ce le vehiculează. Îmi plac mult dezbaterile, anchetele, interviurile ce le publică. Privind critic, cred că revista trebuie să publice mai multe articole din viaţa practică, să dea mai multe consultaţii în sprijinul reciclării economiştilor, să dozeze mai bine spaţiul pentru a cuprinde şi probleme ale comerţului intern, ale cooperaţiei de consum, ale turismului.

VICTOR CURCUDEL, economist, Uniunea judeţeană a cooperaţiei meşteşugăreşti-Braşov :

APRECIEZ eforturile de a perfecţiona revista. Ea se ocupă însă insuficient de problemele cooperaţiei meşteşugăreşti, de un domeniu important, cum sînt serviciile. Socot că este necesar să-şi amplifice tematica cu probleme de marketing, ale serviciilor, de activitatea prestaţiilor către populaţie. Aşteptăm de asemenea, mai multe materiale de experienţă din ţările avansate pe tema serviciilor.

ION OLTEANU, director adjunct, Direcţia judeţeană de statistică-Braşov :

DE UN REAL folos ne-au fost articolele publicate în revistă despre balanţa legăturilor între ramuri, rubrica de prognoze, articolele de analiză pe diferite teme — reducerea cheltuielilor materiale, valorificarea superioară a materiilor prime, reducerea duratei de execuţie a investiţiilor etc. Pe viitor ar fi util să se acorde mai mult spaţiu pentru dezbaterea unor probleme cum sînt, perfecţionarea sistemului informaţional, repartiţia veniturilor economiei naţionale ridicarea nivelului de trai pe grupe sociale ale populaţiei, modul cum acţionează legea valorii în socialism ; să se facă studii şi analize asupra modului cum se înfăptuiesc diferite sarcini trasate prin Legea planului de stat etc. Propun, deasemenea, ca revista să instituie rubrica „Tribuna economistului", unde cei interesaţi să dezbată probleme de specialitate.

MIHAI POPEANGA, director adjunct, Sucursala Băncii Naţionale-Braşov :

REVISTA răspunde în general cerinţelor economiştilor. Aşteptăm însă mai mult din partea ei : dezbaterea unor probleme internaţionale ,cum sînt relaţiile comerciale ale României cu diferite ţări, activitatea întreprinderilor de comerţ exterior, probleme valutare, aspecte contradictorii din viaţa economică a unor ţări capitaliste, probleme de conjunctură mondială etc. Asemenea materiale să fie comentate — nu să se dea pur şi simplu sumar cifre sau unele citate din presa străină.

GH. COMŞA, economist, Centrul Interjudeţean de perfecţionare a cadrelor-Braşov :

AŞTEPTĂM ca revista să publice mai multe materiale în sprijinul reciclării cadrelor, articole teoretice şi de experienţă pe teme ca : planificarea în cadru teritorial, metodele folosite în activitatea concretă de planificare şi de realizare a producţiei în întreprinderi, probleme ale perfecţionării sistemului informaţional, ale sistemului de legătură întreprindere — centrală — minister.

NICOLAE ARDELEANU, economist, Direcţia agricolă judeţeană Braşov :

„VIAŢA ECONOMICĂ" a publicat multe articole de nivel ridicat, pe tema înfăptuirii politicii partidului în domeniul agriculturii cooperatiste. Întrucît sarcinile ce sînt trasate sînt multiple şi complexe, socot că revista ar trebui să acorde spaţiu corespunzător dezbaterii mai largi a problemelor specifice agriculturii. Ne interesează aspecte ale cointeresării materiale, ale activităţii pentru fertilizarea solurilor, materiale de experienţă în domeniul irigaţiilor, ale diferitelor sisteme de sere, probleme ale creşterii sectorului zootehnic, ale rentabilităţii unităţilor etc.

TEODOR HAŢIEGAN, contabil şef, Uzinele „Electroprecizia" — oraşul Săcele :

PERSONAL, revista aşa cum apare, mă satisface. Pentru a veni şi mai mult în ajutorul economiştilor, ar trebui însă să publice mai multe materiale teoretice şi de experienţă în sprijinul reciclării, cadrelor din comerţul exterior, din activitatea curentă a întreprinderilor în privinţa aplicării noilor legislaţii.

ZAMFIR GROSU, Direcţia teritorială de control şi revizie — Braşov :

CA STUDENT am apreciat revista pentru că m-a ajutat în înţelegerea diferitelor fenomene economice. Acum, în calitate de economist, revista mă ajută în perfecţionarea activităţii profesionale. Solicit să se publice mai multe materiale de specialitate în sprijinul ridicării profesionale a economiştilor : probleme de organizare de mecanizare a evidenţei, de aplicare a matematicii în economie, de eficienţă a diferitelor sisteme de calculatoare etc.

M. STOIANOVICI, Comisia economică a Comitetului judeţean P.C.R. Braşov :

REVISTA şi-a îmbunătăţit continuu conţinutul şi cuprinde o arie diversificată de probleme ale vieţii economice interne şi internaţionale. Multe din articolele publicate ne sînt de un real ajutor. Apreciez grija pentru atragerea de colaboratori şi, în special, a celor care au multă competenţă şi experienţă. Aş dori să citesc în „Viaţa economică" mai multe materiale de prognoză, de optimizare a producţiei la nivel de întreprindere şi ramură, de perfecţionare a legăturilor întreprindere — centrală industrială—minister, de economie regională etc. Ar trebui, de asemenea, ca revista să se preocupe mai mult de finalizarea acţiunilor proprii, publicînd articole de concluzii, la dezbaterile, anchetele şi mesele rotunde organizate.

p. conf. V. BOESCU

ANCHETA „V. E."

CUM SĂ PERFECȚIONĂM ORGANIZAREA [I]

400 de intervievați răspund prin „intermediul" calculatorului

REVISTA NOASTRĂ a organizat în anul 1971, cu sprijinul cabinetelor de organizare din județele și municipiile țării, o anchetă de opinie în rîndul a peste 400 de cadre de conducere și specialiști din toate județele țării. Desigur că pentru judecarea rezultatelor mai înainte ar fi fost util să precizăm componența eșantionului celor intervievați în cadrul anchetei, însă din totalul răspunsurilor primite doar 26% și-au declinat funcția, astfel că — pornind de la aceștia — putem stabili doar o structură orientativă a eșantionului: 50% — ingineri și economiști din unitățile economice; 30% directori de întreprinderi și centrale; 15% —șefi servicii organizare; 5% — directori ai cabinetelor de organizare.

În acest număr publicăm chestionarul-anchetă precum și rezultatele comentate la numai patru dintre întrebările cuprinse în anchetă, urmînd ca în numerele noastre viitoare să prezentăm și restul rezultatelor.

Folosim și acest prilej pentru a mulțumi cabinetelor de organizare pentru sprijinul acordat, ca și specialiștilor din compartimentul de informatică al întreprinderii textile „Dacia" din București, pentru prelucrarea datelor pe calculator (autorul programului: Sava Breazu).

Startul a fost bun

ÎN CADRUL MĂSURILOR de perfecționare a conducerii economiei a fost concepută și lansată **acțiunea de organizare**, menită să concentreze atenția asupra problemelor de organizare a activităților concrete din unitățile economice. Acțiunea și-a propus ca obiectiv principal elaborarea de studii care să îmbunătățească organizarea tuturor activităților desfășurate de unitățile economiei. Era nevoie de oameni care să elaboreze studii, de organizatori. Au fost create în acest sens centre de formare și perfecționare adecvate. Au fost create compartimente de organizare în întreprinderi, centrale și ministere.

Pentru informarea rapidă a organizatorilor cu realizările pe plan mondial ale profesiei lor era necesar un sistem adecvat de informare. I.D.T.-ul s-a racordat la noua nevoie și și-a dezvoltat un sector

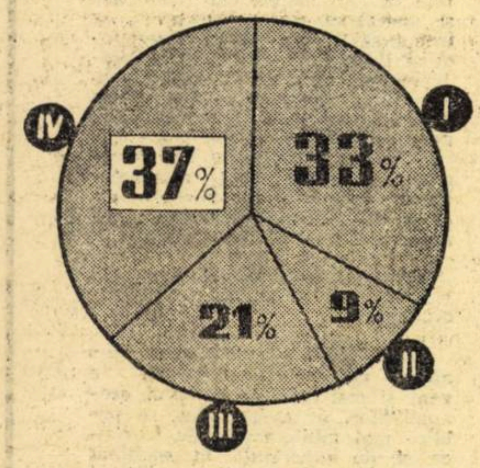

Fig. 1. — Gruparea răspunsurilor la întrebarea: *Specialiștii părăsesc compartimentele de organizare deoarece organizarea este o profesie:* **I — dificilă; II — neplăcută; III — mai prost retribuită de cît alte meserii similare; IV — nu se bucură de o bună apreciere din partea conducerilor de unități economice.**

puternic profilat pe acest domeniu. La fel au făcut centrele de documentare ale ministerelor. Pentru același obiectiv și pentru informarea asupra realizărilor din țară, au fost înființate cabinetele de organizare. S-au produs schimbări și în structura unor publicații centrale.

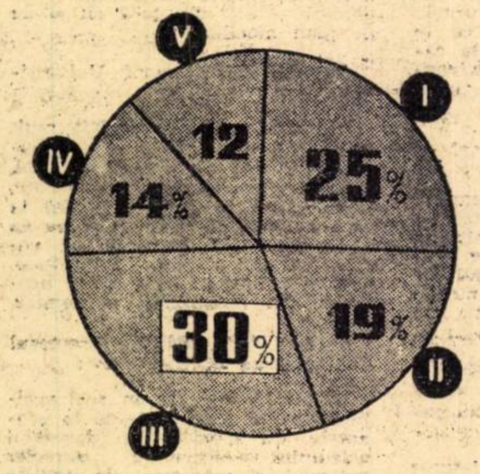

Fig. 2. — Gruparea răspunsurilor la întrebarea: *Care dintre factorii enumerați mai jos creează, după opinia dv., dificultăți în acțiunea de organizare* **(dați fiecăruia un procent astfel incît prin adunare să rezulte 100) I — Lipsa de specialiști in organizare (25%); II — Calificarea insuficientă a organizatorilor existenți (19%); III — Lipsa de receptivitate a cadrelor de conducere din intreprinderi (30%); IV — Lipsa de cointeresare a specialiștilor (14%); V — Carențe in organizarea muncii specialiștilor in organizare (12%).**

Organizatorul își exercită cu succes profesia în măsura în care reușește să lege un **dialog** cu conducerea organizației economice, în măsura în care aceasta din urmă are nevoie de el și știe ce să-i ceară. CEPECA, centrele de perfecționare ale ministerelor, cabinetele, publicațiile au început să acționeze în acest sens, mai întîi pentru **sensibilizare**, apoi mai în adîncime, pentru formare și perfecționare.

Rezultatele sintetice, la nivelul economiei naționale, analizele făcute asupra activității unor cabinete și compartimente de organizare, numeroasele studii publicate de-a lungul anilor în presă, dovedesc că acțiunea de organizare își îndeplinește, în bună parte, misiunea ce i-a fost încredințată. De fiecare dată însă s-a subliniat că se poate mai mult, că impulsul dat prin declanșarea acestei acțiuni nu este integral valorificat în activitatea practică. De ce? Ca să mai facem un pas — fără îndoială nu ultimul — pe calea găsirii răspunsului la această întrebare, am declanșat această largă anchetă de opinie.

Avem suficienți organizatori?

NU SE POATE face organizare fără organizatori. Avem organizatori, în număr și de calificarea cerută? Evident, un răspuns pertinent solicită un recensămînt al necesarului și al existentului și o comparație. Poate le vom realiza. Deocamdată nu dispunem de primele și, deci, n-o putem face pe a doua. Opinia a patru sute de cadre nu se poate substitui acestei analize, dar oferă unele elemente de reflecție.

Opinia exprimată nu este nici pe departe pozitivă. Din cei 398 care au răspuns la această întrebare, numai 42 apreciază că numărul de organizatori este suficient și numai 100 că nivelul de calificare al organizatorilor este corespunzător.

Dacă avem puțini organizatori o cauză ar putea să o constituie numărul încă prea mare de oameni angrenați în activități de dispecerat și aceasta deoarece conducerea proceselor de producție nu este întotdeauna suficient de bine organizată. Deci un prim cerc vicios care trebuie spart.

În ceea ce privește competența organizatorilor, numai un sfert din numărul celor ce au răspuns se declară mulțumiți. Răspunsurile sînt completate uneori cu comentarii de genul: „nu sînt bine aleși", „se cunoaște ceva teorie, dar prea puțină practică", „trimiterea la specializare este defectuoasă", „la întoarcerea de la specializare nu sînt folosiți în scopul respectiv" etc.

De ce organizatorii își părăsesc profesia?

ÎNTR-UN ARTICOL publicat nu de mult în revista noastră, unul dintre colaboratori remarca faptul că mulți organizatori, chiar dintre cei școlarizați, părăsesc după un timp compartimentele de organizare, „deplasîndu-se" spre alte funcții din nomenclatorul întreprinderilor. El opina că această „deplasare" s-ar datora mai multor cauze, printre care și aceleia că organizarea este o profesie dificilă, neplăcută, insuficient retribuită. Alte observații arătau însă că nu acestea sînt cauzele esențiale. De aceea, cerînd opinia celor cuprinși în sondajul nostru asupra acestei probleme, am adăugat încă un factor: măsura în care profesia de organizator se bucură de aprecierea și sprijinul cadrelor de conducere din unitățile economice.

Răspunsurile anchetei sînt redate în fig. 1. Relevantă ni se pare comparația cauzelor **retribuție (21%) și aprecierea profesiei (37%)**. Rezultatul — care subliniază primordialitatea stimulentelor morale în exercitarea acestei profesii — vine să confirme — încă o dată — justețea multor studii de psihosociologie organizațională și a accentului pus în ultimul timp în țara noastră pe dezvoltarea conștiinței sociale, pe importanța stimulilor morali în participarea oamenilor la activitatea socială.

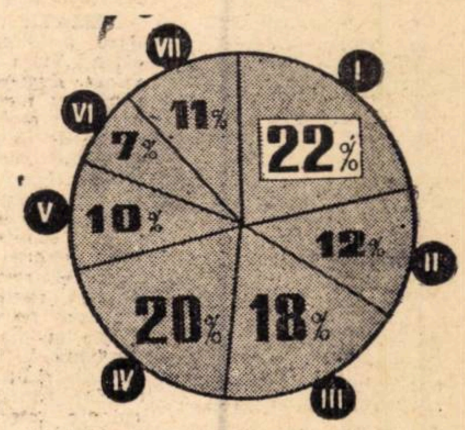

Fig. 3. — Gruparea răspunsurilor la întrebarea: *Considerați că receptivitatea cadrelor de conducere față de elaborarea și aplicarea studiilor de organizare este scăzută datorită faptului că ei* **(dați fiecăruia dintre factorii enumerați procente, astfel incît prin adunare să rezulte 100): I — Nu cunosc conceptele, tehnicile și metodele moderne de organizare (22%); II. — Nu sint cointeresați in aplicarea studiilor de organizare (12%); III. — Au o mentalitate invechită (le este teamă să nu iasă la iveală lipsurile, fug de eventuale noi responsabilități) (18%); IV. — Le lipsește o concepție clară, de perspectivă asupra rolului organizării in activitatea intreprinderii moderne (20%); V. — Nu au suficiente drepturi (competențe) pentru a lua decizii in probleme de organizare (10%); VI. — Intimpină dificultăți din partea organelor ierarhice superioare (7%); VII — Intimpină dificultăți din partea legislației in vigoare (11%).**

Necesitatea dialogului

EXISTĂ deci o relativă lipsă de specialiști; calificarea acestora nu este încă în toate cazurile corespunzătoare cerințelor; specialiștii „divorțează" de profesia de organizator. Un alt cerc vicios. Sînt prea puțini și totuși unii mai părăsesc această meserie. De ce? În principal pentru că nu sînt suficient apreciați, pentru că nu se bucură de atenția și sprijinul „beneficiarilor" serviciilor lor — cadrele de conducere din unităților economice. Nu sînt suficient apreciați pen-

DIVERTISMENTE MATEMATICE

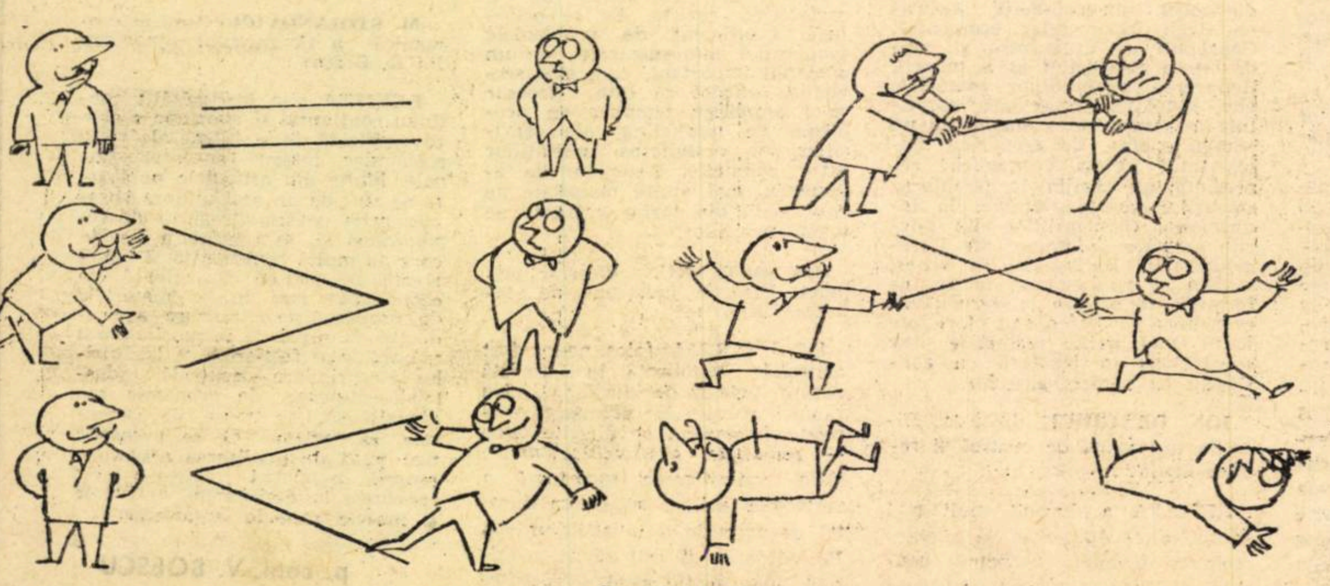

. . . Scurtă istorie

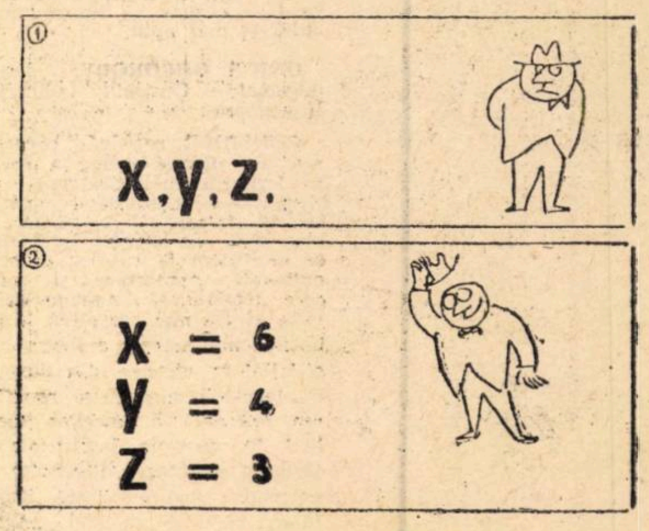

necunoscute și . . .

tru că nu sînt suficient de calificaţi? Pentru a identifica cauzele posibile ale acestui fenomen au ajuns la întrebarea: Care dintre factorii enumeraţi mai jos a) lipsa de specialişti în organizare; b) calificarea insuficientă a organizatorilor existenţi; c) lipsa de receptivitate a cadrelor de conducere din întreprinderi; d) lipsa de cointeresare a specialiştilor; e) carenţe în organizarea muncii specialiştilor în organizare, creează, după opinia dv., dificultăţi în acţiunea de organizare? (daţi fiecăruia procente, astfel încît prin adunare să rezulte 100). Gruparea răspunsurilor este reprezentată în fig. 2.

Ponderea lipsei de receptivitate a cadrelor de conducere este mult mai mare decît aceea ce revine lipsei de specialişti sau calificării insuficiente, întrecînd de peste două ori răspunsurile ce indică cointeresarea specialiştilor ca fiind o cauză.

De ce cadrele de conducere din unităţi nu sînt receptive faţă de organizare? Oare nu sînt ei primii interesaţi să promoveze o pîrghie a eficienţei atît de... eficientă?

Aşa s-a ajuns la formularea întrebării: **consideraţi că receptivitatea cadrelor de conducere faţă de elaborarea şi aplicarea studiilor de organizare este scăzută datorită faptului că ei** (daţi fiecăruia dintre factorii enumeraţi mai jos procente, astfel încît prin adunare să rezulte 100): a) nu cunosc conceptele, tehnicile şi metodele moderne de organizare; b) nu sînt cointeresaţi în aplicarea studiilor de organizare; c) au o mentalitate învechită (le este teamă să nu iasă la iveală lipsurile, fug de eventuale noi responsabilităţi) le lipseşte o concepţie clară, de perspectivă asupra rolului organizării în activitatea întreprinderii moderne; d) nu au suficiente drepturi (competenţe) pentru a lua decizii în probleme de organizare; e) întîmpină dificultăţi din partea organelor ierarhice superioare; f) întîmpină dificultăţi din partea legislaţiei în vigoare?

Aprecierea celor 400 de interlocutori este reprezentată în fig. 3. Cum se vede, nu organele ierarhice, nu legislaţia, nu drepturile de decizie, nu lipsa de cointeresare sînt cauzele esenţiale ale lipsei de receptivitate a cadrelor de conducere faţă de organizare, faţă de o armă-cheie a propriului lor succes. Nu acestea, ci incompetenţa, necunoaşterea modului în care arma funcţionează, lipsa deprinderilor pe care le presupune mînuirea ei, o mentalitate învechită, concretizată în teama de înnoire, în atitudinea de ascundere a lipsurilor, în fuga de responsabilităţile pe care le implică inovaţia, schimbările.

Este deci necesar ca unele cadre de conducere din întreprinderi să facă efortul, de loc uşor, dar imposibil de ocolit, de a-şi înnoi permanent cunoştinţele. Ei, în primul rînd, pentru că prin poziţia lor responsabilă au datoria de a-i antrena şi pe ceilalţi. O adevărată autoritate nu se poate obţine în faţa unui colectiv, fără autoritatea cunoştinţelor. Competenţa unui cadru de conducere este dată de măsura în care îşi cunoaşte **atribuţiile** (planificare, organizare, antrenare şi motivare, control) **mijloacele** (metodele şi tehnicile de planificare, organizare, motivare şi antrenare a oamenilor, control) şi dispune de **deprinderile** necesare mînuirii acestor mijloace.

Mijloacele, armele singure, n-au cîştigat niciodată o luptă. Pentru a cîştiga bătălia obţinerii unei eficienţe sporite în economia naţională avem nevoie de tehnici de organizare, de organizatori, dar şi de „beneficiari" receptivi care să folosească rezultatele puse la dispoziţie de organizatori, de cadre de conducere care să stimuleze în întreprinderi organizarea, să fie ei înşişi nişte animatori în această direcţie. Nici unul dintre cei trei factori nu poate lipsi, dar trebuie observat că ultimul (cadrele de conducere) are calitatea de a forma, a mări, a multiplica forţa celorlalţi. Demonstraţia valabilităţii reciprocei este, dacă nu imposibilă, foarte dificilă. În orice caz, aplicarea ei în practică n-a condus pe nimeni la succes.

AŞA CUM a fost concepută şi realizată, acţiunea de organizare a asigurat formarea şi dezvoltarea concomitentă a tuturor factorilor menţionaţi: popularizarea şi difuzarea masivă şi operativă a tehnicilor şi metodelor de organizare; formarea într-un termen destul de scurt a unui contingent apreciabil de specialişti în organizare; desfăşurarea unui amplu program de perfecţionare a cadrelor de conducere.

Principala concluzie ce trebuie degajată din analiza acestor prime rezultate ale anchetei noastre ni se pare a fi aceea că, în actuala etapă, accentul, preocupările trebuie îndreptate cu prioritate în direcţia ridicării competenţei cadrelor de conducere din unităţile economice. În acest sens există create toate condiţiile. După cum se ştie în toamna acestui an a fost înfiinţată Academia „Ştefan Gheorghiu" pentru pregătirea cadrelor de conducere a activităţii de partid, social-politice, economiei şi administraţiei de stat, în atribuţiile căreia, formarea şi perfecţionarea pregătirii cadrelor de conducere din unităţile economice ocupă un loc important.

C. COJOCARU
I. GEORGESCU
S. POPESCU

DA NU

1. Apreciaţi că specialiştii în organizare de care dispunem în prezent:
   a) sînt în număr suficient?
   b) au nivelul de pregătire cerut de problemele cu care sînt confruntaţi?
2. Se profilează mai multe categorii de specialişti în organizare: ergonomist, analist de sisteme, organizator al producţie, al conducerii etc.
   Există două modalităţi de a se ajunge la formarea acestor specialişti:
   a) se pleacă de la specialitatea obţinută în facultate (medic, psiholog, economist, inginer etc.) şi se reprofilează apoi prin cursuri postuniversitare (medicul învaţă inginerie; inginerul-economie etc.).
   b) se formează direct în facultate specialistul în organizare cerut. Puteţi opta pentru una sau ambele căi.
3. Apreciaţi că vîrsta are vreo importanţă în exercitarea profesiei de organizator?
4. Dacă da, care interval de vîrstă apreciaţi că este cel mai potrivit (scrieţi în coloana „da", de exemplu, 30—45).
5. Specialiştii în organizare părăsesc compartimentul de organizare deoarece (daţi fiecărui punct procente, în aşa fel încît prin adunare să rezulte 100; dacă este cazul adăugaţi şi alţi factori).
   a) organizarea este o profesie dificilă?
   b) organizarea este o profesie neplăcută?
   c) organizarea este o profesie insuficient retribuită?
   d) profesia nu se bucură de o bună apreciere din partea conducerii unităţilor economice?
   e)
   f)
6. Consideraţi profesia de organizator ca cea mai nimerită pentru recrutarea viitoarelor cadre din conducerea superioară a organizaţiilor economice (director, directori generali)?
7. Literatura românească de specialitate (cărţi) este suficientă:
   a) ca volum?
   b) calitativ?
8. Apreciaţi că editurile noastre acoperă în măsură suficientă necesarul de traduceri din literatura mondială de specialitate:
   a) ca volum?
   b) calitativ?
9. Organizatorii şi cadrele de conducere din unităţile economice sînt suficient de rapid şi exhaustiv informaţi de realizările în materie de organizare din ţară?
10. Cine trebuie să asigure acest schimb de informaţii:
    a) cabinetele de organizare?
    b) ministerele?
    c) revistele de specialitate?
    d)
11. Ce publicaţii utilizaţi în informarea dv. curentă din teoria şi practica organizării din ţară şi străinătate (scrieţi titlul publicaţiei)
    a)
    b)
    c)
    d)
    e)
    f)
12. În prezent, specialiştii în organizare din ţară lucrează în cabinetele de organizare, în compartimente (birouri, servicii, direcţii) de organizare la întreprinderi, centrale, ministere şi în calitate de consilieri.
    Consideraţi justă această distribuţie?
13. Consideraţi că ar trebui ca toţi specialiştii în organizare să fie concentraţi în cabinetele de organizare (care să funcţioneze ca întreprinderi de consultanţi)?
14. După părerea dv. cabinetele judeţene de organizare trebuie să:
    a) difuzeze cunoştinţe (informaţii)?
    b) elaboreze proiecte de organizare pentru întreprinderi şi să acorde acestora asistenţă de specialitate, pe bază de contract?
    c) dispună de centre de specializare şi reciclare a cadrelor, contra plată?
15. Apreciaţi că este util să existe compartimente de organizare la nivel de:
    a) întreprindere?
    b) centrală?
    c) minister?
16. Apreciaţi că ar fi mai bine ca toţi specialiştii în organizare din unităţile componente ale centralei să fie adunaţi într-un singur compartiment la nivelul centralei?
17. Ar fi necesar şi posibil ca un astfel de compartiment să lucreze pe principiul gestiunii economice proprii?
18. Ce relaţii credeţi că trebuie să existe între compartimentul de organizare şi cele în care se aplică studiile de organizare:
    a) de furnizare?
    b) de consultare?
    c) de colaborare?
    d) ierarhice?
    e)
19. Apreciaţi că ELABORAREA unui studiu de către compartimentul de organizare trebuie hotărîtă de:
    a) comitetul de direcţie?
    b) director?
    c) şeful compartimentului unde se va aplica studiul?
    d) şeful compartimentului de organizare?
    e)
20. Cui trebuie să se încredinţeze responsabilitatea APLICĂRII studiilor de organizare în întreprinderi:
    a) şefului compartimentului de organizare?
    b) şefului compartimentului unde se aplică studiul?
    c)
21. Apreciaţi că consultanţii în organizarea (pregătiţi special la CEPECA) ar trebui să lucreze în:
    a) Compartimentele de organizare din întreprinderi, centrale, ministere?
    b) în cadrul cabinetelor de organizare?
    c) consilieri?
    d)
22. Care dintre factorii enumeraşi mai jos creează, după opinia dv., dificultăţi în acţiunea de organizare (procedaţi ca la pct. 5)
    a) lipsa de specialişti în organizare (ca număr)
    b) calificarea insuficientă a organizatorilor existenţi?
    c) lipsa de receptivitate a cadrelor de conducere din întreprinderi (directori, şefi secţii, şefi servicii maiştri etc.)?
    d) lipsa de cointeresare a specialiştilor?
    e) carenţe în organizarea muncii specialiştilor în organizare?
    f)
    g)
23. Consideraţi că receptivitatea cadrelor de conducere faţă de elaborarea şi aplicarea studiilor de organizare este diminuată datorită faptului că ei (procedaţi ca la pct. 5)
    a) nu cunosc conceptele, tehnicile şi metodele moderne de organizare?
    b) nu sînt cointeresaţi în aplicarea studiilor în organizare?
    c) au o mentalitate învechită (le este teamă să nu iasă la iveală lipsurile, fug de eventuale noi responsabilităţi etc.)?
    d) le lipseşte o concepţie clară, de perspectivă asupra rolului organizării în activitatea întreprinderii moderne?
    e) nu au suficiente drepturi (competenţe) pentru a lua decizii în probleme de organizare?
    f) întîmpină dificultăţi din partea organelor ierarhice superioare?
    g) întîmpină dificultăţi din partea legislaţiei în vigoare?
    h)
24. Consideraţi necesar să se predea cunoştinţe de conducere şi organizare:
    a) în şcoala generală?
    b) în licee (independent de profil)?
    c) în facultăţi (independent de profil)?

RĂVAŞE

● *Competentul foloseşte autoritatea, incompetentul se foloseşte de ea.*

● *Competentul foloseşte planificarea pentru a-şi construi viitorul, incompetentul pentru a fugi de prezent.*

● *Trebuie evitaţi oamenii cu mintea prea clară; aceştia au mania să pună întrebări suficient de simple pentru a nu li se putea răspunde cu generalităţi.*

● *Nu există pacoste mai mare pentru o întreprindere decît un incompetent întors de la specializare.*

● *Preferă incompetentul abil creatorului care greşeşte, şi-ţi asiguri un „azi" tihnit şi un „mîine" falimentar.*

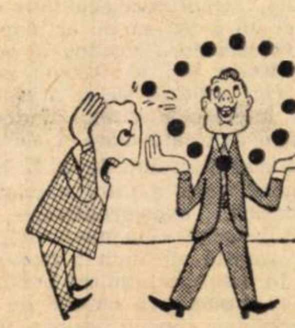

● *Spiritul de răspundere pentru realizarea unui obiectiv scade direct proporţional cu numărul responsabililor.*

● *Dacă eşti de cinci ani în funcţia de director şi n-ai „modelat" dintre colaboratorii tăi nici un director, este momentul să te gîndeşti la o recalificare.*

● *Nu este greu să faci ca minţile tuturor colaboratorilor să fie la fel de încurcate şi să gîndească la fel de prost ca tine: nu-i lăsa să acţioneze decît pe baza aprobărilor tale*

EGALITATEA SOCIALĂ – SURSĂ A COEZIUNII ȘI PROGRESULUI SOCIETĂȚII SOCIALISTE

Gheorghe BADRUS
doctor în economie

MAGISTRALA expunere a tovarăşului Nicolae Ceauşescu cu privire la programul P.C.R. pentru îmbunătăţirea activităţii ideologice, ridicarea nivelului general al cunoaşterii şi educaţiei socialiste a maselor, pentru aşezarea relaţiilor din societatea noastră pe baza principiilor eticii şi echităţii socialiste, ca şi expunerea secretarului general al partidului la consfătuirea de lucru a activului de partid din domeniul ideologiei şi al activităţii politice şi cultural-educative, lucrările plenarei C.C. al P.C.R. din 3—5 noiembrie 1971, constituie un tot unitar, un ansamblu de documente cu o mare bogăţie de idei, cu adînci rezonanţe în rîndul întregului nostru popor. Aceste documente de o deosebită valoare teoretică şi practică ilustrează viu modul creator în care partidul nostru abordează problemele construirii societăţii socialiste, pornind de la cerinţele actualei etape în care a intrat ţara noastră, de la realităţile şi experienţa noastră; ele reprezintă un aport de mare însemnătate la tezaurul marxism-leninismului, la precizarea şi conturarea imaginii ştiinţifice, realiste, tonifiante a societăţii socialiste în dinamica ei ascendentă, o imagine complexă şi însufleţitoare, curăţată de stridenţele simplismului ca şi de rozul idilismului.

Însemnătatea excepţională a programului de educaţie socialistă a maselor, de îmbunătăţire a activităţii ideologice, elaborat de partidul nostru se manifestă atît prin rolul său activ de accelerare a dezvoltării socialiste a României, cît şi prin valoarea sa principială, prin viziunea ştiinţifică a Partidului Comunist Român asupra unor laturi definitorii ale societăţii socialiste în general. Largul orizont prospectiv, rigurozitatea ştiinţifică şi spiritul mobilizator de care sînt pătrunse expunerile secretarului general al partidului nostru, abordarea multilaterală a problemelor relaţiilor sociale şi conştiinţei socialiste s-au manifestat şi în ampla dezbatere care a avut loc în întreaga ţară cu privire la Programul elaborat de partid, dezbatere care constituie o expresie a înţelepciunii, maturităţii, exigenţei şi voinţei întregului partid şi a poporului nostru.

Toate acestea îndeamnă la acţiune practică pentru a atinge noi culmi în perfecţionarea societăţii noastre şi la reflecţii şi investigaţii mai ample asupra unor probleme mai puţin abordate pînă acum în ştiinţele sociale.

Una dintre aceste probleme este aceea a raportului dintre socialism şi egalitate, a rolului egalităţii şi echităţii în condiţiile noii societăţi. Relevînd că trecerea de la capitalism la comunism constituie un proces revoluţionar complex, tovarăşul Nicolae Ceauşescu sublinia în expunerea la plenara C.C. al P.C.R. din 3—5 noiembrie 1971: „cucerirea puterii reprezintă abia începutul operei de transpunere în viaţă a idealurilor socialismului şi comunismului pentru care au luptat şi s-au jertfit cei mai buni fii ai poporului, a aspiraţiilor de libertate, **egalitate, echitate** (subl. ns. — G. B.) şi bunăstare **materială şi spirituală ale milioanelor de oameni ai muncii** — adică a acelor realităţi care deosebesc fundamental socialismul de toate orînduirile anterioare"[1]).

IDEEA egalităţii sociale a oamenilor nu s-a născut odată cu socialismul. Ea s-a manifestat ca o năzuinţă a unei părţi a societăţii — anume a celei exploatate — odată şi în opoziţie cu formarea inegalităţilor sociale, cu instaurarea dominaţiei claselor exploatatoare. Cei care de-a lungul istoriei au revendicat în numele maselor, realizarea egalităţii, au legat-o nemijlocit de înfăptuirea echităţii sociale, de înlăturarea nedreptăţilor. Pentru oamenii muncii năzuinţa de egalitate este inseparabil legată de lupta pentru modificarea situaţiei lor în societate, împotriva exploatării.

Categoria şi ideea de egalitate nu este şi nu trebuie privită ca un adevăr etern, ci are un conţinut istoric concret, determinat de condiţiile sociale date, de poziţia clasei care o promovează; ea reprezintă deci un produs social-istoric. Referindu-se la aceasta, într-una din lucrările preliminare pentru „Anti-Dühring" Engels sublinia: **„Ideea că egalitatea este expresia dreptăţii, principiul orînduirii politice şi sociale perfecte s-a născut în mod istoric ..Prin urmare pentru a se elabora teza egalitate = dreptate, a fost nevoie de aproape toată istoria de pînă acum, şi ea a putut fi formulată abia după ce a existat o burghezie şi un proletariat"**[2]).

Revendicarea egalităţii pe care burghezia a înscris-o pe frontispiciul revoluţiei sale alături de libertate şi fraternitate, a izvorît din înseşi condiţiile dezvoltării societăţii capitaliste. Generalizarea producţiei şi schimbului de mărfuri, petrecută o dată cu afirmarea tot mai puternică a capitalismului în ascensiune, a demonstrat la scara întregii societăţi egalitatea şi importanta egală a tuturor muncilor omeneşti. În acelaşi timp, producţia capitalistă presupune existenţa unor muncitori liberi (nelegaţi de nici un fel de dependenţe şi lipsiţi de mijloace de producţie), care să-şi vîndă capitalistului forţa de muncă, în calitate de parte contractantă egală din punct de vedere juridic. Cererea de egalitate, susţinută de burghezie, era îndreptată împotriva restricţiilor, îngrădirilor şi privilegiilor feudale care împiedicau extinderea şi consolidarea relaţiilor de producţie capitaliste. Specificul orînduirii capitaliste, forma exploatării proletariatului, au făcut burghezia să proclame egalitatea şi libertatea ca drepturi ale omului în general. O expresie vie a acestor cerinţe a constituit-o concepţia marelui filozof iluminist J. J. Rousseau, după care egalitatea este un drept natural al omului, uzurpat acestuia o dată cu instaurarea inegalităţilor determinate de apariţia proprietăţii private şi de progresul civilizaţiei.

Evoluţia societăţii a demonstrat că burghezia a înţeles egalitatea numai de pe poziţiile sale de clasă, nefiind capabilă să asigure în fapt realizarea a ceea ce proclamase la intrarea sa în scena istoriei. Capitalismul a creat iluzia egalităţii, păstrînd şi dînd forme noi inegalităţilor. În realitate raporturile dintre muncă şi capital au fost şi rămîn inechitabile, raporturi de exploatare întrucît, deşi se pare că muncitorul primeşte prin salariu echivalentul întregii munci prestate, capitalistul îi plăteşte doar valoarea forţei de muncă, însuşindu-şi fără plată plusvaloarea.

În ciuda teoriilor destul de răspîndite ale unor economişti şi sociologi din ţările capitaliste, după care în capitalismul contemporan ar fi avut loc o „revoluţie în venituri" şi s-ar asigura o participare echitabilă a claselor sociale la împărţirea venitului naţional, realităţile arată că inegalităţile în distribuirea avuţiei naţionale sînt mai flagrante ca oricînd, polarizarea bogăţiei şi sărăciei continuînd să caracterizeze orînduirea burgheză. Organizaţia Internaţională a Muncii a publicat date grăitoare în acest sens care arată că în 9 ţări capitaliste (S.U.A., R.F.G., Anglia, Franţa, Olanda, Finlanda, Norvegia, Danemarca, Suedia), partea din venitul naţional ce revine unei zecimi din populaţie, care are veniturile cele mai scăzute, oscilează între 0,5% şi 2,1%, în timp ce zecimea de populaţie care are veniturile cele mai ridicate, îşi însuşeşte între 25% şi 41,4% din venitul naţional. Chiar şi o serie de economişti occidentali sînt nevoiţi să recunoască faptul că inegalitatea economică şi socială în domeniul repartiţiei constituie o trăsătură de bază a capitalismului contemporan.

- **Capitalismul a creat iluzia egalităţii, dar polarizarea bogăţiei şi sărăciei sînt mai flagrante ca oricînd.**
- **Democraţia burgheză creează aparenţa controlului popular, dar puterea politică rămîne în mîinile claselor exploatatoare.**
- **Socialismul a înlăturat în ţara noastră izvoarele sociale care au generat inegalitatea.**
- **Distribuirea raţională a forţelor de producţie şi a instituţiilor social-culturale pe teritoriu — condiţie a realizării în fapt a egalităţii.**
- **Adîncirea democraţiei socialiste — premisă a autoperfecţionării întregii noastre societăţi.**

Pe plan politic democraţia parlamentară burgheză creează aparenţa controlului poporului asupra treburilor statului, dar în realitate, puterea politică rămîne în mîinile claselor exploatatoare, ale căror partide se perindă la guvern; în multe ţări capitaliste se aplică diferite restricţii în exercitarea drepturilor electorale. Este caracteristic că în timp ce unele constituţii ale ţărilor capitaliste nu recunosc nici un fel de privilegiu, proclamă egalitatea tuturor cetăţenilor, în fapt discriminările după criterii de clasă şi uneori chiar de rasă funcţionează fără îngrădiri. Desigur, nu trebuie ignorate posibilităţile oferite de democraţia burgheză pentru a obţine transformări progresiste în societate, dar acestea nici nu trebuie să fie exagerate pînă la formarea unor iluzii reformiste.

Toate acestea, alături de alte aspecte pe plan social şi spiritual fac din inegalitate o formă a alienării în societatea capitalistă.

CLASA MUNCITOARE a făcut din realizarea egalităţii o lozincă în stare să mobilizeze masele de oameni ai muncii la lupta împotriva capitalismului. După cum remarca Engels, din momentul în care a fost formulată revendicarea burgheză de a se desfiinţa privilegiile de clasă, a apărut şi revendicarea proletariatului de a **desfiinţa înseşi clasele,** de a nu limita egalitatea la domeniul politic, ci a o extinde la cel social şi economic. În concepţia marxist-leninistă, înfăptuirea egalităţii este nu o dorinţa pioasă, ci un program de acţiune şi un proces revoluţionar. O asemenea viziune a permis proletariatului din diferite ţări să îmbine armonios lupta economică cu cea politică, să se afirme ca apărător consecvent al intereselor vitale ale celor ce muncesc, ca cea mai avansată clasă a societăţii.

Este meritul socialismului de a fi instaurat, prin lupta clasei muncitoare, a tuturor celor ce muncesc, egalitatea autentică, cuprinzătoare — în domeniul economic, politic, social — a membrilor societăţii, de a fi făcut din această năzuinţă a maselor o realitate de fiecare zi în noua orînduire. Desfiinţînd clasele exploatatoare şi exploatarea omului de către om, instaurînd proprietatea socială asupra mijloacelor de producţie, socialismul a înlăturat în ţara noastră **izvoarele sociale** care au generat inegalitatea. El a pus pe membrii societăţii **în mod obiectiv** într-o poziţie de adevărată egalitate: ei sînt atît producători ai bunurilor materiale şi spirituale, cît şi deţinători ai puterii politice şi stăpîni ai mijloacelor de producţie. În această situaţie, într-o societate condusă după plan, fiecare individ beneficiază de roadele muncii sale şi ale întregii comunităţi, singura măsură echitabilă şi raţională de repartiţie a bunurilor fiind aceea după cantitatea şi calitatea muncii depuse; se înţelege că cu cît activitatea fiecăruia va fi mai eficientă, cu atît societatea în întregul ei va fi mai bogată, va dispune de mai multe bunuri şi servicii, pe care le va putea pune la dispoziţia membrilor săi.

În locul societăţii divizate în clase antagoniste, în bogaţi şi săraci, într-o pătură privilegiată şi majoritatea asuprită a poporului, s-a statornicit o orînduire formată din clase şi pături sociale prietene, în care munca este singurul izvor de venituri, şi de promovare, sarcinile sînt repartizate după capacităţi, răspunderea o poartă fiecare în faţa colectivităţii.

Profundele transformări revoluţionare din domeniul economic şi social se reflectă într-una din marile cuceriri ale socialismului: nu numai proclamarea, ci asigurarea **în fapt** a drepturilor egale pentru toţi cetăţenii, înlăturarea oricăror discriminări sociale, naţionale, de rasă, după sex şi a privilegiilor, aplicarea de criterii unitare pentru aprecierea activităţii membrilor societăţii şi realizarea egalităţii lor în faţa legii. Asigurarea egalităţii tuturor cetăţenilor, fără deosebire de poziţia lor socială, de naţionalitate, constituie un atribut intrinsec al societăţii actuale din ţara noastră, care condiţionează funcţionarea pe baze noi a procesului de producţie şi repartiţie, a mecanismului social şi politic, a democraţiei socialiste. Aceasta constituie unul din fundamentele coeziunii şi dinamismului societăţii noastre.

Promotorul consecvent al ideii de egalitate în societatea noastră este Partidul Comunist Român care militează neabătut pentru înfăptuirea principiilor eticii şi egalităţii socialiste. Cuvîntul „tovarăş", pe care comuniştii l-au folosit încă din anii ilegalităţii, exprimă deosebit de plastic egalitatea şi solidaritatea ce unesc pe membrii partidului — iar acum întregul popor — în frontul luptei pentru progresul societăţii, pentru socialism.

DESIGUR, — arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu —, **victoria socialismului, exproprierea expropriatorilor şi instaurarea proprietăţii socialiste au schimbat baza vieţii materiale, au înlăturat inegalitatea economică şi politică de clasă, au creat temelia dreptăţii sociale Prin aceasta nu am soluţionat însă ansamblul problemelor sociale, pe care le implică înfăptuirea plenară a principiilor socialismului şi comunismului"**[3]).

Sînt cunoscute observaţiile lui Marx din „Critica Programului de la Gotha", lucrare în care se arată că, în condiţiile socialismului, capacităţile inegale ale indivizilor fac ca aceştia să obţină retribuţii diferite, că la o muncă egală şi, prin urmare, la o participare egală la fondul social de consum, un muncitor primeşte de fapt, mai mult decît altul, ca urmare a capacităţilor diferite, a condiţiilor de familie deosebite etc. În acelaşi timp, Marx a subliniat condiţiile fundamentale pentru a depăşi inegalităţile existente în socialism şi „limitele înguste ale dreptului burghez": creşterea puternică a forţelor de producţie pentru a face ca toate izvoarele avuţiei colective să ţîşnească ca un torent, transformarea muncii într-o necesitate vitală pentru toţi membrii societăţii, dezvoltarea multilaterală a indivizilor. În acest sens socialismul are de îndeplinit o misiune complexă — aceea de a făuri condiţiile pentru realizarea **deplinei** egalităţi între membrii societăţii.

În politica socială a partidului nostru, îndreptată spre făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate, promovarea consecventă a principiilor socialiste de egalitate şi echitate, asigurarea condiţiilor pentru înfăptuirea lor constituie un element esenţial. O preocupare statornică şi de căpetenie, viu ilustrată de prevederile actualului cincinal şi de jaloanele dezvoltării în perspectivă a societăţii româneşti, este modernizarea economiei naţionale, **realizarea unui avînt susţinut continuu al forţelor de producţie.** Introducerea perseverentă a tehnicii noi, automatizarea, mecanizarea, cibernetizarea şi chimizarea producţiei, însoţite de continua ridicare a calificării celor ce muncesc, constituie căi fundamentale pentru a depăşi „subordonarea înrobitoare a indivizilor faţă de diviziunea muncii" (Marx), pentru a accelera apropierea dintre munca fizică şi cea intelectuală. Cu cît deosebirile dintre diferite feluri de munci sînt mai mici, cu cît munca individuală aduce o contribuţie mai mare la sporirea bogăţiei şi venitului naţional datorită înaltei sale productivităţi, cu atît se realizează mai consecvent principiile egalităţii socialiste.

Unul din aspectele egalităţii şi echităţii în socialism este repartizarea sarcinilor de plan după capacitatea şi posibilităţile, considerate în dinamica lor, ale întreprinderilor şi centralelor. Abaterile de la aceste principii, existenţa unor cazuri de întreprinderi care nu depun eforturi pentru fructificarea la maximum a potenţialului fiecărui muncitor şi al colectivului în ansamblu, contravin înseşi principiilor echităţii socialiste.

Pornind de la ideea că repartizarea raţională, proporţională a forţelor de producţie pe întregul teritoriu al ţării, este o bază materială pentru realizarea în fapt a egalităţii cetăţenilor, partidul şi statul nostru iau măsuri pentru ridicarea economiei tuturor zonelor patriei. Desigur, aceasta are o mare importanţă, dar nu este totul. Pentru a înlătura inegalităţile existente în accesul la instrucţia publică, la alte servicii sociale, este necesar să se urmărească şi să se aplice mai perseverent o distribuţie raţională pe teritoriu a reţelei unităţilor de învăţămînt de diferite grade, a instituţiilor sanitare, a celor de cultură, precum şi a cadrelor din acest domeniu.

O CONDIŢIE de mare însemnătate pentru realizarea deplină a principiilor egalităţii pe drumul socialismului multilateral dezvoltat, este **perfecţionarea relaţiilor de producţie ale noii societăţi, a raporturilor sociale** dintre oameni, aplicarea consecventă, în toate domeniile vieţii sociale, a echităţii socialiste. În acest sens, o importanţă de prim ordin are perfecţionarea relaţiilor de repartiţie, distribuirea cît mai judicioasă a fondului de consum între

membrii societății. Este cunoscut că în socialism există inegalități între veniturile diferitelor categorii sociale, dar partidul și statul nostru au luat și iau măsuri — ca, de exemplu, sporirea îndeosebi a salariilor mici, reducerea diferențiată sau chiar scutirea de impozite, acordarea altor înlesniri categoriilor de cetățeni cu venituri mici, desființarea cumulului plătit și a unor cîștiguri provenite nu din munca efectiv depusă ș.a. — menite să împiedice accentuarea acestor inegalități, să ducă la reducerea diferențelor existente. Măsurile luate au determinat micșoararea discrepanțelor dintre veniturile oamenilor muncii, diminuarea decalajului dintre salariile nete cele mai mari ale cadrelor de conducere din economie și salariul minim de la aproape 10 ori în 1965, la 6,7 ori în prezent. Incluzînd în calcul și cheltuielile sociale, care cîntăresc mai mult în balanța categoriilor de salariați cu venituri mici, decalajul respectiv este de 4,5 ori, ceea ce poate fi considerat acceptabil pentru condițiile social-economice actuale din țara noastră. Acest raport se va mai micșora în actualul cincinal, avînd în vedere că salariul minim va spori cu peste 37% față de creșterea salariului mediu nominal de circa 26%.

După cum echitatea socială cere să se lichideze diferențele nedreptățit de mari între cîștigurile diferitelor categorii sociale, tot astfel aplicarea principiului socialist de a răsplăti pe oameni după munca lor nu permite să se treacă la nivelarea veniturilor. **„Preocupîndu-se continuu de îmbunătățirea condițiilor de viață ale celor cu venituri mici, de reducerea diferenței nejustificate dintre venituri,** — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — **partidul și guvernul urmăresc totodată ca în realizarea acestei repartiții să se țină seama de cantitatea și calitatea muncii depuse, de importanța și răspunderea socială a diferitelor activități, de condițiile mai grele de lucru, astfel încît retribuția să aibă un important rol stimulativ, să nu împingă la egalitarism mic-burghez care ar putea avea consecințe dăunătoare pentru dezvoltarea societății noastre socialiste"** [4]). În aceeași direcție a aplicării principiilor socialismului acționează și măsurile ce se iau pentru utilizarea și distribuirea mai echitabilă a cheltuielilor social-culturale, pentru îmbinarea mai judicioasă a stimulentelor materiale și morale.

În același timp, societatea noastră înfierează și acționează cu hotărîre împotriva celor ce vor să-și asigure în mod ilicit venituri mari prin încălcarea normelor legale și a eticii socialiste. Aplicarea prevederilor legii, egale pentru toți, mobilizarea opiniei publice împotriva indivizilor certați cu etica noastră, aflați la periferia societății, este de natură să întrețină climatul sănătos, socialist al colectivităților din toate locurile de muncă.

Fără îndoială că mărirea considerabilă a cantității de bunuri de consum și servicii, diversificarea lor continuă constituie o condiție și o premisă primordială pentru ca în viitor să se poată trece la principiul comunist al repartiției după necesități, pentru ca, în acest fel, să dispară definitiv și problema inegalităților în venituri și în retribuție: **„Cîteva generații de dezvoltare socială în condițiile regimului comunist** — spunea F. Engels — **și ale sporirii cantității de mijloace de trai, vor avea drept rezultat faptul că această zarvă pe tema egalității și dreptății li se va părea oamenilor la fel de ridicolă cum li se pare azi zarva în jurul privilegiilor ereditare nobiliare etc. că contrastul față de vechea inegalitate și vechiul drept pozitiv, ba chiar față de noul drept de tranziție, va dispare din viața practică: că cel care va stărui să i se dea cu exactitate pedantă o parte egală și dreaptă din produse va fi ridiculizat prin faptul că i se va da o parte dublă"** [5]).

În condițiile socialismului clasele și păturile sociale sînt unite prin interese comune, au o poziție egală față de mijloacele de producție aflate în proprietatea întregului popor, participă la conducerea statului. În același timp însă fiecare dintre ele joacă roluri diferite în producție și în viața socială, trăiește în medii deosebite. Inegalitățile existente pe aceste planuri tind să se atenueze tot mai mult ca urmare a procesului de **omogenizare** ce are loc în societatea noastră, ca urmare a apropierii dintre munca fizica și cea intelectuală, dintre sat și oraș. Cu cît mai repede se vor ridica gradul de pregătire și calificare al membrilor societății, cu cît condițiile de muncă și de trai din mediul rural se vor apropia mai mult de cele din mediul urban, cu atît se vor șterge mai curînd și deosebirile de ordin social. În acest sens, o mare importanță are aplicarea programului partidului nostru de a crea în următorii 15—20 ani circa 250—300 centre urbane, armonios amplasate pe teritoriul țării.

UN ROL esențial în realizarea echității și egalității socialiste îl are **respectarea principiilor partidului nostru în promovarea cadrelor.** După cum se știe, în condițiile socialismului, averea sau titlul ereditar au încetat să fie criteriul de apreciere și promovare a indivizilor; un asemenea criteriu este aportul fiecăruia la progresul general, meritul său recunoscut de societate, acesta fiind determinat de capacitățile personale și de gradul de realizare a acestora în folosul obștesc. Cu toate că acest principiu este respectat în general, totuși în viață se întîlnesc cazuri de promovare a unor indivizi în posturi pentru care nu au calitățile corespunzătoare, de avansare a altora care nu justifică aceasta, care nu se bucură de aprecierea colectivului, carieriști care abuzează de situația lor pentru a-și asigura privilegii. Pentru preîntîmpinarea unor astfel de situații și aplicarea unor criterii unitare, egale față de toți salariații, au o mare însemnătate prevederile legilor adoptate de partidul și statul nostru cu privire la încadrarea și promovarea în muncă a personalului din unitățile socialiste de stat, la organizarea și conducerea acestor unități.

Desigur, egalitatea membrilor societății în socialism nu înseamnă difuzarea răspunderii sociale, dispariția gradării acestei răspunderi pe trepte și funcții, și, deci, a ierarhiei în aparatul de stat, în economie. O asemenea gradare este necesară pentru buna funcționare și conducere a mecanismului economic, statal și social, presupunînd întărirea răspunderii fiecăruia la locul său de activitate. Totodată, existența ierarhiei, îndeosebi în aparatul de stat, nu înseamnă anularea sau eludarea egalității sociale a indivizilor în orînduirea noastră. Din păcate, nu de puține ori în aparatul de stat și economic ierarhia și parcurgerea treptelor ei în luarea unor decizii este fetișizată, absolutizată, ceea ce generează fenomene de birocratism, de imobilism, de neglijare a intereselor oamenilor muncii, de situare a funcționarului deasupra cetățeanului. În realitate, funcționarul are menirea de a-l servi pe cetățean, ambii fiind egali în fața legii, care are aceeași putere și obligativitate pentru toți. La afirmarea egalității sociale și a răspunderii tuturor membrilor societății față de bunul mers al treburilor colectivității, la înlăturarea fenomenelor negative, sînt chemate să aducă o contribuție permanentă și substanțială comitetele și consiliile oamenilor muncii, organele colective de conducere din toate unitățile socialiste.

Trebuie subliniat că măsurile luate în mod constant de partidul și statul nostru pentru dezvoltarea democrației socialiste au drept rezultat stimularea acelui mediu politico-social, în care toți cetățenii se afirmă ca stăpîni egali ai puterii, ai statului lor, interesați în buna desfășurare a activității economice și sociale, deplin responsabili pentru gospodărirea avutului obștesc și progresul general. Adîncirea democrației socialiste constituie o condiție primordială a perfecționării întregii noastre societăți, în drum spre înălțimile socialismului multilateral dezvoltat, a afirmării largi a principiilor ei umanitare.

PROMOVAREA consecventă a principiilor socialismului și comunismului este indisolubil legată de **dezvoltarea multilaterală a capacităților și personalității indivizilor, impune realizarea unui nivel înalt și asemănător de conștiință al tuturor membrilor societății. Egalitatea socială și cea economică trebuie să fie însoțite de egalitatea pe plan spiritual a oamenilor eliberați de exploatare, stăpîni ai destinelor lor.** Pentru realizarea acestui deziderat partidul și statul nostru au luat măsuri care asigură accesul tuturor cetățenilor, fără nici o deosebire, la învățămîntul gratuit, posibilitatea de a-și îmbogăți și perfecționa calificarea, prin sistemul de pregătire și reciclare, prin generalizarea învățămîntului obligatoriu de 10 ani, extinderea celui superior, legarea tuturor formelor de studiu de activitatea practică. Vasta acțiune inițiată de partid pentru răspîndirea largă a cunoștințelor științifice în rîndul maselor, înarmarea tineretului și a tuturor oamenilor muncii cu cele mai noi descoperiri în toate domeniile de activitate are un rol de seamă în formarea unei concepții înaintate despre lume și societate, în destrămarea prejudecăților, superstițiilor și vederilor mistice pe care le au încă unii membri ai societății, în dezvoltarea conștiinței socialiste.

Existența condițiilor obiective ale egalității și afirmarea ei pe plan social nu sînt suficiente pentru promovarea ei largă, nestînjenită; este necesar ca **ideea egalității să se integreze profund în conștiința oamenilor** pentru ca, la rîndul ei, să influențeze asupra relațiilor sociale, să se manifeste ca o forță motrice, generatoare de progres. Din momentul în care fiecare membru al societății noastre devine pe deplin conștient că are aceeași condiție umană și socială cu ceilalți semeni ai săi, indiferent de locurile pe care aceștia le ocupă pe scara societății, că toți au interese comune, el își sporește exigența, se simte mai responsabil pentru mersul general al treburilor și capabil să schimbe stările de lucruri care nu corespund cerințelor progresului. Numai în societatea socialistă, în care indivizii sînt egali și există o orînduire democratică este posibilă utilizarea pe scară largă, inclusiv în relațiile dintre șefi și subalterni, a criticii și autocriticii pentru combaterea a ceea ce frînează mersul nostru înainte, moravurile și mentalitățile înapoiate. Desigur, mai avem multe de făcut pentru ca critica și autocritica să devină un atribut al vieții noastre de zi cu zi, dar climatul stimulat de partid creează condiții favorabile pentru aceasta.

Un important rol în promovarea principiilor egalității și echității îl are aplicarea legalității socialiste, chemată să asigure respectarea atît a drepturilor cît și a îndatoririlor de către toți cetățenii, să vegheze la realizarea intereselor societății și la reprimarea actelor ostile colectivității, noii orînduiri sau diferitelor persoane. Aplicarea strictă a rigorilor legii față de toată lumea — de la muncitor la ministru, de la țăran sau funcționar pînă la demnitar —, acțiunea hotărîtă împotriva tentativelor de a încălca prevederile legale sînt de natură să întărească convingerea oamenilor muncii că în statul nostru socialist nu există persoane sau funcții-tabu, că toți sînt egali în fața legii, pe care sînt datori s-o respecte.

În sensul celor arătate mai sus, munca politico-educativă, de formare a conștiinței socialiste [illegible]tre să dezvolte relațiile de colaborare și prietenie [illegible]le oameni, să combată mentalitățile generate de clase[illegible] exploatatoare, încercările unora de a trăi fără muncă, de a-și crea avantaje nemeritate, pe seama societății sau a altora, să cultive în rîndul tuturor cetățenilor, mai ales al tineretului, dragostea față de muncă — singura sursă a bunăstării personale și a întregului popor, criteriul principal de apreciere a valorilor în societatea noastră, mijlocul de afirmare a capacităților creatoare și de perfecționare a fiecăruia. Aceasta necesită o activitate susținută, de lungă durată, desfășurată cu mijloace variate.

Unul dintre meritele socialismului este că el promovează nu numai egalitatea între indivizi, ci și deplina egalitate în drepturi și colaborarea între popoare și țări. Deși prezentul articol nu-și propune să trateze acest aspect, voi releva că principiul profund democratic al egalității popoarelor și țărilor, călcat în picioare de burghezia acaparatoare, de puterile imperialiste obișnuite să-și impună voința și interesele cu forța altor națiuni, este apărat și afirmat cu consecvență pe arena internațională de către partidul și statul nostru.

În zilele noastre este tot mai larg recunoscut faptul că toate statele — fără deosebire de mărimea, potențialul lor economic sau militar, numărul populației lor sau alte criterii — sînt egale în drepturi, poartă răspunderi pentru soarta păcii.

România socialistă susține egalitatea în drepturi a tuturor statelor și respectarea acesteia ca unul din elementele fundamentale pentru statornicirea unor relații internaționale noi, capabile să asigure un climat de pace și conlucrare fructuoasă.

EGALITATEA, prietenia și frăția dintre toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, în munca și lupta comună pentru înflorirea României socialiste se afirmă ca un neprețuit potențial de progres al societății noastre.

---

1) Nicolae Ceaușescu: Expunere cu privire la Programul P.C.R., pentru îmbunătățirea activității ideologice, ridicarea nivelului general al cunoașterii și educația socialistă a maselor, pentru așezarea relațiilor din societatea noastră pe baza principiilor, eticii și echității socialiste și comuniste. Ed. politică, 1971, pag. 15.
2) Marx-Engels, Opere, vol. 20, pag. 618—619.
3) Nicolae Ceaușescu, op. cit., pag. 35.
4) Nicolae Ceaușescu idem, pag. 36.
5) Marx-Engels: op. cit., pag. 619—620.

Ce producții literare vor îmbogăți patrimoniul științei economice în 1972? Este o întrebare legitimă, la care, consecvenți unui bun obicei, vom încerca să răspundem, întreprinzînd o scurtă incursiune în labirintul planurilor editoriale ale unora din principalele producătoare de carte economică: Editura Politică, Editura Academiei Republicii Socialiste România și Editura Științifică.

A încerca să exprimi într-o formulă generalizatoare peisajul variat, al literaturii economice ce se prefigurează pentru anul pe care-l începem este dificil și riscă să devină simplificator. Ceea ce ni se pare a caracteriza totuși eforturile cercetărilor ce vor vedea lumina tiparului în acest an este: actualitatea. Ea se concretizează, atît în studii și analize ale fenomenelor și proceselor ce au loc în economia românească în contextul preocupărilor conducerii partidului și statului nostru pentru perfecționarea formelor și metodelor de organizare, conducere și planificare a economiei naționale, a tuturor laturilor activității economice cît și în strădania de a aduce în circuitul științific lucrări ce se calcază pe orientările și tendințele cele mai noi ale științei economice.

Astfel, în lucrarea **Principiile fundamentale ale funcționării economiei socialiste,** ce urmează să apară în Editura Politică, M. Dulea își propune să analizeze problemele modelării planice a proporțiilor economice, aspectele privind în mod deosebit mecanismul de reglare a producției sociale specific socialismului, rolul legii valorii în funcționarea acestui mecanism, relația plan—piață etc., insistînd asupra criteriilor de raționalitate socio-economică a dezvoltării economiei socialiste.

Principalele aspecte legate de făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate vor fi abordate în lucrarea colectivă **Societatea socialistă multilateral dezvoltată,** în pregătire la Editura Științifică. Sub titlul **Organizarea conducerii și planificării economiei naționale** în Editura Științifică va apărea de asemenea o culegere de studii ce vor analiza principalele direcții ale procesului de perfecționare a mecanismului nostru economic și anume: centralismul planului; raportul dintre planul central și unitățile economice; democratismul economic, rolul stimulator al pîrghiilor economice; ansamblul de metode și tehnici utilizate în elaborarea planurilor și fundamentarea deciziilor economice.

Problemei eficienței — coordonată majoră a politicii economice a partidului — îi sînt destinate volumele **Eficiența economică — obiectiv central al politicii economice a partidului** (E.A.), cuprinzînd comunicările prezentate la sesiunea științifică cu această temă organizată de Institutul de cercetări economice cu prilejul semicentenarului P.C.R. și **Eficiența economică** (E.A.) care înmănunchează lucrările celor trei colocvii româno-franceze de la Paris și București din anii 1968, 1969 și 1971.

Abordînd pentru prima oară în literatura economică românească problema contradicției în economie, lucrarea **Problema contradicției în economia socialistă** de N. N. Constantinescu (E. P.) va analiza natura și modalitățile rezolvării contradicțiilor în economia socialistă, formele lor de manifestare în cadrul forțelor de producție, în sfera raportului — forțe de producție — relații de producție, în cadrul relațiilor de producție precum și dintre politica și practica economică pe de o parte și cerințele legilor economice obiective, pe de altă parte.

În întîmpinarea aniversării unui deceniu de la încheierea cooperativizării agriculturii, în Editura Politică va fi publicat volumul, elaborat de un colectiv de specialiști de la Institutul de cercetări pentru economia agrară și intitulat **Cooperația agricolă socialistă — Rezultate, evoluție, perspective".** Aprofundînd rolul cooperației agricole în construcția socialistă din România, volumul va sintetiza totodată experiența creatoare acumulată de mișcarea cooperatistă agricolă din țara noastră în ultimul deceniu.

Principalele probleme ale creării, dezvoltării și perfecționării schimbului de activități în țara noastră vor fi abordate în studiul monografic cu caracter teoretic — practic intitulat **Schimbul socialist de activități în România** de Gavril Horja ce va apărea în Editura Academiei, (în Bibliotheca oeconomica). În aceeași colecție inițiată de Institutul de cercetări economice, vor mai vedea lumina tiparului monografia **Eficiența economică a investițiilor și tehnicii noi. Studii privind perfecționarea metodologiei de calcul,** de Pascu Veiner, (în care autorul își propune, pe lîngă precizarea scopului, sferei și conținutului analizei economice, să trateze problema priorităților ce trebuie acordate la aprecierea eficienței variantelor de investiții pe baza sistemului de indicatori, ca și mult controversata problemă din literatura și practica economică a rolului și mecanismului folosirii normativelor eficienței): precum și studiul **Comportamentul procesului de formare a prețurilor,** de C. Ionete. Numeroase probleme ridicate de teoria și practica construcției socialiste sînt tratate de asemenea și în lucrările: **Repartiția producției globale în C.A.P.** de Costache Sandu, **Asigurarea și controlul calității produselor** de L. Tövissi, T. Baron și C. Cușa, a căror apariție e prevăzută de Editura Politică.

Marcînd importanța ce se acordă azi în lume creșterii economice, ca factor primordial al progresului și civilizației popoarelor, în Colecția „Creșterea economică", publicată de Editura Politică, urmează să apară noi lucrări, printre care consemnăm: **Cooperarea economică interstatală,** de Costin Murgescu, Eficiența economică maximă — **metode de modelare,** de Aurel Iancu, **Revoluția tehnică-științifică și reproducția socială,** de Ion Trăistaru ș.a.

În aceeași editură vor mai apărea volumul **Previziunea proceselor economice,** de Tiberiu Schatteles — un eseu de metodologie științifică destinat analizei problemelor predicțiilor științ-

Florence COSTIN

(Continuare în pag. 18)

TÎRGOVIŞTE 1971 — 1975

DE LA CETATE DE SCAUN LA CETATEA OŢELULUI

- Reşiţa, Hunedoara, Galaţi şi... Tîrgovişte
- Turnul Chindiei străjuit de coloşii siderurgiei
- Şi ghizii muzeelor te iniţiază...
- Vechea cetate intră în confruntare cu Aradul
- Constructorii îşi onorează angajamentele socialiste
- Edilii în faţa „erupţiei" dezvoltării

AM CULES, în acest prag de iarnă, un noian de impresii din oraşul care ctitoreşte platforma industrială între două ape, de la malul Dîmboviţei la buza Ialomiţei. Urbea răscolită de cincinal a devenit neîncăpătoare pentru clocotul şantierului, cu străzile sufocate de coloanele mecanizatelor, cu spaţii de locuit şi de cazare suprasolicitate.

Tîrgovişte devine şi el unul din multiplele exemple de regenerare a unuia dintre tîrgurile „în care nu se întîmpla nimic", tip de aşezare urbană răspîndit pe toate meridianele globului şi vizat de realismul critic al penei lui Cehov şi Sadoveanu, evocat în arta lui Sebastian şi Bardem. Convertirea la modernitate a acestor urbe uitate de capitalism sub clepsidra timpului are o anumită frecvenţă în România socialistă. Fenomenul a devenit repetitiv, însă cu multiple valenţe de inedit: în alt colţ al patriei, în altă orbită a diversificării industriei şi, mai ales, la altă scară a potenţialului şi „maturităţii economice". Ţara nu dispunea de 470 de miliarde de lei pentru investiţii în cincinalul cînd a reconstruit Romanul, Călăraşul, Turnu-Măgurele şi alte tîrguri industrializate în primele cincinale. Bineînţeles, Tîrgoviştea anului '71 nu poate fi comparată cu Bîrladul din ajunul şantierului care l-a trezit din moţăiala semiruralismului. Aici nu apare o fabrică de primă mărime într-un spaţiu imaculat, ca la Medgidia sau la Reghin. Tîrgoviştea se înfruptă mai de multişor din procesul întineririi. Are deja o uzină constructoare de maşini, lărgită în vreo trei cincinale, care şi-a cucerit prestigiu pe piaţa mondială a utilajului petrolier. Dar de la ce are la ce aspiră, de la ce este azi la ce va fi mîine, e o înălţare eruptivă.

ŞANTIERUL e gigant, pe măsura titanilor care se nasc pe platformă. Construieşte trei dintre marile obiective industriale jalonate la Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român: **Uzina de oţeluri înalt-aliate, Uzina de strunguri, Fabrica de becuri.** Perimetrul lui e inaccesibil zăpezii. Lunca e frămîntată de buldozerele care ridică troiene negre de pămînt, betonierele rumegă coca lăptoasă a fundaţiilor. Un nemaipomenit vacarm, mii de oameni şi furnicar de maşini, peste care smogul din eşapamente e mai pregnant decît ceaţa iernii. Conglomerat ameţitor, indefinitibil, în care fulgeră aparatele de sudură şi se încrucişează poverile săgetate de macarale. Care-i oţelăria, unde se vor fabrica tuburile cu neon? Neapărat trebuie să apelezi la proiectanţi.

Pe inginerul Nicolae Ojovan l-am descoperit într-o baracă prin scîndurile căreia vîntul îşi făcea de cap, răbufnind fumul la gura godinului, răvăşind hîrtia de calc întinsă pe masa negeluită. L-am aşteptat să termine una din acele şedinţe de şantier unde oamenii stau în picioare, îşi suflă în mîinile îngheţate şi rezolvă în zece minute probleme care n-au răgaz să fie înscrise în ordinea de zi şi procese verbale. Mi-a acordat un interviu cu condiţia să nu-l fotografiez. Era plin de noroi din tălpi în creştet. Despre Uzina de oţeluri înalt-aliate mi-a vorbit. E coordonator de proiect. „Aici sînt cuptoarele electrice... Sînt dispuse în baterie-flux. Aici avem...".

Uzina întinsă pe două sute de hectare e redusă la scara unui petic de pergament pe care proiectantul îl scoate din buzunarul salopetei. Inginerul se încălzeşte, la propriu şi la figurat, explicînd cotele. E un entuziast, un tipic reprezentant al intelectualităţii tehnice din generaţia care pune în operă gîndul înaripat al partidului. Acest virtuos al planşetei amplifică la Tîrgovişte cutezanţa de la Berceni (semnată tot de el) în tehnica electrometalurgiei. De trei ori mai mult oţel-lingouri decît dădea toată metalurgia României în anul etatizării industriei, se vor elabora la Tîrgovişte. Dar nu oţel carbon obişnuit, ci înalt-aliaj. După reţete de ultimă expresie a tehnologiei, care folosesc oxigenul în cuptoare cu arc voltaic şi degazează lichidul clocotitor sub vid. Aici se va fierbe cea mai mare parte din oţelul special prevăzut în cincinal. Oţel patent. Cerut cu aviditate de automobilele Colibaşului, de electrotehnica Craiovei, de turbogeneratoarele Berceniului, pentru înfruntarea cu forţa aburului în termocentrale de o mie de megawaţi. Oţel obţinut în procese electrolitice. La ora cînd economia socialistă are 39 de miliarde kWh în artere de aramă, de 39 de ori mai mult decît a moştenit de la capitalism.

PARCĂ VRÎND s-o răzbune pentru veacurile de latenţă, istoria plantează în Tîrgovişte colonade ale celei mai exprese civilizaţii contemporane. Catapultează oraşul în sfera marilor centre industriale. Cum vor arăta coloşii siderurgiei alături de multisecularul Turn al Chindiei? Sînt demni de cetatea căreia i-a dat glorie Mircea Voievod, de vestigiile trecutului, în faţa cărora şi-au plecat fruntea Cîrlova şi Alexandrescu. Se vor integra perfect în peisajul actualităţii româneşti. Parcă la Barboşi, în preajma castrului roman, nu se fierbe oţel sub lance de oxigen?

Gheorghe FILIMON

(Continuare în pag. 14)

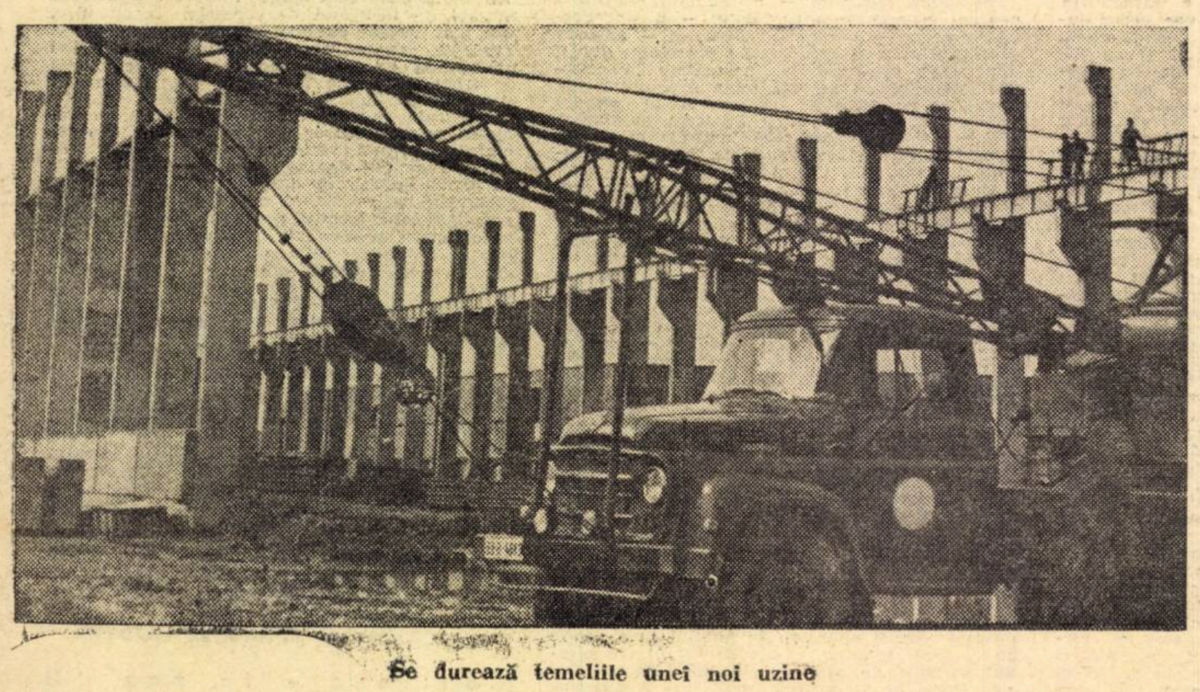

Se durează temeliile unei noi uzine

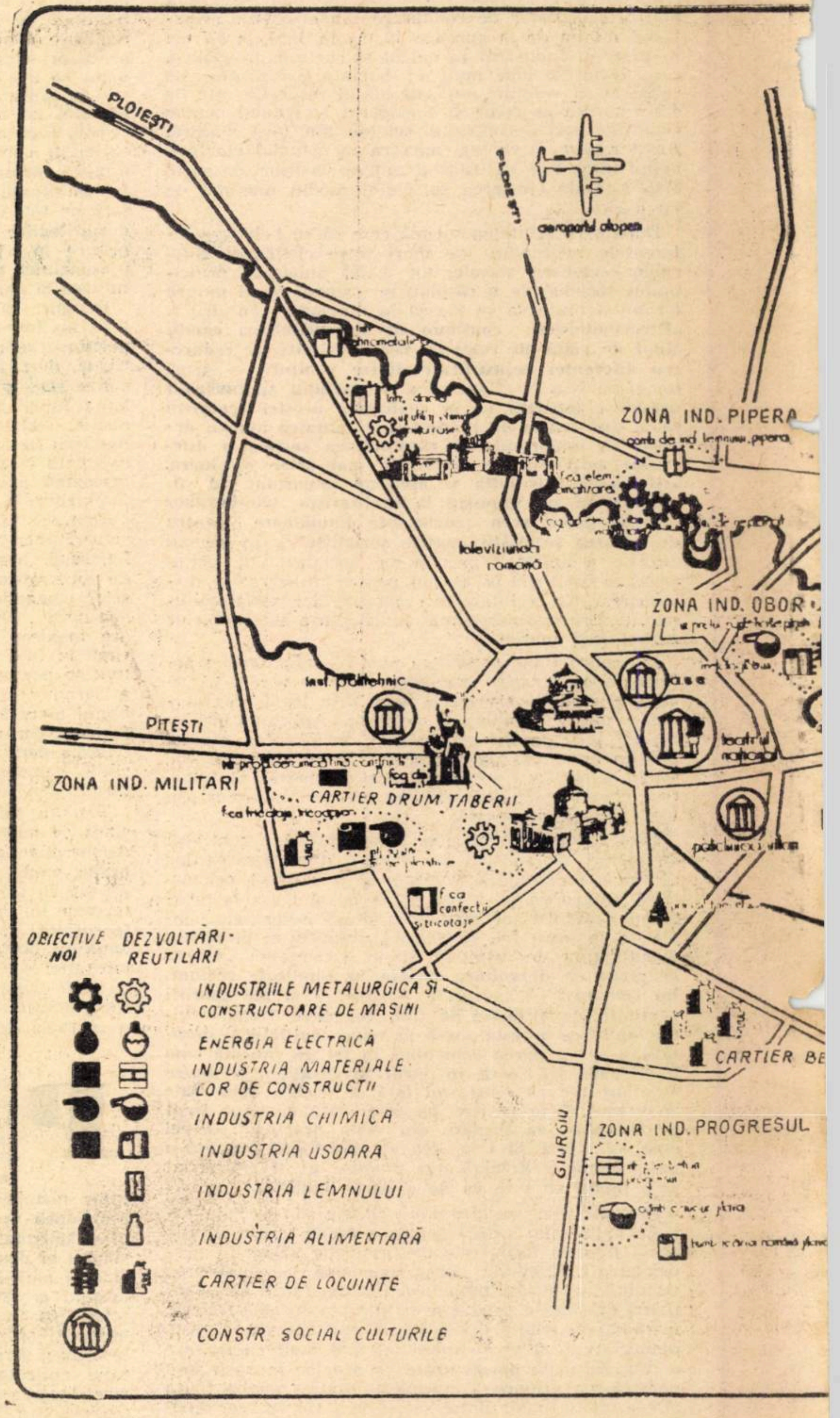

BUCUREŞTIUL ANUL

LA CONSILIUL POPULAR al municipiului Bucureşti, a fost organizată în urmă cu cîtva timp, o expoziţie de pliante şi schiţe privind dezvoltarea Capitalei ţării în perspectiva anilor 1971—2000. Dat fiind interesul stîrnit pentru noutăţile viitorului, spicuim din noianul de date şi informaţii cîteva...

...La nivelul anilor 1990—2000, oraşul Bucureşti va fi organizat, în principal, pe zone funcţionale — locuri de muncă, zone de locuit, zone plantate şi spaţii de recreaţie şi odihnă, cu o zonă centrală reconsiderată — cu funcţiuni polivalente şi o serie de centre corespunzătoare noilor ansambluri de locuit dispuse pe toate direcţiile de dezvoltare ale oraşului, asigurînd o descentralizare a funcţiunilor administrative, sociale şi de comerţ. Aceste centre vor fi dotate cu parcuri, amenajări sportive, teatre, cinematografe, magazine universale, restaurante etc.

În domeniul locuinţelor, pe baza programului de construcţii la nivelul etapei 1995—2000, întregul fond de locuinţe, uzat şi impropriu, va fi înlocuit. Oraşul se va prezenta cu zone de locuinţe păstrate integral cu structură tradiţională, cum ar fi cartierele Cotroceni, Dorobanţi, Vatra Luminoasă, Aviatorilor, Steaua, Dacia, Eminescu etc. — cu noi ansambluri reconsiderate cu densităţi mari, c[...] regim de înălţime predominant de 10—1[...] nivele, precum şi cu noi ansambluri d[...] locuit, cu densităţi mărite prin restruc[...]turarea zonelor actuale construite nec[...] respunzător sau ocuparea terenurilor li[...]bere apte pentru a primi noi construcţi[...]

În zona centrală se vor păstra elemen[...]te valoroase, fiind completată cu no[...] construcţii, care vor asigura oraşului [...] imagine de permanenţă, îmbinînd ele[...]mentele vechi cu cele noi. Fiecare famili[...] va ocupa un apartament şi fiecare per[...]soană va dispune de o cameră; fiecar[...] familie cu activitate principală în con[...]ducere, cercetare, învăţămînt, creaţie etc[...] va beneficia de un spaţiu suplimentar.

Elementele naturale de pe teritori[...] municipiului Bucureşti vor fi integra[...] [...]menajate: salba de lacuri din nordul Ca[...]pitalei — în întregime asanată — se v[...] înscrie într-o zonă de parcuri şi grădin[...] dispuse pe ambele maluri, puncte c[...] dotări social-culturale şi sportive speci[...]fice. Transportul pe apă către Dunăre ş[...] sistemul de canale navigabile Mostiştea[...] Siret, va fi asigurat prin intermediu[...] portului Bucureşti, amplasat fie în zona[...] Brăneşti, sau în lunca Dîmboviţei, în zona liniei de centură. El va avea drept urmare crearea unei zone industriale speci-

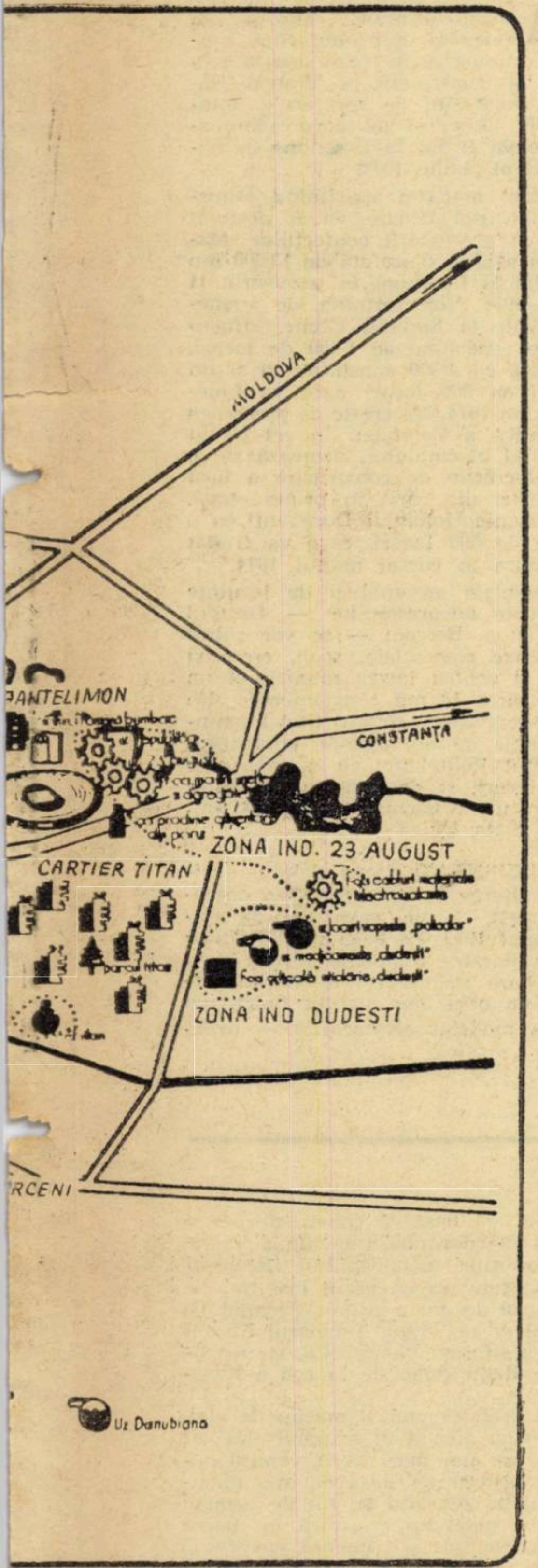

UI 2 000

fice în vecinătate, cazarea forţei de muncă portuare în oraş sau în unele comune subordonate învecinate, precum şi asigurarea unui mijloc de transport în comun rapid între port şi oraşul Bucureşti.

Cornişa rîului Dîmboviţa, restructurată pe toată lungimea ei, va dispune de importante edificii amplasate în cadrul unor spaţii plantate cu caracter local. Rîul Dîmboviţa va fi astfel integral salubrizat şi asanat, prezentînd un element important funcţional şi estetic al oraşului. El va fi acoperit printr-un planşeu, fiind transformat într-o arteră de circulaţie magistrală a oraşului, cu canalizare sub planşeu.

Pădurile existente de la marginea şi exteriorul municipiului — Rîioasa, Mogoşoaia, Băneasa, Pantelimon, Cernica — Pustnicul, Buda şi Mihăileşti — vor fi amenajate şi extinse, formînd un sistem unitar prin plantaţii de pomi fructiferi, specifice cîmpiei înconjurătoare, cu spaţii verzi în interiorul oraşului, contribuind la îmbunătăţirea microclimatului. În apropierea acestor zone, se vor întîlni lo-

arh. Florentin COSÎMBESCU
Petre GHEORGHIU

(Continuare în pag. 14)

PE PLATFORMA INDUSTRIALĂ A TÎRGULUI SECUIESC

ÎN 2 ANI: 3 ÎNTREPRINDERI NOI = 3 PREMIERE JUDEŢENE

ÎN ÎNDELUNGATA sa existenţă Tîrgul Secuiesc n-a fost decît un loc de popas pentru cărăuşii şi neguţătorii din Ţara Bîrsei, din Vrancea, din părţile Ciucului, de pe văile Oituzului şi Trotuşului. După cum este consemnat în vechi hrisoave, în locul acesta din arcul carpatin, moldovenii s-au întîlnit cu transilvănenii de secole pentru a-şi schimba produsele pămîntului şi hărniciei lor, şi a-şi împărtăşi reciproc bucuriile şi necazurile. Dar de tot atîtea veacuri Tîrgul Secuiesc n-a depăşit semnificaţia toponimică, cu toate că manualele de geografie dintre cele două războaie mondiale, de pildă, îl menţionează printre centrele urbane ale ţării, ignorînd voit ori nevoit, criteriul esenţial al urbanizării — activitatea economică, mai ales industrială — şi avînd în vedere exclusiv factorul demografic. Or, din punct de vedere economic, cu greu i s-ar fi putut atribui Tîrgului Secuiesc vreo importanţă, avînd în vedere pulsul slab pe care i-l imprimau cele cîteva mici întreprinderi textile, alimentare şi de prelucrare a lemnului, atelierul de materiale de construcţie... Şi cam atît. În rest, viaţa tîrgului — precum şi numele-l arată — se desfăşura mai de grabă sub semnul lui Mercur, zeul comerţului.

Dar lucrurile aveau să se schimbe în pas cu progresul general al ţării şi al tînărului judeţ Covasna. Peisagistic vorbind, „oraşul vechi", cu străzile sale întortocheate şi înguste, tentacular ramificate pînă în apropierea binecunoscutei „curţi" proprii Tîrgului Secuiesc, îşi păstrează patina multiseculară. Aceasta neînsemnînd însă scleroză urbanistică, ci corectă proporţionalitate, încîntătoare altoire a modernului pe patriarhalul respectabil pentru senectute, dar de neinvidiat din alte puncte de vedere. Spre edificare: în 1966, în oraşul acesta existau doar patru blocuri mici de locuinţe, avînd laolaltă 65 de apartamente. În anii 1969 şi 1970 au fost construite peste 600 de apartamente, ca să nu mai amintim încă numeroase alte construcţii.

Digresiunea este numai aparentă, pentru că şi această evoluţie pe plan edilitar îşi are rădăcina, cauza şi explicaţia în cele trei premiere industriale menţionate în titlu (şi nu numai în ele).

● 15 iunie 1967

ESTE O DATĂ memorabilă pentru cronica încă nescrisă a acestor locuri,

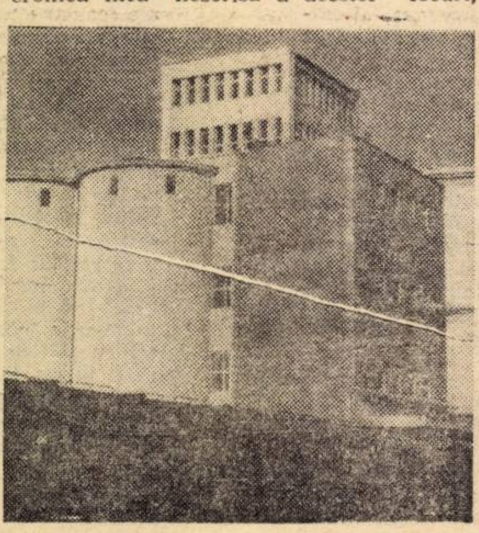

În aceste gigantice silozuri este depozitată materia primă pentru fabrica de amidon.

fiindcă în ziua aceea secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, sosea în oraşul Tîrgu Secuiesc. Vizita de lucru se situa în perioada de laborioasă desfăşurare a lucrărilor de şantier pe ceea ce astăzi toţi localnicii s-au obişnuit să numească „platforma industrială" a Tîrgului Secuiesc, cu mici variante lexicale, reprezentînd însă o noţiune cu sferă şi conţinut foarte exacte, pe care fiecare le cunoaşte foarte bine şi cu care fiecare se mîndreşte.

A început atunci epoca trepidaţiei şi sonorităţilor industriale, vremea prefacerilor durate din strădania oamenilor, izvorîte din politica înţeleaptă a partidului de dezvoltare armonioasă a tuturor judeţelor ţării, a tuturor oraşelor şi satelor patriei. Iar judeţul Covasna este unul dintre acelea care avea nevoie de aplicarea concretă, masivă şi rapidă a principiilor directoare menite să ducă la realizarea scopului mai sus amintit.

În 1966, judeţul Covasna dădea numai 0,6% din producţia globală industrială a ţării. În cincinalul încheiat anul trecut s-a investit aici de peste două ori mai mult decît în şesenalul precedent, tocmai pentru a-l înscrie temeinic pe orbita industrializării. Rezultat direct: în 1970 valoarea producţiei industriale globale a fost cu 50% mai mare decît în 1965, ceea ce reprezenta, de fapt, de şapte ori producţia anului 1950.

● Realităţile industrializării

LA URMA URMEI ce este „platforma industrială a Tîrgului Secuiesc", din ce este alcătuită şi ce reprezintă ea? Ei bine, la această întrebare orice localnic ar răspunde tot cu o întrebare: Aţi fost pe platforma industrială? Nu este o butadă, ci un adevăr oricînd şi de către oricine verificabil. Pentru că este aşa cum, bunăoară, te-ai duce la Constanţa fără să vezi marea, ori ai poposi în vreun alt oraş al ţării fără a-i vizita mîndria (care adesea-i atestă şi personalitatea); acesta este punctul de vedere al locuitorilor Tîrgului Secuiesc, spre lauda lor: „Aţi fost pe platforma industrială?".

E o fală nu lipsită de modestie în această întrebare, dar care confirmă un anume punct de vedere şi o anumită mentalitate: oamenii se mîndresc cu ceea ce ei şi ai lor, comunişti şi ceilalţi oameni ai muncii, de naţionalităţi diferite, dar înfrăţiţi întru acelaşi destin, au făurit spre binele şi folosul ţării şi al lor al tuturor.

Aşadar, pe un platou în suprafaţă de peste 15 ha, a apărut în doi ani, 1969—1970, un veritabil centru industrial cu trei obiective importante, fiecare dintre ele constituind în felul său o premieră pentru industria de grad republican a judeţului:

- fabrica de confecţii „Secuiana" (prima întreprindere de acest fel din judeţ).
- fabrica de amidon glucoză, cea dintîi unitate de industrie chimică din judeţul Covasna;

Fabrica de şuruburi este dotată cu maşini şi utilaje dintre cele mai moderne

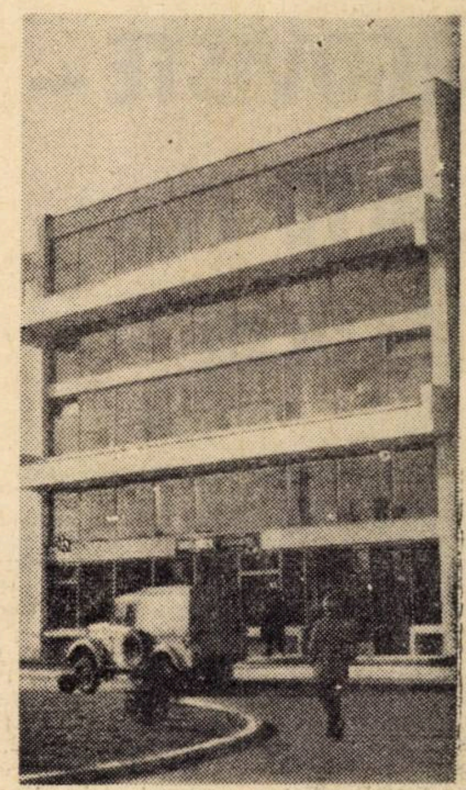

Fabrica de confecţii „Secuiana" şi produsele sale se situează, de asemenea, la nivelul tehnicii mondiale.

- fabrica de şuruburi — prima reprezentantă a sectorului industriei construcţiei de maşini pe aceste meleaguri — care a intrat în funcţiune anul trecut.

Acestea sînt cele trei mari unităţi de pe platforma industrială a Tîrgului Secuiesc, a căror inaugurare în precedenţii doi ani a reprezentat, pe rînd, tot atîtea „premiere judeţene", cum ne-am îngăduit a le numi. După cum, dintr-un scrupul profesional — etimologic, n-am enumerat printre vlăstarele viguroasei industrii a oraşului pe cel mai tînăr dintre ele: fabrica de produse lactate, ale cărei

Mircea POSTELNICU

(Continuare în pag. 14)

3 PREMIERE

(Urmare din pag. 13)

construcții abia s-au terminat, aliniindu-se lingă zidurile celorlalte, alcătuind laolaltă un simbol al unității și forței tinerei industrii din bătrînul oraș de la poalele Carpaților Răsăriteni.

Ritmuri și atracții

TIMPUL TRECE repede și adesea ne vine greu să reconstituim chiar întîmplări și fapte mai recente. Ceea ce nu le împiedică însă să existe, chiar dacă unii n-au crezut atunci, în faza de șantier, că vor deveni realizări și realități.

Dar au devenit. Ceea mai „bătrînă" dintre cele trei fabrici mai sus prezentate — „Secuiana" — a intrat în funcțiune parțial la sfîrșitul lunii august 1969, cu trei luni înainte de termenul inițial stabilit, iar în luna noiembrie a aceluiași an a început să producă cu întreaga capacitate. Urmărind calendarul și presa, aflăm că la 4 decembrie 1971 colectivul de muncă al întreprinderii a raportat îndeplinirea planului anual la producția globală și planul de export, pînă la sfîrșitul anului realizînd o producție suplimentară în valoare de 15 milioane lei, din care 6 860 000 lei reprezintă mărfurile destinate exportului în opt țări ale lumii.

Și pentru că în mai multe rînduri am folosit cuvîntul tinerețe (sau altele din familia lui) să-i justificăm prezența cu un amănunt deloc lipsit de importanță și semnificație: media de vîrstă a salariaților fabricii „Secuiana" nu depășește 22 de ani. Cea ce nu i-a împiedicat pe acești tineri și tinere, abia ieșiți din școlile profesionale, să obțină succesele mai înainte amintite. S-ar putea spune că chiar dimpotrivă. Spunea cineva că, între altele, socialismul are calitatea de a supradimensiona și de a supravalorifica, fără a le falsifica, virtuțile și potențele omului. Ceea ce se confirmă încă o dată.

Aici, la Tîrgul Secuiesc, ca și în atîtea alte noi centre industriale și economice ale țării, au venit în anii din urmă mulți oameni, mai ales tineri, din alte părți, dar îndeosebi de prin împrejurimi: de la Brețcu sau Turia, de la Catalina ori Ghelința, din Cernat, Oituz sau de mai departe. Au venit aici atrași de magnetul industrializării, așa cum către alte timpuri și către alte colțuri de lume, se îndreptau cei atrași de mirajul îmbogățirii. Aci, la Tîrgul Secuiesc, tineri cu felurite profesii ori încă fără vreo calificare, au venit atrași de certitudinea împlinirii și desigur, de farmecul ineditului.

Lajos Bora, de pildă, e de felul lui din satul Oituz și a fost tractorist. După cum însuși mărturisește, meserie bună și bănoasă. Acum este operator la separatoarele centrale, unul dintre cele mai dificile locuri de muncă de la fabrica de amidon. De ce? Tot el o spune: — Am auzit că această fabrică ar fi una dintre cele mai moderne din Europa, că are utilaje de nivel mondial. Am venit, am văzut că așa e, mi-a plăcut, am rămas, am urmat cursurile de calificare, am învățat să stăpînesc instalațiile acestea atît de complicate și, după ce am depășit cu oarecare greutate... greutățile începutului m-am atașat de noua meserie, de noua fabrică, de tot ceea ce am găsit nou aici.

La rîndul său, Mihaela Ricu, care are cu totul vreo 18 ani, este muncitoare — alimentatoare la zona I a schimbului B, de la fabrica de confecții. De felul ei e din Covasna. Cui o întreabă, îi răspunde simplu și deschis, că atunci cînd a terminat școala generală, vroia să se califice într-o meserie. A auzit că la Tîrgul Secuiesc s-au construit fabrici mari, că este nevoie de oameni. Așadar, a venit și ea în orașul vecin cu cel natal, a văzut, i-a plăcut, a rămas... istoria repetîndu-se și de astă dată întocmai ca aceea mai înainte relatată.

Ar putea fi „reeditată" în zeci, sute și mii de exemplare, fie că am aminti numele tinerilor ingineri Gheorghe Lipoș, Mircea Turdeanu, Arcadie Furu și alții care lucrează la fabrica de șuruburi, ori al tinerelor (adjectivul este absolut inevitabil) inginere chimiste Maria Gavrilă, Elena Chilofischi și atîtea alte nume care însă se înscriu în lunga listă a glorioșilor anonimi români și maghiari, înfrățiți în muncă și idealuri, unanimi în voință și destin, spre mai binele lor și al țării.

...ESTE PREVĂZUT — iar oamenii s-au obișnuit ca prevederile să devină fapte — ca pînă în 1975 să se construiască în Tîrgul Secuiesc 1500 de apartamente noi, moderne, pe măsura întreprinderilor care i-au adus devenirea industrială și a oamenilor care au săvîrșit-o. În aceste cămine vor locui cei ce muncesc pe platforma industrială pe care am încercat a o înfățișa, ei și copiii lor născuți sub zodia socialismului, tineri făurari ai unei industrii tinere, dintr-unul din cele mai tinere județe ale țării. Este încă un fapt menit să lărgească noua platformă social-economică a bătrînului tîrg.

BUCUREȘTI — 2 000

(Urmare din pag. 13)

cuințe de vacanță încadrate armonios în peisajul înconjurător.

Circulația nu va fi nici ea neglijată. Se va dezvolta, în continuare, adoptîndu-se în principiu un sistem radial-inelar, completat cu un sistem rectangular, central și cu unele trasee diagonale, folosindu-se și amplificîndu-se funcțiunile arterelor principale de pătrundere în oraș, artera colectoare principală și artera exterioară de rocadă. Se va proceda, de asemenea, la închiderea inelului principal de circulație a orașului, precum și la redimensionarea profilelor transversale pe baza unui indice crescut de trafic motorizat de 250 de vehicule la 1 000 locuitori, ținîndu-se seama și de afluxul de vizitatori din țară și străinătate. Principalele intersecții vor fi rezolvate la sol sau denivelate, realizîndu-se pasajele denivelate din Piața Victoriei, Calea Griviței — Basarab și cele de pe linia de centură.

...ANUL 1972 se va înscrie și el pe planșetele proiectanților cu noi și valoroase edificii social-culturale. Merită să relevăm în primul rînd, continuarea în ritm susținut a lucrărilor de construcții la Teatrul Național cu două săli de spectacole, totalizînd 1 500 locuri și un corp administrativ care va fi dat în funcțiune în trimestrul III al anului 1972.

Un elegant magazin aparținînd Ministerului Industriei Ușoare va fi destinat desfacerii și prezentării confecțiilor. Magazinul va avea o suprafață de 13 500 mp și va fi dat în funcțiune în trimestrul II al anului 1972. Vor continua, de asemenea, lucrările la Spitalul Clinic București, cu o capacitate de 1 450 de locuri, o policlinică cu 1 500 consultații/zi și un amfiteatru cu 300 locuri care va funcționa în anul 1974. Va crește de asemenea baza turistică a Capitalei. În cel de al doilea an al cincinalului, urmează să se deschidă lucrările de construcție a încă cinci hoteluri din care, în prima etapă, notăm execuția Hotelului Dorobanți, cu o capacitate de 500 locuri, care va fi dat în exploatare în cursul anului 1974.

În ambiantele ansambluri de locuințe binecunoscute bucureștenilor — Drumul Taberei, Titan, Berceni — se vor ridica noi complexe comerciale, școli, creșe și grădinițe și pentru întreg municipiul un volum de circa 18 mii apartamente. Nu putem încheia aceste rînduri fără a aminti construcția de noi cămine studențești la Institutul Politehnic, cu o capacitate de 1 200 locuri, și deschiderea lucrărilor pentru un mare magazin universal amplasat în Piața Unirii.

AM PREZENTAT cîteva detalii privind dezvoltarea în perspectivă a orașului București, cu un prim tur de orizont în anul 1972. Pe baza posibilităților economiei noastre naționale se va construi, pe baze științifice, cu sensibilitate artistică, un oraș bine stabilit funcțional și frumos modelat arhitectural — urbanistic.

TÎRGOVIȘTE — CETATE A OȚELULUI

(Urmare din pagina 12)

Și sub turnurile castelului Corvineștilor se topește fier în furnale? E plină de poezie convertibilitatea la oțel, devenită omniprezentă. Toți tîrgoviștenii de la elevul de școală la moșneag, știu temeliile puse de Vlad Țepeș și fiecare piatră din Curtea Domnească. Dar și mai în detalii cunosc ce a hotărît partidul cu privire la prefacerea vechii Cetăți de Scaun în cea mai nouă Cetate de oțel. Pînă și ghizii muzeelor te inițiază în ciclul laminoarelor din proiect, care vor prelua lingourile fierbinți și le vor da profil pe o gamă completă, de la blumuri la table subțiri electrotehnice.

Dar cel mai inițiat e inginerul oțelar Nicolae Sîrbu, directorul uzinei care, deocamdată, nu ți-o poate înfățișa decît în chip de pădure de ferme metalice și cratere sub cupe de excavator. Însă, dacă te conduce el pe șantier poți asculta aevea fierbetul metalului, vezi și prima șarjă care va înroși lingotiera în 1973. S-ar putea să fie o fire visătoare. Fiindcă e comunist. Însă dincolo de zborul gîndurilor sale există un postament material făurit de o țară întreagă în anii revoluției socialiste.

Crezi cu convingere în șarja dată la soroc de oțelăria tîrgovișteană, una dintre cele mai moderne din Europa, fiindcă e consemnată în documentele Congresului partidului.

O MULȚIME de reșițeni au venit pe șantierul oțelăriei. Se așteaptă și gălățeni, hunedoreni. După cum o mulțime de tineri localnici pleacă zilnic spre marile uzine siderurgice ale țării, ca să-și însușească profesia ce se va impune în viața orașului. Altfel se pune problema cu constructorii de mașini. Uzina de strunguri are de pe acum o pepinieră de cadre în existența Uzinei de utilaj petrolier. Care i-a dat și director (pe inginerul Lucian Mititelu) întreprinderii ce va intra în nemijocită confruntare cu Aradul. O asemenea perspectivă nu-i poate da unui tîrgoviștean răgaz de liniște. Strungurile de pe Dîmbovița n-au voie să fie mai prejos decît cele de pe Mureș. Directorul uzinei, care va livra economiei naționale mii de strunguri mi-a mărturisit că l-a îndurerat, pe vremea cînd era licean, un catren al lui Vlahuță, care constata că vestita cetate de odinioară schimbase gloria ruinelor pe țuica de prune și pe avocați. În ceea ce-l privește, putem fi siguri că va face totul ca să demonstreze inactualitatea satirei. E un neobosit „racoleur" de cadre, directorul Uzinei de strunguri. Sondează promoțiile politehnicii, „pune ochii" pe inginerii cu faime din diverse orașe. Ca să-i descrie Tîrgoviștea anului '75...

Este, într-adevăr, neasemuit de frumos orașul care va înscrie în bilanțul anual mii de strunguri. Tîrgoviștea va realiza strunguri automate, paralele și revolver, produse cu o competitivitate

E o frumusețe aparte, specifică orașelor-șantiere, schelelor tinereții perpetue, care de mai bine de două decenii cutreera țara în lung și-n lat.

ȘI UN IMPRESIONANT NUMĂR DE BECURI va produce orașul de reședință al județului Dîmbovița în 1973. Fluorescentele tubulare și luminiscențele cu vapori vor avea o pondere considerabilă în producția fabricii de corpuri de iluminat „Romlux". Fabrica de becuri se conturează pe aceeași „platformă", pe un spațiu mic de investiții, noțiune care în actualul stadiu al dezvoltării economiei a căpătat putere de generalizare la Slatina și Rîmnicu-Vîlcea, la Pitești și la Bistrița-Năsăud. „Platforma" facilitează instalații industriale comune, cum sînt rețelele feroviare, rutiere, electrice și telecomunicații. Pentru toate uzinele noi ale Tîrgoviștei se realizează o singură hidroaducțiune, cu priza pe Ialomița, o singură centrală termică, cu o putere calorică mai mare decît a termocentralei de la Doicești, o fabrică unică de oxigen...

CÎTEVA MII de constructori, înzestrați cu tehnica de prim rang, își onorează angajamentele socialiste, respectînd termenele din graficele de lucrări. „Dispunem de un nucleu de înaltă calificare — afirmă inginerul constructor Dragoș Bîlcu — și de o dotare care ne îngăduie să asimilăm rapid încă cîteva mii de tineri localnici. O să facem constructori din ei, nu glumă!"

Într-adevăr, nucleul de bază al constructorilor e aureolat cu faima marilor obiective ale mersului impetuos spre aspirațiile socialismului. Inginerul Bîlcu, pe care-l regăsim aici cu părul înspicat, e tînărul care acum 20 de ani a primit Premiul de Stat pentru barajul de la Văliug. Inginerul Andrei Rotaru vine de la platforma Ploieștiului, iar mecanicul de macarale Radu Robu de la cea a Piteștiului...

Tîrgoviștea o să producă oțel și mașini de oțel. Investițiile care i s-au afectat în actualul cincinal sînt de vreo zece ori mai mari decît venitul național al țării în primul an de economie planificată. Toată populația orașului și mii de oameni veniți din satele județului e prinsă în marea operă constructivă, cheltuiesc o imensă energie și patos revoluționar pentru grăbirea acelui mîine însorit. Nu ca să nege catrenul lui Vlahuță. Nici de dragul cuptoarelor care o să fumege alături de monumentele arhitecturii brîncovenești. Nici unul dintre obiectivele industriale care au scos din anonimat tîrgurile românești n-a fost un scop în sine. „Nu, n-avem în vedere simpla relație tractor — pîine sau poliesteri — haine, deși conține în ea esențialul — îmi spunea inginerul Ion Călinescu, secretar al comitetului județean de partid. Partidul gîndește un ansamblu de mutații pe care le determină industrializarea".

Da, e un ansamblu de mutații. Fiindcă orașul industrial atrage tineretul satelor cu agricultura cooperativizată, ajunsă la gradul de mecanizare care nu mai asimilează toate brațele de muncă. În viitorii patru ani populația municipiului se dublează. Și dacă schelele încing „platforma", nu e mai puțin adevărat că altă pădure de macarale, ale construcției civile, ridică ansambluri de locuințe, complexe turistice, 5000 de apartamente sînt prevăzute în cincinal pentru vechii și noi tîrgovișteni.

O grijă în plus pentru municipalitate. În fața căreia au apărut indicatorii de apă potabilă pe locuitor. Canalizarea nu era satisfăcătoare nici la actualul nivel de dezvoltare. Arterele rutiere sînt de pe acum sufocate, iar transportul în comun ridică pretenții citadine. Griji care n-au existat zeci și zeci de ani, cînd provincialul dădea drumul rațelor în stradă și se așeza la taifas pe lavița din poartă. O sumedenie de ogrăzi „patriarhale" au și fost sacrificate pentru noile piețe și bulevarde, pentru noua Casă de cultură, noul hotel cu 600 de locuri și alte ansambluri arhitecturale. Și nu se supără nimeni. Ba dimpotrivă...

ÎN ORAȘUL răscolit de șantier am întîlnit un tînăr profesor, Gabriel Mihăescu, directorul Muzeului județean de istorie, care alerga pretutindeni unde se escavează, unde se pune o temelie. Cu ustensile din tehnica arheologiei. Valorifică monumentele istorice care aici, unde a fost leagănul Țării Românești, sînt la tot pasul.

Se valorifică istoria. Paralel cu făurirea istoriei Tîrgoviștei contemporane.

ŞTIINŢĂ, ECOLOGIE, ETICĂ

CAUSERIE IN PRAG DE AN NOU

• Promisiuni neţinute, dar nu fără viitor

SUB MULTE ASPECTE, explozia şi accelerarea ritmurilor în ştiinţă şi tehnică au resuscitat în Occident discuţia antiscientistă, mai veche. Amară, polemică, ea exceptează uneori, altădată nu, ştiinţa şi tehnica care se materializează în produse destinate bunăstării şi confortului. Progresul tehnologic nu e contestat în general. Sînt puse sub semnul întrebării mai ales rezultatele şi caracterul programelor de cercetare şi dezvoltare publice. Să-l citim, de pildă pe cunoscutul sociolog şi futurolog francez Bertrand de Jouvenel: ne vom putea convinge că o asemenea atitudine izvorăşte cîteodată mai mult din scepticismul faţă de spiritul mercantil al societăţii întemeiate pe profitul capitalist decît dintr-o orientare epistemologică. Întreaga întreprindere ştiinţifică a cuceririi spaţiului, afirmă el, le este astăzi oamenilor — după o perioadă de exaltare care a trecut — complet indiferentă. Toate investiţiile marginale, serviciile, obiectele, produsele ce ar fi putut ameliora viaţa cotidiană, dar care, prin natura lucrurilor nu s-au pretat vînzării către consumatorul individual, nici nu s-au făcut. Numeroasele şi senzaţionalele avantaje promise au rămas doar o simplă mitologie tehnologică.

Desigur, referinţele s-ar putea extrapola dincolo de cîmpul cercetărilor spaţiale, la alte ramuri ale ştiinţei, care n-au marcat mai puţin cu marile lor făgăduieli, epoca noastră. Poate că proiectele de dezvoltare şi folosinţă a energiei nucleare au produs încă mai profunde dezamăgiri. Se constată, şi la nivel guvernamental uneori, că pesimismul ia locul avîntului de altădată. Un reviriment de mentalitate pare să se fi produs de pildă in S.U.A., unde, în chip surprinzător se descoperă acum că „există nevoi mai urgente decît cele ale curiozităţii ştiinţifice în spaţiu". Volumul cheltuielilor americane pentru programele publice de cercetare şi dezvoltare s-au şi redus în 1971 cu 22% faţă de anul 1967 — an apogeic, e adevărat, pentru investiţiile de asemenea natură. Mulţi doctori în ştiinţă, ca repercusiune, îngroaşe în prezent rîndurile şomerilor.

Atitudine a spiritului, scepticismul nu poate fi considerat înaintea rolului ce-l joacă în mod obiectiv stagnarea şi inflaţia economică, cu efectul lor de metastază asupra celor mai multe dintre instituţiile şi laboratoarele ştiinţifice. Însă chiar reflectată, ea exercită o importantă şi puternică influenţă.

Cînd în 1946 luase fiinţă în S.U.A. Comisia pentru energia atomică, perspectivele zugrăvite de posibilele incidenţe în industria paşnică fuseseră foarte mari. Energia nucleară urma să asigure mai multă lumină oraşelor; un avînt încă necunoscut fabricilor şi uzinelor; moţiunea la preţuri ieftine a vapoarelor, aeroplanelor şi chiar a automobilelor; prodigioase avuţii miniere extrase din adîncuri; porturi şi drumuri maritime noi pentru comerţul internaţional; desalinizarea apei de mare. Promisiuni neţinute! Centralele atomoelectrice reprezintă azi numai 2% din capacitatea staţiilor producătoare de energie electrică în S.U.A.; cheltuielile pentru desalinizarea apelor sînt socotite prea costisitoare; unele investiţii în proiecte civile, precum vaporul nuclear **Savannah**, au fost apreciate şi ele ca nefiind justificate. Încă mai de mult oamenii de afaceri au început să se întrebe dacă cercetările din întreprinderile lor cointeresate, nu sînt cumva prea oneroase în raport cu rentabilitatea nesigură de pe piaţă.

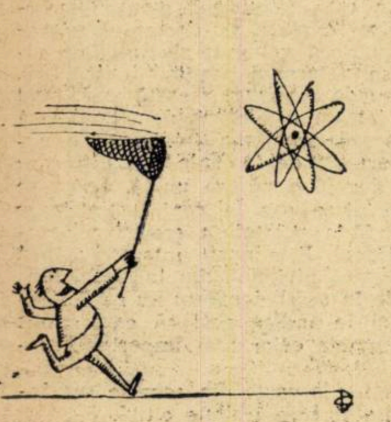

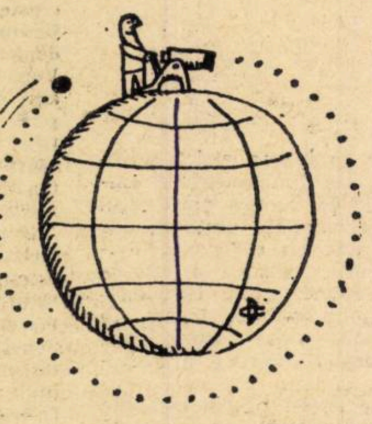

• Împotriva unei ştiinţe fără conştiinţă

PRIMORDIALE, considerentele economice, cum spuneam, nu au acţionat singure asupra frînelor. Nu e greu, cînd urmăreşti disputele în curs, să-ţi dai seama că un anumit curent de interpretare ecologică în ţările capitaliste a influenţat pesimismul ştiinţific. Se formulează adesea judecata că în zilele noastre progresul ştiinţei „distruge tot atît, sau chiar mai mult, decît creează". Avertismentele specialiştilor în problemele mediului ambiant, evident, nu pot fi bagatelizate. Ele vizează perniciozităţi reale. Sub numeroase aspecte, mediul uman, şi cel biologic în general, se află sub ameninţări serioase. De multe ori legislaţia care a apărut într-o ţară sau alta pentru corijarea erorilor şi prevenirea unor noi deteriorări, este circonvenită. Proprietarii atîtor fabrici şi uzine care poartă răspunderea masivelor fumegări şi deversări poluante, sînt uneori mai curînd dispuşi să plătească amenzi mari decît să investească sumele necesare pentru demenajarea sau reamenajarea întreprinderilor în conformitate cu imperativele ecologice.

Însă cele mai grave entorse în relaţia umană a ştiinţei sînt săvîrşite tot în domeniul militar. Sînt cunoscute urmările agresiunii americane în Vietnam, pustiitoarele defolieri practicate aici de unităţile militare americane. O ştire abuzivă anunţa recent că preparatele chimice desfrunzitoare vor fi retrase din depozitele militare americane din Vietnam, dar, ulterior, s-a dovedit că în fapt ele au fost transferate autorităţilor saigoneze, în aceleaşi scopuri. Se ştie că defoliantele au distrus vaste recolte, lăsînd fără hrană milioane de oameni din rîndurile populaţiei civile; că ele au devastat milioane de acri de pădure şi au cauzat grave eroziuni solurilor.

La ce e nevoie de ştiinţă se întreabă oamenii simpli călăuziţi de bunul simţ, dacă ea se îndreaptă împotriva noastră? Ştiinţa fără conştiinţă, spunea la vremea lui Rabelais, este ruina sufletului; în zilele noastre, însă, ea ar putea provoca ruina vieţii în general. Din fericire, opoziţia faţă de o atitudine neutră a omului de ştiinţă a crescut considerabil de la al doilea război mondial încoace. Într-o adunare de la Chicago a Societăţii americane pentru progresul ştiinţei, Steward Udall, fost ministru american de interne şi în prezent cunoscut consultant ecolog, denunţa cu o vigoare impresionantă pe „eunucii politici" din activitatea ştiinţifică. Semnificativă pentru starea de spirit ce stăpîneşte în rîndurile savanţilor este şi declaraţia făcută în aceeaşi adunare de doctorul Eduard Teller, reputatul fizician care a condus lucrările de producere a bombei americane cu hidrogen. El, cel care în problema înarmărilor nucleare se făcuse „avocatul diavolului" declara: „Trebuie să asigurăm un proces democratic, susceptibil să asigure controlul asupra deciziilor cu privire la aplicarea ştiinţei". Mulţi dintre cei prezenţi la reuniune — cei din generaţia mai tînără în special — n-au dat totuşi crezare, se pare, conversiunii doctorului Teller, deoarece au cerut să se discute cu prioritate problemele sănătăţii, învăţămîntului, habitaţiei şi, legate de acestea, cele politice şi sociale. Glenn T. Seaborg, laureat al premiului Nobel, căruia i se reproşa rolul asumat în conducerea Comisiei pentru energia atomică americană, urmărit de clamorile ostile ale colegilor săi de altă generaţie, a trebuit chiar să părăsească sala.

Oameni cu autoritate contestă azi chiar şi utilizările paşnice ale energiei nucleare. David Lilienthal, primul preşedinte al Comisiei atomice americane (1946—1950) declară că proliferarea atomului — „această mare speranţă de altădată împărtăşită de toată lumea — atîrnă acum ca un nor urît deasupra Americii". Nu sînt puţini specialişti ecologi care se pronunţă împotriva centralelor atomo-electrice. Îi îngrijorează emisiunile invizibile de iodină radioactivă, de stronţiu, cesiu,

tritium şi krypton. În Midwestul american, populaţia se teme şi protestează împotriva depozitării de deşeuri şi cenuşă atomică la „cimitirul" din Lyons, Kansas. Discuţia pare mereu mai aprinsă, Reprezentanţii Comisiei se străduiesc să dovedească că radiaţiile staţiilor sînt minime şi inofensive. Ei spun: sîntem expuşi oricum radioactivităţii, de la începutul tuturor timpurilor; şi asta fără vreun efect aparent. În fiecare an suportăm 100—150 milirazi de radioactivitate care provin din surse naturale precum soarele, razele cosmice, mineralele subpămîntene. Însă criticii susţin că au loc azi mai dese îmbolnăviri de cancer şi de leucemie; mai frecvente mutaţii genetice. Ei reclamă de aceea reducerea urgentă a radioactivităţii provenită din sursele create de om. Nu numai centralele atomo-electrice sînt puse sub acuzare, dar chiar şi razele X folosite în medicină; avioanele cu reacţie care expun pasagerii, în atmosfera rarefiată de la marile altitudini, razelor cosmice; cadranele luminoase ale ceasornicelor; ecranele televizoarelor etc. Nu sînt lipsiţi probabil nici unii specialişti de înclinaţia spre exagerare; inerentă omului, fie el chiar şi om de ştiinţă. S-ar putea de aceea ca cererea de a se reduce în prezent radioactivitatea de la 170 milirazi la numai 17 să fie, cum se afirmă, o exagerare. Par elementare, pline de bun simţ, greu de contestat, afirmaţiile făcute de profesorul Seaborg la reuniunea de la Chicago. „Cheia spre o civilizaţie avansată, spunea el, este un standard ridicat de viaţă; iar cheia unui asemenea standard este energia. Dacă mîine am suferi o reducere de 20—30% din consumul nostru total de energie, am asista probabil la o decădere a civilizaţiei".

• Civilizaţia are nevoie de luciditate şi echilibru

ODATĂ cu pesimismul ştiinţific, creşte aşadar, în Occident, nu numai anxietatea ei şi încordarea. Subordonarea ştiinţei în faţa comandamentelor etice, a umanismului, este fără doar şi poate o necesitate; îngrijorarea în faţa rezultatelor ei, uneori, pe deplin justificată; dar negarea ştiinţei e o aberaţie. Cu puterea ei imensă, ştiinţa a creat lumea noastră modernă. Neîncrederea e un revers întristător, în epoca aceasta a celei mai mari revoluţii ştiinţifice. E adevărat că neîncrederea, în ceea ce priveşte opinia publică, se manifestă mai mult în straturile fără cultură ştiinţifică; destul de largi însă acestea. Se reînfiripă din această sursă o veche teroare, al cărei simbol fusese altădată interdicţia din mitul biblic cu privire la „arborele cunoştinţei". Spaima este poate întreţinută şi de acea literatură fantastică, prosperă, care zugrăveşte în cărţi, în filme, savanţi iresponsabili, gata să-şi ducă pînă la capăt experienţele şi nebunia — **fiat scientia pereat mundus**. N-au dispărut la urma urmei din amintirea oamenilor nici ecoul bombelor de la Hiroshima şi Nagassaki; nici experienţele criminale pe oameni ale medicilor şi biologilor nazişti. Multe vătămări reale în existenţa cotidiană nu pot fi ignorate: poluarea apei, a aerului, uneori sterilizarea solurilor prin exces de îngrăşăminte şi mecanizare; alterarea unor alimente tratate pe cale chimică, abuzul de ierbicide, detergenţi, medicamente, etc. Fără îndoială, ştiinţa poate fi benefică, dar poate fi şi malefică. Dihotomia e în natura ei. Este de netăgăduit că riscurile degradării mediului uman, şi în general a biosferei, pun în faţa ştiinţei răspunderi fără alternativă.

Nu mi se pare lipsită de orice semnificaţie — şi nici chiar de un anume romantism ca protest rousseauist — fapta unor tineri intelectuali californieni ce s-au retras la ferme să lucreze singuri pămîntul, după moda veche, şi să se hrănească cu produse naturale. Atitudinea lor este însă evident lipsită de inteligenţă reală a cauzalităţilor: de criterii valabile în investigaţia şi aprecierea fenomenelor: de consecinţe. Răspîndirea misticismului şi magiei în unele campusuri universitare, ca un alt aspect, demonstrează mai clar deruta, labirintica rătăcire spirituală a unei părţi a tineretului în Occident. Ecologia este o chestiune de ştiinţă dar şi de politică. Ecologia şi politica sînt laturi inseparabile.

De fapt, scepticismul în faţa ştiinţei nu e un lucru nou. El e poate tot atît de vechi precît scepticismul ca orientare filozofică în general. Şcoala scepticilor e de origină antică, greacă. O anecdotă din acea vreme nara fapta unui discipol al lui Phyrron — căpetenia şcolii — care tot îndoindu-se dacă e bine să se hrănească sau nu, a murit pînă la urmă de foame. Ce i-ar putea învăţa această înţelepciune pe milioanele de subnutriţi din regiunile nedezvoltate, unde foametea e încă endemică? Şi cine oare se va osîndi

la foame, oriunde ar trăi, refuzînd să desfacă o cutie de conserve de frica ingredientelor chimice? În limite raţionale, îndoiala poate avea un efect creator; poate fi chiar o sursă de progres; de echilibru; o cale spre luciditate — dar îndoiala care produce pareze în mecanismele gîndirii şi acţiunii, nu poate decît să bareze calea înaintării umane.

Se mai poate oare cu adevărat izola omul în grupe sau comunităţi ascetice? Mai poate fugi el de civilizaţie şi de răspunderi? Poate el trăi singur într-un univers care devine astfel opac, mut? Avertismentul lui Malraux, care spunea că „pentru prima oară acum civilizaţia nu-şi cunoaşte raţiunea de a exista" nu tindea desigur să alimenteze descurajarea, să nege ştiinţa, să propage demisia ei. De ştiinţă avem nevoie nu numai pentru asigurarea confortului nostru material, ci poate mai mult pentru bunăstarea noastră spirituală, pentru împlinirea nestinsei noastre sete de cunoaştere: — **cupiditas scientiae** — spuneau latinii.

E adevărat că în prezent ştiinţa nu mai poate abilita orice întreprindere. Cercetarea ştiinţifică şi utilizarea rezultatelor ei, nu se pot dispensa de legitimitate morală, de o corelaţie cu împlinirea destinelor umane — destine ce nu-i sînt prescrise omului de vreo putere în afara voinţei sale, ci pe care şi le propune singur şi singur şi le îndrumă. Garanţii de echilibru, de luciditate, sînt necesare. Pot ele fi însă găsite oriunde? Există oare pretutindeni, în orice societate, mecanismele corespunzătoare de control care să cuprindă şi să dirijeze fenomenele în dezvoltarea şi desfăşurarea lor? Multe dintre discuţiile la care asistăm indică deriva. Nu fără un tîlc limpede tinerii savanţi de la reuniunea oamenilor de ştiinţă la Chicago au cerut să se discute despre „problemele sociale, politice, economice".

• Visul înălţării neîntrerupte

CU PATRU ANI ÎN URMĂ, la catedra de biologie moleculară a institutului Collège de France din Paris, lecţia inaugurală a profesorului Jacques Monod — premiul Nobel pentru medicină 1965 — stîrnise multe proteste în opinia publică. Nu în legătură cu ideile sale asupra fenomenului apariţiei vieţii şi a evoluţiei structurilor vii — teoria „hazardului şi a necesităţii" pare a fi azi destul de larg îmbrăţişată în biologia mondială — ci în legătură cu poziţia profesată de el în domeniul axiologiei, al eticii cunoaşterii. Lecţia profesorului Monod abundă în afirmaţii despre caracterul ştiinţei. Cîteva din ele sună astfel: „Ştiinţa e lipsită de etică — ea ignoră valorile"; „ştiinţa e superioară omului"; „trebuie să căutăm, să cultivăm şi să aprofundăm cunoaşterea pentru ea însăşi; în afara oricărei contigenţe; numai pentru strălucirea luminei sale". E posibil ca profesorul Monod să fi fost însă greşit înţeles. Scoase din contextul lor, aceste propoziţiuni pot scandaliza. La o lectură atentă a expunerii sale, îţi poţi da seama însă că în fond el este

Dinu HERVIAN

→

„ȘTIINȚA MARE“ ȘI PERSPECTIVELE SALE

NU TOTDEAUNA cărțile cu care ești de acord sînt cele mai interesante. Uneori acestea sînt cele mai plictisitoare. Adesea însă, cărți cu informații bogate, dar cu concluzii și idei controversabile contribuie mai mult la clarificarea problemelor celor mai complicate decît tomuri întregi de „adevăruri“ fără problemă. Așa stau lucrurile și cu importanta carte-eseu a celebrului istoric al științei Derek J. de Solla Price în care sînt supuse analizei aspectele specifice ale științei, sau mai degrabă ale activității îndreptate spre înmulțirea și aplicarea științei, din zilele noastre *). „Știința mare“ este termenul ce marchează specificul activității științifice moderne — dimensiunile mari ale indicatorilor efortului, diferențiind-o de „știința mică“ a cercetătorilor solitari sau academic corporați ai unor vremuri apuse. Departe de a implica în anumite contexte acea conotație peiorativă pe care o au expresii ca „big business“ — desemnînd puterea denunțată a monopolurilor asupra micului întreprinzător ce-și pierde independența, sau „big labor“ — replica simetrică a capitaliștilor față de puterea incomodă a marilor uniuni sindicale, „big science“ conține constatarea unui fapt, fără totuși ca autorul, fizician, dar în primul rînd istoric al științei, colecționar de instrumente științifice vechi, să-și poată ascunde cinstirea nostalgică a lui „little science“.

„Știință mică, știință mare“ oferă o lectură relativ ușoară, plină de informații valoroase rezultînd din **cercetarea** temeinică a **cercetării** științifice, dar și plină de afirmații problematice care o face să fie pentru cititor (și recenzent) ceea ce în limba autorului se cheamă „a stimulating reading“. Tema cărții are largi ramificații și este firesc să ne oprim asupra acelora care-l privesc pe economist în această epocă în care, după cum nu mai contestă nimeni, **știința** a devenit **forță de producție.** Considerații cu caracter economic, direct sau prin consecințe, sînt inegal distribuite în volum și de aceea și opririle noastre asupra diferitelor părți vor fi inegale.

La început și în principal trebuie să ne ocupăm de „legile de dezvoltare“ ale științei pe care autorul se străduiește să le descopere și care sînt o imagine foarte amănunțită ce-i drept, dar și foarte unilaterală, a progresului științific. S-ar putea ca un economist să aibă ceva de obiectat și adăugat la ea.

Lucrarea abundă în date rezultînd din complicate analize statistice, care e imposibil să nu-l intereseze chiar și pe cel cu alergie față de statisticile curente publicate prin ziare. Căci semnificația **științei mari,** ilustrată de aceste cifre, nu mai poate fi de loc ignorată dacă ținem seama de următorul fapt remarcabil : „...orice om de știință tînăr care își începe activitatea acum și care la capătul carierei sale va privi în urmă de-a lungul unei durate normale de viață, va descoperi că 80 pînă 90% din întreaga muncă științifică realizată pînă la sfîrșitul acestei durate va fi avut loc sub proprii săi ochi și că numai 10 pînă la 20% va fi fost anterioară propriei sale experiențe“ (pag. 22).

Mai departe aflăm că : „Volumul brut al științei, exprimat în forța de muncă științifică sau în numărul publicațiilor, tinde să se dubleze în 10 pînă la 15 ani, în funcție de elementul ce se măsoară sau de modul în care se face măsurătoarea“ (pag. 27). În general între diferiți indicatori și **efortul științific** contemporan, accentul profesorului Price cade pe numărul cercetătorilor și pe acela al publicațiilor a căror creștere dezvăluie acea **tendință exponențială** care este o primă aproximație a procesului de transformare a „științei mici“ în „știință mare“. Indicatorii sînt probabil reprezentativi și dezvăluie tendințe semnificative. În privința publicațiilor aflăm că „există o listă mondială de 50 000 de periodice științifice, din care aproximativ 30 000 continuă să fie publicate și astăzi ; acestea au produs un total mondial de aproximativ șase milioane articole științifice al căror ritm de creștere este de cel puțin jumătate de milion anual“ (pag. 29). În privința oamenilor de știință, se desfășoară următorul proces : **grosso modo,** fiecare dublare a populației a produs cel puțin trei dublări ale numărului oamenilor de știință, astfel că volumul științei a crescut de opt ori, iar numărul oamenilor de știință raportat la un milion de locuitori a crescut de patru ori. Astfel, efortul depus de omenire în domeniul științei socotit pe locuitor crește mult mai repede decît populația“ (p. 35). Făcînd această constatare, Price depășește prima aproximație referitoare la o creștere exponențială și afirmă că fenomenul va trebui în mod necesar să se plafoneze : o creștere mai rapidă a populației științifice decît a celei totale nu va putea avea loc pînă la infinit. Concluzia foarte plauzibilă avansată în lucrare este că aidoma multor procese stohastice cu caracteristici similare, evoluția va continua de-a lungul unei **curbe** sigmoide, **curba logistică** a statisticienilor, care se va apropia de o asimptotă. Astfel „creșterea exponențială“ relevată de evidența statistică nu este decît un segment al curbei logistice și este probabil că ne aflăm pe pragul punctului său de inflexiune. Problema de perspectivă generală se prezintă pentru Statele Unite astfel : „Oamenii de știință și inginerii reprezintă acum 2% din forța de muncă a Statelor Unite, iar cheltuielile anuale pentru cercetare și dezvoltare reprezintă aceeași fracțiune din produsul național brut. Este limpede că acestea nu mai pot crește cu încă două ordine de mărime, în felul în care au crescut în cursul ultimelor cinci“ (pag. 41). „Astfel, mai puțin de un secol desparte de ziua judecății de apoi a științei“ (pag. 42).

ȘI AICI am și ajuns la acel punct la care contestăm concluziile lui Price, concluzii după cum se vede foarte pesimiste. Acestea se datorează confuziei omniprezente în lucrare dintre **efortul de cercetare,** pe care-l ilustrează de fapt indicatorii lui Price, și **știința** însăși ca **sistem de cunoștințe** care nu poate fi măsurat. Nu o pedanterie sterilă ne determină să facem această distincție, dar deplasarea concluziilor deduse din studiul cantitativ al muncii științifice asupra științei, produsul acestei munci, determină un lanț de alte concluzii eronate care nu sînt deloc indiferente economistului. Departe de a presupune că eminentul învățat al universității Yale ar face confuzii atît de primitive ca aceea dintre știință și formele sale materiale de manifestare, nu este mai puțin adevărat că el se lasă furat de raționamentele sale statistice de **fizician** și transpune concluziile despre **efortul științific** la **știința** însăși. (**Econometricianul** cu al cărui mod de gîndire caută analogii — la pag. 82 — ar fi indiscutabil mai atent la aspectele de structură ale fenomenului).

Un sentiment — optimist sau pesimist — nu e totuși un argument, și astfel voi căuta să analizez problema strict rațional. Din nefericire o fundamentare empirică a punctului de vedere opus celui din carte nu e deocamdată posibilă, dar un lucru va rezulta cu suficientă evidență : dacă evoluția logistică a efortului științific nu spune nimic convingător despre evoluția științei însăși, în schimb economistul poate spune ceva despre cauzele **formei** logistice a evoluției acestui efort.

Primul lucru pe care-l putem constata despre știință **(qua știință)** cu absolută certitudine este că nu cunoaștem nimic despre evoluția sa cantitativă (adică a **volumului cunoștințelor sistematice).** Dar dacă nu cunoaștem nimic **exact,** putem totuși formula ipoteze **plauzibile,** pe care le-aș întemeia pe un experiment ideal. Să ne imaginăm că știința **este** măsurabilă în termenii unor unități de măsură pe care să-i numim **cognitoni.** Și să presupunem — fiind consecvenți cu raționamentul **implicit** din carte — că volumul cunoștințelor acumulate (minus „amortizarea“, adică erorile la care se renunță) au exact aceeași evoluție logistică precum indicatorii de efort științific ai lui Solla Price. Dacă — și numai dacă ! — lucrurile se petrec astfel, putem spune că o unitate de efort este egală cu același număr de cognitoni sau un cogniton este constant egal în timp cu același număr de unități de efort — și ca atare asimptota spre care tinde funcția eforturilor este și asimptota progresului științei.

Dacă, și numai dacă ! Dar așa se întîmplă ?

Să nu uităm : orice altă ipoteză privind evoluția curbei științei în termeni de cognitoni anulează concludența în acest sens a indicatorilor analizați. Așa este chiar și cînd **știința** ar avea tot o evoluție logistic-asimptotică dar cu parametri de altă valoare ; în acest caz asimptotele cel puțin nu vor coincide.

Și există indici care fac plauzibil argumentul că factorii de producție ai științei vădesc deocamdată **o eficiență descrescîndă,** într-o măsură din ce în ce mai mare. Cu alte cuvinte un cogniton intrat în tezaurul științei „consumă“ din ce în ce mai multă muncă științifică — de bine de rău măsurabilă prin oamenii de știință — și din ce în ce mai multe mijloace materiale. Argumente plauzibile, ușor de sesizat, există. Într-adevăr : ce conține mai multi „cognitoni“ : ecuațiile lui Maxwell, sau descoperirea uneia din numeroasele particule mici de o armată de cercetători în laboratoare uriașe ? Răspunsul nu e greu de dat chiar și fără măsurare. Dar chiar dacă s-ar contesta o diferență esențială, care e diferența de costuri dintre hîrtia și creionul lui Maxwell de o parte și poza unei particule efemere ? Sau : ce conține mai mulți cognitoni, descoperirea soților Curie sau elaborarea procedeului de separare a uraniului 235, de uraniul 238 ? Și care e diferența în cost, efort uman (un număr de „oameni de știință“) și subprodus (+rebut) publicistic ?

Exemplele pot fi înmulțite fără șir și putem spune doar că dacă știm cu certitudine că alura funcției științei ne este necunoscută, putem adăuga că **e plauzibil ca ea să nu coincidă cu evoluția indicatorilor de efort.** Și putem constata cu aceeași plauzibilitate o regularitate binecunoscută economistului, din alte domenii de activitate productivă : eficiența descrescîndă a factorilor.

O ÎNTREBARE decurge firesc din cele de mai sus : de ce este dispusă societatea astăzi mai mult decît ieri, mîine mai mult decît astăzi la un efort mai mare **per** cogniton ? Este doar clar că în lume „costul științei a crescut în raport direct cu pătratul numărului oamenilor de știință“ (pag. 126). În legătură cu Statele Unite aflăm că „creșterea anuală de 15% trebuie opusă creșterii de numai $3^1/_2$% a produsului național brut. În ritmul actual, știința va reprezenta 10% din produsul național brut nu mai tîrziu de anul 1973“ (pag. 127). De ce ? Pentru că un cogniton mai costisitor este și mai rentabil dacă-l investim în activități economice. Randamentul descrescînd al factorilor economici este contracarat și chiar supracompensat de produsele „mici“ ale „științei mari“. Gregor Mendel a făcut la vremea sa ceea ce numim astăzi „cercetare fundamentală“ ; iar marea sa descoperire, temelia geneticii moderne, a costat doar cîteva boabe de mazăre din proviziile lui **frater oeconomus** al mănăstirii din Brno. În schimb „micile“ îmbunătățiri de specii obținute de **mulți** cercetători în **mari** stații experimentale abundent finanțate, măresc randamente (altminteri descrescînde) pe milioanele de hectare de culturi ale unei lumi în care singura resursă elementară care nu are „randament marginal descrescînd“ este populația.

Pînă una alta putem deci constata că **dacă nu numărul oamenilor de știință ar fi luat drept indicator al științei ci eficiența sa economică, atunci exponentul creșterii ar fi mai mare, punctul de inflexiune al curbei logistice cu mult mai depărtat și asimptota și mai depărtată.** Dacă am judeca strict statistic, (dacă am extrapola cuminte curbe ! Dar se pune încă o întrebare : dacă efortul științific, sau mai exact indicatorul brut de **efort** științific se va plafona, cum va putea crește în continuare produsul economic al științei ?

Există două răspunsuri la această întrebare, complementare. În primul rînd este de așteptat **o creștere a productivității muncii științifice,** mărind randamentul de „cognitoni“ **per** om de știință, compensînd reducerea viitoare după punctul de inflexiune al curbei logistice a ritmului de creștere al populației științifice. (Pînă acum, și încă și astăzi dezvoltarea științei a împărtășit tendințele așa-numitului **sector terțiar** din economie, acela al serviciilor. Este notoriu că acest din urmă sector și-a mărit ponderea — exponențial — în economia țărilor dezvoltate nu numai datorită solicitării mai mari — așa zise liniare — dar nivelului pretutindeni redus al productivității în servicii). Acum există posibilitatea ca o parte din ce în ce mai mare a „muncii brute“ din cercetarea științifică să fie dislocuită de computere. Există indicii suficiente și n-ar fi prea greu să întrevedem tendința pe care o vădesc. Departe de a-l înrobi, de a-l mecaniza pe omul de știință, computerul îl eliberează chiar și pe cel mai slab cercetător, dîndu-i posibilitatea să-și valorifice bruma de idei de care este capabil. Pentru economist apare însă interesantă chestiunea unei creșteri a raportului de „capital/muncă“ din cercetare drept consecință a „computerizării“. Este însă posibil că și acesta se va stabiliza.

Astfel, pe lîngă tendințele **măsurabile** ale creșterii mai rapide a eficienței economice a cercetării decît a efortului științific (după indicatorul Price), se poate întrevedea **o creștere a productivității muncii științifice,** deocamdată indicate numai de cîteva elemente.

Numai că materializarea acestei posibilități depinde nu de autopropulsarea factorilor reprezentați prin curba drosofilelor (bietele muște servesc totdeauna ca ilustrație pentru curba logistică), ci de o serie de factori social-economici exogeni procesului analizat, care pot sau nu determina o mutație a ei. Și modul în care se va face alegerea va hotărî și caracterul celui de al doilea răspuns la întrebarea de mai sus.

Problema se pune astfel. O considerabilă parte (probabil deocamdată crescîndă) a efortului științific contemporan este sterilă din punctul de vedere al plusului de cognitoni. O parte mare a cercetării tehnice servește unor pseudo-inovații destinate subminării concurentului și ademenirii clientului. Nu trebuie de loc neglijat rolul și greutatea acesteia. Întrebarea este, atunci cînd va sosi momentul reducerii ritmului „efortului științific“, pe seama cui va fi făcut acesta ?

DUPĂ CUM am spus de la început, accentele recenziei, sînt determinate de interesul economistului, și acesta era și motivul pentru care am insistat pe ceea ce este discutabil. Nu asupra a **tot** ceea ce este discutabil din punctul de vedere al economistului, pentru că ar fi foarte multe : interpretarea complet greșită, ce-i drept secundară din punctul de vedere al semnificației cărții, a fluctuațiilor în jurul asimptotei curbei logistice a consumului de cupru și zinc (pag. 48) ; asemănarea nepotrivită dintre tipul de raționament pe care se întemeiază cartea și modul de gîndire al econometriei (pag. 82) ; inadvertențe mici privind modul în care Pareto însuși a interpretat „distribuția Pareto“ etc. etc. Și totuși cea mai surprinzătoare afirmație a autorului este aceea pe care o întîlnim în încheierea cărții : „...Nu s-au făcut nici cel puțin speculații pentru a determina dacă avuția națiunilor este rezultatul atenției acordate acestei evoluții în domeniul tehnologiei, sau dacă volumul cheltuielilor suportate se datorează avuției“ (pag. 196). Nu e greu de contestat această teză, cînd în lume există o pletoră de literatură care tratează problema (inclusiv de autori importanți de la Yale !) și din care dacă se degajă o părere unică, aceea se referă în orice caz la contribuția mare și crescîndă a științei la creșterea venitului național. Este poate interesant încă de adăugat că nici una din lucrările fundamentale în acest domeniu nu este menționată, și în indice poți să cauți mult și bine numele celor mai importanți autori.

Și, totuși, e o carte din care se pot învăța multe și care trebuie citită.

T. SCHATTELES

←

îngrijorat de ceva, și anume de primejdia subiectivismului și voluntarismului în orientarea și metodologia cercetării științifice. Suprematia științei, dr.-ul Monod o reclamă de fapt numai în lumea ideilor, în noosferă, bazată pe o etică socială care să împiedice scolastica, siluirea cunoașterii obiective, confruntarea sistematică a logicii și experienței. O etică deci care să condamne fanatismul — indiferent de sursa lui de emergență ; care să se opună transcendentalismului, metafizicii, teleologismului clerical și entelechiei aristotelice. Confruntînd în laborator experiența cu logica, profesorul Monod a ajuns la concluzia că viața și omul nu sînt un scop, ci urmarea unei fortuite și irepetabile interacțiuni chimice în care au intrat cîndva unele elemente ale materiei. Argumentele ce pot fi scoase din teoria sa cu privire la hazardul vieții — și la reproducerea ei **ne varietur** ca o necesitate comandată de gena eredității — pot fi, cred, dimpotrivă, solide în combaterea metafizicii și a criteriilor contrarii științei. Dacă însă omul nu a apărut ca un scop, pe o anumită treaptă a dezvoltării sale filogenetice a ajuns la conștiință și judecată și și-a propus el scopuri ; ale lui ; materiale și morale ; pentru a căror împlinire nu va putea lupta niciodată cu arme mai adecvate decît cele ale științei.

„A încerca să înțelegi, spunea cu humor Claude Lèvi — Strauss, reputatul sociolog și etnolog francez, este singura cale de a te plictisi mai puțin în viață“, dar cu toată seriozitatea el adăuga : „în aceasta constă poate singura noastră justificare“. Pare elementar că n-avem dreptul să ne instalăm în scepticism și indiferență. Climatul ar fi irespirabil și ne-am sufoca fără speranță printre stele și galaxii. Chiar dacă relative, omul are neîntrerupt nevoie de finalități ; și mai bine decît pe puterea creatoare a științei, pe optimismul științific, nu și le poate sprijini. Fără știință ar rămîne singur în fața neantului și a disperării. Dacă n-ar fi decît numai pentru atît, și el va prefera de doi bani speranță unei filozofii de doi bani a absurdului. Nu va renunța, e sigur, la visul înălțării sale neîntrerupte, care a început încă într-o foarte îndepărtată perioadă a existenței sale prehominiene. Ridicîndu-și capul într-o zi, el a zărit fructele în pom. Le-a visat, s-a înălțat și le-a cules. A devenit astfel o ființă verticală. Printre crengi a zărit poate tot atunci și luna. A visat s-o culeagă și pe dînsa. N-a cules-o atunci, dar a cules-o. Chiar dacă abia în zilele noastre.

*) D. J. Solla Price : Știință mare, știință mică, Editura științifică, 1971, 204 pag.

AVÎNTUL CONTINUU AL ECONOMIEI ŢĂRILOR SOCIALISTE — APORT ESENŢIAL LA ÎNTĂRIREA SISTEMULUI MONDIAL SOCIALIST

VICTORIOS la început într-o singură ţară, socialismul a cuprins, ca rezultat al creşterii avîntului revoluţionar al popoarelor, al sporirii rolului şi capacităţii de luptă a detaşamentelor de avangardă ale clasei muncitoare, noi ţări, devenind, într-o perioadă istoriceşte scurtă, un sistem mondial care cuprinde circa un sfert din suprafaţa globului şi peste o treime din populaţia acestuia.

Aceasta este o realitate obiectivă ce exprimă existenţa socialismului ca mod de producţie statornicit într-un număr de 14 state libere, independente şi suverane, care au o orînduire economică şi socială de acelaşi tip şi urmăresc înfăptuirea ţelurilor comune ale socialismului şi comunismului. Aşa cum sublinia tovarăşul Nicolae Ceauşescu la Plenara C.C. al P.C.R. din 3—5 noiembrie 1971, formarea sistemului socialist mondial **„a deschis calea pentru afirmarea în lume a unor relaţii de tip nou între state şi popoare. Tocmai datorită existenţei sistemului socialist mondial, în raportul de forţe pe arena internaţională s-au produs schimbări radicale, creîndu-se posibilităţi reale ca forţele antiimperialiste să pună capăt politicii imperialiste de război şi să asigure pacea între popoare [1]).**

Biruind nenumărate greutăţi, în mare parte determinate de complexitatea deosebită a sarcinilor şi transformărilor ce trebuiau înfăptuite în procesul făuririi noii orînduiri, popoarele din ţările socialiste au obţinut şi obţin succese remarcabile în dezvoltarea forţelor de producţie, a economiei naţionale, în înflorirea ştiinţei şi culturii, a vieţii materiale şi spirituale a maselor, în consolidarea noii orînduiri.

Aceste rezultate obţinute în dezvoltarea social-economică a ţărilor socialiste au o deosebită însemnătate nu numai naţională, ci şi internaţională întrucît progresele înregistrate în fiecare ţară socialistă, rezolvarea cu succes de către fiecare partid comunist a problemelor construcţiei şi consolidării noii orînduiri din ţara respectivă întăreşte forţa sistemului mondial socialist şi influenţa lui în lume, constituie un factor mobilizator în lupta oamenilor muncii din ţările capitaliste pentru transformarea revoluţionară a societăţii, ştiut fiind că forţa de influenţă a socialismului în lume depinde atît de modul cum sînt rezolvate problemele construcţiei economice şi social-culturale în fiecare ţară în parte, de înflorirea continuă a potenţialului economic, tehnico-ştiinţific al fiecărui popor, cît şi de modul cum sînt organizate relaţiile internaţionale ale ţărilor socialiste.

Rezultatele obţinute de ţările socialiste în construcţia lor social-economică sînt cu atît mai importante cu cît au pornit la făurirea orînduirii noi de la niveluri de dezvoltare a forţelor de producţie foarte diferite; majoritatea ţărilor în care a învins socialismul au pornit de la un nivel coborît de dezvoltare economică. În făurirea noii orînduiri, ţările socialiste au înfăptuit profunde transformări în baza economică şi în structura socială. Aceste transformări, ca şi dezvoltarea economică a ţărilor socialiste au avut loc şi se realizează în condiţii economice şi social-politice de o mare diversitate, ale unor particularităţi istorice. Călăuzindu-se după legile sociale obiective, după învăţătura marxist-leninistă, partidele comuniste şi muncitoreşti urmăresc realizarea unor asemenea obiective fundamentale cum sînt: dezvoltarea rapidă a forţelor de producţie şi creşterea productivităţii muncii; perfecţionarea relaţiilor de producţie şi a metodelor de conducere a vieţii social-economice, creşterea gradului de cultură şi a nivelului de trai al popoarelor, afirmarea plenară a ideologiei şi a conştiinţei socialiste.

Drumul pe care l-au străbătut ţările socialiste într-un răstimp istoric scurt, succesele însemnate obţinute în opera de dezvoltare a industriei, agriculturii, ştiinţei şi culturii, precum şi în ridicarea nivelului de trai al oamenilor, continua micşorare a decalajului faţă de ţările capitaliste dezvoltate, sînt o mărturie elocventă a superiorităţii noii orînduiri, atestă vitalitatea socialismului, capacitatea acestuia de a deschide tuturor popoarelor posibilităţi largi de progres rapid.

Ceea ce caracterizează construcţia economică a ţărilor socialiste este în primul rînd ritmul rapid al creşterii economice, sporirea susţinută a venitului naţional şi a producţiei industriale. Astfel în perioada 1951—1969 producţia industrială pe ansamblul ţărilor socialiste a crescut într-un ritm mediu anual de peste 10% faţă de circa 5,3% cunoscut de ţările capitaliste dezvoltate. Pe această bază, ponderea ţărilor socialiste în producţia industrială mondială a crescut de la circa 20% în 1950 la 27% în 1955 şi la circa 40% în anul 1970.

Venitul naţional a cunoscut, de asemenea, o creştere susţinută, un aport deosebit avîndu-l în această direcţie îndeplinirea planurilor cincinale pe perioada 1966—1970. Astfel în ţările membre ale Consiliului de Ajutor Economic Reciproc, în perioada 1950—1970, venitul naţional calculat pe locuitor a crescut de circa 3,7 ori, faţă de aproape 2 ori cît a fost creşterea acestuia în ţările capitaliste dezvoltate; pe această bază în ţările socialiste menţionate, reprezentînd 10% din populaţia globului, se creează în prezent peste un sfert din venitul naţional mondial.

Potenţialul economic va cunoaşte o creştere însemnată şi în perioada care urmează, cunoscute fiind preocupările tuturor ţărilor socialiste de a asigura dezvoltarea susţinută a economiei naţionale şi creşterea eficienţei activităţii economice.

Pentru ilustrarea ritmului creşterii economice, reproducem mai jos cîteva date privitoare la creşterea venitului naţional şi a producţiei industriale în unele ţări socialiste în anii trecuţi cît şi în perioada actualului cincinal.

Creşteri însemnate ale producţiei industriale, ale venitului naţional înregistrează şi celelalte ţări socialiste.

În R. P. Chineză, după datele comunicate recent, principalele obiective ale planului cincinal (1966—1970) au fost realizate şi chiar depăşite în anumite ramuri.

În Cuba, producţia de zahăr obţinută în 1970 a fost cu 15% mai mare decît cea mai ridicată cifră din istoria Cubei şi cu 60% faţă de media producţiei obţinută în ţară în ultimii 10 ani. În R.P.D. Coreeană capacitatea de producţie a energiei electrice a crescut în 1961—1969 de 1,8 ori, iar la sfîrşitul actualului plan şesenal, 1976, ea va ajunge la cinci milioane kW. În R. D. Vietnam, în ciuda agresiunii imperialiste americane, producţia industrială a atins în ultimii doi ani ritmuri susţinute (în unele ramuri, între 15—25%).

O dată cu aceste creşteri ale producţiei materiale şi venitului naţional au loc însemnate modificări în structura economiei, pentru cele mai multe ţări fiind caracteristică mărirea continuă a ponderii industriei în producerea venitului naţional. Astfel, ponderea industriei şi construcţiilor în producerea venitului naţional a crescut în perioada 1950—1969, după cum urmează: de la 43,4% la 58,9% în Bulgaria; de la 71,2% la 72,1% în Cehoslovacia; de la 53,1% la 69,1% în R. D. Germană; de la 24,8% (în 1960) la 35,4% în Mongolia; de la 50% la 66% în România; de la 63,6% la 63,9% în U.R.S.S.

Acest proces reflectă înainte de toate rezultatele industrializării, ale creşterii mai rapide a producţiei industriale şi ridicării rolului conducător al acestei ramuri în economia naţională. El va continua şi în anii actualului plan cincinal, mai ales în ţările în care se înregistrează ritmuri ridicate de creştere a producţiei industriale; după cum se vede şi din tabelul nr. 1, cea mai mare creştere a producţiei industriale va avea loc în Albania, Bulgaria, Mongolia, Polonia şi România; aceasta constituie, de altfel, o necesitate obiectivă, a cărei realizare reprezintă temelia reducerii deosebirilor formate în decursul istoriei şi a apropierii nivelului de dezvoltare a ţărilor socialiste.

Totodată, au loc mutaţii importante în însăşi structura producţiei industriale. Ca urmare a creşterii mai rapide a producţiei mijloacelor de producţie, s-a modificat corelaţia dintre grupa A şi grupa B în totalul producţiei industriale (vezi tabelul nr. 2).

În perioada actualului plan cincinal se observă o apropiere a ritmului de creştere a producţiei mijloacelor de producţie şi a bunurilor de consum (în unele cazuri — U.R.S.S. — chiar o creştere mai rapidă a grupei B, ceea ce a devenit posibil ca urmare a procesului intens de dezvoltare a industriei grele şi a celorlalte ramuri industriale care realizează mijloace de producţie.

Alături de dezvoltarea ramurilor extractive se dezvoltă mai repede industriile prelucrătoare, ceea ce adînceşte valorificarea resurselor de materii prime şi contribuie la creşterea eficienţei producţiei sociale. Apar şi se dezvoltă noi ramuri economice, legate de tendinţele progresului tehnic contemporan.

În general, cele mai dinamice se arată a fi ramurile care au un rol hotărîtor în promovarea progresului tehnic şi ridicarea eficienţei economice. Ponderea energeticii, a construcţiilor de maşini şi a industriei chimice în producţia globală industrială a crescut în 1970, faţă de 1965, de la 24% la 30% în Bulgaria, de la 35% la 38% în Cehoslovacia, de la 45% la 49% în R.D.G., de la 9% la 14% în Mongolia, de la 39% la 43% în Ungaria, de la 37% la 44% în Polonia şi de la 31% la 38,3% în România.

În cincinalul 1971—1975, va continua dezvoltarea mai rapidă mai ales a industriei constructoare de maşini şi a celei chimice (vezi tabelul nr. 3).

Gheorghe CREŢOIU

(Continuare în nr. viitor)

Tabel nr. 1

Ritmul de creştere a venitului naţional şi a producţiei industriale

	Venitul naţional			Producţia industrială		
	1961-1965	1966-1970	1971-1975	1961-1965	1966-1970	1971-1975
R. P. Albania		9,2	9,2—9,8			10,0—10,7
R. P. Bulgaria	6,7	8,7	8,0—8,5	11,7	11,0	9,1— 9,9
R. S. Cehoslovacă	1,9	7,3	5,1—5,4	5,2	6,5	6,0— 6,4
R. D. Germană	3,4	5,2	4,8—5,1	5,8	6,5	6,0— 6,4
R. S. F. Iugoslavia		6,3 *)	7,5**)			
R. P. Mongolă			5,4—5,9	10,5	9,7	8,8— 9,3
R. P. Polonă	6,2	6,0	6,6—6,8	8,5	8,4	8,2— 8,5
R. S. România	9,1	7,7	11—12	13,8	11,8	11 — 12
R. P. Ungară	4,5	7,0	5,4—5,7	7,5	6,1	5,7— 6,0
U.R.S.S.	6,5	7,1	6,5—7,0	8,6	8,4	7,3— 7,9

*) produs social; **) proiect de plan.

Tabel nr. 2

Ponderea grupelor A şi B în producţia industrială.

	Grupa A		Grupa B	
	1950	1969	1950	1969
R. P. Bulgaria	38,2	53,4	61,8	46,6
R. S. Cehoslovacă	49,4	61,7	50,6	38,3
R. D. Germană	66,6 *)	70,1	33,4 *)	29,9
R. P. Mongolă	40,9	48,3	59,1	51,7
R. P. Polonă	52,6	66,0	47,4	34,0
R. S. România	52,9	69,2	47,1	30,8
R. P. Ungară	65,0 *)	64,6	35,0 *)	35,4
U.R.S.S.	68,8	74,0	31,2	26,0

*) 1955.

Tabel nr. 3

	Total industrie	din care construcţia de maşini	chimia
Bulgaria	155—160	200—240	217
Cehoslovacia	134—138	145—150	160
R.D.G.	134—136	140—142 *)	149
Polonia	148—150	167	152
România	168—176	206	224
Ungaria	140—142	139—143	160
U.R.S.S.	142—146	170	170

*) industria maşinilor grele.

1) Nicolae Ceauşescu: Expunere cu privire la Programul P.C.R. pentru îmbunătăţirea activităţii ideologice, ridicarea nivelului general al cunoaşterii şi educaţia socialistă a maselor, pentru aşezarea relaţiilor din societatea noastră pe baza principiilor eticii şi echităţii socialiste şi comuniste. Ed. Politică pag. 38—39.

Insemnări de călătorie din Cuba

INSULA PINILOR PE COORDONATE NOI

LA CÎTEVA MESE, perechi de tineri și tinere stau de vorbă în fața paharelor cu băutură răcoritoare sau a cupelor de înghețată. Mica terasă acoperită este popasul „obligatoriu" pentru cei hotărîți să înfrunte treptele săpate în stîncă, ce urcă pieziș pînă la piscul, la poalele căruia se întinde lacul artificial „El Abra". De sus, din „Mirador" — construcție asemenea unei imense prispe — privirea cuprinde aproape întreaga insulă. Apele lacului răsfrîng în unduiri discrete amurgul. Dincolo de maluri, suprafața lucie se prelungește pe firul canalelor, dînd imaginea unei uriașe pînze de păianjen, în golurile căreia ghicești verdele plantațiilor de citrice.

Lacul, canalele de irigație și micul centru turistic au fost construite în ultimii 2—3 ani de către tinerii sosiți aici din toată Cuba, hotărîți să schimbe înfățișarea acestor pămînturi. De atunci, romantica istorie cu iz de legendă a Insulei Pinilor și-a dobîndit o nouă pagină: aceea a eroismului revoluționar tineresc.

Insula Pinilor în veacuri apuse, vestit cuib al piraților, teatrul sîngeroaselor înfruntări dintre corsarii lui Sir Francis Drake și grupuri rivale, tănuită de nebănuite comori — cum spune legenda — e considerată de cubanezi drept „o machetă" a Cubei — „maqueta de Cuba". Scăldată de apele Mării Caraibilor, nu departe de coasta sudică a Cubei, văzută din avion, cu munții, rîurile, pășunile, cîmpurile de citrice și așezările miniaturale, pare într-adevăr o machetă; dar o machetă care-și schimbă înfățișarea de la o zi la alta.

Mă aflam în mijlocul tinerelor din „batalionul Coloanei de Tineret a Centenarului (denumită așa în cinstea aniversării de 100 de ani de la nașterea lui V. I. Lenin). Cele aproape 300 de membre, a căror medie de vîrstă nu depășește 17 ani, lucrează pe plantațiile de citrice, urmînd în același timp cursurile de cultură generală sau școli tehnice de specialitate. Au venit din toate colțurile Cubei, răspunzînd chemării Partidului Comunist, a Guvernului Revoluționar și a Uniunii Tineretului Comunist, lansat în 1965, de a transforma ținutul într-o „Insulă a tinereții"; așa cum atunci au venit alți aproape 30 000 de tineri. În cei 7 ani care au trecut, înfățișarea acestor pămînturi nu a întîrziat să se schimbe. Vechea insulă, cu păduri de conifere și cîteva cătune mizere, a devenit azi „Grădina Cubei". Pe o suprafață de 12.000 de hectare se întind plantații de portocali, mandarini, grape-fruits și lămîi, față de 700 ha cît reprezentau ele la începutul revoluției. Lucrările agricole au fost complet mecanizate, iar rețeaua irigațiilor tinde să cuprindă întreaga insulă. Tinerii de aici au construit 16 lacuri artificiale, cu o capacitate de 200 milioane metri cubi de apă, care asigură irigarea unei suprafețe de aproape 30 de mii de hectare. Într-un viitor apropiat, brațele canalelor vor mai cuprinde alte 40 mii hectare de plantații.

Capitala insulei, Nueva Gerona te întîmpină cu un aer de vechi oraș colonial. Vilele cochete, în culori luminoase, oferă trecătorilor verande ospitaliere. Pe o străduță, către marginea orașului, o casă modestă poartă o inscripție. Aici a locuit în 1870 marele poet și luptător pentru libertatea poporului cubanez, José Marti, cînd a fost exilat de autoritățile vremii. Mult timp, insula s-a bucurat de trista faimă a unui sinistru loc de deportare a celor ce luptau pentru dreptate, libertate și progres. Aici a fost întemnițat în 1953 Fidel Castro, după asaltul asupra cazărmii Moncada. Acum, în clădirile administrației fostei „citadele" învață actualii și viitorii constructori.

Insemnele noului se văd pretutindeni. La Nueva Gerona, alături de vechile case coloniale se înalță blocuri noi de locuințe, cu linii moderne. Nu departe, două fabrici de panouri mari prefabricate, cu o producție de două locuințe pe zi. Pe lîngă acestea, se construiește o altă fabrică de același profil, cu o capacitate zilnică de șase locuințe.

Pe acoperișuri te întîmpină antenele de televiziune, ce privesc parcă spre înălțimile Sierrei Caballo, unde a fost ridicat un releu care asigură transmiterea programelor naționale pe insulă. Întreaga construcție a fost executată prin munca patriotică a tinerilor. Acolo unde nu au pătruns buldozerele și tractoarele, muntele a fost înfruntat cu tîrnăcopul și cazmaua. Noaptea, la lumina reflectoarelor, după fiecare zi de muncă, tinerii au tăiat drum în stîncă, au transportat materiale și aparate de precizie, au înălțat releul. Ei povestesc toate acestea cu îndreptățită mîndrie, tot așa cum vorbesc despre preocupările lor prezente și viitoare.

În afara culturii citricelor, pe Insula Pinilor se acordă o importanță deosebită zootehniei. În prezent numărul bovinelor se ridică la 70 000, dintre care 50% reprezintă rasa „F—1" — un produs al specialiștilor cubanezi, bine adaptat condițiilor climaterice locale. Se fac experiențe în vederea obținerii unei rase de vaci cu o producție de circa 18 litri de lapte pe zi, în așa fel încît în anul 1980 producția zilnică de lapte a insulei să ajungă la un milion de litri. Desigur, aceasta comportă intense suprafețe de pășuni, instalații pentru industrializarea laptelui, tehnicieni, specialiști. Locuitorii acestei bucăți de pămînt nu se tem însă de greutăți și privesc viitorul cu încredere.

În centrul Insulei se va înălța un orășel de circa 50 000 de locuitori. Alături de vechiul port, se va construi un altul mai mare, menit să asigure transportul citricelor și să adăpostească flota de pescuit, în plină dezvoltare. Planurile de viitor prevăd, de asemenea, construirea a 62 de școli secundare cu o capacitate de 500 de elevi fiecare. Aici se vor forma și instrui viitorii locuitori ai insulei, care vor îmbina, ca și cei de azi, studiul cu munca pe ogoare sau în fabrici. Fiecare școală, cu sălile de clasă, laboratoarele, dormitoarele, cantina și terenul ei de sport va avea în grijă un lot de pămînt plantat cu citrice pe care îl vor îngriji elevii. Nu peste multă vreme, mii de elevi din provincia Havana vor sosi să-și unească eforturile, entuziasmul și dîrzenia cu cei din Insula Pinilor.

La cîtiva zeci de kilometri de elegantul hotel Colony, pe țărmul acoperit cu nisipul negru al plajei Bibijagua, răsună glasurile voioase ale pionierilor care-și petrec vacanța aici. Ei sînt garanția viitorului, garanția a tot ceea ce oamenii au înfăptuit și vor înfăptui pe acest petec de pămînt, scăldat de apele Mării Caraibilor, pămînt pe care locuitorii de azi îl numesc cu bucurie și mîndrie „La maqueta de la Cuba socialista".

Dan MUNTEANU

MODIFICAREA CURSULUI OFICIAL ÎN LEI AL UNOR VALUTE

CA URMARE a măsurilor monetare luate de unele țări occidentale, precum și a menținerii conținutului în aur al leului, Banca Națională a Republicii Socialiste România a modificat cursul oficial în lei al valutelor respective.

În cele ce urmează publicăm lista de cursuri nr. 7 pentru valutele în cont, în vigoare de la 27 decembrie 1971:

Țara	Unități monetare cotate	Curs în lei: curs oficial	Curs în lei: curs oficial cu primă
Albania	100 leka	120,00	—
Anglia	1 liră sterlină	14,40	41,66
Australia	1 dolar	6,58	19,04
Austria	100 șilingi	23,72	68,63
Belgia	100 franci	12,33	35,67
Bulgaria	100 leva	512,82	—
Canada	1 dolar	5,54	16,03
Cehoslovacia	100 coroane	83,33	—
Ceylon	100 rupii	100,80	291,64
R. P. Chineză	100 R.M.B. (yuani)	300,00	—
Cipru	1 liră	14,40	41,66
R.P.D. Coreeană	100 voni	500,00	—
Cuba	1 peso	6,00	17,36
Danemarca	100 coroane	79,17	229,06
Egipt	1 liră	12,72	36,80
Elveția	100 franci	144,01	416,66
Finlanda	100 mărci	134,79	389,99
Franța	100 franci	108,03	312,56
R. D. Germană	100 mărci	270,00	—
R. F. a Germaniei	100 mărci	171,49	496,17
Ghana	1 cedi nou	5.88	17,01
Grecia	100 drahme	18,42	53,29
India	100 rupii	80,00	231,46
Islanda	100 coroane	6,28	18,17
Israel	100 lire	131,58	380,70
Italia	100 lire	0,95	2,75
Iugoslavia	100 dinari	32,51	94,06
Japonia	100 yeni	1,79	5,18
Luxemburg	100 franci	12,33	35,67
Mongolia	100 tugriki	150,00	—
Norvegia	100 coroane	83,16	240,61
Olanda	100 florini (guldeni)	170,32	492,79
Pakistan	100 rupii	126,00	364,56
Polonia	100 zloți	150,00	—
Portugalia	100 escudos	20,87	60,38
Siria	100 lire	157,89	456,82
Spania	100 pesetas	8,57	24,80
Statele Unite	1 dolar	5,53	16,00
Suedia	100 coroane	114,82	332,21
Turcia	100 lire	39,47	114,20
Ungaria	100 forinți	51,15	—
Uniunea Sovietică	1 rublă	6,67	—
R. D. Vietnam	100 dongi	204,00	—

Pentru anumite plăți necomerciale se aplică următoarele cursuri (în lei):

Albania	100 leka	=	99,14
Bulgaria	100 leva	=	1064,10
Cehoslovacia	100 coroane	=	86,01
R. P. Chineză	100 RMB	=	643,41
R.P.D. Coreeană	100 voni	=	576,39
R. D. Germană	100 mărci	=	259,38
Mongolia	100 tugriki	=	198,56
Polonia	100 zloți	=	54,25
Ungaria	100 forinți	=	63,31
Uniunea Sovietică	1 rublă	=	8,30
R. D. Vietnam	100 dongi	=	432,29

NOTĂ: 1. Operațiile valutare necomerciale la care se aplică prima de 189,33% asupra cursului oficial în lei al valutelor:

— încasările și plățile în valută privind: întreținerea oficiilor diplomatice și consulare, agențiilor și altor reprezentanțe, a personalului acestora, precum și pentru delegațiile oficiale; cheltuielile călătorilor în interes de serviciu sau în interes personal pe cont propriu; succesiuni și alte drepturi patrimoniale, chirii, onorarii, drepturi de autor, pensii, premii și orice alte venituri sau drepturi în valută ale cetățenilor, precum și diverse cote cuvenite instituțiilor și organizațiilor culturale și sportive; ajutoare, donații, subvenții, despăgubiri din asigurarea persoanelor și a bunurilor ce le aparțin, despăgubiri civile, impozite, taxe fiscale și amenzi de orice fel datorate de cetățeni, cheltuieli judiciare și altele de această natură; cotizații, contribuții și taxe de participare la organisme internaționale, congrese, conferințe și alte manifestări internaționale, precum și pentru diverse materiale ale congreselor; tîrguri și expoziții internaționale și pentru publicitate.

2. Biletele de bancă în valutele străine menționate în prezenta listă se cumpără după cum urmează:

— lira sterlină, dolarul canadian, francul elvețian, francul francez, marca vest-germană, lira italiană, florinul olandez, dolarul S.U.A., coroana suedeză, marca finlandeză și dinarul iugoslav, la cursul oficial cu primă de 189,33% stabilit pentru valuta respectivă în cont;

— celelalte valute se cumpără la un curs stabilit pe baza cotării biletelor de bancă respective pe piața externă, plus prima de 189,33%.

3. Potrivit dispozițiilor legale, introducerea în Republica Socialistă România și scoaterea din Republica Socialistă România de lei sînt interzise, în afară de cazurile prevăzute prin legi speciale.

PREMIERE EDITORIALE

(Urmare din pag. 11)

țifice în domeniul științelor sociale și mai ales al celor economice, precum și **Introducere în cercetarea viitorului** de Mihai Botez, cuprinzînd o prezentare unitară a principalelor probleme ale cercetării previzionale.

In ceea ce privește analiza mecanismului capitalismului contemporan, remarcăm volumele: **Contribuții la dezbaterea problemelor teoretice ale economiei capitaliste contemporane** (E.P.), lucrare menită să pună la îndemina cititorilor cele mai importante dezbateri științifice care au avut loc în perioada 1968—1971 în cadrul Academiei de studii economice, și Academiei de învățămînt social-politic „Ștefan Gheorghiu", referitoare la evaluarea teoretică a fenomenelor actuale din economia capitalistă, la economia țărilor în curs de dezvoltare, la evaluarea critică marxistă a gîndirii economice burgheze contemporane; **Capitalismul monopolist de stat și contradicțiile capitalismului contemporan** de T. Postolache (E. P.) ca și lucrarea **Studii de reformă agrară** de acad. Vasile Malinschi (E. A.).

Celor interesați în probleme de finanțe și contabilitate. Editura științifică le oferă două lucrări originale: **Circulația bănească și echilibrul monetar** de D. Patapievici și **Istoria contabilității** de cunoscutul profesor și autor de manuale C.G. Demetrescu.

Un capitol însemnat în literatura economică îl ocupă și în 1972 lucrările și studiile privind organizarea științifică a producției, a conducerii și a muncii, cărora Editura politică le-a consacrat colecția „Biblioteca organizării și conducerii științifice". În acest cadru urmează să apară: **Dimensionarea optimă a întreprinderii** de Ioniță Olteanu și Rudolf Dootz, prima lucrare pe această temă din țara noastră: **Probleme actuale ale conducerii întreprinderii**, volum îngrijit de Paraschiv Bașturea și care cuprinde cele mai reprezentative comunicări ținute la ultimul **Congres al C.I.O.S.** de la Tokio, **Modalități de determinare a rentabilității comerțului exterior** de Iuliana Crețu ș.a. O serie de lucrări privind problemele organizării vor apărea însă și în afara colecției respective. Astfel, remarcăm: **Proiectarea structurii organizatorice**, de Cornel Hidoș (E.P.). **Organizarea transportului uzinal** de C. Rebedea, **Organizarea locului de muncă** de C. Unguru, **Modelarea complexă a proceselor de decizie cu aplicații în economie** de Gh. Boldur, a căror apariție e prevăzută de Editura Științifică, **Conducerea proceselor economice și sociale din agricultură** (volum colectiv în colecția „Ex terra aurum" a Editurii Academiei ș.a.

În afara lucrărilor originale, editurile au căutat să înlesnească cititorilor contactul cu o serie de lucrări de larg prestigiu din literatura străină, iată cîteva dintre acestea: lucrarea acad. I. G. Strumilin **Probleme ale socialismului și comunismului în Uniunea Sovietică**; lucrarea fundamentală a economistului polonez M. Kalecki, **Schiță de teorie a creșterii economiei socialiste**; **Prognoza tehnologică** de Erich Jantsch ca și **Principii de ergonomie** de prof. E. Grandjean (toate în E.S.). Și, o surpriză pentru cercetătorii din domeniul organizării: sub titlul **Enciclopedia conducerii și organizării științifice**, Editura politică oferă cititorilor traducerea selectivă a uneia dintre cele mai reprezentative și mai apreciate lucrări de specialitate din acest domeniu, „The encyclopaedia of management", editată de Carl Heyel la New York.

Cu aceasta nu am epuizat, desigur, lista lucrărilor ce pot apărea în 1972. Dar chiar din expunerea noastră incompletă, se poate conchide că anul 1972 prevestește o recoltă bogată în domeniul literaturii economice. Nu ne rămîne decît să urăm editorilor și autorilor ca această previziune să devină realitate.

ECONOMIA MONDIALĂ CAPITALISTĂ, ŞOCUL VALUTAR ŞI ALTELE

HOTĂRÎT LUCRU, 1971 va fi rămas pînă în ultimele zile un an al deciziilor răsunătoare cu largi implicaţii în economia mondială capitalistă, bruşte — chiar dacă erau aşteptate de mult, suprinzătoare — chiar dacă par expresia unei voinţe de a ţine seama, în fine, de evoluţii reale îndelung ignorate. Admiterea de către Statele Unite a principiului devalorizării dolarului, urcarea preţului aurului de la 35 la 38 dol. uncia şi realinierea corespunzătoare a parităţilor au fost ultimele dintr-un lanţ de astfel de decizii, care încearcă să redea mecanismelor cheie ale vieţii economice a ţărilor occidentale, capacitatea lor de funcţionare, grav afectată în cursul anului.

Într-adevăr, anul care se încheie a însemnat pentru economia mondială capitalistă mai ales o acumulare treptată de dereglări, neobişnuită în istoria postbelică a capitalismului ca dimensiuni, sferă de cuprindere şi simultaneitate. La sfîrşitul anului, în avanscenă continuau să se afle perturbările din sfera valutară şi implicaţiile lor, îndeosebi cele comerciale. Dar numai aceste perturbări, deşi destul de grave ca atare, nu ar fi suficiente pentru a explica de ce s-a vorbit în analizele occidentale despre pericolul unei „dezintegrări" a economiei mondiale capitaliste — chiar dacă termenul nu viza decît o dare înapoi faţă de un grad de organizare atins anterior şi dacă presupunem că analiştii îngroşau culorile, bunăoară spre a sublinia urgenţa de a acţiona pentru responsabilii politicii economice. Chiar şi după asemenea rezerve rămîne faptul că preîntîmpinarea „dezintegrării", altfel spus : a repetării unor situaţii cunoscute din anii '30, a devenit în Occident un obiect al diplomaţiei la cel mai înalt nivel. Economia mondială capitalistă a fost vizibil afectată în 1971 în părţi constitutive atît de importante încît, cel puţin potenţial, însăşi funcţionarea ei era periclitată.

Elemente pentru o explicaţie mai largă decît cea limitată la sfera schimburilor internaţionale s-ar putea găsi în presupunerea că şocul valutar a fost numai unul dintr-un număr de şocuri pe care le-a suferit în 1971 economia mondială capitalistă.

● Interregn

DEŞI REPETATELE crize valutare din ultimii ani şi din lunile premergătoare deciziei americane de la 15 august 1971 o prevesteau insistent, blocarea sistemului valutar capitalist bazat pe etalonul aur şi devize a produs consternare şi derută în lumea capitalistă. Căderea unui pilon de asemenea importanţă nu putea să nu aibă acest efect, date fiind funcţiile sale în dezvoltarea schimburilor internaţionale, chiar dacă de cîtva timp nu mai putea fi socotit un reazim de nădejde al stabilităţii economiei capitaliste. Motivul hotărîtor al reacţiei rezidă probabil în faptul că, deşi se cunoşteau bine tarele şi capacitatea de autodistrugere proprii sistemului creat la Bretton Woods, nu exista nici o formulă cît de cît pregătită — acceptabilă pentru participanţii principali — care să-i poată lua locul. Or, acea situaţie se prelungeşte şi după acordul de la 18 decembrie al „celor zece" cu privire la realinierea parităţilor prin devalorizarea dolarului şi revalorizarea altor monede. Lumea capitalistă se află astăzi într-o fază de „interregn valutar" (First National City Bank, Monthly Economic Letter din octombrie 1971), al cărei sfîrşit — punerea în funcţiune a unui nou mecanism instituţional — nu poate fi imedi[illegible] pronosticat nici ca termen, nici ca mo[illegible]litate de rezolvare.

Au existat elemente de potenţare a şocului iniţial, din august 1971, care şi-au văzut acţiunea prelungită pînă la sfîrşitul anului. Dominante printre ele par să fi fost veleităţile Statelor Unite de a-şi menţine hegemonia valutară absolută în lumea capitalistă. Chiar surse americane, ca buletinul bancar citat mai sus, au aşezat pe primul loc printre cauzele prăbuşirii sistemului de la Bretton Woods „refuzul tot mai net al europenilor de a accepta o poziţie de dependenţă valutară faţă de Statele Unite", ca urmare a propriei lor puteri economice şi comerciale sporite. Or, chiar în negocierile din ultima lună a anului, S.U.A. şi-au continuat încercările de a impune partenerilor lor vest-europeni şi japonezi un „dictat valutar" (Neue Zürcher Zeitung, 2 decembrie).

Propunerile americane prezentate, de pildă, nu mai departe de începutul lunii decembrie, conferinţei de la Roma a „clubului celor 10" porneau încă de la premisa că problema unei devalorizări formale a dolarului, respectiv a urcării preţului aurului, nici nu poate fi luată în discuţie. În schimb, negociatorii americani au căutat să obţină revalorizarea monedelor celorlalte ţări membre ale O.C.D.E. în medie cu 11%. Insistenţa ţărilor vest-europene şi a Japoniei asupra necesităţii unei operaţiuni combinate de devalorizare a dolarului şi de revalorizare a altor monede a fost respinsă la Roma. A acţionat deci în continuare ceea ce vicepreşedintele Băncii federale a R.F.G., Otmar Emminger, numeşte „grevarea deciziilor asupra modificărilor de parităţi de către consideraţiuni de prestigiu politic" (Wirtschaftsdienst, noiembrie 1971).

Panta care ducea la răspîndirea măsurilor protecţioniste a devenit în această situaţie tot mai abruptă. Teama de o avalanşă de astfel de măsuri revenea cu forţă crescîndă în analizele occidentale asupra implicaţiilor crizei valutare. „Tendinţele care au apărut în 1971 în conul de umbră al crizei valutare, se arată în una din ele, generează temeri şi mai mari în ceea ce priveşte posibilitatea unui nou val protecţionist cu repercusiuni globale. Pesimiştii au şi început să evoce Marea depresiune care, spun ei, se va repeta dacă nu va fi găsită în curînd o ieşire din impasul valutar" (Intereconomics, decembrie 1971).

Acestea au fost ecouri ale altui şoc care a însoţit nemijlocit măsurile valutare americane — şi anume ale celui provocat de suprataxa de 10%, introdusă şi ea la 15 august de Statele Unite. Şi în acest caz au existat factori de potenţare — alături de şocul iniţial, determinat propriu-zis de aprehensiunile faţă de revenirea la practici din anii de criză ai deceniului al patrulea. Chiar surse americane precizează că introducerea suprataxei nu era o necesitate izvorîtă direct din situaţia dolarului. Se recunoaşte că ea a fost concepută deliberat ca un atu în negocierile ce trebuiau să urmeze, şi de asemenea ca un mijloc de a stimula economia americană cuprinsă de tendinţe recesive, prin canalizarea cererii de la importuri spre producţia internă. Potenţarea a provenit tocmai de la strădania negociatorilor americani de a se servi de suprataxă ca de un mijloc de a sili ţările vest-europene şi Japonia să accepte în schimbul abolirii ei revalorizarea propriilor monezi, deci devalorizarea indirectă a dolarului fără ca Statele Unite să fie nevoite de a mări preţul aurului.

Aici s-a conturat însă posibilitatea unui efect de bumerang pentru poziţia americană. Într-adevăr, pentru partenerii comerciali ai S.U.A. suprataxa de 10% se putea dovedi în ultimă analiză mai curînd acceptabilă decît scumpirea monedei lor faţă de dolar, deoarece suprataxa afecta numai exportul lor în Statele Unite, pe cînd o revalorizare ar afecta exportul în toate ţările care nu-şi măresc paritatea în aceeaşi proporţie. „Dacă strategia S.U.A. dă greş şi dacă nu se poate obţine în curînd un sistem acceptabil de parităţi în schimbul suprataxei, admiteau analiştii de la First National City Bank în octombrie, administraţia se va găsi într-o situaţie dificilă".

● Poligon labil

ŞOCUL VALUTAR din 1971 a fost cu atît mai puternic cu cît s-a grefat pe o situaţie deja labilă în domeniul creşterii economice şi al posibilităţilor ţărilor capitaliste de a asigura compatibilitatea obiectivelor principale ale politicii lor economice : creşterea adecvată, ocuparea deplină a forţei de muncă, stabilitatea preţurilor şi echilibrul schimburilor externe.

Creşterea adecvată a devenit problematică încă din 1970, cînd ritmul sporirii produsului naţional brut (în preţuri constante) s-a înjumătăţit pe ansamblul ţărilor O.C.D.E. Pentru 1971 se prevedea în analizele din prima jumătate a acestui an revenirea la ritmuri situate între cele micşorate din 1970 şi cele din 1969. Datele disponibile despre dinamica producţiei industriale a lumii capitaliste arată însă că în prima jumătate a anului, deci înainte de furtuna stîrnită în august, nu se putea vorbi de o tendinţă de redresare notabilă : în zona Americii de Nord indicii s-au menţinut sub nivelul din perioada corespunzătoare a anului 1970, iar în ţările vest-europene ei denotă o nouă înjumătăţire a ritmului de creştere. Despre efectele perturbărilor valutare ulterioare asupra acestei evoluţii este greu de presupus că ele s-ar fi putut dovedi stimulatoare.

Dacă înjumătăţirea ritmurilor de creştere are frecvenţa pe care am văzut-o, dublarea ritmului deprecierii monetare pe ansamblul ţărilor O.C.D.E. faţă de anii precedenţi posedă o putere de caracterizare nu mai puţin demnă de reţinut pentru soarta poligonului de obiective. Un factor de potenţare este în acest domeniu ineficienţa măsurilor de stăvilire a creşterii preţurilor, inclusiv a celor incluse de autorităţile americane în pachetul de măsuri de la 15 august. Stagflaţia, înscăunată efectiv în 1971 în economia unora dintre principalele ţări capitaliste, îşi vede continuată voga ei iniţial doar terminologică.

Termenul nu reflectă însă direct decît două elemente (stagnarea şi inflaţia) dintre cele care formează realitatea economică respectivă. Rămîne neoglindită îndeosebi creşterea şomajului — la niveluri nemaiatinse în unele cazuri de mulţi ani, ca de exemplu în Anglia unde s-a apropiat de 1 milion de oameni, sau în Italia unde a depăşit această cifră. Numărul şomerilor în S.U.A. — peste 5 milioane de persoane în noiembrie, echivalent cu 6% din populaţia activă — se menţine la un nivel care este socotit de experţi ca un indiciu al unei conjuncturi stagnante.

Pentru gradul de periclitare a celei de-a patra laturi a poligonului, în sfîrşit, este suficient să amintim că deficitul balanţei de plăţi a Statelor Unite pe primele 9 luni din 1971 a însumat peste 23 de miliarde de dolari, cifră record care se oglindeşte în dezechilibre — cu semnul plus, dar nu mai puţin dezechilibre — pentru alte ţări capitaliste. Chiar în eventualitatea că realinierea parităţilor va duce la lichidarea deficitului balanţei comerciale a Statelor Unite (apărut în 1971 pentru prima dată după 80 de ani), măsurile valutare americane şi reglementările preconizate în materie de export de capital nu tind să desfiinţeze, ci doar să reducă deficitul balanţei de plăţi, cu implicaţiile ştiute ale acestuia.

Şocul provocat de labilitatea mult sporită a poligonului de obiective ale politicii economice în condiţiile conjuncturii din 1971 nu poate fi socotit mai puţin puternic, chiar dacă este mai puţin spectaculos, decît cel valutar. El afectează într-un sens mai fundamental, dacă se poate spune aşa, economia mondială capitalistă, deoarece ridică nu problema unei reorganizări instituţionale negociabile, ca în cazul sistemului valutar capitalist, ci problema pericolului renaşterii unor forme antebelice de manifestare a ciclicităţii producţiei capitaliste. El ridică mai acut problema necesităţii unei revizuiri temeinice a instrumentarului de politică economică inspirat din doctrina keynesistă, ceea ce a şi început să-şi găsească de altfel o reflectare sui generis în sfera gîndirii economice sub forma „contrarevoluţiei monetariste". El este însoţit, în fine, de un şoc determinat de sesizarea limitelor înguste ale prognozei economice în condiţiile capitalismului. O ilustrare a îngustimii acestor limite a oferit-o în 1971 profesorul Arthur F. Burns, preşedintele Consiliului guvernatorilor Băncii federale de rezervă a S.U.A., care, în faţa unei comisii a Congresului, declara la 30 iunie — deci între criza valutară din aprilie—mai şi cea care avea abia să înceapă prin noile deplasări masive de capitaluri speculative în iulie : „Pentru viitorul apropiat, o repetare a unor fluxuri de capital ca acelea pe care le-am observat recent este cît se poate de improbabilă" (Federal Reserve Bulletin, iulie 1971, pag. 595). În noiembrie, experţii O.C.D.E. reuniţi pentru a se pronunţa asupra perspectivelor conjuncturii economice din ţările membre ale organizaţiei, s-au dovedit mai prudenţi : ei şi-au limitat pentru întîia oară prognoza la o perioadă de 6 luni, socotind că un an, la cît se refereau pînă acum prognozele lor, comportă prea multe elemente imprevizibile.

● Vizibilitate redusă

SITUAŢIA conjuncturii economice în lunile următoare se va complica fără îndoială şi prin efectul deciziei S.U.A. de a devaloriza dolarul concomitent cu revalorizarea monedelor altor ţări. Căutarea şi definitivarea aranjamentelor concrete în acest sens constituie o sursă suplimentară de necunoscute ale tabloului conjunctural. Dacă aceste aranjamente vor stimula deciziile de investiţii ale întreprinderilor capitaliste sau vor rămîne fără efect asupra lor, dacă vor încuraja reînviorarea schimburilor comerciale, dacă vor atenua dezechilibrele în decontările internaţionale, este mult prea devreme măcar şi de presupus. De altfel, persistă neclaritatea asupra intenţiilor S.U.A. în ceea ce priveşte convertibilitatea dolarului în cadrul unor viitoare aranjamente valutare.

Ţările vest-europene insistă asupra necesităţii ca, în aceste aranjamente, toate statele participante fără excepţie să aibă aceeaşi obligaţie de a reglementa soldul balanţei de plăţi — cu alte cuvinte, ca S.U.A. să nu poată ignora în continuare implicaţiile pentru parteneri ale unei balanţe sistematic pasive. Dar : „Este iluzoriu de a conta că Statele Unite, cu economia lor vastă şi relativ capabilă să-şi satisfacă singură toate nevoile, se va supune unei discipline efective a balanţei de plăţi în cadrul unui sistem de parităţi mai mult sau mai puţin fixe", consideră analiştii de la First National City Bank. După părerea lor, este „la fel de nerealist de a conta ca principalele ţări europene să revină la un etalon dolar neconvertibil, cu hegemonia dolarului pe care o implică". Sarcina de a împăca aceste poziţii divergente va face deosebit de spinoase negocierile pentru reorganizarea sistemului valutar capitalist.

De aceea realinierea parităţilor nu poate fi echivalată cu sfîrşitul sechelelor şocului valutar — şi al celorlalte — din 1971, ci mai degrabă anunţă prelungirea ecourilor lui în 1972, prefigurînd terenul pe care se vor desfăşura în continuare înfruntările interoccidentale.

I. PĂDUREANU

1971 – SUITĂ A CONFRUNTĂRILOR

ANUL care s-a scurs a fost remarcabil printr-o serie de evenimente care au tulburat pînă în adîncuri stările de lucruri din țările capitaliste. Alături de criza sistemului monetar interoccidental, care a necesitat reajustări importante la noile realități în relațiile de forță economică, au apărut puternice tendințe de protecționism, s-au ascuțit războaiele comerciale. În același timp s-a accentuat exploatarea maselor, asupra cărora apasă mereu mai mult povara înarmărilor și a inflației. Acest fapt a dus la puternice mișcări revendicative cuprinzînd cele mai diferite pături sociale. Fără a avea pretenția nici pe departe să oferim o imagine exhaustivă a evenimentelor, reamintim principalele momente care au marcat anul 1971 în lumea capitalistă.

IANUARIE

ÎN PRIMELE ZILE ale anului presa anunță continuarea reformelor structurale în **Chile.** După naționalizarea industriei cuprului, statul a preluat controlul asupra industriei automobilelor, a fost prezentat **un proiect de naționalizare a băncilor și a început reforma agrară prin exproprierea a 2 milioane ha pămînt.** Un proces similar de apărare a bogățiilor naționale și consolidare a independenței economice continuă și în **Peru.**

ANUL MONETAR se deschide într-o atmosferă de neliniște și căutări. **Numai în decurs de o săptămînă au fost preschimbați la băncile din R.F.G. un miliard de dolari.** Autoritățile monetare din S.U.A. cer insistent o nouă revalorizare a mărcii și yenului sau introducerea unor cursuri de schimb flexibile, care să permită o revalorizare de facto a monedelor respective.

TEHERAN: Prin duritatea confruntării țărilor producătoare cu companiile, prima lor întîlnire în cadrul OPEC anunță **ascuțirea conflictelor petroliere** în următoarele luni.

„PICK'S CURRENCY YEAR BOOK" anunță **apropierea unui „adevărat apocalips monetar".** Procesul eroziunii monetare a continuat în 1970, astfel încît în ultimii zece ani proporția deprecierilor a fost: 29% pentru lira sterlină, 31% pentru francul francez, 30% — lira italiană, 22% — marca vest germană, 40% — yenul etc. Media deprecierii monetare, în țările industriale occidentale, care a fost de 1,6% în 1960 a ajuns la 3,2% în 1969.

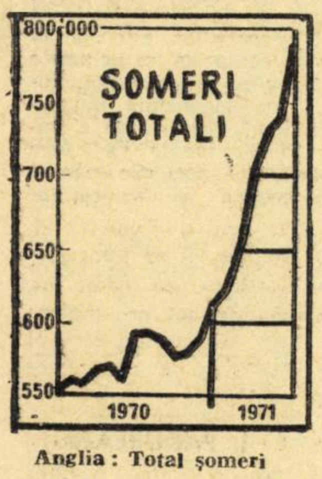

Anglia: Total șomeri

DOUĂ **noi încercări rodnice** de a cuceri „stăpîna nopții": „Apollo 14" și „Lunohod 1" cercetează suprafața lunară.

„Adio singurătate romantică"...

UN NOU **acord la Teheran** consemnează victoria țărilor producătoare de petrol din Golful Persic: **prețul afișat al petrolului crește** cu 35 cenți per baril și cu încă 5 cenți anual în următorii 5 ani. Impozitul pe veniturile societăților este urcat la 55%.

„ZIUA D" în Anglia. **Este abandonat sistemul monetar bazat pe o liră împărțită în 20 șilingi și un șiling împărțit în 12 peni, trecîndu-se la subdiviziunile zecimale. Doamna Alice Robinson,** în vîrstă de 87 ani, preferă să închidă mica sa băcănie decît să se hotărască să calculeze diferit. „Mulți dintre vechii mei clienți s-au îmbolnăvit de supărare", a afirmat doamna Robinson.

148 PORTURI ITALIENE **sînt complet paralizate ca urmare a grevei docherilor**; mișcări revendicative ample au loc și în Anglia, unde 230 000 lucrători poștali au încetat lucrul timp de 12 zile. Aceasta este prima acțiune revendicativă cu caracter general în istoria de 3 secole a acestei instituții.

FEBRUARIE

MESAJUL Președintelui Nixon despre situația economiei americane consemnează **însoțirea măsurilor anti-inflaționiste luate de Administrație, de recesiune și creșterea șomajului** — la 6% la sfîrșitul anului care a trecut.

SIMBOL al perfecțiunii tehnice britanice, **firma Rolls-Royce dă faliment.** Un semn că în lumea modernă chiar și cea mai înaltă calitate are nevoie de economiști buni și un bun serviciu de marketing.

SUEDIA **declară că nu dorește aderarea la Piața Comună** întrucît aceasta nu ar fi compatibilă cu statutul de neutralitate politică al țării și ar însemna „o abandonare a dreptului suveran de a lua hotărîri în problemele cele mai importante".

ANGLIA: 2 milioane oameni ai muncii declară grevă de 24 ore protestînd împotriva legislației antisindicale. Este cea mai mare acțiune de acest fel de la greva generală din 1926.

3 VACI năvălesc în sala de la etajul 3 a Palatului congreselor de la Bruxelles unde are loc Conferința miniștrilor agriculturii din țările Pieței Comune. Avînd atîrnate de gît pancarte pe care scrie „Vrem să trăim", pașnicele bovine sînt puse să „demonstreze" împotriva stabilirii unor prețuri comune neavantajoase la lapte și carne.

PRIMELE date globale pe 1970 arată că spirala inflaționistă în lumea capitalistă a continuat. Volumul comerțului mondial a crescut cu 7%. În timp ce, din punct de vedere valoric, creșterea a fost de 13%. Au crescut cu 6% prețurile la export.

UN STUDIU F.A.O. arată: **viața a 12 milioane copii în vîrstă de pînă la 5 ani, din țările subdezvoltate, este în pericol din cauza lipsei de proteine; din 420 milioane copii sub 5 ani 20% prezintă semne evidente de malnutriție.**

MARTIE

SE SPULBERĂ mitul „păcii sociale" în Suedia: după greva salariaților din serviciile de electricitate, care a afectat marile orașe și după greva feroviarilor, se închid majoritatea școlilor și universităților. Cadrele didactice sînt solidare cu revendicările funcționarilor de stat pentru majorarea salariilor și îmbunătățirea condițiilor de muncă.

„CAPITALUL străin în economia austriacă" o lucrare de Ferdinand Lacina și Oskar Grünwald stîrnește îngrijorare. Autorii atrag atenția că **în Austria 1427 societăți din totalul de 3570 se află sub control străin.** Ele dețin 25,6% din întregul capital nominal existent. În incinta lor lucrează a șasea parte din numărul persoanelor ocupate în industria țării. „Investițiile străine pot duce la provincializarea științifică și economică a întregii țări", arată autorii.

8 MARTIE: în multe țări capitaliste femeile sînt încă cetățene de categoria a 2-a. Mii de femei demonstrează pentru salarii egale la muncă egală.

REALISM: În subcomisia senatorială pentru problemele financiare în Statele Unite oameni de afaceri se pronunță pentru eliminarea unor restricții și extinderea relațiilor comerciale cu țările socialiste.

REUNIUNE dificilă a miniștrilor agriculturii din țările Pieței Comune pentru stabilirea prețurilor agricole pe 1971. Protestează împotriva politicii agricole comunitare 100.000 agricultori. Bilanț: 1 mort, 100 răniți pe străzile Bruxelles-ului.

LIMA: **„adoptarea unor măsuri majore față de investițiile de capital străin este absolut necesară pentru a opri procesul de înstrăinare a bogățiilor naționale și pentru a se pune capăt dominației economice străine",** a declarat la sesiunea Pactului Andin Mercado Jarrin, ministrul de externe peruan.

JAPONIA: 8 milioane muncitori declară grevă pe durate diferite. Paralel, lucrătorii de la căile ferate aplică tactica întîrzierii trenurilor.

APRILIE

TRIPOLI: o nouă victorie a unei țări petroliere. Prețul petrolului libian este majorat de la 2,55 dolari per baril la 3,45 dolari. Impozitul asupra profiturilor este urcat la 55%.

GREVĂ **generală în Italia.** 15 milioane oameni ai muncii cer ameliorarea asistenței medicale, democratizarea învățămîntului, construcții de locuințe, reducerea șomajului, dezvoltarea economică și socială a regiunilor rămase în urmă, modernizarea agriculturii.

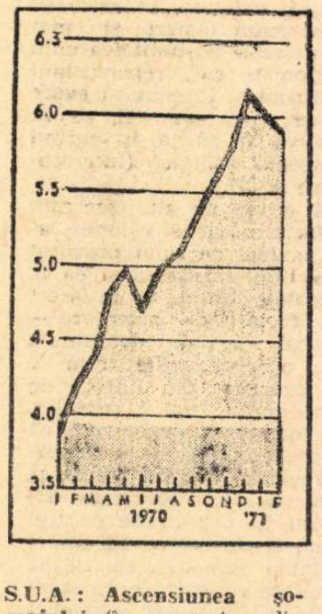

S.U.A.: Ascensiunea șomajului (în procente din populația activă).

CONTINUĂ ofensiva petrolieră în Algeria. Măsurile legislative stabilesc că orice societate străină care operează în Algeria va trebui să acționeze în asociație cu Societatea națională de hidrocarburi care va deține cel puțin 51% din pachetul de acțiuni. **„În Algeria regimul concesiunilor străine a fost lichidat",** declară Houari Boumediene, președintele Consiliului Revoluției al Algeriei.

815 000 ȘOMERI în Anglia. „Șomajul a atins dimensiunile unei crize naționale", scrie ziarul **The Guardian.** Camera Comunelor ia în dezbatere situația economică.

25 000 MINERI în grevă în Belgia.

LA sesiunea OSA, la San José, **țările latino-americane se opun pentru prima oară unanim Statelor Unite: 22 de țări cer reducerea restricțiilor în calea exporturilor lor spre S.U.A.** Oglindind astfel radicalizarea politică a subcontinentului, OSA manifestă tendința de a se transforma treptat, dintr-un instrument al menținerii hegemoniei nord-americane asupra Americii de Sud, într-unul de apărare a intereselor economice a țărilor latino-americane.

DIN NOU **2 000 000 muncitori în grevă în Italia.**

COMISIA **Pieței Comune constată că în primele 3 luni ale anului 1971, economia țărilor membre s-a caracterizat printr-o „încetinire a expansiunii în termeni reali și prin persistența unei puternice creșteri a prețurilor". Șomajul a crescut de asemenea aproape în toate țările.**

MAI

SESIUNEA Comisiei economice O.N.U. pentru America Latină, care și-a încheiat lucrările la Santiago de Chile, a prilejuit o puternică afirmare a intereselor comune ale statelor participante de a impulsiona ritmul dezvoltării lor pe baza valorificării potențialului material și uman de care dispun.

ÎN PRIMELE zile ale lunii mai — o nouă răbufnire a crizei monetare interoccidentale. Cursul dolarului a înregistrat brusc o nouă scădere. Băncile vest-germană și elvețiană încearcă să sprijine moneda americană cumpărînd masiv; 900 milioane dolari într-o singură zi. Zadarnic. La 4 mai — băncile naționale din R.F.G., Elveția, Olanda, Austria, Belgia, Portugalia, Israel etc. anunță că sistează tranzacțiile cu dolari.

„Un fost"...

(După The New York Herald Tribune).

Dolarul nu se mai caută — și nu se mai cumpără!

Tot mai multe voci lucide din S.U.A. pun accentul pe adevăratele cauze ale crizei. **Henry Rens,** membru al Camerei Reprezentanților: **„criza rezidă în deficitul balanței de plăți a S.U.A., deficit care poate fi soluționat numai dacă ne vom retrage din Vietnam și vom renunța la toate angajările noastre militare în străinătate".**

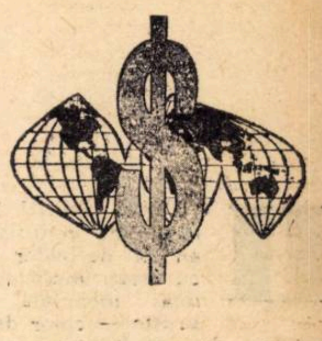

O hegemonie total contestată... *(După The Financial Times).*

SIRIA a majorat la 6 mai prețul de referință la barilul de petrol brut cu 85 la sută. Prețul unui baril a fost fixat la 2,60 dolari.

AL PATRULEA program de dezvoltare a forțelor japoneze pentru autoapărare a stîrnit vii proteste în țară în primul rînd datorită uriașelor cheltuieli pe care le preconizează: **16 miliarde dolari pentru viitorii cinci ani — de două ori și jumătate mai mult decît în perioada precedentă corespunzătoare.**

MINIȘTRII finanțelor și economiei din țările Pieței Comune se întîlnesc, la 8 mai la Bruxelles, într-o **reuniune extraordinară,** pentru a discuta implicațiile economice și politice ale crizei monetare. **„O ambianță încordată"** — scrie France Presse. Lucrările confirmă existența unor serioase divergențe între membrii C.E.E. cu privire la măsurile de adoptat în vederea soluționării crizei. R.F.G. respinge ideea unei noi revalorizări a monedei sale și propune adoptarea unui curs de schimb flotant al tuturor monedelor C.E.E. Franța, Italia, Belgia și Luxemburgul resping această propunere și pledează pentru o fermă menținere a actualelor parități.

În cadrul Conferinței pentru dezarmare de la Geneva se fac noi precizări: **cheltuielile militare înregistrate în 1970 în întreaga lume au atins cifra record de 204 miliarde dolari.** Această sumă reprezintă, în medie, 56 de dolari pentru fiecare locuitor al globului. **În țările N.A.T.O. cheltuielile militare, în 1970, s-au ridicat la 192 dolari pe cap de locuitor.**

GUVERNUL vest-german, **instituie la 9 mai un curs fluctuant al mărcii,** care să bareze invazia de dolari în R.F.G. **Florinul olandez urmează și el exemplul mărcii.** În cercurile politice de la Bonn se declară că **„discuțiile de la Bruxelles au fost dure și au arătat că interesele naționale ale fiecărei țări membre a C.E.E. au căutat să se impună". „Corriere della Sera":** „Hotărîrea guvernului vest-german nu

este decît o revalorizare mascată a mărcii și o lovitură dură pentru C.E.E. Un lucru este sigur. Stăm cu toții în aceeași barcă a comunității, dar se pare că fiecare vîslește cum îi convine. Și așa, barca se clatină pe o parte și pe alta..." **Valéry Giscard d'Estaing,** ministrul francez al economiei și finanțelor: „Guvernul francez consideră inutil să mai participe la lucrările experților care se ocupă cu punerea în aplicare a preconizatei uniuni economice și monetare, atîta timp cît între monedele țărilor Pieței Comune există un curs fluctuant de schimb". **„Neue Ruhr Zeitung"**: „Statele Unite care au îngrămădit dolarii lor bolnavi în fața porților vest-europenilor, au acționat cu sînge rece, fără să facă nici un gest pentru a opri afluxul de dolari, gîndindu-se mai mult la situația lor internă. Nu este deci de mirare că Bonnul a trebuit să acționeze în primul rînd ținînd seama de interesele vest-germane".

ÎN APROXIMATIV **120 de orașe ale S.U.A. au avut loc, la 8 și 9 mai, „marșuri împotriva foametei" la care au participat peste 150 000 de persoane.**

PRINTR-O ordonanță semnată de șeful statului, Varahagiri Venkata Giri, **toate companiile de asigurări din India** — 64 locale și 42 străine, cu un capital total de 320 milioane dolari — **au fost trecute la 14 mai sub controlul guvernului.**

O „ZI DE ACȚIUNE NAȚIONALĂ" **în sprijinul revendicărilor muncitorești a avut loc la 27 mai în Franța,** din inițiativa marilor organizații sindicale C.G.T. și C.F.D.T.

ADRESÎNDU-SE **la 28 mai** participanților la Simpozionul internațional asupra celui de al doilea deceniu al dezvoltării, **secretarul general al O.N.U., U Thant, s-a pronunțat pentru „abandonarea priorităților militare împovărătoare și canalizarea resurselor astfel eliberate în direcția combaterii sărăciei, care continuă să rămînă caracteristica cea mai tristă a existenței umane".**

IUNIE

O SĂPTĂMÎNĂ **de luptă** împotriva aderării la Piața Comună a început la 1 iunie în Norvegia. Au fost distribuite manifeste în care se subliniază că **intrarea Norvegiei în C.E.E. „implică pericole grave pe plan politic și economic"** pentru întreaga țară.

ÎNTREGUL Uruguay a fost practic paralizat în dimineața de 10 iunie ca urmare a grevei generale de 24 de ore, declanșată de Convenția Națională a muncitorilor în sprijinul revendicărilor privind sporirea salariilor și renunțarea la măsurile excepționale instituite de guvern. **Căile ferate, transporturile publice, fabricile și uzinele, întreprinderile comerciale au încetat să mai funcționeze, iar școlile și liceele au fost închise. Nu a apărut în întreaga țară nici un ziar.**

ministrul de finanțe al Olandei.

AMPLE **acțiuni revendicative** organizează, la începutul lunii iulie, muncitorii americani. Peste 36 000 de muncitori din industria cuprului au declarat grevă. Docherii din statele California, Washington și Oregon au încetat de asemenea lucrul. 24 de porturi din cele 3 state sînt în întregime paralizate.

VALUL ACȚIUNILOR greviste a cuprins, în prima săptămînă a lunii iulie, orașele Napoli, Taranto, Genova, Torino, Porto-Tores ș.a. De asemenea, peste 1 500 000 de agricultori sînt în grevă. A fost organizată o „zi națională de luptă" a muncitorilor textiliști.

CARTEA ALBĂ **în problema aderării Angliei** la Piața Comună a fost prezentată de premierul Heath în Camera comunelor, la 7 iulie. **„Omisiuni deliberate"** — constată ziarul **„Guardian"** relevînd că **documentul escamotează costul aderării, adică, de fapt, prețul pe care poporul englez îl va plăti pentru „biletul de intrare" în C.E.E.**

POTRIVIT datelor oficiale, la începutul lunii iulie, **numărul șomerilor din S.U.A. a atins cifra de 5.490 000, ceea ce reprezintă 5,6 la sută din întreaga forță de muncă.** Două categorii de salariați sînt afectate în mod deosebit: TINERETUL, din rîndurile căruia 15,8 la sută șomează și NEGRII, dintre care 25 la sută sînt în căutare de lucru. Intensificarea acțiunilor greviste ale muncitorilor americani constituie un răspuns hotărît dat patronatului care încearcă să arunce pe spinarea oamenilor muncii consecințele negative ale depresiunii.

nele obțin profiturile lor în condițiile celor mai scăzute salarii din țările capitaliste industrializate.

LABURIȘTII **își oficializează opoziția** față de aderarea Angliei la C.E.E. în condițiile negociate de guvernul conservator. În aceeași zi, Congresul sindicatelor britanice s-a pronunțat și el împotriva aderării.

O.S.A. **trebuie să devină un instrument în lupta pentru independența economică** — a declarat la 31 iulie ministrul de externe peruan, Mercado Jarrin.

CONFERINȚA anuală a **Congresului sindicatelor britanice** (T.U.C.) se desfășoară în condițiile în care numărul șomerilor depășește 900 000.

INTRODUCEREA la tradiționalul raport al secretarului general al O.N.U., subliniază, printre altele, că în prezent cheltuielile militare depășesc de 2,5 ori cheltuielile alocate de guverne pentru sănătate și de 30 ori valoarea ajutorului acordat statelor în curs de dezvoltare. În această ordine de idei, U Thant relevă importanța raportului privind consecințele economice și sociale ale cursei înarmărilor, elaborat la propunerea României. Prezentat spre dezbatere ultimei sesiuni a Adunării Generale, raportul a fost întocmit de experți consultanți din 14 țări, între care și Gheorghe Dolgu, membru al Academiei de Științe Sociale și Politice din țara noastră.

Aproape toate bursele vest-europene de devize

„Ca să te mănînc mai bine !..." (După INTERNATIONAL HERALD TRIBUNE).

își închid porțile. **Atît statele industrializate cît și statele în curs de dezvoltare critică violent aceste măsuri unilaterale și protecționiste.**

ÎN PAGINILE PRESEI **internaționale, într-o singură zi (26 august): Reuniunea extraordinară a G.A.T.T. s-a încheiat fără a ajunge la un rezultat — Secretarul general al UNCTAD critică vehement măsurile adoptate de S.U.A. — Ministrul mexican de finanțe declară: Statele Unite au încălcat angajamentele asumate la Punta del Este — Senatorul W. Proxmire: Măsurile economico-monetare sînt inoperante atît timp cît nu vor fi însoțite de reducerea cheltuielilor militare.**

65 DE MII **de oameni de știință americani — șomeri** — subliniază într-un amplu reportaj cotidianul francez **„Le Monde"** dezvăluind proporțiile alarmante pe care le capătă șomajul în rîndurile oamenilor de știință americani. **„S.U.A. vor arde pe rug zeii pe care i-au adorat ?"** — se întreabă ziarul.

SEPTEMBRIE

ÎNCĂ opt mari zone metropolitane au fost incluse de guvernul S.U.A. pe lista centrelor urbane înregistrînd un **„șomaj substanțial",** al căror total se ridică astfel la 62, cifra cea mai înaltă înregistrată din martie 1962. Lista include și 783 orașe mai mici.

ÎNCEPÎND de la 1 septembrie, **un nou stat independent pe harta lumii: emiratul Qatar.** Prin admiterea Quatarului, alături de Bhutan, Bahrein, Oman și de „Statul emiratelor arabe unite", devenit independent la 2 decembrie, O.N.U. numără în prezent 132 țări membre.

ZIUA MONDIALĂ **a alfabetizării** — 8 septembrie — prilejuiește constatarea că deși în ultimele două decenii au învățat să scrie și să citească 600 milioane de adulți, porția analfabeților în totalul populației globului scăzînd de la 50% în 1950 la 34,4% anul trecut, în lume există încă 780 milioane adulți analfabeți, cu 45 milioane mai mulți decît în 1960.

OCTOMBRIE

LA PARIS o grevă de nouă zile a celor 2300 conductori de metro revendicînd condiții mai bune de muncă și de viață, paralizează viața întregului oraș. Cei peste 4 milioane de pasageri obișnuiți ai celei mai importante rețele de transport pariziene invadează străzile, oferind imaginea unui „uriaș furnicar imobilizat în propria sa aglomerație".

GREVA **minerilor din Asturia** — aproape 9000 mineri refuză să se prezinte la lucru — se transformă în cea mai amplă acțiune revendicativă din Spania după marile mișcări sociale din ianuarie 1970.

LA TOKIO a fost parafat un acord privind limitarea exporturilor japoneze de produse textile pe piața americană pentru o perioadă de trei ani. Ca urmare, se estimează că aproape două mii de întreprinderi textile nipone își vor înceta activitatea.

LA 23 octombrie începe în Anglia **campania națională împotriva șomajului.**

ȘI CONTRADICȚIILOR ÎN LUMEA CAPITALISTĂ

UNA DINTRE **cele mai ample mișcări revendicative ale oamenilor muncii din agricultura Italiei s-a desfășurat între 17 și 23 mai.** Inițiind o **„săptămînă de luptă",** muncitorii agricoli au cerut reforme de structură care să permită modernizarea agriculturii țării, măsuri concrete pentru reducerea șomajului și exodului de brațe de muncă.

LA 20 MAI încep la Paris convorbirile oficiale dintre premierul britanic Edward Heath și președintele Franței, Georges Pompidou, consacrate principalelor aspecte ridicate de cererea Angliei de a adera la Piața Comună.

„Daily Express" relevă că **62% din britanicii chestionați s-au pronunțat împotriva aderării: Toate încercările de a afla opinia poporului englez arată că el este categoric împotriva aderării". Premierul Heath** informează Camera comunelor despre rezultatul convorbirilor sale oficiale de la Paris: **„Am convenit ca statele participante la viitoarea comunitate lărgită să-și păstreze identitatea lor națională".**

PESTE **5000 de fermieri din Venezuela** au blocat la 25 mai cu camioanele drumurile de acces spre capitală pentru a-și exprima protestul față de refuzul guvernului de a stabili prețuri echitabile la produsele agricole și de sprijini cu credite industria uleiului.

DREPTUL POPOARELOR **la suveranitatea permanentă asupra resurselor naturale** a fost reafirmat cu tărie de Reuniunea Consiliului Ministerial al O.U.A., ale cărei lucrări s-au încheiat, la 20 iunie, la Addis Abeba. Rezoluția adoptată în acest sens denunță presiunile economice și politice exercitate de unele state occidentale asupra statelor africane producătoare de materii prime, care afectează eforturile acestora în vederea dezvoltării economiei naționale în condiții de independență.

LA 23 IUNIE, după **11** luni de negocieri dificile, Marea Britanie și țările Pieței Comune au ajuns la un acord final în legătură cu termenii aderării acestei țări la C.E.E.

IULIE

O NOUĂ **tentativă nereușită** de soluționare a diferendului monetar. După 2 zile de dezbateri furtunoase, miniștrii finanțelor ai țărilor C.E.E. s-au despărțit, la 2 iulie la Bruxelles, fără să fi ajuns la un acord în problemele monetare. „Eșecul convorbirilor s-a datorat refuzului delegației vest-germane de a accepta măsurile de control asupra afluxului de euro-dolari și de a restabili o paritate fixă a mărcii" — afirmă

Știam că cei bogați devin mai bogați și cei săraci devin mai săraci, dar credeam că eu mă număr printre cei bogați...
(După INTERNATIONAL HERALD—TRIBUNE

NIVELUL DE TRAI al populației japoneze, pe anul fiscal 1970—1971, este obiectul unei „Cărți albe" publicate de guvernul nipon în luna iulie. Cîteva concluzii ale presei japoneze: **În Japonia există astăzi o prosperitate de suprafață; la Tokio sînt cele mai scumpe chirii din lume; monopolurile nipo-**

AUGUST

LA 1 august, Rafael Caldera, președintele Venezuelei, a promulgat legea prin care companiile petroliere străine ce activează în această țară sînt obligate să predea în proprietatea statului venezuelean, la încheierea termenului de concesionare de care beneficiază, întreg utilajul pentru prospectarea, extracția, prelucrarea și transportul petrolului.

PICĂTURA care a revărsat paharul sistemului monetar occidental a căzut în ziua de 9 august. Dolarul american a înregistrat pe majoritatea piețelor de devize scăderi serioase. La Frankfurt el a atins **cel mai scăzut nivel din ultimii 22 de ani.** Prețul aurului a înregistrat în aceste zile un salt la fel de spectaculos. „Christian Science Monitor": **„Tot ce ne putem aștepta este nu o vindecare completă a dolarului... ci administrarea unui tranchilizant".**

FURTUNA S-A DEZLĂNȚUIT la 15 august cînd **președintele Nixon a anunțat măsuri excepționale: suspendarea provizorie a convertibilității dolarului în aur; instituirea unei suprataxe de 10% asupra importurilor; măsuri economice restrictive interne.** Întregul sistem monetar occidental este afectat de aceste măsuri.

NOIEMBRIE

FĂCÎND un bilanț al înfăptuirilor Frontului Unității Populare la un an de la venirea sa la putere, președintele chilian Allende a declarat la 5 noiembrie că guvernul țării controla în acel moment 90% din băncile particulare. Mai mult de 70 de întreprinderi monopoliste au fost expropriate, rechiziționate sau etatizate. Poporul chilian este stăpînul bogățiilor sale naturale — cuprul, cărbunele, fierul, salpetrul. Peste 1300 latifundii au fost expropriate.

LA Lima, **conferința** ministerială **a „grupului celor 77"** reunind pe reprezentanții țărilor în curs de dezvoltare membre ale O.N.U. din America Latină, Africa și Asia, își propune să realizeze o coordonare a pozițiilor țărilor din „lumea a treia" în perspectiva pregătirii celei de a treia conferințe a Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare ce va avea loc la Santiago de Chile în primăvara anului viitor.

LA capătul a șase zile de dezbateri furtunoase și după mai bine de zece ani de la prima tentativă, Camera Comunelor adoptă la 28 octombrie, cu 356 voturi pentru și 244 con-

DOCUMENTAR

AURUL – NODUL GORDIAN AL RELAȚIILOR VALUTARE INTEROCCIDENTALE

ESTE UN FAPT SEMNIFICATIV că, deși lumea capitalistă se află de mai multă vreme într-o profundă criză monetar-valutară, deși situația existentă și perspectivele de ieșire din criză au fost discutate cu pasiune la toate nivelele — inclusiv cele mai înalte — ale societății capitaliste, problema aurului a rămas la periferia problemelor valutare interoccidentale. Din această indiferență relativă și — ne grăbim să spunem — aparentă, față de o problemă care în alte condiții ar fi constituit alfa și omega în discuțiile monetare, s-ar putea deduce că aurul nu mai are nici o contingență, sau aproape nici una cu relațiile monetar-valutare din lumea capitalistă contemporană și că, prin urmare, criza s-a declanșat, s-a desfășurat, s-a aplanat și se va declanșa din nou fără vreo implicare a aurului.

Această concluzie ar lăsa să se înțeleagă că întregul eșafodaj al sistemelor monetare naționale din țările capitaliste, ca și al sistemului valutar occidental, s-a desprins aproape total de aur, dacă nu pe plan instituțional, cel puțin pe acela al practicii de zi cu zi. Și totuși, există reprezentanți autorizați ai monetariștilor din Occident care afirmă contrariul. Chiar în Republica Federală a Germaniei, unde nu se poate susține că s-ar face simțită existența unui curent favorabil aurului — așa cum, incontestabil, este cazul în țara vecină, Franța —, personalități proeminente aflate în posturi de răspundere, cum ar fi vicepreședintele Bundesbank-ului, Otmar Emminger, afirmă că aurul continuă să fie în centrul sistemului valutar occidental adăugind imediat că, sub multe aspecte, el se află și în centrul controverselor cu privire la acest sistem) [1].

În cele ce urmează vom încerca să clarificăm bazele acestei contradicții, pornind de la inventarul rolurilor pe care aurul le mai deține în actualitatea relațiilor monetar-valutare capitaliste.

● Aurul și sistemele monetare naționale

ESTE ȘTIUT că încă din perioada dintre cele două războaie mondiale, sistemele monetare din țările capitaliste au fost organizate avînd la bază etalonul aur-devize. Aceasta înseamnă că pilonii pe care se sprijină sistemele monetare sînt : aurul, valutele de rezervă — în principal dolarul S.U.A. — și înlesnirile de credit internațional, mai cu seamă prin intermediul Fondului Monetar Internațional (F.M.I.). Practic, moneda națională a unei țări capitaliste este definită pritr-o cantitate de aur, fie direct, fie prin dolarul S.U.A. Țara respectivă se angajează să mențină neschimbat acest conținut, ceea ce înseamnă că între două monede naționale există un raport valoric, deci un curs paritar, de asemenea neschimbat (modificarea poate avea loc numai în anumite condiții).

În cazul Statelor Unite, avînd în vedere că moneda lor națională este în același timp și valuta de rezervă a sistemului valutar occidental, fiind folosită de alte țări ca instrument de rezervă și de plăți internaționale, ele s-au mai angajat și să convertească dolarii în aur, la cererea organismelor monetare ale altor țări la prețul invariabil de 35 de dolari uncia de aur fin (în urma acordului recent de la Washington, prețul aurului a fost majorat la 38 dol. uncia, însă convertibilitatea dolarului în aur nu a fost restabilită). În afară de aceasta, fiecare bancă de emisiune din țările capitaliste deține o rezervă monetară compusă din aur și dolari, într-o proporție care variază de la țară la țară. Astfel, în unele țări, cum ar fi Franța, ponderea principală o are aurul, iar în altele, cum ar fi Japonia, această pondere o au dolarii. De fapt, nu există o reglementare internațională cu privire la componența rezervelor monetare naționale, fiecare țară procedînd după cum consideră de cuviință.

În sfîrșit, aurul aflat în rezervele monetare dintr-o țară capitalistă poate servi la acoperirea unui eventual deficit al balanței de plăți externe a acelei țări. Cu alte cuvinte, dacă balanța comercială, schimburile de servicii (venituri și cheltuieli din turism și alte prestări de servicii reciproce), mișcările de capital (plasamente de capital în străinătate, plasamente de capital străine în țara respectivă) și alte posturi ale balanței de plăți externe fac ca soldul general al acestei balanțe să fie pasiv, țara respectivă poate exporta aur din rezervă pînă la lichidarea acestui sold.

● Aurul și sistemul valutar capitalist

ÎN CADRUL ACTUALULUI sistem valutar capitalist, așa cum a fost organizat în 1944 prin Acordurile Conferinței monetare internaționale de la Bretton Woods precum și prin completările aduse ulterior, aurul ocupă de asemenea unele poziții. Astfel, aurul stă la baza relațiilor valorice dintre dolar, care constituie valuta-cheie a sistemului, și celelalte valute naționale ale țărilor membre și implicit între aceste valute.

De asemenea, rezerva centrală de mijloace de plată internaționale, constituită în cadrul F.M.I. prin depunerile statutare ale membrilor acestuia (în total 118 membri la ora actuală) și aflată la dispoziția membrilor în anumite condiții, este formată din aur în proporție de 25%, restul de 75% reprezentînd depunerile în monedă națională.

În sfîrșit, drepturile speciale de tragere (d.s.t.), denumite și aur-hîrtie, emise de F.M.I. începînd de la 1 ianuarie 1970 și constituind noi mijloace suplimentare de rezervă și de decontare internațională între țările membre, alături de aur și de dolari, sînt definite printr-o cantitate de aur (egală cu cea care definește dolarul). Drepturile speciale de tragere nu sînt însă convertibile în aur. Între aceste drepturi și monedele naționale ale țărilor membre ale F.M.I. se stabilesc raporturi valorice pe baza conținutului de aur.

Trecînd în revistă diferitele utilizări monetare actuale ale aurului în lumea capitalistă, așa cum rezultă din enumerarea de mai sus, putem trage concluzia că acest metal îndeplinește acolo, în prezent, următoarele funcții :

● funcția de măsură a valorii monedelor naționale (este știut că, în principiu, conținutul de aur care definește o monedă trebuie să exprime puterea de cumpărare a acelei monede, deci valoarea ei). Pe cale de consecință, aurul servește și la stabilirea cursurilor valutare, adică a raportului dintre puterile de cumpărare a două monede naționale care se compară între ele ;

● funcția de mijloc de rezervă (atît băncile centrale naționale, cît și instituția valutar-financiară interoccidentală, Fondul Monetar Internațional, dispun de rezerve de aur, alături de cele valutare) ;

● funcția de mijloc de lichidare a deficitului balanței de plăți externe a unei țări (convertibilitatea în aur a dolarului S.U.A. atîta vreme cît a existat, a constituit în ultimă analiză o modalitate de echilibrare a balanței de plăți a S.U.A. prin export de aur ; celelalte țări capitaliste, deși fără moneda convertibilă în aur, au totuși posibilitatea să exporte în același scop aurul deținut în rezervele băncii centrale de emisiune).

Cu alte cuvinte, aurul îndeplinește un rol static, de definire valorică a monedelor naționale și a d.s.t., precum și de mijloc de rezervă. De asemenea el îndeplinește un rol dinamic, de echilibrare a balanței de plăți externe. Ținînd seama de aceasta, circulația oficială a aurului este în prezent foarte restrînsă, ea desfășurîndu-se numai între băncile centrale și numai pentru acoperirea unui eventual deficit al balanței de plăți, în cazul cînd nu se găsește o altă modalitate de echilibrare.

Actuala criză valutară capitalistă a avut implicații și asupra rolului aurului, restrîngîndu-l și mai mult Astfel, deși aurul continuă să definească monedele naționale, raportul valoric dintre monede — cursul valutar — a fost stabilit — pînă la Acordul de la Washington — pentru o serie de monede importante din Occident, printre care și dolarul S.U.A., în funcție de cererea și oferta pentru valuta respectivă. Unele state occidentale au renunțat în mod oficial la cursuri valutare fixe, stabilite pe baza parității aur și au trecut la cursuri flotante. De asemenea, începînd de la 16 august 1971, singura monedă capitalistă care mai era convertibilă în aur, dolarul S.U.A, a încetat de a mai avea această însușire și — așa cum am arătat — a rămas și în prezent neconvertibilă.

Aurul a rămas astfel un mijloc de definire valorică, adeseori abstractă, a monedelor naționale și a drepturilor speciale de tragere, un instrument de rezervă și o modalitate de echilibrare a balanței de plăți externe (și aceasta limitată, deoarece nu mai există convertibilitate în aur, nici măcar a dolarului, nici un creditor extern nu are dreptul să ceară lichidarea în aur a creanței sale). Datorită acestor roluri restrînse ale aurului, implicațiile lui în actuala criză monetar-valutară sînt și ele reduse.

● De ce nu este eliminat în întregime aurul din relațiile monetar-valutare ?

LA O UTILIZARE atît de restrînsă a aurului în domeniul relațiilor monetar-valutare din lumea capitalistă s-a ajuns la capătul unui drum care a început în anul 1914, odată cu renunțarea la etalonul-aur ca bază a sistemelor monetare, în cadrul căruia acest metal îndeplinea **toate** funcțiile monetare : măsură a valorii, mijloc de circulație și de plată, mijloc de rezervă, bani universali. Întrebarea care se poate pune este următoarea : dacă aurul a ajuns să îndeplinească asemenea roluri restrînse, pierzîndu-și o parte esențială din rațiunea existenței sale monetare, de ce nu este înlăturat total din structura sistemelor monetare naționale și a sistemului valutar internațional capitalist ? De ce se mai menține acest vestigiu al trecutului, această „relicvă barbară", cum o denumea J. M. Keynes ?

În fond, s-ar putea foarte bine concepe ca aurul să fie scos din rolurile lui actuale.

Astfel, în ce privește conținutul aur al monedelor naționale, aurul era evident necesar atîta vreme cît aceste monede erau convertibile. Lichidîndu-se această însușire, s-ar putea închipui o structură a sistemelor monetare naționale în care monedele să nu mai fie tributare unei cantități definitorii de aur. De altfel, asemenea monede au și existat în trecut. Dacă moneda nu mai are o valoare proprie deplină, valoarea ei își găsește expresia în puterea de cumpărare, iar aceasta — în indicii prețurilor. Cu alte cuvinte, **valoarea unei monede depinde nu de conținutul de aur pe care i-l atribuie legea monetară, ci de cantitatea de mărfuri care se poate obține cu o unitate monetară.** De altfel, există cazuri numeroase în care conținutul de aur al monedei are un caracter convențional, deci nu reflectă puterea de cumpărare a unității monetare.

Cursurile valutare pot fi stabilite și pe altă bază decît a aurului : este suficient să se calculeze raportul între puterile de cumpărare efective a două monede naționale, pentru a se ajunge la adevăratul raport valoric dintre ele, deci la stabilirea cursului valutar real. Este adevărat că această stabilire nu este un lucru ușor, deoarece în practică se întîmpină o serie de dificultăți în definirea puterii de cumpărare. Aceasta nu înseamnă însă că ea nu se poate efectua și în fapt, ea se și efectuează în mod curent.

Pe de altă parte, rezervele băncilor centrale pot fi constituite și fără aur, adică numai din valute — mai precis, din valutele unor țări capitaliste cu economie dezvoltată, care, în principiu, prezintă mai multe garanții de stabilitate, precum și din drepturi speciale de tragere (sau o altă valută colectivă).

În sfîrșit, deficitul balanței de plăți externe poate fi acoperit și printr-un export suplimentar de mărfuri, prin prestări suplimentare de servicii etc.

Cu toate că ar fi existat deci posibilitatea să se parcurgă pînă la capăt drumul „demonetizării" oficiale a aurului, lumea capitalistă nu s-a hotărît pînă în prezent să ia o asemenea inițiativă, deși au existat sugestii și chiar unele presiuni în acest sens. Monedele naționale continuă să fie definite în aur, băncile centrale din țările nesocialiste continuă să dețină mari rezerve de aur (evaluate de cunoscutul buletin valutar Pick din S.U.A. la 37 de miliarde de dolari). Nici chiar în Statele Unite, de unde a pornit ideea trecerii de la etalonul aur-devize la etalonul-dolar, autoritatea emitentă, Sistemul Federal de Rezerve, nu a admis să-și consume în întregime stocul de aur din cauza crizei dolarului, declarînd mai întîi embargoul asupra aurului, iar apoi neconvertibilitatea dolarului în aur, tocmai în vederea apărării rezervei de aur care îi mai rămăsese — zece miliarde de dolari —, considerată „strategică", deci intangibilă.

De altfel, o mare bancă nordamericană, „First National City Bank", a susținut într-unul din buletinele sale recente că actul de deces al aurului ca etalon monetar este departe de a fi fost semnat. Rezervele oficiale de aur ale statelor se arată în buletin — au sporit în 1970, prin cumpărări de aur nou extras din mine. Mai este semnificativ că, pentru prima oară de cinci ani încoace, producția mondială de aur (a țărilor nesocialiste) a înregistrat în 1970 o creștere față de anul precedent, de 3%. Nimic nu dovedește, continuă buletinul, că țările cu balanțe de plăți excedentare vor fi dispuse la infinit să acumuleze dolari, să garanteze emisiunea lor cu dolari.

Un indiciu că rolul monetar al aurului, contrar aparențelor, nu este pe cale de a fi lichidat curînd în Occident, îl constituie și atitudinea tezaurizatorilor particulari. Se știe că o cantitate uriașă de aur, apreciată de expertul american, dr. Pick, la circa 26 miliarde de dolari și provenită atît din circuitele oficiale, cît și din cumpărări de aur nou extras, se află în mîini particulare și că ea nu scade. Este cert că tezaurizatorii particulari păstrează aurul deoarece sînt convinși că valoarea lui va rămîne cel puțin constantă. Or, suportul valorii aurului îl formează tocmai utilizarea lui monetară ; de îndată ce aurul n-ar mai avea o asemenea utilizare, prețul lui s-ar prăbuși.

Ce stă la baza menținerii, chiar restrînse, a rolului aurului în organizarea și funcționarea sistemelor bănești din țările capitaliste, la baza convingerii cvasi-universale că „bătălia întreprinsă împotriva rolului aurului va fi pierdută" ? după cum se exprimă cotidianul „Journal de Genève" (nr 253/1971).

Răspunsul nu este ușor de dat, deoarece problema aurului este deosebit de complexă. Cine se poate îndoi, de exemplu, că încrederea în aur, mai mult încă, fascinația pe care continuă să o exercite aurul asupra păturilor suprapuse ale societății capitaliste are rădăcini ancestrale care nu pot fi smulse prin voința unui guvern ? Expresia lui K Marx continuă și acum să fie valabilă : societatea burgheză salută și azi, scria el, în „Gral"-ul de aur, încarnarea strălucitoare a propriului său principiu de viață.

Dar nu numai factori imponderabili, ci și experiențe concrete stau la baza menținerii aurului în structura sitemelor bănești. Astfel, vorbeam mai sus despre atașamentul economiștilor francezi față de această menținere : pentru ei, o monedă bună nu poate fi decît aceea care dispune de o acoperire suficientă de aur. Această convingere, transmisă din generație în generație, emană probabil de la cele două experiențe dramatice din secolul al XVIII-lea (activitatea băncii de emisiune înființate de John Law în 1716 și reforma asignatelor din timpul revoluției de la 1789). Ambele experiențe încercînd să rupă legătura dintre aur și circulația bănească, au dus la inflații catastrofale.

De altfel, avatarurile desprinderii de aur a circulației bănești, care pot fi sintetizate în noțiunea de instabilitate valorică a banilor, cu tot cortegiul de urmări social-economice negative, au un caracter universal. Cu cît deci înlocuitorii aurului în circulația bănească și în rezervele monetare din țările capitaliste au trecut prin mai mari dificultăți, manifestate în ultimă analiză printr-o eroziune a puterii lor de cumpărare, cu atît aurul, cu puterea lui de cumpărare relativ stabilă, este mai rîvnit, disputele pentru posesiunea lui sînt mai vii. Cu singura diferență că înainte de primul război mondial, aceste dispute erau vizibile, deoarece și circulația aurului era vizibilă, în timp ce astăzi, ele sînt — cu excepția perioadelor intermitente de „febră" a aurului — invizibile pentru omul de rînd, deoarece circulația aurului se produce în cea mai mare parte între minele din Africa de Sud, de unde este dezgropat, și tezaurele băncilor centrale sau ale persoanelor particulare, unde este din nou „îngropat".

La baza menținerii aurului în organizarea și funcționarea sistemelor bănești din țările nesocialiste mai stă, credem, și considerentul că el nu este legat de vreo țară : aurul a rămas banul universal prin excelență. Actualele valute de rezervă, dolarul în principal și lira

sterlină în subsidiar, sînt concomitent monedele naționale ale țărilor emitente. Celelalte țări care le acumulează ajung deci să depindă, prin intermediul valutelor de rezervă, de situația economico-financiară și politică din S.U.A. și Anglia : dacă această situație se degradează, ele suferă pagube. Experiența țărilor care au adoptat etalonul aur-devize o arată limpede : ele „pot să găsească într-o asemenea acumulare și în utilizarea unor rezerve astfel acumulate un factor de dezechilibru" (Banque des Règlements Internationaux, Quatorzième Rapport annuel, Basel, 1944, pag. 147). Am ales anume acest citat, deoarece el provine dintr-un raport al Băncii Reglementelor Internaționale din 1944 ! Așadar, încă din anul în care la Bretton Woods se înființa sistemul valutar capitalist, avînd ca bază etalonul aur-devize, era bine știut că într-un asemenea sistem, dezechilibrul dintr-o anumită țară (S.U.A. sau Anglia) poate declanșa o criză a întregului sistem valutar internațional, ceea ce se vede azi, după trecerea a 27 de ani, mai limpede ca oricînd.

Același raport mai menționa un argument în favoarea aurului, care și el și-a păstrat de-a lungul anilor prospețimea. Citām : aurul a păstrat poziția sa datorită faptului că el „răspunde anumitor nevoi importante ale unui sistem monetar internațional fără . compromiterea suveranității diferitelor state". (Ibidem, p. 148). În aceste cuvinte scrise acum mai bine de un sfert de secol este cristalizată o idee care nu s-a perimat, ci se verifică în fiecare moment critic al existenței sistemelor monetar-valutare capitaliste. Ea a fost evocată în nenumărate rînduri din 1944 și pînă azi, însă aceia care i-a dat cel mai mare relief a fost generalul de Gaulle. Tocmai în legătură cu această idee, de Gaulle a susținut necesitatea nu numai a menținerii, dar chiar a întăririi rolului aurului în cadrul sistemului valutar occidental. Lui de Gaulle îi repugna situația în care sistemul monetar național al Franței trebuie să se bazeze pe o altă monedă națională. El arăta în februarie 1965 : „Sistemul valutar internațional trebuie să aibă o bază materială mai presus de orice bănuială, care să nu poarte amprenta unei singure țări (...). În acest sens nu te poți gîndi la o altă bază decît a aurului. Da, aurul nu se schimbă în esența lui (...), el nu poartă amprenta niciunei națiuni, în toate locurile și în toate timpurile el este văzut drept un măsurător constant de valoare **par excellence**. În plus (...) este un fapt că nici chiar în prezent nu există vreo valută care să aibă valoare fără o legătură directă cu aurul, fie reală, fie închipuită".

Cele de mai sus ne îndreptățesc să descoperim în problema aurului nu numai implicații economice și psihologice, dar și politice. Etalonul aur-devize a permis ridicarea dolarului la rangul de valută-cheie a sistemului valutar capitalist, făcînd ca S.U.A. să domine Fondul Monetar Internațional, să finanțeze cu banii altora expansiunea economică a monopolurilor nord-americane, războiul din Vietnam, îndeletnicirea de jandarm internațional. Același etalon aur-devize — se tem astăzi francezii — ar putea transforma Piața Comună, dacă aceasta ar deveni o uniune monetară, într-o zonă a mărcii vest-germane.

Aurul, „neavînd patrie", înlătură asemenea situații incompatibile cu suveranitatea națonală : el ar împiedica o mare putere sau alta de a controla destinele economice ale altor țări ; tot el ar putea sta la baza unui sistem care să concilieze necesitățile disciplinei monetare internaționale cu respingerea unei autorități supranaționale.

Răspunsul la întrebarea pusă în titlul acestui paragraf ar putea fi deci formulat aproximativ în felul următor : aurul nu este total eliminat din relațiile monetar-valutare capitaliste, deoarece are rădăcini adînci în mentalitatea burgheză, reprezintă un element de stabilitate într-un ocean de instabilitate monetară, creează o contrapondere anonimă atît la valutele de rezervă create de o anumită țară, capabile să transmită întregului sistem valutar internațional dificultățile social-economice și politice proprii țării emitente, cît și la tendințele de dominație politico-economică a țărilor mai puternice asupra celor mai slabe, cărora aceleași valute de rezervă le aduc un sprijin eficient.

• Rolul viciat al aurului în societatea capitalistă contemporană

PREZENTAREA de mai sus a însușirilor aurului are, din păcate, un caracter apologetic. După părerea noastră, ea arată ceea ce ar trebui să fie aurul în cadrul sistemelor monetar-valutare și nu ceea ce este el în prezent, sau ceea ce poate fi el, în condițiile capitalismului monopolist de stat.

Nu trebuie să uităm că sistemele monetare sau valutare nu sînt situate în afara orînduirilor social-economice, în afara unui anumit sistem al relațiilor de producție, ci constituie o parte integrantă a acestora. Banii mijlocesc relații sociale, astfel încît conținutul lor, modul de organizare a circulației bănești, funcționarea sistemelor bănești, nu pot scăpa de influența clasei dominante în societate ; ele reflectă de fapt interesele acestei clase.

Aceste realități sînt valabile și în ce privește aurul. Se poate, de exemplu, susține că aurul nu poartă astăzi amprenta niciunei națiuni ? Aparent, da, deoarece pe lingourile de aur nu figurează efigia vreunei țări. În realitate, însă, tot ce se referă la aur poartă amprenta invizibilă a Statelor Unite. Așa cum este știut, guvernanții S.U.A. au fixat încă din 1934 un preț oficial în dolari al aurului, pe care l-au menținut pînă ieri, în pofida faptului că între timp dolarul și-a pierdut mai bine de 2/3 din puterea sa de cumpărare. În 1971, prețul aurului a fost majorat cu 3 dol. pentru fiecare uncie, fără legătură cu deprecierea de fapt a dolarului, în care acest preț este exprimat. Cu alte cuvinte, aurul este un măsurător constant de valoare, dar valoarea lui de piață a fost decenii de-a rîndul viciată : „metrul" aurului este o mărime falsă.

Fixarea unui preț oficial în dolari pentru aur a constituit o încercare de înlăturare din acest sector a mecanismului pieței, deoarece cererea și oferta presupun întotdeauna, și pentru aur, un preț fluctuant. S.U.A. trebuiau însă să asigure dolarului o poziție fixă în constelația monedelor naționale, deoarece numai o asemenea poziție justifica dominația dolarului în cadrul sistemului valutar internațional organizat la Bretton Woods, verigă importantă în asigurarea hegemoniei S.U.A. asupra lumii occidentale.

De asemenea, se poate oare susține că aurul, în societatea capitalistă contemporană, sprijină respectarea suveranității naționale ? Istoria este martoră că imperialismul a creat premisele subminării circulației interne și internaționale a aurului și, prin aceasta, a lichidării etalonului aur. Datorită dezvoltării inegale a țărilor capitaliste, repartiția mondială a aurului s-a făcut în mod neuniform, cea mai mare parte a rezervelor concentrîndu-se în țările mai avansate. Aceste țări au reușit să acumuleze aur mai ales ca urmare a exportului de capital în țările dependente și coloniale (dobînzile și dividendele plătite exportatorilor de capital din țările creditoare au dus la un curent continuu de aur spre țările creditoare puternice).

Tendința obiectivă a concentrării aurului în mîinile marilor puteri a fost stimulată de folosirea acestui metal ca armă în lupta pentru reîmpărțirea lumii între statele imperialiste. Sporirea rezervelor de aur a devenit unul dintre cele mai importante mijloace de expansiune economică și politică a pretendenților la dominația mondială. S-a creat astfel o abundență de aur în anumite țări și o lipsă în altele. Cum s-ar explica curentele extraordinare de aur care s-au îndreptat într-o vreme din Europa spre Statele Unite și apoi, în urma creșterii forței economice a unor țări vest-europene, din S.U.A. înapoi spre Europa occidentală altfel decît prin modificarea pozițiilor de forță ?

Aurul, mereu prezent în dezbateri...

În vălmășagul acestei lupte pentru aur a marilor puteri, al atragerii „magnetice" a metalului galben spre polii financiari ai lumii capitaliste, este greu de întrevăzut în ce măsură aurul mai poate sprijini afirmarea suveranității naționale a tuturor statelor. Aurul nu este chiar anonim ; el este al celor puternici.

Toate acestea fac să privim cu suspiciune tendințele de a înlătura, prin înapoierea la aur, racilele pe care le prezintă organizarea monetară națională și internațională din capitalismul contemporan. Aceste racile țin de esența sistemului social-economic și nu de defecțiuni tehnico-organizatorice.

• Între „materie" și „rațiune"

PROBLEMA fundamentală care definește rolul aurului în sistemele monetar-valutare este, în anumite limite, o alegere între „materie" și „rațiune". Aurul impune o anumită disciplină în conducerea treburilor monetare, deoarece are un volum limitat, iar procurarea lui cere sacrificii. Cu alte cuvinte, un sistem monetar sau valutar bazat pe aur prezintă anumite garanții de stabilitate. Întrebarea este dacă stabilitatea poate fi realizată numai pe această cale a limitelor materiale, obiective, sau și prin „rațiune", adică prin înțelepciunea celor care sînt puși să vegheze asupra mersului acestui mecanism complex care se numește circulația bănească. Răspunsul este afirmativ : se poate organiza o circulație bănească sănătoasă și fără îngrădirile materiale ale rezervei de aur. Cea mai bună dovadă o formează țările socialiste, în care o bună planificare a circulației bănești și a creditului asigură, independent de rezerva de aur, echilibrul între existent și nevoi și, în consecință, stabilitatea monedei naționale.

Planificarea circulației bănești și a creditului este însă proprie socialismului. În capitalism, desprinderea de aur și recurgerea la „rațiune" a dus la actuala anarhie a relațiilor valutar-financiare, la inflația generalizată, la criza întregului sistem valutar occidental. În această situație, opțiunea între aur și „rațiune" se prezintă în condițiile capitalismului monopolist de stat ca o opțiune între două rele, din care se presupune că unul este mai puțin rău decît celălalt.

dr. Costin KIRIȚESCU

1) **Otmar Emminger**, Währungspolitik im Wandel der Zeit, Frankfurt am Main, f.a. (1966), pag. 256.

CONFRUNTĂRI ȘI CONTRADICȚII

(Urmare din pag. 21)

tra, moțiunea guvernamentală cu privire la **aderarea Marii Britanii la Piața Comună**, cu începere de la 1 ianuarie 1973. Sfîrșitul „superbei izolări", dar și începutul unor noi confruntări legate de adaptarea legislației britanice la reglementările comunitare...

SENATUL S.U.A. respinge legea cu privire la **ajutorul pentru străinătate.**

POLUAREA pusă pe același plan cu armele de exterminare în masă. „Nu numai că am produs arme nucleare, chimice și biologice care ne pot distruge pe noi înșine rapid, dar ne și aflăm în plin proces de **distrugere a mediului nostru înconjurător"**, declară U. Thant, secretarul general al O.N.U., menționînd necesitatea ca la conferința de la Stockholm din iunie 1972 să se răspundă prin programe de acțiune concrete pericolelor grave ale poluării.

ÎN Comitetul pentru problemele coloniale al Adunării Generale a O.N.U. reprezentanții mai multor țări denunță faptul că peste 30 de milioane de oameni din sudul Africii trăiesc **sub jugul dublu al colonialismului și apartheidului**

O GREVĂ a marinarilor neo-zeelandezi declanșată la Auckland se extinde la majoritatea porturilor din țară. Guvernul face apel la armată pentru a înlocui echipajele aflate în grevă și îi declară pe marinarii care își cereau drepturile... „șomeri voluntari".

MII de oameni siliți să trăiască la periferie în barăci și bordeie mizere în general emigranți veniți în căutare de lucru, organizează o mare demonstrație pe străzile Romei. În același timp peste 20 000 de apartamente pentru care se cer prețuri sau chirii exorbitante, stau goale.

654 000 muncitori metalurgiști din landul vest-german Baden-Württemberg au încetat lucrul, pe timp nelimitat. Peste două săptămîni, din lipsă de piese, uzinele „Volkswagen" sînt nevoite să-și închidă porțile.

Metalurgiști în grevă

TRATATUL dintre S.U.A. și Panama, încheiat în 1903, prin care zona Canalului a intrat în folosința S.U.A., este **„învechit și colonialist"**, declară președintele Republicii Panama, Demetrio Lakas. Menționînd că zona canalului este și principala sursă de venituri pentru dezvoltarea economiei naționale, guvernul panamez — a mai spus el — va lupta pînă la dobîndirea suveranității asupra acestei zone.

„CARTA revoluției agrare" încununează șirul măsurilor legislative întreprinse în Algeria privind aplicarea reformei agrare. Ea prevede suprimarea marilor proprietăți private, naționalizarea proprietăților neexploatate ca și a suprafețelor deținute de persoane care nu depun o activitate directă în agricultură.

DECEMBRIE

DIN NOU dezacord în negocierile dintre „cei șase" (membri ai Pieței Comune) și „cei patru" (candidați : Anglia, Irlanda, Danemarca și Norvegia) datorită refuzului acestora din urmă de a-și abandona, după o perioadă de tranziție de zece ani, suveranitatea asupra apelor teritoriale, astfel ca fiecare cetățean al țărilor membre să poată pescui liber, în orice punct al apelor viitoarei comunități lărgite.

DUPĂ șase ani de la proclamarea unilaterală a independenței Rhodesiei, autoritățile britanice și cele rasiste de la Salisbury, au ajuns la un **acord**, calificat de către guvernul britanic, ca o „soluție onorabilă", dar ca o „capitulare rușinoasă" de către opoziție. La rîndul său, Frontul de eliberare din Zimbabwe declară că acordul, care nu aduce nici o schimbare esențială în situația actuală din Rhodesia, este **„total inacceptabil"**.

„EURATOMUL este în impas", transmit agențiile internaționale de presă, constatînd dezacordul asupra programului comunitar de cercetări științifice și a bugetului pe 1972 al acestui organism.

CONSILIUL Comandamentului Revoluției din Libia a **naționalizat** compania „British Petroleum" care acționează în această țară, extrăgînd anual 20 milioane tone petrol, și a constituit o companie națională.

LA 14 decembrie lovitură de teatru pe scena monetară : dolarul va fi devalorizat. Acordul, de principiu pentru moment, prevede și o revalorizare a altor monede.

LA numai 5 zile după aceasta miniștrii de finanțe ai „celor 10" convin asupra **creșterii prețului aurului** de la 35 la 38 dolari uncia — o devalorizare cu 7,89% a dolarului. Se decide, de asemenea, revalorizarea yenului cu 16,88% față de dolar, a mărcii vest-germane cu 13,57%, a florinului olandez și francului belgian cu 2,76%. Paritățile francului și lirei rămîn neschimbate. Acordul consemnează astfel schimbările de forță intervenite dar, avantajînd Statele Unite în comerțul exterior, creează premisele unei noi ascuțiri a concurenței inter-capitaliste.

MONDORAMA

SUBDEZVOLTAREA ŞI CURSA ÎNARMĂRILOR

DUPĂ UNELE PĂRERI, citate de **Courrier de l'UNESCO**, neatingerea obiectivelor Deceniului pentru dezvoltare se datorează într-o măsură şi utilizării de către ţările în curs de dezvoltare a unei importante părţi din resursele lor valutare pentru înarmare. Astfel, în Africa, cheltuielile militare au sporit în ultimii ani cu 7—8% anual, cifră situată peste media mondială. Din 1960 cheltuielile militare în toate ţările în curs de dezvoltare au sporit anual în medie cu 7,5%. Se apreciază că pentru importul de arme s-au cheltuit cîteva miliarde de dolari.

DISPARITĂŢI REGIONALE

CIFRE date publicităţii în Marea Britanie arată nu numai o nouă agravare a şomajului, care se apropie de un milion, dar şi mari discrepanţe regionale între ratele atinse, cu o situaţie mult mai acută în zonele mai puţin dezvoltate. Astfel, dacă în Anglia proporţia şomajului la bărbaţi este de 5,5%, ea este de 8,6% în Scoţia şi nordul Angliei şi de 10,2% în Irlanda de Nord.

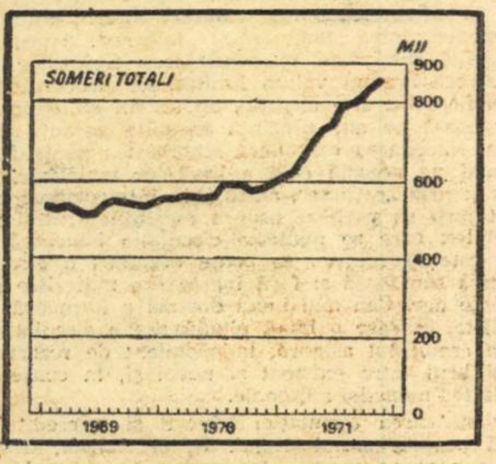

Curba şomajului pe plan naţional...

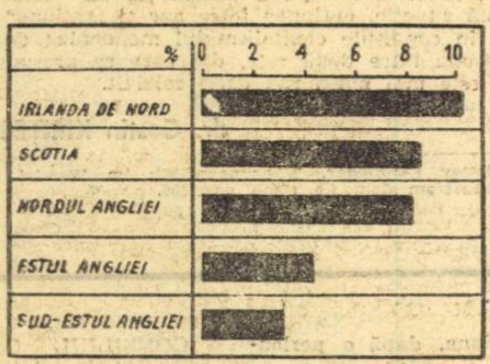

...şi proporţia pe regiuni (la bărbaţi în luna noiembrie).

UN NOU VENIT

MĂRILE şi oceanele lumii sînt brăzdate necontenit de nave al căror număr şi gabarit sînt în continuă expansiune. Fl tele statelor maritime tradiţionale au de înfruntat nu numai concurenţa reciprocă, ci şi pe aceea a unor state care n-au auzit niciodată vuietul talazurilor. Zilele trecute din înaltele piscuri ale Himalaiei, Nepalul a simţit şi el chemarea mării. După cum relatează presa din Katmandu, în această ţară a fost creată o companie de stat pentru navigaţie. Un cargou cu un deplasament de 13 000 tone — singurul aflat pînă acum în dotarea companiei — este prima navă care străbate mările şi oceanele lumii sub pavilion nepalez.

POPULAŢIA VARŞOVIEI

POPULAŢIA Varşoviei numără în prezent peste 1 320 000 locuitori, reprezentînd 4% din populaţia totală a ţării şi 8% din populaţia urbană a Poloniei. În 1970 numărul locuitorilor de peste 60 de ani era de 204 500, pentru ca în prezent să ajungă la aproape 212 000. Între timp a scăzut cu 7100 numărul populaţiei sub 14 ani — arată **Trybuna Ludu**, citînd Biroul orăşenesc de statistică.

ZAHĂRUL ANULUI 1980

REUNIŢI recent la Bruxelles, experţi din mai multe ţări au putut constata ritmul rapid în care a crescut în ultimele decenii consumul mondial de zahăr.

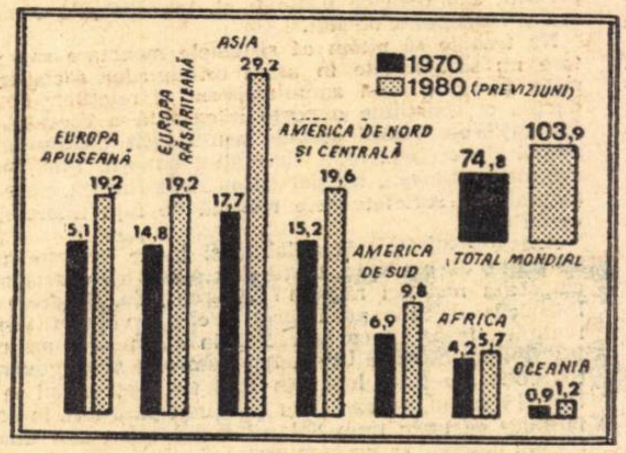

Consumul de zahăr, în milioane de tone.
(După LA VIE FRANÇAISE)

De la mai puţin de 30 milioane tone în 1949 el se apropie în prezent de 75 milioane, urmînd să atingă 104 milioane tone în 1980. Principala sporire a cererii va veni din partea ţărilor în curs de dezvoltare, atît din cauza creşterii demografice, cît şi a majorării previzibile a veniturilor. Ritmurile anuale ale creşterii consumului de zahăr ar urma să depăşească 6% în Asia, 4% în America de sud, 3,5% în Africa, fiind astfel sensibil mai mari decît ritmurile prevăzute în Europa şi America de nord. În schimb, aceste ultime două zone vor obţine probabil peste 4/5 din sporul de producţie pe care-l presupune o creştere atît de rapidă a consumului, considerîndu-se problematic ca unele ţări în curs de dezvoltare mai mari consumatoare să poată efectua investiţiile importante pe care le presupune construirea de noi capacităţi de prelucrare.

ŞOMAJ LA 60 DE ANI

FLAGELUL şomajului, în extindere în ţările capitaliste, este deosebit de dureros pentru salariaţii în vîrstă. Cînd sînt concediaţi, acestora le este aproape imposibil să mai găsească de lucru şi pînă la pensionare ei nu au din ce trăi. Acesta este motivul pentru care, la acest sfîrşit de an, în Franţa se poartă negocieri între reprezentanţii sindicatelor şi ai patronatului pentru a asigura salariaţilor în vîrstă de peste 60 de ani, care au fost concediaţi, o sumă echivalentă cu minimul pensiei pe care o vor căpăta la vîrsta legală de pensionare — 65 de ani.

DECALAJ

DATE preliminare pe trimestrul III 1971 cu privire la economia S.U.A., confirmă aprecierea preşedintelui Consiliului economic, Paul McCracken, în sensul că „economia s-a plafonat". Creşterea reală s-a încetinit la o rată anuală de 3% faţă de 7,9%

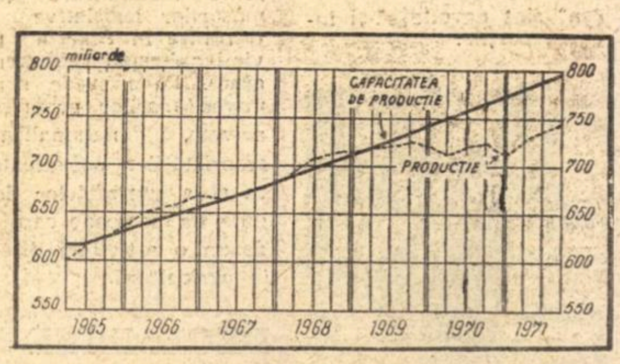

Capacităţi de producţie şi producţia efectivă (în dolari 1958)

şi, respectiv, 4,9% în primele două trimestre. Încetinirea, care continuă cu intermitenţe din 1970 a dus la un decalaj considerabil între capacităţile de producţie şi producţia efectivă, aşa cum reiese din graficul alăturat.

COMUNICAŢII TRANSOCEANICE

DAT FIIND ROLUL în continuă creştere al sateliţilor în transmisiile intercontinentale televizate, necesitatea cablurilor transoceanice a început să fie pusă la îndoială. În vara acestui an, Comisia federală americană de comunicaţii (FCC) a refuzat cererea Companiei americane de telefon şi telegraf de a instala un nou cablu cu o capacitate de 850 canale între America de Nord şi Europa. Se ştie că în timp ce sateliţii din seria Intelsat IV (primul a intrat în funcţiune în vara lui 1971) au o capacitate de 5 000 circuite telefonice şi 12 canale de televiziune, cel mai mare cablu transoceanic montat în anul 1970 are numai 825 circuite.

În prezent, un circuit telefonic din cadrul unui cablu de 825 circuite costă 103 230 dolari. În viitor, la un cablu de 4 300 circuite, costul unui circuit va fi redus la 22 558 dolari. La un satelit modern cu 8 500 circuite telefonice, pentru o durată similară, de 7 ani, se calculează 9 318 dolari per circuit.

Se apreciază că sateliţii în funcţiune, precum şi cei care se află în construcţie din seria Intelsat IV vor acoperi necesarul de circuite (20 500) care ar mai fi necesar să fie montate pînă în 1976. Paralel se vor construi noi staţii de recepţie pentru sateliţi în toate continentele. Pînă în 1975 se vor construi astfel de staţii în 60 de ţări.

FLUCTUAŢIE LIBERĂ, DAR NU DEPLINĂ

DATE PUBLICATE nu demult de Fondul Monetar Internaţional cu privire la evoluţia rezervelor valutare ale principalelor ţări capitaliste între sfîrşitul lunii august şi sfîrşitul lunii septembrie a.c. scot la iveală faptul că fluctuaţiile unor monede în perioada respectivă sînt departe de a fi fost atît de libere cum pretind autorităţile monetare. Astfel, oglindind intervenţia pe piaţă a băncilor centrale pentru a limita convenabil fluctuaţia, rezervele valutare ale R.F.G., Japoniei, Austriei, Italiei şi Olandei au crescut cu aproximativ 1 380 milioane dolari, în vreme ce în aceeaşi perioadă, rezervele Franţei au scăzut cu 333 milioane dolari. Rezervele altor ţări au rămas aproape neschimbate în luna respectivă: acesta este cazul Canadei, Belgiei, Danemarcei, Norvegiei, Suediei, Elveţiei.

PETROLIERE NEPOLUANTE

POLUAREA mărilor şi oceanelor cu reziduurile deversate de vasele care transportă produse petroliere este o problemă care preocupă intens opinia publică mondială. În ultima vreme a început să cunoască o largă răspîndire un sistem — **load on top** — care vine în întîmpinarea acestei preocupări. Sistemul constă în spălarea bazinelor navelor petroliere, după golirea acestora, cu un jet de apă de mare sub presiune, încălzită la 80°C. Amestecul apă-reziduuri este dirijat apoi într-o cisternă specială în care are loc procesul de decantare: apa curată se depune la fundul cisternei, fiind apoi aruncată în mare. Reziduurile — 250 tone la un petrolier de 100 000 tone — sînt recuperate, următoarea încărcare a petrolierului făcîndu-se peste acestea.